MARILE DICȚIONARE PARALELA 45

AUREL SASU

DICŢIONARUL BIOGRAFIC AL LITERATURII ROMÂNE

DBLR

M - Z

PARALELA

DICŢIONARUL BIOGRAFIC AL LITERATURII ROMÂNE

DBLR

M - Z

COLABORATORI

Mircea ANGHELESCU	M. A.
Georgeta ANTONESCU	G. A.
Mircea BERCEANU	M. B.
Ştefan BORBÉLY	Şt. B.
Corin BRAGA	C. B.
Ioan BUDUCA	I. B.
Alexandru CĂLINESCU	Al. C.
Valentin CHIFOR	V. C.
Alexandru CISTELECAN	Al. Cs.
Paul CORNEA	P. C.
† Anton COSMA	A. C.
Daniel CRISTEA-ENACHE	D. C.-E.
Ion CRISTOFOR	I. C.
Doina CURTICĂPEANU	D. C.
Eugen DORCESCU	E. D.
Dinu FLĂMÂND	D. F.
Niculae GHERAN	N. G.
† Livia GRĂMADĂ	L. G.
Sara IERCOŞAN	S. I.
Gelu IONESCU	G. I.
† Monica LAZAR	M. L.
Nicolae MANOLESCU	N. M.
Nicolae MECU	N. Mc.
Dumitru MICU	D. M.
Dan C. MIHĂILESCU	D. C. M.
Ioan MILEA	I. Ml.
Ioan MOLDOVAN	I. Md.
Cornel MORARU	C. M.
Mircea MUTHU	M. Mt.
Elena NEAGOE	E. N.
Nicolae OPREA	N. O.
Liviu PAPADIMA	L. Pp.
† Marian PAPAHAGI	M. P.
Gheorghe PERIAN	Gh. P.
Irina PETRAŞ	I. Pt.
† Ioana Em. PETRESCU	I. Em. P.
† Liviu PETRESCU	L. P.
† Alexandru PIRU	Al. P.
Petru POANTĂ	P. P.
Mircea POPA	M. Pp.
Vasile POPOVICI	V. P.
Maria PROTASE	M. Pr.
Ilie RAD	I. R.
Cornel ROBU	C. R.
Eugen SIMION	E. S.
Ion SIMUŢ	I. S.
Virgil STANCIU	V. S.
Elena TACCIU	E. T.
Manuela TĂNĂSESCU	M. T.
† Radu G. ŢEPOSU	R. G. Ţ.
Ion VARTIC	I. V.
Mariana VARTIC	M. V.
† Mircea ZACIU	M. Z.
Rodica ZAFIU	R. Z.

MACARIE, ? – m. 1 ian. 1558, mănăstirea Râşca. Cronicar. Discipolul lui Teoctist al II-lea, mitropolitul Moldovei (1509-1528), a fost egumen al Mănăstirii Neamţ (înainte de 1523 până în 1531), episcop de Roman (23 apr. 1531 până la moarte, cu o întrerupere între 1550 şi 1551). Donează Mănăstirii Neamţ, împreună cu Teodosie, Episcopul de Rădăuţi, părţi din satul Orteşti (1548), iar Episcopiei din Roman satul Bârleşti, cumpărat de la voievodul Petru Rareş cu 25 000 de aspri. Întemeiază mănăstirea Râşca, preface biserica veche a Episcopiei din Roman, pentru care compune textul pisaniei (1550). Ca egumen, i se încredinţează de către Petru Rareş (1527-1538, 1541-1546) scrierea cronicii domniei, în continuarea vechiului letopiseţ alcătuit la curtea lui Ştefan cel Mare (1504-1551). Redactată în răstimpuri (1527-1530, – până în 1542; – până în 1551), cuprinde domniile lui Bogdan al III-lea (1504-1517) şi Ştefăniţă-vodă (1517-1527), prima şi a doua domnie a lui Petru Rareş (1527-1538; 1541-1546), aceea a fiilor săi, Iliaş (1546-1551) şi Ştefan (1551). Rămas Episcop şi sub Alexandru Lăpuşneanu (1552-1568), elaborează, la cererea acestuia, o nouă trad. adnotată, cu predoslovie, din greacă în slavonă a *Sintagmei* (*Pravila*) lui Matei Vlastaris (1556), menită a fi trimisă ţarului Ivan cel Groaznic, care solicitase „îndreptarea" acestei importante lucrări juridice bizantine. Textul cronicii s-a păstrat în trei ms miscelanee. Primul (1504-1530) se află la Muzeul istoric din Moscova; al doilea, copiat de Isaia de la mănăstirea Slatina, se păstrează în Bibl. Acad. de Ştiinţe din Kiev; textul complet, copiat de un anonim, se găseşte la Bibl. „Saltâkov-Scedrin" din Leningrad. A fost publicat după ms din Kiev, cu trad., studiu şi note de I. Bogdan (1891). „Învăţător al Moldovei", creator de şcoală, inaugurează, prin „scrisul împodobit" de sorginte bizantină, o manieră de abordare şi descriere a faptului istoric cu urmări în conturarea stilului panegiristic şi a statutului memorialisticii.

OPERA: *Cronica lui Macarie*, în I. Bogdan, *Vechile cronice moldoveneşti până la Ureche*, Bucureşti, 1891, şi în *Scrieri alese*, ed. de G. Mihăilă, Bucureşti, 1968; *Cronica episcopului Macarie*, în *Literatura română veche (1402-1647)*, vol. I, ed. de G. Mihăilă şi D. Zamfirescu, Bucureşti, 1969.

REFERINŢE CRITICE: S. Puşcariu, *Istoria literaturii române. Epoca veche*, I, 1925; I. Minea, *Letopiseţele moldoveneşti scrise în slavoneşte*, 1925; Margareta Ştefănescu, *Cronica lui Manasses în literatura româno-slavă şi română veche*, 1927; N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, I, 1940; G. Ivaşcu, *Istoria literaturii române*, I, 1969; G. Mihăilă, în *Studii de slavistică*, I, 1969; D. H. Mazilu, *Literatura română în epoca Renaşterii*, 1984. **(D. C.)**

MACEDONSKI Alexandru, n. 14 mart. 1854, Bucureşti – m. 24 nov. 1920, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul maiorului (mai târziu, general) Al. D. Macedonski şi al Mariei (n. Pârâianu). În *Cartea de aur* (1902), poetul lansează ideea unei genealogii fantaste: „Prin tată, neîntrecutul poet – spune despre sine la persoana a III-a – coboară dintr-o familie polonă care a domnit în Lituania şi care îşi găseşte originea din familia princiară de Biberstein, una dintre cele mai puternice de pe Rin". În realitate, strămoşii pe linie paternă sunt originari din sudul Dunării; bunicul, Dimitrie, luptase în campaniile ruso-turce de la începutul secolului al XIX-lea cu gradul de locotenent, ia parte la Revoluţia lui Tudor Vladimirescu, fiind amestecat (potrivit unor surse) în trădarea Pandurului, părăseşte ţara, revenind, sub Kiseleff, serdar în 1838, apoi condamnat în legătură cu conspiraţia lui Mitiţă Filipescu, împreună cu N. Bălcescu. Fiul lui Dimitrie, Alexandru, sprijină Unirea din 1859 şi pe Al. I. Cuza, care-l înaintează la gradul de general, numindu-l apoi ministru de război al Principatelor, prim-adjutant al Domnului şi şef al statului-major domnesc. Ulterior, ajungând la neînţelegeri cu guvernul, se pensionează (1863); cu

toate că fusese în conflict cu Al. I. Cuza, în ultimii ani, nu e de acord cu detronarea acestuia şi cu prezenţa unui Domn străin (1866). În 1869, e totuşi reintegrat în ierarhia militară, dar moare subit la 12 sept. acelaşi an, la Bucureşti. Familia acreditează versiunea unei otrăviri. Din partea mamei, **M.** se trage dintr-o „veche şi strălucită familie de peste Olt”, înrudită cu Brăiloii şi Urdărenii. După moartea generalului, văduva rămâne cu o pensie modică, „împovărată cu patru copii”: Caterina, Dimitrie, Alexandru şi Vladimir. Averea revine Caterinei (moşia Pometeştii din com. Adâncata) şi fiind, de altfel, ipotecată, familia o pierde, prin vânzare forţată, în 1877. Fiul mai mare, Dimitrie, urmează studii matematice la Paris, apoi intră în armată; Vladimir ajunge avocat, dar – asemenea poetului – are o existenţă hărţuită de lipsuri, datorii, licitaţii, despăgubiri prin justiţie etc. Alexandru, care moşteneşte sensibilitatea, firea visătoare a mamei, dar şi temperamentul impulsiv, dominator al tatălui, îşi petrece copilăria la moşia Pometeşti, evocată într-o poezie de tinereţe (*Mângâierea dezmoştenirii*) şi într-unul din rondelurile ultimei etape de creaţie (*Rondelul trecutului*). Primele lecţii, în familie, apoi la Craiova, unde termină şi clasa a V-a de liceu. Un an mai târziu (se pare că din motive de sănătate), adolescentul întreprinde o călătorie la Viena (1870), apoi la Genova, Veneţia, Florenţa, Napoli (1871), unde se mai întoarce în 1873, trecând prin Gleichenberg, Ischia. Reconstituirea itinerariului se poate face doar după însemnările de date şi localităţi inserate de poet pe textele poeziilor scrise în acei ani. După alte mărturii, ar rezulta că, între anii 1871 şi 1872, ar fi urmat cursurile unui pension particular. În 1871, îl găsim în matricola Facultăţii de Litere din Bucureşti, fără a fi urmat totuşi cursurile. Nevoile materiale şi nostalgia locurilor natale îl întorc în ţară în 1872, 1873. Debutează cu poezia *Dorinţa poetului,* în *Telegraful român* din Sibiu (1870); în vol., cu placheta *Prima verba* (1872). Din acei ani, se avântă în viaţa publică şi ziaristică: colaborează la *Transacţiuni literarie şi scientifice, Revista contimpurană, Telegraful*, scoate ziarul antidinastic *Oltul* (1873), cu art. antimonarhice care-i aduc arestarea şi detenţia la Văcăreşti (1875); deferit Curţii cu juraţi a Tribunalului Ilfov, este achitat în 1876. Numit director la prefectura jud. Bolgrad, demisionează după câteva luni. În 1877, în timpul Războiului de independenţă, scoate mai multe publicaţii efemere: *Vestea, Trăsnetul, Plevna, Dunărea* şi glorifică faptele de arme în *Stegarul* şi alte poeme eroice. Ţine la Ateneul român o răsunătoare conferinţă despre *Mişcarea literară din cei din urmă zece ani* (1878), schiţând un prim „program” literar. Reia tonul virulent satiric în rev. *Tarara* (1880), cu săgeţi aruncate casei domnitoare de Hohenzollern şi „mezatului” deschis la palat sub „Vodă Trefleac”, sau ironizând veleităţile literare ale Carmen Sylvei. În acelaşi an, **M.** întemeiază cea mai durabilă publicaţie a sa, *Literatorul*, care va avea – sub titluri şi variante dictate de împrejurările agitatei biografii a fondatorului – o existenţă la fel de hărţuită, până în 1919. Intenţia iniţială era de a contracara prestigiul şi influenţa *Convorbirilor literare* şi orientarea spre spaţiul cultural germanic a „Junimii”. Relaţiile rămân totuşi, la început, deferente: **M.** citeşte în cenaclul lui Maiorescu *Noaptea de noiembrie* (1881), Alecsandri colaborează la *Literatorul*. Vor interveni însă în curând disensiuni, fricţiuni, polemici (v. şi poezia antijunimistă *Dialogul morţilor*), soldate cu erorile de atitudine faţă de Alecsandri, Caragiale, Eminescu. La finele lui 1881, **M.** publică a doua sa culegere de *Poezii* (pe copertă 1882), însoţite de o *Prefaţă*-manifest în sprijinul „poeziei sociale”, cu intenţia reînnodării tradiţiei militante a momentului 1848. Nivelul creaţiei macedonskiene se menţine deocamdată în sfera romantică mesianică, oscilând între D. Bolintineanu şi Musset. În 1882, publică în *Literatorul*, în acelaşi avânt de intimitate frenetică şi umanitarism generos, *Noaptea de ianuarie, Noaptea de februarie, Noaptea de martie* şi *Noaptea de noiembrie*. În aceeaşi rev. publică o *Analiză critică* a creaţiei lui Alecsandri, care duce la ruptura cu bătrânul poet. Se înfiinţează „Societatea revistei *Literatorul*”, al cărui preşedinte e V. A. Urechia, **M.** fiind vicepreşedinte. Numit şi inspector al monumentelor istorice, pentru scurtă vreme. În 1883, se căsătoreşte cu Ana Rallet-Slătineanu, cu care va avea cinci copii: George (m. 1886), Alexis, Nikita, Pavel, Constantin-Hyacint. În acelaşi an, datorită nefericitei epigrame la adresa lui Eminescu, **M.** îşi atrage ostilitatea unei mari părţi a vieţii literare, părăsit şi renegat chiar de prieteni şi colaboratori, silit să se autoexileze la Paris (până în 1885). În Franţa, frecventează cercurile literare şi începe să scrie în limba franceză. Ia contact cu agitaţia grupărilor simboliste, cunoaşte pe câţiva

dintre poeţii reputaţi ai momentului: Paul Fort, L. Tailhade, Jean Richepin, St. Mallarmé (unora le va dedica apoi poezii), atras de aripa belgiană a simbolismului (Albert Mockel), colaborând la rev. *La Wallonie* (1886). Reîntors în ţară, încearcă reanimarea *Literatorului* (2 nr. în 1886), fie sub vechea denumire, fie sub titluri disimulate: *Revista independentă* (1887), *România literară* (1888); paralel, alte iniţiative publicistice, cu *Stindardul ţării*, de orientare antimonarhică (1888), *Streaja ţării* (1889); începe colaborarea la *Românul* (cu cronicile intitulate *Viaţa bucureşteană*), polemizează cu *Timpul*. În creaţie, reia filonul romantic al „nopţilor" cu *Noaptea de mai* (1887), lansează un prim manifest simbolist, *Poezia viitorului* (1892), lucrează la ciclul de *Idile brutale* şi la romanul în lb. franceză *Le Calvaire de feu*, reanimând şi cenaclul *Literatorului*. Sfârşitul veacului îl impune iarăşi atenţiei publice prin câteva atitudini de frondă: premiera tragediei „clasice" *Saul* (în colab. cu C. Pavelescu), cursa pe bicicletă Bucureşti-Braşov şi retur, amestecul în „afacerea" mitropolitului Ghenadie (**M.** editează ad-hoc rev. *Liga ortodoxă*, în 1896), recepţia oferită în cinstea „magului" franco-asiro-babilonian Sâr Péladan (1898), redeschiderea „oficială" a cenaclului ş. a. Totodată, poetul se impune prin noile sale vol. : *Excelsior* (1895) şi *Bronzes* (în lb. franceză, 1897). În jurul *Literatorului* se grupează tot mai mulţi dintre exponenţii „poeziei noi", unii „descoperiţi" sau încurajaţi şi „lansaţi" de **M.** : Ştefan Petică, (I. C.) Săvescu, M. Demetriad, D. Anghel, Tudor Arghezi, I. Pillat ş. a. Până la primul război mondial, **M.** alternează – într-o existenţă plină de privaţiuni, sfidând neînţelegerile, aversiunea etc. – momentele de eroare (susţinerea, în *Forţa morală*, 1901-1902, a campaniei lui Caion împotriva lui I. L. Caragiale; încercările de a se exila şi a cuceri o iluzorie notorietate în Franţa ş. a.), cu câteva realizări durabile: *Cartea de aur* (1902), *Le Calvaire de feu* (1906), *Flori sacre* (1912), primul ciclu din poema rondelurilor (1916). Eşecul tribulaţiilor pariziene îl întoarce în ţară, în toamna lui 1913, unde redeschide cenaclul din strada Dorobanţi, printre noii acoliţi numărându-se şi Horia Furtună, Al. T. Stamatiad, Marcel Romanescu, G. Bacovia, N. Davidescu, Adrian Maniu, Tudor Vianu ş. a. Izbucnirea ostilităţilor face să eşueze şi premiera pariziană a piesei *Le fou?* Pronunţându-se pentru neutralitate, poetul face totuşi imprudente declaraţii antifranceze şi scoate ziarul progerman *Cuvântul meu* (1915). Atitudinea sa va fi vehement atacată în presa de după 1918, care reactualizează „cazul **M.** " O. Densusianu îşi retrage propunerea ca **M.** să fie ales membru al Acad.; O. Goga, ministru al Cultelor şi Artelor, îl numeşte (1920) şef de birou, dar poetul refuză. Termină ultima parte a *Poemei rondelurilor*, publicând ultima poezie antumă în *Universul literar* din 14 nov. 1920. Zece zile mai târziu, se stinge din viaţă în locuinţa sa de pe Calea Dorobanţi nr. 24. Dincolo de aspectele controversate ale unei opere inegale, risipite în multe direcţii şi orientări, „originalitatea lui incontestabilă, îndrăzneala concepţiilor şi atitudinii lui, farmecul cântecului său când jubilând de bucurie, când dulce şi melancolic, forţa şi fecunditatea imaginaţiei sale, armonia savantă a lirii pe care o înstruna, nenumăratele-i iniţiative poetice care şi-au găsit atâţi imitatori şi continuatori, toate acestea fac din **M.** unul din cei mai mari poeţi ai literaturii române" (Tudor Vianu).

OPERA: *Prima verba.* Poesii, Bucureşti, 1872; *Ithalo.* Poemă, Bucureşti, 1878; *Parizina* (după Lord Byron), Bucureşti, 1878; *Poesii*, precedate de o privire critică asupra poesiei, Bucureşti, 1882; *Dramă banală,* nuvelă, Bucureşti, 1886; *Excelsior.* Poesii, Bucureşti, 1895; *Bronzes*. Vers, Préface par Alex. Bogdan-Piteşti, Bucureşti, 1897*; Cartea de aur a lui Alexandru Macedonski*, Bucureşti, 1902; *Le Calvaire de feu*, Paris, 1906*; Flori sacre. Cărţile albe,* poezii, Bucureşti, 1912; *Poesii alese*, Bucureşti, 1920*; Cartea nestematelor*, poezii, cu o pref. de G. Galaction, Bucureşti, 1923; *Poema rondelurilor. 1916-1920*, Bucureşti, 1927; *Poezii*, ed. îngrijită de I. Pillat, Bucureşti, 1939; *Opere*, I-IV, ed. critică cu studiu introductiv, note şi variante de T. Vianu, Bucureşti, 1939–1946; *Poezie şi proză,* antologie, note şi pref. de M. Zaciu, Bucureşti, 1960 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1965); *Opere*, I-VIII, ed. îngrijită de A. Marino şi Elisabeta Brâncuşi, Bucureşti, 1966-1993; *Excelsior*, ed. îngrijită de A. Marino, pref. de M. Mincu, Bucureşti, 1968; *Excelsior*, poezii, cuvânt înainte de L. Călin, Bucureşti, 1971; *Poezii*, antologie, postfaţă şi bibliografie de Dana Dumitriu, Bucureşti, 1972; *Poemele „Nopţilor",* antologie, pref., note şi bibliografie de M. Anghelescu, Bucureşti, 1974; *Cartea de aur*, antologie, postfaţă şi bibliografie de L. Ulici, Bucureşti, 1975; *Excelsior. Poema*

rondelurilor, postfaţă şi bibliografie de Dana Dumitriu, Bucureşti, 1977; *Poezii*, ed. îngrijită de Elisabeta Brâncuşi şi A. Marino, repere istorico-literare alcătuite de F. Băileşteanu, Bucureşti, 1979; *Poezii*, pref. şi tabel cronologic de Aug. Pop, Cluj-Napoca, 1981; *Poezii*, schiţă bibliografică, pref. şi note de Dumitriţa Stoica, Bucureşti, 1993; *Thalassa*, roman, pref., curriculum vitae şi bibliografie de Al. Piru, Bucureşti, 1993; *Versuri şi proză*, antologie, studiu introductiv, tabel cronologic de M. Anghelescu, Bucureşti, 1996; *Excelsior*, poezii, Chişinău, 1997; *Nopţile. Poeme. Rondeluri,* ed. de C. Trandafir, Bucureşti, 1998; *Poezii*, tabel cronologic, studiu introductiv şi repere critice de L. Pricop, Bucureşti, 1998; *Versuri,* Chişinău, 1999; *Excelsior: de la romantism la simbolism,* vol. îngrijit şi prezentat de Viola Vancea, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: D. Zamfirescu, în *România liberă,* nr. 24 dec. 1881; P. Th. Missir, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1883; Il. Chendi, *Foiletoane*, 1904; E. Lovinescu, *Critice*, VI; T. Vianu, în *Făclia*, nr. 8, 1916; N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare*, II, 1924; E. Lovinescu, *Istoria...,* III; G. Ibrăileanu, *Scriitori români şi străini*, 1926; Perpessicius, *Menţiuni...,* II; Vl. Streinu, în *Viaţa Românească,* nr. 4, 1939; Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 5, 1939; G. Călinescu, *Istoria...;* I. Pillat, *Tradiţie şi literatură,* 1943; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria...*; Mihu Dragomir, în *Viaţa Românească,* nr. 4, 1954; D. Micu, *Literatura română la începutul secolului XX*, 1964; Vl. Streinu, *Versificaţia modernă,* 1966; A. Marino, *Viaţa lui Al. Macedonski*, 1966; idem, *Opera lui Al. Macedonski*, 1967; N. Manolescu, *Metamorfozele...*; M. Zaciu, *Glose,* 1970; *Comentarii macedonskiene*, 1971; Perpessicius, *Lecturi intermitente*, 1971; M. Zamfir, *Proza poetică românească în secolul al XIX-lea,* 1971; L. Ulici, *Recurs*, 1971; Al. Piru, *Varia*, 1972; idem, *Varia*, II, 1973; Elena Tacciu, *Mitologie romantică,* 1973; L. Ulici, în *România literară,* nr. 27, 1975; *Al. Macedonski interpretat de...,* 1975; Ileana Verzea, *Byron şi byronismul în literatura română,* 1977; Elena Tacciu, *Aventura lui G. G. Byron*, 1977; idem, *Romantismul românesc*, 1982; I. Cheie Pantea, *Palingeneza valorilor*, 1982; I. Funeriu, *Al. Macedonski. Hermeneutica editării,* 1992; A. Nestorescu, în *România literară*, nr. 10, 1998; N. Oprea, *Alexandru Macedonski între romantism şi simbolism,* 1999; D. Dimitriu, *Grădinile suspendate. Poezia lui Alexandru Macedonski,* 1999; D. Chioaru, *Poetica temporalităţii,* 2000; Irina Petraş, în *Contemporanul,* nr. 11, 2001; idem, *ibidem,* nr. 4, 2003; L. Pricop, *Macedonski.* Dicţionar, 2003. **(M. Z.)**

MACOVESCU George, n. 28 mai 1913, com. Joseni, jud. Buzău. Publicist şi prozator. Fiul lui Nicolae Macovescu şi al Mariei (n. Trestioreanu), învăţători. Clasele primare în comuna natală; Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti (1925-1932); urmează apoi Facultatea de Drept a Univ. din capitală, luându-şi licenţa în 1939. După un debut timpuriu în *Revista literară a Liceului „Sf. Sava"* (1929), lucrează alături de Şt. Roll în redacţia ziarelor *Adevărul* şi *Dimineaţa*. Prieten din liceu cu Al. Sahia, colaborează susţinut la presa de stânga: *Cuvântul liber, Bluze albastre, Veac nou, Reporter, Era nouă, Clopotul, Manifest*. După 1944, carieră diplomatică, politică şi universitară: secretar general al Ministerului Informaţiilor (1945-1947); însărcinat cu afaceri *ad-interim* al României în Anglia (1947-1949); director în Ministerul de Externe (1949-1952); redactor-şef adjunct la *Gazeta literară* (1954-1955); director general al Cinematografiei (1955-1959); ministru plenipotenţiar al României în SUA (1959-1961); adjunct al ministrului Afacerilor Externe (1961-1967); prim-adjunct al ministrului Afacerilor Externe (1967-1972); ministru al Afacerilor Externe (1972-1978); preşedinte al Uniunii Scriitorilor (1977-1981); prof. la Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1949-1980). Debut editorial cu lucrarea *Contradicţii în imperiul britanic* (1950), sub pseud. Victor Duran. În domeniul literaturii, publică două monografii despre *Viaţa şi opera lui Al. Sahia* (1950) şi *Gheorghe Lazăr* (1954; ed. II, 1973), un studiu despre *Unele probleme ale reportajului literar* (1956) şi mai multe vol. de art., însemnări de călătorie, amintiri şi reflecţii: *Oameni şi fapte* (1957), *Vârstele timpului* (1971), *Catargele înalte* (1972), *Farmecul pământului* (1977), *Parfumul amar al pelinului verde* (1982).

OPERA: *Contradicţii în imperiul britanic*, Bucureşti, 1950; *Viaţa şi opera lui Al. Sahia*, Bucureşti, 1950; *Gheorghe Lazăr*, Bucureşti, 1954 (ed. II, 1973); *Material anexă la îndrumarul pentru studiul disciplinei Introducere în ştiinţa literaturii*, Bucureşti, 1956; *Unele probleme ale reportajului literar*, Bucureşti, 1956; *Oameni şi fapte*, Bucureşti, 1957; *Introducere în ştiinţa literaturii*, Bucureşti, 1962; *Vârstele timpului*, Bucureşti, 1971 (ed. adăugită, 1977); *Catargele înalte*, Bucureşti, 1972; *Farmecul pământului*, Bucureşti, 1977; *Parfumul amar al pelinului verde*, Bucureşti, 1982; *Semnul dintre ochi*, nuvele, Bucureşti, 1983; *Undeva, cândva*, Bucureşti, 1985; *Trecând anotimpuri*, versuri, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: V. Râpeanu, în *Gazeta literară*, nr. 13, 1957; E. Manu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1968; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 6, 1973; C. Stănescu, în *Scânteia*, nr. 10969, 1975; M. Tomuş, în *România literară*, nr. 32, 1977; M. Zaciu, în *Tribuna*, nr. 26, 1977; D. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 5; 22, 1978; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 1, 1978; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 6, 1978; L. Raicu, în *România literară*, nr. 39, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 41, 1982; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 38, 1982; Radu Boureanu, în *Contemporanul*, nr. 24, 1983; Titu Popescu, în *Transilvania*, nr. 12, 1983; H. Zalis, în *Steaua*, nr. 5, 1983; R. Ciobanu, în *Orizont*, nr. 15, 1984; Ecaterina Ţarălungă, în *Transilvania*, nr. 9, 1984; P. Pardău, în *Contemporanul*, nr. 9, 1984; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 34, 1985; I. Oarcăsu, în *Steaua*, nr. 1, 1986; M. R. Mocanu, în *Contemporanul,* nr. 28, 2002. **(M. Z.)**

MACRINICI Radu (prenumele la naştere: Radu Mircea), n. 25 iun. 1954, Sighişoara, jud. Mureş. Dramaturg. Fiul lui Mircea Macrinici, economist, şi al Ceciliei (n. Măhălean), învăţătoare. Şcoala generală nr. 2 şi Liceul „Joseph Haltrich" din Sighişoara (absolvit în 1982); licenţiat al Facultăţii de Filologie din Baia Mare (1987). Din 1992, director artistic al Teatrului „Andrei Mureşanu" din Sfântu Gheorghe; director al teatrului din Turn, Sighişoara (1997-1999), director al Festivalului internaţional de teatru „Atelier" din Sfântu Gheorghe şi Sighişoara (din 1992) şi director artistic al Atelierului de creaţie în spaţii neconvenţionale pentru studenţii Acad. de Teatru (Arcuş, 1994-1996). Colab. la *teatrul azi, Scena, Contrapunct, Interval, Ziarul de duminică, Familia, Observator cultural, Adevărul literar şi artistic* etc. Prezent în vol. colective *După căderea cortinei* (2000), *Teatru* (2000), *Antologia pieselor prezentate în secţiunea de spectacole lectură la Festivalul internaţional de teatru de la Sibiu* (2001) şi *Pentru o 9 dramaturgie* (2003). Debutează în rev. *Nord* din Baia Mare, cu povestirea *Ultima singurătate* (1983). Debut în dramaturgie cu piesa *Bibliotecarul,* reprezentată, în regia lui I. Cibotaru, la Teatrul „Andrei Mureşanu" din Sfântu Gheorghe (stagiunea 1991-1992); cu aceeaşi piesă, spectacole-lectură, în stagiunea 1993-1994, la teatrul Renaud-Barrault din Paris, Teatrul Naţional „Maria Guerrero" din Madrid, Théâtre de la Residence Palace din Bruxelles, Compania Teatral do Chiado din Lisabona şi Teatrul Naţional din Târgu Mureş. Alte piese reprezentate: *Întoarcerea lui Espinosa* (Teatrul din Sfântu Gheorghe, stagiunea 1996-1997), *Povestea poveştilor,* după I. Creangă (Teatrul din Sfântu Gheorghe, stagiunea 1997-1998), *Prinţul din lacrimă,* după Mihai Eminescu (Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ, stagiunea 1997-1998), *Ping Body* (Teatrul Naţional din Târgu Mureş, stagiunea 2001-2002), *Evanghelia după Toma* (Teatrul Maghiar din Timişoara, stagiunea 2000-2001), *Ocean Café* (Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ, stagiunea 2000-2001), *Danssolitude* (Teatrul „Nottara" din Bucureşti, stagiunea 2001-2002), *Alchimistul,* după P. Coelho (Teatrul Odeon din Bucureşti, stagiunea 2001-2002), *Îngerul electric* (Teatrul Act din Bucureşti, stagiunea 2001-2002), *O făclie de Paşte,* după I. L. Caragiale (Teatrul Naţional din Timişoara, stagiunea 2002-2003) etc. Debut editorial cu vol. de teatru în lb. franceză *Le Bibliothécaire* (Bruxelles, 1994), urmat de *Întoarcerea lui Espinosa* (1998), *T (Ţ)ara mea* (1998), *A!Frica* (1999), *Îngerul electric* (2003) şi *Evanghelia după Toma* (2003). Premiul Concursului naţional de dramaturgie tânără românească, Târgu Mureş (1991); Premiul Concursului naţional de

dramaturgie organizat de Ministerul Culturii (1995; 1996); Premiul UNITER (1997); Premiul Uniunii Scriitorilor (2002); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (2002).

OPERA: *Le Bibliothécaire,* teatru, trad. în lb. franceză de Virginia Baciu, Bruxelles, 1994; *Întoarcerea lui Espinosa,* teatru, pref. de Miruna Runcan, Bucureşti, 1998; *T (Ţ)ara mea,* teatru, Bucureşti, 1998; *A!Frica,* teatru, pref. de Miruna Runcan Bucureşti, 1999; *Îngerul electric,* teatru, pref. de Miruna Runcan, Cluj-Napoca, 2003; *Evanghelia după Toma,* teatru, pref. de C. B. Mlinarcic, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Cristina Dumitrescu, în *Teatrul azi,* nr. 8-10, 1992; D. Mareş, în *Contrapunct,* nr. 4, 1995; I. B. Lefter, în *România literară,* nr. 45, 1997; M. Popescu, în *Cuvântul,* nr. 2, 1998; D. Chirilă, în *Familia,* nr. 10, 1998; idem. *ibidem,* nr. 1, 2001; Ruxandra Cesereanu, în *Caietele Echinox,* vol. I, 2001; V. Scoradeţ, în *Contemporanul,* nr. 5-8, 2003; Cristina Modreanu, *Şah la regizor,* 2003. **(A. S.)**

MAGHERU Darie (pseud. lui Aurel Zaharia Moldovan), n. 25 oct. 1923, com. Lunca Câlnicului-Prejmer, jud. Braşov – m. 25 oct. 1983, Braşov. Poet. Fiul funcţionarului Simion Moldovan şi al Valeriei (n. Nicolescu). Urmează studiile la Şcoala elementară din Turcheş (1930-1934), apoi la Liceul „I. Meşotă" din Braşov (bacalaureatul în 1943). Conservatorul Dramatic din Iaşi, absolvit în 1950. Actor la Teatrul de Stat din Braşov, la Ploieşti şi Arad (1951-1956), inspector pentru arte la Sfatul Popular al Regiunii Braşov (1956-1958) şi actor la Teatrul de Stat din acelaşi oraş (1958-1960), inspector la Întreprinderea Cinematografică (1960-1961), actor la Teatrul de Stat din Botoşani (1962-1964), prof. la Şcoala Populară de Artă din Braşov (1964-1966); din 1966, pensionat de boală. Debutează cu placheta de versuri *Cu barda-n porţi de veac* (1941), considerată de poet ca nesemnificativă. Colaborează la *Astra, România literară*, precum şi la *Caiete de literatură* (Braşov, 1968), la care a fost şi coredactor. Elaborat între 1950 şi 1957, poemul dramatic *Eu, meşterul Manole* a fost publicat iniţial în 1957, şi reluat în vol. *Poeme* (1968). Autor al piesei *Tragicul domn Ion al Cămilelor,* jucată la Teatrul Dramatic din Braşov în stagiunea 1978/1979. Prin vol. de versuri *Caprichos* (1970), *Schiţe iconografice* (1973), *Guernica* (1974) şi *Zeu orb cu flori* (1982), preocupările pentru modernizarea formei se accentuează, atitudinea poetului cristalizându-se într-un amestec de erudiţie şi nonconformism estetic.

OPERA: *Cu barda-n porţi de veac*, versuri, 1941; *Eu, meşterul Manole*, poem dramatic, Bucureşti, 1957; *Poeme*, Bucureşti, 1968; *Caprichos*, versuri, Bucureşti, 1970; *Schiţe iconografice*, versuri, Bucureşti, 1973; *Guernica*, versuri, Bucureşti, 1974; *Zeu orb cu flori*, poeme, Bucureşti, 1982; *Exclusiv tauri,* poem cinic, Braşov, 1991; *Nemuritorul în solitudine şi durerea,* roman, Braşov, 1995; *Pygmalion şi alte poeme,* pref. de A. I. Brumaru, Braşov, 1996; *Forum Traiani,* teatru, Braşov, 1998.

REFERINŢE CRITICE: V. Bugariu, în *Astra*, nr. 7, 1968; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 16, 1973; M. Stanciu, în *Astra*, nr. 3, 1975; C. Regman, *Noi explorări critice*, 1982; I. Boldea, în *Astra*, nr. 12, 1987; N. Cernica, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1997; Mihaela Malea Stroe, *Darie Magheru. Trasee tragice de la Sisif la Pygmalion,* 2002. **(M. B.)**

MAGHERU George, n. 17/30 dec. 1892, Craiova – m. 17 aug. 1952, Bucureşti. Poet şi dramaturg. Fiul colonelului Romulus G. Magheru şi al Anei (fiica lui Ion Ghica). Prin tată, e nepot al generalului de la 1848, G. Magheru. Rămas orfan de tată la patru ani, e crescut la moşia de la Ghergani a familiei Ghica, unde primeşte o bogată educaţie artistică (muzicală, literară): bunica, Alexandrina Ghica, strălucită pianistă, făcuse muzică cu Liszt şi Clara Schumann; mama, Ana Magheru, studiase la Şcoala de Belle Arte din Londra. Şcoala primară la Bucureşti, la „Sf.

Gheorghe”, liceul „Gh. Lazăr” (bacalaureatul în 1911); în acelaşi an se înscrie la Facultatea de Medicină din Bucureşti (absolvită în 1920). Izbucnirea războiului îl prinde în anul VI de facultate; pleacă pe front ca medic sublocotenent, se îmbolnăveşte de febră recurentă şi tifos exantematic, dar refuză să se reformeze şi rămâne în Moldova până la demobilizare. Dr. în medicină (1920), îşi începe activitatea de cercetător la Institutul Cantacuzino, unde va funcţiona până la moarte. Autor (în colab. cu soţia sa Alice, medic microbiolog), a numeroase lucrări de specialitate. Deşi scrie versuri de la 14 ani, debutează târziu, consacrându-se creaţiei literare după 1923, când, bolnav, se retrage o vreme la Sinaia. Debut editorial cu drama *Tudor Ardeleanu* (1926), urmată de *O legendă* (1927), ambele formând ciclul *Latinii la Dunăre*. Primul vol. de poezie, *Capricii* (1929), cuprinde, după opinia lui Adrian Maniu, texte „interesante şi antipoetice”. Sugestia e fructificată polemic în titlul culegerii următoare, intitulată *Poezii antipoetice* (1933). Urmează *Poeme în limba păsărească* (1936), *Coarde vechi şi noi* (1936), *Poeme balcanice* (1936), apoi piesele *Piele de cerb* (1937), *Domnul Decan* (1939), *Egoistul* (dramatizare a romanului lui G. Meredith, 1939), *Oglinda fermecată sau Divina re-creaţiune* (1944). **M.** n-a propus nici unui teatru piesele sale; cu toate că nu sunt lipsite de virtuţi scenice, de o viziune modernă în dramaturgie şi având reale calităţi în dezbaterea unor probleme moral-filosofice. De altfel, scriitorul a dus o existenţă retrasă, fără a participa la mişcarea literară a epocii interbelice. Izolat între laborator şi un cerc de prieteni din elita artistică a vremii (G. Enescu, pictorii Steriadi, Pallady, H. Catargi, Ghiaţă, Iser ş. a.), el a continuat să scrie şi după 1944, fără a mai publica însă nimic. Opera lui postumă rămâne încă a fi studiată şi editată. Numai o parte din poemele inedite au fost publicate, prin grija lui M. Sorescu, în 1982: *Cântece la marginea nopţii*.

OPERA: *Tudor Ardeleanu*, dramă în 4 acte, Bucureşti, 1926; *O legendă*, dramă în 4 acte, Bucureşti, 1927; *Capricii*, versuri, Bucureşti, 1929; *Poezii antipoetice*, Bucureşti, 1933; *Poeme în limba păsărească*, Bucureşti, 1936; *Coarde vechi şi noi*, Bucureşti, 1936; *Poeme balcanice*, Bucureşti, 1936; *Piele de cerb*, pretext dramatic pentru meditaţiune, Bucureşti, 1937; *Domnul Decan*, comedie în 4 acte, Bucureşti, 1939; *Egoistul*, comedie în 4 acte după un roman de G. Meredith, Bucureşti, 1939; *Oglinda fermecată sau Divina re-creaţiune*, tragedie în 3 acte, Craiova, 1944; *Poezii antipoetice* (antologie), cuvânt înainte de Perpessicius, ed. îngrijită de R. Vulpescu, Bucureşti, 1966; *Teatru*, pref. de B. Elvin, fişă biobibliografică de R. Vulpescu, Bucureşti, 1972; *Cântece la marginea nopţii*, poeme inedite, ed. îngrijită şi prefaţată de M. Sorescu, Craiova, 1982.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni...*, III; Al. Piru, *Panorama...*; I. Rotaru, *O istorie...*, II; M. Muthu, în *Echinox*, nr. 8-9, 1972; idem, *Orientări critice*, 1972; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, II, III; M. Muthu, *Literatura română şi spiritul sud-est european*, 1976; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981; Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 43, 1982; Fl. Miu, în *Ramuri*, nr. 11, 1982; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 12, 1983; Ileana Ene, în *Literatorul,* nr. 33, 1992; C. D. Zeletin, *ibidem,* nr. 27-28, 1996; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2003. **(R. Z.)**

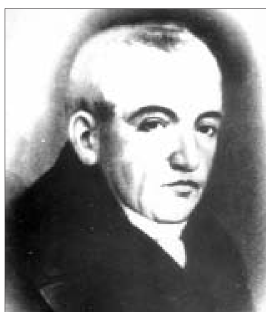

MAILAT Maria, n. 17 apr. 1953, Târgu Mureş. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Dumitru Mailat şi a Elisabetei (n. ?). Clasele elementare şi Liceul din Târgu Mureş (1960-1972). Licenţiată a Univ. din Iaşi, secţia sociologie-psihologie (1972-1976); studii de sociologie comparată şi de antropologie socială la Paris, după stabilirea în Franţa (1986). Debutează cu poezii în *Vatra* (1972). Debut editorial în caseta *Unsprezece poeţi* (1981), cu ciclul de versuri *Stop-cadru*. Autoarea vol. de schiţe şi povestiri *Intrare liberă* (1985) şi a romanului *S'il est défendu de pleurer* (1988). În Franţa mai publică vol. de versuri (*Cailles en sarcophage,* 1998; *Transsilvanie,* 1998; *Klothô,* 1999), nuvele (*L'arc-en-ciel, l'accordeon, Dracula,* 1994; *Avant de mourir en paix,* 2001) şi alte două romane (*Saint Perpetuité*, 1998; *La grâce de l'ennemi,* 1999).

OPERA: *Stop-cadru*, caseta *Unsprezece poeţi*, Iaşi, 1981; *Intrare liberă*, schiţe şi povestiri,

Bucureşti, 1985; *S'il est défendu de pleurer*, Paris, 1988; *L'arc-en-ciel, l'accordeon, Dracula (Curcubeul, acordeonul, Dracula),* nuvelă, Paris, 1994; *Cailles en sarcophage (Prepeliţe în sarcofag),* poezii, Paris, 1998; *Saint Perpétuité (Sfânta condamnare la viaţă),* roman, Paris, 1998; *Transsylvanie,* poeme, Paris, 1998; *Klothô,* poeme, Paris, 1999; *La grâce de l'ennemi (Harul duşmanului),* roman, Paris, 1999; *Avant de mourir en paix,* nuvele, Paris, 2001.

REFERINŢE CRITICE: C. Livescu, în *Cronica*, nr. 20, 1982; Şt. Borbély, în *Familia*, nr. 5, 1986; G. Eliade, în *Vatra*, nr. 2, 1986; I. Holban, în *Cronica*, nr. 30, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 37, 1986; Silvia Udrea, în *Tribuna*, nr. 26, 1986; C. Ungureanu, în *Tribuna,* nr. 42, 1991; Doina Jela, în *Vatra,* nr. 8, 1996. **(A. S.)**

MAIOR Petru, n. 1760 (?), Târgu-Mureş – m. 2 febr. 1821, Buda (Ungaria). Cărturar şi filolog. Fiu al protopopului Gheorghe, orginar din Diciosânmartin, şi al Anei (n. Munteanu). Studii gimnaziale la Târgu Mureş şi Blaj (1769-1774), unde este călugărit; teologia şi filosofia la „Propaganda Fide" din Roma (1774-1779); Facultatea Juridică şi cursurile Şcolii „Sfânta Ana" la Viena (1779-1780), unde are loc definitiva orientare a gândirii sale în sensul luminismului lui Iosif al II-lea. Revenit în ţară, părăseşte ordinul călugăresc şi se integrează total generaţiei *Supplex*-ul, la a cărui elaborare participă. Funcţionează ca prof. de filosofie la Blaj (1780-1784), preot al Reghinului şi protopop al Gurghiului (1784-1809), cenzor şi corector al cărţilor româneşti la Tipografia crăiască din Buda (1809-1821), unde debutează editorial la 1809 cu *Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morţi.* Spirit practic şi combativ, făcut să învingă, el izbuteşte – singur între cărturarii transilvăneni ai vremii – să-şi publice în „Crăiasca Tipografie a Universităţii Ungureşti" de la Buda aproape toate scrierile: *Didahii adecă învăţături pentru creşterea fiilor la îngropăciunea pruncilor morţi* (1809); *Prediche sau învăţături la toate duminecile şi sărbătorile anului* (1810-1811); *Istoria pentru începutul românilor în Dachia* (incluzând *Disertaţie pentru începutul limbei româneşti* şi *Disertaţie pentru literatura cea vechie a românilor*, 1812); *Istoria besericei românilor atît a cestor dincoace, cît şi a celor dincolo de Dunăre* (1813); *Răspunsul la Cîrtirea carea s-au dat asupra persoanei lui Petru Maior, autorul Istoriei ceii pentru începutul românilor în Dachia* (1814); *Animadversiones in recensionem Historiae de origine Valachorum in Dacia,* (1814); *Reflexiones in Responsum Domini Recensentis Viennensis ad Animadversiones in recensionem Historiae de origine Valachorum in Dacia* (1815); *Contemplatio recensionis in valachicam Anticriticam litterariis Ephemeridibus Viennensibus, 1816 divulgatae* (1816); *Orthographia romana sive latino-valachica una cum clavi qua penetralia originationis vocum reserantur* (în anexe, *Dialog pentru începutul limbei română întră nepot şi unchi*, 1819). Una din cele mai importante opere avea să apară, însă, postum: *Procanon ce cuprinde în sine cele ce sînt de lipsă spre înţălesul cel deplin şi adevărat al canoanelor şi a toată tocmeala bisericească, spre folosul mai cu samă a românilor* (1894). Dacă aceste lucrări reprezintă o contribuţie capitală la difuzarea crezului naţional al Şcolii Ardelene, broşurile de ştiinţă popularizată (trad. după variante germane, din Heintl Francisc, D. Nep. Neuhold, Ioann Bürger, L. Mitterpaher), ca şi tălmăcirea vol. I din *Télémaque* de Fénelon, tipărită la Buda (1818), au semnificaţia unui important act de cultură luministă.

OPERA: *Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morţi,* Buda, 1809; *Didahii adecă învăţături pentru creşterea fiilor la îngropăciunea pruncilor morţi,* Buda, 1809; *Prediche sau învăţături la toate duminecile şi sărbătorile anului,* Buda, 1810-1811 (ed. II, Cluj, 1906, având ca anexă şi *Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morţi*); *Istoria pentru începutul românilor în Dachia,* Buda, 1812 (ed. II, Buda, 1834; ed. III, Budapesta şi Gherla, 1883; altă ed., Iaşi, 1990); *Disertaţie pentru începutul limbei româneşti* şi *Disertaţie pentru literatura cea vechie a românilor,* în *Istoria pentru începutul românilor în Dachia,* Buda, 1812; *Istoria besericei românilor atât a cestor dincoace, precum şi a celor dincolo de Dunăre,* Buda, 1813 (ineditele operei, în T. Cipariu, *Acte şi fragmente,* Blaj, 1855

şi în *Anuarul Institutului de Istorie din Cluj*, 1906; ed. de I. Chindriş, 1995); *Răspunsul la Cârtirea carea s-au dat asupra persoanei lui Petru Maior, autorul Istoriei ceii pentru începutul românilor în Dachia,* Buda, 1814 (ed. II, Cluj, 1923); *Animadversiones in recensionem Historiae de origine Valachorum în Dacia,* Buda, 1814; *Reflexiones in Responsum Domini Recensentis Viennensis ad Animadversiones in recensionem Historiae de origine Valachorum in Dacia,* Pesta, 1815; *Contemplatio recensionis in valachicam Anticriticam litterariis Ephemeridibus Viennensibus, 1816 divulgatae,* Buda, 1816; *Orthographia romana sive latino-valachica, una cum clavi qua penetralia originationis vocum reserantur,* Buda, 1819; *Dialog pentru începutul limbei română întră nepot şi unchi,* în *Orthographia romana sive latino-valachica...,* Buda, 1819; *Protopopadichia, adecă puterea, drepturile şi privileghioanele protopopilor celor româneşti din Ardeal*, fragmente în *Sionul românesc*, nr. 10-11, 1865 şi nr. 2, 4-6, 9-16, 1866; *Fragmente inedite din ale lui P. Maior,* în *Archiv pentru filologie şi istorie,* nr. 2, 15, 17, 18, 19, 1867-1868; *Procanon ce cuprinde în sine cele ce sînt de lipsă spre înţălesul cel deplin şi adevărat al canoanelor şi a toată tocmeala bisericească, spre folosul mai cu seamă a românilor,* ed. îngrijită de C. Erbiceanu, Bucureşti, 1894 (ed. II, Sibiu, 1948); *Scrisori şi documente inedite*, ed. îngrijită, pref., note şi indice de N. Albu, Bucureşti, 1968; *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, I-II, ed. critică şi studiu asupra limbii de F. Fugariu, pref. şi note de M. Neagoe, Bucureşti, 1970; *Scrieri*, I-II, ed. critică de F. Fugariu, pref. şi tabel cronologic de Maria Protase, Bucureşti, 1978; *Protopopadichia*, ed. îngrijită şi studiu introductiv de I. Chindriş; Cluj-Napoca, 1997; *Scripta minora*, ed. îngrijită de I. Chindriş, Bucureşti, 1997; *Protopopadichia,* pref. de P. Teodor, ed. îngrijită, studiu introductiv, note, glosar, indici şi bibliografie selectivă de Laura Stanciu, Alba Iulia, 1998. Traduceri: Francisc Heintl, *Învăţătura pentru prăsirea pomilor scrisă de ~,* Buda, 1812; D. Nep. Neuhold, *Învăţătură de a face sirup şi zahar din mustul tuleilor de cucuruz după ce s-au cules cucuruzul de pre ei, întocmită de ~,* Buda, 1812; Ioann Bürger, *Dissertaţie a lui ~ despre zahar carele din must de tulei de cucuruz şi de jugastru se face. Scurtată şi pre limba românească prefăcută,* Buda, 1813; Şaptal, Rosier, Parmentier şi Dussieux, *Învăţătură despre agonisirea viţei de vie şi despre măiestria de a face vin, vinars şi oţet, întocmită de autorii ~ şi întru acest chip scurtată de abatul Ludvic Mitterpaher, iară acum prefăcută în limba românească,* Buda, 1813; *Învăţătură pentru ferirea şi doftoriia boalelor celor ce se încing prin ţară şi a celor ce se leagă şi a unor boale sporadice, adecă pe ici pe colo îmblătoare ale vitelor celor cu coarne, precum şi a cailor, a oilor şi a porcilor,* Buda, 1816; Fénelon, *Întâmplările lui Telemah fiiului lui Ulise (Odisseus), întocmite de Fénelon, arhiepiscopul Cambriei, acum întâi de pre limba italienească pre limba românească prefăcută de ~,* tom. I, Buda, 1818.

REFERINŢE CRITICE: Ath. M. Marienescu, *Viaţa şi operele lui Petru Maior*, 1893; N. Iorga, *Istoria... XVIII*, II; N. Iorga, *Istoria...*, III; Ov. Densusianu, *Literatura română modernă,* I; Gh. Bogdan-Duică, *Petru Maior şi Justinus Febronius sau Petru Maior ca vrăjmaş al papei*, 1933; L. Blaga, *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea*, 1966; *I. L. R.,* II, 1967; A. Radu, în *Steaua*, nr. 8, 1968; I. Pervain, *Studii de literatură română*, 1971; D. Popovici, *Studii...*, I; D. Ghişe şi P. Teodor, *Fragmentarium iluminist*, 1972; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, I, 1973; Maria Protase, *Petru Maior: un ctitor de conştiinţe*, 1973; K. Köllö, *Két irodalom mezsgyéjén*, 1984; Gh. Bulgăr, *Cultură şi limbaj,* 1986; S. Duicu, *Pe urmele lui Petru Maior*, 1990; Laura Stanciu, *Biografia unei atitudini.* Petru Maior (1760-1821), 2003. **(M. Pr.)**

MAIORESCU Ioan, n. 28 ian. 1811, Bucerdea Grânoasă, jud. Alba – m. 2 aug. 1864, Bucureşti. Cărturar şi filolog. Fiu al ţăranului Trifu, poartă acest nume până la 1836; mama (n. Maior) era fiica nepotului de frate al lui Petru Maior, de unde schimbarea succesivă a numelui: Ioan Trifu-Maioreanu, Măiorescu, Maiorescu. Tatăl lui Titu Maiorescu. Şcoala primară în satul natal; gimnaziul la Blaj (1824-1829); teologia la Seminarul Central din Pesta (1830-1835), dublată de preocupări istorice şi filologice. Debutează la 1834 cu fragmente din *Istoria românilor*, în *Biblioteca românească* (Buda), rev. lui Zaharia Carcalechi. Trimis pentru doctorat în teologie la Viena (1835),

renunţă, neaşteptat, la cariera preoţească. Asemenea altor prof. ardeleni descălecaţi în Principate pe urmele lui Gh. Lazăr, trece în Ţara Românească. Prof. la şcoala din Cerneţi (1836); se căsătoreşte cu Maria Popazu din Braşov, mama celor doi copii: Emilia şi Titu-Liviu. Între 1837 şi 1847, inspector şi prof. de istorie universală şi „stilul naţional" la Şcoala Centrală din Craiova, exceptând un singur an (1842-1843), când, victimă a unor intrigi, este destituit şi trece ca prof. la Seminarul de la Socola; din 1847, inspector al şcolilor din Oltenia. Întreţine o îndelungată corespondenţă (1838-1863), de interes politic şi cultural, cu George Bariţ; colaborează la *Muzeul naţional, Foaie literară* şi, mai ales, la *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*. La 1848, joacă un rol de prim plan, în ţară, dar mai ales în străinătate: în iun. 1848, dă citire, în curtea Şcolii Centrale din Craiova, *Proclamaţiei de la Islaz*; agent diplomatic al Guvernului provizoriu pe lângă Dieta din Frankfurt, apoi, translator la Ministerul de Justiţie din Viena (1849-1857). Prin zeci de art. (în *Allgemeine Zeitung*, *Ost-Deutsche-Post, Wanderer*) şi memorii (unele în colab.), luptă cu abnegaţie pentru cauza românilor din Transilvania şi pentru unirea Principatelor; îndepărtat din funcţie, prin pensionare, din cauza activităţii politice; călătorie la românii din Istria (1857), repetată în 1861. Stabilit la Bucureşti (1859), este un devotat al domnitorului Al. Ioan Cuza; director al Comisiei centrale a Principatelor Unite; prof. de istorie critică şi stilistică la „Sf. Sava"; director al Eforiei Instrucţiunii Publice, post din care demisionează (1861); din 1863, prof. la Şcoala superioară de Litere din Bucureşti; colab. la întocmirea proiectului de statut al Soc. Literare Române (Acad. Română). Desăvârşirea şi tipărirea scrierilor istorice şi filologice, începute înainte de 1848, rămânea, la 1864, un deziderat. Cu excepţia unui *Itinerar în Istria şi Vocabular istriano-român* (editat de Titu Maiorescu în 1874), opera lui **M.** se reduce la art., publicate, majoritatea, în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură: Asupra ortografiei româneşti* (1838); *Despre vechimea românilor în Ardeal şi deosebit pe pământul ce se zice „Fundus Regius", adecă Pământul săsesc* (1842); *Domnul dr. St. L. Roth şi românii ardeleni înaintea dumnealui în privinţă către zbieretele maghiarilor despre panslavism* (1842); *Antipapadopul sau Autorii dicţionarului de Buda apăraţi în contra domnului Gr. Papadopul* (1843); *Antischiaul. Adecă o înfruntătură dată unui român care voieşte a ne face schiai sau sloveni* (1847); *Refutarea părerei d-lui I. K. Schuller despre germana origine a limbei române* (1847); *Studii asupra limbei române* (1848; 1850); *Puţine cuvinte pregătitoare la studiul limbii româneşti* (1850); *Moldau und Wallachei*, în *Staats-Lexicon. Encyclopädie der sämmtlichen Staatswissenschaften für alle Stande*, 1864.

OPERA: *Cuvântul ce s-a spus cu prilejul examenului din 4 iulie 1837*, în *Muzeul naţional*, nr. 9, 1837 şi în *Gândirea românească în epoca paşoptistă*, II, Bucureşti, 1969; [Scrisoare către G. Bariţ], în *Foaie literară*, nr. 16, 1838 şi în *Gândirea românească în epoca paşoptistă*, II, Bucureşti, 1969; *Asupra ortografiei româneşti*, în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*, nr. 23-25, 1838; *Despre vechimea românilor în Ardeal şi deosebit pe pământul ce se zice „Fundus Regius", adecă Pământul săsesc*, în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*, nr. 36-39, 1842; *Antipapadopul sau Autorii dicţionarului de Buda apăraţi în contra domnului Gr. Papadopul*, în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*, nr. 11-13, 1843; *Antischiaul. Adecă o înfruntătură dată unui român care voieşte a ne face schiai sau sloveni*, în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*, nr. 2-6, 1847; *Refutarea părerei d-lui I. K. Schuller despre germana origine a limbei române*, în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*, nr. 15-22, 1847; *Studii asupra limbei române*, în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*, nr. 14-19, 1848; nr. 10-12, 1850; *Puţine cuvinte pregătitoare la studiul limbii româneşti*, în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*, nr. 8-9, 1850; *Moldau und Wallachei*, în Karl von Rotteck und Karl Welcker, *Staats-Lexikon. Encyclopädie der sämmtlichen Staatswissenschaften für alle Stande*, dritte Auflage, Bd. I, Leipzig, „Brockhaus", 1864; *Itinerar în Istria şi Vocabular istriano-român*, ed. îngrijită şi pref. de T. Maiorescu, Iaşi, 1874 (ed. II, Bucureşti, 1900); [*Scrisori către G. Bariţ, 1838-1863*], în *George Bariţ şi contemporanii săi*, I, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: G. Bariţ, în *Transilvania*, nr. 14, 1877; V. A. Urechia, *Istoria şcoalelor de la 1800-1864*, II, 1892; G. Ionescu-Gion, *Portrete istorice*, 1894; N. Bănescu, V. Mihăilescu, *Ioan Maiorescu*, 1912; N. Iorga, în *Arhivele Olteniei*, nr. 65-66, 1933; P. Iroaie, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1941; Ş. Cioculescu,

Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria*...; N. Ursu, în *Studii şi cercetări ştiinţifice*, fascicula 2, 1961; Monica Stoica, *Ioan Maiorescu*, 1967; N. Andrei, *Ani – de lumină. Istoria Liceului „Nicolae Bălcescu" din Craiova, 1826-1976*, 1976; M. Miculescu, *Activitatea politică şi diplomatică a lui I. Maiorescu în perioada 1848-1851 în slujba naţiunii române*, 1970; D. Mănucă, *Argumente de istorie literară*, 1976. **(M. Pr.)**

MAIORESCU Titu, n. 15 febr. 1840, Craiova – m. iul. 1917, Bucureşti. Critic literar şi estetician. Fiul lui Ioan Maiorescu şi al Mariei (n. Popazu). Tatăl său, înrudit probabil cu Inochentie Micu şi cu Petru Maior, a fost, după expresia lui T. Vianu, un remarcabil „cap politic"; în iun. 1848, el dă citire, în curtea Colegiului Naţional din Craiova, *Proclamaţiei de la Izlaz.* Pentru convingerile sale politice, a îndurat persecuţii; lasă, după moarte, câteva scrieri de istorie şi de lingvistică, pe care fiul său le va publica în *Convorbiri literare*. Maria Popazu era, se pare, de origine aromână. **M.** începe studiile la Craiova (1846-1848); apoi, după peregrinări cu familia la Bucureşti, Braşov, Sibiu, Blaj, le continuă la Braşov (1850-1851) şi, datorită unei burse a Episcopiei Blajului, la Viena (1851-1858), mai întâi ca extern (la Gimnaziul academic), apoi ca intern la Acad. Theresiană (din 1856). Din 1855, **M.** îşi notează impresiile zilnice într-un jurnal, unul din cele mai interesante pe care le cunoaşte literatura română (publicat postum: *Însemnări zilnice*, 3 vol., 1937-1943 şi, într-o nouă ed., completată cu epistolarul, începând din 1976). Absolvent pe locul întâi, urmează cursurile Facultăţii de Filosofie din Berlin (1858-1859); trece apoi la Giessen unde obţine (1859) titlul de dr. în filosofie cu o teză despre *Relaţie (Das Verhältnis).* Beneficiar al unei burse acordate de Eforia Şcoalelor, obţine la Paris (1860-1861) o licenţă în litere şi una în drept, dar eşuează în încercarea de a obţine şi un doctorat în litere (redactase şi depusese cele două teze necesare). În 1860, publică o primă încercare filosofică, sub titlul *Einiges philosophische in gemeinfasslicher Form*; cu bune ecouri, la Berlin şi Paris. În 1861, se întoarce în ţară, începând o carieră didactică şi politică foarte bogată, paralelă cu aceea de jurist. În 1862, e supleant la Tribunalul de Ilfov, apoi procuror; e numit prof. la Univ. din Iaşi şi director al Gimnaziului Central din acelaşi oraş. În 1863, e decan al Facultăţii de Filosofie, apoi rector al Univ. din Iaşi şi director al Şcolii Normale „Vasile Lupu" (1863-1868). Suspendat din funcţii (1864), în urma calomniilor lui N. Ionescu, i se intentează un proces sub acuza de imoralitate, dar e achitat şi reintegrat în funcţii (1865). Exercită, în paralel, profesiunea de avocat. Împreună cu alţi cărturari, **M.** iniţiază, în 1863, un ciclu de „prelecţiuni populare", a căror tradiţie va dăinui vreme de şaptesprezece ani: în legătură cu aceste iniţiative se constituie Soc. „Junimea" (1863) care, din 1867, va dispune şi de un organ de presă, rev. *Convorbiri literare*. **M.** declanşează, în aceşti ani, o campanie deosebit de virulentă împotriva „direcţiei vechi" în cultură şi literatură. Membru al Soc. Academice Române (1867), demisionează (1869) din cauza vederilor sale antilatiniste (va redeveni membru în 1879). Destituit din învăţământ (1870) şi reintegrat în acelaşi an. Începe o lungă carieră politică, dusă până în preajma primului război mondial: deputat în 1871 (an în care încheie prelegerile la Univ. ieşeană), este numit ministru al Instrucţiunii Publice (1874), ceea ce îl obligă să se mute de la Iaşi la Bucureşti, unde iniţiază importante acţiuni de organizare şi reformă a învăţământului românesc; în 1876, demisionează. Agent diplomatic la Berlin (mai-iul. 1876), director al ziarului *Timpul* (mart. -iul. 1877), din nou deputat (1878), membru al Adunării Constituante (1879). Activitatea politică îl acaparează din ce în ce mai mult, dar, din 1880, reia colab. la rev. *Convorbiri literare*. Este o epocă de noi lupte şi noi campanii; **M.** poartă acum faimoasa lui polemică literară cu Dobrogeanu-Gherea. Revine la Univ. din Bucureşti în 1884, ca prof. de logică şi istoria filosofiei sec. al XIX-lea. Rector al Univ. din Bucureşti (1892-1897). Ministru al Cultelor şi Instrucţiunii Publice (1888), demisionat din aceleaşi motive ca în 1876 (proiectele sale de reformă a învăţământului sunt respinse de Parlament); ministru al Cultelor (1890), demisionează în 1891. După 1890, preocupările politice trec pe primul plan: e ministru al Justiţiei

(iul. 1900-febr. 1901), ministru de Externe (1910-1912), din nou ministru de Justiţie (iul. 1912); prim-ministru în acelaşi an, va prezida Conferinţa de pace de la Bucureşti (1913). Pensionat din învăţământ în 1909; se retrage din viaţa politică în 1913. Partizan, de veche dată, al alianţei cu Puterile Centrale, rămâne la Bucureşti sub ocupaţie, fără a avea relaţii cu inamicul. Înmormântat la cimitirul Bellu. După mai multe broşuri referitoare la probleme de lb. română (*Regulile limbei române pentru începători,* 1864; *Despre scrierea limbei române,* 1866; *Poezia română. Cercetare critică, urmată de o alegere de poesii,* 1867; *Contra Şcoalei Bărnuţiu*, 1868; *Beţia de cuvinte în „Revista contimporană”*, 1873; *Răspunsurile „Revistei contimporane”*, 1873) publică prima ed. de *Critice* (1874), întregită prin reeditări succesive (1892-1893;1908; 1915). În 1876 îşi publică *Logica* (şapte ed. până în 1919), în timp ce opera sa oratorică e cuprinsă în cinci vol. de *Discursuri parlamentare cu priviri asupra desvoltării politice a României sub domnia lui Carol I* (1897-1915). Opera didactică şi primele scrieri au fost editate postum (*Prelegeri de filosofie*, 1980; *Scrieri din tinereţe*, 1981). Chiar dacă, în nici una din formele lui de manifestare, **M.** nu a fost un spirit original, importanţa sa e covârşitoare: ea trebuie căutată în rolul de călăuză, de „spiritus rector” pe care **M.** l-a avut în cultura română, într-o epocă în care aceasta se afla în plină tranziţie şi în căutarea unui destin mai înalt.

OPERA: *Einiges philosophische in gemeinfasslicher Form*, Berlin, 1861; *Regulile limbei române pentru începători*, Iaşi, 1864; *Despre scrierea limbei române*, Iaşi, 1866*; Poesia română.* Cercetare critică, urmată de o alegere de poesii, Iaşi, 1867*; Contra şcoalei Bărnuţiu*, Iaşi, 1868; *Beţia de cuvinte în „Revista contimporană”.* Studiu de patologie literară, Iaşi, 1873; *Răspunsurile „Revistei contemporane”.* Al doilea studiu de patologie literară, Iaşi, 1873; *Critice*, Bucureşti, 1874; *Logica*, Partea I: *Logica elementară,* Bucureşti, 1876 (ed. II, 1887; ed. VII, 1919); *Patru conferinţe*, rezumate de Mihai C. Brăneanu (Hermes), cu un apendice de Anghel Demetriescu, Bucureşti, 1883; *Discurs asupra reformei instrucţiunii publice*, Bucureşti, 1891; *Critice* (1867-1892), ed. nouă şi sporită, I-III, Bucureşti, 1892-1893; *Discursuri parlamentare cu priviri asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I*, I-V, Bucureşti, 1897-1915; *Raportul secţiunii literare a Academiei Române asupra revizuirii ortografiei*, Bucureşti, 1904; *Critice*, 1866-1907, ed. completă, I-III, Bucureşti, 1908 (ed. II, 1915); *Istoria contimporană a României (1866-1900),* Bucureşti, 1925; *Critice*, 1866-1907, ed. completă [de la vol. II se specifică: publicată prin îngrijirea d-lui I. Rădulescu-Pogoneanu], I-III, Bucureşti, 1926-1928; *Critice*, 1866-1907, I, Bucureşti, 1931; *Însemnări zilnice*, publicate cu o introducere de I. Rădulescu-Pogoneanu, I-III, Bucureşti, 1937-1943; *Duiliu Zamfirescu şi Titu Maiorescu în scrisori (1884-1913),* cu un studiu introductiv şi însemnări de Em. Bucuţa, Bucureşti, 1938 (ed. II, 1944); *Gedichte (1855-1878), herausgegeben mit einem Vorwort von I. E. Torouţiu,* Bucureşti, 1940; *Critice*, pref. de P. Georgescu, text stabilit, tabel cronologic, indice şi bibliografie de Domnica Filimon-Stoicescu, I-III, Bucureşti, 1967; *Din Critice*, studiu introductiv de prof. L. Rusu, ed. îngrijită de Domnica Filimon-Stoicescu, Bucureşti, 1967; *Critice*, I-II, ed. îngrijită şi tabel cronologic de Domnica Filimon, introducere de E. Todoran, Bucureşti, 1973; *Jurnal şi epistolar*, studiu introductiv de L. Rusu, ed. îngrijită de Georgeta Rădulescu-Dulgheru şi Domnica Filimon, I-III, Bucureşti, 1975-1989; *Din Critice*, ed. îngrijită şi tabel cronologic de Domnica Filimon, introducere de E. Todoran, Bucureşti, 1978; *Opere,* I-IV, ed., note, variante, indice de Georgeta Rădulescu-Dulgheru şi Domnica Filimon, studiu introductiv de E. Todoran, Bucureşti, 1978-1988; *Prelegeri de filosofie*, ed. îngrijită, note, comentarii şi indice de Grigore Traian Pop, Al. Surdu, cuvânt înainte de Grigore Traian Pop, Craiova, 1980; *Scrieri din tinereţe* (1858-1862), ed. îngrijită, pref. şi note de S. Ghiţă, Cluj-Napoca, 1981; *Critice,* antologie şi repere istorico-literare realizate în redacţie de M. Dascal, ed. de Domnica Filimon, Bucureşti, 1984; *Cugetări şi aforisme*, selecţie, introducere, note, comentarii şi indice de S. Ghiţă, Bucureşti, 1986; *Scrieri de logică,* stabilirea textelor, trad., studiu introductiv şi note de Al. Surdu, pref. de S. Vieru, Bucureşti, 1988; *Critice*, pref. de G. Dimisianu, Bucureşti, 1989; *O cercetare critică,* notă introductivă, comentarii, documentar critic de P. Ursache, Iaşi, 1996; *România, războiul balcanic şi Cadrilaterul*, vol. editat de St. Neagoe,

Bucureşti, 1995; *Critice*, ed. de Al. Hanţă, Bucureşti, 1996; *Critice*, ed. îngrijită şi tabel cronologic de Domnica Filimon, cuvânt înainte de V. Râpeanu, Bucureşti, 1997; *Critice*, antologie de Fl. Mihăilescu, Bucureşti, 1997; *Critice,* pref. de G. Dimisianu, ed., tabel cronologic, aprecieri critice şi bibliografie de Domnica Filimon, Bucureşti, 1998; *Cercetări psihologice,* ed., studiu introductiv şi note de V. Iulian Tănase, Bucureşti, 1999; *Critice (1866-1907),* studiu introductiv de Dan Mănucă, ed. de Domnica Filimon, Bucureşti, 2000; *Discursuri parlamentare cu priviri asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I,* ed. îngrijită, studiu introductiv, note şi comentarii de C. Schifirnet, Bucureşti, 2001; *Istoria contemporană a României (1866-1900),* Bucureşti, 2002. Traduceri: A. Schopenhauer, *Aforisme asupra înţelepciunii în viaţă*, Bucureşti, 1890 (ed. IV, 1902; altă ed., text stabilit de Domnica Filimon-Stoicescu, studiu introductiv de L. Rusu, 1969); H. Ibsen, *Copilul Eyolf,* pref. de ~, Bucureşti, 1895; Immanuel Kant, *Critica raţiunii pure,* două fragmente, în Mihai Eminescu, *Lecturi kantiene*, ed. de C. Noica şi Al. Surdu, Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: I. Gherea, *Studii critice*, II, 1891; G. Panu, *Portrete şi tipuri parlamentare*, 1893; N. Petraşcu, *Figuri literare contemporane*, 1893; *Omagiu lui ~,* 1900; G. Ibrăileanu, *Spiritul critic în cultura românească,* 1909; I. Bogdan, *Sărbătorirea profesorului Titu Maiorescu la Universitatea din Bucureşti în ziua de 22 noiembrie 1909*, 1901; ***, *„România Jună" lui Titu Maiorescu*, 1910; G. Bogdan-Duică, *Titu Liviu Maiorescu* [discurs de recepţie], 1921; Soveja [S. Mehedinţi], *Titu Maiorescu*, 1925; T. Vianu, *Fragmente moderne*, 1925; E. Lovinescu, *Istoria...*, I; I. Petrovici, *Titu Maiorescu*, 1931; T. Vianu, *Influenţa lui Hegel în cultura română,* 1933; N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, I; I. Petrovici, *Figuri dispărute*, 1937; G. Juvara, *T. Maiorescu. Fragmente de istorie politică,* 1939; idem, *„Însemnările" lui Titu Maiorescu şi istoria constituţională*, 1940; D. Caracostea, *Semnificaţia lui Titu Maiorescu*, 1940; D. Drăghicescu, *Titu Maiorescu. Schiţă de biografie psiho-sociologică,* 1940; E. Lovinescu, *T. Maiorescu*, I-II, 1940 (ed. II, 1972); C. G. Toma, *Titu Maiorescu. Om de drept*, 1940; Gr. Tăuşan, *Contribuţii filosofice şi literare,* 1940; G. Călinescu, *Istoria...*; T. Vianu, *Arta...;* G. Juvara, *Din corespondenţa lui T. Maiorescu,* 1942; L. Pop, *Ideile estetice ale lui Titu Maiorescu*, 1942; I. A. Bassarabescu, *Lumea de ieri*, 1943; E. Lovinescu, *Titu Maiorescu şi posteritatea lui critică,* 1943; idem, *Titu Maiorescu şi contemporanii lui*, I-II, 1943-1944 (ed. nouă, 1974); Vl. Streinu, *Clasicii noştri*, 1943; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria...;* T. Vianu, *Trei critici literari*, 1944; G. Juvara, *Corespondenţa dintre Titu Maiorescu şi Emilia Humpel (1872-1900),* 1946; D. Popovici, *Eminescu în critica şi istoriografia literară română,* 1947; P. Constantinescu, *Eseuri critice*, 1947; T. Vianu, *Studii de literatură română,* 1965; M. Zaciu, *Masca...;* I. Creţu, în *Limbă şi literatură,* 1967; P. Constantinescu, *Scrieri*, III; Vl. Streinu, *Pagini...*, I; Liliana Popa şi I. Stoica, *T. Maiorescu şi H. Spencer în lumina unor documente inedite*, 1969; N. Manolescu, *Contradicţia lui Maiorescu*, 1970 (ed. III, 2000); Fl. Manolescu, *Poezia criticilor*, 1971; G. Panu, *Amintiri de la „Junimea" din Iaşi*, I-II, 1971; D. Păcurariu, *Clasicismul românesc*, 1971; Ş. Cioculescu, *Aspecte...*, 1972; G. Ivaşcu, *Titu Maiorescu*, 1972; M. Bucur, *Istoriografia...*; M. Ungheanu, *Pădurea de simboluri*, 1973; ***, *Amintiri despre Titu Maiorescu*, antologie şi pref. de I. Popescu-Sireteanu, 1973; S. Ghiţă, *Titu Maiorescu filosof şi teoretician al culturii*, 1974; Domnica Filimon, *Tânărul Maiorescu*, 1974; M. Gafiţa, *Faţa ascunsă a lunii*, 1974; M. Niţescu, *Repere critice*, 1974; M. Tomuş, *Istorie literară şi poezie*, 1974; G. Bogdan-Duică, *Studii şi articole*, 1975; D. Mănucă, *Critica literară junimistă. 1864-1885,* 1975; Fl. Mihăilescu, *Conceptul de critică literară în România,* I, 1976; Al. Andriescu, *Stil şi limbaj*, 1977; Ş. Cioculescu, *Prozatori români*, 1977; T. Popescu, *Specificul naţional în doctrinele estetice româneşti*, 1977; Gh. Toma, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai", Series Philosophia*, nr. 2, 1977; M. Drăgan, *Lecturi posibile*, 1978; D. Mănucă, *Argumente de istorie literară,* 1978; E. Todoran, *Maiorescu,* 1978; ***, *Titu Maiorescu şi prima generaţie de maiorescieni*, antologie, note şi pref. de Z. Ornea, text stabilit de Filofteia Mihai şi Rodica Bichiş, 1978; L. Rusu, *Scrieri despre Titu Maiorescu*, 1979; P. Florea, *Contribuţii de istorie literară,* 1981; L. Petrescu, *Maiorescu şi Hegel*, în *Teme hegeliene*, 1982; Gh. Toma, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai", Series Philosophia*, nr. 1, 1982; Z. Ornea,

Actualitatea clasicilor, 1985; idem, *Viaţa lui Titu Maiorescu,* 1986; P. Ursache, *Titu Maiorescu: esteticianul: studiu hermeneutic*, 1987; Al. Dobrescu, *Introducere în opera lui Titu Maiorescu*, 1988; Maria Cornelia Bârlea, *Titu Maiorescu: pledoarie pentru inteligenţă,* 1992; D. Mănucă, *Analogii*, 1995; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 22, 1996; G. Dimisianu, *Clasici români din secolele XIX şi XX*, 1996; C. Baltag, *Paradoxul semnelor*, 1996; D. G. Burlacu, *Revenirea la Maiorescu (1963-1993),* 1997; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1998; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 6; 7; 8, 2000; V. Durnea, *ibidem,* nr. 6; 7; 8; 9, 2000; Z. Ornea, în *Dilema,* nr. 379; 380, 2000; Al. Dobrescu, *Maiorescianismul în cultura română,* 2001; V. I. Tănase, în *Revista de teorie socială,* nr. 3; 4, 2001; Al. Dobrescu, *Butoiul lui Diogene,* 2003. **(L. P.)**

MAIORESCU Toma-George (numele la naştere: Gheorghe Toma Mayer), n. 8 dec. 1928, Reşiţa. Poet şi prozator. Tatăl, Ştefan Mayer, funcţionar de bancă, mama, Boriska (n. Marosy). Studii elementare în oraşul natal; liceul la Caransebeş şi Timişoara (bacalaureatul în 1947). Urmează Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj (1947-1948), continuată la Bucureşti (1948-1949), apoi la Institutul de Literatură „Maxim Gorki" din Moscova (1949-1954). Redactor, şef de rubrică la *Contemporanul* (1954-1971), redactor-şef adjunct la *România pitorească* (1971-1982). Director al rev. *Eco, Eco magazin* şi *Ecosofia* (din 1990); titularul Catedrei de ecosofie a Univ. Ecologice din Bucureşti (din 1990). Bursier al Univ. din Cleveland, Statele Unite (1992). Debutează editorial cu poezie de inspiraţie civică (*Lespezi pe un veac apus*, 1947), publicând apoi numeroase vol. de aceeaşi factură: *Întoarcerea în patrie* (1955), *Ritmuri contemporane* (1960), *Ochii Danielei* (1963), *Paşi peste ape* (1965). O etapă aparent avangardistă începe cu *Timp răstignit* (1969) şi continuă cu *Insula cu orhidee mov* (1973), *Călăreţul Albastru* (1975), *La echinox de toamnă* (1977), *Fata din Piaţa Sfârşitului* (1980), *Singur cu Îngerul* (1982), *Răstimp între poeme* (1984), *Poeme* (1985). A mai semnat cărţi de proză (*Ucigaşul şi Floarea*, 1970; *Noapte bună, Săgetătorule!*, 1989), reportaje (*Călătorie prin vreme*, 1956; *Unde se întorc cosmonauţii*, 1962; *Zeii desculţi*, 1966; *Jurnalul unei pasiuni*, 1975; *Hoinar pe meridiane*, 1976; *Proze,* 1998) şi publicistică (*Dialog... cu secolul şi oamenii lui*, I, 1967; II, 1972; *O invitaţie romantică*, 1983; *Strategie şi supravieţuire,* 1992), toate străbătute de suflul actualităţii. A scris pref. la o antologie a poeziei albaneze şi la un album despre München, datorat artistului fotograf Ion Miclea. Colaborează la *Contemporanul, România literară, Viaţa Românească, România pitorească* etc. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1983).

OPERA: *Lespezi pe un veac apus*, Reşiţa, 1947; *Întoarcerea în patrie*, poem, Bucureşti, 1955; *Călătorie prin vreme*, Bucureşti, 1956; *Ritmuri contemporane*, poezii, Bucureşti, 1960; *Unde se întorc cosmonauţii*, Bucureşti, 1962; *Ochii Danielei*, Bucureşti, 1963; *Paşi peste ape*, poeme, Bucureşti, 1965; *Zeii desculţi*. 199 de zile şi nopţi în secvenţe intercontinentale, Bucureşti, 1966; *Dialog... cu secolul şi oamenii lui*, I-II, Bucureşti, 1967-1972; *Timp răstignit*, versuri, Bucureşti, 1969; *Operaţiunea 0,17*. Escale mediteraneene, Bucureşti, 1972; *Ucigaşul şi Floarea*. Antiroman aleatoric şi poliţist în urmărirea ideii, Bucureşti, 1973; *Insula cu orhidee mov*, versuri, Bucureşti, 1973; *Jurnalul unei pasiuni*, Bucureşti, 1975; *Călăreţul Albastru*, poezii, Bucureşti, 1975; *Hoinar pe meridiane*, Bucureşti, 1976; *La echinox de toamnă*, versuri, Bucureşti, 1977; *Fata din Piaţa Sfârşitului*, Bucureşti, 1980; *Singur cu Îngerul*, versuri, Bucureşti, 1982; *O invitaţie romantică*. Atitudini şi delimitări, reportaje, Bucureşti, 1983; *Răstimp între cuvinte*, poeme, Bucureşti, 1984; *Poeme*, Bucureşti, 1985; *Noapte bună, Săgetătorule!*, proze, Bucureşti, 1989; *Strategie şi supravieţuire,* eseuri, Chişinău, 1992; *Poezii / Pomes,* trad. de R. Cretzeanu, A. Fleury, I. Matei şi P. Miclău, Bucureşti, 1997; *Proze* (timpul iubirii, timpul ispăşirii, timpul eternei reveniri), Bucureşti, 1998; *Introducere în ecosofie,* Bucureşti, 2000; *Ecosofia: note de curs,* Bucureşti, 2001; *Îmblânzirea fiarei din om sau ecosofia,* Bucureşti, 2001 (altă ed., 2002); *Sub 50 de stele,* poeme, Bucureşti, 2001; *Convorbiri în amurg,* Bucureşti,

2002; *Cinci jurnale de bord şi coroana de spini,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: A. Martin, în *Luceafărul*, nr. 20, 1961; M. Sorescu, în *Gazeta literară*, nr. 30, 1962; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 4, 1971; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 13, 1976; Elena Tacciu, în *Steaua*, nr. 5, 1980; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1980; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 29, 1980; F. Neagu, în *Flacăra*, nr. 48, 1983; A. Popescu, în *Steaua,* nr. 6, 1983; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni*, 1985; Roxana Sorescu, în *România literară*, nr. 31, 1985; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 17, 1986; Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 13, 1986; Şt. Aug. Doinaş, în *România literară*, nr. 53, 1988; C. Crişan, în *Steaua,* nr. 9, 1991; P. Miclău, în *Luceafărul,* nr. 40, 1997; idem, *ibidem,* nr. 45, 1998; Al. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 51-52, 1998; P. Miclău, în *Luceafărul,* nr. 16, 2000; A. T. Dumitrescu, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 1999; N. Prelipceanu, în *România liberă,* 18 mart. 2002. **(A. S.)**

MALAMEN Iolanda, n. 28 apr. 1948 (în acte – 1947), Iaşi. Poetă. Fiica medicului Gheorghe Malamen şi a Ştefaniei (n. Dumitrescu). A urmat şcoala generală şi cursurile liceale (absolvite în 1965) în cadrul Liceului „Mihai Viteazul" din Ploieşti. După doi ani şi jumătate de medicină veterinară la Iaşi, abandonează studiile şi se stabileşte în capitală, fără să lucreze vreodată într-o instituţie. A debutat în *Cronica* (1967). Debut editorial (1971) cu vol. *Starea de graţie*, urmat de *Călătorie în natură* (1973), *Pământ sub zăpadă* (1976), *O piatră neagră pe o piatră albă* (1979), *Floarea care merge* (1983; premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti), *Triumful dantelei* (1997), *Îngerul coborât în stradă* (1997), *A doua Islandă* (1999), *Casa Verdi* (2001) etc. A făcut parte din cenaclul bucureştean condus de M. R. Paraschivescu. Colab. mai constante la *Luceafărul*. Exultanţele crispate şi comprimate în laconisme trec, pe parcursul vol., în decepţii creionate drastic, cu fulminanţe eticiste.

OPERA: *Starea de graţie*, poezii, Bucureşti, 1971; *Călătorie în natură*, versuri, Bucureşti, 1973; *Pământ sub zăpadă*, versuri, Bucureşti, 1976; *O piatră neagră pe o piatră albă*, versuri, Bucureşti, 1979; *Floarea care merge*, versuri, Bucureşti, 1983; *Triumful dantelei,* Bucureşti, 1997; *Îngerul coborât în stradă,* versuri, Bucureşti, 1997; *Eu, meseria de călău şi melancolica regină,* Bucureşti, 1999; *A doua Islandă,* versuri, Bucureşti, 1999; *Casa Verdi,* Bucureşti, 2001; *Scrisoare lui Lavoisier,* Bucureşti, 2003; *Vremea locţiitorilor,* un dialog cu A. Ch. Kuciuk despre spiritualitatea albaneză, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Popel, în *Cronica*, nr. 50, 1971; D. Tudoran, în *Flacăra*, nr. 18, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1973; E. Barbu, *O istorie...*; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; G. Alboiu, *Un poet printre critici*, 1979; L. Raicu, în *România literară*, nr. 8, 1980; H. Bădescu, în *Steaua,* nr. 8, 1980; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 36, 1983; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 5, 1984; Geo Vasile, în *Luceafărul,* nr. 32, 1997; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 40, 1997; Aura Christi, în *Contemporanul,* nr. 51, 1997; idem, *ibidem,* nr. 3-4, 1998; Geo Vasile, în *Luceafărul,* nr. 2, 1998; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 3, 1998; Angela Marinescu, în *România literară,* nr. 22, 1999; M. Chivu, *ibidem,* nr. 24, 2001; idem, *ibidem,* nr. 45, 2002. **(Al. Cs.)**

MALIŢA Mircea, n. 20 febr. 1927, Oradea. Eseist. Fiul lui Pavel Maliţa, avocat, şi al Veturiei (n. Chirilă). După studiile liceale începute la Oradea şi terminate la Beiuş (1946), îşi ia licenţa în matematici la Univ. din Bucureşti (1950). Director al Bibliotecii Acad. (1950-1956), consilier la Misiunea Permanentă a României pe lângă Naţiunile Unite, New York (1956-1961), Ministru adjunct la Ministerul de Externe (1962-1970), Ministrul Învăţământului (1970-1972), prof. la Facultatea de Matematică a Univ. din Bucureşti (1971-1989), ambasador al

României în Elveţia (1980-1982) şi în Statele Unite (1982-1984), vicepreşedinte al Centrului European de Cultură, Bucureşti (1992), preşedinte fondator al Fundaţiei Universitare a Mării Negre, Bucureşti (1993), rector al Univ. „Nicolae Iorga" din Vălenii de Munte (din 2002). Colab. la *Familia, Ramuri, Viaţa Românească, România literară, Forum* etc. Debutează în *Ţara visurilor noastre,* rev. Liceului „Emanoil Gojdu" din Oradea (1939). Debut editorial cu vol. de eseuri *Repere* (1967) cuprinzând, ca şi *Sfinxul* (1969), *Fire şi noduri* (1975), *Zidul şi iedera* (1977) sau *Zece mii de culturi, o singură civilizaţie* (1998), pertinente incursiuni în multe culturi ale globului. Istoricul artelor, politologul şi matematicianul se întâlnesc în pagini de elevaţie spirituală şi tensiune intelectuală. Interesul constant pentru viitorologie (*Idei în mers*, 1975 şi 1981), „gândurile rostite" pe marginea unor concepte ca model, sistem, cibernetică etc. (ciclul *Aurul cenuşiu*, 1971-1973), pagini din istoria şi practica diplomaţiei româneşti, în sfârşit, numeroasele lucrări de specialitate (*Teoria grafurilor*, 1972; *Programarea neliniară*, 1972; *Triade*, 1973 etc.) rotunjesc imaginea nu numai a eseistului, dar şi pe aceea a unuia dintre cei mai de seamă promotori ai studiului interdisciplinar de la noi. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1975.

OPERA: *Repere*, Bucureşti, 1967; *Sfinxul*, Bucureşti, 1969; *Cronica anului 2000*, Bucureşti, 1969 (ed. II, 1975); *Diplomaţia. Şcoli şi instituţii*, Bucureşti, 1970; *Diplomaţia română. Privire istorică*, Bucureşti, 1970; *Aurul cenuşiu*, I-III, Cluj, 1971-1973; *Teoria şi practica negocierilor*, Bucureşti, 1972; *Teoria grafurilor*, Bucureşti, 1972; *Pietre vii*, Bucureşti, 1973; *Fire şi noduri*, Bucureşti, 1975; *Idei în mers*, I-II, Bucureşti, 1975-1981; *Zidul şi iedera*, Bucureşti, 1977; *Incertitudine şi decizie*, I, Bucureşti, 1980 (în colab. cu C. Zidăroiu); *Bazele inteligenţei artificiale*, I, Bucureşti, 1987 (în colab. cu Mihaela Maliţa); *Zece mii de culturi, o singură civilizaţie,* Bucureşti, 1998 (ed. II, 2001).

REFERINŢE CRITICE: S. Stati, în *România literară*, nr. 14, 1974; Al. Ivasiuc, în *România literară*, nr. 27, 1975; R. Enescu, în *Familia*, nr. 4, 1976; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1976; E. Simion, în *România literară*, nr. 31, 1977; Al. I. Friduş, în *Cronica*, nr. 35, 1981; M. Muthu, în *România literară*, nr. 28, 1981; T. Rădulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1982; I. Isaiu, în *Steaua*, nr. 33, 1982; T. Rădulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1982; E. Manu, *Spaţiul etern*, 1985; A. Mihalache, în *Contemporanul,* nr. 4, 1999; Elena Gheorghe, în *Revista de filosofie,* nr. 1-2, 2000; G. Rusu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 561, 2001 (interviu). **(M. Mt.)**

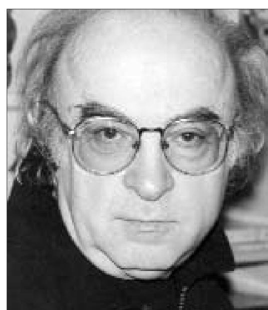

MANCAŞ Mircea, n. 2 mart. 1905, Iaşi – m. 2 iul. 1995, Bucureşti. Estetician şi critic literar. Fiul juristului Ion Mancaş şi al Anei (n. Gavrilescu), institutoare. Şcoala primară şi Liceul „Costache Negruzzi", apoi Facultatea de Litere şi Filosofie, în oraşul natal. Licenţa în 1929. Asistent la Facultatea de Litere şi Filosofie din Iaşi, apoi şef de lucrări şi conf. univ. Dr. cu teza *Condiţionarea psihologică a artei* (1940). Prof. de estetică la Conservatorul Dramatic din Iaşi (1946-1951) devenit, în 1949, Institutul de Artă; în aceeaşi funcţie, la Institutul de Artă Teatrală din Cluj (1951-1955); între 1955 şi 1971, când se pensionează, la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică, Bucureşti. În publicistică debutează cu o cronică despre norvegianul Johan Bojer. Colab. la *Gândul nostru, Gândul vremii, Adevărul literar, Însemnări ieşene, Jurnalul literar, Revista de filosofie, Gazeta literară, Contemporanul, Convorbiri literare, Teatrul* ş. a. Editorial debutează cu vol. *Gânditori şi aspecte* (1933). Publică *Studii şi cercetări de estetică* (1942), *Opinii estetice şi literare* (1945), *Orientări în cultura contemporană* (1976) ş. a. Interesat, prin specificul preocupărilor sale didactice, de problemele estetice, precum şi de cele istorice şi teoretice ale teatrului (*Aristizza Romanescu*, 1957; *Trecut şi prezent în teatrul românesc*, 1979), a colaborat şi la elaborarea tratatului colectiv de *Istoria teatrului din România* (1964). A tradus, singur sau în colab., din Margaret Kennedy, Leonid Leonov ş. a.

OPERA: *Gânditori şi aspecte*, Iaşi, 1933; *Mentalitatea primitivă în arta primitivă*, Bucureşti, 1936 (extras din *Revista de filosofie*, nr. 4); *Curente*

din filosofia franceză. Spiritualismul, neocriticismul şi neospiritualismul indeterminist, Bucureşti, 1938 (extras din *Istoria filosofiei moderne*, 1938); *Psihologia urâtului în artă*, Bucureşti, 1938 (extras din *Revista de filosofie*, nr. 3); *Condiţionarea psihologică a artei*, Bucureşti, 1940; *Contribuţii la psihologia fenomenului estetic*, Bucureşti, 1941; *Studii şi cercetări de estetică*, Iaşi, 1942 (pe copertă 1943); *Opinii estetice şi literare*, Bucureşti, 1945; *Aristizza Romanescu*, Bucureşti, 1957; *Orientări în cultura contemporană*, Iaşi, 1976; *Trecut şi prezent în teatrul românesc*, Bucureşti, 1979. Traduceri: Margaret Kennedy, *Nebunul familiei*, Bucureşti, 1946; Leonid Leonov, *Cucerirea Velikosumskului*, trad. de ~ şi E. Hariton, Bucureşti, 1947.

REFERINŢE CRITICE: Titu Popescu, în *Transilvania*, nr. 10, 1976; E. Stere, în *Cronica*, nr. 45, 1976; Ecaterina Ţarălungă, în *România literară*, nr. 35, 1976; N. Barbu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1979; C. Cubleşan, în *Transilvania*, nr. 9, 1979; R. Diaconescu, în *Ramuri*, nr. 7, 1979; Cristina Dumitrescu, în *Teatrul*, nr. 5, 1979; I. Groşan, în *România literară*, nr. 28, 1979; I. Potopin, în *România literară*, nr. 11, 1980. **(M. Mt.)**

MANEA Norman, n. 19 iul. 1936, com. Burdujeni, jud. Suceava. Prozator şi eseist. Fiul lui Marcu Manea, contabil, şi al Janetei (n. Braunstein). În oct. 1941, e deportat, împreună cu familia, în Transnistria, de unde revine abia în apr. 1945. Locuieşte mai multe luni la Fălticeni, doi ani la Rădăuţi şi, începând din 1947, la Suceava. Şcoala elementară la Fălticeni (1945), Rădăuţi (1945-1946) şi Suceava (1947-1950). Urmează Liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava (1950-1954). Licenţiat, inginer, al Facultăţii de Hidrotehnică a Institutului de Construcţii din Bucureşti (1954-1959). Inginer proiectant la Direcţia Arhitectură, Sistematizare, Proiectare, Construcţii Suceava (1959-1961); inginer constructor la Trustul de Construcţii Ploieşti (1961-1962); inginer proiectant la Institutul de Proiectări Petroliere din acelaşi oraş (1962-1965); inginer proiectant principal la IPROMET Bucureşti (1965-1969); cercetător ştiinţific principal la Institutul de Studii, Cercetări şi Proiectări pentru Gospodăria Apelor din capitală (1969-1973); din 1973, scriitor liber profesionist. Între 1986 şi 1988 locuieşte în Germania (în 1987 beneficiază de o bursă a Acad. de Arte din Berlinul Occidental). În 1988 se stabileşte în Statele Unite; în acelaşi an e bursier Fulbright la The Catholic University of America din Washington, DC. Bursier (International Academy Fellow) la Bard College din New York (1989-1992), „writer in residence" (1992-1996) şi prof. titular, din 1996, la acelaşi colegiu, Catedra Francis Flournoy pentru Studii şi Cultură Europeană. În 1992, obţine bursa Guggenheim pentru studii literare. Colaborează la rev. din ţară (*România literară, Steaua, Vatra, Echinox, Tribuna, Luceafărul, Viaţa Românească, Familia, Ramuri*), Statele Unite (*The New Republic, Partisan Review, Paris Review, Conjunctions, Salmagundi, TriQuarterly, American Poetry Review*), Germania (*Akzente, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Neue Rundschau*), Franţa (*Les Temps Modernes, Le Serpent à Plume*), Anglia (*Comparative Criticism, Critical Quarterly*), Italia (*Linea d'Ombra, Lettera Internationale, Nuovi Argumenti*), Spania, Mexic, Japonia, Polonia, Danemarca, Austria, Elveţia etc. După 1990, publică în rev. româneşti proză (*O fereastră către clasa muncitoare*, în *România literară*, nr. 13, 1991; *Trenciul*, nuvelă, în *Contrapunct*, nr. 12-18, 1992) şi eseuri (*Despre Marin Preda*, un text din 1987, în *Contrapunct*, nr. 41, 1990; *Romanul actualităţii şi actualitatea romanului*, în *Vatra*, nr. 1-2, 1990; *Retrospective*, în *România literară*, nr. 39, 1991; *Străinul şi străinătatea*, în *Orizont*, nr. 10, 1992; *Culpa fericită*, analiză critică a relaţiilor lui Mircea Eliade cu „mişcarea de extremă dreaptă şi ultra-naţionalistă", în *Revista „22"*, nr. 6-8, 1992; eseul e reprodus în *Contrapunct*, nr. 20, 1992, cu titlul *Felix culpa*). Publică în *Apostrof* (nr. 10-11, 1991; 1; 2, 1992), fragmente din vol. *Despre clovni. Dictatorul şi artistul,* apărut în lb. engleză (*On Clowns. The Dictator and the Artist*), în 1992. Debutează în *Povestea vorbii*, supliment literar de versuri şi proză al rev. *Ramuri* (nr. 10, 1966), cu povestirea *Fierul de călcat dragostea.* În acelaşi nr. publică Dumitru Ţepeneag (*Oraşul cu păuni; Peisaj cu cai*) şi Mircea Constantinescu (*Geambaşul şi pendula*). Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Noaptea pe latura lungă* (1969), cu o prezentare elogioasă de Miron

Radu Paraschivescu. Autor al mai multor romane (*Captivi*, 1970; *Atrium*, 1974; *Cartea fiului*, 1976; *Zilele şi jocul*, 1977; *Plicul negru*, 1986), vol. de povestiri (*Primele porţi*, 1975; *Octombrie, ora opt*, 1981; *Fericirea obligatorie,* 1999; *Întoarcerea huliganului,* 2003) şi eseuri (*Anii de ucenicie ai lui August Prostul*, 1979; *Pe contur,* 1984; *Despre clovni. Dictatorul şi artistul*, 1992, în engleză; în ed. românească, revăzută şi adăugită, 1997). Romanul *Plicul negru* (1986) a fost rescris, începând cu 1993, şi tradus (1995) în engleză şi germană. Au fost reconstituite din memorie pasajele înlăturate de cenzură, adăugate unele amănunte sugestive şi eliminată „încărcătura străină" a textului. S-au putut reface, astfel, paginile originare ale cărţii, în condiţiile în care, din nefericire, manuscrisul s-a pierdut în Germania, la un an de la plecarea autorului în Statele Unite (1988). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1979; Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1984 pentru vol. de eseuri *Pe contur* (anulat de Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste); Premiul Fundaţiei MacArthur pe 1992; Distincţia „Literary Lion" a Bibliotecii Naţionale din New York pe 1993; Premiul Naţional al Cărţii Evreieşti pe 1993; Premiul Special al Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1997); Premiul literar Nonino (2001); Premiul rev. *Familia* (2002).

OPERA: *Noaptea pe latura lungă,* povestiri, pref. de M. R. Paraschivescu, Bucureşti, 1969; *Captivi,* roman, Bucureşti, 1970; *Atrium. Variante la un autoportret,* Bucureşti, 1974; *Primele porţi,* povestiri, Bucureşti, 1975; *Cartea fiului,* roman, Bucureşti, 1976; *Zilele şi jocul,* roman, Bucureşti, 1977; *Anii de ucenicie ai lui August Prostul,* eseuri, Bucureşti, 1979; *Octombrie, ora opt,* povestiri, Cluj-Napoca, 1981; *Pe contur,* eseuri, Bucureşti, 1984; *Plicul negru,* roman, Bucureşti, 1986 (ed. revăzută, 1996; altă ed., 2003); *Roboterbiographie und andere Erzählungen (Biografia Robot şi alte povestiri),* Göttingen, Germania, 1987 (ed. II, 1988); *Fenster zur Arbeiterklasse (O fereastră către clasa muncitoare),* Göttingen, Germania, 1989; *Leergeld (Plata învăţăturii),* Amsterdam, Olanda, 1989; *La Thé de Proust (Ceaiul lui Proust),* Paris, Franţa, 1990; *Ottobre ore otto (Octombrie, ora opt),* Modadori, Italia, 1990; *Der Trenchcoat (Trenciul),* Göttingen, Germania, 1990; *Training für's Paradies (Antrenament pentru Paradis),* Göttingen, Germania, 1990; *Le Bonheur obligatoire (Fericirea obligatorie),* Paris, Franţa, 1991; *El Impermeable (Trenciul),* Vuelta, Mexic, 1991; *Una ventana hacia la clase trabajadora (O fereastră către clasa muncitoare),* Spania, 1992; *October, Eight o'clock (Octombrie, ora opt),* Anglia, 1992; *Het Verhor (Fericirea obligatorie),* Amsterdam, Olanda, 1992; *Trenwandt (Peretele despărţitor),* Göttingen, Germania, 1992; *October, Eight o'clock (Octombrie, ora opt),* New York, Statele Unite, 1992; *Compulsory Happiness (Fericirea obligatorie),* New York, Statele Unite, 1993 (ed. II, Evanston, Illinois, 1994); *Octubre a las ocho (Octombrie, ora opt),* Spania, Argentina, 1994; *Un paradiso forzato (Fericirea obligatorie),* Italia, 1994; *On Clowns: the Dictator and the Artist (Despre clovni. Dictatorul şi artistul),* Anglia, 1994; *The Black Envelope (Plicul negru),* New York, Statele Unite, 1995 (ed. II, Evanston, Illinois, 1996); *Clowns (Clovni),* Italia, 1995 (ed. II, 1999); *Oktober, She Smoneh (Octombrie, ora opt),* Israel, 1995; *Obligatorisk Lykke (Fericirea obligatorie),* Norvegia, 1995; *Der Schwarze Briefumschlag (Plicul negru),* Germania, 1995; *The Black Envelope (Plicul negru),* Anglia, 1996; *Despre clovni. Dictatorul şi artistul,* ed. revăzută şi adăugită, Cluj-Napoca, 1997; *Octombrie, ora opt,* Cluj-Napoca, 1997 (vol. cuprinde o selecţie din *Primele porţi,* 1975 şi *Octombrie, ora opt,* cu textul revizuit de autor); *Über Clowns (Despre clovni),* Germania, 1998; *Ha'maatafa Ha'shhova (Plicul negru),* Israel, 1998; *Ottobre, ora otto (Octombrie, ora opt),* Italia, 1998; *Casa melcului,* dialoguri, Bucureşti, 1999; *Fericirea obligatorie,* nuvele, Cluj-Napoca, 1999; *Den Sorte Konvolut* (Plicul negru), Kiese, Norvegia, 1999; *La busta nera (Plicul negru),* Italia, 1999; *Pazdziernik godzino (Octombrie, ora opt),* Pogranicze, Polonia, 2000; *O Klownach – Diktator i Artysta (Despre clovni. Dictatorul şi artistul),* Pogranicze, Polonia, 2000; *El Sobre negro (Plicul negru),* Metafora, Spania, 2000; *O Mairos Fakelos (Plicul negru),* Kastaniotis, Grecia, 2000; *El Sobre negro (Plicul negru),* Alfaguara, Mexic, 2001; *Întoarcerea huliganului,* roman, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. R. Paraschivescu, în *România literară,* nr. 49, 1969; Valeriu Cristea, în *România literară*, nr. 33, 1969; Radu Enescu, în *Familia*, nr. 5, 1971; Liviu Petrescu, *Scriitori români şi străini*, 1973; Nicolae Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 17, 1974; Valeriu Cristea, în *România literară*, nr. 17, 1974; Ion Vlad, în *Tribuna,* nr. 18, 1974; Mircea

Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 31, 1975; Sorin Titel, în *România literară*, nr. 28, 1975; Ion Vlad, în *Tribuna*, nr. 30, 1975; Valeriu Cristea, *Domeniul criticii*, 1975; Dan Culcer, în *Vatra,* nr. 6, 1977; Florin Mugur, în *Transilvania*, nr. 3, 1977; Liviu Petrescu, în *Tribuna*, nr. 1, 1977; Lucian Raicu, în *România literară*, nr. 14, 1977; Ion Simuţ, în *Echinox*, nr. 5, 1977; Anton Cosma, *Romanul românesc şi problematica omului contemporan*, 1977; Paul Georgescu, *Volume*, 1978; Lucian Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 11, 1978; Leon Volovici, în *Cronica*, nr. 16, 1978; Mircea Iorgulescu, *Firescul ca excepţie*, 1979; Gheorghe Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1980; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 3, 1980; Florin Mugur, în *Steaua*, nr. 4, 1980; Lucian Raicu, *Printre contemporani*, 1980; Dan Culcer, *Serii şi grupuri*, 1981; Cornel Moraru, *Semnele realului*, 1981; Ovid S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 38, 1982; Mircea Iorgulescu, *Ceara şi sigiliul*, 1982; idem, *Prezent*, 1982; Ion Simuţ, *Diferenţa specifică*, 1982; Anton Cosma, în *Vatra*, nr. 12, 1983; Ion Vlad, *Lectura romanului*, 1983; Lucian Raicu, *Fragmente de timp*, 1984; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...,* II; Ovid S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 37, 1986; Gheorghe Grigurcu, în *Orizont*, nr. 30, 1986; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 10, 1986; Marian Papahagi, în *Tribuna*, nr. 36, 1986; Liviu Petrescu, în *Steaua*, nr. 10, 1986; Ioan Holban, *Profiluri epice contemporane*, 1987; Alexandru George, în *România literară*, nr. 43, 1990; I. Negoiţescu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1991; Leopold Ferdinand, în *Contrapunct*, nr. 9, 1991 (interviu); Gabriela Adameşteanu, în *Contrapunct*, nr. 36, 1991 (interviu); Philip Roth, în *New York Times Book Review,* 21 iun. 1992; Alexandru Vlad, în *Apostrof*, nr. 2, 1992; Marta Petreu, în *România literară*, nr. 31, 1992 (interviu); Lucian Raicu, în *Vatra*, nr. 4, 1993; Alexandru Vlad, în *Vatra*, nr. 4, 1993; Virgil Podoabă, în *Vatra*, nr. 4, 1993; Ştefan Borbély, în *Apostrof*, nr. 9, 1993; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; Larry Wolff, în *The New York Times Book Review*, 25 iun. 1995; Matei Călinescu, în *The Boston Globe,* 11 iun. 1995; Liviu Petrescu, *Poetica postmodernismului*, 1996; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 44, 1997; Claudio Magris, în *Corriere della Sera*, 1 nov. 1998 (reprodus în *Revista 22*, nr. 1, 1999); Carmen Muşat, în *22*, nr. 39, 2000; E. Kanterian, în *Observator cultural,* nr. 95-96, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; Claudio Magris, *ibidem,* nr. 104, 2002; I. Simuţ, *ibidem,* nr. 129, 2002; Al. George, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 644, 2002; idem, *ibidem,* nr. 652, 2003; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 185, 2003; S. Cotter, *ibidem,* nr. 172; 173; 174; 175, 2003; O. Simonca, în *Familia,* nr. 185, 2003; Daniela Petroşel, în *Contemporanul,* nr. 1-4, 2003. **(A. S.)**

MANEA-MANOLIU Ion, n. 3 aug. 1925, Galaţi – m. 11 oct. 1995, New York (Statele Unite). Eseist. Licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1959). Dr. în drept al aceleiaşi Univ., cu teza *Contribuţia lui V. V. Pella în definirea conceptului crimei de genocid* (1975). Până în 1977, e ziarist la diferite publicaţii periodice din ţară. În 1978 se stabileşte în Statele Unite. Cercetător asociat (din 1979) la Centrul de Studii Slavice şi Sud-Est Europene de pe lângă Univ. California din Berkeley. Editează *Buletinul Academiei Româno-Americane de Ştiinţe şi Arte (Journal of the American-Romanian Academy of Arts and Sciences*); colaborator al postului de radio „Europa Liberă". Autor al vol. *Problema germană şi Conferinţa de la Geneva* (1955; în colab. cu A. Cernea), *Suez* (1956; în colab. cu Sergiu Verona) şi *Dosare ale violenţei* (1972). Colaborează la vol. colective: *The Tragic Plight of a Border Area* (1983), *Ionel Jianu şi opera lui. Un om, o viaţă, un destin* (1990) şi *Confluenţe româno-americane* (1995). Publică ed. din scrierile lui Miron Butariu (*O viaţă de om*, 1991) şi Nicolae Ţimiraş (*Anii tinereţii*, 1991). Redactor-şef al vol. *Românii în ştiinţa şi cultura occidentală* (1992).

OPERA: *Problema germană şi Conferinţa de la Geneva*, Bucureşti, 1955 (în colab. cu A. Cernea); *Suez,* Bucureşti, 1956 (în colab. cu Sergiu Verona); *Dosare ale violenţei*. Realităţi ale lumii capitaliste, Bucureşti, 1972.

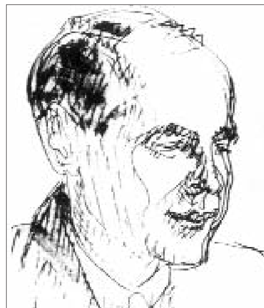
REFERINŢE CRITICE: Dan Mateescu, în *Curierul românesc,* nr. 4, 1994 (interviu); K. D. Kristof, în *Journal of the American-Romanian Academy of Arts and Sciences*, nr. 21-22, 1996-1997; Anca Andrei-Fanea, *ibidem*; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

MANGIUCA Simion, n. 2. sept. 1831, Broşteni, jud. Caraş-Severin – m. 4 dec. 1890, Oraviţa. Folclorist. Fiul lui Ioachim Mangiuca, preot, şi al Călinei (n. Bercean). Studiile primare şi secundare la Oraviţa, Seghedin, Lugoj şi Oradea. Absolvent al Facultăţii de Drept a Univ. din Budapesta (1852-1855), dr. în drept al aceleiaşi Univ. (1855); studii de teologie la Vârşeţ (1855-1858). Prof. de lb. română la gimnaziul german din Timişoara (1858); pretor şi primpretor în Satul Nou, Cruşova, Iam şi Sasca Montană (1858-1869), sprijinitor al lui Vincenţiu Babeş în luptele parlamentare pentru scaunul de deputat în parlamentul din Budapesta. Avocat la Oraviţa (1869-1890), unde se dedică mai intens cercetărilor folclorice, prin publicarea unui *Călindariu iulian, gregorian şi poporal român... Cu un comentariu pe anul 1882* (Oraviţa-Braşov, 1881) şi pe 1883 (Biserica Albă, 1882), calendare redactate în întregime de el, în care îşi publică multe din studiile şi cercetările sale folclorice. Singura lucrare apărută în vol. este cea intitulată *Dacoromanische Sprach-und Geschichtsforschung* (Oraviţa, 1882), în care adună o parte din rezultatele muncii sale ştiinţifice, moment în care intră în atenţia unor specialişti ca Hasdeu sau At. M. Marienescu. Colaborează la *Albina, Concordia, Familia, Foaie pentru minte, inimă şi literatură, Luminătoriul, Romänische Revue, Analele Academiei Române* etc. În 1890, este ales membru de onoare al Acad. Române.

OPERA: *Dacoromanische Sprach-und Geschichtsforschung*, I, Oraviţa, 1882.

REFERINŢE CRITICE: V. Gr. Pop, *Conspect asupra literaturii române şi scriitorilor ei de la început şi până astăzi în ordine cronologică*, II, 1876; At. M. Marienescu, în *Familia*, nr. 51, 1889; I. M. Roşiu, în *Luminătoriul*, nr. 76, 1890; I. Rusmir, *Viaţa şi operile lui Simeon Mangiuca*, 1931; I. Dimitrie Suciu, *Literatura bănăţeană de la începuturi până la Unire (1582-1918)*, 1940; Gh. Ciulei, în *Scrisul bănăţean*, nr. 6, 1963; I. Taloş, în *Anuarul Muzeului etnografic al Transilvaniei pe anii 1961-1964*, 1966; M. M. Deleanu, în *Studii de limbă, literatură şi folclor*, III, 1976. **(M. Pp.)**

MANIU Adrian, n. 6 febr. 1891, Bucureşti – m. 20 apr. 1968, Bucureşti. Poet, prozator, dramaturg, eseist şi traducător. Fiul juristului şi prof. de drept comercial, la Univ. din Bucureşti, Grigore Maniu, originar din Lugoj; bunicul patern, Vasile Maniu, fruntaş al vieţii culturale şi politice ardelene, continuator al tradiţiei „luminilor”, istoric şi membru al Acad. Române. Mama, Maria (n. Călinescu), descinde dintr-o veche familie de boieri olteni, cu strămoşi atestaţi pe vremea lui Matei Basarab, înrudită şi cu Brătăşeştii; fire artistă, cultivă în mediul familial dragostea de muzică, arte plastice, poezie; toţi cei cinci copii au deosebite aptitudini intelectuale şi artistice, iar doi se vor consacra artei: **M.** şi sora lui, Rodica, pictoriţă de notorietate între cele două războaie mondiale. Copilăria, în mediu citadin, cu scurte vacanţe în mijlocul unei naturi patriarhale, la moşia Şopârliţa, pe malul Olteţului. Şcoala primară la Bucureşti, unde e înscris apoi la Liceul „Gheorghe Lazăr”; mutat din clasa a IV-a la Liceul „Matei Basarab”, coleg aici cu Şerban Bascovici şi avându-i prof. pe N. Coculescu, I. Nădejde, Th. D. Speranţia, C. Banu. Debutează, elev, în rev. liceului, *Răsăritul* (1906); după bacalaureat (1910), se înscrie la Facultatea de Drept a Univ. bucureştene (1910-1913, când îşi ia licenţa). Adevăratul debut, în timpul studenţiei, la rev. *Insula* (1912), semnând Adrian Gr. Maniu poemul în proză *Primăvară dulce*. În acelaşi an, debut editorial cu vol. de poeme în proză *Figurile de ceară*. Întinse lecturi, nesistematice, îl apropie mai cu seamă de Baudelaire, Villiers de l'Isle Adam, Aloysius Bertrand (din care şi traduce), dar stagiul simbolist e repede depăşit în direcţia unor deschideri spre modernism. Voluntar în războiul balcanic (vara 1913), încheie campania cu gradul de plutonier de rezervă, reformat din motive de boală. În 1914, călătorie în Franţa. Colab. la *Noua revistă română, Cronica* (lui Arghezi şi Galaction, cu care împărtăşeşte ideile umanitare şi pacifiste), atras de ideile socialiste, probabil prin intermediul lui N. D. Cocea, cu care va candida pe lista „independent-populară” la alegerile de după război, fără succes. Face campania din

1916-1918, voluntar pe front. În 1918, reintră în viaţa literară: reprezintă prima sa piesă, *Fata din dafin* (în colab. cu Scarlat Froda); editează (tot cu Froda) rev. *Urzica* (mai-iul. 1918, 7 nr.); redactor la *Dimineaţa*, colaborează la *Chemarea, Fapta, Socialismul, Hiena*; publică vol. *Din paharul cu otravă* (1919). În 1920, se stabileşte la Cluj, funcţionar la Banca Agricolă şi redactor la ziarul *Voinţa*; prietenie cu L. Blaga, Cezar Petrescu, Gib Mihăescu, cu care fondează rev. *Gândirea*, unde publică ciclul de poeme *Războiul* şi o parte din poeziile ce vor intra în sumarul vol. *Lângă pământ* (1924). Până în 1930, intense preocupări teatrale: adaptează *Motanul încălţat* (după Gozzi), scrie *Meşterul* (1922), *Rodia de aur* (în colab. cu Al. O. Teodoreanu, 1923), *Dinu Păturică* (adaptare după *Ciocoii...* lui N. Filimon, în colab. cu I. Pillat, 1924), *Tinereţe fără bătrâneţe* (1925), *Lupii de aramă* (1929; jucată cu succes de Maria Ventura, în regia lui V. I. Popa şi cu muzică de S. Drăgoi); regizor la Naţionalul din Craiova (1926-1927). Revenit la Bucureşti, reintră în presă, redactor la *Dimineaţa* (din 1931), colab. la *Rampa, Adevărul literar şi artistic, Viaţa literară, Universul literar, Boabe de grâu, Revista Fundaţiilor Regale, Muzică şi poezie* ş. a. Inspector general în Ministerul Artelor (1928-1946); directorul programului vorbit, la Radiodifuziunea română (1930-1933), consilier literar la Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă (din 1932). Ales membru coresp. al Acad. (1932). Publică vol. de poezie *Drumul spre stele* (1930), *Cartea ţării* (1934), *Cântece de dragoste şi moarte* (1935) şi ed. definitivă de *Versuri* (1938). În acelaşi an, Premiul naţional pentru poezie. A mai editat culegeri de proză poematică şi fantastică: *Jupânul care făcea aur* (1930), *Focurile primăverii şi flăcări de toamnă* (1935). După 1946, trece printr-o perioadă extrem de grea, trăind dintr-o istovitoare muncă de traducător (*Balade populare ruse,* 1954; *Basme* de Puşkin, 1953; *Cântecul Niebelungilor,* 1958 ş. a.), bolnav. Întors la opera sa, dă, în 1965, două vol. : *Cântece tăcute* şi *Versuri în proză*, remanieri nu întotdeauna inspirate ale unor texte vechi. Îşi revizuieşte întreaga creaţie lirică, puţin timp înainte de moarte: *Scrieri,* I-II, 1968. A fost şi un pătrunzător critic de artă, atras în egală măsură de formele moderne ca şi de arta veche şi populară românească, din structurile căreia se hrăneşte propria sa viziune lirică. Premiul „M. Eminescu” al Acad. (1965).

OPERA: *Figurile de ceară,* poeme în proză, Bucureşti, 1912; *Salomeea*, Bucureşti, 1915; *Din paharul cu otravă,* Bucureşti, 1919; *Meşterul*, Bucureşti, 1922; *Lângă pământ,* Bucureşti, 1924; *La gravure sur bois en Roumanie*, Bucureşti, 1929; *Drumul spre stele*, Bucureşti, 1930; *Jupânul care făcea aur*, Bucureşti, 1930 (ed. nouă, 1975); *Cartea Ţării*, Bucureşti, 1934; *Focurile primăverii şi flăcări de toamnă,* Bucureşti, 1935; *Cântece de dragoste şi moarte*, Bucureşti, 1935; *Pictorul Alexandru Szatmary*, Bucureşti, 1935, *Versuri*, ed. definitivă, Bucureşti, 1938; *Cântece tăcute,* cu un studiu introductiv de M. Petroveanu, Bucureşti, 1965; *Versuri în proză,* Bucureşti, 1965; *Scrieri*, I-II, ed. definitivă îngrijită de autor, Bucureşti, 1968; *Lupii de aramă,* ed. îngrijită şi pref. de Doina Modola-Prunea, Cluj-Napoca, 1974; *Versuri*, Bucureşti, 1979*; Th. Aman, cu 50 de aquaforte*, Bucureşti, f.a. Traduceri: *Poezii de Carmen Sylva*, Bucureşti, 1936; G. Hauptmann, *Clopotul scufundat*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1940; Puşkin, *Basme*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1953; Katona J., *Bank Ban*, dramă istorică în 5 acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1953; *Balade populare ruse (Bîlini),* trad. din lb. rusă de~, Bucureşti, 1954; Molire, *Nechibzuitul sau Boroboaţele*, în româneşte de ~, în *Opere,* I, Bucureşti, 1955; Griboedov, *Prea multă minte strică,* comedie în 4 acte în versuri, în româneşte de~, Bucureşti, 1957; Ibsen, *Casa cu păpuşi (Nora),* piesă în trei acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1957; *Din cântecele lui Li-Tai-Pe*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1957; *Cântecul Niebelungilor*, repovestit de ~, cu o pref. de E. Papu, Bucureşti, 1958; Ibsen, *Peer Gynt*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1958; idem, *Pretendenţii coroanei (Os domnesc),* spectacol istoric în 5 acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1958; *Cântece bătrâne şi poveşti în versuri*, din lb. rusă de ~, cu ilustraţiile lui Demian, Bucureşti, [1967]; Molire, *Teatru*, II, Bucureşti, 1974 (v. mai sus, *Nechibzuitul*..., reed. trad. din 1955).

REFERINŢE CRITICE: N. Davidescu, *Aspecte...;* E. Lovinescu, *Critice*, IX; idem, *Istoria...,* II; Perpessicius, *Menţiuni...,* III; P. Zarifopol, *Pentru arta literară,* 1934; G. Călinescu, *Istoria...;* Vl. Streinu, *Versificaţia modernă,* 1966; idem, *Pagini...,* IV; M. Petroveanu, *Studii literare*, 1966; G. Călinescu, *Ulysse*, 1967; A. Martin, *Poeţi contemporani*, 1967; M. Tomuş, *15 poeţi*, 1968;

P. Constantinescu, *Scrieri,* IV, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* II; Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* D. Micu, *„Gândirea” şi gândirismul*, 1975; M. Muthu, *Literatura română şi spiritul sud-est european,* 1976; I. Pop, *Transcrieri*, 1976; D. Pillat, *Itinerarii istorico-literare*, 1978; M. Iordache, *Adrian Maniu*, 1979; P. Stoica, în *Steaua*, nr. 4, 1981; F. Aderca, *Contribuţii...*, I; Vl. Streinu, *Poezie şi poeţi români*, 1983; Sultana Craia, *Orizontul rustic în literatura română*, 1985; D. Micu, *Modernismul...*, II; I. Pop, *Jocul...*; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 6, 1986; A. Sasu – Mariana Vartic, *Dramaturgia românească...,* III; Cornelia Pillat, în *România literară*, nr. 18, 1998. **(M. Z.)**

MANOILEANU Dumitru, n. 25 aug. 1923, Bucureşti. Prozator. Fiul tehnicianului constructor Emanoil Manoileanu, de origine armeană, şi al Wilhelminei (n. Colaru). Clasele primare, gimnaziale şi liceale la Liceul „Sf. Gheorghe” din Bucureşti (1930-1942). Urmează doi ani (1942-1944) Facultatea de Matematici din capitală. Studii juridice începute la Bucureşti (1944-1948), întrerupte, apoi reluate şi terminate la Cluj (1961). Antrenor de rugby la cluburile Dinamo, Progresul Bucureşti, Ştiinţa Cluj, Griviţa Roşie, precum şi la echipa reprezentativă a României (1949-1964). Economist la Institutul de Cercetări şi Proiectări pentru Materiale de Construcţii, Bucureşti (1964-1983). În 1944 debutează cu „reportaje de culoare” în ziarul *Fapta* (director Mircea Damian). După debutul editorial cu *Elogiul efemerei performanţe* (1975), tipăreşte două vol. de specialitate: *Exerciţii de gândire rugbystică* (1979), *Rugby. Mică enciclopedie* (1982), cărora le urmează vol. de povestiri şi nuvele *Lăstunii* (1982), apoi o nouă carte de specialitate: *Rugby modern* (1989). Colaborează (cu cronici şi eseistică sportivă) la *Tânărul scriitor, Tribuna, Steaua, Viaţa studenţească*, la săptămânalul francez de rugby *Midi olympique*, precum şi la *Luceafărul, România azi, Orizonturi* etc. A redactat, pentru *Enciclopedia Britanică a Rugbyului*, capitolul privitor la rugbyul românesc.

OPERA: *Elogiul efemerei performanţe*, Bucureşti, 1975; *Exerciţii de gândire rugbystică*, Bucureşti, 1979; *Rugby. Mică enciclopedie*, Bucureşti, 1982; *Lăstunii*, nuvele, Bucureşti, 1982; *Rugby modern*, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 45, 1983; T. D. Savu, în *Tribuna*, nr. 19, 1984. **(I. R.)**

MANOLACHE Constantin, n. 14 febr. 1883, Iaşi – m (?). Prozator şi dramaturg. Liceul, şcoala de ofiţeri şi Facultatea de Drept la Iaşi. Dobândeşte gradul de general şi ocupă funcţiile de procuror militar, şef al justiţiei militare, inspector al închisorilor militare, prof. la Institutul Superior de Ştiinţe Penale al Univ. din Bucureşti. Debutează cu poezia *Două primăveri* în *Viaţa Românească* (nr. 3, 1909), iar editorial cu piesa *Nebunul* (1926). A condus rev. *Lumea militară ilustrată*. Colab. la *Sămănătorul, Neamul românesc literar, Adevărul literar şi artistic, Floarea darurilor, Ramuri, Gândul nostru*. A scris romane (*Sfânta dreptate*, 1936; *Catrinel*, 1937; *Târgul mausului*, 1940; *Povara recunoştinţei*, 1944), biografii romanţate (*Scânteietoarea viaţă a Iuliei Hasdeu*, 1939; *Tragedia lui Petru Cercel*, 1940) şi piese de teatru (*Rândunica, Camaradul, Vâltoare, Datorii uitate, Dragoste cu contract, Când reînfloresc salcâmii, Migrena asiatică*, jucate de teatrele naţionale din Iaşi şi Craiova). Autor al unor studii militaro-juridice. Premiul Acad. Române pentru romanul *Sfânta dreptate* (1936).

OPERA: *Nebunul*, piesă în trei acte, Iaşi, 1926; *Destăinuirile colonelului Mihu*, schiţe, Bucureşti, 1933; *Sfânta dreptate*, roman, Bucureşti, 1936 (ed. IV, 1942); *Catrinel*, roman, Bucureşti, 1937 (ed. II, 1938; ed. III, 1942; ed. V, 1945); *Camaradul Spiruş*, nuvele şi schiţe, Bucureşti, 1939; *Iconiţa Zorinei*, poveste, Bucureşti, 1939; *Scânteietoarea viaţă a Iuliei Hasdeu*, Bucureşti, 1939 (ed. III, 1944; ed. şi pref. de I. Oprişan, 2000); *Târgul mausului*, roman, Bucureşti, 1940 (ed. II, 1945, cu titlul *Maioreasa*); *Tragedia lui Petru Cercel*, Bucureşti, 1940; *S-a stins candela*, dramă în trei acte, Bucureşti, 1942; *Povara recunoştinţei*, roman, Bucureşti, 1944 (ed. II, 1947). Traduceri: Edmond Rostand, *Puiul vulturului*, trad. în versuri de ~, Iaşi, 1924.

REFERINŢE CRITICE: L. Boz, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1936; O. Papadima, în *Gândirea*, nr. 2, 1936; R. Demetrescu, în *Pagini literare*, nr. 3-4, 1936; M. Sadoveanu, în *Analele*

Academiei Române, LVII, 1936-1937; Erasm, în *Lumea românească*, nr. 187, 1937; Izabela Sadoveanu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 888, 1937; E. Camilar, în *Însemnări ieşene*, nr. 2, 1938; Ş. Cioculescu, *Aspecte...*, 1972; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II. **(M. V.)**

MANOLESCU Florin, n. 11 ian. 1943, Bucureşti. Critic, istoric literar şi eseist. Fiul avocatului Dragoş Manolescu şi al Herminei (n. Jochemko). Şcoala generală „Ienăchiţă Văcărescu" din Bucureşti (1951-1957). Liceul „Gheorghe Şincai" din Bucureşti (1958-1961). A urmat secţia română-germană de la Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1963-1968). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Literatura S. F.* (1979). Asistent (1968-1990), apoi conf. univ. (din 1990) la Catedra de literatură română a Facultăţii de Litere. Între 1972 şi 1974, lector la „Rheinisch-Westfälische Auslandsgesellschaft" din Dortmund (Germania); lector (din 1993) şi prof. (din 1995) la Seminarul de romanistică al Univ. Ruhr din Bochum, Germania. Debutează în *Contemporanul* (1964). A deţinut rubrici la *România literară* (cronică a cărţilor de poezie, 1969-1970), *Argeş* („Caligrame" – cronici şi art. despre cărţi de poezie, 1971-1972), *Flacăra* (cronica literară şi rubrica „Scriitori români de azi", 1976-1977), *Contemporanul* (1983-1984). Alte colab. la: *Amfiteatru, Luceafărul, Echinox, Convorbiri literare, Revista de istorie şi teorie literară, Cahiers roumains d'études littéraires, Caiete critice (Viaţa Românească)* ş. a. Comentariile critice apărute în rev. nu au fost strânse în vol. În vol. publicate, **M.** a abordat teme unitare, de sine stătătoare: *Poezia criticilor* (1971), *Literatura S. F.* (1980), *Caragiale şi Caragiale. Jocuri cu mai multe strategii* (1983), *Litere în tranziţie* (1998). A publicat vol. de povestiri *Misterul camerei închise* (2002). O lucrare de referinţă: *Enciclopedia exilului literar românesc. 1945-1989* (2003). Co-autor la *Dicţionar de literatură română*. Scriitori, reviste, curente (coordonator Dim. Păcurariu, 1979) şi la vol. *Drumuri şi zări*. Antologie a prozei româneşti de călătorie (coordonator Şt. Cazimir, 1982). A tradus romanul S. F. *Nabou* de Günther Krupkat (1979). Premiul Uniunii Scriitorilor pentru vol. de debut, *Poezia criticilor* (1971).

OPERA: *Poezia criticilor*, Bucureşti, 1971; *Dicţionar de literatură română*. Scriitori, reviste, curente, coordonator Dim. Păcurariu, Bucureşti, 1979 (co-autor); *Literatura S. F.,* Bucureşti, 1980; *Drumuri şi zări.* Antologie a prozei româneşti de călătorie, coordonator Şt. Cazimir, Bucureşti, 1982 (co-autor); *Caragiale şi Caragiale*. *Jocuri cu mai multe strategii*, Bucureşti, 1983 (ed. II, 2002); *Litere în tranziţie,* Bucureşti, 1998; *Misterul camerei închise,* nouă povestiri incredibile, Bucureşti, 2002; *Enciclopedia exilului literar românesc (1945-1989).* Scriitori, reviste, instituţii, organizaţii, Bucureţi, 2003. Traduceri: Günther Krupkat, *Nabou*, roman S. F., Bucureşti, 1979; K. Heitmann, *Oglinzi paralele. Studii de imagologie româno-germană,* trad. şi postfaţă, Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: I. Pop, în *Tribuna*, nr. 16, 1971; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 23, 1971; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1971; Al. Piru, *Varia*, I, 1972; Gh. Grigurcu, *Idei şi forme critice*, 1973; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; E. Simion, în *România literară*, nr. 15, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 28, 1980; M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1980; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 30, 1980; L. Antonesei, în *Cronica*, nr. 41, 1980; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 6, 1981; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 7, 1982; C. Robu, în *Tribuna*, nr. 31, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 43, 1983; S. Marcus, în *Amfiteatru*, nr. 1, 1984; Al. George, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1984; N. Steinhardt, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1984; (D. C.) Mihăilescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1984; Al. Piru, în *Flacăra*, nr. 28, 1984; L. Ulici, în *România literară*, nr. 14; 15, 1984; S. Duicu, în *Vatra*, nr. 10, 1984; Al. Călinescu, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1984; L. Călin, *ibidem*; M. Zamfir, *ibidem*; P. Cornea, *ibidem*; Luminiţa Marcu, în *România literară,* nr. 9, 2002; (D. C.) Mihăilescu, în *Ziarul de Duminică,* 15 mart. 2002; C. Robu, în *Piaţa literară,* nr. 12, 2002; N. Oprea, în *Ziua literară,* 2 sept. 2002; M. D. Gheorghiu, în *Observator cultural,* nr. 182, 2003;

Marta Petreu, în *Apostrof,* nr. 5, 2003; M. Anghelescu, în *România literară,* nr. 18, 2003; Simona Sorana, în *Dilema,* nr. 527; 528, 2003; D. Cristea-Enache, în *Adevărul,* 10 mai, 2003; C. Stănescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 662, 2003. **(C. R.)**

MANOLESCU Ion, n. 15 apr. 1968, Bucureşti. Critic şi teoretician literar. Ful lui Florin Manolescu, prof. univ., şi al Ioanei (n. Bratu), prof. de franceză. Studii elementare (1974-1982) şi liceul (1982-1986), la Bucureşti. Licenţi-at al Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (1986-1991). Prof. la Liceele „Autobuzul" (1991-1992), „H. Oberth" (1992-1993) şi „I. L. Caragiale" (1993-1994) din Bucureşti; suplinitor (1994-1996), asistent (1996-2003) şi lector (din 2003) la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti, Catedra de literatură română. Dr. În filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Dictatura imaginii în postmodernism* (2001). Bursier al Colegiului Noua Europă din Bucureşti (1996-1997); burse de cercetare la Universitatea din Amsterdam (1997) şi la Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences, Wassenaar, Olanda (1998). Redactor al rev. *Vineri* (1997-2000). Colab. la *Observator cultural*, *România literară*, *Adevărul literar şi artistic*, *Euresis*, *Echinox*, *Dilema*, *Contrapunct* etc. A colaborat la vol. Colective *The Phantom Church and Other Stories from Romania* (1996), *Ten Steps Closer to Romania* (1999), *Romanian Fiction of the '80s and '90s* (1999) şi *New Europe College Yearbook. 1996-1997* (2000). Debutează în *Amfiteatru* (1987). Debut editorial cu proză scurtă în vol. *Ficţiuni* (1992). A publicat lucrări de teorie şi istorie/critică literară (*Literatura memorialistică*, 1996; *În căutarea comunismului pierdut*, în colab., 2001; *Noţiuni pentru studiul textualităţii virtuale,* 2002 şi *Videologia*. *O teorie tehno-culturală a imaginii globale*, 2003). Autor al romanului *Alexandru* (1998). Premiul rev. *Amfiteatru* (1988); Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1998).

OPERA: *Ficţiuni*, proză scurtă, vol. colectiv, Bucureşti, 1992; *Întâmplări din orăşelul nostru*, proză scurtă, Bucureşti, 1993; *Literatura memorialistică*, eseuri, Bucureşti, 1996; *Alexandru*, roman, Bucureşti, 1998; *În căutarea comunismului pierdut*, eseuri, în colab. cu P. Cernat, A. Mitchievici şi I. Stanomir, Piteşti, 2001; *Noţiuni pentru studiul textualităţii virtuale*, Bucureşti, 2002; *Videologia. O teorie tehno-culturală a imaginii globale*, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: l. Ulici, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1988; Ov. S. Crohmălniceanu, în *SLAST*, nr. 8, 1990; I. Mureşan, în *Nu*, nr. 73, 1992; Monica Spiridon, în *Viaţa Românească*, nr. 8-9, 1992; Fl. Manolescu, în *Vatra*, nr. 10, 1992; Sanda Cordoş, în *Tribuna*, nr. 1, 1993; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 10, 1994; E. Negrici, *ibidem*, nr. 28, 1995; M. Cărtărescu, în *Formula AS*, nr. 189, 1995; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 9, 1996; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 23, 1996; N. Manolescu, *ibidem*, nr. 26, 1997; (D. C.) Mihăilescu, în *22*, nr. 21, 1998; M. Nedelciu, în *Vineri*, nr. 10; 11; 12, 1998; S. Alexandrescu, *Privind înapoi, modernitatea*, 1999; L. Papadima, în *Vineri*, nr. 20, 1999; (D. C.) Mihăilescu, *Scriitornicul*, 2001; C. Muşat, *Strategiile subversiunii*, 2002; L. Papadima, I. Bogdan Lefter, în *Observatorul cultural*, nr. 176, 2003. **(A. S.)**

MANOLESCU Ion Sofia, n. 24 nov. 1909, com. Horia, jud. Neamţ – m. 30 mai 1993, Bucureşti. Poet. Fiu natural al muncitoarei Sofia Manolescu. Studii: Facultatea de Agronomie din Bucureşti (1940-1946). Pe întreaga perioadă a şcolarizării, diverse ocupaţii pentru a-şi asigura existenţa: acrobat, paznic, dactilograf, impiegat, tehnician agronom, pedagog. Debutează în rev. *Carnet literar*, Buzău, 1932. Colaborează la *Bilete de papagal, Revista Fundaţiilor Regale, Frize, Jurnalul literar, Viaţa literară, Luceafărul, România literară* ş. a. În 1936, la îndemnul lui Saşa Pană şi al lui M. Blecher, îşi publică primul vol. de versuri, *Odihnă neagră*. După *Muntele ascuns* (1938) şi *Întâlnirea cu focul* (1944) este ales membru al SSR la recomandarea lui

Tudor Arghezi, Gala Galaction şi E. Lovinescu. Vol. compozit *Soare scufundat* (1966) iniţiază, la un interval de peste două decenii, o nouă etapă, marcată de efortul poetului de a se înfăţişa în ipostazele cele mai diverse. Distins cu premiul de selecţie „Napoli ospite" decernat de rev. *Breve* (1970). După vol. de versuri *Involucru* (1970), *Între mine omul şi voi cartofii* (1975), *Aşa i-a fost dat Romei* (1976), vor urma *Colivia cu lacrimi* (1979) şi *Ultima pălărie* (1984), conturate ca experienţe lirice ale unor călătorii europene.

OPERA: *Odihnă neagră*, versuri, Bucureşti, 1936; *Muntele ascuns*, versuri, Bucureşti, 1938; *Întâlnirea cu focul*, versuri, Bucureşti, 1944; *Soare scufundat*, versuri, Bucureşti, 1966; *Până unde pot muri*, poezii, Bucureşti, 1969; *Involucru*, versuri, Bucureşti, 1970; *Între mine omul şi voi cartofii*, versuri, Bucureşti, 1975; *Aşa i-a fost dat Romei*, poezii, Bucureşti, 1976; *Colivia cu lacrimi*, versuri, Bucureşti, 1979; *Ultima pălărie*, poezii, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric*, 1972; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 51, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 48, 1975; L. Raicu, în *România literară*, nr. 47, 1975; Al. Piru, *Poezia*..., I; Dana Dumitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1976; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1976; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 52, 1979; Gh. Grigurcu, *Poeţi*...; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; R. Munteanu, în *Literatorul,* nr. 34; 35; 36, 1992; E. Manu, în *Luceafărul,* nr. 16, 1998. **(M. B.)**

MANOLESCU Nicolae, n. 27 nov. 1939, Râmnicu Vâlcea. Critic şi istoric literar. Fiul lui Petru Apolzan şi al Sabinei (n. ?), prof. Studiile gimnaziale şi liceale la Sibiu şi Râmnicu Vâlcea (1946-1956). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. Bucureşti, în 1962. Dr. în litere în 1974 cu o teză despre Titu Maiorescu. Carieră universitară în aceeaşi Facultate, din 1963. Debut publicistic în *Viaţa Românească,* iul. 1971. Debut editorial cu *Literatura română de azi* (în colab. cu Dumitru Micu), 1965. Cronica literară a rev. *Contemporanul* (1962-1971) şi a *României literare* (1972-1992). Colab. susţinute la *Luceafărul, Vatra, Convorbiri literare, România liberă, Steaua, Viaţa Românească, Amfiteatru, Viaţa studenţească, Scânteia tineretului, Orizont, Manuscriptum* etc. A publicat vol. de eseuri, studii monografice şi sinteze de literatură contemporană: *Lecturi infidele* (1966), *Metamorfozele poeziei* (1968), *Contradicţia lui Maiorescu* (1970), *Teme,* I-VII (1971-1988), *Introducere în opera lui Al. Odobescu* (1976), *Sadoveanu – Utopia cărţii* (1976), *Arca lui Noe,* I-III (1980-1983), *Despre poezie* (1987), *Istoria critică a literaturii române* (1990), *Poeţi romantici* (1999), *Literatura română postbelică* (2001) etc. Preşedinte al Partidului Alianţei Civice (1991-1997). Senator (1992-1996). Preşedinte al Consiliului Naţional al PNL (1997-2000). Premiul Uniunii Scriitorilor (1990).

OPERA: *Literatura română de azi,* în colab., Bucureşti, 1965; *Lecturi infidele*, Bucureşti, 1966; *Metamorfozele poeziei*, Bucureşti, 1968 (ed. II, Reşiţa, 1996; ed. III, Iaşi, 1999); *Contradicţia lui Maiorescu*, Bucureşti, 1970 (ed. II, 1973; ed. III, 2000); *Teme*, Bucureşti, 1971; *Teme 2*, Bucureşti, 1975; *Introducere în opera lui Al. Odobescu*, Bucureşti, 1976; *Sadoveanu – Utopia cărţii*, Bucureşti, 1976 (ed. II, 1993; ed. III, Braşov, 2002); *Teme 3*, Bucureşti, 1978; *Arca lui Noe*, I-III, Bucureşti, 1980-1983 (ed. II, 1991; ed. III, 1998); *Teme 4*, Bucureşti, 1983; *Julien Green şi strămătuşa mea (Teme 5)*, Bucureşti, 1984; *O uşă abia întredeschisă (Teme 6)*, Bucureşti, 1986; *Despre poezie*, Bucureşti, 1987; *Desenul din covor (Teme 7)*, Bucureşti, 1988; *Istoria critică a literaturii române*, I, Bucureşti, 1990 (ed. II, 1997; altă ed., Braşov, 2002); *Dreptul la normalitate. Discursul politic şi realitatea*, Bucureşti, 1991; *Cărţile au suflet*, Iaşi, 1995; *Totul despre Manolescu* (antologie de M. Mihăieş), Timişoara, 1996; *Poeţi romantici*, Bucureşti, 1999; *Arhivele Paradisului*, un dialog cu M. Mihăieş, Timişoara, 1999; *Teme,* în selecţia autorului, Bucureşti, 2000; *Literatura română postbelică (Lista lui Manolescu),* Braşov, 2001; *Cititul şi scrisul,* Iaşi, 2002; *Lectura pe înţelesul tuturor,* Bucureşti, 2003; *Inutile silogisme de morală practică,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1975; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 3, 1976; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 3, 1976; P. Georgescu, în *România literară*, nr. 28, 1976; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1976; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 20, 1976; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 7, 1976; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 21, 1976; Şt. Aug. Doinaş, în *România literară*, nr. 48, 1977; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1977; V. Cristea, în *România literară*, nr. 42, 1978; C. Moraru, în *Flacăra*, nr. 45, 1978; Gh. Grigurcu, în *Vatra*, nr. 4, 1979; L. Ciocârlie, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1980; idem, în *Orizont*, nr. 36, 1980; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 34, 1980; E. Simion, în *România literară*, nr. 34, 1980; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 12, 1980; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 34, 1981; V. Cristea, în *România literară*, nr. 27, 1983; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 3, 8, 1983; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 51, 1984; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 11, 1985; I. Pop, în *Steaua*, nr. 2, 1985; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 14, 1986; R. Enescu, în *Familia*, nr. 7, 1987; M. Mincu, în *România literară*, nr. 22, 1987; Al. Ştefănescu, *Prim-plan*, 1987; I. Holban, în *Cronica*, nr. 38, 1988; Gh. Grigurcu, în *Steaua*, nr. 10, 1988; M. Papahagi, în *Tribuna,* nr. 36, 1988; idem, *Fragmente despre critică*, 1994; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală*, 1994; I. Negoiţescu*, Scriitori contemporani*, 1994; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 3, 1996; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 3-4, 1997; idem, în *România literară*, nr. 18, 1997; idem, *ibidem,* nr. 8, 1998; M. Zamfir, Monica Lovinescu, G. Dimisianu, Adriana Bittel, Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 47, 1999; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* nr. 8; 9; 10, 1999; M. Vakulovski, *Nicolae Manolescu,* 2000; S. Voinescu, în *Dilema,* nr. 391, 2000; L. Alexandru, *Criticul literar Nicolae Manolescu,* 2003; M. Mihăieş, *Scutul lui Perseu. Nicolae Manolescu între oglinzi paralele,* 2003. **(M. M.)**

MANOLIU Petru, n. 28 ian. 1903, com. Mihăileni, jud. Botoşani – m. 29 ian. 1976, Bucureşti. Romancier, eseist şi traducător. Fiul lui Ion Manoliu, învăţător, şi al Victoriei (n. Stavrat). Şcoala primară în com. natală; studii secundare la Botoşani şi Iaşi. Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Debut editorial cu romanul *Rabbi Haies Reful* (1935), urmat de alte trei romane: *Tezaur bolnav* (1936), *Moartea nimănui* (1939), *Domniţa Ralú Caragea* (1939) şi de monografia de popularizare *Creangă* (1944). A editat rev. *Pământul* (1931). Colab. la *Bilete de papagal* (prima serie), *România literară, Cuvântul, Credinţa, Vremea, România, Convorbiri literare, Lumea românească, Discobolul, Familia, Azi, Timpul, Floarea de foc* etc. Trad. din J. Bainville, A. von Chamisso, P. Corneille, F. Körmendi, D. H. Lawrence, J. Linnankovski, J. London, J. Racine, Th. Mann. A mai semnat Erasm, Dr. Nicolai Flamel, Petru M. Cu o formaţie filosofică temeinică, pătruns de ideea rolului generaţiei literare („noua spiritualitate" a anilor '30), solidar în spirit cu M. Eliade, E. Ionescu, E. Cioran, P. Comarnescu etc., **M.** alternează eseul propriu-zis cu romanul – aliaj de ficţiune şi eseistică cu apetenţă metafizică. Premiul Uniunii Scriitorilor pentru trad. *Muntelui vrăjit* de Th. Mann (1967).

OPERA: *Rabbi Haies Reful*, roman, Bucureşti, 1935; *Tezaur bolnav*, roman, Bucureşti, 1936; *Moartea nimănui*, roman, Bucureşti, 1939; *Domniţa Ralú Caragea*, roman, Bucureşti, 1939; *Creangă*, Bucureşti, 1944. Traduceri: Jacques Bainville, *Istoria Franţei*, I-II, în româneşte de ~, Bucureşti, 1939; Jack London, *Rebeliune pe Atlantic*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1942; Adalbert von Chamisso, *Extraordinara poveste a lui Peter Schlemil*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1956; Jean Racine, *Teatru*, în româneşte de ~, (*Andromaca*), R. Vasiliu, D. Bondi, R. Popescu, V. Porumbacu, pref. de Elena Vianu, Bucureşti, 1959 (altă ed., 1997); Thomas Mann, *Muntele vrăjit*, trad. de ~, pref. de I. Ianoşi, Bucureşti, 1967 (ed. II, 1969; altă ed., 1994); Johannes Linnankovski, *Cântec despre învăpăiata floare roşie*, trad. de ~, pref. şi tabel cronologic de G. Sbârcea, Bucureşti, 1969; Thomas Mann, *Iosif şi fraţii săi*, roman, în româneşte de ~ (numai vol. I-II), pref. de Marian Popa, Bucureşti, 1977-1981.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., I; P. Constantinescu, *Scrieri*, III, 1969; N. Carandino, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1976; Vl. Streinu, *Pagini de critică literară*, 1977; Perpessicius, *Opere*, VIII, 1978; E. Manu, *Eseu despre generaţia războiului*, 1978; B. Brezianu, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1981; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., II;

V. Chifor, în *Familia,* nr. 2, 1991; N. Florescu, în *Jurnalul literar,* nr. 11-12, 2002; M. Diaconu, *ibidem*; Simona Cioculescu, în *România literară,* nr. 26, 2003. **(V. C.)**

MANTA Ion, n. 24 iul. 1940, Timişoara. Prozator şi dramaturg. Fiul lui Ion Manta, jurist, funcţionar şi portar de noapte, şi al Elisabetei (n. Ratyus). Şcoala elementară la Timişoara (1947-1954); urmează Liceul „Diaconovici Loga" din acelaşi oraş (1954-1957); studiază la Şcoala particulară de pictură şi desen „Julius Podlipny" (1956-1958). Absolvent al Institutului Pedagogic din Timişoara, secţia ştiinţe naturale şi chimie (1959-1963). Paralel, ia lecţii de regie, la Teatrul Naţional din Timişoara, cu Ion Maximilian şi alţi cunoscuţi regizori ai teatrului (1959-1963). Între 1963 şi 1964 e prof. de ştiinţe naturale şi chimie la Şcoala maghiară de stat din Otelec, jud. Timiş. În 1964 e grafician la Centrul de Difuzare a Presei şi Cărţii din Timişoara, apoi actor la Teatrul de Păpuşi (1964-1966) şi metodist la Univ. Populară (1967-1969). Părăseşte ţara în 1969 şi se stabileşte în Statele Unite, în 1970. E, pe rând, interpret al Ministerului de Interne, secţia de refugiaţi, Traiskirchen, Austria (1969-1970), oceanograf, la Smithonian Institute din Washington, (D. C.), Statele Unite (1970-1975), prof. de lb. şi cultură (zona română şi maghiară) la Catholic University, Washington, (D. C.) şi, din 1977, angajat al Guvernului Federal al Statelor Unite, Departamentul învăţământ-cercetare. În 1992, urmează cursuri de specializare în biotehnologie, la Massachusetts Institute of Technology, din Boston (processes & principles). În perioada 1971-1981, a colaborat la Postul de Radio „Vocea Americii", la emisiunile duminicale de cultură şi ştiinţă. Debutează în 1987, în *Washington Art Reporter*, cu art. despre expoziţii de pictură în capitala americană. E autorul vol. de proză şi dramaturgie: *Cu lumina-n ochi* (1998). A organizat mai multe expoziţii personale de pictură în ţară (Timişoara 1966. 1967. 1968) şi străinătate (Paris, 1975-1976 şi Rehoboth, Delaware, Statele Unite, 1984). A mai publicat romanul *Blocul turn* (1999) şi vol. de povestiri *Între zi şi noapte* (2000). A semnat şi cu pseud. Ion Banu şi Dan Banu.

OPERA: *Cu lumina-n ochi*. Scrieri diverse, cu o pref. de Livius Ciocârlie, Timişoara, 1998; *Blocul turn*, roman, Timişoara, 1999; *Între zi şi noapte,* povestiri, Timişoara, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Livius Ciocârlie, *Viaţa în paranteze*. Jurnal 1965-1977, 1995; Fl. -C. Popovici, în *Renaşterea bănăţeană,* 21 dec. 1999; Mihaela Albu, în *Romanian Journal,* New York, 24 ian. 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

MANTU Lucia (pseud. Cameliei Nădejde), n. 22 sept. 1888, Iaşi – m. nov. 1971, Bucureşti. Prozatoare. Fiica prof. Gheorghe Nădejde şi a Ecaterinei (n. ?). Nepoată a Sofiei Nădejde, a lui Ion Nădejde şi a lui Octav Băncilă. Urmează, la Iaşi, liceul şi apoi Facultatea de Ştiinţe Naturale, obţinând licenţa în 1911. Este prof. de ştiinţe naturale la Iaşi (1913-1937). Debutează în 1920 în *Viaţa Românească,* cu schiţe intitulate *Pagini răzleţe*. Colaborează la *Adevărul literar* şi *Însemnări literare*. Îşi publică prozele scurte în vol. : *Miniaturi* (1923), *Umbre chinezeşti* (1930), *Instantanee* (1945). Romanul *Cucoana Olimpia* (1924) este tradus în italiană şi publicat sub titlul *Gente moldava* (1932). A făcut numeroase trad. din literatura rusă (Gogol, Turgheniev, Goncearov etc.). Premiul Soc. Scriitorilor Români pe 1923.

OPERA: *Miniaturi*, schiţe şi impresii, Iaşi, 1923; *Cucoana Olimpia*. Timpuri, moravuri şi scene din viaţa de provincie, Bucureşti, 1924; *Umbre chinezeşti*, Bucureşti, 1930; *Instantanee*, schiţe, Bucureşti, 1945; *Miniaturi*, schiţe, Bucureşti, 1969. Traduceri: N. V. Gogol, *Serile în cătunul de lângă Dicanca*, trad. din lb. rusă, ed. II, revăzută de ~, Bucureşti, 1952; I. V. Turgheniev, *Jurnalul unui om de prisos*, trad. din lb. rusă de ~ şi Ada Steinberg, Bucureşti, 1952; idem, *Opere*, I-V, trad. din lb. rusă de ~ şi Marina Arnoldov, Bucureşti, 1955; I. A. Goncearov, *Opere*, I: *O poveste*

obişnuită, roman în două părţi, studiu critico-bibliografic de S. Petrov, trad. de ~ şi Tatiana Berindei, Bucureşti, 1956; Maria Pujmanova, *Trilogie*, I – *Oameni la răscruce*, în româneşte de ~, M. Pop şi M. Gafton; II – *Jocul cu focul*, în româneşte de ~ şi M. Pop; III – *Triumful vieţii*, în româneşte de Alice Gabrielescu şi M. Pop, Bucureşti, 1957; I. S. Turgheniev, *Desţelenire*, ed. II, trad. de ~ şi Marina Arnoldov, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: G. Ibrăileanu, în *Dimineaţa*, nr. 242, 1924; Perpessicius, *Repertoriu critic*, 1925; M. Ralea, *Perspective*, 1928; G. Călinescu, *Istoria*...; D. Micu, *Început*...; E. Lovinescu, *Scrieri*, VI, 1975; *Scrisori către G. Ibrăileanu*, IV, 1982; F. Aderca, *Contribuţii*..., I; Profira Sadoveanu, în *România literară*, nr. 8, 1984. **(L. G.)**

MANU Emil (pseud. lui Emil Cismărescu), n. 9 oct. 1922, com. Tâmna, jud. Mehedinţi – m. 17 sept. 2005, Bucureşti. Critic literar şi poet. Fiul lui Ion Cismărescu şi al Ioanei (n. Popescu). Liceul „Traian” din Turnu Severin (1934-1942); licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1942-1946) şi al Facultăţii de Drept (1942-1946). Prof. de liceu la Baia de Aramă (1948-1951) şi Turnu Severin (1951-1953), secretar ştiinţific al Soc. de Ştiinţe Istorice şi Filologice (1953-1957), redactor la Editura Muzicală (1962-1966), cercetător la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu” (1966-1989). Condamnat politic la şase ani închisoare (1959-1962). A executat pedeapsa la închişoarea Jilava (1959-1960) şi în lagărul de muncă forţată „Peninsula” – Canalul Dunăre–Marea Neagră (1960-1962). Debutează în ziarul *Nădejdea* din Turnu Severin (1940). A îngrijit antologiile *Muzică şi literatură* (1966), *Eugen Barbu interpretat de ~* (1974), *Arta poetică la români* (1979). A făcut parte din redacţia rev. *Studentul român*. Colaborează la *Universul literar, Revista Colegiului Sf. Sava, Lumea, Naţiunea, Victoria, Fapta, Veac nou, Revista Fundaţiilor Regale, Contemporanul, Săptămâna, România literară* ş. a. A publicat o culegere de versuri pentru copii, *Ultima corabie cu pânze* (1976), a prefaţat diverse ed. A îngrijit ed. de opere Minulescu şi s-a afirmat ca cercetător al domeniilor insolite ori insuficient cunoscute (*Traian Demetrescu*, 1956; *Prolegomene argheziene*, 1968; *Reviste româneşti de poezie*, 1972; *Sinteze şi antisinteze literare*, 1975; *Tudor Arghezi. Cadenţe*, 1977; *Eseu despre generaţia războiului*, 1978; *Ion Minulescu şi conştiinţa simbolismului românesc*, 1981; *Sensuri moderne şi contemporane*, 1982; *Dimitrie Stelaru*, 1984; *Viaţa lui Marin Preda,* 2003). Poeziile (*Incunabule*, 1969; *Ceremonia faianţelor*, 1972; *Ora magnoliilor*, 1976; *Vesperalia*, 1980; *Ora reveriilor*, 1989; *Utopia nopţii,* 1998; *Vesperalia,* II, 1999) sunt divagaţii melancolice în jurul unor pretexte livreşti. Premiul Acad. Române (2001); Premiul Uniunii Scriitorilor (2002).

OPERA: *Traian Demetrescu*. Contribuţii la cunoaşterea vieţii şi operei, Bucureşti, 1956; *Prolegomene argheziene*, Bucureşti, 1968; *Incunabule*, versuri, Bucureşti, 1969; *Mica „eroică”*, jurnal de front, Bucureşti, 1971; *Ceremonia faianţelor*, versuri, Bucureşti, 1972; *Reviste româneşti de poezie*, Bucureşti, 1972 (ed. II, 2001); *Sinteze şi antisinteze literare*, Cluj-Napoca, 1975; *Ultima corabie cu pânze*, versuri, Bucureşti, 1976; *Ora magnoliilor*, versuri, Bucureşti, 1976; *Tudor Arghezi. Cadenţe*, Bucureşti, 1977; *Eseu despre generaţia războiului*, Bucureşti, 1978 (altă ed., 2000); *Arta poetică la români*, antologie, Bucureşti, 1979 (ed. II, 2002); *Roza vânturilor*, versuri, Bucureşti, 1980; *Vesperalia*, versuri, Bucureşti, 1980; *Ion Minulescu şi conştiinţa simbolismului românesc*, Bucureşti, 1981 (altă ed., 2001); *Sensuri moderne şi contemporane*, Bucureşti, 1982; *Poveştile de la ora şapte*, Bucureşti, 1983; *Dimitrie Stelaru*, Bucureşti, 1984 (ed. II, 2003); *Spaţiu etern*, Bucureşti, 1985; *Ora reveriilor*, versuri, Bucureşti, 1989; *Infernurile noastre,* jurnal de detenţie, Bucureşti, 1993; *Galaxia Eros,* roman, Galaţi, 1997; *Cafeneaua literară,* eseuri, Bucureşti, 1997; *Utopia nopţii,* versuri, Bucureşti, 1998; *Vesperalia,* II, Bucureşti, 1999; *Eminescu în timp şi spaţiu,* Bucureşti, 2000; *Viaţa lui Marin Preda,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 2, 1968; I. Caraion, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 14, 1969; N. Balotă, în *România literară*,

nr. 27, 1971; I. Caraion, în *Luceafărul*, nr. 24, 1972; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 18, 1972; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1973; A. Sasu, în *Tribuna*, nr. 14, 1973; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 24, 1976; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 12, 1976; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 3, 1976; L. Alexiu, *Ideografii lirice*, 1977; P. Poantă, *Radiografii*, 1978; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 5, 1979; P. Marcea, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1979; idem, în *Luceafărul*, nr. 1, 1980; V. Mazilescu, în *România literară*, nr. 14, 1980; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 12, 1981; M. Zaciu, *ibidem*; Gh. Bulgăr, în *Contemporanul*, nr. 33, 1982; idem, în *România literară*, nr. 43, 1983; Al. Piru, în *Flacăra*, nr. 49, 1984; V. Marian, în *Ramuri*, nr. 2, 1984; B. Corneliu, în *România literară*, nr. 4, 1986; B. Cioculescu, în *Jurnalul literar,* nr. 9-11, 1994; D. Micu, în *Literatorul,* nr. 41-42, 1997; L. Grăsoiu, în *Viaţa Românească,* nr. 3, 1998; Gh. Perian, în *Vatra,* nr. 1, 1998; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 575, 2001. **(A. S.).**

MARCEA Pompiliu, n. 20 oct. 1928, satul Colibaşi, com. Ştefăneşti, jud. Gorj – m. 27 mart. 1985, Bucureşti. Critic şi istoric literar. Fiul lui Ion Marcea şi al Mariei (n. Andronie), ţărani. Şcoala primară în satul natal (1935-1942). Şcoala Normală de Învăţători din Târgu Jiu (1942-1950). Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1950-1954). Carieră universitară la aceeaşi facultate: prof. univ. şi şef al Catedrei de istoria literaturii române. Doctorat în filologie (1967). Lector de lb. română la Univ. din Paris (1963), Köln, Bonn, Aachen şi Düsseldorf (1970-1973). Un timp a fost redactor la Editura pentru Literatură, apoi director la Editura pentru Literatură Universală (1964), activist în aparatul C. C. al (P. C.) R. Debutează în *Luceafărul* (1958) cu o recenzie, colaborând apoi şi la *Gazeta literară, România literară, Scrisul bănăţean, Viaţa Românească, Contemporanul, Săptămâna, Ramuri, Amfiteatru, Flacăra, Cahiers roumains d'études littéraires*, precum şi la unele publicaţii din străinătate (*Zeit und Kultur, Kurier der Bochum Universität, Les amis de Panait Istrati, Slovenske Pohlady*). Debut în vol. cu monografia *Alexandru Sahia* (1961), urmată de *Ioan Slavici* (1965; ed. revăzută, 1968) şi *„Convorbiri literare" şi spiritul critic* (1972); a dat două lucrări despre Mihail Sadoveanu: *Lumea operei lui Sadoveanu* (1976) şi *Umanitatea sadoveniană de la A la Z* (1977). *Lecturi fidele* (1979) şi *Varietăţi literare* (1982) sunt culegeri de art., ca şi *Concordanţe şi controverse* (1983) şi *Atitudini critice* (1985). A îngrijit şi prefaţat ed. din I. I. Mironescu (1959), Al. Vlahuţă (1959), Al. Sahia (1960, 1961; 1964; 1971), I. Slavici (1960, 1965, 1970, 1975, 1981, 1987), Gr. Alexandrescu (1961; 1967; 1974), M. Sadoveanu (1961; 1962; 1977; 1981), I. L. Caragiale* (1962; 1965), T. Vianu (1971), C. Hogaş (1982; 1986). A întocmit şi prefaţat antologia tematică *Naţional şi universal* (1975). Premiul „B. P. Hasdeu" al Acad. Române pe 1965, pentru monografia *Ioan Slavici*; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1976, pentru vol. *Lumea operei lui Sadoveanu*.

OPERA: *Alexandru Sahia*, Bucureşti, 1961; *Ioan Slavici*, Bucureşti, 1965 (ed. II, revăzută şi completată, 1968; ed. III, Timişoara, 1978; versiune franceză, 1967); *„Convorbiri literare" şi spiritul critic*, Bucureşti, 1972; *Naţional şi universal,* antologie, Bucureşti, 1975; *Lumea operei lui Sadoveanu*, Bucureşti, 1976; *Umanitatea sadoveniană de la A la Z. Dicţionar de personaje sadoveniene*, Bucureşti, 1977; *Lecturi fidele*, Bucureşti, 1979; *Mihail Sadoveanu. 100 de ani de la naştere*, Bucureşti, 1980 (versiuni în lb. engleză, franceză şi germană, 1980); *Varietăţi literare*, Craiova, 1982; *Concordanţe şi controverse*, Bucureşti, 1983; *Atitudini critice*, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: I. D. Bălan, *Valori literare*, 1966; Al. Piru, *Varia*, II, 1973; F. Firan, *De la Macedonski la Arghezi*, 1975; Al. George, *La sfârşitul lecturii*, II, 1978; M. Ungheanu, *Lecturi şi rocade*, 1978; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1978; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, III, 1979; Gh. Frâncu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1979; E. Manu, în *România literară*, nr. 20, 1980; (D. C.) Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 17, 1980; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 32, 1981; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 17, 1982; I. D. Bălan, în *Contemporanul*, nr. 15, 1983; C. Stănescu, în *Scânteia*, nr. 12676, 1983; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1983; M. Vasile, în *Luceafărul*, nr. 45, 1983; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1984; M. Ungheanu, în *Luceafărul*,

nr. 13, 1985; I. D. Bălan, în *Luceafărul*, nr. 16, 1985; Z. Sângeorzan, *ibidem*; A. Silvestri, *ibidem*; R. Zaharia, *ibidem*; H. Zalis, în *România literară*, nr. 14, 1986; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 31, 1986; I. D. Bălan, *Repere critice*, 1988; C. Stănescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 263, 1995; Elena Roată, *Pompiliu Marcea,* 1998. **(A. S.)**

MARCHIŞ-COSMUTZA Otilia, n. 8 oct. 1873, Homorod, jud. Satu-Mare – m. 26 aug. 1951, Budapesta. Prozatoare şi publicistă. Fiica protopopului unit Gheorghe Marchiş şi a Iuliei (n. Vultur). Studiază la Careii-Mari şi se căsătoreşte foarte tânără cu Cornel Cosmutza, de care se desparte, plecând la Viena, apoi la München, unde se înscrie la Acad. de Arte Frumoase. Întreprinde singură o îndrăzneaţă expediţie în Extremul Orient, publicând impresii de călătorie în rev. *Luceafărul*, după ce debutase, în 1903, cu texte asemănătoare în rev. budapestană *Uj Idök* (*Timpuri noi*), sub titlul *Plimbări prin lumea largă*. După un popas la Dresda şi Londra, se stabileşte la Paris, unde îl cunoaşte pe viitorul ei soţ, publicistul maghiar Bölöni György, care o introduce în mediul literar şi artistic francez. Aici se formează în cercul avangardei pariziene, în apropierea lui Rodin, Brâncuşi, Ady etc. A. France o angajează secretară literară, după ce îl însoţise într-o călătorie în Italia, rememorată în *Plimbările lui Anatole France*. Situată pe poziţii consecvente de stânga, **M.** este victima represaliilor regimului lui Horthy, instalat în urma reprimării revoluţiei maghiare din 1919, denunţate în *Cartea suferinţelor* (1921). Colaborează la periodice franceze, maghiare, româneşti, americane cu cronici plastice (Rodin, Maillol, Brâncuşi etc.), semnând la început cu numele primului ei soţ, apoi cu pseud. Kémeri Sándor şi Kémeri Erzsébet. Critica de artă îi aduce şi laurii unui premiu academic, care îi încununează lucrarea *Visage de Bourdelle*. Traduce, în 1911, romanul *Marie-Claire* de Marguerite-Marie Audoux, decernându-i-se premiul „Femina". Este aleasă membră a Soc. Oamenilor de Litere din Franţa. În timpul celui de al doilea război mondial, **M.** se alătură emigraţiei comuniste maghiare, Rezistenţei franceze, mişcării feministe şi antifasciste. După război, este printre intelectualii ataşaţi noului regim, colaborând cu soţul ei, Bölöni György, ministru plenipotenţiar al Ungariei în Olanda şi preşedinte al Uniunii Scriitorilor Maghiari.

OPERA: *Szenvedések Könyve (Cartea suferinţelor)*, Viena, 1921 (ed. II, Budapesta, 1975); *Sur le chemin des douleurs*, Paris, 1924; *Anatole France barangolásai*, Budapesta, 1924; *Calvarul unei femei (Pe drumul durerii*), Bucureşti, [1925]; *Der Kerker von Budapest. Ein Buch der Schmerzen...*, Dresda, 1925; *Veg der Smarten...*, Amsterdam, 1925; *Anatole France sétái*, Budapesta, 1929; *Promenades d'Anatole France*, Paris, 1929; *Visage de Bourdelle*, Paris, 1931; *Ady és Bölöni Parizsában. Itoka naplójegyzeteiböl... (În Parisul lui Ady şi Bölöni. Din însemnările jurnalului lui Itoka)*, introducere, ed. şi note de Illés Ilona, Budapesta, 1974.

REFERINŢE CRITICE: G. Ştefănică şi M. Nicoară, în *Tribuna*, nr. 47, 1958; Bölöny György, *Szenvedések könyve (Cartea suferinţelor)*, în vol. *Magyarság-emberség (Maghiarism-umanitate)*, 1959; C. Cosmutza, în *Ramuri*, nr. 6, 1965; Robotos Imre, *Itoka világa (Lumea lui Itoka)*, în vol. *Ady Parizsában (În Parisul lui Ady)*, 1977; Livia Grămadă, în *Steaua*, nr. 8, 1981. **(L. G.)**

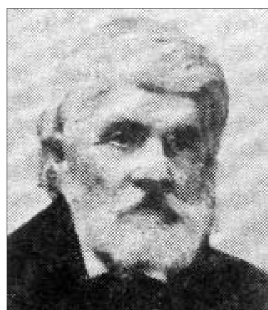

MARCIAN Marcel (pseud. lui Moritz Marcus), n. 25 sept. 1914, Bacău. Prozator şi eseist. Fratele lui Marius Mircu şi al lui Solomon Marcus. Fiul lui Alter Gherşin Marcus, croitor, şi al Simeliei (n. Herşcovici). Clasele primare la Bacău (1921-1924), apoi Şcoala superioară de comerţ din acelaşi oraş (1925-1931). Urmează doi ani (1932-1934) la Acad. de Înalte Studii Economice din Bucureşti. Contabil la „Moara Aurora" din Bacău (1936-1945); între 1946 şi 1949 e bibliotecar la Comunitatea evreiască din capitală; angajat al Uniunii Scriitorilor, secretar în Biroul Uniunii (1950-1969). Colab. la *Naţiunea, Flacăra, Viaţa Românească, România literară, Luceafărul, Steaua, Tribuna, Gazeta literară, Ramuri, Ateneu, Contemporanul* etc. Debutează cu proză în rev. *Adam* din Bucureşti (1939). Debut editorial cu vol. *Povestire* (1942). A mai publicat: *Dănel cu căciulă de miel* (1947), *În primăvara 1944* (1948), *Teatrul operaţiunilor* (1970), *Povestindu-vă* (1977),

Petreceri (1980), *Şi cum vă spuneam...* (1980), *Pagini de carte* (1984), *Sodoma şi Caorsa* (1986), *Avadică Abădică* (1995), *Cu Dumnezeu înainte şi îndărăt pe strada Peca* (1996), *Soarele umbrei* (1997), *Proza mea cu Bacovia* (2001) şi *Între DA şi NU* (2002). Autorul piesei pentru teatrul de păpuşi *Ghetuţe şi ursuleţi*, în vol. *Cinci piese pentru teatrul de păpuşi* (1957).

OPERA: *Povestire*, Bacău, 1942; *Dănel cu căciulă de miel*, Bucureşti, 1947; *În primăvara 1944*, Bucureşti, 1948; *Ghetuţe şi ursuleţi*, în vol. *Cinci piese pentru teatrul de păpuşi*, Bucureşti, 1957; *Teatrul operaţiunilor*, Bucureşti, 1970; *Povestindu-vă*, Bucureşti, 1977; *Petreceri*, Bucureşti, 1980; *Şi cum vă spuneam...*, Tel Aviv, 1980; *Pagini de carte*, Tel Aviv, 1984; *Sodoma şi Caorsa*, Tel Aviv, 1986; *Avadică Abădică,* proză memorialistică, Bucureşti, 1995; *Cu Dumnezeu înainte şi îndărăt pe strada Peca,* proză scurtă, Bucureşti, 1996; *Soarele umbrei,* roman, Bucureşti, 1997; *Proza mea cu Bacovia,* eseuri, Bucureşti, 2001; *Între DA şi NU,* eseuri, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: L. Raicu, în *Flacăra*, 17 mart. 1971; Sonia Larian, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1971; O. Constantinescu, în *Caiet* (Teatrul Naţional), 1977-1978; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 26, 1978; S. Costin, în *Revista mea* (Tel Aviv), nr. 921, 1980; L. Volovici, în *Revista cultului mozaic*, nr. 508, 1982; I. Coja, în *Argeş*, nr. 4, 1983; R. Siniol, în *Mişmar* (Tel Aviv), 23 apr. 1986; E. Budău, în *Ateneu*, nr. 7, 1986; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 31, 1996; idem, *ibidem,* nr. 40, 1999; M. Manta, în *Ateneu,* nr. 9, 2003. **(A. S.)**

MARCOVICI Simeon (numele la naştere: Marcu Simion), n. 25 ian. 1802 (?) – m. 1 iul. 1877, Bucureşti. Publicist şi traducător. Studii la Acad. grecească din Bucureşti şi la şcoala lui Gh. Lazăr, apoi, din 1820, timp de şapte ani, bursier al Eforiei şcoalelor la Pisa şi Paris, unde urmează filosofia, filologia şi matematica. Întors la Bucureşti, este prof. de matematică, franceză şi retorică la Colegiul „Sf. Sava". Colaborează la *Curierul românesc, Gazeta Teatrului Naţional, Muzeul Naţional* etc., iar din 1859 conduce, un timp, împreună cu C. N. Brăiloiu, ziarul *Conservatorul progresit*. Deţine funcţii importante (secretar particular al lui Gh. Bibescu, cenzor al Ţării Româneşti, primar al capitalei, iar după 1850, efor al şcoalelor). Având „darul de a plăcea tuturor guvernurilor" (Gr. Alexandrescu), este răsplătit cu onoruri şi gratificaţii. Favorit al lui Bibescu, nu participă la revoluţia de la 1848, dar este printre „chezaşii" membrilor falansterului de la Scăieni. Publică în presa vremii art., cuvântări, recenzii: *Idee pe scurt asupra tuturor formelor de oblăduiri (Curierul românesc*, 1829), *Cuvânt ce s-au zis la deschiderea Şcoalei naţionale din Bucureşti în 1827, septembrie 15 (Biblioteca românească*, III, 1830), *Scrisoarea către I. Maiorescu (Foae literară*, 1838), *Istoria patriei (Curier de ambe sexe*, I, ed. II, 1862) ş. a. *Cursul de retorică* şi trad. din literatura clasicistă şi preromantică a veacului al XVIII-lea (Le Sage, Marmontel, Alfieri şi îndeosebi Young), însoţite de pref., sunt simptomatice pentru evoluţia ideilor literare şi a gustului în societatea românească din epoca paşoptistă.

OPERA: M-me de Tencin, *Viaţa Contelui de Comminj sau Triumful virtuţii asupra patimii amorului*, [Sibiu], 1830; *Culegere din cele mai frumoase Nopţi ale lui Young*, Bucureşti, 1831 (ed. II, 1835); *Curs de retorică*, Bucureşti, 1834; *Gil Blas de Santilan*, Bucureşti, 1837; *Datoriile omului creştin. Întemeete pe Învăţăturile sfintei Scripturi şi date la lumină pe limba patriii în zilele prea înălţatului domn stăpânitor a toată Ţara Românească Alex. Dimitrie Ghica V. V. De paharnicu Simeon Marcovici*, Bucureşti, 1839; Marmontel, *Velisarie*, Bucureşti, 1843; G. de Mably, *Dialogurile lui Focion asupra închinării moralului cu politica*, Bucureşti, 1844; Ulivo Bucchi, *Francesca de la Rimini*, Bucureşti, 1846; V. Alfieri, *Filip*, *Orest*, Bucureşti, 1847.

REFERINŢE CRITICE: V. A. Urechia, *Istoria şcoalelor*, I, 1892; N. Iorga, *Istoria...,* I; G. Bogdan-Duică, *Istoria literaturii române moderne*, 1923; N. Iorga, *Istoria învăţământului românesc*, 1928; Al. Marcu, *Un student român la Pisa şi Paris către 1820: Simion Marcovici*, 1929; Al. Ciorănescu, *Literatura comparată*, 1944; I. Verbină [I. Pervain], în *Studii literare*, IV, 1948; G. Ivaşcu,

Din istoria teoriei şi criticii literare româneşti, I, 1967; M. Vornicu, *Despre poezia ruinelor*, în vol. *Structuri tematice şi retorico-stilistice în romantismul românesc (1830-1870)*, 1976; A. Sasu, *Retorica literară românească*, 1976; M. Frânculescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 1, 1977, Al. Hanţă, *Idei şi forme literare până la Titu Maiorescu*, 1985; N. Isar, în *România literară*, nr. 33, 1987. **(L. G.)**

MARCU Alexandru, n. 31 dec. 1894, com. Burdujeni, jud. Botoşani – m. 1955. Istoric literar şi traducător. Italienist de mare prestigiu. Studii secundare la Craiova, universitare şi licenţă în litere la Bucureşti (1919). Dr. în litere la Florenţa. Fost membru al Şcolii Române din Roma (1922-1924). Liber docent din 1925; conf. suplinitor (1926) şi prof. titular (1928) la Catedra de lb. şi literatura italiană a Univ. din Bucureşti. Secretar general al Ministerului Educaţiei Naţionale (1940); decan al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1941); ministru subsecretar de stat al Propagandei Naţionale (1942-1944). Debutează în rev. *Viaţa nouă* (1919). Alte colab. la *Ephemeris Dacoromana, Viaţa Românească, Gândirea, Giornale di politica e di letteratura* (Pisa, Roma), *Convorbiri literare, Revista Fundaţiilor Regale, Frontespicio* (Florenţa), *Universul literar, Diplomatarium Italicum*. A fondat cunoscuta rev. *Studii italiene* (1934-1944), anuar, serie nouă a rev. *Roma*, al cărei redactor fusese mai înainte. **M.** a tratat cu precădere în lucrările sale raporturile româno-italiene în politică şi cultură: *Romanticii italieni şi românii* (1924), *V. Alecsandri şi Italia* (1927), *Conspiratori şi conspiraţii în epoca renaşterii politice a României, 1848-1877* (1930, Premiul Acad. Române), *Momente de artă şi cultură italiană în România* (1943). Scrierile de maturitate: *Figuri feminine din Renaştere* (1939), *Ugo Foscolo* (1940), *Critica italiană de la Vico la Croce*, antologie (1941), *Aspecte italiene* (1942), *Valoarea artei în Renaştere* (1942, retipărită în 1984 de către Editura Meridiane), *Istoria literaturii italiene*, I (1944). A tradus în întregime *Divina Comedie* (1933; Premiul SSR, în 1936). Alte trad. din Boccaccio (*Decameronul*), Goldoni, Machiavelli, D'Annunzio, Papini (*Un om sfârşit, Viaţa lui Iisus*), Pirandello, Botempelli. A colaborat la *Enciclopedia Italiana Treccani*. Corespondent al lui L. Pirandello şi G. Papini în Roma. Encomiat de Acad. italiană în 1938 şi titular al Premiului San Remo, 1940. A întocmit primul *Dicţionar român-italian*. Continuator al lui Ramiro Ortiz, **M.** s-a dedicat cu pasiune şi a dat un impuls viguros studiilor italiene în ţara noastră.

OPERA: *Dante şi spiritul latin*, Bucureşti, 1919; *Un pittore romeno all' Accademia di S. Luca: G. Tătărăscu*, Roma, 1923; *Romanticii italieni şi românii*, Bucureşti, 1924; *Solitudine romena*, Bucarest, 1924; *V. Alecsandri şi Italia*, Bucureşti, 1927; *L'Italia in cerca della latinità dei romeni*, Bucureşti, 1927; *Un prieten uitat: G. V. Ruscalla*, Bucureşti, 1927; *V. Alecsandri e l'Italia*, Roma, 1929; *Dicţionar român-italian*, Bucureşti, 1929; *Un student român la Pisa şi Paris către 1820: Simion Marcovici*, Vălenii de Munte, 1929; *Romantismul italian*, Bucureşti, 1929; *Athnes et Rome? à propos de l'influence italienne en Roumanie vers 1820*, Paris, 1930; *Cavour şi Unirea Principatelor*, Bucureşti, 1930; *Conspiratori şi conspiraţii în epoca renaşterii politice a României, 1848-1877*, Bucureşti, 1930; *Date ce ne privesc în autobiografia contelui I. Marsigli*, Cluj, 1931; *Tătărăscu*, Craiova, 1931; *Mentorul studenţilor moldoveni de la Torino*, Bucureşti, 1934; *S. Bărnuţiu, Al. Papiu Ilarian şi Iosif Hodoş la studii în Italia, cu documente inedite*, Bucureşti, 1935; *Curs despre Dante şi Petrarca*, Bucureşti, 1935-1936; *O legiune italiană în Transilvania, 1849*, Cluj, 1935; *Statele Unite ale Europei în programul lui Carlo Cattaneo, 1801-1864*, Bucureşti, 1936; *De la Torquato Tasso la Eminescu, coincidenţe tematice*, Bucureşti, 1937; *Itinerar adriatic*, Craiova, 1937; *Un pedagog din Renaştere, Vittorino de Feltre*, Bucureşti, 1937; *Torquato Tasso în romantica românească*, I, Bucureşti, 1937; *Dante în „Ţiganiada" lui B. Deleanu*, Bucureşti, 1938; *Epica Renaşterii*, Bucureşti, 1938; *Figuri feminine din Renaştere*, Bucureşti, 1939; *În Dalmaţia*, Craiova, 1939; *Ugo Foscolo*, Bucureşti, 1940; *Il rinascimento romeno e l'Italia in cerca della latinita dei romeni*, Bucureşti, 1940; *Arqua* –

Petrarca. Din ciclul: Acasă la marii italieni, Bucureşti, 1940; *Critica italiană de la Vico la Croce*, antologie, Bucureşti, 1941; *Realitate şi artă în Renaştere*, Bucureşti, 1941; *Aspecte italiene*, Bucureşti, 1942; *Valoarea artei în Renaştere*, 1942; *Momente de artă şi cultură italiană în România*, Timişoara, 1943; *Corso di letteratura italiana. Letture scelte dalle origini ai giorni nostri*, Bucureşti, 1943; *Istoria literaturii italiene*, I, Bucureşti, 1944. Traduceri: Dante, *Infernul*, trad. de ~, Craiova, 1932 (ed. III, 1943); idem, *Purgatoriul*, trad. de ~, Craiova, 1933 (ed. III, 1943); idem, *Paradisul*, trad. de ~, Craiova, 1934 (ed. III, 1944); L. Pirandello, *Răposatul Matei Pascal*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1934; ***, *Poezia italiană contemporană*, antologie cu o pref. de ~, Bucureşti, 1938; Giovanni Papini, *Viaţa lui Iisus*, trad. de ~, Bucureşti, 1939 (ed. II, 1941); L. Pirandello, *Astă seară se joacă fără piesă*, comedie în trei acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1941; M. Bontempelli, *Dea noastră*, comedie în patru acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1942; V. Alfieri, *Mirra*, tragedie în cinci acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1943; Ph. Bouhlez, *Napoleon. Zbuciumul neînţeles al unui geniu*, în româneşte de ~, Craiova, 1943; G. D'Annunzio, *Fata lui Jorio*, tragedie pastorală în trei acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1943; Emilio De Marchi, *Romanul unui om necăjit (Demetrio Pianelli)*, trad. de ~, Craiova, 1943; C. Goldoni, *Mincinosul*, comedie în trei acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1943; N. Machiavelli, *Mătrăguna*, comedie în cinci acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1943; Giovanni Papini, *Un om sfârşit*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1943; idem, *Viaţa lui Iisus,* Chişinău, 1991; E. Buonaiuti, *Sfântul Augustin*, în româneşte de ~, Bucureşti, f.a.; L. Pirandello, *Henric IV*, tragedie în trei acte, trad. de ~, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: Al. A. Philippide, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 536, 1931; P. Constantinescu-Iaşi, în *Viaţa Românească*, nr. 11-12, 1931; A. Oţetea, în *Viaţa Românească*, nr. 5-6, 1932; M. Gheorghiu, în *Viaţa Românească*, nr. 132-133, 1940; Al. Dima, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 1, 1942; Petronella Negoşanu, *ibidem*, nr. 8, 1942; I. Kallustian, în *Flacăra*, nr. 43, 1982; Alexandru Balaci, *În fluxul spiritualităţii*, Bucureşti, 1987; Veronica Turcuş, *Alexandru Marcu şi cultura italiană în România în perioada interbelică,* 1999. **(C. M.)**

MARCU Emilian, n. 28 sept. 1950, com. Heleşteni, jud. Iaşi. Poet. Fiul lui Ilie Marcu şi al Ortansei (n. Fluieraru), ţărani. Urmează Liceul teoretic „I. Neculce" din Târgu Frumos (1965-1969). Absolvent al Institutului de Biblioteconomie din Bucureşti (1970-1973). Din 1973, bibliotecar şi redactor la Casa de Cultură Studenţească din Iaşi. Între 1979 şi 1982 a fost secretar general de redacţie la *Opinia studenţească*. Redactor-şef la săptămânalul *Iaşul* (1990-1992). Debutează în rev. şcolară *Mioriţa* din Târgu Frumos (1967). În presa literară debutează în 1974, concomitent în *Familia* (prezentat de Şt. Aug. Doinaş) şi în *Amfiteatru* (prezentat de Constanţa Buzea). Debut editorial în caseta *Zece poeţi tineri*, cu placheta *Nunta în sâmbure* (1975). A mai publicat vol. de versuri *Amiaza câmpiei* (1977), *Neliniştea singurătăţii* (1982), *Sigiliul toamnei* (1987), *Îngândurat ca muntele de sare* (1996), *La porţile singurătăţii* (1998), *Flori pentru Augusta* (1998) etc. Premiul „Nicolae Labiş" (1975); Premiul Editurii Junimea (1975); Premiul *Scânteii tineretului* (1978; 1983; 1987); Premiul rev. *Luceafărul* (1978); Premiul C. C. al U. T. C. (1980; 1985); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2000).

OPERA: *Nunta în sâmbure*, în caseta *Zece poeţi tineri*, Iaşi, 1975; *Amiaza câmpiei*, versuri, Iaşi, 1977; *Sub zodia Traciei*, Iaşi, 1978; *Neliniştea singurătăţii*, versuri, Iaşi, 1982; *Sigiliul toamnei*, versuri, Iaşi, 1987; *Lecţie pe Ostrov,* Iaşi, 1995; *Îngândurat ca muntele de sare,* versuri, Timişoara, 1996; *La porţile singurătăţii,* versuri, Iaşi, 1998; *Flori pentru Augusta,* versuri, Timişoara, 1998; *Scoica sonoră,* Iaşi, 1999; *Umbra şi îngerul,* Timişoara, 2000; *Ţăranul zidit,* Iaşi, 2000; *Muzeu de sate,* Iaşi, 2001; *Atlet Moldav,* Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Şt. Aug. Doinaş, în *Familia*, nr. 4, 1974; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1974; P. Grigore, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1983; I. Holban, în *Cronica*, nr. 8, 1983; idem, *ibidem*, nr. 31, 1987; H. Zilieru, în *Cronica,* nr. 18, 1993; N. Panait, în *Convorbiri literare,* 11 nov. 1998; C. Huşanu, *ibidem,* nr. 2,

1999; Gh. Lupu, *ibidem,* nr. 11, 2000; I. Roşioru, *ibidem,* nr. 7, 2001; a. D. Rachieru, în *Contemporanul,* nr. 7, 2002; Rodica Mureşan, în *Luceafărul,* nr. 33, 2002; Rodica Opreanu, în *Cronica,* nr. 10, 2003. **(A. S.)**

MARCUS Solomon, n. 1 mart. 1925, Bacău. Poetician. Fiul lui Alter Gherşin Marcus, croitor, şi al Simeliei (n. Herşcovici). Frate cu Marcel Marcian şi cu Marius Mircu. Şcoala primară (1931-1935) şi liceul (1935-1944) la Bacău. Urmează apoi Facultatea de Ştiinţe, secţia matematică, a Univ. din Bucureşti (1944-1949). Din 1950, asistent univ. la aceeaşi facultate, urmând toate gradele didactice; din 1966, prof. la Catedra de analiză matematică. Dr. în matematici (1956); dr. docent (1968). Debut ştiinţific în 1952 (*Comunicările Academiei R. P. R.)*; debut în cercetarea literară, în 1965 (în *Studii şi cercetări lingvistice*); debut editorial în poetică, cu *Poetica matematică* (1970). A publicat art. de poetică în *Studii şi cercetări lingvistice, Revue roumaine de linguistique, Cahiers roumains d'études littéraires, Cahiers de linguistique théorique et appliquée, România literară, Viaţa Românească, Secolul XX, Arta, Ramuri, Contemporanul, Ethnologica, Revista de istorie şi teorie literară, Orizont, Amfiteatru, Cronica, Revista de etnografie şi folclor* etc. Membru în comitetele editoriale ale unor periodice străine de teorie şi analiză literară: *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik, Poetica, Poetics and theory of literature, Bulletin of the association for literary and linguistic computing, Poetics today.* Membru de onoare al Cercului de semiotică din Toronto (Canada) şi la „Centro Comasco di Semiotica" (Italia). Membru în comitetul executiv al Asoc. Internaţionale de Semiotică. Din 1980, membru al Acad. de Ştiinţe din New York. După *Poetica matematică*, lucrare fundamentală în domeniul noilor metode de cercetare literară, **M.** este şi autorul a numeroase studii risipite în publicaţii de specialitate sau în vol. colective, unele apărute sub coordonarea sa (*Semiotica folclorului*, 1975; *Semiotica matematică a artelor vizuale*, 1982), precum şi a unei lucrări autonome, *Semne despre semne* (1979).

OPERA: *Poetica matematică*, Bucureşti, 1970; *Semiotica folclorului. Abordare lingvistico-matematică* (sub redacţia ~), Bucureşti, 1975; *Din gândirea matematică românească,* Bucureşti 1975; *Semne despre semne*, Bucureşti, 1979; *Semiotica matematică a artelor vizuale* (coordonator şi coautor), Bucureşti, 1982; *Timpul*, Bucureşti, 1985; *Artă şi ştiinţă*, Bucureşti, 1986; *Provocarea ştiinţei*, Bucureşti, 1988; *Invenţie şi descoperire*, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 37, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 42, 1970; Jean-Marie Klinkenberg, în *Degrés*, nr. 1, 1973; Al. Ivasiuc, în *România literară*, nr. 52, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 6, 1976; A. Constantinescu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 1, 1977; C. Crişan, în *Steaua*, nr. 9, 1979; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 7, 1981; I. Purcaru, în *Flacăra*, nr. 20, 1982; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 6, 1984; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1984; E. Simion, în *România literară*, nr. 18, 1984; M. Scarlat, *ibidem*, nr. 12, 1985; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 9, 1986; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 19, 1987; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 49, 1987; M. Scarlat, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1987. **(V. P.)**

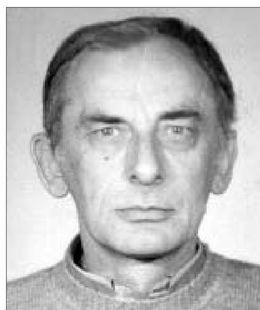

MAREŞ Nicolae, n. 18 apr. 1938, com. Măgurele, jud. Prahova. Traducător şi eseist. Fiul lui Dumitru Mareş, muncitor, şi al Elisabetei (n. Ţenea). Studii în domeniul filosofiei, istoriei literaturii şi istoriei artei la Univ. din Bucureşti (1959-1960) şi la Univ. din Varşovia (1961-1966). Licenţa cu o lucrare despre *Tadeu Hasdeu – reprezentant de frunte al iluminismului polonez*, publicată în rev. *Przeglad Humanistyczny* (nr. 16, 1971). Colaborează la *Steaua, Tribuna, România literară, Contemporanul, Convorbiri literare, Familia, Orizont, Viaţa studenţească,*

Ateneu etc. În perioada 1966-1989 lucrează ca diplomat în Ministerul Afacerilor Externe: în Departamentul de relaţii externe (1966-1967), ataşat cultural la Ambasada română din Varşovia (1967-1974), secretrar trei la Departamentul pentru problemele Europei Centrale (1972-1974), secretar doi, apoi secretar prim la Ambasada română din Varşovia (1975-1981), director al Departamentului Central European din Ministerul Afacerilor Externe (1981-1984), secretar unu la Ambasada română din Varşovia (1985-1986), director al Centrului Cultural Român din Paris (1987-1988) şi consilier în Ministerul Afacerilor Externe (1989). Director al Departamentului pentru relaţiile cu diaspora (1990-1994); director al Misiunii economice şi consulare a României la Skopje, Macedonia (1994-1995); ministru consilier al Ambasadei României la Varşovia (1996-1999). Graţie unei activităţi îndelungate, culturală şi de reprezentare diplomatică în Polonia, **M.** este un fin cunoscător şi un asiduu propagator al culturii acestei ţări în România. Publică un *Dicţionar polon-român* (1980), un album monografic despre *Varşovia* şi un altul despre *Republica Populară Polonă* (ambele în 1972), precum şi o monografie despre pictorul şi poetul *Wyspianski* (1981). Traduce poezie, proză şi eseuri din scriitori reprezentativi ai literaturii poloneze. Alcătuieşte două substanţiale antologii: *Zece poeţi polonezi contemporani* (1978) şi *Poezia poloneză contemporană* (1981). Este şi traducătorul unei antologii de *Cântece vorbite* (1979), din Africa, America, Asia Centrală, Indonezia, Malaezia, Groenlanda, Melanezia, Micronezia, Noua Guinee şi Polinezia. Ordinul Meritul Cultural, acordat de Ministerul Culturii din Polonia (1981). A semnat şi cu pseud. Nicolae Armes şi Nicolae Măgureanu.

OPERA: *Varşovia*, album, Bucureşti, 1972; *Republica Populară Polonă* (în colab. cu Lucia Badea), Bucureşti, 1972; *ABC-ul comportării civilizate*, Bucureşti, 1979 (ed. II, 1989); *Dicţionar polon-român* (în colab. cu Anda Mareş), Bucureşti, 1980; *Wyspianski*, monografie, Bucureşti, 1981. Traduceri: Zenon Kosidowski, *Povestiri biblice* (în colab. cu Anda Mareş), Bucureşti, 1970; Stanislaw Jerzy Lec, *Gânduri nepieptănate*, culegere, trad. şi pref. de ~, Iaşi, 1971; Jan Szczepanski, *Noţiuni elementare de sociologie*, Bucureşti, 1972; Michal Rusinek, *Pe urmele lui Copernic*, pref., trad., note de ~, Bucureşti, 1973; Tadeusz Rózewicz, *Poeme*, pref. şi trad. de ~, Iaşi, 1973 (ed. II, 1980); Kazimierz Michalowski, *Cum şi-au creat grecii arta* (în colab. cu Anda Mareş), pref. de V. Barbu, Bucureşti, 1975; Edward Gierek, *Scrieri alese. 1971-1972* (în colab. cu Alice Toader şi V. Matei), Bucureşti, 1977; Wisława Szymborska, *Bucuria scrierii*, poeme, trad. şi pref. de ~, Cluj-Napoca, 1977; *Zece poeţi polonezi contemporani*, pref. de I. Petrică, Bucureşti, 1978; Adam Mickiewicz, *Versuri alese*, antologie, pref. şi tabel cronologic de ~, trad. în colab. cu M. R. Paraschivescu, V. Teodorescu, Vl. Bârna, Bucureşti, 1978; *Congresul al VII-lea al P. M. U Polonez*, 8-12 dec. 1975, Bucureşti, 1978; *Cântece vorbite*. Africa, Americile, Asia Centrală, Indochina, Malaezia, Groenlanda, Melanezia, Micronezia, Noua Guinee, Polinezia, trad. şi postfaţă de ~, pref. de A. Rău, Iaşi, 1979; Stanislaw Jerzy Lec, *Aforisme, versuri, epigrame*, cu pref. de ~, Iaşi, 1980; Tadeusz Zelenski Bay, *Marysienska şi Sobieski*, în colab. cu I. Tiba, Iaşi, 1980; *Poezia poloneză contemporană*, pref. de V. Igna, Cluj-Napoca, 1981; Aleksander Omiljanowicz, *Fantoma din codrii Bialowiezei* (în colab. cu Anda Mareş), pref. de ~, Iaşi, 1982; Tadeusz Rózewicz, *Nelinişte*, poeme, trad., selecţie, pref. şi tabel cronologic de ~, Bucureşti, 1984; *Gânduri nemuritoare*, proverbe şi cugetări poloneze, ed. îngrijită şi pref. de ~, Bucureşti, 1986; Wojciech Jaruzelski, *Cuvântări şi articole*, 1981-1986 (în colab. cu V. V. Matei), Bucureşti, 1987; J. Edigey, *Asasinul bijutierului,* Bucureşti, 1992; K. Wojtyla, *Poeme,* pref. de I. Alexandru, Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: A. Popescu, în *Steaua*, nr. 1, 1980; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 15, 2002. **(I. Pt.)**

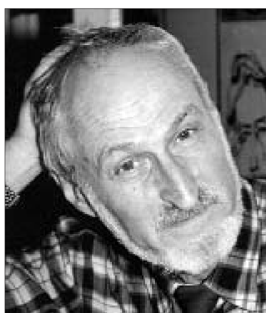

MAREŞ Radu (prenumele la naştere: Radu-Mihai), n. 3 mart. 1941, com. Frasin, jud. Suceava. Prozator. Fiul agronomului Gavril Mareş şi al învăţătoarei Francisca (n. Suhoverschi). Liceul absolvit la Rădăuţi (1957); între 1959 şi 1964 urmează cursurile Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, absolvită în 1964; prof. în Dobrogea (1965), activist cultural în jud. Suceava (1966), ziarist la *Zori noi*, Suceava

(1966-1970). Între 1971 şi 1997, redactor la *Tribuna,* rev. în care a debutat (1959); director al Editurii Dacia (1997-2001). După *Anna sau pasărea paradisului* (1972) – premiul de debut al Uniunii Scriitorilor – a publicat vol. *Cel iubit* (1976) şi *Caii sălbatici* (1981), acesta din urmă fiind şi cel mai bun roman al său. *Pe cont propriu* (1986) este un mixaj de evocări, jurnal de idei, lecturi şi întâmplări, reflecţii despre arta narativă ş. a. m. d Colaborator al mai multor rev. literare, **M.** a scris împreună cu V. Sălăjan şi N. Prelipceanu cartea de reportaje *Vine istoria* (1972).

OPERA: *Anna sau pasărea paradisului*, roman, Cluj, 1972; *Vine istoria*, reportaje, în colab. cu V. Sălăjan şi N. Prelipceanu, Cluj, 1972; *Cel iubit*, Cluj-Napoca, 1976; *Caii sălbatici*, roman, Cluj-Napoca, 1981; *Pe cont propriu*, jurnal, Cluj-Napoca, 1986; *Anul trecut în Calabria,* Cluj, 2002; *Manual de sinucidere,* Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. Culcer, *Un loc geometric*, 1973; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 2, 1973; S. Titel, în *România literară*, nr. 28, 1973; I. Cristoiu, în *Scânteia tineretului*, 30 iul. 1973; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 6, 1982; M. Iordache, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1982; G. Şerban, în *Orizont*, nr. 26, 1982; Irina Petraş, în *Tribuna*, nr. 8, 1984; I. Holban, în *Cronica*, nr. 20, 1987; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 18, 1987; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 12, 1987; N. Băciuţ, în *Vatra*, nr. 4, 1988; V. Sorianu, în *Ateneu,* nr. 8, 2003; O. Colăcel, în *Contemporanul,* nr. 9, 2003. **(D. C. M.)**

MARIAN Boris (pseud. Lui Boris Mehr), n. 19 nov. 1941, Soldatsco-Alexandrovsk (Cucazul de Nord, Rusia). Poet. Fiul lui Iacob Mehr, ziarist, şi al Mariei (n. Schärf). Liceul „N. Bălcescu" („Sf. Sava"), 1956-1959; studii la Facultatea de Chimie Industrială a Institutului Politehnic din Bucureşti (1959-1961), continuate la Institutul de Chimie Fină din Moscova (1961-1965). Inginer la Uzina „Danubiana" (1965-1968); cercetător ştiinţific la ICECHIM Bucureşti (1968-1978); director tehnic la Întreprinderea de Anvelope din Zalău (1978-1983); inginer la Centrala industrială a cauciucului (1983-1997); din 1997, redactor la rev. *Realitatea evreiască*. Colab. la *Luceafărul*, *România literară*, *Flacăra*, *Poesis*, *Contemporanul*, *Viaţa noastră* şi *Ultima oră* din Israel etc. Prezent în antologia *Poezia pădurii*, IV (2001). Debutează în *Luceafărul* (1969). Debut editorial cu vol. de versuri *Numele profesorului* (1986). A mai publicat vol. de poezii *Profesorul de fericire* (1989), *Vocea profesorului* (1993) şi *Viaţă de profesor* (2002). Eseuri în *Evreii – istorie, valori* (2000). A semnat şi Boris Marian Mehr.

OPERA: *Numele profesorului*, versuri, Bucureşti, 1986; *Profesorul de fericire*, versuri, Bucureşti, 1989; *Vocea profesorului*, versuri, Bucureşti, 1993; *Evreii – istorie, valori*, eseuri, Bucureşti, 2000; *Viaţă de profesor*, versuri, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Constantin, în *Luceafărul*, 31 ian. 1970; C. Regman, în *Luceafărul*, 25 oct. 1975; Gh. Grigurcu, în *Steaua*, nr. 3, 1990; A. Pantea, în *Vatra*, nr. 8, 1990; Elena Tacciu, în *Viaţa noastră* (Israel), 22 oct. 1993; Alex. Ştefănescu, în *Flacăra*, nr. 24, 1995; C. Isac, în *Ultima oră* (Israel), 21 apr. 2000; Aura Christi, în *Contemporanul*, 7 dec. 2000; H. Zalis, în *Contemporanul*, nr. 36, 2002. **(A. S.)**

MARIAN Eugen B.[arbu], n. 21 iun. 1921, Bucureşti. Traducător şi prozator. Fiul publicistului Barbu Marian şi al Charlottei (n. Lobel). Fratele lui Paul B. Marian. Şcoala primară şi Liceul „Matei Basarab" (1931-1939) la Bucureşti; studii de drept la Univ. din capitală (licenţa în 1947). Lucrează ca ziarist şi redactor la Radiodifuziune. Debut editorial cu trad. romanului lui B. Traven, *Răscoala spânzuraţilor* (1945), după ce îşi face ucenicia alături de fratele mai în vârstă. Deşi se impune mai ales ca traducător din câteva lb. de circulaţie, **M.** este un autor prolific şi complex, care colaborează la rev. de cultură din toată ţara cu trad., eseuri, medalioane literare,

interviuri, precum şi unele lucrări orig. A semnat frecvent în diverse almanahuri. Autor de cărţi pentru copii: *Păţania piţigoiului* (1954), *Basmele isteţilor* (1957), *Corabia tainelor* (1963).

OPERA: *Păţania piţigoiului*, Bucureşti, 1954; *Basmele isteţilor*, Bucureşti, 1957; *Corabia tainelor*, Bucureşti, 1963; *Dicţionar de citate şi locuţiuni străine*, ed. revizuită şi completată de ~ şi P. B. Marian, Bucureşti, 1973; *Legendele munţilor*, povestiri, Bucureşti, 1980. Traduceri: Gian Dauli, *Căruţe în noapte*, trad. de ~ şi P. B. Marian, Bucureşti, 1942; idem, *Frescolino*, trad. de ~ şi P. B. Marian, Bucureşti, 1942; Hans Fallada, *Banii nu fac nici două parale*, trad. de ~ şi P. B. Marian, Bucureşti, 1942 (altă ed., 1993); B. Traven, *Răscoala spânzuraţilor*, trad. de ~, Bucureşti, 1945; James Cain, *Serenada*, trad. de ~, Bucureşti, 1945; Martha Albrand, *Nu ne predăm*, trad. de ~, Bucureşti, 1945; John Steinbeck, *Cartierul Tortilla*, trad. de ~ în colab. cu P. B. Marian, Bucureşti, 1945; Lewis Carroll, *Alice în ţara minunilor*, trad. de ~, Bucureşti, 1946 (altă ed., 1998); Stephen Leacock, *Trăzneli literare*, trad. de ~, Bucureşti, 1946; James Hilton, *Nu suntem singuri*, trad. de ~, Bucureşti, 1946; Clare Sheridan, *Nuda veritas*, trad. de ~, Bucureşti, 1946; Louis Golding, *Magnolia Street*, trad. de ~, Bucureşti, 1946; Erskine Caldwell, *Pământ tragic*, trad. de ~, Bucureşti, 1948; Chun Chan şi Shih Ming, *Vântul. Sentinţa*, trad. de ~, Bucureşti, 1949; Gordon Kahn, *Hollywood contra Hollywood*, trad. de ~ şi P. Voina, Bucureşti, 1949; Albert Maltz, *Aşa e viaţa*, trad. de ~ şi M. Gad, Bucureşti, 1950; idem, *Vine circul*, trad. de ~ şi Vera Călin, Bucureşti, 1954; Mark Twain, *Un yankeu la curtea regelui Arthur*, trad. de ~ şi P. Comarnescu, Bucureşti, 1955 (alte ed., Cluj-Napoca, 1975; 1986; Bucureşti, 1993; 2002); idem, *Prinţ şi cerşetor*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1955 (alte ed., 1959; 1960; 1967; 1976; 1986; 1993; 1995; 1997; 2001); Charles Lamb şi Mary Lamb, *Povestiri după piesele lui Shakespeare*, trad. de ~, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1967; alte ed., 1994; 1999); Mark Twain, *Opere*, III, nuvele, schiţe, pamflete, trad. de ~, P. Comarnescu şi P. Solomon, Bucureşti, 1957; idem, *Opere*, IV (*Ageamiii la ei acasă*), trad. de ~, Bucureşti, 1958; H. M. Stanley, *Călătorie prin Africa*, trad. de ~, Bucureşti, 1960; *Zidul nepieritor al lui Ticatlan*, basme ale indienilor din America de Sud, povestite de ~, Bucureşti, 1962; Mark Twain, *Pretendentul american*, trad. de ~, Bucureşti, 1964; Dymphna Cusack, *Spune nopţii nu*, trad. de ~, Bucureşti, 1965 (altă ed., 1994); Samuel Butler, *Erewhon. Întoarcerea la Erewhon*, trad. de ~, Bucureşti, 1968; Albert Camus, *Starea de asediu*, trad. de ~, în colab. cu V. Bercescu, Bucureşti, 1969 (altă ed., 1996); P. B. Rubens, *Pictor şi diplomat* (Scrisori), trad. de ~, Bucureşti, 1970; Neri Pozza, *Proces pentru erezie*, trad. de ~, Bucureşti, 1972; Lillian Gish, *Filmele, domnul Griffith şi eu*, trad. şi note de ~ şi P. B. Marian, Bucureşti, 1973; K. A. Porter, *Corabia nebunilor*, trad. de ~, Bucureşti, 1975; George Eliot, *Middlemarch*, trad., pref. şi tabel cronologic de ~, Bucureşti, 1977; Kenneth Allsop, *Chicago sub teroare*, trad. de ~, Bucureşti, 1978; Jerome K. Jerome, *Vacanţă cu copiii mei*, trad. de ~, Bucureşti, 1981; H. M. Stanley, *În căutarea lui Livingstone*, trad. de ~, Bucureşti, 1982; F. A. Hyek, *Drumul către servitute,* Bucureşti, 1993 (altă ed., 1997). **(V. S.)**

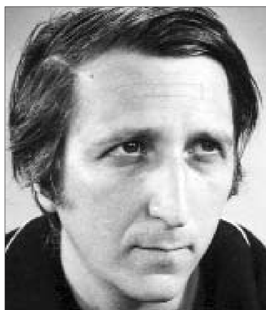

MARIAN Maria, n. 24 mart. 1930, Câmpulung-Muscel. Prozatoare. Fiica lui Iosif Marian, mecanic, şi a Elisabetei (n. Solomon). Şcoala elementară la Bucureşti (1937-1939) şi Moreni (1939-1941); Liceul comercial din Ploieşti (1941-1949); licenţiată a Facultăţii de Economia Muncii a Acad. de Studii Economice (1949-1952); dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti (1964). Preparator (1952-1953) şi asistent (1953-1956) la Acad. de Studii Economice; lector universitar la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti (1956-1960); conferenţiar (1960-1982), apoi, după îndepărtarea de la Catedră, bibliotecar la Institutul de Construcţii, Bucureşti, până în 1985, anul pensionării. Membru fondator şi director al Editurii Universal Dalsi (din 1992). Colab. la *România literară, Contemporanul, Apostrof, Memoria* etc. Debut editorial cu vol. de schiţe umoristice *Lasă asta* (1981).

OPERA: *Lasă asta,* schiţe umoristice, Bucureşti, 1981; *Eu şi tata facem sport,* schiţe umoristice, Bucureşti, 1986; *Schiţe de roman,* proză scurtă, Bucureşti, 1988; *Regina încurcăturilor,* schiţe

umoristice, Bucureşti, 1993 (trad. în lb. sârbă, Belgrad, 1997; cehă, Praga, 1998; germană, 1999; franceză, Paris, 2000); *Optimiştii înfrânţi,* memorialistică, postfaţă de G. Pruteanu, Bucureşti, 1994 (trad. în lb. engleză, 1999); *Scrisoare din eternitate,* roman, pref. de Domniţa Ştefănescu, Bucureşti, 1998; *Fetele lui Solomon,* roman, Bucureşti, 1999 (trad. în lb. engleză, Washington, DC, 1999; germană, 2002); *Castelul englezesc,* roman, Bucureşti, 2000; *Cu familia la circ,* schiţe umoristice, Bucureşti, 2000; *Ouăle şi bibliografia,* schiţe umoristice, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: D. Dinulescu, în *România literară,* 26 aug. 1982; Alex. Ştefănescu, *ibidem,* 15 febr. 1989; idem, *ibidem,* nr. 28, 1993; D. Mihăescu, *Eu minţeam poporul cu televizorul,* 1998; Miruna Mureşan, în *Universul cărţii,* iun. -iul. 2001; Mariana Şora, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 520, 2000; idem, *Cenuşa zilei,* 2002. **(A. S.)**

MARIAN Mircea (prenumele la naştere: Mircea René-Vasile), n. 29 dec. 1938, Baia Mare – m. 1 ian. 1998, Baia Mare. Prozator şi dramaturg. Fiul medicului Teodor Marian şi al Alicei (n. Baresák). Şcoala primară (1944-1949) şi Liceul „Gh. Şincai" (1949-1954), la Baia Mare. Facultatea de Ştiinţe Juridice a Univ. din Cluj, absolvită în 1961. După terminarea studiilor, e numit secretar literar la Teatrul Dramatic din Baia Mare (funcţie deţinută până la moartea sa), din 1985 fiind şi directorul instituţiei. Debut cu proză în rev. *Tribuna* (1959). Debut editorial cu vol. *Povestiri oarecum ciudate* (1969), urmat de alte vol. de proze scurte şi romane: *Noaptea* (1975), *Poveste de dragoste cu Andra Cantuniari* (1978), *Pepsi Cola 380* (1979), *Iubire în septembrie* (1984), *Love Story la Paris* (1990), *Portret de familie cu crizanteme* (1993), *Ninge în Spania la Alicante* (1994), *Filiera* (1995), *Cine a găsit scrisoarea pierdută* (1996). Colab. la *Tribuna, Familia, Steaua, Orizont, Luceafărul* etc. Piesele sale de teatru (inclusiv cele pentru copii şi pentru teatrul de păpuşi) au fost reprezentate de teatre din Baia Mare, Galaţi, Timişoara, Braşov. Tradus în polonă şi maghiară.

OPERA: *Povestiri oarecum ciudate*, Bucureşti, 1969; *Noaptea*, nuvele, Cluj-Napoca, 1975; *Poveste de dragoste cu Andra Cantuniari*, Cluj-Napoca, 1978 (ed. II, 1992); *Pepsi Cola 380*, povestiri, Bucureşti, 1979; *Iubire în septembrie*, roman, Cluj-Napoca, 1984; *Love Story la Paris,* Baia Mare, 1990; *Portret de familie cu crizanteme,* roman, Baia Mare, 1993; *Ninge în Spania la Alicante,* roman, Cluj-Napoca, 1994; *Filiera: cronica unei veri dintr-un oraş din Nord,* Baia Mare, 1995; *Cine a găsit scrisoarea pierdută,* Baia Mare, 1996.

REFERINŢE CRITICE: M. Braga, în *Steaua*, nr. 5, 1970; D. Rebreanu, în *Tribuna*, nr. 12, 1970; Al. I. Friduş, în *Iaşul literar*, nr. 3, 1971; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 38, 1975; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 41, 1975; Silvia Urdea, în *Vatra*, nr. 12, 1975; I. Cocora, în *Tribuna*, nr. 25, 1982; D. Kivu, în *Teatrul*, nr. 3, 1982; D. Chirilă, în *Familia*, nr. 3, 1985; I. Cocora, în *Tribuna*, nr. 15, 1985; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 25, 1985; A. Cosmuţa, în *Familia*, nr. 3, 1985; M. Ghiţulescu, în *Steaua,* nr. 12, 1988; M. Em. Morariu, în *Teatrul*, nr. 1, 1989; V. Taşcu, în *Flacăra*, nr. 8, 1989; D. Chirilă, în *Familia*, nr. 1, 1989; S. V. Popa, în *Teatrul azi,* nr. 11-12, 1992; C. Cubleşan, î*n Steaua,* nr. 7-8, 1994; Gh. Glodeanu, în *Familia,* nr. 7-8, 1995; I. R. Roşianu, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1997; Gh. Glodeanu, în *Steaua,* nr. 1, 1997. **(I. Pt.)**

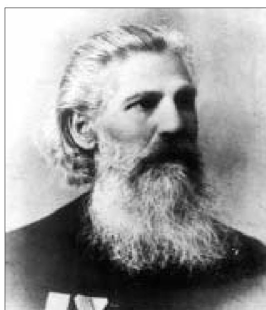

MARIAN Paul B.[arbu], n. 3 mai 1903, Bucureşti – m. 1998, Bucureşti. Traducător şi prozator. Fiul publicistului Barbu Marian şi al Charlottei (n. Lobel). Fratele lui Eugen B. Marian. Şcoala primară şi Liceul „Gheorghe Lazăr" din Bucureşti (1917-1925), după care începe studii de drept (neterminate) la Univ. din capitală. Între 1927 şi 1940 lucrează în redacţiile ziarelor *Universul, Ultima oară, Timpul, Zorile*. A înfiinţat el însuşi rev. *Ecranul* (1932). Debutează în *Bilete de papagal* (1927). Autor de cărţi pentru copii uitate astăzi: *Toto premiant*

(1934), *S-a născut un copil* (1940) etc. Între 1940 şi 1944 semnează cu pseud. Constant. Apostol, Pavel Mureşanu, Ion Albotă. Încă din anii războiului traduce copios din literaturile engleză, americană, franceză, germană, italiană, cehă, bulgară. Dintre numeroasele titluri se remarcă opere de John Steinbeck, André Maurois, Daphne du Maurier, Maxence van der Meersch, Gian Dauli, Armand Salacrou. Sunt de menţionat mai ales *Jane Eyre* de Charlotte Brontë (numeroase ed. din 1942 până azi), *Pilot de război* de Saint-Exupéry, *Vicarul din Wakefield* de O. Goldsmith. A tradus (1941) celebrul *Tarzan* al lui E. R. Burroughs, care a făcut deliciul multor generaţii. A colaborat la toate publicaţiile din ţară (rev., almanahuri) cu trad., art. de prezentare, eseuri, cronici cinematografice.

OPERA: *Toto premiant*, Bucureşti, 1934; *S-a născut un copil*, Bucureşti, 1940; *Cristofor Columb*, Bucureşti, 1940; *Dicţionar de citate şi locuţiuni străine*, ed. revizuită şi completată de E. B. Marian şi ~, Bucureşti, 1973. Traduceri: Maxence van der Meersch, *Casa de pe dună*, Bucureşti, 1941; Upton Sinclair, *Metropole*, Bucureşti, 1941; idem, *În căutarea adevărului*, Bucureşti, 1941; E. R. Burroughs, *Tarzan*, Bucureşti, 1941; Daphne du Maurier, *Rebecca*, Bucureşti, 1941 (altă ed., 1999); idem, *N-aş mai vrea să fiu tânăr*, Bucureşti, 1941 (altă ed., 1991); Louis Bromfield, *Cazul Aniei Spragg*, Bucureşti, 1941; idem, *Douăzeci şi patru de ore*, Bucureşti, 1941; Charlotte Brontë, *Jane Eyre* (în colab. cu D. Mazilu), Bucureşti, 1942 (altă ed., 1990); Gian Dauli, *Căruţe în noapte* (în colab. cu E. B. Marian), Bucureşti, 1942; Horst Wolfram Geiszler, *Drăguţul Augustin*, Bucureşti, 1942; Hans Fallada, *Banii nu fac nici două parale* (în colab. cu E. B. Marian), Bucureşti, 1942 (altă ed., 1993); Gian Dauli, *Frescolino* (în colab. cu E. B. Marian), Bucureşti, 1943; K. J. Benes, *O viaţă furată*, Bucureşti, 1943; Louis Bromfield, *Toamnă timpurie*, Bucureşti, 1945 (altă ed., 1993); idem, *Lotus amar*, Bucureşti, 1945; Eric Knight, *Cine pierde, câştigă*, Bucureşti, 1945; John Steinbeck, *Cartierul Tortilla* (în colab. cu E. B. Marian), Bucureşti, 1945; Nevile Shute, *Pastorale*, Bucureşti, 1945; Richard Patience şi John Abe, *Trei copii în jurul lumii*, Bucureşti, 1946; André Maurois, *Jurnal din Statele Unite*, Bucureşti, 1946; A. de Saint-Exupéry, *Pilot de război*, Bucureşti, 1946; Vicki Baum, *Marion* (în colab. cu Nora Marian), Bucureşti, 1946 (altă ed., 1993); Hans Fallada, *Johannes Gantschow* (în colab. cu Nora Marian), Bucureşti, 1946, Fannie Hurst, *Lummex*, Bucureşti, 1947; F. van Wick Mason, *Mâine va răsări soarele*, Bucureşti, 1948; A. Liskov, *Băieţandrul din Urali* (în colab. cu Riza Godeanu), Bucureşti, 1950; Veselina Genovska, *Lumini* (în colab. cu V. Hrisicu), Bucureşti, 1953; Georges Soria, *Trufia şi norul* (în colab. cu Al. Kiriţescu), Bucureşti, 1957; Roger Vailland, *Beau Masque*, Bucureşti, 1957; Raymond Maufrais, *Aventuri la Matto Grosso* (în colab. cu Şt. Medeleni), Bucureşti, 1958; F. B. Vickers, *Mirajul*, Bucureşti, 1964; Eve Dessare, *Coşmar antilez*, Bucureşti, 1964; Haroun Tazieff, *Când pământul se cutremură*, Bucureşti, 1965; Benjamin Appel, *Fortăreaţa de orez*, Bucureşti, 1965; A. Salacrou, *Arhipelagul Lenoir*, Bucureşti, 1965; Max Frisch, *Biedermann şi incendiatorii*, Bucureşti, 1966; Oliver Goldsmith, *Vicarul din Wakefield*, Bucureşti, 1967; Gerhardt Hauptmann, *Ţesătorii* (în colab. cu I. Răcăciuni), Bucureşti, 1967; idem, *Oameni singuratici*, Bucureşti, 1967; Carel apek, *Boala albă* (în colab. cu Tanţi Economu), Bucureşti, 1967; idem, *Mama* (în colab. cu T. Muşatescu), Bucureşti, 1967; Margarete Riemschneider, *Lumea hitiţilor*, Bucureşti, 1967; Jean Vialar, *Tradiţia teatrală*, Bucureşti, 1968; Gilles Perrault, *Secretul zilei Z*, Bucureşti, 1968; Max Gallo, *Italia lui Mussolini* (în colab. cu Anca Balaci), Bucureşti, 1969; S. Wiesenthal, *Asasinii printre noi* (în colab. cu V. T. Spânu), Bucureşti, 1969; Eric Ambler, *Epitaf pentru un spion*, Bucureşti, 1970; Christian Bernadac, *Medici blestemaţi*, Bucureşti, 1970; Runer Godden, *Bătălia de la Villa Fiorita*, Bucureşti, 1971; Roger Avermaete, *Despre gusturi şi culori*, Bucureşti, 1971; idem, *Rubens şi epoca sa*, Bucureşti, 1972; Henri Troyat, *Viaţa lui Tolstoi*, Bucureşti, 1973; Lillian Gish, *Filmele, dl. Griffith şi eu* (în colab. cu E. B. Marian), Bucureşti, 1973; Daphne du Maurier, *Verişoara mea, Rachel*, Bucureşti, 1974 (alte ed., 1991; 1992); Toulouse-Lautrec, *Scrisori*, Bucureşti, 1975; Dymphna Cusack, *Fulgerul negru*, Bucureşti, 1975; Martine Monod, *Normandie – Niemen*, Bucureşti, 1975; Edgar Morin, *Starurile*, Bucureşti, 1977; Henri Castillou, *Furtuna din iulie*, Bucureşti, 1977 (altă ed., 1992); Charles Chasse, *Fovii şi epoca lor*, Bucureşti, 1978; Christian Bernadac, *186 de trepte. Mauthausen*, Bucureşti, 1983; Patrick Braun, *Comorile incaşilor: mituri şi realităţi*, Bucureşti, 1987; R. Godden, *Bătălia de la Vill Fiorita,* Bucureşti, 1991; H. Castillou, *Vara fierbinte,* Bucureşti, 1994.

REFERINŢE CRITICE: Al. Raicu, în *România literară*, nr. 18, 1976; ***, în *Familia*, nr. 1, 1976; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 17, 1986. **(V. S.)**

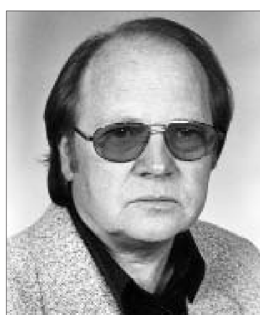

MARIAN Simion Florea, n. 1 sept. 1847, com. Ilişeşti, jud. Suceava – m. 11 apr. 1907, Suceava. Folclorist şi etnograf. Fiul lui Grigori Marian sau Florea, acelaşi cu Grigore Marian Flore, de origine transilvăneană, ţăran, ajutor de primar în Ilişeşti, şi al Ruxandei (n. Stanovici), din Udeşti. **M.** urmează şcoala primară la Ilişeşti şi Suceava (1859-1862). Studii secundare, cu întreruperi, la Suceava, Năsăud, ulterior şi la Beiuş (1862-1871), unde îşi ia bacalaureatul (1871). Debutează în rev. *Familia* cu art. *Datinile poporului român. O nuntă la Ilişeşti în Bucovina* (1866), iar în vol. cu *Poezii poporale din Bucovina* (1869). Colaborează la rev. *Familia* cu poezii orig. în manieră folclorică, *Ostaşiul român* (1870) şi *Românca* (1871). Studii superioare la Facultatea de Teologie din Cernăuţi (1871-1875). În 1874, rev. *Convorbiri literare* îi publică un grupaj de „şapte scurte poezii, în majoritate de factura versurilor de pe un album particular" (I. C. Chiţimia), iar în 1876 poezia *De privesc*, de aceeaşi factură. Din 1876, este preot la Poiana Stampei, Voloca şi apoi Siret, unde funcţionează, din 1879, şi ca prof. Membru al Acad. Române (1881). Publică, în *Aurora română, Vasile Cârlănariul, amintire din copilărie* (1881), scrisă sub influenţa *Amintirilor* lui Creangă. Din 1883, este învăţător şi apoi prof. la Gimnaziul din Suceava. Paralel cu activitatea de folclorist, publică *Câteva inscripţiuni şi documente din Bucovina* (1884-1885), monografia *Biserica de la Părhăuţi* (1887), precum şi o contribuţie la vechea iconografie, *Portretul lui Miron Costin*, *mare logofăt şi cronicar al Moldovei* (1900), toate în *Analele Academiei Române*. Separat, apar lucrările *Sântul Ion cel Nou de la Suceava* (1895) şi *Inscripţiuni de pe manuscripte şi cărţi vechi din Bucovina* (1900). Editează *Condica mănăstirii Voroneţul* (1900) şi *Condica mănăstirii Solca* (1902) ale lui Vartolomeu Măzăreanu. Colaborează la zeci de publicaţii româneşti şi conduce, cu T. V. Ştefanelli, *Revista politică* (1886-1891). Premiul Acad. Române „Năsturel Herescu" (1884) pentru *Ornitologia populară română* (1883). Autor, cu totul sporadic, de poezii orig., ce denotă uşurinţă în versificare, nu însă autentică vocaţie poetică, al unor „amintiri din copilărie" şi prelucrări de snoave, precum şi al câtorva lucrări de istorie şi istorie literară veche, **M.** rămâne, întâi de toate, un cercetător avizat al culturii populare, a cărui operă, monument de muncă şi de răbdare, a contribuit la impunerea etnografiei şi folcloristicii româneşti ca discipline ştiinţifice de sine stătătoare.

OPERA: *Poezii poporale din Bucovina. Balade române culese şi corese*, Botoşani, 1869; *Poezii poporale româneşti*, I-II, Cernăuţi, 1873-1875; *Tradiţiuni poporale române*, Sibiu, 1878; *Chromatica poporului român. Discurs de recepţie,* Bucureşti, 1882 (extras); *Ornitologia poporană română*, I-II, Cernăuţi, 1883; *Descântece poporane române*, Suceava, 1886; *Tolpa şi Ştefan-Vodă*, Braşov, 1886; *Bărnuşca. Istorie populară*, Braşov, 1887; *Biserica din Părhăuţi în Bucovina*, Bucureşti, 1887; *Nunta la români. Studiu istorico-etnografic comparativ,* Bucureşti, 1890; *Înmormântarea la români. Studiu etnografic*, Bucureşti, 1892; *Naşterea la români. Studiu etnografic*, Bucureşti, 1892; *Die Rumänen*, Viena, 1893 (în colab. cu Dr. Johann Sbiera; extras); *Satire poporane române*, Bucureşti, 1893; *Vrăji, farmece şi desfaceri*, Bucureşti, 1893; *Păsările noastre şi legendele lor*, Bucureşti, 1895; *Sfântul Ion cel Nou de la Suceava. Schiţă istorică*, Bucureşti, 1895; *Tradiţii poporane române din Bucovina*, Bucureşti, 1895; *Răsplata. Poveşti din Bucovina*, Suceava, 1897; *Sărbătorile la români. Studiu etnografic*, I. *Cârnilegile*, Bucureşti, 1898; II. *Păresimile*, Bucureşti, 1899; III. *Cincizecimea*, Bucureşti, 1901; *Condica mănăstirii Voroneţul*, Suceava, 1900; *Inscripţiuni de pe manuscripte şi cărţi vechi din Bucovina*, partea I, Suceava, 1900; *Poezii poporale despre Avram Iancu*, Suceava, 1900; *Portretul lui Miron Costin, mare logofăt şi cronicar al Moldovei*, Bucureşti, 1900 (extras); *Cronica mănăstirii Solca*, Suceava, 1902; *Insectele în limba, credinţele şi obiceiurile românilor. Studiu folcloristic*, Bucureşti, 1903; *Legendele Maicii Domnului. Studiu folcloristic*, Bucureşti, 1904; *Hore şi chiuituri din Bucovina*, Bucureşti, 1910; *Legendele ciocârliei*, Bucureşti, 1923; *Legendele rândunicii*, Bucureşti, 1923; *Scrisori către Artur Gorovei*, ed. îngrijită şi

introducere de Maria Luiza Ungureanu, Bucureşti, 1970; *Legendele păsărilor noastre*, [Bucureşti], 1971; *Basme din Ţara de Sus*, ed. îngrijită de M. Cărăuşu şi P. Leu, Iaşi, 1975; *Legendele păsărilor*, ed. îngrijită de M. Cărăuşu şi O. Tofan, Iaşi, 1975; *Basme populare româneşti*, I, ed. îngrijită şi pref. de P. Leu, Bucureşti, 1986; *Simion Florea Marian şi corespondenţii săi,* ed. de E. Dimitriu şi P. Froicu, Bucureşti, 1991; *Nuvele şi amintiri,* ed., pref. şi note de P. Leu, Suceava, 1994; *Trilogia vieţii,* I-III, ed. critică de T. Teaha, I. Şerb şi I. Ilişiu, text stabilit de T. Teaha, Bucureşti, 1995; *Legendele păsărilor,* Craiova, 1995; *Vrăji, farmece şi desfaceri. Descântece poporane române,* Bucureşti, 1996; *Legende despre flori, insecte şi păsări,* ed. de I. Moise, Sibiu, 1996; *Trilogia vieţii,* I-III, introducere, bibliografie şi dosar de I. Datcu, Bucureşti, 2000; *Botanica românească,* ed., cuvânt înainte şi note de Antoaneta Olteanu, Bucureşti, 2000; *Mitologie românească,* ed. de Antoaneta Olteanu, Bucureşti, 2000; *Sărbătorile la români,* I-III, ed. de I. Datcu, Bucureşti, 2001; *Cromatica poporului român*, în colab., ed., pref. şi note de P. Florea, Bucureşti, 2002; *Legendele Maicii Domnului,* ed. de Ileana Benga şi B. Neagotă, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: B. P. Hasdeu, în *Analele Academiei Române*, tom. X, 1887-1888; G. Bogdan-Duică, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1900; T. T. Burada, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; D. Dan, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; N. Iorga, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; C. I. Istrati, în *Junimea literară,* nr. 6-7, 1907; Ioan Urban Jarník, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; M. Lupescu, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; L. Fl. Marian, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; At. M. Marienescu, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; C. Morariu, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; I. C. Negruzzi, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; Elena Niculiţă-Voronca, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; I. I. Nistor, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; S. Puşcariu, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; A. D. Xenopol, în *Junimea literară*, nr. 6-7, 1907; L. Marian, în *Şezătoarea*, nr. 1-2, 1907; P. Nicanor, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1907; D. Furtună, în *Ion Creangă*, nr. 11-12, 1919; Il. Chendi, *Foiletoane*, 1925; C. Loghin, *Istoria literaturii române din Bucovina* (1775-1918), 1926; L. Morariu, în *Făt-Frumos*, nr. 1, 1926; L. Bodnărescu, în *Făt-Frumos*, nr. 3-4, 1932; A. Gorovei, în *Făt-Frumos*, nr. 5-6, 1932; D. Florea-Rarişte, în *Arhiva*, nr. 1-2, 1940; D. Florea-Rarişte, în *Analele ştiinţifice ale Universităţii din Iaşi*, tom. IV, 1953; Ov. Bârlea, în *Revista de folclor*, nr. 3, 1957; M. Boca, în *Mitropolia Moldovei*, nr. 3-4, 1957; D. Florea-Rarişte, în *Steaua*, nr. 4, 1957; N. Jula, în *Revista de folclor*, nr. 3, 1958; A. Fochi, N. Al. Mironescu, în *Revista de folclor*, nr. 1-2, 1960; N. Iorga, *Oameni cari a fost*, I, 1967; N. Jula, în *Luceafărul*, nr. 24, 1967; Florica Cărăuşu, S. Cărăuşu, în *Lucrări ştiinţifice*, vol. II, 1968; (I. C.) Chiţimia, *Folclorişti şi folcloristică românească*, 1968; Gh. Vrabie, *Folcloristica română*, 1968; V. Constantinescu, în *Mitropolia Ardealului*, nr. 9-10, 1972; I. Vlăduţiu, *Etnografia românească*, 1973; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; R. Vulcănescu, Gh. Vrabie, *Etnologia. Folcloristica*, 1975; M. Cărăuşu, în *Anuarul Muzeului judeţean Suceava*, vol. IV, 1977; I. Datcu, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1977; V. Ene, *Folclorişti români*, 1977; Tr. Filip, în *Omagiu lui Iosif Constantin Drăgan*, I, [1977]; V. Andrucovici, în *Anuarul Muzeului judeţean Suceava*, vol. V, 1978; Al. Dobre, în *Revista de etnografie şi folclor,* nr. 2, 1979; M. Fotea, *Simion Florea Marian, folclorist şi etnograf*, 1987; Brânduşa Steiciuc, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 3, 1988; P. Leu, *ibidem*, nr. 2, 1989; M. Anghelescu, în *Luceafărul,* nr. 17, 1992; I. Datcu, în *Steaua,* nr. 7, 1993; S. Duicu, în *Vatra,* nr. 2, 1994; C. Bădiliţă, în *România literară,* nr. 16, 1994; Z. Ornea, *ibidem,* nr. 19, 1994; I. Datcu, în *Steaua,* nr. 12, 1995; I. Şeuleanu, *ibidem,* nr. 4-5, 1995; *Studii şi comunicări: Simion Florea Marian,* 2000; P. Leu, *Ctitorul etnografiei române,* 1996 (1999). **(V. F.)**

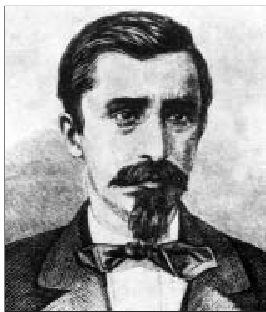

MARICA Valentin, n. 9 dec. 1949, satul Zoreni, com. Sânmihai de Câmpie, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet. Fiul lui Lazăr Marica şi al Mariei (n. ?). Şcoala elementară la Zoreni (1956-1960) şi Sânmihai de Câmpie (1960-1963); Liceul teoretic din Sărmaş, jud. Mureş (1963-1967); licenţiat al Facultăţii de Filologie (1967-1972) şi al Facultăţii de Filosofie (1972-1977) a Univ. din Cluj. Prof. la Târgu Mureş (1972-1976); reporter şi redactor la Radioteleviziunea Română, Studioul teritorial din

Târgu Mureş (1976-1985); secretar literar al Teatrului Naţional din acelaşi oraş (1985-1990); realizator de emisiuni la Studioul regional de radio (1990-2002); lector la Acad. de Artă Teatrală şi la Facultatea de Jurnalism a Univ. „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureş; consilier la Direcţia judeţeană Mureş, pentru Cultură, Culte şi Patrimoniul Cultural Naţional (2000-2002); membru fondator şi director al Editurii Cezara (1996-2002). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Thanatosul ca ipostază a tragicului în literatura română* (2003). Colab. la *Vatra, Tribuna, Luceafărul, Cronica, Orizont, Transilvania, Astra, Târnava* etc. Debutează în *Cronica* (1970). Debut editorial cu vol. de versuri *Metanii* (1997). Premiul Filialei din Târgu Mureş a Uniunii Scriitorilor (2000).

OPERA: *Metanii,* versuri, Târgu Mureş, 1997; *Vecernii,* versuri, Târgu Mureş, 1998; *Laguna umbrei,* versuri, Târgu Mureş, 1999; *Secantă la ochiul mimozei,* versuri, Târgu Mureş, 1999; *Cruci în deşert,* versuri, Târgu Mureş, 2000; *Aluviuni/Alluvia,* ed. bilingvă româno-engleză, trad. de V. Stanciu, versuri, Cluj-Napoca, 2000; *Ziua canonului,* versuri, Târgu Mureş, 2001; *În naosul râului,* versuri, Târgu, Mureş, 2002; *Linia de contur,* publicistică, Târgu Mureş, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Laura Lazăr, în *Steaua,* nr. 11-12, 1998; N. Băciuţ, în *Cuvântul liber* (Târgu Mureş), nr. 166, 1999; Silvia Chirilă, în *Revista română* (Iaşi), nr. 3, 2001; I. I. Mileşan, în *Cuvântul liber,* nr. 231, 2002. **(A. S.)**

MARIENESCU Atanasie Marian, n. 20 mart. 1830, Lipova, jud. Arad – m. 7/20 ian. 1915, Sibiu. Folclorist, etnograf şi prozator. Fiul lui Ioan Mărian, comerciant, şi al Persidei (n. Şandor), din aceeaşi familie care l-a dat şi pe Atanasie Şandor, prof. la preparandia din Arad. Învaţă la „şcoalele române” din Lipova, pe care le absolvă în 1842; studii gimnaziale la Arad, Timişoara şi Pesta; studii universitare la Facultăţile de Drept din Pesta şi Viena, încheiate în 1856, după care urmează, până în 1862, „ambele cursuri advocaţiale”. Dr. în drept. Vicenotar în Caraş (1862); asesor de tribunal în Lugoj (1862-1869), Oraviţa (1869-1876) şi Timişoara (1876-1880); judecător supleant la „tabla regească” (tribunalul suprem) din Budapesta (1880-1885) şi judecător la Oradea (1885-1900). Debutează cu poezia *Mila păcii* publicată în *Amicul poporului* (1848). Colab. la *Albina, Almanahul Societăţii de Lectură „Petru Maior” din Budapesta, Amicul şcoalei, Analele Academiei Române, Aurora română, Calendarul diecezan, Columna lui Traian, Concordia, Dâmboviţa, Educatorul, Ethnographia, Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn, Familia, Federaţiunea, Foaie pentru minte, inimă şi literatură, Foişoara Telegrafului român, Gazeta de Transilvania, Gazeta poporului, Luminătorul, Naţionalul, Opinca, Romänische Revue, Telegraful român, Transilvania*. În paralel, publică succesiv mai multe col. folclorice, unele cu un nedisputat primat cronologic pentru Transilvania (baladele), ba chiar pentru întreaga ţară (colindele): *Poesia popurala.* Balade culese şi corese (vol. I, 1859), *Poesia popurala.* Colinde culese şi corese (1859); *Poesia popurala*. Balade culese şi corese (1867), *Doi feţi cotofeţi sau doi copii cu părul de aur* (1871), *Seran şi Zoran* (1872), *Steaua Magilor sau Cântece la Naşterea Domnului Isus Cristos* (1875), *Cultul păgân şi creştin*, tom. I, *Sărbătorile şi datinile romane vechi* (1884). Pe lângă unele lucrări de interes lingvistic şi istoric, tipăreşte nuvela *Petru Rareş, principele Moldovei* (1862). Membru corespondent al Acad. Române (1877) şi membru activ la Secţia istorică a Acad. Române (1881), cu discursul de recepţie: *Viaţa şi operele lui Petru Maior*, la care răspunde laudativ V. A. Urechia. „Polihistor notoriu”, **M.** „a abordat aproape toate ramurile umanisticei: literatura, istoria, etnografia, folclorul, economia politică etc. ”, remarcându-se drept „cel dintâi folclorist însemnat din Transilvania” (Ov. Bârlea).

OPERA: *Doi foscari*, Timişoara, 1851; *Detorinţele noastre, un discurs popular închinat preoţilor şi învăţătorilor români* (retipărire din foişoara *Albinei*), Viena, 1858; *Învăţătorul şi poporul*. Despre bunăstarea materială şi propăşirea spirituală, Sibiu, 1858; *Poesia popurala*. Balade culese şi corese, I, Pesta, 1859 (republicat în *Poezii populare din Transilvania*, 1971); *Poesia popurala*. Colinde culese şi corese, Pesta, 1859 (ed. II, Bucureşti, 1861;

republicat în *Poezii populare din Transilvania*, 1971); *Istoria română naţională pentru tinerimea română* (retipărită din *Amicul şcoalei*), Sibiu, 1861; *Petru Rareşiu, principele Moldovei*. Novelă istorică originală, Sibiu, 1862; *Poesia popurala*. Balade culese şi corese, II, Viena, 1867 (republicat în *Poezii populare din Transilvania*, 1971); *Epistola deschisă catra ddnii protopopi, preoţi, profesori, învăţători şi către literaţii români*, Pesta, 1870; *Doi feţi cotofeţi sau doi copii cu părul de aur*. Poveste poporală română, Pesta 1871; *Arghir şi Ileana Cosânzeana*. Poveste poporală, Pesta, 1872; *Seran şi Zoran. Serilă, Mezilă şi Zorilă*. Două poveşti poporale prelucrate şi prevăzute cu explicaţiuni prea interesante pentru popor şi pentru învăţaţi, cu o introducere, Pesta, 1873; *Urieşul cu ochi în frunte. Urga Murga*. Poveşti poporale, Pesta, 1874; *Steaua Magilor sau cântece la Naşterea Domnului Isus Cristos*, Biserica-Albă, 1875; *Viaţa şi operele lui Petru Maior*. Discurs de recepţiune şi răspunsul D-lui V. A. Urechia, Bucureşti, 1883; *Cultul păgân şi creştin*, I, *Sărbătorile şi datinile romane vechi*, Bucureşti, 1884; *Novăceştii*. Cinci ani înaintea Academiei Române, Timişoara, 1886; Art. *Basm, Bradul mortului, Buzdugan, Dumnezeu după basmele române, Grădina în poveştile româneşti, Iorgovan, Mitologia*, în C. Diaconovici, *Enciclopedia română*, I-III, Sibiu, 1898-1904; *Dialectul român-bănăţean*, Lugoj, 1902; *Sara, Miază-noapte şi Zorile*. (Pe baza astronomiei şi a mitologiei poporale.) Obiect de compoziţiune de cântare şi muzică pentru concert ori teatru, Sibiu, 1908; *Ţara Severinului sau Oltenia*, Bucureşti, 1910; *Novăceştii*. Fragment de epopee naţională. Adunat şi organizat din poezii populare, ed. îngrijită de E. Blăjan, Bucureşti, 1970 (republicat în *Poezii populare din Transilvania*, 1971); *Poezii populare din Transilvania*, ed. îngrijită de E. Blăjan, pref. de Ov. Bârlea, Bucureşti, 1971; *Arghir şi Ileana Cosânzeana,* poveşti populare şi studii de folcloristică, ed. de E. Blăjan, Bucureşti, 1994; *Novăceştii,* ed. de E. Blăjan, Bucureşti, 1994; *Învăţătorul şi poporul,* ed., pref. şi bibliografie de E. Blăjan, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: T. Cipariu, *Elemente de poetică, metrică şi versificaţiune*, 1860; M. Gaster, *Literatura populară română*, 1883; L. Şăineanu, *Istoria filologiei române*, 1892; Gr. G. Tocilescu, *Materialuri folkloristice*, I, partea I, 1900; I. Diaconu, *Folklor din Râmnicul Sărat*, II, 1934; I. D. Suciu, *Literatura bănăţeană de la începuturi până la Unire (1582-1918)*, 1940; I. Breazu, *Folklorul revistelor „Familia" şi „Şezătoarea"*, 1945 (republicat în *Studii de literatură română şi comparată*, I, 1970); Ov. Bârlea, în *Analele Universităţii din Timişoara*, I, 1963; I. Muşlea, în *Studia Universitatis Babeş-Bolyai*, Series Philologia, fascicula 2, 1965 (republicat în I. Muşlea, *Cercetări etnografice şi de folclor*, I, 1971); Gh. Vrabie, *Folcloristica română*, 1968; V. Adăscăliţei, în *Cronica*, nr. 41, 1970; I. Oprişan, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 4, 1971; *I. L. R.,* III, 1973; I. D. Suciu, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 2, 1973; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; V. Ene, *Folclorişti români*, 1977; I. Buzaşi, în *România literară,* nr. 6, 2002. **(V. F.)**

MARIN Aurel, n. 25 apr. 1909, Bucureşti – m. 16 mai 1944, lângă Roman. Poet. Fiul lui Apostol Marin, tâmplar, şi al Mariei (n. Spiroiu). Şcoala primară şi Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti. În acelaşi oraş, urmează, timp de doi ani, Facultatea de Litere şi Filosofie, apoi Şcoala Militară de ofiţeri de infanterie. Sublocotenent, în 1932 e repartizat într-o unitate de vânători de munte, la Braşov. E rănit, ca ofiţer activ, în timpul războiului (1941), iar după vindecare e trimis la Şcoala Superioară de Război, pe care o termină în 1944 şi pleacă din nou pe front, ca ofiţer de Stat Major. Moare în mai 1944. E înmormântat în cimitirul bisericii din Braşovul Vechi. Debut în *Gazeta copiilor* (1924). Editorial, debutează cu vol. de versuri *Lumini* (1933). Redactor la rev. *Frize*, alături de N. Cantonieru şi M. Chirnoagă (1934-1935). Colaborează la *Gazeta Transilvaniei* cu cronici literare, pe care le adună în vol. *Comentarii critice* (1942). Alte colab. la *Braşovul literar, Ţara Bârsei, Front literar, Gând românesc, Lanuri, Pagini literare, Convorbiri literare, Viaţa Românească, Vremea, Jurnalul literar, Gândirea, Revista Fundaţiilor Regale* etc. A semnat şi cu pseud. Marin Negrea şi Luciu Marin. Premiul Acad. Române pentru vol. *Însemnări despre lume, prieteni şi moarte* (1940). Versurile lui **M.** (*Yodler*, 1935; *Intrarea în pădure*, 1936; *Versuri*, 1937; *Poezii*, 1938; *Însemnări de vacanţă*, 1939; *Sonete*, 1942 etc.) îşi trag miezul din lirica naturistă şi sentimentală, căreia îi adaugă însă o înfrigurare crispată care e, în fapt, o metonimie a morţii.

OPERA: *Lumini*, versuri, Bucureşti, 1933; *Yodler*, versuri, Braşov, 1935; *Intrarea în pădure*,

versuri, Cernăuţi, 1936; *Versuri*, Braşov, 1937; *Poezii*, Braşov, 1938; *Însemnări de vacanţă*, versuri, Braşov, 1939; *Însemnări despre lume, prieteni şi moarte*, versuri, Bucureşti, 1940; *Viaţa în munţi*. A doua carte de însemnări despre lume, prieteni şi moarte, versuri, Braşov, 1940; *Moartea lui Pan*, Braşov, 1941; *Manual de poezie*, Braşov, 1942; *Sonete*, Braşov, 1942; *Comentarii critice*, Braşov, 1942.

REFERINŢE CRITICE: P. Constantinescu, în *Vremea*, nr. 284, 1933; O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 1, 1936; O. Papadima, în *Gândirea*, nr. 4, 1936; O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 5, 1937; O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 3-4, 1938; P. Constantinescu, în *Vremea*, nr. 527, 1938; C. Fântâneanu, în *Universul literar*, nr. 17, 1940; G. Călinescu, *Istoria*...; I. Şiugariu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 7, 1942; M. Chirnoagă, în *Universul literar*, nr. 53, 1944; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul*, 1975; N. Antonescu, *Scriitori uitaţi*, 1980. **(R. G. Ţ.).**

MARIN Mariana, n. 10 febr. 1956, Bucureşti – m. 31 mart. 2003, Bucureşti. Poetă. Fiica lui Anghel Marin, tehnician, şi a Ioanei (n. Iscru). Urmează Liceul „I. Neculce" din capitală (1971-1975). Absolventă a Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1980). În anii studenţiei a fost membră a Cenaclului de luni, condus de N. Manolescu. Prof. la Borcea, Drajna şi Gruiu, jud. Călăraşi (1980-1983), prof. suplinitor la Bucureşti, apoi bibliotecar la Bibl. Centrală Universitară din acelaşi oraş (1986-1988). Debut cu versuri în rev. *Convingeri comuniste* (1976); debut editorial cu vol. *Un război de o sută de ani* (1981). Prezentă cu ciclul de poeme *La întretăierea drumurilor comerciale*, în vol. colectiv *Cinci* (1982), alături de alţi camarazi „lunedişti", – Romulus Bucur, Bogdan Ghiu, Ion Bogdan Lefter şi Alexandru Muşina. În 1986, a publicat vol. *Aripa secretă*, supus unei cenzuri foarte severe din cauza accentelor social-politice care marcau o poezie nonconformistă, tensionat-confesivă, impregnată de biografie şi sensibilă la contextul unei epoci dominate de minciună şi impostură.

OPERA: *Un război de o sută de ani*, Bucureşti, 1981; *La întretăierea drumurilor comerciale,* în vol. colectiv *Cinci*, Bucureşti, 1982; *Aripa secretă*, Bucureşti, 1986; *Atelierele,* versuri, Bucureşti, 1990; *Zestrea de aur,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1982; M. Cărtărescu, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1982; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 12, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 6, 1982; R. G. Ţeposu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1982; L. Ulici, în *România literară*, nr. 31, 1982; I. Bogdan Lefter, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1983; M. Niţescu, *Atitudini critice*, 1983; N. Steinhardt, *Critica la persoana întâi*, 1983; Grete Tartler, *Melopoetica*, 1984; M. Mincu, în *România literară*, nr. 15, 1985; E. Simion, *Sfidarea retoricii*, 1985; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 10, 1987; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 30, 1987; R. Enescu, în *Familia*, nr. 2, 1987; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 18, 1987; C. Moraru, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1987; I. Pop, în *Steaua*, nr. 7, 1987; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 19, 1991; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1991; Gh. Perian, în *Vatra,* nr. 4, 1992; T. T. Coşovei, în *Contemporanul,* nr. 17, 1993; (M. A.) Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 1999; O. Soviany, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 2000; N. Manea, în *Familia,* nr. 1, 2000; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 159; 163; 172, 2003; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 14, 2003. **(I. P.)**

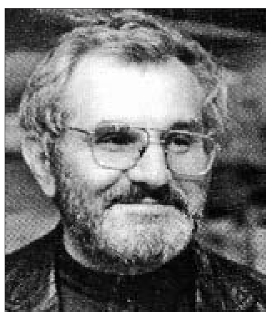

MARIN-CURTICEANU Valentina, n. 17 sept. 1939, Târgu Mureş. Critic şi istoric literar. Fiica ofiţerului Toma Marin şi a Olimpiei (n. Nicola), funcţionară. Şcoala primară şi liceul la Turda (bacalaureat în 1955). Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (licenţa în 1959), specialitatea lb. şi literatura română. Dr. în filologie (1980) cu teza *Geneza conştiinţei critice, a ideilor, conceptelor şi a terminologiei literare în cultura românească*. Asistent, după absolvire, la Univ. clujeană (1964-1971), iar din 1972 la Catedra de literatura română a Univ. din Bucureşti (lector, 1978-1991; conferenţiar, 1991-2001); din 2001, prof. la Univ. „Spiru Haret" din Bucureşti. A predat literatura

română la Institutul de Romanistică a Univ. Jagellone din Cracovia, Polonia (1996-1997). Bursă de specializare la Univ. liberă din Bruxelles (1977). Debut în *Buletinul cercurilor ştiinţifice studenţeşti* (Cluj), cu un studiu despre V. Alecsandri (1958), iar în vol. cu *Permanenţă şi modernitate* (1977). Colab. la *Limbă şi literatură, Analele Universităţii Bucureşti, Tribuna, România literară, Contemporanul, Cahiers roumains d'études littéraires* etc. A îngrijit ed. din D. D. Pătraşcanu, Al. Sahia. Vol. : *Originile conştiinţei critice în cultura română* (1981), *Critica şi modelul* (1986), *E. Lovinescu. Critic şi istoric literar* (1998). Colab. la lucrări colective: *Dicţionar de sinonime* (1972), *Dicţionar de literatură* (1979), *Introducere în cultura şi civilizaţia poporului român,* II (1988), *Lingua e letteratura,* IV, Cracovia (1999) etc.

OPERA: *Permanenţă şi modernitate*. Studii literare, Bucureşti, 1977; *Originile conştiinţei critice în cultura română*, Bucureşti, 1981; *Critica şi modelul.* Însemnări critice, Bucureşti, 1986; *E. Lovinescu, critic şi istoric literar,* Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 6, 1979; D. Micu, în *Scânteia*, nr. 11 407, 1978; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 35, 1978; M. Braga, în *Transilvania*, nr. 1, 1979; Mircea Popa, în *Steaua,* nr. 5, 1982; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 12, 1982; Andreea Rădulescu, în *Limbă şi literatură*, nr. 1, 1983; S. Avram, în *România literară*, nr. 45, 1986; D. S. Boerescu, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1986; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 31, 1986; Al. Piru, în *Flacăra*, nr. 38, 1986; Maria Vodă Căpuşan, în *Contemporanul*, nr. 34, 1986; S. Vaida, în *Familia*, nr. 1, 1987; I. Itu, în *Astra*, nr. 2, 1987; Catrinel Popa, în *România literară,* nr. 45, 1999; L. Bercea, în *Redeşteptarea,* nr. 23, 2001. **(I. R.)**

MARINEASA Viorel, n. 2 sept. 1944, satul Ţipari, com. Coştei, jud. Timiş. Prozator. Fiul lui Vasile Marineasa, notar, şi al Liviei (n. Rotariu). Studii elementare la Lipova (1951-1958); liceul în aceeaşi localitate (1958-1959), apoi la Timişoara (1959-1962); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara, secţia română-germană (1962-1968). Prof. în com. Şoşdea, jud. Caraş-Severin; metodist la Casa de cultură a studenţilor (1973-1990); din 1990, redactor la rev. *Orizont* şi la ziarul *Timişoara*; redactor-şef şi director al Editurii de Vest din Timişoara (1990-1993); co-director, cu M. Tolcea, la săptămânalul *Accent* (1990-1991); consilier editorial la Editura Marineasa (1993); şeful departamentului cultural la ziarul *Realitatea bănăţeană* (1995-1996); din 1997, lector la Facultatea de Litere a Univ. de Vest din Timişoara. Colab. la *Orizont*, *Familia*, *Viaţa Românească*, *Vatra*, *Contrapunct*, *Euphorion*, *Dilema* etc. Inclus în antologiile *Chef cu femei urâte* (1997), *Experimentul literar românesc postbelic* (1998) şi *Romanian Fiction of the '80s and '90s* (1999). A colaborat la vol. colective *O enigmă care împlineşte şapte ani. Timişoara 1989-1996* (1997), *Carte cu Ion Dumitriu* (1999) şi *Deportaţii în Bărăgan. 1951-1956* (2001). A coordonat suplimentul science fiction (*Paradox*) al rev. *Forum studenţesc* (1978-1989), săptămânalul cultural *Suplimentul de marţi*, editat de cotidianul *Realitatea bănăţeană* (1995-1996) şi suplimentul cultural (*Alt supliment*) al ziarului *Timişoara* (1996-1997). Editor, cu D. Vighi şi Otilia Hedeşan, al rev. *Ariergarda* (1998; 2000). Debutează în *Familia* (1972). Debut editorial în vol. colectiv de proză al Editurii Facla, *Drumul cel mare* (1985). Publică proză scurtă (*Unelte, arme, instrumente*, 1992; *Dicasterial*, 1995; *O cedare în anii '20*, 1998) şi romane (*Litera albă*, 1988; *În pasaj*, 1990). Autor a două antologii: *Zona. Prozatori şi poeţi timişoreni din anii '80 şi '90* (1997) şi *Generaţia '80 în proza scurtă* (1998). Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (1982; 1992; 1994; 1996); Premiul ASPRO (1995); Premiul rev. *Tomis* (1996).

OPERA: *Unchiul*, în vol. colectiv *Drumul cel mare*, proză scurtă, Editura Facla, Timişoara, 1985; *Litera albă*, roman, Timişoara, 1988; *În pasaj*, roman, Bucureşti, 1990; *Unelte, arme, instrumente*, proză scurtă, Bucureşti, 1992; *Rusalii '51. Fragmente din deportarea în Bărăgan*, în colab. cu D. Vighi, Timişoara, 1994; *Dicasterial*, proză scurtă, Târgu Mureş, 1995; *Deportarea în Bărăgan. Destine, documente, reportaje*, în colab. cu D. Vighi şi V. Sămânţă, Timişoara, 1996; *O cedare în anii '20*, proză scurtă, Piteşti, 1998; *Fahrplan für die Sixties*, proză-eseu, în colab. cu D. Vighi, Stuttgart, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ciocârlie, în

Orizont, nr. 25, 1983; M. Mihăieş, *ibidem*, 26 apr. 1985; R. Enescu, în *Familia*, nr. 4, 1985; Cristian Moraru, în *Transilvania*, nr. 10, 1988; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 28, 1990; I. Simuţ, în *România literară*, nr. 43, 1990; I. Boldea, în *Vatra*, nr. 5, 1993; D.-S. Boerescu, *La noapte, pe Strada Doamnei*, 1993; Al. Ruja, *Parte din întreg*, 1994; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 5, 1996; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 7, 1996; C. Dobrescu, *Modernitatea ultimă*, 1998; D. Morariu, *Provincie şi valoare*, 1998. **(A. S.)**

MARINESCU Angela (pseud. Basarabei-Angela Marcovici), n. 8 iulie 1941, Arad. Poetă. Fiica lui Marius Marcovici, funcţionar superior la prefectura oraşului Arad, şi a Mariei (n. Martiş). Şcoala generală în cadrul Liceului „Ghiba Birta" din Arad (1948-1956). După absolvirea Liceului „Moise Nicoară" (1956-1962) din acelaşi oraş, urmează (1963-1969, cu întreruperi din cauza bolii) cursurile Facultăţii de Medicină şi Farmacie din Cluj, fără să le încheie. Între 1969 şi 1971 îşi dă examenele de diferenţă la Facultatea de Psihologie a Univ. din Bucureşti, a cărei licenţiată este (1972). În 1973, lucrează, timp de şase luni, ca psiholog, în cadrul Spitalului CFR din Bucureşti, după care, până în 1980, e pensionată medical (suferă din copilărie de tuberculoză pulmonară). Între 1980 şi 1983 e asistentă medicală la Institutul oncologic din Bucureşti, iar din 1983 din nou pensionată medical. A debutat, cu poeme, în *Tribuna* (1965), iar editorial, în 1969, cu vol. *Sânge albastru*. A mai publicat vol. : *Ceară* (1970, semnat Basaraba Matei), *Poezii* (1974), *Poeme albe* (1978), *Structura nopţii* (1979), *Blindajul final* (1981), *Var* (1989), *Parcul*, (1991), *Cocoşul s-a ascuns în tăietură* (1996), *Satul prin care mă plimbam rasă în cap* (1997), *Evanghelia după Toma – o interpretare posibilă* (1997), *Blues. Parcul* (1997), *Skanderberg* (1998), *Fugi postmoderne* (2000), *Poeme de sus în jos* (2003), *Îmi mănânc versurile* (2003), *Jurnal scris în a treia parte a zilei* (2003). Colab. statornice la *Vatra*, dar şi, sporadic, la alte reviste. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1996 şi 2001. Prezentă în câteva antologii de poezie românească apărute în străinătate (în engleză, germană, poloneză). La început în forme provocatoare, apoi într-o manieră paroxistică, poezia Angelei **M.** cultivă confesiunea inclementă, dusă până la denunţul de sine, exersând o lecţie de anatomie a spiritului într-un imaginar sanguinic, al cărui potenţial atroce împinge textele spre implozie.

OPERA: *Sânge albastru*, versuri, Bucureşti, 1969; *Ceară*, versuri, Bucureşti, 1970; *Poezii*, Bucureşti, 1974; *Poeme albe*, Bucureşti, 1977; *Structura nopţii*, poeme, Bucureşti, 1979; *Blindajul final*, versuri, Bucureşti, 1981; *Var*, versuri, Bucureşti, 1989; *Parcul*, Bucureşti, 1991; *Cocoşul s-a ascuns în tăietură*, Bucureşti, 1996; *Satul prin care mă plimbam rasă în cap*, Bucureşti, 1997; *Evanghelia după Toma – o interpretare posibilă*, Bucureşti, 1997; *Blues. Parcul*, Bucureşti, 1997; *Skanderbeg*, Bucureşti, 1998; *Fugi postmoderne,* Bucureşti, 2000; *Poeme de sus în jos,* antologie, postfaţă de D. Silviu Boerescu, Bucureşti, 2003; *Îmi mănânc versurile,* Bucureşti, 2003; *Jurnal scris în a treia parte a zilei,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Papahagi, în *Echinox*, nr. 9, 1969; I. Pop, în *Steaua,* nr. 10, 1969; D. Cristea, în *România literară*, nr. 12, 1971; I. Pop, în *Tribuna*, nr. 19, 1971; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 46, 1974; D. Cristea*, Un an de poezie*, 1974; Al. Piru, *Poezia...*, II; M. Iorgulescu, *Scriitori tineri...*; D. Flămând, în *Amfiteatru,* nr. 4, 1978; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 24, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi...*; G. Alboiu, *Un poet printre critici*, 1979; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 23, 1979; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1979; D. Al. Condeescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1979; L. Raicu, *Printre contemporani*, 1980; D. Cristea, *Faptul de a scrie*, 1980; M. Bucur, *Literatura română contemporană. Poezia*, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 31, 1981; I. Milea, în *Tribuna*, nr. 41, 1981; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 9, 1981; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1981; M. Niţescu, în *România literară*, nr. 15, 1984; Grete Tartler*, Melopoetica*, 1984; Gh. Grigurcu*, Existenţa poeziei*, 1986; M. Mincu, *Eseu despre textul poetic,* II, 1986; L. Ulici, în *România literară*, 52, 1986; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 12, 1989; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 12, 1997; R. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 6, 1997; I. Holban, în *România literară*, nr. 23-24, 1998; Alex. Ştefănescu, *ibidem*, nr.

7, 1999; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 3, 2002. **(Al. Cs.)**

MARINESCU Aurel-Sergiu, n. 12 febr. 1929, Zimnicea, jud. Teleorman. Memorialist. Fiul lui Toma Marinescu, comerciant, şi al Teodorei (n. ?). Şcoala primară la Zimnicea (1936-1940); Liceul „I. C. Brătianu" din Piteşti (1940-1946), apoi Colegiul Naţional „Sf. Sava" (1946-1947; a absolvit două clase într-un an). Urmează (1947-1949) Facultăţile de Drept şi de Filosofie din Bucureşti (în 1949 este eliminat, ca „reacţionar"; în acelaşi an frecventează câteva luni, sept. -dec., Facultatea de Istorie din capitală, fiind din nou eliminat). Între 1949 şi 1950 este referent tehnic la Restaurantul „1 Mai" din Bucureşti; arestat în 1951, e deţinut politic la închisoarea din Aiud, până în 1953; referent tehnic la Trustul 3 construcţii din capitală (1953-1956); operator chimist la ICECHIM, Dudeşti-Cioplea (1956-1957); din 1957 până în 1958 este pontator la ICIAP (Întreprinderea de construcţii şi instalaţii a aeroportului Băneasa). În 1958 este pentru a doua oară arestat şi, fără să beneficieze de amnistia din 1964, va rămâne în detenţie până în 1969. După punerea în libertate, merceolog la cooperativa „Constructorul" din Bucureşti (1969-1974). În 1974 pleacă la rudele din Franţa, unde solicită azil politic. În 1975 se stabileşte în Statele Unite. Colaborează la *B. (I. R.) E. (Buletinul informativ al românilor din exil*, Paris), *Exilul solidar* (New York), *Lumea liberă românească* (New York), *Cuvântul românesc* (Hamilton, Canada), *Luceafărul românesc* (Montréal, Canada), *Dreptatea românească* (Detroit, Michigan), *România liberă* (Suplimentul *Aldine*) etc. Debutează editorial cu vol. II din trilogia *Prizonier în propria ţară* (1996; vol. I şi III, 1997). A mai publicat un vol. de memorialistică, *Mă aplec peste ani* (1998), altul cu caracter istoric *(Înainte şi după Dictatul de la Viena*, 2000) şi *O contribuţie la istoria exilului românesc* (1999). Membru în Foreign Press Association din New York.

OPERA: *Prizonier în propria ţară*, I-III, memorialistică, vol. II, cu un cuvânt înainte de Gabriel Ţepelea, Bucureşti, 1996; vol. I şi III, Bucureşti, 1997; *Mă aplec peste ani*, peste o lume care a fost... nu mai este şi nu va mai fi niciodată, cuvânt înainte de Barbu Cioculescu, Bucureşti, 1998; *O contribuţie la istoria exilului românesc,* Bucureşti, 1999; *Înainte şi după Dictatul de la Viena*, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Ilie Traian, în *Curierul românesc*, nr. 4-5, 1998 (interviu); Gh. Buzatu, în *Cuvântul românesc* (Hamilton, Canada), nr. 283, 2000; Viorica Moisiuc, în *Cotidianul*, 21 sept. 2000; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

MARINO Adrian, n. 5 sept. 1921, Iaşi – m. 17 mart. 2005, Cluj-Napoca. Critic, istoric şi teoretician literar. Fiul inginerului Nicolae Marino şi al Ecaterinei (n. Zadig). Familie de orig. macedo-română. Liceul Militar din Iaşi (1933-1937), Liceul Internat (1938), Seminarul Pedagogic (1939-1941) şi Facultatea de Litere (1941-1943) din acelaşi oraş. Îşi continuă studiile la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti (licenţiat în 1945). Doctorat în litere cu o teză despre *Viaţa lui Alexandru Macedonski* (1947), obţinut sub îndrumarea lui G. Călinescu, al cărui asistent la Catedra de istoria literaturii române moderne a fost (1945-1948). Debut în *Jurnalul literar* (1939) cu un art. despre H. Sanielevici. A mai colaborat la *Revista Fundaţiilor Regale, Lumea* şi *Naţiunea.* Arestat în 1949, e deţinut politic până în 1957, apoi deportat în Bărăgan, satul Lăteşti, alţi şase ani (1957-1963). Revine în publicistică cu apariţii sporadice în *Limba română* şi *Lumea,* semnate M. Adrian. În 1966, apare *Viaţa lui Alexandru Macedonski,* iar în 1967, *Opera lui Alexandru Macedonski. Introducere în critica literară* (1968) e urmată de alte trei titluri: *Modern, modernism, modernitate* (1969), *Dicţionar de idei literare*, I, A-G (1973), *Critica ideilor literare* (1974) marcând trecerea, pare-se definitivă, a autorului de la exegeza literară propriu-zisă la

construcţia teoretică. Rod al unor numeroase călătorii de studii în Franţa, Spania, Elveţia, Olanda, Danemarca, Finlanda, Anglia, Portugalia etc. sunt vol.: *Olé! Espańa* (1974), *Carnete europene* (1976), *Prezenţe româneşti şi realităţi europene* (1978). Ca şi *Critica ideilor literare*, tradusă în lb. franceză (1977), şi *Hermeneutica lui Mircea Eliade* (1980) va apărea (în 1981) în franceză la editura pariziană Gallimard, unde e tipărită şi următoarea lucrare redactată direct în lb. franceză, *Étiemble ou le comparatisme militant* (1982). Tot în 1982, apare şi culegerea de studii *Littérature roumaine/Littératures occidentales*. Publică apoi *Hermeneutica ideii de literatură* (1987) şi *Biografia ideii de literatură* (I-VI, 1991-2000). Este autor al mai multor vol. de lucrări proeuropene şi proliberale (*Pentru Europa*, 1995; *Politică şi cultură*, 1996; *Revenirea în Europa*, 1996). **M.** a fost mai mulţi ani coordonatorul rev. *Cahiers roumains d'études littéraires* (1973-1980), colaborând la *România literară, Contemporanul, Luceafărul, Steaua, Tribuna, Cronica* („Cronica ideilor literare", 1968-1969) etc., precum şi la publicaţii străine: *Tribune de Genve, Diogne, Neohelikon, Baroque, Les genres littéraires, New Literary History, Comparative Literature Studies, Cahiers internationaux du symbolisme.* Este coautor al vol. : *Clasicism, baroc, romantism* (1971), *Colocviu critic* (1971), *Literatura în actualitate* (1971), *Creaţie şi ideaţie* (1971). A întocmit, în colab., ed. critică a *Operelor* lui Al. Macedonski (I-VIII, 1966-1993). A participat la congrese şi colocvii ale Asoc. Internaţionale de Literatură Comparată (Montréal-Ottawa, 1973; Budapesta, 1976; Innsbruck, 1979; Madrid, 1981), la Congresul asupra iluminismului (Pisa, 1979), la Colocviul asupra expresionismului (Strasbourg, 1976) etc. Membru al Asoc. Internaţionale de Literatură Comparată (între 1976 şi 1982 în comitetul de coordonare), al Asoc. Internaţionale a Criticilor Literari şi în Modern Language Association of America. Premiul „B. P. Hasdeu" al Acad. (1968); Premiul Uniunii Scriitorilor (1969; 1981; 1991; 1994). Părăsind istoria literară, după ce i s-a aplicat exemplar prin monografiile despre Macedonski, apoi critica în genere, ale cărei forme jurnalistice le detestă, **M.** s-a consacrat hermeneuticii ideilor literare, domeniu în care poate fi socotit un fondator nu numai pe plan naţional. La îndemnul spre „monumental", reţinut din lecţia călinesciană, autorul adaugă ambiţia afirmării europene, ambele lucid cultivate: competenţa multiplă, eficienţa imediată şi îndepărtată a consultării lucrărilor sale, desele călătorii peste hotare, densitatea contactelor intelectuale personale, de aspect intern şi internaţional, fac din **M.** o veritabilă „instituţie" culturală şi o activă prezenţă intelectuală europeană.

OPERA: *Viaţa lui Al. Macedonski*, Bucureşti, 1965; *Opera lui Al. Macedonski*, Bucureşti, 1967; *Introducere în critica literară,* Bucureşti, 1968; *Modern, modernism, modernitate*, Bucureşti, 1969; *Clasicism, baroc, romantism* (în colab.), Cluj, 1971; *Colocviu critic* (în colab), Bucureşti, 1971; *Literatura în actualitate* (în colab.), Bucureşti, 1971; *Creaţie şi ideaţie* (în colab.), Bucureşti, 1971; *Dicţionar de idei literare,* I, A-G, Bucureşti, 1973; *Critica ideilor literare*, Cluj-Napoca, 1974; *Olé! Espańa*, Bucureşti, 1974 (ed. II, Craiova, 1995); *Carnete europene*, Bucureşti, 1978; *La critique des ides littéraires,* Bruxelles, 1978; *L'Herméneutique de Mircea Eliade*, traduit du roumain par J. Gouillard, Paris, 1980; *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, Cluj-Napoca, 1980; *Étiemble ou le comparatisme militant*, Paris, 1982; *Littérature roumaine/Littératures occidentales*, Bucureşti, 1982; *Mircea Eliade et la sécularisation de la littérature*, Montpellier, 1982; *Hermeneutica ideii de literatură*, Cluj-Napoca, 1987; *Comparatisme et théorie de la littérature,* Paris, 1988; *How to Write the Biography of the Idea of Literature*, Bucureşti, 1990; *Biografia ideii de literatură*, I-VI, Cluj-Napoca, 1991-2000; *Evadări în lumea liberă,* Iaşi, 1993; *Teoria della letteratura,* Bologna, 1994; *Pentru Europa: integrarea României*. Aspecte ideologice şi culturale, Iaşi, 1995; *Politică şi cultură. Pentru o nouă cultură română,* Iaşi, 1996; *The Biography of „The Idea of Literature". From the Antiquity to the Baroque*, translated from Romanian by V. Stanciu and Ch. M. Carlton, Albany (Statele Unite), 1996; *Revenirea în Europa*. Idei şi controverse româneşti: 1990-1995, antologie şi pref. de ~, Craiova, 1996; *Moderno, moderizam, modernost,* Beograd, 1997; *Comparatism şi teoria literaturii,* trad. din franceză de M. Ungurean, Iaşi, 1998; *Cenzura în România. Schiţă istorică introductivă,* Criova, 2000; *Al treilea discurs.* Cultură, ideologie şi politică în România. A. Marino în dialog cu S. Antohi, Iaşi, 2001; *Carnete*

europene: însemnare a călătoriei mele făcute în anii 1969-1975, cu un postscriptum al autorului, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 6, 1969; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară,* nr. 2, 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 3, 1969; Ş. Cioculescu, în *Gazeta literară,* nr. 6, 1969; Al. Călinescu, în *Iaşul literar*, nr. 4, 1969; E. Simion, în *România literară,* nr. 17, 1969; R. Munteanu, *în Luceafărul*, nr. 22, 1973; M. Martin, în *Contemporanul*, nr. 22, 1973; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 4, 1973; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 8, 1973; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1973; L. Raicu, în *România literară,* nr. 17, 1973; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 26, 1974; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 26, 1974; R. Enescu, în *Familia*, nr. 9, 1974; Thomas A. Perry, în *Books Abroad*, nr. 23, 1974; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1976; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1976; D. Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 15, 1976; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 45, 1976; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 12, 1976; Eva Behring, în *Referatedienst zur Literaturwiessenschaft*, VIII, 1976; Rita Schöber, în *Beiträge zur Romanischen Philologie*, nr. 2, 1977; L. Gáldi, în *Neohelikon*, nr. 1, 1977; Al. Călinescu, *Perspective critice*, 1978; H. G. Ruprecht, în *Canadian Review of Comparative Literature*, nr. 3, 1978; Daniel Oster, în *Les Nouvelles littéraires*, iul. 1978; André Helbo, în *Complexe*, oct. –dec. 1978; I. Constantinescu, în *Ateneu*, nr. 4, 1978; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 44, 1978; S. Titel, în *România literară,* nr. 47, 1978; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 1978; V. Vilmos, în *Valóság*, nr. 10, 1979; Étiemble, în *La Nouvelle Revue Française*, ian. 1979; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 16, 1980; M. Anghelescu, în *Synthesis*, nr. 7, 1980; idem, în *Contemporanul*, nr. 25, 1980; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 7, 1980; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1980; N. Catanoy, în *World Literature Today*, 1980; idem, în *Dialogue*, nr. 7, 1981; Thomas A. Perry, în *World Literature Today*, Winter, 1981; A. M. Machado, în *Colóquio/Letras*, nr. 5, 1981; Al. Duţu, în *România literară,* nr. 26, 1982; M. Ungheanu, în *Revue roumaine*, nr. 2-4, 1982; B. P. Delpech, în *Le Monde*, iul. 1982; M. Martin, în *România literară*, nr. 46, 1983; M. Zamfir, *ibidem*, nr. 25, 1983; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 20, 1983; P. Marcea, *Concordanţe şi controverse*, 1983; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 52, 1984; M. Martin, în *România literară*, nr. 20, 1985; M. Braga, *Când sensul acoperă semnul*, 1985; P. Marcea, *Atitudini critice*, 1985; Al. Călinescu, *Biblioteci...*; M. Martin, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1986; Gh. Grigurcu, în *Orizont*, nr. 35, 1986; S. Antohi, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 1-2, 1987; C. Noica, în *Tribuna,* nr. 32, 1987; M. Papahagi, în *Tribuna,* nr. 25; 26; 27, 1987; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 26, 1987; Monica Spiridon, în *România literară*, nr. 30, 1987; M. Zamfir, în *Viaţa Românească*, nr. 11; 12, 1987; idem, în *România literară*, nr. 34, 1988; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1988; M. Martin, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1989; C. M. Popa, *Hermeneutica lui Adrian Marino,* 1993; M. Papahagi, *Fragmente despre critică*, 1994; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 26, 1995; idem, *ibidem*, nr. 40, 1996; M. Anghelescu, în *Luceafărul*, nr. 47, 1996; Monica Spiridon, în *România literară*, nr. 10, 1997; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 2, 1997; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 42, 1997; Monica Spiridon, *Interpretarea fără frontiere*, 1998; M. Cimpoi, în *Luceafărul*, nr. 20, 1999; M. Martin, S. Alexandrescu, Oana Fotache, în *New International Journal of Romanian Studies,* nr. 1-2, 1999 (cu *Bibliography and Review of His Books.* A Selection); Monica Spiridon, în *Observator cultural,* nr. 33, 2000; Al. George, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 564; 565, 2001; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 24, 2001; M. Martin, în *Observator cultural,* nr. 61, 2001; L. Volovici, *ibidem*; C. M. Popa, *Adrian Marino,* 2001; Monica Spiridon, *ibidem,* nr. 67, 2001; Monica Gheţ, *ibidem,* nr. 139, 2002; A. D. Rachieru, *Alternativa Marino,* 2002; Monica Gheţ, A. Corbea, (I. B.) Lefter, în *Observator cultural,* nr. 186, 2003. **(M. M.)**

MARINO-MOSCU Constanţa, n. 17 apr. 1875, Agapia, jud. Neamţ – m. 20 sept. 1940, Bucureşti. Prozatoare. Fiica lui Panait Marino, agricultor, şi a Anei (n. Popovici). Şcoala primară la Paşcani. Cursuri liceale la pensionul „Dodun de Perires" din Iaşi. Studiază pianul la Paris, Viena şi Berlin. Căsătorită cu

magistratul Gheorghe Moscu. Debutează publicistic cu nuvela *Natalița*, în *Viața Românească* (nr. 9, 1908), iar editorial cu vol. de nuvele *Ada Lazu* (1911). Colaborează la *Viața Românească, Sburătorul, Adevărul literar și artistic, Lectura pentru toți*. În afară de nuvelistică (*Tulburarea*, 1923; *Făclii în noapte*, 1930), a scris pag. cu caracter memorialistic publicate în rev. *Viața Românească* (*Amintirile Caterinei State*) și *Adevărul literar și artistic* (*Din zilele și gândurile mele*).

OPERA: *Ada Lazu*, nuvele, București, 1911; *Natalița*, nuvele, București, 1916; *Tulburarea*, nuvele, București, 1923; *Făclii în noapte*, schițe și nuvele, București, 1930.

REFERINȚE CRITICE: C. A., în *Viața Românească*, nr. 7, 1911; Izabela Sadoveanu, în *Adevărul literar și artistic*, nr. 492, 1930; E. Lovinescu, *Istoria*...; G. Călinescu, *Istoria*...; Otilia Cazimir, *Prietenii mei scriitori*, 1960; G. Călinescu, în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, nr. 4, 1961; M. Sevastos, *Amintiri de la „Viața Românească”*, 1966; D. Micu, *Început*..., 1970. **(M. V.)**

MARMELIUC Dimitrie, n. 20 oct. 1886, Liteni, jud. Suceava – m. 1 nov. 1970, București. Istoric literar și folclorist. Fiul lui Nistor Marmeliuc și al Floarei (n. ?), țărani. Elev al liceului din Suceava (bacalaureat, 1906), licențiat al secției studii clasice a Facultății de Litere și Filosofie a Univ. din Viena (1912) și dr. în litere al aceleiași Univ. (1915). Prof. secundar la Cernăuți și Câmpulung Moldovenesc. În 1915 trece în România, fiind angajat la Bibl. Acad. Colaborează la presa intervenționistă. În 1916 se înrolează voluntar în armată, urmând cursurile Școlii de Ofițeri de la Botoșani. Pleacă pe front, fiind rănit în luptele de la Mărășești și decorat. A jucat un rol proeminent în unirea Bucovinei cu România. A fost secretar de stat al Apărării Naționale, senator și deputat, primar al Cernăuțiului. Prof. la Catedra de lb. și literatura elină la Univ. din Cernăuți, apoi la București. După pensionare (1947), activează la Institutul de Lingvistică al Acad., colaborând la *Dicționarul limbii române*, și în cadrul Soc. de Studii Clasice. A condus numeroase asoc. și instituții social-culturale: președinte al Soc. „România Jună” din Viena (1911-1912), director al Teatrului Național din Cernăuți, președinte al Ligii Culturale din Bucovina, președinte al Ligii Antirevizioniste din Bucovina ș. a. A debutat publicistic în 1910 în vol. *„România Jună” lui Titu Maiorescu*. A colaborat cu art. și studii la *Analele Academiei Române, Codrul Cosminului, Cuget românesc, Epoca, Floarea soarelui, Glasul Bucovinei, Junimea literară, Lamura, Limba română, Naționalul, Neamul românesc, Orpheus, Revista cursurilor și conferințelor universitare, Revista Fundațiilor Regale, România, Studii clasice, Timpul, Universul*. Opera publicistică și științifică a fost editată în broșuri și vol. : *Figuri istorice românești în cântecul poporal al românilor* (1915), *Pe drumul idealului: făuritorilor României Mari* (1919), *Sofocles. Cercetări cronologice*, I-II (1920–1925), *Eroului de la Cireșoaia* [Ion Grămadă]. *Omagiu prietenesc și camaraderesc*, în colab. cu I. Andrieșescu (1936), *Sofocles. Aias-Trachiniile-Antigona*. Studiu istoric-literar (1939). Și-a multiplicat unele cursuri universitare: *Tragedia greacă* (1941), *Începuturile literaturii elene: Homer. Ciclul epic* (1942), *Metrica greacă* (1942), *Compoziția poetică a Iliadei și Odiseii* (1943). A prefațat ed. din I. Creangă și Sofocle. A tradus din Horațiu *Scrisoarea către Pisoni, despre arta poetică* (1916).

OPERA: *Figuri istorice românești în cântecul poporal al românilor*, București, 1915; *Pe drumul idealului: făuritorilor României Mari*, Cernăuți, 1919; *Sofocles. Cercetări cronologice*, I-II, Cernăuți, 1920-1925; *Eroului de la Cireșoaia* [Ion Grămadă]. Omagiu prietenesc și camaraderesc, două conferințe (în colab. cu I. Andrieșescu), Cernăuți, 1936, *Sofocles. Aias-Trachiniile-Antigona*, studiu istoric-literar, Cernăuți, 1939; *Tragedia greacă*, București, 1941 (litografiat); *Începuturile literaturii elene: Homer. Ciclul epic*, București, 1942 (litografiat); *Metrica greacă*, București, 1942 (litografiat); *Compoziția poetică a Iliadei și Odiseii*, București, 1943 (litografiat). Traduceri: Horatius Flaccus Quintus, *Scrisoare către Pisoni, despre arta poetică*, București, 1916.

REFERINȚE CRITICE: *Lui D. Marmeliuc* (vol. omagial), 1936; Adelina Piatkowski, în *Studii*

clasice, XIII, 1971; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; I. Datcu şi Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor*, 1979. **(S. I.)**

MARTIN Aurel, n. 15 mai 1926, com. Jibou, jud. Sălaj. – m. 15 mai 1993, Bucureşti Istoric şi critic literar. Fiul lui Teodor Martin, plutonier-major de jandarmi, şi al Anei (n. Bora). După absolvirea Şcolii Normale din Blaj (1945), funcţionează ca învăţător rural în jud. Sălaj (1945-1946); urmează apoi Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj (1946-1950), avându-i prof. pe D. Popovici, I. Breazu, I. Pervain, Liviu Rusu ş. a. După absolvire, e redactor la *Almanahul literar* din Cluj (1950-1951), de unde e trimis la Şcoala de Literatură „M. Eminescu" (1951-1952), la absolvirea căreia e numit preparator la Institutul de Istorie Literară şi Folclor al Acad. (1952-1954), lucrând în preajma şi sub îndrumarea lui G. Călinescu. Lector la Institutul Pedagogic din Bucureşti (1954-1958), redactor (în paralel) la *Viaţa militară* (1952-1954), redactor-şef adjunct la *Tânărul scriitor* (1954-1957), redactor la *Luceafărul* (1958). După o perioadă de detenţie politică, revine în redacţia rev. *Luceafărul* (până în 1967) şi la *Gazeta literară* (1963-1967). Intră tot atunci în sistemul editorial, la început redactor principal la Editura Politică (1963-1968), apoi redactor-şef la Editura Enciclopedică (1968-1969) şi director al Editurii Minerva, de la înfiinţarea acesteia (finele anului 1969) până în 1989. Capacitatea de sinteză a istoricului literar îşi găseşte un teren optim de manifestare în activitatea editorială, cu scopul mărturisit de a realiza un „corpus" al creaţiei româneşti clasice şi moderne. Publicistic, **M.** a debutat cu critică, în coloanele ziarului *Lupta Ardealului* din Cluj (1949). Continuă să publice la *Almanahul literar*, *Viaţa militară, Tânărul scriitor, Gazeta literară, Luceafărul, România literară, Viaţa Românească, Steaua, Tribuna* ş. a. Debut editorial cu vol. *Poeţi contemporani*, I (1967), urmat de vol. II (1971). A mai publicat: *Introducere în opera lui N. Filimon* (1973), *Metonimii* (1974), *Pro Patria* (1974), *Acolade* (1977), *Paranteze* (1981). A colaborat la coordonarea generală a *Micului dicţionar enciclopedic* (1972; ed. II, 1979). A îngrijit şi prefaţat ed. din operele lui B. Şt. Delavrancea (1954; 1957), N. Filimon (1964), D. Bolintineanu (1965; 1972), M. Eminescu (1970; 1973; 1974; 1978; 1980; 1981), T. Arghezi (1977), D. Popovici (1972), Mihu Dragomir (1965; 1967; 1974), Ştefana Velisar-Teodoreanu (1969), E. Jebeleanu (1981; 1985) ş. a. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1974, pentru vol. *Metonimii*.

OPERA: *Poeţi contemporani*, I-II, Bucureşti, 1967-1971; *Romanian Literature*, New York, 1972; *Introducere în opera lui N. Filimon*, Bucureşti, 1973; *Metonimii*, Bucureşti, 1974; *Pro Patria*, Bucureşti, 1974; *Acolade*, Bucureşti, 1977; *Paranteze*, Bucureşti, 1981. Traduceri: Mihail Alekseev, *Soldaţii*, roman, I-II, trad. de Grigore Tatus şi ~, Bucureşti, 1957; Sütö András, *Dragoste, nu te pripi*, comedie într-un act, Bucureşti, 1961; Gagyi László, *Cina de onoare*, comedie într-un act, Bucureşti, 1962; Szász János, *Şase băieţi şi o fată*, moment dramatic, Bucureşti, 1962.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 43, 1967: M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; V. Felea, *Poezie şi critică*, 1971; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 12, 1972; P. Poantă, în *Ateneu*, nr. 5, 1972; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 28, 1974; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1974; I. D. Bălan, *Artă şi ideal*, 1975; C. Ungureanu, *La umbra cărţilor în floare*, 1975; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 23, 1975; Al. Săndulescu, *Continuităţi*, 1976; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 20, 1976; M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 21, 1976; F. Băileşteanu, în *Contemporanul*, nr. 50, 1977; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 52, 1977; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1978; C. Livescu, în *Steaua*, nr. 4, 1978; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 11, 1981; E. Manu, în *România literară*, nr. 3, 1982; M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 13, 1982; Z. Sângeorzan, în *România literară*, nr. 27, 1982; H. Zincă, în *România literară*, nr. 20, 1986; I. Datcu, în *Steaua,* nr. 3, 1994. **(C. R.)**

MARTIN Mircea, n. 12 apr. 1940, Reşiţa. Critic literar. Fiul funcţionarului Ion Martin şi al Aureliei (n. Pop). Şcoala primară în oraşul natal; tot acolo urmează Liceul mixt (1954-1957); Facultatea de Filologie la Univ. din Bucureşti, între 1957 şi 1962. Din 1962, reţinut la Catedra de teoria literaturii şi literatură comparată. Dr. în 1980, la aceeaşi Univ., cu teza *G. Călinescu critic şi istoric literar. Privire teoretică.* A beneficiat de o bursă de studii în Elveţia, lucrând sub îndrumarea lui Michel Raymond. Director al Editurii Univers. Debut în revista *Contemporanul* (1959). Colaborări (1959-1962) cu recenzii la *Contemporanul, Amfiteatru* (cronica literară între 1966 şi 1969), *Luceafărul* (rubrica *Situaţia poeziei,* 1972-1973). Recenzii, cronici, eseuri, art. de teoria literaturii în *România literară, Viaţa Românească, Luceafărul, Cronica, Argeş, Steaua* etc. O parte din cronicile literare tipărite între 1966 şi 1969, adunate în vol. *Generaţie şi creaţie* (1969), aşezat programatic sub formula „generaţiei de creaţie" a lui Tudor Vianu, vizează o definiţie a actului critic ca „identificare infinit repetată" cu conştiinţa operei, revelându-i „coerenţa semnificativă". Vol. *Critică şi profunzime* (1974) cuprinde studii despre Sainte-Beuve, Brunetire, Valéry, M. Raymond, J. P. Richard, G. Picon; *Dicţiunea ideilor* (1981) este consacrat unor probleme şi personalităţi ale criticii şi teoriei literare (Valéry, M. Raymond, G. Picon, C. Bouson~o, Fundoianu, Vianu etc.). Aspecte ale creaţiei româneşti (Blaga, B. Fundoianu, G. Călinescu, T. Vianu) sunt analizate în *Identificări* (1977); eseul *G. Călinescu şi „complexele" literaturii române* (1981) oferă o analiză nuanţată a operei călinesciene. *Introducere în opera lui B. Fundoianu* (1984) este primul studiu de sinteză consacrat scriitorului; art. programatice, portrete critice (E. Papu, A. Marino, L. Raicu, N. Manolescu, Al. Călinescu), interviuri, în *Singura critică* (1986). Premiul Uniunii Scriitorilor (1969, 1977).

OPERA: *Generaţie şi creaţie*, Bucureşti, 1969 (ed. II, nerevăzută, dar adăugită, 2000); *Critică şi profunzime*, Bucureşti, 1974; *Identificări*, Bucureşti, 1977; *G. Călinescu şi „complexele" literaturii române*, Bucureşti, 1981 (ed. II, cu un argument al autorului şi o postfaţă de N. Manolescu, Piteşti, 2002); *Dicţiunea ideilor*, Bucureşti, 1981; *Introducere în opera lui B. Fundoianu*, Bucureşti, 1984; *Singura critică*, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Grigurcu, *Idei şi forme critice*, 1973; M. Iorgulescu, *Scriitori tineri contemporani*, 1978; E. Simion, *Scriitori români de azi*, I, 1978; M. Zaciu, *Lancea lui Ahile,* 1980; idem, *Cu cărţile pe masă*, 1981; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1981; idem, *Între critici*, 1983; I. Pop, *Lecturi fragmentare*, 1983; M. D. Gheorghiu, *Reflexe condiţionate*, 1983; N. Manea, *Pe contur*, 1984; L. Ciocârlie, în *Limbă şi literatură*, vol. IV, 1985; Ov. S. Crohmălniceanu, *Al doilea suflu*, 1989; Al. Piru, *Critici şi metode*, 1989; I. Negoiţescu, *Scriitori români contemporani*, 1994; M. Papahagi, *Fragmente despre critică*, 1994; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* nr. 43, 1999; C. Ţîrlea, *ibidem,* nr. 7, 2001; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 602, 2002; Adina Diniţoiu, în *Observator cultural,* nr. 159, 2003; Iulia Popovici, în *România literară,* nr. 3, 2003. **(I. P.)**

MARTINESCU Pericle, n. 11 febr. 1911, com. Viişoara, jud. Constanţa – m. 21 dec. 2005, Bucureşti. Prozator, eseist şi traducător. Fiul lui Lică Martinescu şi al Gherghinei (n. Neagu). Absolvent al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1935). Referent la Bibl. Municipală din capitală (1935-1942), secretar de presă la Direcţia de Presă din Ministerul Propagandei Naţionale (1942-1944), apoi la aceeaşi direcţie din Ministerul Informaţiilor (1944-1952). Din 1952, n-a mai profesat nici o altă meserie, trăind exclusiv din scris. Debutează în *Floarea soarelui* (1932). Debut editorial cu romanul *Adolescenţii din Braşov* (1936), urmat de vol. *Sunt frate cu un fir de iarbă* (1941), *Retroproiecţii literare* (1973) şi, la peste un deceniu, de *Umbre pe pânza vremii* (1985). Autor al unui studiu monografic despre *Costache Negri* (1966). A

colaborat la principalele rev. interbelice. Bun cunoscător al literaturii universale, a tradus şi prefaţat, singur sau în colab., din Balzac, E. Caldwell, D. Carter, N. K. Ciukovski, Th. Dreiser, Al. Dumas, P. Féval, S. Lem, L. Feuchtwanger, M. Gorki, Y. Kawabata, N. Kazantzakis, A. Lundkvist, E. Roblés, J. -J. Rousseau ş. a. A fost unul din reprezentanţii cei mai activi şi mai entuziaşti ai mişcării literare interbelice. Activitatea eteroclită a lui **M.** a dat roade mai ales în domeniul trad. şi al memorialisticii (*7 ani câte 70,* 1997; *Figuri în filigran,* 1999; *Jurnal intermitent,* 2001; *Existenţe şi creaţii literare,* 2001).

OPERA: *Adolescenţii din Braşov*, roman, Bucureşti, 1936; *Sunt frate cu un fir de iarbă*, Bucureşti, 1941; *Costache Negri*, Bucureşti, 1966; *Retroproiecţii literare,* Bucureşti, 1973; *Umbre pe pânza vremii*, Bucureşti, 1985; *Excursie în Ciclade,* Constanţa, 1996; *7 ani câte 70: pagini de jurnal* (1948-1954), Bucureşti, 1997; *Visul cavalerului,* Constanţa, 1998; *Figuri în filigran: portrete şi evocări literare,* Bucureşti, 1999; *Odiseea editării „poeziilor” lui Eminescu în prima sută de ani: 1884-1984,* Constanţa, 2000; *Jurnal intermitent: 1945-1947; 1964-1984,* Constanţa, 2001; *Existenţe şi creaţii literare: evocări, portrete, conspectări,* Constanţa, 2001. Traduceri: Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Gray*, trad. de Viorica Hamagic şi ~, Bucureşti, 1942; E. Caldwell, *Pogonul lui Dumnezeu*, trad. de ~, Bucureşti, 1946; idem, *Răzmeriţă în Sud*, trad. de ~, Bucureşti, 1948; Aczél Tamás, *Sub steagul libertăţii*, trad. de A. Florea şi ~, Bucureşti, 1952; Dyson Carter, *Viitorul e cu noi*, trad. de Tamara Gane şi ~, Bucureşti, 1954; Theodore Dreiser, *O tragedie americană*, trad. de Leon Leviţchi şi ~, Bucureşti, 1954 (alte ed. : 1961, 1965, 1971; 1994); Balzac, *Opere*, I, trad. de ~ şi Petre Solomon, Bucureşti, 1956; Balzac, *Opere*, V, trad. de ~, Theodosia Ioachimescu şi Emma Beniuc, Bucureşti, 1959; Iuri Gherman, *Cauza pe care o slujeşti*, trad. de Igor Block şi ~, Bucureşti, 1961; Seiji Shimota, *Insula Okinawa*, trad. de Ion Timuş şi ~, Bucureşti, 1961; Nikos Kazantzakis, *Libertate sau moarte (Căpitan Mihalis)*, trad. de ~, Bucureşti, 1962; Gustaw Morcinek, *Păsări rătăcite*, trad. de Erik Valentin Frimu şi ~, Bucureşti, 1962; A. Lundkvist, *Continentul vulcanic*, trad. de Constantin Gâdei şi ~, Bucureşti, 1963; Nikolai Ciukovski, *Bering*, trad. de Gleb Bocunescu şi ~, Bucureşti, 1964; Stanislav Lem, *Astronauţii*, trad. de ~ şi Yadwiga Georgian, Bucureşti, 1964; Emmanuel Robls, *Vezuviul*, trad. de ~, Bucureşti, 1964; Iuri Gherman, *Omul meu drag*, trad. de ~ şi Igor Block, Bucureşti, 1965; Mihail Gherman, *Honoré Daumier*, trad. de ~ şi Al. Retinschi, Bucureşti, 1965; Al. Dumas, *Vicontele de Bragelonne* sau *Zece ani mai târziu*, trad. de ~, Bucureşti, 1966; Ivan Melez, *Oameni şi mlaştini*, trad. de ~ şi Igor Block, Bucureşti, 1966; Antonina Valentin, *Pablo Picasso*, trad. de ~, Bucureşti, 1967; Nikos Kazantzakis, *Hristos răstignit a doua oară*, trad. de ~ şi Ioan Halianis, Bucureşti, 1968; Jean-Jacques Rousseau, *Confesiuni*, I-III, trad. de ~, Bucureşti, 1969; Yasunari Kawabata, *Stol de păsări albe. Vuietul muntelui*, trad. de ~, Bucureşti, 1973 (altă ed., 2000); Balzac, *Femeia părăsită*, în colab. cu P. Solomon şi M. Gafton, Bucureşti, 2002.

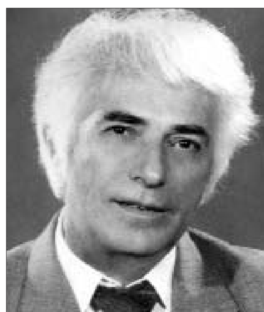
REFERINŢE CRITICE: E. Ionescu, în *Facla*, nr. 1546, 1936; G. Popa, în *Lanuri*, nr. 2, 1936; M. Şerban, în *Adevărul*, nr. 16012, 1936; A. Schileru, în *Cuvântul liber*, nr. 22, 1936; G. Călinescu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 800, 1936; O. Papadima, în *Gândirea*, nr. 4, 1936; O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 5, 1936; L. Boz, în *Raza literară*, nr. 37, 1936; G. Călinescu, *Istoria...*; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; I. Şerbu, *Vitrina cu amintiri*, 1973; V. Felea, *Secţiuni*, 1974; N. Jianu, în *România literară*, nr. 9, 1983; N. Scurtu, în *Manucriptum*, nr. 3, 1985; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; O. Georgescu, în *Tomis*, nr. 2, 1987; I. Datcu, în *România literară,* nr. 8, 1996; Al. George, în *Luceafărul,* nr. 24, 1998; Ileana Corbea, în *Jurnalul literar,* nr. 9-10, 1998; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 8, 2001; Z. Ornea, *ibidem,* nr. 2, 2001; Al. George, în *Luceafărul,* nr. 12, 2002; Al. Săndulescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 679, 2003. **(R. G. Ţ.).**

MARTINESCU Victor Valeriu, n. 16 sept. 1910, Craiova – m. 12 dec. 1994, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul lui Nicolae Martinescu şi al Anei (n. Grigorescu). Studii la colegiul iezuit din Craiova. Absolvent al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti. Redactor-şef, în 1930, la rev. *Limba română* (director: Vl. Corbasca), redactor (1934-1935) la săptămânalul *Reporter*. Cunsocut, în mediile cafenelei literare bucureştene a epocii, sub porecla „Marele Contemporan”, pe care şi-a dat-o el însuşi. A editat rev. de avangardă *Şiş* (1932-1935, 3 nr.). După război, a fost o vreme administrator al moşiei Marghioalei Cantacuzino, care, plecată după 6 martie 1945 la Paris, ar fi intervenit ca poetul să fie inclus în lotul celor ce urmau să părăsească clandestin ţara în 1947; condamnat, după această tentativă, la închisoare (1947-1952) şi domiciliu forţat (lângă Bucureşti). O nouă detenţie (1958-1964), datorită scrierii unor texte anticomuniste – poeme şi însemnări „direct antiguvernamentale” – expediate spre publicare în Franţa (vor apărea în 1956, prezentate de V. Ierunca, în rev. *Caiete de dor*, sub pseud. *Haiduc*); după executarea pedepsei, a refuzat angajarea ca redactor la Fundaţia România, întrucât acolo fusese „recuperat” N. Crainic. A dus, până la sfârşit, o existenţă marginală şi boemă. Debut cu versuri în *Revista învăţătoarelor şi învăţătorilor* (Caracal, 1924). Colab. la *Democratul, Limba română* (unde a semnat cu pseud. Dellombra), *Meridian, Observatorul, Reporter, Zodiac, Cruciada românismului, România agricolă, Revista Fundaţiilor Regale, Gazeta literară, Viaţa Românească* etc. Debut editorial cu romanul-eseu *Cocktail* (1933). Din acelaşi an datează vol. de versuri *Cele dintâi ştiri despre Victor Valeriu Martinescu*. Aici, ca şi în celelalte cărţi (*7 ţâţe pergamute*, 1934; *Am un pătrar de veac*, 1935; *Astăzi v. v. m. la 33 de ani*, 1944), **M.** se defineşte ca spirit nonconformist, militând pentru o poezie a „sincerităţii subversive”, cât mai apropiată de „tot ce e puls, pasiune şi viaţă organică”. Neafiliat nici unei grupări de avangardă, poetul ilustrează totuşi atitudinile caracteristice acestei mişcări. Ultima plachetă tipărită – amplul poem *România mea* (1945) – elogiază, în patetice accente whitmaniene, valorile spirituale româneşti şi deschiderile sale spre universalitate.

OPERA: *Cocktail*, roman-eseu, Bucureşti, 1933 (ed. II, 1942); *Cele dintâi ştiri despre Victor Valeriu Martinescu*, versuri, Bucureşti, 1933 (ed. II, 1943); *7 ţâţe pergamute*, versuri, Bucureşti, 1934; *Am un pătrar de veac*, versuri, Bucureşti, 1935; *Dragostea la oameni*, Bucureşti, 1936; *Imanenţa şi primatul adevărului absolut*, Bucureşti, 1937; *Ţara reală şi ţara legală*, Bucureşti, 1938; *Astăzi v. v. m. la 33 de ani,* versuri, Bucureşti, 1944; *România mea*, versuri, Bucureşti, 1945 (ed. II, 1946; ed. III, 1947); *Români din România uniţi-vă*, Bucureşti, 1946; *Rânduri pentru tinereţea lui Theodor Hodoşan,* Bucureşti, 1946; *Ştiri despre Victor Valeriu Martinescu,* antologie şi pref. de I. Pop, Oradea, 1995.

REFERINŢE CRITICE: V. Ierunca, în *Caiete de dor,* nr. 10, 1956; M. Alexandrescu, *Confesiuni literare*, 1971; ***, *Reviste progresiste româneşti interbelice*, 1972; I. Şerbu, *Vitrina cu amintiri*, 1973; M. Mincu, *Avangarda literară românească*, 1983; I. Pop, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1983; idem, *Avangarda în literatura română,* 1990; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 10, 1990; idem, în *România literară,* nr. 40, 1992; Geo Dumitrescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 147, 1992; idem, în *România literară,* nr. 1, 1993; Ştefan Baciu, *Praful de pe tobă,* 1995; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 23, 1996. **(I. P.)**

MARTINOVICI Iv (prenumele la naştere: Iulius), n. 13 mai 1924, Ploieşti – m. 24 iul. 2005, Hunedoara. Poet, prozator şi traducător. Fiul funcţionarului Victor Martinovici şi al Elisabetei (n. Eftimiu). Şcoala primară la Ploieşti (1931-1935); Liceul „Sf. Petru şi Pavel” din acelaşi oraş (1935-1941), continuat la „Andrei Şaguna” din Braşov (1941-1943). Licenţiat al Facultăţii de Drept din Bucureşti (1943-1948). Prof. (1948-1955), apoi

consilier juridic la combinatul Siderurgic din Hunedoara (1955-1984). Debutează cu poezii în *Gazeta Transilvaniei* (1943). Colab. la *Steaua, Tribuna, Orizont, România literară, Familia* etc. Director fondator al rev. *Cariatide* (1991-1992). Debut editorial cu trad. din poezia lui R. Tagore, *Grădinarul* (1961), iar în creaţia orig. cu vol. de versuri *Cercul de aur* (1966), urmat de *Ca să fii stea* (1969), *Ochii şi ploile* (1972), *Euridice* (1976), *Întoarcerea la Nausicaa* (1979), *Eterna auroră* (1981), *Spre Delphi* (1986), *Eupalinos* (1995; 1998), *Avatar* (1999), *Cântecul de dragoste al păsării Iv* (1999), *Arhivele iubirii*, în colab. (2001). Romane: *Pe sub arcada porţii negre* (1972), *Am lăsat graurii să zboare* (1976), *Albastrul flamingo* (1979). A tradus din Fr. de la Motte, C. Aimatov, Pierre Reverdy, iar în colab. din literatura populară şi cultă chineză. Poezia lui **M.** – aceasta constituind latura cea mai notabilă a activităţii sale literare – e ceremonioasă şi abstract-melancolică, substanţa ei ţinând de reverie şi manifestându-se sub specia ritualităţii lirice.

OPERA: *Cercul de aur*, versuri, Bucureşti, 1966; *Ca să fii stea*, versuri, Bucureşti, 1969; *Ochii şi ploile*, versuri, Bucureşti, 1972; *Pe sub arcada porţii negre*, roman, Bucureşti, 1972; *Am lăsat graurii să zboare*, roman, Bucureşti, 1976; *Euridice*, versuri, Bucureşti, 1976; *Albastrul flamingo*, roman, Bucureşti, 1979; *Întoarcerea la Nausicaa*, versuri, Bucureşti, 1979; *Eterna auroră*, versuri, Bucureşti, 1981; *Spre Delphi*, versuri, Bucureşti, 1986; *Eupalinos,* versuri, München, 1995 (altă ed., 1998); *Avatar,* versuri, Timişoara, 1999; *Cântecul de dragoste şi moarte al păsării Iv,* Bucureşti, 1999; *Arhivele iubirii,* versuri, în colab. cu Carmen Demea, Deva, 2001. Traduceri: R. Tagore*, Grădinarul*, trad. de ~, Bucureşti, 1961; *Pasărea fericirii*, basme populare din China, trad. de Ileana Hogea-Velişcu şi ~, Bucureşti, 1973; Qu Yuan, *Poeme*, trad. de Ileana Hogea-Velişcu şi ~, Bucureşti, 1974; Cao Xue-qin, *Visul din pavilionul roşu*, trad. de Ileana Hogea-Velişcu şi ~, Bucureşti, 1975; Pierre Reverdy, *Pietre albe*, cuvânt înainte, selecţie şi trad. de ~, Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: Fl. Manolescu, în *România literară*, nr. 50, 1969; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 1, 1970; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1973; Al. Piru, în *România literară*, nr. 6, 1975; A. M. Popescu, în *Astra*, nr. 3, 1979; Al. Covaci, în *Astra*, nr. 4, 1979; I. Arieşanu, în *Orizont*, nr. 43, 1979; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1982; R. Bucur, în *Orizont*, nr. 27, 1986; I. Arieşanu, în *Orizont*, nr. 44, 1987; I. Vieru, în *România literară,* nr. 37, 1989; C. Regman, *Nu numai despre critici,* 1990. **(I. P.)**

MASSOFF Ioan, n. 4 iun. 1904, Bucureşti – m. 27 ian. 1985, Bucureşti. Teatrolog şi prozator. Fiul lui Henry Massoff, mic industriaş, şi al Rachellei (n. Adania). Licenţiat al Acad. de Înalte Studii Comerciale şi Industriale. Student fiind, e anagajat redactor la ziarul *Rampa* (1924), unde lucrează până la suprimarea publicaţiei (1938). Din 1934, cu o scurtă întrerupere, secretar al Teatrului Naţional din Bucureşti, până la pensionare (1964). În mai multe rânduri are delegaţie de inspector general al teatrelor. Consilier la Ministerul Artelor sub ministeriatul lui Ion Pas (1946). Debutează în *Rampa* (1924). Debut editorial cu vol. *Londra 1933* (1934). Autor al mai multor biografii (realizate independent sau în colab.) ale marilor actori (*Matei Millo şi timpul său*, 1939; *Viaţa lui Tănase*, 1947; *Viaţa lui Tony Bulandra*, 1949; *Maria Ventura*, 1966; *Petre Liciu şi vremea lui*, 1971; *Ion Iancovescu sau neliniştea unui actor*, 1979) sau ale unor personalităţi ale teatrului liric (*Tenorul Ion Băjenaru şi vremea lui*, 1970; *Glorioasa existenţă a tenorului Grigore Gabrielescu*, 1974). Se afirmă ca prozator prin notele de călătorie din vol. *Londra 1933* (1934), romanul *Fard*... (1935) şi anecdotele din *Actorul de la miezul nopţii* (1974). Vol. de interviuri *Despre ei şi despre alţii*... (1973). Devotamentul exemplar faţă de fenomenul teatral a marcat puternic toate cărţile lui **M.,** dar este cel mai bine ilustrat de vasta abordare istorică din *Teatrul românesc* (1961-1981).

OPERA: *Londra 1933*, note de călătorie, Bucureşti, 1934; *Fard*..., roman, Bucureşti, 1935; *Teatrul românesc acum o sută de ani* (în colab. cu G. Baiculescu), Bucureşti, 1935; *Istoria Teatrului Naţional din Bucureşti*, *1877-1937*, Bucureşti, 1937; *Amintirile din teatru ale lui Const. I. Nottara* (în colab. cu Tatiana Nottara), Bucureşti, 1938; *Davicion Bally – Revoluţionarul de la 48*, biografie,

Bucureşti, 1938; *Matei Millo şi timpul său*, biografie, Bucureşti, 1939; *Strădania a cinci generaţii. Monografia familiei Şaraga*, Bucureşti, 1941; *Viaţa lui Tănase*, biografie, Bucureşti, 1947; *Viaţa lui Tony Bulandra*, biografie, Bucureşti, 1949; *Teatrul românesc*, I-VIII, Bucureşti, 1961-1981; *C. Tănase* (în colab. cu R. Tănase), Bucureşti, 1964 (ed. II, 1970); *Eminescu şi teatrul*, Bucureşti, 1964; *I. D. Ionescu de la „Iunion"*, biografie, Bucureşti, 1965; *Maria Ventura* (în colab. cu Gh. Nenişor), cuvânt înainte de J. Paul-Boncour, biografie, Bucureşti, 1966; *Tenorul Ioan Băjenaru şi vremea lui. Contribuţie la istoria teatrului liric din România*, Bucureşti, 1970; *Petre Liciu şi vremea lui*, biografie, Bucureşti, 1971; *Despre ei şi despre alţii...*, interviuri, Bucureşti, 1973; *Actorul de la miezul nopţii. Oameni şi întâmplări din lumea teatrului de altădată*, memorialistică şi anecdote, Bucureşti, 1974; *Glorioasa existenţă a tenorului Grigore Gabrielescu*, biografie, Bucureşti, 1974; *Ion Iancovescu sau neliniştea unui actor*, biografie, Bucureşti, 1979; *Între viaţă şi teatru: portrete, mărturii, profiluri*, Bucureşti, 1985. Traduceri: Boris Romaşov, *Teatru*, Bucureşti, 1952.

REFERINŢE CRITICE: Ileana Berlogea, în *România literară*, nr. 6, 1977; Ş. Cioculescu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1978; I. Niculescu, în *Teatrul*, nr. 7-8, 1980; M. Mancaş, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 1, 1980; E. Onu, în *Transilvania*, nr. 9, 1981; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 24, 1985. **(A. S.)**

MAŞEK Victor Ernest, n. 13 ian. 1937, Bucureşti – m. 9 sept. 2002, Bucureşti. Estetician şi traducător. Fiul lui Carol Maşek, economist, şi al Hedwigăi (n. Ekhardt). Şcoala primară şi liceul la Bucureşti, unde urmează şi Facultatea de Filosofie (absolvită în 1965). Cercetător ştiinţific la Sectorul de estetică al Institutului de Filosofie din Bucureşti (până în 1975). Dr. în Filosofie (1971) cu o teză intitulată *Introducere în estetica informaţională*, editată ulterior sub titlul *Artă şi matematică* (1972). Şef al sectorului de cercetare ştiinţifică din cadrul Muzeului Literaturii Române (1975-1980); expert principal la Centrul Special de Perfecţionare a Cadrelor din domeniul culturii. Redactor la Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică (până în 1989), apoi director al Teatrului „C. I. Nottara" şi prof. la Acad. de Teatru şi Film; director al Centrului Cultural din Viena (1995-1996); din 1996, prof. la Facultatea de Jurnalism a Univ. Ecologice din Bucureşti. Debut cu poezie în *Gazeta literară* (1959). Debut editorial cu *Mărturia artei* (1972), eseu care tratează fenomenul artistic dintr-o perspectivă gnoseologică integratoare. *Arta – o ipostază a libertăţii* (1977) cercetează în continuare teza lucrării de debut. A mai colaborat la lucrări colective: *Artă şi comunicare* (1971), *Creaţie şi ideaţie* (1971), *Estetica filosofică şi ştiinţele artei* (1972), *Dicţionar de estetică generală* (1972), *Artă şi realitate* (1972). A publicat, de asemenea, o serie de antologii: *Estetică-informaţie-programare* (1971); (din Pius Servien, *Estetica* 1975); *De la Apollo la Faust. Dialog între civilizaţii, dialog între generaţii* (1978, vol. în care se află *Naşterea tragediei* a lui Nietzsche); *Arta viitorului* (1979).

OPERA: *Mărturia artei.* Eseu despre cunoaşterea prin artă, Bucureşti, 1972; *Artă şi matematică.* Introducere în estetica informaţională, Bucureşti, 1972; *Arta – o ipostază a libertăţii*, Bucureşti, 1977; *De la Apollo la Faust,* Bucureşti, 1978; *Arta viitorului,* Bucureşti, 1979; *Arta viitorului,* Bucureşti, 1983; *Literatură şi existenţă dramatică,* Bucureşti, 1983; *Arta de a fi spectator,* Bucureşti, 1987; *Spiru Vergulescu,* album, Bucureşti, 1987; *Designul şi calitatea vieţii,* Bucureşti, 1988; *Arta naivă,* Bucureşti, 1989; *Pariul cu teatrul,* Bucureşti, 1998; *Arta şi civilizaţia spectacolului,* Bucureşti, 2000.

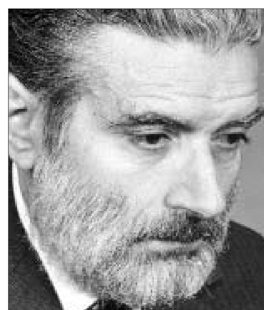
REFERINŢE CRITICE: A. Pleşu, în *Arta*, nr. 12, 1972; Fl. Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1972; I. Ianoşi, în *Revista de filosofie*, nr. 3, 1973; Cr. Bejan, în *Familia*, nr. 1, 1973; I. Ianoşi, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 1, 1974; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 33, 1977; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 8, 1977; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1977; C. Coşman, în *Contemporanul*, nr. 16, 1977; Al. I. Friduş, în *Cronica*, nr. 15, 1978; I. Vieru, în *Cultura naţională,* nr. 31-32, 1997. **(Şt. B.)**

MATALĂ Dumitru, n. 30 aug. 1936, Turnu Severin. Prozator. Fiul lui Constantin Matală şi al Milevei (n. Stanilovici), soră medicală. Liceul „Traian" din oraşul natal (1950-1954), apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1955-1960). Prof. de lb. şi literatura română în com. Munteni, jud. Galaţi, între 1960 şi 1962; director al Bibl. raionale Tecuci (1962-1965); corespondent judeţean, redactor-şef, şef de secţie, redactor-şef adjunct şi publicist comentator la *Scânteia tineretului* (1966-1976); instructor la Direcţia literaturii şi publicaţiilor în cadrul Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste (1977-1982), directorul Casei de filme nr. 3 (1982-1985); din 1985, revine în aceeaşi funcţie la Consiliul Culturii, unde lucrează până la sfârşitul anului 1989. Redactor la Editura Eminescu (1990-1992), publicist comentator la ziarul *Parlamentul* (1992-1994), apoi expert parlamentar la Compartimentul pentru presă al Senatului (1994-2000); director la Editura Eminescu (2000-2002). A debutat ca poet în culegerea *Oltenia literară*, cu poezia *Prinos* (1955), iar ca prozator, în culegerea *Pagini dunărene*, cu schiţa *Începutul* (1963). Ulterior, a abandonat poezia, consacrându-se prozei. Debut editorial cu vol. de nuvele *Locul* (1973), în linia analismului psihologic şi eticist, continuat şi în *Cele patru puncte cardinale* (1974) ori, mai târziu, în *Trei călătorii* (1985). Uneori, perspectiva analitică este discret deghizată în radiografie etică şi ideologică, precum în *Rostogolirea* (1978) ori *Durata partidei* (1984). Cea mai înaltă tensiune a acestui gen de proză o aflăm în amestecul de reproş mocnit şi melancolie, precum în finalul romanului *Legea căderii frunzelor* (1987). Alte romane: *Locul posibil* (1991), *Împărţirea la trei* (1996), *Locul de trecere* (2001), *Trecere pentru pietoni* (2003), *Casa părintească* (2003). A colaborat cu reportaje, proză şi art. de propagandă politică la *Scânteia tineretului, România literară, Contemporanul, Vatra, Steaua, Tribuna, Argeş, Familia* etc. Prozator cu înclinaţii reflexive, eticist şi teoretizant, **M.** ştie să creeze încordare narativă, dar vlăguieşte adesea proza de prospeţime epică din pricina abuzului de demonstrativism, abstracţionism şi austeritate.

OPERA: *Organizaţia UTC, un organism dinamic, un colectiv militant*, Bucureşti, 1972; *Comitetul UTC convoacă adunarea generală*, Bucureşti, 1973; *Locul*, nuvele, Bucureşti, 1973; *Cele patru puncte cardinale*, roman, Bucureşti, 1974; *Un tânăr în pragul organizaţiei UTC*, Bucureşti, 1975; *Locul al doilea*, nuvele, Bucureşti, 1976; *Rostogolirea*, roman, Bucureşti, 1978; *Efecte secundare*, roman, Bucureşti, 1979; *Locul de la răscruce*, nuvele, Bucureşti, 1980; *Durata partidei*, Bucureşti, 1984; *Trei călătorii*, Bucureşti, 1985; *Legea căderii frunzelor*, roman, Bucureşti, 1987; *Locul posibil,* roman, Bucureşti, 1991; *Împărţirea la trei,* roman, Bucureşti, 1996; *Locul de trecere,* roman, Bucureşti, 2001; *Trecere pentru pietoni,* roman, Bucureşti, 2003; *Casa părintească,* roman, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Ungheanu, în *Scânteia tineretului*, 26 iul. 1973; L. Ulici, *Prima verba*, I, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 7, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; C. Stănescu, *Jurnal de lectură*, 1978; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 38, 1979; M. Iorgulescu, *Critică şi angajare*, 1981; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 35, 1986; C. Stănescu, *Jurnal de lectură*, 1988; A. Cosma, *Romanul românesc contemporan*, I, 1988; M. Crihană, în *Porto Franco,* nr. 1, 1992; A. D. Rachieru, în *Luceafărul,* nr. 38, 1997. **(R. G. Ţ.).**

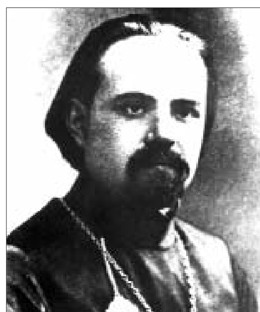

MATEESCU Constantin, n. 31 ian. 1929, Râmnicu Vâlcea. Prozator. Fiul lui Iulian Mateescu, ofiţer, şi al Olimpiei (n. Georgescu). Şcoala primară (1935-1939) şi Liceul „Al. Lahovary" (1937-1949) la Râmnicu Vâlcea; doi ani de medicină (1947-1949) la Bucureşti şi Cluj, apoi Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti, terminată în 1953. Debut în rev. *Flacăra* (1965). Debut editorial cu o culegere de nuvele şi schiţe, *Rochia cu anemone* (1966). Referent ştiinţific la Institutul de Istorie şi Filosofie al Acad. (1950-1952), redactor la Institutul Român

pentru Relaţiile Culturale cu Străinătate (1954-1958), prof. la Nucet-Dâmboviţa (1959-1961) şi la Liceul „Dumitru Moţoc" din Bucureşti (1961-1987). Colab. la *Flacăra, Luceafărul, România literară, Tribuna, Ramuri, Viaţa Românească* etc. A publicat nuvele (*Walhala,* 1973: *Fantezie pentru trompetă solo,* 1976; *După amiaza unui faun,* 1978; *Câinele andaluz,* 1980; *Anonim flamand,* 1983), romane (*Noaptea şi ziua,* 1970; *O partidă de bile,* 1973; *Toamna, păsările,* 1975; *Autoportret cu bască,* 1981; *Coline în soare,* 1989), volume de critică literară (*Memorial de lectură,* 1972), de istorie literară (*Drumurile lui Anton Pann*, 1981; *Pe urmele lui Nicolae Filimon,* 1985), de teatru, literatură pentru copii şi tineret, memorialistică (*Râmnicul de odinioară,* 1993; *Jurnal,* I-V, 1997-2001; *Jurnal în libertate,* 2002; *Cuibul de barză,* 2003). Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă (1970); Premiul Asoc. Scriitorilor din Craiova (1980, 1984).

OPERA: *Rochia cu anemone*, povestiri, pref. de I. Lăncrănjan, Bucureşti, 1966; *Minciuna*, povestiri, Bucureşti, 1967; *Auroaica*, nuvele şi povestiri, Bucureşti, 1967; *Zborul de probă*, Bucureşti, 1968; *Umbrele timpului*, povestiri, Bucureşti, 1969; *Noaptea şi ziua*, roman, Bucureşti, 1970; *Avionul de Cluj*, piesă în trei acte, în colab. cu Al. Mitru, Bucureşti, 1970; *Fumul bunicului*, nuvele, Bucureşti, 1971; *Memorial de lectură*, Bucureşti, 1972; *Walhalla*, nuvele, Bucureşti, 1973; *O partidă de bile*, roman, Bucureşti, 1973 (ed. II, 1979); *Toamna, păsările...*, roman, Bucureşti, 1975; *Fantezie pentru trompetă solo*, nuvele, Bucureşti, 1976; *Povestiri de la Rond*, Bucureşti, 1977; *După-amiaza unui faun*, nuvele, Bucureşti, 1978; *Memoria Râmnicului*, eseu, Bucureşti, 1979; *Câinele andaluz*, nuvele, Bucureşti, 1980; *Marele şlem*, nuvele, Bucureşti, 1980; *Drumurile lui Anton Pann*, eseu biografic, Bucureşti, 1981; *Autoportret cu bască,* roman, Bucureşti, 1981; *Anonim flamand*, povestiri, Bucureşti, 1983; *Bal la Casa Ofiţerilor*, roman, Craiova, 1984 (ed. II, Râmnicu Vâlcea, 1997); *Pe urmele lui Nicolae Filimon*, eseu biografic, Bucureşti, 1985; *Coline în soare*, roman, Bucureşti, 1989; *Râmnicul de odinioară,* memorialistică, Râmnicu Vâlcea, 1993; *Povestiri de adormit Ancuţa,* Bucureşti, 1994; *Râmnicul, Râmnicul...,* jurnal indian, Râmnicu Vâlcea, 1994; *Jurnal,* I-V, Râmnicu Vâlcea, 1997-2001; *Jurnal în libertate* (1990-1993), Râmnicu Vâlcea, 2002; *Cuibul de barză,* memorialistică, Râmnicu Vâlcea, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 25, 1966; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 25, 1966; Al. Piru, în *Ramuri*, nr. 2, 1968; Sânziana Pop, în *Luceafărul*, nr. 28, 1967; N. Balotă, în *România literară*, nr. 24; 34, 1971; S. Titel, în *România literară*, nr. 33, 1974; nr. 38, 1975; F. Firan, în *De la Macedonski la Arghezi*, 1975; S. Titel, în *România literară*, nr. 36, 1976; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 17, 1977; S. Titel, în *România literară*, nr. 38, 1978; nr. 36, 1980; nr. 40, 1982; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 8, 1982; nr. 50, 1985; A. Sasu – Mariana Vartic, în *Romanul românesc...*, II; E. Negrici, în *România literară*, nr. 5, 1989; A. Cosma, în *Romanul...*, I; C. Deaconu, *Pagini de lectură,* 1996; B. Cioculescu, în *Jurnalul literar,* nr. 7-8, 1998; (D. C.) Mihăilescu, în *Revista 22,* nr. 13, 1999; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 22, 1999; Raluca Dună, în *Jurnalul literar,* nr. 5-10, 2001; E. Negrici, în *România literară,* nr. 46, 2002; B. Cioculescu, *ibidem,* nr. 4, 2003. **(V. S.)**

MATEEVICI Alexie, n. 16 mart. 1888, com. Căinari, jud. Tighina – m. 13 aug. 1917, Chişinău. Poet. Fiul preotului Mihail Mateevici şi al Nadejdei (n. Neaga), descendenţi ai unor vechi familii preoţeşti. Urmează cursurile Şcolii Duhovniceşti (1897-1902) şi ale Seminarului Teologic din Chişinău (1902-1910). Îşi desăvârşeşte studiile la Acad. Teologică din Kiev (1910-1914); lucrare de licenţă: *Concepţia religioasă şi filosofică la Fechmenner*. Preot şi prof. de lb. greacă şi teologie la Seminarul din Chişinău, membru activ al Soc. Bisericeşti de Istorie şi Arheologie. Debutul literar cu proză tradusă (din A. Cehov) şi originală (*Toamna*, schiţă din viaţa basarabeană) la gazeta *Basarabia* (1906). Colaborează la rev. *Luminătorul, Viaţa Basarabiei, Cuvânt moldovenesc* etc., cu versuri orig. şi traduse (din Al. K. Tolstoi, (S. I.) Nadson, G. R. Derjavin, M. Lermontov, (A. S.) Puşkin), dar şi cu notabile studii şi art. de etnografie şi folclor, istorie

bisericească, filosofie şi teologie etc., revelatoare pentru disponibilităţile sale cărturăreşti. Trimis ca preot militar pe front (1915); moare, la numai 29 de ani, răpus de febră tifoidă. Se impune în istoria literaturii române prin memorabila poezie *Limba noastră*. Scrisă cu prilejul inaugurării cursurilor pentru învăţători (iun. 1917) şi publicată concomitent în *Cuvânt moldovenesc*, ea a dobândit o înaltă valoare de simbol.

OPERA: *Poezii*, cu o pref. de P. V. Haneş, Bucureşti, 1926 (ed. II, Bucureşti, 1936); *Poezii*, cu o pref. de L. T. Boga, Chişinău, 1937; *Scrieri alese*, ed. îngrijită şi pref. de I. Vartician şi F. Levit, Chişinău, 1966 (ed. II, 1971; ed. III, 1977); *Pagini alese*, alcătuire, tabel cronologic, note şi comentarii de V. Nazar, pref. de A. Hropotinschi, Chişinău, 1985; *Scrieri*, ed. îngrijită, studiu introductiv, note, variante şi bibliografie de I. Nuţă, Iaşi, 1989; *Limba noastră*, Chişinău, 1989; *Opere,* ed. critică de I. Nuţă, F. Levit şi S. Pânzaru, Chişinău, 1993; *Poezii/Carmina,* versiune latină de V. Harega, pref. de H. Corbu, Chişinău, 1996.

REFERINŢE CRITICE: N. Crainic, *Icoanele vremii*, 1919; P. V. Haneş, *Istoria literaturii româneşti*, 1924; Perpessicius, *Menţiuni*..., II; Gh. Cardaş, *Istoria literaturii româneşti de la origini până în zilele noastre*, 1938; G. Călinescu, *Istoria*...; A. Ciurunga, în *România literară*, nr. 11, 1988; N. Dabija, *Pe urmele lui Orfeu*, 1988. **(M. Pr.)**

MATEI al Mirelor, n. probabil 1550, Pogoniani, Epir, Grecia – m. 1624, Târgovişte. Protosinghel şi arhimandrit al Patriarhiei din Constantinopol. Colindă prin Europa şapte ani, ajungând la Moscova şi Lemberg. Vine în Ţara Românească prin 1603-1605, în timpul lui Radu Şerban Basarab, care îi încredinţează egumenia mănăstirii Dealu. În 1605 este hirotonisit ca Mitropolit al Mirelor (provincie din Asia Mică). **M.** este, după unii, presupusul autor al versiunii greceşti a *Învăţăturilor lui Neagoe Basarab*. De altfel, întreaga sa operă este scrisă în limba greacă. Compunând o slujbă lui Grigore Decapolitul, adaugă o pref. care cuprinde o adevărată pag. de istorie. Mai târziu amplifică această pref. dedicând-o lui Radu Mihnea, cu titlul *Povestire pe scurt despre neaşteptata cădere din domnie a lui Şerban vodă*, şi adăugând la sfârşit 40 de versuri. Tot în versuri (ca şi altă operă a sa, *Sfaturi către Alexandru Iliaş*) va fi şi versiunea ultimă a cronicii, intitulată de această dată *Istoria celor întâmplate în Ţara Românească de la Şerban vodă până la Gavril vodă, care domneşte acum, întocmită de prea sfinţitul mitropolit al Mirelor chir Matei din Pogonia şi Închinată prea slăvitului boier chir Ioan Catargi* şi întregită cu o plângere a căderii Constantinopolului. Pană Pepanos, prieten grec, va publica cronica lui **M.** împreună cu cea a lui Stavrinos, într-o tipografie grecească din Veneţia, la 1638. Scrisă într-o lb. accesibilă cărturarilor români, a fost tradusă şi, cu modificări, a intrat în compilaţia lui Stoica Ludescu.

OPERA: În *Tezaur de monumente istorice pentru România*, I, publicat de Al. Papiu Ilarian, 1862; N. Iorga, *Manuscripte din biblioteci străine relative la istoria românilor*, în *Analele Academiei Române*, XX şi XXI; *Istoria celor întâmplate în Ţara Românească*, în *Revue des études sud-est européennes*, IV, 1966; G. Mihăilă şi D. Zamfirescu, *Literatura română veche*, 1971.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Ist. lit. rom*..., I; N. Cartojan, *Istoria*..., I; Al. Piru, *Literatura*...; G. Ivaşcu, *Istoria*... **(M. T.)**

MATEI Gavril, n. oct. 1943, com. Săliştea Nouă, jud. Cluj. Poet şi prozator. Fiul lui Ioan Matei şi al Irinei (n. Goga), ţărani. Liceul la Cluj (absolvit în 1962); în anul absolvirii publică primele versuri în *Tribuna*. Facultatea de Filologie, începută la Cluj şi terminată la Bucureşti (1967). Bursier al Institutului „Goethe” din Freiburg, Germania (1977-1981). Redactor la *Almanahul* Scriitorilor (1972); redactor la *Lceafărul* (1974-1991); din 1995, director al Editurii România Press. A semnat şi cu pseud. Matei Albastru. Debut editorial cu vol. de versuri *Un copil loveşte cerul* (1968). Publică relativ puţin, dar are ambiţia propriilor metamorfoze (al doilea vol., *Glorie*, 1969, e semnat cu pseud. amintit). Alte vol. de versuri: *Pur* (1971), *Între floare şi fruct* (1974), *Patria libertăţii* (1979), *Steaua nebunului* (1982). Autor al romanelor *Împărăţia* (1972) şi *Noaptea definitivă* (1978).

OPERA: *Un copil loveşte cerul*, versuri, Bucureşti, 1968; *Glorie*, versuri, Bucureşti, 1969;

Pur, versuri, Bucureşti, 1971; *Împărăţia*, roman, Bucureşti, 1972; *Între floare şi fruct*, versuri, Bucureşti, 1974; *Noaptea definitivă*, roman, Bucureşti, 1978; *Patria libertăţii*, versuri, Bucureşti, 1979; *Steaua nebunului*, versuri, Bucureşti, 1982; *Poveşti auzite de la bunicul meu*, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: P. Poantă, *Modalităţi...*, 1973; A. Piru, *Poezia...*; M. Iorgulescu, *Al doilea rond*, 1976; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 2, 1979; C. Constantin, în *Transilvania*, nr. 9, 1979; P. Vălureanu, în *Tomis*, nr. 5, 1982. **(I. C.)**

MATIUŢ Ioan, n. 18 dec. 1956, Chişineu-Criş, jud. Arad. Poet. Fiul lui Samoilă Matiuţ şi al Ecaterinei (n. Parasca). Studii elementare în com. Mişca (1962-1970); liceul la Arad (1980-1984). Tehnician la Întreprinderea de Vagoane din Arad (1980-1991); director al Editurii Mirador (din 1990) şi redactor al rev. *Arca* (din 1997). Colab. la *Tribuna*, *Orizont*, *Vatra*, *Transilvania*, *Observator* (München), *Arca* etc. Prezent în vol. *O antologie a scriitorilor arădeni de astăzi* (2000) şi *Şapte poeţi români/Şapte poeţi englezi* (1998). Debutează în *Tribuna* (1988). Debut editorial cu vol. de versuri *Stâlpi de sare* (1996), urmat de *Umbre* (1999) şi *Priviri* (2003). Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (1997).

OPERA: *Stâlpi de sare*, versuri, Arad, 1996; *Umbre*, versuri, Arad, 1999; *Priviri*, versuri, Arad, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Roşioru, în *Tomis*, nr. 12, 1997; V. Mihaiu, în *Steaua*, nr. 11-12, 1998; Gh. Mocuţa, în *Poesis*, nr. 3-4, 2002; Ada D. Cruceanu, în *Semenicul*, nr. 1-2, 1998; Iv. Martinovici, în *Observator* (München), nr. 1-2, 2000; Gh. Mocuţa, *Pe aceeaşi Arcă*, 2001; Fl. Bănescu, *Muşchetarii Câmpiei de Vest*, 2001. **(A. S.)**

MAVRODIN Irina, n. 12 iun. 1929, Oradea. Poetă, eseistă şi traducătoare. Fiica lui Anastase Mavrodin, prof., şi a Mariei (n. Popescu), medic. Şcoala primară la „Emanoil Gojdu" din Oradea (1935-1939); Liceul de fete, apoi Liceul „Unirea" din Focşani (1939-1947). Licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia lb. şi literatura franceză (1949-1954). Preparator (1954-1955), asistent (1955-1968), lector (1968-1985) la Facultatea de Lb. şi Literaturi Străine, Catedra de lb. şi literatura franceză. Din 1990, prof. la Facultatea de Litere şi Istorie a Univ. din Craiova. Bursieră în Franţa (1986-1987; 1989; 1992; 1994; 1996; 2000). Dr. în filologie al Univ. din Iaşi cu teza *Nathalie Sarraute et le Nouveau Roman* (1971). Debutează cu două poeme în vol. colectiv *O sută de poeţi* (1967). Debut editorial cu *Poeme* (1970). Colaborează la *Steaua, Gazeta literară, Secolul 20, Luceafărul, Cronica, Tribuna, Ateneu, Familia, Transilvania, România literară* etc. Poezie cerebrală în vol. *Reci, limpezi cuvinte* (1971), *Copac înflorit* (1978), *Picătura de ploaie* (1987). *Spaţiul continuu* (1972), *Romanul poetic* (1977), *Modernii, precursori ai clasicilor* (1982), *Poietică şi poetică* (1982), *Stendhal – scriitură şi cunoaştere* (1985), *Punctul central* (1986) sunt studii riguroase, dedicate mai ales literaturii franceze, dovedind o bună cunoaştere a noilor metodologii critice. Trad. din Camus, Flaubert, Proust, Montherlant, Gide, Aloysius Bertrand ş. a. sunt admirabile prin fidelitate şi supleţea transpunerii. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1981, 1995, 1999 şi 2001; Premiul Acad. Române (1995); Premiul rev. *Convorbiri literare* (2003).

OPERA: *Poeme,* Bucureşti, 1970; *Reci, limpezi cuvinte*, versuri, Bucureşti, 1971; *Spaţiu continuu*, eseuri, Bucureşti, 1972; *Romanul poetic*, eseu despre romanul francez modern, Bucureşti, 1977; *Copac înflorit*, versuri, Bucureşti, 1978; *Modernii, precursori ai clasicilor*, Cluj-Napoca, 1981; *Poussin*, album, Bucureşti, 1981; *Poietică şi poetică*, Bucureşti, 1982 (ed. II, 1998); *Stendhal – scriitură şi cunoaştere*, Bucureşti, 1985; *Punctul central*, versuri, Bucureşti, 1986; *Picătura de ploaie*, versuri, Bucureşti, 1987; *Mâna care scrie. Spre o poietică a*

hazardului, Bucureşti, 1994 (ed. II, 2002); *Vocile,* versuri, Bucureşti, 1998: *Uimire şi poiesis,* eseuri, Craiova, 1999; *Punere în abis,* versuri, Bucureşti, 2000; *Cvadratura cercului,* eseuri, interviuri, Bucureşti, 2001; *Capcana/La pige,* versuri, ed. bilingvă, Bucureşti, 2002; *Centrul de aur,* versuri, Craiova, 2003. Traduceri: Madame de Staël, *Scrieri alese*, trad., studiu introductiv şi aparat critic de ~, Bucureşti, 1967; Henry Perruchot, *Viaţa lui Seurat*, urmată de cronologia completă a celor şapte vol. din seria „Artă şi destin", în româneşte de ~, Bucureşti, 1968; Albert Camus, *Exilul şi împărăţia*, eseuri şi nuvele, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1968; Albert Camus, *Mitul lui Sisif*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1969; Madame de Sévigné, *Scrisori*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1971; André Gide, *Amintiri de la Curtea cu juri. Sechestrata din Poitiers*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1972; Étienne Drioton şi Pierre de Bourget, *Arta faraonilor. O istorie completă a artei egiptene. Faraonii, cuceritori ai artei*, I-II, trad. de ~, pref. de Radu Florescu, Bucureşti, 1972; Francis Ponge, *De partea lucrurilor*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1974; John Rewald, *Istoria impresionismului*, vol. I-II, trad. de ~, Bucureşti, 1974; Henry de Montherlant, *Cazul Exupre*, roman, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1975 (ed. II, 2003); Aloysius Bertrand, *Gaspard de la Nuit. Fantezii în maniera lui Rembrandt şi a lui Callot, urmate de scrisorile lui Aloysius Bertrand către David d'Angers*, trad. de ~ şi Pan Izverna, Bucureşti, 1977; Elie Faure, *Istoria artei*, I-V, în româneşte de ~, cuvânt înainte de Dan Grigorescu, Bucureşti, 1977; Eugne Delacroix, *Jurnal*, I-II, trad., antologie şi pref. de ~, Bucureşti, 1977; Gérard Genette, *Figuri*, selecţie, trad. şi pref. de Angela Ion şi ~, Bucureşti, 1978; Maurice Blanchot, *Spaţiul literar*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1980; Marcel Proust, *Eseuri*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1981; *...Elixirul de viaţă lungă*, I-III, proză fantastică franceză, antologie, pref. şi prezentări de ~, Bucureşti, 1982; Gustave Flaubert, *Opere*, III, *Bouvard şi Pécuchet. Dicţionar de idei primite de-a gata străbătând câmpii şi ţărmuri*, trad., note de istorie literară, comentarii de ~, Bucureşti, 1984; Paul Ricoeur, *Metafora vie*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1984; E. Jebeleanu, *Hanibal*, poezii/*Hanibal*, poésies, trad. de ~, pref. de A. Martin, ed. bilingvă româno-franceză, Bucureşti, 1985; Pierre Chaunu, *Civilizaţia Europei în secolul luminilor,* trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1986; Marcel Proust, *În căutarea timpului pierdut*, I-III, trad., pref., note şi comentarii, tabel cronologic de ~, Bucureşti, 1987-1989; Elie Faure, *Istoria artei. Arta antică*, trad. de ~, Bucureşti, 1988; idem, *Istoria artei*. *Arta medievală*, trad. de ~, Bucureşti, 1988; idem, *Istoria artei. Arta Renaşterii*, trad. de ~, Bucureşti, 1988; idem, *Istoria artei. Arta modernă*, I-II, trad. de ~, Bucureşti, 1988; E. Cioran, *Tratat de descompunere,* Bucureşti, 1992 (ed. II, 1996; ed. III, 2002); M. Proust, *Sodoma şi Gomora,* Bucureşti, 1994; E. Cioran, *Căderea în timp,* Bucureşti, 1994 (ed. II, 1997; ed. III, 2002); G. Bachelard, *Apa şi visele,* Bucureşti, 1995 (ed. II, 1997); A. Cohen, *Cartea mamei,* Paris – Bucuresti, 1995; Nina Beberova, *Acompaniatoarea. Trestia revoltată. Boala neagră,* Bucureşti, 1996 (ed. II, 2003); V. şi Danielle Elisseff, *Civilizaţia japoneză*, în colab., Bucureşti, 1996; G. Bachelard, *Aerul şi visele,* Bucureşti, 1997; P. de Mandiargues, *Marginea,* Bucureşti, 1998; M. Proust, *Prizoniera,* Bucureşti, 1998; G. Bachelard, *Pământul şi reveriile voinţei,* Bucureşti, 1998; J. Cocteau, *Scrisoare către americani,* Paris – Bucureşti, 1999; idem, *Pământul şi reveriile odihnei,* Bucureşti, 1999; M. Proust, *Plecarea Albertinei,* Bucureşti, 1999; M. Proust, *Indiferentul,* Bucureşti, 1999; A. Cohen, *Frumoasa Domnului/Belle du Seigneur,* Paris – Bucureşti, 2000; M. Proust, *Timpul regăsit,* Bucureşti, 2000; E. Cioran, *Evreii – un popor de solitari,* Bucureşti, 2001; Y. Apperry, *Diabolus în muzică,* Târgovişte, 2001; P. Rambaud, *Bătălia,* Paris – Bucureşti, 2001; P. -L. Courier, *Pamphlet de pamphlets/Pamfletul pamfletelor,* ed. bilingvă, Paris – Bucureşti, 2002; C. Laurens, *Carnet de bal,* Târgovişte, 2003; H. de Montherlant, *Un asasin îmi e stăpân,* Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 47, 1970; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1971; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 5, 1972; Veronica Porumbacu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1972; V. Igna, în *Steaua*, nr. 3, 1972; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 1, 1973; S. Titel, în *România literară*, nr. 1, 1973; Al. Piru, în *Ramuri*, nr. 6, 1975; P. Miclău, în *Cronica*, nr. 24, 1977; A. Sasu, în *Steaua*, nr. 8, 1977; S. Titel, în *România literară*, nr. 1, 1977; Doina Uricariu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 3, 1978; L. Ciocârlie, în *România literară*, nr. 41, 1982; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 26, 1982; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 6, 1983; (D. C.)

Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 7, 1983; Fl. Mihăilescu, în *Contemporanul*, nr. 15, 1983; Magda Ciopraga, în *Analele Universităţii „Al. I. Cuza”*. Literatură, 1984; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 43, 1985; A. Marino, *ibidem*, nr. 32, 1986; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 8, 1988; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 12, 1988; M. Tupan, în *Luceafărul,* nr. 29, 1993 (interviu); Adriana Bittel, în *România literară,* nr. 20, 1993 (interviu); Gh. Grigurcu, *Peisaj critic,* 1993; Monica Spiridon, în *România literară,* nr. 13, 1995; D. Cristea, în *Luceafărul,* nr. 8, 1995; M. Mincu, în *Contemporanul,* nr. 9, 1999; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 2003. **(A. S.)**

MAXIM Ion, n. 1 iul. 1925, com. Tihău, jud. Sălaj – m. 16 dec. 1980, Timişoara. Critic, poet şi prozator. Fiul lui Augutin Maxim şi al Mariei (n. Vaida), învăţători. Absolvent al Liceului „Sf. Vasile” din Blaj (1943). Debut în rev. şcolară *Mlădiţe* (1941). Tot la Blaj debutează editorial cu vol. de povestiri fantastice *Simfonia neterminată* (1942), semnat cu pseud. Doctor Coppelius. În 1944 participă la luptele de pe frontul din Transilvania şi Ungaria: versurile din *Însemnări pe scut* (1968) şi jurnalul *Oameni în alb* (1970) evocă aceste momente. Termină studii de Filosofie la Univ. din Cluj (1948). Redactor la ziarul *România viitoare* din Sibiu (1944-1946) şi la *Lupta Ardealului* din Cluj (1946-1948). Prof. la Zalău (1948-1949), contabil la Timişoara (1964-1966), apoi psiholog în acelaşi oraş. Dr. în filosofie cu o teză despre formarea problemei cunoaşterii în filosofia presocratică (1971). Publică în *Orizont, Familia, Neue Literatur, Lumina, Tribuna* ş. a., unde semnează cu pseud. Iosif Mirescu. Se afirmă, tardiv, în critică, paralel cu o reluare a preocupărilor de prozator: *Atitudini critice* (1973) ambiţionează conturarea unui tablou al criticii actuale; romanul *Umbra de la Cozia* (1980) evocă un moment din istoria medievală românească. Mai profund, în proza reflexivă (*Pe malul Styxului*, 1980) şi în eseul filosofic, în linia explorării documentului psihologic (*Popas în Afrodisia*, 1978) sau în cea istorică, dedicată filosofiei eline (*Orfeu, bucuria cunoaşterii*, 1976).

OPERA: *Simfonia neterminată*, povestiri, Blaj, 1942; *Cântecul stelelor*, poem dramatic, Blaj, 1945; *Interferenţe*, versuri, Bucureşti, 1968; *Însemnări pe scut*, versuri, Bucureşti, 1968; *Frumuseţe amară*, nuvele, Bucureşti, 1969; *Oameni în alb*, Bucureşti, 1970; *Atitudini critice*, Timişoara, 1973; *Orfeu, bucuria cunoaşterii*, Bucureşti, 1976; *Popas în Afrodisia*, Bucureşti, 1978; *Pe malul Styxului*, roman, Bucureşti, 1980; *Umbra de la Cozia*, roman, Timişoara, 1980.

REFERINŢE CRITICE: G. Dimisianu, *Valori actuale*, 1974; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 46, 1978; T. L. Biräescu, în *Orizont*, nr. 48, 1980; L. Ciocârlie, în *Orizont*, nr. 48, 1980; M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 48, 1980; A. Martin, în *România literară*, nr. 52, 1980; E. Todoran, în *Steaua*, nr. 11, 1980; Al. Tănase, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 3, 1980; V. Andru, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1981; R. Ciobanu, în *Transilvania*, nr. 10, 1981; E. Manu, în *România literară*, nr. 18, 1981; M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 4, 1981; V. Nistor, în *Steaua*, nr. 4, 1981; C. Mircea, în *Orizont*, nr. 27, 1985; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; C. Mircea, în *Luceafărul,* nr. 27, 1995; C. Ungureanu, în *Luceafărul,* nr. 17, 1998. **(M. Mt.)**

MAZILESCU Virgil, n. 11 apr. 1942, Corabia, jud. Olt – m. 13 aug. 1984, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul contabilului Sabin Mazilescu şi al Aurei-Lili (n. Rădulescu). Şcoala primară în com. Cuşmir (1948-1950), la Turnu Severin (1950-1951), Târgu Jiu (1951-1952), Drăgăşani (1952-1957); Liceul „Spiru Haret” din Bucureşti (1957-1959); Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1959-1964). Prof. de lb. şi literatura română în com. Geaca, jud. Ilfov, între 1964 şi 1966; bibliotecar la Bibl. municipală din Ploieşti (1966-1968), secretar al cenaclului literar al Uniunii Scriitorilor, condus de M. R. Paraschivescu (1968-1970); după 1970, redactor al rev. *România*

literară. Debutează în *Povestea vorbii,* suplimentul literar al rev. *Ramuri,* girat de M. R. Paraschivescu (1966); debut editorial cu *Versuri* (1968; premiul rev. *Luceafărul*), urmat de *Fragmente din regiunea de odinioară* (1970), ambele reunite în *Va fi linişte va fi seară* (1979). A publicat singur sau în colab. trad. din Jean Amila, Jack Schaefer, Fernand Fournier-Aubry, Willa Cather. Poet cu deprinderi livreşti, dintre cei ce conservă inocenţa prin ironie, **M.** e, înainte de toate, un tehnician al discursului poetic.

OPERA: *Versuri,* Bucureşti, 1968; *Fragmente din regiunea de odinioară,* Bucureşti, 1970; *Va fi linişte va fi seară,* postfaţă de E. Negrici, Bucureşti, 1979; *Guillaume poetul şi administratorul,* Bucureşti, 1983; *Asketische Zeichen.* Gedichte, Cluj-Napoca, 1988; *Întoarcerea lui Immanuel*, poeme, pref. de Gh. Grigurcu, Bucureşti, 1991; *Poezii,* Bucureşti, 1996; *Little Bones in Winter*, poeme, translated by Th. C. Carlson and D. R. Popa, Bucharest, 1996; *Asketische Zeichen: Gedichte aus dem Rumänischen übersetz von R. -F. Mormont,* Cluj-Napoca, 2001. Traduceri: Jean Amila, *Luna la Omaha*, Bucureşti, 1970 (1992); Jack Schaefer, *Generalul Pingley.* Povestiri din vestul îndepărtat, trad. de Ştefania Deleanu şi ~, Bucureşti, 1973; Willa Cather, *Cazul din Grover Station,* trad. de Ştefania Deleanu şi ~, Bucureşti, 1978; Fernand Fournier-Aubry, *Don Fernando,* I-II, trad. de Ştefania Deleanu şi ~, Bucureşti, 1978; Charles Portis, *Adevăratul curaj,* trad. de Eugenia Antonescu şi ~, Bucureşti, 1979; Henri Delacroix, *Psihologia artei.* Eseu asupra activităţii artistice, trad. de Victor Ivanovici şi ~, pref. de O. Barbossa, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: M. N. Rusu, *Utopica,* 1969; I. Constantin, *Despre poeţi,* 1971; V. Cristea, *Interpretări critice,* 1972; P. Poantă, *Modalităţi…*; V. Felea, *Secţiuni,* 1974; idem, *Aspecte ale poeziei de azi,* III, 1984; D. Cristea, *Un an de poezie,* 1974; Al. Piru, *Poezia…,* II, 1975; M. Mincu, *Poezie şi generaţie,* 1975; M. Iorgulescu, *Scriitori...;* L. Raicu, *Printre contemporani,* 1980; C. Regman, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1982; L. Antonesei, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 1982; E. Simion, *Scriitori…,* III; C. Pricop, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 1984; D. Mureşan, în *Vatra,* nr. 4, 1984; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 10, 1984; E. Negrici, *Introducere…*; D. Flămând, *Intimitatea textului,* 1985; M. Mincu, *Eseu despre textul poetic*, II, 1986; Al. Cistelecan, *Poezie şi livresc,* 1987; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani,* 1994; L. Ulici, *Literatura română contemporană* I, *Promoţia ‘70*, 1995; C. Ţoiu, în *România literară*, nr. 13, 1998; Nora Iuga, *ibidem*, nr. 16, 1999; V. Mureşan, în *Familia,* nr. 2, 2001; Gabriela Ursachi, în *România literară,* nr. 16, 2002; A. Porumboiu, în *Luceafărul,* nr. 30, 2003; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 24, 2003. **(Al. Cs.)**

MAZILU Dan Horia, n. 20 apr. 1943, Piteşti. Istoric literar. Fiul lui Constantin Mazilu şi al Ioanei (n. Niculescu), funcţionari. Studii elementare la Piteşti (1950-1957); Liceul „Nicolae Bălcescu” din acelaşi oraş (1957-1961); Facultatea de Lb. slave a Univ. din Bucureşti (1961-1966). Cadru didactic la Catedra de filologie slavă a Facultăţii de Lb. Străine: preparator (1967-1970), asistent (1970-1975), lector (1975-1982), conf. univ. (1982-1990), prof. din 1991. Dr. în filologie cu *Opera umanistului Udrişte Năsturel în contextul relaţiilor culturale româno-slave* (1972). Lector de lb. şi literatura română la Univ. „Kriment Ohridski” din Sofia (1972-1974); visiting professor la Institutul de Romanistică al Univ. din Viena (1993); bursier în Bulgaria (1988; 1989). Debut în rev. *Argeş* (1969), iar în vol. cu monografia *Udrişte Năsturel* (1974). Colab. la *Revista de istorie şi teorie literară, Limba română, Studii şi cercetări lingvistice, Romanoslavica, Fonetică şi dialectologie, Limbă şi literatură, Analele Universităţii din Bucureşti, România literară, Luceafărul, Argeş*. A mai publicat: *Barocul în literatura română din secolul al XVII-lea* (1976), *Cronicari munteni* (1978), *Varlaam şi Ioasaf. Istoria unei cărţi* (1981), *Literatura română în epoca Renaşterii* (1984), *Proza oratorică în literatura română veche*, I-II (1986-1987); *Vocaţia europeană a literaturii române vechi* (1991), *Recitind literatura română veche,* I-III (1994-2000), *Literatura română barocă în context european* (1996), *Cronicarii moldoveni,*

antologie (1996), *Introducere în opera lui Dosoftei* (1997), *Noi despre ceilalţi* (1999), *Introducere în opera lui Antim Ivireanul* (1999), *O istorie a blestemului* (2001), *Noi printre ceilalţi* (2003). A publicat ed. din N. Cartojan, Şt. Ciobanu, M. Eminescu, D. Cantemir, Gr. Ureche, antologii din cronicari moldoveni, munteni şi brâncoveneşti etc. Trad. din I. Hrihurko şi V. Zemljak. Premiul rev. *Argeş* (1985); Premiul Acad. Romrne (1994); Premiul Centrului Internaţional pentru dialog ecumenic (1996); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (2001). Slavist remarcabil, continuator al direcţiei ilustrate de Şt. Ciobanu la Univ. din Bucureşti, aduce în analiza erudită a textelor vechi sensibilitatea şi gustul unui modern trecut printr-o întinsă cultură.

OPERA: *Udrişte Năsturel*, Bucureşti, 1974; *Barocul în literatura română din secolul al XVII-lea,* Bucureşti, 1976; *Cronicari munteni*, Bucureşti, 1978; *Varlaam şi Ioasaf. Istoria unei cărţi*, Bucureşti, 1981; *Literatura română în epoca Renaşterii*, Bucureşti, 1984; *Proza oratorică în literatura română veche*, I-II, Bucureşti, 1986-1987; *Vocaţia europeană a literaturii române vechi,* Bucureşti, 1991; *Recitind literatura română veche,* I-III, 1994-2000; *Literatură română barocă în context european,* Bucureşti, 1996; *Cronicarii moldoveni,* Bucureşti, 1996; *Introducere în opera lui Dosoftei,* Bucureşti, 1997; *Noi despre ceilalţi. Fals tratat despre imagologie,* Iaşi, 1999; *Introducere în opera lui Antim Ivireanul,* Bucureşti, 1999; *O istorie a blestemului,* Bucureşti, 2001; *Un „Dracula" pe care Occidentul l-a ratat,* Bucureşti, 2001; *Dimitrie Cantemir – un prinţ al literelor,* Bucureşti, 2001; *Voievodul dincolo de sala tronului. Sane din viaţa privată,* Iaşi, 2003; *Noi printre ceilalţi sau Despre literatura peregrinilor,* Bucureşti, 2003. Traduceri: Ivan Hrihurko, *Canalul*, roman, Bucureşti, 1979; Vasil Zemljak, *Stolul de lebede*, roman, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 46, 1974; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 30, 1976; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 40, 1976; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 27, 1976; M. Zamfir, în *Luceafărul*, nr. 41, 1977; V. Drăgan, în *Cronica*, nr. 23, 1977; M. Zamfir, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1977; Al. Duţu, în *Luceafărul*, nr. 12, 1978; (D. C.) Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1978; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 35, 1978; E. Papu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; S. Mătăoanu, în *Argeş*, nr. 1, 1982; I. Poiană, în *Luceafărul*, nr. 40, 1982; Al. Piru, în *Flacăra,* nr. 28, 1984; Vl. Udrescu, în *Rumänien heute*, nr. 11, 1984; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 29, 1984; S. Mătăoanu, în *Argeş*, nr. 2, 1985; M. Ungheanu, *Exactitatea admiraţiei*, 1985; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 326, 1996; Doina Curticăpeanu, în *Steaua,* nr. 4-5, 1996; idem, în *Familia,* nr. 6, 1998; idem, *ibidem,* nr. 3, 1999; (I. B.) Lefter, în *Observator cultural,* nr. 137, 2002; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 623, 2002. **(D. C.)**

MAZILU Dumitru, n. 29 nov. 1922, Broşteni, jud. Vrancea – m. 12 iul. 1981, Bucureşti. Traducător. Fiul învăţătorului Dionisie Mazilu şi al Matildei (n. Georgescu). Liceul „Mihai Viteazul" din Bucureşti (1933-1941); licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1945). Între 1941 şi 1943 urmează doi ani şi la Facultatea de Litere. Lucrează ca bibliotecar, avocat, redactor la ESPLA, redactor-şef la Editura Univers şi apoi lector principal la serviciul de sinteză şi coordonare tematică al Centralei Editoriale. Debutează editorial în 1954, cu o trad. din Howard Fast. A transpus în româneşte nenumărate titluri din literaturile engleză şi americană, excelând în special în trad. romanului american modern.

OPERA: *Spre culmile Carpaţilor*, însemnări de călătorie, Bucureşti, 1955 (în colab. cu O. Maniţiu). Traduceri: Howard Fast, *Calvarul lui Sacco şi Vanzetti*, trad. de ~, Bucureşti, 1954; idem, *Cina cea de taină*, trad. de ~, Bucureşti, 1956; John Steinbeck, *Căluţul roib*, trad. de ~, Bucureşti, 1957; Jack London, *Martin Eden*, trad. de ~, Bucureşti, 1958; idem, *Călcâiul de fier*, trad. de ~, Bucureşti, 1960; John Steinbeck, *Fructele mâniei*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1963; Erskine Caldwell, *Jenny,* trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1965; Ernest Hemingway, *Pentru cine bat clopotele*, trad. de ~, Bucureşti, 1965; Charlotte Brontë, *Jane Eyre*, trad. de ~ şi P. B. Marian, Bucureşti, 1966 (ed. II, 1970; ed. III, 1972); Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Gray*, trad. de ~, Bucureşti, 1967 (ed. II, 1969); Ernest

Hemingway, *Fiesta*, trad. de ~, Bucureşti, 1968; Herbert Read, *Semnificaţia artei*, trad. de ~, Bucureşti, 1969; G. S. Feves, *Povestiri dintr-o rezervaţie indiană*, selecţie, cuvânt de întâmpinare şi trad. de ~, Bucureşti, 1971; Richard Llewellyn, *Ce verde era valea mea*, trad., cuvânt înainte şi note de ~, Bucureşti, 1971; Jack London, *Martin Eden*, trad., cuvânt înainte şi note de ~, Bucureşti, 1971 (ed. II, 1976; ed. III, 1984); E. H. Gombrich, *Artă şi iluzie*. Studiu de psihologie a reprezentării picturalei, trad. de ~, Bucureşti, 1973; Charlotte Brontë, *Shirley*, trad. de ~, Bucureşti, 1974 (ed. II, 1986); John Steinbeck, *Păşunile raiului*, trad. de ~, Bucureşti, 1975; Francis Parkman, *Pe calea Oregonului*, trad. şi note de ~, Bucureşti, 1978; Gordon Landsborough, *Vulpile deşertului*, trad. de ~, Bucureşti, 1979.

REFERINŢE CRITICE: L. Călin, în *România literară*, nr. 29, 1981; D. Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 30, 1981. **(V. S.)**

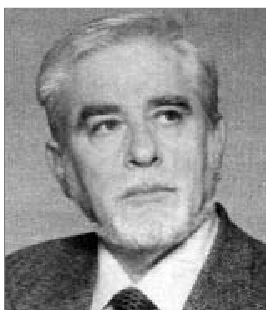

MAZILU Teodor, n. 11 aug. 1930, Bucureşti – m. 18 oct. 1980, Bucureşti. Dramaturg, prozator şi poet. Fiul lui Teodor Mazilu, muncitor, şi al Mariei (n. Mureşanu). Liceul la Bucureşti (1940-1945). Absolvent al Facultăţii Muncitoreşti. Redactor la *Tinereţea* (1946-1947), *Tânărul muncitor* (1947-1949) şi *Scânteia tineretului* (1949-1956). Din 1959, redactor la *Gazeta literară.* Elev al Şcolii de Literatură „Mihai Eminescu”, debutează cu poezie în *Flacăra* (1949). Debut editorial cu *Insectar de buzunar* (1956), culegere de foiletoane şi schiţe satirice, nu fără o vervă absolut personală, vizibilă mai bine în culegerea din 1957, *Galeria palavragiilor*. Colab. la *Contemporanul* (unde deţine cronica sportivă), *Flacăra* (unde semnează o rubrică de foiletoane satirice), *Luceafărul* (cu eseuri pe teme morale), *România literară.* Publică schiţe (*Galeria palavragiilor*, 1957; *Vara pe verandă,* 1966; *Doamna Voltaire*, 1979), nuvele (*Înmormântare pe teren accidentat*, 1973), romane (*Bariera*, 1959; *Aceste zile şi aceste nopţi*, 1962; *Într-o casă străină,* I-II, 1975; *O singură noapte eternă,* 1975), teatru (*Acordeonistul*, 1974; *Frumos e în septembrie la Veneţia*, 1973; *Mobilă şi durere*, 1981), poezii (*Cântece de alchimist*, 1972), eseuri (*Ipocrizia disperării*, 1972). Trad., în colab., din Massimo Azeglio, Marti Larni, Carlo Manzoni. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1969 şi 1978; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1975; Premiul „Ion Creangă” al Acad. pe 1960.

OPERA: *Insectar de buzunar*, Bucureşti, 1956; *Galeria palavragiilor.* Audienţe. Schiţe. Portrete, Bucureşti, 1957; *Bariera*, roman, Bucureşti, 1959 (ed. II, 1961; ed. III, revăzută, 1970); *Aceste zile şi aceste nopţi*, roman, Bucureşti, 1962; *Acordeonistul*, comedie într-un act, Bucureşti, 1964; *O plimbare cu barca*, proză satirică, Bucureşti, 1964; *Vara pe verandă,* schiţe, Bucureşti, 1966; *Necunoscutul şi iubirea*, comedie într-un act, Bucureşti, 1968; *O sărbătoare princiară*, comedie într-un act, Bucureşti, 1969; *Proză satirică,* Bucureşti, 1969; *Teatru*, Bucureşti, 1971; *Cântece de alchimist*, Bucureşti, 1972; *Fotbalul n-a fost creat de diavol*, Bucureşti, 1972; *Ipocrizia disperării*, Bucureşti, 1972; *Pălăria de pe noptieră,* Bucureşti, 1972; *Pâinea la loc fix*, Bucureşti, 1972; *Este corida o luptă cu moartea?,* Bucureşti, 1973; *Frumos e în septembrie la Veneţia*, Bucureşti, 1973; *Înmormântare pe teren accidentat*, nuvele, Bucureşti, 1973; *Într-o casă străină,* roman, I, Bucureşti, 1975; *Iubiri contemporane*, Bucureşti, 1975; *O singură noapte eternă,* roman, Bucureşti, 1975; *Elegie la pomana porcului*, Bucureşti, 1976; *Fugiţi, vin clienţii!*, piesă într-un act, Bucureşti, 1979; *Doamna Voltaire*, schiţe şi scene comice, Bucureşti, 1979; *Pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni*, Bucureşti, 1980; *Mobilă şi durere*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1981; *Soarele şi ambianţa*, schiţe şi nuvele, pref., note, selecţie de L. Raicu, tabel cronologic de I. Mazilu, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: M. Petroveanu, *Pagini critice*, 1958; S. Bratu, *Cronici*, 1958; I. Vitner, *Prozatori contemporani*, 1962; S. Damian, *Direcţii şi tendinţe în proza nouă,* 1963; M. Novicov, *Literatura şi viaţa*, 1965; D. Săraru, *Teatru românesc şi interpreţi contemporani*, 1966; V. Silvestru, *Prezenţa teatrului*, 1968; V. Cristea, *Interpretări critice*, 1970; G. Dimisianu, *Prozatori de azi*, 1970; N. Ciobanu, *Critica în primă instanţă,*

1974; idem, *Incursiuni critice*, 1975; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1976; L. Raicu, *Critica – formă de viaţă,* 1976; G. Dimisianu, *Nouă prozatori*, 1976; C. Ungureanu, *Proză şi reflexivitate*, 1977; Ecaterina Oproiu, în *Contemporanul*, nr. 6, 1979; V. Silvestru, în *România literară,* nr. 12; 40; 51, 1979; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară,* nr. 43, 1980; I. Vartic, în *Familia*, nr. 12; 24, 1982; L. Raicu, în *România literară,* nr. 17, 1982; Val Condurache, *Fantezii critice*, 1983; R. Diaconescu, *Dramatugia românească contemporană*, 1983; Fl. Faifer, *Dramaturgia românească, între clipă şi durată*, 1983; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; E. Simion, *Scriitori...*, III; I. Cristoiu*, Lumea literaturii*, 1986; V. Silvestru, *Umorul în literatură şi artă*, 1988; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 44, 1996; A. Sasu–Mariana Vartic, *Dramaturgia românească...,* III; B. Ulmu, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 2002; Cristina Ionică, în *România literară,* nr. 36, 2002, Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 4, 2002; Ana Marinescu, în *Luceafărul,* nr. 29, 2003. **(E. S.)**

MAZILU-CRÂNGAŞU Ioan (numele la naştere: Mazilu), n. 15 febr. 1938, Bucureşti. Poet. Fiul lui Nicolae Mazilu, ospătar, şi al Sofiei (n. Marinescu). Şcoala primară (1944-1948), apoi Liceul „Gh. Şincai” din Bucureşti (1948-1955); studii întrerupte la Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1955-1958; în anul III este exmatriculat pentru „atitudini nonconformiste” şi deferit Comisariatului militar pentru încorporare). Corector la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă (1960-1962); artist liric la Ansamblul C. C. S., Teatrul de Stat de Operetă şi Teatrul de Operă şi Balet (1962-1969); a lucrat în domeniul industrial (serviciul de aprovizionare) şi la Întreprinderea Cinematografică a municipiului Bucureşti. În 1985 se stabileşte în Statele Unite (se repatriază în 1996). Colab. la *Luceafărul*, *Flacăra*, *Lumea liberă românească* (New York, Statele Unite), *Românul liber* (Londra, Marea Britanie), *Romanian Morning Star* (Canada) etc. Debutează cu versuri în *Amfiteatru* (1961). Publică vol. de poezii *Carcera cu oglinzi* (1997); *Cămaşa de sare* (2000), *Trianglu* (2001) şi *Măştile luminii* (2002).

OPERA: *Carcera cu oglinzi*, versuri, Bucureşti 1997; *Cămaşa de sare*, versuri, Bucureşti, 2000; *Trianglu*, versuri, Bucureşti, 2001; *Măştile luminii*, versuri, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Victoria Milescu, în *Universul cărţii*, nr. 5, 2000; Geo Vasile, în *Contemporanul*, 22 iun. 2000; Mariana Ionescu, în *Universul cărţii*, nr. 8-9, 2001; Victoria Milescu, *ibidem*, nr. 8-9, 2002; T. Georgescu, în *Flacăra*, nr. 24, 2002; Fl. Popescu, în *Economistul* (Supliment literar), nr. 220, 2003. **(A. S.)**

MĂCIUCĂ Constantin, n. 13 oct. 1927, satul Drăguţeşti, com. Iaşi, jud. Gorj. Istoric literar şi eseist. Fiul lui Sebastian Măciucă, subofiţer, şi al Marinei (n. Negrea). Şcoala primară în com. natală (1934-1938); continuă studiile la Liceul „Gh. Lazăr” din Sibiu (1938-1943), apoi la Liceul „Tudor Vladimirescu” din Târgu Jiu (1943-1946); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1946-1950). Asistent la aceeaşi Facultate (1950-1952); redactor la Editura pentru Literatură şi Artă (1951-1955); redactor-şef la Editura Tineretului (1955-1964); director al Editurii pentru Literatură Universală (1964-1968); director coordonator la I. S. C. E., Cartimex (1968-1969); director al Centralei editoriale (1969-1971); director al Direcţiei de spectacole artistice la Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste (1971-1982); redactor principal la Editura Eminescu (1982-1987); director artistic al Teatrului Naţional din Bucureşti (1990-1993). Prof. asociat la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografie (19731977), la Univ. „C. Brâncoveanu” din Brăila (1992-1994) şi la Univ. Ecologică din Bucureşti (1997-1998). Colab. la *Contemporanul*, *Gazeta literară*, *Luceafărul*, *România literară*, *Secolul 20*, *Viaţa Românească*, *Cahiers roumains d'études littéraires* etc. A editat, în colab. cu M. Gafiţa, *Scriitori români despre frumuseţile patriei* (1954). Debutează în *Viaţa Românească* (1958). Debut

editorial cu monografia *Dimitrie Cantemir* (1962), urmată de studii şi eseuri teatrale (*Viziuni şi forme teatrale*, 1983; *Motive şi structuri dramatice*, 1986; *Teatrul şi teatrele*, 1989). Ed., studii introductive şi pref. la vol. de I. Ghica. B. P. Hasdeu, I. Slavici, V. Eftimiu, D. Cantemir, I. Al. Odobescu, I. Heliade-Rădulescu, V. Alecsandri etc. Premiul „I. L. Caragiale" al Acad. Române (1990).

OPERA: *Dimitrie Cantemir*, monografie, Bucureşti, 1962 (ed. II, 1973); *Viziuni şi forme teatrale*, eseuri, Bucureşti, 1983; *Motive şi structuri dramatice*, eseuri, Bucureşti, 1986; *Teatrul şi teatrele*, eseuri, Bucureşti 1989.

REFERINŢE CRITICE: P. Teodor, în *Steaua*, nr. 2, 1963; Fl. Mugur, în *Scânteia*, 14 apr. 1964; E. Manu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1966; idem, în *Săptămâna*, 18 mai 1973; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1973; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 16, 1984; idem, *ibidem*, nr. 37, 1986; M. Popescu, în *Flacăra*, nr. 5, 1986; V. Silvestru, în *Tribuna României*, nr. 397, 1989. **(A. S.)**

MĂDUŢA Ilie, n. 22 mai 1927, com. Dezna, jud. Arad. Poet şi prozator. Fiul lui Ilie Măduţa, fierar, şi al Rozaliei (n. Palade). Şxoala primară în com. natală (1933-1938); Liceul teoretic „Moise Nicoară" din Arad (1938-1946); licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Cluj (1946-1950); studii neterminate de drept. Inspector în Ministerul Industriei Uşoare (1950-1951); achizitor şi referent tehnic la Prodexport Timişoara şi Arad (1952-1962); normator la cariera de piatră Brănişca (1961-1963); bibliotecar la Şcoala profesională „Vasile Roaită" din Arad (1963-1964); prof. la Şcolile generale din com. Dezna (1964-1966) şi Mişca (1967-1970), apoi la licee din Chişineu-Criş (din 1970). Colab. la *Scrisul bănăţean, Orizont, Familia, Tribuna* etc. Debutează în *Scrisul bănăţean* (1956). A publicat vol. de versuri *Corabia autohtonă* (1969), *Măşti de zăpadă* (1975), *Tărâmul de flacără* (1976), *Paloşul strămoşesc* (1977), *Privighetoarea albă* (1979), *Nălucile de aur* (1980), *Voicu şi craiul şerpilor* (1980), *Albastra putere a lirei* (1984), *Aur şi scrum* (1987) şi romanul *Orarul păstrăvului şi al mierlei* (1982). Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (1969); Premiul Uniunii Scriitorilor (1982).

OPERA: *Corabia autohtonă,* versuri, Bucureşti, 1969; *Măşti de zăpadă,* versuri, Timişoara, 1973; *Vacanţa perpetuă,* versuri, Bucureşti, 1975; *Tărâmul de flacără,* versuri, Timişoara, 1976; *Paloşul strămoşesc,* versuri, Bucureşti, 1977; *Privighetoarea albă,* versuri, Bucureşti, 1979; *Nălucile de aur,* versuri, Bucureşti, 1980; *Voicu şi craiul şerpilor,* versuri, Bucureşti, 1980; *Orarul păstrăvului şi al mierlei,* roman, Bucureşti, 1982; *Albastra putere a lirei,* versuri, Timişoara, 1984; *Aur şi scrum,* versuri, cuvânt înainte de Şt. Aug. Doinaş, Bucureşti, 1987.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *Luceafărul,* nr. 19, 1974; Al. Ruja, în *Familia,* nr. 3, 1974; L. Alexiu, în *Orizont,* nr. 45, 1075; E. Barbu, în *Luceafărul,* nr. 13, 1976; V. Mazilescu, în *România literară,* nr. 42, 1976; Al. Cistelecan, în *Familia,* nr. 1, 1980; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1980; Şt. Aug. Doinaş, în *Familia,* nr. 8, 1986; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei,* 1986; idem, în *România literară,* nr. 41, 1989. **(A. S.)**

MĂINESCU Tudor (prenumele la naştere: Constantin), n. 23 febr. 1892, Caracal – m. 15 mart. 1977, Bucureşti. Poet, prozator şi traducător. Fiul lui Vasile Măinescu, funcţionar la poştă, şi al Theoniei (n. Dobritescu). Clasele primare şi gimnaziale la Craiova, Bucureşti şi Mizil, iar liceul la Ploieşti şi Galaţi. Urmează un an la Facultatea de Medicină din Bucureşti, altul la Conservatorul de Artă Dramatică (clasa C. I. Nottara), apoi Facultatea de Drept, începută la Bucureşti şi terminată la Iaşi (licenţa în 1923). Intră în magistratură (1924), ca ajutor de judecător la Celari, apoi judecător la Tribunalul din Slatina, urcând ulterior toate treptele ierarhiei, până la cea de consilier la Curtea de Apel din Bucureşti.

MĂLĂNCIOIU

Debutează cu versuri satirice la rev. *Scena* (1916). Remarcat de G. Topârceanu, este prezentat şi publicat în rev. *Însemnări literare* (1919). Debut editorial cu vol. de versuri *O picătură de parfum*... (1929), bine primit de Al. A. Philippide, T. Arghezi, D. Botez, ş. a. Publică apoi epigrame (*Surâs*..., 1931), versuri (*O fată mică se închină*, 1935), schiţe şi povestiri (*Întâmplări vesele pentru oameni trişti*, 1943) şi colaborează intens la *Viaţa Românească, Gândul nostru, Adevărul literar şi artistic, Vremea, Universul literar, Bilete de papagal, Curentul literar, Universul, Veac nou* etc. După 1944, scriitorul devine mai prolific, publicând noi vol. de versuri (*Flori şi ghimpi* 1956; *Florile prieteniei*, 1959; *Versuri clare*, 1961; *Florile vieţii*, 1962; *Soare cu dinţi*, 1972), satire, fabule şi epigrame (*Muzică uşoară*, 1961), schiţe satirice şi povestiri (*Schiţe oarecum vesele*, 1966; *Curăţitorii de pete*, 1974), cărţi pentru copii (*Bagaje uşoare*, 1961; *Azi, Neptun şi Nicuşor vor să facă un vapor*, 1965; *Păţaniile fraţilor Chiţ-Chiţ*, 1965; *3 şi cu Roşcatu 4,* 1968; *Dana, Dan şi Roboţel*, 1976). Colaborează la *Gazeta literară, Steaua, Iaşul literar, Orizont, Tribuna, Albina, Tânărul scriitor, Familia, Presa noastră, Cravata roşie, Luminiţa, Arici Pogonici, Urzica* etc. A prefaţat şi îngrijit o ed. din epigramele lui Cincinat Pavelescu (1966). Traduce din O. Ceciotchina, G. Boiko, V. Hugo, A. Seghers, P. Antokolski, S. Marşak, Racine, Marţial, La Fontaine, Vl. Ciocov, M. Aymé, St. Leacock, Juvenal ş. a.

OPERA: *O picătură de parfum*..., versuri, Bucureşti, 1929; *Surâs*..., versuri, Bucureşti, 1931; *O fată mică se închină*, versuri, Bucureşti, 1935; *Întâmplări vesele pentru oameni trişti*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1943; *Flori şi ghimpi*, versuri, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1967); *Florile prieteniei*, versuri, Bucureşti, 1959; *Bagaje uşoare*, cronici rimate, ghicitori, epigrame, Bucureşti, 1961; *Muzică uşoară*, satire, fabule, epigrame, Bucureşti, 1961; *Versuri clare*, Bucureşti, 1961; *Florile vieţii*, poezii, cuvânt către cititori de D. Botez, Bucureşti, 1962; *Azi, Neptun şi Nicuşor vor să facă un vapor*, Bucureşti, 1965; *Păţaniile fraţilor Chiţ-Chiţ* (pe muzică de M. Neagu, cu desene de Clelia Otone şi Fl. Obreja), Bucureşti, 1965; *Schiţe oarecum vesele*, Bucureşti, 1966; *3 şi cu Roşcatu 4*, Bucureşti, 1968; *Soare cu dinţi*, versuri, cuvânt înainte de F. Băileşteanu, Bucureşti, 1972; *Curăţitorii de pete*, nuvele, Bucureşti, 1974; *Dana, Dan şi Roboţel*, Bucureşti, 1976. Traduceri: Olga Ceciotchina, *China eliberată*, trad. de P. Bandrabur şi ~, Bucureşti, 1951; G. Boiko, *Vom fi mineri*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1954; Victor Hugo, *Mizerabilii*, roman, trad. din lb. fanceză de Lucia Demetrius, ~ şi I. Costin, I-V, Bucureşti, 1954-1955 (altă ed., I-V, 1993; I-III, 2003); Anna Seghers, *Nuntă la Haiti*, nuvele, în româneşte din lb. germană de ~, Bucureşti, 1955; Pavel Antokolski, *Pe-o ulicioară dincolo de Arbat*, poem, în româneşte de ~ şi A. Antonescu, Bucureşti, 1956; Victor Hugo, *Marion Delorme*, dramă în cinci acte, în româneşte de ~, Bucureşti, 1957; Racine, *Teatru. Fedra*, în româneşte de ~, pref. de Elena Vianu, Bucureşti, 1959; G. Boiko, *Surorile ştrengăriţe*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1960; S. Marşak, *Despre un hipopotam. Cum să te porţi. Poveste despre doi pisoi*, trad. de ~, Bucureşti, 1960; Marcus Valerius Martialis, *Epigrame*, trad. de ~, note de T. Costa, Bucureşti, 1961: La Fontaine, *Fabule*, trad. de ~, Bucureşti, 1961; Vladimir Ciocov, *Versuri*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1964; Marcel Aymé, *Omul care trece prin zid*, schiţe, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1965; Stephen Leacock, *Povestiri umoristice*, trad. de ~ şi Michaela Ghiţescu, pref. de ~, Bucureşti, 1965; Juvenal, *Epigrame*, în româneşte de ~ şi Al. Hodoş, pref. de I. Fischer, Bucureşti, 1967; A. P. Flaccus, D. I. Juvenal, (M. V.) Martialis, *Satire şi epigrame*, în colab., Bucureşti, 1967.

REFERINŢE CRITICE: Al. A. Philippide, în *Adevărul literar*, nr. 463, 1929; T. Arghezi, în *Ramuri*, nr. 10-11, 1929; D. Botez, în *Viaţa Românească*, nr. 11-12, 1929; E. Jebeleanu, în *Dimineaţa*, 20 ian. 1936; I. Oarcăsu, în *Steaua*, nr. 9, 1956; D. Costea, în *Iaşul literar*, nr. 10, 1956; M. Petroveanu, în *Gazeta literară*, nr. 32, 1956; Al. Hanţă, în *Tânărul scriitor*, nr. 7, 1957; C. Baltag, în *Gazeta literară*, nr. 28, 1959; Gh. Ciompec, în *Luceafărul*, nr. 13, 1959; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 12, 1961; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 51, 1965; E. Manu, în *Luceafărul*, nr. 20, 1968; Perpessicius, *Opere*, IV-V, 1971-1972; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 12, 1977; N. Gheran, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 671, 2003. **(I. R.)**

MĂLĂNCIOIU Ileana, n. 23 ian. 1940, com. Godeni, jud. Argeş. Poetă. Fiica lui Petre Mălăncioiu şi a Elenei (n. Dumitrache), agricultori. Liceul la Câmpulung-Muscel (bacalaureat în 1957); urmează apoi Şcoala Tehnică Financiară din Bucureşti (1960), după care se înscrie la Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti (licenţa în 1968). Dr. în filosofie (1977). Din 1980, redactor la *Viaţa Românească*. Adebutat cu versuri în *Luceafărul* (1965). Alte colab. la *România literară, Viaţa Românească, Steaua, Tribuna, Amfiteatru* ş. a. Debut editorial cu vol. *Pasărea tăiată* (1967), de inspiraţie aparent „tradiţionalistă"; în realitate, **M.** propune de pe atunci o poezie care, pornind de la evenimente obişnuite, banale, dezvoltă în jurul nucleului narativ o atmosferă de ritual şi magie. Dacă abandonează cadrul rustic iniţial, în favoarea unui univers emblematic, de sursă livrescă, cu elemente biblice, folclorice sau de ev mediu stilizat, cărţile următoare – de la *Către Ieronim* (1970) şi *Inima reginei* (1971), la *Peste zona interzisă* (1979) şi *Sora mea de dincolo* (1980) – accentuează, în schimb, caracterul riualic şi de invocaţie al discursului liric. Erosul şi moartea, adesea în strânsă comunicare, rămân temele mari ale acestei poezii. Lirismul ei conturează un univers halucinant, populat, ca la unii romantici (Poe, Eminescu), de fiinţe situate la limita dintre realitate şi vis, proiecţii ale unei mari tensiuni afectiv-spirituale. Teama şi cutremurarea metafizice se deplasează tot mai mult (*Linia vieţii* – 1982; *Urcarea muntelui* – 1985; *Poezii* – 1996), către timpul şi spaţiul istoriei: angoasă în faţa represiunii generalizate, a lipsei de libertate, a golului existenţial, ce-şi caută compensaţia în patosul apelului la regenerarea morală. Ţinuta de personaj tragic a subiectului liric aflat în situaţii-limită rămâne pregnantă, într-o poezie cu structură frecvent parabolică şi atmosferă expresionistă, care prelucrează creator şi un număr de motive lirice bacoviene. Remarcabile prin fineţea analizei şi largul orizont cultural-filosofic sunt eseurile din vol. *Vina tragică* (1978), consacrate tragicilor greci, lui Shakespeare, Dostoievski, Kafka. Publicistică literară şi de atitudine civică în *Călătorie către mine însămi* (1987) şi *Crimă şi moralitate* (1993). Premiul „M. Eminescu" al Acad. pe 1973; Premiul Uniunii Scriitorilor (1979; 1993) şi al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1982); Premiul naţional de poezie „Mihai Eminescu" (1995); Marele premiu pentru poezie „Lucian Blaga" (1997).

OPERA: *Pasărea tăiată,* versuri, Bucureşti, 1967; *Către Ieronim,* versuri, Bucureşti, 1970; *Inima reginei*, versuri, Bucureşti, 1971; *Poezii*, Bucureşti, 1973; *Crini pentru domnişoara mireasă*, versuri, Bucureşti, 1973; *Ardere de tot*, versuri, Bucureşti, 1976; *Vina tragică*, eseuri, Bucureşti, 1978 (ed. II, revăzută, Iaşi, 2001); *Peste zona interzisă*, versuri, Bucureşti, 1979; *Sora mea de dincolo*, versuri, Bucureşti, 1980 (ed. II, 1992); *Poeme*, cuvânt înainte de L. Raicu, Bucureşti, 1980 (ed. II, 1992); *Linia vieţii*, versuri, Bucureşti, 1982; *Peste zona interzisă/A travers la zone interdite*, ed. bilingvă, trad. fr. de Annie Bentoiu, pref. de E. Negrici, Bucureşti, 1984; *Urcarea muntelui*, Bucureşti, 1985 (ed. II, necenzurată şi adăugită, 1992); *Peste zona interzisă/Across the Forbidden Zone,* trad. de D. Dumitrescu, pref. de V. Cristea, Bucureşti, 1985; *Călătorie spre mine însămi*, publicistică, Bucureşti, 1987 (ed. II, revăzută şi adăugită, Iaşi, 2000); *A vorbi într-un pustiu,* Bucureşti, 1987 (ed. II, Iaşi, 2002); *Ardere de tot,* antologie lirică, Bucureşti, 1992; *Crimă şi moralitate*. Eseuri politice, Bucureşti, 1993; *Poezii*, Bucureşti, 1996; *Cronica melancoliei*, publicistică, Bucureşti, 1998; *Linia vieţii*, versuri, cu o prefaţă de N. Manolescu, Bucureşti, 1999; *Recursul la memorie.* Convorbiri cu D. Cristea-Enache, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: P. Poantă, *Modalităţi...*; Al. Paleologu, *Simţul practic*, 1974; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice*, 1974; Al. Piru, *Poezia...*, I; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1976; M. Niţescu, *Poeţi contemporani*, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi români de azi*, 1979; L. Raicu, *Printre contemporani*, 1980; idem, în *România literară*, nr. 41, 1982; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1983; N. Steinhardt, *Critica la persoana întâi*, 1983; C. Tuchilă, *Cetăţile poeziei*, 1983; E. Simion, *Scriitori...*, III; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 11, 1985; I. Em. Petrescu, în *Steaua*, nr. 5, 1985; E. Negrici, *Introducere...*; D. Micu, *Limbaje moderne...*; R. C. Cristea, în *Familia,*nr. 3, 1988; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 9, 1988; Gabriela Melinescu, în *România literară*, nr. 28, 1996; Ioana Pârvulescu, *ibidem*, nr. 30, 1997; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 11-12, 1997; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 25, 1998; C. Ungureanu, în

Orizont, nr. 2, 1999; Irina Petraş, în *Contemporanul,* nr. 40, 2000; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 2, 2001; (M. V.) Buciu, în *Contemporanul,* nr. 48-52, 2002; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 633, 2002; I. Constantin, în *România literară,* nr. 40, 2003; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 689, 2003; M. Morariu, în *Familia,* nr. 1, 2003; C. Stănescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 697, 2003. **(I. P.)**

MĂLUŢ Mircea (preud. lui Marcel Seserman), n. 9 iul. 1963, Beclean, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet şi eseist. Fiul lui Grigore Seserman, muncitor, şi al Rafilei (n. Seserman). Studii elementare în satul natal (1970-1978); Liceul pedagogic din Năsăud (1978-1982); licenţiat al Facultăţii de Matematică a Univ. din Cluj (1983-1987). Prof. la Şcoala generală Stupini (1987-1989), Şcoala generală Bichigiu (1989), Liceul electrotehnic din Bistriţa (1990-1991) şi Şcoala generală Tărpiu (1991-1993); din 1993, bibliotecar la Bibl. judeţeană Bistriţa-Năsăud. Colab. la *Astra, Steaua, Dacia literară, Minerva, Mişcarea literară* etc. Debutează în *Steaua* (1989). Autor a două vol. de versuri: *Exilul lacrimii* (1992) şi *Fragmente din monografiile imperiului* (2002). A îngrijit ed. *Generaţia amânată* de L. Valea (2002). Premiul rev. *Steaua* (1989); Premiul Muzeului Literaturii Române din Iaşi (1991).

OPERA: *Exilul lacrimii,* versuri, Cluj-Napoca, 1992; *Fragmente din monografiile imperiului,* versuri, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A. Horvath, în *Steaua,* nr. 8-9, 1993; Al. Cistelecan, în *Luceafărul,* nr. 23, 1994; O. Nuşfelean, în *Tribuna,* nr. 5, 1994; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 29, 1999; idem, *Poezia română contemporană,* II, 2000; idem, în *România literară,* nr. 43, 2002; I. Pintea, *Admiraţii ortodoxe,* 2003. **(A. S.)**

MĂNESCU Theodor, n 16 oct. 1930, Bucureşti – m. 11 mai 1990, Bucureşti. Dramaturg. Fiul lui Virgil-Atanase Mănescu, ziarist, şi al Elisabetei (n. Ionescu). Şcoala primară „Mântuleasa”, Liceul „Spiru Haret” (1937-1945) şi Liceul „Ion Neculce” din Bucureşti (1946-1949). Absolvent al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1949-1954; licenţa în 1972). În 1947 face parte din brigada „Horia, Cloşca şi Crişan” care editează, în Iugoslavia, ziarul *Borba za omladinskai Pruz (Lupta pentru linia ferată)*. Redactor, apoi şef de secţie la Editura Tineretului (1949-1952); muncitor necalificat la Uzinele „23 August” (1952); corector (1952-1953); liber profesionist (1953-1955); angajat la Casa Centrală a Creaţiei Populare (1955-1972), în Direcţia teatrelor din cadrul Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste (1972-1978); din 1978, redactor-şef adjunct al rev. *Teatrul*. Debutează, în 1953, cu piesa *Simion Albac* (în colab. cu Silvia Andreescu). Alte piese de teatru: *Nepotrivire* (1956), *Vecinii* (1962), *Unde-s marile iubiri?, Cine aşteaptă flori?* (1967), *Epoleţii invizibili* (1969), *Iubitul meu fără nume* (1969), *Podul sau Curierul special* (1977), *Excursia* (1977), *Noaptea pe asfalt* (1981). Premiul II la Festivalul Mondial al Tineretului şi Studenţilor pentru piesa *Comoara* (1953). Piesa *Unde-s marile iubiri?* a fost radiodifuzată la Radioteleviziunea franceză (1970).

OPERA: *Elevii utemişti în lupta pentru însuşirea culturii şi ştiinţei*, Bucureşti, 1951; *Nepotrivire*, piesă într-un act, în colab. cu Silvia Andreescu, Bucureşti, 1956; *Vecinii,* piesă într-un act, în colab. cu Silvia Andreescu, Bucureşti, 1962; *Unde-s marile iubiri?. Cine aşteaptă flori?*, Bucureşti, 1967; *Epoleţii invizibili*, Bucureşti, 1969; *Iubitul meu fără nume*, Bucureşti, 1969; *Drame şi comedii*, în colab. cu Silvia Andreescu, Bucureşti, 1972; *Podul sau Curierul special*, comedie dramatică într-un act, Bucureşti, 1977; *Excursia*, piesă în două părţi, Bucureşti, 1977; *Noaptea pe asfalt*, Bucureşti, 1981; *Politica*, teatru comentat, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: C. Paiu, în *Cronica*, nr. 24, 1971; Al. Popovici, în *Teatrul*, nr. 10, 1973; Margareta Bărbuţă, în *Contemporanul*, nr. 42, 1973;

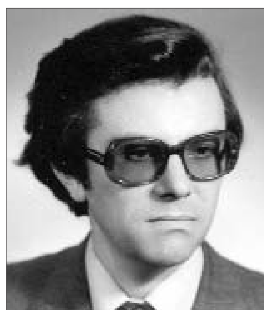
C. Paraschivescu, în *Teatrul*, nr. 1, 1974; D. Săraru, în *Săptămâna*, nr. 291, 1976; I. Lazăr, în *România literară*, nr. 7; 29, 1976; R. Diaconescu, în *Ramuri*, nr. 2, 1977; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 39, 1978; I. Lazăr, *ibidem*, nr. 28, 1979; V. Silvestru, *ibidem,* nr. 38, 1980; I. Horea, *ibidem,* nr. 46, 1980; M. Ghiţulescu, în *Steaua*, nr. 10, 1983; idem, *O panoramă...*; D. Kivu, în *Contemporanul*, nr. 23, 1986; idem, în *Teatrul*, nr. 7-8, 1986; C. Stănescu, în *România literară*, nr. 10, 1987; Ileana Popovici, în *Teatrul,* nr. 3, 1990. **(D. C. M.)**

MĂNIUŢIU Mihai, n. 30 oct. 1954, Cluj. Prozator şi eseist. Fiul lui Valer Măniuţiu, pilot, şi al Martei (n. Bărbat), coristă de operă. Şcoala elementară şi liceul la Cluj; absolvent al Academiei de Teatru şi Cinematografie din Bucureşti (1978). Regizor la Teatrul Naţional din Cluj (din 1978). A colaborat cu mai multe teatre din ţară, punând în scenă spectacole precum *Emigranţii* de Slavomir Mrozek (1978), *Perşii* de Eschil (1979), *Afară în faţa uşii* de W. Borchert (1979), *Labirintul* de Arrabal (1980), *Macbeth* de Shakespeare (1982), *Cu uşile închise* de Sartre (1983), *Viaţa e vis* de Calderón (1984), *O, ce zile frumoase* de Beckett (1985), *Îmblânzirea scorpiei* de Shakespeare (1986), *Burghezul gentilom* de Molire (1987), *Antoniu şi Cleopatra* de Shakespeare (1988 – Premiul ATM pentru cel mai bun spectacol al anului) etc. A publicat vol. de proză scurtă (*Un zeu aproape muritor,* 1982; *Istorii pe care n-am să le scriu,* 1998; *Spune Scardanelli,* 2001; *Autoportret cu himere,* 2001; *Omphalos,* 2001), eseuri (*Redescoperirea actorului,* 1985; *Cercul de aur,* 1989; *Act şi mimare,* 1989; *Cercul de aur,* 2003), aforisme (*Exorcisme,* 1996) şi poeme (*Scene intime, scene de masă,* 2001).

OPERA: *Un zeu aproape muritor*, proză scurtă, Cluj, 1982; *Redescoperirea actorului*, eseuri, Bucureşti, 1985; *Cercul de aur*, eseuri, Bucureşti, 1989; *Act şi mimare*. Eseu despre arta actorului, Bucureşti, 1989; *Exorcisme,* aforisme, Cluj-Napoca, 1996; *Istorii pe care n-am să le scriu,* proză scurtă, Bucureşti, 1998; *Spune Scardanelli,* proză scurtă, Cluj-Napoca, 2001; *Autoportret cu himere,* proză scurtă, Bucureşti, 2001; *Omphalos,* proză scurtă, Cluj-Napoca, 2001; *Scene intime, scene de masă: miniaturi şi hieroglife,* poeme scurte, Bucureşti, 2001; *Cercul de aur,* eseuri teatrale, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: A. Gurghianu, în *Steaua,* nr. 6, 1983; V. Bugariu, în *Luceafărul,* nr. 2, 1983; (D. C.) Mihăilescu, în *Contemporanul*, 22 apr. 1983; C. Livescu, în *Cronica*, nr. 26, 1983; Maria Vodă Căpuşan, în *Tribuna*, nr. 14, 1986; Mircea Ghiţulescu, în *Steaua,* nr. 7, 1986; M. Popescu, în *România literară,* 29 ian. 1987; I. Ceuca, în *Steaua,* nr. 1, 1990; (M. V.) Buciu, în *Contemporanul,* nr. 11, 2000. **(C. B.)**

MĂNUCĂ Dan, n. 20 mai 1938, com. Dolheştii Mari, jud. Suceava. Critic şi istoric literar. Fiul lui Mihai Mănucă, preot, şi al Teodorei (n. Manoliu), învăţătoare. Studii primare la Şerboieni, jud. Argeş, continuate apoi la Iaşi (1946-1949); Liceul Internat „Costache Negruzzi" (1949-1955) din acelaşi oraş. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1955-1960). Dr. în filologie al Univ. din Iaşi cu teza *Critica literară junimistă. 1864-1885* (1973). Traducător la Biblioteca Judeţeană „Gh. Asachi" din Iaşi (1960); zilier la Arhivele Statului, Filiala Iaşi (1960); prof. la Şcoala generală din com. Podu Iloaie, jud. Iaşi (1961-1963); din 1963, cercetător ştiinţific la Institutul de Filologie română „Al. Philippide" al Acad. Române, Filiala Iaşi (director, din 1990). Prof. la Facultatea de Litere a Univ. „Al. I. Cuza" (din 1994). Burse de studii în Germania (1971; 1983; 1986; 1990; 1991; 1992; 1993; 1994) şi Franţa (1974). Debutează în *Iaşul literar* (1959). Debut editorial cu vol. *Scriitori junimişti* (1971). Alte vol. : *Argumente de istorie literară* (1978), *Pe urmele lui Mihail Sadoveanu* (1982), *Lectură şi interpretare* (1988), *Analogii* (1995), *Liviu Rebreanu sau lumea prezumtivului* (1995), *Introducere în opera lui I. Al. Brătescu Voineşti* (1997), *Perspective critice* (1998), *Pelerinaj spre fiinţă* (1999), *Opinii literare* (2001). Colaborează la *Anuar de lingvistică şi istorie literară, Convorbiri*

literare, Ateneu, Cronica, Luceafărul, Ramuri etc. Tipăreşte vol. de *Documente literare junimiste* (1973). Ed., în colab. : *Scrisori către Ibrăileanu,* I (1966) şi I. Negruzzi, *Jurnal* (1980), în trad. din lb. germană a lui H. Fassel. Coordonator, împreună cu Gabriela Drăgoi, F. Faifer, Al. Teodorescu, L. Volovici şi R. Zăstroiu, al *Dicţionarului literaturii române de la origini până la 1900* (1979). Premiul „B. P. Hasdeu" al Acad. pe 1975, pentru *Critica literară junimistă*.

OPERA: *Scriitori junimişti*, Iaşi, 1971; *Documente literare junimiste,* Iaşi, 1973; *Critica literară junimistă*, Iaşi, 1975; *Argumente de istorie literară*, Iaşi, 1978; *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900*, Bucureşti, 1979 (coautor şi coordonator); *Pe urmele lui Mihail Sadoveanu*, Bucureşti, 1982; *Lectură şi interpretare*. Un model epic, Bucureşti, 1988; *Analogii. Constante ale istoriei literare româneşti,* Iaşi, 1995; *Liviu Rebreanu sau lumea prezumtivului,* Iaşi, 1995; *Introducere în opera lui I. Al. Brătescu Voineşti,* Bucureşti, 1997; *Perspective critice,* Iaşi, 1998; *Pelerinaj spre fiinţă. Eseu asupra imaginarului poetic eminescian,* Iaşi, 1999; *Principiile criticii literare junimiste* (1864-1885), Iaşi, 2000; *Opinii literare,* Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: N. Balotă, în *România literară*, nr. 38, 1971; Al. Piru, în *România literară*, nr. 13, 1972; M. Zaciu, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1974; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 39, 1975; Al. Duţu, în *România literară*, nr. 49, 1979; A. Sasu, în *Cronica*, nr. 41, 1981; V. Codrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1982; V. Cuţitaru, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 24, 1983; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 1, 1983; L. Volovici, în *Cronica,* nr. 3, 1983; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 38, 1988; N. Manolescu, *ibidem,* nr. 53, 1988; L. Leonte, în *Cronica,* nr. 41, 1988; I. Holban, în Ateneu, nr. 11, 1989; N. Busuioc, *Oglinzile cetăţii,* II, 1994; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 2-3, 1996; idem, *Critica de tranziţie,* 1996; Şt. Dumistrăcel, în *Cronica,* nr. 8, 1998; I. Constantin, *Lecturi împreună,* 1998; M. Cimpoi, în *Convorbiri literare,* nr. 10-11, 1998; Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 1, 2000; I. Boldea, în *Vatra,* nr. 1, 2001; C. Munteanu, *Lecturi neconvenţionale,* 2003. **(A. S.)**

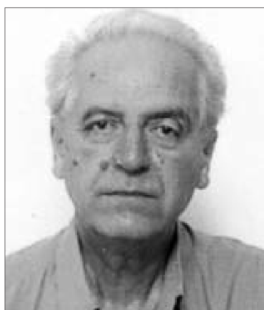

MĂRĂŞANU Nicolae Grigore (numele la naştere: Necuale Grigore), n. 6 dec. 1937 (în acte, 7 dec. 1937), com. Măraşu, jud. Brăila. Poet. Fiul lui Bunea Grigore Chiriţă, agricultor, şi al Elenei (n. Moraru). Şcoala generală în com. natală (1945-1952), după care urmează Şcoala siderurgică din Brăila (1952-1954); liceul la Galaţi (1960-1964); licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. „Al. I Cuza" din Iaşi (1964-1969). Studii postuniversitare la Facultatea Politică şi de Conducere din Bucureşti (1977-1980). Jurist la *Scânteia*, prin repartiţie (1969), după numai un an e obligat să părăsească redacţia şi să plece la Brăila, corespondent judeţean (în 1973 e îndepărtat de la ziarul Partidului, între altele şi fiindcă se opune demolării Casei Perpessicius). Lucrează şase luni la *Muncitorul forestier*, apoi la *Flacăra* (unde va parcurge toate treptele redacţionale, de la redactor la redactor-şef adjunct). După 1990, aderă la mişcarea ecologistă din România şi fondează împreună cu T. G. Maiorescu, rev. *Eco*, *Ecomagazin* şi *Ecosofia*; din 1991, redactor la *Viitorul românesc*; şef de secţie la rev. Parlamentului (din 1992) şi expert parlamentar la Camera Deputaţilor (1994-1998). Este prim-vicepreşedinte al Fundaţiei Europene de Educaţie şi Cultură Ecologică. Colaborează la *Luceafărul*, *Amfiteatru*, *Tomis*, *Ateneu*, *România literară*, *Contemporanul*, *Familia*, *Ramuri*, *Literatorul* etc. Prezent în antologiile *Poezia ieşeană contemporană* (1968), *E scris pe tricolor unire* (1988), *Cartea Dunării* (1997), *Antologia poeziei religioase* (2002), *Cinegetica* (2003) etc. Debutează cu poezie în ziarul *Viaţa noastră* din Galaţi (1963). Debut editorial cu vol. de versuri *Insula* (1973). Alte culegeri lirice: *Corabia de fosfor* (1976), *Umbra fluviului* (1979), *Enisala* (1980), *Distanţa dintre mine şi un iepure* (1983), *Capriciu pentru cele patru vânturi* (1986), *Îngeri şi banjouri* (1998), *Marţea canonului* (2001) şi *Sufletul cânta despre sine* (2002). Autor al unui vol. de proze, *Geamandura* (1985). Premiul Uniunii Ziariştilor din România (1983).

OPERA: *Insula*, versuri, Bucureşti, 1973; *Corabia de fosfor*, versuri, Bucureşti, 1976; *Umbra fluviului*, versuri, Bucureşti, 1979; *Enisala*, versuri, Bucureşti, 1980; *Distanţa dintre mine şi un iepure*, versuri,

Bucureşti, 1983; *Geamandura*, proze, Bucureşti, 1985; *Capriciu pentru cele patru vânturi*, versuri, Bucureşti, 1986; *Îngeri şi banjouri*, versuri, Bucureşti, 1998; *Marţea canonului*, versuri, Bucureşti, 2001; *Sufletul cânta despre sine*, versuri, Drobeta Turnu Severin, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Laurenţiu, în *Scânteia tineretului*, 28 sept. 1973; D. Al. Condeescu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1979; V. Mazilescu, în *România literară*, nr. 42, 1980; D. Laurenţiu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1980; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, 5 febr. 1983; H. Cândroveanu, *Singur printre poeţi*, 1983; C. Crişan, în *Steaua*, nr. 10, 1983; L. Ulici, *Prima verba*, 1985; Alex. Ştefănescu, în *Flacăra*, nr. 9, 1987; A. M. Buricea, *Arhivele cerului*, 2001; M. Mincu, în *Luceafărul*, nr. 39, 2002. **(A. S.)**

MĂRCULESCU Sorin, n. 19 nov. 1936, Bucureşti. Poet, eseist şi traducător. Fiul lui Nicolae Mărculescu, avocat, şi al Elenei (n. Niculescu). Cursuri elementare la Liceul „Sf. Iosif (cl. I, 1943-1944), şi la Scoala de băieţi nr. 8 (cl. II-VII, 1944-1951); Liceul nr. 13 băieţi (1950-1954). Licenţiat al Facultăţii de Filologie, secţia franceză, a Univ. din Bucureşti (1954-1959), cu o teză despre arta sonetului la Ronsard şi Du Bellay. Lucrător zilier la depozitele exterioare ale Bibl. Acad. (1960); traducător tehnic la Institutul de Cercetări Chimice, Bucureşti (nov. 1960 – dec. 1964); redactor (1964-1966) şi şef de secţie critică literară (1966-1969) la Editura pentru Literatură Universală; şef de secţie, apoi redactor principal la Editura Albatros (oct. 1969 – iun. 1970); liber profesionist (iun. 1970 – apr. 1972); redactor la Editura Cartea Românească (apr. 1972 – iun. 1990; între 1975 şi 1977, normă împărţită cu Al. Paleologu); redactor-şef (iun. 1990 – ian. 1993), apoi consilier editorial la aceeaşi editură (ian. 1993 – dec. 1996, când se pensionează). Bursă DAAD (1984-1985); bursă acordată de Ministerul Afacerilor Externe spaniol (Madrid, mart. -iun. 1995). Debut publicistic în *Familia* (1966), cu poezie, iar editorial cu vol. de versuri *Cartea nunţilor* (1968), urmat de *Locul sâmburelui*, 1973; *Carte singură*, (I-II, II: *Fluviul întâmplător)*, 1982-1985; *Lumină de seară (Carte singură,* V), 2000. Trad. remarcabile, din spaţiul spaniol (Cervantes, Calderón de la Barca, Baltasar Gracián, Dámaso Alonso, Luis Martín-Santos), francez (V. -L. Saulnier, Bernard-Philippe Groslier, Boris Vian) şi anglo-saxon (T. S. Eliot). Premiul pentru trad. al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti, pentru vol. *Romancero*. *Vechi balade spaniole* (1976); Premiul pentru trad. al Uniunii Scriitorilor, pentru *Poezie spaniolă. Încercare de metode şi limite stilistice*, de Dámaso Alonso (1977); Premiul pentru trad. al Uniunii Scriitorilor pe 1981; Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor pe 1985; Premiul rev. *Poesis* pe 2000, pentru vol. *Lumina de seară.* Un vol. de eseuri, *Semne de carte* (1988) precum şi numeroase pref. şi studii introductive, la vol. traduse.

OPERA: *Cartea nunţilor*, versuri, Bucureşti, 1968; *Locul sâmburelui*, versuri, Bucureşti, 1973; *Carte singură*, cu o postfaţă de Dan C. Mihăilescu; vol. II, *Fluviul întâmplător*, versuri, Bucureşti, 1982-1985; *Semne de carte*, eseuri, Bucureşti, 1988; *Lumina de seară* (*Carte singură,* V), Bucureşti, 2000. Traduceri: Luis Martín-Santos, *Vremea tăcerii*, roman, postfaţă de ~, Bucureşti, 1967; Jean Cassou şi colab., *Istoria ilustrată a picturii, de la arta rupestră la arta abstractă*, Bucureşti, 1968 (ed. II, 1969); Boris Vian, *Spuma zilelor*, roman, pref. şi cronologie de ~, Bucureşti, 1969; Pedro Calderón de la Barca, *Viaţa e vis*, Bucureşti, 1970; Miguel de Cervantes, *Teatru*, în colab. cu Ileana Georgescu şi T. Balş, pref. şi note introductive de Ileana Georgescu, Bucureşti, 1971; T. S. Eliot, *Patru cvartete* (ed. bilingvă), introducere de ~, Bucureşti, 1971; Bernard-Philippe Groslier, *Templele din Angkor. Oameni şi pietre*, fotografii de Jacques Arthaud şi de autor, Bucureşti, 1971; Katharine Everett Gilbert, Helmut Kuhn, *Istoria esteticii,* ed. revăzută şi adăugită, pref. de T. Mocanu, Bucureşti, 1972; Vicente Aleixandre*, Umbra paradisului*, notă introductivă şi selecţie de ~, Bucureşti, 1972; V. -L. Saulnier, *Literatura franceză,* I-II, Bucureşti, 1973; Erwin Panofsky, *Renaştere şi renaşteri în arta occidentală*, pref. de Gr. Popa, Bucureşti, 1974; Baltasar Gracián, [I] *Oracolul manual şi arta prudenţei. Criticonul* ([partea]I); [II] *Criticonul* ([partea]I continuare, II); [III] *Criticonul* ([partea]

III), vol. I-III, pref., tabel cronologic şi note de ~, Bucureşti, 1975; *Romancero. Vechi balade spaniole*, antologie şi note de ~, Bucureşti, 1976; Dámaso Alonso, *Poezie spaniolă. Încercare de metode şi limite stilistice*, pref. de ~, Bucureşti, 1977; Wladyslaw Tatarkiewicz, *Istoria esteticii*, I-II, pref. de T. Mocanu, Bucureşti, 1978; B. Fundoianu, *Imagini şi cărţi*, ed. de V. Teodorescu, studiu introductiv de M. Martin, Bucureşti, 1980; Rudolf Wittkower, *Sculptura. Procedee şi principii*, Bucureşti, 1980; Miguel de Cervantes*, Muncile lui Persiles şi ale Sigismundei. Istorie septentrională,* pref. şi note de ~, Bucureşti, 1980; Miguel de Cervantes, *Nuvele exemplare*, studiu introductiv, note şi comentarii de ~, Bucureşti, 1981; Nathan Knobler, *Dialogul vizual. O introducere în aprecierea artei*, I-II, Bucureşti, 1983; Heinrich Zimmer, *Introducere în civilizaţia şi arta indiană,* introducere de I. Frunzetti, Bucureşti, 1983; Baltasar Gracián, *Criticonul.* ed. îngrijită, pref., cronologie, note şi comentarii de ~, Bucureşti, 1987; Leszek Kolakovski, *Religia*, Bucureşti, 1993; Jean Filliozat, *Filozofiile Indiei*, Bucureşti, 1993; Baltazar Gracián, *Cărţile omului desăvârşit. Eroul. Politicianul. Discernătorul. Oracolul manual. Cuminecătorul*, pref. şi note de ~, Bucureşti, 1994; J. Evola, *Metafizica sexului,* Bucureşti, 1994 (ed. II, revăzută, 2002); H. Zimmer, *Mituri şi simboluri în civilizaţia indiană,* Bucureşti, 1994; Ioan Paul al II-lea, *Să trecem pragul speranţei,* Bucureşti, 1995; J. Ortega Y Gasset, *Studii despre iubire,* Bucureşti, 1995 (ed. II, revăzută, 2002); J. Duquesne, *Iisus,* în colab. cu P. Cretia, Bucureşti, 1995; J. Ortega Y Gasset, *Spania nevertebrală,* trad., note şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1997; idem, *Tema vremii noastre,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1997; C. S. Lewis, *Despre minuni. Patru iubiri,* Bucureşti, 1997; B. Gracián, *Acţiunea şi arta ingeniozităţii,* trad., pref., note şi comentarii de ~, Bucureşti, 1998; F. Savater, *Eseu despre Cioran,* Bucureşti, 1998; J. Ortega y Gasset, *Ce este filosofia? Ce este cunoaşterea?,* Bucureşti, 1999; idem, *Câteva lecţii de metafizică,* Bucureşti, 1999; Miguel de Unamuno, *Jurnal intim,* trad. şi pref. de ~, Iaşi, 1999; J. Ortega y Gasset, *Dezumanizarea artei şi alte eseuri de estetică,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 2000; Y. Kawabata, *Întristare şi frumuseţe,* Bucureşti, 2000; P. Coelho, *Veronica se pregăteşte să moară,* trad. sub pseud. Pavel Cuilă, Bucureşti, 2000; G. Arpino, *Parfum de femei,* Bucureşti, 2000; U. Eco, *Minunea Sfântului Baudolino,* Bucureşti, 2000; J. Ortega y Gasset, *Omul şi mulţimea,* Bucureşti, 2001; Th. A. Sebeok, *Semnele: o introducere în semiotică,* Bucureşti, 2002; P. Coelho, *Diavolul şi domnişoara Prym,* trad. sub pseudonimul Pavel Cuilă, Bucureşti, 2002; J. Ortega y Gasset, *Europa şi ideea de naţiune şi alte eseuri despre unele probleme ale omului contemporan,* trad. şi note de ~, Bucureşti, 2002; P. Coelho, *La râul Piedra am şezut şi-am plâns,* trad. sub pseud. Pavel Cuilă, Bucureşti, 2002; Cervantes, *Muncile lui Persiles şi ale Sigismundei,* trad., studiu introductiv, note şi comentarii de ~, Piteşti, 2002; P. Coelho, *Manualul războinicului luminii*, trad. sub pseud. Pavel Cuilă, Bucureşti, 2003; idem, *Unsprezece minute,* trad. sub pseud. Pavel Cuilă, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Baltag, în *Gazeta literară*, nr. 6, 1968; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 9, 1968; Şt. Aug. Doinaş, în *Ramuri* (suplimentul *Povestea vorbii*), nr. 3, 1968; I. Oarcăsu, în *Tribuna*, nr. 12, 1968; Şt. Aug. Doinaş, în *Luceafărul*, nr. 5, 1969; idem, *Lampa lui Diogene,* 1970; M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric,* 1972; Dana Dumitriu, în *România literară*, 4 oct. 1973; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 20, 1973; F. Mihăilescu, în *Luceafărul*, 17 nov. 1973; Al. Piru*, Poezia...*, II, 1975; I. Negoiţescu, *Engrame,* 1975; M. Iorgulescu*, Al doilea rond*, 1976; idem, *Scriitori...,* 1978; M. Niţescu, *Poeţi contemporani*, 1978; Gh. Grigurcu*, Poeţi...*, 1979; Roxana Sorescu, în *Literatura română contemporană*, I. *Poezia,* 1980; D. Dimitriu, *Singurătatea lecturii*, 1980; R. Petrescu, *Părul Berenicei*, 1981; Maria-Ana Tupan, în *România literară,* nr. 6, 1982; Natalia Cantemir, în *Cronica,* nr. 9, 1998; Luminiţa Marcu, în *România literară,* 5 sept. 2000; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 554, 2001; G. Dorian, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2001; I. Mircea, în *Ziarul de duminică,* 29 aug. 2002; C. M. Spiridon, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2003 (interviu). **(A. S.)**

MĂRGĂRIT George, n. 27 ian. 1923, com. Tomeşti, jud. Iaşi – m. 29 aug. 1961, Bârnova, jud. Iaşi. Fiu de învăţător. Studii secundare la Liceul Internat din Iaşi, după care urmează Facultatea de Litere din acelaşi oraş (1941-1945), luându-şi licenţa în 1946. Îndată după absolvire, prof. la Liceul Internat, apoi la Liceul „Aug. Treboniu Laurian" din Botoşani (până în 1950). După 1955, prof. la Şcoala generală din satul Coarnele Caprei, jud. Iaşi. Redactor la rev. *Iaşul literar* (1952-1955). A mai lucrat în diverse redacţii (la ziarele *Victoria, Moldova liberă, Lupta Moldovei*; la rev. *Contemporanul*). Colaborează, pe lângă publicaţiile unde a lucrat, şi la *Jurnalul literar, Tribuna poporului, Naţiunea, Flacăra, Gazeta literară* ş. a. Debut în *Revista Fundaţiilor Regale*. Risipindu-şi scrisul şi existenţa în varii direcţii, **M.** lasă imaginea unui boem nepăsător la convenţii ca şi la propriile-i virtuţi. Unicul său vol., *Vulturii amiezii* (1970), apare postum. Structural liric, **M.** vădeşte şi în art. critice „intuiţie fantastică şi expresie amănunţit plastică", după aprecierea lui G. Călinescu, care i-a patronat scurta carieră literară.

OPERA: *Vulturii amiezii*, poezii, ed. îngrijită de L. Dumbravă şi H. Zilieru, Iaşi, 1970.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*, compendiu, 1945; Al. Piru, *Varia*, 1972; F. Murgu, în *Steaua*, nr. 12, 1980; L. Daniel, în *Cronica*, nr. 40, 1981; J. Popper, în *Steaua,* nr. 10, 1993; E. Manu, în *Vatra,* nr. 8, 1998. **(Al. P.)**

MĂRGEANU Nicolae (pseud. lui Nicolae Marghetici), n. 20 sept. 1928, Mehadia, jud. Caraş-Severin – m. 15 sept. 1994, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Ioan Marghetici, funcţionar, şi al Adei (n. Emsenco). Liceul la Timişoara (1939-1947) şi Facultatea de Filosofie a Univ. din Cluj (neterminată). Redactor la *Banatul* din Timişoara (1946-1947), *Flacăra* (Bucureşti, 1948-1950), secretar general de redacţie între 1957 şi 1960 la *Viaţa militară* şi corespondent pentru Bucureşti, după 1965. Debutează în *Vremea* – Timişoara (1945). Colab. la *Steaua, Orizont, Astra, Scânteia*. Debut editorial cu vol. *Focul din pădure* (1949). Autor de nuvele şi romane de aventuri (*Noapte înstelată*, 1952; *Compania a treia,* 1952; *Umbra pământului*, 1956; *Bătălia nevăzută*, 1957; *A treia noapte fără lună*, 1961; *Fuga lui Valeriu*, 1962; *Cercul magic*, 1965; *Sângele negru*, 1965; *Ceasul lucid al amiezii*, 1966; *La Ciuta, într-o vară*, 1968; *Romanul care ucide*, 1970; *Noapte cu visuri şi arme*, 1973; *Ploaia şi cei doi cascadori*, 1979; *Reversul medaliei* 1979).

OPERA: *Focul din pădure*, nuvelă, Bucureşti, 1949; *Noapte înstelată*, nuvelă, Bucureşti, 1952; *Compania a treia*, nuvelă, Bucureşti, 1952; *Umbra pământului*, Bucureşti, 1956; *Bătălia nevăzută*, roman, Bucureşti, 1957 (ed. II, 1962; ed. III, 1964); *A treia noapte fără lună*, Bucureşti, 1961; *Fuga lui Valeriu*, roman, Bucureşti, 1962; *Cercul magic*, roman, Bucureşti, 1965 (ed. II, 1966); *Sângele negru*, Bucureşti, 1965; *Ceasul lucid al amiezii*, nuvele, Bucureşti, 1966; *La Ciuta, într-o vară*, nuvele, Bucureşti, 1968; *Romanul care ucide*, Bucureşti, 1970; *Noapte cu visuri şi arme*, Bucureşti, 1973; *Ploaia şi cei doi cascadori*, Bucureşti, 1979; *Reversul medaliei*, Bucureşti, 1979; *Lumea ca reprezentaţie*, roman, Bucureşti, 1982; *Alte aventuri ale căpitanului Vigu*, roman, Bucureşti, 1983; *Lebedele negre*, roman, Bucureşti, 1988; *Scrisul ca ritual: însemnări despre Eminescu şi alte eseuri,* ed. de N. Bota, Reşiţa, 1999.

REFERINŢE CRITICE: I. Lungu, în *Tribuna*, nr. 48, 1960; Z. Ornea, în *Gazeta literară*, nr. 31, 1962; S. Titel, în *România literară*, nr. 52, 1980; V. Bugariu, în *Orizont*, nr. 38, 1981; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 2, 1986; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II. **(A. C.)**

MĂRGINEANU Ion (numele la naştere: Mărginean), n. 28 oct. 1941, satul Lopadea Veche (Românească), jud. Alba. Poet şi prozator. Fiul muncitorului Ioan Mărginean şi al Palaghiei (n. Popa). Cursul primar în satul natal, şcoala elementară

în com. Mirăslău (1951-1954), liceul la Aiud (1957), studii univ. de filologie la Bucureşti (absolvite în 1963). A fost, succesiv, prof. în oraşul Sebiş, jud. Arad, (1964-1968), director adjunct la Casa Creaţiei Populare (Arad), redactor la *Cuvântul nou*, jud. Covasna (1970-1971), inspector principal la Casa Creaţiei Populare din jud. Alba (1971-1978), inspector principal la Comitetul de Cultură Alba (1978-1990); inspector principal (1990-1994) şi director (1994-1996) al Inspectoratului pentru Cultură al jud. Alba; din 2001, director al Direcţiei pentru cultură, culte şi patrimoniu al jud. Alba. Debut în rev. *Familia*, cu poezie (1965), urmat de colab. la *Tribuna, Steaua, Transilvania, Orizont, Argeş, Convorbiri literare, Astra, Vatra, Ateneu, Contemporanul, Luceafărul, Flacăra, Albina, Cronica*, precum şi la diferite ziare judeţene. Debut în vol. cu *Asfinţit de vise* (1971), versuri. Alte culegeri de poezie: *Stele în munţi* (1976), *Cântecul inimii* (1980), *Cu faţa spre iubire* (1981), *Scrisori din Apuseni* (1982) etc. Vol. *Iubire doar pentru iubire* (1983), *Ca floarea soarelui, iubirea* (1986), *Lumea dintre două inimi* (1989) stau sub semnul erosului. A mai publicat o piesă de teatru (*Frida*, în colab. cu Vitalie Munteanu, 1971) şi romane (*Muntele cu făclii*, 1979; *Candoarea speranţei,* 1996; *Oameni nelocuibili,* 1996). A înfiinţat, condus şi editat anuarul de cultură *Poarta inimii* (Alba Iulia), editând şi o antologie cu acelaşi nume (1975); a editat şi folclor, a publicat două vol. (*Document de piatră* şi *Întipărite brazde*) despre creatorii populari etc. Premiul Asoc. Scriitorilor din Sibiu pe 1981.

OPERA: *Asfinţit de vise*, versuri, Bucureşti, 1971; *Stele în munţi*, versuri, Bucureşti, 1976; *Muntele cu făclii*, roman, Timişoara, 1979; *Cântecul inimii*, versuri, Bucureşti, 1980; *Cu faţa spre iubire*, Bucureşti, 1981; *Scrisori din Apuseni*, versuri, Bucureşti, 1982; *Iubire doar pentru iubire*, versuri, Bucureşti, 1983; *Ca floarea soarelui, iubirea*, versuri, Bucureşti, 1986; *Ţara dintre cetăţi şi râuri,* reportaje, Bucureşti, 1986; *Lumea dintre două inimi*, versuri, Cluj-Napoca, 1989; *Iancule, soare trudit,* poezii populare despre A. Iancu, selecţie, şi cuvânt introductiv de ~, Bucureşti, 1992; *Ia-mă cu tine,* versuri, Sibiu, 1994; *Lancrăm, un sat pentru eternitate,* Alba Iulia, 1994; *Alba Iulia, cea mai frumoasă poveste,* Alba Iulia, 1995; *Civilizaţia are dureri de cap,* versuri, Iaşi, 1996; *Candoarea speranţei,* roman, Sibiu, 1996; *Oameni nelocuibili,* roman, Alba Iulia, 1996; *Stânca de foc Detunata,* povestiri, Alba Iulia, 1997; *Ceasul care nu apune,* memorialistică, Alba Iulia, 1998; *Prinţesa Oaşa,* povestiri, Alba Iulia, 1999; *Degustător de nuduri,* versuri, Alba Iulia, 1999; *Cerneala în doliu,* versuri, Alba Iulia, 1999; *Muntele cu nume de fată,* povestiri, Alba Iulia, 1999; *Lucian Blaga – amiaza focului,* Alba Iulia, 1999; *Castelul roşu,* povestiri, Alba Iulia, 2000; *Omul microb de lux,* versuri, Alba Iulia, 2000; *Horia, munte al vrerilor noastre,* antologie, Alba Iulia, 2000; *Alba Iulia, răscruce de veghe,* antologie, în colab. cu Mircea Popa, Alba Iulia, 2000; *Doar între cuvinte limba este fiară,* versuri, Alba Iulia, 2001; *Iancu, soarele trudit al românilor,* roman, Alba Iulia, 2001; *Mai văd prin laptele de mumă,* Alba Iulia, 2001; *Bucuraţi-vă, oameni, Iisus s-a născut,* versuri, Alba Iulia, 2002; *Moaştele cuvântului,* versuri, Alba Iulia, 2003; *Bădia,* eseu, Alba Iulia, 2003; *Iosif Pervain sau cultul exactităţii,* eseu, Alba Iulia, 2003; *Pe mâini e numai răni cuvântul,* versuri, Alba Iulia, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 10, 1981; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 5, 1981; idem, *ibidem*, nr. 12, 1982; Carmen Blaga, în *Orizont*, nr. 32, 1982; I. Buzaşi, în *Steaua*, nr. 6, 1983; V. Niţă, în *Flacăra*, nr. 18, 1984; N. Stoie, în *Astra*, nr. 12, 1987; Mariana Lazăr, în *Steaua*, nr. 8, 1987; A. Goci, în *România literară*, nr. 5, 1988; Mircea Popa, în *Tribuna,* nr. 48, 1994; C. Cubleşan, în *Steaua,* nr. 4-5, 1995; I. Buzaşi, în *România literară,* nr. 37, 2003. **(A. S.)**

MĂTASĂ Elena, n. 6 apr. 1903, com. Viişoara, jud. Neamţ – m. 1989. Prozatoare. Fiica preotului, arheologului şi scriitorului Constantin Mătasă şi a Anei (n. Constantiniu). Liceul la Piatra Neamţ („Petru Rareş"), absolvit în 1924; urmează apoi cursurile Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1924-1928). Prof. la Şcoala Ortodoxă din Bucureşti; consilier la Casa Şcoalelor; redactor la rev. *Albina* şi la ESPLA (până în 1964, când se pensionează). Premiată la concursul „Femina" cu nuvela *Mama*, debutează în *Universul literar* (1934). Debut editorial cu vol. de schiţe *Oropsiţii* (1938), prefaţat de L. Rebreanu. Un alt vol. de nuvele, *Semnele duşmanului* (1947), continuă linia realistă a debutului. După un intermezzo cu povestiri pentru copii, revine cu nuvela *Mălina* (1957), tratând în mod convenţional conflictele satului contemporan. Autoare a unor cărţi pentru copii (*Puiul de cerb*, 1950; *Zile de vară*, 1951; *Voinic înflorit*, 1975 etc.) şi a unui amplu reportaj, *Hora titanilor* (1960).

OPERA: *Oropsiţii*, proză scurtă, Bucureşti, 1938; *Soare-Răsare*, basme, Bucureşti, 1940 (ed. II, 1943); *Semnele duşmanului*, nuvele, Bucureşti, 1947; *Cartea prietenilor mei*, Bucureşti, 1948; *Nodul pământului*, roman pentru tineret, Bucureşti, 1949; *Puiul de cerb*, Bucureşti, 1950; *Raza de lumină*, Bucureşti, 1950; *Zile de vară*, Bucureşti, 1951; *Mălina*, nuvelă, Bucureşti, 1957; *Hora titanilor*, reportaj, Bucureşti, 1960; *Cântecul Bistriţei*. Legende şi povestiri, Bucureşti, 1961; *Lacul omului*, Bucureşti, 1975; *Voinic înflorit*. Legende şi povestiri despre Ştefan cel Mare, Bucureşti, 1975; *Muntele de aramă*, nuvele, Bucureşti, 1982; Traduceri: Hans Christian Andersen, *Poveşti*, trad. de ~, Bucureşti, 1945.

REFERINŢE CRITICE: O. Şuluţiu, în *Naţiunea*, nr. 703, 1948; Al. Piru, *Panorama*... **(I. C.)**

MĂTCAŞ Nicolae, n. 27 apr. 1940, com. Crihana Veche, jud. Cahul, Basarabia. Poet. Fiul Lui Gheorghe Mătcaş şi al Anei (n. Boghean), ţărani. Studii elementare (1947-1950), gimnaziale (1950-1954) şi liceale (1954-1957) în com. natală; licenţiat al Facultăţii de Istorie-Filologie a Univ. din Chişinău, secţia lb. şi literatura română (1957-1962); studii postuniversitare de doctorat la Univ. din Leningrad (1964-1967); dr. în filologie (1967). Asistent la Univ. din Chişinău, Catedra de lb. română (1962-1964); conferenţiar şi decan (1967-1970), conferenţiar dr. docent (1970-1980), şef al Catedrei de lb. şi literatura română (1980-1987), prof. (1987-1993) la Facultatea de Litere a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă" din Chişinău; cercetător ştiinţific la Institutul de Lingvistică al Acad. de Ştiinţe (1979-1985); Ministru al Ştiinţei şi Învăţământului din Republica Moldova (1990-1994); prof. invitat la Univ. din Bucureşti (1994); redactor la rev. *Limba română* din Chişinău (1994-1995); expert la Camera Deputaţilor, Parlamentul României (1995-1996); din 1996, expert la Serviciul Românii de Pretutindeni, la Direcţia Generală pentru Integrare Europeană şi Relaţii Internaţionale şi la Ministerul Educaţiei şi Cercetării (Bucureşti). Colab. la *Literatura şi arta, Limba română, Contemporanul, Familia* etc. Prezent în antologiile *Eterna iubire* (1999) şi *Iubirea de metaforă* (2000). Debutează în ziarul *Calea spre comunism,* Cahul (1956). Debut editorial cu vol. de versuri *Surâsul Giocondei* (1997). Autor a numeroase manuale, cursuri universitare, studii şi sinteze în domeniul foneticii, morfologiei, lexicografiei, sintaxei şi lingvisticii generale.

OPERA: *Coloana infinită a graiului matern,* în colab. cu I. Dumeniuk, pref. de I. Ciocanu, Chişinău, 1990; *De la grotesc la sublim,* note de cultivarea limbii, Chişinău, 1993; *Surâsul Giocondei,* versuri, Bucureşti, 1997; *Trenul cu un singur pasager,* versuri, Bucureşti, 1998; *Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul,* publicistică, Chişinău, 1998; *Româna corectă,* în colab. cu Flora Şuteu şi Elisabeta Şoşa, Bucureşti, 2000; *Câte-s visele de multe...,* versuri, Bucureşti, 2002; *Azur,* versuri, pref. de T. Opriş, Timişoara, 2003; *Coloana infinitului,* versuri, postfaţă de T. Opriş, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Ciocanu, în *Patria tânără* (Chişinău) nr. 42, 1995; Gh. Vodă, în *Glasul naţiunii,* nr. 39, 1995; L. Bordeianu, în *Limba română* (Chişinău), nr. 5, 1998; Tatiana Orlov, în *Literatura şi arta,* nr. 2, 1999; Gh. Vodă, în *Ţara,* nr.

16, 1999; A. D. Rachieru, în *Literatura şi arta,* nr. 38, 2002; T. Opriş, în *Tribuna învăţământului,* nr. 686, 2003. **(A. S.)**

MĂZĂREANU Vartolomei, n. c. 1715 – m. c. 1780. Copist, traducător şi compilator de opere didactice şi religioase. Familia, originară din jurul Câmpulungului Moldovenesc, număra mai mulţi clerici, inclusiv, se pare, tatăl său. Intrat de copil la mănăstirea Putna, va fi egumenul ei cu intermitenţe, între 1757 şi 1763, apoi la Solca, şi va fi numit, sub Grigore Ghica, „îndreptător al şcoalelor domneşti, episcopeşti şi mănăstireşti”, titlul probabil onorific, pentru că el conducea acum un seminar mănăstiresc la Putna. Călătoreşte la Kiev în 1758 şi la Petersburg (1769-1770), de unde aduce cărţi şi daruri pentru mănăstirile moldoveneşti. Cărturar activ şi prob, de factură tradiţională.

OPERA: *Condica mănăstirii Voroneţul*, publicată de S. Fl. Marian, Suceava, 1900; *Condica mănăstirii Solca*, publicată de S. Fl. Marian, Suceava, 1902; *Domnia lui Ştefan cel Mare şi a lui Ştefan Tomşa*, publicată de S. Fl. Marian, Suceava, 1904.

REFERINŢE CRITICE: V. A. Urechia, *Arhimandritul Vartolomei Măzăreanul*, 1889; D. Dan, *Arhimandritul Vartolomei Măzăreanul*, 1911, I. D. Lăudat, *Istoria literaturii române vechi*, III, 1968. **(M. A.)**

MECU Nicolae, n. 17 mai 1945, satul Gorganu, com. Călineşti, jud. Argeş. Critic şi istoric literar. Fiul lui Virgil Mecu, croitor, şi al Filoteiei (n. Ogradă). Şcoala primară în satul natal (1952-1956), continuată în com. Călineşti (1956-1959); Şcoala Normală de Învăţători din Câmpulung Muscel (1959-1965); licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1967-1972). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Iacob Negruzzi* (1998). Învăţător şi director la Şcoala primară din Blidaru, com. Cobia, jud. Dâmboviţa (1964-1965) şi Izvorul (Zâmbreşti), com. Vişina, jud. Dâmboviţa (1965-1966); cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu” al Acad. Române (din 1972; secretar ştiinţific între 1994 şi 1997); lector (1996), conferenţiar (2000) şi prof. univ. la Institutul Teologic Romano-Catolic din Bucureşti (secretar ştiinţific între 2000 şi 2003); prof. asociat la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti şi la Facultatea se Ştiinţe Umane a Univ. „Sapientia” din Miercurea Ciuc. Redactor (1983-1990) şi secretar general de redacţie (1991-2003) la *Revista de istorie şi teorie literară*; redactor (2000-2001) şi redactor-şef adjunct (2001-2003) al Caietelor Institutului Romano-Catolic; redactor responsabil al rev. on-line *Dialog spiritual* (2003). Colab. la *Cahiers roumains d'études littéraires*, *România literară*, *Viaţa Românească*, *Manuscriptum*, *Limbă şi literatură*, *Convorbiri literare*, *Familia*, *Cronica*, *Observator cultural* etc. A colaborat la vol. colective *Caietele Mihai Eminescu* (III, 1975), *Dicţionar cronologic. Literatura română* (1979), *Literatura română contemporană. I. Poezia* (1980), *Istoriografia literară românească. 1944-1984*), *Dicţionarul scriitorilor români* (II-IV, 1998-2002), *Dicţionar enciclopedic român* (I-V, 1993-2003), *Cercetarea literară azi* (2000), *Postcolonialism şi postmodernism* (2001), *Dicţionar de opere* (2003). Debutează în *Revista de istorie şi teorie literară* (1973). Debut editorial cu vol. *Titu Maiorescu comentat de…* (1996), urmat de studiul monografic *Iacob Negruzzi sau vocaţia comunicării* (1999). Ed. critice din I. Negruzzi (*Scrieri*, I-II, 1980-1983), *B. P. Hasdeu şi contemporanii săi români şi străini*, în colab., I-III, 1982-1984), G. Călinescu (*G. Călinescu şi contemporanii săi*, I-II, 1984-1987; *Opere*, I-IV, 1993-2002), G. Coşbuc (*Poezii*, 1996), I. Creangă (*Opere*, 2000), I. L. Caragiale (*O scrisoare pierdută. În vreme de război*, 2002). Premiul rev. *Argeş* (1985); Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1998).

OPERA: *Titu Maiorescu comentat de…*, Bucureşti, 1996; *Iacob Negruzzi sau vocaţia comunicării*, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: D. Mănucă, în *Limbă şi literatură*, nr. 2, 1985; G. Munteanu, în *România literară*, nr. 35, 1987; I. Bălu, *ibidem*, nr. 25, 1987; Ş. Cioculescu, *ibidem*, nr. 46-48, 1987; Z. Ornea, *ibidem*, nr. 37, 1998; Al. Săndulescu, în *Adevărul*

literar şi artistic, 30 mart. 1999; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 3, 2000; L. Grăsoiu, în *Luceafărul*, nr. 13, 2000; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 13, 2000; Fl. Faifăr, în *Cronica*, nr. 1507, 2001; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 616, 2002; Cornelia Ştefănescu, în *România literară*, nr. 47, 2002. **(A. S.)**

MEHEDINŢI Simion, n. 16 oct. 1868, Soveja, jud. Vrancea – m. 14 dec. 1962. Prozator. Fiul lui Neculai Mehedinţu, agricultor, şi al Voicăi (n. Guriţă). Studiile primare la Soveja şi Vidra, liceale la Roman, Focşani şi Bucureşti. Bursier la Şcoala Normală Superioară, urmează cursurile Univ. din Bucureşti (licenţiat în 1892, cu o teză despre *Ideile lui J. -J. Rousseau asupra educaţiei*); îşi continuă studiile la Paris, Berlin şi Leipzig (1892-1899, cu o întrerupere de doi ani şi jumătate), specializându-se în geografie. Doctorat la Leipzig cu teza *Über die kartographische Induktion* (1899). Prof., câteva luni, la Liceul Internat din Iaşi (1899), prof. suplinitor la Catedra de geografie de la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1900), agregat universitar (1901), prof. definitiv (1903-1938). Ministru al Învăţământului (1918). Membru al Acad. Române (1915); discursul de recepţie trata despre *Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca şi uneltele sale*. Vicepreşedinte al Soc. Geografice Române (1932). Între 1907 şi 1920 a fost director al rev. *Convorbiri literare*, mult preţuit de T. Maiorescu. A mai colaborat la *Milcovia, Năzuinţa, Sămănătorul, Şcoala şi viaţa, Universul* şi la publicaţii de specialitate. Director al rev. *Dumineca poporului* (1914-1933), „foaie săptămânală pentru ridicarea norodului". În *Convorbiri literare* a publicat, pe lângă art. literare şi povestiri, numeroase studii şi recenzii pe teme foarte variate: literatură română şi străină, estetică, teoria artei, filosofie, istorie, etnografie, economie politică şi finanţe, politică internă şi externă, matematică, fizică, geografie, biologie, medicină, probleme de cultură şi educaţie etc. A semnat şi cu pseud. Soveja (lucrările literare) şi cu iniţialele S. O. V., S. O., S. M., M. D., M. şi S. A desfăşurat o serioasă activitate ştiinţifică (fiind întemeietorul geografiei noastre moderne), concretizată într-o serie de cărţi de specialitate printre care: *Terra. Introducere în geografie ca ştiinţă*, I-II, 1930; *Geografie şi geografi la începutul secolului al XX-lea*, 1938; *Le pays et le peuple roumain*, 1927 (ed. II, 1930; în lb. engleză, 1939, şi germană, 1943); *Ce este Transilvania?*, 1940 (versiuni în lb. germană, 1942, şi franceză, 1943). A fost mult preocupat şi de problemele şcolii şi ale educaţiei maselor, pledând pentru apropierea pedagogiei de viaţă şi pentru întemeierea procesului de formare a personalităţii pe munca productivă. Ca îndrumător literar (*Primăvara literară*, 1914), şi scriitor (*Oameni de la munte*, 1920) ilustrează direcţia tradiţionalistă, orientată spre folclor şi literatura de inspiraţie naţională a sfârşitului sec. al XIX-lea, promovând o cvasiidentificare între etic şi estetic.

OPERA: *Către noua generaţie*, Bucureşti, 1912 (ed. II, 1923; ed. III, cu titlul *Către noua generaţie. Biserica. Şcoala. Armata. Tineretul*, 1928); *Ofensiva naţională*, Bucureşti, 1913; *Poporul. 1913*, Bucureşti, 1913 (ed. II, 1921; ed. III, 1939; ambele cu titlul *Poporul. Cuvinte către studenţi*; ed., studiu introductiv şi note de C. Schifirneţ, 2002); *Primăvara literară*, Bucureşti, 1914; *Şcoala poporului. Patru cuvântări pentru eforiile şcolare, şcolile pregătitoare şi seminariile normale*, Bucureşti, 1918; *Ce aşteptăm de la românii de peste vechile hotare*, Bucureşti, 1919; *Altă creştere. Şcoala muncii*, Bucureşti, 1919 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1919; ed. III, 1921; ed. IV, 1922; ed. VI, 1939); *Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca şi uneltele sale*, Bucureşti, 1920; *Politica de vorbe şi omul politic*, Bucureşti, 1920 (ed. II, cu titlul *Politica de vorbe şi omul de stat*, 1928); *Oameni de la munte*, Bucureşti, 1920 (ed. V, 1996); *Titu Maiorescu*, Bucureşti, 1925; *Profesorul, temelia tuturor reformelor şcolare*, Bucureşti, 1929; *Optimismul lui Eminescu*, Bucureşti, 1936; *Trilogia ştiinţei. Cercetător – erudit – savant*, Bucureşti, 1939; *Trilogii. Ştiinţa. Şcoala. Viaţa. Cu aplicări la poporul român*, Bucureşti, 1940; *Academia – instituţie etnopedagogică. Institutul – organizare*

internaţională, Bucureşti, 1941; *Creştinismul românesc. Adaos la caracterizarea etnografică a poporului român*, Bucureşti, 1941; *Opere complete*, vol. I, partea 1 şi 2, Bucureşti, 1943; *Premise şi concluzii la Terra. Amintiri şi mărturisiri*, Bucureşti, 1946; *De senectute. Bătrâneţea în cadrul muncii pentru cultură. Scădere şi adaos*, Bucureşti, 1947; *Episcopul Melchisedec. Amintiri*, Cernica f.a.; *Opere alese*, sub redacţia lui V. Mihăilescu, Bucureşti, 1967; S. Mehedinţi, G. Vâlsan, *Lecturi geografice*, ed. îngrijită de C. Dimitriu, cu o pref. de V. Tufescu, Bucureşti, 1973; *Civilizaţie şi cultură*, selecţie de texte, pref., sumar bibliografic, note şi indice de nume de Gh. Geană, Iaşi, 1986 (altă ed., 1999); *Parabole şi învăţături,* pref. de V. Gordon, Bucureşti, 1992 (altă ed., 2002); *Terra: introducere în geografie ca ştiinţă,* I-II, ed. de V. Tufescu, Bucureşti, 1994; *Legea Eforiilor Şcolare.* Discursuri parlamentare, ed. de Gh. Geană, Focşani, 1994; *Creştinismul românesc.* Adaos la *Caracterizarea etnografică a poporului român,* Norcross, GA (Statele Unite), 1995 (altă ed., 2000); *Altă creştere – şcoala muncii,* ed. VIII, Bucureşti, 1997; *Premise şi concluzii la Terra: amintiri şi mărturisiri,* Bucureşti, 1998; *Politica de vorbe şi omul de stat,* ed. III, Focşani, 1999; *Optimismul lui Eminescu. Eminescu şi Goethe,* Focşani, 2000; *Discursuri. Conferinţe,* Focşani, 2000; *La ceas de taină: discursuri şi conferinţe,* Focşani, 2001; *Synopsis: scrieri alese,* Focşani, 2002.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria*..., I-II; M. Dragomirescu, *Critică*, I, 1927; I. Petrovici, *Amintiri universitare*, f.a.; C. Brătescu, *Geograful Simion Mehedinţi*, 1939; G. Călinescu, *Istoria*...; E. Lovinescu, *T. Maiorescu şi posteritatea lui critică*, 1943; G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor*, nr. 3, 1961; V. Bâldescu, *Simion Mehedinţi. Gânditor social politic şi pedagog,* 1969; Z. Ornea, *Sămănătorismul*, 1971; P. Marcea, *„Convorbiri literare” şi spiritul critic*, 1972; Z. Ornea, *Junimea şi junimismul*, 1975; idem, *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea*, 1980; V. Tufescu, *Simion Mehedinţi. Viaţa şi opera,* 1994; I. Şandru, *Pagini din istoria geografiei moderne româneşti,* 2000; C. Neaga, *Simion Mehedinţi. Bibliografie,* 2003. **(G. A.)**

MELIAN Alexandru, n. 27 febr. 1939, com. Luizi-Călugăra, jud. Bacău. Istoric literar. Fiul lui Vasile Melian şi al Alexandrinei (n. Bârzu), învăţători. Şi-a făcut studiile elementare (1945-1951) în comuna natală, apoi Şcoala medie tehnică de drumuri şi poduri din Bacău (1951-1952) şi Centrul şcolar mediu de energie electrică şi electrotehnică „Iosif Rangheţ” din Bucureşti (1952-1954); după susţinerea examenelor de diferenţă, a absolvit liceul din Bacău în 1955. Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1960-1965). Dr. în filologie al aceleiaşi Univ. în 1973, cu o teză despre Traian Demetrescu. A funcţionat ca prof. suplinitor în com. natală (1956-1958), metodist la Casa raională de cultură din Târgu Ocna (1958-1960), apoi preparator (1965-1968), asistent (1968-1975), lector (1975-1991), conf. univ. (1991-2001) şi prof. (din 2001) la Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti. Lector la Univ. „Stendhal” din Grenoble, Franţa (1990-1995; 2002-2003). A debutat în 1956 în *Contemporanul*, cu o cronică literară la romanul *Plecarea Vlaşinilor* de Ioana Postelnicu. A mai colaborat la *Adevărul literar şi artistic, Analele Universităţii Bucureşti, Limbă şi literatură, Luceafărul, Revista de istorie şi teorie literară*. A colaborat la vol. colective *Comentarii macedonskiene* (1971), *Reviste literare româneşti în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea* (1974), *Centenar Eminescu* (1989) şi a îngrijit vol. colectiv *Eminescu. „Luceafărul” – centenar* (1984). A îngrijit, în colab., ed. M. Eminescu, *Icoane vechi şi icoane nouă* (1975) şi *Drumuri şi zări*, antologie a prozei de călătorie (1982). Preocupările sale de istoric literar, consacrate cu precădere celei de a doua jumătăţi a sec. al XIX-lea, s-au concretizat într-o serie de studii, publicate în rev. şi în vol. *Traian Demetrescu* (1983), *Eminescu, univers deschis* (1987), *Eminescu, poezia invocaţiei* (1999) şi *Polemici implicite* (2003).

OPERA: *Traian Demetrescu*, Craiova, 1983; *Eminescu, univers deschis*, Bucureşti, 1987;

Eminescu, poezia invocaţiei, Bucureşti, 1999; *Polemici implicite* (2003).

REFERINŢE CRITICE: (D. C.) Mihăilescu, în *Contemporanul*, nr. 32, 1983; Z. Cârlugea, în *Luceafărul*, nr. 3, 1988; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 502, 2000; E. Budau, în *Ateneu,* nr. 5, 2000. **(G. A.)**

MELIDON George Radu, n. 13 mart. 1831, Roman – m. 11 mai 1897, Roman. Poet, prozator şi autor didactic. Tatăl, dascăl la şcoala de pe lângă Episcopia Romanului. A studiat la Acad. Naţională din Iaşi. Din 1856 predă mitologie, retorică şi poetică la Gimnaziul Academic din Iaşi. A ocupat importante funcţii administrative în învăţământ: şef de secţie şi apoi director general al şcolilor din România (1862-1864), inspector şi primul director al Şcolii Normale de Învăţători din Bucureşti, înfiinţată în 1867. A fost, cum mărturiseşte singur, „unul din luptătorii Unirei". Debutează publicistic în gazeta *Zimbrul* din Iaşi (1851), cu o trad. din Lamartine. A mai colaborat la *Almanah de învăţătură şi petrecere*, *Almanah pentru români, Colectorul social pentru ambe sexe, Foaie pentru minte, inimă şi literatură, Foiletonul Zimbrului, Gazeta de Moldavia, Secolul* etc. În vol. şi broşuri a publicat: *Prietenul tinerimei* (1856), *Regule scurte de versificaţie română* (1858), *Relaţiune statistică de starea şcoalelor în Moldova* (1862), *Manualul învăţătorului sau Elemente de pedagogie practică în uzul şcoalelor populare* (1874), *Istoria naţională pentru popor sau Neamul, sapa, arma, casa şi mintea românilor prin toate timpurile şi locurile* (1876), *Irod naţional* (1895). Incerte sunt *Scrieri literare. 1854-1862* şi *Chestiuni politice. 1855-1862*, menţionate în broşura *Irod naţional*. Altele, ca *Memoriile Unirei*, au rămas în ms. A tradus versuri şi proză din Schiller, Lamartine şi A. Poissonier, apărute în periodice şi manuale şcolare. A fost membru al Soc. Etnografice din Paris şi decorat cu ordinul „Steaua României" şi medalia „Bene-Merenti".

OPERA: *Prietenul tinerimei*. Carte de lectură, Iaşi, 1856; *Regule scurte de versificaţie română*, Iaşi, 1858 (reeditate fragmentar în *Poetici româneşti*, ed. îngrijită şi introducere de Olimpia Berca, Timişoara, 1976); *Relaţiune statistică de starea şcoalelor în Moldova*. Memoriu de ~, Iaşi, 1862; *Manualul învăţătorului sau Elemente de pedagogie practică în uzul şcoalelor populare*, Bucureşti, 1874; *Istoria naţională pentru popor sau Neamul, sapa, arma, casa şi mintea românilor prin toate timpurile şi locurile*, Bucureşti, 1876; *Irod naţional*, roman, 1895.

REFERINŢE CRITICE: A. Pumnul, *Lepturariu românesc*, IV, 1864; V. Gr. Pop, *Conspect asupra literaturei române şi scriitorilor ei de la început şi până astăzi în ordine cronologică*, I, 1875; D. R. Rosetti, *Dicţionarul contimporanilor*, 1897; N. Iorga, *Istoria...*, III; Al. Epure, *Profesorul Gh. Melidon*, 1943; *I. L. R.,* II; D. Mănucă, în *Almanah „Convorbiri literare*", 1979. **(S. I.)**

MELINESCU Gabriela, n. 16 aug. 1942, Bucureşti. Poetă, prozatoare şi traducătoare. Fiica lui Ioan Melinescu, ebenist, şi a Mariei (n. Crăciun). Şcoala elementară şi Liceul „Gh. Şincai", la Bucureşti (bacalaureat în 1960); urmează cursurile Institutului Pedagogic (1960-1963), tot în capitală, după care se înscrie la Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (licenţa în 1967). Lucrează ca redactor la rev. *Femeia* şi *Luceafărul* (1967-1975). Debut cu versuri în rev. *Luceafărul* (1959); debut editorial cu vol. *Ceremonie de iarnă* (1965), urmat de vol. de poezie *Fiinţele abstracte* (1967), *Interiorul legii* (1968), *Boala de origine divină* (1970), *Jurământul de sărăcie, castitate şi supunere* (1972), *Îngânarea lumii* (antologie, 1972), *Împotriva celui drag* (1975). A mai publicat vol. pentru copii: *Catargul cu două corăbii* (1969), *Bobinocarii* (roman fantastic, 1969); însemnări de scriitor, *12 Revelaţii* (1972) şi reportaje (în colab.), *Viaţa cere viaţă* (1974). Colab. la rev. *Viaţa studenţească, România literară, Luceafărul, Tribuna, Steaua* ş. a. Din 1975, trăieşte în Suedia, la Stockholm, în urma căsătoriei cu editorul René Coeckelberghs. Scrie în continuare în română, dar şi în suedeză; colab. la rev. şi ziarele *Dagens Nyheter, Syvenska Dagbladet, Expressen, Kyrkans Tidning, Femina, Halifax, Ariel, Jakobs*

stege, Lyrik vännen ş. a. A editat, în anii exilului, vol. *Jurământul de castitate* (1975), *Zeul fecundităţii* (1977), *Tatăl minciunii* (roman, 1977), *Copiii răbdării* (roman, 1979), *Urcarea lupilor la cer* (roman, 1981), *Casa de fum* (poeme, 1982), *Jurnalul unui egoist solitar* (jurnal, 1982), *Oglinda femeii* (poeme, 1986), *Vrăjitorul din Gallipoli* (jurnal, 1986), *Arborele în vânt* (roman, 1987), *Regina străzii* (roman, 1988), *Omul pasăre* (nuvele, 1991), *Lumină din lumină* (poeme, 1993), *Schimbare de pene* (nuvele, 1998). După 1989 este corespondentul *României literare* pentru Suedia (din 1993) şi colaborează la rev. *Vatra, Apostrof, Secolul 20*, *Argo* (Bonn), *Izvoare, Revista mea* (Israel). Publică în ţară vol. *Lupii urcă la cer* (1992), *Jurământul de sărăcie, castitate şi supunere* (1993, antologie alcătuită de Ileana Mălăncioiu, cu 10 serigrafii originale după desenele autoarei), *Poezii* (antologie, 1997), *Regina străzii* (roman, 1997), *Copiii răbdării* (roman, 1998) şi *33 de Revelaţii* (eseuri şi însemnări de scriitor, 1998); *Recviem pentru neodihna catargelor* (1999); *Jurnal suedez* (I-II, 2000-2002); *Fiinţele abstracte* (2001); *Cuvinte nou născute* (2002). A tradus din suedeză în română (Swedenborg, August Strindberg, Birgitta Trotzig, Stig Dagerman), iar din română în suedeză vol. de poezii de Ileana Mălăncioiu şi Al. Lungu; alţi scriitori români, în rev. şi antologii (*Ariel, Studie Kamraten, Jakobs stege, Lyrik Vännen* ş. a.). **M.** este membră a „Sveriges Författarförbundet" (Uniunea Scriitorilor din Suedia) şi a F. P. A. („Foreign Press Association of Sweden"). A beneficiat de Bursa Fredrik Ström (1989), Bursa Acad. Suedeze (1990 şi 1998-1999). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1973 şi 2000; Premiul Salonului de Carte, Cluj (1997). În Suedia, prestigiosul premiu „De bio" (Fondul Acad. Suedeze), în 1989. **M.** este şi o apreciată artistă plastică, autoare a numeroase picturi, gravuri, desene, ilustraţii de carte (patru expoziţii de pictură şi gravură în Elveţia şi Suedia).

OPERA: *Ceremonie de iarnă*, versuri, Bucureşti, 1965; *Fiinţele abstracte*, versuri, Bucureşti, 1967; *Interiorul legii*, versuri, Bucureşti, 1968; *Boala de origine divină*, versuri, Bucureşti, 1970; *Jurământul de sărăcie, castitate şi supunere*, versuri, Bucureşti, 1972; *Îngânarea lumii*, versuri, Bucureşti, 1972; *Împotriva celui drag*, versuri, Bucureşti, 1975; *Jurământul de castitate,* versuri, Stockholm, 1975; *Zeul fecundităţii,* versuri, Stockholm, 1977; *Tatăl minciunii*, roman, Stockholm, 1977; *Copiii răbdării*, roman, Stockholm, 1979 (ed. II, Bucureşti, 1998); *Urcarea lupilor la cer,* roman, Stockholm, 1981; *Casa de fum*, poeme, Stockholm, 1982; *Jurnalul unui egoist solitar,* Stockholm, 1982; *Oglinda femeii*, poeme, Stockholm, 1986; *Vrăjitorul din Gallipoli,* jurnal 2, Stockholm, 1986; *Arborele în vânt*, roman, Stockholm, 1987; *Regina străzii*, roman, Stockholm, 1988 (ed. II, Bucureşti, 1997); *Omul pasăre*, nuvele, Stockholm, 1991; *Lumină din lumină*, poeme, Stockholm, 1993; *Jurământul de sărăcie, castitate şi supunere*, antologie de Ileana Mălăncioiu, cu 10 serigrafii originale după desenele autoarei, Bucureşti, 1993; *Lupii urcă în cer,* roman, Bucureşti, 1993; *Regina străzii,* roman, trad. de Diana Alexandru, pref. de D. Cristea, Bucureşti, 1997; *Poezii*, Bucureşti, 1997; *Schimbarea de pene*, nuvele, 1998; *33 de Revelaţii*, ed. îngrijită de M. Albastru, text revăzut de autoare, Bucureşti, 1998; *Recviem pentru neodihna catargelor,* antologie lirică, Iaşi, 1999; *Jurnal suedez,* I-II, Bucureşti, 2000-2002; *Fiinţele abstracte şi alte poezii,* Bucureşti, 2001; *Cuvinte nou născute,* versuri, Bucureşti, 2002. Traduceri: E. Swedenborg, *Cartea de vise,* trad., prezentare şi note de ~, Bucureşti, 1995; A. Strindberg, *Jurnal ocult,* trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1997; idem, *Inferno. Legende,* Bucureşti, 1999; idem, *Singur,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 2002; B. Trotzig, *Vieţi duble,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. Martin, *Generaţie şi creaţie*, 1969; M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; A. Martin, *Poeţi contemporani*, 1971; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 26, 1993; S. Damian, *Fals tratat de psihologie a succesului*, 1995; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 2; 35, 1998; R. Munteanu, în *Curierul românesc*, nr. 6, 1998; M. Marcu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1999; Aura Christi, în *Contemporanul,* nr. 1; 2; 3; 12; 2000; Dora Pavel, *ibidem,* nr. 26-29, 2000; D. Cristea, în *Convorbiri literare,* nr. 9; 10, 2001; Marcu Luminiţa, în *România literară,* nr. 2, 2001; Grete Tartler, M. Călinescu, *ibidem,* nr. 41, 2002; (M. V.) Buciu, în *Jurnalul literar,* nr. 7-12, 2003; Simona Şora, în *Dilema,* nr. 513, 2003.

(M. Z.)

MERA Iuliu Traian, n. 13 oct. 1861, com. Şiria, jud. Arad – m. 24 aug. 1909, Viena. Prozator. Fiul lui Atanasie Mera, preot ortodox, şi al Elenei (n. ?). A urmat şcoala primară la Şiria, liceul la Timişoara şi la Braşov şi Facultatea de Medicină din Viena (1880-1886). Contaminat de junimism la Braşov, a devenit membru şi apoi preşedinte al Soc. „România Jună" din Viena în anii când se sărbătorea victoria „Junimii" şi apărea celebrul *Almanah* (1883). În vacanţe era un animator al mişcării artistice a diletanţilor din Şiria şi din împrejurimi. A fost medic la Karlsbad. Ales membru în Comitetul Central al Partidului Naţional Român care a elaborat Memorandumul, a fost inculpat în celebrul proces de la Cluj. Şi-a testat averea „pentru scopuri culturale româneşti". A debutat la *Telegraful român*, în 1881. A mai colaborat la *Convorbiri literare, Familia, Foaia ilustrată, Tribuna* (Sibiu) şi *Tribuna* (Arad). Spirit cultivat, cunoscător a şapte limbi, iubitor de artă şi natură, a făcut numeroase călătorii cu urmări literare (vol. postum *Din ţări străine*, 1911). Prelucrează poveşti populare, unele apărute în „Biblioteca poporală a Tribunei" şi în singurul său vol. antum, *Din lumea basmelor* (1906), încununat de Acad. Română cu premiul „Năsturel".

OPERA: *Din lumea basmelor*, poveşti populare, Bucureşti, 1906; *Din ţări străine*, memorial de călătorie, Arad, 1911 (ed. II, 2001); *Mitru Dascălul*, în I. Breazu, *Povestitori ardeleni şi bănăţeni până la Unire*, antologie, Cluj, 1937.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Dumbravă, în *Viaţa literară*, nr. 51, 1906; N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, I; G. Moisescu, *Centenarul Societăţii Academice Literare „România jună" din Viena. 1871-1971*, 1971; R. Homescu, în *Ziridava*, IX, 1978. **(S. I.)**

MERTICARU Mihai, n. 20 iun. 1938, satul Beţeşti, com. Rediu, jud. Neamţ. Poet şi eseist. Fiul lui Vasile Merticaru, agricultor, şi al Mariei (n. Chelaru). Şcoala primară în satul natal (1945-1949), gimnaziul în com. Rediu (1950-1953); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi (1960-1965). Prof. la Şcoala generală din Nemţişor, com. Vânători, jud. Neamţ (1965-1967); prof. la Şcoala profesionala de ucenici de pe lângă Fabrica de postav Buhuşi (1967-1968); prof. la Piatra Neamţ (1975-2001); redactor la ziarul *Ceahlăul* (1968-1975; 2001-2002) şi la rev. *Antiteze*. Colab. la *Ateneu*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Literatura şi arta* etc. Inclus în antologiile *Poezia pădurii* (1999) şi *Sprijinit pe o carte înflorită* (2001). Debutează în *Literatura şi arta*, Chişinău (1992). În acelaşi an publică vol. de versuri *Vânătoare princiară*, urmat de alte trei culegeri lirice: *Catedrală de azur* (1994), *Scriere cuneiformă* (1997) şi *Întâlnire pe pod* (2003). Eseuri în vol. *Repere literare şi stilistice* (1996).

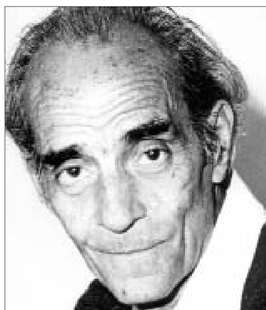
OPERA: *Vânătoare princiară*, versuri, Iaşi, 1992; *Catedrală de azur*, versuri, Iaşi, 1994; *Repere literare şi stilistice*, eseuri, Iaşi, 1996; *Scriere cuneiformă*, versuri, Iaşi, 1997; *Întâlnire pe pod*, versuri, pref. de A. Alui Gheorghe, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Mihaela Ursa, în *Steaua*, nr. 5, 1993; V. Spiridon, în *Luceafărul*, nr. 16, 1995; P. Isachi, în *Zburătorul*, nr. 4-10, 1996. **(A. S.)**

MESTUGEAN Vartan, n. 15 aug. 1869, Bucureşti – m. 10 febr. 1942, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Kevork Mestugean, prof., director al Şcolii armene din Bucureşti. Învaţă la Şcoala armeană din Constantinopol, la care rămâne ca prof. după absolvire. Bănuit de activităţi antiotomane, se refugiază la Varna, unde editează un ziar armenesc. În 1899 revine la Bucureşti, unde va fi redactor şi apoi subdirector la *Universul*, redactor al *Universului literar*, între 1913 şi 1916. Din 1920, director al Şcolii armene din Bucureşti. Editează rev. culturală armeană în lb. română *Ararat* (1924-1942). Foiletonist alert, autor de literatură de călătorii.

OPERA: *Schiţe-filme*, Bucureşti, 1913; *Bucureşti-Sakkarah.* Note de călătorie, Bucureşti, 1913 (reeditat fragmentar în *Călători români în Africa*, Bucureşti, 1983); *Regina noastră.* Note biografice cu prilejul aniversării a 70 de ani a (i) (M. S.) Reginei Elisabeta, Bucureşti, 1914; *Ierusalim*, Bucureşti, 1914; *Getta*, roman, Bucureşti, 1916.

Traduceri: *Mică antologie de poezie armeană*, Bucureşti, 1934. **(M. A.)**

MICHAILESCU Gaby (prenumele la naştere: Gabriel), n. 14 dec. 1910, Craiova. Cronicar dramatic şi memorialist. Fiul lui Elie Michailescu, prof., dirijor şi autor de manuale de muzică, şi al Mariei (n. Diculescu), prof. de gimnastică. Studii liceale la Craiova. Urmează, apoi, cursul de „estetică literară" al lui Mihail Dragomirescu şi Conservatorul, clasa Ion Manolescu. Debutează în presă la 16 ani, în *Rampa*, cu o cronică dramatică. Este corector la rev. umoristică bucureşteană *Încotro?*, apoi lucrează, pe rând, în redacţia ziarelor *Naţionalul nou, Frontul, Tempo, Naţionalul, Informaţia, Libertatea, Capitala*. Colaborează cu cronici dramatice şi însemnări despre viaţa teatrală în *Zorile, România de azi, România literară, Ramuri, Cronica, Flacăra, Aplauze, Cortina, Galeria* etc. Debut editorial cu vol. *Culise şi reflectoare* (1935). Mai publică *Amintiri... vinurile mele pritocite de Gaby Michailescu* (1939), prima carte despre Ion Brezeanu, urmată, după un lung interval, de monografia *Iancu Brezeanu*. O mie de ani într-o birjă (1984), *Leonard– soldatul de ciocolată* (1984), *Vagonul de turneu*. Însemnările unui impresar (1986) şi *Cuşca sufleurului* (1990). A cunoscut şi a colaborat îndeaproape cu mari figuri ale scenei româneşti: Ion Brezeanu, Maria Ventura, Maria Tănase, Ion Iancovescu, Petre Ştefănescu-Goangă, Grigore Vasiliu-Birlic etc.

OPERA: *Culise şi reflectoare*, Bucureşti, 1935; *Ion Brezeanu – Amintiri... vinurile mele pritocite de Gaby Michailescu*, Bucureşti, 1939; *Iancu Brezeanu*. O mie de ani într-o birjă, Bucureşti, 1984; *Leonard – soldatul de ciocolată*, Bucureşti, 1984; *Vagonul de turneu*. Însemnările unui impresar, I, Bucureşti, 1986; *Cuşca sufleurului: însemnările unui impresar,* Bucureşti, 1990.

REFERINŢE CRITICE: Ş. Cioculescu, în *Ramuri*, 1984; Gh. Tomozei, în *Flacăra*, 1986. **(I. Pt.)**

MICLĂU Paul, n. 12 apr. 1931, satul Comorâşte, com. Forotic, jud. Caraş-Severin. Poet, prozator şi semiotician. Fiul lui Ion Miclău şi al Cătălinei (n. Micşa), agricultori. Şcoala primară în satul natal (1938-1942); Liceul „General Dragalina" din Oraviţa (1942-1950); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia franceză (1950-1954). Preparator (1954), asistent (1955) şi lector (1960) la aceeaşi Facultate (prodecan, 1987); conferenţiar (1969), apoi prof. (din 1972) la Facultatea de Lb. Romanice, Clasice şi Orientale (şef de Catedră, 1970; 1977; prodecan, 1971; decan, 1972-1976); lector de lb. română (1966-1968), apoi conferenţiar asociat (1968-1970) la Univ. din Montpellier, Franţa; lector de lb. română la Sorbonna – Paris (1987-1988) şi *maître de langues* la Institutul Naţional de Lb. şi Civilizaţii Orientale din Paris (1988-1991); decan al Facultăţii de Lb. şi Literaturi Străine a Univ. din Bucureşti (1977-1986); decan (1994-1995) şi rector (1995-1997) la Şcoala Superioară de Jurnalism. Bursă de specializare la Sorbonna, Franţa (1965-1966). Cursuri de vară la Saint-Malo (1963) şi Dijon (1966); cursuri de excelenţă la Grenoble (1966) şi Nancy (1967). Dr. în filologie al Univ. din Montpellier cu o teză de lingvistică generală: *Le signe linguistique* (1968). Colab. la *Analele Universităţii din Bucureşti*, *Cahiers roumains d'études littéraires*, *Cahiers roumains de linguistique appliquée*, *Cahiers de sémiotique*, *Limba română*, *România literară* etc. A colaborat la vol. colective *Probleme de lingvistică generală* (1959), *Introducere în lingvistică* (1965), *Tratat de lingvistică generală* (1971), *Studii de stilistică, poetică şi semiotică* (1980), *Semantică şi poetică* (1981), *Sémiotique roumaine* (1982), *Lingvistică, semiotică, poetică, stilistică* (1992), *La Roumanie francophone* (1993) etc. Debut editorial cu vol. *Le signe linguistique* (Paris, 1970). A publicat lucrări de lingvistică generală şi poetică (*Semiotica lingvistică*, 1977; *Signes poétiques*, 1983; *Le pome moderne*, 2001), vol. de proză (*Ulysse*, 1992; *Mioriţa*, 1993; *La francophonie*, 1994; *Paris, ville lumire*, 1996), poezie (*Punte întru text*, 1985;

Sonnets, 1991; *Sous le trésor*, 1997; *Au bord du temps*, 1999; *Racines écloses*, 2002) şi autoficţiune (*Comoara*, 1989; *Dislocaţii*, 1994; *Roumains déracinés*, 1995). A tradus din A. Martinet, T. Todorov, M. Duverger, C. Varenne, T. Jonquet şi Balzac. Trad. în franceză din autori români (L. Blaga, V. Voiculescu, I. Barbu, T. Arghezi, M. Eminescu, I. Muşlea, I. Flora, T. G. Maiorescu, A. Dumbrăveanu). Premiul „Timotei Cipariu" al Acad. Române (1978); Premiul Uniunii Scriitorilor (1982; 1986); Premiul european acordat de Association des Ecrivains de Langue Française (1996).

OPERA: *Le signe linguistique*, Paris, 1970; *Semiotica lingvistică*, Timişoara, 1977; *Signes Poétiques*, Bucureşti, 1983; *Punte întru text*, versuri, Timişoara, 1985; *Comoara*, autoficţiune, Timişoara, 1989; *Sonnets*, Paris, 1991; *Ulysse*, proză, Bucureşti, 1992; *Mioriţa*, proză, Bucureşti, 1993; *Dislocaţii*, I-II, autoficţiune, Bucureşti, 1994; *La francophonie*, proză, Bucureşti, 1994; *Roumains déracinés*, autoficţiune, Paris, 1995; *Paris, ville lumire*, proză, Bucureşti, 1996; *Sous le trésor*, sonete, Timişoara, 1997; *Au bord du temps*, sonete, Bucureşti, 1999; *Le pome moderne*, eseuri, Bucureşti, 2001; *Racines écloses*, sonete, ed. integrală, Constanţa, 2002. Traduceri: A. Martinet, *Elemente de lingvistică generală*, Bucureşti, 1970; L. Blaga, *Poemele luminii/Les pomes de la lumire*, ed. bilingvă, pref. de R. Munteanu, Bucureşti, 1971; T. Todorov, *Poetica. Gramatica Decameronului*, Bucureşti, 1975; Gh. Zamfir, *Dincolo de sunet/Au-delà du son*, ed. bilingvă, în colab. cu Andreea Dobrescu-Warodin, Bucureşti, 1979; V. Voiculescu, *Poezii/Poésies*, ed. bilingvă, pref. de Şt. Aug. Doinaş, Bucureşti, 1981; I. Barbu, *Nadir latent/Nadir latent*, ed. bilingvă, Bucureşti, 1985; M. Eminescu, Po*ésies*, Bucureşti, 1985; M. Duverger, *Europa de la Atlantic la Delta Dunării*, Bucureşti, 1991; C. Varenne, *Libertate/Liberté*, ed. bilingvă, Bucureşti, 1991; T. Jonquet, *Mygal, păianjen veninos*, Bucureşti, 1992; Balzac, *Proscrişii şi alte povestiri din Comedia Umană*, în colab., Iaşi, 1998; *Jeunes potes roumains*, în colab. cu D. I. Nasta, Paris, 1990; I. Muşlea, *Icoanele pe sticlă şi xilogravurile ţăranilor români din Transilvania*, Bucureşti, 1995; T. Arghezi, *Poeme alese/Pomes choisis*, în colab., Bucureşti, 1996; T. G. Maiorescu, *Poezii/Pomes*, în colab., Bucureşti, 1997; A. Dumbrăveanu, *Ţara himerei/Pays de la chimre*, ed. bilingvă, Timişoara, 1998; M. Eminescu, *Poezii/Posies*, ed. bilingvă, Bucureşti, 1999; I. Flora, *Pomes*, în colab. cu Anca Măniuţiu, Belgia, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Maria Carpov, în *România literară*, 22 iun. 1978; Margareta Gyurcsik, în *Dialogues francophones*, nr. 4, 1999; M. M. Deleanu, C. Ghincea, Mihaela Pasat, în *Reflexe*, nr. 4; 5; 6; 7-9, 2001; R. Bulger, în *Dialogues francophones*, nr. 6, 2003; I. Guţu, în *Contrafort*, nr. 9, 2003; Delia Badea, în *Limbă şi literatură*, nr. 3-4, 2003. **(A. S.)**

MICLE Veronica (numele la naştere: Ana Câmpeanu), n. 22 apr. 1850, Năsăud – m. 3 aug. 1889, mănăstirea Văratec. Poetă şi prozatoare. Fiica cizmarului Ilie Câmpeanu (Câmpan), luptător în revoluţia de la 1848, şi a Anei (n. ?). Rămasă de timpuriu văduvă, Ana Câmpeanu trece în Moldova, stabilindu-se la Târgu Neamţ şi apoi la Iaşi, unde Veronica urmează cursurile Şcolii primare şi ale Şcolii Centrale, absolvită în 1863. Căsătorită, în 1864, cu Ştefan Micle, prof. de fizică şi chimie, o vreme rector al Univ. din Iaşi. A debutat în 1872, în *Noul Curier român*, cu două nuvele semnate *Corina*. O mare dragoste o va lega până la moarte de poetul Mihai Eminescu, pe care-l cunoaşte la Viena, în 1872, şi căruia îi sunt dedicate majoritatea poeziilor publicate în *Columna lui Traian, Convorbiri literare, Familia* etc. şi adunate în placheta *Poezii* (1887).

OPERA: *Poezii*, Bucureşti, 1887; *Poezii*, cu o pref. de I. S. Mugur, Iaşi, 1909; *Poezii*, sub îngrijirea lui I. Nădejde, Bucureşti, 1914; *Poezii*, ed. îngrijită şi pref. de Aug. Z. N. Pop, Bucureşti, 1969; *Corespondenţă*, ed., pref. şi note de Aug. Z. N. Pop, Cluj-Napoca, 1979; *Poezii şi corespondenţă,* ed. de L. Chişu, Galaţi, 1991; *Corespondenţa: Mihai Eminescu – Veronica Micle,* ed. de T. Nedelcea, Craiova, 1992; *Poezii,* Galaţi, 1993; *Dor nemângâiat,* versuri, Timişoara, 1995; *Când te-am văzut Verena… Mihai Eminescu – Veronica Micle,*

scrisori de dragoste, ed. de Simona Cioculescu, Bucureşti, 1998; *Dulcea mea Doamnă – Eminul meu iubit,* corespondenţă inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle, ed. de Christina Zarifopol-Ilias, Iaşi, 2000.

REFERINŢE CRITICE: O. Minar, *Veronica Micle*, 1914; L. Morariu, *Veronica Micle*, 1942; Aug. Z. N. Pop, *Mărturii. Eminescu. Veronica Micle*, 1967; R. Florea, în *Studii de istorie a literaturii române. De la C. A. Rosetti la G. Călinescu*, 1968; G. Sanda, *Veronica Micle*, 1972; *I. L. R.,* III; Aug. Z. N. Pop, *Pe urmele Veronicăi Micle*, 1981; Irina Petraş, *Un veac de nemurire: Mihai Eminescu, Ion Creangă, Veronica Micle*, 1989; Aug. Z. N. Pop, *Mărturii. Eminescu. Veronica Micle*, Chişinău, 1989; O. Minar, *Dragoste şi poezie,* 1992; Al. Piru, în *Literatorul,* nr. 9; 11; 12, 1992; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 2, 1999; Z. Ornea, *ibidem,* nr. 13-14, 1999; D. Vatamaniuc, în *Viaţa Românească,* nr. 10-11, 2000; G. Gană, *ibidem*; Alex. Ştefănescu, în *Tomis,* nr. 8, 2000; D. Mănucă, în *Viaţa Românească,* nr. 10-11, 2000; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2001. **(G. A.)**

MICU Dumitru (numele la naştere: Chiş), n. 8 nov. 1928, Bârsa, com. Someş-Odorhei, jud. Sălaj. Critic şi istoric literar. Fiul lui Gheorghe Chiş, ţăran, şi al Anicăi (n. Lazăr). Şcoala elementară din Bârsa (1936-1940) şi Jibou (1940-1941); gimnaziul maghiar din Cluj (1941-1943). Liceul „Gh. Bariţiu" din Cluj (1944-1945); Liceul „Inochentie Micu-Klain" din Cluj (1945-1948); bacalaureat, la Cluj, 1948. Facultatea de Filosofie a Univ. din Cluj (1948-1951) şi din Bucureşti (1951-1952); licenţa în 1953. Între 1953 şi 1956, aspirantura (doctoratul) la Bucureşti; teza susţinută abia în 1962. Dr. în ştiinţe filologice. Redactor la *Lupta Ardealului* din Cluj, în 1947 (vacanţa estivală) şi 1948. Din nov. 1949, redactor la *Almanahul literar.* Student al Şcolii de Literatură şi critică literară „Mihai Eminescu" din Bucureşti (oct. 1950-iun. 1951). După absolvire, asistent la acea şcoală (Catedra de teoria literaturii) şi inspector-şef în Comitetul de artă de pe lângă Consiliul de Miniştri (aug. – 31 dec. 1951). Din ian. 1952 până spre sfârşitul lui 1953, redactor la *Contemporanul* (secţia literară). Aspirant cu frecvenţă (scoatere din producţie): 1953-1956. Prin cumul, asistent (din 1954) la Catedra de istoria literaturii române, Bucureşti. Din 1956, lector. Redactor la *Scânteia* (1957-1960). Din 1962, conferenţiar. Din 1969 până în 1998, prof. titular. Director al Editurii Minerva: 1990-1991. Din oct. 1998, prof. consultant. În anul şcolar 1970-1971, lector de lb. şi literatura română la Univ. Lyon II; nov. -dec. 1965: prelegeri de literatură română, în calitate de Gast-Professor (prof. invitat) la Univ. Tehnică din Berlin, la Bonn şi Marburg; oct. 1976, conferinţe la Univ. tvös Loránt din Budapesta. Debutul în presă: 5 nov. 1942, în *Tribuna Ardealului* (Cluj), cu versuri. Debutul editorial: 1955, cu broşura *Sensul etic al operei lui Sadoveanu.* Colab. susţinute la periodice din ţară: *Tribuna nouă*, Cluj (1945-1948), *Almanahul literar, Viaţa Românească* (1954-1984), *Tânărul scriitor* (1951-1954), *Contemporanul* (1952-1953; 1956-1970; 1975-1977; rubrică: „Jurnal de lectură"), *Gazeta literară* şi *România literară* (1954-1970; rubrică:„Cărţile săptămânii" – Poezia), *Limbă şi literatură* şi *Limbă şi literatură pentru elevi* (1960-1995), *Literatorul* (1991-1997; rubrică:„Sine ira et studio"), *Caiete critice* (1990-1998; rubrică:„Cronica ediţiilor"). Colab. intermitente de durată: *Steaua, Amfiteatru, Tribuna, Luceafărul, Analele Universităţii Bucureşti, Scânteia*. Colab. la reviste străine:*Inostranaia literatura, Voprosî literaturî* (Moscova), *Mosaic* (New Delhi), *Oeuvres et critique* (periodic al Seminarului de romanistică din Tübingen). Din vasta producţie editorială a criticului şi istoricului literar se detaşează următoarele titluri:*Romanul românesc contemporan* (1959), *Opera lui Tudor Arghezi* (1965), *Literatura română de azi* (împreună cu N. Manolescu; ed. în lb. germană, 1968), *Lirica lui Lucian Blaga* (1967), *Estetica lui Lucian Blaga* (1970), *Început de secol. Curente şi scriitori* (1970), *„Gândirea" şi gândirismul* (1975), *G. Călinescu* (1979), *Modernismul românesc* (I-II, 1984-1985), *Limbaje moderne în poezia românească de azi* (1986), *Limbaje lirice contemporane* (1987), *În căutarea autenticităţii* (I-II, 1992), *Scurtă istorie a literaturii române* (I-IV, 1994-1997), *Lucian Blaga:*

autofăurirea prin Logos (2003), *Mircea Eliade. Viaţa ca operă, opera ca viaţa* (2003). O carte de poeme: *Fragmente automitologice* (1974) şi însemnări de călătorie: *De la Baical la Atlantic* (1999). Studii introductive la ed. de opere: Coşbuc, Arghezi, Macedonski, Fundoianu, M. Eliade, M. Sorescu, A. Rău etc. Coautor la *Dicţionarul enciclopedic român* (1962-1966; 1968), *Istoria poporului român* (1970; cap. *Literatura*), *Istoria literaturii române. Studii* (1979; cap. *Începutul sec. XX*), *Dicţionar de literatură română* (1979), *Scriitori români. Dicţionar* (1980), *Dicţionarul scriitorilor români*. Prezenţe în culegeri din străinătate: *Aktualnîe problemî stranitelvo izmenia literatur soţialisticeskih stran (Probleme actuale ale studierii comparative a literaturii din ţările socialiste,* Moscova, 1978, vol. apărut şi în lb. germană, la Berlin); *Rumänisch-Deutsche Interferenzen. Akten des Bukarester Kolloquiums über Literatur und Geistesbeziehungen zwischen Rumänien und dem deutschen Sprachraum von 13-15 Okt. 1983*, Heidelberg, 1986; *Rumanien und die deutsche Klassik,* München, 1996; *Romania and America: Cross-Cultural Perspectives.* A Symposion held act the American Library, Bucureşti, 1979. A semnat şi cu pseud. Marin Brustur, N. Sălăjan, Tudor Crişan, Dan Milcu, D. Meseş, Dionisie Mirea. Premiul Acad. pentru *Romanul românesc contemporan* (1959) şi al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti, pentru *Modernismul românesc*, II (1986).

OPERA: *Sensul etic al operei lui Sadoveanu,* Bucureşti, 1955; *Poezia Mariei Banuş,* Bucureşti, 1956; *Romanul românesc contemporan,* Bucureşti, 1959; *Poporanismul şi „Viaţa Românească”,* Bucureşti, 1961; *George Coşbuc,* Bucureşti, 1963 (în lb. maghiară); *Literatura română la începutul secolului XX,* Bucureşti, 1964; *Istoria literaturii române. 1900-1918,* Bucureşti, I-II, 1964-1965; *Tudor Arghezi,* Bucureşti, 1965 (în lb. engleză); *Opera lui Tudor Arghezi.* Eseu despre vârstele interioare, Bucureşti, 1965; *Literatura română de azi*, în colab. cu N. Manolescu, Bucureşti, 1965; *George Coşbuc,* Bucureşti, 1966; *Lirica lui Lucian Blaga,* Bucureşti, 1967; *Rumänische Literatur der Gegenwart* (în colab.), München, 1968; *Estetica lui Lucian Blaga,* Bucureşti, 1970; *Început de secol. Curente şi scriitori,* Bucureşti, 1970; *Tudor Arghezi,* Bucureşti, 1972; *Periplu,* Bucureşti, 1974; *Fragmente automitologice*, poeme, Bucureşti, 1974; *Prelegeri de literatură română contemporană* (în colab.), Bucureşti, 1974; *„Gândirea” şi gândirismul,* Bucureşti, 1975; *Lecturi şi păreri*, Cluj-Napoca, 1978; *G. Călinescu. Între Apollo şi Dionysos,* Bucureşti, 1979; *Scriitori, cărţi, reviste,* Bucureşti, 1980; *Modernismul românesc*, I-II, Bucureşti, 1984-1985; *Limbaje moderne în poezia românească de azi,* Bucureşti, 1986; *Limbaje lirice contemporane,* Bucureşti, 1987; *În căutarea autenticităţii*, I-II, Bucureşti, 1992-1994; *Scurtă istorie a literaturii române,* I-IV, 1994-1997; *De la Baical la Atlantic,* însemnări de călătorie, Bucureşti, 1999; *Literatura română în secolul al XX-lea,* Bucureşti, 2000; *Istoria literaturii române de la creaţia populară la postmodernism,* Bucureşti, 2000; *Timpuri zbuciumate. Reconstituiri subiective,* Bucureşti, 2001; *Fata morgana,* roman, Bucureşti, 2003; *Lucian Blaga; autofăurirea prin Logos,* Bucureşti, 2003; *Mircea Eliade. Viaţa ca operă, opera ca viaţa,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: P. Georgescu, *Păreri literare*, 1964; E. Simion, *Orientări în literatura contemporană*, 1965; M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; D. Cesereanu, *Ipostaze*, 1970; Perpessicius, *Lecturi intermitente*, 1971; Fl. Manolescu, *Poezia criticilor,* 1971; C. Stănescu, *Poeţi şi critici*, 1972; N. Ciobanu, *Critica în primă instanţă*, 1974; C. Regman, *Colocvial*, 1976; L. Raicu, *Critica, formă de viaţă*, 1976; P. Georgescu, *Volume*, 1978; G. Dimisianu, *Opinii literare*, 1978; I. Caraion, *Jurnal* I, 1980; T. Popescu, *Cărţi cu ieşire la mare*, 1980; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi,* 1981; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, *Al doilea suflu*, 1989; Ov. Ghidirmic, în *Literatorul*, nr. 22, 1992; A. Grigor, în *Literatorul*, nr. 42, 1992; Dorina Grăsoiu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 102, 1993; M. Barbu, în *Literatorul*, nr. 4, 1994; I. Mihuţ, în *Literatorul*, nr. 12, 1995; A. Spânu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1995; Gh. Glodeanu, în *Tribuna,* nr. 15, 1995; idem, în *Poesis*, nr. 1-2, 1996; Fl. Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 3, 1996; M. M. Pop, în *Contemporanul,* nr. 5, 2000; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 583, 2001 (interviu); idem, *Concert de deschidere,* 2001; E. Manu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 2001; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 17, 2001. **(C. M.)**

MICU Mircea, n. 31 ian. 1937, com. Vărşand, jud. Arad. Poet şi prozator. Fiul lui Ioan Micu, ofiţer, şi al Ecaterinei (n. Handra). Şcoala primară în satul Grăniceri; în 1950 se mută în Arad, urmează un an Liceul „Moise Nicoară", apoi se înscrie la Şcoala pedagogică din acelaşi oraş (1952-1956); absolvent al Institutului pedagogic din Timişoara. Redactor la Studioul de radioficare din Arad, prof. suplinitor la Şcoala de surzi din Şiria (1957-1967), funcţionar la Fondul Literar (1968-1972), apoi la Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (până în 1989). După 1990, conduce rev. *Viaţa capitalei,* fiind apoi inspector-şef la Inspectoratul de Cultură, Bucureşti; din 1992, director al ziarului *Cronica română*. Debutează în *Scrisul bănăţean* (1955). Debut editorial cu vol. de poezii *Izvorul* (1962). Deşi nu e un spirit ironic autentic, a dat, totuşi, patru vol. de parodii spirituale, în genere după contemporani: *Dracul verde* (1972), *Parodii de la „a" la „z"* (1975), *Cetiţi-le ziua* (1976) şi *La munte şi la mare* (1980). Versuri pentru copii în: *Şoapte* (1970), *Memoria pergamentelor* (1971), *Ţară de dor* (1973). A scris şi o piesă de teatru, *Avram Iancu*, reprezentată pe scena Teatrului Naţional din Cluj-Napoca (1978), publicată în 1981. Autor al vol. de poezii: *Izvorul* (1962), *Frumuseţile zilnice* (1967), *Nopţile risipitorului* (1969), *Teama de oglinzi* (1971), *Vânătoarea de seară* (1975), *Murind pentru prima oară* (1980), *Cu inima în palmă* (1981), *Poeme pentru Mama* (1984), *Ascuns în lacrimă* (2002) şi al romanului *Patima* (1972), inclus alături de *Umbra* în *Semnul şarpelui* (1974). Autor al unui *Dicţionar sentimental de poezie* (2002). Proză în tradiţia slaviciană, cu o potenţare a atmosferei şi misterului. Poezia lui **M.** derivă, în esenţă, din jubilaţia ardelenească în faţa teluricului, cenzurată însă printr-o asumare conştientă a deziluziei, ceea ce duce la o manifestare lucidă a sensibilităţii. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1972, 1975 şi 1977.

OPERA: *Izvorul*, versuri, Bucureşti, 1962; *Frumuseţile zilnice*, versuri, Bucureşti, 1967; *Nopţile risipitorului*, versuri, Bucureşti, 1969; *Şoapte*, Bucureşti, 1970; *Teama de oglinzi*, versuri, Bucureşti, 1971; *Memoria pergamentelor*, Bucureşti, 1971; *Dracul verde*, parodii, Iaşi, 1972; *Patima*, roman, Bucureşti, 1972 (alte ed. : 1978; 1989; 1999); *Ţară de dor*, Bucureşti, 1973; *Semnul şarpelui*, roman, Bucureşti, 1974 (1978, sub titlul *Patima*); *Vânătoarea de seară*, versuri, Bucureşti, 1975; *Parodii de la „a" la „z"*, parodii, Cluj-Napoca, 1975; *Cetiţi-le ziua*, parodii, Bucureşti, 1976; *Întâmplări cu scriitori*, I-II, Bucureşti, 1979-1982; *La munte şi la mare*, parodii, Bucureşti, 1980; *Murind pentru prima oară*, versuri, Bucureşti, 1980; *Avram Iancu*, dramă istorică în trei părţi, Bucureşti, 1981; *Cu inima în palmă*, versuri, Bucureşti, 1981; *Secretul doamnei de zăpadă*, povestiri, Bucureşti, 1984; *Poeme pentru Mama*, Bucureşti, 1984; *Întâmplări cu scriitori şi alte năluciri*, Bucureşti, 1985; *Miere şi fum*, Bucureşti, 1989; *Singur în Mongolia,* Povestiri, Bucureşti, 1989 (ed. II, 1991); *Viaţa în pijama,* versuri, Bucureşti, 1999; *Poeme pentru Mama,* Bucureşti, 1999; *Ascuns în lacrimă,* versuri, Bucureşti, 2002; *Dicţionar sentimental de poezie,* I, Bucureşti, 2002; *Fănuş Neagu, frumosul nebun al marilor metafore,* Bucureşti, 2002; *Întâmplări vesele cu scriitori trişti,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Ciobanu, *Critica în primă instanţă*, 1974; G. Dimisianu, *Valori actuale*, 1974; V. Felea, *Secţiuni*, 1974; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; M. Ungheanu, *Arhipeleag de semne,* 1975; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi,* 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; P. Poantă, *Radiografii*, 1978; G. Alboiu, în *Flacăra*, nr. 28, 1979; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 444, 1979; H. Zalis, în *Contemporanul*, nr. 42, 1979; H. Cândroveanu, în *Steaua,* nr. 6, 1979; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 47, 1980; R. G. Ţeposu, în *România literară*, nr. 52, 1980; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 7, 1981; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 6, 1981; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 7, 1981; G. Alboiu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1982; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 5, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 21, 1982; idem, *ibidem*, nr. 2, 1983; N. Barbu, în *Cronica*, nr. 40, 1984; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 31, 1984; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, 1984; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 26; 31, 1985; Gh. Pituţ, în *România literară*, nr. 7, 1987; E. Manu, în *Luceafărul,* nr. 14, 2002; E. Chivu, în *Observator cultural,* nr. 157, 2003. **(R. G. Ţ.).**

MICU Samuil, n. sept. 1745, Sad, jud. Sibiu – m. 13 mai 1806, Buda (Ungaria). Istoric, filolog şi traducător. Fiu al protopopului Stoia şi al Anei (n.

Maniu); nepot al Episcopului I. Inochentie Micu, prin a cărui grijă familia e înnobilată sub numele „Klein”. După primele studii la Blaj, **M.,** devenit bursier al Institutului Pázmány, urmează teologia şi filologia la Univ. din Viena (1766-1772). Ca student, apoi ca prefect de studii la „Sfânta Barbara” (1777-1783), când debutează cu *Carte de rogacioni* (1779), el asistă la experimentul iozefinist şi recepteazã ideile novatoare ale eclectismului filosofic austriac. Prof. al primului curs superior de filosofie din Blaj (1772), participant la mişcarea politică şi la elaborarea *Supplex*-ului, se consacră muncii cărturăreşti, scriind în cele mai diverse domenii: teologie şi teologie morală; *Dissertatio canonica de Matrimonio juxta disciplinam Graecae Orientalis Ecclesiae,* 1782; *Propovedanie sau învăţături la îngropăciunea oamenilor morţi,* 1784; *Theologhia moralicească sau bogosloviia,* 1796; (*Acathist sau carte cu multe rugatsuni pentru evlavia fiestequarui creştin,* 1801), filosofie (*Loghica, adecă partea cea cuvântătoare a filosofiei,* 1799; *Legile firei, ithica şi politica sau filosofia cea lucrătoare,* 1800), filologie şi lexicografie (*Elementa linguae daco-romanae sive valachicae,* 1780; *Dictionarium valachico-latinum,* publicat postum, 1944), literatură (*A lui Lucian Samosateanul a istoriei ceii adevărate,* trad. după Lucian din Samosata, publicată postum, 1942) şi în special istorie care, exceptând *Scurtă cunoştinţă a istoriei românilor* (1963), a cunoscut doar fragmentar lumina tiparului. Om al „luminilor”, **M.** înglobează în personalitatea sa toate sentimentele şi idealurile care definesc Şcoala Ardeleană.

OPERA: *Carte de rogacioni pentru evlavia homului creştin,* Viena, 1779; *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae,* Viena, 1780 (ed. II, 1805); *Dissertatio canonica de Matrimonio juxta disciplinam Graecae Orientalis Ecclesiae,* Viena, 1782; *Propovedanie sau învăţături la îngropăciunea oamenilor morţi,* Blaj, 1784; *Biblia adecă Dumnezeiască scriptură a legii vechi şi a celei noao,* Blaj, 1795; *Theologhiia moralicească sau bogosloviia*, Blaj, 1796; *Cartea a doao a theologhiei moraliceşti,* Blaj, 1796; *Loghica, adecă partea cea cuvântătoare a filosofiei,* Buda, 1799; *Legile firei, ithica şi politica sau filosofia cea lucrătoare,* Sibiu, 1800; *Theologie dogmatică şi moralicească despr taine peste tot,* Blaj, 1801; *Acathist sau carte cu multe rugatsuni pentru evlavia fiestequarui creştin,* Sibiu, 1801; *Historia daco-romanorum sive valachorum,* fragmente în *Instrucţiunea publică,* 1861; *A lui Lucian Samosateanul a istoriei ceii adevărate,* în *Cultura creştină,* XXII, nr. 1-6, 1942; Samuelis Klein, *Dictionarium valachico-latinum,* Budapesta, 1944; *Scurtă cunoştinţă a istorii românilor,* introducere şi îngrijirea ed. de C. Câmpeanu, Bucureşti, 1963; *Scrieri filosofice,* studiu introductiv şi ed. critică de P. Teodor şi D. Ghişe, Bucureşti, 1966; *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* (facsimil după ed. 1780 şi 1805), ed., studiu introductiv, trad. textelor şi note de M. Zdrenghea, 1980; *Istoria bisericească*, transliterare după ms original paleografic, studiu introductiv, note şi glosar de V. Micle, Sfânta Mânăstire Bistriţa, 1993; *Istoria românilor*, ed. princeps după ms de I. Chindriş, Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Istoria*... XVIII, II; Ov. Densusianu, *Literatura*..., I; N. Iorga, *Ist. lit. rom.* ..., III; N. Mladin, I. Vlad şi Al. Moisiu, *Samuil Micu Clain, teologul,* Sibiu, 1957; *I. L. R,* II; G. Ivaşcu, *Istoria*...; L. Blaga, *Gândirea românească din Transilvania în secolul al XVIII-lea,* 1966; I. Pervain, *Studii de literatură română,* 1971; D. Popovici, *Studii*..., I; D. Ghişe şi P. Teodor, *Fragmentarium iluminist,* 1972; I. Lungu, *Şcoala Ardeleană,* 1978; S. Duicu, *Pe urmele lui Samuil Micu-Clain,* 1986; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 47, 1993; S. Duicu, în *Vatra,* nr. 11, 1993; P. Teodor, *Sub semnul luminilor: Samuil Micu,* 2000; E. Pavel, în *Observator cultural,* nr. 70, 2001; I. Chindriş, *ibidem.* **(M. Pr.)**

MIHADAŞ Teohar, n. 9 nov. 1918, com Turia (Grecia) – m. 29 nov. 1996, Cluj. Poet şi prozator. Fiul păstorului aromân Dumitru Mihadaş şi al Vasilenei (n. Cunduiani). Cursul primar la şcoala românească din com. natală. Patru clase gimnaziale la Liceul român din Grebena (Grecia), absolvite în trei ani (1932-1935), continuate (1935-1939) la Liceul „Timotei Cipariu” din

Dumbrăveni, jud. Sibiu; bacalaureatul la Blaj (1939). Între 1939 şi 1943, student la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (licenţiat în 1943). Şcoala de ofiţeri de rezervă (Bacău, 1944); după luptele din toamna lui 1944 pe Criş (Gurahonţ), lăsat la vatră. Referent de presă la Departamentul Naţionalităţilor (1944-1945); prof. de lb. română şi lb. franceză la liceul din Bistriţa (1945-1947); prof. de filosofie, lb. română şi lb. latină la liceul din Năsăud (1947-1948). Reîncadrat în învăţământ (după o lungă absenţă) – dar numai pentru trei luni – în 1956. Între 1956 şi 1960, munci sezoniere şi de ocazie: culegător de zmeură, săpător de fântâni, confecţioner de lăzi, paznic, şef de coloană hipo (toate în Bistriţa sau în împrejurimi); din 1961, la Cluj, unde lucrează la diverse întreprinderi ca muncitor, manipulant de mărfuri, om de serviciu etc. Din 1964, secretar literar girant la Teatrul Naţional din Cluj; din 1970, redactor principal la rev. *Steaua*, până la pensionare (1973). Debutează în 1938 cu o poezie în *Universul literar*; colab. la rev. literare clujene, mai intense după 1964. Debutul în vol. (*Ortodoxie păgână*, 1941) e urmat de culegerile de versuri: *Ţărâna serilor*, 1967; *Reminsicenţe*, 1969; *Trecerea pragurilor*, 1972; *Elegii*, 1975 (Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj-Napoca); *Nimburi*, 1977; *Pâinile punerii nainte*, 1979; *În lumina înserării*, 1982; *Crepuscularele vitralii,* 1993; *Chemări spre nicăieri şi niciodată* (1996), precum şi de vol. de proză memorialistică *Tărâmul izvoarelor* (1968), *Frumoasa risipă* (1980), *Pe muntele Ebal* (1990), *Pinii de pe Golna* (1993) şi *În colţ lângă fereastră* (2000). **M.** e un poet cu dicţiunea solemnă, revalorificând structurile prozodice ale tradiţiei literare şi asumându-şi misiunea poetică în temeiul unei viziuni orfice a creaţiei.

OPERA: *Ortodoxie păgână*, Bucureşti, 1941; *Ţărâna serilor*, Bucureşti, 1967; *Tărâmul izvoarelor*, Bucureşti, 1968; *Reminiscenţe*, Bucureşti, 1969; *Trecerea pragurilor*, Bucureşti, 1972; *Elegii*, Bucureşti, 1975; *Nimburi*, Cluj-Napoca, 1977; *Pâinile punerii nainte*, Iaşi, 1979; *Frumoasa risipă*, Cluj-Napoca, 1980; *În lumina înserării*, Bucureşti, 1982; *Înstelatele oglinzi*, Cluj-Napoca, 1984; *Înaltele acele vremi*, istorisire, Cluj-Napoca, 1987; *Orfica tăcere*, Cluj-Napoca, 1988; *Pe muntele Ebal,* roman, Cluj-Napoca, 1990; *Steaua câinelui,* Cluj-Napoca, 1991; *Pinii de pe Golna,* roman, Cluj-Napoca, 1993; *Botsli di Didindi,* Syracuse, New York, 1993; *Crepuscularele vitralii,* versuri, Cluj-Napoca, 1993; *Catrene,* culese de pe dealurile Clujului, Cluj-Napoca, 1994; *Chemări spre nicăieri şi niciodată,* versuri, Bucureşti, 1996; *În colţ lângă fereastră,* memorialistică, Cluj-Napoca, 2000.

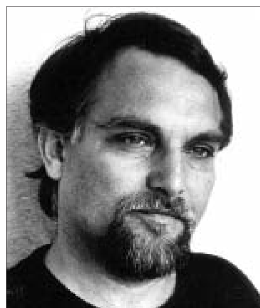
REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 2, 1968; I. Oarcăsu, *Prezenţe poetice*, 1968; M. Mincu, *Critice*, 1969; D. Cesereanu, în *Tribuna*, nr. 13, 1969; L. Raicu, în *România literară*, nr. 19, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 28, 1969; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 4, 1969; V. Igna, în *Tribuna*, nr. 41, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 47, 1972; H. Cândroveanu, *Alfabet liric*, 1974; L. Raicu, în *România literară*, nr. 24, 1975; I. Marcoş, în *Echinox*, nr. 6, 1975; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 41, 1977; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 51, 1977; P. Poantă, *Radiografii*, 1978; idem, în *Steaua*, nr. 12, 1979; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 5, 1979; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 28, 1980; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 12, 1980; H. Cândroveanu, în *Astra*, nr. 6, 1982; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 16, 1983; N. Steinhardt, în *Steaua*, nr. 3, 1983; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 12, 1984; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 9, 1984; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 2, 1985; P. Grigore, în *Astra*, nr. 5, 1985; N. Steinhardt, în *Steaua*, nr. 1, 1986; L. Ulici, în *Astra*, nr. 5, 1986; L. Ulici, în *Luceafărul,* nr. 11; 12, 1990; Monica Lovinescu, în *Familia,* nr. 10, 1991; Fl. Manolescu, în *Luceafărul,* nr. 4, 1991; P. Poantă, în *Tribuna,* nr. 43, 1991; E. Simion, în *România literară,* nr. 31, 1993; A. Pop, în *Steaua,* nr. 11, 1993; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 1, 1994; M. Muthu, în *Jurnalul literar*, nr. 5-6, 1998. **(D. F.)**

MIHAIL Nicolae-Paul, n. 3 iul. 1923, Caracal. Prozator. Fiul micului funcţionar Mihail M. Mihail şi al Anei (n. Anna Kakassy). Urmează clasele primare în oraşul natal. Primele cinci clase secundare le face la Liceul „Sf. Sava” din capitală, ca bursier (1934-1938), iar ultimele trei clase la Liceul „Ioniţă Asan” din Caracal (1938-1942). Bacalaureatul la liceul din Râmnicu Vâlcea (1942). Urmează Şcoala Militară de Ofiţeri (1942-1945) din Bucureşti şi Facultatea de Drept din acelaşi oraş

(1942-1946). Până în 1953 este ofiţer activ la Corabia, Piatra Olt, Craiova; pensionat pentru invaliditate cu gradul de căpitan. Din 1959, se stabileşte la Sinaia, lucrând în turism până în 1969, după care se dedică scrisului. A debutat în rev. bucureşteană *Humorul* (1945), cu schiţele *Deferendul* şi *Nasul*, iar editorial cu vol. *Femeia cibernetică* (1969), care, împreună cu romanele *Potirul Sfântului Pancraţiu* (1971) şi *Damen-vals* (1974), ilustrează literatura de divertisment. A scris cărţi pentru copii (*Demascarea lui Turnesol*, 1970; *Sub aripa vântului de noapte*, 1979), proză extrasă din experienţa militară (*Postul clandestin*, 1972) şi nuvele (*Dispariţia profesorului*, 1974). În colab. cu E. Barbu a realizat scenariile filmelor *Haiducii* (1966), *Drumul oaselor* (1980), *Trandafirul galben* (1982) şi ale serialelor TV *Urmărirea* (1971), *Un august în flăcări* (1974), precum şi ciné-romanul *Războiul undelor* (1974). Membru fondator al Soc. culturale „Marius Bunescu" din Caracal. Colaborează la *Luceafărul*, *Săptămâna* (din 1976, o rubrică de pretexte plastice), *Ateneu, Cronica, Viaţa militară, Astra* etc.

OPERA: *Femeia cibernetică*, roman, Bucureşti, 1969; *Demascarea lui Turnesol*, proză pentru copii, Bucureşti, 1970; *Potirul Sfântului Pancraţiu*, roman satiric de aventuri, Bucureşti, 1971; *Postul clandestin*, nuvelă, în colab. cu E. Barbu, Bucureşti, 1972; *Dispariţia profesorului*, nuvele, Bucureşti, 1974; *Războiul undelor*, ciné-roman, în colab. cu E. Barbu, Bucureşti, 1974; *Damen-vals*, roman satiric de aventuri, Bucureşti, 1975; *Sub aripa vântului de noapte*. Întâmplări dintr-o lume neobişnuită, Bucureşti, 1979; *Întâmplări ciudate la miezul nopţii*, roman, Bucureşti, 1984; *Aventurile unui soldat de plumb,* roman, Galaţi, 1993; *La roata norocului,* roman, în colab. cu M. Opriş, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: S. Titel, în *România literară*, nr. 49, 1971; D. Mutaşcu, în *Săptămâna*, nr. 191, 1974; N. Baltag, în *Luceafărul*, nr. 32, 1974; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 259, 1975; E. Barbu, în *Săptămâna*, nr. 614, 1982; E. Teodoru, în *Săptămâna*, nr. 24, 1985. **(I. R.)**

MIHAIU Virgil, n. 28 iun. 1951, Cluj. Poet şi eseist. Fiul medicului Virgil Mihaiu şi al Lucreţiei (n. Gaja), prof. Între 1958 şi 1962, şcoala primară în lb. germană, apoi (1962-1970) Liceul „Emil Racoviţă" din Cluj. Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj, secţia engleză-germană (1970-1974). După absolvire, prof. la Liceul „Ady-Şincai" din Cluj-Napoca. Între 1971 şi 1983, redactor la rev. *Echinox*. Din 1992, lector la Acad. de Muzică „G. Dima" din Cluj. Cooptat în redacţia rev. de jazz *Down Beat,* Chicago (din 2001). Cursuri de perfecţionare în Anglia (1972), Germania (1978; 1992), Elveţia (1993); bursier al Institutului Camoes din Portugalia (1999-2000). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *F. Scott Fitzgerald – a Writer of Our Time* (2002). Fondator şi realizator al emisiunii Eseu Jazz la Radio Cluj (1980-1995) şi la CD Radio-Napoca (din 1996); fondator şi realizator al emisiunii Jazzorelief la TVR Cluj (din 1994); cofondator (1994) şi membru al grupului de jazz-poetry *Jazzographics*; iniţiator şi titular al cursului de estetica jazzului la Acad. de Muzică din Cluj. În perioada studiilor şcolare a editat rev. ms *Zig-Zag* (1963-1969). Debutează în *Steaua* cu versuri (1970), colaborând ulterior cu poezii, trad., art. despre literatură şi muzică (mai ales muzică de jazz), în *Echinox, Steaua, România literară, Viaţa Românească, Tribuna, Vatra, Transilvania, Familia, Amfiteatru, Ramuri, Convorbiri literare, Cahiers roumains d'études littéraires, Neue Literatur*, precum şi la *Podium* (Austria), *Zdanje* (Polonia), *Jazz-Forum* (Polonia), *Down Beat* (SUA). A publicat vol. de versuri: *Legea conservării adolescenţei* (1977), *Sighişoara, Suedia şi alte stări de spirit* (1980), *Indicaţiuni pentru balerina din respiraţie* (1981), *Poeme* (1986), *Paradis pierdut în memorie* (1993), *Încântări şi descântări clujene* (1996), *Recensământ de epifanii,* ed. bilingvă (1999), *Jazzografii pentru îmblânzit saxofonite* (2001). Eseuri despre jazz în *Cutia de rezonanţă* (1985), *Jazzorelief* (1993) şi *Jazz. Connections in Portugal* (2001). Premiul pentru debut al Editurii Dacia (1977); Medalia *Amicus Poloniae* a

Ministerului Culturii din Polonia (1984); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1994; 1997).

OPERA: *Legea conservării adolescenţei*, versuri, Cluj-Napoca, 1977; *Sighişoara, Suedia şi alte stări de spirit*, versuri, Bucureşti, 1980; *Indicaţiuni pentru balerina din respiraţie*, Bucureşti, 1981; *Cutia de rezonanţă.* Eseuri despre jazz din perspectiva culturii actuale, Bucureşti, 1985; *Poeme*, Cluj-Napoca, 1986; *Jazzorelif,* eseuri, Bucureşti, 1993; *Paradis pierdut în memorie,* versuri, Bucureşti, 1993; *Încântări şi descântări clujene,* versuri, Cluj-Napoca, 1996; *Recensământ de epifanii/Census of Epiphanies,* antologie lirică bilingvă, tr. engleză de A. J. Sorkin, Piteşti, 1999; *Jazz. Connections in Portugal,* Cluj-Napoca, 2001; *Jazzografii pentru îmblânzit saxofoniste,* versuri, Cluj-Napoca, 2001; *F. Scott Fitzgerald: Between the Jazz Age and Postmodernism,* Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: A. Corbea, în *Cronica*, nr. 17, 1978; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1978; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 19, 1978; I. Pop, în *Steaua*, nr. 1, 1978; R. G. Ţeposu, în *Echinox*, nr. 2-3, 1978; L. Ulici, în *România literară*, nr. 9, 1978; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 8, 1980; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 18, 1980; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1980; M. Lazăr, în *Echinox*, nr. 10-11-12, 1981; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1982; I. Pop, în *Steaua*, nr. 2, 1982; L. Ulici, în *România literară*, nr. 13, 1982; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1985; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 45, 1985; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi*, 1985; Şt. Borbély, în *Vatra*, nr. 6, 1987; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 24, 1987; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 12, 1987; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 7, 1987; N. Oprea, în *Luceafărul*, nr. 29, 1987; M. Papahagi, în *România literară*, nr. 31, 1987; I. Negoiţescu, în *Steaua,* nr. 2, 1990; Al. Pintescu, în *Poesis,* nr. 3-5, 1994; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 4-5, 1994; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 9, 1997; A. Popescu, în *Steaua,* nr. 1, 1997; M. Zamfir, în *România literară,* nr. 44, 2001; Gh. Grigurcu, *ibidem,* nr. 43, 2003. **(I. P.)**

MIHALAŞ Marcel, n. 15 aug. 1937, Tighina – m. 13 dec. 1987, Bucureşti. Poet. Fiul lui Antonie Mihalaş, economist, şi al Valentinei (n. Hartea). Liceul la Bucureşti, absolvit în 1954. Facultatea de Chimie Industrială a Politehnicii din Bucureşti (1954-1959). Inginer la Uzinele Chimice din Buciumani, apoi la „Danubiana” din Bucureşti. Din 1965, renunţă la cariera tehnică şi devine redactor la *Gazeta literară*, apoi la *România literară*, după debutul cu poezie în cea dintâi (1964). Debut editorial cu vol. *Nume* (1967). A publicat diverse eseuri şi comentarii critice, în *România literară*. A tradus din Z. Herbert (1976; 1980), Didier Decoin (1983) ş. a. Premii pentru trad. al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1976) şi al Uniunii Scriitorilor (1983). Autor al scenariului pentru filmul de animaţie *Geneză* (1975). „**M.** este un poet al inefabilului şi există în poemele lui, desprinse de asperităţile materiei, o figură a purităţii şi a imponderabilului” (E. Simion).

OPERA: *Nume*, Bucureşti, 1967; *Întoarcerea la cuvinte*, ed. îngrijită şi pref. de V. Cristea, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Contemporanul*, 19 mai 1967; V. Cristea, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1967; idem, *Interpretări critice*, 1970; L. Raicu, *Critica, formă de viaţă*, 1976; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; E. Simion, *Scriitori...*, I, ed. II; N. Stănescu, *Respirări*, 1982; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 12, 1991; L. Raicu, în *Vatra,* nr. 10, 1991; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 49-50, 1994; Adriana Bittel, *ibidem,* nr. 36, 1997. **(M. Z.)**

MIHALE Aurel, n. 7 aug. 1922, com. Spanţov, jud. Călăraşi. Prozator. Fiul lui Ignat Mihale, agricultor, şi al Elenei (n. Mitu). Bacalaureatul la Chişinău (1942), după care urmează şcoala de ofiţeri de rezervă (1942-1944). Concentrat la Constanţa (1944), apoi combatant pe frontul din Cehoslovacia. Urmează simultan (1945-1947) Facultatea de Filologie şi Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti. Debutează în rev. *Dacia rediviva* (1943) cu lirică antirăzboinică. Între 1949 şi 1954, activează în învăţământul superior. Funcţii de conducere în Uniunea Sindicatelor de artişti, scriitori şi ziarişti, Uniunea Scriitorilor, Comitetul de Stat pentru

Cultură şi Artă. Redactor-şef adjunct (1953-1954) la *Viaţa Românească*, redactor-şef la *Luceafărul* (1958-1959) şi *Gazeta literară* (1962). Scrie povestiri (*Nopţi înfrigurate*, 1957; *Hotărârea*, 1964; *Somnul de veghe*, 1969), schiţe (*Ultimul asalt,* 1955; *Forţa ascunsă*, 1973), nuvele (*Vin apele*, 1950; *În pragul primăverii*, 1952; *Poartă şi drum*, 1971; *Nimeni nu moare singur*, 1974; *Vatra*, 1974; *Şase nopţi şi şase zile*, 1984) şi romane (*Ogoare noi*, 1953; *Floarea vieţii*, 1954; *Destin*, 1960; *Fuga*, 1963; *Cronică de război*, I-III, 1967; *Primăvara timpurie*, 1969; *Focurile*, I-III, 1977-1978; *Acţiunea „Hildebrand”*, 1979; *Îngerul negru*, 1981; *Alertă în munţi*, 1982).

OPERA: *Vin apele*, nuvele, Bucureşti, 1950; *În pragul primăverii*, nuvelă, Bucureşti, 1952; *Scrisoarea*, Bucureşti, 1952; *Judecata*, Bucureşti, 1952; *Ogoare noi*, roman, Bucureşti, 1953; *Floarea vieţii*, Bucureşti, 1954; *Ultimul asalt*, schiţe, Bucureşti, 1955; *Facem şi noi o întovărăşire*, Bucureşti, 1955; *Însemnări despre activitatea unor gospodării agricole de stat*, Bucureşti, 1955; *Batalionul doi*, scenariu literar, Bucureşti, 1957; *Nopţi înfrigurate*, povestiri din război, Bucureşti, 1957; *Destin* (ed. revăzută a romanului *Floarea vieţii*), Bucureşti, 1960; *Fuga*, roman, Bucureşti, 1963; *Hotărârea*, povestire, Bucureşti, 1964; *Podul de aur*, povestiri, Bucureşti, 1964; *Cronică de război* (trilogie formată din *Nopţi înfrigurate, Podul de aur* şi *Flamura purpurie*), Bucureşti, 1967; *Primăvara timpurie*, roman, Bucureşti, 1969; *Somnul de veghe*, povestiri, Bucureşti, 1969; *Fiecare moare cum vrea*, Bucureşti, 1970; *Poartă şi drum*, nuvele, Bucureşti, 1971; *Focurile*, Bucureşti, 1972; *Pământ însângerat* (vol. II din *Cronică de război*), Bucureşti, 1972; *Forţa ascunsă*, schiţe, Bucureşti, 1973; *Flamura purpurie* (vol. III din *Cronică de război*), Bucureşti, 1973; *Nimeni nu moare singur*, nuvele, Bucureşti, 1974; *Vatra*, Bucureşti, 1974; *Un mesaj de dincolo de mormânt*, Bucureşti, 1977; *Focurile*, trilogie formată din: *Focul negru* (versiune revăzută şi adăugită a romanului *Fuga*), Bucureşti, 1977; *Focul alb*, roman, Bucureşti, 1977; *Focul roşu* (versiune revăzută şi adăugită a romanului *Primăvara timpurie*), Bucureşti, 1978 (ed. II, I-III, 2000); *Acţiunea „Hildebrand”*, roman, Bucureşti, 1979; *Îngerul negru*, roman, Bucureşti, 1981; *Aleră în munţi*, roman, Bucureşti, 1982; *Şase nopţi şi şase zile*, nuvele, Bucureşti, 1984. Alte opere: *Primăvara*, poem dramatic, prezentat la Teatrul „C. I. Nottara”, stagiunea 1960-1961; *Puterea*, scenariu TV, 1971; *Casa de piatră*, scenariu TV, 1975; *Am fost şaisprezece*, scenariu cinematografic, 1980; *Sarmiza,* roman, Bucureşti, 1991.

REFERINŢE CRITICE: P. Georgescu, *Încercări critice*, II, 1959; Perpessicius, *Alte menţiuni...*, I; E. Simion, în *Contemporanul*, nr. 43, 1960; I. Vitner, *Prozatori contemporani*, I, 1961; M. Novicov, *Chipul luptătorului comunist în proza contemporană*, 1961; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 20, 1963; I. Lungu, *Itinerar critic*, 1965; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 23, 1977; Doina Uricariu, în *România literară*, nr. 11, 1978; S. Titel, în *România literară*, nr. 39, 1978; Alex. Ştefănescu, în *Scânteia*, nr. 11074, 1978; I. Adam, în *Transilvania*, nr. 9, 1978; G. Muntean, în *România literară*, nr. 10, 1983; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 4, 1984; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni*, 1985; N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 34, 1986; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 40, 2002. **(I. R.)**

MIHĂESCU Gib. I. (pseud. lui Gheorghe I. Mihăescu), n. 23 apr. 1894, Drăgăşani, jud. Vâlcea – m. 19 oct. 1935, Bucureşti. Prozator şi dramaturg. Fiul lui Ion Mihăescu-Stegaru, avocat, şi al Ioanei (n. Ceauşescu). Şcoala primară la Drăgăşani (1901-1905). Studiile secundare şi liceul la Craiova (1905-1906), Slatina (1906-1907), Râmnicu Vâlcea (1908-1909) şi din nou la Craiova (1909-1914). Dezinteresul faţă de carte şi prof., alături de boală şi durerea pierderii unui frate (1907) explică rezultatele mediocre la învăţătură şi numărul mare de ani petrecuţi de viitorul scriitor pe băncile şcolii. La insistenţele tatălui, în 1914 se înscrie la Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti, pe care o întrerupe, în 1916, din cauza războiului (oricum, în doi ani, tânărul student nu reuşise să treacă nici un examen). E mobilizat în toamna anului 1916 şi urmează, trei luni, o şcoală de ofiţeri la Botoşani. Participă la luptele de la Mărăşeşti şi Muscel, fiind

decorat pentru faptele sale de arme. În 1918, e demobilizat şi se retrage un an la Drăgăşani pentru îngrijirea sănătăţii. Debutează în rev. *Luceafărul* (1919), cu povestirea *Linia întâi.* E reprimit la Facultatea de Drept (fusese, între timp, exmatriculat) şi dă primul examen în 1920, la şase ani de la înscriere. În 1919, intră în redacţia ziarului *Ţara nouă,* pe care o părăseşte în 1920, când pleacă la Cluj, unde împreună cu Cezar Petrescu şi Adrian Maniu fondează rev. *Gândirea.* Revine la Bucureşti (1922) şi susţine examenul de licenţă în drept (1923). Renunţă la gazetărie şi profesează avocatura, o scurtă perioadă de timp la Chişinău, după care predă educaţia civică şi legislaţia muncitorească la o şcoală de ucenici din Drăgăşani (1926-1929). Debutează editorial cu vol. de nuvele *La „Grandiflora”* (1928), urmat de *Vedenia* (1929). Colab. la *Viaţa literară, Hiena, Vremea, Boabe de grâu, Voinţa, Adevărul literar şi artistic, Viaţa Românească, Flacăra, Sburătorul, Gândirea* etc. În 1928 obţine un răsunător succes dramatic pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti cu piesa *Pavilionul cu umbre,* având-o în rolul principal pe Maria Ventura. A publicat romanele *Braţul Andromedei* (1930), *Rusoaica* (1933), *Femeia de ciocolată* (1933), *Zilele şi nopţile unui student întârziat* (1934) şi *Donna Alba* (1935). În 1930 se stabileşte la Bucureşti şi, cu ajutorul unor prieteni, e numit funcţionar la Direcţia Presei şi Informaţiilor din Ministerul Afacerilor Străine. Bolnav de tuberculoză, se internează la spitalul „Martin Luther” din Sibiu (1935); transferat apoi la Bucureşti, moare în acelaşi an. „Gib. I. Mihăescu, cu toată deosebirea de cultură şi de mobilitate intelectuală, în defavoarea lui, se înrudeşte cu Camil Petrescu şi, de altfel, indirect, cu toţi scriitorii români, prin acea psihologie acută apriori a oamenilor fără existenţă exterioară” (G. Călinescu).

OPERA: *La „Grandiflora”*, nuvele, Craiova, 1928; *Pavilionul cu umbre,* piesă în trei acte, Craiova, 1928; *Vedenia,* nuvele, Bucureşti, 1929; *Braţul Andromedei,* roman, Bucureşti, 1930 (ed. II, 1974); *Rusoaica. Bordeiul pe Nistru al locotenentului Ragaiac,* roman, Bucureşti, 1933; *Zilele şi nopţile unui student întârziat,* roman, Bucureşti, 1934 (ed. II, cu o postfaţă de Al. Piru, 1973); *Donna Alba*, roman, Bucureşti, 1935 (alte ed., 1968; 1969; 1970; 1973; 1982; 1984; 1985; 1988); *Nuvele*, I-II, pref. şi tabel cronologic de N. Manolescu, Bucureşti, 1967; *Vedenia,* nuvele, ed. îngrijită şi bibliografie de I. Nistor, pref. de L. Ulici, Bucureşti, 1973; *Teatru,* ed., text stabilit, postfaţă şi bibliografie de L. Baconski, Cluj, 1973; *Însemnări pentru timpul de azi,* ed. îngrijită şi pref. de Diana Cristev, Cluj-Napoca, 1975; *Opere,* I-V, ed. îngrijită, studiu introductiv, note şi variante de Al. Andriescu, Bucureşti, 1976-1985; *Nuvele,* ed. îngrijită de Al. Andriescu, repere istorico-literare de Aurora Slobodeanu, Bucureşti, 1979; *Linia întâi*, ed. îngrijită, studiu şi note de Diana Cristev, Bucureşti, 1983; *Romane.* I *Donna Alba*, II *Braţul Andromedei*, ed. îngrijită de Al. Andriescu, repere istorico-literare alcătuite în redacţie de Suzana Carmen Dumitrescu, Bucureşti, 1983; *Femeia de ciocolată,* nuvele, ed. îngrijită şi postfaţă de C. Popescu, Craiova, 1984; *Nuvele*, antologie, cronologie, note, repere critice şi bibliografie de I. Nistor, pref. de Fl. Ghiţă, Bucureşti, 1986; *Nuvele,* pref. de M. Mangiulea, Bucureşti, 1987; *Braţul Andromedei. Zilele şi nopţile unui student întârziat,* tabel cronologic şi crestomaţie critică de Alexandra Nataşa, Timişoara, 1989; *Femeia de ciocolată*, nuvele, ed. îngrijită şi pref. de C. Popescu, Craiova, 1990; *Rusoaica. Bordeiul pe Nistru al locotenentului Ragaiac*, roman, cu o pref. de Cezar Petrescu, postfaţă de M. Papahagi, Cluj-Napoca, 1990; *Visul,* nuvele, ed. îngrijită şi pref. de I. Nistor, Bucureşti, 1991; *Donna Alba,* roman, Craiova, 1993; *Rusoaica. Bordeiul pe Nistru al locotenentului Ragaiac,* ed. îngrijită, pref. şi curriculum vitae de T. Vârgolici, Bucureşti, 1995; *Vedenia,* roman, Craiova, 1995; *Zilele şi nopţile unui student întârziat,* roman, Iaşi, 1996; *Donna Alba*, I-II, roman, Chişinău, 1998; *Troiţa*, nuvele, Chişinău, 1998; *Donna Alba,* roman, Bucureşti, 1999; *La „Grandiflora”,* ed., postfaţă, tabel cronologic şi referinţe de T. Vârgolici, Bucureşti, 2003; *Nuvele regăsite,* ed. şi postfaţă de L. Baconski, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni...*, III; E. Lovinescu, *Istoria...*; O. Şuluţiu, *Pe margini de cărţi,* 1938; G. Călinescu, *Istoria...*; T. Vianu, *Arta...*; I. Ichim, *Gib. I. Mihăescu,* 1942; I. Valerian, *Cu scriitorii prin veac,* 1967; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...;* G. Călinescu, *Ulysse,* 1967; H. Oprescu, *Scriitori în lumina documentelor,* 1968; Vl. Streinu, *Pagini...,* I; Al. Oprea, *5 prozatori iluştri, 5 procese literare*, 1971;

M. Diaconescu, *Gib. I. Mihăescu,* 1973; O. Şuluţiu, *Scriitori şi cărţi,* 1974; Perpessicius, *12 prozatori interbelici,* 1980; Gh. Lăzărescu, *Romanul de analiză psihologică în literatura română interbelică*, 1983; Fl. Ghiţă, *Gib. I. Mihăescu,* 1984; P. Petria, *Gib. I. Mihăescu.* Bibliografie selectivă, 1985; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...,* II; idem, *Dramaturgia românească...,* III; M. Anghelescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1996; Z. Ornea, în *Româna literară*, nr. 14, 1996; Al. F. Tene, în *Cronica*, nr. 3, 1999; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 41, 2000; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 667, 2003. **(A. S.)**

MIHĂESCU Valentin F. (pseud. lui Valentin Feurstein-Mihăescu), n. 26 nov. 1947, Bucureşti. Critic literar şi poet. Fiul lui Feuerstein Zoltan şi al Ştefaniei (n. Prosan). Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1974). Prof. la Şcoala generală nr. 7 din Feteşti (1974-1977) şi redactor la *Luceafărul* (1977-1978); din 1978, redactor, apoi redactor principal, comentator publicist şi redactor-şef la Redacţia publicaţiilor pentru străinătate. Colab. la *Luceafărul, SLAST, Revista română, Rostirea românească, Azi literar, Noua revistă română* etc. Debutează în *Luceafărul* (1975). Debut editorial cu vol. de critică literară *Timp şi mod* (1983). Ed. din G. Călinescu (*Poezie, proză, teatru,* 1985) şi I. Marin Sadoveanu (*Taurul mării,* 1987). Premiul rev. *Luceafărul* (1975; 1983).

OPERA: *Timp şi mod. Aprecieri critice,* Bucureşti, 1983; *Viciu nepedepsit,* eseuri critice, Bucureşti, 1992 (ed. II, 1994); *Catifea aurie,* versuri, Bucureşti, 1999.

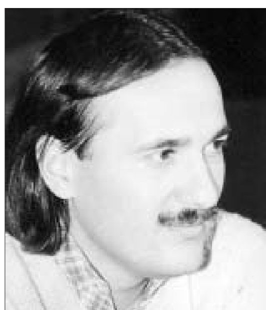
REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 31, 1983; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 45, 1983; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 41, 1983; I. Spânu, *ibidem*, nr. 35, 1986; N. Georgescu, *ibidem*, nr. 31, 1989; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 3, 1995; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 7, 1995; Tr. T. Coşovei, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 5003, 2000. **(A. S.)**

MIHĂESCU-NIGRIM Nicolae (numele la naştere: Nicolae Gr. Mihăescu), n. 21 mart. 1871, Gura Sărăţii, com. Merei, jud. Buzău – m. 11 nov. 1951, Bucureşti. Poet, prozator şi eseist. Fiul unui mic arendaş, Grigore Mihăescu şi a Stanei Ilie (n. Cârnat). Studii liceale şi universitare la Bucureşti. Dr. în litere şi filosofie al Univ. din Bruxelles; diplomat în ştiinţe sociale şi politice. Prof. de liceu la Ploieşti, apoi inspector şcolar. A scos rev. *Intim* şi *Carmen Sylva*; a condus ziarul conservator *Ordinea* (1905-1906). Colab. la *Universul literar, Vieaţa nouă, Arta, Adevărul literar, Convorbiri literare, Floare-albastră* ş. a. Debut în literatură cu vol. de poezii *Astrale* (1901). A scris în diverse domenii, risipindu-se în publicistică şi eseistică (*Doctrina vieţii unui... nebun*, 1903; *Ce zice englezul despre români*, 1908; *Şarlatanii ştiinţei*, 1911; *Humorul englezesc*, 1912 ş. a.), în memoriale de călătorie (*Londra*, 1906; *Constantinopol*, 1906), nuvelistică (*Cavalul fermecat*, 1912; *Din grozăviile Parisului*, 1912), roman (*În apele oglinzilor*, 1940) şi încercări dramaturgice (*L'Aveu*, 1916; *Bogdan*, 1938). Spiritual, iscoditor, mereu în căutarea unor noi forme de afirmare, **M. -N.** e, în fond, un diletant în accepţiunea originară a termenului. S-a remarcat şi ca epigramist de reală virtuozitate.

OPERA: *Despre reforma calendarului*, Bucureşti, 1900; *Filosofia socialismului*, I, Câmpulung, 1900; *Astrale*, poezii, Bucureşti, 1901; *La Roumanie à l'Exposition universelle de 1900*, Paris, 1901; *Doctrina vieţii unui... nebun*, eseuri, Bucureşti, 1903; *Wit and Humour*, Bucureşti, 1904; *Londra*, memorial de călătorie, Bucureşti, 1906; *Constantinopol*, memorial de călătorie, Bucureşti; 1906. *Ce zice englezul despre români*, eseuri, Bucureşti, 1908; *Şarlatanii ştiinţei*, eseuri, Bucureşti, 1911; *Beţia morţii*, Bucureşti, 1912; *Cavalul fermecat*, nuvele, Bucureşti, 1912; *Din grozăviile Parisului*, nuvele, Bucureşti, 1912; *Humorul englezesc*, eseuri, Bucureşti, 1912; *Ideal şi anarchie*, Bucureşti, 1912; *Teoria supremaţiei*, Bucureşti, 1912; *L'Aveau*, pice en trois actes, Bucureşti, 1916; *Războiul*, Bucureşti, 1916; *Zmeul*, Bucureşti, 1925; *Cartea cu minuni* (în colab. cu D. V. Ţoni), Bucureşti, 1935; *Bogdan*, piesă într-un act (în colab. cu Petre N. Mihăilescu), Giurgiu, 1938; *În apele oglinzilor*, roman, Bucureşti, 1940; *Ineluş*, poveşti pentru copii, Buzău, f.a.; *Ecce poetae,* ed. de Marcela Chiriţă şi Mioara Neagu, Buzău, 1996. Traduceri: E. Richter, *Unde duce socialismul*. Jurnalul unui lucrător, Bucureşti, 1895; R. H. Sherand, *Viaţa lui Oscar Wilde*, Bucureşti, f.a.; S. Theyre Smith, *Care-i din amândouă*, comedie

într-un act, Bucureşti, f.a.; K. P. Müller, *Sistemul meu*, Bucureşti, f.a.

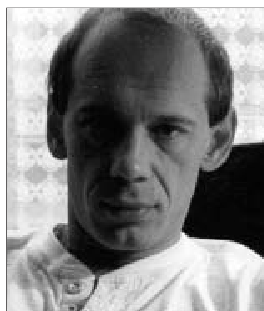
REFERINŢE CRITICE: L. Predescu, *Scriitorii români*, 1938; M. Straje, *Dicţionar de pseudonime...*, 1973; N. Crevedia, *Epigramişti români de ieri şi de azi*, 1975. **(R. Z.)**

MIHĂIEŞ Mircea, n. 1 ian. 1954, com. Sântana, jud. Arad. Eseist şi critic literar. Fiul lui Mihai Mihăieş şi al Floarei (n. ?), funcţionari. Studii gimnaziale şi liceale la Arad. Absolvent al Facultăţii de Filologie, secţia engleză-franceză, a Univ. din Timişoara (1980). Prof. de lb. engleză la Şcoala generală din com. Vârciorog, jud. Bihor (1980-1981), iar din 1981 redactor la rev. *Orizont* din Timişoara. Debutează în *Orizont* (1979). A mai publicat în rev. *Familia, Amfiteatru, Dialog, Opinia studenţească, Secolul 20, România literară, Viaţa Românească, Revista de istorie şi teorie literară, Caiete critice* etc. Vol. : *De veghe în oglindă* (1989; Premiul pentru critică al Asoc. Scriitorilor din Timişoara), *Cartea eşecurilor* (1990), *Cărţile crude* (1995), *Structuri ficţionale în jurnalul intim* (1995), *Totul despre Nicolae Manolescu* (1996), *Balul mascat* (1996), *Masca de fiere* (2000), *Atlanticul imaginar* (2002) şi *Scutul lui Perseu* (2003).

OPERA: *De veghe în oglindă*, Bucureşti, 1989; *Cartea eşecurilor: eseu despre rescriere,* Bucureşti, 1990; *Cărţile crude: jurnalul intim şi sinuciderea,* Timişoara, 1995; *Structuri ficţionale în jurnalul intim,* Bucureşti, 1995; *Totul despre Nicolae Manolescu,* Timişoara, 1996; *Balul mascat,* un dialog cu Vl. Tismăneanu, Iaşi, 1996; *Masca de fiere,* pamflete, Iaşi, 2000; *Atlanticul imaginar,* Timişoara, 2002; *Scutul lui Perseu. Nicolae Manolescu între oglinzi paralele,* Bucureşti, 2003. Traduceri: A. Michnik, *Scrisori din închisoare şi alte eseuri*, în colab. cu Adriana Babeţi, Iaşi, 1997.

REFERINŢE CRITICE: C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 11, 1989; E. Simion, în *România literară*, nr. 13, 1989; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 14, 1989; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 15, 1989; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 16, 1989; I. Buduca, în *Viaţa studenţească*, nr. 33, 1989; Val Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1989; R. C. Cristea, în *Familia*, nr. 7, 1989; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 7, 1989; Ioana Bot, în *Tribuna,* nr. 22, 1991; Spiridon Monica, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1991; Ruxandra Cesereanu, în *Steaua,* nr. 3, 1996; Fl. Mihăilescu, *ibidem,* nr. 4-6, 1997; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 16, 1999; idem, *ibidem,* nr. 18, 2001; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 621; 622, 2002; Gh. Crăciun, în *Observator cultural,* nr. 153, 2003. **(C. B.)**

MIHĂILESCU Călin-Andrei, n. 16 dec. 1956, Bucureşti. Critic, istoric literar şi eseist. Fiul lui Sebastian-Mihai Mihăilescu, sportiv, antrenor de volei, şi al Mariei Casandra (n. Theodorescu), prof. Şcoala primară nr. 28 (1963-1967), secundară nr. 24 (1967-1971) şi Liceul „Iulia Hasdeu”, secţia de lb. spaniolă (1971-1975), la Bucureşti. După absolvirea liceului, câteva luni e decorator la Teatrul Naţional din capitală, apoi îşi satisface stagiul militar la o unitate necombatantă din acelaşi oraş (febr. 1976-iun. 1977). Licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti, secţia română-italiană (1977-1981), cu o lucrare de licenţă despre *Retorica metaforei* (sub îndrumarea lui Ion Coteanu). Între alţii, îi are prof. pe Mircea Martin, Florin Manolescu, Mihai Nasta, Mihai Pop şi Mihai Zamfir; e coleg de generaţie cu Mircea Cărtărescu, Radu Călin Cristea, Florin Iaru, Nicolae Iliescu, Liviu Papadima, Horia Patapievici, Ion Stratan, Cristian Teodorescu, Alexandru Vlad şi Rodica Zafiu. Prof. de română şi lb. străine în com. Naipu, jud. Giurgiu (1981-1984). În 1984, fiindcă solicită plecarea din ţară e concediat. Pleacă în Germania (1986), locuieşte o scurtă perioadă de timp la München (până în apr. 1987) şi se stabileşte apoi, în acelaşi an (1987), în Canada. Master of Arts în literatură comparată la University of Toronto (1987-1989). Doctorat la aceeaşi Univ. (1989-1992), specialitatea literatură comparată, cu teza *High Nights. Western Mystical Literature after*

Trent. 1563-1714 (conducător: Wlad Godzich, prof. de literatură engleză şi literaturi emergente la Univ. din Geneva). Teaching assistant la Victoria College, University of Toronto (1989-1991), lector (1992-1996) şi conferenţiar (din 1996) la University of Western Ontario (London, Canada), Departamentul de lb. moderne. Postdoctoral fellow (Social Sciences and Humanities Research Council of Canada) între 1991 şi 1993; Metcalfe postdoctoral fellow la Victoria University din Toronto (1992-1993); visiting scholar la „Northrop Frye Center", University of Toronto (1994-1995); visiting professor la Univ. din Bucureşti (1993) şi la University of Toronto (1995). Director al programului World Literature and Culture de la aceeaşi Univ. şi redactor-şef la *Literary Research/Recherche littéraire*, rev. a Asoc. Internaţionale de Literatură Comparată. Membru fondator (1990) al Asoc. pentru Democraţie în România (organizaţie caritabilă) din Toronto (Canada). Debutează cu eseuri şi cronică literară în *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* (1977). Colaborează cu studii de literatură comparată, eseuri filosofice şi comentarii critice la *Caiete critice (O analiză la „Psalmul de taină" de T. Arghezi*, nr. 3, 1980; *Ipostaze ale erosului în poezia lui Petre Stoica*, nr. 10, 1982), *Revista de istorie şi teorie literară (Pentru o retorică a limbajului poetic: metafora*, nr. 3, 1981; *Convertiri*, nr. 3-4, 1992), *Cahiers roumains d'études littéraires (Les crepuscules bacoviens*, nr. 3, 1981; *Le Sommelier. Sur Ion Luca Caragiale*, nr. 3, 1983; *Shrinking from Reality: A Study in Camil Petrescu's Narrative*, nr. 3, 1985), *Lupta*, Paris (*Interjecţia profetică*, nr. 65; 67; 70, 1986; nr. 72; 75, 1987; *Dor şi ironie*, nr. 86, 1987), *Agora*, Philadelphia (*Complexul lui Aurelian*, nr. 1, 1987; *Tetra Anghelicul*, nr. 2, 1988; *Spiritul zilei şi spiritul treaz*, nr. 1, 1989), *Curentul*, München (*Utopia română*, nr. 5986; 5987, 1987), *Dialog,* München (*Ficţionalitatea ca problemă a unei soluţii*, nr. 3-4, 1988; *Prim şi ultim Caragiali*, nr. 1-2, 1988; *Hrană de neînţeles*, nr. 9-10, 1989; *Metafore vii şi metafore cu care trăim*, nr. 7-8, 1989), *Amfiteatru* (*Heidegger, Paul de Man şi nazismul*, nr. 5, 1990; *Erotizarea României*, nr. 7, 1990), *Contrapunct (Avort şi patafizică*, nr. 22; 23, 1990; *Critica raţiuni cinice*, nr. 28, 1990), *Style (Mind the gap: Dystopia as Fiction*, nr. 2, 1991), *Synthesis (Nada: St. John of the Cress's „Spiritual Canticle",* nr. 4, 1993), *Dilema (Money's Worth,* nr. 36, 1993), *România literară (Hipnoteze despre utopie*, 14 iun. 1993), *Texte (Mêmme – L'Érosion de la théorie*, nr. 17-18, 1995), *The Canadian Journal of Rhetorical Studies (A Taste for Conceptos: Gracián Rhetoric,* 1996), *Revista canadiense de estudios hispanicos,* Ottawa (*Teresa „in nucce"*, 1997), *Antioch Review (Julian the Administrator. Knowledge Displaced in the Academia*, 1997), *The Comparatist*, Richmond (*Ritual and the Birth of Kitsch,* 1997), *Canadian Review of Comparative Literature* etc. După 1986, a colaborat la BBC (*Utopia română*, în douăsprezece emisiuni, apr. -iul. 1987), Europa liberă (*Generaţia cu năut,* în trei emisiuni, mart. 1987) şi Canadian Brodcasting Corporation. A colaborat la mai multe vol. colective: *Ceasuri de seară cu Agârbiceanu* (1982; eseul: *Mici tablouri pământeşti*), *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002), *Dialog şi libertate*. Eseuri în onoarea lui Mihai Şora (1996), *The Encyclopedia of the Essay*, editor Tracy Chevalier, Londra, (1997), *Dictionary of Literary Biography*, series on Eastern European Writers, Columbia, SC (1998), *L'époque de la Renaissance* (2000), *Cercetarea literară azi* (2000), *Religion, Fiction, and History* (2002) etc. A editat vol. *Fiction Updated. Theories of Fictionality, Narratology and Poetics* (Toronto, 1996), editor al nr. special (*Ars Rhetorica*) din *The Canadian Journal of Rhetorical Studies* (May, 1996). A publicat, cu aparat critic şi postfaţă, *This Craft of Verbe* de J. L. Borges (2000; ed. II, 2002). Debutează în *Viaţa studenţească* (1977). Autor al vol. *Renaştere, manierism, baroc* (2002), *Ţară europsită* (2002), *Calendarul după Caragiale,* în colab. (2002), *Don Global suit pe cal* (2003) şi *Călindar de noapte* (2003). Membru în The Canadian Association for Comparatist Literature (din 1988), Modern Language Association of America (din 1991), American Association of Teachers of Spanish and Portuguese (din 1992) şi Canadian Association of Hispanists (din 1993). Premiul „John Charles Polanyi" pentru literatură (1994/1995); Premiul Asoc. Editorilor Români (2003).

OPERA: *Fiction Updated. Theories of Fictionality in Contemporary Criticism,* vol. editat şi introducere de ~ şi W. Hamarneh, Toronto, Canada, 1996; *Renaştere, manierism, baroc,* trad. (revăzută de autor) de Corina Tiron şi Mihnea Gafiţa, Bucureşti, 2002; *Ţară europsită,* pref. de H.

-R. Patapievici, Bucureşti, 2002; *Calendarul după Caragiale,* în colab. cu L. Papadima şi R. Zafiu, Bucureşti, 2002; *Don Global suit pe cal,* povestiri pentru copii, în colab. cu Ilinca şi Andrei Mihăilescu, Bucureşti, 2003; *Călindar de noapte,* Bucuresti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Negoiţescu, în *Vatra,* nr. 7, 1990; V. Nemoianu, în *România literară,* nr. 3, 1991; H. -R. Patapievici, *Zbor în bătaia săgeţii,* 1995; Andreea Deciu, în *România literară,* 29 apr. 1998; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; I. Stratan, în *Contrapunct,* dec. 2002; M. Vasilescu, în *Dilema,* nr. 510, 2002; R. P. Gheo, în *Orizont,* nr. 2, 2003. **(A. S.)**

MIHĂILESCU Dan C., n. 12 dec. 1953, Bucureşti. Critic şi istoric literar, eseist. Fiul lui Constantin Mihăilescu şi al Petruţei (n. Cristea), funcţionari. Studii elementare (1960-1968) şi liceale (1968-1972) în Bucureşti. Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1976), într-o promoţie literară foarte bună, din care mai făceau parte Tania Radu (soţia lui **M.)**, M. Coman, M. Scarlat, Dan Arsenie, C. Crăciun etc. Prin repartiţie, devine referent de specialitate (traducător) la ICE Mecanoexport Bucureşti, unde profesează până în 1980, când devine cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „George Călinescu" din Bucureşti. În această calitate, exercită funcţia de secretar de redacţie al *Revistei de istorie şi teorie literară*, între 1983 şi 1986. Editează suplimentul cultural *Litere, arte, idei* al ziarului *Cotidianul* (1991-1996; serie nouă, din 2002). Din 1999, realizatorul emisiunii „Omul care aduce cartea" la PRO-TV. Debutează în rev. Liceului nr. 39 din Bucureşti, *Pe un picior de plai*, în 1969. Debut editorial cu vol. *Perspective eminesciene*, în 1982 (Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor, Premiul C. C. al U. T. C. şi al Festivalului „Mihai Eminescu" de la Ipoteşti). Histrionic cu miez, refuză eticheta reductivă de „critic eminescian", care i se lipeşte de stilou după debut, publicând în 1984 un substanţial studiu dedicat *Dramaturgiei lui Lucian Blaga* (rescriere, de fapt, a lucrării de licenţă). În 1988, culegerea de eseuri *Întrebările poeziei* (cu un profil teoretic mai pregnant, dar şi cu inserţii existenţiale indirecte) sintetizează o meditaţie de ansamblu asupra actului poetic, într-un perimetru tehnic vast, situat tematic între ludic şi melancolie, cu foarte bune interpretări particulare pe texte de M. Eminescu, G. Bacovia, L. Blaga, V. Voiculescu, I. Barbu, E. Botta. Coautor la *Bibliografia I. L. Caragiale* (I-II, 1997); colaborator la *Dicţionarul scriitorilor români* (I-IV, 1995-2002) şi la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2000). Premiul Uniunii Scriitorilor (1999); Premiul rev. *Ateneu* (1976), *Luceafărul* (1977), *Tribuna* (1981) şi *Transilvania* (1984); Premiul Consiliului Naţional al Audiovizualului (2002). O menţiune specială se cuvine acordată participării la redactarea foarte căutatei antologii *Atitudini şi polemici în presa literară interbelică*, litografiată în tiraj restrâns de către Univ. Bucureşti şi Institutul „George Călinescu" (1984): aici, **M.** semnează studiul *Disputa dintre raţionalism şi iraţionalism*, axat pe ideologia literară a marii generaţii interbelice tutelate de către personalitatea lui M. Eliade, selectând texte reprezentative din E. Cioran, M. Florian, H. Rosenberg, C. Rădulescu-Motru. Studiul marchează decantarea incipientă a unei fascinaţii, anunţând, totodată, perimetrul predilect al unor specializări viitoare. Alte vol. : *Stângăcii de dreapta* (1999), *Scriitorincul* (2001) şi *Bucureşti: carte de bucăţi* (2003). Ed., pref. /postfeţe la opere de S. Mărculescu (1982), F. Brunea-Fox (1985), S. Puşcariu (1987), E. Cioran (1990), N. Steinhardt (1996), I. L. Caragiale (1999; 2000), M. Eliade (2000; 2002), I. P. Culianu (2002) etc.

OPERA: *Perspective eminesciene*, eseu, Bucureşti, 1982; *Dramaturgia lui Lucian Blaga*, Cluj-Napoca, 1984; *Întrebările poeziei*, eseu, Bucureşti, 1988; *Stângăcii de dreapta,* Cluj-Napoca, 1999; *Scriitorincul,* Cluj-Napoca, 2001; *Bucureşti: carte de bucăţi,* Bucureşti, 2003. Traduceri: J. -F. Revel, *Cunoaşterea inutilă,* Bucureşti, 1993; idem, *Revirimentul democraţiei,* Bucureşti, 1995; E. Ionescu, *Teatru complet,* I-V, Bucureşti, 1994-1998; A. Dewerpe, *Spionul,* Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: I. Alexandru, în *Flacăra*, nr. 45, 1982; M. Scarlat, în *România literară*, nr. 53, 1982; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 37, 1982; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1982; I. Cheie-Pantea, în *Limbă şi literatură*, nr. 1, 1983; idem, în *Orizont*, nr. 40, 1984; N. Antonescu, în *Transilvania*, nr. 10, 1984; Cristian Moraru, în *România literară*, nr. 39, 1984; V. Popovici, în *Familia*, nr. 10, 1984; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 25, 1989; I. Pop, în *Steaua*, nr. 7, 1989; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 20, 1989; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 12, 1989; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 5, 1989; Al. Cistelecan, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1989; M. Dragolea, în *Vatra,* nr. 7, 1990; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 34, 1994; Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 27, 1999; M. Platon, în *Convorbiri literare,* nr. 11, 1999; M. Mincu, în *Luceafărul,* nr. 14, 2002; M. Iorgulescu, în *Revista 22,* nr. 26, 2002; Al. Călinescu, în *Ateneu,* nr. 3, 2002; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 683, 2003. **(Şt. B.)**

MIHĂILESCU Florin, n. 9 aug. 1937, Slatina. Critic şi istoric literar. Fiul juristului Luca Mihăilescu şi al Josefinei-Elena (n. Ionescu). Şcoala primară, gimnaziul şi Liceul „Radu Greceanu” în oraşul natal (1944-1954). Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1954-1959). Prof. în jud. Olt (1959-1960); metodist cultural la Casa de cultură din Drăgăşani şi prof. la liceul din localitate (1960-1962); asistent universitar la Institutul Pedagogic din Bucureşti (1962-1972); lector (1973-1991), conferenţiar (1991-1996) şi prof. (din 1996) la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti. Lector de lb., cultură şi civilizaţie românească la Univ. Aix-Marseille I (Provence) din Franţa (1979; 1989). Director al Direcţiei pentru imaginea României din cadrul Departamentului Informaţiilor Publice (1991-1992). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *E. Lovinescu şi antinomiile criticii* (1971). Debut în *Scânteia tineretului* (1956). Colab. la *Gazeta literară, Contemporanul, Viaţa Românească, Luceafărul, Ateneu, Orizont, Argeş, Transilvania, Revue Roumaine, Era socialistă, Limbă şi literatură* etc. Debut editorial cu *E. Lovinescu şi antinomiile criticii* (1972), urmat de *Introducere în opera Hortensiei Papadat-Bengescu* (1975), *Conceptul de critică literară în România* I-II (1976-1979), *Introducere în opera lui Mihai Ralea* (1997), *Extemporale critice* (1998), *Critica şi metacritica* (1999), *De la proletcultism la postmodernism* (2002) şi *Optimus princeps* (2003). În colab. cu G. G. Ursu, a publicat un vol. de *Analize şi interpretări literare* (1975); a îngrijit antologii de critică: *E. Lovinescu interpretat de...* (1973); *Tradiţie şi inovaţie. Idei şi atitudini literare* (1975); *Semnificaţiile criticii contemporane. Perspective ideologice* (1976); *N. Iorga interpretat de...* (1979); a prefaţat vol. de Gr. Alexandrescu, G. Bacovia, N. Tăutu, Pierre Daix ş. a. Critica lui **M.** e caracterizată de un stil sobru al ideilor şi de caracterul solid al cercetării.

OPERA: *E. Lovinescu şi antinomiile criticii*, Bucureşti, 1972; *Introducere în opera Hortensiei Papadat-Bengescu*, Bucureşti, 1975; *Analize şi interpretări literare* (pentru bacalaureat şi admitere în facultate), Bucureşti, 1975 (în colab.); *Conceptul de critică literară în România*, Bucureşti, I-II, 1976-1979; *Hortensia Papadat-Bengescu*, trad. în lb. maghiară de Biró Béla, Bukarest, 1986; *Introducere în opera lui Mihai Ralea,* Bucureşti, 1997; *Extemporale critice,* Bucureşti, 1998; *Critica şi metacritica,* Bucureşti, 1999; *De la proletcultism la postmodernism,* Constanţa, 2002; *Optimus princeps,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: P. Georgescu, *Printre cărţi*, 1974; Al. Piru, *Varia*, II, 1974; Ileana Vrancea, *Confruntări în critica literară a deceniilor IV-VII*, 1975; Al. George, *În jurul lui Lovinescu*, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 21, 1975; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 41, 1976; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 31, 1979; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 38, 1979; Fl. Potra, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1980; Gh. Lăzărescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 1, 1982; Z. Ornea, *Înţelesuri,* 1994; C. Cubleşan, în *Steaua,* nr. 11-12, 1995; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* 14 ian. 1996; M. Chivu, în *România literară,* nr. 4, 2003; C. Trandafir, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2003. **(A. S.)**

MIHU Achim, n. 12 iun. 1931, Cluj. Sociolog, antropolog, eseist. Fiul mecanicului auto Alexe Mihu şi al Mariei (n. Istrate), casnică. Şcoala primară la Cluj (1938-1940; familia se mută în urma cedării Ardealului de Nord), Alba Iulia (1940-1941) şi Sebeş Alba (1941-1942); Liceul comercial la Sibiu (1942-1945) şi Cluj (1945-1951). Absolvent al Institutului de Ştiinţe Economice din Bucureşti (1955). Dr. în filosofie (cu o temă de sociologie) al Univ. din Bucureşti (1970). Asistent universitar la Institutul de Educaţie Fizică şi Sport din Bucureşti (1955-1956), asistent universitar la Institutul Medico-Farmaceutic din Cluj (1957-1959), de unde trece la Facultatea de Filosofie a Univ. „Babeş-Bolyai" din urbea someşană (asistent, 1958-1960; lector, 1960-1971; conferenţiar până în 1978, apoi prof.). Debutează cu o recenzie în *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Cluj* (secţiunea *Philosophia-Oeconomia*), în 1960. Primele sale texte sunt, în covârşitoarea lor majoritate, dedicate sociologiei sau analizelor antropologice de teren, **M.** lansând apoi, în anii '70, rubricile *Viaţa sociologiei* şi *Sociologia literaturii – Cronica ideilor*, ţinute continuu, consecvent, în rev. clujene *Steaua*, respectiv *Tribuna*. Debutează editorial cu eseul critic *Sociometria* (1967), urmat de *Sociologia americană a grupurilor mici* (1970), *ABC-ul investigaţiei sociologice* (I, 1971; II, 1973) şi *Wright Mills şi marxismul* (1976), vol. erudite, cosmopolite, fundamentate teoretic cu prilejul stagiului de bursier Fulbright în sociologie şi antropologie culturală, de care autorul a beneficiat la Cornell University (1967-1968), el repetând experienţa de bursier Fulbright, în sociologie, la University of Minnesota, între 1978-1979. Un studiu schematic, *Marxismul şi esenţa umană* (1978), prefaţează prin contrast temeinicele vol. de eseuri *Meandrele adevărului* (1983) şi *Maestrul şi iedera* (1988), dedicate, prioritar, relaţiilor literaturii cu domenii conexe (sociologie, epistemologie, psihosociologie), dar şi unor dezvăluiri documentare frapante. După 1990, publică o *Introducere în sociologie* (1992), *Sociologia dreptului* (1992), *Antropologia culturală* (1999), *Sociologia generală* (I-II, 2002), eseul *Lucian Blaga – mioriţa cultă a spiritualităţii româneşti* (1995) şi romanul *Judecata din urmă* (1995). Moderator şi consultant-organizator al tuturor celor 20 de ed. ale Festivalului „Lucian Blaga" de la Sebeş Alba, **M.** s-a aflat în relaţii cordiale cu C. Noica, Vasile Iliescu (de la München) sau N. Steinhardt, de care l-a legat şi o îndelungată corespondenţă. A redactat (împreună cu T. Cătineanu) „caietul documentar" *Umanism şi libertate* (1977); a coordonat, împreună cu D. Ghişe şi Andrei Marga, vol. *Marx, contemporanul nostru* (1983). A colaborat la editarea *Micii enciclopedii politice* (1977); a semnat pref. la vol. de Traian Herseni (1982) şi Rácz Györzö (1984). Spirit erudit, temeinic pregătit în univ. americane, **M.** a contribuit substanţial la consolidarea învăţământului sociologic şi antropologic clujean, fiind, totodată, un martor adesea incomod al vieţii literare clujene. Investigaţiile sale de arhivă privind „comprimarea" lui Lucian Blaga de la Univ. (1948) şi vicisitudinile existenţiale ulterioare ale filosofului (incluse în vol. *Maestrul şi iedera*) sunt de neocolit, invitând la completări.

OPERA: *Sociometria.* Eseu critic, Bucureşti, 1967; *Sociologia americană a grupurilor mici*, Bucureşti, 1970; *ABC-ul investigaţiei sociologice*, I (*Prolegomene epistemologice*), Cluj, 1971; II (*Elemente de logică şi metodologie*), Cluj, 1973 (trad. maghiară sintetică, în acelaşi an, editată la Budapesta, i se datorează lui Tordai Zádor); *Studentul şi societatea* (anchetă sociologică, în colab.), Cluj, 1973; *Wright Mills şi marxismul*, Bucureşti, 1976; *Marxismul şi esenţa umană*, Cluj-Napoca, 1978; *Meandrele adevărului*, Cluj-Napoca, 1983; *Maestrul şi iedera*, Cluj-Napoca, 1988; *Introducere în sociologie,* Cluj-Napoca, 1992; *Sociologia dreptului,* Cluj-Napoca, 1992 (alte ed., 1994; 1996; 2000); *Judecata din urmă,* roman, Cluj-Napoca, 1995; *Lucian Blaga: mioriţa cultă a spiritualităţii româneşti,* Bucureşti, 1995; *Antropologia culturală,* Cluj-Napoca, 1999 (ed. revăzute, 2000; 2002); *Sasul Michael Lutsch,* Cluj-Napoca, 1999; *Sociologia generală,* I-II, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A. Marino, în *Tribuna*, nr. 51, 1983; P. Pânzaru, *ibidem*, nr. 52, 1983; N. Băciuţ, în *Vatra*, nr. 5, 1984; I. Maxim Danciu, în *Steaua*, nr. 2, 1984; V. Gogea, în *Astra*, nr. 3, 1984; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 3, 1984; A. D. Rachieru, în *Orizont*, nr. 8, 1984; D. Pavel, în *Amfiteatru*, nr. 8, 1988; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 9,

1988; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 34, 1988; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 34, 1988; A. Teodorescu, în *România literară,* nr. 12, 1990; V. -S. Dâncu, în *Tribuna,* nr. 1, 1993; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 297, 1995; P. Ursache, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2002. **(Şt. B.)**

MIHULEAC Cătălin, n. 17 iun. 1960, Iaşi. Prozator. Fiul lui Ion Mihuleac, asistent medical, şi al Auricăi (n. Creţu), învăţătoare. Absolvent al Liceului „G. Ibrăileanu" din Iaşi (1979); licenţiat al Facultăţii de Geografie-Geologie (1985) şi al Institutului de Ştiinţe Economice, Univ. „Al. I. Cuza" din acelaşi oraş (1992). Geolog la mina Rodna (1985-1988); între 1988 şi 1991 lucrează la Direcţia apelor Prut; redactor la *Timpul*, *Evenimentul zilei, Expres magazin şi Monitorul* (1991-1997); realizator de emisiuni la Radio Nord-Est, Iaşi (din 1997). Debutează în *Timpul* (1995). Debut editorial cu vol. de proză satirică *Garsonieră memorială confort trei* (1996).

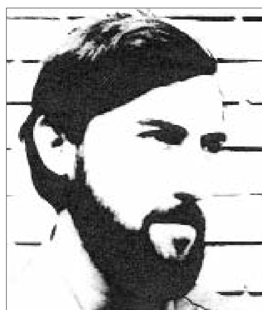
OPERA: *Garsonieră memorială confort trei,* proză satirică, Bucureşti, 1996; *Dispariţia oraşului Iaşi,* roman, Iaşi, 1998; *Titlu neprecizat,* proză scurtă, Iaşi, 1999; *Noapte bună, tâmpitule!,* Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 1, 1997; H. Gârbea, în *Cronica*, nr. 6, 1998; Georgeta Drăghici, în *România literară,* nr. 5, 1999; (D. C.) Mihăilescu, în *22,* nr. 4, 2000; D. Şt. Pocovnicu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 2000; Iulia Alexa, în *România literară,* nr. 22, 2002. **(A. S.)**

MILCU Nicolae, n. 23 sept, 1903 Craiova – m. 21 sept. 1933, Craiova. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Ioan Milcu şi al Anetei, funcţionari. Urmează cursurile primare la Şcoala Evanghelică din Craiova; primele două clase medii la Liceul „Carol I" din acelaşi oraş; clase III şi IV, în particular, la Roman; termină liceul în 1923. Absolvent al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1923-1927). Din 1927, prof. la Liceul „Carol I" şi la Şcoala Militară din Craiova; prof., din 1930, la Seminarul şi la Şcoala Comercială din Câmpulung Muscel. În 1933, se reîntoarce la Craiova şi, bolnav de ftizie, moare la Sanatoriul Lemnea. Debutează, cu poezii, în rev. *Tinerimea şcolară* (1919). Debut editorial cu vol. de povestiri *Din taina sufletului* (1919). Frecventează cenaclul Elenei Farago, sporadic şi pe cele ale lui E. Lovinescu şi M. Dragomirescu. Un timp este redactor al rev. *Ramuri* din Craiova. Premiat pentru activitatea poetică şi dramatică de Institutul de Literatură din Bucureşti şi de Comitetul de lectură al Teatrului Naţional din Craiova. A colaborat la *Adevărul literar şi artistic, Viaţa literară, Bilete de papagal, Universul literar, Convorbiri literare, Cetatea literară, Sburătorul* etc. Tonalitatea dominantă a poeziei sale (*Grădina de sidef*, 1926; *Fluierul lui Marsyas*, 1927; *Versuri*, 1934) este melancolia delicată, cu sugestii muzicale şi vagi nelinişti provocate de obsesia morţii.

OPERA: *Din taina sufletului*, povestiri, Craiova, 1919; *Grădina de sidef*, versuri, Bucureşti, 1926; *Fluierul lui Marsyas*, versuri, Craiova, 1927; *Versuri*, Craiova, 1934; *Căciuliţa Roşie*. O poveste în pădure, cu pitici şi cu o fetiţă (în colab. cu R. Gyr), Bucureşti, 1937.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Ist. lit. cont*., II; Şt. Metzulescu, *Literile în Ţara Banilor*, 1936; G. Călinescu, *Istoria*...; Perpessicius, *Opere*, II, 1967; F. Firan, *De la Macedonski la Arghezi*, 1975; I. Pătraşcu, *Poetul craiovean Nicolae Milcu*, 1977; N. Antonescu, *Scriitori uitaţi*, 1980; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1987; Fl. Faifer, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2002. **(R. Z.)**

MILEA Ioan, n. 11 mart. 1958, Turda, jud. Cluj. Poet, eseist şi traducător. Fiul lui Gheorghe Milea, magaziner, şi al Valeriei (n. Ilea), vânzătoare. Studii elementare (1965-1973) şi liceul (1973-1978) la Turda; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-italiană (1979-1983). Prof. de lb. şi literatura română la Oradea (1983-1989); redactor la

Tribuna (febr. – mai 1990) şi *Apostrof* (mai 1990 – nov. 1991); din 1991, cercetător ştiinţific la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu” din Cluj, Secţia de istorie literară. Colab. la *Tribuna*, *Echinox*, *Steaua*, *Familia*, *Vatra*, *Apostrof*, *Poesis*, *Calende*, *Contrapunct* etc. Prezent în antologia haiku-ului românesc (*Umbra libelulei*, 1993); a colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români* (I-IV, 1995-2002). Debutează cu versuri în *Tribuna* (1980). Debut editorial cu *Lecturi bacoviene şi alte eseuri* (1995), urmat de *Seară cu Dante şi alte poeme* (1996) şi *Sub semnul poeziei* (1999). A tradus din R. Otto, G. Tucci, B. Pascal, J. Evola, T. Špidlík şi M. I. Rupnik. Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1996); Premiul ASPRO (1996).

OPERA: *Lecturi bacoviene şi alte eseuri*, Bucureşti, 1995; *Seară cu Dante şi alte poeme*, Târgu Mureş, 1996; *Sub semnul poeziei*, eseuri, Piteşti, 1999. Traduceri: R. Otto, *Sacrul*, Cluj-Napoca, 1992; G. Tucci, *Teoria şi practica mandalei*, Bucureşti, 1995; R. Otto, *Despre numinos*, în colab. cu Silvia Irimie, Cluj-Napoca, 1996; B. Pascal, *Misterul lui Iisus*, în colab. cu Simona Şuta, Cluj-Napoca, 1998; J. Evola, *Tradiţia hermetică. Simbolismul ei, doctrina şi „Arta Regală”*, Bucureşti, 1999; T. Špidlík, M. I. Rupnik, *Credinţă şi icoană*, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Boldea, în *Vatra*, nr. 4, 1996; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 4-5, 1996; Al. Cistelecan, în *Luceafărul*, nr. 24, 1996; A. Pantea, în *Apostrof*, nr. 6, 1996; Diana Adamek, în *Tribuna*, nr. 43, 1996; I. Pop, în *Vatra*, nr. 6, 1996; Ruxandra Ivăncescu, Nicoleta Cliveţ, în *Vatra*, nr. 11, 1999. **(A. S.)**

MILESCU Nicolae (Spătarul), n. cca. 1636, probabil Mileşti (Vaslui) – m. 1708, în Rusia. Traducător, autor didactic, călător şi diplomat. Fiul sulgerului Gavril, dintr-o familie de origine grecească stabilită de mai mult timp în ţară, înrudită cu Racoviţeştii şi Movileştii. Urmează probabil şcoala de la Trei Ierarhi şi, poate, colegiul catolic din Iaşi; la Constantinopol, mai târziu, va fi elevul lui Gavril Vlasios, dar nu la Şcoala mare a Patriarhiei. Spătar sub Gr. Ghica, în 1659, se află la Constantinopol între 1660 şi 1664, când intră în legătură cu orientaliştii Paul Rycaut şi Thomas Smith. În 1666 era la Stettin la curtea lui Gheorghe Ştefan din exil, de unde pleacă la Stockholm, apoi la Paris. În 1668 revine în Moldova, unde se plasează şi episodul ipotetic al „crestării nasului” (de unde porecla de „Cârnul”). În 1671 este trimis la Moscova de Patriarhul Dositei şi este angajat ca tălmaci la Posolski Prikaz; între 1675 şi 1677 călătoreşte în China ca trimis oficial şi lasă un jurnal şi o descriere, cunoscute şi apreciate în Apus pentru informaţiile inedite. Vol. : *Siberia şi China* (1956), *Jurnal de călătorie în China* (1956), *Aritmologhia* (1982), *De la Tobolsk până în China* (1988). Compilator, traducător şi autor al unor lucrări de incontestabilă erudiţie, **M.** este un cărturar de tip baroc, interesat de literatura oraculară, interpretări simbolice şi de sensurile ascunse sub metaforele ermetice.

OPERA: *Siberia şi China,* trad. de V. Solovoi şi A. Kidel, Chişinău, 1956; *Jurnal de călătorie în China,* trad. şi pref. de C. Bărbulescu, Bucureşti, 1956; *Descrierea Chinei,* trad., pref. şi note de C. Bărbulescu, Bucureşti, 1975; *Aritmologhia, Etica şi originalele lor latine,* ed. critică, studiu monografic, note şi indici de P. Olteanu, Bucureşti, 1982; *Jurnal de călătorie în China,* trad., postfaţă şi bibliografie de C. Bărbulescu, Bucureşti, 1987; *De la Tobolsk până în China,* trad. de George Sion, Bucureşti, 1988; *Enchiridion sive Stella Orientalis Occidentali splendens/Manual sau Steaua Orientului strălucind Occidentului…,* ed., introducere, text stabilit, trad. textului latin, note şi comentarii de Tr. S. Diaconescu, Iaşi, 1997.

REFERINŢE CRITICE: (P. P.) Panaitescu, *Nicolas Spathar Milescu,* 1925; Const. C. Giurescu, *Nicolae Milescu Spătarul.* Contribuţiuni la opera sa literară, 1927; V. Cândea, *Raţiunea dominantă,* 1979; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic,* III, 1979; Şt. Gorovei, în *Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”*, 1984; idem*, ibidem*, 1985; M. Moraru, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 1, 1985; P. Cernovodeanu, în *Biserica Ortodoxă Română,* nr. 3-4, 1971; (P. P.) Panaitescu, *Nicolae Milescu Spătaru,* 1987; Zoe Dumitrescu-Buşulenga – I. Sava, *Muzica şi literatura*, II, 1987; Şt. Ciobanu, *Istoria literaturii române vechi*, 1989; R. Cernătescu, în *Luceafărul,* nr. 10; 11; 12; 14; 1999; N. A. Ursu, în *Cronica*, nr. 9, 1999; A. Z. Cerbu, în *Jurnalul literar,* nr. 13-20,

2002. **(M. A.)**

MILICESCU Emilia Şt., n. 6 apr. 1908, com. Bechet, jud. Dolj – m. 1990, Bucureşti. Istoric literar. Fiica grefierului Paul Sadoveanu şi a Marianei (n. Stoian). Licenţiată în litere şi filosofie a Univ. din Bucureşti (1929); dr. în filologie (Iaşi, 1965); conf. univ. (Braşov, 1965-1969); prof. univ. (Sibiu, 1969-1972). Debutează cu poveşti în ziarul *Lumea românească* (1938). Publică (şi sub. pseud. Simina Calomfir, Otilia Florin, Tanţi Mili) nuvele, versuri şi art. în *Licurici, România literară, Viaţa Românească, Steaua, Tribuna, Iaşul literar* etc. Singurul vol. de literatură publicat este *Dă-mi o fărâmă de lumină* (1942), versuri. Editează opera lui Delavrancea (10 vol., 1965-1979), scriitor căruia îi închină două monografii (1940; 1975), şi publică o monografie *Gheorghe Lazăr* (1982). A îngrijit ed. din Gh. Stoian Ogrineanu şi Mărgărita Miller-Verghy. Premiul Asoc. Scriitorilor din Braşov pe 1969 şi 1979.

OPERA: *Delavrancea, om, literat, patriot, avocat,* Bucureşti, 1940; *Dă-mi o fărâmă de lumină*, poeme, Bucureşti, 1942; *Delavrancea*. Biobibliografie, Bucureşti, 1958 (ed. II, 1959); *Delavrancea*, Cluj-Napoca, 1975; *Gheorghe Lazăr*, Cluj-Napoca, 1982; *Pe urmele lui Delavrancea*, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1975; Al. Săndulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1975; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 51, 1979; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 5, 1980; I. N. Vlad, în *Luceafărul*, nr. 42, 1982; Cella Delavrancea, *Dintr-un secol de viaţă*, 1987. **(I. Em. P.)**

MILITARU Vasile, n. 21 sept. 1886, satul Dobreni, com. Câmpurelu, jud. Giurgiu – m. 8 iul. 1959, Ocnele Mari, jud. Vâlcea. Poet. Fiul lui Ghiţă Militaru şi al Tincăi (n. ?). Autodidact. Începe să scrie versuri la vârsta de 15 ani, debutând însă în 1904 la rev. *Literatură şi artă română*; vol. de debut, două piese: *Ilinca. Harul busuiocului* (1917). Când apare rev. *Flacăra*, publică aici poezii epigonice de factură tradiţionalistă, reunite ulterior în vol. *Stropi de rouă* (1919), reeditat de patru ori. Este încurajat de Vlahuţă şi Delavrancea, graţie cărora obţine, de altfel, un post la Ministerul Lucrărilor Publice, post care îi va prilejui broşura *Un capitol din istoria culturală a ţării. Începutul Ateneelor populare din capitală* (1927). Se face cunoscut mai ales prin „cugetările în versuri” publicate în ziarul *Universul* (1927-1930), strânse în vol. *Vorbe cu tâlc* (1931), şi prin trei vol. de fabule; I. *Fabule* (1928); II. *Viermi şi stele* (1936); III: *Curcubeie peste veac* (1937), reeditate şi acestea de mai multe ori. În 1933 tipăreşte *Psaltire în versuri* (dovedind, ca şi G. Coşbuc, o reală uşurinţă de versificare), pentru care va lua Premiul Acad. Române. Răspunzând unui comandament social imediat, *Cântecile crinului* (1936) aveau menirea, după declaraţia autorului, „să contribuie la propaganda împotriva alcoolismului care face atâta prăpăd la noi”. Colaborează la *Convorbiri literare, Luceafărul, Flacăra, Adevărul literar şi artistic, Drumul drept* etc. Tot ale lui **M.** sunt şi versurile din rev. (iscălite Radu Barbă), care vor intra şi în sumarul vol. *Chiot către neamul meu* (1936) şi *Temelie de veac nou* (1938), precum şi „poemele arabe” din *Ben-Hamar cântă* (1937) – versificare a unei poveşti de dragoste dintre beduinul Ben-Hamar şi frumoasa Leila. Scriitor răsfăţat de public în timpul vieţii, dar aspru judecat de critica literară (Dragomirescu, Lovinescu, Călinescu), **M.** a intrat ulterior în conul de umbră al interesului literar, devenind un „scriitor uitat”.

OPERA: *Ilinca. Harul busuiocului*, două piese de teatru sătesc, în versuri, Bucureşti, 1917; *Stropi de rouă*, versuri, Bucureşti, 1919 (alte ed., 1934; 1940; 1943; Bruxelles, 1988); *Graur cel nesocotit*, Bucureşti, 1924; *Cântare neamului*, poemă în versuri, Bucureşti, 1925; *Icoane scumpe,* Bucureşti, 1924; *Un capitol din istoria culturală a ţării. Începutul Ateneelor populare din capitală*, Bucureşti, 1927; *Doina*, poemă în versuri, Bucureşti, 1927; *Fabule*, I, Bucureşti, 1928; II, *Viermi şi stele*, Bucureşti, 1936 (ed. III, revăzută şi adăugită, 1943); III, *Curcubeie peste veac*, Bucureşti, 1937; *Vorbe cu tâlc*, Bucureşti, 1931; *Psaltirea în versuri*, Bucureşti, 1933; *Chiot către neamul meu*, Bucureşti, 1936; *Cântecile crinului*, Bucureşti, 1936; *Ben-Hamar*

cântă, poeme albe, Bucureşti, 1937; *Temelie de veac nou*, versuri, Bucureşti, 1938; *Merele de aur*, basm, Bucureşti, 1941; *Împărăţia lui Isus*, Bucureşti, f.a.; *Treziţi-vă români!,* Bucureşti, f.a. (semnat Radu Bardă); *Divina Zidire: sinteză biblică în versuri,* Bucureşti, 1993; *Şoaptele îngerilor* şi *Poemele nemuririi,* cugetări în versuri, Bucureşti, 1995; *Poemele nemuririi,* ed. şi pref. de T. Nedelcea, Craiova, 1995; *A venit aseară mama,* versuri, Craiova, 2000.

REFERINŢE CRITICE: M. Dragomirescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1907; M. G., în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1920; ***, în *Viaţă nouă*, nr. 11-12, 1920; E. Lovinescu, *Istoria*...; G. Călinescu, *Istoria*...; Sanda Radian, *Măştile fabulei*, Bucureşti, 1983; Olimpia Berca, în *Limbă şi literatură,* nr. 3-4, 1995. **(I. R.)**

MILLE Constantin, n. 20 dec. 1861/1 ian. 1862, Iaşi – m. 14 febr. 1927, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul spătarului Costache Milea, boier scăpătat, ajuns funcţionar mărunt, şi al Mariei (n. Tăutu), coborâtoare dintr-o cunoscută familie de boieri moldoveni. **M.** a fost socrul lui N. D. Cocea. Orfan de timpuriu, e admis ca semibursier (1869), apoi ca bursier, la Institutul Academic din Iaşi, absolvind în 1878. Studii la Facultatea de Litere a Univ. din Iaşi (1878-1881); exmatriculat în 1881. **M.** e printre iniţiatorii primei greve studenţeşti din România (oct. 1880, Iaşi); face parte din cercul socialist de la Iaşi, organizat de „doctorul Russel" (N. K. Sudzilovski, refugiat politic ruso-polonez), cerc implicat în reverberaţiile politico-diplomatice ale asasinării la Petrograd (1 mart. 1881) a ţarului Alexandru al II-lea. Între 1881 şi 1884 studiază dreptul la Bruxelles; transferă aici, de la Paris, redacţia rev. *Dacia viitoare* (1883), preluată de el, împreună cu V. G. Morţun, de la Vintilă C. A. Rosetti. În 1882, un semestru, e la Paris (unde îi cunoaşte personal pe Friedrich Engels, Jules Guesde, Paul Lafargue şi alţi lideri socialişti, ca şi pe fiicele lui Karl Marx). Stabilit la Bucureşti (1884), practică avocatura şi ziaristica: redactor la *Românul* lui C. A. Rosetti (1884), cofondator al ziarului socialist *Drepturile omului* (1885; seria a II-a, 1888), redactor la *Lupta* lui G. Panu (1886), la publicaţia socialistă *Munca* (1890), devenită (din 1893) organul oficial al proaspăt înfiinţatului PSDMR, şi la noul cotidian al partidului, *Lumea nouă* (1894-1895). Proprietar şi director al ziarului *Adevărul* (1895-1916; 1919-1920), director-fondator al ziarelor *Dimineaţa* (1904-1916; 1919-1920) şi *Lupta* (1921-1927); în aceste publicaţii a semnat şi cu iniţialele C. M. şi E., precum şi cu pseud. Camil, Chiţibus, Dinu, Emil, Gh. Copăcianu, Gheorghe Dinu, Gheorghe Frunză, T. Al. Maciu, Vântură ţară. Ziarist şi avocat bucureştean de renume, participă la organizarea mişcării socialiste româneşti, pe care o reprezintă la două congrese ale Internaţionalei a II-a (Bruxelles, 1891; Zürich, 1893). Membru fondator al PSDMR (1893), fruntaş al conducerii sale, ulterior deputat, **M.** este exclus în 1895 din partid din motive disciplinare, dar şi de orgoliu personal (refuzase să renunţe la conducerea *Adevărului*, de curând cumpărat, intrând astfel în conflict cu Ioan Nădejde, şeful partidului). Părăseşte *Adevărul* şi *Dimineaţa* (în 1920) doar pentru a fonda un alt ziar, *Lupta*, în ale cărui pag. rămâne activ până la sfârşitul vieţii. Refuzat de mai multe ori la *Convorbiri literare*, **M.** a debutat cu versuri în *Femeia română* (1880), publicaţie de orientare socialistă; în perioada iul. -sept. 1881 publică versuri în *Contemporanul*. Poeziile sunt adunate în vol. *Versuri (1878-1883)*, 1883 (debutul lui **M.)**. Nuvelele şi schiţele sunt cuprinse în vol. *Feciorul popii* (1887) şi reeditate în *Rochia Catiţei* (1910); romanul autobiografic *Dinu Milian* (I, 1897; II, 1914) e opera sa literară cea mai importantă, având un model declarat în *Jacques Vingtras* de Jules Valls (1832-1885). O parte din publicistică e strânsă în *Letopisiţi, 1904-1906*, I-II (1908); alte opere: *Scrisori către ţărani* (1892), *Scrisori către iubită* (1897). A tradus din Émile Zola, Th. Hood, Sauter Lauman, Béranger, Louise Ackermann, C. Hugues, N. A. Nekrasov.

OPERA: *Versuri (1878-1883),* Iaşi, 1883; *Feciorul popii*, publicistică, Bucureşti, 1887; *Dinu Milian*, Bucureşti, 1887 (alte ed. antume: 1904; 1909; 1913); *Scrisori către ţărani*, Bucureşti, 1892; *Scrisori către iubită*, Bucureşti, 1897; *Letopisiţi, 1904-1906*, I-II, publicistică, Bucureşti, 1908; *Rochia Catiţei*, nuvele, Bucureşti, 1910; *Dinu Milian, II – O viaţă*, Bucureşti, 1914; *Versuri şi*

proză, ed., pref. şi bibliografie de G. C. Nicolescu, Bucureşti, 1953; *Scrieri alese*, ed. de V. Ene, pref. de G. C. Nicolescu, Bucureşti, 1961. Traduceri: Émile Zola, *O cuşcă de fiare sălbatice*, în *Contemporanul*, nr. 19, 1883; Thomas Hood, *Cântecul cămeşei*, în *Contemporanul*, nr. 2, 1883; Sauter Lauman, Pierre Jean de Béranger, Louise Ackermann, C. Hugues, N. A. Nekrasov, în vol. *Versuri*, Iaşi, 1883.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; Al. Nora, *Un om uitat: Const. Mille*, 1945; S. Bratu şi Zoe Dumitrescu, *„Contemporanul" şi vremea lui*, 1959; G. C. Nicolescu, *Curentul literar de la „Contemporanul"*, 1966; T. Avramescu, *Constantin Mille. Tinereţea unui socialist*, 1973; *Amintiri literare despre vechea mişcare socialistă (1870-1900)*, 1975; Z. Ornea, *Curentul cultural de la „Contemporanul"*, 1977; idem, *Actualitatea...*; T. Vârgolici, *Aspecte ale romanului românesc din secolul al XIX-lea*, 1985; V. Ene, în *Contemporanul*, nr. 48, 1986. **(C. R.)**

MILLER-VERGHY Mărgărita, n. 1865, Iaşi – m. 31 dec. 1953, Bucureşti. Prozatoare, autoare dramatică şi traducătoare. Fiica Elenei Miller-Verghy, care a ţinut pension la Bucureşti. Tatăl, prof. de lb. străine la Iaşi, mort subit prin 1872, se trăgea din contele polon Millewski, stabilit la Paris. Studii în ţară, în pensionul mamei sale, şi la Geneva (filosofia şi ştiinţele politice). Dr. în filosofie la Geneva (1895). A funcţionat ca prof., iar din 1900 ca directoare la Şcoala Normală „Azilul Elena Doamna" din Bucureşti. Colab. la *Sămănătorul*, *La Patria, Patria, La Roumanie, L'Independance roumaine, Le Moment, Flacăra* (1911-1916), *Viaţa Românească, Timpul, Timpul familiei, Dreptatea*. A condus instituţia „Maison d'art" şi *Revista scriitoarelor şi scriitorilor români*. Membră a SSR (1941). Pseud: Ariel, Dionis, Mama Lola, Mărg. M-V., Ilie Cambrea, Ion Pravilă. S-a remarcat ca prozatoare: romanele *Théano* (1910), *Cealaltă lumină* (1944, Premiul Acad. în 1946), *Prinţesa în crinolină* (1946) şi vol. de nuvele *Umbre pe ecran* (1935); romanul *Blandina* a apărut postum, tradus din franceză. Dintre numeroasele piese de teatru, doar câteva i s-au reprezentat pe scenă (*Prinţul cu două chipuri*, prelucrare a unui basm, s-a jucat pe scena Teatrului Naţional Bucureşti, 1937; *Garden-Party,* Teatrul Naţional Cluj, 1938; *După bal*, 1939; *Afin şi Dafin*, Teatrul Tinereului Bucureşti, 1951; *Căluţul cocoşat*, trad. din lb. rusă, Teatrul Ţăndărică Bucureşti, 1951). Altele s-au difuzat la radio (*Derbyul*, 1939; *Ramuncio*, 1943; *Străinul*, 1947; *Gura lumii*, 1949; *Frédéric Chopin*, 1953; *Piotr Ilici Ceaikovski*, 1953). Pentru copii şi tineret a scris *Copiii lui Răzvan* (1912, marele premiu Alina Ştirbey) şi *Sanda, Anca şi Mihai* (1923). I-a mai fost premiat vol. *Izvoade strămoşeşti* (1911), la recomandarea lui N. Iorga. A tradus din engleză (Shakespeare, Robert Browning, Elisabeth Barret Browning, Tagore, Galsworthy, Somerset Maugham), din franceză, germană, spaniolă, rusă. I-a tradus în franţuzeşte pe Eminescu, Vlahuţă, Duiliu Zamfirescu şi, în româneşte, pe regina Maria (toată opera). În ms inedit, *Ţarul foame* şi mai multe nuvele. Prozatoare orig., de formaţie intelectuală aleasă, **M. -V.** a contribuit neîndoios la emanciparea scrisului feminin românesc modern.

OPERA: *Manual pentru învăţarea limbii franceze. Culegere de bucăţi din clasicii francezi. Pentru uzul claselor superioare de licee şi externate*, Bucureşti, 1900; *Organizarea lucrărilor practice în Şcoala normală din „Azilul Elena Doamna"*, Bucureşti, 1907; *Théano*, roman, Bucureşti, 1910 (semnat Dionis); *Izvoade strămoşeşti*, Bucureşti, 1911; *Copiii lui Răzvan. Carte de lectură pentru şcolile secundare*, Bucureşti, 1912; *Théano*, roman, în lb. franceză, Paris, 1920; *Sanda, Anca şi Mihai*, carte pentru tineret, Bucureşti, 1920; *Evoluţia scrisului feminin în România* (în colab. cu Ecaterina Săndulescu), Bucureşti, 1935; *Umbre pe ecran*, nuvele, Bucureşti, 1935; *Anna Roth-Cobilovici, 40 de ani de activitate artistică*, Bucureşti, f.a.; *Cealaltă lumină*, roman, Bucureşti, 1944; *La dynastie roumaine*, par ~, Bucureşti, f.a.; *Velniţe vechi*, Bucureşti, f.a.; *Blandina*, roman, trad., pref., îngrijire de text şi note de Emilia Şt. Milicescu, Cluj-Napoca, 1980; Traduceri: Robert Browning, *Milred* (O pată pe blazon), trad. de ~, Bucureşti, f.a.; M. Eminescu, *Quelques poésies de ~*, traduites par ~, Bucureşti,

f.a. (ed. II, 1910); W. Shakespeare, *Regele Lear*, tradus de ~, Bucureşti, 1911; Maria, Regina României, *Visătorul de vise*. Fantezie, trad. de ~, Bucureşti, 1914; R. Tagore, *Grădinarul*, trad. după versiunea engleză de ~, Bucureşti, 1914; Elisabeth Barret Browning, *Sonete portugheze*, trad. de ~, Bucureşti, 1915; Maria, Regina României, *Ilderim. Poveste în umbră şi lumină*, trad. de ~, Bucureşti, 1915; Edgar Wallace, *Asociaţia secretă „Broscoiul”*, roman, trad. de d-ra ~, Bucureşti, 1933; J. E. Esslemont, *Buha' u'llah şi era nouă*, trad. de d-ra ~, Bucureşti, 1934; Maria, Regina României, *Povestea vieţii mele*, I-III, în româneşte de ~, Bucureşti, 1934-1936 (ed. II, 1936); M. Eminescu, *Poésies*, traduites par ~, Bucureşti, f.a.; Ursula Parott, *Lisbeth*, trad. de ~, Bucureşti, 1946; George Meredith, *Rhoda Fleming*, trad. de ~, Bucureşti, 1947.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Memorii*...; M. Chirnoagă, în *Universul*, nr. 16, 1944. **(C. M.)**

MILLIAN-MINULESCU Claudia, n. 21 febr. 1887, Bucureşti – m. 21 sept. 1961, Bucureşti. Poetă. Fiica inginerului de origine greacă Ion Millian şi a Mariei (n. Negoescu). Studii primare şi liceale la Bucureşti şi Ploieşti. În capitală urmează apoi Şcoala de Belle-Arte (1906-1911) şi Conservatorul de Artă Dramatică. Prof. de desen în Bucureşti (1918-1940). Debut publicistic în 1906 (în rev. *Lumina*, Ploieşti) şi editorial în 1914 cu vol. *Garoafe roşii*. Alte vol. : *Cântări pentru pasărea albastră* (1922), *Întregire* (1936). A fost căsătorită cu publicistul Christea N. Dumitrescu-Cridim; după divorţ, s-a recăsătorit (11 apr. 1914) cu poetul Ion Minulescu. Pentru merite în promovarea relaţiilor culturale româno-franceze a fost decorată cu „Palmes académiques”.

OPERE: *Garoafe roşii*, Bucureşti, 1914; *Cântări pentru pasărea albastră*, Bucureşti, 1922; *Întregire*, Bucureşti, 1936; *Despre Ion Minulescu*, Bucureşti, 1968; *Cartea mea de aduceri aminte*, ed., pref. şi note de M. Gafiţa, Bucureşti, 1973; *Cartea a patra*, versuri, pref. de M. Gafiţa, Bucureşti, 1974; *Cântări pentru pasărea albastră*, versuri, ed., pref. şi fişă biobibliografică de Elena Piru, Bucureşti, 1975; *Vreau să trăiesc*, piese de teatru şi cronici dramatice, ed., pref. şi bibliografie de Nina Stănculescu, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: Vl. Streinu, în *Cugetul românesc*, nr. 8-9, 1922; O. Densusianu, în *Vieaţa nouă*, nr. 11, 1923; E. Isac, în *Adevărul literar*, 4 febr. 1923; Lucian Blaga, în *Adevărul literar*, nr. 111, 1923; P. Păltănea, în *Mercure de France*, I-IV, 1925; Ion Pillat – Perpessicius, *Antologia poeţilor de azi*, II, 1928; E. Lovinescu, *Ist. lit. cont.,* III, 1927; M. Ilovici, *Claudia Millian*, 1938; G. Călinescu, *Istoria*...; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 28, 1974; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 8, 1977; Adriana Iliescu, *Poezia simbolistă românească*, 1985. **(M. S.)**

MILLO Matei, n. 24/25 nov. 1814, com. Stolniceni-Prăjescu, jud. Iaşi – m. 9 sept. 1896, Bucureşti. Dramaturg. Fiul lui Vasile Millo şi al Zamfirei (n. Prăjescu). Nepotul poetului Matei Milu. A studiat cu prof. particulari în casă, apoi la pensionul Cuénim (1833-1834) şi la Acad. Mihăileană (1835-1836) din Iaşi. Între 1840 şi 1845 face studii dramatice de specialitate la Paris, luând lecţii particulare, urmărind pe maeştrii vremii (Lemaâtre, Got, Bouffé, Ravel) şi jucând, probabil, roluri episodice în trupe franceze. În 1846 îşi începe activitatea de organiaztor al teatrului românesc, mai întâi la Iaşi (până în 1852), apoi la Bucureşti. Între 1864 şi 1866 e prof. la Conservator, iar în 1877 alcătuieşte „Trupa artiştilor asociaţi”. A făcut, începând din 1851, numeroase turnee în provincie şi la românii din Transilvania şi Bucovina. Repertoriul său, în care comediile lui Alecsandri au stat mereu pe primul plan, şi stilul de interpretare, comic realist, nu lipsit, totuşi, de unele îngroşări, l-au făcut să fie foarte îndrăgit de public. A compus şi o serie de trad., localizări şi piese orig., făcând astfel faţă acutei penurii de repertoriu din teatrul românesc al epocii. A publicat şi câteva vol., între care: *Un poet romantic*

(1850), *Baba Hârca* (1851), *Masca pe obraz sau Hai să râdem* (1862), *Apele de la Văcăreşti* (1872) ş. a.

OPERA: *Un poet romantic*, Iaşi, 1850 (altă ed. 1896); *Baba Hârca*, Bucureşti, 1851; *Masca pe obraz sau Hai să râdem*, Bucureşti, 1862; *Iluziuni şi realităţi...*, f. 1., f.a.; *Apele de la Văcăreşti*, Bucureşti, 1872; *Chiriţa la espoziţia de la Viena*, f. 1., f.a., *Primii noştri dramaturgi*, antologie, studiu introductiv şi note biobibliografice de Fl. Tornea, Bucureşti, 1956.

REFERINŢE CRITICE: I. Massoff, *Matei Millo şi timpul său*, 1939; G. Călinescu, *Istoria...*; I. Massoff, *Teatrul românesc*, I-II, 1961-1966; N. Barbu, *M. Millo*, 1966; M. Vasiliu, *Matei Millo*, 1967; *I. L. R.,* II, 1967; V. Brădăţeanu, *Comedia în dramaturgia românească*, 1970; V. Mândra, *Incursiuni în istoria dramaturgiei române*, 1971; idem, *Clasicism şi romantism în dramaturgia română*, 1973; V. Brădăţeanu, *Profiluri*, I, 1973; V. Mândra, *Istoria literaturii dramatice româneşti*, I, 1985; I. C. Miclescu, în *Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol"* din Iaşi, 1992; Alina Boboc, în *Familia,* nr. 2, 2003. **(G. A.)**

MILU Matei, n. 21 ian. 1725 sau cca 1750, Spătăreşti, jud. Suceava – m. 3 oct. 1801. Poet. Fiul lui Enăcache Milu (Milo sau Mile), staroste de Cernăuţi, şi al Saftei (n. Roset). Bunicul lui Matei Millo. Şi-a făcut studiile în casă, învăţând franceza şi greaca modernă, şi la Petersburg, unde îşi însuşeşte şi lb. rusă. Reîntors în ţară, urcă în ierarhia boierească, fiind pe rând vătaf de aprozi, vel sluger, vel stolnic, ispravnic, vel ban şi vel spătar. Poeziile sale s-au păstrat, fragmentar, într-un caiet manuscris comunicat de I. Tanoviceanu, în 1897-1898. Ele nu se deosebesc în mod esenţial de cele scrise în aceeaşi perioadă de poeţii Văcăreşti, fiind îndeosebi erotice sau satirice şi interesând, dincolo de pitorescul limbajului, mai ales ca document de epocă.

OPERA: [*Poezii*], în I. Tanoviceanu, *Un poet moldovean din veacul XVIII: Matei Milu*, în *Analele Academiei Române. Memoriile Secţiunii literare*, tom. XX, 1897-1898; *Primii noştri poeţi*, pref. de N. Manolescu, Bucureşti, 1964; *Poezia română clasică (De la Dosoftei la Octavian Goga*), I, ed. îngrijită de Al. Piru şi I. Şerb, cuvânt înainte de Al. Piru, Bucureşti, 1970.

REFERINŢE CRITICE: I. Tanoviceanu, în *Analele Academiei Române. Memoriile Secţiunii literare*, tom. XX, 1897-1898; N. Iorga, *Istoria... XVIII*, II; O. Densusianu, *Literatura română modernă*, II, 1921; G. Călinescu, *Istoria...*; *I. L. R.,* II, 1967; Al. Piru, *Istoria literaturii române*, II, 1970; I. Rotaru, *O istorie...*, I; D. Popovici, *Studii...*, I; G. Sorescu, în *Ramuri*, nr. 6, 1977; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, I, 1982. **(G. A.)**

MILOŞ Alexandru Cristian, n. 23 sept. 1952, Bistriţa. Poet şi prozator. Fiul lui Virgil Miloş, militar de carieră, colonel, şi al Florinei (n. Hopârcă), învăţătoare. Şcoala generală în Oradea (1966); absolvent al Liceului „Liviu Rebreanu" din Bistriţa (1971); studii de medicină întrerupte, la Facultatea de Medicină Generală din Cluj (1971-1974). Pedagog la Liceul mecanic din Bistriţa (1975-1977); corector la ziarul judeţean *Răsunetul* (1990-1992). Colab. la *România literară*, *Luceafărul*, *Viaţa Românească*, *Contemporanul*, *Steaua*, *Tribuna*, *Convorbiri literare*, *Cronica*, *Vatra*, *Familia*, *Origini*, *Poesis* etc. Prezent în antologiile *Un sfert de veac de poezie* (1998), *Poezia pădurii* (1999), *Patruzeci de poeţi bistriţeni contemporani* (2001) etc. Editează rev. de literatură SF *Univers 1* şi *Univers 2* (1995); membru fondator al Editurii Răsunetul; autor al Manifestului şcolii de cosmopoezie (*Cosmopoezia şi astropoetul*, 2000). Debutează în *Luceafărul* (1976). Debut editorial cu ciclul de poeme *Casa poetului*, în vol. colectiv al Editurii Albatros (*Cântec pentru zorii de zi* 1987). Publică vol. de poezie (*Stele amintite*, 1994; *Fiinţe de lumină*, 1994; *Nume din cer*, 1995; *Sertarul astral al profetului*, 1996; *Poemele omului electric*, 1998; *Poemele planetelor*, 1999; *Prinţesa zburătoare valahă*, 2000 etc.) şi proză scurtă (*Închisoarea timpului/Drumurile cerului*, 2000). Premiul Filialei din Târgu Mureş a Uniunii Scriitorilor (1996; 1999; 2000).

OPERA: *Casa poetului*, în vol. colectiv *Cântec pentru zorii de z*i, Editura Albatros, Bucureşti, 1987; *Stele amintite*, versuri, Târgu Mureş, 1994; *Fiinţe de lumină*, versuri, postfaţă de T. Mihadaş, Bistriţa, 1994; *Nume din cer*, versuri, Târgu Mureş, 1995; *Sertarul astral al profetului*, versuri, ed. bilingvă româno-engleză, trad. de Gabriela Rusu, Târgu Mureş, 1996; *Poemele omului electric*, versuri,

Cluj-Napoca, 1998; *Poemele planetelor*, versuri, pref. de Gh. Grigurcu, Bucureşti, 1999; *Prinţesa zburătoare valahă*, versuri, Târgovişte, 2000; *Închisoarea timpului/Drumurile cerului*, povestiri SF şi cosmopoeme, Bistriţa, 2000; *Timpul Babilonului albastru*, versuri, Bistriţa, 2001; *Naţiunea cosmică*, antologie de poezie de R. Săplăcan şi C. Ivănescu, pref. de Gh. Grigurcu, Iaşi, 2002; *Cartea Oceanului G*, astropoeme, Cluj-Napoca, 2002; *Copiii cosmici/Noua rasă*, versuri, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 35, 1987; L. Ulici, în *România liberă*, nr. 1237, 1994; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 18, 1994; Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 7-8, 1997; (M. A.) Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1997; G. Dorian, *ibidem*, nr. 5, 1997; Rodica Mureşan, în *Luceafărul*, nr. 30, 1999; L. Ulici, *Mitică şi Hyperion*, 2000; D. Corbu, *Generaţia poetică '80*, 2000; P. Scutelnicu, în *Ateneu*, nr. 10, 2002; Amalia Voicu, în *Poezia*, nr. 1, 2003. **(A. S.)**

MINAR Octav (pseud. lui Octav Popovici), n. 8 nov. 1886 – m. 1965 (?). Istoric literar, prozator şi dramaturg. Licenţiat în Drept al Univ. din Iaşi şi dr. în litere şi filosofie al Univ. din Bucureşti. Prof. şi avocat. A colaborat la numeroase periodice: *Adevărul literar şi artistic, Cele trei Crişuri, Cosânzeana, Curierul judiciar, Dimineaţa, Facla, Gazeta Transilvaniei, Luceafărul, Lupta, Rampa, Revista idealistă, Românul, Scena, Tribuna, Universul, Viaţa literară şi artistică*. A scos publicaţii ocazionale: *Eminescu comemorativ. Album artistic-literar* (1909), *Pentru Alecsandri. 1890-1915*, număr festiv (1915). Autor a numeroase broşuri şi vol., în care dă la iveală şi comentează documente literare, multe inedite, uneori însă de o autenticitate suspectă: *Filozoful Conta. Viaţa şi opera* (1910), *Caragiale* (1913), *Veronica Micle, muza lui Eminescu* (1914), *Eminescu în faţa justiţiei* (1914), *Delavrancea apărând pe Caragiale* (1923), *Veronica Micle. Dragoste şi poezie* (1923), *Caragiale. Omul şi opera* (1926), *George Coşbuc. Biografia şi opera poetică* (1933), *Eminescu. Aspecte din viaţa şi opera poetului* (1935), *Artistul reginei* [Grigore Manolescu] (f.a.), *Cum a iubit Eminescu* (f.a.). În domeniul beletristicii a dat câteva dramatizări: *Umbra lui Christ* (1914), *Quo vadis* (1915) şi *O făclie de Paşte* (în *Teatru inedit*, 1926, în colab.), o prelucrare după Molire (*Molire povestind copiilor*, 1929) şi romanul *Simfonia veneţiană* (1936). A realizat o culegere de *Idei şi gânduri* din numeroşi autori români (f.a.), a îngrijit mai multe ed. din Caragiale, V. Conta, G. Coşbuc, Delavrancea, Eminescu şi a scos singur sau în colab. publicaţii cu destinaţie didactică. A prezentat *Critica literară în secolul al XIX-lea* (1926) şi *Pinacoteca naţională din Iaşi* (1926). A mai semnat O. M. şi Omin.

OPERA: *Filozoful Conta. Viaţa şi opera*, Iaşi, 1910; *Caragiale*, Bucureşti, 1913; *Veronica Micle, muza lui Eminescu*, Bucureşti, 1914; *Eminescu în faţa justiţiei*, Bucureşti, 1914; *Umbra lui Christ*, dramatizare, Blaj, 1914; *Quo Vadis*, dramatizare, Bucureşti, 1915; *Veronica Micle. Dragoste şi poezie*, Bucureşti, 1923; *Delavrancea apărând pe Caragiale*, Bucureşti, 1923; *Teatru inedit*, Bucureşti, 1926 (în colab. cu I. L. Caragiale şi Petre Liciu); *Caragiale. Omul şi opera*, Bucureşti, 1926; *Pinacoteca naţională din Iaşi,* Bucureşti, 1926; *Critica literară în secolul al XIX-lea*, Bucureşti, 1929; *Molire povestind copiilor*, prelucrare de ~, Bucureşti, 1929; *Introducere în filosofie*, manual pentru bacalaureat, Bucureşti, 1932 (în colab. cu Petre Ionescu-Tomis); *George Coşbuc. Biografia şi opera poetică*, Bucureşti, 1933; *Eminescu. Aspecte din viaţa şi opera poetului*, Bucureşti, 1935; *Simfonia veneţiană*, roman, Bucureşti, 1936 (altă ed., 1991); *Artistul reginei* [Grigore Manolescu], f.a.; *Cum a iubit Eminescu*; Bucureşti, f.a.; *Idei şi gândiri*, culegere de ~, f.a.

REFERINŢE CRITICE: A. Conta-Kernbach, *În chestiunea volumului „Opere complecte" de „Filosoful Conta"*, 1915; Gh. Bogdan-Duică, în *Buletinul Mihai Eminescu*, nr. 8, 1932; G. Călinescu, în *Viaţa Românească*, nr. 3-4, 1932; S. Alexandrescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1964; M. Anineanu, în *Revista de istorie şi*

teorie literară, nr. 4, 1967; Aug. Z. N. Pop, în Veronica Micle, *Corespondenţă*, 1979. **(S. I.)**

MINCU Marin, n. 28 aug. 1944, Slatina. Poet, prozator, critic şi teoretician literar. Fiul lui Druţă Mincu, muncitor, şi al Anicai (n. Voica). Absolvent al Liceului „Radu Greceanu" din oraşul natal (1962) şi al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1967). Carieră universitară începută la Institutul de învăţământ superior din Constanţa (mai 1968); doctoratul la Univ. bucureşteană cu lucrarea *Opera literară a lui Ion Barbu* (1971, editată în 1990); lector de literatura română la Univ. italiene din Torino şi Milano (1974-1978); conferenţiar la Institutul constănţean (1979); prof. titular, ulterior, la Facultatea de Litere şi Filosofie din Florenţa (1979-1994). Fondator al Univ. „Ovidius" la Constanţa şi decan al Facultăţii de Litere, în cadrul acesteia. **M.** a debutat cu poezie în rev. *Luceafărul* (1966) şi cu critică în *Gazeta literară* (1964). Apublicat în toate rev. din ţară, deţinând periodic rubrici în *Tomis, Amfiteatru, Luceafărul, România literară*. Mai colaborează la rev. italiene *Strumenti critici, Nuova Rivista Europea* (din al cărui comitet internaţional face parte), *Il Ponte, Inventario, Alfabeto, La fiera letteraria, Il cavallo di Troia, Uomo e cultura* etc. A debutat editorial cu o culegere de poeme, *Cumpănă* (1968), urmată imediat de prima carte de critică, intitulată maiorescian *Critice* (1969). Alternează, în continuare, vol. de poezie (*Calea robilor,* 1970; *Eterica noapte,* 1972; *Văile vegherii*, 1974; *Discurs împotriva morţii*, 1977; *Pradă realului*, 1980; *Proba de gimnastică*, 1982; *Despre fragilitatea vieţii*, 1987) cu vol. de critică literară (*Critice II,* 1971; *Poezie şi generaţie*, 1975; *Ion Barbu comentat*, 1975; *Repere*, 1977; *I canti narativi romeni. Analisi semiologica*, 1977; *„Luceafărul" comentat*, 1978; *I mondi sovrapposti. La modellizzazione spaziale nella fiaba romena*, 1978; *Ion Barbu – eseu despre textualizarea poetică*, 1981; *La semiotica letteraria italiana*, 1982 – în româneşte, 1983; *Lucian Blaga comentat*, 1983; *Avangarda literară românească*, 1983; *Eseu despre textul poetic II*, 1986). Ca prozator scoate *Intermezzo* în anul 1984 (vol. II în 1989, iar vol. IV, *Jurnalul florentin*, în 1996). Un succes deosebit a întregistrat *Il diario di Dracula* (romanzo), editat la Bompiani, Milano (1992). În Italia au mai apărut vol. *In agguato* (antologie după *Pradă realului*), 1986; *Mito-fiaba-canto narativo. La transformazione dei generi letterari*, 1986; *Nuovi poeti romeni* (în colab. cu Marco Cugno), 1986; *Mircea Eliade e l'Italia* (în colab. cu Roberto Scagno), 1987; *11 elegie,* 1987; *I poemi della luce* (în colab. cu Sauro Albisani), 1989; *Lucifero* (în colab. cu Sauro Albisani), 1989; *Genio desolato*, 1989; *Fiabe romene di magia*, 1989. Traduceri: D'Arco Silvio Avalle, *Modele semiologice în Commedia lui Dante*, 1979 (în colab. cu Ştefania Mincu); *Poesia romena d'avanguardia,*1980 (în colab. cu Marco Cugno); *Poeţi italieni din secolul XX. De la Giovanni Pascoli la Mario Magrelli*, 1988. Scrierile sale au fost traduse în Italia, Iugoslavia, Ungaria. După 1989, a înfiinţat, la Constanţa, Editura *Pontica* şi scoate rev. *Paradigma*. Este membru al Asoc. Italiene de Semiotică şi al Asoc. Internaţionale de Studii Semiotice. Programul literar al lui **M.** implică traversarea simultană a mai multor genuri, autorul afirmându-se cu egală îndreptăţire ca poet, critic, teoretician literar, prozator şi traducător, ilustrând *spiritul heliadesc* în varianta modernă, teoretizată într-un studiu din tinereţe. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti, 1981; Premio Internazionale „Eugenio Montale", Roma, 1989; Premio Letterario „Carlo Betocchi", Città di Piombino, 1992; Premio Nazionale di Narrativa, Bergamo, 1994; Premiul „Poesis", Satu Mare, 1994; Premiul „Herder" (1996).

OPERA: *Cumpănă*, Bucureşti, 1968; *Critice I*, Bucureşti, 1969; *Calea robilor*, Bucureşti, 1970; *Critice II*, Bucureşti, 1971; *Eterica noapte*, Bucureşti, 1972; *Văile vegherii*, Bucureşti, 1974; *Poezie şi generaţie*, Bucureşti, 1975; *Ion Barbu comentat*, Bucureşti, 1975; *Discurs împotriva morţii*, Bucureşti, 1977; *Repere*, Bucureşti, 1977; *I canti narrativi romeni. Analisi semiologica,* Torino, 1977; *I mondi sovrapposti. Le modellizzazione spaziale nelle fiaba romena*, Torino, 1978; *Pradă realului*, Bucureşti, 1980; *Poesia romena d'avanguardia* (în colab. cu Marco Cugno), Milano, 1980; *Ion Barbu – eseu despre textualizarea*

poetică, Bucureşti, 1981 (altă ed., 2000); *Proba de gimnastică*, Bucureşti, 1982; *La semiotica letteraria italiana*, Milano, 1982; *Avangarda literară românească,* antologie, studiu introductiv şi note bibliografice de ~, Bucureşti, 1983; *Lucian Blaga comentat*, Bucureşti, 1983; *Semiotica literară italiană*, Bucureşti, 1983; *Intermezzo I*, Bucureşti, 1984; *Pradă realului*, antologie lirică cu o postfaţă de L. Ulici, Bucureşti, 1985; *Eseu despre textul poetic,* I-II, Bucureşti, 1986; *In agguato* (a cura e con una glossa di Alfredo Giuliani con nota di Mario Luzi), Milano, 1986; *Mito-fiaba-canto narrativo. La transformazione dei generi letterari,* Roma, 1986; *Nuovi poeti romeni* (in collab. con Marco Cugno), Firenze, 1986; *Despre fragilitatea vieţii*, Bucureşti, 1987; *Mircea Eliade e l'Italia* (in collab. con Roberto Scagno), Milano, 1987; Nichita Stănescu, *11 elegie* (a cura di ~), Milano, 1987, *Intermezzo II*, Bucureşti, 1989; Lucian Blaga, *I poemi della luce* (in collab. con Sauro Albisani), Milano, 1989; Mihai Eminescu, *Lucifero* (in collab. con Sauro Albisani), Milano, 1989; Mihai Eminescu, *Genio desolato* (a cura di ~), Bergamo, 1989; *Fiabe romene di magia* (a cura di ~), Milano, 1989; *Opera literară a lui Ion Barbu*, Bucureşti, 1990; *Mihai Eminescu e il romanticismo europeo* (a cura di ~ e Sauro Albisani), Roma 1990; *Il diario di Dracula* (romanzo), Milano, 1992; *Textualism şi autenticitate*, Constanţa, 1993; Paul Celan, *Scritti romeni* (a cura di –,), Udine, 1994; *Convorbiri cu poeţi italieni*, Constanţa, 1995; *Intermezzo IV (Jurnalul florentin),* Constanţa, 1996; *Mihai Eminescu,* Constanţa, 1996; *De ce scriu poezie...* (interviuri cu poeţi), Constanţa, 1996; *Despre fragilitatea vieţii* (antologie), cu o postfaţă de V. F. Mihăescu, Bucureşti, 1997; *Am visat că visez că sunt înger*, Bucureşti, 1997; *Poezia română actuală.* O antologie comentată, I-III, Constanţa, 1998-1999 (ed. II, I-II, 1999); *Vis fragil,* Bucureşti, 2000; *Paradigma eminesciană,* Constanţa, 2000; *Poeticitatea românească postbelică,* Constanţa, 2000. Traduceri: Silvio d'Arco Avalle, *Modele semiologice în Comedia lui Dante*, trad. şi pref. de ~ (în colab.), Bucureşti, 1979; *Poeţi italieni din secolul XX: De la Giovanni Pascoli la Valerio Magrelli*, trad., pref. şi note introductive de ~, Bucureşti, 1988; Umberto Eco, *Pendulul lui Foucault*, trad. şi postfaţă de ~ (în colab.), Constanţa, 1991; Umberto Eco, *Insula din ziua de ieri*, trad. de ~ (în colab.), Constanţa, 1995.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *România literară*, nr. 6, 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 14, 1969; D. Laurenţiu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1969; Al. Protopopescu, în *Tomis*, nr. 5, 1970; Şt. Aug. Doinaş, *Lampa lui Diogene*, 1970; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 12, 1971; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 5, 1971; Hr. Cândroveanu, în *Cronica*, nr. 50, 1971; P. Georgescu, în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1972; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric*, 1972; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 50, 1972; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1973; Mirela Roznoveanu, în *Tomis,* nr. 1, 1973; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 38, 1975; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 6, 1979; N. Ciobanu, în *Tomis*, nr. 3, 1979; Alex. Ştefănescu, în *Tomis,* nr. 3, 1981; E. Manu, în *Contemporanul,* nr. 23, 1981; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 31, 1981; Al. Condeescu, în *Flacăra*, nr. 36, 1981; V. Cristea, în *România literară*, nr. 37, 1981; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 15, 1981; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 18, 1981; M. Muthu, în *Tribuna*, nr. 41, 1981; F. Băileşteanu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1981; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 39, 1982; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 51, 1982; Al. Condeescu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1982; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1982; C. Pricop, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1983; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1983; L. Raicu, *Fragmente de timp*, 1984; R. G. Ţeposu, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1984; idem, în *Flacăra*, nr. 16; 49, 1985; Vl. Bălănică, în *Tomis*, nr. 3, 1985; I. B. Lefter, în *Viaţa Românească,* nr. 12, 1985; E. Papu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1986; Maria Corti, în *Alfabeta,* nr. 84, 1986; G. Popescu, în *Ramuri*, nr. 6, 1987; R. C. Cristea, în *Familia*, nr. 5, 1987; H. Alexandru, în *Luceafărul*, nr. 26, 1987; I. Pop, în *Steaua*, nr. 9, 1987; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 7, 1988; R. Ivăncescu-Albu, în *Astra*, nr. 2, 1988; Şt. Aug. Doinaş, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1985; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 3, 1986; M. Braga, în *Transilvania,* nr. 1, 1990; Monica Spiridon, în *Ramuri*, nr. 5, 1990; T. T. Coşovei, în *Contemporanul*, nr. 16, 1992; D. Mureşan, în *Vatra*, nr. 7, 1995; A. Marinescu, în *România literară*, nr. 4, 1996; Cornel Moraru, *Obsesia credibilităţii*, 1996; V. Baghiu, în *Vatra*, nr. 9, 1998; N. Coande, în *Vatra*, nr. 6, 1999; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 2,

2000; C. Ciopraga, în *Dacia literară,* nr. 37, 2000; I. Roşioru, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2001; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 47, 2002; O. Soviany, *Experiment şi angajare ontologică. Eseu despre opera lui Marin Mincu,* 2002; M. Iovănel, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 656, 2003; M. Ianuş, *ibidem,* nr. 666, 2003; D. Cristea-Enache, *ibidem,* nr. 671, 2003. **(C. M.)**

MINULESCU Ion (numele la naştere: Ion Theodor Minculescu), n. 6/7 ian. 1881, Bucureşti – m. 11 apr. 1944, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul comerciantului Tudor Minculescu şi al Alexandrinei (n. Ciucă). Studii liceale la Piteşti şi Bucureşti (bacalaureatul în 1899). Debutează cu poezia *Gândului* în rev. *Povestea vorbei* (1897). Între 1900 şi 1904 se află la Paris, unde frecventează boema artistică. Întors în ţară, participă la lupta dintre „modernişti" şi „tradiţionalişti; din 1907, frecventează „sâmbetele literare", organizate de M. Dragomirescu şi colaborează la *Convorbiri critice,* fiind remarcat de I. L. Caragiale. A dirijat două rev. de orientare simbolistă: *Revista celorlalţi* (1908) şi *Insula* (1912). Şef al biroului de presă şi director de cabinet în Ministerul de Interne (1914-1919); director general în Ministerul Cultelor şi Artelor (1922-1940). Ia iniţiativa deschiderii primului Salon oficial de pictură (1923). Director al Teatrului Naţional din Bucureşti (1926). În 1928, i se decernează Premiul naţional pentru poezie. Vol. *Romanţe pentru mai târziu* (1908) reprezintă un moment crucial în evoluţia liricii româneşti prin practica versului liber, regenerarea lexicului poetic şi impunerea simbolismului. Cu vol. *Strofe pentru toată lumea* (1930) şi *Nu sunt ce par a fi* (1936) se observă o tot mai accentuată înclinaţie către grotesc. Vol. *Casa cu geamurile portocalii* (1908), *Măşti de bronz şi lampioane de porţelan* (1920) şi *Cetiţi-le noaptea* (1930) cuprind povestiri de atmosferă simbolistă ori decadentă, adeseori cu implicaţii fantastice. Romane: *Roşu, galben şi albastru* (1924), *Corigent la limba română* (1928), *3 şi cu Rezeda 4* (1933). Având intuiţia unor forme teatrale moderne, **M.** scrie „grotesca tragică" *Omul care trebuie să moară* (jucată în 1924 şi publicată în 1939 sub titlul *Ciracul lui Hegesias)* sau foloseşte scheme pirandelliene în *Manechinul sentimental* (1926), *Allegro ma non troppo* (1927) şi *Amantul anonim* (1928).

OPERA: *Romanţe pentru mai târziu,* Bucureşti, 1908; *Casa cu geamurile portocalii,* Bucureşti, 1908; *De vorbă cu mine însumi,* Bucureşti, 1913, *Măşti de bronz şi lampioane de porţelan,* Bucureşti, 1920; *Pleacă berzele,* Bucureşti, 1921; *Lulu Poppescu,* Bucureşti, 1921; *Roşu, galben şi albastru,* Bucureşti, 1924; *Manechinul sentimental,* Bucureşti, 1926; *Spovedanii,* Bucureşti, 1927 (ed. bibliofilă, 1997); *Allegro ma non troppo,* Bucureşti, 1927; *Corigent la limba română,* Bucureşti, 1928; *Amantul anonim,* Craiova, 1928; *Strofe pentru toată lumea,* Bucureşti, 1930; *Cetiţi-le noaptea,* Bucureşti, 1930; *Bărbierul regelui Midas,* Bucureşti, 1931; *Porumbiţa fără aripi,* Bucureşti, 1931; *3 şi cu Rezeda 4,* Bucureşti, 1933; *Nu sunt ce par a fi...,* Bucureşti, 1936; *Nevasta lui Moş-Zaharia,* Oradea, 1937; *Ciracul lui Hegesias,* Bucureşti, 1939; *Când doi se ceartă,* Bucureşti, 1940; *Versuri,* Bucureşti, 1943; *Cine-i autorul acestui roman senzaţional?,* Bucureşti, 1943; *Scrieri*, I-II, Bucureşti, 1966; *Bucureştii tinereţii mele...,* antologie de Mioara Minulescu, pref. de E. Manu, Bucureşti, 1969; *Banchetul meu,* ed. îngrijită de E. Manu, Bucureşti, 1971; *Cetiţi-le noaptea,* proză, Cluj, 1973; *Mărturisiri literare,* Bucureşti, 1973; Opere, I-IV, ed. îngrijită de E. Manu, pref. de Mihai Gafiţa, Bucureşti, 1974-1983; *Corigent la limba română*, Bucureşti, 1974; *Versuri*, antologie, postfaţă şi bibliografie de Gabriela Omăt, Bucureşti, 1975 (ed. II, 1977); *Într-un bazar sentimental*, antologie şi cuvânt înainte de M. Braga, Cluj-Napoca, 1977; Versuri, repere istorico-literare alcătuite de Aurora Slobodeanu, Bucureşti, 1981; *Romanţe pentru mai târziu.* versuri, ed. îngrijită de Marcela Radu, Craiova, 1984; *Versuri,* ed. îngrijită, postfaţă, tabel cronologic şi crestomaţie critică de S. Mioc, Timişoara, 1985; *Proză,* postfaţă de I. D. Bălan, Bucureşti, 1986; *Versuri,* ed. îngrijită de E. Manu, repere istorico-literare de Aurora Slobodeanu, Bucureşti, 1986 (ed. II, 1989); *Corigent la limba română,* ed. îngrijită, pref. şi tabel cronologic de Mircea Popa, Cluj-Napoca, 1989;

Cetiţi-le noaptea, ed. îngrijită de Simona Cioculescu, Galaţi, 1991; *Roşu, galben şi albastru,* ed. îngrijită de Tr. Radu, Bucureşti, 1991; *Poezii,* ed. îngrijită şi tabel cronologic de E. Manu, referinţe critice de V. Râpeanu, Galaţi, 1993; *Opere,* I, ed. îngrijită, tabel cronologic şi note de E. Manu, studiu introductiv de V. Râpeanu, Galaţi, 1995; *Romanţe pentru mai târziu,* poezii, Craiova, 1995; *Roşu, galben şi albastru*, ed., pref. şi curriculum vitae de T. Vârgolici, Bucureşti, 1998; *Să ne iubim fără ruşine,* Timişoara, 1998; *Poezii,* ed. îngrijită de Em. Galaicu-Păun, Chişinău, 1999; *Versuri,* Chişinău, 2000. Traduceri: M. Maeterlinck, *Sora Beatrice,* miracol în trei acte, Bucureşti, 1914.

REFERINŢE CRITICE: N. Davidescu, *Aspecte...,* I; Camil Petrescu, în *Cetatea literară,* nr. 3, 1926; E. Lovinescu, *Critice,* VII, IX; Perpessicius, *Menţiuni...,* I; G. Călinescu, *Istoria...;* Ş. Cioculescu, *Aspecte lirice...;* T. Vianu, *Figuri şi forme literare,* 1946; E. Sperantia, *Amintiri din lumea literară,* 1967; M. Tomuş, *15 poeţi;* Maria Bădescu, în *Argeş,* nr. 1, 1968; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV; D. Micu, *Început...*; C. Ciopraga, *Literatura...;* O. Şuluţiu, *Scriitori şi cărţi*, 1974; E. Manu, *Sinteze şi antisinteze literare,* 1975; I. Vartic, *Spectacol interior,* 1977; E. Manu, *I. Minulescu şi conştiinţa simbolismului românesc,* 1981; I. Pop, în *Steaua*, nr. 1, 1981; Al. Piru, în *Ateneu,* nr. 1, 1981; N. Carandino, în *Astra*, nr. 2, 1981; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 3, 1981; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 12, 1981; M. Zaciu, în *Steaua,* nr. 12, 1981; F. Aderca, *Contribuţii...,* I; C. Cubleşan, *Teatrul între civic şi etic,* 1983; P. Marcea, *Concordanţe şi controverse,* 1983; D. Dimitriu, *Introducere în opera lui Ion Minulescu,* 1984; D. Micu, *Modernismul...;* M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti,* II, 1984; Adriana Iliescu, *Poezia simbolistă românească,* 1985; Mioara Minulescu, *Amintiri despre Ion Minulescu,* 1985; I. Pop, *Jocul...;* G. Ivaşcu, *Confruntări literare,* II, 1986; Sina Dănciulescu, *Poetica minulesciană*: *interpretări critice,* 1986; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; R. Boureanu, *Văzuţi în oglinda timpului,* 1987; I. Negrilă, *Însemnări despre scriitori,* 1987; C. M. Popa, *Clasici şi contemporani,* 1987; F. Aderca, *Contribuţii...,* II; I. D. Bălan, *Repere critice,* 1988; D. Caracostea, *Scrieri alese,* II, 1988; S. Mioc, *Anamorfoză şi poetică,* 1988; M. Vasile, *Conceptul de originalitate în critica literară românească,* 1988; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic,* V, 1989; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu...*; Perpessicius, *Scriitori...,* IV; A. Sasu – Mariana Vartic, *Dramaturgia românească...,* III; Georgeta Onişcu, *Ion Minulescu* (1881-1944). Biobliografie, 1994; Nina Apetroaie, *Ion Minulescu,* 1996; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 27; 28, 2002. **(I. V.)**

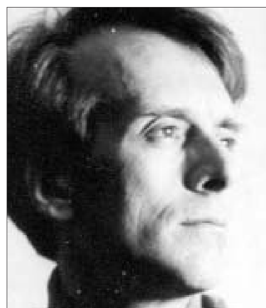

MIOC Simion, n. 4 febr. 1931, com. Giulvăz, jud. Timiş. Critic şi istoric literar. Fiul lui Simion Mioc, muncitor ceferist, şi al Sofiei (n. Periatu). Studii liceale la Timişoara (terminate în 1951) şi licenţa în filologie la Bucureşti (1955). Carieră universitară: conf., apoi prof. la Facultatea de Filologie din Timişoara. A fost şi lector de lb. română la Univ. din Dijon (1974-1977). Debutul în *Orizont* (1964). A mai colaborat la *Tribuna* şi *Analele Universităţii din Timişoara*. Editorial debutează cu *Opera lui Ion Vinea* (1972), o monografie de tip clasic universitar, documentată exhaustiv, sistematizând mai toate ideile modernismului în legătură cu creaţia lui Vinea şi a contemporanilor acestuia. *Structuri literare* (1981) conţine câteva exegeze parţiale de poezie, proză şi critică, axate pe autori interbelici reprezentativi, părăsind monografismul pentru o hermeneutică a ideilor critice moderne, fără a ignora însă textul literar. Urmează *Anamorfoză şi poetică* (1988); *Modalităţi lirice interbelice* (1995), *Telecordii şi ludisme* (1998), *Lecturi (ne) canonice* (1999). **M.** e un spirit speculativ şi erudit, capabil de construcţii critice temeinic elaborate.

OPERA: *Opera lui Ion Vinea*, Bucureşti, 1972; *Structuri literare*, Timişoara, 1981; *Anamorfoză şi poetică*, Timişoara, 1988; *Modalităţi lirice interbelice,* Timişoara, 1995; *Telecordii şi ludisme,* Timişoara, 1998; *Lecturi (ne)canonice,* Timişoara, 1999.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 40, 1972; M. Niţescu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1972; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 27, 1981 Alex. Ştefănescu, în *România literară,*

nr. 51-52, 1998; Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 5, 1999; A. Alui Gheorghe, în *Convorbiri literare,* nr. 16, 1999. **(C. M.)**

MIRAN Alexandru (pseud. lui Mircea Alexandru Pop), n. 1 oct. 1926, Deda, jud. Mureş. Poet şi traducător. Fiul lui Traian Pop, medic, şi al Hortensiei (n. Suciu). Liceele „Al. Papiu Ilarian" din Târgu Mureş (1937-1940) şi „Sf. Sava" din Bucureşti (1940-1945). Absolvent al Facultăţii de Medicină din Bucureşti (1945-1951). Medic la Spitalul de copii din Tecuci (1951-1956); din 1956, asistent, apoi şef de lucrări la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti (clinica de pediatrie). Debutează cu trad. din Euripide (*Medeea şi Ciclopul*) în vol. *Tragicii greci* (1958), sub numele Alexandru Pop. Debutul ca poet în rev. *Ramuri* (1968). Debut editorial cu vol. *Adevărata întoarcere* (1969), urmat de: *Locul soarelui* (1970), *Moartea Penelopei* (1971), *Alegerea lemnului* (1974), *Cronică*, I-II (1977-1979), *Casa de lemn* (1983), *Poezii* (1998) şi *Focul şi apa* (2000). Trad. din literatura greacă (Aristofan, Epictet, Eschil, Euripide). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1976.

OPERA: *Adevărata întoarcere*, Bucureşti, 1969; *Locul soarelui*, Bucureşti, 1970; *Moartea Penelopei*, Bucureşti, 1971; *Alegerea lemnului*, Bucureşti, 1974; *Cronică*, I-II, Bucureşti, 1977-1979; *Casa de lemn*, versuri, cu o pref. de N. Manolescu, Bucureşti, 1983; *Poezii,* Bucureşti, 1998; *Focul şi apa,* versuri, Bucureşti, 2000. Traduceri: Euripide, *Medeea* şi *Ciclopul*, trad. de ~, în vol. *Tragicii greci*, Bucureşti, 1958; Euripide, *Bacchantele*, trad. semnată Alexandru Pop, Bucureşti, 1965; Aristofan, *Adunarea femeilor*, trad. de ~, Bucureşti, 1974; Euripide, *Ifigenia în Aulis*, trad. de ~, Bucureşti, 1975; Eschil, *Orestia*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1979; Eschil, *Rugătoarele. Perşii. Şapte contra Tebei. Prometeu înlănţuit*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1982; Euripides, *Fenicienele. Rugătoarele. Ion,* Bucureşti, 1992; idem, *Rhesos. Troienele. Andromaca,* Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 51, 1969; P. Poantă, *Modalităţi...*; E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 39, 1979; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 41, 1979; E. Simion, în *România literară*, nr. 22, 1983; C. Tuchilă, *Cetăţile poeziei*, 1983; E. Simion, *Scriitori...*, III; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 24, 1985; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 5, 1987. **(A. S.)**

MIRCEA Corneliu (prenumele la naştere: Corneliu-Petru), n. 23 ian. 1944, Timişoara. Poet şi eseist. Fiul lui Lazăr Mircea, medic pediatru, şi al Rozaliei (n. Todor). Şcoala elementară nr. 3 (1950-1957), Liceul „C. Diaconovici Loga" (1957-1961) şi Institutul de Medicină din Timişoara, Facultatea de Medicină Generală (1961-1967). Medic intern (1966-1969), apoi medic secundar psihiatru la Clinica de psihiatrie din Timişoara (1969-1972); medic specialist psihiatru (1972-1990; din 1973, şef de secţie) şi medic primar psihiatru (din 1990) la Spitalul de Psihiatrie Gătaia, jud. Timiş (director între 1997 şi 2003). Prof. asociat la Facultatea de Litere, Filosofie şi Istorie a Univ. de Vest din Timişoara (1993-1998) şi la secţia de teologie a aceleiaşi Facultăţi (din 1999). Prof. invitat la Univ. din Poitiers, Franţa (1997). Dr. în medicină (psihiatrie) al Institutului de Medicină din Timişoara cu teza *Structură şi derapaj* (1997); dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti cu teza *Gândirea categorială – de la mitic la filosific* (1997). Colab. la *Orizont*, *Luceafărul, Transilvania, Contrapunct, Ramuri* etc. A colaborat la vol. *Dialoguri despre fiinţă/Dialogues sur l'être* (1995), *Timp şi melancolie* (1997), *Despre Logos* (1998) şi *Orizontul sacru* (1998). A coordonat Atelierul de metafizică de pe lângă Soc. „Timişoara" (1991-1997). Debutează în *Orizont* (1976). Debut editorial cu eseul *Cumpăna dorului* (1978). Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (1984; 1993).

OPERA: *Cumpăna dorului,* eseu, Bucureşti, 1978; *Inter-comunicare,* eseu, Bucureşti, 1979; *Cartea Fiinţei,* eseu, Bucureşti, 1980; *Fiinţă şi*

conştiinţă, eseu, Bucureşti, 1984; *Discurs despre Fiinţă,* eseu, Bucureşti, 1987; *Recviem*, versuri, Timişoara, 1993; *Etica tragică sau despre nebunia colectivă,* eseu, Bucureşti, 1995; *Originarul*, eseu, Bucureşti, 2000; *Facerea: tratat despre Fiinţă,* Bucureşti, 2001; *Fiinţă şi extaz,* eseu, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Maxim, în *Orizont*, nr. 42, 1978; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1979; M. Lăzărescu, în *Orizont*, nr. 24, 1980; I. Maxim, *ibidem*, nr. 24; 33, 1980; A. Marga, în *Tribuna*, nr. 12, 1981; (D. C.) Mihăilescu, *ibidem*, nr. 22, 1981; E. Todoran, în *Orizont*, nr. 15, 1984; N. Steinhardt, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1985; C. Barbu, în *Ramuri*, nr. 1, 1986; E. Todoran, în *Orizont*, nr. 5, 1987; Mihaela Ursa, în *Steaua*, nr. 6, 1994; I. Boldea, în *Luceafărul*, nr. 43, 1995; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 582, 2001. **(A. S.)**

MIRCEA Dumitru, n. 20 nov. 1924, com. Ţagu, jud. Bistriţa-Năsăud – m. nov. 1998, Cluj-Napoca. Prozator. Fiul lui Petru Mircea şi al Susanei (n. Sărmăşanu), ţărani. Şcoala Normală de învăţători din Blaj (absolvită în 1945); Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1946-1950); Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu” (1950-1951). Redactor la *Almanahul literar* din Cluj, apoi la *Viaţa Românească* şi *Scânteia tineretului* (1953-1954), precum şi la *Gazeta literară* (1954-1957); din 1957, revine, chemat de Ioanichie Olteanu, la Cluj, în redacţia *Tribunei*; redactor-şef între 1959 şi 1970. Preşedintele Comitetului de Cultură şi Educaţie Socialistă Cluj (1970-1972), corespondent special al *Scânteii tineretului* şi al *Satului socialist* (1972-1974); din 1974, director al Filarmonicii de Stat din Cluj-Napoca. Debut în *Unirea poporului* (Blaj) cu o schiţă (1943), urmat de colab. la *Lupta Ardealului, Scânteia, Flacăra, Tânărul scriitor, Steaua, Tribuna, Viaţa Românească* etc. Romanul de debut, *Pâine albă* (1952), obţine Premiul de Stat. Şi *Întoarcerea lui Nicolaie Coşoiu* (1956) a stârnit entuziasmul criticii oficiale a momentului, dar cărţile ulterioare întâmpină multiple rezerve (*Această parte a pământului*, 1966; *Ana lui Manole*, 1966); nici vol. de povestiri pe teme de război, *În zile mari* (1969), sau cel de reportaje, *Urme pe apă* (1976), nu izbutesc să-l readucă în actualitate. Abia vol. de povestiri *Inocenţii* (1987) şi romanul *Rădăcini* (1990) anunţă o oarecare schimbare de registru.

OPERA: *Pâine albă*, roman, Bucureşti, 1952 (ed. II, 1955); *Sfat preţios*, povestirie (în colab. cu E. Jianu), Bucureşti, 1952; *Matca*, Bucureşti, 1953; *Un flăcău pe plac*, Bucureşti, 1953; *Examenul*, schiţă, Bucureşti, 1955; *Muncim pentru culturalizarea maselor*, Bucureşti, 1955; *Povestiri,* Bucureşti, 1955; *Întoarcerea lui Nicolaie Coşoiu*, povestiri, Bucureşti, 1956; *Oameni şi pământuri*, nuvele şi povestiri, Bucureşti, 1960; *Această parte a pământului*, roman, Bucureşti, 1966; *Ana lui Manole şi alte povestiri*, Bucureşti, 1966; *În zilele mari*, povestiri, Bucureşti, 1969; *Urme pe apă*, reportaje, portrete, publicistică, Cluj-Napoca, 1976; *Inocenţii*, povestiri, Cluj-Napoca, 1987; *Rădăcini,* roman, Cluj-Napoca, 1990.

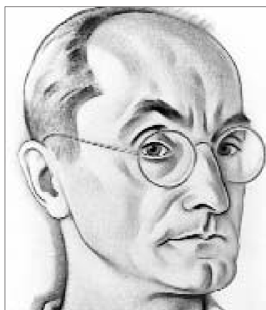
REFERINŢE CRITICE: S. Damian, în *Contemporanul*, nr. 16, 1952; D. Drumaru, în *Almanahul literar*, nr. 6, 1952; S. Iosifescu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1952; idem, *Probleme ale literaturii noi în R. P. R.,* 1952; P. Georgescu, în *Lupta de clasă*, nr. 10, 1953; S. Iosifescu, *Probleme şi opere contemporane*, 1954; A. Martin, în *Tânărul scriitor*, nr. 5, 1956; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 31, 1966; D. Cesereanu, în *Tribuna*, nr. 31, 1966; V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 29, 1966; T. Popescu, în *Familia*, nr. 12, 1966; V. Sorianu, în *Ateneu*, nr. 8, 1966; D. Ştefănescu, în *Vatra,* nr. 6, 1991; A. Rău, V. Lucaci, C. Cubleşan, în *Steaua,* nr. 11-12, 1998. **(M. Pp.)**

MIRCEA Ion (prenumele la naştere: Ioan), n. 1 sept. 1947, Sărmaş, jud. Mureş. Poet. Fiul lui Ioan Mircea, maistru gaz metan, şi al Susanei (n. Mureşean). Şcoala generală la Sărmaş (1954-1961); liceul (1961-1965) în aceeaşi localitate. Licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj, secţia română-italiană (1965-1971). Îndrumător la Muzeul „O. Goga" din Ciucea (1971-1972); redactor la rev. *Transilvania* din Sibiu (din 1973); redactor-şef între 1990 şi 2000). Secretar al Filialei din Sibiu a Uniunii Scriitorilor (1990-2000); preşedinte al Centrului European de Poezie şi Dialog Cultral Est-Vest „Constantin Noica" din Sibiu (1995-2000); membru în Consiliul Uniunii Scriitorilor (1998-2000); membru în Consiliul de administraţie „CopyRo" (din 1999). Colab. la *Echinox, Steaua, Amfiteatru, Transilvania, Luceafărul, România literară, Viaţa Românească, Ramuri, Tomis* etc. Debutează în *Transilvania,* cu poezia *Pescuitorul de perle* (1966). Debut editorial cu vol. de versuri *Istm* (1971), urmat de alte culegeri lirice: *Tobele fragede* (1978), *Copacul cu 10000 de imagini* (1984), *Piramida împădurită* (1989), *Poezii* (1996) şi *Şocul oxigenului* (2003). Autor al unui vol. de teatru (*Noe care ne străbate memoria e o femeie*), 1999. A publicat o antologie în lb. germană (*Die Würde der Rose/Demnitatea trandafirului,* 1989), în trad. lui Reimar Alfred Ungar. Poemul *Corabia lui Noe* a fost pus în scenă în regia colectivă şi interpretarea Companiei „Thespis" din Timişoara în cadrul Festivalului Internaţional de Teatru de la Sibiu (1997). Alte piese (*Pereche în căutarea unei inimi; Iisus Nazarineanul*) au fost jucate la Teatrul Naţional Radiofonic pentru Copii. Premiul întâi de poezie la Colocviul Naţional Studenţesc de Literatură (1969); Premiul Asoc. Scriitorilor din Sibiu pe 1978, pentru vol. *Tobele fragede*; Premiul special de poezie al rev. *Luceafărul*, titlul de „cel mai popular poet român al anului" acordat de rev. *Amfiteatru* şi *Viaţa studenţească,* şi Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1985, pentru vol. *Copacul cu 10 000 de imagini*; Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1997; Premiul UNITER pe 1998; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 2003.

OPERA: *Istm,* versuri, Cluj, 1971; *Tobele fragede*, versuri, Cluj, 1978; *Copacul cu 10000 de imagini*, versuri, Bucureşti, 1984; *Piramida împădurită*, versuri, Bucureşti, 1989; *Die Würde der Rose/Demnitatea trandafirului*, versuri, trad. de Reimar Alfred Ungar, Cluj-Napoca, 1989; *Poezii,* antologie lirică, Bucureşti, 1996; *Noe care ne străbate memoria e o femeie,* teatru, Bucureşti, 1999; *Şocul oxigenului,* versuri, Bucureşti, 2003. Traduceri: G. Cavallo, *Omul bizantin,* Iaşi 2000; U. Frevert, H. –G. Haupt, *Omul secolului al nouăsprezecelea,* Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE:I. Pop, în *Echinox*, nr. 3, 1971; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 1, 1972; D. Flămând, în *Luceafărul*, nr. 5, 1972; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 5, 1972; M. Iorgulescu, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1973; P. Poantă, *Modalităţi...;*M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 9, 1975; G. Alboiu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1977; C. Regman, *Explorări în actualitatea imediată*, 1978; P. Poantă, *Radiografii*, 1978; C. Regman, *Explorări în actualitatea imediată,* 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi...*; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, 1980; E. Simion, în *România literară*, nr. 16, 1984; L. Ulici, în *România literară*, nr. 12; 13, 1984; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 36, 1984; L. Ursu, în *Luceafărul*, nr. 20, 1984; Grete Tartler, *Melopoetica*, 1984; Const. M. Popa, în *Luceafărul*, nr. 7, 1987; M. Papahagi, *Cumpănă şi semn,* 1990; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani,* 1994; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 23, 1997; L. Ulici, în *Curentul,* nr. 85, 1999; M. Morariu, în *Familia,* nr. 6, 1999; Pavel Dora, în *Contemporanul,* nr. 26-29, 2000; D. Cristea, în *Ramuri,* nr. 10, 2002; Catrinel Popa, în *România literară,* nr. 35, 2002; Gh. Grigurcu, *ibidem,* nr. 39, 2003; S. Adam, în *Ateneu,* nr. 3, 2003 (interviu). **(I. Ml.)**

MIRCU Marius, n. 9 iunie 1909, Bacău. Prozator şi reporter. Fiul lui Alter Gherşin Marcus, croitor, şi al Simeliei (n. Herşcovici). Frate cu prozatorul Marcel Marcian şi cu matematicianul Solomon Marcus. Şcoala generală şi liceul la Bacău. Studii în Franţa. Absolvent al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti. Începe colab. la rev. vremii, cu reportaje, însemnări, prelucrări, încă din anii de şcoală. Scrie asiduu la *Universul copiilor, Ziarul ştiinţelor şi călătoriilor, Naţiunea, Reporter, Revista cultului mozaic, Ordinea, Adevărul literar şi artistic, Vremea, Realitatea, Rampa, Curentul* etc. Publică nenumărate broşuri – povestiri, adaptări, însemnări de călătorie, compilaţii de cultură generală, reportaje (neatestate documentar): *24 de ore în jurul lumii* (1932); *Paul Valéry şi poezia pură* (1934); *Văzduhul ne cheamă* (1936); *Povestea minunată a lui Shirley Temple*, 1937 (adaptată sub titlul *Povestea minunată a unui copil din zilele noastre*, în 1947), urmată de un *Album Shirley Temple* (1938); *Să împiedicăm războiul?* (1938); *Amintirile unei studente* (1939); *Extraordinara odisee a reporterilor* (1941); *Despre câţiva copii* (1942); *Rango, prietenul oamenilor* (1942, sub semnătura scriitorului G. M. Vlădescu, reluată sub nume propriu cu titlul *Bingo!*, în 1945). În 1937 îi apare prima carte – *N-am descoperit America!* Scrie despre situaţia evreilor alte câteva broşuri: (*Progromul de la Iaşi*, 1945; *Progromurile din Bucovina şi din Dorohoi*, 1945, cu o pref. de Lucreţiu Pătrăşcanu; *Progromurile din Basarabia şi alte întâmplări*, 1947). Mai târziu, va publica alte broşuri despre destinul evreilor, de data aceasta editate în Israel (*Şapte momente din istoria evreilor din România*, 1977; *Alte şapte momente...*, 1979; *Încă şapte momente...*, 1980). În 1947 îi apare o carte pentru copii, *Răscoala din junglă*, şi un volum de proze umoristice, *Boroboaţe de Sărbători*. Evenimentele vieţii sale aventuroase sunt relatate în *Peste cincizeci de ani* (1967), în *Trimis special*. Din amintirile unui ziarist (1974) şi în romanul autobiografic *M-am născut reporter* (1981). Un roman care exploatează aceleaşi date biografice, amplificate, este şi *Croitorul din Barck* (1979). **M.** colaborează şi la vol. *9 pentru eternitate* (1977). Premiul „Iacob Groper” (Israel), pe 1981.

OPERA: *24 de ore în jurul lumii,* reportaj, Bucureşti, 1932; *N-am descoperit America!,* reportaj, Bucureşti, 1934; *Povestea minunată a lui Shirley Temple,* Bucureşti, 1938; *Amintirile unei studente,* reportaj, Bistriţa–Bacău, 1939; *Atlantinia,* reportaj, Bucureşti, 1940; *Extraordinara odisee a reporterilor,* reportaj, Bucureşti, 1941; *Rango, prietenul oamenilor,* povestiri pentru copii, Bucureşti, 1942 (semnată G. M. Vlădescu); *Progromul de la Iaşi,* Bucureşti, 1944; *Programurile din Bucovina şi Dorohoi,* Bucureşti, 1945; *Bingo!* Povestiri din junglă, Bucureşti, 1945; *Progromurile din Basarabia şi alte câteva întâmplări*. Contribuţie la istoria încercării de exterminare a evreilor, Bucureşti, 1947; *Peste cincizeci de ani*, Bucureşti, 1967; *Trimis special*. Din amintirile unui ziarist, Bucureşti, 1974; *Croitorul din Bark*, roman, Bucureşti, 1979; *M-am născut reporter*, roman, Bucureşti, 1981; *Dosar Ana Pauker,* ed. de M. Stoian, Bucureşti, 1991; *Ce s-a întâmplat cu evreii în şi din România,* I-II, Israel, 1996; *Oameni de omenie în vremuri de neomenie,* Bucureşti, 1996. Traduceri: Charles Dickens, *O noapte de Crăciun* (Marius I. Mircu), Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *România literară,* nr. 46, 1974; D. I. Vlad, în *Ramuri,* nr. 5, 1975; Al. Piru, în *Luceafărul*, 11 iun. 1977; Gh. Pătrar, *Bacăul şi Bacovia*, 1977; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 42, 1979. **(I. Pt.)**

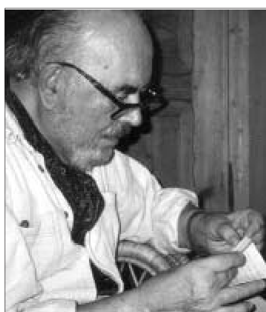
MIRODAN Alexandru (pseud. lui Alexandru Zissu Saltman), n. 5 iun. 1927, com. Budeasa, jud. Argeş. Dramaturg şi critic literar. Părinţii: Hermann Saltman, contabil-expert, şi Netty (n. Thierer). Liceul „Principele Carol” (1937-1940), Liceul teoretic evreiesc (Buiu) (1940-1944) şi Liceul „Matei Basarab” din Bucureşti (ultima clasă, a 8-a, precum şi bacalaureatul – 1945). Facultatea de Litere şi Filosofie (1945; neterminată) şi Facultatea de

Filosofie a Univ. din Bucureşti (1946; se retrage, fiind un „drogout”). Ziarist în presa de tineret; *Tinereţea* (1945-1946), *Tânărul muncitor* (1947-1948), apoi *Scânteia tineretului* (1949-1953), prim-redactor. În continuare: *Gazeta literară* – secretar de redacţie (1954-1956), *Scânteia*, redactor la secţia culturală (1956-1957), rev. *Teatrul*, redactor (1957-1958); din nou *Gazeta literară* (1959-1960). A colaborat la *Contemporanul, Teatrul, Flacăra, Sportul, Viaţa Românească* etc. În 1961, participă, împreună cu Radu Beligan, la înfiinţarea Teatrului de Comedie din Bucureşti; lucrează până în 1963, când demisionează, devenind „free-lance”; de atunci nu va mai fi salariat nicăieri. A imigrat în Israel în dec. 1977. Funcţionar la Secţia de documentare a Muzeului Diasporei din Tel Aviv (1978-1986). Din 1986, director al rev. *Minimum.* Debutul în publicistică în *Tinereţea* (1945). Debutul în vol. cu piesa de teatru *Ziariştii* (1956; se joacă, în acelaşi an, la Teatrul Naţional din Bucureşti). Alte piese de teatru: *Cerul nu există* (1957), *Cineva trebuie să moară* (1958), *Celebrul 702* (1960), *Şeful sectorului suflete* (1962), *Noaptea e un sfetnic bun* (1963), *Transplantarea inimii necunoscute* (1969), *Camuflaj* (1968), *Primarul lunii şi iubita sa* (1969), *Unele lipsuri, neajunsuri şi deficienţe în domeniul dragostei* (1971), *Contract special de închiriat oameni* (1971, refuzată), *Tovarăşul feudal şi fratele său* (1975), *Evreica din Toledo* (dramatizare după romanul lui Lion Feuchtwanger; reprezentată la T. (E. S.) – Bucureşti, 1976). A scris, de asemenea, câteva piese într-un act, precum *Cerul nu există, Cineva trebuie să moară* etc., care au fost transmise la radio-T. V. Este prezent în numeroase antologii de dramaturgie română contemporană. Piesele *Celebrul 702* şi *Şeful sectorului suflete* au fost transpuse pe ecran, în regia lui Mihai Iacob, respectiv Gh. Vitanidis. A scris, împreună cu Henri Colpi, regizorul filmului, scenariul la *Steaua fără nume*, după piesa lui Mihail Sebastian (coproducţie româno-franceză). A tradus din teatrul lui Balzac, prozele lui Pierre Daninos şi Georges Simenon, teatrul lui L. Andreev, Jean Anouilh (în colab.), teatrul lui Roger Boussinot ş. a. Piesele sale au fost editate, reprezentate pe scenă sau radio-televizate în Austria, URSS, Cehoslovacia, Cipru, Polonia, Cuba, Ungaria, Iugoslavia, India, Turcia, R. D. Germană, Bulgaria, Italia, Grecia, Vietnam. Câteva distincţii (Medalia „Eliberarea de sub jugul fascist”, „Ordinul Muncii” cl. a III-a, Ordinul „Meritul Cultural” cl. a III-a etc.) şi premii: Premiul Ministerului Culturii pentru piesa *Ziariştii* – 1957, Premiul Acad. pentru *Celebrul 702* – 1962. În Israel: Premiul „Agenţiei Evreieşti”, Premiul „Sion”, Premiul „Iacob Gropper” (toate după 1978) etc. Câteva vol. de publicistică şi critică literară: *Replici sau dincolo de fileu* (1969), *Scene* (1975), *Minimum* (1975), *Ocolul pământului într-un surâs* şi *Dicţionarul neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română*, vol. I-II (1986-1997). A semnat şi cu pseud. : Pix şi M. Rafael.

OPERA: *Tito duşmanul de moarte al tineretului jugoslav*, Bucureşti, 1950; *Ziariştii*, piesă în trei acte, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1976); *Cele cince cercuri*. Despre jocurile olimpice, Bucureşti, 1960; *Barbu, dinţii şi-o metodă*, piesă pentru teatrul de păpuşi, în vol. *Teatru de păpuşi*, Bucureşti, 1961; *Celebrul 702 sau Autorul moare azi*, piesă în trei acte, Bucureşti, 1962; *Într-o zi de primăvară*, comedie într-un act, Bucureşti, 1964; *Teatru*, Bucureşti, 1965; *Camuflaj*, piesă de teatru, Bucureşti, 1969; *Replici sau dincolo de fileu*, eseuri, Bucureşti, 1969; *Primarul lunii şi iubita sa*, comedie, Bucureşti, 1970; *Piese de teatru*, I-II, Bucureşti, 1972; *Trei simple texte antifasciste* [*Cineva trebuie să moară; Pasiune plus raţiune sau temă de luptă; Cărţile sunt mincinoase*], Bucureşti, 1973; *Scene*, critică teatrală, Bucureşti, 1975; *Minimum*, eseuri, Bucureşti, 1975; *Tovarăşul feudal şi fratele său*, Bucureşti, 1975; *Pasiune plus raţiune sau temă de luptă*, piesă într-un act, în culegerea *Festivalului Naţional „Cântarea României”*, Bucureşti, 1977; *Ocolul pământului într-un surâs*, Tel Aviv, 1980; *Contract special de închiriat oameni*, Tel Aviv, 1982; *Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română*, I (A–C), II (D–F), Tel Aviv, 1986-1997; *Ocolul pământului într-un surâs. Contract special de închiriat oameni,* Bucureşti, 1993. Traduceri: C. Zidarov, *Blocada*, piesă în patru acte, în româneşte de ~ şi M. Popescu, Bucureşti, 1959; Honoré de Balzac, *Teatru*, trad. de ~, Bucureşti, 1964; G. Simenon, *Prima anchetă a lui Maigret*, trad. de ~, Bucureşti, 1966; idem, *Cazul Louise Laboine*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1969; P. Daninos, *Carnetele maiorului Thompson*, trad. de ~, Bucureşti, 1971.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu – N. Manolescu, *Literatura română de azi*, 1965; R.

Beligan, *Pretexte şi subtexte*, 1968, V. Silvestru, *Caligrafii pe cortină*, 1974; Tr. Şelmaru, *Premiera de aseară*, 1975; Al. Oprea, în *Luceafărul*, nr. 15, 1959; V. Mândra, în *Gazeta literară*, nr. 46, 1960; D. Solomon, *ibidem*, nr. 51, 1960; idem, *ibidem*, nr. 3, 1961; idem, *ibidem*, nr. 47, 1963; Fl. Potra, în *Luceafărul*, nr. 25, 1963; V. Silvestru, în *Contemporanul*, nr. 46, 1963; Tr. Şelmaru, în *Teatrul*, nr. 2, 1964; A. Băleanu, în *Scânteia*, nr. 6166, 1964; N. Barbu, în *Iaşul literar*, nr. 3, 1964; C. Călinoiu, în *Teatrul*, nr. 6, 1968; Mira Iosif, *ibidem*, nr. 2, 1970; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 5, 1971; C. Paraschivescu, în *Teatrul*, nr. 1, 1972; Iulia Moldoveanu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1972; Fl. Faifer, în *Cronica*, nr. 50, 1972; B. Ulmu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1973; M. Robescu, în *România literară*, nr. 8, 1975; C. Isac, în *Cronica*, nr. 51, 1975; C. Moraru, în *Vatra,* nr. 2, 1998; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 3, 1998; M. Diaconu, în *Jurnalul literar,* nr. 9-10, 1998. **(C. M.)**

MIRON Paul, n. 13 iun. 1926, com. Goleşti, jud. Baia (Moldova de Nord). Poet, dramaturg, prozator şi eseist. Fiul lui Vasile Miron, prim-grefier la Curtea de Apel din Iaşi, şi al Elenei (n. Danielescu). Studii elementare începute la Fălticeni, apoi Liceul militar la Iaşi. După război, emigrat din ţară, face studii unviersitare filologice la Bonn (1947-1949; 1951-1954) şi la Paris (1949-1951). Elev al lui E. R. Curtius; dr. în litere la Univ. din Bonn cu o teză despre structura tipologică a lb. române (1954, apărută în 1959 în *Acta Philologica* din Roma: *Zur Typologischen Struktur des Rumänischen*). Înfiinţează lectoratele de lb. română din Köln (1952), Bonn (1954), Freiburg im Breisgau (1964). Docent şi apoi prof. (1974) la Univ. din Freibrug. Fondator şi animator al Soc. Culturale Deutsch-rumänische Studienvereinigung „M. Eminescu", în 1976. Editor al noii serii a anuarului filologic şi literar *Dacoromania*, apărut la München din 1973; iniţiator neobosit al mai multor proiecte de colaborare ştiinţifică cu univ. româneşti, mai ales cea din Iaşi. Filolog specializat mai ales în lexicologie şi stilistică, este autor al unor studii savante precum *Aspekte der lexicalischen Kreativität im Rumänischen* (1973) sau *Der Wortschatz Dimitrie Cantemirs* (1977), precum şi al ed. noi, integral revăzute, a dicţionarului lb. române vechi al lui H. Tiktin (München, 1985, în colab. cu Elsa Lüder) şi coordonator al unei ed. filologice monumentale din vechile Biblii româneşti: *Monumenta Linguae Dacoromanorum*, realizată în colab. cu filologi ieşeni (1989 ş. u.). Paralel cu activitatea didactică şi cu producţia sa ştiinţifică, desfăşoară o foarte variată activitate literară, atât în lb. germană, cât şi română, ca scriitor român în exil, colaborând la rev. româneşti din Franţa, Spania şi Germania cu versuri, eseuri şi proză, care pun foarte devreme în discuţie însăşi situaţia exilatului (în textul dramatizat *Literatur in der Verbanung* de pildă, „ein Hörbild über rumänische Schriftsteller im Exil", difuzată la radio în 1961, în poezia *Exil* din *Revista Scriitorilor Români*, II, 1963 etc.). Sprijinit şi cu colab. lui Pierre Emmanuel, editează el însuşi (împreună cu Ion Cuşa de la Paris) o „foaie de gând şi apropiere creştină", *Prodromos*, dedicată ecumenismului şi apropierii dintre scriitorii din exil şi cei din ţară, din care au apărut zece numere (1961-1970), la care au colaborat din ţară N. Manolescu, M. Sorescu, Matei Călinescu ş. a. În 1963 publică la Paris („prin presiunea lui Horia Stamatu şi I. Cuşa") vol. de versuri *Rodul ascuns*. Publică în continuare vol. de proză (*Fata călăului şi alte povestiri,* 1994; *Ochean,* I-II, 1996-1999; *Mai puţin ca perfectul,* 1998; *Poştalionul din vis,* 1999; *Târgul şaradelor,* 2000) şi teatru (*Idoli de lut,* 1994; *Magul,* 1997). Colaborează la multe sinteze şi dicţionare cu art. şi texte despre autorii români; traduce în română din Angelus Silesius, Nietzsche, Hölderlin, Heidegger, din Pierre Emmanuel sau Paul Evdokimov, şi în germană din Creangă, Caragiale, M. Sorescu.

OPERA: *Rod ascuns*, versuri, Paris, 1963; *Der Wortschatz Dimitrie Cantemirs*, Bern, 1977; *Wechselwirkungen in der deutschen und rumänischen Geisteweit am Beispiel M. Eminescu* (ed.), Stuttgart, 1977; *Fata călăului şi alte povestiri,* Cluj-Napoca, 1994; *Idoli de lut,* teatru, Cluj-Napoca, 1994; *Fălticenii – mon amour*, în colab. cu Gr. Ilisei, Iaşi, 1996; *Ochean,* I-II,

nuvele, Bucureşti, 1996-1999; *Magul,* piesă în patru acte, Cluj-Napoca, 1997; *Mai puţin ca perfectul: istorioarele lui Policarp Cutzara, Iaşi, 1998; Poştalionul din vis,* roman epistolar, Timişoara, 1999; *Târgul şaradelor: o povestire tridimensională,* Iaşi, 2000; *Moştenirea astrelor,* roman, Cluj-Napoca, 2002; *O grămadă de arbori/Eine Menge Baume*, versuri, trad. în germană şi introducere de Elsa Luder, postfaţă de C. Ungureanu, Zurich, 2003 .

REFERINŢE CRITICE: H. Stamatu, în *Fapta*, nr. 17, 1964; F. R., în *Fiinţa românească*, VII, 1968; M. Muthu, în *Tribuna,* nr. 10, 1995; M. Anghelescu, în *România literară,* nr. 38, 1997; C. Regman, în *Jurnalul literar,* nr. 17-18, 1998; B. Ulmu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1999; Al. Călinescu, în *Ateneu,* nr. 1, 1999; I. Holban, în *România literară,* nr. 14, 2002; C. Ungureanu, *ibidem,* nr. 3, 2003; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 2003. **(M. A.)**

MIRONESCU Alexandru, n. 23 iul. 1903, Tecuci – m. 20 ian. 1973, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Victor Mironescu şi al Elenei (n. ?). Liceul „Dimitrie Cantemir"; licenţiat în chimie şi filosofie al Univ. din Bucureşti; dr. în ştiinţe la Sorbona şi dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti. Din 1929, şef de lucrări la Univ. din Bucureşti şi prof. la Colegiul „Sf. Sava". Redactor la ziarul *Semnalul*. Debut publicistic în ziarul *Credinţa* (1935), iar editorial cu romanul *Oamenii nimănui* (1937). Colaborează la *Evenimentul zilei, Fapta, Familia, Azi, Ţara noastră, Vremea, Revista Fundaţiilor Regale*. A mai scris romanul *Destrămare* (1939), piesa de teatru *Joc în umbră*, nepublicată, şi câteva lucrări filosofice. Este autorul mai multor manuale şi tratate de chimie organică. A tradus din A. Gide.

OPERA: *Oamenii nimănui*, roman, cu o pref. de Panait Istrati, Bucureşti, 1937; *Spiritul ştiinţific*, Bucureşti, 1938; *Destrămare*, roman, Bucureşti, 1939; *Propuneri pentru o reformă a învăţământului*, Bucureşti, 1944; *Claude Bernard. Omul şi opera*, Bucureşti, 1946; *Certitudine şi adevăr*, Bucureşti, f.a.; *Limitele cunoaşterii ştiinţifice*. Contribuţia ştiinţelor experimentale la problema epistemologică, Bucureşti, f.a. (altă ed., 1994); *Ziduri între vii,* Bucureşti, 1995; *Serile singurătăţii,* Bucureşti, 1996; *Kairos: eseu despre teologia istoriei,* Bucureşti, 1996; *Calea inimii: eseuri în duhul rugului aprins,* Bucureşti, 1998; *Poeme filocalice,* Slobozia, 1999; *Floarea de foc,* Bucureşti, 2001; *Valea lui Iosafat,* Bucureşti, 2001; *Ruth. Coborâţi la prima?,* Bucureşti, 2003. Traduceri: A. Gide, *Întoarcere din Rusia*, Bucureşti, 1936.

REFERINŢE CRITICE: Erasm, în *Credinţa*, nr. 386, 1935; idem, în *Credinţa*, nr. 646, 1936; idem. în *Credinţa*, nr. 1028, 1937; G. Ivaşcu, în *Jurnalul literar*, nr. 52, 1939; Şt. Popescu, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1940; G. Călinescu, *Istoria*...; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; Perpessicius, *Opere*, VIII, 1978; Carmelia Leonte, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 1999; P. Caravia, în *Dacia literară,* nr. 34, 1999; Ileana Mironescu Sandu, *Al. Mironescu* (1903-2003), 2003. **(M. V.)**

MIRONESCU I.[oan] I. (numele la naştere: Eugen I. Mironescu), n. 13 iun. 1883, Tazlău, jud. Neamţ – m. 22 iul. 1939, Tazlău jud. Neamţ. Prozator. Fiul învăţătorului Ioan Mironescu şi al Sofiei (n. Honcu). Şcoala primară la Tazlău (1889-1894). Studii frecvent întrerupte, din cauza deselor îmbolnăviri, la Liceul Naţional (1894) şi la Liceul Internat din Iaşi, secţia clasică (1896; 1900-1904), unde îl are prof. pe G. Ibrăileanu. Absolvent al Facultăţii de Medicină din Iaşi (1905-1911, când pleacă la Berlin, unde obţine doctoratul). Medic la Iaşi, Roznov, Chişinău şi Slănicul Moldovei. Debutează cu schiţa *La cumătrie*, în *Viaţa Românească* (1906). Membru fondator şi colaborator al *Vieţii Româneşti*. Alte colab. la *Însemnări ieşene, Însemnări literare* etc. Dr. în medicină şi chirurgie (specializare la Berlin), desfăşoară o bogată activitate ştiinţifică şi de practician (lucrările de specialitate sunt semnate E. I. Mironescu). Din 1921, prof. la Facultatea de Medicină din Iaşi, şef de clinică şi membru în mai multe soc. ştiinţifice. Din scrierile sale literare (*Sandu Hurmuzel*, 1916; *Oameni şi vremuri*, 1920; *Într-un „colţ de rai"*, 1930; *Catiheţii de la*

Humuleşti, 1938) se reţin câteva schiţe de un umor popular autentic (ecou al unui talent de povestitor de snoave, consumat în mare parte oral, potrivit mărturiilor contemporane).

OPERA: *Sandu Hurmuzel*, nuvele, Bucureşti, 1916; *Oameni şi vremuri*, povestiri, Iaşi, 1920; *Într-un „colţ de rai”*, povestiri, Bucureşti, 1930; *Catiheţii de la Humuleşti*, Iaşi, 1938; *Tulie Radu Teacă*, cu un cuvânt înainte de M. Sadoveanu, Bucureşti, 1940 (altă ed., 1944); *Scrieri alese*, cu o pref. de Sanda Radian, Bucureşti, 1953; *Oameni şi vremuri*, antologie de Sanda Radian, pref. de P. Marcea, Bucureşti, 1959; *Furtună veteranul*, ed. îngrijită şi prefaţată de I. D. Bălan, Bucureşti, 1961; *Scrieri*, ed. îngrijită, cu pref., note, glosar şi bibliografie de I. Dan, Bucureşti, 1968; *Tulie Radu Teacă*, ed. îngrijită şi postfaţă de I. Dan, Iaşi, 1987.

REFERINŢE CRITICE: O. Botez, *Pe marginea cărţilor*, 1923; G. Ibrăileanu, *Scriitori*...; E. Lovinescu, *Istoria*..., IV; G. Călinescu, *Istoria*...; M. Sevastos, *Amintiri de la „Viaţa Românească”*, 1956; M. Voiculescu, M. Angelescu, *Medici scriitori... scriitori medici*, 1964; D. Botez, *Memorii*, 1970; C. Ciopraga, *Literatura*...; D. Micu, *Început*...; Z. Ornea, *Poporanismul*, 1972; I. Rotaru, *O istorie*..., II; I. Dan, *Contribuţii*, 1978; I. Dan, *I. I. Mironescu*, 1982; N. Antonescu, în *România literară*, nr. 24, 1983; Profira Sadoveanu, *ibidem*. **(R. Z.)**

MISSIR Ioan, n. 1890, New York (SUA) – m. 1944, Botoşani. Prozator. Fiul lui Bogdan Missir şi al Cécile-ei (n. Marchand), originară din Fribourg (Elveţia). Emigranţi în SUA, părinţii se reîntorc în ţară (1890). Şcoala primară şi liceul la Botoşani (1897-1909), apoi Facultatea de Drept din Bucureşti. Mobilizat şi trimis ca sublocotenent pe frontul din Carpaţi (1916), luptă vitejeşte până la încheierea armistiţiului (demobilizat cu gradul de căpitan în rezervă). Tot restul vieţii a profesat avocatura; a fost, o vreme, primar al oraşului Botoşani. Experienţa frontului constituie substanţa unicei sale cărţi, *Fata Moartă* (1937), apărută în cinci ed. până în 1945, încununată cu premiile Acad. Române şi Soc. Scriitorilor Români, o cronică de tulburătoare autenticitate a primului război mondial, replică, într-un anume sens, la *Pe frontul de vest nimic nou* de E. M. Remarque.

OPERA: *Fata Moartă*, roman, Bucureşti, 1937 (ed. II, 1938; ed. III, 1939; ed. IV, 1942; ed. V, 1945; ed. nouă, pref. de T. Vârgolici, Bucureşti, 1967; reeditare, 1977).

REFERINŢE CRITICE: T. Vârgolici, în *Luceafărul*, nr. 30, 1967; Gh. Stoica, în *Transilvania*, nr. 5, 1980; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., II. **(D. C.)**

MISSIR Petru Th., n. 8 oct. 1856, Roman – m. 10 iun. 1929, Bucureşti. Critic literar şi publicist. Provine dintr-o familie de negustori armeni. Liceul Naţional din Iaşi, absolvit în 1873. Student al Facultăţii de Drept a Univ. din Viena, membru şi secretar al Soc. „România jună”; student în Drept la Berlin, unde îşi ia doctoratul (1879). Avocat şi membru al „Junimii”. Prof. de drept natural şi dreptul ginţilor la Univ. din Iaşi din 1884. Din 1890, prof. la Univ. din Bucureşti, participant la Congresul de Drept internaţional de la Haga (1893). Face parte din echipa de junimişti ce adună fonduri pentru Eminescu. Redactor al săptămânalului *Era nouă* (1889-1900), membru în comitetul de redacţie al *Revistei române* (1902). În 1913 intră în partidul lui Take Ionescu. Membru onorific al Acad. Române (din 1926).

OPERA: *Partizile politice sub regimul reprezentativ*, Iaşi, 1880; *Dreptul de succesiune al străinilor la imobilele rurale în România precedat de un studiu asupra raportului juridic dintre dreptul constituţional şi legile ordinare*, Bucureşti, 1885; *Regimul reprezentativ*, Iaşi, 1888; *Rezoluţiunile conferinţei de drept internaţional privat ţinută la Haga în 1893*, Bucureşti, 1894; *Projet de codification du droit international privé, élaboré par la conférence de la Haye*, Bucarest, 1899.

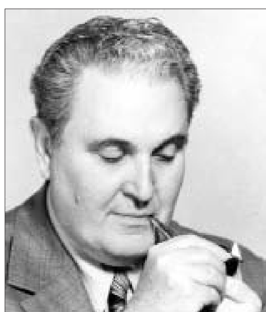
REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Oameni cari au fost*, III, 1938; C. Săteanu, *Muşchetarii literaturii române moderne*, 1939; N. Gane, *Amintiri*, 1941; A. Marino, *Viaţa lui Al. Macedonski*, 1966; L. Papuc, în *Dacia literară,* nr. 31; 34; 35-37, 1998; idem, *ibidem,* nr. 32; 34; 35, 1999. **(M. Pp.)**

MITROI Florica, n. 15 febr. 1944, com. Giurgiţa, jud. Dolj – m. 12 mai 2002, Bucureşti. Poetă. Fiica lui Ion Mitroi, proprietar de moară, şi a Mariei (n. Doancă). Liceul „Vasile Roaită” din Râmnicu Vâlcea (1954-1962); cursuri juridice, întrerupte, la Univ. din Bucureşti (1962-1963). Debutează în *Luceafărul* (1966). Debut editorial cu vol. de versuri *Rugăciune către Efemera* 1969). Publică puţin, reuşind să dea măsura unei reale capacităţi de invenţie metaforică în *Diapazon* (1973) şi în *Între cer şi pământ* (1976). Lirismul său vitalist cunoaşte acute intensificări imagistice mai ales în redarea unor stări frenetice. Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor pe 1969; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1976.

OPERA: *Rugăciune către Efemera*, versuri, Bucureşti, 1969; *Diapazon*, versuri, Bucureşti, 1973; *Între cer şi pământ*, poezii, Bucureşti, 1976.

REFERINŢE CRITICE: E. Barbu, *O istorie*...; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; M. Niţescu, *Poeţi contemporani*, 1978; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, 1984. **(M. B.)**

MITRU Alexandru (numele la naştere: Alexandru Pârăianu), n. 6 nov. 1914, Craiova – m. nov. 1989, Bucureşti. Fiul educatoarei Angela Pârăianu, crescut de familia Francisc şi Antonela Hunel. Studiile secundare la Liceul Central şi Liceul „Fraţii Buzeşti” din oraşul natal, avându-l ca prof. de geografie pe prozatorul Ion Dongorozi. Urmează, la Bucureşti, cursurile Facultăţii de Ştiinţe (1933-1935). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1940). Prof. la Liceul „Gheorghe Lazăr”, unde a condus, aproape două decenii, cenaclul „Luceafărul”. Debutează, în 1932, cu nuvela *Păpuşa*. În 1976 i se conferă „Placheta Premiului European pentru întreaga operă şi merite deosebite în literatura pentru copii şi tineret”. Colab. la *Ramuri, Universul literar, Lumea copiilor, Flacăra, Gazeta literară* etc. Vol. de basme (*Copiii muntelui de aur*, 1954; *În ţara legendelor*, 1956; *Basmele mării*, 1957; *Palatul de argint*, 1957), prelucrări din mitologia greco-latină (*Isprăvile viteazului Heracle*, 1959; *Legendele Olimpului*, 1960-1962; *Din marile legende ale lumii*, 1963-1965) şi povestiri pentru copii şi tineret (*Păpuşa*, 1932; *Albumul de geografie*, 1951; *Flori pentru Mihaela*, 1964; *Săgeata căpitanului Ion*, 1967; *Vulturii de foc*, 1970; *Domnul din Vladimiri*, 1971; *Joc*, 1977; *Dansez cu tine*, 1981). A îngrijit, în 1988, o ed. din câteva romane ale lui Mihail Sadoveanu. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1967; Premiul „Ion Creangă” al Acad. Române pe 1968.

OPERA: *Păpuşa*, Bucureşti, 1932; *Albumul de geografie*, Bucureşti, 1951; *Copiii muntelui de aur*, Bucureşti, 1954 (ed. V, sub titlul *Muntele de aur*, cuvânt înainte de M. Beniuc, 1974); *În ţara legendelor*, Bucureşti, 1956; *Poveşti cu tâlc*, Bucureşti, 1956; *Palatul de argint*, Bucureşti, 1957; *Basmele mării*, Bucureşti, 1957; *Isprăvile viteazului Heracle*, piesă pentru teatrul de păpuşi, Bucureşti, 1959; *Legendele Olimpului.* I. *Zeii*, studiu introductiv de N. I. Barbu, Bucureşti, 1960; II. *Eroii*, studiu introductiv de N. I. Barbu, Bucureşti, 1962 (în 1966, ed. unificată a celor două vol.; ed. din 1973 şi 1983, cu o pref. de D. Botez; altă ed., I-II, 1998); *Poveşti despre Păcală*, Bucureşti, 1961; *Alte poveşti cu tâlc*, Bucureşti, 1961; *Mateiaş gâscarul*, Bucureşti, 1962; *Găina cu ouăle de aur*, Bucureşti, 1963; *Din marele legende ale lumii*. I. *Cneazul Igor, Roland, Siegfried şi Crimhilda, Cidul*, cuvânt înainte de Gh. Bulgăr, Bucureşti, 1963; II. *Guillaume d'Orange*, *Gudrun, Viteazul în piele de tigru, Arthur şi Cavalerii Mesei Rotunde, Tristan şi Isolda*, Bucureşti, 1965; *Flori pentru Mihaela*, Bucureşti, 1964; *Întoarcerea lui Neghiniţă*, Bucureşti, 1966; *Săgeata căpitanului Ion*, Bucureşti, 1967; *Poveşti cu tâlc* (cuprinde vol. *Poveşti cu tâlc, Alte poveşti cu tâlc, Poveşti despre Păcală*), Bucureşti, 1967; *În ţara legendelor* (cuprinde vol. *În ţara legendelor, Basmele mării, Palatul de argint*), Bucureşti, 1968 (ed. din 1973, cu o pref. de Alain Guillermou şi postfaţă de O. Papadima; ed. din 1983, cu o pref. de O. Papadima); *Sabia de foc*, Bucureşti, 1969; *Vulturii de foc*, Bucureşti, 1970; *Avionul de Cluj*,

piesă în trei acte (în colab. cu C. Mateescu), Bucureşti, 1970; *Luceafărul de ziuă*, Bucureşti, 1970; *Domnul din Vladimiri*, Bucureşti, 1971; *Bastonul cu mâner de argint: însemnări dintr-un jurnal de vacanţă*, Bucureşti, 1974 (ed. II, revăzută, 1989); *Bucureştii în legende şi povestiri*, Bucureşti, 1976; *Acasă la Macedonski*, Bucureşti, 1976; *Strălucitoarea sabie*, legendă valahă, Bucureşti, 1976; *Joc*, Craiova, 1977; *Craiova în legende şi povestiri*, Bucureşti, 1978; *Iaşii în legende şi povestiri*, Bucureşti, 1979; *Legendă valahă*, Bucureşti, 1979 (ed. II, 1986); *Dansez cu tine*, Craiova, 1981; *Cântecul Columnei*, pref. de R. Vulpe, Bucureşti, 1981 (ed. II, 1988); *Din rădăcini de legendă şi baladă*, Iaşi, 1982; *Aradul în legende şi povestiri*, Bucureşti, 1982; *Călătoriile lui Făt-Frumos*, poveşti, Iaşi, 1985; *Vântul suflă liber peste câmpuri*, povestiri, Craiova, 1986; *Lumini din vremuri*, nuvele, Craiova, 1987; *Portretul dragostei*, roman, Iaşi, 1989; *Din marile legende ale lumii,* I-II, Bucureşti, 1995 (alte ed., 1996; 1997); *Poveşti cu tâlc,* Bucureşti, 1998 (altă ed., 2000); *Poveşti despre Păcală şi Tândală,* Bucureşti, 2000. Traduceri: *Poveşti populare săseşti (din Transilvania)*, în româneşte de V. Teodorescu şi ~, Bucureşti, 1956; *Poveşti populare româneşti şi săseşti*, antologie de Albrecht Zweier, tălmăcire de ~, Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: N. Balotă, în *Luceafărul*, nr. 45, 1972; S. Titel, în *Luceafărul*, nr. 45, 1972; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 37, 1973; idem, *Contemporanul*, nr. 36, 1976, N. Ulieru, în *România literară*, nr. 27, 1977; S. Iosifescu, în *România literară*, nr. 47, 1980; Gh. Bulgăr, în *România literară*, nr. 33, 1981; I. Purcaru, în *Ramuri*, nr. 9, 1981; Gh. Bulgăr, în *Flacăra*, nr. 3, 1983; Al. Raicu, *Autografe*, 1983; Gh. Bulgăr, în *Flacăra*, nr. 44, 1984; idem, în *România literară*, nr. 38, 1986. **(I. R.)**

MIU Florea, n. 27 nov. 1951, Vedea, jud. Teleorman, Poet. Fiul natural al Elenei Miu. Familie de ţărani. A fost crescut de bunicii din partea mamei (Grigore şi Nicula Miu). Şcoala generală în satul natal. Liceul la Roşiorii de Vede (1966-1970). Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1971-1975), specialitatea română-latină. Lucrează ca prof. în com. Păuşeşti, jud. Vrancea (1975-1976) şi Craiova (1977-1980); redactor la publicaţia militară *La datorie* (1980-1982); redactor la Editura Scrisul Românesc (1982-1991), apoi la cotidianul *Cuvântul libertăţii* (1991-1995); secretar general de redacţie la ziarul *Gazeta de Sud* (1995-1997); redactor-şef la *Curierul Primăriei Craiova* (1997-2002). Din 2002, redactor al rev. *Ramuri*. Debut publicistic în *Teleormanul literar* (1969). Debut editorial cu vol. *Jocuri în piatră*, 1972. Colaborează cu versuri la *România literară, Luceafărul, Ramuri* ş. a. Alte vol. de versuri: *Rostire în gând,* 1974; *Numele oglinzii,* 1978; *Lanul de grâu,* 1987; *Memorii,* 1989; *Pasărea de sidef* (1990), *Urme de fluturi* (1993), *Vieţile apocrife* (1999) şi *Negru de fum* (2003). Sporadic, publică şi art. de critică literară, reunite parţial în vol. *Semne* (1983). Premiul Filialei din Craiova a Uniunii Scriitorilor (1983; 1990; 1999; 2001); Premiul rev. *Ramuri* (1999).

OPERA: *Jocuri în piatră*, versuri, Bucureşti, 1972; *Rostire în gând*, versuri, Bucureşti, 1974; *Numele oglinzii*, versuri, Bucureşti, 1978; *Semne*, Craiova, 1983; *Lanul de grâu*, versuri, Bucureşti, 1987; *Memorie*, versuri, Bucureşti, 1989; *Pasărea de sidef,* versuri, Cluj-Napoca, 1990; *Urme de fluturi,* versuri, Craiova, 1993*; Grădina soarelui,* versuri pentru copii, Craiova, 1995; *Vieţile apocrife,* versuri, Craiova, 1999; *Cuvinte şi spaţiu,* interviuri, Craiova, 2001; *Negru de fum,* versuri, Craiova, 2003.

REFERINŢE CRITICE: A. Goci, în *România literară*, nr. 33, 1972; A. Silvestri, în *România literară*, nr. 13, 1975; C. Sorescu, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1975; M. Scarlat, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1975; D. Ciachir, în *Săptămâna*, nr. 404, 1978; G. Popescu, în

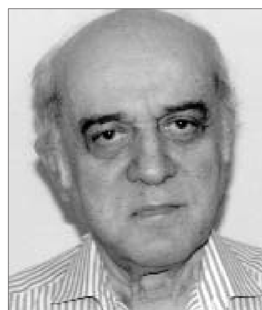
Ramuri, nr. 12, 1981; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 18, 1984; F. Băileşteanu, în *Ramuri*, nr. 7, 1986; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1987; (C. M.) Popa, în *Ramuri*, nr. 11, 1987; idem, în *Luceafărul*, nr. 32, 1987; O. Ghidirmic, în *Luceafărul*, nr. 8, 1988; C. M. Popa, în *Ramuri,* nr. 10-11, 1991; B. Demetrian, *ibidem,* nr. 1, 2000. **(A. S.)**

MIU-LERCA Constantin, n. 15 aug. 1908, com. Grădinari, jud. Caraş-Severin – m. 1985, Piteşti. Poet. Fiul lui Pan Miu şi al Mariei (n. Cipu), ţărani. Doi ani de studii politehnice, apoi Institutul de Perfecţionare a Cadrelor Didactice I. P. C. D. Prof. la Piteşti. Debutează în ziarul *Vestul* din Timişoara (1932). Debut editorial cu vol. de poezii *Biblice* (1932), urmat de vol. *Colinde* (1941). Revine târziu la poezie, cu *Sus stele, jos stele* (1971), *Unde concentrice* (1975) şi *Pajura cu două capete* (1978). În 1936 publică vol. *Consideraţii asupra artei ţărăneşti din Banat*. A semnat şi: Coasta Oana, C. (M. L.), C. Mile.

OPERA: *Biblice*, poezii, Timişoara, 1932; *Consideraţii asupra artei ţărăneşti din Banat*, Timişoara, 1936; *Colinde*, Timişoara, 1941; *Sus stele, jos stele*, poezii, 1930-1970, Bucureşti, 1971; *Unde concentrice*, cu o pref. de Ov. Papadima, Timişoara, 1975; *Pajura cu două capete*, versuri, Bucureşti, 1978; *Efemerele anotimpuri*, poezii, cuvânt înainte de Al. Jebeleanu, Timişoara, 1983.

REFERINŢE CRITICE: I. Rotaru, *O istorie...*, II; N. Ţirioi, *Premise literare*, 1976; I. Cruceană, în *Argeş*, nr. 8, 1983; M. Şerbănescu, în *Orizont*, nr. 36, 1983; N. Ţirioi, în *Orizont*, nr. 5, 1984; Crina Zărnescu, în *Argeş*, nr. 3, 1984. **(E. D.)**

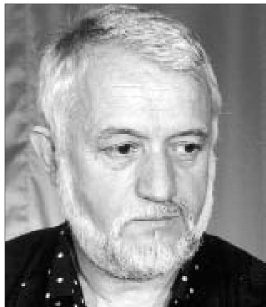

MÎNDRA Vicu (numele la naştere: Lewis Mendelovici), n. 5 mai 1927, Bucureşti. Teatrolog. Fiul lui Iosif Mendelovici, tipograf, şi al Fridei (n. Langhaus). Studiile elementare (1933-1937) şi Liceul „Cultura” (1937-1945) în Bucureşti. Absolvent al Facultăţii de Litere şi Filosofie (1945-1949). Debutează în 1946 la *Tinereţea*, unde, între 1946 şi 1947, este redactor al pag. literare. Debut editorial cu vol. *Însemnări despre literatură şi teatru* (1958). Redactor la rev. *Tinereţea* (1947-1949); redactor principal la *Scânteia tineretului* (1949-1951), redactor şef la Editura Tineretului (1952-1954) şi redactor-şef adjunct la *Gazeta literară* (1955-1962). Asistent (1950-1952), lector (1952-1984), conferenţiar (1984-1991) şi prof. (1991-1994) la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti. Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti (1972). Colab. la *Revista literară, Gazeta literară, Contemporanul, Teatrul, Viaţa Românească, Luceafărul, Cronica* etc. Lucrări dedicate literaturii dramatice: *Incursiuni în istoria dramaturgiei române. De la Gh. Asachi la Camil Petrescu* (1971), *Clasicism şi romantism în dramaturgia românească* (1973), *Victor Ion Popa* (1975), *Istoria literaturii române. Evoluţia literaturii dramatice de la începuturi până în 1918* (1977), *Jocul situaţiilor dramatice* (1978). A îngrijit ed. din M. Sebastian şi V. I. Popa.

OPERA: *Însemnări despre literatură şi teatru*, Bucureşti, 1958; *Incursiuni în istoria dramaturgiei române. De la Gh. Asachi la Camil Petrescu*, Bucureşti, 1971; *Clasicism şi romantism în dramaturgia românească*, Bucureşti, 1973; *Victor Ion Popa*, Bucureşti, 1975; *Istoria literaturii române. Evoluţia literaturii dramatice de la începuturi până în 1918* (curs universitar), Bucureşti, 1977; *Jocul situaţiilor dramatice*, Bucureşti, 1978; *Istoria literaturii dramatice româneşti, I. De la începuturi până la 1890*, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: Lucia S. Bulandra, *Amintiri... amintiri*, 1960; Ileana Berlogea, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 2, 1978; *Literarni Mesicnik*, nr. 4, 1978; M. Popescu, în

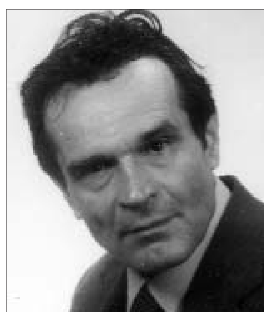
Contemporanul, nr. 42, 1985; (D. C.) Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 8, 1986; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 14, 1986; M. Popescu, în *România literară*, nr. 22, 1987. **(D. C. M.)**

MOCANU Nicolae (prenumele la naştere: Nicolae-Teodor), n. 8 iul. 1946, com. Scărişoara, jud. Alba. Poet. Fiul agricultorului Gheorghe Mocanu şi al Paraschivei (n. Petruşe). Şcoala elementară la Bumbăcari, în fosta regiune Galaţi (1953-1955; familia fusese deportată, cu domiciliu obligatoriu, în această localitate), în com. Neagra, jud. Alba (1955-1956) şi în com. natală, clasele IV-VII (1956-1960). A absolvit Liceul „Horia, Cloşca şi Crişan" din Abrud (1964) şi Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1969). Din 1969, cercetător ştiinţific la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară din Cluj-Napoca. Din 1990, director al Editurii Clusium din Cluj-Napoca. Bursier la Udine, Italia (1993). Debutează cu poezie în *Steaua* (1969). Coautor la *Noul atlas lingvistic român pe regiuni* (I-III, 1980-1998). Colab. la *Steaua, Tribuna, Contemporanul, Cercetări de lingvistică* etc. Este inclus în antologia de poezie tânără *Eu port această fiinţă* (1972). Vol. de debut, *Alarhos* (1975), e urmat de *Scutier al iluziei* (1980), *Spuse fratele nostru* (1984). Toate aparţin unei sensibilităţi muzicale de sorginte blagiană. Publică antologia trilingvă (friulană, italiană şi română) *Poezie friulană din Renaştere până în zilele noastre* (1993) şi, în trei vol. (2000-2003) corespondenţa dintre Al. Rosetti şi Alf Lombard. Secretar ştiinţific de redacţie la rev. *Cercetări de lingvistică* (1972-1993) şi *Dacoromania* (din 1994). Ed. din T. Brăileanu, R. Todoran, A. Gociman etc. Premiul Acad. Române (1993); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1995).

OPERA: *Alarhos*, versuri, Cluj-Napoca, 1975; *Scutier al iluziei*, versuri, Cluj-Napoca, 1980; *Spuse fratele nostru*, versuri, Cluj-Napoca, 1984; *Marele dresor,* versuri pentru copii, Cluj-Napoca, 1997. Traduceri: D. Zannier, *Vis de lună şi luni,* ed. trilingvă: spaniolă, italiană şi română, Cluj-Napoca, 1995; G. Zof, *Plantă sălbatică,* ed. trilingvă: friulană, italiană şi română, Cluj-Napoca, 1995.

REFERINŢE CRITICE: P. Poantă, *Radiografii*, 1978; L. Ulici, *Prima verba*, II, 1978; Al. Piru, *Debuturi*, 1981; H. Bădescu, în *Contemporanul*, nr. 12, 1982; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi*, 1985; L. Ulici, în *România literară*, nr. 32, 1986. **(I. C.)**

MOCANU Titus (prenumele la naştere: Titus Vasile), n. la 1 nov. 1923, Brăila. Fiul lui Teodor Mocanu, conductor-arhitect, şi al Alexandrinei (n. Avram). Şcoala primară în oraşul natal (1931-1935); clasele liceale la „N. Bălcescu", Brăila (bacalaureatul în 1943). Facultatea de Filosofie a Univ. clujene (în refugiu la Sibiu), între 1943 şi 1947 (licenţa la Cluj, 1947); doctorat în filosofie, la Univ. din Cluj (1969) cu o teză *Despre sublim* (publicată în 1970). Urmează, paralel, studii de matematică. Asistent la filosofie (curs de logică la Facultăţile de Filosofie şi Drept), între 1947 şi 1948; scos din Univ. după reforma comunistă din 1948, devine cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie şi Filosofie al Acad. (filiala Cluj), între 1948 şi 1952. Prof. de matematici şi „director de studii" la Şcoala Medie Tehnică şi de Instalaţii, Cluj (1952-1954); prof. la Bucureşti (1954-1959), la o şcoală de acelaşi profil; prof. de matematică şi fizică la Şcoala elementară de 7 clase din com. Starchiojd (jud. Prahova), 1960-1962. Reintegrat în învăţământul superior în 1964: lector la Institutul Politehnic Bucureşti (curs de istoria ştiinţelor, 1964-1965); lector, apoi conferenţiar şi prof. la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu", titular al Catedrei de estetică (1965-1979). Membru al Uniunii Artiştilor Plastici (secretar al Secţiei de critică). În 1979 se stabileşte în Germania. A debutat în 1942 cu eseu în rev. liceului din Brăila; colab. la rev. *Viaţa Românească, Contemporanul, Arta, Revista de filosofie, Forum, Steaua* etc. Debut editorial cu romanul *Stăpânii* (1964), după care se consacră studiilor de estetică şi fenomenologia artei:

Despre sublim (1970), *Morfologia artei moderne* (1973). După stabilirea în Germania, cercetător ştiinţific la Acad. de Artă din Düsseldorf. Colab. la *The Southwestern Journal of Philosophy* (SUA, 1980), emisiuni la radio „Europa Liberă” etc.

OPERA: *Stăpânii*, roman, Bucureşti, 1964; *Despre sublim*. Aspiraţia către sublim şi spiritul epocii contemporane, Cluj, 1970; *Morfologia artei moderne*, Bucureşti, 1973.

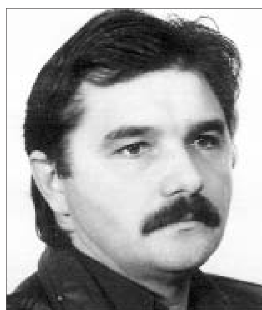
REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 4, 1971; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 2, 1971; Gr. Zanc, în *Steaua*, nr. 23, 1971. **(D. A.)**

MOCEANU Ovidiu, n. 17 febr. 1949, satul Copru, com. Cătina, jud. Cluj. Prozator, critic şi istoric literar. Fiul lui Simion Moceanu, agricultor, şi al Mariei (n. Macavei). Clasele primare în satul natal (1955-1959); şcoala generală la Lupeni (clasa a VI-a, în com. Budeşti, jud. Bistriţa-Năsăud); liceul din Lupeni, jud. Hunedoara (1962-1966); licenţiat al Facultăţii de Filologie din Cluj (1966-1971). Prof. la Şcoala generală nr. 6 (1971-1978) şi nr. 27 (1978-1991), din Braşov; lector (1991), conferenţiar (1999) şi prof. (din 2003) la Univ. „Transilvania” din Braşov (prodecan al Facultăţii de Ştiinţe, 2000 şi decan al Facultăţii de Litere, de la înfiinţarea acesteia în 2002). Bursă de studii în Franţa (1992). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Literatura şi visul* (1997). Colab. la *Astra*, *Vatra*, *Tribuna*, *Poesis*, *Contrafort*, *Gazeta de Transilvania*, *Steaua*, *Cariatide* etc. A colaborat la *Dicţionar de personaje literare* (1987; patru ed. până în 2002), *Dicţionar de proză românească* (1991), *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu* (1991), *Dicţionar de poezie românească* (1992), *Istoria didactică a literaturii române* (1998) şi *Istoria literaturii române din perspectivă didactică* (2000; 2002). Debutează în *Tribuna* (1969). Debut editorial cu vol. de nuvele *O privire spre Ioan* (1983). A publicat romane (*Fii binevenit, călătorule*, 1986; *Ordinul Bunei Speranţe*, 1989), proză scurtă (*Împăratul iubirii*, 1994), studii de istorie literară (*Literatura română veche*, 2002; *Literatura română la începutul secolului al XX-lea. 1900-1918*, 2002) şi eseuri (*Experienţa lecturii*, 1997; *Visul şi împărăţia*, 1998; *Visul şi literatura*, 1999; *Teologie şi filologie*, 2003; *Literă şi duh*, 2003). Premiul Filialei din Braşov a Uniunii Scriitorilor (1993); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1994).

OPERA: *O privire spre Ioan*, nuvele, Cluj-Napoca, 1983; *Fii binevenit, călătorule*, roman, Cluj-Napoca, 1986; *Ordinul Bunei Speranţe*, roman, Cluj-Napoca, 1989; *Împăratul iubirii*, nuvele, Cluj-Napoca, 1994; *Experienţa lecturii*, eseuri, Braşov, 1997; *Visul şi împărăţia. O teologie a visului*, Cluj-Napoca, 1998; *Visul şi literatura*, Piteşti, 1999 (ed. II, 2002); *Sensuri fundamentale*, eseuri, Piteşti, 2001; *Literatura română veche*, Braşov, 2002; *Literatura română la începutul secolului al XX-lea (1900-1918). Reviste, curente şi direcţii literare*, Braşov, 2002; *Teologie şi filosofie. Andrei Şaguna vs. Ion Heliade Rădulescu*, Piteşti, 2003; *Literă şi duh*, eseuri, Piteşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: S. Duicu, în *Vatra*, nr. 12, 1986; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 10, 1986; E. Simion, în *România literară*, nr. 16, 1989; N. Steinhardt, *Monologul polifonic*, 1991; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 26, 1994; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 7-8, 1994; M. Benţea, *Arhipelagul prozei*, 1995; C. Moraru, *Obsesia credibilităţii*, 1996; idem, în *Viaţa Românească*, nr. 1-2, 2001; Roxana Răcaru, în *România literară*, nr. 47, 2002; M. Anghelescu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 681, 2003. **(A. S.)**

MOCUŢA Gheorghe, n. 5 iunie 1953, com. Curtici, jud. Arad. Poet şi critic literar. Fiul lui Gheorghe Mocuţa şi al Elenei (n. Bulboacă), agricultori. Studii elementare în com. natală; liceul la Arad; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1976). Muncitor necalificat şi funcţionar la

„Romtrans" Curtici (1972-1973); prof. de lb. franceză la Bârlad, Sânmărtin şi Curtici; primar la Curtici (1990-1992); din 1990, redactor la rev. *Arca* din Arad. Colab. la *Orizont*, *Vatra*, *Familia*, *Poesis*, *România literară*, *Luceafărul*, *Tribuna*, *Viaţa Românească* etc. Prezent în antologiile *Streiflicht*, lirică românească contemporană (1994), *Casa Faunului. 40 de poeţi contemporani* (1995), *Drei Dichter aus Rumanien Lyrikantologien* (1999), *O antologie a literaturii arădene de azi* (2000) şi *7 Romanian and 7 British Poets of Today* (2000). Debutează în *Orizont* (1975). Debut editorial cu ciclul de poeme *Câmpia secretă*, în vol. colevtiv *Argonauţii* (1986). A publicat vol. de poezie (*Îngerul ridică lespedea*, 1992; *Zăpada anului unu*, 1994; *Omul de litere/viaţa de hârtie*, 1998; *Mic tratat asupra naufragiului*, 2001; *Pregătiri pentru marea călătorie*, 2002) şi critică literară (*La răspântia scriiturii*, 1996; *Pe aceeaşi arcă*, 2001). Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (1992; 2002).

OPERA: *Câmpia secretă*, în vol. colectiv de poezie *Argonauţii*, Editura Facla, Timişoara, 1986; *Îngerul ridică lespedea*, versuri, Arad, 1992; *Zăpada anului unu*, versuri, Arad, 1994; *La răspântia scriiturii*, critică literară, Arad, 1996; *Omul de litere/viaţa de hârtie*, versuri, Arad, 1998; *Mic tratat asupra naufragiului*, versuri, antologie de autor, postfaţă de V. Gheorghiţă, Botoşani, 2001; *Pe aceeaşi arcă*, critică literară, Arad, 2001; *Pregătiri pentru marea călătorie*, versuri, Arad, 2002.

REFRINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, nr. 36, 1986; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1987; R. Bucur, în *Arca*, nr. 21, 1992; A. Pantea, în *Vatra*, nr. 6, 1993; M. Bârsilă, în *Calende*, nr. 2, 1994; Al. Ruja, *Parte din întreg*, I, 1994; Al. Cistelecan, în *Luceafărul*, nr. 7, 1995; D. Silviu Boerescu, în *Art-Panorama*, 1998; G. Dorian, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1999; Al. Ruja, *Parte din întreg*, II, 1999; Fl. Bănescu, *Muşchetarii Câmpiei de Vest*, 2000; Lucia Cuciureanu, *Palimpsest*, 2000; D. Chioaru, în *Euphorion*, nr. 3, 2001; D. Corbu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 2002; G. Vulturescu, în *Poesis*, nr. 8-9, 2002; I. B. Lefter, în *Observator cultural*, nr. 160, 2003. **(A. S.)**

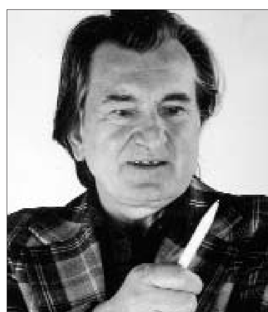

MODOLA Doina, n. 7 ian. 1947, Cluj. Critic de teatru şi teatrolog. Fiica lui Ioan Modola şi a Doinei (n. Giurgiu), avocaţi. Şcoala primară „Bob" (1953-1957), Liceul „Nicolae Bălcescu" (1957-1964) şi Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1965-1969). Corector la Editura Dacia, Cluj (1970-1974), asistentă la Catedra de lb. română pentru străini a Facultăţii de Filologie din Cluj (1974-1981); cercetător ştiinţific la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară (1981-1995). Din 1995, prof. la Academia de Muzică „Gh. Dima" din Cluj, Facultatea de Artă Scenică. Dr. în litere (1981) cu o teză despre *Modalităţi şi forme în dramaturgia românească*. Debutează în 1971 cu cronici teatrale. Colab. cu studii şi art. la *Steaua, Tribuna, Teatrul, România literară, Ramuri, Cronica, Transilvania, Tomis* etc. Semnează ed. din opera lui Adrian Maniu (*Lupii de aramă*, 1975), Barbu Ştefănescu-Delavrancea (*Teatru*), Hortensia Papadat-Bengescu. Prezentă în vol. colective: *Studii de stilistică, poetică şi semiotică* (1980), *Semiotică şi poetică*, I, (1984). Coautoare la manuale de lb. română pentru străini editate de Univ. „Babeş-Bolyai". Debut editorial în 1983 cu vol. *Dramaturgia românească între 1900-1918*, urmat de *Actori pe scena lumii* (1990), *Lucian Blaga şi teatrul. Insurgentul* (1999), *Seducătorul şi umbrele. Gib. I. Mihăescu* (2002), *Lucian Blaga şi teatrul: riscurile avangardei* (2003).

OPERA: *Dramaturgia românească între 1900-1918*. Acumulări, valori, perspective, Cluj-Napoca, 1983; *Actori pe scena lumii,* Cluj-Napoca, 1990; *Lucian Blaga şi teatrul, Insurgentul,* Bucureşti, 1999; *Seducătorul şi umbrele. Gib. I. Mihăescu,* Cluj-Napoca, 2002; *Lucian Blaga şi teatrul: riscurile avangardei,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Popescu, în *România literară*, nr. 4, 1984; V. Dumitrescu, în *Luceafărul*, nr. 8, 1984; E. Onu, în *Transilvania*, nr. 3, 1984; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 14, 1984; I. Istrate, în *Steaua*, nr. 4, 1984; S. Duicu, în

Ramuri, nr. 5, 1984; N. Barbu, în *Cronica*, nr. 20, 1984; M. Ghiţulescu, în *Contemporanul*, nr. 24, 1984; Corina Şuteu, în *Teatrul*, nr. 1, 1985; Carmen Mihalache Popa, în *Ateneu*, nr. 5, 1985; D. Chirilă, în *Familia,* nr. 7, 1990; Elisabeta Pop, *ibidem,* nr. 5, 2001. **(I. Pt.)**

MODORCEA Grid (prenumele la naştere: Mitică-Puiu), n. 9 ian. 1944, Galaţi. Poet, prozator, dramaturg şi eseist. Fiul lui Grigore Modorcea, mecanic pe vapor (originar din Ţara Făgăraşului, satul Grid), şi al Sofiei (n. Puiu), bibliotecară. Şcoala generală (1951-1955) şi Liceul „Vasile Alecsandri" din Galaţi (1956-1960). Studii la Facultatea de Matematică a Institutului Pedagogic din Galaţi (1960-1963), continuate la Facultatea de Matematică a Univ. din Bucureşti (1965-1966); Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale" din capitală (1970-1974). Prof. la Galaţi şi Tecuci (1967-1968); redactor la Casa de filme nr. 3 (1974-1983), apoi la Centrala Româniafilm (1983-1988) şi la Studioul Sahiafilm (1988-1990); redactor la publicaţiile *Eco, Baricada, Expres Magazin* şi *Tineretul liber* (1990-1994); realizator la TVR, redacţia „Viaţa spirituală" (1994-2002); din 2002, redactor principal la Arhiva Naţională de Filme. Dr. în arte al Univ. Naţionale de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti cu teza *Actualitatea ca mijloc de comunicare* (1991). Debutează cu piesa de teatru *Zidul* (*Amfiteatru*, nr. 4, 1970). Debut editorial cu romanul *Derută în paradis* (1978). În continuare a publicat romane (*Paznic la Turnul Babel,* 1981); *Rudele,* 1985; *Lumea fără oglindă,* 1990; *Încotro?,* 1993; *Băieţii de bani gata,* 1992; *Fetele de bani gata,* 1994; *Şobolanii în Italia,* 1995; *Noi băieţi de bani gata,* 1996; *Urmaşii Moromeţilor,* 1998), eseuri (*Perspectivele creaţiei,* 1982; *Magul călător,* 1995; *Chilia sau trăirea nemijlocită,* 1999; *Arta speranţei,* 2000; *Sfânta Treime a poeziei româneşti,* 2003), teatru (*Fără violenţă,* 1992; *Teatrul respiraţiei,* 1996), memorialistică (*Mort după America,* 1999; *Răstignit în America,* 2001; *Mesalina,* 2002) şi interviuri (*Literatură şi cinematograf,* 1986). Premiul rev. Argeş (1987); Premiul Fundaţiei „Evenimentul" (1994).

OPERA: *Derută în paradis*, roman, Bucureşti, 1978; *Paznic la Turnul Babel*, roman, Bucureşti, 1981; *Perspectivele creaţiei*, eseuri, Bucureşti, 1982; *Rudele*, roman, Bucureşti, 1985; *Literatură şi cinematograf. Convorbiri cu D. I. Suchianu*, Bucureşti, 1986; *Lumea fără oglindă,* roman, Bucureşti, 1990; *Fără violenţă,* teatru, Bucureşti, 1992; *Încotro?,* roman, Galaţi, 1993; *Băieţii de bani gata,* roman, Bucureşti, 1993; *Fetele de bani gata,* roman, Bucureşti, 1994; *Actualitatea şi filmul,* eseu, Bucureşti, 1994; *Magul călător sau Speranţa în viaţa şi opera lui Mihai Eminescu,* eseu, Bucureşti, 1995; *Şobolanii în Italia,* roman, Bucureşti, 1995; *Există,* psalmi, Bucureşti, 1996; *Noi băieţi de bani gata,* roman, Bucureşti, 1996; *Teatrul respiraţiei,* 15 piese de teatru, Bucureşti, 1996; *Tinereţe, amor, prostie. Convorbiri necenzurate cu D. I. Suchianu,* Bucureşti, 1997; *În căutarea absolutului,* Bucureşti, 1997; *Istoria gândirii estetice româneşti de film,* Bucureşti, 1997; *Masca lui Eminescu,* teatru, Bucureşti, 1998; *Urmaşii Moromeţilor sau Despre lauda de sine,* roman, Bucureşti, 1998; *Chilia sau trăirea nemijlocită,* eseu, Bucureşti, 1999; *Mort după America sau Despre Înviere,* memorialistică, Bucureşti, 1999; *Arta speranţei,* eseu, Bucureşti, 2000; *Sophia sau Despre înţelepciune,* eseu, Bucureşti, 2000; *Brâncuşi înainte de Brâncuşi,* eseu-album, Bucureşti, 2001; *Răstignit în America sau Despre eroare,* memorialistică, Bucureşti, 2001; *Apocalipsa după Brâncuşi,* eseu-album, Bucureşti, 2001; *Teroriştii din turn sau Despre laşitate,* Bucureşti, 2002; *Mesalina* sau *Despre păcat şi purificare în Ţara Sfântă,* memorialistică, Bucureşti, 2002; *Măştile lui Caragiale,* Bucureşti, 2002; *Sfânta Treime a poeziei româneşti,* eseu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. Kivu, în *Contemporanul*, 17 oct. 1969; C. Stănescu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1974; L. Ulici, în *România literară*, nr. 28, 1978; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Flacăra*, nr. 5, 1979; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 47, 1981; I. Holban, în *Cronica*, nr. 1, 1986; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 2, 1986; T. Caranfil, în *SLAST*, nr. 21, 1987; Monica

Gheţ, în *Tribuna,* nr. 2, 1988; Adriana Iliescu, în *Luceafărul,* nr. 33, 1990; C. Căliman, în *Contemporanul,* nr. 37, 1992; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 40, 1995; C. Cubleşan, în *Tribuna,* nr. 2-3, 1996; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 51-52, 1996/1997; idem, în *Flacăra,* nr. 6, 1997; M. Ghiţulescu, în *Rampa şi ecranul,* nr. 7-9, 1998; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 17, 2000; M. Ghiţulescu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2003. **(N. Mc.)**

MODREANU Cristina (prenumele la naştere: Cristina Genoveva), n. 22 sept. 1974, Buzău. Critic de teatru şi eseistă. Fiica lui George Modreanu, economist şi a Elenei Lucreţia (n. Nicolae), contabilă. Şcoala generală nr. 1 (1985-1989) şi Liceul „B. P. Hasdeu" din Buzău (1989-1993); licenţiată a Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării a Univ. din Bucureşti (1993-1997). Reporter la cotidianul *Azi* (1994-1997); redactor (1997-2000), apoi şef departament cultură la *Adevărul* (din 2001); din 2003, redactor-şef adjunct la *Adevărul literar şi artistic* şi realizator TV pentru TVR Cultural. Colab. la *Rampa, Adevărul literar şi artistic, Dilema, Lettre International, Teatrul azi, Scena* etc. Debutează cu proză în suplimentul cotidianului *Azi* (1992). A publicat vol. *Şah la regizor* (2003).

OPERA: *Şah la regizor,* publicistică teatrală, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Ghiţulescu, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 2003. **(A. S.)**

MOHANU Constantin, n. 21 aug. 1933, satul Bumbuieşti, co. Boişoara, jud. Vâlcea. Istoric literar. Fiul lui Ionel Mohanu-Vălceleanu, învăţător, şi al Marioarei (n. Nasture). Clasele primare în satul natal (1940-1945); Gimnaziul unic „Ţara Loviştei" din Boişoara (1945-1948); umrează Şcoala Pedagogică din Sibiu (1949-1953), apoi Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1953-1958). Redactor la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă (1958-1960); redactor principal la Editura pentru Literatură (1961-1969); redactor coordonator şi şef de redacţie la Editura Minerva (1970-1996; între 1973 şi 1980, detaşat la Direcţia editorială din Consiliul Culturii şi la Centrala editorială). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Jean Bart (Eugeniu Botez). Viaţa şi opera* (1988). Colab. la *Gazeta literară*, *România literară*, *Luceafărul*, *Cronica*, *Manuscriptum*, *Adevărul literar şi artistic* etc. Membru în colegiul de redacţie al rev. *Livres roumains* (1977-1982). A colaborat la vol. *Folclor din Ţara Loviştei* (1970). Debutează în *Luceafărul* (1962). Debut editorial cu vol. *Fântâna dorului. Poezii populare din Ţara Loviştei* (1975). Autor a două studii monografice despre *Victor Eftimiu* (1999) şi *Jean Bart* (2001). Ed. critice din V. Eftimiu (*Opere*, I-XVIII, 1969-1996), I. Slavici (*Opere*, VII-XIV, 1973-1987; *Scrieri*, I-II, 1993; *Opere*, I-IV, 2001-2003), J. Bart (*Scrieri*, I-II, 1974-1979), T. V. Ştefanelli (*Amintiri despre Eminescu*, 1983), I. Ghica (*Scrisori către V. Alecsandri*, 2001). Pref. la scrieri din B. P. Hasdeu, V. Alecsandri, I. Agârbiceanu, V. Voiculescu, Al. Odobescu, P. Ispirescu ş. a. A publicat mai multe antologii şi crestomaţii de critică literară (*Nuvele şi povestiri istorice*, 1972; *Fabule*, 1974; *Ioan Slavici interpretat de…*, 1977; *Râul, ramul…*, 1990; *Bicentenar Anton Pann*, 1996; *Balade populare româneşti. Cântece bătrâneşti*, 1997; *Balade populare româneşti. Mioriţa. Meşterul Manole*, 1998; *Dicţionar de ghicitori*, 2002). Premiul rev. *Manuscriptum* (1982); Premiul Uniunii Scriitorilor (2003).

OPERA: *Obiceiul colindatului în Ţara Loviştei*, studiu etnofolcloric, Bucureşti, 1970 (extras din

Rev. de etnografie şi folclor, nr. 3; 4; 6); *Fântâna dorului. Poezii populare din Ţara Loviştei*, culegere monografică, pref., note, comentarii, glosar şi indici de ~, Bucureşti, 1975; *Victor Eftimiu*, studiu monografic, Bucureşti, 1999; *Jean Bart (Eugeniu Botez). Viaţa şi opera*, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: I. Datcu, în *Orizont*, nr. 9, 1964; Gh. Bulgăr, în *Limbă şi literatură*, vol. IV, 1968; P. Ursache, în *Cronica*, nr. 52, 1975; V. Florea, în *Steaua*, nr. 7, 1976; Gh. Bulgăr, în *Contemporanul*, nr. 16, 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 38, 1978; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 6, 1983; N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 29, 1985; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 170, 1993; D. Mănucă, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 2002; H. Zalis, în *Contemporanul*, nr. 17, 2002; Mariana Ionescu, în *Universul cărţii*, nr. 1-2; 3-4, 2003; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 2003. **(A. S.)**

MOISE Cilibi (supranumele lui Moise Froim, poreclit „Cilibi", de la turcescul „înţelept"), n. 1812, Focşani – m. 31 ian. 1870, Bucureşti. Autor de maxime. De origine modestă, s-a îndeletnicit cu negoţul ambulant, atrăgând muşteriii mai mult prin spiritul său vioi, înţelepciunea bătrânească, bunătatea şi solidaritatea cu cei în necaz, decât prin calităţile de comerciant. Crea oral şi spontan şi, pare-se, neştiind să scrie, îşi dicta maximele direct zeţarului (*Diata lui Cilibiu Moisi vestitul*, 1858; *Viaţa şi proverbele lui Cilibi Moise de la 1859 decembrie 5*, 1859; *Visul de 48 nopţi al lui Cilibi Moise*, 1861; *Anecdote şi poveţe din reflexiele lui Cilibi Moisi*, 1862; *Practica şi culegeri ale lui Cilibi Moise*, 1863; *Practica lui Cilibi Moise*, 1862 (alte ed., 1865; 1866; 1868); *Gândurile a 40 de nopţi ale lui Cilibi Moise*, 1867 etc.). Ele cuprind o filosofie populară balcan-orientală, exprimată sub forma unui umor sfătos, dar adesea destul de înţepător.

OPERA: *Diata lui Cilibiu Moisi vestitul*, Bucureşti, 1858; *Viaţa şi proverbele lui ~ de la 1859 decembrie 5,* Bucureşti, 1859; *Visul de 48 nopţi al lui ~*, Bucureşti, 1861; *Anecdote şi poveţe din reflexiele lui ~, vestitul din Ţara Românească*, Bucureşti, 1862; *Practica lui ~*, Bucureşti, 1862; *Practica şi culegeri ale lui ~*, Bucureşti, 1863 (ed. III, 1864); *Practica lui ~*, Bucureşti, 1865; *Practica lui ~*, Bucureşti, 1866; *Gândurile a 40 de nopţi ale lui ~*, Bucureşti, 1867; *Practica lui ~*, Bucureşti, 1868; *Anul nou 1869. Apropourile lui ~*, Bucureşti, 1869; *Gândurile de 40 de nopţi ale lui ~*, Bucureşti, 1870; *Păcăliturile lui Tilu Buh-Oglindă împreună cu o parte din Testamentul lui ~*, Bucureşti, 1883; *Practica şi apropourile lui ~, vestitul din Ţara Românească*, adunate şi aranjate după materii şi precedate de biografia lui Cilibi Moise de M. Schwarzfeld, Craiova, 1883 (ed. II, 1901; ed. III, Bucureşti, 1936); *Apropouri*, antologie, cuvânt înainte, note şi indice de I. Dianu, Bucureşti, 1982; *Practica şi apropourile lui Cilibi Moise,* ed. şi postfaţa de T. Goldstein, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: M. Gaster, *Literatura populară română*, 1883; ***, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1884; N. Zaharia, *Cilibi Moise ca filosof popular,* 1915; G. Călinescu, *Istoria*...; G. Ivaşcu, *Istoria*...; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 32, 1982; V. Bârlădeanu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 516, 2000. **(G. A.)**

MOISE Ion (prenumele la naştere: Ioan), n. 14 mai 1938, Târgu Mureş. Prozator. Fiul lui Ioan Moise, lăcătuş mecanic, şi al Corneliei (n. Vereş), gestionară. Studii elementare la Fălciu, Răducăneni, Lunca Banului, Huşi, Tătărani (1946-1953); Liceul „Al. Papiu Ilarian" din Târgu Mureş, continuat la Liceul „Petru Maior" din Reghin (1953-1956); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1958-1963); cursuri postuniversitare de ziaristică la Bucureşti (1973-1974). Prof. la Liceul „Bogdan Vodă" din Vişeu de Sus (1963-1971); redactor la ziarul *Ecoul* din Bistriţa (1971-1974; 1975-1982); directorul Şcolii generale din Viişoara (1974-1975); bibliotecar la Bibl. judeţeană Bistriţa (1982-1985); din 1985, din nou redactor la *Ecoul* (*Răsunetul*,

după 1990). Director al Editurii Europress din Bistriţa. A colaborat la *Tribuna*, *Vatra*, *Steaua*, *Transilvania*, *Cronica*, *Familia*, *Luceafărul*, *Viaţa Românească*, *Minerva*, *Mişcarea literară* etc. A editat rev. şcolară *Zimbrul* a Liceului „Bogdan Vodă" din Vişeu de Sus (1968-1971); membru fondator al rev. *Minerva* (1991-1996) şi *Mişcarea literară* (2002-2003) din Bistriţa. Debutează cu schiţa *Soarele*, în *Tribuna* (1968). Debut editorial cu romanul *Orologiul* (1982). Alte două romane: *Numai cu tine, omule* (1990) şi *Ploaia nopţii de iunie* (1999). Premiul „Liviu Reabreanu" acordat de Ministrul Culturii şi Inspectoratul pentru Cultură Bistriţa-Năsăud (2000).

OPERA: *Orologiul*, roman, Cluj-Napoca, 1982; *Numai cu tine, omule*, roman, Cluj-Napoca, 1990; *Ploaia nopţii de iunie*, roman, Bucureşti, 1999; *Dicţionar al viselor*, Târgovişte, 2001 (ed. bilingvă româno-engleză, Bistriţa, 2003).

REFERINŢE CRITICE: I. Pârvu, în *Steaua*, nr. 8, 1982; A. Cosma, *Romanul românesc*, I, 1988; H. Gârbea, în *Luceafărul*, nr. 19, 1990; Ruxandra Vrânceanu, în *România literară*, nr. 25, 1991; ***, în *Minerva*, nr. 18, 1992; V. Ştir, în *Steaua*, nr. 6, 1998; **(A. S.)**

MOLDOVAN Gavril, n. 17 oct. 1941, satul Cociu, com. Şintereag, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet. Fiul lui Pompei Moldovan şi al Ilenei (n. Blaga), ţărani. Studii elementare în satul natal şi la Beclean; liceul la Năsăud (absolvit în 1960); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1971). A urmat Şcoala tehnică de construcţii din Cluj (absolvită în 1962) şi Facultatea de Ziaristică din Bucureşti (1976). În perioada 1967-1971, tehnician la Şantierul II instalaţii din Câmpia Turzii, apoi prof. la Mărişelu şi Iuriul de Câmpie, jud. Cluj. Din 1971, redactor la ziarul *Ecoul* şi *Răsunetul* din Bistriţa. Colab. la *Echinox*, *Tribuna*, *Luceafărul*, *România literară*, *Steaua*, *Transilvania*, *Vatra*, *Poesis*, *Astra* etc. Inclus în *Almanahul „Clujul literar"* (1983), *Antologia de poezie „Alpha"* (1984) şi *Antologia Cenaclului literar „George Coşbuc"* (2001). Debutează în *Tribuna* (1966). Debut editorial în vol. colectiv *Eu port această fiinţă* (1972). A publicat patru culegeri lirice: *Recolta de vise* (1989), *Fapte din trecutul odăii* (1995), *Ceramică de iarnă* (1997) şi *Boeme* (2002). Premiul rev. *Transilvania* (1984); Premiul rev. *Tribuna* (1985).

OPERA: *Eu port această fiinţă*, vol. colectiv de poezie, pref. de Al. Căprariu, Editura Dacia, Cluj, 1972; *Recolta de vise*, versuri, Cluj-Napoca, 1989; *Fapte din trecutul odăii*, versuri, Cluj-Napoca, 1995; *Ceramică de iarnă*, versuri, prezentare de V. Taşcu, Cluj-Napoca, 1997; *Boeme*, versuri, Târgovişte, 2002.

REFERINŢE CRITICE: P. Poantă, în *Steaua*, nr. 10, 1989; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 9, 1989; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 18, 1990; Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 1-2, 1996; O. Nuşfelean, în *Luceafărul*, nr. 36, 1996; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 25, 1999. **(A. S.)**

MOLDOVAN Ioan, n. 20 mart. 1952, Mureşenii de Câmpie, jud. Cluj. Poet. Fiul lui Ioan Moldovan şi al Anei (n. Imbuzan), ţărani. Şcoala primară la Cluj (1959-1967); Liceul „G. Bariţiu" din acelaşi oraş (1967-1971). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (secţia română-latină, 1972-1976). Debut, cu versuri, în rev. *Zorile* a liceului (1969) şi în suplimentul literar *Preludiu* al ziarului *Scânteia tineretului* (1970). În anii studenţiei, redactor şi secretar general de redacţie la rev. *Echinox* (1973-1976). Prof. la Cavnic (1976-1979), Baia Sprie (1979-1980) şi Baia Mare (1980-1989). Din 1989, redactor (redactor-şef din 1990) la rev. *Familia* din Oradea; consilier la Inspectoratul pentru Cultură al jud. Bihor (1997-2000); din 1997, lector la Univ. din Oradea. Debut editorial cu vol. *Viaţa fără nume* (1980), căruia i-au urmat *Exerciţii de transparenţă* (1983), *Insomnii lângă munţi* (1989), *Arta răbdării* (1993), *Avantajele insomniei* (1997), *Tratat de oboseală* (1999), *O uitare de texte* (1999) şi *Interioarele nebune* (2002). Premiul C. C.

al U. T. C. pentru vol. *Exerciţii de transparenţă* (1983); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Arta răbdării* (1993); Premiul rev. *Poesis* şi al rev. *Unu* (1997).

OPERA: *Viaţa fără nume*, cu o pref. de I. Pop, Cluj-Napoca, 1980; *Exerciţii de transparenţă*, Bucureşti, 1983; *Insomnii lângă munţi*, Bucureşti, 1989; *Arta răbdării,* versuri, Cluj-Napoca, 1993; *Avantajele insomniei,* antologie de autor, Timişoara, 1997; *Tratat de oboseală,* versuri, Cluj-Napoca, 1999; *O uitare de texte,* antologie de autor, Botoşani, 1999; *Interioarele nebune,* versuri, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 1, 1981; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 8, 1981; I. Cristofor, în *Steaua*, nr. 4, 1981; I. Milea, în *Echinox*, nr. 1-2-3, 1981; Fl. Mugur, în *Steaua*, nr. 8, 1981; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 7, 1981; R. G. Ţeposu, în *Echinox*, nr. 4-5, 1981; L. Ulici, în *România literară*, nr. 4, 1981; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 7, 1984; M. Lazăr, în *Astra*, nr. 10, 1984; (D. C.) Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 7, 1984; Grete Tartler, *Melopoetica*, 1984; Cr. Livescu, în *Familia*, nr. 8, 1987; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 1, 1987; Al. Cistelecan, în *Vatra,* nr. 2, 1990; M. Mihăieş, în *Orizont,* nr. 5, 1990; E. Simion, în *România literară,* nr. 9, 1990; Şt. Borbély, în *Apostrof,* nr. 8-9, 1994; I. Mureşan, în *Tribuna,* nr. 49, 1994; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul,* nr. 9, 1994; idem, în *România literară,* nr. 8, 1998; Al. Cistelecan, în *Cuvântul,* nr. 6, 1999; A. Pantea, în *Discobolul,* nr. 30-31, 2000; A. Bodiu, în *Observator cultural,* nr. 122, 2002; Irina Petraş, în *Apostrof,* nr. 7-8, 2002; (M. A.) Diaconu, în *Ziua literară,* nr. 35, 2003; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 31, 2003. **(I. P.)**

MOLDOVAN Silvestru, n. 1861, com. Agârbiciu, jud. Cluj – m. 31 mai 1915, Sibiu. Folclorist. Fiul lui Simion Pop Moldovan şi al Mariei (n. ?). Studii gimnaziale la Cluj şi Braşov. Facultatea de Filosofie din Cluj şi Viena absolvită în 1884. Între 1885 şi 1887, prof. de geografie, istorie şi lb. maghiară, apoi publicist şi redactor la *Tribuna, Foaia poporului, Telegraful român*, editând el însuşi *Femeia şi familia* (1893) şi *Rândunica* (1894-1895); în 1911 a fost director al *Gazetei Transilvaniei*.

OPERA: *Păcală şi Tândală*, anecdotă, Sibiu, 1894 (ed. II, 1896; ed. V, 1912; ed. VI, 1918; ed. VII, 1928); *Fiica a nouă mame*, poveste, Sibiu, 1885 (ed. III, Sighişoara, 1896); *Îndărătnicul*, poveste, Sibiu, 1885 (ed. II, 1906); *Lumea proştilor*, poveste, Sibiu, 1886 (ed. III, 1913); *Istoria Ungariei în legătură cu istoria universală pentru şcoalele poporale*, Braşov, 1887; *Micul prietin al copiilor adecă Carte pentru învăţarea scrierii şi cetirii*, Sibiu, 1892 (ed. II, 1893); *Ţara noastră. Descrierea părţilor Ardealului de la Murăş spre miazăzi şi valea Murăşului*, Sibiu, 1894; *Povestea lui Ignat*, Sibiu, 1885 (ed. II, 1886; ed. III, 1904); *Zarandul şi Munţii Apuseni ai Transilvaniei*, Sibiu, 1898; *În Panteon. Mormintele marilor noştri bărbaţi de la 1848-1849*, Sibiu, 1901 (ed. II, *amplificată cu trei adaosuri: Negri, Dr. Raţiu şi Măcelaru*, Cluj, 1923; ed. III, 1929); *Din vitejii poporului românesc: Nichita Balica. Povestire istorică*, Sibiu, 1905 (ed. II, 1905); *Punga cu noroc şi căciula fermecată*. Poveste orientală prelucrată, Sibiu, 1905; *Din trecutul omenirii: Ulisse regele din Ithaca. Povestire istorică*, Sibiu, 1895; *Edip nenorocitul rege din Teba şi alte întâmplări din vechime*. Povestiri istorice, Sibiu, 1906; *Şir nesfârşit. Un mic capitol din viaţa foilor române din Ungaria*, Sibiu, 1906; *An împărat şi fetele lui. Alegorie populară*, Sibiu, 1907; *Anecdote şi poveşti*, Sibiu, 1907; *Poveşti*, Sibiu, 1908 (ed. II, 1923); *Noi – şi ceilalţi români*. *Articoli reproduşi din Foaia Poporului*, Sibiu, 1909; *Momente noui din revoluţiunea lui Horea*, Braşov, 1911; *Ardealul*. I. *Ţinuturile de pe Olt*, II. *Ţinuturile de pe lângă Murăş*, Braşov, 1911-1912 (ed. II în *Ţara noastră*, 1913); *Dicţionarul numirilor de localităţi cu popolaţiune română din Ungaria, compus la încredinţarea Asociaţiunei pentru Literatură Română şi Cultura Poporului Român de Silvestru Moldovan şi Nicolau Togan*, Sibiu, 1908 (ed. II, Bucureşti, 1915; ed. II [recte III] Sibiu, 1919).

REFERINŢE CRITICE: A. Bârseanu, *Istoria şcoalelor centrale române gr. -or. din Braşov*, 1902; S. Moldovan, în *Almanahul scriitorilor de la noi*, 1913; (V. C.) Osvadă, în *Almanahul Presei Române*, 1926; Petrea Dascălu (I. Agârbiceanu), în *Luceafărul*, nr. 2, 1935; I. Breazu, *Literatura Transilvaniei*, 1944. **(M. G.)**

MOLDOVANU Corneliu (pseud. lui Corneliu Vasiliu), n. 15 aug. 1883, Bârlad – m. 2 sept. 1952, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Dumitrache, Vasiliu, negustor, şi al Ruxandrei (n. Răşcanu). Cursul primar la Bârlad, apoi „Liceul Internat" din Iaşi (absolvit în 1902). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1904). Din 1904, secretar al Conservatorului de Muzică şi Artă Dramatică, iar din 1911, conf. univ. Împreună cu M. Sadoveanu, O. Goga, M. Sorbul, B. Şt. Delavrancea, I. Minulescu ş. a. scoate ziarul *Românul*, la Iaşi (1917). Membru fondator al Soc. Scriitorilor Români (1 sept. 1909), al cărei preşedinte a fost (1921-1923 şi 1933-1935). Director al Teatrului Naţional din Bucureşti şi director general al teatrelor (1924-1926; 1927-1928). Debutează în *Epoca literară* şi *Floare albastră* (1899). Debut editorial cu vol. *Flăcări* (1907). Colab. la *Epoca literară, Evenimentul literar, Revista modernă, Artă şi literatură română, Noua revistă română, Convorbiri critice, Rampa, Flacăra, Universul, Sămănătorul, Luceafărul* etc. Vol. de poezii (*Flăcări*, 1907; *Cetatea Soarelui şi alte poeme*, 1910; *Poezii*, 1924) şi proză (*Neguţătorul de arome*, 1916; *Povestiri*, 1921). Autor al romanului *Purgatoriul*, I-II (1922). Trad. din Maupassant, Corneille. Tributar opticii sămănătoriste, **M.** are o activitate diversă, susţinută şi de o cultură notabilă. Ordinul Naţional al Legiunii de onoare a Franţei (1927); Premiul Naţional de poezie (1933).

OPERA: *Flăcări*, poezii, Bucureşti, 1907 (ed. II, 1910); *Cântarea cântărilor*. Prelucrare în versuri după *Biblie*, Bucureşti, 1908; *Poezii*, Bucureşti, 1908; *Cetatea Soarelui şi alte poeme*, Bucureşti, 1910; *O privire asupra artei dramatice*, Bucureşti, 1912; *Venus şi Gioconda*, însemnări şi fantezii, Bucureşti, 1912; *Fluturii*, comedie în versuri, Bucureşti, 1914; *Neguţătorul de arome*. Povestiri trăite şi închipuite, Bucureşti, 1916 (ed. IV, 1938); *Pe-aicea nu se trece*. Poem eroic într-un act în versuri, în colab. cu M. Dem. Rădulescu, Iaşi, 1917 (ed. II, 1918); *Majestatea morţii*, Bucureşti, 1918; *Sărbătoarea pâinei*, Bucureşti, 1918; *Autori şi actori*, Bucureşti, 1920; *Povestiri*, Bucureşti, 1921; *Povestea vistierului Statori şi alte povestiri*, Bucureşti, 1921; *Căderea Rinului*, Bucureşti, 1921; *Purgatoriul*, I-II, roman, Bucureşti, 1922 (ed. V, 1942); *Poezii*, Bucureşti, 1924; *Poezii*, pref. şi antologie de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1966; *Corneliu Moldovanu în corespondenţă,* ed. note şi indici de Julieta Moldovanu, Bucureşti, 1982; *Purgatoriul*, roman, ed. îngrijită de Julieta Moldovanu, pref. de D. Micu, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni*..., I; M. Dragomirescu, *Istoria literaturii române în secolul XX*, 1934; N. Iorga, *Ist. lit. cont*., II; E. Lovinescu, *Istoria*..., III; IV; B. Munteano, *Panorama*...; D. Murăraşu, *Istoria literaturii române*, 1940; G. Călinescu, *Istoria*...; C. Ciopraga, *Literatura*...; Z. Ornea, *Sămănătorismul*, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., I, II; I. Rotaru, *O istorie*..., II; N. Barbu, *Momente din istoria teatrului românesc*, 1977; *Corneliu Moldovanu în corespondenţă*, ed. îngrijită, note şi indici de Julieta Moldovanu, 1982; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., II. **(M. L.)**

MOLDOVEANU Ion, n. 10 ian. 1913, com. Lechinţa, jud. Bistriţa-Năsăud – m. 17 mai 1939, com. Săvădisla, jud. Cluj. Poet. Fiul lui Gheorghe Moldovan, agricultor, şi al Susanei (n. Jucan). A absolvit Şcoala Normală de Învăţători din Cluj. Debutează în 1933, în rev. *Hyperion*. Colab. la *Hyperion, Freamătul şcoalei, Vatra, Eu şi Europa, Lanuri, Gând românesc, Symposion, Naţiunea română*. Prezent în *Antologia învăţătorilor în literatură*, întocmită de B. Jordan (1938), şi în antologia *Poeţi tineri ardeleni* de E. Giurgiuca (1940). Autor al unui singur vol. de versuri, *Sbor peste ape* (1939).

OPERA: *Sbor peste ape*, Cluj, 1939; *Sbor peste ape*, ed. îngrijită de D. Danciu, pref. de V. Fanache, Cluj, 1970.

REFERINŢE CRITICE: Fl. Manolescu, în *România literară*, nr. 24, 1970; Al. Piru, *Varia*, 1972. **(E. D.)**

MOLNAR-PIUARIU Ioan, n. 1749, com. Sad, jud. Sibiu – m. 16 mart. 1815, Sibiu. Filolog şi traducător. Fiul vestitului Popa Tunsu, luptător pentru drepturile politice şi religioase ale românilor transilvăneni, şi al Patrasiei (fiica unor Ioan şi Dobra). **M. -P.** a fost un mare medic oculist, promotor al dezvoltării învăţământului românesc, autor de studii economice şi manuale de retorică: un iluminist cu preocupări multilaterale. Studii la şcoala „grecească" şi la liceul german din Sibiu, apoi practicant-medic la Jupalnic (Banat). Obţine diploma academică de magistru în oculistică la Univ. din Viena (24 oct. 1774); studii de perfecţionare în chirurgie la Viena (1778). Medic al săracilor la Sibiu, protomedicus al Marelui Prinţipat al Ardealului (1777), medic al minerilor din Zlatna, Ocna Sibiului şi Dej. Se bucură de o faimă europeană ca oculist-chirurg şi dă consultaţii sau operează la Viena, în Bucovina, la Iaşi şi Bucureşti. E, de la înfiinţare, prof. al Şcolii de Chirurgie şi Medicină din Cluj, autor al primei lucrări de medicină publicate în româneşte, iniţiator al celui dintâi proiect românesc pentru editarea unei gazete în lb. naţională (*Foaie românească pentru sătean*, 1789), al primei soc. academice româneşti (Soc. Filosoficească din Marele Prinţipat al Ardealului, 1795-1915). A făcut memorii în favoarea şcolilor, pentru dezvoltarea reţelei sanitare şi înfiinţarea de manufacturi, a contribuit la editarea *Supplex*-ului (1791) şi a unor cărţi religioase (minee, strajnice), a înfiinţat, la Sad, o fabrică de postav, a încercat o mediere a păcii cu răsculaţii lui Horia, Cloşca şi Crişan. A fost înnobilat, la 1792, cu predicatul „de Müllersheim", bucurându-se de o mare consideraţie în epocă. A tradus lucrări de medicină (obstretrică, ginecologie, pentru tratarea sifilisului), de istorie (*Istoria universală* a lui Millot), de apicultură (*Economia stupilor*), a redactat dicţionare (*Vocabularul nemţesc şi românesc*), gramatici (*Deutsch-Walachische Sprachlehre*) şi o retorică celebră (1798), fiind în toate domeniile pe care le-a abordat un excelent precursor.

OPERA: *Ode Entru pomenirea Muterei tsei dja pururja a Augusztei Marjej Theresjej*, Sibiu, 1781; *Economia stupilor acum întâi izvodită şi dată de Ioan Molnar doftorul de ochi în marele Principat al Ardealului*, Viena, 1785; *Deutsch-Wallachische Sprachlehre*, Sibiu, 1788 (ed. II, 1810; ed. III, 1823); *Paraenesis ad auditores chyrurgiae in Lyceo Regio Academico Claudiopolitano...*, Sibiu, 1793; *Înştiinţarea Societăţii Filosofeşti din Ardeal*, Sibiu, 1795; *Începuturi temeinice ale istorii de obşte. Istorii vechi*, Sibiu, 1798; *Retorică adecă învăţătura şi întocmirea frumoasei cuvântări*, Buda, 1798 (ed. îngrijită şi pref. de Aurel Sasu, Cluj-Napoca, 1976); *Istorie universală adecă de obşte, care cuprinde în sine întâmplările veacurilor vechi, întocmite prin signor Millot commembrul Academiei frânceşti din Lyon. Iară acuma întâia dată tălmăcită în limba românească*, t. I, Buda, 1800; *Povăţuire cu praxis către sporirea stupilor*, Sibiu, 1808; *Wörterbuchlein Deutsch und Wallachisches*, Sibiu, 1822; *Elementa Grammaticae latinae*, Sibiu, 1822.

REFERINŢE CRITICE: T. Cipariu, *Principia de limbă şi scriptură*, 1858; N. Iorga, *Istoria...*, II; I. Lupaş, *Doctorul Ioan Piuariu-Molnar. Viaţa şi opera lui*, 1939; Pavel Berariu, *Ioan Piuariu Molnar*, 1939; Al. Neamţu, în vol. *Istoria medicinei. Studii şi cercetări*, 1957; V. L. Bologa şi S. Izsáck, *Fapte şi oameni din trecutul medicinei în patria noastră*, 1962; N. A. Ursu, *Formarea terminologiei ştiinţifice româneşti*, 1962; A. Niculescu, *Şcoala ardeleană şi limba română*, 1971; A. Sasu, *Retorica literară românească*, 1976; Mircea Popa, *Ioan Molnar Piuariu*, 1976; ***, *Retorică românească*, 1980. **(M. Pp.)**

MONCIU-SUDINSKI Alexandru, n. 13 iul. 1944, Turnu Măgurele. Prozator şi reporter. După terminarea studiilor liceale, este pedagog la o şcoală profesională din Dragalina (1962-1963), apoi student la Facultatea de Filologie (lb. slave) a Univ. din Bucureşti (1963-1964); pedagog la Piatra Albă (1964-1965). Licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1972). Lucrează ca redactor la rev. *Argeş* (1973-1974). Debutează în presă în 1964. În 1971, îi apare vol. de schiţe şi povestiri *Rebarbor* (scos din librării), urmat de două vol. de reportaje şi interviuri, *Caracter* (1973) şi *Biografii comune* (1974). S-a expatriat în Suedia.

OPERA: *Rebarbor*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1971; *Caractere*, povestiri, Bucureşti,

1973; *Biografii comune*, reportaje, Bucureşti, 1974.

REFERINŢE CRITICE: A. I. Brumaru, în *Tribuna*, nr. 29, 1974; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 5, 1974; E. Simion, *ibidem*, nr. 40, 1974; L. Ulici, în *România literară*, nr. 3, 1974; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 32, 1974; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1975; Al. Ivasiuc, în *România literară*, nr. 24, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1975; D. Săraru, în *Săptămâna*, nr. 276, 1976; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; Monica Lovinescu, *Unde scurte,* IV, 1994; V. Ierunca, *Semnul mirării,* 1995; C. Stănescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 684, 2003; I. Manolescu, în *Observator cultural,* nr. 182, 2003; idem, în *România literară,* nr. 27, 2003; Al. George, în *Luceafărul,* nr. 31, 2003. **(I. Pt.)**

MONDA Virgiliu (pseud. lui Zeilic Moscovici), n. 23 dec. 1898, Ploieşti – m. 2 mai 1991, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Zeilic Moscovici, pictor, şi al Ghizelei (n. Braunstein). Şcoala primară la Ploieşti. Liceul la Bucureşti (absolvit în 1916); Facultatea de Medicină din Bucureşti (doctorat în 1924). Studii de specializare la Paris (1925), călătorii de studii artistice în mai multe ţări europene (1919-1936). Practică medicina la Bucureşti. Între 1949 şi 1966, medic al Uniunii Scriitorilor şi al Policlinicii Institutului de Artă din capitală. Debut cu poezii în *Literatorul* (1918). Colaborări la *Literatorul, Sburătorul, Adevărul literar şi artistic, Vremea, Azi, Gazeta literară, România literară, Luceafărul* ş. a. Debut editorial cu vol. de versuri *Fântânile luminii* (1923). A publicat, în continuare, nuvele (*Femeia şi maimuţa*, 1970) şi romane (*Testamentul domnişoarei Brebu*, 1933; *Urechea lui Dionys*, 1934; *Trubendal*, 1946; *Serile oraşului*, 1948; *Tinereţea unui artist*, 1966; *Statuia*, 1969; *Via şi rodul*, 1971; *Corabia pe uscat*, 1971; *La nord de Nerej*, 1975). Autor al unui vol. de memorii, *Viaţă şi vis* (1986).

OPERA: *Fântânile luminii*, versuri, Bucureşti, 1923; *Testamentul domnişoarei Brebu*, roman, Bucureşti, 1933; *Urechea lui Dionys*, roman, Bucureşti, 1934; *Hora paiaţelor*, roman, Bucureşti, 1935; *Trubendal*, roman, Bucureşti, 1946 (alte ed. : 1968; ed. nevarietur, cu o postfaţă a autorului, 1972); *Serile oraşului*, roman, Bucureşti, 1948; *Tinereţea unui artist*, roman, Bucureşti, 1966; *Statuia*, roman, Bucureşti, 1969; *Femeia şi maimuţa*, nuvele, Bucureşti, 1970; *Via şi rodul*, roman, Bucureşti, 1971; *Corabia pe uscat*, roman, Bucureşti, 1971; *La nord de Nerej*, roman, Bucureşti, 1975; *Viaţă şi vis.* Memoriile unui scriitor, Bucureşti, 1986; *Aurul,* povestiri, Bucureşti, 1991.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*. *1900–1937,* 1937; G. Călinescu, *Istoria*...; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., I; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 47, 1986; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., II; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 34, 2001; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 2, 2002. **(A. C.)**

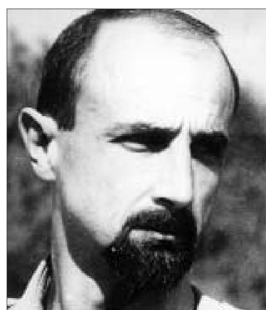

MORAR Ioan T., n. 3 apr. 1956, Şeitin, jud. Arad. Poet. Fiul lui Teodor Morar şi al Mariei (n. ?). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1981). Redactor la *Academia Caţavencu*. Debutează în *Orizont* (1976). Colab. la *România literară, Viaţa Românească, Amfiteatru, Steaua, Convorbiri literare* etc. Prezent în antologia *Nouă poeţi* (1984). Debut editorial cu vol. de versuri *Îmblânzitorul de metafore* (1981). Premiul Uniunii Scriitorilor (1984); Premiul rev. *Orizont* (1985).

OPERA: *Îmblânzitorul de metafore,* versuri, Timişoara, 1981; *Vară indiană,* versuri, Bucureşti, 1984; *Fumul şi spada,* versuri, Bucureşti, 1989; *Şovăiala*, versuri, Bucureşti, 1999; *Neruşinarea*, versuri, Timişoara, 2002. Traduceri: I. -M. Rouart, *Cei care au ales noaptea,* în colab., Timişoara, 1992.

REFERINŢE CRITICE: I. B. Lefter, în *Contemporanul*, nr. 25, 1982; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 11, 1982; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 5, 1985; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 5, 1985; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 43, 1987; R. Munteanu, în

Flacăra, nr. 46, 1989; E. Simion, în *România literară,* nr. 42, 1989; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 5, 1990; G. Dorian, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 2000; T. Urian, în *România literară,* nr. 16, 2003. **(A. S.)**

MORARIU Modest, n. 11 aug. 1929, Cernăuţi – m. 15 apr. 1988, Bucureşti. Poet, eseist, prozator şi traducător. Fiul lui Alexandru Morariu, prof., şi al Teofilei (n. Simota). Descinde dintr-o veche familie de intelectuali bucovineni, printre care se numără mitropolitul Silvestru (al Bucovinei şi al Dalmaţiei), fiul acestuia, Vasile Morariu, coleg şi prieten cu Eminescu la Viena, apoi Constantin Morariu, Leca Morariu etc. Studii medii începute la Liceul Militar „Ştefan cel Mare” din Cernăuţi, continuate la diverse licee civile din Slatina, Deva, Petroşani, ultimul an în particular. Concomitent cu ultimul an de liceu şi un an după aceea, lucrează ca reporter la ziarul judeţean *Steagul roşu* din Petroşani. A absolvit Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia lb. şi literatura franceză (1954). Debutul în rev. *Steaua* (1958). A mai colaborat la numeroase publicaţii din ţară şi străine: *Tribuna, România literară, Luceafărul, Secolul 20, Orizont, Ateneu, Literatur und Kritik şi Podium* (ambele din Austria), *Koraci* (Iugoslavia) ş. a. Din 1959, după un stagiu de redactor la publicaţia *La Roumanie Nouvelle* şi altul de corector la *Gazeta literară*, începe să lucreze ca redactor la Editura Meridiane, al cărei redactor-şef devine din 1969. Este prezent cu poezii în antologii străine (în engleză, franceză, greacă); versurile şi le-a adunat în vol. *Povestire cu fantome* (1968), *Spectacol de pantomimă* (1971), *Ovăzul sălbatic* (1974). Un vol. antologic, cuprinzând şi poeme inedite, este *Naşterea nostalgiei* (1984), apărut în col. „Hyperion”. Eseurile au ca pretext pictura (premiul de critică al Uniunii Artiştilor Plastici pe anul 1975, cu *Rousseau le Douanier*) sau dezvoltă însemnări de lectură pe marginea operelor traduse (despre Stendhal, Marcel Brion, Camus, Malraux etc.). Vol. de eseuri: *Între relativ şi absolut* (1979) şi *Itinerarii* (1987). A scos un vol. de schiţe ironic suprarealiste, împreună cu Ruxandra Berindei, *Casa dintre portolaci* (1976), apoi romanul *Întoarcerea lui Ulise* (1982) – premiul pentru proză al Uniunii Scriitorilor. Mai vastă e opera de traducător, cu predilecţie din franceză; premiul pentru trad. al Uniunii Scriitorilor pe 1977, pentru *Capul de obsidian* de André Malraux. A publicat prima trad. în româneşte din textele lui Cioran scrise în exil: *Eseuri* (1988), o selecţie.

OPERA: *Ion Gheorghiu*, Bucureşti, 1966; *Povestire cu fantome*, Bucureşti, 1968; *Spectacol de pantomimă*, Bucureşti, 1971; *Ovăzul sălbatic*, Bucureşti, 1974; *Florin Pucă*, Bucureşti, 1974; *Rousseau le Douanier*, Bucureşti, 1975 (ed. II, 1979); *Goya – capricii*, Bucureşti, 1975; *Casa dintre portolaci* (în colab. cu Ruxandra Berindei), Bucureşti, 1976; *Între relativ şi absolut*, Bucureşti, 1979; *Toulouse-Lautrec*, Bucureşti, 1980; *Întoarcerea lui Ulise*, Bucureşti, 1982 (ed. II, 1990); *Gheorghe I. Anghel*, Bucureşti, 1984; *Naşterea nostalgiei*, Bucureşti, 1984; *Antoine Watteau*, Bucureşti, 1985; *Itinerarii*, Bucureşti, 1987; *Eseuri,* pref. de M. Petrişor, Bucureşti, 1992; *Poezii,* pref. şi antologie de M. Petrişor, Bucureşti, 1998. Traduceri: Jules Renard, *Morcoveaţă*, trad. de ~, Bucureşti, 1958 (alte ed., 2000; 2002); Albert Ayguesparse, *Culorile adevărului*, trad. de ~, Bucureşti, 1964; Stendhal, *Viaţa lui Henri Brularad – Amintiri egotiste*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1965; J. L. Barrault, *Sunt un om de teatru*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1966; Henri Lhote, *Frescele din Tsilli*, trad. de ~, Bucureşti, 1966; Julien Green, *Leviatan*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1966; Jules Renard, *Parazitul*, trad. de ~, Bucureşti, 1968; Eugen Fromantin, *Maeştri de odinioară*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1969; Stendhal, *Jurnal*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1971; Albert Camus, *Caiete*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1971; Marcel Brion, *Arta fantastică*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1971; Marcel Brion, *Pictura romantică*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1972; Jean Grenier, *Arta şi problemele ei*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1974; Stendhal, *Scrisori către Pauline*, trad. de ~, Bucureşti, 1975; Stendhal, *Memoriile unui turist*, I-III, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1976-1978; Albert Camus, *Eseuri*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1976; André Malraux, *Capul de obsidian,* trad. de ~, Bucureşti, 1977; Jules Renard, *Jurnal* (1887-1910), selecţie antologică, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1979; André Malraux, *Omul precar şi literatura*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1980;

Julien Green, *Jurnal*, trad. de ~, Bucureşti, 1982; Jean Delumeau, *Frica în Occident (Secolele XIV-XVIII). O cetate asediată*, trad., postfaţă şi note de ~, Bucureşti, 1986 (ed. II, 1996); E. M. Cioran, *Eseuri*, antologie, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1988; A. Camus, *Faţa şi reversul. Nunta. Mitul lui Sisif. Omul revoltat*, în colab., Bucureşti, 1994 (ed. II, 2002); A. Malraux, *Ispita Occidentului*, în colab. cu D. Ţepeneag, Bucureşti, 1998.

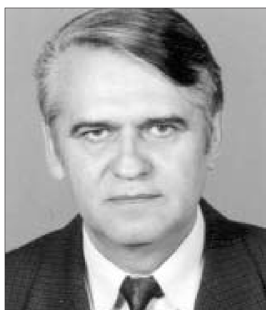
REFERINŢE CRITICE: I. Caraion, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1968; D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 17, 1968; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 7, 1968; I. Constantin, în *România literară*, nr. 6, 1971; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 3, 1971; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 20, 1971; D. Tudoran, în *Luceafărul*, nr. 27, 1974; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 44, 1974; V. Cristea, în *România literară*, nr. 6, 1976; T. Octavian, în *România literară*, nr. 16, 1976; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, 1977; V. Ciucă, în *Contemporanul*, nr. 42, 1979; M. Coman, în *Luceafărul*, nr. 40, 1979; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 42, 1979; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 11, 1979; M. Andreescu, în *Ramuri*, nr. 12, 1979; H. Cândroveanu, *Poeţi şi poezie*, 1980; A. D. Rachieru, în *Luceafărul*, nr. 52, 1982; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 12, 1982; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 9, 1982; P. Marcea, în *Contemporanul*, nr. 45, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1982; M. Petrişor, în *Familia*, nr. 3, 1983; idem, în *Luceafărul*, nr. 42, 1984; Cornel Moraru, *Textul şi realitatea,* 1984; V. Râpeanu, în *Secolul 20,* nr. 328-330, 1988; I. Simuţ, în *România literară,* nr. 37, 1990; P. Stoica, în *Manuscriptum,* nr. 1-4, 1993. **(C. M.)**

MORARU Christian, n. 12 sept. 1960, Bucureşti. Eseist şi critic literar. Fiul lui Spiru Moraru, inginer, şi al Silviei (n. Moţatu), educatoare. Absolvent al Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (1984). În anii studenţiei a participat la Cenaclul „Universitas”, condus de Mircea Martin. Lector la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti (1990-1993). În 1994 se stabileşte în Statele Unite. Masterat în literatură comparată (1995) şi engleză (1996) la Indiana University, Bloomington (Statele Unite). Dr. în engleză şi literatură comparată al aceleiaşi Univ. (1998). Assistant professor de literatură americană şi teorie literară, Departamentul de engleză, la University of North Carolina, Greensboro. Bursier al Institutului „Goethe” din Germania (1989), al Fundaţiei pentru Întrajutorare Intelectuală Europeană (1990) şi bursier Humboldt, la Univ. din Heidelberg, Germania (1992-1993). Debutează în rev. *Amfiteatru* (1983), cu un eseu despre Dinu Flămând. Colab. la *România literară, Caiete critice, Amfiteatru, Dialog, Transilvania, Ateneu, Contrapunct, Euphorion, Cahiers roumains d'études littéraires*, iar după stabilirea în Statele Unite la *The Comparatist, Journal of Narrative Technique, Studies in the Novel, Canadian Review of Comparative Literature* etc. Colaborează la rev. *Simploké*, University of Illinois, Chicago (nr. 1-2, 1997) cu studiul *Escaping Monstrosity: On Desfiguring and Refiguring Europe* (în colab. cu Jeffrey R. Di Leo) şi comentariul critic *International Postmodernism: Global Mode and Local Modes,* la vol. *International Postmodernism. Theory and Practice* (editori Hans Bertens şi Dowe Fokkema, Amsterdam/Philadelphia, 1996). Un capitol din *Poetica reflectării* a apărut în vol. colectiv *The Play of the Self* (1994). A publicat ed. din opera lui Lucian Blaga (*Poezii*, 1986), Nichita Stănescu (*Poezii*, 1988) şi Henriette Yvonne Stahl (*Fratele meu, omul*, 1989). Debut editorial cu vol. *Ceremonia textului* (1985), urmat de *Proza lui Alexandru Ivasiuc. Anatomia imaginii* (1988), *Poetica reflectării. Încercare în arheologia mimezei* (1990) şi *Rewriting: Postmodern Narrative and Cultural Critique in the Age of and Cultural Critique in the Age of Cloning* (2001). Este editor asociat al rev. *Simploké*. Membru în mai multe asoc. şi organizaţii profesionale: Modern Language Association, American Studies Association, American Comparative Literature Association, International Association of Philosophy and Literature, Southern Comparative Literature Association, International Nabokov Society, The Society of Utopia Studies etc. Vol. tipărite în ţară sunt semnate Cristian Moraru.

OPERA: *Ceremonia textului. Poeţi români din secolul XX,* Bucureşti, 1985; *Proza lui Alexandru Ivasiuc. Anatomia imaginii,* Bucureşti, 1988; *Poetica reflectării. Încercare în arheologia mimezei,* Bucureşti, 1990; *Rewriting: Postmodern Narrative and Cultural Critique in the Age of Cloning,* Albany, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Al. Călinescu, în *Cronica,* nr. 36, 1985; Dan C. Mihăilescu, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1985; Vasile Popovici, în *Orizont*, nr. 41, 1985; Ion Pop, în *Steaua*, nr. 11, 1985; Marian Papahagi, în *Tribuna*, nr. 27, 1986; Al. Piru, în *Flacăra,* nr. 6, 1986; I. B. Lefter, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1989; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 16, 1989; Mircea Mihăieş, în *Orizont*, nr. 14, 1989; Vasile Popovici, în *Familia*, nr. 3, 1989; I. Holban, în *Cronica,* nr. 30, 1990; Fl. Mihăilescu, în *Steaua,* nr. 10, 1991; Marian Papahagi, *Fragmente despre critică*, 1994; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

MORARU Cornel, n. 24 oct. 1943, satul Schit, com. Pietrari, jud. Vâlcea. Critic şi istoric literar. Fiul lui Tudor Moraru, agricultor, şi al Iulianei (n. Nistor). Şcoala elementară din Pietrari (1950-1957); Liceul „Alexandru Lahovari" din Râmnicu Vâlcea (1957-1961). Licenţiat al Facultăţii de Litere (1961-1966) şi al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1967-1974). Prof. la Liceul „Radu Negru" din Făgăraş (1966-1979); redactor (din 1979) şi redactor-şef (din 1983) al rev. *Vatra* din Târgu Mureş. Între 1993 şi 2001, consilier al Inspectoratului pentru Cultură al jud. Mureş; lector, apoi conf. univ. la Univ. „Transilvania" din Braşov (1992-2000). Din 2000, conf. univ. la Univ. „Petru Maior" din Târgu Mureş. Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Convergenţe metafizice în opera lui Lucian Blaga* (1999). Bursier al Institutului „Ezio Aletti" din roma (1995). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români* (I-IV, 1995-2002) şi la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001). Publică (în colab.) vol. *Un destin istoric: Biserica Română Unită* (2001). A debutat în *Vatra* (1972), colaborând apoi statornic şi la *Flacăra, Viaţa Românească, Luceafărul, Contemporanul*. Între 1974 şi 1979 a fost cronicarul literar al rev. *Flacăra*, iar după aceea al rev. *Vatra*. Debut editorial cu *Semnele realului* (1981), urmat, în 1984, de *Textul şi realitatea*, *Obsesia credibilităţii* (1996) şi două eseuri monografice (*Constantin Noica,* 2000; *Titu Maiorescu,* 2003). Un spartan al comentariului, **M.** pune rigoarea în slujba lecturii participative, ridicând foiletonul la demnitatea sintezei şi deducând „unicităţi" printr-o analiză calmă şi acută. Premiul Filialei din Târgu Mureş a Uniunii Scriitorilor (1985; 1996; 2000); Premiul „Eminescu" pentru critică (1990); Premiul rev. *Arca* (1995) şi *Discobolul* (2000).

OPERA: *Semnele realului,* Secţionări critice convergente, Bucureşti, 1981; *Textul şi realitatea*, Bucureşti, 1984; *Obsesia credibilităţii: prozatori, critici şi eseişti contemporani,* Bucureşti, 1996; *Constantin Noica,* Braşov, 2000; *Titu Maiorescu,* Braşov, 2003.

REFERINŢE CRITICE: A. Cosma, în *Vatra*, nr. 11, 1981; D. Culcer, *ibidem;* Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 14, 1984; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 16, 1984; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 5, 1984; Cristian Moraru, în *Luceafărul*, nr. 20, 1984; A. Cosma, în *Transilvania*, nr. 7, 1984; I. Bogdan Lefter, în *România literară*, nr. 31, 1984; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 32, 1984: P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 37, 1984; I. Itu, în *Astra*, nr. 11, 1984; M. Coman, în *Tribuna*, nr. 17, 1985; Al. Piru, *Critici şi metode*, 1989; N. Oprea, în *Argeş,* nr. 9, 1990; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul,* nr. 48, 1996; I. Boldea, în *Luceafărul,* nr. 15, 1996; Al. Cistelecan, în *Vatra,* nr. 2-3, 2001; Raluca Alexandrescu, în *Observator cultural,* nr. 56, 2001 (interviu); Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 6, 2001. **(Al. Cs.)**

MORARU Iustin (prenumele la naştere: Iustin Anton), n. 11 mart. 1944, satul Orosfaia, com. Milaş, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet şi prozator. Fiul lui Iustin Moraru, preot, şi al Mariei (n. Man). Studii elementare în satul natal (1951-1955), apoi în com. Teaca (1955-1957); Liceul „Ady-Şincai" din Cluj (1957-1962); urmează Facultatea de Filologie (1962-1964), apoi Institutul Politehnic, Facultatea de Electrotehnică din Cluj (1964-1971); curs postuniversitar de ziaristică la Acad. „Ştefan Gheorghiu" din Bucureşti

(1971-1972). Redactor la *Scânteia tineretului* (1969-1976), secretar general de redacţie la rev. *Autoturism* (1976-1982), redactor-şef adjunct la *România pitorească* (1982-1990); redactor la ziarul *Dimineaţa* (1990); şef serviciu în Ministerul Comerţului şi Turismului (1990); agent imobiliar asociat (1991-1992). Din 1992, firmă proprie (agenţie imobiliară). Debutează în *Tribuna* din Cluj (1962). Debut editorial cu vol. de versuri *La poarta pietrelor* (1972), urmat de *Desprinderea fiului* (1976) şi *Trăind într-o rază* (1982). Autor al romanelor *Vina* (1980) şi *Părinţii abstracţi* (1983). Poezia lui **M.** cultivă limpezimea expresiei într-un registru în care interogaţia existenţială îşi colorează elegiac accentele, iar reflexivitatea controlează emoţiile nu pentru a le discredita, ci doar pentru a le conferi o anumită demnitate a discreţiei. Premiul C. C. al U. T. C. pentru romanul *Vina* (1981).

OPERA: *La poarta pietrelor,* versuri, Cluj, 1972; *Desprinderea fiului*, versuri, Bucureşti, 1976; *Vina*, roman, Bucureşti, 1980; *Trăind într-o rază*, versuri, Bucureşti, 1982; *Părinţii abstracţi*, roman, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 40, 1976; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1976; G. Nistor, în *Transilvania*, nr. 11, 1976; D. Rupea, în *Steaua*, nr. 3, 1977; I. Mircea, în *Transivlania*, nr. 4, 1978; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1980; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 23, 1980; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1984; E. Manu, în *Contemporanul*, nr. 15, 1985; L. Ulici, în *România literară*, nr. 29, 1986. **(I. Md.)**

MORARU Nicolae, n. 1 aug. 1912, Tighina (Bender), Basarabia – m. 18 febr. 1998, Bucureşti. Critic literar, dramaturg şi prozator. Fiul medicului Simion Moraru şi al învăţătoarei Clara (n. Falic). Clasele primare (1919-1923) şi cele gimnaziale (1923-1927) în satul Căuşenii Noi, jud. Tighina. Liceul „Ştefan cel Mare" din Tighina (1927-1930), unde activează în cenaclul literar „Ion Heliade Rădulescu". Întrerupe studiile universitare începute la Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti, fiind arestat (1934) în urma activităţii ilegale desfăşurate ca secretar U. T. C. la Bucureşti şi Iaşi (1930-1932), la Ploieşti, Galaţi şi Cernăuţi (1932-1934). În timpul celor 10 ani (1934-1944) de închisoare (Galata-Iaşi, Doftana, Văcăreşti, Târgu Ocna, Târgu Jiu), este instructor al C. C. al (P. C.) R.; la Târgu Ocna şi Doftana conduce seminarii literare ale celor închişi, la Târgu Ocna scoate sporadic rev. literară *Lumina* şi traduce romanul *Aşa s-a călit oţelul* de N. A. Ostrovski. A debutat publicistic prin 1935-1937, când a colaborat la *Vitrina, Păreri libere, Criza, Atlas*. După război este, succesiv sau concomitent, redactor politic la *România liberă* (sept. 1944-1945), director al Radiodifuziunii Române (1945-1946), adjunct al şefului secţiei de propagandă din C. C. al (P. C.) R. (1946-1948), director general al postului de radio „România liberă" (1946-1948), preşedinte al Uniunii Ziariştilor (1947), secretar al Comitetului Artelor din Secţia Centrală de Educaţie Politică a C. C. al (P. C.) R. (1947), secretar general la Ministerul Artelor (1948-1950), prof. univ., şeful Catedrei de estetică a institutelor de artă din Bucureşti (1948-1968), membru în primul comitet de redacţie al noii serii a rev. *Viaţa Românească* (1948-1950), redactor-şef al rev. *Viaţa Românească* (1950-1953) şi *Veac nou* (1953), redactor-şef al tuturor publicaţiilor româneşti pentru străinătate (1950-1980). A colaborat la aproape toate ziarele şi revistele centrale (1944-1984). Cu pseud. Andrei Vălescu a semnat în *Scânteia* şi *La Roumanie d'aujourd'hui*. A publicat vol. de critică literară (*Realismul în literatură*, 1948; *Studii şi eseuri*, 1950), note de călătorie (*Prin R. S. S. Belorusă*, 1953; *Prin ţara vulturilor*, 1957; *În lumea contrastelor*, 1958), nuvele (*Conştiinţe curate*, 1972), roman (*Scurtcircuit*, 1983). A prefaţat/postfaţat trad. din Balzac (1948), V. Kojevnikov, I. Prut (1948), A. P. Cehov (1949), (N. G.) Cernâşevski (1949; 1952), (A. S.) Puşkin (1949; 1950), V. Panova (1949), L. N. Tolstoi (1951), V. Kataev (1958), J. Fuik (1960), L. Leonov (1967). Piesa de teatru *Pentru fericirea poporului* (1951; reluată ulterior şi sub titlul *Anii negri*), scrisă în colab. cu Aurel Baranga, a primit, în 1952, Premiul de Stat.

OPERA: *Vremuri noi – ţară nouă*, text politic, Bucureşti, 1946; *Iugoslavia azi*, Bucureşti, 1946;

Realismul în literatură, Bucureşti, 1948; *Studii şi eseuri*, Bucureşti, 1950; *Pentru fericirea poporului*, piesă în trei acte (şapte tablouri), Bucureşti, 1951 (în colab. cu A. Baranga; reluată sub acelaşi titlu, în culegerea colectivă *Teatru*, vol. I, Bucureşti, 1951 şi în A. Baranga, *Teatru*, Bucureşti, 1953; refăcută şi reluată, sub titlul *Anii negri*, în A. Baranga, *Teatru*, vol. I, Bucureşti, 1959); tradusă în lb. maghiară (Bucureşti, 1951), lb. engleză (Bucureşti, 1953); lb. franceză (Bucureşti, 1953), lb. rusă (Moscova, 1953), lb. chineză (Beijing, 1954); *Prin Republica Sovietică Socialistă Belorusă*. Din ţara constructorilor comunismului, Bucureşti, 1953; *Urma alege*, piesă în trei acte (şapte tablouri), în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1955; *Inima satului*, piesă de teatru, reprezentată la Teatrul Naţional din Bucureşti în 1956; *Prin ţara vulturilor*, note de călătorie din Albania, Bucureşti, 1957; *În lumea contrastelor*, note de călătorie din Brazilia şi Argentina, Bucureşti, 1958; *Conştiinţe curate*, nuvele, Bucureşti, 1972; *Scurtcircuit*, roman, Bucureşti, 1983. Traduceri: *Actele acuză*. Culegere de documente privitoare la atrocităţile monstruoase săvârşite de autorităţile germane pe teritoriile sovietice vremelnic ocupate, trad. de Asea şi N. Moraru, Bucureşti, 1945.

REFERINŢE CRITICE: S. Mladovenau, în *Scânteia*, 6 iun. 1951; I. Văleanu, în *Almanahul literar*, nr. 9, 1951; Tr. L. Birăescu, în *Scrisul bănăţean*, nr. 10, 1958; M. Bărbuţă, în *Contemporanul*, nr. 37, 1958; M. Gheorghiu, în *Gazeta literară*, nr. 41, 1958; V. Mîndra, în *Scânteia*, 20 sept. 1958; N. Velea, în *Gazeta literară*, nr. 51, 1958; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1972; I. Cristoiu, în *Amfiteatru*, nr. 142, 1981. **(C. R.)**

MORĂRESCU Dragoş (numele la naştere: Morărescu-Adria), n. 6 oct. 1923. Fiul lui Ştefan Gh. Morărescu-Adria, expert contabil, ziarist, şi al Margaretei (n. Codreanu). Studii elementare (1930-1934) şi liceale (1934-1942), în Bucureşti. A urmat Facultatea de Bele Arte (1944-1947) şi Facultatea de Arhitectură (1944-1949; arhitect diplomat, 1954); audient la Catedra de istoria artei a Facultăţii de Litere (1944-1947); absolvă Şcoala de pictură bisericească (1944-1947) şi obţine titlul de pictor bisericesc (1957). Condamnat „pentru participare la organizaţii interzise" şi deţinut (1942-1944) la Jilava, Piteşti, Gherla şi Aiud; arestat din nou (1958), pe baza vechiului mandat, va fi graţiat abia prin decretul de amnistie politică din 1964. Din 1949, încadrat la diferite întreprinderi de construcţii; arhitect la Institutul de proiectări metalurgice (1951-1956; 1964-1969). Colab. la *Luceafărul*, *Convorbiri literare*, *Orizont*, *România literară*, *Tribuna*, *Tomis*, *Viaţa Românească*, *Origini*, *Steaua*, *Vatra*, *Jurnalul literar*, *Manuscriptum* etc. Prezent în antologiile *Poezia artelor frumoase* (1981), *Poeţi după gratii*, IV (1997) şi *Poezia pădurii*, III (2001). Debut editorial cu placheta *Litere, vers şi imagine* (1974). A publicat vol. de versuri *Pasărea vădastră* (1980), *Cizeluri* (1996), *Corabia de purpură* (2001), *Enaxor* (2002) şi *Cununi* (2003). A debutat în arta plastică la Salonul artelor decorative (1943); a desenat portretele a zeci de scriitori români, alcătuind albume cu case memoriale, gravuri originale etc. Este inclus în importante lucrări de referinţă ale artiştilor români contemporani.

OPERA: *Litere, vers şi imagine*, Bucureşti, 1974; *Bucureşti – case memoriale*, pref. de I. Grigorescu, Bucureşti, 1974; *Lucia Dem. Bălăcescu*, album, în colab. cu P. Oprea, Bucureşti, 1979; *Pasărea vădastră*, versuri, Bucureşti, 1980; *Lumini dobrogene*, album, Bucureşti, 1982; *Cizeluri*, versuri, Bucureşti, 1996; *La malul Snagovului*, evocare, Bucureşti, 1999; *Euritmii în jurul florii cu nimb. Libret pentru un magic balet*, Bucureşti, 1999; *Corabia de purpură*. Versuri 1958-1987, Bucureşti, 2001; *Enaxor. Poeme pentru o himeră*, Bucureşti, 2002; *Lizica Codreanu şi avangarda pariziană*, album, Bucureşti, 2002; *Cununi*. Versuri 1971-2001, Bucureşti, 2003; *O istorie desenată a literaturii române*, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: E. Manu, în *Tribuna*, nr. 7, 1995; L. Grăsoiu, în *Luceafărul*, nr. 40, 1996; E. Manu, în *Vatra*, nr. 2, 1999; idem, *Generaţia literară a războiului*, 2000; L. Grăsoiu, în *Luceafărul*, nr. 45-46, 2002; A. Macarie, în *Dimineaţa*, 16 ian. 2003; idem, *ibidem*, 22 ian.

2003; Fl. Popescu, în *Ecart*, nr. 217, 2003. **(A. S.)**

MOROŞANU George, n. 22 iul. 1911, cătunul Bodea, Câmpulung Moldovenesc – m. 6 nov. 1988, Ploieşti. Poet şi prozator. Între anii 1923-1931 e elev la Liceul „Dragoş Vodă" din Câmpulung Moldovenesc, unde l-a avut ca prof. de muzică pe Alexandru Bogza, filosoful, fratele lui Geo Bogza. În perioada 1931-1935 e student la Iaşi, la Facultatea de Litere şi Filosofie, avându-l, printre alţii, ca prof. şi pe G. Ibrăileanu. Debutează în 1930 în rev. *Glasul Bucovinei*, la Cernăuţi, unde îi apare şi primul vol. de poeme, *Dezacord*, în 1934. La Iaşi întemeiază în 1933, împreună cu Ghedeon Coca şi Victor Măgură, rev. *Alfa*, iar în 1934, împreună cu Al. Voitin şi alţi tineri, rev. de stânga *Manifest*. În editura acesteia îi apare al doilea vol. de poezii, în 1935, *Întoarceri în biografia mea*, cu o pref. de Octav Botez. Prof. de română, franceză şi latină la licee din Iaşi, Piatra Neamţ, Bucureşti. Din 1947 locuieşte la Ploieşti. A colaborat îndeosebi la rev. *Vremea, Cuget clar* şi *Luceafărul*. Deşi s-a stabilit după război în Prahova, **M.** a fost considerat în continuare când fiu al Iaşilor (figurând în antologia din 1968, *Poezia ieşeană contemporană*, realizată de Ion Popescu-Sireteanu), când fiu al Câmpulungului Moldovenesc (figurând într-o antologie a locului, *Pagini culturale*, realizată în 1979, de Graţian Jucan). O retrospectivă a activităţii sale poetice e vol. *Iarba stelelor* (1968), care înseamnă şi o discretă revenire a autorului, după o îndelungată pauză editorială şi publicistică. Vol. *Momentele marmorei* (1976) oferă un acord poematic final. Aceeaşi temă a memoriei, predominantă în poezii, răzbate stăruitor şi la suprafaţa prozei în *Vârsta neuitării* (1973) sau în *Punte peste ani* (1984).

OPERA: *Dezacord*, poezii, Cernăuţi, 1934; *Întoarceri în biografia mea*, pref. de Octav Botez, Iaşi, 1935; *Iarba stelelor*, poeme, Bucureşti, 1968; *Vârsta neuitării*, proză, Bucureşti, 1973; *Momentele marmorei*, poeme, Bucureşti, 1976; *Punte peste ani*, evocări, pref. de I. Popescu-Sireteanu, Iaşi, 1984; *Evocări literare,* Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: I. Popescu, în *Ateneu*, nr. 8, 1969; H. Ţugui, în *Iaşul literar*, nr. 6, 1969; idem, în *Croncia*, nr. 23, 1976; N. Oprea, în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1991; E. Manu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 373, 1997. **(I. S.)**

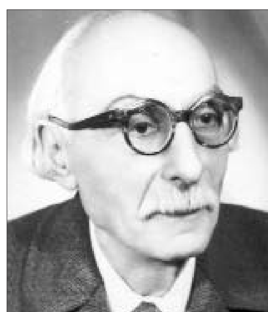

MORŢUN Vasile G., n. 30 nov. 1860, Roman – m. 20 iul. 1919, Broşteni, jud. Neamţ. Autor dramatic şi prozator. Se trage dintr-o bogată familie boierească din Moldova. Şi-a făcut studiile liceale la Institutul Academic din Iaşi şi la Colegiul „Sainte Barbe" din Paris, frecventând apoi cursurile Facultăţii de Litere şi Filosofie la Paris şi Bruxelles, fără a obţine însă licenţa. Ziarist şi militant socialist, trecut în 1899 la partidul liberal, a fost în numeroase rânduri deputat, iar apoi senator, ministru al Lucrărilor Publice şi ministru de Interne, preşedinte al Camerei deputaţilor. A înfiinţat şi condus, singur sau în colab. cu I. Nădejde, C. Mille şi Vintilă C. A. Rosetti, numeroase gazete şi rev. : *Dacia viitoare, Muncitorul, Revista socială, Ciocoiul, Înainte!* Din 1885 e redactor pentru partea literară al *Contemporanului*. A mai colaborat la *Adevărul, Almanahul social-democrat, Calendarul pozitivist, Critica socială, Drepturile omului, Evenimentul literar, Flacăra, Generaţia nouă, Literatură şi ştiinţă, Lumea nouă, Lumea nouă ştiinţifică şi literară, Munca, Revista democraţiei române, Rodica, Telegraful român, Viaţa Românească, Viaţa socială*. Pe lângă art. politice, a publicat şi proză poematică (rămasă în pag. publicaţiilor periodice), art. de dezbatere şi doctrină teatrală (*Chestii teatrale*, în *Contemporanul*, 1887) şi piese de teatru (*Ştefan Hudici, Zulniea Hâncu*, 1891) şi a făcut şi câteva trad. şi localizări după J. de Marthold (*Pascal Fargeau*, roman, 1882), Ed. Gondinet, Puşkin, Tolstoi, Lermontov, Dostoievski, (rămase în pag. *Contemporanului)*. A îngrijit şi o ed. Eminescu: *Proză şi versuri* (1890), în care publică şi câteva postume.

OPERA: *Ştefan Hudici*, Bucureşti, 1891;

Zulniea Hâncu, piesă, Bucureşti, 1891. Traduceri: J. de Marthold, *Pascal Fargeau*, roman, 1882; [autor neidentificat], *Deputatul pălmuit*, roman, 1882.

REFERINŢE CRITICE: I. Gherea, *Studii critice*, II, 1891; Tr. Demetrescu, *Profile literare*, 1891; I. Nădejde, *V. G. Morţun. Biografia lui, genealogia şi albumul familiei Morţun*, 1924; A. Gorovei, *Alte vremuri. Amintiri literare*, 1930; N. Iorga, *Ist. lit. cont*., I; S. Bratu, Zoe Dumitrescu, *Contemporanul şi vremea lui*, 1959; N. Iorga, *Pagini din tinereţe*, I, 1968; Z. Ornea, *Curentul cultural de la „Contemporanul”*, 1977; Al. Hanţă, *Contemporanul (1881-1891). O revistă aşa cum a fost*, 1983; V. Mîndra, *Istoria literaturii dramatice româneşti*, I, 1985. **(G. A.)**

MOŞANDREI Mihai, n. 29 ian. 1896, Bucureşti – m. 1993, Câmpulung Muscel. Poet şi eseist. Fiul lui Mihail Tănăsescu-Moşandrei, inginer silvic la Câmpulung Muscel şi Piteşti, apoi administrator al „Casei Pădurilor” din capitală, şi al Mariei (n. Nanu), sora poetului Dimitrie Nanu. Clasele primare la Piteşti, apoi gimnaziul „Sf. Sava” şi Liceul „Gh. Lazăr” la Bucureşti; bacalaureat în 1915. Voluntar în primul război mondial, artilerist, decorat cu „Crucea de război”. Aviator în al doilea război mondial. Licenţă în drept la Bucureşti (1921), doctorat în ştiinţe politice şi economice la Paris (1926). Magistrat în capitală (1928-1931), demisionează şi se stabileşte ca avocat la Câmpulung Muscel (1931), unde-l vor afla şi anii senectuţii. Debutează în *Ramuri* (1921), cu poezia *Templierul*. Între anii 1930 şi 1944, colaborează la *Universul literar, Adevărul literar, Viaţa Românească, Revista Fundaţiilor Regale, Convorbiri literare, Vremea, Gând românesc, Revista română, Azi, Limba română, Ramuri, Sburătorul*. Liber profesionist, se poate dedica, în „tihna provinciei”, unei dezinteresate şi statornice pasiuni literare, astfel că absenţa din capitală nu-l împiedică să fie o prezenţă apreciată în viaţa literară interbelică, remarcată şi comentată atent de marii critici ai epocii. După placheta de debut, *Păuni* (1929), mai publică vol. de versuri *Găteala ploilor* (1932), *Singurătăţi* (1936), *Ofrandă muzelor* (1940), ed. retrospectivă *Cărare printre ani* (1971), versuri inedite în plachetele *Plecarea rândunelelor* (1978), *Alt cer* (1983), *Depărtata amintire* (1984), eseuri în *Prezenţa Pegasului sau Plimbări lirice în jurul poeziei* (1933), proză lirică în *Lysimac* (1944), proză „desenată după natură” în *Însemnările unui vânător* (1985), publicistică şi memorialistică în *Evocări literare* (1989). Premiul SSR pentru vol. *Găteala ploilor* (1932); Premiul rev. *Argeş* pentru culegerea *Cărare printre ani* (1971); Premiul pentru poezie al rev. *Argeş* (1984).

OPERA: *Păuni*, versuri, Bucureşti, 1929; *Găteala ploilor*, versuri, Bucureşti, 1932; *Prezenţa Pegasului sau Plimbări lirice în jurul poeziei*, eseuri, Bucureşti, 1933; *Singurătăţi*, poeme, Bucureşti, 1936; *Ofrandă muzelor*, versuri, Bucureşti, 1940; *Lysimac*, proză lirică, Bucureşti, 1944; *Cărare printre ani*, versuri, cu o pref. de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1971; *Plecarea rândunelelor*, versuri, Bucureşti, 1978; *Alt cer*, versuri, Bucureşti, 1983; *Depărtata amintire*, versuri, Bucureşti, 1984; *Însemnările unui vânător*, Bucureşti, 1985; *Evocări literare*, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni...*, II, IV; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; G. Călinescu, *Istoria*...; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; Perpessicius, *Opere*, III, 1971; I. Adam, în *Săptămâna*, nr. 24, 1971; Fl. Manolescu, în Argeş, nr. 9, 1971; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 1, 1972; Perpessicius, *Opere*, V, 1972; I. Cruceană, în *Argeş*, nr. 4, 1973; I. Popa Argeşanu, în *Argeş*, nr. 10, 1973; Gh. Cătană, în *Argeş*, nr. 6, 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., II; E. Lovinescu, *Scrieri*, VI; 1975; Perpessicius, *Opere*, VII, 1975; Ş. Cioculescu, în *Flacăra*, nr. 38, 1978; I. N. Voiculescu, în *Argeş*, nr. 3, 1978; E. Manu, în *Luceafărul*, nr. 31, 1978; B. Cioculescu, în vol. *Literatura română contemporană*, I, 1980; Al. Raicu, *Autografe. File de istorie literară*, 1983; idem, în *România literară*, nr. 1, 1986; E. Manu, în

România literară, nr. 6, 1986; A. Săvoiu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1986; idem, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1986. **(C. R.)**

MOŞOIU Alfred, n. 8 oct. 1890, Galaţi – m. sept. 1932, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Tatăl, Ion Moşoiu, era magistrat şi autor dramatic. Se înrudea cu Andrei Mureşanu, Barbu Paris Mumuleanu şi Ion Heliade-Rădulescu. Şcoala primară la Galaţi şi Bucureşti; tot la Bucureşti urmează Liceul „Sf. Sava". Studii de drept la Paris. Referent literar la Casa Şcoalelor. Debutează în *Gazeta Transilvaniei* (1907). Debut editorial cu vol. *Sonete* (1910). Îşi publică majoritatea versurilor în *Flacăra*, dar colaborează şi la *Sburătorul, Luceafărul, Universul literar, Rampa*. Opera sa cuprinde o poezie de atmosferă, de graţie şi senzualitate difuză, practicând arta suspensiei, a sugestiei simboliste (*Sonete*, 1910; *O toamnă*, 1912; *Sufletul grădinei*, 1920; *Poezii*, 1927), teatru în versuri (liric şi feeric) şi în proză (realist-sentimental): *O noapte la Marceşti* (în colab., 1920), *Prin jertfă, la Unire!...* (1921), *Jocul apelor* (1921), *Striana* (1926), nuvele (*Toader nebunul*, 1918; *Marieta*, 1922).

OPERA: *Sonete*, Bucureşti, 1910; *O toamnă*, poem liric în versuri, Paris, 1912; *Toader nebunul*, nuvele, Bucureşti, 1918; *Sufletul grădinei*, poezii, Bucureşti, 1920; *O noapte la Mirceşti*, fantezie în versuri într-un act şi un prolog (în colab. cu M. Dem. Rădulescu), Bucureşti, 1920; *Prin jertfă, la Unire!...*, un act în versuri, Bucureşti, 1921; *Jocul apelor*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1921; *Marieta*, nuvele, Bucureşti, 1922; *Pagini alese – Alfred Moşoiu*, antologie de C. Moldovanu, Bucureşti, 1923; *Striana*, comedie eroică într-un act şi două tablouri, în versuri, Bucureşti, 1926; *Poezii*, Bucureşti, 1927. Traduceri: Racine, *Britannicus*, Bucureşti, 1924.

REFERINŢE CRITICE: P. I. Prodan, *Teatrul românesc contimporan 1920-1927*, 1927; E. Lovinescu, *Istoria...*, III, IV; Perpessicius, *Menţiuni...*, I; Const. Şăineanu, *Noi recenzii (1926-1929)*, 1930; G. Călinescu, *Istoria...*; C. Ciopraga, *Literatura...*; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la începuturi până azi*, 1981. **(R. Z.)**

MOTOC Nicolae, n. 1 febr. 1935, Feteşti, jud. Ialomiţa. Poet şi prozator. Fiul marinarului Zaharia Motoc şi al Stanei (n. Botezatu). Îşi petrece copilăria şi adolescenţa la Constanţa, unde urmează şcoala primară (1941-1945), gimnaziul (1945-1948) şi, cu întreruperi, studiile liceale (1948-1964), luându-şi bacalaureatul la Liceul „Mircea cel Bătrân" (1964). Absolvent al Şcolii de Literatură „Mihai Eminescu" (1952-1954, fiind coleg de promoţie cu N. Labiş, Gh. Tomozei, I. Gheorghe, Fl. Mugur, L. Raicu, R. Cosaşu, Doina Sălăjan, Doina Ciurea, Şt. Luca), şi al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1964-1970). Lucrează (având un „statut incert") la ziarul *Dobrogea nouă* (1957-1960), unde va deveni redactor (1960-1966). Redactor-şef adjunct şi secretar general de redacţie al rev. *Tomis* (1966-2000), unde semnează, alături de alţii, cronica literară. Debutează cu versuri (*Trec printre frasini*) la *Tânărul scriitor* (1953), iar editorial cu o antologie din creaţia poeţilor şi prozatorilor dobrogeni de azi (în colab. cu M. Porumbescu) – *Secvenţe marine* (1966). Versuri în *Ceasul umbrei* (1969), *Elementele* (1974), *Poem scris pe suflarea pământului* (1975), *Erezii marine* (1980), *Anamorfoze* (1983), *Dimineaţa nuanţelor* (1989), *Fragilităţi* (1996), *Provocări imergente* (2000), *Senzaţii* (2002) şi un roman de dragoste, în maniera lui Camil Petrescu – *Golful sălbatic* (1977). Colab. cu versuri la *Ramuri, Viaţa Românească, Luceafărul, România literară, Săptămâna, Tomis* etc. Premiul Filialei din Constanţa a Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Fragilităţi* (1996) şi *Provocări imergente* (2000).

OPERA: *Secvenţe marine*, versuri şi proză, ed. îngrijită de M. Porumbescu şi ~, cuvânt înainte de C. Regman, Bucureşti, 1966; *Ceasul umbrei*, versuri, Bucureşti, 1969; *Elementele*, poeme, Bucureşti, 1974; *Poem scris pe suflarea*

pământului, Bucureşti, 1975; *Golful sălbatic*, roman, Bucureşti, 1977; *Erezii marine*, poeme, Bucureşti, 1980; *Anamorfoze*, poeme, Bucureşti, 1983; *Dimineaţa nuanţelor*, versuri, Bucureşti, 1989; *Fragilităţi,* versuri, Constanţa, 1996; *Dignidad,* roman, Constanţa, 1997; *Provocări imergente,* versuri, Constanţa, 2000; *Senzaţii,* versuri, Chişinău, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Laurenţiu, în *Luceafărul*, nr. 17, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 24, 1969; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 8, 1974; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1974; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 9, 1974; L. Raicu, în *România literară*, nr. 17, 1975; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; Al. Piru, *Poezia*..., II; E. Barbu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1976; P. Poantă, *Radiografii*, 1978; S. Titel, în *România literară*, nr. 5, 1978; N. Ciobanu, *Însemne ale modernităţii*, I, 1979; L. Raicu, în *România literară*, nr. 39, 1980; Alex. Ştefănescu, în *Tomis*, nr. 4, 1981; E. Simion, în *România literară*, nr. 11, 1983; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 18, 1983; Elvira Iliescu, în *Tomis*, nr. 7, 1986; Gh. Grigurcu, în *Steaua,* nr. 1, 1990; L. Raicu, în *Tomis,* nr. 2, 1991; G. Rusu, în *Luceafărul,* nr. 46, 1996; idem, *ibidem,* nr. 27, 1998, E. Puiu, în *Steaua,* nr. 4-5, 1998; D. Mureşan, în *Vatra,* nr. 4, 1998. **(I. R.)**

MOŢ Mircea (prenumele la naştere: Teodor Mircea), n. 22 mart. 1950, Târnova, jud. Arad. Poet şi eseist. Fiul lui Terentie Moţ, funcţionar, şi al Anei (n. Palade). Şcoala generală în com. Dezna, jud. Arad (1957-1965); liceul la Sebiş, jud. Arad (1965-1969); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1969-1973). Prof. la Şcoala generală nr. 1 din Hunedoara (1973-1984), apoi la Şcoala generală nr. 20 (1991-1999) şi Colegiul Naţional „Dr. Ioan Meşota" din Braşov (1999-2000); inspector de specialitate la Inspectoratul Şcolar al jud. Hunedoara (1984-1991) şi, în prezent, la Inspectoratul Şcolar al jud. Braşov; din 2000, prof. la Colegiul Naţional „Andrei Şaguna" din Braşov. Dr. în filologie al univ. din Cluj cu teza *Mitul interior în poezia lui Mihai Eminescu* (1984). Colab. la *Familia, Steaua, Orizont, Astra* etc. Prezent în antologia *Tineri poeţi* (1970). Debutează în *Familia* (1967).

OPERA: *Tineri poeţi,* vol. colectiv, pref. de E. Simion, Editura Tineretului, 1970; *Despre Bacovia,* eseuri, Bucureşti, 2002; *Titu Maiorescu. Breviar,* Braşov, 2003. **(A. S.)**

MOVILĂ Petru, n. 21 dec. 1597, Suceava – m. 31 dec. 1647, Kiev. Teolog şi cărturar umanist. Fiul lui Simeon Movilă, domn în Ţara Românească (1600-1602) şi în Moldova (1606-1607), şi al Margaretei Movilă. Dobândeşte primele învăţături în casa părintească, împreună cu fraţii săi. După moartea tatălui, părăseşte de tânăr Moldova, dus de către mama sa în Polonia. Studiază la Şcoala Frăţiei Ortodoxe din Lvov şi la Colegiul Zamoiski din Zamos. A fost formulată şi ipoteza studiilor în Occident (Olanda, Franţa). Nutreşte dorinţa de-a ocupa tronul Moldovei şi, în speranţa unei victorii creştine propulsatoare, participă alături de hatmanul Hodkiewicz la expediţia poloneză contra turcilor la Hotin (1621). După ce Miron Barnovschi Movilă ajunge domn, renunţă la planurile sale şi intră în cinul monahal la marea Lavră Pecerska din Kiev (1625), unde va fi hirotonisit Arhimandrit (6 sept. 1627), alegere confirmată (29 nov.) de regele Sigismund III al Poloniei. Energică activitate de organizare, disciplinare a vieţii călugăreşti, întărire a prestigiului mănăstirii, dotare a tipografiei cu litere latineşti (1633). Apare, cu explicaţii după izvoare greceşti, *Liturghierul* (1629). Ospeţia lui Varlaam (3 aug. 1629), care-i aduce din partea lui Miron Barnovschi ms *Octoihului* de la Mănăstirea Neamţ, text de bază pentru ed. Lvov (1630); concomitent, debutul unei strânse prietenii. Prin hrisovul dat în „biserica moldovenească" Adormirea Maicii Domnului din Lvov (15 iun. 1631), transformă şcoala mănăstirii kieviene în colegiu, apoi Acad. de educaţie „în spiritul credinţei, bunelor obiceiuri şi al artelor liberale". Studenţii îi dedică *Eucharisterionul* (1632), lucrare omagială ce-i simbolizează personalitatea prin Helicon şi Parnas. Aici, în „Ateneul Movilean" iau naştere ideile şi iniţiativele de consolidare a ortodoxiei răsăritene. Hirotonisit Mitropolit al Kievului (Lvov, 28 apr. 1633); reforme de ordin structural în planul vieţii religioase şi bisericeşti. Convoacă soborul în

catedrala Sf. Sofia din Kiev (8-18 sept. 1640), unde e prezentată, comentată şi aprobată vestita *Mărturisire ortodoxă*, redactată în latină: *Orthodoxa Confessio Fidei Catholica et Apostolica Ecclesiae Orientalis*. Analizată şi aprobată de sinodul de la Iaşi (15 sept. – 20 oct. 1642), a fost confirmată de cei patru Patriarhi ai Răsăritului. Remarcabile eforturi de propăşire a meşteşugului şi artei tipografice, unde, în format şi decoraţie, e sesizabilă influenţa occidentală (a graficii germane). Scrie predosloviile pentru *Slujbenice* (1629; 1639), *Nomocanonul*, (1629), *Antologhionul* (1636), *Evanghelia cu învăţătură* (1637). Alcătuieşte lucrarea polemică *Lithos* (1644). Vizitează Moldova (febr. 1645), când asistă la căsătoria fiicei domnitorului Vasile Lupu cu marele hatman al Lituaniei Jan Radziwill şi rosteşte o „cuvântare duhovnciească" – cea mai veche oraţie nupţială din literatura noastră. Sprijin multilateral pentru voievozii români. Cu ajutorul său iau fiinţă tipografiile româneşti de la Câmpulung (1635), Govora (1637) şi e deschis colegiul şi tipografia de la Trei Ierarhi (1640), condus de fostul rector al Colegiului Movilean, Sofronie Poceapski. Lasă prin testament acestui Colegiu 81 000 de zloţi polonezi, întreaga bibliotecă, a patra parte a argintăriei, obiecte de preţ, veşminte, crucea de mitropolit. Umanist cu personalitate complexă, de Renaştere culturală, beneficiarul unei situaţii înalte în ierarhia bisericii ucrainene, s-a implicat în atragerea culturii româneşti în sfera unor importante iniţiative cărturăreşti cu urmări în consolidarea climatului spiritual al Răsăritului ortodox şi în deschiderile spre umanismul occidental.

OPERA: *Sfaturi către Moise Movilă* (pref. *Triodului ales*, Kiev, 1631), în *Literatura română veche (1402-1647)*, vol. II, ed. de G. Mihăilă şi D. Zamfirescu, Bucureşti, 1969; *Prefaţă dedicată lui Vasile Lupu (Mowa duchowna...*, Kiev, 1645), în *Literatura română veche (1402-1647)*, vol. II, Bucureşti, 1969; *Pravoslavnica Mărturisire a săborniceştii şi apostoleştii besericii Răsăritului*, trad. din greceşte de Radu Greceanu, Buzău, 1691; *Mărturisirea ortodoxă a apostoliceştei şi catoliceştei biserici de Răsărit*, trad. de Filaret Scriban, Tipografia Mănăstirii Neamţ, 1844; *Mărturisirea ortodoxă*, text îngrijit de (N. M.) Popescu şi Gh. I. Moisescu, pref. de Tit Simedrea, Bucureşti, 1942; *Ortodoxos omologia,* ed. de Gh. M. Popescu, şi Gh. I. Moisescu, Iaşi, 2001; *Mărturisirea ortodoxă a credinţei universale şi apostolice a Bisericii Orientale,* introducere, trad. şi note de T. Diaconescu, ed. bilingvă româno-latină, Iaşi, 2001.

REFERINŢE CRITICE: M. Ştefănescu, în *Analele Academiei Române. Memoriile secţiunii istorice*, tom. XII, 1889-1900; C. Erbiceanu, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 5-10, 1900-1901; S. Dragomir, în *Analele Academiei Române. Memoriile secţiunii istorice*, tom. XXXIV, 1911-1912; (P. P.) Panaitescu, în *Mélanges de l'École Roumaine en France*, V, 1926; A. Malvy, M. Viller, în *La Confession orthodoxe de Pierre Moghila, Métropolite de Kiev (1633-1646)*, 1927; (P. P.) Panaitescu, *Influenţa polonă şi rusă în vechea cultură a românilor*, 1932-1933; T. G. Bulat, *Petru Movilă, prinţ de Moldova, apărător al ortodoxismului*, 1941; T. Petrovici, *Petru Movilă, mitropolitul Chievului*, 1941; (N. M.) Popescu, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 9-10, 1942; I. Mihălcescu, *Petru Movilă şi Sinodul de la Iaşi,* 1943; T. Ionescu, *La vie et l'oeuvre de Pierre Movila, Métropolite de Kiev*, 1944; I. Moisescu, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 5-8, 1948; Gh. Lungu, în *Mitropolia Moldovei*, nr. 11, 1954; D. H. Mazilu, *Udrişte Năsturel*, 1974; D. H. Mazilu, *Literatura română în epoca Renaşterii*, 1984; L. Botez, în *Crestomaţie de literatură română veche*, II, 1989; St. Gorovei, în *Magazin istoric,* nr. 9, 1990; (P. P.) Panaitescu, *Petru Movilă,* 1996; N. Vornicescu, *Sfântul Ierarh Petru Movilă,* 1999. **(D. C.)**

MOVILĂ Sanda (pseud. Mariei Ionescu-Aderca), n. 7 ian. 1900, com. Cerbu, jud. Argeş – m. 13 sept. 1970, Bucureşti. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Ion Ionescu, mic negustor, şi a Mariei (n. Niculescu). Soţia lui Felix Aderca. Studii secundare şi liceale la Piteşti (1911-1919). Licenţiată a Facultăţii de Litere şi Filosofie, specialitatea franceză, a Univ. din Bucureşti (1924). Funcţionară la Ministerul Instrucţiunii Publice. Debutează cu poezia

antirăzboinică *8 octombrie*, în *Universul* (1916). Remarcată de E. Lovinescu, **M.** îi datorează pseud. şi apariţia în pag. *Sburătorului* (1921). Prima scriere în proză, *Pata de umbră*, apare în *Sburătorul literar* (1922), unde mai publică *Viaţa, Cel din urmă vis, Gânduri*. Debut editorial cu vol. de poezii *Crinii roşii* (1925). Colaborează la *Curierul artelor, Lumea copiilor, Vremea, Revista Fundaţiilor Regale, Adevărul literar şi artistic, Veac nou, Flacăra, Viaţa Românească, România literară, Luceafărul* ş. a. Trad., singură sau în colab. din Verlaine (*Les Fêtes galantes*), Leconte de Lisle (*L'Épiphanie*), A. Gaidar (*Timur şi băieţii lui*), Lev Kassil (*Cupa gladiatorului*), A. şi C. Centkiewicz, (*S. O. S. Oameni pe banchiză!*), G. Zapolska (*Imagini*). Alternând poezia (*Crinii roşii*, 1925; *Călătorii*, 1946; *Fruct nou*, 1948; *Versuri* 1966), povestirile (*Neuitatele călătorii*, 1958; *Câte se petrec pe mare*, 1962) şi romanele (*Desfiguraţii*, 1935; *Nălucile*, 1945; *Marele ospăţ*, 1947; *Pe văile Argeşului*, 1950; *Viaţa în oglinzi*, 1970), opera scriitoarei valorifică virtuţile imaginaţiei decorative în evocări vii, unde trecutul trăieşte în limpezimi de acuarelă.

OPERA: *Crinii roşii*, versuri, Bucureşti, 1925; *Desfiguraţii*, roman, Bucureşti, 1935; *Nălucile*, roman, Bucureşti, 1945; *Călătorii*, versuri, Bucureşti, 1946; *Marele ospăţ*, roman, Bucureşti, 1947; *Fruct nou*, versuri, Bucureşti, 1948; *Pe văile Argeşului*, roman, Bucureşti, 1950 (ed. revăzută de autoare, 1968); *O vară la Şipotul fântânilor*, Bucureşti, 1957; *Neuitatele călătorii*, povestiri, Bucureşti, 1958; *Câte se petrec pe mare*, povestiri, Bucureşti, 1962; *Versuri*, pref. de D. Micu, Bucureşti, 1966; *Viaţa în oglinzi*, roman, Bucureşti, 1970; *Desfiguraţii,* roman; *Nălucile,* nuvele; *Viaţa în oglinzi,* roman, ed. şi pref. de Eugenia Tudor-Anton, Bucureşti, 1990. Traduceri: Arkadi Gaidar, *Timur şi băieţii lui*, trad. de V. Cărăuşu şi ~, Bucureşti, 1950; Alina Centkiewicz şi Czeslaw Centkiewicz, *S. O. S. Oameni pe banchiză*, în româneşte de ~ şi Iosif Wulin, Bucureşti, 1965; Lev Abramovici Kassil, *Cupa gladiatorului*, în româneşte de ~ şi Natalia Radovici, Bucureşti, 1965; Gabriela Zapolska, *Imagini*, în româneşte de ~ şi J. Georgian, Bucureşti, 1967.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...,* III; G. Călinescu, *Istoria...*; Aurelia Batali, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1968; B. Buzilă, în *Magazin*, nr. 663, 1970; Z. Stancu, în *Scânteia tineretului*, nr. 6634, 1970; Eugenia Tudor, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1970; L. Petre, în *Argeş*, nr. 1, 1971; Z. Stancu, *Viaţă, poezie, proză*, 1975; A Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 51-52, 1990; Sanda Diaconescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 643, 2002. **(D. C.)**

MOXA Mihail, n. a doua jumătate a sec. XVI – m. prima jumătate a sec. XVII. Istoriograf şi traducător. Nu se cunosc nici un fel de date despre familie; a fost, probabil, oltean. Călugăr la mănăstirea Bistriţa (Oltenia). Bun ştiutor de carte slavonă, traducător cu o lb. colorată şi fluentă. Compilatorul primei „cronici" păstrate în lb. română, traducător de texte religioase.

OPERA: *Cronica* (fără titlu), în B. P. Hasdeu, *Cuvente den bătrâni*, I, Bucureşti, 1879 (reeditată de G. Mihăilă în 1983, cu transcriere şi note); *Cronica universală*, ed. critică, studiu introductiv şi note de G. Mihăilă, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Istoria literaturii religioase a românilor*, Bucureşti, 1904; C. Nicolaescu-Plopşor, în *Oltenia*, IV, 1943; E. Turdeanu, *La Littérature bulgare du XVI-e sicle et sa diffusion dans les Pays Roumains*, 1947; D. Deletant, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1975; G. Mihăilă, *Cultură şi literatură română veche în context european*, 1979; D. Mihăescu, în *Memoriile secţiei de ştiinţe filologice. Literatură şi arte*, tom. III, 1981; tom. IV, 1982-1983. **(M. A.)**

MUDURE Mihaela (pseud. Michaelei Cristina Ţiclete), n. 7 nov. 1954, Cluj. Prozatoare, eseistă şi traducătoare. Fiica lui Vasile Ţiclete, medic, şi a Elenei (n. Popescu), prof. Liceul „George Bariţiu" din Cluj (1965-1973); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1973-1977). Prof. la Ceanu Mare – Boian, jud. Cluj (1977-1978), la Liceul „Petru Maior" din Gherla (1978-1990) şi la Liceul

Pedagogic „Gh. Lazăr" din Cluj (1990-1991); asistent suplinitor (1990-1991), asistent titular (1991-1996), lector (1996-2002) şi conferenţiar (din 2002) la Catedra de engleză a Facultăţii de Litere din Cluj. Burse de studii în Marea Britanie, University of Edinburg (1992) şi Statele Unite, University of Arizona, Tucson (1993-1994). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Katherine Mansfield: From Realism to Impressionism.* Colab. la *Caietele Echinox, Convorbiri literare, Tribuna, Steaua, Poesis* etc. A colaborat la vol. colective *Studies in English Language and Literature* (1990), *Dimensiunea europeană* (1994), *Gen şi educaţie* (1997), *Culture of the Time of Transformation* (1999), *Construction of Identity* (2000), *Encyclopedia of Postcolonial Studies* (2001) etc. Debutează în rev. *Zorile* a Liceului „George Bariţiu" din Cluj (1970). Debut edeitorial cu vol. de proze scurte şi eseuri *Feminine* (2000).

OPERA: *Feminine,* proze scurte şi eseuri, Cluj-Napoca, 2000; *Katherine Mansfied: Plucking the Nettle of Impressions,* eseuri, Cluj-Napoca, 2000; *Coveting Multiculturalism,* eseuri, Cluj-Napoca, 2000; *Istorie şi literatură,* Cluj-Napoca, 2001; *Ispitiri, trecute vremi,* eseuri, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Ileana Galea, în *Tribuna,* nr. 25-28, 2000; idem, în *Steaua,* nr. 10-11, 2001; Roxana Răcaru, în *România literară,* nr. 45, 2001; Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 6, 2002; Iulia Alexa, în *România literară,* nr. 24, 2002. **(A. S.)**

MUGUR Florin (pseud. lui Legrel Mugur), n. 7 febr. 1934, Bucureşti – m. 9 febr. 1991, Bucureşti. Poet şi prozator. Tatăl, Leon Mugur, ziarist; mama, Rosa (n. Thau). Studiile gimnaziale şi liceale la Şcoala de la „Sf. Iosif" şi la Colegiul „Sf. Sava" din oraşul natal (1944-1954), cu o întrerupere de doi ani, când este redactor la diferite publicaţii şi la Radiodifuziunea Română. Absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1960). Prof. în două sate din jud. Argeş, apoi în capitală (1961-1968). A fost redactor la Editura „Cartea românească". Debutează cu poezii în *Brigadierul*, supliment al ziarului *Tânărul muncitor* (1948). Debut editorial cu placheta *Cântecul lui Philipp Müller* (1953). Vol. de versuri: *Romantism* (1956), *Visele de dimineaţă* (1961), *Mituri* (1967), *Cartea regilor* (1970), *Cartea prinţului* (1973), *Roman* (1975), *Piatra palidă* (1977), *Portretul unui necunoscut* (1980), *Dansul cu cartea* (1981), *Viaţa obligatorie* (1983), *Spectacol amânat* (1985), *Firea lucrurilor* (1988). O selecţie din creaţia lirică a lui **M.** apare în trad. germană în 1988. Vol. de proză: *Serile din sectorul Nord* (1964), *Aproape noiembrie* (1972) şi romanul *Ultima vară a lui Antim* (1979). Autor al vol. de interviuri *Convorbiri cu Marin Preda* (1973), *Profesiunea de scriitor* (1979), *Vârstele raţiunii. Convorbiri cu Paul Georgescu* (1982). Deşi nu are vervă, **M.** este mânat de o mare curiozitate, iscodindu-i pe cei intervievaţi şi reuşind să obţină de la ei informaţiile cele mai surprinzătoare. A colaborat cu poezie, comentariu literar, reportaj, tablete, interviu etc. la majoritatea rev. literare din ţară. Poezia lui **M.** afirmă cu obstinenţă încrederea în nobleţea dramatică, uneori tragică, a creaţiei spiritului, a libertăţii acestuia mereu ameninţate şi agresate. Ea se constituie într-o lirică autentică de vibraţie afectivă dominată de sentimentul compasiunii şi al participării la destinul, deopotrivă solitar şi solidar, inocent şi culpabil, al fiinţei umane. Patetismul şi sentimentalismul sunt contrapunctate de ironie şi, uneori, de sarcasm, creaţia lui **M.** evoluând într-un spaţiu tensionat de dorinţa şi deziluzia împlinirii lăuntrice. Marele premiu la Festivalul Internaţional de Poezie de la Sarajevo (1968); Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1973 şi 1977.

OPERA: *Cântecul lui Philipp Müller*, versuri, Bucureşti, 1953; *Romantism*, versuri, Bucureşti, 1956; *Casa cu ferestre argintii*, versuri, Bucureşti, 1959; *Rilă Iepurilă şi cărăbuşul cu aripioare de aur*, Bucureşti, 1960; *Visele de dimineaţă*, versuri, Bucureşti, 1961; *Serile din sectorul Nord*, proză, Bucureşti, 1964; *Unde e oraşul de argint?*, Bucureşti, 1965; *Mituri*, versuri, Bucureşti, 1967; *Destinele intermediare*, versuri, Bucureşti, 1968; *Cartea regilor*, versuri, Bucureşti, 1970; *Aproape noiembrie*, proză, Bucureşti, 1972; *Cartea prinţului*, versuri, Bucureşti, 1973; *Convorbiri cu Marin Preda*, Bucureşti, 1973; *Cartea numelor,* eseuri,

Bucureşti, 1975; *Roman*, versuri, Bucureşti, 1975; *Piatra palidă*, versuri, Bucureşti 1977; *Ultima vară a lui Antim*, roman, Bucureşti, 1979; *Profesiunea de scriitor*, interviuri, Bucureşti, 1979; *Portretul unui necunoscut*, versuri, Bucureşti, 1980; *Dansul cu cartea*, versuri, Bucureşti, 1981; *Vârstele raţiunii. Convorbiri cu Paul Georgescu*, Bucureşti, 1982; *Viaţa obligatorie*, versuri, Bucureşti, 1983; *Spectacol amânat*, versuri, Bucureşti, 1985; *Firea lucrurilor*, versuri, Bucureşti, 1988; *Pflichtleben*, Gedichte, trad. de Helmut Britz, Bucureşti, 1988; *Scrisori de la capătul zilelor,* ed., pref. şi note de M. Iorgulescu, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; C. Stănescu, *Poeţi şi critici*, 1972; P. Georgescu, *Printre cărţi*, 1973; P. Poantă, *Modalităţi*..., 1973; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte*, 1974; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice*, 1974; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; M. Iorgulescu, *Al doilea rond*, 1976; Al. Ştefănescu, *Preludiu*, 1977; N. Baltag, *Polemos*, 1978; P. Georgescu, *Volume*, 1978; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi*...; D. Cristea, *Faptul de a scrie*, 1980; L. Raicu, *Printre contemporani*, 1980; L. Raicu, *Calea de acces*, 1982; M. Iorgulescu, *Ceara şi sigiliul*, 1982; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, 1984; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; Al. Cistelecan, *Poezie şi livresc*, 1987; E. Simion, *Scriitori*..., IV; N. Oprea, în *Argeş,* nr. 6, 1990 (interviu); A. Popescu, în *Steaua,* nr. 2-3, 1991; Gh. Grigurcu, în *Vatra,* nr. 4, 1991; idem, în *Familia*, nr. 2, 1991; I. Constantin, în *Viaţa Românească,* nr. 6-7, 1993; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 26, 1997; Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 5, 2001; idem, *ibidem,* nr. 4, 2003; I. Holban, *ibidem,* nr. 3, 2003. **(I. Md.)**

MUMULEANU Barbu Paris, n. 1794, Slatina – m. 21 mai 1836, Bucureşti. Poet. Îşi petrece tinereţea în casa lui C. Filipescu, bun cunoscător al poeziei europene, de unde familiarizarea lui **M.** cu versurile lui Lamartine, Hugo şi Byron. Lecturi din Anacreon şi Hristopoulos, dar şi din *Biblie*, I. Barac, poeţii Văcăreşti, C. Conachi şi clasicii Hesiod, „Omir”, Ovidiu. Debut cu *Rost de poezii adecă stihuri* (1820). Însoţeşte vol. următoare (*Caracteruri*, 1825; *Plângerea şi tânguirea Valahiei*..., 1825) cu pref. care militează pentru cultura naţională; în sens estetic, acestea îmbină o poetică a clasicităţii cu intuiţii romantice.

OPERA: *Rost de poezii adecă stihuri*, Bucureşti, 1820; *Caracteruri*, Bucureşti, 1825; *Plângerea şi tânguirea Valahiei asupra nemulţemirii streinilor ce au derăpănat-o*, Bucureşti, 1825; *Poesii*, Bucureşti, 1837; *Scrieri*, ed. şi pref. de Rodica Rotaru, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: I. Heliade-Rădulescu, *Viaţa poetului*, în B. -P. Mumuleanu, *Poesii*, 1837; N. Iorga, *Istoria literaturii*...; G. Călinescu, *Istoria*...; G. Ivaşcu, *Istoria*...; Al. Piru, *Istoria literaturii române*, II, 1970; M. Anghelescu, *Preromantismul românesc*, 1971; D. Păcurariu, *Clasicismul românesc*, 1971; P. Cornea, *Originile romantismului românesc*, 1972; Elena Tacciu, *Mitologie romantică*, 1973; D. Popovici, *Romantismul românesc. Studii literare*, 1974; N. A. Ursu, în *Cronica*, nr. 36, 1975; D. Păcurariu, *Clasicism şi tendinţe clasice în literatura română*, 1979; T. Vârgolici, în *Transilvania*, nr. 5, 1980; Ov. Densusianu, *Literatura română modernă*, 1985; idem, *Opere*, VI, 1985; Al. Hanţă, *Idei şi forme literare până la Titu Maiorescu*, 1985; Elena Tacciu, *Romantismul românesc*, I, 1985; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 592, 2001. **(E. T.)**

MUNTEAN George, n. 17 nov. 1932, com. Bilca, jud. Suceava – m. 1 iun. 2004, Bucureşti. Folclorist, critic şi istoric literar. Fiul lui Tănasă Muntean şi al Varvarei (n. Tărâţă), ţărani. Şcoala primară Nr. 3 din Bilca (1939-1946), un an la Şcoala Normală de Băieţi din Siret (1946-1947), apoi Liceul „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuţi (1947-1953). Un an (1953-1954) este student la secţia de regie a Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti, de unde este exmatriculat. Între 1954 şi 1955, urmează Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu”. Din 1955, student la Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti, pe care o absolvă în 1959. Redactor la rev. *Contemporanul* (1959-1968). În 1960 intră, prin concurs, la Institutul de Istorie Literară şi Folclor al Acad., condus de G. Călinescu, devenind cercetător ştiinţific; între 1974 şi 1979, redactor-şef al *Revistei de istorie şi teorie literară*, publicată de Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu”. Debutează ca folclorist în rev.

Albina şi *Cultura poporului* (1954). Debut editorial cu *Folclor din Suceava* (1959), cules de la mama sa. Începând din 1956, când îi apare primul art. despre „folclorul nou", publică în diverse ziare şi rev.: *Contemporanul, România literară, Viaţa Românească, Scânteia, Revista de istorie şi teorie literară, Albina* etc. A scris pref. la cărţi semnate de Vl. Streinu, Al. O. Teodoreanu, V. Gherasim, G. Drumur, Al. Bădăuţă, G. Călinescu, V. Alecsandri, I. Kojevnikov. Autor al unor antologii (de proverbe, reportaje, pagini din istoria gândirii teatrale româneşti, folclor, versuri pentru copii etc.), studii în tratate şi vol. colective, ed. (Vl. Streinu, G. Călinescu, Al. Philippide). A alcătuit *Antologia Unirii: 1918-1983* (în colab., 1983) şi a coordonat, împreună cu I. Frunzetti, vol. *Arta şi literatura în slujba independenţei naţionale* (1977). Din această vastă producţie literară, **M.** a alcătuit doar două vol. : *Cercetări literare* (1969), incluzând art. de istorie literară şi folclor, şi *Interpretări şi repere* (1982), care cuprinde studii dedicate în exclusivitate folclorului. Premiul „Nicolae Bălcescu" al Acad. pentru vol. colectiv *Independenţa României* (1977); Premiul rev. *Literatura şi arta* (Chişinău, 1993).

OPERA: *Folclor din Suceava*, cules de ~ de la Varvara Muntean, Bucureşti, 1959; *Cercetări literare*, Bucureşti, 1969; *Interpretări şi repere*, Iaşi, 1982.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 51, 1969; H. Zalis, în *Romanian Review*, nr. 3, 1970; D. Pillat, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1971; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 52, 1982; D. Anghel, în *Argeş*, nr. 10, 1983; M. Iordache, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1983; N. Mecu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1983; T. Mihuţ, în *Ateneu*, nr. 10, 1983; Ov. Papadima, în *Scânteia*, nr. 12889, 1984; Ecaterina Ţarălungă, în *Contemporanul*, nr. 6, 1984; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 15, 2001; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2001; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 2001. **(I. R.)**

MUNTEANU Aurel Dragoş, n. 16 ian. 1942, Buda-Lăpuşna, Basarabia – m. 30 mai 2005, New York (Statele Unite). Prozator şi eseist. Licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj (1964). Asistent la Institutul Pedagogic din Oradea (1964-1967); redactor la *Contemporanul* (din 1968), apoi la *România literară, Magazin* şi *Luceafărul*. Beneficiază de două burse în Statele Unite, în 1968 (Multiregional Program, World Press Institute, Macalister College, San Paul University) şi în 1980-1981 (School of Journalism, Special Program, Columbia University, New York). Preşedinte al Radioteleviziunii Române Libere (dec. 1989-1990); ambasador, reprezentant permanent al României la ONU, New York (1990-1991). Între 1992 şi 1994, este ambasador al României la Washington. În 1994 se stabileşte în Statele Unite. Debutează în *Viaţa Românească* (1965). Debut editorial cu volumul de povestiri *După-amiază neliniştită* (1967). A publicat în continuare trei romane (*Singuri*, 1968; *Scarabeul sacru*, 1970; *Marile iubiri*, 1977) şi un volum de eseuri (*Opera şi destinul scriitorului*, 1972). A scris pref. volumului *Oraş în profil* de Iacob Sternberg, în trad. românească a lui H. Andronic şi Andrei Roman (1983).

OPERA: *După-amiază neliniştită*, povestiri, Bucureşti, 1967; *Singuri,* roman, Bucureşti, 1968; *Scarabeul sacru*, roman, Bucureşti, 1970; *Opera şi destinul scriitorului*, eseuri, Bucureşti, 1972; *Marile iubiri*, roman, Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: Valeriu Cristea, în *Gazeta literară,* nr. 27, 1967; Paul Georgescu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1967; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1969; Gabriel Dimisianu, în *România literară*, nr. 3, 1969; Radu Enescu, în *Familia*, nr. 3, 1969; Mircea Iorgulescu, în *Ramuri*, nr. 1, 1969; Nicolae Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 13, 1969; Al. Piru, în *Ramuri*, nr. 10, 1969; Mihai Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1969; Al. Dobrescu, în *Cronica*, nr. 50, 1970; Mircea Iorgulescu, în *România literară*, nr. 43, 1970; Liviu Petrescu, în *Tribuna,* nr. 52, 1970; Mirela Roznoveanu, în *Tomis*, nr. 11, 1970; Mircea

Iorgulescu, în *Convorbiri literare,* nr. 19, 1972; idem, în *Luceafărul*, nr. 18, 1973; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 9, 1973; Marian Popa, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1973; L. Petrescu, *Scriitori români şi străini,* 1973; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne,* 1975; Dan Cristea, în *Luceafărul*, nr. 45, 1977; Florin Faifer, în *Cronica*, nr. 21, 1978; Mircea Iorgulescu, în *România literară*, nr. 18, 1978; Nicolae Manolescu, *ibidem*, nr. 8, 1978; N. Ciobanu, *Însemne ale realităţii,* 1979; Gabriela Negreanu, în *Luceafărul*, nr. 18, 1982; M. Niţescu, *Atitudini critice*, 1983; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...,* II; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

MUNTEANU Cornel, n. 9 apr. 1956, Cetatea de Baltă, jud. Alba. Critic şi istoric literar. Fiul lui Ioan Muntean, tinichigiu, şi al Eugeniei (n. Tătar). Studii elementare la Blaj (1963-1971); Liceul pedagogic „Horia, Cloşca şi Crişan" din Abrud (1971-1976); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Suceava (1978-1982). Învăţător la Făget, jud. Alba (1976-1978); prof. la Liceul industrial nr. 4 (1982-1989) şi la Liceul „Doamna Stanca" din Satu Mare (1990-1991); lector la Facultatea de Litere a Univ. din Suceava (1991-1992); lector (1992-1999) şi conferenţiar (din 1999) la Facultatea de Litere a Univ. de Nord din Baia Mare. Lector invitat la Univ. ELTE din Budapesta (1994-1999; 2001-2003). Readactor la rev. *Solstiţiu* (1990-1991) şi *Pleiade* (1991-1992). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Pamfletul ca literatură* (1997). Colab. la *Steaua*, *Tribuna*, *Familia*, *Convorbiri literare*, *Viaţa Românească*, *România literară*, *Poesis*, *Bucovina literără* etc. A colaborat la vol. *Eonul Blaga. Întâiul veac* (1997). Debutează în *Limba şi literatura română* (1975). Debut editorial cu vol. *Marin Preda. Fascinaţia iubi*rii (1996), urmat de *Romulus Guga. Polifonia unei voci* (1998), *Pamfletul ca discurs literar* (1999), *Laurenţiu Fulga* (2001) şi *Lecturi neconvenţionale* (2003). Ed. din G. Galaction (*La Vulturi*, 1995).

OPERA: *Marin Preda. Fascinaţia iubirii*, Bucureşti, 1996*; Romulus Guga. Polifonia unei voci*, Târgu Mureş, 1998; *Pamfletul ca discurs literar*, Bucureşti, 1999; *Laurenţiu Fulga*, Cluj-Napoca, 2001; *Lecturi neconvenţionale*, eseuri, Cluj-Napoca, 2003.

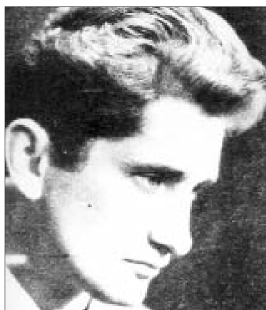
REFERINŢE CRITICE: Gh. Glodeanu, în *Steaua*, nr. 4-5, 1998; idem, în *Jurnalul literar*, nr. 1-2, 2000; D. Mănucă, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 2000; C. Miu, în *Tomis*, nr. 10, 2001; G. Mirea, în *Familia*, nr. 3, 2001; Gh. Glodeanu, în *Jurnalul literar*, nr. 17-20, 2001; D. Micu, în *Limbă şi literatură*, nr. 3-4, 2003. **(A. S.)**

MUNTEANU Donar (prenumele la naştere: Dimitrie), n. 26 iun. 1886, com. Răcari, jud. Dâmboviţa – m. (?). Poet. Fiu de învăţător. Licenţiat al Facultăţii de Drept. Magistrat la Piatra Neamţ, Iaşi, Bazargic, Câmpulung Muscel, Brăila, Sibiu, Odorhei, Deva şi Chişinău. Din 1937 trece în Ministerul Justiţiei ca director general al penitenciarelor (până în 1938). Consilier, apoi, la Consiliul Legislativ, până în 1945, când se pensionează. Debutează în *Forţa morală* a lui Macedonski (1901). Debut editorial cu vol. *Aripi negre* (1909). Scoate, în 1904, rev. simbolistă *Pleiada* (două nr.). Colaborează la *Literatorul, Convorbiri critice* (începând din 1907), *Gândirea* (din 1930). În cele câteva vol. de versuri apărute la intervale mari (*Aripi fantastice*, 1925; *Simfonia vieţii*, 1943; *Bisericuţa neamului*, 1943), ecourile romantice coexistă cu motive simboliste, imagini reuşite sunt puse în umbră de locuri comune şi de un abundent retorism.

OPERA: *Aripi negre*, poezii, Bucureşti, 1909; *Aripi fantastice*, poezii, Bucureşti, 1925; *Simfonia vieţii*, sonete, Bucureşti, 1943; *Bisericuţa neamului*, poeme în sonete, Bucureşti, 1943.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria*..., III; M. Dragomirescu, *Sămănătorism, poporanism, criticism*, 1934; C. Ciopraga, *Literatura*...; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul*, 1975. **(R. Z.)**

MUNTEANU Francisc, n. 9 apr. 1924, com. Veţel, jud. Hunedoara – m. 13 apr. 1993, Bucureşti. Prozator şi scenarist. Fiul lui Francisc Munteanu, funcţionar, şi al Iuliei (n. Gomboş), croitoreasă. După primele clase de liceu, din 1939, e nevoit să-şi asigure singur existenţa. Ucenic lăcătuş la Reşiţa (1939-1940), muncitor la o fabrică de ciocolată (1940), ajutor într-un atelier de firme la Budapesta (1940-1942), marinar pe Dunăre (1944). E luat prizonier de război de către trupele germane (sept. -dec. 1944) şi apoi de către cele sovietice (ian. -febr. 1945). După război, urmează alt periplu al existenţei, la fel de spectaculos: redactor la rev. *Orizonturi noi* din Arad (1945), muncitor la o ţesătorie din Arad (1946-1947), redactor la ziarul *Patriotul* din Arad (1947-1949), inspector general în Direcţia teatrelor din Ministerul Artelor şi Informaţiilor (1949-1951), muncitor în piaţa Obor (1951-1953). Din 1954, este regizor la Studiourile Cinematografice „Buftea". Debut, ca dramaturg, cu piesa *Sabotaj*, în 1950, pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti. Debut în proză, cu schiţe, în colaborare cu Titus Popovici (1950). În 1954 îi apare nuvela *Lenţa* şi romanul *În oraşul de pe Mureş*. Mai stăpân pe schiţă şi nuvelă (*Mecanicul şi alţi oameni de azi*, 1951; *Ciocârlia*, 1955; *Hotel Tristeţe*, 1957; *Nuvele*, 1959; *Profesorul de muzică*, 1968 şi 1979; *Povestiri de război*, 1980), **M.** este şi autorul a numeroase romane conformiste (*În oraşul de pe Mureş*, 1954; *Statuile nu râd niciodată*, 1957; *Fericitul negustor*, 1957; *Reîntoarcerea*, 1967; *Încotro?*, 1970; *Dacă toţi copacii ar fi la fel*, 1977; *Filiera Prahova*, 1982). Scriitor de prim-plan în deceniul şase, dar incapabil să-şi depăşească epoca. În plină carieră literară, se lasă total absorbit, ca şi Titus Popovici, de cinematografie, fiind totuşi prezent în librării cu reeditări sau romane pentru adolescenţi (*Pistruiatul*, 1976 şi 1981; *Roşcovanul*, 1979; *Hoţul*, 1980 – foste scenarii cinematografice).

OPERA: *Mecanicul şi alţi oameni de azi*, schiţe, Bucureşti, 1951 (în colab. cu Titus Popovici); *Lenţa*, Bucureşti, 1954 (ed. revăzută, 1956; trad. sârbă, Bucureşti, 1955; trad. rusă, Moscova, 1958); *În oraşul de pe Mureş*, roman, Bucureşti, 1954 (ed. II, 1957; ed. revăzută, 1971; trad. maghiară, Bucureşti, 1956; trad. germană, Bucureşti, 1958); *Ciocârlia*, Bucureşti, 1955 (trad. maghiară, Budapesta, 1959); *Scrisoarea*, Bucureşti, 1955; *A venit un om*, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1972); *Statuile nu râd niciodată*, roman, Bucureşti, 1957 (ed. II, 1959; ed. III, 1962; ed. revăzută, 1971; trad. maghiară, Bucureşti, 1959; trad. rusă, Moscova, 1962); *Fericitul negustor*, roman, Bucureşti, 1957; *Hotel Tristeţe*, Bucureşti, 1957 (trad. rusă, Moscova, 1959); *Cerul începe la etajul 3*, Bucureşti, 1958 (trad. germană, Bucureşti, 1964); *Nuvele*, Bucureşti, 1959; *Lenţa*, nuvele şi povestiri, Bucureşti, 1961; *Terra di Siena*, Bucureşti, 1962 (trad. maghiară, Bucureşti, 1962; trad. rusă, Moscova, 1963); *Prietenul meu Adam*, Bucureşti, 1962; *Hotel Tristeţe şi alte povestiri*, Bucureşti, 1965; *Reîntoarcerea*, roman, Bucureşti, 1967; *Profesorul de muzică. Nuvele de ieri şi de azi*, Bucureşti, 1968; *Încotro?*, roman, Bucureşti, 1970; *Testamentul şi alte povestiri*, Bucureşti, 1972; *Strada semaforului*, Cluj-Napoca, 1972; *Pistruiatul*, roman, Bucureşti, 1976 (ed. II, 1981; trad. maghiară, Bucureşti, 1979); *Dacă toţi copacii ar fi la fel*, roman, Bucureşti, 1977; *Roşcovanul*, roman, Bucureşti, 1979; *Profesorul de muzică*, nuvele, Bucureşti 1979; *Hoţul*, roman, Bucureşti, 1980; *Povestiri de război*, Bucureşti, 1980; *Oameni, fapte, amintiri*, Bucureşti, 1981; *Filiera Prahova*, roman, Bucureşti, 1982; *Patru zile fierbinţi*, roman, Bucureşti, 1983; *Dincolo de ziduri*, roman, Bucureşti, 1983; *Cocorii zboară fără busolă*, roman, Bucureşti, 1984; *Oameni, fapte, amintiri*, vol. II, Bucureşti, 1985; *Prinţesa din Şega*, roman, Bucureşti, 1985; *Barajul*, roman, Bucureşti, 1986; *Sonata în re major*, Bucureşti, 1987; *Scrisori din Calea Lactee*, roman, Bucureşti, 1989 (ed. II, 1994); *Balada carpatină,* Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: S. Bratu, *Cronici*, 1957; D. Micu, *Romanul românesc contemporan*, 1959; I. Vitner, *Prozatori contemporani*, 1961; P. Georgescu, *Păreri literare*, 1964; Al. Oprea, în *Luceafărul*, nr. 23, 1964; G. Dimisianu, *Schiţe de critică*, 1966; V. Ardeleanu, *Însemnări despre proză*, 1966; N. Ciobanu, *Nuvela şi povestirea contemporană*, 1967; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; I. Bălu, în *România literară*, nr. 29, 1982; I. Simuţ, în *Steaua*, nr. 1, 1983; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 20, 1984; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1985; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni*, 1985; Olimpia Radu, *Pagini de critică*, 1988; T. Popovici, în *Literatorul,* nr. 15-16, 1993; P. Cernat, I. Manolescu, A. Mitchievici, I. Stanomir, *În căutarea comunismului pierdut,* 2001. **(I. S.)**

MUNTEANU George, n. 14 apr. 1924, com. Bravicea, jud. Orhei – m. 8 nov. 2001, Bucureşti. Critic şi istoric literar. Fiul lui Simion Munteanu şi al Xeniei (n. Stratan), ţărani. Şcoala Normală de Învăţători la Cluj, unde urmează şi Facultatea de Litere şi Filosofie (licenţa în 1950). Asistent (1951-1958), apoi lector (1959-1960) la aceeaşi Facultate. Redactor la *Steaua* (1956-1960), apoi la *Contemporanul* (1960-1968). Lector, apoi conf. univ. la Facultatea de Lb. şi Literatura Română din Bucureşti (1960-1989). Lector de lb. română la Univ. din Montpellier (1969-1971). Între 1987 şi 1988 a predat lb. şi literatura română la Univ. din Beijing (China). Prof. la Univ. „Hyperion" (1990-2001). Dr. în filologie (1973) cu teza *Hyperion (Viaţa lui Eminescu*). Debutează editorial cu studiul *B. P. Hasdeu* (1963), publicând apoi vol. de art. (*Atitudini*, 1966; *Sub semnul lui Aristarc*, 1975), o *Introducere în opera lui Ion Creangă* (1976) şi cursul universitar *Istoria literaturii române, Epoca marilor clasici* (1980). A scris pref. la cărţi de V. Alecsandri, C. Bolliac, G. Călinescu, D. Caracostea, I. Creangă, M. Eminescu, B. P. Hasdeu, I. Neculce ş. a. Contribuţia sa cea mai însemnată o reprezintă *Hyperion, I. Viaţa lui Eminescu* (1973), pentru care i se va acorda Premiul „B. P. Hasdeu" al Acad. Române (1973). Tot în sfera eminescologiei se integrează şi vol. *Eminescu şi eminescianismul: structuri fundamentale* (1987), *Eminescu şi antinomiile posterităţii*, 1998. Colaborează la *România literară, Luceafărul, Tribuna, Contemporanul, Scânteia* etc.

OPERA: *B. P. Hasdeu*, Bucureşti, 1963; *Atitudini*, Bucureşti, 1966; *Hyperion, I. Viaţa lui Eminescu*, Bucureşti, 1973; *Sub semnul lui Aristarc*, Bucureşti, 1975; *Introducere în opera lui Ion Creangă*, Bucureşti, 1976; *Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici*, Bucureşti, 1980; *Eminescu şi eminescianismul: structuri fundamentale*, Bucureşti, 1987; *Eminescu şi antinomiile posterităţii*, 1998.

REFERINŢE CRITICE: V. Felea, *Reflexii critice*, 1968; M. Martin, *Generaţie şi creaţie*, 1969; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 43, 1973; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1976; C. Regman, *Explorări în actualitatea imediată*, 1978; G. Dimisianu, *Opinii literare*, 1978; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 11, 1980; P. Marcea, *Concordanţe şi controverse*, 1983; M. Drăgan, în *Cronica*, nr. 42, 1984; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 4, 1984; Th. Codreanu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1987; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1989; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 8, 1989; L. Grăsoiu, în *Luceafărul*, nr. 18 bis, 1995; idem, *ibidem*, nr. 6, 1999; Fl. Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 3-4, 1999; Th. Codreanu, în *Viaţa Românească*, nr. 1-2, 2000; N. Mecu, în *Limbă şi literatură,* nr. 1-2, 2002. **(I. R.)**

MUNTEANU Romul, nr. 18 mart. 1926, Călanul Mic, jud. Hunedoara. Critic, istoric literar şi comparatist. Fiul lui Romulus Munteanu, siderurgist, şi al Mariei (n. Vieţ); urmează şcoala primară în comuna Batiz (1933-1938), Şcoala Normală la Deva (1938-1946); după examene de diferenţă la Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti îşi ia bacalaureatul în 1946; studii la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj (1946-1950); asistent la Catedra de literatura română, condusă de D. Popovici (1950-1951); preparator, asistent, lector la Institutul Pedagogic din Bucureşti (1953-1956); inspector pentru sectorul filologic la Ministerul Învăţământului (1954-1956); din 1956, conferenţiar la Catedra de literatură română a Facultăţii de Filologie din Bucureşti; lector de lb. şi literatură română la Institutul de romanistică din Leipzig (1957-1961). Dr. al Univ. din Leipzig cu teza *Aspectele şi dimensiunile luminismului românesc* (1960). Prodecan al Facultăţii de Filologie din Bucureşti (1961-1966), prof. titular de literatură comparată din 1970, este şi director al Editurii Univers (1971-1989), perioadă în care debutează editorial cu *Contribuţia Şcolii Ardelene la culturalizarea maselor* (1962); publică monografii, studii de sinteză şi culegeri de eseuri despre producţia literară universală şi fenomenul literar românesc (*Bertolt Brecht,* 1966; *Noul roman francez,* 1968; *Farsa*

tragică, 1970; *Literatura europeană în epoca luminilor,* 1971; *Profiluri literare,* 1972; Jurnal de cărţi, I-VI, 1973-1996; *Preludii la o poetică a antiromanului*, 1995 etc.) Iniţiază prestigioasa colecţie de *Studii* a Editurii Univers şi prefaţează trad. din Erich Auerbach, Samuel Beckett, Goethe, Sigmund Freud etc. Colab. la rev. şi ziare din ţară: *Luceafărul, Steaua, România literară, Ramuri, Revista de istorie şi teorie literară, Romanian Review* ş. a. Reprezentant al criticii universitare, eseist, istoric literar şi editor de prestigiu, **M.** aduce, în acelaşi timp, şi aporturi teoretice decisive, pe o arie de largă interferenţă între ideologiile literare europene şi româneşti. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1971, 1972 şi 1976; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1979; Premiul „Menelaos Ludemis" (Atena, 1980); Premiul rev. *Flacăra* pentru critică literară pe 1987.

OPERA: *Contribuţia Şcolii Ardelene la culturalizarea maselor*, Bucureşti, 1962; *Bertolt Brecht*, Bucureşti, 1966; *Noul roman francez*, Bucureşti, 1968; *Farsa tragică*, Bucureşti, 1970 (ed. II, 1989); *Literatura europeană în epoca luminilor. Iluminism, preromantism. Sturm und Drang, neoumanismul german*, Bucureşti, 1971 (ed. II, cu titlul *Cultura europeană în epoca luminilor*, Bucureşti, 1974; ed. III, vol. I-II, 1981; ed. IV, versiune germană, Cluj-Napoca, 1983; altă ed., Bucureşti, 1999); *Profiluri literare*, Bucureşti, 1972; *Jurnal de cărţi,* I-VI, Bucureşti, 1973-1996; *Noul roman francez. Preludii la o poetică a antiromanului*, Bucureşti, 1973; *Metamorfozele criticii europene moderne*, Bucureşti, 1975 (ed. II, 1988); *Lecturi şi sisteme*, Bucureşti, 1977; *Clasicism şi baroc în cultura europeană din secolul al XVII-lea,* I-III, Bucureşti, 1981-1985 (ed. II, I-III, 1998); *La civilisation des livres. Littérature roumaine, littérature européene*, Bucureşti, 1986; *Preludii la o poetică a antiromanului*, Bucureşti, 1995; *O viaţă trăită, o viaţă visată*, Bucureşti, 1996; *Introducere în literatura europeană*, Bucureşti, 1996; *Iluminismul şi romantismul european*, Bucureşti, 1998; *Şcoala Ardeleană.* Studii literare, Bucureşti, 1998; *Metamorfozele criticii europene moderne,* Bucureşti, 1998; *Literatura europeană modernă,* Timişoara, 2000.

REFERINŢE CRITICE: S. Alexandrescu, în *Contemporanul*, 13 ian. 1967; E. Papu, în *Gazeta literară*, nr. 37, 1966; Tr. Liviu Birăescu, în *Orizont*, nr. 5, 1968; M. Petrişor, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1968; A. Marino, în *Cronica*, nr. 32, 1968; Dana Dumitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1970; M. Sorescu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 25, 1970; Tr. Liviu Birăescu, în *Orizont,* nr. 1, 1971; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 10, 1971; Al. George, în *Viaţa Românească,*nr. 7, 1971; M. Petrişor, în *Steaua*, nr. 21, 1972; G. Dimisianu, *Valori actuale*, Bucureşti, 1974; Ileana Verzea, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1973; G. Gheorghiţă, în *Ramuri,* nr. 12, 1973; Ioana Creţulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1974; I. Adam, în *Săptămâna*, nr. 172, 1974; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 12, 1974; L. Alexiu, în *Amfiteatru*, nr. 7, 1975; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 4, 1976; M. Ivănescu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 3, 1976; T. Olteanu, în *Luceafărul*, nr. 12, 1976; N. Balotă, în *România literară*, nr. 12, 1976; M. Martin, în *Steaua*, nr. 5, 1976;C. Bejan, în *Familia*, nr. 6, 1976; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 12, 1978; T. Popescu, în *Transilvania,* nr. 9, 1978; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 401, 1978; (D. C.) Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 21, 1978; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 14, 1978; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 27, 1979; Marian Popa, în *Luceafărul*, nr. 45, 1979; T. Popescu, *Cărţi cu ieşire la mare*, 1980; D. Novăceanu, în *România literară*, nr. 35, 1981; I. Constantinescu, în *Ateneu*, nr. 4, 1981; V. Felea, *Prezenţa criticii*, 1982; M. Martin, în *Contemporanul*, nr. 13, 1983; I. Dur, în *Transilvania*, nr. 1, 1983; C. Crişan, în *Steaua*, nr. 4, 1985; M. Voiculescu, *Eternitatea spiritului românesc*, 1985; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 4, 1986; Irina Mavrodin, în *România literară*, nr. 13, 1986; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 3, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 1, 1986; C. Moraru, în *România literară*, nr. 34, 1988; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 38, 1988; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 23, 1996; A. Dinu Rachieru, în *Luceafărul*, nr. 11, 1996; L. Grăsoiu, *ibidem*, nr. 31, 1996; idem, *ibidem*, nr. 15; 1997; Luminiţa Zaharia, în *Tomis,* nr. 3, 2000 (interviu); C. M. Spiridon, în *Viaţa Românească,* nr. 7-8, 2001; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2001 (interviu); G. Arion, în *România literară,* nr. 7, 2003 (interviu); D. Matală, în *Luceafărul,* nr. 15, 2003; M. Tupan, *ibidem,* nr. 1, 2003 (interviu). **(M. Mt.)**

MUNTEANU Ştefan, n. 18 apr. 1920, com. Plaiul Cosminului, Cernăuţi. Stilistician. Fiul lui Gh. Munteanu şi al Mariei (n. Munteanu), agricultori. Şcoala elementară în com. natală; Liceul „Aron Pumnul" din Cernăuţi (1933-1940), continuat la Liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava (1940-1941); licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi, secţia filologie clasică (1941-1945). Prof. la Liceul „Eudoxiu Hurmuzachi" din Rădăuţi (1945-1946) şi la Liceul „Mihai Viteazul" din Alba Iulia (1946-1960; director, 1957-1960); lector, conferenţiar şi prof. la Facultatea de Filologie a Univ. din Timişoara (prorector, 1971-1972). Dr. în filologie al Univ. din Timişoara cu teza *Probleme ale cercetării stilului, cu specială privire la expresivitatea poetică* (1968). Colab. la *Limba română, Cum vorbim, Dacoromania, Limbă şi literatură* (membru în colegiul de redacţie, 1975-1985), *Analele Universităţii din Timişoara* (redactor, 1968-1974; 1978-1984), *Studii şi cercetări lingvistice, Orizont* etc. A colaborat la vol. colective *Omagiu lui Al. Rosetti la 70 de ani* (1965), *In memoriam Ion Coteanu* (2000), *Omagiu lui Ion Gheţie la 70 de ani* (2000) şi la *Volumul omagial Valeria Guţu Romalo* (2003). Debutează în *Mioriţa,* rev. literară a elevilor din Cernăuţi (1940). Debut editorial cu vol. *Istoria limbii române literare* (1963; în colab. cu V. D. Ţâra), urmat de *Limba română artistică* (1982), *Introducere în stilistica operei literare* (1995), *Studii de lingvistică şi stilistică* (1998), *Limbă şi cultură* (2000) şi *Scrieri alese* (2003). Alte două vol., *Scrisori vieneze* (1992) şi *Scrisori din Vindobona* (2000). Pref. la vol. de P. Iorgovici, Doina Babeu şi Gh. Colţun. Premiul „B. P. Hasdeu" al Acad. (1974).

OPERA: *Istoria limbii române literare. Privire generală,* în colab. cu V. D. Ţâra, Bucureşti, 1963 (ed. II, 1968); *Crestomaţie românească. Texte de limbă literară,* în colab., Bucureşti, 1968; *Limba română artistică. Studii,* Bucureşti, 1982; *Scrisori vieneze,* Timişoara, 1992; *Introducere în stilistica operei literare,* Timişoara, 1995; *Studii de lingvistică şi stilistică,* Piteşti, 1998; *Limbă şi cultură,* Timişoara, 2000; *Scrisori din Vindobona,* Timişoara, 2000 (ed. II, 2002); *Scrieri alese,* Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. Macrea, *Limbă şi lingvistică română,* 1973; Şt. Giosu, în *Cronica,* nr. 8, 1979; C. Dascălu, în *Orizont,* nr. 1, 1979; V. Popovici, *ibidem,* nr. 16, 1981; E. Micu, în *Steaua,* nr. 6, 1982; Al. Graur, *Puţină gramatică,* II, 1988; G. Ţepelea, *Opţiuni şi perspective,* 1989; Gh. Bulgăr, în *Limbă şi literatură,* nr. 3-4, 1995; M. Borcilă, în *Analele Universităţii din Timişoara,* seria Ştiinţe filologice, 1995; G. Bădărău, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2001; Ileana Oancea, în *Orizont,* nr. 3, 2001; V. Taşcu, *Studii literare,* 2002. **(A. S.)**

MUNTEANU Ştefan, n. 5 mart. 1951, satul Huţu, com. Găiceana, jud. Bacău. Eseist. Fiul lui Petru Munteanu şi al Engliterei (n. Adochia), agricultori. Şcoala elementară în satul natal (1958-1966), apoi o Şcoală profesională la Grupul Şcolar Profesional şi Tehnic din Bacău (1966-1969) şi o Şcoală de maiştri militari de radiolocaţie la Braşov (1970-1972); Liceul „Vasile Alecsandri" din Bacău (1972-1976); licenţiat al Facultăţii de Filosofie (1976-1980) şi al Facultăţii de Drept a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1982-1987). Prof. la Liceul industrial nr. 4 (1980-1990) şi la Liceul „Vasile Alecsandri" din Bacău (1991-1993); inspector la Inspectoratul Şcolar Bacău (1990-1991); lector (1993-1997) şi conferenţiar (1998-2000) la Univ. din Bacău; din 2000, conferenţiar la Univ. „George Bacovia" din Bacău. Dr. în filosofie al Univ. din Iaşi cu teza *Filosofia indiană şi creaţia eminesciană* (1997). Colab. la *Ateneu*, *Revista de filosofie*, *Analele Univ. din Bacău*; *Analele Univ. „Al. I. Cuza"* din Iaşi, *Buletinul ştiinţific* al *Univ. „George Bacovia"* din Bacău etc. A colaborat la vol. colective *Petre Botezatu. Itinerarii logico-filosofice* (1996) şi *Ştefan Lupaşcu: un gânditor pentru mileniul trei* (2001). Debutează în *Ateneu* (1994). Debut editorial cu vol. *Dimensiuni ale spiritualităţii indiene* (1997). A mai publicat *Picături de filosofie* (1997), *Filosofia indiană şi creaţia eminesciană*

(1997), *Noi picături de filosofie* (1999), *Fulguraţii eminescologice* (2000), *Alte picături de filosofie* (2001) şi *Domenii ale filosofiei* (2001). A îngrijit două ed. din Şt. Zeletin (*Nirvana. Gânduri despre lume şi viaţă*, 2003; *Evanghelia naturii*, 2003). Premiul „I. Petrovici” al Acad. Române (1997).

OPERA: Dimensiuni ale spiritualităţii indiene, Bucureşti, 1997; *Picături de filosofie*, Bacău, 1997; *Filosofia indiană şi creaţia eminesciană*, Bucureşti, 1997; *Noi picături de filosofie*, Bacău, 1999; *Fulguraţii eminescologice*, Bacău, 2000; *Alte picături de filosofie*, Bacău, 2001; *Domenii ale filosofiei*, eseuri, Bacău, 2001.

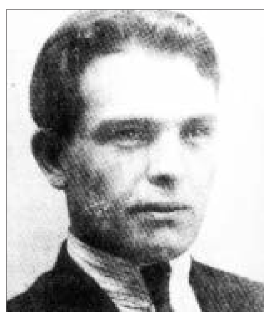
REFERINŢE CRITICE: Venera Cojocariu, în *Ateneu*, nr. 8, 1997; Th. Codreanu, în *Sinteze*, 5 dec. 1997; L. D. Clement, în *Bucovina literară*, nr. 11, 1997; idem, *ibidem*, nr. 3, 1998; T. Vidam, în *Tribuna*, nr. 29-32, 2000; C. Cubleşan, *Eminescu în orizontul criticii*, 2000; Th. Codreanu, *Controverse eminesciene*, 2000; Vl. Sorianu, *Literatura noastră cea de toate zilele*, 2001; I. Enache, *Întâmpinări*, 2002. **(A. S.)**

MUNTEANU Teodor Al., n. 13 oct. 1911, com. Smulţi, jud. Covurlui – m. 12 dec. 1988, Bucureşti. Poet. Fiul lui Alexandru Munteanu, agricultor, şi al Sandei (n. Tacu). Clasele primare în com. natală, după care urmează (1924-1932) Seminarul Teologic „Episcop Melchisedec” din Ismail (Basarabia) şi Facultatea de Teologie din Cernăuţi (1932-1936). Debutează cu schiţa *Bolnava,* în *Cultura poporului* (1930). Debut editorial cu vol. de poeme *Viori de lut* (1937), urmat de *Meri domneşti* (1940), *Furtuni potolite* (1972) şi *Năzdrăvanul Mâţulache în vacanţă* (1982), poezii pentru copii. Secretar de redacţie la *Convorbiri literare* (1 ian. 1939-1 sept. 1944), corector în tipografie (1945-1962) şi dispecer la Editura Didactică şi Pedagogică (1962-1969). În 1969 se pensionează medical. Colaborează la *Universul, Vremea, Ramuri, Albina, Astra* etc. Autor al unor pag. biobibliografice, *Scriitori căzuţi pe front* (1944). A semnat şi cu pseud. Sandu Crivăţ, Damian Codru, Toader de la Smulţi şi Talm.

OPERA: *Viori de lut*, poeme, Bucureşti, 1937; *Meri domneşti*, poeme, Bucureşti, 1940; *Scriitori căzuţi pe front*, I, Bucureşti, 1944; *Furtuni potolite*, versuri, cuvânt înainte de Al. Philippide, Bucureşti, 1972; *Năzdrăvanul Mâţulache în vacanţă*, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: I. Predescu, *Scriitori români*, 1938; D. Murăraşu, *Istoria literaturii române*, ed. IV, 1946. **(R. Z.)**

MUNTEANU Vasile (Bazil), n. 9 nov. 1897, Brăila – m. 1 iul. 1972, Paris. Critic, istoric literar şi comparatist. Fiul lui Ion S. Munteanu, agricultor, şi al Ştefaniei (n. Radu Stoianovici). Bacalaureat în 1916, sublocotenent de artilerie în 1917 (coleg cu T. Vianu), licenţiat „magna cum laude” în filologie modernă (franceză) al Univ. din Bucureşti în 1920. Bibliotecar la Bibl. Acad., bursier al Şcolii române de la Fontenay-aux-Roses (1923-1925). Dr. în litere al Univ. din Bucureşti în 1939 şi din acelaşi an membru corespondent al Acad. Române, prof. de literatură franceză la Univ. din Bucureşti (1940-1946), expert la Conferinţa de pace de la Paris (1946), director adjunct al Şcolii române de la Fontenay, cercetător la Centre National de la Recherche Scientifique (1948), secretar de redacţie la *Reuve de littérature comparée* (1952). Comparatist de talie europeană, critic şi istoric literar căruia i se datorează, în mare măsură, cunoaşterea literaturii române în străinătate, autor al unei celebre *Panorame a literaturii române* (1938) traduse în mai multe lb.

OPERA: *Le problme du retour à la nature dans les premiers ouvrages de Senancour,* Paris, 1924 (extras din *Mélanges de l'Ecole Roumaine,* 1923-1924); *Panorama de la littérature roumaine contemporaine,* Paris, 1938 (trad. engleză, germană, italiană, română şi portugheză); *De la metodă la cunoaştere literară,* Bucureşti, 1941; *Un vizionar al latinităţii. Latinitatea, Franţa şi sufletul autohton în concepţia lui Ovid Densusianu*, Bucureşti, 1945;

Permanenţe franceze, Bucureşti, 1946; *Constantes dialectiques en littérature et en histoire: problemes, recherches, perspectives,* Paris, 1967; *Solitude et contradictions de Jean-Jacques Rousseau*, Paris, 1975; *Corespondenţe: O. Băncilă, L. Blaga, O. Boitoş…,* Paris, 1979; *Ante saeculum.* Fantezii panteiste, ed. de E. Lozovan şi Ruxandra D. Shelden Cleveland, 1993; *Permanenţe româneşti.* Discursuri şi portrete, ed. de E. Lozovan şi Ruxandra D. Shelden, Cleveland, 1994; *Panorama literaturii române contemporane,* trad. de Vlad Alexandrescu, ed. de E. Lozovan şi Ruxandra D. Shelden, Cleveland – Bucureşti, 1996; *Corespondenţa Vasile Băncilă – Bazil Munteanu,* Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: M. Bataillon, în *Revue de littérature comparée*, nr. 3, 1973; E. Turdeanu, în *Revue des études roumaines*, vol. XIII-XIV, 1974; M. Bucur, *Istoriografia...;* B. Munteanu, *Corespondenţe*, 1979; M. Anghelescu, *Textul şi realitatea*, 1988; idem în *România literară*, nr. 51-52, 1995-1996; E. Manu, în *Luceafărul,* nr. 20, 1997; L. Grăsoiu, în *Viaţa Românească*, nr. 1-2, 1998. **(M. A.)**

MUNŢIU Adrian, n. 5 aug. 1936, com. Cărpiniş, jud. Alba. Poet şi prozator. Fiul lui Mircea Laurenţiu Munţiu, funcţionar, şi al Elenei (n. Popa). La Sibiu urmează şcoala medie (1950-1954) şi liceul teoretic (1954-1957). Studii filologice la Institutul Pedagogic din Bucureşti (1963-1967) şi la Univ. din Bucureşti (1968-1972). Redactor la Televiziunea Română. Debutează, în 1960, la *Luceafărul*, iar editorial în placheta colectivă *Trei zboruri* (1960). Din 1962, publică alternativ versuri (*Vârsta cunoaşterii*, 1962; *Faţa a doua*, 1967; *Chipul cioplit*, 1967; *Până la Iov*, 1970; *Pământul din statui*, 1975; *Memoria tăcerii,* 1978; *Arlechiniada,* 1997; *Singur între două milenii,* 2003), literatură pentru copii (*Iepuraşul Iepurilă,* 1968; *Circul,* 1971; *Şcoala jucăriilor,* 1972; *Planeta copilăriei,* 1977; *Stemă de ţară,* 1978) şi romane (*Ringul,* 1971; *Blazonul,* 1984; *Caii de la bicicletă,* 1995). Receptiv la mutaţiile estetice din literatura română interbelică, **M.** scrie o poezie interogativ-reflexivă, al cărei patetism e temperat, în ultimele vol., de preferinţa pentru expresia conceptuală.

OPERA: *Trei zboruri*, Bucureşti, 1960 (vol. colectiv); *Vârsta cunoaşterii*, versuri, Bucureşti, 1962; *Faţa a doua*, versuri, Bucureşti, 1967; *Chipul cioplit*, versuri, Bucureşti, 1967; *Iepuraşul Iepurilă*, Bucureşti, 1968; *Până la Iov*, versuri, Bucureşti, 1970; *Ringul*, roman, Cluj, 1971; *Circul*, Bucureşti, 1971; *Val zglobiu*, Bucureşti, 1971; *Şcoala jucăriilor*, Bucureşti, 1972; *Vârsta cunoaşterii*, Bucureşti, 1974; *Pământul din statui*, versuri, Bucureşti, 1975; *Planeta copilăriei,* Bucureşti, 1977; *Stemă de ţară,* Bucureşti, 1978; *Memoria tăcerii,* Bucureşti, 1978; *Cel mai mare spectacol*, Bucureşti, 1984; *Blazonul*, roman, Cluj-Napoca, 1984; *Caii de la bicicletă,* roman, Bucureşti, 1995; *Arlechiniada,* versuri, Bucureşti, 1997; *Singur între două milenii,* poeme, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Raicu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1962; E. Papu, în *Familia*, nr. 10, 1970; R. Cârneci, în *Ateneu*, nr. 10, 1970; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 18, 1975; A. Goci, în *Cronica*, nr. 24, 1975; V. Mazilescu, în *România literară*, nr. 21, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 24, 1975; I. Arieşanu, în *Orizont*, nr. 2, 1981; M. Odangiu, în *Orizont*, nr. 26, 1985; Dim. Rachici, în *România literară*, nr. 22, 1985; H. Ţugui, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1987; D. Rachici, în *Literatorul,* nr. 31, 1996; L. Grăsoiu, în *Luceafărul,* nr. 14, 1998. **(M. Mt.)**

MURĂRAŞU Dumitru, n. 26 nov. 1896, Botoşani – m. 10 oct. 1984, Bucureşti. Istoric literar. Fiul preotului Haralamb Murăraşu şi al Profirei (n. Gheorghiu). Bacalaureat în 1915; întrerupe studiile la Facultatea de Litere începută la Bucureşti, pentru a lua parte la război ca sublocotenent pe front, şi o termină abia în 1921; licenţiat în franceză şi română. Prof. secundar la Reghin (1921-1923), asistent la seminarul lui M. Dragomirescu (1923-1925), bursier la Şcoala Română de la Fontenay-aux-Roses (1925-1929), dr.

în litere în 1932, cu o teză despre *Naţionalismul lui Eminescu*. Din 1931, prof. la Liceul „Aurel Vlaicu", conf. la Seminarul Pedagogic Universitar şi prof. la Acad. de Înalte Studii Comerciale din Bucureşti. Din 1941, redactor la rev. *Tinerimea română,* funcţionar la Fabrica Pipera, după 1948, pensionat în 1957. Afirmat ca cercetător al poeziei Renaşterii franceze, **M.** se face cunoscut în ţară ca un laborios cercetător al textelor eminesciene. Principala sa realizare este o excelentă ed. a *Poeziilor* lui Eminescu în trei vol., reeditată de două ori, şi a *Literaturii populare,* culese şi prelucrate de Eminescu. Istoric literar de factură tradiţionalistă.

OPERA: *La poésie néo-latine et la Renaissance des lettres antique en France* (1500-1549), Paris, 1928; *Nationalismul lui Eminescu,* Bucureşti, 1932 (ed. II, 1992); *Eminescu şi clasicismul greco-latin*, Bucureşti, 1932; *Istoria literaturii române*, Bucureşti, 1940 (ed. II, 1941; ed. III, 1943; ed. IV 1946; o nouă ed., Madrid, 1959); *Comentarii eminesciene*, Bucureşti, 1967; *Mihai Eminescu. Viata şi opera*, Bucureşti, 1983; *Naţionalismul lui Eminescu,* ed. de St. Ilin, Bucureşti, 1999; *Naţionalismul lui Eminescu,* ed. anastatică de (M. B.) Freund, Braşov, 2000. Traduceri: Lucreţiu, *Poemul naturii*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1934 (altă ed., 1947); Vergiliu, *Eneida,* în româneşte de ~, studiu introductiv şi comentarii de H. Mihăescu, Bucureşti, 1956; *Bucolice. Georgice*, în româneşte de T. Naum şi ~, pref. G. Guţu, Bucureşti, 1967.

REFERINŢE CRITICE: Pierre Jourda, în *Revue d'histoire littéraire de la France*, nr. 2, 1929; G. Călinescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 594, 1932; M. Bucur, *Istoriografia...;* M. Anghelescu, în *România literară,* nr. 41, 1981; V. Stoleru, în *Buletinul Societăţii de ştiinţe filologice* pe anul 1985; G. Călinescu, *Cronici literare şi recenzii*, I, 1991; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 31, 1994. **(M. A.)**

MURĂŞANU Teodor, n. 19 iul. 1891, Câmpia Turzii, jud. Cluj – m. 2 sept. 1966, Turda. Poet. Fiul lui Vasile Murăşanu şi al Dochiţei (n. Danciu), agricultori. Studii liceale la Blaj (1904-1912), unde-l are prof. pe scriitorul Al. Ciura. Urmează apoi facultăţile de teologie, litere şi filosofie la Univ. din Budapesta (1912-1916), completate la Univ. din Cluj (1918-1919), ajungând prof. de lb. română la liceul din Turda, unde a profesat până la pensionare. Debut cu versuri în *Unirea* din Blaj (1906); în vol., cu *Poezii* (1920). Colaborează la *Luceafărul, Gândirea, Ţara noastră, Societatea de mâine, Universul literar, Gând românesc, Darul vremii, Tribuna* ş. a. A iniţiat şi a condus rev. *Pagini literare* (1934-1943) la Turda, încurajând scriitorii tineri ardeleni ai epocii, între care şi pe Pavel Dan. A mai semnat şi cu pseud. P. Pădure, Hyperion, Silviu Bardeş, Ion Codrin, nu numai poezie, ci şi fragmente de proză, art., cronici, recenzii ş. a. Unul din animatorii vieţii literare din Transilvania interbelică. A publicat vol. *Lumini suflate de vânt* (1923), *Fum de jertfă* (1925; Premiul Acad.), *Chiot câmpenesc* (1926), *Lilioară* (1938), *Ape de munte* (trad. şi prelucrări), 1944; *Din poemele lui Ady* (1948). A mai tradus, în colab., din Arany János (1961).

OPERA: *Poezii*, Turda, 1920; *Lumini suflate de vânt*, versuri, Arad, 1923; *Avram Iancu. Viaţa şi faptele lui de vitejie*, Turda, 1924; *Cioburi de oglindă*, proză, Arad, 1925; *Fum de jertfă*, versuri, Cluj, 1925; *Chiot câmpenesc*, versuri, Cluj, 1926; *Lilioară*, Sighişoara, 1938; *Tolba cu notiţe*, proză, Turda, 1942; *Ape de munte*, trad. şi prelucrări, f. 1., 1948; *Lilioară*, ed. îngrijită de L. Bucur, Cluj-Napoca, 1982.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...*, III; G. Călinescu, *Istoria...*; I. Breazu, *Literatura Transilvaniei*, 1944; I. Apostol Popescu, *Literatura ardeleană nouă*, 1944; I. Chinezu, *Pagini de critică*, 1969; M. Zaciu, *Glose*, 1970; R. Brateş, *Oameni din Ardeal*, 1973; V. Fanache, *„Gând românesc" şi epoca sa literară*, 1973; R. Demetrescu, *Însemnări critice*, 1979; N. Antonescu, *Scriitori uitaţi*, 1980; I.

Pârvu, în *Steaua*, nr. 4, 1983; M. I. Casimcea, în *Tribuna*, nr. 9, 1987. **(M. Z.)**

MUREŞAN Dumitru (numele la naştere: Dumitru Tică Mureşian), n. 21 ian. 1941, Bucium, jud. Alba. Poet. Fiul lui Vasile Mureşian şi al Ecaterinei (n. Clim), învăţători. Studii: Facultatea de Matematică şi Fizică a Univ. din Cluj (fără examenul de stat). Debutează cu un grupaj de versuri în *Gazeta literară* (1964). Colaborează cu poezii şi recenzii la *Tomis, România literară, Luceafărul, Tribuna, Vatra*. Între anii 1962 şi 1968, prof. de matematică în Jurilovca, apoi director al Casei Creaţiei Populare a jud. Tulcea, până în 1972, când devine redactor al rev. *Vatra*. Lirismul său cunoaşte o condensare continuă, evoluând de la notaţia unor impresii (*Nebuloasa crabului*, 1968), la o atitudine elegiacă (*Orologiul din oglinzi*, 1975), diversificată tematic (*Despre melancolie*, 1981; *Lira meditativă,* 1998).

OPERA: *Nebuloasa crabului*, versuri, Bucureşti, 1968; *Orologiul din oglinzi*, versuri, Cluj-Napoca, 1975; *Despre melancolie*, versuri, Bucureşti, 1981; *Marş verde în Ramadan,* Oradea, 1998; *Lira meditativă,* versuri, Târgu Mureş, 1998.

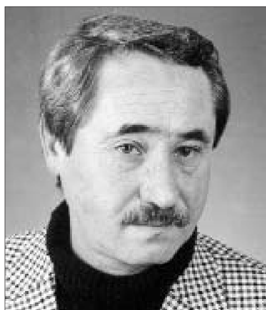
REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, *Scriitori...*; P. Poantă, *Radiografii*, I, 1978; Şt. Borbély, în *Vatra*, nr. 6, 1981; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 6, 1981; L. Raicu, în *România literară*, nr. 31, 1981; Cornel Moraru, *Textul şi realitatea*, Bucureşti, 1984; A. Pantea, în *Vatra,* nr. 10, 1998; C. Moraru, *ibidem*; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 9, 1998; A. Pop, în *Steaua,* nr. 1, 1999; Georgeta Drăghici, în *România literară,* nr. 10, 1999. **(M. B.)**

MUREŞAN Ion, n. 9 ian. 1955, Vultureni, jud. Cluj. Poet. Fiul lui Ilie Mureşan şi al Martei (n. Curt), ţărani. Absolvent al Liceului „G. Coşbuc" din Cluj. Facultatea de Istorie-Filosofie (secţia Filosofie) a Univ. din Cluj, promoţia 1981. Redactor, în anii studenţiei, la rev. *Napoca universitară* şi *Echinox* (1979-1980). Prof. de istorie la Şcoala generală din satul Strâmbu, com. Chiuieşti, jud. Cluj (1981-1988). Din 1988, redactor la rev. *Tribuna*. Debut în *Tribuna*, cu versuri (1971). Debut editorial cu vol. *Cartea de iarnă* (1981), distinsă cu Premiul Uniunii Scriitorilor. Colab. la rev. *Amfiteatru, Tribuna, Steaua, Vatra, Familia* etc.

OPERA: *Cartea de iarnă*, Bucureşti, 1981; *Poemul care nu poate fi înţeles,* Târgu Mureş, 1993; *Duminica turbării,* povestiri, Cluj-Napoca, 1994; *Cartea pierdută: o poetică a urmei,* Bistriţa, 1998.

REFERINŢE CRITICE: Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 11, 1981; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 40, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 38, 1981; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 42, 1981; R. C. Cristea, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1982; I. B. Lefter, în *Contemporanul*, nr. 6, 1982; R. G. Ţeposu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1982; M. Mincu, în *România literară*, nr. 24, 1984; Grete Tartler, *Melopoetica*, 1984; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 3, 1985; N. Danilov, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1986; E. Simion, în *România literară*, nr. 13, 1987; V. Podoabă, în *Vatra,* nr. 9, 1992; C. Regman, în *Jurnalul literar,* nr. 45-48, 1993; R. G. Ţeposu, în *Luceafărul,* nr. 7, 1994; Diana Adamek, în *Tribuna,* nr. 39-40, 1994; Aura Christi, în *Contemporanul,* nr. 16-18; 23-24, 1994; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 2, 1994; D. Corbu, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1998; Irina Petraş, în *Contemporanul,* nr. 20, 2000; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 172, 2003. **(I. P.)**

MUREŞAN Viorel, n. 1 apr. 1953, satul Vicea, com. Ulmeni, jud. Maramureş. Poet. Fiul lui Victor Mureşan, agricultor, şi al Vioricăi (n. Oros). Studii elementare în satul natal şi în Someş-Uileac, jud. Maramureş; Liceul teoretic din Cehu-Silvaniei, jud. Sălaj; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1979). Prof. în satul Lemnu, com. Letca, jud. Sălaj (1979-1982); prof. la Liceul industrial Jibou (1982-1987) şi la Şcoala gimnazială „Lucian Blaga" din aceeaşi localitate (din 1987). Colab. la *Echinox*, *Amfiteatru*, *Tribuna*, *Vatra*, *Familia*, *Steaua*, *Transilvania*, *Luceafărul*, *Apostrof*, *Poesis*, *Euphorion* etc. Prezent în *Antologia poeziei generaţiei '80* (1993; 2002), *Antologia poeziei române de la origini până azi* (1998), *Romanian Poets of the '80s and '90s* (1999) şi *Poezia pădurii* (1999). Debutează în *Amfiteatru* (1972). Debut editorial cu vol. de versuri *Scrisori din muzeul pendulelor* (1982), urmat de *Biblioteca de os* (1991), *Pietrele nimicului* (1995), *Ramele Nordului* (1998), *Poeme/Pomes* (1999) şi *Lumina absentă* (2000). Autor, în colab., al unei monogtafii despre *Leonid Dimov* (2000). Premiul rev. *Poesis* (1995).

OPERA: *Scrisori din muzeul pendulelor*, versuri, Bucureşti, 1982; *Biblioteca de os*, versuri, Cluj-Napoca, 1991; *Pietrele nimicului*, versuri, Cluj-Napoca, 1995; *Ramele Nordului*, Cluj-Napoca, 1998; *Poeme/Pomes*, ed. bilingvă româno-franceză, Oradea, 1999; *Lumina absentă*, versuri, Piteşti, 2000; *Leonid Dimov*, monografie, în colab. cu Tr. Ştef, Braşov, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1982; L. Ulici, în *România literară*, nr. 28, 1982; D. Dumitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1982; N. Steinhardt, în *Familia*, nr. 2, 1983; Ruxandra Cesereanu, în *Steaua*, nr. 3, 1983; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 4, 1984; R. G. Ţeposu, în *Tribuna României*, nr. 3, 1988; Al. Cistelecan, în *Euphorion*, nr. 9-11, 1991; Şt. Borbély, în *România literară*, nr. 5, 1991; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul*, nr. 8, 1993; I. Pop, *Pagini transparente*, 1997; Gh. Mocuţa, în *Poesis*, nr. 9-11, 1999; O. Soviany, *Textualism, postmodernism, apocaliptic*, 2000; D. Mureşan, în *Vatra*, nr. 2, 2000; A. Bodiu, în *Observator cultural*, nr. 28, 2000; R. Bucur, *Poeţi optzecişti (şi nu numai) în anii '90*, 2000. **(A. S.)**

MUREŞANU Andrei, n. 19 nov. 1816, Bistriţa – m. 11/23 oct. 1863, Braşov. Poet şi ziarist. Fiul lui Toader Mureşanu, meşteşugar (ţinea în arendă o moară de scoarţă de argăsit) şi al Eftimiei (n. Sereţeanu). Studii în casa părintească cu dascălul Dănilă Doboş, apoi la Şcoala Normală săsească (1825-1826) şi la gimnaziul călugărilor piarişti (1827-1832) din Bistriţa, continuată la seminarul din Blaj (1832-1838). Prof. la Şcoala Normală din Cetate (1838-1840) şi la gimnaziul romano-catolic (1840-1850) din Braşov; translator pentru lb. română la guvernul militar şi civil al Transilvaniei (1850-1854), apoi „concipist gubernial" şi translator pentru lb. română la locotenenţa chesaro-crăiască transilvană (1854-1861) din Sibiu. Colaborator la *Foaie pentru minte, inimă şi literatură, Gazeta de Transilvania* (cărora le este şi „redactor secundar") şi *Telegraful român.* A semnat şi cu iniţiale (în diverse combinaţii), cu asteronim şi cu pseud. Urziceanu, Eremitul (Eremitul din Carpaţi) şi, poate, Albion. A debutat cu o poezie, *Traducere* (fără indicarea autorului) în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură* în 1838. O parte din scrierile sale au apărut în vol. *Din poesiele lui Andreiu Murăşanu* (Braşov, 1862). A mai publicat în vol. şi o trad. a lucrării pedagogice de popularizare *Icoana creşterii rele cu mijloace de a o face şi mai rea* (1848). Poeziile sale, destul de diverse ca tematică (erotice, meditaţii intime şi mai ales patriotice, fabule şi anecdote versificate), se numără printre cele mai bune scrieri atunci în Transilvania. Ca gazetar a abordat probleme social-economice şi pedagogice, dar, mai ales, a contribuit la explicarea şi popularizarea unor noţiuni de estetică, istoria artelor şi teorie literară.

OPERA: *Din poesiele lui Andreiu Murăşanu,* Braşov, 1862 (ed. II, Sibiu, 1881); *Poezii,* Arad, 1920; *Poezii şi articole*, ed. îngrijită şi pref. de D. Păcurariu, Bucureşti, 1963; *Reflexii*, ed. îngrijită, pref., note şi glosar de Livia Grămadă, Cluj-Napoca, 1977; *Poezii.* Articole, antologie, postfaţă şi bibliografie de I. Buzaşi, Bucureşti, 1988; *Viaţa şi opera lui Andrei Mureşanu,* Cluj-Napoca, 2003. Traduceri: *Icoana creşterii rele cu mijloace de a o face şi mai rea*, după principiile renumiţilor bărbaţi

Gr. F. Salţmann şi Carol Han, tradusă şi prelucrată pentru români de ~, Braşov, 1848.

REFERINŢE CRITICE: A. Densusianu, *Cercetări literare*, 1887 (v. şi ed. din 1983); V. Branişte, *Mureşianu András*, 1891; I. Raţiu, *Viaţa şi operile lui Andrei Murăşanu*, 1900; N. Iorga, *Istoria...*; I-III; G. Călinescu, *Istoria...*; *I. L. R.,* II; G. Ivaşcu, *Istoria...*; I. Rotaru, *O istorie...*, I; O. Papadima, *Ipostaze ale iluminismului românesc*, 1975; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, I, 1982; I. Buzaşi, *Andrei Mureşanu,* 1988; A. Rău, *Andrei Mureşanu în răsăriturile magicului,* 1996; I. Buzaşi, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 511, 2000; idem, *ibidem,* nr. 636, 2002; T. Tanco, *Andrei Mureşanu contra biografilor,* 2002; I. Buzaşi, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 648, 2003. **(G. A.)**

MUREŞANU IONESCU Marina, n. 29 iul. 1949, Bucureşti. Eseistă şi traducătoare. Fiica lui Octavian Ionescu, jurist, prof. univ., şi a Ricăi-Cecilia (n. Voisin), prof. univ. Studii elementare şi liceale la Liceul „Mihai Eminescu" din Iaşi (1956-1967); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1967-1972). Asistentă (1972-1980), lector (1980-1990), conferenţiar (1990-1996) şi prof. (din 1996) la Catedra de lb. şi literatra franceză a Facultăţii de Litere din Iaşi (din 1992, şef de Catedră). Burse de studii în Franţa (1975; 1992; 1998; 2000; 2001), Anglia (1998), Belgia (1999), Elveţia (2001) şi Spania (2003). Lector de lb. şi civilizaţie românească la Univ. din Angers, Franţa (1992-1994). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Techniques de la prose chez Gérard de Nerval* (1982). Colab. la *Cronica, Convorbiri literare, România literară, Luceafărul, Ramuri, Synthesis, Degres* (Belgia), *Dialogue* (Franţa) etc. A colaborat la vol. *Direcţii în critica şi poetica franceză contemporană* (1983), *Terminologie poetică şi retorică* (1994), *Réception de la litterature franşaise en Roumanie* (1988) şi *Journées de la francophonie,* I-V (1996-2000). Debutează în *Cronica* (1968). Debut editorial cu vol. *Eminescu şi intertextul romantic* (1990). A tradus din J. Montangero şi J. -M. Klinkenberg. Premiul „Lucian Blaga" al Acad. Române (1990); Premiul rev. *Cronica (1995);* Chevalier dans l'Ordre „Palmes Académiques", acordat de Republica Franceză (1997).

OPERA: *Eminescu şi intertextul romantic,* Iaşi, 1990; *La littérature, un modle triadique,* eseuri, Iaşi, 1995; *Literatura, un discurs mediat,* eseuri, Iaşi, 1996. Traduceri: Grupul ĕ?, *Retorica poeziei,* Bucureşti, 1997; J. Montangero, *Vis şi cogniţie,* Iaşi, 2003; J. -M. Klinkenberg, *Mic tratat de semiotică generală,* Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Irina Mavrodin, în *România literară,* nr. 29, 1991; Al. Piru, în *Literatorul,* nr. 2, 1991; I. Holban, în *Cronica,* nr. 1, 1992; Gabriela Duda, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 1992. **(A. S.)**

MUREŞANU Rusalin, n. 9 febr. 1932, Păiuşeni, jud. Arad – m. 2001. Poet. Fiul lui Loghin Mureşan, învăţător, şi al Barbarei (n. Mihuţ). Liceul „Moise Nicoară" (1944-1948) şi Şcoala Normală „D. Ţichindeal" din Arad (absolvită în 1952). Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" din Bucureşti (1952-1954). Un an (1955) student la Facultatea de Filologie a Univ. Bucureşti. Redactor la *Gazeta literară* (1954-1957), la *Viaţa militară* (1958-1959), la Radiodifuziunea Română (1960-1962), referent literar la Centrala Cărţii (1962-1963); transferat la Craiova (1963-1967), apoi iarăşi redactor la publicaţii militare. Debutează în ziarul *Patriotul* din Arad (1948) cu publicistică; debutul literar în *Scrisul bănăţean* (1952) cu poezie. Colab. la *Gazeta literară, Tânărul scriitor, Contemporanul, Scânteia, Femeia, Albina, Munca, Steaua, Tomis, Argeş* etc. Debut editorial cu placheta *Puiul de moţ* (1954). Alte cărţi de versuri: *Coboară munţii* (1955), *La marginea câmpiei* (1957), *Amiezile veacului* (1961), *Era incandescenţei* (1963), *Ţară de doină* (1976) etc. Numeroase vol. de versuri pentru copii: *Niculaie clop de paie*, 1957; *Cartea cu prieteni*, 1961; *A venit un cocostârc*, 1964; *Aventurile lui Singur-Eu*, 1968; *Nelu Mititelu*, 1973 ş. a. Creaţia lirică a lui **M.** rămâne în limitele discursivităţii şi ale entuziasmului festiv, cu unele accente de sentimentalitate sinceră, directă.

OPERA: *Puiul de moţ*, poem, Bucureşti, 1954; *Coboară munţii*, versuri, Bucureşti, 1955; *La marginea câmpiei*, versuri, Bucureşti, 1957; *Niculaie clop de paie*, versuri pentru copii,

Bucureşti, 1957; *Amiezile veacului*, versuri, Bucureşti, 1961; *Cartea cu prieteni*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1961; *Era incandescenţei*, versuri, Bucureşti, 1963; *A venit un cocostârc*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1964; *Ionuţ-Petruţ la bunici*, Bucureşti, 1965; *Aventurile lui Singur-Eu*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1968; *Brotăcel şi Roşioara*, Bucureşti, 1970; *Nelu Mititelu*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1973; *Ţară de doină*, versuri, Bucureşti, 1976; *Bucurii de la părinţi pentru cei ce sunt cuminţi*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: M. Moga, în *Contemporanul*, nr. 23, 1976; V. Rusu, în *Orizont*, nr. 35, 1976; E. Ştefănescu, în *Scânteia tineretului* (Suplimentul literar-artistic), nr. 36, 1985. **(I. Md.)**

MUREŞEANU Marcel, n. 28 nov. 1938, Cluj. Poet şi prozator. Fiul lui Gheorghe Mureşeanu, învăţător şi preot, şi al Mariei (n. Bradea), învăţătoare. Studii elementare în Şemlacul Mic, com. Gătaia, jud. Timiş (1945-1950) şi în Morlaca, satul Poieni, jud. Cluj (1950-1952); Liceul teoretic din Huedin (1952-1955); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1955-1960). Prof. la Casa de Copii din Prundul Bârgăului (1961-1963), apoi director al Liceului din aceeaşi localitate (1963-1965); inspector al Comitetului Regional de Cultură şi Artă Suceava (1965-1968) şi vicepreşedinte al Comitetului Judeţean de Cultură şi Artă Suceava (1968-1972; 1973-1975; inspector, 1975-1987); şef de secţie la ziarul *Zori noi* din Suceava (1972-1973) şi redactor responsabil al rev. *Pagini bucovinene* (1981-1990); director adjunct artistic al Teatrului Naţional „Vasile Alecsandri" din Iaşi (1987-1990); consilier-şef (1990-1994) şi consilier-şef adjunct (1994-1996) al Inspectoratului Judeţean pentru Cultură Suceava; inspector al Inspectoratului pentru Cultură Cluj (1996-1997); între 1997 şi 2001, director la Teatrului de Păpuşi „Puck" din Cluj-Napoca. Colab. la *Tribuna, Steaua, Familia, Ramuri, Vatra, România literară, Viaţa Românească* etc. Debutează în *Tribuna* (1957). Debut editorial cu vol. *Pe adresa copilăriei* (1969), urmat de *Versuri de vacanţă* (1973), *Cel din urmă* (1974), *Scrisori către prieteni* (1978), *Amurgul furtunilor* (1983), *Matineu* (1985), *Viziune cu porumbei călători* (1988), *Călător cu insomnii* (1991), *Am fost de faţă* (1993), *Capriciile săgetătorului* (1997), *Pregătit pentru a greşi* (2003) etc. Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1998).

OPERA: *Pe adresa copilăriei*, versuri, Bucureşti, 1969; *Versuri de vacanţă*, Cluj, 1973; *Cel din urmă*, versuri, Cluj-Napoca, 1974; *Scrisori către prieteni*, versuri, Cluj-Napoca, 1978; *Amurgul furtunilor*, versuri, Cluj-Napoca, 1983; *Matineu*, versuri, Bucureşti, 1985; *Viziune cu porumbei călători*, versuri, Iaşi, 1988; *Călător cu insomnii,* versuri, Sibiu, 1991; *Am fost de faţă,* versuri, Turnu, Severin, 1993; *Capriciile săgetătorului,* versuri, Timişoara, 1997; *Şarpele casei,* povestiri, Suceava, 1998; *Monede şi monade,* maxime, postfaţă de P. Poantă, Cluj-Napoca, 2001; *Hărţuire textuală,* pref. de Irina Petraş, Cluj-Napoca, 2001; *Memoria lui Orfeu,* proză scurtă, Timişoara, 2002; *Pregătit pentru a greşi,* versuri, Suceava, 2003; *Schimb de întuneric,* pref. de Irina Petraş, Cluj-Napoca, 2003.

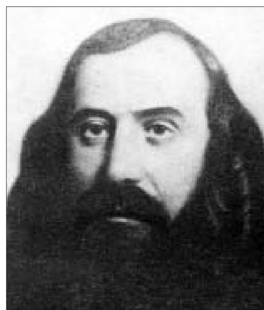
REFERINŢE CRITICE: C. Cubleşan, în *Contemporanul*, nr. 12, 1985; Al. Cistelecan, în *Orizont*, nr. 32, 1985; L. Ulici, în *România literară*, nr. 38, 1985; A. D. Rachieru, în *Orizont*, nr. 15, 1988; Z. Sângeorzan, în *Luceafărul*, nr. 1, 1989; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 10, 1989; V. Spiridon, în *România literară,* nr. 43, 1991; I. Cristofor, în *Tribuna,* nr. 5, 1992; V. Cubleşan, în *Steaua,* nr. 7-8, 1998; (M. A.) Diaconu, în *Bucovina literară,* nr. 10-11, 1998; Irina Petraş, în *Contemporanul,* nr. 18, 2000; (M. A.) Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 2002; Irina Petraş, *Feminitatea limbii române,* 2002. **(A. S.)**

MURGEANU Ion, n. 7 iun. 1940, com. Zorleni, jud. Vaslui. Poet şi romancier. Fiul agricultorilor Vasile Murgeanu şi Maria (n. Grama). Studii liceale la Bârlad şi Vaslui, terminate în 1956. Debutează cu poezie în ziarul *Flacăra Iaşului* (1959). Învăţător la Vaslui (1956-1959), Galaţi (1959-1961), activist cultural la Suceava (1963-1967), redactor la ziarul *Clopotul* (1967-1969), *România liberă, Tribuna României, Curierul românesc.* Din 1996, editează suplimentul cultural al ziarului *Meridianul românesc* din Statele Unite. Debut editorial cu vol. *Repaose* (1969). Colab. cu poezie, proză şi art. critice la *Contemporanul, Gazeta literară, România literară, Luceafărul, Cronica, Tribuna, Steaua, Viaţa Românească, Tribuna României* etc. Publică romanele *Edenul* (1980) şi *Via* (1984). Vol. de versuri *Confesiunea* (1970), *Datoria* (1972), *Confesiune patetică* (1976), *Poeme europene* (1980), *Tratatul despre spini şi alte poeme* (1982), *Turnul onoarei* (1984), *Aur şi flacără* (1996), *Darul* (1997) şi *Confesorul* (1999) aparţin unei structuri poetice complexe, unind rafinamentul baroc cu o simplitate ce derivă din folclorul românesc.

OPERA: *Repaose*, versuri, Bucureşti, 1969; *Confesiunea*, versuri, Bucureşti, 1970; *Datoria*, versuri, Bucureşti, 1972; *Confesiune patetică*, versuri, Bucureşti, 1976; *Poeme europene*, Bucureşti, 1980; *Edenul*, roman, Bucureşti, 1980; *Tratatul despre spini şi alte poeme*, Bucureşti, 1982; *Via*, roman, Bucureşti, 1984; *Turnul onoarei*, poezii, Bucureşti, 1987; *Aur şi flacără,* versuri, antologie de autor, Timişoara, 1996; *Darul,* versuri, Oradea, 1997; *Iisus,* eseu, Bucureşti, 1999; *Confesorul,* versuri, Oradea, 1999.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, în *Contemporanul*, nr. 7, 1962; Paul Georgescu, *Printre cărţi*, 1973; Al. Piru, *Poezia...,* II; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 3, 1983; L. Ulici, în *România literară*, nr. 49, 1985; I. Cristofor, în *Tribuna*, nr. 51, 1987; Adriana Iliescu, în *România literară*, nr. 45, 1987; Geo Vasile, în *România literară,* nr. 30, 1999. **(I. C.)**

MURGU Eftimie, n. 28 dec. 1805, com. Rudăria, jud. Caraş-Severin – m. 12 mai 1870, Budapesta. Filosof, lingvist şi filolog. Fiul lui Simu Murgu, ofiţer într-un regiment grăniceresc din Banat, şi al Cumbriei (n. Pungilă). Urmează filosofia la Seghedin, apoi la Pesta, unde termină şi Facultatea de Drept (1830). După obţinerea diplomei de dr. (1834), e avocat, notar şi jurat la Judecătoria Supremă din Ungaria. Chemat la Iaşi, inaugurează cursurile de filosofie în limba română la Acad. Mihăileană. În urma unor disensiuni cu Gh. Asachi şi domnitorul M. Sturdza, se mută la Bucureşti, predă lecţii particulare de filosofie, avându-l elev pe N. Bălcescu. Este numit prof. de logică şi drept roman la Colegiul „Sf. Sava" (1837-1839). În 1840 participă, alături de J. A. Vaillant şi D. Filipescu, la constituirea unei organizaţii clandestine revoluţionare din care au făcut parte şi Bălcescu, Bolliac etc. Descoperirea complotului îl obligă să plece în Banat, unde susţine programul de revendicări naţionale şi sociale ale românilor. Este închis (1845-1848) pentru activitatea sa revoluţionară şi propagarea ideii unirii. Eliberat, îşi reia activitatea politică (deputat în Parlamentul din Pesta). Convoacă şi prezidează adunarea românilor de la Lugoj (15 iun. 1848). Formulează proiectul înfiinţării armatei naţionale, respins de guvernul lui L. Kossuth. După înăbuşirea revoluţiei, e din nou închis, condamnat la moarte prin spânzurătoare şi confiscarea averii, pedeapsă comutată în 4 ani de închisoare. Revenit în viaţa politică (1861), nu se mai bucură de popularitatea din timpul revoluţiei. Hulit sau admirat, condamnat sau apărat, **M.** rămâne un luptător consecvent, devotat cauzei revoluţionare.

OPERA: *Scrieri*, ed. îngrijită, cu o introducere şi note de I. D. Suciu, Bucureşti, 1969; *Curs de filosofie* ţinut la Academia Mihăileană (1834-1835; 1835-1836), ed. îngrijită şi studiu introductiv de V. Ţârcovnicu, Timişoara, 1986.

REFERINŢE CRITICE: G. Bogdan-Duică, *Eftimie Murgu*, 1937; Tr. Topliceanu, *Eftimie Murgu*, 1938; *Istoria gândirii sociale şi filosofice în România*, 1964; V. Nemoianu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1970; Al. Metea, în *Analele Universităţii Timişoara*. Ştiinţe

filologice, 1970; A. Cosma, în *Orizont*, nr. 5, 1971; I. Chindriş, în *Manuscriptum,* nr. 1, 1990; I. Sava, în *Contemporanul,* nr. 34, 1992. **(L. G.)**

MURNU George, n. 1 ian. 1868, Veria (azi în Grecia) – m. 17 nov. 1957, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Ioan Georgiade Murnu şi al Ecaterinei lui Mihu Smiceianul. Coborâtor dintr-o familie de păstori aromâni din Munţii Pindului, aşezată în cătunul Selia (Călive) din apropierea orăşelului Veria (Veroia) aflat pe atunci sub stăpânire turcească. Ioan Murnu, tatăl poetului, prof. de elină, latină şi franceză, cu studii la Atena, director de liceu la Xanthi (azi în Grecia) şi de gimnaziu la Bitolia (azi în Republica Macedonia), apoi paroh al bisericii greco-macedonene din Budapesta (1889-1912), este şi autorul unui *Dicţionar aromân-român-francez,* nepublicat, azi păstrat la Bibl. Acad. Pe linie maternă, ascendenţa lui **M.** pare a fi fost, cel puţin în parte, grecească. Grecesc a fost şi mediul cultural în care s-a format, la Xanthi, unde a început cursul liceal, ca şi la Bitolia, unde l-a terminat (1888). Dacă, până la urmă, energia lui spirituală s-a deversat în albia culturii româneşti şi nu în a celei neo-greceşti, cum dădea iniţial semne, decisiv a fost scurtul interval (1882-1883) când, la Bitolia, în afară de liceul grecesc, mai vechi, a funcţionat pe spezele statului român, care îşi cucerise de curând independenţa şi un gimnaziu românesc, avându-l ca director pe Ioan Murnu (m. 1921, Bucureşti). Aşa se face că, după ce începuse cu exerciţii şcolăreşti de versificare în greceşte, tânărul **M.** debutează în româneşte sub pseud. Alpindor di Selli (Selia), cu care, în rev. *Ţară nouă* (iul. 1887), semnează poemul *Pindul către Carpaţi*, ce se voia omagiu şi ecou la *Balcanul şi Carpatul* (1877) a lui Vasile Alecsandri. După un semestru la Univ. din Budapesta, **M.** studiază istoria şi filologia la Univ. din Bucureşti (1889-1892), fiind apoi (1893-1898) prof. de elină la Bucureşti (Colegiul „Sf. Sava") şi Iaşi („Liceul Naţional", Seminarul „Costache Veniamin", Institutul „Humpel"). Doi ani de studiu la München, ca bursier, se soldează, în 1901, cu un prestigios doctorat în filologie, lucrat sub îndrumarea ilustrului bizantinolog Karl Krumbacher; alte stagii de studiu – la Atena, Berlin, Roma. Întors definitiv în ţară în 1908, **M.** este numit conf. univ., apoi prof. univ. titular la Catedra de arheologie a Univ. din Bucureşti. Din 1910 director al Muzeului de Antichităţi. Ales, în 1923, membru al Acad. Române. Activitate politică şi diplomatică pentru cauza românilor. Colab. la *Arhiva* (Iaşi), *Luceafărul* (Budapesta), *Vatra, Vieaţa, Viaţa Românească, Flacăra* ş. a. Afirmarea, cariera academică şi deloc neglijabilul prestigiu literar antum (sensibil rarefiat postum) şi le datorează **M.,** în măsură decisivă, *Convorbirilor literare,* din perioada directoratului lui Ioan Bogdan, mai ales (1902-1906), când a făcut şi el parte din comitetul de redactie al rev. (de la 1 ian. 1902). Anii (1900-1905; 1911-1912) când în *Convorbiri literare,* număr de număr, apărea *Iliada,* cânt după cânt, în trad. lui **M.** au fost anii lui de apogeu (încununaţi, în 1913, cu Marele Premiu „Herescu Năsturel" al Acad.). Pe lângă multele studii filologice, istorice şi arheologice (*Studiu asupra elementului grec ante-fanariot în limba română*, 1894; *Rumänische Lehnwörter im Neugriechischen*, 1902; *Monumente antice din Roma*, 1908; *Atena şi ruinele ei*, 1910; *Istoria românilor din Pind. Vlahia Mare.* 980-1259, 1913 ş. a.), opera lui **M.** cuprinde vol. de poezii (*Gânduri şi vise*, 1898; *Alme sol*, 1925; *Bair di cântic armânescu*; *Ritmuri macedonene,* 1931; *Ritual pentru tine*, 1934; *Altare*, 1934; *Tropare*, 1940) şi, alături de marile trad. (*Iliada*, 1916; *Odiseea*, 1924), tălmăciri din Eschil, Sofocle, Isocrate, Xenofon, precum şi din poezia lirică antică şi modernă (*Poeme străine*, 1928, reluat în 1943). A îngrijit şi prefaţat o ed. a *Poeziilor* lui Eminescu (1929).

OPERA: *Studiu asupra elementului grec ante-fanariot în limba română,* lucrare de licenţă, Bucureşti, 1894; *Gânduri şi vise* (1887-1897), Iaşi, 1898; *Rumänische Lehnwörter im Neugriechischen, mit historischen Vorbemerkungen* (*Împrumuturi lexicale româneşti în neo-greacă*, *cu observaţii istorice preliminare)*, teză de doctorat, München, 1902 (ed. II, facsimilată, pref. şi adaosuri de H. Mihăescu, Bucureşti, 1977); *Monumente antice din Roma.* Descriere şi impresii, Bucureşti, 1907; *Portretul elin. Studiu iconografic din arheologia clasică,* Bucureşti, 1908; *Atena şi ruinele ei,* Bucureşti, 1910; *Istoria românilor din Pind. Vlahia Mare (980-1259);* Studiu istoric după izvoare bizantine, Bucureşti, 1913; *Cele mai frumoase doine ale poporului român, după diferite colecţiuni*, Bucureşti, 1922; *Alme sol, poezii*, Bucureşti, 1925; *Descătuşare,* art. şi conferinte, Bucureşti, 1928; *Bair di cântic armânescu. Ritmuri macedonene*, Bucureşti, 1931; *Ritual pentru tine*, poeme, Bucureşti, 1934;

Altare, poeme, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1940); *România şi Elada*, comunicare academică, Bucureşti, 1934; *Românii din Bulgaria medievală,* comunicare academică, Bucureşti, 1937; *Tropare,* poeme, Bucureşti, 1940 (include şi vol. *Ritual pentru tine*); *Poeme,* ed. pref., glosar de Sanda Diamantescu şi R. Hâncu, Bucureşti, 1970; *Studii istorice cu privire la trecutul românilor de peste Dunăre,* ed. şi studiu introductiv de N. -S. Tanasoca, Bucureşti, 1984; *Istoria românilor din Pind. Valahia Mare: 980-1259.* Studiu istoric după izvoare bizantine, Bucureşti, 2003. Traduceri: Din Nichita Acominatos Honiatu. Trad. părţilor privitoare la *Istoria Asanizilor* (introducere: *Istoriografia bizantină),* Bucureşti, 1906; Homer, *Iliada, cânturile I-XII*, Budapesta, 1906; Soflocle, *Electra*, Bucureşti, 1910; Homer, *Iliada, cânturile XIII-XXIV,* Bucureşti, 1912; *Scrieri şi documente greceşti,* privitoare la istoria românilor din anii 1592-1837, culese şi publicate în tomul XIII din *Documentele Hurmuzaki* (1909) de A. Papadopoulos Kerameus, traduse de ~ şi C. Litzica, Bucureşti, 1914; Homer, *Iliada,* text integral, Bucureşti, 1916 (alte ed. revăzute tacit: 1920; 1923; 1928; 1938; 1943; 1948; 1955; 1959; 1965; 1967, ed. definitivă cu modificări „introduse în ultimii ani ai vieţii sale", pref. şi note de D. Pippidi, 1967; pref. de Adelina Piatkowski, note şi glosar de (D. M.) Pippidi, 1973; pref., note şi glosar de L. Franga, 1985; 1995; studiu introductiv de (D. M.) Pippidi, 2000); *Isocrate şi Xenofon*, în vol. *Din comoara de înţelepciune antică*, Bucureşti, 1923; Homer, *Odiseea*, Bucureşti, 1924 (alte ed. revăzute tacit: 1940; 1956; 1959; 1966; ed. definitivă cu modificări „introduse în ultimii ani ai vieţii sale", pref. şi note de (D. M.) Pippidi, 1971; 2000); *Poeme străine*, Bucureşti, 1928 (ed. II, *Poeme străine antice şi moderne*, 1943); Eschil, *Orestia*, Bucureşti, 1942; Sofocle, *Oedip rege*, Bucureşti, 1943;

REFERINŢE CRITICE: T. Papahagi, *Antologie românească,* 1922; E. Lovinescu, *Istoria...;* G. Călinescu, în *Adevărul literar şi artistic* nr. 690, 1934; idem, *Istoria...;* D. Murăraşu, *Istoria literaturii române*, IV, 1946; T. Naum, în *Tribuna,* nr. 43, 1957; Const. Ciopraga, *Literatura...*; T. Vianu, *Opere, III*, 1973; N. Lascu, *Clasicii antici în România*, 1974; Iulia şi Ecaterina Murnu, *George Murnu – poetul homeric*, 1979; N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1981; F. Aderca, *Contribuţii...*, I; Matilda Caragiu-Marioţeanu, în *România literară*, nr. 36, 1984; *Un veac de poezie aromână*, 1985; Iulia Murnu, în *Contemporanul,* nr. 10, 1998; O. Soviany, *ibidem,* nr. 11, 2002. **(C. R.)**

MUSCALU Florin, n. 3 aug. 1943, Lipnic-Ocniţa, jud. Hotin – m. 27 sept. 2001, Lehliu. Poet. Absolvent al Liceului din Focşani; urmează cursurile Institutului Pedagogic din Constanţa. Redactor la TV din Focşani. De la debutul editorial din 1970 (*Ţara bătrânului fotograf*) şi până la ultimele vol. de versuri (*Puterea Lunii*, 1985, *Viaţa şi vremea*, 1987 sau *Chipul şi asemănarea,* 1998), **M.** cultivă o poezie de factură elegiacă şi fluidă, în care respiraţia provinciei aglutinează motive de extracţie livrescă pe linia unui fantezism modern.

OPERA: *Ţara bătrânului fotograf*, Bucureşti, 1970; *Lupoaica albă*, Bucureşti, 1976; *Jurământ pe apa vie*, Iaşi, 1977; *În hainele scumpe-ale mierlei*, Iaşi, 1982; *Puterea Lunii*, Iaşi, 1985; *Viaţa şi vremea*, Bucureşti, 1987; *Chipul şi asemănarea,* Focşani, 1998; *Dicţionarul scriitorilor şi publiciştilor vrânceni de la origini până în anul 2000,* Focşani, 1999.

REFERINŢE CRITICE: I. Beldeanu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1985; I. Holban, în *Cronica*, nr. 27, 1985; L. Ulici, în *România literară*, nr. 37, 1985; I. Rotaru, *O istorie...*, III; Al. Săndulescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 503, 2000; V. Sorianu, în *Ateneu,* nr. 12, 2000; N. Turtureanu, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 2001; E. Uricaru, în *Contemporanul,* nr. 39, 2001. **(M. Mt.)**

MUŞAT Aura (pseud. Rodicăi-Georgeta Şuiu), n. 15 apr. 1947, Iaşi. Poetă. Fiica lui Ilie Şuiu, economist, şi a Valeriei (n. Amanolesei), învăţătoare. Liceul „Mihai Eminescu" din Iaşi (1958-1965). Licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din acelaşi oraş (1970). Din 1970, cercetător ştiinţific la Institutul de Filologie „Al. Philippide", Secţia de istorie literară. Colab. la *Cronica, Iaşul literar,*

Convorbiri literare, Tribuna, România literară, Dialog, Ateneu etc. Debutează în *Iaşul literar* (nr. 12, 1965). Debut editorial cu vol. de versuri *Până la asfinţit* (1972), urmat de alte trei culegeri lirice: *Tâlcuitorul* (1977), *Puck umple cu stângăcie paharul* (1982) şi *Fantasma greierului* (1996). Este coautoare la *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900* (1979). Premiul „Timotei Cipariu" al Acad. Române pe 1979; Premiul rev. *Convorbiri literare* pe 1981; Premiul Asoc. Scriitorilor din Iaşi pe 1983, pentru vol. *Puck umple cu stângăcie paharul*.

OPERA: *Până la asfinţit*, versuri, Iaşi, 1972; *Tâlcuitorul*, versuri, Iaşi, 1977; *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900*, Bucureşti, 1979 (coautoare); *Puck umple cu stângăcie paharul*, versuri, Iaşi, 1982; *Fantasma greierului,* versuri, Timişoara, 1996.

REFERINŢE CRITICE: C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 6, 1972; Al. Lungu, în *Ateneu*, nr. 4, 1972; idem, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1972; D. Dimitriu, în *Cronica*, nr. 7, 1978; D. R. Popa, în *Tribuna României*, nr. 139, 1978; Al. Duţu, în *România literară*, nr. 49, 1979; S. Bărbulescu, în *România literară*, nr. 13, 1982; N. Creţu, în *Cronica*, nr. 6, 1983; M. Lazăr, în *Steaua*, nr. 1, 1983; L. Leonte, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1983; Al. Ţion, în *Astra*, nr. 1, 1983; P. Vălureanu, în *Tomis*, nr. 6, 1983; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 10, 1983; N. Turtureanu, în *Cronica*, nr. 1, 1984; Al. Dobrescu, *Foiletoane 3,* 1984; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi,* 1985; N. Busuioc, *Scriitori ieşeni contemporani,* 1997; L. Grăsoiu, în *Luceafărul,* nr. 40, 1998; I. Roşioru, în *Tomis,* nr. 5, 1999; N. Busuioc, *Scriitori şi publicişti ieşeni contemporani,* 2002; N. Turtureanu, *Mătrăguna dulce,* 2002. **(I. C.)**

MUŞAT I.[oan] D.[imoftache] (pseud. lui Ioan Dimoftache), n. 7 ian. 1898, com. Podul Turcului, jud. Bacău – m. 27 sept. 1983, Cluj-Napoca. Prozator. Fiul lui Gheorghe Dimoftache, mic funcţionar rural, şi al Emiliei (n. Popovici), moaşă comunală. Rămas orfan de mic copil, este crescut de bunicul său, Ion Dimoftache, cântăreţ bisericesc. După terminarea claselor primare, lucrează doi ani ca ucenic într-un atelier de potcovărie. Graţie prof. I. Simionescu, devine bursier la o Şcoală de agricultură a Acad. Române. În 1916, la încorporare, era absolvent al acestei şcoli şi a şase clase de liceu; în timpul războiului absolvă celelalte două clase liceale în particular. Demobilizat în 1919, se stabileşte la Cluj, unde urmează cursurile Acad. Agricole. Atras de publicistică, debutează la gazeta săptămânală *Adevărul* (1920), colaborând apoi la presa democratică: *Cuvântul liber, Opinia publică, Aurora, Stânga, Clopotul, Ardealul economic, Gazeta ceasornicarilor* etc. Editează gazeta *Manifestul plugăresc* şi săptămânalul *Lectura copiilor şi a tineretului* (1942-1945). Prefect al jud. Turda (1945-1946), deputat (1944-1948). Redactor la *Ţară nouă, Tribuna*. Publică romanul istoric *Răscoala iobagilor* (1951), care va fi dezvoltat în *Războiul iobagilor* (3 vol., 1956), romanul de aventuri şi spionaj *Misiunea H. S.* (1957), broşura de popularizare pe tema stingerii incendiilor *Povestirile sergentului Negoiţă* (1960), *Microromanul doamnei Stastok* (1974) şi *Horea, Rex Daciae* (vol. I, 1982; vol. II, 1984). Colab. la *Ţară nouă, Ardealul, Tribuna, Utunk* ş. a.

OPERA: *Răscoala iobagilor*, roman, Bucureşti, 1951; *S-aprind luminile în sat*, Bucureşti, 1951; *Războiul iobagilor*, roman, I-III, Bucureşti, 1956; *Misiunea H. S.,* roman, Bucureşti, 1957; *Povestirile sergentului Negoiţă*, Cluj, 1960; *Microromanul doamnei Stastok*, roman, Bucureşti, 1974; *Horea, Rex Daciae*, roman istoric, I-II, Cluj-Napoca, 1982-1984.

REFERINŢE CRITICE: M. Gafiţa, în *Scânteia tineretului*, 1 apr. 1952; E. Luca, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1952; M. Lazăr, în *Tribuna*, nr. 15, 1957; Magda Ursache, în *Cronica*, nr. 23, 1974; T. Urian, în *Orizont*, nr. 43, 1984; P. M. Ardelean, în *Orizont*, nr. 4, 1985. **(I. R.)**

MUŞAT Virginia (pseud. Victoriei Ghinju), n. 17 mart. 1948, Craiova. Poetă, eseistă şi istoric literar. Debutează cu versuri în rev. *Ramuri*, iar editorial în 1976 cu vol. *Orion, constelaţia mea*, urmat de *Ars amandi* (1980) şi *De faţă cu desăvârşirea* (1983). Este şi autoarea unor (micro)monografii sobre,

documentate, corecte: *C. Stere – scriitorul* (1978), *Mihail Sadoveanu, scriitor şi corespondent de război* (1978), *Vasile Cârlova* (1981).

OPERA: *Orion, constelaţia mea*, versuri, Bucureşti, 1976; *C. Stere – scriitorul*, Bucureşti, 1978; *Mihail Sadoveanu, povestitor şi corespondent de război*, pref. de Al. Piru, Bucureşti, 1978; *Ars amandi*, versuri, Bucureşti, 1980; *Vasile Cârlova*, Bucureşti, 1981; *De faţă cu desăvârşirea*, versuri, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, *Prima verba,* II, 1978; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 10, 1981; Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 6, 1981; A. Goci, în *România literară*, nr. 17, 1984. **(I. Pt.)**

MUŞATESCU Tudor, n. 22 febr. 1903, Câmpulung Muscel – m. 4 nov., 1970, Bucureşti. Dramaturg, prozator şi poet. Fiul lui Alexandru Muşatescu, prof., şi al Elenei (n. Vlădescu). Clasele primare şi trei clase secundare la Gimnaziul „Dinu Golescu" din Câmpulung Muscel; în 1916-1918 se află în refugiu la Iaşi, iar în 1919 termină Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti. Licenţiat în litere (franceză şi latină) al Univ. din Bucureşti (1924). Scurtă vreme prof. şi avocat, apoi succesele repurtate ca autor dramatic îi vor permite să se dedice exclusiv literaturii, gazetăriei şi boemei. Colaborează la *Rampa, Săptămâna muncii intelectuale şi artistice, Cetatea literară, Adevărul literar* ş. a. Inspector general al teatrelor (1930-1940). Director al unor companii teatrale: „Teatrul din Sărindar" (1940, împreună cu Maria Filotti), „Teatrul Tudor Muşatescu" (1941-1942), „Teatrul din C. A. Rosetti", „Teatrul Nostru", „Teatrul Colorado" (1943-1944). Membru în comitetul de conducere al Soc. Autorilor Dramatici Români (1945). Autor a zeci de comedii, vodeviluri, piese într-un act, scenete şi cuplete *(Opere complete. Teatru,* I, 1945; *Teatru,* 1958, *Scrieri* I-IX, 1969–1990), precum şi a unor vol. de schiţe umoristice (*Nudul lui Gogu,* 1928; *Ale vieţii valuri,* 1929; *Doresc ca micile mele rânduleţe...,* 1945; *Fiecare cu părărea lui,* 1970). A publicat vol. de versuri: *Vitrinele toamnei* (1926) şi romanul: *Mica publicitate* (1935). A scris mai multe piese, nepublicate, în colab. cu Sică Alexandrescu (*Blockhnaus; Figura de la Dorohoi; Sinaia la domiciliu; La iarbă verde; Teoria cocoşului; Călugărul din vechiul schit; Dumnezeu să-l ierte; Miss România; Birlic* ş. a.) şi cu V. Timuş (*Primăvara, bat-o vina!; Dragoste pe note; Aşa începe dragostea* ş. a.). Adaptări şi localizări după D'Ennery şi Cormon, G. Gataldi, Mouezy–Eon şi J. Guitton, Armont şi Gerbidon, Carlo Roti, Fodor László etc. A tradus singur sau în colab., din Molire, Vl. Maiakovski, Ilf şi Petrov, D. Ciorbagiiski, Gustaw Morcinek, Karel apek.

OPERA: Teatru: *Focurile de pe comori*, piesă în lb. franceză, neatestată documentar, reprezentată la Paris, 1923; T. T. R., două acte în versuri, piesă, neatestată documentar, reprezentată la Craiova, 1925; *Datoria*, dramă în trei acte, neatestată documentar, reprezentată la Craiova, 1925; *Panţarola,* comedie în trei acte, reprezentată la Bucureşti, 1928; *Sosesc deseară,* comedie în trei acte, reprezentată la Bucureşti, 1932; *Titanic Vals,* comedie în trei acte, reprezentată la Bucureşti, 1932, 1936; *...Escu*, comedie în trei acte, reprezentată în 1933, Bucureşti, 1939; *Papagalul în colivia lui*, Bucureşti, 1945; *Visul unei nopţi de iarnă,* comedie în trei acte, reprezentată în 1937, Bucureşti, 1958; *Geamandura*, piesă în trei acte, Bucureşti, 1968 (în vol. 1970); *Al optulea păcat*, tragicomedie în trei acte, reprezentată în 1946, Bucureşti, 1970; *Madona*, trei acte, reprezentată în 1947, Bucureşti, 1970; *Profesorul de franceză,* comedie în trei acte şi patru tablouri, Bucureşti, 1970; *Domnişoara Butterfly*, comedie în şapte tablouri, reprezentată în 1940, Bucureşti, 1977 (publicată sub titlul: *Întâmplări din capitală); Coana Chiriţa*, comedie în trei acte, reprezentată în 1942, Bucureşti, 1977; *Licuricii,* tragicomedie în trei acte, reprezentată în 1935, Bucureşti, 1977; *A murit Bubi*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1977; *Mi s-au deschis ochii*, piesă în trei acte, Bucureşti, 1978; *Primăvara*, comedie în trei acte şi patru tablouri, Bucureşti, 1978; *Trenurile mele*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1978; *Burtă Verde*, comedie în patru acte şi şapte tablouri, Bucureşti, 1978; *Domnul cu camelii*, Bucureşti, f.a.; *Chestiuni familiare (Familia Ionescu*), Bucureşti, f.a.; *Amoru-i un copil pribeag*, Bucureşti, f.a., Volume de teatru: *Opere complete. Teatru, I*, Bucureşti, 1945; *Cuplete şi scenete umoristice*, Bucureşti, 1952; *Teatru*, postfaţă şi note de M. Vasiliu, Bucureşti, 1958 (altă ed., 1963); *Unchiul Temistocle*, teatru pentru şcolari, Bucureşti, 1966; *Scrieri, I-IX*, Bucureşti, 1969 – 1990 (teatru în vol. : I, 1969; II, 1970; IV, 1977; V, 1978). Piese într-un act:

Ca-n filme, comedie într-un act, Bucureşti, 1942; *Teatru la domiciliu*, Bucureşti, 1944; *Sfântul Gogu,* Bucureşti, 1950; *Banii lui Celibidache*, comedie într-un act – trei tablouri, Bucureşti, 1952; *Târâie-brâu*, comedie într-un act, Bucureşti, 1954; *Zvoniştii,* comedie într-un act, Bucureşti, 1956; *Monumentul lui Petrache*, f.a.; *Glasul roţilor de tren*, Bucureşti, f.a.; *Gâsca*, Bucureşti, f.a., Volume de proză: *Nudul lui Gogu*, Bucureşti, 1928; *Ale vieţii valuri*, Bucureşti, 1929 (altă ed., 1990); *Mica publicitate*, roman, Bucureşti, 1935 (ed. II, 1944; ed. III, revăzută, în *Scrieri,* III, 1972; altă ed., 1975); *Doresc ca micile mele rânduleţe*, Bucureşti, 1945 (alte ed., 1990; 2003); *Ale vieţii valuri*, Bucureşti, 1969 (altă ed., 1990); *Fiecare cu părerea lui*, Bucureşti, 1970. Versuri: *Vitrinele toamnei,* Câmpulung Muscel, 1926 (ed. II, în *Scrieri*, VII, 1984); *Titanic Vals. Visul unei nopţi de iarnă*, ed. de T. Radu, pref. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1995. Traduceri: Adolphe Philippe Dennery şi Cormon, *O crimă celebră,* piesă în trei acte, Bucureşti, 1942; Ilf şi Petrov, *12 scaune*, în colab. cu I. Mihail, Bucureşti, 1965; Gustaw Moscinek, *Cele şapte ceasornice ale groparului Joachim Rybca*, în colab. cu T. Holban, Bucureşti, 1968; Ilf şi Petrov, *Douăsprezece scaune. Viţelul de aur*, I-II, Bucureşti, 1971; idem, *12 scaune*, Bucureşti, 1993; idem, *Viţelul de aur,* Tg. Jiu, 1993.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Memorii, II,* 1932; idem, *Istoria*...; idem, *Istoria literaturii române contemporane*. 1900-1937, 1937; idem, *Scrieri, II, IV, V, VI*, 1970-1975; Perpessicius, *Menţiuni*..., IV; idem, *Opere,* V, 1972; Camil Petrescu, *Opinii şi atitudini*, 1962; P. Constantinescu, *Scrieri,* IV, 1970; V. Brădăţeanu, *Comedia în dramaturgia românească,* 1970; N. Carandino, *Autori, piese şi spectacole*, 1973; G. M. Zamfirescu, *Mărturii în contemporaneitate*, 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura, III*; Ş. Cioculescu, în *Luceafărul,* nr. 19, 1978; V. Munteanu, în *Teatrul,* nr. 12, 1980; D. Dinulescu, în *România literară,* nr. 31, 1981; G. Teodorescu, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1982; C. Isac, *Permanenţe în dramaturgie*, 1982; C. Cubleşan, *Teatrul între civic şi etic*, 1983; L. Kalustian, *Simple note,* III, 1983; V. Silvestru, *Un deceniu teatral*, 1984; Ileana Dalea, *Amintiri despre Tudor Muşatescu*, 1988; I. Holban, *Literatura subiectivă,* I, 1989; A. Sasu – Mariana Vartic, *Dramaturgia românească...*, II; D. Micu, *Scurtă istorie a literaturii române*, II, 1995; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 19, 1996; Maria Alexandrescu, în *Ateneu,* nr. 5, 1999; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1999; idem, *ibidem,* nr. 4, 2001; Cristina Modreanu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 639, 2002; *Doresc ca micile mele rânduleţe*... Omagiu, 2003; Gabriela Ursachi, în *România literară,* nr. 8, 2003. **(C. R.)**

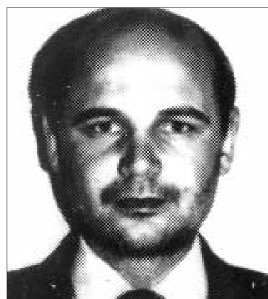

MUŞATESCU Vlad, n. 4 mai 1922, Piteşti – m. mart. 1999, Bucureşti. Prozator. Fiul contabilului Eftimie Muşatescu şi al Olgăi (n. Marincu). Studii la Liceul Militar din Craiova (1933-1936) şi la Liceul Militar din Chişinău (1936-1939), fără bacalaureat. Secretar al Editurii „A. B. C. ” (1941-1945), redactor la ziarul *Înainte*, al armatei (1945-1946), redactor la Editura „Europolis” (1946-1948), redactor la Editura de Stat (1948-1953), redactor tehnic şi artistic la rev. *Cinema, Gazeta literară, Flacăra* (1954-1973); pensionat în 1973. Debutează cu proză pentru copii: *Bobby Felix Făt-Frumos şi motocicleta B. M. W.* (1942) şi *Magdalena şi Târţoi* (1942). Notorietatea literară îi este adusă de seria de romane poliţiste, în registru parodic, avându-l ca personaj pe Al. Conan Doi: *De-a v-aţi ascunselea* (1974), *De-a puia-gaia* (1975), *De-a baba-oarba* (1976), *De-a bâza* (1977), reeditate sub titlul comun *Extravagantul Conan Doi* (1978). A publicat romanul *Contratimp*, I-III (1981-1983); a tradus din Paul Féval, E. Gaboriau, O. Ivanov, A. Karlov, Gaston Leroux, Vil Lipatov, E. Zola. Literatura lui **M.** cuprinde scrieri în registru comic, obţinut prin parodierea tipologicului şi prin subminarea ostentativă a perspectivei auctoriale.

OPERA: *Bobby Felix Făt-Frumos şi motocicleta B. M. W.,* Craiova, 1942; *Magdalena şi Târţoi*, Craiova, 1942; *La sud de lacul Nairobi*, Craiova, 1946; *Arici Pogonici*, Bucureşti, 1948; *De-a v-aţi ascunselea*, Cluj, 1974; *De-a puia-gaia*, Bucureşti, 1975; *De-a baba-oarba*, Bucureşti, 1976; *De-a bâza*, Bucureşti, 1977; *Extravagantul Conan Doi*, I-II, Bucureşti, 1978; *Contratimp*, roman, I-III, Bucureşti, 1981-1983; *Unchiul Andi „detectivul” şi nepoţii săi*, Bucureşti, 1982 (ed. definitivă, 1991); *Cei trei veseli năpârstoci*, roman umoristic, Bucureşti, 1984; *Aventuri aproximative*, roman, Bucureşti, 1987; *Expediţia „Misterul 2”*, roman umoristic, Bucureşti, 1987; *Oameni de bună credinţă*, Bucureşti, 1989; *La sud de lacul Nairobi,* Craiova, 1997. Traduceri: A. J. Cronin, *Doamna cu garoafe*, trad. de ~ şi Mircea

Streinul, Bucureşti, 1943; R. Kipling, *Se lasă noaptea*, trad. de Al. Olaru, Mircea Streinul şi ~, Bucureşti, 1943) altă ed., Galaţi, 1992); Jack London, *Temniţa profesorului*, trad. de ~, Bucureşti, 1943 (altă ed., Galaţi, 1992); E. Caldwell, *Povestiri despre albi şi negri*, trad. de ~ şi Pena Zabunov, Bucureşti, 1948; E. Cearuşin, *Motanul Epifan*, Bucureşti, 1949; Vl. Iurezanski, *Omul învinge*, trad. de Pena Zabunov şi ~, Bucureşti, 1949; I. V. Karnauhova, *Povestiri hazlii*, Bucureşti, 1949; V. Ivanov, *Trenul blindat 14-69*, Bucureşti, 1950; J. Romains, *Stăpânii apelor*, trad. de ~, Bucureşti, 1951 (ed. II, 1964); (P. P.) Polosuhin, *Şcoala curajului*, trad. de ~, Bucureşti, 1956; G. Leroux, *Misterul camerei galbene*, trad. de ~, Bucureşti, 1969 (altă ed., 1991); E. Gaboriau, *Afacerea Boiscoran*, trad. de ~, Cluj-Napoca, 1975; Paul Féval, *Misterele Londrei*, trad. de ~ şi L. Cassvan, Bucureşti, 1977 (altă ed., I-II, 1992; 1994); E. Zola, *Gervaise*, trad. de ~, Bucureşti, 1982; E. Gaboriau, *Cu ştreangul de gât,* Bucureşti, 1991; G. Lerroux, *Fantoma de la operă,* Bucureşti, 1994.

REFERINŢE CRITICE: S. Titel, în *România literară*, nr. 48, 1975; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 44, 1976; Mirela Roznoveanu, în *România literară*, nr. 12, 1979; T. Popescu, în *Transivlania*, nr. 11, 1982; S. Titel, în *România literară*, nr. 52, 1982; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 29, 1984; T. Vârgolici, în *România literară*, nr. 35, 1986; N. Baltă, în *ibidem*, nr. 23, 1987; *„Extravagantul" Vlad Muşatescu,* 2002; D. Huruba, în *România literară,* nr. 51-52, 2002 (interviu); N. Gheran, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 656, 2003. **(R. G. Ţ.).**

MUŞINA Alexandru, n. 1 iul. 1954, Sibiu. Poet. Fiul lui Alexandru Muşina, ospătar, şi al Viorică i (n. Flucuş), vânzătoare. Studii la Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov, absolvit în anul 1973, şi la Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1974-1978). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Poetica explorării în lirica secolului XX* (1995). A lucrat ca prof. de liceu la Întorsura Buzăului (1978-1989), apoi cultivator şi vânzător de flori (1987-1989). Redactor-şef al rev. *Interval* (1990-1992); lector (1992) şi conferenţiar (din 1996) la Facultatea de Litere a Univ. din Braşov. Din 1997, director al Editurii Aula din acelaşi oraş. Debut cu versuri în rev. *România literară* (1978). Debut editorial în vol. *Cinci* (1982), alături de Romulus Bucur, Bogdan Ghiu, Ion Bogdan Lefter, Mariana Marin, membri ai Cenaclului de Luni, îndrumat, din 1977, de criticul Nicolae Manolescu. A participat şi la Cenaclul „Junimea", condus de Ov. S. Crohmălniceanu (1974-1978). Prima carte individuală, *Strada Castelului 104*, i s-a tipărit în 1984. Premiul ASPRO (1995); Premiul rev. *Poesis* (1996).

OPERA: *Cinci*, cu o pref. de N. Manolescu, Bucureşti, 1982; *Strada Castelului 104*, Bucureşti, 1984; *Lucrurile pe care le-am văzut* (1979-1986), versuri, Bucureşti, 1992; *Aleea Mimozei nr. 3,* versuri, Constanţa, 1993; *Antologia poeziei generaţiei '80,* Piteşti, 1993 (ed. II, Braşov, 2002); *Tomografia şi alte explorări,* versuri, Timişoara, 1994; *Poetica explorării în lirica secolului XX,* Bucureşti, 1994; *Introducere în poezia modernă,* Braşov, 1995; *Budila-Express,* versuri, Paris, 1995; *Unde se află poezia,* Târgu Mureş, 1996; *Paradigma poeziei moderne,* eseuri, Bucureşti, 1996; *Antropologie culturală şi folclor,* Bucureşti, 1996; *Antologie de poezie modernă. Poeţi moderni despre poezie,* în colab. cu R. Bucur, Bucureşti, 1997; *Eseu asupra poeziei moderne,* Chişinău, 1997; *Tea,* versuri, Botoşani, 1998; *Sinapse,* Braşov, 2001; *Personae,* versuri, Braşov, 2001; *Şi animalele sunt oameni,* versuri pentru copii, Braşov, 2002; *Hinterland,* versuri, Braşov, 2003; *Poeme alese* (1975-2000), Braşov, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1982; M. Cărtărescu, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1982; M. Niţescu, *Atitudini critice*, 1983; N. Steinhardt, *Critica la persoana întâi*, 1983; R. C. Cristea, în *Familia*, nr. 10, 1984; Cr. Livescu, în *Cronica*, nr. 42, 1984; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 49, 1984; L. Ulici, în *România literară*, nr. 36, 1984; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 2, 1985; E. Simion, *Sfidarea retoricii*, 1985; I. B. Lefter, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1986; M Mincu, în *România literară*, nr. 7, 1986; M. Nedelciu, în *Echinox*, nr. 3-4, 1987; Al. Cistelecan, în *Vatra,* nr. 11-12, 1992; C. Regman, în *Jurnalul literar,* nr. 23-26, 1992; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 42, 1993;

Şt. Borbély, în *Apostrof,* nr. 10-12, 1994; Gh. Perian, în *Familia,* nr. 4-5, 1994; I. Pop, în *Vatra,* nr. 2, 1994; C. Moraru, *ibidem,* nr. 3, 1996; N. Oprea, *ibidem,* nr. 3, 1998; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 7-8, 1999; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 13, 2001. **(I. P.)**

MUŞLEA Ion, n. 29 sept. 1899, Braşov – m. 27 iul. 1966, Cluj. Folclorist. Fiul lui Candid Muşlea, învăţător, şi al Ecaterinei (n. Pitiş). Studii liceale la Braşov; Facultatea de Litere la Bucureşti şi Cluj (1918-1922). Membru al Şcolii Române din Franţa (1923-1925). Dr. în etnografie şi folclor (1927). Bibliotecar şi director al Bibl. Centrale Universitare din Cluj (1936-1947). Paralel a lucrat la Muzeul Etnografic al Transilvaniei. A organizat şi condus Arhiva de Folclor a Acad. (1930-1948) şi a editat *Anuarul Arhivei de Folclor* (şapte vol., între 1932 şi 1945). În ultimii ani a fost cercetător şi şef de secţie la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară din Cluj. În 1947 a devenit membru corespondent al Acad. Române. Debutul în *Gazeta Transilvaniei* (1912). Colab. la *Anuarul Institutului de Istorie Naţională, Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei, Anuarul Universităţii „Regele Ferdinand I", Boabe de grâu, Convorbiri literare, Dacoromania, Darul vremii, Făt-Frumos, Gând românesc, Lucrările Institutului de Geografie al Universităţii din Cluj, Lumea universitară, Mélanges de l'École Roumaine en France, Patria, Probleme de bibliologie, Revista de folclor, Revue internationale des études balkaniques, Societatea de mâine, Steaua, Studii de istorie literară şi folclor, Studia Universitatis „Babeş-Bolyai", Şcoala şi viaţa, Şezătoarea, Transilvania, Ţara Bârsei, Viaţa Românească*. A fost colaborator la *Bibliografia generală a etnografiei şi folclorului românesc* (I, 1968) şi la *Volkskundliche Bibliographie* (Berlin, 1928-1962, cu intermitenţe). A scos broşuri şi vol. dedicate istoriei culturii, biblioteconomiei şi bibliografiei, dar mai ales etnografiei şi folclorului: *Obiceiurile junilor braşoveni* (1931), *Contribuţiuni la cunoaşterea bibliotecilor româneşti ale oraşelor din Transilvania (până la Unire)* (1935), *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele lui B. P. Hasdeu* (1970, în colab.), *Cercetări etnografice şi de folclor*, I-II (1972). A îngrijit şi prefaţat ed. din Gh. Alexici, N. Pauleti şi G. Pitiş. A mai semnat şi Ion Roboşanu.

OPERA: *Obicieurile junilor braşoveni*, studiu de folklor, Cluj, 1931; *Cercetări folklorice în Ţara Oaşului*, Cluj, 1932; *Contribuţiuni la cunoaşterea bibliotecilor româneşti ale oraşelor din Transilvania (până la Unire)*, Cluj, 1935; *„Pâinea pruncilor" (Bălgrad 1702). Din istoria unei cărţi vechi româneşti*, în *Omagiu profesorului Ioan Lupaş*, Bucureşti, 1941; *George Pitiş, folclorist şi etnograf*, Bucureşti, 1968; *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele lui B. P. Hasdeu* (în colab. cu O. Bârlea), Bucureşti, 1970; *Cercetări etnografice şi de folclor*, I-II, ed. îngrijită, cu studiu introductiv, bibliografie, registrul corespondenţei de specialitate, indice de I. Taloş, Bucureşti, 1972; *Icoanele pe sticlă şi xilogravurile ţăranilor români din Transilvania,* Bucureşti, 1995; *Bibliografia folclorului românesc: 1930-1955,* ed. de I. Datcu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Pavelescu, în *Gând românesc*, nr. 10-12, 1939; O. Boitoş, *Progresul cultural al Transilvaniei după Unire*, 1942; O. Bârlea, în *Demos*, Berlin, nr. 2,1966; I. Breazu, *Studii de literatură română şi comparată*, II, 1973; O. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; I. Datcu şi Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor*, 1979; N. Constantinescu, *Lectura textului folcloric*, 1986; O. Bârlea, *Efigii*, 1987. **(S. I.)**

MUTAŞCU Dan, n. 22 dec. 1944, Slatina, jud. Olt. Poet şi prozator. Fiul lui Traian Mutaşcu, ofiţer, şi al Mariei-Vergilia (n. Iorga). Şcoala elementară (1951-1958) şi Liceul „George Coşbuc" (1958-1962) în Bucureşti. Între 1963 şi 1966 urmează Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din capitală, apoi Facultatea de Filosofie (1966-1968) a Univ. din Bucureşti. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a aceleiaşi Univ. (1975). Redactor principal la rev. *Săptămâna* (1970-1984). Colab. la *Ramuri, Amfiteatru, Viaţa Românească, Luceafărul, Tribuna, Steaua, Flacăra, Cronica.* Debutează în *Ramuri* (1966). Debut editorial cu *Substratum* (1970). Publică numeroase

vol. de versuri: *Oglinda lui Cagliostro*, 1972; *Călătoriile lui Sindbad Marinarul*, 1972; *Ochiul lui Zamolxe*, 1972; *Levky*, 1973; *Stema din inimi*, 1973; *Scrisori bizantine*, 1974; *Ţara ca meditaţie*, 1975; *Cerbul din oglindă*, 1984; *Clipe şi regi*, 1984; *Fastele oglinzilor*, 1987, dominate de fantezism şi calofilie. Autor de romane (*Bunul cetăţean Arhimede*, 1975; *Lunea cea mare*, 1977; *Dans sub spânzurătoare*, 1978; *Vara şi iarna*, 1980; *Mirii cei trişti*, 1982) şi povestiri (*Ipoteca şi alte povestiri*, 1979; *Căsătorie din dragoste*, 1981) ce mizează pe pitorescul balcanic. *Lumea ca literatură* (1979) adună eseuri şi art. prin care autorul îşi precizează opţiunile estetice. Premiul „Mihai Eminescu" al Acad. pe 1975; Premiul C. C. al U. T. C. (1975); Premiul rev. *Săptămâna* (1975).

OPERA: *Substratum*, versuri, Bucureşti, 1970; *Ochiul lui Zamolxe*, versuri, Bucureşti, 1972; *Oglinda lui Cagliostro*, versuri, Cluj, 1972; *Călătoriile lui Sindbad Marinarul*, versuri, Bucureşti, 1972; *Levky*, versuri, Bucureşti, 1973; *Stema din inimi*, versuri, Bucureşti, 1973; *Scrisori bizantine*, versuri, Bucureşti, 1974; *Ţara ca meditaţie*, versuri, Bucureşti, 1975; *Bunul cetăţean Arhimede*, roman, Bucureşti, 1975; *Lunea cea mare*, roman, Bucureşti, 1977; *Dans sub spânzurătoare*, roman, Bucureşti, 1978; *Ipoteca şi alte povestiri*, Bucureşti, 1979; *Lumea ca literatură*, eseuri, opţiuni, repere, Timişoara, 1979; *Vara şi iarna*, roman, Bucureşti, 1980; *Căsătorie din dragoste*, schiţe, Timişoara, 1981; *Mirii cei trişti*, roman, Bucureşti, 1982; *Cerbul din oglindă*, versuri, Bucureşti, 1984; *Clipe şi regi*, versuri, Bucureşti, 1984; *Fastele oglinzilor*, versuri, Bucureşti, 1987. Traduceri: S. Salminen, *Katrina*, roman, în româneşte de ~, Bucureşti, 1974.

REFERINŢE CRITICE: P. Poantă, *Modalităţi...*; Al. Piru, *Poezia...*; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; M. Iorgulescu, *Scriitorii...*; Al. Ruja, *Valori lirice actuale,* 1979; C. Sorescu, în *Săptămâna*, nr. 518, 1980; M. Constantinescu, în *Contemporanul*, nr. 34, 1981; M. Odangiu, *Romanul politic*, 1984; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 10, 1985; M. Muthu, în *Jurnalul literar,* nr. 1-2, 1998. **(I. C.)**

MUTHU Mircea (alt prenume la naştere: Cristel), n. 1 ian. 1944, Iernut, jud. Mureş. Fiul lui Emil Muth, avocat, şi al Olimpiei (n. Lupşa), prof. Comparatist şi critic literar. Absolvă Liceul teoretic „Timotei Cipariu" din Dumbrăveni (1961) şi Facultatea de Filologie, secţia română a Univ. din Cluj (1967). Dr. al Univ. din Cluj (1976), cu o temă de balcanologie. Între 1960 şi 1961, prof. suplinitor în com. Sălcud, jud. Mureş. Preparator (1968-1972), asistent (1972-1984), lector (1984-1990), conferenţiar (1990-1993) şi prof. (din 1993) la Catedra de literatură română comparată şi teorie literară a Facultăţii de Litere din Cluj. Decan al Facultăţii de Litere (1992-1996), prorector al Univ. „Babeş-Bolyai" (1996-2002), rector interimar (1999). Lector de lb. şi civilizaţie românească la Univ. din Saint-Etienne şi Univ. „Blaise Pascal" Clermont Ferrand, Franţa (1976-1979). Membru titular al Asoc. Jules Romains, Franţa (din 1978) şi la Association Internationale des Études Sud-Est Européennes (din 1987). Debut în *Tribuna* (1967). Colab. la toate rev. importante din ţară, la care se adaugă *Byzantinoslavica, Études Balkaniquea, Synthesis, Revue des Études Sud-Est Européennes, South-East Monitor* etc. Vol. publicate: *Orientări critice* (1972), *Literatura română şi spiritul sud-est european* (1976), *La marginea geometriei* (1979), *Paul Zarifopol între fragment şi construcţie* (1982), *Permanenţe literare româneşti din perspectivă comparată* (1986; Premiul Uniunii Scriitorilor), *Alchimia mileniului* (1989), *Liviu Rebreanu sau paradoxul organicului* (1993); *Esenţe,* poeme (1993); *Cântecul lui Leonardo* (1995); *Călcâiul lui Delacroix* (1996); *Dinspre Sud-Est* (1999), *Lucian Blaga – dimensiuni răsăritene* (2000), *Balcanologie,* I (2002), *Balcanismul literar românesc,* I-III (2002). A îngrijit ed. : Anton Pann, *Felurite* (1973); Liviu Rebreanu, *Amalgam* (1976), Henri Jacquier, *Babel, mit viu* (1991), Radu Stanca, *Problema cititului* (1997), Eugeniu Sperantia, *Contemplaţie şi creaţie estetică* (1997), Al. Dima, *Gândirea românească în estetică* (2003). Colaborează la vol. colective: *Scriitori români. Mic dicţionar* (1978); *Liviu Rebreanu după un veac* (1986), *Studii literare. Din istoria presei literare româneşti* (1987),

Cultură şi societate (1991), *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002), *Dicţionar analitic de opere literare româneşti,* I-IV (1998-2003), *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001) etc. Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj pe 1993; Premiul de critică literară la Salonul Internaţional de Carte, Oradea (1998; 2000); Premiul Uniunii Scriitorilor pe 2002.

OPERA: *Orientări critice*, Cluj, 1972; *Literatura română şi spiritul sud-est european*, Bucureşti, 1976; *La marginea geometriei*, Cluj-Napoca, 1979; *Paul Zarifopol între fragment şi construcţie*, Bucureşti, 1982; *Permanenţe literare româneşti din perspectivă comparată*, Bucureşti, 1986; *Alchimia mileniului*, Bucureşti, 1989; *Liviu Rebreanu sau paradoxul organicului*, Cluj-Napoca, 1993 (ed. II, 1998); *Esenţe, poeme*, Cluj-Napoca, 1993; *Cântecul lui Leonardo*, Bucureşti, 1995; *Călcâiul lui Delacroix*, Bucureşti, 1996; *Făt-Frumos şi „vremea uitată”,* în colab. cu Mariana Muthu, Bucureşti, 1998; *Dinspre Sud-Est,* Bucureşti, 1999: *Lucian Blaga – dimensiuni răsăritene,* Piteşti, 2000 (ed. II, 2002); *Du coté du Sud-Est,* trad. în franceză de Rodica Baconsky, Cluj-Napoca, 2001; *Balcanologie,* I. Cluj-Napoca, 2002; *Balcanismul literar românesc.* I. *Etapele istorice ale conceptului*; II. *Permanenţe literare sud-est europene;* III. *Balcanitate şi balcanism literar,* Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 20, 1972; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 40, 1972; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 3, 1973; S. Titel, în *România literară*, nr. 32, 1976; V. Avram, în *Transilvania*, nr. 5, 1977; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 21, 1977; M. Mincu, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1977; M. Anghelescu, în *Luceafărul*, nr. 12, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; M. Scarlat, în *Contemporanul*, nr. 43, 1979; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 12, 1979; Alexandra Anastasiu-Pope, în *Revue des Études Sud-Est Européenes*, nr. 2, 1982; N. Antonescu, în *Transilvania*, nr. 3, 1983; I. Cheie-Pantea, în *Orizont*, nr. 13, 1983; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; Al. Zub, în *Anuarul Institutului de Istorie Iaşi*, nr. 2, 1986; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 49, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 51, 1986; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 1, 1987; Mircea Popa, în *Luceafărul*, nr. 4, 1987; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 24, 1987; Zoe Dumitrescu-Buşulenga, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3-4, 1987; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 44, 1987; Cătălina Velculescu, în *Revue des Études Sud-Est Européenes,* nr. 1, 1988; T. Tihan, *Apropierea de imaginar,* 1988; C. Cubleşan, în *Luceafărul*, nr. 28, 1989; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 37, 1989; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 44, 1989; I. Boldea, în *Vatra,* nr. 6, 1994; Şt. Borbély, în *Apostrof,* nr. 3-4, 1994; L. Petrescu, în *Steaua,* nr. 4-5, 1994; B. Cioculescu, în *Jurnalul literar,* nr. 25-32, 1996; R. Munteanu, în *Luceafărul,* nr. 32, 1996; C. Moraru, în *Vatra,* nr. 2, 1997; D. G. Burlacu, *Voci ale literaturii,* 1998; Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 12, 1998; Irina Petraş, în *Apostrof,* nr. 5, 1999; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2000; C. Ungureanu, în *Orizont,* 20 mai 2001; C. Braga, în *Steaua,* nr. 4-5, 2003; (C. M.) Popa, în *Mozaic,* nr. 5-6, 2003. **(C. B.)**

N

NADIN Mihai, n. 2 febr. 1938, Braşov. Eseist şi prozator. Licenţiat al Facultăţii de Electronică (1960) şi al Facultăţii de filosofie a Univ. din Bucureşti (1968). Dr. în filosofie (1971). A colaborat la *România literară, Tribuna, Cronica, Familia, Contemporanul, Ateneu, Teatru, Astra, Secolul 20, Revista de filosofie* etc. Până în 1975, redactor, apoi redactor-şef al rev. *Astra*. Debutează în rev. *Pionierul* (1952). Debut editorial cu monografia *Lawrence Olivier. Aventură în universul lui Shakespeare* (1968). Publică vol. dedicate problemelor generale ale esteticii (*A trăi arta,* 1972; *Cămaşa lui Nessus,* 1973). Autor al romanelor *O zi pentru podoabe* (1971) şi *Pana de gravitaţie* (2001). A semnat şi cu pseud. N. Milea şi Ana Mihai.

OPERA: *Lawrence Olivier. Aventură în universul lui Shakespeare*, Bucureşti, 1968; *O zi pentru podoabe,* roman, Bucureşti, 1971; *A trăi arta. Elemente de metaestetică,* Bucureşti, 1972; *Reîntoarcerea la zero,* Iaşi, 1972; *Cămaşa lui Nessus,* Bucureşti, 1973; *Hans Eder,* album, Bucureşti, 1973; *Pictori din Braşov,* album, Bucureşti, 1975; *Literatură şi cunoaştere,* Bucureşti, 1975 (în colab. cu A. I. Brumaru); *Pana de gravitaţie,* roman, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: N. Balotă, în *România literară*, nr. 37, 1971; Dana Dumitriu, în *Argeş*, nr. 12, 1971; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1971; Radu Olimpia, în *Ateneu*, nr. 3, 1972; V. Bugariu, în *Astra*, nr. 10, 1973; R. Negru, în *Cronica*, nr. 28, 1973; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 16, 1973; M. Iorgulescu, *ibidem*, nr. 7, 1974; I. Ardeleanu, în *Astra*, nr. 4, 1975. **(D. A.)**

NAGHIU Iosif, n. 11 mart. 1932, Bucureşti – m. 6 nov. 2003, Bucureşti. Dramaturg şi poet. Fiul lui Iosif Naghiu, tâmplar, şi al Amaliei (n. Baroti). Şcoala primară şi Liceul „Sfântul Andrei” la Bucureşti, unde urmează, de asemenea, cursuri de grafică şi artă decorativă. În 1959 este absolvent al Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din Bucureşti. Baschetbalist la „Flamura Roşie”, „Steaua” şi „Progresul” (1948-1958), apoi grafician (1959-1968) la Întreprinderea „Decorativa” din capitală. Din 1996, secretarul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti. Debutează în *Luceafărul* (1959). Debut editorial cu vol. de poezii *Teama de păsări* (1968). Colab. la *Luceafărul*, *Gazeta literară, România literară, Teatrul, Tribuna, Contemporanul, Vatra, Astra* etc. Debut în teatru cu piesa într-un act *Celuloid* (1968), la Teatrul „Nottara” din Bucureşti. În 1969, *Absenţa* este reprezentată la Teatrul „Giuleşti”. În 1969 îi apare primul vol. de teatru, *Autostop,* reunind şapte texte, între care şi piesa *Întunericul.* Aceasta din urmă va fi reprezentată, începând din toamna lui 1970, la Teatrul „Bulandra”, sub titlul *Gluga* pe ochi. Piesa va fi interzisă în iun. 1971, după 60 de reprezentaţii: „...nu este greu de descifrat – scria Nicolae Dragoş în articolul incriminator din *Scânteia*, 22 iun. 1971 – că autorul prezintă intelectualul ca având o condiţie precară, supusă în permanenţă imixtiunilor, presiunii unor forţe brutale, desconsiderării...”. În 1975 i se joacă, tot la Teatrul „Bulandra”, piesa *Într-o singură seară* (Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti). Alte piese îi vor fi puse în scenă la Teatrul Naţional „I. L. Caragiale”, la Teatrul de Comedie, ca şi la teatre din Tg. Mureş, Piatra Neamţ, Sibiu, Satu Mare, Timişoara. Alte vol. de teatru: *Într-o singură seară* (1975), *Barajul la prima vedere* (1979), *Misterul Agamemnon* (1981), *Masa de la fereastră* (1982), *Barca e plină* (1984), *Execuţia nu va fi amânată* (1993), *Celula poetului*

dispărut (1994), *Armurierul Cehov* (1997), *Grup de orbi într-o sală de cinema* (1999), *Teatru,* (I-III, 2002-2003).. Premiul Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste pentru teatru scurt (1968; 1969); Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1981. A scris scenarii de film (*Luchian*) şi televiziune (*Capul de zimbru,* după V. Voiculescu).

OPERA: *Teama de păsări,* poezii, Bucureşti, 1968; *Autostop,* teatru, Bucureşti, 1969; *Într-o singură seară,* teatru, Bucureşti, 1975; *Barajul la prima vedere,* teatru, Bucureşti, 1979; *Misterul Agamemnon,* teatru, Bucureşti, 1981; *Masa de la fereastră,* teatru, Bucureşti, 1982; *Barca e plină,* teatru, Bucureşti, 1984; *Mâneca vântului,* proză poetică, Bucureşti, 1992; *Execuţia nu va fi amânată,* teatru, Bucureşti, 1993; *Spitalul special. Visul românesc şi omul revoluţiei prăbuşite,* Bucureşti, 1994; *Celula poetului dispărut,* teatru, Bucureşti, 1994; *Armurierul Cehov,* teatru, Bucureşti, 1997; *A treia caravelă. Misterul A. Fereastra. Gluga pe ochi,* teatru, Bucureşti, 1997; *Teatru scurt,* Bucureşti, 1999; *Grup de orbi într-o sală de cinema,* teatru, Bucureşti, 2000; *Teatru,* antologie, Bucureşti, 2001; *Teatru,* I-III, Bucureşti, 2002-2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Vartic, în *Tribuna*, nr. 30, 1970; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 52, 1970; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 39, 1970; N. Carandino, în *Săptămâna*, nr. 6, 1971; O. Constantinescu, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1974; D. Săraru, în *Săptămâna*, nr. 186, 1974; idem, *ibidem*, nr. 237, 1975; M. Robescu, în *România literară*, nr. 24, 1975; M. Mancaş, în *Teatrul*, nr. 11, 1975; P. Tutungiu, *ibidem*, nr. 6, 1977; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 47, 1977; L. Ulici, *ibidem*, nr. 50; 51, 1981; A. Băleanu, în *Ramuri*, nr. 5, 1982; S. Titel, în *România literară*, nr. 15, 1982; R. Diaconescu, *Dramaturgi români contemporani*, 1983; C. Cubleşan, *Teatrul – între civic şi etic,* 1983; Şt. Aug. Doinaş, în *România literară,* nr. 5, 1984; S. Titel, *În căutarea lui Cehov,* 1984; M. Ghiţulescu, în *Tribuna*, nr. 41, 1984; idem, *O panoramă...;* Margareta Bărbuţă, în *Teatrul*, nr. 7-8, 1986; Julieta Ţintea, *ibidem*, nr. 2, 1987; M. Morariu, în *Familia,* nr. 7-8, 1994; Iolanda Malamen, în *Luceafărul,* nr. 12, 1999 (interviu); Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 2, 2000; M. Ghiţulescu, în *Contemporanul,* nr. 12, 2000; C. T. Popescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 614, 2002; H. Gârbea, în *România literară,* nr. 46, 2003. **(D. C. M.)**

NANU Dumitru G., n. 26 oct. 1873, Câmpulung-Muscel – m. 12 febr. 1943, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Gheorghe Nanu şi al Zoiei (n. Hristodos). Şcoala primară la Câmpulung, studii liceale la Bucureşti (la „Matei Basarab" şi „Sf. Sava"). Licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti. A urmat şi cursurile Şcolii veterinare. Prof. secundar de franceză la Bacău şi Bârlad, bibliotecar. Debutează în *Lumea ilustrată* (1891). Debut editorial cu vol. *Nocturne* (1900). Colaborează intens la rev. literare ale epocii. La Bârlad scoate în 1904 (ian.-dec.) rev. sămănătoristă *Paloda literară*. Laureat al Premiului Naţional de poezie pe 1937. Contemporanii îi apreciau, mai mult decât opera, personalitatea – caracterizată prin discreţie, modestie, demnitate. Poet tradiţionalist, puternic influenţat de Eminescu (*Nocturne*, 1900; *Poezii*, 1934), a cultivat îndeosebi lirica de meditaţie religioasă şi filosofică. A tradus (singur sau în colab.) din Shakespeare, P. Corneille, J. Racine, Maupassant, P. Bourget, A. de Musset ş.a.

OPERA: *Adopţiunea,* teză, Bucureşti, 1900; *Nocturne*, versuri, Bucureşti, 1900; *La focul Rampei,* Bucureşti, 1906; *Ispitirea de pe munte*, Bucureşti, 1914; *Isus vă cheamă,* Bucureşti, 1923; *Mişcarea de la Biserica Sf. Ştefan,* Bucureşti, 1924; *La „Mielul alb"* (în colab. cu Ch. Lebrun), Arad, 1925; *Poezii*, Bucureşti, 1934. Traduceri: François Coppée, *Pentru sceptru,* dramă în cinci acte în versuri, trad. de ~ şi G. Orleanu, Bucureşti, 1908; Corneille, *Poliect*, tad. de C. Moldovanu şi ~, Bucureşti, 1921; Selma Lagerlöf, *Păcatul Astridei,* trad. de ~ şi Paul Valy, Bucureşti, 1925; Maurice Renard, *Întâlnirea sinistră,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1926; Villiers de l'Isle Adam, *Misterul eşafodului,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1928; Guy de Maupassant, *Între dragoste şi moarte,* trad. de ~, Bucureşti, 1929; Racine, *Fedra*, trad. de ~, Bucureşti, 1929 (altă ed., 1931); J. Kessel, *Copilul care se întoarce*, trad. de ~, Bucureşti, 1930; J. Kessel, *Spaima*, trad. de ~, Bucureşti, 1930; Guy de Maupassant, *Doi prieteni,* trad. de ~, Bucureşti, 1930; Guy de Maupassant, *Yvetta,* trad. de ~, Bucureşti, 1931; Racine, *Andromaca,* trad. de ~, Bucureşti, f.a.

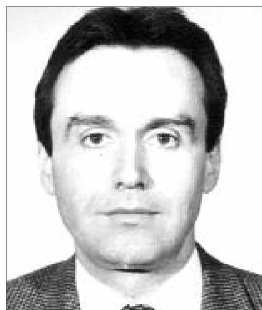
REFERINŢE CRITICE: H. Sanielevici, *Încercări critice,* 1903; M. Dragomirescu, *De la misticism la raţionalism,* 1924; E. Lovinescu, *Memorii*, I, 1930; idem, *Istoria...,* III; F. Aderca, *Mărturia...;* G. Călinescu, *Istoria...;* P. Constantinescu, *Scrieri...,* IV; I. Valerian, *Cu scriitori prin veac,* 1967; D. Micu, *Început...;* C. Ciopraga, *Literatura...;* Ov. Densusianu, *Opere,* III, 1977; F. Aderca, *Contribuţii...,* I; A. Săvoiu, în *Limbă şi literatură,* nr. 3-4, 2003. **(R. Z.)**

NASTA Atanasie, n. 2 nov. 1912, com. Grămăticova (Grecia) – m. dec. 1996, Bucureşti. Poet. Fiul lui Ioan Nasta şi al Ecaterinei (n.?). Şcoala elementară în com. natală; studii liceale la Liceul românesc de comerţ din Salonic, apoi la Liceul teoretic din Bazargic, după stabilirea în România (1926). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1936) şi al Facultăţii de Drept a Univ. din Cernăuţi (1939). Avocat la Colegiul avocaţilor Ilfov (1940-1950); jurisconsult (1952-1970) şi consilier juridic la Ministerul Agriculturii (1970-1975). Colab. cu poezii, studii de etnografie şi antropologie culturală, trad. din poezia greacă şi bulgară modernă şi contemporană la *Gazeta literară, Viaţa Românească, Luceafărul, România literară, Astra, Tomis* şi publicaţii în dialectul macedoromân. Dr. în ştiinţe juridice al Univ. din Cernăuţi (1940). Debut editorial cu vol. de *Sonete* (1981). Următorul vol.: *Ora de poezie* (1985). În dceniul '80 a fost mentorul Cenaclului literar „George Murnu" al aromânilor din Bucureşti.

OPERA: *Sonete,* Bucureşti, 1981; *Ora de poezie,* versuri, Bucureşti 1985; *Armaname, armaname,* pref. de H. Cândroveanu, Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: E. Manu, în *România literară,* nr. 37, 1981; V. Rusu, în *Săptămâna*, nr. 40, 1985; H. Cândroveanu, *Un veac de poezie aromână,* 1985. **(P. P.)**

NASTA Dan Ion, n. 7 iul. 1951, Bucureşti. Poet, eseist şi traducător. Fiul lui Atanasie Nasta, jurist, şi al Paulei Gabriela (n. Popescu), cineast. Absolvent al Liceului „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti (1970); licenţiat al Univ. Paris IV – Sorbona (1974). Dr. al aceleiaşi Univ. Prof. în învăţământul liceal din capitală (1976-1989). Colab. la *România literară, Ramuri, Revue Roumaine, Jalons, Caiete critice, Revista de istorie şi teorie literară, Cahiers roumains d'études littéraire* etc. Debutează cu poezii în rev. *Amfiteatru* (1967). Debut în vol. cu eseul *Saint-John Perse et la découverte de l'ętre* (1980). Autor al vol. de versuri *Căderea zilei* (1985) şi *Aici, nicăieri* (1987). A tradus în franceză din poezia lui I. Vinea şi E. Botta. A publicat antologia în lb. franceză *Jeunes poètes roumains* (1985). Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor pe 1982; Premiul „Mihai Eminescu" al Acad. pe 1985, pentru vol. de poezii *Căderea zilei.*

OPERA: *Saint-John Perse et la découverte de l'ętre,* Paris, 1980; *Căderea zilei,* versuri, Bucureşti, 1985; *Aici, nicăieri,* versuri, Bucureşti, 1987. Traduceri: I. Vinea, *Ora fântânilor/L'heure des fontaines,* Bucureşri, 1982; Emil Botta, *Cavalerul cu melc de aur/Le chevalier à l'escargot d'or,* Bucureşti, 1985; *Jeunes počtes roumains,* Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: E. Simion, în *România literară,* nr. 7, 1983; idem, *ibidem*, nr. 44, 1985; Dana Dumitriu, *ibidem*, nr. 31, 1985; (D. C.) Mihăilescu, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1985; C. Barbu, în *Ramuri*, nr. 2, 1986; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 18, 1986; Şt. Borbély, în *Vatra*, nr. 8, 1986; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1987. **(I. Ml.)**

NASTA Mihail (prenumele la naştere: Mihai), n. 2 aug. 1933, Bucureşti. Eseist şi filolog. Fiul marelui ftiziolog Marius Nasta şi al Luciei (n. Băicoianu). Studii liceale de filologie clasică la Bucureşti, continuate la Secţia de filologie clasică a Facultăţii de Filologie din capitală (absolvite în 1955). Preparator la Catedra de filologie clasisă a aceleiaşi

facultăţi (1955-1956), şef de cabinet (1956-1958), asistent (1958-1963), lector suplinitor (1963-1969) şi, începând din 1969, lector la Catedra de lb. clasice şi orientale a Facultăţii de Lb. Străine din Bucureşti. Membru fondator al „Cercului de poetică şi stilistică" de sub egida Acad., membru fondator al „Soc. de studii clasice" (1969), coresponsabil al „Cercului de poetică şi analiză textuală" din cadrul Univ. din Bucureşti, secretar general adjunct al „Asoc. internaţionale *Ovidianum*" (din 1972). Debut cu o recenzie în *Gazeta literară* (1957), urmat, în toamna aceluiaşi an, de un studiu de mai mare întindere în *Analele* Univ. din Bucureşti. Colab. la rev. literare şi de specialitate din ţară şi la unele prestigioase publicaţii străine (Germania, Italia, Olanda etc.). Dr. în ştiinţe filologice (1978) cu *Imitaţie şi stil în doctrina lui Dionis din Halicarnas,* prima monografie pe plan mondial dedicată acestui subiect. Scrisă într-o manieră retorică specială (dar cu atât mai personală), *Anatomia suferinţei* (1981) propune, sub forma unui metatext, o meditaţie antropologică asupra imaginarului, cu specială aplicaţie asupra riturilor dionisiace şi a complexului complementar orfic, întemeiată însă pe un difuz fond autobiografic şi memorialistic: o alianţă întru totul inedită ce conferă acestei cărţi valoarea unui unicum în literatura noastră.

OPERA: *Eschil, părintele tragediei.* Studiu introductiv la vol. Eschil, *Perşii. Cei şapte contra Tebei,* Bucureşti, 1960; Cap. *Iliada* (materia epică, desfăşurarea conflictului, eroi...) în vol. Adelinei Piatkowski: *Curs de istoria literaturii greceşti,* Bucureşti, 1962; *Art. de mitologie* (literele M-Z şi revizia întregului sector) în *Dicţionarul Enciclopedic Român,* I-IV, Bucureşti, 1962, şi urm.; *Alcătuirea „Odiseii",* studiu introductiv la vol. Homer, *Odiseea*, Bucureşti, 1963; R. Jakobson, *Lingvistica şi poetica* (trad. şi note), în vol. *Probleme de stilistică,* Bucureşti, 1964; *Situaţia unor cuvinte-rimă în poetica lui Tudor Arghezi,* în vol. *Omagiu lui Alexandru Rosetti,* Bucureşti, 1965; *Les déterminants de la fonction poétique et le problčme des Monades,* în vol. *To honor Roman Jakobson*, II, The Hague (Olanda), 1967; J. Byck: *Studii de lingvistică şi filologie romană* (trad. şi note de ~), Bucureşti, 1967; Sofocle, *Oedip-rege.* Stasimonul IV şi VI, în secţiunea *Antologie greacă*, publicată ca anexă la vol. lui J. Defradas: *Literatura elină,* Bucureşti, 1968; *On translating Greek tragedy-problems of poetic equivalents,* în vol. *Übersetzungs problemen Antiker Tragödien*, III, Berlin, 1969 (lucrarea are la bază coraportul prezentat de **N.** la Congresul „Eirene", Görlitz, 1967); Herodot, *Pagini alese* (trad. nouă şi comentariu), în vol. *Proza istorică greacă,* Bucureşti, 1969; *La matrice générative des rythmes et les structures verbales de la phrase poétiques,* în vol. *Actes du X-e Congrès International des Linguistes*, III, Bucureşti, 1970; Plutarh, *Despre muzică şi Dionis din Halicarnas* (trad., note şi comentarii), în vol. *Arte poetice. Antichitatea,* Bucureşti, 1970; *Poetică şi stilistică. Orientări moderne,* Bucureşti, 1972 (în colab. cu Sorin Alexandrescu); *L'analyse de langage et la représentation des performances du discours chez Denys d'Halicarnasse,* în vol. *Actes de la XII-e Conférence internationale „Eirene",* Amsterdam-Bucureşti, 1975; *Pindar şi constelaţia liricii*, în vol. Pindar, *Ode,* I-II-III, în româneşte de I. Alexandru, Bucureşti, 1974-1977 (la care mai asigură controlul ştiinţific al ed., revizia trad. din elină şi Note); *Limba elenă,* manual pentru anul IV, licee clasice, Bucureşti, 1975 (în colab. cu C. Georgescu); *Acta Conventus omnium gentium Ovidanis studiis fovendis,* Tomis, MCMLXXII. Curantibus Nicolae Barbu, Eugenio Dobroiu, Michaele Nasta, Bucureşti, 1976; *Le fonctionnement des concepts dans un texte inedit de Castelvetro.* Micromonografie, Padova, 1977; Pindar, *Ode,* III, în româneşte de I. Alexandru, Bucureşti, 1977 (colab., cu revizia trad., studiul introductiv *Chorodia şi graiul din adâncuri şi Comentarii*); *Imitaţie şi stil în doctrina lui Dionis din Halicarnas,* I-II, teză de doctorat, text dactilografiat, Bucureşti, 1978; A. Frenkian, *Apollodoros.* Dialog despre bătrâneţe. Studiu introductiv, trad. şi note de ~, Bucureşti, 1978; Art. *Dionysios din Halicarnas,* în *Scriitori greci şi latini,* Bucureşti, 1978; *Graeca in latino.* Din problematica limbilor de contact, în vol. *Manual de lingvistică romanică,* sub. redacţia lui Al. Niculescu, II, Bucureşti, 1979; *Arithmo-magicul şi armonia* (cap. despre *Pythagora şi vechiul pythagorism*) în *Filosofia greacă până la Platon,* vol. I, partea 1 şi 2, Bucureşti, 1979; *Léthargie de la parole,* în vol. *A Semiotic Landscape,* The Hague-New York, 1979; *Les rites d'immortalité dans la religion de*

Zalmoxis: syncrétisme et/ou contamination, în vol. *Actes du II-čme Congrès International de thracologie,* Bucureşti, 1980; Esop, *Babrios. Fabule.* Studiu introductiv şi note de ~, Bucureşti, 1980; *Mythos şi textualitate,* în vol. *Studii de stilistică, poetică, semiotică,* Cluj-Napoca, 1980; Colab. cu trad. la vol. Odysseas Elytis, *Iar ca sentiment un cristal,* Cluj-Napoca, 1980; *Anatomia suferinţei. Primul pătrar,* Bucureşti, 1981; *Natura şi artefactele,* în vol. *Studii aristotelice,* Bucureşti, 1981.

REFERINŢE CRITICE: A. Marino, în *Cahiers roumains d'études littéraires,* nr. 4, 1978; Angela Minicucci, în *Respublica litterarum* (Univ. of Kansas, USA), nr. 11, 1979; M. Zamfir, în *România literară,* nr. 2, 1982; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1982; Şt. Borbély, în *Vatra*, nr. 5, 1982. **(Şt. B.)**

NAUM Anton, n. 17 ian. 1829, Iaşi – m. 27 aug. 1917, Iaşi. Poet şi traducător. Fiul lui Theodor Naum, comerciant mărunt şi arendaş, şi al Zamfirei (n. Nactu), ambii de origine aromână. Tatăl filologului Teodor Naum. Studii la Iaşi şi Paris. Cursurile Acad. Mihăilene, apoi, între 1858 şi 1865, frecventează cursurile Facultăţii de Litere de la Sorbona şi Collège de France. Întors în ţară, în 1865, intră în învăţământul liceal, unde lucrează până în 1892 ca prof. de istorie şi franceză la Institutele Unite, Liceul Central, Şcoala Militară şi Şcoala Normală „Vasile Lupu" din Iaşi. Între 1868 şi 1871 a fost revizor al şcolilor din jud. Roman, Botoşani, Suceava, Neamţ şi Iaşi. În oct. 1897, transferat ca prof. suplinitor (în locul lui Şt. Vârgolici) la Catedra de istoria literaturii moderne (neolatine) de la Univ. ieşeană. După moartea lui Vârgolici (1897), e titularizat pe postul de prof. de lb. franceză la aceeaşi Univ., funcţionând până în 1907, când se pensionează, dar continuă să ţină cursuri încă doi ani (1909). Membru al „Junimii" din 1872, colaborează constant la *Convorbiri literare* cu poezii orig. şi trad. Cel mai în vârstă dintre junimişti, poreclit „pudicul Naum" pentru modestia şi rezerva sa. Debutează în *Convorbiri literare* (1872) cu poezii. Debut editorial cu vol. *Aegri somnia* (1876). Membru corespondent al Acad. Române (1887), titular (1893). Traduce din Boileau (*Arta poetică,* integral), Fr. Mistral (pentru transpunerea în româneşte a primului cânt din poemul *Miréio*, e premiat, în 1882, la Jocurile Florale de la Forcalquier), A. Chénier, V. Hugo, Th. Gautier, Fr. Ponsard, A. de Musset ş.a. În poezie (*Aegri somnia,* 1876; *Versuri*, 1890; *Povestea vulpei,* 1902), **N.** e un clasicizant, în linia lui Mumuleanu, Cârlova şi Grigore Alexandrescu, receptiv la influenţele retoricii preromantice şi romantice.

OPERA: *Aegri somnia,* versuri, Iaşi, 1876; *Versuri*. 1878-1890, Iaşi, 1890; *Cuvânt de primire.* Cu răspunsul d-lui Titu Maiorescu, Bucureşti, 1894; *Povestea vulpei,* epopee comică, Bucureşti, 1903. Traduceri: La Fontaine, *Filemon şi Baucis,* Iaşi, 1874; Boileau, *Arta poetică,* Iaşi, 1875; *Traduceri*, Iaşi, 1875; *Traduceri*, Iaşi, 1890.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...;* D. Mănucă, *Scriitori junimişti,* 1971; *Documente literare junimiste,* 1973. **(I. C.)**

NAUM Gellu, n. 1 aug. 1915, Bucureşti – m. 29 sept. 2001, Bucureşti. Poet, prozator dramaturg şi traducător. Fiul poetului Andrei Naum, mort la Mărăşeşti, şi al Mariei (n. Ghica). Familie de origine aromână (bunicul e din Ohrida). Şcoala primară (1922-1926), apoi Liceul „Cantemir" din capitală (1926-1933). Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1933-1937); licenţa în filosofie (1937). După efectuarea stagiului militar (1938) îşi continuă studiile la Paris (Sorbona) pentru doctorat în filosofie (1938-1939). Mobilizat pe front ca ofiţer de cavalerie (1940-1945). După război, lucrează o vreme (1950-1952) la Catedra de pedagogie a Institutului Agronomic din Bucureşti. De la debut (1934) **N.** face parte din grupul suprarealiştilor români – alături de Virgil Teodorescu, Paul Păun, Gherasim Luca, D. Trost. În 1935, redactează

împreună cu Virgil Teodorescu, rev. *Tânăra generaţie*, colaborând şi la alte publicaţii ale vremii (între care la rev. *Meridian*, Craiova, apărută între 1934 şi 1945). Primele vol. de versuri: *Drumeţul incendiar* (1936), *Libertatea de a dormi pe o frunte* (1937), *Vasco de Gama* (1940), *Culoarul somnului*, (1944) se înscriu în direcţie suprarealistă, marcată şi de colab. cu Virgil Teodorescu (*Spectrul longevităţii. 122 de cadavre*, 1946), sau cu acesta şi Paul Păun (*Critica mizeriei*, 1945), aparent abandonată în anii '50 (când **N.** publică mai multe cărţi pentru copii, între care *Aşa-i Sanda*, 1956; *Cel mai mare Gulliver*, 1958 şi, mai ales, *Cartea cu Apolodor*, 1959, al cărei succes determină continuarea din *A doua carte cu Apolodor*, 1964, ambele reeditate în 1979), şi în anii '60 (*Poem despre tinereţea noastră*, 1960; *Soarele calm*, 1961), reluată însă prin seria de vol. inaugurată de *Athanor*, 1968 (*Copacul-animal,* 1971; *Tatăl meu obosit,* 1972; *Poeme alese,* 1974; *Descrierea turnului,* 1975; *Partea cealaltă,* 1980). Interesantă proză suprarealistă în *Medium* (1945), *Teribilul interzis* (1945) şi *Castelul orbilor* (1946), urmate (şi parţial reluate) mai târziu de *Poetizaţi, poetizaţi* (1970). Dramaturgia poetului e adunată în vol. *Insula. Ceasornicăria Taus. Poate Eleonora...*, 1979. Foarte bogată activitate de traducător din Balzac, Beckett, A. Carpantier, R. Char, Diderot, Al. Dumas, J. H. Fabre, Th. Gautier, V. Hugo, Kafka, G. de Nerval, J. Prévert, M. Şolohov, Stendhal, J. Verne şi mulţi alţii. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1964, 1969, 1980 şi 1995; Premiul Acad. pentru poezie pe 1975. Opera lui **N.** e o demonstraţie de consecvenţă, de identificare, dincolo de orice modă sau manieră, cu formula poetică suprarealistă, a cărei valabilitate estetică o dovedeşte.

OPERA: *Drumeţul incendiar*, versuri, Bucureşti, 1936; *Libertatea de a dormi pe o frunte*, versuri, Bucureşti, 1937; *Vasco de Gama*, versuri, Bucureşti, 1940; *Culoarul somnului*, Bucureşti, 1944; *Medium*, proză, Bucureşti, 1945; *Critica mizeriei*, Bucureşti, 1945 (în colab. cu P. Păun şi V. Teodorescu); *Teribilul interzis*, proză, Bucureşti, 1945; *Castelul orbilor*, Bucureşti, 1946; *Spectrul longevităţii. 122 de cadavre*, Bucureşti, 1946 (în colab. cu V. Teodorescu); *Filonul*, Bucureşti, 1952; *Tabăra din munţi*, roman pentru tineret, Bucureşti, 1953; *Aşa-i Sanda*, Bucureşti, 1956; *Cel mai mare Gulliver*, Bucureşti, 1958; *Cartea cu Apolodor*, Bucureşti, 1959; *Poem despre tinereţea noastră*, Bucureşti, 1960; *Soarele calm,* poeme, Bucureşti, 1961; *A doua carte cu Apolodor,* ilustrată de autor, Bucureşti, 1964; *Poeme alese*, cuvânt înainte de Ov. S. Crohmălniceanu, Bucureşti, 1970; *Poetizaţi, poetizaţi...*, proză, Bucureşti, 1970; *Copacul-animal*, versuri, Bucureşti, 1971; *Tatăl meu obosit,* poem, Bucureşti, 1972; *Descrierea turnului*, versuri, Bucureşti, 1975; *Cărţile cu Apolodor,* poezii pentru copii, Bucureşti, 1979; *Insula. Ceasornicăria Taus. Poate Eleonora...*, teatru, Bucureşti, 1979; *Partea cealaltă*, Bucureşti, 1980; *Zenobia,* roman, Bucureşti, 1985; *Amedeu – cel mai cumsecade leu*, povestiri, Bucureşti, 1988; *Apolodor: un pinguin călător*, povestiri, Bucureşti, 1988; *Malul albastru,* poeme, Bucureşti, 1990; *Fata şi suprafaţa,* urmat de *Malul albastru,* 1994; *Întrebătorul,* Bucureşti, 1996 (altă ed., 1999); *Partea cealaltă/L'autre coté,* poeme, ed. bilingvă româno-franceză, trad. de Annie Bentoiu şi Andrée Fleury, Bucureşti, 1998; *Copacul – animal,* urmat de *Avantajul vertebrelor,* versuri, Cluj-Napoca, 2000; *Ascet la barca de tir,* poeme, postfaţă de Ioana Pârvulescu, Bucureşti, 2000; *Calea şarpelui,* ed. şi pref. de Simona Popescu, Piteşti, 2002; *Despre interior-exterior,* Gellu Naum în dialog cu Sanda Roşescu, Piteşti, 2003; *Zenobia,* Bucureşti, 2003. Traduceri: S. Marşak, *Mustăciosul vărgat*, Bucureşti, 1955; V. Rezác, *Alarmă în strada fierarilor*, Bucureşti, 1955 (în colab. cu M. Popp); J. Verne, *20.000 de leghe sub mări*, Bucureşti, 1955 (în colab. cu L. Donea Sadoveanu; altă ed., 1989); S. Marşak, *Casa pisicii*, Bucureşti, 1956; idem, *Şase de unu. Despre un an şcolar*, Bucureşti, 1956; E. Maynial, *Viaţa lui J. H. Fabre*, Bucureşti, 1956 (în colab. cu A. Cărăuşu); D. Diderot, *Opere alese*, Bucureşti, 1956-1957; M. Prişvin, *Jen-Sen. Prăvalul,* Bucureşti, 1957 (în colab. cu L. Pop); Al. Dumas, *Contele de Monte-Cristo*, Bucureşti, 1957 (altă ed., 1985); V. Kataev, *Timp, înainte!*, Bucureşti, 1958 (în colab. cu I. Dumbravă); Stendhal, *Roşu şi negru*, Bucureşti, 1959; B. Gorbatov, *Neînfrânţii*, Bucureşti, 1960 (în colab. cu M. Roth); S. Marşak, *Pentru cei mici*, Bucureşti, 1960; M. Şolohov, *Ei au luptat pentru patrie*, Bucureşti, 1960 (în colab. cu A. Ivanovschi); V. Hugo, *Omul care râde*, Bucureşti, 1961; M. Prişvin, *Drumul împăratului*, Bucureşti, 1961 (în colab. cu T. Berindei); I. Andrič, *E un pod pe Drina*,

Bucureşti, 1961 (în colab. cu I. G. Seber); H. de Balzac, *Muza departamentului*, Bucureşti, 1962 (în colab. cu T. Ioachimescu); A. Carpantier, *Împărăţia lumii acesteia*, Bucureşti, 1963 (în colab. cu R. Nistor); D. Diderot, *Romane. Călugăriţa. Nepotul lui Rameau. Jaques fatalistul,* trad., note şi prezentări de ~, Bucureşti, 1963 (altă ed., 1985); K. Fedin, *Rugul*, Bucureşti, 1963 (în colab. cu I. Dumbravă); D. Gillès, *Jetoane de prezenţă. Cuponul 44*, Bucureşti, 1963; P. Naudin, *Gloria lui Jacques Fage*, Bucureşti, 1963; J. Verne, *Goana după meteor*, Bucureşti, 1963; I. Naghibin, *Ecoul*, Bucureşti, 1964 (în colab. cu T. Berindei); B. Danielsson, *Insulele pierdute*, Bucureşti, 1964; W. Disney, *Donald la Polul Sud*, Bucureşti, 1965; idem*, Iahtul lui Donald*, Bucureşti, 1965; F. Kafka, *Procesul*, Bucureşti, 1965 (alte ed., 1993; 1994); J. Prévert*, Poeme*, Bucureşti, 1965; I. Andriè, *Povestea cu elefantul vizirului*, Bucureşti, 1966 (în colab. cu V. Stoianovici); D. Diderot, *Scrieri despre artă*, Bucureşti, 1967; D. Rozenzweig, *Louise Miche,* Bucureşti, 1967 (trad. versurilor); J. Verne, *Uimitoarea aventură a misiunii Barsac*, Bucureşti, 1967; V. Hugo, *Notre-Dame de Paris*, Bucureşti, 1967 (altă ed., 1992); P. Benoît, *Atlantida*, Bucureşti, 1968; Stendhal, *Despre dragoste*, Bucureşti, 1968; R. Char, *Poeme alese*, Bucureşti, 1969; Th. Gautier, *Căpitanul Fracasse*, Bucureşti, 1969; M. Krleza, *La hotarele raţiunii*, Bucureşti, 1969 (în colab. cu D. Radimac); S. Beckett, *Aşteptându-l pe Godot*, Bucureşti, 1970; O. Davičco, *Poezia*, Bucureşti, 1970 (în colab. cu D. Gămulescu); J. Gracq, *Ţărmul Syrtelor*, Bucureşti, 1970; D. Diderot, *Scrieri literare,* trad. şi note de ~, Bucureşti, 1972; G. de Nerval, *Fiicele focului*, Bucureşti, 1974; Stendhal, *Roşu şi negru*, Craiova, 1992; V. Hugo, *Notre Dame de Paris,* I-II, Bucureşti, 1992; F. Kafka, *Procesul,* trad. revăzută şi adăugită de R. Gabriel Pârvu, Bucureşti, 1993 (altă ed., 1994); J. Verne*, Întâmplări neobişnuite. Goana după meteor,* trad. în colab. cu A. Ghiţulescu, Bucureşti, 1995; D. Diderot, *Nepotul lui Rameau,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Oarcăsu, *Opinii despre poezie*, 1965; Vl. Streinu, *Pagini...*, II; I. Pop, *Avangardismul...*; Şt. Aug. Doinaş, *Lampa lui Diogene*, 1970; A. D. Munteanu*, Opera şi destinul*, 1972; L. Raicu, *Structuri literare*, 1973; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice*, 1974; N. Ciobanu, *Critica în prima instanţă*, 1974; Ov. S. Crohmălniceanu*, Literatura...*, II; V. Cristea*, Domeniul criticii*, 1975; Gh. Grigurcu, *Poeţi...*; D. Cristea, în *România literară,* nr. 42, 1980; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1980; V. Mihaiu, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1981; M. Popescu, în *România literară*, nr. 2,1982; R. Diaconescu, *Dramaturgi români contemporani*, 1983; C. Cubleşan, *Teatrul între civic şi etic,* 1983; E. Simion, *Scriitori...*, III; I. Pop, în *Steaua*, nr. 9, 1985; L. Raicu, în *România literară*, nr. 31, 1985; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 28, 1985; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; M. Mihăieş, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1989; I. Pop, *Avangarda în literatura română*, 1990; V. Spiridon, în *Luceafărul*, nr. 26, 1995; V. Ivanovici, în *Viaţa Românească*, nr. 11-12, 1995; Simona Popescu, în *România literară*, nr. 30, 1995; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 1995; V. Spiridonică, în *Luceafărul*, nr. 34, 1996; Simona Popescu, *Salvarea speciei. Despre suprarealism şi Gellu Naum,* 2000; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 84, 2001; I. Pop, *Gellu Naum. Poezia contra literaturii,* 2001; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 9; 10; 39, 2002; Raluca Dună, în *Luceafărul,* nr. 7; 10, 2003; M. Marcian, în *Contemporanul,* nr. 5-8, 2003. **(R. Z.)**

NAUM Râmniceanu, n. 27 nov. 1764, Corbii-Muscel, jud. Argeş – m. probabil în 1838, Cernica, jud. Ilfov. Cronicar şi traducător. Fiul lui Bucur, protopop originar din satul Jina de lângă Sibiu. Învaţă la Acad. Domnească din Bucureşti. În 1776 este luat în grija lui Filaret, viitorul Episcop de Râmnic, care-l hirotoniseşte diacon (1780). Se călugăreşte la Hurezi, în 1784. După ocuparea Ţării Româneşti de către austrieci (1788) pribegeşte împreună cu Filaret şi Dionisie Eclesiarhul în Transilvania şi Banat. Se întoarce la Râmnic (1795), unde începe să redacteze *Adunarea hronologiei domnilor ţării noastre,* precedat de un *Cuvânt înainte,* influenţat de ideile iluministe. Episcopul Costandie din Buzău îl face protosinghel, în 1802. Compilează şi compune în greceşte *Izbucnirea şi urmările Zaverei dân Valahia,* traduce *Istoria bisericească* după Meletie din Arta. Cântăreţ la biserica Sf. Nicolae din Şelari (1814), prof. la biserica Panaghia din Ploieşti, unde şi deschide o şcoală (1818-1821), egumen la Biserica Sfinţii

Apostoli din Bucureşti (1822), **R.** se retrage la mănăstirea Cernica (1833), unde se şi stinge în jurul lui 1838. Cronicar întârziat al ultimei perioade fanariote, fără harul literar al lui Dionisie Eclesiarhul, **R.** este cărturarul cleric în ale cărui scrieri preponderent compilative, semnele iluminismului contemporan coexistă cu neînţelegerea mişcărilor revoluţionare ale timpului.

OPERA: *Despre originea românilor şi Cronicul protosinghelului ~ de la 1768-1810,* în *Cronicarii greci carii au scris despre români în epoca fanariotă,* Bucureşti, 1888; *Izbucnirea şi urmările Zaverei dân Valahia,* în C. Erbiceanu, *Istoricul zaverei în Valahia,* în *Biserica Ortodoxă Română,* nr. 5-6, 1899-1900; *Cronica inedită de la Blaj a protosinghelului ~,* partea I, îngrijită şi introducere de Şt. Bezdechi, Cluj – Sibiu, 1944.

REFERINŢE CRITICE: C. Erbiceanu, *Viaţa şi activitaea literară a protosinghelului Naum Râmniceanu,* 1900; N. Iorga, *Istoria... XVIII,* I; Şt. Bezdechi, în *Transilvania*, nr. 3-4, 1943; G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi foclor,* nr. 2, 1960; Al. Duţu, *Coordonate ale culturii româneşti în secolul XVIII,* 1968; P. Cornea, *Originile...;* D. Popovici, *Studii...,* I; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la origini până la 1830,* 1977. **(M. Mt.)**

NAUM Teodor, n. 1 sept. 1891, Iaşi – m. 19 mart. 1980, Cluj-Napoca. Filolog şi traducător. Fiul junimistului Anton Naum, moşteneşte de la tatăl său admiraţia pentru cultura antichităţii romane. Absolvent al Liceului „Costache Negruzzi” din Iaşi (1910), debutează în 1911 în *Cultura română* (cu art. *Despre utilitatea studiilor clasice*) şi în *Convorbiri literare* (cu două trad. din *Idilele lui Theocrit*). Licenţiat al Univ. din Iaşi (1913), funcţionează la Seminarul Pedagogic din Iaşi (1914), apoi ca prof. de liceu în Piatra Neamţ. Dr. *magna cum laude* în filologie clasică la Univ. din Cluj, cu lucrarea *Idilele rustice ale lui Theocrit* (1925), elogiată de către Vasile Bogrea. După moartea acestuia, funcţionează ca prof. la Univ. din Cluj (din 1926), iar între 1929 şi 1951 ca prof. titular. Colaborează la *Sânziana, Drum drept, Propilee literare, Transilvania, Revista clasică* etc. cu art., studii şi mai ales trad. de excepţie din Tacit, Theocrit, Ovidiu, Catul, Vergiliu ş.a. *Horaţiu* (1936) rămâne un studiu fundamental consacrat poetului latin, de asemenea *Sentimentul naturii în scrisorile lui Pliniu cel Tânăr* (1927). Face parte din gruparea filologilor de la Muzeul Limbii Române, unde Sextil Puşcariu îl asociază la elaborarea *Dicţionarului Acad. Române*, precum şi a altor lucrări de interes naţional. Este încadrat la Catedra de lb. română (1956-1958) până la pensionare. Premiul Acad. Române pentru *Idilele lui Theocrit* (1927) şi *Germania lui Tacit* (1943). Reprezentant de seamă al filologiei clasice româneşti, **N.** a îmbogăţit literatura şi cultura noastră cu trad. valoroase din patrimoniul clasicismului antic.

OPERA: Vergiliu, *Bucolice*, trad. de ~, Bucureşti, 1922 (ed. revăzută în Vergiliu, *Bucolice şi Georgice*, Bucureşti, 1967); *Idilele rustice ale lui Teocrit,* trad. de ~, Bucureşti, 1925; *Varia,* trad. în versuri, Bucureşti, 1926; *Sentimentul naturii în scrisorile lui Pliniu cel Tânăr,* Bucureşti, 1927; Theocrit, *Idile*, trad. de ~, Bucureşti, 1927 (ed. revăzută, 1969); *Viaţa şi opera poetului Publius Vergilius Maro,* Bucureşti, 1936; *Horaţiu*, Bucureşti, 1936; *Bibliografia Vasile Bogrea,* Bucureşti, 1937; *Germania lui Tacit,* Bucureşti, 1943 (ed. II sub titlul: *Despre originea şi ţara germanilor,* Bucureşti, 1957; ed. III, în *Tacitus*, *Opere*, I, trad. de ~, Bucureşti, 1963); Ovidiu, *Scrisori din exil,* trad. de ~, Bucureşti, 1957 (ed. II, 1972); Lucreţiu, *Poemul naturii,* trad. de ~, Bucureşti, 1965 (cu o pref. de Tudor Vianu); Catul, *Poezii,* trad. de ~, Bucureşti, 1969; Vergiliu, *Eneida*, trad. de ~, Cluj-Napoca, 1979; Catullus, *Carmina,* trad. şi studiu introductiv de ~, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, în *Revista istorică,* nr. 1-3, 1926; C. Balmuş, în *Viaţa Românească*, nr. 2-3, 1926; E. Speranţia, în *Steaua*, nr. 11, 1965; N. Lascu, în *Acta Musei Napocensis*, nr. 8, 1971; I. Naghiu şi N. Lascu, *Lucrările ştiinţifice şi literare ale prof. Teodor A. Naum,* 1971 (extras); N. Lascu, în *Muzeul de Istorie al Transilvaniei*, 1980; idem, *Prof. Teodor Naum şi clasicismul antic,* 1980 (extras); idem, *Teodor A. Naum,* 1980 (extras); V. Sav, în *Steaua*, nr. 4, 1980; O. Şchiau, în *Tribuna*, nr. 14, 1980. **(M. Mt.)**

NĂDEJDE Sofia (numele la naştere: Sofia Băncilă), n. 14 sept. 1856, Botoşani – m. 11 iun. 1946, Bucureşti. Romancieră, autoare dramatică şi traducătoare. Fiica negustorului Vasile Băncilă-Gheorghiu şi a Pulheriei (n. Neculce). Soţia lui Ion Nădejde şi sora pictorului Octav Băncilă. Cursurile primare şi pensionul de fete la Botoşani, bacalaureatul la Iaşi. Membră a Cercului socialiştilor din Iaşi, militează printr-o activitate publicistică intensă pentru emanciparea socială şi politică a femeii. Conduce rev. *Evenimentul literar* (1893) şi colaborează la *Femeia română, Contemporanul, Drepturile omului, Literatură şi ştiinţă*, *Lumea nouă, Lumea nouă ştiinţifică şi literară, Universul, Albina, Adevărul, Noua revistă română, Dimineaţa, Arta* ş.a. Debut literar în *Contemporanul*, cu nuvela *Două mame* (an IV, 1884/1886); debut editorial cu *Nuvele* (1893). Scrie schiţe şi nuvele: *Din chinurile vieţii. Fiecare la rândul său* (1895); povestiri: *Din lume pentru lume – Povestiri din popor* (1909); romane: *Patimi* (1903), *Robia banului* (1906), *Părinţi şi copii* (1907); drame: *O iubire la ţară* (1895), *Fără noroc* (1898), *Ghica Vodă, domnul Moldovei* (1899), *Vae victis! Vai de învinşi* (1903). Traduce din Jules Verne, H. Sienkiewicz, Edmondo de Amicis, P. Mérimée, Matilde Serao, Karl May, C. Flammarion, L. Andreev, M. Gorki, A. Theuriet (scrieri apărute în vol.) şi din Turgheniev, Ch. Dickens, A. Nekrasov ş.a. Asemenea lui C. Mille, Tr. Demetrescu, A. Bacalbaşa, P. Bujor, Şt. Băssărăbeanu, **N.** aparţine grupării prozatorilor de la *Contemporanul*. Reluând în planul literaturii ideile şi preocupările din publicistică, cultivă „arta cu tendinţă" teoretizată de C. Dobrogeanu-Gherea.

OPERA: *Nuvele,* Iaşi, 1893; *Din chinurile vieţii. Fiecare la rândul său,* nuvele, Craiova, 1895; *O iubire la ţară,* dramă, Bucureşti, 1895; *Fără noroc,* dramă, Bucureşti, 1898; *Ghica Vodă, domnul Moldovei,* dramă, Bucureşti, 1899; *Vae victis! Vai de învinşi,* dramă, Bucureşti, 1903; *Patimi,* roman, Bucureşti, 1903 (ed. II, 1904); *Robia banului,* roman, Bucureşti, 1906 (ed. II, 1907); *Părinţi şi copii,* roman, Bucureşti, 1907; *Din chinurile vieţii,* text stabilit, studiu introductiv şi bibliografie de V. Vişinescu, Bucureşti, 1968; *Scrieri,* studiu introductiv, text ales şi stabilit de V. Vişinescu, Iaşi, 1978. Traduceri: Jules Verne, *Minunile şi grozăviile Indiei,* trad. de ~, Bucureşti, 1908; H. Sienckiewicz, *Viaţa la sate. Schiţe cu cărbune (Natură şi viaţă),* trad. de ~, Bucureşti, 1908; idem, *Fără credinţă,* trad. de ~, Bucureşti, 1908; idem, *Prin foc şi sabie,* I-III, trad. de ~, Bucureşti, 1909-1910; A. Theuriet, *Prăvălia la doi crapi,* trad. de ~, Bucureşti, 1909; C. Flammarion, *Visuri înstelate,* trad. de ~, Bucureşti, 1909; P. Mérimée, *Don Juan,* trad. de ~, Bucureşti, 1911; M. Gorki, *Omorul,* trad. de ~, Bucureşti, [1912]; L. Andreev, *Prăpastia,* trad. de ~, Bucureşti, [1912]; L. Fulda, *Prostul,* trad. de ~, Bucureşti, 1913; Matilde Serao, *Visul unei nopţi de dragoste,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; Edmondo de Amicis, *Cuore (Inimă),* trad. de ~, Bucureşti, 1916 (ed. II, Bucureşti, 1942); Matilde Serao, *Iubire pierdută,* trad. de ~, Bucureşti, 1921; Karl May, *Saiwa-Tjalem,* trad. de ~, Bucureşti, [1926].

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; S. Bratu şi Zoe Dumitrescu, *Contemporanul şi vremea lui,* 1959; *I.L.R.,* III, 1973; I. Rotaru, *O istorie...,* I; V. Vişinescu, *Sofia Nădejde,* 1972; V. Mîndra, *Clasicism şi romantism în dramaturgia românească,* 1973; Z. Ornea, *Curentul cultural de la Contemporanul,* 1977; V. Vişinescu, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 1978; V. Vişinescu, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1981; I. Munteanu, în *Contemporanul*, nr. 20, 1983; V. Mîndra, *Istoria*..., I; Elena Zaharia-Filipaş, în *România literară,* nr. 48, 2002. **(M. Pr.)**

NĂSTUREL Udrişte, n. 1596 – m. 1659. Fiul lui Radu Năsturel şi al Calei (n. Calomfirescu), descendent al unei vechi familii boiereşti din Fiereşti. Învaţă latina acasă, cu un prof., folosind ca manual *De imitatione Christi.* Ştie perfect slavona, latina şi, probabil, greaca. În 1628 este diac la curtea lui Alexandru Iliaş, iar în 1632 – vtori-logofăt. Cumnat cu Matei Basarab, este consilierul său tainic, omul de încredere trimis în solii dificile. Este autorul primelor versuri „la stemă", în slavonă, cuprinse în *Molitvenicul* din 1635, stihuri care slăvesc dinastia Basarabilor. Mai scrie versuri, precum şi o predoslovie slavonă pentru Antologhionul de la Câmpulung din 1643. Strofele din propriile tălmăciri, din *Cartea despre urmarea lui Hristos* (1647, versiunea în slavonă a celebrei *De imitatione Christi*)

şi din *Triodul penticostar* din 1649, închinate Doamnei Eliana, scrise într-o slavonă savantă şi complicată, ultimele încercări chiar un joc etimologic, sunt socotite ca primele poezii de factură barocă din literatura noastră. Compune mai multe *Predoslovii*, printre care mai importante cea la *Cartea despre urmarea lui Hristos*, în care afirmă „ânrudirea latinei cu româna", precum şi cea care însoţeşte *Triodul*, scrisă într-o slavonă plină de retorisme rafinate, dovedind frecventarea gânditorilor clasici. Lb. româneşti i-a dăruit o excelentă trad. a romanului popular *Varlaam şi Ioasaf* şi, posibil, a *Învăţăturilor lui Neagoe Basarab* şi *Vieţii lui Nifon*.

OPERA: *La prea luminata stemă a milostivilor domni Basarabi*, în *Molitvenic,* 1635; *Predoslovie* la *Molitvenic,* 1635; *Predoslovie cetitorului*, în *Evanghelie învăţătoare*, 1642; *La prealuminata stemă a prealuminatei case a măriilor lor domnilor Basarabi,* în *Antologhion*, 1643; *Predoslovie...* şi *Precuvântare* la *Antologhion*, 1643; *Stihuri în stema domniei Ţării Rumâneşti*, în *Evanghelie învăţătoare*, 1644; *A tot binecinstitoarei stăpânei noastre,* în *Carte despre imitarea lui Hristos,* 1647; *Predoslovie* la *Cartea despre imitarea lui Hristos,* 1647; *Epigrama* şi *Predoslovie*, în *Triod-Penticostar*, 1649; I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibliogrfie românească veche*, I. *Viaţa sfinţilor Varlaam şi Ioasaf,* ed. îngrijită şi pref. de P. V. Năsturel, Bucureşti, 1904.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga*, Ist. lit. rom.,* I; N. Cartojan, *Istoria...,* II; Al. Piru, *Literatura...*; G. Ivaşcu, *Istoria...*; D. H. Mazilu, *Udrişte Năsturel,* 1974; D. H. Mazilu, *Barocul în literatura română,* 1976; I. Ionescu, în *Limba română,* nr. 1-2, 1995. **(M. T.)**

NEACŞU Iulian, n. 13 dec. 1941, com. Podgoria, jud. Buzău. Prozator. Fiul lui Nicolae Neacşu şi al Mariei (n. Păruş), funcţionari. Liceul „Mihai Eminescu" din Bucureşti (1956-1959); absolvent al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română din Bucureşti (1964). Debutează în *Gazeta literară* (1964). Debut editorial cu vol. de proze scurte *Iarna când e soare* (1966), urmat de *Insul* (1968), cartea de reportaje *Un bucureştean în trecere prin Bucureşti* (1979), vol. de povestiri *Ora exactă* (1996), romanul *Un ţăran trece strada* (2001) şi vol. de poezii *Maria de zăpadă* (1987) şi *Capcană pentru îngeri* (1995). Prof., inspector la Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă, şeful Secţiei de cultură la publicaţiile pentru străinătate „România", redactor la *Viaţa studenţească, Amfiteatru, Gazeta literară, Albina, Flacăra.* Trad. din Günter de Bruyn, N. Semenovici Leskov, V. Lihonosov, M. Radev, Vladimir Voinovici.

OPERA: *Iarna când e soare,* proză scurtă, pref. de N. Manolescu, Bucureşti, 1966; *Insul*. Texte. Semne. Apocrife, Bucureşti, 1968; *Un bucureştean în trecere prin Bucureşti,* reportaje, pref. de N. Dragoş, Bucureşti, 1979; *Maria de zăpadă,* versuri, Bucureşti, 1987; *Capcană pentru îngeri,* versuri, Bucureşti, 1995; *Ora exactă,* povestiri, Bucureşti, 1996; *Un ţăran trece strada,* roman, Bucureşti, 2001. Traduceri: F. Iskander, *Zodia Kozloturului,* trad. de ~ şi Eleonora Mircea, Bucureşti, 1968; Vl. Voinovici, *Doi prieteni,* trad. de ~ şi Vl. Vasiliev, Bucureşti, 1971; N. S. Leskov, *Lady Macbeth în Siberia,* trad. de ~, Natalia Stroe, Xenia Stroie ş.a., Bucureşti, 1971; M. Radev, *Sâmbătă seara,* trad. de ~ şi Laura Baz-Fotiade, Bucureşti, 1972; Victor Lihonosov, *Glasuri în linişte,* trad. de ~ şi M. Chebeleu, Bucureşti, 1973; Günter de Bruyn, *Premiul,* trad. de ~ şi N. Köhl, Bucureşti, 1979; Lilli Promet, *Sat fără bărbaţi,* trad. de ~ şi Petre Unghianu, Bucureşti, 1980; BA Jin, *Nopţi reci,* trad. de Adriana Cartejan şi ~, Bucureşti, 1985; Hrant Matevosian, *Noi şi munţii noştri,* în româneşte de ~, Sergiu Selian şi Ludmila Vidraşcu, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; N. Balotă, *Labirintul*, 1970; S. Damian, *Intrarea în castel,* 1970; C. Stănescu, *Cronici literare,* 1971; M Ungheanu, *Arhipelag de semne,* 1975; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 45, 1979; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 6, 1980; C. Stănescu, în *Scânteia*, nr. 11849, 1980; N. Ulieru, în *România literară,* nr. 8, 1980; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 47, 1983; V. Niţă, în *Flacăra*, nr. 9, 1984; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 19; 1987; H. Alexandru, în *Luceafărul*, nr. 12, 1988; L. Chişu, în *Literatorul,* nr. 26, 1996; Ştefania Coşovei, în *Contemporanul,* nr. 39, 2002. **(A. S.)**

NEAGOE Peter (prenumele la naştere: Petru), n. 7 nov. 1881, Odorhei – m. 28 oct. 1960, Kingston, New York (Statele Unite). Prozator. Fiul lui Petru Neagoe, notar, cunoscător al lb. greacă, latină şi ebraică, „om iute din fire", şi al Barbarei (n. Mengel). Îşi petrece copilăria în satul Aciliu, lângă Sibiu. Urmează, începând cu anul şcolar 1889/1890, cursurile primare la „Şcoala săsească" din acelaşi oraş, pe care o părăseşte la sfârştiul primului semestru din 1891. Aflăm dintr-o autobiografie, publicată în *Adevărul literar şi artistic* (nr. 952, 1939), că purta în aceşti ani, din patriotism, „un brâu ţesut din fire roşii, galbene şi albastre, culorile drapelului român, în ciuda jandarmilor împărăteşti pe care această provocare mută nu întârzie să-i supere". După 1891, informaţiile sunt puţine şi contradictorii, unii (Ioan A. Popa) susţinând continuarea studiilor la Sibiu, alţii (V. G. Paleolog), la Blaj. În 1900 (dacă luăm în calcul mărturisirile scriitorului, în 1898, „la vârsta de şaptespreze ani") trece munţii şi se înscrie la Şcoala Naţională de Arte Frumoase din Bucureşti, unde, după toate probabilităţile, rămâne doar un an. Se pare că a urmat, în acelaşi timp, şi cursuri de filosofie la Univ. Pentru această perioadă sursele documentare sunt la fel de vagi (C. Brâncuşi spune că era „un fel de contabil pe la o întreprindere particulară sau la o bancă"). În 1903, părăseşte ţara „fără învoirea părinţilor" şi, după doi ani petrecuţi în Germania, la München, angajat la Policlinica Roentgen-Bayer, pleacă în Statele Unite (ajunge la New York în ian. 1906). Pe lângă diferite îndeletniciri ocazionale, continuă un an studiile la Acad. Naţională de Arte şi la Asoc. studenţilor în artă din marea metropolă americană. La sfârşitul primului război mondial se expatriază, împreună cu alţi scriitori de peste Ocean, la Paris (o scurtă perioadă de timp locuieşte şi la Mirmande, Drône). În capitala Franţei îi cunoaşte pe Ezra Pound, James Joyce şi Gertrude Stein; îl reîntâlneşte tot aici pe C. Brâncuşi, fostul coleg mai mare de la Şcoala Naţională de Arte Frumoase din Bucureşti. În 1933, se reîntoarce în Statele Unite; la invitaţia Soc. Scriitorilor Români, în 1937, vizitează România (cel însărcinat să-l însoţească pe durata vizitei va fi Aron Cotruş). În timpul celui de-al doilea război mondial lucrează la Biroul de Informaţii al Armatei (Office of War Information), secţia română a Departamentului de presă şi radio. După încheierea conflagraţiei, se dedică scrisului. Debutează în rev. *Transition* cu povestirea *Kaleidoscope* (1928). Colaborează la *The New Review, Story, La Crapouillot, L'Europe, Les Cahiers du Sud, Contact, The New British Weekly* etc. Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Storm* (1932), tradus în româneşte (*Vifor*) de Profira şi Teodora Sadoveanu, în 1939. Din cauza povestirii *Sfântul satului*, autorul e acuzat de obscenitate şi vol. interzis în Statele Unite de către autorităţile americane până în 1934 (întâmplarea e povestită în *A Time to Keep*, 1949). A publicat în continuare schiţe şi povestiri: *Winning a Wife and Other Stories* (1935), romane: *Easter Sun*, 1934 (în româneşte: *Soare de Paşti*, trad. de Ionel Jianu, 1940), *There is My Heart*, 1936 (în româneşte: *Drumuri cu popas*, trad. de Jul. Giurgea, 1938), *No Time for Tears* (1958) şi memorialistică: *A Time to Keep*, 1949 (în româneşte: *Timp de neuitat*, trad. de Ioan A. Popa, 1975). Postum apare *The Saint of Montparnasse* (1965), romanul vieţii lui C. Brâncuşi (versiunea românească, *Sfântul din Montparnasse*, de Sever Trifu, 1977). Autor al eseului *What is Surrealism* (1932) şi al unei antologii de poezie şi proză (*Americans Abroad*, The Hague, 1932). A tradus din Maxim Gorki (*Vagabondul* şi *Tovarăşul meu de drum*, 1905). Arhiva scriitorului se află la Universitatea din Syracuse, New York.

OPERA: *Storm*. A Book of Short Stories. With an Introductory Letter by Eugene Jolas, Paris, 1932 (altă ed., Paris, 1932; versiune franceză: *Tempęte*. Recits traduits de l'anglais par Victor Llona, Paris, 1935; versiunea românească: *Vifor*, povestiri, din englezeşte de Profira şi Teodora Sadoveanu, Bucureşti, 1935; ed. II a versiunii româneşti, 1938; ed. III, 1939); *What is Surrealism*. With Six Reproductions of Surrealist Paintings, Paris, 1932; *Americans Abroad.* An Anthology, edited with a foreword by ~, The Hague, 1932; *Eastern Sun*. A Novel, New York, 1934 (alte ed., London, 1934; Paris, 1934; versiune franceză: *Ileana la Possédée*, traduit de l'anglais par Paul Genty, Paris, 1934; versiune germană: *Ileana aus Aciliu*. Übersetzt von Jeska Loehr, Leipzig, Basel, Wien und Berlin, 1936;

în româneşte*: Soare de Paşti*, trad. din lb. engleză de Ionel Jianu, Bucureşti, 1940); *Winning a Wife and Other Stories*. With an *Introduction* by Edward J. O'Brien, New York, 1935; *There is My Heart*. A Novel, New York, 1936 (alte ed., London, 1936; în germană: *Hier ist Meine Welt*. Bereichtigte Uebersetzung von Georg Anton Kern, Leipzig und Wien, 1937; în româneşte: *Drumuri cu popas*, trad. şi *Prezentare* de Jul. Giurgea, Bucureşti, 1938; ed. II a trad. româneşti, 1943); *A Time to Keep*, New York, 1949 (altă ed., Toronto, 1949; în româneşte: *Timp de neuitat*, trad., pref. şi note de Ioan A. Popa, Cluj-Napoca, 1975); *No Time for Tears*, New York, 1958; *The Saint of Montparnasse*. A Novel based on the life of C. Brâncuşi, Philadelphia and New York, 1965 (în româneşte: *Sfântul din Montparnasse*, trad. de Sever Trifu, pref. de Ioan A. Popa, Cluj-Napoca, 1977); *A Selection of Stories* by ~. Arranged with notes by John S. Mayfield, Syracuse, New York, 1969; *Povestiri*, trad. şi *Studiu introductiv* de Ioan A. Popa, Cluj, 1972. Traduceri: Maxim Gorki, *Vagabondul* şi *Tovarăşul meu de drum*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1905.

REFERINŢE CRITICE: Dragoş Protopopescu, în *Ideea europeană*, nr. 91, 1922; I. Chinezu, în *Gând românesc*, nr. 9-10, 1934; John S. Harvey, în *Star* (Minneapolis, Statele Unite), 24 mart. 1934; Aron Cotruş, în *ABC* (Polonia), 8 aug. 1934; Victor Eftimiu, în *Dimineaţa*, 17 aug. 1934; *Gând românesc*, nr. 9-10, 1934 (o autobiografie a lui ~; reprodusă în *Buletinul Institutului American din România*, vol. VI, 1937); Harold Strauss, în *New York Times*, 14 apr. 1935; Dinu Gheorghe, în *Adevărul*, 1 mai 1937; Aurel Călinescu, în *Rampa*, 6 apr. 1937; ***, în *Eu şi Europa*, nr. 8-10, 1937; Rep., în *Viaţa literară*, nr. 12, 1937; G. Valerian, în *Timpul*, nr. 510, 1938; O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 910, 1938; Jul. Giurgea, în *Universul literar*, nr. 7, 1938; C. Fântâneru, *ibidem*, nr. 10, 1938; Ion Corbuţiu, în *Eu şi Europa*, nr. 1, 1939; *Adevărul literar şi artistic*, nr. 952, 1939 (autobiografie); Al. Bilciurescu, în *Timpul*, nr. 1117, 1940; George Popa, în *Ecoul Târnavelor*, 15 oct. 1945; Emil Giurgiuca, în *Ardealul*, nr. 283, 1945; Ş. Cioculescu, în *Gazeta literară*, 29 iun. 1961; Donald F. Sturtevant, *Peter Neagoe*. An Essay and Some Bibliographical Notes, Syracuse University Library, 1964; P. Comarnescu, în *Contemporanul*, 2 iul. 1965; I. Apostol Popescu, în *Tribuna,* nr. 38, 1967; V. G. Paleolog, *Tinereţea lui Brâncuşi*, 1967; Virgil Carianopol, în *România literară*, nr. 24, 1970; Al. Căprariu, în *Steaua*, nr. 11, 1972; Ioan A. Popa, în *Steaua*, nr. 16, 1973; idem, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai".* Series Philologia, fasciculus 2, 1973; Ioan A. Popa, *Peter Neagoe, scriitor român de limbă engleză*, 1978 (teză de doctorat); Diana Cristev, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1974; *Literatura diasporei*. Antologie comentată, alcătuită de Florea Firan şi Constantin M. Popa, 1994; Mircea Popa, în *Limbă şi literatură*, nr. 2, 1996; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

NEAGOE Vlad, n. 2 mart. 1952, satul Tănătari, raionul Căuşeni. Poet, prozator, eseist şi traducător. Şcoala medie în localitatea natală (1969); urmează trei ani la Univ. de Jurnalistică din Chişinău (1972-1975), apoi Univ. Pedagogică „Alecu Russo" din Bălţi. Prof. de lb. franceză în satul Buda, raionul Călăraşi (1977-1978); editor la Editura Literatura artistică din Chişinău (1978-1980) şi redactor la Soc. „Prietenii Cărţii" (1980-1084); director al Muzeului Literaturii din Chişinău (1989-1991). Corespondent la rev. literare şi pedagogice: *Literatura şi arta, Învăţământul public, Glasul naţiunii* etc. Doctorand la Univ. din Bucureşti (1992-1995). Debut editorial cu vol. de nuvele *Poteci răzleţe* (1987). Trad. din F. Dostoievski, L. N. Tolstoi, C. Čapek, I. Lermontov, Unamuno etc.

OPERA: *Poteci răzleţe,* proză scurtă, Chişinău, 1987; *Mireasa Domnului sau Schimbarea la faţă,* roman, Chişinău, 1989; *Memoria cuvintelor,* versuri, Chişinău, 1990; *Vorbirea care vede,* Bucureşti, 1999; *Recviem pentru inimă de zeu,* versuri, Bucureşti, 1999; *Cartea Babilonului,* versuri, Bucureşti, 1999; *Puncte de sprijin pentru suflet,* versuri, pref. de Radu G. Ţeposu, Bucureşti, 1999; *Coenaesthesicon,* versuri, pref. de O. Soviany, Bucureşti, 2000; *Eudaimonia,* versuri, pref. de Al. Balaci, Bucureşti, 2001; *Aionios,* versuri, Bucureşti, 2001; *Ochiul luminos,* versuri, Bucureşti, 2002; *Arcane majore,* versuri, pref. de Al. Cistelecan, Bucureşti, 2003. **(A. S.)**

NEAGU Fănuş (prenumele la naştere: Ştefan), n. 5 apr. 1932, com. Grădiştea-de-Sus, jud. Brăila. Prozator. Fiul lui Vasile Neagu şi al Paraschivei (n. Miroslav), ţărani. Şcoala elementară în comuna natală (1939-1944). Liceul militar la Iaşi (din 1944), continuat la Câmpulung Muscel şi absolvit la Iaşi (1948). Şcoala pedagogică la Bucureşti (1949-1951) şi Galaţi (1951-1952), unde ia contact cu cenaclul din localitate. Cursant la Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" (1952-1953). Prof. suplinitor de lb. şi literatura română în com. Largu, raionul Făurei (1953-1954). Redactor, la *Scânteia tineretului* (1954-1956). Studii universitare de filologie la Bucureşti (1954-1957; fără examen de licenţă). Membru corespondent al Acad. Române (1993); din acelaşi an, director general al Teatrului Naţional din Bucureşti. Debut în rev. *Tânărul scriitor* (1954), cu nuvela *Duşman cu lumea.* Debut editorial cu vol. de povestiri şi nuvele *Ningea în Bărăgan* (1959), urmat de mai multe culegeri de proză scurtă: *Somnul de la amiază* (1960), *Dincolo de nisipuri* (1962), *Cantonul părăsit* (1964). Cu *Vară buimacă* (1967) şi, mai ales, cu romanul *Îngerul a strigat* (1968), titlu de referinţă al prozei româneşti postbelice, **N.** cunoaşte deplina consacrare. Vol. de proză ce punctează devenirea scriitorului după această dată sunt romanul *Frumoşii nebuni ai marilor oraşe* (1976) şi nuvelele (sau povestirile) din *Insomnii de mătase* (1981) şi *Pierdut în Balcania* (1982). A fost redactor la rev. *Luceafărul*, *Amfiteatru*. În urma activităţii de cronicar sportiv al rev. *România literară,* a publicat *Cronici de carnaval* (1972), *Cronici afurisite* (1977), remarcabile prin inventivitatea metaforică şi pitorescul lexical. Alte vol.: *Scaunul singurătăţii* (1987), *Ţara hoţilor de cai* (1991), *O corabie spre Bethleem* (1997), *Punţi prăbuşite* (2002). În colab. cu V. Ornaru, a dat piesa *Apostolii* (1973) iar singur, *Echipa de zgomote* (1970) şi *Scoica de lemn* (1978), reprezentată la Teatrul Nottara (1979). În 1993 i se joacă, la Teatrul Naţional din Bucureşti şi Timişoara, piesa *Casa de la miezul nopţii* sau *Paiaţa soseşte la timp.* Autor de scenarii de film. Ca actor a debutat în filmul *Casa de la miezul nopţii.* A mai jucat în filmul *Crucea de piatră* (scenariul de T. Popovici). A prefaţat diverse cărţi cu profil sportiv sau turistic şi câţiva debutanţi. Proza lui **N.** grefează pe o realitate autohtonă o idealitate romantică; stilistic, precaritatea realului e sugerată prin opulenţa metaforică şi trăirea exuberantă. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1964, 1968, 1970, 1976 şi 1977.

OPERA: *Ningea în Bărăgan,* Bucureşti, 1959; *Somnul de la amiază,* Bucureşti, 1960; *Dincolo de nisipuri*, Bucureşti, 1962; *Cantonul părăsit,* Bucureşti, 1964 (ed. II, 1968); *Caii albi din oraşul Bucureşti,* 1967 (ed. II, 1979); *Vară buimacă,* Bucureşti, 1967; *Îngerul a strigat,* Bucureşti, 1968 (alte ed.: 1969; 1970; 1973; 1975; postfaţă de V. Râpeanu, 1984); *Echipa de zgomote,* Bucureşti, 1970; *Casa care se leagănă,* Bucureşti, 1971; *În văpaia lunii,* prefaţă de N. Balotă, notă bibliografică de C. Popescu, Bucureşti, 1971 (altă ed., 1988); *Cronici de carnaval,* Bucureşti, 1972; *Fântâna,* ediţie critică şi pref. de Ov. Ghidirmic, Craiova, 1974; *Frumoşii nebuni ai marilor oraşe,* Bucureşti, 1976 (altă ed., 2001); *Cronici afurisite sau poeme cântate aiurea,* Bucureşti, 1977; *Cartea cu prieteni,* Bucureşti, 1979; *În văpaia lunii,* cu o postfaţă de autor, Bucureşti, 1979; *Insomnii de mătase,* Bucureşti, 1981; *Pierdut în Balcania,* Bucureşti, 1982; *A doua carte cu prieteni*. Poeme răsărite-n iarbă, Bucureşti, 1985; *Întâmplări aiurea şi călătorii oranj,* Bucureşti, 1987; *Scaunul singurătăţii*, roman, Bucureşti, 1987; *Povestiri din drumul Brăilei*, Bucureşti, 1989; *Ţara hoţilor de cai*, roman, Bucureşti, 1991; *Casa de la miezul nopţii*, teatru, Bucureşti, 1994; *O partidă de pocker,* nuvele, Bucureşti, 1994; *Dincolo de nisipuri*, nuvele, postfaţă de E. Simion, Galaţi, 1994 (altă ed., 2002); *O corabile spre Bethleem*, nuvele, Bucureşti, 1997; *Năluca,* teatru, Bucureşti, 1997; *La umbra crailor de ghindă.* Convorbiri cu M. Ispirescu, Bucureşti, 2001; *Amantul marii doamne Dracula*, roman, Bucureşti, 2001; *Pierdut în Balcania,* Bucureşti, 2002; *Punţi prăbuşite,* Bucureşti, 2002. Traduceri: G. Rodenbach, *Bruges, a doua moarte,* trad. de ~ şi Florica Dulceanu, Bucureşti, 1980 (ed. II, 2000); P. Zagrebelnâi, *Vântul de seară,* Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: I. Vitner, *Prozatori contemporani,* II, 1962; D. Micu, N. Manolescu, *Literatura română de azi,* 1965; V. Ardeleanu,

Însemnări despre proză, 1966; G. Dimisianu, *Schiţe de critică,* 1966; Al. Oprea, *Mişcarea prozei,* 1967; C. Regman, *Cărţi, autori, tendinţe,* 1967; C. Cubleşan, *Miniaturi critice,* 1969; M. Martin, *Generaţie şi creaţie,* 1969; N. Balotă, *Labirint,* 1970; V. Cristea, *Interpretări critice,* 1970; G. Dimisianu, *Prozatori de azi,* 1970; V. Ardeleanu, *A „urî", a „iubi",* 1971; C. Stănescu, *Cronici literare,* 1971; N. Ciobanu, *Panoramic,* 1972; C. Regman, *Selecţie din selecţie,* 1972; Eugenia Tudor, *Pretexte critice,* 1973; G. Dimisianu, *Valori actuale,* 1974; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte,* 1974; A. Martin, *Metonimii,* 1974; D. Micu, *Periplu,* 1974; E. Simion, *Scriitori…,* I; N. Balotă, *Universul…;* Alex. Ştefănescu, *Preludiu,* 1977; G. Dimisianu, *Nouă prozatori,* 1977; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii,* 1978; Fl. Mugur, *Profesiunea de scriitor,* 1979; Z. Sângeorzan, *Conversaţii critice,* 1980; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1980; D. Nasta, în *Teatrul,* nr. 3, 1980; V. Silvestru, în *România literară,* nr. 24, 1980; C. Cruceru, *Dialogul în proza artistică actuală,* 1981; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 38, 1981; M. Ungheanu, în *Luceafărul,* nr. 14, 1982; C. Ungureanu, în *Orizont,* nr. 17, 1982; M. Martin, în *România literară,* nr. 40, 1982; Marian Popa, în *Cahiers roumains d'études littéraires,* nr. 4, 1982; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 4, 1982; V. Cristea, în *România literară*, nr. 8, 1983; C. Regman, în *Viaţa Românească,* nr. 3, 1983; M. Niţescu, *Atitudini critice*, 1993; R. G. Ţeposu, *Viaţa şi opiniile personajelor*, 1983; L. Ulici, *Confort Procust,* 1983; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; L. Leonte, *Prozatori contemporani*, 1984; I. D. Bălan, *Pietre pentru templul lor*, 1985; Sultana Craia, *Orizontul rustic în literatura română*, 1985; A. D. Rachieru, *Vocaţia sintezei,* 1985; E. Simion, *Sfidarea retoricii*, 1985; C. Ungureanu, *Proza românească de azi*, I, 1995; N. Constantinescu, *Lectura textului folcloric*, 1986; I. Cristoiu, *Lumea literaturii*, 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; Alex. Ştefănescu, *Prim-plan*, 1987; Olimpia Radu, *Pagini de critică*, 1988; L. Leonte, *Prozatori contemporani*, 1989; Roxana Sorescu, în *Luceafărul*, nr. 21, 1995; Z. Sângeorzan, în *Steaua,* nr. 4-5, 1995; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 1, 1998; Al. George, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 597, 2001; A. Grigor, *Fănuş Neagu,* 2001; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 611, 2002 (interviu); E. Negrici, *Literatura…*; M. Micu, *Fănuş Neagu, frumosul nebun al marilor metafore,* 2002; *Fănuş Neagu 70,* 2002; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 13, 2002; Rodica Drăghici, *Fănuş Neagu şi Brăila,* 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 13, 2002; M. Chivu, în *Observator cultural,* nr. 157, 2003; Steluţa Suciu, *Fănuş Neagu,* 2003. **(R. G. Ţ.).**

NEAGU Gheorghe, n. 4 sept. 1949, satul Sofroceşti, com. Trifeşti, jud. Neamţ. Prozator. Fiul lui Andrei Neagu, ofiţer, şi al Virginiei (n. ?). Şcoala generală de muzică şi liceul la Roman; urmează Institutul Silvic postliceal din Brăneşti, apoi Facultatea de Ştiinţe Economice a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi; studii postuniversitare de organizarea muncii, la Bucureşti. Prof. suplinitor în com. Pildeşti, jud. Neamţ; proiectant la Institutul de Cercetări şi Amenajări Silvice, Bucureşti; inspector la Direcţia muncii, Vrancea. Membru fondator şi director al publicaţiilor *Jurnalul de Vrancea* (1993), *Gazeta vrânceană* (1995), *Oglinda vrânceană* (1997), *Oglinda Moldovei* (1999) şi *Oglinda literară* (2001), toate din Focşani; membru fondator şi redactor al *Revistei V* (1990-1993). Colab. la *Ateneu, Contemporanul, Cronica, Luceafărul* etc. Debutează în *Ateneu* (1970). Debut editorial în vol. *Zece prozatori* (1986).

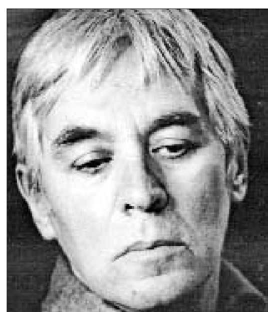
OPERA: *Zece prozatori,* vol. colectiv, Editura Albatros, Bucureşti, 1986; *Templul iubirii,* roman, Galaţi, 1992; *Arme şi lopeţi,* roman, Focşani, 1995; *Tarantula,* roman, Focşani, 1996; *Moartea şobolanului,* proză scurtă, pref. de M. Herinon, Focşani, 1997. **(A. S.)**

NEAGU BASARAB Mihai (pseud. lui Neagu Mihai Nicolae), n. 3 mai 1946, Bucureşti. Dramaturg. Familie de medici. Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti (absolvit în 1964) şi Facultatea de Medicină Generală în acelaşi oraş (absolvită în 1971). Între 1971 şi 1973, intern al spitalelor din Bucureşti. Din 1973, asistent la Catedra de istoria medicinii din cadrul facultăţii. Dr. în psihiatrie

medico-legală (1978). A debutat cu proză în *Preludiu* (supliment cultural al *Scânteii tineretului*), în 1967. Colab. la *Albina, Amfiteatru, Astra, Luceafărul, România literară, Magazin, Viaţa militară, Săptămâna,* cu publicistică, rubrici filatelice etc. Autor prolific în variate genuri: teatru, proză, ştiinţă popularizată (*Butoiul lui Diogene* şi *Mica publicitate,* 1969; *Frânghia de rufe a familiei,* 1971; *Scurtă poveste cu un suveran zănatic,* 1971; *Teatru*, 1974; *Paracelsus, călătorie neîntreruptă,* 1981; La *„Gura Leului",* 1985). A tradus din teatrul lui Tristan Bernard.

OPERA: *Butoiul lui Diogene şi Mica publicitate,* Bucureşti, 1969; *Frânghia de rufe a familiei*, Bucureşti, 1971; *Scurtă poveste cu un suveran zănatic,* Bucureşti, 1971; *Teatru*, Bucureşti, 1974; *Medicina de voiaj,* Bucureşti, 1974; *Medici despre geniu,* Bucureşti, 1976; *Nevrozele şi turismul,* Bucureşti, 1976; *Paracelsus, călătorie neîntreruptă,* Bucureşti, 1981; *La „Gura Leului",* teatru, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: I. Negoiţescu, *Lampa lui Aladin,* 1971; M. Iorgulescu, *Scriitori...;* Adriana Popescu, în *Teatrul*, nr. 12, 1983; V. Bugariu, în *România literară,* nr. 21, 1986; L. Ulici, *ibidem*, nr. 39, 1988. **(A. C.)**

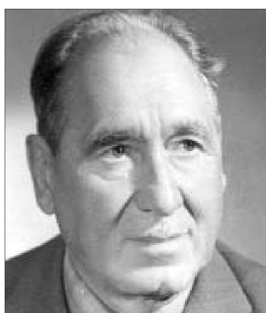

NEAGU Nicolae, n. 18 iul. 1931, com. Ioneşti, jud. Dâmboviţa. Poet şi prozator. Fiul lui Gheorghe Neagu, subofiţer de jandarmi, şi al Dumitrei (n. Constantin). Şcoala primară în com. Doiceşti, jud. Dâmboviţa, cursurile secundare la Liceele „Ienăchiţă Văcărescu" din Târgovişte şi „Octavian Goga" din Găeşti. Facultatea de Medicină Generală din Bucureşti, absolvită în 1956 (medic generalist adulţi); între 1956 şi 1959, medic de circă în raionul Vedea, reg. Argeş. Din 1959, medic secundar în radiologie la Spitalul „Vasile Roaită" din Bucureşti (medic specialist din 1960). Din 1960, medic radiolog la Policlinica Spitalului „Alexandru Sahia" din Bucureşti (medic primar, şef al serviciului de radiologie după 1975); între 1973 şi 1975, medic radiolog la Spitalul „Avérroès" din Casablanca, Maroc. Medic şef de unitate nucleară la policlinica „Alexandru Sahia" din Bucureşti (1977-1996), Spitalul Bolintin Deal şi policlinica Bolintin Vale (din 1997). În 1985 suferă un accident cerebral cu hemipareză dreaptă, în urma căruia deprinde scrisul cu mâna stângă. Debutează cu poezie în mart. 1962, în rev. *Luceafărul*. Debut editorial cu vol. de versuri *De-a soarele* (1967), urmat de vol. de poezie *Echilibru până în ploaia din octombrie* (1969), *Poeme rococo* (1969), *Erezii* (1970), *Ninse colinele în amurg* (1973), *Hibernale* (1977) şi *Întoarce-te să mai vezi* (povestiri, 1977), *Ninsoarea care ne trebuie* (proză poetică, 1979; trad. în maghiară, *Hol a hó, télapó,* 1983, şi în germană, *Schnee, dich brauchen wir* 1985), *Înţelesul de pierdere, seara* (roman, 1979), *Suvenire* (versuri, 1980), *Cabinet de familie* (versuri, 1981), *Anonimul de-aproape* (roman, 1982), *Purpura şi iarba* (versuri, 1983), *Somnul* (roman, 1984), *În oraşul Poc-în-plic* (versuri pentru copii, 1985), *Soarele meu, inima mea* (versuri, 1986), *Cu mâna stângă* (versuri, 1987), *Printre cărţi, copii şi cuburi* (versuri pentru copii, 1989), *Inima* (roman, 1989), *Exerciţii de-a muri* (versuri, 1991), *Iubirea ca o mânză neagră* (roman, 1995), *Doi* (versuri, 2001) etc. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pentru *Ninsoarea care ne trebuie* (1980), pentru *În oraşul Poc-în-plic* (1986) şi pentru *Iubirea ca o mânză neagră* (1996); Premiul Acad. Române (1996).

OPERA: *De-a soarele,* versuri, Bucureşti, 1967; *Echilibru până în ploaia din octombrie,* versuri, Bucureşti, 1969; *Poeme rococo,* Bucureşti, 1969; *Erezii,* versuri, Bucureşti, 1970; *Ninse colinele în amurg,* versuri, Bucureşti, 1973; *Hibernale,* versuri, Bucureşti, 1977; *Întoarce-te să mai vezi,* povestiri, Bucureşti, 1977; *Ninsoarea care ne trebuie,* proză poetică, Bucureşti, 1979 (trad. în lb. maghiară, *Hol a hó, telapó,* de Vajnovszki Kazmer, Bucureşti, 1983, şi în lb. germană, *Schnee, dich brauchen wir,* de Sevilla Răducanu-Baer, Bucureşti, 1985); *Înţelesul de pierdere, seara,* roman, Bucureşti, 1979; *Suvenire,* versuri, Bucureşti, 1980; *Cabinet de familie,* versuri, Bucureşti, 1981; *Anonimul de-aproape,* roman, Bucureşti, 1982; *Purpura şi iarba,* versuri, Bucureşti, 1983; *Somnul,* roman, Bucureşti, 1984; *În oraşul Poc-în-plic,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1985; *Soarele meu, inima mea,* versuri, Bucureşti, 1986; *Cu mâna stângă,* versuri, Bucureşti, 1987; *Printre cărţi, copii şi cuburi,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1989; *Inima,* roman, Bucureşti, 1989; *Exerciţii de-a muri,* versuri, Bucureşti, 1991; *99 poeme de toată mâna,*

Bucureşti, 1991; *Iarba verde, mânzul Poc şi băiatul fără foc,* povestiri pentru copii, Bucureşti, 1993; *Iubirea ca o mânză neagră,* roman, Bucureşti, 1995; *Trandafiri în grădina cu iarnă,* versuri, Bucureşti, 1996; *Ete, sâc,* Bucureşti, 1997; *Părtaş la domnie,* versuri, Bucureşti, 1997; *Orbitus, apusul stelei,* roman, Bucureşti, 1999; *Interiorul căderii,* versuri, Bucureşti, 2001; *Doi,* versuri, Bucureşti, 2001; *Harap Alb şi Harap Gri,* versuri pentru copii, Bucuresti, 2001; *Nouă luni cu Lelia,* roman, Bucureşti, 2002; *Frunze sub copaci nebuni,* teatru, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Fl. Manolescu, în *România literară,* nr. 22, 1970; L. Ulici, în *România literară,* nr. 25, 1977; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1977; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1977; Doina Uricariu, în *România literară,* nr. 15, 1978; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 2, 1980; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 6, 1980; Elena Tacciu, în *România literară,* nr. 38, 1980; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 47, 1980; Mara Nicoară, în *Contemporanul*, nr. 20, 1981; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 17, 1982; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 30, 1982; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 45, 1982; Tania Radu, în *România literară,* nr. 15, 1985; Şt. Aug. Doinaş, în *România literară,* nr. 6, 1987; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 23, 1988; L. Grăsoiu, în *Luceafărul,* nr. 43, 1997; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 25, 1998; S. Bărbulescu, în *Luceafărul,* nr. 28, 1999; T. Cristea, în *Litere,* iun. 2000; H. Zalis, *ibidem,* aug. 2003. **(L. Pp.)**

NEAMTZU Ionel (numele la naştere: Ioan Neamţu), n. 27 ian. 1907, Făgăraş – m. 23 apr. 1978, Bucureşti. Prozator. Fiul avocatului Ioan Neamţu şi al Elvirei (n. Cintea). Şcoala primară la Făgăraş, liceul la Făgăraş şi Blaj. Începe studiile juridice la Cluj, continuate, până la licenţă, la Facultatea de Drept a Univ. din Iaşi; licenţiat, în 1942, al Facultăţii de Litere şi Filosofie (Cluj-Sibiu). Avocat, la Sibiu, până în 1938, apoi subdirector la Oficiul de studii din Ministerul Economiei Naţionale. După 1952, prof. de lb. germană la Bucureşti, până la pensionare. Îşi începe activitatea literară în preajma grupării „Thesis” din Sibiu. Debut absolut cu romanul *Farmecul gotic* (1928), urmat de *Pentru o femeie* (1937) şi *Oraşul nordic* (f.a.). Vol. *Oameni* (1936), *Atenţie mărită* (1946), *Întâmplări din pădure* (1977) adună schiţele, povestirile şi nuvelele prozatorului redactate de-a lungul câtorva decenii. A rămas în ms romanul *Trenul refugiaţilor*. **N.** a colaborat în mod susţinut la rev. *Gând românesc, Pagini literare, Luceafărul* (Sibiu) şi, intermitent, la *Familia, Blajul, Gândirea, Curţile dorului* (Sibiu), *Universul literar, Viaţa literară, Tinereţea* (Bucureşti), *Flacăra, Argeş* ş.a. A semnat şi cu pseud. Ion N. Alezan. A scris două eseuri, documentate, dar lipsite de personalitate, în care pledează, pe urmele lui Taine şi Guyau, pentru o „sociologie estetică”: *Originea sociologică a artei* (1942) şi *Introducere în estetică* (f.a.). Proza lui **N.,** lipsită de stil şi de consistenţă epică, nu e decât o naraţiune prolixă, greoaie şi hibridă.

OPERA: *Farmecul gotic,* roman, Cluj, 1928 (altă ed., 1934); *Oameni,* proză scurtă, Sibiu, 1936; *Pentru o femeie,* roman, Craiova, 1937; *Oraşul nordic,* roman, Sibiu, f.a.; *Originea sociologică a artei,* Blaj, 1942; *Introducere în estetică,* Sibiu, f.a.; *Atenţie mărită,* roman, Bucureşti, 1946; *Întâmplări din pădure,* nuvele, cuvânt înainte de N. Antonescu, Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: B. Ţincu, în *Acţiunea*, nr. 82, 1935; V. Fanache, în *Tribuna*, nr. 20, 1970. **(R. G. Ţ.).**

NEAMŢU Leonida, n. 26 aug. 1934, Soroca – m. 28 oct. 1991, Cluj-Napoca. Poet şi prozator. Fiul protopopului Vladimir Neamţu şi al Ecaterinei (n. Panov), prof. Clasele primare la Vişeu (1941-1945) şi gimnaziul la Sighet (1945-1949). Între 1951 şi 1953 urmează secţia rusă a Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj. În acelaşi an este angajat la *Steaua*, de către A. E. Baconsky (mentorul spiritual al scriitorului). Debutează cu poezie în *Almanahul literar* (1952), iar editorial cu vol. de versuri

Cântecul constelaţiei (1960), căruia îi urmează placheta *Ochii* (1962). Scriitorul se consacră apoi romanelor poliţiste şi de aventuri, multe apărute în col. de profil („Aventura", „Sfinx", „Cutezătorii", „Fantastic club", „Scorpionul"), devenind, prin cele peste treizeci de cărţi, unul dintre cei mai prolifici autori ai generaţiei sale: *Celălalt prezent* (1965); *Toporul de argint* (1964; ed. II, 1967); *Frumuseţea pietrei nevăzute* (1965); *Aventură şi contraaventură* (1966); *Acolo unde vântul rostogoleşte norii* (vol. I-II, 1966); *Febră de origine necunoscută* (1967); *Chirie pentru speranţă* (1968); *Înotătorul rănit* (1969); *Terra-Orr* (1969); *Ştii, Lavinia, caracatiţele...* (1970); *Moartea e ca o floare de „Nu-mă-uita"* (1970); *Teroare pentru colonel* (1971); *Jurnalul oficial al misiunii Scorbowsky, cele patru caiete şi contrajurnalul* (1971); *Acoperiş cu demoni* (1973); *Casa Isolda sau cutremurul* (1973); *Blondul împotriva umbrei sale* (1973); *Norii de diamant* (1974); *Speranţă pentru Marele Vis* (1975); *Comoara locotenentului Balica* (1975); *O meserie de premiant* (1977); *Când moare inamicul cel mai bun* (1977); *Naraţiuni detective într-un tempo clasic, monoton* (1978); *La Goulue dansează cu Chocolat* (1979); *Speranţă pentru speranţă* (1980); *Strania poveste a „Marelui Joc"* (1982); *Legenda cavalerilor absenţi* (1984); *Balada Căpitanului Haag* (1984); *Orhidee pentru Marifelis* (1986); *Curbura dublă a infinitului* (1988); *Sferele infinitului* (1990); *Deodată, inevitabilul…* (1990). Câteva titluri sunt dedicate copiilor: *Întoarcerea focului* (1964); *Frumuseţea pietrei nevăzute* (1965); *Acolo unde vântul rostogoleşte norii* (1966); *Comoara locotenentului Balica* (1975; Premiul „Pana de aur", acordat de rev. *Cutezătorii*, în 1976). Un roman cvasimemorialistic este *Legenda cavalerilor absenţi* (1984). A colaborat la *Tânărul scriitor, Almanahul literar, Steaua, Tribuna, Luceafărul* etc.

OPERA: *Cântecul constelaţiei,* versuri, pref. de D. Micu, Bucureşti, 1960; *Ochii,* versuri, Bucureşti, 1962; *Toporul de argint,* roman, Bucureşti, 1964 (ed. II, 1967); *Întoarcerea focului,* povestiri, Bucureşti, 1964; *Celălalt prezent,* roman, Bucureşti, 1965; *Frumuseţea pietrei nevăzute,* roman, Bucureşti, 1965; *Aventură şi contraaventură*, Bucureşti, 1966; *Acolo unde vântul rostogoleşte norii,* I-II, Bucureşti, 1966; *Febră de origine necunoscută,* roman, Bucureşti, 1967; *Chirie pentru speranţă,* Bucureşti, 1968; *Înotătorul rănit,* Bucureşti, 1969; *Terr-Orr,* roman, Bucureşti, 1969; *Ştii, Lavinia, caracatiţele...,* roman, Cluj, 1970; *Moartea e ca o floare de „Nu-mă-uita",* roman, Bucureşti, 1970; *Teroare pentru colonel,* Bucureşti, 1971; *Jurnalul oficial al misiunii Scorbowsky, cele patru caiete şi contrajurnalul,* Cluj, 1971; *Acoperiş cu demoni,* roman, Bucureşti, 1973; *Casa Isolda sau cutremurul,* roman, Bucureşti, 1973; *Blondul împotriva umbrei sale,* roman, Bucureşti, 1973; *Norii de diamant,* roman, Cluj, 1974; *Speranţă pentru Marele Vis,* roman, Bucureşti, 1975; *Comoara locotenentului Balica,* nuvele, Bucureşti, 1975; *O meserie de premiant,* roman, Cluj-Napoca, 1977; *Când moare inamicul cel mai bun,* roman, Bucureşti, 1977; *Naraţiuni detective într-un tempo clasic, monoton,* povestiri, Bucureşti, 1978; *La Goulue dansează cu Chocolat,* roman, Cluj-Napoca, 1979; *Speranţă pentru speranţă,* roman, Bucureşti, 1980; *Strania poveste a „Marelui Joc",* roman, Cluj-Napoca, 1982; *Legenda cavalerilor absenţi,* Cluj-Napoca, 1984; *Balada Căpitanului Haag,* roman, Bucureşti, 1984; *Orhidee pentru Marifelis,* roman, Cluj-Napoca, 1986; *Curbura dublă a infinitului,* roman, Iaşi, 1988; *Sferele infinitului,* roman, Bucureşti, 1990; *Deodată, inevitabilul…,* Bucureşti, 1990.

REFERINŢE CRITICE: V. Cuţitaru, în *Iaşul literar,* nr. 2, 1966; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 30, 1967; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 4; 11, 1968; idem, *ibidem*, nr. 9; 11, 1969; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 23, 1970; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 7, 1973; I. Marcoş, în *Tribuna*, nr. 23, 1973; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 11, 1974; idem, în *Tribuna*, nr. 21, 1977; M. Coman, în *România literară,* nr. 18, 1978; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 2, 1985. **(I. R.)**

NECULA Damian, n. 14 febr. 1937, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul lui Alexandru Necula, inspector comercial, şi al Anei (n. Racoviceanu). După absolvirea liceului (1954), e tehnician topograf în Bucureşti (1954-1960). Facultatea de Lb. şi Literatura română a Univ. din Bucureşti (1960-1965). Din 1965, redactor la *Viaţa Românească*. În 1987 se stabileşte în Franţa. Debutează în *Gazeta literară* (1962).

Debut editorial cu vol. de poezii *Bărbaţii acestui pământ* (1967). Colaborează la *Luceafărul, România literară, Secolul 20* ş.a. A publicat vol. de versuri (*Anul soarelui calm,* 1969; *Maşina timpului,* 1975), povestiri (*Aleargă, nu te opri,* 1970) şi romane (*Frica*, 1976; *Ispita într-o dimineaţă ploioasă,* 1979); *Sărbătoare continuă,* 1996; *Pământul făgăduinţei,* 1997; *I-real,* 2001). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1978.

OPERA: *Bărbaţii acestui pământ,* versuri, Bucureşti, 1967; *Anul soarelui calm,* versuri, Bucureşti, 1969; *Aleargă, nu te opri,* povestiri, Bucureşti, 1970; *Maşina timpului*, versuri, Bucureşti, 1975; *Frica*, roman, Bucureşti, 1976; *Reîntoarcerea verii,* Bucureşti, 1976; *Ispita într-o dimineaţă ploioasă,* roman, Bucureşti, 1979 (ed. II, 2001); *Sărbătoare continuă,* roman, Bucureşti, 1996; *Pământul făgăduinţei,* roman, Bucureşti, 1997; *I-real: o felie de pepene foarte rece,* roman, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Florenţa Albu, în *Viaţa Românească,* nr. 10, 1976; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 12, 1976; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 46, 1976; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 15, 1976; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 4, 1977; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 16, 1977; V. Ardeleanu, *Menţiuni*, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori...;* L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 26, 1979; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 30, 1979; Eugenia T. Anton, în *Viaţa Românească,* nr. 8-9, 1979; V. Chifor, în *Steaua*, nr. 1, 1980; Rodica Mureşan, în *Luceafărul,* nr. 30, 1996; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 42-45, 1996; D. Stanca, în *Luceafărul,* nr. 45, 1998; S. Damian, în *Viaţa Românească,* nr. 7-8, 2001. **(A. C.)**

NECULCE Ion, n. 1672 (?), Prigoreni, Tg. Frumos – m. 1745 (?). Cronicar. Mama, Catrina, era fiica marelui boier Iordache Cantacuzino; tatăl, Neculae Vistiernicul, «om nou», se pare tot grec de origine, moare de timpuriu. Familia, în urma unei incursiuni poloneze care distrusese conacul, se refugiază în Ţara Românească, la rudele cantacuzine, unde rămâne timp de patru ani (1886-1890). Întors în Moldova, **N.** se află rareori în primul plan al vieţii politice; excepţie fac domniile lui Antioh şi Dimitrie Cantemir, a căror rudă devenise prin căsătoria cu nepoata lor de soră. Hatman în timpul celui din urmă, este nevoit să pribegească în Rusia după lupta de la Stănileşti (1711). Prudent, se întoarce în ţară (1720), abia după nouă ani – doi petrecuţi în Rusia şi şapte în Polonia– şi numai cu firman de iertare de la Poartă. Repus în drepturi, va ocupa, până la sfârşitul vieţii, diverse dregătorii (mare vornic în prima domnie a lui Grigore Ghica, 1731) şi, aproximativ din 1733, începe să-şi scrie cronica, *Letopiseţul Ţării Moldovei de la Dabija Vodă până la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat*. Operă mai mult de memorialist, *Letopiseţul* este precedat de 42 de legende istorice (*O samă de cuvinte*), reprezentând prima culegere de folclor românească. Bucurându-se de o largă circulaţie şi fiind un permanent izvor de inspiraţie pentru scriitori, legendele au consolidat faima lui **N.** Dar cronica, în întregul ei, prin excepţionalul talent de povestitor al autorului, rămâne o operă de seamă a literaturii române şi, prin caracterul firesc, «popular», al discursului, o piatră de temelie pentru formarea lb. noastre literare.

OPERA: M. Kogălniceanu, *Letopiseţul Ţării Moldovei,* II, Iaşi, 1845; *Letopiseţul Ţării Moldovei* şi *O samă de cuvinte,* ed. îngrijită, cu glosar, indice şi o introducere de Iorgu Iorgan, Bucureşti, 1955; *Opere. Letopiseţul Ţării Moldovei* şi *O samă de cuvinte,* ed. critică şi studiu introductiv de Gabriel Ştrempel, Bucureşti 1982; *O samă de cuvinte*, text selectat şi prelucrat pentru copii, notă asupra ed. şi glosar de Oana Popescu, cuvânt înainte de G. Munteanu, Bucureşti, 1990; *Letopiseţul Ţării Moldovei* precedat de *O samă de cuvinte*, postfaţă de Elvira Sorohan, text stabilit, glosar, pref. şi tabel cronologic de I. Iordan, Iaşi, 1997.

REFERINŢE CRITICE: O. Densusianu, *Istoria literaturii române,* 1898; N. Iorga, *Istoria literaturii româneşti,* II, 1926; N. Cartojan, *Istoria...* III; Şt. Ciobanu, *Istoria literaturii române vechi,* 1947*;* G. Călinescu, *Istoria...;* Al. Piru, *Literatura...;* Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice,* 1966; ILR, I; D. Velicu, *Ion Neculce,* 1968; G. Ivaşcu, *Istoria…,* G. G. Ursu, *Memorialistica în opera cronicarilor,* 1972; V. Cristea, *Introducere în opera lui Ion Neculce*, 1974; Doina Curticăpeanu, *Orizonturile…;* N. Manolescu, *Istoria critică a literaturii române,* 1990; Al. Andriescu, în *Dacia literară,* nr. 44, 2002; P. Ruxăndoiu, în *Limbă şi literatură,* nr.

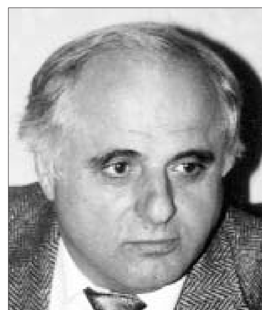
1-2, 2002. **(M. T.)**

NECULUŢĂ Dimitrie Th., n. 20 sept./3 oct. 1859, Târgu Frumos – m. 17 oct. 1904, Bucureşti. Poet. Fiul lui Toader Neculuţă şi al Zamfirei a Ciubotăriţii. Provine dintr-o familie de ţărani săraci. Începând de la vârsta de zece ani a fost silit să-şi câştige singur existenţa, învăţând meşteşugul cizmăriei. N-a urmat decât două clase primare, dar, cititor pasionat şi îndrăgostit de muzică, şi-a format o frumoasă cultură de autodidact. Militant socialist, după „trădarea generoşilor" a rămas credincios grupării marxiste condusă de I. C. Frimu. A debutat în 1894 în rev. *Icoana vremii,* sub semnătura D. Niculescu. A mai colaborat la *Lumea nouă, România muncitoare, Viitorul social, Lumea nouă literară şi ştiinţifică* ş. a. Singurul său vol. apare postum, în 1907, sub titlul *Spre ţărmul dreptăţii.* În *Icoana vremii* a publicat şi două scrieri în proză, fără vreo valoare artistică deosebită, precum şi câteva art. cu privire la literatură, exprimând crezul său de poet militant. Poeziile, în parte inspirate de G. Coşbuc şi M. Eminescu, se ridică cel puţin la valoarea producţiei medii a vremii, aducând, pe lângă temele curente (suferinţa din dragoste, melancolia, vibraţia în faţa naturii), câteva elemente sau accente noi: **N.** se simte tovarăş cu toţi cei în suferinţă şi îndeamnă la revoltă şi credinţă în viitor.

OPERA: *Spre ţărmul dreptăţii,* cu o pref. de Al. Constantinescu, Bucureşti, 1907; *Spre ţărmul dreptăţii,* ed. II, Bucureşti, f.a. (cu o notă biobibliografică de B. Lăzăreanu); *Spre ţărmul dreptăţii. Poeziile unui muncitor,* ed. III, cu o pref.-prezentare, notiţe critice şi bibliografice de N. I. Lazu, Bucureşti, 1945; *Spre ţărmul dreptăţii,* cu un studiu introductiv de Maria Banuş, Bucureşti, 1950; *Spre ţărmul dreptăţii,* Bucureşti, 1953 (ed. II, cu o pref. de Ion Roman, 1957); *Spre ţărmul dreptăţii,* ed. îngrijită de Mihu Dragomir, cu o pref. de Maria Banuş, Bucureşti, 1954 (ed. II, revăzută, 1959); *Poeţii „Contemporanului",* ed. îngrijită de Gh. Vărzaru, Bucureşti, 1956; *Spre ţărmul dreptăţii,* culegere, pref. şi note de V. Moglescu, Bucureşti, 1960 (ed. II, 1965); *Spre ţărmul dreptăţii,* pref. şi note de I. Mihuţ, Bucureşti, 1962.

REFERINŢE CRITICE: I. Vitner, *Viaţa şi opera lui D. Th. Neculuţă,* 1950; *D. Th. Neculuţă (1859-1904),* 1959; C. Ciopraga, *Literatura*...; D. Micu, *Început*... **(G. A.)**

NEDELCEA Tudor, n. 23 mart. 1945, satul Valea Ursului, com. Tâmna, jud. Mehedinţi. Prozator şi eseist. Fiul lui Iancu Nedelcea, grefier, şi al Elenei (n. Tupan). Şcoala generală în comuna natală (1952-1959); Liceul „Traian" din Turnu Severin (1959-1963); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1964-1969). Bibliotecar (1969-1970; 1985-1988) şi director (1974-1985) al Bibl. judeţene Dolj; arhivist la Arhivele Statului Dolj (1970-1972); lector la Direcţia generală a presei şi tipăritulirlor (1972-1974); redactor (1988-1992) şi redactor-şef (1992-1997) al Editurii Scrisul Românesc; preşedinte al Fundaţiei „Scrisul Românesc" (din 1996); lector la Facultatea de Litere a Univ. din Craiova (1993-2000); cercetător ştiinţific la Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopşor" (din 1999). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Genza ideilor social-politice şi filosofice în literatura română până la D. Cantemir* (1983). Colab. la *Ramuri*, *Luceafărul*, *România literară*, *Caiete critice*, *Revista arhivelor*, *Literatură şi artă* etc. Debutează în *Ramuri* (1970). Debut editorial cu *Publicaţii periodice din Oltenia. Catalog* (I, 1976; II, 1979). A publicat vol. de proză (*Povestiri despre Mihai Viteazul*, 1981; *Pasărea măiastră*, 1993; *Vlad Ţepeş Dracula*, 1994) şi eseuri (*Geneza ideilor social-politice şi filosofice în literatura română veche*, 1987; *Eminescu împotriva socialismului*, 1991; *Eminescu şi cugetarea sacră*, 1994; *Vocaţia spiritualităţii*, 1995; *Eminescu – apărătorul românilor de pretutindeni*, 1995; *Civilizaţia cărţii*, 1996; *Eminescu, istoricul*, 1998; *Interferenţe*

spirituale, 2002). Ed. din M. Eliade, B. P. Hasdeu, I. Creangă, Cezar Petrescu, V. Militaru, M. Eminescu etc. Premiul rev. *Literatura şi arta* (1999; 2000; 2001); Premiul „Marin Sorescu" al Acad. Române (2002); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2002).

OPERA: *Publicaţii periodice din Oltenia. Catalog*, I-II, 1976-1979; *Manuscrise şi cărţi vechi. Catalog*, pref. de D. Siomonescu, Craiova, 1977; *70 de trepte*. Monografia Bibliotecii „Aman", pref. de D. Simonescu, Craiova, 1978; *Arhivele Olteniei* (1922-1943), bibliografie, în colab., Bucureşti, 1983; *Geneza ideilor social-politice şi filosofice în literatura română veche*, Craiova, 1987; *Povestiri despre Mihai Viteazul*, proză, Craiova, 1991; *Eminescu împotriva socialismului*, eseuri, Craiova, 1991; *Pasărea măiastră*, proză, Craiova, 1993 (ed. II, 1999); *Eminescu şi cugetarea sacră*, eseuri, Craiova, 1994 (ed. II, 2000); *Vlad Ţepeş Dracula*, proză, Craiova, 1994 (ed. II, 1999); *Vocaţia spiritualităţii*, eseuri, Craiova, 1995; *Eminescu – apărătorul românilor de pretutindeni*, eseuri, Craiova, 1995; *Civilizaţia cărţii*, eseuri, Craiova, 1996; *150 de ani de la Revoluţia Română din 1848*, în colab., Craiova, 1998; *Bisericile Craiovei*, studii, în colab., Craiova, 1998; *Eminescu, istoricul*, Craiova, 1998; *Mihai Viteazul – 400*, album, în colab., Bucureşti, 2001; *Interferenţe spirituale*, eseuri, Craiova, 2002; *Doljul în războiul pentru independenţă. 1877-1878*, album istoric, în colab., Craiova, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. Anghelescu, în *Limba română*, nr. 4, 1979; I. Purcaru, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1980; Al. Zub, în *Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol"* din Iaşi, 1984; O. Ghidirmic, în *Luceafărul*, nr. 51, 1987; A. Silvestri, *ibidem*, nr. 39, 1988; I. Purcaru, *Carte cu olteni*, 1988; I. C. Chiţimia, în *Argeş*, nr. 8, 1989; V. F. Mihăescu, în *Naţiunea*, nr. 26, 1991; I. Dur, *Exerciţii de recunoaştere*, 1992; G. Sorescu, în *Literatorul*, nr. 2, 1993; I. M. Negreanu, în *Mitropolia Olteniei*, nr. 1-6, 1994; M. Barbu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1995; M. Cimpoi, în *Mesagerul*, Chişinău, nr. 25, 1996; idem, în *Viaţa Românească*, nr. 1-2, 1997; C. Cubleşan, *Eminescu în perspectivă critică*, 1997; Th. Codreanu, *Controverse eminesci*ene, 2000; M. Barbu, *Trăind printre cărţi*, 2002. **(A. S.)**

NEDELCIU Mircea, n. 12 nov. 1950, com. Fundulea, jud. Ilfov – m. 12 iul. 1999, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Ştefan Nedelciu, agricultor şi funcţionar CEC, şi al Mariei. După studiile liceale urmate la liceul din Brăneşti, absolvă, în 1973, Facultatea de Filologie (secţia română-franceză) a Univ. din Bucureşti. În perioada studenţiei şi după absolvire este membru activ al Cenaclului „Junimea" condus de Ov. S. Crohmălniceanu, făcând parte din grupul de prozatori şi poeţi (toţi de la filologia bucureşteană) care editează rev. ms *Noii*. Până în 1989 este, pe rând, ghid ONT, prof., librar la librăria editurii „Cartea Românească", funcţionar la Uniunea Scriitorilor. După 1990 este secretar al Uniunii Scriitorilor, redactor la rev. *Contrapunct*, lector de lb. şi literatura română la Univ. „Paul Valéry" din Montpellier, preşedinte al Asoc. culturale româno-franceze „Euromedia". Debutează publicistic în rev. *Luceafărul* (sept. 1977) cu proză scurtă. Debutul editorial are loc în 1979 cu vol. de proză scurtă *Aventuri într-o curte interioară*. Colaborează cu proze scurte, fragmente de roman, texte teoretice şi art. de opinie la majoritatea rev. literare şi culturale din ţară şi la publicaţii din Franţa, Ungaria, Polonia, Rusia, Germania. După vol. de debut, publică vol. *Efectul de ecou controlat* (proză scurtă, 1981), *Amendament la instinctul proprietăţii* (proză scurtă, 1983), *Zmeura de câmpie* (roman, 1983), *Tratament fabulatoriu* (roman, 1986), *Şi ieri va fi o zi* (proză scurtă, 1989), *Femeia în roşu*, roman scris împreună cu Adriana Babeţi şi M. Mihăieş (1990); *Povestea poveştilor generaţiei '80* (1998). Este prezent cu proză scurtă în antologiile: *Desant '83* (îngrijită de Ov. S. Crohmălniceanu, 1983), *Nuvela românească în deceniul opt* (îngrijită de C. Regman, 1983), *Arhipelag* (îngrijită de M. Iorgulescu, 1981). Este prezent cu proze traduse în antologii în lb.

maghiară, germană, franceză, sârbă, rusă, engleză. Este deţinătorul mai multor premii ale Uniunii Scriitorilor din România (1979; 1983; 1986; 1990), al premiului „Ion Creangă” al Acad. Române şi al altor numeroase premii. Membru fondator al Asoc. Scriitorilor Profesionişti din România – ASPRO. Încă de la primele sale scrieri, la începutul anilor ‘80, **N.** se face cunoscut ca un deschizător de drum şi anunţă „desantul” unei noi generaţii de prozatori, al cărei lider s-a impus cu autoritate.

OPERA: *Aventuri într-o curte interioară*, nuvele, Bucureşti, 1979; *Efectul de ecou controlat*, Bucureşti, 1981; *Amendament la instinctul proprietăţii*, Eminescu, 1983; *Zmeura de câmpie* (roman împotriva memoriei), Bucureşti, 1983 (altă ed., 1999); *Tratament fabulatoriu*, Bucureşti, 1986 (ed. II, 1996); *Şi ieri va fi o zi*, proză scurtă, Bucureşti, 1989; *Femeia în roşu*, în colab. cu A. Babeţi şi M. Mihăieş, Bucureşti, 1990 (altă ed., 1997); *Povestea poveştilor generaţiei ‘80*, Bucureşti, 1998; *Aventuri într-o curte interioară,* antologie de autor, Piteşti, 1999; *Zodia scafandrului,* roman inedit, Bucureşti, 2000; *Cochilia sau melcul* sau *Fericirea interzisă,* eseuri, Bucureşti, 2002; *Proză scurtă,* pref. de Sanda Cordoş, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. Culcer, în *Vatra*, nr. 8, 1979; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1979; L. Ulici, în *România literară*, nr. 39, 1979; V. Andru, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1979; Marian Popa, în *Contemporanul*, nr. 5, 1980; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 16, 1980; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 33, 1981; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 43, 1981; I. B. Lefter, în *România literară*, nr. 18, 1982; V. Cristea, în *România literară*, nr. 41, 1983; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1984; I. Vlad, în *Steaua*, nr. 4, 1984; S. Titel, în *România literară*, nr. 12, 1984; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1984; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 8, 1984; N. Steinhardt, în *Ramuri*, nr. 11, 1985; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 35, 1986; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 39, 1986; R. C. Cristea, în *Familia*, nr. 10,1986; V. Cristea, *Fereastra criticului*, 1987; E. Simion, *Scriitori...*, IV; M. Papahagi, *Cumpănă şi semn*, 1990; C. Ungureanu, în *Tribuna*, nr. 13, 1991; Gh. Perian, *Scriitori români postmoderni*, 1996; Monica Spiridon, în *Luceafărul*, nr. 28, 1999; Simona Popescu, Al. Muşina, I. B. Lefter, L. I. Stoiciu, în *România literară*, nr. 30, 1999; M. Cărtărescu, *Postmodernismul românesc,* 1999; Al. Th. Ionescu, *Mircea Nedelciu,* 2001; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 51, 2001; Gh. Crăciun, *ibidem,* nr. 141, 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 6, 2002; E. Negrici, *Literatura…*; Gh. Crăciun, *Doi într-o carte,* 2003. **(C. M.)**

NEDELCOVICI Bujor, n. 16 mart. 1936, Bârlad. Prozator. Fiul lui Grigore Nedelcovici, ofiţer, şi al Marcelei (n. Ţepeş). Liceul „I. L. Caragiale” din Ploieşti (1946-1953). Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti (1953-1958). Exercită o scurtă perioadă (1958-1959), profesiunea de avocat în Baroul Ploieşti, fiind nevoit să o părăsească, întrucât tatăl său, fost membru al Partidului Liberal, este arestat şi condamnat la opt ani închisoare pentru delict de opinie. E silit să practice alte ocupaţii profesionale: merceolog la Întreprinderea Regională de Electricitate, Braşov (1959-1960), muncitor la Întreprinderea de construcţii hidroenergetice, Bicaz (1960-1963), economist la Întreprinderea de Electricitate, Bucureşti (1963-1968); apoi se consacră literaturii. Debutează în 1968 în *Gazeta literară*, cu un fragment de roman. În 1970 publică prima carte, romanul *Ultimii*. Colaborează cu proză, reportaje, critică de teatru şi de film la *Luceafărul, Contemporanul, România literară.* Publică trilogia anunţată cu titlul *Moştenitorii*: *Fără vâsle* (1972), *Noaptea* (1974) şi *Grădina Icoanei* (1977), ulterior numită *Somnul vameşului* (3 vol., 1981). Secretar al secţiei de proză a Asoc. Scriitorilor din Bucureşti în intervalul 1982-1985, se ocupă, ca redactor-şef, şi de editarea *Almanahului literar*. Romanul *Zile de nisip* (1979; reeditare, 1993) este adaptat cinematografic de către autor în filmul *Faleze de nisip* (1981), proiectat numai câteva zile, pentru că, în urma unei vizionări de vacanţă la mare, intrigat de sensul său subversiv şi acuzator la adresa regimului, însuşi N. Ceauşescu îl interzice, destinându-l Arhivei de filme de la Jilava şi nemaiputând fi vizionat decât în 1990. În 1982 termină romanul *Al doilea*

Mesager, o utopie negativă scrisă în deplină libertate de conştiinţă; cenzura şi editurile româneşti îl refuză; îl trimite clandestin la Paris unde apare tradus de Alain Paruit şi primeşte Premiul Libertăţii, acordat de PEN Clubul francez. Pentru apariţia în străinătate a unei cărţi interzise în România, persecuţiile politice nu întârzie: interogatorii, supraveghere, destituire din funcţia de secretar al secţiei de proză a Asoc. Scriitorilor din Bucureşti. În 1986 încearcă să publice vol. de nuvele *Oratoriu pentru imprudenţă*; e din nou refuzat (vol. va apărea abia în 1991). Singura şansă rămâne exilul; la sfârşitul anului 1986 pleacă la Paris, unde cere azil politic. I se publică, în trad. lui Alain Paruit, alte trei romane: *Crime de sable* (1989), *Le Matin d'un miracle* (1992), *Le Dompteur de loups* (1994). Din 1987 lucrează la rev. *Esprit*. Mai publică vol. de nuvele *Iarba zeilor* (1998), eseuri: *Cochilia şi melcul* (2002), *Un tigru de hârtie* (2003), un *Jurnal infidel* (1998; 2002), cuprinzând experienţa exilului, şi romanul *Cartea lui Ion Înţeleptul* (2003). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1974); Premiul Uniunii Scriitorilor (1979; 1993); Premiul Acad. româno-americane de arte şi ştiinţe (1992). Personajele lui **N.** înfruntă prezentul cu o conştiinţă încărcată de trecut, dar modelată de responsabilitatea morală.

OPERA: *Ultimii*, roman, Bucureşti, 1970 (ed. II, 2000); *Fără vâsle*, roman, Bucureşti 1972; *Noaptea*, roman, Bucureşti, 1974; *Grădina Icoanei*, roman, Bucureşti 1977; *Zile de nisip*, roman, Bucureşti, 1979; (reeditat în 1993; în franceză *Crime de sable*, trad. de Alain Paruit, Paris, 1989); *Somnul vameşului*, roman, I-III, pref. de N. Manolescu şi o postfaţă de autor, Bucureşti, 1981 (ed. definitivă, I. *Fără vâsle,* II. *Noaptea,* III. *Grădina icoanei,* 2001); *Le second Messager*, trad. de Alain Paruit, Paris, 1985; (în româneşte *Al doilea Mesager*, Bucureşti, 1991); *Oratoriu pentru imprudenţă*; Bucureşti, 1991; *Îmblânzitorul de lupi*, Bucureşti, 1991 (ed. II, revizuită, 1997; în franceză *Le Dompteur de loups*, trad. de Alain Paruit, Paris, 1994); *Le Matin d'un miracle*, trad. de Alain Paruit, Paris, 1992 (în româneşte *Dimineaţa unui miracol*, roman, Bucureşti, 1993); *Aici şi acum*, publicistică, Bucureşti, 1996 (altă ed., 1998); *Provocatorul*, roman, cu o postfaţă a autorului, Bucureşti, 1997; *Jurnal infidel.* Pagini din exil. 1987-1993, Bucureşti, 1998; *Iarba zeilor,* nuvele, Bucureşti, 1998; *2+1. Două scenarii şi o piesă de teatru,* Bucureşti, 1999; *Cochilia şi melcul sau Fericirea interzisă,* eseuri, Bucureşti, 2002; *Jurnal infidel: ieşirea din exil. 1992-1997,* Piteşti, 2002; *Un tigru de hârtie: Eu, Nica şi Securitatea,* eseu, Bucureşti, 2003; *Cartea lui Ian Înţeleptul, apostolul din golful îndepărtat,* roman, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Raicu în *România literară*, nr. 33, 1970; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 45, 1972; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr, 47, 1972; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 1, 1973; I Vlad, în *Tribuna nr.* 42, 1973; L. Petrescu, *Scriitori români şi străini,* 1973; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte*, 1974; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1976; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 7, 1980; M. Iorgulescu, *Firescul ca excepţie*, 1979; idem, *Critică şi angajare*, 1981; Alex. Ştefănescu, *Între da şi nu*, 1982; E. Simion, *Scriitorii…* III, 1984; M. Iorgulescu, *Prezent*, 1985; A. Marino, în *Dialogue* (Montpellier), nr. 14, 1985; Véronique Soule în *Libération*, 9 apr. 1985; Cella Minart, în *La Croix*, 13 iul. 1985; Michel Crépu, în *Esprit*, dec. 1989; E. Reichmann, în *Le Monde*, 15 dec. 1989; Jean-Paul Franceschini, în *L'Express*, 5 ian. 1990; Sanda Cordoş, în *Tribuna*, nr. 44-45, 1992; Michel Crépu, în *La Croix*, 21 dec. 1992; E. Reichmann, în *Le Monde*, 26 feb. 1993; Monica Lovinescu, *Posteritatea contemporană. Unde scurte III,* 1994; idem *Est-etice. Unde scurte IV,* 1994; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; Simone Arou în *Magazine littéraire*, mart. 1995; Carmen-Ligia Rădulescu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1995; I. Holban, *Salonul refuzaţilor*, 1995; Carmen Ligia-Rădulescu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1996; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 42, 1996; Carmen Ligia-Rădulescu, în *Luceafărul*, nr. 43, 1997; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 47, 1998; O. Soviany, în *Luceafărul*, nr. 37, 1999; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 17, 2001; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 2001; Lucreţia Bârlădeanu, *ibidem,* nr. 6, 2002; Ileana Corbeţa, în *Jurnalul literar,* nr. 1-6, 2003; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 1; 2, 2003; Monica Lovinescu, în *Jurnalul literar,* nr. 1-6, 2003; Carmen-Ligia Rădulescu, *Bujor*

Nedelcovici. Utopia realităţii şi realitatea ficţiunii, 2003; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 10, 2003. **(I. S.)**

NEDELCU Şerban, n. 13 febr. 1911, com. Putineiu, jud. Ilfov – m. 15 mai 1982, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Stan Nedelcu şi al Dumitrei (n. ?). Absolvent al Şcolii Normale (1929), lucrează ca învăţător rural până în 1944, apoi, vreme de doi ani, e secretar al Comitetului judeţean P.C.R. Vlaşca; se dedică publicisticii, lucrând ca ziarist la publicaţii precum *Vestea satelor, Frontul plugarilor, Scânteia satelor, Agricultura nouă.* Din 1949, scriitorul îl va substitui treptat pe ziarist. Debutează în *Cuvântul liber* (1935), publicând ulterior proză scurtă în *Azi, Meridian, Fapta*. Între 1939 şi 1940 editează la Giurgiu rev. *Veac.* Prozator prolific, tipăreşte în vol., începând cu nuvela *Întovărăşirea* (1949), un număr mare de romane, povestiri, nuvele (*Îndoiala,* 1950; *Dania chiaburească,* 1950; *Viaţa nouă,* 1950; *Pe marginea Dunării,* 1955; *Furtuna stârneşte valurile,* 1957; *Drum deschis,* 1960; *Învăţătorii,* I-II, 1961-1964; *Dudică,* 1964; *Ce-i mai de preţ în lume,* 1965; *Moara-Săracă,* 1967; *Tunarul lui Avram Iancu,* 1968; *Inima omului,* 1970; *Rada, sora haiducilor,* 1970; *Cavalerii dreptăţii,* 1973; *Insurecţie în cetate,* 1973; *Salba de aur,* 1975; *Bateria albastră,* 1976; *Dan căpitan,* 1978; *Colegii*, 1978; *Destin*, 1981; *Apele revărsate,* 1981; *Prietenii Mioarei,* 1983; *Oamenii din Zorleni,* 1983). Interesat cu precădere de lumea rurală, scriitorul ilustrează cu mijloace literare modeste viziunea oficială asupra destinului ei la mijlocul secolului XX; pentru copii şi tineret alcătuieşte naraţiuni cu aventuri inspirate din istorie sau din universul adolescenţilor.

OPERA: *Întovărăşirea,* nuvelă, Bucureşti, 1949; *Îndoiala*, Bucureşti, 1950; *Dania chiaburească,* Bucureşti, 1950; *Viaţa nouă,* Bucureşti, 1950; *Pe marginea Dunării,* roman, Bucureşti, 1955; *Furtuna stârneşte valurile*, roman, Bucureşti, 1957; *Drum deschis,* roman, Bucureşti, 1960; *Învăţătorii,* roman, I-II, Bucureşti, 1961-1964; *Dudică,* roman, Bucureşti, 1964; *Ce-i mai de preţ în lume,* povestiri, Bucureşti, 1965; *Moara-Săracă,* roman, Bucureşti, 1967; *Tunarul lui Avram Iancu,* povestiri, Bucureşti, 1968; *Inima omului, roman,* Bucureşti, 1970; *Rada, sora haiducilor,* roman, Bucureşti, 1970; *Cavalerii dreptăţii,* roman, Bucureşti, 1973; *Insurecţie în cetate,* roman, Bucureşti, 1973; *Salba de aur,* roman, Bucureşti, 1975; *Bateria albastră,* povestiri, Bucureşti, 1976; *Dan căpitan,* Bucureşti, 1978; *Colegii, roman,* Bucureşti, 1978; *Destin,* roman, Bucureşti, 1981; *Apele revărsate,* roman, Bucureşti, 1981; *Oamenii din Zorleni,* roman, Bucureşti, 1983; *Prietenii Mioarei,* povestiri, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, *Romanul românesc contemporan*, 1959; S. Damian, în *Gazeta literară,* nr. 29, 1960; Al. Oprea, în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1960; P. Georgescu, în *Gazeta literară,* nr. 2, 1962; D. Micu, N. Manolescu, *Literatura română de azi* (1944-1964), 1965; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 5, 1968; G. Munteanu, în *Contemporanul*, nr. 31, 1970; L. Bratoloveanu, în *România literară,* nr. 8, 1981; E. Manu, în *România literară,* nr. 12, 1982; Al. Raicu, în *România literară,* nr. 21, 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...,* II. **(E. N.)**

NEGOIŢĂ Constantin Virgil, n. 3 febr. 1936, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Athanasie Negoiţă, preot, prof. la Facultatea de Teologie, şi al Ilenei (n. Popescu). Urmează Liceul „Mihai Viteazul" din capitală (1946-1953); licenţiat al Institutului Politehnic din Bucureşti, Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii (1953-1958). Lucrează la Oficiul de Stat pentru Invenţii (1959-1965) şi la Consiliul Cercetării Ştiinţifice (1967-1973). În 1972 e Visiting Scholar la Atlas Computer Laboratory din Oxford (Anglia); şef de laborator la Institutul de Informatică din Bucureşti (1973-1982) şi prof. asociat de Teoria Sistemelor la Facultatea de Cibernetică din cadrul Acad. de Studii Economice din Bucureşti; Visiting Scholar la Vanderbilt University, Nashville, Tennessee (1982) şi Visiting Professor la Univ. din

Mexic (vara, 1982). În acelaşi an se stabileşte în Statele Unite. Doctorat în informatică (1970), susţinut la Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii a Institutului Politehic din Bucureşti, cu teza *Sisteme de clasificare în regăsirea informaţiilor*. Din 1983, prof. la Departamentul de Computer Science, Hunter College, City University of New York. Editor al rev. *Fuzzy Sets and Systems* (1977) şi membru în colegiul de redacţie al rev. *Kybernetes* (Anglia). Constantin Negoiţă este unul dintre cei mai cunoscuţi specialişti în domeniul teoriei sistemelor *fuzzy* (sistemelor vagi), cărora le dedică o importantă lucrare în 1985 (*Expert Systems and Fuzzy Systems*). Tratează probleme de inteligenţă artificială în *Information Storage and Retrieval* (în româneşte: *Sisteme de înmagazinare şi regăsire a informaţiilor*, 1970), *Applications of Fuzzy Sets to System Analysis* (1975; apărută iniţial în româneşte, 1974, sub titlul: *Mulţimi vagi şi aplicaţiile lor*; tradusă în japoneză, 1978, şi chineză, 1982), *Management Applications of System Theory* (1979; tradusă în rusă, 1982), *Fuzzy Systems* (1981), *Simulation, Knowledge-Based Computing and Fuzzy Statistics* (1987) şi *Cybernetics and Applied Systems* (1992). Autor a trei volume de eseistică filosofică (*Cybernetic Conspiracy*, Mind over Matter, 1988; *Connections*. Memoirs of a Visiting Scholar, 1990; *Implications*, 1994) şi a trei romane (*Pullback*, 1986, *Fuzzy Sets,* 2000 şi *Post Modern Logic,* 2002). Fragmente din *Connections* au apărut în *Contemporanul* (2 oct. 1992), în trad. lui Augustin Frăţilă şi în *Tribuna* (nr. 48, 1993), în trad. lui Ion Alex. Muşlea. Premiul IEEE (Institute of Electrical and Electronic Engineers) pe 1985 pentru „contribuţiile în domeniul sistemelor vagi, pentru publicaţiile în domeniul logicii fuzzy şi al ciberneticii şi pentru dezvoltarea teoriei algebrice a sistemelor fuzzy cu aplicare la sistemele expert". Membru al mai multor asoc., institute şi soc. ştiinţifice nord-americane (New York Academy of Sciences; Society of General Systems Research; American Institute for Decision Sciences; American Association for Artificial Intelligence).

OPERA: *Pullback*. A Novel, New York, 1986 (trad. în lb. română de Antuza Genescu, în vol. *Vizitator,* Cluj-Napoca, 2003); *Cybernetic Conspiracy*. Mind over Matter, Phoenix, Arizona, 1988; *Connections.* Memoirs of a Visiting Scholar, New York, 1990 (trad. în lb. română de Antuza Genescu, în vol. *Vizitator,* Cluj-Napoca, 2003); *Implications,* New York, 1994; *Fuzzy Sets*, Tempe, Arizona, 2000 (în româneşte: *Vag,* trad. de C. Manea şi Maria-Camelia Manea, Piteşti, 2002); *Post Modern Logic,* roman, Tempe, Arizona, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Constantin Macri, în *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada), iun. 1987; Şerban Andronescu, în *New York Spectator* (New York), ian. 1987; Ovidiu Vuia, în *Buletinul Casa Română* (Statele Unite), iun. 1987; Dan Ralescu, în *Kybernetes* (Anglia), febr. 1987; Augustin Frăţilă, în *Contemporanul*, 2 oct. 1992; Ion Alex. Muşlea, în *Tribuna*, nr. 48, 1993; Andrei Manolescu, în *Curierul românesc*, nr. 6, 1994 (interviu); Gabriel Pleşea, *Scriitori români la New York*. Interviuri, fragmente de operă, semnalările criticii, 1998; George Pietraru, în *Romanian Journal* (New York), 21 iul. 1999; Ştefan Stoenescu, în *Origini/Romanian Roots* (Norcross, Georgia), nr. 11-12 (41-42), 2000; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; N. Cosana, în *România literară,* nr. 27, 2001; Mihaela Albu, *Citind scriitori români la New York,* 2002; Maria Irod, în *Luceafărul,* nr. 22, 2003; O. Colăcel, Geo Săvulescu, în *Contemporanul,* nr. 6, 2003. **(A. S.)**

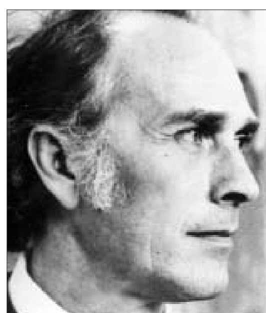

NEGOIŢĂ Lucia (prenumele la naştere: Lucia Carmen), n. 9 sept. 1944, Breaza, jud. Buzău. Poetă. Fiica lui Oliviu Negoiţă, prof., autor de literatură pentru copii, şi a Elenei (n. Duca), învăţătoare. Şcoala elementară (1951-1958) şi Liceul „Iulia Hasdeu" din Bucureşti (1958-1962). Absolventă a Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (1967). Redactor principal la Soc. Romană de Radio (1967-1981); realizator de emisiuni la Soc. Română de Televiziune (1981-2003). Debutează în rev. *Contemporanul* (1966), iar editorial cu un vol. de *Poeme* (1973), urmat de *Roza şi închipuirea* (1976), *Duminică spre luni* (1980), *Cazemata de rouă* (1983), *Scenă de conversaţie* (1986), *Turnul cailor albaştri* (1987), *Gara de Est* (2003). Este prezentă în vol. *15 Young*

Romanian Poets (1983). A alcătuit culegerea de mărturii *Revista literară radio* (1976), tipărită de Oficiul de publicaţii Radio TV. Premiul Uniunii Scriitorilor (2002).

OPERA: *Poeme,* Bucureşti, 1973; *Roza şi închipuirea,* versuri, Bucureşti, 1976; *Duminică spre luni,* poeme, Bucureşti, 1980; *Cazemata de rouă,* versuri, Bucureşti, 1983; *Scenă de conversaţie,* versuri, Bucureşti, 1986; *Turnul cailor albaştri,* versuri, Bucureşti, 1987; *Gara de Est,* versuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 9, 1974; L. Ulici, în *România literară,* nr. 6, 1974; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 11, 1974; Al. Piru, *Literatura română contemporană* (1950-1975), 1975; L. Ulici, *Prima verba,* 1975; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1977; D. Tudoran, în *Luceafărul*, nr. 21, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; *Literatura română contemporană*, I. *Poezia*, 1980; L. Papadima, în *Tribuna României,* 15 ian., 1981; Liliana Ursu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1984; Lidia Vianu, în *Ramuri*, nr. 10, 1984; D. Nicolescu, în *România literară,* nr. 10, 1984; Grete Tartler, *Melopoetica*, 1984; Al. Ruja, în *Luceafărul*, nr. 30, 1987. **(I. Pt.)**

NEGOIŢESCU Ion, n. 10 aug. 1921, Cluj - m. 6 febr. 1993, München. Poet, eseist, critic şi istoric literar. Fiul avocatului Ioan Negoiţescu şi al Lucreţiei (n. Cotuţiu). Absolvă Liceul „C. Angelescu" din Cluj (1940), urmând, la Sibiu şi Cluj, Facultatea de Litere şi Filosofie, terminată în 1946. Debutează cu versuri în *Naţiunea română* din Cluj (1937). Publică *Povestea tristă a lui Ramon Ocg* (1941), mic roman suprarealist, unde se întrevede metaforismul fastuos-serafic al viitoarei sale exegeze eminesciene. Redactează, la sugestia lui Radu Stanca, şi semnează, cu pseud. Damian Silvestru, *Manifestul Cercului Literar*, adresat lui E. Lovinescu şi publicat în *Viaţa* (13 mai 1943), în care se militează pentru autonomia esteticului. A condus *Revista Cercului Literar* de la Sibiu (1945), la care colaborează Blaga şi grupul cerchist propriu-zis. După întoarcerea Univ. clujene la matcă, încearcă, în 1946, să lanseze aici rev. *Euphorion*, „caiet de critică şi poezie editat de Cercul Literar". În 1947 i se conferă „Premiul scriitorilor tineri" al Editurii Fundaţiilor Regale pentru vol. în ms *Poeţi români* (precedat de o *Teorie a poeziei* şi încheiat cu o *Antologie*, apărută postum în 1997). Bibliotecar la filiala clujeană a Acad. (1948-1952). În 1956 revine în publicistica literară, dar în 1958 este acuzat de estetism şi „demascat" în *Scânteia* pentru tentativă de „subminare a bazelor literaturii socialiste". Arestat în 1961, e deţinut politic la Jilava. Eliberat în 1964, devine redactor la *Luceafărul* (1965-1967) şi *Viaţa Românească* (1968-1971). Revine în actualitatea critică prin vol. *Scriitori moderni* (1966). În 1968 publică *Poezia lui Eminescu* (scrisă încă din 1953 din perspectiva „criticii profunzimilor"). Vol. sale de critică – în special *Scriitori moderni*, *Însemnări critice* (1970), *Engrame* (1975) şi *Analize şi sinteze* (1976) – reprezintă, de fapt, fragmente din proiectata *Istorie a literaturii române* (al cărei plan a fost publicat în *Familia*, nr. 2, 1968 şi al cărei prim volum, cuprinzând perioada 1800-1945, a apărut în 1991). Proză de tip decadent, cu personaje crepusculare în vol. *Balduin de Tyaormin* (1969). Versuri, cu o laconic contorsionată topică, ermetic-estetizante, aforisme şi trad. în vol. *Sabasios* (1968), *Moartea unui contabil* (1972) şi *Viaţa particulară* (1977). La 3 martie 1977 adresează o scrisoare de adeziune către Paul Goma, textul fiind apoi difuzat prin postul de radio „Europa liberă"; în consecinţă, este arestat şi anchetat în localul Securităţii din Calea Rahovei. În 1978 îi apare *Un roman epistolar*, conţinând corespondenţa sa, masiv epurată de cenzură, cu Radu Stanca, unde se află şi teoria euforionismului. Pleacă, în 1980, în Germania, cu o bursă de cercetare asupra operei lui Dostoievski. Locuieşte la Köln şi ţine un curs de literatură română la Universitatea din Münster (1982-1983). Se stabileşte definitiv la München. Coordonează *Caietul de literatură* al rev. *Dialog* de la Dietzenbach. Colaborează constant la posturile de radio „BBC", „Europa liberă" şi „Deutsche Welle" cu texte politice (adunate, ulterior, în vol. *În cunoştinţă de cauză*, 1990) şi, mai ales, cu sinteze critice şi cronici literare, strânse apoi în vol. *Scriitori contemporani* (1994) şi care reprezintă

materialul preliminar al vol. al doilea, nescris, al *Istoriei literaturii române*. În 1992 scrie primele două capitole ale autobiografiei sale, *Straja dragonilor* (apărută postum în vol., în 1994), urmărind programatic să se dezvăluie fără nici un fel de rezerve mentale: „În *Autobiografie* voi spune *totul* despre mine, chiar şi cele mai inconfortabile lucruri”. Prin clauză testamentară, *Jurnalul* său poate fi publicat la treizeci de ani după moartea sa.

OPERA: *Povestea tristă a lui Ramon Ocg*, Sibiu, 1941 (alte ed., 1995; 2000); *Despre mască şi mişcare*, Sibiu, 1944; *Scriitori moderni*, Bucureşti, 1966; *Poezia lui Eminescu*, Bucureşti, 1968; *Sabasios*, Bucureşti, 1968; *Poemele lui Balduin de Tyaormin*, Bucureşti, 1969; *E. Lovinescu*, Bucureşti, 1970; *Însemnări critice*, Cluj, 1970; *Lampa lui Aladin*, Bucureşti, 1971; *Eminescu plutonic* (col. rev. *Argeş*), 1971; *Moartea unui contabil*, Bucureşti, 1972; *Engrame*, Bucureşti, 1975; *Analize şi sinteze*, Bucureşti, 1976; *Viaţa particulară*, Bucureşti, 1977; *Un roman epistolar*: *I. Negoiţescu – R. Stanca,* Bucureşti, 1978 (altă ed., 1998); *Alte însemnări critice*, Bucureşti, 1980; *În cunoştinţă de cauză. Texte politice*, Cluj-Napoca, 1990; *Istoria literaturii române*, I (1800-1945), Bucureşti, 1991 (altă ed., Cluj-Napoca, 2002); *Sabasios*, versuri, Cluj, 1991; *Scriitori contemporani*, ed. îngrijită de D. Damaschin, Cluj, 1994 (ed. II, 2000); *Straja dragonilor*, ed. îngrijită de I. Vartic, Cluj-Napoca, 1994; *Traversarea cortinei.* Corespondenţă I. D. Sârbu, I. Negoiţescu, V. Nemoianu, M. Şora, pref. de V. Nemoianu, Timişoara, 1994; *Scriitori moderni,* I-II, Bucureşti, 1996-1997; *De la Dosoftei la Ştefan Aug. Doinaş. O antologie a poeziei române*, ed. îngrijită de C. Regman, Cluj, 1997; *Ora oglinzilor.* Pagini de jurnal, memorialistică, epistolar şi alte texte cu caracter confesiv, ed. îngrijită de D. Damaschin, Cluj-Napoca, 1997; *Dialoguri după tăcere. Scrisori căre S. Damian*, Bucureşti, 1998; *Primăvara elveţiană şi alte proze*, ed. îngrijită de I. Milea, Piteşti, 1999; *Dialoguri despre tăcere: scrisori către S. Damian,* Bucureşti, 1998; *Despre E. Lovinescu,* ed. îngrijită şi note de D. Damaschin, Piteşti, 1999; *Însemnările unui cosmopolit,* ed. îngrijită de D. Damaschin, Piteşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Panorama...*; M. Martin, M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; *Generaţie şi creaţie*, 1969; M. Tomuş, *Carnet critic*, 1969; E. Lovinescu, *Scrieri* (III), 1970; F. Manolescu, *Poezia criticilor*, 1971; V. Nemoianu, *Calmul valorilor*, 1971; Şt. Aug. Doinaş, *Poezie şi modă poetică,* 1972; M. Niţescu, *Între Scylla şi Charybda*, 1972; L. Raicu, *Structuri literare*, 1973; Ileana Vrancea, *Confruntări în critica deceniilor IV-VII*, 1975; C. Regman, *Explorări în actualitatea imediată*, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi români de azi*, 1979; L. Ciocârlie, *Mari corespondenţe*, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1981; I. Vartic, *Modelul şi oglinda*, 1982; P. Poantă, *Cercul Literar de la Sibiu*, 1997; C. Regman, *Dinspre „Cercul Literar” spre „Optezecişti”,* 1997; N. Balotă, *Caietul albastru*, I-II, 1998; M. Zaciu, *Departe, aproape*, 1998; S. Damian, *Aruncând mănuşa*, 1999; Adina Diniţoiu, în *Observator cultural,* nr. 26, 2000; Ruxandra, Ivăncescu, în *Vatra,* nr. 1, 2001; N. Manea, în *Familia,* nr. 1, 2001; I. Solacolu, în *Contemporanul,* nr. 4, 2002; I. Boldea, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2003; S. Damian, în *România literară,* nr. 14, 2003; Ov. S. Crohmălniceanu, K. Heitmann, *Cercul literar de la Sibiu,* 2000. **(I. V.)**

NEGOŞANU Petronela (numele la naştere: Petronela Şandru), n. 17 iun. 1913, com. Copăcel, jud. Braşov – m. 10 aug. 2001, Bucureşti. Prozatoare şi traducătoare. Fiica lui Ioan Şandru, funcţionar, şi a Mariei (n. Comşa). Studii liceale la Făgăraş, universitatea (Facultatea de Drept) la Cluj, unde îşi dă şi doctoratul (1937) cu o teză despre *Basarabia în lumina dreptului internaţional.* Avocat, în Baroul din Cluj (1937-1940), apoi la Bucureşti. Debut cu proză în rev. *Symposion* din Cluj (1939, nr. 4-5, oct.). Debut editorial cu vol. de nuvele *Am ucis albatrosul* (1943). A colaborat la rev. *Vremea, Revista Fundaţiilor Regale, Steaua, Viaţa Românească, România literară* etc. A tradus din Andersen, L. Bromfield, Ch. Dickens, Fr. Dürrenmatt, Abel Plenn ş.a. Împreună cu V. Teodorescu, a tradus antologiile din poeţi americani contemporani, poeţi canadieni de lb. franceză, cântcele şi proverbele indienilor din America de Nord.

OPERA: *Am ucis albatrosul,* Bucureşti, 1943; *Destinul unui artist: Theodor Aman,* Craiova, 1973. Traduceri: Jo Mihály, *Păzitorul fratelui,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1948; Abel Plenn, *Vântul printre măslini,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1948;

H. Chr. Andersen, *Povestea lui Moş Ene,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1949; L. Bromfield, *Delta sălbatică,* în româneşe de ~, Bucureşti, f.a.; Ch. Dickens, *Poveşti de Crăciun,* în româneşte de ~, Bucureşti, f.a.; F. Dürrenmatt, *Făgăduiala. Recviem pentru romanul poliţist,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1966 (ed. II, 1968); *Macnair cel orb. Povestiri canadiene,* trad. de ~, Bucureşti, 1970; *Înţelegând zăpada. Antologie a poeţilor canadieni de limbă engleză,* trad., pref., prezentări şi antologare de V. Teodorescu şi ~, Bucureşti, 1977; *Lirică americană contemporană,* trad. şi pref. de V. Teodorescu şi ~, Bucureşti, 1980; John R. Colombo, *Poeme,* în româneşte de V. Teodorescu şi ~, Bucureşti, 1983; Ezra Pound, *Cantos,* trad. şi postfaţă de V. Teodorescu şi ~, pref. de V. Nicolescu, Iaşi, 1983; *Steaua marilor lacuri,* 45 poeţi canadieni de lb. franceză, antolofie, pref. şi trad., note de V. Teodorescu şi ~, Bucureşti, 1984; Al. Amprimoz, *Cânt solar,* trad. şi cuvânt înainte de V. Teodorescu şi ~, Bucureşti, 1987; J. Swift, *Călătoriile lui Guliver,* Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: Ov. Constantinescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, 1944. **(V. P.)**

NEGREANU Gabriela (numele la naştere: Gabriela Vasilache; prin căsătorie, Negreanu), n. 6 iul. 1947, Bucureşti – m. 22 oct. 1995, Bucureşti. Poetă şi eseistă. Fiica lui Constantin Vasilache, tehnician confecţii, şi a Mariei (n. Manea Gheorghe-Belduganu), muncitoare. Liceul la Botoşani şi Călăraşi (1960-1965). Licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1970); studii de filosofie, întrerupte, la Univ. din Bucureşti (1971-1973). Din 1970 este lector la Editura Albatros. Debutează în *Luceafărul*, cu poezia *Dunăre* (1963), semnată Gabriela Vasilache. A folosit şi pseud. Maria-Gabriela Vasilache. Colab. la *Luceafărul, Ramuri, România literară, Echinox* etc. Debut editorial cu vol. *Paul Valéry şi modelul Leonardo* (1978), urmat de vol. de versuri: *Decorul şi prezenţa* (1979), *Elegii pentru sufletul înflorit* (1981), *Jurnal. Eul peregrin* (1984), *Partea omului* (1987), *Incinte* (1988), *Viziune cu logofagi* (1994), *Memoria unui creier* (1995), *Noaptea iniţiaţilor* (1995). A scris romanul pentru copii, în „prozoversuri”, *Aventurile lui Mototol-Rostogol la prima lui ieşire din ocol* (1981). A alcătuit o antologie din opera lui Paulin Joachim (1988). Autoare a unei poezii cerebrale, de o luciditate extremă, dar şi o bună eseistă. Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor pe 1978.

OPERA: *Paul Valéry şi modelul Leonardo,* Bucureşti, 1978; *Decorul şi prezenţa,* versuri, Bucureşti, 1979; *Aventurile lui Mototol-Rostogol la prima lui ieşire din ocol,* roman pentru copii, Bucureşti, 1981; *Elegii pentru sufletul înflorit,* Bucureşti, 1981; *Jurnal. Eul peregrin,* versuri, Bucureşti, 1984; *Partea omului,* versuri, Bucureşti, 1987; *Incinte*, versuri, Bucureşti, 1988; *Viziune cu logofagi,* versuri, Bucureşti, 1994; *Memoria unui creier,* versuri, Bucureşti, 1995; *Noaptea iniţiaţilor,* versuri, Bucureşti, 1995. Traduceri: P. Joachim, *Oraţie pentru o re-naştere,* antologie, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: I. Maxim, în *Orizont*, nr. 6, 1979; H. Cândroveanu, în *Săptămâna*, nr. 451, 1979; M. Vasile, în *Luceafărul*, nr. 8, 1979; Al. Piru, *ibidem*, nr. 26, 1979; R. Andrei, în *Familia*, nr. 4, 1980; M. Mircea, în *Familia*, nr. 11, 1981; M. Sântimbreanu, în *România literară,* nr. 5, 1982; Dana Dumitriu, *ibidem*, nr. 32, 1982; H. Cândroveanu, *Printre poeţi,* 1983; Elena Tacciu, în *România literară,* nr. 23, 1985; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 7, 1985; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei,* 1986; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 45, 1987; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 5, 1995; C. Stănescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 292, 1995; I. Boldea, în *Luceafărul,* nr. 11, 1996. **(I. C.)**

NEGRESCU Dan Nicolae, n. 5 iul. 1953, Timişoara. Istoric al culturii, traducător şi prozator. Fiul lui Constantin Negrescu şi al Elenei (n. Furău), contabili. Şcoala generală (1960-1964) şi liceul (1964-1972) la Timişoara; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1972-1976). Inspector la Inspectoratul Şcolar judeţean Timiş (1990); din 1996, şeful Catedrei de lb. clasice a Facultăţii de Litere a Univ. de Vest Timişoara. Dr. în

filologie cu teza *Invariante clasice în poezia română modernă* (1992). Colab. la *Forum studenţesc*, *Orizont*, *Altarul Banatului*, *Paralela 45*, *Studii de literatură română şi comparată*, *Analele Universităţii din Timişoara* etc. A colaborat la vol. colective *(G. I.) Tohăneanu – 70* (1995), *Eugen Todoran – in memoriam* (1998) şi *Timişoara între paradigmă şi parabolă* (2001). Debutează în *Forum studenţesc* (1975). Debut editorial cu vol. *Literatură latină. Autori creştini* (1996). Publică proză (*Epistolar imperial*, 1998; *O mitologie timişoreană*, 1998; *Oameni, locuri, cai şi îngeri*, 1999; *Do ut des. Breviar despre cerşit*, 2000; *Însemnările Sfântului Renatus*, 2001; *Trilogie imperială*, 2002) şi mai multe lucrări de specialitate (*Cultură şi civilizaţie latină în cuvinte*, 1996; *Tatăl, fiul şi spiritul uman*, 1999; *Apostolica et Patristica*, 2002). Trad. din Pico della Mirandola, Spinoza, Fericitul Augustin, P. Abelard, Sf. Ambrozie, Descartes, Toma d'Aquino şi Sf. Ieronim. Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (2003).

OPERA: *Literatură latină. Autori creştini*, Bucureşti, 1996; *Cultură şi civilizaţie latină în cuvinte*, Bucureşti, 1996; *De la Troia la Tusculum*, Bucureşti, 1998; *Epistolar imperial*, proză, Bucureşti, 1998; *O mitologie timişoreană*, proză, Timişoara, 1998; *Tatăl, fiul şi spiritul uman*, Bucureşti, 1999; *Oameni, locuri, cai şi îngeri*, proză, Timişoara, 1999; *Do ut des. Breviar despre cerşit*, proză, Timişoara, 2000; *Lexicon juridic latin-român*, în colab. cu R. Motica, Bucureşti, 2001; *Însemnările Sfântului Renatus*, proză, Timişoara, 2001; *Trilogie imperială*, proză, Timişoara, 2002; *Apostolica et Patristica*, Timişoara, 2002. Traduceri: Picolo della Mirandola, *Raţionamente sau 900 de teze. Despre demnitatea omului*, trad. şi note de ~, studiu introductiv de Gh. Vlăduţescu, Bucureşti, 1991; Spinoza, *Tratat despre îndreptarea intelectului*, trad. şi note de ~, pref. de V. Colţescu, Timişoara, 1992; Augustin, *Soliloquia* şi *Sermones*, trad., studiu introductiv şi note de ~, Timişoara, 1992; P. Abelard, *Etica*, trad. şi note de ~, Bucureşti, 1994; Sfântul Ambrozie, *Imnuri*, în Sfântul Ambrozie, *Scrieri*, partea II, trad. şi note de ~, Bucureşti, 1994; Descartes, *Expunere despre metodă*, trad. şi note de ~, Bucureşti, 1995; Heloise şi Abelard, *Autoportrete epistolare*, trad., introducere şi note de ~, Bucureşti, 1995; Toma d'Aquino, *Despre Fiinţă şi Esenţă*, trad., note şi biografie de ~, Bucureşti, 1995; Sfântul Ieronim, *Despre bărbaţii ilustri şi alte scrieri*, trad., introducere şi note de ~, Bucureşti, 1997; idem, *Dialog împotriva luciferienilor*, trad., introducere şi note de ~, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: L. Franga, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1986; Al. Spânu, în *Luceafărul*, nr. 20, 1994; N. Neaga, în *Altarul Banatului*, nr. 7-9, 1995; Grete Tartler, în *România literară*, nr. 1; 27, 1996; N. Morar, în *Orizont*, nr. 7, 1997; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 433, 1998; Al. Ruja, în *Paralela 45*, 26 oct. 1999; Gh. Mocuţa, în *Arca*, nr. 1-3, 2000; idem, *ibidem*, nr. 7-9, 2001; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 12, 2001; C. Bădiliţă, în *Connaisance des Peres de l'Eglise*, nr. 85, 2002. **(A. S.)**

NEGRESCU Sever, n. 20 febr. 1960, com. Husnicioara, jud. Mehedinţi. Poet. Fiul lui Ion Negrescu, cântăreţ bisericesc, şi al Ilincăi (n.?), dactilografă. Licenţiat al Facultăţii de Teologie a Univ. din Bucureşti (1983-1987). Paroh al parohiei ortodoxe Eşelniţa-Mehedinţi (din 1987) şi consilier cultural al Mitropoliei Olteniei (din 2001); redactor-şef al rev. *Mitropolia Olteniei* şi *Cetatea creştină*. Colab. la *Familia*, *Ramuri*, *Luceafărul*, *Astra*, *Vatra*, *Lumină lină* (New York, Statele Unite) etc. Membru fondator al rev. *Sfânta Maria* (Turnu Severin, 1997), *Candela din Dunăre* (Eşelniţa, 1998) şi *Cetatea creştină* (Craiova, 2002). A colaborat la vol. colective *Operaţie pe cord deschis* (2001) şi *Secunda zero* (2000). Debutează în *Familia* (1987). Debut editorial cu vol. de versuri *Clopotul de rouă* (1995), urmat de *Smerenia cuvintelor* (1997), *Respiraţia ploilor* (2001) şi *Strigături în şoaptă* (2003). Autor al scenariilor de film TV *Dunărea sacră* (2000) şi *Mânăstirea de sub ape* (2000). Premiul „Filocalia" al Patriarhiei Române (1991); Premiul rev. *Astra* (1997).

OPERA: *Clopotul de rouă*, versuri, Piteşti, 1995; *Smerenia cuvintelor*, versuri, Bucureşti, 1997; *Ecouri bizantine în literatura română veche*, coordonator E. Popescu. Bucureşti, 1998; *Biserică şi societate*, pref. de N. Isar, Bucureşti, 1999; *Respiraţia ploilor*, versuri, Drobeta Turnu Severin, 2001; *Strigături în şoaptă*, versuri, Craiova, 2003,

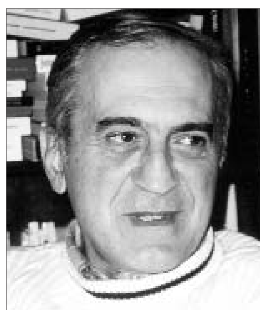
REFERINŢE CRITICE: Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 31, 1995; D. Ploscaru, în *Credinţa neamului*, nr. 9, 1995; E. Horvath, în *Steaua*, nr. 1-2, 1996; Al. Cistelacan, în *Luceafărul*, nr. 43, 1996. **(A. S.)**

NEGRI Costache (prenumele la naştere: Constantin), n. mart. 1812, Iaşi – m. 28 sept. 1876, Târgu Ocna. Poet şi prozator. Fiul lui Petrache Negre (sau Negrea), vistiernic, apoi agă, şi al Smarandei (n. Donici). Rămasă văduvă, în 1823, mama sa se va recăsători, în 1828, cu poetul Costache Conachi. **N.** şi-a început studiile în casă, cu dascăli particulari, şi le-a continuat la pensioanele franceze ale lui Mouton din Iaşi şi Repey din Odesa. În 1832 pleacă în străinătate, călătorind prin Austria, Germania, Franţa şi mai ales Italia, pentru care avea, în tinereţe, o adevărată predilecţie. Prieten cu Vasile Alecsandri, Ion Ghica şi Nicolae Bălcescu, devine un fel de mentor al ceva mai tinerilor paşoptişti, contribuind, cu tactul şi frumoasele sale calităţi intelectuale şi sufleteşti, la realizarea solidarităţii acestei generaţii. A luat parte activă la pregătirea mişcării revoluţionare de la 1848, a susţinut materialiceşte, ipotecându-şi bunurile din ţară, eforturile politice şi propagandistice ale emigraţiei şi s-a numărat printre cei mai statornici şi eficienţi luptători pentru Unirea Principatelor. Pârcălab de Galaţi şi ministru al Lucrărilor Publice în timpul domniei lui Grigore Ghica, e şeful delegaţiei moldovene de pe lângă Conferinţa de la Viena (1855), deputat în divanul ad-hoc din 1857 şi în Adunarea electivă din 1858, având foarte multe şanse de a fi ales domnitor, cinste pe care însă o refuză. Agent al Moldovei, apoi şi al Ţării Româneşti la Constantinopol, unde, între 1859 şi 1866, se străduieşte pentru recunoaşterea dublei alegeri a lui Al. I. Cuza şi a Unirii, apoi pentru rezolvarea dificilei chestiuni a secularizării averilor mănăstirilor închinate. După lovitura de stat din 11 febr. 1866, a părăsit definitiv viaţa politică. Autor ocazional, scriind mai mult la îndemnul amicilor, a colaborat la *Foaia ştiinţifică şi literară (Propăşirea)*, unde debutează în 1844 cu un text în proză intitulat *Veneţia*, dar şi la *România literară, Steaua Dunării* ş.a.; o serie de poezii i-au apărut postum în *Revista nouă.* Opera literară şi social-politică a fost adunată postum în câteva ed. Partea cea mai interesantă a moştenirii sale literare o alcătuiesc scrisorile, adresate fiicei, prietenilor sau având un caracter oficial, redactate într-o franceză mânuită cu îndemânare sau, mai rar, într-o românească plină de pitoresc arhaic şi moldovenesc.

OPERA: *Mémoire avec pičces justificatives présenté à la Commission internationale pour les couvents dédiés,* Constantinopol, 1865; *Versuri, proză, scrisori,* cu un studiu asupra vieţii şi scrierilor sale de E. Gârleanu, Bucureşti, 1909; *Scrieri,* I-II, text ales, stabilit, note şi studiu introductiv de E. Boldan, Bucureşti, 1966; *Scrieri social-politice,* studiu introductiv, antologie, note şi comentarii de E. Boldan, Bucureşti, 1978; Al. I. Cuza şi C. Negri, *Corespondenţă,* text ales şi stabilit, trad., studiu introductiv şi note de E. Boldan, Bucureşti, 1980; A. Baligot de Beyne, *Corespondenţă cu Alexandru Ioan Cuza şi Costache Negri,* studiu introductiv, selectarea şi trad. textelor, note, comentarii şi indice de E. Boldan, Iaşi, 1986.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Misail, *Costache Negri,* 1877; N. Iorga, *Istoria*..., I; D. Teleor, *Oamenii mari ai României: C. Negri,* 1909; Gh. N. Munteanu-Bârlad, *Costache Negri. Viaţa şi vrednicia lui,* 1911; G. G. Burghele, *Costache Negri,* 1927; M. G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui,* 1929; I. B. Bobescu, *În clipe de linişte,* 1934; N. Petraşcu, *Icoane de lumină,* II, 1938; G. Călinescu, *Istoria*...; D. Berindei, *Din începuturile diplomaţiei româneşti moderne,* 1965; P. Martinescu, *Costache Negri,* 1966; P. Păltănea, *Viaţa lui Costache Negri,* 1985; V. Stan, în *Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol”,* nr. 1, 1989; D. Zaharia, în *Ateneu,* nr. 5, 2001; D. Irimia, în *Dacia literară,* nr. 49; 50, 2003. **(G. A.)**

NEGRICI Eugen, n. 28 nov. 1941, Râmnicu-Vâlcea. Teore-tician şi critic literar. Fiul ofiţe-rului Nicolae Negrici şi al Mariei (n. Popescu). Şcoala generală şi Liceul teoretic în Râmnicu Vâlcea (1948-1959); studii filologice la Univ. din Bucureşti (1959-1964).

Debutează cu un art. despre Slavici în *Gazeta literară* (1964). După absolvire, preparator (din 1964) la Institutul Pedagogic de trei ani, apoi la Facultatea de Filologie a Univ. din Craiova (decan între 1983 şi 1988). Lector de lb. română la Univ. din Bratislava (1974-1976); director al Editurii Eminescu (1990-1991). Din 1991, prof. la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti. Colab. la *Ramuri, Tribuna, Amfiteatru, Viaţa Românească* ş. a. Debutează editorial cu *Antim, logos şi personalitate* (1971), vol. ce inaugurează seria lecturilor moderne din literatura noastră veche; el va fi continuat cu *Naraţiunea în cronicile lui Gr. Ureche şi Miron Costin* (1972), iniţial teză de doctorat, susţinută în acelaşi an la Univ. din Bucureşti. Tripticul *Expresivitatea involuntară* (1977), *Figura spiritului creator* (1978) şi *Imanenţa literaturii* (1981) impune una dintre cele mai originale critici româneşti din perspectiva receptării. Examenul poetic şi tipologic al structurilor lirice din *Introducere în poezia contemporană* (1985) şi *Sistematica poeziei* (1988) rotunjeşte imaginea unui analist remarcabil. Alte vol.: *Poezia unei religii politice* (1995), *Poezia medievală în limba română* (1996), *Literatura română sub comunism* (I. *Proza,* 2002; II. *Poezia I,* 2003). **N**. contribuie decisiv la definirea conceptului de „literatură involuntară", având în acelaşi timp meritul de-a elabora şi ilustra o modernă teorie a lecturii. Premiul Asoc. Scriitorilor din Craiova (1972); Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1978, 1985 şi 1996.

OPERA: *Antim, logos şi personalitate,* Bucureşti, 1971 (altă ed., 1997); *Naraţiunea în cronicile lui Grigore Ureche şi Miron Costin,* Bucureşti, 1972 (ed. II, 1998); *Expresivitatea involuntară*, Bucureşti, 1977 (altă ed., 2000); *Figura spiritului creator,* Bucureşti, 1978; *Imanenţa literaturii,* Bucureşti, 1981; *Introducere în poezia contemporană,* Bucureşti, 1985; *Sistematica poeziei*, Bucueşti, 1988 (ed. II, 1998); *Poezia unei religii politice,* Bucureşti, 1995: *Poezia medievală în limba română,* Craiova, 1996; *Literature and Propaganda in Comunist Romania,* Bucureşti, 1999; *Literatura română sub comunism.* I. *Proza*; II. *Poezia I,* Bucureşti, 2002-2003.

REFERINŢE CRITICE: Mircea Iorgulescu, *Scriitori...;* Al. Călinescu, *Perspective critice*, 1978; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1981; D. Culcer, *Serii şi grupuri*, 1982; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; M. Papahagi, *Fragmente despre critică*, 1994; L. Ulici, *Literatura română contemporană*, 1995; Monica Spiridon, în *Luceafărul*, nr. 29, 1996; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 6, 1996; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 22, 1996; Carmen Ligia-Rădulescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1997; C. Brădăţan, în *Adevărul literar şi artistic,* 14 sept. 1999; I. Buzerea, în *Mozaicul,* nr. 5, 2002; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 2, 2003; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 691; 697, 2003; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 34; 35, 2003; L Ciocârlie, I. Simuţ, N. Oprea, C. Ungureanu, în *Ziua literară,* 13 ian. 2003; M. Vasilescu, în *Limbă şi literatură,* nr. 1-2, 2003; (D. C.) Mihăilescu, în *Ziarul de duminică,* 10-24 ian. 2003. **(M. Mt.)**

NEGRILĂ Iulian, n. 19 nov. 1936, satul Spătaru, com. Albeşti (azi, Cungrea), jud. Olt. Poet şi istoric literar. Fiul lui Nicolae Negrilă, factor poştal, şi al Alexandrinei (n. Lică), moaşă. Şcoala primară în satul natal (1943-1947), gimnaziul în com. Cungrea (1948-1951), liceul teoretic la Râmnicu Vâlcea (1951-1954); urmează Institutul Pedagogic de Invăţători (1956-1958), Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic de trei ani (1961-1964) şi Facultatea de Filologie a Univ. din Timişoara (1965-1969). Prof. în Cruceni, com. Şagu, jud. Arad (1959-1960), apoi în com. Mănăştur, jud. Arad (1960-1961); inspector şi director la Casa de cultură a raionului Arad (1963-1965); prof. la Şcoala generală nr. 2 (1965-1977) şi la Şcoala generală nr. 12 (1981-1982) din Arad; inspector la Inspectoratul Judeţean Arad (1991-1994); din 2000, prof. univ. şi decan al Colegiului Universitar Pedagogic al Univ. de Vest „Vasile Goldiş" din Arad. Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Presa literară românească arădeană* (1869-1944), susţinută în 1993. Colab. la *Orizont, Familia, Tribuna, Vatra, Steaua, România literară, Arc, Jurnalul literar* etc. Debut

publicistic în *Flacăra roşie* din Arad (1964). Debut poetic în *Tribuna* (1975) şi debut editorial cu vol. *Păuliş '944. Poem antirăzboinic* (1981). I-au urmat vol. de poezii *Ora plecării* (1982), *Însemnele natale* (1989), *Dor albastru* (1991), *Viorile luminii* (1993), *Regină-n cumpănă de noapte* (1999) etc. Publică, în paralel, sinteze dedicate presei locale: *Scriitori tribunişti din perioada arădeană* (1983), *Revoluţia europeană de la 1848 reflectată în presa arădeană* (1985), *Însemnări despre scriitori* (1987), *Ziarul „Românul" şi Marea Unire* (1988), *Presa literară arădeană şi Marea Unire* (1993), *Presa literară românească arădeană. 1869-1944* (1999). Semnează şi cu pseud. I. Cungreanu. Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (2000).

OPERA: *Păuliş '944. Poem antirăzboinic,* Bucureşti, 1981; *Ora plecării,* versuri, Bucureşti, 1982; *Scriitori tribunişti din perioada arădeană,* Timişoara, 1983; *Revoluţia europeană de la 1848 reflectată în presa arădeană,* Bucureşti, 1985; *Însemnări despre scriitori,* Timişoara, 1987; *Ziarul „Românul" şi Marea Unire,* Bucureşti, 1988; *Însemnele natale,* versuri, Timişoara, 1989; *Dor albastru,* versuri, Sibiu, 1991; *Presa literară arădeană şi Marea Unire,* Arad, 1993; *Viorile luminii,* versuri, Baia Mare, 1993; *Privighetorile timpului,* versuri, Arad, 1995; *Literatura pentru copii,* eseuri, Arad, 1996; *Istoria presei,* Arad, 1997; *Dicţionarul scriitorilor arădeni de azi,* coordonator, Arad, 1997; *Scriitori români în corespondenţă,* I, Arad, 1997; *Tudor Arghezi – teme poetice,* eseuri, Arad, 1998; *Literatura română contemporană,* eseuri, Arad, 1998; *Presa literară românească arădeană* (1869-1944), Arad, 1999; *Regină-n cumpănă de noapte,* versuri, Bucureşti, 1999; *Istoria literaturii române,* curs. Arad, 2000; *Versuri,* Arad, 2001; *Limba română la prezent*, în colab., Arad, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Lungu, în *Tribuna*, nr. 43, 1981; D. Cesereanu, în *Tribuna*, nr. 49, 1982; Fl. Bănescu, în *Tribuna*, nr. 39, 1983; Gh. Bulgăr, în *Astra*, nr. 10, 1983; I. Cheie-Pantea, în *Orizont*, nr. 27, 1983; Al. Ruja, în *Familia*, nr. 3, 1983; Mircea Popa, în *Săptămâna*, nr. 13-14, 1984; V. Popeangă, în *Ramuri*, nr. 2, 1984; S. Duicu, în *Vatra*, nr. 3, 1985; P. M. Ardelean, în *Orizont*, nr. 2, 1986; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 48, 1989; V. Vintilescu, în *Ramuri*, nr. 40, 1989; Anton Ilica, în *Steaua,* nr. 4-5, 1994; D. Protase, în *Familia,* nr. 4-5, 1996; I. Mureşan, în *Arca,* nr. 10-12, 2000. **(A. S.)**

NEGRU Natalia, n. 5 dec. 1882, com. Buciumeni, jud. Galaţi – m. 2 sept. 1962, Tecuci. Poetă şi prozatoare. Fiica învăţătorului Avram Negru şi a Elenei (n. Dumitrescu). Studiază Literele şi îl cunoaşte pe St. O. Iosif, pe atunci custode la Bibl. Fundaţiei Universitare. Se căsătoresc în iul. 1904 şi, în 1905, se naşte fiica lor Corina. Semnează primele scrieri Natalia Iosif. După divorţ, se recăsătoreşte cu D. Anghel. Colaborează la *Cumpăna, Junimea literară, Minerva literară ilustrată, Profiluri feminine* (redactează cronica literară). Membră fondatoare a Soc. Scriitorilor Români. Scrie poezii adunate în vol. *O primăvară* (1909), un poem dramatic (*Legenda*, 1921), un basm dramatizat (*Califul Barză,* 1921), proză memorialistică (*Mărturisiri,* 1913; *Helianta*, 1921), traduce din Andersen (*Lebedele şi alte povestiri, Povestea vieţii mele*), Aimard (*Robinson Alpinul*), Theuriet (*Mănunchiul de rugioare*), Wisemann (*Fabiola*), Mérimée (*Colomba*).

OPERA: *O primăvară,* cântece, Bucureşti, 1909; *Mărturisiri,* nuvele, Bucureşti, 1913; *Helianta – Două vieţi stinse,* mărturisiri, Bucureşti, 1921; *Legenda.* Poem dramatic de ~. Desenuri de Marioara Vaile T. Dimitrescu, Bucureşti, 1921; *Califul Barză,* basm dramatizat după Harieta Harkon, Bucureşti, 1921; *Amazoana – Femeia prin veacuri,* Bucureşti, 1925. Traduceri: André Theuriet, *Mănunchiul de rugioare,* trad. de Natalia Iosif, Bucureşti, 1909; Wisemann, *Fabiola sau biserica din catacombe,* trad. de ~, Bucureşti, 1911; H. Ch. Andersen, *Istorioare pentru copii,* I-X, trad. de ~, Bucureşti, 1925-1929; idem, *Lebedele şi alte povestiri,* trad. de ~, Bucureşti, 1930; Gustave Aimard, *Robinson alpinul,* trad. de ~, Bucureşti, 1930; H. Ch. Andersen, *Povestea vieţii mele,* trad. de ~, Bucureşti, 1939; H. Ch. Andersen, *Mistreţul de*

bronz, Braşov, 1992; idem, *Poveşti,* Bucureşti, 1994; idem, *Piatra înţelepciunii,* Craiova, 1995.

REFERINŢE CRITICE: G. Bogdan-Duică, în *Luceafărul*, nr. 8, 1909; Izabela Sadoveanu, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1909; (I. S.), în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1913; C. Vraja, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1922; E. Lovinescu, *Istoria*...; Corespondenţă (Natalia Negru, St. O. Iosif, D. Anghel etc.), 1969; C. Ciopraga, *Literatra*...; Gh. S. Ştefănescu, în *Cronica*, nr. 4, 1981. **(L. G.)**

NEGRUZZI Costache, n. 1808, com. Trifeştii-Vechi, jud. Iaşi – m. 24 aug. 1868, Iaşi. Prozator, poet şi dramaturg. Fiul lui Dinu Negruţ, răzeş ajuns paharnic, şi al Sofiei (n. Hermeziu). Începe învăţătura în casa părintească cu dascăli particulari de greacă şi franceză; lecturi din bogata bibl. paternă, evocate în *Cum am învăţat româneşte*. În timpul mişcării eteriste (1821), familia se refugiază la moşia Şărăuţi în ţinutul Hotinului, apoi la Chişinău (1822), unde **N.** îl cunoaşte pe Puşkin (cf. *Scrisoarea VI*). Începuturi literare modeste, cu tălmăciri din franceză şi greacă (Mme de Genlis, Le Sage, Dim. Darvari) inserate într-un „caiet”: *Zăbăvile mele din anii 1821, 1822, 1823 la satul Şărăuţi din raiaua Hotinu.* Întors la Iaşi (1823), traduce din Voltaire (*Memnon*) şi Marmontel. La 17 ani îşi începe cariera administrativă ca diac (copist) de vistierie. Moartea tatălui (1826) îi creează mari dificultăţi financiare. Ocupă diverse funcţii: spătar, agă, postelnic, vornic, ajungând şi prezident al Eforiei (primar al Iaşiului, 1840-1843) şi director al Vistieriei (1843-1848). Sprijină apariţia *Albinei româneşti* a lui Gh. Asachi, intră în mişcarea cultural-literară a vremii (colab. la *Gazeta Teatrului* din Bucureşti, corespondenţă cu Heliade, membru al „Societăţii Filarmonice”, traducător din V. Hugo, Jukovski, Byron, Al. Dumas, Th. Moore). De asemenea, colaborează la *Albina românească, Curierul de ambe sexe, Alăuta românească, Dacia literară, Propăşirea ş. a.* În 1835, publică prima lucrare, *Triizeci ani sau viaţa unui jucătoriu de cărţi,* după Victor Ducange şi M. Dinaux. Doi ani mai târziu, scoate în tipografia *Albinei,* poemul *Aprodul Purice,* „anecdot istoric în versuri” (1837). În 1840 îi apare opera capitală, nuvela istorică *Alexandru Lăpuşneanu* (în *Dacia literară,* tom. I). Alături de M. Kogălniceanu, **N.** este unul dintre animatorii rev. *Propăşirea* (1844), unde publică nuvela *Toderică,* în urma căreia e surghiunit, iar rev. suprimată. În 1846 publică, la Braşov, broşura *Elemente de dreptul politic. Despre mai mulţi autori de un filo-român,* conţinând idei luministe despre „monarhia stâmpărată”. Codirector al Teatrului Naţional ieşean, împreună cu M. Kogălniceanu, V. Alecsandri şi P. M. Câmpeanu. Fără a fi implicat direct în evenimentele de la 1848, elogiază totuşi eroismul Anei Ipătescu. În acelaşi an, efor al şcoalelor. În 1853 scoate publicaţia pentru ţărani *Săptămâna* (46 nr.), împărţită gratuit în mediul rural. Editează primul său vol. *Păcatele tinereţelor* (1857). Sprijină Unirea Principatelor („Noi voim Unirea. O dorim şi o vom cere totdeauna *rostribus et unguis*”), în urma căreia e numit de Al. I. Cuza director al statisticii centrale, ministru interimar de Finanţe (1861). Membru al lucrărilor Soc. Academice Române (1867), nu poate participa, doborât de boală. Moare în urma unui atac de apoplexie. Posteritatea va recunoaşte în **N.** pe creatorul nuvelei româneşti: sobrietatea construcţiei, pregnanţa caracterelor, vigoarea conflictului îi acordă o necontestată clasicitate. Proza din „scrisori”, mai modernă, caracterizată prin discursul mobil, spontan, plin de vervă stilistică, îl recomandă drept un precursor al „foiletonului” impresionist.

OPERA: *Triizăci de ani sau viaţa unui jucătoriu de cărţi,* melodramă în trii zile, tradusă din franţozăşte de căminarul C. Negruzzi, Eşi, 1835 (ed. II, 1863); *Maria Tudor,* tradusă de C. Negruzzi din Victor Hugo, cu o scrisoare de I. Eliade, Bucureşti, 1837; *Angelo, tiranul Padovei*, tradusă de C. Negruzzi din V. Hugo, Bucureşti, 1837; *Aprodul Purice,* anecdot istoric în versuri, Eşi, 1837; *2oo de reţete cercate pentru bucate şi alte treburi gospodăreşti,* de C. N. şi M. K., Iaşi, 1841 (ed. nouă Cluj, 1972); *Balade,* de Victor Hugo, traduse de C. Negruzzi, Iaşi, 1845; *Doi ţărani şi cinci cârlani,* vodevil naţional într-un act, Iaşi, 1851; *Păcatele tinereţelor,* Iaşi, 1857; *Scrierile lui Constantin Negruzzi,* I-III, cu o introducere de V. Alecsandri, Bucureşti, 1872-1873; *Aprodul Purice.*

Lăpuşneanul. Scrisori..., Bucureşti, 1894; *Opere complete,* I-III, ed. îngrijită de Il. Chendi şi E. Carcalechi, Bucureşti, 1905; *Poezii şi teatru,* cu o introducere de C. Săndulescu, Bucureşti, 1908; *Poezii, proză, scrisori,* I-III, ed. îngrijită de P. V. Haneş, Bucureşti, 1908; *Traduceri în proză,* cu o introducere de Il. Chendi, Bucureşti, 1908; *Păcatele tinereţelor,* Bucureşti, 1909; *Opere necunoscute ale lui C. Negruzzi,* cu o introducere de N. Iorga, Iaşi, 1918; *Nuvele,* Bucureşti, 1922; *Fragmente istorice,* cu o pref. de E. Lovinescu, Bucureşti, 1928; *Păcatele tinereţelor,* ed. îngrijită şi comentată de V. Ghiacioiu, Craiova, 1937 (ed. II-a, 1942): *Scrieri alese,* Bucureşti, 1950; *Alexandru Lăpuşneanu,* cu o pref. de Zoe Dumitrescu, Bucureşti, 1954; *Păcatele tinereţelor şi alte scrieri,* ed. îngrijită de L. Leonte, cu o pref. de N. I. Popa, Bucureşti, 1959; *Păcatele tinereţelor,* ed. îngrijită de L. Leonte, Bucureşti, 1963; *Opere,* I-III, ed. critică, cu studiu introductiv, comentarii şi variante de L. Leonte, Bucureşti, 1974-1986; *Alexandru Lăpuşneanu*, pref., tabel cronologic, note şi bibliografie de Antoneta Macovei, Bucureşti, 1975; *Pagini alese,* antologie, pref., tabel cronologic şi bibliografic de C. Ciuchindel, Bucureşti, 1976 (ed. II, 1982); *Păcatele tinereţelor*, ed. îngrijită de L. Leonte, repere istorico-literare de Ruxandra Niculescu, Bucureşti, 1977; *Alexandru Lăpuşneanu*, antologie, postfaţă şi bibliografie de I. D. Bălan, Bucureşti, 1979; *Păcatele tinereţelor*, ed. îngrijită de L. Leonte, pref. şi tabel cronologic de Elvira Sorohan, Bucureşti, 1982; *Fragmente istorice*, pref. de P. Ţugui, Bucureşti, 1983; *Alexandru Lăpuşneanu şi alte scrieri*, antologie şi pref. de Ileana Manole, Bucureşti, 1985; *Păcatele tinereţelor,* postfaţă şi bibliografie de N. Ciobanu, Bucureşti, 1986; *Alexandru Lăpuşneanu,* pref., tabel cronologic şi aprecieri critice de T. Cristea, Bucureşti, 1988; *Proză,* tabel cronologic şi crestomaţie critică de Felicia Moşoianu, Timişoara, 1992; *Scrieri alese. Alexandru Lăpuşneanu*, ed. de L. Leonte, Bucureşti, 1993; *Cum am învăţat româneşte*, Bucureşti, 1995; *Nuvele istorice,* ed. II, cuvânt înainte, tabel cronologic, bibliografie, referinţe critice şi glosar de E. Blăjan, Bucureşti, 1996; *Negru pe alb,* Chişinău, 1996; *Alexandru Lăpuşneanu*, ed. de M. Eduard, Iaşi, 1996; *Alexandru Lăpuşneanu,* ed. de T. Vârgolici, Bucureşti, 1997; *Păcatele tinereţelor*, tabel cronologic, studiu introductiv şi repere critice de L. Pricop, Bucureşti, 1997 (altă ed.; 1998); *Alexandru Lăpuşneanu,* ed. de H. Grămescu, Craiova, 1998; M. Kogălniceanu şi C. Negruzzi, *Carte de bucate boiereşti: 200 de reţete cercate de bucate, prăjituri şi alte trebi gospodăreşti,* Cluj-Napoca, 1998; *Proză,* Bucureşti, 1998; *Opere alese,* Bucureşti, 2002; *Alexandru Lăpuşneanu,* nuvele şi povestiri, Bucureşti, 2002; *Scrieri istorice,* ed. de Mariana Badea, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, *C. Negruzzi* (necrolog), în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1868; V. Gr. Pop, *Conspect asupra literaturei române,* I, 1875; C. Sion, *Arhondologia Moldovei,* 1892; E. Evolceanu, în *Omagiu lui T. Maiorescu,* 1900; N. Iorga, *Istoria...,* I; G. Ibrăileanu, *Spiritul critic în cultura românească,* 1909; N. Apostolescu, *L'Influence des romantiques français sur la poésie roumaine,* 1909; Iacob C. Negruzzi, în *Analele Academiei Române,* seria II, 1909-1910, Memoriile Secţiunii Literare, 1911; P. V. Haneş, *Studii de literatură română,* I, 1910; E. Lovinescu, *C. Negruzzi. Viaţa şi opera lui,* 1913; N. Iorga, *Povestitori de ieri şi de azi,* I, 1914; R. Ortiz, *Varia romantica,* 1923; P. Grimm, în *Dacoromania,* III, 1922-1923; N. Iorga, *Les écrivains réalistes en Roumanie comme témoins du changement de milieu au XIX-e sičcle,* 1925; G. Marinescu, *Nuvela în literatura română,* 1928; N. Iorga, *Ist. Intr. sint...*; Ov. Densusianu, *Literatura română modernă, III,* 1933; N. Iorga, *Oameni cari au fost,* I, 1934; N. Camariano, *Primele încercări literare ale lui C. Negruzzi şi prototipurile lor greceşti,* 1935; E. Dvoicenko, *Puşkin şi România,* 1937; G. Călinescu, *Istoria...;* T. Vianu, *Arta...;* L. Rebreanu, *Amalgam,* 1943; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria...;* G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* I, 1952; idem, în *Steaua,* nr. 7, 1957; idem, în *Contemporanul,* nr. 35, 1958; Al. Piru, *C. Negruzzi,* 1966; D. Popovici, *Romantismul românesc,* 1969; M. Anghelescu, *Preromantismul românesc,* 1971; Al. Piru, *Varia,* I, 1972; P. Cornea, *Originile romantismului românesc,* 1972; idem, *Oamenii începutului de drum,* 1974; M. Zaciu, *Lecturi şi zile,* 1975; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 1, 1976; E. Papu, *Din clasicii noştri,* 1977; L. Leonte, *C. Negruzzi,* 1980; *C. Negruzzi interpretat de...,* 1981; F. Aderca, *Contribuţii...*, I; I. D. Bălan, *Ţara omeniei*, 1983; G. Dimisianu, *Introducere în opera lui Constantin Negruzzi*, 1983;

M. Zaciu, *Viaticum*, 1983; N. Manolescu, *Julien Green şi strămătuşa mea*, 1984; E. Lovinescu, *Opere*, III, 1984; O. Densusianu, *Literatura română modernă*, ed. II, 1985; Al. Hanţă, *Idei şi forme literare până la Titu Maiorescu*, 1985; Z. Ornea, *Actualitatea...*, Elena Tacciu, *Romantismul românesc*, 1985; M. Ungheanu, *Exactitatea admiraţiei*, 1985; Ana-Maria Boariu, *Constantin Negruzzi*. Noi epistole către prieteni, 1986; S. Iosifescu, *Descoperirea cunoscutului*, 1986; N. Steinhardt, *Prin alţii spre sine*, 1988; D. Mănucă, *Analogii*, 1995; G. Dimisianu, *Clasici români din secolele XIX şi XX*, 1996; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 24, 1999; Georgeta Antonescu, *„Alexandru Lăpuşneanu" de Costache Negruzzi,* 2001. **(M. Z.)**

NEGRUZZI Iacob, n. 31 dec. 1842, Iaşi – m. 6 ian. 1932, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul lui Constantin Negruzzi şi al Mariei (n. Gane). Între 1853 şi 1863, studii liceale şi universitare (Facultatea de Drept) la Berlin, unde îşi dă, în 1863, şi doctoratul. Carieră universitară la Iaşi (1864-1884) şi Bucureşti (din 1885 până la pensionare, în 1897). Carieră politică: deputat din 1870, apoi senator. În 1881 e primit la Acad. unde va fi ulterior secretar general şi, în două rânduri, începând cu 1910, preşedinte. Se numără printre fondatorii Junimii, al cărei secretar devine în 1868. A avut un rol covârşitor ca redactor al *Convorbirilor literare* cărora le-a asigurat, investind o imensă energie şi făcând mari sacrificii (chiar şi materiale), apariţia regulată. Se ocupă de rev. şi după mutarea la Bucureşti (1885) şi nu abandonează munca redacţională decât zece ani mai târziu. La *Convorbiri* scrie recenzii, note etc., îşi publică prozele din *Cĭpii de pe natură* (în vol., 1874), romanul *Mihai Vereanu* (în vol., 1873) şi inaugurează o spirituală rubrică de „Corespondenţă" (probabil prima „Poştă a redacţiei" în adevăratul înţeles al cuvântului din publicistica noastră). **N.** debutase în presă cu o scenetă, în *Foaia Soţietăţii pentru Literatura şi Cultura Română în Bucovina* (1866), iar în vol., cu *Poezii* (1872). *Amintirile din „Junimea",* deşi redactate începând cu 1889, apar abia în 1921. A tradus mai multe piese de Schiller (*Hoţii, Fiesco, Cabală şi amor* apar în vol. în 1871, *Fecioara din Orléans* în *Convorbiri literare,* 1883, iar *Don Carlos* şi *Maria Stuart* sunt incluse în ultimul vol. de *Scrieri complecte*, I-VI, 1893-1897), ca şi din poezia romantică franceză (Hugo) şi germană (Schiller, Heine), acestea incluse în *Poezii*, 1872.

OPERA: Schiller, *Hoţii. Fiesco. Cabală şi amor,* pref. şi trad. de ~, Iaşi, 1871; *Poezii*, Bucureşti, 1872; *Mihai Vereanu,* Iaşi, 1873; *Cĭpii de pe natură,* Bucureşti, 1874; *Pe malul mărei*, Craiova, 1883; *Nazat!,* Bucureşti, 1886 (în colab. cu D. R. Rosetti); *Eroul fără voie,* Craiova, 1891; *Scrieri complecte,* I-VI, Bucureşti, 1893-1897; *Făt-Frumos şi cele 12 fete de împărat,* Bucureşti, 1905; *Amintiri din Junimea,* Bucureşti, 1921; *Un drum la Cahul,* Bucureşti, 1923; *Cuconul Pantazachi,* Bucureşti, 1924; *Scrieri alese,* I-II, ed. îngrijită şi prefaţată de Corneliu Simionescu, Bucureşti, 1970; *Scrieri,* I-II, ed. de A. Nestorescu şi N. Mecu, pref. de N. Mecu, Bucureşti, 1980-1983; *Jurnal,* trad. din lb. germană de Horst Fassel, pref. de Dan Mănucă, Cluj-Napoca, 1980.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; Al. Ciorănescu, *Teatrul românesc în versuri şi izvoarele lui,* 1943; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria...*; P. Marcea, în *Limbă şi literatură*, X, 1965; M. Anghelescu, în *Revista bibliotecilor*, nr. 1, 1968; I. L. R., III; Fl. Manolescu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 2, 1977; C. Coroiu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1977; B. Cioculescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3, 1980; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1980; M. Anghelescu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1981; idem, în *Transilvania*, nr. 4, 1981; G. Muntean, în *România literară*, nr. 14, 1981; D. Mănucă, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1982; I. Rotaru, în *Limbă şi literatură*, I, 1982; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 6, 1984; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 7, 1984; idem, *Actualitatea...*; T. Vârgolici, *Aspecte ale romanului românesc din secolul al XIX-lea,* 1985; M. Anghelescu, *Lectura operei,* 1986; Al. Săndulescu, *D. Zamfirescu şi marele său roman epistolar,* 1986; Sultana Avram, în *Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol",* XXIII/2, 1986; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1987; N.

Mecu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 3-4, 1987; I. Sava, în *Contemporanul,* nr. 30, 1992; L. Papuc, în *Dacia literară,* nr. 28; 31, 1998; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1998; I. Holban, *ibidem,* nr. 10, 2000; L. Papuc, *ibidem,* nr. 5, 2002; (C. M.) Spiridon, *ibidem,* nr. 3, 2002. **(Al. C.)**

NEGRUZZI Leon, n. 17 aug. 1899, Wiener Neustadt (Austria) – m. 6 oct. 1987, Paris. Poet, prozator şi traducător. Fiul generalului Mihail L. Negruzzi şi al Luciei (n. Miclescu). Nepot de frate al lui Iacob Negruzzi şi strănepot al lui Costache Negruzzi. Absolvă Liceul Internat din Iaşi (1916) şi, după război, Facultatea de Drept a Univ. din Iaşi. Stabilit în Franţa după 1925, colaborator al Editurii Albin Michel. După al doilea război mondial, desfăşoară o nobilă activitate de informare despre tragedia ţării sub ocupaţia rusească: el este, între altele, cel care prezintă Adunării Generale a O.N.U., la 5 febr. 1952, un *Mémorandum des refugiés roumains adressé a l'Organisation des Nations Unies,* semnat de mai mulţi scriitori între care Aron Cotruş, Mircea Eliade, Cl. Isopescu, E. Lozovan ş.a. Publică memorii de călătorie, romane şi poezii. Prozator de spiţă voltairiană şi observator fără iluzii al umanităţii, **N.** este şi un bun traducător de proză românească în lb. franceză.

OPERA: *Flâneries en U.S.A.,* Paris, 1930 (trad. românească de E. Konya, Bucureşti, 1934); *Les Aventures extraordinaires de Rodolphe Durant,* I. *Gang*, Paris, 1933; II. *Le Politicien,* Paris, 1934 (trad. românească de Ben Corlaciu şi Dana Konya-Negruzzi, Bucureşti, 1974); *Nimic* (în colab. cu Mihail L. Negruzzi), versuri, Iaşi, [1943]; *Le Tour du monde d'Hippolyte-Louis Dupont-Lafaisse*, Paris, 1957; *Existence*, [Paris], f.a.

REFERINŢE CRITICE: A. Silvestri, în *Cronica*, nr. 39, 1980. **(M. A.)**

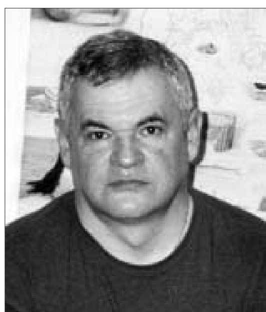

NEGULESCU Mihai (prenumele la naştere: Mihail-Constantin), n. 22 ian. 1936, com. Fântânele, jud. Prahova. Poet. Fiul lui Ion Negulescu, funcţionar, şi al Ioanei (n. Dumitrescu). Studii elementare (1947-1950) şi Liceul „I. L. Caragiale" la Ploieşti (1950-1952; bacalaureatul în 1955); Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" (1952-1954). Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1955-1959; licenţa în 1960); cursuri postuniversitare de ziaristică (1980). Redactor la *Viaţa militară* (1954-1958); corector, apoi redactor la *Luceafărul* (1959-1967); redactor-şef la rev. pentru copii *Cutezătorii, Racheta cutezătorilor, Start spre viitor* (1966-1985); redactor-şef şi publicist comentator la rev. pentru Aşezămintele culturale, Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, apoi Ministerul Culturii (1986-19991); Între 1991 şi 1997 (când se pensionează) secretar general, consilier şi redactor-şef la Agenţia Naţională de Presă – Rompres. Colab. la *Viaţa Românească, România literară, Luceafărul, Orizont, Tribuna, Familia* etc. Debut în rev. *Tânărul scriitor* (1953). În 1962 îi apare primul vol. de versuri, intitulat *Nopţile albe ale oraşului* şi vădind un retorism destul de conjunctural, de care autorul nu se va debarasa cu totul nici ulterior. Alte culegeri lirice: *Jocul soarelui* (1963), *Ploile au venit târziu* (1965), *Ceramică regăsită* (1967), *Balans de zodii* (1969), *Pinacoteca unei lire* (1971), *Poartă de pe Mara* (1972), *Echinox* (1972), *Neodihna de a fi om* (1973), *Ceremonie în albastru* (1975), *Aeroportul alb* (1975), *Ţine minte zăpada* (1976), *Secundă în milenii* (1977), *Desfrunzirea uitării în vântul auriu de septembrie* (1979), *Cine eşti?* (1982), *Drumul spre casă* (1984), *Puterea acestui pământ* (1986). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1982).

OPERA: *Nopţile albe ale oraşului,* versuri, Bucureşti, 1962; *Jocul soarelui,* versuri, Bucureşti, 1963; *Rapsodie în Oaş,* Bucureşti, 1963; *Ploile au venit târziu,* poeme, Bucureşti, 1965; *Oraşul lui Pintea,* povestiri, Bucureşti, 1966; *Ceramică regăsită,* versuri, Bucureşti, 1967; *Mânzul,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1967; *Balans de zodii,*

versuri, Bucureşti, 1969; *Pinacoteca unei lire, versuri,* Bucureşti, 1971; *Poartă de pe Mara,* versuri, Bucureşti, 1972; *Arcul de miazănoapte,* reportaje, Bucureşti, 1972; *Echinox,* versuri, Bucureşti, 1972; *Neodihna de a fi om,* versuri, Bucureşti, 1973; *Rapsodie în jad,* Bucureşti, 1974; *Ceremonie în albastru,* versuri, Bucureşti, 1975; *Aeroportul alb,* versuri, Bucureşti, 1975; *Ţine minte zăpada,* versuri, Bucureşti, 1976; *Secundă în milenii,* versuri, Bucureşti, 1977; *Desfrunzirea uitării în vântul auriu de septembrie,* versuri, Bucureşti, 1979; *Cine eşti?,* versuri, Bucureşti, 1982; *Drumul spre casă,* versuri, Bucureşti, 1984; *Puterea acestui pământ,* versuri, Bucureşti, 1986; *Un spaţiu al iubirii,* Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: M. Drăgan, în *Iaşul literar,* nr. 2, 1966; D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 22, 1968; idem, în *România literară,* nr. 31, 1969; A. Goci, în *România literară*, nr. 30, 1972; M. Iorgulescul, în *România literară,* nr. 36, 1972; L. Călin, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1973; A. Goci, în *România literară,* nr. 40, 1974; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 4, 1976; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 2, 1977; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 475, 1980; Z. Sângerozan, în *Cronica*, nr. 32, 1980; C. Stănescu, în *Scânteia*, nr. 13055, 1984; I. Rad-Nandra, în *Tribuna*, nr. 20, 1986; T. Vâjeu, în *România literară*, nr. 6, 1986. **(I. Ml.)**

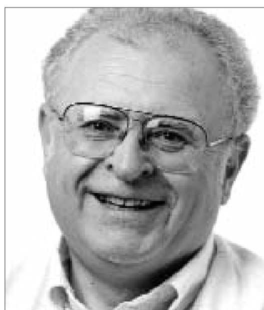

NEMOIANU Alexandru (prenumele la naştere: Alexandru Toma), n. 29 apr. 1948, Bucureşti. Istoric literar, eseist şi memorialist. Fiul lui Virgil Kamil Nemoianu, avocat, şi al Victoriei (n. Boldea). Şcoala elementară (1955-1959) şi Liceul „I. L. Caragiale" din capitală (1959-1966). Licenţiat al Facultăţii de Istorie a Univ. din Bucureşti (1966-1971). Titlul lucrării de licenţă: *Banatul sub ocupaţia austriacă în veacul al XVIII-lea*. Muzeograf (1971-1978) şi muzeograf principal (1978-1981) la Muzeul Naţional de Istorie din Bucureşti. A publicat studii, art. şi rapoarte arheologice în *Revista de istorie, Muzeul naţional* şi *Mitropolia Banatului*. În 1982, se stabileşte în Statele Unite. Până în 1984 ocupă diferite funcţii ocazionale în Washington, DC şi Maryland. Din 1984, este mai întâi arhivist, apoi istoric al Centrului de Studii şi Documentare „Valerian D. Trifa" (Valerian D. Trifa. Romanian-American Heritage Center) din Jackson, Michigan. Din 1998, editor asociat la *Information Bulletin*, Jackson, Michigan. Colaborează cu art. de istorie a comunităţii românilor-americani, eseuri culturale, analize politice şi contribuţii documentare la rev. şi publicaţii periodice din ţară (*Tribuna, Orizont, Almăjul, Altarul Banatului*), Statele Unite (*America,* Cleveland, Ohio; *Solia*, Jackson, Michigan; *Micromagazin*, New York; *Lumea liberă românească*, New York; *Buletinul Academiei Romåno-Americane de Arte şi Ştiinţe*, Davis, California; *Origini*, Norcross, Georgia) şi Canada (*Cuvântul românesc*, Hamilton, Ontario). Începând cu 1995 susţine în rev. *Tribuna* din Cluj rubrica permanentă „Corespondenţă din S.U.A." (majoritatea art. abordează probleme ale vieţii culturale şi spiritual-istorice ale grupului etnic românesc din America). Publică importante contribuţii cu privire la instituţiile, organizarea şi tradiţiile românilor-americani în *Information Bulletin (The Effort of the Romanian-American Press to Guide Its Readers*, nr. 3, 1991; *Romanian-American Printers at the Beginning of the Century*, nr. 6, 1996; *The Characteristic of the Romanian-American History*, nr. 6, 1996; *Aspects Regarding the Romanian-American Jouth Between the Wars*, nr. 4, 1997; *Romanian-American Opinions About The Process of „Americanization" in the Twenties*, nr. 4, 1997; *The Romanian-Americans in World War I,* nr. 6, 1998; *Romanian-American Parishes in 1925*, nr. 3, 1999). În aceeaşi publicaţie apare versiunea engleză a sintezei culturale scrisă în colab. cu Eugene S. Raica (*The History of the „United Romanian Society"* of Detroit, Michigan (nr. 4, 1996 - nr. 5, 1998). Debut editorial cu vol. bilingv englez-român *History of the „United Romanian Society"/Istoria societăţii „Unirea românilor"* (1995; în colab. cu Eugene S. Raica). *Cuvinte despre românii-americani*, I-II (1997-1999), *În America la „Vatra Românească"* (2001), *Întâmplări şi vise* (2002) şi *Tărâmuri* (2003) adună eseuri şi art. risipite în presă despre istoria şi prezenţa grupului etnic românesc în Statele Unite. E autorul unei monografii sentimentale a satului

Borloveni din Banat (1999), simbol aproape mitic al unei solidarităţi spirituale exemplare. „Mărturisire despre un timp" este şi volumul *Bucureşti. Puccini 4 şi împrejurimi* (2000).

OPERA: *History of the „United Romanian Society"/Istoria Societăţii „Unirea Românilor"*, ed. bilingvă româno-engleză, în colab. cu Eugene S. Raica, Southfield, Michigan, 1995; *Cuvinte despre românii-americani*, I-II, eseuri, Cluj-Napoca, 1997-1999; *Borloveni*, memorialistică, Cluj-Napoca, 1999; *Bucureşti. Puccini 4 şi împrejurimi*, memorialistică, Cluj-Napoca, 2000; *În America la „Vatra Românească",* eseuri, Bucureşti, 2001; *Întâmplări şi vise,* eseuri, Cluj-Napoca, 2002; *Tărâmuri,* eseuri, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Vasile Haţegan, în *Information Bulletin* (Jackson, Michigan), nr. 6, 1996; Traian Lascu, *ibidem*, nr. 1, 1998; Gheorghe I. Florescu, *ibidem*, nr. 1, 1999; Vasile Haţegan, *ibidem*, nr. 3, 1999; Gh. Florescu, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2000; G. Băjenaru, *Cititor în exilul creator*, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

NEMOIANU Virgil (prenumele la naştere: Virgil Petre), n. 12 mart. 1940, Bucureşti. Critic, filosof al culturii, eseist şi traducător. Fiul lui Virgil Kamil Nemoianu, avocat, şi al Victoriei (n. Boldea). „Propria mea familie este cea care m-a silit să mă supun celui mai riguros antrenament pentru vicisitudinile şi multiplicităţile universului mare, duşmănos sau agreabil". Urmează primele trei clase primare la Caransebeş (1946-1949), cauza plecării din capitală, în 1944, fiind „războiul, apropierea frontului şi apoi ocupaţia rusească". Se întoarce, când bunicii din partea mamei, la care locuia, lichidează casa şi se retrag în satul Borloveni. Continuă studiile elementare la Şcoala 31 Floreasca (1949-1953). Revenirea la Bucureşti e resimţită ca „o desprindere de trunchi" şi „un început de drum spre adevărata individuare". Absolvă Liceul „I. L. Caragiale" (fost „Titu Maiorescu") în 1956. După insuccesul de la Medicină, povestit cu umor în *Arhipelag interior*, 1994 („Întreaga familie a fost zdrobită de durere şi de umilinţă..."), ajunge cu notele aceluiaşi examen de admitere la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti, secţia germană-engleză (1956-1961), prin transfer admis de Ministerul Învăţământului. Alături de noii proletcultişti (Mihai Novicov şi Vicu Mândra), i-a avut prof. pe Tudor Vianu, Edgar Papu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Vera Călin, Leon Leviţchi, Ana Cartianu şi Dan Duţescu. „Nu mi-a plăcut facultatea, cum nu-mi plăcuse, în fond, nici liceul, cum nu aveau să-mi placă nici studiile doctorale... Veritabilele mele studii, îmi spuneam orgolios, erau lucrul independent, condus de mine însumi numai". În toţi aceşti ani, e martorul nesfârşitelor şedinţe de incriminări şi demascări ale unor importante personalităţi culturale (rolul instituţiei de învăţământ „nu era cunoaşterea, ci controlul"). Împreună cu Mihai Zamfir şi Toma Pavel, frecventează „Cercul de universală", condus, până la arestarea din 1960, de Edgar Papu. Între 1961 şi 1962, e redactor de lb. străine la Editura Acad.; redactor la secţia externă a *Contemporanului* (1962-1964). „Obligaţia mea principală era să citesc ziare şi reviste în toate limbile străine pe care le ştiam şi să livrez succint note culturale...". Începând cu 1964, e asistent, apoi lector (până în 1975) la Catedra de lb. şi literatura engleză a Univ. dinBucureşti. Anii 1969-1971 reprezintă „perioada americană a doctoratului" la University of California din San Diego. Titlul tezei, susţinută în 1971:*The Growth and Uses of the Idylic Model in Literature* (England, France, Germany). La întoarcerea în ţară, e numit consilier pentru lectoratele din străinătate, la Ministerul Învăţământului (1972-1973). Lector de lb. şi civilizaţia românească la University of London, Facultatea de Studii Slave şi Est-Europene, şi la Cambridge University, Colegiul Trinity Hall (1973-1974). În 1975 se stabileşte în Statele Unite. E asistent universitar la Universiry of California, Berkeley, Catedrele de studii slave şi est-europene şi de literatură comparată (1975-1978); lector la University of Cincinnati, Catedra de literatură engleză şi comparată (1978-1979); conferenţiar, apoi prof. la Catholic University of America, Washington, DC, Catedra de literatură engleză şi comparată (1979-1993); director al Programului de literatură comparată (1979-1994) şi prof. asociat pentru studii doctorale (1989-1991), la aceeaşi univ. Din 1993, e

deţinător al Catedrei „William J. J. Byron Distinguished Professor of Literature", la Catholic University of America, Washington, D C. Visiting Professor la Univ. din Amsterdam (1995); prof. de engleză şi literatură comparată la School of Arts and Sciences, Catholic University of America. Debutează în rev. *Teatrul* (1961), cu o recenzie despre mişcarea teatrală din R. D. Germană. Până atunci „nu scrisesem mai nimic", mărturiseşte autorul în *Arhipelag interior*:„nişte notaţii filosofice, un eseu despre cadouri, planul unui eseu despre cruciade – la unsprezece ani – şi vreo două-trei duzini de poezii nu prea bune, dar la care ţineam foarte mult" (toate pierdute în drumul spre America, din 1969). Colaborează la rev. din ţară: *Analele Universităţii din Bucureşti, Synthesis, Revista de istorie şi teorie literară, Secolul 20, Viaţa Românească, Luceafărul, România literară, Contemporanul, Familia, Ramuri, 22, Apostrof* (corespondenţa cu I. Negoiţescu, în nr. 5-12, 1998), *Tribuna, Contrapunct, Dilema*, *Curierul românesc, Adevărul literar şi artistic, Astra, Orizont* etc. Exemplară rămâne, pentru tot restul vieţii, prietenia cu membrii Cercului Literar de la Sibiu („deschidere spre un întreg nivel de existenţă, mai sofisticat şi mai complex"). După stabilirea în Statele Unite, colaborează la: *Southeastern Europe (Romanian Literary Histories*, nr. 1, 1977; *Wrestling with Time:Nobokov's and Eliade's Later Prose*, nr. 1, 1980), *World Literature Today (Subjectivity as Social Response: American and Romanian Criticism,* Fall 1977), *ARA Bulletin (Naming the Secret:Fantastic and Political Dimensions of Charles Williams and Eliade's Fiction,* 1983), *Don Quichotte (The Current Relevance of Aesthetic Epistemology: The Case of Lucian Blaga*, 1985), *International Journal of Romanian Studies (Development Models and Social Value Choices in the Romanian 1940's: The Case of „Cercul Literar" in Sibiu,* Fall 1989), *Review of Metaphysics (Mihai Şora ant the Traditions of Romanian Philosophy,* March 1990), *The Comparatist (Biedermeier Cultural Intertextuality in Transylvania*, 1992), *Stanford French Review, Canadian Review of Comparative Literature, Georgia Review, Poetics Today, New Literary History, Comparative Literature Studies, Annuario de letterature comparate, Language Quarterly* etc. A colaborat la vol. colective: *Studii de stilistică şi poetică* (1966), *Studii de literatură universală* (1967), *Social Change in Romania, 1860-1940*, Berkeley (1978), *Mimesis in Contemporary Theory*, Amsterdam and Philadelphia (1984), *New Catholic Encyclopedia* (1988), *Le Genie de l'Autriche-Hongrie,* Paris (1989), *Comparative Literary History as Discourse*. In Honor of Anna Balkian, Bern and New York (1992), *Cultural Participation Through the Ages*, Philadelphia and Amsterdam (1993), *Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics* (1993), *Romantic Drama*. Vol. IX din *A Comparative History of Literature in European Languages,* Philadelphia and Amsterdam (1994), *Interpreting Goethe's „Faust" Today*, Columbia, S. C. (1994), *The Uses of Literary History*, Durham and London (1995), *Beyond Poststructuralism. The Speculations of Theory and the Experience of Reading*, University Park, Pennsylvania (1996) şi *Momentul adevărului* (1996). Debut editorial cu un studiu (şi antologie) despre *Structuralism* (1967), urmat de mai multe vol. de eseuri, teorie literară, literatură comparată şi memoralistică: *Simptome* (1969), *Calmul valorilor* (1971), *Utilul şi plăcutul* (1973), *Micro-Harmony* (1977), *The Taming of Romanticism* (1984), *A Theory of the Secondary* (1989), *Arhipelag interior* (1994), *Surâsul abundenţei*. Cunoaştere lirică şi modele ideologice la Ştefan Aug. Doinaş (1994), *Jocurile divinităţii* (1997), *România şi liberalismele ei: atracţii şi împotriviri* (2000), *Tradiţie şi libertate* (2001), *Înţelepciunea calmă* (2002). A editat vol.: *The Hospitable Canon.* Essays on Literary Play, Scholarly Choice, and Popular Pressures, Philadephia and Amsterdam, John Benjamins Publishing Company, 1991 (în colab. cu Robert Royal), *Play, Literature, Religion*. Essays in Cultural Intertextuality, Albany, State University of New York Press, 1992 (în colab. cu Robert Royal) şi *Traversarea cortinei,* Timişoara, Editura de Vest, 1994 (în colab. cu Marius Ghica). Este „guest-editor" la vol.: *Multicomparative Theory: Definitions, Realities* (1996) şi *Review of National Literature/Comparative World Report: Romanticism and Its Modern Aspects* (1998). A îngrijit ed. Ion Pillat, *Portrete lirice* (1969). A tradus, în colab. cu Peter Jay, din poezia lui Ştefan Aug. Doinaş (*Alibi and Other Poems*, London, Anvil Press Poetry and Iowa International Writing Program, 1973). A publicat mai multe pref. şi studii introductive la trad. din Thomas de Quincey, Oliver Goldsmith, Edgar Lee Masters, Johannes Urzidil şi Thornton Wilder. A

tradus din W. H. Pater, G. K. Chesterton, T. S. Eliot, Friedrich Hölderlin, Gotfried Benn etc. A predat cursuri şi a conferenţiat pe teme de istorie, critică şi teorie literară, literatură engleză şi universală, culturală creştină şi literatură comparată la Univ. din Statele Unite, Germania, Olanda, Belgia şi România (Bucureşti, 1992; 1993; 1994; 1995; Cluj, 1994; Timişoara, 1995). Membru în Comitetul coordonator (1986-1994) şi secretar general (din 1994) al Soc. Internaţionale de Literatură Comparată; membru în conducerea secţiilor pentru studii romantice (1986-1991) şi relaţii literare europene (din 1994) ale Asoc. de Limbi Moderne din Statele Unite; membru în Academia Artium et Scientiarum Europae (din 1993); membru al conducerii Şcolii Interuniversitare de Studii Critice, Utrecht, Olanda (din 1996). Membru în Consiliul editorial a peste douăsprezece rev. de specialitate din Statele Unite, România, Olanda, Germania şi India. Premiul Acad. Româno-Americane pentru vol. *A Theory of the Secondary* (1989); Premiul Uniunii Scriitorilor din România pe 1994, pentru vol. *Arhipelag interior* (1994). A semnat şi cu pseudonimul Peter Gregor.

OPERA: *Structuralismul.* Cu o culegere de texte traduse de Gabriela Rădulescu şi ~, Bucureşti, 1967; *Simptome,* eseuri, Bucureşti, 1969; *Calmul valorilor*, eseuri, Cluj, 1971; *Utilul şi plăcutul*. Comentarii asupra literaturii şi culturii, Bucureşti, 1973; *Micro-Harmony*. The Growth and Uses of the Idylic Model in Literature, Bern and Frankfurt am Main, Las Vegas, 1977 (versiunea românească: *Micro-Armonia*. Dezvoltarea şi utilizarea modelului idilic în literatură, trad. de Manuela Cazan şi Gabriela Gavril, Iaşi, 1996; altă ed., Bucureşti, 2003); *The Taming of Romanticism*. European Literature and the Age of Biedermeier, Cambridge, Massachusetts and London, England, 1984 (versiunea românească: *Îmblânzirea romantismului.* Literatura europeană şi epoca Biedermeier, trad. de Alina Florea şi Sanda Aronescu, Bucureşti, 1998); *A Theory of the Secondary.* Literature, Progress and Reaction, Baltimore and London, 1989 (versiunea românească: *O teorie a secundarului*. Literatură, progres şi reacţiune, trad. de Livia Szasz Câmpeanu, Bucureşti, 1997); *Surâsul abundenţei: cunoaştere lirică şi modele ideologice la Ştefan Aug. Doinaş,* Bucureşti, 1994; *Arhipelag interior.* Eseuri memorialistice (1940-1975), Timişoara, 1994; *Jocurile divinităţii.* Gândire, libertate şi religie la sfârşit de mileniu, ed. îngrijită de Ioan I. Ică Jr., Bucureşti, 1997 (ed. II, Iaşi 2000); *România şi liberalismele ei: atracţii şi împotriviri,* Bucureşti, 2000; *Tradiţie şi libertate,* interviuri, Bucureşti, 2001; *Înţelepciunea clamă: dialoguri în cyberspace cu R. Lazu,* Iaşi, 2002. Traduceri: W. H. Pater, G. K. Chesterton, T. S. Eliott, *Eseuri literare*, selecţie, pref. trad. şi note de ~, Bucureşti, 1966; Friedrich Hölderlin, *Poezii*, în româneşte de Ştefan Aug. Doinaş, I. Negoiţescu şi ~, Bucureşti, 1971; Gotfried Benn, *Poeme*, pref. de Wolf Aichelburg, în româneşte de Ştefan Aug. Doinaş şi ~, cuvânt introductiv de ~, Bucureşti, 1973; *Eseul englez*. I De la Bacon la Goldsmith, II De la Lamb la Huxley, antologie şi pref. de ~, prezentări de Andrei Brezianu, Bucureşti, 1975 (eseurile sunt traduse de Anca şi Virgil Nemoianu, Domnica Spăriosu, A. Brezianu şi N. Steinhardt); Thornton Wilder, *Ziua a opta,* trad. de Anca şi ~, Bucureşti, 1976; Firedrich Hölderlin, I *Hyperion*, trad. de Şt. Aug. Doinaş; *Moartea lui Empedocle*, trad. de Şt. Aug. Doinaş şi ~, pref. de Wolf Aichelburg, tabel cronologic şi indice de Ştefan Aug. Doinaş; II *Imnuri şi ode*, în româneşte de Ştefan Aug. Doinaş şi ~, Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu,, în *România literară*, nr. 32, 1969; I. Vartic, în *Echinox*, nr. 3, 1971; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 27, 1971; N. Balotă, în *România literară*, nr. 40, 1971; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 22, 1973; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 33, 1973; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 13, 1974; N. Balotă, în *România literară*, nr. 30, 1975; Gh. Grigurcu, în *Vatra*, nr. 5, 1977; Thomas Pavel, în *Canadian Review of Comparative Literature*, Fall, 1979; R. Angress, în *Yearbook of General and Comparative Literature*, 1979; W. B. Fleischmann, în *World Literature Today,* Winter, 1985; Marcel Cornis-Pope, în *The European Studies Journal*, nr. 1, 1985; L. Metzger, în *Wordsworth Circle*, nr. 4, 1985; J. Black, în *Philosophy and Literature*, nr. 1, 1986; H. Lindenberger, în *German Quarterly,* Spring, 1986; Th. Zolkowski, în *Canadian Review of Comparative Literature*, nr. 3, 1986; Mariana Şora, în *Curentul* (München, Germania), 1986; G. Gillespie, în *Stanford Literature Review*, Fall, 1987; M. I. Spăriosu, în *Modern Language Notes*, nr. 5, 1989; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 4, 1990; C. Moraru, în *Contrapunct*, nr. 5, 1990; Călin Andrei Mihăilescu, în *Dialog*, mai 1990; A. Marino, în *Jurnalul literar,* 29 oct. 1990; Monica Spiridon, în *România literară*, nr. 47, 1990; B.

McHale, în *Poetics Today*, Fall, 1990; D. S. Gross, *World Literature Today*, Summer, 1990; S. Tănase, în *22*, nr. 43, 1990 (interviu); Gabriela Adameşteanu, în *Contrapunct*, nr. 4, 1991 (interviu); H. Bertens, în *Revue de Littérature comparée*, nr. 3, 1991; A. Lefèvre, în *Comparative Literature Studies,* nr. 1, 1992; Mircea Mihăieş, în *Orizont*, nr. 12, 1993 (interviu); P. Larkin, în *The Wordsworth Circle*, Spring, 1993; Ioan Vieru, în *Contrapunct*, nr. 13, 1993 (interviu); Nicolae Cosana, în *România literară*, nr. 12, 1994 (interviu); Monica Spiridon, în *România literară*, nr. 19, 1995; idem, în *Viaţa Românească,* nr. 5-6, 1995; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 28, 1996 (interviu); Marcel Cornis-Pope, *The Unfinished Battles*. Romanian Postmodernism Before and After 1989, 1996; Şt. Borbély, *Xenograme*, 1997; Monica Spiridon, în *România literară*, nr. 41, 1997; Diana Adamek, în *Apostrof*, nr. 1-2, 1998; Gh. Grigurcu, în *22*, nr. 4, 1998; Monica Spiridon, în *Literary Research/Recherche littéraire,* nr. 31, 1999; idem, în *Observator cultural,* nr. 32, 2000; idem, *ibidem,* nr. 74, 2001; Tr. Ştef, în *Familia,* nr. 7-8, 2001 (interviu); D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 565, 2001 (interviu); idem, *ibidem,* nr. 619; 646, 2002 (interviu); Mariana Şora, *ibidem,* nr. 610, 2002; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 33; 34, 2002; O. Hurduzeu, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2003; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 666; 668, 2003. **(A. S.)**

NEMŢEANU Barbu (pseud. lui Benjamin Deutsch), n. oct. 1887, Galaţi – m. 30 mai 1919, Bucureşti. Poet. Fiul lui Iacob Deutsch şi al Saninei (n. ?)., învăţători. Sudii liceale la Galaţi. Devenit, prin moartea timpurie a tatălui, unicul susţinător al familiei, ocupă, succesiv, funcţiile de practicant de birou, reporter (la ziarul *Tribuna liberală,* Galaţi), funcţionar. Tuberculos, îşi petrece ultimii ani din viaţă în diverse sanatorii (Lausanne, Bucureşti). A debutat în hebdomadarul gălăţean *Înainte* (1904). Editor, în 1908, al rev. *Pagini libere,* de orientare socialistă. Colab., cu versuri orig., trad., proză, art. şi recenzii, la suplimentul umoristic al ziarului *Adevărul* (sub pseud. Barbu Exoticul şi Germanicul Galitiensis), *Belgia Orientului, Dumineca, Noua revistă română, Facla, Flacăra, Viaţa socială, Viitorul social, Convorbiri critice, Floare albastră, Scena* etc. Debut editorial cu *Poezii alese* (1910), urmat de *O călătorie în lumea albinelor* (1911), *Stropi de soare* (1915), care-l situează printre poeţii „trubaduri şi umorişti”, ilustrând lirica sentimental-ironică ce face trecerea dinspre simbolism spre modernism. Numeroase trad. din Heine (*Melodii ebraice,* 1919), şi din Schiller, Lenau, Goethe, Baudelaire, V. Hugo etc., acestea din urmă fiind adunate pentru prima oară în vol. de M. Dragomirescu (B. Nemţeanu, *Antologie*, 1926).

OPERA: *Poezii alese,* Bucureşti, 1910; *O călătorie în lumea albinelor,* versuri, Bucureşti, 1911; *Stropi de soare,* versuri, Galaţi, 1915; *Povestea unei idile,* Bucureşti, f.a.; *Antologie,* cu o pref. de M. Dragomirescu, Bucureşti, 1926; *Stropi de soare,* antologie, pref. şi bibliografie de I. D. Bălan, Bucureşti, 1973. Traduceri: *Melodii ebraice,* trad. din H. Heine, Bucureşti, 1919.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria*..., III; Perpessicius, *Menţiuni*..., I; G. Călinescu, *Istoria*...; I. D. Şoitu, în *Limbă şi literatură,* nr. 12, 1966; C. Ciopraga, *Literatura*...; D. Micu, *Început*...; I. D. Bălan, în *Tribuna*, nr. 13; 14; 15, 1973; Al. Piru, în *România literară,* nr. 30, 1973; G. Gibescu, în *Ramuri*, nr. 8, 1973; Al. Piru, *Reflexe şi interferenţe,* 1974; M. Scarlat, *Istoria*..., II; Adriana Iliescu, *Poezia simbolistă românească,* 1985. **(I. P.)**

NENIŢESCU Ioan S., n. 11 apr. 1854, Galaţi – m. 23 febr. 1901, Buzău. Poet şi dramaturg. Fiul lui Ştefan Vasiliu, manufacturier, şi al Elisabetei (n. Zaharia). Absolvent al Şcolii Comerciale „Alexandru Ioan I” din Galaţi, îşi completează studiile liceale, luându-şi bacalaureatul la Iaşi, unde frecventează, ca audient, cursurile Facultăţii de Litere. Urmează o şcoală de ofiţeri şi participă ca voluntar la Războiul de independenţă, fiind rănit la Griviţa. Îşi continuă studiile la Facultatea de Filosofie a Univ. din Berlin. În 1887, îşi ia doctoratul la Leipzig, cu o teză despre Spinoza. A funcţionat ca prof. şi inspector şcolar la Bucureşti. Întreprinde o călătorie în sudul Dunării, soldată cu un amplu

„studiu etnic şi statistic asupra aromânilor” (*De la românii din Turcia Europeană,* 1895). A mai deţinut funcţii politice şi administrative: deputat de Covurlui şi prefect al jud. Tulcea. Frecventând „Junimea”, a publicat numeroase poezii în *Convorbiri literare,* după ce îşi făcuse debutul la *Gardistul civic,* din Galaţi. A mai colaborat la *Albina, Amicul copiilor, Revista nouă, Românul literar, Şezătoarea, Ziarul presei* ş.a. Între 1884 şi 1888, scoate la Bucureşti *Ţara nouă*, unde publică mai ales studii şi art. de pedagogie, etică şi sociologie. Editorial, debutează cu vol. de versuri *Flori de primăvară* (1880), urmat de poemul *Şoimii de la Războieni* (1882) şi vol. *Pui de lei* (1891). Dintre încercările teatrale, a publicat doar drama *Radu de la Afumaţi* (1897). A fost membru corespondent al Acad. Române (1896).

OPERA: *Flori de primăvară,* versuri, Bucureşti, 1880 (ed. II, 1889); *Şoimii de la Războieni,* poem, Bucureşti, 1882; *Die Affektenlehre Spinoza's,* Leipzig, 1887; *Pui de lei,* poezii eroice şi naţionale, Bucureşti, 1891; *Tatăl nostru în câteva istorioare pe înţelesul tuturor*, Bucureşti, 1894 (ed. II, 1897; ed. III, 1925); *De la românii din Turcia Europeană,* studiu etnic şi statistic asupra aromânilor, Bucureşti, 1895 (ed. de Iustina Burci şi Elena-Camelia Zăbavă, Craiova, 2003); *Radu de la Afumaţi,* dramă istorică în cinci acte, Bucureşti, 1897; *Poezii*, Bucureşti, 1911.

REFERINŢE CRITICE: T. Demetrescu, *Profile literare,* 1891; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* II, 1934; G. Călinescu, *Istoria*...; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic,* 1973; T. Vârgolici, *Ecouri literare ale cuceririi independenţei naţionale,* 1976; idem, *Scriitorii clasici şi armata română*, 1986. **(S. I.)**

NENIŢESCU Ştefan I., n. 8 oct. 1897, Bucureşti -m. oct. 1979, Bucureşti. Poet şi estetician. Fiul poetului Ioan Neniţescu şi al Elenei (n. Ştefan). Studii universitare la Roma (din 1920) şi la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Docent în estetică; conf. univ. la Univ. din Bucureşti. Secretar de presă, apoi consilier economic la legaţia română de la Haga. Debutează în *Noua revistă română* (1915) cu un art. despre Shakespeare; primul vol. de poezii, *Denii* (1919) e urmat de *Vrajă* (1923), şi *Ode italice* (1925). Un vol. de teatru: *Trei mistere* (1922). Din 1924 colab. la *Gândirea*. Membru fondator al PEN Clubului Român. Ca poet şi critic de artă, mai semnează la *Convorbiri literare, Ideea europeană, Vremea, Universul literar, Viaţa Românească, Adevărul, Arta plastică* ş. a. A publicat un tratat de *Istoria artei ca filosofie a istoriei* (1925), trad. din Croce, (*Elemente de estetică,* 1922); Machiavelli, *(Mandragora*, 1926) etc. Cultivând la început o poezie discursiv-religioasă în nota curentului de la *Gândirea*, **N.** va urma linia unei progresive ermetizări a versului, proces reprezentat de vol. antologic *Ani* (1973), ce include şi textele scrise în anii ‘40-’50, creând astfel lirica intelectualizată a unei naturi eminamente clasice.

OPERA: *Denii*, versuri, Bucureşti, 1919; *Trei mistere,* teatru, Bucureşti, 1922; *Vrajă,* versuri, Bucureşti, 1923; *Ode italice*, Bucureşti, 1925; *Istoria artei ca filosofie a istoriei, I. Teoria criticii,* I-III, Bucureşti, 1925 (ed. II, îngrijită şi studiu introductiv de D. Matei, 1985); *Ani,* antologie de Dinu Pillat, cuvânt înainte de Al. Philippide, Bucureşti, 1973; Traduceri:Luigi Chiarelli, *Masca şi obrazul,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1922; B. Croce, *Elemente de estetică*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1922; N. Machiavelli, *Mandragora*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1926.

REFERINŢE CRITICE: O. Densusianu, în *Vieaţa nouă,* nr. 5-6, 1919; E. Lovinescu, *Istoria...*, III; Perpessicius, *Repertoriu critic*, 1925; G. Călinescu, *Istoria...*; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, II; D. Micu, *„Gândirea” şi gândirismul*, 1975; D. Oprescu, în *Revista de filosofie*, nr. 5, 1981; Sanda Radian, *Măştile fabulei*, 1983; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 20, 1986. **(M. Mt.)**

NERSESIAN Anaïs, n. 22 martie 1937, Bucureşti. Poetă. Fiica lui Petre Nersesian, contabil, şi a Wilmei (n. Csiki). Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti, terminat în 1954. Facultatea de Istorie a Univ. din acelaşi oraş (1957-1961). Redactor principal la Bibl. Naţională din Bucureşti (1961-2000). Debutează cu poezia *Evocare,* în rev. *Tânărul scriitor* (1954). Debut editorial cu vol. *Cântăreţul de sticlă* (1973), reprezentativ pentru câteva himere lirice, frumos caligrafiate. Colab. la *Amfiteatru, Gazeta literară, Contemporanul* etc. Alte vol.: *Stampe lirice* (1975), *Sigiliul trecerii* (1978), *Balanţă solară* (1980), *Alb şi negru* (1982), *Singurătatea spectacolului* (1983), *Bolta glisantă* (1986), *Înstrăinatul solstiţiu* (1987), *Terase de apă* (1991) şi *Cu faţa la zid* (1996). A publicat romanul *Parfumul rochiei* (1994). A publicat şi sub pseud. Anaïs Ner, Alla Aner, Anaïs N. Poezia lui **N.** radiografiază, în tonalitate elegiacă, avatarurile transfigurării şi ale marilor combustii interne.

OPERA: *Cântăreţul de sticlă,* versuri, Bucureşti, 1973; *Stampe lirice,* Bucureşti, 1975; *Sigiliul trecerii,* versuri, Bucureşti, 1978; *Balanţă solară,* poezii, Bucureşti, 1980; *Alb şi negru,* versuri, Bucureşti, 1982; *Singurătatea spectacolului,* versuri, Bucureşti, 1983; *Bolta glisantă,* versuri, Bucureşti, 1986; *Înstrăinatul solstiţiu,* versuri, Bucureşti, 1987; *Terase de apă,* versuri, Bucureşti, 1991; *Parfumul rochiei,* roman, Bucureşti, 1994; *Cu faţa la zid,* versuri, Bucureşti, 1996; *Armenii în istorie şi cultură,* studii, Bucureşti, 2003. Traduceri: *Cântece ale trubadurilor armeni,* traduse şi prelucrate de ~, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, *Prima verba,* I, 1975; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 36, 1980; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 44, 1980; G. Scurtu, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 1980; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 34, 1982; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi,* III, 1984; Geo Vasile, în *Luceafărul,* nr. 11, 1997. **(R. G. Ţ.).**

NEŞU Ioan, n. 1 iul. 1950, Turnu Măgurele, jud. Teleorman. Prozator. Fiul lui Iancu Neşu şi al Constantinei (n. Naciu), ţărani. Şcoala generală în com. Salcia, jud. Teleorman (1957-1965); liceul în aceeaşi localitate (1965-1969); a urmat Facultatea de Silvicultură din Braşov (1969-1974). Inginer la Ocolul silvic Slobozia, jud. Ialomiţa (1974-1978); inspector la Inspectoratul Silvic judeţean Ialomiţa (1978-1982); şef la Ocolul silvic Feteşti, jud. Ialomiţa (1982-1985); din 1986, şeful Staţiunii silvice Bărăgan, jud. Călăraşi. Colab. la *Luceafărul*, *Steaua*, *ArtPanorama*, *Tomis*, *Limba română* (Chişinău) etc. Prezent în vol. colective *Scriitori din Ialomiţa* (1999), *Călător în Arcadia* (2000), *Don Quijote, prostituata şi alte personaje*. Cele mai bune povestiri (1999) şi *Unsprezece prozatori din sud* (2001). Debutează în vol. *Scrisori din Ialom* (1979). Debut editorial cu romanul *Un pumn de iarbă* (1994). Alte romane: *Marele necunoscut* (1995), *Privire clandestină* (1996), *Natură moartă cu statuie* (2000) şi *Alesul* (2002). Proză scurtă în *Zi de toamnă cu cal* (1998).

OPERA: *Un pumn de iarbă*, roman, Bucureşti, 1994; *Marele necunoscut*, roman, Bucureşti, 1995; *Privire clandestină*, roman, Bucureşti, 1996; *Zi de toamnă cu cal*, proză scurtă, pref. de C. Vremuleţ, Galaţi, 1998; *Natură moartă cu statuie*, roman, Bucureşti, 2000; *Alesul*, roman, pref. de M. Neagu, Slobozia, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Vremuleţ, în *Porto-Franco*, nr. 6, 1996; C. Apostolescu, în *Tomis*, nr. 3, 1997; I. Roşioru, *ibidem*, nr. 7, 1997; D. Silviu Boerescu, în *Curentul*, nr. 194, 1998; H. Gârbea, în *ArtPanorama*, nr. 11, 1998; D. Dram, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1998; H. Gârbea, în *Luceafărul*, nr. 34, 2001; G. Vasile, *Proza românească între milenii*, 2001; Ş. Codrin, *Personalia*, 2002; N. Titus, în *Tribuna literară şi artistică*, nr. 22, 2003. **(A. S.)**

NETEA Vasile, n. 1 febr. 1912, Deda, jud. Mureş – m. 1991, Bucureşti. Memorialist şi istoric literar. Fiul lui Grigore Netea şi al Lucreţiei (n. Onigaş), agricultori. Cursurile primare în oraşul natal (1918-1923). Şcoala Normală din Târgu Mureş (1923-1931) şi Liceul „Sf. Vasile” din Blaj (1932-1933). Studii pedagogice la Cluj (1939-1940) şi Bucureşti (1940-1941). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1946). Dr. în istorie al Univ. din Bucureşti, cu teza *George Bariţiu* (1948). Învăţător la Târgu Mureş şi prof. secundar la Bucureşti (1946-1959); cercetător ştiinţific principal la Institutul de Istorie „N. Iorga” din Bucureşti (1963-1975). Din 1963, redactor la *Revue roumaine d'histoire.* A debutat cu versuri în rev. *Îndemnul* a liceului „Al. Papiu Ilarian” din Târgu Mureş, în 1926. Colaborează la *Vremea, Universul literar, Ardealul, Viaţa, Transilvania, Jar şi slovă, Credinţa, Progres şi cultură, Patria* etc. La Bucureşti, mai ales în anii Diktatului de la Viena, a dus o amplă campanie publică în favoarea drepturilor noastre politice, prin conferinţe, şezători, broşuri scoase în col. „Cartea refugiatului ardelean” sau ca animator de publicaţii (redactor responsabil al rev. *Dacia rediviva,* 1942-1944). Activitate bogată, în mai multe domenii: istorie (*Figuri mureşene,* 1933, în colab.; *Figuri ardelene,* 1943; *De la Petru Maior la Octavian Goga,* 1944; *Pentru Transilvania,* I-II, 1946; *Pe drumul unităţii naţionale,* 1975; *Conştiinţa originii comune a unităţii naţionale în istoria poporului român,* 1980), folcloristică (*Murăş, Murăş, apă lină...*, în colab., 1936), istorie culturală (*Conştiinţa literară a epocii,* 1977), memorialistică (în rev. *Vatra*). Autor al unui vol. de *Interviuri literare* (1972) şi al mai multor studii monografice: *Constantin Romanu-Vivu* (1937), *Ion Pop Reteganul* (1938), *Viaţa şi opera lui Gheorghe Bogdan Duică* (1940), *Profesorul Ioan Lupaş* (1940), *St. O. Iosif* (1941), *George Bariţiu* (1966), *Nicolae Titulescu* (1969), *C. A. Rosetti* (1970), *August Treboniu Laurian* (1970), *Nicolae Iorga* (1971). A îngrijit ed. din V. Alecsandri, Ieronim Bariţiu, Ion Gorun, Il. Chendi, Miron Pompiliu, Ion Pop-Reteganul, Oct. C. Tăslăuanu, Ion Simionescu, St. O. Iosif, Traian Moşoiu sau a prefaţat altele. Premiul Acad. Române (1944).

OPERA: *Figuri mureşene,* Târgu Mureş, 1933 (în colab. cu E. Nicoară); *Îndreptar pentru cercurile culturale,* Reghin, 1934; *Din contribuţia învăţătorimii române la dezvoltarea culturii naţionale,* Reghin, 1935; *Horia, crăişorul ţăranilor,* Târgu Mureş, 1935; *Murăş, Murăş, apă lină...* Literatură populară din regiunea Mureşului de Sus, vol. I, pref. de I. Agârbiceanu, în colab. cu E. Nicoară, Reghin, 1936; *Constantin Romanu-Vivu*, *prefectul legiunii a XII-a în anii 1848-1849,* Târgu Mureş, 1937; *Ion Pop Reteganul,* Cluj, 1938; *I.P.S.S. Patriarhul dr. Miron Cristea,* Târgu Mureş, 1938; *Sub stindardul Astrei,* Reghin, 1939; *Este istoria Transilvaniei un studiu inutil?,* Sibiu, 1940; *Profesorul Ioan Lupaş,* Arad, 1940; *Ţara Oaşului,* Bucureşti, 1940; *Viaţa şi opera lui Gheorghe Bogdan Duică,* Bucureşti, 1940; *St. O. Iosif,* Bucureşti, 1941; *Transnistria,* Bucureşti, 1941; *Noi contribuţii la cunoaşterea vieţii şi activităţii lui Visarion Roman,* Sibiu, 1942; *Ion Pop Reteganul,* biobibliografie, Bucureşti, 1943; *Figuri ardelene,* Bucureşti, 1943; *De la Petru Maior la Octavian Goga.* Studii şi evocări istorice, Bucureşti, 1944; *Pentru Transilvania,* I-II, Bucureşti, 1946; *Istoria memorandumului românilor din Transilvania şi Banat,* Bucureşti, 1947; *Pe urmele lui Iosif Vulcan,* Bucureşti, 1947; *George Bariţiu.* Viaţa şi activitatea sa, Bucureşti, 1966; *Unirea Transilvaniei cu România,* Bucureşti, 1968; *Nicolae Titulescu,* cu o pref. de Mircea Maliţa, Bucureşti, 1969; *C. A. Rosetti,* Bucureşti, 1970; *August Treboniu Laurian,* Bucureşti, 1970 (în colab.); *O zi din istoria Transilvaniei – 1 Decembrie 1918,* Bucureşti, 1970 (altă ed., 1990); *Nicolae Iorga. 1871-1940,* Bucureşti, 1971; *Take Ionescu,* cu o pref. de M. Maliţa, Bucureşti, 1971; *Interviuri literare,* Bucureşti, 1972; *Lupta românilor din Transilvania pentru libertate naţională* (1848-1881), Bucureşti, 1974; *Pe drumul unităţii naţionale.* Studii şi evocări, Cluj-Napoca, 1975; *Munţii Apuseni – muzeu istoric şi pantheon al poporului român,* Bucureşti, 1977; *1877. Conştiinţa literară a epocii.* Documente, scrisori, art., antologie de ~, Bucureşti, 1977; *Liga culturală şi Unirea Transilvaniei cu România,* Iaşi, 1978; *Carmen saeculare valachicum,* antologie de ~, Bucureşti, 1979; *Spre unitatea statală a poporului român.* Legături politice şi culturale între anii 1859-1918,

Bucureşti, 1979; *Conştiinţa originii comune a unităţii naţionale în istoria poporului român,* Bucureşti, 1980.

REFERINŢE CRITICE: T. Herseni, în *Sociologia românească,* nr. 7-8, 1936; G. Sbârcea, în *Gazeta ilustrată,* nr. 11-12, 1936; N. Antonescu, în *Tribuna*, nr. 37, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 32, 1972; O. Metea, în *Orizont*, nr. 27, 1972; D. Micu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1972; G. Muntean, în *România literară,* nr. 49, 1972; V. Taşcu, în *Familia*, nr. 12, 1972; O. Papadima, în *Vatra*, nr. 2, 1982; D. Micu, *ibidem*; G. Ţepelea, *ibidem*; D. Poptămaş, *ibidem*; T. Tanco, *ibidem*; M. Pop, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice,* 1987; St. Vasilescu, în *Familia*, nr. 5, 1987; I. Opriş, în *Dacia literară,* nr. 28, 1998. **(M. Pp.)**

NICHITA George, n. 1900, com. Floreşti, Jud. Tutova – m. 10 oct. 1968, Bucureşti. Poet. Fost ofiţer, devine inspector în Ministerul Muncii. Secretar de redacţie la *Sburătorul*, membru al cenaclului lui E. Lovinescu. Scoate, împreună cu G. Călinescu, rev. *Sinteza* (apr. 1927-dec. 1928), conduce rev. *Săptămâna literară,* plastică, teatrală (1928-1929). Colab. la *Sburătorul*, *Convorbiri literare, Universul literar, Ţara de Jos* ş.a. Debut editorial cu vol. de poezii *Destrămare* (1926). A mai publicat încă o plachetă, *Evadări* (1927). Lirică modernă (nu fără efort programatic), ezitând între vitalism şi intelectualizare.

OPERA: *Destrămare*, poezii, Bucureşti, 1926; *Evadări, poezii,* Bucureşti, 1927.

REFERINŢE CRITICE: C. Şăineanu, *Recenzii*, 1926-1927; E. Lovinescu, *Istoria...*, III; idem, *Memorii*, III, 1937. **(R. Z.)**

NICOARĂ Mara, n. 3 dec. 1948, com. Cozma, jud. Mureş. Poetă. Fiica ofiţerului Vasilică Nicoară şi a Eugeniei (n. Rus), maistru. Soţia scriitorului Ion Lilă. Liceul „Al. Papiu Ilarian” din Târgu Mureş (absolvit în 1966). Între 1969 şi 1974 urmează, la secţia fără frecvenţă, Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti. Redactor la *Contemporanul.* Debutează cu versuri în ziarul *Steaua Roşie* din Târgu Mureş (1962). A publicat vol.: *Cuvintele, frumoase flori* (1972), *Biciul albastru* (1974), *Îngerul alb* (1976), *Mai mult pasăre decât înger* (1978), *Obiectele verii* (1980), *Boala crinilor* (1980), *Existenţa poetului* (1982) şi *Vara pierdută* (1989). Literatură pentru copii: *O poveste de-o zi* (1990).

OPERA: *Cuvintele, frumoase flori,* Bucureşti, 1972; *Biciul albastru,* Cluj, 1974; *Inorogul alb,* Bucureşti, 1976; *Mai mult pasăre decât înger,* Bucureşti, 1978; *Obiectele verii,* Bucureşti, 1980; *Boala crinilor,* Bucureşti, 1980; *Existenţa poetului,* versuri, Bucureşti, 1982; *Vara pierdută,* versuri, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Poezia românească contemporană 1950-1970,* II, 1975; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; *Literatura română contemporană*, I. Poezia, 1980; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 5, 1981; I. B. Lefter, *ibidem*; N. Georgescu, *ibidem*, nr. 51, 1982; L. Ulici, în *România literară,* nr. 50, 1984; F. Neagu, *A doua carte cu poeţi,* 1985; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei,* 1986; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 9, 1988. **(A. S.)**

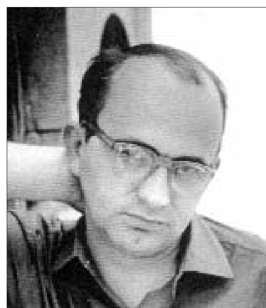

NICODIN Dinu (pseud. lui Nicolae Ioanidi), n. 18 iun. 1886, Bucureşti – m. 1948. Prozator. Provine dintr-o familie de mari proprietari de pământ. A absolvit Liceul Internat din Iaşi. Agent de relaţii bancare, cu dese călătorii în străinătate, făcea, în Bucureştiul interbelic, figură curioasă şi enigmatică. Preşedinte al Consiliului de Administraţie al Băncii Vultur şi al Soc. Jacquard (ţesătorie), iar după 1944 consilier în Consiliul de Administraţie al Soc. Petroliere Titan-Nădrag-Călan. A frecventat cenaclul „Sburătorul”, fiind apreciat şi simpatizat de E. Lovinescu, care i-a creionat un portret savuros în *Memorii* III: „Un Des Esseintes bucureştean: un om de societate aservit pasiunii de a părea american. Apariţie yankee în inima uliţei autoctone.” De la reportajul pe tema *O plimbare pe Olt* (1930) trece la povestea

vânătorească din *Lupii* (1932) şi poemul ritmat *Aghan* (1940). Proza sa artistică recurge la frazarea savantă, poematică, la referinţe aglutinate snob şi la stilul preţios şi afectat. Erudiţia istorică se desfăşoară liber pe o imensă pânză epică în romanul *Revoluţia* (1943), relevând puternice convulsii sociale şi politice în Franţa anului 1789.

OPERA: *O plimbare pe Olt*, Bucureşti, 1930; *Lupii*, roman, Bucureşti, 1932; *Aghan*, Bucureşti, 1940; *Pravoslavnica ocrotire*, nuvele, Bucureşti, 1941; *Revoluţia*, I-II, roman, Bucureşti, 1943 (ed. îngrijită şi pref. de I. Simuţ, 2000).

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Memorii*, III, 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; E. Lovinescu, *Scrieri,* II, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I. Negoiţescu, *Engrame,* 1975; Perpessicius, *Opere*, IX-X, 1979; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; Vl. Bârna, în *Steaua,* nr. 11-12, 1989; idem, *ibidem,* nr. 1, 1990; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 2, 1992; Vl. Bârna, în *România literară,* nr. 21, 1993; P. Martinescu, *ibidem,* nr. 21, 1994. **(I. S.)**

NICOL Dominik (numele la naştere: Dumitru Nicolaescu), n. 25 sept. 1930, com. Păuşeşti-Măglaşi, jud. Vâlcea. Prozator. Fiul lui Dumitru Nicolaescu-Stroe şi al Valentinei (n. Săndulescu), învăţători. Liceul „Alexandru Lahovary" din Râmnicu Vâlcea, absolvit în 1939. Studii de Drept, neterminate, la Univ. din Bucureşti. Fotoreporter la Agenţia Română de Presă „Agerpres" (1950-1951); fotograf la Ministerul Afacerilor Interne (1951-1952); tehnician în antibiotice la Fabrica Chimică nr. 2 din Iaşi (1953-1955). Între 1956 şi 1957 este laborant principal la Centrul de cercetări chimice al Acad., apoi muncitor cu înaltă calificare şi fotograf principal la Centrul de documentare medicală din Bucureşti (1958-1959); fotograf la spitalul clinic „I. Cantacuzino" din capitală (1959-1968). În 1969 se stabileşte în Statele Unite. E fotograf liber profesionist şi pictor. În 1972 participă cu peisagii şi pictură figurativă expresionistă la expoziţia de artă în aer liber (Spring Show in Greenwich Village) din New York. Colaborează cu proză, reportaj, memorialistică, eseuri şi comentarii politice la *Micromagazin,* New York (serialele *Comunismul fără mască*, nr. 158-163, 1982 şi *Pagini din „Jurnal întrerupt"*, nr. 193-194, 1984), *Săptămâna müncheneză* (fragmente din vol. *Rendez-Vous sau Întâlnire cu mine însumi,* nr. 10; 15, 1987), *Lupta* (Providence, Rhode Island), *America* (Cleveland, Ohio), *Acţiunea românească* (New York), *Stindardul* (München, Germania), *Meridiane* (Elmhurst, New York) etc. Debutează cu proză scurtă în ziarul *America*, Cleveland, Ohio (1969). Debut editorial cu vol. de povestiri *Self Encounter* (1979), urmat de *Ten Oneiric Sketches* (1980), *Rendez-Vous sau Întâlnire cu mine însumi* (1987), *Vacuum (Colocviu de abis)/Void (Dialogue Amidst the Ruins)*, ed. bilingvă româno-engleză (1988) şi *Pe portativul vieţii*. Jurnal literar (1992). A donat o foarte importantă colecţie de carte rară şi de numismatică Bibl. Acad. Române şi Institutului de Arheologie din Bucureşti. A semnat şi Dumitru Nicolaescu (în unele enciclopedii şi lucrări de referinţă scriitorul e înregistrat cu acest nume).

OPERA: *Self Encounter,* povestiri, New York, 1979; *Ten Oneiric Sketches*, povestiri, Introduction: Victor Eftimiu, Translated from Romanian language by Radu A. Floresco, 1980; *Rendez-Vous sau Întâlnire cu mine însumi*, schiţe, New York, 1987; *Vacuum (Colocviu de abis)/Void (Dialogue Amidst the Ruins)*, dialoguri, ed. bilingvă româno-engleză, cu un *Cuvânt înainte (Foreword)* de Peter Conrad, New York, 1988 (versiunea românească a fost publicată pentru întâia oară la Detroit, în 1979); *Pe portativul vieţii*, jurnal literar, New York, 1992.

REFERINŢE CRITICE: ***, în *Acţiunea românească* (New York), nr. 5, 1972; *Who's Who in Romanian America,* Compiler Şerban C. Andronescu, 1987; Nicholas Catanoy, în *Acţiunea românească* (New York), nr. 31, 1981; ***, în *Tricolorul* (Toronto, Canada), nr. 6, 1981; ***, în *România pretutindeni* (New York), nr. 9, 1982; ***, în *Romanian Convergences* (London, Anglia), oct. 1984; Dan Costescu, în *Micromagazin* (New York), oct. 1987; R. B., în *Săptămâna müncheneză* (Germania), nr. 31, 1987; Constantin Eretescu, în *Lupta* (Providence, Statele Unite), nr. 92, 1988; Dan Costescu, în *Lumea liberă românească* (New York), nr. 15, 1989; Alexandru Nemoianu, în *Information*

Bulletin (Jackson, Michigan, Statele Unite), nr. 3, 1993; Mircea Popa, în *Cele trei Crişuri*, nr. 5-6, 1993; Dulciu Morărescu, în *Curierul românesc*, nr. 8, 1994; Titu Popescu, în *Curierul românesc*, nr. 6, 1994; Daniela Florescu, în *Cronica*, nr. 11, 1994; Adrian Popescu, în *Buletinul Societăţii Numismatice Române*, 1994-1995; Dan Mateescu, în *Curierul românesc*, nr. 9, 1995; A. Goci, în *Literatorul*, nr. 8, 1995; V. Manea, în *Vremea*, nr. 966, 1996; Zuzana Kamencová, *ibidem*; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

NICOLEANU Nicolae (pseud. lui Neagoe Tomoşoiu), n. 16 iun. 1835, Cernatu Săcelelor – Braşov – m. 7 apr. 1871, Bucureşti, ospiciul Pantelimon. Poet. Studii la seminarul episcopal din Buzău şi Colegiul Naţional din Craiova. La 23 de ani, pleacă la Paris, de unde revine la 26 de ani, după ce trecuse prin Berlin şi Anvers. Debut în gazetărie la *Românul* lui C. A Rosetti. La 27 de ani, e funcţionar la Roman, la 29 de ani, director de liceu în Iaşi, apoi funcţionar la Arhivele Statului, revizor şcolar la Iaşi, Vaslui şi Fălciu un an, funcţionar în Ministerul Instrucţiei, secretar la Arhivele Statului în Bucureşti. Atins de alienaţie mintală, la vârsta de 33 de ani, nu şi-a mai revenit până la moarte. Unicul său vol. de *Poezii* a apărut la Iaşi (1865), când poetul avea 30 de ani, cu o pref. de Iacob Negruzzi. Maiorescu alegea trei speţe în antologia sa din 1867, provocând nedumerirea lui Aron Densuşianu: „Înţelegeţi ceva din această înnodare de vorbe ce sună ca talangele de la o braşoveancă?”

OPERA: *Poezii*, cu o pref. de I. Negruzzi, Iaşi, 1865.

REFERINŢE CRITICE: I. Negruzzi, în *Convorbiri literare,* V, 1871; A. Densuşianu, *Cercetări literare,* 1887; idem, *Istoria limbei şi literaturei române,* 1885; G. Călinescu, *Istoria*...; I.L.R., III, 1973; G. Nicoară, în *Ramuri*, nr. 11, 1978; O. Densusianu, *Opere*, VI, 1985; T. Vârgolici, *Scriitorii clasici şi armata română,* 1986; M. Sorescu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 2, 1988. **(Al. P.)**

NICOLCIOIU Dumitru, n. 13 aug. 1925, satul Valea Ursului, com. Tâmna, jud. Mehedinţi. Poet şi prozator. Fiul lui Ştefan Nicolicioiu, oficiant sanitar, şi al Finaretei (n. Mihart). Şcoala generală în satul natal; Liceul militar „D. A. Sturdza” din Craiova (1937-1945), apoi Facultatea de Medicină Generală a Institutului Medico-Farmaceutic din Timişoara (1947-1955; doi ani de detenţie politică). Medic în com. Redea (1955; domiciliu obligatoriu), apoi medic epidemiolog şi medic specialist în oncologie la Caracal, până în anul pensionării (1988). Colab. la *Luceafărul, Orizont, Săptămâna* etc. Condamnat la doi ani închisoare (1952-1953) pentru „uneltire împotriva ordinii sociale”, apoi domiciliu obligatoriu în com. Redea, până în 1957. Debutează în rev. *Flamuri* din Craiova (1943). Debut editorial cu vol. de versuri *Chitara dragostei* (1946).

OPERA: *Chitara dragostei,* versuri, Bucureşti, 1946; *Şerpi veninoşi,* proză scurtă, Bucureşti, 1951; *Câinele turbat,* proză scurtă, postfaţă de M. Tupan, Bucureşti, 1988; *Ultimul refugiu,* versuri, Bucureşti, 1999; *Libertatea de a purta cătuşe,* roman, postfaţă de M. Tupan, Bucureşti, 2000; *Zăpezi în agonie,* versuri, Bucureşti, 2001; *Bumerangul,* proză scurtă, Bucureşti, 2003. **(A. S.)**

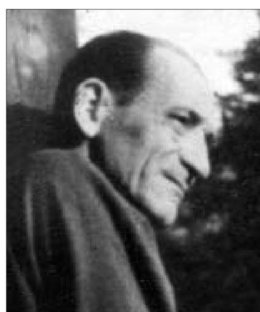

NICOLESCU Basarab, n. 25 mart. 1942, Ploieşti. Eseist. Fiul lui Anton Nicolescu, jurist-contabil, şi al Anghelichii (n. Anastasiadis). Şcoala primară la Ploieşti (1949-1956); Liceul „I. L. Caragiale”, din aceeaşi localitate (1956-1960). Facultatea de Fizică a Univ. din Bucureşti (licenţă în 1964, cu lucrarea *Câmpurile*

Yang-Mills şi autointeracţia câmpurilor vectoriale, sub direcţia prof. Const. Eftimiu). Asistent la Facultatea de Fizică a Univ. din Bucureşti (1965-1968). Obţine o bursă a guvernului francez în 1968 şi se stabileşte în Franţa (naturalizat în 1976). Bursier „Joliot-Curie”, Comisariatul Energiei Atomice (CEA), Univ. „Pierre et Marie Curie”, Paris (1969-1970). La aceeaşi Univ., susţine doctoratul în 1972, cu teza *Contribution à l'étude théorique de la diffusion pion-nucléon* (sub direcţia prof. Robert Vinh Mau). Din 1970, fizician teoretician la Centrul Naţional de Cercetare Ştiinţifică (CNRS), Laboratorul de fizică nucleară şi energii înalte (LPNHE), Paris. Lucrează ca „Guest Scientist” la diverse univ. americane (Berkeley) şi engleze (Londra), între 1976 şi 1984. Membru al unor consilii şi comisii internaţionale (Buenos Aires, Barcelona, Paris etc.). Fondator şi director al col. „Transdisciplinarité” (Ed. du Rocher, Paris). Preşedinte de onoare al Fundaţiei Internaţionale „Ştefan Lupaşcu” (Iaşi). Specializat în teoria particulelor elementare, este autorul a numeroase studii apărute în rev. şi vol. colective. Interesat de relaţiile dintre artă, ştiinţă şi tradiţie, a publicat în acest domeniu o serie de art. în rev. din Franţa, România, Italia, Anglia, Brazilia, Argentina, Japonia şi SUA. Numeroase emisiuni radiofonice la France Culture şi France Inter. Debut în presa literară cu eseul *Ion Barbu. Contribuţia spiritului geometric la structurarea universului afectiv barbian* (în *Luceafărul*, 1966). Debut editorial cu *Ion Barbu. Cosmologia „Jocului secund”* (1968). Alte vol.: *Teoreme poetice* (1996), *Transdisciplinaritatea* (1999), *Ştiinţa, sensul şi evoluţia* (2000), *Noi, particula şi lumea* (2002), *Stări şi religii* (2002).

OPERA: *Ion Barbu. Cosmologia „Jocului secund”,* Bucureşti, 1968; *Teoreme poetice,* trad. de L. M. Arcade, Bucureşti, 1996; *Transdisciplinaritatea: manifest,* Iaşi, 1999; *Ştiinţa, sensul şi evoluţia: eseu asupra lui Iacob Bohme,* trad. de Aurelia Batali, Bucureşti, 2000; *Noi, particula şi lumea,* trad. de V. Sporici, Iaşi, 2002; *Stări şi religii: antagonisme şi complementaritate,* trad. de Magda Stavinschi, D. Costache, Doina Ionescu şi V. Godeanu, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: S. Marcus, în *Gazeta literară,* nr. 12, 1968; Marian Popa, în *Luceafărul*, nr. 19, 1968; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 20, 1968; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 20, 1968; L. Dimov, în *Gazeta literară,* nr. 24, 1968; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 28, 1968; M. Mincu, în *Tomis*, nr. 7, 1968; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Gazeta literară,* nr. 32, 1968; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 33, 1968; M. Steriade, în *Le Journal Roumain des Počtes,* Bruxelles, nr. 4, 1968; L. Dimov, în *Luceafărul*, nr. 36, 1968; Ov. Ghidirmic, în *Ramuri*, nr. 9, 1968; N. Creţu, în *Iaşul literar,* nr. 9, 1968; M. Niţescu, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1968; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 9, 1968; S. Marcus, în *Studii şi cercetări lingvistice*, nr. 6, 1968; E. Barbu, în *Săptămâna*, nr. 82; 83; 84, 1968; N. Manolescu, *Metamorfozele poeziei,* 1968; Dinu Pillat, *Ion Barbu,* 1968; M. Mincu, *Critice*, 1969; S. Marcus, *Poetica matematică,* 1969; Al. Piru, *Varia*, 1973; Al. Andriescu, *Disocieri*, 1973; M. Niţescu, *Repere critice,* 1974; M. Muthu, *Literatura română şi spiritul sud-est european,* 1976; D. Teodorescu, *Poetica lui Ion Barbu,* 1978; H. Stamatu, în *Cuvântul românesc,* Canada, nov. 1981; Al. Ciorănescu, în *Ethos*, Paris, nr. 3, 1982; S. Marcus, *Artă şi ştiinţă,* 1986; idem, *Invenţie şi descoperire,* 1989; M. Anghelescu, în *Luceafărul,* nr. 13, 1995; Grete Tartler, în *România literară,* nr. 18, 1997; (C. M.) Spiridon, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 1999 (interviu); idem, *ibidem,* nr. 6, 2001; idem, *ibidem,* nr. 24, 2002. **(C. B.)**

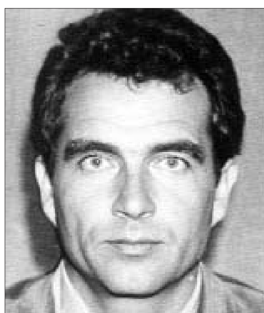

NICOLESCU Gheorghe Constantin (numele la naştere: Gheorghe Niculescu), n. 26 mai 1911, Ploieşti – m. 24. nov. 1967, Bucureşti. Istoric literar. Fiul lui Constantin Niculescu, funcţionar, şi al Paraschivei (n. Dragomirescu), învăţătoare. Soţul Tatianei Nicolescu. Absolvent al Liceului „Sf. Sava” (1928). Licenţiat în Litere (1931) şi în Drept (1932) al Univ. din Bucureşti. Absolvent al Seminarului Pedagogic Univ. din Bucureşti (1932). Carieră universitară: asistent (1934), conf. (1965), prof. titular de literatură română la Univ. din Bucureşti (1966). Decan al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1966). Debut editorial cu vol. *Ideologia literară poporanistă* (1937), distins de Acad. Română cu premiul „Năsturel” (1938). Dr. în litere cu teza *Duiliu Zamfirescu* (1944).

Colaborează la *Universul literar, Desrobirea, Gândul nostru, Frontul plugarilor, Chemarea vremii* ş.a. Adept al rigorii documentare şi al obiectivităţii cercetării ştiinţifice, deţinător al unei metode şi perspective eficace, **N.** s-a impus prin exegeze profunde, comprehensive şi exigente totodată, închinate unor scriitori (*Nicolae Bălcescu,* 1945; *Mihail Kogălniceanu,* 1946; *Viaţa lui Vasile Alecsandri,* 1962), periodizării literaturii române sau curentelor literare (*Curentul literar de la „Contemporanul",* 1966). Premiul „C. Dobrogeanu-Gherea" al Acad. pe 1962.

OPERA: *Ideologia literară poporanistă. Contribuţiunea lui G. Ibrăileanu şi bibliografia problemei,* Bucureşti, 1937; *Subiectivismul în cercetarea literară,* Bucureşti, 1939; *Nicolae Bălcescu,* Bucureşti, 1945; *Mihail Kogălniceanu,* Bucureşti, 1946; *Viaţa lui Vasile Alecsandri,* Bucureşti, 1962 (ed. II, 1965; ed. III, 1975); *Curentul literar de la „Contemporanul",* Bucureşti, 1966; *Studii şi articole despre Eminescu,* Bucureşti, 1968; *Structură şi continuitate* (Pagini de istorie literară), cuvânt înainte de V. Râpeanu, bibliografie de V. Stoleru, Bucureşti, 1970. Traduceri: P. Beljavski, *Oameni obişnuiţi,* schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1952; Ian Popov, *La capătul nopţii,* roman, trad. de ~ şi P. Solomon, Bucureşti, 1952.

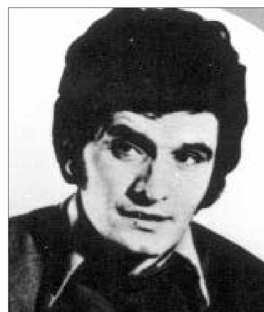
REFERINŢE CRITICE: V. Râpeanu, *Pe drumurile tradiţiei,* 1973; M. Bucur, *Istoriografia...*; V. Stoleru, *G. C. Nicolescu, 1911-1967.* Studiu biobibliografic, 1978. **(D. C.)**

NICOLESCU Ioan Dan, n. 16 mai 1947, Ploieşti. Prozator. Fiul lui Vasile Nicolescu, inginer textilist, şi al Corneliei Zoe (n. Opran). Şcoala primară (1954-1958) şi Liceul teoretic (1958-1965) la Vălenii de Munte; Facultatea de Lb. şi Literatura română a Univ. din Bucureşti (1968-1972). Prof. în Olteni, com. Teişani, jud. Prahova (1972-1980); instructor cultural la Centrul judeţean Prahova (1983-1985), apoi la Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă Prahova (1985-1987); director al Teatrului „Toma Caragiu" din Ploieşti (1987-1991); din 1991, directorul Editurii Elit din acelaşi oraş. Debutează cu poezie în *Luceafărul* (1972), colaborând apoi şi la *România literară, Scânteia tineretului, Munca, Suplimentul literar al „Scânteii tineretului".* Debut editorial cu roamnul *Rana statuilor* (1977), apreciat pentru expresia colorată şi inserţia fantasticului. Apariţiile ulterioare, respectiv *Legătura de chei* (1980), *Sărbători marţiale* (1980; Premiul C.C. al U.T.C.) şi *După mine, o zi...* (1983), întregesc profilul unui scriitor atras de fabulos şi tiparul alegoric într-o proză traversată de nostalgia cuprinderii epopeice.

OPERA: *Rana statuilor,* roman, 1977; *Legătura de chei,* Bucureşti, 1980; *Sărbători marţiale,* roman, Bucureşti, 1980; *După mine, o zi...,* roman, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 50, 1977; V. Cristea, în *România literară*, nr. 17, 1978; V. Andru, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1978; E. Simion, în *România literară,* nr. 12, 1980; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 43, 1980; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 18; 47, 1980; M. Dragolea, în *Steaua*, nr. 12, 1980; A. Silvestri, în *România literară,* nr. 12, 1980; I. Holban, în *Cronica*, nr. 39, 1980; I. Bogdan Lefter, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1981; Alex. Ştefănescu, în *Suplimentul literar al „Scânteii tineretului",* nr. 6, 1981; E. Simion, în *România literară,* nr. 49, 1983; V. Podoabă, în *Familia*, nr. 5, 1984; I. Holban, în *Cronica*, nr. 3, 1984; Mariana Brăescu, în *Luceafărul*, nr. 38, 1985; Z. Cârlugea, în *Luceafărul*, nr. 19, 1986. **(M. Mt.)**

NICOLESCU Ion, n. 10 ian. 1943, Buzău. Poet şi prozator. Fiul agronomului Traian Nicolescu şi al Ecaterinei (n. Zamfir). Absolvă Liceul „B. P. Hasdeu" din Buzău (1961); urmează cursurile Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1962-1968). Debut publicistic în ziarul *Steagul roşu* din Bacău (1966), iar editorial cu vol. de versuri *Indulgenţe* (1969), conţinând poeme ludice şi parodice. Colab. cu poezie şi art. la

diverse rev., în special la rev. *Luceafărul. Ironice* (1970), *Mioritiada* (1973), *Retorica* (1975), *Vox populi vox dei* (1979), *Scrisori de serviciu* (1982) dau imaginea unui poet manierist, cultivând bufoneria limbajului şi atitudinile anticonvenţionale. Vol. *Odele pământului pârjolit de iubire* (1986) conţine poezii patriotice în care expresia e în spiritul epocii, plină de clişee. Romanul *Voi de colo de la Biarritz* (1979), al cărui pretext epic e un caz-limită, e heteroclit, degajat în expresie, plin de paradoxuri – trăsături ce caracterizează şi poezia.

OPERA: *Indulgenţe,* versuri, Bucureşti, 1969; *Ironice*, versuri, Bucureşti, 1970; *Mioritiada*, versuri, Bucureşti, 1973; *Retorica*, versuri, Bucureşti, 1975; *Vox populi vox dei,* versuri, Bucureşti, 1979; *Voi de colo de la Biarritz*, roman, Bucureşti, 1979; *Scrisori de serviciu,* versuri, Bucureşti, 1982; *Odele pământului pârjolit de iubire,* versuri, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: M. Cardaş, în *Luceafărul*, nr. 3, 1970; Florenţa Albu, în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1970; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1973; E. Barbu, *O istorie*...; Al. Piru, *Poezia*...; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 7, 1976; idem, *Scriitori*...; O. Soviany, în *Echinox*, nr. 3, 1976; M. Constantinescu, în *România literară,* nr. 30, 1979; L. Ulici, în *România literară,* nr. 32, 1984. **(I. C.)**

NICOLESCU Otilia, n. 3 ian. 1932, satul Drăghici, jud. Argeş – m. 28 sept. 1993, Piteşti. Poetă. Fiica lui Ion Tuţă şi a Elenei (n. Neagoe), proprietari şi negustori de var. A urmat cursurile Liceului de fete din Piteşti (bacalaureatul în 1951). După absolvirea Şcolii de farmacie, în 1963, devine asistentă de farmacie şi apoi tehnician chimist, până în 1970. Redactor la rev. *Argeş* (1970-1973). Debutează cu versuri în rev. *Luceafărul*, în 1965. După o prezenţă nesemnificativă într-o culegere colectivă (*Cercuri de foc,* 1969), publică un grupaj substanţial, *Lunecând în alb* (1970), în col. de poezie a rev. *Argeş*, îngrijită de Gh. Tomozei. După debutul editorial propriu-zis, din acelaşi an (*Lumea care nu moare,* 1970), publică ritmic culegeri omogene de poeme (*Sfere muzicale,* 1973; *Ora clopot,* 1974; *Colinele somnului,* 1976; *Cămăşile vieţii,* 1980; *Exerciţii de civilizaţie,* 1981; *Spectacol imaginar,* 1985) până la antologia retrospectivă din 1987 (*Poeme*). Marcată, în plan biografic, de o boală incurabilă, este o prezenţă discretă în peisajul liric contemporan printr-o poezie în care discursivitatea coabitează cu metaforismul.

OPERA: *Lunecând în alb,* versuri, Biblioteca „Argeş”, 1970; *Lumea care nu moare,* versuri, Bucureşti, 1970; *Sfere muzicale,* versuri, Bucureşti, 1973; *Ora clopot,* poeme, Bucureşti, 1974; *Colinele somnului,* versuri, Bucureşti, 1976; *Cămăşile vieţii,* versuri, Bucureşti, 1980; *Exerciţii de civilizaţie,* versuri, Bucureşti, 1981; *Despre Astralia,* versuri, Bucureşti, 1983; *Spectacol imaginar,* versuri, Bucureşti, 1985; *Poeme,* antologie, Bucureşti, 1987.

REFERINŢE CRITICE: V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi,* 1980; Gh. Gricurcu, *Existenţa poeziei,* 1986; M. Iorgulescu, în *Argeş*, nr. 6, 1970; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 28, 1973; N. Branişte, în *Argeş*, nr. 1, 1976; (S. I.) Nicolaescu, în *Argeş*, nr. 2, 1980; R. Munteanu, în *România literară,* nr. 2, 1982; Şt. Găitănaru, în *Argeş*, nr. 11, 1983; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 10, 1986. **(N. O.)**

NICOLESCU Tatiana, 9 iul. 1923, Chişinău. Critic şi istoric literar. Părinţii, Nicolae Golim şi Nina (n. Cribuscenco). Soţia lui G. C. Nicolescu. Liceul „Regina Maria” din Bucureşti. Licenţiată a Univ. din Bucureşti, Facultăţile de Filosofie şi Drept (1945). Urmează cursurile Institutului Pedagogic „Maxim Gorki” din Bucureşti (absolvit în 1948). În 1947 îşi începe cariera didactică; din 1971 e prof. la Catedra de literatură rusă a Facultăţii de Lb. Străine din Bucureşti. În paralel, activitate redacţională la *Secolul 20*. Dr. în filologie (1961) cu teza *L. N. Tolstoi şi literatura română.* Studii dedicate scriitorilor ruşi şi sovietici: *Opera lui Gogol în România* (1959), *Antologia nuvelei sovietice 1945-1965* (1965), *Prozatori sovietici contemporani* (1968), *Ivan Bunin* (1971), *Pe scara timpului...* (1972), *(A. S.) Puşkin* (1978), *La hotar de veacuri* (1981, în colab.). A scris pref. şi a tradus din scriitori ruşi şi sovietici.

OPERA: *Opera lui Gogol în România,* Bucureşti,

1959; *L. N. Tolstoi şi literatura română,* Bucureşti, 1963; *Antologia nuvelei sovietice (1945-1965),* I-II, antologie, pref. şi note de ~, Bucureşti, 1965; *Prozatori sovietici contemporani,* Bucureşti, 1968; *Ivan Bunin,* Bucureşti, 1971; *Pe scara timpului...,* Bucureşti, 1972; *(A. S.) Puşkin,* Bucureşti, 1978; *La hotar de veacuri* (în colab. cu Vl. Piskunov), Cluj-Napoca, 1981; *Leonid Andreev. Studii* (în colab. cu Ana Maria Brezulescu şi Nina Vulcov), Bucureşti, 1983. Traduceri: Lev Veniaminovici Nikulin, *Întâlniri cu Maiakovski,* trad. de ~, Bucureşti, 1957; Aleksandr Sergheevici Puşkin, *Despre munca literară,* trad. de ~, Bucureşti, 1958; Lao-She, *Ricşa şi alte povestiri,* în româneşte de L. Renert, Alice Gabrielescu şi ~, Bucureşti, 1958; *Puşkin în amintirea contemporanilor,* trad. de ~, Bucureşti, 1960; Aleksei Nikolaevici Tolstoi, *Despre munca literară,* trad. de ~, Bucureşti, 1961; Tamara Lazarevna Motyleva, *Lev Tolstoi şi literatura universală,* trad. de ~, Bucureşti, 1963; Ilya Ehrenburg, *Oameni, ani, viaţă,* I-II, trad. de ~, Bucureşti, 1967; Veniamin Aleksandrovici Kaverin, *În faţa oglinzii,* trad. de ~, Bucureşti, 1972; Leonid Maksimovici Leonov, *Vîforniţa, piesă în patru acte,* trad. de ~, Bucureşti, 1973; Viktor Petrovici Astafiev, *Un păstor şi o păstoriţă.* Pastorală modernă, trad. de ~, Bucureşti, 1974; *Andrei Belâi,* prezentat de Vl. Piskunov, trad., comentarii critice şi texte în proză de ~, versuri de Madeleine Fortunescu şi L. Dimov, Bucureşti, 1975; Viktor Goliavkin, *Tăticul meu drag,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1975; Galina Serebreakova, *Mireasmă de micsandre,* în româneşte de ~ şi Alexandra Nicolescu, Bucureşti, 1976; Gheorghi Markov, *Siberia,* în româneşte de F. Neagu şi ~, Bucureşti, 1976; Aleksandr Vampilov, *Vara trecută la Cilimsk,* dramă în două acte, trad. de ~, Bucureşti, 1977; Vladimir Piskunov, *Romanul sovietic.* Eseu despre destinele romanului-epopee, în româneşte de ~ şi Alexandra-Constantina Nicolescu, Bucureşti, 1978; N. Bulgakov, *Ouăle fatale. Demoniada,* Bucureşti, 1991; P. A. Florenski, *Perspectiva inversă şi alte scrieri,* Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: N. Balotă, în *România literară,* nr. 40, 1971; L. Teodorescu, în *Viaţa Românească,* nr. 7, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 12, 1973; St. Velea în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 4, 1979; (D. C.) Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 10, 1983; E. Papu, în *Flacăra*, nr. 41, 1983. **(I. R.)**

NICOLESCU Vasile, n. 1 nov. 1929, Podenii Vechi, jud. Prahova – m. 31 mai 1990, Bucureşti. Poet şi eseist. Fiul lui Ioan I. Nicolescu, agricultor şi factor poştal şi al Floricăi (n. Mihăilescu). Studii liceale la Ploieşti, terminate în 1949. Licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1953; licenţa în 1961). Lector la Direcţia Generală a Presei şi Tipăriturilor (1953-1961); şeful secţiei de poezie, critică, istorie literară şi teatru la Editura pentru Literatură (1961-1968); director al Editurii pentru Literatură Universală (1968-1969), apoi director al Direcţiei literaturii şi publicaţiilor literare din Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste până în 1983 (când, bolnav grav, se pensionează). Bursă de specializare editorială la Paris (1966-1967) şi la Univ. Poitiers, Institutul de studii franceze din La Rochelle (1968). A debutat cu versuri în ziarul *Naţiunea*, condus de G. Călinescu (1946). Colab. la *Contemporanul, România literară, Luceafărul, Secolul 20* etc. Debut editorial cu vol. *Liturghii negre* (1946), urmat, abia în 1958, de *Enescu. Suită lirică,* apoi de *Poeme* (1963), *Parabola focului* (1967). Poezia acestei perioade este expresia unui temperament romantic, ardent, desfăşurând o gesticulaţie retoric-teatrală, în decor cosmic, grandios. Bogate în metafore din recuzita romantică, fără a renunţa cu totul la abstracţiuni, sunt şi versurile din *Secţiunea de aur* (1973), *Lumea diafană* (1977), *Întâlnire în oglindă* (1978), cărţi de maturitate, vădind aspiraţia spre perfecţiunea formală a unui poet cu o largă experienţă livrească, evidentă şi în pretextele unor poeme. *Salonul olandez* (1979), suită lirică pe teme picturale, reprezintă realizarea cea mai însemnată a liricii lui **N.** Cărţile următoare (*O grădină pentru Orfeu,* 1982; *Semnătura fulgerului,* 1983; *Fugato*, 1987) asociază în continuare o sensibilitate neoromantică cu experienţa culturală, într-un discurs liric în care artificiul barochizant-manierist deţine o pondere însemnată. Poetul e şi un avizat comentator al unor personalităţi ale artei plastice universale (a prefaţat albume din Turner, Monet, Constable, Whistler, Caravaggio, Vermeer). *Starea lirică* (1975) conţine eseuri despre scriitori români şi străini şi despre interferenţa artelor. Remarcabile trad. din R. Desnos (1969), H. Michaux

(1970), Max Jacob (1974), Ezra Pound (1975), Ted Hughes (1977), Sylvia Plath (1980). Antologii tematice de poezie: *Din lirica mării* (1964) şi *Cântecul iubirii* (1966). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1970 şi 1971; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1978; Premiul Acad. Române (1985).

OPERA: *Liturghii negre,* versuri, Ploieşti, 1946; *Enescu. Suită lirică,* 1958; *Poeme*, Bucureşti, 1963; *Parabola focului,* versuri, Bucureşti, 1967; *Clopotul nins,* versuri, Bucureşti, 1971; *Secţiunea de aur,* versuri, Bucureşti, 1973; *Turner,* Bucureşti, 1974 (ed. II, 1976; ed. III, 1979); *Poeme,* pref. de P. Georgescu, Bucureşti, 1974; *Starea lirică,* Bucureşti, I-II, 1975-1984; *Transfigurare – Remise en ręve,* Bucureşti, 1976; *Monet*, Bucureşti, 1976; *Lumea diafană,* versuri, Bucureşti, 1977; *Constable,* Bucureşti, 1977; *Întâlnire în oglindă,* versuri, Bucureşti, 1978; *Salonul olandez,* versuri, Bucureşti, 1979; *Whistler,* Bucureşti, 1981; *Corabia de sunete,* versuri, Bucureşti, 1981; *O grădină pentru Orfeu,* versuri, Bucureşti, 1982; *Semnătura fulgerului,* versuri, Bucureşti, 1983; *Caravaggio,* Bucureşti, 1983; *Vermeer din Delft,* Bucureşti, 1985; *Magnolii şi fum,* pref. de E. Simion, Bucureşti, 1986; *Fugato,* versuri, Bucureşti, 1987. Traduceri: Robert Desnos, *Noaptea nopţilor fară iubire,* Bucureşti, 1969 (în colab. cu T. Gheorghiu); Henri Michaux, *Spaţiul dinlăuntru,* Bucureşti, 1970; Max Jacob, *Cornetul de zaruri,* Bucureşti, 1974; Ted Hughes, *Din cântecele lui Kra,* Bucureşti, 1977; *Antologia poeziei americane*, în colab., Bucureşti, 1979; Sylvia Plath, *Ariel şi alte poeme,* Bucureşti, 1980; *Lirică universală,* Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 1, 1968; I. Biberi, în *Ramuri*, nr. 2, 1968; Al. Piru, *Panorama*...; M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 2, 1971; Marian Popa, în *Săptămâna,* nr. 18, 1971; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 20, 1971; A. Martin, *Poeţi contemporani,* II, 1972; D. Laurenţiu, în *Luceafărul*, nr. 20, 1972; N. Baltag, în *Argeş*, nr. 12, 1973; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 50, 1973; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 50, 1973; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice,* 1974; Al. Piru, *Poezia*..., II; M. Iorgulescu, *Al doilea rond,* 1976; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane,* 1977; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 42, 1978; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 40, 1977; E. Manu, *Eseu despre generaţia războiului*, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi*...; V. Cristea, în *România literară,* nr. 2, 1980; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 8, 1980; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 20, 1981; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 21, 1981; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 28, 1981; E. Simion, în *Ramuri*, nr. 6, 1981; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 8, 1981; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 29, 1981; idem, în *România literară,* nr. 26, 1982; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1982; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară,* nr. 16, 1983; Val Condurache, *Portret al criticului în tinereţe,* 1984; Cornel Moraru, *Textul şi realitatea,* 1984; E. Simion, *Scriitori*..., III; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 7, 1976; G. Pruteanu, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1986; D. Micu, în *România literară,* nr. 11, 1987; E. Simion, în *România literară*, nr. 50, 1987. **(I. P.)**

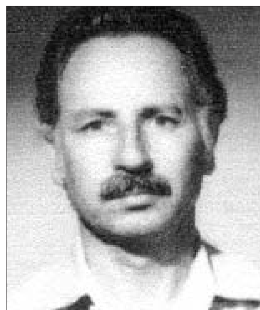

NICULIŢĂ-VORONCA Elena, n. 15 mai 1862, Bârlad, jud. Vaslui – m. 1939, Siret. Folcloristă, poetă şi prozatoare. Fiica lui Gheorghe Niculiţă şi a Ruxandrei (n. Schipor). Tatăl, de origine aromână, a cărui familie a venit la Suceava pe la 1777, a funcţionat ca administrator de moşii, inspector financiar, subprefect de Siret şi, respectiv, primar de Hârlău, unde este şi amfitrionul unui cerc literar, frecventat şi de către **N.-V.** Pe linie maternă, este tot de origine aromână, mama sa aparţinând unei vechi familii, Pantazi, stabilită în Moldova pe vremea lui Vasile Lupu. Studii primare la Botoşani (1869-1873), iar cele secundare la Institutul liceal de domnişoare „Humpel" din Iaşi, condus de Emilia Maiorescu-Humpel, iar apoi, după îmbolnăvirea tatălui, la pensionul particular al doamnei Zilinschi din Botoşani (1873-1878). Studii superioare n-a urmat, **N.-V.** fiind o autodidactă în adevăratul sens al cuvântului. După căsătoria cu preotul Zaharia Voronca (1880), se stabileşte la Siret (1883), locuind în chiar casa părintelui S. Fl. Marian, mutat la Suceava, a cărui activitate folclorică şi etnografică o va continua. Debutează însă cu poezii orig., publicate în rev. *Familia*, a lui Iosif Vulcan. Colab. la *Calendarul copiilor, Calendarul „Ion Creangă", Convorbiri literare, Dreptatea, Familia, Ghiluşul, Junimea literară, Rândunica, Românul.* După stabilirea în satul Mihalcea de lângă Cernăuţi (1888), militează, împreună cu soţul ei, secretar şi

vicepreşedinte al Soc. politice „Concordia”, pentru redeşteptarea naţională a românilor din Bucovina, fiind ea însăşi preşedintă a Soc. culturale „România Tânără”, înfiinţată la iniţiativa lui G. Bogdan-Duică, redactor al *Gazetei Bucovinei*, interimatul dintre plecarea de la rev. a istoricului literar şi venirea, în redacţie, a lui Valeriu Branişte fiind asigurat de **N.-V.** Preocupărilor sale politice şi culturale li se subsumează activitatea din domeniul folclorului şi etnografiei, constând din publicarea, cu grele sacrificii financiare, a impunătoarei lucrări *Datinile şi credinţele poporului român adunate şi aşezate în ordine mitologică* (1903), dar şi a altora de mitologie populară, ca: *Studii în folclor* (I, 1908; II, 1912-1913), *Sărbătoarea Moşilor în Bucureşti* (1915), şi, respectiv, a unui mic studiu etnografic, *Industria casnică în Bucovina* (1922). Folclorist şi etnograf în primul rând, **N.-V.** se manifestă, ocazional, şi în planul creaţiei orig., publicând vol. *Poezii* (I, 1935), cu toate că, mărturisea în pref., „nu am cultivat în special poezia”.

OPERA: *Datinile şi credinţele poporului român adunate şi aşezate în ordine mitologică*, I, Cernăuţi, 1903; *Studii în folclor,* I-II, Bucureşti, Cernăuţi, 1908; 1912-1913; *Sărbătoarea Moşilor în Bucureşti.* Studiu comparativ, Bucureşti, 1915; *Industria casnică în Bucovina*, Cernăuţi, 1922; *Poezii*, I, Botoşani, 1935; *Scrisori către Artur Gorovei,* ed. îngrijită şi introducere de Maria Luiza Ungureanu, Bucureşti, 1970; *Scrisori către G. Ibrăileanu,* III, ed. îngrijită de M. Bordeianu, Viorica Botez, Gr. Botez, I. Lăzărescu şi Al. Teodorescu, pref. de N. I. Popa, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: I. Bogdan, în *Analele Academiei Române,* tom. XXVI, 1903-1904; A. Bârseanu, *ibidem*, tom. XXXIII, 1910-1911; T. P.[amfile], în *Ion Creangă,* nr. 2, 1914; Const. Loghin, *Istoria literaturii române din Bucovina* (1775-1918), 1926; Margareta Miller-Verghi, Ecaterina Săndulescu, *Evoluţia scrisului feminin în România,* 1935; G. T. Niculescu-Varone, în *Izvoraşul*, nr. 5, 1940; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti,* 1974; I. Datcu, Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor,* I, 1979; N. Moscaliuc, în *Pagini bucovinene,* nr. 2, 1987. **(V. F.)**

NIMIGEANU George L. (numele la naştere: Gheorghe Nimigean), n. 3 ian. 1938, com. Tereblecea, jud. Rădăuţi (azi în Ucraina). Poet. Fiul lui Leon Nimigean şi al Domnicăi (n. Vasilaş), agricultori. Studii elementare în com. Jariştea, jud. Vrancea (1945-1946), com. Grabaţi, jud. Timiş (1946-1951) şi în satul Salcâmi, com. Perişoru, jud. Ialomiţa (1951-1952, perioada deportării în Bărăgan); Liceul teoretic din Feteşti-Gară, la fără frecvenţă (1953-1954), continuat, la zi, la Liceul teoretic din Cernavodă (1955-1956); licenţiat al Facultăţii de Educaţie Fizică şi Sport a Univ. din Iaşi (1962-1965). Diverse ocupaţii, până la absolvirea liceului (muncitor agricol zilier, grăjdar), apoi prof. necalificat (1956-1958; 1961-1962) şi angajat la marina militară între 1958 şi 1961. Prof. de educaţie fizică la Şcoli generale din Mediş (1965-1999). Colab. la *Amfiteatru*, *Apostrof*, *Astra*, *Convorbiri literare*, *Cronica*, *Dacia literară*, *Luceafărul*, *România literară*, *Steaua*, *Transilvania*, *Tribuna*, *Vatra* etc. Prezent în antologia *Poeţi din Bucovin*a (1996). Debutează în *Tribuna Sibiului* (1968). Debut editorial cu vol. de versuri *Colinele singurătăţii* (1983). Alte culegeri lirice: *Fotograf de ocazie* (1990), *Târgul de fluturi* (1994), *Desene pe apă* (1994), *Semne particulare* (1995), *Fiinţa întrebării* (1996), *Viaţă de rezervă* (1998), *Pe streaşina veacului* (1999), *Vinovat de sinceritate* (2001) şi *Tămăduirea de sine* (2002). Premiul Soc. Scriitorilor Bucovineni (2001); Premiul Filialei din Târgu Mureş a Uniunii Scriitorilor (2002).

OPERA: *Colinele singurătăţii*, versuri, pref. de I. Mircea, Cluj-Napoca, 1983; *Fotograf de ocazie*, versuri, Sibiu, 1990; *Târgul de fluturi*, versuri,. Târgu Mureş, 1994; *Desene pe apă*, versuri, Sibiu. 1994; *Semne particulare*, versuri, Târgu Mureş, 1995; *Fiinţa întrebării*, versuri, pref. de I. Boldea, Târgu Mureş, 1996; *Viaţă de rezervă*, versuri, pref. de Al. Cistelecan, Târgu Mureş, 1998; *Pe streaşina veacului*, versuri, postfaţă de A. D. Rachieru, Timişoara, 1999; *Vinovat de sinceritate*, versuri, pref. de I. Roşioru, Timişoara, 2001; *Tămăduirea de sine*, versuri, Târgu Mureş, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 1, 1976; I. Mircea, *ibidem*, nr. 9, 1983; L. Ulici, în *România literară*, nr. 37, 1983; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 5, 1984; I. Cristofor, în *Tribuna*, nr. 24, 1991; I. Boldea, în *Târnava*, nr. 7-8, 1994; idem, în *Tribuna*, nr. 21, 1995; Fl. Lazăr, în *Steaua*, nr. 7, 1997; A. D. Rachieru, în *Luceafărul*, nr. 29, 1999; I. Roşioru, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 2000; C. Moraru, în *Vatra*, nr. 11, 2001; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 7-8, 2002; Raluca Dună, în *Luceafărul*, nr. 6, 2003; I. Roşioru, în *Vatra*, nr. 2-3, 2003. **(A. S.)**

NISIPEANU Constantin, n. 10 oct. 1907, Craiova – m. 4 mai 1999, Bucureşti. Poet. Fiul lui Alexandru Nisipeanu, comerciant, şi al Eugeniei (n. Dumitrescu). Studii primare la Institutul particular Javet (1914-1917) şi la Şcoala catolică din Craiova (1917-1918); urmează Şcoala de Comerţ (1919-1926) din aceeaşi localitate, apoi, ca elev particular, Şcoala Superioară de Comerţ (1931-1933; între 1926 şi 1927, când este încorporat, contabil la diferite firme din Bucureşti); casier – senior la Compania Vacuum Oil (1938-1945); funcţionar în Ministerul de Interne (1945-1953; editează, între altele, rev. *Pentru patrie* şi publicaţia *Caietul literar*); director al Muzeului Peleş (1953-1957). Redactor la Editura UNU între 1931 şi 1942. A editat şi condus la Craiova rev. de avangardă *Radical* (1928-1931) şi *Ostaşii luminii* (un nr., 1931). Debut cu versuri în *Bilete de papagal* (1928). Alte colab. la: *Meridian, Viaţa Românească, Gazeta literară, România literară, Luceafărul* etc. Prima etapă a creaţiei lui **N.** (*Cartea cu grimase,* 1933; *Metamofoze*, 1934; *Spre ţara închisă în diamant,* 1937; *Femeia de aer,* 1943) stă sub semnul avangardei poetice de orientare suprarealistă. Etapa următoare (de la *Cartea cu oglinzi,* 1962, la *O lăută de frunze,* 1977) păstrează din poezia anterioară doar tematica onirico-erotică. Limbajul se vrea mai simplu şi mai direct, dar rezultatele sunt inegale. Alte vol.: *Păsări de fum* (1982), *Arbori cu aripi de harfe* (1986), *Fata pescăruşului* (1988), *Păduri de oglinzi* (1998) etc. **N.** este şi autorul basmului în versuri *Moş Ioniţă Făt-Frumos* (1956). Poemul dramatic *Stăpâna viselor* (1968) încearcă o sinteză, cam artificioasă, între feeria folclorică şi cea suprarealistă, încărcată de simboluri ale timpului nostru cu accente umoristice.

OPERA: *Cartea cu grimase,* versuri, Bucureşti, 1933; *Metamorfoze,* versuri, Bucureşti, 1934; *Spre ţara închisă în diamant,* versuri, Bucureşti, 1937; *Femeia de aer,* versuri, Bucureşti, 1943; *Moş Ioniţă Făt-Frumos,* basm în versuri, Bucureşti, 1956; *Cartea cu oglinzi,* versuri, Bucureşti, 1962; *Să ne iubim visele,* versuri, Bucureşti, 1967; *Stăpâna viselor,* poem dramatic, cu o pref. de M. R. Paraschivescu, Bucureşti, 1968; *Păstorul de umbre,* versuri, Bucureşti, 1971; *O lăută de frunze,* versuri, Bucureşti, 1977; *Păsări de fum,* versuri, Bucureşti, 1982; *Arbori cu aripi de harfe,* versuri, Bucureşti, 1986; *Fata pescăruşului,* versuri, Bucureşti, 1988; *Păduri de oglinzi,* versuri, Bucureşti, 1998; *Bună dimineaţa, noapte frumoasă,* versuri, Bucureşti, 1998; *Tristeţea firului de iarbă,* versuri, Bucureşti, 1999; *Glorie tăietorului de lemne,* teatru, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; N. Baltag, în *Gazeta literară,* nr. 18, 1967; V. Nestianu, în *Iaşul literar,* nr. 7, 1967; D. Micu, în *România literară,* nr. 9, 1968; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 49, 1968; Alexandra Indrieş, în *Orizont*, nr. 2, 1969; M. Alexandrescu, în *Ramuri*, nr. 4, 1970; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 1, 1972; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, II; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 47, 1977; G. Chirilă, în *Contemporanul*, nr. 50, 1977; Aug. Pop, în *România literară,* nr. 52, 1977; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 4, 1978; idem, *Poeţi...*; Al. Raicu, în *Tomis*, nr. 3, 1978; E. Simion, *Scriitori...*, III; E. Manu, în *România literară,* nr. 6, 1987; H. Zalis, în *Flacăra*, nr. 47, 1987; I. Pop, *Avangarda şi literatura română,* 1990; Gina Modoranu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 1998. **(I. P.)**

NISTOR Eugeniu, n. 13 mai 1957, satul Giuluş, jud. Maramureş. Poet şi eseist. Fiul lui Olofir Nistor, sondor, şi al Corneliei (n. Chelza). Şcoala generală în satul natal (1964-1972); Liceul industrial MIU din Târgu Mureş (1972-1977); licenţiat al Facultăţii

de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1991-1996). Prof. suplinitor la Şcoala generală din Deag (1979-1980); pedagog la Şcoala generală din Ogra (1980-1981); corector la ziarul *Steaua roşie* din Târgu Mureş (1981-1982); tehnician principal la IMP Târgu Mureş (1982-1987); referent la Filiala din Târgu Mureş a Uniunii Scriitorilor (1987-1992); redactor-şef al rev. *Alpha* (1990) şi *Mondo Business* (1994-1995); director al rev. *Magazin ilustrat* (1990-1992) şi *Târnava* (1992-2003); între 1992 şi 1999, director al Casei de editură „Mureş"; prof. de filosofie la Liceul „Traian Vuia" din Târgu Mureş (1999-2000) şi lector asociat (din 2000) la Univ. „Petru Maior". Dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti cu teza *Conceptul de spaţiu mioritic în filosofia lui Lucian Blaga* (2003). Colab. la *Vatra*, *România literară*, *Luceafărul*, *Tribuna*, *Steaua*, *Orizont*, *Familia*, *Viaţa Românească*, *Ramuri*, *Tomis* etc. Prezent în vol. *Cântec pentru zori de zi* (1987) şi în *Antologia poeţilor ardeleni contemporani* (2003). Debutează în *Vatra* (1976). Debut editorial cu vol. de versuri *Primăvara pe o bicicletă albastră* (1980). A publicat vol. de poezii (*Elegii transilvane*, 1991; *Glosele râului*, 1992; *Lacrimi şi flori*, 1992; *Izgonirea din rai*, 1993; *Îndepărtatele coline*, 2000), eseuri (*Scrisori din Transilvania*, 1991; *Teoria blagiană despre matricea stilistică*, 1999), literatură pentru copii. Premiul Filialei din Târgu Mureş a Uniunii Scriitorilor (2000; 2001).

OPERA: *Primăvara pe o bicicletă albastră*, versuri, Bucureşti, 1980; *Cântă vara la fereastră*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1989; *Luneta de rouă*, versuri pentru copii, Târgu Mureş, 1990; *Elegii transilvane*, pref. de Alex. Ştefănescu, Târgu Mureş, 1991; *Bătălia cu gâscanii*, versuri pentru copii, Târgu Mureş, 1991; *Scrisori din Transilvania*, eseuri, Târgu Mureş, 1991; *Glosele râului*, versuri, Târgu Mureş, 1992; *Lacrimi şi flori*, versuri, Târgu Mureş, 1992; *Insula lui Robinson*, versuri pentru copii, Târgu Mureş, 1993; *Noastalgia golfului*, interviuri şi însemnări, Târgu Mureş, 1993; *Teoria blagiană despre matricea stilistică*, eseu, Târgu Mureş, 1999; *Îndepărtatele coline*, antologie de versuri, selecţia textelor de I. Horea, cuvânt înainte de Al. Cistelecan, Târgu Mureş, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Al. Ţion, în *Astra*, nr. 24, 1988; A. Cosma, în *Cuvântul liber*, nr, 126, 1991; S. Duicu, în *Vatra*, nr. 12, 1992; A. Hancu, în *Târnava*, nr. 2, 1993; C. Stamatoiu, în *Vatra*, nr. 10, 1993; I. Boldea, în *Târnava*, nr. 6-8, 1995; idem, *Metamorfozele textului*, 1996; idem, în *Luceafărul*, nr. 4, 1996; idem, *ibidem*, nr. 5, 2000; T. Vidam, în *Tribuna*, nr. 33-36, 2000; Ana Cosma, *Scriitori români mureşeni*, 2000; I. Popa, în *Discobolul*, nr. 46-48, 2001; idem, *ibidem*, nr. 52-54, 2002; Al. Cistelecan, în *Piaţa literară*, nr. 5, 2002; I. Boldea, *Scriitori români contemporani*, 2002. **(A. S.)**

NISTOR Ioan, n. 5 dec. 1948, satul Prilog, com. Oraşu Nou, jud. Satu Mare.Poet. Fiul lui Ioan Nistor şi al Anei (n. Lişcă), ţărani. Şcoala generală în satul natal (1954-1958) şi Oraşu Nou (1958-1961); liceul teoretic din Negreşti Oaş (1961-1965); urmează Institutul Pedagogic de trei ani din Baia Mare (1966-1970), apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1975-1980). Învăţător suplinitor în satul Racşa, jud. Satu Mare (1965-1966); prof. în localităţile Prilog, Turţ, Decebal şi Oraşu Nou; prof. la Liceul nr. 2 din Satu Mare (din 1989), apoi metodist la Casa Corpului Didactic (1990-1998); din 1998, prof. la Şcoala „Dariu Pop" din Satu Mare. A editat, în colab., rev. *Echipa*, nouă nr. (1998). Colab. la *Steaua*, *Tribuna*, *Familia*, *Ramuri*, *Vatra*, *Luceafărul*, *Poesis*, *Viaţa Românească*, *Hyperion*, *Convorbiri literare* etc. Debutează în ziarul *Cronica sătmăreană* (1973). Debut editorial cu vol. de versuri *În umbra ipotezei* (1989). Alte culegeri lirice: *Scara dintre cuvinte* (1998), *Elegiile maligne* (2000), *Floarea de asfalt* (2001) şi *Vertebrele strigătului* (2003).

OPERA: *În umbra ipotezei*, versuri, Bucureşti, 1989; *Scara dintre cuvinte*, versuri, Iaşi, 1998; *Elegiile maligne*, versuri, Satu Mare, 2000; *Floarea de asfalt*, versuri, Botoşani, 2001; *Vertebrele strigătului*, versuri, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Munteanu, în *Familia*, nr. 10, 1989; N. Antonescu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1990; Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 5-6, 1998; I. Roşioru, în *Tomis*, nr. 8, 1998; A. Alui Gheorghe, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1998; Gr.

Scarlat, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1999; D. Corbu, în *Hyperion*, nr. 1, 2000; Fl. Muscalu, în *Revista V*, nr. 2, 2000; Gh. Mocuţa, în *Poesis*, nr. 3-4, 2001; Elena Vlădăreanu, în *Luceafărul*, nr. 39, 2001; Gr. Scarlat, în *Cronica*, nr. 4, 2002. **(A. S.)**

NISTOR Ion (prenumele la naştere: Grigore Ion), n. 1 oct. 1937, satul Panduri, com. Frumuşica (azi Axintele), jud. Ialomiţa. Istoric literar şi poet. Fiul lui Călin Nistor şi al Linei Elena (n. Olteanu), ţărani. Clasele primare şi gimnaziale în com. Axintele (1945-1952); studii liceale în Bucureşti (bacalaureatul în 1959); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1959-1964); studii postuniversitare de ziaristică (1976). Redactor la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă (1959-1960) şi Editura pentru Literatură (1960-1969); redactor principal (1969-1985) şi şef de redacţie (1985-1990) la Editura Albatros (din 1990, redactor la aceeaşi editură). Colab. la *Gazeta literară, Iaşul literar, Luceafărul, România literară, Contemporanul, Adevărul literar şi artistic* etc. Debutează în *Gazeta literară* (1964). A publicat două vol. de versuri pentru copii: *Martinică la bunici* (1995) şi *Martinică face sport* (1995). Ed. din G. Bacovia, Gib. I. Mihăescu, D. Stănoiu, L. Blaga, G. Coşbuc, I. Teodoreanu, Al. Davila, B. P. Hasdeu etc.

OPERA: *Martinică la bunici,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1995; *Martinică face sport,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: M. Ungheanu, în *România literară,* nr. 33, 1971; Al. Piru, *Varia,* II, 1973; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 21, 1974; N. Ciobanu, *Însemnări ale modernităţii,* 1977; I. Dan, în *Convorbiri literare,* nr. 14, 1989; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 432, 2000; Al. Săndulescu, în *Jurnalul literar,* nr. 5-10, 2001; B. Cioculescu, în *România literară,* nr. 6, 2001. **(A. S.)**

NISTOR Virgil, n. 22 sept. 1922, com. Şomărtin, jud. Sibiu. Poet şi dramaturg. Fiul învăţăto-rului Ilarion Nistor şi al Otiliei (n. Răduleţ). Şcoala primară în com. natală (1929-1933), liceul la Făgăraş (1933-1936), Sighişoara (1936-1938), Sibiu (1938-1940) şi Blaj (1941-1942). Între 1943 şi 1945 urmează Facultatea de Litere şi Filosofie şi, în paralel, Facultatea de Medicină, la Univ. din Cluj – Sibiu; continuă numai Literele, la Cluj, absolvind în 1947; licenţa în 1948. Preparator la Facultatea de Litere şi Filosofie din Cluj (1949), prof. la diferite şcoli şi licee din Cluj (1949-1960; 1963-1965), metodist la Casa Regională a Creaţiei Populare (1960-1963), redactor la Editura pentru Literatură şi la Editura „Dacia" (1965-1969), apoi redactor la rev. *Steaua*. Debut în caietul de poezie *Claviaturi*, Braşov, 1941. Colab. la rev. *Dacia, Luceafărul* (Sibiu), *Convorbiri literare, Pagini literare* (Turda), *Provincia* (Craiova), *Almanahul literar, Tribuna, Familia, Orizont, România literară, Argeş* etc. În perioada studenţiei participă la şedinţele „Cercului literar" şi ale cenaclului condus de V. Papilian (Sibiu şi Cluj). Într-o primă fază, scrierile lui **N.** sunt mai ales piese de teatru scurt, unele jucate la diverse teatre din ţară: *Noapte bună, Mister Dollar* (1962), *Puii nu zboară singuri* (1963), *Omul de la miezul nopţii* (1965), *Marginea vie a umbrei* (1968), *Cursa de şoareci* (1970). Vol. de versuri: *Întoarcere în anotimp* (1968), *Ispititoarea pasăre de foc* (1975), *Pe-o invizibilă harfă percuţii* (1976), *Ceremonia cuvintelor* (1986). **N.** este, în creaţia lirică de maturitate, un fantezist cu voluptăţi calofile şi un plăsmuitor de parabole lirice cu gustul insolitului.

OPERA: *Noapte bună, Mister Dollar,* satiră într-un act, Bucureşti, 1962; *Puii nu zboară singuri*, piesă în două părţi, Cluj, 1963; *Întoarcere în anotimp,* versuri, Bucureşti, 1968; *Spirală,* proză scurtă, Bucureşti, 1969; *Cursa de şoareci,* comedie într-un act, Bistriţa, 1970; *Ispititoarea pasăre de foc,* balade lirice, Bucureşti, 1975; *Pe-o invizibilă harfă percuţii*, versuri, Bucureşti, 1976; *Clipa când orele tac,* versuri, Bucureşti, 1979; *Ceremonia cuvintelor,* versuri, Cluj-Napoca, 1986.

REFERINŢE CRITICE: A. Gurghianu, în

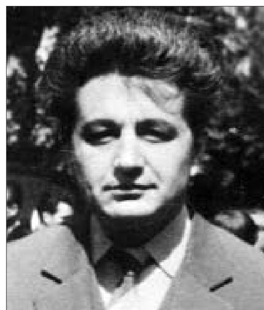
Steaua, nr. 5, 1966; M. Sabin, în *Ateneu*, nr. 1, 1967; D. Micu, în *România literară,* nr. 6, 1968; V. Felea, în *Steaua*, nr. 2, 1969; N. Balotă, în *Familia*, nr. 3, 1969; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 5, 1969; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 46, 1975; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 5, 1976; idem, în *Steaua*, nr. 12, 1979; V. Felea în *Tribuna*, nr. 4, 1980; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 18, 1980; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 6, 1982; C. Munteanu, în *Tribuna*, nr. 6, 1986; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 4, 1987. **(I. Md.)**

NISTORESCU Cornel, n. 15 dec. 1948, satul Turmaşi, com. Mărtineşti, jud. Hunedoara. Prozator. Fiul lui Aurel Nistorescu şi al Ilinei (n. Popa), agricultori. Şcoala primară la Mărtineşti; Liceul „Aurel Vlaicu” din Orăştie (bacalaureat în 1965); student la Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (licenţa în 1974). Redactor la rev. *Viaţa studenţească* (1974-1980), la ziarul *Scânteia tineretului* (1980-1983) şi la rev. *Flacăra* (din 1983); director la *Expres magazin* (din 1990) şi debut cu reportaj în *Viaţa studenţească* (1971); debut editorial cu vol. de reportaje *Întâmplări în liniştea unei fotografii* (1978). Colab. la *Viaţa studenţească, Amfiteatru, Echinox, Steaua, Flacăra* etc. După prima carte a mai publicat vol. *Paradisul provizoriu* (1982) şi *Proprietarul de iluzii* (1988), cuprinzând scrieri ce ezită între formula reportajului şi aceea a prozei scurte.

OPERA: *Întâmplări în liniştea unei fotografii,* reportaje, Iaşi, 1978; *Paradisul provizoriu, reportaje*, Bucureşti, 1982; *Proprietarul de iluzii,* reportaje, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: I. Buduca, în *Contemporanul*, nr. 48, 1978; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1978; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1978; L. Ulici, în *România literară,* nr. 47, 1978; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 19, 1979; Gh. Perian, în *Familia*, nr. 7, 1979; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 8, 1979; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 1982; D. Ciachir, în *Săptămâna*, nr. 596, 1982; Al. Th. Ionescu, în *Argeş*, nr. 8, 1982; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 21, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1982; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 5, 1982; Cecilia Caragea, *Dialog cu Cornel Nistorescu,* 2000; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 11, 2001. **(Gh. P.)**

NIŢESCU M.[arin], n. 25 aug. 1927, com. Perieţi, jud. Olt – m. 24 apr. 1989, com. Perieţi. Critic literar. Fiul lui Vasile Niţescu şi al Mariei (n. Ghimiş). Liceul teoretic, la Bucureşti (absolvit în 1951). Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1955). Pedagog la o şcoală profesională din acelaşi oraş (1949-1950); îndrumător cultural la Piteşti (1955-1956); pedagog la o şcoală de muzică din Bucureşti (1956-1957); pedagog la Şcoala de Cinematografie de la Buftea (1957-1958); învăţător suplinitor şi prof. în Bucureşti (1958-1963); îndrumător principal la Centrala Editurilor şi Difuzării Cărţii (1964-1969). Din 1972, redactor la *Viaţa Românească*. Debutează în *Viaţa Românească* (1968), cu art. *Ambiţiile criticii „cosmologice”.* Debut editorial cu vol. de eseuri *Între Scylla şi Charybda* (1972). Alte vol.: *Repere critice* (1974), *Poeţi contemporani* (1978), *Atitudini critice* (1983) şi *Sub zodia proletcultismului* (1995). Colaborează la *România literară, Revista de filosofie, Familia, Convorbiri literare, Argeş, Viaţa Românească şi Luceafărul*.

OPERA: *Între Scylla şi Charybda.* Delimitări critice, Bucureşti, 1972; *Repere critice,* Bucureşti, 1974; *Poeţi contemporani.* Sinteze critice, Bucureşti, 1978; *Atitudini critice,* Bucureşti, 1983; *Sub zodia proletcultismului: o carte cu domiciliu forţat* (1879-1995). *Dialectica puterii,* eseu politologic, Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1972; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 9, 1972; Al. George, în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1973; A. Sasu, în *Tribuna*, nr. 30, 1973; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 9, 1973; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 6, 1975; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 7, 1975; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 14, 1975; C. Regman, în *Viaţa Românească,* nr. 3, 1975; I. Maxim, în *Orizont*, nr.

13, 1979; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi,* 1981; D. Bălăeţ, în *Luceafărul*, nr, 40-41, 1982; Roxana Sorescu, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1984; R. G. Ţeposu, în *România literară*, nr. 9, 1985; Şt. Borbély, în *Familia,* nr. 12, 1995; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 298, 1995; C. Livescu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1996; Al. George, în *Luceafărul,* nr. 28, 1996. **(A. S.)**

NIŢU Radu, n. 10 oct. 1943, Caracal, jud. Olt. Prozator. Fiul lui Gheorghe Niţu şi al Ilenei (n. Musceleanu), prof. Liceul „Ioniţă Asan" din Caracal (1957-1961); Facultatea de Filologie a Univ. din Timişoara, secţia lb. şi literatura germană (1961-1966). Prof. în com. Hălchiu, jud. Braşov (1966-1968) şi la Şcoala Comercială Braşov (1968-1972). Corespondent comercial la Întreprinderea „Autotractor Dacia" din Braşov (1972-1973); referent la Întreprinderea „Universal tractor" din Bucureşti (1973-1975); din 1975, translator la Întreprinderea Antrepriză Montaj Reparaţii Centrale Termice Bucureşti. Brevet de pilot la Şcoala de Aviaţie „Mircea Zorileanu" din Braşov (1968). Debutează cu reportaje în *Viaţa studenţească* (1965). Din 1967 colaborează cu art. de cultură arhaică şi populară la *Orizont, Astra, Brassai Lápok, Karpaten Rundschau, Limba română, România pitorească, Almanahul Coresi* (Braşov). Romanul de debut, *Vâlva codrului* (1974), marchează orientarea definitivă spre proză a autorului, materializată în *Pădurea nu doarme* (1976), *Dincolo* (1978) şi *Ora incertă* (1982).

OPERA: *Vâlva codrului,* roman, Bucureşti, 1974; *Pădurea nu doarme,* roman, Bucureşti, 1976; *Dincolo, roman,* Bucureşti, 1978; *Ora incertă*, roman, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: C. Stănescu, în *Luceafărul*, 3 aug. 1974; L. Ulici, în *România literară*, nr. 42, 1974; idem, în *Contemporanul*, nr. 53; 1976; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 3, 1977; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1978. **(L. Pp.)**

NOAILLES Anna de (Anna Elisabeth Bassaraba, principesă Brâncoveanu, contesă Mathieu de Noailles), n. 15 nov. 1876, Paris – m. 30 apr. 1933, Paris. Poetă, prozatoare, memorialistă de origine română; a scris în lb. franceză. Fiica lui Grigore Brâncoveanu şi a Ralucăi (n. Musurus, de origine greacă). Bunicul dinspre tată era domnitorul George Dim. Bibescu, iar cel dinspre mamă era Musurus Paşa, fost ambasador al Imperiului Otoman la Londra. Viitoarea poetă a vizitat România în 1885, la înmormântarea tatălui. Soţul era descendentul uneia dintre cele mai ilustre familii nobile franceze. Debut poetic în *Revue de Paris* (1898). Primul vol. de versuri i-a fost premiat de Acad. Franceză; în 1921, a primit Marele premiu de literatură al aceleiaşi Acad. Comandor al Legiunii de Onoare. Membră a Acad. Regale din Belgia (1922) şi a Acad. Române (1925).

OPERA: *Le Coeur innombrable,* Paris, 1901; *L'Ombre des jours,* Paris, 1902; *La Nouvelle Espérance,* Paris, 1903; *Le Visage émerveillé,* Paris, 1904; *La Domination,* Paris, 1905; *Les Éblouissements,* Paris, 1907; *De la rive d'Europe à la rive d'Asie,* Paris, 1913; *Les Vivants et les Morts,* Paris, 1913; *Les Forces éternelles,* Paris, 1920; *Poésies*, Paris, 1920; *Conte triste avec une moralité,* Paris, 1921; *Les Innocentes ou la Sagesse des femmes,* Paris, 1923; *Le Poème de l'Amour,* Paris, 1924; *Les Climats, poèmes choisis,* Paris, 1924; *Passions et Vanités,* Paris, 1926; *L'Honneur de souffrir,* Paris, 1927; *Počmes d'enfance,* Paris, 1929; *Exactitudes,* Paris, 1930; *Le Livre de ma vie,* Paris, 1932; *Derniers Vers et Poèmes d'enfance,* Paris, 1934; *Anna de Noailles,* antologie de Louis Perche, Paris, 1964. Traduceri româneşti: *Miresme de departe,* în versuri româneşi de Al. Pop Marţian şi Şt. Bălceşti, f.a.; *Versuri*, trad. de L. Iliescu, Bucureşti, 1971; *Umbra zilelor,* antologie, versiune românească şi pref. de V. Bulat, Cluj-Napoca, 1982; *Cartea vieţii mele.* Scrisori către ~, argument, cronologie şi versiune românească de V. Bulat, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: René Benjamin, *Sous l'oeil en fleur de Mme de Noailles,* 1928; Jean Larnac, *Comtesse de Noailles, sa vie, son oeuvre,* 1931; *Lettres de Marcel Proust* (1901-1919), présentées par la comtesse de Noailles et suivies d'un article de Marcel Proust, 1931; *Hommages à la comtesse de Noailles,* în *Nouvelles Littéraires,* 6 mai 1933; C. Pavelescu, în *Braşovul literar,* nr. 10-12,

1933; H. Furtună, *Contesa de Noailles,* 1933; Colette, *Discours de réception à l'Académie royale de langue et littérature françaises de Belgique*, 1936; Marthe Borely, *L'émouvante destinée d'Anna de Noailles,* 1939; G. Călinescu, *Istoria...*; Charles du Bos, *La comtesse de Noailles et le climat du génie,* 1949; Edmée de La Rochefoucauld, *Anna de Noailles,* 1956 (ed. nouă, 1976); Jean Cocteau, *La comtesse de Noailles Oui et Non,* 1963; Louis Perche, *Anna de Noailles,* 1964; N. Steinhardt, în *România literară,* nr. 16, 1986; E. Georgescu, în *Cronica*, nr. 33, 1988; A. Rezeanu, *ibidem*; Şt. Rădulescu, în *Luceafărul,* nr. 2, 1991; Cornelia Ştefănescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 590, 2001. **(M. S.)**

NOICA Constantin, n. 11/ 24 iul. 1909, com. Grosu-Vităneşti, jud. Teleorman – m. 4 dec. 1987, Sibiu (înmormântat la Schitul Păltiniş două zile mai târziu). Filosof şi eseist. Al treilea copil al proprietarului funciar Grigore Noica (descendent al întemeietorului oraşului Alexandria) şi al Clemenţei (n. Casasovici). Primele clase în particular (1916-1919), apoi familia se mută la Bucureşti; şcoala primară la „Lucaci" (1919), gimnaziul la Liceul „Dimitrie Cantemir" (1920-1921), finalizat apoi la Liceul „Spiru Haret", unde urmează şi cursurile liceale (absolvite în 1928). Debutează în rev. *Vlăstarul* a liceului la care studiază, cu poezii (dec. 1927); ulterior, mai consistent, cu publicistică insurgent-juvenilă, diseminată şi în cotidianul *Ultima oră.* Student la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. Bucureşti (1928-1931), absolvită cu o disertaţie dedicată *Problemei lucrului în sine la Kant.* Bibliotecar la Seminarul de istorie a filosofiei al Univ. absolvite (1932-1934), se află printre animatorii grupului „Criterion". Student în matematică şi filosofie clasică (1933); în 1934 se căsătoreşte cu Wendy Muston, familia stabilindu-se pentru scurt timp la Sinaia, apoi la Bucureşti. Din această căsătorie se va naşte Răzvan (în 1942), călugărit ulterior (sub numele de Rafail) într-o mânăstire ortodoxă din suburbiile Londrei. Debut editorial cu *Mathesis sau bucuriile simple* (1934), distins, împreună cu E. Cioran şi E. Ionescu, cu Premiul tinerilor scriitori. Prestigiul e confirmat prin vol. *Concepte deschise în istoria filosofiei la Descartes, Leibniz* şi *Kant,* din 1936 (Premiul Acad. Române) şi *Viata şi filosofia lui René Descartes* (1937). Mai devreme, se conturase însă opţiunea pentru dreapta a lui **N.** („... voi fi la dreapta, la dreapta spirituală a colectivităţii româneşti" – *Axa*, nr. din 27 nov 1932), ceea ce-l aduce în proximitatea ideologică a lui Nae Ionescu, M. Polihroniade, E. Cioran sau Mircea Eliade. Plecat la Paris la studii (1938-1939), unde intră „în mâinile acelei coropişniţe demonizate de Cioran" (E. Ionescu: scrisoare către Ionel Jianu, din 9 ian. 1938), **N.** publică mai rar în momentele de apogeu ideatic ale mişcării, presa ajungând apoi sub incidenţa decretului carlist de cenzură, defavorabil legionarilor. Revenit acasă, confirmă adeziunea deschisă la mişcare, luată mai devreme la Paris în momentul asasinării lui C.Z. Codreanu („... eu nu caut, acum, decât să fiu vrednic de jertfa pe care cineva din mijlocul nostru a consimţit s-o facă pentru noi toţi" – scrisoare din Paris către P. Comarnescu, 28 dec. 1938). Editează rev. *Adsum,* într-un singur nr. (8 aug. 1940). După abdicarea regelui (6 sept. 1940) şi în preajma decretării României ca stat naţional-legionar (14 sept. 1940), devine prim-redactor (redactor-şef) al oficiosului legionar *Buna-Vestire* (8 sept. 1940 – 16 oct. 1940, când conducerea e demisă din cauza unui text dezavuat de I. Antonescu). Cultural, militează aici pentru „România duhului", elogiind legiunea pentru „miracolul... unui tip de român care, prin simpla sa prezenţă, să fie înfăptuitor şi binefăcător" (nr. din 10 sept.), etc. Vol. *Schiţă pentru istoria lui cum e cu putinţă ceva nou* (teza de doctorat în filosofie la Univ. din Bucureşti, 1940) face trecerea de la preocupările iniţiale pentru Descartes şi Kant la Hegel. Între 1940 şi 1944, e referent la Institutul Româno-German din Berlin (sfârşitul anului 1940-mai 1941). La întoarcerea în ţară, editează, împreună cu C. Floru şi M. Vulcănescu, patru cursuri universitare ale lui Nae Ionescu, mort în 1940 (I, 1942; II, 1944, reluate într-o ed. compactă în 1991) şi anuarul *Izvoare de filosofie.* După înfrângerea rebeliunii legionare (21-24 ian. 1941 – **N.** era la Berlin) şi interzicerea mişcării, e solidar cu

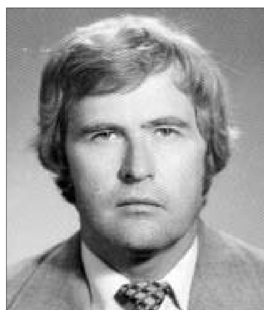
camarazii intraţi în închisori; în 1943, când I. Antonescu decretează eliberarea legionarilor cu condiţia de a pleca pe front, în detaşamente de pedeapsă din prima linie, **N.** se oferă voluntar, fiind respins de către o comisie medicală (îşi pierduse un rinichi într-o operaţie din 1935). Cade la examenul de titularizare pentru ocuparea Catedrei de filosofie a culturii de la Univ. din Bucureşti (1943), ceea ce atrage protestul lui L. Blaga, membru al comisiei; în 1944 i se naşte o fiică, Alexandra, stabilită ulterior în Anglia. După instaurarea regimului comunist, i se impune domiciliu obligatoriu la Câmpulung Muscel (1950-1958). Perioada e fertilă pentru întâlnirile cu Al. Paleologu, care trăia ascuns aici din 1949, stabilindu-se în oraş sub un nume fictiv, Ionel Crăifăleanu. La Câmpulung, scrie prima versiune a lui *Anti – Goethe*, vol. publicat ulterior (1976), într-o formă epurată, sub titlul *Despărţirea de Goethe.* Protagonist, în 1958-1960, al procesului lotului de arestaţi Noica/ Pillat, instrumentat la Tribunalul Militar al Regiunii 2, Bucureşti, în zilele de 24-26 febr. 1960: **N.** e arestat la 11 dec. 1958 la Câmpulung, dus la arest în Piteşti a doua zi, apoi, după arestarea lui Dinu Pillat (25-26 martie 1959), când autorităţile decid reunirea celor două loturi la Bucureşti (aug. 1959). Lotul mai cuprinde între alţii pe Simina Caracaş-Mezincescu, Al. Paleologu, Sergiu Al. George, Barbu Slătineanu, Păstorel Teodoreanu, Vladimir Streinu, Arşavir Acterian, Marietta Sadova, N. Steinhardt. Sentinţa, pronunţată la 1 martie 1960, îl condamnă la 25 de ani de muncă silnică şi confiscarea întregii averi; prin comparaţie, Vl. Streinu e condamnat la 7 ani, Al. Paleologu la 14, N. Steinhardt la 12, Sergiu Al. George la 7. Capetele de acuzare reţin ostilitatea faţă de regim, întreţinerea de relaţii ilicite cu străinii şi reunirea în vederea organizării unor „discuţii duşmănoase"; ancheta insistă cu precădere, pe lecturile publice din ms noician *Povestiri din Hegel,* pe trad. lui în franceză, trecerea ilicită peste graniţă în custodia lui E. Cioran, respectiv pe schimbul epistolar public prilejuit de acest eveniment (*Lettre à un ami lointain,* a lui Cioran, apare în *La Nouvelle Revue Française* în aug. 1957, fiind reluat în volumul *Histoire et Utopie,* 1960, într-un moment inoportun sub aspect politic, adresantul fiind arestat; replica lui **N.,** intitulată *Răspuns unui prieten îndepărtat* fusese trimisă la Paris în nov. 1957). Eliberat la 8 aug. 1964 de la Jilava, revine la Bucureşti; e cercetător la Centrul de Logică al Acad. R.S.R. (1964-1975), de unde se pensionează. Din dorinţa de a-şi materializa studiile de filosofie încheie un „pact" de neagresiune mutuală cu autorităţile, cunoscut de către cei apropiaţi şi de către prietenii din exil: convenţia orală (nu există până în acest moment documente) are în vedere neimplicarea lui **N.** în treburile publice, abţinerea de la criticarea regimului, în schimbul dreptului public de a face filosofie, o „şcoală" de gândire (proiect mai vechi, invocat şi în *Jurnal filosofic,* 1944) şi de a modela discipoli. Consecinţa acestei înţelegeri e formidabilul paradox cultural al „şcolii de la Păltiniş", localitate unde se retrage în 1975, după un scurt stagiu la Snagov (din 1973) şi căutări la Brădet, jud. Braşov; vin în localitatea montană sibiană, în afară de G. Liiceanu, A. Pleşu, Sorin Vieru, Victor Ieronim Stoichiţă, zeci de discipoli, sute de amatori de filosofie sau doar curioşi, într-un pelerinaj neîntrerupt, ale cărui dimensiuni spirituale contestă prin ele însele ideologia oficială a regimului, fără a se constitui vreodată într-un nucleu de disidenţă: **N.** respectă cu stricteţe promisiunea de a nu încuraja oponenţe, de a ţine „antrenamentul cultural" în afara contingenţelor politice. Pe de altă parte, elogiul filosofic al românismului, practicat în *Rostirea filosofică românească* (1970), *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii româneşti* (1975), *Sentimentul românesc al fiinţei* (1978 – volumul trezeşte ironia zeflemitoare a lui Cioran, care răspunde cu *Sentimentul paraguayan al fiinţei), Creaţie şi frumos în rostirea românească* (1973) şi *Cuvânt împreună despre rostirea românească* (1987 – conţine eseul *Rostirea filosofică românească*) interferează inevitabil cu sintaxa megalomaniei naţionale, lansate de aparatul cultural ceauşist ca urmare a minirevoluţiei culturale din 1971, întărită prin „tezele de la Mangalia" din 1982; prin urmare, regimul n-are nici un interes să suprime această efervescenţă, ci o foloseşte abil, în interes propriu. Strategia e vizibilă în martie 1981, când **N.** publică în *Ramuri* controversatul program de selecţie culturală intitulat *Cei douăzeci şi doi sau cultura de performanţă,* prin care propune selectarea câte unui tânăr excepţional la fiecare un milion de locuitori ai României, cu scopul de a li se asigura privilegii sociale şi condiţii de viaţă exclusiv spirituale, pe cheltuiala generoasă – rambursată în timp sub forma unor valori culturale

– a statului; proiectul cade, din cauza caracterului său utopic, dar şi datorită foarte subtilei „inerţii" a regimului (extrem de prompt altădată în gesturi punitive), care acum nu intervine, sugerând, prin pasivitate mimată, un virtual asentiment (dezonorant pentru orice om integru). În urma „înţelegerii", lui N. i se permite să călătorească în străinătate (Franţa, Anglia, 1972; Franţa, Germania, 1978 etc.) şi să publice aici (în mod aparent paradoxal, primele lui texte de după ieşirea din detenţie apar în afara graniţelor ţării), prilej cu care reînnoadă legăturile umane cu exilul românesc parizian (M. Eliade, M. Cioran, E. Ionesco, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Sanda Stolojan etc.), stârnind stupoare prin dezinteresul faţă de simbolurile disidente ale Estului (Soljeniţîn, Saharov, „Solidaritatea" poloneză ş.a.). „S-a obişnuit cu închisoarea pe care o constituie lumea de acolo – notează Sanda Stolojan în jurnalul ei parizian – unde şi-a creat un univers al lui. Tot ce se petrece aici de câţiva ani încoace, denunţarea comunismului, apariţia lui Soljeniţîn, acţiunea disidenţilor ruşi, acordurile de la Helsinki, noua orientare a opiniei publice, preocupările noastre faţă de situaţia din România, toate acestea nu-l afectează în profunzime. Gravitatea situaţiei nu pare să-l tulbure, nici să-l privească. Stăruie în argumentaţia lui extra-istorică pentru a susţine ethosul românesc". Vizitele sunt încărcate, pe de o parte, cu intenţia de a relativiza imaginea marasmului ceauşist în conştiinţa exilului românesc parizian (teza fiind aceea că performanţa culturală presupune austeritate spirituală, mai lesne de dobândit în ţară, decât în Vestul strălucitor al tuturor ispitelor materiale), şi, pe de alta, aduc cu ele o accentuare a antioccidentalismului noician, care culminează în arbitrara distincţie dintre „Europa untului" şi „Europa culturii", profesată în art. *Scrisoare către un intelectual din Occident* (1987, reluat, ca pref., în vol. *Modelul cultural european,* 1993). De acelaşi complex ţine elogiul claustrării în pauperitate, al „închisorii", privilegiu de care, spunea **N.,** mulţi dintre intelectualii din jurul său nu sunt conştienţi; sărăcia României e un mediu propice intelectului, fiindcă abate atenţia de la ispita imersiunii vinovate în civilizaţia „luminilor, zgomotelor şi imaginilor" devorante, specifice Occidentului. Vol. postum *Rugaţi-vă pentru fratele Alexandru* (1990) confirmă elogiul filosofic al carceralului; sub aspect ideatic, recluziunea voluntară în afara Occidentului se articulează în concepţia, obsesiv repetată, că „şansa" României şi a culturii sale nu se află în ordinea „timpului, a definirii prin faptă", ci în aceea a atemporalului, a „firii", ecuaţie care are drept consecinţă metodologia hermeneutică a studierii lb. române ca sălaş filosofic intrinsec, loc de predilecţie al „fiinţei care se ascunde" (în construcţii de genul: „întru", „ar fi să fie", „lamură şi lămurire" etc.). Metoda se difuzează cu repeziciune, creînd o uriaşă emulaţie printre intelectuali, cu precădere printre cei în formare, fascinaţi de universul ezoteric al sonurilor etimologice; pe de altă parte, ea are, în epocă, rolul de a crea o reţea de stereotipii culturale de exprimare, o „limbă de lemn" de sorginte vag filosofică, opusă „limbii de lemn" a discursurilor oficiale. „Noicismul" mimetic al multor texte elaborate în România în perioada 1970-1987 trebuie oricum studiat, cu conştiinţa că fenomenul nu are o circumscriere exclusiv literară sau filosofică (acestei vulgarizări i se opune G. Liiceanu cu *Jurnalul de la Păltiniş,* 1983 prin dorinţa de a reda autentica dimensiune majoră a „modelului paideic" de la Păltiniş, accesibil, e adevărat, doar unei elite). În spatele ecranului de seducţie (denuntat de către G. Liiceanu în *Filosofia şi paradigma feminină a auditoriului,* text pe care **N.** a avut posibilitatea să îl adnoteze) se întinde marea operă – accesibilă doar celor aleşi, celor puţini – a lui N.: *Douăzeci şi şapte trepte ale realului* (1968); *Despărţirea de Goethe* (1976; – pe modelul acestui vol., Al. Paleologu va publica, în *Ipoteze de lucru,* 1980, faimosul său eseu *Despărţirea de Noica)*; *Spiritul românesc în cumpătul vremii. Şase maladii ale spiritului contemporan* (1978; carte foarte bine primită şi în Occident); *Povestiri despre om. După o carte a lui Hegel* (1980); *Devenirea întru fiinţă* (I-II, 1981); *Trei introduceri la devenirea întru fiinţă* (1984); *Scrisori despre logica lui Hermes* (1986). Cu imensa autoritate de care dispune, se implică în editarea fragmentelor presocraticilor (1974), în trad. operei integrale a lui Platon (primul vol. al seriei apare în 1974, coredactor fiind Petru Creţia), în editarea şi recuperarea fotocopiată a caietelor lui M. Eminescu (depuse la Sibiu, apoi la Botoşani), respectiv în editarea *Doctrinei substanţei* a lui Camil Petrescu (1988). Este iniţiator al primelor trad. româneşti din Heidegger, realizate de către G. Liiceanu şi Thomas Kleininger, ca parte a unui

program de reorientare a culturii române francofone spre valorile majore ale culturii germane; în acest spirit vor fi citiţi de către **N.,** Eminescu, Blaga ş.a. Protagonist, în 1983, respectiv, 1987, al vol. de mare succes *Jurnalul de la Păltiniş* şi *Epistolar,* ambele scoase de către G. Liiceanu; „modelul paideic din cultura umanistă", anunţat în primul dintre ele, insistă pe un exclusivism al filosoficului, situat axiologic deasupra literaturii: prea puţin agreată de o cultură preponderent literară, foiletonistică (pentru a relua acuzele lui A. Marino), perspectiva induce nu puţine focare de tensiune în publicistica timpului. Postum, îi apar vol. *Istoricitate şi eternitate* (1989), grupând, alături de alte eseuri, texte substanţiale dedicate lui D. Cantemir, T. Maiorescu, M. Eminescu, L. Balga, M. Eliade; după revoluţie, Editura Humanitas, condusă de G. Liiceanu, achiziţionează drepturile exclusive de editare ale lui **N.,** publicând succesiv *Rugaţi-vă pentru fratele Alexandru* (1990); *Jurnal de idei* (în acelaşi an); *Pagini despre sufletul românesc* (1991-prima ed. în 1944); *Eseuri de duminică* (1992; conţine conferinţe radiofonice din perioada 1938-1940); *Introducere în miracolul eminescian* (1992), *Simple introduceri la bunătatea timpului nostru* (1992), *De Caelo* (1993 – prima ed. în 1937) şi alte vol. (publicistica), tinzând spre o integrală a operei. Membru post-mortem al Acad. Române (1990); tutelează spiritual Fundaţia Culturală care-i poartă numele, înfiinţată la Bucureşti la 22 iul. 1991.

OPERA: *Mathesis sau bucuriile simple,* Bucureşti, 1934 (ed. II, 1992); *Concepte deschise în istoria filosofiei la Descartes, Leibniz şi Kant,* Bucureşti, 1936; *Viaţa şi filosofia lui René Descartes,* Bucureşti, 1937; *De Caelo. Încercare în jurul cunoaşterii şi individului,* Bucureşti, 1938 (ed. II, 1993); *Schiţă pentru ideea lui cum e cu putinţă ceva nou,* Bucureşti, 1940 (ed. II, 1995); *Două introduceri şi o trecere prin idealism,* Bucureşti, 1943; *Jurnal filosofic,* Bucureşti, 1944 (ed. II, 1990; ed. III, 2002); *Pagini despre sufletul românesc,* Bucureşti, 1944 (ed. II, 1991); *Fenomenologia spiritului de Hegel istorisită de...,* Paris, 1962; *Douăzeci şi şapte trepte ale realului,* Bucureşti, 1968; *Platon: Lysis* (*Eseu despre înţelesul grec al dragostei de oameni şi lucruri*), Bucureşti, 1969; *Rostirea filosofică românească,* Bucureşti, 1970 (reluată în vol. *Cuvânt împreună...,* 1987); *Creaţie şi frumos în rostirea românească,* Bucureşti, 1973 (reluată în vol. *Cuvânt împreună...,* 1987); *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii româneşti,* Bucureşti, 1975; *Despărţirea de Goethe,* Bucureşti, 1976 (ed. II, 2000); *Sentimentul românesc al fiinţei,* Bucureşti, 1978 (altă ed., 1996); *Spiritul românesc în cumpătul vremii. Şase maladii ale spiritului contemporan,* Bucureşti, 1978 (ed. franceză, 1991; ed. italiană, 1994); *Povestiri despre om. După o carte a lui Hegel,* Bucureşti, 1980; *Devenirea întru fiinţă,* I. *Încercare asupra filosofiei tradiţionale;* II. *Tratat de ontologie,* Bucureşti, 1981 (ed. II, 1985); *Trei introduceri la devenirea întru fiinţă,* Bucureşti, 1984; *Scrisori despre logica lui Hermes,* Bucureşti, 1986; *Cuvânt împreună despre rostirea românească,* Bucureşti, 1987 (altă ed.,1996); *De Dignitate Europae,* Bucureşti, 1988; *Istoricitate şi eternitate,* Bucureşti, 1989; *Jurnal de idei,* Bucureşti, 1990; *Rugaţi-vă pentru fratele Alexandru,* Bucureşti, 1990 (ed. italiană, 1994); *L'Ami lointain.* Avec un texte d'E. Cioran, Paris, 1991 (ed. italiană, 1994); *Simple introduceri la bunătatea timpului nostru,* Bucureşti, 1992; *Eseuri de duminică,* Bucureşti, 1992; *Introducere în miracolul eminescian,* Bucureşti, 1992 (ed. de M. Diaconu şi G. Liiceanu, 2003); *Modelul cultural european,* Bucureşti, 1993; *Carte de înţelepciune,* Bucureşti, 1993 (ed. II, 2001); *Semnele Minervei.* Publicistica, I (1927-1929), Bucureşti, 1994; *Poeme*, cu o pref. de N. Antonescu, Piatra Neamţ, 1995; *Concepte deschise în istoria filosofiei la Descartes, Leibnitz şi Kant*, Bucureşti, 1995; *Între suflet şi spirit*, I-II, publicistică, Bucureşti, 1996; *Şase maladii ale spiritului contemporan*, Bucureşti, 1997; *Manuscrisele de la Câmpulung.* Reflecţii despre ţărănime şi burghezie, Bucureşti, 1997; *Devenirea întru fiinţă. Scrisori despre logica lui Hermes*, Bucureşti, 1998; *Echilibrul spiritual, studii şi eseuri* (1929-1947), ed. de M. Diaconu, Bucureşti, 1998; *Douăzeci şi şapte de trepte ale realului,* Bucureşti, 1999; *21 de conferinţe radiofonice,* 1936-1943, Bucureşti, 2000; *Pagini despre sufletul românesc,* ed. II, Bucureşti, 2000. Traduceri: Descartes, *Reguli de îndrumare a minţii,* Braşov, 1935; Kant, *Disertaţia din 1770,* Bucureşti, 1936; Descartes, *Meditaţii despre filosofia primă,* Bucureşti, 1936; Aristoteles, *Categorii*, trad. şi interpretare de ~, Bucureşti, 1997; Sf. Augustin, *De magistro*, trad. de M. Rădulescu şi ~, introducere şi note de Lucia Wald, Bucureşti, 1994.

REFERINŢE CRITICE: Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 9, 1934; E. Ionescu, în *Păreri libere,* nr. 6, 1936; N. Balotă, în *Steaua,* nr. 28, 1977; Al Paleologu, *Ipoteze de lucru,* 1980; Z. Ornea, *Tradiţionalism şi modernitate...,* 1980; G. Liiceanu, *Jurnalul de la Păltiniş,* 1983; N. Steinhardt, în *Familia,* nr. 12, 1983; *Atitudini şi polemici în presa literară interbelică,* 1984; M. Nasta, în *International Journal of Romanian Studies,* nr. 2, 1984-1986; E. Simion, *Scriitori...,* II; idem., *Sfidarea retoricii,* 1985; C. Noica, *Autoprezentare, Tribuna,* nr. 50, 1987 (reluarea unui text din *Filosofia Oggi,* nr. 2, 1985); A. Marino, în *Tribuna,* nr. 45, 1987; G. Liiceanu, *Epistolar*, 1987; A. Dumitriu, în *Luceafărul,* nr. 50, 1987; Claude Karnoouh, *L'Invention du peuple,* 1987 (trad. română în 1994); A. Marino, în *Tribuna,* nr. 16, 1988; Katherine Verdery, *National Ideology under Socialism. Identity and cultural Politics in Ceauşescu's Romania,* 1991 (trad. română: *Compromis şi rezistenţă,* 1994); G. Liiceanu, *Jurnalul de la Păltiniş,* 1991; A. Marino, în 22, oct. 1992 (studiu în trei părţi); D. Câmpean, *Patrimoniul Constantin Noica: o carte-document,* 1992; E. M. Cioran, *Istorie şi utopie,* 1992; G. Liiceanu, *Cearta cu filosofia,* 1992; I. Negoiţescu, *Istoria literaturii române,* 1992; Izabela Vasiliu-Scraba, *Filosofia lui Noica. Între fantasmă şi luciditate,* 1992; Al. George, în *România literară*, nr. 30 sept.-13 oct. 1992 (două texte); A. Marga, în vol. colectiv *Rationalitate, comunicare şi argumentare,* 1992; M. Eliade, *Jurnal,* 1993; A. Pleşu: *Jurnalul de la Tescani,* 1993; V. Ierunca, *Subiect şi predicat,* 1993; Monica Lovinescu, *Unde scurte,* II, III (1993-1994); I. Dur, *Noica – între dandysm şi mitul şcolii,* 1994; A. Pleşu, *Limba păsărilor*, 1994; V. Dem Zamfirescu, *În căutarea sinelui,* 1994; Doina Al.-George, *Şocul amintirilor,* 1994; M. Handoca, *Constantin Noica*, 1994; M. Grădinaru, *Modelul ontologic,* 1994; Z. Ornea, *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească,* 1995; A. Marino, *Pentru Europa,* 1995; Gh. Grigurcu, *A doua viaţă,* 1997; C. Moraru, *Constantin Noica,* 2000; Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 6, 2001; I. Militaru, *Constantin Noica şi critica Occidentului,* 2001; I. Pogorilovschi, în *Revista de filosofie,* nr. 5-6, 2001; M. Handoca, *Eliade şi Noica,* 2002; C. Siantiu, *Noi ca Noica,* 2002; C. Mardare, *Registre de bord. Arca lui Noica, luntrea lui Cioran,* 2003. **(Şt. B.)**

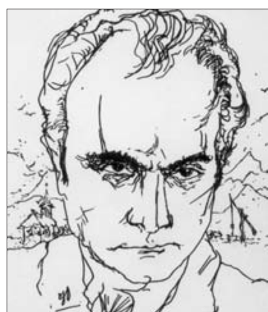

NOVAC Constantin, n. 15 aug. 1937, Constanţa. Prozator. Fiul lui Dumitru Novac, ceferist, şi al Mariei (n. Cioconea). Studii elementare (1944-1948), gimnaziale (1948-1951) şi liceale (1951-1955) la Constanţa. Între 1955 şi 1957 urmează Şcoala Tehnică de Marină din acelaşi oraş, apoi Facultatea de Filologie a Univ. Bucureşti (1957-1962). Asistent univ. la Institutul Pedagogic din Constanţa (1962-1966); redactor (1966-1971; 1975-1980) şi redactor-şef (1971-1972, apoi din 1980) al rev. *Tomis*; redactor de publicitate la ONT Litoral Constanţa (1972-1975). Colab. la *Tomis, Tribuna, România literară, Vatra, Contemporanul, Orizont, Argeş, România pitorească* etc. Debutează în *Tribuna* cu povestirea *Prietenul meu, Corniţă* (1963). Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Cheltuieli de reprezetare* (1970). A publicat în continuare romane (*Adio, Robert,* 1974; *Separaţia bunurilor,* 1975; *Vară nebună cu bărci albastre,* 1983; *Plutind avan pe marea cea adâncă,* 1987), nuvele (*Cocorul de pază,* 1976; *Oameni, furtuni, vapoare,* 1984; în colab.) şi însemnări de călătorie (*Fericit cel care, ca Ulise*..., 1978). A tradus din R. F. Newcomb.

OPERA: *Cheltuieli de reprezentare,* proză scurtă, Bucureşti, 1970; *Separaţia bunurilor,* roman, Bucureşti, 1975; *Cocorul de pază,* proză scurtă, Bucureşti, 1976; *Fericit cel care, ca Ulise...,* însemnări de călătorie, Bucureşti, 1978; *Vară nebună cu bărci albastre,* roman, Bucureşti, 1983; *Oameni, furtuni, vapoare,* proză scurtă, Bucureşti, 1984 (în colab. cu (N. M.) Balotă); *Plutind avan pe marea cea adâncă,* roman, Bucureşti, 1987; *Punctul mort,* roman, Constanţa, 1996; *Povestiri arogante. Întâmplări pe Siutghiol,* Constanţa, 2002. Traduceri: R. F. Newcomb, *Abandonaţi nava!,* Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: H. Cândroveanu, în *Ramuri*, nr. 3, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 11, 1971; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 6, 1971; Alex. Ştefănescu, în *Tomis*, nr. 3, 1978; C. Regman, în *Viaţa Românească,* nr. 10, 1983; L.

Petrescu, în *Tribuna*, nr. 45, 1985; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 48, 1987; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 10, 1988; C. Livescu, în *Ateneu*, nr. 9, 1988; Geo Vasile, în *Luceafărul,* nr. 4, 1997; C. Radu, în *Tribuna,* nr. 17, 1997; I. Holban, în *România literară,* nr. 46, 2003. **(I. Pt.)**

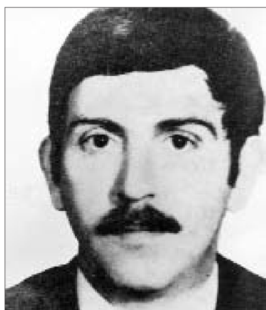

NOVAC Nicolae (pseud. lui Aurel D. Bugariu), n. 27 mart. 1919, com. Moldova Nouă, jud. Caraş-Severin – m. 16 mart. 2003, Statele Unite. Poet şi prozator. Fiul lui Dumitru Bugariu, constructor, şi al Anei (n. Gruescu). Absolvent al Liceului „General Dragalina" din Oraviţa (1938); urmează doi ani cursuri la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Sublocotenent de cavalerie, în timpul războiului mondial, cade prizonier la nemţi (1945), refuză repatrierea şi îşi continuă studiile (trei ani) la Univ. din Erlangen (istoria artelor, muzica şi ziaristica). În 1945 i se acodră, în lipsă, Ordinul Cavaler cu Panglică de Virtute Militară şi „Frunză de Stejar", pentru acte de vitejie pe frontul din Ungaria. În 1951 se stabileşte în Statele Unite. Este funcţionar la Fabrica Inland Steel din Indiana Harbor, Indiana (1954-1983). Împreună cu Vasile Bârsan, înfiinţează Ora de radio românească în oraşul Gary, Indiana (1954; în 1990 i se acordă medalia comemorativă pentru treizeci şi cinci de ani de emisiune neîntreruptă); redactor la ziarul *America*, Cleveland, Ohio (1967-1971). Colaborează la *Universul literar, România literară, Societatea de mâine, Ardealul, Dacia rediviva, Fruncea* (Timişoara), *Înşir'te Mărgărite, Exil, Căminul* (ultimele trei din Brazilia), *Chemarea literară* (Franţa), *Carpaţi* (Spania), *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada), *Libertatea* (Statele Unite), *Revista scriitorilor români* (Germania) etc. Editează mai întâi la Rastatt în Germania, apoi în East Chicago şi la Gary, Indiana, rev. de literatură *Vers* (1951-1957). Publicaţia e destinată cultivării, dincolo de cortina de fier şi „demenţa oarbă", a valorilor culturii române, în scopul apropierii exilului de patria mamă şi a înfăptuirii visului de unitate spirituală. Se publică poezii de Tudor Arghezi, Ion Pillat, Ştefan Baciu, G. Bacovia, Aron Cotruş, Cincinat Pavelescu, Vintilă Horia, Victor Buescu, Vasile Posteucă; proză de Vintilă Horia şi Vasile Posteucă; eseuri, art. şi comentarii critice de Pamfil Şeicaru (*Vasile Stoica*, nr. 5, 1951), Claudiu Isopescu (*Despre latinitatea românilor*, nr. 2, 1952), Ştefan Baciu (*Lirica modernă în Panama*, nr. 2, 1952), Nicolae Novac (*Despre poezia lui Bacovia*, nr. 4, 1954), N. I. Herescu (*Ionel Teodoreanu,* nr. 3-4, 1955) etc. Nu lipsesc din paginile rev. trad.: Walt Whitman, Robert Frost, Carl Sandburg, Georg Trakl, William Saroyan. Între 1966 şi 1972, alături de Vasile Posteucă, Nicolae Petra şi, o scurtă perioadă de timp, Ion Cârja, e redactor la rev. *Drum*, întemeiată de primii doi la Pittsburgh, în 1963 (apare până în 1983; după 1972, sub direcţia lui John Halmaghi). Sunt prezente în paginile rev. personalităţi ale diasporei române din Statele Unite şi Europa; în nr. 4, 1975, două evocări Mircea Streinul (Virgil Ierunca, *Amintirea lui Mircea Streinul* şi Vianor Bendescu, *Mircea Streinul. 1910-1945. Poet şi romancier*). Debutează în *Caraşul nou* din Oraviţa (1937). Debut editorial cu vol. de schiţe şi nuvele *Încrustări în bancă* (1939). În ţară a mai publicat romanul *Dragoste albă* (1941). În exil continuă să scrie în lb. română: *Magul care-şi caută steaua*, versuri (1951), *Catapetesme,* în vol. colectiv *Poeme fără ţară* (1954; ceilalţi doi autori: Vasile Posteucă şi N. S. Govora), *La capătul drumului,* în vol. colectiv *Poveşti fără ţară* (1957; în colab. cu Faust Brădescu şi N. S. Govora), *Ultimul învins*, poeme (1965), *Cetăţi sfărâmate*, nuvele (1973). Autor al vol. de nuvele în lb. germană *Sturm und Feuer* (1982). Trad. sunt adunate în trei antologii: *Tălmăciri din lirica amerindiană* (1977), *Tălmăciri din lirica americană* (1979) şi Kahlil Gibran, *Maxime şi cugetări* (1980). Vol. de debut, *Încrustări în bancă* (1939), a fost reeditat în vol. colectiv *Agape* (1982), alături de Florica Baţu şi Dumitru Ichim. În colab. cu Vasile Posteucă şi Nicu (Nicholas) Dima, a editat vol. *Poeme din închisori* (1970).

OPERA: *Încrustări în bancă*, schiţe şi nuvele, cu o *Precuvântare* de Grigore Bugarin, Reşiţa,

1939 (reeditare în vol. colectiv *Agape*, Kitchener, Ontario, Canada, 1982; ceilalţi autori: Florica Baţu şi Dumitru Ichim); *Dragoste albă*, roman, Bucureşti, 1941; *Magul care-şi caută steaua*, versuri, Paris, 1951 (mimeografiat); *Catapetesme*, în vol. colectiv *Poeme fără ţară*, cu o pref. de Aron Cotruş şi trei desene de Eugen Drăguţescu, Madrid, 1954 (ceilalţi autori: Vasile Posteucă şi N. S. Govora); *La capătul drumului*, nuvele, în vol. colectiv *Poveşti fără ţară*, Madrid, 1957 (ceilalţi autori: Faust Brădescu şi N. S. Govora); *Ultimul învins*, poeme, cu o pref. în versuri de Vasile Posteucă, Cleveland, Ohio, 1965; *Cetăţi sfărâmate*, nuvele, Hamilton, Ontario, Canda, 1973; *Sturm und Feuer*, nuvele în lb. germană, München, 1982. Traduceri: *Tălmăciri din lirica amerindiană*, cu o introducere (*Tezaurul liric amerindian*) de George Ciorănescu, München, 1977; *Kahlil Gibran: Profetul,* extras din *Revista scriitorilor români,* München, 1979; *Tălmăciri din lirica americană*, München, 1979; Kahlil Gibran, *Maxime şi cugetări*, Madrid, 1980.

REFERINŢE CRITICE: *Who's Who in Romanian America*. Compiler Şerban C. Andronescu, 1976; N. Donca, în *Foaia Oraviţei*, nr. 17, 1992; Mircea Şerbănescu, în *Târgoviştea*, nr. 1, 1993; Ion Cristofor, în *Tribuna*, nr. 51, 1994 (interviu); idem, în *Steaua*, nr. 1-2, 1995 (art. reprodus în revista *Mioriţa* din New York, nr. 97-98, 1995); A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români în Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

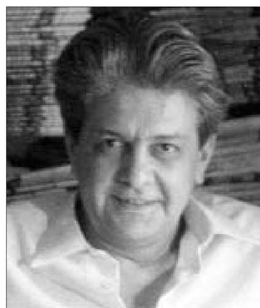

NOVĂCEANU Darie (numele la naştere: Darie Aurel Mituţoiu), n. 8 mai 1937, com. Crasna, jud. Gorj. Poet, traducător şi eseist. Fiul lui Constantin Mituţoiu, ţăran, şi al Elenei (n. Roangheş). Şcoala primară în com. Crasna. Urmează Liceul „Nicolae Bălcescu" din Craiova (1952-1955) şi Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti, secţia spaniolă (1957-1962). Debutează cu versuri în culegerea *Oltenia literară* (1955). Debut editorial cu vol. de versuri *Autobiografie* (1962). Redactor la rev. *Secolul 20* (1962-1964), *Luceafărul* (1964-1966), *Gazeta literară* (1966-1968), funcţionar la Ministerul Afacerilor Externe (1966), liber profesionist din 1968, şi pensionar al Uniunii Scriitorilor, din 1982. Colab. la rev. *România literară, Contemporanul, Luceafărul, Steaua, Tribuna, Secolul 20* etc. A publicat vol. de poezii (*Păsări de lut,* 1966; *Tehnica umbrei,* 1970; *Peisaj în mişcare,* 1971; *Există nopţi,* 1973; *Întoarcerea gladiatorului,* 1986; *Lumina toamnei,* 1987), eseuri pe teme culturale şi politice (*Noaptea, pe drumurile Italiei,* 1968; *Ora Americii Latine,* 1971; *Precolumbia. Teritoriul miturilor astrale,* 1975; *Efectul oglinzii*, 1983); o monografie: *Federico García Lorca,* 1974; texte însoţitoare ale unor albume (*Insulele Canare,* 1981; *Anotimpuri româneşti. Ioan Gh. Vrâneanţu,* 1981). Numeroase trad. din autori de expresie spaniolă, însoţite de prezentări critice (J. M. Castillo-Navarro, E. Sábato, J. R. Jiménez, J. L. Borges, F. García Lorca, H. Ziatas, G. García Márquez, Luis de Góngora, G. Torrente-Ballester, D. Samper, J. J. Armas Marcelo, antologii ale poeziei chiliene şi cubaneze). A tradus în spaniolă creaţia unor poeţi români, Arghezi, Bacovia, Blaga ş.a. **N.** scrie o poezie a meditaţiei lucide asupra eternelor probleme ale omului, asupra destinului său individual şi colectiv, cu note sarcastice atunci când interoghează asupra degradării condiţiei umane şi cu inflexiuni elegiac-melancolice când ilustrează tema trecerii ireversibile a timpului.

OPERA: *Autobiografie,* versuri, Bucureşti, 1962; *Păsări de lut,* versuri, Bucureşti, 1966; *Noaptea, pe drumurile Italiei,* eseuri, Bucureşti, 1968; *Tehnica umbrei,* versuri, Bucureşti, 1970; *Peisaj în mişcare,* versuri, Bucureşti, 1971; *Ora Americii Latine,* eseuri, Bucureşti, 1971; *Există nopţi,* versuri, Bucureşti, 1973; *Federico García Lorca,* Bucureşti, 1974; *Havana*, Bucureşti, 1974; *Precolumbia. Teritoriul miturilor astrale,* eseuri, Bucureşti, 1975; *Efectul oglinzii,* eseuri, Bucureşti, 1983; *Întoarcerea gladiatorului,* versuri, Bucureşti, 1986; *Lumina toamnei,* versuri, Bucureşti, 1987; *Reporter în piaţa ghilotinei,* Bucureşti, 1990; *Valori eterne ale poeziei hispanice,* trad. pref. şi note biobliografice de ~, Bucureşti, 1991; *Antologia de la poesia rumana contemporanea,* Bucureşti, 2000; *Precolumbia,* Bucureşti, 2001. Traduceri: J. M. Castillo-Navarro, *Moarte la licitaţie,* trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1963; Ernesto Sábato, *Tunelul*, trad. şi

cuvânt înaint de ~, Bucureşti, 1965 (alte ed., 1998; 2002); Juan Ramón Jiménez, *Platero şi eu,* trad., pref., note de ~, Bucureşti, 1966; Juan Ramón Jiménez, *Poeme,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1971; Jorge Luis Borges, *Moartea şi busola,* pref., notă biobibliografică şi trad. de ~, Bucureşti, 1972; Nicanor Parrana, *Viciile lumii moderne,* trad. şi pref. de ~, Cluj, 1973; *Federico García Lorca,* prezentat de ~, trad. de ~, Bucureşti, 1974; Hristos Ziatas, *Sub pleoapele cucuvelei,* trad şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1975; *Poezie contemporană din Costa Rica,* antologie, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1975; José Manuel Caballero Bonald, *Agata ochi de pisică,* trad. şi postfaţă de ~, Bucureşti, 1979; Gabriel García Márquez, *Toamna Patriarhului,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1979 (altă ed., 1995); *Antologia poeziei chiliene,* antologare, cuvânt înainte şi trad. de ~, Bucureşti, 1980; Alvaro Mutis, *Poemele lui Maqroll el Gaviero,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1980; *Insulele Canare* (Album), text şi fotografii de ~, Bucureşti, 1981; Guillermo Vilas, *Cântece din patru vânturi,* versiune românească de ~, Timişoara, 1981; Luis de Góngora y Argote, *Polifem şi Galateea,* trad., comentarii şi interpretări de ~, Bucureşti, 1982; Félix Grande, *Biografie*, antologie, cuvânt înainte şi trad. de ~, Bucureşti, 1982; Dario Samper, *Poeme*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1982; George Uscătescu, *Erasmus*, trad. de ~, Bucureşti, 1982; J. J. Armas Marcelo, *Starea de comă,* cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1982; *O sută de ani de poezie cubaneză,* selecţie, tălmăcire şi pref. de ~, Bucureşti, 1983; Federico García Lorca, *Carte de poeme,* trad. şi comentarii de ~, Bucureşti, 1986; Ernesto Sábato, *Abaddón Exterminatorul,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1986 (altă ed., 1997); Gonzalvo Torrente-Ballester, *Bucurii şi umbre,* trad. de ~, Bucureşti, 1989; J. L. Borges, *Evaristo Carriego. Istoria universală a infamiei. Istoria eternităţii.* Ficţiuni, trad. de Cristina Hăulică, A. Ionescu şi ~, Bucureşti, 1999; idem, *Opere,* I-II, trad. de Cristina Hăulică, A. Ionescu şi ~, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: C. Stănescu, *Poeţi şi critici,* 1972; Al. Piru, *Poezia*...; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 46, 1982; E. Papu, în *Flacăra*, nr. 46, 1982; D. Dumitrescu-Sârbu, în *România literară,* nr. 13, 1984; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 30, 1986; Roxana Sorescu, în *România literară,* nr. 33, 1986; L. Papadima, în *Tribuna României*, nr. 326, 1986; P. Dugneanu, în *Contemporanul*, nr. 43, 1987; Ramona Fotiade, în *România literară,* nr. 7, 1987; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 24, 1987; Pia Brânzeu, în *Orizont*, nr. 11, 1988; I. Cristofor, în *Steaua*, nr. 5, 1988; Adriana Iliescu, în *România literară*, nr. 22, 1988; G. Rusu, în *Tomis*, nr. 3, 1988. **(I. Md.)**

NOVICOV Mihai, n. 14 aug. 1914, Odesa – m. 1992, Bucureşti. Critic şi teoretician literar, prozator. Fiul lui Maximilian Novicov şi al Varvarei (n. Dox). Des-cinde dintr-o familie cu vechi tradiţii intelectuale: bunicul său după tată, Iakov Aleksandrovici Novicov, a scris lucrări de sociologie (în lb. fran-ceză); bunicul după mamă era frate cu savantul biolog Nikolai Feodorovici Gamalei, iar bunica maternă se trăgea din neamul Stăvileştilor, din care provenea şi mama lui M. Kogălniceanu. Urmează primele trei clase secundare la un liceu particular rus. Absolvent al Liceului de Stat din Cetatea Albă (1930). În 1933, termină secţia de matematici a Facultăţii de Ştiinţe din Iaşi, dar nu-şi poate lua licenţa, fiind arestat pentru activitate comunistă. Deţinut timp de 10 ani (1934-1944) în lagăre şi închisori. Licenţiat al Facultăţii de Filologie şi Istorie a Univ. din Iaşi (1960), pe baza unei aprobări speciale a Ministerului Învăţământului. După 1944, ocupă, adesea simultan, înalte funcţii de conducere la diferite publicaţii, organe şi instituţii sau asoc.: redactor-şef adjunct la *România liberă* (1944) şi redactor-şef la *Moldova liberă* (1944-1946) din Iaşi, şeful propagandei şi agitaţiei în Comitetul Regional Iaşi al P.C.R. (1945-1949), redactor-şef la *Flacăra* (1948-1951), secretar al Uniunii Scriitorilor (1949-1953), director al Şcolii de Literatură „Mihai Eminescu” (1950-1951), vicepreşedinte al Comitetului pentru Cinematografie (1953-1954), prof. la Acad. „Ştefan Gheorghiu”, adjunct al lui G. Călinescu la Institutul de Istorie Literară şi Folclor (1955-1965), redactor-şef adjunct la rev. institutului – *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor* (1955-1973), şef al Catedrei de istorie a literaturii ruse de la Institutul „Maxim Gorki” (1949-1962), rector al acestuia (din 1958), prof. şi şef de Catedră la Facultatea de Lb. Slave a Univ. din Bucureşti, preşedinte al Asoc. slaviştilor din R.S.R.,

vicepreşedinte al Asoc. Internaţionale „Dostoievski" (1971-1977), membru al Consiliului de conducere al Asoc. Internaţionale de Studiere şi Răspândire a Culturilor Slave (de pe lângă UNESCO) etc. Pentru vasta activitate politico-obştească, este distins cu numeroase ordine şi medalii, cele mai multe cu caracter jubiliar. Debutul publicistic îl marchează art. din anii studenţiei (1930-1933), srise pentru presa studenţească de stânga (*Studenţimea nouă, Drumul studenţesc, Viaţa universitară*). După 1944, colaborează masiv la ziarele *România liberă, Moldova liberă, Scânteia, Scânteia tineretului* şi la rev. *Contemporanul*, *România literară, Flacăra, Luceafărul,* în general la toate rev. literare postbelice. Debut editorial (1949) cu broşura *Câteva sfaturi pentru îmbunătăţirea gazetelor de perete*. Publică vol. de critică literară cu caracter doctrinar *(„Mitrea Cocor" de Mihail Sadoveanu,* 1953; *Pentru literatura vieţii noi,* 1953; *Principiul leninist al spiritului de partid şi unele probleme ale creaţiei literare,* 1956; *Realism. Realism critic. Realism socialist,* 1961; *Chipul luptătorului comunist în proza contemporană,* 1961; *Literatura şi viaţa,* 1965), lucrări „memorialistice sau ficţiuni cu implicaţii autobiografice şi cu o valoare documentară" (Marian Popa): *Legenda unui pustiu*, 1949; *Încredere*, 1950; *Vasca*, 1950; *Povestiri despre Doftana,* 1957; *Din anii studenţiei*, 1961; *Naşterea cântecului,* 1964; *Trei în grotă,* 1965. A scris pref. la cărţi semnate mai ales de scriitori ruşi şi sovietici: A. Adamovici, I. Babel, Vl. Bahmediev, N. A. Dobroliubov, Dostoievski, I. A. Goncearov, V. Kocetov, Lermontov, Vl. Maiakovski, Ostrovski, Vera Panova, Puşkin, V. Rasputin, T. Sevcenko, multe din aceste pref. intrând în sumarul vol. *Scriitori ruşi* (1972). Mai este autorul scenariului cinematografic *Nepoţii gornistului* (1953), în colab. cu Cezar Petrescu, distins cu Premiul de Stat clasa a II-a, al evocării eroului Ilie Pintilie (în 1958), precum şi al unor pag. din lupta comuniştilor sau a partidului (*În slujba poporului,* 1955; *Avem un cârmaci încercat,* 1955). Din această vastă activitate literară se pot salva studiile din *Scriitori ruşi* (1972) şi monografia *Mihail Şolohov* (1977).

OPERA: *Câteva sfaturi pentru îmbunătăţirea gazetelor de perete,* Bucureşti, 1949; *Legenda unui pustiu, nuvelă,* Bucureşti, 1949; *Încredere,* roman, publicat în *Viaţa Românească,* nr. 8-9, 1950; *Vasca*, Bucureşti, 1950; *„Mitrea Cocor" de Mihail Sadoveanu*, Bucureşti, 1953; *Pentru literatura vieţii noi,* studii literare, Bucureşti, 1953; *În slujba poporului* (sub. pseud. Corneliu Rădulescu), Bucureşti, 1955; *Avem un cârmaci încercat* (nesemnat), Bucureşti, 1955; *Principiul leninist al spiritului de partid şi unele probleme ale creaţiei literare,* Bucureşti, 1956; *Povestiri despre Doftana,* Bucureşti, 1957 (ed. II, 1960); *Ilie Pintilie,* Bucureşti, 1958; *Din anii studenţiei,* Bucureşti, 1961; *Realism. Realism critic. Realism socialist,* Bucureşti, 1961; *Chipul luptătorului comunist în proza contemporană,* Bucureşti, 1961; *Naşterea cântecului,* Bucureşti, 1964; *Literatura şi viaţa.* Consideraţii sociologice pe marginea unor romane, Bucureşti, 1965; *Trei în grotă,* Bucureşti, 1965; *Scriitori ruşi,* Bucureşti, 1972; *Mihail Şolohov. Omul şi opera,* Bucureşti, 1977; *Moartea lui Grigore Preoteasa,* ed. de M. Pelin, Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: D. Costa (C. Regman), în *Almanahul literar,* nr. 1-2, 1951; I. Vlad, în *Almanahul literar,* nr. 8-10, 1952; E. Simion, în *Viaţa Românească,* nr. 5, 1958; I. D. Bălan, în *Luceafărul*, nr. 23, 1960; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 10, 1961; G. Muntean, în *România literară,* nr. 20, 1973. **(I. R.)**

NUŞFELEAN Olimpiu, n. 8 iul. 1949, satul Şieu-Sfântu, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet şi prozator. Fiul lui Oliver Nuşfelean şi al Mariei (n. Neamţu), ţărani. Şcoala primară în satul natal (1957-1960), apoi gim-naziul din Şieu-Odorhei (1960-1963); liceul la Becelan (1963-1967); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-franceză (1969-1973). Prof. suplinitor la şcoli generale din Târlişua (1969), Arcalia (1970), Şintereag, jud. Bistriţa-Năsăud (1970-1971); prof. titular la Şieu-Odorhei, Telciu şi Beclean; instructor (1982-1986) şi prof. metodist (din 1990) la Casa Corpului Didactic din Bistriţa (director cu delegaţie între 1992 şi 1993); redactor la cotidianul judeţean *Ecoul* (din 1990) şi director al rev. *Mişcarea literară* (2002). Din 1990, face parte din redacţia rev. *Didactica nova*. Colab. la *Tribuna*, *Steaua*, *Echinox*, *Vatra*, *România literară*, *Luceafărul*, *Viaţa Românească*, *Contemporanul*, *Contrapunct*, *Poesis*, *Apostrof*, *Dilema*, *Minerva* etc. Inclus în antologiile *Popas între poeţii tineri* (1974), *Nouă dimineţi* (1975), *Caietul debutanţilor*

O

OANCEA Nicolae (prenumele la naştere: Nelu), n. 1 mart. 1937, Galaţi. Poet. Fiul lui Vasile Oancea, militar disponibilizat în 1947, recalificat în hidroameliorații, şi al Marinei (n. Stoica). Şcoala generală şi Şcoala Medie Tehnică Veterinară în oraşul natal (1950-1954). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1955-1960). Secretar literar la Teatrul de Stat din Galaţi (1960-1961); metodist principal la Bibl. „V.A. Urechia" şi la Casa de creaţie regională din acelaşi oraş (1961-1964); lector principal la Casa centrală a creaţiei populare din Bucureşti (1964-1966). Redactor la Editura Tineretului (1966-1969), apoi redactor, redactor-şef şi director al Editurii Eminescu (din 1969). A colaborat la *Viaţa Românească, România literară, Amfiteatru, Luceafărul, Ramuri, Ateneu* etc. Debut în presa locală din Galaţi (1951). Debut editorial cu vol. de versuri *Roata* (1968). Alte culegeri lirice: *Întoarcerile* (1970), *În aşternerea văilor* (1974), *Poeme* (1985), *Păsări apocrife* (1988) şi *Roata* (1997).

OPERA: *Roata*, versuri, Bucureşti, 1968; *Întoarcerile*, versuri, Bucureşti, 1970; *În aşternerea văilor,* versuri, Bucureşti, 1974; *Poeme*, Bucureşti, 1985; *Păsări apocrife*, versuri, Bucureşti, 1988; *Roata,* versuri, *Galaţi,* 1997.

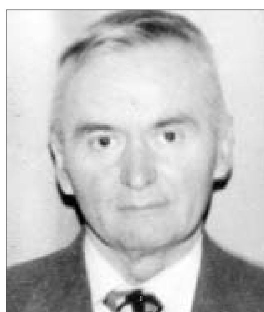
REFERINŢE CRITICE: N. Baltag, în *Scânteia tineretului*, 26 sept. 1968; P. Georgescu, în *Informaţia Bucureştiului*, 8 aug. 1968; V.F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 33, 1968; M. Ungheanu, în *Viaţa studenţească*, nr. 43, 1968; Magda Ursache, în *Cronica*, 23 nov. 1968; Marian Popa, în *Săptămâna*, nr. 12, 1971; E. Barbu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1975; M. Iorgulescu, *ibidem*, nr. 24, 1976; L. Ulici, în *România literară*, nr. 52, 1985; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 24, 1986; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 5, 1987; Mariana Ionescu, în *Contemporanul*, nr. 46, 1988; A. Goci, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1989. **(A. S.)**

OANCEA Stelian, n. 25 iun. 1938, com. Blejeşti, jud. Teleorman. Poet. Fiul lăcătuşului Dumitru Oancea şi al Niculinei (n. Stanciu). Studii liceale la Bucureşti (bacalaureatul în 1956). Urmează apoi Facultatea de Fizică a Univ. bucureştene (1957-1962). Funcţionar în Ministerul Afacerilor Externe, a fost consilier de Ambasadă la Paris. Debut cu poezie în *Luceafărul* (1968). În vol., cu placheta *Timpul ştiut* (1973). Colab. la rev. *Luceafărul*, *România literară, Tomis, Steaua, Contemporanul* etc. Vol. următoare, *Împărăţia sorilor* (1978), *Seminţe de timp* (1982), *Litera imperfectă* (1985), conturează profilul unui lirism intelectualizat, simplu în expresie, dar nu lipsit de profunzime. Poetul s-a afirmat şi ca traducător.

OPERA: *Timpul ştiut*, versuri, Bucureşti, 1973; *Împărăţia sorilor*, versuri, Bucureşti, 1978; *Seminţe de timp*, versuri, Bucureşti, 1982; *Litera imperfectă*, poezii, Bucureşti, 1985; *Exerciţii de melancolie,* Bucureşti, 2002. Traduceri: Jean-Jouis Étienne, *Pe jos spre Pol*, trad. şi note de ~, Bucureşti, 1988; G. Duby, *Evul Mediu masculin, î*n colab. cu Constanţa Oancea, Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Poezia românească contemporană,* 1975; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 9, 1976; I. Pop, *ibidem*, nr. 12, 1983; I. Apetroaie, în *Cronica*, nr. 16, 1983. **(I. C.)**

OANCEA Traian, n. 9 mai 1936, satul Aldeşti, com. Bârsa, jud. Arad. Poet. Fiul lui Traian Oancea şi al Sidoniei (n. Moţocan), agricultori. Şcoala primară în satul natal, clasele gimnaziale în oraşul Sebiş; Liceul pedagogic „Dimitrie Ţichindeal" din Arad (absolvit în 1955); licenţiat al Facultăţii de Istorie-Geografie a Institutului pedagogic de trei ani din Timişoara (1970). Învăţător

la Aldeşti (1955-1967); învăţător (1967-1970), institutor (1970-1974), director coordonator (1974-1984), director educativ (1984-1989) şi prof. (1989-1999) la Şcoala generală din com. Bârsa. Colab. la *Familia*, *Orizont*, *Tribuna*, *Cutezătorii*, *Luceafărul copiilor* etc. Prezent în antologiile *Prin grădina ţării mele* (1974), *Lumea copiilor* (1995) şi *O antologie a literaturii române arădene de azi* (2000). Debutează cu poezia *Cântec*, în ziarul *Flacăra roşie* din Arad. Debut editorial cu vol. de versuri pentru copii *Poiana Mioriţei* (1973). Alte culegeri lirice: *Ţara cu zâne şi feţi-frumoşi* (1978), *Şapte veveriţe mici* (1980), *Cântec pentru iepuraş* (1984), *Sub privirea bunicii* (1990), *Cartea cifrelor v-aşteaptă* (1997), *Oaspeţii Izvorului* (1999) şi *Grădiniţă, prag de basm* (2001). Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (2002).

OPERA: *Poiana Mioriţei*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1973; *Ţara cu zâne şi feţi-frumoşi*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1978; *Şapte veveriţe mici*, versuri pentru copii, Timişoara, 1980; *Cântec pentru iepuraş*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1984; *Sub privirea bunicii*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1990; *Cartea cifrelor v-aşteaptă*, versuri pentru copii, Timişoara, 1997; *Oaspeţii Izvorului*, versuri pentru copii, Arad, 1999; *Grădiniţă, prag de basm*, versuri pentru copii, Arad, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Octavian Ana, în *Flacăra roşie* (Arad), nr. 9147, 1974; M. Gănescu, *ibidem*, nr. 10033, 1978; Carolina Ilica, în *Orizont*, nr. 23, 1979; V. Dan, în *Flacăra roşie*, nr. 10558, 1980; E. Şimăndan, *ibidem*, nr. 10603, 1980; I. Lungu, în *Tribuna*, nr. 42, 1980; H. Ungurean, în *Orizont*, nr. 22, 1981; D. Toma, *ibidem*, nr. 25, 1985; Fl. Bănescu, *ibidem*, nr. 12, 1988; V. Filip, în *Adevărul*, nr. 2240, 1997; Fl. Bănescu, *Muşchetarii Câmpiei de Vest*, 2000; V. Filip, în *Adevărul*, nr. 3666, 2002. **(A. S.)**

OARCĂSU Ion, n. 22 iun. 1925, com. Josenii Bârgăului, jud. Bistriţa-Năsăud – m. 9 mart. 2000, Cluj. Critic literar. Fiul lui Valentin (Valer) Oarcăsu şi al Ravecăi (n. Moldovan), agricultori. Liceul din Năsăud (început în 1937, continuat sub ocupaţia horthystă, absolvit în 1945). Studii juridice la Univ. din Cluj (1945-1949). Funcţionar la Filiala clujeană a Uniunii Scriitorilor (1949-1957), apoi redactor la filiala Editurii pentru Literatură din Cluj şi redactor la rev. *Tribuna* (1957-1988). Debutează în 1942, cu versuri, în ziarul *Tribuna Ardealului*, apărut la Cluj sub ocupaţie. Colaborează la *Tribuna, Steaua, Utunk, Făclia* ş.a. Debut editorial cu vol. *Opinii despre poezie* (1965). Alte vol. publicate: *Oglinzi paralele* (1967), *Prezenţe poetice* (1968); *Destine şi valori* (1974). A prefaţat (postfaţat) diverse ed. din Camil Petrescu, Nina Cassian, N. Prelipceanu, Anişoara Odeanu, Emil Isac, precum şi trad. din Romain Rolland, Asztalos István ş.a.

OPERA: *Opinii despre poezie,* Bucureşti, 1965; *Oglinzi paralele,* Bucureşti 1967; *Prezenţe poetice,* Bucureşti, 1968; *Destine şi valori,* Cluj-Napcoa, 1974.

REFERINŢE CRTICIE: N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 43, 1967; Ov.S. Crohmălniceanu, în *România literară,* nr. 4, 1969; G. Dimisianu, *ibidem*, nr. 22, 1974; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 6, 1985; M. Vaida, în *Tribuna*, nr. 25, 1985. **(C. R.)**

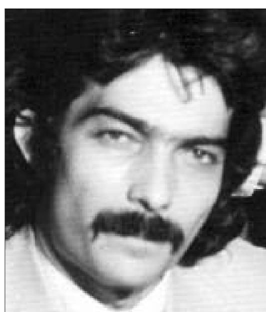

OBEDENARU Alexandru (pseud. lui Alexandru Georgiade), n. 13 iul. 1865, Bucureşti – m. 13 ian. 1945, Bucureşti. Poet şi publicist. Funcţionar (custode) la Bibl. Acad. Române. Se formează în mediul boemei literare de la răscrucea celor două secole, frecventând cenaclul „Literatorul" al lui Al. Macedonski. A colaborat mai cu seamă la rev. din raza de acţiune a grupării poetului „Nopţilor": *Literatorul, Generaţia nouă, Ilustraţiunea română, Liga literară, Revista literară, Românul literar, Vieaţa nouă* ş.a. Mai publică şi în *Convorbiri literare, Biblioteca Familiei, Epoca, Literatură şi artă română, Luceafărul, Telegraful român, Tribuna literară* ş.a. În 1891, e director la *Revista poporului*. După primul război mondial, publică la *Universul* şi la *Propilee literare*. Uitat, în urma unei îndelungi absenţe din publicistică, revine, la 75 de ani, cu evocări, amintiri din tinereţe, fragmente autobiografice, în ziarele *Adevărul* şi *Dimineaţa* (1933). Semnează şi cu pseud. Al.S. Georgiad Obedenaru (în *Opinca*, din 1884). Debut editorial cu

vol. *Spleen,* 1891. A mai publicat vol. *Sonete* (1916), *Dacia noastră* (1919), *Himere* (1927), *Pantheea* (1927). N. Davidescu îl introduce în antologia *Din poezia noastră parnasiană* (1943). Unul din „decadenţii" minori ai finelui de veac, cu propensiune pentru macabru, satanism, tenebros etc., într-o poezie dominată de cultul formei fixe (sonetul, rondelul) şi atrasă de mirajele simbolisto-parnasiene.

OPERA: *Spleen,* Bucureşti, 1891; *Rondele*, Bucureşti, 1892; *Sonete*, Bucureşti, 1916; *Dacia noastră,* Bucureşti, 1919; *Himere*, Bucureşti, 1927; *Pantheea*, Bucureşti, 1927.

REFERINŢE CRITICE: Polit [St. Orăşanu], *Alexandru Obedenaru,* 1891; Al. Ciorănescu, *Literatura comparată.* Studii şi schiţe, 1944; Lidia Bote, *Simbolismul românesc,* 1966; Il. Chendi, *Pagini de critică,* 1966; D. Micu, *Început...*; Vl. Streinu, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1970. **(L. G.)**

ODANGIU Marian, n. 16 mai 1954, Turda, jud. Cluj. Critic literar, eseist, poet, dramaturg. Fiul lui Emil Gheorghe Odangiu, ofiţer de carieră, şi al Lucreţiei (n. ?). Şcoala primară la Cluj, apoi la Timişoara, unde urmează Liceul „Eftimie Murgu" şi Liceul „Constantin Diaconovici Loga". Conduce rev. pentru elevi *Însemnări literare* şi este regizor tehnic la Teatrul Naţional „Matei Millo". Aici montează prima piesă proprie, *Molière după... Molière* (1971). În 1974, îi apar primele versuri în vol. *Vârste de lumină – Antologie de creaţie literară a elevilor timişoreni.* Este student al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (secţia română-latină). În perioada studiilor universitare (1971-1977), colaborează la rev. *Forumul studenţesc* şi *Orizont* (unde, în febr. 1977, publică prima cronică literară) şi conduce cenaclul „Hiperion" al Univ. din Timişoara. Este prof. de lb. română şi latină la Timişoara (1977-1983), apoi referent literar la Uniunea Scriitorilor. Colaborează cu art., cronici literare şi recenzii la *România literară, Luceafărul, Convorbiri literare, Cronica, Tribuna, Familia, Tomis, SLAST* etc. Scrie versuri pentru grupurile timişorene de rock Pro Musica şi Gramofon (trei discuri LP) şi libretul primei opere rock din România, *Introducere într-un concert baroc,* reprezentată o singură dată (1981) pe scena Teatrului Naţional din Timişoara, apoi suspendată de cenzură. Publică eseul *Romanul politic* (1984). La Pancevo (Iugoslavia), îi apare o monografie despre Slavco Almăjan, *Alternativa labirintului* (1989). Premiul pentru critică literară al rev. *Orizont* pe 1981; Premiul C.C. al U.T.C. pentru critică literară pe 1984.

OPERA: *Romanul politic,* Timişoara, 1984; *Alternativa labirintului*, Pancevo-Iugoslavia, 1989 (ed. II, 1990); *Publicistica audio,* curs practic de strategii creative, în colab., Timişoara, 1997; *Nord sau despre iubire. Introducere într-un concert baroc,* versuri, Timişoara, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Livescu, în *Ateneu*, nr. 11, 1984; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 42, 1984; Al. Piru, în *Flacăra*, nr. 50, 1984; Gh. Glodeanu, în *Familia*, nr. 5, 1985; A.I. Brumaru, în *Astra*, nr. 5, 1985; G. Pruteanu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1985; T. Cristea, în *SLAST*, nr. 24, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 23, 1986. **(A. S.)**

ODEANU Anişoara (pseud. Doinei Steluţa Graţiana Peteanu), n. 28 mai 1912, com. Pădureni, jud. Timiş – m. 3 sept. 1972, Lugoj. Prozatoare şi poetă. Fiica prof. Aurel Peteanu şi a Vioricăi (n. Bujigan). Studii liceale la Lugoj şi Timişoara (bacalaureatul în 1929). Între 1929 şi 1936, urmează cursurile Facultăţii de Litere (1929-1933) şi ale celei de Drept (1933-1936), la Univ. din Bucureşti. A urmat şi cursuri de lb. franceză la Dijon şi Grenoble (Franţa), între 1930 şi 1931. Debut în 1922, în *Lumea copiilor*. Face parte din redacţia rev. *Adevărul literar şi artistic* (1929-1935), *Universul literar* (1937-1940) şi a ziarului *Viaţa* (1941-1943). Colab. la aceste periodice precum şi la *Semenicul, Banatul, Revista Fundaţiilor Regale, Viaţa Românească, România literară* ş.a. Încurajată de Camil Petrescu, ale cărui idei despre roman i-au influenţat opţiunile estetice şi formula propriei proze. A debutat editorial cu *Într-un cămin de domnişoare* (1934), urmat de *Călător în noaptea de Ajun* (1936), *Ciudata viaţă a poetului* (1942), proză de factură

analitică. Paralel, vol. de poezie: *Fata lui Codru-Împărat* (1939), *Moartea în cetate* (1943) şi *Noaptea creaţiei* (1943). Revenind în mişcarea literară a deceniului al şaptelea, *O.* publică vol.: *Sub lumina verii* (1967), *Legile jocului* (1972), revizuind şi textele mai vechi, romanul *Călător în noaptea de Ajun*, reeditat, în 1971, sub titlul *Anotimpul pierdut*; o nouă selecţie lirică în *Noaptea creaţiei* (1969). Postum, vol. *Acele lucruri mari* (1973).

OPERA: *Într-un cămin de domnişoare,* roman, Bucureşti, 1934; *Călător în noaptea de Ajun, roman,* Bucureşti, 1936 (ed. II, 1971, cu titlul *Anotimpul pierdut*); *Fata lui Codru-Împărat,* poezii, Bucureşti, 1939; *Ciudata viaţă a poetului,* nuvele, Bucureşti, 1942 (ed. II, îngrijită şi pref. de I. Oarcăsu, Timişoara, 1975); *Moartea în cetate,* poezii, Bucureşti, 1943; *Noaptea creaţiei,* poezii, Bucureşti, 1943 (ed. II, pref. de I. Oarcăsu, Bucureşti, 1969); *Sub lumina verii,* nuvele, Bucureşti, 1967; *Nedumeririle lui Duduţă,* roman, Bucureşti, 1969; *Legile jocului,* roman, Bucureşti, 1972; *Acele lucruri mari,* roman, Bucureşti, 1973; *Într-un cămin de domnişoare. Călător în noaptea de Ajun,* romane, ed. îngrijită, studiu introductiv, note de C. Ungureanu, Timişoara, 1983; *Domnişoara Lou şi trandafirul galben,* nuvele, ed. îngrijită şi pref. de C. Ungureanu, Timişoara, 1985.

REFERINŢE CRITICE: Camil Petrescu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 2, 1937; C. Fântâneru, în *Universul literar,* nr. 13, 1939; G. Călinescu, *Istoria*...; Geo Dumitrescu, în *Preocupări literare,* nr. 2, 1943; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV; Alexandra Indrieş, în *Orizont*, nr. 1, 1968; M. Vaida, în *Tribuna*, nr. 28, 1969; I. Oarcăsu, în *Tribuna*, nr. 45, 1971; D. Micu, în *România literară,* nr. 35, 1977; C. Ungureanu, *Imediata noastră apropiere*, 1980; idem, în *Orizont*, nr. 38, 1982; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., II; Gh. Luchescu, *Anişoara Odeanu,* 2001. **(Gh. P.)**

ODOBESCU Alexandru, n. 23 ian. 1834, Bucureşti – m. 10 nov. 1895, Bucureşti. Prozator, eseist, istoric al artelor şi culturii. Fiul lui Ioan Odobescu, şef al oştirii române în timpul Revoluţiei de la 1848, când uneltise fără succes răsturnarea guvernului provizoriu, şi al Catincăi (n. Caracaş), de origine greacă, fiică şi nepoată de medici iluştri, cu preocupări de cultură. După studii urmate la „Sf. Sava" (1844-1847 e înscris la Colegiul francez al lui Monty), în Bucureşti, e trimis la Paris (1850), unde-şi ia bacalaureatul în litere (1853) şi frecventează diverse cursuri ale Sorbonei, interesându-se mai ales de arheologie şi antichităţile clasice. Stă în gazdă la Alfred Dumesnil, ginerele lui Jules Michelet, şi participă la activitatea soc. „Junimea română" fiind în legătură cu cercurile radicale ale emigraţiei, îndeosebi cu C. A. Rosetti. Reîntors în patrie (1854), fără diplomă, duce o viaţă mondenă, şovăind în alegerea carierei. În 1858 se căsătoreşte cu Alexandra (Saşa) Prejbeanu, fiică naturală a generalului Kisseleff. Apariţia nuvelelor istorice: *Mihnea Vodă cel Rău* (1857) şi *Doamna Chiajna* (1860) îl instalează printre literaţii de frunte ai vremii. În 1861 editează *Revista română pentru ştiinţe, litere şi arte*, împreună cu D. Berindei, P. Iatropol, G. Creţeanu. Director la Culte, apoi ministru în cabinetul Kogălniceanu (1863), din care demisionează, nefiind de acord cu utilizarea veniturilor rezultate din secularizarea averilor mânăstireşti, comisar al Principatelor Unite la Expoziţia universală din Paris (1865-1867), director al Teatrului Naţional (1874-1876), **O.** desfăşoară în paralel o vie activitate ştiinţifică şi literară. Ea e încununată prin alegerea ca membru al Acad. (1870), apariţia capodoperei sale, *Pseudo-kynegetikòs* (1874), şi chemarea la Univ. bucureşteană, din iniţiativa lui Titu Maiorescu, spre a ţine un curs liber de istoria arheologiei (publicat parţial în 1877). Sub aparenţele unei existenţe poleite, cu împliniri în ordinea carierei şi a notorietăţii, **O.** trăieşte însă în condiţii de jenă financiară, care-i dau un acut sentiment de insecuritate. În 1880 se stabileşte cu familia la Paris, în aşteptarea unui post în diplomaţie; i se oferă, în 1881, unul modest, prea modest în raport cu statutul social şi palmaresul său de până atunci, cel de secretar de legaţie. Îl va ocupa totuşi, până la 1885, ca să poată lucra nestingherit la monografia asupra *Tezaurului de la Pietroasa*, pe care o considera drept opera sa de căpetenie. Ultimii ani ai lui **O**. se scurg în activităţi variate, dar oarecum derizorii, lipsite de suportul încrederii în sine şi al voinţei de a crea: teroarea datoriilor şi impasul cauzat de o legătură nefericită îl împing, într-un moment de depresiune să se sinucidă. Romantic aşezat la şcoala clasicităţii, paşoptist cu conştiinţă critică, unit cu junimiştii în combaterea imposturii şi în cultul adevărului, **O.** e

un remarcabil scriitor artist, care transformă erudiţia într-un colocviu agreabil şi dă valoare de stil oricărei propoziţii.

OPERA: *Scene istorice din cronicele Ţării Româneşti. Mihnea Vodă cel Rău* (1508-1510), Bucureşti, 1857; *Scene istorice din cronicele româneşti. Mihnea Vodă cel Rău. Doamna Chiajna*, Bucureşti, 1860; *Pseudo-kynegetikòs. Epistolă scrisă cu gând să fie Precuvântare la cartea Manualul vânătorului*, Bucureşti, 1874; *Istoria archeologiei. Studiu introductiv la această ştiinţă*, I, Bucureşti, 1877; *Moţii şi Curcanii. 1785-1877*, Bucureşti, 1878; *Petre Ispirescu*, Bucureşti, 1887; *Scrieri literare şi istorice*, I-III, Bucureşti, 1887; *Atheneul român şi clădirile antice cu dom circular*, Bucureşti, 1888; *Petrache Poenaru*, Bucureşti, 1889; *Le Trésor de Pétrosa. Historique, Description, Etude sur l' orfèvrerie antique*, I-III, Paris, 1889-1900; *Opere complete*, I-IV, pref. de I. Chendi, E. Carcalechi, Bucureşti, 1906-1919; *Traducerile din clasici* (1847-1851), pref. de Em. C. Grigoraş, Bucureşti, 1930; *Pseudo-kynegetikòs*, introducere şi note de Al. Busuioceanu, Craiova, 1932; *Pseudo-cynegeticòs*, ed. îngrijită şi pref. de Şt. Bezdechi, Bucureşti, 1935; *Opere alese*, ed. îngrijită şi pref. de Al. Iordan, Bucureşti, 1937; *Opere literare*, ed. critică, introducere, note şi variante de Sc. Struţeanu, Bucureşti, 1938; *Pseudo-cynegeticòs*, ed. îngrijită de I. Pillat, Bucureşti, 1941; *Pseudo-cynegeticòs*, ed. îngrijită de J. Byck; *Scrieri alese*, ed. îngrijită şi pref. de Al. I. Ştefănescu, Bucureşti, 1949; *Opere*, I-II, ed. îngrijită, cu glosar, bibliografia scriitorului şi studiu introductiv de T. Vianu, Bucureşti, 1955; *Scene istorice*. *Câteva ore la Snagov. Pseudo-cynegeticòs*, antologie, text stabilit, note şi glosar de G. Pienescu, Bucureşti, 1961; *Istoria archeologiei. Studiu introductiv la această ştiinţă*, I, ediţie îngrijită, studiu introductiv, note, glosar, indice şi ilustraţii de D. Tudor, Bucureşti, 1961; *Pagini regăsite*, ed. îngrijită de G. Şerban, Bucureşti, 1965; *Opere*, ed. critică publicată sub îngrijirea lui T. Vianu (de la vol. II, Al. Dima), I – *Scrieri din anii 1848-1860*, text critic şi variante de G. Pienescu, note de T. Vianu şi V. Cândea, Bucureşti, 1965; II – *Scrieri din anii 1861-1870*, text critic şi variante de Marta Anineanu, note de V. Cândea, Bucureşti, 1967; IV – *Tezaurul de la Pietroasa*, ed. îngrijită, introducere, comentarii şi note de M. Babeş, studii arheologice de R. Harhoiu şi Gh. Diaconu, Bucureşti, 1975; VIII – *Corespondenţa 1847-1879*, introducere de Al. Dima, text stabilit, note şi indici de Nadia Lovinescu, Filofteia Mihai, Rodica Bichiş, Bucureşti, 1979; *Pseudo-cynegeticòs. Scene istorice din cronicele româneşti. Câteva ore la Snagov. Articole*, ed. critică de G. Pienescu, cuvânt înainte de C. Măciucă, Bucureşti, 1972; *Scene istorice*, antologie şi postfaţă de M. Tomuş, Bucureşti, 1973; *Pseudo-cynegeticòs*, postfaţă şi bibliografie de L. Baconski, Bucureşti, 1974; *Scene istorice*, antologie şi postfaţă de M. Tomuş, Bucureşti, 1978; *Note de călătorie*, ed., cuvânt înainte, tabel biobibliografic de C. Popescu, Bucureşti, 1981; *Scene istorice*, antologie şi cuvânt înainte de Ileana Manole, Bucureşti, 1984; *Alexandru Odobescu şi corespondenţii săi*, ed. de Filofteia Mihai şi Rodica Bichiş, Bucureşti, 1984; *Scene istorice*, Iaşi, 1989; *Pseudo-cynegetikòs*, pref. de C. Măciucă, ed. de G. Pienescu, Bucureşti, 1990; *Scrieri alese*, ed. îngrijită şi note de Corina Popescu, pref. de M. Anghelescu, Bucureşti, 1995; *Doamna Chiajna*, povestiri, Craiova, 1995; *Mihnea-Vodă cel Rău. Doamna Chiajna. Pseudo-cynegetikòs*, ed. postfaţă, tabel cronologic şi refereinţe critice de T. Vârgolici, Bucureşti, 1997; *Mituri şi legende,* ed. de M. roşca, Bucureşti, 1998; *Doamna Chiajna,* Bucureşti, 2001; *Povestiri istorice,* Bucureşti, 2002; *Pseudocynegetikòs,* Bucureşti, 2003; *Zece basme mitologice,* Bucureşti, 2003. Traduceri: Erckman-Chatrian, *Nea Frăţilă (L'Ami Fritz),* în colab. cu (G. I.) Ionescu, Bucureşti, 1882; *Traducerile lui Odobescu din clasici* (1847-1851), Bucureşti, 1930 (trad. din Homer şi Vergiliu); *Opere,* I, Bucureşti, 1965 (trad. din Homer, Hesiod, Horaţiu şi Beranger).

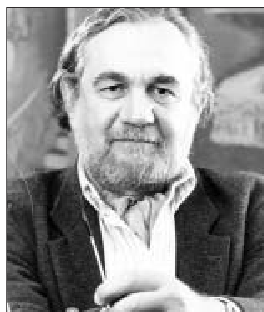
REFERINŢE CRITICE: M. Eminescu, în *Convorbiri literare*, nr. l, 1875; I. L. Caragiale, în *Gazeta poporului*, 16 şi 17 nov. 1895; N. Iorga, *Istoria*..., III; G. Ibrăileanu, *Spiritul critic în cultura românească*, 1909; G. Ibrăileanu, *Opere*, VIII, 1979; Petru Iroaie, *La centenarul Al. Odobescu (1834-1934)*, 1934; Al. Dima, *Al. Odobescu. Privire sintetică asupra operei şi personalităţii*, 1935; G. Călinescu, *Istoria*...; T. Vianu, *Arta*...; N. N. Condeescu, *Al. Odobescu şi „Scenele" sale istorice*, 1943; Vl. Streinu, *Clasicii noştri*, 1943; Perpessicius, *Jurnal de lector*, 1944; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria*...; S. Froda, *Odobescu*

şi teatrul, 1957; G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor*, nr. 3-4, 1958; T. Vianu, *Al. Odobescu*, 1960; Al. Philipide, *Consideraţii confortabile*, 1972, Al. Săndulescu, *Literatura epistolară*, 1972; D. Păcurariu, *Clasicism şi romantism*, 1973; M. Gafiţa, *Faţa ascunsă a lunii*, 1974; M. Zaciu, *Lecturi şi zile*, 1975; Ioana Creţulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 46, 1975; M. Zamfir, în *Luceafărul*, nr. 46, 1975; N. Manolescu, *Introducere în opera lui Al. Odobescu*, 1976; *Alexandru Odobescu, interpretat de...*, 1976; Gh. Ceauşescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 1, 1977; Dorina Moscu, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1977; V. Goia, în *Steaua*, nr. 11, 1977; C. Ştefan, *Moartea lui Al. Odobescu,* Enigme literare, 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 52, 1979; Al. Dima, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1979; idem, în *Steaua*, nr. 1, 1979; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 3, 1980; M. Bucur, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1980; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 1, 1980; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1980; M. Bucur, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1981; E. Papu, *Motive literare româneşti*, 1983; Dim. Păcurariu, *Scriitori şi direcţii literare*, 1983; Sultana Craia, *Orizontul rustic în literatura română,* 1985; T. Vârgolici, *Scriitorii clasici şi armata română*, 1986; M. Anghelescu*, Lectura operei*, 1986; M. Anghelescu, G. Şerban, M. Deaconu, V. Sanda, N. Manolescu, în *România literară*, nr. 44, 1995; M. Anghelescu, în *Luceafărul*, nr. 30; 38, 1995; Fl. Faifăr, în *Teatrul, azi,* nr. 10-12, 1996; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 675, 2003. **(P. C.)**

OECONOMU Ciru (numele la naştere: Economu), n. 1848, com. Lunguleţu, jud. Dâmboviţa – m. 20 febr. 1910, Bucureşti. Prozator şi poet. Fiul lui Gheorghe Economu şi al Mitanei (n. ?). A urmat liceul la Bucureşti, apoi a făcut studii juridice la Paris (dr. în drept, 1872). Procuror la Tribunalul din Ilfov (1873-1875), Curtea de Casaţie (1876), Curtea de Apel (din 1882) şi Înalta Curte de Casaţie (din 1884), în 1879, ajunge secretar general la Ministerul Justiţiei. A debutat în 1870, cu versuri, în *Columna lui Traian;* a mai colaborat la *Alegătorul liber, Convorbiri literare, Convorbiri critice, Revista contimporană* ş.a. Poeziile sale, erotice sau patriotice, multe legende istorice (*Cronici şi legende,* 1890), nu se ridică deasupra nivelului mediocru. Mai interesante sunt prozele, mai ales romanele (*Răzbunarea lui Anastase,* 1896; *Fiica lui Sejan,* 1899; *Din Rucăr,* 1905), reuşite, însă, şi ele, mai mult prin descrierea ambianţei, trecute sau contemporane, decât prin creaţia de caractere. A tradus din Byron, Th. de Banville şi, printre primii la noi, din Ch. Baudelaire (trad. rămase în periodice).

OPERĂ: *Bene Merentibus,* Paris, 1871; *Cronici şi legende,* Bucureşti, 1890; *Răzbunarea lui Anastase. Linda. Un jubileu literar,* Bucureşti, 1896; *Fiica lui Sejan,* Bucureşti, 1899; *Capul lui Mihai Viteazul,* Bucureşti, 1904; *Din Rucăr (Scene văzute),* Bucureşti, 1905.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* I; G. Călinescu, *Istoria...;* Perpessicius, *Alte menţiuni...,* II; P. Cornea, *De la Alecsandrescu la Eminescu,* 1966. **(G. A.)**

OIŞTEANU Andrei, n. 18 sept. 1948, Bucureşti. Eseist şi traducător. Părinţii: Mihail Oişteanu, prof. de istorie, şi Bella (n. Iosovici), traducătoare. Studii elementare (1955-1962) şi liceale (1962-1966) în capitală. Licenţiat al Facultăţii Energetice, Univ. Politehnică Bucureşti (1966-1971). Cursuri postuniversitare de *Cultură şi filosofie indiană,* la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti (1974-1975) şi de *Istoria şi cultura evreilor din Europa,* la Central European Unviersity, Budapesta (1997). Din 1978, consilier la Rectoratul Univ. Politehnice Bucureşti. Bursă de cercetare la University of Jerusalem (1997-2000). Colab. la *România literară, Luceafărul, Revista de istorie şi teorie literară, Viaţa Românească, Revista de etnografie şi folclor, Secolul 20, Steaua, Vatra*, *Dilema, Observator cultural, Studia hebraica, Lumina Lina* şi *Romanian Herald* (New York) etc. Colaborează la vol. colective (*Identitate/Alteritate în spaţiul cultural românesc,* 1996; *Contribuţia evreilor din România la cultură şi civilizaţie,* 1996; *Religion, Fiction and History,* 2001; *Ioan Petru Culianu. Omul şi opera,* 2003 etc.). Debutează în rev. *Amfion*, cu art. *Suprarealismul* (1970). Debut editorial cu vol. de comentarii mitologie *Grădina de dincolo* (1980),

urmat de *Motive şi semnificaţii mito-simbolice în cultura tradiţională românească* (1989), *Mythos şi Logos* (1997), *Cosmos vs. Haos* (1999) şi *Imaginea evreului în cultura română* (2001). Autor al romanului *Cutia cu bătrâni* (1995). Premiul Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România (2000); Premiul ASPRO (2001); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (2001). A semnat şi cu pseud. Andrei Ieremia.

OPERA: *Grădina de dincolo,* comentarii mitologice, Cluj-Napoca, 1980; *Motive şi semnificaţii mito-simbolice în cultura tradiţională românească,* eseuri, Bucureşti, 1989; *Cutia cu bătrâni,* roman, pref. de (D. C.) Mihăilescu, Bucureşti, 1995; *Mythos şi Logos.* Studii şi eseuri de antropologie culturală, Bucureşti, 1997 (ed. II, 1998), *Cosmos vs. Haos: Myth and Magic in Romanian Traditional Culture,* Bucureşti, 1999; *Imaginea evreului în cultura română.* Studiu de imagologie în context est-central european, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: D.C. Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1980; I.D. Teodorescu, în *Orizont*, nr. 16, 1980; S. Titel, în *România literară,* nr. 141, 1980; (D. C.) Mihăilescu, în *Contrapunct,* nr. 25, 1990; M. Muthu, în *Poesis,* nr. 11-12, 1990; (P. P.) Drogeanu, în *Societés Europeennes,* vol. 10, 1993; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 24-25, 1995; B. Cioculescu, în *Jurnalul literar,* nr. 37-40, 1995; V. Neuman, în *România literară,* nr. 35, 1997; A. Cornea, în *Revista 22,* nr. 5, 1998; Al. Paleologu, în *Sfera politicii,* nr. 62, 1998; (D. C.) Mihăilescu, în *Revista 22,* nr. 22, 1999; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 33, 2001; S. Antohi, în *Revista 22,* nr. 21, 2001; A. Marino, în *Observator cultural,* nr. 118, 2002; P. Goma, în *Jurnalul literar,* nr. 11-12, 2002; idem, în *Vatra,* nr. 5-6, 2002; N. Gavriluţă, *Hermeneutica simbolului religios,* 2003. **(A. S.)**

OIŞTEANU Valéry (prenumele la naştere: Valeriu), n. 3 sept. 1943, Karaganda, Kazahstan, unde i-au fost evacuaţi părinţii în timpul războiului. Fiul lui Mihail Oişteanu, prof. univ., şi al Bellăi (n. Iosovici), ziaristă „Agerpres". Urmează Liceul nr. 28 din Bucureşti (1956-1961); studii la Institutul Politehnic din capitală, secţia inginerie chimică (1961-1966). Frecventează cursuri ESL (English Language) la Columbia University din New York (1973-1975). Redactor la Radiodifuziunea Română, Bucureşti (1967-1972). În 1972 părăseşte ţara, peregrinează prin Italia, Germania, Franţa, Israel şi India, apoi se stabileşte în Statele Unite (1973). Între 1973 şi 1986 colaborează la *East Village Eye, Daily-Weekly, Unmuzzled Ox, FLUE, Soho Weekly News, High Times* etc. Redactor la revista *Cover Arts* (1986-1996); guest editor la *New Observations Press* şi *Book Reviewer* (1984-1995). În ţară colaborează la *România literară, Luceafărul, Contrapunct, Jurnalul literar, Dilema, Euresis*; poeme, proză scurtă şi eseuri în *Poetry and Performance* (New York), *Ignite* (New York), *Art in America* etc. Prezent în antologiile *Magic of the Muse* (Knoxville, Tennessee, 1978), *Best New Poets of 1986* (Santa Cruz, California, 1986), *New American Voices* (1997), *Poetry of the '70s* (Bucureşti, 2000) etc. A organizat spectacole, lecturi de poezie, expoziţii de artă şi literatură suprarealistă la galerii, cluburi, posturi de televiziune şi teatre din New York. La galeria „Franklin Furnace" organizează expoziţia artistică şi documentară intitulată *Contribuţia românească la dadaism şi suprarealism*. Traduce şi publică în presa literară americană din opera lui Urmuz, Tristan Tzara, D. Trost, Gherasim Luca, Gellu Naum ş.a. A realizat filmul documentar în cinci părţi *Rhythms and Rituals of Bali* (1994-1995) şi înregistrarea video *Ray Johnson* (1995; în colab.). Fondator al Soc. poeţilor şi artiştilor suprarealişti (Poets and Artists Surreal Society) din New York (1972). Debutează în *Povestea vorbii*, supliment literar de versuri şi proză al rev. *Ramuri* (1967). Debut editorial cu vol. de versuri *Proteze* (1970), urmat de *Underground Shadows* (1977), *Underwater Temples* (1979), *Do Not Defence* (1982), *Vis A Vis Bali* (1985), *Passport to Eternal Life* (1990), *Moons of Venus* (1992), *Temporary Immortality* (1995), *Zen Dada* (1998) şi *Poems from Exile* (2000). Semnează şi cu pseud. Valery Gallery.

OPERA: *Proteze*, versuri, Bucureşti, 1970; *Underground Shadows,* New York, 1977; *Underwater Temples,* New York, 1979; *Do Not Difuse,* New York, 1982; *Vis A Vis Bali,* New York, 1985; *Passport to Eternal Life,* New York, 1990; *Moons of Venus,* New York, 1992; *Temporary Immortality,* New York, 1995; *Zen Dada, Meditations on the Third Millenium,* New York, 1998; *Poems from Exile,* Piteşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Ion Pop, în *Tribuna*, nr. 42, 1970; Laurenţiu Ulici, în *Contemporanul*, nr. 46, 1970; Ion Drăgănoiu, în *România liberă*, 18 sept. 1970; Ilie Constantin, în *România literară*, nr. 38, 1970; Marian Popa, în *Luceafărul*, 26 febr. 1971; I. Negoiţescu, în *Luceafărul*, 5 mart. 1971; Mihaela Costea, *Experienţa iniţiatică a exilului*, 1994; Adriana Bittel, în *România literară,* nr. 31, 1996 (interviu); Alexandru Spânu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1996; Adrian Mihalache, în *Dilema*, nr. 191, 1996; Vladimir Simon, în *Curierul românesc*, nr. 8, 1996; Toma Roman Jr., în *Flacăra*, nr. 4, 1996; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

OJOG Ion, n. 1896, Dorohoi – m. 1961, Bucureşti. Poet. Fiul juristului Constantin Ojog şi al Cleopatrei (n. Săraru). Absolvent al Seminarului „Veniamin Costachi" şi al Facultăţii de Drept a Univ. din Iaşi. Avocat, la Iaşi şi Bucureşti. Frecventează cenaclul lui E. Lovinescu, „Sburătorul", şi colaborează la *Adevărul literar şi artistic, Convorbiri literare, Cugetul românesc, Flacăra, Floarea soarelui, Gândul nostru, Însemnări literare, Ramuri, România literară* (Cezar Petrescu) ş.a. Debut editorial cu vol. de poezie *Pridvoare* (1929). Alte plachete lirice: *Amiezi târzii* (1940), *Stema din vâltoare* (1943) şi *Amurguri vechi* (1947) relevă un poet de factură clasică, preocupat de motivele creaţiei, naturii, erosului şi morţii, într-o manieră ce îmbină modernitatea cu tradiţionalismul. A mai semnat şi I. Citta, Ion Ozog, Ion Ojoc.

OPERA: *Pridvoare, versuri,* Bucureşti, 1929; *Amiezi târzii,* versuri, Bucureşti, 1940; *Stema din vâltoare,* versuri, Bucureşti, 1943; *Amurguri vechi,* versuri, Bucureşti, 1947.

REFERINŢE CRITICE: A.N., în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 437, 1929; M. Popescu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1930; L. Voita, în *Curentul literar,* nr. 9, 1941; I. Şiugariu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 8, 1943; Perpessicius, *Opere*, III, 1971; IX, X, 1979. **(S. I.)**

OLAHUS Nicolaus, n. 1493, Sibiu – m. 1568, Bratislava. Istoric şi cărturar. Tatăl, Ştefan sau Stoian (primar al Orăştiei şi apoi prefect al salinelor din Transilvania), era fiul unui boier Mânzilă de la Argeş, înrudit, după cum susţine **O.**, cu Vlad Dracul. Acest Mânzilă s-ar fi căsătorit cu sora lui Ioan Corvin, Marina. **O.** (latinizarea lui olah – român, în limba maghiară) învaţă la şcoala capitulară din Oradea. În 1510, este paj la curtea regelui Vladislav al IV-lea, iar din 1516 este secretar al Episcopului de Pécs, Szakmani György, apoi canonic de Pécs, canonic de Strigoniu şi protopop de Komárom. În 1526, este chemat la curte ca secretar al regelui Ludovic al II-lea. După dezastrul de la Mohaci, urmează pe regină la Viena, Linz, Innsbruck, Augsburg – de aici datează prima scrisoare către Erasmus din Rotterdam, cu care va purta o vastă corespondenţă. În Ţările de Jos, unde-şi urmează suverana, este socotit un mare umanist şi aici scrie principalele sale lucrări, *Hungaria* şi *Atila*. În anul 1542, devine secretar şi consilier al regelui Ferdinand, ajungând, în 1553, Arhiepiscop de Strigoniu şi primat al Ungariei. În 1562, este regent, adică locţiitor al regelui Ferdinand al Ungariei. Principalele sale opere sunt: *Hungaria sive de originibus gentis, regni, situ, divisione, habitu atque opportunitatibus,* care a circulat în ms din 1536, dar a fost publicată abia în 1753, *Chronicon,* povestind evenimentele de la încoronarea regelui Mathias până la încoronarea lui Ferdinand I, Atila, precum şi versuri ocazionale tot în latină.

OPERA: *Adparatus ad historian Hungariae...,* Posonii, 1734; *Carmina*, ed. îngrijită de I. Fogel şi L. Juhasz, Leipzig, 1939; Nicolaus Olahus, *Corespondenţă cu umaniştii batavi şi flamanzi,* cuvânt înainte, antologie, note şi bibliografie de C. Albu. Traducerea textelor din lb. latină de Maria Capoianu, Bucureşti, 1974; *Opere,* trad., argument şi note de Maria Capoianu, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: *Niculas Olah a jeno doba*. 1493-1568 (*N. Olahus şi vremea sa*), Bratislava, 1940; Şt. Bezdechi, *Nicolaus Olahus, primul umanist de origine română,* 1939; I. S. Firu şi C. Albu, *Umanistul Nicolaus Olahus,* 1968; A. Brezianu, în *Revue des Études Sud-Est Européenes,* nr. 3, 1980; Maria Capoianu, *Nicolaus Olahus europeanul* (2000); I. Ţepelea, *Spiritul lui Olahus,* 2003. **(M. T.)**

OLARIU Constantin, n. 22 oct. 1927, com. Zăbala, jud. Covasna - m. ?, 1997, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Aron Olariu, funcţionar, şi al Irinei (n. Kádár). Şcoala primară (1934-1938) şi gimnaziul (1938-1940) la Târgu Secuiesc. Urmează Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov (1940-1946) şi Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti (1947-

1951). Redactor la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, Editura pentru Literatură Universală şi Editura Univers (1952-1975). Lector principal la Centrala Editorială (din 1975). Debutează cu un art. de lingvistică în rev. *Cum vorbim* (1949). Publică primele trad. (din lb. maghiară) în *Viaţa Românească* (1952), iar cele dintâi poezii orig. îi apar în *Luceafărul* (1966). Vol. de versuri *Apa iubirii* (1978), *Melicondra* (1983), *Drumurile din noi* (1985) atestă un „poet al faptului de cultură”, cu reale disponibilităţi reflexive. A tradus peste 40 de vol. (proză, poezie, teatru), aparţinând unor scriitori maghiari, clasici şi contemporani, din România (Asztalos István, Katona Szábo, Kovács György, Méliusz József, Papp Ferenc, Sütö András, Szabó Gyula, Szász János, Szilágyi Domokos, Tamási Aron ş.a.) sau Ungaria (Ady Endre, Babits Mihály, Dény Tibor, Garai Gábor, Illyés Gyulla, Illés Endre, Illés Béla, Karinthy Frigyes, Örkény István, Moldova György ş.a.), activitate pentru care Uniunea Scriitorilor din Ungaria îi acordă distincţia „Pro litteris hungaricis” (1969). Redactor responsabil (şi traducător) la *Antologia literaturii maghiare* (4 vol., 1965-1969), apreciată ca fiind, „în aria traducerilor, cea mai solidă şi mai amplă antologie a literaturii maghiare în lume”. Colaborează cu trad., medalioane literare, proză şi versuri orig. la *Gazeta literară, România literară, Luceafărul, Secolul 20, Astra, Ateneu, Orizont, Transilvania, Utunk, Scânteia, Scânteia tineretului* etc. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1978.

OPERA: *Apa iubirii,* versuri, Bucureşti, 1978; *Melicondra*, versuri, Bucureşti, 1983; *Drumurile din noi,* versuri, Cluj-Napoca, 1985; *Vânzătorul de sunete: alegorii şi întâmplări dure,* Bucureşti, 1985. Traduceri: Bánffy György, *Ţara cere socoteală.* Piesă într-un act. Trad. din lb. maghiară de ~, Bucureşti, 1953; Asztalos István, *Pe drumuri,* povestiri. În româneşte de ~, Bucureşti, 1955; Sütö András, *Rătăcirile lui Salamon.* În româneşte de ~, Bucureşti, 1957; Donáth András, Fáskerthy György, Haás Endre, *Misterele unei curse,* povestiri ştiinţifico-fantastice, vol. I-IV. Trad. din lb. maghiară de ~, Bucureşti, 1957-1958; Illés Béla, *Moara de vânt,* nuvele. În româneşte de ~, Bucureşti, 1958; Sütö András, *A şaptea bucurie,* nuvele. Trad. din lb. maghiară de ~, Bucureşti, 1960; Illés Béla, *Cartea anecdotelor,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1961; Ady Endre, *Nuvele*, în româneşte de ~, cuvânt înainte de Méliusz József, Bucureşti, 1961; Asztalos István, *Duminică cu dragoste,* povestiri şi nuvele. Trad. Ioan Urcan şi ~. Pref. de Ioan Oarcăsu, Bucureşti, 1962; Kovács György, *Mormântul ostaşului,* nuvele. Trad. din lb. maghiară de ~, Bucureşti, 1962; Sütö András, *Cireşe tomnatice,* schiţe şi povestiri. Trad. de Remus Luca, ~, Nicolae Străvoiu ş.a. Pref. de Gálfalvy Zsolt, Bucureşti, 1963; Pándi Marianne, *Claudio Monteverdi*. Trad. din lb. maghiară de ~, Bucureşti, 1963; Katona Szabó István, *Boriko,* roman. În româneşte de ~, Bucureşti, 1964; *Antologia literaturii maghiare,* I-IV. Antologie de Lörinczi László, Majtényi Erik, Szász Janós. Redactor responsabil: ~. Pref. de Mihai Beniuc. Prezentările biobibliografice ale autorilor cuprinşi în vol., precum şi aparatul de note şi comentarii sunt întocmite de ~, Bucureşti, 1965-1969; Papp Ferenc, *Sub rădăcini şi încă o povestire*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1966; Szakony Károly, *Până şi în clipele cele mai frumoase*, nuvele. Trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1966; Szász János, *Răspunsul*. Trad. de ~, Bucureşti, 1967; László Anna, *Ca peştele în aer,* nuvele. În româneşte de ~, Bucureşti, 1969; *Antologia poeziei romantice germane.* Cuvânt înainte: Al. Philippide. Antologare şi pref. Hertha Perez, Bucureşti, 1969 (colaborator); Szabó Gyula, *Adâncuri,* roman. În româneşte de ~, Bucureşti, 1971; Karinthy Frigyes, *Alo! Cine-i acolo?* Echivalenţe româneşti de ~, Bucureşti, 1972; Örkény István, *Nuvele-minut.* În româneşte de ~, Bucureşti, 1973; Szász János, *Cei dintâi şi cei din urmă,* roman. Vol. III – *Oameni suntem.* Trad. de ~, Bucureşti, 1973; Illés Endre, *Cel ce e laş în dragoste (Străinul).* În româneşte de ~, Bucureşti, 1974; Méliusz József, *Oraşul pierdut în ceaţă,* roman. Trad. de ~. Pref. de Adrian Marino, Bucureşti, 1974 (ed. II, trad. şi note de ~. Pref. de Cornel Regman. Tabel cronologic de Szávai Géza, 2 vol., Bucureşti, 1982); Asztalos István, *Pelin*, schiţe şi povestiri. În româneşte de ~. Pref. de Mircea Zaciu, Bucureşti, 1975; Illyés Gyula, *Poetul şi porumbelul,* versuri. Trad. de ~. Cuvânt înainte de Szemlér Ferenc, Bucureşti, 1977; Ady Endre, *Baronul şi cumanii,* povestiri. Trad. şi note de ~. Pref. de Ov. S. Crohmăliceanu, Bucureşti, 1977; Arvai Arpád, *Pictorul peregrin.* În româneşte de ~, Bucureşti, 1977; Babits Mihály, *Poeme*. În româneşte de ~, Bucureşti, 1977; Szilágyi

Domokos, *Poeme*. Selecţie şi trad. de ~. Cuvânt înainte de Nichita Stănescu, Bucureşti, 1977; Tamási Aron, *Obştească înviere,* povestiri. Selecţie şi trad. de ~. Pref. de Francisc Păcurariu, Bucureşti, 1979; Rubin Szilárd, *Petrecerea în bârlogul lupilor,* roman. Trad. de ~, Bucureşti, 1981; *Dincolo de formă.* Pagini de poezie şi proză maghiară din România. Ed., studiu introductiv şi note biobibliografice de Kántor Lajos, Bucureşti, 1981 (colaborator); Déry Tibor, *Excomunicatorul,* roman. Trad. de ~. Pref. şi tabel cronologic de Ion Ianoşi, Bucureşti, 1981; Örkény István, *Nuvele-minut. Expoziţia de trandafiri.* În româneşte de ~. Pref. de Alexandru Balaci, Bucureşti, 1982; Garai Gábor, *Naşterea operei*, versuri. În româneşte de ~, Cluj-Napoca, 1983; Moldova György, *Pavilionul singuratic,* roman. În româneşte de ~, Bucureşti, 1983; Munkácsi Miklós, *Sfidarea,* roman. În româneşte de ~, Bucureşti, 1985; Krudy Gyula, *Ultima ţigară la Calul Bălan,* povestiri. Selecţie, note şi trad. de ~, Bucureşti, 1987; Tamási Aron, *Abel în codru,* roman. În româneşte de ~, Bucureşti, 1987.

REFERINŢE CRITICE: Al. Săndulescu, în *Gazeta literară,* nr. 23, 1957; B. Elvin, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1957; Ileana Vrancea, în *Scânteia*, nr. 3957, 1957; S. Iosifescu, în *Scânteia*, nr. 5664, 1962; Beke György, *Fără interpret,* 1972; A. Hamzea, în *Astra*, nr. 3, 1978; I. Ianoşi, în *Contemporanul*, nr. 23, 1979; Al. Balaci, *Studii şi note literare,* 1979; M. Zaciu, în *România literară,* nr. 6, 1980; A.I. Brumaru, în *Astra*, nr. 11, 1986. **(I. R.)**

OLARU-NENATI Lucia, n. 20 febr. 1949, Rădăuţi, jud. Suceava. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Traian Nenati şi a Aspaziei (n. Ruşindelar), funcţionari. Liceul la Rădăuţi (1963-1967), apoi secţia română-latină-engleză a Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1967-1972). A lucrat ca muzeograf coordonator la Muzeul „Mihai Eminescu" din Ipoteşti (1972-1977), secretar literar şi director la Teatrul de păpuşi „Vasilache" (1977-1986) şi la Teatrul Dramatic „Mihai Eminescu" din Botoşani (1986-1990). Redactor principal, publicist comentator şi director la *Gazeta de Botoşani,* devenită *Gazeta Vega* (1990-1997). Din 1997, lector la Colegiul universitar din Botoşani. Cursuri de specializare la Univ. din Chico, Statele Unite (1995). Dr. în filologie al Univ. „Al. I. cuza" din Iaşi cu teza *Reviste literare, focare de cultură şi conştiinţă naţională în nordul ţării întregite. 1919-1930* (2002). Debutează în *Clopotul cultural-artistic* din Botoşani (dec. 1973). Debut editorial cu *Cea mai tânără Ecaterină* în caseta *Zece poeţi tineri* (1975). Colaborează cu versuri şi proză la rev. *România literară, Luceafărul, Contemporanul, Cronica, Ateneu, Convorbiri literare, Steaua, Orizont* etc. Publică vol. de versuri *Drumuri* (1977), *Nesfârşitele vămi* (1979), *Cochilii cântătoare* (1982), *Umbra Casandrei* (1983), *Ucenicia de aur şi purpură* (1985), *Singur, sinele meu* (1996), *Arca de frunze* (2003), literatură pentru copii (*Când adoarme o buburuză,* 1986; *Băieţi, clopoţei şi fetiţe, luminiţe,* 1991), proză scurtă (*Serpentine,* 1989; *Coridorul dintre ceasuri,* 2000) şi eseuri (*Eminescu, de la muzica poeziei la poezia muzicii,* 2000). Este prezentă cu poezii în vol. colective: *Fântâna soarelui* (1975), *Versuri* (1976), *Arc de triumf* (1977), *Floare-ntre-pietre* (1979), *Durere şi eroism* (1980), *Pământule de-acasă...* (1983) etc. Este şi autoarea unei piese de teatru, *Dansul literelor,* reprezentată pe scena Teatrului de păpuşi din Botoşani, şi a unei dramatizări după Eminescu (*Făt-Frumos din lacrimă*). Premiul „Eminescu 2000" al Uniunii Scriitorilor (2000); Premiul Salonului Naţional de Carte, Chişinău (2002).

OPERA: *Cea mai tânără Ecaterină,* Iaşi, 1975 (în caseta *Zece poeţi tineri*); *Drumuri*, versuri, Bucureşti, 1977; *Nesfârşitele vămi,* versuri, Bucureşti, 1979; *Cochilii cântătoare,* versuri, Bucureşti, 1982; *Umbra Casandrei,* versuri, Iaşi, 1983; *Ucenicia de aur şi purpură,* versuri, Bucureşti, 1985; *Când adoarme o buburuză,* povestiri, Iaşi, 1986 (ed. II, 1996; ed. III, 2003); *Serpentine,* proză scurtă, Bucureşti, 1989; *Băieţei, clopoţei şi fetiţe, luminiţe,* Iaşi, 1991 (ed. II, 1998); *Singur, sinele meu,* versuri, Iaşi, 1996; *Coridorul dintre ceasuri,* proză scurtă, Timişoara, 2000; *Eminescu, de la muzica poeziei la poezia muzicii,* eseu, Botoşani, 2000 (ed. II, 2002); *Arca de frunze,* versuri, antologie de autor, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, *Prima verba,* II, 1978; Al. Piru, *Debuturi*, 1981; Vl. Sorianu, în

Ateneu, nr. 133, 1978; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 1, 1978; V. Mihăiescu, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 1978; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 52, 1982; G. Muntean, în *România literară,* nr. 33, 1983; M. Vaida, în *Tribuna*, nr. 30, 1983; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 10, 1983; M. Scarlat, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1987; A. Goci, în *Luceafărul,* nr. 52, 1988; Mariana Lazăr, în *Steaua,* nr. 3; 12, 1990; I. Holban, în *Symposion,* 26 febr. 1997; T. Damian, *Roua cărţilor,* 1998; S. Bărbulescu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2000; idem, în *Dacia literară,* nr. 41, 2001; D. Mănucă, *ibidem,* nr. 42, 2001; I. Holban, în *Viaţa Românească,* nr. 5-6, 2002; T. Damian, *Pasiunea textului,* 2003. **(A. S.)**

OLĂREANU Costache, n. 1 iul. 1929, Huşi – m. 23 sept. 2000, Iaşi. Prozator. Tatăl, avocat. Urmează Liceul „Ienăchiţă Văcărescu“ din Târgovişte (primele cinci clase), apoi, din 1945, după refugiu, revine la Huşi. Primii trei ani de studii superioare la Facultatea de Psihologie-Pedagogie din Bucureşti (1948-1951), iar ultimul an (1951-1952), la Cluj. După încheierea studiilor, revine la Bucureşti, făcând boemă şi schimbând diverse ocupaţii: ajutor mecanic caloriferist la o şcoală tehnică (în 1954), angajat la Bibl. Centrală de Stat (în 1956), prof. de psihologie şi pedagogie, referent de specialitate la Ministerul Învăţământului, cercetător la Institutul de Cercetări Pedagogice, muncitor necalificat la Uzina „Timpuri noi“ (în 1982, pentru scurtă vreme), documentarist principal la Oficiul de documentare la Ministerul Educaţiei şi Învăţământului (până în 1990); după revoluţie, consilier şef la Inspectoratul de Cultură al municipiului Bucureşti (1990-1992), director general în Ministerul Culturii (1991), iar din 1996 redactor-şef al Editurii Fundaţiei Culturale Române. Începuse prin a scrie poezii (publicate mult mai târziu în *Poezie şi autobiografie*, 1994, sau în *Caiete vechi şi sentimentale*, 1995), incluse în rev.-ms ale elevilor târgovişteni: *Cântece noi* a lui R. Petrescu, *Carnet literar* – a lui M. Horia Simionescu, *Apollo* – a lui **O.** Debutează în 1946 cu o poezie în *Glasul Armatei*. În anii studenţiei frecventează şi cursurile lui G. Călinescu, despre care vorbeşte în jurnalul anilor de tinereţe – *Ucenic la clasici* (1979). Trimite poeme lui G. Călinescu la rev. *Lumea* şi criticul îi răspunde la poşta redacţiei. Adevăratul debut, cu proză, se petrece în 1966, în *Gazeta literară*; debut editorial cu *Vedere din balcon* (1971), culegere de schiţe, portrete, fragmente, jurnal. De la *Confesiuni paralele* (1978), romanele se succed într-un ritm egal, constant: *Ficţiune şi infanterie* (1980), *Avionul de hârtie* (1983), *Cvintetul melancoliei* (1984), *Cu cărţile pe iarbă* (1986), *Dragoste cu vorbe şi copaci* (1987), *Lupul şi chitanţa* (1995); *Merci pour les covrigi* (1999). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1979. Exploatând efectele retro ale autobiografiei şi ale jurnalului, cu un dezvoltat simţ al ridicolului, practicând uşoara parodie a sentimentalismului, proza lui **O.** e o variantă a intelectualismului ironic şi artist.

OPERA: Vedere din balcon, schiţe, Bucureşti, 1971; Confesiuni paralele, roman, Bucureşti, 1978; Ucenic la clasici, Bucureşti, 1979; Ficţiune şi infanterie, roman, 1980; Fals manual de petrecere a călătoriei, Bucureşti, 1982; Avionul de hârtie, roman, Bucureşti, 1983; Cvintetul melancoliei, roman, Bucureşti, 1984; Cu cărţile pe iarbă, roman, Bucureşti, 1986; Dragoste cu vorbe şi copaci, roman, Bucureşti, 1987; Poezie şi autobiografie. Micul Paris, Bucureşti, 1994; Caiete vechi şi sentimentale, Bucureşti, 1995; Lupul şi chitanţa, Bucureşti, 1995; Ucenic la clasici, Bucureşti, 1997; Vedere din balcon, scene, amintiri, ficţiuni, Bucureşti, 1998; Scrisoare despre insule, povestiri exotice, Bucureşti, 1999; Merci pour les covrigi, Bucureşti, 1999; Sancho Panza al II-lea, roman, Bucureşti, 2000; De la Abulius la Zotta, portrete contemporane, Bucureşti, 2000; Cum poţi să fii persan, Bucureşti, 2002; Frica, roman, Piteşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: N. Balotă, în România literară, nr. 20, 1971; N. Manolescu, în România literară, nr. 1; 1980; Al. Călinescu, în Convorbiri literare, nr. 2, 1980; Cornel Moraru, în Vatra, nr. 7, 1981; Al. Călinescu, în Convorbiri literare, nr. 6, 1983; V. Podoabă, în Familia, nr. 12, 1984; E. Simion, în Flacăra, nr. 45, 1984; I. Holban, Profiluri epice contemporane, 1987; I. Rotaru, O istorie a literaturii române, III, 1987; E. Simion, Scriitori..., IV; Ov. S. Crohmălniceanu, Al doilea suflu, 1989; M. Papahagi, Cumpănă şi semn, 1990; M. Dragolea, În exerciţiul ficţiunii, 1992; I. Negoiţescu, Scriitori contemporani,

1994; I. Simuţ, Incursiuni în literatura actuală, 1994; D. Burlacu, în Tribuna, nr. 51-52, 1995; M. Zaciu, în Familia, nr. 4, 1995; Ioana Pârvulescu, în România literară, nr. 46, 1996; Alex. Ştefănescu, în România literară, nr. 12, 1996; G. Dimisianu, ibidem, nr. 20, 1998; Alex. Ştefănescu, ibidem, nr. 28, 1999; E. Marcu, în Dacia literară, nr. 39, 2000; Carmen Muşat, în Observator cultural, nr. 34, 2000; Gh. Grigurcu, în Familia, nr. 9, 2001; V. Podoabă, în Viaţa Românească, nr. 9-10; 12, 2001; E. Negrici, Literatura…; D. Ţepeneag, în Contemporanul, nr. 1-2; 4; 6; 7, 2002; M. Anghelescu, în Adevărul literar şi artistic, nr. 685, 2003; C. Sturza, în Observator cultural, nr. 161, 2003. **(I. S.)**

OLINESCU Marcel, n. 4/17 sept. 1896, Dorohoi – m. 15 feb. 1992, Bucureşti. Poet şi folclorist. Fiul lui Teofil Olinescu, prof. de lb. germană, autor al unei monografii despre Franz Grillparzer (1902, Dorohoi), şi al Terezei (n. Chernbach), vară primară cu poetul Gheorghe din Moldova. Şcoala primară din Dorohoi, gimnaziul la Pomârla (1907-1911) şi liceul la Botoşani (1911-1915). Studii superioare la Acad. de Arte Frumoase din Iaşi (1919-1921) şi Bucureşti (1921-1923), secţia sculptură, clasa lui D. Paciurea. În 1921, premiul „Le Comte de Nouy" al Acad. Române, pentru cea mai frumoasă lucrare prezentată la Salonul de Arte Frumoase din Iaşi. Membru fondator al „Acad. libere de pictură, sculptură şi desen". Prof. de desen şi caligrafie la diverse licee din provincie: Brad (1923-1926), Botoşani (1926-1927), Arad (1927-1937), apoi în capitală (1937-1958). Debut ziaristic în 1918, la Huşi. Debut în poezie, la rev. *Hyperion* din Cluj (1937). În anii profesoratului la Arad, a întemeiat Soc. artistică „Ateneul popular", ziarul *Duh* (împreună cu Al. Constantinescu şi Tiberiu M. Borneas), rev. *Hotare* (în colab. cu cel din urmă), gruparea literar-artistică „Pro Arte"; în acelaşi oraş, a fost redactor la ziarul *Ştirea* (1933-1937). Lucrează în echipele de cercetare sociologică organizate de D. Gusti (1935-1936). A colaborat, şi sub pseud. Bătrânul Stradivarius, M. Moldoveanu, Ion Păgânu, la *Societatea de mâine, Tinerimea română, Înnoirea, Decalogul, Plastica, Hyperion, Universul literar, Adevărul literar şi artistic, Cuvântul liber, Viaţa literară, Datina, Sociologia românească,* semnând poezii, art. de folclor, sociologie, desene şi gravuri. La Bucureşti, fondează (în colab.) „Grupul grafic"' (1939); premii ale Saloanelor oficiale din 1928, 1931. Aspirând la unitatea fundamentală a artelor moderne, publică placheta *Eu – Poeme în versuri şi în linii* (1935). În acelaşi spirit, dar mai apropiat de sincretismul popular, vol. *Mitologie românească* (1944), ilustrat de desenele şi xilogravurile sale. În ms, un *Dicţionar mitologic românesc*. A mai publicat plachetele de versuri *Păreri de rău* (1934), *Nimfă şi sclavă* (1938), precum şi albumele: *Din ţara moţilor* (1925), *Botoşanii care se duc* (1927), *15 gravuri pe lemn* (1929), *Arabescurile şubelor din Criş* (1937), *Mioriţa* (1940), *Târgoviştea de ieri şi de azi* (1976) ş.a. Explorând în grafica sa universul imaginaţiei populare, **O.** s-a apropiat de folclor cu intenţia mărturisită de a se aşeza, ca artist, „pe linia de tradiţie şi credinţă românească".

OPERA: *Din ţara moţilor,* album, imprimat manual, f.1., 1925; *Botoşanii care se duc,* album, text de Aurel Gheorghiu, Bucureşti, 1927; *Păreri de rău,* versuri, Arad, 1934; *Eu – Poeme în versuri şi linii,* Arad, 1935; *Nimfă şi sclavă,* versuri, f.1., 1938; V. Alecsandri, *Mioriţa,* text şi ilustraţiuni gravate în lemn de ~, Bucureşti, 1940; *Mitologie românească,* Bucureşti, 1944 (ed. şi pref. de I. Oprişan, 2001; 2003); *Târgoviştea de ieri şi de azi,* Bucureşti, 1976; *Peisaje*, studiu introductiv şi tabel cronologic de Simona Vărzaru, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: C. Noica, *Creaţie şi frumos în rostirea românească,* 1973; Oct. Barbosa, *Dicţionarul artiştilor români contemporani,* 1976; N. Antonescu, în *Orizont*, nr. 20, 1980. **(C. M.)**

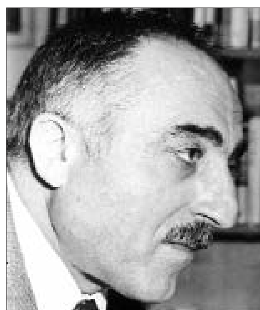

OLLĂNESCU-ASCANIO Dimitrie, n. 21 mart. 1849, Focşani – m. 20 ian. 1908, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul căpitanului, devenit apoi magistrat, Constantin Ollănescu şi al Mariei (n. Caloian). A studiat la Colegiul „Sf. Sava" şi la Institutul Academic din Iaşi, apoi la Paris şi Bruxelles, unde obţine, în 1873, doctoratul în drept şi în ştiinţe

administrative şi politice. Magistrat la Tecuci, primar în acelaşi oraş, în 1876 intră în diplomaţie, ajungând însărcinat cu afaceri al României la Constantinopol, la Viena şi la Atena. Membru al Acad. Române (1893), vicepreşedinte al secţiei literare. A făcut parte din cercul „Junimii" (până în 1895). A debutat în *Foaia Societăţii „Românismul"* din 1870, cu o culegere de Doine. A colaborat la *Convorbiri literare, Literatură şi artă română,* la ziarele *Voinţa naţională şi România liberă.* Traducător din V. Hugo *(Ruy Blas)* şi Horaţiu (ode, epode, epistole, două satire şi *Arta poetică*), a primit, pentru tălmăcirile din poetul latin, premiul „Năsturel Herescu" al Acad., în 1892. Principalele sale vol. publicate în timpul vieţii sunt: *Pe malul gârlei* (1879), *Teatru* (1893), *Vasile Alecsandri* (1894), *Satire* (1896), *Teatrul la români* (I-II, 1897-1898), *Poezii* (1901), *Satire. Pe malul gârlei* (1908). Poet elevat şi elegant, dar fără deosebită adâncime, nuvelist nu lipsit de har, dramaturg îndemânatic, dar fără a-şi asuma sarcini prea dificile, cronicar dramatic avizat şi inteligent, **O.-A.** ne-a lăsat şi prima lucrare serioasă de istorie a teatrului românesc, excelent documentată şi demonstrând în acelaşi timp o remarcabilă capacitate de a realiza impresia vieţii şi „culoarea locală".

OPERA: *Pe malul gârlei,* comedie într-un act, Bucureşti, 1879; *Teatru*, Bucureşti, 1893; *Vasile Alecsandri,* Bucureşti, 1894; *Satire*, Bucureşti, 1896; *Teatrul la români,* I-II, Bucureşti, 1897-1898; *Poezii 1878-1898,* Bucureşti, 1901; *Raport general asupra participării României la Espoziţiunea universală de la Paris* (1900), Bucureşti, 1901; *Satire. Pe malul gârlei,* Bucureşti, 1908; *Teatrul la români,* ed. îngrijită, pref., note şi comentarii de Cristina Dumitrescu, Bucureşti, 1981; *Poezii; Teatru; Proză,* ed., pref. şi note de Florin Berindeanu, Bucureşti, 1988. Traduceri: Horatius, *Ad Pisones (Ars Poetica),* traducţiune în versuri de ~, Bucureşti, 1891; Horatius, *Ode, Epode, Carmen Saeculare,* I, traducţiune în versuri de ~, Bucureşti, 1891.

REFERINŢE CRITICE: N. Petraşcu, *Dimitrie C. Ollănescu (Ascanio),* 1926; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* I; G. Călinescu, *Istoria...;* Al. Ciorănescu, *Teatrul românesc în versuri,* 1943; Gr. Tăuşan, *Aspecte culturale. Filosofi-scriitori,* 1943; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria...*; G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* 1959; I. Petrovici, *De-a lungul unei vieţi,* 1966; V. Brădăţeanu, *Comedia în dramaturgia românească,* 1970; *I.L.R..,* III; V. Mândra, *Clasicism şi romantism în dramaturgia română* (1816-1918), 1973; idem, *Istoria dramaturgiei româneşti,* I, 1985; Al. Săndulescu, *Duiliu Zamfirescu şi marele său roman epistolar,* 1986, M. N. Rusu, în *Lumina Lina* (New York), nr. 1, 1998. **(G. A.)**

OLTEANU Ioanichie, n.13 aug. 1923, com. Vaideiu-Ogra, jud. Mureş – m. 1997, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Ioan Olteanu şi al Zamfirei (n. Horgoş), agricultori. Studii liceale terminate la Târgu Mureş (1933-1940) şi Aiud (1940-1941); studii universitare, începute la Sibiu, la Facultatea de Litere şi Filosofie (secţia filosofie), între 1941 şi 1945 (neterminate). În acest răstimp e şi pedagog la o şcoală tehnică industrială (1943-1945), redactor la ziarul *România viitoare* (1944-1945), apoi, venind la Cluj, redactor la ziarele *Tribuna nouă, Ardelalul nou* şi *Lupta Ardealului* (până în 1949); mutat la Bucureşti, e redactor la *Contemporanul* (1949-1953); revine la Cluj între 1957 şi 1969 (readctor-şef la *Tribuna*); secretar al Uniunii Scriitorilor (1965-1969) şi, concomitent, redactor-şef al rev. *Tomis* (1965-1969), apoi director al Editurii „Eminescu" (1969-1972); din 1972, redactor-şef al rev. *Viaţa Românească.* A debutat cu versuri în *Revista Cercului literar* (1945) şi editorial în culegerea colectivă 20 poezii (1948). Colab. la *Viaţa Românaescă, Tribuna, Gazeta literară, Steaua, România literară, Luceafărul, Contemporanul* etc. A tradus din Bagriţki, Baklanov, Brodele, Bâkov, Esenin, Guliaski, Horváth Imre, Marşak, Alişer Navoi, D. Rendis, Veress Zoltán ş.a. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1970 şi 1981.

OPERA: Traduceri: Andrei Guliaski, *S.M.T.,* trad. de Tudor Călin şi ~, Bucureşti,1952; Horváth Imre, *Versuri alese,* trad. de ~ şi Petre Solomon, Bucureşti, 1953; Dimos Rendis, *Argonauţii,* trad. de ~, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1980), Szabédi László, *Versuri alese,* trad. de ~, Bucureşti, 1956; Dimos Rendis, *Copiii Atenei,* trad. de ~, Bucureşti, 1958;

Alişer Navoi, *Versuri alese,* trad., cuvânt înainte şi note de ~, Bucureşti, 1958; Anna Brodele, *Cu focul inimii,* trad. de ~ şi L. Iporeanu, Bucureşti, 1959; E.G. Bagriţki, *Versuri,* în româneşte şi pref. de ~, Bucureşti, 1961; Dimos Rendis, *Legenda lacului,* trad. de Gh. Tomozei, ~ şi Nina Cassian, Bucureşti, 1963; S.I. Marşak, *În pragul vieţii,* trad. de ~ şi Ana Gherasim, Bucureşti, 1963; Gr. Baklanov, *Despre morţi numai bine,* trad. de ~ şi Paul Verbiţchi, Bucureşti, 1964; Horváth Imre, *Versuri,* trad. de ~, Bucureşti, 1964; Menelaos Ludemis, *Cântece sugrumate,* trad. de ~ şi Doina Talaz, Bucureşti, 1972; V. Bâkov, *Al cincilea ştreang,* trad. de ~ şi Rodica Şiperco, Bucureşti, 1973; Veress Zoltán, *Doi cocoşi aventuroşi,* trad. de ~, Bucureşti, 1976; Serghei Esenin, *Ceaslovul satelor,* trad., pref. şi note de ~, Cluj-Napoca, 1981; V. Salamov, *Povestiri din Kolâma,* trad., tabel cronologic şi note de ~, Bucureşti, 1993; *Ţara cireşilor în floare,* antologie de poezie japoneză, în colab., Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: C. Regman, *Cărţi, autori, tendinţe,* 1967; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 7, 1970; N. Balotă, *Labirint*, 1970; Şt. Aug. Doinaş, *Poezie şi modă poetică,* 1972; I. Datcu, *Introducere la Zburătorul. Balade culte româneşti,* 1973; L. Dimov, în *Secolul 20,* nr. 1-2-3, 1982; Gh. Grigurcu, *ibidem*; A.D. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 1-2, 1982; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 9, 1982; V. Felea, în *Steaua*, nr. 9, 1983; N. Steinhardt, *Critica la persoana întâi,* 1983. **(M. Z.)**

OLTEANU Ion (prenumele la naştere: Ioan), n. 12 aug. 1912, co. Fărăgău, jud. Mureş. Poet şi prozator. Fiul lui Teodor Oltean şi al Mariei (n. Rus), ţărani. Şcoala elementară şi gimnaziul la Reghin (1919-1926); Liceul „Al. Odobescu" din Bistriţa (1927-1931); licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj (1937); a urmat Institutul de Teatrologie din Berlin (1937-1938). Ajutor regizor tehnic (1938-1941) şi director de scenă, regizor (1942-1948) la Teatrul Naţional din Cluj; director artistic la Teatrul Poporului din Bucureşti (1948-1949); inspector în Direcţia Generală a Teatrelor (1949); regizor la Teatrul Municipal (1950-1963) şi la Teatrul „C. I. Nottara" din Bucureşti (1963-1974); prof. la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale" (1958-1978). Colab. la *Universul literar*, *Revista Fundaţiilor Regale*, *Familia*, *Orizont*, *Tribuna*, *Ramuri*, *Luceafărul*, *România literară* etc. A scos la Timişoara, împreună cu L. Giurgiuca şi L. Linţea, rev. *Contrapunct* (1941-1944). Debutează cu versuri în *Familia* (1936). Autor al pieselor *Flori de măr* (jucată la Timişoara şi Turda, 1949), *Întâlnirea* (pusă în scenă la Teatrul „C. I. Nottara" din Bucureşti, 1975) şi *Unde eşti, mamă?* (jucată la Botoşani, 1977). A scris mai multe scenarii radiofonice. Debut editorial cu *Migraţiuni* (1971). A publicat vol. de poezie (*Paos în zori de zi*, 1980), proză scurtă (*Dealurile lui Sirţi*, 1985) şi romane (*O salcie cântătoare*, 1987; *Iarba zăpezilor*, 1994; *Bună dimineaţa, speranţă*, 1998; *Tăcerea orchestrei*, 1999). Premiul Filialei din Braşov a Uniunii Scriitorilor (1985).

OPERA: *Migraţiuni*, versuri, cuvânt înainte de P. Comarnescu, Bucureşti, 1971; *Paos în zori de zi*, versuri, Bucureşti, 1980; *Dealurile lu Sirţi*, povestiri, Bucureşti, 1985; *O salcie cântătoare*, roman, Bucureşti, 1987; *Iarba zăpezilor*, roman, Bucureşti, 1994; *Bună dimineaţa, speranţă*, roman, Bucureşti, 1998; *Tăcerea orchestrei*, roman, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 3, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 9, 1986; V. Sorianu, în *Ateneu*, nr. 2, 1987; N. Georgescu, în *Luceafărul*, 28 iul. 1988; I. Arieşanu, în *Orizont*, nr. 51, 1988; A. Martin, în *România literară*, nr. 36, 1998. **(A. S.)**

OLTEANU Lucia, n. 16 mai 1925, Bucureşti. Prozatoare. Fiica lui Petre Olteanu, cofetar, şi a Victoriei (n. Andreescu). Soţia lui Tiberiu Utan. Clasele primare în Bucureşti (1932-1936). Şcoala Normală de Fete „Elena Doamna" (1936-1944). Obţine bacalaureatul în urma unei diferenţe de liceu (1944-1948). Urmează Facultatea de Filosofie, secţia psihologie,

a Univ. din capitală. După absolvire, operatoare la Telefoane (1947-1949), apoi redactor (1950-1951). Urmează Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" (1951-1952), unde rămâne, după terminare, asistentă la Catedra de teoria literaturii (1952-1954). Redactor la *Contemporanul* (1952-1958). Redactor la rev. pentru copii: şefa secţiei literare a rev. *Luminiţa* şi *Cravata roşie,* redactor-şef la *Arici Pogonici* (1958-1969). Director la Cinematografie, Studioul Bucureşti (1969-1971), director la Studioul Animafilm (1971-1983). Debutează, în 1950, cu scenariul de film *O zi din viaţa tineretului*, căruia un juriu, prezidat de Geo Bogza, îi acordă premiul I. Publică vol. de proză şi benzi desenate: *Aventurile lui Mac* (1970), *Zâmbiţi, vă rog!* (1973), *Bilete pe adresa prietenilor mei* (1974), *Hai în lună!* (1978) şi schiţe cu caracter poematic: *Bună seara, Dorli!* (1977), *Arhitectul firelor de iarbă* (1980), *Lumea într-un degetar* (1981). Literatură pentru copii: *Liniştea cri* (1983) şi *Poveşti neastâmpărate* (1993).

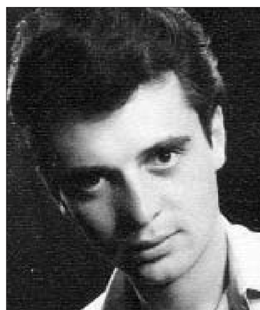
OPERA: *Aventurile lui Mac,* Bucureşti, 1970; *Zâmbiţi, vă rog!,* Bucureşti, 1973; *Bilete pe adresa prietenilor mei,* Bucureşti, 1974; *Bună seara, Dorli!,* Bucureşti, 1977; *Hai în lună!,* povestiri, Bucureşti, 1978; *Arhitectul firelor de iarbă,* Bucureşti, 1980; *Lumea într-un degetar,* Bucureşti, 1981; *Liniştea cri,* versuri, Bucureşti, 1983 (ed. II, 1985); *Poveşti neastâmpărate,* literatură pentru copii, Bucureşti, 1993; *Bilete pe adresa prietenilor mei,* Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: A. Roman, în *Luceafărul*, nr. 22, 1979; M. Sântimbreanu, în *România literară,* nr. 47, 1981; C. Crişan, în *Contemporanul*, nr. 50, 1981; Dim. Rachici, în *România literară,* nr. 32, 1983. **(I. R.)**

OLTEANU Tudor (prenumele la naştere: Tudor Alexandru), n. 16 dec. 1943, Timişoara. Comparatist şi teoretician literar. Fiul lui Ion Olteanu, regizor, şi al Mariei (n. Bădărău). Şcoala elementară (1950), apoi Liceul „Mihai Viteazul" din Bucureşti (1954-1961). Licenţiat al Facultăţii de Litere, secţia română spaniolă, a Univ. din Bucureşti (1961-1966). Asistent la Catedra de Literatură universală şi comparată a aceleiaşi Univ. (1966-1977); lector de lb. şi literatura română (1977-1982), prof. asociat (din 1983) şi prof. titular (din 1986) la Univ. din Amsterdam, Olanda. Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Structuri compoziţionale în romanul european al secolului al XVIII-lea* (1974). Colaborează la *Gazeta literară, Luceafărul, Tribuna, Ramuri, Familia, Oost-Europa Verkeningen* (Olanda), *European Journal of Communication* (Anglia) etc. Colab. la vol. colective *Romanian Essays of Today* (1987), *Discipline of Curiosity* (1990) etc. Debutează în *Gazeta literară* (1964) şi apoi editorial cu *Morfologia romanului european în secolul al XVIII-lea* (1974). Cercetarea de factură academică, încadrabilă în critica universitară, va fi continuată cu *Morfologia romanului european în secolul al XIX-lea* (1977). A prefaţat trad. în româneşte din F.R. Chateaubriand, Fritz Martini, Oscar Walzel ş.a. Din 1985, stabilit în Olanda. Înclinat spre studiul de sinteză, **O.** conjugă perspectiva comparatistă cu achiziţiile naratologiei moderne.

OPERA: *Morfologia romanului european în secolul al XVIII-lea,* Bucureşti, 1974; *Morfologia romanului european în secolul al XIX-lea,* Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, *Scriitori...*; 1978; Dana Dumitiru, în *Cahiers Roumains d'études littéraires,* nr. 4, 1979; D. McQuail, *Mass communication theory,* 2001. **(M. Mt.)**

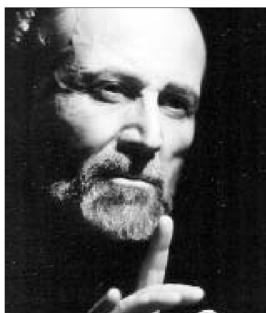

OMESCU Corneliu, n. 24 sept. 1936, Ineu, jud. Arad – m. 12 mai 2001, Bucureşti. Fiul lui Pavel Omescu şi al Margaretei (n. ?). Prozator. A urmat o Şcoală Medie Tehnică de Drumuri şi Poduri, apoi Şcoala de Ofiţeri Chimişti. A fost, pe rând, maistru, muncitor, topograf, proiectant, controlor tehnic de calitate, redactor la TV, metodist la o casă de cultură etc. Debut în rev. militară *Înainte* (1957) cu o schiţă. Colab. la *Luceafărul*. Debut editorial cu vol. de schiţe şi povestiri *Între două trenuri* (1965), urmat de alte culegeri similare: *Adam evadează* (1967), *Două poveşti de dragoste* (1973), *Întâmplări de necrezut* (1975), precum şi de romanele *Puştoaica* (1966), *Aventurile unui timid* (1968), *Enigma* (1970) etc. În anii '80, alături de două romane de

tribulaţii sentimentale şi profesionale (*Impas*, 1979 şi *Povestea unui debut,* 1986) publică o serie de romane pe teme militare (ofiţeri, spionaj, evocări de război etc.): *Toţi pentru unul* (1982), *Clopote sub apă* (1984), *Moştenirea* (1987) etc. Premiul rev. *Luceafărul* pe 1959.

OPERA: *Între două trenuri,* nuvele, Bucureşti, 1965; *Puştoaica*, roman, Bucureşti, 1966; *Adam evadează*. Şase povestiri şi un roman scurt, Bucureşti, 1967; *Aventurile unui timid,* roman, Bucureşti, 1968; *Enigma*, roman, Bucureşti, 1970; *Aventurile unui cascador,* roman, Bucureşti, 1971; *Două poveşti de dragoste,* Bucureşti, 1973; *Întâmplări de necrezut.* Parodii ştiinţifico-fantastice, Bucureşti, 1975; *Noaptea printre maşini,* roman, Bucureşti, 1977; *Planeta fără memorie.* Jurnalul unei adolescente născută în Cosmos, Bucureşti, 1978; *Impas*, roman, Bucureşti, 1979; *Toţi pentru unul,* roman, Bucureşti, 1982; *Clopote sub apă,* roman, Bucureşti, 1984; *Povestea uni debut,* roman, Bucureşti, 1986; *Moştenirea,* roman, Bucureşti, 1987; *Munţii nu cad,* roman, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: G. Dimisianu, în *Gazeta literară,* nr. 49, 1966; C. Lamartic, în *Cronica*, nr. 2, 1966; I. Arieşeanu, în *Orizont*, nr. 1, 1967; Magdalena Popescu, în *Gazeta literară,* nr. 10, 1968; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 1, 1968; Al. Dobrescu, în *Cronica*, nr. 23, 1970; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 21, 1970; P. Antim, în *Luceafărul*, nr. 45, 1977; M. Constantinescu, în *România literară,* nr. 9, 1979; Virginia Burduja, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 1983. **(D. C. M.)**

OMESCU Ion (prenumele la naştere: Ionel Corneliu), n. 26 nov. 1925, Arad. Poet, dramaturg şi teoretician al teatrului. Fiul lui Corneliu Omescu, farmacist, şi al Aureliei (n. Ştirbulescu), absolventă de „Belle-Arte", pictoriţă. Şcoala primară la Arad (1932-1936) şi, tot acolo, Liceul „Moise Nicoară" (1936-1944). Între 1944 şi 1948 urmează cursurile Facultăţii de Drept şi ale celei de Litere-Filosofie, paralel cu cele de Artă Dramatică, la Bucureşti (Premiul „V.I. Popa" pentru un fragment din *Hamlet*, 1948). Debutează ca actor în *Lângă draga mea* de Marcel Achard (1947), apoi, alături de Aura Buzescu, la Teatrul Naţional din Bucureşti, în *Toţi fiii mei* (1948). Suspendat din funcţie pe timp de un an de către Comisia disciplinară a Teatrului. Condamnat pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei la patru ani închisoare (1949-1953), petrecuţi în diverse închisori şi lagăre de muncă. Între 1953 şi 1955 trăieşte din munca de zidar (între altele, renovează interiorul Teatrului Municipal din Bucureşti). Regizează un recital Shakespeare la Teatrul Naţional „V. Alecsandri" din Iaşi, traducând o parte din texte (1955). Tot acolo, interpretează rolul lui Romeo, în tragedia shakespeareană, alături de Gilda Marinescu (1956-1957). Angajat al Teatrului din Galaţi, apoi la Teatrul Giuleşti din capitală (unde joacă rolul lordului Windermeer, din piesa lui Oscar Wilde). Condamnat pentru redactarea şi difuzarea de texte interzise la şapte ani închisoare corecţională (1957-1964). Debut absolut în revista *Cronica* din Iaşi (1965), cu o suită de poezii concepute şi memorate în a doua detenţie. Debut editorial cu vol. de poeme *Filtru* (1968). Traduce şi interpretează rolul titular din tragedia lui Racine, *Britannicus*, la Naţionalul ieşean (1964). În 1966 publică prima sa piesă de teatru, *Veac de iarnă*, în rev. *Teatrul* (nr. 11, 1966), pusă în scenă la Iaşi (1967). În acelaşi an, la Teatrul „C. Nottara" din Bucureşti, Dan Nasta îi pune în scenă a doua piesă, *Vlad Anonimul*. Al treilea „pretext istoric", *Săgetătorul* (1968) apare în rev. *Teatrul* şi are premiera la Naţionalul din Iaşi. Sub titlul *Dramele puterii,* editează cele trei piese în 1969. Interpretează la diferite teatre bucureştene roluri din repertoriul lui Schiller, Sartre etc. Publică două vol. de eseuri teatrale: *„Hamlet" sau istoria posibilului* (1971) şi *Semnul ironiei* (1972), precum şi vol. de teatru *Iadul şi pasărea* (1972). În acelaşi an, se stabileşte în Franţa, unde obţine calitatea de refugiat politic şi naturalizarea (1977). Lucrează la B.B.C., ţinând cronică teatral-culturală; îşi dă doctoratul în studii engleze la Univ. Paris VII, cu o teză pe temă shakespeareană: *„La Tempęte", prolegomènes pour une mise en scène* (1974). Prof. de teatru („speeldocent") la Acad. de Teatru din Maastricht (Olanda) şi la diverse institute şi conservatoare din Belgia (Anvers şi Bruxelles), între 1975 şi 1985. Îi apar vol. de eseuri teatrale *La Métamorphose de la tragédie* (1978) şi *„Hamlet" ou la Tentation du possible* (1987), ultima premiată de Acad. Franceză (1988).

OPERA: *Filtru,* versuri, Bucureşti, 1968; *Dramele puterii,* teatru, Bucureşti, 1969 (ed. II, Teatru, 1972); *„Hamlet” sau ispita posibilului,* eseuri teatrale, Bucureşti, 1971; *Iadul şi pasărea,* teatru, Bucureşti, 1972; *Semnul ironiei. Măsură pentru măsură. Coriolan,* eseuri, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 20, 1968; D. Micu, în *România literară*, nr. 4, 1968; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 23, 1968; Al. Călinescu, în *România literară,* nr. 12, 1969; V. Ivanovici, în *Luceafărul*, nr. 23, 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 6, 1969; N. Carandino, în *Săptămâna*, nr. 2, 1970; S. Titel, în *România literară,* nr. 5, 1973. **(I. Pt.)**

ONIŢIU Virgil, n. 21 febr. 1864, Reghin – m. 21 oct. 1915, Braşov. Prozator, publicist şi traducător. Fiul magistratului Alexandru Oniţiu şi al Terezei (n. Cătană). Urmează şcoala primară la Reghin şi Caransebeş, liceul la Seghedin. După absolvirea Seminarului Teologic din Sibiu, este ajutor de redactor la *Telegraful român* şi cancelist al Mitropoliei. Pleacă la Viena, în 1886, pentru a urma Facultatea de Litere. Îşi încheie studiile universitare la Budapesta. Ca student, activează în Soc. „România jună” şi „Petru Maior”, şi e redactor la rev. *Roza cu ghimpi* (1888). Funcţionează ca prof. de latină şi română la Braşov, i se încredinţează conducerea şcolilor române centrale (1894-1915). Bun pedagog şi organizator, a servit cu devotament învăţământul românesc (iniţiative în direcţia modernizării, studii şi conferinţe pedagogice, manuale didactice, Fondul Coresi etc.). Vicepreşedinte al Soc. pentru Fond de Teatru Român (1890), iniţiator al col. Bibl. Centrală, vicepreşedinte, apoi preşedinte al secţiei literare a Astrei, membru al Casinei braşovene etc. Membru corespondent al Acad. Române (1902). Debutează în rev. ms *Musa*, a Seminarului din Sibiu, în care publică art. în spirit maiorescian, *Naţionalismul în literatură.* Debut în vol., cu *101 istorioare morale* (1891). Colaborează la *Convorbiri literare, Drapelul, Familia, Foaia ilustrată, Gazeta Transilvaniei, Noua bibliotecă română, Românul, Telegraful român, Transilvania, Tribuna, Vatra.* Publică art., schiţe, nuvele, foiletoane (unele semnate Ile Borg), adunate în două vol.: *Clipe de repaus* (1901; 1903), piesa într-un act *În sat la Tânguieşti* (1912), un vol. de studii şi texte vechi (*Din cele trecute vremi*, 1912), comedia *Pentru ochii lumii,* după Labiche, studiul *Straturi în poezia noastră populară.* Reeditează *Ţiganiada* (1900) şi dă trad. din Jules Verne, Dostoievski, Tolstoi, publicate în *Tribuna* (1888-1895), cu pseud. Gil. Prelucrează, din lb. germană, istorisiri moralizatoare pentru tineret, iscălite „Un prieten al copiilor”.

OPERA: *101 istorioare morale,* Braşov, 1891; *De toate,* Braşov, 1897; *Clipe de repaus,* schiţe, I-II, Braşov, 1901-1903; *În sat la Tânguieşti,* Sibiu, 1912; *Din cele trecute vremi.* Însemnări despre începuturile graiului, culturii şi literaturii neamului românesc, Arad, 1912; *Clipe de repaus,* schiţe, povestiri, nuvele, articole, discursuri, ed. îngrijită, pref., note şi glosar de M. Manta, Cluj-Napoca, 1985.

REFERINŢE CRITICE: A. Bârseanu, *Istoria şcoalelor centrale române gr. or. din Braşov*, 1902; Iosif Blaga, *Directorul Virgil Oniţiu. Sufletul şi activtatea lui,* 1916; Il. Chendi, *Foiletoane*, 1925; A. Banciu, *Virgil Oniţiu,* 1926; I. Breazu, în *Dacoromania*, VIII, 1934-1935; H. Teculescu, *V. Oniţiu, un educator deschizător de suflete şi ziditor de idealuri*, 1937; I. Breazu, *Studii de literatură română şi comparată,* I, 1970; I. Chiorean, Ladislau Kocziány, V. Niţu, Gr. Ploeşteanu, *Profiluri mureşene,* I, 1971; ***, *Cărturari braşoveni (sec. XV-XX).* Ghid bibliografic, 1972; Val. Branişte, *Amintiri din închisoare,* 1972. **(L. G.)**

OPREA Al.[exandru], n. 5 iul. 1931, com. Goruneşti (actualmente Bălceşti), jud. Vâlcea – m. 4/5 dec. 1983, Bucureşti. Critic şi istoric literar. Fiul lui Gheorghe Oprea şi al Elenei (n. ?), agricultori. Şcoala primară în comuna natală (1939-1942). Liceul „Fraţii Buzeşti” din Craiova (1943-1950). Reporter la ziarul *Înainte* din Craiova (febr.-sept. 1950). Trimis

de Judeţeana P.M.R. Vâlcea la Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" din Bucureşti (1950-1952), va urma apoi cursurile Institutului „Maxim Gorki" din Moscova (1952-1955) şi pe cele ale Facultăţii de Filosofie (secţia ziaristică) a Univ. din Bucureşti (1955-1959). Redactor (iul. 1952), apoi şef de secţie la rev. *Viaţa Românească* (1956-1957), redactor-şef adjunct la rev. *Luceafărul* (1961-1966), redactor-şef adjunct la *Gazeta literară* (1966-1968). Adjunct al lui Perpessicius la direcţia „Muzeului Literaturii Române" (1968-1971) şi la direcţia rev. *Manuscriptum* (1970-1971), apoi succesor (din oct. 1971) la conducerea instituţiei şi a rev., până la sfârşitul vieţii. Doctorat în filologie (1971). Conf. univ., şef al Catedrei de lb. şi literatura română de la Facultatea de Ziaristică a Acad. „Ştefan Gheorghiu" (1971-1983). Debut editorial cu monografia *Panait Istrati* (1964, apărută efectiv în 1965). Mai publică: *Mişcarea prozei* (1967), culegere de cronici literare din rev. *Luceafărul*, *Incidenţe critice* (1975), alte art. şi cronici literare; *Panait Istrati. Dosar al vieţii şi al operei* (1976; ed. II, 1984) reface, în versiuni revăzute şi adăugite, monografia din 1964. Montaje de documente istorico-literare, comentate: *5 prozatori iluştri, 5 procese literare* (1971), *Mitul „faurului aburit"* („excurs în atelierul prozatorilor români moderni"), 1974. Studii de istorie literară în *Faţa nevăzută a literaturii* (1980). Vol. *În căutarea lui Eminescu – gazetarul* (1983) reuneşte pref. scrise de **O.** la vol. VII (1977), IX (1980) şi XIV (1983) ale ed. critice Eminescu, întemeiate de Perpessicius (**O.** fiind şi coordonatorul editării publicisticii lui Eminescu din vol. XI-XIV ale acestei ed.). **O.** a mai scris (în colab. cu soţia sa, Galina) studiul comparatist *J.-J. Rousseau şi L.N. Tolstoi în căutarea vârstei de aur* (1978). A prefaţat şi/sau îngrijit ed./trad. din Rabindranath Tagore (1961), Panait Istrati (1962; 1963; 1966-1983; 1969), Silvio Micheli (1963), Go-Mo-Jo (1965), Oscar Walter Cisek (1974). A coordonat şi prefaţat vol. colective *Mateiu I. Caragiale – un personaj. Dosar al existenţei* (1979) şi *Dialoguri – Dialoge. Contribuţii la valorificarea moştenirii clasice şi romantice în literatura* (sic!) *română şi germană* (1982), acesta din urmă fiind un volum bilingv, româno-german. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1965, pentru monografia *Panait Istrati* (1964); Premiul rev. *Săptămâna* pe 1975, pentru vol. *Mitul „faurului aburit"* (1974); Premiul „Perpessicius" al rev. Manuscriptum (1977; 1980) şi Premiul „Timotei Cipariu" al Acad. Române (1980), acordate colectivului care a reluat ed. *Opere* de M. Eminescu. Premiul rev. *Flacăra* pe 1984, *in memoriam*.

OPERA: *Panait Istrati,* Bucureşti, 1964 (apărut efectiv 1965); *Mişcarea prozei,* Bucureşti, 1967; Al. Oprea prezintă *5 prozatori iluştri, 5 procese literare*, Bucureşti, 1971; *Panait Istrati. Un chevalier errant moderne.* Dossier de la vie et de l'oeuvre, Bucureşti, 1973; *Mitul „faurului aburit".* Excurs în atelierul prozatorilor români moderni, Bucureşti, 1974; *Incidenţe critice,* Bucureşti, 1975; *Panait Istrati.* Dosar al vieţii şi al operei, Bucureşti, 1976 (ed. II, 1984); *J.-J. Rousseau şi L.N. Tolstoi în căutarea vârstei de aur,* Bucureşti, 1978 (în colab. cu Galina Oprea); *Mateiu I. Caragiale – un personaj.* Dosar al existenţei. Realizatori B. Brezianu, B. Cioculescu, Ş. Cioculescu, V. Drăguţ, Al. George, T. Gheorghiu, D.D. Panaitescu, Maria Polojinţev, C. Popescu-Cadem. Studiu introductiv de Al. Oprea, Bucureşti, 1979; *Faţa nevăzută a literaturii,* Bucureşti, 1980; *Dialoguri.* Contribuţii la valorificarea moştenirii clasice şi romantice în literatura română şi germană – *Dialoge.* Zur Rezeption der Klassischen und Romantischen deutschen und rumänischen Literatur. Coordonatori ~ şi Walter Dietze, Bucureşti şi Weimar, 1982; *În căutarea lui Eminescu – gazetarul,* Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: L. Baconski, *Marginalii critice şi istorico-literare,* 1968; M. Ungheanu, *Campanii*, 1970; Perpessicius, *Lecturi intermitente,* 1971; Al. George, *La sfârşitul lecturii,* I, 1973; Al. Piru, *Reflexe şi interferenţe,* 1974; F. Firan, *De la Macedonski la Arghezi,* 1975; I. Vlad, *Lecturi constructive,* 1975; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic,* II, 1976; D. Vrânceanu, *Materia literară şi idealurile ei,* 1976; Al. George, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1980; Adriana Iliescu, în *Contemporanul*, nr. 9, 1980; Al. Duţu, în *Synthesis*, nr. 7, 1980; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 32, 1980; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 45; 49, 1979; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 1, 1981; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1981; T. Vârgolici, în *Scânteia*, nr. 12.002, 1981; Gh. Tomozei, în *Flacăra*, nr. 20, 1981; Al. Săndulescu, în *Contemporanul*, nr. 26, 1981; Ş. Cioculescu, în *Luceafărul*, nr. 31, 1981; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 45, 1981; I.D. Bălan, în *Contemporanul*, nr. 50,

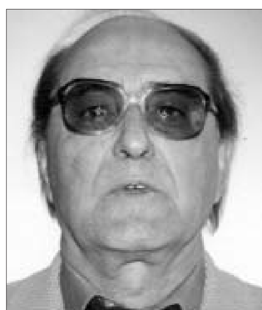
1983; D. Bălăeţ, în *Luceafărul*, nr. 49, 1983; I. Lăncrănjan, *ibidem*; D. Săraru, *ibidem*; M. Ungheanu, *ibidem*; P. Marcea, în *România literară,* nr. 38, 1983; M. Novicov, în *Luceafărul*, nr. 51, 1983; Al.I. Ghilia, în *Contemporanul*, nr. 10, 1985; C. Coroiu, *Dialog în actualitate,* 1985; M. Ungheanu, *Exactitatea admiraţiei,* 1985; I.D. Bălan, *Repere critice,* 1988. **(C. R.)**

OPREA Nicolae, n. 30 iun. 1950, satul Branişte, com. Optaşi-Măgura, jud. Olt. Critic literar. Fiul lui Ilie Oprea, funcţionar, şi al Floarei (n. Popa). Şcoala generală în satul natal (1957-1965); Liceul „Al. Odobescu" din Piteşti (1965-1968), continuat la „George Bariţiu" din Cluj (1968-1969); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1969-1973) şi al Facultăţii de Istorie-Filosofie a aceleiaşi Univ. (1978-1983). Redactor la rev. *Echinox* (1972-1974) şi Argeş (1974); metodist cultural la Palatul Culturii din Piteşti şi la Casa de Cultură din Costeşti (1975-1977); prof. la Drobeta Turnu Severin şi în com. Godeni, Pătulele şi Căzăneşti din. jud. Mehedinţi (1977-1981); asistent univ. la Institutul de Învăţământ Superior din Piteşti (1981-1984); muzeograf la Oficiul pentru Patrimoniu Naţional al Muzeului Judeţean Argeş (1984-1989); redactor (1989) şi redactor-şef al rev. *Argeş* (1990-1991); redactor-şef la rev. şi Editura *Calende* (1991-1995); din 1995, lector apoi conferenţiar la Facultatea de Litere a Univ. din Piteşti (şeful Catedrei de lb. şi literatura română, din 2001). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *I. D. Sârbu. 1919-1989* (1999). Colab. la *Echinox*, *Argeş*, *Calende*, *Viaţa Românească*, *Familia*, *Vatra*, *Tribuna*, *Luceafărul*, *România literară*, *Ateneu*, *Poesis* etc. A colaborat la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2000), *Dicţionarul scriitorilor români* (III-IV, 2001-2002), *Dicţionar de personaje literare din proza şi dramaturgia românească* (I-II, 2002). Debutează în *Echinox* (1972). Debut editorial cu vol. *Provinciile imaginare* (1993). Publică studii monografice, eseuri de critică şi istorie literară (*Alexandru Macedonski între romantism şi simbolism*, 1999; *Ion D. Sârbu şi timpul romanului*, 2000; *Literatura română postbelică între impostură şi adevăr*, în colab., 2000; *Opera şi autorul*, 2001; *Timpul lecturii*, 2002; *Magicul în proza lui V. Voiculescu*, 2002). Ed. din I. Porumbescu, D. Ţepeneag şi M. Cordun. Premiul rev. *Viaţa Românească* (1985); Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1993); Premiul rev. *Poesis* (1999); Premiul Filialei din Sibiu a Uniunii Scriitorilor (2001; 2002); Premiul Teatro di Segesta, Italia (2002).

OPERA: *Provinciile imaginare*, eseuri, Piteşti, 1993; *Alexandru Macedonski între romantism şi simbolism*, Cluj-Napoca, 1999; *Ion D. Sârbu şi timpul romanului*, Piteşti, 2000; *Literatura română postbelică între impostură şi adevăr*, în colab. cu C. Vlasie, Piteşti, 2000; *Opera şi autorul*, eseuri, Piteşti, 2001; *Timpul lecturii. Selecţie de cronicar*, Cluj-Napoca, 2002; *Magicul în proza lui V. Voiculescu*, Piteşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Moraru, în *Vatra*, nr. 8, 1993; Al. Cistelecan, în *Cuvântul*, nr. 48, 1993; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 1, 1993; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul*, nr. 47, 1994; I. Boldea, în *Vatra*, nr. 12, 1997; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 5-6, 2000; C. Rogozanu, în *Observator cultural*, nr. 4, 2000; V. Chirilă, în *Familia*, nr. 2, 2001; A. Ţion, în *Steaua*, nr. 11-12, 2002; Gh. Grigurcu, *În pădurea de metafore*, 2002; Maria Irod, în *Luceafărul*, nr. 15, 2003. **(A. S.)**

OPREA Ştefan, n. 26 sept. 1932, com. Coarnele Caprei, jud. Iaşi. Dramaturg, prozator şi ctitic de teatru. Fiul lui Vasile Oprea, funcţionar, şi al Anetei (n. Grigoraş). Şcoala primară în satul natal (1940-1945); curs secundar la Liceul „C. Negruzzi" din Iaşi (1945-1948); studii medii la Şcoala Normală „Vasile Lupu" din acelaşi oraş (1948-1952); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi (1952-1956); studii post-universitare de lb. engleză (1977-1978). Dr. în filologie al Univ. din Iaşi cu teza *Eminescu, omul de teatru* (2000). Redactor la ziarul *Flacăra*

Iaşului (1956-1966); şef secţie arte (1966-1969), secretar general de redacţie (1970-1979), redactor-şef adjunct (1979-1993) şi publicist comentator (1993-1996) la rev. *Cronica*; din 1996, redactor-şef al rev. *Dacia literară*; consilier şef al Inspectoratului de Cultură al jud. Iaşi (1993-1996). Din 1992, conferenţiar la Facultatea de Teatru a Univ. de Arte „George Enescu" din Iaşi. Colab. la *Iaşul literar*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Dacia literară*, *Tribuna*, *România literară*, *Teatrul*, *Cinema*, *Ateneu*, *Literatura şi arta* etc. A colaborat la vol. colective *Şcoala ieşeană de teatru* (2000) şi *Caragiale în Iaşii Junimii* (2002). Debutează în *Iaşul literar* (1963), cu piesa *Inimă de ginere*. Debut în dramaturgie la Teatrul Naţional „Vasile Alecsandri" din Iaşi cu piesa *Constelaţia Ursului*, în regia lui E. Tr. Borduşan (stagiunea 1968/1969). Alte premiere absolute: *Dubla dispariţie a Marthei N...* (Teatrul Dramatic „G. Bacovia" din Bacău, stagiunea 1975/1976) şi *Plus sau minus viaţa* (la acelaşi teatru, 1980). Dramatizări după M. Twain şi I. Creangă. Debut editorial cu *Balansoar pentru maimuţe* (1972). A publicat teatru (*Căderea păsării de seară*, 1981; *Viaţa şi dragostea într-o vilă stil*, 2001; *Harap Alb şi alţii*, 2002), romane (*Procesul manechinelor*, 1974; *Plus sau minus infinitul*, 1978), vol. de critică cinematografică (*Statui de celuloid*, 1972; *Filmul, vocaţie şi rutină*, 1974; *Diorame cinematografice*, 1983; *Stelele Oscarului*, în colab., I-III, 1996-2003) şi critică teatrală (*Martor al Thaliei*, 1979; *Din fotoliul 13*, 1986; *Chipuri şi măşti*, 1996; *Eminescu, omul de teatru*, 2000). Premiul de critică al A.T.M. (1982); Premiul rev. *Tomis* (1987); Premiul Salonului de Carte, Iaşi-Chişinău (1996); Premiul Asoc. Internaţionale a Criticilor de Teatru, A.I.C.T. (1997; 2001, secţia română).

OPERA: *Balansoar pentru maimuţe*, teatru, Bucureşti, 1972; *Statui de celuloid*, critică cinematografică, Iaşi, 1972; *Filmul, vocaţie şi rutină*, Iaşi, 1974; *Procesul manechinelor*, roman poliţist, Iaşi, 1974; *Plus sau minus infinitul*, roman poliţist, Iaşi, 1978; *Martor al Thaliei*, critică teatrală, Iaşi, 1979; *Căderea păsării se seară*, teatru, Iaşi, 1981; *Diorame cinematografice*, Iaşi, 1983; *Din fotoliul 13*, critică teatrală, Iaşi, 1986; *Chipuri şi măşti*, critică teatrală, Iaşi, 1996; *Stelele Oscarului*, I-III, în colab. cu Anca-Maria Rusu, Iaşi, 1996-2003; *Eminescu, omul de teatru*, Iaşi, 2000; *Viaţa şi dragostea într-o vilă stil*, teatru, Botoşani, 2001; *Harap Alb şi alţii*, dramatizări, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. I. Suchianu, în *România literară*, nr. 39, 1972; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 13, 1973; V. Silvestru, în *Cinema*, nr. 3, 1975; V. Brădăţeanu, *Viziune şi univers în dramaturgia românească*, 1988; I. Cocora, *Privitor ca la teatru*, II, 1977; C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 5, 1983; C. Isac, *Teatrul şi viaţa*, 1985; I. Holban, în *Symposion*, 5 febr. 1997; S. Pârvu, *Între concept şi senzorial*, 1998; M. Morariu, în *Familia*, nr. 1, 2001; C. Paraschivescu, în *Teatrul azi*, nr. 7-9, 2002; A. Patraş, *în Convorbiri literare*, nr. 3, 2002. **(A. S.)**

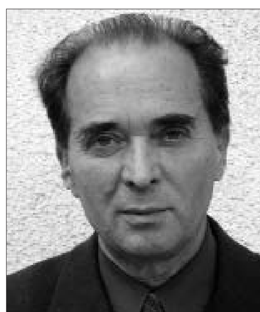

OPRIŞ Tudor, n. 26 nov. 1926, Bucureşti. Poet, eseist, istoric şi critic literar. Fiul lui Ştefan Ilie Opriş, general, fiu de memorandist sibian, şi al Florinei (n. Marinescu). Şcoala primară (1933-1937) şi Liceul „Gheorghe Şincai" din capitală (1937-1939), continuat la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung Muşcel, apoi la Colegiul Militar de la Mănăstirea Dealu (1941-1945). Studii superioare de filologie modernă şi estetică la Univ. din Bucureşti (1945-1949). Doi ani (1945-1947) a frecventat cursuri la Facultatea de Ştiinţe Juridice. Doctoratul în litere şi l-a putut susţine, datorită circumstanţelor istorice, abia în 1976, cu o teză despre rev. literare ale elevilor. Atras de literatură din adolescenţă, a început să colaboreze la periodice în 1943, semnând versuri şi cronici în ziarul *Presa* din Câmpulung-Muscel şi în rev. şcolară *Poesis* a Colegiului naţional „N. Filipescu", redactată de el însuşi. Ca student, e angajat de G. Călinescu în redacţia ziarului *Naţiunea*, spre a se ocupa de pagina literară. După absolvirea facultăţii, a activat, până la pensionare, în învăţământul preuniversitar din Bucureşti (1949-1999). Concomitent cu munca didactică, a desfăşurat o activitate de sprijinire şi îndrumare a tinerelor talente. După întemeierea, în 1949, a cenaclului literar „M. Sadoveanu", pentru prof. organizează alte trei: „M. Eminescu", primul cenaclu din România al copiilor, „Săgetătorul", cenaclul

liceenilor bucureşteni, şi „G. Bacovia". În 1967, a iniţiat taberele naţionale de creaţie ale copiilor şi elevilor de liceu, cărora le-a coordonat activităţile literare, fiind totodată membru şi preşedinte al juriilor concursului naţional „Tinere condeie", din cadrul acestor tabere. Pentru valorificarea încercărilor literare izbutite, a iniţiat editarea de suplimente ale unor publicaţii pentru tineret: *Preludii*, supliment literar-artistic al ziarului *Scânteia tineretului* (1966-1974) şi *Pagina elevului* din rev. *Amfiteatru* (1974-1981). În 1967 s-a numărat printre fondatorii rev. *Limba şi literatura română pentru elevi*. Tot din 1967, întocmeşte şi prefaţează antologii de producţii literare ale copiilor şi adolescenţilor. Debutează în rev. *Poesis* a Colegiului militar de la Mănăstirea Dealu (1942). Publică vol. de versuri (*Omul, cu iubirile,* 1985; *Versuri alese,* 1993; *Versuri pentru sufletul naturii,* 1996; *Inedite,* I-II, 1998-1999), istorie literară (*Reviste literare ale elevilor,* 1977; *500 de debuturi literare,* 1991; *Istoria debutului literar al scriitorilor români în timpul şcolii,* 2002), monografii ale unor instituţii de învăţământ (*O viaţă de lumină* [Liceul „Gheorghe Lazăr"], 1981; *Monografia Liceului „Mihai Eminescu",* 1999; *Sub semnul lui Lazăr* [Colegiul „Gheorghe Lazăr"], 2000), numeroase vol. de entomologie, ornitologie şi botanică distractivă pentru Şcolari. Premiul C.C. al U.T.C. (1977); Premiul Consiliului naţional al pionierilor (1980).

OPERA: *Minuni ce nu mai sunt minuni,* Bucureşti, 1962; *Cenaclul literar pionieresc,* Bucureşti, 1971; *Cenaclul literar al liceenilor,* Bucureşti, 1971; *Reviste literare ale elevilor* (Istoria presei şcolare, 1834-1974), Bucureşti, 1977; *O viaţă de lumină* (120 de ani de existenţă a Liceului „Gheorghe Lazăr"), Bucureşti, 1981; *Omul cu iubirile,* versuri, Bucureşti, 1985; *500 de debuturi literare,* Bucureşti, 1991; *Pietre la templul adevărului,* memorialistică, pref. de O. Papadima, Bucureşti, 1993; *Poeme marine,* Bucureşti, 1995; *Versuri pentru sufletul naturii,* Bucureşti, 1996; *De dragoste,* pref. de O. Papadima, Bucureşti, 1997; *Zborul cărăbuşului,* versuri, Bucureşti, 1998; *Inedite,* I-II, versuri, Bucureşti, 1998-1999; *Monografia Liceului „Mihai Eminescu"* (1926-1999), Bucureşti, 1999; *Sub semnul lui Lazăr* (140 de ani de existenţă a Colegiului „Gheorghe Lazăr"), în colab., Bucureşti, 2000; *Învăţământul românesc încotro?,* I-II, 2001-2003; *Istoria debutului literar al scriitorilor români în timpul şcolii (1820-2000),* Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: G. Şovu, în *Limba şi literatura română pentru elevi,* nr. 4, 1977; D. Simonescu, în *România literară,* 20 apr. 1978; N. Antonescu, în *Transilvania*, nr 1, 1978; Mircea Popa, în *Limbă şi literatură,* vol. I, 1978; *Omagiu Tudor Opriş,* 1999. **(D. M.)**

OPRIŞAN I.[onel], n. 17 apr. 1940, satul Vădeni pe Prut, com. Cavadineşti, jud. Galaţi. Istoric literar. Fiul lui Ioan Oprişan, agricultor, căzut pe front în 1941, şi al Smarandei (n. Dabija). Studii elementare în satul natal (1946-1950), apoi în satul Găneşti, jud. Galaţi (1950-1953); liceul în com. Puchea, jud. Galaţi (1953-1956); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1958-1963); studii post-universitare de lb. germană (1972); specializare la Goethe-Institut, Göttingen, Germania (1974); bursier Humboldt (1974-1975). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Natură - om - civilizaţie în opera lui M. Sadoveanu* (1980). Coab. La *Revista de istorie şi teorie literară*, *Limbă şi literatură*, *România literară*, *Luceafărul*, *Viaţa Românească*, *Jurnalul literar* etc. A colaborat la vol. colective *Izvoare folclorice şi creaţie originală* (1970), *Temelii folclorice şi orizont european în literatura română* (1971), *Istoria şi teoria comparatismului în România* (1972), *Literatura română. Dicţionar cornologic* (1979) şi *Vădeni pe Prut – străveche vatră de cultură* (2002). Membru fondator al Editurilor Saeculum, Saeculum I.O. şi Saeculum Vizual. Debutează în *Revista de istorie şi teorie literară* (1963). Debut editorial cu *Folclor din Moldova-de-Jos* (1969), urmat de *Opera lui Mihail Sadoveanu* (1986), *Lucian Blaga printre contemporani* (1987), *Romanul vieţii lui B. P. Hasdeu* (1989), *G. Călinescu. Spectacolul personalităţii* (1999), *Istoria literaturii române în evocări* (2001) şi *Basme fantastice româneşti* (I-III, 2002-2003). Ed. din I. M. Sadoveanu (*Scrieri*,

I-VIII, 1969-1985), B. P. Hasdeu (*Opere*, I-III, în colab. cu S. Ilin, 1996-1998; *Scrieri*, I-II, 1993-1997; *Publicistica politică*, I-II, 2001; *Studii și articole de economie politică*, 2002 etc.), C. Manolache, N. Densușianu, Al. Philippide, E. Lozovan, Gr. Nandriș, P. Șeicaru, Gh. F. Ciaușianu. Premiul „Perpessicius" al rev. *Manuscriptum* (1985); Premiul „B. P. Hasdeu" al Acad. Române (1986).

OPERA: *Folclor din Moldova-de-Jos*, București, 1969; *Opera lui Mihail Sadoveanu*, București, 1986; *Lucian Blaga printre contemporani. Dialoguri adnotate*, București, 1987; *Romanul vieții lui B. P. Hasdeu*, București, 1989; *G. Călinescu. Spectacolul personalității*, București, 1999; *Istoria literaturii române în evocări*, București, 2001; *Basme fantastice românești*. I. *Fata răpită de soare*; II *Frumoasa lumii*; III *Inima putredă*, București, 2002-2003.

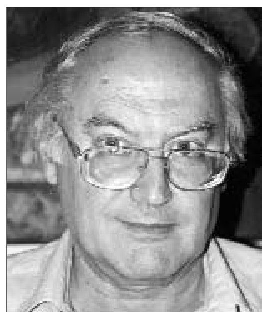
REFERINȚE CRITICE: D. Mănucă, în *Anuar de lingvistică și istorie literară*, 1985-1987; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1986; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1986; I. Simuț, în *Steaua*, nr. 2, 1987; A. Mihu, în *Tribuna*, nr. 14; 15; 16; 17; 18, 1988; A. Sasu, în *Tribuna*, nr. 20, 1988; Ș. Cioculescu, în *România literară*, nr. 6; 7, 1988; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 3, 1988; N. Popa, în *Literatura și arta*, 4 iul. 1991; I. Bălu, în *România literară*, nr. 14503, 1991; L. Grăsoiu, în *Luceafărul*, nr. 9, 2000; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar și artistic*, nr. 563; 564, 2001; T. Vârgolici, *ibidem*, nr. 576; 2001; idem, *ibidem*, nr. 604; 2002; idem, *ibidem*, nr. 652, 2003; I. H. Ciubotaru, în *Revista română*, nr. 2, 2003. **(A. S.)**

OPRIȚĂ Doina (numele la naștere: Mureșan), n. 25 mai 1948, com. Dăbâca, jud. Cluj. Traducătoare. Fiica lui Ioan Simion Mureșan și a Mariei (n.?), agricultori. Soția lui Mircea Opriță. Școala generală în com. natală (1955-1962); Liceul „Petru Maior" din Gherla (1962-1966); licențiată a Facultății de Filologie a Univ. din Cluj, secția română-italiană (1967-1972). Învățătoare la Năoiu, jud. Cluj (1966-1967); prof. suplinitor în diverse localități din jud. Cluj (1975-1977); asistent universitar la Facultatea de Litere din Cluj, Catedra de lb. română pentru studenți străini (1974, apoi din 1990). Colab. la *Steaua*, *Vatra*, *Tribuna*, *Napoca universitară* etc. A colaborat la *Almanahul „Convorbiri literare"* (1981; 1983; 1984), *Almanahul Asoc. Scriitorilor din Cluj* (1983; 1985), *Almanahul „Anticipația" 1984* (1983), *Almanahul „România literară"* 1987 (1986), vol. *Domus* (1984), *Praxis* (1986) și *Almanahul ambianței* (1990) editate de rev. *Steaua*. Debutează în *Vatra* (1980). Debut editorial cu o trad. din L. Aldani, *Noapte bună, Sofia* (1982). Alte trad. din E. Siciliano, J. Verne, A. Conan Doyle și L. Malerba. Premiul internațional Karel pentru trad., Fanano, Italia (1985).

OPERA: L. Aldani, *Noapte bună, Sofia*, Cluj-Napoca, 1982; E. Siciliano, *Prințesa și anticarul*, studiu introductiv de M. Opriță, București, 1985; J. Verne, *Un oraș plutitor. Spărgătorii blocadei. Invazia mării*, București, 1985; A. Conan Doyle, *Aventurile brigadierului Gérard*, Cluj-Napoca, 1987 (ed. II, 1995); J. Verne, *César Cascabel*, București, 1988; L. Malerba, *Casa Jaguarului*, Cluj-Napoca, 1991; L. Aldani, *Eclipsă 2000*, București, 1992; idem, *Crucea de gheață*, București, 1996.

REFERINȚE CRITICE: V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 30, 1982; C. Robu, în *Steaua*, nr. 2, 1984; M. Scarlat, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1986; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 1, 1986. **(A. S.)**

OPRIȚĂ Mircea (numele la naștere: Mircea-Dorel Oprița), n. 25 oct. 1943, Timișoara. Prozator, poet și eseist. Fiul lui Remus Opriță, muncitor, și al Marioarei (n. Șerbu). Școala elementară și Liceul „Emil Racoviță" la Cluj (bacalaureatul în 1961); urmează Facultatea de Filologie din același oraș (1961-1966). Prof. de lb. și literatura română în com. Dăbâca, jud. Cluj, între 1966 și 1968; îndrumător la muzeul memorial „Octavian Goga"

de la Ciucea (1968-1969); inspector la Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă al jud. Cluj (1970-1972); redactor la Editura Dacia (1972-1994); preşedinte al Asoc. Sindicale a Scriitorilor din Cluj (1994-1996); detaşat în Ministerul Afacerilor Externe, director al Centrului Cultural de la Budapesta (1996-1998); 2002-2003); director al Fialialei din Cluj a Editurii Paralela 45 (1998); lector asociat la Facultatea de Litere a Univ. din Cluj (2000-2001); consilier la Filiala din Cluj a Uniunii Scriitorilor (2002). Debutează în ziarul *Făclia* din Cluj (1960). Debut editorial cu vol. de povestiri SF *Întâlnire cu meduza* (1966), după care au urmat încă patru vol. de „proză scurtă" SF (*Nopţile memoriei,* 1973; *Adevărul despre himere,* 1976; *Figurine de ceară,* 1978; *Semnul licornului,* 1980), un roman SF parodic (*Argonautica*, 1970, rescris şi amplificat în 1980), două romane „realiste" (*Pasărea de lut,* 1976; *Cina cea mai lungă,* 1983), un vol. de versuri (*Jocul cu vipere,* 1972), piese într-un act (*Viaţa într-o floare,* 1972), un studiu monografic (H.G. Wells – *Utopia modernă,* 1983), eseuri despre *Anticipaţia românească* (1994) şi *Discursul utopic* (2000). **O.** a alcătuit trei antologii de science-fiction românesc, în lb. maghiară (1975) şi germană (1979; 1983). Premiul I la concursul de poezie organizat de Fondul Internaţional al Scriitorilor de pe lângă PEN-Club (*Londra*, 1966), pentru versurile incluse ulterior în vol. *Jocul cu vipere* (1972); Premiul I la cel de-al 3-lea Concurs naţional de literatură SF, pentru povestirile *Figurine de ceară* şi *O falie în timp* (1973); Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1974, pentru vol. *Nopţile memoriei*; Premiul special al juriului la al 3-lea Congres European SF (EUROCON) (Poznan, 1976); Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj pe 1984, pentru vol. *H. G. Wells: utopia modernă,* şi pe 1995, pentru vol. *Anticipaţia românească*; Premiul rev. *Anticipaţia* (1994); Premiul Asoc. Române de Science Fiction (1995); Premiul Acad. Române (2002).

OPERA: *Întâlnire cu meduza,* Bucureşti, 1966; *Argonautica*, Bucureşti, 1970 (ed. II, revăzută şi amplificată, Cluj-Napoca, 1980); *Planeta părăsită,* teatru de păpuşi, Cluj, 1971; *Viaţa într-o floare,* piese într-un act, Cluj, 1972; *Jocul cu vipere,* versuri, Cluj, 1972; *Nopţile memoriei,* Bucureşti, 1973; *Az átlépett látóhatár* (*Dincolo de orizont*), antologie SF alcătuită şi prefaţată de ~, Cluj-Napoca, 1975; *Adevărul despre himere,* Bucureşti, 1976; *Pasărea de lut.* Baladă cu fotografii mişcate, roman, Cluj-Napoca, 1976; *Figurine de ceară,* pref. de I. Hobana, Cluj-Napoca, 1978; *Die beste aller Welten* (*Cea mai bună dintre lumi*), antologie SF alcătuită şi prefaţată de ~, Cluj-Napoca, 1979; *Semnul licornului,* Bucureşti, 1980; *Cina cea mai lungă,* roman, Cluj-Napoca, 1983; H.G. Wells – *Utopia modernă,* Bucureşti, 1983; *SF aus Rumänien* (*SF din România*), antologie SF alcătuită de ~ în colab. cu Herbert W. Franke, München, 1983; *Anticipaţia românească. Un capitol de istorie literară,* Cluj-Napoca, 1994; *Discursul utopic. Momente şi sinteze,* Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Ov.S. Crohmălniceanu, în *Tribuna*, nr. 51, 1973; V. Cristea, *Domeniul criticii,* 1975; idem, în *România literară,* nr. 13, 1976; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1976; A. Cosma, în *Tribuna*, nr. 20, 1976; idem, *Romanul românesc şi problematica omului cotemporan,* 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; S. Titel, în *România literară*, nr. 22, 1980; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 28, 1980; S. Iosifescu, în *România literară,* nr. 47, 1980; V. Bugariu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1980; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 7, 1982; C. Robu, în *Cahiers roumains d'études littéraires,* nr. 1, 1982; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 52, 1983; V. Cristea, în *România literară,* nr. 21, 1984; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 3, 1984; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1984; H. Aramă, în *Tribuna*, nr. 51, 1984; C. Robu, în *Almanah Anticipaţia*, 1984; Sanda Radian, în *Viaţa Românească,* nr. 10, 1985; E. Simion, în *România literară,* nr. 30, 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., II; N. Steinhardt, în *Familia*, nr. 6, 1987; N. Steinhardt, *Monologul polifonic,* 1991; C. Robu, în *Tribuna,* nr. 43, 1993; C. Cubleşan, *ibidem,* nr. 44, 1994; O. Pecican, în *Contemporanul,* nr. 11, 1995; A. Cosma, *Romanul românesc contemporan,* II, 1998. **(C. R.)**

ORĂŞANU N.[icolae] T., n. ?, 1833, Craiova – m. 7 aug. 1890, com. Negreni, jud. Olt. Poet, prozator şi publicist. Studii liceale la „Sf. Sava", în Bucureşti. Intră de timpuriu în viaţa politică şi

gazetărească, fiind un spirit rebel, frondeur, opozant. Împreună cu C.A. Rosetti, redactează *Ţânţarul* (1859), apoi îşi asumă editarea pe cont propriu a unor foi satirice, pe rând suspendate şi reluate cu titluri schimbate, majoritatea având ingenioase nomenclaturi demonice: *Spiriduş, Nichipercea, Cicala, Sarsailă, Urzicătorul, Asmodeu,* dar şi *Opiniunea naţională, Daracul, Ghimpele, Farfara, Cucu* etc. Paralel, editează broşuri, în acelaşi stil: *Coarnele lui Nichipercea, Coada lui Nichipercea, Ochiul dracului, Codiţa dracului, Ghearele dracului* ş.a., semnând fie cu iniţiale, fie cu pseud. G. Palicaropol, Cetăţenescu, Iago, Ioana lui Vişan, Văduva, Netto, Nicor, Odobaşa, Orăşenescu etc. Debutează de timpuriu cu poezii sentimentale, în vădită contrazicere cu temperamentul său muşcător, dar cedând modei romanţioase: *Floricele de primăvară* (1854). Vocaţia sa rămâne „croncia rimată", cultivată cu oarecare vervă trivială şi editată într-o suită de broşuri intitulate parodic *Misterele mahalalelor* sau *Cronica scandaloasă a oraşului* (I-IX, 1857-1858), *Târgul cu idei sau Buletinul Cişmegiului* (I-IX, 1857), *Trei feţi logofeţi sau Povestea lui Fâl-fâl-son* (1857) ş.a. În asemenea „romane în versuri", **O.** e, măcar prin tipologie şi atitudine, limbaj vernacular etc., un precursor al literaturii „mahalalei". Mai realizat în paginile memorialistice, unde evocă, după modelul lui Silvio Pellico, propriile sale detenţii, nu fără haz de necaz: *Întemniţările mele politice* (1861). În altă broşură memorialistică (*O pagină a vieţii mele sau 22, 23 şi 24 ianaurie 1859*), **O.** pretinde a fi jucat un rol mult exagerat în alegerea lui Al.I. Cuza, al cărui adversar va deveni mai târziu (în pamfletul versificat *Trefleac voivod*). A tradus din Paul de Kock (*Sora Ana*, 1856), Florian (*Gonzalv de Cordova*, 1858) şi din J.-L. Carra (*Istoria Moldaviii şi a Românìiii*). **O.** a fost, rând pe rând, inspector la Regia Monopolului Tutunurilor, apoi la serviciul impozitelor asupra spirtoaselor, de două ori director la „Monitorul oficial" şi la Imprimeria Statului, ceea ce nu l-a scutit însă de o existenţă nesigură, fiind, prin biografia sa – mai mult decât prin operă – un personaj foarte pitoresc al unei epoci de prefaceri.

OPERA: *Floricele de primăvară,* Bucureşti, 1854; Paul de Kock, *Sora Ana,* I-II, trad. de ~, Bucureşti 1856; *Târgul cu idei sau Buletinul Cişmegiului*, I-IX, Bucureşti, 1857; *Trei feţi logofeţi sau Povestea lui Fâl-fâl-son*, Bucureşti, 1857; *Misterele mahalelor sau Cronica scandaloasă a oraşului*, I-IX, Bucureşti, 1857-1858; *O fată de măritat*, Bucureşti, 1858; Florian, *Gonzalv de Cordova*, trad. de ~, Bucureşti, 1858; *Iane Halvagiopol*, Bucureşti, 1858; *Panorama sau Mineile lui Nichipercea*, I-II, Bucureşti, 1860; *O pagină a vieţii mele sau 22, 23 şi 24 ianuarie 1859*, Bucureşti, 1861; *Iluştrii contimporani*, Bucureşti, 1861; *Întemniţările mele politice*, Bucureşti, 1861; *Opere satirice*, I-III, Bucureşti, 1875.

REFERINŢE CRITICE: V.Gr. Pop, *Conspect asupra literaturei române şi scriitorilor ei de la început şi până astăzi*, I, 1875; N. Iorga, *Istoria...*, III, 1907; G. Călinescu, *Istoria...*; I. Verbină [I. Pervain], în *Studii literare*, III, 1944; B. Lăzăreanu, *Glose şi comentarii de istoriorgafie literară,* 1958; G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* nr. 9, 1960; T. Vârgolici, *Retrospective literare,* 1970; Constanţa Trifu, *Presa umoristică de altădată,* 1974. **(M. Z.)**

ORĂŞANU Ştefan, n. 7 ian. 1869, Bucureşti – m. 12 nov. 1903, Bucureşti. Istoric, critic literar şi poet. Fiu de preot, şi-a făcut studiile elementare, liceale şi universitare la Bucureşti. Licenţiat în litere şi filosofie (1901), obţine o bursă în Germania pentru a studia istoria modernă şi contemporană (1902), dar nu poate beneficia de ea din cauza bolii care, în curând, îi va curma viaţa. Funcţionar la Bibl. Acad. Române (din 1895), face parte din comitetul de redacţie al *Convorbirilor literare* (din 1900), iar în 1901 îl suplineşte pe N. Iorga la Catedra de istorie a Univ. din Bucureşti. A mai colaborat la *Economia naţională, Epoca, Liga literară, Literatorul, Noua revistă română, Revista independentă, Revista societăţii „Tinerimea română", Revista poporului, România literară, Românul literar*. A folosit şi pseud. Polit şi Z. Miron. A scris poezie, dar mai ales studii de istorie şi istorie literară, cronică dramatică, muzicală şi de artă plastică. Unele dintre aceste studii au apărut şi în vol. separate (*Bibliografia cestiunii Orientului,* 1899; *Cronicarii moldoveni din secolul al XVII-lea,* 1899; *Istoria României contimporane. Note critice,* 1900; *Botanica populară. Note critice,* 1900; *Filosofia lui La Fontaine după d. Pompiliu Eliade.*

Note critice, 1901). A îngrijit, împreună cu I. Bianu, ed. românească a lucrării lui A.M. D'Hauterive, *Memoriu asupra vechei şi actualei stări a Moldovei prezentat lui Alexandru Vodă Ipsilante la 1787* (1902).

OPERA: *Bibliografia cestiunii Orientului,* Bucureşti, 1899; *Cronicarii moldoveni din sec[olul] al XVII-lea,* Bucureşti, 1899; *Istoria României contimporane. Note critice,* Bucureşti, 1900; *Botanica populară. Note critice,* Bucureşti, 1900; *Filosofia lui La Fontaine după d. Pompiliu Eliade. Note critice,* Bucureşti, 1901.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, în *Sămănătorul*, nr. 47, 1903; Al. Sadi Ionescu, în *Lui Ion Bianu. Amintire,* 1916; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* I, II; I.E. Torouţiu, *Studii şi documente literare*, VII, 1935; M. Bucur, *Istoriografia...* **(G. A.)**

ORESTE (Georgescu; a semnat numai cu prenumele), n. 1891, Zimnicea – m. 6 ian. 1918, Bucureşti. Poet. Fiul prof. Ghica Georgescu. Urmează liceul (intern) la „Sf. Sava", unde e coleg cu G. Topârceanu; începe apoi studii (neterminate) la Facultatea de Litere. Colab. la ziarele *Dreptatea* şi *Viitorul* (unde pubică foiletoane critice); la rev. *Viaţa nouă*, *Viaţa Românească, Convorbiri critice, Flacăra,* dar şi la *Floarea darurilor, Neamul românesc literar, Ramuri, Drum drept, Sămănătorul*. Frecventează pe Macedonski, mediile boemei începutului de veac. Adept al „poeziei noi", e atras şi de filonul tradiţionalist. În vol. sale: *În umbra iubirii* (1909), *Poezii* (1911), *Himera* (1914), *Cireşul înflorit* (1916) stau alături ecouri epigonice eminesciene, accente neoclasice şi motive, imagini, sonorităţi simbolisto-parnasiene. A încercat şi teatru: *Bal mascat,* comedie în versuri (1916), o dramă, tot în versuri, *Moise* (1912, publicată fragmentar în *Flacăra*, în 1916), nici una reprezentată. Traduce poemul lui Goethe *Hermann şi Dorothea* (3 ed., ultima în 1925). În colab. cu Ion Pavelescu, poemul alegoric *Zile de purpură*.

OPERA: *În umbra iubirii.* Poezii 1907-1909, Bucureşti, 1909; *Poezii*, Bucureşti, 1911; *Himera*, poezii, Bucureşti, 1914; *Cireşul înflorit,* poezii, Bucureşti, 1916. Traduceri: Goethe, *Hermann şi Dorothea,* ed. III, 1925.

REFERINŢE CRITICE: A. Naum, în *Analele Academiei Române,* 1911-1912; O. Densusianu, în *Vieaţa nouă,* nr. 2, 1915; M. Iorgulescu, în *Sburătorul literar,* nr. 43, 1923; Il. Chendi, *Schiţe de critică literară,* 1924; E. Lovinescu, *Istoria...*, III; I. Pillat – Perpessicius, *Antologia poeţilor de azi,* II, 1928; G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* nr. 3, 1961; D. Micu, *Început de secol,* 1970; Const. Ciopraga, *Literatura română între 1900 şi 1918,* 1970. **(M. Z.)**

ORGHIDAN Dan (pseud. lui Ion Lupu), n. 3 mai 1925, Râşnov, jud. Braşov. Poet. Fiul lui Gheorghe Lupu, funcţionar CFR, şi al Mariei (n. Bârsan). Şcoala primară la Râşnov şi Braşov; Liceul „Andrei Bârseanu" din Braşov (1936-1944); a absolvit Acad. de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Cluj-Braşov (1944-1948). Redactor şi redactor-şef al ziarului *Drum nou* din Braşov (1949-1966); membru fondator şi redactor-şef al rev. *Astra* (1966-1972); lector, conferenţiar şi prof. la Univ. „Transilvania" din Braşov (1949-1987); senator (1993-1996). Dr. în economie al Acad. de Studii Economice din Bucureşti (1971). Colab. la *Steaua*, *Luceafărul*, *Tribuna*, *Astra*, *Ateneu*, *Familia*, *Argeş*, *Tomis* etc. Prezent în *Antologia scriitorilor din Ţara Bârsei* (1945), *Trei zboruri* (1960) şi *Poezia pădurii* (1998). Debutează în *România tânără* (1943). A publicat vol. de versuri *Petrecere cu măşti* (1969), *O, Terra* (1992), *Aluviuni de vreme sură* (1997), *Răzvrătirea metaforelor* (2001), *Strivit între milenii* (2002) şi *Jocuri finale* (2003). Trad. din R. M. Rilke şi A. Rimbaud. Premiul Filialei din Braşov a Uniunii Scriitorilor (1996; 2002).

OPERA: *Petrecere cu măşti*, versuri, Bucureşti, 1969; *O, Terra*, versuri, Braşov, 1992; *Aluviuni de vreme sură*, versuri, Braşov, 1997; *Răzvrătirea metaforelor*, versuri, Braşov, 2001; *Strivit între milenii*, versuri, Braşov, 2002; *Jocuri finale*, versuri, Braşov, 2003. Traduceri: R. M. Rilke, *Poeme*

franceze, Braşov, 1995; A. Rimbaud, *Corabia beată şi alte poeme*, Braşov, 1998; idem, *Un sezon în infern*, Braşov, 1998.

REFERINŢE CRITICE: C. Crişan, în *Luceafărul*, nr. 9, 1983; V. Bugariu, în *România literară*, nr. 36, 1983; A. I. Brumaru, în *Astra*, nr. 1, 1983; R. Voinea, în *Orizont*, nr. 12, 1983; Simona Popescu, în *Astra*, nr. 16, 1985; I. Itu, *Cronici de tranziţie*, 2002. **(A. S.)**

ORLEA Ioana (pseud. Mariei-Ioana Cantacuzino), n. 21 apr. 1936, Bucureşti. Prozatoare. Fiica lui Constantin (Bâzu) Cantacuzino, aviator, şi a Ancăi (n. Diamandi), începând din 1947 secretară, desenatoare tehnică şi secretară medicală. Cursurile gimnaziale, începute la Şcoala Centrală de Fete în 1944, sunt terminate abia în 1965 la secţia fără frecvenţă a liceului „I.L. Caragiale" din capitală. În 1952 e arestată şi face închisoare politico-administrativă până în 1954. După eliberarea din detenţie, fără dreptul de a-şi continua studiile, e pe rând sudoriţă pe şantier (1955-1956), taxatoare la Întreprinderea Regională a Transporturilor Auto, IRTA (1959-1960) şi şamponeuză într-un salon de coafură (1963-1965). Debutează cu o schiţă în *Cronica* (1967). Colab. la *Viaţa Românească, România literară* etc. Debut editorial cu vol. de proze scurte *Calul de Duminică* (1968). Publică în continuare romane (*Ţestoasa portocalie,* 1969; *Pietre la ţărm* 1972; *Competiţia,* 1974; *Cerc de dragoste,* 1977; *Un bărbat în rândul lumii,* 1980) şi povestiri (*Numele cu care strigi,* 1970). În 1980 se stabileşte în Franţa. Romanul *Un sosie en cavale,* apărut în 1986 la Paris, este întâmpinat favorabil de cronicarii literari francezi, iar Bernard Pivot îi consacră una din emisiunile sale („Apostrophe"). Perspectiva neorealistă necruţătoare şi ironică se întâlneşte în proza Ioanei **O.** cu cea fantastică şi absurdă, având ca obiect al observaţiei societatea românească din deceniile postbelice.

OPERA: *Calul de Duminică,* schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1968; *Ţestoasa portocalie,* roman, Bucureşti, 1969; *Numele cu care strigi,* schiţe şi povestiri, Iaşi, 1970; *Pietre la ţărm,* roman, Bucureşti, 1972; *Competiţia*, roman, Bucureşti, 1974; *Cerc de dragoste,* roman, Bucureşti, 1977; *Un bărbat în rândul lumii,* roman, Bucureşti, 1980; *Un sosie en cavale*, roman, Paris, 1986; *Ia-ţi boarfele şi mişcă,* convorbiri cu Mariana Marin, Bucureşti, 1991; *Les années volées,* memorialistică, Paris, 1991; *Le Pourvoyeur,* roman, Compiègne (Franţa), 2000.

REFERINŢE CRITICE: Magda Ursache, în *Cronica*, nr. 28, 1969; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 48, 1970; Dana Dumitriu, *ibidem*, nr. 13, 1973; M. Constantinescu, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1973; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 5, 1975; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 12, 1975; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 49, 1977; R. Enescu, în *Familia*, nr. 4, 1978; C. Pricop, în *Cronica*, nr. 12, 1978; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 47, 1980; V. Podoabă, în *Familia*, nr. 11, 1980. **(N. Mc.)**

ORLEANU Ada (pseud. Zoei Boicescu, n. Marinescu), n. 3 ian. 1916, com. Români-Horezi, jud. Vâlcea – m. 23 iul. 1990, Bucureşti. Prozatoare. Fiica inginerului silvic Constant Marinescu şi a Leliei (n. Orleanu). Şcoala primară la Râmnicu Vâlcea (1922-1926); liceul (primele două clase) în acelaşi oraş, apoi la Constanţa (bacalaureatul în 1933). Urmează Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1933-1398; licenţa cu monografia com. Broşteni-Vâlcea, cu S. Mehedinţi, D. Gusti). Între 1936 şi 1942, paralel cu studiile, e bibliotecară la Casa Autonomă a Pădurilor Statului. Prof. la gimnaziul din Şuici, jud. Argeş (1947-1950), apoi la Călan, jud. Hunedoara (1950-1958). Debutează cu proză în *Revista scriitoarelor şi scriitorilor români* (1941), unde a lucrat şi ca secretară de redacţie (1943-1944). Din 1941, frecventează cenaclul lui E. Lovinescu, citind, la îndemnul criticului, de la prima şedinţă la care participă, nuvela *Avânt*. În 1942, publică trad. romanului Sarn de Mary Webb, urmat de *Egoistul* lui G. Meredith (1943). Colaborează la *Vremea, Revista Fundaţiilor Regale, Dacia rediviva, Fapta, Femeia şi căminul, Viaţa Românească,*

Luceafărul, România literară ş.a., semnând, până în 1945, inclusiv trad. în vol., cu numele autentic, Zoe Marinescu. Debut editorial, sub pseud., cu romanul pentru copii şi tineret *E pace noaptea asta-n codru* (1958). A mai publicat: *Boarii,* nuvele (1968), pecum şi romanele *Cavalerul libertăţii* (1969), *Atunci au tras toate clopotele* (1970), *Bun rămas, crânguri de alun* (1973). Literatură pentru copii şi tineret: *Urechea năzdrăvană* (1973), *Însemnaţi cu stea în frunte* (povestiri inspirate din Războiul de independenţă, 1977) şi romanul istoric *Doi ani de cutezanţă* (1981). Premiul Asoc. Literare „E. Lovinescu" pe 1947 pentru nuvelă (vol. *Caii dracului,* care n-a mai apărut); Premiul Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor (1977); Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1981.

OPERA: *E pace noaptea asta-n codru sau Povestea cerbului Achile,* Bucureşti, 1958; *Boarii*, nuvele, Bucureşti, 1968; *Cavalerul libertăţii,* roman, Bucureşti, 1969; *Atunci au tras toate clopotele,* roman, Bucureşti, 1970; *Bun rămas, crânguri de alun,* roman, Bucureşti, 1973; *Urechea năzdrăvană,* Bucureşti, 1973; *Însemnaţi cu stea în frunte,* povestiri din Războiul de independenţă 1877, Bucureşti, 1977; *Doi ani de cutezanţă,* roman, Bucureşti, 1981; *Hoţii în templu,* nuvele, Bucureşti, 1986. Traduceri: Mary Webb, *Sarn*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1942; G. Meredith, *Egoistul,* roman, trad. de ~, Bucureşti, 1943; Mary Webb, *Şapte pentru un secret*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1944; Marietta Şaghinian, *Aventurile unei doamne din înalta societate,* roman, trad. de ~ şi Rodica Şiperco, Bucureşti, 1968; Marietta Şaghinian, *Destin,* roman, trad. de ~ şi Rodica Şiperco, Bucureşti, 1968; Alexandros Papadiamantis, *Ucigaşa,* nuvele, trad. de ~ şi Lambros Petsinis, Bucureşti, 1969; Feodor Abramov, *Două ierni şi trei veri,* roman, trad. de ~ şi Rodica Şiperco, Bucureşti, 1972; Jan Parandovski, *Cerul în flăcări,* roman, trad. de ~ şi Elena Timofte, Bucureşti, 1972; Feodor Abramov, *Drumuri şi răspântii,* roman, trad. de ~ şi Rodica Şiperco, Bucureşti, 1976; Olga Scheinpflugova, *Carantina,* roman, trad. de ~ şi Maria Ionescu Nişcov, Bucureşti, 1978.

REFERINŢE CRITICE: ***, în *Viaţa*, nr. 698, 1943; Marian Popa, în *Luceafărul*, nr. 20, 1968; V. Cristea, în *Gazeta literară,* nr. 22, 1968; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 23, 1970; M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 7, 1970; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 33, 1970; S. Titel, în *România literară,* nr. 46, 1977; idem, în *România literară,* nr. 10, 1978; idem, în *România literară,* nr. 5, 1982. **(M. V.)**

ORNEA Z.[igu], n. 27 aug. 1930, com. Frumuşica, jud. Botoşani – m. 14 nov. 2001, Bucureşti. Istoric literar. Fiul lui Marcu Ornea, negustor, şi al Cheilei (n. Mendelovici). Liceul la Botoşani, unde e o vreme funcţionar (1949-1950); Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1951-1955). Redactor la ESPLA (Editura de stat Pentru Literatură şi Artă), 1955-1959; îndrumător la Centrala Librăriilor (1959-1962); bibliograf la Institutul de Ştiinţe Economice (1963-1966); redactor la Editura Meridiane (1966-1969) şi la Editura Minerva (1969), unde devine redactor-şef şi, după 1990, director. Tot în anii '90 este şi director al Editurii Hassefer şi consilier la Fundaţia Culturală Română. Debutează în 1960 în *Gazeta literară* şi editorial (în colab. cu N. Gogoneaţă), cu vol. *A. D. Xenopol. Concepţia socială şi filosofică* (1965); debut editorial independent cu monografia *Junimismul* (1966), revizuită în 1975 şi amplificată: *Junimea şi junimismul*. Au urmat alte vol. monografice, consacrate unor curente şi personalităţi ale culturii şi literaturii române: *Trei esteticieni. M. Dragomirescu, H. Sanielevici, (P. P.) Negulescu* (1968), *Ţărănismul* (1969), *Sămănătorismul* (1970), *Curentul cultural de la „Contemporanul"* (1977), *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea* (1980), *Viaţa lui C. Dobrogeanu-Gherea* (1981), *Opera lui C. Dobrogeanu-Gherea* (1982), *Viaţa lui Titu Maiorescu* (2 vol., 1986-1987), *Viaţa lui C. Stere* (I, 1986; II, 1991), *Anii treizeci. Dreapta românească* (1995). A editat şi culegeri de studii şi art., comentarii (parte din seria de „Cronica ediţiilor" din rev. *România literară*): *Confluenţe* (1976), *Atitudini* (1988), *Înţelesuri* (1995) etc. A editat şi prefaţat vol. din Gh. Panu, Titu Maiorescu, M. Dragomirescu, E. Lovinescu, C. Stere, A. D. Xenopol, H. Sanielevici, Dobrogeanu-Gherea ş.a. Premiul Uniunii Scriitorilor (1995). Comentator conştiincios şi avizat al multor scriitori clasici sau moderni, cultivând în critica literar-culturală un criteriu preponderent sociologic, **O.** excelează în monografiile consacrate lui T. Maiorescu, Gherea şi Stere, unde talentul său de evocator-narator (solid sprijinit pe o documentaţie impresionantă) răzbate în pagini memorabile.

OPERA: *A. D. Xenopol. Concepţia socială şi filosofică*, în colab. cu N. Gogoneaţă, Bucureşti, 1965; *Falansterul de la Scăieni*, în colab. cu I. Cojocaru, Bucureşti, 1966; *Junimea. Contribuţii la studierea curentului*, Bucureşti, 1966; *Trei esteticieni:M. Dragomirescu. H. Sanielevici. (P. P.) Negulescu*, Bucureşti, 1968; *Ţărănismul*, Bucureşti, 1969; *Sămănătorismul*, Bucureşti, 1970 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1971; ed. III, revăzută, 1998); *Poporanismul*, Bucureşti, 1972; *Studii şi cercetări*, Bucureşti, 1972; *Junimea şi junimismul*, Bucureşti, 1975 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1978; altă ed., I-II, 1998); *Confluenţe*, Bucureşti, 1976; *Curentul cultural de la „Contemporanul"*, Bucureşti, 1977; *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea*, Bucureşti, 1980; *Comentarii*, Bucureşti, 1981; *Viaţa lui C. Dobrogeanu Gherea*, Bucureşti, 1981; *Opera lui C. Dobrogeanu Gherea*, Bucureşti, 1982; *Actualitatea clasicilor*, Bucureşti, 1985; *Viaţa lui Titu Maiorescu,* I-II, Bucureşti, 1986-1987 (ed. II, revăzută şi corectată, 1997); *Atitudini*, Bucureşti, 1988; *Interpretări*, Bucureşti, 1988; *Viaţa lui C. Stere*, I-II, Bucureşti, 1988-1991; *Înţelesuri*, Bucureşti, 1994; *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*, Bucureşti, 1995; *Fizionomii.* Medalioane de istorie literară, Bucureşti, 1997; *Medalioane,* Iaşi, 1997; *Glose despre altădată,* Bucureşti, 1999; *Polifonii,* Iaşi, 2001.

REFERINŢE CRITICE: M. Tomuş, *Carnet critic*, 1969; P. Georgescu, *Printre cărţi*, 1973; N. Ciobanu, *Critica în primă instanţă*, 1974; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; D. Zamfirescu, *Istorie şi cultură*, 1975; G. Dimisianu, *Opinii literare*, 1978; P. Georgescu, *Volume*, 1978; I. Apetroaie, în *Ateneul*, nr. 3, 1980; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 8, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 39, 1980; A. Martin, în *Contemporanul*, nr. 36, 1980; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 20, 1980; C. Regman, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1981; I. Adam, în *România literară*, nr. 6, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 46, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1982; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 2, 1982; Gh. Grigurcu, în *Familia,*nr. 2, 1983; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 46, 1983; I. Vlad, în *Contemporanul,* nr. 2, 1983; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 5, 1984; I. Holban, în *Cronica*, nr. 12, 1984; M. Scarlat, în *Ramuri*, nr. 3, 1984; I. Adam, *Planetariu*, 1984; Gh. Grigurcu, în *Steaua*, nr. 9, 1985; I. B. Lefter, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1985; Cristian Moraru, în *România literară*, nr. 30, 1985; M. D. Gheorghiu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1986; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 46, 1986; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 50, 1986; Gr. T. Pop, în *Luceafărul*, nr. 48; 49, 1986; Dana Dumitriu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1987; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 10, 1987; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 23, 1987; D. Mănucă, în *Ateneu*, nr. 4, 1987; P. Rezuş, în *Ramuri*, nr. 3, 1987; I. Hangiu, în *Limbă şi literatură*, I, 1988; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 46, 1988; M. Papahagi, *Fragmente despre critică*, 1994; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; Al. Săndulescu, G. Şerban, Alex. Ştefănescu, T. Roman, în *România literară*, nr. 17, 1995; Alex. Ştefănescu, *ibidem*, nr. 11; 30, 1999; G. Şerban, *Zigu Ornea – permanenţa cărturarului,* 2002; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2002. **(D. M.)**

OTTESCU Nicolae I., n. 1 mai 1885, Galaţi – m. 11 febr. 1950, Bucureşti. Prozator şi dramaturg. Fiul lui Ion Ottescu, prof., şi al Rozaliei (n. Negrescu). Frate al compozitorului Ion Nona Ottescu. Studiile primare în Bucureşti (1892-1896); Liceul „Sf. Sava" (1896-1904). Licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1908). Profesează avocatura, începând ca secretar pledant al lui N. Titulescu. Secretar general la Ministerul de Finanţe şi la Ministerul Agriculturii; subsecretar de stat la Interne (20 apr. 1931-iun. 1932). Ministru de Interne (1939). Fondează rev. *Pontice* din Constanţa (1938). Rezident regal al ţinutului Marea (1 aug. 1938-28 sept. 1939). În 1927, i se joacă pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti fantezia în versuri *Coppelia*, tipărită în 1928. Autor a două vol. de nuvele (*Zece nuvele,* 1940; *Hotel Rex,* 1942) şi al romanelor *Nunta de aur* (1941) şi *Homer* (1943). A lăsat în ms un studiu despre Buddha, piesa de teatru în cinci acte *Don Juan*, un vol. de memorialistică, altul de nuvele şi o schiţă de mitologie greacă. A semnat şi cu pseud. Nicot (în *Pământul*), uneori simplu N. sau N.O. Premiul Soc. Scriitorilor Români „Al. Brătescu-Voineşti" pe 1940, pentru vol. *Zece nuvele*.

OPERA: *Coppelia*. Fantezie în versuri în patru acte, Bucureşti, 1928; *Zece nuvele*, Bucureşti, 1940; *Nunta de aur,* roman, Bucureşti, 1941; *Hotel Rex,* nuvele, Bucureşti, 1942; *Homer,* roman, Bucureşti, 1943 (ed. II, 1994).

REFERINŢE CRITICE: V. Rodan, în *Comedia*, nr. 88, 1927; ***, în *Timpul*, nr. 1470, 1941; V. Chiriac Dimancea, în *Gazeta cărţilor*, nr. 3-4, 1941; R. Brateş, în *Viaţa*, nr. 794, 1943; V. Ion, în *Viaţa*, nr. 798, 1943; Tr. Chelariu, în *Universul literar*, nr. 19, 1943; N. Predescu, în *Basarabia literară*, nr. 11-12, 1943; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...,* II. **(A. S.)**

P

PACHIA Tatomirescu Ion (numele la naştere: Ion Pachia), n. 16 febr. 1947, satul Tatomireşti, com. Brădeşti, jud. Dolj. Poet şi eseist. Fiul lui Dumitru Pachia şi al Elenei (n. Florea), agricultori. Studii primare în satul natal (1954-1958); Şcoala generală din Brădeşti (1958-1961); liceul la Filiaşi (1961-1965); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1966-1971). Dr. în filologie al Univ. „Lucian Blaga" din Sibiu cu teza *Generaţia resurecţiei poetice din 1965-1970* (2003). Prof. (până în 1974) în satele doljene Fratoştiţa, Tatomireşti şi Brădeşti; din 1975, prof. la Liceul agricol şi Liceul industrial din Filiaşi, apoi la Liceul industrial CFR (1982-1990) şi la Liceul de Filologie-Istorie din Timişoara (din 1990). Colab. la *Al cincilea anotimp*, *Amfiteatru*, *Contemporanul*, *Contrapunct*, *Familia*, *Luceafărul*, *Orizont*, *Transilvania* etc. Prezent în antologiile *Poarta cuvintelor* (1971), *Poeţi olteni. 1944-1980* (1982), *Umbra libelulei* (1993), *Casa Faunului* (1996), *O sută de catarge* (1997), *The Loga Anthologies of Romanian Poetry* (2003), *Povos e poemas* (2003) etc. Redactor al rev. *Dreptul la timp* (din 1990); redactor-şef la *Caietele Dacoromâniei* (1996-2003) şi director al Editurii *Aethicus* din Timişoara. Debutează în *Ramuri* (1966). Debut editorial cu vol. de versuri *Munte* (1972). În continuare a publicat vol. de poezii (*Încântece*, 1979; *Zoria*, 1980; *Lilium breve*, 1981; *Peregrinul în azur*, 1984; *Verbul de mărgărint*, 1988; *Bomba cu neuroni*, 1997) şi eseuri de critică literară (*Nichita Stănescu şi paradoxismul*, 1994; *Mihai Eminescu şi mitul etnogenezei dacoromâneşti*, 1996 etc). A tradus, în colab., din G. Stenfort (*Poeme ornitologice*, 1990). Ed. din Sfântul Ioan Cassian (*A douăzeci şi patra convorbire duhovnicească*, 1999).

OPERA: *Munte*, versuri, Bucureşti, 1972; *Crocodilul albastru*, poezii pentru copii, Bucureşti, 1975; *Încântece*, pref. de M. R. Paraschivescu, Bucureşti, 1979; *Zoria*, versuri, Bucureşti, 1980; *Lilium breve*, versuri, Bucureşti, 1981; *Peregrinul în azur*, versuri, Bucureşti, 1984; *Verbul de mărgărint*, Timişoara, 1988; *Dumnezeu între sălbatice roze*, haiku, Timişoara, 1993; *Haiku*, ed. în română, franceză şi neerlandeză, Bruxelles, 1994; *Nichita Stănescu şi paradoxismul*, eseuri, Timişoara, 1994 (ed. II, 2000); *Mihai Eminescu şi mitul etnogenezei dacoromâneşti*, Timişoara, 1996; *Împăratul din Munţii de Azur/The Tale of the Emperor in the Azure Mountains*, versuri şi proză pentru copii, trad. în engleză de Gabriela Pachia, Timişoara, 1996; *Zalmoxismul şi plantele medicinale*, I-II, Timişoara, 1997; *Bomba cu neuroni*, versuri, Timişoara, 1997; *Stelele dalbe…*, versuri pentru copii, Timişoara, 1998; *Dacoromânia lui Regalian/Regalianus' Dacoromania*, trad. în lb. engleză de Gabriela Pachia, Timişoara, 1998; *Mărul din Rai cu stelele Crăciunului dacoromânesc*, antologie de colinde, Timişoara, 1998; *Colegiul Bănăţean (pagini monografice…)*, Timişoara, 1999; *Salmi/Salmes/Salms*, distihuri superparadoxiste, trad. în lb. franceză de D. Bradua, în lb. engleză de Gabriela Pachia, în lb. germană de Mihaela Gherasim, Timişoara, 2000; *Istoria religiilor*, I, Timişoara, 2001; *Ultimele poeme hadronice*, Timişoara, 2002; *Cereasca horă din carul cu doisprezece brebenei*, versuri pentru copii, Timişoara, 2002; *Povestea celor trei mustăţi de fier*, povestiri pentru copii, 2002; *Dicţionar estetico-literar, lingvistic, religios, de teoria comunicaţiei…*, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 32, 1972; Vl. Streinu, *Pagini de critică literară*, IV, 1976; I. Buduca, în *România literară*, nr. 6, 1981; P. Van Melle, în *Inédit*, Belgia, nr. 127, 1999; P. Courget, în *Rivista Internationale di Letteratura*, nr. 15, 2000; C. Popescu, în *Al cincilea anotimp*, nr. 2, 2002; M. Barbu, *Trăind printre cărţi*, 2002. **(A. S.)**

PAL Maria, n. 16 nov. 1948, Boteşti, jud. Neamţ. Poetă. Fiica lui Carmil Pal şi a Cătălinei (n. Pal), funcţionari. Şcoala generală în satul Nisiporeşti, com. Boteşti, jud. Neamţ (1956-1963); liceul la Roman (1963-1967); licenţiată a Facultăţii de Istorie-Filosofie a Univ. din Cluj, secţia de psihopedagogie specială (1970-1974). Din 1974, prof. la Liceul pentru deficienţi de vedere din Cluj (director, între

1990-1998); lector asociat la Facultatea de Psihologie şi Ştiinţele Educaţiei din Cluj (1992-2003). Bursă de studii în Franţa (1994-1995). Colab. la *Ateneu, Convorbiri literare, Familia, Jurnalul literar, Poesis, Steaua, Tribuna, Vatra* etc. Prezentă în vol. *Brâncuşi şi Transilvania* (2001) şi *Poezia părinţilor noştri* (2002). Debutează în *Ceahlăul. Condeie nemţene* (1968). Debut editorial cu vol. de versuri *Nesomnul metaforei* (1999). A publicat vol. *Memoria exilului românesc.* Scrisori şi documente din arhiva Chiriachiţa şi Traian Popescu, Madrid (2002) şi *Ion Caraion. Scrisori către Nicholas Catanoy* (2003).

OPERA: *Nesomnul metaforei,* versuri, pref. de Gh. A. M. Ciobanu, Piatra Neamţ, 1999; *Preludiu pentru tăceri,* versuri, postfaţă de C. Livescu, ed. bilingvă româno-engleză, trad. de Roxana Marcu, Piatra Neamţ, 2000; *Străpuns de negăsire,* postfaţă de I. Cristofor, Cluj-Napoca, 2000; *Cuibul flăcărilor,* versuri, pref. de M. Petean, Cluj-Napoca, 2000; *Tristeţi nimbate,* versuri, postfaţă de C. Cubleşan, Cluj-Napoca, 2001; *Între două bătăi de secundă,* versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Măsura cenuşii,* versuri, pref. de A. Popescu, Cluj-Napoca, 2002; *50 de poeme,* Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A. Ţion, în *Cetatea culturală,* nr. 10, 2000; I. Cristofor, *ibidem,* nr. 10, 2001; M. Barbu, în *Contemporanul,* nr. 36, 2001; I. Cristofor, în *Tribuna,* nr. 5-6, 2001; M. Barbu, *Trăind printre cărţi,* 2002; E. Tacciu, în *Minimum* (Tel Aviv, Israel), nr. 187, 2002; idem, *ibidem,* nr. 192, 2003. **(A. S.)**

PALADE Rodica (numele la naştere: Floroiu), n. 23 febr. 1952, Roşiorii de Vede. Prozatoa-re. Fiica lui Constantin Floroiu, prof., şi a George-tei (n. Dumitrescu), învăţătoare. Studii elementare şi două clase de liceu la Roşiori (1959-1969). Ultimele două clase de liceu (1969-1971), la Liceul „Aurel Vlaicu" din Bucureşti. Licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1977). Prof. de lb. română la Liceul de matematică-fizică din Slobozia, jud. Ialomiţa (1977-1978); bibliotecară la Institutul Politehnic din Bucureşti (1979-1989). Redactor-şef la rev. *22.* Debutează în *Tribuna* cu proza *Nu există Polul Sud* (1980). Debut editorial cu romanul *Iarna, vietăţile* (1987). Dialoguri cu Doina Cornea în vol. *Faţa nevăzută a lucrurilor* (1999). Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor (1988).

OPERA: *Iarna, vietăţile,* roman, Bucureşti, 1987; *Faţa nevăzută a lucrurilor* (1990-1999), dialog cu Doina Cornea, Bucureşti, 1999 (ed. franceză, trad. de Ariadna Combes, Paris, 2000).

REFERINŢE CRITICE: V. Condurache, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1988; D. Mareş, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1988; Irina Petraş, în *Steaua,* nr. 4, 1988; E. Simion, în *România literară,* nr. 21, 1988; C. Ungureanu, în *Orizont,* nr. 36, 1988; I. Vlad, în *Tribuna,* nr. 11, 1988. **(I. S.)**

PALAGHIU Mircea, n. 22 iun. 1932, com. Andrieşeni, jud. Iaşi – m. 1 nov. 1978, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Mihai Palaghiu şi al Emiliei (n. ?). Absolvent al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1960). Prof. (şi director) la Şcoala generală din Homorâciu, com. Izvoarele, jud. Prahova. Debutează cu două schiţe umoristice în *Neuer Weg* (1960). Debut editorial cu vol. de schiţe umoristice *Orbit de prea multă dragoste* (1972), *Eram fericit în noaptea cu lună* (povestiri, 1974), *Sublima soră Camelia* (roman, 1975), *Arhipelagul Alexandru* (roman, 1976), *Petrecere la Mirmidon* (roman, 1979, postum), *La revedere Cassiopeea* (roman, 1980, postum) sunt compoziţii umoristice, discret ironice, cu tentaţia caricaturizării porsonajelor, savuroase prin vocabular şi descripţia comică a secvenţelor de viaţă, dar în genere, lipsite de substanţă.

OPERA: *Orbit de prea multă dragoste,* proză scurtă, Bucureşti, 1972; *Eram fericit în nopatea cu lună,* povestiri, Bucureşti, 1974; *Sublima soră Camelia,* roman, Bucureşti, 1975; *Arhipelagul Alexandru,* roman, Bucureşti, 1976; *Petrecere la Mirmidon,* roman, Bucureşti, 1979; *La revedere Cassiopeea,* roman, Bucureşti, 1980.

REFERINŢE CRITICE: G. Muntean, în *România literară,* nr. 36, 1972; Magda Ursache. în *Cronica,* nr. 47, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul,* nr. 39, 1973; N. Baltag, ibidem, nr. 23, 1974; Fl. Faifer, în *Cronica,* nr. 1, 1974; V. F. Mihăiescu, în *Luceafărul,* nr. 17, 1976; V. Atanasiu, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1976; S. Titel, în *România literară,* nr. 3, 1976; idem, *Pasiunea lecturii,* 1976. **(I. C.)**

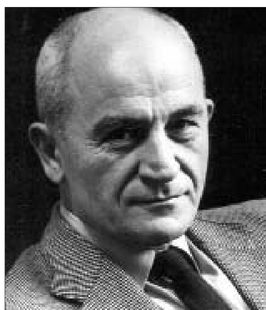

PALEOLOGU Alexandru, n. 14 mart. 1919, Bucureşti – m. 1 sept. 2005, Bucureşti. Eseist şi critic literar. Fiu al reputatului avocat Mihail Paleologu şi al Elenei (n. Vidraşcu). **P.** provine dintr-o familie de jurişti, mediul intelectual şi artistic în care şi-a petrecut copilăria şi tinereţea fiind evocat în câteva scrieri memorialistice. Liceul „Spiru Haret” şi licenţă în Drept la Univ. din Bucureşti (1943). După 1946, urmează timp de trei ani cursuri de regie şi teatrologie. În 1945-46 lucrează la Comisia română pentru aplicarea Armistiţiului, apoi la Ministerul de Externe. Arestat în 1959, face parte din „lotul Noica-Pillat”, proces înscenat de regimul comunist unui mare număr de intelectuali de elită, în 1960. Condamnat la 14 ani; eliberat în 1964. Între 1956 şi 1959 şi 1964-1966 este cercetător ştiinţific la Institutul de Istoria Artei, secţia artă medievală, apoi secţia de teatru; între 1967 şi 1970 este secretar literar al Teatrului „C. Nottara”, redactor la Editura „Cartea Românească” (1970-1976). Ambasador al României la Paris, în 1990-1991. Debut cu cronică plastică la *Universul literar*, în 1938. În perioada 1938-1946 a colaborat sporadic la *Gândirea, Lumină şi culoare, Universul literar.* Reapare în publicistică abia în 1965, când începe o vie şi susţinută activitate literară în paginile revistelor *Gazeta literară, România literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Secolul 20, Argeş, Convorbiri literare, Contemporanul, Studii şi cercetări de istoria artei*. Debut editorial cu *Spiritul şi litera* (1970), urmat de vol. *Bunul simţ ca paradox* (1972), *Simţul practic* (1974), *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* (1978), *Ipoteze de lucru* (1980), *Alchimia existenţei* (1983), *Minunatele amintiri ale unui ambasador al golanilor* (1991), *Sfidarea memoriei,* convorbiri cu St. Tănase (1996), *Interlocuţiuni* (1997), Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1970 (debut), 1978 (critică şi istorie literară) şi 1997.

OPERA: *Spiritul şi litera. Încercări de pseudocritică*, Bucureşti, 1970; *Bunul simţ ca paradox*, Bucureşti, 1972; *Simţul practic*, Bucureşti, 1974; *Treptele lumii sau Calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Bucureşti, 1978 (ed. III, 1997); *Ipoteze de lucru*, Bucureşti, 1980; *Alchimia existenţei*, Bucureşti, 1983 (ed. II, 1997); *Minunatele amintiri ale unui ambasador al golanilor*. Convorbiri cu Marc Semo şi Claire Tréau, trad. de Al. Ciolan, Bucureşti, 1991; *Sfidarea memoriei. Convorbiri apr. 1988–oct. 1989*, în colab. cu St. Tănase, Bucureşti, 1996 (altă ed., 2002); *Ipoteze de lucru,* Bucureşti, 1996; *Despre lucrurile cu adevărat importante*, ed. îngrijită de Adriana Babeţi, Iaşi, 1997; *Interlocuţiuni,* Bucureşti, 1997; *Politeţea ca armă.* convorbiri şi articole mai mult sau mai puţin politice, Cluj-Napoca, 2000; *L'Occident est à l'Est,* Bucureşti–Paris, 2001.

REFERINŢECRITICE: G. Dimisianu, *Valori actuale*, 1974; L. Raicu, *Critica, formă de viaţă*, 1976; M. Ungheanu, *Lecturi şi rocade*, 1978; M. Zaciu, *Alte lecturi şi alte zile*, 1978; N. Manolescu, în *România literară* nr. 5, 1979; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1979; G. Ionescu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1979; L. Raicu, *Printre contemporani*, 1980; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1981; I. Ianoşi, în *România literară*, nr. 7, 1981; M. Iorgulescu, în *România liberă*, 17 mart. 1981; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1981; M. Muthu, în *România literară*, nr. 1, 1981; M. Zaciu, *Cu cărţile pe masă*, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 8, 1981; M. D. Gheorghiu, *Reflexe condiţionate*, 1983; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; N. Steinhardt, *Critica la persoana întâi*, 1983; Val Condurache*, Portret al criticului în tinereţe*, 1984; Ileana Corbea şi N. Florescu, *Biografii posibile*, 1984; C. Trandafir, în *Steaua*, nr. 11, 1985; (D. C.) Mihăilescu, în *România literară*, nr. 39, 1986; I. Cristoiu, *Lumea literaturii*, 1986; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 43, 1988; M. Vasilescu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 1-2, 1988; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 30, 1996; idem, *ibidem*, nr. 22; 28, 1997; idem, *ibidem*, nr. 10, 1999; idem, în *Viaţa Românească*, nr.1-2, 1999; C.

T. Dragomir, *ibidem*; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 10, 1999; Gabriela Tănăsescu, *Revista de teorie socială*, nr. 3, 2000; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2001; S. Comoroşan, în *Contemporanul,* nr. 6, 2001; M. Oprea, *Exerciţii de memorie.* Convorbiri cu ~, Paul Dimitriu…, 2002; *Nostalgia Europei,* volum omagial, 2003. **(G. I.)**

PALER Octavian, n. 2 iul. 1926, com. Lisa, jud. Braşov. Fiul lui Alexandru Paler şi al Anei (n. Şerban). Poet, prozator, eseist şi memorialist. Venit în Bucureşti de la 11 ani, ca bursier al Liceului „Spiru Haret" (1937-1944). Datorită unor împrejurări de familie, urmează ultima clasă la Liceul „Radu Negru" din Făgăraş (1944-1945), susţinând bacalaureatul la Sibiu în 1945. Student, simultan, la Facultatea de Litere şi Filosofie şi Facultatea de Drept (1945-1949). Declină propunerea de a rămâne asistent la Catedra de estetică, recomandat de T. Vianu. Din 1949, angajat la Radiodifuziune, unde ajunge corespondent special şi apoi redactor-şef adjunct (1958) la redacţia culturală. Corespondent Agerpres la Roma timp de 3 luni, în 1964. Director general al Televiziunii Române (1965-1968), primul organizator al festivalului „Cerbul de aur". Mutat pe postul de director general adjunct la Radio, răspunzând de emisiunile muzical-culturale (1968-1970). Redactor-şef la *România liberă* din 1970; demis în aug. 1983, din motive politice. Pensionat medical din acelaşi an. A debutat în 1958 în rev. *Luceafărul* cu poemul *Ulciorul*, urmat de o schiţă şi un reportaj literar. Editorial, debutează târziu, în 1970, cu un vol. de poezii, *Umbra cuvintelor*, urmat de *Drumuri prin memorie*, memorialul unor călătorii în Egipt, Grecia (1972) şi Italia (1974), ed. revăzută în 1999. Tot un jurnal de călătorie este *Caminante* (1980), urmarea unui itinerar mexican. Rodul fascinaţiei miturilor antice este vol. *Mitologii subiective* (1975). **P.** se vădeşte adeptul unei literaturi confesive sau parabolice, în care dezbaterea etică devine esenţială. În ipostaza de prozator, publică romanele *Viaţa pe un peron* (1981) şi *Un om norocos* (1984), ultimul provocând reacţii contradictorii în presa vremii. Li se adaugă vol. de eseuri propriu-zise, animate de un patos al dezbaterii morale, uneori apropiate teatrului de idei: *Apărarea lui Galilei* (1978), *Scrisori imaginare* (1979), *Polemici cordiale* (1983), *Vremea întrebărilor* (1995), *Aventuri solitare* (1996). Premiul Uniunii Scriitorilor (1972; 1980); Premiul Acad. (1978). Din 1990, director onorific al cotidianului *România liberă*, la reconstrucţia căruia contribuie decisiv. Devine un influent analist – lucid şi polemic – al fenomenului socio-politic postrevoluţionar.

OPERA: *Umbra cuvintelor. Definiţii lirice,* Bucureşti, 1970; *Drumuri prin memorie*. Egipt – Grecia, Bucureşti, 1972; *Drumuri prin memorie*. Italia, Bucureşti, 1974; *Mitologii subiective,* Bucureşti, 1975 (ed. II, 1976); *Apărarea lui Galilei*. Dialog despre prudenţă şi iubire, Bucureşti, 1978 (versiune nouă, 1997); *Scrisori imaginare,* Bucureşti, 1979 (ed. II, 1992; ed. III, 1998); *Caminante*, jurnal (şi contrajurnal) mexican, Bucureşti, 1980 (versiune nouă, revăzută, 2003); *Viaţa pe un peron*, roman, Bucureşti, 1981 (ed. II, 1991); *Polemici cordiale,* Bucureşti, 1983; *Un om norocos*, roman, Bucureşti, 1984; *Un muzeu în labirint*. Istorie subiectivă a autoportretului, Bucureşti, 1986; *Viaţa ca o coridă,* Bucureşti, 1987; *Polemiques cordiales*, recits traduits du roumain par Alain Paruit, Paris, 1991; *Don Quijote în Est,* Bucureşti, 1994; *Rugaţi-vă să nu vă crească aripi,* Bucureşti, 1995; *Vremea întrebărilor. Cronică morală a unui timp plictisit de morală,* Bucureşti, 1995; *Aventuri solitare.* Două jurnale şi un contrajurnal, Bucureşti, 1996; *Poezii/Poems*, trad. în lb. engleză de Crisula Ştefănescu şi Emily Chalmers, Bucureşti, 1998; *Drumuri prin memorie*, versiune nouă, Bucureşti, 1999; *Deşertul pentru totdeauna,* memorialistică, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Balotă, în *Tribuna*, nr. 20, 1976; idem, în *Luceafărul*, nr. 10, 1979; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 52, 1978; idem, în *România literară*, nr. 43, 1980; Zoe Dumitrescu-Buşulenga, în *Flacăra*, nr. 2, 1979; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 6, 1979; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 11, 1980; M. Iorgulescu, *Ceara şi sigiliul,* 1982; Gh. Grigurcu, în *Steaua*, nr. 7, 1983; E. Papu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3, 1984; E. Simion, *Scriitori...*, III; Ş. Cioculescu, în *Flacăra*, nr. 34, 1985; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 34, 1985;

M. Muthu, în *Steaua*, nr. 7, 1985; M. Iorgulescu, *Prezent,* 1985; D. Micu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1986; (D. C.) Mihăilescu, în *Ateneu*, nr. 1, 1987; R. Fotiade, în *România literară*, nr. 17, 1987; Şt. Borbély, în *România literară*, nr. 8, 1992; I. Pârvulescu, în *România literară*, nr. 11, 1994; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 5, 1995; Roxana Sorescu, *Opera lui Octavian Paler*, 1996; Al. Piru, *Istoria literaturii române*, 1998; Ileana Corbea, în *Jurnalul literar,* nr. 1-2, 2000 (interviu); Gh. Grigurcu, România literară, nr. 25, 2001; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 587, 2001; idem, *ibidem,* nr. 614, 2002 (inerviu); Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 4, 2003. **(N. O.)**

PAMFILE Tudor, n. 11 iun. 1883, Ţepu, jud. Galaţi – m. 21 oct. 1921, Chişinău. Folclorist, dramaturg şi prozator. Fiul lui Costache Pamfile şi al Vasilicăi (n. Mândru). Şcoala primară la Tepu (1891-1893) şi Tecuci (1893-1895). Studii secundare la gimnaziul din Tecuci (1895-1899). Studii militare de infanterie la Iaşi (1899-1903) şi Bucureşti (1903-1904), respectiv de cavalerie la Târgovişte (1904-1906), după care e numit sublocotenent la Regimentul 3 Roşiori din Bârlad, unde predă istoria românilor. Debutează, ca folclorist, cu o col. de *Cântece din ţinutul Tecuciului,* publicată în rev. *Şezătoarea* din Fălticeni (1903). Din 1907, se manifestă şi ca scriitor, publicând poezii şi proză în *Vocea Tutovei* din Bârlad. Colaborează la numeroase publicaţii, între care *Analele Academiei Române, Convorbiri literare, Floarea darurilor, Însemnări literare, Lamura, Lamina poporulu, Viaţa literară şi artistică, Viaţa Românească* etc. Întemeiază, cu G. Tutoveanu şi Toma Chiricuţă, Acad. Bârlădeană (1 mai 1915) şi conduce, în colab. cu M. Lupescu, rev. *Ion Creangă* (1908-1921), a doua rev. românească de folclor, şi *Miron Costin* (1913-1919), rev. de „cercetări şi mărturii istorice”. Redactor şi administrator al rev. *Florile dalbe* (1919). Secretar de redacţie la *Freamătul* (Bârlad). Premiul „Neuschotz” pe 1909, pentru vol. *Industria casnică la români* (1910). „Autodidact superior”, a desfăşurat, în scurta sa viaţă, o activitate prodigioasă, a cărei „notă particulară este subordonată preocupărilor de folclorist, a celor literare unui singur crez moral: căutarea sufletului ţărănesc, încercarea de a pătrunde şi înregistra arta şi cultura populară”… (V. Ciobanu).

OPERA: *Jocuri de copii,* I-III, Bucureşti, 1906-1909; *Cartea pentru tineret de la sate,* 1907 (în colab. cu M. Lupescu şi Leon Mrejeriu); *Povestire pe scurt despre neamul românesc,* Bârlad, 1907; *Cimilituri româneşti,* Bucureşti, 1908; *Craiul vremurilor,* povestiri, Vălenii de Munte, 1909; *Feţi frumoşi de odinioară,* Poveşti, Bucureşti, 1910; *Industria casnică la români. Trecutul şi starea ei de astăzi,* Bucureşti, 1910; *Sărbătorile de vară la români,* Bucureşti, 1910; *Boli şi leacuri la oameni, vite şi păsări,* Bucureşti, 1911 (ed., text stabilit şi cuvânt înainte de P. Florea, 1999); *Firişoare de aur.* Povestiri şi legende, Bucureşti, [1911]; *Sfârşitul lumii după credinţele poporului român,* Bârlad, 1911; *Culegere de colinde, cântece de stea, vicleime, sorcove şi pluguşoare, întocmite pentru folosul tineretului ce urează la Crăciun şi Anul Nou,* Bucureşti, [1912]; *Culegere de ghicitori româneşti (cimilituri),* Bucureşti, [1912]; *Agricultura la români,* Bucureşti, 1913; *Cântece de ţară,* Bucureşti, 1913; *Povestea lumii de demult,* Bucureşti, 1913 (ed. de Antoaneta Olteanu, 2002); *Cromatica poporului român,* Bucureşti, 1914 (în colab. cu M. Lupescu); *Diavolul învrăjbitor al lumii,* Bucureşti, 1914 (ed. de Antoaneta Olteanu, 2001); *Însemnări cu privire la moşia, satul şi biserica de la Strâmba din com. Puieşti, jud. Tutova,* Bârlad, 1914 (în colab. cu (V. C.) Nicolau); *Sărbătorile de toamnă şi postul Crăciunului,* Bucureşti, 1914; *Sărbătorile la români: Crăciunul,* Bucureşti, 1914; *Un tăciune şi-un cărbune,* poveşti, Bucureşti, 1914; *Cerul şi podoabele lui după credinţele poporului român,* Bucureşti, 1915 (ed. de Antoaneta Olteanu, 2001); *Mitologie românească,* I. *Duşmani şi prieteni ai omului,* Bucureşti, 1916; II. *Comorile,* Bucureşti, 1916; III. *Pământul după credinţele poporului român,* Bucureşti, 1924; *Sibile şi filosofi în literatura şi iconografia românească,* Bârlad, 1916; *Văzduhul după credinţele poporului român,* Bucureşti, 1916; *Cartea cântecelor de ţară,* Chişinău, 1919; *Cartea povestirilor hazlii,* Chişinău, 1919*; Cuiul lui Pepelea,* Alcătuire teatrală

într-un act, Chişinău, 1919; *Mănunchi nou de povestiri populare cu privire la Ştefan cel Mare,* Chişinău, 1919; *Frăţia de cruce şi alte înrudiri sufleteşti la români,* Bârlad, 1920; *Povestiri populare româneşti,* Bârlad, 1920; *Noaptea Sfântului Andrei,* Iaşi, 1921; *Cântece bătrâneşti, doine, mustrări şi blesteme.* Din lucrările postume, Tecuci, 1926; *Cuiul lui Pepelea,* Bucureşti, 1935 (reluare de V. I. Popa); *Un tăciune şi-un cărbune,* Bucureşti, 1936; *Cântece de ţară,* ed. îngrijită şi prefaţată de C. Ciuchindel, Bucureşti, 1960; *Basme,* ed. îngrijită de V. Marian, Iaşi, 1976; *Sărbătorile la români,* ed. şi introducere de I. Datcu, Bucureşti, 1997; *Mitologie românească,* ed. şi studiu introductiv de M. A. Canciovici, Bucureşti, 1997; *Dragostea în datina poporului român,* text stabilit, cuvânt introductiv şi întregiri bibliografice de P. Florea, Bucureşti, 1998; *Mitologie românească,* ed. şi pref. de I. Datcu, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: (G. I.)[brăileanu], în *Viaţa Românească,* nr. 7, 1906; G. P.[ascu], în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1908; E. Ciuchi, în *Convorbiri literare,* 1909; E. H.[odoş], în *Luceafărul,* nr. 2; 21; 24, 1909; G. P.[ascu], în *Viaţa Românească,* nr. 10, 1910; A. Culea, în *Săgetătorul,* nr. 5, 1921; Al. Lascarov-Moldovanu, în *Neamul românesc,* nr. 246, 1921; [S. Mehedinţi], în *Duminica poporului,* nr. 21, 1921; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 10-11, 1921; V. Poiană, în *Săgetătorul,* nr. 6, 1921; M. Sadoveanu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1921; I. Valerian, în *Sburătorul literar,* nr. 11, 1921; (Al. P.) Arbore, în *Transilvania,* nr. 2, 1922; [A. Gorovei], în *Şezătoarea,* nr. 3-4, 1922; P. Gh. Savin, în *Şezătoarea,* nr. 10-11, 1922; I. N. Popescu, în *Tudor Pamfile,* nr. 3, 1923; Gr. Gh. Soltuzu, în *Tudor Pamfile,* nr. 4, 1923; Şt. St. Tuţescu, *Folcloriştii noştri,* I, 1923; Gh. Vartolomeu, în *Tudor Pamfile,* nr. 4, 1923; T. Mayer, în *Tudor Pamfile,* nr. 5-8, 1925; Perpessicius, *Repertoriu critic,* 1925; D. Furtună, în *Tudor Pamfile,* nr. 1-4, 1926; N. I. Dumitraşcu, în *Tudor Pamfile,* nr. 9-12, 1926; Şt. Manole, în *Tudor Pamfile,* nr. 9-12, 1926; I. Bianu, în *Tudor Pamfile,* nr. 1-2, 1928; L. Marian, în *Tudor Pamfile,* nr. 1-2, 1928; Şt. St. Tuţescu, în *Tudor Pamfile,* nr. 1-2, 1928; I. Annovici, în *Tudor Pamfile,* nr, 7-12, 1928; I. Bianu, în *Tudor Pamfile,* nr. 7-12, 1928; A. Gorovei, în *Tudor Pamfile,* nr. 7-12, 1928; N. Iorga, în *Tudor Pamfile,* nr. 7-12, 1928; P. Gh. Savin, în *Tudor Pamfile,* nr. 7-12, 1928; Adolf Schullerus, *Verzeichnis der Romänischen Mächen und Märchenvariaten. Nach dem System der Märchentypen Antti Aarnes,* 1928; Gh. Vrabie, în *Bârladul cultural,* 237, 1928; Gh. Drăgan, în *Universul literar,* nr. 20, 1930; G. Ursu, în *Tecuciul literar,* 1943; V. Ciobanu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* nr. 102, 1956; V. Adăscăliţei, în *Iaşul literar,* nr. 11, 1964; Ov. Bârlea, în *Revista de etnografie şi folclor,* nr. 5-6, 1966; L. Chiscop, în *Ateneu,* nr. 7, 1968; Ov. Papadima, în *Ateneu,* nr. 7, 1968; Gh. Vrabie, *Folcloristica română,* 1968; Constanţa Bădic, *Tudor Pamfile (1883-1921). Bibliografie,* 1970; D. V. Marin, în *Cronica,* nr. 41, 1973; I. Vlăduţiu, *Etnografia românească,* 1973; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti,* 1974; R. Vulcănescu, Gh. Vrabie, *Etnologia. Folcloristica,* 1975; D. V. Marin, în *Cântecul popular românesc.* Studii de folclor, vol. III, 1975; I. Datcu, în *Manuscriptum,* nr. 4, 1977; V. Ene, *Folclorişti români,* 1977; I. Datcu, Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor,* I, 1979; Al. Dobre, în *Revista de etnografie şi folclor,* nr. 1, 1981; N. Constantinescu, în *Memoriile Secţiei de ştiinţe Filologice. Literatură şi Arte,* tom. VIII, 1986; D. V. Marin, *Tudor Pamfile şi revista „Ion Creangă”,* 1998. **(V. F.)**

PANAIT Ion (prenumele la naştere: Ioan), n. 1 mart. 1941, com. Piscu, jud. Galaţi. Poet. Fiul lui Ştefan Panait şi al Niculinei (n. Trandafir), ţărani. Studii elementare în com. natală; liceul în localitatea Tudor Vladimirescu, jud. Galaţi; urmează Şcoala Tehnică Agricolă din Tecuci, obţinând apoi un atestat de ziaristică la Acad. „Ştefan Gheorghiu” (1978). Tehnician agronom (1963-1964); redactor la ziarul *Flota patriei* din Mangalia (1965-1969) şi la *Milcovul* din Focşani (1975-1979); revizor contabil (1975-1979), inspector la Întreprinderea cinematografică Vrancea (1980-1989) şi redactor la *Milcovul liber* din Focşani (1990-1997). Colab. la *Luceafărul*, *Gazeta literară*, *România literară*, *Viaţa Românească*, *Tomis*, *Ateneu*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Steaua*, *Familia*, *Contemporanul* etc. Membru fondator al *Revistei V* (Focşani, 1990), al rev. *Salonul literar* (Focşani, 1997), *Amphitryon* (Râmnicu Sărat, 1997) şi al Editurii Salonul Literar (Focşani, 1998). A iniţiat şi organizat, începând cu 1971, Festivalul naţional de

literatură „Alexandru Vlahuţă – Dragosloveni" (jud. Vrancea). Debutează în *Luceafărul* (1964). Debut editorial cu vol. de versuri *Noaptea unde mă închin* (1970). Alte culgeri lirice: *Deosebirea de pământ* (1983), *Memoria clepsidrei* (1987), *Vina pentru Roberto* (1990), *Simple poeme* (1991), *Plânsul* (1998), *Bonjour tristesse* (2000), *La marginea curcubeului* (2001), *Piaţa publică a tristeţii* (2001) şi *Latifundiile trădării* (2003). Premiul *Revistei V* (1994).

OPERA: *Noaptea unde mă închin*, versuri, Bucureşti, 1970; *Deosebirea de pământ*, versuri, Bucureşti, 1983; *Memoria clepsidrei*, versuri, Bucureşti, 1987; *Vina pentru Roberto*, versuri, Galaţi, 1990; *Simple poeme*, Galaţi, 1991; *Plânsul*, versuri, Focşani, 1998; *Bonjour tristesse*, versuri, Focşani, 2000; *La marginea curcubeului*, versuri, Focşani, 2001; *Piaţa publică a tristeţii*, versuri, Focşani, 2001; *Latifundiile trădării*, versuri, Focşani, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. R. Popa, în *Tribuna României*, nr. 254, 1983; Gh. Istrate, în *Luceafărul*, nr. 48, 1984; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1987; V. Dinescu, în *Porto-Franco*, nr. 87; 90, 1992; Fl. Muscalu, în *Revista V*, nr. 84, 1996; V. Sterom, în *Porto-Franco*, nr. 55, 2000; Silvia Chelariu, *ibidem*, nr. 1-3, 2001; D. Movileanu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 2001; Vl. Sorianu, *Literatura noastră cea de toate zilele…*, 2001; Al. Deşliu, V. Anghel, *Vocaţie şi destin*, 2001; Gh. Istrate, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 2002. **(A. S.)**

PANAITE Nicolae (prenumele la naştere: Jănică), n. 1 mart. 1954 com. Şcheia, jud. Iaşi. Poet. Fiul lui Teodor Panaite, agricultor, şi al Rozei (n. Ailenei). Şcoala primară şi gimnazială în com. natală (1961-1969), apoi Şcoala IMMR Nicolina-Iaşi (1969-1972); Liceul „Emil Racoviţă" din Iaşi (1973-1979). A urmat cursuri în domeniul informaticii (1981; 1985). A fost, rând pe rând, pedagog, instructor de practică profesională, operator comercial, inspector şi proiectant. Redactor-şef al Editurii Moldova (1990-1999) şi redactor la rev. *Convorbiri literare* (1996-2000); din 2002, director al Editurii ALFA din Iaşi. A editat rev. *Moldova* (1990-1996) şi *Calea, adevărul şi viaţa* (din 2002). Colab. la *Convorbiri literare*, *România literară*, *Cronica*, *Luceafărul*, *Steaua*, *Viaţa Românească*, *Transilvania* etc. Debutează în acelaşi an (1972) cu poezii în *Convorbiri literare* şi *Cronica*. Debut editorial cu vol. de versuri *Norul de marmură* (1981), urmat de *Alergarea copacului roşu* (1985), *Semnele şi înfăţişarea* (1989; reeditat în 1995) şi *Aproape un cerc* (2002).

OPERA: *Norul de marmură*, versuri, Bucureşti, 1981; *Alergarea copacului roşu*, versuri, Iaşi, 1985; *Semnele şi înfăţişarea*, versuri, Bucureşti, 1989 (ed. II, cu adnotări şi completări, postfeţe de Val Condurache şi C. Huşanu, 1995); *Aproape un cerc*, versuri, postfaţă de L. Leonte, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Blaga, în *Orizont*, nr. 37, 1982; C. Livescu, în *Cronica*, nr. 2, 1986; A. Ştefanache, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1987; T. T. Coşovei, *Pornind de la un vers*, 1990; I. Holban, *Salonul refuzaţilor*, 1995; M. A. Diaconu, *Instantanee critice*, 1998; Gh. Grigurcu, *Poezia română contemporană*, I, 2000; I. Holban, în *Dacia literară*, nr. 46, 2002; Raluca Dună, în *Luceafărul*, nr. 4, 2003. **(A. S.)**

PANAITESCU Dumitru D., n. 9/22 iun. 1915, Bucureşti – m. 7 mart. 1983, Bucureşti. Eseist şi traducător. Fiul lui Dumitru S. Panaitescu-Perpessicius, critic literar şi editor, şi al Alicei (n. Paleologu). Liceul „Dimitrie Cantemir" din Bucureşti, absolvit în 1933. Licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti, specialitatea filologie modernă, italiană şi franceză (1938). Prof. secundar, apoi lector la Facultatea de Lb. Străine a Univ. din Bucureşti, până la pensionare (1977). Dr. în filologie cu teza *Ramiro Ortiz, prietenul din Italia* (1974). Debutează în *Vremea* (1941). Debut editorial cu o trad. din italiană, în 1943. Autor de manuale secundare de lb. franceză (1946-1947), editor al unor opere de Al. Davila, Mateiu Caragiale şi ale tatălui său. Eseist de factură tradiţională, traducător din italiană şi franceză.

OPERA: *Studii despre Dante,* coautor, Bucureşti, 1965; *Carnet inactual,* Bucureşti, 1970; *De la Chateaubriand la Mallarmé. Antologie de*

critică literară franceză, ed. îngrijită şi pref., Bucureşti, 1976. Traduceri: Piero Gadda Conti, *Gagliarda,* Bucureşti, 1943; Giovanni Verga, *Familia Malavoglia,* în colab. cu Nina Façon, Bucureşti, 1955; Domenico Rea, *Regele şi lustragiul,* Bucureşti, 1967; Mario Ruffini, *Biblioteca Stolnicului Const. Cantacuzino,* Bucureşti, 1973; C. Collodi, *Pinochio,* Bucureşti, 1975 (alte ed., 1980; 1983; Chişinău, 1991).

REFERINŢE CRITICE: A. Şorobetea, în *Steaua,* nr. 11, 1970; M. Braga, în *Tribuna,* nr. 38, 1970. **(M. A.)**

PANAITESCU Petre P., n. 11 mart. 1900. Iaşi – m. 14 nov. 1967, Bucureşti. Istoric literar. Fiul lui Panait Panaitescu, inginer, şi al Leoniei (n. Greceanu). Şcoala primară la Iaşi, studii secundare la Bucureşti. Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1918-1922). Specializare la Cracovia (1923-1924); membru al Şcolii Române de la Fontenay-aux-Roses (1924-1926). Debut în *Revista istorică* (1917), cu un art. relativ la un proces domnesc. Debut editorial cu *Contribuţii la o biografie a lui N. Bălcescu* (1923). Dr. în istorie cu *Influenţa polonă în opera şi personalitatea cronicarilor Grigore Ureche şi Miron Costin* (1925). Carieră universitară (prof. univ. dr. docent la Univ. Bucureşti). Colab. la *Revista istorică, Convorbiri literare, Studii, Arhiva românească, Buletinul Comisiei Istorice a României, Romanoslavica, Studii şi cercetări de istorie medie, Revista Fundaţiilor Regale, Memoriile Secţiei Istorice a Academiei, Mélanges de l'École Roumaine en France, Viaţa Românească,* la rev. poloneze şi ruseşti. A mai semnat: Al. Grecu. **P.** impune prin câteva sinteze fundamentale asupra culturii noastre vechi (*Dimitrie Cantemir. Viaţa şi opera*, 1958; *Începuturile şi biruinţa scrisului în limba română* 1965; *Instroducere la istoria culturii româneşti* 1969), în care erudiţia documentară se aliază capacităţii de interpretare critică.

OPERA: *Contribuţii la o biografie a lui N. Bălcescu,* Bucureşti, 1923; *Planurile lui Ion Câmpineanu pentru unitatea naţională a românilor. Legăturile lui cu emigraţia polonă,* Cluj, 1924; *Influenţa polonă în opera şi personalitatea cronicarilor Grigore Ureche şi Miron Costin,* Bucureşti, 1925 (Acad. Română, Memoriile Secţiunii Istorice. Seria III, Tom. IV, Memorii 4); *Nicolas Spathar Milescu* (1936-1708), Paris, 1925; Extrait de *Mélanges de l'École Roumaine en France,* IV, 1925; 1'ère partie; versiunea românească de Silvia P. Panaitescu, ed. îngrijită, studiu introductiv şi note de Şt. S. Gorovei, Iaşi, 1987); *L'Influence de l'oeuvre de Pierre Mogila, archevęque de Kiev, dans les Principautés Roumaine,* Paris, 1926 (Extrait de *Mélanges de l'École Roumaine en France,* V, 1926); *Ştiri noi despre Miron Costin şi familia lui,* Bucureşti, 1927 (extras din *Omagiu lui I. Bianu*); *Curs de istoria românilor. Influenţa rusă şi polonă asupra vechii culturii româneşti,* predat de dl. prof. ~, Bucureşti, 1927-1928; *Emigraţia polonă şi revoluţia română de la 1848,* studiu şi documente de ~, Bucureşti, 1929; *Călători poloni în Ţările Române,* Bucureşti, 1930; *Alexandru cel Bun. La cinci sute de ani de la moartea lui.* Carte de amintire, tipărită de Ministerul Instrucţiei, Cultelor şi Artelor, Bucureşti, 1932; *Corespondenţa lui Constantin Ipsilanti cu guvernul rusesc, 1806-1810. Pregătirea eteriei şi a renaşterii politice româneşti,* Bucureşti, 1933 (altă ed., 2001); *Contribuţii la istoria lui Ştefan cel Mare,* Bucureşti, 1934; *Mihai Viteazul,* Bucureşti, 1936 (ed. de C. A. Bobicescu, 2002); *Documente privitoare la istoria lui Mihai Viteazul,* Publicate de ~, 1936; *Documente slavo-române din Sibiu* (1470-1653), Bucureşti, 1938; *Documentele Ţării Româneşti,* I. *Documente interne* (1369-1490), Bucureşti, 1938; *Mircea cel Bătrân,* Bucureşti, 1944 (ed. de Gh. Lazăr, 2000); *Interpretări româneşti, studii de istorie economică şi socială,* Bucureşti, 1947 (ed. II, pref., note şi comentarii de Şt. S. Gorovei şi Maria Magdalena Székely, 1994); *Viaţa feudală în Ţara Românească şi Moldova* (secolele XIV-XVII), Bucureşti, 1957 (în colab.); *Dimitrie Cantemir. Viaţa şi opera,* Bucureşti, 1958; *Manuscrisele slave din Biblioteca Academiei R. P. R.,* vol. I, Bucureşti, 1959; *Cronicile slavo-române din secolele XV-XVI, publicate de Ion Bogdan,* ed. revăzută şi completată de ~, Bucureşti, 1959; *Obştea ţărănească în Ţara Românească şi Moldova. Orânduirea feudală,* Bucureşti, 1964; *Începuturile şi biruinţa scrisului în*

limba română, Bucureşti, 1965; *Introducere la istoria culturii româneşti,* Bucureşti, 1969 (ed. germană, 1977); *Contribuţii la istoria culturii româneşti,* ed. îngrijită de Silvia Panaitescu, pref., note şi bibliografie de D. Zamfirescu, Bucureşti, 1971; *În lumina scriitorilor din tinereţe,* pref. de Silvia P. Panaitescu, Bucureşti, 1970; *Pagini de jurnal* (1921-1927), ed. îngrijită de Silvia Panaitescu, Cluj, 1974; *Petru Movilă,* studii, ed., postfaţă, note şi comentarii de Şt. S. Gorovei şi Maria Magdalena. Székely, Bucureşti, 1996; *Catalogul manuscriselor slave-române din Biblioteca Academiei Române,* ed. de Dalila–Lucia Aramă, pref. de G. Ştrempel, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. Zamfirescu, în *Romanoslavica,* nr. 11, 1965; I. D. Lăudat, în *Cronica,* nr. 13, 1970; M. Timofte, în *Analele Ştiinţifice ale Universităţii din Iaşi,* nr. 1, 1970; Th. N. Trâpcea, în *Orizont,* nr. 8, 1970; I. D. Lăudat, în *Ateneu,* nr. 1, 1971; P. Teodor, în *Tribuna,* nr. 39, 1971; I. Maftei, *Personalităţi ieşene,* I, 1972; Ileana Corbea, în *Manuscriptum,* nr. 3, 1973; M. Bucur, *Istoriografia…*; N. Antonescu, în *Steaua,* nr. 7, 1974; M. Muthu, în *Tribuna,* nr. 32, 1974; *Enciclopedia istoriografiei româneşti,* 1978; Şt. S. Gorovei, în *Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol”,* tom. XIX, 1982; Maria Teodor, *ibidem,* tom. XXVI, 1987; I. Mârza, în *Tribuna,* nr. 27, 1988. **(V. C.)**

PANAITESCU Val (pseud. lui Valeriu Stoleriu), n. 11 apr. 1924, Iaşi. Eseist şi traducător. Fiul lui Vasile Panaitescu, învăţător, şi al Elisabetei (n. Stoleriu). Şcoala primară (1930-1934) la Iaşi; Liceul Naţional din acelaşi oraş (1934-1942); licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. „Al. I. Cuza” din Iaşi, specialităţile franceză (1946) şi germană (1948). Bibliotecar onorific al Seminarului de germanistică (1942-1948), apoi bibliotecar la Bibl. Centrală Universitară (1946-1949); asistent la Catedra de estetică şi literatură comparată a Facultăţii de Filologie (1949-1952); trecut, printr-o aşa-zisă „restrângere de activitate”, prof. la diverse şcoli elementare şi medii din Iaşi (1952-1955); asistent la Catedra de franceză (1955-1956) şi lector la Catedra de literatură universală a Facultăţii de Filologie (1956-1958); secretar literar al Teatrului Naţional „V. Alecsandri” din Iaşi (1959-1962); lector de germană la Conservatorul de Muzică (1962-1965), reîncadrat la Facultatea de Filologie, lector (1965-1973), conf. univ. (1973-1980) şi prof. (1980-1988), când se pensionează. Burse de specializare la Paris (1966; 1968; 1969; 1974). Dr. în filologie al Univ. din Iaşi cu teza *L'Humor de Raymond Queneau* (1972). Colab. la *Iaşul literar, Convorbiri literare, Cronica, România literară, Analele ştiinţifice ale Univ. din Iaşi,* la rev. din Belgia şi Franţa. Coordonator al vol. *Direcţii în critica şi poetica franceză contemporană* (1983), *L'analyse du poème* (1987) şi *Terminologie poetică şi retorică* (1994). Debutează cu o recenzie în *Ethos* (1946). A publicat *Satira lui Rabelais* (1957), *Umorul lui Raymond Queneau* (1979) şi *Humorul. Sinteză istorico-teoretică* (I-II, 2003). Trad. din Karl Emil Franzos, Hans Erich Nossak, J. W. Goethe, R. Queneau, H. G. Gadamer etc. Pref. la vol. de Alfred de Musset, Roger Martin du Gard, Hervé Bazin. Edmond Rostand, Theodor Storm. Cu o solidă formaţie comparatistă, **P.** s-a orientat către studii de literatură franceză şi germană, dovedind receptivitate atât pentru valorile clasice cât şi pentru experienţele moderne. Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (2001); Premiul Salonului Internaţional de Carte, Iaşi (2003).

OPERA: *Satira lui Rabelais,* Bucureşti, 1957; *Umorul lui Raymond Queneau,* Iaşi, 1979; *Humorul. Sinteză istorico-teoretică,* I-II, Iaşi, 2003. Traduceri: Karl Emil Franzos, *Nuvele,* Bucureşti, 1966; Hans Erich Nossack, *Interviu cu moartea,* Bucureşti, 1967; Hans Erich Nossack, *Cel mai târziu în noiembrie,* Bucureşti, 1973; J. W. Goethe, *Contribuţii la teoria culorilor,* Iaşi, 1995; R. Queneau, *Florile albastre,* Bucureşti, 1997; M. Bloch, *Regii taumaturgi,* Iaşi, 1997; H. G. Gadamer, *Actualitatea frumosului,* Iaşi, 2000; U. I. Hof, *Europa Luminilor,* Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Călinescu, în *Cronica,* nr. 43, 1979; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1984; Gr. Ilisei, *Portrete în timp,* 1990. **(A. S.)**

PANĂ Saşa (pseud. lui Alexandru Binder), n, 8/21 aug. 1902, Bucureşti - m. 22 aug. 1981, Bucureşti. Poet si prozator. Fiul medicului Alexandru Binder şi al Stelei (n. lancovici). Absolvent al Facultăţii de Medicină şi Chirurgie din Bucureşti, medic militar. Debut în ziarul *Luptătorul* (nov. 1921), Debut scriitoricesc în *Rampa* (aug. 1922), cu parodia antiromantică *Poveste banală.* Alte colab.: *Facla, Bilete de papagal, Adevărul literar si artistic, Vremea, Cuvântul liber, Meridian, Azi, Adam, Clopotul, Lumea, Revista Fundaţiilor Regale, Flacăra, Contemporanul, Viaţa Românească, Gazeta literară. Steaua, România literară* etc. Fondator şi redactor-şef al rev. *Unu* (1928-1932), animator al primei mişcări de avangardă de orientare suprarealistă din România (susţinută şi ca editor, prin editura „unu"). A condus şi rev. Orizont (l944-1948) şi *Educaţia artistică* (1948-1952). Membru al primului colegiu redacţional în legalitate al ziarului *Scânteia.* După debutul editorial, cu o poezie sentimentală, sub semn bacovian, din *Răbojul unui muritor* (1925), „prozopoemele" din *Diagrame* (1930), *Echinox arbitrar* (1931), *Viaţa romanţată a lui Dumnezeu* (1932) atestă deschiderea (relativ moderată) către „scrierea automată" suprarealisă. Poezia propriu-zisă (*Cuvântul talisman,* 1933; *Călătorie cu funicularul,* 1934; *Iarba fiarelor,* 1937; *Vladimir,* 1938; *Munţii, noaptea, neliniştea,* 1940) dezvăluie, în ciuda radicalismului programatic, un fond mai degrabă sentimental-elegiac, înclinaţia spre reverie. Eseurile şi art. din *Sadismul adevărului* (1936) popularizează principalele direcţii ale mişcării europene de avangardă. Sub nivelul acestei prime etape a creaţiei se situează scrierile (proză, „teatru mic", versuri), compozite ca tematică şi stil, de după 1944, tributare tezismului proletcultist. Un masiv vol. de memorii – *Născut în '02* (1973) – are ca obiect esenţial epoca militantismului avangardist. **P.** a fost, de asemenea, întâiul editor al scrierilor lui Urmuz (1930), al „primelor poeme" ale lui Tristan Tzara (1934).

OPERA: *Răbojul unui muritor,* versuri, Bucureşti, 1925; *Diagrame,* versuri, Bucureşti, 1930; *Echinox arbitrar,* versuri, Bucureşti, 1931; *Viaţa romanţată a lui Dumnezeu,* versuri, Bucureşti, 1932; *Cuvântul talisman,* versuri, Bucureşti, 1933; *Călătorie cu funicularul,* Bucureşti, 1934, *Sadismul adevărului,* eseuri, Bucureşti, 1936; *Iarba fiarelor,* versuri, Bucureşti, 1937; *Vladimir,* versuri, Bucureşti, 1938; *Munţii, noaptea, liniştea,* versuri, Bucureşti, 1940; *Atentat la bunele tabieturi,* Bucureşti, 1942 (ed. II, 1970); *Pentru libertate*, Bucureşti, 1945; *Plecări fără ancoră,* Bucureşti, 1947; *Poeme fără imaginaţie,* Bucureşti, 1947; *Erată la „Introducere în modernism" de Dinu Stegărescu,* Bucureşti, 1947; *Tâlbâc, Tureatcă et Co.,* Bucureşti, 1948; *Cordonul sanitar*, Bucureşti, 1949; *A fost odată... şi nu va mai fi,* Bucureşti, 1949; *„Aşa întrecere înţeleg şi eu!",* Bucureşti, 1949; *Teatru mic,* Bucureşti, 1950; *În preajma mutărilor,* Bucureşti, 1965; *Poeme şi poezii alese din cărţi şi din sertar (1925-1965),* pref. de M. Petroveanu, Bucureşti, 1966; *Antologia literaturii române de avangardă,* cu un studiu introductiv de M. Călinescu, Bucureşti, 1969; *Prozopoeme*, pref. de L. Ulici, Bucureşti, 1971; *Născut în '02. Memorii, file de jurnal,* evocări, Bucureşti, 1973; *Culoarea timpului,* cu o pref. de M. Gafiţa, Bucureşti, 1977; *Misiunea trebuie îndeplinită,* Bucureşti, f.a. Traduceri: Paul Eluard, *Oamenii şi animalele lor, animalele şi oamenii lor,* Bucureşti, 1938; Jean Cassou, Loys Masson, Tristan Tzara, *Poeme*, în *Antologie din poezia Rezistenţei franceze*, Bucureşti, 1946; *Suprarealismul şi epoca de după război,* Bucureşti, 1947; Ilarie Voronca, *Poeme*, Bucureşti, 1961; Ilarie Voronca, *Poeme alese,* I-II, Bucureşti, 1972; Ilarie Voronca, *Mic manual de fericire perfectă,* Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; Perpessicius, *Menţiuni*..., IV; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; L. Baconski, în *Steaua*, nr. 4, 1967; I. Oarcăsu, în *Tribuna*, nr. 37, 1967; Al. Piru, *Panorama*...; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 41, 1969; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 41, 1969; L. Raicu, în *România literară,* nr. 43, 1969; I. Pop, *Avangardismul*...; Gh. Dinu, în *Contemporanul*, nr. 32, 1972; M. Bucur, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 4, 1973; M. Zaciu, în *Tribuna*, nr. 25, 1973; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., II; M. Zaciu, *Ordinea şi aventura*, 1973; idem, *Bivuac,* 1974; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 15, 31, 1977; Gh. Grigurcu, *Poeţi*...; H. Béhar, în *Manuscriptum*, nr. 3, 4, 1982; M. Bucur, *Poezie – destin – dramă,* 1982; M. Mincu, *Avangarda litererară românească,* 1983; D. Micu, *Modernismul*..., I-II; M. Scarlat, *Istoria*..., III. **(I. P.)**

PANĂ Zahu (prenumele la naştere: Zaharia), n. 20 aug. 1921, Beala de Sus (Macedonia) - m. 11 mart. 2001, Statele Unite. Poet. Fiul lui Vasile Pană, negustor, şi al Paraschivei (n. Simacu). Primele patru clase primare în com. Cocina, jud. Durostor; absolvă Liceul Comercial din Silistra, Durostor (1932-1940). Urmează Acad. de Studii Economice din Bucureşti (1945-1948; întreruptă din cauza detenţiei); se reînscrie în 1969 şi obţine licenţa în 1974. Paralel cu studiile universitare, între 1945 şi 1948 e funcţionar al Ministerului de Finanţe, administraţia financiară a Sectorului trei Albastru; şef birou contabilitate la întreprinderea „Flamura Roşie" din capitală (1953-1958); şef birou contabilitate şi economist principal la Centrala de Maşini Grele, din Ministerul Industriei Grele (1964-1976). Participă, în timpul războiului, pe front cu Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul" din Bucureşti. În 26 august 1944, după încetarea ostilităţilor, e luat prizonier şi scapă de deportare evadând din lagăr. În 1976 se stabileşte în Statele Unite. E funcţionar la Atlantic Insurance Company din New York (1976-1980) şi expert contabil pentru New York Board of Fire Underwiters (1980-1991). În 15 mai 1948 e arestat fără nici o învinuire; după trei ani petrecuţi la Jilava (1948-1951), neîncadrat în vreun proces, e trimis la Canal (Poarta Albă şi peninsula Valea Neagră). În 20 ian. 1952 e „ales" într-un grup disciplinar şi mutat la Aiud, împreună cu Victor Jinga, Eugen Haţegan, Gabriel Ţepelea, arhitectul G. Cantacuzino şi ofiţeri superiori, foşti prizonieri în Uniunea Sovietică. Este eliberat la 16 febr. 1953. După cinci ani, la 19 febr. 1958 e arestat din nou şi trimis pentru anchetă la Constanţa; primeşte o condamnare de zece ani pentru difuzarea poeziilor lui Radu Gyr şi Nichifor Crainic. Rămâne în detenţie până la 31 iul. 1964, în penitenciarul din Aiud. A executat în total treisprezece ani de închisoare, ca deţinut politic. A colaborat la rev. din Statele Unite (*Comuniunea românească, Acţiunea românească, Drum, Unirea, Solia*), Franţa (*Ethos*) şi Germania (*Revista scriitorilor români*). În ţară, colaborează la *Deşteptarea*. A participat la Congresele de lb. şi literatura aromână de la Manheim, Germania (1985) şi de la Univ. Sacred Heart, din Statele Unite (1987). Debutează cu poezia *Vijelie* în *Lumina* (1935), rev. Liceului Comercial din Silistra. A publicat două vol. de versuri: *Cu acul pe săpun* (1989) şi *Avnănghipsiri* (1996). Este autorul culegerii *Poezii din închisori* (1982). E prezent în *Antologia lirică aromână* (1975). Alte două plachete de versuri: *Înmuguriri* şi *Doruri zăbrelite* s-au pierdut, prima în timpul refugiului, a doua în tentativa nereuşită de-a o scoate din ţară.

OPERA: *Poezii din închisori*, culegere de ~, cu un cuvânt înainte de Vintilă Horia, Hamilton, Ontario (Canada), 1982 (Zahu Pană e prezent în antologie cu optsprezece poezii); *Cu acul pe săpun*, poezii, Hamilton, Ontario (Canada), 1989; *Avnănghipsiri*, poezii în lb. română, în dialectul aromân şi transpuneri din lb. română, cu o *Postfaţă* de Hristu Cândroveanu, Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: Ovidiu Vuia, în *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada), mart. 1983; ***, în *Buletinul „Casa Română"* (Oakland, California, Statele Unite), mart. 1983; Cicerone Poghirc, în *American Romanian Academy Journal* (Davis, California, Statele Unite), nr. 6-7, 1985; Ion Caraion, în *Contrapunct* (Germania), nr. 2-4, 1985; ***, în *The Times Literary Supplement* (New York, Statele Unite), 4 ian. 1985; Gheorghe Rădulescu, în *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada), nov. 1989; *** *Românii în ştiinţa şi cultura occidentală*, Davis, California, 1992; Matilda Caragiu Marioţeanu, în *România literară*, nr. 11, 1993; Hristu Cândroveanu, în *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada), nov. 1996; Carmina Popescu, în *Lumina Lina* (New York), nr. 3, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

PANCU-IAŞI Octav (numele la naştere: Octav Pancu), n. 14 apr. 1929, Iaşi – m. 16 apr. 1975, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Vasile Pancu, funcţionar, şi al Raşelei (n. Marcu). Liceul, început la Iaşi, e terminat la Bucureşti (1946). A funcţionat ca redactor la Radiodifuziunea Română (1947-1958), în cinematografie (1959-1962) şi la rev. Cutezătorii (1967-1969). Secretar al secţiei de literatură pentru copii şi tineret a Asoc. Scriitorilor din Bucureşti. Debut editorial cu vol. de versuri *Timpul stă pe loc?* (1949). Colaborează la rev. pentru copii. A publicat două romane (*Marea bătălie de la Iazul Mic,* 1953; *Cartea cu ochi albaştri,* 1959) şi mai multe culegeri

de povestiri pentru copii (*Are tata doi băieţi,* 1956; *Schiţe în pantaloni scurţi,* 1958; *Făt-Frumos când era mic,* 1963; *Nu fugi, ziua mea frumoasă,* 1970 – Premiul Uniunii Scriitorilor).

OPERA: *Timpul stă în loc?* versuri, Bucureşti, 1949; *Atunci, în februarie,* Bucureşti, 1951; *Multe, multe luminiţe,* Bucureşti, 1951; *Votez pentru prima oară,* Bucureşti, 1952; *Marea bătălie de la Iazul Mic,* roman, Bucureşti, 1953; *Are tata doi băieţi,* povestiri pentru copii, Bucureşti, 1956; *Mai e un loc pe genunchi,* Bucureşti, 1956; *Ala, bala, portocala,* Bucureşti, 1957 (dramatizată în 1959); *Schiţe în pantaloni scurţi,* Bucureţi, 1958; *Cartea cu ochi albaştri,* roman, Bucureşti, 1959; *Scrisori pe adresa băieţilor mei,* Bucureşti, 1960; *Făt-Frumos când era mic,* Bucureşti, 1963; *Ariciul din călimară,* Bucureşti, 1964; *Punct şi de la capăt,* Bucureşti, 1967; *Tartine cu vară şi vânt,* Bucureşti, 1968; *Nu fugi, ziua mea frumoasă,* povestiri pentru copii, Bucureşti, 1970; *Vişine aproape coapte,* Bucureşti, 1972; *Băiatul de la gară,* Bucureşti, 1972; *Mai e mult până diseară?,* cu un cuvânt înainte de M. Sântimbreanu, Bucureşti, 1977; *Iertaţi-mă, sunt tânăr.* Însemnări din caiete de drum, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, *Cronici literare,* 1957; S. Damian, în *Gazeta literară,* nr. 29, 1969; Al. Căprariu, în *Tribuna*, nr. 32, 1959; S. Dima, în *Orizont*, nr. 3, 1971; (D. M.) Ion, în *România literară,* nr. 17, 1975; Virginia Burduja, în *Cronica*, nr. 11, 1978; A. Schuller, în *Die Woche,* nr. 541, 1978. **(A. C.)**

PANDREA Petre (pseud. lui Petre I. Marcu), n. 26 iun. 1904, Balş, jud. Olt – m. 8 iul. 1968, Bucureşti. Sociolog, eseist, memorialist şi traducător. Fiul lui Ion Marcu şi al Anei (n. Albotă). Şcoala primară la Balş (1911-1915), Liceul Militar „Nicolae Filipescu" de la Mânăstirea Dealu, Târgovişte (1915-1922) cu bacalaureatul susţinut („magna cum laude") la Colegiul Naţional „Carol I" din Craiova (1922-1923). Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti (1923-1926); licenţiat şi dr. în drept cu teza *Filosofia politico-judiciară a lui Simion Bărnuţiu.* Între 1926 şi 1933, bursier al statului român (specializare în enciclopedia dreptului) la Berlin, îndrumători în ţară fiind C. G. Mironescu şi Mircea Djuvara, iar la Berlin, Rudolf Smed. concomitent, ataşat de presă al Legaţiei Române de la Berlin. Avocat pledant în capitală şi provincie. Debutul în *Gândirea*, 1923, cu art. *Literatura care ne lipseşte* (semnat **A.**). În acelaţi timp începe să colaboreze cu eseuri la *Viaţa Românească*, semnând Petre Diacu. Va mai colabora, în timp, la rev. *Veac nou, Azi, Adevărul, Adevărul literar şi artistic, Dimineaţa, Universul, Minerva, Dreptatea* ş. a. Va edita rev. *Viitorul social, Stânga, Cuvântul liber* (seria II, cu T. Teodorescu Branişte, Titus Cristureanu şi Al. Sahia). Coautor (în *Gândirea*, nr. 8-9, 1928, cu pseud. Petre Marcu-Balş) împreună cu Sorin Pavel şi Ion Nestor al faimosului, în epocă, *Manifest al Crinului alb,* ce atesta o criză spirituală tipică pentru tânăra intelectualitate interbelică, amestec de anarhism slav şi iraţionalism (*à la* Homiakov, Kirievski, Aksacov ş.a.) cu Berdiaev, Jacques Maritain, Klages şi Spengler, un vitalism nietzschean ce leagă „trăirismul" generaţiei '27 de existenţialismul şi absurdul de mai târziu. Stupefiant, **P.** trece brusc de la cultul iraţionalităţii activiste la gândirea marxistă, aşa cum trecuse prin venerarea lui Iuliu Maniu şi cum avea să coabiteze în cercul lui Mihai Antonescu, semnând, în 1934, prima lucrare din lume împotriva lui Hitler (*Germania hitleristă*) al cărei manuscris Legaţia Germană a vrut să-l cumpere, spre a nu fi publicat, cu două milioane de mărci. Va fi pus pe lista neagră a Gestapo-ului. Pledează ca avocat al P.C.R. (1938-1944), salvând de la moarte şi de la lungi termene de detenţie peste o mie de comunişti (se află în relaţii strânse cu Ion Gheorghe-Maurer şi „echipa"). Oferă ajutoare băneşti deţinuţilor antifascişti de la Văcăreşti şi contribuie la finanţarea Frontului Popular şi a insurecţiei din august 1944. Arestat, reţinut, nejudecat – 14 apr. 1948 – 19 nov. 1952. Arestat, judecat, condamnat la 15 ani închisoare, în 1958. Eliberat (amnistiat politic) în 1964, traumatizat definitiv de anchetele interminabile, în cazul Pătrăşcanu, de anii de ocnă la Aiud şi Ocnele Mari. Reabilitat post-mortem, în 1968. Prieten cu Gh. Dimitrov (căruia i-a acordat şi asistenţă juridică în timpul procesului incendierii Reichstag-ului),

Brâncuşi, Titulescu, Jean Cocteau, Pâvan, Iorga, Virgil Madgeanu, C. G. Mironescu, Avram Bunaciu, Athanase Joja ş. a. Volume publicate: *Portrete şi controverse*, I-II (1945-1946), *Pomul vieţii. Jurnal intim – 1944* (1945), *Brâncuşi. Amintiri şi exegeze* (1967), *Memoriile Mandarinului valah* (2000), *Reeducarea de la Aiud* (2000), *Helvetizarea României. Jurnal intim – 1947* (2001), *Crugul Mandarinului. Jurnal intim 1952-1958* (2002) etc. Esesitica şi jurnalistica sa politică şi socio-psihologică, precum şi cartea despre Brâncuşi din 1967 îl impun cu siguranţă printre cele mai efervescente inteligenţe interbelice.

OPERA: *Die Verwaltungsreform in Rumänien,* Breslau, 1931 (în *Zeitschraft für Ostrecht*); *Beiträge zur Montesquieu's deutschen Rechtsquellen. Eine Untersuchung der hinterlassenen,* Bucureşti, 1932, teză de doctorat; *Psihanaliza judiciară,* Bucureşti, 1934; *Germania hitleristă,* Bucureşti, 1934; *Filosofia politico-juridică a lui Simion Bărnuţiu,* Bucureşti, 1935; *Procedura penală,* Bucureşti, 1938; Aurel C. Popovici, *Die Vereinigten Staaten* (*Stat şi naţiune*), trad. de ~, Bucureşti, 1938; *Legea devizelor,* Bucureşti, 1939; *Doctrina modernă a pedepsei,* Bucureşti, 1941; *Aur şi sabotaj,* Bucureşti, 1943; *Chestia socială în România,* Bucureşti, 1945; *Portrete şi controverse,* I, Bucureşti, 1945; II, 1946; *Criminologia dialectică,* Bucureşti, 1945; *Pomul vieţii. Jurnal intim – 1944,* Bucureşti, 1946; Dimitrie Cantemir, *Descrirea Moldovei,* trad. de ~, Bucureşti, 1956 (alte ed. 1967; 1973); *Brâncuşi, amintiri şi exegeze,* Bucureşti, 1967 (ed. II, 1976; ed. III, Târgu Jiu, 2000); *Eseuri (Portrete şi controverse. Germania hitleristă, Pomul vieţii),* antologie de Gh. Stroia, pref. de G. Ivaşcu, Bucureşti, 1971; *Atitudini şi controverse,* ed. îngrijită, cuvânt înainte şi note de Gh. Epure, Bucureşti, 1982; *Memoriile Mandarinului valah,* Bucureşti, 2000; *Reeducarea de la Aiud,* ed. de Nadia Marcu-Pandrea, Bucureşti, 2000; *Garda de fier: jurnal de filosofie politică, memorii penitenciare,* ed. de Nadia Marcu-Pandrea, Bucureşti, 2000; *Helvetizarea României. Jurnal intim (1947),* ed. de Nadia Marcu-Pandrea, Bucureşti, 2001; *Crugul Mandarinului. Jurnal intim (1952-1958),* ed. de Nadia Marcu-Pandrea, Bucureşti, 2002; *Călugărul alb,* ed. de Nadia Marcu-Pandrea, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Sevastos, *Amintiri de la „Viaţa Românească",* 1966; Vl. Streinu, *Pagini de critică literară*, II, 1968; Al. Piru, *Panorama*…; Al. Cerna-Rădulescu, *Arbori din ţara promisă,* 1973; M. Bucur, *Istoriografia*…; Al Piru, *Reflexe şi interferenţe,* 1974; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul,* 1975; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*…, III; Z. Ornea, *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea,* 1980; idem, în *România literară*, nr. 29, 1981; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 43, 1982; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 28, 1984; idem, *Actualitatea clasicilor,* 1985; Irina Bădescu, în *Luceafărul*, nr. 1, 1985; V. Crăciun, în *Contemporanul*, nr. 37, 1986; M. Marcian, în *Luceafărul*, nr. 40; 41, 1986; Şt. Neagoe, *Petre Pandrea în puşcăriile comuniste,* 2001. **(D. C. M.)**

PANIŞ Anatolie, n. 1 febr. 1932, com. Cârnăţeni, jud. Tighina. Prozator. Fiul lui Teodor Paniş şi al Gheorghiţei (n. Marin), învăţători. Refugiat, împreună cu familia, după ocuparea Basarabiei, urmează Liceul teoretic „Fraţii Buzeşti" din Craiova (1942-1949). În 1949 este arestat, deţinut în penitenciarele din Craiova, Calea Rahovei şi Jilava, apoi condamnat (mart. 1950) un an la Canalul Dunăre-Marea Neagră (eliberat în mart. 1951). Absolvă, la fără frecvenţă, Institutul Forestier din Braşov (1955-1958). Pontator la Grupul de şantiere nr. 4, Făgăraş (1952); responsabil subteran („întreceri socialiste") la Exploatarea minieră Vulcan (1952-1955), de unde se transferă colaborator la ziarul *Drumul socialismului* din Deva (1955-1957); tehnician, brigadier, sortator şi şef-depozit la Ocoalele Silvice din Hunedoara (1957), Gruiu, Lehliu (1957-1958), Bucureşti (1958-1959), Snagov, Feteşti, Bolintin şi Urziceni (1960-1973); sortator cu gestiune şi tehnician la Centrala lemnului, Bucureşti (1974-1985); maistru exploatare la IFET Ploieşti (din 1985). Colab. la *Gazeta literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Contemporanul, Tomis, Vatra, Calende, Literatura şi arta, Viaţa Basarabiei* etc. Editează, împreună cu Gh. Pituţ, *Almanahul pădurii* (1985; reluat, începând cu 1993). Membru fondator al ziarului *Snagov* şi al editurii cu acelaşi nume. Debutează în *Gazeta literară* (1967), cu nuvela *La*

seceriş, prezentată elogios de Ştefan Luca. Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Frumoasa mea Sandynn* (1968). În 2002, autorul îşi descoperă în dosarele informative manuscrisul romanului *Dor mărunt* şi mai multe nuvele traduse în italiană, confiscate în urmă cu ani de fosta Securitate.

OPERA: *Frumoasa mea Sandynn,* proză scurtă, Bucureşti, 1968; *Răpirea din adâncuri,* proză scurtă, Bucureşti, 1970; *Japonezii, eu şi Ihuc Mihuc,* proză scurtă, Bucureşti, 1980; *Două treimi din viaţă,* roman, Bucureşti, 1980; *Hoţii de pădure,* roman, Bucureşti, 1982 (ed. III, 2002); *Iubita de la Gura Teghi,* proză scurtă, Bucureşti, 1983; *Ceasul,* roman, Bucureşti, 1984; *Domnişoara,* roman, Bucureşti, 1990 (ed. II, 2001); *Pisici pentru export,* proză scurtă, Galaţi, 1991; *Dincolo de Lisabona,* roman, Galaţi, 1992; *Să îngropăm trecutul,* roman, Snagov, 1992; *Ultimul tren spre România,* romanul Basarabiei, Snagov, 1997; *Bătrânii nu mai sunt utili,* roman, Snagov, 1998; *Destrămarea,* roman, Snagov, 2001; *Viaţa noastră e un lagăr,* amintiri din detenţie, Snagov, 2002; *Cine a furat o minge?,* roman pentru copii, Snagov, 2002; *Cum se adună banii?,* proză scurtă, Snagov, 2003.

REFERINŢE CRITICE: H. Zalis, în *România literară,* 16 iul. 1981; V. Mihăescu, în *Luceafărul,* 25 iul. 1981; A. Silvestri, în *Flacăra,* 2 iul. 1982; V. Mihăescu, în *Luceafărul,* 3 iul. 1982; L. Ulici, în *Contemporanul,* 30 iul. 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul,* 24 mart. 1984; I. Ciocanu, în *Literatura şi arta,* 12 apr. 1993; S. Bărbulescu, în *Luceafărul,* 18 nov. 1998; L. Antonescu, în *Timpul,* oct. 2002; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 11, 2002; Cr. Măgură, în *România literară,* nr. 49, 2002; P. Isachi, în *13 Plus,* iun. 2002; Geo Vasile, în *Luceafărul,* 16 apr. 2003; D.-M. Buda, în *Vatra,* nr. 2-3, 2003. **(A. S.)**

PANN Anton, n. 1796 (?), Sliven (Bulgaria) – m. 2 nov. 1854, Bucureşti. Poet şi folclorist. După moartea tatălui său, căldărarul Pantoleon Petrov, mama, grecoaica Tomaida, emigrează cu cei trei copii în Basarabia, apoi la Bucureşti (1812). Cu o existenţă de „picaro", bogat colorată de episoade sentimentale, **P.** nu s-a bucurat de o instrucţiune sistematică, fiind un autodidact. Învaţă la şcoala lui Petru Efesiul „meşteşugul muzicii bisericeşti şi pe acela al tiparului" (1816-1819). De pe acum adaptează cântări liturgice greceşti la noul sistem de psaltichie. În 1821 îl găsim la Braşov, refugiat probabil din pricina „zaverei" lui Tudor Vladimirescu; ţine lecţii de „musichie" maicilor de la Mănăstirea Dintr-un Lemn (1826) şi fuge cu una dintre ele, Anica, la Braşov, apoi la Bucureşti (1830), unde traduce, colportează şi tipăreşte *Versuri muziceşti* (1830), *Hristoitia* (1834), *Noul Erotocrit* (1837) ş. a. Ocupă catedra vacantă de la Seminarul Mitropoliei (1842), devine proprietar de tiparniţă (1843). În 1848, din pricina molimei de holeră şi a revoluţiei, se fixează la Râmnicu Vâlcea. Se reîntoarce la Bucureşti, unde şi moare de tifos, fiind înmormântat în curtea bisericii Lucaci. Publicând mai multe cărţi de muzică eclesiastică, în care adaptase linia melodică grecească textului românesc (de ex., *Basul teoretic şi practic al musicii bisericeşti sau gramatica melodică*, 1845), **P.**, fără a avea conştiinţa geniului său, „poezeşte" şi „româneşte" imensul tezaur paremiologic peninsular (rural şi urban), structurându-l în celebra *Culegere de proverburi sau Povestea Vorbii* (1847), precum şi în nu mai puţin cunoscutele *Fabule şi istorioare* (1839, 1841), *O şezătoare la ţară sau Povestea lui Moş Albu* (1851-1852) ş. a. Aflat la temelia balcanismului literar românesc, continuând „linia filosofilor populari ai antichităţii, rămaşi multă vreme ca un tip viu în Orient, în întinsa arie a Bizanţului" (Tudor Vianu), **P.** este un adevărat Esop al literaturii noastre, chintesenţiind înţelepciunea milenarei umanităţi răsăritene.

OPERA: *Versuri muziceşti*, Bucureşti, 1830; *Poezii deosebite sau Cântece de lume*, Bucureşti, 1831 (altă ed., 1837); *Îndreptătorul beţivilor*, Bucureşti, 1832 (reeditat în 1852, sub titlul *Cântătorul beţiei*); *Hristoitie sau Şcoala moralului*, Bucureşti, 1834; *Noul Erotocrit*, Bucureşti, 1837; *Poveste arabică*, Bucureşti, 1839; *Noul Doxastar*, Bucureşti, 1841; *Fabule şi istorioare*, Bucureşti, 1839 (altă ed., 1841); *Basul teoretic şi practic al musicii bisericeşti sau Gramatica melodică*, Bucureşti, 1845; *Poesii populare*, Bucureşti, 1846; *Memoria focului mare în Bucureşti în ziua de Paşti*, Bucureşti, 1847; *O şezătoare la ţară sau Povestea lui Moş Albu,* Bucureşti, 1851-1852; *Înţeleptul*

Archir cu nepotul său Anadan, Bucureşti, 1950; *Spitalul Amorului sau Cîntătorul dorului*, I-VI, Bucureşti, 1850-1852 (altă ed., 1854); *Culegere de proverburi sau Povestea Vorbii*, Bucureşti, 1852-1853; *Nezdrăvăniile lui Nastratin Hogea*, Bucureşti, 1853; *Opere complete*, Bucureşti, 1904 (ed. II, 1909); *Povestea vorbii*, ed. nouă, completă şi ilustrată, cu o introducere de M. Gaster, Craiova, 1936 (ed. II, 1943); *Opere alese*, I-II, cu un studiu critic şi glosar de N. Mihăescu, Bucureşti, 1941; *Cântece de lume*, transcrise din psaltică în notaţia modernă, cu un studiu introductiv de Gh. Ciobanu, Bucureşti, 1955; *Scrieri literare*, I-III, text, note, glosar şi bibliografie de R. Albala şi I. Fischer, pref. de P. Cornea, Bucureşti, 1971; *Felurite*, ed. îngrijită, studiu, antologie şi note de M. Muthu, Cluj, 1973; *Pilde şi istorioare*, antologie, postfaţă şi bibliografie de D. Flămând, Bucureşti 1975; *Povestea vorbii*, postfaţă şi bibliografie de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1982; *O şezătoare la ţară sau Călătoria lui Moş Albu. Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea,* culegere de poveşti şi anecdote, tabel cronologic şi crestomaţie critică de (L. P.) Bercea, Timişoara, 1987; *Povestea vorbii*, tablou cronologic şi crestomaţie critică de Al. Ruja, Timişoara, 1991; *Istoria preaînţeleptului Archir cu nepotul său Anadan. O şezătoare la ţară sau Călătoria lui Moş Albu*, ed. de I. Fischer, Bucureşti, 1996; *Povestea vorbii*, postfaţă de Antoaneta Macovei, Iaşi, 1997; *Proverbe adică ziacală sau Povestea vorbii/Sprichwortersammlung oder die Geschichte des Wortes,* ed. bilingvă româno-germană, Bucureşti, 2001; *Povestea vorbii,* Bucureşti, 2001; *Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: G. Dem. Teodorescu, *Operele lui Anton Pann*, 1891; idem, *Viaţa şi activitatea lui Anton Pann*, 1893; Ion Manole[I. Roman], *Anton Pann*, 1954; Perpessicius, *Menţiuni de istoriografie literară şi folclor*, 1957; T. Vianu, *Scriitori români*, I, 1960; O. Papadima, *Anton Pann. „Cântecele de lume" şi folclorul Bucureştilor. Studiu istorico-critic*, 1961; P. Cornea, *Anton Pann*, 1964; *Luceafărul*, nr. 38, 1968 (nr. omagial Anton Pann); *Anton Pann. Studii şi comunicări*, 1972; D. Popovici, *Studii...,* II, 1974; P. Cornea, *Oamenii începutului de drum*, 1974; O. Papadima, *Ipostaze ale iluminismului românesc*, 1975; M. Muthu, *Literatura română şi spiritul sud-est european*, 1976; M. Muthu, *La marginea geometriei*, 1979; E. Simion, *Dimineaţa poeţilor*, 1980; I. Dan, *Anton Pann*, 1980; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981; C. Mateescu, *Drumurile lui Anton Pann,* 1981; M. Ionescu, P. Petria, *Anton Pann.* Biobliografie, 1987; Ilie Dan, *Anton Pann,* 1989; N. Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, I, 1990; I. Negoiţescu, *Istoria literaturii române*, 1991; M. Anghelescu, în *România literară*, nr. 41, 1996; A. Rău, în *Steaua*, nr. 11-12, 1996; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 6, 1997; A. Rău, în *Steaua*, nr. 8, 1997; Gh. Babuş, *Bibliografia tipăriturilor psaltice ale lui Anton Pann,* 2002. **(M. Mt.)**

PANTEA Aurel, n. 10 mart. 1952, Cheţani, jud. Mureş. Poet. Fiul lui Constantin Pantea şi al Mariei (n. Deac), ţărani. Studii primare şi gimnaziale în com. natală; Liceul Teoretic din Luduş. Absolvent al Facultăţii de Filologie din Cluj (secţia română-latină, 1972-1976). Prof. la Şcoala generală nr. 4 din Borşa, jud. Maramureş (1976-1980), unde conduce rev. litografiată *Metamorfoze*, apărută într-un singur nr. (1983); corector la cotidianul *Unirea* din Alba Iulia (1980-1984); prof., din 1984, la Şcoala generală nr. 1 şi la Liceul „Horia, Cloşca şi Crişan" din Alba Iulia. Debut în rev. Echinox, cu poezie (1971). Debut editorial, în urma concursului organizat de Editura Albatros, cu vol. *Casa cu retori* (1980), urmat de vol. *Persoana de după-amiază* (1983), *La persoana a treia* (1992) şi *Negru pe negru* (1993). Colab. la *Echinox*, *Tribuna*, *Steaua*, *Vatra* s.a.

OPERA: *Casa cu retori,* Bucureşti, 1980; *Persona de după-amiază,* Cluj-Napoca, 1983; *La persoana a treia,* Bucureşti, 1992; *Negru pe negru,* Târgu Mureş, 1993.

REFERINŢE CRITICE: M. Lazăr, în *Echinox*, nr. 4-5, 1981; I. B. Lefter, în *Contemporanul*, nr. 22, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 43, 1981; Fl. Mugur, în *Steaua*, nr. 12, 1981; N. Oprea, în *Ateneu*, nr. 3, 1981; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 7, 1981; I. Pop, în *Steaua*, nr. 4, 1981; R. G. Ţeposu, în *Echinox*, nr. 4-5, 1981; L. Ulici, în *România*

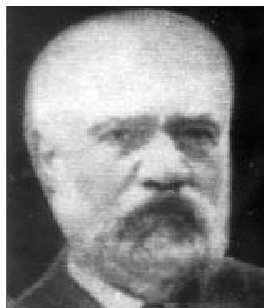
literară, nr. 6, 1981; C. Ivănescu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1982; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 5, 1984; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 3, 1984, C. Livescu, în *Familia*, nr. 8, 1985; Gh. Perian, *Scriitori români postmoderni,* 1996; Şt. Borbély, *Xenograme*, 1997; V. Podoabă, *Eseu despre poezia lui Aurel Pantea*, 2002. **(I. P.)**

PANŢA Iustin, n. 6 nov. 1964, Bucureşti – m. 27 sept. 2001, Lehliu. Poet. Fiul lui Aurel Panţa şi al Olguţăi (n. ?), prof. Studii la Liceul „Gheorghe Lazăr" din Sibiu (bacalaureatul în 1983) şi la Facultatea de Electronică a Institutului Politehnic din Bucureşti (1989). A frecventat Cenaclul „Universitas" condus de Mircea Martin. Debutează în rev. *Transilvania* (1985). Debut editorial cu vol. de poezie *Obiecte mişcate* (1991). Prezent în *Antologia poeziei române de la origini până azi* (1998). Premiul rev. *Amfiteatru* (1987); Premiul Uniunii Scriitorilor (1991; 1995); Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1992); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1995).

OPERA: *Obiecte mişcate,* versuri, Bucureşti, 1991; *Lucruri simple sau echilibrul instabil,* versuri, Sibiu, 1992; *Limitele puterii sau mituirea martorilor,* în colab. cu M. Ivănescu, Bucureşti, 1994; *Familia şi echilibrul indiferent,* Târgu Mureş, 1995; *Banchetul: echilibrul stabil,* Bucureşti, 1998; *Manual de gânduri care liniştesc. Manual de gânduri care neliniştesc. O încercare de filosofie poetică,* Bucureşti, 2000; *Cealaltă obişnuinţă,* antologie de D. Chioaru, Cluj-Napoca, 2002; *Obiecte mişcate,* versuri, I-II, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Oprea, în *Vatra,* nr. 10, 1992; C. Moraru, în *Contrapunct,* nr. 16, 1992; G. Vulturescu, în *Poesis,* nr. 2-3, 1992; Al. Cistelecan, în *Vatra,* nr. 11-12, 1994; N. Oprea, în *Viaţa Românească,* nr. 9-10, 1994; I. Pop, în *Vatra,* nr. 4, 1995; Ruxandra Cesereanu, în *Steaua,* nr. 3, 1995; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 48, 1998; M. Mincu, în *Contemporanul,* nr. 44, 1999; L. Vasiliu, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 2001; M. Martin, în *România literară,* nr. 41, 2003. **(A. S.)**

PANU George, n. 9 mart. 1848, Iaşi – m. 6 nov. 1910, Bucureşti. Memorialist şi critic literar. Fiul ofiţerului Vasile Panu (Brânză) şi al Anei (n. Gugora). Şi-a făcut studiile primare şi liceale la Iaşi, unde a urmat şi Facultatea de Litere (1868-1870). Mai târziu (1874-1879), studiază la Paris şi Bruxelles, unde îşi ia doctoratul în drept. A frecventat cu asiduitate, între 1872 şi 1874, şedinţele „Junimii" din Iaşi. Prof., apoi magistrat şi avocat, a făcut şi carieră politică. Şef de cabinet al lui C. A. Rosetti, membru al partidelor liberal şi conservator, cu treceri dintr-unul în altul în căutarea, zadarnică, a condiţiilor propice realizării idealurilor sale democratice, simpatizând mişcarea socialistă, se numără printre principalii întemeietori ai partidului radical-democrat. A condus ziarele *Lupta* (1884-1892) şi *Ziua* (1896) şi a redactat singur, în întregime, *Săptămâna* (1901-1910). A colaborat şi la *Liberalul*, *Epoca*, *Epoca literară, L'Indépendence Roumaine, Fântâna Blanduziei,* distingându-se ca un gazetar de talent, posedând darul argumentaţiei stringente şi al observaţiei incisive. Polemist de temut (*Portrete şi tipuri parlamentare*, 1893), a rămas în istoria literară, mai ales datorită *Amintirilor de la „Junimea" din Iaşi* (I-II, 1908-1910), poate cea mai convingătoare reconstituire a atmosferei şi portretelor protagoniştilor soc. literare ieşene.

OPERA: *Chestiuni politice,* Bucureşti, 1893; *Sufragiul universal,* Bucureşti, 1893; *Portrete şi tipuri parlamentare,* Bucureşti, 1893; *Amintiri de la „Junimea" din Iaşi,* I-II, Bucureşti, 1908-1910; *O încercare de mistificare istorică sau cartea d-lui R. Rosetti „Pământul, sătenii şi stăpânii",* Bucureşti, 1910; *Din viaţa animalelor,* Bucureşti, f.a.; *Amintiri de la „Junimea" din Iaşi. Fragmente alese,* Bucureşti, 1935; *Amintiri de la „Junimea" din Iaşi,* I-II, Bucureşti, 1943; *Pagini alese,* pref. şi antologie de Al. Leon, Bucureşti, 1958; *Amintiri de la „Junimea" din Iaşi,* I-II, ed., pref. şi tabel cronologic de Z. Ornea, Bucureşti, 1971 (ed. II, 1998); *Portrete şi tipuri parlamentare,* ed. de D. Jumara, Iaşi, 2001.

REFERINŢE CRITICE: C. D. Anghel, *Gh. Panu, semănătorul de idei,* 1933; C. Săteanu, *Figuri de la Junimea*, f.a.; E. Lovinescu, *Titu Maiorescu şi contemporanii lui,* II, 1940; G. Călinescu, *Istoria…*; C. Caroni-Chilom, *Gheorghe Panu eseist şi critic la revista „Convorbiri literare" şi „Săptămâna",* 1942; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria…*; Il. Chendi, *Pagini de critică,* 1969; Z. Ornea, *Studii şi cercetări,* 1972; I. L. R., III, 1973; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic,* 1973; Z. Ornea, *Junimea şi junimismul,* 1975; C. Mateescu, *G. Panu şi radicalismul românesc la sfârşitul secolului al XIX-lea*, 1987. **(G. A.)**

PAPACOSTEA Cezar, n. 1886, satul Molovişte (azi în Grecia) – m. 6 iul. 1936, Brăila. Clasicist, traducător. Fiul aromânului Guşu (Papacostea-Goga) şi al Teofanei (n. Tonu), învăţători. Familie cu largă deschidere culturală, din care s-au mai desprins Alexandru, prof. de economie politică la Univ. din Cernăuţi, Petre, jurist cu funcţii administrative importante, Victor, istoric, prof. de studii balcanice la Univ. din Bucureşti ş.a. Şcoala primară şi liceul la Brăila (1892-1906). Absolvent al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1906-1910). Elev al lui I. Valaori. Prof. de latină şi greacă la Seminarul Central din Bucureşti. Doctoratul îl obţine la 25 febr. 1922 cu teza *Tradiţie şi cugetare în literatura greacă,* raportor D. Burileanu, iar membrii comisiei – N. Iorga, I. Valaori, D. Evolceanu şi R. Ortiz. Din 1923, prof. de lb. şi literatura elină la Univ. din Iaşi. Printre elevii săi se numără (P. P.) Negulescu, O. Tafrali, (D. M.) Pippidi, Th. Simenski, N. I. Herescu. A introdus la noi pronunţarea erasmică a limbii greceşti. Fondator, în 1926, împreună cu I. Valaori, D. Evolceanu ş.a. al rev. de studii clasice *Orpheus*; prin fuzionarea acesteia din 1929 cu *Favonius* (rev. întemeiată de N. I. Herescu) va rezulta *Revista clasică*, printre redactorii căreia s-a numărat şi **P.** Deputat de Dorohoi în guvernările Averescu. Membru corespondent al Acad. din 1934. Pe lângă bogata activitate personală (*Evoluţia gândirii la greci,* 1919; *Diodor Sicilianul şi opera sa,* 1921; *Între divin şi uman. O problemă a culturii elenice*, 1921; *Problema destinului în tragedia greacă,* 1925; *Filosofia antică în opera lui Eminescu,* 1930; *Platon. Viaţa. Opera. Filosofia,* 1931; *Sofiştii în antichitatea greacă,* 1934; *Ştefan Zeletin, Viaţa şi opera lui*, 1935), **P.** a semnat, în colab. cu Iuliu Valaori şi G. Popa-Lisseanu, ed. din autori latini (Tit Liviu, Vergiliu, Xenofon ş.a.), gramatici ale lb. latină şi greacă, manuale de versificaţie, crestomaţii etc. Trad. din Platon şi Homer.

OPERA: *Liceul trifurcat şi învăţământul clasic,* Bucureşti, 1913; *Evoluţia gândirii la greci,* Bucureşti, 1919; *Reorganizarea liceului,* Bucureşti, 1919; Platon, *Phaidon sau despre nemurirea sufletului,* o cercetare critică şi trad. de ~, Bucureşti, 1919; Diodor *Sicilianul şi opera sa,* Bucureşti, 1921; *Între divin şi uman. O problemă a culturii elenice,* Bucureşti, 1921; Platon, *Apărarea lui Socrate, Kriton (Datoria cetăţeanului), Phaidon (Despre suflet),* în româneşte de ~, Bucureşti, 1923; *Cercetări pedagoice şi sociale,* Bucureşti, 1925; *Problema destinului în tragedia greacă,* Bucureşti, 1925; Homer, *Odiseea,* I-II (extrase), trad. de ~, Bucureşti, 1925; *Între doctrinele şi practica politică a partidelor*, Bucureşti, 1926; Homer, *Odiseea*, I-XII, trad. de ~, Bucureşti, 1929; *Filosofia antică în opera lui Eminescu,* Bucureşti, 1930; Platon, I – [*Întroducere, Apologia, Eutyphron, Kriton*], II [*Banchetul, Phaidon*], trad. de ~, Bucureşti, 1930-1931; *Platon. Viaţa. Opera. Filosofia,* Bucureşti, 1931; *Sofiştii în antichitatea greacă,* Bucureşti, 1934; Ştefan Zeletin, *Viaţa şi opera lui,* Bucureşti, 1935; Platon, *Dialoguri*. După trad. lui ~, revizuite şi întregite cu două trad. noi şi cu *Viaţa lui Platon* de C. Noica, Bucureşti, 1968 (alte ed., 1995; 1996; 1998).

REFERINŢE CRITICE: Şt. Zeletin, în *Revista de filosofie*, nr. 3-4, 1923-1924; M. Ralea, în *Viaţa Românească*, nr. 6-7, 1927; Şt. Bezdechi, în *Societatea de mâine*, nr. 5; 6-7, 1931; N. I. Herescu, *Milliarium*, 1937. **(D. C. M.)**

PAPADACHE Frida (numele la naştere: Frieda Antonier), n. 7/20 mart. 1905, Focşani – m. 30 oct. 1989, Bucureşti. Traducătoare. Fiica lui Leon Antonier, medic, şi a Charlottei (n. Neiger). Nu are studii, cu excepţia a şase clase la o şcoală evanghelică din Piteşti.

Debutează în 1945, cu recenzii, cronici dramatice şi trad. în *Adevărul, Munca, Femeia* şi *Căminul*. În acelaşi an, publică prima trad. în vol. *Vântul prin sălcii* de Kenneth Grahame, cu pref. de T. Arghezi. Remarcată pentru versiunile româneşti ale unor scriitori americani clasici şi moderni (Twain, Dreiser, Steinbeck) şi, mai ales, pentru primele trad. româneşti din Joyce.

OPERA: Traduceri: Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii,* cu o pref. de T. Arghezi, Bucureşti, 1945; William Z. Foster, *Pagini din viaţa unui muncitor*, Bucureşti, 1951; Aleksandr Goncearov, *Corespondentul nostru,* în colab. cu N. Stoian, Bucureşti, 1954; Mark Twain, *Aventurile lui Tom Sawyer*, Bucureşti, 1957 (ediţii succesive: 1959; 1973; 1995; 1997); Theodore Dreiser, *Sora Carrie,* Bucureşti, 1958; Lewis Carroll, *Peripeţiile Alisei în Ţara Minunilor,* Bucureşti, 1958 (ed. 1976; 1995); R. L. Stevenson, *Răpit de piraţi*, Bucureşti, 1960 (alte ed., 1997; 1998; 2000); Theodor Storm, *Iezerul albinelor,* nuvele, în colab. cu Laura Dragomirescu, Bucureşti, 1961; James Joyce, *Oamenii din Dublin*, Bucureşti, 1961 (alte ed., 1966; 1995; 2002); R. L. Stevenson, *Seniorul din Ballantrae*, Bucureşti, 1967; James Joyce, *Portret al artistului în tinereţe,* Bucureşti, 1969 (alte ed., 1987; 1995); John Steinbeck, *Şoareci şi oameni,* Bucureşti, 1971; Theodor Storm, *Cronica despre Grieshus,* în colab. cu Laura Dragomirescu, Bucureşti, 1972; Ambrose Bierce, *Un călător prin cer şi alte povestiri,* Bucureşti, 1974; R. L. Stevenson, *Straniul caz al doctorului Jekyll şi al lui Mr. Hyde,* Cluj, 1974; Virginia Woolf, *Între acte*, Bucureşti, 1978 (ed. II, 1995); idem. *Anii*, Bucureşti, 1983 (ed. II, 1995). **(V. S.)**

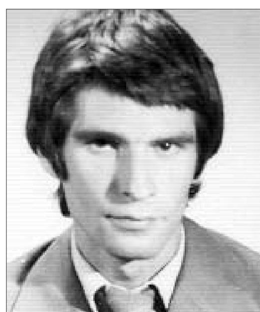
PAPADAT-BENGESCU Hortensia, n. 8 dec. 1876, com. Iveşti, jud. Galaţi – m. 5 mart. 1955, Bucureşti. Prozatoare şi autoare dramatică. Fiică a ofiţerului Dimitrie Bengescu şi a prof. Zoe (n. Ştefănescu). Tatăl e frate cu dramaturgul (şi generalul) G. Bengescu-Dabija. Primeşte, din familie, o frumoasă educaţie muzicală şi literară (îndeosebi franceză); prin unchiul ei, atrasă de teatru. Studii la un pension de fete, „Bolintineanu”, din Bucureşti (1887-1894). În ciuda dorinţei de a continua studii superioare (la Paris), renunţă, datorită prejudecăţilor timpului şi dragostei materne „excesive”. Replica acestei renunţări forţate este căsătoria cu magistratul N. N. Papadat (cca 1896), om mult mai vârstnic, cu care nu va putea realiza comuniunea afectivă şi intelectuală dorită. O lungă perioadă de greutăţi (cinci copii) şi nemulţumiri, cu peregrinări prin diverse oraşe de provincie (Turnu-Măgurele, Buzău, Focşani, Constanţa, Galaţi) îi dau sentimentul dezolant de solitudine şi captivitate. Imposibilitatea comunicării spirituale cu un soţ refractar preocupărilor ei intelectuale deturnează nevoia de confesiune în lungi epistole către o prietenă scriitoare, Constanţa Marino-Moscu, care o îndeamnă să treacă la scrisul literar. Începuturi în lb. franceză. Debut, în 1912, cu un necrolog la moartea actorului Petre Liciu, în ziarul monden *La Politique* (semnând Loys); adevăratul debut e însă începutul colaborării la *Viaţa Românească* (1913), cu poemul în proză *Viziune*, urmat de suita prozelor lirice. Remarcată şi încurajată de G. Ibrăileanu şi G. Topârceanu, se ataşează cercului ieşean, îndeosebi de mentorul său critic (cu Ibrăileanu întreţine un foarte interesant dialog epistolar între 1914 şi 1923), dar şi cu D. D. Pătrăşcanu, C. Stere ş. a. În 1914, Premiul rev. *Femina*, pentru poezia în lb. franceză *La mer*. Toate acestea alcătuiesc condiţiile contradictorii care îşi lasă amprenta asupra configuraţiei psihice a marii scriitoare: „autobiografia mea literară şi cea personală se confundă inextricabil”. Debut editorial cu vol. de proze scurte *Ape adânci* (1919), comentat favorabil de G. Ibrăileanu, dar remarcat şi de T. Vianu, în *Sburătorul*. Urmează drama *Bătrânul* (1920), apoi vol. de proză *Sfinxul* (1920), *Femeia în faţa oglinzii* (1921), *Balaurul* (1923). Acesta din urmă, rod al unei experienţe trăite în timpul primului război mondial, ca soră de caritate în gara Focşani (1916-1917), marchează şi cotitura prozatoarei către observaţia exteriorităţii. *Romanul Adrianei* (1924), *Romanţă provincială* (1925) şi *Desenuri tragice* (1927) extind formula asupra unei geografii şi tipologii citadine, tot mai obiectivată. Noua formulă o apropie de cercul „Sburătorului”, de care va rămâne definitiv legată. „Aparţin acum unei grupări literare. Acei ce nu cunosc gustul izolării, nu cunosc nici preţul unei ambianţe.” Simte, în continuare, nevoia unei autorităţi critice; o va găsi, în

mod fericit, în persoana lui E. Lovinescu, care o îndeamnă spre abordarea romanului. *Fecioarele despletite* (1926) este primul pas pe acest drum, fiind şi prima parte a unui ciclu epic construit din mers, „cronică a familiei” Hallipa: *Concert din muzică de Bach* (1927), *Drumul ascuns* (1933), *Rădăcini* (1938), *Străina* (1946, pierdut). Între aceste vol., mai scrie *Logodnicul* (1935), roman autonom, şi, în ultima fază de creaţie, romanul *Fetiţa* (ms). În 1930, rev. *Tiparniţa literară* îi consacră un nr. omagial, subliniind dimensiunea europeană a operei. În 1933, după pensionarea soţului ei, se stabileşte, cu familia, în Bucureşti. La 60 de ani primeşte Marele Premiu al S.S.R. (1936), votat de un juriu format din L. Rebreanu, T. Arghezi, Perpessicius, Al. Busuioceanu şi Ş. Cioculescu. Premiul Naţional pentru proză (1946) consacră o creaţie de fapt încheiată. Câteva, rare, intervenţii publicistice postbelice mai amintesc existenţa scriitoarei, atinsă de o boală îndelungată şi penibilă, care o răpusese psihic înaintea dispariţiei fizice (1955). **P.-B.** poate fi considerată drept cel mai modern dintre prozatorii noştri din prima jumătate a veacului XX: creatoare a unui teritoriu romanesc inconfundabil, cu o bogată existenţă inaparentă, populat de personaje bântuite de obsesii, nevroze, stări psihice anormale şi totuşi situate în marginile – lărgite – ale normalităţii, aşa cum evoluţia mentalităţilor a sfârşit prin a le accepta. Fără să se bucure, în timpul vieţii, de o prea mare audienţă, apreciată doar de critica vremii, aceasta, în cele mai multe ocazii, superlativă, opera era destinată unei penetraţii lente, sfârşind prin a-şi cuceri (din deceniul al şaptelea) o tot mai sigură receptare.

OPERA: *Ape adânci,* Bucureşti, 1919 (reeditare, 1923; 1936); *Bătrânul,* comedie socială în cinci acte, Bucureşti, 1920; *Sfinxul,* Bucureşti, 1920; *Femeia în faţa oglinzei,* Bucureşti, 1921; *Balaurul,* Bucureşti, 1923; *Romanul Adrianei,* Bucureşti, 1924 (altă ed., 1936); *Romanţă provincială,* Bucureşti, 1925; *Fecioarele despletite,* Bucureşti, 1926; *Lui Don Juan, în Eternitate, îi scrie Bianca Porporata,* Bucureşti, 1926; *Desenuri tragice,* Bucureşti, 1927; *Concert din muzică de Bach,* Bucureşti, 1927; *Drumul ascuns,* Bucureşti, 1932; *Logodnicul,* Bucureşti, 1935; *Rădăcini,* I-II, Bucureşti, 1938; *Concert din muzică de Bach. Drumul ascuns,* postfaţă de S. Iosifescu, Bucureşti, 1957; *Concert din muzică de Bach. Drumul ascuns,* studiu introductiv de S. Iosifescu, Bucureşti, 1963; *Teatru,* ed. îngrijită şi prefaţată de Eugenia Tudor, Bucureşti, 1965; *Romane* (I *Fecioarele despletite, Concert din muzică de Bach;* II *Drumul ascuns*), text stabilit de Gh. Radu, pref. de Eugenia Tudor, Bucureşti, 1967; *Concert din muzică de Bach. Drumul ascuns,* text stabilit şi note de Gh. Radu, pref. şi tabel cronologic de Eugenia Tudor-Anton, Bucureşti, 1972-1973; *Opere,* I-V, ed. şi note de Eugenia Tudor, pref. de Const. Ciopraga, Bucureşti, 1972-1988; *Sangvine,* ed. şi pref. de Doina Curticăpeanu, Cluj, 1973; *Sărbătorile în familie,* ed. îngrijită de Eugenia Tudor-Anton, Bucureşti, 1976; *Nuvele. Povestiri,* ed. de Eugenia Tudor-Anton, repere istorico-literare alcătuite de Viola Vancea, antologie de M. Dascal, Bucureşti, 1980; *Concert din muzică de Bach,* postfaţă şi bibliografie de G. Dimisianu, Bucureşti, 1982; *Fecioarele despletite. Concert din muzică de Bach,* Bucureşti, 1982; *Rădăcini*, I-II, pref. de V. Cristea, Bucureşti, 1983; *Drumul ascuns,* postfaţă de Eugenia Tudor-Anton, Bucureşti, 1985; *Arabescul amintirii*, roman memorialistic, ed. îngrijită, pref. şi note de D. Stamatiadi, Bucureşti, 1986; *Balaurul*, pref. de Gh. Crăciun, Bucureşti, 1986; *Fecioarele despletite. Concert din muzică de Bach. Drumul ascuns*, pref. şi tabel cronologic de Doina Modola, Cluj-Napoca, 1986; *Rădăcini*, postfaţă şi tabel cronologic de Doina Modola, Cluj-Napoca, 1986; *Femeia în faţa oglinzei*, culegere de proze scurte, postfaţă şi bibliografie de I. B. Lefter, Bucureşti, 1988; *Concert din muzică de Bach,* pref., tabel cronologic, aprecieri critice şi bibliografie de M. Barbu, Bucureşti, 1990; *Omul care a trecut,* nuvele, ed. îngrijită de D. Stamatiadi, Bucureşti, 1991; *Concert din muzică de Bach*, ed. îngrijită, pref., tabel bibliografic şi referinţe critice de G. Lateş, Galaţi, 1992; *Fecioarele despletite*, pref., curriculum vitae şi bibliografie de V. Râpeanu, Bucureşti, 1994; *Drumul ascuns*, pref., curriculum vitae şi bibliografie de V. Râpeanu, Bucureşti, 1995; *Logodnicul,* Bucureşti, 1997; *Concert de muzică de Bach,* prefaţă, curriculum vitae şi bibliografie de V. Râpeanu, Bucureşti, 2000; *Rădăcini,* ed., curriculum vitae şi bibliografie de D. Stamatiadi, Bucureşti, 2000; *Ciclul familiei Hallipa,* I-II, tabel cronologic şi bibliografie de D. Stamatiadi, 2001-2002.

REFERINŢE CRITICE: G. Ibrăileanu, în *Însemnări literare,* nr. 1, 1919; T. Vianu, în *Sburătorul,* nr. 3, 1919; G. Topîrceanu, în *Viaţa Românească,* nr. 7, 1920; N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare,* 1921; E. Lovinescu, *Critice,* VI,

1921; I. Minulescu, în *România nouă,* nr. 51, 1921; E. Lovinescu, *Critice,* VII, 1922; L. Rebreanu, în *Sburătorul,* nr. 54, 1921; A. Holban, în *Mişcarea literară,* nr. 49, 1925; idem, în *Sburătorul,* nr. 4, 1926; F. Aderca, în *Sburătorul,* nr. 3, 1926; I. Valerian, în *Viaţa literară,* nr. 29, 1926; E. Lovinescu, *Istoria...,* IV; M. Ralea, *Perspective,* 1928; M. Sebastian, în *Tiparniţa literară,* nr. 2-3, 1930; Camil Petrescu, în *Tiparniţa literară,* nr. 2-3, 1930; A. Holban, în *România literară,* nr. 17; 18; 19; 20, 1932; G. Călinescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 598, 1932; Perpessicius, *Menţiuni...,* I, IV; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* II, 1934; O. Şuluţiu, în *Familia,* nr. 3, 1935; Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 11, 1938; B. Munteano, *Panorama...;* Al. Piru, în *Jurnalul literar,* nr. 1. 1939; N. I. Popa, în *Însemnări ieşene,* nr. 7, 1939; G. Călinescu, *Istoria...;* T. Vianu, *Arta...;* Vl. Streinu, *Literatura română contemporană,* 1944; F. Aderca, în *Femeia şi căminul,* nr. 78, 1946; T. Vianu, în *Gazeta literară,* nr. 8, 1955; Elena Piru, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* nr. 1-2, 1956; Al. Săndulescu, în *Gazeta literară,* nr. 39, 1957; S. Iosifescu, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1957; C. Baltazar, *Contemporan cu ei,* 1962; V. Ciobanu, *Hortensia Papadat-Bengescu,* 1965; Doina Curticăpeanu, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai”,* Series Philologia, fascicula 2, 1965; Claudia Millian-Minulescu, în *Viaţa Românească,* nr. 3, 1966; D. Micu, în *Gazeta literară,* nr. 8, 1966; I. Valerian, *Cu scriitorii prin veac,* 1967; Perpessicius, *Opere,* II, 1967; G. Călinescu, *Ulysse,* 1967; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* I; M. Zaciu, *Masca...;* Paul Georgescu, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1967; L. Petrescu, *Realitate şi romanesc,* 1969; E. Lovinescu, *Scrieri,* I, 1969; P. Constantinescu, *Scrieri,* IV, 1969; Alice Botez, în *Luceafărul,* nr. 1; 22, 1969; M. Zaciu, *Glosse,* 1970; Magdalena Popescu, în *România literară,* nr. 10, 1970; D. Pillat, *Mozaic istorico-literar...,* ed. II, 1971; M. Sebastian, *Eseuri. Cronici. Memorial,* 1972; Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* T. Vianu, *Opere,* III, 1973; Const. Ciopraga, *Hortensia Papadat-Bengescu,* 1973; E. Papu, în *Luceafărul,* nr. 21 iul. 1973; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 14, 1973; O. Şuluţiu, *Scriitori şi cărţi,* 1974; Fl. Mihăilescu, *Introducere în opera Hortensiei Papadat-Bengescu,* 1975; A. Holban, *Opere,* III, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul,* nr. 9, 1975; Maria-Luiza Cristescu, *Hortensia Papadat-Bengescu. Portret de romancier,* 1976; *Hortensia Papadat-Bengescu interpretată de ~,* antologie, studiu introductiv, tabel cronologic şi bibliografie de Viola Vancea, 1976; Dorina Mercheş, *Hortensia Papadat-Bengescu. Bibliografie,* 1977; Al. Protopopescu, *Romanul psihologic românesc,* 1978; Roxana Sorescu, *Interpretări,* 1979; Viola Vancea, *Hortensia Papadat-Bengescu. Universul citadin. Repere şi interpretări,* 1980; N. Manolescu, *Arca lui Noe,* II, 1981; N. Creţu, *Constructori ai romanului,* 1982; F. Aderca, *Contribuţii...*, I; idem, *Oameni şi idei*, 1983; G. Dimisianu, *Lecturi libere,* 1983; Val Condurache, *Fantezii critice*, 1983; N. Florescu, *Profitabila condiţie*, 1983; Gh. Lăzărescu, *Romanul de analiză psihologică în literatura română interbelică*, 1983; C. Trandafir, *Dinamica valorilor literare*, 1983; Ov. S. Crohmălniceanu, *Cinci prozatori în cinci feluri de lectură*, 1984; R. Petrescu, *A treia dimensiune*, 1984; I. Holban, *Hortensia Papadat-Bengescu*, 1985; Fl. Mihăilescu, *Hortensia Papadat-Bengescu,* 1986; Alexandra Indrieş, *Polifonia persoanei*, 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; V. Cristea, *Fereastra criticului*, 1987; (C. M.) Popa, *Clasici şi contemporani*, 1987; F. Aderca, *Contribuţii...*, II; Sultana Craia, *Feţele oraşului,* 1988; V. Popovici, *Eu, personajul*, 1988; Al. Raicu, *Descoperirea păsării Sitela*, 1989; Eugenia-Tudor-Anton, în *Luceafărul,* nr. 12, 1995; Carmen Liana Rădulescu, *Hortensia Papadat-Bengescu – marea europeană a anilor ’30,* 1996; idem, în *România literară*, nr. 15, 1999; J. B. Lefter, *Doi nuvelişti. Liviu Rebreanu şi Hortensia Papadat-Bengescu,* 2001; Eugenia Tudor-Anton, *Hortensia Papadat-Bengescu, marea europeană,* 2001; Liana Cozea, *Exerciţii de admiraţie şi reproş: Hortensia Papadat-Bengescu,* 2002; Irina Petraş, în *Contemporanul,* nr. 29-30; 38-39, 2002. **(V. P.)**

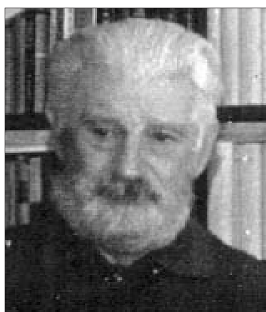

PAPADIMA Liviu, n. 11 iun. 1957, Bucureşti. Prozator şi critic literar. Fiul lui Ovidiu Papadima, istoric literar şi folclorist, şi al Ştefaniei (n. Rădulescu), prof. de lb. latină şi română. Studii medii la liceul „I. L. Caragiale” din Bucureşti (1972-1976). Urmează cursurile Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti, secţia română-engleză (1977-1981). Ca student,

participă la şedinţele „Cercului de critică literară" condus de E. Simion. Bursă Herder la Viena (1987-1988); bursier la Vrije Universiteit, Amsterdam (1996); bursier la Colegiului „Noua Europă", Bucureşti (1995-1996). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti, cu teza *Relaţia autor cititor în literatura română. Secolul al XIX-lea* (1999). Debutează cu versuri în rev. *Scântei* a Liceului nr. 32 din Bucureşti. Prezent în antologia *Copii poeţi* (1968). Colab. la rev. *Caiete critice, Limbă şi literatură, Cahiers roumains d'études littéraires, Luceafărul, Tribuna României, Revista de istorie şi teorie literară* etc. Cartea de debut, *În livada de cremene* (1981), adună însemnările de călătorie ale unui drumeţ îndrăgostit de peisajul montan. E. autorul câtorva studii literare intrate în cuprinsul unor vol. colective: *Lectura clasicilor şi teoria modernă a textului* (1981), *Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu* (1982), *Liviu Rebreanu după un veac* (1985).

OPERA: *În livada de cremene*, însemnări de călătorie, Bucureşti, 1981; *Comediile lui I. L. Caragiale,* analize de text, Bucurşti, 1996; *Caragiale, fireşte,* Bucureşti, 1999; *Literatură şi comunicare: relaţia autor cititor în proza paşoptistă şi postpaşoptistă*, Iaşi, 1999.

REFERINŢE CRITICE: I. Simuţ, în *Steaua*, nr. 1, 1982; G. Muntean, în *România literară*, nr. 34, 1982; I. Rotaru, *O istorie…,* III; G. Ardeleanu, în *Limba şi literatura română*, nr. 2, 1997; Andreea Ciotec, în *Litere nouă*, nr. 5, 1997; Florentina Costache, în *România literară,* nr. 16, 1999. **(Gh. P.)**

PAPADIMA Ovidiu, n. 23 iun. 1909, Sinoe, com. Mihai Viteazul, jud. Tulcea – m. 26 mai 1996, Bucureşti. Istoric şi critic literar. Fiul lui Nicolae Papadima, prof., şi al Silviei (n. Balteş). Şcoala primară în Moldova, în refugiu (1917-1920). Liceul „Al. Papiu Ilarian" din Târgu Mureş (1920-1928). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1928-1931). Studii pentru doctorat în Germania (1937-1941). Dr. în filologie cu teza *Ideologia literară pozitivistă în literatura română a secolului XIX. Începuturile* (1944). Între anii 1933 şi 1935 este asistent al lui D. Caracostea; asistent la Facultatea de Litere şi Filosofie (1932-1933) şi la Acad. Comercială din Bucureşti (1933-1935). Prof. de liceu la Oradea, Câmpulung-Muscel şi Olteniţa (1935-1941). Lector de lb. română la Facultatea de Romanistică şi la Acad. Comercială din Viena (1941-1942). Lector la Catedra de istoria literaturii române a Univ. din Bucureşti până în 1949, când trece la Institutul de Istorie şi Teorie Literară al Acad. Aici a condus Sectorul de folclor (1956-1967) şi Secţia de literatură română (1967-1975). A fost arestat şi condamnat la închisoare (1952-1956; a trecut prin penitenciarele din Rahova, Jilava, Gherla şi Craiova). Cronicar literar al rev. *Gândirea* (1932-1938) şi secretar de redacţie al *Revistei Fundaţiilor Regale* (1941-1944; secretar tehnic, 1944-1947). Debutează cu poezii la rev. *Lumea copiilor* (1922). Debut editorial cu vol. *O viziune românească a lumii.* Studiu de folclor (1941). Influenţată de ideologia gândiristă e şi lucrarea *Neam, sat şi oraş în poezia lui Octavian Goga* (1942). Întrerupând activitatea de cronicar literar la *Gândirea*, va prefera studiul ştiinţific, în sinteze despre literatura populară (*Literatura populară română. Din istoria şi poetica ei*, 1968), monografii (*Anton Pann. „Cântecele de lume" şi folclorul Bucureştilor*, 1963; *Cezar Boliac*, 1966; *Ion Pillat*, 1974) şi cercetări de ideologie literară (*Ipostaze ale iluminismului românesc*, 1975). Alte vol.: *Creatorii şi lumea lor* (1943), *Poezie şi cunoaştere etnică* (1944); *Heinrich von Kleist* (1967), *Scriitorii şi înţelesurile vieţii* (1971). Ed. critică: Anghel Demetriescu, *Opere* (1937). Autor al antologiei de lirică populară *Cu cât cânt atâta sunt* (1963). Coordonator ştiinţific a numeroase vol. colective. Premiul „I. Heliade Rădulescu" al Acad. Române. (1941); Premiul de critică literară al SSR pe 1942; Premiul „B. P. Hasdeu" al Acad.

OPERA: *O viziune românească a lumii*. Studiu de folclor, Bucureşti, 1941 (ed. II, revizuită, cu o postfaţă de I. Oprişan, 1995); *Neam, sat şi oraş în poezia lui Octavian Goga*, Bucureşti, 1942 (ed. II, *Octavian Goga*, 1944); *Creatorii şi lumea lor*, Bucureşti, 1943; *Poezie şi cunoaştere etnică*, Bucureşti, 1944; *Anton Pann. „Cântecele de lume" şi folclorul Bucureştilor*, Bucureşti, 1963; *Cezar Bolliac*, Bucureşti, 1966; *Heinrich von Kleist*,

Bucureşti, 1967; *Literatura populară română. Din istoria şi poetica ei*, Bucureşti, 1968; *Scriitorii şi înţelesurile vieţii*, Bucureşti, 1971; *Ion Pillat*, Bucureşti, 1974; *Ipostaze ale iluminismului românesc*, Bucureşti, 1975 ; *Reviste literare româneşti la începutul secolului al XX-lea,* în colab. cu S. Ilin, D. Popescu ş.a., Bucureşti, 1976; *Evocări*, cu o postfaţă de P. M. Vizirescu şi o fişă bibliografică de L. Papadima, Iaşi, 1997.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Panorama...;* Perpessicius, *Lecturi...;* I. Adam, în *Săptămâna*, nr. 54, 1971; N. Balotă, în *România literară*, nr. 39, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 51, 1971; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 43, 1971; M. Bucur, *Istoriografia...;* E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 176, 1974; P. Marcea, în *Cronica*, nr. 27, 1974; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 30, 1974; D. Micu, *„Gândirea” şi gândirismul*, 1975; H. Cândroveanu, în *România literară*, nr. 49, 1975; M. Anghelescu, în *Contemporanul*, nr. 2, 1976; Al. Duţu, în *Synthesis*, nr. 3, 1976; A. Sasu, în *Steaua*, nr. 27, 1976; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 27, 1976; M. Zamfir, în *Luceafărul*, nr. 25, 1976; I. D. Bălan, în *România literară*, nr. 25, 1979; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 43, 1979; I. Oprişan, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice*, 1980; M. Pop, în *Orizont*, nr. 36, 1980 (interviu); M. Coman, în *Luceafărul,* nr. 27, 1984; G. Munteanu, în *Argeş,* nr. 7, 1984; V. Netea, în *România literară,* nr. 25, 1984; A. Olteanu, *Structuri retorice ale liricii orale româneşti,* 1985; V. Marian, *Conceptul de originalitate în critica literară românească,* 1988; N. Antonescu, în *Steaua,* nr. 4-5, 1998; N. Constantinescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 533, 2001; E. Manu, *ibidem,* nr. 624, 2002. **(I. S.)**

PAPAHAGI Emil-George, n. 5/18 sept. 1907, Constantinopol – m. 11 apr. 1970, Bucu-reşti. Eseist. Fiul prof. Nicolae A. Papahagi şi al Magdalenei (n. Petra-şincu). Tatăl e autor al unei cărţi despre românii sud-dunăreni (*Les Roumains de Turquie*). Urmează şcoala primară la Colegiul „Sf. Ioan Gură de Aur” din Constantinopol, apoi în particular, până în 1919, când familia se mută la Bucureşti. Absolvent al Liceului „Mihai Viteazul” din capitală (1920-1927) şi licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1927-1930). În paralel, audiază cursurile Facultăţii de Filosofie. Călătoreşte mult în străinătate. După 1948, funcţionar la „Românoexport” şi la „Mineralimportexport” din Bucureşti, până la pensionare (1968). Publică recenzii în *Revista de filosofie*. Singurul vol. tipărit îi apare postum (*Eseuri*, 1985).

OPERA: *Eseuri*, ed. îngrijită, pref. şi note de M. Papahagi, Cluj-Napoca, 1985.

REFERINŢE CRITICE: M. Ghica, în *Ramuri*, nr. 6, 1986; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 31, 1986. **(M. P.)**

PAPAHAGI Marian, n. 14 oct. 1948, Râmnicu Vâlcea - m. 18 ian 1999, Roma. Critic, istoric literar, filolog şi traducător. Fiul lui Constantin Papahagi, medic, şi al Elenei (n. Anastasatu), farmacistă. Studii primare, gimnaziale şi liceale la Liceul „Gh. Bariţiu” din Cluj. Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1966-1968), secţia română-italiană şi Roma (1968-1972), secţia de lb. şi literaturi romanice, obţinând „cum laude” diploma de dr. în litere (1972). Doctorat în filologie (Bucureşti, 1975). Din 1973, asistent, apoi lector şi, din 1990, prof. la Facultatea de Litere a Univ. din Cluj, unde a întemeiat Catedra de lb. şi literaturi romanice şi un Centru de analiză a textului ; a ţinut cursuri şi seminarii de literatură italiană, filologie romanică şi lb. portugheză. Prof. invitat la Univ. din Roma şi Copenhaga (1998). Prorector al Univ. din Cluj (1990-1992) şi secretar de stat la Departamentul Învăţământului Superior al Ministerului Învăţământului (1990). Director la Accademia di Romania din Roma (1998-1999). Din 1979, membru al Uniunii Scriitorilor, din al cărei Consiliu şi Comitet Director a făcut parte între anii 1990 şi 1995. Membru al grupului fondator al cenaclului şi rev. *Echinox* (redactor-şef, 1973-1983) şi director al rev. *Studi italo-romeni*, întemeiată în 1997. Preşedinte al Comitetului din Cluj-Napoca al Soc. „Dante Alighieri”. În 1990, a fondat Editura

Echinox. A debutat cu critică literară în *Amfiteatru* (1968). Colab. la numeroase rev. literare şi academice din ţară şi străinătate, cu studii, eseuri, cronici literare pe teme româneşti şi romanice, precum şi cu trad. de poezie modernă. Debut editorial cu vol. *Exerciţii de lectură* (eseuri despre scriitori români şi străini, 1976), urmat de *Eros şi utopie* (studii despre Eminescu, Ibrăileanu, Mateiu I. Caragiale, I. Barbu, M. Eliade, Gib. I. Mihăescu, G. Călinescu, 1980), *Critica de atelier* (dedicată „rescrierii" şi variantelor la N. Filimon, E. Lovinescu, Ion Barbu, I. Agârbiceanu, şi cuprinzând, de asemenea, eseuri despre scriitori din spaţiul romanic, Gozzano, Saba, Ungaretti, Montale, spaniolii „generaţiei '27", Murilo Mendes, 1983), *Faţa şi reversul* (studii şi eseuri pe teme de literatură română şi italiană, portugheză, 1993). Cronici literare, adunate în vol. *Cumpănă şi semn* (1991), *Fragmente despre critică* (1994), *Interpretări pe teme date* (1995). În 1986, a publicat un studiu de sinteză despre poezia italiană din secolul al XIII-lea, sub titlul *Intelectualitate şi poezie* (la origine, teză de doctorat). A tradus şi prefaţat mai multe volume de estetică, poezie şi critică (Luigi Pareyson, André Helbo, Murilo Mendes, Luciana Stegagno Picchio, Eugenio Montale, Rosa del Conte, Guido Morselli, Roland Barthes). Din *Divina commedia* a lui Dante, a reuşit să încheie versiunea românească a *Infernului* şi a primelor cânturi din *Purgatoriul.*A îngrijit şi prefaţat ed. din scrierile lui E. Lovinescu, G. Călinescu, L. Rebreanu, L. Rusu, E.-G. Papahagi, Olimpia Radu, Gib. I. Mihăescu, A. Artaud ş.a. A coordonat, alături de Mircea Zaciu şi Aurel Sasu, *Scriitori români. Mic dicţionar* (1978) şi *Dicţionarul scriitorilor români* (a cărui publicare a început în 1995). Aşezată, de la început, sub semnul unei aspiraţii spre „totalitate", critica profesată de **P.** se vrea deschisă spre o cât mai mare diversitate a metodelor de abordare a textului literar, cu conştiinţa parţialităţii fiecăreia şi cu exigenţa adecvării la „obiect". Sub acest unghi, criticul îşi găseşte o referinţă de bază în definiţia dată „relaţiei critice" de Jean Starobinski, atentă deopotrivă la restituirea filologică a textului, la contextul său socio-cultural, la posibilităţile multiple de interpretare oferite de metodologia critică contemporană dintr-o perspectivă larg hermeneutică, implicând exegeza în sensul tradiţional, actualizat prin achiziţiile mai recente ale unor H. G. Gadamer şi Paul Ricoeur. Oricât este preocupat de desciplina metodologică şi de claritatea conceptuală a discursului critic, **P.** refuză absolutizarea vreunei metode, optând pentru concilierea dintre explicarea obiectivă şi implicarea subiectului cititor, dintre cercetarea „tehnică" a operei şi „invenţia" personală. Formaţia filologică solidă îl îndreaptă şi spre o critică a variantelor (în linia lui Gianfranco Contini), asociată creator cu reflecţia liberă, personală, cu numeroase intuiţii şi puncte de vedere originale, într-un dialog mobil cu mişcarea actuală a ideilor. Perspectiva comparatistă este mereu prezentă, asigurând o astfel de comunicare. Cronicarul literar angajat în critica de întâmpinare găseşte, la rândul său, tonul echilibrat în receptarea fenomenului creator în mişcare, ghidat de un spirit critic atent-selectiv şi reuşind să ofere o scară sigură a valorilor. Scrierile sale au fost distinse cu numeroase premii, printre care Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor (1976); Premiul de critică„G. Călinescu" (1980); Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj (1983); Premiul Internaţional „Eugenio Montale" pe 1988 (Roma, 1989); Premiul „Titu Maiorescu" al Acad. Române (1991); Premiul de critică al Uniunii Scriitorilor (1993); Premiul Internaţional Diego Valeri-Città di Monselice pentru trad. (1997); Premiul „Opera Magna" al Uniunii Scriitorilor (1995); Ofiţer al ordinului francez „Palmes Académiques" (1994).

OPERE: *Exerciţii de lectură*, Cluj-Napoca, 1976; *Scriitori români. Mic dicţionar,* Bucureşti, 1978 (coordonator şi autor, în colab. cu M. Zaciu şi A. Sasu); *Eros şi utopie,* Bucureşti, 1980 (ed. II, 1999); *Critica de atelier*, Bucureşti, 1983; *Intelectualitate şi poezie*, Bucureşti, 1986; *Cumpănă şi semn*, Bucureşti, 1990; *Faţa şi reversul*, eseuri, Iaşi, 1993; *Fragmente despre critică*, Cluj-Napoca, 1994; *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV, Bucureşti, 1995-2002 (coordonator şi autor, în colab. cu M. Zaciu şi A. Sasu); *Interpretări pe teme date*, Bucureşti, 1995; *Raţiuni de a fi,* studii şi interviuri, Bucureşti, 1999; *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români,* Bucureşti, 2000 (coordonator şi autor, în colab. cu M. Zaciu şi A. Sasu). Traduceri: Luigi Pareyson, *Estetica. O teorie a formativităţii*, Bucureşti, 1978; André Helbo, *Michel Butor*,

Cluj-Napoca, 1978; Luciana Stegagno Picchio, *Literatura braziliană*, Bucureşti, 1986; Eugenio Montale, *Poezii*, Cluj-Napoca, 1988 (ed. II, 1999); Rosa del Conte, *Eminescu sau despre Absolut*, Cluj-Napoca, 1990 (ed. II, 2003); Guido Morselli, *Divertisment 1989,* Cluj-Napoca, 1992; Roland Barthes, *Plăcerea lecturii,* Cluj-Napoca, 1994; P. Morand, *Bucureşti,* în colab. cu I. Pop, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: M. Zaciu, *Alte lecturi şi alte zile*, 1978; Fl. Mihăilescu, *Conceptul de critică literară în România*, II, 1979; I. Vartic, în *Tribuna*, nr. 41, 1980; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1981; I. Buduca, în *România literară*, nr. 6, 1981; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 6, 1981; M. D. Gheorghiu, *Reflexe condiţionate,* 1983; N. Manolescu, *Julien Green şi strămătuşa mea*, 1984; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1984; Şt. Borbély, în *Vatra,* nr. 5, 1984; (D. C.) Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 4, 1984; Cristian Moraru, în *Luceafărul*, nr. 10, 1984; Al. Piru, în *Flacăra*, nr. 41, 1984; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 5, 1985; idem, în *Tribuna*, nr. 5, 1986; Gh. Perian, în *Transilvania*, nr. 3, 1986; I. Pop, în *Steaua*, nr. 2, 1986; M. Zamfir, în *România literară*, nr. 5, 1986; Cristian Moraru, în *România literară*, nr. 8, 1987; V. Ierunca, *Subiect şi predicat*, 1993; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani,* 1994; L. Ulici, *Literatura română contemporană*, 1995; I. Pop, în *România literară*, nr. 40, 1998; *Apostrof*, nr. 1, 1999 (număr special, art. semnate de M. Zaciu, I. Vartic, Adrian Popescu, E. Uricaru, I. Pop ş.a.); *Vatra,* nr. 6, 1999 (grupaj de art.); G. Petric, în *Tomis,* nr. 1, 2000; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 6, 2001. **(I. P.)**

PAPAHAGI Pericle, nr. 1872, Avdela (azi în Grecia) – m. 20 ian. 1943, Silistra (Bulgaria). Istoric literar şi folclorist. Studiază postuniversitare, cu romanistul Gustav în localitatea natală, apoi la Bucureşti; licenţiat în litere al Univ. din Bucureşti. Studii Weigand, la Univ. din Leipzig, unde îşi ia doctoratul în filosofie. Prof. secundar la Salonic, Bitolia (Grecia), Giurgiu şi Silistra. Debutează în *Analele Academiei Române,* în col. de folclor infantil: *Jocuri copilăreşti. Culese de la românii din Macedonia* (1893). Mai colaborează la *Analele Dobrogei, Arhiva, Convorbiri literare, Frăţil'ia, Grai bun, Grai şi suflet, Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache zu Leipzig, Peninsula Balcanică, Revue historique de sud-est européen. Viaţa nouă, Viaţa Românească* etc. Conduce rev. *Dunărea* (2 vol. 1923). Membru al Acad. Române (1916). Cunoscător nemijlocit al vieţii şi graiurilor românilor suddunăreni, **P.** le dedică câteva lucrări fundamentale, „adevărate modele clasice de monografii sociologice şi folcloristice" (*Din literatura poporană a aromânilor,* 1900; *Românii din Meglenia*. *Texte şi glosar,* 1900; *Meglenoromânii. Studiu etnografic,* I-II, 1902; *Basme aromâne şi glosar,* 1905; *Scriitori aromâni în secolul al XVIII-[lea],* 1909; *Poezia înstrăinării la aromâni,* 1912), care prefigurează, prin îmbinarea componentei lingvistice cu cea folcloristică, metodologia şcolii filologice a lui Ov. Densusianu.

OPERA: *Jocuri copilăreşti. Culese de la aromânii din Macedonia,* Bucureşti, 1893 (extras); *Din literatura poporană a aromânilor,* Bucureşti, 1900; *Românii din Meglenia,* texte şi glosar, Bucureşti, 1900; *Meglenoromânii,* studiu etnografico-filologic, I-II, Bucureşti, 1902; *Basme aromâne şi glosar,* Bucureşti, 1905; *Graie aromâne*, Bucureşti, 1905 (extras); *Scriitori aromâni în secolul al XVIII-[lea]* (*Cavalioti, Ucuta, Daniil*), Bucureşti, 1909; *Din trecutul cultural al aromânilor*, Bucureşti, 1912 (extras); *Poezia înstrăinării la aromâni*, Bucureşti, 1912; *Colonizarea în Cadrilater*, Silistra, 1925; *Numiri etnice la aromâni*, Bucureşti, 1925 (extras); *Siceaux de plomb byzantins inédits trouvés à Slistria,* Vălenii de Munte, 1932 (extras); *Un sigiliu de argint al Ţarului Simeon,* [Bucureşti], [1936]; *Scrisori către Artur Gorovei,* ed. îngrijită şi introducere de Maria-Luiza Ungureanu, Bucureşti, 1970; *Vânătorul cel viteaz şi Frumoasa-Pământului.* Basme aromâne, transpunere în dacoromână de Mihail Maghiari, Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: Gr. Tocilescu, în *Analele Academiei Române*, tom. XX, 1898; S. Fl. Marian, în *Analele Academiei Române*, tom. XXIII, 1901; I. Bărbulescu, în *Arhiva*, nr. 3, 1906; G. P.[ascu], în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1907; Th. Capidan, în *Langue et littérature*, nr. 102, 1943; Gh. Vrabie, *Folcloristica română,* 1968; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti,* 1974; A. Nasta, în *România literară,* nr. 52, 1972; nr. 20, 1977; Jana Balacciu, Rodica Chiriacescu, *Dicţionar de lingvistică şi filologi români,* 1978; I. Datcu, Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folclo-*

riştilor, I, 1979. **(V. F.)**

PAPAHAGI Tache, n. 20 oct. 1892, Avdela (Grecia) – m. 17 ian. 1977, Bucureşti. Folclorist şi lingvist. Şcoala primară la Avdela, studii secundare la liceele româneşti din Ianina şi Bitolia (1902-1912) şi superioare la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1912-1916). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Graiul şi folclorul Maramureşului* (1925). A fost prof. secundar la Târgu Neamţ (1916-1918), apoi asistent (1920-1925), docent (1926-1928), conferenţiar (1928-1943) şi prof. univ. (1943-1948) la Univ. din Bucureşti. Debut în volum cu conferinţa tipărită *Aromânii din punct de vedere istoric, cultural şi politic* în 1915. În 1927 inaugurează cursul de *Etnografie lingvistică română*, primul de acest fel la noi. A colaborat la *Grai şi suflet, Langue et littérature, Vieaţa nouă* ş. a. Cercetările sale au avut în permanenţă un caracter interdisciplinar, îmbinând etnografia, folclorul, dialectologia şi privind fenomenele din perspectivă comparatistă, romanică şi balcanică. O bună parte din lucrările sale au urmărit să facă cunoscută şi să reliefeze valoarea creaţiei literare, populare şi culte, în dialectul aromân (prima sa carte este o *Antologie aromânească*, 1922). Studiile sale de etnografie şi folclor (între care *Images d'ethnographie roumaine,* I-III, 1928-1934, *Macedoromânii sau aromânii,* 1927; *Aromânii. Grai, folclor, etnografie,* 1932; *Poezia lirică populară,* 1948, *Mic dicţionar folcloric,* 1979), ca şi cele lingvistice (*Din morfologia limbei române,* 1937, *Manual de fonetică romanică,* 1943, *Dicţionarul dialectului aromân general şi etimologic,* 1963) sunt rodul unor minuţioase cercetări de teren şi denotă o vastă erudiţie în domeniul specialităţii stricte, dar şi în cele înrudite. A ţinut şi numeroase cursuri universitare de lingvistică şi etnografie-folclor, nulte litografiate. Laureat al Premiului de Stat (1964) şi prof. emerit (1964).

OPERA: *Aromânii din punct de vedere istoric, cultural şi politic,* Bucureşti, 1915; *La românii din Albania,* Bucureşti, 1920; *Latina vulgară,* curs litografiat, Craiova, 1921-1922; *Antologie aromânească,* Bucureşti, 1922; *Din epoca de formaţiune a limbei române,* curs multigrafiat, Bucureşti, 1923; *Din folclorul romanic şi cel latin. Studiu comparat,* Bucureşti, 1923; *O problemă de romanitate sud-ilirică,* Bucureşti, 1923 (extras); *Din epoca de formaţiune a limbei române. Probleme etno-lingvistice,* Bucureşti, 1924 (extras); *Cercetări în Munţii Apuseni,* Bucureşti, 1924 (extras); *Graiul şi folclorul Maramureşului,* Bucureşti, 1925; *Creaţiunea poetică populară,* Bucureşti, 1926; *Dispariţii şi suprapuneri lexicale,* curs litografiat, 1926-1927; *Etnografie lingvistică română,* curs litografiat, Bucureşti, 1926-1927; *Macedoromânii sau aromânii,* Bucureşti, 1927; *Images d'ethnographie roumaine,* I-III, Bucureşti, 1928-1934; *Folclor român comparat,* curs litografiat, Bucureşti, 1928-1929; *Introducere în filologia romanică cu privire specială asupra istoriei limbei române. Fonetica,* curs litografiat, Bucureşti, 1930 (extras); *Aromânii. Grai-Folclor-Etnografie,* curs, 1932; *Prin Munţii şi Valea Cernei Superioare,* Craiova, 1935 (extras); *Flori din lirica populară. Doine şi strigături,* Bucureşti, 1936; *Din morfologia limbei române,* Bucureşti, 1937; *Contribuţii lexicale,* Bucureşti, 1939; *Etimologii,* Bucureşti, 1940; *Manual de fonetică romanică,* Bucureşti, 1943; *Paralele folclorice «greco-române»,* trad. din poezia populară greacă, Bucureşti, 1944; *Notes d'étymologie roumaine,* Bucureşti, 1945 (extras); *Concordances folkloriques et ethnographiques,* Bucureşti, 1946-1948 (extras); *Critique d'une étude philologique,* Bucureşti, 1946; *Dix étyimologies,* Bucureşti, 1946 (extras); *Sur Crăciun „Noël" (Elements aroumains en dacoroumain),* Bucureşti, 1946 (extras); *Din „Dicţionarul dialectului aromân, general şi etimologic",* Bucureşti, 1947; *Din „Mic dicţionar folcloric". Spicuiri folclorice şi etnografice comparate,* Bucureşti, 1947; *Poezia lirică populară,* Bucureşti, 1967; *Paralele folclorice,* trad. din poezia populară greacă, Bucureşti, 1970; *Mic dicţionar folcloric. Spicuiri folclorice şi etnografice comparate,* ed. îngrijită, note şi pref. de V. Rusu, Bucureşti, 1979; *Grai, folclor, etnografie,* ed. şi pref. de V. Rusu, Bucureşti, 1981.

REFERINŢE CRITICE: M. Roques, în

Romania, nr. 193, 1923; A. Mazon, în *Revue des études slaves,* nr. 1-2, 1923; I. Iordan, în *Arhiva,* nr. 2, 1923; V. Bogrea, în *Dacoromania,* III, 1923; Th. Capidan, în *Dacoromania,* III, 1923; Ov. Densusianu, în *Grai şi suflet,* I, 1923; M. Friedwagner, în *Literaturblat für germanische Philologie,* nr. 4-6, 1924; N. Iorga, în *Revista istorică,* nr. 1-3, 1926; idem, *ibidem,* nr. 7-9, 1926; Ov. Densusianu, în *Grai şi suflet,* II, 1926; Şt. Paşca, în *Dacoromania,* IV, 1924-1926; N. Drăganu, în *Dacoromania,* IV, 1924-1926; V. Bogrea, în *Făt-Frumos,* nr. 1, 1927; O. Fouché, în *Revue des langues romanes,* LXV, 1927; L. Salvini, în *Archivi per la reccolta e lo studio delle tradizioni popolari italiane,* XI, 1936; G. Dăncuş, în *Graiul Maramureşului,* nr. 167, 1936; I. Diaconu, în *Etnos,* 1941, fascicola 1; N. Bănescu, în *Revista istorică,* nr. 1-12, 1944; G. Pavelescu, în *Transilvania,* nr. 1-2, 1945; Gh. Vrabie, *Folcloristica română,* 1968; O. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti,* 1974; I. Datcu, Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor. Folclor literar românesc,* I, 1979; I. Datcu, în *Jurnalul literar,* nr. 25, 1990. **(G. A.)**

PAPASTATE Constantin D. (numele la naştere: Papastatopoulos), n. 26 febr. 1907, Piteşti – m. 22 aug. 1992, Craiova. Istoric literar şi poet. Fiul lui Dimitrie Papastatopoulos şi al Elenei (n. Teodoride). Şcoala primară şi liceul la Piteşti. Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie, secţia franceză, a Univ. din Bucureşti (1926-1929). Între 1929 şi 1930, studiază literele la Dijon. Dr. în litere şi filosofie (1946) cu o teză despre Leconte de Lisle, Carieră didactică la Craiova. Debutează în *Foaia tinerimii* (1924), iar editorial cu vol. de versuri *Trepte* (1944). Publică vol. de versuri *Anotimpuri* (1946) şi *Crucea împuşcaţilor. 1907* (1982) şi studii monografice (*Vasile Alecsandri şi Elena Negri*, 1947; *Traian Demetrescu,* 1967; *Elena Farago,* 1975). Ed. din Traian Demetrescu (1968) şi Elena Farago (1978). Istoric literar tentat de vieţi romanţate, **P.** explorează documente prioritar biografice şi interpretează textul literar ca document afectiv; poet doar ocazional şi cu mari intermitenţe, fără un profil propriu distinct. Premiul Acad. Române (1947).

OPERA: *Trepte*, versuri, Craiova, 1944; *Anotimpuri*, versuri, Craiova, 1946; *Vasile Alecsandri şi Elena Negri. Cu un jurnal inedit al poetului şi o lămurire a d-nei Elena Negri*, Bucureşti, 1947; *Traian Demetrescu*, Bucureşti, 1967; *Elena Farago*, Craiova, 1975; *Crucea împuşcaţilor. 1907*, Craiova, 1982.

REEFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 35, 1967; N. Antonescu, în *Cronica*, nr. 10, 1976; T. Nedelcea, în *Ramuri*, nr. 2, 1976; Al. Firescu, în *Ramuri*, nr. 2, 1977; idem, în *Ramuri*, nr. 3, 1987. **(E. N.)**

PAPATANASIU Nicolae, n. 8 iun. 1911, Hârşova – m. 20 iun. 1976, Bucureşti, Prozator. Fiul lui Dumitru Papatanasiu, funcţionar de bancă, şi al Mariei (n. Gheorghiu). Şcoala primară la Hârşova (1918-1922). Gimnaziul la Hârşova şi Brăila. Liceul „Mircea cel Bătrân" din Constanţa (1927-1931). Urmează, fără a le termina, cursurile Facultăţii de Drept şi ale Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Căsătorit cu compozitoarea Eliza Ţilenschi. Debutează la Radio, cu reportajul *Calcar* (1935). Debut editorial cu romanul Catarge (1941). Colaborează la *Adevărul literar şi artistic* (1936-1939), *Vremea, Arta, Ilustraţiunea română, Realitatea ilustrată*, cu cronici literare, dramatice, muzicale. Autor al romanului *Sonată dobrogeană* (1942) şi al unor cărţi pentru copii şi tineret (*Cartea minunilor*, 1943; *S.O.S. Expediţia pe Everest în primejdie!,* 1943). A scris, pentru Radio, o serie de reportaje şi piese pentru copii.

OPERA: *Catarge*, roman, Bucureşti, 1941; *Sonată dobrogeană*, roman, Bucureşti, 1942; *Cartea minunilor,* Bucureşti, 1943; *Insula mărgăritarelor.* Povestiri de pe mare, Bucureşti, 1943; *S.O.S. Expediţia pe Everest în primejdie!,* roman pentru tineret, Bucureşti, 1943. Traduceri: B.

Björnson, *Pensionul de fete Rendalen*, trad. de ~, Bucureşti, 1944.

REFERINŢE CRITICE: M. Niculescu, în *Universul literar*, nr. 18, 1942; A. Marin, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 97, 1942; O. Şuluţiu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 12, 1942; O. Constantinescu, în *Bis*, nr. 17, 1943; idem, în *Bis*, nr. 19, 1943; Perpessicius, *Opere*, IX, X, 1979. **(M. V.)**

PAPILIAN Alexandru (pseud. lui Sandu Stoichiţă), n. 27 mart. 1947, Paris (Franţa). Prozator. Fiul lui Sandu Stoichiţă, medic, şi al Mihaelei (n. Papilian). Este nepotul scriitorului Victor Papilian. Studii liceale la Bucureşti. Absolvent, în 1970, al Acad. de Ştiinţe Economice din Bucureşti. A lucrat la Bibl. Centrală de Stat, în redacţia rev. *Flacăra* şi la Televiziunea Română. În 1985 se stabileşte în Franţa. Debut în rev. *Echinox (1969).* A mai colaborat la *România literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Tribuna.* Debut editorial cu romanul *Dihorul* (1970), urmat de *O seară de noiembrie* (1976), *Făpturi neînsemnate* (1978), *Micelii* (1980), *Pricini de iubire* (1981), *Capricii* (1983), *Ex* (1993) şi *Paharul cu muşte* (1997). Sunt scrieri reprezentative pentru evoluţia prozei ormâneşti pe parcursul anilor '70, contribuind (şi de la un punct chiar determinând) o tendinţă literară mai largă de redescoperire a omului obişnuit şi de oglindire a vieţii cotidiene.

OPERA: *Dihorul*, roman, Bucureşti, 1970 (ed. II, 2000); *O seară de noiembrie*, nuvele, Bucureşti, 1976; *Făpturi neînsemnate*, schiţe, Bucureşti, 1978; *Micelii*, roman, Bucureşti, 1980; *Pricini de iubire,* nuvele, Bucureşti, 1981; *Capricii*, roman Bucureşti, 1983; *Ex*, roman, Bucureşti, 1993; *Paharul cu muşte*, roman, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: M. Preda, *Imposibila întoarcere*, 1971; M. Iorgulescu, *Scriitori*…; idem, *Critică şi angajare*, 1981; R. G. Ţeposu, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1981; L. Ulici, în *România literară,* nr. 41, 1981; Gh. Perian, în *Echinox*, nr. 8-9, 1982; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 7, 1983; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 38, 1983. **(Gh. P.)**

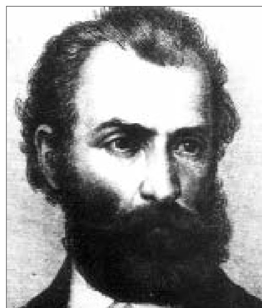

PAPILIAN Victor, n. 17 iun., 1888, Galaţi – m. 14 aug., 1956, Cluj. Prozator şi dramaturg. Fiul medicului militar Constantin Papilian şi al Elenei (n. Plitos). Tatăl, oltean de origine, se trage dintr-un neam de ţărani ajunşi preoţi, de unde numele de Popa, Popescu al ascendenţilor, transformat în Papilian, în cazul părintelui scriitorului, de către un prof. latinizant. Mama, moldoveancă din zona Tecuciului, s-ar trage dintr-un neam de răzeşi (Pletosu) cu numele grecizat prin înnobilare. **P.** urmează liceul la Craiova şi Bucureşti („Sf. Sava"), absolvind în paralel şi Conservatorul de Muzică (clasa de vioară), unde este elevul lui R. Malcher, Gh. Cucu şi G. Chiriac. Facultatea de Medicină din Bucureşti (1907-1916). Dr. cu o teză despre *Citoarhitectonica lobului frontal*. Face campania din 1916-1918 ca medic militar în Moldova. Preparator şi prosector la Catedra de anatomie (Bucureşti); din 1919, la recomandarea lui V. Babeş şi Gh. Marinescu, prof. de anatomie la Facultatea de Medicină din Cluj, unde organizează învăţământul anatomic-medical, creând o strălucită şcoală. Înfiinţează Institutul de Anatomie Descriptivă şi Topografică, rev. *Clujul medical* (1920), editează un *Tratat elementar de anatomie descriptivă şi topografică* (3 vol.), rămas până în prezent o lucrare clasică. Prin studiile sale de anatomie, fiziologie, embriologie, biologie şi antropologie, **P.** este o somitate a medicinii româneşti. Întemeietor al Soc. Române de Antropologie, al Filarmonicii din Cluj (1920), al Asoc. Scriitorilor Români din Ardeal (1936), al unui cenaclu literar cu publicaţie proprie, rev. *Darul vremii* (1930). Director al Operei Române (1934-1936) şi al Teatrului Naţional din Cluj (1936-1940), animator al mişcării teatrale studenţeşti. Conduce noua serie a *Luceafărului* (1941-1945), la Sibiu. Debutează, sub pseud. Sylvius Rolando, cu vol. *Generalul Frangulea* (1925). Colaborează la *Gândirea, Universul literar, Gând românesc, Viaţa Românească, Revista*

Fundaţiilor Regale, Pagini literare, Lanuri, Familia, România nouă ş. a. Premiul Acad. Române pentru romanul *Ne leagă pământul* (1927). În mari construcţii romaneşti (*În credinţa celor şapte sfeşnice,* I-II, 1933; *Chinuiţii nemuririi,* I-III, postum) încearcă o depăşire a viziunii lui L. Rebreanu asupra vieţii transilvănene, în direcţia preocupărilor pentru problematica spirituală, sondată în mediul rural şi intelectual. Mai realizate sunt prozele scurte, realist-incisive sau fantastice. În teatru, o producţie fecundă, inegală, îl solicită în direcţii diverse: mituri, istorie, psihanaliză, pirandellism.

OPERA: *Generalul Frangulea,* Cluj, 1925; *Ne leagă pământul*, roman, Bucureşti, 1926; *Sufletul lui Faust,* Cluj, [1928]; *Un optimist incorigibil (Când „Regele petrece"),* comedie în 4 acte, Cluj, 1930; *În credinţa celor şapte sfeşnice,* I-II, Cluj, 1933; *Fără limită,* roman, Bucureşti, 1936; *Vecinul,* nuvele, Bucureşti, [1938]; *De dincolo de râu,* nuvele ardeleneşti, Bucureşti, 1938; *A trecut...,* piesă în 4 acte, Oradea, 1939; *Manechinul lui Igor şi alte povestiri de iubire,* Bucureşti, 1943; *Teatru,* Sibiu, 1945; *Nuvele olteneşti,* Craiova, [1946]; *Amintiri din teatru,* Bucureşti, [1968]; *Ceartă oltenească,* nuvele, schiţe, povestiri, ed. îngrijită, prefaţată şi adnotată de T. Bălaşa, Craiova, 1973; *Teatru,* ed. îngrijită şi pref. de C. Cubleşan, Cluj-Napoca, 1975; *Chinuiţii nemuririi,* I, *Marius Leluţ,* ed. îngrijită şi cuvânt înainte de T. Bălaşa, Craiova, 1976; II, *Gaby Leonin,* Craiova, 1981; *Bogdan infidelul,* roman, ed. îngrijită, pref. şi note de C. Cubleşan, Cluj-Napoca, 1982. *Coana Truda*, roman; *Nuvele bărbiereşti,* ed. îngrijită şi tabel cronologic de Cornelia Papilian şi C. Cubleşan, pref. de C. Cubleşan, Cluj-Napoca, 1988; *Lacrima*, nuvele fantastice; *Amintiri din teatru*, antologie de Mircea Popa şi Cornelia Papilian, text stabilit, pref., tabel cronologic şi note de Mircea Popa, Bucureşti, 1988; *Povestiri fantastice*, Cluj-Napoca, 1994; *Decameronul românesc*, nuvele, Timişoara, 1996; *Bogdan infidelul*, ed. de C. Cubleşan, Cluj-Napoca, 1997.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni...,* II; G. Călinescu, *Istoria...;* O. Şuluţiu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 12, 1943; Ov. Papadima, *Creatorii şi lumea lor,* 1943; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* I, 1967; E. Sperantia, *Figuri universitare,* 1967; M. Zaciu, *Masca...;* N. Antonescu, în *Tribuna,* nr. 37, 1973; D. Micu, în *România literară,* nr. 5, 1973; N. Opreanu, în *Familia,* nr. 7, 1973; S. P. Dan, *Proza fantastică românească,* 1975; M. Tomuş, în *Transilvania,* nr. 9, 1976; V. Preda, în *Transilvania,* nr. 9, 1976;V. Copilu-Cheatră, în *Orizont,* nr. 5, 1976; N. Antonescu, în *Steaua,* nr. 9, 1976; I. Th. Olea, în *Steaua,* nr. 3, 1978; C. Cubleşan, în *Manuscriptum,* nr. 4, 1978; I. Ceuca, în *Steaua,* nr. 4, 1980; V. Anania, *Rotonda plopilor aprinşi*, 1983; G. Ţepelea, în *România literară*, nr. 35, 1983; V. Chifor, în *Transilvania*, nr. 3, 1983; T. Bălaşa, în *Ramuri*, nr. 4, 1987; D. Micu, în *România literară*, nr. 21, 1987; Elisabeta Lasconi, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 656; 657, 2003. **(M. Z.)**

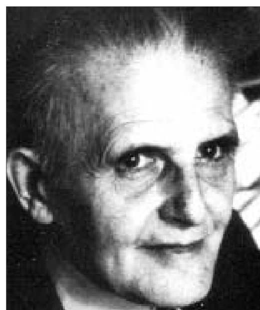

PAPIU-ILARIAN Alexandru, n. 27 sept./9 oct. 1827, com. Bezded, jud. Sălaj – m. 11/23 oct. 1877, Sibiu. Istoric şi publicist. Fiul preotului Ioan Pop Bucur şi al Anei (n. Hodoş). A făcut studii la şcoala din Budiu de Câmpie (azi Papiu-Ilarian), jud. Mureş, apoi la Gimnaziul catolic din Târgu Mureş (1838-1843). A urmat cursuri de filosofie la liceaul din Blaj (1843-1844) şi la liceul piariştilor din Cluj (1844-1847), unde începe şi studiile juridice, continuate la Viena (1849-1852) şi Padova (1852-1854), unde îşi ia şi doctoratul. A luat parte la revoluţia română de la 1848 în Transilvania, jucând un rol deosebit mai ales în perioada premergătoare şi în timpul adunării de pe Câmpia Libertăţii din 3/15 mai. Prof. la Facultatea de Drept din Iaşi (1855-1858), însoţeşte la studii, la Berlin, pe fiii boierului Panait Balş (1858-1860), apoi se stabileşte la Bucureşti, ca procuror la Curtea de Casaţie, consilier juridic al lui Al. I. Cuza, Ministru de Justiţie (1863-1864) şi avocat. Membru al Soc. Academice Române, din 1868, secretar al secţiei istorice, preşedinte al Soc. „Transilvania". Politician pasionat şi integru, luptător pe toate căile pentru drepturile naţionale ale românilor transilvăneni. A debutat, ca elev la Cluj, în rev. „studenţească" manuscrisă *Zorile pentru minte şi inimă* (1845-1946). Preocupat încă din tinereţe de istorie,

lucrările sale fundamentale sunt, în acest domeniu, *Istoria românilor din Dacia superioară* (1851-1852), sursă de primă mână mai ales pentru cunoaşterea evenimentelor de la 1848, şi colecţia de izvoare comentate *Tezaur de monumente istorice pentru România* (1862-1865).

OPERA: *Istoria românilor din Dacia superioară*, tom. I, Viena, 1851 (tom. I, ed. II, tom. II, Viena, 1852); *Independenţa constituţionale a Transilvaniei*, Iaşi, 1861; *Tezaur de monumente istorice pentru România*, tom. I-III, Bucureşti, 1862-1865; *Viaţa, operele şi ideile lui Georgiu Şincai din Şinca. Discursul de recepţiune*, Bucureşti, 1869; *Istoria românilor din Dacia superioară. Schiţa tomului III,* publicată cu introducere şi cu note de dr. Şt. Pascu, Sibiu, 1943; *Corespondenţa lui Alexandru Papiu-Ilarian*, I-II, publicată de I. Pervain şi I. Chindriş, Cluj, 1972; *Antologie,* ed. îngrijită şi pref., note şi comentarii de C. Albu, Bucureşti, 1981; *Istoria românilor din Dacia Superioară până în anul 1848,* Târgu Mureş, 1996.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Oamenii cari au fost*, III, 1936; I. Clopoţel, *Al. Papiu-Ilarian în faţa problemelor româneşti contemporane*, 1939; C. Albu, *Al. Papiu-Ilarian,* 1945; T. Drăganu, *Contribuţia lui Al. Papiu-Ilarian la formarea doctrinei dreptului public român*, 1946; V. Netea, în *Studii. Revistă de istorie*, tom. XVII, nr. 6, 1964; *Omagiu lui Alexandru Papiu-Ilarian*, 1969; V. V. Grecu, în *Studii de istorie a lingvisticii româneşti*, 1971; M. Zaciu, *Ordinea…*; C. Albu, *Alexandru Papiu Ilarian. Viaţa şi activitatea sa*, 1977; C. Rusu, *Alexandru Papiu-Ilarian. Gândirea social-politică şi filosofică.* Teză de doctorat, 1977; I. Chindriş, *Ideologia revoluţionară a lui Alexandru Papiu-Ilarian*, 1983. **(G. A.)**

PAPU Edgar (numele la naştere: Pappu), n. 13 sept. 1908, Bucureşti – m. 30 mart. 1993, Bucureşti. Eseist, istoric al artelor şi al culturii, comparatist. Fiul lui Iacob Pappu şi al Italiei (n. Bettelli), funcţionari. Studii la Colegiul „Sf. Sava" (1919-1927), apoi la Facultatea de Litere (1927-1931) şi Filosofie (1928-1932) a Univ. din Bucureşti, absolvită în 1932. Călătorii de studii în Italia (Firenze, 1923; Perugia, 1934) şi stagiu la Viena (1935-1937) în vederea doctoratului în estetică pe lângă prof. Friedrich Kaintz. Susţine totuşi doctoratul la Bucureşti, în 1943, cu teza *Fragmentul în artă (Formele deschise în artă),* avându-l ca îndrumător pe T. Vianu. Debutează cu cronici plastice la *Cuvântul* (1929). Debut editorial cu vol. *Răspântii – Forme de viaţă şi cultură* (1936). Sunt puţin cunoscute astăzi lucrările sale publicate în deceniile patru şi cinci: *Artă şi imagine* (1938), *Soluţiile artei în cultura modernă* (1943), *Giordano Bruno – Viaţa şi opera* (1947). Colaborează la *Istoria filosofiei moderne (Omagiu prof. I. Petrovici)*, 1939, cu cap. *Renaşterea, Vico, Nietzsche, Idealismul italian.* Prof. secundar de germană, italiană, latină şi română la Bucureşti şi Iaşi (1936-1944). Asistent, apoi lector la Catedra de estetică şi la aceea de literatură universală, conduse de T. Vianu (1945-1961). Între 1951 şi 1953, îndepărtat din învăţământ, lucrează la Institutul de Lingvistică din Bucureşti. În 1961 e arestat pentru „înaltă trădare" şi condamnat la opt ani de detenţie (va fi eliberat prin decretul din 1964). Colaborează la *Discobolul, Floarea de foc, Revista Fundaţiilor Regale, Revista de filosofie, Gând românesc, Roma, Saeculum,* iar după 1965 la *Luceafărul, Tribuna, România literară, Amfiteatru, Familia, Revista de istorie şi teorie literară, Manuscriptum, Viaţa Românească, Jurnalul literar* etc. Face parte din colegiul redacţional al rev. *Secolul 20* şi *Cahiers roumains d'études littéraires.* În 1967 publică sinteza de istorie a culturii *Călătoriile Renaşterii şi noi structuri literare.* După această dată apariţiile se vor succeda ritmic, acoperind domenii şi teme diverse, de la o istorie tipologică a lirismului (*Evoluţia şi formele genului liric,* 1968), la

introduceri personale în literatura italiană (*Feţele lui Ianus,* 1970) şi în arta germană (*Între Alpi şi Marea Nordului,* 1973) sau la monografierea unor curente de cultură precum barocul (*Barocul ca tip de existenţă,* I-II, 1977) sau romantismul (*Existenţa romantică,* 1980). Dacă vol. *Din luminile veacului* (1967), *Arta şi umanul* (1974) sau *Orizonturi la început de veac* (1982) arată – cu cuvintele autorului – „o aplecare pronunţată către literatura universală", *Poezia lui Eminescu* (1971), sau *Din clasicii noştri* (1977) se ocupă exclusiv de literatura autohtonă, ultimul lansând chiar ideea – ce avea să provoace aprige discuţii – a unui protocronism românesc. A tradus din Cervantes, F. Garcia Lorca, Ramón Del Valle-Inclán ş. a. Eminent prof., erudit orientat în toate domeniile gândirii şi artei, autor al unor sinteze istorico-literare de o originalitate oricând verificabilă şi pe plan european, **P.** e o figură de primă mărime a literelor româneşti. Premiul Uniunii Scriitorilor (1968; 1973; 1989); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1977); Premiul special al Uniunii Scriitorilor (1978).

OPERA: *Răspântii. Forme de viaţă şi cultură,* Bucureşti, 1936; *Artă şi imagine,* Iaşi, 1939; *Soluţiile artei în cultura modernă,* Bucureşti, 1943; *Giordano Bruno. Viaţa şi opera,* Bucureşti, 1947 (ed. II, 2002); *Călătoriile Renaşterii şi noi structuri literare,* Bucureşti, 1967; *Din luminile veacului,* Bucureşti, 1967; *Evoluţia şi formele genului liric,* Bucureşti, 1968 (ed. II, 1972); *Altdorfer,* Bucureşti, 1969 (ed. II, 1973); *Feţele lui Ianus,* Bucureşti, 1970; *Poezia lui Eminescu. Elemente structurale,* Bucureşti, 1971 (ed. II, 1979; ed. III, 2000); *Între Alpi şi Marea Nordului. Eseuri asupra artei germane,* Bucureşti, 1973; *Arta şi umanul,* Bucureşti, 1974; *Din clasicii noştri. Contribuţii la ideea unui protocronism românesc,* Bucureşti, 1977; *Barocul ca tip de existenţă,* I-II, Bucureşti, 1977; *Existenţa romantică. Schiţă morfologică a romantismului,* Bucureşti, 1980; *Orizonturi la început de veac,* Bucureşti, 1982; *Motive literare româneşti*, Bucureşti, 1983; *Apollo sau ontologia clasicismului*,Bucureşti, 1985; *Despre stiluri*, Bucureşti, 1986; *Lumini perene. Retrospecţii asupra unor clasici români*, Bucureşti, 1989; *Excurs prin literatura lumii,* Bucureşti, 1990; *Scriitori-filosofi români,* Craiova, 1994. Traduceri: Epicur şi Lucreţiu, *Texte alese,* trad. de H. Mihăiescu şi ~, cu un studiu introductiv de C. I. Gulian şi M. Breazu, Bucureşti, 1950; Florencio Sanchez, *În familie,* piesă în trei acte, trad. din lb. spaniolă de ~, Bucureşti, 1957; Cervantes, *Don Quijote,* trad. de I. Frunzetti şi ~, Bucureşti, 1957; Federico Garcia Lorca, *4 Piese de teatru,* în româneşte de ~, C. Dumitru, C. Theodorescu, cuvânt înainte de M. Gheorghiu, Bucureşti, 1958; Wilafańe, *Poveşti şi legende,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1959; Cervantes, *Don Quijote de la Mancha,* I-II, trad. de I. Frunzetti şi ~, cu un cuvânt înainte de Maria Teresa Leon, Bucureşti, 1965 (altă ed., I-IV, 1987); Ramón de la Valle-Inclán, *Tiranul Banderas. Curtea miracolelor,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1968; Kurt Held, *Zora cea roşie şi banda ei,* Bucureşti, 1968; Cervantes, *Iscusitul hidalgo Don Quijote de la Mancha,* I-IV, în româneşte de I. Frunzetti şi ~, cu un studiu introductiv de G. Călinescu, tabel cronologic de ~, Bucureşti, 1969 (alte ed., 1987; 1994).

REFERINŢE CRITICE: A. Marino, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 2, 1945; T. Vianu, *Transformările ideii de om,* 1946; M. Martin, *Generaţie şi creaţie,* 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul,* nr. 12, 1969; N. Balotă, *Labirint,* 1970; M. Petroveanu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 3, 1970; L. Raicu, în *România literară,* nr. 51. 1970; I. Vlad, în *Tribuna,* nr. 47, 1971; Al. George, în *Viaţa Românească,* nr. 4, 1972; S. Titel, în *România literară,* nr. 18, 1973; A. Martin, *Metonimii,* 1974; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 1, 1974; Al. Călinescu, în *Cahiers roumains d'études littéraires,* nr. 4, 1975; P. Anghel, *Nouă arhivă sentimentală,* 1975; Reporter, în *Luceafărul,* nr. 30, 1976; R. G. Ţeposu, în *Echinox,* nr. 11-12, 1977; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 32, 1977; Al. George, în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1977; Al. Duţu, în *Luceafărul,* nr. 44, 1977; G. Arion, în *Flacăra,* nr. 3, 1977; M. Ungheanu, în *Luceafărul,* nr. 38, 1979; (D. C.) Mihăilescu, în *Luceafărul,* nr. 16, 1980; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 10; 11; 12, 1980; M. Zaciu, *Lancea lui Ahile,* 1980; S. Titel, în *România literară,* nr. 8, 1981; M. Gramatopol, în *România literară,* nr. 34, 1981; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 36, 1982; Gh. Grigurcu, în *Amfiteatru,* nr. 12, 1982; Zoe Dumitrescu-Buşulenga, în *România literară,* nr. 29, 1982; Zoe Dumitrescu-Buşulenga, în *România literară*, nr. 37, 1983; N. Manolescu*, ibidem*, nr. 38, 1983; I. Vlad, în *Steaua*, nr. 11, 1983; Gh. Grigurcu,

Între critici, 1983; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 2, 1984; M. Martin, în *Viaţa Românească,* nr. 7, 1985; idem, în *România literară*, nr. 41, 1985; V. Popovici, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1987; V. Marian, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988; Ioana Bot, în *Studia Universitas „Babeş-Bolyai"*, Philologia, nr. 2, 1989; Ioana Em. Petrescu, în *Steaua,* nr. 10, 1989; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală*, 1994; M. Sorescu, în *Literatorul,* nr. 40, 1996; Mariana Spalas, în *Luceafărul,* nr. 30, 1996 (interviu); Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 8, 2002. **(M. M.)**

PAPU Letiţia (numele la naştere: Laetiţia Pappu), n. 20 nov. 1912, Bucureşti – m. 2 mai 1979, Bucureşti. Prozatoare şi poetă. Fiica lui Iacob Pappu, funcţionar, şi a Italiei (n. Bettelli). Liceul, absolvit în 1930, în Bucureşti. Facultatea de Litere în acelaşi oraş (1930-1933), apoi Literele la Paris (1936-1939). Prof. la Turda (1939-1944) şi Cluj (1944-1948), lector de lb. franceză la Univ. din Bucureşti (1948-1955) şi la Institutul Pedagogic din Piteşti. Debutează cu poezii în *Gând românesc* (1937). Debut editorial cu vol. *Cercul alb* (1945). Colaborează la *Pagini literare, Claviaturi, Universul literar, Viaţa românească, Flacăra, Steaua, Luceafărul, România literară* ş. a. Lirică minoră (*Lângă un geam deschis,* 1955; *Noi, cei vii,* 1963); în romane (*Sub arşiţa verii*, 1957; *Între două oglinzi*, 1965; *Succes*, 1971; *Moartea tânărului veteran*, 1978) şi nuvele (*Suită dramatică*, 1959; *Mărul cunoştinţei*, 1968) cultivă problematica mediilor intelectuale. Trad. (în colab.) din Dimos Rendis şi Romain Rolland.

OPERA: *Cercul alb,* Bucureşti, 1945; *Anii iubirii,* Bucureşti, 1955; *Lângă un geam deschis*, versuri, Bucureşti, 1955; *Sub arşiţa verii,* roman, Bucureşti, 1957; *Suită dramatică*, nuvele, Bucureşti, 1959; *Noi, cei vii,* versuri, Bucureşti, 1963; *Între două oglinzi*, roman, Bucureşti, 1965; *Mărul cunoştinţei,* nuvele, Bucureşti, 1968; *Succes*, roman, Bucureşti, 1971; *Moartea tânărului veteran,* roman, Bucureşti, 1978. Traduceri: Dimos Rendis, *Pământul Patriei*, trad. de D. Botez şi ~, Bucureşti, 1953; Romain Rolland, *Marile iubiri creatoare*. De la Eroica la Appassionata, trad. de ~ şi N. Parocescu, Bucureşti, 1962; Romain Rolland, *Beethoven*. *Marile epoci creatoare*. *Catedrala întreruptă,* I-III, trad. de N. Parocescu şi ~, Bucureşti, 1965-1967; Romain Rolland, *Iubirile lui Beethoven* (*Suplimente şi completări*), trad. de ~ şi N. Parocescu, Bucureşti, 1967. **(I. B.)**

PARASCAN Constantin, n. 26 ian. 1944, com. Măgireşti, jud. Bacău. Prozator şi critic literar. Fiul lui Constantin Parascan, muncitor, şi al Mariei (n. Popa). Studii elementare în satul Prăjeşti (1950-1954) şi în com. natală (1956-1959); urmează trei ani de şcoală profesională la Grupul şcolar de chimie din Târnăveni (1959-1962); liceul, secţia serală, la Tg. Ocna (1962-1963) şi Oneşti (1963-1966); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi, secţia română-italiană (1967-1972). Dr. în filologie al Univ. din Iaşi cu teza *Ion Creangă. Măştile inocenţei. Viaţa şi opera* (2000). Prof.-muzeograf (1972-1975) şi muzeograf-şef (din 1990) la Bojdeuca „Ion Creangă"; muzeograf la Casa Pogor (1975-1986) şi şef de secţie la Muzeul Literaturii Române din Iaşi (1986-1989); lector la Facultatea de Ştiinţe şi Litere a Institutului de Studii Europene „Ştefan Lupaşcu" din Iaşi (din 1998) şi conferenţiar la Facultatea de Litere a Univ. din Bacău (din 2002). Membru fondator al Soc. „Ion Creangă" şi al Editurii Sagittarius Libris din Iaşi (1991). Colab. la *Alma Mater*, *Opinia studenţească*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Ateneu*, *Dacia literară* etc. Debutează în rev. *Alma Mater* (1970). Debut editorial cu romanul *Uşile nopţii* (1981). Alte romane: *Sufletul nostru dintâi* (1984), *Vămile iubirii* (1988) şi *Orga de argint* (1994). A dedicat mai multe studii monografice lui Ion Creangă: *Povestea vieţii lui Ion Creangă* (1996), *Ion Creangă şi lumea în care a trăit* (1999), *Ion Creangă. Măştile inocenţei* (2000) şi *Preoţia lui Ion Creangă* (2003). A publicat pref./postfeţe la ed. din opera marelui povestitor. Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (2000).

OPERA: *Uşile nopţii*, roman, Iaşi, 1981; *Ion Creangă – „Nu ştiu alţii cum sunt"*..., album, pref. de C. Ciopraga, Iaşi, 1983; *Sufletul nostru dintâi*, roman, Iaşi, 1984; *Vămile iubirii*, roman, Iaşi, 1988; *Orga de argint*, roman, Iaşi, 1994; *Povestea vieţii*

lui Ion Creangă, Iaşi, 1996; *Ion Creangă şi lumea în care a trăit (1837-1889)*, dicţionar, Iaşi, 1999; *Ion Creangă – măştile inocenţei. Viaţa şi opera*, pref. de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, postfaţă de L. Leonte, Iaşi, 2000; *Eminescu şi Creangă la Junimea*, Iaşi, 2002; *Preoţia lui Creangă*, pref. de N. Dascălu, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 24, 1981; D. Petrescu, în *Dialog*, mai-iun. 1981; I. Holban, în *Cronica*, 27 mart. 1981; Val Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1985; I. Holban, în *Cronica*, nr. 32, 1988; C. Dram, *Lumi narative, întâmplări narative*, 1998; C. Coroiu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 51, 2000; D. Mănucă, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 2001; N. Turtureanu, *Mătrăguna dulce*, 2001; R. Zăstroiu, în *Revista română*, nr. 3, 2002; C. Coroiu, *Paradisul perisabil*, 2002. **(A. S.)**

PARASCHIVESCU Miron Radu, n. 2 oct. 1911, Zimnicea – m. 17 febr. 1971, Bucureşti. Poet, eseist şi traducător. Fiul lui Romulus Paraschivescu şi al Paulinei (n. Scorţeanu), învăţătoare. Student în Arte la Cluj şi Bucureşti; Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Debut în *Povestea vorbei* (1926); reia activitatea publicistică abia în 1930, la *Gazeta învăţătorilor* din Ploieşti, dar va colabora apoi la numeroase publicaţii din deceniile patru şi cinci, fiind şi secretar de redacţie la *Era nouă* (1936), redactor la ziarul *Timpul* (1936-1938), unde conduce pagina a doua, de literatură şi artă, semnând cu pseud. Paul Scorţeanu (numele bunicului matern); în 1939, şef al Biroului Presei, la Cluj; redactează *Gazeta satului* (cu Ion Vinţe); împreună cu Bucur Şchiopu, Mihai Beniuc, V. Novac, Barbu Zevedei, face parte din grupul care animă rev. clujeană *Ţară nouă* (1939-1940), de orientare democratică radicală; reîntors la Bucureşti, la *Timpul* (1940-1943), reia conducerea paginii culturale, apoi trece la *Ecoul* (1943-1944), în aceeaşi calitate, reuşind să întreţină şi aici cultul valorilor autentice şi să dejoace cenzura antonesciană. După 1944, lucrează la *Scânteia* şi *România liberă* (1944-1946); întemeiază şi conduce *Revista literară* (1947-1948), apoi *Almanahul literar* din Cluj (1949-1952), după care se retrage din presă, până în ultimii ani, când iniţiază (cu o pasiune irepresibilă) *Povestea vorbei,* supliment al rev. *Argeş*. Locuieşte o vreme la Braşov, apoi la Bucureşti, pentru a se izola, în cele din urmă, la Vălenii de Munte, unde e şi înmormântat. Pasionat animator literar, şi-a dedicat o parte însemnată a activităţii descoperirii de noi talente şi stimulării tinerelor talente. Debut editorial cu *Oameni şi aşezări din Ţara Moţilor şi a Basarabilor* (1938), urmat de *Pâine, pământ şi ţărani* (1943), reportaje în maniera lui Geo Bogza, însumând experienţa sociologică din „echipele studenţeşti”, cu care a străbătut diverse regiuni ale ţării. Debutul poetic, cu vol. *Cântice ţigăneşti* (1941), revelaţie a unui lirism singular prin rafinarea unei materii lirice umile şi reabilitarea ingenios-stângace a cântecului de lume şi a unui bogat limbaj argotic. Vol. sale următoare: *Cântarea României* (1951), *Laude* (1953), *Declaraţia patetică* (1960), *Versul liber* (1965), *Tristele* (1968) marchează efortul poetului de a găsi formula unui lirism direct, dezbrăcat de artificii, solidar cu mutaţiile social-istorice ale contemporaneităţii. Modelele sale existenţiale şi estetice rămân Malraux şi Garcia Lorca. Adversar al lui Tudor Arghezi, a cărui operă şi personalitate a atacat-o cu o vehemenţă nedreaptă în *Azi*, apoi în *Scânteia* (1947), anticipând campania de desfiinţare din 1948. Temperament ciclotimic, pasional, capabil de mari elanuri şi de bruşte depresii, trecut prin mai multe crize psihice (despre care mărturisesc paginile *Jurnalului* inedit), **P.** avea cultul prieteniei ardente, dar şi pe al aversiunilor paradoxale (un bun portret al omului, în Ion Vlasiu, *Drum spre oameni,* I-III, 1970). Paginile sale de proză cu caracter reportericesc: *Bâlci la Râureni* (1964), *Drumuri şi răspântii* (1967), ca şi încercările de teatru: *Asta-i ciudat?, În marginea vieţii, Irezistibilul Bolivar, Hamletul meu* (publicat postum) sunt de un interes minor. În schimb, „poeta artifex”, avea o vocaţie specială pentru trad. şi a dat versiuni româneşti remarcabile din San Juan de la Cruz, Charles Péguy, Max Elskamp, Louis Aragon, R. M. Rilke, Ştefan George, Puşkin, N. A. Nekrasov, Garcia Lorca ş. a. Pentru trad. poemului *Pan Tadeusz* de A. Mickiewicz a primit Premiul „G. Coşbuc” al Acad. (1956). Din ms s-au publicat, îndată după moarte,

Ultimele (1971) şi schiţa unui text memorialistic neterminat: *Amintiri* (1975).

OPERA: *Oameni şi aşezări din Ţara Moţilor şi a Basarabilor,* Craiova, 1938; *Cântice ţigăneşti,* versuri, Bucureşti, 1941 (ed. II, 1957; ed. III, 1969; ed. IV, 1972; ed. V, 1973); *Pâine, pământ şi ţărani,* Craiova, 1943; *Cântarea României,* Bucureşti, 1951; *Laude,* Bucureşti, 1953; *Laude şi alte poeme,* Bucureşti, 1959; *Declaraţia patetică, poeme, 1935-1948,* Bucureşti, 1960; *Poezii,* cuvânt înainte de D. Micu, Bucureşti, 1961; *Declaraţia patetică. Cântice ţigăneşti. Laude şi alte poeme,* pref. de R. Popescu, Bucureşti, 1963; *Versul liber,* poezii 1931-1964, Bucureşti, 1965; *Drumuri şi răspântii,* reportaje (1937-1944), Bucureşti, 1967; *Tristele,* versuri, Bucureşti, 1968; *Scrieri,* I-II, Bucureşti, 1969; III-IV, ed. îngrijită de G. Zarafu, Bucureşti, 1974-1975; *Poeme,* Bucureşti, 1971; *Ultimele,* poezii [pref. de M. Preda], Bucureşti, 1971; *Poezii,* antologie, postfaţă şi bibliografie de I. Adam, Bucureşti, 1973; *Amintiri,* Bucureşti, 1975 ; *Povestind copiilor*, Bucureşti, 1990; *Poeme,* alese şi prezentate de I. Constantin, Iaşi, 2000. Traduceri: Marie-Anne Desmarest, *Torente,* roman tradus de ~, Bucureşti, 1943; K. Simonov, *Apărarea Moscovei,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1944; N. Tihonov, *Istorisiri din Leningrad,* trad. de ~, Bucureşti, 1944; J. R. Bloch, *Toulon,* cronică franceză în trei epoci, 1942-1943, trad. din lb. franceză de ~, Bucureşti, 1945; *Tălmăciri după opt poeţi europeni,* Bucureşti, 1946; Claude Roy, *Parisul răsculat,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1946; *Basmele lui Puşkin prelucrate în româneşte de ~,* Bucureşti, 1948; M. Gorki, *Universităţile mele,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1948; (A. S.) Puşkin, *Ruslan şi Ludmila,* poem, în româneşte de ~, Bucureşti, 1951; N. A. Nekrasov, *Poeme alese,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1953; idem, *Poezii,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1953; idem, *Gerul, moşu cu nasu roşu,* trad, de ~, Bucureşti, 1955; idem, *Opere alese,* în româneşte de ~, I-III, Bucureşti, 1955-1959; Adam Mickiewcz, *Pan Tadeusz* [...], în româneşte de ~, Bucureşti, 1956; N. A. Nekrasov, *Femeile ruse. Decembristele,* trad. de ~, Bucureşti, 1956; Puşkin, *Poeme,* trad. de ~ (în colab.), Bucureşti, 1957; Adam Mickiewicz, *Poezii,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1959; J. Slowacki, *Ceasul meditării. Poezii şi poeme,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1962; Puşkin, *Basme,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1962; G. Ungaretti, *Poezii,* în româneşte, de ~ şi Al. Balaci, Bucureşti, 1968; Adam Mickievicz, *Versuri alese,* antologie, pref. şi tabel cronologic de N. Mareş, trad. de ~, Bucureşti, 1978 (în colab.).

REFERINŢE CRITICE: P. Constantinescu, în *Vremea,* nr. 618, 1941; P. Constantinescu, *Păreri literare,* 1964; I. D. Bălan, *Delimitări critice,* 1964; D. Micu, şi N. Manolescu, *Literatura română de azi,* 1965; V. Fanache, în *Steaua,* nr. 1, 1966; N. Manolescu, în *Contemporanul,* nr. 23, 1967; L. Raicu, în *Gazeta literară,* 1967; M. Ungheanu, în *Ramuri,* nr. 3, 1967; I. Oarcăsu, *Prezenţe poetice,* 1968; N. Balotă, în *Familia,* nr. 7, 1968; D. Micu, în *Gazeta literară,* nr. 16, 1968; A. Păunescu, în *România literară,* nr. 23, 1968 [interviu]; ***, în *Luceafărul,* nr. 25, 1968 [interviu]; A. Păunescu, în *România literară,* nr. 32, 1969; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; Ş. Foarţă, în *Orizont,* nr. 3, 1970; Fl. Manolescu, în *România literară,* nr. 6, 1970; N. Balotă, în *Luceafărul,* nr. 40, 1971; M. Banuş, în *Contemporanul,* nr. 8, 1971; Geo Bogza, în *Contemporanul,* nr. 8, 1971; Al. Călinescu, în *Cronica,* nr. 34, 1971; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Luceafărul,* nr. 40, 1971; Ş. Foarţă, în *România literară,* nr. 7, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 33, 1971; Al. Paleologu, în *Luceafărul,* nr. 40, 1971; Al. Piru, în *România literară,* nr. 32, 1971; Şt. Roll, în *Contemporanul,* nr. 8, 1972; Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* L. Raicu, *Structuri literare,* 1972; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* II; N. Baltag, în *Argeş,* nr. 3, 1974; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 19, 1974*; Manuscriptum,* nr. 3, 1974 [masă rotundă despre ~]; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice,* 1974; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1976; E. Simion, în *Luceafărul,* nr. 43, 1976; P. Poantă, în *Echinox,* nr. 1, 1977; E. Simion, *Scriitori...,* I (ed. II, 1978); I. Purcaru, în *Ramuri,* nr. 12, 1980; P. Marcea, în *Flacăra,* nr. 11, 1981; S. Iosifescu, în *România literară,* nr. 15, 1982; H. Cândroveanu, *Printre poeţi*, 1983; P. Marcea, *Concordanţe şi controverse,* 1983; N. Manea, *Pe contur*, 1984; D. Micu, *Modernismul*..., II; L. Dimov, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1986; N. Constantinescu, *Lectura textului folcloric*, 1986; D. Micu, *Limbaje lirice contemporane*, 1988; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu...*; V. Ierunca, *Semnul mirării*, 1995; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 20; 23-24, 1998; A. Porumboiu, în *Luceafărul,* nr. 15, 2003; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 20, 2003. **(P. P.)**

PARASCHIVESCU Vintilă, n. 7. febr. 1890, Bucureşti – m. 6 febr. 1965, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul muncitorului Vasile Paraschivescu şi al Anetei (n. ?. Urmează Liceul „Gheorghe Lazăr” şi Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti, după absolvirea căreia se înscrie ca avocat în Baroul de Ilfov (1913). Ocupă, timp de 18 ani, postul de avocat în Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale (până în 1931, când demisionează). Conduce (din 1931), în calitate de preşedinte, Oficial Naţional de Turism al României. Combatant în războiul pentru reîntregirea neamului (1916-1918). Debutează în rev. *Viaţa Românească* (1910) cu o trad. din poetul Longfellow (iscălind cu iniţialele (P. P.)), iar la *Junimea literară* (1911) publică cele dintâi poezii, schiţe şi nuvele. Se apropie, în 1912, de cenaclul şi rev. *Convorbiri literare.* În 1914, se alătură grupului simbolist de la *Viaţa nouă*, devenind un mare admirator şi prieten al lui O. Densusianu, al cărui executor testamentar va fi (împreună cu Al. Popescu-Telega). La sfârşitul războiului (1918), polemizează cu Al. Macedonski. Debutează editorial cu poezii de factură simbolistă, *Cascadele luminii* (1921), foarte bine primite de critica vremii şi premiate de Acad. Română (1923), în urma elogiului lui Al. Philippide (raportor: M. Sadoveanu). Placheta „revizuită şi adăugită”, va fi reeditată în 1938, an în care apare şi vol. de povestiri şi nuvele *Pe vifor.* Colaborează la *Junimea literară, Convorbiri literare, Viaţa nouă, Universul literar, Sinteza, Drum drept, Neamul românesc, Săptămâna politică şi culturală, Înălţarea* etc. După dispariţia *Vieţii noi* (1925), **P.** se retrage, treptat, din literatură, consacrându-se activităţii profesionale.

OPERA: *Cascadele luminii,* versuri, Bucureşti, 1921 (ed. II, 1938); *Pe vifor,* nuvele şi povestiri, Bucureşti, 1938.

REFERINŢE CRITICE: E. Sperantia, în *Viaţa nouă*, nr. 77, 1921; P. Păltănea, în *Mercure de France*, nr. 653, 1925; E. Lovinescu, *Istoria*…; A. T., în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1938; C. Ciopraga, *Literatura*…; *Documente literare*, II, 1973. **(I. R.)**

PARDĂU Platon, n. 1 dec. 1934, Vatra Dornei, jud. Suceava – m. 12 apr. 2002, (?). Prozator şi poet. Fiul lui Teodor Pardău, muncitor CFR, şi al Elenei (n. Marga). Termină liceul la Vatra Dornei (1952), după care urmează Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (absolvită în 1958). Prof. de lb. franceză şi rusă, apoi director al Casei de cultură din Vatra Dornei (1958-1959); inspector la secţia raională de învăţământ Vatra Dornei (1959); redactor al ziarului *Zori noi* din Suceava (1959-1961); director al Casei Regionale a Creaţiei Populare Suceava (1961-1965). Concomitent, din 1964, până în 1967, preşedintele Comitetului de Cultură şi Artă al regiunii Suceava. Redactor-şef al ziarului regional *Zori noi* din suceava (1965-1968); şef de secţie la *Scânteia* (1968-1973) şi lector la Casa de filme nr. 4 (1973-1980). Din 1980, publicist comentator în rev. *Contemporanul*. Debutează în *Contemporanul* (1957). Debut editorial cu vol. de versuri *Arbori de rezonanţă* (1963). Colaborează la *Tribuna, Gazeta literară, România literară, Luceafărul* etc. Publică romane (*Scara lui Climax*, 1970; *Ore de dimineaţă*, 1972; *Aproapele nostru aproape*, 1973; *Ciudata mişcare a inimii în aprilie*, 1974; *Mergând prin zăpadă*, 1974; *Cu ochii dragostei*, 1976; *Cercul*, 1976; *Minunata poveste de dragoste a preafericiţilor regi Ulise şi Penelopa*, 1978; *Scrisori imperiale*, 1979; *Omul coborât din turn*, 1980; *Diavolul de duminică*, 1981; *Limita de vârstă*, 1982; *Tentaţia*, I-II, 1983-1984; *Rezerva specială*, 1984; *Ultima tentaţie*, 1985; *Portretul*, 1986; *Scrisori veneţiene*, 1987; *Bănuitele primejdii*, 1988; *Victoria lui Manoliu*, 1990; *Paşaport pentru Australia,* 1991; *Condotierul*, 1994; *Omul de la Interpol*, 1994; *Cartea morţii*, 1999; *Hana*, 2000) şi vol. de versuri (*Monolog*, 1965; *Vânătoare interzisă*, 1967; *Pasărea vine la noapte*, 1968; *Planete albastre*, 1970; *Acasă*, 1973).

OPERA: *Arbori de rezonanţă,* versuri, Bucureşti, 1963; *Itinerar sucevean*, Bucureşti, 1964; *Monolog*, versuri, Bucureşti, 1965; *Vânătoare*

interzisă, versuri, Bucureşti, 1967; *Pasărea vine la noapte*, versuri, Bucureşti, 1968; *Suceava* [album], Bucureşti, 1968; *Planete albastre*, versuri, Bucureşti, 1970; *Scara lui Climax*, roman, Bucureşti, 1970; *Ore de dimineaţă*, roman, Bucureşti, 1972; *Moartea lui august,* Bucureşti, 1972; *Acasă*, versuri, Bucureşti, 1973; *Aproapele nostru aproape,* roman, Bucureşti, 1973; *Decembrie în Cuba,* Bucureşti, 1973; *Ciudata mişcare a inimii în aprilie,* roman, Bucureşti, 1974; *Mergând prin zăpadă,* roman, Bucureşti, 1974; *Cu ochii dragostei,* roman, Bucureşti, 1976; *Conversaţii patetice,* Bucureşti, 1976; *Cercul, roman*, Bucureşti, 1976; *Minunata poveste de dragoste a preafericiţilor regi Ulise şi Penelopa*, roman, Bucureşti, 1978; *Scrisori imperiale,* roman, Bucureşti, 1979; *Omul coborât din turn,* roman; Bucureşti, 1980; *Diavolul de duminică,* roman, Bucureşti, 1981; *Limita de vârstă,* Bucureşti, 1982; *Tentaţia,* roman, I-II, Bucureşti, 1983-1984; *Rezerva spcială,* roman, Bucureşti, 1984; *Ultima tentaţie,* roman, Bucuresti, 1985; *Portretul*, roman, Bucureşti, 1986; *Scrisori veneţiene*, roman, Bucureşti, 1987; *Bănuitele primejdii,* roman, Bucureşti, 1988; *Victoria lui Manoliu,* roman, Bucureşti, 1990; *Paşaport pentru Australia,* roman, Bucureşti, 1991; *Condotierul*, roman, Bucureşti, 1994; *Omul de la Interpol,* roman, Bucureşti, 1994; *Cartea morţii,* roman, Bucureşti, 1999; *Hana*, roman, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: M. Petroveanu, *Traiectorii lirice,* 1974; C. Ungureanu, *Proză şi reflexivitate*, 1977; Eugenia Tudor-Anton, *Ipostaze ale prozei,* 1977; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1980; Tania Radu, în *România literară*, nr. 20, 1982; idem, în *Flacăra*, nr. 49, 1982; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 50, 1982; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 13, 1982; I. Holban, în *Cronica*, nr. 9; 51; 1982; Cristian Moraru, în *Luceafărul*, nr. 33, 1983; I. Holban, în *Cronica*, nr. 40, 1983; M. Odangiu, în *Orizont*, nr. 10; 41, 1983; L. Ulici, *Confort Procust*, 1983; V. Cristea, în *România literară*, nr. 28, 1984; M. Ghiţulescu, în *Tribuna*, nr. 36, 1984; M. Odangiu, *Romanul politic*, 1984; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 5, 1985; Ileana Berlogea, în *Teatrul*, nr. 4, 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc…*, II; V. Cristea, în *România literară*, nr. 11, 1987; I. Holban, în *Cronica*, nr. 25; 50, 1987; I. Cristoiu, în *România literară*, nr. 5, 1988. **(A. S.)**

PAS Ion (numele la naştere: Ioan M. Pascu), n. 6 oct. 1895, Bucureşti – m. 20 mai 1974, Bucureşti. Romancier şi traducător. Fiul lui Marin Pascu, mic meşteşugar, şi al Mariei (n. Ispas). Soţul Sarinei Cassvan. Şcoala primară, în mahalaua copilăriei. Autodidact. Ucenic de zidar, culegător şi legător de cărţi, zeţar, mecanic. Debut cu schiţa *Barbu* în rev. *Dumineca* (1910). Debut editorial cu vol. *Din lumea celor obidiţi* (1912). Din 1913, colaborator şi redactor la *Revista copiilor şi a tinerimii* (C. G. Costa-Foru). Membru în conducerea Uniunii Ziariştilor Profesionişti şi a Asoc. Generale a Presei, director al Teatrului Naţional (1946-1948), prim-locţiitor a Ministrului Culturii (1955-1958), preşedintele Comitetului Radiodifuziunii (1958-1965). Alte funcţii de conducere: preşedintele Grupului Român al Uniunii Interparlamentare, preşedintele Sindicatului Ziariştilor, vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor etc. A publicat rev. *Spre lumină* (1912), *Gazeta tinerimii* (împreună cu Al. Terziman), *Omul liber* (1923-1925), *Cugetul liber* (1927-1928, în colab. cu E. Relgis), *Şantier* (1933-1937). Colab. la *Socialismul, Lumea nouă, Adevărul, Dimineaţa, Universul literar, Veselia, Viaţa sindicală, Lupta, A.B.C., Facla, Rampa, Cuvântul liber, Jurnalul, Presa noastră, Libertatea, Scânteia, România liberă, Veac nou* etc. „Spirit conştiincios şi robace” (L. Kalsutian), **P.** a scris mult: povestiri (*Draga noastră păsărică*, 1951; *Trecut întunecat*, 1957; *Povestiri vechi şi noi*, 1966), schiţe şi nuvele (*Din lumea celor obidiţi,* 1912; *Lumea celor necăjiţi,* 1924; *Taboluri în cărbune*, 1935; *Simple întâmplări*, 1943; *Lumea noastră*, 1946), romane (*Povestea unei fete*, 1927; *Veşnicul învins*, 1931; *Zilele vieţii tale*, I-IV, 1948-1950; *Lanţuri*, I-IV, 1950-1954) şi memorialistică (*Oameni şi momente*, 1946; *Galantar. Cărţi şi oameni*, 1946; *Aşa a fost odată*, 1955; *Carte despre vremuri multe*, 1963; *Aducere aminte*, 1972; *Evocări*, 1973). A tradus din Dickens, Dostoievski, A. France, Fielding, M. Gorki, V. Hugo, Stendhal, Upton Sinclair, L. Tolstoi, É. Zola,

J. Verne etc.

OPERA: *Din lumea celor obidiţi*, schiţe, Bucureşti, 1912; *În seara de Crăciun*, piesă, un act, Bucureşti, 1922; *Drumul morţii… Însemnările unui soldat*, Bucureşti, f.a.; *Pentru zilele de vacanţă,* istorioare pentru copii, Bucureşti, 1922 (ed. II, 1948), *Războiul*, cu o pref. de Henri Barbusse, antologie alcătuită de ~, Bucureşti, 1922; *Jurnalul lui Nicuşor şi alte istorioare pentru copii,* Bucureşti, 1923 (alte ed., 1931 şi 1939, sub titlul *Nicuşor. Întâmplări din viaţa unui copil cuminte*); *În lumea copiilor*, Bucureşti, 1923; *Lumea celor necăjiţi,* schiţe şi nuvele, Bucureşti, 1924; *Povestea unei fete,* roman, Bucureşti, 1927; *Găina cea moţată şi alte istorioare pentru copii*, Bucureşti, 1929 (ed. II, 1942); *Familia Chiţ-Chiţ. În seara de Crăciun. Noaptea învierii*, teatru pentru copii, Bucureşti, 1930; *Veşnicul învins*, roman, Bucureşti, 1931; *Păsărică, draga mea…,* Bucureşti, 1932 (ed. IV, 1939), *Tablouri în cărbune*, schiţe, Bucureşti, 1935 (ed. II, revăzută şi completată, 1947); *Familia Chiţ-Chiţ,* piesă în patru tablouri, Bucureşti, 1938; *Istorioare alese*, Bucureşti, f.a.; *Simple întâmplări*, schiţe, Bucureşti, 1943; *În amintirea lor*, Bucureşti, 1945, *Lumea noastră,* schiţe, Bucureşti, 1946; *Oameni şi momente,* memorialistică, Bucureşti, 1946; *Cocarda roşie,* Bucureşti, 1946; *Galantar. Cărţi şi oameni,* memorialistică, Bucureşti, 1946; *Noi, în furtună*, Bucureşti, 1946; *Drum spre pace,* cuvânt introductiv de L. Rădăceanu, Bucureşti, f.a. *Noi, în U.R.S.S. Kiev, Moscova, Leningrad*, Bucureşti, 1947; *O istorioară cu şoareci*, Bucureşti, 1948 (alte ed.: 1955; 1957); *Zilele vieţii tale,* roman, I-IV, Bucureşti, 1948-1950 (ed. V, 1967), *Lanţuri*, roman, I-IV, Bucureşti, 1950-1954, (ed. IV, I-II, 1965); *Draga noastră păsărică,* povestiri, Bucureşti, 1951; *Noi, la 77*, povestire, Bucureşti, 1952; *Va veni o zi…*, Bucureşti, 1954; *Hans Christian Andersen*, Bucureşti, 1955; *Aşa a fost odată*, Bucuresti, 1955 (ed. II, cuvânt înainte de R. Popescu, 1961); *Carte despre drumuri lungi*, Bucureşti, 1956; *„Ca un fluviu puternic…”,* însemnări despre cultura sovietică, Bucureşti, 1956; *Trecut întunecat,* povestiri, Bucureşti, 1957; *Carte despre oameni, locuri, întâmplări,* Bucureşti, 1961; *Carte despre vremuri multe*, Bucureşti, 1963; *Întâmplări cu Bălcescu*, Bucureşti, 1963; *Povestiri vechi şi noi,* Bucureşti, 1966; *Prezenţe* (1919-1967), cu un cuvânt introductiv de T. Vârgolici, Bucureşti, 1968; *Scrieri*, I-VII, Bucureşti, 1970-1974; *Aducere aminte*, memorialistică, Bucureşti, 1972; *Evocări*, memorialistică, Bucureşti, 1973. Traduceri: V. I. Lenin, *Boala copilăriei comunismului*, trad. de ~, Bucureşti, 1921; J. Verne, *Interesantele aventuri ale unui chinez*, Bucureşti, 1922; J. Verne, *Mihail Strogoff,* trad. de ~ şi Sarina Cassvan, Bucureşti, 1922; J. Verne, *Ocolul pământului în optzeci de zile*, trad. de ~, Bucureşti, 1922 (altă ed., 2000); J. Verne, *Castelul din Carpaţi*, trad. de ~, Bucureşti, 1923; J. Verne, *Mathias Dandorf*, trad. de ~ şi Sarina Cassvan, Bucureşti, 1923; Al. Kuprin, *Bordelul*, trad. de ~, Bucureşti, 1924; J. Renard, *Roşcovanul,* trad. de ~, Bucureşti, 1924; É. Zola, *Bestia umană*, trad. de ~, Bucureşti, 1924 (altă ed., 1992); M. Gorki, *Mama*, trad. de ~ şi Sarina Cassvan, Bucureşti, 1925; É. Zola, *Cele patru evanghelii*, trad. de ~, Bucureşti, 1926; A. France, *Zeilor li-i sete,* Bucureşti, 1926; idem, *Crima lui Sylvestre Bonnard*, trad. de ~, Bucureşti, 1926; *Revolta îngerilor*, trad. de ~ şi H. Iulian, Bucureşti, 1926; J. Verne, *Un bilet de loterie*, trad. de ~, Bucureşti, 1926 (altă ed., 1993); E. Zola, *Greşeala abatelui Mouret*, trad. de ~, Bucureşti, 1926; É. Zola, *„La fericirea femeilor”,* trad. de ~, Bucureşti, 1926; É. Zola, *Spovedania unui tânăr*, trad. de ~, Bucureşti, 1926; R. Kipling, *Sinucigaşul*, trad. de ~, Bucureşti, 1927; R. Tagore, *Patima iubirii*, trad. de ~, Bucureşti, 1927; Knut Hamsun, *Caucaz,* trad. de ~, Bucureşti, 1928; M. Harry, *Insula voluptăţii*, trad. de ~, Bucureşti, 1928; V. Hugo, *Oamenii mării*, trad. de ~, Bucureşti, 1928; P. Loti, *Pescarul din Islanda*, trad. de ~, Bucureşti, 1928; P. Louys, *Afrodita,* trad. de ~, Bucureşti, 1928; J. Conrad, *Taifun*, trad. de ~, Bucureşti, 1929; J.-H. Rosny, *Ispititoarea*, trad. de ~, Bucureşti, 1929; P. Loti, *Asiyadé*, trad. de ~, Bucureşti, 1933; J. Verne, *Uimitoarea aventură a Misiunii Barsac*, trad. de ~, Bucureşti, 1934; V. Hugo, *Pentru adevăr şi libertate*, trad. de ~, Bucureşti, 1935; J. Verne, *Comoara din ostrov*, trad. de ~, Bucureşti, 1935; J. Verne, *800 leghe de-a lungul Amazoniei*, trad. de ~, Bucureşti, 1935; Al. Dumas, *Contele de Monte Cristo*, trad. de ~, Bucureşti, 1936; J. Verne, *Cinci săptămâni în balon*, trad. de ~, Bucureşti, 1937 (altă ed., 2000); J. Verne, *Insula misterioasă*, trad. de ~, Bucureşti, 1937; V. Hugo, *Notre-Dame de Paris*, trad. de ~, Bucureşti, 1938 (altă ed., 1995; 2002); J. Verne, *Steaua Sudului*, trad. de ~, Bucureşti, 1938 (alte ed., 2000);

Ch. Dickens, *Aventurile d-lui Pickwick*, trad. de ~, Bucureşti, 1939; F. M. Dostoievski, *Crimă şi pedeapsă*, trad. de ~, Bucureşti, 1939; W. M. Thackeray, *Bâlciul deşertăciunilor*, trad. de ~, Bucureşti, 1941; A. K. Green, *Medalionul,* trad. de ~, Bucureşti, 1943; Francis Carco, *Viaţa de noaptea*, trad. de ~, Bucureşti, 1945; Upton Sinclair, *Jimmie Higgins,* trad. de ~, Bucureşti, 1946; Ch. Dickens, *Documentele postume ale clubului Pickwick*, trad. de ~ (în colab.), Bucureşti, 1954 (alte ed., 1961; 1970); B. Polevoi, *Povestea unui om adevărat*, trad. de ~ şi Natalia Stroe, Bucureşti, 1955 (alte ed., 1959; 1960; 1962); H. Fielding, *Tom Jones*, trad. de Al. Iacobescu, revizuită de ~, Bucureşti, 1956; V. Hugo, *Mizerabilii*, trad. de ~, Bucureşti, 1975; K. Dorgelès, *Crucile de lemn,* trad. de ~, Bucureşti, f.a.; M. Gorki, *Pe coastele Italiei,* trad. de ~, Bucureşti, f.a.; Knut Hamsun, *Foamea*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni*…, II, IV; idem, *Alte menţiuni*…, I; V. Râpeanu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1965; idem, *Noi şi cei dinaintea noastră*, 1966; idem, *Interferenţe spirituale*, 1970; T. Vârgolici, *Comentarii literare*, 1971; Perpessicius, *Opere*, III, 1971; Gh. Cunescu, în *Vatra*, nr. 1, 1973; G. Mirea, în *Scânteia*, nr. 9455, 1973; N. Ulieru, în *România literară*, nr. 8, 1973; Al. Raicu, *Luminile oglinzilor*, 1974; B. Buzilă, *Mărturii în amurg*, 1974; Al. Oprea, în *Tribuna*, nr. 26, 1974; Al. Raicu, în *Luceafărul*, nr. 21, 1974; T. Vârgolici, în *România literară*, nr. 21, 1974; Al. Oprea, *Incidenţe critice*, 1975; Şt. Tita, în *Almanahul literar*, 1975; M. Mircu, *M-am născut reporter!,* 1981; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc*…, II. **(V. C.)**

PASCADI Ion, n. 3 aug. 1932, Timişoara – m. iul. 1979, Bucureşti. Estetician şi traducător. Licenţiat în filosofie (1955). Funcţionar la Palatul pionierilor (1953-1955); lector la Şcoala Comitetului Central al U.T.C. (1955-1958); şef de redacţie la Editura Acad. (1958-1960). Din 1960, şef de secţie la Institutul de Filosofie din Bucureşti. Debut în specialitate cu un vol. despre *Idealul şi valoarea estetică* (1966). Alte vol.: *Prelegeri de estetică.* Educaţia estetică (1967), *Plelegeri de estetică.* Originea artei (1967), *Gusturile între da şi nu* (1968), *Estetica lui Tudor Vianu* (1968), *Esteticieni români* (1969), *Din tradiţiile gândirii axiologice româneşti*. Studii şi texte (1970), *Estetica între ştiinţă şi artă* (1971), *Nivele estetice.* Infra-echi-meta (1972), *Destinul contemporan al artei* (1974), *Artă şi civilizaţie* (1976) şi *Arta de la A la Z* (1978). A tradus din M. Dufrenne (*Poeticul*, 1971), A. Moles (*Artă şi ordinator*, 1974) şi Şt. Morawski (*Marxismul şi estetica*, I-II, 1977).

OPERA: *Detaşamentul 7.* Însemnările unui instructor de pionieri, Bucureşti, 1954; *Idealul şi valoarea estetică*, Bucureşti, 1966; *Prelegeri de estetică*. Educaţia estetică, Bucureşti, 1967; *Prelegeri de estetică.* Originea artei, Bucureşti, 1967; *Estetica lui Tudor Vianu*, Bucureşti, 1968; *Gusturile între da şi nu,* Bucureşti, 1968; *Esteticieni români*, Bucureşti, 1969; *Din tradiţiile gândirii axiologice româneşti*. Studii şi texte, Bucureşti, 1970; *Estetica între ştiinţă şi artă*, Bucureşti, 1971; *Nivele estetice*. Infra-echi-meta, Bucureşti, 1972; *Destinul contemporan al artei*, Bucureşti, 1974; *Artă şi civilizaţie*, Bucureşti, 1976; *Arta de la A la Z*, Iaşi, 1978. Traduceri: M. Dufrenne, *Poeticul*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1971; A. Moles, *Artă şi ordinator*. Cu colab. lui Marie-Luce André, trad. de Claudia Dumitriu şi ~, pref. de ~, Bucureşti, 1974; Şt. Morawski, *Marxismul şi estetica,* I-II, trad. de Claudia Dumitriu şi ~, pref., comentarii, note şi indice tematic de ~, Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *Gazeta literară,* nr. 37, 1968; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 12, 1968; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 7, 1969; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1971; P. Marcel, în *Steaua*, nr. 6, 1971; Al. Dobrescu, în *România literară*, nr. 27, 1972; P. Ursache, în *Cronica*, nr. 45, 1972; D. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 47, 1974; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 11, 1976; M. Nadin, în *Amfiteatru*, nr. 1, 1977; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 10, 1979; Al. Tănase, în *România literară*, nr. 21, 1979. **(D. A.)**

PASCALY Mihail, n. 1830, Bucureşti – m. 30 sept. 1882, Bucureşti. Autor dramatic şi traducător. Se trăgea dintr-o familie modestă, de origine greacă. A studiat şase clase la Colegiul „Sf. Sava”, după care intră în trupele teatrale ale lui C. Caragiali şi M. Millo. În 1860 şi 1862, face două călătorii la Paris, unde studiază arta dramatică, printre alţii cu reputatul actor Bouffé. Întors în ţară, îşi organizează propria trupă, obţinând, între 1871 şi 1874 şi 1875 şi 1877, concesiunea Teatrului celui Mare din Bucureşti. A dat reprezentaţii şi la Iaşi, în cursul mai multor stagiuni, iar între 1878 şi 1879 e codirector al Teatrului Naţional. A făcut turnee în principalele oraşe din ţară, precum şi în Transilvania şi Banat (în 1868 şi 1871), unde e primit în mod triumfal şi contribuie la stimularea mişcării locale a diletanţilor români. În 1877, e societar şi director de scenă în Soc. Dramatică atunci înfiinţată. Ca actor, regizor şi conducător de trupă, a promovat un repertoriu cu intenţii înalt educative, jucând atât piese clasice din marea dramaturgie universală (Shakespeare, V. Hugo, Goethe, Gogol), cât şi multă melodramă contemporană (mai ales franceză, din care a şi tradus nenumăratre piese). A fost creatorul rolului lui Răzvan din piesa lui B. P. Hasdeu. Piesele sale orig. (cele mai multe rămase în ms) sunt mai ales compuneri ocazionale, unele cu subiect istoric, călăuzite de sentimentul dragostei de ţară.

OPERA: *Viitorul Româniii,* Bucureşti, 1859; *11 iuniu sau Treisprezece ani în urmă. Un ciorbagiu şi un zavragiu*, Bucureşti, 1861; *Schiţă de proiect al unei reorganizări pentru un Teatru Mare al României*, Bucureşti, 1969.

REFERINŢE CRITICE: V. G. Pop, *Conspect asupra literaturei române şi scriitorilor ei de la început şi până astăzi în ordine cronologică,* II, 1876; (D. C.) Ollănescu, *Teatrul la români*, II, 1898; I. L. Caragiale, *Despre teatru*, 1957; L. Gâtză, *Mihail Pascaly*, 1959; C. Nottara, *Amintiri*, 1960; I. Massoff, *Teatrul românesc*, II-III, 1966-1969; V. Brădăţeanu, *Comedia în dramaturgia românească*, 1970; *Istoria teatrului în România*, II, 1971; V. Mândra, *Incursiuni în istoria dramaturgiei române*, 1971; idem, *Clasicism şi romantism în dramaturgia română*, 1973; V. Brădăţeanu, *Profiluri*, I, 1973; V. Mândra, *Istoria literaturii dramatice româneşti*, I, 1985. **(G. A.)**

PASCU Giorge (prenumele la naştere: Gheorghe), n. 1 dec. 1882, Bacău – m. 16 apr. 1951, Zlatna. Lingvist şi istoric literar. Fiul lui Grigore Pascu, funcţionar, şi al Mariei (n. Iliade). Şi-a făcut studiile primare, secundare şi universitare la Iaşi (licenţiat în filologie modernă, în 1907, dr. în litere „magna cum laudae”, în 1909). În 1913, obţine titlul de docent. Ajutor de bibliotecar la Bibl. Centrală din Iaşi, între 1908 şi 1911, director al aceleiaşi bibl., între 1914 şi 1922, 1927 şi 1932. Prof. suplinitor la Facultatea de Litere din Iaşi, între 1920 şi 1921, apoi prof. titular, între 1921 şi 1941. A colaborat la rev. *Archivum romanicum, Arhiva, Buletinul cărţii, Cercetări istorice, Convorbiri literare, Curentul nou, Europa orientale, Revue de dialectologie romane, Renaşterea română, Siebenbürgische Vierteljahrschrift, Viaţa Românească* ş.a. Între 1927 şi 1940, scoate el însuşi *Revista critică*. La Univ. a ţinut cursuri de istoria literaturii române vechi şi de dialectologie română. Discipol al lui Al. Philippide, extrem de muncitor şi de productiv, **P.** şi-a concentrat atenţia asupra problemelor lb. şi literaturii române vechi şi ale dialectologiei, aducând contribuţii în parte rămase valabile până azi (*Despre cimilituri*, I-III, 1909-1911; *Istoria literaturii şi a limbii române din secolul XVI,* 1921; *Istoria literaturii române din secolul XVII,* 1922; *Istoria literaturii române din secolul XVIII,* I-III, 1924-1927; *Cronicarii moldoveni: Gligorie Ureache şi Miron Costin,* 1935 etc.). A îngrijit două ed. din I. Creangă (1939). A tradus după orig. latinesc *Descrierea Moldovei* de D. Cantemir (1923; ed. II, 1938). În 1915, a obţinut Premiul Năsturel al Acad. Române pentru lucrarea *Sufixele româneşti.*

OPERA: *Despre cimilituri. Studiu filologic şi folcloric,* I, Iaşi, 1909, II-III, Bucureşti, 1911; *Etimologii româneşti,* I, Iaşi, 1910; *Câteva sufixe româneşti de origine slavă,* Bucureşti, 1914; *Sufixele româneşti,* Bucureşti, 1916; *Beiträge zur Geschichte der Rumänischen Philologie,* Leipzig, 1920; *Gligorie Ureache. Izvoarele lui Ureache. Interpolările lui Simion Dascălul şi textul lui*

Ureache. Studiu de istorie literară, Iaşi, 1920; *Istoria literaturii şi a limbii române din secolul XVI,* Bucureşti, 1921; *Istoria literaturii române din secolul XVII,* Iaşi, 1922; *La philologie roumaine dans les pays germaniques et en France 1774-1822,* Leipzig, 1923; *Demetrio Cantemir,* trad. de Carlo Tagliavini, Roma, 1923; *Rumänische Elemente in den Balkansprachen*, Genève, 1924; *Dictionnaire étymologique macedo-roumain*, I-II, Iaşi, 1925; *Istoria literaturii române din secolul XVIII,* I. *Cronicari moldoveni şi munteni,* Bucureşti, 1926; [II]. *Viaţa şi operele lui D. Cantemir. 26 octomvre 1673-21 august 1723,* Bucureşti, 1924; III. *Epoca lui Clain, Şincai şi Maior,* Iaşi, 1927; *Cronicarii moldoveni: Gligorie Ureache şi Miron Costin*, Iaşi, 1935; *Letopiseţul cel moldovenesc utilizat de Gligorie Ureache în legătură cu toate letopiseţele moldoveneşti în slavoneşte,* Iaşi, 1938.

REFERINŢE CRITICE: *Publicaţiile ştiinţifice ale lui dr. G. Pascu, docent la Universitatea din Iaşi, directorul Bibliotecii Centrale din Iaşi, membru al Societăţii internaţionale de Dialectologie Romanică din Bruxelles-Hamburg, şi aprecierile făcute asupra lor de savanţii Bartoli, Berneker, Gamillscheg, Gaster, Jirecek, Jud, Philippide, Russo, Sandfeld, Jensen, Triemer,* 1915; L. Predescu, *„Giorge" Pascu şi istoria literaturii române*, 1932; ***, *Un caz menorocit şi trist: Cazul Giorge Pascu,* 1937; M. Bucur, *Istoriografia...;* I. D. Lăudat, *Din istoricul Catedrelor Facultăţii de Filologie de la Universitatea „Al. I. Cuza" Iaşi. G. Pascu, întâiul profesor de istorie a literaturii române vechi,* 1975; G. Istrate, în *Dacia literară,* nr. 38, 2000. **(G. A.)**

PASCU Petre, n. 27 ian. 1909, com. Semlac, jud. Arad – m. 23 martie 1994, Bucureşti. Poet. Fiul lui Teodor Pascu, agricultor, şi al Elisabetei (n. Indreica). Liceul „Moise Nicoară" din Arad, absolvit în 1928. Licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti, (1933). Notar comunal (1934-1936); secretar de plasă la Vinga, jud. Timiş (1936-1938); şef de birou la Primăria din Arad (1938-1945); bibliotecar la Univ. din Cluj (1948-1949) şi la Facultatea de Drept din acelaşi oraş (1949-1950). Debutează cu versuri în ziarul *Primăvara* din Sânnicolaul Mare (1925). Debut editorial cu vol. de poezii *Plaiuri* (1943). A semnat şi cu pseud. Camil Meteoru. Colaborează la *Familia, Gând românesc, Abecedar, Azi, Tribuna, Viaţa Românească, Steaua, Gazeta literară, România literară* etc. A tradus şi prefaţat din poezia maghiară (Kassák Lajos, József Attila, Jékely Zoltán, Móricz Zsigmond, Ledányi Mihály, Benjámin László). Poeziile lui **P.** (*Bucuriile mele*, 1967; *Gorun adânc*, 1972; *Spadă şi corolă*, 1977; *Aproape de ei*, 1987) sunt nişte stampe lirice modeste, versificări delicate ale micilor bucurii şi tristeţi.

OPERA: *Plaiuri*, versuri, Arad, 1943; *Bucuriile mele,* versuri, cu o postfaţă de Perpessicius, Bucureşti, 1967; *Gorun adânc*, versuri, Bucureşti, 1972; *Spadă şi corolă*, versuri, Bucureşti, 1977; *Aproape de ei,* versuri, Cluj-Napoca, 1987. Traduceri: Móricz Zsigmond, *Povestea nu ia niciodată vacanţă,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1964; Kassák Lajos, *Averea şi colecţia mea de arme*, tălmăciri şi selecţie de ~, Cluj-Napoca, 1980.

REFERINŢE CRITICE: Apollonius (VI. Streinu), în *Kalende*, nr. 6-7, 1943; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 21, 1972; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 20, 1972; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 7, 1977; A. Goci, în *România literară*, nr. 47, 1977; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 5, 1978. **(R. G. Ţ.).**

PATAPIEVICI H.-R. (prenumele la naştere: Horia-Patapievici), n. 18 mart. 1957, Bucureşti. Eseist. Fiul lui Dionisie Patapievici şi al Georgetei (n. Bădescu). Liceul „Zoia Kosmodemianska-ia" din Bucureşti (1972-1976); licenţiat al Facultăţii de Fizică a Univ. din Bucureşti (1977-1982). Dr. în filosofie (1999). Cercetător ştiinţific între 1985 şi 1990; din 1990, carieră didactică la Facultatea de Fizică (predă Istoria fizicii şi Istoria ideilor ştiinţifice). Burse de studii şi specializare în Franţa (École Pratique des Hautes Études, Paris, 1992), Germania (1994-1995)

şi Austria (Salzburg Seminar, 1996); bursă acordată de Colegiul Noua Europă, Bucureşti (1994). Este membru al Grupului pentru Dialog Social şi al Consiliului Colegiului Naţional pentru Studierea Arhivelor fostei Securităţi. Debutează în rev. *Contrapunct* (1992). Debut editorial cu vol. *Cerul văzut prin lentil*ă (1995), urmat de *Zbor în bătaia săgeţii* (1995), *Politice* (1996), *Omul recent* (2001) şi *Spărtura în cer* (2003). Premiul Uniunii Scriitorilor (1995).

OPERA: *Cerul văzut prin lentilă*, cuvânt înainte de V. Ierunca, Bucureşti, 1995 (ed. II, 1996; ed. III, 1998; ed. IV, revăzută, Iaşi, 2002); *Zbor în bătaia săgeţii. Eseu asupra formării*, Bucureşti, 1995 (ed. II, 1996; ed. III, 2002); *Politice*, Bucureşti, 1996 (ed. II, 1997; ed. III, 2002); *Omul recent. O critică a modernităţii din perspectiva întrebării: „Ce se pierde atunci când ceva se câştigă?”*, Bucureşti, 2001 (ed. II, revăzută, 2002); *Spărtura în cer*, Bucureşti, 2003. Traduceri: D. Bohm, *Plenitudinea lumii şi ordinea ei*, în colab. S. Părăvanu, Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: (D. C.) Mihăilescu, în *22*, nr. 16, 1995; I. Buduca, în *Luceafărul*, nr. 22, 1995; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 31, 1995; D. Chioaru, în *Euphorion*, nr. 2, 1996; V. Ciobanu, în *Contrafort*, nr. 8, 1996; (D. C.) Mihăilescu, în *22*, nr. 22-23, 1996; V. Spiridon, în *Vatra*, nr. 8, 1997; *România literară*, nr. 9, 2002; *Observator cultural*, nr. 102-103, 2002. **(A. S.)**

PAUL Ioan, n. 20 mart. 1857, com. Hidiş (azi Podeni), jud. Cluj – m. 19 febr. 1926, Cluj. Prozator. Fiul preotului ortodox din satul natal, nepot al preotului Sofronie Paul, prieten, acesta, cu Mitropolitul Andrei Şaguna; mama – soră cu scriitorul Ştefan Cacoveanu (1843-1936). Clasele primare (1865-1869), clasele secundare (1869-1877), mai întâi la Colegiul reformat din Aiud (clase normale), apoi la liceul românesc din Blaj, unde-şi susţine bacalaureatul în iun. 1877. Student la Viena, mai întâi la Politehnică, apoi la Facultatea de Litere şi Filosofie, timp în care se afiliază la Soc. studenţească de orientare junimistă „România Jună” şi debutează cu versuri (*La ea*), în rev. *Familia,* de la Budapesta (nr. 18, 1878); tot acum (1881), îşi publică şi primul vol., cuprinzând nuvela *Nu-i nimic!* şi schiţa cvasiautobiografică *Credinţă deşartă* (apărută anterior în rev. *Şezătoarea*). Licenţiat şi dr. în litere şi filosofie al Univ. din Budapesta (1883). Prof. de lb. română, lb. maghiară şi matematici la Institutul Pedagogic şi Teologic din Caransebeş, până în 1886, an în care se stabileşte definitiv în ţară, funcţionând, timp de peste trei decenii (1886-1919), ca prof. secundar de lb. română, lb. germană şi filosofie la Gimnaziul din Slatina (1886-1890), la Liceul Naţional din Iaşi (1890-1895), la Liceul Internat din Iaşi (1895-1919), la Şcoala Militară din Iaşi (1892-1919), la pensionul de fete „Humpel” şi la Şcoala Normală de fete din Iaşi (din 1908); din 1916, ocupă Catedra de estetică literară la Univ. din Iaşi. În acest timp, a publicat manuale şcolare de lb. română (în colab. cu Miron Pompiliu, 1897; 1898) şi de lb. germană (în colab. cu C. Meisner, 1899; 1900). A colaborat la *Familia, Amicul familiei, Şezătoarea, Luceafărul, Arhiva, Revista nouă, Convorbiri literare, Viaţa Românească, Transilvania.* La 56 de ani, în *Viaţa Românească* (nr. 11-12, 1913), îşi face, practic, un al doilea debut, cu nuvela *Florică Ceteraşul* (semnată m. m.), prin care-şi înscrie numele în istoria literară. Un scurt interval (ian. 1911 – dec. 1912), a fost director al învăţământului primar şi normal în Ministerul Instrucţiunii. După Marea Unire din 1918, **P.** revine în Ardealul natal, fiind numit (1 oct. 1919) prof. de estetică literară la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. Daciei Superioare din Cluj, chiar din momentul înfiinţării acesteia; a fost primul prof. de estetică al acestei Univ., până la încetarea din viaţă.

OPERA: *Nu-i nimic!* Novelă de la 1848, Viena, 1881; *Az új népies irány a román szépirodalomban*. Tudosi étekezés, írta Paula S. János (Noua direcţie poporală în literatura română. Teză de doctorat), Budapesta, 1883; *Ţăranul român şi ungur din Ardeal*. Studiu psihologic poporal. Conferinţă ţinută în aula Universităţii din Iaşi, Iaşi, 1899; *Florică Ceteraşul.* Din revoluţia de la 1848 în Munţii Moţilor, Bucureşti, 1913; *Florică Ceteraşul şi alte scrieri*, Bucureşti, 1928.

REFERINŢE CRITICE: S. Ghimpescu (pseud. lui I. Vulcan), în *Familia*, nr. 79, 1881; V. Bogrea, în *Societatea de mâine*, nr. 9, 1926; Al. Ciura, *ibidem*; S. Dragomir, *ibidem*; O. Ghibu, *ibidem*; S. Puşcariu, *ibidem*; T. Naum, în *Gând românesc*, nr. 3-4, 1936; I. Breazu, *Povestitori ardeleni şi bănăţeni până la Unire*, 1937; idem, în *Ţara Bârsei*, nr. 4-6, 1938; G. Călinescu, *Istoria*…; Const. Ciopraga, *Literatura*… **(C. R.)**

PAULETI Nicolae, n. 1816 sau 1817 (după I. Muşlea, poate chiar 1818), com. Roşia de Secaş, jud. Alba – m. 1 aug. 1848, com. Făget, jud. Alba. Folclorist, poet şi traducător. Fiu al unui plugar, care îndeplinea şi calitatea de crâsnic al satului şi, respectiv, nepot de frate al parohului-protopop Vasile Pauleti, cu rol important în formarea intelectuală a lui **P.** Urmează liceul la Blaj (1833-1837), în ultimii doi ani şcolari frecventând şi cursuri filosofice şi, tot acolo, Acad. Teologică (1837-1841), într-o vreme când renumitele şcoli din oraşul de la îmbinarea Târnavelor cunosc evenimente deosebite: gimnaziul se transformă în liceu, iar o serie de prof. iluştri, între care Simion Bărnuţiu, Ioan Rusu şi Demetriu Boer, încep să ţină prelegeri în lb. română. Debutează cu poezia *Blânzi ochişori*, semnată C[lericul] N[icolae] P[auleti], apărută în *Foaie pentru minte, inimă şi literatură* (nr. 19, 1839), în care a publicat şi alte poezii orig., ca şi unele versuri populare. Colaborator asiduu şi redactor, al doilea în ordine cronologică, la *Aurora* (1838-1840), rev. ms azi pierdută, de care „se leagă întreaga activitate şi operă literară a lui **P.**” I. Chindriş, încheiată brusc şi inexplicabil în anul 1840. Din 1838, când era student în anul al II-lea al Seminarului Teologic din Blaj, datează faimoasa lui colecţie de poezii populare *Cântări şi strigături româneşti de cari cântă fetele şi ficiorii jucând. Scrise de Nicolae Pauleti, în Roşia, în anul 1838,* rămasă multă vreme inedită, ca şi creaţiile sale orig. şi, respectiv, trad. din Ovidiu, recuperate ulterior, graţie obiceiului lui **P.** de a-şi „decopia” poeziile în câteva caiete personale, astăzi în posesia Acad. Române. Din 1841, când îşi termină studiile teologice, funcţionează ca viceparoh pe lângă preotul Simion Pop din Făget, al cărui ginere şi succesor va deveni. Cunoscut în special ca folclorist, **P.** s-a revelat, târziu (1980), şi „ca unul din cei mai interesanţi poeţi ardeleni din perioada paşoptistă” (Georgeta Antonescu).

OPERA: *De pe Secaş. Cântece şi strigături româneşti de cari cântă fetele şi ficiorii şi strigă la joc, culese de Nicolae Pauleti din Roşia, în anul 1838.* Dată la tipar de Al. Lupeanu-Melin, Blaj, 1927; *Cântări şi strigături româneşti de cari cântă fetele şi ficiorii jucând. Scrise de Nicolae Pauleti, în Roşia, în anul 1838,* ed. critică, cu un studiu introductiv de I. Muşlea, Bucureşti, 1962; *Scrieri*. Poezii originale. Folclor. Trad. din Ovidiu, ed. îngrijită, pref., note şi glosar de I. Chindriş, Bucureşti, 1980.

REFERINŢE CRITICE: I. Bianu, în vol. *Închinare lui Nicolae Iorga.* Cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani, 1931; I. Muşlea, în *Dacoromania*, vol. VII, 1932-1933; I. Breazu, în *Anuarul Arhivei de Folclor,* vol. V, 1939; Maria P. Marinescu, în *Revista istorică română,* vol. XI-XII, 1941-1942; G. Munteanu, în *Neuer Weg,* nr. 14, 1962; D. Pop, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai”,* Philologia, fascicula 2, 1962; I. Taloş, în *Steaua*, nr. 10, 1962; Ligia Bârgu, în *Revista de folclor*, nr. 1-2, 1963; I. Şeuleanu, în *Scrisul bănăţean,* nr. 1, 1963; Gh. Vrabie, *Folcloristica română,* 1968; G. Em. Marica, *Foaie pentru minte, inimă şi literatură,* 1969; N. Albu, *Istoria şcolilor româneşti din Transilvania între 1800-1867,* 1971; M. Anghelescu, *Preromantismul românesc,* 1971; I. Muşlea, *Cercetări etnografice şi de folclor,* I. 1971; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; *George Bariţ şi contemporanii săi,* III, 1976; Georgeta Antonescu, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1982. **(V. F.)**

PAVEL Amelia (numele la naştere: Amelia Goldstein), n. 7 nov. 1915, Bucureşti. Istoric de artă şi eseist. Părinţii: Iacob Goldstein-Gărdea, contabil, şi Rachel (n. Jäger). Şcoala generală şi liceul la Bucureşti; licenţiată a Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti, specialitatea estetică şi istoria Artei (1932-1937). Cercetător ştiinţific la Institutul de Istoria Artei (1953-1975); cercetător la muzeul Naţional de Artă (1975-1977). Specializări în Germania (1972; 1980) şi Elveţia (1980; 1984). Colab. la *România literară*, *Arta*, *Contemporanul*, *Viaţa Românească*, *Observator cultural*, *Contrapunct* etc. A colaborat la *Lexikon der Kunst* (1960-1965), *Lexikon der Kunst* (1970-1978), *Dicţionar de termeni de artă* (1995) *Dicţionar enciclopedic* (1996-1997) etc. Debutează în rev. *Reporter* (1931). Publică studii şi sinteze de artă modernă (*Idei estetice în Europa şi arta românească la răscruce de veac*, 1972; *Expresionismul şi premisele sale*, 1978; *Desenul românesc în prima jumătate a secolului XX*, 1984; *Pictura românească interbelică*, 1996; *Simboluri, surse, idolatrii în arta modernă*, 1998). A tradus din E. Panofsky, L. Dittman, Fr. Nietzsche, E. Canetti,

H. Sedlmayr şi Mme de Stäel. Premiul Uniunii Artiştilor Plastici (1989); Premiul Acad. Române (1996); Premiul Uniunii Europene (2002).

OPERA: *Nicolae Vermont*, în colab. cu R. Ionescu, Bucureşti, 1958; *Ion Teodorescu-Sion*, Bucureşti, 1965; *Idei estetice în Europa şi arta românească la răscruce de veac*, Cluj, 1972; *Expresionismul şi premisele sale*, Bucureşti, 1978; *Sinteze, perspective, opinii, antologie de critică românească*, Bucureşti, 1980; *Rembrandt (gravurile)*, Bucureşti, 1987; *Peisaj natural, peisaj uman*, Bucureşti, 1987; *Desenul românesc în prima jumătate a secolului XX*, Bucureşti, 1984; *Ştefan Câlţia*, Bucureşti, 1989; *Traiectorii ale privirii*, Bucureşti, 1991; *Pictura românească interbelică*, Bucureşti, 1996; *Pictori evrei în România*, Bucureşti, 1996; *Victor Brauner*, ed. bilingvă româno-franceză, Bucureşti, 1999; *Simboluri, surse, idolatrii în arta modernă*, Bucureşti, 1998; *Un martor în plus*, I-II, Bucureşti, 1997-2001; *Din amintirile unui înger păzitor*, Bucureşti, 2002; Traduceri: E. Panofsky, *Ideea*, Bucureşti, 1975; L. Dittman, *Stil, simbol, structură*, Bucureşti, 1988; Fr. Nietzsche, *Aforisme, scrisori*, Bucureşti, 1992; idem*, A doua consideraţie inoportună*, Bucureşti, 1994; idem, *Consideraţii inactuale*, Bucureşti, 1998; E. Canetti, *Masele şi puterea*, Bucureşti, 2000; H. Sedlmayr, *Pierderea măsurii*, Bucureşti, 2001; Fr. Nietzsche, *Aforisme*, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Marina Preutu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1990; Raluca Alexandrescu, în *Observator cultural*, nr. 22, 2000; Ana Dobre, în *Luceafărul*, nr. 25, 2003. **(A. S.)**

PAVEL Dora (numele la naştere: Dora-Lucia Voicu; Pavel, prin căsătorie), n. 29 iun. 1946, Sântandrei, jud. Hunedoara. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Eugen Voicu şi a Viorică i (n. Pop), învăţători. Clasele primare şi gimnaziale la Deva (1953-1960); Liceul „Decebal" din acelaşi oraş (1960-1964); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1964-1969). Prof. la Liceul metalurgic (1970-1975) şi la Liceul industrial de construcţii din Alba Iulia (1975-1976); bibliotecar la Muzeul Judeţean Deva (1977-1980); cercetător suplinitor la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu" din Cluj (1980-1985); bibliotecar la Liceul „Ady-Şincai" din Cluj (1986-1990), din 1990, redactor la Studioul Teritorial de Radio Cluj. Colab. la *Tribuna*, *Steaua*, *Contrapunct*, *Apostrof*, *România literară*, *Viaţa Românească*, *Poesis*, *Contemporanul*, *Familia*, *Vatra* etc. Debutează în *Steaua* (1972). Debut editorial în vol. colectiv *Alpha* al Editurii Dacia (1984). Publică vol. de versuri (*Naraţiuni întâmplătoare*, 1989; *Poemul deshumat*, 1994; *Creier intermediar*, 1997; *Muncile lui Don Quijote*, 2000) şi proză scurtă (*Întoarce-te, Esthera*, 1999). Autoare a romanului *Agata murind* (2003). Prezentă în antologiile *Young Poets of a New Romania* (1991), *Transylvanian Voices* (1997), *Vid Tystnadens/La masa tăcerii* (Stockholm, 1998) şi *Poètes roumains contemporains* (Ottawa, 2000). A colaborat la ed. jubiliară a *Bibliei de la Blaj* (2000). Premiul „Timotei Cipariu" al Acad. Române (2002).

OPERA: *Ante scriptum*, în vol. colectiv *Alpha*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1984; *Naraţiuni întâmplătoare*, versuri, Cluj-Napoca, 1989; *Poemul deshumat*, versuri, Cluj-Napoca, 1994; *Creier intermediar*, versuri, Oradea, 1997; *Întoarce-te, Esthera*, proză scurtă, Cluj-Napoca, 1999; *Muncile lui Don Quijote*, versuri, Piteşti, 2000; *Agata murind*, roman, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, nr. 7, 1985; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 7, 1985; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 9, 1989; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 9, 1990; O. Soviany, în *Contemporanul*, nr. 1-2, 1996; I. Boldea, *Metamorfozele textului*, 1996; Geo Vasile, în *Luceafărul*, nr. 8, 1998; Irina Petraş, *Limba – stăpâna noastră*, 1999; I. Pop, *Viaţă şi texte*, 2001; Ruxandra Cesereanu, în *Steaua*, nr. 5-6, 2001; Sanda Cordoş, în *Apostrof*, nr. 7-8, 2003; N. Oprea, în *Ziua literară*, nr. 65, 2003. **(A. S.)**

PAVEL Eudochia (prenumele la naştere: Cornelia-Otilia), n. 14 iul. 1926, Chişineu-Criş, jud. Arad. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Aurel Pavel, industriaş, şi a Iuliei (n. Tăucean). A absolvit Liceul teoretic din Arad (1945); studiază pianul, patru ani, la Şcoala de muzică din acelaşi oraş, apoi urmează cursuri de calificare (contabilitate bancară şi industrială) în cadrul Băncii de Stat din Arad (funcţionară între 1949 şi 1955, când se transferă la Banca Agricolă din Bucureşti). A colaborat la *Almanahul părinţilor*, *Arici-Pogonici*, *Cutezătorii* etc. Autoare de scenarii radiofonice. A editat vol. de poeme al lui N. Coban, *EKA* (1994). A mai semnat şi Cornelia Mândruţ, Cornelia Stoica, Elisabeth Sebok şi Cornelia Coban.

OPERA: *Inima pământului*, Bucureşti, 1981; *Umbra ursului*, Bucureşti, 1991; *Himera albastră*, roman, Bucureşti, 1992 (semnat Elisabeth Sebok); *Poiana zimbrilor*, Bucureşti, 1994; *Genţiana, fata Craiului de Cibin*, Bucureşti, 1997; *Abaris şi nava cosmică*, roman ştiinţifico-fantastic, Bucureşti, 1998. **(A. S.)**

PAVEL Laura, n. 19 oct. 1968, Deva, jud. Hunedoara. Critic literar, eseistă şi traducătoare. Fiica lui Eugen Pavel, lingvist, cercetător ştiinţific, şi al Dorei (n. Voicu), scriitoare. Studii elementare la Alba Iulia (1975-1976), Deva (1976-1980) şi Cluj (1980-1983); Liceul de Filologie-Istorie „Ady-Şincai” din Cluj (1983-1987); licenţiată a Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj, secţia română-engleză (1987-1992). Redactor şi secretar general de redacţie la rev. *Echinox* (1989-1991). Preparator (1992-1995), asistent (1995-1998), apoi lector (din 1998) la Facultatea de Litere, Departamentul de teatru, cu specialitatea teatrologie, estetică şi teoria dramei. Bursă TEMPUS la Univ. Liberă din Bruxelles, Belgia (1993); bursieră a Fundaţiei pentru o Societate Deschisă (1995); burse de cercetare la Univ. Indiana, Bloomington, Statele Unite (1997) şi la Univ. din Amsterdam, Olanda (1999-2000). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Eugène Ionesco sau experienţa nesupunerii* (2002). Colab. la *Echinox*, *Tribuna*, *Contrapunct*, *Apostrof*, *România literară*, *Viaţa Românească*, *Steaua*, *Contemporanul*, *Observator cultural* etc. A colaborat la *Dicţionar analitic de opere literare româneşti* (I-IV, 1998-2003). Debutează în *Tribuna* (1984). Debut editorial cu un eseu monografic despre opera lui N. Breban (*Antimemoriile lui Grobei*, 1997). A mai publicat *Ionesco. Anti-lumea unui sceptic* (2002) şi Ficţiune şi teatralitate (2003). Trad. din Melanie Klein şi Evelyn Underhill. Ed. din N. Breban (*Bunavestire*, 2002). Premiul „Henri Jacquier” al Centrului Cultural Francez din Cluj (2003).

OPERA: *Antimemoriile lui Grobei. Eseu monografic despre opera lui Nicolae Breban*, Bucureşti, 1997; *Ionesco. Anti-lumea unui sceptic*, Piteşti, 2002; *Ficţiune şi teatralitate*, eseuri, Cluj-Napoca, 2003. Traduceri: Melanie Klein, *Iubire, vinovăţie, reparaţie*, în colab. cu Emma Tămâianu, Cluj-Napoca, 1994; Evelyn Underhill, *Mistica*, Cluj-Napoca, 1995.

REFERINŢE CRITICE: G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 47, 1997; I. Raţiu, în *Echinox*, nr. 7-8, 1997; D.-S. Boerescu, în *Curentul*, nr. 28, 1998; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 8, 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 11, 2003; N. Balotă, în *Apostrof*, nr. 6; 7-8, 2003; Irina Petraş, în *Contemporanul*, nr. 6, 2003. **(A. S.)**

PAVEL Thomas G., n. 4 apr. 1941, Bucureşti. Eseist şi critic literar. Absolvent al Liceului „Mihai Viteazul” din capitală (1957); licenţiat al Facultăţii de Filologie din Bucureşti (1962). Cercetător ştiinţific la Centrul de Fonetică şi Dialectologie al Acad. Române (1962-1969). Părăseşte România în 1970, stabilindu-se mai întâi în Canada, apoi în Statele

Unite. A obţinut doctoratul la Université de Paris III, Sorbonne Nouvelle (1971). Predă la Université d'Ottawa, Departamentul de lingvistică (1970-1981), Université du Québec, Montréal, Departamentul de studii literare (1981-1986), University of California, Santa Cruz, Departamentul de literatură (1986-1990). Din 1990, este prof. titular la Princeton University, Departamentul de literatură comparată. A ţinut cursuri, în calitate de prof. invitat, la Univ. din Amsterdam (1972), Harvard University (1982), École des Hautes Études en Sciences Sociales din Paris (1982; 1983), University of Alberta, Canada (1988) şi University of California, Berkeley (1988). A publicat studii şi art. în rev. din ţară (*Revue roumaine de linguistique; Cahiers de linguistique théorique et appliquée*) şi din Franţa, Canada,Statele Unite, Italia, Germania şi Olanda. A editat nr. speciale din rev. *Poetics, Littérature, Poétique, Communications* şi *Stanford French Review*. Debutează editorial cu eseul *Fragmente despre cuvinte* (1968), urmat de: *Inflexions de voix* (1976), *La syntaxe narrative des tragédies de Corneille. Recherches et propositions* (1976), *Le miroir persan* (1978), *The Poetics of Plot: The Case of English Renaissance Drama* (1985), *Fictional Worlds*, 1986 (ed. II, 1989; trad. franceză: *Univers de la fiction*, 1988; versiune românească: *Lumi ficţionale*) şi *Le mirage linguistique. Essai sur la modernisation intellectuelle*, 1988 (trad. engleză: *The Feud of Language*. A History of Structuralist Thought, 1989; 1992; versiune portugheză, 1990; versiune românească: *Mirajul lingvistic*. Eseu asupra modernizării intelectuale, 1993). A editat vol. *Thematics.* New Approaches, Albany, 1995, în colab. cu Claude Bremond şi Joshua Landy. A scris pref. la vol. de Georges Duhamel (*Viaţa şi aventurile lui Salavin*, I-III, trad. de Iulia Soare, Bucureşti, 1966), Al. Philippide (I *Visuri în vuietul vremii*. Poezii. 1922-1967; II *Floarea din prăpastie*. Povestiri. 1920-1942, Bucureşti, 1969) şi Roland Barthes (*Despre Racine*, în româneşte de Virgil Tănase, Bucureşti, 1969). Distins cu Medalia jubiliară a Reginei Elisabeta II, Canada (1977); Cavaler al Ordinului Palmelor Academice, Franţa (1990); Premiul „René Wellek" al Asoc. Americane de Literatură Comparată, pentru versiunea engleză a *Mirajului lingvistic* (1990). Cărţile publicate în lb. română, până la plecarea din ţară, sunt semnate Toma Pavel.

OPERA: *Fragmente despre cuvinte*, Bucureşti, 1968 (ed. II, 2002); *Inflexions de voix*, Montréal Québec, Canada, 1976; *La syntaxe narrative des tragédies de Corneille. Recherches et propositions,* Paris and Ottawa, 1976; *Le miroir persan*, roman, Paris, 1978; *The Poetics of Plot. The Case of English Renaissance Drama,* Foreword by Wlad Godzich, Minneapolis, 1985; *Fictional Worlds*, Cambridge, Massachusetts, 1986 (ed. II, 1989; trad. franceză: *Univers de la fiction*, Paris, 1988; versiunea românească: *Lumi ficţionale*, trad. de Maria Mociorniţa, pref. de Paul Cornea, Bucureşti, 1992); *Le mirage linguistique. Essai sur la modernisation intellectuelle,* Paris, 1988 (trad. engleză: *The Feud of Language. A History of Structuralist Thought,* English version by Linda Jordan and ~, Oxford, England and Cambridge, 1989; ed. II, 1992; versiunea românească: *Mirajul lingvistic. Eseu asupra modernizării intelectuale,* trad. de Mioara Tapalagă, cu o pref. a autorului la ed. românească şi o postfaţă de Monica Spiridon, 1993); *L'Art de l'éloignement. Essai sur l'imagination classique,* Paris, 1996 (în lb. română de Mihaela Mancaş, Bucureşti, 1999); *Povestiri filosofice,* Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: Adrian Marino, în *Cronica*, nr. 40, 1968; Nicolae Manolescu, în *Cronica*, nr. 13, 1968; Mihai Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 27, 1968; C. Stănescu, în *Gazeta literară*, nr. 28, 1968; I. Negoiţescu, în *Tomis*, nr. 10, 1969; Nicolae Manolescu, în *Cronica*, nr. 13, 1969; Marcel Cornis-Pope, în *The European Studies Journal*, nr. 1, 1986; idem, în *Criticism*, nr. 1, 1988; Călin Andrei Mihăilescu, în *Dialog* (München, Germania), nr. 3-4, 1988; Andreea Deciu, în *România literară*, nr. 19, 1993 (interviu); Marcel Cornis-Pope, *The Unfinished Battles*. Romanian Postmodernism Before and After 1989, 1996; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

PAVELESCU Cincinat, n. 20 oct./2 nov. 1872, Bucureşti – m. 30 nov. 1934, Braşov. Poet şi dramaturg. Fiul inginerului Ion Pavelescu şi al Paulinei (n. Bucşan). Studii şcolare la Bucureşti, unde urmează şi Facultatea de Drept (1891-1895); îşi trece doctoratul în 1897.

Carieră juridică începută în 1899. Debutează cu versuri în *Biblioteca familiei* (1891). Rev. care-l impune atenţiei este *Literatorul*, unde publică începând cu nr. 2/1892. În acest an devine prim-redactor al rev., iar în 1893 codirector. Prim-redactor la *Convorbiri critice* (1907-1908); din 1910 face parte din conducerea rev. *Falanga literară*; în 1920 editează la paris *Le courier franco-roumain, politique, économique et littéraire*; director al rev. *Braşovul literar* (1931-1934). Primul preşedinte al SSR, ales la 28 apr. 1908. Premiul naţional de poezie pe 1927.

OPERA: *Despre agenţii diplomatici*, teză de doctorat, Bucureşti, 1897; *Poezii*, Bucureşti, 1911; *Epigrame*, Craiova, 1925 (altă ed., 1934); Poezii, Bucureşti, 1926; *Epigrame*, pref. şi ed. de T. Măinescu, Bucureşti, 1966; *Versuri*. *Epigrame*. *Amintiri*. *Corespondenţă*, pref. şi tabel cronologic de V. Crăciun, note, variante şi bibliografie de Gh. Zarafu şi V. Crăciun, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: Al. Macedonski, în *Literatorul*, nr. 5, 1892; E. Lovinescu, *Istoria*…, III; T. Arghezi, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 731, 1934; V. Eftimiu, în *Steaua Transilvaniei*, nr. 32, 1936, I. Dăianu, *Din răvaşul meu. Busturi sufleteşti*, 1937; G. Călinescu, *Istoria*…; Vl. Streinu, *Versificaţia*…; Adriana Iliescu, *Literatorul*, 1968. **(M. S.)**

PAVELESCU Mircea, n. 14 oct. 1908, Iaşi – m. 1980, ?. Poet. Fiul lui Virgiliu Pavelescu şi al Artemisei (n. Millo). Licenţiat al Facultăţii de Matematică a Univ. din Bucureşti (1929). Absolvent al Acad. Navale din Constanţa (1931). Ofiţer de marină la Constanţa (1931-1945); funcţionar la Preşedinţia Consiliului de Miniştri (1945-1950); delegat al Guvernului la Administraţia Porţilor de Fier (1950-1952), la Orşova; redactor la rev. *Urzica* (1952-1974). Debutează în rev. *Graiul nostru* (1925). Debut editorial cu vol. de versuri *Pasărea paradisului* (1938). Colaborează la *Adevărul literar şi artistic*, *Bilete de papagal, Universul literar, Convorbiri literare, Kalende, Jurnalul literar, Vremea, Contemporanul, România literară* etc. Alte vol.: *Arca lui Noe* (1968), *Ursuleţul călător* (1968), *Versuri* (1968). A semnat şi cu pseud. Pavel Mihăileanu. În ultimii ani, se manifestă mai ales ca autor de poezii umoristice şi versuri pentru copii, epigramist. Trad. din V. G. Korolenko, V. Karbovskaia (în colab.) şi V. Siveditis.

OPERA: *Pasărea paradisului,* versuri, Iaşi, 1938; *Arca lui Noe.* Carte de colorat, Bucureşti, 1968; *Ursuleţul călător.* Ghiciţi şi coloraţi, Bucureşti, 1968; *Versuri*, Bucureşti, 1968. Traduceri: V. G. Korolenko, *Fără grai,* Bucureşti, 1955 (în colab. cu Isabela Dumbravă); V. Karbovskaia, *Persoane străine,* Bucureşti, 1956 (în colab. cu V. Bimbulov); Victor Siveditis, *Fabule*, Bucureşti, 1971.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*…; N. Crevedia, *Epigramişti români de ieri şi de azi,* 1975. **(R. Z.)**

PĂCURARIU Dimitrie, n. 9 mart. 1925, com. Şcheia, jud. Suceava – m. 18 ian. 2002, Bucureşti. Istoric literar. Fiul lui Isaia Păcurariu şi al Xeniei (n. Lucaciu), agricultori. Şcoala primară la Şcheia; liceul la Suceava, ultima clasă la Bucureşti (1945), unde îşi dă bacalaureatul. Urmează cursurile Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj (absolvită în 1949). Prof. la liceul „Gh. Bariţiu" din acelaşi oraş (1949-1950); bibliotecar la Bibl. Acad. (1951-1954); din 1953 e şi asistent la Facultatea de Filologie a Univ. dinBucureşti, urcând toate gradele didactice, până la prof. (1969). Dr. în filologie (1961), cu teza *Ion Ghica* (din 1971, dr. docent). Între 1967 şi 1975, decan al Facultăţii bucureştene. După 1989, prof. consultant; decan la Univ. particulară „Spiru Haret". Între 1963 şi 1967 a predat lb. română la Univ. din Viena şi Paris, unde a întreprins şi cercetări arhivistice legate de literatura română din veacul al XIX-lea. Debutează cu o poezie în ziarul *Viaţa* (1942); debut editorial cu vol. *Ion Ghica. Documente literare inedite* (1959). Elev, colab. la *Bucovina literară* (Cernăuţi), *Fapta, Tribuna nouă*, apoi la majoritatea rev. literare din anii '60-'80. S-a consacrat studiului clasicismului românesc (în mai multe vol. de studii: *Clasicismul românesc*, 1971; *Clasicism şi romantism*, 1973; *Clasicism şi tendinţe*

clasice în literatura română, 1979) şi a coordonat un *Dicţionar de literatură română* (1979); preocupat şi de studiul curentelor, motivelor, miturilor literaturii române (vol. I şi II de *Scriitori şi direcţii literare,* 1981-1984; *Teme, motive, mituri*, 1990; *Curente literare româneşti şi context european,* 1998). Premiul Ministerului Învăţământului (împreună cu P. Cornea, 1962, pentru *Cursul de literatură română modernă)*; Premiul Acad. (1992).

OPERA: *Curs de istoria literaturii române moderne*, Bucureşti, 1962 (cu P. Cornea); *D. Bolintineanu*, Bucureşti, 1962 (ed. II, 1969); *Ion Ghica*, Bucureşti, 1965; *A. I. Odobescu*, Bucureşti, 1966; *Clasicismul românesc*, Bucureşti, 1971; *Clasicism şi romantism*, Bucureşti, 1973; *Studii şi evocări*, Bucureşti, 1974; *O carte cu şapte personaje*, Bucureşti, 1976 (cu Claude Pichois); *Clasicism şi tendinţe clasice în literatura română*, Bucureşti, 1979; *Dicţionar de literatură română*, Bucureşti, 1979 (coordonare şi colab.); *Scriitori şi direcţii literare*, Bucureşti, I-II, 1981-1984; *Teme, motive, mituri şi metamorfoza lor*, Bucureşti, 1990; *Despre timp şi spaţiu în literatură*, Bucureşti, 1994; *Din povestirile lui Anton Rădulescu,* Craiova, 1998; *Curente literare româneşti şi context european: clasicism, baroc, rococo, romantism, realism, naturalism,* Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: I. D. Bălan, *Valori literare*, 1966; Perpessicius, *Alte menţiuni...*, III; D. Zamfirescu, *Istorie şi cultură*, 1975; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1977; M. Dascal, în *România literară*, nr. 45, 1981; L. Beiu-Paladi, în *Synthesis*, nr. 8, 1981; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 38, 1981; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 30, 1984; Gh. Buluţă, în *Luceafărul*, nr. 39, 1984; Gh. Bulgăr, în *Ateneu*, nr. 3, 1985; Gr. Toma, în *Ramuri*, nr. 8, 1985; Maria Platon, în *Limbă şi literatură*, nr. I, 1985; D. Micu, *Scurtă istorie a literaturii române*, IV, 1997; N. Cârlan, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1999; Al. Niculescu, în *Jurnalul literar,* nr. 5-10, 2002. **(D. M.)**

PĂCURARIU Francisc, n. 2 ian. 1920, com. Teaca, jud. Bistriţa-Năsăud – m. 1998, Bucureşti. Prozator, poet şi eseist. Fiul lui Efrim Păcurariu, cizmar, şi al Mariei (n. Szabo). studii elementare în com. natală (1928-1932). Liceul „G. Bariţiu" din Cluj (1932-1940), apoi Facultatea de Medicină din acelaşi oraş (1940-1944). Obţine „absolutoriul", dar nu-şi dă doctoratul, neavând intenţia de a practica medicina. În perioada studiilor universitare, redactor la *Tribuna Ardealului* (1940-1944). Redactor responsabil al gazetei *Înfrăţirea* din Târgu Mureş (1944-1945); redactor la pagina pentru Ardeal a ziarului *România liberă* (1945-1946); redactor la *Lupta Ardealului* din Cluj (1946-1947); consilier la Legaţia Română din Budapesta (1948-1952). Director adjunct. apoi director al Direcţiei Presei din Ministerul Afacerilor Externe (1952-1956). În acelaşi timp e conf. la Catedra de literatură română şi universală la Institutul de Relaţii Internaţionale. Consilier la Ambasada Română din Belgrad (1956-1958) şi la cea din Roma (1958-1959). Trimis extraordinar şi ministru plenipotenţiar al României în Argentina şi Uruguay (1959-1963). În această calitate a fost membru supleant al delegaţiei române la sesiunea jubiliară ONU din 1960. Director al Direcţiei şi Presei din Ministerul Afacerilor Externe (1963-1968); ambasador al României la Atena şi Nicosia (1969-1973), apoi director al Direcţiei pentru Cultură şi Presă din Ministerul Afacerilor Externe. Secretar al Comisiei Naţionale Române pentru UNESCO. Se pensionează în 1975. Publică primele poezii în 1938, în *Luceafărul*, rev. al Liceului „G. Bariţiu" din Cluj. Debutul propriu-zis, în pagina culturală a ziarului *Tribuna Ardealului* din Cluj (1940). Debut editorial în antologia lui Gh. Dăncuş, *Versuri din Transilvania nordică* (1941). **P.** a elaborat studii şi eseuri despre cultura latino-americană: *Introducere în literatura Americii latine* (1965), *Schiţe pentru un portret al Americii latine* (1966), *Scriitori latino-americani* (1966), *Nepoţii şarpelui cu pene* (1967), *Profiluri hispano-americane contemporane* (1968), *Individualitatea literaturii latino-americane* (1973), la care trebuie adăugată *Antologia literaturii*

precolumbiene (1973). În poezie, *Psalmilor neliniştii* (1942), le urmează, în 1944, *Lauda singurătăţii* (tirajul acestui vol. a fost distrus în timpul manifestaţiilor fasciste de la Cluj din mart. 1944), apoi vol. retrospectiv *Priveliştile lumii* (1967), *Ochean simplu* (1972), *Răzvrătirea desenatorului de cercuri* (1974) şi *Solstiţiu de iarnă* (1977). O retrospectivă a întregii sale creaţii poetice este vol. *Omul bântuit de cuvinte* (1980). Cărţi de proză: povestirea istorică *Furtună sub Detunata* (1957); ciclul romanesc început cu *Labirintul* (1974), continuat cu *Ultima călătorie a lui Ulise* (1976), *Timpul şi furtunile* (1978), *Tatuajele nu se lasă la garderobă* (1982), *Geneza* (1983) şi *Întâlnirea* (1989). Factura acestor lucrări epice este preponderent documentară. **P.** a publicat şi două eseuri monografice, consacrate unor plasticieni: *Petru Abrudan* (1942, reeditat în 1969) şi *Raoul Şorban* (1942).

OPERA: *Psalmii neliniştii,* versuri, Bistriţa, 1942; *Petru Abrudan,* 1942 (ed. II, 1969); *Raoul Şorban,* Cluj, 1942; *Laudă singurătăţii,* versuri, Cluj, 1944; *Furtună sub Detunata,* povestire istorică, Bucureşti, 1957; *Introducere în literatura Americii latine,* Bucureşti, 1965; *Schiţe pentru un portret al Americii latine,* Bucureşti, 1966; *Scriitori latino-americani,* Bucureşti, 1966; *Nepoţii şarpelui cu pene,* Bucureşti, 1967; *Priveliştile lumii*, versuri, Bucureşti, 1967; *Profiluri hispano-americane contemporane,* Bucureşti, 1968; *Ochean simplu,* versuri, Bucureşti, 1972; *Antologia literaturii precolumbiene*, Bucureşti, 1973; *Răzvrătirea desenatorului de cercuri,* versuri, Bucureşti, 1974; *Labirintul*, roman, Bucureşti, 1974 (altă ed., 1991); *Individualitatea literaturii latino-americane*, Bucureşti, 1974; *Ultima călătorie a lui Ulise,* roman, Cluj-Napoca, 1976; *Solstiţiu de iarnă,* versuri, Cluj-Napoca, 1977; *Timpul şi furtunile,* roman, Bucureşti, 1978; *Omul bântuit de cuvinte,* versuri, Cluj-Napoca, 1980; *Tatuajele nu se lasă la garderobă*, roman, Bucureşti, 1982; *Geneza*, roman, Bucureşti, 1983; *Românii şi ungurii de-a lungul veacurilor: paralelisme, interferenţe, convergenţe şi contradicţii în cursul istoriei*, Bucureşti, 1988; *Întâlnirea*, roman, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: E. Papu, în *Gazeta literară*, nr. 39, 1965; A. Ionescu, în *Revue Roumaine*, nr. 3, 1966; S. Bărbulescu, în *Steaua*, nr. 1, 1970; Miguel Angel Asturias, în *Excelsior*, 24 enero 1971; P. Poantă, *Modalităţi lirice contemporane*, 1973; Bernardo Ponce, în *El sol de México*, 21 marzo 1973; N. Balotă, în *Familia*, nr. 9, 1974; M. Zaciu, *Lancea lui Achile,* 1980; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 30, 1980; R. Munteanu, în *România literară*, nr. 1, 1981; S. Bratu, în *România literară*, nr. 32, 1982; A. Martin, în *Contemporanul*, nr. 28, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 33, 1982; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 46, 1984; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 7, 1984; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 34, 1985; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 3, 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc…,* II; Miko Ervin, în *Tribuna*, nr. 35, 1987; A. Rău, în *Steaua*, nr. 4-5, 1998. **(L. P.)**

PĂDUREANU Ion Bujor, n. 10 dec. 1934, satul Tâmpa, com. Băcia, jud. Hunedoara. Poet şi prozator. Primele patru clase elementare în satul natal (1940-1945); urmează apoi Şcoala Normală din Deva (1945-1952) şi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia română-istorie (1954-1959). Învăţător şi prof. în com. Topliţa (1953-1954 şi 1959-1962). Între 1962 şi 1964, prof. de română şi istorie la diferite şcoli din Bucureşti. Debutează în *Luceafărul* (1967), cu povestirea *Cetatea*. Debut editorial cu vol. de povestiri *Frumoasa cocoşată* (1968). A publicat vol. de poezii (*Poemele pădurii*, 1973; *Chemare din adâncuri*, 1974; *Frunzele pământului*, 1974; *Umbra Zimbrului*, 1977; *Constelaţia ziditorului*, 1979; *Imperiul iubirii*, 1980; *Încolţirea cuvintelor*, 1981; *Poeme mirate*, 1986), impresii de călătorie (*Discuţii din priviri*, 1971) şi romanul *Interogatoriu la iubire* (1972).

OPERA: *Frumoasa cocoşată*, povestiri, Bucureşti, 1968; *Discuţii din priviri*, impresii de călătorie, Bucureşti, 1971; *Interogatoriu la iubire*, roman, Bucureşti, 1972; *Poemele pădurii*, Bucureşti, 1973; *Chemare din adâncuri*, versuri, Bucureşti, 1974; *Frunzele pământului*, versuri, Bucureşti, 1974; *Umbra Zimbrului*, versuri, Bucureşti, 1977; *Constelaţia ziditorului*, versuri, Bucureşti, 1979; *Imperiul iubirii*, versuri, Bucureşti, 1980; *Încolţirea cuvintelor*, versuri, Bucureşti, 1981; *Poeme mirate*, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: Marian Popa, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1973; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1974; E. Manu, în *Săptămâna*, nr.

178, 1974; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 26, 1974. **(P. P.)**

PĂLTĂNEA Pompiliu, nr. 28 iul. 1889, Brăila – m. (după 1931), Paris. Dramaturg şi critic literar. Fiul lui Ioan Păltănea, „comersant”. Termină Liceul „N. Bălcescu” din Brăila în 1908, şi Univ. din Bucureşti (licenţa în filologie romanică) în 1912. Specializare la Paris, înainte de primul război mondial. Ataşat de presă la Paris, în timpul războiului, colaborator la *Românul. Journal hebdomadaire franco-roumain* în 1917, apoi redactor-şef al săptămânalului *Le Courrier franco-roumain* (1920-1921), condus de Cincinat Pavelescu. După război, pregătea tot acolo un doctorat în litere pe care nu l-a susţinut niciodată. Colab. la *Mercure de France*. Corespondent la Paris al ziarului *Universul*. A publicat poezii, nuvele şi art. în *Vieaţa nouă*. Autor al piesei într-un act *Gaudeamus* (1911) şi al unui *Triptic dramatic* (1912). Discipol fidel al lui Ov. Densusianu, risipit într-o publicistică abundentă şi fără relief. A tradus (în colab.) din Horaţiu, Vergiliu şi Plaut.

OPERA: *Gaudeamus*. Piesă din viaţa studenţească, într-un act, în versuri, Bucureşti, 1911; *Triptic dramatic*, Bucureşti, 1912. Traduceri: Horaţiu, *Satirele*, traduse din latineşte în metru orig. şi însoţite de note explicative, de ~ şi T. Dinu, Bucureşti, 1910; *Comediile lui Plaut*, traduse din latineşte de T. Dinu şi ~, Bucureşti, 1912 (ed. II, în *Antologia literaturii universale*, I, Bucureşti, 1970).

REFERINŢE CRITICE: V. Haneş, în *Noua revistă română*, nr. 11, 1911; C. Papacostea, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1911. **(M. A.)**

PĂTRAŞCU Horia (numele la naştere: Horea Valeriu-Alexandru Pătraşcu), n. 15 mai 1938, Caransebeş, jud. Caraş-Severin. Prozator. Fiul lui Ilie Pătraşcu, funcţionar CFR, şi al Iulianei (n. Albulescu). Liceul teoretic „Nicolae Bălcescu” din Craiova (1953-1955). Absolvent al secţiei de Teatrologie a Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale” (1968). Director al Căminului cultural din com. Zerveşti, jud. Caraş-Severin (1960-1961) şi instructor artistic la Casa raională de Cultură din Caransebeş (1961-1963). Redactor la redacţia scenarii a Studioului Cinematografic Bucureşti (1968-1970); redactor şi publicist comentator la rev. *Flacăra* (1973-1990); referent artistic la Consiliul Naţional al Cinematografiei (1990-1998). Debutează în *Ramuri* (1958). Debut editorial cu vol. *Întunericul şi profesoara de pian* (1966). Alte vol.: *Reconstituirea* (1967), *Petrecerea* (1982), *Cabana* (1983), *Pentru un călător cu trenul* (1986), *Reconstituirea*, selecţie de proză a autorului (1996), *Asfalt* (1998) şi *Tancul* (2003). Autor de scenarii: *Căldura* (1969), *Reconstituirea* (1970), *Aşteptarea* (1971), *Cumpăna* (1979), *Surorile* (1983), *Cortul* (1998), *Tancul* (2003). Premiul pentru proză al rev. *Luceafărul* pe 1964; Premiul rev. *Flacăra* pentru cel mai bun reportaj (1973).

OPERA: *Întunericul şi profesoara de pian*, nuvele, Bucureşti, 1966; *Reconstituirea*, nuvele, Bucureşti, 1967; *Petrecerea*, roman, Timişoara, 1982; *Cabana*, microroman, Bucureşti, 1983; *Pentru un călător cu trenul*, povestiri, Bucureşti, 1986; *Reconstituirea*, selecţie de proză a autorului, Bucureşti, 1996; *Asfalt*, roman, Bucureşti, 1998; *Tancul*, roman, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Stănescu, *Cronici literare*, 1971; M. Iorgulescu, *Scriitori…*; V. Chifor, în *Astra*, nr. 9, 1982; S. Titel, în *România literară*, nr. 25, 1982; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 22, 1982; M. Iorgulescu, în *Flacăra*, nr. 46, 1983; E. Simion, în *România literară*, nr. 49, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 52, 1986; Doina Jela, în *Tomis*, nr. 7, 1987; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1987; I. Parhon, în *Familia*, nr. 3, 1991; D. Croitoru, în *România literară*, nr. 32, 1999. **(A. S.)**

PĂTRĂŞCANU D.[imitrie] D., n. 8 oct., 1872. Tomeşti, jud. Iaşi – m. 4 nov. 1937, Bucureşti. Prozator şi dramaturg. Fiul lui Dimitrie Pătrăşcanu, agricultor, şi al Mariei (n. Vicol), Şcoala primară la Tomeşti şi la Iaşi, apoi Liceul Naţional din Iaşi. Din 1893, urmează Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Iaşi, paralel cu Şcoala Normală Superioară. Prof. de

istorie la Focşani, Bacău, Bucureşti; autor a numeroase manuale, cărora le dedică în exclusivitate ultimii ani din viaţa. De mai multe ori, deputat (liberal). Debutează cu art. la gazeta *Crainicul* din Bacău. Face parte din cercul *Vieţii Româneşti*, la care începe să colaboreze în iun. 1906, cu un art. despre poveştile populare. Codirector al Editurii şi al Librăriei „Viaţa Românească”, a avut un rol hotărâtor în reapariţia rev. după primul război (în 1920). A colaborat şi la *Luceafărul, Flacăra, Lumina, Adevărul literar şi artistic*. Proza sa umoristică (*Schiţe şi amintiri*, 1909; *Ce cere publicul de la un deputat şi alte schiţe*, 1912; *Timothei mucenicul*, 1913; *Candidat fără noroc şi alte povestiri folositoare*, 1916; *Înzăpădiţi!,* 1916; *Domnul Nae – Scene din vremea ocupaţiei*, 1921; *Decoraţia lui Vartolomei*, 1924; *Un prânz de gală*, 1928) uzează în mare măsură de comicul de situaţie, cu efecte de bufonerie. Premiul Acad. Române pentru vol. *Timothei mucenicul* (1913).

OPERA: *Schiţe şi amintiri*, Iaşi, 1909; *Ce cere publicul de la un deputat şi alte schiţe*, Bucureşti, 1912; *Timothei mucenicul*, povestiri, Iaşi, 1913; *Candidat fără noroc şi alte povestiri folositoare*, Bucureşti, 1916; *Înzăpădiţi!,* povestiri, Bucureşti, 1916; *Vinovaţii (1916-1918),* publicistică, Bucureşti, 1918; *Strategie şi O excursie de plăcere*, Iaşi, 1920; *Domnu Nae – Scene din vremea ocupaţiei*, Bucureşti, 1921; *Decoraţia lui Vartolomei*, povestiri, Bucureşti, 1924; *Din vieţile sfinţilor,* I. *Spre Emaus* (în colab. cu M. Sadoveanu), Bucureşti, 1924; *În faţa naţiunii*, publicistică, Bucureşti, 1924; *Trei comedii*, Bucureşti, 1924; *Din vieţile sfinţilor*, II. *Sfintele amintiri* (în colab. cu M. Sadoveanu), Bucureşti, 1926; *Un prânz de gală*, povestiri, Bucureşti, 1928; *Un prânz de gală*, nuvele şi povestiri, cu o pref. de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1958; *Învingătorul lui Napoleon*, pref. de I. Roman, Bucureşti, 1967; *Opere alese*, I-II, ed. îngrijită şi prefaţată de Viorica Farcaşiu, Iaşi, 1971-1972; *Povestiri*, ed. şi pref. de Valentina Marin-Curticeanu, Bucureşti, 1972; *Candidat fără noroc*, ed., studiu introductiv şi note de I. Dan, Bucureşti, 1987.

REFERINŢE CRITICE: I. Trivale, *Cronici literare*, 1914; P. Locusteanu, *Umorul românesc*, 1915; H. Sanielevici, *Cercetări critice şi filosofice*, 1916; N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare*, 1921; Il. Chendi, *Schiţe de critică literară*, 1924; E. Lovinescu, *Istoria…*, IV; Perpessicius, *Menţiuni…*, I, II; C. Şăineanu, *Noi recenzii (1926-1929),* 1930; M. Dragomirescu, *Semănătorism, poporanism, criticism*, 1934; G. Călinescu, *Istoria…*; T. Vianu, *Arta…*; S. Iosifescu, *Proza umoristică română*, I, 1965; D. Micu, *Istoria…*; M. Sevastos, *Amintiri de la „Viaţa românească”*, 1966; G. Ibrăileanu, *Scriitori români şi străini*, 1968; P. Constantinescu, *Scrieri…*, IV; D. Botez, *Memorii*, 1970; I. Rotaru, *O istorie…*, II; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, 1973; M. Ralea, *Scrieri*, II, 1977; Gala Galaction, *Opinii literare*, 1979, Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981; I. Dan, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1987; J. Ciută, în *Ateneu*, 10 oct. 2000. **(R. Z.)**

PĂTRUŢ Picu (Procopie), n. 1818 (?), Sălişte, jud. Sibiu – m. 1872, Sălişte. Versificator în stil popular, miniaturist şi copist. Crâsnic la biserica din sat, călugărit, în 1849, peste munţi, la Cheia (jud. Vâlcea) şi revenit apoi în sat, ţine locul învăţătorului plecat în armată, până în 1852. Desfăşoară o activitate extrem de bogată, versificând compuneri morale şi religioase, copiind şi ilustrând peste patruzeci de ms.

OPERA: *[Versul naşterii],* în P. Băncilă, *Colindele Crăciunului şi ale Paştilor*, Sibiu, 1875; *Stihos adică viers în sf. şi luminata duminecă a Paştilor*, în *Telegraful român*, nr. 38; 39, 1911; *[Mironosiţele],* în D. Şt. Petruţiu, *„Mironosiţele”, o dramă religioasă din ţinutul Săliştei,* în *Anuarul Arhivei de Folclor*, IV, 1937; *[Verşul naşterii şi Al doilea verş…],* în Elisabeta Naum, *Un manuscris cu irozi al lui Picu Pătruţ*, în *Anuarul Arhivei de Folclor*, VI, 1942.

REFERINŢE CRITICE: O. Ghibu, în *Telegraful român*, nr. 80; 82; 83; 86, 1905; N. Cartojan, în *Artă şi tehnică grafică*, VI, 1938-1939; O. Ghibu, în *Artă şi tehnică grafică*, XI, 1940; P. Anghel, *Arhivă sentimentală*, 1969; O. Ghibu, *Bibliografia operei lui Picu Pătruţ din Săliştea Sibiului*, 1976; D.

Vasile, în *Transilvania*, nr. 7, 1978; A. D. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1982; D. Vasile, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1985; Gh. Octavian, *ibidem*; M. Sorescu, în *Ramuri*, nr. 10, 1985; M. Rădulescu, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1986; Al. Zub, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1986; *Cu Octavian Ghibu despre Picu Procopie Pătruţ*. Convorbire realizată de Irina Nicolau, 1992. **(M. A.)**

PĂUN Vasile, n. 9 febr. 1850, Bucureşti – m. 1 mart. 1908, Bucureşti. Poet, teoretician şi critic literar. Studii gimnaziale („Gh. Lazăr") şi liceale („Sf. Sava") la Bucureşti. Temporar, funcţionar în administraţia publică. Absolvent al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Din 1877, prof. de lb. română şi latină la Gimnaziul „Cantemir-Vodă" din Bucureşti, al cărui director devine la 1878; prof. la Colegiul „Sf. Sava", începând cu 1879. Numit „preceptor principal" al principelui Ferdinand, îl însoţeşte mai mulţi ani în Germania, unde îşi desăvârşeşte el însuşi studiile. Din 1890, prof. titular la Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti, deţinând şi funcţia de director (1892-1903). Debut literar cu *Umbra lui Mihai*, poemă în trei cânturi, în *Albina Pindului* (1868), rev. lui Gr. H. Grandea, la care publică în continuare (uneori sub pseud. Basiliu Dimitrescu sau Vasile Demetrescu). Membru, asemenea altui prof. prestigios, Anghel Demetrescu, al Soc. literare „Orientul", organizată în jurul rev. lui Grandea, unde are prilejul să-l cunoască pe Mihai Eminescu, a cărui delicată intervenţie pe lângă I. Negruzzi (1870) venea în sprijinul „descurajatului" său „amic" Dimitrescu ale cărui versuri fuseseră refuzate la *Convorbiri literare*. Mai colaborează cu poezie, dar şi cu proză, art. critice, cronici literare la *Traian, Columna lui Traian, Foaia Societăţii „Românismul", Foaia Societăţii „Renaşterea", Povestitorul, România literară, Românul literar* ş.a. Debut editorial cu *Odă la resbel* (1877). După 1890, interesul lui **P.** trece de la poezie la critică şi la teoria literaturii şi artei. Tipăreşte schiţa biografică *Ferdinand de Hohenzolern* (1889), *Catastrofa Nibelungilor*, „analiză literară critică" (1896), *Ficţiune, imagine şi comparaţiune. Studiu comparativ de literatură poetică* (1896), incluzând şi *Sihastrul. Poveste poetică* (1896), *Înrudirea poeziei cu celelalte arte frumoase (muzica, pictura, plastica şi arhitectura)* (1989); publică la *Vatra* şi la *Literatură şi artă română*, rev. prietenului său N. Petraşcu; redactor-şef la *Revista societăţii „Tinerimea română"* (1897-1899); editează (în colab.) *Apărarea naţională* (scriind şi sub pseud. Davus, Pavo Zorilă); susţine, până în anul morţii, cronica săptămânală şi rubrica de *Note şi reflexiuni* de la *Secolul*, înţelegând să se dedice carierei didactice şi mişcării literare deopotrivă.

OPERA: *Odă la resbel*, Bucureşti, 1877; *Ficţiune, imagine şi comparaţiune. Studiu comparativ de literatură poetică* (în anexe, *Sihastrul. Poveste poetică*), Bucureşti, 1896; *Catastrofa Nibelungilor,* studiu critic şi de analiză literară, Craiova, 1896; *Înrudirea poeziei cu celelalte arte frumoase (muzica, pictura, plastica şi arhitectura),* Bucureşti, 1898. Traduceri: N. Gilbert, *Momente de mizantropie*, în *Albina Pindului*, nr. 5, 1868; A. de Musset, *Juna vergină adormită*, în *Albina Pindului*, nr. 6, 1868; L. Enault, *Comoara*, în *Povestitorul*, nr. 8, 1876.

REFERINŢE CRITICE: G. Bogdan-Duică, în *Omagiu lui I. Bianu*, 1927; M. Eminescu, în I. E. Torouţiu şi Gh. Cardaş, *Studii şi documente literare inedite*, I, 1931; Perpessicius, *Alte menţiuni…*, II; M. Bucur, *Istoriografia…*; V. Gr. Pop, *Conspect asupra literaturii române şi literaţilor ei de la început şi până astăzi*, 1982. **(M. Pr.)**

PĂUN-PINCIO Ion (numele la naştere: Ion Păun), n. 17 aug. 1868, com. Mihăileni, jud. Botoşani – m. 31 dec. 1894, Bucureşti. Fiul subprefectului Alexandru Păun şi al Mariei (n. Cozmiţă). Studii liceale la Pomârla, Botoşani şi Iaşi. Telegrafist diurnist în Bucureşti (1892) şi membru al Cercului de Studii Sociale. Mutat cu serviciul la Brăila, apoi în com. Piu-Pietrii din jud. Neamţ, revine în Bucureşti, ca redactor la ziarul *Lumea nouă*. Casier la berăria „La Benebibenti" din Şelari, sub patronatul lui Caragiale. Debutează în *Familia* (1888). Colab. la *Drepturile omului, Contemporanul, Ilustraţiunea română, Adevărul, Vieaţa, Literatură şi ştiinţă, Evenimentul*

literar, Munca ştiinţifică şi literară etc. Luat de Dimitrie Anghel într-o excursie în Italia, şi-a adăugat la numele său numele grădinii publice din Roma, Pincio. Poet presămănătorist şi poporanist foarte apreciat în cercurile socialiste.

OPERA: *Versuri şi proză*, Bucureşti, 1896; *Poezii*, Bucureşti, 1952; *Versuri, proză, scrisori*, ed. de A. Rusu, cu o pref. de I. Vitner, Bucureşti, 1955 (ed. II, 1959).

REFERINŢE CRITICE: D. Anghel, St. O. Iosif, *Portrete*, 1910; N. Iorga, *Ist. lit. rom. cont.*, II; B. Lăzăreanu, *Ioan Păun-Pincio*, 1948; G. C. Nicolescu, *Curentul literar de la „Contemporanul”,* 1966; I. Rotaru, *O istorie*…, II; T. Avramescu, *Amintiri literare despre vechea mişcare socialistă,* 1975; Z. Ornea, *Curentul cultural de la „Contemporanul”,* 1977; G. Ibrăileanu, *Opere*, V, 1977; Z. Ornea, în *Era socialistă*, nr. 21, 1978; I. Bejenaru, în *Ateneu* (suplimentul *Caiete botoşănene*), nr. 8, 1985. **(Al. P.)**

PĂUNESCU Adrian, n. 20 iul. 1943, com. Copăceni, jud. Bălţi, Basarabia. Fiul lui Constantin Păunescu şi al Floarei (n. Ispas), învăţători, de descendenţă olteană. Studii liceale la Craiova, încheiate în 1960 la Bucureşti. Corector, până în 1963, la Bucureşti şi Oradea, iar între 1963 şi 1968, student la Facultatea de Lb. şi Literatura română a Univ. din Bucureşti. Lucrează la rev. *Amfiteatru* (1966-1968); ocupă diverse funcţii redacţionale la *România literară* (1968-1970) şi *Luceafărul* (1970-1972). Bursier al Univ. Iowa, Statele Unite (1970-1971). Redactor-şef al rev. *Flacăra* (1973-1985). Conduce cenaclul „Flacăra” (1973-1985). Din 1990, este director al ziarelor *Vremea* şi *Totuşi iubirea*. Vicepreşedinte al Partidului Socialist al Muncii (fost P.C.R., din 1992), senator P. S. M. (1992-1996) şi reprezentant al României în Consiliul Europei (1993-1996). A debutat ca poet în rev. *Luceafărul* (1 mai 1960). Debut editorial cu vol. *Ultrasentimente* (1965). „Cel mai tânăr poet al acestei republici” îşi schiţa atunci un portret ce avea să se definitiveze în cărţile de mai târziu: cântăreţ, prin excelenţă, al Cetăţii, într-o poezie discursivă, patetică, expresie a unui vitalism frenetic şi al unei mari capacităţi de metaforizare. *Mieii primi* (1967) şi mai ales *Fântâna somnambulă* (1968) accentuează aceste trăsături. *Istoria unei secunde* (1971), al cărui prim tiraj este topit de cenzură, îmbogăţeşte registrul liric cu subliniate note ironic-sarcastice, dezvoltând descinderile spre parabolă şi poezia gnomică, prezente şi în vol. imediat anterioare. O oarecare voinţă de disciplinare a discursului prin apelul la forma fixă a sonetului se observă în *Repetabila povară* (1974) şi îndeosebi *Pământul deocamdată* (1977), o dată cu lărgirea extremă a câmpului tematic până la ilustrarea evenimentului imediat, într-o versificaţie adeseori superficială, în care jurnalistica face o serioasă concurenţă poeziei, agravând diferenţele de nivel prezentate pe parcursul întregii opere. Aceleaşi observaţii sunt valabile, în mare, şi pentru versurile din tot mai masivele volume *Manifest pentru sănătatea pământului* (1980), *Iubiţi-vă pe tunuri* (1981), *Rezervaţia de zimbri* (1982), *Totuşi, iubirea* (1983); *Locuri comune* (1986), *Viaţa mea e un roman* (1987), *Într-adevăr* (1988), *Sunt un om liber* (1989). Tomurile de versuri tipărite după 1989 – *Poezii cenzurate* (1990), dar mai ales *Româniada, Noaptea marii beţii, Bieţi lampagii* (care alcătuiesc *Trilogia căruntă*, 1993-1994), *Front fără învingători* (1995), *Infracţiunea de a fi* (1996), *Tragedia naţională* (1997), *Deromânizarea României* (1998) împing spre pragul cel mai de jos scrisul lui **P.,** copleşit, pe foarte mari suprafeţe, de versificaţia ocazional-jurnalistică. **P**. este şi autorul unor cărţi de interviuri şi reportaje: *Sub semnul întrebării* (1971, ed. adăugită în 1979) şi *Lumea ca lume* (1973). Însemnări de călătorie în *De la Bârca la Viena şi înapoi* (1982). A publicat şi un mic vol. de „proză fantastică şi satirică”, sub titlul *Cărţile poştale ale morţii* (1970). Premiul Uniunii Scriitorilor (1968).

OPERA: *Ultrasentimente*, Bucureşti, 1965; *Mieii primi*, Bucureşti, 1967; *Fântâna somnambulă*, Bucureşti, 1968; *Cărţile poştale ale morţii*, Bucureşti 1970; *Viaţă de excepţii*, Bucureşti, 1970; *Istoria unei secunde*, Bucureşti, 1971; *Sub semnul întrebării*, Bucureşti, 1971 (ed. II, adăugită, 1979); *Lumea ca lume*, Craiova, 1973; *Repetabila povară*, Craiova, 1974; *Pămîntul deocamdată*, Bucureşti, 1976; *Poezii de până azi*, cu o pref. de E. Barbu, postfaţă de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1978; *Manifest pentru sănătatea pămîntului*, Bucureşti, 1980; *Iubiţi-vă pe tunuri*, Bucureşti, 1981; *De la Bârca la Viena şi înapoi*, Bucureşti, 1982; *Rezervaţia de*

zimbri, Bucureşti, 1982; *Locuri comune*, Bucureşti, 1986; *Viaţa mea e un roman*, Bucureşti, 1987; *Într-adevăr*, Bucureşti, 1988; *Sunt un om liber*, Bucureşti, 1989; *Poezii cenzurate*, Bucureşti, 1990; *Româniada*, Bucureşti, 1993; *Noaptea marii beţii*, 1993; *Bieţi lampagii*, Bucureşti, 1994; *Front fără învingători*, Bucureşti, 1995; *Infracţiunea de a fi*, versuri, Bucureşti, 1996; *Tragedia naţională*. Sonete şi alte poezii noi, Bucureşti, 1997; *Deromânizarea României*, Bucureşti, 1998; *Cartea cărţilor de poezie*, Bucureşti, 1999; *Meserie mizerabilă, sufletul,* versuri, Bucureşti, 2000; *Liber să sufăr,* poezii de dragoste, Bucureşti, 2002; *Doctoratul în tristeţe,* versuri, Bucureşti, 2002; *Până la capăt,* versuri, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. Călinescu, *Aspecte literare*, 1965; M. Martin, *Generaţie şi creaţie*, 1969; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric*, 1972; P. Poantă, *Modalităţi lirice contemporane*, 1973; I. Pop, *Poezia...*; E. Simion, *Scriitori...*, I; L. Raicu, în *România literară*, nr. 52, 1974; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 47, 1974; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 10, 1974; Al. Piru, *Poezia...,* II; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1975; E. Simion, în *Ramuri*, nr. 1, 1975; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1976; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 2, 1977; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 2, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; D. Dimitriu, *Ares şi Eros*, 1978; M. Niţescu, *Poeţi contemporani*, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi...*; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 49, 1979; Al. Dobrescu, *Foiletoane 2*, 1981; I. Simuţ, *Diferenţa specifică*, 1982; L. Ulici, *Confort Procust*, 1983; I. Pop, *Lecturi fragmentare*, 1983; G. Dimisianu, *Lecturi libere*, 1983; P. Marcea, *Concordanţe şi controverse*, 1983; M. Niţescu, *Atitudini...*; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; Val Condurache, *Portret al criticului în tinereţe*, 1984; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, 1984; Cornel Moraru, *Textul şi realitatea*, 1984; Alex. Ştefănescu, *Dialoguri...*; M. Sorescu, *Uşor cu pianul pe scări*, 1985; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 33, 1986; D. Micu, *Limbaje moderne în poezia românească de azi*, 1986; I. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 44, 1987; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 6, 1987; L. Ulici, în *România literară*, nr. 30, 1987; Alex. Ştefănescu, *Prim plan*, 1987; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 47, 1993; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1993; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 45-46, 1994; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 38, 1996; Andrei Paunescu, *Supravieţuirea lui Adrian Păunescu.* I. *Calendarul unui vulcan,* 1997; M. Mihăieş, în *România literară*, nr. 16, 1998; Carmen Muşat, în *Observator cultural,* nr. 30, 2000; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 49, 2002; J. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 171, 2003; Corina Sandu, în *Luceafărul,* nr. 4; 26, 2003. **(I. P.)**

PĂUNESCU Coriolan, n. 1 nov. 1945, com. Banca, jud. Vaslui. Poet şi prozator. Fiul lui Victor Păunescu, muncitor în transporturi, şi al Sofiei (n. Cazacu), laborantă. Studii elementare în com. Băneasa, jud. Galaţi (1952-1959); liceul din oraşul Tg. Bujor, acelaşi jud. (1959-1963); a urmat Facultatea de Agronomie a Institutului Agronomic „Ion Ionescu de la Brad” din Iaşi (1964-1969); cursuri postuniversitare de ziaristică la Acad. „Ştefan Gheorghiu” (1973-1974). Prof. suplinitor în com. Brăneşti, jud. Galaţi (1963-1964); redactor şi redactor principal la ziarul *Vremea nouă* din Vaslui (1964-1976); redactor principal la *Viaţa nouă* din Galaţi (1976-1980; 1987-1989) şi la *Delta* din Tulcea (1980-1981); director al Centrului de calificare şi perfecţionare CFR Galaţi (1981-1984); inspector la Consiliul popular al jud. Galaţi (1984-1987); redactor la *Viaţa liberă* din Galaţi (1989-1990); între 1990 şi 1995, publicist comentator la *Realitatea românească* (Bucureşti); corespondent şi şef de secţie la săptămânalul *Acţiunea* din Galaţi (1995-2000); din 2000, lector la Univ. „Danubius” din acelaşi oraş. Colab. la *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, *Contemporanul* etc. A editat rev. *Danubius* (2001-2003). Debutează în *Cronica* (1969). Debut editorial cu vol. de versuri *Iarbă solară* (1982). A publicat poezie (*Dimineaţa din cuvinte*, 1987; *Joc alb*, 1990; *Iubito, suntem în pericol*, 1995; *Pridvor de lut*, 1997; *Poduri peste apele lumii*, 1998; *Cumplitul joc de-a poezia*, 1999; *Vânătoare de umbre*, 2002), proză (*Întâlnirea de sub stele*, 1989; *Drmul zimbrului*, 1993), reportaje (*Adresa mea, prezentul* 1985) şi literatură pentru copii.

OPERA: *Iarbă solară*, versuri, Iaşi, 1982; *Adresa mea, prezentul*, reportaje, Bucureşti, 1985; *Dimineaţa din cuvinte*, versuri, Iaşi, 1987; *Întâlnirea de sub stele*, proză, Bucureşti, 1989; *Joc alb*, versuri, Galaţi, 1990; *Drmul zimbrului*, proză, Galaţi, 1993; *Carte cu ştrengari*, versuri pentru

copii, Galaţi, 1995; *Iubito, suntem în pericol*, versuri, Galaţi, 1995; *Pridvor de lut*, versuri, Galaţi, 1997; *Poduri peste apele lumii*, versuri, Galaţi, 1998; *Cumplitul joc de-a poezia*, versuri, Galaţi, 1999; *Iarnă cu ştrengari*, versuri pentru copii, Galaţi, 2000; *Vânătoare de umbre*, versuri, Galaţi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Plăeşu, în *Viaţa nouă*, 18 sept. 1985; V. Niţă, în *Flacăra*, 18 apr. 1986; C. Trandafir, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1988; I. T. Pleşa, în *Porto-Franco*, nr. 2, 1991; D. Cristea-Enache, în *Contemporanul*, nr. 3, 1996; Doina Tudorovici, *ibidem*, nr. 6, 1999; C. S. Dimofte, în *Antares*, nr. 11, 1999; C. Frosin, în *Danubius*, iun. 2002; V. Iancu, în *Cronica*, nr. 10, 2003; Gh. Istrate, în *Saeculum*, nr. 6, 2003. **(A. S.)**

PĂUNESCU Elisabeth (numele la naştere: Elisabeta C. Păunescu), n. 23 ian. 1937, Ploieşti. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Constantin Păunescu, licenţiat în ştiinţe economice, inspector general în probleme de petrol, şi a Mariei (n. Ionescu). Şcoala primară nr. 14 din Ploieşti (1942-1946); Liceul „Despina Doamna" şi Liceul Pedagogic din acelaşi oraş (1946-1953). Urmează Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti, secţia muzicologie şi compoziţie; diploma de licenţă din 1976 va fi echivalată la Acad. de Muzică din Belgrad (1977) şi la Columbia University din New York (1988). Stabilită, prin căsătorie, la Belgrad (1972-1980); între 1977 şi 1978 urmează cursuri de sârbo-croată. În 1980 se stabileşte în Statele Unite. Frecventează cursuri intensive de lb. engleză la Columbia University (1981-1982), un curs de educaţie (Developing Cooperation Self-Discipline and Responsability în the Classroom) în 1989 şi un altul didactic (Teaching Students To Be Peacemakers) în 1990, toate la New York. A fost solistă vocală şi dansatoare în „Ansamblul Casei Armatei" din Ploieşti (1953-1955); solistă vocală în „Ansamblul Casei Armatei" şi în „Opereta Casei Armatei" din Bucureşti (1955-1959); solistă vocală în „Ansamblul Ministerului Petrol-Chimie" din capitală (1959-1967). Predă pianul la Studioul particular din Belgrad (1973-1980). În Statele Unite a dirijat coruri la biserici ortodoxe române din Ridgewood şi Queens (New York). Începând cu 1990, este prof. suplinitor de arte la William Cullen High School din New York. Colaborează cu poezie, proză şi pagini memorialistice la *Libertatea, Lumina* şi *Bucuria copiilor* (toate din Iugoslavia), *Libertatea* (New York), *Lumină lină* (New York), *Luceafărul românesc* (Montréal, Canada), *Micromagazin* (New York), *Lumea sporturilor* (New York) etc. A publicat versuri şi art. de artă în rev. *Orfeu* a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti (1969-1972). Din 1988, editează la New York rev. de familie *Mioriţa* (de la nr. 3, titlul e schimbat în *Mioriţa noastră*). Având caracter de magazin, publicaţia acordă egală importanţă culturii, evenimentelor politice, literaturii şi problemelor specifice (sociale, religioase şi de organizare) ale comunităţii româneşti din Statele Unite. Debutează în rev. *Orfeu* (1969). Debut editorial cu un vol. de poezii pentru copii, *Alfabetul* (1986). A publicat versuri (*Sunt numai o femeie*, 1994; *Trăiri în şapte dimensiuni,* 2000), roman (*Măritată în străinătate*, 1995), proză scurtă (*Eu şi prietenele mele*, 1996; *După anul 2000,* 2002) şi eseuri (*Atta – statuia dacă*, I-II, 1997-1998). Alte trei cărţi pentru copii: *Puiul de vulpe* (1987), *Sorin şi pana de bufniţă* (1998) şi *Basmele bunicuţei Mi* (2003). Fondatoare a Soc. culturale „Elisabeta" (Târgovişte, 1998) şi „Mioriţa Academy of Art and Science" (New York, 1993).

OPERA: *Alfabetul,* poezii pentru copii, Cleveland, 1986; *Puiul de vulpe*, poezii pentru copii, Cleveland, 1987; *Sunt numai o femeie*, versuri, Târgovişte, 1994; *Măritată în străinătate*, roman, Bucureşti, 1995; *Eu şi prietenele mele*, nuvele, Bucureşti, 1996; *Atta statuia dacă*, eseuri, I-II, Bucureşti, 1997-1998; *Scrisorile „Mioriţei"*, corespondenţă, Bucureşti, 1998; *Sorin şi pana de bufniţă*, povestire pentru copii, Piteşti, 1998; *Trăiri în şapte dimensiuni*, versuri, Bucureşti, 2000; *Profesor în New York,* memorialistică, Bucureşti, 2001; *După anul 2000,* proză, Bucureşti, 2002; *Basmele bunicuţei Mi,* basme, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Gabriela Boceanu, în *Dimineaţa*, 21 mai 1991 (interviu); Ionel Protopopescu, în *Săptămâna*, 16 mart. 1992; Mihail

I. Vlad, în *Jurnalul de Târgovişte*, 14-20 iun. 1993; C. George, în *Jurnalul de Dâmboviţa*, 11 mai 1993 (interviu); Ilie Traian, în *Curierul românesc*, nr. 5, 1996; idem, *ibidem*, nr. 7-8, 1997; Mihail I. Vlad, în *Jurnalul de Dâmboviţa*, 17 apr. 1999; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

PĂUNESCU-ULMU T., n. 14 oct. 1903, Craiova – m. 19 iul. 1983, Bucureşti. Poet şi publicist. Studii primare şi liceale la Craiova. Absolvent „magna cum laude" al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. În 1928 studiază la Paris. Prof. titular la Craiova. Colaborează la *Ramuri, Gândirea, Cele trei Crişuri, Viaţa literară, Arhivele Olteniei* etc. A avut un rol însemnat în conducerea rev. *Flamura, Suflet românesc, Pleiada, Năzuinţa.* Debut editorial cu vol. *Viaţa tragică şi românească a lui Eminescu* (1928). Alte vol.: *Poeme alese* (1934), *Problema Eminescu. Comentarii şi interpretări* (1938), *Al. Popescu-Telega hispanista* (1943) şi *Poetul Ion Pillat* (1947).

OPERA: *Viaţa tragică şi românească a lui Eminescu,* Craiova, 1928; *Poeme alese,* Craiova, 1934; *Problema Eminescu. Comentarii şi interpretări,* Craiova, 1938; *Al. Popescu-Telega hispanista,* Bucureşti, 1943; *Din problemele şcoalei româneşti,* Bucureşti, 1944, *Poetul Ion Pillat,* Craiova, 1947.

REFERINŢE CRITICE: G. Niţă, în *Ramuri*, nr. 9, 1983. **(D. C. M.)**

PÂRJA Gheorghe, n. 27 apr. 1950 (în certificatul de naştere, 2 mai 1950), Deseşti, jud. Maramureş. Poet. Fiul lui Gheorghe Pârja şi al Docăi (n. Batin), ţărani. Primele clase primare în satul Budeşti (1957-1960), restul şcolii generale în satul natal (1960-1965); urmează Liceul Pedagogic din Sighetu Marmaţiei (1965-1970), devenind învăţător. După stagiul militar (1970-1972) e angajat pe un post administrativ la Muzeul din Sighetu Marmaţiei (1972-1974). Absolvă cursurile Facultăţii de Ziaristică din Bucureşti (1974-1978). După câteva luni la *Flacăra* (1978), revine în Maramureş, corector şi redactor la ziarul judeţean *Pentru socialism*. Din 1990, redactor-şef şi redactor al cotidianului *Graiul Maramureşului*. A editat rev. şcolară *În prag*, a Liceului Pedagogic din Sighetu Marmaţiei (1967-1970), suplimentul literar *Graiul de duminică* (1991-1992) şi rev. *Europa – Kilometrul 0* (din 1999). A iniţiat şi organizat, începând cu 1976, Festivalul de poezie „Nichita Stănescu", de la Deseşti. Debutează în *Luceafărul* (1968). Debut editorial în *Caietul debutanţilor* al Editurii Albatros (1977). A publicat vol. de versuri (*În numele tatălui*, 1996; *Cartea din Valea Mătrăgunii*, 2000; *Poemele Ieronimei*, 2003) şi interviuri (*Sub podul lui Apollodor*, 1998; *Dialoguri în centrul Europei*, I-II, 2000-2003). Premiul rev. *Tribuna* (1987); Premiul „Nichita Stănescu" al Serilor de poezie de la Deseşti (1999); Premiul Asoc. de Artă „Coroana Carpaţilor", Ujgorod, Ucraina (2003).

OPERA: *Caietul debutanţilor*, vol. colectiv de versuri, Editura Albatros, Bucureşti, 1977; *În numele tatălui*, versuri, prezentare de L. Ulici, Bucureşti, 1996; *Sub podul lui Apollodor*, convorbiri cu A. Puslojič, Bucureşti, 1998; *Cartea din Valea Mătrăgunii*, versuri, Sighetu Marmaţiei, 2000; *Dialoguri în centrul Europei*, I-II, Bucureşti, 2000-2003; *Portret de grup cu Laurenţiu Ulici*, antologie critică, în colab. cu E. Vancea şi Ioana Petreuş, Cluj-Napoca, 2002; *Poemele Ieronimei*, versuri, Cluj-Napoca, 2003; *Umbra noastră Cuvântul*, în colab. cu E. Vancea, Sighetu Marmaţiei, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D.-S. Boerescu, în *Luceafărul*, nr. 38, 1996; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 1, 1996; D. S. Pocovnicu, în *Ateneu*, nr. 8, 1997; Adriana Cean, în *Tribuna*, nr. 45-47, 1997; R. Voncu, în *Contemporanul*, nr. 9, 1999; A. Alui Gheorghe, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 2000. **(A. S.)**

PÂRVAN Vasile, n. 28 sept. 1882, Perchiu, com. Hurueşti, jud. Bacău – m. 26 iun. 1927, Bucureşti. Eseist, istoric şi filosof al culturii. Fiul învăţătorului Andrei Pârvan şi al Aristiţei (n. Chiriac). Urmează secţia clasică a Liceului „Codreanu" din Bârlad (1893-1900). Absolvă secţia de istorie a Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1904). Între 1904 şi 1909, bursier în Germania (Jena şi Berlin), susţinându-şi doctoratul la Univ. din Breslau (1908).

Debutează în publicistică în *Noua revistă română* (1900). În 1909 îi apare vol. *M. Aurelius Verus Caesar şi L. Aurelius Commodus,* consideraţiile privitoare la filosofia stoică a lui Marcus Aurelius prevestind ideile fundamentale dezvoltate în eseurile sale de mai târziu. Din 1909, prof. de istorie antică la Univ. din Bucureşti (titularizat în 1913). Director al Muzeului Naţional de Antichităţi (din 1910). Membru activ al Acad. Române (1913), vicepreşedinte (1920-1923) şi secretar general al ei (din 1923). Prin prelegerile sale exercită în epocă o mare atracţie asupra intelectualităţii tinere, creând totodată o şcoală istorică proprie, cu discipoli iluştri. Desfăşoară o vastă activitate arheologică, deschizând, între altele, şantierul de la Histria (1914). Publică studiul *Ideile fundamentale ale culturii sociale contemporane* (1919), în care revelă că ideea de cultură socială presupune interacţiunea dintre „cultivarea maselor" şi „socializarea personalităţilor". Numit prof. de istorie antică şi la Univ. din Cluj, rosteşte prelegerea *Datoria vieţii noastre* (1919), militând pentru un tip intelectual integru, de mare nobleţe morală, în numele unei „confraternităţi universitare", ca şi pentru „spiritualizarea vieţii marelui organism politic şi cultural-creator care e naţiunea". Fondator al Institutului de Antichităţi din Cluj (1919) şi al Editurii „Cultura naţională" (1920), unde îngrijeşte mai multe col. Director al Şcolii Române din Roma (1920), iniţiind două anuare ale acesteia: *Ephemeris Dacoromana* şi *Diplomatiarium Italicum.* Secretar al PEN-Clubului român (1923). Prezintă la Univ. din Bucureşti dialogul platonic *Anaxandros* (1920), dedicat tragediei greceşti, şi prelegerea despre *Ritmul istoric* (1920). Alături de cursuri de istorie antică, predă despre istoria religiilor („Doctrinele salvării", 1919), *Originea dramei antice* (1920) şi *Istoria gândului liric în lumea mediteraneană* (1922). În afara lucrărilor de strictă specialitate, publică eseuri de filosofia culturii şi estetică, prelegeri şi discursuri comemorative, incluse parţial şi în vol. *Idei şi forme istorice* (1920) şi *Memoriale* (1923), care conţine şase părţi: I. *Laus vitae;* II. *Dies Violaris;* III. *In memoriam;* IV. *Rosalia;* V. *Parentalia;* VI. *Laus Daedali.* În 1921 o cunoaşte pe Martha Bibescu, epistolierul prilejuit de această întâlnire fiind scris în stilul înalt al *Memorialelor.* În 1926 apare *Getica,* monumentală protoistorie a Daciei. Membru al Institutului Arheologic German (din 1914), delegat permanent şi secretar al Uniunii Academice Internaţionale (din 1920). Din 1926 e prof. *agrégé* la Sorbona şi membru al Comitetului Internaţional al Ştiinţelor Istorice. Membru în Accademia dei Lincei (1927).

OPERA: *Contribuţii epigrafice la istoria creştinismului daco-roman,* Bucureşti, 1911 (altă ed., 2000); *Idei şi forme istorice.* Patru lecţii inaugurale, Bucureşti, 1920 (ed., cuvânt înainte, introducere şi note de Al. Zub, 2003); *Memoriale,* Bucureşti, 1923 (ed. îngrijită, pref. şi note de I. Vartic, Cluj, 1973; altă ed., Bucureşti, 2001); *Getica. O încercare de protoistorie a Daciei,* Bucureşti, 1924 (alte ed., 1926; ed. de R. Florescu, 1982; Chişinău, 1992); *Civilizaţiile străvechi din regiunile carpato-danubiene,* trad. după ms original francez inedit de R. Vulpe, Bucureşti, 1937 (alte ed., 1957; 1958; 1967; 1972); *Corespondenţă şi acte,* introducere şi note de Al. Zub, 1973; *Scrieri,* pref. de R. Vulpe, text stabilit, studiu introductiv şi note de Al. Zub, 1981; *Studii de istorie universală şi modernă,* ed. de L. Năstasă, Bucureşti, 1990; *Datoria vieţii noastre,* pref. de Gh. Buzatu, Bucureşti, 1997 (ed. II, 1999; ed. III, 2002); *Dacia: civilizaţiile antice din ţările carpato danubiene,* ed. VI, îngrijită de R. Vulpe, Bucureşti, 2002; *Pagini din corespondenţa Vasile Pârvan – Sextil Puşcariu,* ed. de Magdalena Vulpe, 2002; *Scrieri de istorie romană,* cuvânt înainte de Al. Zub, ed. de N. Zugravu, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Al. Busuioceanu, *Figuri şi cărţi,* f.a.; M. Eliade, în *Cuvântul,* nr. 945, 1927; E. Bucuţa, *Crescătorul de şoimi,* [1928]; Al. Busuioceanu, *Pârvan gânditorul,* 1933; *În memoria lui Vasile Pârvan,* 1934; T. Vianu, *Idealul clasic al omului,* 1934; M. Eliade, în *Vremea,* nr. 463, 1936; V. Băncilă, *Tragicul lui Pârvan şi tragicul modern,* 1937; N. Bagdasar, în *Istoria filosofiei româneşti,* 1940; G. Călinescu, *Istoria...;* Al. Dima, *Gândirea românească în estetică,* 1943; T. Vianu, *Jurnal,* 1961; R. Vulpe, în *Luceafărul,* nr. 2, 1966; G. Călinescu, *Ulysse,* 1967; D. Botta, *Scrieri,* IV, 1968; N. Balotă, *Labirint,* 1970; L. Blaga, *Isvoade,* 1972; Em. Condurachi, în *Luceafărul,* nr. 52, 1972; N. Stănescu, *Cartea de recitire,* 1972; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 16, 1974; O. Ghibu, *Amintiri despre oameni pe care i-am cunoscut,* 1974; Al. Zub, *Vasile Pârvan. Efigia cărturarului,* 1974 (ed. II, 2001); idem, *Vasile Pârvan.* Bibliografie, 1975; V. Băncilă, în *Luceafărul,* nr. 27, 1977; I. Vartic, *Spectacol interior,* 1977; Gh. Toma, *Permanenţe filosofice româneşti,* 1979; M. Anghelescu, în *Transilvania,* nr. 6, 1980; (D. M.) Pippidi, *Variaţii pe teme clasice,*

1981; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 29, 1982; E. Papu, în *Luceafărul,* nr. 39, 1982; idem, în *România literară,* nr. 40, 1982; R. Theodorescu, în *România literară,* nr. 40, 1982; M. Braga, în *Transilvania,* nr. 11, 1982; Al. Zub, în *Transilvania,* nr. 11, 1982; V. Catargiu, *Condiţia umană şi idealul etic în concepţia lui Vasile Pârvan*, 1982; V. Vetişanu*, Vasile Pârvan: idealul uman şi valorile vieţii*, 1983; Al. Zub, *Pe urmele lui Vasile Pârvan*, 1983; *Vasile Pârvan interpretat de...*, 1984; F. Băileşteanu, *Aorist*, 1988; P. Zarifopol*, Eseuri*, I, 1988; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, V, 1989; M. Anghelescu, în *Luceafărul,* nr. 15, 1990; G. Petric, în *Familia,* nr. 11-12, 1999; Al. Zub, *Vasile Pârvan: dilemele unui istoric,* 2002; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2003; Gh. Ungureanu, *Vasile Pârvan şi istoria ca formă de viaţă,* 2003. **(I. V.)**

PÂRVULESCU Ioana, n. 10 ian. 1960, Braşov. Poetă şi critic literar. Fiica lui Gheorghe Pârvulescu, notar, şi a Dorei (n. Vintilă), prof. de chimie. Şcoala generală în Braşov (1967-1975); Liceul „Andrei Şaguna" din acelaşi oraş (1975-1979); licenţiată a Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (1979-1983). Prof. în localitatea Roata, jud. Giurgiu (1983-1990); redactor la Editura Litera din Bucureşti (1990-1992); din 1993, redactor la *România literară*; asistent (din 1996) şi lector (din 2000) la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti. Bursieră a Colegiului „Noua Europă" din Bucureşti (1997-1998); burse de studii la Berlin (2001) şi la Institut für Romanistik, Viena (2002). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Prejudecăţi literare. Opţiuni comode în receptarea literaturii române* (1999). Colab. la *România literară* (susţine cronica literară între 1993 şi 1996), *Contrapunct*, *Vineri*, *Avantaje*, *Dilema*, *Caiete critice*, *Lettre internationale*, *Secolul 20*, *Contrafort*, *Arca* etc. Prezentă în vol. *13 poeţi* al Editurii Eminescu (1988) şi în antologia *Gefährliche Serpentinen. Rumänische Lyrik der gegenwart* (1998). A colaborat la vol. colective *Cercetarea literară azi* (2000) şi *Dosar Mihail Sebastian* (2001). Debutează cu o *Glossă* în rev. *Muguri* a Liceului „Andrei Şaguna" din Braşov (1976). După debutul editorial cu un vol. de versuri (*Lenevind într-un ochi*, 1990), publică eseuri de critică şi istorie literară: *Alfabetul doamnelor* (1999), *Prejudecăţi literare* (1999) şi *Întoarcerea în Bucureştiul interbelic* (2003). Pref./postfeţe la vol. de C. Olăreanu, Şt. D. Zeletin şi G. Naum. Trad. din A. Silesius şi M. Nadeau. Premiul Uniunii Scriitorilor (2000).

OPERA: *Lenevind într-un ochi*, versuri, Bucureşti, 1990; *Alfabetul doamnelor*, eseuri, Bucureşti, 1999; *Prejudecăţi literare*, eseuri, Bucureşti, 1999; *Întoarcere în Bucureştiul interbelic*, eseuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 12, 1999; V. Luţă, în *Observator cultural*, nr. 1, 2000; V. Alexandrescu, *ibidem*, nr. 5, 2000; T. Urian, P. Şuşară, în *România literară*, nr. 23, 2003; V. Ciobanu, în *Contrafort*, nr. 7-8, 2003; Dan. C. Mihăilescu, în *Ziarul de duminică*, nr. 3, 2003; G. Dimisianu, în *Ramuri*, nr. 6-7, 2003; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 46, 2003. **(A. S.)**

PEDVIS Anca (numele la naştere: Anca Pedvisocar), n. 5 mart. 1946, Bucureşti. Poetă. Fiica lui Samuel Pedvisocar, funcţionar, şi a Stelei (n. Ilieff), secretară la Agerpress. Şcoala elementară la Liceul de Fete nr. 6 (1952-1956) şi la Liceul „Ion Creangă din capitală (1956-1960); între 1960 şi 1964 urmează Şcoala Medie de Arte Plastice din Bucureşti, apoi Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu" din acelaşi oraş (1965-1970). Artist plastic liber profesionist şi membră a Uniunii Artiştilor Plastici din Bucureşti. În 1985 se stabileşte în Statele Unite. Colaborează la *Luceafărul, România literară, Contemporanul, Convorbiri literare, Adevărul literar şi artistic, Dorul* (Danemarca) etc. Debutează la rubrica „Atelier literar", susţinută de Geo Dumitrescu la rev. *Contemporanul* (1967). Debut editorial în antologia *A Delicate Balance* (1995). În 1997 publică în ţară vol. de versuri *Un imperceptibil miros de Socrate*, urmat de *Tirada de pe Muntele Placid* (2003). Prezentă în antologiile *Scriitori*

români la New York (1998) şi *Poets as World Witnesses* (2000). A fost prezentă în numeroase saloane naţionale de artă şi a expus lucrări la expoziţii din Europa, Statele Unite, şi Japonia. Premiul comisiei naţionale UNESCO (1979); Premiul concursului de poezie organizat de National Library of Poetry (Statele Unite), având ca sponsor The Library of Congress (1994).

OPERA: *A Delicate Balance,* New York, 1995 (co-autoare); *Un imperceptibil miros de Socrate*, versuri, Bucureşti, 1997; *Tirada de pe Muntele Placid/The Mount Placid Tirade,* vol. bilingv de poezie, pref. de Nina Cassian, versiunea engleză de autoare în colab. cu J. Walter, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. R. Popa, în *România literară,* nr. 46, 1997; Gabriel Pleşea, *Scriitori români la New York.* Interviuri, fragmente de operă, semnalările criticii, 1998; Ilie Rad, în *Cetatea culturală,* nr. 12, 2000; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; Raluca Dună, în *Luceafărul,* nr. 35, 2003. **(A. S.)**

PELIMON Alexandru, n. 1822? – m. 27 iul. 1881, com. Novaci, jud. Gorj. Poet, prozator, dramaturg, memorialist şi traducător. Fiul lui Antoniu Pelimon şi al Mariei (n. ?); tatăl fusese, probabil, slujbaş sub C. Ipsilanti şi apoi mic comerciant. A îndeplinit diverse funcţii modeste: secretar al Comisiei Documentelor Mânăstireşti (până în 1864), scurt timp (în 1864), procuror la Consistoriul eparhiei Buzău, pentru a ajunge apoi subşef la secţia istorică a Arhivelor Statului din Bucureşti (din sept. 1864), unde e coleg cu N. Filimon (cu care V. Alecsandri îl confunda). Colaborează la *Vestitorul românesc* (din 1845), *Pruncul român* (1848) cu versuri, la *Românul* (1858) şi *Reforma* (1859), cu art. Debut în vol. cu *Poezii fugitive* (1846), urmat, între 1847 şi 1881, de o profuzie de culegeri de versuri fără har, unele incluzând şi trad. din Mickiewicz, Lamartine, Schiller. **P.** a scris (din 1851) mai multe piese de teatru, lipsite de valoare, precum şi romane, cărora G. Călinescu le găsea oarecare interes „sub laturea pitorească” (*Hoţii şi hagiul,* 1853; *Catastrofa întâmplată boiărilor la muntele Găvanul – 1821,* 1864 ş.a.). **P.** e mai interesant în memorialistică (*Împresiuni de călătorie în România,* 1859; *Memoriu. Descrierea s. monastiri,* 1861), singura parte a întinsei sale producţii ce-şi păstrează oarecum şansa de lectură. A publicat, în vol. proprii sau separat, alături de cele din scriitorii menţionaţi, şi trad. din Shakespeare, Bernardin de Saint-Pierre, Dumas, Fiévée, Telesforo de Trucha şi a prelucrat opereta lui Duvert şi Paulin, *Ketli sau reînturnarea în Sviţera* (1852).

OPERA: *Poezii fugitive,* Bucureşti, 1846; *Suliotul. Grecia liberă,* versuri, Bucureşti, 1847; *Poezii*, Iaşi, 1847; *Vestita bătălie de la Călugăreni. Resuvenire despre gloria românilor*, versuri, Bucureşti, 1848 (cuprinde şi trad. din A. Mickewicz, *Alpuhara*); *Coliba indiană şi poezii diverse,* Bucureşti, 1850; *Poezii* (*Martirii de la 19 iunie şi 13 septembrie*), Bucureşti, 1850 (conţine şi trad. din Shakespeare, *Romeo şi Julieta*); *Fiul mazâlului,* teatru, Bucureşti, 1851; *Stanţe la România,* versuri, Bucureşti, 1852; *Curtea lui Vasilie-Vodă,* teatru, Bucureşti, 1852; *Actriţa din Moldova. Pe ursită,* teatru, Bucureşti, 1852; *Hoţii şi hagiul,* roman, Bucureşti, 1853; *Colecţie de poezii noi,* Bucureşti, 1854; *Păcală şi Tândală. Şi-a găsit tângirea capac,* teatru, Bucureşti, 1854; *Colecţiune de poezii. Faptele eroilor,* Bucureşti, 1857; Bucur, istoria fundării *Bucureştilor*, roman, Bucureşti, 1858; *Impresiuni de călătorie în România,* Bucureşti, 1859; *Traian în Dacia,* epopee, Bucureşti, 1860; *Memoriu. Descrierea s. monastiri*, Bucureşti, 1861; *Tudor Vladimirescu. Mişcarea de la 1821,* Bucureşti, 1862; *Jidovul cămătar. Moldova şi Bucovina,* Bucureşti, 1863; *Catastrofa întâmplată boiărilor în muntele Găvanul – 1821,* roman, Bucureşti, 1864; *Flori de Moldo-România,* versuri, Bucureşti, 1864 (conţine şi trad. din Schiller); *Epoca glorioasă a lui Mihai Viteazul*, Bucureşti, 1867; *Revoluţiunea română din anul 1848. Muşătoiul,* roman, Bucureşti, 1868; *Citera în Carpaţi,* versuri, Bucureşti, 1870; *Matei Vodă la monastirea Sadova*, Bucureşti, 1870; *Un funcţionar sinucis. Fratele şi sora,* roman, Bucureşti, 1873; *Baia de aramă*. *Lucifer*. *Câteva poezii alese,* Bucureşti, 1874; *Gloriile românilor. Mihai Viteazul,* Bucureşti, 1875; *Patriotism. Vladimirescu,* Bucureşti, 1877; *Trei sergenţi – Campania românilor în Bulgaria,* Bucureşti, 1879; *Oştenii români (1877-78),* versuri, Bucureşti, 1880; *Amintiri poetice istorice*, Bucureşti, 1881 (conţine şi trad. din Schiller); *Impresiuni de călătorie în România,* cuvânt înainte de Ş. Cioculescu, ed. îngrijită, note, bibliografie şi glosar de

Dalila-Lucia Aramă, Bucureşti, 1984. Traduceri: A. de Lamartine, *Omul*, Bucureşti, 1840; Al. Dumas, *Tereza*, Bucureşti, 1848; Bernardin de Saint-Pierre, *Paul şi Virginia*, Bucureşti, 1850; J. Fiévée, *Zestrea Suzetii,* Bucureşti, 1852; Ouvert şi Paulin, *Ketli sau reînturnarea în Sviţera,* prelucrare de ~, Bucureşti, 1852; Al. Dumas, *Trei muschetari*, I, Bucureşti, 1853; Telesforo de Trucha, *Giurământul ţinut. Don Martin de Freytas*, Bucureşti, 1854; E. Souvestre, *Avutul şi săracul,* Bucureşti, 1856; Schiller, *Cântarea clopotului*, Bucureşti, 1872.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* nr. 1, 1960; T. Vârgolici, *Începuturile romanului românesc*, 1963; I. L. R., II, 1968; G. Călinescu, *Istoria*… (ed. II); Şt. Cazimir, *De la Ion Ghica la G. Baronzi,* 1984; V. Mîndra, *Istoria literaturii dramatice româneşti,* I, 1985; T. Vârgolici, *Aspecte ale romanului românesc din secolul al XIX-lea,* 1985; idem, *Scriitorii clasici şi armata română,* 1986. **(Al. P.)**

PELIN Mihai, n. 25 aug. 1940, Cernăuţi (azi în Ucraina). Provine dintr-o familie de intelectuali. Liceul la Craiova (absolvit în 1958). Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1958-1962). Redactor la *Scânteia tineretului, Tribuna României, Ramuri;* redactor la *Flacăra*. După versificări adolescentine, publicate în ziarul local din Craiova (1958), debutează cu proză în rev. *Luceafărul* (1963). Colab. la *Viaţa Românească, Ateneu, Orizont, Gazeta literară, România literară* ş.a. Debut editorial cu vol. *Redactori şi pianişti* (1967), urmat de *Inaderenţă* (1968), *Mioriţa nu s-a născut lângă stele* (1973), *Căderea Plevnei* (1977) şi *Şa pierdută pe mare* (1983). A publicat mai multe vol. de restituiri documentare: *Legendă şi adevăr* (1994), *Cartea albă a Securităţii* (1996; 1997), *Culisele spionajului românesc* (1997) etc.

OPERA: *Redactori şi pianişti,* Bucureşti, 1967; *Inaderenţă*, Bucureşti, 1968; *Mioriţa nu s-a născut lângă stele,* Craiova, 1973; *Căderea Plevnei,* Bucureşti, 1977; *Şa pierdută pe mare*, Bucureşti, 1983; *Legendă şi adevăr,* Bucureşti, 1994; *Requiem pentru Convenţia de la Geneva. O tragedie germană,* Bucureşti, 1996; *Cartea albă a Securităţii: istorii literare şi artistice* (1969-1989), coordonator în colab. cu C. Aioanei şi V. Chirciu, Bucureşti, 1996; *Cartea albă a Securităţii,* coordonare de ~, I, 23 aug. 1944 – 30 aug. 1948, Bucureşti, 1997; *Culisele spionajului românesc*: D. I. E. 1955-1980, Bucureşti, 1997; *Miza războiului*: 6 sept. 1940 – 12 iun. 1941, Bucureşti, 1999; *Operaţiunile „Meliţa" şi „Eterul". Istoria „Europei Libere" prin documente de Securitate*, Bucureşti, 1999; *Iluziile lui Iuliu Maniu,* Bucureşti, 2000; *„Artur". Dosarul lui Caraion,* Bucureşti, 2001; *Opisul emigraţiei politice,* Bucureşti, 2002; *Genii şi analfabeţi: militari şi intelectuali sub lupa Securităţii,* Bucureşti, 2002; *Un veac de spionaj, contraspionaj şi poliţie politică: dicţionar alfabetic*, Bucureşti, 2003; *Italieni, vă ordon treceţi Prutul*, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Mincu, *Critice*, 1969; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 18, 1976; M. Ungheanu, în *Flacăra*, nr. 44, 1979; Sânziana Pop, în *Luceafărul*, nr. 52, 1983; (C. M.) Popa, *ibidem*, nr. 27, 1985; A. Silvestri, *ibidem*, nr. 18, 1986; R. A. de Flers, în *Jurnalul literar*, nr. 11-16; 17-20, 2001; D. Ţepeneag, în *Contemporanul*, 15 febr. 2002. **(A. S.)**

PELTZ I.[ţig], n. 12 febr. 1899, Bucureşti – m. 10 aug. 1980, Bucureşti. Prozator. Familie de mici meseriaşi: tatăl, Nathan Peltz, era croitor, iar mama, Eara (n. Rotenberg), lenjereasă. Tatăl pictoriţei Tia Peltz. Autodidact, studii (neverificate documentar) de teologie ebraică. În 1915 editează şi scrie singur rev. efemeră *Îndrumarea*, care-i marchează astfel debutul publicistic. Debut editorial cu eseul *Menirea literaturii* (1916), unde **P.** pledează pentru o „literatură cu mesaj", etic în primul rând. Corector

la *Gazeta ilustrată* (1916), redactor la *Scena* şi *Presa liberă* (1918), apoi la *Literatorul* lui Al. Macedonski, în acelaşi an. Un an mai târziu, e angajat de N. D. Cocea la ziarele *Chemarea* şi *Facla* (1919); tot atunci, redactor la *Adevărul* şi *Dimineaţa*. În tot cursul perioadei interbelice, desfăşoară o abundentă activitate gazetărească (redactor şi la *Epoca, Îndreptarea, Lupta, Era nouă, Ordinea, Izbânda, Avântul* ş. a.), colaborator la rev. *Sburătorul* (frecventând intermitent cenaclul lovinescian), *Viaţa Românească, România literară, Cuvântul liber, Azi, Şantier, Bilete de papagal, Vremea, Reporter, Adevărul literar* ş. a. A condus el însuşi rev.: *Caiete lunare* (1927), *Zodiac* (1930-1932). A semnat şi cu pseud. I. P. Aniurg, Enter, Ipel, Logicus, I. Pajură, Rix. După al doilea război mondial, redactor la ziarele *Drapelul* (dec. 1944-1946), *Era nouă* (1946-1948), colaborator la *România liberă* (1957-1963), *Steagul roşu, Informaţia Bucureştiului, Munca, Gazeta literară, România literară, Luceafărul, Veac nou, Albina, Flacăra, Pentru Patrie, Revista cultului mozaic* ş. a. Primul său vol. literar propriu-zis, *Fiori* (1918), cuprinde poeme în proză. O vreme, se exersează în dramaturgie cu piesele *Veninul* (1917), *Crima* (1920), *Ediţie specială* (1921), publicate în *Revista pentru toţi*. A scris şi proză scurtă: *Stafia roşie* (1918), *Meşterul viaţă* (1919), *Paiaţele* (1921), *Fantoşe vopsite* (1924) ş. a., la care se întoarce după 1944, cu vol. *Inimi zbuciumate* (1962), *Până într-o zi* (1963), *Fauna burzuluiţilor* (1965), *Instantanee comice – şi nu prea...* (1967), *Microbar* (1971). Dar consacrarea i-o aduc romanele, începând cu *Viaţa cu haz şi fără a numitului Stan* (1929), *Horoscop* (1932), şi mai ales *Calea Văcăreşti* (1933), *Foc în Hanul cu tei* (1934), care dau măsura talentului său de romancier, ulterior diluat şi minat de felurite carenţe estetice în *„Actele vorbeşte”* (1935), *Ţară bună* (1936), *Nopţile domnişoarei Mili* (1937), *Pui de lele* (1937) ş. a. După 1944, cu *Israel însângerat* (1946), *Vadul fetelor* (1949), *Max şi lumea lui* (1957) nu mai dă opere notabile, rămânând însă constant în tematica prin care s-a consacrat (lumea evreiască) şi pe care abia dacă încearcă s-o adapteze cerinţelor conjuncturale ale momentului. A tradus (singur sau în colab.), din George Sand, H. Murger, Pierre Daix, Sarah Bernhardt (memorii), O’Henry, Otto Sailer-Jackson, E. Claudius, Aziz Nesin, K. Fedin, I. Efremov, A. Golovko, M. Nikitin, P. Pavlenko, A. Rekemciuk, Roman Kim. Premiul SSR (1929) şi Premiul special al Uniunii Scriitorilor (1979).

OPERA: *Menirea literaturii*, Bucureşti, 1916; *Fiori*, Bucureşti, 1918; *Stafia roşie*, Bucureşti, 1918; *Meşterul viaţă*, Bucureşti, 1919; *Paiaţele*, Bucureşti, 1921; *Fantoşe vopsite*, Bucureşti, 1924; *Viaţa cu haz şi fără a numitului Stan*, roman, Bucureşti, 1929; *Horoscop*, roman, Bucureşti, 1932; *Calea Văcăreşti*, roman, I-II, Bucureşti, 1933 (ed. II, 1957; ed. III, 1962; ed. IV, 1966; altă ed., pref. şi curriculum vitae de T. Vârgolici, 1997); *Amor încuiat*, roman, Bucureşti, 1933; *Foc în Hanul cu tei*, roman, I-II, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1961; ed. III, 1962 ; ed. IV, 1968; ed. V, 1974; altă ed., 1995); *„Actele vorbeşte”*, roman, Bucureşti, 1935; *Progresul cultural-economic*, Bucureşti, 1935; *Moartea tinereţelor*, roman, Bucureşti, 1935, *Ţară bună,* roman, Bucureşti, 1936; *Evocări*, Bucureşti, 1936; *De-a buşilea*, roman, Bucureşti, 1936; *Ţoapele,* roman, Bucureşti, 1936; *Nopţile domnişoarei Mili*, roman, Bucureşti, 1937; (ed. II, 1969; ed. III, 1976; altă ed., 1998); *Pui de lele*, roman, Bucureşti, 1937; *Puşa*, Bucureşti, 1937; *Mărturii*, Bucureşti, 1937; *De-a viaţa şi de-a moartea*, roman, Bucureşti, 1939; *Israel însângerat*, roman, Bucureşti, 1946; *Contemporanii*, Bucureşti, 1946; *Avrumuţă se biruie pe sine*, Bucureşti, 1949; *Vadul fetelor*, Bucureşti, 1949; *Max şi lumea lui*, roman, Bucureşti, 1957; *Inimi zbuciumate*, cu o pref. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1962; *Pînă într-o zi*, Bucureşti, 1963; *Cum i-am cunoscut. Amintiri*, Bucureşti, 1964; *Fauna burzuluiţilor*, Bucureşti, 1963; *Instantanee comice – şi nu prea...,* Bucureşti, 1967; *Amintiri despre...,* Bucureşti, 1967; *Scrieri*, I-V, Bucureşti, 1967-1973; *Microbar*, Bucureşti, 1971; *Amintiri din viaţa literară*, Bucureşti, 1974; *Treceri şi petreceri*, Bucureşti, 1980; *Am scris numai pentru promovarea omeniei,* amintiri şi evocări, ed. de Fl. Popescu, Bucureşti, 2003. *Problema evreească*, Bucureşti, f.a. Traduceri: P. Pavlenko, *Soarele în stepă*, Bucureşti, 1950 (în colab.); M. Nikitin, *Însemnări din Kuzbas*, Bucureşti, 1954 (în colab.); Eduard Claudius, *Oameni alături de noi*, Bucureşti, 1955 (în colab.); K. Fedin, *Fraţii*, Bucureşti, 1955 (în colab.); A. Golovko, *Mama*, Bucureşti, 1955 (în colab.); Roman Kim, *Sumiko din Hiroşima*, Bucureşti, 1956

(în colab.); Aleksandr Rekemciuk, *Perioada concediilor de vară*, Bucureşti, 1960 (în colab.); Aziz Nesin, *Dacă aş fi fost femeie*, Bucureşti, 1963 (în colab.); Pierre Daix, *Maria*, Bucureşti, 1964; O'Henry, *Poveste neterminată*, Bucureşti, 1965 (în colab.); Ivan Efremov, *Coroana neagră*, Bucureşti, 1966 (în colab.); George Sand, *Tinereţea lui Étienne Depardieu*, Bucureşti, 1966; Otto Sailer-Jackson, *Tigrii mei*, Bucureşti, 1967; Henri Murger, *Scene din viaţa de boemă*, Bucureşti, 1972; Sarah Bernhardt, *Dubla mea viaţă*, memorii, Bucureşti, 1976 (în colab.); Balzac, *Modeste Mignon*, Bucureşti, 1991; E. Sue, *Misterele Parisului*, Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni...,* II, IV; idem, *Opere*, III, V, VII; E. Lovinescu, *Memorii,* II, 1932; idem, *Istoria literaturii române contemporane*, 1937; G. Călinescu, *Istoria...;* V. Ardeleanu, *Însemnări despre proză*, 1966; G. Călinescu, *Ulysse*, 1967; E. Lovinescu, *Scrieri*, II, 1970; O. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* I; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV; Vl. Streinu, *Pagini...,* V; I. Bălu, în *România literară*, nr. 52, 1979; Fl. Mugur, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1980; V. Râpeanu, în *România literară*, nr. 33, 1980; P. Marcea, în *Scânteia*, nr. 11. 937, 1981; idem, *Concordanţe şi controverse*, 1983; Perpessicius, *Opere*, XII, 1983; V. Râpeanu, *Scriitori dintre cele două războaie mondiale,* 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 45, 1995; idem, *ibidem*, nr. 6, 1999; Tia Peltz, în *Jurnalul literar,* nr. 13-16, 2003. **(C. R.)**

PENDEFUNDA Liviu, n. 10 mart. 1952, Iaşi. Poet şi eseist. Fiul lui Gheorghe Pendefunda, medic, şi al Mariei (n. ?). Studii la Liceul „Mihai Eminescu" (1959-1971) şi la Univ. de Medicină şi Farmacie „Gr. T. Popa" din Iaşi (1971-1977). Între 1977 şi 1982, medic medicină generală la Dispensarul medical „Scânteia" din acelaşi oraş. Asistent universitar la Clinica Neurologică (1982), medic şef la Clinica II Neurologie a Spitalului nr. 3 din Iaşi (1992), şef lucrări la Departamentul Neuropatologie (1992), conferenţiar (1996) şi prof. (neurologie) la Facultatea de Stomatologie din Iaşi. Prof. invitat la Univ. Buffalo, Statele Unite (1990) şi la Univ. Aristotelis din Thessalonik, Grecia (1999). Membru în colectivul de redacţie al rev. *Sănătatea* (1975-1978); membru fondator şi director al rev. *Acta neurologica moldavica* (1993); membru fondator al Editurii şi rev. literare *Contact internaţional* (1990). Dr. în ştiinţe medicale (1991). Colab. la *Cronica*, *Ateneu, Vatra, Steaua, Convorbiri literare, Luceafărul, Amfiteatru, România literară, Orizont, Astra, Lumină lină* (New York) etc. Debutează în *Convorbiri literare* (1971). Debut editorial cu vol. de versuri *Sideralia* (1979). Membru al Acad. Americane de Neurologie (1995); Membru coresponent al Acad. Române de Ştiinţe Medicale (1996); Membru corespondent al Acad. Române a Oamenilor de Ştiinţă (1997).

OPERA: *Sideralia*, versuri, Bucureşti, 1979; *Farmacii astrale,* versuri, Iaşi, 1981; *Astrul cojilor de ou,* versuri, Vaslui, 1982; *Falii 1,* versuri, Iaşi, 1983; *Cabinetul doctorului Apollon*, versuri, Bucureşti, 1984; *Tihna scoicilor,* versuri, Iaşi, 1985; *Falii 2,* versuri, Iaşi, 1986; *Drumuri prin Moldova,* reportaje, Bucureşti, 1987; *Căruţa cu nebuni,* versuri, Iaşi, 1992; *Dorinţă şi sinapsă,* eseuri, Iaşi, 1992; *Mişcarea cerească,* versuri, Iaşi, 1993; *Vrăjitorii Marelui Vid/Magicians of the Emptiness,* versuri, Springfield, Statele Unite, 1997; *Legenda*, versuri, Iaşi, 1998; *Falii 3,* versuri, Iaşi, 2000; *The Prophet at the Empires Border/Profetul de la marginea imperiilor,* eseuri, Bucureşti, 2001 (ed. II, pref. de I. Holban, Iaşi, 2003). Traduceri: Antonietta, dell'Arte, *Bagheta magică,* în colab, Iaşi, 1995; L. Attardi, *Nonsens*, Iaşi, 1995; S. Awwad, *Între trandafiri şi cer,* Iaşi, 2000.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară,* nr. 27, 1979; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 27, 1979; M. N. Rusu, în *Cronica*, nr. 1, 1980; C. Livescu, *ibidem*, nr. 20, 1982; C. Crişan, în *Steaua*, nr. 6, 1982; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1984; C. Călin, în *Ateneu*, nr. 2, 1985; I. Holban, în *Cronica*, nr. 44, 1986; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 18, 1987; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 6, 1987; M. N. Rusu, în *Săptămâna*, nr. 29, 1987; I. Holban, în *Cronica*, nr. 17, 1993; idem, în *Symposion*, 18 febr. 1998; I. Hurjui, în *Contact internaţional,* nr. 2, 1998; G. Bădărău, în *Luceafărul*, nr. 7, 2002. **(A. S.)**

PENTIUC Eugen J. (prenumele la naştere: Eugen-Jenică), n. 8 dec. 1955, Suceava. Eseist şi prozator. Fiul lui Constantin-Dragoş Pentiuc, funcţionar, şi al Anei (n. Lucaci). Şcoala generală în Suceava, unde urmează şi Liceul teoretic „Petru Rareş”, absolvit în 1975. Între 1975 şi 1979 studiază la Institutul Teologic de Grad Universitar din Bucureşti; titlul tezei de licenţă: *Teofani şi angelofani în Vechiul Testament. Semnificaţii teologice*. La acelaşi Institut urmează cursurile de doctorat în teologie, specialitatea principală Vechiul Testament (1979-1982). În decembrie 1984 e hirotonit preot pe seama Paraclisului Antim din Bucureşti. Bursier al Patriarhiei Ortodoxe Române la „École Biblique et Archéologique Française” din Ierusalim (1984-1987). În 1986 obţine titlul academic de „Élève titulaire de l'École Biblique” (echivalentul unui Master in Arts), cu lucrarea: *Osée XI. Une intérpretation*, redactată sub îndrumarea prof. Francolino Gonçalves, preot superior interim al Aşezămintelor româneşti de la Ierusalim şi Iordan (1985-1986); redactează rev. Aşezământului românesc de la Ierusalim, *Învierea*. În 1988 revine în ţară şi e numit preot la parohia „Înălţarea Domnului” din Suceava, apoi transferat, în 1989, preot paroh la parohia „Sf. Arhanghel Mihail” din Southbridge, Massachusetts (Statele Unite), sub jurisdicţia canonică în Î. P. S. Arhiepiscop Victorin. Între 1994 şi 1996, editează în lb. engleză buletinul *Echoes*, unde publică art. şi comentarii teologice (practic, buletinul este o revistă de autor). Între 1990 şi 1992 lucrează ca muncitor necalificat la fabrica de cuţite „Russel Harrington”, departamentul „controlului de calitate” din Southbridge. Din 1992, este reprezentantul Arhiepiscopiei Române din America şi Cadana la Standing Conference, comisia de educaţie. Urmează cursuri de doctorat în filologie semitică la Univ. Harvard (1992-1997), Departamentul „Near Eastern Languages and Civilisations”, specialitatea lb. accadiană şi lb. nord-vest semitice; este iconom-stavrofor, din 1994. Obţine diploma de Master in Arts în filologie semitică la Univ. Harvard (1996). Dr. în filologie semitică al Univ. Harvard (1998), cu lucrarea *Studies in the Emar Lexicon*, elaborată sub îndrumarea prof. doctor John Huchnergard. În perioada frecventării cursurilor de doctorat, funcţionează ca asistent şi lector la Harvard, conducând seminarii la cursurile *The Bible and Its Interpreters* şi *Intermediate Hebrew.* Între 1994 şi 1998 lucrează şi ca bibliotecar la Bibl. „Dudley House” a Univ. Harvard. Din 1998, e prof. asociat de lb. ebraică la Holy Cross Greek School of Theology din Boston. Tot în 1998, susţine al doilea doctorat în teologie, specialitatea studiul Vechiului Testament, la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Univ. din Bucureşti, cu teza *Cartea profetului Osea. Introducere, traducere şi comentarii* (publicată în 2001). Este membru în Society of Biblical Literature, American Oriental Society şi Catholic Biblical Association. Colaborează la *Mitropolia Moldovei şi Sucevei, Ortodoxia, Glasul bisericii, Romanian Jewish Studies* (Ierusalim), *The Journal of Near Eastern Studies* (Chicago), *The Old Testaments Abstracts, Almanahul „Credinţa”* (Detroit), *Lumină lină* (New York) etc. A colaborat, de asemenea, la *Dictionary of the Old Testament. Pentateuch.* Alte vol.: *West Semitic Vocabulary in the Akkadian Texts from Emar* (2001), *Long-Suffering Love* (2002) şi *Spaima de real* (2003). Premiul „Edmund J. Curley” al Univ. Harvard (1994).

OPERA: *Studies in the Emar Lexicon*, Ann Arbor, Michigan, 1997; *A Patristic Commentary on Hosea*, Boston, Massachusetts, 2000; *Cartea profetului Osea.* Introducre, traducere şi comentariu, Bucureşti, 2001; *West Semitic Vocabulary in the Akkadian Texts from Emar,* Winona Lake, Indiana, 2001; *Long-Suffering Love: A Commentary on Hosea with Patristic Annotations,* Boston, Massachusetts, 2002; *Spaima de real,* proză eseistică, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; S. Bhayro, în *Journal of Jewisch Studies,* nr. 2, 2002; E. Ben Zoi, în *Review of Biblical Literature,* 2003; A. Gianto, în *Catholic Biblical Quaterly,* nr. 2, 2003; W. G. E. Watson, în *Journal of Semitic Studies,* nr. 48, 2003; C. Mag, în *Tribuna,* nr. 31, 2003. **(A. S.)**

PERIAN Gheorghe, n. 12 ian. 1952, com. Cenad, jud. Timiş. Critic şi istoric literar. Fiul lui Gheorghe Perian şi al Persidei (n. Ţântoi), agricultori. Şcoala generală în com. natală (1959-1967); Liceul teoretic din Sânicolaul Mare (1967-1971; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1972-1976). Redactor la rev. *Echinox* (1974-1976); prof. în diferite localităţi din jud. Mureş (1976-1989); redactor la *Familia* din Oradea (1990); în prezent, conferenţiar la Facultatea de Litere a Univ. din Cluj. Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *A doua tradiţie. Forme ale poeziei naive româneşti până la Anton Pann* (1999). Colab. la *Echinox*, *Vatra*, *Familia*, *Tribuna*, *Steaua*, *Transilvania*, *Ramuri*, *Discobolul*, *Astra* etc. A colaborat la vol. *Competiţia continuă* (1994), *Dicţionarul scriitorilor români* (I-IV, 1995-2002), *Dicţionar analitic de opere literare româneşti* (I-IV, 1998-2003), *Un destin istoric: Biserica Română Unită* (1999) şi *Întoarcerea învinsului. Întâlniri cu Mircea Zaciu* (2001). Debutează cu versuri traduse în lb. germanaă de poetul R. Wagner în *Neue Literatur* (1971). Debut editorial cu vol. *Scriitori români postmoderni* (1996). A mai publicat *Pagini de critică şi de istorie literară* (1996) şi *A doua tradiţie. Poezia naivă românească de la origini până la Anton Pann* (2003). Autor al unei ed. din M. Chirnoagă (*Basoreliefuri*, 1977). Premiul Filialei din Târgu Mureş a Uniunii Scriitorilor; Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor; Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj.

OPERA: *Scriitori români postmoderni*, studii de critică literară, Bucureşti, 1996; *Pagini de critică şi de istorie literară*, Târgu Mureş, 1998; *A doua tradiţie. Poezia naivă romăească de la origini până la Anton Pann*, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Petrescu, în *Caiete critice*, nr. 9-10, 1996; V. Podoabă, în *Vatra*, nr. 3, 1997; I. Pop, *ibidem*; Mihaela Ursa, în *Echinox*, nr. 4-6, 1997; Nicoleta Sălcudeanu, în *Discobolul*, nr. 14, 1999; C. Teutişan, în *Steaua*, nr. 3-4, 1999; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 2, 2000; Fl. Mihăilescu, *De la proletcultism la postmodernism*, 2000; Diana Adamek, *Transilvania şi verile cu polen*, 2000; P. Poantă, *Efectul „Echinox" sau despre echilibrism*, 2003. **(A. S.)**

PERIEŢEANU I. Gr., n. 24 mart. 1879, Bucureşti – m. ? 1959, Bucureşti. Poet şi traducător. Provine dintr-o veche familie boierească. Studii liceale la Bucureşti. Licenţiat în Drept al Univ. din Bucureşti (1902). Înscris la Baroul Ilfov (29 ian. 1905). Membru în Comitetul Soc. Scriitorilor Români. De-a lungul unei sârguincioase cariere, scrierile juridice alternează cu plachete de versuri (*Originale şi traduceri,* 1903; *În surdină,* 1908; *Urzici,* epigrame, 1910; *Opt portrete,* 1913; *Cântecul plopilor,* 1928; *Glasul apelor*, 1932; *Escale*, 1934; *Sonete*, 1936; *Zvonul anilor*, 1943), impresii de călătorie (*Prin Italia, Turcia şi Polonia,* 1938), conferinţe despre sentimentul mării şi cântăreţii săi în poezia română şi europeană (*Poezia mării,* 1937; *Ion Pillat, cântăreţul mării noastre,* 1940; *Spicuiri marine în poezia eminesciană,* 1943), trad. din literatura franceză (*Din alte zări,* 1916; G. Rodenbach, *În exil,* 1925; Verhaeren, *Hercule*, 1937; M. Guyot, *Solidaritate*, 1946; Guy de Maupassant, *Bel-Ami,* f.a.). Sonetele s-au învrednicit de două trad. *Sonnets. La voix des eaux. Escales…* (1938) şi *Sonetti italici…* (1941). Din tot ce-a scris, bibliografia *Istoriei* lui G. Călinescu (cap. *Noua generaţie. Poezia*) reţine un singur titlu: *Cântecul plopilor* (1928).

OPERA: *Originale şi traduceri,* versuri, Bucureşti, 1903; *În surdină,* versuri, Bucureşti, 1908; *Urzici*, epigrame, Bucureşti, 1910; *Opt portrete,* versuri, Bucureşti, 1913; *Cântecul plopilor*, versuri, cu o scrisoare de H. Lecca, Craiova, 1928; *Glasul apelor,* sonete, Bucureşti, 1932; *Escale*, sonete, Bucureşti, 1934; *Turcia nouă,* conferinţă, Bucureşti, 1935; *Sonete*, Bucureşti, 1936; *Italice*, Bucureşti, 1937; *Poezia mării,* conferinţă, Bucureşti, 1937; *Sonnets. La voix des eaux. Escales…,* version française de V. Filoti, Bucureşti, 1938; *Elogiul mării,* conferinţă, Bucureşti, 1938; *Prin Italia, Turcia şi Polonia,* conferinţă, Bucureşti, 1938; *Prin cereşti vitralii,*

Bucureşti, 1940; *Ion Pillat, cântăreţul mării noastre,* conferinţă, Bucureşti, 1940; *Gabriele D'Annunzio, cântăreţul mărilor italice,* conferinţă, Bucureşti, 1941; *Sonetti italici,* prefazione e note di Zoe Gabrea Tomellini, Milano, 1941; *Spicuiri marine în poezia eminesciană,* conferinţă, Bucureşti, 1943; *Zvonul anilor,* ed. definitivă, Bucureşti, 1943. Traduceri: *Din alte zări,* poezii şi poeme, trad. în versuri, precedate de biografia şi portretul autorilor: Felix Anvers, Ch. Baudelaire, P. Bonchaud, Bucureşti, 1916; G. Rodenbach, *În exil,* roman, Bucureşti, 1925; Verhaeren, *Hercule*, poem, Bucureşti, 1937; M. Guyot, *Solidaritate*, Bucureşti, 1946; *Două tălmăciri: Émile Verhaeren, Maurice Magre,* Bucureşti, 1946; Guy de Maupassant, *Bel-Ami,* Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: Cora Irineu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1921; G. Călinescu, *Istoria*… **(D. C.)**

PERPESSICIUS (pseud. lui Dumitru Panaitescu), n. 21 oct. 1891, Brăila – m. 29 mart. 1971, Bucureşti. Critic, istoric literar şi poet. Fiul muncitorului Ştefan Panaitescu şi al Elisabetei (n. Daraban). Şcoala primară (1898-1902) şi Liceul „N. Bălcescu" (1902-1910) în oraşul natal (bacalaureat, 1910). Debutează cu poezia *Reminiscenţă* sub pseud. D. Pandara, în rev. *Versuri şi proză* a lui I. M. Raşcu şi cu schiţa *Omida. Din lumea celor care se târăsc*, sub pseud. Victor Pribeagu, în rev. *Flori de câmp* din Brăila (1911). Semnează prima oară cu pseud. Perpessicius în rev. *Cronica* (1915). Licenţiat în filologie română şi romanică al Univ. din Bucureşti (1914). Funcţionar la Bibl. Acad. Române (1915-1919). La intrarea României în prima conflagraţie, pleacă pe frontul dobrogean şi este grav rănit (1916), rămânând pentru toată viaţa infirm. După război, prof. de lb. română la licee din Arad, Tg. Mureş, Brăila, Bucureşti (unde va funcţiona, la „Matei Basarab", fără întrerupere, din 1929 până în 1951). Colaborează la principalele rev. ale epocii: *Flacăra, Spre ziuă, Mişcarea literară, Cugetul românesc, Ideea europeană, România nouă, Revista Fundaţiilor Regale* ş. a. Conduce *Universul literar,* (1925-1927), intră în redacţia *Cuvântului* (1927-1933) şi deţine timp de mulţi ani cronica literară la „Radio Bucureşti" (1934-1938). Adunate într-o primă culegere, *Repertoriu critic* (1925), urmată de „seriile" de *Menţiuni critice* (1928-1946), foiletoanele sale critice urmăresc cu maximă fidelitate mişcarea literară interbelică. Ca poet se afirmă în două vol.: *Scut şi targă* (1926) şi *Itinerar sentimental* (1931). Admirabil cunoscător al spaţiilor liricii moderne, întocmeşte împreună cu I. Pillat *Antologia poeţilor de azi,* I – 1925, II – 1928. Din 1933 începe munca imensă de editare a *Operelor* lui M. Eminescu, din care va publica vol. I (1939), II (1943), III (1944), IV (1952), V (1958), VI (1963), uneori în condiţii extrem de dificile. Membru corespondent (1945) şi membru titular al Acad. (1956). Director general al Bibl. Acad. (1957) şi director al Muzeului Literaturii Române (1957-1971). Colab. la diverse rev. postbelice sunt strânse în seria de *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor* (1961-1967), precum şi în vol. *Lecturi intermitente* (1971). Începe editarea *Operelor* („ed. de autor"), din care supraveghează vol. I (1966), II (1967) şi III (1971). Critic dublat de un fin erudit, fără pedanterie, adept al unui stil „artist" în analiza operelor, **P.** lasă falsa impresie a unui spirit bonom, generos în judecăţi, afirmând totuşi – la o lectură mai atentă – sub fraza barocă, aprecieri acide, rostite însă cu o mare curtenie. Premiul Naţional pentru literatură (1940); Premiul de Stat (1954) pentru ed. Eminescu.

OPERA: *Repertoriu critic.* Sugestii critice, Arad, 1923; *Antologia poeţilor de azi,* Bucureşti, I-II, 1925–1928 (în colab. cu I. Pillat; altă ed., de I. Nistor, 2000); *Menţiuni critice*, I-V, Bucureşti, 1928-1946; *Itinerar sentimental,* Bucureşti, 1932; *De la Chateaubriand la Mallarmé,* antologie de critică franceză literară, Bucureşti, 1938 (ed. II, Cluj-Napoca, 1976); *Dictando divers,* Bucureşti, 1940; *Jurnal de lector,* completat cu *Eminesciana,* Bucureşti, 1944; *Menţiuni de istoriografie literară şi folclor (1957-1960),* I-III, Bucureşti, 1961-1967; *Opere,* I-XII, [de la vol. V, ed. de D. D. Panaitescu], Bucureşti, 1966-1983; *Memorial de ziaristică,* I, Bucureşti, 1970; *Lecturi intermitente,* Cluj, 1971; *Eminesciana,* Bucureşti, 1971; *Patru clasici,* cuvânt înainte de E. Papu,

Bucureşti, 1974; *Menţiuni critice,* pagini alese, antologie şi pref. de E. Simion, Bucureşti, 1976; *Lecturi străine,* ed. de D. D. Panaitescu, Bucureşti, 1981; *Eminesciana*, ed. îngrijită, pref. şi bibliografie de D. D. Panaitescu, Iaşi, 1983 (ed. II, 1989); *Scriitori români*, I-V, antologia şi pref. de A. Rusu, tabel cronologic de T. Vârgolici, Bucureşti, 1986-1990; *Studii, articole, documente*, ed. de Z. Bălan, Galaţi, 1991; *Menţiuni critice,* ed., postfaţă, tabel cronologic şi referinţe de T. Vârgolici, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...,* II; G. Călinescu, *Istoria...;* T. Vianu, *Arta...;* C. Baltazar, *Scriitor şi om,* 1946; T. Vianu, *Literatură universală şi literatură naţională,* 1965; Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice,* 1966; *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 1, 1967 (nr. omagial); *Excurs sentimental,* 1967; A. Martin, *Poeţi contemporani,* I, 1967; C. Regman, *Cărţi, autori, tendinţe,* 1967; L. Baconski, *Marginalii critice şi istorico-literare,* 1968; Al. Piru, *Panorama...;* D. Cesereanu, *Ipostaze,* 1970; P. Constantinescu, *Scrieri,* IV; T. Vârgolici, *Retrospective literare,* 1970; Fl. Manolescu, *Poezia criticilor,* 1971; *Omagiu. D. Panaitescu Perpessicius,* 1972; Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* Alexandrina Paulopol, în *Limbă şi literatură,* II, 1972; M. Bucur, *Istoriografia...;* M. Ungheanu, *Pădurea de simboluri,* 1973; T. Vârgolici, *Perpessicius,* 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* III; N. Davidescu, *Aspecte...* (ed. II); E. Simion, *Scriitori...,* II; G. Dimisianu, *Opinii literare,* 1978; Al. Husar, *Întoarcerea la literatură,* 1978; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii,* 1978; M. Iorgulescu, *Firescul ca excepţie,* 1979; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 46, 1982; D. D. Panaitescu, în *Ramuri,* nr. 1, 1982; idem, în *Manuscriptum,* nr. 1, 1982; idem, în *Steaua,* nr. 4, 1982; C. Trandafir, în *Transilvania,* nr. 10, 1982. F. Aderca, *Oameni şi idei*, 1983; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, IV, 1984; Al. Dobrescu, *Foiletoane*, III, 1984; Z. Ornea, *Actualitatea...*; M. Anghelescu, *Lectura operei,* 1986; F. Aderca, *Contribuţii...,* II; *Perpessicius interpretat de...*, 1988; M. Crihană, *Convorbiri despre Perpessicius,* I-II, Bucureşti, 1993; G. Dimisianu, *Clasici români din secolele XIX şi XX,* 1996; T. Vârgolici, în *Aevărul literar şi artistic,* nr. 500, 2000; M. Crihană, *Opera lui Perpessicius,* 2001; B. Cioculescu, în *România literară,* nr. 6, 2001; C. Constantin, în *Ateneu,* nr. 2; 3; 4, 2002; N. Gheran, în *Aevărul literar şi artistic,* nr. 689, 2003. **(M. Z.)**

PERŞA Dan, n. 26 ian. 1960, Gherla, jud. Cluj. Poet şi prozator. Fiul lui Gheorghe Perşa, prof. de geografie, şi al Susanei (n. Pop), prof. de lb. şi literatura română. Studii gimnaziale şi liceale în Bacău (1967-1974); Liceul teoretic „George Bacovia” din acelaşi oraş (1974-1976); urmează apoi Liceul construcţii avioane (1976-1978) şi Facultatea de Geologie-Geografie a Univ. din Bucureşti, secţia geofizică (absolvită în 1985). Şef secţie publicistică (1993-2002) şi secretar general de redacţie (2002-2003) la rev. *Tomis*; din 2003, secretar general de redacţie la rev. *Amphion* din Constanţa. Colab. la *Euphorion*, *Vatra*, *România literară*, *Timpul*, *Luceafărul*, *Ateneu*, *Calende*, *Zburătorul* etc. Debutează cu poezie în *Tomis* (1992). Debut editorial cu romanul *Vestitorul* (1997). Mai publică vol. de versuri *Epopeea celestă* (1999) şi încă un roman, *Şah orb…* (1999). Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1997); Premiul Filialei „Dobrogea” a Uniunii Sciitorilor (1997).

OPERA: *Vestitorul*, roman, Bucureşti, 1997; *Epopeea celestă*, versuri, Craiova, 1999; *Şah orb…*, roman, Bucureşti, 1999.

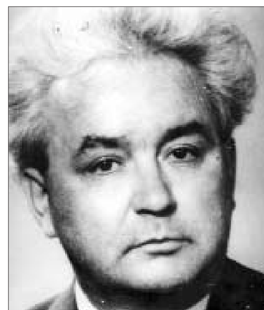
REFERINŢE CRITICE: T. Urian, în *Cuvântul*, nr. 8, 1997; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 5, 1998; O. Dunăreanu, *Convorbiri pontice*, 1998; C. Dram, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1998; I. Stanomir, în *Luceafărul*, 17 febr. 1999; D. Mureşan, V. Baghiu, în *Vatra*, nr. 11, 1999; T. Urian, *Proza românească a anilor ’90*, 2000; G. Dimisianu, *Lumea criticului*, 2000; I. Roşioru, Şt. Cucu, în *Tomis*, nr. 5, 2000; Ana Maria Munteanu, *Spectacolul discret al ideilor*, 2002. **(A. S.)**

PERŢA Lucian (prenumele la naştere: Lucian-Liviu), n. 23 nov. 1953, Gâlgău, jud. Sălaj. Poet. Fiul lui Şofron Perţa, tehnician forestier, şi al Ilenei (n. Faur), lucrător comercial. Studii elementare la Sighetu marmaţiei (1968); Liceul teoretic „Dragoş Vodă" din acelaşi oraş (absolvit în 1972); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-spaniolă (1978). Membru fondator al grupului „Ars Amatoria" (1975). Prof. la Valea Barnii, jud. Alba (1978-1979) şi Poienile de Munte, jud. Maramureş (1981-1983; director la Şcoala generală nr. 2 din aceeaşi localitate între 1983 şi 1988); din 1990, prof. educator la Şcoala ajutătoare din Vişeu de Sus, jud. Maramureş şi director al Casei de cultură (din 1992). Redactor-şef al rev. de satiră şi umor *Pupăza* (1999-2000). Colab. la *Echinox*, *Napoca universitară*, *Amfiteatru*, *Astra*, *Tribuna*, *Orizont*, *Cronica*, *Poesis* etc. A colaborat la vol. colective *Cântec de început* (1967), *Generaţii* (1972), *Pagini maramureşene* (1975), *Un sfert de veac de poezie* (1998), *11 epigramişti din Maramureş* (2000) şi *Aroma de nea* (2003). Debutează în culegerea *Cântec de început* (Baia Mare, 1967). Debut editorial cu vol. de parodii *Folclor poetic eminamente nou din Ţara Maramureşului* (1997), urmat de *Rondeluri implementate* (1999), *Cuţitul ca o mască* (2002) şi *Gropa cu (a)muze* (2002). Premiul rev. *Contemporanul* (1985); Premiul rev. *Luceafărul* (1995).

OPERA: *Folclor poetic eminamente nou din Ţara Maramureşului*, parodii, postfaţă de N. Iuga, Sighetu Marmaţiei, 1997; *Rondeluri implementate*, pref. de R. G. Ţeposu, Cluj-Napoca, 1999; *Cuţitul ca o mască*, parodii, postfeţe de O. Soviany şi R. Tupan, Cluj-Napoca, 2002; *Gropa cu (a)muze*, parodii, pref. de V. Cubleşan, postfaţă de Cl. Groza, Baia Mare, 2002.

REFERINŢE CRITICE: R. G. Ţeposu, în *Urzica*, nr. 9, 1986; M. Tupan, în *Luceafărul*, nr. 8, 1997; Gh. Pârja, în *Graiul Maramureşului*, nr. 2299, 1997; I. Davideanu, în *Familia*, nr. 4, 2000; I. Mureşan, în *Evenimentul zilei*, 7 dec. 2002. **(A. S.)**

PERVAIN Iosif, n. 8 ian. 1915, Cugir, jud. Alba – m. 16 mai 1982, Cluj-Napoca. Istoric literar. Fiul lui Iosf Pervain, muncitor, şi al Malvinei (n. Dizmacec). Absolvent al Liceului „Mihai Viteazul" din Alba Iulia (1934), licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj (1928), dr. al aceleiaşi facultăţi, cu o teză despre circulaţia lui Young şi Gray în cultura română (1948). Descoperit şi îndrumat, în anii studenţiei, de I. Chinezu, parcurge apoi toate treptele unei cariere universitare, de la asistent (la Catedra condusă de D. Popovici) la prof. univ., şef al aceleiaşi Catedre; temporar, rector al Institutului Pedagogic din Oradea. Colaborează (uneori sub pseud. I. Verbină) la *Dacoromania*, *Studii literare, Gând românesc, Steaua, Tribuna, Studia Universitatis „Babeş-Bolyai", Cercetări de lingvistică* etc. Specializat în cultura românească a sec. XVIII-XIX, a dat, pe lângă studii de istorie literară (grupate, parte, în vol. *Studii de literatură română*, 1971), câteva excelente ed. de texte sau doc. inedite (Budai-Deleanu, Papiu-Ilarian, G. Bariţ), unele alcătuite în colab.

OPERA: *Studii de literatură română*, Cluj, 1971; *Românii în periodicele germane din Transilvania*, I (1778-1840) – II (1841-1860), bibliografie analitică, Bucureşti, 1977-1983 (în colab. cu Ana Ciurdariu şi A. Sasu); *Secvenţe preromantice,* ed. de A.-M. Gherman, Cluj-Napoca, 1999.

REFERINŢE CRITICE: M. Zaciu, *Ordinea*…; M. Bucur, *Istoriografia*…; N. Prelipceanu, *Dialoguri fără Platon*, 1976; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 6, 1982; Mircea Popa, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice*, 1982; I. Chindriş, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1986; C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 3, 1995; I. Buzaşi, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 604; 2002; idem, în *România literară*, 17 sept. 2003. **(I. Em. P.)**

PETCU Costel, n. 31 mart. 1954, Turnu Severin. Poet, romancier şi eseist. Fiul lui Constantin Petcu şi al Mariei (n. Surdulescu). Studii gimnaziale (1965-1969) şi liceale (1969-1973), la Liceul „Traian" din Turnu Severin; licenţiat al Facultăţii de

Istorie-Filosofie a Univ. „Al. I. Cuza” din Iaşi (1974-1978). Dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti cu teza *Resemnare şi înţelepciune. O posibilă hermeneutică asupra filosofiei critice* (1993); dr. în economie al Univ. din Craiova (1995). Prof. (1978-1990) şi director adjunct (1989-1990) al Liceului „Decebal” din Drobeta Turnu Severin; director al Casei Corpului Didactic, Mehedinţi (1990-1991); lector (1990-1995) şi conferenţiar (1995-2001) la Univ. din Craiova; secretar ştiinţific (1991-1995) şi director (1995-1998) al Colegiului universitar, Drobeta Turnu Severin; prof. (din 2001) şi rector (din 2002) al Univ. „Gheorghe Anghel” din Drobeta Turnu Severin. Colab. la *România literară*, *Contemporanul*, *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, *Ramuri*, *Cronica*, *Caligraf* etc. A colaborat la vol. colective *Spirit şi istorie* (1999), *Secunda zero 2000* (2000) etc.; coordonator al vol. *Mehedinţi – istorie şi cultură* (1994). În perioada studiilor universitare, redactor la *Dialog* (1976-1978); director al Editurii Hermes (1999-2002) şi redactor-şef adjunct al rev. *Caligraf* din Drobeta Turnu Severin (2002). Debutează în *Convorbiri literare* (1975). Debut editorial cu romanul *Dinspre noapte înspre zi* (1991). Alte romane: *Enigme la pătrat* (1991), *Salonul de cosmetică* (2001) şi *Singurătatea surâsului* (2002). A publicat vol. de eseuri literare (*Abisuri*, 2000) şi filosofice (*Introducere în filosofie şi simbolistica iniţierii*, 1995; *Homo metaphysicus*, 1996; *Utopie şi transcendenţă*, 1998 etc).

OPERA: *Dinspre noapte înspre zi*, roman, Bucureşti, 1991; *Enigme la pătrat*, roman, Drobeta Turnu Severin, 1991; *Introducere în filosofie şi simbolistica iniţierii. Libertate şi destin*, Bucureşti, 1995; *Homo metaphysicus*, Bucureşti, 1996; *Resemnare şi înţelepciune. O posibilă hermeneutică asupra filosofiei critice*, Bucureşti, 1996; *Structurile universului personal*, Bucureşti, 1997; *Utopie şi transcendenţă*, Craiova, 1998; *Plotin – metafizica sufletului*, Bucureşti, 1998; *Metodă şi stil. Fiinţialitatea reflexiei filosofice în context interdisciplinar*, I-II, Bucureşti, 1999; *Abisuri*, eseuri, Drobeta Turnu Severin, 2000; *Introducere în ştiinţa şi arta comunicării*, Bucureşti, 2000; *Salonul de cosmetică*, roman, Bucureşti, 2001; *Singurătatea surâsului, roman*, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Ov. Ghidirmic, în *Luceafărul*, nr. 19, 1995; N. I. Mariş, în *Revista de filosofie*, nr. 1-2; 3-4, 2000. **(A. S.)**

PETCU George, n. 13 ian. 1917, com. Grindu, jud. Ialomiţa – m. 19 mai 1939, Bucureşti. Poet. Fiul lui Alexandru Petcu, agricultor, mort în primul război mondial, şi al Elisabetei (n. ?). Şcoala primară în satul natal; Liceul militar de la Mânăstirea Dealu (1931-1937); doi ani la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1937-1939). Debut cu poezie în rev. *Ancheta* din Târgovişte şi *Pământul*, din Călăraşi (1935). Colab. la *Hotarul* (Arad), *Festival* (Silistra), *Decalogul* (Braşov), *Revista scriitoarelor şi scriitorilor români* (Bucureşti). Debut editorial cu vol. *Tălmăciri din mine* (1936), urmat de placheta *Fata-Morgana* (1938). Apreciat de profesorii săi. T. Vianu şi Al. Rosetti, care-i încurajează efortul creator. **P.** iniţiază, împreună cu prietenii săi apropiaţi (şi colegi de studii): Ştefan Baciu, Laurenţiu Fulga o „Grupare a scriitorilor tineri” (1938), la care îşi dau adeziunea şi Maria Banuş, O. Caledoniu, Magda Isanos, I. Prunzetti, Radu Stanca etc., grupare ce urma să aibă propria rev., intitulată *Manifestul Nopţii Albe*, „mensual de mari trasnformări spirituale”, cu un program ambiţios ce cuprindea, între altele, întemeierea unei edituri proprii, organizarea de şezători literare ş. a. Dar iniţiativa eşuează. La începutul lui 1939, **P.,** asociat cu Gh. D. Boia, învăţător şi conducător al unui „ateneu cultural”, reia proiectul, sub forma unei rev. literare, *Contrapunct*, având la bază aceleaşi idei de solidarizare a tinerei generaţii. Macheta primului nr. a rămas în ms moartea prematură a entuziastului iniţiator intervenind la puţin timp. **P.** este un poet vitalist, cu o uşoară tentă elegiacă, prelungind în lirica interbelică un simbolism tardiv, nu fără o vibraţie sentimentală autentică.

OPERA: *Tălmăciri din mine*, versuri, Călăraşi, 1936; *Fata-Morgana*, versuri, Bucureşti, 1938.

REFERINŢE CRITICE: Al. Negură, în *Hotarul*, nr. 11-12, 1936. **(M. Z.)**

PETEAN Mircea, n. 2 febr. 1952, Jucu de Mijloc, com. Jucu, jud. Cluj. Poet. Fiul lui Ştefan Petean şi al Mariei (n. Misarăş), agricultori. Studii primare în satul natal (1959-1963); gimnaziul la Şcoala generală Jucu (1963-1967); Liceul Energetic (1967-1969), apoi Liceul „Ady-Şincai" din Cluj (1969-1971). Absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. „Babeş-Bolyai" din Cluj, secţia română-franceză (1972-1976). Prof. la Moisei şi Borşa (jud. Maramureş), între anii 1977 şi 1989. A condus cenaclul literar „Metamorfoze" la Casa Pionierilor şi Şoimilor Patriei din Borşa (1985-1989). Inspector la Inspectoratul Şcolar Judeţean Maramureş (1990); redactor-şef de secţie la Editura Dacia (1990-1998) şi secretar general de redacţie la Editura Cartimpex din Cluj-Napoca (1998); din 1998, director al Editurii Limes din acelaşi oraş; redactor la Radio Renaşterea al Arhiepiscopiei Ortodoxe (din 1999). Colab. la *Echinox, Steaua, Tribuna, Apostrof, Familia, România literară, Viaţa Românească, Convorbiri literare* etc. Debutează în rev. *Echinox* (1974). ebut editorial cu vol. *Un munte, o zi* (1981), urmat de: *Cartea de la Jucu Nobil* (1990), *S-au produs modificări* (1991), *Călător de profesie* (1992), *Zi după zi* (1993), *Lasă-mi, Doamne, zăbava!* (1995), *Dincolo de marginea marginii* (1996), *Ploi. Zăpezi. Felurite* (1998), *Cartea de la Jucu Nobil,* II (2000), *Cartea de la Jucu Nobil*, I-III (2003). A editat, în colab. cu A. Sasu, vol. *Întoarcerea învinsului*. Întâlniri cu Mircea Zaciu (2001). Premiul Editurii Dacia pentru debut (1980).

OPERA: *Un munte, o zi,* pref. de I. Pop, Cluj-Napoca, 1981; *Cartea de la Jucu Nobil*, I, versuri, Cluj-Napoca, 1990; *S-au produs modificări,* versuri, Cluj-Napoca, 1991; *Călător de profesie,* versuri, Bucureşti, 1992; *Zi după zi,* versuri, Sibiu, 1993; *Lasă-mi, Doamne, zăbava!,* versuri, Cluj-Napoca, 1995; *Dincolo de marginea marginii,* versuri, antologie de autor, Bucureşti, 1996; *Ocolul lumii în 50 de jocuri creative*, în colab. cu Ana Petean, Cluj-Napoca, 1996; *Ploi. Zăpezi. Felurite,* haiku, Cluj-Napoca, 1998; *Cartea întâlnirilor*, roman epistolar în colab. cu A. Wellmann, Cluj-Napoca, 1999; *Cartea de la Jucul Nobil*, II, versuri, Piteşti, 2000; *Întoarcerea învinsului*. Întâlniri cu Mircea Zaciu, în colab. cu A. Sasu, Cluj-Napoca, 2001; *Cartea de la Jucu Nobil*, I-III, pref. de Gh. Grigurcu, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: ŞT. Borbély, în *Astra*, nr. 5, 1982; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1982; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 5, 1982; M. Lazăr, în *Echinox*, nr. 3-4, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 15, 1982; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 12, 1982; R. G. Ţeposu, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1984; Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 11-12, 1990; I. B. Lefter, în *Contrapunct*, nr. 5, 1990; N. Oprea, în *Calende*, nr. 10, 1991; Sanda Cordoş, în *Tribuna*, nr. 16, 1992; O. Soviany, în Apostrof, nr. 1, 1992; E. Simion, în *Literatorul*, nr. 50, 1992; I. Mureşan, în *Tribuna*, nr. 15, 1993; Ruxandra Cesereanu, în *Steaua*, nr. 6, 1995; Şt. Borbély, *Xenograme*, 1997; I. Pop, *Pagini transparente*, 1997; I. Milea, *Sub semnul poeziei,* 1999; (D. C.) Mihăilescu, în *Ziarul de duminică*, nr. 14, 2000; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 2001; C. Teutişan, *Feţele textului*, 2002; G. Vulturescu, în *Poesis*, nr. 10-12, 2003. **(A. S.)**

PETICĂ Ştefan, n. 20 ian. 1877, Buceşti, jud. Galaţi – m. 17 oct. 1904, Buceşti, jud. Galaţi. Poet, prozator, dramaturg şi publicist. Fiul lui Ianache Petică, ţăran răzeş, şi al Catincăi. Studii primare la Lieşti şi secundare la gimnaziile reale „D. A. Sturdza" din Tecuci (1888-1892) şi „N. Bălcescu" din Brăila (1892-1896). Bacalaureat la Bucureşti în 1898. Înscris la Facultatea de Litere şi Filosofie, fără a obţine însă licenţa. Deşi face bune studii ştiinţifice în liceu, este mai interesat de literatură (îşi însuşeşte temeinic lb. franceză, germană şi engleză şi e la curent cu mişcarea literară europeană a epocii) şi de filosofie (unde are de asemenea lecturi întinse şi serioase). Ataşat mişcării socialiste, colaborează la *Munca* încă din 1894, iar la *Lumea nouă* din 1896 (redactor în 1898). A mai

publicat şi în *Apărarea naţională, Depeşa, Dorobanţul, Literatorul, Lumea nouă literară şi ştiinţifică, România ilustrată, România jună, Sămănătorul.* A semnat şi cu pseud. Caton, Erics, Muşat, Narcis, Sapho, Senez, Sentino, Sergiu, Step, Stiopca, Ştefan, Trubadur şi cu iniţialele Şt. P. A făcut parte din boema bucureşteană a începutului de veac şi a frecventat cenaclul lui Al. Macedonski. Debut publicistic în *Munca*, 1894, nr. 10, cu art. *Socialismul la sate* (semnat Stiopca); debut literar în *Lumea nouă literară şi ştiinţifică,* 1896, nr. 47, cu poezia *Cântec* (semnată Erics). Poeziile sale, adunate în vol. *Fecioara în alb. Când vioarele tăcură. Moartea visurilor,* 1902, sunt primele realizări cu adevărat notabile ale simbolismului românesc, remarcabile prin unitatea tematică, imagistică şi de ton. **P.** este şi un teoretician al curentului, pe care îl cunoaşte în manifestările sale europene prestigioase şi e capabil să-l definească în mod convingător. Interesant este şi teatrul său (*Solii păcii,* 1900-1901 şi *Fraţii,* 1903), precum şi proza, atât cea publicistică (politică propriu-zisă sau schiţele inspirate din viaţa socială românească contemporană), cât şi delicatele şi melancolicele poeme în proză, care dovedesc şi o autentică sensibilitate în faţa naturii.

OPERA: *Fecioara în alb. Când vioarele tăcură. Moartea visurilor,* poeme, Bucureşti, 1902; *Fraţii,* dramă în patru acte, Bucureşti, 1903; *Morfologia socială,* Bucureşti, 1903; *Sociologia veche şi sociologia nouă,* Bucureşti, 1903; *Cântecul toamnei. Serenade demonice,* poeme, Bucureşti, 1909; *Poeme. Fecioara în alb. Când vioarele tăcură. Moartea visurilor. Cântecul toamnei. Serenade demonice,* ed. îngrijită şi pref. de N. Davidescu, Bucureşti, f.a.; *Opere,* ed. îngrijită, pref. şi bibliografie de N. Davidescu, Bucureşti, 1938; *Scrieri,* I-II, ed. îngrijită, studiu introductiv, note, comentarii şi variante de Eufrosina Molcuţ, Bucureşti, 1970-1974; *Versuri,* Chişinău, 1999.

REFERINŢE CRITICE: N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare,* II, 1924; Gr. Tăbăcaru, *Ştefan Petică,* 1925; G. Călinescu, *Istoria...;* T, Vianu, *Arta...*; Perpessicius, *Menţiuni...,* 1975; D. Micu, *Literatura română la începutul secolului XX,* 1964; M. Călinescu, *Aspecte literare,* 1965; Lidia Bote, *Simbolismul românesc,* 1966; Mihai Cazacu, *Ştefan Petrică, teoretician literar,* 1967 (extras); C. Ciopraga, *Literatura română între 1900 şi 1918,* 1970; D. Micu, *Început de secol,* 1970; M. Zamfir, *Proza poetică românească în secolul al XIX-lea,* 1971; Zina Molcuţ, *Ştefan Petică şi vremea sa,* 1980; M. Zamfir, *Poemul românesc în proză,* 1981; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti,* II, 1984; C. Trandafir, *Introducere în opera lui Ştefan Petică,* 1984; D. Micu, *Modernismul românesc,* I, 1984; D. Caracostea, *Scrieri alese*, 1988. **(G. A.)**

PETRA Maria, n. 8 aug. 1936, satul Orşova, com. Gurghiu, jud. Mureş. Poetă. Fiica lui Petru Petra şi a Mariei (n. Zoltan), ţărani. Şcoala primară în satul natal (1943-1947); Liceul pedagogic din Reghin (1950-1954); licenţiată (secţia fără frecvenţă) a Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti. Redactor la ziarul *Viaţa nouă* din Galaţi (1958-1963); instructor la Comitetul regional P. M. R. Galaţi (1963-1964); metodist la Casa regională a creaţiei populare, Galaţi (1965-1966); prof. la Şcoala generală nr. 28 din acelaşi oraş (1979-1993; pensionată între 1966 şi 1979). Colab. la *Gazeta literară, Viaţa Românească, Luceafărul, Iaşul literar, Convorbiri literare, Ateneu, Tomis* etc. Prezentă în antologiile *Umbra libelulei* (1993), *Poezia pădurii* (1999), *Aromă de nea* (2003), *Cinegetica* (2003) etc. A editat rev. *Pagini dunărene* (1965-1966) şi publicaţia pentru şcolari *Delfinul* (1979-1987). Debutează în *Luceafărul* (1962). Debut editorial cu vol. de versuri *Când se lasă tăcere* (1969). Au urmat *Orologii de apă* (1973), *Zmeu cu fluturi* (1982), *Salba de lut* (1990), *Leac blând pentru melancolii* (1996) şi *Micro-poeme în manieră japoneză* (1996).

OPERA: *Când se lasă tăcere,* versuri, Bucureşti, 1969; *Orologii de apă,* versuri, Iaşi, 1973; *Zmeu cu fluturi,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1982; *Salba de lut,* sonete, Iaşi, 1990; *Leac blând pentru melancolii,* Galaţi, 1996; *Micro-poeme în manieră japoneză,* Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: C. Trandafir, în *Ateneu,* nr. 5, 1970; H. Zilieru, în *Cronica,* 21 febr. 1970; N. Valeriu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1970; D. Dumitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 1974. **(A. S.)**

PETRA-PETRESCU Horia, n. 26 oct. 1884, Braşov – m. 12 mai 1962, Sibiu. Poet, prozator şi autor dramatic. Fiul publicistului Nicolae Petra-Petrescu şi al Anei (n. Slaba). studii primare şi gimnaziale la Braşov, universitare la Facultatea de Litere a Univ. din Budapesta (1903-1904) şi Viena (1904-1906). Doctorat (1910) la Leipzig, sub îndrumarea lui Gustav Weigand, cu o teză espre viaţa şi opera lui I. L. Caragiale. Angajat al ziarului *Românul* din Arad (1911-1912), al Soc. pentru Fond de Teatru Român (1912-1914), între 1914 şi 1918 se află la Viena şi Praga pentru îngrijirea sănătăţii (primele semne ale unei boli ce-l va chinui întreaga viaţă apăruseră încă din 1905); membru al delegaţiei române la Conferinţa de pace de la Paris (1919). Din 1919, se stabileşte definitiv la Sibiu, ca angajat (secretar literar, apoi bibliotecar) al Astrei. Debut în 1903, în *Luceafărul*, cu bucata *La „Popa-Toader”.* A fost redactor al *Revistei teatrale* (1913-1914); din 1923, preia îngrijirea calendarelor de la Sibiu (*Calendarul Astrei, Calendarul Daciei Traiane, Calendarul săteanului* şi *Amicul poporului*), iar din 1924 îngrijeşte „Biblioteca poporală a Asociaţiunei”, în care tipăreşte lucrări valoroase din literatura română şi universală. A colaborat la numeroase periodice între care *Românul* (Arad), *Cosânzeana*, *Ţara Bârsei, Patria* (Sibiu), *Transilvania*, *Lupta* (Budapesta), *Foaia poporului, Luceafărul, Viaţa Românească, Sămănătorul, Familia* ş. a. A semnat şi cu pseud. Radu Mărgean, Radu Paltin, Ilie Marin, Bujorel, Petrea Dascălul. Publicist harnic şi tenace, a scris numeroase art. referitoare mai ales la viaţa culturală şi literară, dar şi cu tematică politică, a ţinut conferinţe prin care încearcă să stimuleze viaţa culturală a românilor transilvăneni. Ca poet, prozator (autor de schiţe şi povestiri) şi dramaturg, nu se ridică deasupra mediei producţiei transilvănene a epocii, cultivând un fel de sămănătorism ardelenesc cu certe intenţii moralizatoare şi de susţinere a spiritului naţional românesc. Dintre scrierile apărute în diverse vol. şi broşuri am putea aminti: *I. L. Caragiales Leben und Werke* (1911), *Poezii şi monoloage de declamat* (1913), *Îndemnuri* (1914), *În seara de Crăciun* (19121), *Gogu* (1922), *Călcâiul lui Achile* (1924), *Gânduri de dat mai departe* (1924), *Ultima audienţă* (1933), *Poezii* (1938) etc. A publicat trad. şi localizări din L. Tolstoi, M. Gorki, B. Björnson, G. Courteline, J. E. Volkelt, A. Sutro.

OPERA: *Probleme teatrale*, Braşov, 1908; *Ion Luca Caragiales Leben und Werke. Inaugural Dissertation,* Leipzig, 1911; *Publicul nostru şi teatrul,* Arad, 1911; *Teatrul la ţară*, Braşov, 1911; *Este mişcarea noastră teatrală un lux?,* Braşov, 1912; *Micul mincinos*, comedie în 2 acte, Braşov, 1913; *Mişcarea noastră teatrală şi sbuciumul sufletesc al intelectualilor de la noi,* conferinţă, Braşov, 1913; *Poezii şi monoloage de declamat*, Braşov, 1913; *Văduvioara şi alte şase monoloage pentru bărbaţi şi dame tinere.* Originale şi localizări, Orăştie, 1913; *Îndemnuri,* broşura nr. 1, Braşov, 1914; *Viaţa intelectuală românească în oraşele din Ardeal (cum este şi cum ar trebui să fie),* conferinţă, Braşov, 1914; *Pentru cei mici şi buni,* versuri pentru copii, Sibiu, 1919; *Faust şi aviatorul,* poem, Sibiu, 1921; *În seara de Crăciun,* dramă într-un act, Sălişte, 1921; *La răspântii. Câteva întrebări conştiinţei,* Sibiu, 1921 (semnat Ilie Marin); *Gogu*, piesă poporală în 3 acte, Sibiu, 1922; *„Dacă dai de-un om de-al tău”. Pentru cei ce au îndrăgit meseriile sau fac propagandă pentru ele,* Sibiu, 1923; *Între două locuri,* comedie, Lugoj, 1923; *Călcâiul lui Achile,* piesă în 3 acte, Sibiu, 1924; *Cehi şi români,* discurs, Sibiu, 1924; *Marele Galeotto,* Sibiu, 1924; *Pe pământ udat de sânge şi alte schiţe*, Sibiu, 1924; *Un tăciune şi un cărbune…,* triptic tragic-comedie în 3 acte, Sibiu, 1924; *„Meşterul Nicu”* (Povestire din viaţa pictorului Nicolae Grigorescu), Sibiu, 1926; *Pacea de la Versailles.* Impresii de la Congresul de pace din Paris, Braşov, 1926; *Nicolae Bălcescu*. Lectură la împlinirea a 75 de ani de la moartea lui, pentru o „şezătoare” literară, Sibiu, 1927; *Abatele Zavoral şi Institutul cehoslovac-român din Praga.* Vorbire, Sibiu, 1928; *Ceva despre Cehoslovacia.* Dintr-o conferinţă ţinută în Sibiu, 1923; Sibiu, 1928; *Ultima audienţă,* Braşov, 1933; *Gânduri de duminecă,* Braşov, 1937; *Poezii*, Braşov, 1938; *Clipe de întremare sufletească*, f. 1., f.a.; *Pentru serile de şezătoare*, f. 1., f.a.; *Poveşti din Ţara cehului*, f.1., f.a. (în colab. cu abatele Zavoral); *Poeţii şi prozatorii Ardealului până la Unire* (1800-1918),

antologie şi studiu de Gh. Cardaş, Bucureşti, 1936; *Povestitori ardeleni şi bănăţeni până la Unire,* antologie cu o pref., note biobibliografice şi un glosar de I. Breazu, Cluj, 1937; *Povestitori ardeleni,* antologie, note biobibliografice şi glosar de I. Buzaşi, pref. de Mircea Popa, Cluj, 1974. Traduceri: M. Gorki, *Nuvele*, Budapesta, 1906; J. E. Volkelt, *Arta, morala şi cultura,* Braşov, 1909; B. Björnson, *Mary*, roman, trad. liberă, Arad, 1911; G. Courteline, *Învingeri strălucite,* piesă într-un act, localizată, Braşov, 1913; A. Sutro, *În templul adevărului,* comedie într-un act, Braşov, 1914; *Stropi de rouă răcoritoare.* Din „Cartea de căpătâi" a lui Tolstoi şi altele, Sibiu, 1921 (semnat Ilie Marin).

REFERINŢE CRITICE: *Almanahul scriitorilor de la noi,* 1911; Elena Dunăreanu, în *Centenarul revistei „Transilvania",* 1969; E. Onu, în *Calendar literar,* Braşov, 1970; Lidia Băncescu, *Scrisori către Horia Petra-Petrescu* (Catalog), 1971; *Cărturari braşoveni (sec[olele] XV-XX).* Ghid biobibliografic, 1972; *Publicişti ardeleni către Horia Petra-Petrescu,* 1976; Mircea Popa, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 610, 2002. **(G. A.)**

PETRA-PETRESCU Nicolae, n. 7 nov. 1848, Ibăneşti, jud. Mureş – m. 25 iun. 1823, Sibiu. Publicist şi traducător. Povine dintr-o familie de ţărani. Studii primare în satul natal, liceale la Reghin, Bistriţa şi Blaj, unde îşi ia bacalaureatul în 1869, urmând apoi Seminarul Teologic din Sibiu. Funcţionar la Banca „Albina", director al Băncii „Cordiana" din Fofeldea (jud. Sibiu), a îndeplinit şi funcţiile de bibliotecar al „Astrei", arhivar şi bibliotecar, membru în Eforia Şcoalelor centrale române greco-ortodoxe din Braşov etc. Redactează rev. *Muza* (1871) şi calendarul *Amicul poporului*. A colaborat la *Albina, Albina Carpaţilor, Amicul Copiilor, Amicul familiei, Amicul tinerimei, Economul, Familia, Gazeta Transilvaniei, Meseriaşul român, Noua bibliotecă română, Observatoriul, Rândunica, Revista ilustrată, Şcoala română, Telegraful român, Transilvania, Ţara noastră,* folosind uneori şi pseud. Moşul. A tradus din literatura rusă (Tolstoi, Turgheniev, Garşin) şi germană (Schiller); a cules şi publicat piese folclorice.

OPERA: *În munţi,* scenă dramatică, Sibiu, 1879; *Poezii poporale,* în Gh. Preda, *Nicolae Petra-Petrescu (Moşul),* Sibiu, 1926. Traduceri: A. W. Grube, *Biografii romane,* Sibiu, 1876; Cl. Robert, *Mandrin, căpitanul bandiţilor,* Sibiu, 1877; C. Horn, *În munţi,* Sibiu, 1879; Fr. Schiller, *Nepotul ca unchi,* Sibiu, 1880; *Satul cu comorile,* nuvelă localizată, Braşov, 1887; [L. Tolstoi], *Povestiri alese,* Braşov, 1892; *Carnetul roşu.* O interesantă novelă nihilistă, Braşov, 1901 (semnată Moşul); *Geloşii*, comedie într-un act, Braşov, 1906 (semnată Moşul); *Pomul de Crăciun,* icoană familiară într-un act, Bucureşti, 1906 (semnată Moşul); *Din puterea proprie,* Exemple de gândire nobilă, de putere de muncă şi ajutorare proprie pentru tinerime şi popor, Sibiu; 1909; *Povestiri*, Sibiu, 1912; *Fabule*, Sibiu, 1923; *Istorioare orientale,* Sibiu, 1923; *De braţ cu Moşul în poveşti,* Sibiu, 1924.

REFERINŢE CRITICE: *Almanahul scriitorilor de la noi,* 1911; Gh. Preda, *Nicolae Petra-Petrescu* (Moşul), 1926; P. Dascălul, în *Luceafărul*, nr. 4-6, 1935; V. Ciobanu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* 1955; Tatiana Nicolescu, *Tolstoi şi literatura română,* 1963. **(G. A.)**

PETRAN Iosif (pseud. lui Iosif Pocler), n. 14 iun. 1932, com. Dudeşti-Cioplea, jud. Ilfov. Poet şi dramaturg. Studiază la Liceul „Cultura Max Aziel", apoi la Liceul „I. L. Caragiale" şi Liceul teoretic evreiesc din Bucureşti; tot aici absolvă Institutul Pedagogic, secţia franceză-română. A lucrat în Ministerul de Externe, apoi ca muncitor necalificat la Fabrica de mase plastice din capitală şi prof. în com. Uzunu şi Şcoala Tei din Bucureşti. În 1972 se stabileşte în Israel. Până la pensionare, funcţionar la Soc. de Telefoane. Colab. la *Luceafărul, Convorbiri literare, Gazeta literară* etc. În Israel publică în *Viaţa noastră, Adevărul, Izvoare, Facla, Revista mea* şi *Orient Expres.* Autor de scenarii radiofonice pentru seriale după G. Călinescu (*Inigma Otiliei),* Gib. I. Mihăescu (*Donna Alba),* Duiliu Zamfirescu (*Tănase Scatiu*), I. L. Caragiale (*La vreme de război*) şi D. R. Popescu (*Podul de piatră*). A publicat romane (*Contratimp,* 1968; *Faruri de ceaţă,* 1970; *Moartea a doua,* 1971; *Portul pustiu,* 1997), vol. de proză scurtă (*Lişiţa,* 1965; *Fotografii mişcate,* 1967; *Soarta altuia,* 1970; *Alături de foc,* 1982) şi teatru (*Pereţii albi,* 1971). A tradus din E. Westphal şi Guy de Maupassant. Premiul rev. *Gazeta literară* (1964). A publicat şi cu pseud. I. Eban, I. Stern şi F. Tal.

OPERA: *Lişiţa,* proză scurtă, Bucureşti, 1965; *Fotografii mişcate,* proză scurtă, Bucureşti, 1967; *Contratimp,* roman, Bucureşti, 1968; *Faruri de ceaţă,* roman, Bucureşti, 1970; *Soarta altuia,* proză scurtă, Bucureşti, 1970; *Moartea a doua,* roman, Bucureşti, 1971; *Pereţii albi,* teatru, Bucureşti, 1971; *Alături de foc,* proză scurtă, Tel Aviv, 1982; *Portul pustiu,* roman, Bucureşti, 1997. Traduceri: E. Westphal, *Vara neagră,* Bucureşti, 1971; Guy de Maupassant, *Mai tare ca moartea,* Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 46, 1970; idem, *ibidem,* nr. 21, 1971; M. Sin, în *Vatra,* nr. 4, 1971. **(A. S.)**

PETRAŞ Irina, n. 27 nov. 1947, Chirpăr, jud. Sibiu. Critic literar şi eseistă. Fiica lui Ioan Pavel Petraş şi a Anei (n. Ganea), funcţionari. Căsătorită cu Petru Poantă. Liceul teoretic din Agnita (absolvit în 1965). Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (promoţia (1970). Prof. de lb. română la Liceul Pedagogic din Zalău (1970-1971), Liceul teoretic din Agnita (1972), Liceul „Ady-Şincai" din Cluj-Napoca (1972-1975). Asistent univ. la Catedra de lb. română pentru străini, Facultatea de Filologie din Cluj (1976-1985). Bibliograf la Bibl. Judeţeană Cluj (1985-1990); redactor la Editura Didactică şi Pedagogică (1990-1999); din 1999, redactor-şef la Casa Cărţii de Ştiinţă. Dr. în litere (1980) cu o teză despre *Camil Petrescu, prozatorul*. Debutează cu poezii în *Luminiţa* (1957), cu critică literară în *Năzuinţa*, Zalău (1970). Debut editorial cu *Proza lui Camil Petrescu* (1981), urmat de *Un veac de nemurire: Mihai Eminescu, Veronica Micle, Ion Creangă* (1989), *Ion Creangă, povestitorul* (1993), *Camil Petrescu – schiţe pentru un portret* (1994), *Ştiinţa morţii,* I-II (1995-2001), *Limba, stăpâna noastră* (1999), *Feminitatea limbii române* (2002), *Cărţile deceniului 10* (2003). Autoarea dicţionarului ilustrat *Panorama criticii literare româneşti* (2001). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români*, III-IV (2001-2002). A trad. din H. James, A Râbakov, E. Walace, M. Moreau, S. Rivière, M. Haar, G. K. Chesterton, M. Lambert etc. Colaborează la *Steaua*, *Tribuna, Transilvania, Ateneu, Orizont, Astra, Vatra, Ramuri, România literară, Contermporanul, Echinox, Biblioteca* etc. A semnat „Cronica traducerilor" la *Steaua* (1981-1985). Coautoare la manualele pentru studenţi străini, editate de Univ. din Cluj *(Limba română pentru învăţământul medical, Limba română pentru învăţământul universitar, Pretexte pentru conversaţie, Exerciţii lexicale, Teste suplimentare*) între 1976 şi 1985. Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1992; 1995; 1999).

OPERA: *Proza lui Camil Petrescu,* Cluj-Napoca, 1981; *Un veac de nemurire: Mihai Eminescu, Veronica Micle, Ion Creangă,* Cluj-Napoca, 1989; *Curente literare,* dicţionar-antologie, Bucureşti, 1992; *Figuri de stil,* dicţionar-antologie, Bucureşti, 1992; *Ion Creangă, povestitorul,* eseu, Bucureşti, 1992; *Genuri şi specii literare,* dicţionar-antologie, Bucureşti, 1993; *Camil Petrescu – schiţe pentru un portret,* eseu, Bucureşti, 1994; *Literatura română contemporană,* Bucureşti, 1994; *Metrică şi prozodie,* dicţionar-antologie, Bucureşti, 1995; *Ştiinţa morţii,* I-II, eseu, Cluj-Napoca, 1995-2001; *Teoria literaturii,* dicţionar-antologie, Bucureşti, 1996 (ed. II, 2002); *Eminescu,* album-antologie, Bucureşti, 1997; *Limba, stăpâna noastră. Încercare asupra feminităţii limbii române,* eseu, Cluj-Napoca, 1999; *Panorama criticii literare româneşti.* Dicţionar ilustrat, Cluj-Napoca, 2001; *Feminitatea limbii române. Genosanalize,* Cluj-Napoca, 2002; *Cărţile deceniului 10,* eseuri, Cluj-Napoca, 2003. Traduceri: H. James, *Povestiri cu fantome*, Cluj-Napoca, 1991; A. Râbakov, *Copiii din Arbat,* Cluj-Napoca, 1991; E. Walace, *Secretul cercului purpuriu,* Cluj-Napoca, 1991; idem, *Misterul narcisei galbene,* Cluj-Napoca, 1991; M. Moreau, *Discurs contra piedicilor,* Bucureşti, 1993; idem, *Farmecul şi groaza,* Bucureşti, 1994; V. Tănase, *România mea,* Bucureşti, 1996; *Poeţi din Québec,* antologie, Bucureşti, 1997; S. Rivière, *Locuri anume,* Bucureşti, 1997; M. Moreau, *Artele viscerale,* Bucureşti, 1997; idem, *Celebrarea femeii,* Bucureşti, 1998; J. de Decker, *Roata cea mare,* Bucureşti, 1998; J.-L. Outers, *Locul mortului,* Bucureşti, 1998; M. Haar, *Cântul pământului,* Cluj-Napoca, 1998; G. K. Chesterton, *Orthodoxia sau dreapta credinţă,* Piteşti, 1999 (ed. II, 2002); *Poeme. Cinci poeţi portughezi,* Bucureşti, 1999;

Poetes roumains contemporaines, antologie, Québec, 2000; C. Stoiciu, *Fragmente frivole de eternitate,* Bucureşti, 2001; Ph. Roth, *Animal pe moarte,* Cluj-Napoca, 2001; J.-L. Outers, *Compania apelor,* Bucureşti, 2002; M. Lambert, *A treia treaptă,* Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 9, 1982: V. Leon, în *Echinox*, nr. 8-9, 1982; Z. Diaconescu, în *Astra*, nr. 1, 1983; Gh. Glodeanu, în *Tribuna*, nr. 40, 1989; Al. Piru, în *SLAST*, nr. 31, 1989; C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 8, 1989; Ruxandra Cesereanu, în *Steaua*, nr. 4-5, 1996; G. Vulturescu, în *Poesis*, nr. 5-6, 1997; I. Cristofor, în *Tribuna*, nr. 25-28, 1999; C. Stănescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 510, 2000; P. Cernat, în *Observator cultural,* nr. 61, 2001; I. Pop, în *Vatra*, nr. 5-6, 2002; Şt. Borbély, în *Piaţa literară*, nr. 5, 2002; Sanda Cordoş, *ibidem*; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 164, 2003. **(A. S.)**

PETRAŞCU Nicolae, n. 5 dec. 1859, Tecuci, jud. Teleorman – m. 24 (22 ?) mai 1944, Bucureşti. Critic literar şi prozator. Fiul lui Costache Petraşcu şi al Elenei (n. Petrovici-Rusciucliu), proprietarii unei moşioare pe apa Zeletinului; fratele pictorului Gh. Petraşcu. Şcoala primară la Tecuci, liceul la Bârlad (unde leagă o strânsă prietenie cu Al. Vlahuţă); licenţiat în Drept (1884) al Univ. din Bucureşti, în cadrul căreia a audiat şi cursurile Facultăţii de Litere. Intrat în diplomaţie o dată cu prietenul său D. Zamfirescu (1885) şi susţinut de Ollănescu-Ascanio, apoi de (P. P.) Carp, este ataşat în Ministerul de Externe, apoi secretar de legaţie la Constantinopole, Viena, Belgrad, Paris. Prin 1882-1883 se apropie de grupul de tineri ce înfiinţează „Intim Clubul", expresie a „năzuinţelor spre o viaţă artistică", grup pe care **P.,** viitorul ideolog a ceea ce ar fi vrut să fie o mişcare îmbinând idealul estetic al „Junimii" cu idealul naţional al paşoptismului, îl va numi „generaţia artistă" (arhitectul Mincu, pictorul Mirea, sculptorul Georgescu, D. Zamfirescu, Delavrancea, Vlahuţă ş.a. – parte dintre ei deveniţi personaje în romanul *Marin Gelea*). Tot în 1883, Vlahuţă îl introduce la „Junimea". Debutează în *Convorbiri literare* (1 nov. 1887) cu un studiu sever şi inteligent despre Delavrancea, semnat A. Costin (pseud. său principal, alături de altele, sporadice: D. Carpat, O. Leandru, O. Lian, Lucenzio, Nap, I. Nestor, Don Paez, D. Riveanu, El. Rovin, Sanzio, Em. Serea, I. Serea, Silver, E. Siriu). Apreciat de Maiorescu, îl înlocuieşte temporar, în 1888, pe I. Negruzzi la redacţia *Convorbirilor*, este numit membru în Comitetul Teatrelor (1888) şi e însărcinat cu ţinerea unui curs de istoria literaturii române moderne, în 1893, la Univ. din Bucureşti, din care ia naştere vol. *Vasile Alecsandri,* studiu critic (1894). Fidelitatea faţă de ideologia literară şi politică junimistă (dovedită şi de colaborarea la *Constituţionalul*) slăbeşte treptat, ducându-l la o ruptură care-l determină să caute „alt debuşeu literar", întemeind cu Ollănescu-Ascanio „Cercul amicilor literaturii şi artei române" şi editând rev. *Literatură şi artă română* (1896-1910). În citică, **P.** va abandona direcţia maioresciană a începuturilor, orientându-se, nehotărât, spre o critică explicativă, în descendenţa lui Taine (sinteza Maiorescu – Taine apare în „studiul critic" *Mihai Eminescu*). Aspirând să imprime artei româneşti o direcţie naţională, ca ideolog al „generaţiei artiste", publică studii monografice despre *Dimitrie Bolintineanu, Duiliu Zamfirescu, Dimitrie G. Ollănescu (Ascanio), Ioan Mincu, N. Grigorescu, Ioan Georgescu, C. D. Mirea* ş.a. Vocaţia critică reală, vădită de primele studii, intră în eclipsă, şi portretul de maturitate al lui **P.** rămâne cel al memorialistului afabil, dar tern din *Icoane de lumină* (4 vol., 1935-1941).

OPERA: *Mihail Eminescu,* studiu critic, Bucureşti, 1892 (ed. II, 1933); *Noi în 1892,* Bucureşti, 1892; *Figuri literare contimpurane,* Bucureşti, 1893; *Vasile Alecsandri,* studiu critic, Bucureşti, 1894 (ed. II, 1930); *Scriitori români contimporani,* Bucureşti, 1898; *Dimitrie C. Ollănescu (Ascanio),* Bucureşti, 1926; *Ioan Mincu,* Bucureşti, 1928; *Duiliu Zamfirescu*, Bucureşti, 1929; *N. Grigorescu,* Bucureşti, 1930; *Anghel Demetriescu,* Bucureşti, 1931; *Ioan Georgescu,* Bucureşti, 1931; *Dimitrie Bolintineanu,* Bucureşti, 1932; *G. D. Mirea,* Bucureşti, f.a.; *Marin Gelea,* roman, Bucureşti, f.a.; *Icoane de lumină,* Bucureşti, vol. I, 1935, vol. II, 1938, vol. III, 1940, vol. IV, 1941; *Icoane de lumină,* ed. îngrijită şi pref. de D. Petrescu, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*…; E. Lovinescu, *T. Maiorescu şi posteritatea lui critică,* 1943; D. Popovici, *Eminescu în critica şi*

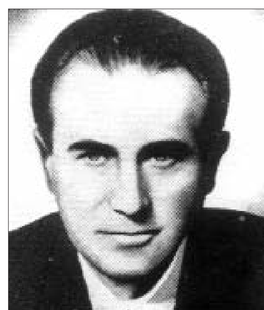
istoria literară română, 1947; N. Iorga, *Pagini de tinereţe,* I, 1968; C. Ciopraga, *Literatura…*; D. Micu, *Început…*; M. Bucur, *Istoriografia…; I. L. R.,* III; M. Gafiţa, *Faţa ascunsă a lunii,* 1974; Fl. Mihăilescu, *Conceptul de critică literară în România,* I, 1976; I. Lăcustă, în *Magazin istoric*, nr. 2, 1994. **(I. Em. P.)**

PETRAŞINCU Dan (pseud. lui Angelo Morretta), n. 2 iun. 1910, Odessa – m. 1997, Italia. Prozator. Mama române (Ana Munteanu), tatăl de origine italiană. Venit în România în 1920. Liceul la Râmnicul-Sărat şi Bucureşti. Debutează în *Adevărul literar şi artistic* (1932), la modul adolescentin, cu versuri. A scos, împreună cu Ieronim Şerbu şi Mihail Şerban, rev. *Discobolul* (1932-1933), specializată în probleme de psihanaliză literară. E redactor, pe rând, la *Rampa, Adevărul, Reporter, Lumea românească, România literară.* Debutează editorial cu romanul *Sângele* (1935), cu sprijinul lui Liviu Rebreanu. Cartea primeşte premiul de proză al ziarului *Dimineaţa*. Dorinţa de cizelare a limbii şi conştiinţa artistică determină revederea nuvelelor din primele vol. (*Omul gol,* 1936, şi *Junglă*, 1940) pentru forma definitivă din *Omul şi fiara* (1941). Vol. constituie o cotitură în acţiunea de revizuire a stilului. Excesivul senzualism, acuzat de critică, este atenuat. Romanul *Monstrul* (1937) este de asemenea rescris într-o versiune nouă, cu titlul *Copilăria cu umbre* (1944). Eseistul îşi argumentează pe larg interpretările în vol. despre Edgar Poe (1942) şi Puşkin (1949) şi promitea o carte despre Dostoievski, pe care însă n-a mai tipărit-o, stabilindu-se după 1950 în Italia, la Roma, unde se consacră antropologiei sacrului şi indianisticii, semnându-şi studiile savante cu numele real.

OPERA: *Sângele*, roman, Bucureşti, 1935; *Omul gol,* nuvele, Bucureşti, 1936; *Monstrul*, roman, Bucureşti, 1937 (ed. II, 1938; ed. III, revăzută, cu titlul *Copilăria cu umbre,* 1944; 1994); *Miracolul,* roman, Bucureşti, 1939; *Junglă,* nuvele, Bucureşti, 1940; *Omul şi fiara*, nuvele, Bucureşti, 1941; *Edgar Poe, iluminatul,* Bucureşti, 1942; *Cora şi dragostea*, roman, Bucureşti, 1943; *Timpuri înplinite,* roman, Bucureşti, 1947; *Un mare poet al libertăţii: Alexandru Sergheevici Puşkin,* Bucureşti, 1949; *Daimon şi supraom,* trad. de B. Zotta, Bucureşti, 1994; *Mituri antice şi mitul progresului,* trad. de Viorica Alistar, Bucureşti, 1994; *Gândirea Vedanta,* trad. de Mara şi Fl. Chiriţescu, Bucureşti, 1996; *Miturile vechilor civilizaţii mexicane,* trad. de Viorica Alistar, Bucureşti, 1998; *Mituri indiene,* trad. de Mara şi Fl. Chiriţescu, Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria…*; Al. Piru, *Panorama…*; Ov. Papadima, *Scriitorii şi înţelesurile vieţii,* 1971; I. Şerbu, *Itinerarii critice,* 1971; Ş. Cioculescu, *Aspecte…*; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura…*, I; Al. Protopopescu, *Romanul psihologic românesc,* 1978; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc…,* II; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 330, 1996. **(I. S.)**

PETRESCU Camil, n. 9 apr. 1894, Bucureşti – m. 14 mai 1957, Bucureşti. Prozator, dramaturg, poet, eseist, filosof şi publicist. Fiul ofiţerului Camil Petrescu (mort înainte de naşterea scriitorului) şi al Anei (n. Cheler/ Keller); crescut de comisarul de poliţie Tudor Popescu şi soţia sa, Maria (prime elemente traumatizante). Clasele primare la o şcoală din Obor, cartierul părinţilor adoptivi; cursuri liceale la „Sf. Sava” (1906-1912) şi la „Gh. Lazăr”. Din 11 nov. 1913, student al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. (P. P.) Negulescu şi C. Rădulescu-Motru îl remarcă şi îl încurajează. Sub pseud. Raul D., debutează la *Facla* în 1914 (art. *Femeile şi fetele de azi*). Cu acelaşi pseud. colaborează la *Rampa* lui N. D. Cocea şi la *Cronica* lui T. Arghezi. Din 1916, cursurile şcolii militare la Regimentul 6 „Mihai Viteazul” din Bucureşti (în paralel cu cele universitare). La 1 aug. 1916 se înrolează ca sublocotenent în armată. Până la 1 aug. 1917 este rănit de trei ori. Cade prizonier şi revine în ţară la 10 apr. 1918. Războiul îl supune unor noi experienţe traumatizante (rămâne pentru tot restul vieţii cu auzul slăbit). Este perioada scrierii, mereu reluate, a

piesei *Jocul ielelor*. Licenţiat în filosofie cu o lucrare de logică (1919). Între 1919 şi 1921, prof. la Timişoara: conduce rev. *Banatul românesc, Ţara* şi *Limba română*. Intensă activitate politică. Revine la Bucureşti. Pentru scurt timp, în grupul rev. *Sburătorul*. Scrie şi publică febril; art. sale, de o rară vehemenţă polemică, apar în mai toate rev. vremii, precum şi în rev. pe care le-a întemeiat şi condus: *Săptămâna muncii intelectuale* (1924) şi *Cetatea literară* (1926). Vol. *Versuri* în 1923. În 1925, *Suflete tari* (la Teatrul Naţional din Bucureşti) – oarecare succes. Din motive obiective, dar şi ca urmare a unor cronici exagerat de severe, piesa *Mioara* (1926) cade. Eşecul îl îndreaptă spre proză, care îl impune definitiv atenţiei publice, mai întâi cu *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* (1930), şi apoi cu *Patul lui Procust* (1933), roman care îi aduce aproape unanima recunoaştere a talentului. Pamfletul critic *Eugen Lovinescu supt zodia seninătăţii imperturbabile* (1933) marchează pragul ultim al rupturii de marele critic. *Notele zilnice* (1927-1940) îl arată ca pe o fiinţă hărţuită de lipsuri materiale şi de complexul propriei infirmităţi, înconjurată din toate părţile de ostilitate şi de atacuri nedrepte (la impresia de coaliţie generală îndreptată împotriva sa va fi contribuit, fără îndoială, şi un nemăsurat orgoliu veşnic la pândă, veşnic susceptibil şi tocmai de aceea atât de uşor de rănit). Până prin 1943, **P.** se dedică filosofiei; aprofundează studiul fenomenologiei şi schiţează bazele unui „sistem" propriu, de esenţă fenomenologică: *Substanţialismul*. Din 1934, colaborator şi apoi redactor-şef al *Revistei Fundaţiilor Regale*, unde publică multe dintre cele mai valoroase studii ale sale. Din 1948, membru al Acad. În 1953, publică primul vol. al romanului istoric *Un om între oameni*, operă în trei vol. însumând peste 1500 pagini, rămasă neterminată. În 1954, Premiul de Stat clasa I şi titlul de Laureat al Premiului de Stat pe anul 1953, decorat cu Ordinul Muncii clasa I. În oricare dintre multiplele domenii la care s-a oprit, activitatea sa se situează în zona superioară a creativităţii. Cu *Ultima noapte...* şi cu *Patul lui Procust* a modificat profund romanul românesc. Teatrul său reprezintă, după I. L. Caragiale, momentul cel mai important din istoria dramaturgiei româneşti: prin intensitatea situaţiilor dramatice, prin puritatea opoziţiilor care intră în joc, prin forţa copleşitoare a personajelor.

OPERA: *Versuri. Ideea. Ciclul morţii*, Bucureşti, 1923; *Suflete tari*, Bucureşti, 1925; *Teatru: Mioara. Act veneţian*, piesă într-un act, Bucureşti, 1929; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, I-II, Bucureşti, 1930; *Transcendentalia*. Şapte poeme, Bucureşti, 1931; *Danton*, Bucureşti, 1933; *Patul lui Procust*, I-II, Bucureşti, 1933; *Eugen Lovinescu supt zodia seninătăţii imperturbabile*, Bucureşti, 1933; *Rapid – Constantinopol – Bioram. Simplu itinerar pentru uzul bucureştenilor*, cu două desene de Th. Sion şi 10 reproduceri fotografice documentare, Bucureşti, 1933; *Teze şi antiteze*, Bucureşti, 1936; *Modalitatea estetică a teatrului. Principalele concepte despre reprezentaţia dramatică şi critica lor*, Bucureşti, 1937; *Suflete tari*, Bucureşti, 1937; *Husserl, O introducere în filosofia fenomenologică*, extras din *Istoria filosofiei moderne*, III, Bucureşti, 1938; *Mioara sau Toată lumea e sinceră la 20 de ani*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1943; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Bucureşti, 1946; *Patul lui Procust*, Bucureşti, 1946; *Teatru*, I *Suflete tari, Jocul ielelor, Mitică Popescu*, II *Mioara, Act veneţian, Danton*, III *Iată femeia pe care o iubesc, Prof. dr. Omu vindecă de dragoste, Dona Diana, Addenda la falsul tratat*, Bucureşti, 1946-1947; *Bălcescu*, piesă în 3 acte, 15 tablouri, Bucureşti, 1948; *Cei care plătesc cu viaţa*, nuvelă, Bucureşti, 1949; *Bălcescu*, Bucureşti, 1949; *Turnul de fildeş*, nuvele, Bucureşti, 1950; *Bălcescu*, piesă în 3 acte, 15 tablouri, Bucureşti, 1952; *Nuvele*, Bucureşti, 1953; *Un om între oameni*, roman, I-III, Bucureşti, 1953-1957; *File de viaţă. Povestiri. Întâmplări la şcoala de la Sf. Sava*, Bucureşti, 1954; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Bucureşti, 1955; *Un om între oameni*, I-III, Bucureşti, 1955-1959; *Nuvele*, Bucureşti, 1956; *Caragiale în vremea lui*, piesă în trei acte, nouăsprezece tablouri, Bucureşti, 1957; *Patul lui Procust*, pref. de S. Arghir, Bucureşti, 1957; *Versuri*, cu postfaţa autorului, Bucureşti, 1957; *Un om între oameni*, I-III, Bucureşti, 1955-1959; *Teatru*, I-IV, studiu introductiv de H. Bratu şi V. Moglescu, Bucureşti, 1957-1959; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, cu o pref. de Ov. S. Crohmălniceanu, Bucureşti, 1960; *Bălcescu*, pref. şi note de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Bucureşti, 1961; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, cu o pref. de Al. Săndulescu, Bucureşti,

1962; *Un om între oameni*, I-IV, pref. de Al. Rosetti şi L. Călin, Bucureşti, 1962; *Opinii şi atitudini*, antologie şi pref. de M. Bucur, Bucureşti, 1962; *Patul lui Procust*, pref. de I. Oarcăsu, Bucureşti, 1963; *Teatru*, I-II, pref. şi tabel cronologic de Ileana Bratu, Bucureşti, 1964; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, I-II, cu o pref. de P. Georgescu, Bucureşti, 1965; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, I-II, cu o pref. de Marian Popa, Bucureşti, 1965 (ed. II, 1968): *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, I-II, pref. de P. Georgescu, tabel cronologic de Bianca Dumitrescu, Bucureşti, 1966; *Teatru*, pref. şi note de Eugenia Tudor, Bucureşti, 1966; *Papuciada*, Bucureşti, 1966; *Un om între oameni*, I-III, Bucureşti, 1967; *Opere*, I, ed. îngrijită de Al. Rosetti şi L. Călin, Bucureşti, 1968; *Patul lui Procust*, Bucureşti, 1970; *Danton*, piesă în 5 acte şi 20 de tablouri, Bucureşti, 1970; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Bucureşti, 1971; *Modalitatea estetică a teatrului*, ed. îngrijită de L. Călin, Bucureşti, 1971; *Teze şi antiteze*, eseuri alese, ed. îngrijită, pref. şi tabel cronologic de A. Petrescu, Bucureşti 1971; *Teatru*, cu o pref. de G. Gană, Bucureşti, 1971; *Opere*, I. *Versuri,* ed. îngrijită de Al. Rosetti şi L. Călin, introducere, note şi variante de L. Călin, Bucureşti, 1973; *Bălcescu*, cu o pref. de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1973; *Teatru*, I-III, studiu introductiv; tabel cronologic şi bibliografie de A. Petrescu, Bucureşti, 1973; *Patul lui Procust*, Timişoara, 1973; *Bălcescu*, postfaţă şi bibliografie de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1973 ; *Rapid – Constantinopol – Bioram. Simplu itinerar pentru uzul bucureştenilor*, ed. îngrijită, pref. şi note de I. Cristoiu, Cluj-Napoca, 1974; *Cum am scris „Jocul ielelor”*, Bucureşti, 1974; *Trei primăveri*, evocări, mărturii şi contribuţii de T.Vianu, Anişoara Odeanu, T. L. Biräescu etc., ed. alcătuită de S. Dima, Timişoara, 1975; *Note zilnice (1927-1940)*, text stabilit, note, comentarii, indice de nume şi pref. de M. Zaciu, Bucureşti, 1975; *Maxime şi reflecţii*, ed. îngrijită şi pref. de A. Petrescu, Bucureşti, 1975; *Patul lui Procust*, Bucureşti, 1976; *Jocul ielelor*, pref. şi bibliografie de Roxana Sorescu, Bucureşti, 1976; *Jocul ielelor*, tabel cronologic, pref. şi note de E. Zaharia-Filipaş, Bucureşti, 1978; *Patul lui Procust*, Bucureşti, 1978; *Documente literare. Din laboratorul de creaţie al scriitorului*, ed. îngrijită de Al. Bojin şi Florica Ichim; Bucureşti, 1979; *Opere*, II, ed. îngrijită de Al. Rosetti şi L. Călin, note şi variante de L. Călin, Bucureşti, 1979; *Însemnări de război*, ed. îngrijită şi cuvânt înainte de I. Manole, Bucureşti, 1980; *Opere*, III, ed. îngrijită de Al. Rosetti şi L. Călin, note şi variante de L. Călin, Bucureşti, 1981; *Teatru*, I-II, repere istorico-literare alcătuite în redacţie de Gr. Pătraşcu, Bucureşti, 1981; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, tabel cronologic, pref., note, bibliografie de Sanda Radian, Bucureşti, 1982; *Patul lui Procust*, pref. tabel cronologic de C. Cubleşan, Bucureşti, 1982; *Opere*, IV, ed. îngrijită de Al. Rosetti şi L. Călin, note şi variante de L. Călin, Bucureşti, 1982; *Opere*, V, ed. îngrijită de Al. Rosetti şi L. Călin, Bucureşti, 1983; *Opere*, VI, ed. îngrijită de Al. Rosetti şi L. Călin, Bucureşti, 1983; *Comentarii şi delimitări în teatru*, ed., studiu introductiv, note de Florica Ichim, Bucureşti, 1983; *Piese de teatru (Act veneţian, Danton)*, postfaţă de M. Iorgulescu; Bucureşti, 1983; *Patul lui Procust*, ed. îngrijită de Al. Rosetti şi L. Călin, repere istorico-literare întocmite în redacţie de Gr. Pătraşcu, Bucureşti, 1983; *Doctrina substanţei,* studiu introductiv de V. Dem. Zamfirescu, ed. îngrijită, note şi indice de Florica Ichim şi V. Dem. Zamfirescu, Bucureşti, 1988; *Danton,* text stabilit, studiu introductiv, tabel cronologic, note şi bibliografie de A. Petrescu, Bucureşti, 1991; *Patul lui Proucust,* pref. şi bibliografie de Elena Zaharia Filipaş, Bucureşti, 1992; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, ed. de M. Dinutz, Galaţi, 1993; *Patul lui Procust*, pref., tabel cronologic şi referinţe critice de C. Trandafir, Galaţi, 1994; *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, ed. şi curriculum vitae de Florica Ichim, Bucureşti, 1995 (altă ed., 1998); *Patul lui Procust,* ed. de O. Ghidirmic, Craiova, 1995; *Teatru,* ed., postfaţă şi tabel cronologic de Florica Ichim,Bucureşti, 1997 (altă ed., 2000); *Patul lui Procust,* ed. şi curriculum vitae de Florica Ichim, Bucureşti, 1997 (altă ed., 2000); *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, texte alese, rezumate, schiţă biografică, notă introductivă, documentar, referinţe critice şi addenda de Liliana Buruiană-Popovici, Iaşi, 1997; *Scrisorile Doamnei T.,* pref. de Florina Ichim, Bucureşti, 1998; *Teze şi antiteze,* ed. de Florica Ichim, Bucureşti, 2002; *Note zilnice,* pref., text stabilit, note, cronologie şi indice de Florica Ichim, Bucureşti, 2003. Traduceri: *Dona Diana* (trad. a

piesei lui Moreto, *El desden com el desden*), Bucureşti, 1938; D. I. Pisarev, *Studii filosofice şi politico-sociale*, cu o pref. de V. I. Krujkov, trad de Tamara Gane, Bucureşti, 1950.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Critice*, IX, 1923; idem, *Istoria...,* III, 1927; F. Aderca, *Mărturia unei generaţii*, 1929; Perpessicius, *Menţiuni...,* III, IV, V; E. Ionescu, *Nu*, 1934; idem, în *Facla*, nr. 1613, 1936; E. Lovinescu, *Ist. lit. rom. cont*., 1937; Vl. Streinu, *Pagini de critică literară*, 1938 ; G. Călinescu, *Istoria...*; T. Vianu, *Arta...;* Al. Rosetti, în *Gazeta literară*, nr. 24, 1957; D. Solomon, *Problema intelectualului în opera lui Camil Petrescu*, 1958; D. Micu, *Romanul românesc contemporan*, 1959; C. Baltazar, *Contemporan cu ei*, 1962; B. Elvin, *Camil Petrescu*, 1962; Ş. Cioculescu, în *Gazeta literară*, nr. 3o, 1964; Ioana Lipovan, în *Luceafărul*, nr. 24, 1965; Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice*, 1966; P. Georgescu, *Polivalenţa necesară*, 1967; G. Călinescu, *Ulysse,* 1967; N. Ciobanu, *Nuvela şi povestirea contemporană*, 1967; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* I ; C. Regman, *Cărţi, autori, tendinţe*, 1967; Al. Piru, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1967; Al. Oprea, *Mişcarea prozei*, 1967; C. Ionescu, *Amintiri*, 1968; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 24, 1968; L. Petrescu, *Realitate şi romanesc*, 1969; M. Ilovici, *Tinereţea lui Camil Petrescu*, 1969; Al. Georgescu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1970; Marian Popa, *Camil Petrescu*, 1972; A. Petrescu, *Opera lui Camil Petrescu*, 1972; *Camil Petrescu interpretat de...,* 1972; I. Sârbu, *Camil Petrescu,* 1973; Perpessicius, *Patru clasici*, 1974; Ov. Ghidirmic, *Camil Petrescu sau patosul lucidităţii*, 1975; I. Pop, *Transcrieri*, 1976; E. Simion, *Scriitori...,* I; L. Călin, *Camil Petrescu între oglinzi paralele*, 1976; P. Ţugui, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3, 1976; *Scrisori către Camil Petrescu*, I, 1981; Irina Petraş, *Proza lui Camil Petrescu*, 1981; N. Creţu, *Constructori ai romanului*, 1982; Al. Paleologu, în *Teatrul*, nr. 5, 1982; Al. Săndulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1982; L. Ulici, în *Ateneu*, nr. 6, 1982; A. Săceanu, *Clasicii nu vor să îmbătrânească,* 1983; *Camil Petrescu interpretat de...*, 1984; Ov. S. Crohmălniceanu, *Cinci prozatori în cinci feluri de lectură*, 1984; L. Leonte*, Prozatori contemporani*, 1984; Z. Ornea, *Actualitatea...*; C. Ungureanu, *Proza...*; Al. Călinescu, *Bibilioteci...*; M. Anghelescu, *Lectura operei*, 1986; Maria Vodă Căpuşan, *Camil Petrescu. Realia,* 1988; Irina Petraş, *Camil Petrescu*. Schiţe pentru un portret, 1994; G. Dimisianu, *Clasici români din secolele XIX şi XX*, 1996; M. Muthu, *Călcâiul lui Ahile*, 1996; C. Baltag, *Paradoxul semnelor*; L. Petrescu, *Poetica postmodernismului,* 1996; Lăcrămioara Petrescu, *Poetica personajelor în romanul lui Camil Petrescu,* 2000; A. Bălu, *„Patul lui Procust” de Camil Petrescu,* 2001; idem, *„Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” de Camil Petrescu,* 2001; I. Adămuţ, în *Convorbiri literare,* nr. 5; 7; 8; 9; 10; 11, 2001; P. Ciprian, *Didascalia în opera lui Camil Petrescu,* 2001; Adela Hagiu, *Roman şi mit la Camil Petrescu,* 2001; Irina Petraş, *Camil Petrescu. Schiţe pentru un portret,* 2003. **(V. P.)**

PETRESCU Cezar, n. 1 dec. 1882, com. Hodora-Cotnari, jud. Iaşi – m. 9 mart. 1961, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Dimitrie D. Petrescu, dr. în ştiinţe agricole de la Paris, prof. la şcoala de horticultură din Roman, şi al Olgăi (n. Comoniţă), descendenta unei vechi familii de boieri din ţinutul Neamţ. Primii doi ani de studii, acasă (1899-1901), următorii doi la Roman (1901-1903). Liceul la Iaşi, apoi la Roman (bacalaureat în 1911). Urmează Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti, obţinând licenţa în 1915. Debutează cu nuvela *Scrisori,* în rev. *Sămănătorul* (1907). Colaborează la *Facla, Opinia, Versuri şi proză, Cronica, Chemarea* ş. a. În timpul primului război mondial, reformat, funcţionar. În dec. 1918 se mută la Bucureşti, unde intră în ziaristică: codirector la rev. social-politică *Hiena* (1919), redactor la *Adevărul, Dimineaţa, Bucovina, Ţara nouă,* apoi mutat la Cluj, lucrează la ziarul *Voinţa* (1920) şi întemeiază împreună cu Gib. I. Mihăescu şi Adrian Maniu, rev. *Gândirea* (1921). Debut editorial cu *Scrisorile unui răzeş* (1922), având drept model „scrisorile” lui A. Daudet şi fiind, structural şi stilistic, textele unui neosămănătorism programatic. A continuat să scrie proză scurtă (nuvele, povestiri): *Drumul cu plopi* (1924), *Omul din vis* (1925), *Omul care şi-a găsit umbra* (1928),

Aranca, știma lacurilor (1929), paralel cu munca la primul său roman, *Întunecare.* Bolnav, revine la București (1923), intră în redacția cotidianului lui N. Iorga, *Neamul românesc,* părăsește cercul *Gândirii,* (1925) și fondează ziarele *Cuvântul* și *Curentul* (1928). Apariția romanului *Întunecare* (1927-1928), amplă frescă socială a primei conflagrații și a anilor '20, cu profunda dezamăgire a „jurămintelor trădate", îi aduce consacrarea. Publică numeroase alte romane, organizate într-o vastă „cronică românească a veacului XX", ale cărei secțiuni și motivații de concepție le expune în pref. la *Plecat fără adresă* (1932), *Calea Victoriei* (1930), *La Paradis general* (1930), *Comoara regelui Dromichet* (1931), *Baletul mecanic* (1931), *Oraș patriarhal* (1933), *Aurul negru* (1934), *Cheia visurilor* (1935), *1907* (1935-1943); *Duminica orbului* (1935), *Ochii strigoiului* (1942), *Carlton* (1944), *Adăpostul Sobolia* (1945), *Războiul lui Ion Săracu* (1946), *Tapirul* (1946-1947) ș. a. A dat o amplă reconstituire biografică (romanțată) a vieții lui Eminescu în trilogia *Luceafărul, Nirvana, Carmen saeculare* (1935-1938). Autor al câtorva cărți pentru copii, cu o mare audiență, devenite „clasice": *Pif... Paf... Puf* (1930), *Fram, ursul polar* (1932). Premiul Național pentru proză (1931). Secretar general în Ministerul Artelor (1936). Director al ziarului oficios *România* (1938), al rev. *România literară* (ambele suprimate în 1940). După al doilea război, membru al Acad. (1955), scrie câteva proze convenționale, încercând o adaptare a viziunii sale istorice la noile realități: *Doctorul Negrea* (1949), *Vino și vezi* (1954), *Ai noștri ca brazii* (1955), *Oameni de ieri, oameni de azi, oameni de mâine* (1955) etc., sub nivelul literaturii sale anterioare. Încearcă o racordare a „cronicii" sale epice cu „rădăcinile altui veac" într-o serie de fragmente romanești axate pe momente din secolul al XIX-lea: *Ajun de revoluție 1848* (1954), *Vladim sau Drumul pierdut* (postum 1962), unde regăsim timbrul propriu scrisului său. Înainte de moarte, și-a revăzut întreaga creație nuvelistică: *Cele dintâi povestiri* (1958), *Drumul cu plopi* (1961). Câteva interesante reflecții de creație, însemnări de laborator etc. în *Scriitorul și epoca sa* (1956), *Mărturiile unui scriitor* (1957). A tradus, în colab., sau a „stilizat" trad. din Balzac, Șolohov, Fadeev, Ajaev, Gladkov, Gorki, A. M. Tolstoi și Lev N. Tolstoi. Literatura lui **P.,** foarte gustată în epocă, având un imens succes de public, cu toate rezervele formulate de critica de autoritate, ambiționează să cuprindă într-o amplă frescă epică momentele nodale ale istoriei societății românești de-a lungul unui întreg secol (de la 1848 până după 1934), din perspectiva critică a unei poziții patriarhaliste, ostilă capitalismului, cu argumente ideologice conservatoare, urmărind ravagiile unui sistem economico-social asupra destinelor individuale („inadaptabilul") și colective (clasele, geografia „provinciei", și a capitalei) într-o tonalitate sceptică, decepționată, sumbră, cu o reală percepție premonitorie a unui sfârșit de epocă.

OPERA: *Scrisorile unui răzeș,* București, 1922 (ed. II, 1929; ed. definitivă, 1941); *Drumul cu plopi,* București, 1924 (ed. definitivă, 1942); *Omul din vis,* Craiova, 1925 (ed. definitivă, 1945); *Întunecare,* I, București, 1927; II, Craiova, 1928 (ed. II, București, 1929; ed. definitivă, 1943); *Carnet de vară,* Craiova, 1928; *Omul care și-a găsit umbra,* București, 1928; *Aranca, știma lacurilor,* București, 1929 (ed. definitivă, 1943); *Simfonia fantastică,* București, 1929 (ed. definitivă, 1944); *Calea Victoriei,* București, 1930 (ed. definitivă, 1943); *Flori de gheață,* București, 1930; *La Paradis general,* București, 1930 (ed. definitivă, 1942; reeditare, 1970); *Pif... Paf... Puf,* București, 1930; *Cain și Abel,* București, [1930]; *Comoara regelui Dromichet,* București, 1931 (ed. definitivă, 1943); *Baletul mecanic,* I-II., București, 1931 (reeditare, 1975); *Kremlin,* București, 1931; *Plecat fără adresă, 1900,* București, 1932 (ed. II refăcută, cu un cuvânt înainte în două versiuni ale autorului și o prefață de M. Gafița, București, 1973); *Fram, ursul polar,* roman pentru copii, ilustrații de N. N. Tonitza, București, 1932; *Oraș patriarhal,* I-II, București, 1933; *Apostol,* București, 1933 (ed. definitivă, 1944); *Miss România,* I *Nepoata hatmanului Toma;* II *Floarea de agave,* București, 1933; *Aurul negru,* București, 1934 (ed. definitivă, 1943); *Cei trei regi,* București, 1934 (altă ed., cu o cronologie istorică de I. Scurtu, 1998); *Aurul negru. Comoara regelui Dromichet,* București, 1949 (alte ed. 1956; 1961; 1974); *Greta Garbo,* desene de N. N. Tonitza, București, 1934; *Cheia visurilor,* București, 1935; *Duminica orbului,* București, 1935 (ed. definitivă, 1946, reed., 1975); *Luceafărul,* București, 1935; *Nirvana,* București, 1936; *Romanul lui Eminescu,* I-II, București, 1938; *1907,* I-II, București, 1937-1938; III, București,

1943 (reeditare, 1957); *Iliuţă copilul,* Bucureşti, 1939; *Ochii strigoiului,* I-III, Bucureşti, 1942; *Carlton,* Bucureşti, 1944 (ed. II, 1946); *Adăpostul Sobolia,* Bucureşti, 1945; *Omul de zăpadă,* Bucureşti, 1945; *Războiul lui Ion Săracu*, Bucureşti, 1946; *Tapirul,* I-II, Bucureşti, 1946-1947; *Doctorul Negrea,* nuvelă, Bucureşti, 1949; *Neghiniţă,* Bucureşti, 1949; *Două inimi tinere,* Bucureşti, 1951; *Nepoţii gornistului,* scenariu cinematografic (în colab. cu M. Novicov), Bucureşti, 1952; *Despre scris şi scriitor,* eseuri, Bucureşti, 1953; *Nepoata lui moş Costachi,* Bucureşti, 1953; *Ajun de revoluţie 1848,* Bucureşti, 1954; *Vino şi vezi,* nuvele, Bucureşti, 1954; *Pârjolul,* piesă în 3 acte, 7 tablouri, (în colab. cu Dinu Bondi), Bucureşti, 1954; *Ai noştri ca brazii,* nuvelă, Bucureşti, 1955; *Oameni de ieri, oameni de azi, oameni de mâine,* Bucureşti, 1955; *Scriitorul şi epoca sa,* Bucureşti, 1956; *Mărturiile unui scriitor,* Bucureşti, 1957; *Însemnări de călător, reflecţii de scriitor,* Bucureşti, 1958; *Cele dintâi povestiri,* Bucureşti, 1958; *Drumul cu plopi,* Bucureşti, 1961; *Vladim sau Drumul pierdut,* Bucureşti, 1962; *Evocări şi aspecte literare,* ed. îngrijită şi pref. de Mircea Popa, Timişoara, 1974; *Nuvele,* Bucureşti, 1978; *Întunecare,* postfaţă şi tabel cronologic de M. Gafiţa, Bucureşti, 1980; *Năluca,* Bucureşti, 1981; *Calea Victoriei,* ed. şi repere istorico-literare de A. Rusu, Bucureşti, 1982; *Oraş patriarhal,* Bucureşti, 1982. *Apostol*, postfaţă de I. Vlad, ed. de C. Popescu, Cluj-Napoca, 1984; *Romanul lui Eminescu*, I-III, ed. îngrijită, note şi postfaţă de V. Cuţitaru, Iaşi, 1984; *Aurul negru*, ed. de C. Popescu, Cluj-Napoca, 1984; *Calea Victoriei*, ed. de C. Popescu*, Bucureşti, 1985; Corespondenţa lui Cezar Petrescu*, ed. îngrijită, cu o introducere, note şi indici de Şt. Ionescu, Cluj-Napoca, 1986; *Proză fantastică*, postfaţă de C. Ciopraga, Iaşi, 1986; *Somnul,* nuvelă, ed. îngrijită, pref. şi note de M. Dascal, Bucureşti, 1988; *Adăpostul Sobolia*, roman, ed. îngrijită şi pref. de M. Dascal, cu o postfaţă de Perpessicius, Bucureşti, 1989; *Omul din vis*, nuvele, ed. îngrijită, antologie şi repere istorico-literare de M. Dascal, Bucureşti, 1989; *Calea Victoriei*, ed. îngrijită, tabel cronologic şi referinţe critice de Doina Babeu, Timişoara, 1989; *Fram, ursul polar,* Chişinău, 1990. *Greta Garbo*, pref. de P. Şeicaru, ed. îngrijită şi postfaţă de T. Nedelcea, Craiova, 1992; *Întunecare*, I-II, de C. Popescu, Bucureşti, 1992; *Omul de zăpadă*, Cluj-Napoca, 1994; *Întunecare,* ed., pref. şi curriculum vitae de T. Vârgolici, Bucureşti, 1995; *Duminica orbului*, pref., curriculum vitae şi bibliografie de Laina Dumitrescu, Bucureşti, 1997; *Kremlin,* roman, Timişoara, 1998; *Georgetta,* epistolar inedit, ed. de D. Vacariu şi L. Vasiliu, Iaşi, 1998; *Ochii strigoiului,* roman, I-II, Bucureşti, 1999; *Calea Victoriei,* roman, Bucureşti, 1999; *Aranka, ştima lacurilor,* nuvele fantastice, ed. şi postfaţă de A. Goci, Bucureşti, 2002. Traduceri: Const. Sedyh, *Dauria*, în colab. cu A. Ivanovschi, Bucureşti, 1951; S. Sydykbekov, *Oameni de azi,* în colab. cu Vl. Volschi, Bucureşti, 1951; F. G. Gladkov, *Volniţa*, în colab. cu A. Ivanovschi, Bucureşti, 1952; M. Gorki, *Nuvele*, în colab. cu Elena Constantinescu, Bucureşti, 1952; Vera Inber, *Povestiri despre copii* Bucureşti, 1952; N. Marenkov, *Semnul prieteniei*, Bucureşti, 1952; Balzac, *Moş Goriot*, Bucureşti, 1955 (alte ed., 1959; 1964; 1972); H. Sienkiewicz, *Pentru pâine*, în colab. cu T. Holban, Bucureşti, 1955; M. Gorki, *Mama*, în colab. cu N. D. Gane, Bucureşti, 1955 (alte ed. 1956; 1959; 1961; 1964); Balzac*, Opere*, II *Eugénie Grandet*, Bucureşti, 1956; M. Gorki, *La stăpân*, în colab. cu Ada Steinberg, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1960); idem*, Universităţile mele*, în colab. cu Ada Steinberg, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1960); idem*, Opere*, VIII. *Nuvele,* în colab. cu Irina Leca şi Elena Constantinescu, Bucureşti, 1957; F. V. Gladkov, *Anul crâncen*, în colab. cu A. Ivanovschi, Bucureşti, 1957; M. Şolohov, *Povestiri de pe Don*, în colab. cu A. Ivanovschi, Bucureşti, 1957 (alte ed., 1959; 1963; 1972); Balzac*, Opere*, III. *În căutarea absolutului. Moş Goriot*. *Melmoth împărat,* Bucureşti, 1957; L. N. Tolstoi, *Opere*, XII. *Nuvele şi povestiri*, în colab. cu S. Recevski, Bucureşti, 1958; Balzac, *Eugénie Grandet*, Bucureşti, 1959 (alte ed. 1960; 1972); M. Gorki, *Opere*, XIV. *Nuvele. Schiţe. Amintiri. Povestiri. Versuri*, în colab. cu A. Barbu, Bucureşti, 1959; H. Sienkiewicz, *Nuvele*, în colab. cu T. Holban, Bucureşti, 1960; M. Şolohov, *Donul liniştit*, I-II, în colab. cu A. Ivanovschi, ed. IV, Bucureşti, 1960 (alte ed., 1963; 1986); L. N. Tolstoi, *Sonata Kreutzer şi alte povestiri*, în colab. cu S. Racevski, Ştefana Velisar Teodoreanu etc., Bucureşti, 1971 (altă ed. 1991); M. Gorki, *Copilăria*, în colab. cu Ada Steinberg, Bucureşti, 1981 (alte ed. 1988; 1994).

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...,* IV*;* P. Constantinescu, *Opere şi autori,* 1928; idem, *Critice,* 1933; Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 10, 1934; Perpessicius, *Menţiuni...,* II, III, IV; G. Călinescu, *Istoria...;* T. Vianu, *Arta...;* O. Papadima, *Creatorii şi lumea lor,* 1934; H. Stancu, *Cezar Petrescu,* 1958; M. Gafiţa, *Cezar Petrescu,* 1963; Ov. S. Crohmălniceanu*, Literatura...,* I; I. Bălu, *Cezar Petrescu,* 1972; I. Maxim, în *Familia,* nr. 3-4, 1973; D. Micu, în *Limbă şi literatură,* vol. 2, 1973; Al. Oprea, în *Steaua,* nr. 19, 1973; C. Ungureanu, în *Orizont,* nr. 29, 1974; Al. George, în *România literară,* nr. 31, 1977; N. Manolescu, în *Steaua,* nr. 8, 1979; I. Apetroaie, în *Ateneu,* nr. 1, 1981; C. Cubleşan, în *România literară,* nr. 50, 1982; Gh. Lăzărescu, *Romanul de analiză psihologică în literatura română interbelică*, 1983; V. Râpeanu, *Scriitori...*; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; H. Cândroveanu*, Literatura...*; A. Cosma, *Romanul...*, I; Sultana Craia, *Feţele Oraşului,* 1988; Al. Piru, *Critici...*; V. Bârna, în *România literară*, nr. 41, 1997; Gh. Grigurcu, *ibidem*, nr. 38, 1999; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 48-52, 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 5, 2003. **(M. Z.)**

PETRESCU Florin Mihai, n. 13 mart. 1930, Iaşi – m. 3 apr. 1977, Iaşi. Poet. Tatăl, funcţionar, iar mama, educatoare. Urmează Liceul Internat „Costache Negruzzi" (bacalaureatul în 1949) şi Facultatea de Filologie a Univ. din oraşul natal (licenţa în 1953). Debutează în *Iaşul literar* (1956) cu versuri (*Desen în peniţă şi Gravură*). De la poezia declamatorie, de inspiraţie civică, a primelor vol. (*Chemarea primăverii*, 1959; *Stele roşii,* 1960; *Perspective,* 1963), **P.** evoluează spre o lirică delicată, intimist erotică, în care predomină motivele şi simbolurile romantice, aflate adesea la intersecţie cu cele clasice sau avangardiste (*Concert minus unu,* 1968; *Între pământ şi stele,* 1970; *Vis şi simetrie*, 1973; *La timpul unu,* 1974; *Taina oracolelor,* 1976; *Orhideea argintie,* 1978; *Cioplitor de vise,* 1980). Colab. cu versuri, trad., recenzii şi cronici la *Ateneu, Familia, Flacăra Iaşului, Gazeta literară, Luceafărul, Pentru patrie, Scânteia, Orizont, Tribuna, Suceava, Zori noi, Viaţa Românească, România liberă* etc. Premiul Asoc. Scriitorilor din Iaşi pe 1968.

OPERA: *Chemarea primăverii,* versuri, Iaşi, 1959; *Stele roşii,* versuri, pref. de Demostene Botez, Bucureşti, 1960; *Perspective,* versuri, Bucureşti, 1963; *Concert minus unu,* versuri, Bucureşti, 1968; *Între pământ şi stele,* versuri, Iaşi, 1970; *Vis şi simetrie,* versuri, Iaşi, 1973; *La timpul unu,* versuri, Iaşi, 1974; *Taina oracolelor,* versuri, Iaşi, 1976; *Orhideea argintie,* versuri, Iaşi, 1978; *Cioplitor de vise,* versuri, ed. îngrijită de Ada Teodorescu-Fărtăiaş, Iaşi, 1980; *Cântecul păsării paradisului,* versuri, Iaşi, 1984; *Poezii,* pref. de C. Ciopraga, Iaşi, 1987.

REFERINŢE CRITICE: N. I. Popa, în *Iaşul literar,* nr. 10, 1959; Gh. Drăgan, în *Tomis*, nr. 11, 1967; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 29, 1968; D. Micu, în *Gazeta literară,* nr. 31, 1968; R. Cârneci, în *Ateneu*, nr. 9, 1970; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 13, 1973; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 30, 1973; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 31, 1973; Al. Piru, *Poezia*…, II; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 1, 1977; H. Zilieru, în *România literară,* nr. 14, 1977; Andi Andrieş, în *Cronica*, nr. 14, 1977; I. Romanescu, în *Cronica*, nr. 16, 1977; N. Ţaţomir, în *Cronica*, nr. 16, 1977; V. Cuţitaru, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 1977; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 13, 1979; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 14, 1987. **(I. R.)**

PETRESCU Ioana (numele la naştere: Elisabeta Jeana Bălănescu), n. 10 oct. 1906, Bucureşti – m. oct. 1996, Bucureşti. Prozatoare. Fiica ofiţerului de marină Ion Bălănescu şi a Constanţei (n. Georgescu). Şcoala primară şi liceul la Bucureşti (bacalaureatul în 1925); urmează apoi Facultatea de Drept a Univ. din capitală, luându-şi licenţa în 1928. Debut editorial cu romanul *Fapt divers* (1937), urmat de *Joc de oglinzi* (1943). Publică povestiri (*3 povestiri,* 1957; *Minuni la Mărgărit,* 1965); romane pentru tineret (*Măgura vulpii*, 1968; *Soarele târziu,* 1975) şi biografii romanţate (*Omul din lună,* 1959; *Ua-Naase,* 1964; *Lusitanii*, 1967). Colab. sporadice la rev. *România literară, Luceafărul* ş.a.

OPERA: *Fapt divders,* roman, Bucureşti, 1937; *Joc de oglinzi,* roman, Bucureşti, 1943; *3 povestiri*, Bucureşti, 1957; *Omul din lună (Mikluho Maklai),* biografie romanţată, Bucureşti, 1959; *O întâmplare de necrezut,* povestiri ştiinţifico-fantastice,

Bucureşti, 1962; *Audacia*, nuvele, Bucureşti, 1963; *Ua-Naase.Viaţa lui Toussaint Louverture,* Bucureşti, 1964; *Minuni la Mărgărit,* povestiri ştiinţifico-fantastice, Bucureşti, 1965; *Lusitanii*, biografie romanţată, Bucureşti, 1967; *Măgura vulpii,* roman, Bucureşti, 1968; *Soarele târziu,* roman, Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: D. Petraşincu, în *România literară*, nr. 8, 1939; M. Chirnoagă, în *Viaţa*, nr. 937, 1943; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV; S. Traian, în *Viaţa Românească,* nr. 7, 1969; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 5, 1969; P. Constantinescu, *Scrieri*, VI; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 11, 1974; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 12, 1974; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 1, 1979; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 5, 1979; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 6, 1982; C. Robu, în *Tribuna*, nr. 18, 1983; L. Ulici, în *România literară,* nr. 5, 1988. **(A. C.)**

PETRESCU Ioana Em.[anuela] (numele la naştere: Popovici), n. 28 dec. 1941, Sibiu – m. 1 oct. 1990, Cluj-Napoca. Istoric şi critic literar. Fiica istoricului literar D. Popovici, prof. la Univ. din Cluj, şi a Elvirei (n. Chiffa), prof. Soţia criticului Liviu Petrescu. Şcoala primară şi liceul la Cluj (bacalaureatul în 1959); urmează apoi Facultatea de Filologie a Univ. din acelaşi oraş (1959-1964). Dr. în filologie cu o teză despre Budai-Deleanu (1974). După absolvirea facultăţii, reţinută la Catedra de literatura română, asistent, lector (din 1977), conferenţiar, apoi prof. (din 1990). Între 1982 şi 1983, lector de lb. şi literatura română la Univ. din Los Angeles (UCLA) – SUA. Debutează în *Cercetări de lingvistică* (1966). Colab. La *Tribuna, Steaua, Echinox, Syntyhesis, Revista de istorie şi teorie literară, Cronica, Manuscriptum, Studia Universitatis „Babeş-Bolyai" – Series Philologiae, Familia* ş. a. Debut editorial cu un studiu de poetică istorică, *Ion Budai-Deleanu şi eposul comic* (1974). A mai publicat un profund studiu de semantică ontologică despre *Eminescu. Modele cosmologice şi viziune poetică* (1978), altul despre *Eminescu şi mutaţiile poeziei româneşti* (1989), plus o culegere de studii şi eseuri, *Configuraţii* (1981). Postum se publică *Ion Barbu şi poetica postmodernismului* (1993). A editat principalele studii de istorie literară ale părintelui său, D. Popovici (*Studii literare*, I-IV, 1972-1980). Premiul „B. P. Hasdeu" al Acad. Române pe 1978.

OPERA: *Ion Budai-Deleanu şi eposul comic*, Cluj-Napoca, 1974; *Eminescu. Modele cosmologice şi viziune poetică*, Bucureşti, 1978 (ed. II, 2000; ed. III, 2002); *Configuraţii*, Cluj-Napoca, 1981 (ed. II, 2002); *Eminescu şi mutaţiile poeziei româneşti*, Cluj-Napoca, 1989; ; *Cursul Eminescu*, text stabilit de Ioana Bot, Cluj-Napoca, 1991 (altă ed., 1993); *Ion Barbu şi poetica postmodernismului*, Bucureşti, 1993; *Mihai Eminescu – poet tragic*, ed. îngrijită de Ioana Bot, Iaşi, 1994 (ed. II, 2001); *Molestarea fluturilor interzisă*, ed., postfaţă şi note de Ioana Bot, Bucureşti, 1998; *Eminescu şi mutaţiile poeziei româneşti,* Bucureşti, 1998; *Modernism/postmodernism: o ipoteză,* ed., studiu introductiv şi postfaţă de Ioana Bot, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, *Scriitori...*; M. Zamfir, în *Limbă şi literatură*, nr. 3, 1979; M. Zaciu, *Lancea lui Achile*, 1980; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 8, 1982; (D. C.) Mihăilescu, în *Viaţa Românească* nr. 6, 1982; C. Robu, în *Tribuna*, nr. 18, 1983; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 39, 1989; *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu*, 1991; I. Pop, în *Vatra*, nr. 7, 1998; Ileana Mălăncioiu, în *România literară*, nr. 29, 1999; N. Manolescu, *ibidem,* nr. 29, 1999; Şt. Borbély, în *Familia,* nr. 2, 2001; C. Munteanu, în *Viaţa Românească,* nr. 3, 2003. **(M. A.)**

PETRESCU Liviu, n. 17 dec. 1941, Râmnicu-Sărat – m. 5 iul. 1999, Cluj-Napoca. Critic literar. Fiul lui Gheorghe Petrescu, ofiţer, şi al Mariei, funcţionară. Studii la Liceul „G. Bariţiu" din Cluj (1955-1959) şi Facultatea de Filologie a Univ. clujene, secţia lb. şi literatura română (1959-1964). Preparator, imediat după terminarea studiilor, la Catedra de literatură

română a acestei facultăţi, la care a lucrat apoi ca asistent şi, din 1972, ca lector. Doctorat, în 1977, cu teza *Romanul condiţiei umane*. În perioada 1981-1983, a efectuat un stagiu de cercetare pe lângă Univ. Californiană din Los Angeles, unde soţia sa, Ioana Em. Petrescu, a funcţionat ca lector de lb., literatură şi civilizaţie românească. În 1990 este avansat pe postul de prof. la Catedra de literatură română, literatură comparată şi teoria literaturii. Decan al Facultăţii de Litere (1990-1992), director al Centrului Cultural Român din New York (1992-1993) şi al Institutului de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu" din Cluj (1998-1999). Debut cu critică literară în rev. *Tribuna*, (1966). Colab. îndeosebi la rev. *Tribuna* şi *Steaua*, unde a susţinut rubrici de eseistică şi cronică literară, dar şi la alte numeroase periodice din ţară. Debut editorial cu vol. *Realitate şi romanesc*, (1969), urmat de eseul monografic *Dostoievski* (1971), culegerea de studii critice *Scriitori români şi străini* (1973), sinteza asupra romanului contemporan, care fusese prezentată ca teză de doctorat, *Romanul condiţiei umane* (1979). Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj (1969); Premiul Uniunii Scriitorilor (1979; 1992); Premiul „Titu Maiorescu" al Acad. Române (1992). Interesată cu precădere de evoluţia prozei româneşti şi străine din secolele XIX şi XX, critica lui **P.**, întemeiată pe o solidă documentare de istorie şi teorie literară, cu largi deschideri comparatiste, defineşte un spirit academic elevat, ilustrat de ţinuta austeră a unui discurs critic cu articulaţii clare şi o logică strânsă a argumentaţiei ideilor, situabil într-o tradiţie universitară reprezentată de un D. Popovici şi T. Vianu. Unei critici simpatetice şi de „identificare", i se preferă o anumită distanţare care permite situarea operelor analizate din perspectiva esteticii şi a poeticii moderne, într-un spaţiu de interferenţe şi ecouri ce le proiectează în universalitate.

OPERA: *Realitate şi romanesc*, Bucureşti, 1969; *Dostoievski,* Cluj, 1971; *Scriitori români şi străini*, Cluj, 1973; *Romanul condiţiei umane*, Bucureşti, 1979; *Vârstele romanului*, Bucureşti, 1992; *Poetica postmodernismului*, Piteşti, 1996 (ed. II, 1998; ed. III, 2003); *Studii transilvane*, 1998.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 47, 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 49, 1969; D. Cesereanu, în *Tribuna*, nr. 1, 1970; Al. Dobrescu, în *Iaşul literar*, nr. 2, 1970; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 5, 1970; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1971; R. Enescu, în *Familia*, nr. 5, 1971; D. Flămând, în *Luceafărul*, nr. 18, 1971; G. Gheorghiţă, în *Ramuri*, nr. 8, 1971; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 16, 1971; A. Sasu, în *Tribuna*, nr. 18, 1972; M. Ungheanu, în *România literară*, nr. 20, 1971; G. Pruteanu, în *România literară*, nr. 23, 1972; M. Iorgulescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1975; M. Mincu, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1977, Gh. Grigurcu, în *Vatra*, nr. 3, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; M. Dragolea, în *Echinox*, nr. 8-9, 1979; M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1979; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 30, 1979; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 37, 1979; Gh. Grigurcu, în *Vatra*, nr. 10, 1980; I. Maxim, în *Ateneu*, nr. 2, 1980; Ileana Verzea, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1980; Şt. Avădanei, în *Cronica*, nr. 40, 1981; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; M. Martin, *Singura critică*, 1986; R. G. Ţeposu, în *Cuvântul*, nr. 10, 1996; C. Vâlcu, în *Vatra*, nr. 4, 1995; I. Pop, în *România literară*, nr. 29, 1999. **(I. P.)**

PETRESCU Mircea Alexandru, n. 23 oct. 1920, Chişinău. Prozator. Fiul lui Florea Petrescu, funcţionar, şi al Virginiei (n. ?). Licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti. Avocat, apoi salariat (din 1949) al Ministerului Comerţului Exterior, cu două stagii în străinătate, la Paris (1957-1961) şi Geneva (1970-1979). A colaborat la *Universul literar*, *Viaţa socială*, *Revista literară*, *Luceafărul*, *Dilema*, *Jurnalul literar* etc. În 1938 editează rev. *Pagini de literatură şi ştiinţă*, a Liceului Naţional din Iaşi. Debut editorial cu romanul *Vara* (1945). A mai publicat alte trei romane: *Spre toamnă* (1974), *Călătoria continuă* (1974) şi *Cetăţile mele* (1990).

OPERA: *Vara*, roman, Bucureşti, 1945; *Spre toamnă*, roman, Bucureşti, 1974; *Călătoria continuă*, roman, Bucureşti, 1984; *Cetăţile mele*, roman, Bucureşti, 1990.

REFERINŢE CRITICE: T. Teodorescu-Branişte, în *Jurnalul de dimineaţă*, 14 nov. 1946. **(A. S.)**

PETRESCU Radu, n. 31 aug. 1927, Bucureşti – m. 1 febr. 1982, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Emil Petrescu şi al Emiliei (n. ?), funcţionari. Primele clase elementare, la „Şcoala Poenărescu" din capitală; în 1936, familia se stabileşte la Târgovişte, unde **P.** termină şcoala primară şi face liceul la „I. Văcărescu" (1938-1946). În 1942, rămâne orfan de tată. În 1944, începe redactarea întinsului său „jurnal". În acelaşi an, împreună cu prietenii săi târgovişteni M. H. Simionescu, C. Olăreanu ş.a., scoate câteva rev. ms şi formează un cerc literar (cunoscut ulterior, în istoria literară contemporană, sub denumirea „Şcoala de la Târgovişte"). Debut în rev. *Universul literar* şi *Orizont* (1945). În 1946 începe cursurile Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (terminate în 1951). În acelaşi an, începe redactarea romanului *Matei Iliescu.* Colab. cu poezii la *Naţiunea.* Îşi începe cariera didactică (1951) la Petriş-Bistriţa, unde termină *Didactica nova*. În 1952, se transferă la Prundu Bârgăului, de unde va reveni la Bucureşti (1954), renunţând la cariera didactică. În 1955, funcţionar la Institutul de Statistică, scrie *Ce se vede*; în 1957, e laborant, zilier şi bibliograf la Institutul de Cercetări Hortiviticole de la Băneasa (până în 1967, când se transferă la Institutul de cercetarea şi valorificarea legumelor şi fructelor). Între 1961 şi 1964 lucrează la *Matei Iliescu* (ms refuzat de Editura pentru Literatură). Romanul apare în 1970 (Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor). În acelaşi an, îşi ia licenţa cu o teză despre G. Bacovia. Publică în anii următori *Proze* (1971), *O singură vârstă* (1975), *Ocheanul întors* (1978), *Ce se vede* (1979), *Părul Berenicei* (1981). Bursă la Paris (1979) şi participare la un colocviu de literatură la Belgrad (1981). Colab. la *Viaţa Românească, România literară, Luceafărul, Vatra, Ramuri, Cronica, Convorbiri literare, Tomis, Arta* ş.a. A tradus din A. Tilgher, Sallustius, V. Brancati ş.a. Din jurnalul său, ţinut între 1944 şi 1982, parţial publicat antum, au apărut după moartea scriitorului: *A treia dimensiune* (1984), *Catalogul mişcărilor mele zilnice* (1999) şi *Prizonier al provizoratului* (2002). **P.** este un prozator de factură analitică (în descendenţa francezilor B. Constant, Stendhal şi Proust) dublat de un subtil eseist şi cunoscător al artelor plastice, un *diarist* excepţional, care şi-a asumat existenţa ca *artă* şi *contemplaţie,* sfidând epoca teribilă în care a trebuit să trăiască şi să creeze.

OPERA: *Matei Iliescu*, roman, Bucureşti, 1970 (ed. II, 1973; ed. III, 1996); *Proze. Didactica nova. Sinuciderea din Grădina Botanică. Jurnal. În Efes,* Bucureşti, 1971; *O singură vârstă*, Bucureşti, 1975; *Ocheanul întors*, Bucureşti, 1977 (ed. II, 1996; altă ed., 2000); *Ce se vede*, roman, Bucureşti, 1979; *Părul Berenicei*, Bucureşti, 1981; *Meteorologia lecturii*, Bucureşti, 1982; *A treia dimensiune*, Bucureşti, 1984; *Catalogul mişcărilor mele zilnice*, jurnal, Bucureşti, 1999; *G. Bacovia,* Piteşti, 1999 (ed. II, 2002); *Corespondenţă. Sinuciderea din Grădina Botanică,* ed. şi notă asupra ed. de Marta Petreu şi Ana Cornea, Cluj-Napoca, 2000; *Locul revelaţiei,* ed. de Adela Popescu, pref. de Gh. Crăciun, Piteşti, 2000; *Ocheanul întors* (caiet de jurnal), facsimilul caietului *Ocheanul întors,* cu o pref. de I. Bogdan Lefter, Piteşti, 2001; *Prizonier al provizoratului.* Jurnal 1957-1970, ed. de Ruxandra Mihăilă, tabel cronologic de Adela Popescu, Piteşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: G. Dimisianu, *Prozatori de azi*, 1970; V. Ardeleanu, *A „urî", a „iubi"*, 1971; C. Stănescu, *Cronici literare*, 1971; C. Mateescu, *Memorial de lectură*, 1972; Eugenia Tudor. Anton, *Pretexte critice*, 1973; P. Georgescu, *Printre cărţi*, 1973; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte*, 1974; I. Vlad, *Romanul românesc contemporan*, 1974; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; D. Culcer, *Citind sau trăind literatura*, 1977; Alex. Ştefănescu, *Preludiu*, 1977; P. Georgescu, *Volume*, 1978; M. Iorgulescu, *Firescul ca excepţie*, 1979; D. Culcer, *Serii şi grupuri*, 1981; M. Zaciu, *Cu cărţile pe masă*, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, *Critica noastră cea de toate zilele*, 1981; P. M. Gorcea, *Structură şi mit în proza contemporană*, 1982; M. Iorgulescu, *Ceara şi sigiliul,* 1982, Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 6, 1983; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 6, 1983; I. B. Lefter, în Viaţa Românească, nr. 6, 1983; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 9, 1983; L. Ciocârlie, *Eseuri critice*, 1983; M. D. Gheorghiu, *Reflexe condiţionate*, 1983; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1984; Al. George, în *Vatra*, nr. 9, 1984; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 52, 1984; Norman

Manea, *Pe contur*, 1984; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1985; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 18, 1985; I. B. Lefter, în *România literară*, nr. 21, 1985; M. Mincu, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1985; Ioana Pârvulescu, în *Astra*, nr. 11, 1985; M. Zaciu, în *România literară*, nr. 40, 1986; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 48, 1986; Al. Călinescu, *Biblioteci deschise*, 1986; L. Ciocârlie, în *Orizont*, nr. 7, 1987; E. Simion, în *Ramuri*, nr. 10; 11, 1987; idem, în *România literară*, nr. 37, 1987; idem, *Scriitori...,* IV, 1989; V, Podoabă, în *Familia*, nr. 7, 1989; M. Dragolea, *În exerciţiul ficţiunii*, 1992; M. Muthu, *Călcâiul lui Delacroix*, 1996; Gh. Grigurcu, în *Familia,* nr. 7-8, 1999; Gh. Crăciun, *ibidem*; M. Mincu, *ibidem*; Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 10, 2000; M. Benţea, *Farmecul discret al autoreflexivităţii,* 2000; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* nr. 1-2, 2002; E. Negrici, *Literatura…*; Gh. Crăciun, *Doi într-o carte,* 2003. **(M. Z.)**

PETREU Marta (numele la naştere: Rodica Marta Crişan), n. 14 mart. 1955, com. Jucu, jud. Cluj. Poetă şi eseistă. Fiica lui Augustin Crişan şi a Mariei (n. Olosutean), ţărani. Studii la Şcoala generală din com. Jucu (absolvită în 1970); Liceul „Emil Racoviţă” din Cluj (bacalaureat, 1974). Licenţiată a Facultăţii de Istorie şi Filosofie a Univ. din Cluj (1980). Dr. în filosofie cu teza *Valenţele estetice ale anamorfozei logice* (Univ. Bucureşti, 1992). Prof. de filosofie la Liceul „Emil Racoviţă” din Cluj (1980-1990), redactor la rev. *Echinox* (1977-1981), *România literară* (mart. 1990) şi *Steaua* (apr. 1990). Redactor-şef al rev. *Apostrof* (din mai 1990). Lector (1992-1995), apoi conf. (din 1995) la Facultatea de Istorie şi Filosofie din Cluj. Debut cu poezie în rev. *Tribuna* (1977). Debut editorial cu vol. de versuri *Aduceţi verbele* (1981), urmat de *Dimineaţa tinerelor doamne* (1983), *Loc psihic* (1991), *Poeme neruşinate* (1993), *Cartea mâniei* (1997), *Apocalipsa după Marta* (1999), *Falanga* (2001). Eseuri pe teme literare şi filosofice în vol. *Teze neterminate* (1991), *Jocurile manierismului logic* (1995), *Un trecut deocheat sau „Schimbarea la faţă a României”* (1999), *Ionescu în ţara tatălui* (2001) şi *Filosofia lui Caragiale* (2003). A colaborat la vol. colective: *Dicţionarul operelor filosofice româneşti* (1997), *Cahier de L'Herne Schopenhauer* (1997), *Momentul adevărului* (1997), *Ion Ianoşi – o viaţă de cărturar* (1998), *Descartes – Leibnitz* (1998). A îngrijit şi prefaţat ed. din Nae Ionescu, P. Goma, D. D. Roşca, C. Rădulescu – Motru ş. a. Cu o puternică armătură programatică, versurile de debut semnate de **P.** stau sub semnul voinţei de a imprima o nouă putere vitală cuvintelor, revigorând comunicarea cu concretul fiinţei, în opoziţie cu convenţiile, codurile, regulamentele, legile impuse autoritar din afară. Poemele sunt definite ca „teze” sui-generis, contrare exigenţelor înscrise în „Tratate”, „Sinteze”, „Enciclopedii”, privind logica, retorica, măsura, incitând la un comportament conformist. Un discurs liric concentrat, nervos, ironic şi incisiv, afirmă necesitatea eliminării măştilor, a sincerităţii necenzurate a expresiei de sine. „Bruta lucidă, flămândă” şi „creierul tânăr pofticios” ar putea fi metaforele emblematice ale unui eu poetic ce asociază organic impulsurile vitale şi controlul intelectual al atitudinilor. Cu o tensiune sporită, asemenea termeni ai ecuaţiei intime desfăşoară, în *Dimineaţa tinerelor doamne* (1983) spectacolul unei psihodrame în care subiectul liric procedează la adevărate „lecţii de vivisecţie în oglindă”, la alcătuirea de „inventare” şi „fişe clinice” conferind acestei poezii a iubirii o notă de puternic dramatism. El va fi confirmat şi dus la extreme paroxistice ale trăirii şi amplificat în manifestările expresioniste ale revoltei în ultimele vol. unde „neruşinarea” şi „mânia” domină un discurs ce hiperbolizează apocaliptic viziunea asupra unei existenţe umane umilite în orgoliul său sfidător de o divinitate neîndurătoare şi indiferentă. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1981 şi 1997.

OPERA: *Aduceţi verbele*, Bucureşti, 1981; *Dimineaţa tinerelor doamne,* Cluj-Napoca, 1983; *Teze neterminate*, Bucureşti, 1991; *Loc psihic*, Bucureşti, 1991; *Poeme neruşinate*, Bucureşti, 1993; *Jocurile manierismului logic,* eseu, Bucureşti, 1995; *Cartea mâniei*, Bucureşti, 1997; *Locatarii de la Ciucea,* album, în colab. cu A.

Moldovan, Cluj-Napoca, 1998; *Apocalipsa după Marta*, Cluj-Napoca, 1999; *Un trecut deocheat sau „Schimbarea la faţă a României,* Cluj-Napoca, 1999; *Apocalipsa după Marta,* Cluj-Napoca, 1999; *Falanga,* versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Ionescu în ţara tatălui,* Cluj-Napoca, 2001: *Vlad Mugur, spectacolul morţii,* dosar gândit şi alcătuit de ~ şi I. Vartic, Cluj-Napoca, 2002; *Filosofia lui Caragiale,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 16, 1981; R. C. Cristea, în *Orizont*, nr. 28, 1981; I. B. Lefter, în *Transilvania*, nr. 8, 1982; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 11, 1982; R. G. Ţeposu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1982; Al. Cistelecan, în *Familia,* nr. 3, 1984; L. Antonesei, în *Vatra*, nr. 10, 1984; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1984; I. B. Lefter, în *România literară*, nr. 17, 1984; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 15, 1984; E. Simion, *Scriitori...*, IV, 1989; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 22, 1991; Irina Petraş, în *Steaua*, nr. 8, 1991; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul*, nr. 28, 1991; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 46, 1991; Ioana Pârvulescu, în *Contrapunct*, nr. 2, 1992; E. Simion, în *Literatorul*, nr. 10, 1992; C. Regman, în *Jurnalul literar*, nr. 7-8, 1992; M. Zaciu, în *Argo*, nr. 8, 1993; Şt. Borbély, în *Familia,* nr. 4, 1993; Roland Jaccard, în *Le Monde*, 13 iun. 1993; C. Regman, în *Jurnalul literar*, nr. 27-28, 1993; N. Oprea, în *Calende*, nr. 7-8, 1993; A. Pantea, în *Vatra*, nr. 8, 1993; R. G. Ţeposu, *Istoria tragică şi grotescă a întunecatului deceniu nouă*, 1993; Ş. Borbély, în *Echinox*, nr. 1-2-3, 1994; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 12, 1998; C. Regman, în *Jurnalul literar*, nr. 3, 1998; N. Breban, în *Contemporanul*, nr. 17, 1999; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 6, 1999; A. Pantea, în *Vatra,* nr. 5, 1999; I. Pop, în *Vatra*, nr. 5, 1999; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* nr. 18, 2000; Şt. Borbély, în *Observator cultural,* nr. 23, 2000; S. Alexandrescu, *ibidem,* nr. 25, 2000; Aura Christi, în *Contemporanul,* nr. 42, 2001; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 26, 2002; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 2002; L. Perţa, în *Familia,* nr. 6, 2003; Pavel Dora, în *România literară,* nr. 30, 2003 (interviu). **(I. P.)**

PETRI Domniţa, n. 14 mai 1956, atul Nepos, com. Feldru, jud. Bistriţa-Năsăud. Poetă. Absolventă a Liceului „Liviu Rebreanu" din Bistriţa (1975) şi a Facultăţii de Automatică a Institutului Politehnic din Bucureşti. Debutează în vol. colectiv *Ascendenţă*, apărut la Bistriţa în 1975. Apare şi în broşurile *9 dimineţi* (Bistriţa, 1975) şi *Spaţii posibile* (1979). Membră a cenaclului rev. *Amfiteatru*. Colaborează cu versuri la *România literară, Steaua, Tribuna, Convorbiri literare, Amfiteatru, Cronica, Familia, Limbă şi literatură, Luceafărul* etc. Debut editorial în caseta *Zece poeţi tineri* (1976) cu placheta *Timpul sevei*. Urmează: *Eclipsa* (1979), *Celălalt* (1985), *Traversare marcată* (1987). Premiul Editurii Junimea pe 1974; Premiul „Tinere condeie" pe 1975; Premiul Festivalului naţional de poezie „Nicolae Labiş" pe 1975; Premiul „Amfiteatru" pe 1976.

OPERA: *Timpul sevei,* în *Zece poeţi tineri,* Iaşi, 1976; *Eclipsa*, versuri, Bucureşti, 1979; *Celălalt*, versuri, Bucureşti, 1985; *Traversare marcată,* versuri, Bucureşti, 1987.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară,* nr. 19, 1980; C. Ivănescu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1981; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1982; L. Ulici, în *Astra*, nr. 12, 1984; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 44, 1985; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 37, 1985; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 46, 1985; E. Simion, în *România literară,* nr. 12, 1986; Mariana Codruţ, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 1986; R. C. Cristea, în *Familia*, nr. 9, 1986; I. Cristofor, în *Steaua*, nr. 7, 1988; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 28, 1988; E. Simion, *Scriitori*… **(I. Pt.)**

PETRIA Petre, n. 22 febr. 1934, com. Titeşti, jud. Vâlcea. Prozator şi istoric literar. Fiul lui Ion Petria, morar, şi al Mariei (n. Albuşel). Şcoala primară în com. natală (1940-1944); gimnaziul din Boişoara (1944-1947), apoi Liceul „Nicolae Bălcescu" din Râmnicu Vâlcea (1947-1950; bacalaureatul la Drăgăşani, 1955). A urmat Institutul de Documentare Ştiinţifico-Tehnică din Bucureşti

(1974-1975). Pedagog la Şcoala generală din Titeşti (1951-1953); bibliotecar şi director de cămin cultural în aceeaşi localitate (1957-1958); bibliotecar şi metodist la Bibl. judeţeană Vâlcea (1958-1996; 1998-2003). Colab. la *Orizont, Revista bibliotecarilor, Îndrumătorul cultural* etc. A publicat două contribuţii de istorie literară: *Vâlcea. Oameni de ştiinţă, cultură şi artă* (1996) şi *Pagini din istoria presei vâlcene* (2001). Autor de povestiri pentru copii şi mini-romane de dragoste (*Tinereţea, drumul vămilor,* 1994; *Corabia destinului,* 1999; *Iubire înşelată,* 2003). A realizat utile documentare bibliografice: *Al. Oprea* (1985), *Gib. I. Mihăescu* (1985), *Dem Teodorescu* (1986) etc.

OPERA: *Plai vâlcean,* povestiri pentru copii, Râmnicu Vâlcea, 1990 (ed. II, 1995); *Tinereţea, drumul vămilor,* mini-roman de dragoste, Râmnicu Vâlcea, 1994 (ed. II, 1995); *Durerea din pădure,* povestiri pentru copii, Râmnicu Vâlcea, 1995; *Vâlcea. Oameni de ştiinţă, cultură şi artă,* Râmnicu Vâlcea, 1996 (ed. II, 1997); *Posada copilăriei. Povestiri adevărate,* Râmnicu Vâlcea, 1997 (ed. II, 1998); *Corabia destinului,* mini-roman de dragoste, Râmnicu Vâlcea, 1999 (ed. II, 2000); *Pagini din istoria presei vâlcene,* Râmnicu Vâlcea, 2001; *Iubire înşelată,* mini-roman de dragoste, Râmnicu Vâlcea, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Dumitru Lazăr, *O viaţă închinată cărţii de un om al cărţii: Petre Petria,* 1999. **(A. S.)**

PETRIAN Iuliana (numele în acte: Iuliana Schwartz), n. 1 mart. 1946, Covăsânţ, jud. Arad. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Ioan Balta şi a Elisabetei (n. ?), ţărani. Licenţiată a facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1969). Prof. de lb. şi literatura română. Colab. la *Tribuna, Orizont, Vatra, Steaua, Luceafărul, Apostrof, Poesis* etc. Debutează în *Neue Banater Zeitung* (1981). Debut editorial cu vol. de proză *Această poveste pentru tine este* (1985). Literatură pentru copii: *Melinda păpuşa fermecată* (1986); *Ghiocul de alună* (1991), *Pufi şi Piţur* (1998), *O carte în două cărţi, două cărţi într-o carte* (2003). Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (1998).

OPERA: *Această poveste pentru tine este,* proză, Bucureşti, 1985; *Melinda păpuşa fermecată,* proză, Bucureşti, 1986; *Ghiocul de alună,* versuri, Timişoara, 1992; *Pufi şi Piţur,* proză, Arad, 1998; *O carte în două cărţi, două cărţi într-o carte,* versuri, Arad, 2003.

REFERINŢE CRITICE. V. Dan, în *Flacăra roşie* (Arad), 28 iul. 1985; Fl. Bănescu, în *Contemporanul,* 13 dec. 1987; V. Gheorghiţă, în *Familia,* nr. 10, 1987; Gh. Mocuţa, în *Arca,* nr. 1-3, 1999. **(A. S.)**

PETRINO Dimitrie, n. 1838 (?), com. Rujniţa, jud. soroca – m. 29 apr. 1878, Bucureşti. Poet. Fiul lui Petre Petrino, proprietar rural, şi al Eufrosinei (n. Hurmuzachi). Şi-a făcut studiile în familie, sub îndrumarea lui Nicolae Sbierea şi, poate, a unchilor săi Hurmuzăcheşti. În tinereţe călătoreşte în Italia, Austria, Germania, însuşindu-şi oarecare cultură literară, nu însă în mod organizat. Între 1864 şi 1867, e ofiţer la Botoşani; după moartea soţiei, călătoreşte din nou în străinătate, apoi se stabileşte la Cernăuţi. În 1875, trece în România, la Iaşi, unde e director al Bibl. Centrale, iar o vreme îl suplineşte pe A. Vizanti la Catedra de literatură română de la Univ. (1876-1978). A colaborat la *Convorbiri literare, Familia, Foaia Soţietăţii pentru literatura şi cultura română în Bucovina.* Versurile sale, adunate în mai multe vol. (*Flori de mormânt,* 1867; *Lumine şi umbre*, 1870; *Raul*, 1875; *La gura sobei,* 1876; *Legenda Murului,* 1877), deşi scrise într-o limbă pură şi curgătoare, nu reuşesc decât cu greu să comunice sentimentele, altfel sincere, ale autorului şi să-i creeze imaginea de poet satanic pe care simţim că şi-o doreşte.

OPERA: *Flori de mormânt,* Cernăuţi, 1867; *Prolog compus şi rostit de domnul – la deschiderea concertului ce s-a dat în 27 ianuarie 1869 în Cernăuţi spre folosul Fundăciunei Pumnulene,* Cernăuţi, 1869; *Puţine cuvinte despre coruperea limbei române în Bucovina,* Cernăuţi, 1869; *Lumine şi umbre,* Cernăuţi, 1870; *Raul*, Cernăuţi, 1875; *Discurs rostit la serbarea funebră ce s-a ţinut în Iaşi la 1 octombrie 1875,* Iaşi, 1875; *La gura sobei,* Iaşi, 1876; *Legenda Murului,* Iaşi, 1877; *Poeme*, Iaşi,

f.a.; *Poezii alese,* pref. de N. Iorga, Vălenii de Munte, 1908.

REFERINȚE CRITICE: V. Gr. Pop, *Conspect asupra literaturei române şi literaţilor ei de la început şi până astăzi,* II, 1876; P. V. Haneş, *Istoria literaturii româneşti,* 1924; C. Loghin, *Istoria literaturii din Bucovina, 175-1918,* 1926; N. Iorga, Ist. lit. cont., I; G. Călinescu, *Istoria…*; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, *Istoria…*; Al. Ciorănescu, *Literatura comparată*, 1944; I. Rotaru, *O istorie…,* I; D. Mănucă, *Scriitori junimişti,* 1971; *I. L. R.,* III, 1973; L. Papuc, în *Convorbiri literare,* nr. 10; 11; 12, 2001; idem, *ibidem*, nr. 1; 2; 3; 4, 2002; idem, în *Dacia literară,* nr. 47; 48; 49, 2003. **(G. A.)**

PETRIŞOR Marcel, nr. 13 apr. 1930, satul Ocişor, jud. Hunedoara. Prozator şi eseist. Provine dintr-o familie de învăţători. Liceul la Brad (absolvit în 1948). Urmează Facultatea de Filosofie a Univ. din Cluj (1948-1952) şi, după o îndelungată întrerupere a activităţii filosofice, Facultatea de Lb. Romanice (secţia lb. franceză) din Bucureşti (1965-1970). Prof. de lb. franceză la Liceul „Iulia Hasdeu" din Bucureşti. Publică mai ales în *România literară, Luceafărul, Familia, Cronica, Contemporanul, Transilvania, Revista de filosofie,* dar şi în *Voprosî filosofii* (URSS) şi *Revue d'Esthétique* (Franţa). A publicat vol. de proză (*Serile-n sat la Ocişor,* 1968; *Măreasa*, 1975; *Crişan*, 1977; *Căruţa cu scânduri,* 1990), jurnale de călătorie (*Călătorie spre Soare-Răsare,* 1976; *Drumuri întortochiate,* 2001), eseuri pe teme de estetică, literatură şi istoria artei (*Curente estetice contemporane,* 1972; *La Rochefoucauld. Aventura orgoliului,* 1972; *Grünewald,* 1972; *Vitralii*, 1978), trad. din Jean-Paul Sartre (1969), François Cali (1971), Galienne şi Pierre Francastel (1973), Jean Coué (1977), René Berger (1978), J. Baltrusaitis (1981), Ciabua Amiredjibi (1981), pref. la *Antologia poeziei gruzine* (1974), *Romanţa samovarului* (proză umoristică sovietică, 1976), *Drama antică, drama modernă* de E. Faguet (1971) sau *Memorii* de Adèle de Boigne (1982). Autor a două vol. de *Memorii* (1991-1994). A colaborat la *Scriitori francezi. Mic dicţionar* (1978). Eseistica filosofică şi proza de inspiraţie rurală (între romanul istoric şi povestirea fantastică de sorginte folclorică) sunt domeniile divergente pe care la reuneşte activitatea lui **P.**

OPERA: *Serile-n sat la Ocişor,* Bucureşti, 1968; *Curente estetice contemporane,* Bucureşti, 1972; *La Rochefoucauld. Aventura orgoliului,* Bucureşti, 1972; *Grünewald*, album, Bucureşti, 1972 (ed. II, 1985); *Măreasa*, roman, Bucureşti, 1975; *Călătorie spre Soare-Răsare,* Bucureşti, 1976; *Crişan*, roman, Bucureşti, 1977; *Vitralii,* eseuri, Bucureşti, 1978; *Temeri*, roman, Bucureşti, 1985; *Căruţa cu scânduri*, roman, Bucureşti, 1990; *Memorii*, I-II, Bucureşti – Iaşi, 1991-1994; *N. V. Gogol sau paradoxurile literaturii moderne,* Iaşi, 1996; *La capăt de drum,* Iaşi, 1997; *Drumuri întortochiate,* jurnal de călătorie, Iaşi, 2001; *Neamul lui Gelu,* Bucureşti, 2002. Traduceri: Jean-Paul Sarte, *Baudelaire*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1969; Galienne şi Pierre Francastel, *Portretul,* eseuri, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1970; Jean Coué, *Omul de pe râul Kwai,* roman, trad. de ~, Bucureşti, 1977; René Berger, *Mutaţia semnelor,* trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1978; François Cali, *Arta conchistadorilor,* trad. de ~, Bucureşti, 1971; Jurgis Baltrusaitis, *Oglinda,* cuvânt înainte şi trad. de ~, Bucureşti, 1981; Ciabua Amiredjibi, *Data Tutaschic,* roman, trad. de ~, Aurel State şi Adina Nicolescu, Iaşi, 1981.

REFERINȚE CRITICE: N. Balotă, în *România literară,* nr. 28, 1971; Al. Căliunescu, în *Cronica*, nr. 37, 1971; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 34, 1972; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 1973; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 51, 1975; V. Cristea, în *România literară,* nr. 51, 1975; C. Moraru, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1976; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1976; V. Cristea, în *România literară,* nr. 16, 1976; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 8, 1977; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1977; V. Cristea, în *România literară,* nr. 1, 1978; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 8, 1979; V. Cristea, în *România literară,* nr. 51, 1985; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni,* 1985; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1986; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 2, 1986; Ruxandra Cesereanu, în *Steaua*, nr. 8-9, 1993; C. Coroiu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 331, 1996; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 33, 1997; C. Coroiu, în *Dacia literară,* nr. 34, 1999. **(M. P.)**

PETROVEANU Mihail, n. 28 oct. 1923, Bucureşti – m. 4 martie 1977, Bucureşti. Critic şi istoric literar. Fiul lui Jean Petroveanu şi al Mariei (n. Algazi). Soţul Veronicăi Porumbacu. Clasele primare şi primele şase clase secundare la Liceul „Sf. Andrei" din Bucureşti (1930-1940), bacalaureatul la Liceul teoretic, condus de Al. Graur (1940-1942). Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti, secţia franceză-română (1944-1947), timp în care debutează, cu cronici literare, în *Studentul român* (1945). Imediat după absolvire, este redactor la *Contemporanul*, apoi asistent la Catedra de estetică a Institutului de Teatru, Arte Plastice şi Muzică (1949-1950); redactor pentru emisiunile literare la Radiodifuziunea Română (1948-1952); redactor-şef de secţie şi redactor-şef adjunct la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă (1950-1955); redactor şi redactor-şef adjunct la *Viaţa Românească* (1955-1956) şi *Gazeta literară* (1956-1961); redactor principal al publicaţiei tetralingve pentru străinătate *Revue roumaine – Roumanian Review – Rumänische Rundscahu – Rumînskaia Literatura* (1962-1977). Era un nume frecvent întâlnit în rev. centrale atunci când, în 1958, îşi strânge în primul său vol., *Pagini critice*, art. şi cronici literare apărute în *Studentul român, Flacăra, Contemporanul, Viaţa Românească, Steaua, Scânteia şi Gazeta literară,* între 1947 şi 1957. Studiile ulterioare le-a strâns în vol. *Profiluri lirice contemporane* (1963), *Studii literare* (1966) şi *Traiectorii lirice* (1974); este, de asemenea, autorul monografiilor *Tudor Arghezi, poetul* (1961) şi *George Bacovia* (1969; ed. II, 1972). A îngrijit o excelentă ed. de *Opere* ale lui G. Bacovia (1978, în colab.). A tradus *Copiii căpitanului Grant* de Jules Verne şi a îngrijit şi (sau) prefaţat vol., ed., trad. din I. L. Caragiale (1950; 1958; 1959; 1960; 1973), Alexandr Ceacovschi (1950), Guy de Maupassant (1950), Navtej (1954), Mateiu I. Caragiale (1957), Nicolae Velea (1960), Platon Pardău (1963), A. E. Baconsky (1964), Demostene Botez (1964), Ion Vinea (1964), Adrian Maniu (1965), Saşa Pană (1966), Agatha Grigorescu-Bacovia (1967), Ion Caraion (1978).

OPERA: *Pagini critice,* Bucureşti, 1958; *Tudor Arghezi, poetul,* Bucureşti, 1961; *Profiluri lirice contemporane,* Bucureşti, 1963; *George Bacovia,* monografie, Bucureşti, 1969 (ed. II, 1972); *Traiectorii lirice,* Bucureşti, 1974. Traduceri: Jules Verne, *Copiii căpitanului Grant,* trad. de ~, Bucureşti, 1950 (alte ed. 1955; 1958; 1969; 1981); V. Curilencov, *(A. S.) Serafimovici. 1963-1949,* monografie, trad. de ~, şi B. Vinţeanu, Bucureşti, 1952.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 19, 1966; P. Georgescu, în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1966; V. Felea, *Reflexii critice,* 1968; Al. Piru, în *România literară*, nr. 6, 1970; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 10, 1970; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 12, 1970; C. Stănescu, *Poeţi şi critici,* 1972; M. Tomuş, *Răsfrângeri*, 1973; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 51, 1974; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 6, 1975; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 7, 1975; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 2, 1975; M. Iorgulescu, *Al doilea rond,* 1976; ***, *9 pentru eternitate. 4 martie 1977,* vol. omagial în memoria scriitorilor dispăruţi în cutremurul de pământ de la 4 mart. 1977, 1977; D. Pillat, *Itinerarii istorico-literare,* 1978. **(C. R.)**

PETROVICI Duşan, n. 23 aug. 1938, com. Variaş, jud. Timiş. Poet. Fiul funcţionarului Emil Petrovici şi al Elenei (n. Luchin). Absolvă liceul (1956), apoi o şcoală tehnică de chimie (1960). Urmează Facultatea de Medicină Veterinară (cursuri întrerupte); corector la rev. *Orizont*, unde şi debutează (1965). Debut editorial cu vol. de versuri *Lebede ale puterii* (1972). Alte culegeri lirice: *Obelisc* (1974), *Neînceputa mireasmă* (1975), *Obiecte pierdute* (1980), *Clima temperată* (1981), *Zaruri de apă* (1999). A tradus de Miodrag Bulatovici.

OPERA: *Lebede ale puterii,* versuri, Bucureşti, 1972; *Obelisc*, versuri, Timişoara, 1974; *Neînceputa mireasmă,* versuri, Timişoara, 1975; *Obeicte pierdute,* versuri, Timişoara, 1980; *Clima temperată,* versuri, Bucureşti, 1981; *Zaruri de apă,*

versuri, Timişoara, 1999. Traduceri: Miodrag Bulatovici, *Cocoşul roşu zboară spre cer,* Bucureşti, 1978.

REFERINŢE CRITICE: Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 25, 1974; D. Tudoran, în *Luceafărul*, nr. 30, 1974; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 23, 1974; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 12, 1975; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 1976; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 5, 1979; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 31; 35, 1980; Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 35, 1980; M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 35, 1980; L. Raicu, în *România literară*, nr. 37, 1980; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 16, 1980; I. Arieşeanu, în *Orizont*, nr. 24, 1981. **(P. P.)**

PETROVICI Ion, n. 14 iun. 1882, Tecuci, jud. Galaţi – m. 17 febr. 1972, Bucureşti. Eseist şi memorialist. Fiul lui Dimitrie Petrovici şi al Ortansei. Era rudă, după mamă, cu poetul Theodor Şerbănescu şi cu N. Petraşcu, redactorul rev. *Literatură şi artă română* (unde va publica poezii, din 1898). Clasele elementare în oraşul natal, continuate la Colegiul „Sf. Sava" (1892-1899), din Bucureşti. În 1897, debuta cu versuri în rev. *Moş Teacă*. Licenţiat al Facultăţii de Drept (1903) şi al Facultăţii de Litere şi Filosofie (1904) a Univ. din Bucureşti, dr. în filosofie (1905). Două semestre de studii filosofice la Leipzig şi Berlin, avându-i ca prof. de W. Wundt, Volkelt, Fr. Paulsen, W. Dilthey. Conf. de logică şi filosofie la Univ. din Iaşi (1906), prof. (1912), apoi, din 1940, prof. de istoria filosfiei moderne la Univ. din Bucureşti. Între 1923 şi 1926, decan al Facultăţii de Litere şi Filosofie din Iaşi. Strălucită carieră universitară şi ştiinţifică: a ţinut conferinţe şi cursuri la Viena, Paris, Geneva, Alger, Praga şi Bruxelles şi a colaborat la rev. prestigioase, precum *Revue de Métaphisique et de Morale, Archiv für Geschichte der Philosophie und Soziologie, Revue mondiale, Revue bleu;* membru corespondent al Acad. Române din 1927 (activ, din 1934), membru al Acad. din München, al Comitetului Permanent al Congresului de Filosofie din Paris (1936), al Comitetului de conducere al Federaţiei Internaţionale de Filosofie (din 1940). Carieră politică: ministru al Învăţământului şi Lucrărilor Publice (1921; 1926; 1937; 1938, în guvernele Averescu şi Goga), al Culturii Naţionale, Cultelor şi Artelor (1941). Ca filosof, a adus contribuţii orig. mai ales în studiile de logică (*Teoria noţiunilor,* 1910 şi 1924; *Probleme de logică,* 1911; 1923 şi 1928), teoria cunoaşterii şi istoria filosofiei (*Cercetări filosofice,* 1907; ed. II, 1936; *Noi cercetări filosofice contemporane* ş.a.). Pornind de la Kant, a împărtăşit dualismul şi realismul critic şi a susţinut drepturile metafizicii şi sinteza filosofică a ştiinţei şi culturii (*Introducere în metafizică,* 1924). Monografii despre *Schopenhauer* (1933) şi Kant (*Viaţa şi opera lui Kant,* 1936). Activitatea literară, începută precoce, cu poezii (versurile sunt strânse în vol. *Un colţ de viaţă,* 1902) şi cu teatru scurt (*O sărutare,* 1901, jucată în stagiunea 1901-1902 şi, ulterior, sub directoratul lui L. Rebreanu; o altă piesă: *Urmările iertării*), e continuată cu o abundentă serie de memorii şi note de călătorie, evocări şi portrete, cuprinse în vol. *Amintiri universitare* (1920), *Figuri dispărute* (1924), *Simţiri rostite* (f.a.), *Văzute şi trăite* (1926), *Raite prin ţară* (1926), *Momente solemne* (1927), *Felurite* (1928), *Peste hotare* (1931), *Titu Maiorescu. 1840-1917* (1931), *Deasupra zbuciumului* (1932), *Din cronica filosfiei româneşti* (1934), *Din amintirile unui fost dregător* (1934), *Rotocoale de lumină* (1934), *Amintirile unui băiat de familie* (1938), *Impresii din Italia* (I, 1930; Premiul Soc. Scriitorilor Români, şi II, 1938). După două decenii de absenţă impusă, **P.** revine sporadic în viaţa publică şi universitară şi tipăreşte vol. *De-a lungul unei vieţi. Amintiri* (1966). Postum, apare selecţia antologică din *Prin meandrele trecutului* (1979). Strălucit orator de catedră, autor de manuale universitare, **P.** a fost o figură marcantă a Univ. româneşti şi a filosofiei noastre moderne, iar ca literat, un eseist şi un prozator memorialist remarcabil.

OPERA (literară): *O sărutare,* Bucureşti, 1901 (ed. nouă, 1944); *Un colţ de viaţă,* versuri, 1902; *Amintiri universitare,* Bucureşti, 1920; *Figuri dispărute,* Bucureşti, 1924 (ed. II, 1937); *Simţiri rostite,* memorialistică, Bucureşti, f.a.; *Văzute şi trăite,* memorialistică, Bucureşti, 1926; *Raite prin ţară,* impresii de călătorie, Bucureşti, 1926 (ed. întregită, 1944); *Momente solemne,* memorialistică,

Bucureşti, 1927; *Felurite (Probleme şi oameni. Evenimente. Note de drum),* Bucureşti, 1928; *Peste hotare,* note de călătorie, Bucureşti, 1931; *Titu Maiorescu. 1840-1917,* Bucureşti, 1931; *Deasupra zbuciumului*, Bucureşti, 1932; *Din cronica filosofiei româneşti,* Bucureşti, 1934; *Din amintirile unui fost dregător,* Bucureşti, 1934; *Rotocoale de lumină,* Bucureşti, 1934; *Amintirile unui băiat de familie,* Bucureşti, 1938; *Impresii din Italia,* I-II, Bucureşti, 1930-1938; *Evocări de mari filosofi,* Bucureşti, f.a.; *Fulguraţii filosofice şi literare,* Bucureşti, f.a.; *De-a lungul unei vieţi. Amintiri,* Bucureşti, 1966; *Prin meandrele trecutului. Evocări inedite. Pagini memorialistice,* pref. de M. Gafiţa, Bucureşti, 1979; *Însemnări de drum,* ed. îngrijită, pref. şi tabel bibliografic de D. Petrescu, 1983; *Introducere în metafizică,* Iaşi, 1992; *Schopenhauer: viaţa şi opera,* ed., postfaţă şi bibliografie de Al. Boboc, Bucureşti, 1994; *Douăsprezece prelegeri despre Immanuel Kant*, Iaşi, 1994; *Probleme de logică,* ed. de C. Salavastru, Iaşi, 1996; *Valoarea omului,* 1997; *Fulguraţii literare,* Bucureşti, 1997; *Filosofi contemporani,* Bucureşti, 1997; *Schopenhauer: monografie istorico-filosofică,* Bucureşti, 1997; *Kant: viaţa şi opera,* Bucureşti, 1998; *Teoria noţiunilor,* studiu introductiv şi note de C. Salavastru, Iaşi, 1998; *Curs de logică,* ed. şi pref. de C. Salavastru, Iaşi, 2000; *Talentul oratoric,* conferinţe, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* II; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937,* 1937; G. Călinescu, *Istoria*…; Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 7, 1944; Tr. Gheorghiu, în *Iaşul literar,* nr. 8, 1966, Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 5, 1966; P. Pascu, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1966; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; Perpessicius, *Opere*, III, 1971; V, 1972; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*…, I; N. Barbu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1980; I. D. Bălan, în *Contemporanul*, nr. 32, 1983; T. Vianu, *Arta prozatorilor români,* 1988; C. Salavastru, în *Revue roumaine de philosophie et logique,* nr. 1-2, 1993; I. Necula, în *Ateneu*, nr. 3, 1993; idem, în *Contemporanul*, nr. 13; 28, 1998; M. Platon, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1998; Al. Surdu, în *Revista de filosofie,* nr. 5-6, 1999; C. Popescu-Cadem, în *Jurnalul literar,* nr. 15-18, 2000; I. Necula, în *Dacia literară,* nr. 44, 2002; idem, *ibidem*, nr. 49, 2003. **(Al. P.)**

PETRU Cercel, n. 1545 – m. 1590. Cărturar umanist. Fiul legitim al lui Pătraşcu cel Bun (1554-1557) şi fratele lui Mihai Viteazul. Trimis de tatăl său ca ostatic de fidelitate la Poartă pe când avea zece ani (aug. 1555). După moartea părintelui, fiul este exilat împreună cu fratele său Pătraşcu în insula Rhodos, la cererea noului domn Mircea Ciobanul. De aici, fuge în Siria la Doamna Chiajna, ruda sa, aflată în exil la Alep. Rămâne până la 19 aug. 1569. Revine la Constantinopol, de unde ia drumul Munteniei (1571), încercând – fără succes – să dobândească tronul. Se retrage în Transilvania, la Braşov, căutând să-şi realizeze planul cu ajutorul refugiaţilor munteni. Împrejurările îl silesc să ia calea pribegiei încă zece ani. În 1572, pleacă în Polonia sperând în sprijinul regelui Sigismund August. Moartea acestuia îl determină să caute refugiu la împăratul Germaniei, Maximilian, care, însă, moare la rândul său. După aproape doi ani (1575-1577), se îndreaptă spre Italia, unde, la Genova, îl întâlneşte pe Franco Sivori, devotatul său viitor secretar. La Roma rămâne opt luni, timp în care, graţie prieteniei cardinalului Morone, cunoscut în Germania, câştigă de partea sa mai mulţi cardinali, primit fiind de Papa Grigore al XIII-lea. Cu recomandări papale pleacă în Franţa (ian. 1579), unde e bine primit de regele Henric şi regina-mamă, Ecaterina de Medici, care-i acordă toate cele necesare „pentru a trăi ca un principe”. Îşi face prieteni printre personalităţile politice de la curte – ducele Francisc de Anjou, fratele regelui, contele de Germigny, trimis ambasador la Constantinopol cu scopul de-a câştiga tronul muntean pentru **P.**, Berthier, devenit secretarul său ş.a. La insistenţele acestora, sultanul Murad III începe să fie asaltat, din primăvara lui 1579, cu intervenţii în favoarea pribeagului – „principele ereditar al Marii Valachii”. După lungi tratative, în 6 sept. 1580, primeşte permisiunea de-a se duce la Constantinopol, chemat de Sultan, acordându-i-se un paşaport (păstrat în arhivele din Modena) de trecere prin provinciile turceşti. Ecaterina de Medici scrie (ian. 1581) principilor italieni ai Savoiei, Ferrarei şi Veneţiei rugându-i să-i favorizeze călătoria, începută

în 6 febr. În 3 mart., soseşte la Veneţia; ambasadorul Franţei raportează regelui său (17 mart. 1581) că l-a prezentat Dogelui; primit în Senatul Serenissimei, ţine un discurs care lasă o „foarte bună impresie". E condus să viziteze tezaurul San Marco, Arsenalul, monumentele. I se pun la dispoziţie o mie de scuzi şi o galeră care să-l transporte la Ragusa, de unde, călări, împreună cu suita sa amplificată la 40 de persoane, îşi continuă drumul spre Constantinopol, unde ajung în mai. Sunt găzduiţi în grădinile din Pera, la casa ambasadorului Franţei, de Germigny, care va continua să-l înştiinţeze la Fontainebleau pe suveran de mersul „afacerii" prinţului valah, puternic contracarată de vizitele şi intrigile românilor rivali. Totuşi, în 24 iun. 1583, îi sunt aduse la sediul ambasadei însemnele domniei. Îşi cumpără un palat şi până la plecarea din capitala turcească (15 aug.) îşi petrece timpul în continuă sărbătoare. La începutul lui sept., soseşte pe pământul ţării. Ca răspuns la misivele prin care îl ţinuse la curent cu etapele drumului spre Muntenia al cortegiului domnesc, de Germigny îi adresează la 1 sept. lui Franco Sivori o lungă scrisoare cu amănunţite sfaturi de bună purtare pentru proaspătul consilier domnesc: zel, prudenţă, fidelitate, modestie, integritate, „dolcezza temperata" erau recomandările opuse „planurilor de câştig şi trafic" ale celor ce şi-ar fi propus să meargă în Valahia ca pentru „a aduna snopi din grădina aurită". Inaugurarea domniei are loc printr-un act ce-i sporeşte prestigiul european – răscumpărarea unui mare număr de sclavi creştini aflaţi la Constantinopol. Începe organizarea ţării şi distribuirea funcţiilor. Pe lângă boierii autohtoni, se înconjoară cu o mulţime de străini: francezi, italieni, greci, intenţionând să-şi formeze „o curte literară" după model occidental. În scurta sa domnie (de până la 15 mart. 1585), a încercat unele reforme, rămase în stadiul de proiect: dotarea artileriei – pentru care fondează o turnătorie de tunuri – restaurarea patrimoniului de palate, biserici, mănăstiri, unele refăcute (biserica din Căpreşti-Argeş, mănăstirea lui Neagoe Basarab din Curtea de Argeş, mitropolia din Târgovişte), altele edificate din temelii (mănăstirea Mislea-Prahova, Biserica Domnească din Târgovişte). Amplifică şi transformă palatul de reşedinţă târgoviştean, adăugându-i „frumoase şi nobile apartamente", grădini cu sere pentru plante exotice, o piaţă cu trei fântâni, unde conduce apa subteran prin ţevi groase de pin. Contaminaţi, boierii locali încearcă să-i imite zelul edilitar. Plănuieşte o cruciadă europeană contra turcilor. Toată lumea părea mulţumită cu noua domnie. Nesaţiul Porţii, presiunea tributului şi-a creditorilor, intrigile şi uneltirile supraofertanţilor din partida adversă a lui Mihnea conduc la răsturnarea şi mazilirea sa (mart. 1585). Ia din nou drumul pribegiei, traversează Transilvania, e trădat de fostul său camerier, Toma Koch, şi arestat la Mediaş; mutat la închisorile din Chioar şi Hust. Sivori întreprinde repetate demersuri de eliberare. În noaptea de 30 spre 31 aug., reuşeşte să evadeze spectaculos, îndreptându-se spre Caşovia. La 8 sept., trimite o scrisoare plină de mustrări lui Sigismund Báthory pentru tratamentul inuman ce i-a fost aplicat şi jefuirea averii. Împrejurările transilvănene ostile îl decid să meargă la Veneţia şi Roma în vederea altor tentative de redobândire a tronului. Pleacă în dec. din Caşovia, ajunge la Viena la începutul lui ian. 1588, iar la sfârşitul lunii, se află la Veneţia. Se abate pe la Loretto, spre a mulţumi Fecioarei pentru că l-a salvat din atâtea pericole. La Roma, îşi închiriază o casă lângă biserica Trinità dei Monti, fără să piardă contactul cu Constantinopolul. Îşi pune în mişcare relaţiile şi în mai e rechemat spre a fi reaşezat în domnie. În drum spre Poartă survin schimbări nefavorabile. Tronul e dat lui Mihnea. **P.** va fi închis în „Cele şapte turnuri" până în febr. sau mart. 1590 când, scos, cu nasul şi urechile tăiate, e pornit spre insula Rhodos, pentru ca pe cale să fie aruncat în mare. Frământata existenţă a acestui „mândru exemplar al renaşterii româneşti" a fost urmărită şi consemnată de secretarul său, Franco Sivori, în *Memorialul* ţinut între 1581 şi 1589 – document considerat a fi o monografie contemporană asupra lui **P.**, dar şi a Ţării Româneşti la sfârşitul secolului al XVI-lea. Elogiul calităţilor sale a fost făcut de Stefano Guazzo, *Dialoghi piacevoli* (1586). Portretul din fresca de la mănăstirea Căluiu ni-l arată ţinând în mână un plic sigilat – indicativ metaforic al atenţiei de care s-a bucurat în mediile diplomatice europene şi semn al preocupărilor sale literare, moştenite şi de fiul său mai mic Petraşcu. Prin înzestrarea fizică şi formaţia intelectuală, rafinate în ambianţa Renaşterii italiene şi la curtea „libertină şi artistă" a Franţei, unde „Desportes primea o abaţie pentru un sonet", nenorocosul principe pribeag iradiază ceva din aura ideală de curtean în proiecţie balthasar-castiglionescă.

OPERA: *Capitolo del Prencipe di Valacchia,* în Stefano Guazzo, *Dialoghi piacevoli,* Venezia, 1586; *Rugăciunea Domnului muntean,* trad. şi comentarii de Al. Ciorănescu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 9, 1935; reeditare: *Imn*, în *Literatura română veche,* I (1402-1647), 1971.

REFERINŢE CRITICE: Stefano Guazzo, *Dialoghi piacevoli,* 1586; Franco Sivori, în Şt. Pascu, *Petru Cercel şi Ţara Românească la sfârşitul sec. XVI,* 1944; Gr. Tocilescu, în *Columna lui Traian,* 1874; R. Ortiz, *Per la storia della cultura italiana in Romania,* 1916; Al. Ciorănescu, în *Revista istorică,* nr. 7-9, 1935; Al. Ciorănescu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 9, 1935, (P. P.) Panaitescu, *Originea lui Petru Cercel,* 1936; G. Călinescu, *Istoria*…; G. Ivaşcu, *Istoria*…; G. Mihăilă, în *Literatura română veche,* I, 1971; Pimen Constantinescu, în *Actele celui de al XII-lea Congres internaţional de lingvistică şi filologie romanică,* I-II, 1971; Ov. Drimba, în *Tomis*, nr. 14, 1973; G. Nistor, în *Transilvania*, nr. 10, 1977; Pimen Constantinescu, în *Transilvania*, nr. 10, 1977, R. Boureanu, *Frumosul Principe Cercel,* 1978; O. Drimba, în *Magazin istoric,* nr. 30-32, 1990; Iolanda Tighiliu, în *Revista istorică,* nr. 3-4, 1993; C. Luca, *Petru Cercel un domn umanist* în *Ţara Românească,* 2000. **(D. C.)**

PHILIPPIDE Alexandru, n. 1 apr. 1900, Iaşi – m. 8 febr. 1979, Bucureşti. Poet şi eseist. Fiul lingvistului Al. Philippide şi al Mariei (n. Nemţeanu). Şcoala primară (1907-1911) şi Liceul Naţional (1911-1918) din Iaşi. Înscris la Facultatea de Drept (1918), urmează paralel cursurile Facultăţii de Litere şi Filosofie din Iaşi. Licenţa în drept (1921); continuă studii de filosofie şi economie politică la Berlin (1922-1924) şi de litere, filosofie şi economie la Paris (1924-1928). În 1928 se întoarce în ţară, la Iaşi. Mutat la Bucureşti, lucrează la Direcţia presei din Ministerul de Externe, apoi la Ministerul Propagandei (1929-1947). Membru corespondent (1955) şi membru titular al Acad. (1963). Debut cu poezia *Cântecul câtorva*, în *Însemnări literare* (1919). În anii următori, colaborator constant la rev. *Viaţa Românească*, fiind legat şi prin sentimente de prietenie de unii dintre scriitorii grupării. Prezent şi în alte publicaţii, precum *Adevărul literar şi artistic, Umanitatea, Gândirea, Revista Fundaţiilor Regale, Lumea, Vremea, Cuvântul liber, Dimineaţa*. A manifestat interes pentru mişcarea literară de avangardă, publicând versuri în *Contimporanul* şi *Integral. Aur sterp*, întâiul său vol. de poeme (1922), este urmat, la intervale destul de mari, de *Stânci fulgerate* (1930), *Visuri în vuietul vremii* (1939), *Monolog în Babilon* (1967). Postum, a apărut placheta *Vis şi căutare* (1979), reunind optsprezece poeme scrise între 1939 şi 1978. Intensă activitate de traducător din lirica universală, excelând îndeosebi în transpunerea românească a lui Baudelaire (*Flori alese din „Les fleurs du mal”*, 1934) şi a unor poeţi germani (Hölderlin, Novalis, Möricke, Rilke). O ed. reprezentativă a operei sale de traducător a apărut în 1973, sub titlul *Flori de poezie străină răsădite în româneşte*. Ca eseist, este interesat în egală măsură de probleme ale literaturii universale şi naţionale (*Consideraţii confortabile*, I-II, 1970-1972, şi *Puncte cardinale europene: orizont romantic,* 1973). Autor a două nuvele în linia lui E. T. A. Hoffmann, *Îmbrăţişarea mortului* (1940) şi *Floarea din prăpastie* (1942). Este un poet dintre cei mai însemnaţi, format deopotrivă la şcoala umanismului clasic şi a vizionarismului romantic german, căruia i se asociază note ale esteticii expresioniste. Premiul internaţional „Herder” (1967); Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1978.

OPERA: *Aur sterp*, Iaşi, 1922; *Stânci fulgerate*, Bucureşti, 1930; *Visuri în vuietul vremii*, Bucureşti, 1939; *Floarea din prăpastie*, Bucureşti, 1942; *Poezii*, cu o pref. de Ov. S. Crohmălniceanu, Bucureşti, 1962; *Studii şi portrete literare*, Bucureşti, 1963; *Cele mai frumoase poezii*, cu un cuvânt înainte de Al. Piru, Bucureşti, 1965; *Studii de literatură universală*, Bucureşti, 1966; *Monolog în Babilon*, Bucureţti, 1967; *Scriitorul şi arta lui*, Bucureşti, 1968; *Visuri în vuietul vremii*, Bucureşti, 1969; *Floarea din prăpastie*, Bucureşti, 1969; *Consideraţii confortabile*, I-II, Bucureşti, 1970-1972; *Puncte cardinale europene: orizont romantic*, Bucureşti, 1973; *Poezii*, antologie, pref. şi tabel cronologic de G. Gibescu, Bucureşti, 1973; *Floarea din prăpastie,*

pref. şi bibliografie de G. Gibescu, Bucureşti, 1975; *Scrieri*, I-IV, Bucureşti, 1975-1978; *Vis şi căutare*, Bucureşti, 1979; *Poezii,* antologie, pref., tabel cronologic şi addenda de Antoaneta Tănăsescu, Bucureşti, 1981 (ed. II, 1986); *Poezii. Proză,* postfaţă şi bibliografie de A. Roman, Bucureşti, 1984; *Poezii*, antologie, pref., tabel cronologic, repere critice şi bibliografie de Antoaneta Tănăsescu, Bucureşti, 1995; *Opere,* Bucureşti, 2000. Traduceri: Ch. Baudelaire, *Flori alese din „Les fleurs du mal”*, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1945; ed. III, 1957; altă ed., 2000); H. Heine, *Din memoriile d-lui de Schnabelewopski*, Bucureşti, f.a.; Goethe, *Poezii,* Bucureşti, f.a. (în colab.); E. Ludwig, *Bismarck*, Bucureşti, f.a.; *Poeme de Hölderlin, Novalis, Möricke, Rilke*, Bucureşti, 1940; (E. T.) A. Hoffmann, *Povestiri fantastice*, Bucureşti, 1943; St. Zweig, *Giacomo Casanova, cavaler de Seingalt*, Bucureşti, 1946 (în colab.); V. Nekrasov, *În tranşeele Stalingradului*, Bucureşti, 1948 (în colab.); A. France, *Ulmul din parc*, Bucureşti, 1949; J. W. Goethe, *Egmont*, Bucureşti, 1949; M. M. Kociubinski, *Rîsul,* Bucureşti, 1949 (în colab.); M. I. Lermontov, *Un erou al timpului nostru*, Bucureşti, 1949 (altă ed., 1999); A. I. Ulianova, *Copilăria lui V. I. Lenin*, Bucureşti, 1949 (în colab.); Voltaire, *Povestiri*, Bucureşti, 1949; A. M. Gorki, *Articole literare*, Bucureşti, 1950 (în colab.); V. Maiakovski, *Despre America*, Bucureşti, 1950 (în colab.); P. Ignatov, *Însemnările unui partizan*, Bucureşti, 1950 (în colab.); (N. G.) Cernîşevski, *Ce-i de făcut?*, Bucureşti, 1951 (în colab.); V. G. Korolenko, *Muzicantul orb*, Bucureşti, 1951 (în colab.); idem, *Opere alese*, Bucureşti, 1953 (în colab.); M. I. Lermontov, *Poezii*, Bucureşti, 1951; (A. S.) Puşkin, *Poezii*, Bucureşti, 1953 (în colab.); L. N. Tolstoi, *După bal*, Bucureşti, 1953; L. Leonov, *Bursucii*, Bucureşti, 1953 (în colab.); Fr. Schiller, *Don Carlos, infante de Spania*, Bucureşti, 1955 (altă ed., 2002); J. Vallès, *Jacques Vingtras*, Bucureşti, 1956; Al. Galici, *Ne vom aduce aminte*, Bucureşti, 1957 (în colab.); A. N. Ostrovski, *Soare cu dinţi*, Bucureşti, 1957 (în colab.); N. Pogodin, *Aristocraţii*, Bucureşti, 1957 (în colab.); idem, *Teatru*, Bucureşti, 1960 (în colab.); H. C. Andersen, *Povestiri*, Bucureşti, 1958 (altă ed., 2002); idem *Lebedele*, Bucureşti, 1962; Tao Iui, *Furtuna*, Bucureşti, 1958 (în colab.); Mao Tze Dun, *Poeme*, Bucureşti, 1959; Goethe, *Suferinţele tînărului Werther*, Bucureşti, 1960 (alte ed., 1995; 2000); A. R. Lesage, *Istoria lui Gil Blas de Santillana*, Bucureşti, 1960; Th. Mann, *Nuvele,* Bucureşti, 1960 (în colab.); idem, *Moartea la Veneţia. Nuvele*, Bucureşti, 1965; idem, *Lotte la Weimar*, Bucureşti, 1964; A. P. Cehov, *Doamna cu căţelul şi alte povestiri*, Bucureşti, 1961 (în colab.); R. Tagore, *Ghirlanda dragostei*, Bucureşti, 1961 (în colab.); Voltaire, *Naivul*, Bucureşti, 1962; I. M. Lermontov, *Teatru. Drame şi tragedii*, Bucureşti, 1963 (în colab.); G. Courteline, *Scrieri alese*, Bucureşti, 1965; (E. T.) A. Hoffmann, *Opere alese*, Bucureşti, 1966 (în colab.); Ch. de Laclos, *Legăturile primejdioase*, Bucureşti, 1966; Voltaire, *Candid sau optimistul*, Bucureşti, 1969 (altă ed., 1999); H. Heine, *Opere alese*, Bucureşti, 1970 (în colab.); H. C. Andersen, *Crăiasa zăpezii*, Bucureşti, 1974 (în colab.); *Tălmăciri din teatrul universal*, ed. şi pref. de D. Ivănescu, Bucureşti, 1982; T. Mann, *Moartea la Veneţia*, trad. în colab., Cluj-Napoca, 1991; H. C. Andersen*, Poveşti,* Craiova, 1991 (altă ed., Bucureşti, 1992); idem, *Degeţica*, trad. în colab., Bucureşti, 1992 (altă ed., 1995); idem, *Basme*, trad. în colab., Bucureşti, 1994; H. C. Andersen, *Răţuşca cea urâtă,* Bucureşti, 1995; Voltaire, *Zadig,* povestiri filosofice, Bucureşti, 1998; E. M. Remarque, *Întoarcere de pe front*, Bucureşti, f.a.

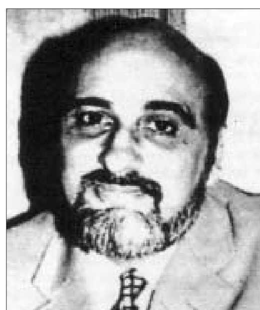
REFERINŢE CRITICE: N. Davidescu, în *Flacăra*, nr. 30, 1922; E. Lovinescu, *Istoria...,* III; I. Barbu, în *Vremea*, nr. 107, 1930; N. Iorga, *Istoria*...; Perpessicius, *Menţiuni...,* III; G. Călinescu, *Istoria...;* Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* P. Constantinescu, *Scrieri*, IV; Vl. Streinu, *Pagini...,* II; T. Vianu, *Studii de literatură universală şi comparată*, 1960; M. Petroveanu, *Studii literare*, 1966; N. Manolescu, *Metamorfozele...;* Al. Piru, *Panorama...;* Al. Paleologu, *Spiritul şi litera*, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura română şi expresionismul*, 1971; A. Martin, *Poeţi contemporani*, II, 1971; *Al. Philippide interpretat de...,* 1972; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* II; L. Raicu, *Structuri literare*, 1972; E. Simion, *Scriitori...,*, II; N. Balotă, *Introducere în opera lui Al. Philippide*, 1974; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1975; I. Pop, *Transcrieri*, 1976; D. Pillat, *Itinerarii istorico-literare*, 1978; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1978; M. Braga, *Destinul unor structuri literare*, 1979; Gh. Grigurcu, *Poeţi...*, idem, în *Orizont*, nr. 9, 1979; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 7, 1979; Al. Paleologu, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1979; M.

Dascal, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1981; M. Zaciu, *Cu cărţile pe masă*, 1981; Ş. Cioculescu, în *Ramuri*, nr. 5; 1982; idem, în *România literară*, nr. 17, 1982; G. Arion, *Al. Philippide sau drama unicităţii*, 1982; F. Aderca, *Contribuţii critice*, 1983; H. Avrămuţ, *Al. Philippide; la răscrucile memoriei,* 1984; D. Micu, *Modernismul românesc*, II, 1985; D. Flămând, *Intimitatea textului,* 1985; O. Ghidirmic, *Poeţi neoromantici,* 1985; G. Gibescu, *Al. Philippide*, 1985; E. Tacciu, *Romantismul românesc*, 1985; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, III, 1986; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1986; Al. Săndulescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 1-2, 1987; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu...*; D. Micu, *Scurtă istorie a literaturii române*, II, 1995; D. Mănucă*, Perspective critice*, 1998; N. Balotă, *Introducere în opera lui Al. Philippide,* 1999; G. Arion, *Al. Philippide sau drama unicităţii,* 2001; Ioana Lipovanu, *Eseistica lui Alexandru Philippide,* 2002; Al. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 37, 2002; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 5-8, 2003. **(I. P.)**

PIETRARI I.[osif] D.[umitrescu] (pseud. lui Iosif Dumitrescu), n. 19 mart. 1899, com. Pietrari, jud. Dâmboviţa. Poet. Fiul lui Constantin Saru (preschimbat Dumitrescu), notar comunal, şi al Filofteiei (n. Coman). Absolvent al Şcolii Normale din Bucureşti (1920). Învăţător şi inspector general şcolar. Director al ziarului *Suflet de ţăran* (Târgu Jiu, 1932). Debut în rev. *Graiul Dâmboviţei* (Târgovişte), 1926. Alte colab. la *Boabe de grâu, Orizont, Curentul literar, Orientări, Ancheta, Universul literar, Gorjanul, Luceafărul, Transilvania.* Debut editorial cu vol. *Scrisori de primăvară* (1934), căruia i-au urmat *Amintiri* (1935), *Depărtări* (1935), *Poeme cu livezi* (1937), *Poeme cu vin şi haiduci* (1939), *Scrisori pentru poeţi* (1939), *Ţepi cu adresă* (1939), *Ne fac dojană grea străbunii* (1940), *Carte cu eroi* (1942), *Spre zăpezi* (1943). Versuri pentru copii: *Din ţara lui April* (1972).

OPERA: *Scrisori de primăvară,* versuri, Târgovişte, 1934; *Amintiri*, versuri, Târgovişte, 1935; *Depărtări,* versuri, Târgovişte, 1935; *Poeme cu livezi,* Târgovişte, 1937; *Poeme cu vin şi haiduci,* Bucureşti, 1939; *Scrisori pentru poeţi,* versuri, Bucureşti, 1939; *Ţepi cu adresă*, versuri, Târgovişte, 1939; *Ne fac dojană grea străbunii,* versuri, Bucureşti, 1940; *Carte cu eroi,* Bucureşti, 1942; *Spre zăpezi,* Bucureşti, 1943; *Din ţara lui April,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1972; *Scrisori de primăvară,* versuri, cuvânt înainte de G. G. Ursu, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: A. Goci, în *România literară,* nr. 34, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 38, 1972. **(I. P.)**

PILLAT Dinu (numele la naştere: Constantin I. Pillat), n. 19 nov. 1921, Bucureşti – m. 5 dec. 1975, Bucureşti. Critic literar şi prozator. Fiul lui Ion Pillat şi al Mariei (n. Procopie Dumitrescu), cunoscută ca pictoriţă sub numele de Maria Pillat-Brateş. Liceul „Spiru Haret" (1932-1940), apoi Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1940-1944), specialitatea filologie modernă. Dr., în 1947, cu teza *Romanul de senzaţie în literatura română din a doua jumătate a secolului al XIX-lea*. Titlul este confirmat abia în 1968, prin Comisia Superioară de Diplome. Din 1957, cu o întrerupere dramatică, este cercetător la Institutul de Istorie Literară şi Folclor, devenit în 1965 Istitutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu". Debutează în *Universul literar* (1938). Debut editorial cu romanul *Tinereţe ciudată* (1943), având ca subiect viaţa erotică şi pasiunile intelectuale ale adolescenţilor liceeni şi studenţi; *Moartea cotidiană* (1946) este un roman al banalităţii mic-burgheze, scris în viziunea existenţialistă. În 1969, revine în actualitatea publicistică cu o micromonografie *Ion Barbu*, urmată de vol. *Mozaic istorico-literar. Secolul XX* (1969). A editat şi prefaţat vol. de Ion Barbu, M. Blecher, Ionel Teodoreanu. A publicat o antologie din T. Arghezi, G. Bacovia, I. Barbu, L. Blaga, B. Fundoianu, A. Maniu, I. Pillat, I. Vinea, V. Voiculescu (*O constelaţie a poeziei române moderne*).

OPERA: *Tinereţe ciudată*, Bucureşti, 1943; *Moartea cotidiană*, Bucureşti, 1946 (ed. II, Cluj-Napoca, 1974; pref. de Ana-Maria Boariu, postfaţă de Monica Pillat, 1979); *Ion Barbu*, Bucureşti, 1969 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1982);

Mozaic istorico-literar. Secolul XX, Bucureşti, 1969 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1971); *Dostoievski în conştiinţa literară românească*, postfaţă de Al. Paleologu, Bucureşti, 1976; *Itinerarii istorico-literare*, ed. alcătuită şi pref. de G. Munteanu, Bucureşti, 1978; *Tinereţe ciudată. Moartea cotidiană. Jurnalul unui adolescent*, ed., pref. şi bibliografie de Monica Pillat, Bucureşti, 1984; *G. Călinescu în conştiinţa contemporanilor*, antologie, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Panorama...;* M. Niţescu, *Între Scylla şi Charybda*, 1972; G. Muntean, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 4, 1975; N. Balotă, în *Luceafărul*, nr. 49, 1975; Al. Paleologu, în *România literară*, nr. 50, 1975; Vl. Streinu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 4, 1975; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 1, 1976; M. Niţescu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1976; M. Sorescu, în *Luceafărul*, nr. 4, 1976; L. Valea, *Oameni pe care i-am iubit*, 1977; Al. George, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1977; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; idem, în *România literară*, nr. 51, 1978. Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 10, 1982; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic,*IV, 1984; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 12, 1984; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 49, 1984; M. Anghelescu*, Lectura operei*, 1986; Ov. S. Crohmălniceanu, *Al doilea suflu*, 1989; V. Ierunca, în *România literară*, nr. 16, 1996; Carmen Brăgaru, *Dinu Pillat. Un destin împlinit,* 2000; T. Vârgolici, în *Aevărul literar şi artistic,* nr. 563, 2001; Al. George, *ibidem,* nr. 615, 2002. **(I. B.)**

PILLAT Ion, n. 31 mart. 1891, Bucureşti – m. 17 apr. 1945, Bucureşti. Poet şi eseist. Fiul lui Ion N. Pillat, descendent al unei vechi familii boiereşti, şi al Mariei (n. Brătianu). Studii primare şi liceale în particular; absolvă ultima clasă a cursului inferior la Colegiul „Sf. Sava” din Bucureşti (1905). În acelaşi an este înscris la Liceul „Henri IV” din Paris (bacalaureat 1909). Student (1910) la Sorbona (litere, istorie, geografie, drept), unde îşi ia licenţa la litere (1913) şi drept (1914). Participă la Conferinţa de Pace de la Paris, ca secretar al lui Al. Vaida (1919). Numeroase călătorii (1926-1937) în Spania, Italia, Grecia. Scrie versuri, încă din 1906, pe când era licean la Paris; debutul publicistic în rev. *Convorbiri literare* (1911). Titu Maiorescu reţine poeziile *Centaurii* şi *Pictor ignotus*. Debut editorial cu vol. *Visări păgâne* (1912). Cunoscându-l pe Al. Macedonski, pe care îl admiră, îi editează vol. *Flori sacre* (1912). Participă, alături de A. Maniu şi Horia Furtună, la conducerea rev. *Flacăra* (1914). Subvenţionează tipărirea vol. *Plumb* de G. Bacovia (1916). Între 1922 şi 1924, editează, împreună cu Tudor Arghezi, *Cugetul românesc*. Până la această dată, poetul mai tipărise vol. *Eternităţi de-o clipă* (1914), *Amăgiri* (1917) şi *Grădina între ziduri* (1919). Cu *Pe Argeş în sus* (1923) inaugurează faza „tradiţionalistă” a poeziei sale. În condiţiile afirmării rev. şi grupului *Gândirea*, cu care poetul întreţine relaţii strânse, publică *Satul meu* (1925), *Biserica de altădată* (1926), *Limpezimi* (1928) şi vol. de eseuri *Tradiţie şi literatură* (1943). Cu *Caietul verde* (1932), *Scutul Minervei* (1933), *Poeme într-un vers* (1935), *Ţărm pierdut* (1937) şi *Umbra timpului* (1940), lirica pillatiană marchează o nouă fază de clasicizare, cu un plus de rafinament formal. *Împlinire* (1942) încheie opera antumă a poetului. Ed. definitivă *Poezii,* 3 vol. (1944). Ciclul de poeme *Cumpăna dreaptă,* rămas în ms, a apărut abia în 1965. În colab. cu Adrian Maniu, **P.** a scris două piese de teatru: comedia *Dinu Păturică* (1925) şi feeria *Tinereţe fără bătrâneţe* (1926). I se datoresc, de asemenea, *Antologia toamnei* (1921) şi *Antologia poeţilor de azi* (2 vol., 1925-1927, în colab. cu Perpessicius). Foarte bun cunoscător al liricii moderne, **P.** a realizat numeroase trad. din poezia universală. Culegerea de *Portrete lirice* (1936) reuneşte eseurile sale despre mai mulţi poeţi moderni reprezentativi.

OPERA: *Povestea celui din urmă sfânt*, Paris, 1911; *Visări păgâne*, Bucureşti, 1912; *Eternităţi de-o clipă*, Bucureşti, 1914; *Iubita de zăpadă,* poeme în proză, Bucureşti, 1915; *Poezia lui Panait Cerna*, Bucureşti, 1916; *Amăgiri*, Bucureşti, 1917; *Grădina între ziduri*, Paris, 1919 şi Bucureşti, 1920; *Pe Argeş în sus*, Bucureşti, 1923; *Dinu Păturică*, comedie în 4 acte, Bucureşti, 1925 (în colab. cu A. Maniu); *Antologia poeţilor de azi,* I-II, Bucureşti, 1925-1928, în colab. cu Perpessicius (altă ed. de I.

Nistor, 2000); *Biserica de altădată*, Bucureşti, 1926; *Tinereţe fără bătrâneţe,* feerie în 10 tabloruri, Bucureşti, 1926 (în colab. cu A. Maniu); *Florica*, Bucureşti, 1926; *Întoarcere* (1908-1918), Bucureşti, 1927; *Limpezimi*, Craiova, 1928; *Caietul verde*, Bucureşti, 1932; *Scutul Minervei*, Bucureşti, 1933; *Pasărea de lut*, Bucureşti, 1934; *Poeme într-un vers*, Bucureşti, 1936; *Portrete lirice*, Bucureşti, 1936 (ed. II, adăugită, 1969); *Ţărm pierdut*, Bucureşti, 1937; *Umbra timpului*, Bucureşti, 1940; *Balcic*, Craiova, 1940; *Împlinire*, Bucureşti, 1942; *Asfodela*, Bucureşti, 1943; *Tradiţie şi literatură*, Bucureşti, 1943; *Poezii*, I-III, ed. definitivă, Bucureşti, 1944; *Poezii*, antologie şi pref. de A. Rău, Bucureşti, 1965; *Poezii*, I-II, Bucureşti, 1965; *Poezii*, I-II, antologie de D. Pillat, pref. de M. Tomuş, Bucureşti, 1967; *Cele mai frumoase poezii*, Bucureşti, 1968; *Portrete lirice*, ed. îngrijită şi pref. de V. Nemoianu, Bucureşti, 1969; *Poezii*, antologie, postfaţă şi bibliografie de C. Ungureanu, Bucureşti, 1975; *Eternităţi de-o clipă. Eternités d'un instant*, trad. de Andreea Dobrescu-Warodin, pref. de A. Martin, Bucureşti, 1980; *Poezii/ Poiemata*, ed. bilingvă româno-greacă, trad. A. Rău, Bucureşti, 1981; *Poezii*, I, 1906-1918, studiu introductiv de A. Anghelescu, ed. îngrijită şi postfaţă de Cornelia Pillat, Bucureşti, 1983; *Pe Argeş în sus*, antologie şi postfaţă de I. Adam, Bucureşti, 1984; *Opere*, II (*Poezii*, 1918-1927), ed. îngrijită, note, variante, comentarii de Cornelia Pillat, Bucureşti, 1985; *Opere*, III (*Poezii*, 1927-1944), studiu introductiv de Monica Pillat, ed. îngrijită de Cornelia Pillat, Bucureşti, 1986; *Opere*, IV (*Tălmăciri*, 1919-1944), pref. de Ov. S. Crohmălniceanu, ed. îngrijită de Cornelia Pillat, Bucureşti, 1988; *Opere,* V (*Proză,* 1916-1942, *Portrete lirice*), ed. îngrijită de Cornelia Pillat, pref. de M. Martin, Bucureşti, 1990; *Opere,* VI (*Proză*, 1916-1942, *Tradiţie şi literatură. Răsfoind clasicii noştri*), ed. îngrijită de Cornelia Pillat, Bucureşti, 1994; *Casa amintirii*, antologie, postfaţă şi bibliografie de I. Adam, Bucureşti, 1996; *Opere,* VII (*Scrisori*), ed. îngrijită de Cornelia Pillat, Bucureşti, 1998; *Versuri,* Chişinău, 1999; *Opere,* I-V, ed., tabel cronologic, note, tabele sinoptice, referinţe critice şi pref. de Cornelia Pillat, Bucureşti, 2000-2003; *Poezii. 1927-1944,* studiu introductiv de Monica Pillat, Bucureşti, 2001; *Tălmăciri,* pref. de Ov. S. Crohmălniceanu, Bucureşti, 2002; *Poezii,* antologie, tabel cronologic şi datarea poemelor de Cornelia Pillat, Bucureşti, 2003; *Mărturisiri. Portrete lirice,* pref. de M. Martin, 2003. Traduceri: *Poezii alese din Francis Jammes* (în colab. cu N. I. Herescu), Bucureşti, 1927; Saint-John Perse, *Anabasis*, Bucureşti, 1932; *Poezii din Baudelaire (Les Fleurs du mal)*, Bucureşti, 1937; *Din poezia germană*, Cernăuţi, 1937; M. de Guerin, *Poèmes. Le centaure. La bachante,* cu trad. în lb. rom. de ~, Bucureşti, 1943.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Istoria...,* II; E. Lovinescu, *Critice*, IX; idem, *Istoria...,* III; T. Vianu, *Scriitori români*, III; P. Constantinescu, *Scrieri*, 4; Ş. Cioculescu, *Aspecte*; Vl. Streinu, *Pagini...,* I; idem, *Versificaţia modernă*, 1966; I. Pillat, *Mărturii despre om şi poet*, 1946; D. Pillat, *Mozaic istorico-literar, Secolul XX*, 1969; idem, *Itinerarii istorico-literare*, 1978; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* II; A. Martin, *Poeţi contemporani*, I, 1967; N. Manolescu, *Lecturi...,* 1968; M. Tomuş, *15 poeţi*, 1968; I. Rotaru, *O istorie...,* II; D. Păcurariu, *Clasicismul românesc*, 1971; L. Ulici, *Recurs*, 1971; Victoria Ana Tăuşan, *Ion Pillat. Ceremonia naturii*, 1972; Ov. Papadima, *Ion Pillat*, 1974; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul*, 1975; I. Pop, *Transcrieri*, 1976; C. Ungureanu, *Contextul operei*, 1978; M. Muthu, *La marginea geometriei*, 1979; C. Livescu, *Introducere în opera lui Ion Pillat*, 1980; Z. Ornea, *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea*, 1980; B. Cioculescu, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1981; idem, în *Ramuri*, nr. 3, 1981; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 6, 1981, Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 2, 1981; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 3, 1981; Monica Pillat, în *Ramuri*, nr. 3, 1981; L. Ulici, în *România literară*, nr. 9, 1981; Gh. Grigurcu, în *Steaua*, nr. 9, 1982; Monica Pillat, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1982; Cornelia Pillat, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1982; C. Livescu, în *Cronica*, nr. 45, 1983; Ş. Cioculescu în *România literară*, nr. 37, 1983; D. Ş. Drăgoi, *Ion Pillat*, 1984; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, II, 1984; III, 1986; I. Adam, *Planetariu*, 1984; Sultana Craia, *Orizontul rustic în literatura română*, 1985; A. Iliescu, *Poezia simbolistă românească*, 1985; E. Manu, *Spaţiu etern*, 1985; Z. Ornea, *Actualitatea...*; E. Tacciu, *Romantismul românesc,* 1985; N. Manolescu, *Despre poezie*, 1987; Z. Ornea, *Interpretări*, 1988; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu la Nicolae Labiş*, 1989; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 23, 1990; M. Martin, în *România literară*, nr. 13, 1990; Z. Ornea,

în *România literară*, nr. 25, 1993; G. Antonescu, *Natura în poezia românească*, 1996; M. Muthu, *Călcâiul lui Delacroix*, 1996; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 23, 1997; idem, *ibidem*, nr. 45, 1999; B. Cioculescu, *ibidem*, nr. 3, 1999;. Şt. Aug. Doinaş, în *Secolul 20,* nr. 10-12; 1-3, 1999-2000; Al. Cristelecan, *Celălalt Pillat,* 2000; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 15, 2001; Z. Ornea, *ibidem,* nr. 9, 2001; B. Cioculescu, *ibidem,* nr. 24, 2002; Al. George, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 615, 2002; M. Şerbănescu, în *Jurnalul literar,* nr. 1-6, 2003. **(I. P.)**

PILLAT Monica, n. 8 oct. 1947, bucureşti. Prozatoare şi poetă. Fiica lui Dinu Pillat şi a Corne-liei (n. Ene-Filipescu). Studii liceale la Bucureşti (1961-1965). Facultatea de Lb. Germanice a Univ. din aceeaşi localitate, secţia engleză (1965-1970). Carieră didactică la Facultatea de Lb. Străine a aceleiaşi Univ. (lb. şi literatura engleză). Dr. în filologie cu teza *Modernitatea nuvelei fantastice a lui E. A. Poe* (1978). Debut cu poezia *Elan*, în rev. *Luceafărul* (1965). Alte colab. la *România literară, Steaua, Viaţa Românească, Ramuri*. Debut editorial cu romanul *Cei 13 şi misterul* (1968), reluat ca prim episod în romanul în trei părţi *Corabia timpului* (1976). Vol. de versuri: *Corăbii* (1970), *Imaginaţia ecoului* (1981), *Sentinţe suspendate* (1998). Eseuri critice în vol. *Ieşirea din contur* (1985). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1968.

OPERA: *Cei 13 şi misterul,* roman, Bucureşti, 1968; *Corăbii*, versuri, Bucureşti, 1970; *Corabia timpului,* roman, Bucureşti, 1976; *Imaginaţia ecoului,* versuri, Bucureşti, 1981; *Ieşirea din contur,* eseuri, Bucureşti, 1985; *Sentinţe suspendate,* versuri, Bucureşti, 1998; *Cultura ca interior,* Bucureşti, 2001; *Drumul spre Emaus,* Bucureşti, 2002. Traduceri: R. Tremain, *Restauraţia,* în colab. cu N. Săulescu, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 43, 1970; S. Titel, în *România literară*, nr. 3, 1977; R. G. Ţeposu, în *Steaua*, nr. 2, 1977; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 4, 1977; B. Cioculescu, în *România literară,* nr. 23, 1977; V. Cristea, în *România literară,* nr. 40, 1981; B. Cioculescu, în *Ramuri*, nr. 6, 1982; I. Cristofor, în *Steaua*, nr. 1, 1982; N. Steinhardt, *Critica la persoana întâi,* 1983; E. Simion, în *România literară,* nr. 40, 1985; D. Micu, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 1986; B. Cioculescu, în *România literară*, nr. 15, 1999; Irina Petraş, în *Contemporanul*, nr. 21, 2000; N. Mecu, în *Jurnalul literar*, nr. 11-12, 2002; Roxana Răcaru, în *România literară,* nr. 44, 2002. **(I. P.)**

PINTEA Ioan, n. 26 oct. 1961, satul Runcul-Salvei, jud. Bistriţa Năsăud. Poet şi eseist. Fiul lui Anchidim Pintea şi al Floarei (n. Dâncu), ţărani. Şcoala generală în satul natal (1967-1975); Liceul agro-industrial din Beclean (1975-1980); licenţiat al Facultăţii de Teologie Ortodoxă a univ. din Cluj (1990-1994). Prof. suplinitor la Şcoala generală din satul Chiochiş (1980-1981); legător de cărţi şi bibliotecar la Bibl. judeţeană Bistriţa (1984-1990); director al Centrului judeţean pentru conservarea şi valorificarea creaţiei populare Bistriţa-Năsăud (1991-1993; redactor-şef al rev. *Renaşterea* şi consilier cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului; preot paroh în satul Chintelnic (din 1994); şef-serviciu la Centrul judeţean pentru cultură populară Bistriţa-Năsăud (din 2002); între 1996 şi 2000, deputat de Bistriţa-Năsăud în Parlamentul României. Colab. la *Luceafărul*, *Minerva*, *Astra*, *Viaţa Românească*, *Arca*, *Amfiteatru*, *Vatra*, *Steaua*, *Convorbiri literare*, *Tribuna*, *Poesis*, *Echinox*, *Lumină lină* (New York, Statele Unite) etc. Prezent în antologiile *Suverana clipă* (1981), *Alpha '85* (1985), *Un sfert de veac de poezie* (1998), *Patrueci. Poeţi bistriţeni contemporani* (2001), *Poesys 7* (2003) etc. Înainte de 1989, iniţiator şi organizator al Saloanelor culturale „Liviu Rebreanu" de la Bistriţa; membru fondator al rev. *Minerva*, serie nouă (1990) şi *Mişcarea literară* (2003). Debutează în *Limba şi literatura română* pentru elevi (1975). Debut

editorial în vol. colectiv *Alpha '85* (1985). A publicat vol. de poezie (*Frigul şi frica*, 1992; *Mormântul gol*, 1999; *Grădina lui Ion*, 2000), interviuri (*Primejdia mărturisirii*, 1993; *Însoţiri în Turnul Babel*, 1995; *Bucuria întrebării*, 2002) şi eseuri (*Admiraţii ortodoxe*, 2003). Ed. din N. Steinhardt, Gr. Pletosu, N. Bălan, R. Săplăcan etc. Premiul rev. *Astra* (1987); Premiul rev. *Poesis* (1993).

OPERA: *Alpha '85*, vol. colectiv de poezie, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985; *Frigul şi frica*, versuri, Cluj-Napoca, 1992; *Primejdia mărturisirii. Convorbiri cu N. Steinhardt*, Cluj-Napoca, 1993; *Însoţiri în Turnul Babel*, eseuri şi dialoguri, Craiova, 1995; *Mormântul gol*, versuri, Cluj-Napoca, 1999; *Grădina lui Ion*, versuri, Bistriţa, 2000; *Bucuria întrebării. Părintele Stăniloaie în dialog cu Ioan Pintea*, Bistriţa, 2002; *Admiraţii ortodoxe*, eseuri, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: T. Mihadaş, în *Tribuna*, nr. 47, 1982; L. Ulici, în *România liberă*, nr. 804, 1992; A. Moldovan, în *Minerva*, nr. 21, 1992; G. Vulturescu, în *Poesis*, nr. 10-11, 1992; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 2, 1993; Al. Cistelecan, în *Euphorion*, nr. 1, 1993; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 2, 1993; E. Simion, în *Literatorul*, nr. 34, 1993; A. Pop, în *Steaua*, nr. 11-12, 1996; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1999; M. Platon, *ibidem*, nr. 6, 2000; D. Ciachir, *Cronica ortodoxă*, 2001; N. Steinhardt, *Monologul polifonic*, 2002; D. Ciachir, *Ofensiva ortodoxă*, 2002. **(A. S.)**

PINTESCU Alexandru (numele la naştere: Gorşcovoz), n. 5 febr. 1947, Zalău – m. 30 apr. 2003, Satu Mare. Poet şi eseist. Fiul lui Alexandru Gorşcovoz, şef de gară, şi al Salustiei (n. Şerban), dirigintă de poştă. Şcoala generală la Medieşul Aurit, Mireşu Mare şi Baia Mare; Liceul „Gheorghe Şincai" din Baia Mare (absolvit în 1965); a urmat doi ani Facultatea de Filologie (1965-1966), apoi Facultatea de Drept (1966-1971) şi Facultatea de Filosofie (1972-1977) a Univ. din Cluj. Avocat (din 1971) şi prodecan al Baroului de avocaţi din Satu Mare (1981-1991); lector la Colegiul de Drept Administrativ din cadrul Univ. din Baia Mare (1992-1996). Stagiu de pregătire în domeniul drepturilor omului, la Haga şi Strassbourg (1994). În anii studenţiei, redactor la *Echinox* şi *Viaţa studenţească*; redactor la rev. *Poesis* (Satu Mare, 1990) şi *unu* (Oradea). Colab. la *Tribuna*, *Steaua*, *Amfiteatru*, *Luceafărul*, *Contemporanul*, *Transilvania*, *Familia*, *Viaţa Românească* etc. Prezent în antologiile *Popas printre poeţii tineri* (1974), *Caietul debutanţilor* (Editura Albatros, 1979), *Umbra libelulei* (1993), *Ierarhiile pergamentelor* (1995), *O sută de catarge* (1997) şi *Antologia copilăriei* (1998). Debutează cu versuri, semnate Al. Varnali, în *Ramuri* (1966). Debut editorial în vol. colectiv *Popas printre poeţii tineri* (1974). A publicat poezie (*Colocviile vântului*, 1985; *Euthanasia*, 1991; *Recife*, 1996; *Radiografia zăpezii*, 1997; *Poeta artifex*, 1998; *Hibernia*, 1999; *Enclave*, 2000; *Ordalia şi alte boeme*, 2001) şi vol. de eseuri (*Literatură şi eveniment*, 1983; *Jocul dragostei şi al hazardului*, 1994; *Prospero şi „teatrul sărac"*, 1996). Premiul rev. *Tribuna* (1987); Premiul rev. *Poesis* (1998); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (2001); Premiul Salonului Internaţional de Carte, Oradea (2001). Trad. din A. Ahmatova, B. Pasternak, P. Paris etc.

OPERA: *Popas printre poeţii tineri*, vol. colectiv de poezie, Editura Dacia, Cluj, 1974; *Literatură şi eveniment*, eseuri, Cluj-Napoca, 1983; *Colocviile vântului*, versuri, Bucureşti, 1985; *Euthanasia*, versuri, Satu Mare, 1991; *Jocul dragostei şi al hazardului*, eseuri, Bucureşti, 1994; *Prospero şi „teatrul sărac"*, eseuri, Cluj-Napoca, 1996; *Recife*, versuri, Timişoara, 1996; *Radiografia zăpezii*, boeme, Timişoara, 1997; *Poeta artifex*, versuri, ed. bilingvă româno-franceză, trad. de Miruna Pintescu, Timişoara, 1998; *Hibernia*, versuri, pref. de I. Pop, Bucureşti, 1999; *Enclave*, versuri, postfaţă de Gh. Glodeanu, Botoşani, 2000; *Ordalia şi alte boeme*, versuri, Cluj-Napoca, 2000; *Rusia între „dezgheţ" şi „transparenţă"*, Cluj-Napoca, 2001. Traduceri: *Poezie sovietică modernă şi contemporană*, Cluj-Napoca, 1998; Anna Ahmatova, *Anno Domini*, Timişoara, 1998; B. Pasternak, *Sora mea, viaţa*, Timişoara, 1998; idem, *Se topeşte zăpada*, Timişoara, 1998; P. Paris, *Casa umbrelor*, în colab. cu Claudia Pintescu, Satu Mare, 2001.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în

România literară, nr. 12, 1972; V. Atanasiu, în *SLAST*, nr. 8, 1988; R. Bucur, în *Arca*, nr. 1-3, 1996; Miruna Mureşanu, în *Universul cărţii*, nr. 11, 1998; Ruxandra Cesereanu, în *Steaua*, nr. 3-4, 1999; N. Panaite, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1999; M. A. Diaconu, *ibidem*, nr. 11, 1999; T. T. Coşovei, în *Facla literară*, nr. 1-4, 2000; M. Chivu, în *Observator cultural*, nr. 60, 2001; L. I. Stoiciu, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 2001; Poesis, nr. 5-6, 2003. **(A. S.)**

PIPPIDI Dionisie M., n. 17 dec. 1905, Craiova – m. 1992, Bucureşti. Elenist şi poetician. Absolvent al Liceului „Carol I" din Craiova. Urmează cursurile Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Specializat în istoria antică, colab. la vol. colective şi semnează în *Studii clasice, Revista clasică, Revista Fundaţiilor Regale, Studii literare* ş.a. În cadrul preocupărilor de elenistică traduce arte poetice din arealul greco-roman. Comentariile, ample şi riguroase, la *Poetica* lui Aristotel (1940) şi antologia de *Arte poetice* (1970), vol. *Formarea ideilor literare în antichitate* (1944) îl impun drept cel mai de seamă istoric român al artelor poetice antice. *Variaţii pe teme clasice* (1972) aduagă dimensiunea critică şi amplifică demersul, exemplar, al filologului aflat în orbita idealului clasic.

OPERA: *Aristotel, Poetica*, studiu introductiv, trad. şi comentarii de ~, Bucureşti, 1940 (ed. II, revizuită, 1965; altă ed., 1998); *Formarea ideilor literare în antichitate*, Bucureşti, 1944 (ed. II, 1972; altă ed., Iaşi, 2003); *Fragmentele eleaţilor. Xenofanes, Parmenides, Zenon, Melissos,* în româneşte, cu un comentariu de ~, Bucureşti, 1947; *Arte poetice. Antichitatea,* culegere îngrijită de ~, Bucureşti, 1970; *Variaţii pe teme clasice,* Bucureşti, 1981; *Studii de istorie a religiilor,* Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: I. Biberi, *Orizonturi spirituale*, 1968; I. Ianoşi, în *Contemporanul*, nr. 45, 1981; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 47, 1981; Gh. Grigurcu, *Între critici,* 1983. **(M. Mt.)**

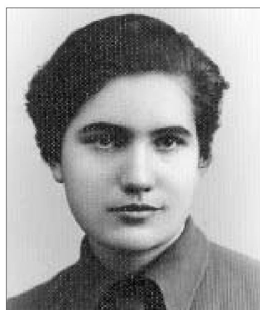

PIRU Alexandru, n. 22 aug. 1917, Bacău – m. 6 nov. 1993, Bucureşti. Critic şi istoric literar. Fiul lui Vasile, de profesie notar, şi al Elenei (n. Chelaru). Absolvă liceul în oraşul natal (1936); student al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Iaşi (1936-1940) şi al Acad. Pedagogice din Bucureşti (1941). Prof. la „Liceul Naţional" din Iaşi (1943-1944), după care se mută definitiv la Bucureşti; asistent la Catedra lui G. Călinescu (1 ian. 1946); doctoratul cu o teză despre opera lui G. Ibrăileanu (iun. 1947) şi dr. docent în ştiinţe filologice (1967). Ulterior, prof. univ., şeful Catedrei de literatură română; membru titular al Acad. de Ştiinţe Sociale şi Politice. Debutează în *Jurnalul literar* (1939). A mai colaborat la *Ramuri* (redactor-şef, 1969-1974), *Luceafărul, România literară*. Prima carte *Viaţa lui G. Ibrăileanu* (1946) este urmată imediat de *Opera lui G. Ibrăileanu* (editată abia în 1959). Împiedicat să publice până în 1955, cum însuşi afirmă, şi-a adunat paginile de critică de după război în *Panorama deceniului literar românesc 1940-1950* (1968). Critic al actualităţii literare este **P.** şi în *Poezia românească contemporană. 1950-1975*, I-II (1975) şi în vol. despre *Debuturi* (1981). Cursurile de *Literatură română veche* (1961) şi *Literatură română premodernă* (1964), după revizuiri succesive, au fost reunite în *Istoria literaturii române de la origini până în 1830* (1977). Acelaşi spirit de sinteză, dublat de simţul, rar la istorici, al inefabilului, e vizibil şi în studiile cu caracter monografic: *I. Eliade Rădulescu*, 1971, *Introducere în opera lui Vasile Alecsandri*, 1978, *Liviu Rebreanu*, 1965 (tradus în franceză, engleză, germană), *C. Negruzzi*, 1966, *Poeţii Văcăreşti*, 1967, *G. Călinescu*, unele reluate în *Permanenţe româneşti* (1978). Alte studii, nu aşa întinse, vizând întreaga arie a literaturii române, se află incluse în vol. din seria *Varia* sau în *Analize şi sinteze critice, Valori clasice, Marginalia, Reflexe şi interferenţe* (încercări comparatiste). Sinteza istorică e adusă la zi în compendiul *Istoria literaturii române de la început până azi* (1981). A îngrijit şi prefaţat numeroase ed., din scriitori clasici şi moderni, de la

Eminescu şi Creangă la Arghezi, Bacovia, Emil Botta şi G. Călinescu (*Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ed. II, revizuită şi adăugită, 1982). Romanul *Cearta* (1969), ca şi versurile din *Jurnalul literar*, confirmă talentul literar al criticului. Mult prea îndatorat iniţial modelului călinescian, de care apoi se desprinde, nu atât prin voinţă cât prin formula firească a talentului propriu, **P**. este unul dintre cei mai importanţi critici şi istorici literari români. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1973; Premiul „B. P. Hasdeu” al Acad. pe 1977.

OPERA: *Viaţa lui G. Ibrăileanu*, Bucureşti, 1946; *Opera lui G. Ibrăileanu*, Bucureşti, 1959; *G. Ibrăileanu.* Viaţa şi opera, Bucureşti, 1967; *Literatura română premodernă*, Bucureşti, 1964; *Liviu Rebreanu*, Bucureşti, 1965; *C. Negruzzi,* Bucureşti, 1966; *Poeţii Văcăreşti*, Bucureşti, 1967; *Panorama deceniului literar românesc 1940-1950*, Bucureşti, 1968; *Cearta*, roman, Bucureşti, 1969; *Istoria literaturii române – I. Perioada veche*, *II. Epoca premodernă*, Bucureşti, 1970; *Introducere în opera lui I. Eliade Rădulescu*, Bucureşti, 1971; *Varia I. Preciziuni şi controverse*, Bucureşti, 1972; *Varia II. Studii şi observaţii critice*, Bucureşti, 1973; *Analize şi sinteze critice*, Craiova, 1973; *Reflexe şi interferenţe*, Craiova, 1974; *Poezia românească contemporană. 1950-1975*, I-II, Bucureşti, 1975; *Istoria literaturii române de la origini până la 1830*, Bucureşti, 1977; *Introducere în opera lui Vasile Alecsandri*, Bucureşti, 1978; *Permanenţe româneşti*, Bucureşti, 1978; *Valori clasice*, Bucureşti, 1978; *Marginalia*, Bucureşti, 1980; *Debuturi*, Bucureşti, 1981; *Istoria literaturii române de la început până azi,* Bucureşti, 1981; *Discursul critic*, Bucureşti, 1987; *Critici şi metode*, Bucureşti, 1989; *Surâzătorul Alecsandri*, 1991; *Eminescu, azi,* Bucureşti, 1993; *Istoria literaturii române,* Bucureşti, 1994; *Istoria literaturii române. Analize şi sinteze literare…,* Bucureşti, 2000; *De la Alecsandri la Eminescu,* Bucureşti, 2001; *De la Dosoftei la Bolintineanu,* Bucureşti, 2001; *De la Macedonski la Goga,* Bucureşti, 2001; *Antologia poeziei româneşti clasice de la Dosoftei la Octavian Goga,* I-III, ed. de ~ şi I. Şerb, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; G. Călinescu, *Istoria literaturii române. Compendiu*, 1945; E. Simion, *Scriitori...*, I; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, Bucureşti, 1981; Z. Sângeorzan, *Anotimpurile criticii*, 1993;Cornel Moraru, *Textul şi realitatea*, 1984; Alex. Ştefănescu, *Prim-plan,* 1987; Radu Olimpia, *Pagini de critică,* 1988; O. Ghidirmic, *Hermeneutica literară românească*, 1994; M. Iancu, *Al. Piru,* 1995; R. Munteanu, în *Luceafărul,* nr. 47, 1997; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 49, 1997; S. Bărbulescu, *Introducerea în opera lui Al. Piru,* 2001; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 10, 2002. **(C. M.)**

PIRU Elena (numele la naştere: Bjoza), n. 18 mart. 1919, Iaşi – m. 30 oct. 1974, Bucureşti. Istoric literar. Fiica lui Iosif Bjoza şi a Anei (n. Gheorghiu), funcţionari. Soţia lui Al. Piru. Liceul „Oltea Doamna” din Iaşi (1930-1937), Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Iaşi (1937-1941); examen de capacitate (1946), cu prof. D. Popovici. A lucrat ca paleograf la Arhivele Statului din Iaşi, arhivist la Direcţia Generală a Arhivelor Statului din Bucureşti, bibliotecar principal la Bibl. Acad. şi cercetător ştiinţific principal la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu” din Bucureşti. După debutul în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor* (1956), a colaborat la *Ateneu, Cahiers roumains d'études littéraires, Gazeta literară, Luceafărul, Manuscriptum, Revista de istorie şi teorie literară, România literară, Viaţa Românească* ş.a. Studii, neadunate în vol., despre literatura română în sec. al XIX-lea, în care accentul cade pe aspectul documentar. A îngrijit ed. din poeţii Văcăreşti (*Scrieri alese,* 1961), Claudia Millian (*Cântări pentru pasărea albastră,* 1975) şi a colaborat la *Istoria literaturii române* (II, 1968).

OPERA: *Documente şi manuscrise literare,* I-III, alese, publicate, adnotate şi comentate de P. Cornea şi ~, Bucureşti, 1967-1976; colab. la *Istoria literaturii române,* II, Bucureşti, 1968.

REFERINŢE CRITICE: Ov. Papadima, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 4, 1974. **(S. I.)**

PIŞCU Daniel (prenumele la naştere: Daniel Marian), n. 20 iun. 1954, Lupeni, jud. Hunedoara. Poet şi prozator. Fiul lui Ştefan Pişcu, medic, şi al Florinei (n. Muşat). Studii elementare în satele Râu Alb şi Băieşti (1961-1969); liceul teoretic din Haţeg (1969-1973); licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1975-1979). Prof. la Şcolile generale din Agăş, jud. Bacău (1979-1980), Crihalma, jud. Braşov (1980-1981) şi Coşnea, jud. Bacău (1981-1982); director la Şcoala generală din Hadâmbu, jud. Iaşi (1982-1984); metodist la Casa de cultură Rădăuţi, jud. Suceava (1985-1990); bibliotecar-metodist la Bibl. judeţeană „George Bariţiu" din Braşov (1990-1991); agent imobiliar în Braşov. Colab. la *România literară, Vatra, Timpul, Convorbiri literare, Cronica, Apostrof, Astra, Poesis* etc. Prezent în antologiile *Streiflicht* (1994), *Poezia pădurii* (1999) şi în *Antologia poeziei generaţiei '80* (2003). În perioada studiilor universitare a participat la întâlnirile „Cenaclului de Luni". Debutează în *Amfiteatru* (1978). Debut editorial cu vol. de versuri *Aide-mémoire* (1989). Mai publică alte trei culegeri lirice (*Scrisorile de acasă,* 1995; *Titlul poemului este aforism,* 1997; *Game,* 2002) şi două romane (*Mă chemau păsările,* 1999 şi *Cel mai mare roman al tuturor timpurilor,* 2002). Premiul Filialei din Braşov a Uniunii Scriitorilor (1996); Premiul ASPRO (1998).

OPERA: *Aide-Mémoire,* versuri, Bucureşti, 1989; *Scrisorile de acasă,* versuri, Piteşti, 1995; *Titlul poemului este aforism,* versuri, Botoşani, 1997; *Mă chemau păsările,* roman, Timişoara, 1999; *Game,* versuri, Braşov, 2002; *Cel mai mare roman al tuturor timpurilor,* roman, 2002; *A venit un iepuraş (Azi Iisus a înviat!),* carte pentru copii, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: E. Simion, în *România literară,* nr. 43, 1989; Ioana Pârvulescu, în *Contrapunct,* nr. 24, 1990; I. Holban, în *Cronica,* nr. 17, 1990; Val Condurache, în *România literară,* nr. 22, 1991; R. Bucur, în *Arca,* nr. 7-9, 1995; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 28, 1995; M. A. Diaconu, în *Viaţa Românească,* nr. 9-10, 1998; Al. Vakulovski, în *Contrafort,* nr. 4, 1999; Catrinel Popa, în *România literară,* nr. 27, 2002; L. Antonesei, în *Timpul cultural,* nr. 3, 2003. **(A. S.)**

PITIŞ Ecaterina, n. 1 dec. 1882, Braşov – m. 14 ian. 1963, Braşov. Poetă. Fiica avocatului Nicolae Pitiş şi a Reveicăi (n. Din). Absolventă a Şcolii Medii de Contabilitate din Braşov. Până la pensionare, funcţionară la diferite firme particulare din Braşov. Participantă activă la viaţa cultural-literară braşoveană, **P.** a colaborat la *Braşovul literar şi artistic, Convorbiri literare, Ţara Bârsei, Sămănătorul* (1905-1907), *Luceafărul*, *Neamul românesc literar, Ramuri, Gazeta Transilvaniei, Gândirea, Cele trei Crişuri, Ritmuri, Prometeu, Cosânzeana, Drum drept, Gând românesc, Transilvania, Viaţa Românească, Cuget clar, Năzuinţa, Patria,* la care deţine rubrica „Icoane fugare". Debut editorial cu vol. de *Poezii* (1909). Reprezentată modestă a poeziei transilvănene de la începutul sec. XX.

OPERA: *Poezii*, Bucureşti, 1909.

REFERINŢE CRITICE: ***, *Poeţi de la Sămănătorul,* 1978. **(M. Pr.)**

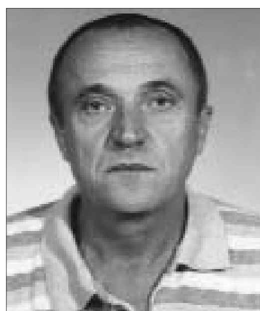

PITUŢ Gheorghe, n. 1 apr. 1940, com. Sălişte de Beiuş – m. 6 iun. 1991, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul muncitorului silvic Paşcu Pituţ şi al Ilenei (n. Foghiş). Studii primare în satul natal (1946-1950) şi gimnaziale la Sudrigiu (1950-1953). Şcoala de Silvicultură din Năsăud (1953-1956) şi Şcoala de maiştri forestieri din Sighetu Marmaţiei (1958-1961). A lucrat la Ocolul Silvic din Beiuş (1956-1958) şi Tăşnad (1961-1962), ca tehnician. Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1962-1964)

şi Bucureşti (1964-1967). Bursă de studii în Germania (oct. 1970 – mart. 1972); bursă Inter Nationes la Paris (1971; 1972). Corector (1967-1968) la *Gazeta literară,* redactor (1968-1970) şi secretar general de redacţie (1970-1971) la rev. *România literară*; redactor (1973) şi secretar de redacţie (din 1974) la *Viaţa Românească.* După debutul cu versuri, în *Tribuna* (1963), colaborează şi la *Amfiteatru, Luceafărul, România literară, Viaţa Românească* etc. Primul vol. tipărit (*Poarta cetăţii,* 1966) cristalizează liric experienţa „omului de pădure", care a fost o vreme; cărţile următoare de poezie (*Cine mă apară,* 1968; *Ochiul neantului,* 1969; *Sunetul originar,* 1969; *Fum*, 1971) aduc noi accente acestei poezii de factură vizionară, în tonalităţi expresioniste. Cu *Stelele fixe* (1977), poetul se întoarce la disciplina clasică a versului, amplificându-şi aria reflexivă, dar fidel, în esenţă, „statorniciei leagănului prim". În 1982, adună diverse art., cronici, portrete apărute în presa literară, în vol. *Locuri şi oameni, scriitori şi parabole* şi publică o antologie din versurile sale, sub titlul *Noaptea luminată*. Romanul parabolic *Aventurile marelui motan criminal Maciste*, cu trimiteri la lumea boemei bucureştene, i s-a tipărit în 1983. Un alt roman, la care începuse să lucreze în anii 1987-1988, a rămas neterminat. Premiul rev. *Luceafărul* (1965); Premiul Uniunii Scriitorilor (1978).

OPERA: *Poarta cetăţii,* versuri, Bucureşti, 1966; *Cine mă apără,* versuri, Bucureşti, 1968; *Ochiul neantului,* versuri, Bucureşti, 1969; *Sunetul originar,* versuri, Bucureşti, 1969; *Fum*, versuri, Bucureşti, 1971; *Stelele fixe,* versuri, Bucureşti, 1977; *Noaptea luminată,* versuri, cu o pref. de M. Ungheanu, Bucureşti, 1982; *Locuri şi oameni, scriitori şi parabole,* publicistică, Bucureşti, 1982; *Aventurile marelui motan criminal Maciste*, roman, Bucureşti, 1983; *Stele fixe,* antologie lirică, repere cronologice şi referinţe critice de Valentina Pituţ, Bucureşti, 1995; *Sonete*, Bucureşti, 1995; *Umbra unui ţipăt,* versuri, Timişoara, 1996; *Scrisori de iubire din 21 de poeme,* ed. de Barbara Elena Pituţ, Timişoara, 1997 (ed. bibliofilă, 1999); *Olimp/Der Olymp,* ed. bilingvă româno-germană, Bucureşti, 1998; *Ochiul neantului,* versuri, ed. bibliofilă, Bucureşti, 1998; *Celălalt soare,* versuri, ed. definitivă, Bucureşti, 1998; *Călătorie în Uriaş,* versuri, Bucureşti, 2002; *Când îngerii adorm pe crengi,* sonete, pref. de R. Munteanu, Bucureşti, 2003; *Culoarea visului,* portrete, cronici, tablete, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Martin, *Generaţie şi creaţie,* 1969; V. Felea, *Poezie şi critică*, 1971; L. Raicu, *Structuri literare,* 1973; P. Poantă, *Modalităţi*…; M. Mincu, *Poezie şi generaţie,* 1975; I. Negoiţescu, *Engrame,* 1975; E. Simion, *Scriitori*…, I; L. Raicu, *Critica, formă la viaţă,* 1976; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane,* 1976; C. Baltag, *Polemos*, 1978; P. Poantă, *Radiografii*, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori*…; Gh. Grigurcu, *Poeţi*…; Şt. Aug. Doinaş, *Lectura poeziei,* 1980; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 35, 1982; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei,* 1986; idem, în *Viaţa Românească,* nr. 6, 1991; R. Munteanu, în *Manuscriptum*, nr. 1-4, 1993; I. Constantin, în *Viaţa Românească*, nr. 2-3, 1993; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 5, 1995; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 12, 1995; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 1-2, 1996; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 7, 1997; D. Laurenţiu, în *Luceafărul*, nr. 17, 1997; P. Dugneanu, *Incursiuni critice*, 2001; Şt. Aug. Doinaş, în *Viaţa Românească*, nr. 1-2, 2001; T. Tihan, *Ora cărţilor deschise*, 2003. **(I. P.)**

PIŢU Luca, n. 14 ian. 1947, Cajvana, jud. Suceava. Eseist şi prozator. Fiul lui Vasile Piţu şi al Magdalinei (n. Şoldan), ţărani. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi (1970). Carieră universitară la Catedra de lb. şi literatură franceză. Lector de lb. română la Univ. din Nancy, Franţa (1992-1994). Colab. la *Dialog, Opinia studenţească, Echinox, Vatra, Familia, România literară, Viaţa Românească, Luceafărul, Cathiers roumains d'études littéraies, Contrapunct* etc. Prezent în vol. colective *Direcţii în critica şi poetica franceză contemporană* (1983), *Perpessicius* (1988), *Cultură şi societate* (1999) etc. Debutează în *Dialog* (1975). Debut editorial cu *Lettre à un ami occidental* (1990). Au urmat *Naveta esenţială* (1991), *Sentimentul românesc al urii de sine* (1991), *La*

Cafeneaua hermeneutică (1992), *Însem (i)nările magistrului din Cajvana* (1992), *Ultima noapte de dragoste şi întâia noapte de filosofie* (1992), *Fragmente dintr-un discurs in (?)comod* (1993), *Eros, Doxa kai Logos* (1995), *Breviarul nebuniilor curente* (1996), *Temele deocheate ale timpului nostru* (2002). Premiul Uniunii Scriitorilor (1991); Premiul rev. *Poesis* (1995); Premiul rev. *Convorbiri literare* (1996).

OPERA: *Lettre à un ami occidental,* Muizon, 1990; *Naveta esenţială,* eseuri, Iaşi, 1991 (ed. II, 1995); *Sentimentul românesc al urii de sine,* Iaşi, 1991 (ed. II, revizuită, pref. de C. Moraru, 1997); *La Cafeneaua hermeneutică. Exerciţii de recitire şi sforţări de regândire,* Iaşi, 1992 (ed. II, cu titlu: *La Cafeneaua hermeneutică unde ne îndeletnicim îndeosebi cu vorbirea, cetitura şi scriitura. Niscaiva cercetări dezordonate în livada ştiinţelor umane,* Bucureşti, 1998); *Însem (i)nările magistrului de Cajvana,* Iaşi, 1992; *Ultima noapte de dragoste şi întâia noapte de filosofie,* Iaşi, 1992 (ed. II, 1999); *Fragmente dintr-un discurs in (?)comod,* Iaşi, 1993 (ed. II, 2000); *Eros, Doxa kai Logos,* Iaşi, 1995; *Breviarul nebuniilor curente,* Iaşi, 1996 (ed. II, revizuită, 1998); *Temele deocheate ale timpului nostru,* Piteşti, 2002. Traduceri: A. Jarry, *Căutarea Messalinei. Romanul vechii Rome,* Iaşi, 1998.

REFERINŢE CRITICE: M. Mihăieş, în *Orizont,* nr. 1-2, 1992; C. Moraru, în *Vatra,* nr. 5, 1992; N. Bârna, în *Caiete critice,* nr. 4-5, 1992; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 8, 1994; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 11, 1997; Gh. Grigurcu, *ibidem,* nr. 9, 1998; Ruxandra Cesereanu, în *Vatra,* nr. 11, 1998; C. Rogozanu, în *România literară,* nr. 37, 1999; G. Liiceanu, în *Dacia literară,* nr. 51, 2003. **(A. S.)**

PÎCĂ Teodor, n. 1 ian. 1928, Ploieşti – m. 16 iun. 1978, Bucureşti. Poet. Fiul ceferistului Dumitru Pîcă şi al Angelei (n. Cozoroff). Şcoala elementară în com. Floreşti-Dâlga şi la Frăsineşti; liceul la Sibiu (1938-1944); urmează apoi cursurile Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1945-1946), fără a le termina; absolvent, fără licenţă, al Institutului „Maxim Gorki" (1950). Încă din timpul studiilor la Drept, **P.,** fiind orfan de război, se întreţine singur, muncind ca impiegat de birou, apoi muncitor necalificat CFR. Ulterior, fiind eliminat din Institut, munceşte ca strungar la Uzinele „23 August" din capitală, apoi ca zugrav vopsitor, sortator de piei, monitor la Măgurele, antrenor de box la Medgidia etc. Singurul său vol. de *Poezii* apare în 1970. Dezinteresându-se total de soarta creaţiei lui, duce o viaţă boemă, fiind una din figurile pitoreşti ale cafenelei literare din anii '60. A tradus (singur sau în colab.) din Djalil Musa, V. V. Ivanov, V. A. Kaverin, V. I. Şişkov, Valentin Kataev.

OPERA: *Poezii* (copertă şi desene de Florin Pucă), Bucureşti, 1970. Traduceri: *Djalil Musa*, *Cântarea eroică,* cu un studiu introductiv asupra autorului de Gazi Kaşşal, Bucureşti, 1958; Vsevolod Viaceslavovici Ivanov, *Culorile vântului,* trad. în colab. cu Mihail Cardaş, Bucureşti, 1968; Veniamin Aleksandrovici Kaverin, *Scandalagiul sau Serile de pe Vasilievski Ostrov,* trad. în colab. cu Suzi Racevschi, Bucureşti, 1968; V.I. Şişkov, *Ceata*, trad. în colab. cu Mihail Chiţiş, Bucureşti, 1970; idem, *Taigaua*, trad. în colab. cu Mihail Chiţiş, Bucureşti, 1970; Valentin Kataev, *Delapidatorii*, trad. în colab. cu Mihail Chiţiş, Bucureşti, 1971.

REFERINŢE CRITICE: F. Neagu, în *România literară,* nr. 25, 1978; T. Ţopa, în *Vatra*, nr. 10, 1978. **(D. F.)**

PLATON Maria, n. 28 dec. 1924, com. Năneşti, jud. Vrancea. Istoric literar. Studii gimnaziale la Cernăuţi (1935-1939), apoi la Liceul „Oltea Doamna" din Rădăuţi (1939-1943); licenţiată a Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Iaşi (1943-1947). Dr. în filosofie al Univ. din Iaşi (1969) şi al Univ. „Paul Valéry" din Montpellier, Franţa (1972). Prof. la Catedra de literatură română şi comparată a Facultăţii de Filologie din Iaşi (prodecan, 1968-1970). Lector de lb. română (1970-1972) şi maître de conférences associé (1975-1977) la Univ. din Montpellier. Debutează în ziarul *Opinia* din Iaşi (1949). Debut editorial cu ed. critică *Dacia literară* (1972), reluată în monografia *Dacia literară. Destinul unei reviste. Viaţa unei epoci literare* (1974). Mai publică vol. *Vasile Alecsandri et le Felibrige* (1972), cu versiunea românească *Vasile Alecsandri, poeţii Felibri şi „Cântecul Gintei Latine"* (1980) şi *Alice Călugăru. O poetă pe nedrept uitată* (2001). A colaborat la *Tratatul de istoria literaturii române,* II (1967) şi la vol. colective *De la „Viaţa Românească" la*

„Ethos” (1989) şi *Texte şi interpretări literare* (1989). Premiul Salonului de Carte, Bucureşti (1972).

OPERA: *Dacia literară,* ed. critică şi studiu introductiv, Bucureşti, 1972; *Vasile Alecsandri et la Felibrige,* Montpellier, 1972; *Dacia literară. Destinul unei reviste. Viaţa unei epoci literare,* Iaşi, 1974; *Vasile Alecsandri, poeţii Felibri şi „Cântecul Gintei Latine”.* O pagină din istoria relaţiilor culturale şi literare franco-române, Iaşi, 1980; *Alice Călugăru. O poetă pe nedrept uitată,* Iaşi, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 48, 1972; L. Leonte, în *Cronica,* nr. 5, 1973; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 1974; D. Tomescu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 3, 1974; M. Drăgan, în *Cronica,* nr. 2, 1985. **(A. S.)**

PLĂMĂDEALĂ Leonida, n. 17 nov. 1926, com. Stolniceni-Lăpuşna, Basarabia – m. 29 aug. 2005, Sibiu. Prozator şi eseist. Fiul lui Vasile Plămădeală, cântăreţ bisericesc şi muncitor, şi al Elisabetei (n. Pojoga). Şcoala primară în com. natală (1933-1937); Seminarul Teologic, început la Chişinău şi continuat la Bucureşti (1937-1945); Facultatea de Teologie din Bucureşti (1945-1948), anul IV şi licenţa, la Cluj (1949). Condamnat în contumacie de către Tribunalul Militar din Bucureşti (pe motivul: uneltire împotriva siguranţei statului), se refugiază în localităţi din ţară, fiind prof. de lb. română la şcoli miniere din Baia Mare (1948-1949), prof. la şcoli monahale, la mănăstirile Slatina şi Râşca (1950-1959). Deţinut politic la Jilava (1954-1956), apoi muncitor necalificat, economist-şef la fabrica de mase plastice din Bucureşti (1962-1968), secretar-şef al Institutului Teologic din Bucureşti (1968). Studii pentru dr. la Oxford (1968-1970), finalizate cu teza *Biserica slujitoare în gândirea occidentală* (1970, în lb. engleză) şi la Bucureşti, cu teza *Biserica slujitoare în gândirea orientală* (1971), ambele editate în vol. în 1972. Episcop vicar patriarhal (1970-1980); rector al Institutului Teologic din Bucureşti (1971-1973), Episcop de Buzău (1980-1982), din 1982, Mitropolit al Ardealului, luându-şi prenumele de Antonie. Membru în Comitetul Central şi în Comitetul Executiv al Consiliului Mondial al Bisericilor, cu sediul la Geneva; membru în Consiliul Consultativ al Conferinţei Bisericilor Europene; reprezentant al bisericii româneşti pentru problemele externe ş.a. Debut editorial cu romanul *Trei ceasuri în iad* (1970), marcat de amintirea perioadei de detenţie. Colab. la *Telegraful român* (unde este, din 1982, preşedintele comitetului de redacţie), *Tribuna, Luceafărul, România literară* etc. şi în rev. de teologie. În afara numeroaselor studii de strictă specialitate, publică *Dascăli de cuget şi simţire românească* (1981), *Nume şi fapte din istoria culturii româneşti* (1983), *Pagini dintr-o arhivă inedită* (1984), *Lazăr Leon Asachi în cultura românească* (1985), şi alte culegeri de documente de real interes pentru istoria literaturii române.

OPERA: *Trei ceasuri în iad,* roman, Bucureşti, 1970 (ed. II, 1993; ed. III, 1995); *Clerici ortodocşi, ctitori de limbă şi cultură românească,* Bucureşti, 1977; *Dascăli de cuget şi simţire românească,* Bucureşti, 1981; *Nume şi fapte din istoria culturii româneşti,* Bucureşti, 1983; *Pagini dintr-o arhivă inedită.* Documente literare, Bucureşti, 1984; *Lazăr Leon Asachi în cultura românească,* Sibiu, 1985; *Românii din Transilvania sub teroarea regimului dualist austro-ungar (1867-1918) după documente, acte şi corespondenţe, rămase de la Elie Miron Cristea,* Bucureşti, 1986; *Contribuţii istorice privind perioada 1918-1939,* Bucureşti, 1987; *Alte file de calendar de inimă românească,* Sibiu, 1988; *Credinţa ortodoxă şi viaţa creştină,* Sibiu, 1992; *Tâlcuri noi la texte vechi,* Bucureşti, 1996; *Amintirile Mitropolitului Antonie Plămădeală,* convorbiri cu Carmen Dimitriu şi Dragoş Şeulean, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 24, 1970; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 10, 1970; Viola Vancea, în *România literară,* nr. 28, 1970; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 6, 1970; N. Manolescu, în *Luceafărul*, nr. 27, 1970; D. Mutaşcu, în *Săptămâna*, nr. 3001, 1970; L. Grăsoiu, în *Ateneu*, nr. 1, 1971; M. Diaconescu, în *România literară,* nr. 29, 1981; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 6, 1982; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 2, 1982; C. Crişan, în *Cronica*, nr. 31,

1982; P. Mihail, în *Revue des Études Sud-Est Européennes,* nr. 3, 1982; T. Vedinaş, în *Tribuna*, nr. 37, 1982; V. Mihoc, în *Mitropolia Ardealului,* nr. 1-3, 1982; D. Mutaşcu, în *Telegraful român,* nr. 37-38, 1981; I. D. Bălan, în *Contemporanul*, nr. 3, 1985; C. Argatu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1985; D. Ciachir, în *Tribuna*, nr. 8, 1985; A. I. Brumaru, în *Astra*, nr. 3, 1985; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 3, 1985; Gh. Bulgăr, în *Steaua*, nr. 12, 1985; G. Munteanu, în *România literară,* nr. 11, 1986; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 7, 1986; T. Vedinaş, în *Steaua*, nr. 7, 1986; I. D. Lăudat, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1986; V. Cândea, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 2-3, 1986; Al. Duţu, în *România literară*, nr. 36, 1986; N. A. Ursu, în *Cronica*, nr. 15, 1986; I. Gheţie, în *Limba română,* nr. 5, 1986; P. Cornea, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1987; I. Dur, în *Transilvania*, nr. 5, 1987; A. I. Brumaru, în *Astra*, nr. 9, 1987. **(M. Mt.)**

PLEŞEA Gabriel, n. 9 aug. 1942, Bucureşti. Prozator, traducător şi eseist. Fiul lui Radu Pleşea, funcţionar, şi al Floricăi (n. Olteanu), soră medicală. Urmează Liceul „Gheorghe Lazăr" din capitală (bacalaureatul 1961). Licenţiat al Facultăţii de Engleză a Univ. din Bucureşti (1967). În 1976 se stabileşte în Statele Unite. Obţine Master's Degree în relaţiile internaţionale, specialitatea economie şi informatică, la Columbia University, New York (1979). A lucrat în Serviciul de protocol la Mineral Import-Export, Bucureşti (1967-1968); corespondent de relaţii la Institutul pentru Relaţii Culturale cu Străinătatea (1969-1971) şi documentarist la Centrul Unesco (1972-1975). În Statele Unite, analist-specialist în Management Information Systems, până în 1998. Colaborează cu art. pe teme culturale, comentarii critice şi analize politice la *Jurnalul literar, Luceafărul, România liberă, New York Magazin* şi *Lumea liberă românească* (New York). În *România liberă* semnează corespondenţe de la Organizaţia Naţiunilor Unite (1993-1997). Debutează în *Secolul 20* (nr. 9, 1970), cu o trad.: *Cea din urmă vânătoare* de John Graves. Debut editorial cu romanul *Bitter Be Thy Bread* (1989), tradus în româneşte cu titlul: *Aruncă pâinea ta pe ape* (1994). Al doilea roman, *Imposibila reîntoarcere* (1996), e urmat de *Scriitori americani contemporani* (1997) şi *Scriitori români la New York* (1998), interviuri, fragmente de operă şi semnalări critice. Al treilea roman (*Dosarul cu bârfe,* 2000), împreună cu primele două, e reluat în *Trilogia exilului* (2002). A tradus în volum din O'Henry (*Cinci poveşti cu cowboy*, 1972), Edgar Rice Burroughs (*Întoarcerea lui Tarzan,* 1973; ed. II, 1992) şi Charles Dickens (*Impresii din Italia,* 1997). În rev. a tradus din O'Henry (*Dispariţia vulturului negru,* proză scurtă, *Ramuri,* nr. 9-11, 1970), Piet Hein (*Grook-uri,* poeme, *Tribuna,* nr. 15, 1972) şi Michael Impey (*Imaginea iubitei în poezia lui Tudor Arghezi, Viaţa Românească,* nr. 2, 1974). A tradus în engleză poeme de Zaharia Stancu (*Weimar in May,* în *Romanian Review,* nr. 2, 1971).

OPERA: *Bitter Be Thy Bread*, a novel, New York, 1989 (versiunea românească: *Aruncă pâinea ta pe ape*, roman, Bucureşti, 1994); *Imposibila reîntoarcere,* roman, Bucureşti, 1996; *Scriitori americani contemporani.* Corespondenţe din New York, Bucureşti, 1997; *Scriitori români la New York*. Interviuri, fragmente de operă, semnalările criticii, Bucureşti, 1998; *Corespondenţe din New York.* Reportaje, comentarii, opinii, atitudini din „perioada de tranziţie", Bucureşti, 1999; *Dosarul cu bârfe*, roman, Bucureşti, 2000; *Concordia ca necesitate înţeleasă.* Peticul pe gaura din drapel, Bucureşti, 2001; *Trilogia exilului* (reuneşte romanele publicate anterior), Bucureşti, 2002. Traduceri: O'Henry, *Cinci poveşti cu cowboy*, pref. şi selecţia textelor americane de Petru Popescu, Bucureşti, 1972; Edgar Rice Burroughs, *Întoarcerea lui Tarzan,* Bucureşti, 1973 (ed. II, 1993); Charles Dickens, *Impresii din Italia,* Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: Teodor Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 231, 1994; Dan Cojocaru, în *Expresul*, nr. 5, 1994; Dan Grigorescu, în *Lumea liberă românească* (New York), nr. 303, 1994; Sanda Diaconescu, *ibidem*, nr. 418, 1996; Teodor Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr.342, 1996; Gabriel G. Stănescu, în *Ziua*, nr. 709, 1996; Alexandru Spânu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1996; Titu Popescu, în *Dorul,* iun. 1997; Ştefan Stoenescu, în *Luceafărul*, nr. 45, 1997; Liana Cojocaru, în

Cotidianul, nr. 196, 1998; Simion Bărbulescu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1998; Titu Popescu, în *Jurnalul literar*, febr. 1998; idem, în *Lumea liberă românească* (New York), nr. 539, 1999; Augustin Macarie, în *Dreptatea*, nr. 224, 1999; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 38, 1999; Mihaela Albu, în *Convorbiri literare,* dec. 1999; Mircea Popa, în *Familia română*, nr. 1, 1999; T. Popescu, în *Dorul* (Danemarca), nov. 2000; Şt. Stoenescu, în *Origini,* mart.-apr. 2001; G. Băjenaru, în *Meridianul românesc,* 28 dec. 2001; G. Băjenaru, *Cititor în exilul creator*, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români în Statele Unite şi Canada,* 2001; L. Clement, în *NordLitera,* 25 febr. 2003. **(A. S.)**

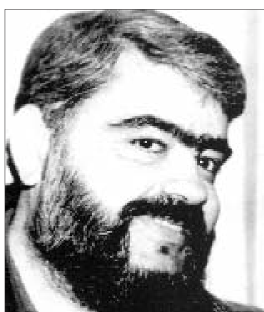

PLEŞOIANU Grigore, n. 30 ian. 1808, com. Cerneţi, jud. Mehedinţi – m. 30 ian. 1857, Bucureşti. Traducător. Fiul lui Paraschiv Pleşoianu, provenit dintr-o familie de boiernaşi olteni, şi al Elisavetei (n. Greceanu). Şcoala primară la Cerneţi; studii secundare la „Sf. Sava”, unde îi are ca prof. pe Gh. Lazăr şi I. Heliade-Rădulescu. Între 1826 şi 1832, prof. la Şcoala Centrală – cursul primar – din Craiova, pe care o înfiinţase (1826) împreună cu colegul său Stanciu Căpăţineanu; între 1832 şi 1836, prof. la şcoala din Cerneţi. În 1833, moşteneşte moşia unchiului său George Radu Pleşoianu; încurcăturile de succesiune (crede G. Călinescu) l-ar fi determinat să devină inginer hotarnic, profesiune exercitată din 1838, la Bucureşti. Cumpără moşii în mai multe judeţe, e înălţat la rangul de pitar (1839), apoi de serdar (1850), investind o parte din câştigul adus de lucrativa sa îndeletnicire în tipărirea de cărţi. Debutează editorial cu un *Abeţedar greco-românesc cu frumoase dialoguri* (1825) în colab. cu G. Librier, urmat de *Abeţedar înlesnitor pentru învăţătura copiilor,* 1828; *Cele dintâi cunoştinţe pentru trebuinţa copiilor care încep a citi,* 1828, după P. Blanchard; *Abeţedar franţezo-românesc pentru tineri începători,* 1829; *Limba franţuzească şi ortografia ei sau Gramatica franţuzească foarte înlesnitoare,* 1830, după D. Fournier; *Abeţedar moral şi religios,* 1833 ş.a. Literar, debutează cu trad. nuvelei *Aneta şi Luben* de Marmontel (1829). A tradus din Fénelon, Voltaire, Mormontel, M-me Cottin, Chr. von Schmid, D. Fournier, Ambrosius Marlianus ş.a. Prin ambele sectoare (cărţi didactice şi trad. literare precedate de interesante pref.), opera lui **P.** trădează în autorul ei un remarcabil pedagog.

OPERA: *Abeţedar greco-românesc cu frumoase dialoguri. Cules din mai multe cărţi prin* ~ şi G. Librier, (Craiova), 1825 (ed. III, Bucureşti, 1834; ed. IV, 1848); *Abeţedar înlesnitor pentru învăţătura copiilor,* Craiova, 1828; *Cele dintâi cunoştinţe pentru trebuinţa copiilor care încep a citi* (în anexă: *Idee repede despre istoria românilor*), Craiova, 1828; (ed. II, Bucureşti, 1833), *Abeţedar franţezo-românesc pentru tineri începători,* Craiova, 1829 (ed. III, 1833); Marmontel, *Aneta şi Luben,* trad. de ~, Bucureşti, 1829; *Limba franţuzească şi ortografia ei sau Gramatica franţuzească foarte înlesnitoare,* de D. Fournier, iar româneşte de ~, f. 1., 1830 (ed. II, 1834); *Deosebite istorii morale desfătătoare şi pline de învăţătură,* traduse din fanţuzeşte şi greceşte de ~, Bucureşti, 1831; Fénelon, *Întâmplările lui Telemah, fiul lui Ulise,* acum întâi traduse din franţuzeşte de ~, I-IV, Buda, 1831; *Abeţedar moral şi religios sau Lecţii scoase din sfânta scriptură,* acum întâi tradus din franţuzeşte şi adăogat pentru învăţătura copiilor de ~, f.1., 1833; *Engolpion de aur sau Desluşirea înţelesului icoanei lui Chevit Tebeanul carea să şi adaogă la sfârşit însoţită de mai multe istorii frumoase şi moraliceşti,* traduse din greceşte şi franţuzeşte de ~, [Sibiu], 1833; Ambrosius Marlianus, *Theatron politicon*, alcătuit mai întâi în limba latinească, apoi tălmăcit în cea grecească vorbitoare de răposatul întru fericire domnul Nicolae Mavrocordat […], tălmăcindu-se în româneşte de ~, I-III, Buzău, 1838; *Copilul pierdut şi Licuriciul,* istorii adevărate, tradusă din franţuzeşte de ~, Bucureşti, 1838; *Istoria Genovevei de Brabant,* tradusă din franţuzeşte de ~, Bucureşti, 1838; *Columbul*, tradusă din franţuzeşte de ~, Bucureşti, 1839; *Canarul*, istorie morală şi religioasă în trei icoane, tradusă din franţuzeşte de ~, Craiova, 1840.

REFERINŢE CRITICE: G. Bogdan-Duică, în *Omagiu lui I. Dimitrescu-Iaşi,* 1904; N. Iorga, *Istoria*…, I; N. Bănescu, *Un dascăl uitat,* 1915; G. Călinescu, *Istoria*…, I. Popescu-Teiuşan, *Din istoria pedagogiei româneşti,* I, 1956; Al. Piru, *Lit.*

rom. prem.; Dinu A. Dumitrescu, în *Ramuri*, nr. 2, 1967; Viorica Diaconescu, în *Analele Universităţii din Bucureşti. Limbă şi literatură română,* fascicula 2, 1969; D. Popovici, *Studii*…, II; N. Andrei, *Ani de lumină. Istoria Liceului „Nicolae Bălcescu" din Craiova, 1826-1907,* 1976. **(M. Pr.)**

PLEŞU Andrei (prenumele la naştere: Gabriel), n. 23 aug. 1948, Bucureşti. Filosof, critic de artă şi eseist. Fiul medicului chirurg Andrei Pleşu şi al Zoei (n. Rădulescu). Şcoala primară la Sinaia (1955), Pârscov, jud. Buzău (1956-1957), încheiată la Bucureşti (1959). Bacalaureatul la Liceul „Spiru Haret" din Bucureşti (1966); licenţiat al Facultăţii de Arte Plastice a Institutului „Nicolae Grigorescu" din capitală, secţia istoria şi teoria artei (1971). Dr. în istorie al Univ. din Bucureşti (1980). Cercetător ştiinţific la Institutul de Istoria Artei al Acad. R. S. R. (1971-1979), lector univ. la Facultatea de Arte Plastice din Bucureşti (1980-1982). E destituit din serviciu în urma scandalului „meditaţiei transcendentale" (1982): şomer până în 1984, când este angajat pentru scurt timp ca referent la Uniunea Artiştilor Plastici, filiala Bucureşti. Documentarist la Institutul de Istoria Artei din Bucureşti (1984-1989); în 1989 e detaşat forţat ca muzeograf-bibliotecar la Casa Memorială „George Enescu" din Tescani, jud. Bacău. După revoluţie, ministru al Culturii (dec. 1989 – oct. 1991). Din 1990, prof. de filosofia religiilor la Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti. Fondator şi director al săptămânalului *Dilema* (din 1993), rector al Colegiului „Noua Europă" din Bucureşti (din 1994). Bursier Humboldt la Bonn (1975-1977), stagiu repetat la Heidelberg (1983-1984). Oaspete al Rectorului la Wissenschaftskolleg din Berlin (febr. – iul. 1992). Lector la Berkeley University, California, U. S. A. (oct. 1994). Ministru al Afacerilor Externe (1997–1999). Debutează publicistic cu un art. despre „originile artei" în *Amfiteatru* (1968). Debut editorial cu vol. *Călătorie în lumea formelor* (1974). Teza de doctorat, editată în 1980, sub titlul *Pitoresc şi melancolie. O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană*, e răsplătită cu Premiul pentru critică a UAP şi cu Premiul pentru eseu al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti; lucrarea va fi reeditată în 1992. O opţiune monografică (*Guardi*, 1981) e urmată de un foarte bun vol. de eseuri (*Ochiul şi lucrurile*, 1986) şi de minitratatul de etică *Minima Moralia. Elemente pentru o etică a intervalului* (1988). Cartea, izvorâtă din efervescenţa de idei a grupului de la Păltiniş constituit în jurul lui Constantin Noica, îl propulsează pe **P.** în circuitul european al schimburilor de idei (trad. franceză în 1990, trad. germană în 1992, reeditare românească în 1994, trad. suedeză în 1995). Distincţiile primite (Commandeur des Arts et des Lettres, Paris, 1990; New Europe Prize, Berlin, 1993) confirmă prestigiul imens, greu suportat în ţară de unele grupuri şi personalităţi literare. Prodigioasa activitate publică de după 1989 a lui **P.** (numai ca ministru al Culturii participă la fondarea Muzeului Ţăranului Român, a Editurii Humanitas, a Institutului de Studii Orientale „Sergiu Al. George", a Casei de Film a Ministerului Culturii, a săptămânalului de cultură *Dilema* şi a Colegiului „Noua Europă" din Bucureşti) lasă loc, sub aspect editorial, preponderent opţiunilor fragmentare: *Jurnalul de la Tescani* (1993) prezintă experienţa spirituală a recluziunii forţate, pe când vol. de eseuri *Limba păsărilor* (1994) anunţă teme de cercetare în derulare, unică fiind, dintre acestea, monografia dedicată prototipului angelic în cultura europeană. Un profil aparte, monastic-ascetic, de iniţiere îl au *Dialogurile de seară* (1991), întreţinute de către **P.**, Sorin Dumitrescu şi Gabriel Liiceanu cu Părintele Galeriu. Remarcabil în scris şi în apariţiile sale publice, **P.** descinde, spiritual, din vechea stirpe a boierilor causeuri, care l-a dat şi pe Alexandru Paleologu; naturaleţea comportamentului social, harul replicilor memorabile, nobleţea firească a dezinvolturii şi uşurinţa stilului ascund un joc de gravitate şi erudiţie, vizibil în *Pitoresc şi melancolie* şi *Minima Moralia*, dar mascat în celelalte vol., acestea din urmă fiind expresiile nietzscheene ale unei vocaţii pentru fragmentar, împărtăşite, sub umbrelă schlegeliană, şi de către nelipsitul prieten al lui **P.**, Gabriel Liiceanu, ei formând cel mai redutabil cuplu promoţional de care dispune în acest moment cultura română. Marele Premiu al rev.

Ateneu (1991); Premiul Uniunii Scriitorilor (1994); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1995); Premiul rev. *Cuvântul* (1996); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1996); Premiul „Corvinus" al Acad. Maghiare de Ştiinţe (1999); Legiunea de Onoare a Republicii Franceze, în grad de comandor (1999); Medalia Goethe, conferită de Goethe Institut (Weimar, 1999).

OPERA: *Călătorie în lumea formelor,* Bucureşti, 1974; *Pitoresc şi melancolie. O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană,* Bucureşti, 1980 (ed. II, 1992); *Guardi* (album), Bucureşti, 1981; *Ochiul şi lucrurile,* Bucureşti, 1986; *Minima Moralia. Elemente pentru o etică a intervalului,* Bucureşti, 1988 (ed. II, 1994; trad. franceză, 1990; trad. germană, 1992; trad. suedeză, 1995; ed. III, 2002); *Dialoguri de seară (cu Părintele Galeriu, Gabriel Liiceanu, Sorin Dumitrescu),* Bucureşti, 1991; *Jurnalul de la Tescani,* Bucureşti, 1993 (ed. II, 1996; ed. III, 2003); *Limba păsărilor,* Bucureşti, 1994 (ed. II, 1997); *Chipuri şi măşti ale tranziţiei*, Bucureşti, 1996; *Transformări, inerţii, dezordini: 22 de luni după 22 decembrie 1989. Andrei Pleşu şi Petre Roman în dialog cu Elena Ştefoi,* Iaşi, 2002; *Pitoresc şi melancolie. O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană,* Bucureşti, 2003; *Despre îngeri,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 198o; G. Liiceanu, în *România literară,* nr. 41, 1980; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 26, 1980; M. Mihăieş, în *Orizont,* nr. 47, 1980; V. I. Stoichiţă, în *Echinox*, nr. 8-9-10, 1980; G. Liiceanu, în *Cahiers roumains d'études littéraires,* nr. 2, 1981; N. Manolescu, în *Revue roumaine,* nr. 1, 1981; G. Liiceanu, *Jurnalul de la Păltiniş,* 1983; L. Ciocârlie, în *România literară,* nr. 41, 1986; Gh. Grigurcu, în *Orizont,* nr. 27, 1986; M. Muthu, în *Steaua,* nr. 6, 1986; Al. Paleologu, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1986; E. Simion, în *România literară,* nr. 13, 1986; G. Liiceanu, *Epistolar,* 1987; M. Scarlat, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1987; M. Iorgulescu, în *România literară* nr. 18, 1988; idem, în *Revue roumaine,* nr. 12, 1988; M. Spiridon, în *Ramuri,* nr. 9, 1988; M. Martin, în *Viaţa Românească* nr. 11, 1988; A. Marino, în *Tribuna,* nr. 31, 1988; M. Mihăieş, în *Orizont,* nr. 20, 1988; (D. C.) Mihăilescu, în *Transilvania,* nr. 9, 1988; L. Ulici, în *Vatra*, nr. 7, 1988; R. Enescu, în *Familia,* nr. 7, 1988; I. Maxim Danciu, *Partea şi întregul,* 1994; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 11, 1995; I. Buduca, în *Luceafărul*, nr. 4, 1995; Al. Paleologu, în *Viaţa Românească*, nr. 7-8, 1999.; Diana Soare, în *Observator cultural,* nr. 34, 2000 (interviu); Gh. Grigurcu, în *Jurnalul literar,* nr. 9-12, 2000; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 597, 2001; T. Urian, în *România literară,* nr. 45, 2002; Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 50, 2002; Ioana Pârvulescu, *ibidem,* nr. 47, 2003; T. Baconsky, în *Dilema,* nr. 556, 2003. **(Şt. B.)**

PLOPEANU MINCU Ştefania (numele la naştere: Cojocaru), n. 27 dec. 1944, com. Plopeni, jud. Constanţa. Poetă, eseistă şi traducătoare. Fiica lui Ilie Cojocaru, ţăran sărac, şi al Elenei (n. Voicilă). Soţia lui M. Mincu. Liceul „M. Eminescu" din Constanţa (1958-1962); Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1962-1967). După absolvirea facultăţii lucrează ca prof. la Liceul agricol Poarta Albă, jud. Constanţa, până în 1974, când se transferă, prin concurs, la Liceul nr. 18 din Bucureşti. Debutează în rev. *Luceafărul* (1963). A colaborat cu versuri şi art. la *Luceafărul, Gazeta literară, Tomis, România literară, Contemporanul.* Debut editorial poetic cu vol. *Cum eu…* (1974) şi în critica literară cu vol. *Nichita Stănescu – Poezii,* texte comentate (1978). Semnează poezie cu pseud. Ştefania Plopeanu, iar eseul critic şi trad. cu numele de căsătorie, Ştefania Mincu. Alte vol. de versuri: *Vorbindu-vă prin semne* (1979), *Elegii vorbite* (1982), *Scrisoarea femeii urâte* (1984), *Cartea seducţiei* (1986); *Starea de juxtapunere* (1997), *Cum stau eu aici pe terasă şi contabilizez obscenitatea istoriei* (2001). Trad. diverse din italiană: D'Arco Silvio Avalle, Maria Corti, Cesare Segre.

OPERA: *Cum eu…,* versuri, Bucureşti, 1974; *Vorbindu-vă prin semne,* versuri, Bucureşti, 1979; *Elegii vorbite,* Bucureşti, 1982; *Scrisoarea femeii urâte,* versuri, Bucureşti, 1984; *Cartea seducţiei,*

versuri, Bucureşti, 1986; *Nichita Stănescu – Poezii,* antologie, tabel cronologic, pref. şi comentarii de ~, Bucureşti, 1987; *Starea de juxtapunere*, versuri, Bucureşti, 1997; *Cum stau eu aici pe terasă şi contabilizez obscenitatea istoriei,* versuri, 2001. Traduceri: D'Arco Silvio Avalle, *Modele semiologice în Commedia lui Dante,* trad. de ~, în colab. cu M. Mincu, Bucureşti, 1979; Maria Corti, *Principiile comunicării literare,* trad. de ~, Bucureşti, 1981; Cesare Segre, Istorie – cultură – critică, în româneşte de ~, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: C. Stănescu, în *Luceafărul*, nr. 41, 1974; V. Atanasiu, în *Scânteia tineretului,* nr. 7919, 1974; L. Ulici, *Prima verba,* I, 1975; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1975; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 9, 1980; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 11, 1980; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 11, 1983; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 2, 1987; G. Popescu, în *Ramuri*, nr. 6, 1988; O. Soviany, în *Contemporanul*, nr. 51, 1997; Tatiana Rădulescu, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 1999; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 2002. **(C. M.)**

PLOSCARU Dorin, n. 21 iul., 1959, com. Podoleni, jud. Neamţ. Poet. Fiul lui Ioan Ploscaru, muncitor, şi al Ecaterinei (n. Gripcă). Şcoala generală în com. natală (1966-1976); Seminarul Teologic de la Mănăstirea Neamţ (1976-1981); Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti (1989-1991), apoi din Iaşi (1991-1993). Preot paroh în com. Mirceşti, jud. Iaşi (1986-1993) şi în localitatea Talpa-Hlăpeşti (1993-1996); preot-prof. la Seminarul teologic liceal ortodox din Baia Mare (1996-1998), apoi prof. de religie la Grupul şcolar de industrie uşoară din acelaşi oraş (1998-1999); între 1999 şi 2001, inspector de specialitate şi consilier la Inspectoratul pentru Cultură al jud. Neamţ; din 2001, preot paroh la parohia „Sfânta Treime" din localitatea Vaduri, jud. Neamţ. Colab. la *România literară*, *Luceafărul*, *Viaţa Românească*, *Convorbiri literare*, *Cronica*, *Dacia literară*, *Poesis*, *Steaua*, *Vatra*, *Ramuri*, *Lumină lină* (New York, Statele Unite) etc. Prezent în antologiile *Se apropia sfârşitul lumii* (1996), *La ce bun poeţii* (1996), *Sprijinit pe o carte înflorită/Appogiato ad un libro fiorito* (2001) etc. Redactor responsabil al rev. *Emanuel*, a Seminarului teologic liceal din Baia Mare (1996-1998) şi redactor-şef al rev. *Graiul bisericii noastre*, a Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului. Debutează în *România literară* (1996). Debut editorial cu vol. de versuri *Să mori primăvara* (1995), urmat de *Sâmbăta lui Lazăr* (1997), *Flaşneta* (2000) şi *Peştele pe uscat* (2001). Premiul Festivalului Internţional de Poezie „Nichita Stănescu", Deseşti (2000).

OPERA: *Să mori primăvara*, versuri, Piatra Neamţ, 1995; *Sâmbata lui Lazăr*, versuri, Timişoara, 1997; *Flaşneta*, versuri, Bucureşti, 2000; *Peştele pe uscat*, versuri, pref. de Al. Cistelecan, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: I. R. Roşiianu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1998; G. Dorian, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 2000; Crina Bud, *ibidem*, nr. 1, 2002. **(A. S.)**

POANTĂ Petru (numele la naştere: Poanta), n. 7 apr. 1947, com. Cerişor, jud. Hunedoara. Critic literar. Fiul lui Nicolae Poanta şi al Iuliei (n. Poanta), ţărani. Absolvent al Liceului nr. 1 din Hunedoara (1965), urmează cursurile Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1965-1970). Este unul dintre animatorii rev. studenţeşti *Echinox*. Redactor la rev. *Steaua* (1970-1990); consilier şef la Inspectoratul pentru Cultură Cluj (1991-1997); redactor la Editura Didactică şi Pedagogică (1997-1999), referent, apoi director la Centrul Creaţiei Populare Cluj (1999-2001); din 2001 director la Direcţia pentru Cultură şi Patrimoniul Cultural Naţional, Cluj. Debutează în *Echinox* (1968). Colab. la *Tribuna, Luceafărul, Orizont, Convorbiri literare* etc. Debutează editorial cu vol. *Modalităţi lirice contemporane* (1973). Urmează eseul monografic *Poezia lui George Coşbuc* (1976) şi *Radiografii* (I,

1978; II, 1983) ce restituie o laborioasă activitate de cronicar literar la rev. *Steaua*. Alte vol.: *Scriitori contemporani* (1994), *George Coşbuc, poetul* (1994), *Cercul literar de la Sibiu* (1997), *Poeţi clujeni contemporani* (1997), *Dicţionar de poeţi. Clujul contemporan* (1998), *Efectul Echinox sau despre echilibru* (2003). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002) şi la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001). A îngrijit ed. (Ioachim Botez) şi a prefaţat sau postfaţat vol. din versurile lui Horia Bădescu, Radu Cârneci, Ion Cristofor, Bazil Gruia, Aurel Gurghianu, Marius Robescu etc. Lectura modernă, asociativă a clasicilor şi consecvenţa cronicarului întregesc profilul unui critic de poezie de tip artist, manifestându-se atât în studiul de sinteză, cât şi în foiletonistică. Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj pe 1973, 1978 şi 1994. Premiul rev. *Poesis* (1997).

OPERA: *Modalităţi lirice contemporane,* Cluj, 1973; *Poezia lui George Coşbuc,* Cluj-Napoca, 1976; *Radiografi*, I-II, Cluj-Napoca, 1978-1983; *Scriitori contemporani,* eseuri, Bucureşti, 1994; *George Coşbuc, poetul,* eseu, Bucureşti, 1994; *Cercul literar de la Sibiu,* eseu, Cluj-Napoca, 1997; *Poeţi clujeni contemporani,* eseuri, Cluj-Napoca, 1997; *Dicţionar de poeţi. Clujul contemporan,* Cluj-Napoca, 1998 (ed. II, 1999); *Efectul Echinox sau despre echilibru,* eseu, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, *Prima verba,* 1975; M. Iorgulescu, *Scriitori…*; M. Zaciu, *Alte lecturi şi alte zile,* 1978; (D. C.) Mihăilescu, în *Tribuna*, nr. 49, 1980; M. Tomuş, *Mişcarea literară,* 1981; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi,* 1981; Fl. Mugur, în *Flacăra*, nr. 48, 1983; Gh. Grigurcu, *Între critici,* 1983; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 32; 1983; R. Săplăcan, în *Astra*, nr. 9, 1983; C. Sorescu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1983; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 11, 1983; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 28, 1983; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 3, 1984; Doina Curticăpeanu, în *Familia*, nr. 7-8, 1998; Fl. Al. Ţene, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1999; D. Cristea-Enache, *Concert de deschidere,* 2001; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 25, 2003. **(M. Mt.)**

POGHIRC Cicerone George, n. 20 mart. 1928, com. Măscurei, jud. Tutova. Filolog şi istoric literar. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi şi Bucureşti (1959). Studii de specializare în lingvistica indoeuropeană la Univ. din Leningrad (1955-1959); dr. în filologie (1960) cu teza *Relaţiile limbii vechi macedonene cu greaca veche.* Asistent la Univ. din Bucureşti, Catedra de filologie clasică şi lingvistică generală (1951), lector (1954), conferenţiar (1964) şi prof. (din 1968). Prodecan al Facultăţii de Lb. Romanice, Clasice şi Orientale (1963-1970), director general în Ministerul Învăţământului (1970-1972), şeful Catedrei de filologie clasică (1974-1976). Visiting Professor la Univ. Indiana, Michigan şi Berkeley, California (1973-1974), apoi Padova (1976-1979). Membru al Soc. Indogermanische Gesellschaft (Germania, 1972). În 1979 se stabileşte în Franţa. Lector (1980) şi prof. onorific (1985-1993) la Univ. din Bochum (Romanische Seminar), membru al Centrului de studii balcanice de pe lângă INALCO (Paris). În ţară, a mai fost preşedinte al Asoc. Române de Orientalistică (1969-1979), vicepreşedinte al Soc. de Studii Clasice din România (1974-1979). Preşedinte al Soc. de Lb. şi Literatura Română din Bochum (1985). Studiul monografic despre B. P. Hasdeu (1968) s-a bucurat de o largă apreciere. A contribuit la trad. şi editarea operei lui Caesar (1964, 1967), a *Fabulelor* lui Fedru (1966), a colaborat la redactarea unor manuale de lb. latină şi a unor cursuri univ. (*Curs de introducere în lingvistică,* 1952; *Introducere în lingvistică,* 1958; *Curs de istoria literaturii greceşti,* 1962), a unor lucrări academice (*Istoria limbii române,* 1969) sau a unor publicaţii de specialitate (*Studia Indo-Europaea ad Dacoromanos pertinentia,* 1976, şi *Thraco-Dacica,* 1976). În Germania, a publicat un impozant vol. de studii lingvistice intitulate *Philologica et linguistica. Ausgewahlte Aufsatze* (1953-1983), apărut la Bochum în 1983. A prefaţat lucrări de A. Frenkenian şi Th. Simenschy.

OPERA: *Curs de introducere în lingvisrtică,* Bucureşti, 1952 (în colab.); *Introducere în lingvistică*, sub redacţia acad. Al. Graur, Bucureşti, 1958 (în colab.); *Curs de istoria literaturii greceşti,* Bucureşti, 1962 (în colab.); *Bogdan Petriceicu Hasdeu – lingvist şi filolog*, Bucureşti, 1968; *Istoria limbii române,* II, Bucureşti, 1969 (în colab.), *Philologica et linguistica. Ausgewahlte Aufsatze* (1953-1983), *Bochum*, 1983.

REFERINŢE CRITICE: M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 62, 1968; I. Iordan, în *Limba română*, nr. 3, 1969; Al. Graur, în *Studii şi cercetări de lingvistică,* nr. 2, 1969; Gh. Mihăilă, în *Ramuri*,

nr. 1, 1970. **(M. Pp.)**

POGOR Vasile comisul, n. 1792, Pogorăşti, jud. Botoşani – m. 10 dec. 1857, Iaşi. Fiu al lui Alexandru Pogor şi al Mariei (n. ?), răzeşi din zona Botoşanilor, **P.** este un exemplu de ascensiune şi reuşită personală într-un moment de profundă schimbare socială şi politică. Angajat iniţial ca grămătic la Episcopia Huşilor (a cărei autoritate cuprindea, pe atunci, cea mai mare parte a teritoriului Basarabiei), ajunge, în jurul lui 1811, funcţionar al Consulatului Rus din Bucureşti. Meritele personale, dar şi o ambiţie ieşită din comun îl proiectează pe o scară ierarhică şi socială mereu ascendentă: 1818, serdar, 1828, mare comis în cancelaria lui Ioan Sandu Sturdza, 1833, vel spătar (în urma unei jalbe în versuri), 1840, vel agă, 1838, director în Departamentul Dreptăţii; 1840, membru în Divanul domnesc, 1855, prezident al Divanului de Apel. **P.** a ştiut întotdeauna să fie de partea celor care îi ofereau avantajul cel mai mare, ilustrativă fiind ascensiunea sa după 1840, deşi participase, în 1839, la conspiraţia lui Leonte Radu. **P.** s-a implicat în numeroase activităţi economice (manufacturi, întreprinderi cu caracter economic etc.).

OPERA: A. Pumnul, *Lepturariu românesc,* IV, partea I, *Poezia română clasică,* Bucureşti, 1970; *Primii noştri poeţi,* Bucureşti, 1984; *Scrieri*, pref. de V. Sandu, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: I. A. Vaillant, *La Roumanie,* Paris, 1844; G. Sion, *Arhondologia Moldovei*, Iaşi, 1892; G. Călinescu, *Istoria*…; P. Cornea, *Originile romantismului românesc*, 1972; P. Cornea, D. Păcurariu, *Curs de istoria literaturii române moderne,* 1982. **(M. G.)**

POGOR Vasile, n. 20 aug. 1834, Iaşi – m. 20 mart. 1906, Iaşi. Traducător şi poet. Fiul comisului Vasile Pogor, autor şi traducător el însuşi, şi al Zoei (n. Cerkez), făcea parte dintr-o veche familie de origine răzeşească. A studiat la pensionul francez din Iaşi al lui Malgouverné şi la Paris, unde îşi ia doctoratul în drept. Judecător, avocat, preşedinte de secţie, apoi prim-preşedinte al Curţii de Apel din Iaşi. Consilier comunal, apoi primar al Iaşului (1880-1881; 1888-1897). A debutat în 1862, în *Ateneul român,* cu trad. din Anacreon, Cantel, P. Dupont şi Uhland. A mai colaborat la *Din Moldova,* iar în 1866 face parte din redacţia ziarului *Constituţiunea*. Întemeietor, alături de T. Maiorescu, I. Negruzzi, (P. P.) Carp şi Th. Rosetti, al Soc. „Junimea”, a ţinut mai multe „prelecţiuni populare” pe teme de istorie, istorie culturală, artă şi literatură. Cele mai multe dintre scrierile sale, trad. îndeosebi şi puţine poezii orig., le-a publicat în *Convorbiri literare*. Traducător bine orientat în literatura universală, chiar dacă nu deosebit de înzestrat în găsirea echivalenţelor româneşti, **P.** a oferit cititorilor tălmăciri variate, începând cu scrieri ale antichităţii şi până la modernii Baudelaire, E. A. Poe şi Bret Harte. Poeziile sale orig. aparţin romantismului minor, obsedat de ideea ireversibilei treceri; în ms a lăsat şi câteva schiţe satirice şi începuturi de povestiri simbolice.

OPERA: *[Vezi... grădina],* în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1867; *Magnitudo parvi, ibidem*, nr. 17, 1867; *Pastel de marcheză,* sonet, *ibidem*, nr. 14, 1868; *Sfinx egiptean, La o jună greacă, Sala de operă, O lacrimă furtivă, ibidem,* nr. 4, 1869; *Versuri scrise sub Melancolia lui Albrecht Dürer, ibidem*, nr. 11, 1873; *Iarna, După un vals, ibidem,* nr. 9, 1873; *Documente literare junimiste,* ed. îngrijită, pref. şi note de D. Mănucă, Iaşi, 1973.

REFERINŢE CRITICE: G. Panu, *Amintiri de la Junimea din Iaşi,* I-II, 1908-1910; I. Negruzzi, *Amintiri din „Junimea”,* 1923; V. I. Cataramă, *Vasile Pogor,* 1939; G. Călinescu, *Istoria*…; V. I. Cataramă, *Sufletul Junimii: Vasile Pogor,* 1942; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria*…; D. Mănucă, *Scriitori junimişti,* 1971; L. Papuc, în *Dacia literară*, nr. 37, 2000; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2000; L. Vasiliu, *ibidem*, nr. 12, 2003. **(G. A.)**

POIANĂ Năsturaş Volbură (numele la naştere: Constantin I. Năsturaş), n. mart. 1890, com. Galbeni, Roman – m. 27 sept. 1972, Arad. Poet şi prozator. Fiul preotului Ioan Năsturaş şi al Elenei (n. ?). A mai semnat V. Poiană, Volbură Poiană. După terminarea şcolii primare la Galbeni şi Iaşi, a

Seminarului „V. Costachi” din Iaşi, absolvă Şcoala de Ofiţeri de Infanterie din Bucureşti (1910), devenind ofiţet activ. Ia parte la campania din Bulgaria (1913), se distinge în primul război mondial. Maior la Regimentul 4 Grăniceri (1936). Debutează cu versuri în 1907 în ziarul *Unirea* din Iaşi. Colab. cu versuri şi proză la *Sămănătorul, Neamul românesc literar, Viaţa Românească, Drum drept, Ramuri, Consânzeana, Patria, Cele trei Crişuri* (unde a fost şi secretar de redacţie), *Familia,* iar după 1944 la *Scrisul bănăţean, Orizont, Flacăra roşie* (Arad) ş.a. Debut editorial cu vol. de versuri *Spre viaţă,* cu o pref. de N. Iorga (1912). Lipsită de originalitate, lirica sa din *Glasul brazdelor* (1913), *În noaptea Paştilor* (1920), *Cosaşii* (1924) este îndatorată esteticii poeziei sămănătoriste. Proza este melodramatică în *Ion Burduf* (1925), cu caracter patetic şi poematic în *Lumină nouă* (1920), educativ-moralizatoare în romanul *Din stejar, stejar răsare* (1935), fără calităţi deosebite.

OPERA: *Spre viaţă,* poezii, cu o pref. de N. Iorga, Bucureşti, 1912; *Glasul brazdelor,* versuri, Bucureşti, 1913; *În noaptea Paştilor,* Sibiu, 1920; *Doinele generalului Moşoiu,* poezii culese şi întocmite de Z. Sandu şi ~, Sibiu, 1920; *Lumină nouă,* proză, Sibiu, 1920; *Noaptea învierii. Feerie în versuri,* Sibiu, 1921; *Luna'n prag,* poezii, Deva, 1923; *Regina Maria,* poezii, Deva, 1923 (ed. II, Cleveland, 1926); *Cosaşii,* poezii, Orăştie, 1924; *Ion Burduf,* proză, Arad, 1925; *Aurul Patriei,* Oradea, 1925; *Fata din Ardeal,* poem naţional, în versuri, în 3 acte, Arad, 1926; *Galbeni,* poezii, Oradea, 1926, *Toamnă*, poezii, Arad, 1929; *Patria,* Bucureşti, 1931; *Regele,* poezii, Timişoara, 1931 (în colab. cu C. Pavelescu, G. Gregorian, M. Dem. Rădulescu,); *Grâu bun,* versuri, Craiova, 1932; *Pâne pentru suflet,* Timişoara, 1932 (ed. II, Bucureşti, 1934); *Din stejar, stejar răsare,* roman, Bucureşti, 1935; *Fântâni cu lună,* Bucureşti, 1936; *Pământ românesc,* Bucureşti, 1939; *Ţara noastră,* Timişoara, 1940; *Basarabia,* Chişinău, 1940; *Hotare*, Bucureşti, 1941.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Repertoriu critic,* 1925; G. Baiculescu, în *Adevărul literar şi artistic,* 24 mai 1925; N. Iorga, *Istoria literaturii româneşti contemporane*, II, 1934; I. Papadopol, în *Neamul românesc,* nr. 127, 1936; G. M. Ivanov, în *România literară,* nr. 39, 1940; E. Lovinescu, *Scrieri*, IV, 1973. **(I. C.)**

POLIZU-MICŞUNEŞTI Mihail, n. 1842 (1846?), Bucureşti – m. 2 iul. 1916, Bucureşti. Dramaturg. Aparţinea clasei înstărite, mama fiind din familia Oteteleşanu. A studiat în Germania, la Dresda, apoi, intrând în armată, a făcut studii militare la Viena. A trecut în diplomaţie, ca secretar de legaţie la Berlin. În politică, s-a ataşat conservatorilor. A fost primar la Constanţa şi a îndeplinit mai multe funcţii în administraţia teatrală: membru în comitetul Teatrului Naţional din Bucureşti, subdirector şi director interimar, inspector al teatrelor subvenţionate. A colaborat la *Convorbiri literare, Literatură şi artă română, Revista ilustrată* ş.a. S-a remarcat ca un diletant nu lipsit de talent în pictură (expunând şi fiind premiat), în muzică (autor de romanţe pe versuri de Eminescu), dar mai ales în literatură. După o încercare în proza scurtă (*Băiatul cu steaua*, în *Convorbiri literare*, 1891), s-a consacrat teatrului, compunând, între 1892 şi 1916, zece piese, reprezentate, unele in mai multe stagiuni, la Teatrul Naţional din Bucureşti, în distribuţii prestigioase: *Lăcrămioare* (1892), *Lizi* (1894), *La 30 de ani* (1895), *Judecată şi osândă* (1896), *Flori de piatră* (1997), *Zburătorul* (1898), *Spre ideal* (1902), *Pământ* (1909), *Dragoste de cioban şi Al ţării suflet* (1916). O parte dintre acestea au fost retipărite în vol. postum *Opere complete* (1920).

OPERA: *Băiatul cu steaua,* în *Convorbiri literare,* nr. 9, 1891; *Lăcrămioare*, Bucureşti, 1893; *Lizi*, în *Convorbiri literare,* nr. 9-11, 1894; *Opere complete*, I, ed. îngrijită şi pref. de V. Zaborovschi şi P. Papadopol, Bucureşti, 1920.

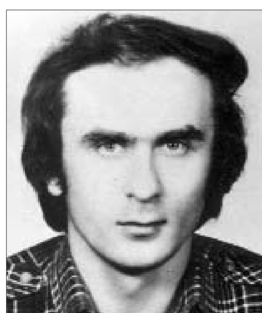
REFERINŢE CRITICE: Aristizza Romanescu, *30 de ani.* Amintiri, 1904; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* II, 1934; C. Moldovan, *Autori şi actori,* 1944; I. Massoff, *Teatrul românesc.* Privire istorică, III-IV, 1969-1972; Doina Modola, *Dramaturgia românească între 1900-1918*, 1983. **(S. I.)**

POMPILIU Miron (pseud. lui Moise Popovici), n. 20 iun. 1848 (?), Ştei, jud. Bihor – m. 20 nov. 1897, Iaşi. Poet, prozator şi folclorist. Fiul Lui Nicolae Popovici, preot ortodox, şi al Anei (n. Popa). Cursurile primare le-a urmat la Ştei şi la şcoala germană din Băiţa, iar pe cele secundare la Beiuş şi Oradea. Bacalaureatul la Beiuş, în 1866, cu „prima cum eminentia". A început studii juridice la Pesta, dar, trecând munţii (1868), a urmat Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti şi Iaşi, absolvită în 1873. La Iaşi, unde s-a stabilit definitiv, a fost secretar ştiinţific al Univ. şi apoi prof. la mai multe şcoli secundare. Atras de viaţa culturală şi literară, a fost membru al Soc. de lectură din şcolile prin care a trecut şi al Soc. „Orientul" din Bucureşti. A devenit unul din cei mai statornici şi mai activi junimişti, prezent la şedinţele săptămânale, la „prelecţiunile populare" şi în paginile *Convorbirilor literare.* O prietenie trainică l-a legat de Eminescu, S. Bodnărescu, I. Creangă şi alţi junimişti. A debutat la *Familia*, în 1866, colaborând în primii ani cu poezii orig. şi piese folclorice, pentru a reveni peste un deceniu, când ostilităţile dintre rev. lui Vulcan şi *Convorbirile literare* încetaseră. Îi găsim semnătura şi în alte publicaţii: *Albina, Albina Pindului, Almanahul „Fenice", Concordia, Foaia Societăţii pentru literatura şi cultura română în Bucovina, Şezătoarea, Traian* ş.a. La *Convorbiri literare* îndeplineşte adesea rolul de substitut al redactorului I. Negruzzi. La început, a semnat şi M. P. Popiliu, M. Popiliu, Moise Popiliu, Mirone Popiliu sau Popiliu. Opera lui **P.** a rămas în mare parte risipită prin periodice sau ms. În timpul vieţii, i-au apărut în vol. doar *Balade populare române* (1870), *Antologie română pentru uzul şcoalelor secundare* (1885) şi *Carte de cetire,* I-III, în colab. cu I. Paul (1897). De asemenea, câteva broşuri cuprinzând basme.

OPERA: *Balade populare române,* Iaşi, 1870; *Antologie română pentru uzul şcoalelor secundare*, Iaşi, 1885; *Ileana Cosânzeana,* Cernăuţi, 1886; *Codreana Sânzieana,* Braşov, 1895; *Carte de cetire,* I-III, Iaşi, 1897 (în colab. cu I. Paul); *Literatură şi limbă populară,* ed. îngrijită şi studiu introductiv de V. Netea, Bucureşti, 1967; *Poezii,* ed. şi pref. de Mircea Popa, Oradea, 1998.

REFERINŢE CRITICE: C. Pavel, *Miron Pompiliu. 1847-1897. Viaţa şi opera lui,* 1930; T. Neş, *Oameni din Bihor,* 1937; I. Negruzzi, *Amintiri din „Junimea",* 1938; G. Călinescu, *Istoria*…; G. Panu, *Amintiri de la „Junimea" din Iaşi,* I-II, 1942; V. Vartolomeu, *Mărturii culturale bihorene,* 1944; ***, *Miron Pompiliu. 1848-1897,* 1968; Gh. Vrabie, *Folcloristica română. Evoluţie, curente, metode,* 1968; *Miron Pompiliu. 1848-1897,* 1970; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti,* 1974; V. Ene, *Folclorişti români,* 1977; I. Datcu – Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor,* 1979; G. Jucan, *Eminescu şi patrimoniul popular,* 1985; Mircea Popa, în *Familia*, nr. 11, 1997; L. Papuc, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 1999. **(S. I.)**

POP Augustin, n. 13 sept. 1952, satul Panticeu, jud. Cluj – m. 6 febr. 1998, Cluj. Poet. Fiul lui Augustin Pop şi al Dochiţei (n. Ochiş). A studiat la Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-italiană (1972-1976) şi a urmat vreme de trei ani cursurile Facultăţii de Filosofie din Bucureşti (1976-1979). Prof. la Huedin (1976-1980), apoi cercetător ştiinţific la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară din Cluj. Primele poezii în rev. *Zorile*, a Liceului „G. Bariţiu" din Cluj, iar debutul propriu-zis în *Echinox* (1974), al cărui redactor a fost între anii 1974 şi 1976. Colab. la *Steaua, Familia, Tribuna, Tomis, Astra, Argeş.* Debut editorial cu vol. de versuri *Ceea ce fulgerul amână* (1981), *Apropierea* (1990), *Telejurnalul de la Cluj* (2000) şi *Cânt de mesteceni* (2003). Premiul pentru poezie al rev. *Amfiteatru* pe 1976.

OPERA: *Ceea ce fulgerul amână,* versuri, Cluj-Napoca, 1981; *Apropierea*, versuri, Cluj-Napoca, 1990; *Telejurnalul de la Cluj,* postfaţă de Şt. Borbély, Piteşti, 2000; *Cânt de*

mesteceni, versuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1982; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 15, 1982; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 4, 1982; D. Flămând, în *Viaţa studenţească,* nr. 14, 1982; M. Lazăr, în *Tribuna*, nr. 26, 1982; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 37, 1982; P. Poantă, în *Radiografii*, II, 1983; Gh. Perian, în *Familia*, nr. 2, 1991; I. Moldovan, *ibidem*, nr. 12, 1997; idem, *ibidem*, nr. 3, 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 6, 2002. **(I. Ml.)**

POP Augustin Z. N., n. 30 aug. 1910, Bucureşti – m. 1 apr. 1988, Bucureşti. Istoric literar. Fiul preotului Zamfir Pop şi al Floarei (n. Marinescu). Studii primare şi liceale la Bucureşti, unde a urmat şi Facultatea de Litere (licenţiat în 1931). Dr. în ştiinţe filologice al Univ. din Cluj (1968), dr. docent (1970). Prof. în învăţământul secundar în diferite localităţi (1931-1953), cercetător la Bibl. Acad. (1955-1959), lector, apoi conf. şi prof. univ., decan al Facultăţii de Filologie (1966-1968) şi rector al Institutului Pedagogic de 3 ani din Piteşti (1968-1971). A debutat în 1929 în rev. *Sepia,* pe care a şi condus-o. După 1930, a colaborat la principalele rev. literare de specialitate (*Convorbiri literare, Athenaeum, Preocupări literare, Buletinul M. Eminescu*), precum şi la aproape toate rev. literare de după război (*Viaţa Românească, România literară, Luceafărul, Convorbiri literare, Tomis, Transilvania, Ramuri* etc.). Istoric literar cu preocupări variate, şi-a consacrat în mod special efoturile elucidării problemelor biografiei eminesciene (*Contribuţii documentare la biografia lui Mihai Eminescu,* 1962; *Mărturii. Eminescu – Veronica Micle,* 1967; *Noi contribuţii la biografia lui Eminescu,* 1969; *Pe urmele lui Mihai Eminescu,* 1978; *Pe urmele Veronicăi Micle,* 1981; *Întregiri documentare la biografia lui Eminescu,* 1983; *Caleidoscop eminescian,* 1987). Dar „contribuţiile" sale privesc şi pe Varlaam (*Neamul mitropolitului cărturar Varlaam al Moldovei,* 1938; *Biografia mitropolitului Varlaam al Moldovei,* 1940), Dosoftei (*Glosări la opera mitropolitului Dosoftei,* 1943), Kogălniceanu (*Catalogul corespondenţei lui Mihail Kogălniceanu,* 1960; *Pe urmele lui Mihail Kogălniceanu,* 1979), Bălcescu (*Contribuţii la biografia lui N. Bălcescu,* 1963), Negruzzi (*Câteva contribuţii documentare la opera şi biografia lui Costache Negruzzi,* 1969), Heliade-Rădulescu (*Întregiri la biografia lui I. Eliade Rădulescu,* 1972), Rebreanu (*Liviu Rebreanu,* 1967; *Din şantierul de creaţie al lui Liviu Rebreanu,* 1972) şi alţi scriitori sau cărturari. A îngrijit ed. din Kogălniceanu (1967) şi Veronica Micle (1969; 1979).

OPERA: *Neamul mitropolitului cărturar Varlaam al Moldovei*, Bucureşti, 1938; *Contribuţii eminesciene,* I-II, Bucureşti, 1938-1940; *Biografia mitropolitului Varlaam al Moldovei*, Bucureşti, 1940; *Din Eminescu necunoscut. Şase note despre cultura sa,* Cernăuţi, 1942; *Aglaea Eminescu, sora poetului,* Cernăuţi, 1943; *Glosări la opera mitropolitului Dosoftei* (1673-1686), Cernăuţi, 1943; *G. T. Kirileanu,* Bucureşti, 1956; *La aniversarea revistei „Şezătoarea",* Bucureşti, 1958; *„Cuca-Muca" în semnificaţia „Pluguşorului",* Bucureşti, 1958; *Catalogul corespondenţei lui Mihail Kogălniceanu,* Bucureşti, 1960; *Contribuţii documentare la biografia lui Mihai Eminescu,* Bucureşti, 1962; *Contribuţii la biografia lui N. Bălcescu,* Bucureşti, 1963; *Ipoteşti – vatra poetului,* Bucureşti, 1964; *Din istoria culturii argeşene,* Piteşti, 1965; *Unirea în Argeş,* Piteşti, 1965; *Două teze inedite ale lui George Coşbuc,* Bucureşti, 1966; *Mihai Eminescu,* Bucureşti, 1966; *Mărturii. Eminescu – Veronica Micle,* Bucureşti, 1967 (ed. II, 1969); *Liviu Rebreanu,* Bucureşti, 1967; *Scriitorii argeşeni şi copiii,* Piteşti, 1969; *Noi contribuţii la biografia lui Eminescu,* Bucureşti, 1969; *Câteva contribuţii documentare la opera şi biografia lui Costache Negruzzi,* Bucureşti, 1969; *Istoria tiparului în zona argeşeană şi a Oltului vestic,* Piteşti, 1970; *1848 în Argeş. Documente noi literare,* Piteşti, 1971; *Întregiri la biografia lui I. Eliade Rădulescu,* Bucureşti, 1972; *Din şantierul de creaţie al lui Liviu Rebreanu,* Bucureşti, 1972; *Ovid Densusianu. Fişier,* Deva, 1973; *Eminescu în etapa ieşeană,* Zrenjanin, 1973; *Elevii lui Ioan Bogdan,* Panciova, 1976; *Pe urmele lui Mihai Eminescu,* Bucureşti, 1978; *Pe urmele lui Mihail*

Kogălniceanu, Bucureşti, 1979; *Pe urmele Veronicăi Micle,* Bucureşti, 1981; *Întregiri documentare la biografia lui Eminescu,* Bucureşti, 1983; *Mărturia documentelor de la vechile tiparniţe româneşti la Nicolae Labiş,* Bucureşti, 1985; *Caleidoscop eminescian,* Bucureşti, 1987; *Mărturii…: Eminescu – Veronica Micle,* Chişinău, 1989.

REFERINŢE CRITICE: M. Bucur, *Istoriografia…*; V. Mihăescu, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1978; I. Buzaşi, în *Transilvania*, nr. 4, 1979; C. Parasca, în *Familia*, nr. 6, 1980; G. Cuşnarencu, N. Iliescu, în *Contemporanul*, nr. 17, 1983; P. Rezuş, în *România literară,* nr. 17, 1988; J. Jemna, în *România literară,* nr. 12, 2002. **(G. A.)**

POP Dumitru, n. 18 mart. 1927, com. Băseşti, jud. Maramureş. Folclorist. Fiul lui Alexandru Pop, şi al Anei (n. Vălean), agricultori. Şcoala primară în com. natală; Liceul Internat „Costache Negruzzi" din Iaşi (1939-1945) şi Liceul „Vasile Lucaciu" din Carei (1945-1947); licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj (1947-1951). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Folcloristica Maramureşului* (1969). Asistent la Catedra de filologie romanică a Facultăţii de Litere din Cluj (1951); preparator la Institutul de Lingvistică al Acad., filiala Cluj (1951); asistent (1951), lector (1952), conferenţiar (1962-1971) şi prof. (1971-1992) la Catedra de literatură română a Facultăţii de Litere din Cluj (decan între 1968 şi 1976); cercetător ştiinţific principal (1957-1959; 1999-2002) şi director (1966-1969) al Institutului de Folclor din Cluj. A predat cursuri de folclor la Institutul Pedagogic de trei ani din Oradea (1963-1966). Lector de lb. şi cultură română la Montpellier, Franţa (1964), Călătorii de documentare şi schimburi de experienţă în Polonia (1968), Cehoslovacia (1970) şi Germania (1971). Participă la simpozioanele internaţionale de la Vârşeţ (1967) şi Pancevo, Iugoslavia (1977). Prof. asociat de etnologie la Univ. de Nord din Baia Mare (1996-2000). Colab. la *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai"*, *Revista de etnografie şi folclor*, *Revista de etnologie*, *Anuarul de folclor* (Cluj), *Limbă şi literatură*, *Dacoromania*, *Steaua*, *Tribuna* etc. A colaborat la *Istoria literaturii române*, I (1964) şi la vol. colective *Folclor din Transilvania* (1962), *Studii de istorie literară şi folclor* (1964), *Studii despre Coşbuc* (1966), *Mélanges à la mémoire de Louis Michel* (1979), *Marisia* (vol. VI, VII, VIII, 1976-1978). Debutează în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai"* (1958). Publică studii de istorie a folcloristicii româneşti (*Obiceiuri agrare în tradiţia populară românească*, 1989; *Cercetări de folclor românesc*, 1998; *Universul culturii tradiţionale şi promovarea lui în cultura şi viaţa contemporană*, 2003) şi culegeri de folclor (*Folclor din Bihor*, 1969; *Folclor din zona Codrului*, 1978; *Folclor românesc din Crişana şi Banat de la începutul secolului XX*, 1998). Colaborator la ed. Ioan Slavici, *Opere*, I (1967).

OPERA: *Folcloristica Maramureşului*, Bucureşti, 1970; *Obiceiuri agrare în tradiţia populară românească*, Cluj-Napoca, 1989; *Studii de istorie a folcloristicii româneşti*, Baia Mare, 1997; *Cercetări de foclor românesc*, Cluj-Napoca, 1998; *Universul culturii tradiţionale şi promovarea lui în cultura şi viaţa contemporană*, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. D. Lăudat, în *Iaşul literar*, nr. 2, 1958; M. Pop, în *Luceafărul*, nr. 14, 1962; I. Taloş, în *Tribuna*, nr. 47, 1962; V. Adăscăliţei, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1971; D. Flămând, în *Luceafărul*, nr. 30, 1971; I. Chişter, în *Anuarul de folclor*, 1980; A. Fochi, *Paralele folclorice*, 1984; P. Stahl, *Études et documents balkaniques et méditerranées*, nr. 14, 1989; M. Coman, în *România literară*, nr. 19, 1990. **(A. S.)**

POP GIUVARA Antoaneta (numele la naştere: Antoaneta Creţu; Pop, prin căsătorie; Giuvara, de la Giuvăreşti, locul de naştere al mamei), n. 19 aug. 1937, Someşeni, jud. Cluj. Prozatoare. Fiica lui Marin Creţu, aviator militar, şi al Mariei (n. Grăniceanu), învăţătoare. Studii elementare şi liceale la Mediaş, Someşeni şi Cluj; licenţiată a Facultăţii de Medicină Generală a Institutului de Medicină şi Farmacie din Cluj. Medic în Luduş, Gherla, Giurgiu, Olteniţa, Snagov, Bucureşti şi Bolintin Vale. Colaborator permanent la *Expres Magazin* (1992-1998). Debutează în *Luceafărul* (1985). Debut editorial în vol. colectiv *Debut '86*

(Editura Cartea Românească, 1986). A publicat romane (*Porţile dimineţii,* 1989; *Sânziana. Măsura sincerităţii,* 1993) şi vol. de proză scurtă (*Scântei,* 1987; *Vinovată că sunt femeie?,* 1993; *Confesiunile femeilor la cincizeci de ani,* 1998; *Poveştile doctoriţei,* 2001).

OPERA: *Debut '86,* vol. colectiv, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1986; *Scântei,* proză scurtă, Bucureşti, 1987; *Porţile dimineţii,* roman, Cluj-Napoca, 1989; *Vinovată că sunt femeie?,* proză scurtă, Bucureşti, 1993; *Sânziana. Măsura sincerităţii,* roman, Bucureşti, 1993; *Confesiunile femeilor la cincizeci de ani,* proză scurtă, Bucureşti, 1998; *Poveştile doctoriţei,* proză scurtă, postfaţă de Geo Vasile, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: G. Muntean, în *România literară,* nr. 34, 1988; Alice Ţuculescu, în *Muncitorul sanitar,* nr. 32, 1989; A. Valeriu, *ibidem,* nr. 13, 1994; Geo Vasile, *Proza românească între milenii,* 2001. **(A. S.)**

POP Ioan Es., n. 27 mart. 1958, satul Vărai, com. Valea Chioarului, jud. Maramureş. Poet. Fiul lui Simion Pop şi al Victoriei (n. Ciocian). Studii elementare în satul natal, Baia Mare şi Şomcuta Mare; tot la Şomcuta Mare absolvă şi liceul în 1978; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Baia Mare, secţia română-engleză (1983). Prof. la Ieud, jud. Maramureş (1983-1989); din 1990, corector, secretar şi secretar general de redacţie la *Luceafărul*; în paralel, corector şi subeditor la *Cotidianul*, *Zig-zag*, *Capital* etc.; editor executiv al rev. *PROTV Magazin* (din 1995); din 2000, editor, apoi editor-şef al *Ziarului de duminică*, suplimentul cultural al *Ziarului financiar*; împreună cu L. Vasilescu şi D.-S. Boerescu, senior editor al rev. *Descoperă* (2003). Colab. la rev. *Nord* a studenţilor din Baia Mare (1981-1984), *Luceafărul*, *Contemporanul*, *România literară*, *Contrapunct*, *Convorbiri literare*, *Viaţa Românească*, *Ziua literară*, *Vatra* etc. A colaborat la vol. *Pe urmele marelui fluviu/Auf den Spuren des grossen Stroms* (2002). Debut editorial cu vol. de versuri *Ieudul fără ieşire* (1994), urmat de *Porcec* (1996), *Pantelimon 113 bis* (1999), *Podul* (2000) şi *Petrecere de pietoni* (2003). Premiul Uniunii Scriitorilor (1995; 2000); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1995); Premiul Acad. Române (2001).

OPERA: *Ieudul fără ieşire*, versuri, Bucureşti, 1994; *Porcec*, versuri, Bucureşti, 1996; *Pantelimon 113 bis*, versuri, Bucureşti, 1999; *Podul*, antologie de autor, Bucureşti, 2000; *Rugăciune de antracit/The Anthracite Prayer*, trad. în lb. engleză de N. Smith, K. Shaver şi I. Creţu, Cluj-Napoca, 2002; *Petrecere de pietoni*, postfaţă de D. C. Mihăilescu, Piteşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 6-8, 1994; D. C. Mihăilescu, în *Litere, Arte, Idei* (*Cotidianul*), nr. 23, 1994; A. Pantea, în *Vatra*, nr. 9, 1994; I. Boldea, în *Târnava*, nr. 1, 1995; G. Vulturescu, în *Poesis*, nr. 11-12, 1996; L. Vasilescu, I. Pop, A. Pantea, în *Vatra*, nr. 2, 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 13, 1998; A. T. Dumitrescu, în *Facla literară*, nr. 3-4, 1999; D. Corbu, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 2000; Ştefania Plopeanu, în *Luceafărul*, nr. 6, 2000; D. Cristea, în *Ramuri*, nr. 2, 2000; Al. Cistelecan, în *Cuvântul*, nr. 2, 2000; O. Soviany, în *Luceafărul*, nr. 25, 2001; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, 28 nov. – 4 dec. 2001; Simona-Grazia Dima, în *Curentul*, 5-6 iul. 2003. **(A. S.)**

POP Ioan F., n. 4 ian. 1959, Valcău de Sus, com. Valcău de Jos, jud. Sălaj. Poet. Fiul lui Flore Pop şi al Mariei (n. Bodea), ţărani. Şcoala generală în satul Fizeş, com. Sâg, jud. Sălaj (1966-1974); liceul, început în com. Sâg, e continuat la Oradea (bacalaureatul în 1984); licenţiat al Facultăţii de Teologie a Univ. din Cluj, secţia din Oradea (2002). Până în 1989, muncitor şi CTC-ist la Întreprinderea „Metalica" din Oradea; redactor la *Gazeta de Vest* (1990-1994), apoi la *Noua gazetă de Vest* din Oradea (1994-1996); referent la Cercul Militar din acelaşi oraş (1995-1997); muzeograf la Muzeul Ţării Crişurilor şi asistent universitar la Univ. din Oradea. Colab. la *Familia*, *Vatra*, *Poesis*, *Echinox*, *Luceafărul*, *Discobolul*, *Calende*, *Aurora*, *Cele trei Crişuri* etc. Prezent în antologiile *Caietul cu poeţi* (1996) şi

Corabia cu poeţi (2002). Debutează în *Familia* (1984). Debut editorial cu vol. de versuri *Pedale de hârtie* (1994), urmat de *PoemeşinimiC* (1996) şi *Poeme de sedus realitateA* (2000). Premiul rev. *Familia* (1991).

OPERA: *Pedale de hărtie*, versuri, Cluj-Napoca, 1994; *PoemeşinimiC*, Cluj-Napoca, 1996; *Poeme de sedus realitateA*, Cluj-Napoca, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Fl. Lazăr în *Echinox*, nr. 6-9, 1995; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 48, 1996; V. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 11-12, 1996; Gh. Mocuţa, în *Arca*, nr. 10-12, 1996; Şt. Borbély, în *Poesis*, nr. 1-2, 1997; R. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1997; I. Moldovanm, în *Familia*, nr. 2, 1997; Carmelia Leonte, în *Cronica*, nr. 7, 1997; Simona-Grazia Dima, în *Viaţa Românească*, nr. 6-7, 2001. **(A. S.)**

POP Ion, n. 1 iul. 1941, com. Mireşu Mare, jud. Maramureş. Poet, critic şi istoric literar. Fiul lui Vasile Pop şi al Anei (n. Teudean). Studii gimnaziale la Şcoala elementară nr. 5 (azi „Simion Bărnuţiu") din Cluj (1952-1955); Liceul „E. Racoviţă" din acelaşi oraş (1955-1959). Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1959-1964). Dr. în filologie (1971) cu o teză despre avangardă (publicată cu titlul *Avangardismul poetic românesc,* 1969, cartea de debut în critică a autorului). După absolvire, cadru didactic la Facultatea de Filologie din Cluj; preparator până în 1967; asistent (1968-1972), lector (1972-1989), prof. (din 1990). Între 1973 şi 1976, asistent asociat la Université de la Sorbonne Nouvelle, Paris III. Redactor-şef (1969-1973) şi apoi director (1973-1983) al rev. *Echinox*. Director al Centrului Cultural Român din Paris (1990-1993); decan al Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj (1996-2000). A debutat cu versuri în *Steaua* (1959), colaborând apoi şi la *Tribuna, Echinox, Luceafărul, România literară, Ateneu, Cahiers roumains d'études littéraires* ş. a. Debutul poetic cu vol. *Propuneri pentru o fântână* (1966) este urmat de *Biata mea cuminţenie* (1969), *Gramatică târzie* (1977), *Soarele şi uitarea* (1985), *Amânarea generală* (1999), *Descoperirea ochiului* (2002), *Elegii în ofensivă* (2003), în timp ce studiilor despre avangardă li se adaugă eseurile critice despre poezia română contemporană (*Poezia unei generaţii,* 1973; *Pagini transparente,* 1977) sau interbelică (*Transcrieri,* 1976), culegerile de cronici literare (publicate, în special, în rev. *Steaua)*, precum *Lecturi fragmentare* (1983) şi *Jocul poeziei* (1985), studii monografice (*Nichita Stănescu – spaţiul şi măştile poeziei*, 1980; *Lucian Blaga – universul liric,* 1981; *A scrie şi a fi. Ilarie Verunca şi metamorfozele poeziei*, 1993; *Gellu Naum – poezia contra literaturii,* 2002), precum şi culegerea de interviuri cu cele mai mari personalităţi ale criticii, eseisticii, semioticii franceze (sau de expresie franceză) intitulată *Ore franceze* (1979). Coordonator al *Dicţionarului analitic de opere literare româneşti,* I-IV (1998-2003); colab. la *Scriitori români. Mic dicţionar* (1978), *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002), *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2000) şi *100 cei mai mari scriitori români* (2002). A colaborat la nr. special al rev. *Les Lettres Nouvelle,* 1976 (*Ecrivains roumains d'aujourd'hui,* antologie împreună cu D. Ţepeneag) şi la vol. colectiv: *Les avangardes littéraires au XX-e siècle* (1984). A publicat ed. din I. Voronca, Şt. Roll, V. V. Martinescu, Urmuz şi Gh. Luca. Premiul C.C. al U.T.C. pe 1969; Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1973, 1979, 1985, 2001; Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor pe 2001; Premiul Acad. pe 1985.

OPERA: *Propuneri pentru o fântână*, versuri, Bucureşti, 1966; *Avangardismul poetic românesc,* Bucureşti, 1969; *Biata mea cuminţenie,* versuri, Bucureşti, 1969; *Poezia unei generaţii,* Cluj, 1973; *Transcrieri,* eseuri, Cluj-Napoca, 1976; *Gramatică târzie,* versuri, Cluj-Napoca, 1977; *Ore franceze,* Bucureşti, I-II, 1979-2002; *Nichita Stănescu – spaţiu şi măştile poeziei,* Bucureşti, 1980; *Lucian Blaga – universul liric,* Bucureşti, 1981 (ed. II, 1999); *Lecturi fragmentare*, Bucureşti, 1983; *Jocul poeziei*, Bucureşti, 1985; *Soarele şi uitarea*, versuri, 1985; *Amânarea generală,* versuri, Cluj-Napoca, 1990; *Avangarda în literatura română,* Bucureşti, 1990 (ed. II, 2000); *A scrie şi a fi. Ilarie Voronca şi metamorfozele poeziei,* Bucureşti, 1993; *Recapitulări*, Bucureşti, 1995; *Pagini transparente.* Lecturi din poezia română contemporană, Cluj-Napoca, 1997; *Gellu Naum – poezia contra literaturii,* Cluj-Napoca, 2001; *Viaţă şi texte,* eseuri,

Cluj-Napoca, 2001; *Descoperirea ochiului,* poezii, cu o pref. de Gh. Grigurcu, Bucureşti, 2002; *Elegii în ofensivă,* Bucureşti, 2003. Traduceri: G. Poulet, *Conştiinţa critică*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1979; J. Starobinski, *Textul şi interpretul*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1985; idem*, 1789. Emblemele raţiunii*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1990; E. Ionescu, *Note şi contranote*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1992; G. Genette, *Introducere în arhitext*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1994; T. Tzara, *Şapte manifeste Dada. Lampisterii. Omul aproximativ,* Bucureşti, 1996; T. Todorov, *Omul dezrădăcinat,* Iaşi, 1999; P. Ricoeur, *De la text la acţiune,* Cluj-Napoca, 1999; P. Maurand, *Bucureşti,* în colab. cu M. Papahagi, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric,* 1972; Al. Piru, *Varia. Preciziuni şi controverse,* 1972; L. Petrescu, *Scriitori români şi străini,* 1973; Gh. Grigurcu, *Idei şi forme critice*, 1973;G. Dimisianu, *Valori actuale,* 1974; M. Iorgulescu, *Al doilea rond,* 1976; I. Vlad, *Lectura – un eveniment al cunoaşterii,* 1977; M. Zaciu, *Alte lecturi şi alte zile,* 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; Al. Dobrescu, *Foiletoane,* 1979; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi,* 1980; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 5, 1980; L. Ciocârlie, în *Orizont,* nr. 3, 1980; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 30, 1980; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 33, 1981; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 9, 1981; idem, *Critici români de azi,* 1981; Dana Dumitriu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 1, 1982; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; M. D. Gheorghiu*, Reflexe condiţionate*, 1983; Şt. Borbély, în *Vatra*, nr. 3, 1984; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 10, 1985; idem, în *Cronica*, nr. 89, 1985; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 21, 1986; R. G. Ţeposu, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1986; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 11, 1988; M. Papahagi, *Fragmente despre critică*, 1994; Al. Cistelecan, Cornel Moraru, R. Ţeposu, M. Dragolea, V. Podoabă, I. Buduca, în *Vatra*, nr. 8, 1995; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 7-8, 1996; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 28, 1997; M. Mincu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1999; Şt. Borbély, în *Piaţa literară,* nr. 1, 2001; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 132, 2002; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 39, 2002; N. Oprea, în *Ziua literară,* nr. 75, 2003; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 3-4, 2003; M. Moraru, *ibidem,* nr. 10, 2003; Mihaela Moga, în *Limbă şi literatură,* nr. 1-2, 2003. **(D. C. M.)**

POP Ionel, n. 24 nov. 1889, Gherla, jud. Cluj – n. 27 ian. 1985, Bucureşti. Fiul lui Ioan Pop, dr. al Facultăţii de Filosofie şi Teologie din Viena, prof. de teologie şi vicar episcopal de Năsăud, şi al Elenei (n. Maniu). Studii elementare la Năsăud şi Şimleu Silvaniei; liceul la Năsăud şi Blaj (bacalaureatul la Blaj, 1907). Dr. în drept al Univ. din Budapesta (1911). A exercitat profesiunea de avocat la Cluj. Secretar al Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia (1918), apoi secretar al Adunării Naţionale din Alba Iulia şi Sibiu. Deputat în Parlamentul României Mari, comisar guvernial pentru Ardealul eliberat, 1944-1945. Debutează în 1908 în ziarele *Românul* (Arad) şi *Lupta* (Budapesta). A întemeiat şi condus rev. *Carpaţii* (Cluj, 1933-1948). Şi-a semnat art. şi cu pseud. Iunior, I. Venator, Nemo, Corax. După cel de-al doilea război mondial, colab. la *Cosânzeana*, *Glasul patriei, Veac nou, Revista politică şi literară* (Blaj), *Ocrotirea naturii, Viaţa Românească, Steaua, Transilvania, România pitorească* ş.a. Debut editorial în 1957 (*Capra neagră*), publicând apoi diverse vol. cu subiect cinegetic, unele cu caracter de popularizare, dar scrise cu real talent literar, altele de literatură propriu-zisă: *Vulpea* (1957), *După focul de armă* (1957), *Din fauna noastră* (1959), *Întâlniri cu animale* (1960), *Hoinăreli prin natură* (1961), *Instantanee din viaţa animalelor* (1963), *Paşi prin lumea păsărilor* (1965), *Vânătorul şi natura* (1968), *Întâlniri neaşteptate* (1970), *Mamifere din România* (1971), *De la urs la pănţăruş* (1972), *Îmi aduc aminte* (1972), *Vânători – oameni şi câini* (1972), *Poieniţa ielelor* (1974), *O palmă de râu şi nişte istorii vânătoreşti* (1978), *Un ochi râde – altul plânge* (1981), *Priviri în atelierul naturii* (1982) etc. Autor al romanului *Inima pădurii* (1986). Proza sa descriptivă şi evocatoare e caracteristică prin rezonanţele poetice şi prin erudiţia specifică.

OPERA: *Capra neagră,* Bucureşti, 1957; *Vulpea*, Bucureşti, 1957; *După focul de armă,* Bucureşti, 1957; *Din fauna noastră,* Bucureşti, 1959; *Întâlniri cu animale,* Bucureşti, 1960; *Hoinăreli prin natură,* Bucureşti, 1961 (cu completări de D. Botez); *Instantanee din viaţa*

animalelor, Bucureşti, 1963 (ed. II, 1969); *Paşi prin lumea păsărilor,* Bucureşti, 1965 (ed. II, 1979); *Vânătorul şi natura,* Bucureşti, 1968; *Întâlniri neaşteptate,* Bucureşti, 1970; *Mamifere din România* (în colab. cu V. Homei), I-II, Bucureşti, 1971; *De la urs la pănţăruş,* Bucureşti, 1972; *Îmi aduc aminte,* Cluj, 1972; *Vânători – oameni şi câini,* cu o pref. de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1972; *Poieniţa ielelor,* Bucureşti, 1974; *O palmă de râu şi nişte istorii vânătoreşti,* Bucureşti, 1978; *Un ochi râde – altul plânge,* Bucureşti, 1981; *Priviri în atelierul naturii,* Bucureşti, 1982; *Văpaia*, povestiri, Bucureşti, 1984; *Povestiri vânătoreşti,* Bucureşti, 1986; *Inima pădurii,* roman, Bucureşti, 1986; *Amintiri despre Iuliu Maniu,* ed. de Livia Titieni Boilă, Cluj-Napoca, 1998.

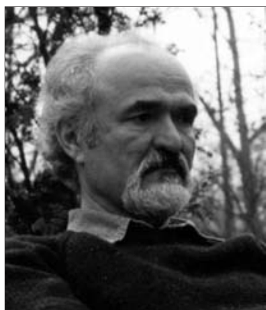
REFERINŢE CRITICE: Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 38, 1969; E. Sperantia, în *Steaua*, nr. 11, 1969; B. Solacolu, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1971; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 35, 1972; N. Antonescu, în *Tribuna*, nr. 43, 1972; B. Solacolu, în *Viaţa Românească,* nr. 12, 1972; G. Limbeanu, în *Transilvania*, nr. 12, 1976; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 38, 1978; idem, *ibidem*, nr. 51, 1981; G. Richter, în *Neue Literatur,* nr. 8, 1981; Sânziana Pop, în *România literară,* nr. 49, 1982; Al. Filipaşcu, în *Tribuna*, nr. 7, 1985; V. Râpeanu, în *România literară,* nr. 5, 1985; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 22, 1986. **(M. L.)**

POP Sânziana, n. 24 iun. 1939, Cluj. Prozatoare. Fiica medicului şi ziaristului Gavril Pop (fost director al rev. *Tribuna* din Braşov, colaborator cu Vania Gherghinescu la *Claviaturi*), şi a Alexandrei (n. Lupan), prof. Studii medii la Liceul German din Braşov (1950-1953) şi apoi la Liceul de Fete nr. 3, Braşov (1953-1956; între 1956 şi 1960 urmează şi absolvă cursurile Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti. Îşi începe activitatea literară cu recenzii şi reportaje în *Gazeta literară, Scânteia tineretului* şi *Luceafărul*. Din 1964, redactor la rev. *Luceafărul*, şef de secţie. Debut editorial cu vol. de povestiri *Nu te lăsa niciodată* (1966), urmat de romanul *Serenadă la trompetă* (1969). Colaborează la majoritatea rev. literare din ţară; în publicistică a dat vol. de reportaje *Propuneri pentru paradis* (1975), *Scrisori din linia întâi* (1984) şi, în colab., *Viaţa cere viaţă* (1974). A tradus şi prefaţat proză de W. M. Diggelmann, a compus texte turistice pentru diverse ghiduri. Premiul de debut al Uniunii Scriitorului pe 1966. Proza şi reportajele Sânzianei **P.,** alerte şi dezinvolte sub raportul lexicului şi al imaginaţiei, sunt confesiunile trucate ale unui temperament exploziv, derutat de propria-i exuberanţă.

OPERA: *Nu te lăsa niciodată,* povestiri, cuvânt înainte de Gh. Achiţei, Bucureşti, 1966; *Serenadă la trompetă,* roman, Bucureşti, 1969; *Viaţa cere viaţă,* reportaje, Bucureşti, 1974 (în colab. cu Gabriela Melinescu); *Propuneri pentru paradis,* reportaje, Iaşi, 1975; *Scrisori din linia întâi,* reportaje, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *Viaţa Românească,* nr. 12, 1966; G. Dimisianu, în *Gazeta literară,* nr. 34, 1966; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 9, 1966; M. Ungheanu, în *Ramuri*, nr. 10, 1966; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1969; I. Negoiţescu, în *Tribuna*, nr. 7, 1969; M. Iorgulescu, în *Ramuri*, nr. 4, 1969; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 6, 1969; V. Cristea, *Interpretări critice,* 1970; S. Damian, *Intrarea în castel,* 1970; M. Ungheanu, în *Convorbiri literare,* nr. 19, 1972; V. Cristea, în *România literară,* nr. 40, 1974; M. Iorgulescu, *Rondul de nopate,* 1974; V. Cristea, în *România literară,* nr. 29, 1975; C. Ungureanu, *Proză şi reflexivitate,* 1977; F. Neagu, în *România literară,* nr. 4, 1979; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 44, 1984; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 4; 39, 1985; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 6, 1985. **(R. G. Ţ.).**

POP Simion, n. 25 sept. 1930, sat Varaiu, com. Valea Chioarului, jud. Maramureş. Prozator. Fiul lui Teodor Pop şi al Rozalei (n. Ciocean), ţărani. Studii primare şi liceale la Satu Mare (bacalaureatul în 1949). Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" (1951-1952) şi Acad. de Ştiinţe Sociale şi Politice „Ştefan Gheorghiu" (1967-1968). Debutează în *Almanahul literar* din Cluj (1949); debut editorial cu vol. de povestiri *Călătorie cu bucluc* (1955). Gazetar la ziarele *Lupta noastră* din Satu Mare (1949-1950) şi la *Pentru socialism* din Baia Mare (1950-1951), apoi reporter la Radiodifuziunea Română (1952-1958), secretar şi vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor (1958-1968). Redactor-şef al rev. *România pitorească* şi *Vacanţe în România*. Ambasador al României la Budapesta (1990-1993). Rezident în Spania (din 1993), apoi în Ungaria (din 2001). Autor de reportaje (*Paralela 450*, I, 1958; II, 1970; III, 1981; *Anul 15,* 1959; *Ore calde,* 1962), însemnări de călătorie (*Pieton în Cuba,* 1963; *Orga de bambus,* 1966; *Jurnal hellenic*, 1974; *Cartea Chinei,* 1977), publicistică (*Nord,* 1972; *Civica*, 1973; *Amfitrion*, 1976; *Destine muncitoreşti,* 1979), nuvele şi povestiri (*Afişe de bal,* 1960; *Faetonul*, 1970; *Sunt fiul lui Nan,* 1972), romane (*Triunghiul*, 1964; *Amfora sabină,* 1970; *Marşul alb*, 1974; *Luptătorul fericit şi iubirea lui pătimaşă,* 1979; *Bestiariu*, 1981; *Student la istorie*, 1985; *Excelenţa Sa,* 1997). A tradus în colab. din H. Quiroga (1963) şi Kafka (*America*, 1970). Premiul „Al. Sahia" al Acad. pe 1960; Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1967; Premiul Asoc. Scriitorilor din Braşov pe 1970.

OPERA: *Călătorie cu bucluc,* povestiri, Bucureşti, 1955; *Lauda tinereţii.* Cronică de reporter de pe şantierul Salva-Vişeu. 1948-1949, Bucureşti, 1956, *Pământul spânzuratului,* povestiri, Bucureşti, 1957; *Paralela 45* (Cartea întâi), reportaje, Bucureşti, 1958; *Anul 15,* reportaje, Bucureşti, 1959; *Afişe de bal,* povestiri, Bucureşti, 1960; *Ore calde,* reportaje, Bucureşti, 1962; *Pieton în Cuba,* însemnări de călătorie, Bucureşti, 1963; *Oameni ai zilelor noastre,* Bucureşti, 1963; *Triunghiul, roman,* Bucureşti, 1964 (ed. II, 1967); *Orga de bambus.* Romanul unei aventuri, Bucureşti, 1966; *Criza de timp,* roman, Bucureşti, 1969; *Ploaia bleu,* Bucureşti, 1970; *Faetonul,* nuvele, Bucureşti, 1970; *Amfora sabină,* roman, Bucureşti, 1970; *Paralela 45* (Cartea a doua), Bucureşti, 1970; *Nord,* eseuri, Bucureşti, 1972; *Cimitirul vesel,* album în colab, cu I. Miclea Mihale, Bucureşti, 1972; *Civica*, publicistică, Bucureşti, 1973; *Sunt fiul lui Nan,* povestiri, Bucureşti, 1972 (ed. II, cu titlul: *Călare pe lup,* 1990); *Marşul alb,* roman, Bucureşti, 1974; *Jurnal hellenic,* însemnări de călătorie, Bucureşti, 1974; *Amfitrion*, publicistică, Bucureşti, 1976; *Cartea Chinei*, însemnări de călătorie, Bucureşti, 1977; *Luptătorul fericit şi iubirea lui pătimaşă,* roman, Bucureşti, 1979; *Destine muncitoreşti,* portrete, Bucureşti, 1979; *Fotograful de îngeri*, poeme, Bucureşti, 1980; *Paralela 45* (Cartea a treia), Bucureşti, 1981; *Bestiariu*, zooroman, Cluj-Napoca, 1981; *Student la istorie,* roman, Bucureşti, 1985; *Oraşe infidele,* reportaje, I-II, 1985-1986; *Debarcând în amurg,* proză scurtă, Bucureşti, 1990; *Ultimul unicorn,* în colab., Bucureşti, 1995; *Excelenţa Sa,* roman, Bucureşti, 1997; *Opt plus unu,* proză scurtă, Bucureşti, 2000; *Nomad în Mesoamerica,* Bucureşti, 2001. Traduceri: H. Quiroga, *Anaconda*, trad. de ~ şi P. Teodorescu, Bucureşti, 1963; F. Kafka, *America*, trad. de ~ şi Erika Voiculescu, Bucureşti, 1970.

REFERINŢE CRITICE: V. Ardeleanu, *Însemnări despre proză,* 1966; S. Damian, *Direcţii şi tendinţe în proza nouă,* 1963; G. Dimisianu, *Schiţe de critică,* 1966; C. Regman, *Cărţi, autori, tendinţe,* 1967; N. Balotă, în *Luceafărul*, nr. 14, 1972; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 9, 1972; V. Bugariu, în *Astra*, nr. 5, 1973; S. Titel, în *România literară*, nr. 15, 1975; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 39, 1977; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 12, 1977; Gr. Scarlat, în *Familia*, nr. 12, 1978; Vl. Bârna, în *România literară,* nr. 14, 1980; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 6, 1981; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 16, 1982; A. Silvestri, în *Flacăra*, nr. 18, 1983; M. Bărbulescu, în *Scânteia tineretului* (Suplimentul literar artistic), nr. 31, 1985; C. Tuchilă, în *România literară,* nr. 50, 1985; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 35, 1985; A. Ţion, în *Astra*, nr. 10, 1985; T. Urian, în *Orizont*, nr. 34, 1985; N. Bomher, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1998; M. R. Mocanu, în *Contemporanul*, nr. 11,

2002. **(I. Md.)**

POP Traian, n. 10 dec. 1952, Braşov. Poet şi dramaturg. Fiul lui Traian Pop, pilot, apoi maistru militar, şi al Mariei (n. Manciu). Şcoala generală (1965) şi Liceul nr. 1 Feteşti-Gară (absolvit în 1971); licenţiat al Facultăţii de Electrotehnică a Institutului Politehnic „Traian Vuia" din Timişoara (1978). În 1990 se stabileşte în Germania. Specializare în reţele de calculatoare la Centrul de Economie şi Studii al editurii Ernst Klett din Stuttgart (1999). A fost operator la Aeroportul militar Timişoara (1972), stagiar la Combinatul minier Oltenia, Rovinari (1978-1981), maistru de lumini şi electroacustician la Teatrul German de Stat din Timişoara (1981-1982) şi electrician la IRE, Timişoara (1984-1990). În Germania, muncitor (1991-1998) şi coordonator prelucrare date electronice la Dachser GambH&Co. KG. ZN. Kornwestheim (din 1999). Colab. la *Forum studenţesc, Orizont, Transilvania, Vatra, Observator* (München), *Argo* (Bonn), *Origini* etc. Debutează în *Forum studenţesc* (1975). Debut în dramaturgie cu *Oraşul piticoţilor mincinoşi,* după D. Toma, montată la Teatrul de Păpuşi din Timişoara (1988). Debut editorial cu vol. de versuri *Timp interior* (1984), urmat de *Developări discrete* (1989), *Săptămâna 53* (1998), *Putere absolută* (1999), *Miercurea de cenuşă* (2000), *Jocuri ero (t)ice* (2001) şi *Ochiul boului* (2002). Premiul rev. *Orizont* (1986; 1988); Premiul Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1999); Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (2000).

OPERA: *Timp interior,* versuri, Timişoara, 1984; *Developări discrete,* versuri, Timişoara, 1989; *Săptămâna 53,* versuri, Timişoara, 1998; *Frumos şi liber cu tine privind,* teatru, Timişoara, 1999; *Putere absolută,* versuri, Timişoara, 1999; *Miercurea de cenuşă,* versuri, Timişoara, 2000; *Jocuri ero (t)ice,* versuri, Timişoara, 2001; *Ochiul boului,* versuri, Timişoara, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Constanţa Buzea, în *Amfiteatru,* nr. 6, 1984; I. Rauschan, în *Orizont,* nr. 26, 1984; L. Ulici, în *România literară,* nr. 43, 1984; T. Popescu, în *Observator* (München), nr. 41, 1998; Al. Ruja, *Parte din întreg,* II, 1999; Al. Lungu, în *Argo* (Bonn), nr. 20, 2000; H. Fassel, în *Orient latin,* nr. 1, 2001; Ş. Gheorghiu, în *Observator cultural,* nr. 131, 2002. **(A. S.)**

POP Vasile, n. 14 iun. 1875, com. Domneşti, jud. Vrancea – m. 1931. Prozator. Fiul lui Ion Pop şi al Ecaterinei (n. Rareş), agricultori. După clasele primare, e calfă-lucrător mecanic, apoi, ca autodidact, prof. de lb. engleză şi maestru de gimnastică la Institutul Naval din Constanţa. Debut în ziarul *Munca* (1890); conduce ziarul *Evenimentul* (1904-1905). Debut editorial cu vol. *Fleacuri* (1899). Colab. la *Sămănătorul, Făt-Frumos, Luceafărul* ş.a., semnând şi cu pseud.: Acadin, Gh. Bradul, V. Fr., Gh. Scytul, Const. Fulger. A publicat şi un vol. de *Versuri* (1900), lipsite de har, dar mai ales proză: *Din ocna vieţii* (1902), *Râs şi plâns* (1906), *Poveşti hazlii* (1908), *Din viaţa speluncelor* (1923) ş.a., precum şi romanele *Domniţa Viorica* (1905), *Americana îndrăgostită* (1920), *Cuceritorul de inimi* (1921), *Vândută de propria-i mamă* (1922) etc., literatură de senzaţie, cu rezolvări melodramatice şi de un frapant prost-gust estetic.

OPERA: *Fleacuri*, Bucureşti, 1899; *Versuri*, Ploieşti, 1900; *Din ocna vieţii,* Bucureşti, 1902 (ed. II, 1907); *Domniţa Viorica,* roman, Bucureşti, 1905 (ed. II, 1915; ed. III, 1926); *Râs şi plâns,* Bucureşti, 1906; *Prin vraja dragostei,* Bucureşti, 1907 (ed. II, 1915); *Cum iubeşte o fată,* Bucureşti, 1907 (ed. II, 1908; ed. III, 1914; ed. IV, 1921), *Cum să iubim*, Bucureşti, 1908 (ed. II, 1915); *Poveşti hazlii,* Bucureşti, 1908; *Mai tare ca iubirea,* Bucureşti, 1908 (ed. II, 1909); *Fericirea se cucereşte,* Bucureşti, 1911; *Cât eşti de frumoasă,* Bucureşti, 1915; *O dragoste din ochi,* Bucureşti, 1915; *Amice, eşti un prost*, Bucureşti, 1916; *Regina noastră Maria,* Bucureşti, 1919; *Americana îndrăgostită,* roman, Bucureşti, 1920 (ed. II, 1924); *Cuceritorul de inimi,* roman, Bucureşti, 1921; *Vândută de propria-i mamă,* roman, Bucureşti, 1922 (ed. II, 1924); *Ce păţeşte omul bun,* Bucureşti, 1922; *Din viaţa speluncelor,* Bucureşti, 1923; *Cuza Vodă,* roman popular, Bucureşti, f.a.; *Ruga unei mame,* Bucureşti, f.a.; *Sărutul de binefacere,* Bucureşti,

f.a.; *Eroii lui Mihai Viteazul,* Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: S. Puşcariu, *Cinci ani de mişcare literară,* 1909; E. Lovinescu, *Critice*, II; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* II; E. Lovinescu, *Istoria*…, IV; D. Murăraşu, *Istoria literaturii române,* 1940; G. Călinescu, *Istoria*…; C. Ciopraga, *Literatura*…; D. Micu, *Început*…; Z. Ornea, *Sămănătorismul*, 1970; N. Iorga, *O luptă literară*, I-II, 1979. **(M. L.)**

POP Vasile Gherman, n. 18 oct. 1850, com. Crasna, jud. Storojineţ – m. 21 iun. 1909, Bucureşti. Istoric literar şi poet. Provine dintr-o familie ţărănească. Şi-a făcut studiile gimnaziale la Suceava, apoi a urmat cursurile Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (1868-1872). Prof. în Bucureşti, apoi funcţionar în Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice. A debutat cu versuri, în 1868, în rev. *Steluţa* din Botoşani. a mai colaborat la *Foaia Societăţii pentru literatura şi cultura română din Bucovina*, *Noul curier român* (Iaşi), *Reforma, Traian.* Autor de poezii mediocre (*Aurora Bucovinei,* 1871), s-a numărat printre pionierii istoriei literare româneşti, *Conspectul* său, apărut în două vol., în 1875 şi 1876, fiind o primă sinteză informativă cu privire la dezvoltarea culturii şi literaturii noastre de la începuturi până în zilele autorului.

OPERA: *Eufrosina sau virtutea unei femei,* Bucureşti, 1870 (ed. II, 1875); *Aurora Bucovinei*. Poezie cu privire fugitivă asupra literaturei române în genere, iar în special asupra mişcărei literare din acea provincie a Daciei, seria I, Bucureşti, 1871 (pe copertă, 1872); *Despre educaţiune şi instrucţiune,* Bucureşti, 1873; *Ce este viaţa şi amorul filial*, Bucureşti, 1873; *Suvenire*, Bucureşti, 1874; *Despre dezvoltarea raţiunei şi conduita morală*, Bucureşti, 1874; *Conspect asupra literaturei române şi literaţilor ei, de la început şi până astăzi, în ordine cronologică,* I-II, Bucureşti, 1875-1876 (ed. critică, studiu introductiv şi note de D. Lăzărescu, 1982); *Rezultatul inspiraţiunei unei mume,* Bucureşti, 1891 (ed. II, 1895).

REFERINŢE CRITICE: M. Bucur, *Istoriografia*… **(G. A.)**

POP-FLORENTIN (FLORANTIN) Ioan, n. 8 aug. 1843, com. Poptelei (Popteleac), jud. Sălaj – m. 29 aug. 1936, Iaşi. Prozator şi poet. Fiul lui Vasile şi al Mariei (n. Pop). Şcoala primară în satul natal; după încheierea studiilor liceale la Cluj (1863), urmează Facultatea de Filosofie a Univ. din Viena, luându-şi doctoratul în 1867. Prof. de filosofie la Botoşani (din 1868), la Bârlad (din 1869) şi apoi (1870-1899) la Liceul Naţional din Iaşi (director între 1878-1881). Între 1872 şi 1873 suplineşte catedra lui T. Maiorescu la Univ. din Iaşi, predând estetica. Membru al „Junimii”, colab. la *Convorbiri literare* (1869-1871) cu nuvele istorico-fantastice, în gustul romantismului german sau de tematică „modernă”. Debut editorial cu vol. *Cântece voiniceşti despre zile din bătrâni* (1870), balade „populare” despre personaje ale istoriei romane (Junius Brutus, Horatius Cocles, Scaevola etc.), urmat de *Anecdote poporane* (1893). S-a încercat în roman (*Romeo*, 1873; *Horea*, 1885; *Avram Iancu,* 1924), epopee (*Ştefaniada*, 1924). Este autorul mai multor lucrări cu caracter filosofic, criticate în epocă, între alţii, de către Maiorescu însuşi: *Reforma metoadelor în ştiinţă şi practică şi teoria consecutizmului universal* (1895), *Frumuseţea liniară şi frumuseţea omului* (1897). În 1871 dăduse un *Fundament de filosofie,* iar în 1874 şi 1877, o *Estetică* (premiată în 1889 la Expoziţia Universală a Cărţii de la Paris), lucrări având meritele pionieratului. Alături de Leon Negruzzi, N. D. Xenopol ş.a., **P.-F.** ilustrează proza, de importanţă secundară, a primei generaţii junimiste.

OPERA: *Cântece voiniceşti despre zile din bătrâni,* Bârlad, 1870; *Fundament de filozofie*, Iaşi, 1871; *Romeo*, roman, Iaşi, 1873; *Estetica*, I-II, Iaşi, 1874-1887; *Decebal*, Craiova, 1882; *Tinereţea lui Ştefan cel Mare.* Nuvelă istorică, Iaşi, 1882; *Horea*, roman, Bucureşti, 1885; *Avram Iancu, regele Carpaţilor,* roman, Iaşi, 1891; *Anecdote poporane*, I, Bucureşti, 1893; *Reforma metoadelor în ştiinţă şi practică şi teoria consecutizmului universal*, Bucureşti, 1895; *Frumuseţea liniară şi frumuseţea omului,* Iaşi, 1897; *Maica stariţa*, Bucureşti, 1915

(ed. III, Râmnicu Vâlcea, 1920); *Avram Iancu,* Bucureşti, 1924; *Ştefaniada*, Bucureşti, 1924.

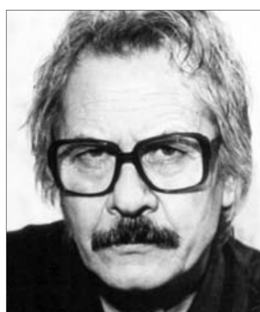
REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1895; G. Călinescu, *Istoria*…; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria*…; N. Iorga, *Oameni cari au fost*, II, 1967; I. Rotaru, *O istorie…,* I; I.L.R., III; D. Mănucă, *Scriitori junimişti,* 1971; I. Maftei, *Personalităţi ieşen,* III; 1978; D. Oprescu, *Etic-estetic în gândirea românească,* 1984. **(M. Pr.)**

POP-RETEGANUL Ion, n. 10 iun. 1853, Reteag, jud. Bistriţa-Năsăud – m. 3 apr. 1905, Reteag. Folclorist şi prozator. Fiul lui Dumitru (Bota) Pop şi al Mărinei (n. Săbăduş). Provine dintr-o familie de ţărani iobagi, eliberaţi în 1848. A făcut primele studii la şcoala din sat, apoi la gimnaziul din Năsăud (1864-1870) şi la „preparandiile” din Gherla (1870-1871) şi Deva (1871-1873). A fost învăţător în diferite sate din Transilvania (1873-1892): Orlat, Vâlcelele Rele, Baru Mare, Bouţar, Bucium-Şasa, Sâncel, Rodna, contribuind la organizarea şcolilor, la răspândirea dragostei pentru învăţătură în rândul elevilor şi cunoştinţelor practice printre tineri şi bătrâni. Secretar al „Astrei” (1894-1895). A fost redactor la *Deşteptarea, Revista ilustrată şi Tribuna,* a făcut parte din conducerea rev. *Convorbiri pedagogice* (1886-1888), *Cărţile săteanului român* (1886), *Gazeta de duminecă* (1904) şi a colaborat la *Gazeta Transilvaniei, Fântâna Blanduziei, Contemporanul, Telegraful român, Şezătoarea, Familia, Foaia ilustrată, Noua bibliotecă română, Gutinul, Lumina, România liberă, Amicul familiei, Biblioteca familiei, Noul călindar de casă* etc. Culegerile sale foclorice (*Trandafiri şi viorele,* 1884; *125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc,* 1887; *Poveşti ardeleneşti,* 5 vol.,1888; *Poveşti din popor*, 1895; *Bocete adecă cântări la morţi,* 1897; *Poveşti alese,* 1905 ş.a.), mai ales cele de basme, s-au bucurat de mare preţuire din partea publicului şi de aprecierile specialiştilor vremii (S. Florea Marian, B. P. Hasdeu, I. Bianu ş.a.). Nuvelele şi schiţele (*Novele şi schiţe*, 1899; *Povestiri din viaţa ţăranilor români,* I-II, 1900-1901; *Novele*, 1901), ca şi amintirile din copilărie şi tinereţe (editate postum, în 1933, cu titlul *Odinioară şi acum,* şi în 1969, cu titlul *Amintirile unui şcolar de altădată*), deşi pe alocuri prea apăsat moralizatoare, au un anume farmec, datorat mai ales amănuntelor de culoare locală şi autenticităţii vocabularului.

OPERA: *Fagul ciobanului Tudor.* Tradiţiune poporală română, comunicată după un călător ungur, Braşov, 1881; *Rusalin a lui Dămian.* Novelă, Braşov, 1881; *Trandafiri şi viorele*. Poezii populare culese şi ordinate de ~, Gherla, 1884 (alte ed., 1891; 1899; 1908; 1921); *Inimioara – adecă floarea poeziei naţionale din cei mai buni scriitori români, în uzul tinerimei române,* adunată de ~, Sibiu, 1885; *Ţâganii.* Schiţă istorică, lucrată pentru petrecere, după mai mulţi autori, de ~, Blaj, 1886; *125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc,* adunate din popor de ~ şi date poporului de A. Todoran, Gherla, 1887 (alte ed., 1902; 1904; 1928); *Poveşti ardeleneşti,* culese din gura poporului de ~, I-V, Braşov, 1888 (ed. II, 1912-1913); *Curs practic despre cultivarea pomilor şi a frăgarilor.* Lucrat după a lui Paul Gönczy pentru învăţători şi privaţi, Arad, 1889; *Starostele sau Datini de la nunţile românilor ardeleni,* Gherla, 1891 (ed. VI, 1911); *Cartea poporului.* Carte de cetire pentru anii din urmă ai şcoalelor poporale, şcoalelor de repetiţiune, cursurile de adulţi şi pentru poporul nostru, Braşov, 1892 (ed. II, 1900); *Leonat cel tânăr.* Istorie în versuri, Gherla, 1893 (alte ed., 1901; 1904; 1925); *Poveşti din popor adunate.* Premiate şi publicate de „Asociaţiunea Transilvană pentru Literatura Română şi Cultura Poporului Român”, Sibiu, 1895; *Prietinul săteanului român.* Sfătuiri în formă de dialog pentru elevi şi adulţi, compusă de ~ cu un adaus de poezii alese, Gherla, 1895; *Bocete adecă cântări la morţi*, Gherla, 1897; *Cine nu ştie striga cetească cartea asta adecă Chiuituri de care strigă feciorii în joc,* adunate din popor de ~ şi date poporului de A. Todoran, Gherla, 1891; *Opşaguri cât pilite cât cioplite şi la lume împărţite,* Gherla, 1897; *Novele şi schiţe*, din scrierile lui ~, Sibiu, 1899; *Pilde şi sfaturi pentru popor,* Gherla, 1900; *Poezii poporale*. Cântece bătrâneşti din culegerile lui ~, Sibiu, 1900; *Povestiri din viaţa ţăranilor români*, I-II, Sibiu, 1900-1901; *Novele*, Bucureşti, 1901; *Zidirea lumei. Adam şi Eva, originea Sfintei Cruci şi cele 12 Vineri* (După tradiţii poporale şi manuscrise vechi), Gherla, 1901 (alte ed., 1902; 1903; 1904; 1905; 1906; 1909; 1927); *De la moară. Poveşti şi snoave,* I. *De la moara din sus,* Budapesta, 1903; *Pomicultura sau cultura arborilor*

roditori, Şimleu Silvaniei, 1904; *Poveşti alese,* Şimleu Silvaniei, 1905; *Povestiri*, cu o pref. de O. Goga, Sibiu, 1908; *Povestiri din viaţa ţăranilor,* cartea I-II, Sibiu, 1911-1913; *Povestiri din viaţa ţăranilor români,* Sibiu, 1914; *1 000 doine, strigături şi chiuituri ce se obişnuiesc la jocurile şi petrecerile noastre poporale,* ed. IV, Braşov, 1923; *Lucă-minte slabă şi alte povestiri pentru popor,* Sibiu, 1925 (ed. II, 1943); *Stan Bolovan şi alte povestiri ardeleneşti,* culese din gura poporului de ~, Sibiu, 1929; *Din Ţara Haţegului*, povestiri, Sibiu, 1930; *Copiii Ursuţului şi alte povestiri pentru popor,* pref. de H. Petra-Petrescu, Sibiu, 1931; *Dascălul Ioniţă.* Povestire poporală, Sibiu, 1932; *Odinioară şi acum.* Amintiri din copilărie, cu o pref. de H. Petra-Petrescu, Sibiu, 1933; *Munţi, animale şi pământ,* Sibiu, 1935; *Povestiri*, cu o pref. de O. Goga, Sibiu, 1938; *Din poveşti ardeleneşti,* culese din gura poporului de ~, Sibiu, 1940; *Legende, povestiri şi obiceiuri româneşti* (Carte alcătuită de V. Netea, după ms aflate la Acad. Română), Bucureşti, 1943; *Povestiri din viaţa ţăranilor*, ed. III, Sibiu, 1943; *Poveşti ardeleneşti,* ed. îngrijită de V. Netea, Bucureşti, 1943; *Poveşti ardeleneşti,* culese din gura poporului, Bucureşti, 1957; *Crânca vânătorul codrului,* Bucureşti, 1963; *Amintirile unui şcolar de altădată*, text îngrijit, studiu introductiv şi glosar de I. Apostol Popescu şi S. Duicu, Bucureşti, 1969; *Crăiasa zânelor.* Poveşti ardeleneşti, ed. îngrijită şi pref. de V. Netea, Bucureşti, 1970; *De n-ar fi poveştile,* ed. îngrijită de N. Nistor şi I. Drăgoiescu, pref. de V. Rusu, Sibiu, 1971; *Pipăruş Petru şi Florea Înfloritul.* Basm popular românesc, după ~, Bucureşti, 1974; *Poveşti ardeleneşti,* antologie pentru copii prefaţată de V. Ene, Bucureşti, 1981; *Pintea Viteazul,* Braşov. f.a.; *Stan Bolovan,* poveste, Braşov, f.a.; *Isteaţă şi pace,* poveste, Braşov, f.a.; *Norocul şi mintea,* poveste, Braşov, f.a.; *Poveşti populare*, tabel cronologic şi glosar de Doina David, Timişoara, 1989; *Pipăruş Pătru şi Florea-nfloritu*, Bucureşti, 1996; *Zâna apelor,* tabel cronologic de I. Datcu, Bucureşti, 1997; *Poveşti ardeleneşti,* ed. de G. Matei Albastru, Bucureşti, 2000; *Poveşti ardeleneşti,* ed., introducere, tabel cronologic şi glosar de I. Creţiu, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Oameni cari au fost,* I, 1934; V. Netea, *Ion Pop Reteganul*, 1943; idem, *De la Petru Maior la Octavian Goga,* 1944; I. A. Popescu, *Ion Pop Reteganul,* 1965; Gh. Vrabie, *Folcloristica română. Evoluţie, curente, metode,* 1968; I. Breazu, *Studii de literatură română şi comparată,* I, 1970; I. Muşlea, *Cercetări etnografice şi de folclor,* I, 1971; I.L.R., III, 1973; O. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; V. Ene, *Folclorişti români,* 1977. **(G. A.)**

POPA Constantin, n. 10 mart. 1936, satul Cozia, com. Costuleni, jud. Iaşi. Poet şi dramaturg. Fiul lui Alexandru Popa, muncitor CFR, şi al Lucreţiei (n. Harabagiu). Liceul „Junimea" şi Şcoala medie tehnică sanitară din Iaşi (1950-1954). Urmează Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale" din Bucureşti (1958-1962), apoi Facultatea de Filosofie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (licenţa în 1975). Din 1962, actor la Teatrul Naţional „Vasile Alecsandri" din Iaşi. În 1976, Letiţia Popa realizează un film de televiziune cu piesa *Hora întreruptă,* difuzată, în prealabil, şi pe Postul de radio Iaşi; la Teatrul „Victor Ion Popa" din Bârlad i se pune în scenă *Alegerea apelor* (1980). Publică piesa *Calul* verde în rev. *Teatrul* (nr. 5, 1981), montată, în acelaşi an, pe scena Naţionalului ieşean. Debutează cu placheta *Preţul alegerii,* în vol. colectiv *Zece poeţi tineri* (1976). Alte culegeri lirice: *Cuvinte învinse* (1978), *Perioada de instrucţie* (1981), *Împăcarea cu Faust* (1986) şi *Şcoala de îngeri* (1991).

OPERA: *Preţul alegerii,* în vol. colectiv *Zece poeţi tineri,* Iaşi, 1976; *Cuvinte învinse,* versuri, Iaşi, 1978; *Perioada de instrucţie,* versuri, Iaşi, 1981; *Împăcarea cu Faust,* versuri, Iaşi, 1986; *Şcoala de îngeri,* versuri, Iaşi, 1991.

REFERINŢE CRITICE: ***, în *România literară,* nr. 16, 1976; Al. Călinescu, în *Teatrul*, nr. 12, 1982; D. Kivu, în *Contemporanul*, nr. 5, 1982; I. Lazăr, în *România literară*, 11 mart. 1982; O. Constantinescu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1982; M. D. Gheorghiu, în *Cronica*, nr. 14, 1982; V. Mihăiescu, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 1982; C. Paiu, în *Ateneu*, nr. 1, 1982; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 29, 1986; Val Condurache, în

Convorbiri literare, nr. 4, 1986. **(I. C.)**

POPA Constantin M., n. 1 sept. 1943, Braşov. Critic şi istoric literar. Fiul lui Mihai Popa, funcţionar, şi al Mariei (n. Licurici). Liceul „Carol I” din Craiova (1957-1961). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1961-1966). Dr. în filologie al Univ. din Craiova cu o teză despre *Morfologia ceremonialului la M. Sadoveanu* (1997). Prof. la Filiaşi (1967-1971), Şiminicul de Sus, jud. Dolj (1971-1976), Craiova (1976-1982); între 1982 şi 1990, inspector şcolar. Din 1990 prof. la Colegiul „Fraţii Buzeşti” din Craiova. Colab. la *Steaua, Contemporanul, Luceafărul, Arhivele Olteniei, Limbă şi literatură* etc. Debutează în *Tribuna* (1966). Între 1976 şi 1977 deţine cronica literară la rev. *Ramuri*. Debut editorial cu vol. *Replay* (1980), urmat de *Clasici şi contemporani* (1987); *Mişcarea literară paradoxistă* (1992), *Hermeneutica lui Adrian Marino* (1993), *Literatura diasporei* (1994; în colab.), *Mihail Sadoveanu: morfologia ceremonialului* (1996), *Noaptea lui Vincent* (1998) şi *Adrian Marino* (2001). A publicat ed. din M. Blecher şi H. Bonciu. Premiul Filialei din Craiova a Uniunii Scriitorilor (1997).

OPERA: *Replay*, eseuri, Bucureşti, 1980; *Clasici şi contemporani,* eseuri, Craiova, 1987; *Mişcarea literară paradoxistă/The Paradoxist Literary Movement,* eseu, Phoenix-Chicago, 1992; *Hermeneutica lui Adrian Marino,* eseu, Craiova, 1993; *Literatura diasporei*, antologie, în colab., Craiova, 1994; *Mihail Sadoveanu: morfologia ceremonialului*, eseu, Craiova, 1996; *Noaptea lui Vincent,* pagini de jurnal, Craiova, 1998; *Adrian Marino,* studiu monografic, Braşov, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Mihaela Andreescu, în *Ramuri*, nr. 15, 1980; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1981; L. Ulici, în *România literară,* nr. 9, 1982; O. Ghidirmic, în *Lcueafărul*, nr. 51, 1987; M. Beşteliu, în *Ramuri*, nr. 12, 1987; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 21, 1988; C. Crişan, în *Steaua*, nr. 5, 1988; (D. C.) Mihăilescu, în *Litere, arte, idei,* nr. 48, 1993; T. Popescu, în *Observator* (München), nr. 4, 1993/1994; C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 6, 1994; M. M. Pop, în *România literară,* nr. 27, 1996; A. Marino, în *Ramuri*, nr. 7-8, 2001; Irina Petraş, în *Apostrof*, nr. 4, 2002. **(P. P.)**

POPA Doina, n. 4 dec. 1953 (în actul de identitate: 8 decembrie 1953), satul Năruja, jud. Vrancea. Prozatoare. Fiica lui Vasile Popa, contabil, condamnat politic între 1957 şi 1964, şi a Mariei (n. Olaru). Şcoala generală în satul Ciuşlea, com. Garoafa, jud. Vrancea (1960-1964) şi Focşani (1964-1969); Liceul „Al. I. Cuza” din Focşani (1969-1972). Secretară, casieră şi funcţionar economic la Liceul industrial nr. 1 din acelaşi oraş (1977-1989); bibliotecară la Bibl. „Duiliu Zamfirescu” (1989-1990); contabilă la Uniunea Scriitorilor (1990-1992), la Editura Univers (1992-2000), la Compania Monopol PC (2000-2001) şi la Editura Paralela 45 – Filiala Bucureşti (2002-2003). Colab. la *Luceafărul*, *Ateneu*, *Viaţa Românească*, *Convorbiri literare*, *Caietele de la Durău*, *Revista V*, *Flacăra* etc. Debutează în *Luceafărul* (1969). Debut editorial cu romanul *Apelul de seară* (1985). A mai publicat două romane: *Sfântă tinereţe* (1998) şi *Dragostea vine de-a valma* (2001).

OPERA: *Apelul de seară*, roman, prezentare de M. Vişniec, Bucureşti, 1985; *Sfântă tinereţe*, roman, Iaşi, 1998; *Dragostea vine de-a valma*, roman, Deva, 2001.

REFERINŢE CRITICE: I. Holban, în *Cronica*, nr. 25, 1985; Mariana Codruţ, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1986; L. Chişu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1987; N. Prelipceanu, în *România liberă*, 18 iul. 1998; E. Iordache, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1999; N. Savin, în *Vatra*, nr. 2, 1999; Şt. Borbély, în *Observator cultural*, nr. 11, 2002; I. Bălu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 2002. **(A. S.)**

POPA Dorin, n. 5 iul. 1955, satul Ştiubieni, jud. Botoşani. Poet. Fiul lui Costache Popa, maistru croitor, şi al Maricăi (n. Aramă). Studii elementare în satul natal (1962-1965) şi la Iaşi (1965-1970); Liceul Militar „Ştefan cel Mare”, Câmpulung Moldovenesc, jud. Suceava (1970-1972), continuat la Liceul „Al. I. Cuza” din Iaşi (1973-1974), apoi la

Liceul „Dimitrie Cantemir” din acelaşi oraş (1974-1975); licenţiat al Facultăţii de Fizică a Univ. „Al. I. Cuza” din Iaşi (1984); studii postuniversitare de jurnalistică (1994-1996). Redactor, secretar general de redacţie şi redactor-şef adjunct la rev. *Dialog* (1979-1983); prof. de fizică la Andrieşeni (1984) şi Larga Jijia, jud. Iaşi (1984-1985), apoi la licee din Iaşi (1985-1990); redactor-şef adjunct la *Timpul* (1990); redactor la Editura Univ. (1990-1992); publicist comentator la *Contemporanul* (1991-1999); şef departament cultural la *Monitorul*, devenit *Ziarul de Iaşi* (1992-1997); lector asociat (1996-1999) şi lector titular (din 1999) la Facultatea de Litere a Univ. din Iaşi, Departamentul de jurnalistică şi ştiinţele comunicării. Bursă de studii la Genova, Italia (1996). Colab. la *Contemporanul*, *România literară*, *Cronica*, *Echinox*, *Vatra*, *Viaţa Românească*, *Amfiteatru*, *Convorbiri literare* etc. Prezent în antologiile *11 poeţi* (1981), *Caietul debutanţilor* 1982 (Editura Albatros, 1984), *Incertitudes* (1992), *Se apropia sfârşitul secolului* (1992), *Streiflicht* (1994), *City of Dream and Whispers* (1998), *Un sfert de veac de poezie* (1998) şi *Caiete internaţionale de poezie* (2002). Debutează în *Convorbiri literare* (1973). Debut editorial cu *Utopia posesiunii* (1990). Publica vol. de poezii *Fără întoarcere* (1992), *Poesis* (1996), *Tentativă de spovedanie* (1994), *Poèmes* (1995), *Ce mai aştept* (1996), *Moartea mea – viaţa mea* (1997), *Nimeni nu înţelege pe nimeni* (1998), *Ce ţi-e scris* (1998), *Iartă-mă/Perdoname* (1999), *Când o femeie vine către tine* (2001) şi *For Ever for Never* (2001). Interviuri în *Convorbiri euharistice* (1992) şi *Cu părintele Galeriu, de la Geneză la Apocalipsă* (2002). A tradus din Taki Yuriko, I. Zsoldos, Aya Yuhki, R. C. Wilkinson şi R. Kawabata. Premiul Asoc. Scriitorilor din Moldova (1990); Premiul rev. *Poesis* (1992); Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1994).

OPERA: *Utopia posesiunii. Transcrieri disperate*, Iaşi, 1990; *Făra întoarcere*, versuri, Iaşi, 1992; *Convorbiri euharistice*, interviuri, Iaşi, 1992; *Poesis/Elf lyrische Miniaturen*, ed. bilingvă româno-germană, trad. de Simone Reicherts-Schenk şi Christian W. Schenk, Kastellaun, Germania, 1993 (ed. II, 1996); *Tentativă de spovedanie*, versuri, Iaşi, 1994; *Poèmes*, Saint-Malo, Franţa, 1995; *Ce mai aştept*, versuri, Timişoara, 1996 (ed. II, 1997); *Moartea mea – viaţa mea*, versuri, pref. de L. Leonte, Iaşi, 1997; *Ce ţi-e scris/Your destiny*, versuri, ed. bilingvă româno-engleză, trad. de Laura Ioana Cuţitaru, Eugenia Ionescu şi Eileen McFarren, Iaşi, 1998; *Nimeni nu înţelege pe nimeni/Niemand versteht niemanden/Personne ne comprend personne*, versuri, ed. româno-germană-franceză, trad. de Simone Reicherts, Gabriela Linde, Christian W. Schenk (germană), Doina Mihaela Sava, Marie Thérèse Sart (franceză), Iaşi, 1998; *Iartă-mă/Perdoname*, versuri, ed. bilingvă româno-spaniolă, trad. Dana Diaconu şi Rafael Pisot, pref. de Al. Zub, Iaşi, 1999; *Când o femeie vine către tine*, versuri, Iaşi, 2001; *For Ever for Never*, versuri, trad. de Şt. Colibaba, Laura Ioana Cuţitaru, Eileen McFarren şi Simona Chiper, Iaşi, 2001; *Cu părintele Galeriu, de la Geneză la Apocalipsă*, convorbiri, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: N. Diaconescu, în *Ramuri*, nr. 7, 1990; T. T. Coşovei, în *Contemporanul*, nr. 20, 1991; V. Spiridon, în *Luceafărul*, nr. 14, 1991; Romaniţa Constantinescu, în *România literară*, nr. 40, 1992; I. Holban, în *Contemporanul*, nr. 39, 1993; G. Bădărău, în *Cronica*, nr. 13, 1993 (interviu); C. Tamaş, în *Dacia literară*, nr. 14, 1994; O. Soviany, în *Contemporanul*, nr. 6, 1995; I. Holban, în *Contemporanul*, nr. 32, 1996; Fl. Faifer, în *Timpul*, nr. 2, 1997; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 2002. **(A. S.)**

POPA Dumitru Radu, n. 26 oct. 1949, Bucureşti. Critic literar şi prozator. Părinţii: Grigore Gr. Popa şi Maria-Magdalena (n. Levandowsky). Tatăl, medic, a fost fiul cunoscutului anatomist Gr. T. Popa, fondator al rev. *Însemnări ieşene* (împreună cu Mihail Sadoveanu şi George Topîrceanu). Mama, de asemenea medic, e autoare de cărţi pentru copii şi traducătoare din Rilke, Humboldt şi Kobo Abe. Studii elementare şi liceale la Craiova (Liceul „Fraţii Buzeşti”, 1956-1962) şi Bucureşti (Liceul „I. L. Caragiale”,

bacalaureatul în 1967). Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1972), secţia română-franceză. Teza de licenţă: *Structuri simbolice în ciclul naşterii,* a fost publicată ulterior în engleză (*Ethnologia,* 1979) şi franceză (*Cahiers roumains d'études littéraires*, 1982). Frecventează Cenaclurile „Amfiteatru" şi „Junimea". Redactor, în timpul studenţiei, la *Universitas* (1968-1969) şi *Amfiteatru* (1970-1972). Împreună cu Ioan Petru Culianu, Şerban Anghelescu, Silviu Angelescu, Paul Drogeanu şi Victor Ivanovici scoate rev. *Asmodeus* (patru nr. în patru zile consecutive ale Colocviului Naţional de Literatură). Redactor la Editura Albatros (1972-1974); redactor, şeful Secţiei de cultură şi secretar general de redacţie la *Tribuna României* (1974-1985), unde susţine şi cronica literară. În 1986 se stabileşte în Statele Unite. Urmează la Columbia University (New York) cursuri de masterat în ştiinţa informaţiei şi a biblioteconomiei, specialitatea drept internaţional şi comparat (obţine titlul de „Master of Science", în 1989). Bibliotecar la Facultatea de Drept de la New York University (1986-1989); cercetător principal în drept internaţional şi comparat la aceeaşi Facultate, cu titlul de prof. asistent (1989-1992); şeful colecţiilor speciale (1992-1993); director asociat pentru studii internaţionale (1994-1996). Din 1996, director asociat al Bibl. de Drept de la New York University (New York), membru titular al Facultăţii şi prof. asociat. Colaborează la *România literară, Luceafărul, Dialog, Echinox, Ramuri, Caiete critice* etc. După stabilirea în Statele Unite, publică trad. din poezia română în revistele *Willow Springs, Orbis, Poetry New York, International Poetry Review şi New York Literary Journal*. Colaborează cu eseuri şi comentarii literare la Postul de Radio BBC. Debutează în rev. *Amfiteatru* (1969), cu proza *Estivală*, premiată la primul Colocviu Naţional de Literatură (1969). Un vol. de nuvele (*Oraşul prenatal*), propus să apară la Editura pentru Literatură este respins, după reorganizarea editorială, deşi fusese inclus în planul de apariţii pe 1971 al Editurii Eminescu, sub titlul *Oraşul*. Debutează editorial cu eseul critic: *Antoine de Saint-Exupéry*. Aventura conştiinţei (1980), urmat de patru vol. de proză scurtă: *Călătoria* (1982), *Fisura* (1985), *Panic Syndrom!* (1997), *La Revoluţia română* (2000) şi romanul *Traversând Washington Square* (1999). E autorul studiului introductiv la vol. *Bas-Relief with Heroes*, o antologie din poezia lui Nichita Stănescu, apărută la Memphis University Press (1989). Publică antologia bilingvă din poezia lui Virgil Mazilescu: *Little Bones in Winter* (Bucureşti, 1996; semnează prezentarea critică, trad. în colab. cu Thomas C. Carlson). Membru în Soc. Americană a Bibliotecarilor de Drept; membru al Asoc. Americane de Drept Internaţional; membru al Soc. Internaţionale de Informaţie Legală. Premiul de proză al rev. *Amfiteatru* pe 1970.

OPERA: *Antoine de Saint-Exupéry*. Aventura conştiinţei, Bucureşti, 1980; *Călătoria,* povestiri, Bucureşti, 1982; *Fisura*, proză scurtă, Bucureşti, 1985; *Panic Syndrome!,* proză scurtă, Bucureşti, 1997; *Traversând Washington Square*, roman, Bucureşti, 1999; *La Revoluţia română,* povestiri, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Alexandru Hancu, în *Tribuna*, nr. 31, 1978; Ermil Rădulescu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1978; Ion Dodu Bălan, în *Contemporanul*, nr. 29, 1980; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1980; Andrei Corbea, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1980; Artur Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 23, 1980; Dan Mutaşcu, în *Săptămâna*, nr. 515, 1980; Laurenţiu Ulici, în *România literară*, nr. 48, 1980; Corin Braga, în *Echinox*, nr. 5-7, 1982; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 23, 1982; Ioan Holban, în *Cronica*, nr. 30, 1982; Eugen Barbu, în *Săptămâna*, nr. 19, 1985; Ioan Holban, în *Cronica,* nr. 41, 1985; Călin A. Mihăilescu, în *Style* (Statele Unite), nr. 4, 1989; Ilie Constantin, în *România literară*, nr. 50, 1995; Adriana Bittel, în *România literară*, nr. 24-25, 1995 (interviu); Gabriel Pleşea, *Scriitori români la New York.* Interviuri, fragmente de operă, semnalările criticii, 1998; Titu Popescu, în *Jurnalul literar*, martie 1998; Tudor Vlădescu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1999; Alex. Ştefănescu, în România literară, nr. 10, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

POPA George, n. 19 oct. 1912, Mediaş – m. 19 sept. 1973, Mediaş. Poet. Provine dintr-o familie de ţărani. Şcoala Normală la Deva (1937). Învăţător în mai multe sate de pe Târnave, prof. de lb. română şi muzică la Mediaş (1937-1940). Reprezentant al Direcţiei Generale a Teatrelor şi Operelor şi al Soc.

Compozitorilor din România pentru jud. Târnava Mare. Director al Bibl. orăşeneşti din Mediaş. Debutul publicistic în *Gazeta Hunedoarei* (1930), iar editorial cu *Plecarea spre legendă* (1936), vol. încununat cu premiul SSR. Între anii 1933 şi 1939, a editat, la Mediaş, împreună cu M. Axente, rev. *Lanuri*, care îşi propunea să realizeze o mai largă cunoaştere şi difuzare a poeziei tinere ardelene. În jurul rev. s-au grupat poeţi şi critici ca N. Albu, N. Ladmiss-Andreescu, D. Danciu, I. Th. Ilea, I. Moldoveanu, R. Stanca, G. Ţepelea. Cercul „Lanuri” avea şi o editură în care au apărut mai multe cărţi de actualitate, unele studii din rev., cum sânt şi cele două ale animatorului său: *Literatura ardeleană de azi* (1939) şi *Poetul Ion Moldoveanu şi destinul său linosian* (1942). A colaborat cu versuri la *Hyperion, Frize, Braşovul literar, Front literar, Claviaturi, Gând românesc, Symposion, Familia, Viaţa literară, Universul literar, Meşterul Manole,* iar după 1944, la *Gazeta literară, Tribuna, Orizont, Astra* etc. Ultimele sale cicluri lirice, *Tristul argonaut* şi *Inimă sub arcuş,* au fost incluse parţial de V. Fanache în vol. antologic *Mâhniri lângă leagăn* (1972).

OPERA: *Plecarea spre legendă,* versuri, Mediaş, 1936; *Literatura ardeleană de azi,* Mediaş, 1939; *Poetul Ion Moldoveanu şi destinul său linosian,* Sibiu, 1942; *Mâhniri lângă leagăn,* versuri, antologie şi pref. de V. Fanache, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: P. Constantinescu, în *Vremea*, nr. 460, 1936; R. Demetrescu, în *Pagini literare,* nr. 5, 1937; T. Murăşanu, în *Familia*, nr. 1-2, 1937; O. Şuluţiu, în *Familia*, 1937; R. Demetrescu, în *Pagini literare,* nr. 1-2, 1940; A. Goci, în *România literară*, nr. 50, 1972; I. Precup, în *Steaua*, nr. 9, 1972; V. Taşcu, în *Familia*, nr. 11, 1972; V. Fanache, *Întâlniri,* 1976. **(M. Pp.)**

POPA George

(prenumele la naştere: Georgică), n. 7 iul. 1923, Dealul Neicului-Panciu, jud. Vrancea. Poet, eseist şi traducător. Fiul lui Conatantin Popa, funcţionar CFR, şi al Elenei (n. Vulpoi). Şcoala primară din Panciu (1930-1934), apoi Seminarul „Sfântul Gheorghe” din Roman (1934-1942); licenţiat al Facultăţii de Medicină şi Farmacie din Iaşi (1943-1949). A urmat cursuri de litere şi filosofie (1942-1944). Preparator la Clinica Ftiziologică (1949-1955), asistent universitar, şef de lucrări la Clinica Medicală I (1955-1970), conf. univ. la Clinica Urgenţe Medicale (1970-1981) şi prof. la Clinica Medicală III din Iaşi (1981-1990). Prof. la Univ. de Medicină şi Farmacie din Iaşi. Dr. în medicină (1967). Membru al Uniunii Artiştilor Plastici, secţia critică (din 1968). Colaborează cu poezii, art. de artă şi literatură la *Cahiers roumains d’études littéraires*, *Iaşul literar*, *Steaua*, *România literară*, *Tribuna*, *Viaţa Românească*, *Luceafărul*, *Dacia literară*, *Arta plastică* etc. Prezent în antologiile *Poezia ieşeană contemporană* (1968), *Poezia artelor frumoase* (1989), *Harmony* (2001), *Antologia 2002* (2002). Debutează în *Iaşul literar* (1963). A publicat vol. de versuri (*Laudă formei*, 1969; *Constelaţia Hyperion*, 1978; *Orfeu şi Euridice*, 1986; *Iniţieri*, 1999; *Înălţarea mai sus de sine*, 2002; *Catrenele din Valea Vinului*, 2002; *Meditaţii orfice*, 2003), eseuri de artă (*Semnificaţiile spaţiului în pictură*, 1973; *Auguste Rodin*, 1976), literare (*Spaţiul poetic eminescian*, 1982; *Prezentul etern eminescian*, 1989; *Metafora şi cei trei oaspeţi ai poemului*, 2002) şi filosofice (*Însemnările unui oaspete al luminii*, 1998). Autor al vol. de teatru *Imposibila aventură* (2001). Trad. din O. Khayyăm, R. Tagore, A. K. Coomaraswamy, R. M. Rilke etc. Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1999; 2003).

OPERA: *Laudă formei*, versuri, Bucureşti, 1969; *Semnificaţiile spaţiului în pictură*, eseuri, Bucureşti, 1973; *Auguste Rodin*, Bucureşti, 1976; *Constelaţia Hyperion*, versuri, Iaşi, 1978; *Spaţiul poetic eminescian*, eseuri, Iaşi, 1982; *Orfeu şi Euridice*, versuri, Iaşi, 1986; *Prezentul etern eminesciam*, eseuri, Iaşi, 1989; *Istoria culturii şî a civilizaţiilor. Un compendiu al spiritualităţii universale*, Iaşi, 1997; *Însemnările unui oaspete al luminii*, eseuri, Iaşi, 1998; *Iniţieri*, versuri, Iaşi, 1999; *Imposibila aventură*, teatru; *Aporii ale tragicului*, eseuri, Iaşi, 2001; *Metafora şi cei trei oaspeţi ai poemului*, eseuri, Iaşi, 2002; *Înălţarea mai sus de sine*, versuri, Iaşi, 2002; *Catrenele din Valea Vinului*, versuri, Iaşi, 2002; *Meditaţii orfice*, versuri, Iaşi, 2003; Spiritul *hyperionic sau sublimul eminescian*, eseuri, Iaşi, 2003. Traduceri: O. Khayyăm, *Robaiyăte*, Bucureşti, 1969 (alte ed., 1993; 1995; 2001; 2003); R. Tagore, *Antologie lirică*, Bucureşti, 1987 (ed. II, 1998); Hafez, *Divanul*, Iaşi, 1997; A. K. Coomaraswamy, *Hinduism*

şi budism, Iaşi, 1997; R. Tagore, *Jertfa lirică*, Iaşi, 2000; R. M. Rilke, *Elegiile duineze. Sonetele către Orfeu*, Iaşi, 2000; R. Tagore, *Lebăda*, Iaşi, 2001; idem, *Fugitiva. Coşul cu fructe*, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 12, 1969; Val Gheorghiu, în *Cronica*, nr. 22, 1974; Al. Călinescu, în *Transilvania*, nr. 4, 1979; N. Barbu, în *Steaua*, 12 dec. 1979; Grete Tartler, în *România literară*, nr. 12, 1980; G. Munteanu, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1984; L. Leonte, în *Cronica*, 18 iul. 1986; C. Cubleşan, în *Tribuna*, 28 iun. 1989; Al. Spânu, în *Luceafărul*, nr. 33, 1995; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1999; I. Holban, în *Dacia literară*, nr. 44; 47, 2002; I. Dan, în *Revista română*, nr. 1, 2003; Cristina Zeţu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 2003. **(A. S.)**

POPA Grigore, n. 31 iul. 1910, com. Podeni, jud. Cluj – m. 24 sept. 1994, Bucureşti. Poet, eseist şi filosof. Fiul lui Vasile Popa şi al Veronicăi (n. ?), ţărani. Primele clase în com. natală (1916-1922), după care urmează liceul la Turda (1922-1929), apoi se înscrie la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj (1929-1933), unde îşi ia licenţa în filosofie. Studii de specialitate la Paris, la Şcoala Română de la Fontenay-aux-Roses (1938-1939). Dr. în filosofie cu teza *Existenţă şi adevăr la Sören Kierkegaard* (1939), sub conducerea lui D. D. Roşca. Prof. de liceu la Cluj (1934-1936; 1938-1940) şi Sibiu (1940-1942); asistent titular la Catedra de filosofie a Univ. din Cluj – Sibiu (1943-1945). Bibliotecar la Bibl. Centrală Universitară din Cluj (1948-1949). Cercetător la Institutul de Lingvistică al Acad., în acelaşi oraş (1949-1952). Psiholog la diverse instituţii din Cluj şi Bucureşti (1955-1979). Debutează cu poezie în rev. *Darul vremii* (1932), colaborând şi la *Abecedar, Pagini literare, Gând românesc, Gândirea, Revista Fundaţiilor Regale, Luceafărul, Familia, Steaua* etc. A editat şi condus ziarul *Ţara* (Sibiu, 1941-1944), precum şi noua serie a *Luceafărului* (1941-1945), în colab. cu V. Papilian. Ca poet, a publicat un singur vol., *Cartea anilor tineri* (1939), în spiritul tendinţelor de înnoire posbelică a liricii transilvane, al cărei model rămâne L. Blaga. Autor al unor eseuri filosofice (*L'Actualité de Pascal,* 1937; *Invitaţii*, 1941; *Prezenţa divină în filosofia contemporană*, 1942 etc.) aflate la intersecţia dintre spiritualismul ortodox şi existenţialismul modern.

OPERA: *Inteligenţa socială şi psihologia conducătorului,* Cluj, 1935; *L'Actualité de Pascal*, Paris, 1937; *Stiluri de viaţă,* Cluj, 1937; *Cartea anilor tineri,* poeme, Sighişoara, 1939; *Existenţă şi adevăr la Sören Kerkegaard,* Sibiu 1940 (ed. II, Cluj-Napoca, 1998); *Invitaţii*, Sibiu, 1941; *Prezenţa divină în filosofia contemporană,* Sibiu, 1942; *În duhul ortodoxiei naţionale,* Sibiu, 1942; *„Luceafărul", un cpitol de luptă şi credinţă românească,* Sibiu, 1942; *Armand Godoy, poète latin et chrétien,* Sibiu, 1942; *Peisaj ardelean*, Sighişoara, 1943; *Itinerar spritual,* Sibiu, 1943; *Existenţialismul,* Sibiu, 1943; *Ardealul, grădina rădăcinilor româneşti,* Bucureşti, 1944; *Jurnal metafizic,* ed. şi postfaţă de M. Diaconu, Bucureşti, 1998; *Pentru tine, sfântă Transilvanie,* ed. de M. Diaconu, Bucureşti, 1999; *Reforma spiritului,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Murăraşu, *Istoria literaturii române contemporane,* 1940; E. Giurgiuca, *Poeţi tineri ardeleni,* 1940; G. Călinescu, *Istoria*…; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul,* 1975. **(I. R.)**

POPA Marian, n. 15 sept. 1938, Bucureşti. Critic literar, eseist şi prozator. Fiul unei spălătorese, notează **P.** despre sine în *Dicţionar de literatură română contemporană*. Şcoala primară în Bucureşti; din 1952, urmează o şcoală medie tehnică de mecanică, părăsită în 1955. Schimbă numeroase meserii timp de mai mulţi ani: manipulant de materiale, macaragiu, frezor, rabotor ş.a. În 1958, îşi încheie studiile medii la un liceu seral. În 1961, se înscrie la Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (lb. şi literatura română) luîndu-şi licenţa în 1966. Reţinut ca asistent la Catedra de literatură universală şi comparată, urcă până la gradul de lector, după care părăseşte ţara. Bursă de

cercetare în Germania (Stuttgart, 1973); din 1982, lector de lb. şi literatura română la Univ. din Köln. Debut în *Viaţa studenţească* (1964). Colab. la *Luceafărul, România literară, Săptămâna, Viaţa Românească, Transilvania, Convorbiri literare, Steaua, Amfiteatru* ş.a. Debut editorial cu *Homo fictus* (1968), încercare de „clasificare a personajului literar". Urmează, la scurt interval, opera sa lexicografică cea mai controversată, *Dicţionar de literatură română contemporană* (1971), apoi vol. de eseuri şi art.: *Modele şi exemple* (1971), *Camil Petrescu* (1972), *Călătoriile epocii romantice* (1972), *Forma ca deformare* (1975), *Comicologia* (1975), *Viscolul şi carnavalul* (1980), romanul parabolă *Podul aerian* (1981), precum şi o istorie a literaturii române în lb. germană, scrisă pentru cititorii străini: *Geschichte der rumänischen Literatur* (1980, trad. de Thomas Kleininger). Autor al *Istoriei literaturii române de azi pe mâine* (2001). Publică, de asemenea, romanul ironic *Doina Doicescu şi Nelu Georgescu* (1977); numeroase pref. şi studii introductive la trad. din Jean Giraudoux, Alphonse Allais, A. Huxley, Thomas Mann, F. Nietzsche, sau la reeditări din autori români: Ionel Teodoreanu, G. Bacovia, Al. Davila, I. Romanescu ş.a. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1975). **P.** e un critic de mari disponibilităţi, învestit cu spirit enciclopedic şi cu talent bistrionic, în descendenţă călinesciană. Ironia, autoironia, sarcasmul, vocaţia parodică dublează de fiecare dată demonstraţia, operând incizii radicale, trezind latenţe expresive insolite, la limita unde tonul pedant, fals academic întâlneşte deriziunea amară.

OPERA: *Homo fictus,* Bucureşti, 1968; *Dicţionar de literatură română contemporană*, Bucureşti, 1971 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1977); *Modele şi exemple,* eseuri necritice, Bucureşti, 1971; *Camil Petrescu,* Bucureşti, 1972; *Călătoriile epocii romantice,* Bucureşti, 1975; *Comicologia*, Bucureşti, 1975; *Doina Doicescu şi Nelu Georgescu*, roman, Bucureşti, 1977; *Viscolul şi carnavalul.* Eseu despre opera lui Fănuş Neagu, Bucureşti, 1980; *Călătorie sprâncenată,* Bucureşti, 1980; *Geschichte der rumänischen Literatur*. Deutsch von Thomas Kleininger, Bucureşti, 1980; *Podul aerian,* Bucureşti, 1981; *Competenţa şi performanţa,* Bucureşti, 1982; *Istoria literaturii române de azi pe mâine. 23 august 1944 – 22 decembrie 1989,* I-II, Bucureşti, 2001; *Avocatul diavolului.* În dialog cu M. Tupan, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Bugariu, în *Iaşul literar,* nr. 4, 1969; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 5, 1972; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 2, 1972; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 1, 1972; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 1, 1972; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 10, 1972; M. Iorgulescu, în *Argeş*, nr. 9, 1972; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 1973; D. Cesereanu, în *Steaua*, nr. 3, 1973; A. Marino, în *România literară,* nr. 33, 1975; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 8, 1975; V. Cristea, în *România literară,* nr. 45, 1977; V. Avram, în *Transilvania*, nr. 12, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori*…; Gh. Grigurcu, *Critici*…; D. Ţepeneag, în *Contemporanul*, nr. 2, 1999; (C. M.) Spiridon, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 2000; D. Mănucă, *ibidem*, nr. 9, 2001; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 12, 2002; Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 51-52, 2002; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 600; 615, 2002; Al. George, *ibidem*, nr. 600, 2002; M. Tupan, în *Luceafărul*, nr. 1; 2; 3; 4, 2002, idem, *ibidem*, nr. 4; 5; 28, 2003 (interviu). **(Şt. B.)**

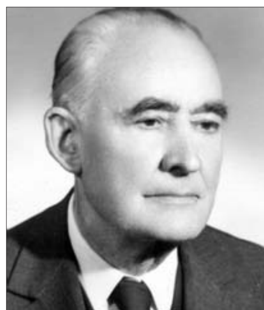

POPA Mircea, n. 29 ian. 1939, com. Lazuri de Beiuş, jud. Bihor. Istoric şi critic literar. Fiul lui Alexandru Popa, preot, şi al Anei (n. Negrău). Şcoala primară în Bogei şi Ciutelec, jud. Bihor; studii gimnaziale la Popeşti, jud. Bihor (1950-1953). Liceul la Oradea (1953-1955) şi Vadul Crişului (1955-1956). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-istorie (1956-1960). Dr. în filologie (1970) cu o teză despre Ilarie Chendi. Prof. la Săcuieni, jud. Bihor (1960-1961), muzeograf la Muzeul Banatului din Timişoara (1961-1962), prof. la Aleşd (1962-1963), apoi, din 1963, crecetător la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară din Cluj, secţia de istorie literară. Prof. la Univ. din Alba

Iulia. Debutează (1974) în rev. *Steaua*. Colaborează la *Familia, Limbă şi literatură, Revista de istorie şi teorie literară, Synthesis, Tribuna, Vatra* etc. A publicat vol.: *Ilarie Chendi* (1973), *Spaţii literare* (1974), *Ioan Molnar Piuariu* (1976), *Tectonica genurilor literare* (1980), *Octavian Goga, între colectivitate şi solitudine* (1981), *Introducere în opera lui Ion Agârbiceanu* (1982), *Timotei Cipariu* (1994), *Estuar* (1995), *Convergenţe europene* (1995), *Reîntoarcerea la Ithaca* (1998), *Figuri universitare clujene* (2000), *Inserţii* (2003) şi, în colab. cu V. Taşcu, *Istoria presei literare româneşti din Transilvania de la începuturi până la 1918* (1980). A colaborat la vol. colectiv *De la N. Filimon la G. Călinescu. Studii de sociologie a romanului românesc* (1982). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002). Ed. din O. Goga, L. Blaga, I. Slavici, Cezar Petrescu, V. Goldiş, V. Eftimiu, E. Isac, I. Minulescu, N. Oţălea, V. Papilian. Premiul „N. Iorga" al Acad. pe 1976; Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj-Napoca pe 1980.

OPERA: *Ilarie Chendi,* Bucureşti, 1973; *Spaţii literare,* Cluj, 1974; *Ioan Molnar Piuariu,* Cluj-Napoca, 1976; *Istoria presei literare româneşti din Transilvania de la începuturi până la 1918,* în colab. cu V. Taşcu, Cluj-Napoca, 1980 (ed. II, 2003); *Tectonica genurilor literare,* Bucureşti, 1980; *Octavian Goga, între colectivitate şi solitudine,* Cluj-Napoca, 1981; *Introducere în opera lui Ion Agîrbiceanu,* Bucureşti, 1982; *Timotei Cipariu: ipostaze ale enciclopedistului,* Bucureşti, 1994; *Estuar,* eseuri, Bucureşti, 1995; *Convergenţe europene,* eseuri, Oradea, 1995; *Aspecte şi interferenţe iluministe*, Timişoara, 1997; *Reîntoarcerea la Ithaca. Scriitori români din exil,* Bucureşti, 1998; *Mihai Eminescu. Contextul receptării,* Reşiţa, 1999; *Figuri universitare clujene,* Cluj-Napoca, 2000; *Homo militans,* Cluj-Napoca, 2000; *Presa şi ideea naţională,* Alba-Iulia, 2002; *Pagini bihorene,* Oradea, 2003; *Inserţii*, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 7, 1973; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 1974; L. Ulici, *Prima verba (1973-1974),* 1975; E. Manu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 2, 1977; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 12, 1980; Al. Săndulescu, în *România literară,* nr. 45, 1981; M. Scarlat, în *Contemporanul*, nr. 12, 1983; M. Muthu, în *Tribuna*, nr. 30, 1992; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 26, 1994; I. Cristofor, în *Tribuna*, nr. 4, 1996; Gh. Bulgăr, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 1996; idem, *ibidem*, nr. 9-10, 1997; A. Marino, în *România literară,* nr. 33, 1998; Doina Curticăpeanu, în *Familia*, nr. 1, 1999; I. Buzaşi, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 652, 2003. **(G. A.)**

POPA N.[icolae] I.[oan], n. 25 febr. 1897, Puieşti, jud. Vaslui – m. 22 iul. 1982, Iaşi. Comparatist şi istoric literar. Al doilea fiu al învăţătorului Ioan Gh. Popa şi al Aspasiei (n. Pavelescu), frate cu Victor Ion Popa. Studii la Liceul Internat (1907-1915). Licenţiat în litere al Univ. din Iaşi. Membru al Şcolii Române din Paris (1924-1925). Specializare la Paris (1926-1930). Debut cu un studiu despre Gérard de Nerval în *Mélanges de l'École roumaine en France* (1925). Debut editorial cu ed. critică Gérard de Nerval, *Les Filles du feu* (Paris, 1931). Dr. în litere (1935). Carieră didactică: prof. de liceu, prof. univ., şef de secţie la Centrul de Lingvistică, Istorie Literară şi Folclor, Filiala Iaşi a Acad. Dr. docent (1959). Colab. la *Revue de littérature comparée, Atheneum, Gând românesc, Însemnări ieşene, Viaţa Românească, Adevărul literar şi artistic, Ethos, Iaşul nou, Iaşul literar, Secolul 20, Convorbiri literare, Synthesis, Revista de istorie şi teorie literară, Cronica, Anuar de lingvistică şi istorie literară din Iaşi* (din 1962, redactor-şef). Director al Teatrului Naţional din Iaşi (1946-1947), decan al Facultăţii de Filologie (1948-1950), preşedinte al Filialei Iaşi a Soc. de Ştiinţe Istorice şi Filologice, membru al Asoc. Internaţionale de Literatură Comparată, apreciat om de catedră, **P.** a contribuit la afirmarea unei concepţii româneşti de literatură comparată.

OPERA: Gérard de Nerval, *Les Filles du feu.* Nouvelle édition critique d'après de documents nouveaux. Thèse complémentaire… présentée… par Nicolas I. Popa, tom. I-II, Paris, 1931; *Les Filles du feu,* texte établi et annoté avec une grande critique par ~, tom. I-II, Paris, 1931 (Collection „Oeuvres completes" de Gérard de Nerval, dirigée par Jules Marsan, Aristide Marie et Edouard Champion);

Memoriu de titluri şi lucrări, Iaşi, 1937; *„Rezistenţele” franceze în literatura comparată,* Iaşi, 1938; *Studii de literatură comparată,* pref. şi ed. de Zaharia Sângeorzan, Iaşi, 1981.

REFERINŢE CRITICE: A. Marino, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 1, 1944; Al. Dima, *Principii de literatură comparată,* 1972; M. Bucur, *Istoriografia…*; Silvia Buţureanu, în *Analele ştiinţifice ale Universităţii „Al. I. Cuza” Iaşi,* 1981; C. Ciopraga, în *România literară,* nr. 9, 1982; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1982; C. Ciopraga, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice,* 1982; P. Cornea, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1982; Noemi Bomher, în *Synthesis*, nr. 10, 1983; I. Zamfirescu, *Oameni pe care i-am cunoscut,* 1989; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1997. **(V. C.)**

POPA Victor Ion, n. 29 iul. 1895, Bârlad – m. 30 mart. 1945, Bucureşti. Dramaturg şi prozator. Fiul cel mai mare al învăţătorului Ioan Gh. Popa şi al Aspasiei. Şcoala primară în satul Călmăţui, apoi liceul, la Iaşi (1906-1911). Din 1914 e student al Facultăţii de Drept a Univ. din Iaşi, urmând în paralel şi Conservatorul de Muzică şi Artă Dramatică şi, pentru scurtă vreme, Şcoala de Belle Arte.Prima încercare dramatică, în 1907, cu o „tragedie cumplită, strict actuală”. Debut în 1912 cu poezia *Linişte*, semnată cu pseud. (G. A.) Hamza. Tot acum debutează ca desenator (în rev. ieşeană *Versuri şi proză*) şi ca actor-elev. În timpul războiului, participă la luptele de la Mărăşti şi Oituz. Între 1920 şi 1924, redactor la *Revista copiilor şi a tinerimii* din Bucureşti. Colaborează la *Gândirea* (al cărei co-fondator este), *Hiena, Ora, Revista vremii, Sburătorul,* fiind în paralel cronicar artistic, desenator şi regizor. În 1922 i se reprezintă piesa *Ciuta*, cu care va şi debuta editorial în anul următor (Premiul Asoc. Criticilor Dramatici şi al Teatrului Naţional, 1922; Premiul „I. L. Caragiale”, 1923). Secretar al Soc. Autorilor Dramatici Români (1923), director al Teatrului Naţional din Cernăuţi (1927-1929), Bucureşti şi Craiova. Promovează apariţia rev. săptămânale *Spectatorul* (1927-1930). E, concomitent, regizor, scenograf, sufleur, croitor, zidar, maşinist şi electrician, ceea ce-i va atrage o „legendă tragică” (G. M. Zamfirescu). Prof. suplinitor la catedra de dramă, comedie şi regie scenică a Conservatorului din Bucureşti, director al Oficiului Naţional Cinematografic (din 1941), iar din 1944, prof. titular la Conservator. Între 1938 şi 1944 întemeiază şi conduce teatrul *Muncă şi voie-bună* (din 1941: *Muncă şi lumină*), primul teatru muncitoresc de la noi din ţară. După 1944, se remarcă mai ales ca pedagog, sub îndrumarea lui lucrând actorii Radu Beligan şi Toma Caragiu. Opera lui **P.** se împarte egal între dramaturgie (*Ciuta*, 1923; *Păpuşa cu piciorul rupt*, 1926; *Muşcata din fereastră*, 1930 – Premiul Acad. Române; *Vicleimul*, 1934; *Acord familiar*, 1934 – Premiul Soc. Autorilor Dramatici; *Cuiul lui Pepelea*, 1935; *Plata birului. Deşteapta pământului. Căţelul sau aşa ceva*, 1937; *Take, Ianke şi Cadîr*, 1938; *Mironosiţele*, 1938 ş.a., rămase în ms) şi proză (nuvele şi povestiri:*Povestiri cu prunci şi moşnegi,* 1936; *Ghiceşte-mi în cafea*, 1938; *Bătaia*, 1942; romane: *Velerim şi Veler Doamne,* 1933 – Premiul SSR; *Sfârlează cu fofează*, 1936; *Maistoraşul Aurel, ucenicul lui Dumnezeu,* 1939; amintiri romanţate din război: *Floare de oţel*, 1930). Creaţia lirică, fără mari virtuţi, a fost adunată postum în vol. *Cânecele mele* (1946), ca şi textele despre teatru (publicate în 1969 şi 1977). Fără să angajeze o problematică pe măsura talentului şi disponibilităţilor sale, **P.** excelează cu precădere în latura expozitivă a conflictului, creând personaje mai degrabă pitoreşti decât tragice, nu lipsite însă de autenticitate, căci scriitorul are, indiscutabil, vocaţia desenului realist.

OPERA: *Ciuta*, piesă în trei acte, Bucureşti, 1923; *Păpuşa cu piciorul rupt*, un act în versuri pentru copii, Bucureşti, 1926; *Pufuşor şi Mustăcioară*, un act în versuri pentru copii, Bucureşti, 1926; *Floare de oţel*, roman de război, Bucureşti, 1930; *Muşcata din fereastră*, un fel de comedie în trei acte, Bucureşti, 1930 (1943); *Shakespeare în infern*, critică într-un act, Bucureşti, 1932; *Velerim şi Veler Doamne*, Bucureşti, 1933 (ed. succesive: 1938; 1942; 1945; 1963, cu o pref. de V. Moglescu, 1970; cu o postfaţă de N. Ciobanu, 1974); *Vicleimul*. Refăcut după jocurile sfinte populare şi întregit cu lămuriri pentru punerea în scenă de ~, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1942); *Acord familiar,* comedie într-un act, Bucureşti, 1935; *Cuiul lui Pepelea*, Bucureşti, 1935; *Sfârlează cu fofează*,

roman, Bucureşti, 1936 (ed. succesive: 1943; 1949; 1956; 1961; 1967; 1974 şi 1978, ambele cu pref. de I. Roman; 1986; 1989); *Povestiri cu prunci şi cu moşnegi*, Bucureşti, 1936; *Încercarea*, comedie într-un act, Bucureşti, 1936; *A fost odată un război*, Bucureşti, 1936; (reeditarea vol. *Floarea de oţel)*; *Plata birului. Deşteapta pământului. Căţelul sau aşa ceva,* trei comedii pentru sate, cu desene de Lena Constante şi de autor, Bucureşti, 1937; *Take, Ianke şi Cadâr*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1938 (ed. II, 1972); *Ghiceşte-mi în cafea*. Mic roman urmat de alte mici romane şi de altele mai mici, pur şi simplu, Bucureşti, 1938; *Mironosiţele*, Bucureşti, 1938; *Maistoraşul Aurel, ucenicul lui Dumnezeu*. Cronica vremii şi vieţii lui Vlaicu, Bucureşti, 1939; *Bătaia*, nuvele şi schiţe, Bucureşti, 1942; *Cantonament buclucaş*, comedioară ostăşească într-un act, Bucureşti, 1942; *Cântecele mele*, Bucureşti, 1946; *Scrisoare*, Bucureşti, f.a.; *Piese într-un act,* ed. îngrijită şi cuvânt înainte de Beatrice Moscu, indicaţii de regie de V. Sacerdoţeanu, Bucureşti, 1958; *Teatru*, ed. îngrijită de Şt. Cristea, cu o pref. de Sanda Radian, Bucureşti, 1958; *Velerim şi Veler Doamne. Floare de oţel*, Bucureşti, 1958 (ed. II, 1961); *Scrieri despre teatru*, ed. îngrijită de V. Mândra şi S. Popa, studiu introductiv, note şi comentarii de V. Mândra, cuvânt înainte de R. Beligan, Bucureşti, 1969; *Ghiceşte-mi în cafea*, nuvele şi povestiri, ed. îngrijită, tabel cronologic de Cornelia Simionescu, pref. de N. I. Popa, Bucureşti, 1972; *Un om îndurerat*, nuvele şi povestiri, pref. şi notă asupra ed. de S. Popa, Bucureşti, 1973; *Mic îndreptar de teatru*, ed. îngrijită, cronologie, note, comentarii şi posfaţă de V. Petrovici, Bucureşti, 1977; *Muşcata din fereastră*, I, teatru, antologie, pref. şi note de V. Râpeanu, tabel cronologic de C. Simionescu, Bucureşti, 1984; *Velerim şi Veler Doamne. Floare de oţel*, romane, ed. îngrijită, tabel cronologic şi referinţe critice de I. Neaţă, Timişoara, 1985; *Floare de oţel*, pref. de T. Vârgolici, Bucureşti, 1990; *Velerim şi Veler Doamne*, postfaţă de I. M. Dinu, Bucureşti, 1990; *Take, Ianke şi Cadâr. Muşcata din fereastră,* teatru, pref. şi tabel cronologic de V. Râpeanu, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Memorii*, II, 1932; idem, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937,* 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; Perpessicius, *Menţiuni...*, V; Lucia Sturdza-Bulandra, *Amintiri..., amintiri*, 1957 (ed. II, 1960); M. Sebastian, *Opere alese*, I, 1962; Camil Petrescu, *Opinii şi atitudini literare*, 1962; M. Sebastian, *Întâlnire cu teatrul*, 1969; I. Chinezu, *Pagini de critică*, 1969; V. Brădăţeanu, *Comedia în dramaturgia românească*, 1970; P. Constantinescu, *Scrieri...*, IV; O. Papadima, *Scriitorii şi înţelesurile vieţii*, 1971; Ş. Cioculescu, *Aspecte...*, I; I. Rotaru, *O istorie...*, II; I. Oprişan, *File de istorie literară*, 1972; A. Leon, *Umbre*, II, 1972; V. Carianopol, *Scriitorii care au devenit amintiri*, 1973; Şt. Cristea, *Victor Ion Popa. Viaţa şi descrierea operei.* Contribuţii documentare, 1973; O. Moşescu, *Alte vitralii*, III, 1973; Tr. Şelmaru, *Teatru politic-Politica teatrală*, 1973; C. Baltazar, *Evocări şi dialoguri literare*, 1974; V. Stoleru, *Crochiuri de istorie literară*, 1974; G. M. Zamfirescu, *Mărturii în contemporaneitate*, 1974; V. Mândra, *Victor Ion Popa*, 1975; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul*, 1975; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, III; N. Ciobanu, *Însemne ale modernităţii*, 1977; C. Isac, *Teatrul şi viaţa*, 1978; N. Carandino, în *Luceafărul,* nr. 10, 1978; Th. Codreanu, în *Ateneu*, nr. 8, 1982; A. Săceanu, *Clasicii nu vor să îmbătrânească*, 1983; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 11, 1985; Ioana Mărgineanu, *Teatrul şi artele poetice*, 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; V. Râpeanu, *Scriitori dintre cele două războaie mondiale*, 1985; Fl. Constantiniu, în *Teatrul*, nr. 12, 1988; C. Parfene, *Victor Ion Popa. Eflorescenţa policromă,* 1995. **(R. G. Ţ.).**

POPEL Corneliu, n. 19 ian. 1950, com. Darabani, jud. Botoşani – m. 18 iun. 1978, Iaşi. Poet. Absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi (1973). După terminarea studiilor universitare, prof. de lb. română în com. Ţibana, jud. Iaşi. Debutează ca elev în ziarul *Zări noi* din Suceava (1965), publicând ulterior şi în *Iaşul literar, Alma mater, Cronica, Amfiteatru, Ateneu, Luceafărul, Convorbiri literare* etc. Debut editorial cu vol. de versuri *Fraţii mei blânzi* (1974), după ce îi apăruseră poezii şi în antologia *Cerul în apă* (1970), ce reunea debutanţii

în poezie selecţionaţi de Editura Junimea din Iaşi. A mai publicat vol. *Aurea saecula* (1977). Postum, i s-au publicat vol. *Elogiul înţelepciunii* (1979) şi *Voce eternă* (1985).

OPERA: *Fraţii mei blânzi,* Iaşi, 1974; *Aurea saecula,* Iaşi, 1977; *Elogiul înţelepciunii,* Iaşi, 1979; *Voce eternă: pro patria,* Iaşi, 1985.

REFERINŢE CRITICE: D. Arsenie, în *Luceafărul*, nr. 49, 1977; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 1977; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 12, 1978; T. Mihadaş, în *Tribuna*, nr. 8, 1978; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 15, 1978; M. Blaga, în *Familia*, nr. 5, 1978; A. Andrieş, în *Cronica*, nr. 25, 1978; D. Lascu, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 1980; C. Ivănescu, în *Luceafărul*, nr. 46, 1982; I. Bejenaru, în *Ateneu*, nr. 10, 1985; G. Dorian, în *Ateneu*, nr. 8, 1985; N. Turtureanu, în *Cronica*, nr. 13, 1993. **(D. F.)**

POPESCU Adela, n. 7 febr. 1936, com. Beuca, jud. Teleorman. Poetă. Fiica lui Ion Popescu şi a Andreicăi (n. Marinescu), învăţători. Şcoala în com. natală şi la Radna, jud. Arad (1942-1946); liceul comercial din Lipova (1946-1948), apoi Liceul „Iulia Hasdeu" din Bucureşti (1948-1953); a urmat Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" (1953-1955) şi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1956-1959; Şcoala de Literatură a fost echivalată cu primii doi ani de studii; licenţa în 1961). Redactor la Jurnalul de actualităţi al Studioului Cinematografic „Al. Sahia" şi reporter la rev. *Albina*. Colab. la *Tânărul scriitor*, *Contemporanul*, *Viaţa Românească*, *Luceafărul*, *Poesis*, *Vatra*, *Flacăra*, *Lumină lină* (New York, Statele Unite) etc. Prezentă în antologiile *Ţara de sus* (1959), *Sub semnul revoluţiei* (1959), *Antologia poeziei. 1900-1980*, *Atena* (1980) şi *Masa tăcerii*, Stockholm (1998). Debutează în *Tânărul scriitor* (1953). Debut editorial cu vol. de versuri bilingv *Entre-nous, le temps/Între noi, timpul*, Paris (1975).

OPERA: *Între noi, timpul/Entre-nous, le temps*, versuri, ed. bilingvă româno-franceză, Paris, 1975; *Între noi – timpul/Between us – Time*, versuri, ed. în lb. engleză, franceză, italiană, maghiară, germană, rusă şi spaniolă, Washington, DC, 1992; *Între noi – timpul*, versuri, Bucureşti, 1998; *Watashitachi no aida ni/Între noi – timpul*, versuri, ed. japonezo-română, trad. de Sumiya Haruia, Tokyo, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, nr. 3, 1975; E. Manu, în *Orizont*, nr. 8, 1975; M. Pillat, în *Steaua*, nr. 4, 1976; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1976; Al. Philippide, în *România literară*, nr. 9, 1978; Al. Piru, în *Dimineaţa*, nr. 16, 1993; A. Marino, în *Tribuna Ardealului*, nr. 12, 1993; R. Munteanu, în *Meridian*, nr. 15, 1993; D. Ichim, în *Cuvântul românesc* (Canada), nr. 9, 1993; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 28, 1994; I. Roşioru, în *Tomis*, nr. 4, 1999; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 2000; A. Nestorescu, *ibidem*, nr. 10, 2003. **(A. S.)**

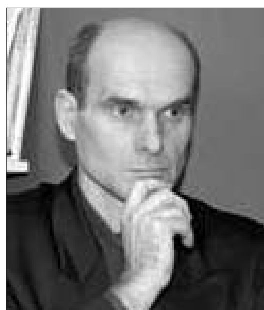

POPESCU Adrian, n. 24 mai 1947, Cluj. Poet, prozator şi eseist. Fiul medicului Grigore Popescu şi al Anei (n. Verde). Şcoala primară, liceul (absolvit în 1965), Facultatea de Filologie (1966-1971), în oraşul natal. După obţinerea licenţei, angajat în redacţia rev. *Steaua* (redactor, 1971-1999; redactor-şef, din 1999). Debut poetic în ziarul *Făclia* (1962). Membru fondator al rev. *Echinox*, unul dintre exponenţii de seamă ai grupării clujene. Colab. la *Tribuna, Steaua, Amfiteatru, România literară, Luceafărul, Vatra, Viaţa Românească, Convorbiri literare* ş.a. După 1990 şi la *Viaţa creştină* (unde este o vreme şi redactor). Bursier la Perugia, Italia (1976; 1978). Debut editorial cu vol. de versuri *Umbria* (1971). A mai publicat: *Focul şi sărbătoarea* (1975), *Câmpiile magnetice* (1976), *Curtea Medicilor* (1979), *Suburbiile cerului* (1982), *O milă sălbatică* (antologie, 1983), *Proba cu polen* (1984), *Vocea interioară* (1987), *Călătoria continuă* (1989), *Pisicile din Torcello* (1997; Premiul Uniunii Scriitorilor), *Fără vârstă*, (1998), *Poezii* (1998), *Umbria* (2000), *Drumul strâmt* (2001) şi *Ucenicul ascultător* (2002). Tot după 1989 a editat şi vol. de proză: *Tânărul Francisc* (1992) şi *Cortegiul magilor* (1996) ambele de inspiraţie religioasă.

Eseistica sa e adunată în vol. *Spuma şi stânca* (1991), *Lancea frântă* (1995), *Italia subiectivă* (1997) şi *Revelaţii despre poezie* (2001). Distins cu numeroase premii literare: al Uniunii Scriitorilor (1971; 1979; 1997) şi al Acad. (1989). Tradus în franceză, maghiară, macedoneană. Poezia lui **P.** e marcată de spiritualitatea creştină (de inspiraţie franciscană), meditativă, subtilă, trădând o sensibilitate ingenuu-melancolică, alternând cu un naturism senzual şi suav bucolic.

OPERA: *Umbria*, versuri, Cluj, 1971; *Focul şi sărbătoarea,* versuri, Cluj-Napoca, 1975; *Câmpiile magnetice*, versuri, Bucureşti, 1976; *Curtea Medicilor*, versuri, Bucureşti, 1979; *Suburbiile cerului*, versuri, Bucureşti, 1982; *O milă sălbatică*, versuri, antologie, cu o postfaţă de M. Iorgulescu, Bucureşti, 1983; *Proba cu polen,* versuri, Cluj-Napoca, 1984; *Vocea interioară*, versuri, Cluj-Napoca, 1987; *Călătoria continuă*, versuri, Bucureşti, 1989; *Spuma şi stânca*, Cluj-Napoca, 1991; *Tânărul Francisc*, Cluj-Napoca, 1992 (ed. II, 2000); *Lancea frântă: lirica lui Radu Gyr*, Bucureşti, 1995; *Cortegiul magilor*, Cluj-Napoca, 1996; *Pisicile din Torcello*, versuri, Bucureşti, 1997; *Italia subiectivă,* eseuri, cu o pref. de M. Papahagi, Iaşi, 1997; *Fără vârstă,* versuri, cu o pref. de D. Cristea, Bucureşti, 1998; *Poezii,* antologie, Bucureşti, 1998; *Umbria,* antologie, ed. definitivă, cu o pref. de Şt. Borbély, Bucureşti, 2000; *Drumul strâmt,* versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Revelaţii despre poezie,* Cluj-Napoca, 2001; *Ucenicul ascultător,* versuri, cu o postfaţă de D. Cristea, Bucureşti, 2002.

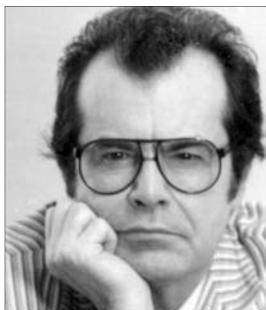
REFERINŢE CRITICE:P. Poantă, *Modalităţi...*; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; Gh Grigurcu, *Poeţi români de azi*, 1979; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; C. Regman, *Explorări în realitatea imediată*, 1979; Al. Ruja, *Valori lirice actuale*, 1979; Z. Sângeorzan, *Conversaţii critice,* 1980; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane*, 1977; D. Dimitriu, *Singurătatea lecturii*, 1980; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, II, 1980. Cornel Moraru, *Semnele realului*, 1981; P. Poantă, *Radiografii*, I, 1978; II, 1982; C. Regman, *Noi explorări critice*, 1982; C. Tuchilă, *Cetăţile poeziei*, 1983; I. Pop, în *Steaua*, nr. 12, 1984; E. Simion, *Scriitori...*, IV; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 2, 1988; (D. C.) Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 2, 1988; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 5, 1989; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 6, 1991; I. Constantin, *Complicitatea fertilă*, 1994; Al. Cistelecan, în *Cuvântul,* nr. 6, 1997; D. Bucur, în *Ramuri,* nr. 10, 1997; D. Chioaru, în *Apostrof,* nr. 11, 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 9, 1999; Irina Petraş, în *Apostrof*, nr. 5, 1999; Dora Pavel, în *Contemporanul,* nr. 30-33, 2000 (interviu); Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 29, 2002; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 153, 2003; Raluca Dună, în *Luceafărul,* nr. 30, 2003; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 3-4, 2003. **(D. F.)**

POPESCU Cristian Tudor (numele la naştere: Cristian Popescu), n. 1 oct. 1956, Bucureşti. Absolvent al Liceului „Gheorghe Şincai” din acelaşi oraş (1975); licenţiat al Facultăţii de Automatizări şi Calculatoare a Institutului Politehnic din Bucureşti (1981). A frecventat Cenaclul „Junimea” al Univ. Redactor, apoi redactor-şef la cotidianul *Adevărul* (din 2003). A colaborat la *Adevărul, Adevărul literar şi artistic, Contrapunct, Lettre Internationale, Familia* etc. Debutează în *Echinox* (1984). Debut editorial cu vol. de nuvele şi povestiri *Planetarium* (1987). A editat antologia SF *Imperiul oglinzilor strâmbe* (1994).

OPERA: *Planetarium*, proză scurtă, Bucureşti, 1987; *Vremea mânzului sec,* roman, Bucureşti, 1991 (ed. II, Iaşi, 1998); *Copiii fiarei,* eseuri, Bucureşti, 1997 (altă ed., 1998); *Timp mort,* articole şi eseuri, Iaşi, 1998; *Omohom. Ficţiuni speculative,* Iaşi, 2000; *România abţibild,* articole şi eseuri, Iaşi, 2000; *Un cadavru umplut cu ziare,* articole şi eseuri, Iaşi, 2001; *Nobelul românesc,* Iaşi, 2002. Traduceri: N. Spinard, *Bug Jack Baron,* în colab., Bucureşti, 1993; S. Lem, *Edificiul memoriei absolute,* trad. şi pref., Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: V. Mihaiu, în *Steaua*, nr. 3, 1988; Dan Stanca, în *România literară,* nr. 46, 1991; M. Moga, în *Luceafărul*, nr. 37, 1991; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 15, 1993; Alex. Ştefănescu, *ibidem*, nr. 17, 1997; nr. 50, 1998; D. Ţepeneag, în *Contemporanul*, nr. 2; 7, 1999; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 4, 1999; D. Cristea-Enache, în *România literară,* nr. 43, 2003 (interviu). **(A. S.)**

POPESCU Dumitru, n. 18 apr. 1928, Turnu Măgurele, jud. Teleorman. Prozator, poet şi eseist. Provine dintr-o familie de mici meseriaşi. Şcoala primară (1935-1939) şi liceul (1939-1947) în oraşul natal. Studii superioare la Facultatea de Economie Generală a Institutului de Ştiinţe Economice din Bucureşti (1947-1951); licenţa în ştiinţe economice. Intră în ziaristică în 1950, ca redactor la *Contemporanul* (1950-1955), unde e – rând pe rând – redactor, şef de secţie şi secretar general adjunct. În 1956, urmează Şcoala Superioară de Partid „A. Jdanov" de perfecţionare a ziariştilor. Redactor-şef al cotidianului *Scânteia tineretului* (1956-1960). Director general al Agenţiei Române de Presă („Agerpres"), 1960-1962. Adjunct al ministrului Culturii (1962-1965); redactor-şef al ziarului *Scânteia* (1965-1968); preşedinte al Consiliului Naţional al Radioteleviziunii (1969-1971; 1976-1981); preşedinte al Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste (1971-1976); din 1981, rector al Acad. „Ştefan Gheorghiu". Debutează cu versuri şi proză scurtă în săptămânalul *Teleormanul liber* (1949). Debut editorial cu *Impresii de călător* (1962). Colab. la *Contemporanul, Lupta de clasă, Era socialistă, România literară* ş.a. A publicat memorialul *Drumuri europene* (1965), vol. de publicistică şi eseuri: *Biletul la control!* (1968), *Ieşirea din labirint* (1973) şi poezie: *Pentru cel ales* (1968), *Un om în Agora* (1972), *Gustul sâmburelui* (1974), *Raza de cobalt* (1979), *Insomnia dragonului* (1989). Trilogia *Pumnul şi palma,* inaugurată în 1980, îl consacră între prozatorii care abordează polemic realităţile „obsedantului deceniu", cu accentul pus pe dezbaterea ideologică şi pe angajarea social-politică (*Muzeul de ceară,* 1984; *Vitralii incolore,* 1985; *Cenuşa din ornic,* 1988).

OPERA: *Impresii de călător.* Prin Egipt, Irak şi Cuba, Bucureşti, 1962; *Drumuri europene*, Bucureşti, 1965; *Biletul la control!,* eseuri, Bucureşti, 1968; *Pentru cel ales,* versuri, Bucureşti, 1968; *Un om în Agora,* versuri, Bucureşti, 1972; *Ieşirea din labirint,* eseuri, Bucureşti, 1973; *Gustul sâmburelui,* versuri, Bucureşti, 1974; *Raza de cobalt,* poem, Bucureşti, 1979; *Pumnul şi palma,* I. *O dimineaţă înşelătoare,* roman, Bucureşti, 1980; II. *Ochiul ciclopului,* roman, Bucureşti, 1981; III. *Marşul cariatidelor,* roman, Bucureşti, 1982; *Muzeul de ceară,* roman, Bucureşti, 1984; *Vitralii incolore,* roman, Bucureşti, 1985; *Cenuşa din ornic,* roman, Bucureşti, 1988; *Insomnia dragonului,* poem, Bucureşti, 1989; *Timpul lepros,* Bucureşti, 1992; *Eclipsă în cetatea soarelui,* Bucureşti, 1994; *Un fost lider comunist se destăinuie,* Bucureşti, 1994; *Focul de paie,* roman, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: I. Biberi, în *Contemporanul*, nr. 18, 1968; A. Martin, în *Gazeta literară*, nr. 22, 1968; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 7, 1969; C. Călin, în *Ateneu*, nr. 4, 1969; N. Balotă, în *Luceafărul*, nr. 47, 1973; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 2, 1973; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 49, 1973; Edgar Papu, în *Luceafărul*, nr. 3, 1973; Al. Piru, în *Contemporanul*, nr. 4, 1973; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 4, 1973; I. D. Bălan, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 1975; E. Barbu, în *Luceafărul*, nr. 1, 1975; V. Bugariu, în *Ramuri*, nr. 4, 1975; Ş. Cioculescu, în *Scânteia*, nr. 10112, 1975; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 2, 1975; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 3, 1975; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1980; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 35, 1980; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 48, 1980; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 3, 1980; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 42, 1980; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 3, 1983; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 37; 38; 39, 1984; C. Moraru, *Textul şi realitatea,* 1984; M. Odangiu, *Romanul politic,* 1984; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 12, 1985; Al. George, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1985; Ov. S. Crohmălniceanu, *Al doilea suflu,* 1989; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 1, 1989; V. Silvestru, în *România literară,* nr. 21; 28, 1989. **(M. Pp.)**

POPESCU Dumitru Radu, n. 19 august 1935, com. Păuşa, jud. Bihor. Prozator, dramaturg şi poet. Fiul lui Traian Popescu şi al Mariei (n. Bentea), învăţători. Studii primare (1942-1946) în satul Dănceu, jud. Mehedinţi, Şcoala normală „Iosif Vulcan" din Oradea (1946-1949) şi Liceul „Emanoil Gojdu" din acelaşi oraş (1949-1953). După trei ani de medicină (1953-1956), trece la Facultatea de Filologie, luându-şi licenţa în 1961. Debutează cu versuri în ziarul *Crişana* din Oradea, în 1953; un an mai târziu, debutează ca prozator în rev. *Steaua*, cu schiţa *O partidă de şah*. Primul său vol., cuprinzând schiţe şi povestiri, apare în 1958 (*Fuga*). A doua carte este un roman: *Zilele săptămânii* (1959). Urmează un şir de culegeri de nuvele şi povestiri care îl impun conştiinţei critice şi publicului:*Umbrela de soare* (1962), *Fata de la miazăzi* (1964), *Somnul pământului* (1965), *Dor* (1966), *Duios Anastasia trecea* (1967), *Ploaia albă* (1971), *Căruţa cu mere* (1974). În 1960, a publicat în rev. *Steaua* piesa de teatru *Mama*, ce îi marchează debutul în dramaturgie; o producţie foarte întinsă, parţial cuprinsă în vol. (*Aceşti îngeri trişti,* 1970; *Teatru*, 1974; *9*, 1982; *Rezervaţia de pelicani*, 1983; *Teatru*, I-II, 1985-1987; *Moara de pulbere*, 1989; *B. Stoker şi Dracula,* 2002; *Anglia,* 2003), îl recomandă drept cel mai prolific dramaturg al epocii postbelice. După un roman mai puţin stângaci şi conformist decât cel din 1959, totuşi încă ezitant şi rămas de altfel neîncheiat (*Vara oltenilor*, I, 1964), începe, în 1969, un lung ciclu romanesc, datorită căruia va fi considerat unul dintre cei mai importanţi prozatori ai epocii contemporane (*F,* 1969; *Cei doi din dreptul Ţebei*, 1973; *Vânătoarea regală,* 1973; *O bere pentru calul meu*, 1974; *Ploile de dincolo de vreme*, 1976; *Împăratul norilor*, 1976; *Oraşul îngerilor*, 1985; *Dumnezeu în bucătărie,* 1994; *Săptămâna de miere,* 1999; *Falca lui Cain,* 2001). Un alt ciclu este început în 1981, sub titlul general *Viaţa şi opera lui Tiron B.* (I. *Iepurele şchiop*, 1981; II. *Podul de gheaţă*, 1982). Şi-a strâns o parte din art. şi eseurile publicate de-a lungul timpului în rev. literare şi culturale, precum şi în presa cotidiană, în vol. *Vîrgule* (1978), *Galaxia Grama* (1984) şi *Complexul Ofeliei* (1998). A publicat, în 1982, un vol. de versuri (*Câinele de fosfor*). Mai întâi corector (1956) şi apoi redactor la rev. *Steaua*, devine redactor-şef la *Tribuna* (1970-1982), după aceea la *Contemporanul* (din 1982). În 1968, a fost ales membru supleant al C. C. al. P.C.R.; din 1975, deputat în Marea Adunare Naţională, iar din 1981, preşedinte al Uniunii Scriitorilor, până în 1989. I s-au pus în scenă piesele: *Vara imposibilei iubiri* (Teatrul Naţional din Cluj, 1966), *Damen-vals* (Teatrul Naţional din Cluj, 1968), *Cezar, măscăriciul piraţilor* (Teatrul din Sf. Gheorghe, 1968), *Aceşti îngeri trişti* (Teatrul din Târgu Mureş, 1968), *Pisica în noaptea de Anul Nou* (Teatrul Naţional din Cluj, 1971; Teatrul Naţional din Bucureşti, Târgu Mureş, Braşov şi Timişoara) etc. Autor al mai multor scenarii de filme: *La porţile pământului, Balul de sâmbătă seara, Fructe de pădure, Zbor planat, Mireasa din tren, Pasărea paradisului, Rochia albă de dantelă.* Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1964, 1969, 1973, 1975, 1978, 1979, 1980; Premiul „I. L. Caragiale" al Acad. (1970); Marele Premiu al Concursului naţional de dramaturgie „Camil Petrescu" (1996).

OPERA: *Fuga*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1958; *Zilele săptămânii*, Bucureşti, 1959 (ed. II, 1962); *Umbrela de soare*, nuvele, Bucureşti, 1962; *Fata de la miazăzi*, nuvele, Bucureşti, 1964; *Vara oltenilor*, roman, I, Bucureşti, 1964 (ed. II, 1967; ed. III, revăzută, 1972); *Somnul pământului*, povestiri, Bucureşti, 1965; *Dor*, Bucureşti, 1966; *Duios Anastasia trecea*, nuvelă, Bucureşti, 1967 (ed. II, Cluj-Napoca, 2001); *F*, roman, Bucureşti, 1969 (alte ed., tabel cronologic de C. Mohanu, 1996; 2001); *„Prea mic pentru un război atât de mare"*, povestire cinematografică, Bucureşti, 1969; *Aceşti îngeri trişti*, teatru, Cluj, 1970; *Ploaia albă*, nuvele, Bucureşti, 1971; *Cei doi din dreptul Ţebei sau Cu faţa la pădure*, Cluj, 1973; *Piticul din grădina de vară*, piesă, Bucureşti, 1973; *Vânătoarea regală*, roman, Bucureşti, 1973 (ed. II, 1976); *Căruţa cu mere*, nuvele, Bucureşti, 1974; *O bere pentru calul meu*, roman, Craiova, 1974; *Teatru*, Bucureşti, 1974; *Aceşti îngeri trişti*, piesă în trei acte (şase tablouri), Bucureşti, 1976; *Împăratul norilor*, roman, Bucureşti, 1976; *Ploile de dincolo de vreme*, roman, Cluj-Napoca, 1976; *Vîrgule*, Cluj-Napoca, 1978; *Viaţa şi opera lui Tiron B.*, roman, I. *Iepurele şchiop*, Bucureşti, 1980; II. *Podul de gheaţă*, Cluj-Napoca, 1982; *Leul albastru*, pref. şi tabel cronologic de C.

Ungureanu, Bucureşti, 1981; *9* (nouă piese de teatru), postfaţă de Val Condurache, Iaşi, 1982; *Câinele de fosfor,* versuri, Bucureşti, 1982; *Rezervaţia de pelicani*, teatru, Bucureşti, 1983; *Galaxia Grama*, povestiri, Bucureşti, 1984; *Oraşul îngerilor*, roman, Bucureşti, 1985; *Teatru,* I-II, ed. îngrijită de V. Silvestru, Bucureşti, 1985-1987; *Moara de pulbere*, teatru, Bucureşti, 1989; *Dragostea e ca şi-o râie*, teatralogie, Bucureşti, 1994; *Dumnezeu în bucătărie,* roman, Bucureşti, 1994; *Mireasa cu gene false*, Bucureşti, 1994; *Truman Capote şi Nicolae Ţic*, romantz, Bucureşti, 1995; *Paolo şi Francesca şi al treisprezecelea apostol*, roman, pref., curriculum vitae şi bibliografie de A. Goci, Bucureşti, 1998; *Complexul Ofeliei*, eseuri, Bucureşti, 1998; *Săptămâna de miere*, roman, Bucureşti, 1999; *Oratori la curtea prinţului Hamlet*, Bucureşti, 1999; *Dudul lui Shakespeare,* Bucureşti, 2000; *Falca lui Cain,* roman, Bucureşti, 2001; *Puşca lui Caragiale,* Bucureşti, 2001; *B. Stoker şi Dracula,* teatru, Timişoara, 2002; *Anglia,* teatru, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: P. Georgescu, *Încercări critice*, II, 1958; idem*, Păreri literare*, 1964; I. Lungu, *Itinerar critic*, 1965; V. Ardeleanu, *Însemnări despre proză*, 1966; G. Dimisianu*, Schiţe de critică*, 1966; idem, *Prozatori de azi*, 1970; M. Drăgan*, Aproximaţii critice*, 1970; N. Balotă*, Labirint*, 1970; C. Stănescu, *Cronici literare*, 1971; V. Ardeleanu*, „A iubi", „a urî",* 1971; D. Micu*, Periplu*, 1974; Vl. Streinu*, Pagini...*, III; E. Simion, *Scriitori...*; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte*, 1974; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; N. Balotă*, Universul...*; V. Cristea, *Domeniul criticii,* 1976; M. Iorgulescu, *Al doilea rond*, 1976; V. Brădăţeanu, *Viziune şi univers în noua dramaturgie românească,* 1977; G. Dimisianu*, Nouă prozatori*, 1977; I. Vlad, *Lectura: un eveniment al cunoaşterii,* 1977; Alex. Ştefănescu*, Preludiu*, 1977; C. Ungureanu*, Proză şi reflexivitate*, 1977; Mirela Roznoveanu*, Lecturi moderne*, 1978; V. Ardeleanu, *Menţiuni*, 1978; Mioara Apolzan, *Casa ficţiunii*, 1979; R. Diaconescu, *Spaţii teatrale,*1979; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 5, 1979; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 6, 1979; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 9, 1979; Z. Sângeorzan, *Conversaţii critice*, 1980; L. Petrescu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1980; V. Taşcu, în *Familia*, nr. 5, 1981; Al. Călinescu, în *Teatru*, nr. 5, 1981; Mirela Roznoveanu*, Dumitru Radu Popescu*, monografie, 1981; V. Taşcu, *Dincoace şi dincolo de „F"*, 1981; M. Muthu, în *Tribuna*, nr. 51, 1981; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 2, 1982; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1982; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 28, 1982; N. Manolescu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 4, 1982; idem, în *România literară*, nr. 8, 1982; M. Zaciu, în *Transilvania*, nr. 3, 1982; C. Cubleşan, *Teatrul între civic şi etic*, 1983; R. Diaconescu, *Dramaturgi români contemporani*, 1983; F. Faifer, *Dramaturgia între clipă şi durată*, 1983; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; R. G. Ţeposu, *Viaţa şi opiniile personajelor*, 1983;L. Ulici, *Confort Procust*, 1983; I. Vlad, *Lectura romanului*, 1983; V. Condurache, *Portret al criticului în tinereţe*, 1984; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; L. Leonte, *Prozatori contemporani,* 1984; C. Moraru*, Textul şi realitatea*, 1984; M. Odangiu, *Romanul politic*, 1984; P. Marcea, *Atitudini critice,* 1985; C. Ungureanu*, Proza...*, I; Al. Călinescu, *Biblioteci deschise*, 1986; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; Ioana Mărgineanu*, Teatrul şi artele poetice*, 1986; *Dumitru Radu Popescu interpretat de...*, 1987; I. Nistor, *Dramaturgia română contemporană*, 1988; Ov. S. Crohmălniceanu*, Al doilea suflu*, 1989; Roxana Sorescu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1995; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 1, 1996; Ioana Pârvulescu, *ibidem*, 35, 1996; Sanda Cordoş, *Literatura între revoluţie şi reacţiune,* 2002; S. Crişan, *Circul lumii la D. R. Popescu,* 2002; E. Negrici, *Literatura…* **(M. I.)**

POPESCU Elena Liliana (numele la naştere: Ioana), n. 20 iul. 1948, Turnu Măgurele. Poetă. Fiica lui George Ioana, inspector BNR, şi a Teodorei (n. Lupu). Clasele primare la Buzău (1954-1958); tot la Buzău, studiile gimnaziale (1958-1961) şi Liceul „B. P. Hasdeu" (1961-1965); licenţiată a Facultăţii de Matematică a Univ. din Bucureşti (1965-1970). Din 1970, carieră didactică la aceeaşi Facultate. Dr. în matematică (1981). Colab. la *Contemporanul*, *Convorbiri literare*, *Familia*, *Lumină lină* (New York, Statele Unite), *Observator* (München, Germania), *Casa de Tiempo* şi La *Jornada Semanal* (Ciudad de Mexico) etc. Prezentă

în vol. *Beyond the Horizon* (1998), *O antologie a poetelor din România* (2000) şi *Poetas del Mundo Latino* (2003). Debut editorial cu vol. de versuri *Ţie* (1994). Alte culegeri lirice: *Tărâmul dintre gânduri* (1997), *Cânt de iubire/Song of Love* (1999), *Imn existenţei* (2000) şi *Pelerin* (2003). Trad. din R. Maharshi şi M. Castillo Florián. A editat vol. de poezii al tatălui său (*Zborul. Vis şi destin*, 1999).

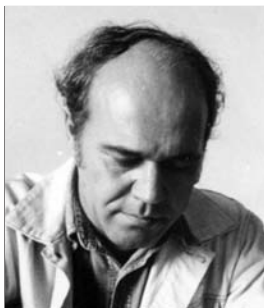
OPERA: *Ţie*, versuri, prezentare de Ana Blandiana, Bucureşti, 1994; *Tărâmul dintre gânduri*, versuri, pref. de D. Sluşanschi, Bucureşti, 1997; *Cânt de iubire/Song of Love*, versuri, ed. bilingvă româno-engleză, trad. de A. G. Săhlean, pref. de D. Sluşanschi, Bucureşti, 1999; *Imn existenţei*, versuri, Bucureşti, 2000; *Pelerin*, versuri, pref. de Gh. Glodeanu, Cluj-Napoca, 2003. Traduceri: R. Maharshi, *Introspecţia*, Bucureşti, 1993; ***, *Viaţa impersonală*, Râmnicu Vâlcea, 1994; R. Maharshi, *Înţeleptul de la Arunâchala*, I-II, Bucureşti, 1997; M. Castillo Florián, *Caosmos. Katharsis nu doar pentru mine*, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Drugaş, în *Familia*, nr. 5, 1998; I. Muncian, B. Crištici, în *Oglinda*, nr. 7-8, 1998; Th. Damian, în *Lumină lină*, nr. 1, 1999; M. Handoca, în *Jurnalul literar*, nr. 10, 1999; Gh. Glodeanu, în *Contemporanul*, nr. 31, 2001; Th. Damian, în *Lumină lină*, nr. 2, 2003. **(A. S.)**

POPESCU Eugen, n. 22 febr. 1915, com. Bălteni, judeţul Olt – m. 20 (?) febr. 1998, Statele Unite. Memorialist. Fiul lui Radu Popescu, învăţător, şi al Stancăi (n. Ciobanu), originară din Ardeal (Mărginimea Sibiului). Urmează Liceul „Radu Greceanu” din Slatina (1925-1932), apoi Acad. de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti (1932-1936). Paralel, frecventează cursurile Facultăţii de Drept din capitală. Între 1936 şi 1937, urmează Şcoala pregătitoare de ofiţeri de rezervă din Târgovişte, pe care o absolvă cu gradul de sublocotenent. În 1938, e angajat la *Cuvântul* (director: Nae Ionescu). Obligaţia era să încaseze sumele rezultate din vânzarea ziarului în Oltenia şi de a obţine reclame comerciale de la negustorii din zonă. În acelaşi an e condamnat trei luni pentru aşa-zisă propagandă legionară (ispăşeşte pedeapsa la Craiova). Din 1942 a participat, cu Regimentul 7 Roşiori din Iaşi, la al doilea război mondial, fiind distins cu ordine şi medalii ale armatei române (grav rănit, e demobilizat după o lungă spitalizare, în 1943). Arestat în 1945, e deţinut două luni şi jumătate în lagărul de la Slobozia. E, pe rând, şeful aprovizionării cu materiale pe şantierele din Bucureşti ale arhitectului G.Doicescu, responsabil cu desfacerea produselor din cărămidă ale unui întreprinzător din cartierul Plumbuita, referent tehnic la Institutul Naţional al Cooperaţiei (1947-1948), angajat al Institutului Central de Statistică (1948), controlor financiar al Ministerului de Construcţii (1949), contabil la Cooperativa de Construcţii „Munca noastră” din capitală (1950-1951), apoi la Cooperativa „de artă grafică şi picturi” Progresul (1951) şi contabil-şef la şantierul Băneasa (1952). Condamnat politic între 1952 şi 1958, execută detenţia în mai multe penitenciare (Bucureşti, Galaţi, Gherla, Aiud, Lugoj, Craiova) şi lagăre de muncă forţată. După eliberarea din închisoare, e muncitor necalificat la o Cooperativă de producţie din Bucureşti, contabil la Gospodăria Agricolă de Stat Malu (1958-1964), la Gospodăria Agricolă de Stat Afumaţi (1964-1966) şi la Întreprinderea de Construcţii-Montaj (ICM), între 1966 şi 1973. În 1973 părăseşte ţara şi, după câţiva ani petrecuţi în Germania (1973-1978), în 1979 se stabileşte în Statele Unite. În 1988, înfiinţează la San Diego, California, Institutul Român de Cercetări Istorice. A colaborat la *ARA – Journal* (Davis, California) şi *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada). A publicat vol. de amintiri şi evocări: *Puncte de vedere* (I-II, 1984-1989), *Sub două dictaturi* (1985) şi *Crâmpeie de viaţă* (1986). A editat vol. *Centenarul Nae Ionescu. 1890-1990* (San Diego, California), incluzând conferinţele susţinute, la Centrul Cultural „Nae Ionescu” din Hamilton, Canada (2-4 august 1990), de Nicolae Iliescu, Zaharia Pană, Dumitru Ichim şi Apostol Stan.

OPERA: *Puncte de vedere*, I, Freiburg, 1984; *Sub două dictaturi*. Amintiri şi comentarii, Freiburg, 1985; *Crâmpeie de viaţă*. Amintiri din şcoli şi din închisori, Freiburg, 1986; *Puncte de vedere*, II, San Diego, California, 1989.

REFERINŢE CRITICE: Dumitru Ichim, în *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada), ian. 1985; Alexandru Nemoianu, *ibidem*, nr. 257, 1998; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

POPESCU Florentin, n. 3 apr. 1945, Lera-Chiojdu, jud. Buzău. Poet şi prozator. Fiul lui Octavian Popescu, tehnician veterinar, şi al Floricăi (n. Cheşca), descendentă a unei vechi familii de moşneni. Şcoala elementară în satul natal (clasele I-IV) şi la Scoala Pedagogică din Buzău (clasele V-VII). Studiile secundare, începute la liceul din com. Pătârlagele, jud. Buzău, sunt terminate la Liceul teoretic „B. P. Hasdeu" din Buzău (1964). Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1969). Reporter şi redactor de carte la mai multe rev., ziare şi edituri: *Viaţa studenţească şi Amfiteatru* (1967-1969), *Viaţa Buzăului* (1969-1970), *Informaţia Bucureştiului* (1970-1971), *Editura pentru Turism,* devenită ulterior *Editura Sport-Turism* (1971-1985), *Editura Albatros* (1985-1991), *Tineretul liber* (1991-1992); publicist comentator la „Vocea României" (1992-1996); director al rev. *Colibri* (1990-1991); redactor la rev. *Manuscriptum* şi redactor-şef al rev. *Sud*. Colab. la *Viaţa studenţească, Amfiteatru, România literară, Luceafărul, Argeş, Ateneu, Steaua, Vatra, Cronica, Orizont* etc. Debutează cu poezie în *Luceafărul* (1963), sub girul lui M. Dragomir. Elev fiind, editează împreună cu alţi colegi rev. şcolară *Muncă şi talent,* unde publică versuri, reportaje şi recenzii. Debut editorial cu vol. de poezii *Obsesia păsărilor* (1970). Alte culegeri lirice: *Mereu-peregrinul* (1972), *Cuvinte de grâu* (1975), *Ţărmul uitat şi alte poeme* (1981), *Diligenţa cu păsări* (1983), *Peregrin la Ninive* (1988), *Flăcări şi porumbei* (1989). A publicat, de asemenea, vol. de reportaje (*Ţara fântânilor,* 1972; *Rapsodii la Vatra Mioriţei,* 1975; *Contemporan cu visul,* 1978; *Reîntâlnire cu cetatea adolescenţei*, 1979; *Carte de dragoste pentru Bucureşti,* 1986), povestiri (*Povarna şi alte povestiri*, 1987), eseul *Ctitorii brâncoveneşti* (1976) şi studii monografice: *Pe urmele lui Vasile Voiculescu* (1984), *V. Voiculescu şi lumea lui* (1993), *Detenţia şi sfârşitul lui Vasile Voiculescu* (2000), *Viaţa lui V. Voiculescu* (2003). Premiul pentru poezie al rev. *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* (1968); Diploma de onoare a Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Pe urmele lui Vasile Voiculescu* (1984); Premiul pentru poezie al *Scânteii tineretului* (1985); Premiul Filialei din Constanţa a Uniunii Scriitorilor (2001).

OPERA: *Obsesia păsărilor,* versuri, Bucureşti, 1970; *Mereu-peregrinul,* poeme, Bucureşti, 1972; *Ţara fântânilor,* reportaje, Bucureşti, 1972; *Cuvinte de grâu,* poeme, Bucureşti, 1975; *Rapsodii la Vatra Mioriţei,* reportaje, Bucureşti, 1975; *Ctitorii brâncovenşti,* eseu, Bucureşti, 1976; *Contemporan cu visul. Oameni, locuri şi tradiţii din Ţinutul Buzăului,* reportaje, Bucureşti, 1978; *Reîntâlnire cu cetatea adolescenţei*, reportaje, Bucureşti, 1979; *Ţăranul uitat şi alte peome,* Bucureşti, 1981; *Diligenţa cu păsări,* poeme, Bucureşti, 1983; *Pe urmele lui Vasile Voiculescu,* Bucureşti, 1984 (ed. II, 1994); *Carte de dragoste pentru Bucureşti,* reportaje, Bucureşti, 1986; *Povarna şi alte povestiri*, Bucureşti, 1987; *Peregrin la Ninive,* Cluj-Napoca, 1988; *Flăcări şi porumbei,* poeme, Bucureşti, 1989; *Puii de urs nu merg cu automobilul,* roman, Bucureşti, 1989; *Cele mai frumoase poezii,* ed. bibliofilă, Bucureşti, 1992; *Antologia poeziei religioase româneşti de la începuturi şi până azi,* Bucureşti, 1992 (ed. II, I-II, 1999; ed. III, 2002); *V. Voiculescu şi lumea lui,* evocări, Bucureşti, 1993; *Satul românesc în poezie,* antologie, Bucureşti, 1994; *O istorie anecdotică a literaturii române,* I-II, 1995 (ed. II, 1999); *Al. I. Odobescu şi Buzăul,* Buzău, 1995; *V. Voiculescu la Pârscov,* Buzău, 1996; *Cele mai frumoase colinde,* antologie, Bucureşti, 1996; *Dicţionar de literatură română pentru elevi,* Bucureşti, 1997 (ed. II, 1998); *Cafeneaua literară şi boemii ei: o evocare cronologică,* Bucureşti, 1997; *Babilonul, oraşul blestemat, reconstituire,* Bucureşti, 1998; *Dicţionar de literatură universală pentru elevi,* Bucureşti, 1998; *Divinităţi, simboluri şi mistere orientale,* I-V, 1999-2003; *Detenţia şi sfârşitul lui Vasile Voiculescu,* Bucureşti, 2000; *Poveştile Babilonului,* proză pentru copii, Bucureşti, 2000; *Cafeneaua literară,* antologie de texte, Constanţa, 2002; *Amintirea care ne rămâne,* convorbiri şi evocări cu S. Bratu, N. Carandino…, Bucureşti, 2002; *Viaţa lui V. Voiculescu,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Baltag, în *Scânteia tineretului,* 3 mart. 1970; Fl. Manolescu, în *România literară,* nr. 15, 1970; R. Cârneci, în *Ateneu*, nr. 6, 1970; I. Adam, în *Scânteia*, 30 iul.

1970; A. Goci, în *România literară,* nr. 42, 1972; Al. Lungu, în *Ateneu*, nr. 12, 1972; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 1, 1973; Magda Ursache, în *Cronica*, nr. 2, 1973; M. Constantinescu, în *România literară,* nr. 25, 1976; Z. Sângeorzan, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1979; Al. Opropescu, *Scriitori buzoieni,* 1980; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 10, 1984; R. Cârneci, în *Contemporanul*, nr. 27, 1984; I. Apetroaie, în *Cronica*, nr. 15, 1984; Ana-Maria Tupan, în *Livres roumains,* nr. 1, 1984; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 26, 1984; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 31, 1988; Fl. Costinescu, în *Contemporanul*, nr. 18, 1989; L. Ulici, în *România literară,* nr. 43, 1989; M. Anghelescu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1996; L. Chişu, în *Literatorul*, nr. 35, 1996; P. Dugneanu, în *Cronica română,* nr. 2530, 2001. **(A. S.)**

POPESCU Ion Apostol, n. 6 mart. 1920, satul Scăueni, com. Berislăveşti, jud. Vâlcea – m. 23 ian. 1984, Gherla. Poet, folclorist şi critic literar. Fiul lui Apostol Popescu şi al Mariei (n. Popescu), ţărani. Clasele primare la Robaia şi Călimăneşti; Şcoala Normală „Andrei Şaguna" din Sibiu (absolvită în 1940); în paralel, cursurile Liceului „Gheorghe Lazăr"; Facultatea de Litere şi Filosofie Sibiu-Cluj (1943-1947), obţinând licenţa „magna cum laude" la Lucian Blaga cu disertaţia *Orizonturi mioritice în creaţia lui Constantin Brâncuşi,* ulterior, Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj. A funcţionat ca prof. la Gherla (1947-1963) şi conf. univ. la Facultatea de Filologie din Târgu Mureş (1963-1976). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti (1969). Debutează cu poezii, art. literare şi despre folclor în *Zorile Romanaţilor* (1935). Debut editorial cu studiul *Literatura ardeleană nouă* (1945). Primul vol. de poezii: *Iubiri* (1968), urmat de *Flaut pentru o frumoasă* (1971), *De vorbă cu Marco Polo* (1974), *Trec printre oameni* (1978). Colab. la *Albina, Revista Fundaţiilor Regale, Universul literar, Vremea, Gândirea, Steaua, Tribuna, Familia, Vatra* etc. Poezia lui **P.** se configurează în jurul câtorva motive tradiţionale, relieful ei stilistic fiind modelat de înclinarea autorului spre confesiune sau efuziune sentimentală.

OPERA: *Literatura ardeleană nouă,* Bucureşti, 1945; *Ion Pop Reteganul: viaţa şi activitatea,* Bucureşti, 1965; *Basme armeneşti din Transilvania,* Bucureşti, 1967; *Iubiri*, poeme, Bucureşti, 1968; *Arta icoanelor pe sticlă de la Nicula,* Bucureşti, 1969; *Studii de folclor şi artă populară,* Bucureşti, 1970; *Flaut pentru o frumoasă,* poeme, Bucureşti, 1971; *De vorbă cu Marco Polo,* poeme, Bucureşti, 1974; *Frumoasa privighetorilor,* basme şi povestiri armeneşti, Cluj-Napoca, 1974; *Trec printre oameni,* poeme, Bucureşti, 1978; *Oraţii de nuntă,* Bucureşti, 1979.

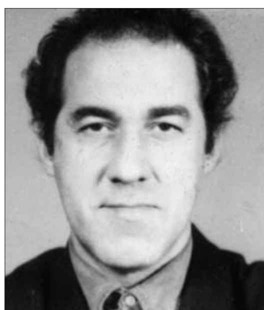
REFERINŢE CRITICE: Vl. Streinu, *Pagini*…, IV; D. Micu, în *Gazeta literară,* nr. 15, 1968; S. Duicu, în *Steaua*, nr. 6, 1968; V. Cândea, în *Secolul 20,* nr. 2, 1970; M. Ungheanu, în *România literară,* nr. 43, 1970; V. I. Bunea, în *România literară,* nr. 5, 1984; I. Buzaşi, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice din R.S.R.,* 1984; I. Datcu, în *Revista de etnografie şi folclor,* nr. 2, 1984; S. Duicu, în *Vatra*, nr. 2, 1984; I. Oarcăsu, în *Tribuna*, nr. 5, 1984. **(I. Md.)**

POPESCU Magdalena, n. 1 mart. 1943, Bucureşti. Critic literar. Fiica preotului Octavian Popescu şi a Silviei (n. Baicu). Liceul „Gheorghe Lazăr" din Bucureşti, între anii 1956 şi 1960 (bacalaureatul în 1960). Urmează cursurile Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti, între anii 1960 şi 1965 (licenţa în 1965). Redactor la Radiodifuziunea Română (1965-1966); asistentă la Catedra de lb. străine a Institutului de Petrol-Gaze, Bucureşti (1966-1968); redactor la *Gazeta literară* şi *România literară* (1968-1870), unde scrie adesea cronică literară; din 1970, redactor la Editura „Cartea Românească". Debut în *Gazeta literară* (1964) cu critică, iar în vol. cu *Slavici* (1977). Colab. la *Gazeta literară, Contemporanul, România literară, Luceafărul, Astra* ş.a. Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor pe 1977.

OPERA: *Slavici*, Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară,* nr. 45, 1977; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 54-55, 1977; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 4, 1978; M. Tupan, în *Luceafărul*, nr. 19, 1994 (interviu). **(Fl. M.)**

POPESCU Marian, n. 8 sept. 1952, Bucureşti. Critic de teatru şi teatrolog. Fiul lui Gheorghe Popescu, muncitor, şi al Stelianei (n. ?). Studii elementare (1959-1966), liceale (1966-1971) şi universitare, Facultatea de Lb. şi Literatura Română (1972-1976), la Bucureşti. Prof. de lb. engleză la Târgovişte (1976-1979); bibliotecar la Bibl. Centrală de Stat (1979-1983); producător delegat, Casa de filme 3 şi Casa de filme 4 (1983-1990); vicepreşedinte al Uniunii Teatrale din România (1990-1994); redactor-şef adjunct la rev. *Teatrul azi* (1990-1993); director (1993-1997) şi director onorific (din 1997) al Editurii UNITEXT; lector, apoi conf. univ. la Academia de Teatru şi Film din Bucureşti (din 1991); prof. la Univ. „Lucian Blaga" din Sibiu (din 1996). Director la Direcţia instituţiilor de spectacol din Ministerul Culturii (2000) şi consilier, Departamentul de cultură şi educaţie al Preşedinţiei României (2000). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Teatru şi societate în România. 1990-1997* (2000). Colab. la *Teatrul*, *Ramuri*, *Contemporanul*, *România literară*, *Orizont*, *Steaua*, *Tribuna*, *Secolul 20*, *Contrapunct*, *Flacăra* etc. A colaborat la vol. *Expresionismul în teatru şi arte* (1998) şi *Theatre and National Identity* (1999). Membru fondator al UNITER şi al Editurii UNITEXT; scoate rev. *Semnal teatral* (1995); înfiinţează şi conduce *Teatrul Inoportun* (1991-1995). Debutează în *Analele Universităţii Bucureşti* (1973), cu studiul *Măştile în „Istoria ieroglifică"*. Debut editorial cu un eseu despre teatrul lui M. Sorescu şi D. R. Popescu, *Chei pentru labirint* (1986). A publicat vol. *Teatrul ca literatură* (1987), *Drumul spre Ithaca* (1990), *Oglinda spartă* (1997) şi *The Stage and the Carnival* (2000). A coordonat vol. *Andrei Şerban sau Întoarcerea acasă* (2000). Pref. la vol. de N. Acterian, R. Duda, N. Horodniceanu, Saviana Stănescu etc. A tradus din H. Pinter, P. Brook, M. Crimp şi J. G. Reid. Premiul rev. *Tribuna* (1986); Premiul rev. *Ateneu* (1988); Premiul UNITER (1990; 2002); Premiul rev. *Flacăra* (1993).

OPERA: *Chei pentru labirint. Eseu despre teatrul lui M. Sorescu şi D. R. Popescu*, Bucureşti, 1986; *Teatrul ca literatură*, Bucureşti, 1987; *Drumul spre Ithaca. De la text la imagine scenică*, Bucureşti, 1990; *Oglinda spartă. Teatrul românesc după 1989*, Bucureşti, 1997; *The Stage and the Carnival. Romanian Theatre after Censorship*, Piteşti, 2000; Traduceri: H. Pinter, *Colecţia*, în *Almanahul Thalia*, Bucureşti, 1989; P. Brook, *Spaţiul gol*, Bucureşti, 1997; M. Crimp, *Scenariul*, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: (D. C.) Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 10, 1986; Al. Piru, în *Flacăra*, nr. 40, 1986; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 27, 1986; Fl. Faifer, în *Cronica*, nr. 11, 1988; I. B. Lefter, în *România literară*, nr. 15, 1988; Val Condurache, *ibidem*, nr. 8, 1991; M. Morariu, în *Familia*, nr. 1, 1991; Miruna Runcan, în A*rtPanorama*, apr. 1998; Ileana Berlogea, în *Azi*, 18 mart. 1998; Cristina Modreanu, în *Adevărul*, 8 febr. 2001; (D. C.) Mihăilescu, în *Ziarul financiar*, nr. 9, 2001. **(A. S.)**

POPESCU Nicolae D.[imitrie], n. 9 aug. 1843, Bucureşti – m. 8 iun. 1921, Bucureşti. Prozator. Fiul preotului Dimitrie Popescu şi al Niculinei (n. ?). Şi-a făcut studiile secundare la Bucureşti, întrerupându-le în 1861, când intră funcţionar la Ministerul de Externe, unde va lucra până la pensionare, în 1913. Autor a numeroase calendare pe care le scoate, începând din 1866, a colaborat la *Amicul familiei, Columna lui Traian, Ghimpele, Revista contimporană, Revista literară şi ştiinţifică, România ilustrată, Telegraful, Vatra.* Autor de romane de seanzaţie, cu subiect istoric sau inspirat din baladele şi tradiţiile privitoare la haiduci şi

tâlhari faimoşi (*Radu al III-lea cel Frumos,* 1864; *Amazoana de la Rahova,* 1879; *Iancu Jianu,* 1880; *Miul haiducul,* 1881; *Tunsul haiducul*, 1881; *Codreanu haiducu,* 1882; *Boierii haiduci,* 1892 şi multe altele), foarte gustate de public la sfârşitul secolului trecut, după cum arată repetatele reeditări. A publicat şi o serie de culegeri de cântece şi cuplete, în genul vechilor colecţii ale lui A. Pann.

OPERA: *Radu al III-lea cel Frumos.* Nuvelă originală de ~, Bucureşti, 1864; *Amazoana de la Rahova.* Nuvelă originală, Bucureşti, 1879 (ed. II, 1889); *Dorul inimei.* Colecţiune de cântece noi şi vechi adunate şi coordonate într-un mod cu totul nou şi practic, partea II, Bucureşti, 1879 (ed. V, 1886; ed. VI, 1888; ed. VII, 1892; ed. XI, 1898; ed. XIV, 1902); *Istoria rezbelului româno-ruso-turc 1875-1878,* partea I-II, ed. II, revăzută şi adăogită, Bucureşti, 1879 (ed. III; 1889; ed. IV, 1902-1903); *Prisonierul român de la Plevna*. Nuvelă contimporană, ed. II, revăzută şi corectată, Bucureşti, 1879 (ed. III, 1889); *Iancu Jianu,* Bucureşti, 1880; *Iancu Jianu, căpitanul de haiduci.* Nuvelă originală, ed. III, adăogită, revăzută, corectată şi ilustrată cu patru gravuri, Bucureşti, 1881 (ed. IV, 1887; ed. VI, 1912); *Tunsul haiducul.* Nuvelă originală ilustrată cu patru gravuri, ed. II, Bucureşti, 1881 (ed. III, 1887; altă ed., Braşov, 1893); *Uă pagină din epoca Fanarioţilor. Miul haiducul.* Nuvelă originală, ilustrată cu patru gravuri, ed. II, revăzută şi adăogită, Bucureşti, 1881 (ed. III; 1887); *Bujor haiducul,* Bucureşti, 1882; *Codreanu haiducu.* Nuvelă originală, Bucureşti, 1882 (ed. II, 1892); *Meşteru Manole sau Fundarea Monastirei Curţii de Argeş,* ed. II, Bucureşti, 1882; *Moartea lui Bujor haiducul,* Bucureşti, 1882; *Banul Mărăcine.* Nuvelă-legendă istorică, ed. II, corectată, ilustrată cu patru gravuri, Bucureşti, 1885; *Constantin Brîncoveanu.* Nuvelă istorică originală, ed. II, ilustrată cu patru gravuri xilografice, Bucureşti, 1885 (altă ed., Braşov, f.a.); *Fata de la Cozia*. Nuvelă istorică originală, ed. II, Bucureşti, 1887 (altă ed., cu subtitlul *Episod din epoca lui Vlad Dracul.* Nuvelă istorică originală, Braşov, 1892; altă ed., precedată de un rezumat istoric al domniei lui Vlad Vodă Dracula, Bucureşti, f.a.); *Iancu Jianu, zapciu de plasă*. Nuvelă originală, ed. IV, Bucureşti, 1887 (ed. VI, 1910; alte ed.: Bucureşti, f.a., Braşov, f.a.); *Amorul*, ed. VI, Bucureşti, 1888; *Sentinela de la Griviţa.* Episode din istoria independenţei României, ed. II, Bucureşti, 1889; *Căpitan Buzdugan. Episode din istoria resbelului independenţei României.* Nuvelă istorică originală, ed. II, Bucureşti, 1890; *Primul rănit.* Nuvelă istorică contimporană, Bucureşti, 1890; *Schiţă istorică relativă la înfiinţarea şi organizarea Ministerului afacerilor străine de la înfiinţarea sa şi până astăzi,* Bucureşti, 1890; *Supliment la dorul inimei.* Colecţiune de cântecele cele mai noi. Apărute la punerea sub tipar a acestei ed. şi cele mai multe încă nepublicate. Adunate şi coordonate de ~, ed. VIII, Bucureşti, 1891 (altă ed., 1894); *Boieri haiduci,* Bucureşti, 1892; *Bujor haiducul.* Nuvelă istorică originală ilustrată cu patru gravuri, ed. III, Bucureşti, 1892; *Botezul de sânge.* Nuvelă istorică originală. Episode din istoria resbelului independenţei României, ed. II, Bucureşti, 1892; *Carte de basme.* Culegere de basme şi legende populare, I-IV, ed. II, Bucureşti, 1892; *Maria Putoianca.* Roman istoric. Estras din cea mai glorioasă epocă a vieţii lui Mihai Viteazul, Braşov, 1892 (altă ed., 1893; pe copertă, 1894); *Peneş Curcanul.* Episode din independenţa României. Nuvelă originală, ed. II, Bucureşti, 1892; *Războiul dintre haiduci şi ruşi.* Nuvelă originală, vol. II, Bucureşti, 1892; *Sora de caritate.* Nuvelă originală. Compusă de ~, ilustrată cu două gravuri, ed. II, revăzută şi adăogată, Bucureşti, 1892; *Miul Haiducul.* Nuvelă originală, ilustrată cu patru gravuri, Braşov, 1893; *Radu Anghel.* Nuvelă ilustrată cu patru gravuri, I-II, ed. III, Bucureşti, 1893 (vol. II are titlul *Moartea lui Radu Anghel*; altă ed., Braşov, 1893), *Bătălia de la Călugăreni.* Roman istoric estras din cea mai glorioasă epocă a vieţii lui Mihai Viteazul, ilustrată cu trei gravuri, Bucureşti, 1894; *Tâlhăriile banditului Mihale Bunea născut în comuna Roşu, districtul Ilfov,* Bucureşti, 1894; *Juneţea lui Mihai Viteazul.* Nuvelă istorică originală de ~, ilustrată cu trei gravuri, ed. II, revăzută, corectată şi coordonată cu noile izvoare descoperite de la prima ediţiune încoa, Bucureşti, 1895; *Mihai Viteazul şi călăul.* Nuvelă istorică originală, I, ed. II, revăzută, corectată şi coordonată cu noile izvoare istorice descoperite de la prima ediţiune încoa, Bucureşti, 1895; *Iancu Jianu Haiducul,* ilustrat cu douăsprezece gravuri, I, ed. VII, Bucureşti, 1908; *Ghiţă Cătănuţă.* Baladă, ed. II, Braşov, 1909; *Tinereţea lui Iancu Jianu vestitul căpitan de haiduci,* precedată de istoricul

familiei Jienilor. Nuvelă istorică, ed. VII, ilustrată cu patru gravuri, Bucureşti, 1909; *Tunsu căpitan de haiduci.* Nuvelă originală, ilustrată cu trei gravuri, ed. IV, Bucureşti, 1909; *Iancu Jianu polcovnic de poteraşi,* ed. VI, Bucureşti, 1910; *Mica poezie a Dorului inimei,* culegere de romanţe etc., Bucureşti, 1915; *Micul dor al inimei.* Culegere de romanţe etc., Bucureşti, 1915 (ed. XVI, 1920; ed. XVII, 1921); *Dragostea lui Iancu Jianu cu Sultana Gălăşeasca.* Nuvelă originală, ed. VII, ilustrată cu trei gravuri, Bucureşti, 1916; *Prinderea lui Iancu Jianul căpitanul de haiduci.* Nuvelă originală, ed. VI, ilustrată cu trei gravuri, Bucureşti, 1916; *Iancu Jianu căpitan de haiduci,* Bucureşti, 1929; *Bujor căpitanul de haiduci.* Nuvelă originală, ilustrată de trei gravuri, ed. IV, Bucureşti, f.a.; *Cântece de dor şi amor şi alte cuplete din cele mai hazlii,* Bucureşti, f.a.; *Iancu Jianu căpitan de haiduci.* Nuvelă originală, Bucuresti, f.a. (altă ed. adăogită, revăzută, corectată şi ilustrată cu patru gravuri, Bucureşti, f.a.); *Iancu Jianu polcovnic de poteraşi.* Nuvelă originală, ed. VI, Bucureşti, f.a.; *Isprăvile tâlhăreşti ale lui Nicolae Grozea, Dumitru Lungu şi Ioniţă Tunsul*. Nuvelă ilustrată cu trei gravuri, Bucureşti, f.a.; *Porcul fermecat şi alte basme foarte hazlie,* Bucureşti, f.a.; *Scăparea lui Iancu Jianu din ocna părăsită,* ed. VI, Bucureşti, f.a.; *Tinereţea lui Tunsu haiducul.* Nuvelă originală, revizuită, adăogată şi ilustrată cu trei gravuri, ed. V, Bucureşti, f.a.; *Voinea Voinicul sau Tinereţea lui Bujor.* Nuvelă originală, ilustrată cu trei gravuri, ed. IV, Bucureşti, f.a. Traduceri: E. Gaborieau (sic), *Crima de la Orcival,* trad. din lb. franceză de ~, Bucureşti, 1880.

REFERINŢE CRITICE: V. Gr. Pop, *Conspect asupra literaturei române şi scriitorilor ei de la început şi până astăzi,* II, 1876; S. Ivanovici, *Ilie Ighel, N. D. Popescu, Panait Macri,* studiu critic, 1898; D. Rosetti, *Dicţionarul contimporanilor din România,* 1898; N. Iorga, *O luptă literară,* II, 1916; G. Călinescu, *Istoria*…; D. Pillat, *Romanul de senzaţie în literatura română din a doua jumătate a secolului al XIX-lea,* 1947; M. Barbu, *Romanul de mistere în literatura română,* 1981. **(G. A.)**

POPESCU Petru, n. 1 febr. 1944, Bucureşti. Poet, scenarist şi prozator. Fiul scriitorului Radu Popescu. Absolvă Liceul „Spiru Haret” din capitală (1962), apoi urmează Facultatea de Filologie a Univ. din acelaşi oraş, secţia de lb. străine (licenţa în 1967). Obţine o bursă Herder la Viena (1971-1972), apoi participă la Programul internaţional al scriitorilor, la University of Iowa, Statele Unite (1974). În 1975, se stabileşte la Los Angeles, după o scurtă şedere la Londra. Studiază arta cinematografică la Hollywood (The American Film Institute) şi scrie, în 1978, scenariul filmului *The Last Wave* (*Ultimul val*), realizat în regia lui Peter Weir. Alte două filme de succes: *Obsesive Love (Iubire obsesivă)* şi *Death of an Angel (Moartea unui înger),* ultimul distribuit, în 1986, în regia autorului. Este, de asemenea, scenaristul filmului *Nobody's Children (Copiii nimănui*), difuzat şi în România (1994). Debutează editorial cu vol. de versuri *Zeu printre blocuri* (1966), urmat de o altă culegere lirică (*Fire de jazz*. 1964-1966, 1969). A publicat vol. de proză scurtă (*Moartea din fereastră*, 1967; *Om în somn*, 1971), romane (*Prins*, 1969; *Dulce ca mierea e glonţul patriei*, 1971; *Să creşti într-un an cât alţii într-o zi,* 1973; *Sfârşitul bahic*, 1973; în trad. engleză: *Burial of the Vine; Copiii Domnului*, 1974; *Before and After Edith*, 1978; în româneşte: *Înainte şi după Edith*, 1993; *Oaza: amintirea despre dragostea şi supravieţuirea dintr-un lagăr de concentrare,* 2002), eseuri (*Între Socrate şi Xantipa*, 1973) şi cărţi de aventuri exotice (*Amazon Beaming,* 1991; în româneşte: *Revelaţie pe Amazon*, 1993; *Almost Adam*, 1996). Pagini memorialistice, după vizita în ţară (1991), în *The Return* (1997; în trad. românească: *Întoarcerea,* 2001).

OPERA: *Zeu printre blocuri*, versuri, cu o pref. de Paul Georgescu, Bucureşti, 1966; *Moartea din fereastră*, nuvele, Bucureşti, 1967; *Fire de jazz*. 1964-1966, versuri, Bucureşti, 1969; *Prins*, roman, Bucureşti, 1969 (ed. II, 1971; ed. III, cu o *Scrisoare-prefaţă* a autorului, postfaţă de Mihai Ungheanu, 1996); *Om în somn*, povestiri, Bucureşti, 1971; *Dulce ca mierea e glonţul patriei*, roman, Bucureşti, 1971 (ed. II, 1972; altă ed., pref. de N.

Bârna, 2000); *Între Socrate şi Xantipa*, eseuri, Bucureşti, 1973; *Să creşti într-un an cât alţii într-o zi,* roman, Bucureşti, 1973; *Sfârşitul bahic,* roman, Bucureşti, 1973 (în trad. engleză: *Burial of the Vine*); *Copiii Domnului*. O legendă munteană, Bucureşti, 1974; *Boxes, Stairs and Whistletime*, versuri, 1976; *Before and After Edith*. A Novel, London, 1978 (în româneşte: *Înainte şi după Edith*, roman, trad. de Antoaneta Ralian, Bucureşti, 1993); *In Hot Blood.* A Novel, 1986; *Amazon Beaming*, New York, 1991 (în româneşte: *Revelaţie pe Amazon*, trad. de Radu Paraschivescu, Bucureşti, 1993); *Almost Adam*. A Novel, New York, 1996; *The Return*, New York, 1997 (în româneşte: *Întoarcerea,* trad. de Magdalena Popescu şi Smaranda Bedrosian, Bucureşti, 2001); *În coasta lui Adam,* trad. din engleză de R. Paraschivecu, Bucureşti, 2001 (ed. II, 2003); *Oaza: amintiri despre dragostea şi supravieţuirea dintr-un lagăr de concentrare,* roman, trad. din engleză de Fl. Sicoe, Bucureşti, 2002. Traduceri: E. M. Foster, *Aspecte ale romanului,* trad. şi postfaţă de ~, Bucureşti, 1968; James Baldwin, *Din sălbăticie,* povestiri, trad. de Corina Cristea şi ~, Bucureşti, 1971.

REFERINŢE CRITICE: Şerban Foarţă, în *Orizont*, nr. 9, 1966; Victor Felea, în *Steaua*, nr. 7, 1966; Nicolae Manolescu, în *Contemporanul,* nr. 24, 1966; Ion Negoiţescu, în *Luceafărul,* nr. 25, 1966; Valeriu Cristea, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1967; Marian Popa, în *Luceafărul*, nr. 46, 1967; Zaharia Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 49, 1967; Valeriu Cristea, în *Amfiteatru*, nr. 1, 1968; Paul Georgescu, în *Gazeta literară*, nr. 20, 1968; Gheorghe Grigurcu, în *Familia*, nr. 4, 1968; Nicolae Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 4, 1968; Matei Călinescu, în *Contemporanul*, nr. 23, 1969; Radu Enescu, în *Familia,* nr. 6, 1969; Victor Ivanovici, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1969; Dan Cristea, în *Argeş*, nr. 2, 1970; Adrian Marino, în *România literară*, nr. 4, 1970; Ion Negoiţescu, în *Luceafărul,* nr. 4, 1970; Cornel Regman, în *Transilvania,* nr. 1, 1970; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 25, 1971; Ovid S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1971; Mircea Iorgulescu, în *România literară*, nr. 14, 1971; Ion Vlad, în *Tribuna*, nr. 5, 1971; Mircea Zaciu, în *Steaua*, nr. 5, 1971; Liviu Petrescu, în *România literară*, nr. 5, 1972; Neagu Udroiu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 27, 1990 (interviu); Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 1-2, 1996; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 36; 37, 1997; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* nr. 47, 2000; B. Nedelcovici, în *România literară,* nr. 12, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 37, 2002; T. Urian, *ibidem,* nr. 3, 2003; A. Mihalache, în *Dilema,* nr. 513, 2003. **(A. S.)**

POPESCU Radu, n. cca 1663? – m. apr. sau mai 1729, Bucureşti. Cronicar. Fiul marelui vistier Hrizea Carida, numit Popescu după moşia sa din jud. Ilfov, şi al Mariei, fiica lui Gheorghe Băleanu, conducătorul partidei boiereşti duşmane Cantacuzinilor. Mare vornic şi apoi mare ban sub Nicolae Mavrocordat, călugărit în 1724, sub numele de Rafail, la mănăstirea Radu Vodă din Bucureşti. Autor al cronicii oficiale a Mavrocordaţilor şi, probabil, al întregii compilaţii care o precede sub titlul *Istoriile domnitorilor Ţărâi Rumâneşti*, tipărită pentru prima oară de N. Bălcescu în *Magazin istoric pentru Dachia*, I, 1845, după un ms fragmentar. Bucurându-se de o circulaţie amplă imediat după redactarea sa, cronica atribuită lui **P.** a contribuit esenţial la fixarea tipului de scrieri istorice muntene şi, în general, a prozei muntene.

OPERA: *Istoriile domnilor Ţărâi Rumâneşti*, ed. îngrijită şi studiu introductiv de C. Grecescu, pref. de D. Simonescu, Bucureşti, 1863.

REFERINŢE CRITICE: C. Giurescu, *Contribuţiuni la studiul cronicilor muntene*, Bucureşti, 1906 (retipărit în *Studii de istorie*, 1993); N. Cartojan, *Istoria...*; G. Călinescu, *Istoria...*; Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice*, 1966; (P. P.) Panaitescu, *Contribuţii la istoria culturii româneşti,* 1971; M. Anghelescu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 1, 1976; D. H. Mazilu, *Cronicarii munteni*, 1978; D. Velciu, *Cronicarul Radu Popescu*, 1987; A. Pippidi, în *Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol"*, partea I, 1988. **(M. A.)**

POPESCU Spiridon, n. 13 aug. 1864, Rogojeni-Galaţi – m. 8 mai 1933, Bucureşti. Prozator. Fiul ţăranului Constantin Dumitraşcu al Popei şi al Saftei (n. Tofan). Seminarist la Galaţi şi Socola (Iaşi), bacalaureat în litere şi ştiinţe la 26 de ani; student la secţia fizico-

matematici a Univ. din Iaşi şi elev al Şcolii Normale Superioare. Licenţă în matematici la 31 de ani. Prof. de matematici la Bârlad, Vaslui, Tulcea, Galaţi şi, din 1904, la Bucureşti. Director general al învăţământului normal primar, deputat şi senator. Debut la *Arhiva* (Iaşi), în 1890. Colaborează la *Evenimentul literar,* sub înrâurirea lui C. Stere, al cărui cumnat era, la *Albina*, angajat în politica de luminare a satelor promovată de spiru Haret, la *Viaţa Românească,* unde publică nuvelele poporaniste *Moş Gheorghe la expoziţie* (1907) şi *Rătăcirea din Stoborăni* (1909). Debut editorial cu *Consideraţiuni psihologice din viaţa poporului român* (1893). A editat vol. de proză: *Din povestirile unui vânător de lupi* (1905), *Moş Gheorghe la expoziţie* (1912), *Zori de iulie* (1912).

OPERA: *Consideraţiuni psihologice din viaţa poporului român,* Iaşi, 1893; *Contribuţiune la munca pentru ridicarea poporului,* Galaţi, 1904 (ed. II, Bucureşti, 1911; ed. III, 1921; ed. IV, 1927-1928; ed. V, f.a.); *Din povestirile unui vânător de lupi,* Bucureşti, 1905 (ed. II, 1906); *Moş Gheorghe la expoziţie,* nuvelă, Bucureşti, 1912 (ed. II şi III, 1922); *Zori de iulie,* nuvele şi schiţe, Bucureşti, 1912; *Moş Gheorghe la expoziţie*, nuvelă, cu o pref. de Zoe Dumitrescu, Bucureşti, 1950 (alte ed.: 1956; pref. de I. D. Bălan, 1962); *Pagini alese,* ed. şi pref. de I. D. Bălan, Bucureşti, 1959; *Scrieri*, ed. şi pref. de I. Tiba, Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: G. Ibrăileanu, *Opere*, II; E. Lovinescu, *Istoria…*, IV; G. Călinescu, *Istoria…*; D. Micu, *Început…*; C. Ciopraga, *Literatura…*; I. Rotaru, *O istorie…*, II; P. Larion, în *Orizont*, nr. 8, 1977; P. Marcea, în *Luceafărul*, nr. 10, 1977; M. Zaciu, în *Tribuna*, nr. 25, 1977. **(Al. P.)**

POPESCU Spiridon, n. 4 sept. 1952, satul Ohaba, com. Bălăneşti, jud. Gorj. Poet. Fiul lui Dumitru Popescu şi al Ilenei (n. Morma), ţărani. Şcoala generală în com. Bălăneşti; a urmat Şcoala profesională de trei ani din Lupeni, jud. Hunedoara şi trei ani la Liceul pedagogic din Târgu Jiu. A lucrat la Termocentrala Rovinari. Redactor-şef al ziarului *Cuvântul dreptăţii* (1990-1992). Colab. la *Ramuri, Luceafărul, România literară, Convorbiri literare, Vatra, Tribuna, Astra, Tomis* etc. Prezent în antologiile *Gorjul literar* (1975; 1977; 1978), *Izvoare de cântec* (1978), *La masa tăcerii* (2002), *Poezia cetăţii* (2003), *Pe o coajă de vocală* (2003) etc. Debutează în *Ramuri* (1974). Debut editorial cu vol. de poezie *Oglinda dintre noi* (1991). Premiul rev. *Astra* (1983); Premiul rev. *Ramuri* (1984).

OPERA: *Oglinda dintre noi,* versuri, Târgu Jiu, 1991; *21 grame de suflet,* versuri, Piteşti, 1996; *Supliment de existenţă,* versuri, prezentare de Gh. Grigurcu, Târgu Jiu, 1997; *Eseu despre glorie,* versuri, ed. bilingvă româno-franceză, trad. de Paula Romanescu, Bucureşti, 1998; *Diavolul cu coarne de melc,* versuri, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. Novăceanu, în *Flacăra,* 26 febr. 1988; Geo Vasile în *Luceafărul,* nr. 32, 1996; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul,* 7 aug. 1997; M. Moisa, în *Ramuri,* nr. 10, 1997; I. Hirghiduş, în *Luceafărul,* nr. 22, 1999; Al. Florin Ţene, în *Curierul,* 1 ian. 2000; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2001. **(A. S.)**

POPESCU Ştefan, n. 20 iul. 1912, Bucureşti – m. 16 ian. 1995, Bucureşti. Poet, prozator şi traducător. Fiul lui Vasile Popescu, ţăran din Prahova, ajuns meseriaş la Bucureşti, şi al Zoei (n. Ştefan). Şcoala primară „Aug. Treboniu Laurian” din Bucureşti; Liceul „Matei Basarab” din Bucureşti; licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. bucureştene (1935). A lucrat ca bibliotecar (1935-1940), director al rev. *Cadran* (un singur nr., dec. 1931, şi 15 sept. - 15 dec. 1939), redactor la ziarul *Timpul* (1940) şi la Radio Bucureşti (1945-1948), prof. (1933-1936); tehnoredactor la Editura pentru Literatură şi Artă; director adjunct la *Reclama comercială* (1965-1967). A debutat cu versuri în rev. Liceului „Matei Basarab” din Bucureşti (1928). Colab. la *Cadran, XY, Cristalul, Viaţa literară, Revista scriitorilor români, Lumea, Orizont, Convorbiri literare, Viaţa Românească, Reporter, Românismul, Comentar, Gazeta literară,*

Luceafărul etc. Debut editorial cu vol. *Poeme* (1939, sub pseud. Sabin Vasia); In acelaşi an publică şi vol. de versuri *Alfabet*. Atras de toate genurile literare, a publicat numeroase alte vol. de versuri (*Leroi-ler şi excursie în munţi,* 1941; *Cu inima în pumni,* 1944; *Cum a fost cu putinţă* şi *Se ridică ceaţa,* 1945; *Tuturor*, 1948; *Nestematele unelte,* 1969; *Puterea iubirii,* 1971; *Imnuri*, 1971; *Ascuns*, 1972; *Zăpezi*, 1973; *Murmur*, 1974; *Triumf*, 1975; *Măiastra*, 1976; *Aievea*, 1984), romanele *Premieră de gală* (1957), *Paşală* (1969), *Pajura cu două capete* (1977), *Sfetnic de taină* (1985), *De din vale de Rovine* (1986), vol. de nuvele *Adio, Xenia Vilari* (1969). Este şi autorul unei mici piese de teatru, *Nici cu gândul nu gândeşti* (1943) şi al unei dramatizări pentru teatrul de păpuşi după *Harap Alb,* de Ion Creangă. A publicat şi eseuri critice (*Poesia trubadurilor,* 1942; *Critice,* I. *Realităţi şi exigenţe literare*, 1947, distins cu Premiul Acad. Române în 1948) şi studii de artă plastică consacrate lui *Van Dyck, Turner şi Michelangelo.* A tradus din Lu Sin, Igor Newerly, Alex. Wedding, Ludwig Renn, Montesquieu, Iannis Ritsos, Menelaos Ludemis, Dido Sotiriu etc. Poezia lui P. mizează pe expresia directă, simplă şi spontană a sentimentelor, vizând elogiul energiilor umane elementare (cu ecouri din Whitman), într-un discurs ce nu evită prozaismul şi retorica abstractă a lozincii. Prozatorul, atras îndeosebi de tematica istorică (epocă fanariotă, vremea lui Mircea cel Bătrân şi a lui Mihnea vodă Turcitul) o interpretează din perspectiva prezentului (cu simplificări, uneori, teziste), dar şi cu merite în evocarea unor portrete şi descrierea pitorească a mediilor.

OPERA: *Poeme*, Sighişoara, 1939 (sub pseud. Sabin Vasia); *Alfabet*, versuri, Bucureşti, 1939 (sub pseud. Sabin Vasia), *Leroi-ler,* versuri, Bucureşti, 1941 (sub pseud. Sabin Vasia); *Excursie în munţi,* versuri, Bucureşti, 1941 (sub pseud. Sabin Vasia); *Poesia trubadurilor*, Bucureşti, 1942; *Nici cu gândul nu gândeşti,* Craiova, 1943; *Cu inima în pumni*, Bucureşti, 1944; *Cum a fost cu putinţă,* versuri, Bucureşti, 1945; *Se ridică ceaţa,* versuri, Bucureşti, 1945, *Critice*, I. *Realităţi si exigenţe literare,* Bucureşti, 1947; *Tuturor*, versuri, Bucureşti, 1948; *Premieră de gală,* roman, Bucureşti, 1957; *Poeme* (1931-1965), pref. de S. Iosifescu, Bucureşti, 1965; *Paşalà*, roman, Bucureşti, 1968; *Adio, Xenia Vilari,* nuvele, Bucureşti, 1969; *Neobosita laudă,* versuri, Bucureşti, 1969; *Nestematele unelte,* versuri, Bucureşti, 1969; *Van Dyck,* Bucureşti, 1969; *Michelangelo*. *Vremea, omul, opera,* Bucureşti, 1970; *Imnuri,* Bucureşti, 1971; *Puterea iubirii,* versuri, Bucureşti, 1971; *Ascuns*, versuri, Bucureşti, 1972; *Un pitic cât un ibric,* Bucureşti, 1972; *Poeme cu soldaţi,* Bucureşti, 1972; *Zăpezi*, versuri, Bucureşti, 1973; *Murmur*, versuri, Bucureşti, 1974; *Triumf*, Bucureşti, 1975; *Măiastra*, versuri, Bucureşti, 1976; *Pajura cu două capete,* roman, Bucureşti, 1977; *Aievea*, versuri, Bucureşti, 1984; *Sfetnic de taină,* roman, Bucureşti, 1985; *De din vale de Rovine,* roman, Bucureşti, 1986; *Până la marea cea mare,* Bucureşti, 1988. Traduceri: Lu Sin, *Adevărata poveste a lui Ah-Qui,* Bucureşti, 1954; Igor Newerly, *Amintiri de la „Celuloza”,* Bucureşti, 1955; Alex. Wedding, *Chemarea gheţarilor,* Bucureşti, 1956; Ludwig Renn, *Trini*, Bucureşti, 1957; Montesquieu, *Scrisori persane,* Bucureşti, 1957; Iannis Ritsos, *Poeme* (în colab.), Bucureşti, 1958; Menelaos Ludemis, *Un copil numără stelele,* Bucureşti, 1959; idem, *Orologiul lumii bătea miezul nopţii,* Bucureşti, 1961; Dido Sotiriu, *Morţii aşteaptă,* Bucureşti, 1961; Menelaos Ludemis, *Zile zbuciumate,* Bucureşti, 1963; Charles Lamb, *Eseurile lui Elia* (în colab.), Bucureşti, 1973; Marivaux, *Ţăranul ajuns* (în colab.), Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: VI. Streinu, în *Timpul*, 1 sept. 1939; G. Călinescu, *Istoria*…; Perpessicius, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 1, 1945; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; Al. Piru, *Panorama*…; S. Damian, în *România literară,* nr. 6, 1969; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 23, 1969; G. Muntean, în *Contemporanul*, nr. 30, 1969; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 6, 1969; D. Cristea, în *România literară,* nr. 6, 1971; Al. Lungu, în *Ateneu*, nr. 9, 1972; M. Blaga, în *Cronica*, nr. 42, 1975; M. Minculescu, în *România literară*, nr. 32, 1977; E. Manu, în *România literară,* nr. 30, 1987; T. Vârgolici, în *România literară,* nr. 6, 1987. **(I. P.)**

POPESCU Titu, n. 1 mai 1942, com. Ciprian Porumbescu, jud. Suceava. Teoretician şi critic literar. Prozator. Fiul lui Titu Popescu, de profesie jurist, şi al Letiţiei (n. Totoianu). Liceul la Alba Iulia (absolvit în 1960), studii universitare filologice la Cluj-Napoca,

terminate în 1965. Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Specificul naţional în doctrinele estetice româneşti* (1976). Redactor la ziarele judeţene *Crişana* (1966-1968) şi *Tribuna Sibiului* (1968-1972). Din 1972, face parte din colectivul redacţional al rev. *Transilvania*, de la reapariţia acesteia. Debutul în *Tribuna* (1965). A mai publicat în *Familia, Steaua, Astra, Orizont, Cronica, Cahiers roumaines d'études littéraires.* Primele cărţi atestă preocuparea pentru istoria esteticii româneşti: *Mihail Dragomirescu estetician* (1973), *Idei estetice în scrierile lui Mihai Ralea* (1974) şi *Specificul naţional în doctrinele estetice româneşti* (1977). Unele capitole şi ideile programatice esenţiale sunt reluate, ulterior, în *Necesitatea esteticii* (1979), alături de glose minuţioase pe marginea unor lucrări (orig. sau trad.) de teoria şi filosofia artei moderne. Tot o culegere de cronici reprezintă *Cărţi cu ieşire la mare* (1980). Spirit riguros până la pedanterie, **P.** s-a specializat în comentariul estetic aplicat şi constructiv, cum se observă şi în ultimel cărţi publicate în ţară: *Arta ca trăire şi interpretare* (1982), *Concepte şi atitudini estetice* (1983), *D. Caracostea – un critic modern* (1987). În anul 1987 se stabileşte în Germania. Redactor-şef al ziarului *Curentul* (München), între 1989 şi 1993. Experienţa exilului e consemnată în vol. *Un an cât o speranţă*, „romanul unui azilant" (1989), *Nimeni nu-i profet în ţara lui, ci în exil* (2000), *Convorbiri despre exil şi literatură* (2001) şi *Din perspectiva exilului* (2002). Autor al studiului monografic *Poetul Horia Stamatu* (1993) şi al unui eseu despre *Estetica paradoxismului* (1995). Două cărţi de proză: *Povestiri din Italia* (1993) şi *Calul troian* (1996).

OPERA: *Mihail Dragomirescu estetician,* Bucureşti, 1973; *Idei estetice în scrierile lui Mihai Ralea,* Cluj, 1974; *Specificul naţional în doctrinele estetice româneşti,* Cluj-Napoca, 1977; *Necesitatea esteticii,* Timişoara, 1979; *Cărţi cu ieşire la mare,* Cluj-Napoca, 1980; *Arta ca trăire şi interpretare,* Timişoara, 1982; *Concepte şi atitudini estetice*, Bucureşti, 1983; *D. Caracostea – un critic modern,* Cluj-Napoca, 1987; *Un an cât o speranţă,* München, 1989; *Radu-Anton Maier,* album, München, 1989; *Poetul Horia Stamatu,* studiu monografic, München, 1993; *Poevestiri din Italia,* München, 1993 (ed. II, *Senzaţie la Florenţa,* Sibiu, 1995); *Estetica paradoxismului,* Bucureşti, 1995 (ed. II, revăzută şi adăugită, Râmnicu Vâlcea, 2001; versiune engleză: *The Aesthetics of Paradoxism*, trad. de Fl. Smarandache, L. Popescu şi P. Georgelin, Râmnicu Vâlcea, 2002); *Calul troian,* povestiri, München, 1996; *Sibiu – album sentimental,* München – Sibiu, 1998; *Der steinerne Mensch,* München, 1999; *Editoriale,* Danemarca, 2000; *Nimeni nu-i profet în ţara lui, ci în exil,* Bucureşti, 2000; *Martin Frei – fascinaţia culorii*, album, Sibiu, 2000; *Convorbiri despre exil şi literatură,* Bucureşti, 2001; *Antichitatea mirabilă*, München, 2002; *Din perspectiva exilului,* Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Matei, în *Revista de filosofie,* nr. 8, 1973; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 4, 1977; M. Braga, în *Transilvania*, nr. 12, 1977; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1978; I. Pascadi, în *Transilvania*, nr. 6, 1979; I. Adam, în *Contemporanul*, nr. 28, 1979; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 12, 1981; C. Trandafir, în *România literară,* nr. 9, 1982; M. Braga, în *Steaua*, nr. 1, 1983; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 30, 1986; idem, în *Tribuna*, nr. 35, 1987; A. Marino, în *Jurnalul literar*, nr. 32, 1990; A. Pop, în *Steaua*, nr. 7-8, 1995; Al. Spânu, în *Luceafărul*, nr. 31, 1996; Geo Vasile, *ibidem*, nr. 17, 1997; A. Zanca, în *Vatra*, nr. 9, 1998 (interviu); Gr. Scarlat, în *Steaua*, nr. 10, 1998; Mirela Roznoveanu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1999; idem, în *Jurnalul literar*, nr. 13-16, 2003. **(C. M.)**

POPESCU Tudor (prenumele la naştere: Teodor), n. 8 sept. 1930, Constanţa – m. 22 aug. 1999, Bucureşti. Dramaturg şi prozator. Fiul subofiţerului de marină Gheorghe I. Popescu şi al Ecaterinei (n. Bărbulescu). Şcoala primară la Constanţa (1937-1941), Liceul „Mircea cel Bătrân" din aceeaşi localitate (1941-1948), ultima clasă la Liceul „Matei Basarab" din Târgovişte (1949). Studii universitare la Bucureşti: Facultatea de Filosofie (1949-1953), Institutul de Teatru „I. L. Caragiale" (1953-1955), ultimul neterminat. Redactor (şef de redacţie) la Editura Tineretului (1956-1966), directorul unei Case de filme din Bucureşti (1967), redactor-şef al

rev. *Educaţia pionierească* (1969-1975), redactor la *Era socialistă* (rubrica literar-artistică), apoi la *Urzica*, unde în 1989 este redactor-şef. Debut cu romanul *Ultima aventură* (1957); în dramaturgie – cu piesa *Uneori liliacul înfloreşte spre toamnă* (Baia Mare, 1976). A mai publicat vol. de proză *Un băiat priveşte marea* (1960), *Un dac la Roma* (1967), precum şi romanele de aventuri *Ecuaţia cu trei necunoscute* (1965), *Doi domni fără umbrele* (1971), *Turistul singuratic* (1974) ş.a. Dramaturg de succes, de un eficient oportunism, i se joacă, rând pe rând, *Terra 2* (1978), *Băiatul cu floarea* (1978), *Scaunul* (1979), *Concurs de frumuseţe* (1979), *Paradis de ocazie* (1979), *Ispita* (1979), *Dulcea ipocrizie a bărbatului matur* (1979), *Arta prezicerii pe termen scurt* (1980), *Nu ne naştem toţi la aceeaşi vârstă* (1980), *Jolly Joker* (1980), *Infernul blând* (1981), *Casa nebunului* (1982), *Lungă poveste de dragoste* (1982), *Transmitem în direct* (1983), la teatre din capitală, Piatra Neamţ, Satu Mare, Constanţa, Arad, Cluj, Baia Mare, Sibiu, Oradea, Iaşi, Bacău, Târgu Mureş, Craiova, Piteşti, Botoşani, Bârlad, Brăila ş.a. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucuresti pe 1979, Premiul de dramaturgie al Uniunii Scriitorilor pe 1981.

OPERA: *Ultima aventură,* roman, Bucureşti, 1957; *Un băiat priveşte marea,* proză, Bucureşti, 1960; *Dragostea începe oricând,* Bucureşti, 1962; *Drum fără întoarcere,* Bucureşti, 1963; *Brăţara de cretă*, Bucureşti, 1964; *Vulpea îşi simte capcana*, Bucureşti, 1964; *Ecuaţia cu trei necunoscute,* roman, Bucureşti, 1965; *„H. W.” îşi caută umbra,* roman, Bucureşti, 1965 (ed. II, 1970); *Un dac la Roma,* proză, Bucureşti, 1967; *Doi domni fără umbrele,* roman, Bucureşti, 1971; *Turistul singuratic,* roman, Bucureşti, 1974; *Urcuşul*, Bucureşti, 1975; *Paradis de ocazie,* Bucureşti, 1981; *Cocorii sufletului nostru*, Bucureşti, 1982; *Jolly Joker,* Bucureşti, 1983; *Un prieten devotat,* Bucureşti, 1985; *Sorin şi Irina,* Bucureşti, 1985; *Domide contra Napoleon,* Bucuresti, 1986; *Arta dialogului*, Bucureşti, 1987; *Milionarul sărac,* Bucureşti, 1987; *O dragoste nebună, nebună, nebună….,* teatru, Bucureşti, 1990; *Marea bufonadă,* teatru, Bucureşti, 1995; *Ultimele comedii,* cuvânt înainte de V. Nicolau, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: D. Solomon, în *Gazeta literară,* nr. 32, 1967; V. Bugariu, în *Astra*, nr. 8, 1967; I. Horea, în *România literară,* nr. 3, 1981; S. Vlad, în *Tomis*, nr. 4, 1981; I. Cocora, *Privitor ca la teatru,* III, 1982; M. Ghiţulescu, *O panoramă…;* Titu Popescu, în *Transilvania*, nr. 2, 1985; M. Ghiţulescu, în *Steaua*, nr. 3, 1986; V. Bibicioiu, în *Teatrul*, nr. 10, 1988; Miruna Runcan, în *Teatrul azi,* nr. 7-8, 1990; V. Parhon, *ibidem*, nr. 11, 1991; M. Morariu, în *Familia*, nr. 10-11, 1995. **(D. C. M.)**

POPESCU-BĂJENARU Grigore I., n. 26 dec. 1907, com. Cocioc, jud. Ilfov. Prozator şi istoric literar. Fiul prof. şi publicistului I. M. Popescu-Băjenaru şi al Anei (n. ?). Absolvă secţia modernă a Liceului „Gh. Lazăr” din Bucureşti (1926). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1930), dr. în litere (1938) cu teza *Schiţele şi nuvelele lui Delavrancea,* publicată în 1939. Prof. la diverse licee din Bucureşti, funcţionar la primăria capitalei. Debut editorial cu vol. de poveşti *Din ţara basmelor* (1924). Colaborează la rev. interbelice *Lumea copiilor, Dimineaţa copiilor, Universul copiilor, Universul, Convorbiri literare* ş.a. În 1942, publică romanul *Cişmigiu et Comp.,* care conţine amintiri din viaţa sa de licean. Autor al mai multor vol. în versuri pentru copii (*Hora anotimpurilor,* 1945; *Cu trenul,* 1947; *Cei trei ştrengari,* 1947; *Ocupaţiile micuţilor,* 1947), al unei comedii, *Comoara* (1948), lipsită de calităţi scenice. Publică romane cu caracter istoric: *Banul Mărăcine* (1967), *Inelul lui Dragoş-Vodă* (1968), *Cerbii lui Mihai-Vodă* (1968), *Măreţul rege Burebista* (1980) ş.a., precum şi culegeri de legende istorice. Literatura lui este una de popularizare, de divertisment, cu scopuri declarat educative, fără mare potenţial artistic.

OPERA: *Din ţara basmelor,* Bucureşti, 1924; *Un plagiat ardelenesc după romanul „Ciocoii vechi şi noi” al lui N. Filimon,* Bucureşti, 1932; *Schiţele şi nuvelele lui Delavrancea*, Bucureşti, 1939; *Delavrancea, omul şi opera,* Bucureşti, 1939; *Eminescu, dramaturg*, Bucureşti, 1940; *Cişmigiu et Comp.,* roman, Bucureşti, 1942 (ed. II, 1947; ed. III, 1967; ed. IV, 1978); *Prin codrii Ceahlăului,* Bucureşti, 1943; *Mintea şi norocul*, Bucureşti, 1943; *Hora anotimpurilor,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1945; *Ocupaţiile micuţilor*, Bucureşti, 1947; *Cu trenul,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1947; *Cei trei ştrengari*, versuri, Bucureşti, 1947; *Comoara,* comedie într-un act, trei tablouri,

Bucureşti, 1948; *Orologiul împăratului,* Bucureşti, 1957; *Banul Mărăcine,* roman, Bucureşti, 1967; *Inelul lui Dragoş-Vodă,* roman, Bucureşti, 1968; *Cerbii lui Mihai-Vodă*, roman, Bucureşti, 1968; *Taina lui Mircea-Voievod,* roman, Bucureşti, 1970; *Bună dimineaţa băieţi*, Bucureşti, 1972; *Vârful cu dor,* Bucureşti, 1973; *Grădina înţelepţilor*, Bucureşti, 1975; *Spătarul Coman de Suceava*, roman, Bucureşti, 1977; *Piatra Craiului*, Bucureşti, 1979; *Măreţul rege Burebista,* roman, Bucureşti, 1980; *Mici povestiri despre oameni mari,* Bucureşti, 1982; *Fata din dafin,* Bucureşti, 1982; *Ispirescu, împăratul basmelor*, Bucureşti, 1984; *Povestiri de vitejie,* Bucureşti, 1984; *Nouă basme vesele pentru toate vârstele,* Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: V. Gafiţa, *Bibliografie de literatură română pentru copii,* 1978. **(I. C.)**

POPIŢI Grigore, n. 13 mart. 1900, com. Pătaş, jud. Caraş-Severin – m. 15 ian. 1980, Timişoara. Poet şi memorialist. Fiul lui Vasile Popiţi şi al Mariei (n. ?), ţărani. Studiile primare, începute în sat, le-a continuat la şcoala maghiară de stat din Bozovici. Patru ani de liceu la Caransebeş, apoi la Institutul Pedagogic. A fost prof. la Şcoala de elevi meseriaşi CFR din Timişoara (1929-1946). Devenit ofiţer activ (1929), ajunge până la grade superioare. Între 1947 şi 1957, director al Arhivelor Statului din Timişoara. În perioada interbelică a jucat un rol activ în organizarea vieţii culturale şi literare bănăţene, participând la înfiinţarea şi conducerea Asoc. Scriitorilor Români din Banat. A debutat publicistic în 1920, în ziarul *Banatul românesc*. A mai colaborat la *Cronica ilustrată* (debut poetic, 1921), *Flacăra, Fruncea, Luceafărul, Orizont, Scrisul bănăţean, Universul literar,* cu poezii orig. şi trad., art. etc. Opera poetică şi-a adunat-o în mai multe plachete: *Glasul sufletului şi al trupului* (1932), *Cântece din fluier* (1935), *Cântece din fluier,* II (1944), *Dragoste* (1945), *Cântece din fluier,* vol. antologic (1968). În 1979, publică vol. de memorii *Pe cărările tinereţii.* Activitatea scriitorului a fost dublată de cea a istoricului, concretizată în mai multe lucrări: *Date şi documente bănăţene* (1939), *Conspectul arhivelor din Banat* (1950) ş.a. A semnat şi cu pseud. Sebastian Crăciunescu, Gr. Pătăşanu.

OPERA: *Glasul sufletului şi al trupului,* versuri, Timişoara, 1932; *Cântece din fluier*, versuri, Timişoara, 1935; *Date şi documente bănăţene* (1728-1887), *Timişoara*, 1939; *Cântece din fluier,* II, versuri, Râmnicu Vâlcea, 1944; *Dragoste,* versuri (album cu gravuri de Marcel Olinescu), Bucureşti, 1945; *Conspectul arhivelor din Banat,* Bucureşti, 1950; *Cântece din fluier,* versuri, Bucureşti, 1968; *Pe cărările tinereţii,* memorialistică, Timişoara, 1979.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *Gazeta literară,* nr. 21, 1968; A. Turcuş, în *Orizont*, nr. 35, 1979; P. Novac Dolângă, *Mărturisiri şi repere,* 1980. **(S. I.)**

POPOVICI Alecu (prenumele la naştere: Alexandru), n. 19 mart. 1928, Iaşi – m. 1999, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Remus Popovici, avocat, şi al Fivei (n. Belzerov), farmacistă. Şcoala primară (1933-1937) şi Liceul Naţional din Iaşi (1937-1944), apoi Liceul „Marele Voevod Mihai” din Bucureşti (1944-1945); bacalaureatul în 1945); studii la Facultatea de Medicină din Iaşi (1945-1951). Redactor la ziarul *Moldova liberă* din acelaşi oraş (1945-1950); asistent (1950) şi lector (până în 1959) la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale” din Bucureşti; redactor la rev. *Licurici* (1952-1959); între 1959 şi 1974, redactor la rev. *Teatrul*; inspector-şef al teatrelor la Comitetul de cultură Bucureşti (1968-1974); redactor-şef la *Săptămâna* (1974-1976); director al Teatrului „Ion Creangă” (1976-1983); din 1983, secretar literar la Teatrul „Nottara”. Debutează în *Vremea* (1943). Volumul de debut: *Cu abecedarul*, versuri (1945). Autor a numeroase piese pentru copii, jucate la toate teatrele de păpuşi şi marionete din ţară. Lucrări dramatice reprezentate la Teatrul „Nottara” (*Băiatul din banca a doua*, 1961; *Nu prea albă ca zăpada şi motanul descălţat*, 1964; *Poveste neterminată*, 1966), Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ (*Afară-i vopsit gardu', înăuntru-i leopardu'*, 1962), Teatrul „Ion Creangă” (*Scufiţa cu trei iezi*, 1968; *Poveştile de aur*, 1970; *Cine se teme de crocodil?*, 1972) şi

Teatrul Naţional din Cluj (*Căruţa cu artişti*, 1978). Premiul Uniunii Scriitorilor (1961).

OPERA: *Cu abecedarul*, versuri, Bucureşti, 1945; *Cea ma frumoasă aventură (Cetatea florilor*), Bucureşti, 1959; *Băiatul cu rikşa*, povestiri, Bucureşti, 1961; *Începe teatrul*, Bucureşti, 1964; *Băiatul din banca a doua*, teatru, Bucureşti, 1967; *Delfinul va sta în… coadă*, Bucureşti, 1992; *Povestea poveştilor*, teatru, Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: Ecaterina Oproiu, în *Contemporanul*, nr. 18, 1982; Carmen M. Popa, în *Ateneu*, nr. 7, 1984; Liana Cojocaru, în *România literară*, nr. 43, 1987; C. Todea, în *Teatrul, azi*, nr. 10-11, 1997. **(A. S.)**

POPOVICI Dumitru, n. 25 oct. 1902, com. Dăneasa, jud. Olt – m. 6 dec. 1952, Cluj. Istoric literar. Fiul învăţătorului Ioan Popovici şi al Ioanei (n. Popescu). Şcoala primară la Şerbăneşti – Olt (1909-1914), Liceul „Radu Greceanu” din Slatina (1914-1923); Facultatea de Litere din Bucureşti (1923-1927). Dr. în litere (1935). Asistent onorofic al lui D. Caracostea (1924-1926). Prof. secundar la Slatina (1927-1930) şi Iaşi (1930-1936); prof. univ. (1936-1952) la Facultatea de Litere din Cluj. Între 1930 şi 1934, audiază, la Paris, cursurile de neogreacă ale lui A. Mirambel, cursurile lui D. Mornet, F. Baldensperger, P. Hazard, M. Roques, orientându-se spre studii de literatură comparată, şi activează ca lector de lb. română la Sorbona şi la Şcoala de Lb. Orientale. Primele art. de istorie literară, în rev. *Oltul* (Slatina, 1928). Debut critic propriu-zis cu studiul *Poezia lui Cezar Bolliac,* în *Viaţa Românească* (1929). Participă la întemeierea (1935) şi conducerea (1935-1936) rev. *Atheneum* (Iaşi). Debutează editorial (1935) cu teza de doctorat *Ideologia literară a lui I. Heliade-Rădulescu,* urmată şi întregită, în acelaşi an, de studiul *„Santa cetate”. Între utopie şi poezie.* Întemeiază şi conduce, în timpul celui de-al doilea război mondial, la Sibiu, rev. *Studii literare* (1942-1948), ţine cursuri de istoria ideologiei literare şi de istoria literaturii române moderne, publică un vol. de studii *(Cercetări de literatură română),* alcătuieşte ed. critice din operele lui Bolintineanu (*Scrieri alese,* 1942) şi Heliade (*Opere,* I-II, 1939-1943) şi proiectează o amplă istorie a literaturii române moderne, din care publică doar primul vol., *La Littérature roumaine a l'époque des Lumières* (1945), pregătit de cursurile litografiate *Literatura română în epoca „Luminilor” şi Literatura română modernă. Tendinţa de integrare în ritmul cultural occidental.* Fragmente nedefinitivate din această istorie literară se păstrează sub formă de cursuri ms *(Romantismul românesc)* sau litografiate *(Eminescu în critica şi istoria literară română; Poezia lui Mihai Eminescu).* Din ultimii ani ai vieţii au rămas în ms o serie de proiecte şi încercări literare: trad. parţială a *Infernului* lui Dante, ciclul de poezii *Aur legendar,* începutul unui roman cu elemente satirice (*Într-o vară, la moşie)* şi numeroase comedii, dintre care terminate sunt *Bucătarul de la Salamandra* (1946) şi *Regele din Propontide* (1948-1950).

OPERA: *Ideologia literară a lui I. Heliade-Rădulescu,* Bucureşti, 1935; *„Santa cetate”. Între utopie şi poezie,* Bucureşti, 1935; *Literatura română în epoca „Luminilor”.* Curs ţinut la Facultatea de Litere şi Filosofie din Cluj, în 1938-1939; *Tendinţa de integrare în ritmul cultural occidental.* Curs ţinut la Facultatea de Litere din Cluj, în anul 1939-1940; *Cercetări de literatură română,* Sibiu, 1944; *La Littérature roumaine a l'epoque des Lumières,* Sibiu, 1945; *Eminescu în critica şi istoria literară română.* Curs ţinut la Facultatea de Litere şi Filosofie din Cluj, 1947, Cluj, 1947; *Poezia lui Mihai Eminescu,* Cluj, 1947-1948 (Curs litografiat); *Romantismul românesc,* cuvânt înainte de T. Vianu, pref. de D. Simonescu, ed. îngrijită şi note de Ioana Em. Petrescu, Bucureşti, 1969; *Poezia lui Mihai Eminescu,* pref. de Ioana Em. Petrescu, Bucureşti, 1969; *Regele din Propontide* (fragment), în *Tribuna*, nr. 5, 1970 şi nr. 48, 1972; *Studii literare,* postfaţă de A. Martin, ed. îngrijită şi note de Ioana. Em. Petrescu, Cluj, I *(Literatura română în epoca „Luminilor”),* 1972; II *(Romantismul românesc),* 1974; III *(Ideologia literară a lui I. Heliade-Rădulescu),* 1978; IV *(„Santa cetate”. Între utopie şi poezie),* 1980; ; V (*Poezia lui Mihai Eminescu*), 1988; VI (*Eminescu în critica şi istoria literară română*), 1989.

REFERINŢE CRITICE: Ov. Drimba, *Studii de literatură comparată,* 1968; I. Vlad, *Între analiză şi sinteză,* 1970; idem, *Convergenţe,* 1972; P. Cornea, în *Tribuna*, nr. 48, 1972; M. Zaciu, *Ordinea...;* M. Bucur, *Istoriografia...;* N. Manolescu, în *România literară,* nr. 7, 1973; I. Vlad, *Lecturi constructive,* 1975; G. Muntean, *Sub semnul lui Aristarc*, 1975; M. Iorgulescu, *Firescul ca excepţie,* 1979; *Le comparatisme roumain,* I, 1982; D. Păcurariu, *Scriitori...*, II; Al. Hanţă, *Idei şi forme literare până la Titu Maiorescu,* 1985; M. Anghelescu, *Lectura operei, 1986*; G. Ivaşcu, *Confruntări literare,* III, 1988; Gh. Mihai, *Dumitru Popovici. Omul şi opera,* 2002. **(I. Em. P.)**

POPOVICI Sebastian, n. 27 sept. 1905, com. Ştiubeni, jud. Botoşani – m. 5 oct. 1974, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul preotului ortodox Adrian Popovici şi al Elenei (n. Popescu). Liceul la Pomârla, jud. Botoşani (1916-1924); urmează Facultatea de Litere şi Filosofie din Iaşi (1927-1931); licenţiat în filosofie (1931); studii de doctorat la Facultatea de Filosofie şi Litere din Cernăuţi (1939-1940); doctor în filosofie (specialitatea psihologie-pedagogie, sub conducerea lui C. Narly) în 1940. Prof. la Liceul Militar din Cernăuţi (1933-1937), la Liceul „Aron Pumnul" din acelaşi oraş (1937-1940), la Liceul „Mihai Viteazul" din Bucureşti (1940-1941); din 1941, subdirector în Ministerul Culturii Naţionale, transferat o vreme (primăvara 1945) la Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului; din 1949, revine în învăţământ: Şcoala elementară Buftea. Şcoala elementară nr. 51, Bucureşti (1949-1950), Şcoala elementară nr. 123 din Bucureşti, (1950-1968, când e pensionat). Debut cu poezie în *Convorbiri literare* (nr. 10-12, 1939); colab. şi la *Vremea, Universul literar, Claviaturi, Suceava* ş.a. Debutează editorial cu vol. de poezii *Din ploile oraşului meu* (1939), urmat de alte două plachete: *Dumnezeu la mine-n casă* (1940) şi *Iarba fiarelor* (1942). A scris şi proză: romanul *Vătaful Neculai* (1943) care are şi o continuare rămasă în ms (împreună cu acest al doilea vol. intitulat *Drum fără paşi,* el urma să se intituleze *Conacul ispăşirilor* sau *Conacul patimilor*) şi vol. de nuvele *Dincolo de vis* (1946). A ţinut conferinţe sau a publicat materiale pe teme de pedagogie (mai ales în *Revista de pedagogie*), a dramatizat povestiri de Cezar Petrescu (premieră radiofonică, 1964) şi I. I. Mironescu (ms), a lăsat în ms diverse schiţe şi piese de teatru scurt, şi a tradus, singur sau în colab., din Alexei Tolstoi şi N. Rakovskaia.

OPERA: *Din ploile oraşului meu.* Cu o gravură de Rudolf Rybiczka, Cernăuţi, 1938; *Între profesori şi elevi* (probleme şi sugestii), Cernăuţi, 1939; *Dumnezeu la mine-n casă*, poezii, Cernăuţi, 1940; *Iarba fiarelor*, poeme Bucureşti, 1942; *Vătaful Neculai,* roman, Bucureşti, 1943 (ed. II, 2002). Traduceri: *Dincolo de vis,* nuvele, Bucureşti, 1946; Alexei Tolstoi, *Copilăria lui Nichita,* trad. de ~ şi Eugenia C. Hariton, Bucureşti, 1945; N. Rakovskaia, *Băiatul din Leningrad*, trad. de ~ şi Alexandrina Ştefănescu, Bucureşti, 1947; Alexei Tolstoi, *Cheiţa de aur sau aventurile lui Buratino,* trad. de ~ şi Eugenia C. Hariton, Bucureşti, 1948.

REFERINŢE CRITICE: V. Jeleru, în *Universul literar,* 29 nov. 1942; M. Sebastian, în *România viitoare,* nr. 84-85, 1942; O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 2, 1943; Gherghinescu-Vania, în *Tribuna* (Braşov), nr. 571, 1943; O. Şuluţiu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 1, 1944; I. Biberi, în *L'Indépendance roumaine,* nr. 19.961, 1945; Al. Dima, în *Ramuri*, nr. 3, 1947. **(Şt. B.)**

POPOVICI Titus (penumele la naştere: Titus Viorel), n. 16 mai 1930, Oradea – m. 29 oct. 1994. Prozator, scenarist şi dramaturg. Fiul funcţionarului de poştă Augustin Popovici şi al Floricăi (n. Ciupe), învăţătoare. Şcoala primară începută la Oradea, continuată la Arad, unde **P.** urmează şi o parte a studiilor liceale (la „Moise Nicoară", între 1941 şi 1945), continuate la Oradea (Liceul „Em. Gojdu", 1945-1949), unde îşi dă şi bacalaureatul. Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1949-1953), fără licenţă. Încă student, e inspector în Ministerul Artelor (1952), la

Direcţia Teatrelor. După absolvire, nu mai ocupă nici o funcţie, devenind scriitor liber-profesionist. Debut cu un eseu în *Revista elevilor* (1947); dar adevăratul debut literar, cu schiţe şi povestiri scrise în colab. cu Fr. Munteanu, publicate în *Viaţa Românească* (1950), apoi în vol. *Mecanicul şi alţii oameni de azi* (1951). O primă culegere de *Povestiri* (1955), scoasă independent, rămâne neconcludentă pentru posibilităţile prozatorului. La scurtă vreme, apare însă romanul *Străinul* (1955), evocare a ultimilor ani de război şi a perioadei imediat următoare, cu luptele ei politice şi mutaţiile în conştiinţe. Bine primită de critică, scrierea îl consacră pe **P.**, fiind urmată, la scurt interval, de al doilea roman, *Setea* (1958), frescă a vieţii rurale ardelene în momentul de răscruce istorică a primilor ani postbelici. După o piesă de teatru (drama *Passacaglia*, 1960) şi un memorial de călătorie în Cuba (*Cuba, teritoriu liber al Americii*, 1962), scriitorul se va dedica aproape integral producerii de scenarii cinematografice. Revine la literatură, în 1970, cu o nuvelă remarcabilă (*Moartea lui Ipu*). Avându-şi punctul de pornire în scenariul filmului cu acelaşi titlu, piesa *Puterea şi adevărul* (1973) întrupează dramaturgic teme şi conflicte caracteristice literaturii anilor ‘50. A mai publicat romanele *Judecata* (1984), *Cutia de ghete* (1990), *Cartierul primăverii* (1998) şi *Disciplina dezordinii* (1998).

OPERA: *Mecanicul şi alţi oameni de azi*, schiţe, Bucureşti, 1951 (în colab. cu Fr. Munteanu); *Povestiri*, Bucureşti, 1955; *Străinul*, roman, Bucureşti, 1955 (ed. II, 1956; ed. III, 1959; ed. IV, revăzută, 1972; ed. V, 1979; ed. revăzută şi adăugită, Timişoara 1989); *Setea*, roman, Bucureşti, 1958 (alte ed.: 1959; I-II, 1961; I-II, 1964; pref. şi note de C. Regman, 1966; ed. VII, revăzută, 1974; ed. VIII, 1987); *Passacaglia*, trad. în lb. franceză de C. Baranesco, Bucureşti, 1961; *Cuba, teritoriu liber al Americii*, memorial de călătorie, Bucureşti, 1962; *Mihai Viteazul,* Bucureşti, 1969; *Moartea lui Ipu*, nuvelă, Bucureşti, 1970; *Puterea şi adevărul*, piesă în patru acte, Bucureşti, 1973; *Judecata*, roman cinematografic, Iaşi, 1984; *Passacaglia,* dramă în două părţi, Bucureşti, 1989; *Cutia de ghete*, roman, Ploieşti, 1990 (ed. II, revizuită de autor, 1999); *Cartea de la Gura Zlata,* Bucureşti, 1994; *Cartierul primăverii*. Cap sau pajură, roman, Bucureşti, 1998; *Disciplina dezordinii*, roman memorialistic, Bucureşti, 1998; *Râul visării: aparente povestiri de pescuit şi vânătoare,* Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: I. Vitner, *Prozatori contemporani*, 1961; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 3, 1971; V. Atanasiu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1973; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 20, 1973; idem*, Rondul de noapte*, 1974; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 2, 1975; R. Enescu, în *Familia*, nr. 2, 1975; V. Bugariu, în *România literară*, nr. 51, 1975; Luminiţa Beiu-Paladi, în *Synthesis*, nr. 3, 1976; C. Ungureanu, în *Luceafărul*, nr. 40, 1976; V. Râpeanu, în *România literară*, nr. 15, 1977; Val. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1978; Al. Andriţoiu, în *Tribuna*, nr. 20, 1980; M. Zaciu, în *Tribuna*, nr. 10, 1980; D. R. Popescu, în *Familia,* nr. 4, 1980; D. Micu, în *România literară*, nr. 20, 1980; G. Sorescu, în *Ramuri*, nr. 6, 1980; R. Diaconescu*, Dramaturgi români contemporani*, 1983; F. Faifer, *Dramaturgia între clipă şi durată,* 1983; L. Leonte, *Prozatori contemporani*, 1984; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, II; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 13, 1988; G. Genoiu, în *Ateneu*, nr. 8, 1988; E. Simion, în *România literară*, nr. 32, 46, 1989; Ileana Brelogea, în *Teatru*, nr. 5, 1989; Margareta Bărbuţă, *ibidem*; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 16, 1989; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 28, 1998; D. Croitoru, *ibidem*, nr. 7; 42, 1999; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 24; 25; 48, 2002; E. Negrici, *Literatura…*; D. Ungureanu, în *Observator cultural,* nr. 181, 2003. **(M. I.)**

POPOVICI Vasile (prenumele la naştere: Vasile Gheorghe), n. 13 mai 1956, com. Cuveşdia, jud. Arad. Critic literar. Fiul lui Alexandru Popovici, pădurar, şi al Georginei (n. ?). Şcoala generală urmată la Zăbrani şi Cuveşdia, gimnaziul la Radna, apoi Liceul Silvic din Timişoara. Absolvesnt al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1976-1980). Dr. în filologie al Univ. din Cluj (1997). Prof. la Şcoala generală nr. 15 (1980-1989), apoi filolog la Centrul de cercetare al Acad. din Timişoara (1989-1990); inspector la Inspectoratul pentru Cultură al jud. Timiş (1990); director al Editurii Vest (1990-1992); deputat de

Timiş, vicepreşedinte al Comisiei de politică externă a Camerei Deputaţilor (1992-1996); consul general al României la Marsilia (1998-2002); din 2002, consilier diplomatic la Ambasada României de la Paris. Lector (1991-1998) şi conf. univ. (din 1998) la Facultatea de Litere a Univ. de Vest din Timişoara. Specializări în domeniul politicii externe la Bonn (1990), Washington (1991; 1994), Harvard University, Boston (1995) şi Paris (1996). Debut publicistic în *Limbă şi literatură.* A publicat în mai multe rev. din ţară: *Orizont, România literară, Amfiteatru, Steaua, Transilvania.* Vol. publicate: *Marin Preda. Timpul dialogului* (1983; premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor), *Eu, personajul* (1988), *Lumea personajului* (1997) şi *Rimbaud* (1998). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002). Premiul Uniunii Scriitorilor (1993; 1998).

OPERA: *Marin Preda. Timpul dialogului,* Bucureşti, 1983; *Eu, personajul,* Bucureşti, 1988; *Lumea personajului: o sistematică a personajului literar,* Cluj-Napoca, 1997; *Rimbaud,* Cluj-Napoca, 1998.

REFERINŢE CRITICE: E. Simion, în *România literară,* nr. 42, 1983; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 46, 1983; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1984; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 23, 1984; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 8, 1985; I. B. Lefter, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1986; E. Simion, în *România literară,* nr. 48, 1988; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 7, 1989; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 19, 1989; I. Holban, în *Cronica*, nr. 23, 1989; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 36, 1989; P. Cornea, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1989; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 47, 1997; L. Ciocârlie, *ibidem*, nr. 12, 1998; V. Cubleşan, în *Apostrof*, nr. 4, 1998; Nicoleta Sălcudeanu, în *Contemporanul*, nr. 31-35, 2002. **(A. S.)**

POPOVICI-BĂNĂŢEANUL Ioan, n. 17, apr. 1869, Lugoj – m. 9 sept. 1893, Lugoj. Prozator şi poet. Familie de mici meseriaşi: tatăl, Nicolae Popovici, opincar, mama, Susana (n. Dobrin), precupeaţă. Eliminat în 1884 de la gimnaziul maghiar catolic din Lugoj, îşi continuă studiile liceale la Braşov şi Beiuş (1884-1889), apoi se înscrie la Institutul Teologic-Pedagogic din Caransebeş (1889-1892), pe care nu-l va termina. După ce publică în *Familia* (1886) un ciclu de poezii populare culese de el „de prin giurul Lugojului”, va debuta propriu-zis în *Tribuna* (1888), cu versuri. Stabilit la Bucureşti, în căutarea unui rost social şi literar (1892-1893, contabil la „Liga culturală”). **P.-B.** câştigă aprecierea şi sprijinul lui T. Maiorescu, care-l va impune atenţiei contemporanilor şi posterităţii, publicându-i în *Convorbiri literare* (1893) cele mai reprezentative versuri şi nuvele (*În lume, După un an de jale*) şi prefaţându-i postum unicul vol.: *Din viaţa meseriaşilor,* nuvele (1895); supranumele „Bănăţeanul” i-a fost adăugat tot de Maiorescu. **P.-B.** a mai semnat şi cu pseud. Niţă de la Lugoj şi Oreste. Suferind de plămâni, se întoarce pentru a muri acasă, la Lugoj. Moartea prematură a stopat o evoluţie ce se anunţa promiţătoare. A tradus (după intermediar german) din H. Ibsen, B. Björnson, I. S. Turgheniev ş.a.

OPERA: *Din viaţa meseriaşilor,* nuvele, pref. de T. Maiorescu, Bucureşti, 1895 (altă ed., 1909); *Doi scriitori bănăţeni: Victor Vlad Delamarina şi Ioan Popovici-Bănăţeanul,* comentaţi de Al. Bistriţianu, Craiova, [1943]; *În lume,* pref. de M. Bucur, Bucureşti, 1955; *În lume,* ed. şi pref. de N. Ţirioi, Timişoara, 1973; Traduceri: Gaston Schaedler, *Comediantul,* în Tribuna, nr. 19-20, 1889; R. D. Milne, *Zece mii de ani în gheaţă,* în *Tribuna*, nr. 28-30, 1889; I. S. Turgheniev, *Sublocotenentul Iergunoff,* în *Tribuna*, nr. 48-52, 1889; B. Björnson, *Cuibul de vultur,* în *Tribuna*, nr. 256, 1889; H. Ibsen, *Expediaţiune nordică,* Lugoj, 1907.

REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, *Critice*, III; E. Lovinescu, *Paşi pe nisip,* II, 1906; G.

Ibrăileanu, *Scriitori şi curente,* 1909; Il. Chendi, *Portrete literare,* 1911; T. Topliceanu, *Viaţa şi opera lui Ioan Popovici-Bănăţeanul,* 1930; I. Breazu, *Povestitori ardeleni şi bănăţeni până la Unire,* 1937; G. Călinescu, *Istoria*…; D. Vatamaniuc, *I. Popovici-Bănăţeanul,* 1959; Il. Chendi, *Pagini de critică,* 1969; N. Ţirioi, în *Orizont*, nr. 3, 1973; P. Dugneanu, în *Contemporanul*, nr. 25, 1973; G. Ibrăileanu, *Opere*, I, 1974; D. Mutaşcu, în *Săptămâna*, nr. 388; 389, 1978. **(C. R.)**

PORA N.[icolae], n. 23 iul. 1881, Bucureşti – m. 12 dec. 1940, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Ioan Pora, funcţionar, şi al Vasilicăi (n. Popescu). Studiile secundare la Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti. Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Secretar literar la Editura Cartea Românească. Debutează în *Revista idealistă* (1903), cu poezii semnate V. Brad şi N. P. Debut editorial cu vol. de povestiri *Din alte vremuri* (1910). Colaborează la *Revista noastră, Ramuri, Convorbiri literare, Viaţa literară, Convorbiri critice, Freamătul, România ilustrată, Minerva literară, Universul literar, Flacăra, Dimineaţa, Dacia, Adevărul literar şi artistic* etc. Autor de romane (*Măscărici*, 1933; *Cântec de sirenă,* 1934; *Stigmat*, 1940), povestiri, schiţe şi nuvele paseiste (*Între viaţă şi moarte,* 1912; *Într-o noapte pe Bărăgan,* 1914; *Farniente*, 1916; *Vraja cântecului*, 1923). Traduce în rev. din G. D'Annunzio, Luciano Zucoli, G. Giaccoza, Matilde Serao, Grazzia Delleda, Ugo Ojetti ş.a. Alte pseud.: N. Pralea, Ion Gruia şi Barbu Lăutarul.

OPERA: *Din alte vremuri,* povestiri, Bucureşti, 1910; *Între viaţă şi moarte,* povestiri, Bucureşti, 1912; *Muzeul A. Simu,* Bucureşti, 1913; *Într-o noapte pe Bărăgan,* povestiri, Bucureşti, 1914; *Farniente*, povestiri, Bucureşti, 1916; *Taina cea mare,* Bucureşti, 1916; *Hagi-minciună,* Bucureşti, 1917 (ed. II, 1921); *De dragul lor,* Bucureşti, 1918; *Vraja cântecului*, povestiri, Bucureşti, 1923; *Într-o ţară departe,* Bucureşti, 1925; *Oglinda fermecată*, Bucureşti, 1925; *Din lumea lor,* Bucureşti, 1926; *Floarea din poveste,* Bucureşti, 1933; *Măscărici,* roman, Bucureşti, 1933; *Cântec de sirenă,* roman, Bucureşti, 1934; *O ulcică la taica,* Bucureşti, 1936; *Congresul păpuşilor,* Bucureşti, 1938; *Pici şi pitcoace*, Bucureşti, 1938; *Când se deschide cerul,* Bucureşti, 1938; *Stigmat*, roman, Bucureşti, 1940.

REFERINŢE CRITICE: M. Gh. Constantinescu, în *Universul*, nr. 62, 1933; D. Petraşincu, în *Discobolul*, nr. 7-8, 1933; Perpessicius, în *Cuvântul*, nr. 2859, 1933; L. Boz, în *Dimineaţa*, nr. 9490, 1933; D. Smântânescu, în *Epoca*, nr. 1528, 1934; T. Nicolau, în *Neamul românesc,* nr. 67, 1934; I. Mihăescu, în *Meridian*, caietul 6, 1934; P. Daniel, în *Epoca*, nr. 1787, 1934; P. I. Teodorescu, în *Ţara Bârsei,* nr. 2, 1935; P. I. Papadopol, în *Universul*, nr. 233, 1936; Al. Bilciurescu, în *Timpul*, nr. 1120, 1940; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc*…, II. **(A. S.)**

PORFIRIU Mihail, n. 22 apr. 1833, Iaşi – m. 13 iul. 1851, Paris. Poet. Fiu al spătarului Iordachi Porfiriu şi al Paraschivei (n. Drăghici). Studii în casa părintească; trece prin câteva pensioane, Acad. Mihăileană. Studii neterminate de medicină la Paris (1850-1851) unde moare de ftizie.

OPERA: *Scrieri a lui Mihail Porfiriu,* Iaşi, 1852, întovărăşită de o *Notiţă asupra vieţii junelui Mihalachi Porfiriu de B[asil] D[răghici].*

REFERINŢE CRITICE: V. Drăghici, *Notiţe asupra vieţii junelui Mihalachi Porfiriu*, în Mihail Porfiriu, *Scrieri*, Iaşi, 1852, p. III-XI; V. Pogor, în *Documente literare junimiste*, 1973. **(M. G.)**

PORSENNA N.[icu] (numele la naştere: Porsenna Nicu G. Ionescu), nr. 13 ian. 1892, Bucureşti – m. 10 ian. 1971, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Gheorghe Ionescu, tipograf şi publicist, şi al Mariei (n. Cordea). Cursul primar în Bucureşti (1898-1902); Liceul „Matei Basarab" din Bucureşti, secţia modernă (1902-1910). Licenţiat al Facultăţii de Drept şi

Filosofie a Univ. din Bucureşti (1913). Avocat în baroul Ilfov (1913-1948). Membru delegat jurisconsult în Consiliul Superior al Transporturilor şi Tarifelor (1943-1946). Proprietar al tipografiei „Gheorghe Ionescu", moştenită de la tatăl său; membru fondator al publicaţiilor: *Latinul* (1914), *Ghilotina* (1915), *Arena* (1918) şi *Ideea liberă* (1937). Director general al Editurii Gutenberg (1920), redactor la rev. *Flacăra* (1921-1923) şi vicepreşedinte, apoi preşedinte al Cooperativei Filmului Românesc (1942-1945). Întreprinde cercetări de geotermie, materializate în publicarea unei broşuri, şi primeşte brevet de inventator pentru o „motortripetă" populară. Debutează în *Viaţa socială* (1910). Debut editorial cu vol. de nuvele *La judecata zeilor* (1913), urmat de alte culegeri de nuvele (*Dincolo de iubire şi de moarte*, 1916; *Spre fericire*, 1920; *Strigoii*, 1920; *Se-aprind făcliile,* 1935) şi romane (*Magdalena*, 1916; *Visătorii*, 1925, *Rug*, I-II, 1942). Autor al unor studii de filosofie socială (*L'Interdépendance des facteurs sociaux,* 1913, în colab.; *Războiul popoarelor,* 1914; *Principiul libertăţii în evoluţia politică a statelor europene şi atitudinea României,* 1915; *Hegemonia politică în raport cu dezvoltarea economică a statelor,* 1916; *Regenerarea neamului românesc,* 1937; *Proporţia etnică şi primatul muncii româneşti,* 1938) şi de metapsihică (*Visul profetic,* 1942; *Apariţiuni şi fantome materializate,* 1946). A tradus din A. de Lamartine, William Crookes şi Oscar Wilde. Nuvela *Se-aprind făcliile* a fost ecranizată, în 1939, de Al. Şahighian şi Dumitrescu-Bumbeşti (în rolurile principale: G. Vraca, C. Antoniu, E. Botta, Nuţi Dona şi Olga Porumbaru-Barasky). A lăsat în ms piesa cu subiect istoric *Vulturul* (în colab. cu S. Froda), *Traducerea în versuri* (studiu critic), două romane şi un *Dicţionar de locuţiuni româneşti*. A semnat şi cu pseud. A. Albotă, Crinul Dâmboviţei, N. A., I. N. Miereanu, M. Rantea, Styx etc.

OPERA: *La judecata zeilor,* nuvele, Bucureşti, 1913; *L'Inderdépendance des facteurs sociaux. Tome I Méthode. Indépendance ou circuit social. Promoteurs sociaux. Évolution sociale. Interdépendance universelle. Types sociaux. Les classes sociales et leur permanence. Fatalisme et fin sociale* (în colab. cu Serge Manolesco), Bucureşti, 1913; *Războiul popoarelor,* Bucureşti, 1915; *Principiul libertăţii în evoluţia politică a statelor europene şi atitudinea României,* Bucureşti, 1915; *Magdalena.* Călătorie sentimentală, roman, Bucureşti, 1916 (ed. II, 1993); *Hegemonia politică în raport cu dezvoltarea economică a statelor,* Bucureşti, 1916; *Spre fericire,* nuvele, Bucureşti, 1920; *Strigoii*, nuvele, Bucureşti, 1920; *Visătorii*, roman, Bucureşti, 1925, *Se-aprind făcliile,* nuvele, Bucureşti, 1935; *Regenerarea neamului românesc,* Bucureşti, 1937; *Proporţia etnică şi primatul muncii româneşti,* Bucureşti, 1938; Rug, I-II, roman, Bucureşti, 1942; *Visul profetic*, Bucureşti, 1942; *Apariţiuni şi fantome materializate*, Bucureşti, 1946; *Antologie de lirică universală,* ed. îngrijită şi pref. de Fl. Popescu, Bucureşti, 2002. Traduceri: A. de Lamartine, *Cicerone*, trad. adnotată de ~, Bucureşti, 1941; William Crookes, *Nemurirea sufletului. Forţa psihică, fantasmele materializate,* trad., prezentare şi adnotare de ~, Bucureşti, 1942; Oscar Wilde, *Balada închisorii din Reading,* Bucureşti, 1944 (ed. II, 1971).

REFERINŢE CRITICE: N. C. în *Noua revistă română,* nr. 7, 1916; ***, în *Versuri şi proză,* nr. 12, 1916; Tr. Chelariu, în *Universul literar,* nr. 16, 1943. **(A. S.)**

PORUMBACU

Veronica (pseud. Veronicăi Schwefelberg), n. 24 oct. 1921, Bucureşti – m. 4 mart. 1977, Bucureşti. Poetă şi prozatoare. Fiica avocatului Arnold Schwefelberg şi al Betty-ei (n. Grünbaun). Soţia lui Mihail Petroveanu. Până la şapte ani, este îngrijită de o doică originară din Porumbacu de Sus-Făgăraş. Studii la Liceul „Elena Doamna" (1932-1940), apoi la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1944-1948). Învăţătoare (1943), redactor la Radiodifuziunea Română (1945-1949), redactor şi redactor-şef adjunct la rev. *Viaţa Românească* (1949-1953), redactor-şef adjunct la *Gazeta literară* (1953-1956), şef de secţie la Uniunea Scriitorilor (1956-1964). Din 1970, prof. la Palatul Pionierilor din Bucureşti. Debut sub pseud. Maria Radu, în ziarul *Ecoul* (1944). Alte colab. la *Lumea* (dirijată de G. Călinescu), *Contemporanul, Flacăra, Viaţa Românească, Gazeta literară, Steaua, Tribuna,*

Ateneu, Orizont, Luceafărul etc. A debutat cu vol. *La capătul lui ’38* (proză) şi *Visele Babei Dochia* (versuri), ambele apărute în 1947. Foarte abundentă şi de scăzută valoare estetică, poezia publicată între 1950 şi 1960 versifică la modul discursiv şi superficial-jurnalistic temele şi „tezele” vremii. Abia cu *Dimineţile simple* (1961), creaţia poetei redevine mai personală, sub semnul unui lirism al evenimentului cotidian, adesea domestic, ilustrat şi de vol. următoare, de la *Memoria cuvintelor* (1963), la *Voce* (1974). **P.** Este şi autoarea unor însemnări de călătorie prin ţară şi străinătate (*Bilet în circuit,* 1965; *Drumuri şi zile*, 1969), precum şi a două remarcabile cărţi de memorialistică – *Porţile* (1968) şi *Voce şi val* (1976). A scris şi versuri pentru copii. Numeroase trad. de calitate din Schiller, Racine, Louise Labé, Emily Dickinson, Rafael Alberti, Radnoti Miklós, József Attila, poezia nordică modernă.

OPERA: *La capătul lui ’38,* proză, Bucureşti, 1947; *Visele Babei Dochia,* versuri, Bucureşti, 1947; *Anii aceştia,* versuri, Bucureşti, 1950; *Ilie Pintilie,* versuri, Bucureşti, 1953; *Prietenii mei,* versuri, Bucureşti, 1953; *Fata apelor,* Bucureşti, 1954; *Generaţia mea*, Bucureşti, 1955; *Ilinca pleacă la ţară,* Bucureşti, 1956; *Lirice*, Bucureşti, 1957; *Întreg şi parte,* versuri, Bucureşti, 1959; *Din lumea noastră,* Bucureşti, 1960; *Pagini din Coreea*, Bucureşti, 1960; *Dimineţile simple,* versuri, Bucureşti, 1961; *Poezii*, Bucureşti, 1962; *Memoria cuvintelor,* versuri, Bucureşti, 1963; *Lung e drumul Dunării,* Bucureşti, 1964; *Bilet în circuit,* însemnări de călătorie, Bucureşti, 1965; *Întoarcerea din Cythera*, versuri, Bucureşti, 1966; *Histriana*, versuri, Bucureşti, 1968; *Porţile,* memorialistică, Bucureşti, 1968; *Drumuri şi zile,* însemnări de călătorie, Bucureşti, 1969; *Mineralia*, versuri, Bucureşti, 1970; *Cerc*, Bucureşti, 1971; *Ferestre deschise,* Bucureşti, 1971; *Legende la nişte portrete,* desene, Bucureşti, 1974; *Voce*, versuri, Bucureşti, 1974; *Cercul şi Anamaria*, Bucureşti, 1974 (ed. II, completată, 1979); *Voce şi val,* memorialistică, Bucureşti, 1976; *Versuri*, Bucureşti, 1977. Traduceri: Stepan Scipaciov, *Versuri*, Bucureşti, 1951; idem, *Căsuţa din Şuşcencoe,* Bucureşti, 1954; József Attila, *Versuri*, Bucureşti, 1955; Vörösmarty Mihály, *Opere alese,* Bucureşti, 1958; Wilhelm Raabe, *Gâştele din Bützow,* Bucureşti, 1960 (în colab.); Alain Bosquet, *Poezii*, Bucureşti, 1965 (în colab.); Szemlér Ferenc, *Poezii*, Bucureşti, 1966; Friedrich Schiller, *Wilhelm Tell,* Bucureşti, 1967; Mariana Alcoforado, *Scrisorile portugheze,* Bucureşti, 1967; *Poezia nordică modernă,* Bucureşti, 1968 (în colab.); Emily Dickinson, *Versuri*, Bucureşti, 1969; Rafael Alberti, *Poezii*, Bucureşti, 1973 (în colab.); Berde Mária, *Vatra încinsă,* Bucureşti, 1973 (în colab.), Emily Dickinson, *Poeme*, Bucureşti, 1974.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, N. Manolescu, *Literatura română de azi,* 1965; V. Felea, *Reflexii critice,* 1968; Al. Piru, *Panorama*…; V. Cristea, în *România literară,* nr. 50, 1976; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 11, 1977; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 3, 1977; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 3, 1977; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 11, 1977; Maria Banuş, în *România literară,* nr. 10, 1977; ***, *9 pentru eternitate. 4 martie 1977,* 1977; E. Manu, *Eseu despre generaţia războiului,* 1978; idem, în *România literară,* nr. 9, 1978; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 4, 1978; I. Cristoiu, în *Săptămâna*, nr. 504, 1980; G. Chirilă, în *Contemporanul*, nr. 10, 1981; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi,* 1984; Al. Jebeleanu, în *Orizont*, nr. 31, 1987; Şt. Cazimir, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 569, 2001. **(I. P.)**

PORUMBESCU Iraclie (numele la naştere: Golembiowschi), n. 9 mart. 1823, com. Sucevi-ţa, jud. Suceava – m. 13 febr. 1896, com. Frătăuţiul Nou (?) sau Putna (?), jud. Suceava. Poet şi memorialist. Fiul lui Tănase Golembiowschi, fost vornic în Suceviţa, ortodox, şi al Varvarei (n. ?). După o legendă, transmisă chiar de **P.,** originea familiei ar fi fost poloneză şi nobilă; dar e mai probabilă trad. în poloneză (*golomb* înseamnă *porumbel*), după anexarea Bucovinei la Imperiul Austriac, a numelui românesc, purtat, de altminteri, în mod curent de către **P.** încă înainte de oficializarea sa (1881). Începe studiile la mănăstirea Putna (1829), le continuă la colonia germană învecinată, Carlsberg (din 1833) şi la Suceava (din 1835). Gimnaziul la Cernăuţi, în condiţii materiale precare; termină liceul la Lemberg, unde urmează şi

doi ani de filosofie (1841-1843); revine în Bucovina (1843-1847), la Cernăuţi, unde îşi încheie studiile filosofice (1845-1847). Seminarul Teologic Diecezan Ortodox din Cernăuţi (1847-1850), fiind hirotonit (sept. 1850) preot. În acelaşi an, se căsătoreşte cu Emilia Klodnitzki, poloneză trecută la ortodoxie în vederea acestei căsătorii; în 1853, li se naşte al doilea din cei nouă copii, cel care va deveni compozitorul Ciprian Porumbescu. În perioada studiilor teologice audia şi cursurile lui Aron Pumnul, care îi va cere mai târziu versuri pentru *Lepturariu* (tom. II, 1863); în casa Hurmuzachi cunoaşte pe paşoptiştii moldoveni şi ardeleni emigraţi; între 1845 şi 1849 lucrase în redacţia ziarului *Bucovina* (secretar de redacţie). Paroh în com. Şipot (din sept. 1850 – definitivat 1852 – până în 1857 şi din 1859 până în 1865), cu misiunea de a potoli populaţia huţană nemulţumită: trece apoi în com. Boian (1857-1859), Stupca (1869-1884) unde e, o vreme, şi învăţător (1877-1878) şi Frătăuţiul Nou (din 1884); în 1889, ţinea aici un faimos curs de industrie casnică. Cu puţin timp înainte de moarte, fusese numit (1895) egumen al Putnei. Debutează cu poezii publicate în foi volante (1848; 1850); în 1850, Aron Pumnul îi publică fabula *Buchea şi litera* în broşura *Convorbire între un tată şi între fiul său asupra limbii şi literelor româneşti*. Colab. la *Bucovina, Bukowiner Pädagogische Bläter, Calendarul pentru ducatul Bucovinei, Candela, Albina, Albina românească, Almanahul Moldovei, Concordia, L'Étoile du Danube, Gazeta Transilvaniei, Fântâna Blanduziei, Federaţiunea, România liberă, Românul, Telegraful român, Tribuna, Unirea, Revista polticiă* ş.a. (a iscălit şi cu pseud. „Un sătean" şi „Un bucovinean"). A scris şi studii în lb. germană despre organizarea administraţiei ecleziastice în Bucovina. Publică o parte a amintirilor în *Gazeta Transilvaniei* (1888-1891). O ed. a scrierilor, apărută postum (*Scrierile lui Iraclie Porumbescu*, 1898), îi adună pentru prima dată creaţia în vol.; *Amintirile* cunosc două ed. postume, 1943 şi 1978.

OPERA: *Zur administrativen Organisierung der gr. or. Kirche in der Bukovina*, Cernăuţi, 1891; *Salvus conductus*, Braşov, 1894; *Kloster Putna,* Cernăuţi, 1895; *Scrierile lui Iraclie Porumbescu,* adnotate şi însoţite de o schiţă biografică de L. Bodnărescu, I, Cernăuţi, 1898; *Amintiri*, ed. îngrijită şi pref. de I. Ştefan, Bucureşti, 1943; *Amintiri*, ed. îngrijită, pref., note şi glosar de N. Oprea, Cluj-Napoca, 1978.

REFERINŢE CRITICE: C. Loghin, *Istoria literaturii române din Bucovina 1775-1918*, 1926; L. Morariu, *Iraclie Porumbescu (1823-1896),* 1938; idem, *Pentru Iraclie Porumbescu*, 1945; Paul Leu, *Ciprian Porumbescu,* 1972; Nina Ciocan, *Ciprian Porumbescu*, 1974; H. Stanca, *Ciprian Porumbescu,* 1975; C. Munteanu, în *România literară*, nr. 27, 1978; C. Hârlav, în *Orizont*, nr. 46, 1978; I. Popescu-Sireteanu, în *Limba română,* nr. 6, 1978; P. Leu, *Iraclie Porumbescu*, 2000. **(L. G.)**

PORUMBESCU Marin, n. 12 mai 1921, Bucureşti. Prozator. Absolvent al Liceului „Miahi Viteazul" din Bucureşti (1941). Studii juridice (1945-1947). Stublocotenent de rezervă în al doilea război mondial. Redactor al rev. de front *Inter Arma* (1945). Funcţionar la Ministerul Comerţului Exterior (1946-1951), ofiţer în armată (1951-1957), activist cultural la Casa regională a creaţiei populare Dobrogea (1959-1967). Secretar al Cenaclului „Ovidius", iniţiator şi responsabil al Studioului experimental *Teatrul de duminică*. Debutează cu proză în rev. *Mugurul* a Liceului „Mihai Viteazul" (1941) şi *Alma mater* (1941). Colab. la *Gazeta literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Steaua, Ateneu, România literară, Astra, Familia, Tomis, Tribuna* etc. Debut editorial cu vol. *Constanţa şi împrejurimile ei* (reportaj monografic, în colab.). Autor al unor vol. de proză scurtă: *Ucigaşul de papagali* (1968); *Guşterii şi patru pipe* (1970); *Păsări subterane* (1972); *Oraşul viu* (1973).

OPERA: *Constanţa şi împrejurimile ei*, Bucureşti, 1960 (în colab.); *Constanţa – Litoral,* Bucureşti, 1962; *Ucigaşul de papagali,* nuvele, schiţe, povestiri, Bucureşti, 1968; *Guşterii şi patru pipe,* literatură de scurt metraj, Bucureşti, 1970; *Păsări subterane*, nuvele, Bucureşti, 1972; *Oraşul viu,* nuvele, schiţe, povestiri, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: Magdalena Popescu, în *România literară*, nr. 17, 1969; E. Rădulescu, în *Astra*, nr. 5, 1969; S. Teodorovici, în *Iaşul literar,* nr. 6, 1969; D. R. Stănescu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1969; E. Lumezianu, în *Tribuna*, nr. 1, 1970; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 4, 1971; Mirela Roznoveanu, în *Tomis*, nr. 7, 1971; N. Balotă, în

România literară, nr. 34, 1971; O. Dunăreanu, în *Tomis* nr. 2, 1986. **(I. Ml.)**

PORUMBOIU Arthur (prenumele la naştere: Veronel), n. 8 mart. 1935, satul Dimiana, com. Beceni, jud. Buzău. Poet. Fiul lui Constantin Porumboiu, viticultor, şi al Stanei (n. Iamandi). Absolvent al Şcolii Medii Tehnice de protecţia plantelor din Buzău (1954) şi al Şcolii de Ofiţeri din Zalău (1955). Tehnician agronom şi de protecţia plantelor în jud. Prahova, Buzău, Vaslui, Ialomiţa şi Constanţa. Colab. la *Amfiteatru*, *Ateneu*, *Contemporanul*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, *Orizont*, *România literară*, *Ramuri*, *Steaua*, *Tomis*, *Vatra* etc. Prezent în antologiile de poezie *Fereastra dinspre mare* (1995) şi *Romen Şürinin*, în lb. turcă (1999). A editat (1994) *Albatrosul*, supliment literar al ziarului *Cuget liber* din Constanţa. A fost arestat şi condamnat (1967-1968), deţinut în penitenciarele din Ploieşti şi Piteşti, pentru atitudine protestatară faţa de regimul totalitar. A debutat în ziarul *Viaţa Buzăului* (1953), cu fragmente din basmul în versuri *Făt-Frumos şi Zâna Munţilor*. Debut editorial cu vol. *Domnule Copil* (1974). A publicat mai multe culegeri lirice (*Arheologia nopţii*, 1978; *Viaţa în aşteptare*, 1983; *Calea Jertfei*, 1995; *Lupta cu Îngerul negru*, 1997; *Nume pe apă*, 2000; *Revoltă împotriva stării de statuie*, 2001; *Lebăda nu vrea să cânte*, 2003), reportaje (*Secvenţe dintr-o realitate fierbinte*, 1986), aforisme (*Înţelepciunea ascetului*, 1999) şi memorialistică (*Patrulaterul cenuşiu*, 1992). Premiul Filialei „Dobrogea" a Uniunii Scriitorilor (1995); Premiul rev. *Tomis* (1995); Premiul „Ovidius" (1996).

OPERA: *Domnule Copil*, versuri, Bucureşti, 1974; *Arheologia nopţii*, versuri, Bucureşti, 1978; *Viaţa în aşteptare*, versuri, Bucureşti, 1983; *Secvenţe dintr-o realitate fierbinte*, reportaje, Bucureşti, 1986; *Patrulaterul cenuşiu*, jurnal de închisoare, Constanţa, 1992 (ed. revăzută şi adăugită, 1998); *Calea Jertfei*, versuri, Constanţa, 1995; *Lupta cu Îngerul negru*, versuri, pref. de N. Rotund, Constanţa, 1997; *Înţelepciunea ascetului*, aforisme, confesiuni, poeme gnomice, Constanţa, 1999; *Domnule Copil/Cocuk Efendi*, versuri, ed. bilingvă româno-turcă, Constanţa, 1999; *Nume pe apă*, versuri, Constanţa, 2000; *Revoltă împotriva stării de statuie/Révolte contre l'état de statue*, versuri, ed. bilingvă româno-franceză, trad. de I. şi M. Roşioru, cuvânt înainte de I. Roşioru, Constanţa, 2001; *Lebăda nu vrea să cânte*, versuri, Constanţa, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, *Prima verba*, 1975; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1975; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 27, 1975; Alex. Ştefănescu, în *Tomis*, nr. 4, 1977; C. Pricop, în *Cronica*, nr. 39, 1978; N. Motoc, în *Tomis*, nr. 3, 1978; H. Cândroveanu, *Poeţi şi poezie*, 1980; Alex. Ştefănescu, *Jurnal critic*, 1980; Al. Protopopescu, în *Tomis*, nr. 8, 1983; Gh. Glodeanu, în *Familia*, nr. 4, 1987; N. Rotund, *Incursiuni critice*, 1997; O. Dunăreanu, *Convorbiri pontice*, 1998; M. A. Diaconu, *Instantanee critice*, 1998; I. Roşioru, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 2000; V. Nicolescu, *Oameni de ieri, oameni de azi*, 2001; N. Rotund, *Lecturi şi înţelesuri*, 2002; Şt. Cucu, *Portrete literare*, 2002; Sanda Flora Munteanu, *Autori, portrete, gânduri*, 2002; S. Bărbulescu, în *Luceafărul*, nr. 31, 2003. **(A. S.)**

POSTELNICU Ioana (pseud. Eugeniei Banu), n. 18 mart. 1910, Poiana Sibiului, jud. Sibiu – m. 28 nov. 2004, Bacău. Prozatoare. Fiica lui Constantin Banu al Lessi de pe Vlaşini şi a Evei (n. Albu), ţărani, stabiliţi în Sibiu din 1911 (tatăl, mic meseriaş – curelar – şi apoi comerciant). Clasele primare, începute la Institutul de călugăriţe catolice Ursuline din Sibiu (1917-1920), încheiate la Liceul de fete „Domniţa Ileana" din aceeaşi localitate (1920-1928). Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj (1928-1930) şi Bucureşti (1930-1931), fără examen de licenţă. În liceu l-a avut prof. pe I. U. Soricu; îndrumată de T. C. Stan, ia legătura cu E. Lovinescu şi cenaclul „Sburătorul" (marele critic îi şi alege pseud. literar). În perioada 1940-1944, secretar literar şi de presă la Teatrul Naţional (sub directoratul lui L. Rebreanu); între 1946 şi 1948, inspector de teatru la Departamentul Artelor. Pune la cale, în 1943, manifestul „Cercului literar" din

Sibiu, iar între 1945 şi 1947 îşi pune casa la dispoziţie pentru continuarea şedinţelor „Sburătorului”. Activităţi culturale varii:activează la Casa de Creaţie din Bucureşti, conduce cenaclul Casei Corpului Didactic „Mihail Sadoveanu”, se ocupă de pagina culturală a ziarului *Naţiunea* (1947) etc. Debut cu foiletoane în *Adevărul literar şi artistic* (1938), sub pseud. Sergiu Duşescu; debut în vol. cu romanul *Bogdana* (1939; ed. II, 1979), urmat de *Beznă* (1943; Premiul „Udrişte Năsturel” al Acad.), *Povestea lui Toma Ferigă* (1952). *Pădurea Poenari* (1953), *Oraşul minunilor* (1957), *Şerfi* (1958), *Adolscenţii* (1962), *Plecarea Vlaşinilor* (1965), *Toate au pornit de la păpuşă* (1972; Premiul Asoc. Scriitorilor din Braşov), *Roată gândului, roată pământului* (1977), *Întoarcerea Vlaşinilor* (1979; Premiul „Ion Creangă” al Acad.). A scris în colab. cu T. Vornic piesa *Împărătiţa lui Machidon* (1956), jucată în mai multe teatre din ţară, şi a tradus, în colab., din literatura sovietică. **P.** este o scriitoare tenace, neomologată însă de critică. Premiul Uniunii Scriitorilor (1995).

OPERA: *Bogdana*, roman, Bucureşti, 1939 (ed. II, 1979); *Beznă,* roman, Bucureşti, 1943 (ed. II, cu o pref. de C. Crişan, 1970); *Povestea lui Toma Ferigă,* Bucureşti, 1952; *Pădurea Poenari,* roman, Bucureşti, 1953; *Împărătiţa lui Machidon,* piesă în trei acte şi un tablou final, Bucureşti, 1956 (în colab. cu T. Vornic); *Oraşul minunilor,* roman, Bucureşti, 1957; *Şerfi*. Şase povestiri adevărate pentru copii cuminţi şi mai puţin cuminţi, Bucureşti, 1958; *Adolescenţii*, roman, Bucureşti, 1962; *Plecarea Vlaşinilor,* roman, Bucureşti, 1965 (ed. II, 1967; ed. III, cu o pref. de Dan Zamfirescu, 1974; ed. IV, 1981; ed., pref. şi curriculum viatae de T. Vârgolici, 1998); *Toate au pornit de la păpuşă,* roman, Bucureşti, 1972; *Roată gândului, roată pământului.* Itinerarii esenţiale, Bucureşti, 1977; *Întoarcerea Vlaşinilor,* roman, Bucureşti, 1979; *Ce ne povestesc Milena şi Crina*, Bucureşti, 1982; *Frank and Smith Company,* roman, Bucureşti, 1982; *Eternele iubiri*, nuvele, Bucureşti, 1986; *Remember*, roman, Bucureşti, 1994; *Urmaşii Vlaşinilor*, Bucureşti, 1999. Traduceri: I. Popov, *Familia*, dramă în patru acte, zece tablouri, trad. de ~ şi Xenia Stroe, Bucureşti, 1950; Alexandr Laukin şi D. Poljenovki, *Frontul din umbră*, roman, trad. de ~ şi I. Vaşcenko, Bucureşti, 1964; Jakub Kolas, *Mlaştina,* roman, trad. de ~ şi Maria Roth, Bucureşti, 1967.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 7, 1939; Vl. Streinu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1939; G. Călinescu, *Istoria*…; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*…, I; D. Tudoran, *Biografia debuturilor*, 1978; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 12, 1978; G. Muntean, în *România literară*, nr. 35, 1982; C. Căliman, în *Contemporanul*, nr. 9, 1983; E. Manu, în *România literară*, nr. 12; 49, 1985; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc*…, II; T. Vârgolici, în *România literară*, nr. 22, 1987; Al. George, în *România literară*, nr. 2, 1988; Olimpia Radu, *Pagini de critică*, 1988; Liana Cozea, în *Familia*, nr. 7-8, 1995; idem, în *Steaua*, nr. 6, 1997; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 509, 2000; Ov. Genaru, în *România literară*, nr. 9, 2000; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 609, 2002; idem, *ibidem*, nr. 685, 2003. **(Al. P.)**

POSTEUCĂ Vasile, n. 10 sept. 1912, com. Stăneştii de Jos, jud. Rădăuţi – m. 6 dec. 1972, Chicago. Poet. Fiul lui Ieremia Posteucă, agricultor cu stare, şi al Ilenei (n. Posteucă). Clasele primare în com. natală (1920-1924); din cauza dificultăţilor familiale, începe şcoala abia la opt ani. Urmează Liceul „Laţcu Vodă” din oraşul Siret, ca orfan de război, 1924-1931 (tatăl murise tânăr, în primul război mondial, undeva prin Galiţia). Printre alţii, îl are prof. şi pe Gh. Cârsteanu, viitor secretar al Univ. din Cernăuţi şi, după 1940, în exil, secretar al Institutului Român din Berlin. Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Cernăuţi (1931-1936). Titlul tezei de licenţă: *Viaţa şi opera lui Emanoil Grigorovitza*. Frecventează cursurile prof. Lecca Morariu, Ion Nistor, Traian Brăileanu, Constantin Narly, Grigore Nandriş, Alexie Procopovici, Romul Cândea ş. a. Membru (din 1931) şi preşedinte al Soc. „Arboroasa” (1934-1935). Fondator, împreună cu Liviu Rusu, Mircea Streinul şi Ion Ţurcan, al rev. *Iconar* (1935-1938); colaborează, la noua publicaţie, cu versuri, alături de Radu Gyr, Aron Cotruş, Teofil

Lianu şi George Drumur. Prof. la Liceul „Carmen Sylva" din Cernăuţi (1936; din motive politice îşi va pierde curând postul). În 1936 organizează, la Suceava, cel dintâi Congres al studenţimii bucovinene. În perioada 1937-1938 activează pe tărâm naţional, fiind de mai multe ori arestat pentru participare la activitatea legionară; între 1939 şi 1940 e concentrat ca ofiţer de rezervă la Bistriţa Năsăud, apoi la unitatea de motorizate din Buzău. După intrarea trupelor ruseşti în Bucovina de Nord şi Basarabia, se refugiază cu familia la Suceava, apoi la Fălticeni şi Bucureşti. În 1936 se căsătoreşte cu Zamfira, sora poetului Mihai Horodnic. Revine la Cernăuţi (1941) şi, în acelaşi an, se expatriază în Polonia, de unde pleacă în Germania (e condamnat în lipsă la cincisprezece ani de închisoare). Petrece doi ani în lagărul de la Buchenwald şi, ca „băiat al drumului", cum îl numise la naştere mama, îşi continuă aventura în Austria (1945-1946). Între 1947 şi 1949 este lector de lb. română la Univ. din Freiburg (Germania), Seminarul de romanistică, în locul lui Horia Stamatu, plecat la Paris. Tot aici ajunge şi el, în 1949, şi se înscrie la cursurile de doctorat, după care părăseşte Europa (1950) şi se stabileşte mai întâi în Canada, la Windsor, apoi la Toronto (1952). Predă germana şi franceza la liceele din Lakefield, Sydenham şi King-City, Ontario, unde deţine şi funcţia de şef al Departamentului de lb. moderne. Dr. al Univ. din Toronto (1962), cu teza *Inner Experience in Rilke's Work (Experienţa interioară în opera lui Rainer Maria Rilke*). Prof. asociat de germană şi franceză la State College din Mankato, Minnesota (Statele Unite), în 1966. Îşi reîntâlneşte soţia după douăzeci şi şapte de ani, în 1968 (copiii Doru şi Doina îşi vor revedea tatăl abia în 1970, respectiv în 1972, anul morţii scriitorului). Este înmormântat în cimitirul de la „Vatra Românească" (Jackson, Michigan). În spitalul din Rochester, Minnesota, făcea următoarea însemnare la 6 oct. 1972: „Totul a fost splendid. Am avut norocul să trăiesc în cea mai luminoasă şi jertfelnică generaţie românească. Generaţia Căpitanului şi al lui Ionel Moţa..., care ne-au dat certificat de identitate şi demnitate de neam...". Fondator, împreună cu Nicolae Petra, al rev. *Drum* (Pittsburgh, 1963-1972; după 1972, până la încetarea apariţiei în 1983, a fost condusă de John Halmaghi). Publicaţia face apologia trăirii în comuniune şi a unirii energiilor creatoare din exil, prin întoarcerea la izvoare şi afirmarea valorilor spirituale ale neamului. Se publică poezii de Radu Gyr, Ştefan Baciu, Vasile Gherasim, Nicolae Novac (redactor între 1968 şi 1972), Teofil Lianu; cronici, comentarii şi eseuri de Vintilă Horia, Horia Stamatu, Grigore Popa, Roman Braga, Dumitru Ichim. În nr. 4 (1975) al rev., două evocări Mircea Streinul: Virgil Ierunca, *Amintirea lui Mircea Streinul* şi Vianor Bendescu, *Mircea Streinul. 1910-1945. Poet şi romancier*. Colab. la *Convorbiri literare, Cuvântul, Gazeta gospodarilor* (Cernăuţi), *Iconar, Glasul Bucovinei, Junimea literară* etc. În exil, colaborează la *Axa* (Rostock, Germania), *Fiinţa românească* (Paris), *America* (Cleveland, Statele Unite), *Luceafărul* (Paris), *Cetatea luminii* (São Paulo, Brazilia), *Revista scriitorilor români* (München, Germania), *Înşir'te Mărgărite* (Rio de Janeiro, Brazilia) etc. Debutează editorial cu vol. de versuri *Cântece de ţară* (1938). Alte vol.: *Cântece şi descântece* (1940), *Carte de cântece româneşti* (1953), *Icoane de dor*, în vol. colectiv *Poeme fără ţară* (1954; în colab. cu Nicolae Novac şi N. S. Govora), *Cântece din fluier* (1960), *Poeme ghivizii* (1962; într-o secţiune, schiţe de Nicolae Petra), *Catapeteasma bucovineană* (1963), *În marea şi-n mormintele din noi* (1967) şi *Dezgroparea Căpitanului* (1977). A editat antologia *Poeme din închisori*, în colab. cu Nicolae Novac şi N. Dima (1970). A îngrijit ed. din scrierile lui Mihai Horodnic, Lecca Morariu, Doina Oşteanu şi Ion I. Mirea. Membru de onoare al Soc. Internaţionale de Poezie (World Poetry Society), cu sediul în Phoenix, Arizona (1972).

OPERA: *Cântece de ţară*, versuri, Bucureşti, 1938; *Cântece şi descântece*, folclor stăniştean, cu o pref. de Gavril Ionescu, Cernăuţi, 1940; *Viaţa şi opera lui Emanoil Grigorovitza*, Cernăuţi, 1940; *Carte de cântece româneşti*, antologie, cu o pref. (*De vorbă cu cetitorul)* de Aron Cotruş, Madrid, 1953; *Icoane de dor*, versuri, în vol. colectiv *Poeme fără ţară*, cu o pref. (*Câteva cuvinte către cetitor*) de Aron Cotruş, Madrid, 1954 (ceilalţi autori: Nicolae Novac şi N. S. Govora); *Cântece din fluier*, versuri, Cleveland, Ohio, 1960; *Poeme ghivizii*, versuri, cu o introducere de Horia Tănăsescu, Mexico, 1962; *Catapeteasma bucovineană,* poem, Mexico, 1963 (ed. II, 1998); *În marea şi-n mormintele din noi*, versuri, Madrid, 1967; *Dezgroparea Căpitanului,* Madrid, 1977; *Destinul imperial al românilor: Dumnezeu, Neamul, Omul,* Norcross, Georgia,

2000; *Băiatul drumului,* ed. de I. Creţu, Câmpulung, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Pamfil Şeicaru, în *Carpaţi* (Madrid, Spania), nr. 1, 1955; Ion Velicu, în *America* (Cleveland, Statele Unite), 27 nov. 1962; ***, în *Solia* (Jackson, Michigan, Statele Unite), dec. 1972; Ştefan Baciu, în *Drum* (Pittsburgh, Pennsylvania, Statele Unite), nr. 1-2, 1973; V. Bendescu, *ibidem*; Platon Chirnoagă, *ibidem*; Sanda Stolojan, în *Limite* (Paris), 12 iul. 1973; Ovidiu Vuia, în *Drum*, nr. 3-4, 1979; idem, în *Carpaţi*, aug.-sept. 1979; Aron Grămadă, în *Drum*, nr. 3, 1980; Vianor Bendescu, *Vasile Posteucă*. Bibliografie, 1982; Gheorghe Rădulescu, în *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada), mart., 1995; M. Handoca, în *Adevărul literar şi aristic,* nr. 550, 2001; N. Cernica, în *Viaţa Românească,* nr. 9-10, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

POSTOLACHE Ion Larian (numele la naştere: Ion Postolache), n. 18 nov. 1916, Adjud, jud. Vrancea – m. 7 dec. 1997, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Dumitru Postolache, tâmplar, şi al Siminei Zamfir (n. Dobre). Elev la Focşani, la Liceul „Unirea”, apoi la Liceul comercial, până în 1939, după care urmează timp de trei ani cursurile Acad. Comerciale din Bucureşti. Reporter de război (1942-1945). A fost tehnician la „Gaz-metan” Bucureşti (1947-1951) şi, până în 1953, proiectant la Institutul de Proiectări pentru Industria Uşoară. Debutează în *Căminul* (1933), rev. Liceului „Unirea”. Activează în cenaclurile „Adonis”, la „Sburătorul” lovinescian şi la „Curierul”, de la Sibiu. De la vol. de debut *Fluturi de bronz* (1937), prin *Hronic (divertisment)* (1941), *Grădina cu cactuşi* (1969), *Oraţii* (1972) la *Amurgul zăpezilor* (1982), a rămas credincios formulelor tradiţionale. Bogată activitate de traducător (imnuri vedice, lirica sanscrită, poezia egipteană veche, *Mahabharata*). A primit Ordinul Iqbal al Acad. Punjab din Lahore (Pakistan).

OPERA: *Fluturi de bronz,* versuri, Focşani, 1937; *Hronic (divertisment),* Bucureşti, 1941; *Grădina cu cactuşi,* versuri, Bucureşti, 1969; *Oraţii,* stihuri, Bucureşti, 1972; *Amurgul zăpezilor,* versuri, Bucureşti, 1982. Traduceri: *Imnuri vedice* (în colab. cu Viorica Vizanti), Bucureşti, 1969; *Texte alese din lirica sancrită* (în colab. cu Charlotte Filitti), Bucureşti, 1973; *Poezia Egiptului faraonic* (în colab. cu I. Acsan), Bucureşti, 1974; *Mahabharata (Legenda lui Nala şi a frumoasei Damayanti)* (în colab. cu Charlotte Filitti), pref. de M. Maliţa, studiu introductiv de C. Daniel, Bucureşti, 1975 (ed. II, 1983); Sir Thomas Malory, *Moartea regelui Arthur,* roman, 5 vol. (în colab. cu Charlotte Filitti), pref. de D. Grigorescu, Bucureşti, 1979, *Allana Mohammad Igbal, Mesajdin Orient*, trad. de I. L. Postolache şi Charlotte Filitti, Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: A. Beldeanu, în *Cronica*, nr. 4, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 8, 1973; D. Vrânceanu, în *Scânteia*, nr. 9652, 1973; B. Cioculescu, în *Literatura română contemporană,* I, 1980; Gh. Bulgăr, în *România literară,* nr. 8, 1984; Al. Raciu, în *România literară,* nr. 46, 1986; C. D. Zeletin, în *Ateneu*, nr. 2, 1998. **(D. F.)**

POTECA Eufrosin (prenumele la naştere: Radu), n. cca 1785. Nucşoara, jud. Prahova – m. 10 dec. 1858, Gura Motrului, jud. Mehedinţi. Traducător. Fiu de ţărani. Fost elev al Acad. greceşti din Bucureşti, între 1812 şi 1816, reţinut prof. la aceeaşi instituţie, de unde pleacă în 1818 la Şcoala lui Lazăr, ca prof. de geografie şi religie. Trimis la Pisa şi apoi la Paris, în 1820, împreună cu S. Marcovici şi alţii, ca bursier al Eforiei. Prof. de filosofie la Colegiul „Sf. Sava” între 1825 şi 1832. Displăcând prin caracterul intransigent şi direct al moralităţilor sale, e îndepărtat din capitală şi numit egumen la mănăstirea Motru din jud. Mehedinţi, în sept. 1832.

OPERA: *Cuvinte panighirice şi moralnice,* Bucureşti, 1826; *Manual de catihis religios şi moral*, Buzău, 1839; *Predici şi cuvântări,* studiu introductiv şi note de arhim. Veniamin Micle, Râmnicul Vâlcea, 1893 (altă ed., Mănăstirea

Bistriţa, 1993). Traduceri: D. Darvari, *Mai nainte gătire spre cunoştinţa de Dumnezeu*, Buda, 1818; J. Th. Heineccius, *Filosofia cuvântului şi a năravurilor,* Buda, 1829; Claude Fleury, *Obiceiurile israilitenilor şi ale creştinilor,* Bucureşti, 1845; J. B. Massillon, *Mic post ori Cuvinte alese*, Bucureşti, 1846; Bossuet, *Vorbire asupra istoriei universale,* Bucureşti, 1853.

REFERINŢE CRITICE: G. Dem. Teodorescu, *Vieaţa şi operile lui Eufrosin Poteca*, 1883; I. Bianu, în *Revista nouă*, nr. 11, 1888; I. Vârtosu, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 7-10, 1937; C. Rădulescu-Motru, *Din autobiografia lui Eufrosin Poteca*, 1943; I. Vârtosu, în *Revista de istorie bisericească*, nr. 2, 1943; A. Marino, în *Iaşul literar*, nr. 4, 1965; Alex. Stănciulescu-Bârda, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 5-6, 1981; idem, în *Mehedinţi. Cultură şi civilizaţie*, 1982. **(M. A.)**

POTOPIN Ion (numele la naştere: Magnea), n. 2 sept. 1916, Potopin-Dobroloveni, jud. Olt – m. 10 mai 1998, Bucureşti. Poet. Fiul lui Antonie Magnea şi al Mariei (n. ?). Studii secundare la Liceul „Ioniţă Asan" din Caracal. Urmează Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (întreruptă în 1941, din cauza războiului). Licenţiat al Institutului de Teatru „I. L. Caragiale" din capitală (1959). Dr. în istoria teatrului (1970), cu teza *Dialectica eroului tragic.* Diferite funcţii culturale la Braşov, apoi cercetător la Bibl. Acad. Debutează cu versuri la *Zorile Romanaţului* (1934). Debut editorial cu vol. *Cartea rănilor* (1946), urmat de *Clamor* (1969), *Discobolul* (1971), *Murmurul statuilor* (1974), *Profil de ivoriu* (1976), *Poema română* (1980), *Maieutica luminii* (1985) şi *Drumul luminilor* (1987). Autor al antologiei lirice *Poarta cuvintelor* (1971).

OPERA: *Cartea rănilor,* versuri, Bucureşti, 1946; *Clamor*, poeme, Bucureşti, 1969; *Discobolul*, versuri, Bucureşti, 1972; *Murmurul statuilor,* versuri, Bucureşti, 1974; *Profil de ivoriu,* sonete, Bucureşti, 1976; *Poema română,* Bucureşti, 1980; *Maieutica luminii*, sonete, Bucureşti, 1985; *Drumul luminilor,* versuri, Iaşi, 1987. Traduceri: Filippo Sacchi, *Toscanini*, Un secol de muzică, trad. de Maria Cârlova şi ~, Bucureşti, 1967; Frederic Chopin, *Muzica unei vieţi.* Corespondenţă, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1982; Lubomir Donižka, *Stele pe cerul muzicii.* Evoluţia muzicii uşoare universale, în româneşte de Doina Zalman şi ~, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: R. St. Mihail, în *Cronica*, nr. 39, 1971; C. Coroiu, în *Cronica*, nr. 28, 1972; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 51, 1972. **(P. P.)**

PRALE Ioan, n. 1769, com. Vulcinetul Răzeşi, jud. Soroca – m. sept. 1847, Iaşi. Poet. Psalt şi probabil prof. de muzică la Seminarul de la Socola. Spirit iscoditor şi întortocheat, trecea drept un original printre contemporani. Era şi bun cunoscător de greacă, el fiind traducătorul şi editorul unui cuvânt funebru compus de Manuil de Corint retorul învăţat de la începutul sec. XVI, cel căruia i s-au atribuit la un moment dat *Învăţătorile lui Neagoe Basarab.* Psaltirea sa, în versuri butucănoase „alcătuită", n-a fost apreciată de contemporani din cauza inovaţiilor şi ciudăţeniilor lingvistice, iar prof. Vasile Fabian i-a făcut o epigramă în acest sens: „Dac-ar auzi sau ar şti David prorocul/Ce-ai făcut cu psalmii lui, zău că ţi-ar suna cojocul".

OPERA: *Urmări pe mormintiri. Giamnâi limbi,* [Iaşi], 1820; Psaltirea prorocului şi împărat[ului] David, Iaşi, 1827.

REFERINŢE CRITICE: ***, în *Gazeta de Transvilvania,* 24 sept. 1844; Gh. Ghibănescu, în *Opinia*, nr. 275-276, 1899; Gh. Bogdan-Duică, în *Transilvania*, nr. 5, 1926; G. Călinescu, *Istoria…* **(M. A.)**

PREDA Constantin, n. 11 ian. 1961, satul Damian, com. Sadova, jud. Dolj. Poet. Fiul lui Petre Preda şi al Gheorghiţei (n. Apostolache). Şcoala generală în satul natal; a urmat Liceul „Fraţii Buzeşti" din Craiova; licenţiat al Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării a Univ. din Bucureşti. Redactor la

Cuvântul libertăţii, *Gazeta de Sud* şi *Naţional*. A colaborat la *Viaţa Românească*, *Flacăra*, *Ramuri*, *România literară*, *Luceafărul*, *Amfiteatru*, *Steaua*, *Literatorul*, *Contemporanul*, *Convorbiri literare*, *Literatura şi arta* etc. Debutează în *Flacăra* (1981). Debut editorial cu vol. de versuri *Sora mea, înserarea* (1984), urmat de *Fiecare cu steaua lui* (1985), *Fire de poet* (1988), *Oare acesta să fie sufletul?* (1990), *Plânsul, floarea secretă a morţii* (1995), *Teama de a te pierde* (1997), *Simbria mea, sărutul* (1998), *Te-am iubit soldăţeşte, cu dragostea unui întreg regiment* (1999) şi *Tablou cu îngeri păzitori* (2000). Prezent în vol. *Sud-Vest* (1988), *Personalităţi din Oltenia* (1999), *Cartea, a câta putere în stat?* (1999) etc. Premiul SLAST (1983); Premiul C.C. al U.T.C. (1984); Premiul Filialei din Craiova a Uniunii Scriitorilor (1998).

OPERA: *Sora mea, înserarea*, versuri, Craiova, 1984; *Fiecare cu steaua lui*, versuri, Craiova, 1985; *Fire de poet*, versuri, Bucureşti, 1988; *Oare acesta să fie sufletul?*, versuri, Craiova, 1990; *Plânsul, floarea secretă a morţii*, versuri, Craiova, 1995; *Teama de a te pierde*, versuri, Bucureşti, 1997; *Simbria mea, sărutul*, versuri, Timişoara, 1998; *Te-am iubit soldăţeşte, cu dragostea unui întreg regiment*, Bucureşti, 1999; *Tablou cu îngeri păzitori*, versuri, Craiova, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Gabriela Negreanu, T. Cristea, Alex. Ştefănescu, în *SLAST*, nr. 57, 1982; L. Ulici, în *România literară*, nr. 6, 1982; V. Atanasiu, în *SLAST*, 1 dec. 1984; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 1; 9; 10, 1985; N. Diaconu, în *Ramuri*, nr. 11, 1985; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 18, 1986; A. I. Brumaru, în *Astra*, nr. 4, 1987; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 5, 1989; V. Cristea, în *România literară*, nr. 10, 1989; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 11, 1989; C. Stănescu, în *Adevărul*, nr. 1842, 1996; L. Chişu, în *Literatorul*, nr. 34, 1996; A. Alui Gheorghe, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1998; M. Barbu, în *Luceafărul*, nr. 47, 1998; I. Deaconescu, în *Steaua*, nr. 2-3, 2000; I. Roşioru, în *Tomis*, nr. 3, 2000. **(A. S.)**

PREDA Marin, n. 5 aug. 1922, com. Siliştea-Gumeşti, jud. Teleorman – m. 16 mai 1980, Mogoşoaia. Prozator. Fiul lui Tudor Călăraşu şi al Joiţei (n. Preda), ţărani. Urmează cursurile Şcolii Normale din Abrud (1937-1940), pe care o absolvă în 1941, la Bucureşti, unde fusese transferată după Diktatul de la Viena. În acelaşi an se apropie de cercul rev. *Albatros*. Debutează cu o schiţă *(Pârlitu)* în ziarul *Timpul* (1942), unde începe să lucreze în calitate de corector. Publică mai multe povestiri şi nuvele în ziarele *Timpul, Vremea, Evenimentul zilei.* După satisfacerea stagiului militar (1943-1945), devine corector la ziarul *România liberă* şi colaborează, la unele din publicaţiile epocii, cu povestiri şi nuvele. În 1948, debutează editorial cu vol. *Întâlnirea din Pământuri*, carte ce aduce o viziune distinct proprie asupra lumii rurale şi anunţă naşterea unui mare prozator. Ca şi nuvela *Ana Roşculeţ* (1949), cartea devine ţinta unor violente atacuri publicistice. Romanul *Moromeţii* (1955) va fi considerat, încă de la apariţie, o capodoperă; al doilea vol. apare în 1967, exercitând o lungă şi durabilă înrâurire asupra evoluţiei prozei româneşti contemporane. În romanele *Risipitorii* (1962; ed. definitivă 1969), *Intrusul* (1968), *Marele singuratic* (1972) şi *Delirul* (1975) scriitorul conturează un vast univers epic, deschis deopotrivă spre fenomenul istoric şi social, şi spre viaţa lăuntrică a personajelor („Grija mea este de a dezvălui, prin orice mijloace, directe sau indirecte, o stare sufletească"). A tradus (în colab.) *Ciuma* de Albert Camus (1965) şi *Demonii* de F. M. Dostoievski (1970). Rodul unei colab. sistematice la rev. *Luceafărul,* vol. de articole, confesiuni, eseuri *Imposibila întoarcere* (1971) fixează cu îndrăzneală şi precizie atitudinea scriitorului faţă de problemele vieţii şi ale artei contemporane; în *Convorbiri cu Marin Preda* (1973), carte realizată de Florin Mugur, aceste preocupări sunt extinse şi adâncite, pornindu-se de la o suită de experienţe personale evocate memorialistic. *Viaţa ca o pradă* (1977) conţine, de asemenea, o sumă de mărturii, având ca suport epic rememorarea începuturilor literare ale scriitorului. Apărut în 1980, cu câteva luni înainte

de neaşteptata stingere din viaţă a autorului, romanul în trei vol. *Cel mai iubit dintre pământeni* a înregistrat un uriaş succes de critică şi de public. Vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor din 1968, director al Editurii Cartea Românească, de la înfiinţare (1970), membru corespondent al Acad. (din 1974), P. a fost distins de două ori cu Premiul de Stat (1952, pentru nuvela *Desfăşurarea* şi în 1955, pentru *Moromeţii),* de două ori cu Premiul Uniunii Scriitorilor (1972, pentru *Marele singuratic* şi 1977, pentru *Viaţa ca o pradă)*, şi de alte două ori cu Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1968, pentru *Intrusul* şi 1971, pentru *Imposibila întoarcere*).

OPERA: *Întâlnirea din Pământuri*, nuvele, Bucureşti, 1948 (ed. nouă, cuvânt înainte de D. Micu, 1960); *O adunare liniştită,* nuvelă, Bucureşti, 1949; Ana Roşculeţ, nuvelă, Bucureşti, 1949; *Desfăşurarea,* nuvele, Bucureşti, 1952 (ed. succesive: 1954; 1958; 1959; 1964); *Moromeţii,* roman, Bucureşti, 1955 (ed. succesive: 1957; 1959; 1960 – ed. IV, pref. de I. Vitner; 1961; 1962; 1964; I-II, Bucureşti, 1967; ed. VIII, revăzută, pref. şi note de Ov. S. Crohmălniceanu, Bucureşti, 1968; I-II, pref. de M. Gafiţa, Bucureşti, 1970; 1972; ed. IV, revăzută şi adăugită, I-II, 1975; 1977; I-II, ed. IV, 1981; tabel cronologic, pref., note şi bibliografie de I. Bălu, Bucureşti, 1979; pref. de Ov. S. Crohmălniceanu, 1987; pref. de E. Simion, 1995; 2000); *Ferestre întunecate,* nuvelă, Bucureşti, 1956; *Îndrăzneala,* nuvelă, Bucureşti, 1959; *Risipitorii,* roman, Bucureşti, 1962 (ed. succesive; ed. II, în întregime revizuită, 1965; ed. III, revăzută, ed. definitivă, 1969; ed. IV, revăzută, Bucureşti, I-II, pref. de Magdalena Popescu, 1972; Timişoara, 1990; altă ed., 1999); *Friguri,* nuvelă, Bucureşti, 1963 (ed. II, Bucureşti, 1966); *Întâlnirea din Pământuri. Desfăşurarea,* nuvele, pref. de M. Gafiţa, 1966 (ed. succesive: 1968; ed. revăzută şi adăugită, pref. de N. Manolescu, 1973); *Intrusul,* roman, Bucureşti, 1968 (ed. succesive: 1980; pref. şi tabel cronologic de M. *Ungheanu,* 1974; 2000); *Martin Bormann,* dramă în trei acte, 1968; *Imposibila întoarcere,* eseuri, 1971 (ed. succesive: ed. II, revăzută şi adăugită, 1972); *Marele singuratic,* roman, Bucureşti, 1972 (ed. succesive: 1976; ed. revăzută, vol. I-II, pref. de Magdalena Popescu, tabel cronologic de Mihai Ungheanu, 1978; 2000); *Delirul*, roman, I, 1975 (ed. I, revăzută şi adăugită, 1975; altă ed., 2000); *Viaţa ca o pradă,* roman, 1977 (ed. II, 1979; ed. III, 1993; altă ed., 2000); *Cel mai iubit dintre pământeni,* roman, I-III, 1980 (I-III, 1993; I-III, 1997; I-III, 2000); *Scrisori către Aurora,* Bucureşti, 2001; *Opere,* I-III, ed. de V. Crăciun, Bucureşti, 2002. Traduceri: Albert Camus, *Străinul,* Bucureşti, 1968; idem, *Ciuma,* trad. de Eta şi ~, Bucureşti, 1968; F. M. Dostoievski, *Demonii,* roman, trad. de N. Gane şi ~, aparat critic de I. Ianoşi, 1981.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, *Romanul românesc contemporan,* 1959; I. Vitner, *Prozatori contemporani,* 1961; E. Simion, *Orientări în literatura contemporană,* 1965; N. Manolescu, în *Contemporanul,* nr. 27, 1966; S. Alexandrescu, în *Limbă şi literatură,* 1966; V. Ardeleanu, *Însemnări despre proză,* 1966; G. Dimisianu, *Schiţe de critică,* 1966; Şt. Bănulescu, în *Gazeta literară*, nr. 38, 1967; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1967; N. Manolescu, în *Contemporanul,* nr. 50, 1967; N. Carandino, în *Gazeta literară,* nr. 2, 1967; Al. Protopopescu, în *Tomis,* nr. 1, 1968; Al. Ivasiuc, în *România literară,* nr. 7, 1968; Tr. L. Birăescu, în *Orizont,* nr. 10, 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul,* nr. 4, 1970; A. Marino, în *România literară,* nr. 10, 1970; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 24, 1970; S. Damian, *Intrarea în castel,* 1970; G. Dimisianu, *Prozatori de azi,* 1970; N. Manolescu, în *Luceafărul,* nr. 1, 1971; Olimpia Radu, în *Echinox*, nr. 5, 1971; I. Pop, în *Echinox*, nr. 7, 1971; L. Petrescu, în *România literară,* nr. 16, 1971; N. Manolescu, în *Contemporanul,* nr. 34, 1971; Şt. Bănulescu, în Luceafărul, nr. 35, 1971; I. Vlad, în *Tribuna,* nr. 36, 1971; L. Petrescu, în *România literară,* nr. 39, 1971; Al. Piru, în *Ramuri,* nr. 11, 1971; V. Ardeleanu, *A „urî", A „iubi",* 1971; Al. Piru, *Panorama...*; A. Păunescu, *Sub semnul întrebării,* 1971; Gh. Catană, în *Convorbiri literare,* nr. 14, 1972; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare,* nr. 14, 1972; L. Ulici, în *Luceafărul,* nr. 27, 1972; Al. Paleologu, în *Luceafărul,* nr. 32, 1972; Gh. Grigurcu, în *Familia,* nr. 8, 1972; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 44, 1972; Al. Paleologu, în *Tribuna,* nr. 51, 1972; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 8, 1973; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 1973; Al. George, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 1973; Fl. Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda,* 1973; M. Ungheanu, *Marin Preda,*

vocaţie şi aspiraţie, 1973 (ed. II, 2002); L. Raicu, *Structuri literare,* 1973; M. Ungheanu, *Pădurea de simboluri,* 1973; N. Balotă, în *Luceafărul,* nr. 7, 1974; M. Ungheanu, în *Ramuri,* nr. 12, 1974; Al. Andriescu, *Relief contemporan,* 1974; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte,* 1974; G. Dimisianu, *Valori actuale,* 1974; E. Simion, *Scriitori români de azi,* 1974; M. Ungheanu, în *Luceafărul,* nr. 7, 1975; idem, în *Orizont*, nr. 10, 1975; V. Suciu, în *Echinox,* nr. 1-2, 1975; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 26, 1975; Val Condurache, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1975; I. Ianoşi, în *Scînteia,* nr. 10. 294, 1975; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 22, 1976; E. Simion, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 1976; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1976; *Marin Preda, interpretat de...,* 1976; L. Raicu, *Critica, formă de viaţă,* 1976; V. Cristea, *Domeniul criticii,* 1976; C. Regman, *Colocvial,* 1976; D. Culcer, *Citind sau trăind literatura,* 1976; I. Bălu, *Marin Preda,* 1976; M. Ungheanu, în *Luceafărul,* nr. 20, 1977; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1977; I. Marcoş, în *Vatra,* nr. 10, 1977; L. Ulici, în *Contemporanul,* nr. 41, 1977; M. Micu, în *Luceafărul,* nr. 43, 1977; V. Cristea, *Alianţe literare;* 1977; Alex. Ştefănescu, *Preludiu,* 1977; C. Ungureanu, *Proză şi reflexivitate,* 1977; L. Petrescu, în *Tribuna,* nr. 5, 1978; E. Simion, în *Tomis,* nr. 4, 1978; C. Ungureanu, în *Luceafărul,* nr. 47, 1978; V. Ardeleanu, *Menţiuni,* 1978; G. Dimisianu, *Opinii literare,* 1978; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii,* 1978; C. Regman, *Explorări în actualitatea imediată,* 1978; E. Simion, în *Secolul* 20, nr. 4-5, 1979; M. Ungheanu, în *Luceafărul,* nr. 36, 1979; Fl. Mugur, *Profesiunea de scriitor,* 1979; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 3, 1980; N. Ciobanu, în *Luceafărul,* nr. 11, 1980; (D. C.) Mihăilescu, în *Luceafărul,* nr. 15, 1980; E. Simion, în *România literară,* nr. 13, 1980; Gh. Grigurcu, în *Cronica,* nr. 33, 1980; Al. Călinescu, în *Flacăra,* nr. 33, 1980; I. Buduca, în *Amfiteatru,* nr. 5, 1980; M. Iorgulescu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1980; N. Manolescu, *Arca lui Noe,* I, 1980; Ileana Mălăncioiu, în *Viaţa Românească,* nr. 4-5, 1981; C. Cruceru, *Dialogul în proza artistică actuală,* 1981; M. Zaciu, în *Transilvania,* nr. 5, 1981; E. Simion, în *Contemporanul,* nr. 20, 1981; R. Munteanu, în *Flacăra,* nr. 20, 1981; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 22, 1981; *Timpul n-a mai avut răbdare*, 1981; M. Zaciu, *Cu cărţile pe masă,* 1981; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 32, 1982; I. Bogdan Lefter, în *România literară*, nr. 32, 1982; Al. Piru, în *Contemporanul,* nr. 32, 1982; Marian Popa, în *Luceafărul,* nr. 32, 1982; I. Vlad, în *Contemporanul,* nr. 32, 1982; G. Şerban, în *Secolul 20*, nr. 1; 2; 3, 1982; N. Georgescu, în *Luceafărul,* nr. 32, 1982; M. Pop-Corniş, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 4, 1982; V. Popovici, în *Limbă şi literatură,* nr. 3, 1982 ; idem, *Marin Preda – timpul dialogului*, 1983; V. Anania, *Rotonda plopilor aprinşi*, 1983; L. Ciocârlie, *Eseuri critice*, 1983; I. Pop, *Lecturi fragmentare*, 1983; N. Steinhardt, *Critica la persoana întâi*, 1983; I. Vlad, *Lectura romanului*, 1983; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; M. Odangiu, *Romanul politic*, 1984; V. Atanasiu, *Viaţa lui Ilie Moromete,* 1984; Al. Călinescu, *Biblioteci deschise*, 1986; M. Papahagi, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1987; I. Vartic, în *Steaua*, nr. 6, 1989; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 12, 1989; Cornel Moraru, în *Tribuna*, nr. 9, 1989; S. Dumitrescu, *Marin Preda: între viaţă şi moarte*, 1992; Monica Spiridon*, Omul supt vremi*. *Eseu despre Marin Preda, romancierul*, 1993; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura acuală*, 1994; I. Negoiţescu*, Scriitori contemporani,* 1994; D. Mănucă*, Analogii*, 1995; G. Dimisianu*, Clasici români din secolele XIX şi XX*, 1996; C. Ivănescu, *Pentru Marin Preda,* 1996; V. Stancu, L. Leonte, S. Dumistrăcel, în *Cronica*, nr. 3, 1997; Al. George, în *Luceafărul*, nr. 14; 15; 16, 1999; Rodica Zane, *Marin Preda,* 2000; R. Melniciuc, *Marin Preda. Romancier al condiţiei umane,* 2000; N. Breban, în *Contemporanul,* nr. 44; 46, 2000; C. Miu, *Tipologia personajelor feminine în proza lui Marin Preda,* 2001; I. Bălu, *„Moromeţii" lui Marin Preda,* 2001; Gh. Filip, *Marin Preda pe meleagurile natale,* 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 38, 2002; G. Dimisianu, *ibidem,* nr. 48, 2002; E. Negrici, *Literatura…*; R. Voicu, *Despre Marin Preda şi alte eseuri neconvenţionale,* 2003; G. Negrea, *Cine eşti dumneata domnule Moromete?,* 2003; I. Bălu, *Viaţa lui Marin Preda,* 2003; V. Crăciun, *Marin Preda – necunoscut,* 2003. **(M. I.)**

PREDA Mira, n. 26 iun. 1925, Ocna Sibiului. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Ioan Preda şi a Paraschivei (n. Topârceanu). Absolvă cursurile Şcolii de aplicaţie „Andrei Şaguna" din Sibiu (1938) şi liceul, în aceeaşi localitate (1946). Studiază italiana (Instituti di Lingua Italiana di Sibiu, 1946), pianul (la Bucureşti şi Sibiu, 1949-1953), arta grafică (Institutul de Artă Grafică şi Tehnologii Industriale din Bucureşti, 1949). În 1978, obţine atestatul de ziarist profesionist. Desenator-decorator la Soc. pentru Răspândirea Ştiinţei şi Culturii, Bucureşti (1949-1952); contabil de secţie la U. M. Sibiu (1953-1960); prof. de desen decorativ (1960-1965) şi bibliotecară la licee din acelaşi oraş (1965-1976); din 1977, redactor la rev. *Transilvania*. Debutează cu versuri în *Gazeta Sibiului* (31 mai 1941). Debut editorial cu vol. de versuri *Promontorii* (1968). Urmează un vol. de sonete, *Ascunsa vulnerare* (1971; pref. de V. Eftimiu), *Cenuşa unui ceas* (1975), *Legile zborului* (1976), *Cuantele liniştii* (1979), *Amor in patriam* (1982), *Meridiane de singurătate* (2003), un vol. de distihuri aforistice, *Adevăruri de pe podul minciunilor* (1985). În 1989, publică primul vol., *Riposta*, al unei trilogii romaneşti (*Avalanşa,* 1998; *Frontul alb,* 2000). Traduce, împreună cu M. Corneliu Buckholzer, sonetele poetului sibian Christian Maurer, *Rememorând fântâna* (1974). Colaborează cu versuri la rev. *Tribuna Sibiului, Transilvania, Steaua, Tribuna, România literară, Viaţa Românească, Luceafărul, Ateneu* etc. Premiul rev. *Tribuna Sibiului* pentru poezie pe 1971; Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1979.

OPERA: *Promontorii*, versuri, Bucureşti, 1968; *Ascunsa vulnerare,* sonete, Bucureşti, 1971; *Cenuşa unui ceas,* versuri, Bucureşti, 1975; *Legile zborului,* versuri, Bucureşti, 1976; *Cuantele liniştii,* versuri, Bucureşti, 1979; *Amor in patriam,* versuri, Bucureşti, 1982; *Adevăruri de pe podul minciunilor,* distihuri aforistice, Bucureşti, 1985; *Riposta*, roman, Bucureşti, 1989; *Avalanşa,* roman, Bucureşti, 1998; *Frontul alb,* roman, Bucureşti, 2000; *Meridiane de singurătate,* versuri, Bucureşti, 2003. Traduceri: Christian Maurer, *Rememorând fântâna,* trad. de ~ şi M. Corneliu Buckholzer, Bucureşti, 1974.

REFERINŢE CRITICE: S. Traian, în *Tribuna Sibiului,* nr. 7751, 1982; S. Bărbulescu,în *România literară,* nr. 51, 1982; A. Dorin, în *Transilvania*, nr. 12, 1982; P. Vălureanu, în *Tomis*, nr. 8, 1982. **(I. Pt.)**

PREDA Sorin, n. 12 dec. 1951, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Alexandru Preda şi al Anicăi (n. ?). A absolvit Liceul de muzică din Bacău; licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1974). Prof., apoi ziarist la diverse publicaţii: *SLAST, Zig-Zag, Arc, Formula AS* etc. Prof. asociat la Facultatea de Jurnalism din Bucureşti. Colab. la *Ateneu, Luceafărul, România literară, Amfiteatru* etc. Debutează în *Amfiteatru* (1971). Debut editorial cu vol. *Povestiri terminate înainte de a începe* (1981). A mai publicat romanele *Parţial color* (1985) şi *Plus-minus o zi* (1988). Premiul rev. *Amfiteatru* (1971); Premiul rev. *Luceafărul* (1983); Premiul C. C. al U. T. C. (1983); Premiul rev. *Ateneu* (1985).

OPERA: *Povestiri terminate înainte de a începe,* Bucureşti, 1981; *Parţial color,* roman, Bucureşti, 1985; *Plus-minus o zi,* roman, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: I. Simuţ, în *Steaua,* nr. 2, 1981; R. G. Ţeposu, *ibidem,* nr. 3, 1982; Gh. Grigurcu, în *Astra,* nr. 13, 1983; Irina Petraş, în *Transilvania,* nr. 12, 1985; M. Ungheanu, în *Luceafărul,* nr. 24, 1985; C. Livescu, în *Ateneu,* nr. 11, 1987; Ioana Bot, în *Tribuna,* nr. 8, 1989; R. Munteanu, în *Flacăra,* nr. 12, 1989; Ov. S. Crohmălniceanu, *Al doilea suflu,* 1989; Ioana Pârvulescu, în *Contrapunct,* nr. 29, 1990; idem, în *România literară,* nr. 22, 1993; E. Simion, în *Literatorul,* nr. 26, 1993. **(A. S.)**

PREDESCU Lucian, n. 27 iul. 1907, Iaşi – m. 12 ian. 1983, Bucureşti. Istoric literar. Fiul lui Lucian Predescu şi al Elenei (n. Savu). Şcoala primară la Botoşani, Iaşi, Galaţi; Liceul „V. Alecsandri” din Galaţi (1926); licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Iaşi (1931). Debut în *Cercetări istorice* (Iaşi) cu o notă despre Cantemir (1927). Debut editorial cu *O controversă literară: Cine e autorul poemei „Cântarea României”?* (1929), cu o pref. a slavistului I. Bărbulescu. Dr. în litere cu teza *Diaconul Coresi* (1932). Funcţionar la Arhivele Statului (Iaşi), Ministerul Propagandei, Ministerul Culturii Naţionale, Ministerul Agriculturii, Muzeul Militar, prof., bibliograf şef de serviciu la Bibl. Acad. (1956-1958). Redactor la *Opinia* (Iaşi), *Universul* şi *Cuvântul*. Colab. la *Adevărul, Adevărul literar şi artistic, Convorbiri literare, Dimineaţa, Cuget românesc, Floarea de foc, Neamul românesc, Cuget clar, Buletinul M. Eminescu, Revista scriitoarelor şi scriitorilor români. Societatea de mâine, Vremea, Lumea românească* etc. Istoric literar în buna tradiţie pozitivistă, **P.** a lăsat utile monografii documentare (*Ion Creangă,* I-II, 1932; *Panait Cerna. Viaţa şi opera lui,* 1933; *Duiliu Zamfirescu. Viaţa şi opera,* 1937; *Barbu Delavrancea. Viaţa şi opera,* 1937; *Caragiale, tragicul destin al unui mare scriitor,* 1939, în colab.), ed. comentate (din Ureche, Costin, M. Moxa, Udrişte Năsturel, Radu Popescu, Bălcescu, Cârlova, Russo, Creangă etc.), *Istoria literaturii române de la început până astăzi* (1936) şi o temeinică *Enciclopedie* (1940), ilustrând erudiţia factologică indispensabilă în elaborarea marilor sinteze de istorie literară.

OPERA: *O controversă literară: Cine e autorul poemei „Cântarea României”?,* cu pref. de I. Bărbulescu, Iaşi, 1929; *Ion Creangă,* I. *Viaţa*: II. *Opera*, Bucureşti, 1932; *„Giorge” Pascu şi „Istoria literaturii române” sau O nulitate universitară,* Turnu Severin, 1932; *Vasile Cârlova şi Al. Sihleanu,* Bucureşti, f.a.; *Diaconul Coresi,* Bucureşti, 1933; *Între nepricepere şi ştiinţă,* Bucureşti, 1933; *Panait Cerna. Viaţa şi opera lui,* Cernăuţi, 1933; *Istoria literaturii române de la început până astăzi,* Bucureşti, 1936 (ed. II, 1937; ed. III, revăzută, 1938; ed. IV, revăzută şi adăugită, 1939; ed. V, 1943; ed. VI, 1946); *Virgil Leonte: un „medic” fals şi o „Enciclopedie a României”,* Bucureşti, 1937; *Barbu Delavrancea. Viaţa şi opera,* Bucureşti, 1937; *Duiliu Zamfirescu. Viaţa şi opera*, Bucureşti, 1937; *Caragiale, tragicul destin al unui mare scriitor,* Bucureşti, 1939 (în colab. cu B. Jordan); *Enciclopedia „Cugetarea”,* Bucureşti, 1940 (ed. anastatică, 1999).

REFERINŢE CRITICE: M. Seche, *Schiţă de istorie a lexicografiei române*, II, 1969; B. Theodorescu, *Istoria bibliografiei române,* 1972; M. Bucur, *Istoriografia*…; L. Timbus, în *Flacăra*, nr. 12, 1976; I. Maftei, *Personalităţi ieşene,* V, 1985. **(V. C.)**

PREDESCU Nicolae, n. 26 nov. 1834, Bucureşti – m. 26 apr. 1906, Bucureşti. Prozator şi eseist. Strănepot al Episcopului Filaret de Râmnic. Studii la „Sf. Sava”, apoi la Facultatea de Drept din Paris (1855-1859). Dr. în Drept (Paris, 1861). A fost consilier la Înalta Curte de Casaţie. Iubitor de călătorii şi arte frumoase, a vizitat muzee celebre din Paris, München, Dresda, Veneţia etc. A colaborat la *Resboiul, Trompeta Carpaţilor* ş.a. A publicat la Paris, în lb. franceză, romanul *Le Comte de Walneg* (1862). Spre sfârşitul vieţii i-a apărut, la Bucureşti, un amplu vol. de eseuri, *Poeţi şi artişti* (1900).

OPERA: *Le Comte de Walneg,* roman, Paris, 1862; *Poeţi şi artişti,* eseuri, Bucureşti, 1900.

REFERINŢE CRITICE: Th. Cornel, *Figuri contimporane,* III, 1914; P. Cornea, *Oamenii începutului de drum,* 1974. **(S. I.)**

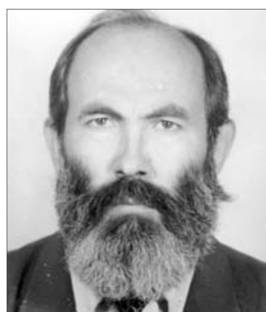

PRELIPCEANU Nicolae, n. 10 aug. 1942, Suceava. Poet şi prozator. Fiul lui Vasile Prelipceanu, jurist, şi al Elenei (n. Dima). Studii elementare şi gimnaziale la Crasna (jud. Sălaj, 1949-1952) şi Marghita (jud. Oradea, 1952-1955). Liceul la Curtea de Argeş (1956-1960). Absolvent al Facultăţii de Filologie din Cluj, secţia lb. şi literatura română (1961-1966). Angajat ca şef de club la Univ. din Cluj (mai 1967-mart. 1968); redactor la ziarul *Unirea* din Alba Iulia, secţia culturală (toamna 1968); redactor la rev. *Tribuna* din Cluj (oct. 1969-1986); angajat pentru trei luni, în 1986, la I.C.E.D. Bucureşti, iar din febr. 1987, redactor la rev. *Viaţa Românească;* în 1990 lucrează ca redactor-şef adjunct la rev. *Luceafărul*; secretar al Uniunii Scriitorilor (1991-1992), editor al ziarului *Cotidianul*, redactor al rev. *Alianţa civică;* consilier-şef al Inspectoratului pentru Cultură Bucureşti (1992-1993); şef al secţiei cultură a ziarului *România liberă* (1994); în acelaşi an este, timp de trei luni, director de programe la Televiziunea SOTI; între 23 dec. 1996 şi 15 oct. 1997, consilier de stat pentru mass media şi imagine al premierului Victor Ciorbea; din 1995, vicepreşedinte al Alianţei Civice. Debutează în rev. *Contemporanul*, cu poezie (1962). Este remarcat, încă de la debutul în vol., cu *Turnul înclinat* (1966) şi mai ales cu *Antů* (1968), pentru lirica sa ingenuu-ironică şi reţinut-sentimentală. Acestora le urmează cărţile de poezie: *13 iluzii* (1973), *Arheopterix* (1973), *Întrebaţi fumul* (1975), *De neatins, de neatins* (1978), *Jurnal de noapte* (1980), *Un civil în secolul douăzeci* (1980), *Fericit prin corespondenţă* (1982), *Arma anatomică* (1985), *Maşină de uitat* (1990), *Binemuritorul* (1996) etc. Este o prezenţă foarte vie în publicistica deceniului opt, prin reportaje, interviuri şi comentarii asupra fenomenului poetic, dar şi prin apariţiile editoriale frecvente (v. culegerea de interviuri cu scriitori şi artişti *Dialoguri fără Platon*, 1976, vol. de proză scurtă *Vara unui fost campion de pian,* 1973, *Zece minute de nemurire,* 1983 şi romanul *Tunelul norvegian*, 1980. Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj pentru vol. *13 iluzii* (1971); Premiul Uniunii Scriitorilor pentru publicistică (vol. *Dialoguri fără Platon*, 1976); Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor (vol. *De neatins, de neatins*, 1976 şi *Fericit prin corespondenţă*, 1983); Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj pentru vol. de proză *Tunelul norvegian* (1980); Premiul Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Binemuritorul* (1996).

OPERA: *Turnul înclinat,* Bucureşi, 1966; *Antů,* Bucureşti, 1968; *13 iluzii*, Cluj, 1971; *Vine istoria,* Cluj, 1972; *Arheopterix,* Bucureşti, 1973; *Vara unui fost campion de pian,* proză scurtă, Cluj, 1973; *Întrebaţi fumul,* Cluj-Napoca, 1975; *Dialoguri fără Platon*, interviuri, Cluj-Napoca, 1976; *Ieri, azi şi mai ales mâine,* Cluj-Napoca, 1977; *De neatins, de neatins,* Iaşi, 1978; *Tunelul norvegian*, roman, Cluj-Napoca, 1980; *Fericit prin corespondenţă*, Iaşi, 1982; *Zece minute de nemurire*, Cluj-Napoca, 1983; *Degetul de gheaţă,* cu o postfaţă de D. Cristea*,* Bucureşti, 1984; *Arma anatomică,* Bucureşti, 1985; *Scara interioară*, Cluj-Napoca, 1988; *Maşina de uitat,* Bucureşi, 1990; *Binemuritorul,* Bucureşti, 1996; *Ce-ai făcut în noaptea Sfântului Bartolomeu*, antologie, postfaţă de E. Negrici*,* Bucureşti, 1999; *Versuri,* Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: N. Baltag, în *Gazeta literară*, nr. 13, 1967; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 8, 1967; D. Cristea, *Un an de poezie*, 1971; V. Felea, A. Marino, I. Pop, I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 4, 1971; M. Zaciu, în *Vatra*, nr. 1, 1971; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 7, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1973; P. Poantă, *Modalităţi...*; M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 29, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1976; C. Livescu, în *Ateneu*, nr. 1, 1976; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 2, 1976; L. Raicu, în *România literară*, nr. 2, 1976; L. Ulici, în *Amfiteatru*, nr. 1, 1976; R. G. Ţeposu, în *Echinox*, nr. 3, 1976; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 43, 1976; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane,* 1977; D. Tudoran, în *România literară*, nr. 35, 1977; M. Iorgulescu*, Scriitori...*, 1978; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; Gh. Grigurcu*, Poeţi...*, 1979; P. Poantă, *Radiografii*, I, 1979; idem, în *Steaua*, nr. 4; 11, 1980; I. Pop, în *Tribuna*, nr. 14, 1980; L. Raicu, în *România literară*, nr. 50, 1980; E. Simion, în *România literară*, nr. 19, 1980; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 11, 1980; Gh. Grigurcu, în *Tribuna*, nr. 50, 1981; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 47, 1982; C. Regman, *Noi explorări critice*, 1982; V. Cristea, în

România literară, nr. 10, 1983; Gh. Glodeanu, în *Tribuna*, nr. 50, 1983; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 6, 1983; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, 1984; Grete Tartler, *Melopoetica*, 1984; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 4, 1988; I. Vlad, în *Tribuna,* nr. 15, 1988; L. Ulici, *Literatura română contemporană*, I, 1995; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 39, 1998; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 9, 1998; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2000; I. Holban, *ibidem,* nr. 4, 2003. **(I. P.)**

PREPELIŢĂ Mihai, n. 19 oct. 1947, satul Bahrineşti, jud. Rădăuţi (azi satul Bagrivnika, raionul Hliboca, regiunea Cernăuţi, Ucraina). Poet şi prozator. Fiul lui Vasile Prepeliţă şi a Elisavetei (n. Patraş), ţărani. Şcoala elementară în satul natal (1954-1962); Şcoala medie politehnică din Cernăuţi, cu program aprofundat de desen, proiectare şi executarea mobilierului artistic (1962-1965); licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Chişinău (1965-1970; în paralel, studii de pictură); urmează (extern) Facultatea de Arte Plastice din Moscova (1969-1971). Doctorand la Catedra de istorie a teatrului, Institutul de Artă Teatrală din Moscova (1978-1982; nu i se permite să-şi susţină teza, din motive politice). Pictor, apoi referent critic de artă la Fondul Plastic din Chişinău (1971-1972); secretar literar şi pictor scenograf la Teatrul Muzical-Dramatic de Stat (1972-1976); redactor la *Glasul naţiunii,* subredacţia din Bucureşti (1994-1997). Colab. la *Tribuna, Poesis, Dacia literară, Viaţa Românească, Bucovina literară, Literatura şi arta* etc. Prezent în antologiile *Dintre sute de catarge* (Chişinău, 1973), *Almanahul pădurii* (1985), *O sută de catarge* (1997), *Poezia pădurii* (1998), *Eterna iubire* (1999), *Luna în ţăndări* (1999), *Caligrafiile clipei* (1999), *Eminescu – steaua singurătăţii* (1999) şi *Iubire de metaforă* (Chişinpu, 2001). Debutează în *Zorile Bucovinei* (1969). Debut în dramaturgie cu poemul dramatic *Călin zburătorul* (după Mihai Eminescu), pus în scenă la Teatrul Naţional „Vasile Alecsandri" din Bălţi (1982). Debut editorial cu vol. *Mama noastră. Pasăre albastră,* basme pentru copii (1980).

OPERA: *Mama noastră. Pasăre albastră,* basme pentru copii, Chişinău, 1980; *Îmblânzirea curcubeului,* roman, Chişinău, 1981 (I-II, ed. definitivă, Bucureşti, 1997); *Constelaţia tinerelor talente,* dicţionar, Chişinău, 1982; *Constantin Constantinov,* monografie, Chişinău, 1983; *„Tânguiosul glas de clopot..." Eminescu-Bucovina,* evocare documentară. 1858-1869, Chişinău, 1989; *101 poeme haiku,* în lb. română, franceză şi engleză, pref. de Fl. Vasiliu, Bucureşti, 1994; *Dialoguri de sânge,* publicistică, Bucureşti, 1995 (ed. II, adăugită, 1996); *Necropole pentru suflet,* versuri, Bucureşti, 1996; *La casa de nebuni,* teatru, Bucureşti, 1997; *Altarul muzelor,* publicistică, Bucureşti, 1997; *Ucenic la Eminescu,* eseuri, Bucureşti, 1997; *Din gulagul românilor...,* documentar, Bucureşti, 1998; *Eu sunt născut în Bucovina...,* memorialistică, Bucureşti, 1999; *Codrii Cosminului,* proză scurtă, Bucureşti, 1999; *Poem nocturn,* versuri, Timişoara, 2000; *111 poeme haiku,* Bucureşti, 2001; *1001 poeme haiku,* Bucureşti, 2002. Traduceri: R. Ibrahimbekov, *Dincolo de uşa verde,* în colab., Chişinău, 1973; I. Rannap, *Vulturul cel de pe urmă,* Chişinău, 1981; R. Ezera, *Merişoare de dragoste,* în colab. cu Eudochia Moraru, Chişinău, 1984; I. Maznin, *Toată vara zi de vară,* Chişinău, 1988; S. Zigunenco, *Salut, mă numesc Robotică,* Chişinău, 1988; N. Gromâko, *Fericirea Mărioarei,* Chişinău, 1988; V. Vasiliev, *Ca între bărbaţi...,* Chişinău, 1989; I. Dalgopolov, *Maeştri şi capodopere,* Chişinău, 1989; Alla Ter-Agopian, *Vântul şi măştile,* Bucureşti, 1991.

REFERINŢE CRITICE: A. D. Rachieru, *Poeţi din Bucovina,* 1996; O. Suciu, *Români dincolo de sârma ghimpată,* 1999. **(A. S.)**

PRICOP Constantin, n. 20 ian. 1949, Piatra Neamţ, jud. Neamţ. Poet şi eseist. Fiul lui Constantin Pricop şi al Aurorei (n. Pătraşcu). Studii elementare la Piatra Neamţ. Liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava (1963-1967); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ.

„Al. I. Cuza" din Iaşi (1967-1972). Dr. în filologie al aceleiaşi Univ. cu teza *Metode şi perspective în critica literară interbelică* (1999). Redactor-şef al rev. *Alma Mater* (1971-1972). Corector, redactor, apoi secretar general de redacţie la *Convorbiri literare* (1972-1991); redactor-şef adjunct al rev. *Sud-Est* (1991-1992); redactor-şef al rev. *Continent* (1999). Lector la Univ. „Ştefan cel Mare" din Suceava (1990-1991); din 1992, lector, apoi conferenţiar la Facultatea de Litere a Univ. din Iaşi. Colab. la *Convorbiri literare, Cronica, Dacia literară, Contemporanul, România literară, Dilema, Contrapunct, Steaua, Tribuna, Vatra* etc. Debutează în rev. Liceului „Ştefan cel Mare" din Suceava. Debut editorial cu vol. de versuri *Viaţa fără sentimente* (1982). Eseuri în *Marginea şi centrul* (1990), *Seducţia ideologiilor şi luciditatea (rigoarea) criticii* (1999), *Literatura şi tranziţia* (2000). Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1999).

OPERA: *Viaţa fără sentimente,* versuri, Bucureşti, 1982; *Marginea şi centrul,* eseuri, Bucureşti, 1990; *Seducţia ideologiilor şi luciditatea (rigoarea) criticii,* eseuri, Bucureşti, 1999; *Literatura şi tranziţia,* eseuri, Iaşi, 2000; *Naratori şi modelare umană în medievalitatea românească,* în colab. cu Elvira Sorohan şi (V. P.) Stanciu, Iaşi, 2000.

REFERINŢE CRITICE: I. B. Lefter, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1982; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru,* nr. 7, 1982; L. Ulici, în *România literară,* nr. 25, 1982; Val Condurache, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 1982; N. Steinhardt, în *Astra,* nr. 3, 1984; Gh. Grigurcu, în *Familia,* nr. 5, 1991; I. Holban, în *Cronica,* nr. 10, 1991; A. Marino, în *Jurnalul literar,* nr. 27-30, 1991; A. D. Rachieru, *Poeţi din Bucovina,* 1996; M. Mincu, în *România literară,* nr. 11, 1999; A. Pătraş, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 555, 2001; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 4, 2002. **(A. S.)**

PRICOP Dumitru, n. 21 mai 1943, com. Negrileşti, jud. Vrancea. Poet. Fiul lui Ion Pricop şi al Ioanei (n. ?). Şcoala generală în com. natală şi la Bârseşti, jud. Vrancea; liceul din Vidra (1958-1961); licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatură Română a Univ. din Bucureşti (1964-1970). Prof. suplinitor la Pauleşti (1961) şi Negrileşti, jud. Vrancea (1963-1968); director la Căminul cultural din com. Bârseşti (1968-1969); redactor la ziarul *Milcovul* din Focşani (1969); prof. suplinitor la Jariştea şi Pădureni, jud. Vrancea (1969-1971); director la Căminul cultural din Baloteşti (1971-1972); director al Casei de cultură din Odobeşti (1972-1973; în paralel predă la liceul teoretic din oraş); prof. suplinitor la Şcoala generală nr. 4 (1973-1974), apoi prof. titular la liceele nr. 1 şi 5 din Focşani (1978-2000); între 1974 şi 1978, instructor la Comitetul Judetean pentru cultură şi artă Vrancea. Colab. la *Astra*, *Ateneu*, *Amfiteatru*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Flacăra*, *Poesis*, *România literară*, *Steaua*, *Transilvania*, *Tribuna*, *Ramuri*, *Orizont* etc. Prezent în antologiile *Laudă patriei* (1977), *Gândind ode patriei* (1977), *Catarge* (1978), *Cartea ţării* (1984), *O mie şi una poezii româneşti*, III (1997), *Poezia pădurii*, IV (2001), *Poesys* (2001; 2003) etc. Membru fondator al *Revistei V* din Focşani (1990); organizator al Salonului literar de la Dragosloveni. Debutează în rev. *Tomis* (1964). Debut editorial cu ciclul de versuri *Lutul vestit*, în *Caietul debutanţilor* al Editurii Albatros (1975). A publicat vol. *Patima muntelui* (1978), *Lumile din strigăt* (1981), *Locuitor în Oedip* (1983), *Lacrima arlechinului* (1985), *Stelele din adâncuri* (1988), *Iniţiere în obsesii* (1990), *Dumitru al peşterii* (1997), *Paharul însângerat* (2001), *În căutarea Muntelui Albastru* (2003) şi *Muntele Patimii* (2003). Premiul Uniunii Scriitorilor (1984).

OPERA: *Lutul vestit*, versuri, în *Caietul debutanţilor*, Editura Albatros, Bucureşti, 1975; *Patima muntelui*, versuri, Bucureşti, 1978; *Lumile din strigăt*, versuri, Bucureşti, 1981; *Locuitor în Oedip*, versuri, Bucureşti, 1983; *Lacrima arlechinului*, versuri, Bucureşti, 1985; *Stelele din adâncuri*, versuri, Iaşi, 1988; *Iniţiere în obsesii*, versuri, Galaţi, 1990 (ed. II, Ploieşti, 2001); *Dumitru al peşterii/Dimitrii de la caverne*, ed. bilingvă româno- franceză, trad. de C. Frosin, Galaţi, 1997; *Paharul însângerat*, versuri, Galaţi, 2001; *În căutarea Muntelui Albastru*, versuri,

Focşani, 2003; *Muntele Patimii*, versuri, antologie de autor, ed. şi pref. de N. D. Trifu, Ploieşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 42, 1978; L. Ulici, în *România literară*, nr. 43, 1978; L. Papdima, în *Tribuna României*, nr. 267, 1978; M. D. Gheorghiu, în *Luceafărul*, 24 mart. 1979; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1981; Gh. Istrate, *ibidem*, nr. 48, 1984; L. Ulici, în *România literară*, nr. 11, 1986; A. Goci, în *Luceafărul*, nr. 39, 1998; G. Vulturescu, în *Poesis*, nr. 141-143, 2002; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 2003; A. Gurău, în *Porto-Franco*, nr. 4-6, 2003. **(A. S.)**

PRIGOR Maura (pseud. Coraliei Simionescu), n. 15 aug. 1900, Slatina – m. (?). Prozatoare. Fiica doctorului Sava Simionescu. Şcoala Centrală de Fete din Bucureşti şi studii la Univ. din Geneva. Debutul publicistic cu schiţa *Carnaval*, în *Vitrina literară* (1929); debutul editorial cu romanul *Biserica nouă* (1930). Colaborează la *Adevărul literar şi artistic, Munca literară, Ţara noastră*. În 1930, scoate ziarul *Tribuna femeii*. Autoare a romanului *Statuia care arde* (1934) şi a vol. de proză *Tunda* (1936). Feministă activă, a fondat cooperative feminine la sate.

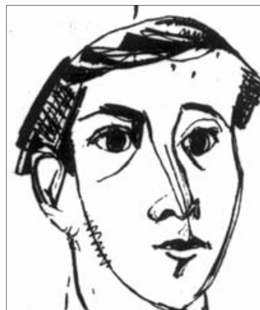
OPERA: *Biseria nouă,* roman Craiova, 1930 (ed. II, 1932); *Statuia care arde,* roman, Bucureşti, 1934; *Tunda (Dobrogea),* nuvele, Bucureşti, 1940.

REFERINŢE CRITICE: I. Peltz, în *Zodiac*, iun.-iul. 1930; P. Constantinescu, în *Vremea*, nr. 122, 1930; Mărgărita Miller-Verghy, în *Revista scriitoarelor şi scriitorilor români*, nr. 8; 9; 10, 1930; I. Samarineanu, în *Familia*, nr. 1-2, 1942. **(M. V.)**

PROTOPOPESCU Alexandru, n. 30 aug. 1942, Fălticeni, jud. Suceava. Poet şi critic literar. Fiul prof. de lb. română Dan Protopopescu şi al Matildei (n. Procopie). Absolvă liceul în oraşul natal (1960); Facultatea de Filologie a Univ. din Iaşi (1960-1965). Între 1965 şi 1967, asistent la Institutul Pedagogic din Constanţa; între 1967 şi 1974, redactor la rev. *Tomis*, unde ţine şi cronica literară (1968-1972). Din 1974 pensionat de boală. Debut cu versuri în *Iaşul literar* (1963); debut editorial cu vol. de versuri *Exil imaginar* (1968), urmat de două cărţi de critică literară: *Volumul şi esenţa* (1972) şi *Romanul psihologic românesc* (1978), cea mai importantă lucrare a lui **P.** şi una dintre cercetările cele mai serioase dedicate romanului în critica românească postbelică.

OPERA: *Exil imaginar,* versuri, Bucureşti, 1968; *Volumul şi esenţa*, critică literară, Bucureşti, 1972; *Romanul psihologic românesc,* Bucureşti, 1978 (ed. II, Piteşti, 2000; ed. III, 2002); *Un mileniu de copilărie,* ed. de V. Andru, Piteşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 27, 1973; Alex. Ştefănescu, în *Tomis*, nr. 8, 1973; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 30, 1978; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 25, 1978; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 37, 1978; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 48, 1978; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 3, 1979; Alex. Ştefănescu, *Jurnal de critic,* 1980; Gh. Grigurcu, *Între critici,* 1983; N. Motoc, în *Tomis*, nr. 7, 2001; Al. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 23, 2003. **(I. B.)**

PROTOPOPESCU Dragoş, n. 17/30 oct. 1892, Călăraşi – m. 11 apr. 1946, Bucureşti. Poet, prozator, eseist şi traducător. Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1915). Editează (din 1918) rev. *Letopiseţi*, unde publică mai ales versuri, rod al unei crize sufleteşti pricinuite de moartea pe front a fratelui său (ulterior, poeziile vor fi incluse în *Poemele restriştei,* 1920). Existenţă agitată, greu de urmărit din cauza lipsei de documente. Studii la Londra şi Paris, vizând specializarea în cultura şi civilizaţia engleză. Prof. suplinitor la Univ. din Cernăuţi (1923), apoi, titular (din 1925). Doctorat la Paris (Sorbona), sub conducerea prof. Louis Cazamian (1924) cu teza *Un classique moderne – William Congreve, sa vie, son oeuvre,* publicată la Paris, în acelaşi an. Director al Teatrului Naţional din Cernăuţi (1926-1927). A fost ataşat de presă la

Legaţia Română din Roma, redactor la rev. de extremă dreapta *Calendarul* şi *Porunca vremii* şi codirector la *Buna- Vestire*. După debutul cu versuri în *Viaţa nouă* (1910-1911), colaborează la *Cronica, Flacăra, Viaţa Românească, Ideea europeană, Cugetul românesc, Sburătorul, Universul literar, Gândirea* etc. (a semnat şi cu pseud. Dinu Lance, D. P. B., Dragoş Blebea, P. Dragoş, Evstrate Logofătul, Valde). Debut în vol. cu versuri (*Poemele restriştei,* 1920), urmat de *Zvon de pretutindeni* (1921). Scrise într-un stil alert, meditaţiile sale pe marginea culturii şi civilizaţiei engleze sunt cuprinse în *Pagini engleze* (1925) şi reluate în *Fenomenul englez* (1936). După 1930, scrie mai ales proză; primele sale vol. (*Iarmarocul metehnelor,* 1932; *Condamnaţii la castitate,* 1933) sunt încurajate de critică, după care interesul scade direct proporţional cu alunecarea spre extrema dreaptă a ideologiei scriitorului (a mai scris *Fortul 13,* 1936 şi *Tigrii,* I-II, 1937). În paralel, desfăşoară o susţinută activitate de traducător din lb. engleză (Shakespeare), colaborând (între 1929 şi 1946) cu Teatrul Naţional din Bucureşti, unde i se joacă şi o piesă orig., intitulată *Fântâna Domnului* (stagiunea 1931-1932).

OPERA: *Poemele restriştei.* 1916-1918, Bucureşti, 1920; *Zvon de pretutindeni,* Bucureşti, 1921; *An unknown Congreve poetical scrap.* One of wich has not hitherto published, together with more lines in his praise and a new letter, Bucureşti, 1923 (ed. II, în 1924, cuprinde şi o scrisoare a lui Edmund Gosse); *Un classique moderne – William Congreve, sa vie, son oeuvre,* avec une lettre-préface de M. Louis Cazamian, Paris, 1924; *Pagini engleze,* Bucureşti, 1925; *Iarmarocul metehnelor,* Bucureşti, 1932; *Condamnaţii la castitate,* Bucureşti., 1933; *Fenomenul englez.* Studii şi interpretări, Bucureşti, 1936 (altă ed., 1996); *Fortul 13,* Bucureşti, 1936; *Tigrii,* I-II, Bucureşti, 1937; *Shakespeare*. *Viaţa şi opera,* ed. de F. Anton, Bucureşti, 1998; *Shakespeare. Romanul englez,* ed. de A. Bălu, Bucureşti, 2000. Traduceri: Shakespeare, *Hamlet,* dramă în 5 acte, trad. din lb. engleză de ~, Bucureşti, 1938; idem, *Coriolan,* Bucureşti, 1940; idem, *Furtuna,* Bucureşti, 1940; idem, *Henric V,* dramă în 5 acte, trad. din lb. engleză de ~, Bucureşti 1940, idem, *Poveste de iarnă,* comedie în 5 acte. trad. din lb. engleză de ~, Bucureşti, 1942; idem, *Regele Lear*, tragedie în 5 acte, din englezeşte de ~, Bucureşti, 1942 (ed. II, 1944); idem, *Scorpia îmblânzită,* comedie în 5 acte din şi în forma originală de ~, Bucureşti, 1943; idem, *Tragedia lui Othello, Maurul din Veneţia,* din şi în forma originală de~, Bucurreşti, 1943; idem, *Doi domni din Verona,* Bucureşti, 1944; idem, *Noaptea regilor (A douăsprezecea noapte),* comedie în 5 acte şi 16 tablouri, trad. de~, Bucureşti, 1945; Eugen O'Neill, *Michael şi Anna (Welded),* piesă în 3 acte (4 tablouri), trad. din lb. engleză de~, Bucureşti, 1946; W. Shakespeare, *Nevestele vesele din Windsor,* Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; P. Zarifopol, *Pentru arta literară,* I, 1971; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...* I; E. Lovinescu, *Scrieri,* IV, 1973; I. Massoff, *Teatrul românesc*, VI-VII, 1976–1978; A. Bălu, *O perspectivă românească asupra literaturii engleze,* 2002. **(Şt. B.)**

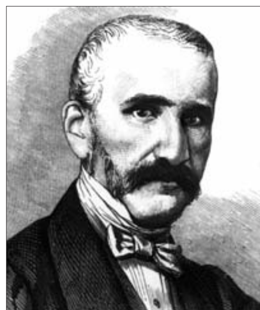

PRUTEANU Mihai, n. 25 mai 1938, com. Blăgeşti, jud. Bacău. Prozator. Fiul lui Vasile Pruteanu şi al Mariei (n. Cpaşa), agricultori. Urmează Şcoala Tehnică Silvică din Câmpulung Moldova (1951-1955), apoi Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale" din Bucureşti (1957-1961). Tehnician silvic la Ocolul „Fântânele" din jud. Bacău (1955-1957); actor la Teatrul Regional din capitală (1961-1965) şi Teatrul „Nottara" (1965-1979). A jucat în piese de Radu Dumitru (*A opta zi dis-de-dimineaţă*), Michel de Ghelderode (*Cristofor Columb, Escurial*) şi Horia Lovinescu (*Petru Rareş*). A efectuat turnee în Franţa, Germania, Portugalia, Danemarca, Finlanda, Iugoslavia, Bulgaria şi Mexic. În 1980 se stabileşte în Statele Unite, unde absolvă „Jane Adams School of Nursing" din Cleveland, Ohio (1980-1983). Flebotonist la „Alpha Therapeutic Corporation" şi la „Plasma Alliance" din Cleveland, Ohio. A făcut parte din echipa care a lucrat la procesarea interferinului (1981-1983). Între 1983 şi 1984

lucrează la „Doctors Hospital" din Lanham, Maryland. Din 1984, e reporter şi redactor (chief producer) la Postul de Radio „Vocea Americii", în Washington, DC, unde susţine rubricile culturală, agricolă şi medicală. Autor al adaptării radiofonice după *Ţiganiada* lui I. Budai Deleanu (1987) şi al serialului *Cei din Cornova* (1989), după texte folclorice basarabene. A regizat spectacolul radiofonic cu romanul *Ferma animalelor (Animal Farm*) de George Orwell. Colaborează cu eseuri şi cronici de teatru la *Viaţa studenţească*, *Lumina Lina* şi *Romanian Herald* (New York). Debutează editorial cu romanul *Porţile lui Vama Catarama* (1970), urmat de *Jocurile dimineţii* (1976), povestiri pentru copii. Alte trei volume, deşi anunţate în planurile editoriale, n-au mai apărut: *Atunci însă a fost soare* („Un roman de factură poematică, cu subliniat mesaj antirăzboinic, acţiunea desfăşurându-se pe spaţiul anilor 1945-1947..."), *Prin arşiţa verii* („Un roman apropiat de profunzimea paremiilor populare, având ca protagonişti câţiva copii, maturizaţi înainte de vreme datorită evenimentelor dramatice pricinuite de marea secetă din 1946, în Moldova") şi *Îngânduratul şi bufonul* („Spaţiu de reflecţie asupra adevărului..."). A fost de două ori distins cu „Award for Excellence in Programming" (1984) şi „Special Achievement Award" (1990) de către Postul de Radio „Vocea Americii" din Washington, DC.

OPERA: *Porţile lui Vama Catarama*, roman, Bucureşti, 1970; *Jocurile dimineţii,* povestiri, Bucureşti, 1976.

REFERINŢE CRITICE: Mircea Iorgulescu, în *România literară*, nr. 11, 1971; Mircea Moga, în *Contemporanul*, nr. 19, 1977; Sorin Titel, în *România literară*, nr. 3, 1977; Costin Tuchilă, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1977; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

PUMNUL Aron, n. 27 nov. 1818, com. Cuciulata, jud. Braşov – m. 24 iun. 1866, Cernăuţi. Lingvist şi istoric al culturii. Provine dintr-o familie de ţărani. Studii primare la Odorhei, liceul la Blaj (unde e influenţat de S. Bărnuţiu, prof. său de filosofie) şi Cluj, teologia la Viena, ca bursier la Colegiul „Sf. Barbara", unde organizează Soc. studenţească „Românimea cea tânără", cu un program luminist şi naţional, în tradiţia Şcolii Ardelene. La Viena se ocupă cu studiul filosifiei (în special luminiştii, Kant şi postkantienii Krug şi Rotteck), traduce lucrări din Colson şi din Baumeister (Fizica) şi dă, ca replică polemică la *Tentamen criticum* al lui Aug. Treboniu Laurian, prima schiţă (publicată în 1845) a sistemului său ortografic, în intenţie fonetic, având însă, practic, un aspect etimologizant. Colaborator la *Organul luminării,* prof. de filosofie la Blaj (1846-1848), alcătuieşte un curs, păstrat (parţial) în ms, care e un rezumat al operei kantianului Krug, *Fundamentalphilosophie.* În 1848 redactează proclamaţia prin care românii sunt convocaţi la adunarea din Duminica Tomii, program influenţat de ideile liberale ale lui Rotteck, vizibile şi în art. *Viaţa năciunii române,* cu care colaborează, în 1848, la *Învăţătorul poporului.* Membru al Comitetului Român de la Sibiu, urmărit de autorităţi, trece în Muntenia revoluţionară, apoi, prin Moldova, ajunge la Cernăuţi, unde se stabileşte definitiv, devenind unul dintre conducătorii mişcării de renaştere naţională a românilor din Bucovina. Redactor al rev. *Bucovina,* apoi prof. de română la gimnaziul din Cernăuţi, publică lucrări de lingvistică *(Grammatik der rumänischen Sprache…; Convorbire între un tată şi-ntre fiul lui asupra limbei şi literelor româneşti)* şi de istorie literară *(Lepturariu rumânesc…),* cu caracter preponderent didactic. Ca prof., exercită o imensă influenţă asupra discipolilor săi (printre care M. Eminecu), ce vor găsi în **P.** interpretul, de o mare frumuseţe morală, al aspiraţiilor politice, culturale şi naţionale paşoptiste. La moartea prof., prilej de doliu naţional, elevii săi scot broşura *Lăcrămioarele învăţăceilor gimnazişti la mormântul prea iubitului lor profesor Arune*

Pumnul, în care Eminescu debutează cu poezia *La mormântul lui Arune Pumnul.*

OPERA: *Convorbire între un tată şi-ntre fiul lui asupra limbei şi literelor româneşti,* Cernăuţi, 1850; *Lepturariu rumânesc cules den scriptori rumâni,* I-IV, Viena, 1862-1865; *Grammatik der rumänischen Sprache für Mittelschulen von ~,* ed. II, Cernăuţi, 1882; I. G. Sbiera, *Aron Pumnul. Voci asupra vieţei şi însemnătăţii lui, precum şi scrierile lui mărunte şi fragmentare,* Cernăuţi, 1889.

REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, *Critice,* I; M. Eminescu, în *Albina* din Pesta, 7 şi 9 ian. 1870; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* I; Ov. Densusianu, *Literatura…,* III; Const. Loghin, *Aron Pumnul – Mihai Eminescu,* 1943; I. Petrescu, *Concepţia lingvistică a lui Aron Pumnul,* 1966; I. L. R., II; I. Petrescu, *Un discipol paşoptist al lui W. T. Krug: Aron Pumnul*, 1968; I. Rotaru, *O istorie…,* I; P. Leu, *O carte uitată: Lepturariu rumânesc,* 1972; M. Bucur, *Istoriografia…*; D. Macrea, *Contribuţii la istoria lingvisticii şi filologiei româneşti,* 1978; Aug. Z. N. Pop, *Mărturia documentelor de la vechile tiparniţe româneşti la Nicolae Labiş,* 1985; P. Rezuş, *Aron Pumnul,* 1996; I. Rad, în *Tribuna*, nr. 38, 1996; idem, în *România literară,* nr. 28, 1997; idem, în *Steaua*, nr. 7, 1997; idem, *Aron Pumnul,* 2002. **(I. Em. P.)**

PURCARU Ilie, n. 5 nov. 1933, Râmnicu Vâlcea. Publicist şi poet. Fiul lui Ioan Purcaru şi al Aurorei (n. Năchescu). Studii primare (1940-1944) şi Liceul „Fraţii Buzeşti" din Craiova (1944-1950); Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" din Bucureşti (1950-1951). Redactor la *Scânteia* (1951-1957); redactor la *Contemporanul* (1960-1961); redactor la *Luceafărul* (1962-1964); redactor-şef al rev. *Ramuri* (1964-1972); redactor-şef adjunct al ziarului *Înainte* din Craiova (1972-1973); redactor-şef adjunct al ziarului *Scânteia tineretului* (1973-1974); redactor la rev. *Argeş* (1974); redactor-şef adjunct la *Tribuna României* (1974-1975); redactor la *Flacăra* (1975-1987); redactor-şef al rev. *Fapta* (1990), al cotidianului *Naţiunea* (1990-1991), al rev. *România internaţională* (1992), *România Magazin* (1993), *Regăsirea* (1997). Debutează în rev. *Caiet literar* din Cariova (1949). Gazetar înnăscut, pasionat de cele mai diverse probleme contemporane. Într-o primă perioadă predomină tonul exaltat romantic: *Zile fierbinţi* (1955, în colab.), *Ev nou în Ţara Banilor* (1961), *Harpe şi ape. Album dunărean* (1962), *Escale spre noi înşine* (1966), regăsibil până la *Paralaxe la „Mioriţa"* (1978), dar înlocuit în alte vol. printr-o atitudine intelectualistă mai pronunţată, vizibilă mai ales în cărţile-anchetă (*România – convergenţe la universal,* 1975; *Poezie şi politică,* 1972 etc.) sau în *Colocvii. Artistul şi opera sa, de la I. L. Caragiale la Eugen Barbu* (1964), unde primul plan e ocupat, de această dată, de scriitori; în fine, reporterul cedează loc şi poetului (*Bunica Beps,* 1974; *Geografii rebele,* 1984; *Mauzoleul Bunicii Beps,* 1999). Alte vol.: *Focuri în junglă* (1957), *Tara Banilor* (1972), *Un elefant pentru doi oameni* (1973), *Asaltul* (1974), *Încă 3 km până la apele vii* (1976), *Planuri în lut* (1979). *Marşul de August* (1980) e un poem aniversar. Premiul C.C. al U.T.C. (1967); Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1975 şi al Asoc. Scriitorilor din Craiova (1980).

OPERA: *Zile fierbinţi,* reportaj, în colab. cu V. Negru, Bucureşti, 1955; *Calitatea prodcuţiei – onorarea fabricii,* Bucuresti, 1956; *Ev nou în Ţara Banilor,* Bucureşti, 1961; *Harpe şi ape. Album dunărean,* Bucureşti, 1962; *Colocvii. Artistul şi opera sa de la I. L. Caragiale la Eugen Barbu* (în colab. cu Ştefan Bănulescu), Bucureşti, 1964; *Escale spre noi înşine,* Bucureşti, 1966; *Focuri în junglă. File dintr-un jurnal de reporter,* Bucureşti, 1967; *La Roumanie,* Bucureşti, 1967 (ed. II, 1969); *Poezie şi politică. Convorbiri cu…,* Bucureşti, 1972; *Ţara Banilor,* Craiova, 1972; *Un elefant pentru doi oameni.* Scurt periplu prin civilizaţiile tinere ale planetei, Craiova, 1973; *Asaltul, Craiova,* 1974; *Bunica Beps*, versuri, Bucureşti, 1974; *România – convergenţe la universal,* Bucureşti, 1975; *Încă 3 km până la apele vii.* Schiţă la un portret al satului oltean, Craiova, 1976; *Paralaxe la „Mioriţa". 30 de sate în 30 de ani;* Bucureşti, 1978; *Planuri în lut,* Craiova, 1979; *Marşul de August,* poem, Bucureşti, 1980; *Ţara Loviştei – oameni şi locuri*, Bucureşti, 1980; *Geografii rebele,* versuri, Bucureşti, 1984; *Vorbesc ţăranii,* Bucureşti, 1985; *Literatură şi naţiune,* interviu, Bucureşti, 1986;

Carte cu olteni şi neolteni care au consacrat Oltenia oltenilor, Craiova, 1988; *Mauzoleul Bunicii Beps,* versuri, Bucureşti, 1999; *O expediţie în Sahara olteană,* reportaj, Craiova, 2001; *Eu şi Dunărea,* reportaj, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 12, 1974; I. Guţan, în *Transilvania*, nr. 6, 1973; Doina Uricariu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1975; D. Vrânceanu, în *Ramuri*, nr. 3, 1975; Ioana Creţulescu, în *Revue roumaine,* nr. 1, 1976; P. marcea, în *Luceafărul*, nr. 24, 1977; Ş. Cioculescu, în *Flacăra*, nr. 44, 1979; S. Duicu, în *Ramuri*, nr. 4, 1980; (D. C.) Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 1, 1980; Mirela Roznoveanu, în *România literară,* nr. 10, 1980; v. Rusu, în *Orizont*, nr. 26, 1984; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni,* 1985; Viorica Răduţă, în *Luceafărul*, nr. 35, 1989; A. Hoisie, în *Dialog*, nr. 135, 1990. **(M. Pp.)**

PUŞCARIU Sextil, n. 4 ian. 1877, Braşov – m. 5 mai 1948, Bran, jud. Braşov. Memorialist. Fiul lui Iosif Puşcariu, avocat, şi al Eufrosinei (n. Ciurcu). Veche familie de intelectuali militanţi pentru drepturile românilor ardeleni. Tatăl a editat rev. umoristică *Cocoşul roşu* (1874-1878) şi a lăsat pagini memorialistice legate de Braşov (1909). Şcoala primară la Braşov (1884-1887); tot acolo, gimnaziul şi liceul german şi românesc (1887-1895). În penultima clasă, vicepreşedinte al Soc. de lectură „Ioan Popasu" şi membru în comisia literară. Coleg cu St. O. Iosif, al cărui portret îl evocă în memoriile sale. Trimis la studii la Leipzig (1895-1899), unde îşi dă doctoratul cu Gustav Weigand; trece apoi la Paris (1899-1901), studiind cu Gaston Paris şi A. Thomas, elev al lui W. Meyer-Lübke la Viena (1901-1905), obţine docenţa (1905) şi conduce (din 1904) Seminarul român din cadrul Univ. vieneze, iniţiat de el, suprimat în 1906 la intervenţia guvernului maghiar de la Budapesta. Între 1906 şi 1919, prof. titular de lb. şi literatura română la Univ. din Cernăuţi. La izbucnirea războiului, mobilizat pe frontul italian (1914-1918), începe, în perioadele de răgaz, să redacteze prima parte a „memoriilor" (copilăra şi adolescenţa). Întors la Cernăuţi, e decan al Facultăţii de Litere (1914-1918) şi scoate ziarul *Glasul Bucovinei* (1919), unde salută apariţia în poezie a lui Lucian Blaga. Chemat de Consiliul Dirigent să sprijine înfiinţarea Univ. din Cluj, fiind de două ori rector (1919-1920; 1940-1941). Întemeiază aici Muzeul Limbei Române (1920), în cadrul căruia continuă elaborarea *Dicţionarului* încredinţat lui de Acad., din 1906. Un puternic centru de cercetare filologică se formează în jurul său; sub egida Muzeului începe elaborarea *Atlasului lingvistic român* şi apare publicaţia ştiinţifică *Dacoromania* (1921-1948). Membru al Acad. din 1914, P. e un reputat specialist în lingvistică generală, fonologie, fonetică, gramatică istorică, dialectologie, geografie lingvistică, toponimie, antroponimie, lexicografie, stilistică, ortografie. A dat, în aceste domenii, studii fundamentale: *Studii istro-române* (2 vol., 1906-1929), *Études de linguistique roumaine* (1937), *Limba română,* I, *Privire generală* (1940), II, *Rostirea* (postum). Colab. la *Convorbiri literare, Familia, Luceafărul, Vatra, Gazeta Transilvaniei, Transilvania, Viaţa Românească, Sămănătorul, Telegraful român, Junimea literară, Noua revistă română, Societatea de mâine, Revista Fundaţiilor Regale* ş. a.; de asemeni, la *Zeitschrift für Romanische Philologie, Wörter und Sachen, Kritische Jahresbericht..., Deutsche Literaturzeitung, Literaturblatt für Romanische und Slavische Philologie, Zeitschrift für ungleichende Literaturgeschichte, Revue des Langues romanes*. A întemeiat şi condus rev. *Dacoromania* (1921-1948), *Cultura* (1924), ziarul *Drumul nou* (1931). **P.** debutează în literatură cu trad., în *Vatra* (1895), continuând să publice o suită de *Scrisori din Italia* în foiletonul *Gazetei Transilvaniei* (1896). Încercările lirice şi în proză sunt reunite în vol. *Schiţe* (1896), *Snoave* (1897) şi *Juvenilia* (1898), după care scriitorul părăseşte creaţia propriu-zisă şi se consacră o vreme criticii şi istoriei literare: *Cinci ani de mişcare literară (1902-1906),* în 1909; *Literatura română* (1925), *Istoria literaturii române. Epoca veche* (1921; ed. II, 1930; 1936; 1987). A editat (în colab. cu I. Breazu) şi o

Antologie română, la Halle, în Germania (1938). Trad. din Ibsen, Wedekind, Cehov, Heine ş. a. în rev. Ciclul memorialistic, început din anii tineri, reluat în ultima etapă a vieţii, la Bran, cuprinde *Spiţa unui neam din Ardeal* (2000), *Braşovul de altădată* (1977), *Călare pe două veacuri* (1968) şi două vol. de *Memorii* (1978). Încercările poetului şi prozatorului sunt neglijabile. În schimb, contribuţiile critice şi de istorie literară îşi păstrează interesul, mai cu seamă în unele pagini dedicate lui M. Sadoveanu, O. Goga şi Lucian Blaga. Memorialistul (descoperit postum) se impune ca unul dintre cei mai importanţi martori ai unei jumătăţi de veac de istorie naţională, cât şi prin darul unui povestitor şi evocator de factură clasică.

OPERA: *Schiţe,* Craiova, 1896; *Snoave,* Braşov, 1897; (semnate: Se. Til); *Juvenilia,* proză şi versuri, Braşov, 1898; *Cinci ani de mişcare literară* (1902-1906), Bucureşti, 1909; *Istoria literaturii române. Epoca veche,* Sibiu, 1921 (ed. II, 1930; ed. III, 1936); *Literatura română,* Arad, 1925; *Antologie română* (în colab. cu I. Breazu), Halle, 1938; *Călare pe două veacuri, Amintiri din tinereţe* (1895-1906), Bucureşti, 1968; *Cercetări şi studii,* ed. îngrijită de I. Dan, pref. de G. Istrate, Bucureşti, 1974; *Braşovul de altădată,* cuvânt înainte de I. Colan, ed. îngrijită de Ş. Polverejan, Cluj-Napoca, 1977; *Memorii,* ed. de Magdalena Vulpe, pref. de I. Bulei, note de I. Bulei şi Magdalena Vulpe, Bucureşti, 1978; *Istoria literaturii române. Epoca veche,* ed. îngrijită de Magdalena Vulpe, postfaţă de (D. C.) Mihăilescu, Bucureşti, 1987; *Spiţa unui neam din Ardeal,* ed., note şi glosar de Magdalena Vulpe, Cluj-Napoca, 2000; *Pagini din corespondenţa Vasile Pârvan – Sextil Puşcariu,* ed. de Magdalena Vulpe, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: O.C.T (ăslăuanu), în *Luceafărul,* nr. 23, 1903; L. Blaga, *Hronicul şi cîntecul vîrstelor,* 1965; V. Iancu, în *Familia,* nr. 8, 1968; M. Vaida, *Sextil Puşcariu critic şi istoric literar,* 1972; O. Ghibu, în *Familia,* nr. 1, 1974; G. Ţepelea, în *Ramuri*, nr. 1, 1974, R. Todoran, în *Cercetări de lingvistică,* nr. 1, 1974; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 1, 1977; T. Naum, în *Tribuna*, nr. 1, 1977; M. Zamfir, în *Luceafărul*, nr. 1, 1977; M. Curticeanu, în *Echinox,* nr. 1, 1977; idem, în *Echinox,* nr. 5; 6-7, 1977; Ov. Moceanu, în *Astra,* nr. 2, 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 17, 1977; I. Iordan, în *Limba română,* nr. 5, 1977; M. Curticeanu, în *Tribuna,* nr. 6, 1977; B. Ţincu, în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1977; *100 de ani de la naşterea lui Sextil Puşcariu* (1877-1948), comunicările simpozionului din 14 ian. 1977; M. Curticeanu, în *Echinox*, nr. 6-7, 1978; G. Nistor, în Steaua, nr. 5, 1978; A. Sasu, *În căutarea formei,* 1979; M. Anghelescu, în *Echinox,* nr. 4-5, 1981; M. Pop, în *Astra,* nr. 2, 1981; B. Ţincu, în *Viaţa Românească,* nr. l, 1981; Alex. Ştefănescu, *Între da şi nu,* 1982; E. Puşcariu, în *România literară*, nr. 14, 1982; (G. I.) Tohăneanu, în *Orizont,* nr. 5; 9, 1984; O Densusianu, *Opere,* VI, 1985; M. Anghelescu, *Lectura operei,* 1986; G. Ţepelea, *Opţiuni şi retrospective,* 1989; Elisabeta Faiciuc, *Sextil Puşcariu*. Bibiliografie, 1998; O. Ghibu, *Oameni între oameni,* 1990; G. Vasiliu, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai",* nr. 1, 1998; idem, *ibidem,* nr. 1, 2000; Elisabeta Faiciuc, *Sextil Puşcariu (1877-1948).* Biobliografie, 1998 (ed. II, 2000); G. Vasiliu, în *Studia Universitas „Babeş-Bolyai",* nr. 1, 2002; idem, *ibidem,* nr. 1, 2003. **(M. Z.)**

Q

QUINTESCU Nicolae, n. 21 febr. 1841, Craiova – m. 12 aug. 1913, Bucureşti. Filolog, eseist şi traducător. „Fiu al Olteniei”, care şi-a petrecut copilăria „în atmosfera întăritoare... în care lucrase Ion Maiorescu”, viitorul academician pare să fie fiul unui arendaş din Craiova, numit Chiriac Chintescu (care apare într-o petentă din 1831, membru al Sfatului Orăşenesc la 1848). Absolvent al Colegiului Naţional „Sf. Sava” din Bucureşti, licenţiat în filologie clasică al Univ. din Bonn şi dr. în litere la Berlin, în 1867. Prof. de filologie clasică la Univ. din Iaşi din 1867 şi, din 1881, la Bucureşti; director al Şcolii Normale superioare din Bucureşti, din 1898. Membru al „Junimii” în perioada ieşeană, intră în conflict cu gruparea din motive filologice. Membru al Acad. Române din 1877 şi secretar al secţiei literare. Începută în tinereţe cu versuri nepublicate, activitatea sa literară se concentrează asupra comentariilor fenomenului literar din perspectivă comparată; autor de literatură de călătorii.

OPERA: *De la Bonn la Coblenz, pe apă şi pe jos,* Bucureşti, 1881. Traduceri: Goethe, *Egmont*, trad. şi pref., Iaşi, 1876; Schiller, *Omagiul artelor,* Bucureşti, 1883 (refăcută în 1893).

REFERINŢE CRITICE: I. Bianu, în *Revista nouă,* nr. 3, 1888; C. Istrati, în *Analele Acad. Române. Partea administrativă şi dezbaterile,* XXXIV, 1913-1924. **(M. A.)**

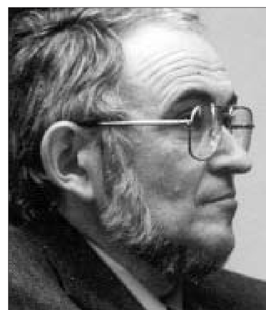
R

RACHICI Dim.[itrie], n. 6 mart. 1934, satul Călugăreni, jud. Arad – m. 1999. Poet. Fiul lui Savu Rachici, agricultor, şi al Mariei (n. Hedeş). Absolvent al liceului de băieţi din Arad (1953) şi al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1963). Redactor princi-pal la *Tribuna şcolii*. Debutează în ziarul *Flacăra roşie*, din Arad (1952). Debut editorial cu vol. de versuri *Între mare şi cer* (1964). A făcut parte din cenaclul „Al. Sahia" din Arad. Colaborează la *România literară, Luceafărul, Contemporanul, Orizont, Tribuna, Viaţa Românească* etc. Alte vol. de poezii: *Dinamica secundă* (1968), *Absolvo te* (1970), *Căldura pământului* (1972), *Întindere solară* (1973), *Într-un auz de floare* (1974), *Teritoriul unui surâs* (1976), *Îngândurările* (1978), *Apropierea planurilor* (1982), *Contaminarea de ireal* (1982), *Instanţa retinei* (1984), *Scrierea cu safire* (1986), *Rana de argint* (1988), *Veghe solemnă* (1990). Versuri pentru copii: *Târlici* (1967) şi *Cu Târlici şi alţi voinici* (1980). Povestiri pentru copii: *Drumurile lui Târlici* (1987). A folosit şi pseud. D. Cichira.

OPERA: *Între mare şi cer*, versuri, cuvânt înainte de M. Davidoglu, Bucureşti, 1964; *Târlici*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1967; *Dinamica secundă*, poezii, Bucureşti, 1968; *Absolvo te*, versuri, Bucureşti, 1970; *Căldura pământului*, poeme, Bucureşti, 1972; *Întindere solară*, versuri, Bucureşti, 1973; *Într-un auz de floare*, versuri, Bucureşti, 1974; *Teritoriul unui surâs*, poezii, Bucureşti, 1976; *Îngândurările*, versuri, Bucureşti, 1978; *Cu Târlici şi alţi voinici*. Versuri pentru cei mai mici, Bucureşti, 1980; *Apropierea planurilor*, poeme, Bucureşti, 1982; *Contaminarea de ireal*, poeme, Bucureşti, 1982; *Târlici şi trandafirii îndrăgostiţi*, Bucureşti, 1983; *Instanţa retinei*, poeme, Bucureşti, 1984; *Scrierea cu safire*, poeme, Bucureşti, 1986; *Drumurile lui Târlici*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1987; *Rana de argint*, versuri, Bucureşti, 1988; *Veghe solemnă,* versuri, Bucureşti, 1990; *Rugăciuni de înviere,* Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: D. Ureche, în *Orizont*, nr. 9, 1967; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 17, 1968; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 6, 1968; D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 23, 1968; R. Ciobanu, în *Orizont*, nr. 7, 1970; H. Cândroveanu, în *Contemporanul*, nr. 33, 1972; Idem, în *Orizont*, nr. 28, 1972; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 21, 1972; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 9, 1972; H. Cândroveanu, *Alfabet liric*, 1974; E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 45, 1974; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 42, 1974; P. Petru, în *Steaua*, nr. 10, 1974; Al. Piru, *Poezia*..., II; Idem, în *România literară*, nr. 31, 1975; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1976; M. Odangiu, în *Orizont*, nr. 47, 1978; R. Ciobanu, în *Orizont*, nr. 32, 1979; A. Iliescu, în *România literară*, nr. 20, 1982; N. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 15, 1982; V. Mazilescu, în *România literară*, nr. 22, 1983; A. Ruja, în *Orizont*, nr. 6, 1985; Fl. Popescu, în *România literară*, nr. 26, 1986; C. Popa, în *Luceafărul*, nr. 42, 1987; M. Odangiu, în *Orizont*, nr. 15, 1989; Al. Ruja, *ibidem*; N. Bârna, în *România literară*, nr. 35, 1989. **(I. Md.)**

RACHIERU Adrian Dinu, n. 15 sept. 1949, Soloneţ, com. Todireşti, jud. Suceava. Eseist şi critic literar. Fiul lui Ioan V. Rachieru şi al Feliciei (n. Strilciuc), învăţători. Clasele primare în Soloneţ (1954-1963); Liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava (1963-1967). Licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti, secţia sociologie (1967-1971). Între 1971 şi 1975, sociolog la CEIL Timişoara, apoi cercetător ştiinţific la Centrul de Igienă şi Sănătate Publică din Timişoara (1975-1993); consilier şef la Inspectoratul pentru Cultură al jud. Timiş (1993-1994); din

1994, consilier editorial la Editura Augusta din Timişoara; conf. univ, prodecan (1995-1999), apoi şef de Catedră (din 2002) la Facultatea de Jurnalistică a Univ. „Tibiscus" din Timişoara. Dr. în sociologie al Univ. din Bucureşti, cu teza *Postmodernismul românesc şi circulaţia elitelor în context postdecembrist* (1999). Colab. la *Luceafărul, Contemporanul, Convorbiri literare, Ateneu, Literatura şi arta* (Chişinău) etc. Debutează în *Viitorul social* (nr. 3, 1973). Debut editorial cu vol. *Orizontul lecturii* (1983), urmat de *Vocaţia sintezei* (1985), *Pe urmele lui Liviu Rebreanu* (1986), *Cele două Românii?* (1993), *Scriitorul şi umbra* (1995), *Marin Preda. Omul utopic* (1996), *Liviu Rebreanu. Utopia erotică* (1997), *Elitism şi postmodernism* (1999), *Bătălia pentru Basarabia* (2000), *Alternativa Adrian Marino* (2002), *Globalizarea şi cultura media* (2003). Autor al romanului *Legea conservării scaunului* (2002). Premiul rev. Luceafărul (1982); Premiul Soc. Scriitorilor Bucovineni, Suceava (1996; 2003).

OPERE: *Orizontul lecturii*. Eseuri de sociologia literaturii, Timişoara, 1983; *Vocaţia sintezei*. Eseuri asupra spiritualităţii româneşti, Timişoara, 1985; *Pe urmele lui Liviu Rebreanu*, Bucureşti, 1986; *Cele două Românii?,* eeuri, Bucureşti, 1993; *Scriitorul şi umbra* (Sorin Titel), Reşiţa, 1995; *Poeţi din Bucovina,* antologie, Timişoara, 1996; *Marin Preda. Omul utopic,* eseu, Bucureşti, 1996; *Liviu Rebreanu. Utopia erotică,* eseu, Timişoara, 1997; *Elitism şi postmodernism,* Iaşi, 1999 (ed. II, Chişinău, 2000); *Bătălia pentru Basarabia,* Timişoara, 2000 (ed. II, 2002); *Biblioteca din iarbă,* publicistică sportivă, Timişoara, 2002; *Alternativa Adrian Marino,* eseu, Iaşi, 2002; *Legea conservării scaunului,* I, roman, Timişoara, 2002; *Globalizarea şi cultura media,* Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: G. Şerban, în *Orizont*, nr. 51, 1983; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1984; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 30, 1986; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 9, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 36, 1986; A. Ruja, în *Orizont*, nr. 18, 1987; Roxana Sorescu, în *Luceafărul,* nr. 7, 1996; P. Poantă, în *Ateneu,* nr. 5, 1997; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 398, 1997; M. Cimpoi, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2000; Şt. Borbély, în *Observator cultural,* nr. 161, 2003; I. Dan, în *Cronica,* nr. 4, 2003. **(A. S.)**

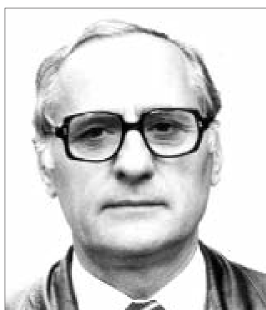

RAD Ilie, n. 18 febr. 1955, satul Nandra, com. Bichiş, jud. Mureş. Critic şi istoric literar. Părinţii: Gaftonic Rad şi Josefa (n. Trif), ţărani. Clasele primare în satul natal (1962-1966), gimnaziul la Gâmbuţ (1966-1967) şi Cecălaca (1967-1970); liceul la Luduş (1970-1974); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1975-1979). Prof. stagiar la Timişoara (1979-1982); instructor la Consiliul Judeţean Cluj al Organizaţiei Pionierilor (1982-1989); prof. de lb. şi literatura română la Liceul de Ştiinţe ale Naturii din Cluj-Napoca (1990), apoi la Şcoala nr. 7 (1990-1995); cercetător ştiinţific la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu", Secţia de istorie literară (1995-1997); lector (1995-1999), conferenţiar (1999-2003) şi prof. (din 2003) la Facultatea de Ştiinţe Politice şi Administrative a Univ. din Cluj, Catedra de jurnalism (din 2001, şeful Catedrei). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Aron Pumnul. 1818-1866* (1997). Bursă de studii la Viena, Austria (1995; 1997). Colab. la *Viaţa Românească*, *Steaua*, *Tribuna*, *Familia*, *România literară*, *Orizont*, *Ateneu*, *Apostrof*, *Excelsior*, *Glasul Bucovinei*, *Codrul Cosminului* etc. A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români*, I-IV (1995-2002) şi la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001). Colab. la vol. colective *Pro didactica* (1988; 1989), *Pagini transilvane* (1993), *Blajul şi amintirea revoluţiei* (1998), *Curente şi tendinţe în jurnalismul contemporan* (2003) etc. Membru fondator şi redactor-şef al rev. *Excelsior* (1992) şi *Reporter* (1998). Debutează în ziarul *Înainte* (1975). Debut editorial cu memorialul de călătorie *Peregrin prin Europa* (1998). A mai publicat *Memorialistica de război în cultura română* (1999), eseul *Stilistică şi mass-media* (1999), studiul monografic *Aron Pumnul. 1818-1866* (2002) şi vol. de interviuri (*La un ceai cu Ştefan J. Fay* (2003). A editat, în colab., vol. lui H. Bottea, *Game şi pendulări* (1983). A semnat şi Ilie Radu-Nandra.

OPERA: *Peregrin prin Europa. File de jurnal: Viena, Praga, Varşovia, Budapesta*, cuvânt înainte de C. Ciopraga, Bucureşti, 1998; *Memorialistica de*

război în cultura română, Timişoara, 1999; *Stilistică şi mass-media. Aspecte ale experienţei jurnalistice*, pref. de G. Gruiţă, Cluj-Napoca, 1999; *Aron Pumnul (1818-1866)*, pref. de V. Fanache, Cluj-Napoca, 2002; *La un ceai cu Ştefan J. Fay*, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Aurel-Pop, în *Steaua*, nr. 1, 1999; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 9-10, 1999; C. Cubleşan, în *Curierul*, nr. 236, 1999; G. Vasiliu, în *Limex*, nr. 3-4, 2000; V. Mureşan, în *Piaţa literară*, nr. 19, 2002; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 5, 2002; I. Boldea, în *Vatra*, nr. 12, 2002; Mircea Popa, în *Excelsior*, nr. 16, 2003. **(A. S.)**

RADU George, n. 18 dec. 1930, com. Cuza Vodă, jud. Călăraşi. Prozator şi eseist. Fiul lui Marin Radu, crescător de cai de rasă, şi al Saftei (n. Sofonea-Codru), nepoata lui I. Codru-Drăguşanu. Cinci clase primare în satul natal (1937-1942); Liceul teoretic „Ştirbei Vodă" din Călăraşi (1942-1950); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1951-1955). Învăţător în Călăraşii Vechi (1950-1951); asistent (1955), lector (1965) şi conferenţiar (din 1970) la Facultatea de Ziaristică a Univ. din Bucureşti (trecută, din 1957, la Acad. „Ştefan Gheorghiu"); între 1968 şi 1975, director al Direcţiei bibliotecilor din Ministerul Culturii. A susţinut cursuri la Facultatea de Ziaristică a Univ. „Spiru Haret" din Bucureşti (1990-2000). Dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti cu teza *Circulaţia ideii de progres în cultură* (1979). Colab. la *România literară*, *Contemporanul*, *Tomis*, *Teatrul*, *Adevărul literar şi artisitc*, *Evenimentul* etc. Debutează în *Contemporanul* (1958). Debut editorial cu vol. de povestiri *Cântecul drumului* (1977). A publicat eseuri (*Finlanda*, 1978; *Cultură şi progres*, 1981), romane (*Funia de nisip*, 1987; *Aniversarea*, 1990; *Ave, Maria*, 2000) şi note de călătorie (*Finlanda la noi acasă*, 1992).

OPERA: *Cântecul drumului*, povestiri, Bucureşti, 1977; *Finlanda. Cultură şi civilizaţie*, Bucureşti, 1978; *Cultură şi progres*, eseu de filosofia culturii, Iaşi, 1981; *Suomi – terra magica. Pe urmele eroilor „Kalevalei"*, Bucureşti, 1984; *Funia de nisip*, roman, Bucureşti, 1987; *Aniversarea*, roman, Cluj-Napoca, 1990; *Finlanda la noi acasă*, note de călătorie, Bucureşti, 1992; *Ave, Maria*, roman, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Al. Tănase, în *România literară*, nr. 34, 1981; D. Niculescu, în *Contemporanul*, nr. 16, 1987; I. P. V. Haneş, în *Evenimentul*, mai, 1990; V. Bârlădeanu, în *Ultima oră* (Ierusalim), nr. 1772, 2000. **(A. S.)**

RADU Pavel Gheo (prenumele la naştere: Pavel Gheorghiţă), n. 3 oct. 1969, Oraviţa, jud. Caraş-Severin. Eseist şi prozator. Fiul lui Gheorghe Radu, tractorist, şi al Ioanei (n. Hotea), cantonieră CFR. Absolvent al Liceului silvic din Timişoara (1983-1987); licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. de Vest din Timişoara, secţia română-engleză (1989-1994); un an de studii aprofundate (British and American Studies), fără dizertaţie finală (1995-1996). Prof. de lb. engleză la Timişoara (1994-1999); colaborator extern (plata cu ora) la Facultatea de Litere a Univ. din Timişoara (1994-1996) şi la cea a Univ. din Iaşi (1996-2001); realizator al emisiunii de literatură „Convorbiri literare" la Postul de Radio Iaşi (1999-2001); redactor la *Timpul*, Iaşi (2000-2001); din 2002, traducător şi redactor la Editura Polirom, filiala Timişoara. Colab. la *Timpul*, *Orizont*, *România literară*, *Amphion*, *Dilema*, *ArtPanorama*, *Monitorul*, *Observator cultural*, *Anticipaţia*, *Tribuna*, *Contemporanul*, *Paradox*, *Familia* etc. A colaborat la *Antologia science-fiction Nemira '94* (1994), *Dicţionar SF* (1999), *România SF* (2001) şi *oZone Friendly* (2002). Debutează în *Jurnalul SF* (1993), cu povestirea *Un alt răspuns*. Debut editorial cu vol. de proză scurtă Valea *cerului senin* (1997). A mai publicat un vol. *Despre science-fiction* (2001) şi eseul memorialistic *Adio, adio, patria mea cu* **î** din **i**, cu **â** din **a** (2003). Premiul rev. *Famila* (1999).

OPERA: *Valea cerului senin*, proză scurtă,

București, 1997; *Despre science-fiction*, eseu, Satu Mare, 2001; *Adio, adio, patria mea cu* **î** din **i**, cu **â** din **a**, eseu, pref. de L. Antonesei, Iași, 2003. Traduceri: Y. Stoianov, *Istoria secretă a ereziei creștine în Evul Mediu*, Iași, 1999; M. Weinreich, *Universitățile lui Hitler*, Iași, 2000; L. Strauss, *Cetatea și omul*, Iași, 2000; M. Douglas, *Cum gândesc instituțiile*, Iași, 2002; D. Lodge, *Muzeul Britanic s-a dărâmat*, Iași, 2003.

REFERINȚE CRITICE: N. N. Ursu, în *Alternativ SF*, 25 iun. 1997; L. Radu, în *ArtPanorama*, nr. 1, 1997; V. Bugariu, în *Ficțiuni*, nr. 2, 1998; J.-L. Sterian, în *Playboy*, nr. 23, 2001; Fl. Lăzărescu, în *Timpul*, nr. 2, 2002; I. Tănăse, în *Academia Cațavencu*, nr. 26, 2002; C. Rogozanu, în *Observator cultural*, nr. 198, 2003; Iulia Popovici, în *România literară*, nr. 31, 2003; Al. Călinescu, în *Ateneu*, nr. 8, 2003; M. Opriță, *Anticipația românească*, 2003. **(A. S.)**

RAHOVEANU Ion (pseud. lui Ion Bâscă), n. 5 oct. 1928, com. Răhău, jud. Alba – m. 27 iun. 1994, Sebeș, jud. Alba. Poet. Fiul lui Gheorghe Bâscă, agricultor, și al Anei (n. Neaga). Școala primară în com. natală (1936-1940); gimnaziul mixt din Sebeș (1940-1943); Liceul „Mihai Viteazul" din Alba-Iulia (1943-1948). Licențiat al Facultății de Filologie a Univ. din Cluj (1949; 1952-1955, examenul de stat 1956). Redactor la Studioul de Radio Cluj (1957-1970); redactor la rev. *Tribuna* (1970-1972); inspector principal la Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al jud. Cluj (1972-1975); director la Centrul de îndrumare a mișcării artistice din jud. Sibiu (1975), când se pensionează medical. Debutează cu poezia *Pasul meu prin cetate* în *Lupta Ardealului* (1948). Debut editorial cu vol. de versuri *Creanga de măslin* (1961). Colaborează la *Steaua, Tribuna, Luceafărul, Orizont, Transilvania, Convorbiri literare, România literară, Viața Românească* ș. a. A publicat vol. de poezii (*Cerul dintre noi,* 1963; *Zile de munte,* 1965; *Țară de cântec,* 1966; *Lacrimi pe spadă,* 1969; *Rugul palidității,* 1973; *Porți de legendă,* 1975; *Orizontul regăsirilor,* 1976; *Râul târziu,* 1981; *Spațiu cardinal,* 1982; *Sideralul vis,* 1984; *Intrarea în memorie,* 1987) și reportaje (*Între cetăți și râuri,* 1966; *Zodie milenară,* 1968; *Drumuri de duminică,* 1979). Versuri pentru copii (*Strada mică,* 1964; *Decolare,* 1967; *Imn copilăriei,* 1973).

OPERA: *Creanga de măslin*, versuri, București, 1961; *Cerul dintre noi*, versuri, București, 1963; *Strada mică*, versuri, București, 1964; *Zile de munte*, versuri, București, 1965; *Între cetăți și râuri*, reportaje, București, 1966; *Țară de cântec*, versuri, București, 1966; *Decolare,* versuri pentru copii, București, 1967; *Zodie milenară*, reportaje, București, 1968; *Lacrimi pe spadă*, poezii, București, 1969; *Rugul palidității*, versuri, Cluj-Napoca, 1973; *Imn copilăriei*, versuri pentru copii, București, 1973; *Porți de legendă*, poeme, București, 1975; *Orizontul regăsirilor*, versuri, Cluj-Napoca, 1976; *Drumuri de duminică*, București, 1979; *Râul târziu*, versuri, Cluj-Napoca, 1981; *Spațiu cardinal*, versuri, București, 1982; *Sideralul vis*, versuri, Timișoara, 1984; *Intrarea în memorie*, versuri, Cluj-Napoca, 1987.

REFERINȚE CRITICE: M. Botez, în *Luceafărul*, nr. 19, 1967; M. Vaida, în *Tribuna*, nr. 20, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 25, 1969; C. Cubleșan, în *Tribuna*, nr. 11, 1969; A. Munțiu, în *Orizont*, nr. 12, 1970; G. Nistor, în *Transilvania*, nr. 7, 1973; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 16, 1973; P. Matei, în *Transilvania*, nr. 3, 1974; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 9, 1974; R. I. Jurcă, în *Orizont*, nr. 31, 1975; Al. Piru, *Poezia...*, II; idem, în *România literară*, nr. 31, 1975; D. Dimitriu, în *România literară*, nr. 39, 1976; Olimpia Berca, în *Orizont*, nr. 2, 1977; Sorina Iancovici, în *Orizont*, nr. 48, 1981; R. Săplăcan, în *Astra*, nr. 10, 1982; I. Arieșanu, în *Orizont*, nr. 48, 1982; nr. 24, 1987; D. Micu, *Limbaje lirice contemporane*, 1988. **(I. C.)**

RAICA Eugene S., n. 21 dec. 1949, Beba Veche, județul Timiș. Istoric literar și eseist. Fiul lui Raica Nicolae, administrator la Henry Ford Hospital, și al Elenei (n. Damian), funcționară la General Motors Corporation (părinții au imigrat la început de secol în Statele Unite, apoi s-au întors, pentru o scurtă perioadă de

timp, în ţară). Clasele elementare la Detroit Public School, Detroit, Michigan (1958-1965), după care urmează Cass Technical High School din acelaşi oraş. Studii la Wayne State University (1968-1972); Bachelor of Arts; 1975- 1978, Master of Arts în Business Administration). Între 1972 şi 1974 activează în Forţele armate ale Statelor Unite, la Fort Hood, Texas, apoi economist în administraţia veteranilor de război din Detroit; manager general (proprietar) al agenţiei Space Travel din Detroit (1976-1986); economist la Law Firm of Hibbs, Welch & MacAlpine, Mt. Clemens, Michigan. Din 1990, economist la U.S. Department of Housing & Urban Development, Detroit, Michigan. Membru în comitetul de redacţie al ziarului *America*, Cleveland, Ohio (1986-1988); coeditor, apoi editor (din 1998) al rev. *Information Bulletin*, din Jackson, Michigan; începând cu 1988, preşedinte al Soc. „Unirea Românilor" („The United Romanian Society") din Detroit; preşedintele Centrului de Studii şi Documentare „Valerian D. Trifa" (Valerian D. Trifa. Romanian-American Heritage Center), din 1996. A colaborat la *America* (Cleveland, Ohio) şi la *Calendarul „America"*. A publicat importante contribuţii de istorie culturală a românilor americani în *Information Bulletin (Romanians and the Romanian-American Cummunity of Detroit*. An Historic Overview, nr. 3, 1997; *Romanian-American Societies*, nr. 4, 1998; *The History of the „United Romanian Society" of Detroit, Michigan*, nr. 1, 1999; *The Artistic Folkloric Expression in Romanian-American Letters*, ibidem etc.) Tot în *Information Bulletin*, în colab. cu Alexandru Nemoianu, publică în patrusprezece episoade *The History of the „United Romanian Society" of Detroit, Michigan* (nr. 4, 1996 – nr. 5, 1998), apărut editorial în 1995 (*History of the „United Romanian Society"/Istoria Societăţii „Unirea Românilor"*, vol. bilingv român-englez. Autor al studiului *Romanian in Southeastern Michigan. A Review. Based upon 1990 U.S. Census Data and Romanian Parishes in Metropolitan Detroit*. A editat două vol. de Valerian D. Trifa: *Pastorale* (2003) şi *Memorii* (2003). Ca participant activ la viaţa comunităţii, Eugene S. Raica e un remarcabil promotor al culturii şi credinţei ortodoxe româneşti pe pământ american.

OPERA: *History of the „United Romanian Society"/Istoria Societăţii „Unirea Românilor"*, ed. bilingvă româno-engleză, Southfield, Michigan, 1995 (în colab. cu Alexandru Nemoianu).

REFERINŢE CRITICE: Alexandru Nemoianu, *Cuvinte despre românii-americani*, II, 1999; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

RAICU Alexandru, n. 18 iun. 1914, Hârşova, jud. Constanţa – m. 1991. Poet şi prozator. Fiul lui Cristea Raicu, mecanic, şi al Mariei (n. Bicovescu). Liceul, terminat în 1932, la Olteniţa. Urmează Medicina, un an, apoi Facultatea de Litere, absolvită în 1936. Prof. la diferite licee bucureştene, ziarist şi redactor la *Seara, Capitala, Fapta, Frontul plugarilor* şi *Agerpres.* Secretar responsabil de redacţie la *Naţiunea* lui G. Călinescu (1946-1949). Redactor-şef la *Muncitorul agricol* (1951-1954) şi redactor la *Agricultura* (apoi *Agricultura socialistă*), între 1954 şi 1974. Debutează în rev. *Limba română* (1932). Debut editorial cu vol. de poezii *Vitralii* (1936). A editat rev. *Pegas* (1932-1935). A colaborat mai ales la *Gazeta literară* şi *România literară*. Activitatea de scriitor a lui **R.**, desfăşurată pe parcursul a cinci decenii, este diversă şi contradictorie. A publicat vol. de versuri (*Hronic*, 1939; *Cântec de ţărână*, 1939; *Cetăţile înecate*, 1941; *O întâmplare cu tâlc*, 1956; *Sosesc romantic*, 1968; *Necunoscutele scrisori de dragoste ale preadevotatului slujitor Alexandru,* 1971; *Rondelul grădinii de sidef*, 1974; *Viaţa, cântecele şi speranţele cioplitorului de barcaze*, 1976; *Cartea dimineţii*, 1978; *Adio, Baudelaire*, 1981), povestiri şi nuvele (*Vâltoarea*, 1950; *Cerbul de lumină*, 1977), romanul *Puntea din vale* (1948), memorialistică (*Luminile oglinzilor*, 1974), reportaje (*Drumuri de ţară, oameni şi cooperative*, 1957), note de călătorie (*Vizite*, 1955), cărţi pentru copii (*Un alai la pescuit*, 1972). A tradus din Zilahy Lajos şi James Hilton (romanul *Scadenţa destinului*).

OPERA: *Vitralii*, versuri, Bucureşti, 1936; *Hronic*, versuri, Bucureşti, 1939; *Cântec de ţărână*, versuri, Bucureşti, 1939; *Cetăţile înecate*, versuri, Bucureşti, 1941; *Carnet de soldat*, Bucureşti, 1942;

Hai cu mine, proze, cu o pref. de Ionel Teodoreanu, Bucureşti, 1942; *Puntea din vale*, roman, Bucureşti, 1948; *Vâltoarea*, nuvelă, Bucureşti, 1950; *Vizite,* note de drum, Bucureşti, 1955; *O întâmplare cu tâlc*, versuri, Bucureşti, 1956; *Drumuri de ţară, oameni şi cooperative*, însemnări, Bucureşti, 1957; *Sosesc romantic*, versuri, Bucureşti, 1968; *Necunoscutele scrisori de dragoste ale preadevotatului slujitor Alexandru*, versuri, Bucureşti, 1971; *Un alai la pescuit*, Bucureşti, 1972; *Luminile oglinzilor*, amintiri literare, Bucureşti, 1974; *Rondelul grădinii de sidef*, versuri, Bucureşti, 1974; *Anotimpul izvoarelor*, versuri, Bucureşti, 1975; *Viaţa, cântecele şi speranţele cioplitorului de barcaze*, versuri, Bucureşti, 1976; *Cerbul de lumină*, povestiri, Bucureşti, 1977; *Cu George Franga despre Muzeul Teatrului Naţional*, Bucureşti, 1977; *Cartea dimineţii*, versuri, Bucureşti, 1978; *Adio, Baudelaire*, versuri, Bucureşti, 1981; *Secretul de la fântâna roşie*, Bucureşti, 1982; *Autografe*. File de istorie literară, Bucureşti, 1983; *Intrarea în pădure*, versuri, Bucureşti, 1984; *În grădina de lumină*, Bucureşti, 1984; *Pasteluri şi balade*, Bucureşti, 1987; *Un caz neobişnuit*, Bucureşti, 1989; *Descoperirea păsării Sitela*, cu un cuvânt înainte de G. Macovescu, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: C. Cubleşan, în *Tribuna,* nr. 41, 1968; D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 26, 1968; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 13, 1971; A. Baranga, în *Săptămâna,* nr. 37, 1971; nr. 49, 1971; Al. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1971; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 40, 1971; V. Băran, în *România literară*, nr. 23, 1974; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 51, 1974; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 42, 1974; V. Cristea, *ibidem*, nr. 2, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 48, 1975; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 35, 1976; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 1, 1976; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 1, 1977; R. G. Ţeposu, în *Steaua*, nr. 1, 1977; V. Cristea, în *România literară*, nr. 26, 1978; D. Micu, *ibidem*, nr. 27, 1979; Constanţa Călinescu, I. Faiter, *Dimensiunile unor vocaţii*, 1979; H. Zalis, în *România literară*, nr. 38, 1981; G. Călinescu, *Istoria...* (ed. II); G. Arion, în *Flacăra*, nr. 6, 1984; G. Muntean, în *România literară*, nr. 24, 1984; Al. Jebeleanu, în *Orizont*, nr. 30, 1989; T. Vârgolici, în *România literară*, nr. 29, 1989. **(L. Pp.)**

RAICU Lucian (numele la naştere: Leibovici), n. 12 mai 1934, Iaşi – m. 22 nov. 2006, Paris. Critic literar. Fiul lui Carol Leibovici, mic comerciant, şi al Ucăi (n. Solomon), funcţionară. Frate cu Virgil Duda. După absolvirea Liceului teoretic din Bârlad, se înscrie la Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1951), trecând însă la Şcoala de Literatură „Mihai Eminescu" (1952-1954). Se reîntoarce la Filologie, devenind licenţiat în 1958. Redactor la *Viaţa Românească, Gazeta literară* şi *România literară*. Debut publicistic în *Viaţa Românească,* 1952), iar editorial cu vol. *Liviu Rebreanu* (1967), ce împrospătează exegeza rebreniană, deschizând noi direcţii de interpretare. Vol. următoare: *Structuri literare* (1973), *Gogol sau fantasticul banalităţii* (1974), *Critica, formă de viaţă* (1976), *Nicolae Labiş* (1977), *Practica scrisului şi experienţa lecturii* (1978), *Reflecţii asupra spiritului creator* (1979), *Printre contemporani* (1980), *Calea de acces* (1982), *Fragmente de timp* (1984), *Scene din romanul literaturii* (1985), *Journal en miettes cu Eugène Ionesco* (1993), *Scene, reflecţii, fragmente* (1994), oscilând între critica aplicată şi o eseistică superioară în marginea experienţelor de lectură, vor face din autorul lor unul dintre cei mai reprezentativi critici români postbelici. A prefaţat vol. din opera lui I. Slavici, L. Blaga, D. Stelaru, Geo Dumitrescu, E. Jebeleanu, N. Breban, I. Mălăncioiu, T. Mazilu, F. M. Dostoievski, S. Esenin. În 1986, se exilează în Franţa.

OPERA: *Liviu Rebreanu,* Bucureşti, 1967; *Structuri literare,* Bucureşti, 1973; *Gogol sau fantasticul banalităţii,* Bucureşti, 1974; *Critica, formă de viaţă,* Bucureşti, 1976; *Nicolae Labiş,* Bucureşti, 1977; *Practica scrisului şi experienţa lecturii,* Bucureşti, 1978; *Reflecţii asupra spiritului creator,* Bucureşti, 1979; *Printre contemporani,* Bucureşti, 1980; *Calea de acces,* Bucureşti, 1982; *Fragmente de timp,* Bucureşti, 1984; *Scene din romanul literaturii,* Bucureşti, 1985; *Journal en miettes cu Eugène Ionesco,* Bucureşti, 1993; *Scene, reflecţii, fragmente,* Bucureşti, 1994; *Journal en miettes cu Eugène Ionescu,* Bucureşti, 1993; *Scene,*

reflecţii, fragmente, antologie şi pref. de V. Popovici, Bucureşti, 1994 (ed. II, 2000).

REFERINŢE CRITICE: E. Simion, *Scriitori...*, I; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1975; M. Iorgulescu, *Al doilea rond*, 1976; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele,* 1981; Gh. Grigurcu, *Critici...*; M. Martin, *Singura critică*, 1986; V. Cristea, *A scrie, a citi*, 1992; M. Dragolea, în *Vatra,* nr. 3, 1995; N. Breban, în *Contemporanul,* nr. 43, 2000; I. Simuţ, *ibidem,* nr. 23, 2001; Al. George, în *Luceafărul,* nr. 22, 2003; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 42, 2003. **(D. C.-E)**

RĂILEANU Petre, n. 13 apr. 1951, Brăila. Liceul în oraşul natal; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1974). Până în 1991, redactor la Editura Militară. În 1992 se stabileşte în Franţa, unde obţine un masterat la Univ. „Sorbonne Nouvelle", Paris III (1993). redactor la Radio France Internaţional. În ţară, colab. la *Viaţa Românească, Tribuna, România literară, Contemporanul, Ramuri* etc. Debut editorial cu vol. de eseuri *Corabia lui Ghilgameş* (1990). Au urmat *La Dialectique démonique. Le parcours roumain de Gherasim Luca* (1995), *Fin de siècle: un nou început* (1999), *Fundoianu/Fondane et l'avant-garde,* în colab. (1999) şi *Europa, mon amour* (1993). A editat *Le Rameau d'or: l'avant-garde roumaine* (1995) şi a colaborat la vol. *Le surréalisme et l'amour* (1997).

OPERA: *Corabia lui Ghilgameş,* eseuri, Bucureşti, 1990; *La Dialectique démonique. Le parcours roumain de Gherasim Luca,* Mélusine, 1995; *Le Rameau d'or: l'avant-garde roumaine,* text critic, note şi bibliografie de ~, Bucureşti, 1995; *Fin de siècle: un nou început,* Bucureşti, 1999; *Fundoianu/Fondane et l'avant-garde,* în colab. cu M. Carassou, Bucureşti, 1999; *Iubite Fondane... treisprezece scrisori inedite prezentate de ~,* în colab. cu M. Cassou, Bucureşti, 1999; *Europa, mon amour,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: G. Rusu, în *Tineretul liber,* nr. 18, 1991; E. Lanc, *Le Mensuel littéraire et poétique,* nr. 243, 1996; E. Jaguer, *Infosur,* nr. 4, 1996; M. Chelaru, în *Convorbiri literare,* nr. 11, 1999; Al. Lungu, *ibidem,* nr. 8, 2003; Irina Marin, în *România literară,* 29, 2003. **(A. S.)**

RALEA Catinca, n. 5 sept. 1929, Iaşi – m. 19 ian. 1981, Bucureşti. Traducătoare. Fiica esteticianului şi filosofului Mihai Ralea. Studiile medii urmate în SUA i-au favorizat o foarte bună cunoaştere a lb. engleze. Prima trad. apărută editorial, *Tess d'Uberville,* de Thomas Hardy, în 1960. A publicat în rev. *Secolul 20* interviuri cu Marshall McLuhan (în nr. 6, 1970) şi Edward Heath (în nr. 10-11-12, 1978) şi trad. *Sandviciuri cu diamante* de Truman Capote (în nr. 9, 1965), *Ofiţerul prusac, Taina calului de lemn* (în nr. 11, 1966), *Alexandria Quartet* (fragmente, în nr. 7-8, 1970) de D. H. Lawrence, *În căutarea domnului Green* de Saul Bellow (în nr. 10, 1968), *Muzica în viaţa mea* de Edward Heath (în nr. 10-11-12). A fost reporter de televiziune, remarcându-se, în acelaşi timp, ca o excelentă traducătoare din literatura engleză, americană şi franceză.

OPERA. *Traduceri*: J. D. Salinger, *De veghe în lanul de secară,* Cluj, 1964 (alte ed., 1997; 2001); D. H. Lawrence, *Parfum de crizanteme*, trad. de ~, Bucureşti, 1967 (altă ed., 1993); Truman Capote, *Harfa de iarbă şi alte povestiri*, trad. de Const. Popescu şi ~, Bucureşti, 1967; John Updike, *Centaurul*, trad. de ~, Bucureşti, 1968; Françoise Sagan, *Vă place Brahms?,* trad. de Cella Serghi şi ~, Bucureşti, 1971 (alte ed., 1993; 1994); Thomas Hardy, *Tess d'Uberville: O femeie pură*, trad. de ~ şi Eugenia Câncea, Bucureşti, 1972 (altă ed., 1982; 1992); J. R. R. Tolkien, *O poveste cu un hobbit,* trad. de ~, Bucureşti, 1975; Lawrence Durrel, *Balthazar*, trad. de ~, Bucureşti, 1983 (altă ed., 1989); Lawrence Durrel, *Justine*, trad. de ~, Bucureşti, 1983 (altă ed., 1989); D. H. Lawrence, *O doamnă încântătoare,* Craiova, 1993; idem, *Prinţesa,* Iaşi, 1993; A. Camus, *Caligula,* trad. de ~, L. Fulga şi E. B. Marian, Bucureşti, 1996; G. Eliot, *Middlemarch,* trad. de ~ şi Eugenia Popescu, Bucureşti, 2000; J. R. R. Tolkien, *Hobitul,* Bucureşti, 2002 (ed. II, 2003); L. Durrell, *Cvartetul din Alexandria,* I-IV, Bucureşti, 2002-2003; idem, *Clea,* trad. de ~,

Antoaneta Ralian şi Pia Brânzeu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Gr. Ilisei, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1981; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 2, 1981; Gh. Tomozei, în *România literară*, nr. 5, 1981; V. Lipatti, *ibidem*, nr. 3, 1982. **(M. B.)**

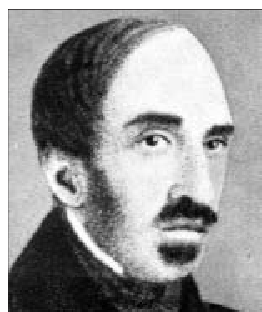

RALEA Mihai, n. 1 mai 1896, Bucureşti – m. 17 aug. 1964, Berlin. Sociolog, antropolog, estetician, critic literar, memorialist şi filosof. Fiul lui Dumitru Ralea, magistrat, şi al Ecaterinei (n. Botezatu). Studii secundare la Liceul Internat din Iaşi (1907-1914) şi universitare (litere, filosofie, drept) la Bucureşti şi Iaşi, având-i ca prof. pe G.Ibrăileanu, I. Petrovici, D. Gusti ş.a. Debutează în rev. *Convorbiri literare,* cu studiul *Importanţa sociologică a lui G. Tarde* (1916) şi în *Studii filosofice,* cu *Relaţiunile dintre imagine şi gândire* (1916). Îşi continuă studiile la Paris, la École normale supérieure (1919-1923). Dr. în drept cu teza *Proudhon. Sa conception du progrès et son attitude sociale* (1922); Dr. în filosofie la Sorbona cu teza *L'Idée de révolution dans les doctrines socialistes* (1923). Reîntors la Iaşi, este numit asistentul lui I. Petrovici, apoi conferenţiar la Catedra de pedagogie socială şi prof. la Catedra de psihologie şi estetică, înfiinţată pentru el (1925). Publică vol. de psihologie (*Formarea ideii de personalitate*, 1924; *Problema inconştientului*, 1925 ş.a.), de sociologie (*Democraţie şi creaţie*, 1926) şi de critică literară (*Interpretări,* 1927; *Comentarii şi sugestii*, 1928; *Perspective*, 1928; *Atitudini*, 1931; *Valori*, 1935). Din 1933 este director la *Viaţa Românească* împreună cu G. Călinescu (până în 1940), apoi cu D. Suchianu (1944-1946). Din 1939 se transferă la Catedra de estetică şi critică literară a Univ. din Bucureşti. Cursurile sale de estetică generală şi aplicată vor fi publicate postum în *Prelegeri de estetică* (1972). Se angajează în viaţa politică, intrând în conducerea Partidului Naţional Ţărănesc, care se va alătura Frontului Patriotic Antihitlerist. Condamnat la o detenţie în lagărul de la Tg. Jiu pentru activitate procomunistă, după 1944 va fi Ministru al Artelor în guvernul Petru Groza, ambasador al României în U.S.A. (1946-1948), deputat, vicepreşedinte al Prezidiului M.A., membru al Consiliului de Stat (din 1963), academician, membru în diferite organisme internaţionale, director al Institutului de Psihologie al Acad. şi şeful Catedrei de psihologie de la Univ. din Bucureşti. Format în ambianţa ideilor poporaniste ale lui C. Stere şi G. Ibrăileanu, adept al lui E. Durkheim în sociologie şi al lui Pierre Janet în psihologie, **R.** creează un sistem de estetică şi, literar vorbind, cultivă o eseistică strălucitoare, eclectică la modul superior, de o mare flexibilitate spirituală, fundamental antidogmatică şi raţionalistă; reprezintă, în acelaşi timp, direcţia sociologică, psihologică şi chiar antropologică în critica literară.

OPERA: *Proudhon. Sa conception du progrès et son attitude sociale*, Paris, 1922; *L'idée de révolution dans les doctrines socialistes*, Paris, 1923; *Révolution et Socialisme*, thèse, Paris, 1923; *Formarea ideii de personalitate*, Iaşi, 1924; *Ipoteze şi precizări în ştiinţa sufletului*, Bucureşti, 1926; *Ideea de revoluţie în doctrinele socialiste*, Bucureşti, 1927; *Democraţie şi creaţie*, Bucureşti, 1926; *Contribuţii la ştiinţa societăţii*, Bucureşti, 1926; *Introducere în sociologie*, Bucureşti, 1927; *Interpretări*, Bucureşti, 1927; *Comentarii şi sugestii*, Bucureşti, 1928; *Perspective*, Bucureşti, 1928; *Ideea de revoluţie în doctrinele socialiste*, Bucureşti, 1930; *Istoria ideilor sociale*, Craiova, 1930; *Memorial*. Note de drum din Spania, Bucureşti, 1930; *Atitudini*, Bucureşti, 1931; *Valori*, Bucureşti, 1935; *Psihologie şi viaţă*, Bucureşti, 1938; *Înţelesuri*, Bucureşti, 1942; *Între două lumi*, f.a.;*,Nord-Sud*, Bucureşti, 1945; *Explicarea omului*, Bucureşti, 1946 (trad. franceză, Paris, 1949); *Caracterul anti-umanist şi antiştiinţific al psihologiei burgheze americane*, Bucureşti, 1954; *„Războiul psihologic", instrument al agresiunii imperialiste*, Bucureşti, 1954; *Căile de asigurare a păcii în Europa*, Bucureşti, 1955; *În Extremul Occident*, Bucureşti, 1955 (ed.II, 1956; ed. III, 1963); *Studii de psihologie şi filosofie*, Bucureşti, 1955; *Istoria psihologiei,* în colab. cu C. I. Botez, I-II, Bucureşti, 1955-1956; *La transformation des sensations sous le l'influence des facteurs historiques et sociaux*, Bucureşti, 1956; *Cele două Franţe*, Bucureşti, 1956 (ed.II, 1962); *Scrieri din trecut*, I – *în literatură*, II – *în artă*, III – *în filosofie*,

Bucureşti, 1956-1958; *Visages de la France,* cu o pref. de Roger Garaudy, Paris, 1959; *Sociologia succesului*, în colab. cu T. Hariton, pseud. lui T. Herseni, Bucureşti, 1962; *Introducere în psihologia socială,* în colab. cu T. Herseni, Bucureşti, 1966; *Portrete, cărţi, idei*. Studii de literatură universală, Bucureşti, 1966; *Prelegeri de estetică*, ed. îngrijită şi pref. de I. Pascadi, Bucureşti, 1972; *Scrieri,* I-II, ed. îngrijită şi pref. de N. Tertulian, 1972-1978; III, ed. îngrijită şi pref. de Fl. Mihăilescu, 1981; IV-V, 1988; VI-VII, 1989; *Explicarea omului*, ed. îngrijită de N. Tertulian, pref. şi tabel cronologic de Fl. Mihăilescu, Bucureşti, 1996; *Ideea revoluţiei în doctrinele socialiste. Studiu asupra evoluţiei tacticii revoluţionare*, studiu introductiv, note şi îngrijirea ed. C. Schifirneţ, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: T. Vianu, în *Gândirea*, nr.12, 1927; E. Lovinescu, *Istoria...*; G. Călinescu, *Istoria...*; T. Vianu*, Arta...*; I. Biberi, *Lumea de mâine*, 1945; I. Petrovici, *De-a lungul unei vieţi*, 1967; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr.19, 1967; Elena Voiculescu, în *Argeş,* nr.7, 1967; idem, în *Familia*, nr.7, 1967; N. Tertulian, *Eseuri*, 1968; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Contemporanul*, nr.31, 1968; Elena Voiculescu, în *Argeş,* nr.10, 1968; I. Pascadi, *Esteticieni români*, 1969; Al. Paleologu, în *Viaţa Românească*, nr.4, 1969; D. Botez, *Memorii*, I, 1970; Al. Rosetti, *Note din Grecia. Diverse. Cartea albă*, 1970; Elena Voiculescu, *Concepţia sociologică a lui Mihai Ralea*, 1970; I. Pascadi, în *Viaţa Românească*, nr.8, 1971; D. I. Suchianu, în *Tribuna*, nr. 50; 51, 1971; D.D. Roşca, *Oameni şi climate*, 1971; P. Georgescu, în *Luceafărul*, nr.40, 1972; Al. Piru, în *România literară*, nr.17, 1972; Gr. T. Pop, în *Ramuri*, nr.10, 1972; P. Anghel, *Mihai Ralea, vocaţia eseului*, 1973; N. Bujdoiu, *Specificul uman, eticul şi axiologicul în opera lui Mihail Ralea,* 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr.20, 1973; T. Popescu, *Idei estetice în scrierile lui Mihai Ralea*, 1974; Al. George, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1974; *Z.* Sângeorzan, în *România literară*, nr. 33, 1974; idem, în *Cronica,* nr. 38, 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, III; D. D. Roşca, în *România literară*, nr. 13, 1975; E. Simion, *Scriitori...*,II; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 8, 1976; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 11, 19, 24, 1976; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 15, 1976; P. Georgescu, în *Contemporanul*, nr. 32, 1977; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 34, 1977; E. Negrici, în *Ramuri*, nr. 9, 1977; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1978; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 48, 1979, Z. Ornea, *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea*, 1980; idem, în *România literară*, nr. 47, 1981; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 12, 1981; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981; N. Mecu, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1982; I. Maxim Danciu, *Partea şi întregul*, 1994; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 17, 45, 1996; idem, *ibidem*, nr. 31, 1997; Gh. Grigurcu, *ibidem*, nr. 30, 1998. **(M. Mt.)**

RALET Dimitrie, n. 1817 (?) – m. 25 oct. 1858, Botoşani. Prozator, dramaturg şi poet. Fiul spătarului Alexandru Ralet din Botoşani şi al Mariei, fiica bogatului negustor bucovinean, baronul Teodor Mustaţă. După informaţii secundare, ar fi studiat în Polonia. Debutează în 1837 cu o plachetă de trad. *Plăcerea sâmţirei*. Preşedinte al tribunalului din Botoşani (1841), director al Departamentului Dreptăţii sub Grigore Alex. Ghica (1849), Ministru al Cultelor şi Învăţământului (1854), secretar al Divanului ad-hoc (1857). Membru marcant al partidei naţionale în 1848 şi apoi al Comitetului unionist (1856). Diletant de talent, **R.** scrie o proză savuroasă, în care acuitatea observaţiei este potenţată de ironia indulgentă a moralistului: *Suvenire şi impresii de călătorie în România, Bulgaria, Constantinopole* (1858).

OPERA: *Plăcerea sâmţirei,* Iaşi, 1857; *Scrieri*, Iaşi, 1840; *Scene naţionale,* Bucureşti, 1857; *Suvenire şi impresii de călătorie în România, Bulgaria, Constantinopole*, Paris, 1858; *Suvenire şi impresii de călătorie în România, Bulgaria, Constantinopole*, ed. îngrijită, pref. şi note de M. Anghelescu, Bucureşti, 1979.

REFERINŢE CRITICE: G. Vegezzi-Ruscalla, în *Il mondo letterario*, nr. 10, 1858; Maria Frunză, în *Studii şi cercetări ştiinţifice* (Iaşi), seria Filologie, fasc. 1, 1961; P. Cornea, *Originile*...; Fl. Faifer, în *Anuar de lingvistică şi istorie literară*, XX, 1972; M. Zaciu, în *Vatra*, nr. 9, 1974; D. Popovici, în

Studii literare, II, 1974; M. Anghelescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 4, 1975; Gh. Sibechi, în *Revista de istorie*, nr. 1, 1979. **(M. A.)**

RALIAN Antoaneta (numele la naştere: Antoanette Stein), n. 24 mai 1924, Bucureşti. Traducătoare. Fiica economistului Leon Stein şi a lui Peppy (n. Rosenblatt). Liceul „Sturza-Cantacuzino" din Roman (1936-1944), Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1945-1948), specialitatea lb. engleză şi italiană. A lucrat la Direcţia Generală a Editurilor, Poligrafiei şi Difuzării Cărţii (1948-1960) şi ca redactor la Editura „Univers" (1960-1981). Debutează editorial în 1956, cu trad. unei culegeri de povestiri italiene (Ana Maria Ortese, *Ochelarii*). Transpune în româneşte, în special din literaturile de expresie engleză, nenumărate romane, povestiri şi piese de teatru. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1979; 1984; 2000); Premiul Uniunii Scriitorilor (1997; 2002); Diploma de apreciere a Departamentului de Stat al Statelor Unite (2002).

OPERA: Traduceri: Ana Maria Ortese, *Ochelarii*, Bucureşti, 1956; H. G. Wells, *Omul invizibil* (în colab. cu C. Clarus), Bucureşti, 1957 (alte ed., 1964; 1971); Len Doherty, *Fiii minerului*, Bucureşti, 1961; Anita Desai, *Ţipătul păunului*, Bucureşti, 1966; Carlo Goldoni, *Aventurile lui Pinocchio*, Bucureşti, 1967; Henry James, *Daisy Miller*, Bucureşti, 1968; Katherine Mansfield, *Preludiu*, Bucureşti, 1969 (altă ed., 2002); N. Hawthorne, *Casa cu şapte frontoane*, Bucureşti, 1969; D. H. Lawrence, *Fii şi îndrăgostiţi*, Bucureşti, 1971; Virginia Woolf, *Spre far*, Bucureşti, 1972 (altă ed., 2002); John Galsworthy, *Sfârşit de capitol*, I-III, Bucureşti, 1972-1973 (altă ed., 1980); Edgar Rice Burroughs, *Tarzan din neamul maimuţelor*, Bucureşti, 1973 (altă ed., 1993); Ch. Dickens, *Poveste despre două oraşe*, Bucureşti, 1974; Anant Copal Shorey, *Vulcanul*, Bucureşti, 1974; Amos Tutuola, *Jungla fantomelor*, Bucureşti, 1974; Maurice Baring, *Daphne Adeane*, Bucureşti, 1975; Ch. Dickens, *Osul de peşte fermecat*, Bucureşti, 1975; A. Bloomfield, *Răzbunarea*, Bucureşti, 1976; A. Huxley, *Şi restul e tăcere*, Bucureşti, 1977; D. H. Lawrence, *Fata pierdută*, Bucureşti, 1978; S. Bellow, *Darul lui Humboldt*, Bucureşti, 1979 (alte ed., 1992; 2003); D. Defoe, *Jurnal din anul ciumei*, Bucureşti, 1980 (alte ed., 1985; 1993); Iris Murdoch, *Vlăstarul cuvintelor*, Bucureşti, 1981; Douglas Reeman, *Bătălia din adâncuri*, Bucureşti, 1981 (altă ed., 1993); John Cowper Powys, *Cercul nebunilor*, Bucureşti, 1982; Iris Murdoch, *Marea, marea*, Bucureşti, 1983; L. Durrell, *Clea, Mountolive*, Bucureşti, 1984 (altă ed., 1990); G. K. Chesterton, *Hanul zburător*, Bucureşti, 1985; Iris Murdoch, *Discipolul*, Bucureşti, 1986; G. Meredith, *Unul dintre cuceritorii noştri*, Bucureşti, 1986; Aharon Appelfeld, *Badenheim 1939*, Bucureşti, 1988; Thomas Hardy, *Idilă pe un turn*, Bucureşti, 1988; D. H. Lawrence, *Şarpele cu pene*, Bucureşti, 1989; R. Federman, *Îndoita vibraţie. Zâmbete în Washington Square*, Bucureşti, 1989; D. H. Lawrence, *Amantul doamnei Chatterley,* Bucureşti, 1991 (ed. II, Iaşi, 2001); H. James, *O coardă prea întinsă,* Bucuresti, 1991; Al. Dumas-fiul, *Dama cu camelii,* Bucureşti, 1991; S. Bellow, *Iarna decanului,* Ploieşti, 1992; N. Spinard, *Solarienii,* Bucureşti, 1992; R. Florescu, R. Mcnally, *În căutarea lui Dracula,* Bucureşti, 1992; P. Popescu, *Înainte şi după Edith,* Bucureşti, 1993; S. Sheldom, *Şi dacă mâine va veni,* Bucureşti, 1993; J. Hart, *Păcatul,* Bucureşti, 1993; S. Scheldom, *Nisipurile timpului,* Bucureşti, 1994; J. Hart, *Iubire otrăvită,* Bucureşti, 1994; E. Goudge, *Grădina minciunilor,* Bucureşti, 1995; F. O'Connor, *Judecata de apoi,* Bucureşti, 1997; H. Miller, *Tropicul Cancerului,* Bucureşti, 1997; idem, *Tropicul Capricornului,* Bucureşti, 1997; B. Malamud, *Cârpaciul,* Bucureşti, 1998; J. D. Salinger, *Dulgheri, înălţaţi grinda acoperişului,* Bucureşti, 1998; R. Banks, *Driva continentelor,* Bucureşti, 1999; H. Miller, *Sexus,* Bucureşti, 2000; N. Gordimer, *Nimeni alături de mine,* Bucureşti, 2000; R. Federman, *Celor pe care i-ar putea interesa,* Bucureşti, 2000; S. Bellow, *Ravelstein,* Iaşi, 2001; D. Boorstin, *Căutătorii,* Bucureşti, 2001; H. Miller, *Plexus,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: P. Popescu, în *România literară*, nr. 37, 1969; Al. Balaci, *ibidem*, nr. 18, 1975; N. Balotă, *ibidem*, nr. 38, 1975; D. Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 2; 38, 1977; V. Stanciu, în *Steaua*, nr. 11, 1979; Geta Dimitriu, în

Secolul 20, nr. 226-227, 1979; D. Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 22, 1979; R. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1980; D. Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 31, 1981; A. D. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 40, 1983; Livia Szasz, în *România literară*, nr. 52, 1983; D. Grigorescu, *ibidem*, nr. 20, 1984; A. D. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1984; Maria-Ana Tupan, în *România literară*, nr. 1, 1987; N. Iliescu, *ibidem*, nr. 31, 1989; R. Surdulescu, *ibidem*, nr. 36, 1989; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 27, 1993; Alex. Ştefănescu, în *Tinerama,* nr. 360, 1997; Adriana Bittel, în *România literară,* nr. 22, 1999; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 35, 2000; idem, în *Contemporanul,* nr. 46-47, 2001; B. Ghiu, în *Luceafărul,* nr. 14, 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 39, 2002; Ruxandra Cesereanu, în *Observator cultural,*, nr. 180, 2003. **(V. S.)**

RALLY Alexandru (prenumele la naştere: Alexandru-Traian), n. 7 sept. 1897, Brăila – m. 6 mart. 1986. Poet şi traducător. Fiul lui Heraclie Ralli, funcţionar, compozitor amator şi poet de lb. franceză, şi al Coraliei-Alexandrina (n. Pavlu). Şcoala primară la Brăila, Liceul „Gh. Lazăr” din Bucureşti (bacalaureatul în 1916). După doi ani pe front, în primul război mondial, urmează studii universitare la Bucureşti, obţinând licenţa în istorie şi lb. franceză (1921). În 1922 pleacă la Paris, ca bursier al Şcolii române de la Fontenay-aux-Roses, specializându-se în literatura franceză medievală. Se dedică acolo studiilor bibliografice şi începe elaborarea unei importante *Bibliographie franco-roumaine* (I *Les oeuvres françaises des auteurs roumains*; II *Les oeuvres françaises relatives à la Roumanie*), Paris, 1930. Opera (neterminată) e scrisă în colab. cu soţia sa, Getta Elena Rally. **R.** se întoarce în ţară în 1930, devenind secretar al Fundaţiilor Culturale Regale, apoi director al Editurii „Cultura românească”. A debutat în *Acţiunea* (1915) cu o poezie tradusă din Tennyson. Debut editorial cu vol. de poezii *Studente. Luminiţe. Flori presate* (1921). Se dedică apoi unei ample opere de trad. a poeziei franceze, din care editează 2 vol. de *Antologie lirică*: I *Ronsard*;II *Pleiada* (1967, 1975). Într-un alt context, publică şi trad. versiunii lui J. Bédier după *Tristan şi Iseut* (1970).

OPERA: *Studente. Luminiţe. Flori presate. 1915-1921*, Craiova, 1921; *Bibliographie franco-roumaine. Première partie,* I *Les oeuvres françaises des auteurs roumains*; II *Les oeuvres françaises relatives à la Roumanie*, pref. de Mario Roques, Paris, 1930. Traduceri: *Tristan şi Iseut*, Bucureşti, 1970 (altă ed., 1992); *Antologie lirică*, alcătuită, trad. şi studiu de ~, pref. de Ş. Cioculescu, I *Ronsard*, Bucureşti, 1967; II *Pleiada*, Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: Al. Bădăuţă, în *Gândirea*, nr. 11, 1925; I. Breazu, în *Dacoromania*, VII, 1931-1933; Perpessicius, *Opere*, V, 1972; Al. Philippide, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1975; N. Scurtu, în *România literară,* nr. 13, 1986. **(M. A.)**

RANETTI George (numele la naştere: George Ranete), n. 18 oct. 1875, Mizil, jud. Prahova – m. 2 mai 1928, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Matheiu Vasile Ranete, avocat, şi al Elenei (n. Ioachimescu). Liceul „Sf. Petru şi Pavel” din Ploieşti, unde îşi ia bacalaureatul. La Bucureşti urmează studii de drept, fără să le încheie. Debutează cu vol. *De inimă albastră. Dom Paladu* (1899). După ucenicia de la *Moftul român,* reeditează *Moş Teacă*, scoate *Zeflemeaua* (1901-1904) şi *Furnica*, începând cu 1904. În timpul războiului, *Furnica* apare la Iaşi, sub titlul *Greierul,* fiind, după 1917, într-un evident declin. Colab. la *Epoca, Lupta, Pagini literare, Povestea vorbei, România* etc. Publică *Fabule* (1907), versuri (*D-atunci şi d-acolo,* 1921; *Poezii*, 1924), comedii *(Romeo şi Julieta la Mizil, Săracu Dumitrescu*, 1907), romanul *Domnişoara Miau* (1926). A tradus şi localizat piese jucate cu mult succes. A semnat cu pseud. Romeo, Tarascon, Gh. Biciuşcă, Jorj Delamizil, Chiriac-Napadarjan, Contele de Tekirghiol, Prinţul

Ghiţă, Coco, Cyrano, Ghiţă Delagambrinus ş. a.

OPERA: *De inimă albastră. Dom Paladu. Poezii, proză*, Bucureşti, 1899; *Strofe şi apostrofe*, Bucureşti, 1900; *Ahturi şi ofuri*, Bucureşti, 1901; *Eu râd, tu râzi, el râde*, Bucureşti, 1903; *Franţuzomania,* Bucureşti, 1904; *Fabule,* Bucureşti, 1907; *Romeo şi Julieta la Mizil. Săracu Dumitrescu,* Bucureşti, 1907; *Schiţe vesele,* Bucureşti, 1909; *Matache Pisălog,* Bucureşti, 1914; *D-atunci şi d-acolo,* versuri, Bucureşti, 1921; *Poezii,* Bucureşti, 1924; *Domnişoara Miau*, roman, Bucureşti, 1926; *Madam Strakinidy,* Bucureşti, 1928; *Versuri*, ed. îngrijită şi pref. de M. Dragomir, Bucureşti, 1956.

REFERINŢE CRITICE: G. Ibrăileanu, în *Viaţa Românească*, ian. 1908; G. Călinescu, *Istoria*...; Radu D. Rosetti, *Spicuiri*, 1967; C. Ciopraga, *Literatura română între 1900-1918*, 1970; C. Paiu, în *România literară*, nr. 41, 1986; Şt. Cazimir, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 415, 1998. **(L. G.)**

RANTA-BUTICESCU Vasile, n. 1841, com. Mierţa, jud. Bihor – m. 8 oct. 1922, Cluj. Prozator şi poet. Fiu de ţărani, provine dintr-o familie înstărită; tatăl, primar în satul Mierţa, era poreclit „Butica", de unde şi cognomenul Buticescu al scriitorului. Şcoala primară în satul natal; gimnaziul romano-catolic al călugărilor minoriţi din Şimleu Silvaniei, continuat la liceul piariştilor din Cluj. Tot la Cluj urmează dreptul, absolvind facultatea în 1867. Numit „vice-fiscal" la tribunalul comitatului Cluj, un an mai târziu (1868) e avansat „jude-supleant", calitate în care funcţionează până în 1872, când e transferat la Bistriţa, ca judecător de tribunal. Pensionat (cca 1903), se întoarce la Cluj. Debutează cu versuri la *Aurora română* din Pesta (1864), sub conducerea lui Ioaniţiu Miculescu şi I. Vulcan. Un an mai târziu, când Vulcan începe editarea *Familiei*, acesta îl atrage pe **R.-B.** în cercul de colaboratori ai noii reviste. A mai colaborat la *Fenice* (Oradea), *Amicul familiei* (Gherla), *Lumea literară* (Gherla), *Minerva* (Bistriţa), *Rândunica* (Sibiu). Debut editorial cu vol. *Poezii* (1881). Mai publică *Novele* (1902), care-l consacră ca prozator. **R.-B.** are meritul de a fi introdus în proza ardeleană de după 1850, alături de nuvela istorică romantică, de inspiraţie negruzziană, „povestirea cu subiecte populare, desprinse din mediul de acasă". Premiat, îndeosebi pentru nuvele, la numeroasele concursuri organizate de rev. semnalate, el a fost „cel mai gustat povestitor ardelean, alăturea de Ioan Slavici" (Ion Breazu).

OPERA: *Poezii*, Gherla, 1881; *Novele*, I. Gherla, 1902.

REFERINŢE CRITICE: I. Chendi, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1902; I. Breazu*, Povestitori ardeleni şi bănăţeni până la Unire,* 1937; idem, *Studii*..., I; Georgeta Antonescu, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai", Philologia*, nr. 1, 1979. **(M. Pr.)**

RAŞCU I.[on] M.[ihai], n. 31 mart. 1890, Iaşi – m. 6/7 dec. 1971, Bucureşti. Poet, critic şi istoric literar. Fiul lui Mihai Raşcu, prof. de desen, şi al Cleliei, de origine franceză. Elev al Liceului Naţional din Iaşi, face parte din redacţia rev. şcolare *Spre lumină.* În *Românul literar* citeşte primele poezii ale lui Bacovia şi e, cum mărturiseşte, sensibil la „tristeţea transcendentală" a versurilor. Din clasa a VIII-a colaborează la *Vieaţa nouă*, îmbrăţişând cu entuziasm mişcarea simbolistă. Urmează cursurile Facultăţii de Litere a Univ. din Iaşi audiind trei ani prelegerile de literatură română ale lui Ibrăileanu despre epoca lui Conachi şi Alecsandri. Dascălul nu-l încântă însă:„vorbitorul improviza cu vădită sforţare". Student fiind, susţine rubrica de critică literară la *Opinia*, semnând Evandru; tot aici publică şi proză. Scoate, împreună cu Mihai Bantaş, rev. *Versuri* (1911), intitulată, începând cu nr. 7, *Versuri şi proză* (apare până în 1914). Bursier al Şcolii Române de la Fontenay-aux-Roses (1925-1929), urmează cursurile lui Paul Hazard şi Baldensperger. Prof. suplinitor la Iaşi, Tecuci, Bârlad, Brăila şi titular la Bucureşti şi Focşani, unde editează *Anuarul* Soc. de lectură „Grigore Alexandrescu", anii 1920-1923. La Bucureşti, editează rev. *Îndreptar* (1930-1931), continuatoare a programului *Vieţii noi.* Debutează editorial cu poemul *Polyphem* de Albert Samain, tradus în cadrul activităţilor „Asoc. culturale" (1911). Tot o trad., după Marcel Schwob, este *Cruciada copiilor* (1912). Vol. de versuri: *Sub*

cupole de vis (1913), *Oraşele dezamăgite* (1914), *Nelinişti* (1927), *Renunţările luminoase* (1939) respectă în mare măsură programul simbolist: apropierea poeziei de viaţa oraşului şi valorificarea elementului intelectual. Istoricul literar – *32 opere din literatura română* (1933), *Convingeri literare* (1937), *Alte opere din literatura română* (1938), *Eminescu şi cultura franceză* (1976) – practică metoda comparatistă şi cercetarea surselor ca mijloc auxiliar în analiza operelor.

OPERA: *Sub cupole de vis,* versuri şi proză, Iaşi, 1913; *Oraşele dezamăgite,* versuri, Iaşi, 1914; *Nelinişti*, versuri, Bucureşti, 1927; *32 opere din literatura română*, Bucureşti, 1933; *Cum se dezorganizează învăţământul*. Un aspect din multe altele, Bucureşti, 1933; *La Lisieux, cu Sfânta Tereza*, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1943); *Vibrări*, schiţe, Bucureşti, 1935; *Eminescu şi catolicismul*, Bucureşti, 1935; *Eminescu şi Alecsandri*, Bucureşti, 1936; *Convingeri literare*, Bucureşti, 1937; *Alte opere din literatura română*, Bucureşti, 1938; *Renunţările luminoase,* versuri, Bucureşti, 1939; *Setea liniştei eterne*, Bucureşti, 1943; *Amintiri şi medalioane literare. G. Bacovia – G. Ibrăileanu*, Bucureşti, 1967; *Poeme*, cu o pref. de D. Micu, Bucureşti, 1967; *Eminescu şi cultura franceză*, ed. îngrijită de A. Schreiber şi D. Murăraşu, pref. de D. Murăraşu, Bucureşti, 1976.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; C. Baltazar, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1967; D. Micu, în *Argeş*, nr. 5, 1967; Al. Piru, în *Gazeta literară*, nr. 24, 1967; *Poeţi de la «Vieaţa nouă»*, 1968; A. Antonescu, în *Contemporanul,* nr. 8, 1968; I. Stăvăruş, în *Gazeta literară*, nr. 9, 1968; H. Zalis, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1968; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 26, 1969; D. Micu, *Început*...; E. Lovinescu, *Scrieri*, IV; VI, 1973-1975; Gh. Ceauşescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1977; N. Zărnescu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 2, 1978; Al. Oprea, *În căutarea lui Eminescu gazetarul*, 1983; Adriana Iliescu, *Poezia simbolistă românească*, 1985. **(A. S.)**

RAŢIU George-Vasile, n. 14 sept. 1935, com. Prundu-Bârgăului, jud. Bistriţa-Năsăud. Istoric literar şi prozator. Fiul lui Vasile Raţiu, croitor, şi al Sabinei (n. Dablea). Şcoala elementară în com. natală, apoi Şcoala Medie Tehnică de Cooperaţie din Vatra Dornei; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1965). Prof. la Liceul Agricol din Bistriţa (1960-1966); director la Bibl. raională-judeţeană (1966-1969); inspector-şef al Comitetului de Cultură şi Artă al jud. Bistriţa Năsăud (1969-1971); director al Casei Corpului Didactic (1971-1986; 1990-1992); prof. la Liceul de Construcţii din Bistriţa (1986-1988); prof.-director la Casa de Copii (1988-1990); prof. la Şcoala „Sfânta Maria" din Bistriţa (1992-2002). Colab. la *Steaua*, *Tribuna*, *Tribuna învăţământului*, *Mişcarea literară* etc. Prezent în antologiile *Cenaclul literar „George Coşbuc" 30* (2001), *Poem pentru oraşul natal, Bistriţa* (2002) şi *Cupolă de veac* (2003). Debutează în ziarul *Avântul* din Bistriţa (1958). Debut editorial cu vol. *George Coşbuc şi Valea Bârgăului* (1996), urmat de alte două studii documentare de istorie culturală locală: *Matei Eminescu la Bistriţa* (1997) şi *Elena Coşbuc – oaspete al Văii Bârgăului* (1998). Autor al romanului *Pe tărâmul Cosânzenei* (2002).

OPERA: *George Coşbuc şi Valea Bârgăului*, contribuţii documentare, Bistriţa, 1996; *Matei Eminescu la Bistriţa*, contribuţii documentare, Bistriţa, 1997; *Elena Coşbuc – oaspete al Văii Bârgăului*, contribuţii documentare, Bistriţa, 1998; *Izvorul devenirii*, proză scurtă, Bistriţa, 2001; *Soarele stă la Bârgău*, antologie, Bistriţa, 2002; *Pe tărâmul Cosânzenei*, roman, Bistriţa, 2002; *Îndemnurile primăverii*, eseuri, Bistriţa, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Simona Konradi, în *Minerva*, nr. 68-70, 1997; I. Buzaşi, în *România literară*, nr. 1, 1999; Gh. I. Bodea, în *Steaua*, nr. 10 , 1999; G. Moldovan, în *Răsunetul*, nr. 2934, 2001; T.-L. Pop, în *Mesagerul literar şi artistic*, nr. 1419, 2001; I. Moise, în *Răsunetul*, nr. 3090, 2002. **(A. S.)**

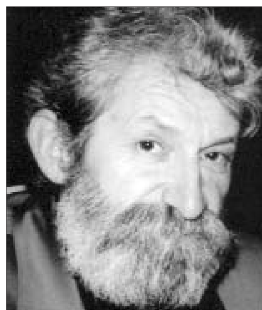

RAŢIU Iuliu, n. 20 iul. 1930, satul Crasna, com. Olteneşti, jud. Vaslui. Prozator. Fiul lui Dumitru Raţiu şi al Mariei (n. Stan), funcţionari. Şcoala primară la Vaslui; studii continuate la Liceul „Mihail Kogălniceanu" din acelaşi oraş, apoi la Liceul „Cuza Vodă" din Huşi şi la Liceul „Mihai Eminescu" din Bucureşti; licenţiat al Facultăţii de Psihologie-Pedagogie a Univ. din Bucureşti. Redactor la rev. *Îndrumătorul cultural* (1948-1968); redactor-şef la rev. *Luminiţa* (1970-1990); *Spiriduş* (1993), *Top Junior* (1994), *Luceafărul copiilor* (din 2001). Colab. la *Viaţa*

Românească, *Iaşul literar*, *Luceafărul*, *România literară* etc. Debutează în *Revista elevilor* (1948). Piese de teatru jucate: *Cine este Făt-Frumos* (Teatrul Tineretului din Iaşi, 1976) şi *Eroii din Constelaţia Gutenberg* (Teatrul de Stat din Arad; Teatrul de Păpuşi şi Marionete din Oradea). Debut editorial cu vol. *O nemaipomenită colivie* (1961). Publică povestiri (*Copilul invizibil*, 1983; *Gustul mărului de aur*, 1987; *Răzbunarea roboţilor*, 2001) şi romane pentru copii (*Uluitorul zbor al rachetei Excelsior I*, 1963; *Soarele din peşteră*, 1966; *Clasa în care nu se întâmplă nimic*, 1968; *Şopârla electronică*, 1982 etc.). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1978, 1999; 2001); Premiul Ministerului Culturii şi Cultelor (2002).

OPERA: *O nemaipomenită colivie*, roman pentru copii, Bucureşti, 1961; *Uluitorul zbor al rachetei Excelsior I*, roman pentru copii, Bucureşti, 1963; *Soarele din peşteră*, roman pentru copii, Bucureşti, 1966; *Planetă de adolescent*, roman, Bucureşti, 1967; *Clasa în care nu se întâmplă nimic*, roman pentru copii, Bucureşti, 1968; *La revedere Făt-Frumos*, roman, Bucureşti, 1969; *Ah, aceşti adolescenţi*, roman, Bucureşti, 1970; *Dincolo de joc*, povestiri, Bucureşti, 1972; *Anotimpul dragostei*, roman, Bucureşti, 1973; *Împărăţia de zahăr*, poveşti, Bucureşti, 1974; *Enigma florii albe*, roman pentru copii, Bucureşti, 1977; *Vulturi pe arbori de foc*, însemnări de călătorie, Bucureşti, 1978; *Rondul de flori*, însemnări de călătorie pentru copii, Bucureşti, 1979; *Şopârla electronică*, roman pentru copii, Bucureşti, 1982; *Copilul invizibil*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1983; *Fratele meu curajul*, povestiri, Bucureşti, 1985; *Gustul mărului de aur*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1987; *Cei mai buni prieteni*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1989; *Animale, păsări şi... desene*, versuri, Bucureşti, 1993; *Telefonul galben*, teatru, Bucureşti, 1999; *Praful de pe cutia Pandorei*, eseuri, Bucureşti, 2000; *Răzbunarea roboţilor*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 2001; *Anotimpul clipei*, versuri, Bucureşti, 2003; *O istorie a literaturii pentru copii şi adolescenţi*, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 11, 1979; G. Chirilă, în *Contemporanul*, nr. 44, 1980; M. Şerbănescu, în *Orizont*, nr. 32, 1980; C. Paiu, în *România literară*, nr. 24, 1981; H. Cândroveanu, în *Contemporanul*, nr. 41, 1982; Dim. Rachici, în *România literară*, nr. 22, 1984; Fr. Păcuraiu, *ibidem*, nr. 52, 1988. **(A. S.)**

RAŢIU Virgil, n. 21 mart. 1951, Sânmartinul de Câmpie, jud. Mureş. Fiul lui Zaheiu Raţiu, preot, şi al Dorinei (n.?). Absolvent al Liceului teoretic din Bistriţa (1970). Din 1971, membru al Cenaclului literar „George Coşbuc” din acelaşi oraş. Debutează în ziarul *Ecoul* (1973). Colab. la *Vatra*, *Tribuna*, *Familia*, *Steaua*, *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, *Contrapunct*, *Euphorion*, *Minerva* etc. Debut editorial cu vol. de versuri *Atunci cănd te reîntorci acasă* (1975). Mai publică romanul *Cărţile cu Alfonz* (1988), eseuri din (*Cartea cu politice*, 2001) şi literatură pentru copii. Director al Editurii Aletheia, redactor-şef la *Suplimentul literar-artistic* al cotidianului *Mesagerul de Bistriţa-Năsăud* şi secretar general de redacţie la rev. *Mişcarea literară* din Bistriţa. Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (2001).

OPERA: *Atunci când te reîntorci acasă*, versuri, Bucureşti, 1975; *Cărţile cu Alfonz*, roman, Cluj-Napoca, 1988; *Carte de bucate necolorate*, versuri pentru copii, Cluj-Napoca, 1996; *Cartea cu Alfonzel conectat la Internel*, Deva, 1999; *Carte de rugăciuniţe*, Deva, 2000; *Cartea cu politice*, eseuri, Bistriţa, 2001.

REFERINŢE CRITICE: C. Moraru, în *Vatra*, nr. 4, 1989; I. Holban, în *Cronica*, 21 iun. 1989; Al. Ţion, în *Astra*, nr. 9, 1989; I. Mureşan, în *Tribuna*, nr. 37, 1989; G. Moldovan, în *Răsunetul*, 5 nov. 1996; M. Petean, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 2000; I. R. Zăgreanu, în *Mişcarea literară*, nr. 1, 2002. **(A. S.)**

RĂCĂCIUNI Isaiia (pseud. lui Isaiia Nacht), n. 22 sept. 1900, com. Răcăciuni, jud. Bacău – m. 16 iun. 1976, Bucureşti. Prozator, dramaturg, traducător, memorialist. Fiul arendaşului Beneamin Nacht şi al Zeldei (n. Gittner). Studii incerte. Ar fi absolvit Acad. Comercială. Intră în publicistică şi în administraţia editorială: redactor la rev. *Clipa* (1924-1929),

secretar literar şi casier la Editurile „Gutenberg" (1920-1921), „Cultura naţională" (1929-1933), „Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă" (1933-1936), „Cugetarea" (1945-1948). Debut în ziarul *Dacia* (1920), sub pseud. Ion Negrea. Colab. la *Adevărul, Rampa, Clipa, Premiera ilustrată, Revista Fundaţiilor Regale* ş. a., semnând şi cu pseud. Ion Negrea, Ion Noapte, I. Nopteanu, Vladimir Spătaru. Debutează în dramaturgie cu *Trei cruci*, „apocalips în 9 tablouri" (1922); alte piese: *Isterie* (1929), *Poste-Restante* (1931), *Omul de departe* (1940), la care se adaugă texte rămase în ms: comedia *Bursa neagră* (1935), *Isus* (fragmente) etc. Sprijinit la Teatrele Naţionale din Iaşi şi Bucureşti de directorii (temporari) ai acestora, M. Sadoveanu şi L. Rebreanu, teatrul lui **R.**, de o foarte modernă factură expresionistă, a cunoscut distribuţii de zile mari (George Vraca, Aura Buzescu, Ion Iancovescu, Jules Cazaban, Romald Bulfinsky, Marietta Deculescu, Eliza Petrăchescu, Şt. Ciubotăraşu ş.a.). Regizori ca V. I. Popa şi Soare Z. Soare s-au interesat îndeaproape de aceste piese. În proză, **R.** debutează editorial cu romanul *Mâl* (1934), urmat de *Paradis uitat* (1937), vădind interes pentru analiza psihologică şi virtuţi de povestitor în tradiţia moldovenească bucolică. A mai scris nuvela *Daţi-mi-l înapoi pe Isus* (1944) şi un vol. de *Amintiri* (1967), cu interesante date şi portrete ale celui ce – din biroul său editorial – a cunoscut culisele vieţii literare interbelice. Apreciat de critici ca Perpessicius, P. Constantinescu, G. Călinescu, **R.** este azi un scriitor uitat pe nedrept. A tradus din H. Heine, B. Kellermann, Heinrich Mann, Pr. Mérimée, Anna Seghers ş.a.

OPERA: *Trei cruci*, apocalips în 9 tablouri, Bucureşti, 1922; *Mâl*, roman, Bucureşti, 1934; *Paradis uitat*, roman, Bucureşti, 1937; *Daţi-mi-l înapoi pe Isus*, nuvelă, Bucureşti, 1944; *Amintiri*, Bucureşti, 1967; *Teatru,* Cluj-Napoca, 1990. *Traduceri*: Prosper Mérimée, *Carmen*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1938; Puşkin, *Fata căpitanului*, trad. de ~, Bucureşti, 1940; Heine, *Atta Troll. Visul unei nopţi de vară,* trad. de ~, Bucureşti, 1945; H. Kellermann, *Dansul morţilor,* roman, în româneşte de ~, 1950; Luise Dornemann, *Jenny Marx*, trad. de ~ şi H. Dumitru, Bucureşti, 1957; Anna Seghers, *Morţii rămân tineri*, roman, 2 vol., trad. de P. Mureşan şi ~, Bucureşti, 1964; Heinrich Mann, *Vânătoarea dragostei,* trad. de ~, Bucureşti, f.a.; Ed. Flegg, *Moise*, trad. din lb. franceză de ~, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Ist. lit. rom. cont.*, 1937; G. Călinescu, *Istoria*...; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; Perpessicius, *Opere*, VII, 1975; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, III; S.–V. Popa, în *Caiete critice,* nr. 3, 1991; E. Budau, în *Ateneu,* nr. 9, 2000; O. Sargeţiu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 647, 2002. **(M. Z.)**

RĂCHIŢEANU Teofil (pseud. lui Teofil Purcel), n. 5 ian. 1943, Răchiţele, jud. Cluj. Poet. Fiul lui Petru Purcel şi al Minei (n. Capota). Clasele primare în satul natal (1950-1957); liceul la Huedin (1958-1963). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1963-1969). Muzeograf la „Muzeul Octavian Goga" din Ciucea (1969-1971); din 1974, prof. la Răchiţele, jud. Cluj. Colaborează cu poezii, recenzii şi eseuri la *Tribuna, Steaua, Luceafărul, Transilvania, România literară, Viaţa Românească, Amfiteatru, Echinox, Vatra* etc. Debutează în *Tribuna* (1964). Debut editorial cu vol. *Elegii sub stele* (1969). Geo Bogza îi închină, în *Contemporanul,* tableta *Scrisori de la un tânăr poet* (1973). Vol. *Somn de voevod* (1980), *Planete de melancolie* (1986), *Poeme-nserate* (1990), *Poesii de mai demult* (1994), *Partea mea de dragoste* (1996), *Ora singurătăţii* (1998), *Tărâmul de Rouă* (2002), *Efulguraţii* (2002) impun un elegiac în linie eminesciană, solemn, mizând pe o severă economie a mijloacelor de expresie.

OPERA: *Elegii sub stele*, Bucureşti, 1969; *Somn de voevod*, versuri, Bucureşti, 1980; *Planete de melancolie*, versuri, Cluj-Napoca, 1986; *Poeme-nserate,* versuri, Bucureşti, 1990; *Poesii de mai demult,* versuri, Cluj-Napoca, 1994; *Partea mea de dragoste,* versuri, Cluj-Napoca, 1996; *Ora singurătăţii,* versuri, Cluj-Napoca, 1998; *Tărâmul de Rouă,* versuri, Bucuresti, 2002; *Efulguraţii,* versuri, antologie de autor, Cluj-Napoca, 2002; *Efulguraţii,* pagini de jurnal, Cluj-Napoca, 2002; *Rânduri către tineri ardeleni,* scrisori primite de la G. Bogza, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Rusu, în *Iaşul literar*, nr. 10, 1969; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 9, 1969; H. Bădescu, în *Tribuna*, nr. 9, 1980; Maria Negru Vedinaş, în *Steaua*, nr. 11, 1980; I. Cristofor, în *Steaua*, nr. 1, 1986; Al. Cistelecan, în *Orizont*, nr. 45, 1987; Gh. Nistor, în *Transilvania*, nr. 2, 1987; Al. Ruja, în *Luceafărul*, 6 mai 1989; C. Regman, în *Jurnalul literar,* nr. 44, 1990; Al. Cistelecan, în *Vatra,* nr. 7, 1991; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 25, 1991; O. Nuşfelean, în *Contemporanul,* nr. 5, 1995; Al. Cistelecan, în *Luceafărul,* nr. 11, 1995; idem, *ibidem,* nr. 26, 1996; G. Vulturescu, în *Poesis,* nr. 3-4, 2003; (M. A.) Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2003. **(I. C.)**

RĂDULESCU Banu, n. 12 febr. 1924, Bucureşti – m. 9 dec. 1998, Berlin. Prozator. A urmat Colegiul naţional de la Mănăstirea Dealu (1943) şi Facultatea de Medicină (1949). Medic la Geoagiu (Alba), apoi la Bucureşti. Debutează în rev. *Flamuri* din Craiova (1941). Debut editorial cu vol. de nuvele *Dincolo de aşteptare* (1967). Urmează romanul *Verdictul* (1970), *Lumină şi piatră*, nuvele (1972), *Oameni şi oameni*, povestiri (1973), *Păsările mari nu cântă*, roman (1976), *Nimic despre fericire*, roman (1984), *În iarbă, cu faţa la soare*, roman (1989). Premiul rev. *Ramuri* pentru nuvela *Merii din câmpie* (1965).

OPERA: *Dincolo de aşteptare*, nuvele, Bucureşti 1967; *Verdictul*, roman, Bucureşti, 1970; *Lumină şi piatră*, nuvele, Bucureşti, 1972; *Oameni şi oameni*, povestiri, Bucureşti, 1973; *Păsările mari nu cântă,* roman, Bucureşti, 1976; *Nimic despre fericire*, roman, Bucureşti, 1984; *În iarbă, cu faţa la soare,* roman, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: L. Cerneţ, în *Orizont*, nr. 16, 1977; M. Coman, în *România literară*, nr. 29, 1977; V. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1977; R. Vulpescu, în *România literară*, nr. 32, 1977; M. Petrescu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1989; N. Balotă, în *Caiete critice,* nr. 2, 1990. **(I. Pt.)**

RĂDULESCU Corneliu, n. 25 oct. 1937, satul Coşuleni, com. Mămăliga, jud. Hotin. Prozator. Fiul lui Nicodim Rădulescu, preot, şi al Ninei (n. Gumeniuc), învăţătoare. Şcoala generală în Oteşani, jud. Vâlcea, Homorod şi Geoagiu, jud. Hunedoara (1944-1951); liceul la Alba Iulia (1951-1954); licenţiat al Facultăţii de Filologie (1955-1959) şi al Facultăţii de Istorie-Filosofie a Univ. din Cluj (1966-1971). Prof. suplinitor la Şcoala generală din Orăştioara de Sus, jud. Hunedoara (1954-1955), apoi la Liceul nr. 2 din Lupeni (1959-1980). Co-editor al rev. *Cariatide* din Hunedoara (1991-1992) şi *Orizont lupenean*, Lupeni (2001). Colab. la *Steaua*, *Tribuna*, *Familia*, *România literară*, *Transilvania*, *Luceafărul*, *Literatorul* etc. Debutează în *Steaua* (1957). A publicat vol. de proză scurtă (*Vara*, 1972; *Zidul în care s-a tras cu puşca*, 1979; *Povestiri pe o temă dată*, 1987) şi romane (*Prin defileu*, 1975; *Uitarea şi neuitarea inocenţilor*, 1983; *Ta-ram-ta-ta*, 2000; *Jocul cu umbre*, 2000).

OPERA: *Vara*, proză scurtă, Cluj, 1972; *Prin defileu*, roman, Bucureşti, 1975; *Zidul în care s-a tras cu puşca*, proză scurtă, Bucureşti, 1979; *Uitarea şi neuitarea inocenţilor*, roman, Bucureşti, 1983 (ed. II, Sibiu, 2002); *Povestiri pe o temă dată*, proză scurtă, Bucureşti, 1987; *Ta-ram-ta-ta* sau *Cinci băieţi şi dulcea libertate*, roman în trei povestiri sau trei povestiri într-un roman, Cluj-Napoca, 2000; *Jocul cu umbre*, roman (oarecum) parodic, Petroşani, 2000.

REFERINŢE CRITICE: L. Petrescu, în *România literară*, nr. 22, 1972; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 9, 1972; P. Poată, în *Steaua*, nr. 3, 1976; R. Ciobanu, în *Transilvania*, nr. 5, 1980; idem, *ibidem*, nr. 4, 1984; M. Braga, în *Luceafărul*, nr. 17, 1985; R. Ciobanu, în *Transilvania*, nr. 8, 1987; D. Hurubă, în *Orient latin*, nr. 4, 2000; G. Danco, în *Provincia corvina*, nr. 27, 2003; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 4-5, 2003. **(A. S.)**

RĂDULESCU Dorina (numele la naştere: Dorina Rudich; căsătorită Rădulescu), n. 25 mai 1909, com. Roznov, jud. Neamţ – m. 21 aug. 1982, Bucureşti. Prozatoare şi poetă. Fiica lui Isac Rudich şi a Mariei (n. ?). Colab. la *Cuvântul liber* (1935-1936), *Graiul nou* (1944-1947), *Viaţa Capitalei* (1947-1948, unde a fost şi redactor), *Contemporanul, Lumea* (1964-1969), *Gazeta literară, România literară* ş.a. Debut editorial cu romanul *Vârtej* (1964, ed. II, 1973). A mai publicat un vol. de însemnări, tablete:*Adevăr şi fantezie* (1970). *Ancora* (1982), vol. postum, cuprinde texte similare, unele reluate din vol. anterior, alternând cu scurte poeme. Proză cu caracter autobiografic, scrisă cu nerv şi ascuţime a observaţiei, într-un stil abrupt, al confesiunii directe şi nude.

OPERA: *Vârtej*, roman, Bucureşti, 1964 (ed. II, 1973); *Adevăr şi fantezie*, Bucureşti, 1970; *Ancora*, cu o pref. de Ana Blandiana, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: D. Săraru, în *Scânteia*, nr. 8652, 1970; A. Tănăsescu, în *Contemporanul*, nr. 52, 1970; V. Colin, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 6, 1971; Şt. Roll, în *Luceafărul*, nr. 9, 1971; Val. Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 23, 1973; Magda Ursache, în *Cronica*, nr. 49, 1973; S. Titel, în *România literară*, nr. 46, 1973; Const. Zărnescu, în *Tribuna*, nr. 50, 1973; G. Macovescu, în *România literară*, nr. 35, 1982; R. Popescu, *ibidem*, nr. 37, 1982. **(M. Z.)**

RĂDULESCU Marta D., n. 24 apr. 1912, Piteşti – m. 1959. Prozatoare. Fiica prof. Dan Rădulescu. Liceul la Cluj. Urmează, fără a le termina, cursurile Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Debutul publicistic cu poezia *Vorbind cu luna*, în *Dimineaţa copiilor* (nr. 272, 1929). Debut editorial cu vol. de schiţe *Clasa VII A* (1931). Colab. la *Gândirea, Viaţa literară, Ideea literară, Realitatea ilustrată, Societatea de mâine*. Autoare a romanelor *Sunt studentă!* (1933), *Să ne logodim!* (1934) şi *Streina* (1940), primă parte dintr-un proiectat ciclu, *Ferentarii*, neterminat. Vol. *Mărgele de măceş* (1931) cuprinde „povestiri din vacanţă" şi versuri de nivel mediocru. A publicat basme pentru copii, scrise într-o manieră poetizantă pretenţioasă (*Cartea celor 7 basme*, 1934).

OPERA: *Clasa VII A*. Schiţe uşoare, Craiova, 1931 (ed. II, 1933; ed. III, Bucureşti, 1933); *Mărgele de măceş*. Povestiri din vacanţă, versuri şi proză, Craiova, 1931; *Sunt studentă!* Reportagii fanteziste, Bucureşti, 1933 (ed. II, 1933; ed. IV, 1934); *Cartea celor 7 basme*, Bucureşti, 1934; *Să ne logodim!*, roman, Bucureşti, 1934; *Ferentarii*, vol. I, *Streina*, roman, Bucureşti, 1940.

REFERINŢE CRITICE: C. Panaitescu, în *Facla*, III, nr. 695, 1933; Al. Robot, în *Rampa*, nr. 4607, 1933; D. Vrânceanu, în *Curentul*, nr. 1964, 1933; Pavel Dan, în *Abecedar*, nr. 49-52, 1934; P. Daniel, în *Epoca*, nr. 1603, 1934; O. Şireagu, *Noua lirică ardeleană*, 1935; E. Lovinescu, *Istoria...*; D., în *Acţiunea*, nr. 62, 1940; Perpessicius, *Opere*, VI; VII; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, III. **(M. V.)**

RĂDULESCU Mircea Dem., n. 29 iul. 1889, Giurgiu – m. 6 iun. 1946. Poet şi dramaturg. Fiul prof. Dumitru Rădulescu şi al Ecaterinei (n. Drăgănescu). Studii liceale şi Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti. De profesie ziarist, a debutat în *Viaţa Românească* (1909) şi a colaborat la *Adevărul literar şi artistic, Convorbiri critice, Convorbiri literare, Flacăra, Sămănătorul, Universul, Universul literar, Viaţa socială*. Membru în Comitetul de lectură al Teatrului Naţional din Bucureşti. A tradus din lb. franceză *Romanţioşii* de E. Rostand (1913). Versurile sale, adunate în mai multe vol., cultivă inspiraţia patriotică (*Poeme eroice*, 1915; *Suflet şi uzină*, 1919; *Sufletul patriei*, 1921, reprodus de mai multe ori şi sub titlul *Eroice; Cântarea eroilor*, 1933; *Sufletul patriei*, mult amplificat faţă de prima

variantă, 1940; *Hotarele sfinte*, f.a.) sau încearcă expresia modernistă, cu superficiale ecouri simboliste (*Leii de piatră*, 1914; *Poeme pentru Galateea*, 1925). Ca dramaturg, a compus de asemenea piese patriotice de actualitate (*Pe-aicea nu se trece*, 1938, în colab. cu Corneliu Moldovanu; *Făuritorii*, f.a.), dar şi-a încercat forţele, cu oarecare succes, şi în drama istorică (*Serenada din trecut*, 1921; *Bizanţ*, 1924; *Petronius*, f.a.). Prozele, reunite în vol. *Portrete şi amintiri* (1924), n-au însă nici un fel de relief artistic, ci doar un vag interes documentar.

OPERA: *Leii de piatră*, versuri, Bucureşti, 1914 (ed. III, 1924); *Poeme eroice*, Bucureşti, 1915; *Suflet şi uzină*, versuri, Bucureşti, 1919; *O noapte la Mirceşti*, Bucureşti, 1920 (în colab. cu Alfred Moşoiu); *Sufletul patriei*, versuri, Bucureşti, [1921]; *Serenada din trecut*, Bucureşti, 1921 (ed. II, 1937); *Legenda coroanei*, Bucureşti, 1922; *Bizanţ*, Bucureşti, 1924; *Portrete şi amintiri*, Bucureşti, 1924; *Poeme pentru Galateea*, Bucureşti, 1925; *Eroice*, ed. II, Bucureşti, f.a. (ed. VI, 1927); *Cântarea eroilor*, Bucureşti, 1933; *Rapsodii româneşti*, Bucureşti, 1935; *Povestea ghiocelului*, Bucureşti, 1937; *Pe-aicea nu se trece*, Bucureşti, 1938 (în colab. cu Corneliu Moldovanu); *Sufletul patriei*, Bucureşti, 1940; *Făuritorii*, Bucureşti, f.a.; *Hotarele sfinte*, Bucureşti, f.a.; *Petronius*, f. 1., f.a.

REFERINŢE CRITICE: Al. Busuioceanu, *Figuri şi cărţi*, 1923; E. Lovinescu, *Istoria...*, III; G. Călinescu, *Istoria...*; C. Ciopraga, *Literatura...*; I. Niculescu, în *Teatrul*, nr. 5, 1983; F. Aderca, *Contribuţii critice*, 1983; T. Vârgolici, *Scriitorii clasici şi armata română,* 1986. **(G. A.)**

RĂDULESCU Neagu, n. 26 dec. 1912, Bucureşti – m. 3 febr. 1972, Bucureşti. Prozator şi caricaturist. Fiul funcţionarului Petru Rădulescu şi al Ecaterinei (n. ?), balerină. Şcoala primară „Sfântul Iosif" şi Liceul „Sfântul Sava" din capitală, apoi Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1931-1936). Debut în *Revista Liceului „Sf. Sava"* (1927). Colaborează la *Cronica, Facla, Viaţa literară, Reporter*, iar după 1944, la *România literară, Luceafărul, Tribuna* ş. a. Întemeiază rev. *XY* (1931) şi caietul de literatură *Herald* (1933, împreună cu Miron Suru), la care colaborează E. Ionescu, E. Jebeleanu, Emil Botta, V. Voiculescu, A. Holban ş. a. Debutează editorial cu vol. de nuvele *Dragostea noastră cea de toate zilele* (1934). Amai publicat culegeri de schiţe şi nuvele: *Nimic despre Japonia* (1935), *4 pe trimestrul 2* (1942), *Fetele au crescut* (1943), precum şi romanele: *Sunt soldat şi călăreţ* (1937), *Napoleon fugea repede* (1947), *Paiaţe* (1947), albume de caricaturi, vol. pentru copii etc. *Turnul Babel* (1940, trei ed. până în 1946) este o savuroasă panoramă a lumii literare de la finele epocii interbelice, comentată şi ilustrată de unul din familiarii cafenelei artistice. **R.** e un umorist cu predispoziţii liric-evocatoare.

OPERA: *Dragostea noastră cea de toate zilele*, nuvele, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1946); *Nimic despre Japonia,* proză scurtă, Călăraşi, 1935; *Sunt soldat şi călăreţ,* roman, Bucureşti, 1937 (ed. II, 1942); *Neagu*, album, Bucureşti, 1937; *Turnul Babel*, Bucureşti, 1940 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1941; ed. III, 1946; ed. IV, pref. de Gh. Andrieş, 1999); *4 pe trimestrul 2*, proză scurtă, Bucureşti, 1941 (ed. II, 1942; ed. III, 1946); *Fetele au crescut*, proză scurtă, Bucureşti, 1943 (ed. II, 1946; ed. III, 1947); *Teatru în beţe*, Bucureşti, 1943; *Viaţa în patru labe*, Bucureşti, 1944; *Goe fotbalist*, Bucureşti, 1945; *Neagu Beagu cotoiagu*, Bucureşti, 1946 (ed. II, 1947); *Luluţa Pămpărluţa*, Bucureşti, 1947; *Napoleon fugea repede*, roman, Bucureşti, 1947; *Marinică mănâncă tot*, Bucureşti, 1947; *Paiaţe*, roman, Bucureşti, 1947; *Un creion pe stadioane*, Bucureşti, 1968; *Un balon râdea în poartă*, roman, Bucureşti, 1968; *Din fotoliul 13,* caricaturi, cu un cuvânt înainte de A. Baranga, Bucureşti, 1969; *Matisse*, album, Bucureşti, 1970; *Un catâr binecrescut*, pref. de A. Martin, Bucureşti, 1970 (ed. II, 1972).

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; M. Alexandru, în *Ramuri*, nr. 12, 1970; A. Sasu, în *Tribuna*, nr. 11, 1970; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 12, 1970; A. Baranga, în *Săptămâna*, nr. 62, 1972; D. Medeanu, în *Contemporanul*, nr. 40, 1972; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, III. **(M. L.)**

RĂDULESCU-CODIN Constantin (prenumele la naştere: Constantin Radu), n. 1 nov. 1875, Zgripceşti, com. Beleţi-Negreşti, Topoloveni, jud. Argeş – m. 29 mart. 1926, Priboieni, jud. Argeş. Culegător de folclor, folclorist şi etnograf. Fiul lui Radu Uţa şi al Stanei (n. ?), ţărani. Şcoala primară la Zgripceşti şi Piteşti; şcoala normală la Bucureşti şi Câmpulung-Muscel (ultimii ani şcolari, 1891-1896). Învăţător la Priboieni (din 1897), revizor şcolar al fostului jud. Muscel (1914-1926). Debut cu poezia populară *Fata şi cucul,* în *Convorbiri literare* (1896). Debut editorial cu culegerea de colinde, doine, hore, balade *Din Muscel. Cântece poporane* (1896). Conduce: *Gazeta ţăranilor din Muscel* (1920-1921), *Prietenul nostru* (1911-1918; 1923-1926). Colab. la *Albina, Amicul tinerimii, Convorbiri literare, Căminul nostru, Ion Creangă, Foaia poporului, Muscelul, Neamul românesc, Neamul românesc literar, Sămănătorul, Ramuri, Revista poporului, Şezătoarea, Tribuna învăţătorilor, Viitorul Muscelului, Vremea nouă, Calendar „Ion Creangă", Şcoala poporului, Foaia interesantă, Calendarul gospodarilor, Calendarul poporului, Calendarul poporului român, Calendarul sătenilor, Calendarul Societăţii pentru cultura şi literatura română din Bucovina* etc. Culegător eminent, **R.-C.** a transcris „vorbă cu vorbă", într-o îndelungată activitate, proză dar şi lirică populară îndeosebi din Muscel, adunate în câteva culegeri dintre care de referinţă este *Din Muscel. Cântece poporane* (1896), din care a apărut doar un prim vol., alături de opera vieţii sale, *Cântece şi descântece ale poporului*, bogată colecţie folclorică, tipărită postum (în 1986). A redactat, de asemenea, monografii folclorice ale unor sate (*Monografia comunei Priboieni-Muscel*, 1904; *Muscelul nostru. Comuna Corbi şi locuitorii săi*, 1922), dar şi o lucrare de teorie folclorică (*Comorile poporului. Literatură, obiceiuri şi credinţe*, 1906), nu neapărat originală, dar relevând o bună orientare în domeniu.

OPERA: *Din Muscel.* Cântece poporane, cu o scrisoare a lui G. Coşbuc, I, [Bucureşti], 1896; *O seamă de cuvinte din Muscel,* cu o introducere de Gustav Weigand, Câmpulung, 1901; *Monografia comunei Priboieni-Muscel,* Câmpulung, 1904; *Teatru sătesc*, Câmpulung, 1904 (în colab.); *Dăfii, snoave şi poveşti*, Craiova, 1904 (în colab.); *Comorile poporului. Literatură, obiceiuri şi credinţe,* Câmpulung, 1906 (ed. II, 1930); *Cuvântări pentru popor după programa oficială a cercurilor culturale,* Câmpulung, 1906 (ed. II, f.a.; ed. III, 1927, premiată de Acad. Română); *Sărbătorile poporului, cu obiceiurile, credinţele şi unele tradiţii legate de ele.* Culegere din părţile Muscelului, Bucureşti, 1909 (în colab.); *Legende, tradiţii şi amintiri istorice adunate din Oltenia şi din Muscel*, Bucureşti, 1910; *Cântece voiniceşti şi ostăşeşti alese din colecţiile culese de ~*, Şt. St. Tuţescu şi S. T. Kirileanu, Bucureşti, 1910; *Îngerul românului*. Poveşti şi legende din popor, Bucureşti, 1913; *Făt-Frumos*. Poveşti, Bucureşti, [1914]; *Vine roata la ştirbină*. Poveşti, snoave şi legende, Bucureşti, [1914]; *Chira Chiralina*. Cântece bătrâneşti, Bucureşti, 1916; *Schiţe şi poveşti*, Bucureşti, [1916], (în colab.); *Cântece din război zise de flăcăi şi fete între 1914-1919*, Câmpulung, 1919 (ed. II, I-II, 1925); *Muscelul nostru*. Lămuriri asupra rostului şi cuprinsul monografiei judeţului şi a celor 23 de comune, Câmpulung, 1922; *Muscelul nostru. Comuna Corbi şi locuitorii săi.* Istoric şi legende. Întindere, populaţiune. Portul, cântece, obiceiuri. Situaţia economică. Administraţia şi justiţia. Starea morală, culturală şi socială. Corbenii în timpul războiului, I, Câmpulung, 1922 (ed. II, 1929); *Dragoslavele*. Trecutul comunei (istoric, legende, acte vechi). Descrierea fizică. Întindere şi populaţiune. Situaţia economică, etnografie. Administraţia şi justiţia. Starea morală, culturală şi socială, Câmpulung, 1923 (în colab.); *Cojocul lui Sărăcilă*. Poveşti alese din culegerile mele, Bucureşti, 1925 (ed. II, 1929); *Câmpulungul-Muscelului*. Istoric şi legendar, Câmpulung-Muscel, 1925; *Cal de Zmeu, Leu-paraleu şi alte poveşti, legende, pilde, snoave din popor*, Bucureşti, 1926; *Nevasta leneşă şi alte poveşti, legende, pilde, snoave din popor*, Bucureşti, 1926; *Literatură, tradiţii şi obiceiuri din Corbii-Muscelului*, Bucureşti, 1929; *Din trecutul nostru.*Legende, tradiţii şi amintiri istorice, Bucureşti, f.a.; *Poveşti,* ed. îngrijită şi prefaţată de V. Ene, Bucureşti, 1957; *Literatură populară*, I, *Cântece şi descântece ale poporului*, studiu introductiv de D. Simonescu, ed. critică de I. Şerb şi Florica Şerb, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: I. Bianu, în *Analele Academiei Române*, seria II, tom XXIX, 1907; G.(iorgio) P.(ascu), în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1910; V. Bogrea, în *Dacoromania*, III, 1922-1923; Şt. St. Tuţescu, *Folcloriştii noştri. Biografii şi portrete*, 1923; N. Iorga, în *Revista de istorie*, IX, 1923; idem,

în *Revista de istorie,* nr. 1-3, 1924; idem, în *Traista cu poveşti*, nr. 9-12, 1926; idem, în *Tudor Pamfile*, IV, 1926; I. Răuţescu-Dragoslavele, *ibidem*, IV, 1926; G. Nicolaescu, *La moartea lui C. Rădulescu-Codin,* 1926; D. Simonescu, în *Şezătoarea*, nr. 1-2, 1927; E. Petrovici, în *Dacoromania*, V, 1927-1928; Şt. Pascu, *ibidem,* VI, 1929-1930; D. Găzdaru, în *Arhiva,* nr. 3-4, 1929; M. Robea, în *Cultura poporului*, nr. 5, 1956; idem, în *Secera şi ciocanul*, nr. 741, 1956; D. Simonescu, în *Revista de folclor*, nr. 4, 1957; idem, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 4, 1958; M. Robea, în *Revista de folclor,* nr. 4, 1958; I. Apostol Popescu, în *Steaua*, nr. 8, 1958; Al. I. Amzulescu, în *Studii de folclor şi literatură*, 1967; D. Udrescu, în *Argeş*, nr. 1, 1968; Gh. Vrabie, *Folcloristica română*, 1968; O. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti,* 1974; I. Cruceană, în *Albina*, nr. 1, 1976; I. Datcu, Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor,* 1979; I. Cruceană, *Momente şi figuri argeşene,* 1980; S. Voinescu, *Argeşeni în spiritualitatea românească*, 1980. **(V. C.)**

RĂDULESCU-NIGER Nicolae G. (numele la naştere: Nicolae Gheorghiu), n. 2 ian. 1861, Bârlad – m. 3 iun. 1944, Bucureşti. Prozator, dramaturg şi poet. Fiul lui Radu Gheorghiu, negustor. Studii liceale la Brăila (înscris sub numele de Nicolae Rădulescu, după prenumele tatălui) şi Bârlad (înscris sub numele de Nicolae Gheorghiu Rădulescu). Funcţionar la Ministerul Cultelor şi Artelor. Din 1883, redactor la *Opinia, Revista nouă, Revista literară, Revista copiilor*. Acondus rev. *Apărătorul săteanului.* Colaborează cu versuri la *Literatorul*. Debut editorial cu romanul *Fiii ucigaşului* (1879). A scris romane (*Străin în ţara lui*, 1900; *Tribunul poporului*, 1903; *Măria-sa ogorul*, 1907; *Viaţă de artistă*, 1925; *Omul de cristal*, 1930), nuvele (*Căpitanul Ropotă,* 1893; *Deziluzii*, 1921; *Vulturul îndrăgostit*, 1926), piese de teatru (*De pe urma beţiei*, 1906; *Poştaşul dragostei*, 1913; *Unirea Mare*, 1919) şi versuri (*Rustice*, 1893; *Glasul apelor*, 1915). Premiul Acad. Române pe 1901 pentru vol. IV din ciclul *Rustice*.

OPERA: *Fiii ucigaşului*, roman, Bârlad, 1879; *Manolaki Kostaki Epureanu.* Conferenţă ţinută în ziua de 26 mai 1885 în Bârlad, Bârlad, 1885; *Romanul căsniciei (Moravuri contimporane)*, roman, Bucureşti, 1898 (ed. II, 1913); *Jertfă. Gelozie,* romane, Bucureşti, 1890; *Doamna Kiajna*, dramă istorică în 5 acte, Bucureşti, 1891 (în colab. cu N. Ţincu); *Scriitori, cetitori şi critici.* Conferinţă ţinută la Atheneul Român în ziua de 21 mai 1892, Bucureşti, 1892; *Căpitanul Ropotă*, nuvele, Bucureşti, 1893 (altă ed., 1909); *Rustice,* I-IV, poezii şi nuvele, Bucureşti, 1893-1900; *Străin în ţara lui*, roman, Bucureşti, 1900 (ed. II, 1905; ed. III, 1909; ed. IV, 1923); *Din valurile vieţii*, nuvele, Bucureşti, 1901; *Tribunul poporului*. Roman social, Bucureşti, 1903 (ed. II, 1912); *Astra*, dramă în 5 acte în versuri (după romanul *Astra* de Carmen Sylva), Bucureşti, 1905; *De pe urma beţiei,* comedie în 2 acte, Braşov, 1906 (altă ed., Bucureşti, 1926); *Talpa iadului*, comedie în 2 acte, Braşov, 1906 (altă ed., Bucureşti, 1926); *Măria-sa ogorul*. Roman social, Bucureşti, 1907 (ed. II, 1913); *Păcală argat*, comedie în 2 acte, Braşov, 1907 (ed. II, 1922); *Păcatele lui Gânju,* piesă în 3 tablouri, Braşov, 1907; *Povestea vorbei*, piesă într-un act, Braşov, 1907; *Jertfă*, roman, Bucureşti, 1908 (ed. III, 1921); *Magistraţii noştri*, roman, Bucureşti, 1908; *Satul Griviţa*. Scriere poporală pentru folosul plugarilor, Bucureşti, 1908 (altă ed., 1940); *Alegătorul liber*, monolog, şi alte 13 monoloage, Braşov, 1910; *Călăuza parohiilor*, Bucureşti, 1910 (în colab. cu S. Livianu); *Mintea şi norocul*, precum şi alte 12 poveşti poporale, Braşov, 1910; *Povestirile lui moş Iftimie Hârobar*, Bucureşti, 1910; *Furtună... trecătoare*, roman, Bucureşti, 1911 (altă ed., 1922; republicat sub titlul *Dor ascuns*, Bucureşti, 1924); *Crăciunul*, poem dramatic într-un act, Bucureşti, 1912; *Orfanii neamului.* Roman naţionalist, Bucureşti, 1913; *Poştaşul dragostei*, comedie în 3 tablouri, Braşov, 1913; *Pe Coasta de Azur. O iarnă la Menton*, roman, Bucureşti, 1914 (ed. II, 1923); *Puterea destinului*, roman, Bucureşti, 1914 (ed. II, 1915; ed. III, 1920); *Unchiul Christea*, Bucureşti, 1914; *Viaţă zbuciumată*, roman, Bucureşti, 1914 (ed. III, 1921); *Glasul apelor*, poezii de actualitate, Bucureşti, 1915; *Pentru patrie.* Roman eroic, Bucureşti, 1915 (ed. III, 1931); *Rătăciţii*, povestiri de ~ după conferinţele Pr. Ene Dumitrescu, Bucureşti, 1915 (ed. II, 1916); *Ciormăreanu & Faerman.* Roman din lumea comerţului, Bucureşti, 1916; *Veniţi, copile scumpe*, teatru şi poezii, Bucureşti, 1918; *Logodnicul durerii*, roman, Bucureşti, 1919 (ed. II, 1920); *Unirea Mare*, alegorie într-un act, Piatra Neamţ, 1919; *A fost un vis*, roman, Bucureşti, 1920;

Dascălul. Romanul unui vrăjitor, Bucureşti, 1920; *Intrigă amoroasă,* roman, Bucureşti, 1920; *Romanul unei iubiri*, nuvele, Bucureşti, 1920 (ed. II, 1927); *Seducătorul*, roman, Bucureşti, 1920; „*Suharea*" *la dom' Tănase în Delea-Nouă.* Scene din viaţa de la mahala, Bucureşti, 1920; *Bietul Tudorel*, prelucrare după *Pauvre Blaise* de D-na de Ségur, Bucureşti, 1921; *Bucuria cea din urmă (Rustice)*, nuvele, Bucureşti, 1921; *Deziluzii,* nuvele, Bucureşti, 1921; *Două dureri*, roman, Bucureşti, 1921 (ed. IV, 1991); *Măriuca, sapa şi lopata*, Bucureşti, 1921; *Părintele Veniamin*. Romanul tainelor călugăreşti, Bucureşti, 1922; *Cartea şcolarilor*, povestiri, poezii, fabule şi cântece pentru copii şi tinerime, Bucureşti, 1923; *Gelozie*, roman, Bucureşti, 1923; *O eroină*, piesă în versuri într-un act, Bucureşti, 1924; *De la leagăn până la mormânt*, roman, Bucureşti, 1925; *Viaţă de artistă,* roman, Bucureşti, 1925; *Vulturul îndrăgostit*, nuvele, Bucureşti, 1926; *Drama unei tinereţi.* Roman social, Bucureşti, 1927; *Vântură-lume.* Roman de aventuri, Bucureşti, 1927; *Fire de artist,* roman, Bucureşti, 1928; *Inimi de femei*, roman, Bucureşti, 1928; *Omul de cristal*, roman, Bucureşti, 1930; *Povestea voivodului Mihai*, Bucureşti, 1930; *De vorbă-n sat.* Întocmire într-un act, Bucureşti, f.a.; *La gura văii*, nuvele, Bucureşti, f.a.

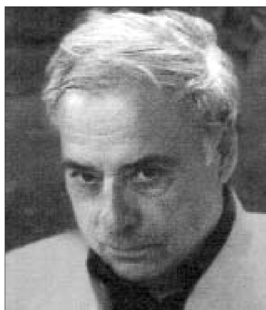
REFERINŢE CRITICE: I. Vulcan, în *Familia*, nr. 18, 1901; T. Maiorescu, în *Analele Academiei Române*, seria II, tom XXVI, 1903-1904; O. Botez, în *Arhiva*, nr. 10-11, 1904; Caion, în *Românul politic literar*, nr. 8, 1907; P. Partenie, în *Ramuri,* nr. 10-11, 1908; M. Dragomirescu, în *Convorbiri critice*, nr. 1, 1909; O. Botez, *Scrieri*, 1977. **(M. V.)**

RĂDULESCU-POGONEANU Ion A., n. 14 aug. 1870, Pogoanele, jud. Buzău, – m. 14 mart. 1945, Bucureşti. Istoric şi critic literar. Studii liceale şi universitare la Bucureşti (Facultatea de Litere, secţia istorico-filosofică). Dr. în filosofie al Univ. din Leipzig, Germania (1901) cu o teză despre V. Conta. Prof. la Liceele „Mihai Viteazul" şi „Sf. Sava", apoi la Univ. din Bucureşti, unde a predat sociologie, etică, estetică şi pedagogie. Din 1920 a fost şi director al Seminarului Pedagogic al Univ. Membru corespondent al Acad. Române (1919). A făcut parte din mai multe comitete de redacţie ale rev. *Convorbiri literare* (din 1893). Aici şi-a publicat cele mai multe contribuţii de istorie şi critică literară. A mai colaborat la: *Arhiva românească, Flamura, Năzuinţa, Noua revistă română, Revista de pedagogie, România jună* ş. a. În vol. debutează cu *Morala stoică*. Teză de licenţă (1893). Urmează teza de doctorat, Über das Leben und die Philosophie Contas (Leipzig, 1902); *Probleme ale culturii româneşti* (1902); *Gramatica istorică a limbii româneşti pentru clasa a V-a secundară* (1902); mai multe manuale de lb. română pentru licee, în colab. cu Gh. Adamescu, M. Dragomirescu şi N. Cartojan; *Studii* (1910), în care sunt adunate principalele contribuţii de istorie şi critică literară; *Johann Heinrich Pestalozzi*. O schiţă a vieţii şi a ideilor sale (1910); *Studii asupra eticii germane contemporane. I. Etica lui Wundt* (1911). A tradus romanul popular al lui Pestalozzi, *Leonard şi Gertruda* (1909). Ca discipol apropiat al lui Maiorescu, a îngrijit mai multe ed. din operele acestuia (*Critice*, I-III, 1908, ed. II, 1927-1930; *Istoria contemporană a României*, 1925; *Însemnări zilnice*, I-III, 1937-1943). A mai semnat:Ion A. Rădulescu şi I. A. R.

OPERA: *Morala stoică*. Teză de licenţă, Bucureşti, 1893; Über das Leben und die Philosophie Contas. Inaugural Dissertation, Leipzig, 1902; *Gramatica istorică a limbii româneşti pentru clasa a V-a secundară*, Bucureşti, 1902; *Probleme ale culturii româneşti*, Bucureşti, 1902; *Studii*, Bucureşti, 1910; *Johann Heinrich Pestalozzi.* O schiţă a vieţii şi a ideilor sale, Bucureşti, 1910 (ed. II, 1927); *Studii asupra eticii germane contemporane*. I. *Etica lui Wundt*, Bucureşti, 1911; *Despre Eminescu,* ed. de M. Chiriţă şi Mioara Neagu, Buzău, 1995. *Traduceri*: J. H. Pestalozzi, *Leonard şi Gertruda*, Bucureşti, 1909 (ed. II, 1942).

REFERINŢE CRITICE: A., în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1910; S. M.[ehedinţi], *ibidem,* nr. 1, 1910; E. Lovinescu, *T. Maiorescu şi posteritatea lui critică*, 1943; M. Bucur, *Istoriografia...*; Z. Ornea, *Junimea şi junimismul*, 1975; Al. Oproescu, *Scriitori buzoieni*, 1980. **(S. I.)**

RĂU Aurel, n. 9 nov. 1930, com. Josenii Bârgăului, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet. Părinţii: Iacob şi Floarea (n. Chibulcutean), agricultori. Studii liceale la Năsăud, Bistriţa şi Cluj (1942-1949). Absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1953). Redactor la rev. *Almanahul literar*, încă de la înfiinţare (1949). Din 1954, redactor-şef adjunct al rev. (care îşi schimbă numele în *Steaua*), condusă de A. E. Baconsky. Redactor-şef al aceluiaşi periodic (1959-2000). Între 1991 şi 1993 este director al Redacţiei Publicaţiilor pentru Străinătate. A debutat cu versuri în suplimentul literar al ziarului *Lupta Ardealului* (1949). Colab. la majoritatea rev. literare din ţară. Mai puţin semnificativ. vol. de debut, *Mesteacănul* (1953), este urmat de *Focurile sacre* (1956), din care se reţin îndeosebi câteva pasteluri şi cântece discret-sentimentale. *Unde apele vorbesc cu pământul* (1961), *Jocul de-a stelele* (1963), *Pe înaltele reliefuri* (1967) sunt cărţile unui poet cu profil definit, atras deopotrivă de evocarea spaţiului ancestral şi a evenimentului citadin, într-o tehnică a „notaţiei" uzând rar de metaforă şi doar pentru obţinerea unor efecte de plasticizare, în ordinea decorativului estetizant. De la *Turn cu ceas* (1971), la *Septentrion* (1980), *Mişcarea de revoluţie* (1985), *Zodiac* (1991), *Piatra scrisă* (2002) şi *Lucruri şi stele* (antologie, 2003), lirica lui **R.** denotă accentuarea caracterului livresc atât la nivelul temelor („poezia poeziei") cât şi la acela al stilului (construcţie savantă a frazei, preţiozitate, ton de ceremonial solemn). **R.** este şi autorul unor eseuri dedicate poeziei, româneşti şi străine (*Elogii*, 1968; *Trei poeţi. Perse, Machado, Kavafis*, 1972; *Efigii*, 1989; *În poveşti cu Ion Creangă,* 1994; *Andrei Mureşanu în răsăririle magicului*, 1996; *De la Nicolaus Olahus la Emil Cioran,* 1999; *Portrete la zile mari,* 2000), precum şi al unor schiţe şi nuvele (*Oameni de aer*, 1983) şi însemnări de călătorie (*La marginea deşertului Gobi*, 1960; *În inima lui Yamato*, 1973; *Grecia, călătorie incompletă,* 1978). Trad. din Machado (1964), Seferis (1965), St. John Perse (1969), Kavafi (1971), Blok (1972). Premiul Acad. (1961); Premiul Uniunii Scriitorilor pentru trad. (1975).

OPERA: *Mesteacănul*, versuri, Bucureşti, 1953; *Focurile sacre*, versuri, Bucureşti, 1956; *La marginea deşertului Gobi*, Bucureşti, 1960 (ed.II, 1970); *Unde apele vorbesc cu pământul*, versuri, Bucureşti, 1961; *Jocul de-a stelele*, versuri, Bucureşti, 1963; *Stampe*, versuri, Bucureşti, 1964; *Pe înaltele reliefuri*, versuri, Bucureşti, 1967; *Poezii*, Bucureşti, 1967; *Elogii*, eseuri, Bucureşti, 1968; *Turn cu ceas*, versuri, Cluj, 1971; *Trei poeţi. Perse, Machado, Kavafis*, Cluj, 1972; *False proze*, Bucureşti, 1972; *Zeii asediaţi*, versuri, Bucureşti, 1972; *În inima lui Yamato. 9 priviri lirice asupra Japoniei*, Bucureşti, 1973 (ed. revăzută şi adăugită, Constanţa, 2000); *Micropoeme şi alte poezii*, Cluj, 1973; *Cuvinte deasupra vămii*, versuri, Bucureşti, 1976; *Întâlniri cu scriitori*, Bucureşti, 1976; *Grecia – călătorie incompletă*, Bucureşti, 1978; *Omul de zăpadă*, versuri, Bucureşti, 1978; *Flori din cuvinte*, eseuri, Bucureşti, 1980; *Septentrion*, eseuri, Bucureşti, 1980; *Versuri*, cuvânt înainte de M. Iorgulescu, Bucureşti, 1982; *Oameni de aer*, schiţe şi nuvele, Bucureşti, 1983; *Mişcarea de revoluţie*, versuri, Cluj-Napoca, 1985; *Ritualuri*, versuri, Bucureşti, 1987; *Efigii*, art. şi studii literare, Bucureşti, 1989; *Zodiac*, versuri, Bucureşti, 1991; *În poveşti cu Ion Creangă*, Bucureşti, 1994; *Septentrion*, pref. de D. Micu, Bucureşti, 1994; A*ndrei Mureşanu în răsăririle magicului*, 1996; *Gutui japonez*, versuri, Iaşi, 1996; *Seară cu versuri în lectura autorilor,* versuri, Bucureşti, 1997; *Expo '99. De la Nicolau Olahus la Emil Cioran,* eseuri, Bucureşti, 1999; *Portrete la zile mari,* eseuri, Bucureşti, 2000; *Şcoli I – un infinit,* proze, Bucureşti, 2000; *Piatra scrisă,* versuri, Cluj-Napoca, 2002; *Alcinous şi zarva peţitorilor,* evocări, dialoguri, însemnări, amintiri, Cluj-Napoca, ; *Lucruri şi stele,* antologie lirică, cu pref. autorului şi o postfaţă de I. Buduca, Bucureşti, 2003. Traduceri: A. Machado, *Poezii şi poeme*, Bucureşti, 1964; G. Seferis, *Poezii*, Bucureşti, 1965 (ed. revăzută, 2000); St. J. Perse, *Poeme*, Bucureşti, 1969 (ed. revăzută şi adăugită, 1983); C. P. Kavafis, *Poezii*, Bucureşti, 1971; A. Blok, *12*, Cluj, 1972; T.M. Moriglioni-Drăgan, *Amoebă ori stea*, Bucureşti, 1977; *Poeţi francezi.* De la Charles D'Orleans la Yves Boneffoy, Bucureşti, 1987; Matsuo Bashô, *Note de drumeţie,* trad şi pref., Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: V. Felea, *Dialoguri despre poezie*, 1965; idem, *Poezie şi critică*, 1971; A. Martin, în *Luceafărul*, nr. 30,1967; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr.11, 1967; V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 45, 1967; Gh. Drăgan, în *Iaşul literar*, nr. 3, 1968; N. Balotă, în *Luceafărul*, nr. 52, 1971; I. Pop, în *România literară*, nr. 48, 1971; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 6, 1971; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 52, 1972; idem, în *România literară*, nr. 1, 1976; M. Iorgulescu, în *Argeş*, nr. 8, 1972; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 21, 1972; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 3, 1972; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric*, 1972; idem, *Poeţi români de azi*, 1979; P. Poantă, *Modalităţi...*; idem, *Radiografii*, 1980; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice*, 1974; Al. Piru, *Poezia...*; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 2, 1976; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 22, 1977; idem, în *Contemporanul*, nr. 24, 1978; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 19, 1977; C. Livescu, în *Ateneu*, nr. 1, 1979; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 34, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 34, 1980; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Rommânească*, nr. 1, 1981; R.G. Ţeposu, în *România literară*, nr. 47, 12, 1981; E. Simion, în *România literară*, 47, 1982; L. Alexiu, în *Orizont*, nr.27, 1983; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 3, 1983; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1983; P. Poantă, *Radiografii,* II, 1983; I. Pop, *Lecturi fragmentare,* 1983; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr.49, 1985; I. Pop, în *Steaua*, nr.12, 1985; Sultana Craia, *Orizontul rustic în literatura română*, 1985; E. Manu, în *Spaţiu etern*, 1985; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi*, 1985; D. Micu, *Limbaje moderne în poezia românească de azi*, 1986; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; Maria-Ana Tupan, *Scenarii şi limbaje poetice*, 1989; V. Fanache, *Vârstele poeziei*, 1990; N. Steinhardt, *Monologul polifonic*, 1991; V. Felea, în *Steaua*, nr. 4, 1992; N. Caranica, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1995; Roxana Sorescu, în *Luceafărul*, nr. 18 bis, 1995; D. Micu, *Scurtă istorie a literaturii române,* II, 1995; I. Pop, *Pagini transparente*, 1997; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 1, 1998; Rodica Mureşan, în *Luceafărul,* nr. 5, 2003; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 5, 2003. **(I. P.)**

RÂMNICEANU Naum, n. 27 nov. 1764, Corbii-Muscel, jud. Argeş – m. probabil 1838, Cernica, jud. Ilfov. Cronicar şi traducător. Fiul lui Bucur, protopop originar din satul Jina de lângă Sibiu. Învaţă la Acad. Domnească din Bucureşti. În 1776 este luat în grija lui Filaret, viitorul Episcop de Râmnic, care-l hirotoniseşte diacon (1780). Se călugăreşte la Hurezi, în 1784. După ocuparea Ţării Româneşti de către austrieci (1788) pribegeşte împreună cu Filaret şi Dionisie Eclesiarhul în Transilvania şi Banat. Se întoarce la Râmnic (1795), unde începe să redacteze *Adunarea hronologiei domnilor ţării noastre*, precedată de un *Cuvânt înainte*, influenţat de ideile iluministe. Episcopul Costandie din Buzău îl face protosinghel, în 1802. Compilează şi compune în greceşte *Izbucnirea şi urmările zaverei din Valahia*, traduce *Istoria bisericească* după Meletie din Arta. Cântăreţ la biserica Sf. Nicolae din Şelari (1814), prof. la biserica Panaghia din Ploieşti, unde şi deschide o şcoală (1818-1821), egumen la biserica Sfinţii Apostoli din Bucureşti (1822). **R.** se retrage la mănăstirea Cernica (1833), unde se şi stinge în jurul lui 1838. Cronicar întârziat al ultimei perioade fanariote, fără harul literar al lui Dionisie Eclesiarhul, **R.** este cărturarul cleric în ale cărui scrieri, preponderent compilative, semnele iluminismului contemporan coexistă cu neînţelegerea mişcărilor revoluţionare ale timpului.

OPERA: *Despre originea românilor* şi *Cronicul protosinghelului ~ de la 1768-1810*, în *Cronicarii greci carii au scris despre români în epoca fanariotă,* Bucureşti, 1888; *Izbucnirea şi urmările zaverei din Valahia*, în C. Erbiceanu, *Istoricul zaverei în Valahia*, în *Biserica Ortodoxă Română,* nr. 5; 6, 1899-1900; *Cronica inedită de la Blaj a protosinghelului ~*, partea I, ed. îngrijită şi introducere de Şt. Bezdechi, Cluj-Sibiu, 1944.

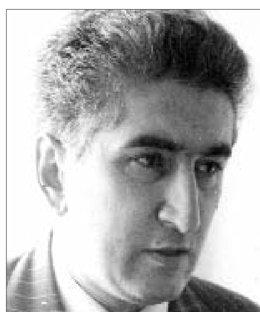
REFERINŢE CRITICE: C. Erbiceanu, *Viaţa şi activitatea literară a protosinghelului Naum Râmniceanu*, 1900; N. Iorga, *Istoria...* XVIII, I; Şt. Bezdechi, în *Transilvania*, nr. 3-4, 1943; D. Popovici, *Studii...*, I; G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor*, nr. 2, 1960; Al. Duţu, *Coordonate ale culturii româneşti în secolul XVIII,* 1968; G. Ivaşcu, *Istoria...*; P. Cornea, *Originile...*; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la începuturi până azi*, 1981. **(M. Mt.)**

RÂPEANU Sanda, n. 25 apr. 1929, Bucureşti. Traducătoare. Fiica lui Dimitrie Marinescu, avocat, şi a Georgetei (n. Ionescu). Căsătorită cu Valeriu Râpeanu. Şcoala elementară de fete din Deva (1935-1939), apoi Liceul de fete „Regina Maria" din Deva (1939-1947); licenţiată a Facultăţii de Ştiinţe Juridice a Univ. din Bucureşti (1947-1951). Redactor la rev. pentru copii *Licurici* (1950-1952) şi la *Viaţa Românească* (1953-1963); între 1963 şi 1972, lucrează la Asociaţia Internaţională de Studii Sud-Est Europene. Colab. la *Viaţa Românească*, *Secolul 20*, *Caietele „Teatrului Naţional"*, *Curierul naţional* etc. Debutează în rev. *Licurici* (1952), sub semnătura Sanda Marinescu. Debut editorial cu o trad. din P. Daix, *Şapte secole de roman* (1966). Alte trad. din P. Surer, P. de Boisdeffre, A. Maurois, Fr. Mauriac, C. Spaak, Ch. Morgan, W. D. Howells, A. Decaux etc. În colab. cu V. Râpeanu, ed. critice din N. Iorga, Al. Kiriţescu şi C. Rădulescu-Motru.

OPERA. Traduceri: P. Daix, *Şapte secole de roman*, Bucureşti, 1966; P. Surer, *Teatrul francez contemporan*, Bucureşti, 1968; P. de Boisdeffre, *O istorie vie a literaturii franceze de azi*, Bucureşti, 1972; A. Maurois, *Maşina de gândit gândurile*, în colab. cu Ruxandra Soroiu, Bucureşti, 1973 (ed. II, 1996); Ch. Chaplin, *Povestea vieţii mele*, Bucureşti, 1973; Fr. Mauriac, *Un adolescent de altădată. Maltaverne*, Bucureşti, 1974 (ed. II, 1993); E. H. Gombrich, *O istorie a artei*, Bucureşti, 1975; C. Spaak, *Ordinea şi dezordinea*, Bucureşti, 1977; Ch. Morgan, *Portret într-o oglindă*, Bucureşti, 1978 (ed. II, 1992); Y. Gandon, *Destinaţie necunoscută*, Bucureşti, 1979; C. Spaak, *Marianne, frumoasa mea*, Bucureşti, 1980; R. Huyghe, *Dialog cu vizibilul*, Bucureşti, 1981; W. Somerset Maugham, *Bilanţ*, Bucureşti, 1982 (ed. II, 1994); Régine Andry, *O femeie singură*, Bucureşti, 1983 (ed. II, 1991); W. D. Howells, *Un caz modern*, Bucureşti 1987 (ed. II, 1992); C. Spaak, *Ecouri în memoria timpului*, Bucureşti, 1987; Catherine Lepront, *Clara Schumann. Viaţa la patru mâini*, Bucureşti, 1993; L. Bozon, *Femeia vieţii mele, Marlene*, Bucureşti, 1993; J. d'Omersson, *Gloria imperiului*, Bucureşti, 1996; P. De Boisdeffre, *Şi totuşi... de Gaulle*, Bucureşti, 1997; A. Decaux, *Abdicarea*, Bucureşti, 1999; P.-M. de la Gorce, *Ultimul imperiu. Va fi secolul XXI american?*, Bucureşti, 2002; R. Labéviere, *Dolarii teroarei. Statele Unite şi islamiştii*, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A. Anghelescu, în *Luceafărul*, 27 ian. 1973; N. Barbu, în *Cronica*, 23 apr. 1976; D. Grigorescu, în *Contemporanul*, 9 mart. 1979; idem, *ibidem*, 8 iul. 1983; A. Bălu, în *România literară*, nr. 7, 1988; C. Tuchilă, în *Adevărul literar şi artistic*, 25 iul. 1993; Cornelia Maria Savu, în *Curierul naţional*, 12 ian. 1996; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 593, 2001; D. Pippidi, *ibidem*, nr. 573, 2001. **(A. S.)**

RÂPEANU Valeriu, n. 28 sept. 1931, com. Ploieştiori, jud. Prahova. Eseist, critic şi istoric literar. Fiul lui Gheorghe Râpeanu şi al Anastasiei (n. Stănescu), învăţători. Liceul „Sf. Petru şi Pavel" din Ploieşti (1942-1950), după care urmează cursurile Facultăţii de Lb. şi Literatura Română din Bucureşti (1950-1954). Redactor la *Gazeta literară* (1954-1959), *Luceafărul* (1959-1962), apoi redactor-şef adjunct la *Scânteia* (1962-1970). Vicepreşedinte al Comitetului de Radio şi Televiziune (1970-1972); director al Editurii Eminescu (1972-1990); senior-editor la ziarul *Curierul naţional* (1995); din 1996, şef de Catedră la Facultatea de Filosofie-Jurnalistică a Univ. „Spiru Haret" din Bucureşti. Debutează în *Gazeta literară* (1954). Debut editorial cu un vol. despre *George Mihail Zamfirescu* (1958), urmat de un alt studiu monografic: *Alexandru Vlahuţă şi epoca sa* (1966). Publică eseuri (*Noi şi cei dinaintea noastră*, 1966; *Interferenţe spirituale*, 1970; *Pe drumurile tradiţiei*, 1973; *Interpretări şi înţelesuri,* 1975; *Cultură şi istorie*, I-III, 1979-1989; *Tărâmul unde nu ajungi niciodată*, 1982; *Memoria şi feţele timpului*, 1983; *Scriitori dintre cele două războaie mondiale*, 1986; *Orientări în cultura românească modernă,* 2001) şi note de călătorie (*Călător pe două continente,*

1970). A îngrijit antologiile: *Dramaturgia română contemporană*, I-II (1964) şi *O antologie a dramaturgiei româneşti 1944-1977*, I-II (1978). A prefaţat vol. ale unor scriitori români şi ale unor scriitori străini traduşi în româneşte, precum: Aurel Baranga, N. Barbu, Pierre de Boisdeffre, Ion Brad, Panait Cerna, Petru Comarnescu, Cella Delavrancea, Nicolae Deleanu, Bülent Ecevit, Yves Gandon, Virgil Gheorghiu, René Huyghe, N. Iorga, Al. Kiriţescu, Fr. Mauriac, Marcel Mihailovici, Fănuş Neagu, I. Peltz, Victor Ion Popa, C. Rădulescu-Motru, Paul Surer, T. Teodorescu-Branişte, C. Ţoiu, Al. Vlahuţă, Gh. Zamfir şi G. M. Zamfirescu. A coordonat şi îngrijit col. „Biblioteca de filosofie a culturii româneşti", „Thalia" (Editura Eminescu) şi „Scriitori români" (Editura Garamond). A publicat antologia de poezie românească din primele decenii ale sec. XX, *De la Octavian Goga la George Bacovia* (2003). Premiul „Ion Creangă" al Acad. Române (1982); Premiul Uniunii Scriitorilor (1982).

OPERA: *George Mihail Zamfirescu*, studiu monografic, Bucureşti, 1958; *Alexandru Vlahuţă şi epoca sa,* monografie, Bucureşti, 1966; *Noi şi cei dinaintea noastră,* eseuri, Bucureşti, 1966; *Călător pe două continente,* note de călătorie, Bucureşti, 1970; *Interferenţe spirituale*, eseuri, Bucureşti, 1970; *Pe drumurile tradiţiei,* eseuri, Bucureşti, 1973; *Interpretări şi înţelesuri,* eseuri, Bucureşti, 1975; *Cultură şi istorie*, I-III, eseuri, Bucureşti, 1979-1989; *Tărâmul unde nu ajungi niciodată*, eseuri, Bucureşti, 1982; *Memoria şi feţele timpului*, eseuri, Bucureşti, 1983; *Scriitori dintre cele două războaie mondiale*, eseuri, Bucureşti, 1986; *N. Iorga – La vie de l'histoire et l'histoire d'une vie,* Bucureşti, 1989; *Nicolae Iorga, Mircea Eliade, Nae Ionescu,* Bucureşti, 1993 (ed. revăzută şi adăugită, 1999); *Nicolae Iorga,* Bucureşti, 1994; *Enescu – contribuţii documentare, reconstituiri, interpretări,* Bucureşti, 1998 (ed. adăugită, 2003); *Orientări în cultura românească modernă. Început de secol: direcţia naţională,* Bucureşti, 2001; *Nicolae Iorga: 1940-1947,* I-II, Bucureşti, 2001-2002.

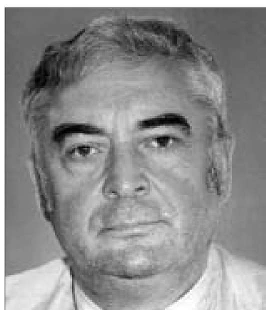
REFERINŢE CRITICE: N. Barbu, în *Cronica*, nr. 7, 1967; V. Cristea, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1967; G. C. Nicolescu, în *Gazeta literară*, nr. 6, 1967; Fl. Faifer, în *Iaşul literar*, nr. 8, 1969; N. Balotă, în *Luceafărul*, nr. 49, 1973; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 47, 1973; G. Muntean, în *România literară*, nr. 51, 1973; Z. Ornea, în *Scânteia,* nr. 9719, 1973; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 6, 1974; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 2, 1974; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1974; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 2, 1974; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 2, 1976; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 21, 1976; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 2, 1976; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 42, 1977; N. Barbu, în *Cronica*, nr. 50, 1978; I. Zamfirescu, în *Contemporanul*, nr. 45, 1978; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 38, 1979; N. Barbu, în *Tribuna*, nr. 35, 1979; M. Mancaş, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1979; P. Marcea, în *România literară*, nr. 38, 1979; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 4, 1979; I. Vartic, în *Tribuna*, nr. 35, 1979; I. Zamfirescu, în *România literară*, nr. 4, 1979; idem, în *Ramuri*, nr. 8, 1980; M. Iorgulescu, *Critică şi angajare*, 1981; N. Barbu, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 1981; P. Marcea, în *Luceafărul*, nr. 39, 1981; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 34, 1982; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 36, 1982; Dan Grigorescu, în *Scânteia,* nr. 12463, 1982; E. Papu, în *Contemporanul*, nr. 31, 1982; Vl. Bălănică, în *Tomis*, nr. 12, 1983; P. Berceanu, în *Ramuri*, nr. 11, 1983; H. Cândroveanu, în *Flacăra,* nr. 21, 1983; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 43, 1983; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 43, 1983; M. Mancaş, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1983; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 49, 1983; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 42, 1983; C. V. Tudor, în *Săptămâna*, nr. 46, 1983; E. Vasilescu, în *Era socialistă*, nr. 3, 1983; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 37, 1986; C. Costin, în *Ateneu*, nr. 10, 1986; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 35, 1986; I. Pecie, în *Ramuri*, nr. 12, 1986; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 38, 1986; Alex. Ştefănescu, în *Flacăra*, nr. 48, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont,* nr. 38, 1986; I. Cristoiu, *Lumea literaturii,* 1986.; Cornelia Maria Savu, în *Curierul naţional,* 8 iul. 1993; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 260, 1995; idem, *ibidem,* nr. 593, 2001; C. Novac, în *Tomis,* nr. 9, 2001. **(Gh. P.)**

RÂŞCANU Theodor, n. 4/15 nov. 1888, Iaşi - m. ?. Prozator. Studii liceale la Iaşi. Licenţiat (1910) şi dr. în drept şi ştiinţe economice al Univ. din Iaşi. Practică avocatura la Iaşi şi Vaslui. Debut editorial cu vol. de versuri *Pagini intime* (1905). Colaborează la *Adevărul, Cuvântul, Epoca, Seara, Opinia,*

Gândirea, Adevărul literar şi artistic, Revista Fundaţiilor Regale, Viaţa Românească, Vremea. A scos periodicele *Politica* şi *Criza* şi a fost director al publicaţiilor *Lumina* (Vaslui) şi *Gândul liber*. Autor al romanelor *Aceea care trebuia iubită* (1925), *Ileana Lupului* (1934), *Banul... ochiul dracului* (1941), *Dragostea în furtună* (1942) şi al biografiei romanţate *Fermecătorul Hrisoverghi* (1943).

OPERA: *Pagini intime*, versuri, Iaşi, 1905; *Spre Sofia cu regimentul 8 Artilerie.* Notele unui voluntar, iulie-august 1913, Iaşi, 1914; *Problema pământului în România*. Studiu istorico-social al chestiei agrare, Bucureşti, 1922; *Aceea care trebuia iubită*, roman, Iaşi, 1925; *Ileana Lupului*, roman, Bucureşti, 1934; *Ruginoasa*, Bucureşti, 1939; *Banul... ochiul dracului*, roman, Bucureşti, 1941; *Dragostea în furtună*, roman, Bucureşti, 1942; *Fermecătorul Hrisoverghi,* roman, Bucureşti, 1943; *Ruginoasa: povestea unui castel blestemat,* ed. de B. Crăciun, Iaşi, 1995.

REFERINŢE CRITICE: (Al. C.) Constantinescu, în *Credinţa,* nr. 127, 1934; C. Panaitescu, în *Facla*, nr. 998, 1934; C. Gerota, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1934; Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 10, 1934; Erasm, în *Credinţa*, nr. 348, 1935; I. Vinea, în *Evenimentul zilei,* nr. 1098, 1942; A. Gorovei, în *Acţiunea*, nr. 644, 1942; P. Constantinescu, în *Vremea*, nr. 739, 1944; Perpessicius, *Opere*, VII, 1975; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., III. **(M. V.)**

REABŢOV Gheorghe, n. 6 apr. 1946, Cahul. Poet. Fiul lui Constantin Reabţov, prof., coautor de manuale şcolare, şi al Dariei (n. Dermengi), învăţătoare. Licenţiat al Facultăţii de Lb. Străine a Univ. din Chişinău (1963-1968). Bibliograf la Camera cărţii de pe lângă Comitetul de Presă al R. S. S. Moldoveneşti (1970-1971); prof. de lb. franceză la Institutul Politehnic (1971-1977) şi la Univ. din Chişinău (1977-1991); din 1991, prof. de lb. şi de istorie a culturii franceze la Acad. de Studii Economice din Moldova. Burse de perfecţionare la Kiev (1974), Moscova (1985), Bucureşti (1992; 2003) şi Saint-Malo, Franţa (1996). Colab. la *Literatura şi arta*, *Orizont*, *Adevărul literar şi artistic* etc. Prezent în antologia de poezie *Eterna iubire* (1999). A publicat două vol. de versuri: *Ţara Cahul* (1995) şi *Lacrima luminii* (2000).

OPERA: *Ţara Cahul*, versuri, pref. de Gh. Vodă, postfaţă de N. Dabija, Chişinău, 1995; *Lacrima luminii*, versuri, pref. de I. Colesnic, postfaţă de R. Cârneci, Bucureşti, 2000. **(A. S.)**

REBREANU DAN (numele la naştere: Dan Mircea Rebreanu), n. 15 dec. 1933, Cluj. Prozator. Fiul lui Traian Rebreanu, avocat, şi al Ofeliei (n. Balotă). Liceul „C. Brediceanu” din Lugoj (1948-1952), apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1956-1961). Prof. la şcoala generală din Balda şi la liceul din com. Sărmaşu, jud. Mureş (1961-1969). Redactor la rev. *Tribuna* (1970-1986), redactor la ziarul *Făclia* (1986-1989) şi redactor-şef adjunct la *Adevărul de Cluj* (1990-1995). Debutează în *Orizont* (1966). Debut editorial cu vol. *Dacă vrei să fii bărbat* (1968). Colaborează la *Steaua, Luceafărul, România literară, Tribuna* etc. Piesa de teatru *Cocoşul de tablă* a fost reprezentată, în stagiunea 1975/1976, la Târgu Mureş, Braşov şi Piatra Neamţ. Alte vol.: *Iepurele sub acoperiş* (1973), *Împuşcătura* (1974), *Un loc printre voi* (1976), *Miraj* (1986), *Domnul singur şi femeia nimănui* (2003). Observator al vârstei tinereţii, **R.** manifestă predilecţie pentru proza de analiză, utilizând formule narative moderne.

OPERA: *Dacă vrei să fii bărbat*, schiţe şi nuvele, Bucureşti, 1968; *Iepurele sub acoperiş*, nuvele, Cluj, 1973; *Împuşcătura*, povestiri, Bucureşti, 1974; *Un loc printre voi*, roman, Cluj-Napoca, 1976; *Miraj*, nuvele, Cluj-Napoca, 1986; *Domnul singur şi femeia nimănui,* roman, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Andriescu, în *Iaşul literar*, nr. 6, 1969; L. Raicu, în *România literară*, nr. 27, 1969; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 28,

1973; S. Titel, în *România literară*, nr. 32, 1973; E. Uricaru, în *Steaua*, nr. 16, 1973; M. Ghiţulescu, *ibidem*, nr. 4, 1976; I. Cocora, în *Tribuna*, nr. 4, 1976; S. Titel, în *România literară*, nr. 32, 1977; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 2, 1987. **(I. Pt.)**

REBREANU Liviu, n. 27 nov. 1885, satul Târlişiua, jud. Bistriţa-Năsăud – m. 1 sept. 1944, com. Valea Mare, jud. Argeş. Prozator şi dramaturg. Primul născut între cei 13 copii ai învăţătorului Vasile Rebreanu, originar din Chiuza, şi ai Ludovicăi (n. Diuganu) din Beclean, ambii provenind din familii de ţărani liberi („grăniceri") de pe Valea Someşului. Şcoala primară în com. Maieru (1891-1894); „Gimnaziul grăniceresc" din Năsăud (1895-1896), întrerupt şi continuat la „Polgári fiu iskola" (Şcoala civilă de băieţi) din Bistriţa (1897-1899). Şcoala reală superioară de honvezi din Sopron (1900-1903); Acad. militară „Ludoviceum" din Budapesta (1903-1906). Sublocotenent în Regimentul 2 honvezi regali din Gyula. La 12 febr. 1908, în urma unor încurcături băneşti, este silit să demisioneze. Între 1908 şi 1909, ajutor de notar în com. Măgura Ilvei şi Nimigea, funcţionar la primăria din Vărarea. Debut în rev. *Luceafărul* (1 nov. 1908). Trece munţii şi se stabileşte la Bucureşti (15 oct. 1909), intrând în cercul *Convorbirilor critice,* fiind sprijinit, ani de-a rândul, de M. Dragomirescu; reporter la *Ordinea*, secretar de redacţie la *Falanga literară şi artistică, Convorbiri critice*. Arestat la cererea guvernului ungar (15 febr. 1910), este încarcerat la Văcăreşti şi extrădat (mai 1910); apoi întemniţat la Gyula pentru delicte săvârşite în timpul carierei militare. Eliberat (aug. 1910), revine la Bucureşti. Aici publică, împreună cu M. Sorbul, rev. de teatru *Scena* (15 sept. 1910 – ian. 1911). Secretar literar al Teatrului Naţional din Craiova (1911-1912), sub directoratul lui Emil Gârleanu. Aici o cunoaşte pe actriţa Fanny Rădulescu (n. 1888), cu care se căsătoreşte (ian. 1912). În acelaşi an, debut editorial cu vol. de nuvele *Frământări,* tipărit la Orăştie. Cronicar teatral la *Rampa* (1912-1913), activitate susţinută, mai târziu, la rev. *Ziua, Scena, Universul literar, Viaţa Românească* ş. a. Reporter la *Adevărul*, în timpul războiului balcanic. Schiţele şi nuvelele publicate în periodice sunt adunate în vol. *Golanii* (1916), *Mărturisire* (1916), *Răfuiala* (1919). În anii primei conflagraţii mondiale, rămânând în capitala ocupată de nemţi, este arestat ca „nesupus la mobilizare". Evadează şi fuge la Iaşi (mai 1918), unde este privit cu suspiciune; condiţia sa din aceşti ani stă în centrul „romanului-jurnal" *Calvarul* (1919). După război, asiduu colaborator al rev. şi cenaclului „Sburătorul". Apariţia romanului *Ion* (1920) îi aduce consacrarea (inclusiv premiul Acad. Române „Năsturel-Herescu"). Operele care urmează: *Pădurea spânzuraţilor* (1922), *Adam şi Eva* (1925), *Ciuleandra* (1927), *Crăişorul* (1929), *Răscoala* (1932), *Jar* (1934), *Gorila* (1938), *Amândoi* (1940) demonstrează forţa epică şi imensa capacitate de înnoire prin care **R.** deschide noi pârtii în cadrul romanului românesc modern. Dramaturgia (*Cadrilul*, 1919; *Plicul*, 1923; *Apostolii*, 1926) rămâne, cu toată îndemânarea construcţiei scenice, umbrită de modelele caragialiene. Susţinută activitate de animator cultural: iniţiază rev. *Mişcarea literară* (1924-1925), *România literară* (1932-1934) ş. a.; director al Teatrului Naţional (1928-1930; 1940-1944); secretar al SSR (din 1914), vicepreşedinte (din 1923), preşedinte (din 1925). A condus Direcţia pentru educarea poporului (1930-1931). În anii ultimului război mondial, a fost directorul cotidianului *Viaţa*, fără să se angajeze personal în cauze de natură politică. Premiul Naţional pentru proză (1929). Membru al Acad. (1939).

OPERA: *Frământări*, Orăştie, 1912; *Golanii*, Bucureşti, 1916; *Mărturisire*, Bucureşti, 1916; *Calvarul*, Bucureşti, 1919; *Cadrilul*, Bucureşti, 1919; *Răscoala moţilor*, Bucureşti, 1919; *Răfuiala*, Bucureşti, 1919; *Ion,* 2 vol., Bucureşti, 1920 (ed. II-XII, tipărite într-un singur vol., între 1921 şi 1943); *Catastrofa*, Bucureşti, 1921; *Norocul*, Bucureşti, 1921; *Nuvele şi schiţe*, Bucureşti, 1921; *Pădurea spânzuraţilor*, Bucureşti, 1922 (ed. II-XII, între 1926 şi 1943); *Plicul*, Bucureşti, 1923; *Trei nuvele*, Bucureşti, 1924; *Adam şi Eva*, Bucureşti, 1925 (ed. II-VI, între 1926 şi 1943), *Apostolii*, Bucureşti, 1926 (ed. II, în acelaşi an); *Cântecul lebedei*, Bucureşti, 1927; *Cuibul visurilor*, Bucureşti, 1927;

Ciuleandra, Bucureşti, 1927 (ed. II-VI, între 1928 şi 1944); *Cântecul iubirii*, Bucureşti, 1928; *Crăişorul*, Bucureşti, 1929 (ed. II în 1929; ed. III-V, cu titlul *Crăişorul Horia*, între 1940 şi 1944); *Metropole*, Bucureşti, 1931; *Iţic Ştrul, dezertor*, Bucureşti, 1932; *Răscoala*, Bucureşti, 1932 (ed. II-V, între 1932 şi 1942); *Jar*, Bucureşti, 1934 (ed. II-VIII, între 1934 şi 1944); *Oameni de pe Someş*, Bucureşti, 1936; *Gorila*, 2 vol., Bucureşti, 1938 (ed. II-IV, între 1938 şi 1942); *Amândoi*, Bucureşti, 1940 (ed. II-III, între 1942 şi 1944); *Lauda ţăranului român* (Discurs de recepţie, rostit la 29 mai 1940, în cadrul Acad. Române), Bucureşti, 1940; *Amalgam*, Bucureşti, 1943; *Opere*, vol. I-XXIII, 1968-2005, ed. îngrijită de N. Gheran (primele 3 vol. în colaborare cu N. Liu); *Caiete,* I, prezentate de N. Gheran, 1974; *La lumina lămpii,* Bucureşti, 1981; *Jurnal,* I-II, Bucureşti, 1984; *Teatru,* Bucureşti, 1985; *Romane,* I-III, Bucureşti, 1986; *Nuvele,* Galaţi, 1993; *Opere,* I-II, Chişinău, 1994; *Adio până la a doua venire,* roman epistolar (Ludovica Rebreanu), ed. de L. Maliţa, Cluj-Napoca, 1998; *Metropoles,* traduction et préface par J.-L. Couriol, Piteşti, 2001; *Opere,* I-III, ed. de M. Coloşenco şi I. Rebreanu, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: M. Dragomirescu, *De la misticism la naţionalism*, 1925; Perpessicius, *Menţiuni...*, I-V; P. Constantinescu, *Opere şi autori*, 1928; E. Lovinescu, *Istoria...*, IV; idem, *Memorii*, I; F. Aderca, *Mărturia...*; N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, II; B. Munteano, *Panorama...*; G. Călinescu, *Liviu Rebreanu* (studiu critic), 1939; Tudor Vianu, *Arta...*; G. Călinescu, *Istoria...*; I. Breazu, *Literatura Transilvaniei,* 1944; D. Gusti, *Cincisprezece elogii academice,* 1945; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1953 (studiu introductiv la ed. *Opere alese*, 1953; micromonografie, 1954); Al. Piru, *Studiu introductiv*, la *Opere*, 1962; micromonografie, 1965; studiu introductiv la *Opere*, 1968; Fanny Rebreanu, *Cu soţul meu*, 1963; N. Manolescu, *Lecturi...*; Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice*, 1966; P. Georgescu, *Polivalenţa...*; L. Raicu, *Liviu Rebreanu*, 1967; Puia-Florica Rebreanu, *Zilele care au plecat*, 1969; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; C. Regman, *Cică nişte cronicari*, 1970; Al. Cerna Rădulescu, *Arborii din ţara promisă*, 1972; C. Ciopraga, *Personalitatea literaturii române*, 1973; *Liviu Rebreanu, interpretat de...*, 1973; N. Balotă, *De la „Ion”...*; Perpessicius, *Patru clasici*, 1974; H. Zalis, *Sub semnul realului*, 1974; I. Negoiţescu, *Analize şi sinteze*, 1974; G. Scridon, *Liviu Rebreanu între „oameni de pe Someş”*, 1976; P. M. Gorcea, *Nesomnul capodoperelor*, 1974; Al. Săndulescu, *Introducere în opera lui Liviu Rebreanu*, 1977; Al. Protopopescu, *Romanul psihologic românesc*, 1978; A. Sasu, *Liviu Rebreanu, sărbătoarea operei*, 1978; idem, *În căutarea formei*, 1979; N. Manolescu, *Arca...*; Elena Dragoş, *Structuri narative la Liviu Rebreanu*, 1981; N. Creţu, *Constructori ai romanului*, 1982; Gh. Lăzărescu, *Romanul de analiză psihologică în literatura română*, 1983; R. G. Ţeposu, *Viaţa şi opiniile personajelor*, 1983; N. Antonescu, *Reviste literare conduse de Liviu Rebreanu*, 1985; S. Ilin, *Liviu Rebreanu în atelierul de creaţie*, 1985; *Liviu Rebreanu după un veac,* 1985; N. Gheran, *Tânărul Rebreanu*, 1986; A. D. Rachieru, *Pe urmele lui Liviu Rebreanu*, 1986; *Centenar Liviu Rebreanu (1885-1985)*, 1987; S. Ilin, *Liviu Rebreanu în agora*, 1988; M. Zamfir, *Cealaltă faţă...*; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, III; N. Gheran, *Rebreanu, amiaza unei vieţi*, 1989; M. Muthu, *Liviu Rebreanu sau paradoxul organicului,* 1993; Şt. Borbély, *Grădina magistrului Thomas,* 1995; D. Mănucă, *Liviu Rebreanu sau lumea prezumtivului,* 1995; Livia Rebreanu-Hulea, *Familia Herdelea,* 1995; C. Paiu, *Rebreanu, omul de teatru,* 1995; D. Rachieru, *Liviu Rebreanu – utopia erotică,* 1997; I. Simuţ, *Rebreanu. Dincolo de realism,* 1997; Suzana Carmen Cizmaş, *Rebreanu, Hardy, Faulkner: spaţiu generic şi destine tragice,* 2000; idem, *Rebreanu şi Blasco Ibańez: pământ iubit, pământ blestemat,* 2000; idem, *Rebreanu şi Reymont: sinteză şi deschidere,* 2000; idem, *Rebreanu şi Verga: perspective asupra realităţii,* 2000; L. Maliţa, *Alt Rebreanu,* 2000; I. Rebreanu, *Minciuna şi impostura,* 2000; Gh. Glodeanu, *Liviu Rebreanu. Ipostaze ale discursului epic,* 2001; C. Cubleşan, *Romancierul Rebreanu,* 2001; T. Tanco, *Despre Liviu Rebreanu,* 2001; I. Pecie, *Meşterul Manole. Prozatori ai lumii: Creangă, Sadoveanu, Rebreanu,* 2001; I. B. Lefter, *Doi nuvelişti: Liviu Rebreanu şi Hortensia Papadat-Bengescu,* 2001; N. Gheran, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 651; 652; 653; 655; 657; 660; 661; 662; 666; 667; 668; 669; 671; 672; 673; 674; 676; 679; 682; 684; 687; 688; 690; 691; 692; 693; 696; 697, 2003. **(N. G.)**

REBREANU Vasile, n. 11 nov. 1934, com. Floreşti, jud. Bistriţa-Năsăud - m. 28 apr. 2006, Cluj-Napoca. Prozator şi dramaturg. Fiul lui Ştefan Rebreanu şi al Eleonorei (n. Ilişiu), ţărani. Şcoala primară la Floreşti (1940-1944); liceul la Năsăud (1944-1952), apoi pleacă la Bucureşti, unde urmează Facultatea de Filologie (1952-1957). După licenţă, e numit redactor la rev. *Tribuna* din Cluj (1958-1969); director al Studioului de Radio din acelaşi oraş (din 1969 până la desfiinţarea lui, 1985); din 1985, redactor-şef al Editurii Dacia. Debut absolut în 1955, în *Viaţa Românească*, cu critică; ca prozator, în *Tânărul scriitor* (1956) cu o povestire. Debut editorial cu vol. de schiţe şi povestiri *În plină zi* (1959), urmat de alte culegeri de proză scurtă: *Dimineaţă de toamnă* (1962), *Pisica roşcată şi îngerii* (1966), *De chemat bărbatul pe stele* (1966), *Marşul* (1967), *Ţiganca albă* (1967), *Mireasmă şi suspin* (1985) ş. a. S-a afirmat cu romanul *Casa* (1962; ed. *ne varietur*, 1972), continuând linia tradiţională a prozei rurale ardelene. În alte „mici romane”, încearcă formula unui realism simbolic, pornind îndeosebi de la sugestiile basmului popular, tratate în manieră modernă: *Călăul cel bun* (1965), *Iubirile cascadorului* (1977). Memorial şi ficţiune cu inserţii de texte simili-dramatice, *Un caz de iubire la Hollywood* (1978) se resimte de livrescul teritoriului sondat (SUA). Mai multe texte dramaturgice, unele jucate pe scene provinciale: *Sechestrul* (în colab.), 1972, *Fântâna cu patru adevăruri* (1980) nu şi-au găsit scena şi regia care să le consacre. Bune tablete, eseuri (*Marele Prinţ*, 1972) şi dialoguri radiofonice (în colab., 1979; 1981).

OPERA: *În plină zi*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1959; *Dimineaţă de toamnă*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1962; *Casa*, roman, Bucureşti, 1962 (ed. II, 1968; ed. ne varietur, 1972); *Călăul cel bun*, roman, Bucureşti, 1965; *Pisica roşcată şi îngerii,* proză scurtă, Bucureşti, 1966; *De chemat bărbatul pe stele*, proză scurtă, Bucureşti, 1966; *Marşul*, proză scurtă, Bucureşti, 1967; *Ţiganca albă*, proză scurtă, Bucureşti, 1967; *Muntele cărunt,* proză scurtă, 1968; *Securi pentru funii*, Bucureşti, 1970; *Jaguarul*, Bucureşti, 1972; *Teatru*, Bucureşti, 1972; *Marele Prinţ*, tablete şi eseuri, Cluj-Napoca, 1972; *Sechestrul* (în colab. cu M. Zaciu), teatru, Cluj-Napoca, 1972; *A treia zi după război*, Bucureşti, 1974; *Iubirile cascadorului*, roman, Bucureşti, 1977; *Moartea comandorului*, Bucureşti, 1978; *Un caz de iubire la Hollywood*, memorial, Bucureşti, 1978 (altă ed., I-II, 1992); *Cu microfonul dincoace şi dincolo de Stix*, Cluj-Napoca, I-II, 1979-1981 (în colab.); *Fântâna cu patru adevăruri*, teatru, Bucureşti, 1980; *Cum o vezi cu ochii verzi*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1982; *Mireasmă şi suspin*, nuvele, Cluj-Napoca, 1985; *Marea năpârlire,* teatru, Cluj-Napoca, 1995; *Legaţi-vă centurile de siguranţă,* ed. de M. Vaida-Voievod, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: S. Damian, *Direcţii şi tendinţe în proza nouă*, 1963; V. Ardeleanu, *Însemnări despre proză*, 1966; G. Dimisianu, *Schiţe şi critică*, 1966; M. Tomuş, *Carnet critic*, 1969; G. Dimisianu, *Prozatori de azi*, 1970; A. Cosma, *Romanul românesc şi problematica omului contemporan*, 1977; C. Regman, *Explorări în actualitatea imediată,* 1978; V. Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1979; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Luceafărul,* nr. 19, 1979; M. Ungheanu, *ibidem*, nr. 27, 1979; Z. Sângeorzan, în *România literară*, nr. 9, 1980; E. Manu, *ibidem*, nr. 45, 1981; M. Vaida, în *Tribuna*, nr. 34, 1981; R. Diaconescu, în *Ramuri*, nr. 4, 1982; V. Taşcu, în *Contemporanul*, nr. 40, 1982; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; P. Marcea, *Concordanţe şi controverse*, 1983; R. Diaconescu, *Dramaturgi români contemporani*, 1983; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; I. Caraion, în *Tribuna*, nr. 43, 1984; C. Ungureanu, *Proza...*; M. Vaida, în *România literară*, nr. 11, 1986; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1987; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 22, 1987; Z. Sângeorzan, în *România literară*, nr. 22, 1988; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, III; C. Mustaţă, în *Flacăra*, nr. 35, 1989. **(I. Md.)**

REGMAN Cornel, n. 28 nov. 1919, com. Daneş, jud. Mureş – m. 14 iul. 1999, Bucureşti. Critic şi istoric literar. Fiul lui Ioan Regman, mic funcţionar rural, şi al Victoriei (n.Cristea). Şcoala primară în satul natal (1926-1930); Liceul „Gh. Bariţiu” din Cluj (1930-1938), unde îşi dă şi bacalaureatul (1938); începe Facultatea de Litere şi Filosofie la Cluj şi o

continuă, în timpul războiului, la Sibiu (1938-1942), unde îşi ia licenţa. Lucrează, după război, la Inspectoratul Şcolar din Cluj, apoi e prof. la Liceul „E. Racoviţă" din aceeaşi localitate (1946-1950); asistent la Catedra de literatură română a Univ. clujene (1950-1952); redactor la *Almanahul literar* (1951-1955); redactor la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă în Bucureşti (1955-1956); cercetător la Institutul de Lingvistică din capitală (1957-1963); conf.univ. la Institutul Pedagogic din Constanţa (1963-1974); redactor la *Viaţa Românească* (1974-1979, când se pensionează). Dr. în filologie cu teza *Agârbiceanu şi demonii* (1973). Debut în literatură cu critică, în rev. *Curţile dorului*, din Sibiu (1941). Colaborează la *Revista Cercului literar* din Sibiu, *Revista Fundaţiilor Regale, Almanahul literar, Steaua, Tribuna, Luceafărul, Viaţa Românească, Tomis, România literară* ş.a. A semnat şi cu pseud. Dan Costa (inclusiv ed. din V. Alecsandri, D. Bolintineanu ş.a.) . Debut editorial târziu, cu *Confluenţe literare* (1966). Vol. lui **R.** sunt, în majoritate, culegeri de cronici şi mici studii critice: *Cărţi, autori, tendinţe* (1968), *Cică nişte cronicari...* (1970), *Selecţie din selecţie* (1972), *Colocvial* (1976), *Explorări în actualitatea imediată* (1978), *Noi explorări critice* (1982), *De la imperfect la mai puţin ca perfect* (1987), *Nu numai despre critici* (1990), *Dinspre „Cercul literar" spre „Optzeci"* (1997), *Întâlniri cu clasicii* (1998) şi *Ultime explorări critice* (2000). Excepţie fac *Agârbiceanu şi demonii*. Studii de tipologie literară (1973) şi *Ion Creangă: o biografie a operei* (1995). A prefaţat ed. din I. Agâbiceanu, V. Alecsandri, P. Constantinescu, Pavel Dan, T. Popovici, I.M. Sadoveanu, M. Sadoveanu, M. Sorescu ş.a. **R.** s-a impus în peisajul criticii prin cronicile, foiletoanele şi polemicile sale scrise cu un nerv şi cu o maliţie care i-au creat o faimă contradictorie printre confraţi: unii au văzut în el un „moralist" şi un excelent „portretist"; alţii – doar spiritul de şicană, ricanarea şi „vânătoarea de erori". Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1976, 1997 şi 1998.

OPERA: *Confluenţe literare*, Bucureşti, 1966; *Cărţi, autori, tendinţe*, Bucureşti, 1968; *Cică nişte cronicari...*, Bucureşti, 1970; *Selecţie din selecţie*, Bucureşti, 1972; *Agârbiceanu şi demonii.* Studiu de tipologie literară, Bucureşti, 1973; *Nuvela şi povestirea românească contemporană. 1944-1974,* studiu introductiv, antologie şi bibliografie de ~, Bucureşti, 1974; *Colocvial*, Bucureşti, 1976; *Explorări în actualitatea imediată,* Bucureşti, 1978; *Noi explorări critice*, Bucureşti, 1982; *De la imperfect la mai puţin ca perfect*, Bucureşti, 1987; *Nu numai despre critici,* Bucureşti, 1990; *Ion Creangă: o biografie a operei*, Bucureşti, 1995 (altă ed., Cluj-Napoca, 1997); *Dinspre „Cercul literar" spre „Optzecişti",* Bucureşti, 1997; *Reflecţii şi reflexe. Aforisme vesele şi triste,* cuvânt înainte de Al. Paleologu, Bucureşti, 1997; *Întâlniri cu clasicii,* Bucureşti, 1998; *Ultime explorări critice,* Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr.11, 1966; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr.45, 1966; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr.8, 1968; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 11, 1970; V. Cristea, *Interpretări critice*, 1970; idem, în *România literară*, nr.45, 1970; M. Ungheanu, *Campanii,* 1970; Al. Piru, în *România literară*, nr.20, 1973; Gh. Grigurcu, *Idei şi forme critice,* 1973; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; C. Ungureanu, *La umbra cărţilor în floare*, 1975; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1976; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr.11, 1976; Al. George, *La sfârşitul lecturii,* II, 1978; M. Zamfir, în *Luceafărul*, nr.47, 1978; M. Zaciu, *Lancea lui Achile*, 1978; N. Oprea, în *Echinox*, nr.10-11-12, 1981; I. Simuţ, în *Echinox*, nr.10-11-12, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr.16, 1982; M. Braga, în *Transilvania*, nr.8, 1982; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 18, 1984; Ileana Corbea, N. Florescu, *Biografii posibile*, 1984; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 8, 1985; idem, în *Steaua*, nr. 10, 1987; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 35, 1987; A. Martin*, ibidem*, nr. 51, 1989; N. Oprea, în *Argeş,* nr. 11, 1989; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală,* 1994; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 14, 1998; Al. George, în *Luceafărul*, nr. 44, 1999; N. Balotă, în *România literară*, nr. 32, 1999; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1999; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 30, 1999; Sorana Coroamă Stanca, în *Jurnalul literar,* nr. 19-24, 2000; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul,* nr. 9; 2000; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 581, 2001; B. Cioculescu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 2001; Zorina Regman, în *România literară,* nr. 29, 2003. **(G. I.)**

RELGIS Eugen (pseud. anagramă al lui Eisig Siegler), n. 2 mart. 1895, Iaşi – m. 22 mart. 1987, Montevideo, Uruguay. Eseist, poet şi romancier. Fiul lui David Şloim Siegler şi al Sifrei-Brana (n. Wachtel). Copilărie la Piatra Neamţ; la opt ani îşi pierde auzul, în urma unei boli. După absolvirea liceului, se înscrie la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti, dar, neputând audia cursurile, trece la Şcoala de Arhitectură, pe care o frecventează timp de doi ani. Timp de două decenii, bibliotecar al Cercului „Libertatea" din Bucureşti. Debut în ziarul *Dimineaţa* (1912). A colaborat la numeroase ziare şi rev. din ţară şi străinătate, între care la *Mântuirea, Absolutio, Adam, Lumea evree, Puntea de Fildeş, Sinai* ş. a. A condus el însuşi rev. *Umanitatea* (la Iaşi), *Cugetul liber* (împreună cu I. Pas), *Umanitarismul*. Debut cu vol. *Triumful nefiinţei* (1913), urmat de *Sonetele nebuniei* (1914), *Poezii 1914-1920* (1926); *Ultimele poeme* (1941). Paralel, vol. de eseuri: *Coloana printre ruini* (1921), *Europa cea tânără* (1935), *Eseuri despre iudaism* (1936), *Popasuri la mari europeni* (1945) ş. a. Romancier, **R.** dă întâi o trilogie autobiografică: *Petru Arbore* (1924), apoi *Glasuri în surdină* (1927) şi *Prieteniile lui Miron* (1934), având acelaşi protagonist, urmărit în cadrele unui ambiţios *Bildungsroman.* Studiile sociale, de la *Umanitarismul şi internaţionala intelectualilor* (1922) la *Cosmometopolis* (1935), precum şi activitatea practică în favoarea „umanitarismului", prelungire a militantismului lui Romain Rolland, i-au adus notorietatea internaţională. Multe din lucrările sale au apărut în lb. străine; a stabilit relaţii de colab. şi prietenie intelectuală cu Romain Rolland, Stefan Zweig, Emil Ludwig, din care a şi tradus. Alte trad., din Nietzsche, Knut Hamsun, Selma Lagerlöff, Jakob Wassermann, L. Berghoff ş. a. Inspirată de pacifismul umanitarist e şi atitudinea sa faţă de realităţile din Germania nazistă (*Eros în al III-lea Reich,* 1946) sau faţă de semnificaţiile raportului revoluţie-cultură în URSS (*Romain Rolland şi Uniunea Sovietică,* 1945).Preocupat, în acelaşi timp, de problemele iudaismului, sexologiei etc. După al doilea război mondial, se stabileşte în Uruguay, publicând literatură, eseu, memorialistică: *Profetas y Poetas* (Buenos Aires, 1955), *Testigo de mi tiempo* (Montevideo, 1961), *Obras. La Paz del Hombre. La Literatura. El Arte y La Guerra* (Montevideo, 1961), *Mărturii de ieri şi de azi* (Tel Aviv, 1962), *Alte mărturii de ieri şi de azi* (Ierusalim, 1967) etc. Premiul acordat de New History Society (New York) pentru lucrarea *Cum ar putea fi realizată dezarmarea?* (1938).

OPERA: *Triumful nefiinţei* (Fantezii), Iaşi, 1913; *Sonetele nebuniei*, Iaşi, 1914; *Nebunia*, poeme, Bucureşti, 1915; *Soare-Răsare.* Schiţe, legende şi însemnări japoneze, Bucureşti, 1918; *Literatura războiului şi era nouă*, Bucureşti, 1919; *Coloana printre ruini*, eseuri, Bucureşti, 1921; *Umanitarismul şi internaţionala intelectualilor*, Bucureşti, 1922; *Principiile umanitariste*, Bucureşti, 1922; *Peregrinări*, Bucureşti, 1923; *Petru Arbore*, (I, *Întâile năzuinţi*, II, *Izvoarele interioare*, III, *Prăbuşiri creatoare*), Bucureşti, 1924; *Melodiile tăcerii*, poeme în proză, Bucureşti, 1926; *Poezii*, Bucureşti, 1926; *Umanitarismul biblic*, Iaşi, 1926; *Glasuri în surdină,* roman, Bucureşti, 1927; *Internaţionala pacifistă.* Cu o scrisoare şi un mesaj de la Romain Rolland, Bucureşti, 1928; *Drumuri în spirală*, roman, Bucureşti, 1928; *Căile păcii*, Bucureşti, 1929; *Peregrinări europene. Bulgaria necunoscută*, Bucureşti, 1932; *Prieteniile lui Miron*, roman, Bucureşti, 1934; *Europa cea tânără*, cuvânt introductiv de Romain Rolland, Bucureşti, 1935; *Cosmometopolis*, Paris, 1935; *Eseuri despre iudaism*, Bucureşti, 1936; *Spiritul activ*, Bucureşti, 1940; *Ultimele poeme*, Bucureşti, 1941; *Popasuri la mari europeni*, Bucureşti, 1945; *Romain Rolland şi Uniunea Sovietică.* Revoluţie şi cultură, artă şi acţiune, Bucureşti, 1945; *Inimi şi motoare*, Bucureşti, 1946; *Eros în al III-lea Reich*, Bucureşti, 1946 (altă ed., 1993); *Pace şi omenie (1920-1946)*, Bucureşti, 1946; *Istoria sexuală a omenirii*, Bucureşti, 1947; *Petru Arbore*, I-III, ed. definitivă, Bucureşti, 1947; *Glasuri în surdină*, roman urmat de *Prieteniile lui Miron*, pref. de Stefan Zweig, introducere de Philéas Lebesque, ed. definitivă, Bucureşti, 1947; *Zece capitale*, Bucureşti, 1947; *Profetas y Poetas*, Buenos Aires, 1955; *Testigo de mi tiempo*, Montevideo, 1961;

Obras. La Paz del Hombre. La Literatura. El Arte y La Guerra, Montevideo, 1961; *Mărturii de ieri şi de azi,* Tel Aviv, 1962; *Alte mărturii de ieri şi de azi,* Ierusalim, 1967; *Últimos poemas*, Montevideo, 1967; *Luminarias en la tormente*, Montevideo, 1970. Traduceri: St. Zweig, *Marie Antoinette*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1933; idem, *Joseph Fouché*, trad. de ~, Bucureşti, 1934; idem, *Amok*, trad. de ~, Bucureşti, 1934; Emil Ludwig, *Conducătorii Europei*, trad. de ~, Bucureşti, 1934; idem, *Convorbiri cu Masaryk*, trad. de ~, Bucureşti, 1935; idem, *Fiul Omului*, trad. de ~, Bucureşti, 1935 (altă ed., 2000); J. Wassermann*, A treia existenţă a lui Joseph Kerkhoven*, roman, trad. din lb. germană de ~, Bucureşti, 1935; St. Zweig, *Noapte fantastică*, trad. de ~, Bucureşti, 1935; Emil Ludwig, *Hindemburg*, trad. de ~, Bucureşti, 1936; idem, *Cleopatra*. Istoria unei regine, trad. din lb. germană de ~, Bucureşti, 1937 (altă ed., 1992); St. Zweig, *Tolstoi. Nietzsche*, trad. de ~, Bucureşti, 1938 (altă ed., 1996); Emil Ludwig, *Roosewelt*. Studiu despre fericire şi putere, trad. de ~, Bucureşti, ed. II, 1945; St. Zweig, *Obsedatul*, trad. precedată de *O după amiază cu St. Zweig* de ~, Bucureşti, 1945; idem, *Tămăduire prin spirit (Mesmer, Mary Backer Eddy)*, trad. de ~, Bucureşti, 1945; idem, *În luptă cu demonul (Nietzsche)*, trad. de ~, Bucureşti, 1946; idem, *Magellan*. Omul şi fapta, trad. de ~, Bucureşti, 1947; L. Berghoff, *Balul leproşilor*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.; Nietzsche, *Aşa vorbit-a Zarathustra*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.; S. Lagerlöff, *Conacul vrăjit*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.; Knut Hamsun, *Sclavi ai iubirii*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.; Emil Ludwig, *Trei titani. Michelangelo, Rembrandt, Beethoven*, trad. din lb. germană de ~, Bucureşti, f.a.; St. Zweig, *Maria Stuart*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.; E. Armand, *Mari curtezane şi vestiţi libertini*, prelucrare de ~, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: Al. Bogdan, în *Lupta*, nr. 775; 783, 1924; I. Mehedinţeanu, în *Opinia*, nr. 5138, 1924; O. Botez, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1924; E. Lovinescu, *Istoria...*, 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; *Homenaje a Eugen Relgis en su 60. Aniversario,* Montevideo, 1955; Perpessicius, *Opere*, II, 1967; XII, 1983. **(C. M.)**

REZUŞ Petru, n. 22 iun. 1913, Rădăuţi – m. 1995, Bucureşti. Poet, prozator şi istoric literar. Fiul lui Alexiu Rezuş, agricultor, şi al Domnicăi (n. Popadiuc). Liceul „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuţi (1924-1931). Facultatea de Teologie şi Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cernăuţi (licenţiat în 1935). Dr. în teologie (1937). Studii de specializare în filosofie şi istoria religiilor la Strasbourg, Oxford şi Viena (1937-1938). Prof. la Acad. Teologică din Caransebeş (1938-1947), apoi prof. titular la Univ. Cernăuţi-Suceava (1947-1949). După desfiinţarea acestei instituţii, prof. la Facultatea de Teologie, apoi la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti (1949-1974). Debut scriitoricesc în *Almanahul literar* jubiliar „Cincizeci de ani de existenţă” (Cernăuţi, 1935). Colaborează la *Luceafărul* (Timişoara), *Revista Bucovinei, Naţiunea, Flacăra, Luceafărul, Cronica, Ramuri, România literară* etc. Debut editorial cu o culegere de folclor:*Dochiţa Împărătiţa* (1972). Publică vol. de poezii (*Poeme,* 1973; *La vaduri de vreme*, 1974; *Trecere înaltă,* 1976; *Vama de aur*, 1977), nuvele şi povestiri (*Cătănoaia*, 1973), snoave (*Blana ursului din pădure*, 1976), proverbe şi zicători (*Dacă poţi râde, să râzi*, 1974), romane (*Cosiţele Doamnei*, 1979; *Războieni*, 1980; *Dansul şerpilor*, 1981). E autorul a două studii biografice despre *Ion Creangă* (1981) şi *Aron Pumnul* (1994).

OPERA: *Tradiţia dogmatică ortodoxă,* Caransebeş, 1939; *Curs de teologie fundamentală,* Bucureşti, 1942; *Dochiţa Împărătiţa.* Basme şi poezii populare din Ţara-de-Sus*,* Bucureşti, 1972; *Poeme,* Bucureşti, 1973; *Frumoasa Frumoaselor,* Bucureşti, 1973; *Cătănoaia*, proză scurtă*,* Bucureşti, 1973; *Dacă poţi râde, să râzi*, Timişoara, 1974; *La vaduri de vreme*, versuri*,* Bucureşti, 1974; *Sub umbra Sfinxului*, Ontario, 1975; *Trecere înaltă*, versuri*,* Bucureşti, 1976; *Făt-Frumos cu tichia de aur,* Bucureşti, 1976; *Blana ursului din pădure,* Bucureşti, 1976; *Pe urmele lui Ion Creangă,* Bucureşti, 1977; *Vama de aur*, versuri*,* Bucureşti, 1977; *Cosiţele Doamnei*, roman istoric*,* Bucureşti, 1979; *Făt-Frumos cel*

Luminos, Timişoara, 1979; *Oglinzile cuvintelor,* Bucureşti, 1979; *Războieni*, roman, Bucureşti, 1980; *Dansul şerpilor*, roman, Bucureşti, 1981; *Ion Creangă*. Mit şi adevăr, Bucureşti, 1981; *Mihai Eminescu,* Bucureşti, 1983; *O copilărie nepereche,* literatură pentru copii, Bucureşti, 1990; *Aron Pumnul,* Iaşi, 1994; *Domnul Iisus Hristos,* Bucureşti, 1994; *Amintiri din Ţara Dornelor,* Iaşi, 2003; *Cuminţenia pământului: contribuţii la arhetipologia folclorică românească,* Bucureşti, 2003. Traduceri: W. Shakespeare, *Sonete,* Bucureşti, 1991.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 30, 1973; G. Muntean, în *România literară*, nr. 10, 1973; E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 35, 1974; L. Ulici, în *România literară*, nr. 13, 1974; D. Lazăr, în *Cronica*, nr. 15, 1977; I. Măduţa, în *Familia*, nr. 7, 1978; A. Ujică, în *Orizont*, nr. 7, 1979; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 5, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 5, 1982; Al. Piru, în *Ateneu*, nr. 6, 1982; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 39, 1983; idem, în *Ramuri*, nr. 11, 1983; A. Mihu, *Meandrele adevărului*, 1983; Ş. Cioculescu, în *Flacăra*, nr. 35, 1984; S. Bărbulescu, în *Luceafărul*, nr. 49, 1987; N. Georgescu, *ibidem*, nr. 36, 1989. **(A. S.)**

RÎULEŢ Constantin (pseud. lui Constantin Rigopolu), n. 22 aug. 1882, Bucureşti – m. 1967. Dramaturg şi prozator. Fiul lui Sofocle Rigopolu, de origine aromână, şi al Vasilichiţei (n. Dodopol). Director în Direcţia Presei din Subsecretariatul Propagandei. Fondator al Direcţiei Presei din Ministerul de Interne. Iniţiator şi secretar al Cenzurii cinematografice din ţară. Redactor la *Viitorul* şi *Naşa reci*. Debut publicistic în *Românul*, iar editorial cu vol. *Epigrame* (1908). Colab. la *Apărarea naţională, Furnica, Belgia Orientului*. Opera dramatică: *Femei ciudate* (1911); *Cei mai de seamă* (1912); *Cu perdelele lăsate* (1916); *Baia domniţei* (1919); *Pentru ţară!* (1922); *Pălăria* (1924); *Urechea mahalalei* (1926); *Papagalii* (1929). Vol. de proză: *Piedica* (1923); *Ordaliile lui Mionel* (1925); *Noaptea măştilor sfâşiate* (1930); *Mânia lui Hercule* (1943). Vol. de versuri: *Poemele despărţirei* (1921); *Poezii* (1925); *Sensibilitate* (1938). Premiul SSR pentru vol. *Poezii* (1925).

OPERA: *Epigramele lui ~,* Bucureşti, 1908; *Surâsul unui trecător*, epigrame, Bucureşti, 1910; *Femei ciudate*, piesă într-un act, cu o pref. de Emil Gârleanu, Bucureşti, 1911 (ed. II, 1915; ed. III, 1919; ed. IV, 1920; ed. V, Slobozia, 1926; trad.: *Femmes étranges*, Brăila, 1921) (în colab. cu Al. T. Stamatiad); *Cei mai de seamă*, piesă în două acte, Bucureşti, 1912; *Păcat cu gândul*, piesă, Bucureşti, 1913; *Mărunte,* Bucureşti, 1914 (în colab. cu I. Niculescu-Chic); *Chemarea cinematografului,* Bucureşti, 1915 (în colab. cu George Olăraşu); *Cu perdelele lăsate*. Piesă într-un act, inspirată dintr-o novelă, cu o pref. de Mihail Dragomirescu, Bucureşti, 1916 (ed. II, Slobozia, 1927); *Germania neagră*, poeme în proză, Iaşi, 1917; *Baia domniţei*, dramă în patru acte, Bucureşti, 1919 (ed. II, 1920); *Cimitire*, poeme în proză, Bucureşti, 1920; *Poemele despărţirei,* 1898-1921, Cluj, 1921; *Pentru ţară!,* dramă în trei acte, Bucureşti, 1922; *Piedica*, nuvele şi schiţe, Brăila, 1923; *Pălăria*, comedie într-un act, Bucureşti, 1924; *Ordaliile lui Mionel,* Bucureşti, 1925; *Poezii,* Bucureşti, 1925; *Urechea mahalalei*, comedie într-un act, Făgăraş, 1926 (ed. II, Bucureşti, 1926); *Epigrame*, Slobozia, 1927; *Primejdioşii*, dramă într-un act, Slobozia, 1927; *Cinci piese jucate,* Bucureşti, 1928; *Papagalii*, dramă în trei acte şi un prolog, Bucureşti, 1929 (ed. II, 1929); *Noaptea măştilor sfâşiate,* Bucureşti, 1930; *Cazul Soniei Dimitrievna,* roman, Bucureşti, 1932; *Pielea îngerului negru*, roman, Bucureşti, 1934; *Taina.* Comedie tragică în şapte acte şi un prolog, după John Galsworthy, *The first and the last*, Craiova, 1935; *Zidul socotelilor*, roman, Bucureşti, 1935; *Epigrame*, 1900-1938, Bucureşti, 1938; *Replici,* Bucureşti, 1938; *Sensibilitate*, poezii, Bucureşti, 1938; *Mânia lui Hercule,* Bucureşti, 1943.

REFERINŢE CRITICE: I. Foti, în *Viitorul*, nr. 1083, 1912; E. Nicolau, în *Acţiunea*, nr. 2829, 1912; C. Spiru Hasnaş, în *Flacăra*, nr. 3, 1912; Gr. Tăuşan, în *Viitorul*, nr. 1711, 1912; D. Karnabat, în *Seara*, nr. 2237, 1915; S. Struţeanu, în *Viitorul*, nr. 4083, 1921; S. Rufu, *ibidem*, nr. 5065, 1925; L. Rebreanu, în *Universul literar*, nr. 17, 1926; V. Timuş, în *Rampa*, nr. 3268, 1928; P. I. Papadopol, în *Cuget clar*, nr. 26, 1939; C. Moldovanu, *Autori şi actori*, 1944. **(M. V.)**

ROBESCU Marius, n. 20 mart. 1943, Bucureşti – m. 20 oct. 1985, Bucureşti. Poet. Fiul ofiţerului Florian Robescu şi al Ioanei (n. Chiriţă). Liceul la Bucureşti (1954-1962), unde dă bacalaureatul; urmează apoi Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din acelaşi oraş (1962-1967). Din 1975, redactor la rev. *Luceafărul*. A debutat în *Luceafărul* (1965), cu poezii, prezentat de Ion Gheorghe. Doi ani mai târziu, debut editorial cu vol. *Ninge la izvoare* (1967). În afara vol. de poezii: *Viaţa şi petrecerea* (1969), *Clar şi singurătate* (1972), *Utopia ninsorii* (1975), *Spiritul însetat de real* (1978), *Pielea minotaurului* (1982), *Inimile de platină* (1984) şi *Joc şi înviere* (1985), a mai scris povestiri pentru copii (*Muşuroiul*, 1970) şi numeroase cronici dramatice, adunate în vol. *Autori şi spectacole* (1980). Colab. la *România literară, Luceafărul, Tribuna, Steaua, Viaţa Românească* ş. a. Şi-a adunat cele mai reprezentative poeme într-o antologie de autor, intitulată tot *Spiritul însetat de real* (1980). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1978. Produs al unei sensibilităţi lucide, poezia sa exprimă efortul concentrat de purificare şi abstractizare a realului.

OPERA: *Ninge la izvoare*, versuri, Bucureşti, 1967; *Viaţa şi petrecerea*, versuri, Bucureşti, 1969; *Muşuroiul*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1970; *Clar şi singurătate*, versuri, Bucureşti, 1972; *Utopia ninsorii*, versuri, Bucureşti, 1975; *Spiritul însetat de real*, versuri, Bucureşti, 1978; *Autori şi spectacole (1970-1980)*, Bucureşti, 1980; *Spiritul însetat de real*, versuri, cu o pref. de P. Poantă, Bucureşti, 1980; *Pielea minotaurului*, versuri, Bucureşti, 1982; *Inimile de platină*, versuri, Bucureşti, 1984; *Joc şi înviere*, versuri, Bucureşti, 1985; *Ideogramă: arta insomniei*, cugetări, Bucureşti, 1986; *Poesii,* Bucureşti, 1996. *Traduceri*: J.-P. Sartre, *Greaţa*, Bucureşti, 1981; idem, *Cuvintele,* în colab. cu T. Cristea, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: N. Ciobanu, *Incursiuni critice*, 1975; Al. Piru, *Poezia...*, II; L. Raicu, *Critica – formă de viaţă*, 1976; idem, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; Şt. Aug. Doinaş, în *România literară*, nr. 14, 1979; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 43, 1979; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 38, 1980; Fl. Mugur, în *Steaua*, nr. 5, 1980; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 8, 1980; L. Ulici, în *România literară*, nr. 51; 52, 1980; V. Cristea, în *România literară*, nr. 36, 1982; Gh. Grigurcu, în *Argeş*, nr. 2, 1983; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1984; E. Simion, *Scriitori...*, III; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; Ov. S. Crohmălniceanu, *Al doilea suflu*, 1989. **(R. G. Ţ.).**

ROBOT Al. (pseud. lui Alter Rottman), n. 15 ian. 1916, Bucureşti – m. 1941, (?). Poet. Liceul „Spiru Haret" din Bucureşti, neterminat. Redactor la *Rampa* (1932-1934). În 1935, toamna, se stabileşte la Chişinău, devenind redactor la *Gazeta Basarabiei*, iar în 1940 la ziarul *Moldova socialistă*. Acum proiectează vol. *A înflorit Moldova*, niciodată definitivat. Mobilizat în cel de-al doilea război mondial, moare pe front, necunoscându-se data exactă şi locul. Debutează cu versuri în 1932. A frecventat cenaclul „Sburătorul". Ca şi Aureliu Cornea, **R.** a avut o existenţă precară şi tenebroasă, trăind o vreme în suferinţă şi vieţuind în locuri obscure. Colab. la *Discobolul, Bobi, Ulise, Viaţa literară, Vremea, Cuvântul liber, Comsomolistul Moldovei, Scânteia leninistă* ş. a. A lăsat în ms două vol. de versuri (*Plecările şi popasurile poetului* şi *Îmblânzitorul de cuvinte*) şi romanul *Music-hall*, publicat postum în rev. *Viaţa Românească* (nr. 11; 12, 1969), o relatare despre legătura stranie dintre doi dansatori, mamă şi fiu, cu accent pe ambiguitatea dintre sentiment şi instinct. Poezia lui **R.** este emanaţia unei sensibilităţi exacerbate, cu predilecţie pentru fastul tenebros, comunicată spontan, în versuri impure, dar pregnante: *Apocalips terestru* (1932), *Somnul singurătăţii* (1936).

OPERA: *Apocalips terestru*, versuri, Bucureşti, 1932; *Somnul singurătăţii*, versuri, Bucureşti, 1936; *Scrieri alese*, studiu introductiv de S. Cibotaru, Chişinău, 1968.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; Perpessicius, *Menţiuni...*, IV; C. Baltazar, *Scriitor şi om*, 1947; P. Constantinescu, *Scrieri...*, IV, 1970; D. Micu, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu*, Literatura...*, II; Vladimir Streinu, *Pagini...*, V. **(R. G. Ţ.).**

ROBU Cornel, n. 22 sept. 1938, Sighişoara, jud. Mureş. Eseist şi critic literar. Fiul lui Constantin Robu, contabil, şi al Elenei (n. Chioreanu). Clasele primare (1945-1949), gimnaziale şi liceale (1949-1955), la Sighişoara; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1956-1961). Cursuri de vară la Univ. din Stirling, Scoţia (Marea Britanie). Prof. de lb. şi literatura română la Miercurea Ciuc (1961-1965); asistent (1965-1976) şi lector (din 1976) la Catedra de literatură română a Facultăţii de Filologie din Cluj (pensionat medical, 1993). Colab. la *Tribuna*, *Steaua*, *Echinox*, *Biblioteca Nova*, *Anticipaţia CPSF* (Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"), *Almanahul Anticipaţia*, *Foundation* (Londra), *Solaris* (Québec, Canada) etc. A colaborat la vol. *Scriitori români* (1978), *The Encyclopedia of Science Fiction* (1993), *Dicţionarul scriitorilor români*, I-IV, (1995-2002), *St. James Guide to Science Fiction Writers* (1996), *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001) şi *Dicţionar analitic de opere literare româneşti*, I-IV (1998-2003). Debutează în *Steaua* (1971). Debut editorial cu antologia, în colab., *Romanul românesc contemporan. 1944-1974* (1974). Alte două antologii comentate: *Timpul este umbra noastră. Science-fiction românesc din ultimele două decenii* (1991) şi *Twelve of the Best Romanian SF Stories* (1995). Ed. din V. Anestin (*În anul 4000 sau O călătorie la Venus*, 1986). Premiul Soc. Europene de Science Fiction pentru ed. critică V. Anestin (1989); Premiul Convenţiei Profesioniştilor în Science Fiction (ProConSF) pentru antologia *Timpul este umbra noastră* (1991); Premiul Asoc. Române pentru Science Fiction (1995).

OPERA: *Romanul românesc contemporan. 1944-1974*, antologie, studiu introductiv, alegerea textelor şi note de I. Vlad, fişe bibiliografice şi secvenţe pentru autoportrete de ~, Bucureşti, 1974; *Timpul este umbra noastră. Science-fiction românesc din ultimele două decenii*, antologie comentată de ~, Cluj-Napoca, 1991; *Twelve of the Best Romanian SF Stories*, selected and introduced by ~, Timişoara, 1995.

REFERINŢE CRITICE: A. Antohi, în *Cronica*, nr. 9, 1987; Fl. Manolescu, în *Almanahul Anticipaţia*, 1988; Elena Ştefoi, în *Litere, Arte, Idei*, nr. 14, 1991; Fl. Manolescu, în *Luceafărul*, nr. 38, 1991; Sanda Cordoş, în *Tribuna*, nr. 44, 1991; Şt. Borbély, în *Familia*, nr. 12, 1991; Sultana Craia, în *Universul cărţii*, nr. 4, 1992; M. Opriţă, în *Anticipaţia românească*, 1994; V. Bugariu, în *Anticipaţia – CPSF*, nr. 527, 1995; Fl. Manolescu, *Litere în tranziţie*, 1998. **(A. S.)**

ROCERIC Alexandra, n. 8 apr. 1936, Bucureşti. Poetă şi eseistă. Fiica lui Ioan Alexandru Roceric, economist în Ministerul Economiei Naţionale până în 1945, şi a Herminei (n. Bordake-wicz), prof. Şcoala elementară la Pensionul de Fete „Sf. Iosif", secţie a Şcolii de Maici „Pitar Moş" din Bucureşti (1944-1949; pensionul a fost închis ca urmare a reformei învăţământului); Liceul „Gheorghe Lazăr" din capitală (1950-1954). Licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1955-1959). Master în Library Information Sciences la Catholic University of America din Washington, DC (1985). A urmat cursuri la Şcoala de Artă, secţia pian, din Bucureşti (1956-1959); cursuri postdoctorale la Besançon, în Franţa (1965) şi la Praga, în Cehoslovacia (1968); cursuri serale şi prin corespondenţă de lb. daneză şi suedeză, la Capenhaga (Danemarca) şi Lund,

Suedia (1969); cursuri de instrucţie religioasă la St. Louis, în Statele Unite (1981). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti (1967), cu teza *Fonostatistica limbii române*, sub îndrumarea lui Al. Rosetti. Între 1959 şi 1975 e cercetător ştiinţific principal la Centrul de Fonetică şi Dialectologie din Bucureşti; visiting professor la Univ. din Padova, Italia (1969), Lund, Suedia şi Copenhaga, Danemarca (1969-1970). Associate Researcher la Stanford University, California (1970-1971; 1974); colaborator extern la Radio Bucureşti pentru emisiunile radiofonice „Atlas cultural", pe teme scandinave (1972-1975). În 1975, se stabileşte în Statele Unite. Instructor la Catholic University of America din Washington, DC (1978-1979); director proiect de cercetare la Center for Applied Linguistics, Washington, DC (1979-1981); senior lingvist la Language Research Center, din acelaşi oraş (1981-1987). Din 1987, lucrează la Library of Congress, bibliotecar principal la Secţia de istorie şi literatură (lb. romanice). Colaborează la *Studii şi cercetări lingvistice, Fonetică şi dialectologie, Limba română, Revue roumaine de linguistique, Cahiers de linguistique théorique et appliquée, România literară, Amfiteatru, Language Sciences* (Bloomington, Indiana), *Romance Philology* (Berkeley, California), *Romanian Bulletin* (New York), *Comuniunea românească* (Detroit, Michigan), *Mioriţa* (Rochester, New York şi Hamilton, Noua Zeelandă), *New York Spectator* (New York), *Information Bulletin* (Jackson, Michigan), *America* (Cleveland, Ohio), *The Herald* (Jackson, Michigan), *Dorul* (Copenhaga, Danemarca), *Lumină lină* (New York) etc. Debutează în *Studii şi cercetări de lingvistică* (nr. 3, 1957), cu art.: *Pronumele „dânsul" în limba română* (în colab. cu Al. Niculescu). Debut literar în vol. colectiv *Studii de stilistică şi poetică* (1966), cu eseul: *Repetiţia, procedeu artistic în opera Magdei Isanos.* Debut editorial cu vol. *Fonostatistica limbii române* (1968). Alte lucrări de specialitate: *The Linguistic Concept of Word,* în colab. cu A. Juilland (1972), *The Decline of the Word,* în colab. cu A. Juilland (1975), *Language Maintenance Within an American Ethnic Community*. The Case of Romanian (1982) şi *Romanian Textbook* (1989). Este autoarea a două vol. de poezii: *Memento* (1982) şi *Interval* (1997). E prezentă în mai multe antologii lirice: *The People's Bible* (1983), *The World's Most Beloved Poems* (1984), *In Quiet Places* (1985), *The American Poetry Anthology* (1987), *Chasing Rainbows* (1987), *On the Threshold of a Dream* (1988), *American Poetry Showcase* (1988), *The Garden of Life* (1995) şi *Echoes from the Silence* (1995). Numeroaselor prezenţe româneşti în cultura americană le dedică un extrem de informat studiu (*Romanian-American Literature*) apărut în *Ethnic Perspectives in American Literature* (1983). Colaborează la vol. *Al. Rosetti în evocări* (1995), cu eseul memorialistic *Profesorul a trecut, princiar, prin zilele noastre...* Publică, în *Studi Rumeni e Romanzi*. Omaggio a Florica Dumitrescu e Alexandru Niculescu (1995), eseul *Politness and Politics: Romanian „domn" vs „tovarăş"*, o subtilă analiză a raportului dintre lb. şi structurile social-politice din România regimului totalitar. Membră în Library of Congress Professional Association (din 1995); membră a Acad. Româno-Americane de Arte şi Ştiinţe (din 1998).

OPERA: *Fonostatistica limbii române*, Bucureşti, 1968; *The Linguistic Concept of Word,* The Hague – Paris – New York, 1972 (în colab. cu Alphonse Juilland); *The Decline of The Word*, Saratoga, California, 1975 (în colab. cu Alphonse Juilland); *Language Maintenance Within an American Ethnic Community.* The Case of Romanian, Grass Lake – Jackson, Michigan, 1982; *Memento,* poems, New York, 1982 (vol. bilingv român-englez); *Romanian Textbook*, Wheaton, Maryland, 1989 (with assistence of Anca M. Hassing); *Interval*, poems, Washington, DC, 1997 (vol. bilingv român-englez).

REFERINŢE CRITICE: Iorgu Iordan (coordonator), *Istoria lingvisticii române*, 1978; *Current Trends in Romanian Linguistics*, 1978; George Alexe, în *Comuniunea românească* (Detroit, Michigan), nr. 23-24, 1983; idem, *Diorame şi eseuri.* Teologice şi literare, 1996; George Băjenaru, în *Meridianul românesc,* 21 aug. 1998; George Alexe, în *Origini/Romanian Roots* (Norcross, Georgia), nr. 15-16, 1998; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din State Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

ROGOZ Adrian (pseud. lui Adrian Marin Sommer), n. 19 apr. 1921, Bucureşti – m. 28 iul. 1996, Bad Nauheim, Germania. Prozator şi poet. Fiul lui Raoul Sommer, inginer, şi al Madeleinei (n. Daniel). Tatăl publică, sub pseud. Raoul Vera, broşura *Problema comunicării cu Marte şi enigma marţiană* (1924). Soţul prozatoarei Georgina Viorica Rogoz. Absolvent de liceu (1939), susţine bacalaureatul în 1944. Urmează, până în 1948, Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti (licenţa în 1971). Laborant (1939-1940), muncitor la CFR (1941-1944), funcţionar la Soc. de telefoane (1946-1948), reporter şi redactor la rev. *Ştiinţă şi tehnică* (din 1955). În oct. 1955, cu sprijinul inginerului Virgil Ioanid, redactor-şef al acestei rev., editează bilunar suplimentul SF *Col. „Povestiri ştiinţifico-fantastice"*, cea mai importantă publicaţie de science-fiction apărută până acum la noi (în apr. 1974 îşi încetează apariţia). Din 1989, **R.** a trăit în Germania, la Bad Nauheim. În 1934 scria prima sa povestire ştiinţifico-fantastică, *Astrul principal*, urmată de „câteva articole tangente cu ştiinţa". Debutează în *Revista Fundaţiilor Regale* (oct. 1944), cu poemul în hexametri *Nimfaunesca*, premiat anterior de ziarul *Ecoul*, la un concurs organizat de Miron Radu Paraschivescu. Debut editorial cu piesa în patru acte *Martin Rogers descoperă America* (1953, reprezentată în 1952; scrisă în colab. cu C. Constantin). Prezentat de Oscar Lemnaru lui Ion Barbu, spre a fi admis în „Clubul Mateiu Caragiale", **R.** se formează ca poet „sub veghea" şi sub influenţa acestuia, ajungând, târziu, să-şi configureze o formulă proprie, „poezia invariantă" (vol. *Inima rezistentă*, 1981). S-a făcut însă cunoscut mai ales ca autor de science-fiction: *Inimă de ciută* (1955, în colab. cu C. Ghenea), *Uraniu* (1956, în colab. cu C. Ghenea), *Planeta Mrina în alarmă* (1959), *Omul şi Năluca* (1965), *Preţul secant al genunii* (1974). A mai semnat şi cu pseud. anagramă Dorin A. Groza. A tradus, singur sau în colab., din A. Gonciar, V. Safonov, N. A. Nekrasov, Vl. Nemţov, B. Polevoi, I. Efremov, M. Pašek şi Stanislaw Lem. Premiul de Stat în 1954, pentru piesa *Martin Rogers descoperă America* (1953). Premiul II *ex aequo* la primul concurs naţional de literatură SF, pentru povestirea *Inimă de ciută* (1955). Premiul special la primul Congres european de science-fiction (EUROCON I, Triest, 1972), pentru povestirea *Altarul zeilor stohastici* (1970).

OPERA: *Martin Rogers descoperă America*, piesă în patru acte, Bucureşti, 1953 (în colab. cu C. Constantin); *Inimă de ciută*, poveste SF, în *CPSF*, nr. 5, 1955; ed. II în *Almanah Anticipaţia*, 1985 (în colab. cu C. Ghenea); *Uraniu*, roman SF, în *CPSF*, nr. 8-14, 1956 (în colab. cu C. Ghenea); *Planeta Mrina în alarmă*, povestire SF, în *CPSF*, nr. 107, 1959; *Omul şi Năluca*, roman SF, Bucureşti, 1965; *Preţul secant al genunii*, nuvele şi povestiri SF, Bucureşti, 1974; *Inima rezistentă*, versuri, pref. de Ov. S. Crohmălniceanu, Bucureşti, 1981; *Roman aforistic,* Norresundby (Danemarca), 2000; *Privire din pom asupra realităţii,* comedie tragică, Bucureşti, 2003. *Traduceri*: A. Gonciar, *Stegarii*, în colab. cu Maria Z. Vlad, Bucureşti, 1949; V. Safonov, *Pământul în floare*, în colab. cu M. Căciuleanu, Bucureşti, 1950; N. A. Nekrasov, *Moş Mazai şi iepurii*, Bucureşti, 1952; Vl. Nemţov, *„Trei dorinţe",* în colab. cu P. Popescu, Bucureşti, 1952; Boris Polevoi, *Contemporanii*, în colab. cu Ecaterina Antonescu, Bucureşti, 1954; Ivan Efremov, *Nebuloasa din Andromeda,* în colab. cu Tatiana Berindei, în *CPSF*, nr. 59-65, 1957 (în vol. 1960; 1966); Ivan Efremov, *Cor serpentis (Inima şarpelui*), în colab. cu F. Ionescu, în *CPSF,* nr. 113-114, 1959; Mirko Pašek, *Caravana de abanos,* în colab. cu T. Ionescu-Nişcov, Bucureşti, 1964; Ivan Efremov, *Opere alese*, I-II, în colab. cu Tatiana Berindei, Bucureşti, 1965; Stanislaw Lem, *Solaris*, în colab. cu T. Roll, Cluj-Napoca, 1974 (altă ed., 1993).

REFERINŢE CRITICE: S. Fărcăşan, în *Scânteia*, 18 dec. 1952; M. Opriţă, în *Tribuna*, nr. 21, 1966; A. Martin, în *Gazeta literară*, nr. 27, 1966; I. Bălu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1966; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 15, 1975; V. Sălăjan, în *Tribuna*, nr. 37, 1975; V. Bugariu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1975; Silvia Udrea, în *Vatra*, nr. 9, 1975; Fl. Manolescu, *Literatura S. F.*, 1980; Mirela Bratu, în *Scânteia tineretului. Supliment literar-artistic*, nr. 13, 1981; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 49, 1981; T. George, în *România*

literară, nr. 8, 1982; P. Miclău, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1982; C. Robu, în *Echinox*, nr. 304, 1982; idem, în *Almanah Anticipaţia*, 1985. **(C. R.)**

ROGOZ Georgina Viorica (numele la naştere: Georgina Viorica Huber), n. 5 apr. 1927, Timişoara. Prozatoare, autoare de piese pentru teatrul de păpuşi. Fiica lui Gheorghe Paul Huber, economist, şi al Stelianei (n. Ionescu). Soţia prozatorului Adrian Rogoz. Liceul absolvit la Bucureşti (1946); urmează, în acelaşi oraş, Facultatea de Filologie (1946-1950). După absolvire, asistent şi lector universitar (1950-1958), metodistă la Casa Centrală a Creaţiei Populare din capitală (1963-1966). Între 1954 şi 1957, cercetător la Institutul de Istorie Literară şi Folclor din Bucureşti. În 1985 se stabileşte în Germania, la Bad Nauheim. Încă din timpul liceului, la 15 ani, debutează cu un vol. de *Schiţe* (1943), pref. de Cicerone Theodorescu. Se dedică mai întâi literaturii pentru copii, scriind basme, poveşti şi snoave: *Vălurea* (1953), *Căluţul de foc* (1957), *Ulcicuţa cu vrăji* (1957), *De ce nu mai are puricele potcoave de argint* (1958), *Ghil-Thagár* (1959), *Câte-n lună şi în soare* (1964) ş. a. Trece apoi la literatura SF (*Strania maladie siderală*, 1963; *Aventură în Gondwana,* 1964 – povestiri publicate în rev.), cultivând o reuşită formulă de science-fiction pentru copii (romanul *Eu şi Bătrânul Lup de Stele*, 1966, basmele SF din vol. *Taina Sfinxului de pe Marte*, 1967), dar şi science-fiction propriu-zis (*Anotimpul sirenelor*, 1975; *Să nu afle Aladin,* 1981). Proza de inspiraţie istorică, exersată mai întâi în vol. *Pe Argeş în sus* (1964), urmăreşte reconstituirea (în registru eroic şi tragic) a epocii lui Vlad Ţepeş (*Vlad, fiul Dracului*, 1970; *Drăculeştii,* 1977). **R.** a scris şi numeroase piese pentru teatrul de păpuşi, unele publicate (*Toc Năpârstoc şi Tiţa Fetiţa*, 1963; *Moşneguţul de zăpadă*, 1965; *Cine va păzi clopoţeii?*, 1967; *Pe cai, pe cai, pe cai!*, 1972; *Porumbiţa albă sau O fabulă pe dos*, 1973; *Basme în examene*, 1977; *Y. R. 7245*, 1979; *O poveste din cronici*, 1980; *Hai să facem o poveste*, 1981; *O întrecere ca-n basme*, 1982), altele doar reprezentate (*N-a fost nici un zmeu de vină*, 1959; *O vacanţă în anul 2202*, 1967; *Alelei, voinicii mei!*, 1973; *Nepoţii lui Făt-Frumos*, 1981; *La Bufniţa Veselă*, 1982), precum şi peste 30 de scenarii radiofonice pentru copii şi tineret (între 1960 şi 1983), printre care *Măiastra lumii* (1968), basm-scenariu despre tinereţea lui Brâncuşi, difuzat apoi şi prin disc Electrecord, şi *Meşterul de oglinzi* (1982), despre Emil Gârleanu. Colaboratoare şi la unele manuale şcolare. Aprefaţat ed. şcolare din N. Bălcescu (1953), Gr. Alexandrescu (1954), I. Ghica (1955), B. P. Hasdeu (1956), M. Sadoveanu (1956), C. Negruzzi (1960), C. Bolliac (1961) ş. a. A tradus din Edouard Laboulaye, Anna şi József Méliusz. **R.** a publicat şi sub semnăturile Viorica Huber şi Viorica Huber-Rogoz. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1978 (pentru romanul *Drăculeştii*), pe 1983 (pentru vol. de povestiri SF *Să nu afle Aladin*) şi pe 1998 (pentru vol. *Basme ţigăneşti*); Premiul Festivalului Internaţional al Teatrelor de Păpuşi (Zagreb, 1976) pentru piesa *Cine va păzi clopoţeii?*; Premiul celui de al IX-lea Concurs european de literatură pentru copii (Trento, Italia, 1982) pentru vol. *Să nu afle Aladin* (1981).

OPERA: *Schiţe*, pref. de Cicerone Theodorescu, Bucureşti, 1943; *Vălurea*, Bucureşti, 1953; *Căluţul de foc*, Bucureşti, 1957; *Ulcicuţa cu vrăji*, Bucureşti, 1957; *De ce nu mai are puricele potcoave de argint*, Bucureşti, 1958; *Ghil-Thagár*, Bucureşti, 1959; *Corabia de pe câmpie*, Bucureşti, 1961; *Petrolache Făt-Frumos*, Bucureşti, 1962; *Basme ţigăneşti,* Bucureşti, 1962 (ed. II, 1997); *Pe Argeş în sus. Secvenţe istorice*, Bucureşti, 1964; *Câte-n lună şi în soare*, Bucureşti, 1964; *Eu şi Bătrânul Lup de Stele*, Bucureşti, 1966; *Taina Sfinxului de pe Marte*, Bucureşti, 1967; *La braţ cu ultimul zmeu*, Bucureşti, 1970; *Vlad, fiul Dracului*, Bucureşti, 1970; *Giumbuş Măgăruş*, Bucureşti, 1974; *Anotimpul sirenelor*, Bucureşti, 1975; *Drăculeştii*, Bucureşti, 1977; *Să nu afle Aladin*, Bucureşti, 1981; *Măiastra lumii,* scenariu basm închinat copilăriei lui C. Brâncuşi, Norresundby, Danemarca, 1998. *Traduceri*: Edouard Laboulaye, *Basme,* trad şi pref. de Viorica Huber, Bucureşti, 1962; Anna şi József Méliusz, *Nae deşteptul*, trad. de Viorica Huber şi Péter Bokor, Bucureşti, 1961.

REFERINŢE CRITICE: M. Călinescu, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1962; E. Simion, *ibidem*; Zoe Dumitrescu-Buşulenga, în *România literară*, nr. 47,

1970; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1977; A. Cosma, *Romanul românesc şi problematica omului contemporan*, 1977; Fl. Manolescu, *Literatura S.F.*, 1980; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; H. Cândroveanu, *Literatura română pentru copii*, 1988. **(C. R.)**

ROLL Ştefan (pseud. lui Gheorghe Dinu), n. 5 iun. 1904, com. Precopana, plasa Florina, jud. Monastir (Bitolia) – m. 14 mai 1974, Bucureşti. Poet. Provine dintr-o familie de ţărani bulgari: fiul lui Enache Dinu, comitagiu, refugiat în Bucureşti în 1907, şi al Paraschivei. Studii: patru clase elementare la şcoala bulgară (Bucureşti, 1911-1915). A lucrat ca băiat de prăvălie în lăptăria tatălui său din str. Bărăţiei 37, (1915-1929), botezată, ironic, „Secolul" şi devenită, în deceniul al treilea, locul de întâlnire al unor poeţi şi artişti de avangardă ca I. Voronca, V. Brauner, Saşa Pană, Geo Bogza. A redactat, împreună cu Voronca şi Brauner, numărul unic al rev. *75 H.P.* (oct.1924); redactor la rev. *Integral* (1925-1928) şi *unu* (1928-1932), la ziarele *Adevărul*, *Dimineaţa* şi rev. *Cuvântul liber* (1934-1938). Între 1938 şi 1940, redactor la ziarul *Lumea românească*, apoi la ziarul *Timpul* (1940-1947). A lucrat de asemenea în redacţia ziarului *Munca* şi la rev. *Gazeta literară* (1947-1956). Secretar al Uniunii Ziariştilor (1956-1967). Alte colab. la: *Contimporanul, Punct, Urmuz, Meridian, Facla* etc. Creaţia poetică a lui **R.** reţine, succesiv, ecourile principalelor orientări ale avangardei româneşti, de la constructivism la suprarealism (v. vol. *Poeme în aer liber*, 1929 şi poemele în proză din *Moartea vie a Eleonorei,* 1930), conturând un univers naturist, o mare prospeţime senzorială şi atestând o particulară inventivitate imagistică, cu accente ludice, ironice şi burleşti. Retrospectiva lirică din vol. *Ospăţul de aur* (1968) include şi eseurile sale despre confraţii de generaţie, scrise în acelaşi stil poematic, de un imagism debordant. Activitatea de ziarist militant din deceniul al patrulea, de pe poziţii democratice, antifasciste, este reflectată în culegerea postumă *Baricada din călimară* (1979).

OPERA: *Poeme în aer liber*, Paris, 1929; *Moartea vie a Eleonorei,* Bucureşti, 1930; *Manifestaţie*, Bucureşti, 1945; *Ospăţul de aur*, cu un cuvânt înainte de Al. Philippide, Bucureşti, 1968; *Baricada din călimară*, art. social-politice, cultural-literare, reportaje, Bucureşti, 1979; *Statuile de fum*, prezentare de G. Macovescu, Bucureşti, 1984; *Ospăţul de aur*, ed., studiu introductiv şi note de I. Pop, Bucureşti, 1987.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni,* III; Al. Philippide, în *Contemporanul*, nr.43, 1966; Al. Piru, *Panorama...;* I. Pop, *Avangardismul...;* Ovid. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr.4, 1969; idem, *Literatura...*, II; D. Micu, în *România literară*, nr. 18, 1969; C. Popel, în *Iaşul literar*, nr.6, 1969; D. Rădulescu, în *Contemporanul*, nr.10, 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr.11, 1969; I. Bălu, în *Cronica*, nr.8; 22, 1970; Antoaneta Tănăsescu, în *România literară*, nr.21, 1973; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice*, 1974; G. Macovescu, în *România literară*, nr.20, 1977; idem, *ibidem,* nr.26, 1978; V. Bârna, în *România literară*, nr.19, 1979; idem, *ibidem*, nr.22, 1980; M.Zamfir, *Poemul românesc în proză,* 1981; V. Bârna, în *România literară*, nr. 22, 1982; M. Mincu, *Avangarda literară românească*, 1983; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, III, 1986; Ioana Bot, în *Tribuna,* nr.31, 1987; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr.6, 1987; Gh. Grigurcu, în *Steaua*, nr.5, 1987; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr.14, 1987; Z. Ornea, în *România literară,* nr.8, 1987; I. Pop, *Avangarda în literatura română*, 1990; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani,* 1994; C. Ciopraga, în *Ateneu,* nr. 1, 1994; (M. V.) Buciu, în *Contemporanul,* nr. 24, 2002. **(I. P.)**

ROMAN Andrei, n. 16 sept. 1951, Bucureşti. Poet. Fiul lui Micu Roman, şef de serviciu la Centrul de Producţie Cinematografică Bucureşti, şi al Elizei (n. Marcu). Liceul la Bucureşti (1966-1970). Studii universitare la Facultatea de Fizică (1970-1971) şi Facultatea de Lb. şi Literatura română a Univ. din Bucureşti (1971-1975). A fost referent literar la centrul de Producţie Cinematografică Bucureşti (1976-1977); din 1978, redactor la studioul cinematografic „Animafilm". Debut cu poemul *Rugă pentru izbăvirea speranţei*

(în rev. *Luceafărul*, 1969). Debut editorial cu vol. *Neîncetata ninsoare* (1971), urmat de *Omul nedesăvârşit* (1981) şi *Insomnia ideală* (1983).

OPERA: *Neîncetata ninsoare*, versuri, Bucureşti, 1971; *Omul nedesăvârşit,* versuri, Bucureşti, 1981; *Insomnia ideală*, Bucureşti, 1983. Traduceri: I. Sternberg, *Oraş în profil*, trad. de I. H. Andronic şi ~, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: V. Igna, în *Steaua*, nr. 16, 1971; Al. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 43, 1971; P. Georgescu, în *România literară*, nr. 20, 1981; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1981; Monica Pillat, în *Steaua*, nr. 11, 1981; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 52, 1983; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1983; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 47, 1983; N. Steinhardt, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1983; C. Tuchilă, în *Steaua*, nr. 2, 1984. **(I. P.)**

ROMAN Ileana, n. 7 ian. 1940, satul Roşia, com. Căzăneşti, jud. Mehedinţi. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Istrate Roman şi a Eugeniei (n.?), ţărani înstăriţi. Clasele primare în satul natal, elementare în satul Severineşti, jud. Mehedinţi; Liceul teoretic din Turnu Severin, apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia biblioteconomie (1966). Inspector metodist la Bibl. Regională Craiova (1967-1968); corector la ziarul *Viitorul* din Turnu Severin (1969); metodist la Casa Creaţiei Populare din acelaşi oraş (1970); redactor-şef la ziarul *Porţile de fier* (1972); inspector metodist la Casa de cultură Orşova (1973); bibliotecar (1974-1992), apoi director (1993-1998) al Bibl. Judeţene „I. G. Bibicescu". Din 1995, preşedinte al Fundaţiei Culturale „Alice Voinescu" şi director al Editurii Prier; redactor-şef al rev. *Amfitrion* (din 2001). Colab. la *România literară*, *Tribuna*, *Luceafărul*, *Orizont*, *Ramuri* etc. Debutează cu poezie în ziarul *Înainte* din Craiova (1961). A publicat vol. de versuri (*Naşterea zeiţei*, 1968; *Vărsătorul de piatră*, 1980; *Aproape*, 1981; *Râul pentru Heraclit*, 1989; *Nopţile belletriste*, 1997) şi romanul *Feminariu* (2002). Premiul Filialei din Craiova a Uniunii Scriitorilor (1998); Premiul Ministerului Culturii (1997).

OPERA: *Naşterea zeiţei*, versuri, Bucureşti, 1968; *Vărsătorul de piatră*, versuri, Bucureşti, 1980; *Aproape*, versuri, Craiova, 1981; *Râul pentru Heraclit*, versuri, Bucureşti, 1989; *Nopţile belletriste*, versuri, antologie de autor, Drobeta Turnu Severin, 1966 (altă ed., 1997); *I. G. Bibicescu sau viaţa ca operă*, monografie, Drobeta Turnu Severin, 1997; *Feminariu*, roman, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, *România literară*, nr. 13, 1969; T. Olteanu, în *Orizont*, nr. 5, 1969; M. Vaida, în *Tribuna*, nr. 21, 1981; Gh. Pituţ, *Locuri şi oameni, scriitori şi parabole*, 1982; O. Ghidirmic, în *Ramuri*, nr. 3, 1983; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 6, 1990; A. D. Rachieru, în *Luceafărul*, nr. 40, 1996; Geo Vasile, *ibidem*, nr. 11, 1998; Mariana Criş, *ibidem*, nr. 36, 2002; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 27, 2003. **(A. S.)**

ROMAN Ion (numele la naştere Jean Roman), n. 14 ian. 1917, Bucureşti – m. 1 dec. 1989, Bucureşti. Istoric literar şi traducător. Fiul lui Alexandru Roman şi al Iuliei (n. Calman). Şcoala primară şi liceul „Sf. Iosif" la Bucureşti (bacalaureatul în 1934). Urmează Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (licenţa în 1939). Prof. de liceu în capitală (1939-1952), redactor-şef la ESPLA (1952-1956), redactor la *Gazeta literară* (1956-1958), şef de redacţie la Editura Ştiinţifică. Debutează în *Vremea* (1936). Debut editorial cu vol. de versuri *Fulgerul domesticit* (1954). Monografii ale unor scriitori din sec. al XIX-lea: *Anton Pann* (1955); *Dimitrie Bolintineanu* (1962); *Caragiale* (1964); *St. O. Iosif* (1964); *Viaţa lui Ion Ghica* (1970); *Vasile Alecsandri. Orizonturi şi repere* (1973). Alte vol.: *Vorbiţi mai bine, scrieţi mai bine româneşte* (1966; ed. II, 1978), *Umor şi... gramatică* (1968), *Ecouri goetheene în cultura română* (1980). Un roman pentru copii, *Prietenul meu Topsi* (1982). Scrie, în colab. cu R. Albala, libretul operetei *Anton Pann sau Povestea vorbei*. Autor al antologiilor: *Eroica*

1877 (1967) şi *Portocale la fereastra ei*. Povestiri germane din trei decenii (1979). Numeroase ed. din Gr. Alexandrescu, D. Anghel, I. L. Caragiale, N. D. Cocea, N. Iorga, P. Ispirescu, St. O. Iosif, V. I. Popa, M. Sadoveanu, Al. Vlahuţă ş. a. A tradus din L. Feuchtwanger, H. Jaeger, W. Breinholst, Hermann Hesse, R. Musil, H. Mann, E. Jünger, S. Lenz, L. Frobenius ş. a. A semnat şi cu pseud. Ion Manole.

OPERA: *Fulgerul domesticit*, Bucureşti, 1954; *Anton Pann*, Bucureşti, 1955 (sub pseud. Ion Manole); *Dimitrie Bolintineanu*, Bucureşti, 1962; *Caragiale*, Bucureşti, 1964; *St. O. Iosif*, Bucureşti, 1964; *Vorbiţi mai bine, scrieţi mai bine româneşte*, Bucureşti, 1966 (ed. II, 1978); *Umor şi... gramatică*, Bucureşti, 1968; *Viaţa lui Ion Ghica*, Bucureşti, 1970; *Vasile Alecsandri. Orizonturi şi repere*, Bucureşti, 1973; *Ecouri goetheene în cultura română*, Bucureşti, 1980; *Prietenul meu Topsi,* roman pentru copii, Bucureşti, 1982. Traduceri: L. Feuchtwanger, *Ducesa slută*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1968; Henry Jaeger, *Disperaţii,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1968; W. Breinholst, *Manual pentru taţi. Sfaturi vesele*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1969; Hermann Hesse, *Jocul cu mărgelele de sticlă,* introducere, pref. şi note de ~, Bucureşti, 1969 (altă ed., 1994); R. Musil, *Trei femei,* trad. de ~, pref. de R. Munteanu, Bucureşti, 1970; Ernst Jünger, *Pe falezele de marmoră,* trad şi pref. de ~, Bucureşti, 1971; F. Gundolf, *Goethe*, I-III, trad., pref., tabel cronologic, note şi indici de ~, Bucureşti, 1971; S. Lenz, *Ora de germană,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1972; U. Bräker, *Povestea vieţii şi aventurile bietului om din Tockenburg*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1973; H. Liebhardt, *Culoarea scaieţilor*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1973; H. Mann, *Orăşelul*, trad., pref., tabel cronologic de ~, Bucureşti, 1973; W. Breinholst, *Dulcea viaţă a soţului în teorie şi practică*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1974; Dieter Forte, *Martin Luther & Thomas Münzer sau introducerea contabilităţii*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1974; *Teatru expresionist german*, în româneşte de D. Fuhrmann, ~ şi L. Ciulei, selecţie, pref. şi tabel cronologic de Ileana Berlogea, Bucureşti, 1974; H. Broch, *Moartea lui Virgiliu*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1975 (altă ed., Piteşti, 2003); W. Raabe, *Reduta roşie,* trad. şi note de ~, Bucureşti, 1977; S. Lenz, *Modelul*, trad. de ~, Bucureşti, 1978; G. Lukács, *Romanul istoric*, I-II, trad., note şi indici de ~, Bucureşti, 1978; H. Shliemann, *Pe urmele lui Homer*, I-II, trad. şi note de ~, introducere şi comentarii de R. Florescu, Bucureşti, 1979; E. Jünger, *Praştia*, trad. de ~, Bucureşti, 1981; Leo Frobenius, *Cultura Africii*. Prolegomene la o teorie a configurării istorice, I-II, trad. de ~ şi I. Frunzetti, Bucureşti, 1982; H. Liebhardt, *Viaţa preaminunată a lui Anoheas Weisskircher,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1983; C. F. Meyer, *Ispitirea lui Pescara,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1984; L. Frobenius, *Paideuma: schiţe ale unei filosofii a culturii. Aspecte ale culturii şi civilizaţiei africane*, trad. de ~, pref. de I. Frunzetti, Bucureşti, 1985; H. von Hofmannsthal, *Femeia fără umbră,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1986; A. Döblin, *Berlin Alexanderplatz. Povestea lui Franz Biberkopf,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1987; E. Jünger, *Albine de sticlă,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1989; Th. Mann, *Povestiri,* I-III, 1992-1994 (alte ed., 2000; 2003); H. von Hofmansthal, *Aventura mareşalului de Bassompierre,* Piteşti, 2002; idem, *Andreas,* Piteşti, 2003; C. F. Meyer, *Pajul lui Gustav Adolf. Amuletul*, în româneşte de ~, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: I. Pătroiu, în *Ramuri*, nr. 11, 1970; E. Reichrath, în *Neuer Weg*, nr. 7699, 1974; S. Chiţanu, în *Cronica*, nr. 43, 1980; R. Wagner, în *Neue Literatur*, nr. 7, 1980; Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 36, 1981; Al. Duţu, în *Synthesis*, nr. 9, 1982; Ov. Papadima, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1982; I. Holban, în *Cronica*, nr. 15, 1983; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 4, 1986; P. Solomon, *ibidem*, nr. 50, 1989. **(A. S.)**

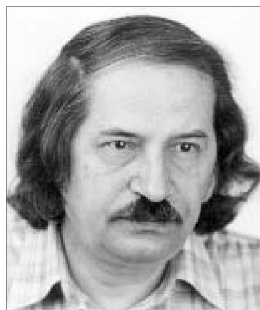

ROMAN Radu Anton, n. 19 aug. 1948, Făgăraş, jud. Braşov – m. 29 aug. 2005, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul lui Gheorghe Roman şi al Antoanetei Coralia (n. Mârza), contabili. Şcoala generală şi Liceul „Radu Negru” din Făgăraş (1955-1965; bacalaure-atul la Liceul „Doamna Stanca”, 1966). Studii întrerupte la Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti (1968-1970); licenţiat al Facultăţii de Ziaristică din

Bucureşti (1973-1977). Îndeletniciri diverse până în 1970: încărcător-descărcător (Făgăraş, 1964), săpător de şanţuri (Făgăraş, 1965), chituitor de ferestre („Intercontinental" – Bucureşti, 1968-1969); învăţător în satul Râuşor, Făgăraş (1970), pedagog la Sanatoriul pentru copii din Timişul de Sus (1971), bibliotecar la Bibl. „Mihail Sadoveanu" din Bucureşti (1976-1978); redactor la ziarul *Munca* (1978-1985; pensionat medical între 1985 şi 1990); director artisitc la Televiziunea franco-română (1990-1991); ghid şi translator la echipa „J. Y. Cousteau" (1991-1992); director al rev. *Turist Club* (1993-1994); ataşat de presă „Rhone-Poulenc" (1994-1999); din 1998, prezentator-realizator la PRO-TV şi redactor al Editurii Paideia. Colab. la *Amfiteatru*, *România literară*, *Contemporanul*, *Ramuri*, *Tomis*, *România liberă* etc. Debutează cu poemul *Cine eşti tu*, în *Amfiteatru* (1968). Debut editorial cu vol. de versuri *Ohaba – ţara asta* (1972). A publicat romane (*Vara nimănui*, 1978; *Zile de pescuit*, 1985; *Precum fumul*, 1996), proză scurtă (*Haz cu... peşte*, 1994) şi vol. de publicistică (*Ţările de Sus ale merilor*, 1974; *Călătorie spre Nord*, 1976). Realizator de filme documentare TV (*Paradisul pierdut*, 1990; *Delta, acum!*, 1991; *Bucătăria lui Radu*, emisiune din 1998). Premiul rev. *Luceafărul* (1985); Premiul rev. *Formula AS* (2002).

OPERA: *Ohaba – ţara asta*, versuri, Bucureşti, 1972; *Ţările de Sus ale merilor*, publicistică, Bucureşti, 1974; *Călătorie spre Nord*, publicistică, Bucureşti, 1976; *Vara nimănui*, roman, Bucureşti, 1978; *Elegii*, Bucureşti, 1980; *Zile de pescuit*, roman, Bucureşti, 1985 (ed. II, 1996; ed. III, 2003); *Haz cu... peşte*, povestiri, Bucureşti, 1994; *Precum fumul*, roman, Bucureşti, 1996; *Bucate, vinuri şi obiceiuri româneşti*, Bucureşti, 1998 (ed. II, cu un cuvânt înainte de A. Pleşu, 2002); *Bucharest*, album, Bucureşti, 2001; *În Deltă cu J. Y. Cousteau*, memorial de călătorie, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 26, 1976; V. Mazilescu, în *România literară*, nr. 12, 1976; C. Moraru, în *Flacăra*, nr. 38, 1978; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 44, 1980; A. Silvestri, în *Flacăra*, nr. 40, 1982; Al. Ruja, în *Luceafărul*, nr. 19, 1986; I. Creţu, *ibidem*, nr. 5, 1999; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 44, 2002. **(A. S.)**

ROMANCIUC Vasile, n. 17 dec. 1947, satul Bădragii Noi, jud. Edineţ (fost Hotin), Basarabia. Poet. Fiul lui Alexei Romanciuc şi al Olgăi (n. Pirijoc), ţărani. Şcoala de opt ani în satul natal (1955-1963); şcoala medie din Edineţ (1963-1966); licenţiat al facultăţii de Litere (secţia de jurnalism) a Univ. din Chişinău (1966-1972). Redactor la Radio-Moldova, Chişinău; consilier la Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova; redactor la Editurile Literatura Artistică, Gheorghe Asachi şi Museum; din 2002, şeful redacţiei Carte pentru copii a Editurii Prut International. Colab. la *Contrafort*, *Basarabia*, *Limba română*, *Poesis*, *Poezia*, *Ateneu*, *Luceafărul* etc. Prezent în antologiile de poezie *Ecouri poetice din Basarabia/Echos poétiques de Bessarabie* (1998) şi *Dal pensiero ai segni* (Foggia, Italia, 1999). Debut editorial cu placheta de versuri *Genealogie* (1974). A tradus, în colab., *Poezii* de G. Leopardi (1995). Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1996); Premiul rev. *Ateneu* (1996); Premiul Salonului de Carte, Iaşi (1998); Premiul Naţional al Republicii Moldova (2000).

OPERA: *Genealogie*, versuri, Chişinău, 1974; *Citirea proverbelor*, versuri, Chişinău, 1979; *Dacă ai un prieten*, versuri pentru copii, Chişinău, 1983; *Din tată-n fiu*, versuri, pref. de L. Damian, Chişinău, 1984; *Mama coase-o floricea*, versuri pentru copii, Chişinău, 1987; *Ce am pe suflet*, versuri, Chişinău, 1988; *Doi iezi*, versuri pentru copii, Chişinău, 1990; *Note de provincial*, versuri, pref. de I. Ciocanu, Chişinău, 1991; *Un timp fără nume*, versuri, Chişinău, 1996; *Îndoiala de sine*, versuri, Chişinău, 1997; *Floarea zburătoare*, versuri pentru copii, Chişinău, 1998; *Toate întâmplările se prefac în cuvinte*, versuri pentru copii, Chişinău, 2000; *E toamnă, cad măştile*, versuri, Chişinău, 2001; *Marele pustiu invizibil*, versuri, Timişoara, 2001; *Poezii despre... cifre*, versuri pentru copii, Chişinău, 2002; *Încetul cu-ncetul, învăţ alfabetul*, versuri pentru copii, Chişinău, 2002.

REFERINŢE CRITICE: L. Damian, în *Literatura şi arta*, 21 sept. 1978; A. Ţurcanu, în *Tinerimea Moldovei*, 27 sept. 1978; I. Vatamanu,

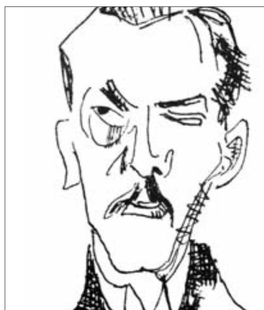
Viaţa cuvântului, 1980; A. Bantoş *Creaţie şi atitudine*, 1985; I. Ciocanu, în *Literatura şi arta*, 28 febr. 1991; M. Cimpoi, în *România literară*, nr. 33, 1992; Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 9, 1992; L. Butnaru, în *Literatura şi arta*, 24 apr. 1997; I. Roşioru, în *Luceafărul*, nr. 44, 2001. **(A. S.)**

ROMANESCU Ioanid (pseud. lui Ioanid Tudose), n. 4 oct. 1937, com. Voineşti, jud. Iaşi – m. 20 mart. 1996, Iaşi. Poet. Fiul lui Teodor Tudose, muncitor, şi al Margaretei (n. Ivaşcu). Studii liceale la Iaşi (1951-1955). Absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi (1962-1968). Prof. suplinitor la Romaneşti (1955-1957), prof. şi director de cămin cultural la Voineşti (1961-1962), corector la rev. *Ateneu* din Bacău (1965-1969), inspector cu probleme de muzică la Comitetul pentru Cultură şi Artă al jud. Iaşi (1970-1972). Din 1972, redactor la rev. *Convorbiri literare* din Iaşi. Debut în rev. *Iaşul literar* (1961). Colab. la: *Convorbiri literare, Ateneu, Tribuna, România literară, Luceafărul* etc. A debutat editorial cu vol. de versuri *Singurătatea în doi* (1966). Dintre vol. de poezie (*Presiunea luminii,* 1968; *Poeme,* 1971; *Baia de nori,* 1973; *Lavă,* 1974; *Paradisul,* 1975; *Energia visului,* 1977; *Magie,* 1982; *Flamingo,* 1984; *Orpheus,* 1986; *Zamolxis,* 1988; *Şcoala de poezie,* 1989; *Dilatarea trupului,* 1991; *Urania,* 1992; *Noul Adam,* 1994 etc.), unele sunt antologii din propria creaţie (*Nordul obiectelor,* 1979; *Demonul,* 1982; *A doua zi,* 1985).Premiul Uniunii scriitorilor pe 1981.

OPERA: *Singurătatea în doi*, versuri, pref. de Otilia Cazimir, Bucureşti, 1966; *Presiunea luminii*, versuri, Bucureşti, 1968; *Aberaţii cromatice*, versuri, Bucureşti, 1969; *Poeme*, Iaşi, 1971; *Favoare*, versuri, Bucureşti, 1972; *Baia de nori*, versuri, Iaşi, 1973; *Poet al uriaşilor*, versuri, Bucureşti, 1973; *Lavă*, versuri, Bucureşti, 1974; *Paradisul*, versuri, Iaşi, 1975; *Energia visului*, versuri, Iaşi, 1977; *Trandafirul sălbatic*, versuri, Bucureşti, 1978; *Nordul obiectelor*, versuri, cu o pref. de Marian Popa, Iaşi, 1979; *Accente*, versuri, Iaşi, 1981; *Magie*, versuri, Bucureşti, 1982; *Demonul*, versuri, cu o postfaţă de Marian Popa, Bucureşti, 1982; *Flamingo*, versuri, Iaşi, 1984; *A doua zi*, cuvânt înainte de L. Ulici, Bucureşti, 1985; *Orpheus*, versuri, Iaşi, 1986; *Zamolxis*, versuri, Bucureşti, 1988; *Şcoala de poezie*, versuri, Iaşi, 1989; *Dilatarea trupului,* versuri, Iaşi, 1991; *Morena,* Iaşi, 1991; *Urania,* versuri, Iaşi, 1992; *Mississippi,* poeme de dragoste, Galaţi, 1993; *Noul Adam,* versuri, Iaşi, 1994; *Paradisul,* postfaţă de I. Holban, Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: V. Sorianu, *Glose critice*, 1968; Marian Popa, *Comicologia*, 1975; L. Raicu, *Critica – formă de viaţă*, 1976; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane*, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; Al. Ruja, *Valori lirice actuale*, 1979; D. Dimitriu, *Singurătatea lecturii*, 1980; C. Tuchilă, în *România literară*, nr. 16, 1982; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 2, 1983; Gh. Grigurcu, în *Argeş*, nr. 10, 1983; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 6, 1983; C. Pricop, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1983; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 3, 1983; Fl. Miu, *Semne*, 1983; C. Tuchilă, *Cetăţile poeziei*, 1983; E. Simion, *Scriitori...*, III; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 6, 1985; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi*, 1985; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 21, 1985; L. Ulici, în *România literară*, nr. 24, 1985; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 14, 1986; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 9, 1986; I. Holban, în *Cronica*, nr. 22, 1986; M. Mincu, în *Luceafărul*, nr. 45, 1986; Cristian Moraru, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1986; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 43, 1986; Al. Călinescu, *Biblioteci deschise*, 1986; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; Val Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1987; R. G. Ţeposu, în *România literară*, nr. 41, 1987; Maria-Ana Tupan, în *Steaua*, nr. 5, 1989; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 16, 1989; I. Holban, în *Cronica,* nr. 15, 1991; idem, *ibidem,* nr. 13, 1993; D. Mănucă, în *Luceafărul,* nr. 23, 1993; L. Vasiliu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1996; D. Laurenţiu, în *România literară,* nr. 14, 1996; C. Ciopraga, în *Cronica,* nr. 5, 1997; V. Spiridon, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 2001; I. Holban, *ibidem,* nr. 5, 2002; L. Gavriliu, *ibidem,* nr. 11; 12, 2003. **(I. P.)**

ROMANESCU Marcel, n. 11 oct. 1897, Liège (Belgia) – m. 1956. Poet. Clasele primare la Paris şi Craiova; liceul la Craiova, Turnu Severin, Iaşi şi Mănăstirea Dealul. Studii juridice. Licenţiat (1920) în drept şi filosofie al Univ. din Bucureşti. Ataşat de Legaţie la Vatican (1921-1923), secretar de Legaţie la Varşovia (1923-1925), iar din 1925, la Haga. La Roma, conduce rev. *România* (1921), iar între 1926 şi 1929, la Craiova, rev. *Flamura*. Colaborează, din 1915, la *Capitala, Flacăra*, apoi la *Viaţa literară şi artistică* (Craiova), *Ramuri, Lumină nouă, Solia, România de mâine, Zorile, Glasul Bucovinei, Sburătorul, Adevărul literar şi artistic, Convorbiri literare, Gândirea, Mişcarea literară, Universul literar* ş. a. Debut editorial cu vol. de „sonete şi poeme” *Isvoare limpezi* (1923). Mai publică: *Cuiburi în soare* (1926), *Hermanosa din Corint. Povestea unei hetaire* (1927), *Grădina lui Teocrit* (1928). Dă o versiune a *Cântării cântărilor* (1925) şi trad. din Goethe, din Fausto Martini, precum şi din norvegienii Gunnar Heiberg şi S. Obstfelder. Poezie de factură neoclasică, având unele afinităţi cu motive şi sonorităţi simbolisto-parnasiene.

OPERA: *Isvoare limpezi*. Sonete şi poeme, Craiova, 1923; *Cuiburi în soare.* Poeme lirice, Craiova, 1926; *Hermanosa din Corint. Povestea unei hetaire*, Bucureşti, 1927; *Grădina lui Teocrit*, poezii, Bucureşti, 1928; *Efigii latine*, Bucureşti, 1941. Traduceri: *Cântarea cântărilor*, Bucureşti, 1925; Fausto Martini, *Teatru,* trad. din italieneşte de ~, Bucureşti, 1925; Gunnar Heiberg, *Balconul*, din lb. norvegiană, cu un studiu de ~, Bucureşti, 1925; S. Obstfelder, *Teatru*, trad. din norvegiană, cu un studiu introductiv de ~, Bucureşti, 1927; Goethe, *Poezii*, în româneşte de ~, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Critice*, IV, 1923; IX, 1924; idem, *Istoria...*, III; G. Dumitrescu, *Opinii literare*, 1927; Perpessicius, în *Cuvântul*, nr. 930, 1927; P. Constantinescu, în *Viaţa literară*, nr. 51, 1927; G. Călinescu, *Istoria...*; Perpessicius, *Opere*, III, 1971; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 2003. **(M. Z.)**

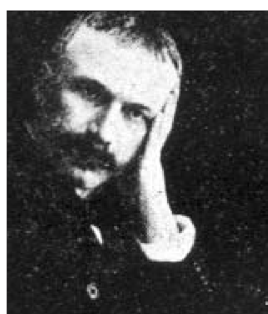

ROMOŞAN Petru, n. 30 mart. 1957, Orăştioara de Sus, jud. Hunedoara. Poet. Fiul funcţionarului Samoilă Romoşan şi al Floarei (n. Gridan). Şcoala generală în Orăştioara de Sus (1964-1972). Absolvent al Liceului „George Coşbuc” din Cluj (1976). A debutat în rev. *Tribuna*, în 1972, iar editorial în 1977, cu vol. *Ochii lui Homer* (premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor). În 1975 – premiul rev. *Tribuna*, rev. la care a colaborat statornic. A mai publicat vol. de poeme *Comedia literaturii* (1980) şi *Rosa Canina* (1982). Între 1981 şi 1988 a fost galerist la Fondul Plastic al Uniunii Artiştilor Plastici din Bucureşti. În 1988 trece ilegal frontiera în Ungaria, apoi pleacă în Franţa şi se stabileşte la Paris, unde activează, cu succes, ca expert şi negustor de artă. Căsătorit (1981) cu prozatoarea Adina Kenereş. Un solitar, nu numai fără grup, dar şi fără generaţie, **R.** a luat-o înaintea optzecismului, atât în spirit, cât şi în tehnica poetică şi în sensibilitate. Într-o gestică studiat insolentă, el e, de fapt, un patetic ascuns sub masca unui bufon, un damnat care se exprimă în bravade. Retorica de provocare disimulează atât febra idealului, cât şi fragilitatea panicată a fiinţei, traduse, şi una, şi alta, în enunţuri comprimate, în fulguranţe cu dramatismul contrariat de sarcasme.

OPERA: *Ochii lui Homer*, versuri, Cluj-Napoca, 1977; *Comedia literaturii*, versuri, Bucureşti, 1980; *Rosa Canina*, versuri, Bucureşti 1982; *Cele mai frumoase 100 de poezii ale limbii române,* antologie, Bucureşti, 2001; *100 din cele mai frumoase poeme de dragoste ale românilor,* antologie, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: P. Poantă, *Radiografii*, 1978; I. Pop, în *România literară*, nr. 24, 1978; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 30, 1978; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 15, 1980; D. Al. Condeescu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1980; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 25, 1980; Fl. Mugur, în *Tribuna*, nr. 29, 1980; E. Simion, în *România literară*, nr. 32, 1980; M. Niţescu, *Atitudini critice*, 1983; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 11, 1983; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 18, 1983; R. C. Cristea, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1983; A. I. Brumaru, în *Astra*, nr. 4, 1983;

I. B. Lefter, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1983; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 43, 1983; M. Lazăr, în *Astra*, nr. 12, 1983; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, III, 1984; N. Danilov, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1985; M. Mincu, *Eseu despre textul poetic,* II, 1986; Fl. Mugur, *Schiţe despre fericire*, 1987; T. T. Coşovei, în *Contemporanul,* nr. 21, 1993; Svetlana Cârstean, în *Observator cultural,* nr. 108; 109, 2002; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 612; 613, 2002. **(Al. Cs.)**

RONETTI-ROMAN M.[oise] (pseud. lui Aron Blumenfeld), n. 1847, Jezierzany, Galiţia (după alte date, la Herţa – Dorohoi, în 1851) – m. 7 ian. 1908, Iaşi. Poet şi dramaturg. Studii la Hârlău şi Suceava, după ce în prealabil fusese învăţător la Sadagura şi contabil la Bacău. În 1869 se înscrie la Facultatea de Medicină din Berlin, audiind şi cursuri de filologie şi filosofie. Călătoreşte în Italia şi Franţa. Revenit în ţară, e prof. de germană la Institutul „V. A. Urechia" din Bucureşti, translator de lb. germană la Ministerul de Externe, agricultor-proprietar la moşiile Roznov şi Davideni – Neamţ, în urma căsătoriei cu fiica unui arendaş. A debutat şi a făcut publicistică mai întâi în lb. ebraică, la *Hamagid* (1868-1872), semnând Moise Roman (Romano) şi R. Moran. Scrie apoi şi în lb. română la *Revista literară şi ştiinţifică* (1876), *Adevărul, Almanahul Dacia, Calendarul Răsăritul, Convorbiri literare, Curentul nou, Egalitatea, Mântuirea, Opinia, Reforma, România liberă, Timpul, Anuar pentru israeliţi, Flacăra*, bucurându-se de prietenia lui M. Kogălniceanu şi a lui I. L. Caragiale, trecând şi prin cenaclul lui T. Maiorescu. La 12 mart. 1901 debutează strălucit cu piesa *Manasse* pe scena Teatrului Naţional din Iaşi, iar la 4 febr. 1905 succesul se repetă şi la Bucureşti, drama bucurându-se de o distribuţie excepţională, dar dând naştere la ample şi controversate discuţii în presă. Scrie poeme (*Telegraful, Rusia*), dintre care cel mai izbutit este *Radu* (1878), satire (*Satira jocului*), povestiri (*Duhul urgiei*) şi se remarcă drept un veritabil polemist şi pamfletar.

OPERA: *Domnul Kanitferstan, extras din jurnalul unui trândav*, Bucureşti, 1877 (republicat în L. Şăineanu, *O carieră filologică (1885-1900)*, Bucureşti, 1901; *Radu*, poemă, Bucureşti, 1878 (ed. II, 1914); *Două măsuri*, Bucureşti, 1898; *Manasse*, Bucureşti, 1900.

REFERINŢE CRITICE: P. Eliade, *Causeries littéraires*, I, 1903; H. Sanielevici, *Încercări critice*, 1903; M. Dragomirescu, *Dramaturgie română*, 1905; Properţiu, *Chestia Manasse*, 1914; Emil I. Critzman, *Ronetti Roman. Amintiri. Opera lui*, 1915; M. Sadoveanu, *Opere*, VI; Il. Chendi, *Impresii*, 1908; C. Drimer, *Studii critice*, 1923; M. Rădulescu, *Portrete şi amintiri*, 1924; M. Dragomirescu, *De la misticism la raţionalism*, 1924; E. Lovinescu, *Istoria*...; G. Călinescu, *Istoria*...; I. Massoff, *Istoria teatrului*..., II; idem, *Teatrul românesc*, IV; V. Mândra, *Clasicism şi romantism în dramaturgia românească*, 1973; V. Brădăţeanu, *Istoria literaturii dramatice româneşti şi a artei spectacolului*, 1979; Const. Ciopraga, *Literatura*... **(M. Pp.)**

ROSETTI Al.[exandru], n. 20 oct. 1895, Bucureşti – m. 27 febr. 1990, Bucureşti. Memorialist. Fiul lui Petre Rosetti Bălănescu, avocat şi mo-şier, şi al Zoei (n. Cornescu), fiica lui C.C. Cornescu, autorul cărţii *Manualul vână-torului* (1874), „prefaţată" de A. I. Odobescu cu eseul *Pseudo-kinegheticňs*. Şcoala primară la Câmpulung-Muscel; Liceul „Gheorghe Lazăr" din Bucureşti (bacalaureatul în 1914); tot în capitală, Facultatea de Litere (1916-1920), întreruptă în timpul războiului, când e mobilizat pe front şi rănit în luptele de la Mărăşeşti (1917). I-a avut prof. pe O. Densusianu, I. Bianu, I.A. Candrea, Dim. Onciul. Debutează, la încheierea studiilor universitare, cu *Colindele religioase la români (în Analele Academiei Române. Memoriile secţiunii literare,* 1920). Bursier la Paris (1920-1928), este elev diplomat la „École pratique des Hautes Études" cu teza *Étude sur le rhotacism en roumain* (Paris, 1924). Doctorat la Sorbona cu tezele *Recherches sur*

la phonétique du roumain au XVI-e siècle (Paris, 1926) şi *Lettres roumaines de la fin du XVI-e siècle et du debut du XVII-e siècle, tirées des archives de Bistritza (Transylvanie),* (Bucureşti, 1926). Întors în ţară, e numit conf. univ. de fonetică generală şi experimentală la Univ. din Bucureşti (1928), din 1932, prof.univ., iar după moartea lui O. Densusianu (1938), titular al Catedrei de lb. română. Intensă activitate în cadrul Fundaţiilor Regale pentru Literatură şi Artă: conduce editura (din 1933 până în 1947) şi *Revista Fundaţiilor Regale* (între 1945 şi 1947). În 1944, e unul dintre semnatarii memoriului pentru ieşirea României din războiul antisovietic. Decan al Facultăţii de Litere din Bucureşti (1945-1946), rector al Univ. (1946-1948). Membru al Acad. (din 1948), înfiinţează, în 1963, Centrul de Cercetări Fonetice şi Dialectologice al Acad. Membru al Academiei iugoslave din Zagreb, membru corespondent al Acad. suedeze, dr. honoris causa al Univ. din Montpellier şi Aix-en-Provence. **R.** a promovat în ţara noastră direcţii moderne ale cercetării: fonetică, fonologie, lingvistică generală, lingvistică matematică şi structurală etc. A condus publicaţii de specialitate: *Bulletin linguistique, Studii şi cercetări lingvistice, Fonetică şi dialectologie, Revue roumaine de linguistique, Cahiers de linguistique theorique et appliquée.* Autor al unei monumentale *Istorii a limbii române* (6 vol., 1938-1946), mereu reeditată, precum şi al altor lucrări lingvistice valoroase. În domeniul literaturii, s-a ilustrat fie ca unul dintre neîntrecuţii editori, sprijinitor al marilor valori interbelice din toate generaţiile, fie ca autor de antologii (*Cronicarii români*, 1944; *Schiţă de istorie socială a limbii române,* 1975), dar înainte de toate ca un subtil memorialist: *Note din Grecia* (1938), *Diverse* (1962), *Cartea albă* (1968), *Călătorii şi portrete* (1977). Alte opere au evidentă tangenţă cu probleme ale abordării moderne a fenomenului literar: *Le Mot.* Esquisse d'un théorie générale (1943; cu versiunea românească *Filosofia cuvântului,* 1946); *Istoria limbii române literare*, I (în colab.), 1966 ş.a. A dat publicităţii epistolarul său cu G. Călinescu (1977), din care rezultă rolul ce l-a avut în apariţia capodoperei criticului, marea sa *Istorie a literaturii române de la origini până în prezent* (1941). Premiul internaţional „Herder" (1980).

OPERA: *Note din Grecia*, cu 6 planşe afară din text după fotografiile originale ale autorului, Bucureşti, 1938 (ed.II, 1946; ed.III, *Note din Grecia. Diverse*, 1964); *Cronicarii români*, antologie, Bucureşti, 1944; *Diverse (Note de drum, amintiri, eseuri literare)*, Bucureşti, 1962; *Scrieri. Note din Grecia. Diverse,* Bucureşti, 1967; *Cartea albă*, Bucureşti, 1968; *Note din Grecia, India, Israel. Diverse. Cartea albă*, cuvânt înainte de L. Călin, Bucureşti, 1970 (ed. II, 1973); *Călătorii şi portrete. Note din Grecia, India, Israel, SUA, Albania. Diverse. Cartea albă*, cuvânt înainte de L. Călin, Bucureşti, 1977; *Călătorii şi portrete. Note din Grecia, India, Israel, SUA, Albania, Africa, Brazilia. Diverse. Cartea albă,* cuvânt înainte de L. Călin, Bucureşti, 1977 (ed. definitivă, 1983); *Corespondenţa lui G. Călinescu cu ~* (1935-1951), ed. îngrijită, pref., note, indici de ~, cu o postfaţă de V. Nicolescu, Bucureşti, 1977; *Corespondenţa lui ~ cu G. Călinescu* (1932-1964), prezentată de L. Călin, Bucureşti, 1984. *Câteva precizări asupra literaturii române,* ed. II, revăzută şi adăugită, Bucureşti, 1985; *Diverse* II. Câteva precizări asupra literaturii franceze, Bucureşti, 1988; *Din călătoriile lui Don Miquel. Corespondenţa Ion Barbu – Al. Rosetti,* ed. de Simona Cioculescu, Bucureşti, 1995; *Corespondenţa* (1934-1990): *Al. Rosetti – Alf Lombard,* I-II, ed. de N. Mocanu, Ioana Anghel şi H. Hoffmann, Cluj-Napoca, 2000-2002.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...;* M. Zaciu, *Masca...;* Perpessicius, în *Gazeta literară*, nr.27, 1967; Al. Piru, în *România literară*, nr.9, 1968; M. Muthu, în *Steaua*, nr.12, 1968; C. Coroiu, în *Cronica*, nr.5, 1971; Al. Balaci, în *Contemporanul,* nr.47, 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr.45, 1977; V. Nicolescu, în *Contemporanul*, nr.30, 1977; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr.47, 1977; E. Simion, în *Luceafărul*, nr.46, 1977; I. Vlad, în *Tribuna,* nr.49, 50, 1977; M. Zamfir, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1978; Perpessicius, *Opere*, XI; G. Muntean, în *România literară*, nr. 37, 1982; Al. Raicu, *Autografe,* 1983; V. Râpeanu, *Memoria şi feţele timpului*, 1983; Z. Ornea, *Actualitatea...,* I. D. Bălan, *Repere critice,* 1988; I. Drăgănoiu, *Convorbirile de joi*, 1988; G. Ivaşcu, *Confruntări literare*, III, 1988; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, V, 1989; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 22, 1998. **(M. Z.)**

ROSETTI C.[onstantin] A.[lexandru], n. 2 iun. 1816, Bucureşti – m. 8 iun. 1885, Bucureşti. Poet şi memorialist. Fiul spătarului Alexandru Rosetti şi al Elenei (n. Obedeanu). Primele lecţii, acasă, cu dascăli particulari; liceul la „Sf. Sava", dar temperamentul zvăpăiat al adolescentului şi comportarea sa obligă părinţii să-l înroleze în armată, unde ajunge sublocotenent de cavalerie, ajutor adjutant al lui Alexandru Vodă Ghica (1832-1833); transferat la Piteşti, ca şef al poliţiei locale, apoi eliberat din slujbă, la cerere (1836), lucrează la tribunalul comercial din Bucureşti. O nouă perioadă de scandaluri, crailâcuri, dezordini intime; citeşte şi traduce din Lamartine, Voltaire, Byron, începe să scrie poezie originală (*Ceasuri de mulţumire*, 1843). Două călătorii la Paris (1842-1845) se soldează fără rezultate în direcţia perfecţionării studiilor, dar cu intrarea sa în cercurile ce pregătesc revoluţia:secretar al „Societăţii studenţilor români", intrarea în loja masonică „L'Athénée des étrangers", legături cu presa radicală (*La Réforme, Les débats, Le national*) şi cu mari personalităţi ale momentului:Michelet, Quinet, Mickiewicz, Louis Blanc ş. a. Cumpără (împreună cu Winterhalder) o tipografie şi o librărie şi tipăreşte (1845) lucrări ce pregătesc spiritul revoluţionar, din E. Poteca, D. Bolintineanu, I. Ghica, C. Bolliac, P. Poenaru, C. D. Aricescu, precum şi apeluri, manifeste, actele secrete ale Comitetului revoluţionar etc. În 1847 se căsătoreşte cu Maria Grant, cunoscută în casa lui Odobescu, fiica unui căpitan scoţian şi a unei franţuzoaice, născută la Guernesay şi crescută în Provenţa. Maria Rosetti va juca un rol important atât în formarea lui **R.**, cât şi în viaţa social-politică românească de la 1848. Întors în ţară, îşi pune la dispoziţie casa pentru întrunirile secrete ale Comitetului revoluţionar. În timpul evenimentelor din vara anului 1848, prefect de poliţie, apoi secretar al guvernului provizoriu. Din 1847 lichidase moşia, renunţând şi la titlurile boiereşti: „Sunt librar, sunt tipograf şi om de litere!" Scoate ziarul *Pruncul român*. După căderea revoluţiei, e la Paris, activând intens în sânul emigraţiei; participă la redactarea *României viitoare* (1850), apoi, împreună cu I. Brătianu, scoate *Republica română* (nr. 1, la Paris, 1851; nr. 2, la Bruxelles, 1853). În 1854 se întoarce în ţară, editează ziarul *Românul*; în 1857 întemeiază Soc. „Gutenberg" de ajutor reciproc a lucrătorilor tipografi din România. Director al Teatrului Naţional (1859), exprimă scopurile educative ale teatrului, inclusiv de instruire (muzică vocală, declamaţie, curs de literatură dramatică etc.). În 1860, intră în guvernul prezidat de N. Golescu, Ministru al Cultelor şi Instrucţiei Publice. După suprimarea *Românului* (1864), scoate *Libertatea* (repede suprimată şi ea), apoi *Conştiinţa naţională* (1865). Aderă la cei ce, nemulţumiţi de domnitor, complotează pentru răsturnarea sa. După 1866, rămâne acelaşi „opozant" impenitent, deşi ocupă în repetate rânduri funcţii importante: primar al capitalei (1877), membru în succesive guverne liberale. Ziaristica sa, pătimaşă, retorică în stilul patetic-declamator al epocii, a fost obiectul ironiilor şi parodierii (M. Eminescu, I. L. Caragiale), ca şi unele atitudini „ultra" ale omului politic. Fără a se mai întoarce la poezie, **R.** trăieşte totuşi nostalgia literaturii şi găseşte o compensaţie în „jurnalul" intim pe care-l ţine pe o lungă perioadă (deşi cu întreruperi), primul de acest gen în literatura română. **R.**, figură esenţial romantică, inaugurează şi tipul unei literaturi intime, care devine, aproape fără voia autorului, un excepţional document psihologic şi de epocă. Editat postum, de fiul scriitorului, Vintilă C. A. Rosetti, sub titlul fixat de editor, *Note intime* (I-II, 1902-1903), el a fost reeditat în condiţii net superioare, prin restabilirea textului de bază, corectarea erorilor de lecţiune etc., de M. Bucur, sub titlul *Jurnalul meu* (1974). Om al „începuturilor", romantic mesianic, temperament febril şi exaltat, **R.** lasă imaginea unui personaj romanesc de anvergură pe scena, de atâtea ori răscolită, a României moderne.

OPERA: *Ceasurile de mulţumire ale lui ~,* Bucureşti, 1843; *Scrierile lui ~,* ed. de Vintilă C. A. Rosetti, Bucureşti, 1881; *Scrieri din juneţe şi esiliu,* I-II, Bucureşti, 1885; *Note intime*, ed. de Vintilă C. A. Rosetti, I-II, Bucureşti, 1902-1903; *Poezii alese*, ed. de N. Iorga, Vălenii de Munte, 1909; *Jurnalul meu*, ed. îngrijită şi pref. de Marin Bucur, Cluj-Napoca, 1974; *C. A. Rosetti către Maria Rosetti*, I-II, corespondenţă, Bucureşti, 1988-1998.

REFERINŢE CRITICE: Fabius Cunctator, *Curriculum vitae sau viaţa dlui C. A. Rosetti*, 1879;

Lui C. A. Rosetti (1816-1916), la o sută de ani de la naşterea sa, 1916; N. Iorga, *Istoria*..., II; idem, în *Revista istorică*, II, 1916; idem, *Oameni cari au fost*, II, 1916; P. Grimm, în *Dacoromania*, III, 1922-1923; G. Bogdan-Duică, *Istoria literaturii române moderne*, 1922; E. Lovinescu, *Istoria civilizaţiei române moderne*, I, 1924; G. Călinescu, *Istoria*...; G. Ţepelea, în *Limbă şi literatură*, nr. 17, 1968; R. Pantazi, *C. A. Rosetti. Gânditorul. Omul,* 1969; M. Bucur, *C. A. Rosetti,* 1970; V. Netea, *C. A. Rosetti*, 1970; E. Manu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3, 1971; V. Mîndra, *Clasicism şi romantism în dramaturgia românească*, 1973; D. Popovici, *Studii*..., II, 1974; Paul Cornea, *Originile*...; idem, *Oamenii începutului de drum*, 1974; M. Zaciu, *Lecturi şi zile,* 1975; Fl. Faifer, în *Cronica*, nr. 6, 1975; N. Carandino, în *Steaua*, nr. 8, 1975; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1975; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 15, 1975; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 226, 1975; L. Câmpeanu, în *Familia*, nr. 12, 1976; Elena Tacciu, *Aventura lui G. G. Byron,* 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 30; 31, 1980; M. Bucur, în *Transilvania*, nr. 10, 1981; Dana Dumitriu, *Introducere în opera lui C. A. Rosetti,* 1984; Alexandra Indrieş, *Polifonia persoanei,* 1986; T. Vârgolici, *Scriitorii clasici şi armata română,* 1986; M. Anghelescu, *Textul şi realitatea,* 1988; I. Holban, *Literatura subiectivă,* I, 1989. **(M. Z.)**

ROSETTI Radu, n. 14 sept. 1853, Iaşi – m. 12 febr. 1926, Bucureşti. Prozator şi memorialist. Din familia voievodală a lui Antonie Ruset, domnitor în Moldova (1675-1678), strănepot al lui Lascarache Ruset, nepot al logofătului Răducanu Ruset (1762-1838) şi fiu al lui Răducanu Ruset cel tânăr, care studiase filosofia la München, din a doua căsătorie cu fiica lui Grigore Ghica. Studii la Iaşi, Geneva, Toulouse (bacalaureat) şi Paris. A fost arhivar, şef al lucrărilor speciale (din 1902) şi director în Ministerul Afacerilor Străine (din 1909). Liberal radical, a publicat două lucrări fundamentale de istorie:*Pentru ce s-au răsculat ţăranii?* (1907) şi *Pământul, sătenii şi stăpânii în Moldova* (1907). Autor de romane istorice, „poveşti moldoveneşti" şi interesante amintiri. Afiliat grupării de la *Viaţa Românească*.

OPERA: *Cu paloşul*, Bucureşti, 1905 (ed. II, în trei vol., 1924; ed. IV, text ales de Gh. Drăgan, Iaşi, 1972); *Păcatele slugerului*, Bucureşti, 1912; *Poveşti moldoveneşti*, Iaşi, 1920; *Alte poveşti moldoveneşti*, Iaşi, 1921; Amintiri (*Ce-am auzit de la alţii*), I, Iaşi, 1922; *Amintiri din copilărie*, Bucureşti, 1925; *Amintiri din prima tinereţe*, Bucureşti, 1927; *Scrieri*, Bucureşti, 1980; *Amintiri,* ed. şi pref. de M. Anghelescu, Bucureşti, 1996; *Mărturisiri* (1914-1919), ed. de Maria Georgescu, Bucureşti, 1997; *Scrieri,* Bucureşti, 1999; *Acţiunea politicii ruseşti în Ţările Române,* Bucureşti, 2000; *Pagini din istoria oraşului Bucureşti. Casa Capşa – 150 ani de existenţă,* Bucureşti, 2002; *Învăţăminte din războiul în curs,* pref. de A. Pippidi, ed. de Maria Georgescu, Bucureşti, 2003; *Istoria artei militare a românilor până la mijlocul secolului al XVII-lea,* ed. de P. Otu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria*..., IV; N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, II; G. Călinescu, *Istoria*...; C. Ciopraga, *Literatura*...; Şt. Ştefănescu, în *Enciclopedia istoriografiei româneşti*, 1978; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 7; 30, 1980; Dana Dumitriu, *Introducere în opera lui C. A. Rosetti*, 1984; G. Ionescu, *Portrete şi evocări istorice*, 1986; I. Holban, *Literatura subiectivă*, 1989; Mircea Zaciu, în *Familia,* nr. 1, 1994; C. D. Zeletin, în *Ateneu,* nr. 12, 1996; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 41, 1996; Al. Săndulescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 658, 2003. **(Al. P.)**

ROŞIORU Ion, n. 14 aug. 1944, satul Grunj, com. Mânzăleşti, jud. Buzău. Poet, prozator şi eseist. Fiul lui Ion Roşioru şi al Rădiţei (n. Stănescu), ţărani. Studii primare şi gimnaziale în satul natal (printre alte îndeletniciri, în această perioadă, trei ani ucenic la un croitor); liceul în com. Beceni, apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (licenţa în 1972). Prof. de lb. şi literatura franceză la Liceul teoretic

din Hârşova. Bursă de specializare la Alianţa Franceză din Rouen (1995). Colab. la *Tomis*, *Vatra*, *Luceafărul*, *România literară*, *Tribuna*, *Vatra*, *Convorbiri literare*, *Poesis*, *Contrafort* etc. Inclus în antologiile *Sub flamura independenţei* (1976), *Fereastra dinspre mare* (1995), *Solstiţiu de purpură* (2000) etc. După 1990, redactor-şef al ziarului *Opinia Hârşovei*. Debutează în *Tomis* (1976). A publicat vol. de versuri (*La ţărmul grânelor*, 1988; *Pur*, 1998; *Casa de la ţară*, 1998) şi eseuri (*Marius Tupan între utopie şi parabolă*, 2001; *Şerban Codrin sau meditaţia unui poet ocidental într-o grădină Zen*, 2003). Autor al romanului *Îngeri indecişi* (1995). Premiul Filialei „Dobrogea" a Uniunii Scriitorilor (1998).

OPERA: *La ţărmul grânelor*, versuri, Bucureşti, 1988; *Îngeri indecişi*, roman, Constanţa, 1995; *Pur*, versuri, Constanţa, 1998; *Casa de la ţară*, haiku, Târgu Mureş, 1998; *Marius Tupan între utopie şi parabolă*, eseu, Bucureşti, 2001; *Recviem pentru secolul meu*, Constanţa, 2003; *Şerban Codrin sau meditaţia unui poet ocidental într-o grădină Zen*, eseu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Eugenia Tudor Anton, în *Luceafărul*, nr. 45, 1995; D. Perşa, în *Tomis*, nr. 8, 1998; M. Crihană, *Drumurile crucii*, 1999; Corina Apostoleanu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1999; A. D. Rachieru, în *Luceafărul*, nr. 42, 2001; Ana Dobre, în *Luceafărul*, nr. 32, 2003; N. Rotund, în *Tomis*, nr. 6, 2003; Ş. Codrin, în *Helis*, nr. 3, 2003. **(A. S.)**

ROŞU Dona (numele oficial: Dumitra Roşu-Dona), n. 1 mai 1935, com. Fierbinţi, satul Fierbinţii de Jos, jud. Ialomiţa. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Alexandru A. Dona, fântânar, şi a Mariei (n. Croitoru). Urmează Liceul „Iulia Hasdeu" din Bucureşti (1945-1952); licenţiată a Facultăţii de Filologie-Pedagogie a Univ. din Bucureşti (1952-1956); masterat în engleză la Western Michigan University, Kalamazoo (1988-1989). Prof. de lb. şi literatura română la Şcoala elementară şi la Liceul seral din com. Asău, jud. Bacău (1956-1957); prof. de lb. şi literatura română la Şcoala elementară „Moara de Foc" din Drobeta Turnu Severin (1957-1958); redactor la Editura Meridiane (1962-1964); redactor la Radiodifuziunea Română, Secţia emisiuni culturale, Bucureşti (1964-1971); redactor la rev. *România pitorească* (1971-1983). În 1987 se stabileşte în Statele Unite. Predă timp de un semestru (1991-1992) cursul de *Istoria culturii. Arte şi idei*, la Western Michigan University, Kalamazoo. Între 1992 şi 1995 a făcut parte din corpul de consultanţi pentru studenţi, în cadrul Colegiului de Arte, la aceeaşi Univ. Colab. cu eseuri, interviuri şi reportaje la *România pitorească, Holidays in Romania, Almanahul turistic, Revista de istorie şi teorie literară, Michigan Today* (Statele Unite), *Mioriţa* (Statele Unite); a publicat poeme în *Transilvania, Almanahul literar, Comuniunea românească* (Detroit, Statele Unite), *Nit & Wit* (Chicago, Statele Unite), *International Poetry Review, Webster Review, Studia Mystica, Calendarul „Credinţa"* (Detroit, Statele Unite), *Descant* (Statele Unite), *The Literary Review* (Statele Unite), *Confrontation* (Statele Unite) etc. A tradus, în colab. cu W. D. Snodgrass, Luciana Costea şi Radu Lupan, din poezia română clasică şi contemporană: Mihai Eminescu, Ana Blandiana, Marin Sorescu, Doina Uricariu şi Ion Mircea, în rev. din Statele Unite (*American Poetry Review,* 1989; *Poetry*, 1992; 1997; *Salmagundi*, 1993; *The Southern California Anthology*, 1994; *Visions International,* 1998, *New Laurel Review,* 1998; *Poetry East*, 1998), Anglia (*Oxford Quarterly Review*, 1996) şi Mexic (*San Miguel Writer*, 1993); e prezentă cu trad. din Mihai Eminescu, Marin Sorescu şi Ion Mircea, în colab. cu W. D. Snodgrass şi Luciana Costea, în vol. W. D. Snodgrass, *Selected Translations* (New York, 1998). Pentru acest vol. W. D. Snodgrass a luat Premiul Acad. Poeţilor Americani („Harold Morton Landon Translation Award"). Trad., în colab. cu Kathleen Snodgrass şi Luciana Costea, din poezia Ilenei Mălăncioiu, în *Tampa Review* (2002). Debutează în *Iaşul literar* (1969). Debut editorial cu albumul *Mănăstirea Gura Motrului* (1969; în colab. cu Lucian Roşu). A publicat un vol. de poeme în proză (*Voi veni într-o noapte*, 1971), trei cărţi de interviuri (*Ca un clopot sună lutul*, 1974; *Cineva ne priveşte*, 1982; *Clipe de viaţă pe alt continent*, 1985) şi o culegere de reportaje (*Moartea morilor de apă*, 1986).

Colaborează la vol. *Eminescu. The Evening Star of Romanian Poetry* (editat de Jean Carduner, Lucian Roşu şi Karl Natanson, Ann Arbor, University of Michigan, The Department of Romance Languages, 1986), cu eseul *The Aura of Eternity in Eminescu* şi *Bibliography of Mihai Eminescu* (împreună cu Ann F. Woodward). Studiul bibliografic include o sută unsprezece vol. de şi despre marele poet, dintre care cincizeci şi şapte fac parte din colecţia bibliotecii Univ. Michigan din Ann Arbor. Din 1995, este membră a Acad. Poeţilor Americani (The American Poets).

OPERA: *Mănăstirea Gura Motrului,* album, Bucureşti, 1969 (în colab. cu Lucian Roşu); *Voi veni într-o noapte,* poeme în proză, Bucureşti, 1971; *Ca un clopot sună lutul,* interviuri, Bucureşti, 1974; *Cineva ne priveşte,* interviuri, Bucureşti, 1982; *Clipe de viaţă pe alt continent*, interviuri, cuvânt înainte de Virgil Cândea, Bucureşti, 1985; *Moartea morilor de apă*, reportaje, Bucureşti, 1986; *America – vis şi realitate,* în colab. cu C. Leftwich, Bucureşti, 2000. Traduceri: A. Johnston, Deborah Ann Percy, *Rasputin în New York,* în colab. cu Luciana Costea, Bucureşti, 1999; W. D. Snodgrass, *Cardinalul,* în colab. cu Luciana Costea, Bucureşti, 1999; H. Popescu, *Night of the Passions,* trad. din lb. română de Deborah Ann Percy, A. Johnston şi ~, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Victoria Popovici, în *Revue Roumaine d'Histoire,* nr. 4, 1970; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 5, 1972; Tudor Nicolescu, în *Cronica*, 22 ian. 1972; Daniel Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1972; Adrian Popescu, în *Steaua*, nr. 2, 1972; Demostene Botez, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1972; Constantin Vişan, în *Magazin,* 18 mart. 1972; Nae Antonescu, în *Familia,* nr. 4, 1972; Hari Brauner, în *Flacăra,* 10 aug. 1974; Gheorghe Gheorghiţă, în *Săptămâna*, nr. 188, 1974; Emil Manu, în *România pitorească,* nr. 7, 1974; Gabriela Dolgu, în *Contemporanul,* 7 mai 1982; Margaret Garmont, în *Record-Courier* (Statele Unite), 21 sept. 1985; Mihaela Andronescu, în *Ramuri*, 15 nov. 1986; George Alexe, *Diorame şi eseuri*. Teologice şi literare, 1996; Charles M. Carlton, Thomas Amherst Perry and Ştefan Stoenescu, *Romanian Poetry in English Translation.* An Adnotated Bibliography & *Census.* 1740-1996, 1997; Th. Damian, în *Lumină lină,* nr. 3, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada* (2001). **(A. S.)**

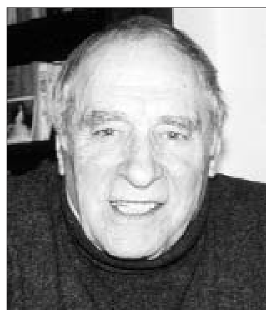

ROTARU Dan, n. 18 ian. 1943, com. Slătioara – Salcia, jud. Olt. Poet. Fiul lui Petre Rotaru, agricultor, şi al Soficăi (n. Anghel). Studii primare în satul Salcia (1948-1952), elementare la Slătioara (1952-1955); Liceul „Tudor Vladimirescu" (azi „Radu Greceanu") între 1956 şi 1960; urmează Şcoala Tehnică de Chimie din Copşa Mică (1960-1963), apoi Facultatea de Istorie–Filosofie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1963-1968). Redactor (1968-1973) şi redactor de rubrică (1973-1990) la rev. *Argeş,* respectiv *Calende,* noul nume al rev. (1990-1992); secretar general de redacţie (1992-1999) şi redactor-şef (din 1999) la Grupul de publicaţii şi editură „Cultura" din Piteşti. Debutează în *Amfiteatru* (1966). În 1970, în „Biblioteca Argeş", îi apare placheta *Teamă de final*. Debut editorial cu vol. de poezii *Plânsul oglinzilor* (1971). Colab. la *Argeş, România literară, Convorbiri literare, Tribuna, Luceafărul* ş. a. Publică vol. de versuri: *Lacrima Laurei* (1973), *Mantia de lumină* (1976), *Sunetul visării* (1978), *Mirele zăpezii* (1980), *Invitaţie la dragoste* (1985), *A iubi, iubire* (1987), *Castelul de brumă* (1988); *Tratat de iubire* (1996), *Recurs la iubire* (1996), *Durere în doi* (1997), *Steaua polară* (1999), *Mereu tristeţea* (2001) şi *Regele mut* (2002). Premiul rev. *Argeş* pentru vol. de debut *Plânsul oglinzilor* (1971); Premiul Asoc. Scriitorilor din *Craiova* (1979).

OPERA: *Plânsul oglinzilor*, versuri, Bucureşti, 1971; *Lacrima Laurei*, versuri, Bucureşti, 1973; *Mantia de lumină*, versuri, Bucureşti, 1976; *Sunetul visării*, versuri, Craiova, 1978; *Mirele zăpezii*, versuri, Craiova, 1980; *Grădină suspendată,* versuri, Bucureşti, 1984; *Invitaţie la dragoste*, versuri, Craiova, 1985; *A iubi, iubire*, versuri, Bucureşti, 1987; *Castelul de brumă*, versuri, Bucureşti, 1988; *Tratat de iubire* (include: *Fondul principal de iubire; Jocuri de dragoste; Să-mi fii Duminică în orice zi*), versuri, Piteşti, 1996; *Recurs la iubire,* versuri, Bucureşti, 1996; *Durere în doi,* versuri, Piteşti, 1997; *Steaua polară,* versuri, Piteşti, 2001; *Regele mut,* versuri, Piteşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. Diac, în *Argeş*, nr. 1,

1967; idem, *ibidem*, nr. 1, 1968; I. Adam, în *Săptămâna*, nr. 39, 1971; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1971; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 32, 1971; N. Turtureanu, în *Cronica*, nr. 39, 1971; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 40, 1971; D. Cesereanu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1972; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 23, 1973; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1973; Fl. Mugur, în *Argeş*, nr. 5, 1973; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 51, 1975; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1976; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 38, 1976; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 19, 1977; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 2, 1979; Marieta Nicolau, în *Contemporanul*, nr. 8, 1981; Carmen Pădure, în *Orizont*, nr. 30, 1981. **(A. S.)**

ROTARU Ion, n. 11 sept. 1924, Valea lui Ion, jud. Bacău – m. 21 dec. 2006. Istoric literar şi stilistician. Fiul lui Iordache Rotaru şi al Aristiţei (n. Ababei), agricultori. Şcoala norma-lă la Bacău, inclusiv completarea studiilor la liceul teoretic (1937-1947). Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1948-1952). Între 1952 şi 1955 e „aspirant” (după nomenclatura vremii) la doctorat; din 1955, reţinut la Catedra de literatură română a Univ. din capitală, asistent, apoi lector, conferenţiar (din 1967) şi prof. Dr. al Univ. din Bucureşti cu o teză despre *Eminescu şi poezia populară* (susţinută în 1967), lucrare apărută anterior (în 1965). În anii 1968-1971 a funcţionat ca lector de lb. şi literatura română la Univ. din Lyon, după care devine titularul cursului de literatură veche şi premodernă la Univ. din Bucureşti. Debut publicistic în rev. *Cum vorbim* (1952), cu probleme de lingvistică dialectală; debut în domeniul predilect al cercetărilor sale (stilistica), în *Tribuna* (1958), cu un art. despre stilul lui Marin Preda. Vol. *Analize literare şi stilistice* (1967) e rodul unei colab. cu S. Alexandrescu, de care se desprinde ulterior, publicând ed. de unul singur, revăzute şi adăugite (1972; 1974; 1987). Opera sa cea mai importantă este însă *O istorie a literaturii române*, în trei vol. (1971; 1972; 1987). Perspectiva istorico-literară se combină cu aceea stilistică, bazată pe criteriul expresivităţii, în cercetări temeinice ale fenomenului literar medieval, clasic sau premodern: *Valori expresive în literatura română veche* (I, 1976; II, 1983), *Forme ale clasicismului în poezia românească până la Vasile Alecsandri* (1979) şi *Literatura română veche* (1981). Alte vol.: *Poezia română de la al doilea război mondial până în anul 2000* (2000) şi *Dezvoltarea prozei şi dramaturgiei în a doua jumătate a secolului XX* (2001).

OPERA: *Eminescu şi poezia populară*, Bucureşti, 1965; *Analize literare şi stilistice*, Bucureşti, 1967 (în colab. cu S. Alexandrescu; ed. 1972; 1974, singur; ed. IV, revizuită şi adăugită, 1987); *O istorie a literaturii române*, Bucureşti, I-III, 1971-1987 (I-VI, Galaţi, 1994-2001); *Valori expresive în literatura română veche*, Bucureşti, I-II, 1976-1983; *Forme ale clasicismului în poezia românească până la Vasile Alecsandri*, Bucureşti, 1979; *Literatura română veche*, Bucureşti, 1981; *Comentarii şi analize literare,* I-II, Bucureşti, 1992 (ed. II, 1994); *Vasile Voiculescu comentat de ~,* Bucuresti, 1993; *Poezia română de la al doilea război mondial până în anul 2000,* Bucureşti, 2000; *Dezvoltarea prozei şi dramaturgiei româneşti în a doua jumătate a secolului XX* (1944-2000), Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: M. Ungheanu, în *România literară*, nr. 31, 1971; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 37, 1971; C. Ungureanu, *La umbra cărţilor în floare*, 1975; I. D. Bălan, în *Contemporanul*, nr. 15, 1980; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 5, 1980; D. A. Condeescu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1980; A. Petrescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 1, 1981; I. D. Lăudat, în *Ateneu*, nr. 3, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 30, 1982; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 21, 1983; Gh. Bulgăr, în *Steaua*, nr. 3, 1984; P. Marcea, *Atitudini critice*, 1985; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 20, 1987; C. Ungureanu, C. Moraru, I. Simuţ, (D. C.) Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 4, 1988; I. Cristoiu, în *Tomis*, nr. 5; 7; 8, 1989; H. Gârbea, în *Contemporanul,* nr. 22, 2000. **(A. S.)**

ROTARU Nicolae, n. 28 mart. 1950, satul Glâmbocatu, com. Leordeni, jud. Argeş. Poet şi prozator. Fiul lui Constantin Rotaru şi al Constantinei (n. Niţu), ţărani. Şcoala elementară în satul natal (1965); Liceul „Vl. Streinu" din Găeşti (1969); Şcoala militară de transmisiuni, Sibiu (1972) şi Acad. de Înalte Studii Militare. Facultatea de Comunicaţii, Bucureşti (1983); licenţiat al Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării a Univ. din Bucureşti (1990); cursuri postuniversitare de jurnalism (1996). Dr. în ştiinţa comunicării al Univ. din Bucureşti cu teza *Managementul comunicării în structuri militare* (2003). A editat rev. *Anotimpuri* a Şcolii de ofiţeri de transmisiuni Sibiu (1971-1972), *Semne de carte* (2000-2001) şi *Civica* (2001-2003), ultimele două publicaţii ale Direcţiei tradiţii, educaţie, cultură a Ministerului de Interne. Din 1999, editează, semestrial, *Buletinul jandarmeriei române*. Colab. la *Luceafărul*, *Adevărul literar şi artistic*, *Argeş*, *Ateneu*, *Ramuri*, *Flacăra*, *Convorbiri literare*, *Poliţia română* etc. Debutează în *Suplimentul literar al „Scânteii tineretului"* (1980). Debut editorial cu ciclul *Statui de humă*, în vol. colectiv *9 poeţi*, al Editurii Cartea Românească (1984). A publicat vol. de poezii (*Petale de sidef*, 1991; *Muzeul muzelor*, 1996; *Emoţii cărunte*, 1997; *Uitarea de mine*, 1998; *Deceniul secsy*, 1999; *Viaţă expirată*, 2003), romane (*Moarte de probă*, 1993; *Ultima dorinţă*, 1996; *Criminal de elită*, 1996; *Alibiul inutil*, 1997; *Îngerii de oţel*, 1999; *Frate cu dracul*, 2002), publicistică (*Cartuşiera mov*, 2000; *Cartuşiera roz*, 2002; *Cartuşiera gri*, 2003) şi proză scurtă (*Semne de armă*, 1986; *Lumina zilei*, 1989; *Front de inimi*, 1991; *Proprietarii de iluzii*, 1996; *Dincolo de Styx*, 2001 etc.). Premiul *Scânteii tineretului* pentru poezie (1985).

OPERA: *Statui de humă*, în vol. *9 poeţi*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1984; *Răstimpuri*, în vol. colectiv de proză scurtă *Gustul livezii*, Editura Facla, Timişoara, 1985; *Semne de armă*, proză scurtă, Bucureşti, 1986; *Lumina zilei*, proză scurtă, Timişoara, 1989; *Front de inimi*, proză scurtă, Bucureşti, 1991; *Petale de sidef*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1991; *Destine arestate*, proză scurtă, Bucureşti, 1993; *Moarte de probă*, roman, Bucureşti, 1993; *Bârlogul teroriştilor*, proză scurtă, Bucureşti, 1995; *Proprietarii de iluzii*, proză scurtă, Galaţi, 1996; *Ultima dorinţă*, roman, Bucureşti, 1996; *Criminal de elită*, roman, Bucureşti, 1996; *Muzeul muzelor*, versuri, pref. de Gh. Tomozei, Bucureşti, 1996; *Eternitate aproximativă*, versuri, Bucureşti, 1996; *Emoţii cărunte*, versuri, Bucureşti, 1997; *Alibiul inutil*, roman, Bucureşti, 1997; *Uitarea de mine*, versuri, Timişoara, 1998; *Noaptea de apoi*, nuvelă, pref. de Al. Piru, Bucureşti, 1999; *Îngerii de oţel*, roman, Bucureşti, 1999; *Amintirile unui terorist* (Dosarul Romida), memorialistică, Timişoara, 1999; *Deceniul secsy*, versuri, Timişoara, 1999; *Aripi de hârtie*, haiku, Bucureşti, 2000; *Cufăr de soldat*, proză scurtă, pref. de G. Şovu, Bucureşti, 2000; *Cartuşiera mov*, publicistică, pref. de D. Spătaru, Timişoara, 2000; *Tandem liric*, versuri, în colab. cu I. Gorjan, Bucureşti, 2000; *În armura legii*, proză scurtă, pref. de G. Arion, Bucureşti, 2001; *Dincolo de Styx*, proză scurtă, Bucureşti, 2001; *Paşi fără urmă*, versuri, Bacău, 2001; *Cartuşiera roz*, publicistică, pref. de Fl. Popescu, Bucureşti, 2002; *Dincolo de ieri*, proză scurtă, pref. de D. R. Popescu, Bucureşti, 2002; *Picături de mir*, aforisme, pref. de M. Tupan, Bucureşti, 2002; *Frate cu dracul*, roman, Bucureşti, 2002; *Bis in idem*, versuri, în colab. cu I. Gorjan, Bucureşti, 2002; *Cartuşiera gri*, publicistică, Bucureşti, 2003; *Calea de mijloc*, proză scurtă, pref. de C. Leu, Bucureşti, 2003; *Viaţa expirată*, versuri, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: R. C. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 1, 1985; L. Ulici, în *România literară*, nr. 8, 1985; G. Chirilă, în *Contemporanul*, nr. 10, 1990; H. Gârbea, în *Luceafărul*, nr. 4, 1990; I. R. Roşiianu, în *Viaţa Românească*, nr. 7-8, 1997; Ana Dobre, în *Luceafărul*, nr. 25, 2003. **(A. S.)**

ROTICĂ G.[avril] (pseud. lui Gavril Rotaru), n. 1 mai 1881, Udeşti, jud. Suceava – m. 1 iun. 1952, Bucureşti. Poet. Fiul lui Lazăr Rotaru şi al Ilenei (n. ?), ţărani săraci. Şcoala primară la Udeşti, Liceul German la Suceava şi Şcoala Normală de Învăţători din Cernăuţi, după absolvirea căreia e numit învăţător la Câmpulung-Moldovenesc, unde

rămâne până în 1914. Luptă pentru naţionalizarea şcolii în Bucovina şi desfăşoară o intensă activitate culturalizatoare. În 1914 se refugiază la Bucureşti, unde începe o campanie publicistică împotriva regimului austro-ungar din Bucovina. Împreună cu Goga şi alţi scriitori ardeleni refugiaţi, semnează un jurământ (publicat în presa vremii) împotriva Imperiului. După Unire, în 1918, revine la Cernăuţi, fiind numit prof. la Şcoala Normală de Învăţători. Preşedintele Sindicatului Ziariştilor Bucovineni (1924) şi deputat al Bucovinei în Parlament (1927). Debutează cu poezie în 1901, în rev. din Cernăuţi. Colab. la *Sămănătorul, Neamul românesc, Ramuri, Viaţa Românească, Luceafărul, Junimea literară, Flacăra, Revista Bucovinei, Sburătorul, Glasul Bucovinei, Cugetul românesc* ş. a. Debut editorial cu vol. *Poesii* (1909), urmat de alte culegeri: *Poesii* (1911), *Cântarea suferinţei* (1920), *Paharul blestemat* (1924). Vol. de art., evocări ş. a.: *Dintr-un colţ al României mari* (1921), *Cele două Românii* (f.a.) ş. a. Ca şi alţi bucovineni, înfrăţiţi în tonalitate cu lirica ardeleană, **R.** este un cântăreţ al suferinţei care alternează violenţa protestatară cu jeluirea elegiacă.

OPERA: *Poesii,* Vălenii de Munte, 1909; *Poesii*, cu o pref. de S. Puşcariu, Câmpulung-Moldovenesc, 1911; *Cântarea suferinţei (1916-1917)*, versuri, Bucureşti, 1920; *Dintr-un colţ al României mari.* Ecouri bucovinene (1918-1920), Bucureşti, 1921; *Paharul blestemat,* versuri, Bucureşti, 1924; *Cele două Românii*, Bucureşti, f.a.; *Bucovina care s-a dus...* Articole despre oameni, locuri, fapte, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: C. Loghin, *Istoria literaturii române din Bucovina*, 1926; G. Dumitrescu, *Opinii literare. Recenzii*, 1927; G. Călinescu, *Istoria...*; Perpessicius, *Opere*, II, 1967; C. Ciopraga, *Literatura...* **(R. G. Ţ.).**

ROZNOVEANU Mirela (numele la naştere: Roznovschi), n. 10 apr. 1947, Tulcea. Poetă, critic literar şi prozatoare. Fiica lui Iancu Roznovschi, medic stomatolog, şi a Hrisulei (n. Limona). Primele cinci clase elementare în com. Baia, jud. Tulcea (1953-1958), continuate la Constanţa (1958-1960). Urmează Liceul „Mircea cel Bătrân” din Constanţa (1960-1964). Absolventă a Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1965-1970). Licenţiată în ştiinţa informaţiei şi biblioteconomiei, cu specializare în sistemul de informaţii (online databases) şi cercetare legală, la Pratt Institute din New York (1993-1996, with honors). Redactor şi cronicar literar al rev. *Tomis* (1971-1974). În 1974, e concediată, în urma refuzului (în 1973) de a urma cursurile Acad. „Ştefan Gheorghiu”, la propunerea Comitetului de Partid al jud. Constanţa. I se oferă un post de bibliograf la Bibl. Judeţeană Constanţa (1974-1975), de unde pleacă, prin demisie, la sugestia directorului. În următorii cinci ani nu se mai poate angaja în presă, deşi continuă să publice în cele mai importante reviste literare, fiind colaboratoare permanentă şi realizatoare de emisiuni culturale la Televiziunea Română (1976-1980). Abia în 1979, după o audienţă la Comitetul Central al Partidului, e angajată redactor principal la rev. *Magazin* (febr. 1979-apr. 1989), unde susţine două rubrici: „Cronica ideilor ştiinţifice” şi „Civilizaţii străvechi”. În 1988, împreună cu P. M. Băcanu, Anton Uncu şi Tia Şerbănescu, plănuieşte tipărirea unei publicaţii clandestine anticomuniste. Grupul este deconspirat şi şpalturile primului nr. descoperite. Este anchetată (apr. 1989) şi, în final, i se desface contractul de muncă. Între apr. şi dec. 1989 e redactor la *Muncitorul sanitar*, o foaie a Ministerului Sănătăţii. În tot acest timp i se interzice dreptul de semnătură în presa literară. A făcut parte din grupul care, în 21-23 decembrie 1989, a preluat ziarul *România liberă*, transformându-l în primul cotidian independent şi anticomunist din România. E publicist comentator, membru în Consiliul de conducere al ziarului şi al Soc. „R” (dec. 1989-ian. 1991). Membru fondator al Alianţei Civice. În 1991, părăseşte ţara şi se stabileşte în Statele Unite. Translator la biroul de avocatură „Salzman. Ingber & Winer” din New York (1991-1992); asistentă la New York University School of Law Library, New York (1992-1996). Începând cu 1996, cercetător în domeniul dreptului internaţional şi comparat, cu titlul de prof. asistent la Facultatea de Drept de la New York University. În ţară, colab. la *Tomis, România literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Vatra, Convorbiri literare* şi *Argeş*. După stabilirea în Statele Unite, colab. la *Lumea liberă* (New York) şi, cu art. şi cronici de carte din domeniul juridic, la *International Journal of Legal Information, American Journal of Comparative Law* etc. A colaborat, de asemenea, la

emisiunile culturale de la Posturile de Radio BBC şi Vocea Americii. A predat cursuri şi a organizat sesiuni de cercetare legală în dreptul străin, internaţional şi comparat la New York University, Long Island University, Budapesta, Moscova, Riga, Bucureşti, Erevan etc., în cadrul Programelor ajutorului american (USAID) şi ale Fundaţiei Soroş. Debutează în rev. *Tomis* (1970), la rubrica de recenzii intitulată „Spectrum". Debut editorial cu vol. *Lecturi moderne* (1978), urmat de studiul monografic *Dumitru Radu Popescu* (1981) şi eseurile despre *Civilizaţia romanului* (I *Rădăcini,* 1983; II *Arhitecturi epice*, 1991). În lb. engleză publică vol. *Toward a Cyberlegal Culture* (2001). Autoare a romanelor *Totdeauna toamna* (1988), *Platonia* (1996), *Viaţa pe fugă* (1997) şi a vol. de poeme *Învăţarea lumii* (1998). În iul. 1990, e invitată de Consiliul Europei la Insbruck (Austria) să depună mărturie despre mineriada din iunie 1990 şi despre situaţia politică din România. În perioada iul.-aug. 1990, la New York, Washington şi Philadelphia, are mai multe întâlniri cu senatori, congresmeni şi personalităţi ale exilului românesc din Statele Unite. Îl însoţeşte pe Regele Mihai în vizita de două săptămâni pe continentul american (apr. 1991) şi scrie despre acest eveniment în *România liberă* şi *Lumea liberă* din New York. În mai 1991, este invitata Asoc. pentru Democraţie din Zürich şi Berna (Elveţia). Interviul pe care-l ia, cu acest prilej, Regelui Mihai, refuzat la Bucureşti de *România liberă*, este tipărit în rev. *Astra* din Braşov. În „puţinătatea temporală" a vieţii, zbuciumata biografie a Mirelei Roznoveanu echivalează cu o misiune asumată şi exemplar îndeplinită.

OPERA: *Lecturi moderne*, eseuri critice, Bucureşti, 1978; *Dumitru Radu Popescu*, studiu monografic, Bucureşti, 1981; *Civilizaţia romanului.* I *Rădăcini*, Bucureşti, 1983; II *Arhitecturi epice*, Bucureşti, 1991; *Totdeauna toamna*, roman, Bucureşti, 1998 („reconstituit aşa cum a fost", romanul e republicat în 1999, sub titlul *Timpul celor aleşi*; reeditat în 2001); *Platonia,* roman, Bucureşti, 1996 (altă ed., 1999); *Viaţa pe fugă*, roman, Bucureşti, 1997; *Învăţarea lumii*, poeme, Bucureşti, 1998; *Toward a Cyberlegal Culture,* eseuri, New York, 2001 (ed. II, 2002).

REFERINŢE CRITICE: Elena Tacciu, în *Ramuri,* nr. 6, 1979; Laurenţiu Ulici, în *România literară*, nr. 14, 1979; Gh. Grigurcu, în *Vatra,* nr. 10, 1979; Vasile Chifor, în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1980; Zaharia Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 14, 1980; Mihai Dinu Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1981; Mircea Iorgulescu, în *România literară*, nr. 38, 1981; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 37, 1981; Vlad Sorianu, în *Ateneu*, nr. 4, 1981; Sultana Craia, în *Luceafărul,* nr. 37, 1982; Vasile Chifor, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1983; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; Hristu Cândroveanu, în *România literară*, nr. 31, 1984; Liviu Petrescu, în *Tribuna*, nr. 20, 1984; Mihai Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1984; Vladimir Bălănică, în *Tomis*, nr. 7, 1986; Vasile Macoviciuc, în *Luceafărul*, nr. 37, 1986; Geo Vasile în *Luceafărul*, nr. 37, 1997; Gabriel Pleşea, *Scriitori români la New York*. Interviuri, fragmente de operă, semnalările criticii, 1998; Ion Roşioru, în *Convorbiri literare*, febr., 1999; George Pietraru, în *Romanian Journal* (New York), 2 iun. 1999; Titu Popescu, în *Dorul*, febr. 1999; Dan Cristea, în *Lumea liberă românească,* nr. 557, 1999; T. Popescu, în *Jurnalul literar,* nr. 19-24, 2000; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 4, 2000; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 13, 2002. **(A. S.)**

RUCĂREANU Nicolae, n. 1810, Câmpulung – m. 1889 (?), Câmpulung. Poet şi prozator. Studiază cu dascăli particulari, apoi la Colegiul „Sf. Sava" din Bucureşti. În 1844, audiază, în capitala Franţei, cursurile lui J. Michelet. Deputat în Divanul ad-hoc (1857) şi preşedinte al judecătoriei din Câmpulung (1861). Colaborează la *Muzeu naţional, Foaie pentru minte, inimă şi literatură, Poporul, Tipograful român, Românul, Trompeta Carpaţilor* etc. Debut editorial cu un vol. de *Modeste încercări poetice* (1873). A mai publicat *Statua lui Heliade* (1882), *Impresiuni d-un viagiu la Constantinopole şi înapoi* (1886) şi *Vade-mecum la Dâmbovicioara* (1889). Balada sa *Vânătorul Carpaţilor* a reţinut atenţia lui A. I. Odobescu, în *Pseudo-cynegeticos*. Este autorul unei broşuri politice:*Partidul liberal progresist şi viitorul său* (1867).

OPERA: *Modeste încercări poetice*, versuri, Bucureşti, 1873; *Statua lui Heliade*, versuri, Bucureşti, 1882; *Impresiuni d-un viagiu la Constantinopole şi înapoi*, jurnal de călătorie, Bucureşti, 1886; *Vade-mecum la Dâmbovicioara*, însemnări, Câmpulung, 1889. Traduceri: Prinţesa Constanţa de S., *Douăzeci şi patru de ore ale unei femei simţibile sau O mare lecţie*, Bucureşti, 1843.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; P. Costinescu, în *Tomis*, nr. 5, 1967; *I. L. R.*, II, 1968. **(I. Pt.)**

RUDEANU Alexei, n. 24 apr. 1939, Chişinău. Prozator. Tatăl: Leonida Evitsky, editorul rev. bilingve *Le coq d'or/Zolotoi petouchok* (1934), traducător în lb. rusă din poeţi români clasici şi contemporani. Liceul la Zălau, Cluj şi Aiud (1953-1957; bacalaureatul la Liceul „Ioan Slavici" din Arad, 1961); studii de filologie (neterminate) la Institutul Pedagogic din Suceava (1968-1969). A fost tehnician pe şantierul T.C.H. Ocna Mureş, agent de asigurare ADAS (Cluj), magaziner la Sanatoriul Rotunda, tehnician în industria locală Vişeu, planificator la Sanatoriul Borşa, redactor la ziarele *Clopotul* din Botoşani şi *Zori noi* din Suceava. Debutează în suplimentul cultural-artistic al acestuia din urmă (1964). Colab. la *Convorbiri literare, Cronica, Luceafărul, România literară, Tribuna, Orizont, Ateneu* etc. A publicat vol. de proză scurtă (*Exilul pisicilor,* 1969; *Ultimul Monac,* 1973; *Blana ursului din pădure,* 1981; *Rapidul 24 spre iubire,* 1988) şi romane (*Focul rece,* 1973; *Mansarda colibei,* 1976; *Datoria umbrei,* 1977; *Fratele norocos,* 1980; *Ruşinea familiei,* 1983; *Corabia de piatră,* 1988).

OPERA: *Exilul pisicilor,* proză scurtă, Bucureşti, 1969; *Ultimul Monac,* proză scurtă, Iaşi, 1973; *Focul rece,* roman, Bucureşti, 1973; *Destine din Nord,* în colab. cu I. Beldeanu, Iaşi, 1974; *Pietrele acestei case,* roman, Bucureşti, 1975; *Mansarda colibei,* versuri, Iaşi, 1976; *Datoria umbrei,* roman, Bucureşti, 1977; *Fratele norocos,* roman, Bucureşti, 1980; *Blana ursului din pădure,* proză scurtă, Bucureşti, 1981; *Ruşinea familiei,* roman, Bucureşti, 1983; *Corabia de piatră,* roman, Bucureşti, 1988; *Rapidul 24 spre iubire,* proză scurtă, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: L. Raicu, în *România literară,* nr. 15, 1969; L. Leonte, în *Cronica,* nr. 33, 1969; M. Iorgulescu, în *Luceafărul,* nr. 19, 1973; L. Leonte, în *Cronica,* nr. 39, 1973; S. Titel, în *România literară,* nr. 8, 1974; M. Iorgulescu, în *Luceafărul,* nr. 1, 1974; R. Mareş, în *Tribuna,* nr. 7, 1974; L. Leonte, în *Cronica,* nr. 9, 1976; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul,* nr. 12, 1986. **(A. S.)**

RUJA Alexandru, n. 20 iul. 1944, Pădureni, jud. Timiş. Critic literar. Fiul lui Petru Ruja şi al Rozaliei (n. Ardelean). Şcoala elementară în com. Şimand, jud. Arad (1951-1958); liceul din Chişineu-Criş (1958-1962); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1962-1967). Prof. la liceul din Chişineu-Criş, jud. Arad (1967-1990; director adjunct, 1974-1978; director, 1978-1990); între 1991 şi 1999, prof. la Şcoala Normală „Eftimie Murgu" din Timişoara; lector, conferenţiar şi prof. (din 2000) la Facultatea de Litere, Catedra de literatură română şi comparată; redactor responsabil adjunct la *Studii de literatură română şi comparată* (din 2000). Dr. în filologie al Univ. de Vest din Timişoara cu teza *Aron Cotruş – viaţa şi opera* (1994). Colab. la *Orizont*, *Familia*, *Luceafărul*, *Tribuna*, *Amfiteatru*, *Revista de istorie şi teorie literară*, *Limbă şi literatură*, *Studii de literatură română şi comparată* etc. Debutează în *Orizont* (1966). Debut editorial cu vol. *Valori lirice actuale* (1979), urmat de *Parte din întreg*, I-II (1994-1999), *Aron Cotruş – viaţa şi opera* (1996), *Ipostaze critice* (2001) şi *Literatura română contemporană. Poezia* I (2002). Ed. din G. Galaction, St. O. Iosif, Anton Pann, Liviu Rebreanu, A. Cotruş (*Poezii*, I-II, 1991; *Opere*, I-II, 1999-2002) şi Al. O. Teodoreanu. Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (1999).

OPERA: *Valori lirice actuale*, Timişoara, 1979; *Parte din întreg*, I-II, Timişoara, 1994-1999; *Aron Cotruş – viaţa şi opera*, Timişoara, 1996; *Ipostaze critice*, Timişoara, 2001; *Literatura română contemporană. Poezia* I, Timişoara, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 37, 1979; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1979; L. Ulici, în *România literară*, nr. 9, 1980; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 2, 1980; idem, *Între critici*, 1983; A. Turcuş, în *Orizont*, nr. 52, 1983; Z. Cârlugea, în *Luceafărul*, nr. 36, 1988; M. Vasilescu, în *Orizont*, nr. 50, 1989; L. Ulici, *Prima verba* III, 1991; N. Mecu, în *Viaţa Românească*, nr. 2-3, 1993; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 1, 1995; I. Pop, în *Vatra*, nr. 1, 1997; E. Todoran, în *România literară*, nr. 27, 1997; D. Negrescu, în *Orizont*, nr. 6, 2000; D. Vighi, în *Studii de literatură română şi comparată*, 2001; I. Arieşanu, în *Paralela 45*, 5 febr. 2002; D. Negrescu, în *Orizont*, nr. 11, 2002. **(A. S.)**

RUNCANU Marcel Constantin, n. 9 aug. 1947, com. Prisaca, jud. Olt – m. 13 apr. 1987, Cluj-Napoca. Prozator. Fiul ofiţerului Constantin Runcanu şi al Mariei (n. Pârvulescu). Şcoala generală, gimnaziul şi liceul la Oradea (1954-1965). Între 1965 şi 1966 e învăţător suplinitor în com. Botean, jud. Bihor. Între 1966 şi 1971 urmează cursurile Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj. După absolvire, lucrează la rev. *Tribuna*. A debutat în proză, în rev. *Echinox* (1969), din gruparea căreia a făcut parte de la întemeiere. Mai colaborează şi la *Steaua*. Debut ambiţios, cu romanul *Sepia* (1973), care se vrea şi o demonstraţie a unor noi tehnici narative. Mai izbutite sânt prozele scurte din *Nostalgii secrete* (1976) şi romanul *Febră vesperală* (1982). Ultimul vol. publicat: *Vară indiană*, povestiri şi capricii (1987). Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor pe 1973.

OPERA: *Sepia,* roman, Cluj, 1973; *Nostalgii secrete,* povestiri, Cluj-Napoca, 1976; *Febră vesperală,* roman, Cluj-Napoca, 1982; *Vară indiană*, povestiri şi capricii, Cluj-Napoca, 1987.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, nr. 25, 1973; [Masă rotundă] în *Tribuna,* nr. 23, 1973; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 41, 1973; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 45, 1982; Tr. Ungureanu, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1982; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 2, 1983; N. Oprea, în *Luceafărul*, nr. 42, 1986; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 17, 1987; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 5, 1987; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 4, 1988; I. Holban, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1988; Gh. Glodeanu, în *Familia*, nr. 3, 1988; A.Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., III. **(L. Pp.)**

RUSAN Romulus (prenumele la naştere: Romulus-Cornel-Florian), n. 13 mart. 1935, Alba Iulia. Prozator şi reporter. Fiul lui Romulus-Octavian-Macavei Rusan, funcţionar, şi al Silviei (n. Dobrota). Soţul Anei Blandiana. Şcoala primară la Alba Iulia (1941-1942) şi Aiud (1942-1945); Liceul „Titu Maiorescu” din Aiud (1945-1949), continuat la Liceul „Mihai Viteazul” din Alba Iulia (1949-1952). Urmează Institutul Politehnic, Facultatea de Tehnologie Mecanică din Cluj (1953-1958). Redactor la *Tribuna* (1957-1967) şi la Editura pentru Literatură, filiala Cluj (1965-1967); după mutarea la Bucureşti, redactor la *Viaţa studenţească* (1967-1968), rev. *Cinema* (1969-1970), *Argeş,* Piteşti, (1971-1972) şi *Tribuna României* (1974-1977). Vicepreşedinte al Fundaţiei Academia Civică (din 1998) şi director al Centrului Internaţional de Studii asupra comunismului (din 2001). Iniţiază şi realizează, împreună cu Ana Blandiana, sub egida Consiliului Europei, Memorialul victimelor comunismului şi al rezistenţei (Muzeul de la Sighet şi Centrul Internaţional de Studii asupra comunismului). Editează, începând cu 1993, şase col. de istorie recentă: „Anale Sighet”, „Biblioteca Sighet”, „Documente”, „Istorie orală”, „Viaţa cotidiană” şi „Interval”. Debut în *Steaua* (1954), cu critică literară. Colaborează la *Tribuna, Steaua, Cinema*, precum şi la *Luceafărul* şi *România literară*, unde deţine rubrici permanente de critică cinematografică, parte din ele, adunate în vol. *La început n-a fost cuvântul* (1977) şi *Arta fără muză* (1980). Debut editorial cu vol. *Râul ascuns* (1963), urmat de *Expres 65* (1965), reportaje în maniera jurnalistică a epocii. Mai interesante sânt interviurile (parte în colab. cu Ana Blandiana) cu mari personalităţi ale culturii româneşti contemporane: *Convorbiri subiective* (1971), *O discuţie la Masa Tăcerii şi alte convorbiri subiective* (1976). Dar revelaţia talentului său narativ o constituie vol. *America ogarului cenuşiu* (1977, ed. II, revăzută şi adăugită, 1979), memorial şi eseu scânteietor asupra realităţilor Lumii Noi, precum şi prozele scurte din *Roua şi bruma* (1982),

care-i fixează formula epică modernă. Premiul Uniunii Scriitorilor (1964; 1982).

OPERA: *Râul ascuns,* pref. de Al. I. Ştefănescu, Bucureşti, 1963; *Expres 65*, Bucureşti, 1965; *Convorbiri subiective*, în colab. cu Ana Blandiana, Bucureşti, 1971; *O discuţie la Masa Tăcerii şi alte convorbiri subiective*, în colab. cu Ana Blandiana, Bucureşti, 1976; *America ogarului cenuşiu*, Bucureşti, 1977 (ed. II, revăzută şi adăugită, Iaşi, 1979; ed. III, 2000); *La început n-a fost cuvântul*. Eseuri despre arta şi autorii filmului, Bucureşti, 1977; *Arta fără muză (filmele şi martorii lor),* Cluj-Napoca, 1980; *Roua şi bruma*. Stări, Bucureşti, 1982; *Cauze provizorii*, proze, Bucureşti, 1983; *Filmar*, Bucureşti, 1984; *O călătorie spre marea interioară*, memorial de călătorie, I. *Imperii seculare*; II. *Imperiul fără frontiere*; III. *Imperii primordiale,* Bucureşti, 1986-1990; *Permisul de pieton,* eseuri, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: I. Lungu, *Itinerar critic*, 1965; G. Dimisianu, *Schiţe de critică*, 1966; L. Petrescu, în *România literară*, nr. 16, 1972; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 33, 1977; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 33, 1977; C. Moraru, în *Flacăra*, nr. 29, 1977; A. Popescu, în *Tribuna*, nr. 33, 1977; L. Raicu, în *România literară*, nr. 31, 1977; M. Zaciu, *ibidem*, nr. 41, 1977; R. Ciobanu, în *Transilvania*, nr. 2, 1980; V. Cristea, în *România literară*, nr. 22, 1982; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 5, 1982; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 12, 1984; I. Holban, în *Cronica*, nr. 19, 1984; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 10, 1985; D. Micu, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1986; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 26, 1986; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 10, 1988; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 16, 1988; I. Pop, în *Steaua*, nr. 5, 1988; M. Ervin, *Întâlnire cu anul 2000*, 1989; I. Holban, în *Cronica,* nr. 37, 1990; Fl. Faifer, în *Contrapunct,* nr. 30, 1990; Ioana Bot, în *Tribuna,* nr. 32, 1990; Cristina Rhea, în *Contemporanul,* nr. 49, 1996 (interviu); Grete Tartler, în *România liberă,* nr. 14302, 2000; G. Dimisianu, în *Ramuri,* nr. 4, 2001; C. Marian, în *Luceafărul,* nr. 12, 2001. **(M. Z.)**

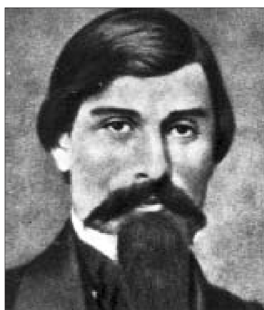

RUSE Ana, n. 8 aug. 1939, Peri, jud. Mehedinţi. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Petre Urdă şi a Elenei (n.?). Studii elementare şi liceale la Turnu Severin. A urmat apoi Institutul de Învăţători (1958) şi Facultatea de Lb. şi Literatură Română a Univ. din Bucureşti (1973). Învăţătoare în Oltina şi Ţepeş Vodă, jud. Constanţa, institutor şi prof. în diferite şcoli constănţene. Colab. la *Tomis*, *Amfiteatru*, *Orizont*, *Ramuri*, *Mioriţa noastră* (New York, Statele Unite) etc. Prezentă în antologiile *Omagiu patriei* (1987), *Umbra libelulei* (1993), *Poeme haiku* (1998; 1999; 2000; 2001; 2002), *Culegătorii de rouă* (1999) etc. Debutează în *Dobrogea nouă* şi *Litoral* (1975). Debut editorial cu vol. de poezii *Trecătoarea amiază* (1986). A publicat note de călătorie (*Peisaj sentimental*, 1994; *Italia – permanent miraj*, 1994; *Popasuri captivante*, 1995; *Irezistibile chemări*, 1996; *Mirajul călătoriei*, 1999; *Călătorind prin lume*, 2001; *Fascinante căutări*, 2002), poezii şi povestiri pentru copii, poeme haiku. Premiul rev. *Steaua* (1984).

OPERA: *Trecătoarea amiază*, versuri, Bucureşti, 1986; *Versuri mici din grupa mare*, Bucureşti, 1988; *1001 de glume*, Constanţa, 1991; *Cartea de vacanţă*, versuri pentru copii, Galaţi, 1991; *Alice detectiv*, povestiri pentru copii, Constanţa, 1992; *Atâtea enigme*, povestiri pentru copii, Galaţi, 1993; *Peisaj sentimental*, note de călătorie, Constanţa, 1994; *Italia – permanent miraj*, note de călătorie, Constanţa, 1994; *Ţărmul iubirii*, versuri, Constanţa, 1994; *Un pisoi... dalmaţian*, poezii pentru copii, Constanţa, 1994; *Slavă Domnului Iisus*, versuri pentru copii, Constanţa, 1994; *Magia prieteniei*, povestiri pentru copii, Constanţa, 1995; *Popasuri captivante*, note de călătorie, Constanţa, 1995; *Vine vacanţa*, versuri pentru copii, Constanţa, 1995; *Irezistibile chemări*, note de călătorie, Constanţa, 1996; *Joc de cuvinte*, versuri pentru copii, Constanţa, 1997; *Doamne, rămâi cu noi*, versuri pentru copii, Constanţa, 1997; *Prieteni de joacă*, versuri pentru copii, Constanţa, 1997; *Alfabet cu poezii pentru cei mai isteţi copii*, Constanţa, 1998;

Vino cu mine!, versuri pentru copii, Constanţa, 1999; *Jocuri printre poezii*, Constanţa, 1999; *Bucurii pe portativ*, în colab. cu A. Doxan, Constanţa, 1999; *Poveştile florilor*, versuri pentru copii, Constanţa, 1999; *Mirajul călătoriei*, note de călătorie, Constanţa, 1999; *Doamne, auzi-mi glasul*, versuri, Constanţa, 2000; *Slujitorii Domnului*, povestiri pentru copii, Constanţa, 2000; *Anotimp de regăsiri*, verusri, Constanţa, 2001; *Dealul cu cireşi*, poeme haiku, Constanţa, 2001; *Călătorind prin lume*, note de călătorie, Constanţa, 2001; *Invitaţia lui Robo-Chiţ*, versuri pentru copii, Târgovişte, 2002; *Domnul, călăuza mea*, povestiri pentru copii, Constanţa, 2002; *Regatul copilăriei*, micro-antologie, Constanţa, 2002; *Delfinaşul fermecat*, versuri pentru copii, Constanţa, 2002; *Fascinante căutări*, note de călătorie, Târgovişte, 2002; *Scrisoare de la mare*, versuri pentru copii, Constanţa, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A. Strahilevici, în *Dobrogea nouă*, 26 sept. 1986; Liliana Coman, în *Tomis*, nr. 4, 1988; Corina Apostoleanu, *ibidem*, nr. 9, 1997; I. Roşioru, în *Metafora*, nr. 3, 1998; idem, *ibidem*, nr. 2, 1999; A. Flora Munteanu, *Autori, gânduri, cărţi*, 2002; Anamaria Ciubotaru, în *Tomis*, nr. 3, 2003. **(A. S.)**

RUSSO Alexandru (Alecu), n.17 mart. 1819, Străşeni-Lăpuşna – m. 5 febr. 1859, Iaşi. Prozator şi memorialist. Coborâtor dintr-o veche familie boierească, fiu al „cavalerului” Iancu Rusu şi al unei rubedenii a acestuia, din neamul Donici. Studiază în Elveţia, la Institutul „François Naville” din Vernier, lângă Geneva (1829-1835) şi petrece un an la Viena (1835-1836). La întoarcerea în ţară, e asesor la judecătoria din Piatra Neamţ (1841-1844) şi avocat. După Revoluţia din 1848, a cărei desfăşurare o urmăreşte în Transilvania şi Banat (fiind şi arestat câteva săptămâni de autorităţile maghiare) duce o viaţă de privaţiuni, aproape de limita indigenţei. Pleacă la Viena (1849) şi revine la Iaşi în 1851. E membru în Divanul Apelativ (1851) şi pentru scurt timp director al Departamentului Lucrărilor Publice (1856). Deşi bolnav incurabil şi înglodat în datorii, sprijină lupta pentru Unire, solidarizându-se cu acţiunile duse împotriva lui Vogoride. Moare câteva zile după marea izbândă de la 24 ianuarie 1859. Deşi a scris puţin, iar multe din operele sale, compuse în franţuzeşte, s-au publicat postum, **R.** se numără printre cei mai reprezentativi exponenţi ai paşoptismului. Ideolog al specificului naţional, alături de Kogălniceanu, teoretician al folclorului şi colaborator al lui Alecsandri în culegerea poeziilor populare, el se remarcă pe tărâmul prozei de idei îndeosebi prin strălucite polemici împotriva latiniştilor (*Cugetări*). Pe plan beletristic, **R.** se afirmă în tabloul de moravuri (*Iaşii şi locuitorii lui la 1840)* şi în memorialistică (*Amintiri, Piatra Teiului*). Prin *Cântarea României* (pe care i-o atribuie majoritatea specialiştilor), el dă o operă de înflăcărat patriotism, mobilizatoare şi profetică, una din cele mai patetice mărturii de conştiinţă ale generaţiei sale.

OPERA: *Scrieri*, ed. îngrijită şi pref. de P. V. Haneş, Bucureşti, 1908; *Piatra corbului. Soveja*, trad. de V. Alecsandri şi Al. Odobescu, pref. de P. V. Haneş, Bucureşti, 1908; *Scrieri,* pref. de G. Bogdan-Duică, Bucureşti, 1910; *Piatra Teiului* şi *Iaşii în 1840*, trad. de M. Sadoveanu, Bucureşti, 1915; *Cântarea României*, cu o pref. de L. Blaga, Bucureşti, 1924; *Scrieri*, ed. îngrijită şi introducere de P. V. Haneş, Craiova, 1937; *Scrieri postume,* ed. îngrijită de P. V. Haneş, Craiova, 1940; *Opere complete*, ed. îngrijită şi comentată de L. Predescu, Bucureşti, 1942; *Scrieri alese*, ed. îngrijită şi pref. de E. Boldan, Bucureşti, 1956; *Scrieri alese*, ed. îngrijită de G. Şerban, studiu introductiv şi note finale de T. Vârgolici, Bucureşti, 1970; *Cugetări,* postfaţă şi bibliografie de M. Zamfir, Bucureşti, 1977; *Cântarea României*, pref. de T. Vârgolici, Bucureşti, 1977 (ed. II, 1980); *Cântarea României*, tabel cronologic, pref., note şi bibliografie de Antoaneta Macovei, Bucureşti, 1983; *Cântarea României*, pref. şi tabel cronologic de C. Regman, ed. de G. Şerban, ed. III, revăzută şi adăugită, Bucureşti, 1985; *Piatra Teiului*, ed. îngrijită şi pref. de G. Şerban, Chişinău, 1991; *Scrieri literare*, ed. posfaţă, tabel cronologic şi referinţe critice de T. Vârgolici, Bucureşti, 1996; *Cântarea României,* Bucureşti, 1996; *Cântarea României. Piatra teiului. Poezia populară. Cugetări,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: V. Alecsandri, în *Albina Pindului,* nr. 2, 1848; P. V. Haneş, *Alexandru Russo, o pagină ignorată din literatura română,* 1901; G. Bogdan-Duică, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1901; G. Ibrăileanu, *Spiritul critic în cultura românească,* 1909; T. Ichim, *Alecu Russo,* 1909; G. Călinescu, *Istoria*...; T. Vianu, *Arta...;* Ş. Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria*...; Al. Dima, *Alecu Russo,* 1957; T. Vârgolici, *Alecu Russo*, 1964; Maria Maghiarodi, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai”, Series Philologia,* fasc.2, 1966; D. Popovici, *Romantismul*..., 1969; *Alecu Russo. Studii şi articole,* 1970; M. Zamfir, *Proza poetică românească în secolul al XIX-lea,* 1971; Al. Piru, *Varia – Preciziuni şi controverse*, I-II, 1972–1973; D. Păcurariu, *Clasicism şi romantism,* 1973; P. Cornea, *Oamenii începutului de drum,* 1975; R. Tomoioagă, *Personalităţi şi tendinţe în perioada paşoptistă,* 1976; Ion-Radu Mircea, în *Manuscriptum,* nr.2, 1976; Tr. Cantemir, *Studii de literatură*, 1983; Ov. Densusianu, *Literatura română modernă*, ed. II, 1985; Al. Hanţă, *Idei şi forme literare până la Titu Maiorescu*, 1985. Controversa asupra *Cântării României:* teza Russo; Al. Dima, *Alecu Russo,* 1957; E. Boldan, în *Viaţa Românească,* nr.3, 1959; P. V. Haneş, în *Limbă şi literatură,* VII, 1963; I. Neiescu, Aurelia Stan, în *Cercetări de lingvistică,* nr.2, 1963 şi nr.2, 1964; teza Bălcescu: G. C. Nicolescu, în *Limbă şi literatură,* 1955; N. A. Ursu, în *Iaşul literar*, nr.12, 1961; idem, în *Limba română,* nr.5, 1963; teza dublei paternităţi: P. Cornea, *Studii de literatură modernă*, 1962; alte ipoteze: D. Bălăieţ, în *România literară*, nr. 24, 1976; I. Coja, în *România literară,* nr.8, 1977. **(P. C.)**

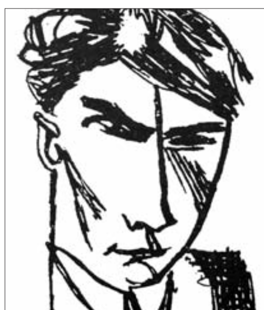

RUSSO Demostene, n. 22 ian. 1869, com. Peristasi (Grecia) – m. 5 oct. 1938, Bucureşti. Istoric şi filolog (elenist, bizantinolog) cu preocupări în domeniul literaturii române vechi. Studii liceale la „Marea şcoală” (grecească) din Fanar (Constantinopol); urmează studii universitare la Atena, Berlin, Leipzig, unde îşi dă şi doctoratul în litere cu o teză despre „filosofia şcolii din Ghaza” (1893). Coleg cu C. Rădulescu-Motru, acesta îl determină să vină în România (1894). Prof. de lb. greacă la Liceul „Venieri” din Galaţi; mai predă şi latina, germana, filosofia. În 1897 se stabileşte la Bucureşti şi colaborează la ziarul grec de aici, *Pargis*, cu art. ştiinţifice. Între 1900 şi 1920, interpret de greacă şi (din 1904) de engleză pe lângă Ministerul de Externe. Împreună cu slavistul I. Bogdan, întemeietor al Comisiunii Istorice a României. În 1915 ocupă, „prin chemare”, noua Catedră de filologie bizantină la Univ. din Bucureşti, până la pensionarea sa, în 1938. Din 1919, membru coresp. al Acad. Moare în urma unui atac de cord, la câteva zile după pensionare. Lucrările sale tratează cu precădere relaţiile greco-române, mai ales în spaţiul vechii culturi (problema paternităţii *Învăţăturilor lui Neagoe,* discutarea pretinsului bogomilism al textelor din *Codex Sturdzanus* ş. a.). A publicat numeroase art., dări de seamă, recenzii în *Convorbiri literare, Noua revistă română, Buletinul Comisiei Istorice a României, Revista istorică română, Istros* etc. Multe contribuţii le-a publicat sub titlul generic *Studii bizantino-române;* urmărea să contopească toate cercetările sale într-o operă de sinteză, *Elenismul în România*, pe care n-a mai apucat s-o încheie. Postum, textele sale mai importante au fost reunite sub titlul *Studii istorice greco-române* (1939). O altă preocupare importantă a fost de ordin metodologic, în domeniul textologiei, lăsând un îndreptar urmat vreme de decenii:*Critica textelor şi tehnica ediţiilor* (1912). Vestit pentru acribia cercetărilor sale, a lăsat amintirea unui excelent şi generos pedagog.

OPERA: *Studii bizantino-române*. 1 *Texte eshatologice din Codex Sturdzanus şi pretinsul lor bogomilism.* 2 *Învăţăturile lui Pseudo-Neagoe*, Bucureşti, 1909; *Studii şi critice.* 1 *O cartea asupra învăţăturilor lui Pseudo-Neagoe.* 2 *Răspuns unui critic.* 3 *Cărţi de bună cuviinţă.* 4 *Un catalog de msse greceşti*, Bucureşti, 1910; *Elenismul în România. Epoca bizantină şi fanariotă*, Bucureşti 1912; *Critica textelor şi tehnica ediţiilor*, Bucureşti, 1912; *Filologia greacă medie şi modernă la Universitatea din Bucureşti* (extras), Bucureşti, 1913; *Datoria criticei şi bilanţul unei activităţi ştiinţifice* (extras), Bucureşti, 1914; *Emendaţiuni la unii autori greci şi români* (extras), Bucureşti, 1915;

Cronica Ghiculeştilor. Un nou letopiseţ al Moldovei. 1695-1754 (extras), Bucureşti, 1915; *Un bizantinolog improvizat (N. Bălcescu)*, Bucureşti, 1916; *Studii istorice greco-române*, publicate sub îngrijirea lui C. C. Giurescu, Ariadna şi N. Camariano, tom I-II, Bucureşti, 1939.

REFERINŢE CRITICE: Al. Rosetti, în *România*, nr. 129, 1938; Al. Elian, în *Convorbiri literare,* nr. 11-12, 1938; C. C. Giurescu, *Demostene Russo*, 1939; N. Iorga, *Un om, o metodă, o şcoală*, 1940; M. Bucur, *Istoriografia...* **(M. A.)**

RUSSU-ŞIRIANU Vintilă, n. 20 apr. 1897, Arad – m. (?). Memorialist şi traducător. Fiul lui Ioan Russu-Şirianu, nepot de soră al lui Slavici, ziarist şi luptător naţional cunoscut. Liceul la Arad; studii la Conservatorul din Bucureşti şi la Facultatea de Medicină, abandonate. Face războiul în calitate de ofiţer, cunoscând, la Iaşi, în casele lui Delavrancea, Iorga, Take Ionescu, Osvald Teodoreanu, pe Robert de Flers, care-l va ajuta mai târziu, la Paris; Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Secretar tehnic la „Liga culturală”, bibliotecar la Bibl. Acad., redactor la *Flacăra,* secretar al lui Goga, publicist. O vreme e secretar la SSR (1923-1924), calitate în care a organizat mai multe turnee şi şezători. Debutul literar în 1919, apoi activitate sporadică la *Flacăra, Gândirea, Cugetul românesc, Adevărul literar, Cuvântul liber, Rampa* etc., cu poezii şi art. În 1927 a plecat la Paris, unde a condus rev. lunară *Revue Franco-Roumaine*, cunoscând de aproape lumea literară franceză, dar şi pe românii stabiliţi la Paris (Enescu, Brâncuşi, Panait Istrati, Elena Văcărescu, Martha Bibescu, Ilarie Voronca, N. Titulescu, Marioara Ventura ş. a.), despre care a lăsat amintiri pline de vibraţie şi artă literară (*Vinurile lor...*, 1969). A scris şi piese de teatru: *Biruitorul* (în colab. cu A. Băbeanu), jucată în 1924 pe scena Naţionalului bucureştean; după 1944, a dramatizat, împreună cu Cezar Petrescu, *Ochii strigoiului* şi *Mânzul nebun,* apoi a scris teatru pentru muncitori (1947) şi pentru căminele culturale, astăzi total depăşit, ca şi poezia, antologată târziu, în 1972, de către M. Gafiţa în vol. *Îmi amintesc de aceste versuri*. Traducător de talent din Balzac (*Cămătarul*) şi Roger Martin du Gard (*Familia Thibault*). Amai semnat: V. R. Ş., Ion Dacu, D. Dinu.

OPERA: *Teatru pentru muncitori*, Bucureşti, 1947 (în colab.); *Vinurile lor...* Ore trăite cu G. Enescu, C. Brâncuşi, M. Sadoveanu, O. Goga, G. Coşbuc, P. Istrati, I. Brezeanu, N. Bălţăţeanu, I. L. Caragiale, M. Eminescu, Bucureşti, 1969; *Îmi amintesc de aceste versuri*, Bucureşti, 1972 (cu o postfaţă de M. Gafiţa).

REFERINŢE CRITICE: I. Buzaşi, în *Tomis*, nr. 9, 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 42, 1969; Perpessicius, în *România literară*, nr. 43, 1969; Al. Piru, *ibidem*, nr. 33, 1969; A. Sasu, în *Steaua,* nr. 10, 1969; Vl. Bârna, în *Viaţa Românească,* nr. 3, 1970; L. Boia, în *Magazin istoric*, nr. 7, 1971; Vl.Bârna, în *România literară*, nr. 17, 1972; idem, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1972; M. Gafiţa, în *România literară*, nr. 9, 1973; M. Marcian, în *Contemporanul,* nr. 46-47, 2001. **(M. Pp.)**

RUSU Anca-Maria, nr. 27 mart. 1960, Iaşi. Eseistă şi traducătoare. Fiica lui Ştefan Oprea, scriitor, şi a Mariei (n. Lavric), prof. de lb. română. Şcoala generală (1967-1975); studii liceale la Liceul „G. Ibrăileanu” din Iaşi (clasele IX-X, 1975-1977), continuate la Liceul „Mihai Eminescu” din acelaşi oraş (clasele XI-XII, 1977-1979); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza” din Iaşi, secţia franceză-engleză (1979-1983). Prof. de lb. franceză la Paşcani (1983-1987) şi Iaşi (1987-1990); redactor la *Cronica* (1990-1991); asistent (1991-1995), lector (1995-2000) şi conferenţiar (din 2000) la Facultatea de Litere a Univ. „Al. I. Cuza” din Iaşi, Catedra de lb. şi literatura franceză. Dr. în filologie al Univ. din Iaşi cu teza *Literatura absurdului: Samuel Beckett şi*

Eugen Ionescu în România (1999). Burse de studii la Grenoble (1982), Poitiers (1993) şi Rennes, Franţa (1999); lector de lb. română la Univ. din Angers, Franţa (1996-1997). Colab. la *Dialog*, *Cronica*, *Dacia literară*, *Ateneu*, *Tribuna*, *România literară*, *Convorbiri literare*, *Teatrul*, *Teatrul azi* etc. Debutează în *Dialog* (1981). Debut editorial cu vol. *Stelele Oscarului*, în colab. (1996). A publicat eseurile *Cercurile concentrice ale absurdului* (2000), *Eugen Ionescu şi Samuel Beckett în spaţiul cultural românesc* (2000) şi *Les langages du théâtre* (2000). Autoare a unei lucrări lingvistice (*Éléments de phonétique française*, 2002).

OPERA: *Stelele Oscarului*, I-II, în colab. cu Şt. Oprea, Iaşi, 1996-2000; *Cercurile concentrice ale absurdului*, cuvânt înainte de C. Ciopraga, Iaşi, 2000; *Eugen Ionescu şi Samuel Beckett în spaţiul cultural românesc*, pref. de L. Leonte, Iaşi, 2000; *Les langages du théâtre*, Iaşi, 2000. Traduceri: *Hortensia Papadat-Bengescu, Femeia în faţa oglinzii/Femme devant son miroir*, Iaşi, 1996.

REFERINŢE CRITICE: Oltiţa Cântec, în *Cronica*, nr. 2, 2000; M. Morariu, în *Familia*, nr. 3; 6, 2000; G. Bădărău, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 2000; Carmen Stanciu, în *Teatrul azi*, nr. 10-11, 2000; Sorina Bălănescu, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 2000; M. Ghiţulescu, în *Contemporanul*, nr. 22, 2000; D. Şt. Pocovnicu, în *Ateneu*, nr. 4, 2000; M. Morariu, în *Familia*, nr. 4, 2001. **(A. S.)**

RUSU Liviu, n. 9 nov. 1901, com. Sărmaş, jud. Mureş – m. 17 dec. 1985, Cluj-Napoca. Estetician, critic şi istoric literar, comparatist. Fiul preotului Constantin Rusu şi al Elei (n. Turi). Primele trei clase primare în satul natal (1908-1911), iar clasa a IV-a primară la Liceul Evanghelic German din Bistriţa (1911-1912), unde va urma şi clasele gimnaziale şi liceale (1912-1920). Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj (1920-1925). În 1923, îşi începe cariera universitară, fiind numit, încă student, preparator, iar după licenţă, asistent al psihologului Florian Ştefănescu-Goangă, la Institutul de Psihologie din Cluj. În perioada 1928-1929, se află la specializare în Germania (Leipzig, Berlin şi Hamburg). Dr. în filosofie, specialitatea psihologie, la Univ. „Regele Ferdinand I" din Cluj, cu teza *Selecţia copiilor dotaţi*. În 1929, este numit conferenţiar, iar în 1931 îşi trece docenţa în psihologie, cu teza *Aptitudinea tehnică şi inteligenţa practică*. Activitatea sa în domeniul psihologiei este cuprinsă în mai multe studii publicate, între 1929 şi 1939, în *Revista de psihologie*, în vol. colective (*Psihologia configuraţiei,* 1929) sau proprii (*Principiile de bază ale psihologiei aplicate*, 1929, şi *Problema orientării profesionale*, 1929). Anii de specializare la Paris (1933-1935) înseamnă, în cariera lui **R.**, şi o cotitură spre studiile de estetică, spre care îl îndemnase şi mentorul său, Florian Ştefănescu-Goangă. În 1935, îşi ia doctoratul de stat în estetică, în Sorbona, cu teza principală *Essai sur la création artistique. Contribution à une esthetique dynamique*, însoţită de teza secundară, *Le sens de l'existence dans la poésie popularie roumaine*, sub conducerea renumitului Charles Lalo. Teza principală a fost publicată în acelaşi an, în celebra col. „*Bibliothèque de Philosophie*" a celei mai prestigioase edituri a vremii, Felix Alcan, devenind o lucrare de notorietate internaţională. Ea s-a bucurat de numeroase recenzii în presa străină (franceză, elveţiană, iugoslavă), între recenzenţi numărându-se Charles Lalo, Charles Werner, Edgar de Bruyne, V. Feldman, B. Fondane, Hector Talvart, Eliot D. Hutchinson, Guillaume de Bricqueville, P. Panici, D. Z. Milacici. Mari esteticieni, precum Henri Focillon, R. Müller-Freienfels, J. Gantner îi trimit autorului scrisori elogioase. În presa românească, lucrarea este recenzată de Mircea Mancaş şi Petru Comarnescu. Devenind o lucrare de notoritate internaţională, *Essai sur le création artistique* va fi comentată de autori precum Welek şi Warren (în *Teoria literaturii*), Cesare Pavese. După întoarcerea în ţară, **R.** este numit (1938) prof. titular de estetică la Univ. din Cluj. Remarcat, încă din studenţie, de George Bogdan-Duică, istoricul literar care îi orientează primele lecturi fundamentale din literatura germană, **R.** debutează, în publicistică, în 1923, în rev. *Lumea universitară*, cu un art. pe teme studenţeşti. Colaborează apoi la pagina culturală a ziarului *Naţiunea* (cu studii despre Beethoven, Wagner, Caragiale, Blaga), la *Societatea de mâine* (rubrică teatrală şi muzicală), *Ţara nouă, Revista de filosofie, Satul şi şcoala* etc. Având la bază o formaţie de filosof, **R.** şi-a concentrat eforturile creatoare în domeniul esteticii. Concretizate iniţial într-un studiu

despre Max Dessoir (*Max Dessoir, estetician şi filosof,* 1933), aceste preocupări vor culmina cu *Essai sur la création artistique* (1935) - căreia îi urmează *Estetica poeziei lirice* (1937) şi *Logica frumosului* (1946), acestea formând o veritabilă „trilogie estetică”. După război, **R.** este, asemenea altor intelectuali de marcă, înlăturat de la catedră (1948-1961), în această perioadă lucrând ca ajutor de bibliotecar, apoi bibliotecar la Bibl. Filialei Cluj a Acad., alături de Lucian Blaga. Simultan, este cercetător în cadrul colectivului de literatură de pe lângă Institutul de Lingvistică al Acad., unde i se încredinţează lucrările redacţionale ale publicaţiei *Studii şi cercetări ştiinţifice*, aparţinând de Filiala Acad. În 1961 revine în învăţământul superior, recunoscându-i-se titlurile ştiinţifice şi fiind integrat Catedrei de literatură universală şi comparată a Facultăţii de Filologie din cadrul Univ. „Babeş-Bolyai” din Cluj. Publică acum lucrarea despre tragicii greci (*Eschil, Sofocle, Euripide*, 1961), studiul comparatist *Eminescu şi Schopenhauer* (1966) şi cel dedicat folclorului românesc, *Viziunea lumii în poezia noastră populară* (1967). În *Viaţa Românească* (nr. 5/1963) i se tipăreşte faimosul memoriu-studiu, *Însemnări despre Titu Maiorescu*, care a determinat, în plin dogmatism proletcultist, reconsiderarea şi valorificarea operei şi personalităţii lui Titu Maiorescu. Mentorul *Junimii* devine de acum, pentru **R.**, o preocupare constantă: scrie pref. la vol. ale acestuia, lămureşte probleme ale formaţiei sale intelectuale (în special respiungerea tezei, susţinute de Tudor Vianu, a influenţei lui Hegel asupra lui Maiorescu, opunându-i o teză care susţine, dimpotrivă, influenţa unui antihegelian – Herbart) etc. O parte din aceste studii, cu un pronunţat caracter polemic (ceea ce-l va determina pe Eugen Todoran să-l numească pe autorul lor „ultimul polemist maiorescian”), vor fi reunite în vol. *Scrieri despre Titu Maiorescu* (1979 – Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” al Acad.). Alte studii şi art., unele substanţial revizuite (cum ar fi *Eminescu şi Schopenhauer*), vor intra în sumarul vol. *De la Eminescu la Lucian Blaga* (1981). În perioada postbelică va colabora la *Viaţa Românescă, Steaua, România literară, Luceafărul, Contemporanul, Tribuna, Scrisul bănăţean, Revista de istorie şi teorie literară*, precum şi la publicaţii din străinătate: *Revue d'Esthetique* (Paris), *Lenau-Forum* (Viena), *Zeitschrift für Kulturaustausch* (Stuttgart), *Südosteuropa Mitteilungen* (München), precum şi la vol. colective. Scrie pref. la lucrări sau antologii având ca autori pe Titu Maiorescu, Fritz Martini, A. Schopenhauer. Participă la congrese internaţionale de estetică şi literatură comparată şi ţine numeroase conferinţe. Membru titular al Acad. de Ştiinţe Sociale şi Politice şi membru în comitetul de redacţie al rev. de literatură comparată *Lenau-Forum* (Viena), membru în „Association internationale de littérature comparée”. Manifestând un adevărat cult pentru rigoare şi adevăr, **R.** a cheltuit multă energie şi mult timp în polemicile avute cu C.I. Gulian, Paul Cornea, Nicolae Moraru, Nicolae Manolescu, Alexandru George, Mircea Zaciu, Zaharia Sângeorzan, Liviu Petrescu, Simion Ghiţă etc. Premiul special al Uniunii Scriitorilor pe anul 1980.

OPERA: *Selecţia copiilor dotaţi*, Cluj, 1929; *Principiile de bază ale psihologiei aplicate*, Cluj, 1929; *Problema orientării profesionale*, Cluj, 1929; *Aptitudinea tehnică şi inteligenţa practică*, Cluj, 1921; *Goethe*. Câteva aspecte, Cluj, 1932, *Max Dessoir, estetician şi filosof*, Cluj, 1933; *Essai sur la création artistique*. Contribution à une esthétique dynamique, Paris, 1935 (ed. II, Bucureşti, 1972); *Le sens de l'existence dans la poésie populaire roumaine*, Paris, 1935; *Estetica poeziei lirice*, Cluj, 1937 (ed. II, Bucureşti, 1944; ed. III, 1969); *Logica frumosului*, Cluj, 1946 (ed. II, Bucureşti, 1968); *Eschil, Sofocle, Euripide*, Bucureşti, 1961 (ed. II, 1968); *Eminescu şi Schopenhauer*. Avec un résumé en français, Bucureşti, 1966; *Viziunea lumii în poezia noastră populară. De la resemnare la acţiunea creatoare*.Avec un résumé en français, Bucureşti,1967; *Scrieri despre Titu Maiorescu*, Bucureşti, 1979; *De la Eminescu la Lucian Blaga şi alte studii literare şi estetice*, Bucureşti, 1981; *Eseu despre creaţia artistică*. Contribuţie la o estetică dinamică. Studiu introductiv de M. Papahagi, traducere din lb. franceză: Cristina Rusu, Bucureşti, 1989; *Goethe: câteva aspecte,* studiu introductiv de V. Voia, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: G. Stern, în *Recherches philosophiques*, V., 1935-1936; Charles Lalo, în *Revue philosophique de la France et de l'étranger*, nr. 9-10, 1936; Edgar de Bruyne, în *Revue néoscholastique de philosophie,* no. 51, 1936; Charles Werner, în *Journal de Génève*, 24 juin 1937; V. Feldman, în *Revue de synthèse*, no. 2, 1936; B. Fondane, în *Cahiers du Sud,* février 1937; Hector

Talvart, în *Les Nouvelles littéraires,* no. 690, 1936; Guillaume de Bricqueville, în *Revue bibliographique et critique,* nr. 27-28, 1936; P. Panici, în *Études*. Revue catholique d'intéręt général, 1937; D. Z. Milacici, în *Srpski knizevni glasnik*, mai-aug. 1936; Al. Dima, *Gândirea românească în estetică,* 1943; M. Mancaş, în *Athenaeum*, nr. 3-4, 1936; P. Comarnescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 5, 1936; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 48, 1966; O. Papadima, în *Luceafărul,* nr. 52, 1966; E. Papu, în *Gazeta literară*, nr. 47, 1966; V. Adăscăliţei, în *Argeş*, nr 9, 1967; V. Adăscăliţei, în *Cronica*, nr. 17, 1967; A. Anghelescu, în *Scânteia*, nr. 7324, 1967; T. Biràiescu, în *Orizont*, nr. 1, 1967; I. C. Chiţimia, în *Revista de istorie şi teoria literară*, nr. 4, 1967; N. Constantinescu, în *Gazeta literară*, nr. 34, 1967; Gh. D., în *Iaşul literar*, nr. 1, 1967; V. Muscă, în *Familia*, nr. 5, 1967; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 1, 1967; P. Ruxăndoiu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1967; Dragoş Vrânceanu, în *Luceafărul*, nr. 11, 1967; N. Balotă, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1968; D. Cesereanu, în *Tribuna*, nr. 24, 1969; M. Emilian în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1969; N. Balotă, *Euphorion*, 1969; T. Bălaşa, în *Ramuri*, nr. 4, 1970; M. Călinescu, în *România literară*, nr. 45, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 7, 1970; D. Laurenţiu, în *Luceafărul* nr. 5, 1970; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 9, 1970; Ioana Morărescu, în *Ateneu*, nr. 8, 1970; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 12, 1970; T. L. Birăescu, în *Orizont*, nr. 18, 1973; P. Dugneanu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1973; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 21, 1973; Al. Dima, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1976; Paul Silvestru, în *Orizont* nr. 45, 1976; Ion Zamfirescu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1976; N. Balotă, în *Tribuna*, nr. 47, 1976; N. Balotă, *Arte poetice ale secolului XX*, 1976; V. Iancu, în *Familia*, nr. 1, 1977; Ilie Radu-Nandra, în *Echinox*, nr. 5, 1977; I. Lotreanu, în *Săptămâna*, nr. 374, 1978; I. Lotreanu, în *Săptămâna*, nr. 424, 1979; Alex. Ştefănescu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1979; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 35, 1979; Nae Antonescu, în *Transilvania*, nr. 4, 1980; T. L. Biräescu, în *Orizont*, nr. 10, 1980; Dan Ciachir, în *Săptămâna*, nr. 499, 1980; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 15, 1980; M. Martin, în *Cronica*, nr. 36, 1980; B. Ţincu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1980; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 49-50, 1980 (interviu); Nae Antonescu, în *Steaua*, nr. 9, 1981; T. L. Biräescu, în *Orizont*, nr. 30, 1981; C. S., în *Săptămâna*, nr. 558, 1981; D. Cesereanu, în *Tribuna*, nr. 46, 1981; Ş. Cioculecu, în *România literară*, nr. 20, 1981; (E. S.) Cucerzan, în *Tribuna*, nr. 46, 1981; I. Dur, în *Ramuri*, nr. 11, 1981; E. Manu, în *România literară*, nr. 47, 1981; L. Petrescu, în *Tribuna*, nr. 7, 1981; I. Radu-Nandra, în *Tribuna*, nr. 46, 1981; I. D. Sârbu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1981; Const. Sorescu, în *Săptămâna*, nr. 560, 1981; M. Vaida, în *Steaua*, nr. 11, 1981; V. Marian, în *Luceafărul*, nr. 46, 1981; Maria Alexandrescu Vianu, în *Steaua*, nr. 12, 1982; Mircea Bertea, în *România literară*, nr. 33, 1982 (interviu); M. Constantin, în *Orizont*, nr. 17, 1982; S. Dănilă, în *Neuer Banater Zeitung*, nr. 5967, 1982; M. Mancaş, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1982; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 5, 1982; P. Rezuş, în *România literară*, nr. 38, 1982; V. Voia, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice*, 1982; Al. Piru, în *Contemporanul*, nr. 16, 1983; P. Marcea, *Concordanţe şi controverse*, 1983; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 3, 1984; T. L. Birăescu, în *Orizont*, nr. 52, 1985; Ştefan Aug. Doinaş, în *România literară*, nr. 52, 1985; M. Vaida, în *Tribuna*, nr. 52, 1985; Georgeta Antonescu, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice*, p. 87-88, 1986; M. Mancaş, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1986; Mircea Popa, în *Transilvania*, nr. 10, 1986; Marian Popa, în *Steaua*, nr. 2, 1986; D. G. Burlacu, *Revenirea la Maiorescu*, 1997; I. Datcu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 602, 2002; Ştefan Aug. Doinaş, *Evocări,* 2003. **(I. R.)**

RUSU M.[ircea] N.[icolae], n. 28 oct. 1938, Braşov. Critic şi istoric literar. Fiul lui Ioan Rusu, maistru motoare de avion la I.A.R. Braşov, şi al Victoriei (n. Mureşan). Studii elementare la Braşov (1945-1952). Între 1952 şi 1953 urmează Liceul „Andrei Şaguna" din acelaşi oraş, apoi se transferă la Şcoala Medie Tehnică de motoare auto-aero din Bucureşti (1953-1954). Revine la Braşov, după desfiinţarea acesteia, se înscrie la Şcoala Medie Tehnică de Mecanică (1955-1957), la rândul ei desfiinţată, şi absolvă, în cele din urmă, liceul de aviaţie al Ministerului Forţelor Armate, unde era deja angajat. Licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1959-1964), secţiile filosofie generală şi ziaristică.

Subiectul lucrării de licenţă: *Substanţialismul lui Camil Petrescu.* E muncitor, magaziner, desenator, proiectant şi constructor în domeniul aviaţiei la Braşov, coleg de atelier cu tatăl său, cu Ludovic Spiess şi tatăl acestuia, avându-i şefi pe Radu Manicatide, celebrul inginer contructor de avioane, şi pe C. Const. Gheorghiu, autorul unei monografii despre Aurel Vlaicu şi al altor lucrări dedicate aviaţiei româneşti. Instructor de aeromodele la Palatul Pionierilor din Braşov. Funcţionar al Uniunii Scriitorilor, la Bucureşti (1964-1965). Tehnoredactor, redactor la Secţia de critică, apoi şef al respectivei secţii a rev. *Luceafărul* (1966-1968). Redactor, şeful Secţiei culturale, publicist comentator şi titular al cronicii literare la rev. *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* (1968-1983). În 1983 este dat afară din presă de către Eugen Florescu, Stelian Moţiu şi P. Ispas pentru curajul de a refuza să scrie, la comandă, art. festiviste şi omagiale. Prin bunăvoinţa lui Amza Săceanu, intră în redacţia rev. *Săptămâna*, unde susţine, cu intermitenţe, rubrica de istorie literară, retrăgându-se aproape complet din actualitatea literară. Conduce cenaclul literar al rev. *Amfiteatru* (1972-1983). Din 1992, stabilit în Statele Unite. În ţară a colaborat la *România literară, Steaua, Cronica, Familia, Almanahul literar, Almanahul Coresi* (Braşov), *Braşovul literar şi artistic, Orizont, Dialog, Tomis, Astra, Manuscriptum, Fotografia, Transilvania* etc. Redactor-şef, din 1997, al rev. de cultură şi spiritualitate românească *Lumină lină (Gracious Light)* din New York (Statele Unite), unde semnează eseuri (*Eminescu – omul enigmatic; Religie şi doctrină sau intrarea în templul naturii*, nr. 1, 1997), contribuţii de istorie literară (*Mihail Sadoveanu şi unirea Basarabiei cu patria-mamă* nr. 2, 1998; *Pentru o istorie a fotografiei din România: Alexadru Bellu la Londra*, ibid.; *Mateiu I. Caragiale şi crearea Biroului de Presă al României Mari*, nr. 3, 1998), publică poezii inedite ale lui Nichita Stănescu (*Nichita Stănescu către M. N. Rusu*, nr. 2, 1998; *Nichita Stănescu către Gabriela Melinescu*, nr. 3, 1998), susţine rubrica „Revista revistelor", alcătuieşte antologia de cenaclu şi scrie cronica evenimentelor culturale. Debutează în ziarul *Drum nou* din Braşov (1962), cu reportaje, recenzii şi cronici de film. Debut editorial cu vol. *Utopica* (1969). E autorul studiului introductiv al ed. Mihail Crama, *Intrarea în legendă* (1990). Pref. la vol. de Silvia Cinca (*Radiografii pentru succes*, 1993; *Oceanul*, 1993) şi Cristian Petru Bălan (*Cioburi de cristal*, 1996). Sutele de cronici, tipărite peste două decenii în rev. *Luceafărul, Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru,* n-au fost strânse într-o carte şi nici multele documente, descoperite în Arhivele din Viena, Budapesta şi Roma, privind opera şi viaţa unor importanţi scriitori români, nu sunt cunoscute încă cititorului. A colaborat la rubrici de istorie literară în rev. *Luceafărul* (1966-1968), *Cronica* (*Dicţionarul premiilor literare româneşti*, 1967-1968), *Braşovul literar şi artistic (*un *Dicţionar al scriitorilor braşoveni,* literele A-P, 1977-1980). A repus în circulaţie numele lui Dimitrie Ciocârdia-Matila, pamfletar politic paşoptist şi luptător pentru Unire. Premiul pentru critică al rev. *Luceafărul* pe 1963, premiul rev. *Săptămâna* pe 1973.

OPERA: *Utopica*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1969. Studii în periodice şi vol. colective: *Un pamfletar necunoscut: Dimitrie Ciocârdia-Matila*, în *România literară*, nr. 31, 1973 (se publică pamfletul: *Adresa recunoscătoare la plecarea prinţului Ştirbei din Principat); Pamfil Şeicaru despre N. Iorga,* în *N. Iorga. Omul. Opera. Prietenii*, Bucureşti, 1992 (se reproduc două art. necunoscute ale lui Pamfil Şeiaru: *Comemorarea lui Iorga,* din *Curentul,* nr. 4759, 1941 şi altul despre *Ecaterina N. Iorga,* din *Curentul*, nr. 4951, 1941).

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 9, 1969; Magda Ursache, în *Cronica*, nr. 20, 1969; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 4, 1969; C.Crişan, în *Era socialistă,* nr. 19, 1973; Marin Mincu, în *Amfiteatru,* nr. 3, 1976; Aurel Sasu, în *Lumină lină* (New York), nr. 4, 1998; idem, în *Meridianul românesc*, 4 dec. 1998; Daniel Perdigao, în *România literară*, nr. 47, 1998; Silvia Cinca, în *Meridianul românesc*, 9 ian. 1999; G. Băşenariu, *Cititor în exilul creator*, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

RUSU Nicolae, n. 26 febr. 1948, satul Risipeni, sector Făleşti, jud. Bălţi. Prozator. Fiul lui Petru Rusu şi al Emiliei (n. Tudorache), agricultori. Şcoala medie în satul natal (1955-1966); Facultatea de Economie a Institutului Politehnic din Chişinău (1966-1970) şi Şcoala Superioară de Literatură a Institutului de Literatură „M. Gorki" din Moscova (1983-1985). Contabil la Institutul Politehnic din Chişinău (1970-1971), economist la o întreprindere de construcţii din acelaşi oraş (1973-1983; stagiul militar 1971-1973); din 1985, angajat al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (director al Fondului Literar, din 1987). Colab. la *Literatura şi arta*, *Contrafort*, *Moldova*, *Basarabia*, *Nistru*, *Columna*, *Steaua*, *Vatra*, *Literatorul*, *Tribuna*, *Contemporanul*, *Convorbiri literare*, *Tomis* etc. Prezent în antologiile *Dintre sute de catarge* (1977), *Tinereţe floare de salcâm* (1988), *Pagini alese din literatura pentru copii* (1993) etc. Debutează în rev. *Inginerul* a Cenacului literar „Ritmuri" de la Politehnica din Chişinău (1969). Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Pânzele babei* (1978). În acelaşi gen, vol. *Havuzul* (1982), *Meri sălbatici*

(1987), *Unde creşte ploaia?* (1990), *Avem de trăit şi mâine* (1992), *Fără antract* (1996), *Să fim privighetori* (2000), *Treacă alţii puntea* (2000), *Marginea lumii* (2001) şi *Oraţie de ursitoare* (2003). Autor al romanelor *Lia* (1983), *Totul se repetă* (1988), *Ploaia de aur* (1997) şi *Şobolaniada* (1998). Premiul „N. Ostrovski" al Uniunii Scriitorilor din URSS (1986); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1992; 2002); Premiul rev. *Literatura şi arta* (1996; 1997; 1998; 2001).

OPERA: *Pânzele babei*, proză scurtă, pref. de Vl. Beşleagă, Chişinău, 1978; *Alunel*, basm, Chişinău, 1980; *Havuzul*, proză scurtă, Chişinău, 1982; *Lia*, roman, Chişinău, 1983; *Lia*, roman şi trei povestiri, în lb. rusă de S. Golubiţki şi I. Semionov, Chişinău, 1986; *Pălărie pentru bunic*, proză scurtă, în lb. rusă de M. Kojevnikova şi S. Florinţeva, Moscova, 1986; *Meri sălbatici*, proză scurtă, Chişinău, 1987; *Totul se repetă*, roman, Chişinău, 1988; *Unde creşte ploaia?*, proză scurtă, Chişinău, 1990; *Avem de trăit şi mâine*, proză scurtă, Chişinău, 1992; *Fără antract*, proză scurtă, Chişinău, 1996; *Ploaia de aur*, roman şi două povestiri, Chişinău, 1997; *Şobolaniada*, roman, Chişinău, 1998; *Să fim privighetori*, proză scurtă, Chişinău, 2000; *Treacă alţii puntea*, proză scurtă, Chişinău, 2000; *Marginea lumii*, proză scurtă, Timişoara, 2001; *Oraţie de ursitoare*, proză scurtă, Chişinău, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. C. Ciobanu, în *Literatură şi artă*, 30 aug. 1979; V. Nastasiu, *ibidem*, 9 aug. 1979; Angela Vizitiu, *ibidem*, 11 dec. 1991; I. Lăcustă, *ibidem*, 28 oct. 1993; I. Roşioru, în *Tomis*, nr. 3, 1998; Th. Codreanu, în *Literatură şi artă*, 13 mai 1999; C. Cubleşan, în *Cetatea culturală*, nr. 4, 1999; I. Ciocan, în *Contrafort*, nr. 5, 1999; Th. Codreanu, în *Literatură şi artă*, 14 febr. 2002; idem, *Basarabia sau drama sfâşierii*, 2003. **(A. S.)**

S

SABIN Mihail (pseud. lui Mişu Sachter), n. 25 aug. 1935, Cernăuţi – m. 10 sept. 1975, Bacău. Poet şi dramaturg. Tatăl: Aron Sachter, mama: Sali (n. ?), funcţionari. Studii la Liceul de Mecanică din Giurgiu, încheiate în 1953. Facultatea de Filologie, secţia germană, a Univ. din Bucureşti, promoţia 1957. A lucrat ca prof. la Liceul „G. Bacovia" din Bacău (1957-1962), metodist la Casa Regională de Creaţie din Bacău (1962-1964), redactor la rev. *Ateneu* (1964-1974), director adjunct la Teatrul „Bacovia" din Bacău (1974-1975). Debut cu poezie într-o culegere literară editată de Casa Regională de Creaţie din Bacău, în anul 1961. A publicat vol. de versuri *Întreţinerea focului* (1968), *Îngerul şi măscăriciul* (1970), *Arena cu paiaţe* (1972), *Pasărea medievală* (1974). Autor al unor piese de teatru, netipărite, dintre care doar „drama în două părţi" *Totul într-o noapte* a fost reprezentată în timpul vieţii sale, la teatrul băcăuan (1973). Postum şi la acelaşi teatru i s-a jucat piesa *24 de ore din viaţa unui geniu*, în 1976. În ms piesele *Întoarcerea lui Ulisse, Baricada bătrânilor fericiţi, Final de mare montare.* A semnat şi cronici teatrale în rev. *Ateneu*, între anii 1964 şi 1974.

OPERA: *Întreţinerea focului*, versuri, Bucureşti, 1968; *Îngerul şi măscăriciul*, versuri, Iaşi, 1970; *Arena cu paiaţe*, versuri, Bucureşti, 1972; *Pasărea medievală*, versuri, Iaşi, 1973; *Despre apusul soarelui*, versuri, ed. selectivă îngrijită de S. Adam, postfaţă de G. Bălăiţă, Iaşi, 1977.

REFERINŢE CRITICE: Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 16, 1968; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 17, 1968; D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 17, 1968; V. Sorianu, în *Ateneu*, nr. 3, 1968; I. Constantin, în *România literară*, nr. 28, 1970; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 41, 1970; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 7; 16, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 21, 1973; M. Minculescu, în *România literară*, nr. 4; 33, 1973; D. Mureşan, în *Vatra*, nr. 12, 1973; V. Taşcu, în *Ateneu*, nr. 8, 1973; C. Călin, în *Ateneu*, nr. 6, 1974; D. Chirilă, în *Familia*, nr. 4, 1974; C. Paraschivescu, în *Teatru*, nr. 4, 1974; C. Călin, în *România literară*, nr. 38, 1977; G. Genoiu, în *Cronica*, nr. 42, 1977; P. Tutungiu, în *Teatrul*, nr. 10, 1977; Gh. Grigurcu, în *Ateneu*, nr. 1, 1978; V. Sorianu, în *Ateneu*, nr. 9, 1984; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu...*; O. Genaru, în *Ateneu,* nr. 9, 2002; C. Constantin, *ibidem.* **(I. P.)**

SADOVEANU Ion Marin (pseud. lui Iancu Leonte Marinescu), n. 27 iun. 1893, Bucureşti – m. 2 febr. 1964, Bucureşti. Prozator, poet, dramaturg şi eseist. Fiul medicului Nicolae Marinescu (care şi-a luat numele de Sadoveanu) şi al Emiliei (n. Petrescu). Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti până în 1912, când se înscrie la Facultatea de Drept a Univ. bucureştene, pe care o absolvă în 1916. Debutează cu poezia *Apus* în *Revista celor şase (*1912). Studii de drept şi germanistică la Paris (1919-1921), frecventând totodată lecţiile teatrale ale lui Jacques Copeau şi Lugné-Poe. În 1921, împreună cu T. Vianu, fondează cercul „Poesis", cu scopul de a populariza, prin conferinţe, fenomenul artistic european. Vicepreşedinte al Soc. Scriitorilor Români (1932). Director general în Ministerul Cultelor şi Artelor (1933-1940), director al Teatrului Naţional „I. L. Caragiale" din Bucureşti (1956-1958). Editorial, debutează cu vol. *Dramă şi teatru* (1926), analiză a fenomenului teatral atât ca text, cât şi ca spectacol. În 1927 publică misterul dramatic *Anno Domini...*, iar în 1930 *Cântece de rob*, vol. de versuri în manieră tradiţionalistă. Cea mai interesantă piesă de teatru a sa, *Molima*, impregnată de o atmosferă ibseniană (cu ecouri din *Strigoii* şi *Micul Eyolf*), apare în 1932. Concretizări ale activităţii în domeniul teatrologiei sunt *De la Mimus la Baroc* (1933), antologie de texte dramatice adnotate, şi

Drama şi teatrul religios în Evul Mediu (1942), secţiune a unei proiectate *Istorii universale a dramei şi teatrului.* În 1944 publică *Sfârşit de veac în Bucureşti*, capodoperă românească de tip balzacian, iar în 1957, *Ion Sântu*, romanul unei formaţii spirituale. Evocă cetatea pontică Histria în *Taurul mării* (1962). Intelectual erudit, catalizator al mişcării artistice interbelice, **S**. este un stilist rafinat, prozator viguros, tentat de ampla construcţie epică.

OPERA: *Dramă şi teatru,* Arad, 1926; *Metamorfoze – Anno Domini...,* Bucureşti, 1927; *Cântece de rob*, Bucureşti, 1930; *Molima*, Bucureşti, 1932; *De la Mimus la Baroc*, Bucureşti, 1933; *Drama şi teatrul religios în Evul Mediu,* Bucureşti, 1942; *Sfârşit de veac în Bucureşti,* Bucureşti, 1944 (ed., pref., curriculum vitae şi bibliografie de A. Goci, 1994; altă ed., 2001); *Sistemul celor 24 de sori*, Bucureşti, 1959; *Taurul mării*, Bucureşti, 1962; *Akho şi Tao,* Bucureşti, 1963; *Scrieri* I-VIII, ed. îngrijită, prefaţată şi note de I. Oprişan, Bucureşti, 1969–1985; *Istoria universală a dramei şi teatrului*, I-II, ed. îngrijită, prefaţată şi note de I. Oprişan, Bucureşti, 1973; *Taurul mării*, cuvânt înainte de Ov. Papadima, Bucureşti 1977; *Taurul mării*, antologie şi pref. de V. F. Mihăescu, 1987; *Ion Sântu*, pref. de P. Răileanu, Bucureşti, 1989. Traduceri: Shakespeare, *Richard al III-lea*, Bucureşti, 1934; Max Halbe, *Tinereţe*. O dramă a dragostei în trei acte, Bucureşti, 1942; V. Ermilov, *A. P. Cehov,* în colab. cu E. Jenea, Bucureşti, 1948 (ed. a II-a, 1954, în colab. cu H. Ioachim); Stendhal, *Roşu şi negru*, Bucureşti, 1950 (altă ed., 1995); G. A. Bürger, *Uimitoarele călătorii şi aventuri pe uscat şi pe apă ale Baronului von Münchhausen...,* Bucureşti, 1956 (alte ed. 1960; 1977; 1991; 1993); Heinrich von Kleist, *Ulciorul sfărâmat*, Bucureşti, 1957.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni...,* II; Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice,* 1966; C. Regman, *Cărţi, autori, tendinţe*, 1967; L. Baconski, *Marginalii critice şi istorico-literare*, 1968; P. Constantinescu, *Scrieri, IV,* 1970; Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* O. Şuluţiu, *Scriitori şi cărţi*, 1974; N. Balotă, *Universul...*; E. Simion, *Scriitori... II*; I. Vartic, *Spectacol interior,* 1977, Ş. Cioculescu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1978; idem, în *România literară*, nr. 37, 1978; N. Carandino, în *Viaţa Românească,* nr. 3, 1979, I. Oprişan, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1979; I. N. Popescu, în *Steaua*, nr. 9, 1980; M. Popescu, în *Ramuri,* nr. 3, 1982; Mădălina Nicolau, *Pe urmele lui Ion Marin Sadoveanu,* 1988; D. St. Rădulescu, *Dicţionarul personajelor din „Sfârşit de veac în Bucureşti*”, 1997; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 677, 2003. **(I. V.)**

SADOVEANU Mihail (numele la naştere: Mihail Ursachi; numele Sadoveanu e legalizat în 1891), n. 5 nov. 1880, Paşcani, jud. Iaşi – m. 19 oct. 1961, Bucureşti. Fiul lui Alexandru Sadoveanu, avocat, şi al Profirei (n. Ursachi), fată de răzeşi din satul Verşeni. Şcoala primară în Vatra Paşcanilor (1887-1891), cu învăţătorul M. Busuioc, evocat în *Domnu Trandafir*. Absolvă gimnaziul „Alecu Donici” din Fălticeni (1892-1897), director Vasile Lovinescu, tatăl lui E. Lovinescu. Între 1897 şi 1900, studii la „Liceul Naţional” din Iaşi, avându-l director pe filologul Vasile Burlă. În 1900 se înscrie la Facultatea de Drept din Bucureşti însă, atras mai mult de boema literară a capitalei, nu frecventează cursurile. Scoate, împreună cu Matei Rusu, trei nr. din rev. *Lumea* (1899). În 1901 se căsătoreşte cu Ecaterina Bâlu şi are unsprezece copii. Încorporat la un regiment din Fălticeni (1902), apoi copist la Casa Şcoalelor (1904), funcţionar la Direcţia Artelor din Ministerul Instrucţiei şi Cultelor (1905) şi, din nou, la Casa Şcoalelor, unde se ocupă de „înştiinţări şi cereri în legătură cu comorile”. Revine la Fălticeni (1906); după răscoalele ţărăneşti, Spiru Haret îl numeşte inspector al cercurilor culturale săteşti şi al bibliotecilor populare (1907). Tipăreşte, cu Artur Gorovei, gazeta populară „de educaţie cetăţenească şi îndrumare economică” *Răvaşul poporului* (1907). În colab. cu St. O. Iosif, Il. Chendi şi D. Anghel editează revista *Cumpăna* (nov. 1909 – apr. 1910). Director al Teatrului Naţional din Iaşi (1910-1919). Participă, ca sublocotenent în rezervă, la războiul balcanic (1913). Din însărcinarea Marelui Cartier General al Armatei editează ziarul *România* (1916-1917), alături de I. Minulescu şi P. Locusteanu. Stabilit la Iaşi, scoate împreună cu G. Topîrceanu rev. *Însemnări literare* (2 febr. – 21 dec.

1919), reapărută între 1936 şi 1940, cu titlul *Însemnări ieşene,* sub direcţia lui **S.**, G. Topîrceanu, M. Codreanu şi Gr. Tr. Popa. Scoate rev. *Lumea* – bazar săptămânal (1924-1926). Vizitează Olanda (1927) şi Constantinopolul (1929). Revine la Bucureşti (1936) şi preia direcţia ziarelor *Adevărul* şi *Dimineaţa*. Un grup de scriitori, oameni de artă şi cultură (L. Rebreanu, E. Lovinescu, M. Ralea, G. Călinescu, A. Oţetea, Al. Philippide, Ş. Cioculescu, Al. Rădulescu Motru ş. a.) semnează în *Dimineaţa* din 1937 *Protestul intelectualilor*, ripostând violentelor atacuri ale grupărilor de dreapta împotriva lui **S**. După moartea primei soţii, se căsătoreşte cu Valeria Mitru (1942). Călătoreşte în URSS (1945). Pe lângă activitatea literară, are acum şi o bogată activitate politică. Este membru al prezidiului Adunării Deputaţilor (din 1947) şi vicepreşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale (din 1948). Din 1940, este preşedinte de onoare al Uniunii Scriitorilor. Şeful delegaţiei române la Congresul Mondial al Păcii de la Paris (1949); în acelaşi an participă la reuniunea de la Roma a Comitetului Mondial al Partizanilor Păcii. Debutează sub pseud. Mihai din Paşcani, în rev. *Dracu* (1897), cu schiţa *Domnişoara M... din Fălticeni* (semnează întâia oară cu numele său în *Vieaţa nouă*, 1898). Debut editorial cu patru vol.: *Povestiri, Şoimii, Dureri înăbuşite* şi *Crâşma lui Moş Precu* (1904). N. Iorga numeşte acest an „anul Sadoveanu", „după acela dintre scriitorii care s-au ridicat în cuprinsul lui, printr-o bogăţie de activitate admirabilă, la situaţia de cel mai citit şi mai iubit dintre nuveliştii de astăzi". Colaborează la *Pagini literare, Opinia, Convorbiri literare, Sămănătorul, Revista idealistă, Făt-Frumos, Revista modernă, Minerva, Viaţa Românească, Universul, Adevărul literar şi artistic,* iar după 1944 la *România liberă, Veac nou, Jurnalul de dimineaţă, Scânteia* etc. Membru corespondent (1916), apoi membru activ al Acad. Române (1923), cu un discurs de recepţie despre *Poezia populară*. Publică aproape o sută de vol. din care unele marchează momente esenţiale în istoria literaturii române: *Hanu Ancuţei,* (1928), *Împărăţia apelor* (1928), *Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă* (1929), *Baltagul* (1930), *Creanga de aur* (1933), *Fraţii Jderi,* I-III (1935-1943), *Divanul persian* (1940), *Ostrovul lupilor* (1941). După al doilea război mondial, rescrie *Şoimii* sub titlul *Nicoară Potcoavă* (1952). A semnat şi cu pseud. M. S. Cobuz, S. Prisăcaru, C. Săteanu, Ilie Puşcaşu. Traduce din H. Heine şi I. Turgheniev. La împlinirea vârstei de 80 de ani este sărbătorit în toată ţara. Nu peste mult timp va trece în lumea umbrelor, plâns de G. Călinescu într-o memorabilă *Cronică a optimistului*: „Omul de toate zilele s-a mistuit lăsând în locu-i simulacrele sale de piatră şi de bronz. Ce-a fost al fiecăruia dintre noi a devenit al tuturor, el e acum numai al poporului din care a ieşit". Opera, „ca o frescă rezumativă, contopită cu geneza noastră psihică" (M. Ralea), este expresia unui mod de simţire autohtonă şi „unul din punctele cardinale de sensibilitate naţională" (P. Constantinescu). Premiul Acad. Române pentru vol. *Povestiri* (1904); Premiul de Stat pentru romanele *Mitrea Cocor* (1949) şi *Nicoară Potcoavă* (1952); Medalia de aur a păcii pe 1950 şi Premiul Lenin pentru pace pe 1961.

OPERA: *Povestiri*, Bucureşti, 1904; *Şoimii,* Bucureşti, 1904; *Dureri înăbuşite,* Bucureşti, 1904; *Crâşma lui Moş Precu*, Bucureşti, 1905; *Povestiri din război*, Bucureşti, 1905; *Amintirile căprarului Gheorghiţă*, Bucureşti, 1905; *Floare ofilită*, Bucureşti, 1906; *Mormântul unui copil*, Bucureşti, 1906; *Însemnările lui Neculai Manea*, Bucureşti, 1907; *La noi în Viişoara*, Bucureşti, 1907; *Vremuri de bejenie*, Bucureşti, 1907; *Duduia Margareta*, Bucureşti, 1908; *Oameni şi locuri*, Bucureşti, 1908; *O istorie de demult*, Bucureşti, 1908; *Cântecul amintirii*, Bucureşti, 1909; *Povestiri de sară*, Bucureşti 1910; *Apa morţilor*, Bucureşti, 1911; *Bordeenii*, Bucureşti, 1912; *Un instigator,* Bucureşti, ed. revăzută, 1912; *Privelişti dobrogene*, Bucureşti, 1914; *Neamul Şoimăreştilor*, Bucureşti, 1915; *44 de zile în Bulgaria,* Bucureşti, 1916; *Foi de toamnă*, Bucureşti, 1916; *File însângerate – Povestiri şi impresii de pe front,* Iaşi, 1917; *Umbre,* Iaşi, 1920; *Frunze-n furtună,* Iaşi, 1920; *Cocostârcul albastru,* Iaşi, 1921; *Strada Lăpuşneanu*, Iaşi, 1921; *Neagra Şarului*, Iaşi, 1922; *Pildele lui cuconu Vichentie,* Iaşi, 1922; *Războiul balcanic*, Bucureşti, 1923; *Oameni din lună*, Bucureşti, 1923; *Spre Emaus,* în colaborare cu D. D. Pătrăşcanu, Bucureşti, 1924; *Venea o moară pe Siret,* Bucureşti, 1925; *Ţara de dincolo de negură*, Bucureşti, 1926; *Sfintele amintiri...*, în colaborare cu D. D. Pătrăşcanu, Bucureşti, 1927, *Demonul tinereţii,* Bucureşti, 1928; *Hanu Ancuţei*, Bucureşti, 1928; *Olanda,* Bucureşti, 1928; *Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă*, Bucureşti, 1929; *O întâmplare ciudată*, Bucureşti, 1929; *Baltagul*,

Bucureşti, 1930; *Depărtări*, Bucureşti, 1930; *Măria-sa puiul pădurii,* Bucureşti, 1931; *Nunta domniţei Ruxandra*, Bucureşti, 1932; *Uvar*, Bucureşti, 1932; *Creanga de aur,* Bucureşti, 1933; *Locul unde nu s-a întâmplat nimic sau Târg moldovenesc din 1890,* Bucureşti, 1933; *Nopţile de Sânziene,* Bucureşti, 1934; *Viaţa lui Ştefan cel Mare*, Bucureşti, 1934; *Ucenicia lui Ionuţ*, Bucureşti, 1935; *Izvorul alb*, Bucureşti, 1936; *Cazul Eugeniţei Costea,* Bucureşti, 1936; *Ochi de urs*, Bucureşti, 1938; *Morminte*, Bucureşti, 1939; *Valea Frumoasei*, Bucureşti, 1940; *Divanul persian,* Bucureşti, 1940; *Vechime*, Bucureşti, 1940; *Opere*, I-VII, Bucureşti, 1940-1952; *Ostrovul lupilor*, Bucureşti, 1941; *Oamenii măriei-sale*, Bucureşti, 1942; *Poveştile de la Bradu Strâmb*, Bucureşti, 1943; *Anii de ucenicie*, Bucureşti, 1944; *Caleidoscop,* Bucureşti, 1946; *Fantazii răsăritene*, Bucureşti, 1949; *Păuna Mică*, Bucureşti, 1948; *Mitrea Cocor*, Bucureşti, 1949; *Nada Florilor. Amintirile unui pescar cu undiţa,* Bucureşti, 1951, *Nicoară Potcoavă,* Bucureşti, 1952; *Aventură în lunca Dunării,* Bucureşti, 1954; *Evocări*, Bucureşti, 1954; *Opere*, I-XXII, Bucureşti, 1954-1974; *Mărturisiri*, Bucureşti, 1960; *Corespondenţa debutului (1894-1904)*, 1977; *Opere,* I, ed. critică, de C. Simionescu, Bucureşti, 1981; *Fraţii Jderi*, I-II, ed. îngrijită de C. Mitru, repere istorico-literare de C. Simionescu, Bucureşti, 1981; *Opere*, I-VI, ed. critică de C. Simionescu, note şi comentarii de C. Simionescu şi F. Băileşteanu, studiu introductiv de C. Ciopraga, Bucureşti, 1981-1997; *Poezia populară,* ed. şi studiu introductiv de P. Ursache, Iaşi, 1981; *Povestiri*, I-II, ed. de C. Mitru şi C. Simionescu, Bucureşti, 1981; *Şoimii. Neamul Şoimăreştilor,* repere istorico-literare de A. Rusu, ed. critică de C. Mitru, Bucureşti, 1983; *Venea o moară pe Siret,* postfaţă şi bibliografie de C. Cubleşan, Bucureşti, 1983; *Locul unde nu s-a întâmplat nimic. Nopţile de Sânziene. Ostrovul lupilor.* Romane, ed. îngrijită de C. Mitru, Bucureşti, 1984 (ed. II. 1988); *Hanu Ancuţei.* Povestiri, tabel cronologic, pref. şi note de Şt. Badea, Bucureşti, 1985; *Neamul Şoimăreştilor*, pref., tabel cronologic şi selecţie de aprecieri critice de Alex Ştefănescu, Bucureşti, 1986; *Preocupări de teatru*, ed., note şi pref. de D. Ivănescu, Iaşi, 1986; *Creanga de aur. Nopţile de Sânziene,* repere istorico-literare de A. Rusu, ed. de C. Mitru, Bucureşti, 1986; *Baltagul*, pref. şi aprecieri critice de C. Regman, Bucureşti, 1987; *Povestiri şi nuvele*, ed. îngrijită, pref., tabel cronologic şi bibliografie de I. Oprişan, Bucureşti, 1988; *Nopţile de Sânziene*, ed. îngrijită, pref., tabel cronologic, addenda şi bibliografie de Antoaneta Tănăsescu, Bucureşti, 1990; *Drumuri basarabene*, ed. îngrijită şi pref. de I. Oprişan, Chişinău, 1992; *Hanu Ancuţei,* ed. şi pref. de C. Trandafir, Bucureşti, 1992; *Le rameau d'or,* trad. de Ileana Cantuniari, Bucureşti, 1993; *Nunta Domniţei Ruxandra. Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă,* Chişinău, 1993; *Fraţii Jderi*, cuvânt introductiv de Profira Sadoveanu, Bucureşti, 1993; *Opere alese*, I-V, antologie, text ales şi stabilit, note, comentarii şi glosar de C. Simionescu, studiu introductiv de C. Ciopraga, Chişinău, 1993-1998; *Istorisiri de dragoste*, Iaşi, 1994; *Baltagul,* pref., tabel cronologic, referinţe critice şi bibliografie de A. Gh. Olteanu, Bucureşti, 1994; *Ţara de dincolo de negură. Ostrovul lupilor*, ed. de F. Băileşteanu, Bucureşti, 1996; *Despre Ion Creangă,* antologie şi pref. de M. Ungheanu, Bucureşti, 1996; *Fraţii Jderi,* cuvânt înainte de Profira Sadoveanu, Bucureşti, 1996; *Neamul Şoimăreştilor*, ed. de T. Vârgolici, Bucureşti, 1997; *Venea o moară pe Siret,* pref. de T. Vârgolici, Bucureşti, 1997; *Hanu Ancuţei,* ed. îngrijită, postfaţă, tabel cronologic şi ref. critice de T. Vârgolici, Bucureşti, 1997; *Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă,* pref. de Profira Sadoveanu, Bucureşti, 1998 (altă ed., 2000); *Povestiri şi nuvele,* I-II, ed., tabel cronologic şi notă asupra ed. de D. I. Popescu, pref. de Şt. M. Ilinca, Bucureşti, 1998-1999; *Creanga de aur,* ed., pref., curriculum vitae şi bibliografic de F. Băileşteanu, Bucureşti, 1998; *Povestiri, nuvele, evocări, articole,* selecţie şi redactare de Passionaria Stoicescu, Bucureşti, 1999; *Şoimii,* pref., repere biobliografice şi ref. critice de V. Râpeanu, Bucureşti, 2003. Traduceri: Guy de Maupassant, *Povestiri alese*, Bucureşti, 1907; I. S. Turgheniev, *Povestirile unui vânător*, Bucureşti, 1946 (alte ed. 1954; 1959; 1961; 1966; 1972; 1989); idem, *Burnistrul* (Din povestirile unui vânător), Bucureşti, 1953; idem, *Opere I. Povestirile unui vânător*, Bucureşti, 1953; *Psalmii*, în trad. lui ~, ed. de I. Oprişan, Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, *Critice,* III; G. Ibrăileanu, *Scriitori şi curente*, 1909; E. Lovinescu, *Critice*, I; G. Iibrăileanu, *Scriitori români şi străini*, 1926; idem, *Studii literare*, 1930; N. Iorga, *Ist. lit. rom. cont.,* 1934; Perpessicius, *Menţiuni...,* I-IV; E. Lovinescu, *Istoria...,* I;

Însemnări ieşene, nr. 5, 1939 (nr. omagial); G. Călinescu, *Istoria...;* T. Vianu, *Arta...;* P. Comarnescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 8, 1945; *Studii şi articole închinate lui M. Sadoveanu*, 1952; D. Micu, *Sensul etic al operei lui Sadoveanu*, 1955; M. Ralea, *Scrieri din trecut, în literatură*, 1957; Profira Sadoveanu, *Viaţa lui M. Sadoveanu*, 1957; *Viaţa Românească*, nr. 11, 1960 (nr. omagial); *Steaua,* nr. 10, 1960 (nr. omagial); *Luceafărul*, nr. 22, 1960 (nr. omagial); *Tribuna,* nr. 43, 1960 (nr. omagial); G. Călinescu, *Prefaţă la Romane şi povestiri istorice*, 1961; S. Bratu, *M. Sadoveanu, o biografie a operei*, 1963; A. Marino, în *Gazeta literară,* nr. 44, 1965; C. Ciopraga, *M. Sadoveanu*, 1966; P. Georgescu, *Polivalenţa...;* E. Papu, *Din luminile veacului*, 1967; Z. Ornea, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1970; Profira Sadoveanu, *Planeta părăsită*, 1970; Ov. Crohmălniceanu, *Literatura...,* I; M. Zaciu, *Colaje*, 1972; Al. Piru, *Varia*, I, 1972; I. Vlad, *Povestirea...;* P. Georgescu, *Printre cărţi*, 1973; Vl. Streinu, *Pagini de critică literară*, III, 1974; Z. Sângeorzan, *M. Sadoveanu, teme fundamentale*, 1976; I. Negoiţescu, *Analize şi sinteze*, 1976; P. Marcea, *Lumea operei lui Sadoveanu*, 1976; N. Manolescu, *Sadoveanu sau utopia cărţii*, 1976 (ed. II, 1993; ed. III, 2002); E. Simion, *Scriitori...,* II; F. Băileşteanu, *Introducere în opera lui M. Sadoveanu*, 1977; P. Marcea, *Umanitatea lui Sadoveanu de la A la Z*, 1977; *Mihail Sadoveanu interpretat de...,* ed. II, 1977; M. Ungheanu, *Lecturi şi rocade*, 1978; Al. Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui M. Sadoveanu*, 1978, I. Vlad, *„Cărţile" lui Sadoveanu*, 1981; D. Mănucă, *Pe urmele lui M. Sadoveanu*, 1982; D. Păcurariu, *Scriitori...,* I; M. Cazacu, *Sinteza sadoveniană*, 1982; I. Cheie-Pantea, *Palingeneza valorilor,* 1982; C. Livescu, *Scene din viaţa imaginară*, 1982; P. Marcea, *Varietăţi literare*, 1982; Marian Popa, *Competenţa şi performanţa*, 1982; L. Raicu, *Calea de acces,* 1982; Al. Săndulescu, *Portrete şi analize literare*, 1982; Monica Spiridon, *Sadoveanu – divanul înţeleptului cu lumea,* 1982; Alex. Ştefănescu, *Între da şi nu,* 1982; F. Aderca, *Oameni şi idei,* 1983; G. Dimisianu, *Lecturi libere*, 1983; N. Florescu, *Profitabila condiţie*, 1983; N. Manolescu, *Arca...,* III; V. F. Mihăescu, *Timp şi mod,* 1983; Al. Paleologu, *Alchimia existenţei*, 1983; N. Steinhardt, *Critică...;* D. I. Suchianu, *Alte foste adevăruri viitoare*, 1983; R. Ţeposu, *Viaţa şi opiniile personajelor,* 1983; Ş. Cioculescu, *Itinerer critic,* IV, 1984; C. Ciopraga, *Propilee,* 1984; Ovid S. Crohmălniceanu, *Cinci prozatori în cinci feluri de lectură*, 1984; L. Leonte, *Prozatori contemporani*, I, 1984; Cornel Moraru, *Textul şi realitatea,* 1984; Sultana Craia, *Orizontul rustic în literatura română*, 1985; Elena Neagoe, *Mihail Sadoveanu – lumea ca semn*, 1985; Elena Tacciu, *Romantismul românesc,* II, 1985; C. Ungureanu, *Proza...;* M. Anghelescu, *Lectura operei,* 1986; Gh. Bulgăr, *Cultură şi limbaj*, 1986; Doina Florea, *Mihail Sadoveanu sau magia rostirii*, 1986; G. Ivaşcu, *Confruntări literare*, II, 1986; I. Oprişan, *Opera lui Mihail Sadoveanu,* 1986; M. Drăgan, *Clasici şi moderni?*, 1987; N. Frigioiu*, Romanul istoric al lui Mihail Sadoveanu,* 1987; F. Aderca, *Contribuţii...,* II; M. Anghelescu, *Textul şi realitatea*, 1988; F. Băileşteanu, *Aorist,* 1988; Sultana Craia, *Feţele oraşului,* 1988; Z. Ornea, *Interpretări*, 1988; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...,* III; A. Cosma, *Romanul...,* I; I. Holban, *Literatura subiectivă*, I, 1989; P. Ursache, *Sadovenizând, sadovenizând...*, 1994; E. Papu, *Lumini perene*, 1989; Perpessicius, *Scriitori...,* IV; St. Velea, *Interferenţe literare româno-polone,*1989; P. Ursache, *Sadovenizând, sadovenizând. Studiu stilistic şi estetic,* 1994; Şt. Borbély, *Grădina magistrului Thomas*, 1995; D. Mănucă, *Analogii,* 1995; Adrian Voica, *Sadoveanu, poetul,* 1995; Gh. Bulgăr, *Trei scriitori clasici: Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Mircea Eliade,* 1998; I. Pecie, *Meşterul Manole. Prozatori ai lumii: Creangă, Sadoveanu, Rebreanu,* 2001; D. Susan, *Mihail Sadoveanu – itinerar transilvan,* 2001; Cornelia Manicuţa, *Tragic şi elegic (Eminescu, Blaga, Sadoveanu),* 2001; C. Dram, *Mihail Sadoveanu. Modelul istorisirii de dragoste,* 2002; E. Negrici, *Literatura*...; Gh. Jurma, *Sadoveanu sau lupta cu balaurul,* 2002; Larisa Ileana Casangiu, *Personajul sadovenian. Perspective de abordare,* 2003. **(N. M.)**

SADOVEANU Paul Mihu, n. 3 iul. 1920, Iaşi – m. 14 sept. 1944, Turda. Prozator. Fiul mezin al lui Mihail Sadoveanu şi al Ecaterinei (n. Bâlu). Şcoala primară în oraşul natal, începe apoi studii secundare la Liceul Pedagogic din Iaşi, continuate la liceul „Sf. Sava" din Bucureşti (bacalaureat în 1939). Înscris la Facultatea de Drept a Univ. bucureştene,

face doi ani (1940-1942) fiind apoi mobilizat la Şcoala de ofiţeri rezervă din Câmpulung-Muscel (1942-1944), trece, cu gradul de sublocotenent, la un regiment din Sibiu în 1944, cu care pleacă pe frontul din Transilvania şi cade în luptele de la Turda, la 14 sept. E înhumat în cimitirul eroilor de la Alba Iulia. Autor al unei singure opere, neîmplinite, *Ca floarea câmpului*... (apărută postum, 1944), vădind un remarcabil instinct al naraţiunii confesive.

OPERA: *Ca floarea câmpului...*, Bucureşti, 1944.

REFERINŢE CRITICE: Ş. Cioculescu, în *Tribuna poporului*, 15 ian. 1945; Camil Petrescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 2, 1945; M. Sadoveanu, în *Jurnalul de dimineaţă*, nr. 14, 1945; Profira Sadoveanu, în *România literară*, nr. 19, 1974; 17, 1975; 18, 1985. **(D. C.)**

SADOVEANU Profira, n. 21 mai 1906, Fălticeni, jud. Suceava – m. 12 sept. 2003, Bucureşti. Prozatoare şi poetă. Fiica lui Mihail Sadoveanu şi a Ecaterinei (n. Bâlu). Liceul „N. Gane" din Fălticeni (1917-1918) şi, după o clasă urmată în particular, fiind pregătită de tatăl său, Liceul „Oltea Doamna" din Iaşi; bacalaureatul în 1925. Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Iaşi, secţia filosofie (1925-1929), fără examen de licenţă. Intenţionează să studieze arta dramatică la Paris, dar nu obţine consimţământul tatălui. Sub pseud. Valer Donea publică reportaje în *Universul literar şi artistic*. Debut cu romanul *Mormolocul* (1933), urmat de *Naufragiaţii din Aukland* (1937). Operă relativ întinsă, cuprinzând vol. de interviuri (*Domniile lor domnii şi doamnele*, 1937, republicat cu titlul *Stele şi luceferi*, 1969), memorialistică şi cărţi de evocare a lui Mihail Sadoveanu (*Viaţa lui Mihail Sadoveanu*, 1957, republicat cu titlul *Ostrovul zimbrului*, 1966; *O zi cu Sadoveanu*, 1955; *În umbra stejarului*, 1965; *Planeta părăsită*, 1970), poeme în proză (*Ploi şi ninsori*, 1940), poezie (*Somnul pietrei*, 1971; *Cântecele lui Ştefan Vodă*, 1974; *Flori de piatră*, 1980; *Ora violetă,* 1984), cărţi de versuri pentru copii (*Balaurul alb*, 1955; *Ochelarii bunicii*, 1969). Copleşită de modelul literar al tatălui său, **S.** prelungeşte în opera sa doar latura decorativă a descripţiei, infuzându-i un sentimentalism curat feminin. A tradus, singură sau în colab. cu Valeria Sadoveanu, din Cehov, Uşinski, Ostrovski, Balzac şi a îngrijit ed. din opera sadoveniană.

OPERA: *Mormolocul*, roman, Bucureşti, 1933; *Domniile lor domnii şi doamnele.* Portrete şi convorbiri, Bucureşti, 1937; *Naufragiaţii din Aukland*, roman, Bucureşti, 1937; *Ploi şi ninsori*, poeme în proză, Bucureşti, 1940 (ed. II, 1957); *Scrisori din sihăstrie*, Bucureşti, 1945; *Cozonacii.* Ilustraţii de Nelly Ştiubei, Bucureşti, 1950; *Balaurul alb*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1955; *O zi cu Sadoveanu*, Bucureşti, 1955; *Viaţa lui Mihail Sadoveanu. Copilăria şi adolescenţa*, I, Bucureşti, 1957; *Vânătoare domnească*, cuvânt înainte de D. Botez, Bucureşti, 1963; *În umbra stejarului*, Bucureşti, 1965; *Ostrovul zimbrului*. Copilăria şi adolescenţa lui Mihail Sadoveanu, Bucureşti, 1966; *Stele şi luceferi*, pref. de G. Călinescu, Bucureşti, 1969; *Ochelarii bunicii*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1969; *Planeta părăsită*, Bucureşti, 1970; *Somnul pietrei,* versuri, Bucureşti, 1971; *Mormolocul*, roman, pref. de C. Ciopraga, Bucureşti, 1972; *Cântecele lui Ştefan Vodă,* versuri, Bucureşti, 1974; *Flori de piatră,* versuri, Bucureşti, 1980; *Ora violetă*, poeme, Bucureşti, 1984; *Planeta părăsită*, Bucureşti, 1987; *Rechinul*, roman, Bucureşti, 1987; *Destăinuri*, Bucureşti, 1989; *Foc de artificii,* Bucureşti, 1995. Traduceri: Peter Neagoe, *Viforul*, povestiri, din englezeşte de ~ şi Teodora Sadoveanu, Bucureşti, 1935 (alte ed.: 1938; 1939); Lytton of Knebworth, *Antony, viconte de Knebworth. O poveste a tinereţii,* trad. de ~ şi C. Popa, Bucureşti, 1939; François Mauriac, *Pustiul dragostei*, trad. de ~ şi Teodora Sadoveanu, Bucureşti, 1942; K. D. Uşinski, *Cocoloşul*, poveste populară rusească povestită de ~, în româneşte de ~, Bucureşti, 1949; Evgheni Lann, *Dickens*, în româneşte de ~ şi N. Sdetoveţchi, Bucureşti, 1950; A. N. Ostrovski, *Lupii şi oile*, comedie în 3 acte, trad. de Valeria şi de ~, Bucureşti, 1950; idem, *Teatru*, trad. de Valeria Sadoveanu şi ~, Bucureşti, 1950 (ed. II, revăzută, 1953); H. de Balzac, *Verişoara Bette*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1952 (alte ed.: 1963; 1964); A. P. Cehov, *Povestiri*, în româneşte de Valeria Sadoveanu, ~, Anda Boldur şi Xenia Stroe, Bucureşti, 1957; Ch. Dickens, *Aventurile lui Oliver Twist*, în româneşte de Teodora şi ~, Bucureşti, 1957 (alte ed.: 1959; I-II, 1976; 1988; 1991; 1994; 1997; 2001; 2002);

A. N. Ostrovski, *Talente şi admiratori*, comedie în 4 acte, trad. de Valeria şi ~, Bucureşti, 1957; John Steinbeck, *Despre oameni şi şoareci*, piesă în 3 acte (6 tablouri), trad. de ~ şi Sima Zamfir, Bucureşti, 1957; Vasili Stefanik, *Frunze de arţar*, în româneşte de ~ şi Val. Condur, Bucureşti, 1958; M. A. Gerst şi N.I. Danilov, *Jucătorul*, dramatizare în 4 acte (după F. M. Dostoievski), trad. de Valeria Sadoveanu şi ~, Bucureşti, 1960; William Saroyan, *Unu, doi, trageţi uşa după voi*, nuvele, în româneşte de ~ şi Teodora Sadoveanu, pref. de ~, Bucureşti, 1964; A. France, *Crinul roşu,* roman, în româneşte de ~, Bucureşti, 1967; Al. Dumas, *Doctorul misterios. Fiica marchizului,* roman, I-II, în româneşte de ~, Bucureşti, 1976; Eudora Welty, *Bătălii pierdute*, roman, în româneşte de ~, Bucureşti, 1976.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; C. Ion, în *Viaţa Românească,* nr. 4, 1966; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 42, 1969; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 41, 1970; M. Ungheanu, în *Scânteia*, nr. 8513, 1970; M. Gafiţa, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1970; Ileana Corbea, N. Florescu, *Biografii posibile*, 1973; Al. Raicu, *Autografe*, 1983; I. Oprişan, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1983; C. Ciopraga, *Propilee*, 1984; Monica Spiridon, în *România literară*, nr. 48, 1985; I. Holban, în *Cronica*, nr. 23, 1987. **(R. G. Ţ.).**

SADOVEANU-EVAN Izabela (numele la naştere: Izabela Morţun), n. 24 febr./8 mart. 1870, com. Săuceşti, jud. Bacău – m. 6 aug. 1941, Bucureşti. Critic literar şi traducătoare. Fiica lui Gheorghe Morţun şi a Eleonorei (n. Dimitriu). Adoptată de soţii Alexandru şi Mia Andrei. Şcoala primară la Bacău; Institutul Pedagogic de Fete şi pensionul de fete din Iaşi. Frecventează Univ. din Iaşi, Cercul socialist al lui I. Nădejde şi cenaclul lui N. Beldiceanu, unde îl întâlneşte pe Creangă. Debutează în 1890 cu poezii în *Şcoala nouă* din Roman, iscălind Izabela Andrei. La Bucureşti, urmează Facultatea de Filosofie şi Pedagogie, apoi e numită prof. la Brăila. Aici activează în mişcarea socialistă, organizând muncitorimea portului. Este delegată la al II-lea Congres al P.S.D.M.R. (1894). Membră a cercului socialist condus de A. Bacalbaşa şi a grupării „Casa poporului" a fraţilor Proca. Se căsătoreşte cu Alexandru, fratele mai mare al lui M. Sadoveanu, şi se mută la Externatul de Fete din Focşani, apoi la Şcoala Centrală de Fete din Bucureşti. Începând cu 1912, studiază la Univ. şi Institutul Pedagogic din Geneva, luându-şi licenţa în ştiinţe sociale şi pedagogice (1915). Directoare a Institutului Pedagogic de Fete din Iaşi şi a Şcolii Normale „Elena Doamna" din capitală, organizează Şcoala de Puericultură şi Educatoare, colaborează cu Iorga la Univ. Liberă de la Vălenii de Munte. În 1938 se pensionează din învăţământ. Temperament de militantă, activează în mişcarea feministă: pune bazele „Asoc. pentru emanciparea civilă şi politică a femeii" (1918), devenind vicepreşedintă, apoi vicepreşedintă a „Asoc. universitare" şi a „Asoc. scriitoarelor române", redactează pagina femeii din săptămânalul *Dimineaţa*. Delegată a României la Soc. Naţiunilor, în Biroul Internaţional al Muncii etc., unde susţine necesitatea legiferării drepturilor egale pentru femei. Militează în Liga împotriva Prejudecăţilor (organizaţie de masă a PCR) pentru democratizarea şcolii, împotriva analfabetismului, a şovinismului etc. Colaborează la *Adevărul, Adevărul literar şi artistic, Noua revistă română, Viaţa Românească* (în comitetul de redacţie), *Voinţa naţională* (unde semnează *Evan*). Cărţile şi broşurile cu subiect pedagogic sânt semnate Izabela Sadoveanu. E autoarea unui vol. de *Impresii literare* (1908), cartea sa de debut. A tradus din Grazia Deledda şi Giovanni Verga şi a lăsat memorii, publicate postum (*Amintiri*, 1980).

OPERA: *Impresii literare,* Bucureşti, 1908; *Educaţia estetică şi artistică din ultimele două decenii,* Bucureşti, 1911; *Material didactic Montessori* (cu 14 ilustraţiuni), Bucureşti, 1916; *Metoda Montessori,* Bucureşti, 1916; *Educaţia nouă. Îndrumări pentru părinţi şi educatori,* Bucureşti, 1929; *Teatrul pentru copii şi tineret,* Bucureşti, 1931; *Psihologia copilului*, în colab. cu C. A. Angelescu, Bucureşti, 1933; *Să ne cunoaştem neamul şi ţara*, în colab. cu M. Sadoveanu şi I. Simionescu, Bucureşti, 1933; *Amintiri*, în colab. cu I. Teodorescu, ed. îngrijită de Aristiţa Avramescu, cuvânt înainte şi note de T. Avramescu, Bucureşti, 1980. Traduceri: Grazia Deledda, *Valurile vieţii,*

nuvele traduse din italieneşte de ~, Bucureşti, 1909; Giovanni Verga, *Fire de tigroaică*, trad. din italieneşte de ~, Bucureşti, 1909.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; I. C. Atanasiu, *Mişcarea socialistă între 1881-1900*, 1943; M. Sevastos, *Amintiri de la „Viaţa Românească”,* 1966; C. Ciopraga, *Literatura română între 1900-1918,* 1970; *Scrisori către G. Ibrăileanu*, II, 1971; Cora Barbu, Lenormanda Benari, Gh. Popescu*, Izabela Sadoveanu*, 1970; M. Vasile, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988. **(L. G.)**

SAHIA Al.[exandru] (pseud. lui Alexandru Stănescu), n. 11 oct. 1906 (sau 1908), satul Mănăstirea, jud. Ilfov – m. 13 aug. 1937, în satul natal. Prozator. Părinţii: Alexandru Stănescu şi Voica (n. ?), ţărani înstăriţi. „Fiu de mic proprietar (culac), crescut în marginea Bărăganului, mi-am mărginit toţi anii copilăriei la ţară”; „Oraşul a fost pentru mine, până la vârsta de doisprezece ani, mirajul cel mai extraordinar.” După ce face cinci clase primare în Mănăstirea (1915-1920), pleacă la Bucureşti pentru a da examen de admitere la Liceul Militar din Craiova, ale cărui cursuri le urmează între 1920 şi 1927; în penultima clasă, trece la Liceul „Sf. Sava” din capitală, nemulţumit de „educaţia prusacă, cu bătăi, interdicţii, suferinţe” a şcolii militare. Bacalaureatul în 1928. Înscris la Facultatea de Drept, o părăseşte după un an (1929), „neîntâlnind nimic din oamenii şi viaţa autentică pe care eu o doream cu ardoare”... O puternică criză religioasă îl determină să se retragă la mănăstirea Cernica (1929-1930). Perioadă de totală solitudine şi meditaţie asupra oamenilor, a rosturilor în lume, inegalităţii, răsturnărilor de valori, „chinurile mele utopice şi vechi”. La capătul experienţei, pierderea credinţei şi dispreţ pentru viaţa monahală, accentuare a crizei morale: „Cred că toată durerea din lume s-a cuibărit în mine”. Călătorie în Orientul Mijlociu, la locurile sfinte (1930). Îşi ia pseud. Sahia, inspirat de un cuvânt arab. Intră în presă, devenind gazetar profesionist. Debutase în rev. şcolară din Târgu Mureş, *Şoimii*, cu schiţa *Sculptorul Boambă* (1926), semnând cu pseud. Al. Mănăstireanu. Adevăratul debut, în *Bilete de papagal*, unde semnează pentru prima oară „Sahia” (1929); colab. la *Viaţa literară, Rampa, Vremea, Sfinxul, Viitorul social, Ultima oră, Caiete literare, Azi, Cuvântul liber* ş. a., precum şi în ziarul *Dimineaţa* (unde redactează rubrica *Fapt divers*, iar din 1935 *Tribuna muncitorească*). Contacte cu mişcarea muncitorească şi comunistă (1931); lecturi din clasicii marxismului; din 1932, îşi asumă lupta social-politică antifascistă şi antirăzboinică. Redactează pagina de literatură-artă a *Faclei* şi scoate rev. *Bluze albastre* (1932, suprimată după patru nr.). Din *Cuvântul înainte* al rev., se desprinde un program literar: „Fixaţi de cealaltă parte a baricadei, înţelegem să facem o adevărată artă, literatură a realităţii groaznice, mascată prin multiplele legende şi teoriile care au dăinuit prea mult”. Scrie în acest spirit nuvelele *Revoluţia din port, Uzina vie, Execuţia din primăvară, Moartea tânărului cu termen redus, Întoarcerea tatei din război, În câmpia de sânge a Mărăşeştilor* ş. a. Publică şi art. de orientare ideologico-estetică: *Literatura proletară, Lenin şi literatura proletariană;* împreună cu E. Jebeleanu a ţinut rubrica *Mişcarea literară* în *Rampa* (1931), scriind cronici despre Arghezi, Cocea, Bacovia, Lesnea, Sergiu Dan ş. a.; de asemenea, a comentat cu acuitate critică opere de Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, G. M. Zamfirescu, Cezar Petrescu, Perpessicius etc. A tradus din Aragon, Dreiser, Ehrenburg. Colab. la vol. *Nuvele inedite* (1935), cu *Ploaie de iunie*, ultima lui creaţie. Călătoria în URSS (1934) îl determină să dea un amplu eseu-reportaj despre realitatea polimorfă a lumii sovietice: *URSS azi* (1935). Bolnav de TBC, starea lui se agravează tot mai mult; internat la sanatoriul Colentina din Bucureşti (1937), e dus *in extremis* acasă, în satul Mănăstirea, unde moare. Conştiinţă patetică, **S.** nu s-a putut realiza pe măsura talentului cu care era înzestrat: existenţa febrilă, crizele morale, boala şi agitaţia activităţii politico-gazetăreşti l-au împiedicat să scrie doar proză. Nuvelistica pare tocmai de aceea mai degrabă demonstrativă. Ea anunţă, schiţează ceea ce prozatorul ar fi dorit să adâncească şi să încorporeze în cadre epice mai vaste. Amestec de reportaj şi surprindere naturalistă

a unor momente de criză, nuvelele abordează o tematică socială comună scriitorilor „proletari”, cu un coeficient mai ridicat al voinţei de a deschide un drum estetic nou. Proza lui **S.** e sumară, neglijentă stilistic, „anticalofilă”; asperităţile ei ţin şi de o viziune expresionistă, care potenţează violenţa protestatară.

OPERA: *URSS azi*, Craiova, 1935 (ed. II, 1935; ed. III, 1936); *Nuvele*, Bucureşti, 1948; *Revolta din port*, Bucureşti, 1948; *Şomaj fără rasă*, Bucureşti, 1948; *Uzina vie. Ploaia din iunie*, cu o pref. de I. Vitner, Bucureşti, 1948; *Nuvele*, Bucureşti, 1949; *Nuvele şi articole*, Bucureşti, 1951; *Pagini alese*, Bucureşti, 1952; *Nuvele*, Bucureşti, 1953 (alte ed., 1955; 1957); *Scrieri alese*, cu un cuvânt înainte de G. Macovescu şi o postfaţă de P. Marcea, Bucureşti, 1960; *Uzina vie*, nuvele, cu o pref. de P. Marcea, Bucureşti, 1961 (ed. II, 1964); *Întoarcerea tatei din război*, Bucureşti, 1974; *Scrieri*, ed., pref., tabel cronologic şi bibliografie de Valentina Marin Curticeanu, Bucureşti, 1978; *Scrieri alese*, ed., cuvânt înainte, tabel cronologic de Valentina Marin Curticeanu, Craiova, 1988.

REFERINŢE CRITICE: T. Arghezi, în *Bilete de papagal*, nr. 9, 1937; idem, *ibidem,* nr. 11, 1937; I. Călugăru, în *Reporter*, nr. 27, 1937; Şt. Roll, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 872, 1937; Şt. Voicu, în *Societatea de mâine*, nr. 3, 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; S. Pană, în *Orizont*, nr. 1, 1945; I. Vitner, în *Scânteia*, nr. 300, 1945; G. Macovescu, *Viaţa şi opera lui Alexandru Sahia*, Bucureşti, 1950; L. Dumbravă, în *Iaşul literar,* nr. 3, 1956; E. Jebeleanu, în *Gazeta literară*, nr. 42-43, 1958; P. Marcea, *Alexandru Sahia*, 1961; R. Popescu, în *Steaua*, nr. 8, 1962; R. Florea, P. Marcea, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor*, nr. 1, 1962; R. Popescu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1966; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; idem, *Lit. rom. expr.*; N. Florescu, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1971; Roxana Sorescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1971; M. Curticeanu, în *Echinox*, nr. 3, 1972; T. Vârgolici, *Aspecte istorico-literare*, 1973; *Al. Sahia interpretat de...*, 1976; T. Vârgolici, *Scriitori şi opere*, 1978; E. Vasilescu, în *Manuscriptum,* nr. 2, 1978; I. Adam, în *România literară*, nr. 35, 1979; B. Brezianu, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1979; I. Adam, *Planetariu*, 1984; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 3, 1986; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 14, 1989; Mircea Popa, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 627, 2002. **(M. Z.)**

SAKA Serafim, n. 16 mart. 1935, com. Vancicăuţi, regiunea Cernăuţi. Prozator. Absolvent al Şcolii medii din com. natală (1952). Licenţiat al Facultăţii de Istorie-Filologie a Institutului Pedagogic din Chişinău (1959). Lucrează în redacţia rev. *Tinerimea Moldovei,* începând cu ultimii doi ani de facultate. Urmează doi ani cursuri de cinematografie la Moscova (1965-1967). Angajat la Studioul „Moldovafilm” (1967), scrie scenarii şi filmează documentarele *Fântâna, Piatră piatră* (în colab.) şi *Răscruci.* Redactor la rev. *Nistru* (1970). După apariţia vol. *Aici şi acum* (1976), autorul suportă o lungă interdicţie literară de aproape doisprezece ani. Din 1999, consilier la Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova. Autor al unor piese de teatru jucate la teatre din Chişinău (*Această copilărie îndepărtată, Omul a doua zi* etc.). Debutează editorial cu vol. de nuvele *Era târziu* (1968). A publicat romane (*Vămile,* 1972; *Linia de plutire,* 1987) şi note de călătorie (*Orbirea,* 1993). Premiul de Stat (1994).

OPERA: *Era târziu,* proză scurtă, Chişinău, 1968; *Vămile,* roman, Chişinău, 1972 (alte ed., 1987; Moscova, 1989; Bucureşti, 1991); *Aici şi acum,* confesiuni şi interviuri, Chişinău, 1976; *Pentru tine bat...,* publicistică, Chişinău, 1987; *Linia de plutire,* roman, Chişinău, 1987 (alte ed., Moscova, 1989; Bucureşti, 1993); *Orbirea,* memorial de călătorie, Chişinău, 1993. **(A. S.)**

SALCIA Constantin (pseud. lui Constantin Grassu), n. 28 aug. 1910, Salcia, jud. Teleorman. Poet. Familie de ţărani: Gheorghe Grassu şi Stanca (n. ?). Liceul la Turnu Măgurele. Studii de drept, întrerupte după doi ani. Funcţionar. Debut în *Adevărul literar şi artistic* (1933). Alte colab. la *Adevărul literar şi artistic, Cuvântul liber, Familia, Vremea, Convorbiri*

literare, Revista Fundaţiilor Regale, Universul literar, Curentul literar, Pământul (Călăraşi). Debut editorial cu *Năvodar de stele* (1935). Alte vol.: *Logodna apelor* (1939); *Drumuri spre legendă* (1947); *Liniştea furtunii* (1968); *Ora târzie* (1972); *Poeme intime* (1980)şi *Izvoare subterane* (1984).

OPERA: *Năvodar de stele*, versuri, Bucureşti, 1935; *Logodna apelor*, versuri, Roşiorii de Vede, 1939; *Drumuri spre legendă,* versuri, Bucureşti, 1947; *Liniştea furtunii*, versuri, cuvânt înainte de D. Vrânceanu, Bucureşti, 1968; *Ora târzie*, versuri, Bucureşti, 1972; *Poeme intime*, Bucureşti, 1980; *Izvoare subterane*, versuri, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 36, 1968; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 5, 1973; N. Prelipceanu, în *Tribuna*, nr. 38, 1973; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 36, 1980. **(I. P.)**

SAMHARADZE Zaira (prenumele la naştere: Zina), n. 27 dec. 1935, Tbilisi, Republica Georgia. Poetă, prozatoare şi traducătoare. Fiica lui Clavdioz Samharadze, funcţionar, şi a Nataliei (n. Maradze), prof. Şcoala medie (1942-1954) şi cursuri de bibliotecară (1954-1956) la Tbilisi. Înterpretă la Ambasada Republicii Cuba din Bucureşti (1966-1991). Colab. la *România literară*, *Orizont*, *Luceafărul*, *Junimea*, *Naţiunea* etc. Debutează în *Orizont* (1979). Debut editorial cu vol. *Nouă basme* (1981). A mai publicat *Vechi basme georgiene*, repovestite (1982), *Pietrele şi soarele*, povestiri (1986), *Mtatminda sau Muntele Sfânt din Tbilisi*, versuri (1999) şi *Povestiri din Georgia* (2001). Trad. Din R. G. Garcia, V. Psavela, Ana Kalandaze, V. Celiidze etc.

OPERA: *Nouă basme*, Bucureşti, 1981; *Vechi basme georgiene* (repovestite), Bucureşti, 1982; *Pietrele şi soarele*, povestiri, Bucureşti, 1986; *Mtatminda sau Muntele Sfânt din Tbilisi*, versuri, pref. de F. Neagu, Bucureşti, 1999; *Povestiri din Georgia*, Bucureşti, 2001. Traduceri: R. G. Garcia, *Poeme*, în colab. cu Ioana Diaconescu, Iaşi, 1980; V. Psavela, *Cântăreţii naturii*, în colab. cu Chira Iorgoveanu, Bucureşti, 1982; *Satili*, proză gruzină contemporană, în colab. cu M. Petrişor, Bucureşti, 1983; Ana Kalandaze, *Duhul albastru*, în colab. cu Ioana Diaconescu, Cluj-Napoca, 1983; V. Celiidze, *Pe drumurile Caucazului*, Bucureşti, 1990.

REFERINŢE CRITICE: Ioana Diaconescu, în *Steaua*, nr. 2, 1979. **(A. S.)**

SANDU-ALDEA C.[onstantin], n. 22 nov. 1874, com. Tichileşti, jud. Brăila – m. 21 mart. 1927, Bucureşti. Prozator. Fiul cărăuşului Sandu Petrea Pârjol şi al Tudorei (n. ?). Clasele primare la Liceul real „Nicolae Bălcescu" (Brăila), Şcoala de agricultură de la Herăstrău (1892-1896), la absolvirea căreia devine agronom. Negăsind post, e administrator la moşie la Crivina (Ploieşti), agent de pescării, funcţionar CFR, redactor şi corector la *Floare-albastră, Epoca, România jună, Apărarea naţională.* Studii de specializare în Franţa, la şcoala de horticultură de la Versailles şi Thoméry-Fontainebleau (1901-1907). Conf. de agricultură practică şi zootehnie la ferma-model Laza, jud. Vaslui, apoi, din 1904, studii de specializare la Berlin, la Landwirtschaftliche Hochschule. Dr. în ştiinţe agricole (1906), şef de birou în Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, conf. univ. şi director al Şcolii de agricultură de la Herăstrău (1908). Debut cu versuri în *Vieaţa* (1896) şi colab. la *Lumea nouă literară şi ştiinţifică, Familia, Floare-albastră, Curierul literar, Sămănătorul, Convorbiri literare, Luceafărul, Viaţa Românească* (pseud. S. Voinea, C. Răsvan, S. Dancu, Cheptea, Stan Pârjol, Miron Aldea). Pe lângă activitatea de agronom (domeniu în care elaborează mai multe lucrări ştiinţifice asupra grâului, foarte apreciate) **S.-A.** a lăsat o operă de prozator bogată, cu subiecte inspirate mai ales din mediul rural, în încercarea de a dezvălui profunzimea şi diversitatea sufletului ţărănesc. S-a făcut cunoscut mai ales prin scrieri ca *Drum şi popas* (1904), *În urma plugului* (1905), *Pe drumul Bărăganului* (1908), conţinând povestiri şi nuvele, şi prin romanele *Două neamuri* (1906) şi *Pe*

Mărgineanca (1912), cu conflicte aprige între clase sau pături sociale, rezolvate însă în stil sămănătorist. S-a remarcat şi ca traducător din Ibsen, Sudermann, Loti, Andreev, Frank Stevens etc.

OPERA: *Scrisori către plugari*, Bucureşti, 1901; *Drum şi popas*, Bucureşti, 1904 (ed. II, 1908; ed. III, 1928); *În urma plugului*, Bucureşti, 1905 (ed. II, 1908; ed. III, 1919; ed. IV, 1927); *Două neamuri*, roman, Bucureşti, 1906; *Cărticica plugarului*, Bucureşti, 1907; *Selecţiunea metodică a cerealelor*, Bucureşti, 1907; *Sfaturile unui plugar luminat*, Bucureşti, 1908; *Pe drumul Bărăganului*, Bucureşti, 1908 (ed. II, 1913; ed. III, 1924; ed. IV, 1928); *Ape mari*, Bucureşti, 1910; *Pe Mărgineanca*, roman, Bucureşti, 1912 (ed. II, 1928); *Cunoştinţi elementare de botanică*, Bucureşti, 1911; *Cubajuri agricole*, Bucureşti, 1914; *Despre semănături*, Bucureşti, 1921; *Cantonul cu stejari*, Bucureşti, 1921; *Povestiri*, Bucureşti, 1922; *Nuvele*, Bucureşti, 1923; *Ion Măgură*, Bucureşti, 1924; *La variabilité des quelques proprietés de l'epi du blé roumain*, Bucureşti, 1929; *Pe drumul Bărăganului*, ed. îngrijită şi studiu introductiv de P. Pintilie, Bucureşti, 1969; *Corespondenţă*, ed., note şi cuvânt înainte de H. Oprescu, Bucureşti, 1982. Traduceri: H. Ibsen, *Ziua învierii*, Orăştie, 1900 (în colab.); H. Sudermann, *Ioan Botezătorul*, Orăştie, 1901 (în colab.); Pierre Loti, *Pescar de Islanda*, Bucureşti, 1908 (ed. II, 1915; ed. II, 1922); Leonid Andreev, *Nuvele*, Bucureşti, f.a.; idem, *Guvernatorul*, Bucureşti, f.a.; F. Stevens, *Prin împărăţia furnicilor*, Bucureşti, 1922; Ernest Thomson Seton, *Făpturi alese*, Bucureşti, 1923; Nillson-Ehle, *Program pentru selecţiunea grâului în România*, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: Il. Chendi, *Foiletoane*, 1904; E. Lovinescu, *Paşi pe nisip*, II, 1906; Izabela Sadoveanu-Evan, *Impresii literare*, 1908; S. Puşcariu, *Cinci ani de mişcare literară (1902-1906),* 1906; G. Ibrăileanu, *Scriitori şi curente*, 1909; Oct. C. Tăslăuanu, *Informaţii culturale şi literare (1903-1910),* 1910; M. Simionescu Râmniceanu, *Propilee artistice,* 1913; N. Iorga, *O luptă literară*, I, 1914; I. Trivale, *Cronici literare,* 1915; Octav Botez, *Pe marginea cărţilor*, 1924; E. Lovinescu, *Critice*, I; idem, *Ist. lit. cont.*, II, IV; M. Dragomirescu, *Istoria literaturii române în secolul XX (1900-1910)*, 1934; N. Iorga, *Istoria...*, I; I. M. Gane, *C. Sandu-Aldea, viaţa şi opera lui*, 1941; D. Micu, *Istoria...*; C. Ciopraga, *Literatura*... **(M. Pp.)**

SANIELEVICI H.[enric], n. 15 sept. 1875, Botoşani – m. 19 febr. 1951. Critic şi sociolog. Provine dintr-o familie evreiască de condiţie mijlocie cu o veche tradiţie culturală. Urmează şcoala primară şi primele clase de liceu la Botoşani. Continuă liceul la Bucureşti, unde se apropie, prin lecturi, de mişcarea socialistă. Mai târziu colaborează la presa socialistă, semnând H. S. sau cu pseudonimele Hasan şi Has. Debutează la *Proletarul* din oraşul său natal. În 1894 se înscrie la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Dotat şi instruit, scrie la *Adevărul, Adevărul literar şi artistic, Cuvântul liber, Avântul, Lumea nouă, Convorbiri literare, Lumea nouă literară şi ştiinţifică, Munca, Neamul românesc, Noua revistă română* (secretar de redacţie), *Povestea vorbei, Viaţa Românească* (secretar de redacţie) etc. Prof. secundar la Galaţi, scoate rev. *Curentul nou* (1905-1906), deschizând un front împotriva tendenţionismului naţionalist al *Sămănătorului*, în vederea impunerii unei literaturi clasice realiste. În 1911, o nouă pasiune, antropologia, îl orientează spre studii de specialitate în Germania, la Univ. din Göttingen. De aici trimite *Noii reviste române* „icoane fugare", schiţe tipologice care probează reale disponibilităţi literare. După primul război mondial, întreprinde cercetări de paleontologie şi începe lucrarea *La vie des mamifères et des hommes fossiles*, „corespondent biologic al *Istoriei critice* a lui Hasdeu" (G. Călinescu). În 1920 scoate a doua serie a *Curentului nou*, mult sub nivelul celei dintâi. Materialul publicat aici e reunit în vol. *Poporanismul reacţionar* (1920). În art. din *Adevărul* şi alte periodice se ocupă de probleme de antropologie şi sociologie, pe care le reuneşte în vol. *Probleme sociale şi psihologice* (1920), *Probleme politice, literare şi sociale, Literatură şi ştiinţă* (1930) etc. Membru al unei grupări politice averescane, candidează în alegerile din 1920, fără a obţine mandatul de deputat. Face o călătorie de studii la Paris şi, timp de un an, frecventează biblioteci şi muzee. Lucrează intens până în anii celui de al doilea război mondial. Scleroza cerebrală îi

interzice activitatea intelectuală şi-i pune capăt vieţii la vârsta de 76 de ani.

OPERA: *Încercări critice*, Bucureşti, 1903; *Cercetări critice şi filosofice*, Bucureşti, 1916; *Icoane fugare. Documente omeneşti*, Bucureşti, 1916; *Noi studii critice*, Bucureşti, 1920; *Poporanismul reacţionar*, Bucureşti, 1920; *Probleme sociale şi psihologice*, Bucureşti, 1920; *Clasicismul proletariatului: Panait Istrati*, Bucureşti, 1924; *Alte cercetări critice şi filosofice*, Bucureşti, 1925; *Studii critice*, Bucureşti, 1927; *Probleme politice, literare şi sociale*, Bucureşti, f.a.; *La vie des mamifères et des hommes fossiles dechifrée à l'aide de l'anatomie*, Bucureşti, 1926; *Literatură şi ştiinţă*, Bucureşti, 1930; *Alte orizonturi*, Bucureşti, f.a.; *În slujba Satanei?,* I-II, Bucureşti, 1930; *Stema Moldovei şi cea a Ţării Româneşti*, Bucureşti, 1936; *Cercetări critice şi filozofice*, antologie şi prefaţă de Z. Ornea, text stabilit de Cornelia Botez, Bucureşti, 1968.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Critice*, V, 1928; G. Călinescu, *Istoria...*; Z. Ornea, *Trei esteticieni (M. Dragomirescu, H. Sanielevici, P. P. Negulescu*), 1968; C. Ciopraga, *Literatura...*; D. Micu, *Început...*; V. Marian, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988. **(L. G.)**

SARGEŢIU Octav (pseud. lui Dumitru V. Popa), n. 23 oct. 1908, com. Vlad Ţepeş, jud. Călăraşi – m. 21 nov. 1994, Bucureşti. Poet. Provine dintr-o familie de ţărani: Vişan Popa şi Maria (n. Cristea). Absolvent al Şcolii Normale de învăţători din Călăraşi (1921-1927). Director de şcoală primară în com. Mârzaci-Orhei (1927-1938). Redactor la ziarul *Cuvânt moldovenesc* (Chişinău, 1938-1940), apoi la rev. *Albina* şi *Căminul cultural şi Şcoala ţăranului* (Bucureşti, 1940-1947); redactor al rev. *Viaţa Basarabiei* (Bucureşti, 1940-1944). Director al Ateneului popular „Al. I. Cuza", Bucureşti (1948-1952) şi al Căminului cultural „Ştefan Gheorghiu" (1953-1956). Debut în rev. *Brazda* (Călăraşi) în 1927, sub pseud. Dumitru Octav Sargeţiu, care devine, din 1945, numele oficial. În 1929, semnează pentru prima oară cu numele Octav Sargeţiu poezia *Sărmana plebe* (în *Tribuna*, Călăraşi). Alte colab. la *Revista Fundaţiilor Regale, Gândirea, Convorbiri literare, Curentul literar, Vremea, Familia, Epigrama, Însemnări ieşene, Fapta, Claviaturi, Luceafărul* (Sibiu), *Steaua, România literară* etc. Debut editorial cu vol. *Cântece în singurătate* (1942; Premiul SSR), urmat de poemul *Satul meu, povestea mea* (1945).

OPERA: *Cântece în singurătate*, versuri, Bucureşti, 1942; *Satul meu, povestea mea*, versuri, Bucureşti, 1945.

REFERINŢE CRITICE: V. Carianopol, în *Săptămâna*, nr. 41, 1983; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 42, 1983. **(I. P.)**

SASU Aurel, n. 21 iul, 1943, Alba Iulia. Critic, istoric literar şi traducător. Fiul lui Clement Sasu, muncitor, şi al Elenei (n. Munteanu). Absolvent al Liceului „Horea, Cloşca şi Crişan" din Alba Iulia (1961). Licenţiat al Facultăţii de Litere din Cluj (1968). Din acelaşi an, lucrează la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu" al Acad. Române, Secţia de istorie literară; prof. la Facultatea de Litere a Univ. „Avram Iancu" din Cluj-Napoca (din 2000; decan din 2002). Dr. în filologie al Univ. din Cluj (1974), cu teza *Retorica ficţiunii*. Între 1981 şi 1982, lector de lb. şi civilizaţie românească la University of Washington din Seattle (Statele Unite). Bursier Fulbright în Washington, DC, la Library of Congress (1990); Resident Scholar (1991) la Multicultural History Society of Ontario (Toronto, Canada) şi Visiting Scholar la Northrop Frye Center, Victoria University (1993,Toronto, Canada). Invitat al Centrului de Studii şi Documentare al Românilor Americani „Valerian D. Trifa" (Valerian D. Trifa. Romanian-American Heritage Center) de la Jackson, Michigan, Statele Unite (1996); în acelaşi an, călătorie de studii în Anglia. Bursier Fulbright la Georgetown University din Washington, DC, Statele Unite (1998). Membru în Colegiul de

redacţie al rev. *Origini (Romanian Roots),* Norcross, Georgia, Statele Unite. Debutează în *Tribuna* (1968), colaborând apoi la principalele rev. literare din ţară, cu studii, art. şi cronici pe teme de literatură română modernă şi contemporană. Debut editorial în 1972 cu vol. de eseuri *Progresii*. Membru al Uniunii Scriitorilor din 1979. Participă la colocvii internaţionale de literatură (Moscova, Varşovia şi Toronto). Colaborează la vol. colective: *Probleme de literatură comparată şi sociologie literară* (1970) şi *De la N. Filimon la G. Călinescu*. *Studii de sociologie a romanului românesc* (1982). Coautor al bibliografiei critice adnotate *Românii în periodicele germane din Transilvania* (I-II, 1977-1983). A dedicat două lucrări teoretice problemelor de retorică şi hermeneutică: *Retorica literară românească* (1976) şi *Textul ipotetic* (1984). În 1978 publică eseul *Liviu Rebreanu*. *Sărbătoarea operei*, urmat de vol. *În căutarea formei* (1979) şi *Eul Suveran* (1994), studiu de psihologie literară. A coordonat, împreună cu Mircea Zaciu şi Marian Papahagi, dicţionarul de *Scriitori români* (1978); participă, în aceeaşi echipă, la coordonarea *Dicţionarului scriitorilor români*, interzis în 1985, sub dictatura ceauşistă, şi reluat după 1990 (I, 1995; II, 1998; III, 2001; IV, 2002). Coordonează *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001). A elaborat, după o minuţioasă documentare în biblioteci din Nordul Americii, lucrarea *Cultura română în Statele Unite şi Canada* (I, *Presa*; II, *Nostalgia românească*, 1993; III, *Societăţile culturale,* 2002). Împreună cu Mariana Vartic a iniţiat vastul proiect al unei „istorii autobiografice", pe genuri, a literaturii române din care au apărut până în prezent *Romanul românesc în interviuri* (I-IV, fiecare vol. în două părţi, 1985-1991) şi *Dramaturgia românească în interviuri* (I-IV, 1995-1997). A publicat o lucrare documentară despre generalul de origine română George Pomutz, erou al Războiului Civil American şi Consul general al Statelor Unite în Rusia (*George Pomutz*. *The Legend Lives On*, 1996) şi un jurnal american după modelul camilpetrescian al textelor paralele (*Strategia disperării*, 1999). Este autorul unei lucrări documentare privind *Cazul Policarp Moruşca* (2002) şi a unui vol. dedicat *Comunităţilor româneşti din Statele Unite şi Canada* (2002). A tradus din Northrop Frye (*Dubla viziune*. Limbaj şi semnificaţie în religie, 1994, în colab.; *Marele Cod. Biblia şi literatura*, 1999, în colab.), Susan Sontag (*Boala ca metaforă*; *SIDA şi metaforele ei*, 1995) şi Leonard W. Taylor (*Regele aurului şi regina Maria*, 1996). A îngrijit şi prefaţat ed. din I. Agârbiceanu (*Meditaţie în septembrie*, 1971; *Licean... odinioară*, 1972; *Povestiri*, 1979), E. Lovinescu (*Acord final*, 1974), I. Piuariu-Molnar (*Retorică, adecă învăţătura şi întocmirea frumoasei cuvântări*, 1976), I. Heliade Rădulescu (*Critica literară*, 1979), G. Banea (*Muşchetarii în Balcani*, 1982), Mircea Gesticone (*Războiul Micului Tristan*; *Vest*, 1983, în colab.), E. Cioran (*Revelaţiile durerii*, 1990; în colab. cu Mariana Vartic), Eugen Ionescu (*Război cu toată lumea*, I-II, 1992; în colab. cu Mariana Vartic), George Fillman (*George Pomutz. A Romanian Soldier of Distinction in the American Civil War*. 1861-1865, 1996), Constantin Fântâneru (*Cărţi şi o altă carte*, 1999), P. Moruşca (*Drumul vieţii,* 2001) şi C. Fântâneru (*Cruciada umbrelor,* 2001). A fost distins cu Diploma de onoare a Ministerului Culturii, a rev. Manuscriptum şi a Muzeului Literaturii Române pentru *Romanul românesc în interviuri* (1991); Premiul „Titu Maiorescu" al Acad. Române pe 1994, pentru *Cultura română în Statele Unite şi Canada*. În calitate de coordonator al *Dicţionarului scriitorilor români* i s-au acordat Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1995); Premiul Municipiului Oradea şi al Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1995); Premiul rev. *Flacăra* (1995); Premiul de excelenţă, Bacău (1995) şi Premiul „Opera Magna" al Uniunii Scriitorilor (1995).

OPERA: *Progresii,* eseuri, Cluj, 1972; *Retorica literară românească*, Bucureşti, 1976; *Românii în periodicele germane din Transilvania*, I-II, 1977-1983 (în colab. cu Iosif Pervain şi Ana Ciurdariu); *Scriitori români*, Bucureşti, 1978 (coordonator şi autor, în colab. cu Mircea Zaciu şi Marian Papahagi); *Liviu Rebreanu*. *Sărbătoarea operei,* eseu, Bucureşti, 1978; *În căutarea formei*, eseuri, Cluj-Napoca, 1979; *De la N. Filimon la G. Călinescu*. Studii de sociologie a romanului românesc, Bucureşti, 1982 (în colab.); *Textul ipotetic*. Contribuţii la o istorie a hermeneuticii româneşti, Bucureşti, 1984; *Romanul românesc în interviuri*, antologie, I-IV, Bucureşti, 1985-1991 (în colab. cu Mariana Vartic); *Dicţionarul scriitorilor români*, I (A-C), II (D-L), Bucureşti, 1985 (coordonator şi autor, în colab. cu Mircea Zaciu şi

Marian Papahagi; tiraj interzis); *Cultura română în Statele Unite şi Canada*, I *Presa*; II *Nostalgia românească*; III *Societăţile culturale,* Bucureşti – Cluj-Napoca, 1993-2002; *Eul suveran*. *Paradigme lovinesciene,* Cluj-Napoca, 1994; *Dramaturgia românească în interviuri*, antologie, I-V, Bucureşti, 1995-1997 (în colab. cu Mariana Vartic); *Dicţionarul scriitorilor români*, I (A-C), II (D-L), III (M-Q), IV (R-Z), Bucureşti, 1995-2002 (coordonator şi autor, în colab. cu Mircea Zaciu şi Marian Papahagi); *George Pomutz. The Legend Lives On*, Bucureşti, 1995; *Bătălia pentru roman*, antologie, Bucureşti, 1997 (în colab. cu Mariana Vartic); *Strategia disperării*. Jurnal american, Bucureşti, 1999; *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (coordonator şi autor, în colab. cu Mircea Zaciu şi Marian Papahagi), Bucureşti, 2001; *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* Bucureşti, 2001; *Cazul Policarp Moruşca,* Cluj-Napoca, 2002; *Comunităţile româneşti din Statele Unite şi Canada,* Cluj-Napoca, 2003; *Breviter. Întâlniri cu mine însumi,* eseuri, Cluj-Napoca, 2003. Traduceri: Northrop Frye, *Dubla viziune.* Limbaj şi semnificaţie în religie, Bucureşti, 1993 (în colab.); Susan Sontag, *Boala ca metaforă. SIDA şi metaforele ei,* Cluj-Napoca, 1995; Leonard W. Taylor, *Regele aurului şi Regina Maria*, Bucureşti, 1996; Northrop Frye, *Marele Cod. Biblia şi literatura,* Bucureşti, 1999 (în colab.).

REFERINŢE CRITICE: Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 39, 1972; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 33, 1976; R. G. Ţeposu, în *Echinox*, nr. 11-12, 1976; E. Todoran, în *Orizont*, nr. 40, 1976; M. Frânculescu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 4, 1977; M. D. Gheorghiu, în *România literară*, nr. 4, 1977; P. Poantă, în *Echinox*, nr. 10-12, 1978; R. G. Ţeposu, în *Contemporanul*, nr. 51, 1978; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1979; Irina Petraş, în *Steaua*, nr. 2, 1979; Z. Sângeorzan, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1980; M. Muthu, în *România literară*, nr. 2, 1981; M. Papahagi, în *Steaua*, nr. 9, 1985; Al. Piru, în *Flacăra*, nr. 5, 1985; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 34, 1985; Fl. Manolescu, D. C. Mihăilescu, M. Zamfir, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1986; Al. Călinescu, *Biblioteci deschise*, 1986; D. Mănucă, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1988; I. Vlad, în *Steaua,* nr. 11, 1988; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1989; Fl. Mihăilescu, în *Steaua,* nr. 10-11, 1994; Andreea Deciu, în *România literară,* nr. 31, 1994; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 9, 1944; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 262; 290; 416, 1995; G. Dimisianu, Andreea Deciu, Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 33, 1995; Doina Jela, I. Bodale, M. Dragolea, C. Dobrescu, în *Vatra*, nr. 7, 1995; G. Şerban, în *22*, nr. 39, 1995; Fl. Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 7-8, 1995; Al. T. Ionescu, în *Calende*, nr. 4-5, 1995; G. Pleşea, în *Lumea liberă românească* (New York, Statele Unite), nr. 424, 1996; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 26, 1998; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 32, 1998; I. Simuţ, în *Cuvântul*, nr. 2, 1999; I. Stanomir, în *Luceafărul*, nr. 5, 1999; M. Sântimbreanu, *Carnete de editor,* 2000; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 2001; D. Ichim, în *Cuvântul românesc* (Hamilton, Canada), nr. 298, 2001; R. Grama, în *Solia* (Jackson, Michigan, Statele Unite), nr. 9, 2001; I. B. Lefter, în *Observator cultural,* nr. 101; 2002; D. Ichim, în *Solia,* nr. 12, 2002; idem, *ibidem*, nr. 5, 2003; Alex. Moraru, în *Studia Historica et Theologica,* 2003; G. Neamţu, în *Tribuna,* nr. 29, 2003; Mihaela Mudure, *ibidem,* nr. 23, 2003; C. Pălimaru, în *Renaşterea,* nr. 3, 2003; Gh. I. Florescu, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 2003; N. Oprea, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 2003; T. Vârgolici, în *Aevărul literar şi artistic,* nr. 676, 2003; M. Iorgulescu, în *22*, nr. 674, 2003. **(M. A.)**

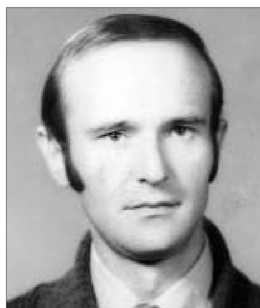

SASU Voichiţa-Maria, n. 5 ian. 1946, Turda, jud. Cluj. Eseistă şi traducătoare. Fiica lui Aurel Mureşan, economist, şi a Victoriei (n. Fodor), învăţătoare. Clasele primare la Turda şi Cluj (1952-1956); studii gimnaziale şi liceul la „George Bariţ" din Cluj (1956-1963); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia franceză-română (1963-1968). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *L'Amour dans le lyrisme féminim du Moyen Âge et de la Renaissance en France* (1977). Cursuri de vară la Univ. din Lausanne, Elveţia (1966); bursă de cercetare în Franţa (1970-1971; 1993; 1995-1996), Canada, Montréal (1996) şi Germania, Institutul

„J. F. Kennedy", Berlin (1999); prof. invitat la Univ din Limoges, Franţa (2000). A înfiinţat şi coordonat, începând cu 1992, Centrul de Studii Canadiene (Centre d'Études Canadiennes et Québécoises), în cadrul Facultăţii de Litere din Cluj. Colab. la rev. din ţară (*Philobiblon*, *Echinox*, *Steaua*, *Tribuna*, *Cahiers roumains d'études littéraires*, *Revista de istorie şi teorie literară*, *Cahiers Tristan Tzara*, *Euphorion*) şi străinătate (*Problèmes des genres littéraires*, Lodz, Polonia; *Études françaises*; *Le Moyen français*, Montréal, Canada; *Cahiers francophones d'Europe Centre-Orientale*, Pécs-Viena, Ungaria-Austria; *Frankofoni*, Ankara, Turcia etc.). A colaborat la vol. colective *Le Genre pastoral en Europe du XVe au XVIIe siècles* (Saint-Étienne, Franţa, 1980), *La Femme à la Renaissance* (Lodz, Polonia, 1985), *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Literaria* (Lodz, Polonia, 1990), *Voies, voyages et voyageurs dans la littérature* (Lodz, Polonia, 1990), *Montaigne et l'Europe* (Bordeaux, Franţa, 1992), *Les Représentations de l'Autre* (Saint- Étienne, Franţa, 1995), *Actes. Journées de la francophonie* (Iaşi, 1996), *Marguerite de Navarre* (Lodz, Polonia, 1997), *Anne Hébert, parcours d'une œuvre* (Montréal, Canada, 1997), *Héroïsme et Démesure dans la littérature de la Renaissance* (Saint- Étienne, Franţa, 1998), *Babel à la Renaissance* (Mont-de-Marsan, Franţa, 1999), *Canada and the Millennium* (Budapesta, 1999), *Le Roman de l'histoire dans l'histoire du roman* (Katowice, Polonia, 2000), *Redescovering Canada* (Reykjavik, Islanda, 2001), *La Chevalerie du Moyen Âge à nos jours* (Bucureşti, 2003) etc. Debutează în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai"* (1973). Debut editorial cu un eseu despre *Destinul ideilor literare* (1996). A publicat vol. *L'Amour dans le lyrisme féminin (Moyen Âge-Renaissance)*, 1997; *Littérature et civilisation françaises. Moyen Âge* (1997), *Constante în literatura medievală franceză* (1997) şi *Voix du texte* (1999). A tradus din Anne Hébert, A. Artaud, A. Carpentier, Eva le Grand şi Madeleine Ouellette-Michalska.

OPERA: *Destinul ideilor literare*, eseu, Bucureşti, 1996; *L'Amour dans le lyrisme féminin (Moyen Âge-Renaissance)*, Iaşi, 1997; *Littérature et civilisation françaises. Moyen Âge*, eseu, Cluj, 1997; *Constante în literatura medievală franceză*, eseu, Iaşi, 1997; *Voix du texte*, antologie comentată, Sibiu, 1999. Traduceri: Anne Hébert, *Încăperile cu lambriuri*, Bucureşti, 1992; idem, *Heloise*, Cluj-Napoca, 1992; idem, *Prima grădină*, Bucureşti, 1993; A. Artaud, *Teatrul şi dublul său*, în colab. cu Diana Tihu-Suciu, Cluj-Napoca, 1997; A. Carpentier, *Acvila va zbura prin soare*, Sibiu, 1998; Eva le Grand, *Kundera sau memoria dorinţei*, Bucureşti, 2003; Madeleine Ouelette-Michalska, *Femeia de nisip*, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Irina Petraş, în *Steaua*, nr. 10, 1992; Luminiţa Urs, în *Tribuna*, nr. 18, 1993; M. Magnien, *Répertoire International de seiziémistes*, 1995; Christine de Buzon, *Hélisenne de Crenne. Les Angoysses douloureuses qui procèdent d'amors*, 1997; Amalia Barbă în *Echinox*, nr. 7-9, 1997; O. Nuşfelean, în *Răsunetul*, nr. 2439, 1999; Mihaela Voicu, în *Bibliographical Bulletin of the International Arthurian Society*, vol. LI, 1999; Diane S. Wood, *Hélisenne de Crenne. At the Crossroads of Renaissance Humanism and Feminism*, 2000; A. Vigh, în *Globe* (Montréal), nr. 2, 2001. **(A. S.)**

SAV Vasile, n. 27 nov. 1949, Şoimuş, jud. Sălaj – m. 3 sept. 2003, Cluj-Napoca. Poet şi traducător. Fiul lui Ioan Sav, agricultor, şi al Auricăi (n. Cosma). Şcoala generală în satul natal; liceul la Jibou (bacalaureatul în 1967); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-latină (1972). Instructor la Comitetul pentru presă şi tipărituri, Cluj (1972-1977); asistent la Catedra pentru studenţi străini a Facultăţii de Filologie (1977-1983); redactor la *Tribuna* (1983-1996); redactor la S. C. Cartoprint S. R. L., Baia Mare (2001-2003) şi redactor la *Steaua* (2002-2003). Colab. la *Echinox*, *Tribuna*, *Steaua*, *Luceafărul*, *Amfiteatru*, *Poesis*, *Orizont*, *Cahiers roumains d'études littéraires* etc. Prezent în vol. *Brâncuşi, acum* (1997), *Paşi pe nisipul eternităţii* (1997), *Poeţi clujeni contemporani* (1997), *Poétes Roumains Contemporaines* (2000) şi *Poezia părinţilor noştri*, I (2002). Debutează în *Echinox* (1969). Debut editorial în vol. colectiv de poezie *Alpha* (1984), urmat de *Elegii* (1986) şi *Catulliene* (2002). A

tradus din Tibul, Properţiu, M. Umavijani şi Sf. Augustin. A îngrijit ed. Alexandru Todea, *Luptele mele. Un strigăt în pustiu vreme de un pătrar de veac* (2003). Premiul Uniunii Scriitorilor (1992; 2000; 2002); Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1992); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (2000).

OPERA: *Alpha*, vol. colectiv de poezie, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1984; *Elegii*, Cluj-Napoca, 1989; *Catulliene*, Cluj-Napoca, 2002. Traduceri: Tibul, *Elegii*, Bucureşti, 1988; Properţiu, *Elegii*, Bucureşti, 1992; M. Umavijani, *Călătorii prin tranziţii*, în colab. cu Lucia Sav, Cluj-Napoca, 1997; Sf. Augustin, *De Musica* (*Despre muzică*), Bucureşti, 2000; S. Aurelii Augustini (Sfântul Augustin), *Opera Omnia*. I. *Enchiridion*/*Despre credinţă şi crez, despre crez către catechumeni*; II. *De Libero Arbitro*/*Despre liberul arbitru*; III. *De Musica*/*Despre muzică*; IV. *Contra Academicos*/*Contra academicienilor*; *De ordine*/*Despre ordine*; *De Quantitate Animae*/*Despre cantitatea sufletului*; V. *Soliloquia*/*Solilocvii*; *De natura boni*/*Despre natura binelui*; *De agone christiano*/*Despre lupta creştină*; VI. *De magistro*/*Despre magistru*; *De beata vita*/*Despre viaţa fericită*; *De immortalitate ani*mae/*Despre nemurirea sufletului*, Cluj-Napoca, 2002-2003.

REFERINŢE CRITICE: P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 25, 1986; A. Marino, *ibidem*, nr. 27, 1986; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 7, 1986; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 12, 1987; Gh. I. Şerban, *ibidem*, nr. 32, 1989; I. Milea, în *Tribuna*, nr. 14, 1990; T. Vlad, *ibidem*, nr. 22, 1993; Al. Cistelecan, în *Cuvântul*, nr. 7, 2002; V. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 8-9, 2002; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 1-2, 2003. **(A. S.)**

SAVA Ion, n. 10 dec. 1900, Focşani – m. 26 oct. 1947, Bucureşti. Dramaturg. Tatăl, Grigore Sava, era funcţionar, iar mama, Ioana (n. ?), prof. de lucru de mână. Familia mutându-se la Iaşi, **S.** face aici şcoala primară şi urmează apoi cursurile Liceului Internat pe care-l absolvă în 1920. Se înscrie la Facultatea Juridică a Univ. ieşene şi după luarea licenţei, în 1925, devine membru al baroului din Iaşi. Renunţă la avocatură, dedicându-se artei (în 1924 avusese o primă expoziţie de caricaturi). Din 1927 este cronicar plastic şi desenator la *Universul literar* în Bucureşti. Revine la Iaşi în 1929, consacrându-se marii sale pasiuni – teatrul. Se angajează ca regizor al Naţionalului ieşean în 1930, montând un număr însemnat de spectacole din repertoriul autohton şi universal. Din 1938 până la moarte a lucrat la „Teatrul Naţional" din Bucureşti punând în scenă şi aici o serie de spectacole într-o viziune modernă (între care, *Macbeth* cu măşti). Asusţinut cu fervoare prin art. şi conferinţe necesitatea unei reforme radicale a teatrului românesc în acord cu mişcarea teatrală modernă. A scris piese de teatru, scenarii radiofonice şi de film rămase toate în ms.

OPERA: *Măşti,* ed. de G. Pienescu, pref. de Ileana Berlogea, Bucureşti, 1973; *Teatralitatea teatrului*, ed. îngrijită, note, comentarii şi postfaţă de V. Petrovici, cuvânt înainte de L. Ciulei, 1981.

REFERINŢE CRITICE: P. Comarnescu, *Ion Sava*, Bucureşti, 1966; I. Biberi, *Ion Sava*, 1974; N. Barbu, în *Cronica*, nr. 26, 1982; N. Carandino, *ibidem*, nr. 4, 1982; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 15; 39, 1982; I. Ceuca, în *Steaua*, nr. 3, 1982; M. Morariu, în *Familia,* nr. 9, 1997; Sorina Bălănescu, în *Dacia literară,* nr. 41, 2001. **(E. N.)**

SAVA Nicolae, n. 23 oct. 1950, Vânători-Neamţ, jud. Neamţ. Fiul lui Sava Sava, muncitor, şi al Catrinei (n. Marian). Studii liceale la Târgu Neamţ. Prof. suplinitor de matematică în satul Târpeşti, com. Petricani (1969); docher în Portul Constanţa (1969-1970); funcţionar la Autobaza de transporturi auto Târgu-Neamţ (1971-1990); din 1990, redactor la cotidianul *Ceahlăul* din Piatra-Neamţ. Colab. la *Viaţa Românească, România literară, Tribuna, Tomis, Luceafărul, Convorbiri literare, Contrapunct, Caietele de la Durău* etc.Prezent în antologiile *Un sfert de veac de poezie* (1998), *Poeţi contemporani din Neamţ,* ed. bilingvă româno-italiană (2001), *Harmony* (2001) etc. Membru fondator al rev. *Lumina* (Vânători-Neamţ, 1979-1980; în colab. cu Daniel Corbu), *Antiteze* (Piatra-Neamţ) şi al *Caietelor de la Durău* (1995-1998). Debutează în *Tomis* (1986). Debut editorial în *Caietul debutanţilor 1980-1981* al Editurii Albatros (1981) cu grupajul de poeme *Despre prietenie.* A publicat vol. de poeme în proză

Fericit precum mirele (1983), *Privighetoarea* (1989), *Viaţă publică* (1995) şi vol. de versuri *Proză, domnilor, proză* (1997). Premiul rev. *SLAST* (1981); Premiul C.C. al U.T.C. (1984); Premiul Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1999).

OPERA: *Despre prietenie,* în *Caietul debutanţilor 1980-1981,* Editura Albatros, Bucureşti, 1981; *Fericit precum mirele,* poeme în proză, Iaşi, 1983; *Privighetoarea,* poeme în proză, Iaşi, 1989; *Viaţă publică,* poeme în proză, Piatra Neamţ, 1995; *Proză, domnilor, proză,* versuri, Botoşani, 1997.

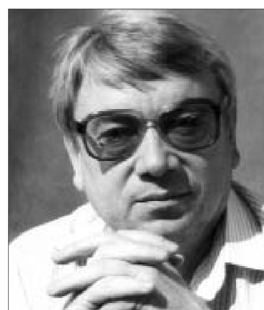
REFERINŢE CRITICE: E. Brumaru, în *SLAST,* nr. 13, 1981; C. Ivănescu, în *Luceafărul,* nr. 36, 1982; idem, *ibidem,* nr. 27, 1983; L. Ulici, în *România literară,* nr. 51, 1984; C. Livescu, în *Cronica,* nr. 39, 1984; D. Chioaru, în *Transilvania,* nr. 5, 1985; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 9, 1989; Al. Călinescu, în *Cronica,* nr. 18, 1989; D. Dimitriu, în *România literară,* nr. 9, 1990; D.- S. Boerescu, în *Luceafărul,* nr. 11, 1996; D. Corbu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 1998; M. A. Diaconu, *Instantanee critice,* 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 21, 2000. **(A. S.)**

SAVEL Vasile, n. 1885, Fălticeni – m. 17 mai 1932, Bucureşti. Prozator. Studii gimnaziale la Fălticeni. Licenţiat în drept şi absolvent al Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti. Intrat în presă în 1904. A lucrat în redacţia ziarelor *Minerva, Seara, România.* Colab. la *Flacăra, Mişcarea literară, Dimineaţa, Presa, Semănătorul, Viaţa Românească, Luceafărul, Cuvântul liber.* Secretar general al SSR. Observaţii incisive în broşura de debut *Opera d-lui Ilarie Chendi* (1906). În vol. *Contimporanii*, I (1920) schiţează siluetele câtorva scriitori cunoscuţi nemijlocit: Gârleanu, Cocea, T. Robeanu, N. Creţulescu, C. Pavelescu, P. Cerna, L. Dauş, Iosif, Anghel. Secvenţe de război în vol. *Între reţele* (1919), *Într-un sat de contrabandişti* (1920), *Pribeag* (1920), *Vadul hoţilor* (1926), o culegere de *Doine din război* (1925), culese pe front. Trad. din Balzac, Dumas-tatăl, K. E. Franzos, Maupassant. Art. acuzatoare scrise pe front, date publicităţii în *Cuvântul liber*, începând din 21 dec. 1919, reunite în vol. *Oamenii cari nu vorbesc* (1921). Facilitatea jurnalistică a epicii lui **S.** nu compensează carenţele stilistice accentuate prin tonul patetic, moralizator.

OPERA: *Opera d-lui Ilarie Chendi*, Bucureşti, 1906; *Între reţele*, nuvele, Bucureşti, 1919; *Pribeag*, nuvele, Bucureşti, 1920; *Într-un sat de contrabandişti*, nuvele, Arad, 1920; *Contimporanii*, I, schiţe şi portrete literare, Arad, 1920; *Oamenii cari nu vorbesc*, povestiri, Bucureşti, 1921; *Miron Grindea*, roman, Bucureşti, 1921; *Doine din război*, culegere şi un cuvânt de ~, Arad, 1925 (pe foaia de titlu: *Doine din război şi câteva povestiri); Vadul hoţilor,* roman, Bucureşti, 1926; *Seara a 13-a*, Bucureşti, 1927; Traduceri: Karl Emil Franzos, *Vrăjitoarea,* trad. de ~, Bucureşti, 1908; Al. Dumas-tatăl, *Cei doi studenţi şi alte nuvele*, trad. de ~, Bucureşti, 1913; H. de Balzac, *Colonelul Chabert,* trad. de ~, ed. II, Bucureşti, 1916; Guy de Maupassant, *Duminicile unui burghez din Paris,* trad. de ~, Bucureşti, 1930.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...*, IV; Perpessicius, *Menţiuni...*, I; S. Popovici, în *Convorbiri literare*, nr. 11-12, 1941. **(D. C.)**

SAVIN Viorel, n. 4 apr. 1941, Borzeşti, jud. Bacău. Poet şi dramaturg. Fiul lui Emil Savin şi al Sofiei (n. Bibire), învăţători. Clasele elementare la Bibireşti, com. Lecca, azi Ungureni (1947-1951), com. Parincea (1952-1953) şi satul Chiseta, com. Sărata, jud. Bacău (1953-1955); urmează apoi Şcoala Medie Mixtă din Bacău (1955-1958) şi pe cea din Tg. Ocna (1959-1960), după un stagiu disciplinar la Întreprinderea de Utilaj şi Transporturi, unde se califică strungar (1959); studiază un an la Institutul Pedagogic din Bacău (1960-1961), se transferă la Facultatea de Filologie a Univ. din Iaşi (1961-1963), de unde este exmatriculat şi trimis în producţie; îşi echivalează examenele la Univ. (1967-1970) şi absolvă Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic de trei ani din Iaşi. Strungar la Întreprinderea de Utilaj şi transporturi, Bacău (1959); laborant în betoane şi merceolog la ICH

Argeş, Puţul Corbeni (1963); prof. suplinitor în com. Ungureni, jud. Bacău (1964-1965), Dragomireşti, jud. Vaslui (1965-1966), Filipeni, jud. Bacău (1968-1969) şi Răchitoasa, jud. Bacău (1970-1971; între timp fusese exclus din partid şi rămas patru luni fără serviciu); bibliotecar la Bibl. Regională Bacău (1967); director la Casa de cultură din Slănic Moldova (1971-1979) şi director al Teatrului Popular de Comedie din aceeaşi localitate (1972-1979); conservator de carte şi custode la Casa memorială „Nicu Enea" din cadrul Muzeului Judeţean de Istorie şi Artă Bacău (1979-1989); vicepreşedinte al Consiliului judeţean Bacău al FSN, apoi al Consiliului judeţean al CPUN (1989-1990); director fondator al săptămânalului *Moldova* (1990) şi al primului post de radio din zonă STAR B (1993); referent literar (1997 şi director al Teatrului „Bacovia" din Bacău (1997-1998; consultant artistic, între 1998 şi 2000); din 2000, director al Bibl. Judeţene „C. Sturdza" din Bacău. Director fondator al rev. *Teatrul românesc* (1997-1998) şi *Cartea* (2001). Din 2003, director al cotidianului *Monitorul de Bacău*. Colab. la *Contemporanul*, *Convorbiri literare*, *Bucovina literară*, *Ateneu*, *Poezia* etc. Prezent în vol. colective *Teatru* (1979), *Visând o corabie* (1983) şi *Poezia pădurii* (1998-1999). Debutează cu proză scurtă în *Ateneu* (1969). Piese de teatru jucate: *Proprietatea dv.* (Teatrul Popular Slănic-Moldova, 1973-1974; 1974-1975), *Fratele meu mut* (Teatrul Popular Slănic-Moldova, 1975), *Jocul de dincolo de ploaie* (Teatrul Popular Slănic-Moldova, 1977-1978), *Bătrânul şi hoţul* (Teatrul Dramatic „Bacovia", 1984-1985; Teatrul Mic din Bucureşti, 1987-1989; 1991-1992; Teatrul Dramatic „Al. Davila" din Piteşti, 1990-1991; Teatrul Dramatic „Ovidiu" din Constanţa, 1991-1992; Teatrul „Mihai Eminescu" din Botoşani, 1997-1998), *Colegii* (Teatrul Dramatic „Bacovia", 1987-1988), *Te urăsc, iubitule!* (Teatrul Dramatic „Bacovia", 1993-1994; Teatrul „Fantasio" din Constanţa, cu titlul *Tu nu eşti trupul tău*, 1999-2000; 2000-2001), *Ginere de import* (Teatrul Popular Slănic-Moldova, 1984-1985; Teatrul „Fantasio" din Constanţa, 1995-1996; 1996-1997; Teatrul Dramatic „Bacovia", 1999-2002), *Funia sau Comèdia supunerii* (Teatrul Naţional „Vasile Alecsandri", Iaşi, 2001-2002; 2002-2003) etc. Debut editorial cu vol. de teatru *Jocul de dincolo de ploaie* (1985). Premiul Asoc. Oamenilor de Teatru şi Muzică (1978); Premiul rev. *Ateneu* (1997); Premiul Filialei din Bacău a Uniunii Scriitorilor (2003).

OPERA: *Jocul de dincolo de ploaie*, teatru, Iaşi, 1985; *Lucruri şi fiinţe*, teatru, Bucureşti, 1987; *Căderea – trei moduri de sinucudere*, teatru, Iaşi, 1993; *Lamentaţia fructelor*, versuri, Bacău, 1994; *Funia sau Comèdia supunerii*, teatru, pref. de Vl. Sorianu, Bucureşti, 1997; *Greşeala*, teatru, postfaţă de M. Ghiţulescu, Bucureşti, 1997; *Ginere de import*, teatru, Bucureşti, 1997; *Jocuri (de unu, de doi...)*, teatru, Iaşi, 1998; *Acorduri pentru urechi surde – din însemările unui naiv*, publicistică, Bacău, 1999; *Pagini alese*, teatru, pref. de P. Isachi, tabel cronologic de E. Budău, Bacău, 2000; *Evanghelia eretică* sau *Melec, purtătorul de nucă şi de nyvas*, roman în versuri, Iaşi, 2000 (ed. II, 2003); *Scriitori băcăuani*, I, în colab. cu E. Budău, Bacău, 2000; *Despre starea autografului. Cărţi cu olografe*, Bacău, 2001; *Etnologul Dorinel Ichim*, în colab., Bacău, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Kivu, în *Teatrul*, nr. 4, 1984; C. Livescu, în *Tribuna*, nr. 5, 1985; M. Ghiţulescu, în *Steaua*, nr. 4, 1986; L. Ulici, în *România literară*, nr. 6, 1986; Val Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1986; Valentin Silvestru, în *Tribuna României*, nr. 335, 1987; Ileana Berlogea, în *Teatrul*, nr. 7-8, 1987; Doina Modola, în *Steaua*, nr. 12, 1988; Carmen Tudora, în *Ateneu*, nr. 3, 1992; C. Paiu, în *Ateneu*, nr. 8, 1993; I. Roşioru, în *Tomis*, nr. 1, 1995; M. Ghiţulescu, în *Rampa şi ecranul*, nr. 3-4, 1997; Carmen Mihalache, *Unora le place teatrul*, 2000; I. Enache, *Viorel Savin – 60*, 2001; Vl. Sorianu, *Literatura noastră cea de toate zilele*, 2001; I. Enache, *Întâmpinări*, 2002. **(A. S.)**

SAVU Tudor Dumitru, n. 1 febr. 1954, Râmnicu Vâlcea – m. 19 oct. 2000, Cluj-Napoca. Prozator. Fiul medicului Dumitru Savu şi al Victoriei (n. Iscrulescu), prof. Urmează Liceul teoretic „Mircea cel Bătrân" din Călimăneşti (1961-1973); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj-Napoca, secţia română-franceză (1977). După absolvirea facultăţii, redactor la rev.

Tribuna. Debutează cu poezie în ziarul *Orizont* (1970), din Râmnicu Vâlcea. Publică proză din 1977, tipărind, la un interval scurt, două „romane” așezate sub semnul fantasticului: *Marginea Imperiului* (1981; Premiul „Mihail Sadoveanu” al Asoc. Scriitorilor din Iași), vol. care a stârnit interesul lui Mircea Eliade, și *Treizecișitrei* (1982; Premiul C.C. al U.T.C.). Au urmat: *De-a lungul fluviului* (1985), *Fortul* (1988), *Cantacuzina* (1995) și *Echipa Generalului* (2001). A colaborat la *Tribuna, Echinox, Napoca universitară, România literară, Suplimentul literar-artistic al „Scânteii tineretului”, Cronica, Vatra, Steaua* etc.

OPERA: *Marginea Imperiului*, nuvele, Cluj-Napoca, 1981; *Treizecișitrei*, roman, București, 1982; *De-a lungul fluviului*, roman, Cluj-Napoca, 1985; *Fortul*, roman, București, 1988; *Cantacuzina,* roman, Cluj-Napoca, 1995; *Echipa Generalului,* roman, București, 2001.

REFERINȚE CRITICE: I. Holban, în *Cronica,* nr. 32, 1981; V. Tașcu, în *Tribuna*, nr. 45, 1981; L. Ulici, în *România literară*, nr. 49, 1981; Fl. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 6, 1983; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 5, 1983; S. Titel, în *România literară*, nr. 12, 1983; Cornel Moraru, *Textul și realitatea*, 1984; S. Titel, *În căutarea lui Cehov*, 1984; L. Petrescu, în *Tribuna*, nr. 50; 51, 1985; M. Muthu, în *Viața Românească*, nr. 5, 1989; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 10, 1989; Irina Petraș, în *România literară*, nr. 15, 1989; Mircea Popa, în *Luceafărul*, nr. 9, 1989; C. V. Tudor, în *Săptămâna*, nr. 14, 1989; E. Simion, *Scriitori...*, IV; Gh. Glodeanu, în *Tribuna,* nr. 5-6, 1996; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar și artistic,* nr. 357, 1997; Irina Petraș, în *Contemporanul,* nr. 25, 2002. **(I. R.)**

SĂCEANU Amza, n. 28 sept. 1934, Băilești, jud. Dolj. Critic de teatru și teatrolog. Fiul lui Petrică Săceanu și al Georgetei (n. Colan). După studii la Școala Pedagogică din Craiova (1949-1953), urmează Facultatea de Filologie a Univ. din București (1953-1957). Dr. în sociologia culturii. Inspector și șef serviciu artistic (1957-1966), apoi vicepreședinte și președinte al Comitetului de Cultură și Artă al capitalei (1966-1984); secretar și vicepreședinte cu probleme de cultură și învățământ, jud. Neamț (1984-1989); prof. de lb. și literatura română la Liceele „C. A. Rosetti” și „Electroaparataj” din București (1989-1994); consilier la Ministerul Culturii (1994-1997); din 1997, director general al Tatrului Național de Operetă „Ion Dacian”. Debut editorial cu vol. *Fața văzută și nevăzută a teatrului* (1974). Publică studii și eseuri despre teatru și dramaturgia contemporană (*Teatrul în Cetate*, 1974; *Teatrul și publicul*, 1977; *Conexiuni teatrale*, 1981; *Teatrul ca lume*, 1983; *Teatrul în oglinzi retrovizoare*, 2000 etc.). A coordonat vol. *Horea Popescu – creator de spectacole memorabile* (2002).

OPERA: *Fața văzută și nevăzută a teatrului*, pref. de A. Baranga, București, 1974; *Teatrul în Cetate*, pref. de E. Barbu, Iași, 1974; *Talia... Thaliei*, București, 1975; *Teatrul și publicul*, București, 1977; *Dialog la scenă deschisă*, București, 1979; *Conexiuni teatrale*, pref. de D. Săraru, București, 1981; *Clasicii nu vor să îmbătrânească*, București, 1983; *Teatrul ca lume*, pref. de R. Beligan, București, 1985; *Cad măștile*, București, 2000 (ed. II, 2001); *Privire spre teatru*, București, 2000 (ed. II, 2002); *Teatrul în oglinzi retrovizoare*, pref. de I. D. Bălan, București, 2000 (ed. III, 2003).

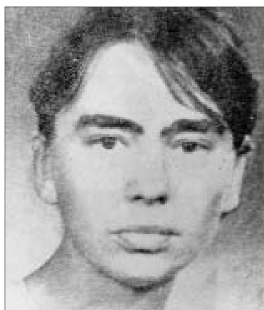
REFERINȚE CRITICE: C. Ivănescu, în *Luceafărul*, 13 iul. 1974; D. Săraru, în *Săptămâna*, 26 iul. 1974; Natalia Stancu, în *România literară*, 5 sept. 1974; V. Silvestru, în *Teatrul*, nr. 9, 1974; Al. Oprea, în *România literară*, 4 iun. 1975; R. Popescu, în *România literară*, 3 apr. 1976; D. Uricariu, în *Luceafărul*, 14 apr. 1979; R. Popescu, în *România liberă*, 25 iul. 1981; I. Zamfirescu, în *Informația Bucureștiului*, 10 mart. 1984; G. Genoiu, în *Ateneu*, 2 febr. 1986; M. Popescu, în *România literară*, 24 apr. 1986. **(A. S.)**

SĂLĂGEAN Sergiu, n. 24 iun. 1945, com. Săcel-Maramureș. Poet și critic literar. Fiul preotului Ioan Sălăgean și al Adrianei (n. Găzdac). Absolvent al Liceului „Emil Racoviță” din Cluj (1962). Aurmat Facultatea de Filologie la Cluj și București (1962-1967). Prof. la Adâncata-Ilfov (1967-1968). Bibliograf la Bibl. Acad. din București (1970-1971). Redactor la Editura „Univers”

(1971-1981). Debutează cu critică în *Viaţa Românească* (1967). Colaborează la *Gazeta literară, Luceafărul, România literară, Amfiteatru, Ramuri, Transilvania, Echinox.* În 1971 publică prima monografie dedicată lui Ion Vinea, exegeza bazându-se pe comparatism, mitocritică şi psihanaliză. Lirica sa, extatică, posteminesciană, este influenţată de Blaga şi poezia germană: vol. *Soare, fântâni, trandafiri...* (1972) şi *Inscripţii* (1981). Premiul Asoc. Scriitorilor din Sibiu pe 1981.

OPERA: *Ion Vinea,* Bucureşti, 1971; *Soare, fântâni, trandafiri...*, versuri, Bucureşti, 1972; *Inscripţii*, versuri, Bucureşti, 1981. Traduceri: Hermann Hesse, *Peter Camenzind,* trad. de ~, Bucureşti, 1975; Prosper Mérimée, *Studii asupra artelor din evul mediu,* trad. de ~, Bucureşti, 1980.

REFERINŢE CRITICE: M. Petrişor, în *Familia*, nr. 10, 1971; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 46, 1971; Fl. Manolescu, în *România literară*, nr. 48, 1971; V. Taşcu, în *Tribuna*, nr. 2, 1972; I. Vartic, în *Steaua*, nr. 11, 1972; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 4, 1973; M. Petrişor, în *Familia*, nr. 9, 1981. **(I. V.)**

SĂLĂJAN Doina (prenumele la naştere: Doina-Cornelia), n. 14 febr. 1936, Beiuş, jud. Bihor. Poetă. Fiica funcţionarului Vasile Sălăjan şi a Margaretei (n. Nagy). Şcoala medie pedagogică din Oradea (1950-1952); Şcoala de literatură „Mihai Eminescu" (1952-1954); în 1959 îşi reia studiile medii la Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti, absolvit în 1961. Între 1965 şi 1968 urmează cursurile de zi ale Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti; din 1968, trece la cursurile fără frecvenţă; licenţa în 1970. A fost redactor la *Almanahul literar* din Cluj (1954) şi la rev. pentru copii *Cravata roşie* (1954-1958). Între 1958 şi 1967 semnătura sa nu mai poate fi întâlnită în presă sau pe coperţile cărţilor. În acest interval e muncitor necalificat la ONT, apoi în fabrica „Electromagnetica", desenator la Institutul de Studii şi Proiectări Forestiere. Între 1968 şi 1981 secretar literar la Uniunea Scriitorilor. Debut în *Almanahul literar* (1952), colaborând ulterior la majoritatea rev. literare. Începând din 1957, când îi apar primele vol. de versuri (*Confidenţe; Despre copilărie*) publică mai multe culegeri de poezie (inclusiv versuri pentru copii): *Versuri* (1967), *Transfigurări* (1969), *Umbra faptei* (1973), *Amintirea miresmelor* (1977), *Smalţuri* (1979) ce se susţin atât prin sinceritatea confesiunii, cât şi printr-o generoasă implicare etică.

OPERA: *Confidenţe*, versuri, Bucureşti, 1957; *Despre copilărie*, versuri, Bucureşti, 1957; *Versuri*, Bucureşti, 1967; *Transfigurări*, versuri, Bucureşti, 1969; *Umbra faptei*, versuri, Bucureşti, 1973; *Amintirea miresmelor*, versuri, Bucureşti, 1977; *Smalţuri*, versuri pentru copii, Bucureşti 1979; *Sanctuar tulburat*, versuri, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 20, 1967; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 20, 1967; I. Pop, în *Steaua*, nr. 9, 1969; V. Porumbacu, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1969; Al. Piru, *Poezia...*, II; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 20, 1973; L. Raicu, în *România literară*, nr. 33, 1973; idem, în *România literară*, nr. 9, 1978; Eugenia Tudor-Anton, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1978; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 4, 1978; A. Şorobetea, în *Steaua*, nr. 5, 1979; Gh. Tomozei, în *România literară*, nr. 7, 1986; N. Manolescu, *ibidem*, nr. 36, 1987; N. Stoian, în *Luceafărul*, nr. 12, 1987; Tita Chiper, în *Dilema,* nr. 127, 1995 (interviu). **(M. B.)**

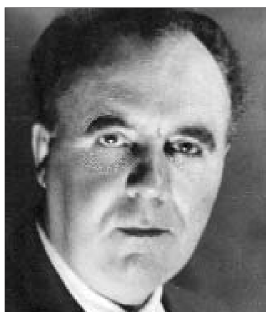

SĂLĂJAN Vasile (numele la naştere: Vasile Silaghi), n. 27 ian. 1947, Tătăreşti, jud. Satu-Mare. Prozator. Fiul lui Traian Silaghi şi al Amaliei (n. Tămaş), ţărani. Studii elementare la Tătăreşti (1954-1961); liceul din Ardud, jud. Satu Mare (1961-1965). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1965-1970). Redactor (1970-1981), redactor-şef (1982-1989) şi redactor-şef adjunct (1989-1991) al rev. *Tribuna*; între 1981 şi 1982, activist al Comitetului judeţean Cluj al P.C.R.; redactor la *Expres Magazin* (1991); din 1992, redactor-şef adjunct la *Transylvanian Review* (Centrul de Studii Transilvane, Cluj).

Debutează cu proză în rev. *Steaua* (1968), colaborând şi la *Orizont, Echinox, Convorbiri literare, Cronica, Transilvania, Vatra, Amfiteatru, Ateneu, Luceafărul, Familia*. Romanul de debut, *Coborând spre Nord-Vest* (1972) e distins cu Premiul C.C. al U.T.C. Amai publicat romanele *Săptămâni de dragoste* (1975), *Rodeo* (1983) şi (în colab. cu Radu Mareş şi N. Prelipceanu) vol. de reportaje *Vine istoria* (1972).

OPERA: *Coborând spre Nord-Vest,* roman, Cluj, 1972; *Vine istoria*, reportaje, în colab. cu R. Mareş şi N. Prelipceanu, Cluj, 1972; *Săptămâni de dragoste*, roman, Cluj-Napoca, 1975; *Rodeo*, roman, Cluj-Napoca, 1983.

REFERINŢE CRITICE: M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 5, 1973; A. Cosma, în *Tribuna*, nr. 49, 1975; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 11, 1975; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1975; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 43, 1975; I. Marcoş, în *Tribuna*, nr. 20; 34, 1975; D. Culcer, *Citind sau trăind literatura,* 1977; A. Cosma, *Romanul românesc şi problematica omului contemporan*, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1984; N. Oprea, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1984; I. Holban, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1985; A. Pantea, în *Tribuna,* nr. 3, 1985; Gh. Mocuţa, în *Orizont*, nr. 14, 1988; V. Grunea, în *Tribuna,* nr. 6, 1997; G. Vulturescu, în *Contemporanul,* nr. 4, 2002. **(A. S.)**

SĂLCEANU Grigore, n. 23 apr. 1901, Galaţi. Poet şi dramaturg. Liceul la Constanţa (absolvit în 1922); licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (1927). Prof. la Liceul „Mircea cel Bătrân" din Constanţa (1927-1960). Debutează în *Analele Dobrogei* (1921). Debut editorial cu vol. de versuri *Flori de mare* (1928), urmat de: *Fierbea as'noapte marea* (1933), *Basmul zmeilor* (1934), *Feerie* (1936), *Nopţi pontice* (1937), *Nopţi pontice* (1969) şi *Basmul zmeilor* (1969). A scris piese de teatru în versuri: *Întâia sărutare* (1937), *Furtuna* (1937), *Iluzia* (1944), *Ovidius* (1958).

OPERA: *Flori de mare*, versuri, Constanţa, 1928; *Fierbea as'noapte marea*, versuri, Bucureşti, 1933; *Basmul zmeilor*, versuri, Bucureşti, 1934; *Feerie*, versuri, Cernăuţi, 1936; *Nopţi pontice*, versuri, Bucureşti, 1937; *Întâia sărutare*, piesă în trei acte în versuri, Cernăuţi, 1937; *Furtuna*, piesă în trei acte în versuri, Cernăuţi, 1937; *Fata de împărat,* Bucureşti, 1941; *Poemul creaţiunii*, Bucureşti, 1942; *Iluzia,* poem dramatic în patru acte, Bucureşti, 1944; *Ovidius*, tragedie în cinci acte în versuri, Bucureşti, 1958; *Nopţi pontice*, versuri, Bucureşti, 1969; *Basmul zmeilor*, versuri, Bucureşti, 1969; *De la „Metamorfoze" la „Triste" şi „Pontice"*, Bucureşti, 1971 (extras).

REFERINŢE CRITICE: Silvia Bogdan, în *Tomis,* nr. 4, 1972; S. I. Popescu, în *Cronica*, nr. 35, 1972; Mirela Roznoveanu, în *Tomis*, nr. 3, 1974; R. Florea, *ibidem*, nr. 2, 1976; nr. 1, 1979; I. Bădică, *ibidem*, nr. 3, 1980; E. Lumezianu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1980; D. Perşa, în *Tomis,* nr. 6-8, 2002; C. D. Zeletin, în *Ateneu,* nr. 10, 2002. **(I. Pt.)**

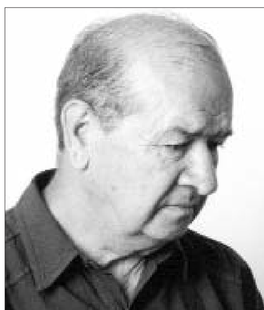

SĂLCUDEANU Nicoleta (prenumele la naştere: Nicoleta Maria), n. 21 febr. 1960, Târgu Mureş. Eseist şi critic literar. Fiica lui Nicolae Buică, maistru militar, şi a Mariei (n.?), muncitoare. Urmează Şcoala sportivă (1967-1970), apoi Şcoala generală nr. 13 din Târgu Mureş (1970-1975); Liceul „Al. Papiu Ilarian" din acelaşi oraş (1975-1979); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi, secţia română-engleză (1985-1989). Bibliotecar la Bibl. Judeţeană Mureş (1990-1994); din 1994, cercetător ştiinţific la Institutul de Cercetări Socio-Umane „Gh. Şincai" din Târgu Mureş; redactor la rev. *Vatra* (din 2003). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Exilul literar românesc. 1944-1989* (2003). Colab. la *Vatra*, *Discobolul*, *Cuvântul*, *Contemporanul*, *Viaţa Românească*, *Studia Universitatis „Petru Maior"*, Târgu Mureş, *Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane* etc. A colaborat la vol. colective *De la umanism la luminism* (1994), *Ethnicity and Religion in Central and Eastern Europe* (1995), *Church and Society in Central and Eastern Europe* (1998) etc. Debutează în *Vatra*

(1995). Debut editorial cu un vol. de cronici literare (*Graffitti*, 1999), urmat de eseul *Patria de hârtie* (2003). Premiul rev. *Tomis* (1999); Premiul Filialei Mureş a Uniunii Scriitorilor (2000); Premiul rev. *Discobolul* (2001).

OPERA: *Graffitti*, cronici literare, Bucureşti, 1999; *Patria de hârtie*. *Eseu despre exilul literar*, Braşov, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 20, 2000; N. Breban, în *Contemporanul*, nr. 20, 2000; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 5, 2000; N. Coande, în *Ramuri*, nr. 7-8, 2000; I. Boldea, în *Cuvântul*, nr. 4, 2000; M. Dragolea, în *Vatra*, nr. 2-3, 2001; C. Moraru, în *Vatra*, nr, 4-5, 2001. **(A. S.)**

SĂLCUDEANU Petre (numele la naştere: Petru Sălcudean), n. 8 sept. 1930, Gligoreşti, com. Luna, jud. Cluj – m. 1 nov. 2005, Bucureşti. Prozator. Fiul muncitoru-lui CFR Petru Sălcudean şi al Valeriei (n. Mureşan). Liceul Comercial „A. Bârseanu” din Braşov (1941-1949). Între 1949 şi 1950, studii de filosofie la Univ. din Bucureşti; între 1951 şi 1956, Institutul de Literatură şi Cricită Literară „Maxim Gorki” din Moscova. Redactor la *Gazeta literară* (1949-1950); redactor la ziarul *Drum nou* din Braşov (1956-1960); redactor-şef adjunct, redactor-şef şi director la Studioul Cinematografic „Bucureşti” (1960-1969). Din 1969, scriitor liber profesionist. Deputat (1992-1996) şi Ministru al Culturii (1993). Debut cu versuri în ziarul *Drum nou* (1946). Autor de povestiri, nuvele şi schiţe (*Cartierul muncitoresc,* 1950; *Un gram de aur,* 1959; *Iubeşte ziua de mâine,* 1962; *Vreau să trăiesc!,* 1964), proză poliţistă şi de aventuri (*Front fără tranşee,* 1961; *Un biet bunic şi o biată crimă,* 1970; *Moartea manechinului,* 1971; *Detectiv la paisprezece ani,* 1971; *Bunicul şi păcatele lui,* 1972; *Bunicul şi porunca să nu ucizi,* 1972; *Un biet bunic şi o biată aventură,* 1974; *Bunicul şi doi delincvenţi minori,* 1974; *Un biet bunic şi o biată bicicletă,* 1974; *Ucenicie printre gloanţe,* 1975; *Bunicul şi o lacrimă de fată,* 1976; *Un biet bunic şi o biată cinste,* 1980), romane (*Strada Lux,* 1962; *Singur fără cer,* 1964; *Săptămâna neterminată,* 1965; *Prea cald pentru luna mai,* 1967; *Corabia cu suflete,* 1967; *De ce văd invers?,* 1970; *Biblioteca din Alexandria,* 1980; *Apa care tace,* 1984; *Cina cea de taină,* 1984; *Judecata de apoi,* 1987; *Ochiul şi marea,* 1989; *Nuntă cu garoafe mov,* 1990; *Umbre,* 1990; *Măi fericiţilor,* 1993; *Sauna,* 1999; *Marx, librarul,* 2003). Scenarii de film: *Partea ta de vină* (în colab. cu F. Munteanu), *Răscoala* (ecranizare), *Vifornița, Mâinile curate* (în colab. cu T. Popovici), *Ultimul cartuş* (în colab. cu T. Popovici), *O lacrimă de fată* etc. Premiul Uniunii Scriitorilor pentru romanul *Biblioteca din Alexandria* (1980), carte prin care **S.** atrage atenţia criticii asupra sa (după ce, înainte, era considerat, în principal, un autor de literatură poliţistă).

OPERA: *Cartierul muncitoresc*, povestiri, Bucureşti, 1950; *Un gram de aur*, povestiri, Bucureşti, 1959; *Front fără tranşee,* roman, Bucureşti, 1961; *Iubeşte ziua de mâine*, nuvele şi schiţe, Bucureşti, 1962; *Strada Lux*, roman, Bucureşti, 1962; *Singur fără cer*, roman, Bucureşti, 1964; *Vreau să trăiesc!*, povestiri, Bucureşti, 1964; *Săptămâna neterminată*, roman, Bucureşti, 1965 (ed. II, 1972); *Prea cald pentru luna mai*, roman, Bucureşti, 1967; *Corabia cu suflete*, roman, Bucureşti, 1967; *De ce văd invers?*, roman, Bucureşti, 1970 (altă ed., 2001); *Un biet bunic şi o biată crimă*, Bucureşti, 1970; *Detectiv la paisprezece ani*, roman, Bucureşti, 1971; *Moartea manechinului*, roman, Bucureşti, 1971; *Bunicul şi porunca să nu ucizi*, roman, Bucureşti, 1972; *Bunicul şi păcatele lumii*, roman, Bucureşti, 1972; *Un biet bunic şi o biată aventură*, roman, Bucureşti, 1974; *Bunicul şi doi delincvenţi minori*, roman, Bucureşti, 1974 (altă ed., 1992); *Un biet bunic şi o biată bicicletă*, roman, Bucureşti, 1974; *Ucenicie pentru gloanţe*, roman, Bucureşti, 1975; *Bunicul şi o lacrimă de fată*, roman, Bucureşti, 1976; *„Munţii în flăcări” – Transilvania – 1849,* Bucureşti, 1978; *Biblioteca din Alexandria*, roman, Bucureşti, 1980 (alte ed., 1992; 1994; 2001; 2003); *Un biet bunic şi o biată cinste*, roman, Cluj-Napoca, 1980; *Apa care tace*, Bucureşti, 1984; *Cina cea de taină*, roman, Bucureşti, 1984 (alte ed., 1996; 2003); *Judecata de apoi*, roman, Bucureşti, 1987 (altă ed., 1992); *Ochiul şi marea*, roman, Bucureşti, 1989; *Nuntă cu garoafe mov,* roman, Bucureşti, 1990; *Umbre,* roman, 1990 (ed. II, 2002);

Măi fericiţilor, roman, Bucureşti, 1993; *Noaptea calomniei,* jurnal, Bucureşti, 1993; *Bunicul şi lacrima din carburator,* roman, Bucureşti, 1994; *Sauna,* roman, Bucureşti, 1999; *Paznic la porţile raiului,* roman, Bucureşti, 2000; *Marx, librarul,* roman, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Vitner, *Prozatori contemporani*, 1962; G. Dimisianu, *Schiţe de critică*, 1966; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1980; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 52, 1980; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 11, 1980; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1980; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 30, 1981; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 3, 1981; M. Iorgulescu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 3, 1981; C. Ungureanu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1981; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 28, 1982; idem, *Lecturi libere*, 1983; I. Vlad, *Lectura romanului*, 1983; Cornel Moraru, *Textul şi realitatea*, 1984; M. Odangiu, *Romanul politic*, 1984; C. Ungureanu, *Proza...*; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 17, 1987; M. Iorgulescu, *ibidem*, nr. 14, 1989; E. Simion, în *Literatorul,* nr. 2, 1993; A. Goci, *ibidem,* nr. 26, 1993; M. R. Mocanu, în *Contemporanul,* nr. 18, 2001; E. Negrici, *Literatura…* **(A. C.)**

SĂNDULESCU Al.[exandru], n. 13 iun. 1929, satul Pleşeşti, com. Podgoria, jud. Buzău. Critic şi istoric literar. Fiul lui Anton Săndulescu, învăţător, şi al Mariei (n. Dediu), ţărancă. Absolvă liceul la Râmnicu Sărat (1940-1948) şi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1948-1952). Redactor la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă (1951-1959). Din 1963, cercetător ştiinţific principal la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu”. Bursă de specializare la Paris (1967). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Literatura epistolară* (1972). Primele colab., cu art. de istorie literară şi recenzii, la *Viaţa Românească* (1952) şi *România liberă* (1954) vor fi urmate de numeroase contribuţii în presa românească, literară sau de specialitate, precum şi în unele publicaţii din străinătate (Italia, Franţa, Iugoslavia). Studii monografice închinate lui G. Topîrceanu (1958), Duiliu Zamfirescu (1969), Delavrancea (1964; 1970) şi o *Introducere în opera lui L. Rebreanu* (1976). Vol. *Pagini de istorie literară* (1966), *Literatura epistolară* (1972), *Citind, recitind...* (1973), *Continuităţi* (1976), *Portrete şi analize literare* (1982), *Duiliu Zamfirescu şi marele său roman epistolar* (1986), *Pe urmele lui Duiliu Zamfirescu* (1989), *Constelaţii literare* (1998), *Memorialişti români* (2003), impun un critic şi istoric literar atent la investigaţia social-istorică, ce studiază literatura documentară şi biografia autorilor prin continuă raportare la opera acestora, fără a neglija caracterul estetic. Autor a două vol. de memorialistică: *Efectele dosarului dalmaţian* (1995) şi *Operaţie pe cord deschis* (2002). A coordonat un *Dicţionar de termeni literari* (1976) şi vol. *B. P. Hasdeu şi contemporanii lui români şi străini,* I-III (1982-1984). Ed. din D. Zamfirescu, G. Topîrceanu, P. Zarifopol. Premiul „B. P. Hasdeu” al Acad. Române (1972); Premiul Uniunii Scriitorilor (1985).

OPERA: *G. Topârceanu. Viaţa şi opera*, Bucureşti, 1958; *Delavrancea,* monografie, Bucureşti, 1964 (ed. II, 1970); *Pagini de istorie literară*, Bucureşti, 1966; *Duiliu Zamfirescu*, Bucureşti, 1969; *Literatura epistolară*, Bucureşti, 1972; *Citind, recitind...*, Bucureşti, 1973; *Conceptul de realism în literatura română. Idei şi atitudini literare*, Bucureşti, 1974 (în colab.); *Continuităţi*, Bucureşti, 1976; *Dicţionar de termeni literari*, Bucureşti, 1976 (în colab.); *Introducere în opera lui Liviu Rebreanu*, Bucureşti, 1977; *Portrete şi analize literare*, Bucureşti, 1982; *Duiliu Zamfirescu şi marele său roman epistolar*, Bucureşti, 1986; *Pe urmele lui Duiliu Zamfirescu*, Bucureşti, 1989 (ed. II, *Viaţa lui Duiliu Zamfirescu,* Focşani, 2002); *Efectele dosarului dalmaţian,* memorialistică, Bucureşti, 1995; *Constelaţii literare,* eseuri, Bucureşti, 1998; *Operaţie pe cord deschis,* memorialistică, Bucureşti, 2002; *„Pădurea spânzuraţilor” de Liviu Rebreanu,* studiu critic, Cluj-Napoca, 2002; *Memorialişti români,* eseuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, în *România literară*, nr. 6, 1973; M. Zaciu, în *Tribuna*, nr. 8, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 33, 1973; Adriana Iliescu, în *Luceafărul*, nr. 38, 1973; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1973; M.

Zaciu, *Bivuac*, 1974; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 8, 1974; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 46, 1974; Melania Livadă, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1975; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1975; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 33, 1976; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 52, 1976; nr. 9, 1977; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 11, 1977; M. Odangiu, în *Orizont*, nr. 28, 1977; Al. George, *La sfârşitul lecturii*, II, 1978; Şt. Cazimir, în *România literară*, nr. 30, 1986; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 19, 1987; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 10, 1988; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 28, 1989; G. Muntean, în *România literară*, nr. 25, 1989; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 266, 1995; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 7, 1999. **(I. C.)**

SĂNDULESCU Mircea, n. 2 sept. 1945, Brăila. Prozator şi dramaturg. Fiul lui Vasile Săndulescu, jurist, şi al Elenei (n. Panaitescu), prof. de istorie. Liceul la Brăila; licenţiat al Facultăţii de Engleză a Univ. din Bucureşti (1969). Între 1969 şi 1980, prof. la diferite licee din Bucureşti („Mihail Sadoveanu", „I. L. Caragiale" şi „George Coşbuc"). Redactor la rev. *Viaţa Românească* (1980-1985; coleg de redacţie cu Cezar Baltag, Ileana Mălăncioiu şi Vasile Andru). În 1985, se stabileşte în Statele Unite. Prof. de engleză în New York. Debutează în *Luceafărul* (1969), cu povestirea *Al doilea musafir*. Debut editorial cu romanul *Victorie clandestină* (1977), urmat de alte patru romane: *Tratat despre oaspeţi* (1979), *Intermediarul* (1983), *Placebo* (1983) şi, după zece ani, *Tenişii miresei* (1993). Debut în dramaturgie (1981) cu un vol. cuprinzând două piese de teatru: *O pasăre văzută de aproape* sau *Omul de paiantă* (prezentată în priemieră la Teatrul „Al. Davila" din Piteşti, în stagiunea 1979-1980) şi *Broasca ţestoasă* (premieră absolută la Teatrul de Stat din Sibiu, stagiunea 1979-1980). Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor pe 1978, pentru *Victorie clandestină*.

OPERA: *Victorie clandestină,* roman, Bucureşti, 1977; *Tratat despre oaspeţi*, roman, Bucureşti, 1979; *O pasărea văzută de aproape* sau *Omul de paiantă,* piesă într-un act; *Broasca ţestoasă,* piesă în două părţi, Bucureşti, 1981; *Intermediarul,* roman, Bucureşti, 1983; *Placebo*, roman, Bucureşti, 1983; *Tenişii miresei*, roman, Bucureşti, 1993; *Escapes and Ashes.* A novel, Norcross, Georgia, Statele Unite, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Mircea Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 51, 1977; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 48, 1977; Eugen Simion, în *Luceafărul*, nr. 48, 1977; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 51, 1979; Cornel Ungureanu, în *Orizont,* nr. 50, 1979; Ion Cocora, în *Teatrul*, nr. 5, 1980; Liviu Petrescu, în *Steaua*, nr. 4, 1980; Cornel Regman, în *Viaţa Românească,* nr. 5, 1980; Valentin Silvestru, în *România literară*, nr. 16, 1980; Mircea Tomuş, în *Transilvania,* nr. 3, 1980; Cornel Ungureanu, în *România literară*, nr. 22, 1981; Ioan Holban, în *Cronica*, nr. 42, 1983; Florin Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 19, 1983; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 14, 1983; Mircea Muthu, în *Steaua*, nr. 7, 1983; Radu G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 35, 1983; Andrei Manolescu, în *Dilema*, nr. 61, 1994 (interviu); Gabriel Pleşea, *Scriitori români la New York,* Inerviuri, fragmente de operă, semnalările criticii, 1998; Mihaela Albu, în *Romanian Journal* (New York), nr. 163, 2000; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite Canada,* 2001. **(A. S.)**

SĂPLĂCAN Radu, n. 2 apr. 1954, Bucureşti – m. 15 apr. 2002, Cluj-Napoca. Poet şi eseist. Fiul lui Petru Săplăcan şi al Aureliei (n. Mureşan). Absolvent al Liceului „Al. Papiu Ilarian" din Dej (1973); licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Cluj (1979). Prof. la Dej (1979-1989); redactor-şef al *Gazetei someşene* (1989-1990), apoi redactor la Studioul de Radio-TV din Cluj. Colab. la *Tribuna*, *Steaua*, *Echinox*, *Astra*, *Transilvania*, *Convorbiri literare*, *Viaţa Românească*, *România literară*, *Cronica*, *Poezia* etc. Debutează în *Echinox*. Debut editorial cu vol. de versuri *Livada Röentgen* (1994), urmat de *Uşor, deasupra lumii* (1999), *Factorul şarpe* (2000) şi *Memorial cu păianjeni şi fructe* (2002). Art. publicate în *Tribuna* şi *Astra* (1979-1989), în vol. *Exerciţii de balistică* (2003). Premiul rev. *Tribuna* (1977); Premiul rev. *Astra* (1982); Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1995).

OPERA: *Livada Röentgen*, versuri, Timişoara, 1994; *Uşor, deasupra lumii*, versuri, Bistriţa, 1999; *Factorul şarpe*, versuri, postfaţă de M. Dragolea, Botoşani, 2000; *Memorial cu păianjeni şi fructe*, versuri, Cluj-Napoca, 2002; *Exerciţii de balistică*, art. de critică literară, ed. de I. Pintea şi S. Gârjan, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Mureşan, în *Tribuna*, nr. 8, 1996; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1999; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 33, 1999; A. Alui Gheorghe, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1999; idem, *ibidem*, nr. 4, 2002; M. A. Diaconu, *ibidem*, nr. 8, 2002; Raluca Dună, în *Luceafărul*, nr. 15, 2003. **(A. S.)**

SĂPUNARU Gheorghe, n. 26 febr. 1883, Urecheşti (Râmnicu Sărat) – m. 28 iul. 1920, Valea Călugărească. Poet. Fiul lui Sandu Săpunaru, învăţător, şi al Joiţei (n. Sârbu). Absolvent al Şcolii superioare de agricultură de la Herăstrău (1903), director al Şcolii de viticultură de la Valea Călugărească din 1907; specializare la Montpellier. Poet de factură tradiţionalistă, autor al unui singur vol. de *Versuri,* postum, din 1926.

OPERA: *Versuri*, cu o pref. de N. Iorga, Bucureşti, 1926.

REFERINŢE CRITICE: L. Gazdac, în *Anuarul* filialei din Ploieşti a Soc. de Ştiinţe Filologice pe anul 1982, 1984. **(M. A.)**

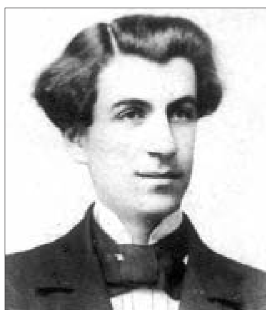

SĂRARU Dinu (prenumele la naştere: Constantin Grigore), n. 30 ian. 1932, Râmnicu Vâlcea. Prozator şi cronicar teatral. Fiul lui Costică Săraru, învăţător, şi al Corneliei (n. Morărescu). Studii elementare la Liceul „Alexandru Lahovary” din Râmnicu Vâlcea (1943-1947), continuate la Liceul „Matei Basarab” (1947-1948) şi Liceul „Mihai Viteazul” din Bucureşti (1948-1950). Urmează Facultatea de Ziaristică la Acad. „Ştefan Gheorghiu” (1973-1978). Membru supleant al C. C. al P.C.R. din 1979. Reporter cultural la Radiodifuziunea Română până în 1960; redactor-şef adjunct la *Secolul 20* (1961-1963), şef al secţiei culturale la *Scânteia tineretului* (1963); secretar general de redacţie la *Luceafărul* (1964-1967); redactor-şef la Radioteleviziunea Română (1972-1977); director al Teatrului Mic şi al Teatrului Foarte Mic (1977-1990); director al rev. *Noi* (1990), *Clipa* (1991), *Universul românesc* (1992), *Armonia* (1993), *Renaşterea civilizaţiei rurale româneşti* (1993); preşedinte al Fundaţiei Naţionale pentru Civilizaţie Rurală „Nişte Ţărani” (1997); director general al Fundaţiei PRO (2000); din 2001, director general al Teatrului Naţional „I. L. Caragiale” din Bucureşti. Debutează în rev. *Tânărul scriitor* (1950). Debut editorial în 1966 cu o culegere de cronici şi art. despre teatru, *Teatru românesc şi interpreţi contemporani,* prezentat elogios de V. Râpeanu. Al doilea vol. de cronici teatrale, *Al treilea gong* (1973) este prefaţat de E. Barbu şi postfaţat de A. Baranga. În 1974, după ce fusese publicat în foileton în rev. *Săptămâna*, apare romanul consacrării prozatorului, *Nişte ţărani*, ecranizat sub titlul *Vânătoarea de vulpi* (în regia lui M. Danieliuc) şi pus în scenă cu titlul *În şapte anotimpuri* la Teatrul Mic (1981). Al doilea roman, *Clipa* (1976), va fi ecranizat în 1979 şi dramatizat pe scena Teatrului de Stat din Constanţa în 1978. Premiera celui de al treilea scenariu dramatic, *Crimă pentru pământ,* are loc în oct. 2002 pe scena Teatrului Naţional „I. L. Caragiale” din Bucureşti. Trilogia romanescă *Dragostea şi revoluţia*, al cărei protagonist este un activist de partid umanizat, apare în 1981 (vol. I, *Toamnă roşie*), 1986 (vol. II, *Cei care plătesc cu viaţa*) şi 1989 (vol. III, *Speranţa*). Alte romane: *Iarba vântului* (1993), *Crimă pentru pământ* (1993) şi *Ciocoii noi cu bodyguard* (2003). Premiul rev. *Luceafărul* pentru cronică teatrală (1963); Premiul „Ion Creangă” al Acad. (1974); Premiul rev. *Săptămâna* (1974); Premiul A.T.M. (1981); Premiul Ministerului Culturii (2003).

OPERA: *Teatru românesc şi interpreţi contemporani*, Bucureşti, 1966; *Al treilea gong*, pref. de E. Barbu, postfaţă de A. Baranga, Bucureşti, 1973; *Nişte ţărani*, roman, Bucureşti, 1974 (ed. II, 1975; ed. III, postfaţă de autor, 1978; alte ed., pref. de V. Râpeanu, 1983; 1991; Chişinău, 2002); *Clipa*, roman, Bucureşti, 1976 (ed. II, 1977; ed. III, 1978; ed. IV, 1988); *Dragostea şi revoluţia*, roman, I. *Toamna roşie*, Bucureşti, 1981; II. *Cei care plătesc cu viaţa*, Bucureşti, 1986; III. *Speranţa* (în acelaşi vol. cu primele două), Bucureşti, 1989; *Adevăruri*

de toată ziua, Bucureşti, 1987; *Un fluture alb cu sânge pe aripi,* nuvelă, Chişinău, 1992; *Iarba vântului,* roman, Bucureşti, 1993 (ed. II, 1996); *Crimă pentru pământ,* roman, Bucureşti, 1993 (ed. II, 1994; alte ed., 1996; 2003); *Nişte ţărani,* piesă de teatru, Bucureşti, 1995; *Râmnicul meu,* Râmnicu Vâlcea, 2002; *Ciocoii noi cu bodyguard,* roman, Bucureşti, 2003.

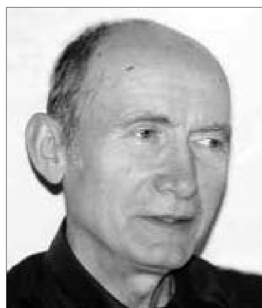
REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, *Prima verba 1973-1974*, 1975; Al. Piru, *Debuturi*, 1981; E. Vasilescu, în *Era socialistă*, nr. 21, 1981; M. Iorgulescu, *Ceara şi sigiliul*, 1982; C. Galben, în *Contemporanul*, nr. 52, 1983; M. Micu, în *Flacăra*, nr. 27, 1983; M. Odangiu, *Romanul politic*, 1984; C. Ungureanu, *Proza românească de azi*, I, 1985; V. Bibicioiu, în *Teatrul*, nr. 11-12, 1986; I. Rotaru, *O istorie...*, III; Smaranda Cosmin, în *Astra*, nr. 6, 1988; Alex Ştefănescu, în *România literară,* nr. 6, 1995; Iulia Popovici, în *Observator cultural,* nr. 147-148, 2002; M. Morariu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 625, 2002; Cristina Modreanu, *ibidem,* nr. 641, 2002. **(N. O.)**

SĂRMANUL Klopstock (pseud. lui P. Mihăescu), n. 1879, Bucureşti – m. 1954, Bucureşti. Prozator. Debut editorial cu vol. *Culise cernite* (1904). Vol.: *Comedia adolescenţei* (1922); *Feciorul lui Nenea Tache Vameşul*, I-III (1932-1943); *Meduza* (1938) etc. Autor al unei proze inspirate din mediile citadine periferice, cu accent pe pitorescul evocării, deficitară din punctul de vedere al tehnicii narative.

OPERA: *Culise cernite*, Bucureşti, 1904; *Comedia adolescenţei*, Bucureşti, 1922; *Stafiile dragostei*, în colab. cu A. Nour, Dr. X şi Al. Bilciurescu, Bucureşti, 1929; *Trilogia dragostei*, nuvele, Bucureşti, 1933; *Feciorul lui Nenea Tache Vameşul*, I. *Uvertura (Copilăria, Adolescenţa)*; II. *Biblia unui trecut. 1879-1925*; III. roman, Bucureşti, 1932-1943; *Ginta latină*, nuvele, Bucureşti, 1936; *Relief*, Bucureşti, 1936; *Meduza*, roman, Bucureşti, 1938.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I. **(M. L.)**

SĂSĂRMAN Gheorghe, n. 9 apr. 1941, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Alexandru Săsărman, muncitor, şi al Elisabetei (n. Gardoş). Liceul „Emil Racoviţă" din Cluj (absolvit în 1959). Facultatea de Arhitectură din Bucureşti (1959-1965), unde apoi şi-a susţinut doctoratul în arhitectură (1978) cu teza *Funcţiune, spaţiu, arhitectură*, publicată în 1979. Studii post-universitare la Control Data Institute din München (1984-1985). Redactor al rubricii de arhitectură şi urbanism la ziarul *Scânteia* (1965-1974), redactor al paginii de ştiinţă şi al cronicii de arhitectură la rev. *Contemporanul* (1974-1982). Asistent de sisteme (1985-1999) şi şeful compartimentului dezvoltare – software (din 1999) la firma GIB – Dr. ing. Greiner Ingenieurberatung din München. A debutat în *Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"* (nr. 193, 1962) cu povestirea *Cătălina*; tot în *CPSF* (nr. 245-248, 1965) a publicat, serializat, romanul *Proba tăcerii*. Debut editorial cu vol. de povestiri SF *Oracolul* (1969), după care mai urmează alte două vol. de proză scurtă (povestiri şi nuvele SF): *Cuadratura cercului* (1975) şi *Himera* (1979), precum şi romanele *2000* (1982), *Cupa cu cucută* (1994) şi *Sud contra Nord* (2001). În 1986, Casa de editură Heyne Verlag din München, avea să publice acest roman sub titlul *Die Enklaven der Zeit (Enclavele timpului)*; invitat de editură pentru a conferi asupra traducerii romanului, **S.** se stabileşte în 1983 în Germania, unde învaţă, la 43 de ani, o nouă limbă şi o nouă meserie, cea de informatician. Înainte de plecarea din ţară, a coordonat şi a scris studiul introductiv la vol. colectiv *Gândirea estetică în arhitectura românească* (1983), precum şi cap. dedicat arhitecturii în tratatul de *Estetică* al Acad., apărut în 1983 sub coordonarea unui „colegiu de redacţie" (Marcel Breazu, Ion Ianoşi, Grigore Smeu, Ion Toboşaru şi alţi şapte); întrucât, între timp, **S.** plecase „în Vest", cap. *Estetica arhitecturii* a apărut sub semnătura, voit eronată, „Gheorghe Sărmăşan", ceea ce, poate, venea să compenseze faptul că autorul

n-a semnat niciodată cu pseud. Premiul I şi un premiu internaţional la concursul SF al celor şapte ţări socialiste est-europene (1962), pentru povestirea de debut, *Cătălina*. (Nefigurând în nici unul din vol. autorului, povestirea poate fi găsită, alături de celelalte texte premiate la acest concurs, în culegerea *Întâlnirile viitorului*, Bucureşti, 1963). Premiul „Europa" pentru cea mai bună proză scurtă la cel de al V-lea Congres european de science-fiction (EUROCON V, Stresa, Italia, 1980), cu povestirea *Evadarea lui Algernon* (din vol. *Himera*, 1979).

OPERA: *Oracolul*, Bucureşti, 1969; *Cuadratura cercului*, Cluj-Napoca, 1975 (ed. integrală, 2001); *Himera*, Bucureşti, 1979; *Funcţiune, spaţiu, arhitectură*, eseu, Bucureşti, 1979; *2000*, roman, Bucureşti, 1982; *Gândirea estetică în arhitectura românească* (coordonare şi pref. de ~), Bucureşti, 1983; *Die Enklaven der Zeit*, roman, München, 1986; *Cupa cu cucută,* roman, Timişoara, 1994 (ed. II, Cluj-Napoca, 2002); *La quadrature du cercle,* Paris, 1994; *Arapabad und andere Kurzgeschichten,* München, 2000; *Sud contra Nord,* roman, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: V. Stanciu, în *Steaua*, nr. 11, 1969; M. Opriţă, în *Steaua*, nr. 2, 1970; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 31, 1975; V. Bârlădeanu, în *Presa noastră*, nr. 9, 1975; I. Ianoşi, în *Contemporanul*, nr. 28, 1979; C. Bejan, în *Familia*, nr. 7, 1979; H. Mihaiu, în *Echinox*, nr. 10, 1979; V. Bugariu, în *Scânteia tineretului,* 5 dec. 1979; Tr. L. Biräescu, în *Transilvania*, nr. 12, 1979; V. Stanciu, în *Steaua*, nr. 1, 1980; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 9, 1980; Fl. Manolescu, *Literatura S.F.*, 1980; Alex. Ştefănescu, în *Scânteia tineretului*, 28 iun. 1982; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 7, 1982; D. Rebreanu, în *Tribuna*, nr. 31, 1982; H. Aramă, în *Steaua*, nr. 12, 1982; A. Rogoz, în *Almanah Anticipaţia*, 1983; M. Opriţă, *Anticipaţia românească,* 1994; C. Robu, în *Tribuna,* nr. 4, 1996; N. Bârna, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 635, 2002; V. Stanciu, în *Steaua,* nr. 10, 2002; I. Pop, în *Piaţa literară,* nr. 14, 2002. **(C. R.)**

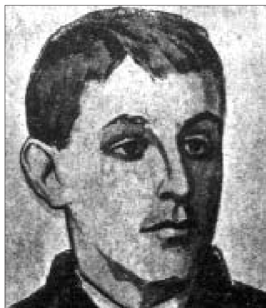

SĂULESCU Mihail, n. 23 febr. 1888, Bucureşti – m. 30 (?) sept. 1916, pe front, în apropiere de Predeal. Poet şi dramaturg. Al patrulea copil (dintr-un şir de 17, din care au rămas în viaţă 9) al căpitanului Nicolae Săulescu („pictor oficial al armatei") şi al Ecaterinei (n. Gaist). Studii la Liceele „Sf. Sava" şi „Matei Basarab" din Bucureşti (1898-1903), apoi la Conservatorul de Artă Dramatică din acelaşi oraş, unde renunţă după primul an (1904). Părăseşte Bucureştiul, este institutor în Gorj (1907), învăţător suplinitor la Posada (jud. Prahova, 1908), redactor la rev. *Luceafărul* de la Sibiu (1911) după care revine în capitală şi lucrează succesiv ca redactor la *Rampa* (1911-1912), bibliotecar la Bibl. populară „Socec" (1912-1913), funcţionar la Ministerul Instrucţiunii Publice, impiegat la „Casa Şcoalelor" (1913), redactor la *Rampa nouă ilustrată* (1914). Membru fondator al SSR (1908). Debutează cu versuri în rev. *Sămănătorul* (1906), fără ca aceasta să însemne şi apartenenţa la grupare. În acelaşi an, publică la Bucureşti vol. *Versuri*, de care ulterior se dezice, ordonând distrugerea întregului tiraj. Până acum nu s-a putut face dovada existenţei nici unui exemplar. Unele dintre poeziile din acest volum vor fi incluse în cele două vol. care vor urma: *Departe...* (1914) şi *Viaţa* (1916). Colaborează la *Sămănătorul, Convorbiri critice* (al cărei cenaclu, condus de M. Dragomirescu îl şi frecventează), *Seara, Universul literar, Noua revistă română, Rampa, Rampa nouă ilustrată*. Intervenţionist aprins, insistă, la intrarea României în război, să fie primit voluntar, fiind integrat unei „divizii mobile" destinate intervenţiilor rapide. Moare pe frontul de la Predeal, lăsând în ms vol. de versuri *Cultul morţilor* (ce urma să apară în toamna lui 1916), un poem de mari dimensiuni intitulat *Călătorii* (având ca model *Memento mori* al lui Eminescu) şi două piese de teatru. Postum, în stagiunea 1921-1922, Victor Eftimiu îi montează pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti piesa într-un act *Săptămâna luminată* (scrisă în 1913, „într-o singură noapte", publicată în 1922), care obţine un deosebit succes, unii critici nepregetând s-o situeze ca valoare deasupra

Năpastei lui I. L. Caragiale. O piesă de sorginte ibseniană, *În faţa mării* (scrisă, după toate aparenţele, în perioada 1911-1912), va fi publicată abia în 1973.

OPERA: *Viersuri,* cu o copertă de pictorul Eduard Săulescu, fratele poetului, Bucureşti, 1906 (tiraj distrus în întregime); *Departe...,* poezii, Bucureşti, 1914; *Viaţa*, poeme, Bucureşti, 1916; *Săptămâna luminată*, dramă într-un act, Bucureşti, 1922; *Opere*, ed. îngrijită de E. Jebeleanu, cu o pref., o prezentare a vieţii şi operei poetului şi 8 planşe afară de text, Bucureşti, 1947; *În faţa mării*, dramă, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1973; *Versuri. Teatru. Articole*, ed. îngrijită, tabel cronologic, note şi bibliografie de Elena Gronov-Marinescu, pref. de C. Ciopraga, Bucureşti, 1974; *Pagini alese*, pref. de C. Ciopraga, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: Camil Petrescu, în *Flacăra*, nr. 3, 1921; N. Davidescu, *Aspecte...* II, G. Călinescu, *Istoria...,* Perpessicius, *Opere,* II, 1967; C. Ciopraga, *Literatura...;* Elena Gronov, *Mihail Săulescu,* 1970; M. N. Rusu, în *România literară*, nr. 39, 1972; E. Lovinescu, *Scrieri*, IV, 1973; M. N. Rusu, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1973; I. Vartic, *Spectacol interior*, 1977; R. Diaconescu, în *Ramuri*, nr. 7, 1980; Claudia Dimin, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 380, 1997. **(Şt. B.)**

SĂVESCU Iuliu Cezar, n. 22 sept. 1866, Brăila – m. 9 mart. 1903, Bucureşti. Poet. Fiul lui Eulampiu Săvescu, funcţionar, şi al Faniei (n. ?). Şcoala primară şi primele clase de liceu în oraşul natal; continuă studiile secundare în Bucureşti, la „Sf. Sava", unde-l are prof. pe Bonifaciu Florescu, prin care ajunge la cenaclul lui Macedonski. Stăruinţelor acestuia le datorează intrarea la *Monitorul oficial*, în calitate de corector. Duce o viaţă boemă, din ce în ce mai dezordonată. Nu se ştie dacă şi când a terminat liceul; după unele surse, ar fi audiat cursurile Facultăţii de Litere, fără a le termina. Nu se ştie precis când a debutat: după unii, în rev. *Peleşul*, în 1888, cu poezia *Pe când cerul vieţei mele*. Redactor la rev. *Duminica* (1890), a mai colaborat la *Liga literară* (între altele, traduce din Poe), *Literatorul, Convorbiri literare, Tribuna familiei, Ilustraţiunea română, Fântâna Blanduziei, Revista orientală, Foaia pentru toţi, Românul, Liberalul* ş. a. Şi-a adunat o parte a poeziilor într-o plachetă modestă, tipărită în editura proprie, într-un tiraj infim: *Poezii* (1901). Postum, N. Davidescu îi publică şi prefaţează un alt vol., *Poezii. Volum unic* (1926); tot el reproduce o parte a versurilor lui **S.** în antologia *Din poezia noastră parnasiană* (1943), care l-a reactualizat în conştiinţa critică a vremii. Poezie de factură simbolistă. A scris şi câteva proze fanteziste, precum şi mici eseuri şi art. Traduce din Ovidiu, Dante (un fragment din *Infernul*), Carducci şi E. A. Poe (între altele, *Corbul*). Cunoscător al literaturii albaneze clasice, din care traduce poemul în proză *Milo şi Haidhée*, de Ghuse Skiro. Traduce liber *Antigona* lui Sofocle (în *Liga literară*, 1895, neterminată).

OPERA: *Poezii*, Bucureşti, 1901 (nepus în comerţ); *Poezii.* Volum unic, pref. de N. Davidescu, Bucureşti, 1926; N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*, antologie critică, Bucureşti, 1943; Lidia Bote, *Antologia poeziei simboliste româneşti*, Bucureşti, 1968; *Scrieri*, ed. îngrijită de I. Popescu-Sireteanu, pref. de I. Popescu-Sireteanu şi L. Chişu, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: I. Chendi, *Preludii*, 1903; N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare*, II, 1924; Al. T. Stamatiad, *Câţiva scriitori*, 1925; Perpessicius, *Menţiuni*, I; D. Karnabatt, *Bohema de altădată*, 1944; T. Vianu, *Figuri şi forme literare*, 1946; G. Călinescu, în *Studii şi cercetări de istorie literară*, nr. 4, 1961; R. Vulpescu, în *Ateneu*, nr. 6, 1967; D. Micu, *Început...*; Margareta Dolinescu, *Parnasianismul*, 1979; M. Anghelescu, *Scriitori şi curente*, 1982; Adriana Iliescu, *Poezia simbolistă românească*, 1985; I. Popescu-Sireteanu, în *Anuar de lingvistică şi istorie literară,* fascicola B, 1988-1991. **(M. A.)**

SĂVULESCU Monica, n. 24 mai 1942, Galaţi. Prozatoare. Fiica medicului Ion Săvulescu şi al Georgetei (n. ?). Şcoala primară şi liceul la Şimleu-Silvaniei, apoi la Cluj şi Oradea (bacalaureatul în 1961). Urmează Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti. A debutat cu cronică teatrală, în *Contemporanul* (1962). Debut editorial

cu vol. de nuvele *Tulburi, apele Crasnei...* (1974). Colab. la *România literară, Contemporanul, Tribuna, Astra* ş. a., unde publică şi critică teatrală. A mai publicat romanele *Lumea toată slobodă* (1976), *Pragul de sus* (1980), *Pietrele din lună* (1984), monografia *Anton Pavlovici Cehov* (1981) şi vol. de eseuri *Diaspora, rădăcinile mele* (1993), *În Europa* (1993), *Mediteraneea* (1997), *Identitatea iudaică după cel de al doilea război mondial* (1999).

OPERA: *Tulburi, apele Crasnei*..., proză scurtă, Bucureşti, 1974; *Lumea toată slobodă*, roman, Bucureşti, 1976; *Pragul de sus*, roman, Bucureşti, 1980; *Anton Pavlovici Cehov*, Bucureşti, 1981; *Pietrele din lună*, roman, Bucureşti, 1984; *Tata, suntem lunateci,* roman, Bucureşti, 1991; *Diaspora, rădăcinile mele,* Bucureşti, 1993; *În Europa,* Bucureşti, 1993; *Mediteraneea: călătorii spre spaţiul făgăduinţei,* Bucureşti, 1997; *Identitatea iudaică după cel de al doilea război mondial,* Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, *Prima verba*, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 51, 1976; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 12, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; Mirela Roznoveanu, în *România literară*, nr. 39, 1980; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1980; V. Podoabă, în *Familia*, nr. 10, 1980; S. Titel, în *România literară*, nr. 44, 1981; D. Chirilă, în *Familia,* nr. 9, 1990 (interviu); N. Iliescu, în *ARC,* nr. 1-2, 1994; M. Tupan, în *Luceafărul,* nr. 20, 1995 (interviu); D. Chirilă, în *Familia,* nr. 11, 1998 (interviu). **(M. Z.)**

SÂN-GIORGIU Ion, n. 20 nov. 1892, Botoşani – m. 20 nov. 1950, Üdem-Düsseldorf, Germania. Germanist, comparatist şi istoric literar, dramaturg şi poet. Fiul arhitectului Alexandru Sân-Giorgiu şi al Mariei (n. Stoica). Liceul în oraşul natal. Studiază filologia şi filosofia la Univ. din Leipzig şi din Iaşi. Licenţiat în 1916, îşi ia doctoratul în lb. şi literatura germană la Basel (1918). Din 1921, conf. de germană la Univ. din Bucureşti. Ţine o serie de prelegeri despre literatura germană la Univ. populară din Vălenii de Munte, al cărei director de studii este între 1922 şi 1929. În 1925, director al Teatrului Popular. Publică art. de critică, studii referitoare mai ales la literatura germană, în *Revista română, Flacăra, Adevărul literar şi artistic, Viaţa Românească, Gândirea, Die Literatur, Dichtung und Welt* etc. Proiectează un studiu masiv despre Goethe, din care nu apare decât primul vol. (1938). Interesat de fenomenul literar german contemporan: *Lirica germană contimporană* (1927), *Generaţia nouă în lirica germană* (1931). În *Mihai Eminescu şi Goethe* (1929) urmăreşte influenţele germane asupra poeziei eminesciene. Vol. *Cercetări critice* (1923), *Între critică şi literatură* (1928), *Atitudini critice* (1932), *Pagini de critică* (1932) conţin studii critice şi de literatură comparată. Teatru: *Masca* (1923), *Femeia cu două suflete* (1925), *Duduca Sevastiţa* (1939), *Timon II* (1941).Poezia, elegiac-minoră (vol. *Freamăt*, 1915; *Rodul sufletului*, 1923), rămâne partea cea mai nesemnificativă şi lipsită de originalitate a operei sale. Autor al unei antologii româneşti din *Lirica lui Goethe* (1935).

OPERA: *Die Judenfrage in Rumänien,* Leipzig, 1914; *Don Juan sentimental*, Bucureşti, 1915; *Freamăt*, Bucureşti, 1915; *Ruguri*, Botoşani, 1918; *Sebastien Merciers Dramaturgische Ideen im „Sturm und Drang”,* Basel, 1921; *Cercetări critice*, Bucureşti, 1923; *Masca*, Bucureşti, 1923; *Rodul sufletului,* Craiova, 1923; *Femeia cu două suflete*, Bucureşti, 1925; *Banchetul*, Bucureşti, 1926; *Istoria dramei şi teatrului german*, Bucureşti, 1926; *Schiller*, Bucureşti, 1926; *Istoria limbii germane*, Bucureşti, 1927; *Lirica germană contimporană*, Bucureşti, 1927; W. Hasenclever, *Antigona*, trad. de ~, Bucureşti, 1927; *Între critică şi literatură*, Bucureşti, 1928; *O cetate culturală: Vălenii de Munte*, Vălenii de Munte, 1928; *Mihail Eminescu şi Goethe*, Craiova, 1929; *Omul zilei*, Bucureşti, 1930; *Generaţia nouă în lirica germană*, Bucureşti, 1931; *Arcul lui Cupidon*, Bucureşti, 1932; *Atitudini critice*, Bucureşti, 1932; *Pagini de critică*, Bucureşti, 1932; *Personalitatea lui Goethe*, Bucureşti, 1932; *Problema minorităţilor în România*, Bucureşti, 1932; *Zece ani de activitate academică*, Bucureşti, 1932; *Lirica lui Goethe. O antologie românească*, Bucureşti, 1935; Goethe, *Poezii*, trad. în colab., Bucureşti, 1935; *Eminescu und der deutsche Geist*, Jena und Leipzig, 1936; J. Wassermann, *Cristofor Columb, Don Quijote al oceanului,* trad. de ~, Bucureşti, 1936; *Goethe*, I,

1938; *Rumänische Germanistik,* München, 1938; *Deutscher Geist in der rumänischen Literatur*, Halle, 1939; *Duduca Sevastiţa*, Bucureşti, 1939; *A doua primăvară*, Bucureşti, 1940; *Gaetano Cerri, inspiratorul lui Eminescu*, Bucureşti, 1940; *Neue deutsche Quellen bei Mihail Eminescu*, Jena und Leipzig, 1941; *Timon II*, Bucureşti, 1941; J. M. Wehner, *Struensee*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: Ş. Cioculescu, în *Facla literară*, nr. 15, 1923; E. Lovinescu, *Istoria*..., III; P. I. Prodan, *Teatrul românesc contimporan*, 1927; I. E. Torouţiu, în *Făt-Frumos*, nr. 3, 1936; Ov. S. Crohmălniceanu, *Lit. rom. expr*..; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981. **(R. Z.)**

SÂNGEORZAN Adrian, n. 1, ian. 1954, Bistriţa, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet şi prozator. Fiul lui Emil Sângeorzan, prof. de istorie, şi al Liviei (n. Moldovan), învăţătoare. Şcoala generală la Şieu (1960-1965); Liceul „Liviu Rebreanu" din Bistriţa (1965-1972); Facultatea de Medicină din Cluj (1972-1978). Medic stagiar la Spitalul judeţean Braşov (1978-1981); secundariat în obstetrică şi ginecologie la Spitalul Giuleşti din Bucureşti, apoi medic principal specialist la Maternitatea din Braşov (1983-1990). În 1990 se stabileşte în Statele Unite. Din 1991, doctor specialist în obstetrică şi ginecologie la New York. Colab. la *România literară*, *Ramuri*, *Scrisul românesc*, *Apostrof*, *Hyperion*, *Lumină lină* (New York, Statele Unite) etc. Debutează în *România literară* (2001). Debut editorial în acelaşi an cu vol. de versuri *Pe viu*. Alte vol.: Între *două lumi* (2003), *Peste linia vieţii* (2003) şi *Voci pe muchie de cuţit*, în colab. (2003).

OPERA: *Pe viu*, versuri, pref. de D. R. Popa, prezentare de Nina Cassian, Botoşani, 2001; *Între două lumi. Povestirile unui doctor de femei*, Craiova, 2003; *Peste linia vieţii*, versuri, ed. în lb. engleză, prezentări de A. Codrescu, A. Gritsman şi Nina Cassian, New York, 2003; *Voci pe muchie de cuţit*, versuri, în colab. cu Carmen Firan, ed. bilingvă româno-engleză, trad. de Doris Sângeorzan şi R. Hotăranu, postfaţă de Nina Cassian, Craiova, 2003. **(A. S.)**

SÂNGEORZAN Zaharia, n. 23 nov. 1939, com. Feldru, jud. Bistriţa-Năsăud – m. 28 nr. 2002, Iaşi. Critic literar. Fiul lui Zaharia Sângeorzan şi al Ioanei (n. Dib). Urmează Şcoala Tehnică de Silvicultură (1955-1959), apoi Liceul „G. Coşbuc" din Năsăud (absolvit în 1963). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1963-1968). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti (1979). Bursier al Univ. din Perugia (1980); bursă de cercetare la Arhivele Vaticanului (1995). Redactor la rev. *Cronica*, din 1968 (cu o scurtă întrerupere în 1974). Colaborează cu eseuri, cronici literare şi recenzii la rev. *Vatra, Viaţa Românească, Tribuna, Convorbiri literare* ş. a. Debutează editorial cu un studiu amplu despre opera lui *Mihail Sadoveanu* (1976). După *Pelerini români la Columna lui Traian* (1979), publică două culegeri de cronici literare şi art. extinse, *Conversaţii critice* (1980) şi *Anotimpurile criticii* (1983). Autor al unui vol. de interviuri cu N. Steinhardt (*Monahul de la Rohia,* 1992).

OPERA: *Mihail Sadoveanu. Teme fundamentale*, Bucureşti, 1976; *Pelerini români la Columna lui Traian*, Bucureşti, 1979; *Conversaţii critice*, Cluj, 1980; *Eugen Coşeriu. Poezie şi destin*, Freiburg-München, 1980; *Anotimpurile criticii*, Bucureşti, 1983; *Monahul de la Rohia – N. Steinhardt răspunde la 365 de întrebări…,* Bucureşti, 1992 (alte ed., 1998; 2000).

REFERINŢE CRITICE: M. Vaida, *Ospăţul lui Trimalchio*, 1970; C. Regman, *Cică nişte cronicari*..., 1970; M. Iorgulescu, *Al doilea rond*, 1976; idem, *Scriitori*...; L. Ulici, *Prima verba*, II, 1978; D. Culcer, *Serii şi grupuri*, 1981; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; M. Scarlat, în *România literară*, nr. 19, 1984; I. Vieru, în *Teatrul*, nr. 11, 1988; A. Păunescu, în *Contemporanul*, nr. 17, 1989; N. Oprea, în *Viaţa Românească,* nr. 2-3, 1993; M. Iacob, în *România literară,* nr. 14, 1993; D. Croitoru, *ibidem,* nr. 13-14, 1999; I. Moise, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 649, 2003. **(N. O.)**

SÂNTIMBREANU Mircea, n. 7 ian. 1926, com. Băiţa, jud. Hunedoara – m. 19/20 aug. 1999, Bucureşti. Prozator. Fiul minerului Gheorghe Sântimbreanu şi al Letiţiei (n. Ardean). Şcoala primară la Ghelar, Veţel şi Leşnic (1931-1935), apoi Liceul ortodox român „Avram Iancu" din Brad (1935-1943). Urmează, la Bucureşti, Facultatea de Drept (1943-1947) şi Facultatea de Filosofie (1944-1951). Asistent univ. (1949-1951), prof. de liceu (1951-1966), şef de comisie la Consiliul Naţional al Pionierilor (1966-1969), director al Editurii Albatros (1969-1970), director general al Centrului naţional al cinematografiei (1969-1972), director în Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste (1972-1974). Din 1974 din nou director al Editurii Albatros. Secretar al Secţiei de literatură pentru copii şi tineret din cadrul Uniunii Scriitorilor (din 1970). Debutează cu art. şi proze scurte la Radio şi în presă (1951), iar editorial cu vol. de schiţe *Cu şi fără ghiozdan* (1956). Cele mai multe din vol. sale de schiţe şi povestiri investighează lumea: *Sub lupă* (1957), *Micii noştri prieteni* (1958), *La telefon... telefonul!* (1961), *32 de premianţi* (1962), *Băieţelul de hârtie* (1963), *Extemporale şi alte lucrări scrise* (1963), *Lângă groapa cu furnici* (1964), *Recreaţia mare* (1965; ed. II, 1973; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti), *Eu eram zâna* (1965), *Caramele cu piper* (1966), *Elefanţi în rochiţe* (1966), *Să stăm de vorbă fără catalog* (1967), *Schiţe vesele* (1969), *Melcul mincinos* (1972) *Aducătorului mulţumiri* (1976), *Mama mamuţilor mahmuri* (1980; Premiul Uniunii Scriitorilor), *Gulliver în ţara chiticilor* (1983). O antologie din aceste vol. oferă *Recreaţia mare* (1965), cea mai populară lucrare a lui **S.**, reeditată de mai multe ori. Autor al unor piese de teatru pentru păpuşi. A tradus (literatură pentru copii) din Gianni Rodari (în colab. cu I. Barta) şi L. Geraskina (în colab. cu E. Niţă). Eseuri pentru adolescenţi în *Viitorule, când te-ai născut? (1977).* Colaborează la *Luminiţa, Cravata roşie, Cutezătorii, Contemporanul, Scânteia*, Radio şi Tv etc.

OPERA: *Cu şi fără ghiozdan*, Bucureşti, 1956; *Sub lupă*, Bucureşti, 1957; *Micii noştri prieteni*, Bucureşti, 1958; *La telefon... telefonul!*, Bucureşti, 1961; *32 de premianţi*, Bucureşti, 1962; *Băieţelul de hârtie*, Bucureşti, 1963; *Extemporale şi alte lucrări scrise*, Bucureşti, 1963; *Lângă groapa cu furnici*, Bucureşti, 1964; *Recreaţia mare*, Bucureşti, 1965 (ed. II, revăzută şi adăugită, ilustraţii de Iurie Darie, 1973; ed. IV, adăugită, 1987; alte ed., 1996; 2000); *Eu eram zâna*, Bucureşti, 1965; *Caramele cu piper*, Bucureşti, 1966; *Elefanţi în rochiţe*, Bucureşti, 1966; *Să stăm de vorbă fără catalog* (Convorbiri şi cărţi poştale), Bucureşti, 1967 (ed. III, revăzută şi completată, 1981); *Schiţe vesele*, Bucureşti, 1969; *Melcul mincinos*, Bucureşti, 1972; *Aducătorului mulţumiri*, Bucureşti, 1976; *Viitorule, când te-ai născut?*, Bucureşti, 1977; *Mama mamuţilor mahmuri*, Bucureşti, 1980; *Pescuitul de la A la Z,* ghid, Bucureşti, 1997; *N-aţi văzut un mânz maro?,* povestiri, Bucureşti, 1999; *Carnete de editor,* memorialistică, ed. de Sanda Sântimbreanu, Timişoara, 2000. Traduceri: Gianni Rodari, *Aventurile lui Cepelică*, în româneşte de ~ şi I. Barta, Bucureşti, 1957; L. Geraskina, *În ţara lecţiilor neînvăţate,* basm, în româneşte de ~ şi E. Niţă, Bucureşti, 1975.

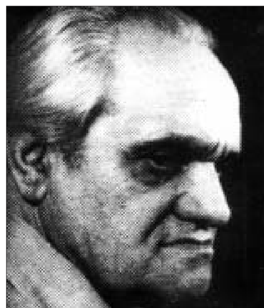
REFERINŢE CRITICE: I. Roman, în *Gazeta literară*, nr. 4, 1957; L. Olteanu, în *Luceafărul*, nr. 8, 1960; H. Cândroveanu, în *Tribuna şcolii*, nr. 130, 1974; S. Ştefan, în *Tribuna*, nr. 26, 1977; M. Vaida, în *Tribuna*, nr. 27, 1977; A. Silvestri, în *România literară*, nr. 30, 1977; A. Popovici, în *România literară*, nr. 37, 1977; R. A. Roman, în *România literară*, nr. 38, 1977; F. Neagu, în *Luceafărul*, nr. 45, 1978; D. Rebreanu, în *Tribuna*, nr. 22, 1979; G. Arion, în *Flacăra,* nr. 10, 1980; D. Rachici, în *România literară*, nr. 38, 1981; C. Sorescu, în *Săptămâna*, nr. 575, 1981; V. Cuţitaru, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1981; idem, *Spaţii*, 1981; H. Cândroveanu, în *Contemporanul*, nr. 14, 1983; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 22, 1984; L. Butnaru, în *Contemporanul,* nr. 17, 1998 (interviu); V. Protopopescu, *ibidem,* nr. 44; 45; 46, 2000 (interviu); I. Datcu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 551, 2001; P. Cernat, în *Observator cultural,* nr. 101, 2002. **(I. R.)**

SÂRBU Cristian, n. 14 mai 1897, com. Bueşti, jud. Ialomiţa – m. 9 mart. 1961, Bucureşti. Poet. Provine dintr-o familie de ţărani săraci. Dintr-o scurtă notă autobiografică ce datează din 1959, aflăm că studiile lui **S.** cuprind cinci clase primare şi diverse cursuri audiate între 1914 şi 1916. La Bucureşti este ucenic în cizmărie, meserie pe care o practică până în 1950, când este numit redactor la *Viaţa Românească*. Viaţa de proletar se va răsfrânge liric, alimentând cea mai mare parte a vol. publicate. Debut editorial cu placheta *Paşi spre lumină* (1935). Alte şapte vol. de poezii vor apărea în timpul vieţii autorului: *Tablouri şi cântece din călătoria mea* (1938), *Slove desculţe* (1939), *D. Th. Neculuţă* (1940), *Daruri pentru cocioabe* (1944), *Poeme de ieri şi de azi* (1951), *Cântece pentru Sanda* (1956), *Dragoste de viaţă* (1956); după moartea poetului, apar vol. *Paşi spre lumină* (1963) cuprinzând o selecţie din creaţia sa şi *Pasărea de stea* (1971). A colaborat la rev. *Adevărul literar şi artistic, Curentul literar, Cuvântul liber,* iar după război la *Gazeta literară, Tânărul scriitor, Tribuna, Viaţa Românească* ş. a. Poezia lui **S.**, autobiografică, evocatoare, descriptivă şi sentimentală, izvorăşte dintr-o sensibilitate frustă, marcată intim de amintirea nostalgică a Bărăganului, din care poetul scoate uneori reuşite pasteluri.

OPERA: *Paşi spre lumină*, poezii, Bucureşti, 1935; *Tablouri şi cântece din călătoria mea*, versuri, Bucureşti, 1938; *Slove desculţe*, poeme, Bucureşti, 1939; *D. Th. Neculuţă*, poem, Bucureşti, 1940; *Daruri pentru cocioabe*, versuri, Bucureşti, 1944; *Poeme de ieri şi de azi*, Bucureşti, 1951; *Cântece pentru Sanda*, versuri, Bucureşti, 1956; *Dragoste de viaţă*, poezii, Bucureşti, 1956; *Paşi spre lumină*. Poeme de ieri şi de azi, ed. îngrijită de R. Vulpescu, cu un cuvânt înainte de I. Bănuţă, Bucureşti, 1963; *Pasărea de stea*, versuri, cuvânt înainte de G. G. Ursu, Bucureşti, 1971.

REFERINŢE CRITICE: G. Barbu, în *Steaua*, nr. 5, 1951; Al. Andriţoiu, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1952; R. Luca, în *Gazeta literară*, nr. 15, 1954; Al. Andriţoiu, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1956; H. Zalis, în *Contemporanul*, nr. 21, 1956; A. Martin, în *Contemporanul*, nr. 1, 1957; I. Horea, în *Luceafărul*, nr. 9, 1959. **(I. Md.)**

SÂRBU D. Ion (prenumele la naştere: Desideriu), n. 28 iun. 1919, Petrila, jud. Hunedoara – m. 17 sept. 1989, Craiova. Prozator, dramaturg, eseist şi memorialist. Fiul minerului Ion Sârbu şi al Ecaterinei (n. Glaser). Şcoala primară în oraşul natal (1926-1930); gimnaziul şi liceul la Petroşani (1930-1939); Facultatea de Filosofie şi Litere a Univ. din Cluj, mutată la Sibiu după Diktat (1940-1945). Din cauza statutului de „ilegalist" (înscris în Partidul Comunist din 1941), face războiul în linia întâi ca sergent artilerist (1941-1944), trăind toate vicisitudinile frontului: dat dispărut după înfrângerea de la Stalingrad, prizonier, evadat din coloană, bolnav de tifos. După 1944, scurtă perioadă de translator pe frontul vestic (1944-1945). Activitate intensă de gazetar la *Ţara* din Sibiu, în anii războiului, şi la *Naţiunea română* din Cluj, din 1945. Student şi discipol al lui Blaga, care îi coordonează lucrarea de licenţă *De la arhetipurile lui C. G. Jung la categoriile abisale ale lui Lucian Blaga*; proiect nefinalizat de doctorat cu acelaşi conducător ştiinţific: *Funcţia epistemologică a metaforei*. Unul dintre membrii fondatori ai Cercului literar de la Sibiu (1945). Din 1946, asistentul lui L. Rusu la Catedra de estetică a Facultăţii de Litere şi Filosofie din Cluj, apoi conf. (din 1947) la Institutul de Artă Dramatică; exclus din învăţământ în dec. 1949, o dată cu Blaga, L. Rusu, D. D. Roşca, din pricina „orientării idealiste". Prof. suplinitor la Şcoala Medie din Baia de Arieş (1950) şi la diverse licee din Cluj (1950-1955); secretar de redacţie la *Revista de pedagogie* din Bucureti (1955-1956); redactor la rev. *Teatrul* (1956-1957), unde devine cronicar dramatic. Arestat în sept. 1957 pentru „omisiune de denunţ", este condamnat la un an şi apoi la 7 ani de închisoare corecţională şi 4 ani de interdicţie, sub acuzaţia de „uneltire contra ordinei sociale". Petrece anii de detenţie în cele mai grele închisori şi lagăre de muncă: Ministerul de Interne, Jilava, Gherla, Salcia (Stoeneşti), Grindu, Periprava. Vagonetar în

Mina Petrila (1963); şef de serviciu producţie la Teatrul de Stat din Petroşani (1964); secretar literar la Teatrul Naţional din Craiova, din 1964 până la pensionarea medicală din 1973. Debutează publicistic în ziarul *Ţara* din Sibiu (nr. 1, 1940) şi literar, cu povestirea inspirată din viaţa minerilor, *Dumineca*, în rev. patronată de Blaga, *Curţile dorului* (nr. 2, 1941). Colaborează la *Revista Cercului literar* (1945). Debutează editorial în 1956 cu nuvela *Concert*. Revine în 1973 cu *Povestiri petrilene* şi „romanul pentru copii şi părinţi” *De ce plânge mama?*. Culegerea *Şoarecele B şi alte povestiri* (1983), distinsă cu Premiul Uniunii Scriitorilor. Alte premii: „V. Alecsandri” al Casei Centrale a Creaţiei (1968); Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor (1982); Premiul „I.L. Caragiale” al Acad. (1983); Premiul Asoc. Scriitorilor din Craiova (1985) ş.a. A scris scenarii cinematografice care n-au fost ecranizate. Piesele jucate pe scenele teatrelor din Craiova, Petroşani, Piatra-Neamţ, Bucureşti, Timişoara, Braşov, Piteşti etc. au fost reunite în vol.: *Teatru* (1976), *Arca Bunei Speranţe* (1982), *Bieţii comendianţi* (1985). Beneficiind de o bursă D.A.A.D., în iarna 1981-1982, întreprinde o călătorie prin Europa care are un efect stimulator asupra creaţiei sale. În anii următori (1982-1986), elaborează romanele antitotalitariste *Adio, Europa!* (I-II, 1992-1993) şi *Lupul şi Catedrala* (1996)*,* care vor determina recunoaşerea valorii prozatorului în postumitate. Scrie, în acelaşi timp, un jurnal intim şi mii de scrisori către prieteni, unele recuperate editorial după 1989. În 1993, este distins post-mortem cu Premiul Uniunii Scriitorilor pentru „Destine excepţionale ale culturii româneşti”.

OPERA: *Concert*, Bucureşti, 1956; *La o piatră de hotar*, Bucureşti, 1968 (ed. II, 1978); *Povestiri petrilene*, Iaşi, 1973; *De ce plânge mama?*, roman pentru copii şi părinţi, Craiova, 1973 (ed. II, revăzută şi îngrijită de Elisabeta Sârbu, 1994); *Teatru*, Craiova, 1976; *Haţeg ‘77. Rapsodie transilvană*, Bucureşti, 1977; *Arca Bunei Speranţe*, Bucureşti, 1982; *Şoarecele B şi alte povestiri*, Bucureşti, 1983; *Bieţii comedianţi*, Craiova, 1985; *Dansul ursului*, Bucureşti, 1988; *Jurnalul unui jurnalist fără jurnal*, I-II, ed. îngrijită de M. Ghica, Craiova, 1991–1993 (ed. II, revăzută şi adăugită, îngrijită de T. Velici şi Elena Ungureanu, 1996); *Adio, Europa!*, roman, I-II, Bucureşti, 1992-1993 (ed. II, 1997); *Traversarea cortinei*, corespondenţă cu I. Negoiţescu, V. Nemoianu, M. Şora, ed. îngrijită de V. Nemoianu şi M. Ghica, Timişoara, 1994; *Atlet al mizeriei*, I., ed. a publicisticii îngrijită de D. Velea, Petroşani, 1994; *Obligaţia morală*, publicistică, II, Petroşani, 1994; *Publicistică,* I-III, ed. îngrijită, cu o postfaţă de D. Velea, Petroşani, 1994-1996; *Caiet de critică şi istorie literară,* selecţie şi ed. critică de Mihaela Leonescu, Petroşani, 1996; *Lupul şi Catedrala*, roman, ed. de M. Graciov, Bucureşti, 1996; *Între Scylla şi Charybda*, publicistică, III, Petroşani, 1996; *„Cu sufletul la creier*”, publicistică, Petroşani, 1996; *Printr-un tunel*, corespondenţă cu Horia Stanca, ed. îngrijită de D. Velea, Petroşani, 1996; *Scrisori către bunul Dumnezeu*, ed. îngrijită de I. Vartic, Cluj-Napoca, 1998; *Iarna bolnavă de cancer.* Scrisori către D. Petroiu, Mina şi I. Maxim, Delia şi O. Cotruş. Un „roman epistolar” gândit de C. Ungureanu, Bucureşti, 1998; *Ce mai faci Gary? 12 scrisori exemplare,* Petroşani, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Maxim, în *Orizont*, nr. 14, 1974; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 41, 1976; I. Guţan, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1983; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 22, 1983; R. Diaconescu, în *Ramuri*, nr. 2, 1986; I. Rotaru, *O istorie a literaturii române*, II, 1987; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1983; idem, *Dinspre „Cercul literar” spre „Optzecişti”,* 1997; D. Velea, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1987; M. Dragolea, în *Vatra*, nr. 6, 1993; I. Vartic, în *Apostrof*, nr. 10-11-12, 1994; M. Mincu, în *Paradigma*, nr. 7-12, 1994; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală*, 1994; H. Stanca, *Aşa a fost să fie*, 1994; (D. C.) Mihăilescu, în *22*, nr. 7; 8; 9, 1995; idem, în *22*, nr. 7, 1997; *Caiete critice*, nr. 10-12, 1995 (nr. dedicat lui **S.**); Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 12, 1996; idem, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1998; N. Oprea, în *Romanian Review*, nr. 361, 1998; idem, în *Familia*, nr. 6, 1999; N. Balotă, în *Familia*, nr. 6, 1999; I. Lascu, în *Ramuri*, nr. 5-6, 1999; A. Marino, în *Mozaicul*, nr. 5, 1999; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 26, 1999; Lelia Nicolescu, *I. D. Sârbu despre sine şi lume,* 1999; Elvira Sorohan, *I. D. Sârbu sau suferinţa spiritului captiv,* 1999; N. Oprea, *Ion D. Sârbu* (1919-1989), 1999; idem, *Ion D. Sârbu şi timpul romanului,* 2002; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 674, 2003; A. Pătraş, *Ion D. Sârbu. De veghe în*

noaptea totalitară, 2003. **(N. O.)**

SÂRBU Nicolae, n. 21 sept. 1945, Ohaba-Forgaci, jud. Timiş. Poet şi prozator. Fiul lui Roman Sârbu, şi al Măriei-Ana (n. Iliaş), ţărani. Şcoala primară în satul natal, cea generală la Sinersig; liceul la Buziaş (1960-1964); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1964-1969). Redactor la *Orizont* din Râmnicu-Vâlcea (1969) şi *Flamura* din Reşiţa (din 1972); din 1990, redactor de rubrică, redactor-şef adjunct şi redactor-şef la ziarul *Timpul* din Reşiţa; director al Bibl. judeţene „Paul Iorgovici" din acelaşi oraş (din 1997). Membru fondator al Cenaclului „Echinox", în a cărui rev. a publicat din primele nr. În 1990 a editat, la Reşiţa, publicaţia *Avertisment* (două nr.). Colab. la *Tribuna*, *Steaua*, *Contemporanul*, *România literară*, *Luceafărul*, *Amfiteatru*, *Orizont*, *Vatra*, *Transilvania*, *Reflex*, *Timpul* etc. Debutează în *Tribuna* (1965). A publicat reportaje (*Aurul din aripi*, 1986; *La paradisul mineral Gruescu*, 2001), vol. de poezii (*Ascultând ceasornicul în baie*, 1995; *Cochetăria cu fulgerul*, 1995; *Şantier în creier*, 1996; *Neputinţa de-a închide cercul*, 1999; *Provinciile cerului*, 2000) şi publicistică (*De o sută de ori Banat*, 2003). Vol. în colab.: *Caraş-Severin*, monografie (1981), *Rezervaţia naturală Cheile Nerei-Beuşniţa* (1996), *Nichita* (1998), *Un enciclopedist român aproape uitat: dr. Corneliu Diaconovici* (1999) etc. A coordonat *Dicţionarul scriitorilor din Caraş-Severin* (1998); prezent în antologiile *Oraşul cu poeţi* (1995), *La table du silence/Masa tăcerii* (2000) şi *Cantiques de Banat/Canticles from Banat* (2000).

OPERA: *Aurul din aripi*, reportaje, Timişoara, 1986; *Ascultând ceasornicul în baie*, versuri, Oraviţa, 1995; *Cochetăria cu fulgerul*, versuri, Reşiţa, 1995; *Şantier în creier*, versuri, Reşiţa, 1996; *Neputinţa de-a închide cercul*, versuri, Timişoara, 1999; *Provinciile cerului*, versuri, Reşiţa, 2000; *La Paradisul mineral Gruescu*, reportaje, Reşiţa, 2001; *De o sută de ori Banat. Patima şi pătimirile unui publicist în pustie*, publicistică, Deva, 2003.

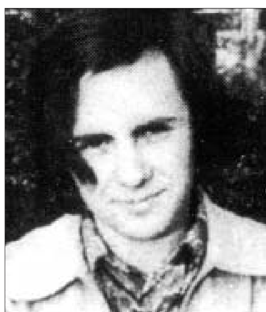
REFERINŢE CRITICE: I. Bota, în *Semenicul*, nr. 1, 1995; Ada D. Cruceanu, în *Orient latin*, nr. 10, 1996; A. Alui Gheorghe, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1999; Al. Ruja, *Parte din întreg*, II, 1999; Mona Mamulea, în *Astra*, nr. 7, 1999; M. Martin, în *Timpul*, nr. 224, 2000; I. Bota, *Visul şi Inorogul*, 2000; E. Vasilescu, în *Biblioteca*, nr. 4, 2001; V. Steron, în *Pagini literare*, nr. 7, 2001; Alex. Ştefănescu, *Ceva care seamănă cu literatura*, 2002l A. Popescu, în *Steaua*, nr. 12, 2003. **(A. S.)**

SÂRBU Valeriu, n. 18 sept. 1931, com. Bujoreni, jud. Vâlcea. Poet şi dramaturg. Fiul ofiţerului Sârbu şi al Tomiţei (n. Budeanu). Şcoala primară la Arad (1938-1942); Liceul „Moise Nicoară" din acelaşi oraş (1942-1950); Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia lb. şi literatura română (1950-1955); licenţa în 1957. De la absolvire, prof. la Vălenii de Munte. Debut cu versuri în *Povestea vorbii*, supliment al rev. *Ramuri* iniţiat şi editat de M. R. Paraschivescu (nr. 3, iun. 1966). Editorial, debutează cu vol. *Poeme banale* (1969). A mai publicat vol. de poezie *Ora translucidă* (1974), *Pregătirea pentru echinox* (1977), *Amfora de rezervă* (1979), *Destăinuirile vulcanilor stinşi* (1985), *Antinomii* (1986), *Delapidatorul de timp* (1996). Colab. la *Flacăra, Ramuri, Tribuna, Contemporanul, Luceafărul, România literară, Steaua, Astra, Albina* ş. a. Unele texte dramaturgice i-au apărut în rev.: *Stewardesa* (în *Tribuna*, 1970); *Timp dilatat* (fragment, în *România literară*, 1976); altele au fost jucate de diverse teatre: *Răscoala*, dramatizare după romanul lui Rebreanu (Teatrul I. Vasilescu, Bucureşti, 1977); *Grog* (Teatrul popular „B. P. Hasdeu", Câmpina, 1979). Dramatizări radiofonice: *Pădurea spânzuraţilor, Ciuleandra, Istoria ieroglifică, Răscoala* au fost difuzate de Radio Bucureşti în 1971, 1973 şi 1977. *Cursa pentru Sfânta Elena* (1968), *Balerina portocalie* (1968), *Stewardesa. Heralzi şi computere* (1970), *Rodeo* (1970), *Acceptaţi retrovizorul* (1971) recomandă un autor de scenarii radiofonice înzestrat cu un agreabil umor absurd. Unele au fost preluate de radiodifuziuni din Roma, München, Köln, Helsinki, Sarajevo, Belgrad, Bratislava. Premiul Radiodifuziunii române pe 1971, 1973 şi 1978; Premiul internaţional la concursul de scenarii de la Bratislava (1974).

OPERA: *Poeme banale*, Bucureşti, 1969; *Ora translucidă*, versuri, Bucureşti, 1974; *Pregătirea pentru echinox*, versuri, Bucureşti, 1977; *Amfora de rezervă*, versuri, Bucureşti, 1979; *Destăinuirile*

vulcanilor stinşi, versuri, Bucureşti, 1985; *Antinomii*, versuri, Cluj-Napoca, 1986; *Multiplii faptului divers*, teatru radiofonic, Bucureşti. 1986; *Departe între ieri şi mâine,* roman, Cluj-Napoca, 1991; *Destin de împrumut,* Bucureşti, 1995; *Delapidatorul de timp,* poeme, Cluj-Napoca, 1996; *Tratat de fantezie,* Cluj-Napoca, 1997.

REFERINŢE CRITICE: M. R. Paraschivescu, în *Ramuri*, nr. 6; 9, 1966; Vl. Streinu, în *Contemporanul*, nr. 50, 1966; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 24, 1974; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 38, 1974; R. Boroianu, în *România literară*, nr. 14, 1977; E. Simion, în *România literară*, nr. 10, 1980; I. Câmpeanu, în *Contemporanul*, nr. 20, 1980; C. Tuchilă, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 451, 1997. **(M. Z.)**

SCARLAT Mircea, n. 10 apr. 1951, Cervenia, jud. Teleorman – m. 18 dec. 1987, Bucureşti. Critic literar. Fiul lui Marcel Scarlat şi al Melaniei (n. Cazacincu), biologi. Şcoala generală şi liceul („Alexandru Ioan Cuza", 1966-1970) la Alexandria. Student la Institutul Pedagogic din Bucureşti (1970-1971), apoi la Univ. din Bucureşti (1971-1975). Licenţiat în filologie (1975), specialitatea română-franceză. Prof. de lb. franceză la Alexandria (din 1975). Specializare la Univ. din Viena (1980-1981), cu o bursă „Herder" oferită la recomandarea lui Al. Rosetti. Debut publicistic în 1974 (în rev. *Amfiteatru*) şi editorial în 1976: *Introducere în opera lui Miron Costin.* După un eseu însoţit de antologie (*Ion Barbu. Poezie şi deziderat*, 1981), începe publicarea primei *Istorii a poeziei româneşti* (I-IV, 1982-1990). În afara acestor cărţi, a întocmit repere critice la ed. din Grigore Ureche (1978), Tudor Arghezi (1980). A colaborat la vol. colectiv *Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu* (1982). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1982) pentru primul vol. al *Istoriei poeziei româneşti*.

OPERA: *Introducere în opera lui Miron Costin*, Bucureşti, 1976; *Ion Barbu. Poezie şi deziderat*, Bucureşti, 1981; *Istoria poeziei româneşti*, I-IV, Bucureşti, 1982-1990; *Introducere în opera lui Cezar Bolliac*, Bucureşti, 1985; *Posteritatea lui Creangă,* cu o pref. de N. Manolescu, Bucureşti, 1990.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 52, 1976; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 6, 1977; R. G. Ţeposu, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1977; L. Ulici, *Prima verba,* II, 1978; Al. Piru, *Debuturi*, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 35, 1981; M. Iorgulescu, în *România liberă,* nr. 11690, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 23, 1982; D. Flămând, în *Amfiteatru,* nr. 6, 1982; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 29, 1982; I. Bogdan Lefter, în *Viaţa studenţească*, nr. 30; 31, 1982; Alex Ştefănescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1982; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 8, 1982; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 7, 1983; nr. 9, 1984; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 41, 1985; N. Manolescu, *ibidem*, nr. 21; 43, 1985; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 1, 1986; I. Pop, în *Steaua*, nr. 12, 1986; idem, în *Familia*, nr. 12, 1986; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 53, 1987; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 4, 1988; D. C. Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 4, 1988; C. Regman, în *Jurnalul literar,* nr. 36, 1990; H. Gârbea, în *Luceafărul,* nr. 27, 1990; I. Holban, în *România literară,* nr. 50, 2002; Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 23, 2003. **(N. M.)**

SCARLAT Teodor, n. 6 oct. 1907, I. C. Frimu, jud. Ilfov – m. 18 dec. 1977, Bucureşti. Poet şi prozator. Părinţi adoptivi (dar se cunoaşte numele mamei: Teodora Oprea). Studii liceale începute la Ploieşti (1923), întrerupte din lipsă de mijloace materiale, continuate la Bucureşti. Diverse ocupaţii: ucenic într-un atelier mecanic, învăţător suplinitor (1929), secretar de redacţie la *Revista scriitoarelor şi scriitorilor români* (din 1934) şi la *Fotbal,* secretar de presă la Teatrul Naţional (din 1938), colaborator la Radio; din 1950, secretar literar la diverse teatre: Tineretului, Nottara, Creangă. Debut cu versuri în rev. *Vraja*, în 1930. A colaborat la *Convorbiri*

literare, Familia, Bilete de papagal, Cuvântul liber, Viaţa literară, Vremea etc. Succesiunea vol. sale de versuri (*Artificii*, 1931; *Claviaturi*, 1935; *Floarea reginei*, 1939; *Ora de zbor*, 1940; *Vatra magilor*, 1943;*Poeme*, 1969; *Dicteuri pentru fantoma ta*, 1972; *Nopţile din underground*, 1972) ar indica o treptată trecere de la un modernism nu prea ostentativ la tradiţionalism, simplificare şi limpezire; lirica sa este însă, în esenţă, unitară (incontestabilă fiind supremaţia metaforei – centru de greutate şi aproape scop în sine al poemelor). O antologie (*Antologie de imagini din poezia nouă*, 1934), o culegere de conferinţe radiofonice *(Anotimpurile în lirica noastră contemporană*, 1941), un roman (*Viaţa la-ntâmplare*, 1938) şi un eseu critic scris în colab. cu M. Straje (*Interpretări din lirica lui Gourmont*, 1940) întregesc profilul scriitorului.

OPERA: *Artificii*, versuri, Bucureşti, 1931; *Antologie de imagini din poezia nouă,* Bucureşti, 1934; *Claviaturi*, versuri, Bucureşti, 1935; *Viaţa la-ntâmplare*, roman, Bucureşti, 1938; *Floarea reginei*, versuri, Bucureşti, 1939; *Interpretări din lirica lui Gourmont* (în colab. cu M. Straje), Bucureşti, 1940; *Ora de zbor*, versuri, Bucureşti, 1940; *Anotimpurile în lirica noastră contemporană. Patru cuvântări rostite la Radio Bucureşti*, Bucureşti, 1941; *Vatra magilor*, versuri, Bucureşti, 1943; *Poeme*, Bucureşti, 1969; *Dicteuri pentru fantoma ta*, versuri, Bucureşti, 1972; *Nopţile din underground*, versuri, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: D. Murăraşu, *Istoria literaturii române*, 1940; G. Călinescu, *Istoria*...; G. Drumur, în *Orizont*, nr. 11, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 34, 1969; V. Gheorghiu, în *Viaţa Românească,* nr. 7, 1971; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 14, 1972; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 17, 1972; Al. George, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1972; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 25, 1972; M. Curticeanu, în *Echinox*, nr. 10, 1977; T. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1978; S. Stolnicu, *Printre scriitori şi artişti*, 1988. **(R. Z.)**

SCAVINSCHI Daniil (numele probabil la naştere: Scavin), n. cca 1795 – m. 1837, Iaşi. Poet şi traducător. Fost ucenic al dr. Eustatie Rolla, a practicat farmacia şi a fost prof. particular. Originar probabil din Bucovina, după cum crede C. Negruzzi, **S.** rămâne orfan de mic, şi şi-ar fi petrecut tinereţea la Lemberg (Lvov), ca ucenic de spiţerie; îndemnat în 1813 (Călinescu spune: 1823) de un boier moldovean aflat în trecere prin oraş să se stabilească la Iaşi, i-ar fi urmat sfatul, ocupându-se aici cu predarea în particular a unor lecţii de lb. germană. Singurul document cunoscut atestă însă că în 1810 el se afla la Iaşi, unde îşi face ucenicia de spiţer. E ajutat în diferite ocazii de boierul Alecu Sturdza Miclăuşanu, căruia îi lasă ms sale. Scrie poezii ocazionale şi encomiastice pentru Gh. Asachi (prin 1815 frecventa cursurile acestuia de inginerie cadastrală), dar şi pentru M. Sturdza şi Gr. Ghica. Singura scriere publicată în timpul vieţii este o *Odă din partea opştiei întru slava nunţii* prinţesei Elena, fiica lui Ioniţă Sandu Sturdza (1825, foaie volantă). A tradus din franceză *Moartea lui Socrat* de Lamartine, dar mai ales teatru, precum *Brutus* de Voltaire sau *Democrit* de J. F. Regnard, singura publicată (postum, pe cheltuiala lui Negruzzi şi Kogălniceanu); în 1864, A. Pumnul îi reproduce în *Lepturariu*, III, pe lângă această trad., şi *Călătoria dumisale hatmanului Costandin Paladi* (în versuri, 1828), pentru care G. Călinescu îi recunoştea autorului „vocaţia satirică". Ipohondru, cum îl înfăţişează Negruzzi într-una din *Scrisorile* sale, sau bolnav incurabil, moare intoxicat în urma unui tratament cu mercur.

OPERA: *Odă din partea opştiei întru slava nunţii luminării sale prinţesii Elenco Sturdza*, Iaşi, 1825; *Călătoria dumisale hatmanului Costandin Paladi la feredeile Borsăcului*, în Aron Pumnul, *Lepturariu românesc*, III, Viena, 1864. Traduceri: *Democrit*, comedie în cinci acte de Regnard, tradusă de Daniil Scavinschi, tipărită cu cheltuiala dd. C. Negruzzi şi M. Kogălniceanu, Iaşi, 1840.

REFERINŢE CRITICE: C. Negruzzi, *Opere,* I, 1974; I. Negruzzi, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1870; T. Maiorescu, *Critice,* I, 1908; G. Călinescu, *Istoria*...; P. Cornea, *Originile*...; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 29, 1976; Gabriela Drăgoi, în *Anuar de lingvistică şi istorie literară*, t. XXVI, 1977-1978; M. Anghelescu, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1980; Lucia Jucu-Atanasiu, în *Analele Universităţii din Timişoara*, 1983; M. Anghelescu, *Textul şi realitatea*, 1988. **(M. A.)**

SCHENK Christian W. (prenumele la naştere: Christian Wilhelm), n. 11 nov. 1951, Braşov. Poet. Fiul lui Friedrich Wilhelm Schenk, economist, şi al Giselei (n. Engel). Studii elementare la Vulcan, Braşov (1958-1966); liceul din Codlea, jud. Braşov (1966-1969), întrerupt, apoi continuat (1971-1973) la seral şi fără frecvenţă. După stabilirea în Germania (1976), pentru echivalarea diplomei, susţine un bacalaureat suplimentar la Wiel (1976-1977); urmează medicina la Univ. „Johannes Gutenberg” din Mainz. Operator cinematografic la Buftea (1969); prof. suplinitor la Şcoala generală din Vulcan (1973-1975); primitor-distribuitor la atelierul mecanic din Codlea al Întreprinderii de mobilă Ghimbav; tehnician dentar în Koblenz, Germania (1977-1980); medic asistent la Univ. din Mainz (1985-1986); medic stagiar la Clinica Hiltenkamp din Lünen/Dortmund (1986-1998); din 1998, medic în cabinet particular. Dr. în medicină (1986). Colab. la *Adevărul literar şi artistic*, *Apostrof*, *Astra*, *Convorbiri literare*, *Cronica*, *Dacia literară*, *Euphorion*, *Literatorul*, *Observator cultural*, *Origini*, *Steaua*, *Tribuna*, *Transilvania*, *Viaţa Românească* etc. A colaborat la vol. colective *Die Jahreszeiten* (1991), *Das Gedicht ’92* (1992), *Lyrik heute* (1993), *Unterm Fuss zerrinnen euch die Orte* (1993), *Streiflicht* (1994), *Vânătoare de vise* (1997), *O sută de catarge* (1997), *Spectre Lyrique* (1999) etc. A tradus în lb. germană din M. Sorescu, Şt. Aug. Doinaş, M. Eminescu, Ana Blandiana, I. Caraion, G. Dorian, E. Manu, G. Vulturescu, Aura Christi, D. Popa, V. Stancu etc. Debutează în Astra (1969). Debut editorial cu trad.: *Cele mai frumoase balade germane* (1969). A publicat vol. de versuri (*Poezii/Gedichte*, 1981; *Răstignirea ultimului cuvânt*, 1994; *Poezii/Gedichte*, 1997; *Poeme*, 2000; *Elegii Coliconeze*, 2000) şi eseuri (*Vorbe sugrumate-n aer. Exegeza înfiinţării*, 1999). Premiul Asoc. Scriitorilor Liberi de Lb. Germană (1993); Premiul rev. *Poesis* (1994); Premiul „Frontiera Poesis” (1998; 2000); Premiul rev. *Convorbiri literare* (2001).

OPERA: *Poezii/Gedichte*, Mainz, Germania, 1981; *Transilvania*, versuri, Bingen/Rhein, 1982; *Phoenix. Amintiri lirice*, versuri, Mainz, 1984; *Strigătul morţilor*, versuri, Lünen, Germania, 1986; *Omina*, versuri, Dortmund, Germania, 1987; *Testament*, pref. de E. Manu, Bucureşti, 1991; *Răzeşul cuvintelor*, versuri, Port Barcares, Franţa, 1991; *Răstignirea ultimului cuvânt*, elegii, pref. de Gh. Bulgăr, Bucureşti, 1992; *Lichtebbe* (*Reflux de lumină*), versuri, Hockenheim, Germania, 1994; *Blinder Spiegel* (*Oglindă oarbă*), versuri, Freudenstadt, Germania, 1994; *Semne, gratii şi simboluri*, versuri, postfaţă de Al. Cistelecan, Cluj-Napoca, 1995; *Mandala*, versuri, Kastellaun, Germania, 1996; *Două anotimpuri toamna*, Timişoara, 1997; *Poezii/Gedichte*, Oradea, 1997; *Vorbe sugrumate-n aer. Exegeza înfiinţării*, eseuri, memorialistică, versuri, trad. de A. Zanca, ed. de I. Pepelea, Oradea, 1999; *Poeme vechi şi noi*, postfaţă de D. Micu, Botoşani, 2000; *Elegii Coliconeze*, postfaţă de V. Stancu, Iaşi, 2000. Traduceri: *Cele mai frumoase balade germane*, Bucureşti, 1969.

REFERINŢE CRITICE: D. Brudaşcu, în *Tribuna*, nr. 15, 1992; G. Izbăşescu, în *Zburătorul*, nr. 10-12, 1992; Gh. Bulgăr, în *Literatorul*, nr. 6, 1993; C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 12, 1993; E. Manu, în *Viaţa Românească*, nr. 2-3, 1993; D. Popa, în *Contemporanul*, nr. 46, 1993; idem, în *Cronica*, nr. 7, 1994 (interviu); Ioana Diaconescu, în *Diplomat Club*, nr. 10, 1994; I. Holban, în *Cronica*, nr. 2, 1994; A. Popescu, în *Tribuna*, nr. 2, 1994; Al. Cistelecan, în *Cuvântul*, nr. 11, 1995; I. Muşlea, în *Tribuna*, nr. 11, 1995; I. Cristofor, în *Tribuna*, nr. 45, 1996; Al. Lungu, în *Argo*, nr. 13; 14, 1996; V. Mihaiu, în *Steaua*, nr. 1-2, 1996; Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 11-12, 1997; Miruna Mureşan, în *Universul cărţii*, nr. 2, 1997; A. Zanca, în *Poesis*, nr. 1-2, 1997; Aura Christi, în *Contemporanul*, nr. 13, 1998; Mircea M. Pop, în *Cronica*, nr. 4, 2001. **(A. S.)**

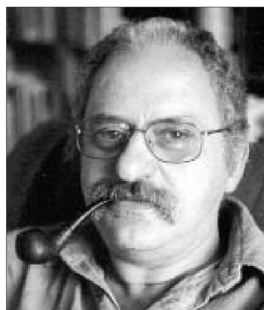

SCHILERU Eugen (pseud. lui Eugen Schiller), n. 13 sept. 1916, Brăila – m. 10 aug. 1968, Bucureşti. Eseist. Fiul lui Henri Schiller, medic otorinolaringolog, şi al Mariei (n. Demetrescu). Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila (1930-1934). Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1934-1938). Licenţa în estetică (*Arta şi manifestările patologice*). A fost

elevul lui G. Oprescu. În paralel obţine licenţa în drept (1939). Publică în rev. de orientare marxistă *Era nouă* (sub pseud. Adrian Schileru, 1936). Bursă de vacanţă dată de Institutul Francez de Înalte Studii din România (1938). Urmează şi absolvă Seminarul Pedagogic (1938). Director al Bibl. Acad. (1948-1951). Din 1949, prof. de estetică la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti unde, din 1968, este şeful Catedrei de istoria artei. Colab. la rev. literare şi de specialitate; scrie lucrări de mică întindere în domeniul artelor plastice (cataloage de expoziţie, cronici plastice, comentarii estetice, note nesistematizate despre impresionism, texte despre clasici şi contemporani), comentarii de film, scrieri teoretice despre artă, comentarii literare, numai parţial strânse în *Rembrandt* (1966), *Ion Sima* (1968), *Ion Irimescu* (1969), *Impresionismul* (1969), *Scrisoarea de dragoste* (1971) şi *Preludii critice* (1975). A prefaţat trad. din Antoine de Saint-Exupéry, Thomas Mann, Herman Melville, Alberto Moravia, Cesare Pavese şi a tradus, singur sau în colab., din Sinclair Lewis, James Hilton, Horace Mac Coy, Giovanni Germanetto, André Ribard, Claude Lévi-Strauss, Albert Maltz, Richard Sasuly precum şi din Tirso de Molina.

OPERA: *Rembrandt*, Bucureşti, 1966 (ed. II, 1967); *Ion Sima*, Bucureşti, 1968; *Ion Irimescu*, Bucureşti, 1969; *Impresionismul*, Bucureşti, 1969 (ed. IV, 1978); *Scrisoarea de dragoste*, pref. de Miron Constantinescu, Bucureşti, 1971; *Preludii critice*, antologie şi cuvânt înainte de A. Pleşu, Bucureşti, 1975. Traduceri: Sinclair Lewis, *Kingsblood Royal*, roman, în româneşte de ~ şi I. Bujes, Bucureşti, f.a.; James Hilton, *Nu sântem singuri*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1947; André Ribard, *Minunata istorie a omenirii*, în româneşte de ~ şi Octav Mărgărit, Bucureşti, 1948; Richard Sasuly, *I. G. Farben*, trad. de ~ şi I. Bujes, Bucureşti, 1949; Horace Mac Coy, *Giulgiurile nu au buzunare*, roman, în româneşte de ~, Bucureşti, 1949; Albert Maltz, *Curentul subteran*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1951; Tirso de Molina, *Don Gil de Ciorap-Verde*, comedie în 3 acte, trad. şi adaptare de I. Frunzetti şi ~, Bucureşti, 1957; Giovanni Germanetto, *Memoriile unui bărbier*, pref. de Palmiro Togliatti, trad. de Constanţa Tudor şi ~, Bucureşti, 1960; Claude Lévy-Strauss, *Tropice triste*, în româneşte de ~ şi Irina Pâslaru-Lukacsik, Bucureşti, 1968.

REFERINŢE CRITICE: V. Mocanu, în *România literară*, nr. 50, 1971; A. Sasu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1972; N. Stănculescu, în *Contemporanul*, nr. 4, 1972; Al. Titu, în *Contemporanul*, nr. 8, 1975; V. Crăciun, în *Contemporanul*, nr. 47, 1985. **(A. S.)**

SCHWARTZ Gheorghe (prenumele la naştere: Gheorghe Iosif), n. 16 sept. 1945, Lugoj, jud. Timişoara. Prozator. Fiul lui Eugen Schwartz, funcţionar, şi al Mariei-Mariana (n. Selinsky), prof. de pian. Şcoala primară, gimnaziul şi liceul la Lugoj (1952-1963). A urmat cursurile Facultăţii de Istorie-Filosofie a Univ. din Cluj (1963-1968), specialitatea defectologie. După absolvire, funcţionează ca prof. la Şcoala Specială din Arad (1968-2002); redactor-şef adjunct la rev. *Arc* (1990-1992); consilier la Inspectoratul pentru Cultură al jud. Arad (1990-1994); consilier al Ambasadei României la Bonn (1992-1993); redactor-şef, apoi director al Studioului de televiziune Intersat din Arad (1994-1996); lector univ. la Univ. „Vasile Goldiş" din acelaşi oraş (1990-2001); conf. univ. (din 2000) şi decan (din 2003) la Facultatea de Ştiinţe Umaniste a Univ. „Aurel Vlaicu" din Arad. Debutează publicistic cu două proze scurte, *Căruţa* şi *Acord la oboi*, în rev. *Familia* (nr. 10, 1969). Colaborează ulterior la majoritatea publicaţiilor culturale din ţară, dar şi din Germania, Ungaria, Israel, China, Rusia, Franţa şi Austria. Editorial, debutează cu romanul de analiză psihologică *Martorul* (1972). Prozator prolific, înzestrat cu ştiinţa compoziţiei, înclinând spre parabolă, publică, în această direcţie, romanele: *Pietrele* (1978), *A treia zi* (1980), *Spitalul* (1981), *Efectul P.* (1983), *Om şi lege* (1987), *Cei o sută. Anabasis* (1988), *Cochilia* (1992), *Cei o sută. Ecce Homo* (1993), *Procesul* (1996), *Cei o sută. Oul de aur* (1998) şi *Cei o sută. Mâna albă* (2000). Între romane, publică patru vol. de proză scurtă: *Ucenicul vrăjitor* (1976), *Maximele, minimele* (1984), *Castelul albastru* (1986), *Paranoia Schwartz* (1999). Premiul C.C. al U.T.C. pe 1973; Premiul Asoc. Scriitorilor din Timişoara pe 1983; Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (1993; 1996; 2000); Premiul Uniunii Scriitorilor (1998); Premiul ASLA, Palermo (2001).

OPERA: *Martorul*, roman, Timişoara, 1972; *Ucenicul vrăjitor*, proză scurtă, Bucureşti, 1976; *Pietrele*, roman, Bucureşti, 1978; *A treia zi*, roman,

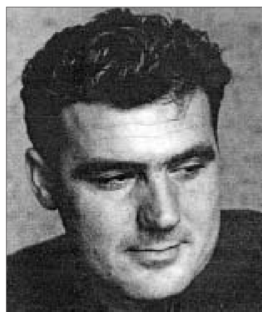
Bucureşti, 1980; *Spitalul*, roman, Bucureşti, 1981; *Efectul P.*, roman, Bucureşti, 1983; *Maximele, minimele*, proză scurtă, Cluj-Napoca, 1984; *Castelul albastru*, proză scurtă, Cluj-Napoca, 1986; *Om şi lege*, roman, Bucureşti, 1987; *Cei o sută – Anabasis*, roman, Timişoara, 1988; *Cochilia,* roman, Bucureşti, 1992; *Cei o sută. Ecce Homo,* roman, Bucureşti, 1993; *Procesul.* O dramă evreiască, roman, Timişoara, 1996; *Cei o sută. Oul de aur,* roman, Bucureşti, 1998; *Paranoia Schwartz,* proză scurtă, Cluj-Napoca, 1999; *Cei o sută. Mâna albă,* roman, Bucureşti, 2000; *Politica şi presa,* Iaşi, 2001; *Filosofia comportamentului,* Arad, 2002; *Psihologia transversală,* Arad, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, *Scriitori*...; V. Andru, în *Viaţa Românească*, nr. 7-8, 1978; C. Ungureanu, *Imediata noastră apropiere*, 1980; V. Cristea, în *România literară*, nr. 30, 1981; E. Simion, în *România literară*, nr. 44, 1987; I. Rotaru, *O istorie*..., III; V. Gheorghiţă, în *Familia,* nr. 7-8, 1993; Carmen Neamţu, în *Contemporanul,* nr. 48, 1996; D.-S. Boerescu, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1998; S. Bărbulescu, în *Luceafărul,* nr. 23, 1999; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 13-14, 1999; S. Adam, în *Ateneu,* nr. 4, 2001; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 2; 3, 2003. **(N. O.)**

SCOBIOALĂ Aurel, n. 17 sept. 1941, satul Mălăieşti, jud. Bălţi. Prozator. Fiul lui Andrei Scobioală şi al Nadejdei (n. Lupăcescu), ţărani. Şcoala generală în satul natal (1948-1955); şcoala medie în satul Şaptebani (1955-1958); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Alecu Russo” din Bălţi, secţia română-franceză (1958-1963). Redactor, apoi şef de redacţie la Teleradio Moldova, Chişinău (1963-1976); şef de redacţie la Editurile Lumina şi Literatura artistică (1976-1986); consilier al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1986-1992); director general al Deaprtamentului pentru edituri, poligrafie şi difuzarea cărţii, membru al Gunernului Republicii Moldova; din 1994, şeful redacţiei „Scriitori contemporani” la Editura Prut Internaţional şi consilier la Uniunea Scriitorilor. Colab. la *Literatura şi arta*, *Basarabia*, *Viaţa Basarabiei*, *Florile dalbe*, *Alunelul* etc. A publicat vol. de povestiri şi miniaturi pentru copii (*Cărăruie albă*, 1974; *La menajerie*, 1974; *Dincoace de poveste*, 1977; *Viceversa*, 1981; *Ce te-nvaţă o povaţă*, 1987; *Carte pentru câini deştepţi*, 2003 etc.). Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1987; 2000); Premiul Salonului Internaţional de Carte, Chişinău (1992; 2001; 2003); Premiul Salonului Internaţional de Carte, Iaşi (1993).

OPERA: *Cărăruie albă*, povestiri pentru copii, Chişinău, 1974; *La menajerie*, povestiri pentru copii, Chişinău, 1974 (altă ed., 1995); *Dincoace de poveste*, povestiri pentru copii, Chişinău, 1977; *Greu mai cresc bărbaţii*, povestiri, Chişinău, 1978; *Ispita*, nuvelă, Chişinău, 1980; *Viceversa*, povestiri pentru copii, Chişinău, 1981; *Micu cel tare din grupa mare*, povestire pentru copii, Chişinău, 1984; *Ce te-nvaţă o povaţă*, miniaturi pentru copii, Chişinău, 1987; *Aricioaica doctoriţă*, poveste, Chişinău, 1988; *Băieţelul de pe lună*, Chişinău, 1988; *Vorba buna ne adună*, povestiri, Chişinău, 1992; *Alfabetul–grădiniţă*, miniaturi în versuri, Chişinău, 1992; *Ulciorul cu pătăranii*, miniaturi, Chişinău, 1994; *Marele fermier Buş-Lăbuş*, povestiri pentru copii, Chişinău, 1999; *Peripeţii cu melodii*, povestire, Chişinău, 2001; *Alt ulcior cu pătăranii*, miniaturi, Chişinău, 2001; *Carte pentru câini deştepţi*, povestire pentru copii, Chişinău, 2003; *Câte rude are Nelu*, miniaturi pentru copii, Chişinău, 2003.

REFERINŢE CRITICE: E. Lungu, în *Sfatul ţării*, 17 sept. 1991; idem, în *Basarabia*, nr. 11-12, 1994; Aurelia Cazacliu, în *Florile dalbe*, 8 mart. 2000; A. Langa, în *Mesagerul*, 18 mart. 2000; I. Ciocanu, în *Moldova suverană*, 22 aug. 2001. **(A. S.)**

SCOROBETE Miron, n. 1 mai 1933, Răchitova, jud. Hunedoara. Poet şi prozator. Fiul lui Ion Scorobete şi al Mariei (n. Nicula), ţărani. Studii elementare la Poieni, com. Densuş, jud. Hunedoara (1940-1946), Petroşani (1946-1948) şi Călan (1948-1949); Şcoala Pedagogică din Deva (1949-1953). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1953-1957). Redactor la rev. *Tribuna* (1957-1970); redactor-şef adjunct la Studioul de Radioteleviziune din Cluj (1970-1983); redactor-şef al rev. *Renaşterea* (1994-1995); din 1998, redactor-şef adjunct la *Cetatea culturală.* Colab. la *Tribuna, Steaua, Viaţa*

Românească, Luceafărul, Ateneu, Tomis etc. Debutul editorial cu vol. de versuri *Manuscris* (1962). Autor de poezii (*Fântâni,* 1966; *Ultima vânătoare de toamnă,* 1969; *Imperiul unei singurătăţi,* 1985; *Scrisori din Isihia,* 1987), povestiri (*Trofeul*, 1980), eseuri (*Valahia în Cartea Genezei,* 1996; *Norul de martori,* 2003), literatură S.F. şi reportaj.

OPERA: *Manuscris*, versuri, Bucureşti, 1962; *Fântâni*, versuri, Bucureşti, 1966; *Drumul Gomorei*, Bucureşti, 1967; *Comoara din peştera scheletelor*, Bucureşti, 1969; *Ultima vânătoare de toamnă*, versuri, Bucureşti, 1969; *Femeia venită de sus*, Bucureşti, 1971; *Crâncena luptă dintre „Ate" şi „Abile"*, Bucureşti, 1976; *Meduza*, roman, Cluj-Napoca, 1976; *Cu microfonul dincoace şi dincolo de Styx*, în colab. cu V. Rebreanu, Cluj-Napoca, 1979; *Trofeul*, povestiri, Cluj-Napoca, 1980; *Poveşti din curtea mea*, Timişoara, 1980; *Sus în satul de argint*, poezii pentru copii, Bucureşti, 1981; *Marile vacanţe*, roman, Cluj-Napoca, 1984; *Imperiul unei singurătăţi*, versuri, Bucureşti, 1985; *Scrisori din Isihia*, versuri, Cluj-Napoca, 1987; *Valahia în Cartea Genezei,* eseu, cu pseud. S. Coryll, Cluj-Napoca, 1996; *Norul de martori,* eseu, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Poezia...*, II; P. Poantă, *Radiografii*, I, 1978; T. Popescu, *Cărţi cu ieşire la mare*, 1980; V. Ştirbu, în *Scânteia*, nr. 12; 302, 1982; I. Oarcăsu, în *Steaua*, nr. 8, 1983; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1984; C. Robu, în *Echinox*, nr. 5-6, 1984; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 46, 1985; I. Lungu, în *Steaua*, nr. 7, 1988; M. Opriţă, în *Tribuna,* nr. 18, 1993 (interviu). **(A. S.)**

SCORŢESCU Teodor, n. 14 ian. 1893, Iaşi – m. ? (după 1946, în Italia). Prozator. Fiul funcţionarului Alexandru Scorţescu şi al Paulinei (n. Orăşanu). Liceul Internat din Iaşi, unde urmează şi Facultatea de Drept, absolvită în 1917. Diplomat de carieră, începând din 1920, perindându-se pe la legaţiile din Istanbul (1921), Atena (1922), Ankara (1928), Helsinki şi Riga (1930-1936), Praga (1937), Berna (1939), Ambasada României la Vatican (1940); consul general al României la Istanbul (1942); ministru plenipotenţiar, însărcinat cu afaceri ad-interim pe lângă guvernul Italiei în 1944; nu se mai întoarce în ţară în 1945, când este rechemat, iar din 1946 este considerat demisionat; biografia sa ulterioară, derulată în Italia, a rămas necunoscută. A debutat cu poezii (două sonete), în *Viaţa Românească* (nr. 3, 1914), iar în intervalul 1-20 iul. 1916 publică în foileton în rev. *Capitala* nuvela *Salonul unde se gândeşte*, prefigurare a romanului *Concina prădată* (1939). A încercat să-şi consolideze cariera de scriitor ca dramaturg, dar dintre piesele sale (*Mirajul Alpilor, Arta iubirii, Tanti Viorica, Cobaiul*), figurând în mai multe stagiuni din repertoriul Teatrului Naţional din Iaşi, doar prima apare în *Viaţa Românească* (nr. 9, 1921), tradusă din lb. franceză. Prezenţe puţine în presa culturală a vremii. Tot în *Viaţa Românească* mai publică nuvela *Într-o temniţă*, în nr. 12 din 1921. În *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 4 din 1938, îi apare sub titlul *Fum* un grupaj de aforisme. Poezia a fost o veleitate a începutului, teatrul – o ambiţie nerealizată a maturităţii, dar proza este adevărata lui vocaţie. Publică în vol. doar *Popi* (1930) şi *Concina prădată* (1939). Diplomaţia de carieră, cu dese călătorii şi contacte la nivel înalt, va fi consolidat dispoziţia temperamentală a omului spre rafinament, discreţie şi sobrietate, calităţi ce au trecut apoi în stilul scriitorului.

OPERA: *Popi*, Bucureşti, 1930; *Concina prădată*, roman, Bucureşti, 1939 (ed. şi pref. de A. Goci, 1997); *Concina prădată*, ed. îngrijită şi pref. de I. Simuţ, Cluj-Napoca, 1982.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; Perpessicius, *Opere*, IV, 1971; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 31, 1982; Aristarc, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 1, 1983; M. S. Rădulescu, în *Cronica*, nr. 31, 1988. **(I. S.)**

SCRIDON Gavril, n. 16 mai 1922, com. Feldru, jud. Bistriţa-Năsăud – m. 6 sept. 1996, Cluj-Napoca. Critic şi istoric literar. Fiul lui Vasile Scridon şi al Ioanei (n. Iloaie), ţărani. Urmează şcoala primară în satul natal (1929-1933), apoi opt clase la Liceul Grăniceresc „George Coşbuc" din Năsăud (1933-1941; după Dictatul de la Viena, din 1940, liceul s-a transformat în Gimnaziul Regal Ungar de Stat, cu limbă de predare română). Îşi continuă studiile la Univ. „Ferenc Jozsef" din Cluj (1941-1944), luându-şi licenţa (în filologie modernă, franceză, română şi estetică) la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. „Regele Ferdinand I" (1946). A funcţionat în învăţământul liceal şi gimnazial din Năsăud (1944-1948), Sângeorz-Băi (1948-1950) şi Cluj (1950-1952); din 1952, conf. univ. la Univ. Maghiară „Bolyai" din Cluj, apoi, din 1959, prof. la Univ. „Babeş-Bolyai" din acelaşi oraş. A condus, timp de 12 ani (1973-1985), Catedra de literatură română, comparată şi teorie literară de la Facultatea de Filologie din Cluj. Prin cumul de funcţii, a fost redactor al rev. *Tribuna* (1957-1959), cercetător la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară al Acad. (1953-1954), şef de Catedră la Institutul Medico-Farmaceutic din Tg. Mureş (1959-1964, la Catedra de lb. română şi lb. străine), decan şi şef de Catedră la Institutul Pedagogic de trei ani din Tg. Mureş (1960-1967). Lector de lb. şi literatura română la Univ. „Ludwig Maximilian" din München (1968-1970). Un nou stagiu în străinătate, în calitate de prof. oaspete („vendegprofesszor"), la Univ. „Eötvös Loránd" din Budapesta, Catedra de filologie română (1982-1989), unde a predat cursuri de lb., stilistică, istoria literaturii române din sec. XIX şi cursuri speciale consacrate poeţilor M. Eminescu şi G. Coşbuc. A debutat în ziarul *Tribuna Ardealului* (1941), cu art. de folclor *Obiceiul „Cununei" pe valea Someşului Mare*, iar editorial cu vol. *Pagini despre G. Coşbuc* (1957). Dr. în filologie (1968) cu teza *Ecouri literare universale în poezia lui Coşbuc.* A publicat: *Pagini despre Coşbuc.* Contribuţii la cunoaşterea vieţii şi operei poetului, 1957; *George Coşbuc – Bibliografie* (în colab. cu I. Domşa), 1965; *George Coşbuc şi pământul natal*, 1966 (ed. II, 1973); *Liviu Rebreanu pe plaiuri năsăudene*, 1967; *Ecouri literare universale în poezia lui Coşbuc,* 1969; *George Coşbuc în locurile anilor de ucenicie*, 1975; *Liviu Rebreanu între „Oameni de pe Someş"*, 1976. A îngrijit ed. critică G. Coşbuc (*Opere*, I-IV, 1966-1982). Preşedintele Filialei Cluj a Soc. de Ştiinţe Filologice din România (1978-1989). Colab. la *Tribuna, Steaua, Gazeta literară, Săptămâna* etc. Iniţiator şi redactor principal al buletinului *Pro Didactica* (cu studii şi în lb. maghiară), destinat, în primul rând, perfecţionării cadrelor didactice din învăţământul preuniversitar, buletin din care au apărut cinci vol. Membru al Soc. Internaţionale de Filologie Maghiară, cu sediul la Budapesta.

OPERA: *Pagini despre Coşbuc. Contribuţii la cunoaşterea vieţii şi operei poetului*, Bucureşti, 1957; *George Coşbuc. Bibliografie* (în colab. cu I. Domşa), Bucureşti, 1965; *George Coşbuc şi pământul natal*, Cluj, 1966 (ed. II, Bistriţa, 1973); *Liviu Rebreanu pe plaiuri năsăudene*, Cluj, 1967; *Ecouri literare universale în poezia lui Coşbuc*, Bucureşti, 1969; *George Coşbuc în locurile anilor de ucenicie*, Bistriţa, 1975; *Liviu Rebreanu între „Oameni de pe Someş"*, Bistriţa, 1976; *Istoria literaturii maghiare din România,* Cluj-Napoca, 1996; *Viaţa lui George Coşbuc,* pref. de I. Vlad, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Monica Lazăr, în *Tribuna*, nr. 29, 1957; Ş. Cioculescu, în *Gazeta literară*, nr. 35, 1967; L. Valea, în *Scrisul bănăţean*, nr. 10, 1957; I. Iliescu, în *Orizont*, nr. 9, 1965; T. A. Enăchescu, în *Steaua Roşie*, nr. 239, 1965; G. Ţepelea, în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1966; M. Beşteliu, în *Ramuri*, nr. 4, 1970; Al. Piru, *Varia*, 1972; Z. Sângeorzan, în *Luceafărul*, nr. 46, 1974; Beke György, în *A Hét*, nr. 6, 1983; I. Pop, în *Steaua,* nr. 9-10, 1996; A. Rău, *ibidem*; I. Buzaşi, *ibidem*; I. Rad, în *Tribuna,* nr. 43, 1996. **(I. R.)**

SCROB Carol, n. 21 iul. 1856, com. Săbăoani, jud. Neamţ – m. 17 ian. 1913, Bucureşti. Poet. Fiul medicului Francisc Scrob şi al Emiliei (n. ?). Absolvent al Liceului Naţional din Iaşi (1875), a făcut carieră de ofiţer, ajungând până la gradul de maior. Debutează cu versuri în *Stindardul.* A mai colaborat la *Curierul, Literatorul, Minerva literară ilustrată, Peleşul, Revista literară, Universul* ş. a. şi

a scos el însuşi rev. *Viitorul ţărei* (1902). Poeziile sale, adunate în mai multe vol. (*Rime perdute*, 1881; *Poezii complecte*, 1883; *„De-ale inimei"*, f.a., *Rouă şi brumă*, 1900), s-au bucurat la un moment dat de oarecare succes, datorat în cea mai mare parte cantabilităţii lor, care i-a inspirat pe numeroşi autori de romanţe şi de muzică uşoară de la sfârşitul sec. al XIX-lea şi începutul celui de al XX-lea.

OPERA: *Rime perdute*, versuri, Craiova, 1881; *Poezii complecte*, Bucureşti, 1883; *„De-ale inimei"*, poezii, I, Iaşi, f.a.; *Rouă şi brumă*, versuri, Bucureşti, 1900.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; I. Rotaru, *O istorie*..., I; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 33, 1971. **(G. A.)**

SCUTELNICU Petru, n. 15 ian. 1957, Târgu Mureş. Poet. Fiul lui Victor Scutelnicu, ofiţer M.Ap.N., şi al Anei (n. Măcăieţ). Şcoala elementară şi Liceul „I. Papiu Ilarian", absolvite la Târgu Mureş; licenţiat al Facultăţii de Mecanică a Institutului Politehnic din Cluj (1983). Inginer I.P.A. Satu Mare (1983-1984); din 1984, inginer la Aerostar Bacău. Colab. la *Luceafărul*, *Vatra*, *Ateneu*, *Familia*, *Tribuna*, *Amfiteatru* etc. Inclus în antologia *Poezia pădurii* (1998-1999). Debutează în *Vatra* (1972). Debut editorial cu vol. de versuri *Paznic la floarea de măceş* (1996), urmat de *Ameninţarea cu viaţa* (1998) şi *Viaţa de unică folosinţă* (2002). Premiul rev. *Ateneu* (2001).

OPERA: *Paznic la floarea de măceş*, versuri, pref. de Gh. Iorga, postfaţă de I. Voicu, Bacău, 1996; *Ameninţarea cu viaţa*, versuri, pref. de Gh. Iorga, postfaţă de V. Corocea, Bacău, 1998; *Viaţa de unică folosinţă*, pref. de Gh. Iorga, postfaţă de I. Holban, Bacău, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Vl. Sorianu, *Literatura noastră cea de toate zilele*, 2001. **(A. S.)**

SEBASTIAN Lascăr (pseud. lui Sebastian Salmen), n. 14 oct. 1908, Bucureşti – m. 9 oct. 1976, Bucureşti. Traducător şi dramaturg. Fiul pictorului Leonard Salmen şi al Sofiei (n. ?). Şcoala primară şi Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti (absolvit în 1926), urmează apoi doi ani Conservatorul de Artă Dramatică. Salariat al Librăriei socialiste „Dobrogeanu Gherea" din strada Sf. Ionică (1926-1927); în 1927, angajat la Editura „Naţionala-Ciornei"; un an mai târziu, redactor la ziarul *Adevărul* şi secretar de redacţie la *Dimineaţa*. Debutul, în rev. *Cultura proletară* (1926). Colab. la *Cugetul literar* (de sub direcţia lui I. Pas), *Sinteza, Săptămâna literară, Bilete de papagal, Universul, Adevărul literar şi artistic, Viaţa Românească, Cuvântul liber, Societatea de mâine, Secolul, Reporter, Azi* şi *Facla* (unde e şi redactor între 1937 şi 1940), scriind art., reportaje, cronică teatrală, recenzii, interviuri ş. a. În 1939 conduce o rev. săptămânală de satiră şi umor, *Pinguinul*, scoasă cu sprijinul P.C.R. aflat în ilegalitate, suprimată după patru nr. Ameninţat de legionari, se refugiază în URSS, unde rămâne între 1940 şi 1946. Întors în ţară, lucrează la Agerpres, apoi regizor la Teatrul Muncitoresc şi la teatre din Arad, Reşiţa, Braşov, Brăila, Craiova, până în 1955, când e transferat la rev. *Flacăra*, redactor-şef de secţie. Colaborează la *Contemporanul, Viaţa Românească, Gazeta literară, România literară* (la aceasta din urmă, între 1968 şi 1974 susţine rubrica *Pescuitorul de perle*, semnată Profesorul Haddock, foarte gustată în epocă). A publicat un vol. de publicistică *Oameni* (1934) şi o serie de trad. din Vergiliu, Horaţiu, Juvenal, Petrarca, Leopardi, Lermontov, Garcia Lorca, Unamuno, France, Flaubert, J. London ş. a.

OPERA: Anatole France, *Pe piatra albă*, trad. de Seb. Leonard, Bucureşti, f.a.; Han Ryner, *Tata Diogene*, roman, trad, de ~, Bucureşti, f.a.; Ivan Turgheniev, *Un cuib de boierinaşi*, roman, în româneşte de Seb. Leonard, Bucureşti, f.a.; Alfredo Panzini, *Caut nevastă!*, roman, trad. şi introducere de ~, Bucureşti, 1928;

Miguel de Unamuno, *Negura*, roman, trad. şi introducere de ~, cu un cuvânt adresat de autor cititorilor români, Bucureşti, 1929; Pitigrilli, *În goană după dragoste*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1932 (altă ed., 1994); Petrarca, *Rime de dragoste*, din italieneşte de ~ cu o prezentare de Al. Marcu, Bucureşti, 1933; *Oameni.* Portrete literare, Bucureşti, 1934; Federico Garcia Lorca, *Nemaipomenita pantofăreasă,* farsă atroce în 2 acte şi un prolog, trad., introducere şi indicaţiuni regizorale de ~, Bucureşti, 1946; Anatole France, *Insula pinguinilor*, trad. de ~, Bucureşti, 1947; Mihail Iurevici Lermontov, *Mascarada*, dramă în 4 acte (10 tablouri) în versuri, trad. de ~, cu o introducere de M. Novicov, Bucureşti, 1949; *Colivia cu sticleţi*, comedie în 3 acte (în colab. cu S. Georgescu), Bucureşti, 1957; Francesco Petrarca, *Sonete*, trad., cuvânt introductiv şi note de ~, Bucureşti, 1959; Horaţiu, *Versuri*, trad., cuvânt introductiv şi note de ~, Bucureşti, 1961; Vergiliu*, Bucolice. Georgice*, trad., cuvânt introductiv şi note de ~, Bucureşti, 1964; Giacomo Leopardi, *Versuri*, trad., cuvânt introductiv şi note de ~, Bucureşti, 1963; Juvenal*, Satire*, trad., cuvânt introductiv şi note de ~, Bucureşti, 1966; Vergiliu, Horaţiu, Juvenal, *Pagini alese*, trad., cuvânt introductiv şi note de ~, Bucureşti, 1969; Fernando de Rojas, *Celestina*, tragicomedia lui Calisto şi a Melibeei, trad. şi note de Nina Ecaterina Popescu şi ~, pref. de P. Alexandru Georgescu, Bucureşti, 1973; Miguel de Unamuno, *Negură* (Nicovală), trad. de ~, Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: C. N. Negoiţă, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 9, 1934; Izabela Sadoveanu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 706, 1934; Ştefan Tita, în *România literară*, nr. 42, 1976. **(I. R.)**

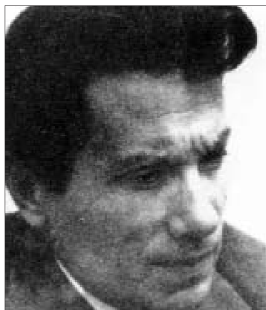

SEBASTIAN Mihail (pseud. lui Iosef M. Hechter), n. 18 oct. 1907, Brăila – m. 29 mai 1945, Bucureşti. Dramaturg, prozator şi eseist. Fiul lui Mendel Hechter şi al Clarei (n. Weintraub). Absolvă liceul la Brăila (1926) şi termină în 1929 Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti, pregătindu-şi doctoratul la Paris (1930-1931). Debutează cu versuri, sub pseud. Eraclie Pralea, în rev. *Lumea* din Iaşi (1926); cu pseud. **S.** publică din 1927 în *Cuvântul*, făcând totodată parte din redacţia ziarului (1927-1934). Între 1936 şi 1940 este redactor la *Revista Fundaţiilor Regale*, devenind, din 1941, prof. la Liceul „Cultura”. În 1945 e consilier la Ministerul Afacerilor Externe. În 1932 îi apare jurnalul *Fragmente dintr-un carnet găsit*, iar în 1933 falsul roman *Femei,* ce conţine patru nuvele unificate printr-un personaj. Romanul-jurnal *De două mii de ani* (1934), prefaţat de Nae Ionescu, este confesiunea dramatică a unui individ ce aspiră să se integreze într-o altă spiritualitate; ca răspuns la reacţiile produse de roman, publică vol. polemic *Cum am devenit huligan* (1935). În acelaşi an apare *Oraşul cu salcâmi*, scris însă în 1931 şi constituind o analiză a psihologiei feminine; în 1940 publică *Accidentul*, cel mai realizat roman al său sub aspect strict estetic. În 1938 i se reprezintă comedia *Jocul de-a vacanţa*, iar în 1942, sub un nume de împrumut (Victor Mincu), comedia *Steaua fără nume*. Postum îi sunt înscenate comediile *Ultima oră* (1946) şi *Insula* (1947); acestei ultime piese, fiind neterminată, i s-a adăugat un act scris de actorul Mircea Şeptilici.

OPERA: *Fragmente dintr-un carnet găsit*, Bucureşti, 1932; *Femei,* Bucureşti, 1933 (altă ed., Braşov, 1991); *De două mii de ani*, cu o pref. de Nae Ionescu, Bucureşti, 1934 (alte ed., 1990; 1995); *Cum am devenit huligan. Texte, fapte, oameni*, Bucureşti, 1935; *Oraşul cu salcâmi*, Bucureşti, 1935; *Corespondenţa lui Marcel Proust*, Bucureşti, 1939; *Jocul de-a vacanţa*, Bucureşti, 1939; *Accidentul*, Bucureşti, 1940 (altă ed., Braşov, 1991); *Opere. Teatru*, Bucureşti, 1946; *Ultima oră,* Bucureşti, 1954; *Opere alese*, I, ed. îngrijită şi studiu introductiv de V. Mîndra, Bucureşti, 1956; *Opere alese*, I-II, ed. îngrijită şi perf. de V. Mîndra, Bucureşti, 1962; *Întîlniri cu teatrul,* studiu introductiv şi antologie de Cornelia Ştefănescu, Bucureşti, 1969; *Eseuri. Cronici. Memorial*, ed. îngrijită şi pref. de Cornelia Ştefănescu, Bucureşti, 1972; *Oraşul cu salcâmi. Accidentul*, Bucureşti, 1974 (ed. nouă, 1976); *Jocul de-a vacanţa. Steaua fără nume*, postfaţă de A. Anghelescu, Bucureşti, 1975; *Opere*, I, ed., pref., tabel cronologic, note şi comentarii de Cornelia Ştefănescu, Bucureşti, 1994; *Publicistica,* articol, cronici, eseuri (1926-1928), Bucureşti, 1994; *Jurnal*. 1935-1944, text îngrijit de Gabriela Omăt, pref. şi note de L. Volovici, Bucureşti, 1996; *De două mii de ani. Cum am*

devenit huligan, Bucureşti, 2000; *Jurnal de epocă,* publicistică, ed. şi studiu introductiv de Cornelia Ştefănescu, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane 1900- 1937*, 1937; G. Călinescu, *Istoria...;* V. Râpeanu, *Noi şi cei dinaintea noastră*, 1966; Vl. Streinu, *Pagini...,*II-V; Cornelia Ştefănescu, *Mihail Sebastian*, 1968; M. Tomuş, *Carnet critic,* 1969; P. Constantinescu, *Scrieri...,* IV; Perpessicius, *Opere,* V-VI; I. Vlad, *Convergenţe*, 1972; Al. George, *La sfârşitul lecturii*, 1973; O. Şuluţiu, *Scriitori şi cărţi*, 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,*III; A. Anghelescu, *Creaţie şi viaţă*, 1978; N. Carandino, *De la o zi la alta*, 1979; *Mihail Sebastian interpretat de…,* 1981; I. Vartic, *Modelul şi oglinda*, 1982;Doina Grăsoiu, *Mihail Sebastian sau Istoria unui destin*, 1986; I. Zamfirescu, în *România literară*, nr. 21-22, 1995; Ioana Pârvulescu, *ibidem*, nr. 20; 46, 1995; Eugenia Tudor-Anton, *ibidem*, nr. 21-22, 1995; Al. George, în *Luceafărul*, nr. 16-19, 1997; M. Anghelescu, *ibidem*, nr. 4, 1997; Gh. Grigurcu, *A doua viaţă*, 1997; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 23, 1997; I. Pop, în *Vatra*, nr. 5, 1997; Monica Spiridon*, ibidem,* nr. 5, 1997; Fl. Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 4-6, 1997; M. Handoca, în *România literară*, nr. 22, 1997; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 2000; N. Florescu, în *Jurnalul literar,* nr. 3-6; 7-8; 9-12; 19-24, 2000; Al. George, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 512; 513, 2000; I. Chimet, *Dosar Mihail Sebastian,* 2001; Tatiana Vişescu, *Portret imperfect,* 2001; Al. George, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 638; 639; 640, 2002; M. Șora, în *România literară,* nr. 47, 2002; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 650, 2003; Al. George, *ibidem,* nr. 652; 656; 657, 2003; D. Cristea-Enache, *ibidem,* nr. 670, 2003. **(I. V.)**

SECREŢIANU Leonida (numele la naştere: Sicriţeanu), n. 11 oct. 1914, satul Bărăitaru, com. Drăgăneşti-Cricov, jud. Prahova – m. 3 apr. 1978, Ploieşti. Poet. Fiul lui Nicolae Sicriţeanu şi al Anghelinei (n. ?). Liceul la Ploieşti, Facultatea de Litere şi Filosofie şi, în paralel, Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti. Prof. de lb. română, economie politică, filosofie, consilier juridic. Debut în *Lumea copiilor* (1922) cu poezie. A colaborat la numeroase publicaţii, între care: *Răsărit de soare, Plaiuri săcelene, Flamurile, Prahova literară, Societatea de mâine, Adevărul literar şi artistic, Curentul literar, Revista Fundaţiilor Regale, Claviaturi, Vremea, Flacăra, Contemporanul, România literară, Urzica* ş. a. A semnat cu pseud. Liviu Anghel, Anteu, Daleony, Stelorian Cricoveanu: versuri, epigrame, aforisme, art. A întemeiat şi condus rev. *Boabe de rubin* (1935-1937), *Munca personală* (1934-1937), *Aurora* (1938-1939), *Opinia liberă* (1945-1948), la ultima fiind doar redactor, sub direcţia lui N. Dinu. Animator al unor soc. şi cenacluri literare: „Mlădiţa” (1934-1937), „Munca” (1938-1940), „Lectura” (1945-1948), „Flacăra” (1945-1950), „Ionel Teodoreanu” (1973-1978). Membru fondator al Clubului epigramiştilor din Bucureşti „Cincinat Pavelescu”. A publicat vol. *Fântâni arteziene*, poeme (1934), *Epigrame* (1938), *Poante bahice* (1941), *Versuri* (1942), *Poeme* (1943), *Epigrame* (1944), *Noi, milioanele* (1946), *Scurt tratat politic,* aforisme (1946), *Cântec pentru Prometeu* (1969), *Marea aurărie* (1975). Autor al piesei *Fete... este destule*, reprezentată la Teatrul Naţional din Bucureşti în 1943. Poezia lui **S.** se înscrie într-o clasicitate temperată, abordând teme şi motive de interes comun, pasiunea autorului fiind genul sapienţial-epigramistic.

OPERA: *Fântâni arteziene,* poeme, Ploieşti, 1934; *Boema*, Bucureşti, 1938; *Epigrame*, Bucureşti, 1938; *Poante bahice*, Bucureşti, 1941; *Versuri*, Bucureşti, 1942; *Poeme*, Bucureşti, 1943; *Epigrame*, Bucureşti, 1944; *Noi, milioanele*. Poem revoluţionar, Bucureşti, 1946; *Scurt tratat politic*, aforisme, Bucureşti, 1946; *Cântec pentru Prometeu*, versuri, Bucureşti, 1969; *Marea aurărie*, versuri, Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: B. Sireteanu, în *Cronica*, nr. 49, 1969; Fl. Manolescu, în *România literară*, nr. 4, 1970; H. Ţugui, în *Cronica*, nr. 45, 1975. **(I. Md.)**

SEGĂRCEANU Ion (pseud. lui Ion Geabău), n. 14 mai, 1937, com. Segarcea Vale, jud. Teleorman. Poet. Fiul lui Dumitru Geabău, agricultor, şi al Floarei (n. Cazangiu). Studii elementare în com.

natală (1944-1948) şi în com. Liţa (1948-1951); Liceul teoretic din Turnu Măgurele (1951-1954); urmează un an Institutul de lb. rusă „Maxim Gorki" (1955-1956), apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1956-1961); cursuri postuniversitare de ziaristică (1972-1973). Prof. suplinitor în satul Olteanca, jud. Teleorman (1954-1955); instructor la Casa de cultură din Sinaia (1961-1963); redactor la ziarul *Apărarea patriei* şi la rev. *Viaţa militară* (1963-1968); redactor, şef de secţie şi publicist comentator la *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* (1968-1980); instructor la Direcţia literaturii şi publicaţiilor din cadrul Consiliului Culturii (1980-1990); expert cultural la Centrul de perfecţionare al Ministerului Culturii (1990-1994); expert parlamentar la Camera Deputaţilor (1994-2002). În 2002 se stabileşte în Canada. Colab. la *Luceafărul*, *România literară*, *Contemporanul*, *Ramuri*, *Convorbiri literare*, *Familia*, *Cronica*, *Tomis* etc. Debutează în *Viaţa studenţească* (1957). Debut editorial cu *Fuga din hazard* (1970). A publicat vol. de poezie: *Solitarul citadin* (1972), *Lungul drum către casă* (1976), *Tărâmul magic* (1980), *Veghe şi dor* (1984), *Tărâm al eternei iubiri* (1989), *Eternele izvoare* (1996), *Pururi iubirea* (1998) etc. Trad. din lirica franceză, engleză, rusă, suedeză, irlandeză, galeză şi americană în vol. *Fascinaţia lirei* (1994).

OPERA: *Fuga din hazard*, versuri, Bucureşti, 1970; *Solitarul citadin*, versuri, Bucureşti, 1972; *Lungul drum către casă*, versuri, Bucureşti, 1976; *Embleme*, versuri, Bucureşti, 1976; *Tărâmul magic*, versuri, Albatros, 1980; *Veghe şi dor*, versuri, Bucureşti, 1984; *Poemograme şi alte poezii*, versuri, Bucureşti, 1986; *Oameni, stele, flori*, însemnări şi eseuri, Bucureşti, 1986; *Tărâm al eternei iubiri*, versuri, Bucureşti, 1989; *O poezie pentru fiecare*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1993; *Eternele izvoare*, versuri, Bucureşti, 1996; *Năzdrăvăniile peruşului Ciufulică...*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1998; *Vălurel, fiul Dunării*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1998; *Călătorind prin ţara frunzei de arţar*, în colab. cu Cristina Segărceanu-Udrea, Bucureşti, 1998; *Dreams and Songs/Visuri şi cântece*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1998; *Pururi iubirea*, versuri, Târgu Jiu, 1998; *Ascuns într-o lacrimă*, versuri, Bucureşti, 1999; *Stele de mare sau Fals tratat de poezie*, cugetări, aforisme, Bucureşti, 2000; *Mit şi poezie*, eseuri, Bucureşti, 2001; *Curcubeu de vis şi dor*, versuri, Bucureşti, 2001. Traduceri: *Fascinaţia lirei*, antologie de lirică universală, 1994.

REFERINŢE CRITICE: G. Gibescu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1973; P. Romoşan, în *Tribuna*, 14 oct. 1976; I. Lotreanu, *Caligrafii critice*, 1977; E. Manu, *Eseu despre generaţia războiului*, 1978; F. Băileşteanu, în *Contemporanul*, 9 mai 1980; C. Tuchilă, *ibidem*, nr. 7, 1985; G. Muntean, în *România literară*, 24 ian. 1985; Al. Spânu, în *Luceafărul*, nr. 30, 1994; idem, *ibidem*, nr. 21, 1996; D. Bălăeţ, în *România Mare*, nr. 449, 1999; G. Sbârcea, *ibidem*, nr. 507, 2000. **(A. S.)**

SELEJAN Ana, n. 19 oct. 1946, Almaşu, jud. Sălaj. Istoric literar. Fiica lui Nicolae Selejan şi a Mariei (n. Ghila), agricultori. Soţia lui Radu Selejan. Liceul la Huedin (bacalaureatul în 1965); licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1970). Redactor la ziarul *Cuvântul nou* din Sfântu Gheorghe şi prof. la liceul real-umanist din acelaşi oraş (1970-1978); din 1978, îşi desfăşoară activitatea la Bibl. ASTRA din Sibiu; cadru didactic (din 1992) la Facultatea de Litere, Istorie şi Jurnalistică a Univ. „Lucian Blaga" din Sibiu (actualmente prof. la Catedra de lb. şi literatura română). Dr. în filologie cu teza *Dezbateri literare în presa românească între 1944 şi 1948* (1992). Colab. la *Transilvania*, *România literară*, *Literatorul*, *Convorbiri literare*, *Caiete critice*, *Arhipelag*, *Adevărul literar şi artistic*. Debutează în *Cuvântul nou* din Sfântu Gheorghe (1970). Debut editorial cu o lucrare de bibliologie: *Carte rară şi preţioasă*. Secolele XVI-XVIII (vol. I, 1991). Publică sinteze documentare consacrate literaturii epocii comuniste: *Trădarea intelectualilor* (1992), *Reeducare şi prigoană* (1993), *Literatura în totalitarism*, I-VI (1994-2000) şi *Retorica vulnerabilităţii* (2001).

OPERA: *Carte rară şi preţioasă*. Secolele XVI-XVIII, I-II, Sibiu, 1991-1992; *Trădarea intelectualilor* (1944-1947), Sibiu, 1992; *Reeducare şi prigoană* (1948), Sibiu, 1993; *Literatura în*

totalitarism, I (1949-1951); II (1952-1953); III (1954), Sibiu, 1994-1996; IV (1955-1956); V (1957-1958); VI (1959-1960), Bucureşti, 1998-2000; *Scut la Nordul Dunării*. Istorie şi bibliofilie în cartea de patrimoniu, Sibiu, 1996; *Retorica vulnerabilităţii*, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, în *Dimineaţa*, nr. 197, 1993; D. Micu, în *Literatorul*, nr. 11, 1993; V. Cristea, în *Caiete critice*, nr. 3, 1993; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 16, 1993; V. Nemoianu, ibidem, nr. 18, 1995; E. Simion, în *Literatorul*, nr. 10-11, 1995; idem, *ibidem*, nr. 10-11; 12-13, 1996; idem, *Fragmente critice*, I, 1997; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 6, 1997; N. Manolescu, *ibidem*, nr. 6, 1998; Mariana Sipoş, în *Luceafărul*, nr. 10, 1999; Luminiţa Marcu, în *România literară*, nr. 17, 2001. **(A. S.)**

SELEJAN Radu, n. 5 nov. 1935, Brad, jud. Hunedoara – m. 7 iunie 2000, Sibiu. Poet şi prozator. Fiul meseriaşului Teodor Selejan şi al Victoriei (n. Radovici). Şcoala elementară la Arad şi Brad, studii liceale în cadrul Liceului Ortodox „Avram Iancu" din Brad (1947-1948) şi al Şcolii Tehnice Miniere, Brad (1949-1953). Absolvent al Institutului de Mine din Petroşani (1956-1961). Între 1953 şi 1956 a lucrat ca tehnician minier, iar între 1961 şi 1967, ca inginer minier la Săcărâmb, Voislova, Ruşchiţa, Leşu Ursului; între 1968 şi 1978, redactor la ziarele *Steagul roşu* din Petroşani şi *Cuvântul nou* din Sfântu Gheorghe (Covasna). Din 1978, redactor la ziarul *Tribuna* din Sibiu. A debutat în rev. *Tribuna*, în 1958. Editorial, în 1968, cu vol. de poeme *Corturile neliniştei*. Colaborator al rev. *Tribuna, Flacăra, Contemporanul, Transilvania, Vatra, Luceafărul, Familia, România literară*. Vol. de versuri: *Cântece şi descântece de piatră* (1972), *Târziul clipei* (1973), *Fără puncte cardinale* (1995), *Lupta cu îngerul* (1996), *Taina cenuşii de stele* (2000), *Poezii postume* (2003) şi *Din cele mai frumoase poezii* (2003). Ca prozator, a alternat romanele cu proza scurtă. Din prima categorie fac parte *Cercul adevărului* (1976), *Barieră pentru cocori* (1981), *Roata fără sfârşit* (1984), iar din a doua, *Eliberarea lui Bularda* (1974), *Patimile rădăcinilor* (1976), *Avesalon cel bătrân* (1983) şi *Nanu* (1998). Activitatea de reporter s-a concretizat în vol. *Transparenţa subpământului* (1972), *Ţara curcubeului de piatră* (1973), *Aurul lui Bruda* (1978), *Cetăţi subpământene* (1979), *Gânduri pentru lauda pământului* (1983). În 1973, pentru vol. *Târziul clipei*, a primit premiul Asoc. Scriitorilor din Braşov. Postblagian în poezie, **S.** e un prozator al mediilor mintereşti.

OPERA: *Corturile neliniştei*, versuri, Bucureşti, 1968; *Cântece şi descântece de piatră*, versuri, Bucureşti, 1972; *Transparenţa subpământului*, reportaje, Bucureşti, 1972; *Târziul clipei*, versuri, Bucureşti, 1973; *Ţara curcubeului de piatră*, reportaje, Bucureşti, 1973; *Eliberarea lui Bularda*, proză scurtă, Bucureşti, 1974; *Patimile rădăcinilor*, proză scurtă, Bucureşti, 1976; *Cercul adevărului*, roman, Bucureşti, 1976; *Aurul lui Bruda*, reportaje, Bucureşti, 1978; *Cetăţi subpământene*, reportaje, Bucureşti, 1979; *Barieră pentru cocori*, roman, Bucureşti, 1981; *Gânduri pentru lauda pământului*, reportaje, Bucureşti, 1983; *Avesalon cel bătrân*, proză scurtă, Iaşi, 1983; *Roata fără sfârşit*. Roman-document, Bucureşti, 1984; *Taina munţilor de aur,* proză, Sibiu, 1992; *Două piese de teatru,* Sibiu, 1995; *Fără puncte cardinale,* versuri, Sibiu, 1996; *Nanu,* roman, Sibiu, 1998; *Taina cenuşii de stele,* versuri, Sibiu, 2000; *Privind înapoi cu mirare,* memorii, Bucureşti, 2001; *Poezii postume,* Sibiu, 2003; *Din cele mai frumoase poezii,* Sibiu, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Oarcăsu, în *Tribuna*, nr. 51, 1968; I. Bălu, în *Astra*, nr. 11, 1972; D. Mutaşcu, în *Scânteia*, nr. 7606, 1973; E. Apoca, în *Orizont*, nr. 1, 1973; S. Titel, în *România literară*, nr. 9, 1973; A. Goci, în *România literară*, nr. 17, 1973; D. Mureşan, în *Vatra*, nr. 8, 1973; N. Baltag, în *Luceafărul*, nr. 26, 1974; M. Minculescu, în *România literară*, nr. 27, 1975; N. Barbu, în *Cronica*, nr. 47, 1976; C. Cubleşan, în *Transilvania*, nr. 10, 1980; V. Chifor, în *România literară*, nr. 35, 1981; Mioara Todosin, în *Arhipelag,* nr. 2-4, 1999; D. Deleanu, în *Tribuna* (Sibiu), nr. 2413, 1999; G.

Manolache, *ibidem,* nr. 3014, 2001; D. Moţoc, *ibidem,* 7 dec. 2001. **(Al. Cs.)**

SERGHI Cella (pseud. Cellei Marcoff, inspirat din prenumele bunicului, Serghi Marcoff, de origine bulgară; în 1945, pseud. devine nume oficial), n. 4 nov. 1907, Constanţa – m. 1992, Bucureşti. Prozatoare. Fiica lui Avram Marcoff, mic salariat la întreprinderi particulare, şi a Carolinei (n. Golestan). Clasele primare, începute la Constanţa (1915-1916), sunt terminate la Bucureşti, după refugiul din 1916. Aici urmează gimnaziul şi liceul (1919-1927), apoi Facultatea de Drept (1927-1931). Practică un timp avocatura. În 1945 e secretara Univ. libere populare. Debutează în ziarul *Gazeta* (1934) cu reportaje (*Weekend în Bucegi, toamna; Match de football*), iar editorial cu romanul *Pânza de păianjen* (1938), capodopera sa indiscutabilă. Scrierile publicate în primele două decenii de după 1944 sunt puternic marcate de stilul şi tematica epocii, unele romane fiind ulterior substanţial revizuite: *Cad zidurile,* 1950 (devenit în 1965, *Cartea Mironei*, iar în 1975, *Mirona*); *Cântecul uzinei* (1950); *S-a dumirit şi Moş Ilie* (1950); *Surorile* (1951); *Cantemiriştii* (1954); *Fetele lui Barotă,* 1958 (devenit, în 1974, *Iubiri paralele); Genţiane* (1970). *Pe firul de păianjen al memoriei* (1977) este un vol. de memorialistică, tratând perioada de formare artistică a autoarei şi de elaborare a romanului *Pânza de păianjen*. A mai scris o povestire pentru copii (*În căutarea somnului uriaş*, 1980), romanul *Această dulce vară, tinereţea* (1983), şi a tradus din Françoise Sagan (în colab. cu Catinca Ralea), Françoise Mallet-Joris, Andrée Chedid. Colab. la *Reporter, Revista Fundaţiilor Regale, Democraţia* (cu cronică cinematografică şi teatrală), *Viaţa Românească, Femeia, Căminul, Flacăra, România literară* etc.

OPERA: *Pânza de păianjen*, roman, Bucureşti, 1938 (ed. II, 1962; ed. ne varietur, cu o pref. a autoarei, 1971; ed. II ne varietur, 1973; ed. definitivă, 1993); *Cad zidurile*, roman, Bucureşti, 1950; *Cântecul uzinei*, roman, Bucureşti, 1950; *S-a dumirit şi Moş Ilie*, Bucureşti, 1950; *Surorile*, nuvelă, Bucureşti, 1951; *Cantemiriştii*, Bucureşti, 1954; *Fetele lui Barotă*, Bucureşti, 1958; *Cartea Mironei*, roman (ed. revăzută a romanului *Cad zidurile*), Bucureşti, 1965; *Genţiane*, roman, Bucureşti, 1970 (altă ed., 1991); *Mirona*, roman (ed. revăzută a romanului *Cartea Mironei*), ed. ne varietur, cu o postfaţă a autoarei, Bucureşti, 1972 (ed. III, 1977); *Iubiri paralele* (ed. revăzută a romanului *Fetele lui Barotă*), Bucureşti, 1974 (ed. III, 1991); *Pe firul de păianjen al memoriei*, Bucureşti, 1977; *În căutarea somnului uriaş*, povestire, Bucureşti, 1980 (ed. definitivă, 1990); *Această dulce vară, tinereţea,* Bucureşti, 1983; *Zeii nu cobabaru din Olimp,* Scrisori către Ana Alexandrescu, Alexandria, 2001. Traduceri: Françoise Sagan, *Vă place Brahms?* în româneşte de ~ şi Catinca Ralea, Bucureşti, 1971; Françoise Mallet-Joris, *Casa de hârtie*, trad. de ~, Bucureşti, 1972; Andrée Chedid, *Celălalt*, trad. de ~, Bucureşti, 1977.

REFERINŢE CRITICE: M. Sebastian, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 5, 1938; M. Petroveanu, în *Flacăra*, nr. 18, 1950; M. Gheorghiu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1950; V. Râpeanu, în *Gazeta literară*, nr. 3, 1955; I. Lungu, în *Tribuna*, nr. 42, 1958; Al. I. Ştefănescu, în *Gazeta literară*, nr. 42, 1958; Perpessicius, în *Gazeta literară*, nr. 16, 1966; Al. Piru, *Panorama...*; E. Lovinescu, *Scrieri*, III; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; I. Şerbu, *Itinerarii critice*, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 10, 1971; N. Carandino, în *Tribuna*, nr. 24, 1971; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 101, 1972; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; I. Rotaru, *O istorie...*, II; S. Titel, în *România literară*, nr. 45, 1974; M. Ursache, în *Cronica*, nr. 23, 1974; Eugenia Tudor Anton, *Ipostaze ale prozei*, 1977; N. Barbu, în *Cronica*, nr. 12, 1978; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 9, 1978; Al. Protopopescu, *Romanul psihologic românesc*, 1978; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 21, 1984; Virginia Muşat, în *România literară*, nr. 13, 1984; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 46, 1987; Liana Cozea, în *Familia,* nr. 1, 1997; idem, *ibidem*, în *Steaua,* nr. 2-3, 1997; E. Folea, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 633, 2002. **(I. R.)**

SERGHIE Emil, n. 1897, com. Hudeştii Mari, jud. Botoşani – m. 9 febr. 1977, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Ion Sârghie şi al Zoei (n. ?). Liceul la Botoşani, urmat de studii superioare de litere-filosofie şi drept la Iaşi. Debutează cu poezii în presa ieşeană. Colab. la *Manifest* (1936), *Chemarea,*

Adevărul, Lumea (1920-1936). A semnat şi cu pseud. Emil Sârgu. Afăcut parte din anturajul *Vieţii Româneşti*. A publicat un singur ciclu de poezii, *Din acordurile toamnei*, inclus în placheta *Poeme*, apărută la Iaşi f.a., probabil în 1924. Director al Teatrului Naţional din Iaşi (1933-1937). Pentru ideile sale de stânga, în perioada celui de-al doilea război mondial, este internat în lagărul de la Târgu Jiu. După 1944 publică trad. din Sénancour, Alfred de Musset, Aragon, Wilkie Collins ş. a. Autorul unei poezii suave, delicate, cu evidente inflexiuni simboliste.

OPERA: *Poeme*, Iaşi, f.a. [probabil 1924; vol. cuprinde ciclurile *Din acordurile toamnei*, de **S.** şi *Pastele*, de M. Sturdza]. Traduceri: Guy de Maupassant, *Gogoloiu de său. Mademoiselle Fifi. Doi prieteni*. Nuvele traduse din franţuzeşte şi o pref. de ~, Craiova, f.a.; Alfred de Musset, *Cu dragostea nu-i de glumit,* comedie în 3 acte, în româneşte de ~ şi S. Callimachi, cu un cuvânt înainte de M. Baraz, Bucureşti, 1956; G. Matveev, *Scorpionul*, în româneşte de ~ şi N. Bocunescu, Bucureşti, 1959 (ed. II, 1962); Semeon Babaevski, *O vară în stepă*, în româneşte de ~ şi Ştefania Brătulescu, Bucureşti, 1960; Agnia Kuzneţova*, Pe cuvântul meu de comsomolist*, trad. de ~ şi V. Ţvileac, Bucureşti, 1962; Wilkie Collins, *Piatra lunii*, ed. prescurtată, în româneşte de ~ şi A. Bantaş, pref. de H. Zalis, Bucureşti, 1962 (ed. II, 1965; ed. III, 1993); Daniil Granin, *Împotriva furtunii*, roman, în româneşte de ~ şi Ana Gherasim, Bucureşti, 1965; Mulud Feraun, *Fecior de om sărac*, roman, în româneşte de ~, Bucureşti, 1966; Etienne de Sénancour, *Obermann*, roman epistolar, trad. de ~, pref. de Al. Dumitriu-Pauşeşti, Bucureşti, 1971; Vincent Van Gogh, *Scrisori*, I-II, în româneşte de ~, Bucureşti, 1971; Louis Aragon*, Aurélien*, trad. de ~, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; G. Ibrăileanu, *Opere*, I-IV, 1974-1978; Z. Ornea, *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea*, 1980. **(Şt. B.)**

SERVIEN Pius (pseud. lui Şerban Coculescu), n. 5/18 mart. 1902, Bucureşti – m. 28 ian. 1959, Paris. Poet şi eseist. Fiul lui Nicolae Coculescu, prof. de astronomie, directorul Observatorului Astronomic din Bucureşti (1908). Şcoala primară şi primele clase liceale la Bucureşti; apoi continuă liceul la „St. Louis" (1917-1920, unde îşi ia bacalaureatul). Urmează, tot la Paris, Facultatea de Litere (Sorbona), audiind paralel cursuri de matematici, fizică, chimie ş.a. Dr. în litere la Sorbona, cu teza *Les rythmes comme introduction physique à l'esthétique* (1930). Întors în ţară pentru satisfacerea serviciului militar (1926-1927), se stabileşte apoi definitiv în Franţa. Membru titular al Acad. de Ştiinţe din România (1937); laureat al Institutului Franţei (1942), cercetător la Centre National de Recherche Scientifique (1948). Cunoscut prin conferinţele ţinute la Radioteleviziunea franceză, la Collège de France, la Sorbona, precum şi prin participarea la diverse congrese internaţionale de filosofie, estetică, lingvistică şi fizică teoretică. A colaborat la *Revue des Cours et Conférences, Revue d'Esthétique, Revue de culture française, Revue de Paris, Scientia, Revue Philosophique, Revue d'Acoustique* ş.a. Debut editorial românesc cu vol. de poezii *Curgând clepsidra* (1920). Amai publicat culegeri de versuri în lb. franceză: *Orient* (1942), *Amour* (1958). Eseistica sa, începută în româneşte, e adunată în vol. *Introducere la un mod de a fi* (1927), trad. în franceză (1932) şi urmată de vol. în lb. franceză: *Science et Poésie* (1947), *Les Lettres du scribe accroupi* (1947), *L'Artiste* (1957). A mai publicat lucrări de ştiinţă şi filosofie: *Sur les méthodes de critique textuelle du type Lachmann-Quantin* (1928), *Introduction à une connaissance scientifique des faits musicaux* (1929), *Les Rythmes comme introduction physique à l'esthétique...* (1930), *Lyrisme et structures sonores* (1930), *La Langage des sciences* (1931; ed. II, 1938), *Principes d'Esthétique* (1932-1935), *Le Choix au Hasard* (1941), *Mathématiques et Humanisme* (1942), *Base physique et base mathématique de la théorie des probabilités* (1942), *Probabilités et Physique* (1945), *Sciences et hasard* (1952), *Langage*

scientifique (1957). Pictor şi muzician, **S.** anticipează prin studiile sale unele orientări din estetica contemporană; precursor, de asemenea, al cercetărilor actuale din domeniul lingvisticii şi poeticii matematice. A lăsat un interesant jurnal intim inedit, redactat în lb. română (apărut, fragmentar, în rev. *Manuscriptum*, 1979; 1985; 1986).

OPERA: *Curgând clepsidra*, versuri, f. 1., 1920; *Introducere la un mod de a fi*, Bucureşti, 1927; *Estetica. Muzică. Pictură. Poezie. Ştiinţă*, cuvânt înainte de V. E. Maşek, Bucureşti, 1975; *Introducere la un mod de a fi*, ed., studiu introductiv, note şi comentarii de Gr. Tr. Pop, Craiova, 1987.

REFERINŢE CRITICE: S. Marcus, în *Revue roumaine de linguistique*, nr. 4, 1965; V. G. Paleolog, în *Ramuri*, nr. 8, 1966; Gr. Tr. Pop, în *Ramuri*, nr. 8, 1967; S. Marcus, *Poetica matematică,* 1970; V. E. Maşek, *Artă şi matematică*, 1972; G. Şt. Andonie, în *Forum*, nr. 4, 1975; N. Balotă, *Arte poetice ale secolului XX*, 1976; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 10, 1976; D. Oprescu, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1976; I. Deaconescu, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1979; Matyla C. Ghyka, *Estetică şi teoria artei*, 1981; M. Anghelescu, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1981; nr. 2, 1982; A. Silvestri, *ibidem*, nr. 3; 4, 1985; nr. 1; 2, 1986; idem, în *Luceafărul*, nr. 23, 1987; V. Dinescu, în *Săptămâna*, nr. 858; 859; 860, 1987; G. Bădărău, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1998. **(A. S.)**

SEVASTOS Mihail (prenumele la naştere: Ionel Mihai), n. 2 (6?, 8?) aug. 1892 (în certificatul de naştere scrie, textual: „nu se ştie ziua"), Botoşani – m. 24 sept. 1967, Bucureşti. Poet, prozator, memorialist şi traducător. Fiul lui Artur Stavri, poet (în certificatele de naştere şi de deces nu e trecut numele tatălui) şi al Elenei Didia Odorica Sevastos, folcloristă. Şcoala primară la Iaşi (1898-1902). Cursul inferior şi superior (secţia clasică) la Liceul Internat „Costache Negruzzi" (1902-1910). Facultatea de Drept a Univ. din Iaşi. Încă din 1911 corector, apoi secretar de redacţie la *Viaţa Românească*. Debut poetic cu *Cântecul ciobănaşului Nacu* (1908). Debut editorial cu *Rime sprintene* (1920), urmat, în timp, de *Cronici rimate* (1963) şi *Versuri* (1967). A condus *Adevărul literar şi artistic* (1925-1939). Publică rev. *Teatrul* (1912-1913, împreună cu G. Topârceanu şi *Torţa* (1945). Redactor responsabil la rev. *Lumea-Bazar*. Colab. la *Cuvântul liber, Convorbiri critice, Facla, Mişcarea, Rampa, Lumea, Lumea literară şi artistică, Cronica, Adevărul, Dreptatea, Flacăra, Însemnări literare, Dimineaţa, Seara, Opinia.* Pseud. utilizate: Cronicar, Proletar, Rinaldo, Reinaldo, Yacassa, M. Sever etc. Trad. din Cehov, Serafimovici, Şolohov, L. Tolstoi, Turgheniev, Uspenski etc. Proza lui **S.** (*Aventurile din strada Grădinilor,* 1934; *Camioneta verde,* 1938 – romane; *Documente omeneşti*, 1970 – postum) e a unui jurnalist industrios, sensibilizat de tragicomedia umană, „colecţionar de documente omeneşti", incapabil să cultive epica pură. Martor „obiectiv şi imparţial", el rămâne însă memorialistul prestigioasei grupări a *Vieţii Româneşti (Amintiri de la „Viaţa Românească"*, 1956; ed. II, refăcută, 1966).

OPERA: *Rime sprintene*, Iaşi, 1920; *Aventurile din strada Grădinilor*, roman, Bucureşti, [1934]; *Camioneta verde*, roman, Bucureşti, [1935]; *Monografia oraşului Ploieşti*, Bucureşti, [1938]; *Carte de bucate*. Bucătăria românească, franceză, rusă, greacă, ungară, poloneză şi germană, Bucureşti, 1939 (ed. II, 1956); *Amintiri de la „Viaţa Românească",* cuvânt lămuritor de D. Micu, Bucureşti, 1956 (ed. II, „în întregime refăcută", 1966); *Istorisiri adevărate*, Bucureşti, 1961; *Din copilăria lui Ionel*, Bucureşti, 1962; *Cronici rimate*, cu o pref. de Al. Philippide, Bucureşti, 1963; *Versuri*, cu o pref. de Al. Philippide, Bucureşti, 1967; *Documente omeneşti. Amintiri*, [Bucureşti], 1970. Traduceri: Vitali Bianki, *Şoricelul Pic. Pe urmele dihăniilor,* trad. din ruseşte de ~ şi Valeria Costăchel, Bucureşti, 1948; T. Logunova, *În pădurile Smolenskului*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1949; Al. S. Serafimovici, *Pe un sloi de ghiaţă*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1949; M. Al. Şolohov, *Pământ desţelenit*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1949 (ed. VII, 1959, vol. II, trad. în colab. cu L. Bimbulov; alte ed.: 1960, pref. de I. Grigorescu; 1961, pref. de R. Bilan); L. N. Tolstoi, *Ana Karenina*, în româneşte de ~ şi R. Donici, Bucureşti, 1950 (ed. nouă, *Anna Karenina*, trad. de Ştefana Velisar Teodoreanu, ~ şi R. Donici, 1956; ed. nouă, *Opere*, VIII-IX, 1957; 1959; pref. şi tabel cronologic de M. Novicov, I-IV, 1972; I-II, 1980

etc.); Al. Boj…enko, *Tinereţe*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1950; V. P. Ilenkov, *Drumul cel mare*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1951; O. Havkin, *Mereu împreună*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1952; Janka Bryl, *Se luminează la Zabolotie,* trad. din lb. rusă de ~, Bucureşti, 1953; Al. G. Malyşkin, *Oameni dintr-un fund de ţară*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1954; N. Fere, *Dascălul meu. Amintiri despre A. S. Makarenko*, trad. de ~, Bucureşti, 1954; M. Prişvin, *Desişul de catarge*, trad. de ~, Bucureşti, 1956; Lev. Kassil-Max Poleanovski, *Strada mezinului*, roman, trad. de ~ şi D. Manu, Bucureşti, 1960; M. Al. Şolohov, *Obrăznicătura*, trad. de ~, Bucureşti, 1961 (ed. II, 1965); V. Teitelboim, *Sământă în nisip*, în româneşte de ~, C. Duhăneanu şi P. Teodorescu, Bucureşti, 1961; Al. Neverov, *Taşkent, oraşul pâinii*, trad. de ~ şi E. Silaghi, Bucureşti, 1962; Evgheni Permjak, *Basmul cu lupul cenuşiu*, trad. de ~ şi T. Constantinescu, Bucureşti, 1962; Al. Germano, *Din pravile nescrise*, trad. de ~ şi E. Naum, Bucureşti, 1962; Nagy István, *Spre tabăra din pădure*, roman, în româneşte de ~ şi Szász János, Bucureşti, 1963; ***, *Basme satirice ruseşti*, în româneşte de ~ şi M. Protopopov, Bucureşti, 1964; ***, *Basme sârbo-croate*, trad. de ~ şi D. Gănulescu, Bucureşti, 1965; Branko Copi , *Peripeţiile lui Nikoletina Bursač,* trad. de ~ şi V. Vescu, Bucureşti, 1965; Vl. Vančura, *Trei râuri*, roman, în româneşte de ~ şi Alexandra Toader, Bucureşti, 1966; I. S. Turgheniev, *Rudin*, în româneşte de ~ şi V. Stoian, Bucureşti, 1967; idem, *Un cuib de nobili*, în româneşte de ~ şi V. Stoian, Bucureşti, 1967; idem, *Fum*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1969; idem, *Prima iubire. Fum*, romane, trad. de M. Cosma, Ştefana Velisar Teodoreanu şi ~, Bucureşti, 1969 (ed. nouă, 1971); A. P. Cehov, *Ivanov*, dramă în 4 acte, în româneşte de ~ şi M. Calmâcu, Bucureşti, 1973; L. N. Tolstoi, *Eternul soţ,* Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: Const. Leon, *Traversând grădinile de zarzavat ale D-lui Sevastos,* 1934; H. Sanielevici, *În slujba Satanei?!...*, II, [1936]; E. Lovinescu, *Istoria...*, II, III; G. Călinescu*, Istoria...*; D. Botez, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1967; idem, *Memorii*, I, 1979; Z. Ornea, *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea*, 1980; I. Maftei, *Personalităţi ieşene*, IV, 1982; V. Chifor, în *Familia,* nr. 2, 1992. **(V. C.)**

SEVER Alexandru (pseud. lui Solomon Silberman), n. 22 ian. 1921, Moineşti-Bacău. Prozator, dramaturg şi eseist. Fiul lui Natan Silberman, negustor, şi al Mariei (n. Leibu). Studii la Liceul „Regele Ferdi-nand” din Bacău şi Liceul israelit din Bucureşti (bacalaureat, 1945). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1948). Debutează (sub pseud. St. Leonte) cu un art. în rev. *Student român* (1948). Redactor la Editura P.M.R. (1949-1950) şi ESPLA (1950-1958). Debut editorial cu „povestirea dramatică” *Boieri şi ţărani* (1955). Publică *Regele, spionul şi actorul* (1957), vol. de nuvele conţinând motive epice şi problematice dezvoltate ulterior în principalele sale romane: *Cercul* (1968) şi *Impostorul* (1977). Romanul *Cezar Dragoman* (1957), având în centru figura arivistului, e o frescă a societăţii interbelice, iar *Uciderea pruncilor* (1966), un roman despre lichidarea mişcării legionare. Are o substanţială activitate dramaturgică: *Praznic cu monştri* sau *Noaptea speranţelor* (1968), dramă conjugală în descendenţa lui Strindberg; *Il principe maledetto* sau *Îngerul slut* (1977), tragedie cu motiv faustic; tragedia *Descăpăţânarea* (1979), dedicată lui Miron Costin; trilogia tragică *Leordenii* (1981), care transformă motivul din *Orestia* prin prisma viziunii lui Freud din *Totem şi tabu*; vol. *Îngerul bătrân* (1982), „comedia neagră” *Don Juan apocalipticul* (1982) şi *Cartea morţilor* (1997) redau imaginea tragică şi grotescă a lui Hitler şi a lagărelor fasciste de concentrare.

OPERA: *Boieri şi ţărani,* Bucureşti, 1955; *Regele, spionul şi actorul,* Bucureşti, 1957; *Cezar Dragoman*, I-II, Bucureşti, 1957; *Uciderea pruncilor*, Bucureşti, 1966; *Cercul*, Bucureşti, 1968; *Impostorul*, Bucureşti, 1977; *Descăpăţânarea. Menajera*, Bucureşti, 1979; *Eseuri critice*, Bucureşti, 1982; *Îngerul bătrân,* Bucureşti, 1982; *Don Juan apocalipticul*, teatru, pref. de I. Ianoşi, Bucureşti, 1982; *Memoria durerii*, nuvele, Bucureşti, 1985; *Iraclide*, eseuri despre teatru şi dramaturgie, Bucureşti, 1988; *Cartea morţilor*, Bucureşti, 1997. Traduceri: Henrik Ibsen, *Teatru*,

III, Bucureşti, 1966 (trad. în colab. cu Florin Murgescu); Lidia Seifullina, *Nuvele,* Bucureşti, 1966 (trad. în colab.); Johan Bojer, *Fascinaţia minciunii. Foamea cea mare*, Bucureşti, 1969 (trad. în colab. cu Maria-Alice Botez); Jan Potocki, *Manuscrisul de la Saragosa*, Bucureşti, 1971 (trad. de ~); *Noaptea speranţelor*, Bucureşti, 1973; *Inventarul obsesiilor circulare,* pref. de I. Vartic, Cluj-Napoca, 1999; *Insomniacii,* roman, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Z. Ornea, în *Gazeta literară*, nr. 5, 1958; M. Braga, în *Steaua*, nr. 3, 1958; M. Iorgulescu în *Luceafărul*, nr. 2, 1974; B. Ulmu, în *Teatrul*, nr. 1, 1974; E. Barbu, în *România liberă*, nr. 10162, 1977; V. Cristea, în *România literară*, nr. 8, 1978; A. Cosma, în *Transilvania*, nr. 4, 1978; V. Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1978; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 397, 1978; Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 41, 1979; M. Dragolea, în *Echinox*, nr. 1-2-3, 1981; O. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; M. Ghiţulescu, în *Teatrul*, nr. 12, 1981; L. Raicu, în *România literară*, nr. 37, 1982; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 4, 1983; C. Cubleşan, *Teatrul între civic şi etic*, 1984; I. Vartic, în *Familia*, nr. 8, 1984; M. Ghiţulescu, *O panoramă*...; idem, în *Steaua*, nr. 7, 1985; V. Voia, în *Steaua*, nr. 8, 1988; Doina Modola, *ibidem*, nr. 2, 1989. **(I. V.)**

SFÂRLEA Alexandru, n. 22 iun. 1947, satul Cihei, com. Sânmartin, jud. Bihor. Poet. Fiul lui Nicolae Sfârlea, agricultor, şi al Mariei (n. Buda). Studii elementare în satul natal; liceul la Salonta. Până în 1991, muncitor. Între 1991 şi 1994, corector la cotidianul *Crişana* din Oradea (redactor, din 1997). Colab. la *Luceafărul, Familia, România literară, Convorbiri literare, Al cincilea anotimp, Origini* etc. Debut editorial cu vol. de versuri *Dezvăluiri* (1989). Alte culegeri lirice: *Către Sing* (1994), *Către Sing – scrisorile XVII-XXVIII* (1997), *Strigătul de siliciu* (1997), *Viziunile cu Sing* (2001) şi *Flame degerate* (2001).

OPERA: *Dezvăluiri,* versuri, Bucureşti, 1989; *Către Sing,* versuri, Oradea, 1994; *Către Sing – scrisorile XVII-XXVIII,* Oradea, 1997; *Strigătul de siliciu,* versuri, Oradea, 1997; *Viziune cu Sing,* ed. bilingvă româno-franceză, trad. de Constanţa Niţă, Oradea, 2001; *Flame degerate,* versuri, Oradea, 2001.

REFERINŢE CRITICE: I. Simuţ, în *Familia,* nr. 10-11, 1995; Al. Ţion, în *Tribuna,* nr. 12, 1996; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 2, 1997. **(A. S.)**

SFETCA Petru, n. 22 nov. 1919, Lipova – m. 12 nov. 1987, Timişoara. Poet şi traducător. Fiul lui Petru Sfetca, muncitor feroviar, şi al Corneliei (N. Mirescu). Şcoala primară şi gimnaziul în orăşelul natal (1930-1934); liceul comercial din Arad (1934-1938), unde urmează apoi şi Acad. Teologică (1938-1941). Intră în activitatea ziaristică la Timişoara şi Bucureşti, fiind redactor-şef la ziarul *Vestul* (1939-1944), apoi la rev. *Lupta patriotică* (1945-1946), redactor la ziarele *Banatul* (1946-1947), *Frontul plugarilor* (1948-1949), corector la rev. *Flacăra* (1949-1951), secretar de redacţie la rev. *Tânărul scriitor* (1951-1957); după o absenţă din viaţa publică revine, ca bibliotecar la Spitalul „Carol Davila" din Bucureşti (1963) până la pensionarea sa (1970). A debutat în *Jurnalul literar*al lui G. Călinescu (1939), iar editorial cu vol. *Solii către lumină* (1940), urmat de alte plachete: *Echinox* (1942), *Afiş literar* (1945), *Osmoze* (1947), *30 de poeme* (1973), precum şi de antologia de autor *Cumpăna vieţii* (1979). A realizat o carte de interviuri, *Agora* (1985), cu diverse personalităţi literare şi artistice. A tradus din Hölderlin, Novalis şi din poezia italiană: Leopardi, Ungaretti, Saba, Montale, Quasimodo.

OPERA: *Solii către lumină*, Timişoara, 1940; *Echinox*, Timişoara, 1942; *Afiş literar*, Timişoara, 1945; *Osmoze*, Timişoara, 1947; *30 de poeme*, Bucureşti, 1973; *Cumpăna vieţii*, Timişoara, 1979; *Agora*, interviuri, Timişoara, 1985. Traduceri: Giuseppe Ungaretti, *Poeme*, Timişoara, 1943;

Umberto Saba, *Poeme*, Timişoara, 1944; Eugenio Montale, *Poeme*, Timişoara, 1945; Salvatore Quasimodo, *Poeme*, Timişoara, 1946; Henri Delacroix, *Plăcere şi durere,* trad. de ~, Timişoara, 1946; Giacomo Leopardi, *Către Italia,* poezii, în româneşte de ~, Bucureşti, 1956; Friedrich Hölderlin, *Poezii*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1969; Pietri Chiara, *Cu faţa la pământ*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1969; Friederich Novalis, *Poezii*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1969; Nello Ponente, *Modigliani*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1970; Giuseppe Gatt, *Gainsborough*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1971; P. Chiara, *Împărţeala,* Timişoara, 1994.

REFERINŢE CRITICE: V. Felea, *Secţiuni*, 1974; N. Ţirioi, *Premise literare*, 1976; E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 35, 1978; Perpessicius, *Opere*, IX, 1979; C. Ungureanu, *Imediata noastră apropiere*, 1980; Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 15, 1980; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 4, 1980; N. Scurtu, în *România literară*, nr. 48, 1987; M. Şerbănescu, în *Orizont*, nr. 47, 1987; N. Ţirioi, în *Orizont*, nr. 48, 1987. **(I. C.)**

SFINŢESCU Rodica (numele la naştere: Rodica Renée Aznavorian), n. 12 mart. 1925, Bucureşti. Prozatoare. Fiica avocatului Hurmuz Aznavorian şi a Victoriei (n. Seni). Şcoala primară la Bucureşti (1932-1936); Liceul „Carmen Sylva" (1936-1945). Urmează Facultatea de Arhitectură (1945-1947), trece la Conservator, secţia regie scenică, absolvind cursurile în 1950. Regizor artistic la Studioul actorului de film, ulterior Teatrul „Nottara" (1950-1954; 1958-1960) şi la Teatrul Tineretului (1954-1958); instructor artistic (1961-1962) şi desenator tehnic (1962-1968) la Institutul de Studii Construcţii – Arhitectură; secretar de redacţie la rev. *Moda* (1968). Debutează la radio în 1938 cu o piesă de teatru, *Copiii de la ţară şi copiii din oraş*. Debut publicistic cu trad. în 1969 şi debut editorial în 1972 cu un roman intitulat *Joc viclean*. A mai publicat romanele *Naşterea bărbaţilor* (1974), *Zona de umbră* (1978), *Bricheta roz* (1985), *Oile mele* (1999). A semnat la început cu numele Aznavorian, apoi Rodica Gheorghiu, iar din 1972 cu numele actual. Proză de analiză, cu apetit pentru experimentarea unor varii modalităţi compoziţionale, cu unele suprafeţe schematice şi convenţionale, mai autentică şi personală în romanele din urmă.

OPERA: *Joc viclean,* roman, Bucureşti, 1972; *Naşterea bărbaţilor,* roman, Bucureşti, 1974; *Zona de umbră,* roman, Bucureşti, 1978; *Bricheta roz,* roman, Bucureşti, 1985; *Oile mele,* roman, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Val Condurache, în *Cronica*, nr. 39, 1972; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 9, 1972; Dana Dumitriu, în *Argeş*, nr. 8, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 37, 1972; V. Cristea, în *România literară*, nr. 52, 1974; F. Băileşteanu, în *Contemporanul*, nr. 24, 1979; Ecaterina Ţarălungă, în *România literară*, nr. 33, 1979. **(I. Md.)**

SIBII Dorel, n. 12 dec. 1943, Petroşani, jud. Hunedoara. Poet, prozator şi dramaturg. Licenţiat al Facultăţii de Educaţie Fizică din Timişoara (specializare în cultură fizică medicală). Prof. recuperator la Şcoala ajutătoare din Arad; redactor la rev. *Arca.* A publicat vol. de versuri (*Însemnele de rouă,* 1982; *Gardă de corp pentru fluturi,* 1994; *Răstingniri pe umbre,* 1996) şi proză pentru copii (*Cum am găsit-o pe Ileana Cosânzeana,* 1979; *Prin ţara lui Abecedar,* 1982; *Poveste din poveste,* 1985). A scris piese pentru teatrul de marionete şi păpuşi: *Lăudărosul* (1981), *Prietenii lui Moş Martin* (1982), *Zâna Alună cea bună* (1986), *Amintiri din copilărie,* după I. Creangă (1989) şi *O poveste cu mult haz la o margine de iaz* (1994). Premiul naţional de dramaturgie, secţia teatru de păpuşi (1980); Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (1994); Premiul naţional de dramaturgie, secţia teatru pentru copii (1995).

OPERA: *Cum am găsit-o pe Ileana Cosânzeana,* proză pentru copii, Timişoara, 1979; *Ofranda vocalei,* versuri, în colab., Timişoara, 1979; *Însemnele de rouă,* versuri, Bucureşti, 1982; *Prin ţara lui Abecedar,* roman pentru copii, Timişoara, 1982; *Fotografiile mai vechi,* proză, Bucureşti, 1985; *Poveste din poveste,* proză pentru copii, Timişoara,

1985; *Gardă de corp pentru fluturi,* versuri, Arad, 1994; *Răstigniri pe umbre,* versuri, Arad, 1996.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară,* nr. 52, 1979; M. Mihăieş, în *Orizont,* nr. 30, 1982; Al. Ţion, în *Astra,* nr. 7, 1982; Fl. Bănescu, în *Orizont,* nr. 47, 1982; Dan Vasile, *ibidem,* nr. 30, 1986; Gh. Mocuţa, în *Luceafărul,* nr. 27, 1987; Al. Cistelecan, *ibidem,* nr. 30, 1994; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 1, 1994; Carmen Neamţu, în *Contemporanul,* nr. 48, 1996; Gh. Mocuţa, în *Familia,* nr. 10, 2000. **(A. S.)**

SIHLEANU Alexandru, n. 6 ian. 1834, Bucureşti – m. 14 mart. 1857, Bucureşti. Poet. Fiul paharnicului Zamfirache Sihleanu. Copilăria la moşia Sihlele; Liceul la „Sf. Sava”, continuat la Paris (din 1852), la „Louis le Grand”; începe studii de drept (neterminate), coleg, încă din liceu, cu Al. Odobescu, care va fi şi primul său biograf. Întors în ţară în 1855, colaborează la *Concordia* şi compune versuri, pe care le adună în singurul său vol., cuprinzând 24 de poezii, intitulat *Armonii intime*, apărut cu două luni înaintea morţii sale de „o boală extraordinară, necunoscută chiar de medici, trist fenomen al naturii” (Odobescu). Două alte poezii apar postum, în *Concordia* şi *Românul*. Ed. princeps a *Armoniilor...* (1857) e reeditată postum de G. Creţianu, care o însoţeşte cu o pref. (1871); altă reeditare în 1896; N. Iorga va mai da o ed. în 1909. Poezie romantică de factură byroniană, cu vocaţia cosmicului şi a fantasticului, anticipând motive eminesciene.

OPERA: *Armonii intime*, versuri, Bucureşti, 1857 (ed. II, pref. de G. Creţianu, 1871; reed., 1896; ed. N. Iorga, 1909).

REFERINŢE CRITICE: I. Negruzzi, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 1871; N. Iorga, *Ist. lit. rom.*, II; G. Călinescu, *Istoria*...; idem, în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor*, III, 1954; E. Turdeanu, în *Studii literare*, III, 1944; Al. Odobescu, *Opere*, II, 1955; idem, *Pagini regăsite*, 1965; P. Cornea, *De la Alexandrescu la Eminescu*, 1966; Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice,* 1966; Elena Tacciu, *Mitologie romantică,* 1973; idem, *Aventura lui G. G. Byron*, 1977; idem, *Trei poeţi preeminescieni*, 1978; Elena Tacciu, *Romantismul românesc*, II, 1985. **(M. Z.)**

SILVESTRU Valentin, n. 20 oct. 1924, Vaslui – m. 25 nov. 1996, Bucureşti. Critic teatral, teatrolog, prozator, eseist şi dramaturg. Liceul Naţional din Iaşi (absolvit în 1942), Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (absolvită în 1948). Debut publicistic în *Ecoul* (1943), cu un medalion Henrik Ibsen; în beletristică, primul text publicat este nuvela satirică *Luminătorii satului* (în *Contemporanul*, 1947). Reporter la *Victoria* (1944-1945) şi *România liberă* (1945-1946), redactor la *Rampa* (1946-1947) şi *Flacăra* (1948-1950), director artistic la Studioul Cinematografic Bucureşti (1950-1951), redactor-şef la *Probleme de cinematografie* (1951-1953), şeful secţiei de artă şi cronicar dramatic al rev. *Contemporanul* (până în 1969) şi *România literară* (din 1969). A mai colaborat la *Lumea* (1946), *Gazeta literară, Viaţa Românească, Teatrul, Tribuna, Cronica, Astra, Familia, Ateneu, Ramuri* ş.a. Oficiul de cronicar dramatic exercitat timp de peste trei decenii i-a oferit lui **S.**, pe lângă notorietatea publică, şi materia primă a unor note de călătorie (U.R.S.S., Franţa, China, Spania) şi a unor vol. de critică teatrală şi teatrologie: *Personajul în teatru* (1966), *Prezenţa teatrului* (1968), *Spectacole în cerneală* (1972), *Caligrafii pe cortină* (1974), *Clio şi Melpomena* (1977), *Elemente de caragialeologie* (1980), *Ora 19,30* (1983), *Un deceniu teatral* (1984) ş. a. **S.** s-a făcut cunoscut şi ca autor de schiţe umoristice: vol. *Glastra cu sfecle* (1965), *Tufă de Veneţia* (1971), *De ce râdeau gepizii...* (1973), *Când plouă, taci şi-ascultă...* (1974), *Zâna castraveţilor* (1976), *Arta îmbrobodirii* (1982), *Ce mai faci?* (1988) ş. a., glosând istoric şi teoretic pe marginea genului (*Umorul în literatură şi artă,* 1988). A colaborat la vol. colective: *Teatrul românesc în contemporaneitate* (1964), *Teatrul de păpuşi în România*. O istorie a genului (1968), *Teatrul românesc contemporan*. Studii teoretice (1975), *Carte despre Toma Caragiu* (1984). A semnat scenarii pentru filme de desene animate (*Căsuţe ascunse*, 1961), pentru filme documentare de lung metraj (*Ziua unei artiste – Lucia Sturdza Bulandra*, 1961), pentru

televiziune (*Arta conversaţiei,* 1975), pentru filme artistice de lung metraj (*Tufă de Veneţia*, 1975). A tradus din Lope de Vega, Cervantes, Federico García Lorca, Prosper Merimée, Anatole France, Aimé Césaire ş. a. Premiul Acad. pentru vol. *Teatrul românesc contemporan* (1975); Premiul Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Elemente de caragialeologie* (1980).

OPERA: *Trenul regal,* nuvelă, Bucureşti, 1949; *Într-o noapte înstelată,* nuvelă, Bucureşti, 1951; *Bordeiul de la Poarta Albă,* schiţe, Bucureşti, 1952; *O femeie aprigă.* Schiţe umoristice, Bucureşti, 1955; *Jurnalul cu file violete*. Schiţe umoristice, Bucureşti, 1955; *Din fotoliul spectatorului.* Însemnări teatrale dintr-o călătorie în U.R.S.S., Bucureşti, 1956; *Teatrul Naţional „I. L. Caragiale" la Paris*, Bucureşti 1957; *Necazurile lui Şurubel*, fabulă veselă pentru păpuşi, în cinci întâmplări, Bucureşti 1959 [litografiată]; *Întoarcerea zânei minunilor pe pământ.* Comedii pentru păpuşi, Bucureşti, 1962; *Suferinţele Haralambinei*, comedie pentru păpuşi, Bucureşti, 1964; *Jules Cazaban*. Monografie, Bucureşti 1964; *Glastra cu sfecle*. Microfoiletoane, momente şi schiţe vesele, Bucureşti, 1965; *Personajul în teatru*, Bucureşti, 1966; *Prezenţa teatrului*. Studii critice, Bucureşti, 1968; *Tufă de Veneţia*. Schiţe vesele, Bucureşti, 1971; *Spectacole în cerneală*. Studii teatrale, Bucureşti, 1972; *1000 de ore în Spania*, Bucureşti, 1972; *De ce râdeau gepizii...* Schiţe umoristice, Bucureşti, 1973; *Când plouă, taci şi-ascultă...* Schiţe umoristice, Bucureşti, 1974; *Caligrafii pe cortină*. Cinci glose critice, Bucureşti, 1974; *Zâna castraveţilor*. Schiţe umoristice, Bucureşti, 1976; *Die Kämel (Cămila)*. Antologie de piese scurte româneşti, Berlin, 1976; *Clio şi Melpomena*. Prezenţa istoriei trecute şi a celei actuale în universul literaturii dramatice şi al scenei româneşti, Bucureşti, 1977; *Sub zodia comediei*. Culegere de umor românesc şi străin, I-II, Vaslui, 1978-1980; *Antologia piesei româneşti într-un act*, I-IV, Cluj-Napoca, 1979-1982: I – Secolul XIX, 1979; II – Secolul XX (1900-1944), Partea I, 1980; III– Secolul XX (1900-1944), Partea a II-a, 1982; IV – De la 1944 încoace, 1982; *Elemente de caragialeologie*, Bucureşti, 1980; *Arta îmbrobodirii*. Schiţe vesele, satirice şi de alte feluri, Bucureşti, 1982; *Ora 19,30.* Studii critice asupra teatrului dramatic din deceniul opt al secolului douăzeci, Bucureşti, 1983; *Un deceniu teatral*. Studii de critică şi istorie, Bucureşti, 1984; *Ce mai faci*?. Proză umoristică, Bucureşti, 1988; *Umorul în literatură şi artă*. Glose istorice şi teoretice, Bucureşti, 1988; *Birlic: o viaţă trăită pe scenă,* Bucureşti, 1991; *Un bou pe calea ferată,* proză umoristică, Iaşi, 1992; *Alexandru Giugariu,* Vaslui, 1996; *Praf şi pulbere,* povestiri vesele şi îngândurate, Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 40, 1973; V. Cristea, în *România literară*, nr. 28, 1974; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 25, 1975; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 29, 1976; L. Raicu, în *România literară*, nr. 35, 1976; Ileana Berlogea, în *Ateneu*, nr. 4, 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 9, 1980; Alex. Ştefănescu, în *Familia*, nr. 2, 1980; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1980; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1980; D. I. Suchianu, în *România literară*, nr. 15, 1980; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 26, 1980; Şt. Cazimir, în *Teatrul*, nr. 7-8, 1980; C. Cubleşan, în *Transilvania*, nr. 12, 1980; I. Cocora, în *Tribuna*, nr. 37, 1981; L. Raicu, în *România literară*, nr. 31; 1982; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1982; I. Holban, în *Cronica*, nr. 35, 1982; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 43, 1982; Irina Petraş, în *Tribuna*, nr. 48, 1982; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 2, 1983; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 46, 1983; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 42, 1984; S. Titel, *În căutarea lui Cehov*, 1984; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 11, 1985; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni*, 1985; Al. Călinescu, *Biblioteci deschise*, 1986; C. Paiu, în *Cronica,* nr. 10, 1993; I. Naghiu, în *Literatorul,* nr. 48-49, 1996; M. Ghiţulescu, *ibidem*; D. Chirilă, în *Familia*, nr. 11-12, 1996; Şt. Oprea, în *Cronica,* nr. 23-24, 1996. **(C. R.)**

SILVIU George (pseud. lui Silvius Goliger), n. 2 ian. 1901, Focşani – m. 16 mai 1971, Paris. Poet, dramaturg şi traducător. Fiul lui Iancu Goliger, arhitect, şi al Herminei (n. ?). Cursuri primare şi secundare la Liceul „Unirea" din Focşani. Licenţa în drept la Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti (1922). Înscris în Partidul Social-Democrat din 1920, va ajunge redactor la ziarele democrate *Adevărul, Dimineaţa* (1920-1930) şi *Lupta* (1925-1937). Colaborator constant al rev. *Gândirea* (1920-1939). Mai colaborează la *Adevărul literar, Rampa, Sburătorul, Aurora, Farul, Icoane*

maramureşene, Năzuinţa, Europa, Secolul, Răspântia, Pinguinul, Pământul nostru, Lumina ş. a. Funcţionează ca ataşat de presă pe lângă delegaţia română la Societatea Naţiunilor (1927-1931); avocat în baroul Ilfov (1924-1939). În 1939, trimis la garnizoana din Focşani, va fi demobilizat în 1940 din pricina originii evreieşti. După 1944, revine în barou; doctorat în drept cu teza *Noile legiuiri şi libertatea presei*. Între 1945 şi 1948 îndeplineşte funcţii înalte în guvernul vremii (secretar general, preşedinte de comisii) din care demisionează în 1948. Interdicţie de semnătură (1949-1953); închisoare politică (1953-1954). Stabilit în Franţa, în iul. 1961, se stabileşte cu familia la Paris. A debutat în rev. *Gândirea*, în 1927, cu piesa în versuri pentru copii *Motanul încălţat*, compusă împreună cu Adrian Maniu. A urmat o serie de cărţi pentru copii, unele semnate cu pseud. Moş Grigore Sfătosu: poveşti versificate (*Verde Împărat şi Zmeii*, 1927); versuri (*Jucării,* 1932; *Flori şi fluturi,* 1934), teatru (*Ciufulici,* 1927, *Brumărel,* 1945; *Salba fermecată,* 1958). În 1934, publică vol. de poezii *Paisie psaltul spune...* urmat de *Înfrângeri, versuri inactuale* (1934), *Notaţii* (1936) şi fabulele din *Întâmplări cu tâlc* (1956). A tradus din Paul Bourget, Nietzsche, Georges Duhamel.

OPERA: *Ciufulici*, comedie în versuri pentru cei mari şi cei mici, Bucureşti, 1927 (ed. revăzută, 1946); *Verde Împărat şi Zmeii* (Moş Grigore Sfătosu), Bucureşti, 1927; *Jucării*, versuri pentru copii (Moş Grigore Sfătosu), Bucureşti, 1932; *Paisie psaltul spune...* Bucureşti, 1934; *Înfrângeri, versuri inactuale*, Bucureşti, 1934; *Flori şi fluturi* (Moş Grigore Sfătosu), versuri pentru copii, Bucureşti, 1934; *Notaţii*, poeme, Bucureşti, 1936; *Nietzsche*, note biografice, analize de text, Bucureşti, 1937; *Brumărel*, piesă în versuri pentru teatrul de păpuşi, Bucureşti, 1945; *Sub flacăra nădejdii, versuri*, Bucureşti, 1947; *Întâmplări cu tâlc*, fabule, Bucureşti, 1956; *Salba fermecată*, piesă în versuri pentru copii, Bucureşti, 1958; *Salba fermecată,* Bucureşti, 1996; *Igrasia,* Bucureşti, 2000. Traduceri: P. Bourget, *Răpirea*, Bucureşti, 1926; Nietzsche, *Ditirambe către Dionysos*, Bucureşti, 1927; G. Duhamel, *Odaia ceasornicului,* Bucureşti, 1931.

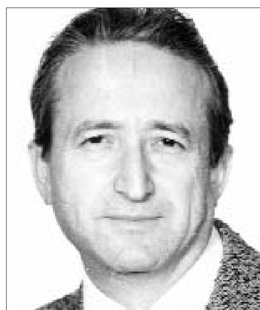
REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...*, III; G. Călinescu, *Istoria...*; G. Gheorghiţă, *Sburătorul*, 1976. **(N. O.)**

SIMIAN-BACIU Mira, n. 16 mai 1920, Râmnicu-Vâlcea – m. 2 iulie 1978, Honolulu, Hawaii (Statele Unite). Poetă. Căsătorită cu poetul Ştefan Baciu. Licenţiată a Facultăţii de Farmacie din Bucureşti (1942). Dr. în litere la Faculté des Lettres et Sciences Humaines, Université de Strasbourg (1970) cu teza *Sentimentul morţii în opera lui Eugen Ionescu*. Prof. de lb. şi literatura franceză la Univ. din Honolulu (Hawaii). A publicat două vol. de versuri (*Houla. Macoumba. Hora*, 1973; *Farmece*, 1979) şi un eseu (*Charles d'Orléans et Ronsard – poètes d'avant-garde*, 1976).

OPERA: *Houla. Macoumba. Hora,* versuri, préface de Jacques Borel, Honolulu, Hawaii, 1973; *Charles d'Orléans et Ronsard – poètes d'avantgarde*, Saint-Germain-des-Prés, 1976; *Farmece*, versuri, Honolulu, Hawaii, 1979.

REFERINŢE CRITICE: George Alexe, *Diorame şi eseuri*. Teologice şi literare, 1996; Ştefan Baciu, *Mira*, 1998. **(A. S.)**

SIMION Al.[exandru] (numele la naştere: Simon), n. 26 iun. 1925, Bacău. Prozator. Fiul lui Avram Simon, muncitor forestier, şi al Etei (n. Rigler). Studii elementare (1932-1936) şi liceale (1936-1945) la Bacău. Urmează Facultatea de Drept a Univ. din Iaşi (1945-1948) şi Institutul de Literatură „M. Gorki" din Moscova (1949-1954). Lucrător tâmplar (1941-1944), apoi redactor la ziarul *Luptătorul* din oraşul natal; redactor la *Libertatea* din Bucureşti (1948-1949). Între 1954 şi 1971 este instructor la Secţia ştiinţă şi cultură a C.C. al P.C.R., iar între 1971 şi 1985, funcţionar la Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste din capitală. Colaborează la *Tânărul scriitor, Gazeta*

literară, România literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Contemporanul, Secolul 20, Ateneu etc. Debutează cu o schiţă în ziarul *Înainte* din Bacău (1955; cu pseud. S. Sandu). Debut editorial cu romanul *La marginea oraşului* (1962), inspirat din viaţa muncitorilor forestieri. Evocarea mediilor muncitoreşti, viaţa activiştilor de partid surprinşi în examenul, retrospectiv, al primilor ani de după 1944 sau conflictele dintre generaţii alcătuiesc obiectul romanelor *Anotimpul posibil* (1971), *Grăuntele de grâu când cade pe pământ* (1974), *Blocul de marmură* (1975), *Şansa* (1977), *Despărţirea* (1981), toate caracterizate printr-o acută dezbatere politico-morală. Alte romane: *Presimţirea zăpezilor* (1967), *Sângele unei vârste* (1973), *Gemenii* (1983), *Oraşul lunar* (1985), *Coridorul* (1988). Autor al unui vol. de nuvele: *Accident banal* (1966). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1975.

OPERA: *La marginea oraşului*, roman, Bucureşti, 1962; *Accident banal*, povestiri, Bucureşti, 1966; *Presimţirea zăpezilor*, roman, Bucureşti, 1967; *Anotimpul posibil*, roman, Bucureşti, 1971; *Sângele unei vârste*, roman, Bucureşti, 1973; *Grăuntele de grâu când cade pe pământ...*, Bucureşti, 1974; *Blocul de marmură*, roman, Bucureşti, 1975; *Şansa*, roman, Bucureşti, 1977 (ed. II, 1989); *Despărţirea*, roman, Bucureşti, 1981; *Gemenii*, roman, Bucureşti, 1983; *Oraşul lunar*, roman, Bucureşti, 1985; *Coridorul*, roman, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: I. D. Bălan, *Delimitări critice*, 1964; D. Micu-N. Manolescu, *Literatura română de azi,* 1965; P. Georgescu, *Printre cărţi*, 1973; N. Ciobanu, *Incursiuni critice*, 1975; V. Cristea, în *România literară*, nr. 39, 1975; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 3, 1978; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 2, 1978; S. Titel, în *România literară*, nr. 17, 1979; Z. Sângeorzan, în *România literară*, nr. 1, 1981; I. Holban, în *Cronica*, nr. 51, 1981; Vasile Chifor, în *Transilvania*, nr. 4, 1982; P. Marcea, în *Contemporanul*, nr. 6, 1982; M. Odangiu, în *Orizont*, nr. 13, 1982; V. Sorianu, în *Ateneu*, nr. 1, 1982; Adriana Iliescu, în *România literară*, nr. 31, 1983; I. Vlad, *Lectura romanului,* 1983; V. Sorianu, în *Ateneu*, nr. 1, 1984; Al. Friduş, în *Cronica*, nr. 33, 1986; L. Chişu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1988; V. Cristea, în *România literară*, nr. 44, 1988; V. Sorianu, în *Ateneu*, nr. 23, 1989. **(M. Mt.)**

SIMION Dascălul (sec. XVII), copist şi interpolator. Este pomenit până azi în istoria literaturii nu pentru meritele-i cronicăreşti, ci datorită faptului că intervenţiile sale, lipsite de discernământ, din *Cronica* lui Ureche au prilejuit replica strălucitoare a lui Miron Costin, şi apoi a lui Constantin Cantacuzino şi Dimitrie Cantemir. În decursul timpului, **S.** a fost socotit autor (C. Giurăscu) sau coautor al letopiseţului. P. P. Panaitescu îl socoate unul din copiştii cronicii care ar fi adăugat o pref. în continuarea predosloviei lui Ureche, legendele despre originea moldovenilor din tâlharii romani şi despre Iaţco prisăcarul, precum şi unele fragmente despre viaţa şi domnia lui Despot Vodă şi Petru Vodă Cazacul. Se presupune că **S.** ar fi venit din Transilvania în Moldova pentru a fi preceptorul copiilor boierului Gavril Costache şi a locuit astfel un timp în satul Lungani, unde se afla şi fiica lui Ureche, Alexandra, având astfel ocazia să cunoască manuscrisul *Cronicii*. Interpolările ar fi fost făcute între 1660 şi 1669.

OPERA: Interpolări în *Letopiseţul Ţării Moldovei* al lui Grigore Ureche, ed. P. P. Panaitescu, 1958, pp. 64-65; 68-71; 175-185; 187-188; 195; 224.

REFERINŢE CRITICE: N. Cartojan, *Istoria...*, II; Const. Giurescu, *Introducere* la Grigore Ureche, *Letopiseţul Ţării Moldovei*, 1916; P. P. Panaitescu, *Influenţa polonă în opera şi personalitatea cronicarilor Grigore Ureche şi Miron Costin*, 1925; Const. C. Giurescu, *Introducere* la Grigore Ureche, *Letopiseţul Ţării Moldovei...*, 1934; P. P. Panaitescu, *Introducere* la Grigore Ureche, *Letopiseţul Ţării Moldovei*, 1958; Const. C. Giurescu, în *Limba română*, IX, 1960; L. Onu, *Studiu introductiv* la Grigore Ureche, *Letopiseţul Ţării Moldovei*, 1967; Gh. Cardaş, în *Mitropolia Moldovei*,XXI, 1970; I. Chiţimia, *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, 1972; N. A. Ursu, *Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă (1359-1595), opera lui Simion Dascălul,* 1989. **(M. T.)**

SIMION Eugen, n. 25 mai 1933, com. Chiojdeanca, jud. Prahova. Critic, istoric literar şi eseist. Fiul lui Dragomir Simion şi al Sultanei (n. Moise), agricultori. Şcoala primară în satul natal (1940-1944); Liceul „Sfinţii Petru şi Pavel” (devenit „I. L. Caragiale”) din Ploieşti (1944-1952), unde e coleg cu Nichita Stănescu. Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1952-1957), unde-i are ca prof. pe Tudor Vianu, Iorgu Iordan, Al. Rosetti, Alex. Graur, J. Byck ş.a. După absolvire, lucrează în colectivul *Eminescu* al Acad., condus de Perpessicius (1957-1964); între 1962 şi 1968, redactor la *Gazeta literară*; în mai 1964, numit asistent la Catedra de literatura română a Univ. din Bucureşti; lector, din 1967; conf., din 1971; prof. din 1990. În 1969 obţine titlul dr. în filologie cu o teză despre E. Lovinescu (conducătorul tezei: Ş. Cioculescu). Lector de lb. şi literatură română la Univ. Paris IV, Sorbonne (1970-1973); bursă de studii în R.F.G. (1974). Debutează cu un art. despre *Caietele Eminescu* în *Tribuna* (1958). Colab. la majoritatea rev. contemporane; a deţinut rubrici permanente la *Gazeta literară, România literară, Contemporanul, Flacăra*, iar din 1991 la *Literatorul*. Din 1983 conduce rev. *Caiete critice*, al cărei director devine în 1990. Debut editorial cu *Proza lui Eminescu* (1964), urmat de vol. *Orientări în literatura contemporană* (1965), *E. Lovinescu, scepticul mântuit* (1971), *Scriitori români de azi*, I (1974), II (1977), III (1983), IV (1989); *Timpul trăirii, timpul mărturisirii. Jurnal parizian* (1977), *Dimineaţa poeţilor* (1980), *Întoarcerea autorului* (1981), *Sfidarea retoricii* (1986), *Moartea lui Mercutio* (1993), *Convorbiri cu Petru Dumitriu* (1994), *Mircea Eliade, un spirit al amplitudinii* (1995), *Fragmente critice* (I-III, 1998-2000), *Mit, mitizare, mistificare* (1999), *Ficţiunea jurnalului intim* (I-III, 2001), *Genurile biograficului* (2002). A îngrijit ed. din opera lui M. Eminescu, E. Lovinescu, L. Blaga, Mircea Eliade (*Proza fantastică*, I-III, 1993); a prefaţat ed. din Arghezi, Blaga, G. Călinescu, Marin Preda, I. Voronca, Geo Dumitrescu, Constanţa Buzea, N. Baltag ş.a. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1965, 1976 şi 1980; Premiul Acad. pe 1976. În 1991 este ales membru corespondent al Acad.; din 1992, membru titular; vicepreşedinte al Acad. (1994-1998); din ian. 1998, preşedinte al Acad. Române. Din 1992, membru al Acad. Europene; preşedinte al Comitetului Naţional Român UNESCO pentru Deceniul mondial al dezvoltării culturale. Continuator al lui E. Lovinescu, dar fructificând adesea şi sugestii călinesciene, el se identifică subtextual cu cel dintâi, prin asumarea unui tablou cvasi-complet al literaturii din ultimele cinci decenii de istorie românească. Actul critic-analitic este continuu confruntat cu perspectiva istorico-literară şi cu demersul teoretic modern, ale cărui tendinţe şi soluţii **S.** le stăpâneşte cu fineţe şi discernământ. Admirabil portretist, scrisul său nu ezită să alunece în proză curată, în eseu, jurnal şi note de călătorie. Modelul lovinescian (recunoscut şi nu o dată invocat) este şi în acest capitol al operei prezent.

OPERA: *Proza lui Eminescu*, Bucureşti 1964; *Orientări în literatura contemporană*, Bucureşti 1965; *E. Lovinescu, scepticul mântuit*, Bucureşti, 1971 (ed. II, 1996); *Scriitori români de azi*, I-IV, Bucureşti 1974-1989 (vol. I, ed. II, 1978); *Timpul trăirii, timpul mărturisirii. Jurnal parizian*, Bucureşti, 1977 (ed. II, 1979; ed. III, 1986; ed. IV, 1999); *Dimineaţa poeţilor*. Eseu despre începuturile poeziei române, Bucureşti, 1980 (ed. II, 1995; ed. III, 1998; ed. IV, 2000); *Întoarcerea autorului.* Eseuri despre relaţia creator-operă, Bucureşti, 1981 (ed. II, 1993); *Sfidarea retoricii*, Bucureşti, 1986 (ed. II, 1999); *Moartea lui Mercutio*, Bucureşti, 1993 (ed. II, 2002); *Eugen Simion comentează pe Mircea Eliade, Vasile Voiculescu, Eugen Ionescu, Perpessicius, Tudor Vianu,* Bucureşti, 1993; *Eugen Simion comentează pe Paul Zarifopol, George Călinescu, Pompiliu Constantinescu, Mihai Ralea, Şerban Cioculescu, Emil Cioran, Constantin Noica,* Bucureşti, 1994; *Convorbiri cu Petru Dumitriu*, Bucureşti, 1994 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1998); *Mircea Eliade, un spirit al amplitudinii*, Bucureşti, 1996; *Scriitori români de azi,* I-IV, Chişinău, 1998; *Fragmente critice,* I-III, Bucureşti, 1998-2000; *Mit, mitizare, mistificare,* Bucureşti, 1999; *Cioran, Noica, Eliade, Mircea Vulcănescu,* Bucureşti, 2000; *Clasici români,* Bucureşti, 2000; *Ficţiunea jurnalului intim,* I-III, Bucureşti, 2001; *Genurile biograficului,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Cesereanu, în *Tribuna*, nr. 12, 1966; N. Ciobanu, în *Orizont*, nr. 6, 1966; V. Felea, în *Steaua*, nr. 4, 1966; Al. Piru, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1966; L. Raicu, în *Gazeta literară*, nr. 5, 1966; C. Regman, în *Luceafărul*, nr. 13, 1966; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1971; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 18, 1971; V. Cristea, în *Argeş*, nr. 4-5, 1971; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 20, 1971; Al. Dobrescu, în *România literară*, nr. 9, 1971; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 3, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 32, 1971; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 24, 1971; M. Niţescu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1971; M. Ungheanu, în *România literară*, nr. 23, 1971; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 17, 1971; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 38, 1974; G. Dimisianu, în *Luceafărul*, nr. 41, 1974; M. Iorgulescu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1974; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1974; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 8, 1974; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr.24, 1974; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1974; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 25, 1974; M. Mincu, în *Amfiteatru*, nr. 8, 1976; C. Arion, în *Flacăra*, nr. 3, 1977; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 6, 1977; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 11, 1977; D. Mincu, în *Contemporanul*, nr. 11, 1977; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1977; M. Berceanu, în *Echinox*, nr. 6-7, 1978; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1978; P. Georgescu, în *Contemporanul*, nr. 6, 1978; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 11, 1978; E. Negrici, în *Ramuri*, nr. 2, 1978; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 2, 1978; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 32, 1978; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1979; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Flacăra*, nr. 29, 1979; L. Petrescu, în *România literară*, nr. 7, 1979; V. Podoabă, în *Familia*, nr. 7, 1979; M. Zaciu, în *România litera+ră*, nr. 7, 1979; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 12, 1980; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 46, 1980; D. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 52, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 49, 1980; L. Raicu, în *România literară*, nr. 43, 1980; L. Ciocârlie, în *Orizont*, nr. 12, 1981; Ş. Cioculescu, în *Flacăra*, nr. 10, 1981; V. Cristea, în *România literară*, nr. 11, 1981; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1981; G. Dimisianu, în *Contemporanul*, nr. 13, 1981; V. Popovici, în *Amfiteatru*, nr. 7, 1981; L. Raicu, în *Viaţa Românească*, nr. 4-5, 1981; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 12, 1981; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 26, 1981; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 3, 1981; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 10, 1982; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1982; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1982; L. Ciocârlie, în *România literară*, nr. 33, 1982; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Contemporanul*, nr. 13, 1982; M. D. Gheorghiu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1982; R. G. Ţeposu, în *Astra*, nr. 6, 1982; M. Zaciu, în *România literară*, nr. 11, 1982; Al. Simion, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1983; V. Cristea, în *România literară*, nr. 21, 1983; Al. Dobrescu, în *Ateneu*, nr. 5, 1983; M. Mihăieş, în *Familia*, nr. 12, 1983; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 5, 1983; L. Raicu, în *România literară*, nr. 21, 1983; L. Ciocârlie, *Eseuri critice*, 1983; G. Dimisianu, *Lecturi libere*, 1984; M. Dinescu, în *Ramuri*, nr. 3, 1984; V. Felea, în *Steaua*, nr. 7, 1984; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 13, 1984; Al. George, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1984; Al. Ştefănescu, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1984; M. Zaciu, în *România literară*, nr. 35, 1984; Ileana Corbea-N. Florescu, *Biografii posibile*, 1984; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 18, 1985; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 17, 1985; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 10, 1985; Monica Spiridon, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1986; M. Sorescu, *Uşor cu pianul pe scări*, 1986; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 40, 1986; Cristian Moraru, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1986; N. Oprea, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1986; Monica Spiridon, în *România literară*, nr. 19, 1987; H. Zalis, în *Ramuri*, nr. 4, 1988; G. Rusu, în *Tomis*, nr. 5, 1988; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani,* 1994; Fl. Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 2-3, 1997; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 3; 4, 1998; C. Ciopraga, în *Dacia literară,* nr. 38, 2000; Gh. Grigurcu, în *Jurnalul literar,* nr. 11-16, 2000; idem, *ibidem,* nr. 11-12, 2002; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 2002; D. Mănucă, *ibidem,* nr. 1, 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 17; 18, 2002; idem, *ibidem,* nr. 8, 2003; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 2003; *Manual de trudire a cuvântului,* volum omagial, 2003. **(M. Z.)**

SIMION Ştefan, n. ? – m. 1656. Cărturar. Se cunosc foarte puţine date despre viaţa lui **S.** În 1643 e numit „arhiepiscop şi mitropolit scaunului Bălgradului şi a Vadului şi a Maramurăşului şi a toată ţara Ardealului". În această calitate se remarcă prin abilitatea cu care reuşeşte să nu îndeplinească cerinţele de calvinizare a românilor, acceptând numai folosirea exclusivă a limbii române în biserică. Nu se poate stabili exact cât a contribuit **S.** la traducerea cărţilor ce apar sub oblăduirea sa, de această activitate ocupându-se mai întâi ieromonahul Silivestru, apoi mai mulţi cărturari. Astfel apare în 1648 *Noul Testament sau Împăcarea cu legea noao a lui Is. Hs.*

Domnul nostru şi în 1651 o *Psaltiră ce să zice Căntarea a fericitului prooroc şi împărat David*. Singurul text semnat de **S.** este *Predoslovie cătră Măria sa Craiul Ardealului* (Gheorghe Rákóczy), dar tot lui i se atribuie şi cuvintele către cititor.

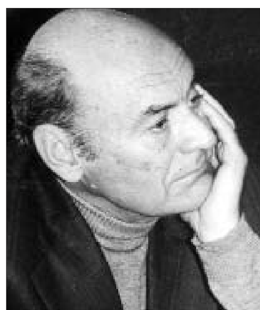
OPERA: *Noul Testament sau Împăcarea cu legea noao a lui Is. Hs. Domnului nostru*, Bălgrad, tip. Crăiască, 1648; *Psaltiră ce să zice Căntarea a fericitului prooroc şi împărat David,* Bălgrad, tip. Crăiască, 1651; *Bibliografia românească veche* 1508 – 1830, I – IV, întocmită de Ioan Bianu, Nerva Hodoş şi Dan Simonescu, 1903 – 1944; *Noul testament,* tipărit pentru prima dată în lb. română la 1648 de către Simion Ştefan, Mitropolitul Transilvaniei, reeditat după 340 de ani din iniţiativa şi purtarea de grijă a Prea Sfinţitului Emilian, Episcop de Alba Iulia, 1988.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Ist. lit. rom.,* I; N. Cartojan, *Istoria...,* I; Al. Piru, *Literatura...*; G. Ivaşcu, *Istoria...* **(M. T.)**

SIMIONESCU Cristian, n. 21 iul. 1939, Hlipiceni, jud. Botoşani. Poet. Şcoala primară în localitatea natală; Liceul Naţional din Iaşi (1950-1955), continuat la „Aurel Vlaicu" din Bucureşti (1955-1956); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi. Prof. la Bârlad (1967-2002). Debut editorial cu vol. de versuri *Tabu* (1970). Prezent în antologiile *O mie şi una de poezii româneşti* (1997), *Poezia română după proletcultism* (2000) etc. Premiul Asoc. Scriitorilor Bucureşti (1985); Premiul Filialei din Constanţa a Uniunii Scriitorilor (1995).

OPERA: *Tabu*, versuri, Bucureşti, 1970; *Vicleniile oceanului*, versuri, Bucureşti, 1980; *Maratonul*, versuri, Bucureşti, 1985; *Insula*, versuri, Bucureşti, 1988; *Maratonul*, versuri, antologie, Iaşi, 1995; *Poezii*, Bucureşti, 1997; *Ţinutul bufonilor,* versuri, Iaşi, 2001; *Paul Neagu*, album, Londra, 2001; *Ţinutul fructelor*, versuri, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 9, 1981; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 15, 1981; L. Antonesei, în *Cronica*, nr. 5, 1981; P. Grigore, în *Astra*, nr. 3, 1982; L. Ulici, în *România literară,* nr. 22, 1985; C. Livescu, în *Cronica*, nr. 26, 1986; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 37, 1987; E. Simion, în *România literară,* nr. 32, 1988; Th. Codreanu, în *Luceafărul*, nr. 21, 1989; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 13, 1996; idem, *ibidem*, nr. 15, 1998; idem, *ibidem*, nr. 40, 2003. **(A. S.)**

SIMIONESCU Mircea Horia, n. 23 ian. 1928, Târgovişte. Prozator. Fiul ofiţerului Stelian Simionescu şi al Irinei (n. Popescu). Şcoala primară (1935-1940) şi Liceul „Ienăchiţă Văcărescu" din oraşul natal (1941-1948); studii universitare efectuate târziu, licenţa în filologie (1964), la Univ. din Bucureşti. Redactor la *Scânteia* (1960-1969), unde semnează cronica muzicală şi publică art. pe teme culturale şi de învăţământ; director al *Operei române* din Bucureşti (1971-1974). Funcţionar la Comitetul Central al Partidului Comunist Român şi în Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste (1969-1971); se pensionează de boală (1974), dedicându-se scrisului. Debut în *Luceafărul* (1968); debut editorial cu *Ingeniosul bine temperat*, I (1969), pentru care obţine Premiul rev. *Argeş*. Colab. la *România literară, Luceafărul, Steaua, Cronica, Convorbiri literare, Argeş, Astra, Ramuri, Familia, Flacăra, Muzica,* ş. a. A mai publicat: *Ingeniosul bine temperat*, II (1970), *După 1900, pe la amiază* (1974), *Răpirea lui Ganymede* (1975)*, Jumătate plus unu* (1976), *Nesfârşitele primejdii* (1978), *Învăţături pentru Delfin* (1979), *Breviarul* (1980), *Ulise şi umbra* (1982), *Redingota* (1984), *Îngerul cu şorţ de bucătărie* (1992), *Povestiri galante* (1994), *Paltonul* (1996), *Cum se face* (2002). Deşi se afirmă târziu în arena literară, unele scrieri datează din deceniul cinci, fiind rodul unei elaborări lente şi răbdătoare. Împreună cu Radu Petrescu, P. Creţia, C. Olăreanu, Tudor Ţopa, formează aşa-numitul „grup de la Târgovişte", a cărui formulă (stilistică, narativă) în proza contemporană va declanşa una din direcţiile ei semnificative. Cu Radu Petrescu redacta, prin 1946-1948 şi rev. ms conţinând texte avangardiste. Fermentul „avangardist" persistă în textura prozei lui **S.**, dar se amplifică, pe măsura evoluţiei unei structuri „romaneşti", cu elemente eseistice, parodice, parabolice. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1974, 1996 şi 1997; Premiul Acad. pe 1976.

OPERA: *Ingeniosul bine temperat,* I *Dicţionar onomastic,* Bucureşti, 1969; *Ingeniosul bine temperat,* II *Bibliografia generală,* Bucureşti, 1970; *După 1900, pe la amiază,* proze, Bucureşti, 1974.

Răpirea lui Ganymede, Bucureşti, 1975; *Jumătate plus unu,* Bucureşti, 1976; *Nesfârşitele primejdii,* Bucureşti, 1978; *Învăţături pentru Delfin,* Bucureşti, 1979 (altă ed., 2003); *Breviarul,* Bucureşti, 1980; *Ulise şi umbra,* Bucureşti, 1982; *Redingota,* Bucureşti, 1984 (ed. II, Cluj-Napoca, 2002); *Îngerul cu şorţ de bucătărie,* povestiri, Cluj-Napoca, 1992; *Povestiri galante*, Bucureşti, 1994; *Paltonul de vară,* Bucureşti, 1996; *Fărădelegea vaselor comunicante,* Bucureşti, 1997; *Febra*. File de jurnal (1963-1971), Bucureşti, 1998; *Târgovişte. Scurt excurs sentimental,* Târgovişte, 1999; *Răpirea lui Ganymede,* Bucureşti, 2000; *Dicţionar onomastic,* ed. II, întregită cu vol. *Jumătate plus unu* şi o pref. a autorului, Bucureşti, 2000; *Cum se face,* roman, Târgovişte, 2002.

REFERINŢE CRITICE: S. Damian, *Intrarea în castel,* 1970; V. Ardeleanu *A „urî", a „iubi",* 1971; C. Stănescu, *Cronici literare,* 1971; I. Vlad, *Convergenţe,* 1972; G. Dimisianu, *Valori actuale,* 1974; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte,* 1974; Alex. Ştefănescu, *Preludiu,* 1977; C. Ungureanu, *Proză şi reflexivitate,* 1977; N. Baltag, *Polemos,* 1978; F. Georgescu, *Volume,* 1978; M. Iorgulescu, *Firescul ca excepţie,* 1979; T. Popescu, *Cărţi cu ieşire la mare,* 1980; M. Zaciu, *Lancea lui Achile,* 1980; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1980; N. Ciobanu, în *Luceafărul,* nr. 3, 1980; I Holban, în *Cronica,* nr. 35, 1980; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 17, 1980; P. Poantă, în *Steaua,* nr. 9, 1980;Al. I. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 7, 1980; D. Culcer, în *Vatra,* nr. 3, 1981; idem, *Serii şi grupuri*, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, *Critica noastră cea de toate zilele,* 1981; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 11, 1982; I. Bogdan Lefter, în *România literară*, nr. 23, 1982; V. Podoabă, în *Familia*, nr. 5, 1982; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 1, 1995; B. Cioculescu, în *Luceafărul*, nr. 2, 1997; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 3, 1998; M. Cărtărescu, *Postmodernismul românesc,* 1999; Gh. Glodeanu, în *Jurnalul literar,* nr. 13-14, 2000; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 4, 2001; N. Bârna, *ibidem*; C. Ţoiu, în *România literară,* nr. 6, 2002; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* nr. 1-2, 2002; Gh. Crăciun, în *Observator cultural,* nr. 134, 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 4, 2003; Ioana Pârvulescu, *ibidem;* Pia Brânzeu, în *Observator cultural,* nr. 176, 2003. **(I. B.)**

SIMIONESCU-RÂMNICEANU Marin, n. 9 nov. 1883 – m. 25 mart. 1964. Filosof, istoric de artă, critic literar. Studiază la Univ. din Bucureşti. În 1906 susţine autonomia artei într-o polemică din paginile *Luceafărului* primind replica lui G. Ibrăileanu. În 1913 publică *Propilee artistice* în care adună şapte studii de critică şi patru „dări de seamă" printre care *Morala în artă. Poporanismul*. Membru corespondent al Acad. Române din 1919. Se ocupă de istoria artei, de arhitectura bizantină şi de urbanism. Trebuie să menţionăm şi lucrarea filosofică în trei vol., purtând titlul de *Libertate*. Opera literară e puţină şi dispersată în timp. Prima încercare este „episodul dramatic"*Andrei Branişte*, apărut la Bucureşti în 1913, şi după un an la Berlin, pentru ca abia în 1930 să revină cu un vol. de nuvele – *Martirolog profan*.

OPERA: *Andrei Branişte*, episod dramatic în trei acte, Bucureşti, 1913; *Propilee artistice*, Bucureşti, 1913; *Andrei Branişte*. Dramatische Episode in drei Akten, Berlin, Bucureşti, 1914; *Istoria artelor*. Scurtă expunere a evoluţiei stilurilor şi a caracteristicei celor mai însemnaţi artişti, Bucureşti, 1924; *Necesitatea frumuseţii.* Studii de estetică şi de artă, Bucureşti, 1925; *Martirolog profan*, nuvele, Bucureşti, 1930; *Libertate...* Cartea I – *Câteva premize pentru o morală a fericirii*, Cartea II– *Diagnoze şi interpretări*, Cartea III – *Conformismul fenomenului existenţei*, Bucureşti, 1936-1942; *Contribuţii la o ideologie politică specific românească*, în colab. cu A. Beligrădeanu, I. Stoica, Dan Simionescu-Râmniceanu, Bucureşti, 1939; *Consideraţii stilistice asupra arhitecturii bizantine,* Bucureşti, f.a.; *Urbanism sau raţionalizarea esteticei municipale,* Bucureşti, f.a.; *Bucureştii, metropola culturii*, în colab. cu L. Rebreanu, V. I. Popa, Dem. I. Dobrescu, Bucureşti, f.a. **(M. T.)**

SIMONESCU Dan, (numele la naştere: Simon), n. 11 dec. 1902, Câmpulung Muscel – m. 10 mart. 1993, Bucureşti. Bibliograf şi istoric literar. Fiul lui Ion Simon, funcţionar, şi al Ecaterinei (n. Slăvescu). Termină liceul la Piteşti (1921); licenţiat în litere la Univ. din Bucureşti (1925), dr. în litere (1938), cu stagii de specializare la Atena (1934) şi Paris (1937; 1939). Prof. secundar suplinitor (1925) şi titular (1929-1931); prof. la Seminarul pedagogic „Titu Maiorescu" din Bucureşti (1935-1940); asistent univ. la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (suplinitor, 1927; titular provizoriu, 1931; definitiv, 1938); prof. suplinitor la Şcoala superioară de Arhitectură şi Paleografie din Bucureşti (1939-1941; 1942-1943); prof. suplinitor la Facultatea de Litere şi Filosofie din Iaşi (1941-1942); din 1931, bibliotecar la Bibl. Acad. Române; cercetător ştiinţific principal la Institutul de Istorie „N. Iorga" din Bucureşti (din 1952), prof. la Institutul Pedagogic din Bucureşti (din 1963) şi apoi la Univ. (din 1969 până la pensionare, în 1972). Debutează editorial cu *Încercări istorico-literare* (1926). Publică vol. *Viaţa literară şi culturală a Mănăstirii Câmpulung (Muscel) în trecut* (1926), *Istorie literară în recenzii* (1936), *Romanul popular în literatura română medievală* (1965), *Teoria bibliografiei* (1976), *Contribuţii: literatura română medievală* (1984) etc. Cercetător scrupulos al literaturii române vechi la confluenţa cu fenomenul cultural, a dat şi contribuţii importante privind literatura de la începutul sec. al XIX-lea, mai ales asupra lui M. Kogălniceanu, a cărui operă a editat-o.

OPERA: *Încercări istorico-literare*, Câmpulung, 1926; *Viaţa literară şi culturală a Mănăstirii Câmpulung (Muscel) în trecut*, Câmpulung, 1926; *Sibilele în literatura românească*, Bucureşti, 1929; *Din istoria presei româneşti: „Republica română"*, Bucureşti, 1931; *Istorie literară în recenzii*, Bucureşti, 1936; *Bibliografia românească veche,* vol. III (în colab. cu I. Bianu şi N. Hodoş), Bucureşti, 1936; *Literatura românească de ceremonial: Condica lui Gheorgachi*, Bucureşti, 1939; *Lectura particulară şi biblioteca şcolară* (în colab. cu D. Murăraşu), Bucureşti, 1939; *Legenda lui Afrodiţian Persul*, cu o pref. de N. Cartojan, Bucureşti, 1942; *Bibliografia românească veche*, vol. IV (*Completări şi îndreptări*), 1944; *Romanul popular în literatura română medievală*, Bucureşti, 1965; *Codex Aureus*, Bucureşti, 1972; *Târgovişte, vechi centru tipografic românesc* (în colab. cu V. Petrescu), Târgovişte, 1972; *Codex Burgundus*, Bucureşti, 1975; *Teoria bibliografiei*, Bucureşti, 1976; *Pagini din istoria cărţii româneşti* (în colab. cu Gh. Buluţă), Bucureşti, 1981; *Contribuţii: literatură română medievală*, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: M. Popescu, în *Convorbiri literare*, mart. 1931; N. Drăgan, în *Dacoromania*, 1934; I. Breazu, în *Dacoromania*, 1938; *Memoriu de titluri şi lucrări,* 1942; N. Grigoraş, în *Cercetări istorice*, 1943; *D. Simonescu. Biobibliografie*, 1972; Al. Duţu, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1976; C. Vasilescu, în *Contemporanul*, nr. 11, 1976; I. C. Chiţimia, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice*, 1982; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 8, 1982; G. Mihăilă, în *România literară*, nr. 52, 1982; Al. Zub, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1983; I. D. Lăudat, în *Analele Universităţii „Al. I. Cuza"*, 1983; idem, *ibidem*, 1984; Gh. Bulgăr, în *Familia*, nr. 2, 1985; D. Păcurariu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1985; I. C. Chiţimia, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice*, 1987; M. Anghelescu, în *Luceafărul,* nr. 36, 1991; Ioana Lupu, în *Biblioteca,* nr. 1-2, 1993; Gh. Buluţă, *ibidem,* nr. 12, 2002; idem, *Cartea şi biblioteca,* 2002. **(M. A.)**

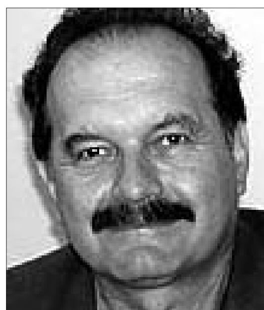

SIMU Octavian, n. 10 iun. 1935, com. Ilişeşti, jud. Suceava. Prozator. Fiul lui Marcu Simu, funcţionar, şi al Eudochiei (n. Botuşanu). Şcoala primară la Hârlău şi Sibiu (1941-1945). Urmează studii liceale la „Gheorghe Lazăr" din Sibiu, „Independenţa" din Calafat şi „Ştefan cel Mare" din Suceava (1945-1952). Absolvent al Facultăţii de Medicină din Iaşi (1952-1958). Studii de lb. japoneză la Univ. Populară din Bucureşti (1966-1972). Medic de

circumscripţie în com. Roşiori, jud. Bacău (1958-1959), Pojorâta – Câmpulung Moldovenesc (1959-1960), medic secundar interne la IPSMF Iaşi (1960-1961), medic specialist interne la Spitalul Gurbăneşti – Bucureşti (1961-1965), Policlinica Jilava (1965-1970), Policlinica Chimiei Bucureşti (1970-1975) şi Spitalul Clinic Berceni – Bucureşti (1975-2002). Debutează cu proza *Hârtii albe, verzi, roşii* în *România literară* (nr. 14, 1970). Debut editorial cu vol. de povestiri şi nuvele *Balanţa cu umbre* (1971). Colab. la *România literară, Luceafărul, Cronica, Orizont, Vatra, Magazin istoric* etc. Autor al mai multor romane (*Spaţiile altora,* 1972; *Lumină târzie,* 1974; *Popasul,* 1975; *Drumeţul fără toiag,* 1977; *Rădăcinile casei,* 1978; *Prizonierul deşertului,* 1985) şi al unui jurnal de călătorie în China (*Pecetea dragonului,* 1980). Bun cunoscător al lb. şi culturii japoneze, publică *Mic dicţionar japonez-român* (1980), *Mic dicţionar român-japonez* (1981), *Ghid de conversaţie japonez-român* (1981), *Ghid de conversaţie român-japonez* (1981) şi *Civilizaţia japoneză tradiţională* (1984).

OPERA: *Balanţa cu umbre*, povestiri şi nuvele, Bucureşti, 1971; *Spaţiile altora*, roman, Bucureşti, 1972; *Lumină târzie,* roman, Bucureşti, 1974; *Popasul*, roman, Bucureşti, 1975; *Drumeţul fără toiag*, roman, Bucureşti, 1977; *Rădăcinile casei*, roman, Bucureşti, 1978; *Pecetea dragonului*, însemnări de călătorie din China, Bucureşti, 1980; *Mic dicţionar japonez-român*, Bucureşti, 1980; *Mic dicţionar român-japonez*, Bucureşti, 1981; *Ghid de conversaţie japonez-român*, Bucureşti, 1981 (ed. adăugită, 1992); *Ghid de conversaţie român-japonez*, Bucureşti, 1981 (ed. adăugită, 1992); *Civilizaţia japoneză tradiţională*, Bucureşti, 1984; *Prizonierul deşertului*, roman, Bucureşti, 1985; *Dicţionar de literatură japoneză,* Bucureşti, 1994; *Crângul semnelor,* versuri, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul,* nr. 37, 1971; S. Titel, în *România literară*, nr. 41, 1971; Dana Dumitriu, în *Argeş*, nr. 12, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 52, 1972; V. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 10, 1973; idem, în *România literară*, nr. 38, 1974; idem, în *România literară*, nr. 15, 1976; Radu G. Ţeposu, în *Steaua*, nr. 11, 1977; Dan C. Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 45, 1977; H. Zalis, în *Contemporanul*, nr. 8, 1979; V. Andru, în *Orizont*, nr. 55, 1979; Norman Manea, în *Caiet* al Teatrului Naţional, nr. 54, 1980-1981; Gh. Pituţ, în *Flacăra*, nr. 19, 1981; A. Roman, în *Revue Roumaine*, nr. 8, 1981; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 11; 22, 1986; C. Lupeanu, în *Contemporanul*, nr. 27, 1986; Adriana Iliescu, în *România literară*, nr. 31, 1986; P. Dugneanu, *Forme literare,* 1993; G. Şipo, în *România literară,* nr. 18, 1995. **(A. S.)**

SIMUŢ Ion, n. 26 aug. 1953, satul Hotar, com. Ţeţchea, jud. Bihor. Critic şi istoric literar. Fiul lui Ioan Simuţ şi al Floarei (n. Chirilă), agricultori. Opt clase în satul natal (1961-1968). Aurmat Liceul pedagogic „Iosif Vulcan" din Oradea (1968-1973). În perioada studenţiei clujene (1974-1978) la Facultatea de Filologie, a activat în cadrul grupării şi rev. *Echinox*. Prof. de lb. franceză în satul Hotar (1978-1986); redactor la rev. *Familia* (1986-1993); din 1993, lector, conferenţiar, apoi prof. şi decan (din 2000) la Facultatea de Litere a Univ. din Oradea. Bursier la Paris (1990). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Liviu Rebreanu dincolo de realism* (1997). Debutează în rev. *Echinox* (1975), cu critică literară. Debut editorial cu vol. *Diferenţa specifică* (1982), urmat de *Incursiuni în literatura actuală* (1994), *Revizuiri* (1995), *Confesiunile unui opinioman* (1996), *Critica de tranziţie* (1996), *Liviu Rebreanu dincolo de realism* (1997), *Arena actualităţii* (2000), *Augustin Buzura* (2001) şi *Liviu Rebreanu* (2003). Autor al unui vol. de convorbiri cu D. Ţepeneag (*Clepsidra răsturnată,* 2003). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002) şi la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001). Colab. la rev. *Steaua, Vatra, Tribuna, România literară, Luceafărul*. A realizat ed. şi antologii, însoţite de pref. din I. Agârbiceanu (1978), T. Scorţescu (1982), O. Goga (1985), M. Sadoveanu (1987), I. Peltz (1989). Premiul Uniunii Scriitorilor (1995); Premiul rev. *Ateneu* (1994), *Unu* (1995), *Convorbiri literare* (1998), *Cuvântul* (1998) şi *Apostrof* (2001).

OPERA: *Diferenţa specifică*. Studii critice,

Cluj-Napoca, 1982; *Incursiuni în literatura actuală,* Oradea, 1994; *Revizuiri,* eseuri, Bucureşti, 1995; *Confesiunile unui opinioman,* Oradea, 1996; *Critica de tranziţie,* eseuri, Cluj-Napoca, 1996; *Liviu Rebreanu dincolo de realism,* Oradea, 1997; *Arena actualităţii,* eseuri, Iaşi, 2000; *Augustin Buzura,* Braşov, 2001; *Liviu Rebreanu,* Braşov, 2003; *Clepsidra răsturnată,* convorbiri cu D. Ţepeneag, Piteşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Grigurcu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 31, 1982; I. Pop, în *Steaua*, nr. 8, 1982; R. G. Ţeposu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1983; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 2, 1983; R. G. Ţeposu, în *Tribuna României*, nr. 352, 1987; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 35, 1988; N. Manolescu, Alex. Ştefănescu, Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 23, 1994; Şt. Borbély, C. Moraru, N. Oprea, Sanda Cordoş, Ruxandra Ivănescu, în *Vatra,* nr. 4, 1997; Florin Mihăilescu, în *Viaţa Românească,* nr. 5-6, 1997; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 15, 1998; Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 10, 1998; I. Derşidan, *Jurnal de casă,* 1999; G. Dimisianu, *Lumea criticului,* 2000; N. Oprea, *Timpul lecturii,* 2002; idem, *Literatura Echinoxului,* 2003. **(A. S.)**

SIN Mihai, n. 5 nov. 1942, Făgăraş. Prozator. Fiul lui Sin Dănilă, maistru mecanic, şi al Elenei (n. Streza) educatoare. Studiile primare şi gimnaziale în oraşul natal. Absolvent al Liceului „Radu Negru" din Făgăraş (1960) şi al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1965). Prof. de lb. română la Şcoala generală din Nazna – Mureş, iar, în continuare, la Liceul „Bolyai" din Târgu Mureş (1965-1971). Redactor la *Vatra*, de la înfiinţarea rev., ulterior secretar responsabil de redacţie (1984-1990). După 1989, director al Editurii Albatros, angajat temporar la Fundaţia pentru România şi ataşat cultural la Ambasada României din Tel Aviv (apr.-dec. 1992). Debutează cu o schiţă în rev. *Steaua* (1966), iar editorial, cu vol. de povestiri *Aşteptând în linişte* (1973). Intensă activitate publicistică în paginile rev. *Vatra* şi la Radio – Târgu Mureş, valorificată parţial în vol. *Cestiuni secundare, chestiuni principale* (1983). A mai colaborat la *Tribuna, Steaua, România literară, Viaţa Românească, Transilvania, Luceafărul, 22* etc. De-a lungul anilor, publică, alternativ, romane *(Viaţa la o margine de şosea,* 1975; *Bate şi ţi se va deschide,* 1978 – Premiul Uniunii Scriitorilor; *Ierarhii*, 1981; *Schimbarea la faţă*, 1985 – Premiul Uniunii Scriitorilor), proză scurtă (*Teresa,* 1979; *Rame şi destin,* 1989) şi eseuri (*Marea miză,* 2003). Oricât de controversat, romanul *Quo vadis, Domine? (*vol. I, 1993) şi vol. II, *Reşedinţa* (1996) este prima încercare notabilă de a descifra, cu mijloacele epicii, enigmele care învăluie dramaticele evenimente din decembrie 1989. Premiul pentru proză al rev. *Flacăra* (1990). Refuzând programatic tematica „obsedantului deceniu", **S.**, nume reprezentativ al promoţiei '70, scrie o proză incisivă, preocupat exclusiv de actualitatea imediată. Realismul tern al cotidianului de severă reconstituire morală şi evenimenţială, ascunde, uneori, o discretă înclinaţie de sugestie metafizică şi spirituală.

OPERA: *Aşteptând în linişte,* povestiri, Cluj, 1973; *Viaţa la o margine de şosea,* roman, Bucureşti, 1975; *Bate şi ţi se va deschide*, roman, Cluj-Napoca, 1978 (ed. II, 1991); *Terasa*, povestiri, Bucureşti, 1979; *Ierarhii*, roman, Bucureşti, 1981 (ed., II, 1991); *Cestiuni secundare, chestiuni principale*, publicistică, Bucureşti, 1983; *Schimbarea la faţă*, roman, Bucureşti, 1985 (altă ed., 1990); *Rame şi destin*, proză scurtă, Bucureşti, 1989; *Quo vadis, Domine?*, roman, I, Bucureşti, 1993; II, *Reşedinţa,* 1996; *Marea miză: teme şi obsesii ale romancierului român contemporan,* eseuri, Târgu Mureş, 2003.

REFERINŢE CRITICE: S. Titel, în *România literară*, nr. 12, 1973; G. Pruteanu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1973; I. Marcoş, în *Tribuna*, nr. 13, 1973; C. Costin, în *Ateneu*, nr. 6, 1973; Dana Dumitriu, în *Argeş,* nr. 5, 1973; T. Popescu, în *Tribuna*, nr. 22, 1974; L. Ulici, *Prima verba*, I, 1975; G. Nistor, în *Transilvania*, nr. 7, 1976; D. Culcer, *Citind sau trăind literatura*, 1976; R. Petrescu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1978; R. Mareş, în *Tribuna*, nr. 45, 1975; nr. 37, 1979; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 4, 1979; V. Cristea, în *România literară*, nr. 19, 1979; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 7, 1979; V. Chifor, în *Transilvania*, nr. 12, 1979; Cornel Moraru, *Semnele realului*, 1981;

M. D. Gheorghiu, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1982; V. Andrei, în *România literară,* nr. 41, 1982; Mihaela Andreescu, în *Ramuri*, nr. 9, 1982; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 8, 1982; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 45, 1983; Cristina Felea, în *Tribuna*, nr. 13, 1984; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 23, 1984; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 25, 1986; O. Moceanu, în *Astra*, nr. 1, 1985; Maria-Ana Tupan, în *Steaua*, nr. 8, 1986; A. Cosma, *Romanul românesc contemporan*, 1989; E. Simion, *Scriitori români...*, IV; I. Holban, în *Cronica*, nr. 7,1990; L. Raicu, în *România literară*, nr. 2, 1990; V. Podoabă, în *Familia*, nr. 5, 1990; V. Condurache, în *România literară*, nr. 26, 1990; Al. Ţâru, în *Astra*, nr. 6, 1990; Irina Petraş, în *Tribuna*, nr. 6, 1992; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 3, 1994; C. Dobrescu, în *Vatra*, nr. 3, 1994 şi în *România literară*, nr. 45-46, 1994; D. C. Mihăilescu, în *România literară*, nr. 45-46, 1994; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 45-46, 1994; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală,* 1994; L. Ulici, *Literatura română contemporană*, 1995; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 31, 1996. **(C. M.)**

SION Constantin, n. 1796 – m. 1862. Cronicar. Al cincilea fiu al başceauşului Iordache Sion şi al Catrinei (n. Danu), coborâtor dintr-o spiţă de răzeşi. Învaţă la Iaşi şi cunoaşte bine lb. greacă. Copist la Vistierie, ceauş, staroste la Focşani, vechil de staroste în ţinutul Putnei, preşedinte al Eforiei din Focşani. Sub Mihail Sturdza şi Grigore Al. Ghica ascensiunea în funcţii încetează, ceea ce-l face să se socoată nedreptăţit. Împreună cu fraţii săi, Antohi şi Costache, pune la cale falsul *Izvod al lui Clănău* sau *Cronica lui Huru*, menit, alături de un arbore genealogic fantezist, să dovedească ascendenţa nobilă a familiei. Fraţii sânt antiunionişti convinşi. Opera prin care **S.** rămâne în literatură este *Arhondologia Moldovei*, elaborată între 1844 şi 1856.

OPERA: *Arhondologia Moldovei – Amintiri şi note contimporane*, pref. de Gh. Ghibănescu, Bucureşti, 1892; text ales şi stabilit, glosar şi indice de Rodica Rotaru, pref. de M. Anghelescu, postfaţă, note şi comentarii de Şt. S. Gorovei, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: *I.L.R.*, II; Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice*, 1966. **(M. T.)**

SION Gheorghe, n. 22 mai 1822, Mamorniţa-Cernăuţi – m. 1 oct. 1892, Bucureşti. Poet, dramaturg, traducător şi memorialist. Fiul paharnicului Ioniţă Sion şi al Eufrosinei (n. Schina), fiica eteristului Gheorghe Schina; nepot al arhondologului Costandin Sion şi al spătarului Antohi Sion, bănuit a fi autorul „izvodului lui Clănău”. Urmează doi ani la „Sf. Sava” din Bucureşti (1837-1839), revine apoi la Iaşi şi intră în administraţie, copist la Departamentul Dreptăţii (1842) şi apoi funcţionar la Departamentul din Lăuntru. Urmărit după evenimentele din 1848, trece în Transilvania. În 1849 e din nou la Iaşi, şef de secţie la Departamentul averilor bisericeşti şi învăţăturilor publice. Din 1855 lucrează la Arhivele Statului din Iaşi. Se stabileşte la Bucureşti, membru al Curţii Apelative, director al Regiei Monopolului Tutunului (1866) etc. Membru al Acad. Române (1868). A scos, la Bucureşti, *Revista Carpaţilor* (1860) şi, împreună cu V. A. Urechia, *Transacţiuni literare şi ştiinţifice* (1872). A publicat poezii ocazionale (*Ciasurile de mulţămire...*, 1844; *Din poeziile lui...*, 1857), teatru (*Influinţa morală*, 1869; *La Plevna!,* 1878; *Dramatice*, 1879; *Sărutarea*, 1888), impresii de călătorie (*Suvenire de călătoria în Basarabia meridională*, 1857), şi memorialistică (*Suvenire contimpurane*, 1888).

OPERA: *Ciasurile de mulţămire a lui...*, Iaşi, 1844; *Din poeziile lui...*, Bucureşti, 1857; *Suvenire de călătoria în Basarabia meridională*, Bucureşti, 1857; *Influinţa morală*, comedie în versuri, Bucureşti, 1869; *101 fabule*, Bucureşti, 1869 (ed. II, revăzută, 1886; ed. poporală, 1892); *La Plevna!*, dramă într-un act, Bucureşti, 1878; *Dramatice,* Bucureşti, 1879; *Notiţe despre Basarabia*, Bucureşti, 1882; *Sărutarea*, comedie într-un act în versuri, Bucureşti, 1888; *Suvenire contimpurane*, Bucureşti, 1888 (ed., cu o pref., indice de localităţi, cuvinte şi forme de P. V. Haneş, 1915); *Poezii*, cu o pref. de P. V. Haneş, 1915; *Proză. Suvenire contimpurane*, ed. îngrijită, cu un studiu introductiv, glosar şi note de R. Albala, Bucureşti, 1956 (altă ed.,

1959); *Versuri. Suvenire contimpurane,*I-II, ed. îngrijită de R. Albala, 1973. Traduceri: Lamartine, *Moartea lui Socrat*, Iaşi, 1847; Molière*, Mizantropul*, Bucureşti, 1872; Corneille, *Horaţiu*, Bucureşti, 1875; Racine*, Athala*, Bucureşti, 1875; Th. de Banville, *Socrate şi femeia sa*, Bucureşti, 1886.

REFERINŢE CRITICE: N. Petraşcu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1892; Gh. Ungureanu, *Familia Sion*, 1936; Şt. Meteş, *Din corespondenţa poetului G. Sion,* 1940; G. Călinescu, *Istoria...*; Şt. Meteş, *Din scrierile lui Gheorghe Sion. Viaţa şi activitatea sa*, I-II, 1941-1943; Ş. Cioculescu, *Varietăţi critice*, 1966; Fl. Faifer, în *Cronica*, nr. 23, 1972; V. Mîndra, *Clasicism şi romantism în dramaturgia românească*, 1973; I. Maftei, *Personalităţi ieşene*, III, 1978; A. Nestorescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1979; T. Vârgolici, *Scriitorii clasici şi armata română*, 1986. **(M. A.)**

SIPOŞ Mariana (numele la naştere: Maria Ionică), n. 2 ian. 1949, Buftea, jud. Ilfov. Prozatoare şi traducătoare. Fiica lui Gheorghe Ionică, muncitor, şi a Alexandrinei (n. Dragomir). Şcoala elementară (1955-1962) şi liceul (1962-1966), la Buftea; licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia română-spaniolă (1966-1971). Prof. la şcoli generale din Câmpina (1971-1975) şi Bucureşti (1975-1980); redactor la Editura Fundaţiei Culturale Române (1990-1991); secretar general de redacţie, apoi redactor-şef al ziarului *Dreptatea* (1991-1993); secretar general de redacţie la Tele 7ABC, Bucureşti (1994-1995); din 1995, publicist comentator la Readcţia culturală a Televiziunii Române. Cursuri de vară la Univ. Alcalá, Spania (1990); schimburi de experienţă şi documentare la Madrid (1995; 1997). Colab. la *România literară*, *Luceafărul*, *Vatra*, *Tomis*, *Familia*, *Observator curtural*, *Contrafort* etc. A colaborat la vol. *O introducere în jurnalismul cultural* (1998). Debutează în *Luceafărul* (1978). Debut editorial cu proză scurtă (*Surâs interzis*, 1982). A mai publicat romanul *Mersul pe apă* (1996), *Dosarul Marin Preda* (1999) şi un vol. de convorbiri cu Mioara Cremene (*La ce foloseşte Parisul?*, 2000). A tradus din Maria Zambrano, M. Vargas Llosa şi J. J. Armas Marcelo. Autoare a unui film documentar de televiziune, în regie proprie (*Bucureşti, micul Paris*, 1994).

OPERA: *Surâs interzis*, proză scurtă, Bucureşti, 1982; *Mersul pe apă*, roman, Bucureşti, 1996; *Dosarul Marin Preda: viaţa şi moartea unui scriitor în procese verbale, documente şi mărturii inedite...*, Timişoara, 1999; *La ce foloseşte Parisul?*, convorbiri cu Mioara Cremene, Bucureşti, 2000. Traduceri: Maria Zambrano, *Confesiunea – gen literar*, Timişoara, 2001; M. Vargas Llosa, *Sărbătoarea ţapului*, în colab. cu Luminiţa Răuţ, Bucureşti, 2002; J. J. Armas Marcelo, *Precum în cer aşa şi la Havana*, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 52, 1982; L. Ulici, în *România literară*, nr. 9, 1983; Alex. Ştefănescu, *ibidem*, nr. 44, 1999; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 20, 2000; M. Mincu, în *Luceafărul*, nr. 21, 2000; Ileana Mălăncioiu, în *România literară*, nr. 28, 2000; Geo Vasile, *Proza românească între milenii*, 2001; Gh. Mocuţa, *Pe aceeaşi arcă*, 2001; Grete Tartler, în *România literară*, nr. 13, 2002; V. Protopopescu, în *Jurnalul literar*, nr. 12-14, 2002. **(A. S.)**

SLAVICI Ioan, n. 18 ian. 1848, com. Şiria, jud. Arad – m. 17 aug. 1925, Crucea de Jos – Panciu, jud. Vrancea. Prozator. Fiul lui Savu Slavici, cojocar, şi al Elenei (n. Borlea). Şcoala elementară în Şiria (1854-1858), liceul la Arad şi Timişoara (1860-1867), bacalaureatul la Satu Mare (1868). Începe Facultatea de Drept la Budapesta (1868) dar, îmbolnăvindu-se, îşi întrerupe studiile. Le continuă în anul următor la Viena, paralel cu stagiul militar. Student la Viena, până în 1872, audiază cursurile unor prof. de renume, citeşte cu lăcomie, însuşindu-şi, stimulat şi de prietenia cu Eminescu, o bună cultură ştiinţifică şi filosofică. Eminescu îi

înlesneşte contactul cu „Junimea" şi *Convorbiri literare*, unde debutează, în 1871, cu comedia *Fata de birău*. Împreună cu Eminescu pune bazele Soc. academice sociale literare „România jună" şi organizează, în 1871, ca preşedinte al soc. şi al comitetului de organizare, Serbarea de la Putna a studenţimii române din ţară şi străinătate. Lucrează în biroul unui avocat din Arad, apoi ca arhivar consistorial la Oradea. În toamna lui 1874, pleacă la Iaşi, stabilindu-se, la finele aceluiaşi an, la Bucureşti, unde e secretar al Comisiei pentru col. Hurmuzachi, prof., apoi redactor la *Timpul* (1876). Aici va fi coleg cu Eminescu şi Caragiale. În 1881 (dec.), apare vol. *Novele din popor*, recenzat elogios de N. Xenopol şi de M. Eminescu. În 1882 este ales membru corespondent al Acad. pentru contribuţia la editarea doc. Hurmuzachi. În acelaşi an, vara, întreprinde o călătorie în Italia, importantă pentru completarea culturii sale artistice. În 1884, se stabileşte la Sibiu, întemeind *Tribuna*, sub lozinca devenită faimoasă „Soarele pentru toţi românii la Bucureşti răsare". Acuzat de „agitaţie împotriva statului", i se intentează procese, soldate cu amenzi şi un an de închisoare, la Vaţ (1888-1889), unde redactează prima lucrare memorialistică, *Fapta omenească*. Primind în 1892 cetăţenia română, **S.** se stabileşte la Bucureşti, înfiinţând, în anul următor, *Corespondenţa română*, spre a milita în favoarea cauzei naţionale a românilor din Transilvania. În 1894, împreună cu Caragiale şi Coşbuc, scoate rev. *Vatra*, unde, în acelaşi an, publică în foileton romanul *Mara* (în vol. 1906). Numit, tot acum, director al Institutului „Ioan Otteteleişanu" din Măgurele (Bucureşti), se stabileşte cu familia acolo, rupând pentru un timp legăturile cu lumea literară. În 1903 primeşte Premiul Acad. Române pentru romanul *Din bătrîni* (1902). În preajma şi în timpul primului război mondial, conduce ziarul filogerman *Ziua* (1914-1915) şi colaborează la *Gazeta Bucureştilor* (1917), ziarul ocupaţiei germane, împreună cu Arghezi ş. a., pledând pentru neutralitate. Ca urmare, după război e întemniţat la Văcăreşti. Consecvent ideilor politico-sociale şi morale din tinereţe, **S.** se vede înstrăinat de epocă, respins de ea. Scrie însă până în ultima clipă, publicând vol. de memorialistică (*Închisorile mele,*1921; *Amintiri*, 1924) şi romane (*Din două lumi*, 1921; *Cel din urmă armaş*, 1923; *Din păcat în păcat,* 1924 – în foiletonul rev. *Adevărul literar şi artistic).*

OPERA: *Novele din popor*, Bucureşti, 1881; *Pădureanca,* Sibiu, 1884; *Păcală în satul lui*, Sibiu, 1886; *Istoria universală*. Manual pentru învăţământul secundar, Bucureşti 1891; *Românii din Regatul ungar şi politica maghiară*, Bucureşti, 1892; *Novele*, I-II, Bucureşti, 1892-1896 (alte ed. de *Nuvele*: I-II, 1907-1915; III-IV, 1923-1927; I-II 1940; I-II 1943; 1953; I-II, ed. îngrijită cu un glosar şi note de I. Pervain, R. Todoran şi M. Protase, pref. de I. Breazu, 1958; I-II, pref. de P. Marcea, 1960; 1965; 1971; repere istorico-literare de D. Vatamaniuc, 1972; ed. îngrijită de T. Teaha, repere istorico-literare de D. Vatamaniuc, 1975; ed. şi cuvânt înainte de C. Cubleşan, 1981; postfaţă şi bibliografie de M. Braga, 1982); *Ardealul,* Studiu istoric, Bucureşti, 1893; *„Tribuna" şi tribuniştii*, Bucureşti, 1896; *Vatra părăsită*, Bucureşti, 1900; *Din bătrâni,* Bucureşti, 1902; *Aşezarea vorbelor în româneşte*, Bucureşti, 1905; *Din bătrâni. Manea*, Bucureşti, 1905; *Mara*, Budapesta, 1906 (alte ed.: 1956; 1958; pref. de C. Măciucă, 1961; pref. şi note de Al. Săndulescu, 1964; pref. de C. Măciucă, 1967; 1969; tabel cronologic, pref., note şi bibliografie de P. Marcea, 1975; repere istorico-literare de D. Vatamaniuc, 1976; postfaţă şi bibliografie de R. G. Ţeposu, 1979); *La răscruci,* Bucureşti, 1906; *Poveşti*, Bucureşti, 1908 (alte ed. de *Poveşti*: 1921; I-II, 1943-1945; 1947; 1953; 1956; 1961; 1966; antologie, postfaţă şi bibliografie de A. Goci, 1975); *Spiru Călin*, Bucureşti, 1908; *Din valurile vieţii*, Bucureşti, 1909; *Puişorii,* Bucureşti, 1910; *Gramatica limbii române*, Partea I, Bucureşti, 1914; *Din bătrâni. Naraţiunea istorică*, Bucureşti, 1916; *Din două lumi,* Bucureşti, 1920; *Închisorile mele*, Bucureşti, 1921; *Cel din urmă Armaş*, Bucureşti, 1923; *Amintiri,* Bucureşti, 1924; *Lumea prin care am trecut*, Bucureşti, 1930; *Opere alese,* Bucureşti, 1949; *Opere,* I-II, Bucureşti, 1952; *Doi feţi cu stea în frunte,* Bucureşti, 1958; *Floriţa din codru şi alte poveşti*, Bucureşti, 1959 (1972); *Teatru*, ed. şi pref. de I. D. Bălan, Bucureşti, 1963; *Budulea Taichii*, pref. şi note de Domnica Stoicescu, Bucureşti, 1966; *Opere*, I-XIV, sub îngrijirea unui colectiv, pref. de D. Vatamaniuc, Bucureşti, 1967-1987; *Amintiri*, ed. îngrijită, pref., note şi indici de G. Sanda, Bucureşti, 1967; *Cel din urmă Armaş*, ed. îngrijită de C. Mohanu, Bucureşti, 1971; *Spaima*

zmeilor, poveşti, pref. de Valentina Tudoriu, Bucureşti, 1969; *Popa Tanda*, pref. de P. Marcea, Bucureşti, 1970; *Budulea Taichii*, postfaţă şi bibliografie de Mircea Popa, Bucureşti, 1973; *Moara cu noroc*, Bucureşti, 1958 (alte ed.: tabel cronologic, pref., note şi bibliografie de D. Vatamaniuc, 1973; pref. de M. Zaciu, 1974; pref. de P. Marcea, 1981); *Atitudini şi mărturisiri*, ed. prefaţată şi îngrijită de Z. Macovei, Timişoara, 1975; *Limir-Împărat*, poveşti, antologie, pref., note şi tabel cronologic de C. Mohanu, Bucureşti, 1979; *Proză. Poveşti. Nuvele. Mara*, I-II, ed. de D. Vatamaniuc, Bucureşti, 1979; *Romanele vieţii*, ed. îngrijită, pref. şi note de A. Cosma, Cluj-Napoca, 1979; *Amintiri*, postafaţă de L. Raicu, Bucureşti, 1983; *Doi feţi cu stea în frunte*, Bucureşti, 1983; *Moara cu noroc*, pref. de P. Marcea, Bucureşti, 1987; *Nuvele*, postfaţă şi bibliografie de M. Braga, Bucureşti, 1987; *Moara cu noroc*, ed. de Mihaela Guşu, Braşov, 1992; *Moara cu noroc*, ed. T. Teaha, Bucureşti, 1992; *Românii de peste Carpaţi*, ed. de C. Mohanu, pref. de D. Micu, Bucureşti, 1993; *Mara*, ed., prefaţă, curriculum vitae şi bibliografie de C. Mohanu, Bucureşti, 1993; *Închisorile mele*, Bucureşti, 1996; *Nuvele* ed. de Elisabeta Lăsconi, Bucureşti, 1996; *Mara,* Comentariu şi tabel cronologic de Elisabeta Lăsconi, Bucureşti, 1996; *Poveşti,* ed. şi fişă biobliografică de H. Grămescu, Craiova, 1997; *Moara cu noroc. Popa Tanda. Budulea Taichii,* ed. de C. Mohanu, Bucureşti, 1997; *Nuvele*, ed. de N. Grămescu, Bucureşti, 1998; *Moara cu noroc şi alte nuvele,* ed., studiu introductiv, cronologie şi bibliografie de D. Vatamaniuc, Bucureşti, 1999; *Primele şi ultimele,* postfaţă de C. Ungureanu, Bucureşti, 2000; *Mara,* ed. de D. Vatamaniuc, Bucureşti, 2001; *Opere,* I-VII, studiu introductiv şi tabel cronologic de D. Vatamaniuc, Bucureşti, 2001; *Opere,* I-IV, ed. de C. Mohanu, Bucureşti, 2001-2003; *Nuvele,* postfaţă şi bibliografie de Mircea Popa, Cluj-Napoca, 2002; *Două lumi. Cel din urmă Armaş. Corbei. Din păcat în păcat,* text stabilit, note, comentarii, repere critice şi glosar de C. Mohanu, Bucureşti, 2003; *Mara. Din bătrâni. Luca. Manea,* text ales şi stabilit, note, comentarii, repere critice şi glosar de C. Mohanu, Bucureşti, 2003; *Moara cu noroc. Popa Tanda. Budulea Taichii,* postfaţă, tabel cronologic şi aprecieri critice de C. Mohanu, Bucureşti, 2003. Traduceri: Bret Harte, *Prietenul meu Vântură-Ţară,* Sibiu, 1886; N. Gogol, *Strigoaica,* Sibiu, 1886; R. Stratz, *Scumpa ţară,* Bucureşti, 1917.

REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1881; M. Eminescu, în *Timpul*, nr. 69, 1882; N. Xenopol, în *Românul* nr. 7, 1882; N. Iorga, *Schiţe de literatură română*, II, 1894; M. Dragomirescu, în *Convorbiri critice*, nr. 6, 1908; P. Locusteanu, *50 figuri contimporane*, 1913; G. Galaction, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 247, 1925; M. Sadoveanu, ibidem; N. Iorga, în *Universul literar*, nr. 35, 1925; N. Davidescu, în *Cuvântul liber,* nr. 29, 1925; Sc. Struţeanu, în *Mişcarea literară*, nr. 42-43, 1925; G. Topîrceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1925; Al. Boitoş, *Activitatea lui Slavici la „Tribuna" din Sibiu,* 1927; Perpessicius, *Menţiuni...,* I, 1928; N. Davidescu, în *Propilee literare*, nr. 8, 1928; O. Boitiş, *Activitatea lui Ioan Slavici la „Tribuna" din Sibiu*, 1927; Sc. Struţeanu, *Ioan Slavici. Comentarii asupra omului şi operei,* 1930; N. Iorga, *Istoria...* I; Al. Philippide, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 782, 1935; G. Călinescu, *Istoria...;* T. Vianu, *Arta...;* I. Breazu, *Slavici şi Confucius*, 1946; Perpessicius, *Menţiuni de istoriografie literară şi folclor,* I, 1957; P. Dumitraşcu, *De la Varlaam la Sadoveanu*, 1958; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 11, 1963; P. Marcea, *Ioan Slavici,* 1965; T. Vianu, *Studii de literatură română*, 1965, T. Gal, *Ioan Slavici despre educaţie şi învăţământ*, 1967; M. Zaciu, *Masca...*; I. Pervain, în *Studia Universitatis Babeş-Bolyai*, Series Philologica, Fasc. 1, 1967; D. Vatamaniuc, *Ioan Slavici şi lumea prin care a trecut*, 1968; I. Breazu, *Studii de literatură română şi comparată*, I. 1970; G. Tohănescu, în *Cariatide (*Arad), nr. 5, 1970; P. Constantinescu, *Scrieri,* IV, 1970; D. Vatamaniuc, *Ioan Slavici. Opera literară*, 1970; T. Bugnariu, I. Domşa, D. Vatamaniuc, *Ioan Slavici. Biobibliografie*, 1973; M. Zaciu, *Bivuac*, 1974; Magdalena Popescu, *Ioan Slavici*, 1977; *Ioan Slavici, interpretat de...,* 1977; *I. L. R.,* III, G. Munteanu, *Istoria literaturii române*, 1980; I. Cheie-Pantea, *Palingeneza valorilor*, 1982; *Ioan Slavici comentat* de C. Cubleşan, 1994; *Ioan Slavici*. Viaţa şi opera în imagini, 1997; A. Rău, în *Steaua*, nr. 1, 1998; M. Anghelescu, în *România literară*, nr. 5, 1998; Z. Ornea, *ibidem*, nr. 31, 1999; C. Ungureanu, *ibidem*, nr. 12, 1999; idem, în *Luceafărul*, nr. 3, 1999; S. Ailenei, în *Convorbiri*

literare, nr. 6; 7, 2000; C. Cubleşan, *„Moara cu noroc” de Ioan Slavici,* 2001; C. Ungureanu, *Ioan Slavici,* 2001; idem, în *Luceafărul,* nr. 14; 17, 2002; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 14, 2003. **(A. C.)**

SLĂVESCU Micaela, n. 17 mart. 1929, Bucureşti. Traducătoare. Fiica inginerului Oliviu Slăvescu şi a Gabrielei (n. Cavaliotti). Şcoala primară la Bucureşti, continuată, în aceeaşi localitate, la „Şcoala Centrală de Fete” (1939-1947). Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (secţia italiană-franceză, 1947-1951). După absolvire, lucrează la Direcţia Presei, la I.P.I.A. şi apoi la Catedra de franceză a Univ. din Bucureşti. Debutează editorial cu o antologie de umor în lb. franceză, *Humour en français... de tous les coins... de tous les âges* (1963). În paralel cu lucrări didactice, publică numeroase trad. din literatura franceză (Ch. Nodier, G. de Nerval, V. Hugo, Cl. Bremond ş. a.), pref. la opere de autori clasici şi moderni – La Fontaine, Corneille, Molière, H. Nonnier, Edmond Rostand, M. Druon, M. Tournier ş. a. A tradus în lb. franceză o antologie de basme româneşti (*Contes populaires roumaines*, 1979), opere de Lucian Blaga, Marin Preda, Geo Dumitrescu, precum şi lucrări cu profil istoric sau de istoria artei şi a civilizaţiei. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1979, pentru trad. în lb. de circulaţie a unor opere româneşti.

OPERA: *Humour en français... de tous les coins... de tous les âges. Recueil des plaisanteiries et des anecdotes,* texte culese şi adnotate de ~, Bucureşti, 1963; *Dicţionar al literaturii franceze* (coordonator şi coautor), Bucureşti, 1972; *Histoire de la litterature française* (coautoare), Bucureşti, 1981. Traduceri: J. F. Muller, *Pictura modernă*, Bucureşti, 1967; L. Venturi, *Pictori moderni*, Bucureşti, 1968; idem, *De la Manet la Lautrec* (în colab. cu Constanţa Tănăsescu), Bucureşti, 1968; Ch. Nodier, *Trilby. Povestiri fantastice* (în colab. cu B. Brezianu), Bucureşti, 1973; Marin Tarangul, *Bosch*, Paris, 1974; Al. Tănase, *Culture, civilisation, humanisme*, Bucureşti, 1974; Costin Murgescu, *L'Economie socialiste de la Roumanie,* Bucureşti, 1974; E. Schileru, *L'Impressionisme*, Bucureşti, 1975; V. Hugo, *Hanul din Islanda*, Bucureşti, 1976; Virgil Cândea, *Breve histoire de la Roumanie*, Bucureşti, 1977; Gerard de Nerval, *Călătorie în Orient*, Bucureşti, 1977; *Contes populaires roumaines*, Bucureşti, 1979; Maurice Druon, *Fericirea unora*, Bucureşti, 1979; Claude Bremond, *Logica povestirii*, Bucureşti, 1981; Geo Dumitrescu, *Billiard*, Bucureşti, 1981; Marin Preda, *L'Horizon bleu de la mort*, Bucureşti, 1982; Radu Florescu, *L'Art de l'antiquité daco-roumaine*, Bucureşti, 1986; Lucian Blaga, *Theatre*, Bucureşti, 1986; M. Folco, *Doar Dumnezeu şi noi...,* Bucureşti, 1992; A. Vollard, *Ascultându-i pe Cezanne, Degas, Renoir,* Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: D. Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 19, 1977; M. Moga, în *Contemporanul*, nr. 24, 1979; R. Toma, în *Revue roumaine*, nr. 11, 1979. **(V. S.)**

SMARA (pseud. Smarandei Gheorghiu), n. 5 sept. 1857, Târgovişte – m. 26 ian. 1944, Bucureşti. Poetă, prozatoare, autoare de piese de teatru. Fiica pitarului Ioan Andronescu şi a Alexandrinei (n. Vlădescu), aparţinând unor vechi familii târgoviştene, cu o descendenţă importantă pentru viaţa culturală a ţării. Nepoată a lui Gr. Alexandrescu. Clasele primare, la Şcoala de Fete de la Târgovişte; din 1870, cursurile secundare, la Şcoala Centrală de Fete din Bucureşti. Institutoare la Sinaia, Ploieşti şi, din 1890, la Bucureşti; călătoare pasionată, urmând lungi itinerarii europene. Activitatea sa diversă (ca om al şcolii, scriitoare, publicistă, membră a mai multor soc. culturale ale vremii, conferenţiară la nenumărate reuniuni cultural-ştiinţifice şi social-politice în ţară şi străinătate) stă sub semnul rolului său cardinal de militantă activă în mişcarea feministă a epocii; prima reprezentantă a României care conferenţiază în Occident, participând la congrese internaţionale: Congresul orientaliştilor (1889), Congresul Uniunii

Femeilor pentru Pace (1900), Congresul latin (1902), Congresul educaţiei în familie (1913) etc. **S.** găzduieşte la Bucureşti un cenaclu literar frecventat de M. Eminescu, I. L. Caragiale ş. a. Debutează la *Literatorul* lui Al. Macedonski (1881) cu o trad.: *Remuşcarea* de E. A. Poe; scoate, la 1893, rev. *Altiţe şi Bibiluri*, menită să cultive lb. şi literatura română; colaborează la *Revista Societăţii „Tinerimea Română", Convorbiri literare, Fântâna Blanduziei, Revista literară, Românul, Adevărul, Universul* ş. a. Debut editorial cu vol. de versuri *Din pana suferinţei* (1888). Compusă din vol. de poezii (*Ţara mea,* 1905; *Stâlpi de pază,* 1906; *Spade strămoşeşti*, 1915, ed. II, 1921), nuvele (*Novele,* 1890; *Mozaicuri,* 1897; *Dumitriţe brumate,* 1937), romane (*Fata tatii,* 1912; *Băiatul mamei,* 1920; *Domnul Bădină,* 1931), şi teatru (*Mârza,* 1904; *Meseriaşii, Dorul de ţară,* 1905 ş. a.), opera literară a **S.** coboară obişnuit sub nivelul artei adevărate. Consemnabile sunt, în schimb, paginile de memorialistică: *O romancă spre Polul Nord* (1932).

OPERA: *Din pana suferinţei*, versuri, Bucureşti, 1888, (ed. II, *Poezii,* 1890); *Novele*, Bucureşti, 1890; *Veronica Micle. Viaţa şi operile sale*, Bucureşti, 1892; *Despre copiii orfani*, conferinţă, Bucureşti, 1893; *Feciorii şi fiicele noastre*, conferinţă, Bucureşti, 1896; *Patru conferinţe ţinute la Ateneul Român*, Bucureşti, 1896; *Mozaicuri*, proză scurtă, Bucureşti, 1897; *Schiţe din Târgovişte*, conferinţă, Bucureşti, 1898; *Schiţe şi amintiri din Italia*, conferinţă, Bucureşti, 1900; *Calvar*, Bucureşti, 1901; *Dorul de ţară. Meseriaşii. La 24 Ianuarie. Ispăşire,* teatru, Ploieşti, 1904; *Ţara mea*, versuri, Ploieşti, 1905; *Stâlpi de pază*, versuri, Bucureşti, 1906; *Fata tatii*, roman, Bucureşti, 1912; *Spade strămoşeşti*, versuri, Bucureşti, 1915 (ed. II, 1922); *Băiatul mamei*, roman, Bucureşti, 1920; *Schiţe şi amintiri din Cehoslovacia*, Bucureşti, 1925; *Simfonii din trecut*, Bucureşti, 1927; *Mătuşica Diţa*, poveşti, poezii şi istorioare, Bucureşti, 1928; *Domnul Bădină*, roman, Bucureşti, 1931; *O romancă la Polul Nord*, Bucureşti, 1932; *Corbul cu pene de aur*, feerie în versuri, Bucureşti, 1935; *Dumitriţe brumate*, Bucureşti, 1937; *Cântă Doina*, Bucureşti, 1939. Traduceri: Fenimore I. Cooper, *Ciorapul de piele. Poveşti americane*, trad. de ~, Bucureşti, 1899.

REFERINŢE CRITICE: *Jubileul de 75 de ani al scriitoarei Smara,* 1932; M. Miller-Verghy, E. Săndulescu, *Evoluţia scrisului feminin în România*, 1935; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la începuturi până azi*, 1981; P. Gh. Bârlea, *O romancă spre Polul Nord: pe urmele Smarandei Gheorghiu*, 1988. **(M. Pr.)**

SMARANDACHE Florentin, n. 10 dec. 1954, Bălceşti, jud. Vâlcea. Poet, prozator şi eseist. Fiul lui Gheorghe Smarandache, mecanic, şi al Mariei (n. Mitroescu), asistentă medicală. Şcoala generală în satul natal (1961-1969), apoi Liceul Pedagogic din Craiova (1969-1972), continuat la Râmnicu Vâlcea (1972-1974); licenţiat al Facultăţii de Ştiinţe a Univ. din Craiova, secţia informatică (1975-1979). După stabilirea în Statele Unite (1990), urmează cursuri de perfecţionare în matematică şi informatică la Arizona State University, Tempe (1991), Prima Community College, Tucson (1995) şi University of Phoenix, Tucson (1996). Analist-programator la Întreprinderea de utilaj greu din Craiova (1979-1981); prof. de matematică la Bălceşti (1981-1982); între 1982 şi 1984, prof. de matematică în Maroc; după revenirea în ţară, prof. la Craiova (1984-1985) şi la Drăgoteşti, jud. Dolj (1985-1986). În 1988, după mai multe demersuri obţine viză de turist pentru Bulgaria, de unde trece în Turcia şi solicită azile politic (rămâne în lagărele de refugiaţi din această ţară până în 1990, când imigrează în Statele Unite). Lucrează ca inginer de software la Corporaţia Honeywell din Phoenix, Arizona (1990-1995), apoi la Prima Community College din Tucson (1995-1997); din 1997, este prof. asistent la University of Mexico (Gallup). Cunoscut în domeniul teoriei analitice a numerelor cu noţiuni care-i poartă numele. În literatură este iniţiatorul unui curent de avangardă nunit paradoxism (folosirea excesivă în creaţii a contradicţiilor, antitezelor, antinomiilor, oximoronilor şi a paradoxurilor). Autor a numeroase vol. de poezie, proză scurtă, teatru şi eseuri. Vol. de debut (*Formule pentru spirit*, 1981) a apărut sub pseud. Ovidiu

Florentin.

OPERA: *Formule pentru spirit*, versuri, Bucureşti, 1981 (trad. franceză: *Formules pour l'ésprit*, de Ch. Signoret, Fès, Maroc, 1983; trad. italiană: *Formule per lo spirito*, de Helle Busaca, Firenze, 1994); *Culegere de exerciţii poetice*, Fès, Maroc, 1982 (ed. II, Craiova, 2000); *Sentimente fabricate în laborator*, versuri, Fès, Maroc, 1982 (ed. II, Craiova, 2000; trad. franceză: *Sentiments frabriqués en laboratoire*, de Tr. Nica, Fès, Maroc, 1984); *Legi de compoziţie internă. Poeme cu... probleme*, Fès, Maroc, 1982 (republicată sub titlul: *Exist împotriva mea*, pref. de Gh. Tomozei, Târgovişte, 1994; ed. bilingvă româno-engleză: *Exist împotriva mea/I am Against Myself*, în trad. autorului, Craiova, 1997); *Le sens du non-sens*, non-počme, Fès, Maroc, 1983 (ed. II, 1984); *Anti-chambres et Anti-počsies, ou bizarreries*, Fčs, Maroc, 1984 (ed. II, 1989); *Non Poems*, Phoenix-Chicago, 1991; *Le paradoxisme: un nouveau mouvement littéraire*, Bergerac, Franţa, 1992; *Dark Snow*, Phoenix-Chicago, 1992; *Circles of Light*, Phoenix-Chicago, 1992; *Sans mois que deviendrait la Poésie?*, Québec, 1993; *America, paradisul diavolului*, jurnal de emigrant, postfaţă de C. M. Popa, Craiova, 1992 (alte ed., 1994; 1999); *MetaIstorie*, trilogie teatrală, postfaţă de D. Tărchilă, Bucureşti, 1993; *NonRoman*, Craiova, 1993; *Clopotul tăcerii/Silence's Bell/La Cloche du silence*, poeme haiku, cu un studiu de Fl. Vasiliu, Bucureşti, 1993 (tradus în italiană şi esperanto, 1995); *Fugit...*, I-II, jurnal de lagăr, pref. de I. Rotaru, Bucureşti, 1994-1998, *Întâmplări cu Păcală*, teatru pentru copii, Bucureşti, 1994 (trad. engleză a autorului: *Trickster's Famous Deeds*, Oradea, 2000); *Emigrant la infinit*, poeme americane, pref. de Cezar Ivănescu şi M. I. Vlad, Târgovişte, 1996 (ed. II, bilingvă, româno-engleză, Craiova, 1997); *Prin tunele de cuvinte/Through the Word Tunnels*, poeme într-un vers, trad. în engleză de O. Ghidirmic, Bucureşti, 1997; *Scrieri defecte*, pref. de I. Rotaru, Craiova, 1997; *Distihuri paradoxiste*, postfaţă de D. Ţopa, Aarborg, Danemarca, 1998 (trad. în sârbo-croată, Novi Sad, 2000); *Profesor în Africa*, jurnal marocan, Chişinău, 1999; *Întreaba-mă să te întreb*, interviuri, Târgovişte, 1999; *Cum am descoperit America*, fragmente de jurnal, Oradea, 2000; *Vreme de şagă*, fabule, parodii..., în colab. cu Gh. Niculescu, Oradea, 1999; *Destin*, povestiri pentru copii, teatru..., Craiova, 2000; *Prin albe şi clasice epii târzii*, Oradea, 2000; *Cântece de mahala*, Oradea, 2000; *Parada marilor enigme*, în colab. cu Gh. Niculescu, 2000; *Leitmotives*, Craiova, 2000; *Outer-Art*, album de picturi şi desene experimentale paradoxiste, Oradea, 2000; *oUTER-aRT. The Worst Possible Art in the World*, album, Râmnicu Vâlcea, 2002; *În doi timpi şi trei mişcări*, aforisme, culegere de folclor, Bucureşti, 2002; *Mărgele risipite*, poezii culese din folclorul transnistrian, Bucureşti, 2002; *Ultra polemici cu LiTeRe mari şi mici*, eseuri, Râmnicu Vâlcea, 2002, *Parada marilor enigme*, Râmnicu Vâlcea, 2003. Traduceri: *Afinităţi*, din lirica universală, Aaborg, Danemarca, 1998.

REFERINŢE CRITICE: C. M. Popa, *Mişcarea literară paradoxistă*, 1992; Fl. Vasiliu, *Paradoxism's Main Roots*, 1994; T. Popescu, *Estetica paradoxismului*, 1995; Veronica Balaj şi M. I. Vlad, *Interviuri cu Florentin Smarandache*, 1998; Gh. Niculescu, *Rebus, umor, paradoxism*, 2000; idem, *Smarandachisme*, 2000; G. Băjenariu, *Cititor în exilul creator*, 2001. **(A. S.)**

SOARE Alice, n. ? – m. 19 aug. 1945, Bucureşti. Poetă din grupul sonetiştilor de la *Sburătorul*, unde colaborează începând cu 4 dec. 1920. A mai semnat în *Flacăra, Însemnări literare, Dunărea, Viaţa Românească.* Reunite în două vol. inegale valoric, *Ferestre luminate* (1921) şi *Sâmburi de lumină* (1940), ce-i încadrează simetric viaţa, versurile poetei – o „Niobe pe veci nemângâiată" – izvorăsc din acele zone ale autobiograficului ce i-au determinat „renunţarea resemnată", „abdicarea". Când, rareori, depăşeşte cercul durerii, poezia produce vechi şi delicate pasteluri cu „marine" şi „orientale" din Balcic, portrete şi citadine hibernale de sugestie plastică, flamandă, sau amintindu-l, alteori, pe Rosenthal. Publicând sporadic, în rev. cu public redus, a rămas aproape necunoscută, deşi recomandarea lui Topîrceanu atrăgea atenţia, încă de la debutul editorial, asupra talentului „abil în invenţia motivelor poetice", semnalând „probitatea constantă faţă cu arta" şi „rara distincţie în atitudine".

OPERA: *Ferestre luminate*, versuri, Bucureşti, 1921; *Sâmburi de lumină*, versuri, Bucureşti, 1940.

REFERINŢE CRITICE: Mihai Iorgulescu, în

Sburătorul, nr. 3, 1921; G. Topîrceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1921; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane* 1900-1937, 1937. **(D. C.)**

SOARE Iulia (pseud. lui Lili Sonnenfeld), n. 5 iul. 1920, Galaţi – m. 23 iul. 1971. Prozatoare şi traducătoare. Fiica lui Adolf Sonnenfeld şi a Iuliei Sofia (n. Lack). Şcoala primară (1927-1931) şi liceul la Galaţi (bacalaureatul în 1939). Licenţiată a Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (studii începute în 1939, întrerupte din cauza războiului, încheiate în 1946). Redactor la Editura Politică, ESPLA şi Meridiane (1946-1954, când se pensionează de boală). După debutul cu romanul-cronică *Familia Calaff* (1956), cu relieful clasic al caracterelor şi cultul epicii tradiţionale, publică un studiu critic despre *Stendhal* (1957). Nuvelele (*O plimbare la Băneasa,* 1962; *Vârsta de bronz,* 1969; *Duminică frumoasă de primăvară, 1971)* au fie teme istorice, fie se axează pe biografii „neinteresante", adică lipsite de aventură şi spectaculos, ale unor inşi blazaţi, ajunşi în pragul senectuţii. A tradus din P. Daix, Condillac, K. Čapek, H. Bazin, J. Verne, G. Duhamel, A. Gide ş. a.

OPERA: *Familia Calaff*, roman, Bucureşti, 1956; *Stendhal*, Bucureşti, 1957; *O plimbare la Băneasa,* nuvele, Bucureşti, 1962; *Vârsta de bronz*, nuvele, Bucureşti, 1969; *Duminică frumoasă de primăvară*, nuvele, 1971. Traduceri: St. Zeromski, *Doctorul Judim*, trad. de ~ şi Rodica Ciocan, cuvânt înainte de Olga Zaicik, Bucureşti, 1958; B. Stancovici, *Sânge stricat*, în româneşte de ~ şi G. Bulic, Bucureşti, 1959; Jacques-Yves Cousteau şi Frédéric Dumas, *Lumea tăcerii*, trad. de ~, Bucureşti, 1960; Pierre Daix, *Ultima fortăreaţă*, trad. de ~, Bucureşti, 1960; L. Gaytisolo-Gay, *La marginea Barcelonei*, trad. de ~ şi de P. Teodorescu, Bucureşti, 1961; Condillac, *Tratatul despre senzaţii*, trad. de ~, studiu introductiv şi note de D. Bădărău, Bucureşti, 1962; Ph. Renu, *Val întinat*, în româneşte de Tatiana Panaitescu şi ~, Bucureşti, 1962; K. Čapek, *Opere alese*, I-II, în româneşte de I. Lemnij şi ~, Bucureşti, 1963; H. Bazin, *Vipera sugrumată. Moartea căluţului*, în româneşte de ~, pref. de Val Panaitescu, Bucureşti, 1964; J. Verne, *În faţa steagului*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1965; H. Pontoppidan, *Per cel norocos*, în româneşte de ~ şi Al. Budişteanu, pref. de A. Martin, Bucureşti, 1965; R. Martin du Gard, *Jean Barois*, în româneşte de ~, pref. de Val Panaitescu, Bucureşti, 1966; A. Gide, *Pivniţele Vaticanului*, în româneşte de ~, pref. de N. Manolescu, Bucureşti, 1966 (altă ed., 1993); G. Duhamel, *Viaţa şi aventurile lui Salavin*, I-III, în româneşte de ~, Bucureşti, 1966; G. Duhamel, *Cronica familiei Pasquier*, I-III, trad. de ~, pref. de Ov. S. Crohmălniceanu, Bucureşti, 1968; Gottfried Keller, *Heinrich cel verde*, I-III, trad. de ~ şi de D. Vacariuc, pref. şi tabel cronologic de H. Müller, Bucureşti, 1970; Anghelos S. Vlahos, *Stăpânul meu Alcibiade*, trad. de ~ şi Antiţa Augustopol-Jucan, Bucureşti, 1970; A. Gide, *Călătorie în Congo*, trad. de ~, Bucureşti, 1971.

REFERINŢE CRITICE: V. Ardeleanu, *„A urî", „a iubi"*, 1971; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 29, 1971; H. Vasilescu, în *Orizont*, nr. 10, 1971; I. Negoiţescu, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1971; Corina Cristea, în *Luceafărul*, nr. 29, 1973. **(I. S.)**

SOLACOLU Barbu, n. 18 mart. 1897, Bucureşti – m. 30 oct. 1976, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Victor Solacolu, magistrat, şi al Victoriei (n. Petrescu). Şcoala primară (1904-1908). Studii liceale la „Gh. Lazăr" şi „Sf. Sava" din Bucureşti (1908-1913). După doi ani la Facultatea de Drept (1913-1915), e mobilizat; urmează Şcoala Militară la Iaşi şi participă ca sublocotenent de cavalerie în campania din Budapesta. Continuă studiile la Berlin (1920-1923). Dr. în filosofie şi ştiinţe economice al Univ. din Berlin (1923) cu tezele *Tönnies Begriff der Gesellschaft und Gemeinschaft* şi *Die rumänische Erdölfrage*. Elev al lui Werner Sombart, Heinrich Herkner şi Alois Riehl. Redactor la *Neamul românesc* al lui N. Iorga în 1923. Conf. onorific la Acad. de Înalte Studii Comerciale. A

activat şi în cadrul Institutului Social al lui D. Gusti. Funcţii în aparatul economic-administrativ. Debut la *Flacăra* lui C. Banu în 1912. Colab. la *Viaţa nouă, Sburătorul, Contimporanul, Cuvântul liber.* Autor al unui mic vol. de poezii, *Umbre pe drumuri* (1920), reeditat cu adaosuri în 1968. Apublicat un vol. de memorii (*Evocări. Confesiuni. Portrete*, 1974).

OPERA: *Umbre pe drumuri*, versuri, Bucureşti, 1920 (ed. II, cu un cuvânt înainte de Ş. Cioculescu, 1968); *Evocări. Confesiuni. Portrete*, cu o postfaţă de M. Gafiţa, Bucureşti, 1974. Traduceri: Shakespeare, *Opere VI – Henric al VI-ea*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1958; Ronsard, *Poezii*, în româneşte de ~, cu un cuvânt înainte şi note de V. Lipatti, Bucureşti, 1959; G. Carducci, *Scrieri alese*, poezii, trad. de T. George şi ~, proză, trad. de Nina Façon, Bucureşti, 1964; William Styron, *Marşul cel lung*, trad. de ~, Bucureşti, 1967; Ekwensi Cyprian, *Savana în flăcări*, trad. de ~, Bucureşti, 1969; Browning Elisabeth, *Sonetele unei portugheze*, înfăţişate în versuri româneşti de ~, Bucureşti, 1971; Shakespeare, *Opere complete, I, Henric al VI-lea*, Partea I-III, trad. de ~, ed. îngrijită, studiu introductiv, note de istorie literară şi comentarii de L. Leviţchi, Bucureşti, 1982; Ronsard, *Sonete de dragoste,* Timişoara, 1994.

REFERINŢE CRITICE: O. Densusianu, în *Viaţa nouă*, iun. 1920; E. Lovinescu, *Istoria*, III; G. Călinescu*, Istoria*...; D. Micu, *Început*...; C. Ciopraga, *Literatura*...; V. Gheorghiu, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1968; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1974; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 30, 1974; ***, în *Luceafărul*, nr. 22, 1975; P. Daniel, în *România literară*, nr. 45, 1976; Elena Tacciu, *Romantismul românesc*, II, 1985. **(Al. P.)**

SOLCAN Pan, n. 25 mai 1924, com. Botoşana, jud. Suceava. Prozator. Fiul lui Porfir Solcan şi al Tudosiei (n. Leşan), agricultori. Şcoala primară în com. natală, apoi Liceul „Ştefan cel Mare” din Suceava. Licenţiat în ştiinţe politice al Univ. din Bucureşti. Ziarist la Suceava şi corespondent local al *României libere* (între 1968 şi 1975 lucrează în redacţia centrală a ziarului); redactor la *Tribuna României* (1975-1990; detaşat un an, 1984, în redacţia publicaţiilor pentru străinătate). Debutează în *România literară* (1978). A publicat romanele: *Căderea* (1980), *Umbra* (1982), *Jocul* (1984), *Nostalgia* (1987), *Vameşul ploilor* (1984), *Nu faceţi case mai înalte ca arborii* (1990), *Strigătul* (1997) şi *Străina* (1999).

OPERA: *Căderea*, roman, Bucureşti, 1980; *Umbra*, roman, Bucureşti, 1982; *Jocul*, roman, Bucureşti, 1984; *Nostalgia*, roman, Bucureşti, 1987; *Vameşul ploilor*, roman, Bucureşti, 1987; *Nu faceţi case mai înalte ca arborii*, roman, Bucureşti, 1990; *Strigătul*, roman, Bucureşti, 1997; *Străina*, roman, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Ana Selejan, în *România literară*, nr. 6, 1981; I. Holban, în *Cronica*, nr. 4, 1981; D. R. Popa, în *Tribuna României*, nr. 198, 1981; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 14, 1983; C. Crişan, în *România literară*, nr. 5, 1985; N. Bârna, *ibidem*, nr. 29, 1989; Cl. Constantinescu, *ibidem*, nr. 5, 1991; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 440, 1998; O. Cazan, în *Bucovina literară*, nr. 4, 2000. **(A. S.)**

SOLOMON Dumitru, n. 14 dec. 1932, Galaţi – m. 9/10 februarie 2003, Bucureşti. Dramaturg, prozator şi eseist. Fiul lui Iacob Solomon, funcţionar, şi al Esterei (n. Capmare). Şcoala primară la Bârlad (1939-1942). Studii medii la Liceul „Gh. R. Codreanu” din Bârlad (1944-1951). Absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1955). Redactor la *Gazeta literară* (1955-1962); şef de secţie la *Luceafărul* (1962-1964); director artistic la Studioul cinematografic Bucureşti (1964-1972). Începând cu 1972, lector de scenarii la Casa de Filme 3. Debutează în *Viaţa Românească* (1953). Debut editorial cu eseul *Problema intelectualului în opera lui Camil Petrescu* (1958). Colab. la *Gazeta literară, Contemporanul, Luceafărul, România literară, Viaţa Românească, Ateneu, Familia, Tribuna, Vatra, Cinema, Teatrul.* Vol. de teatru: *Dispariţia* (1967), *Socrate. Măşti contemporane* (1970), *Fata morgana* (1973), *Socrate. Platon. Diogene câinele* (1974), *Fata morgana. Scene din viaţa unui bădăran* (1978), *Beţia de cucută* (1984), *Iluzia optică* (1985), *Transfer de personalitate*

(1990), *Oglindă* (1995), *Teatru* (1997), *Miriam şi nisipurile mişcătoare* (2001). Vol. *Scurtcircuit la creier* (1978), *În unghi ascuţit* (1983), *Desene rupestre* (1989) cuprind schiţe dramatice, piese într-un act, dialoguri, proze, meditaţii. Eseuri despre teatru şi cinematograf: *Teatrul ca metaforă* (1976); *Dialog interior* (1987). Premiul pentru dramaturgie al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti, pentru piesa *Dionege câinele* (1974); Premiul „I. L. Caragiale" al Acad. şi Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pentru vol. *Fata morgana. Scene din viaţa unui bădăran* (1978); Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor pentru piesa *Între etaje* (1982).

OPERA: *Problema intelectualului în opera lui Camil Petrescu*, Bucureşti, 1958; *Dispariţia*. Schiţe dramatice şi piese într-un act, Bucureşti, 1967; *Socrate. Măşti contemporane*, teatru, Bucureşti, 1970; *Fata morgana.* Farsă pseudopoliţistă, Bucureşti, 1973; *Socrate. Platon. Diogene câinele*, teatru, Bucureşti, 1974; *Teatrul ca metaforă,* eseuri, Bucureşti, 1976; *Fata morgana. Scene din viaţa unui bădăran*, teatru, Bucureşti, 1978; *Scurtcircuit la creier*, proză, Bucureşti, 1978; *În unghi ascuţit*, proză, teatru scurt, Bucureşti, 1983; *Beţia de cucută*, teatru, Bucureşti, 1984; *Iluzia optică.* Teatru cu oameni şi cu animale, Bucureşti, 1985; *Dialog interior*, Bucureşti, 1987; *Desene rupestre*, schiţe, teatru scurt, Bucureşti, 1989; *Transfer de personalitate,* teatru, Bucureşti, 1990; *Oglindă. De mers în pustiu,* teatru, Bucureşti, 1995; *Repetabila scenă a balconului,* piesă într-un act, Bucureşti, 1996; *Teatru,* Bucureşti, 1997; *Miriam şi nisipurile mişcătoare,* teatru, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: P. Georgescu, în *Gazeta literară*, nr. 43, 1967; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 50, 1970; I. Vartic, în *Tribuna*, nr. 48, 1970; M. Robescu, în *România literară*, nr. 21, 1971; V. Silvestru, *Spectacole în cerneală,* 1972; M. Ghiţulescu, în *Steaua*, nr. 2, 1975; N. Carandino, în *Steaua*, nr. 8, 1978; L. Raicu, *Printre contemporani*, 1980; S. Titel, în *România literară*, nr. 26, 1983; R. Diaconescu, *Dramaturgi români contemporani*, 1983; Fl. Faifer, *Dramaturgia între clipă şi durată*, 1983; V. Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1984; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; Ileana Berlogea, în *Contemporanul*, nr. 25, 1985; D. Kivu, în *Contemporanul*, nr. 11, 1986; V. Silvestru, *Umorul în literatură şi artă*, 1988; Viola Vancea, în *Teatrul*, nr. 3, 1989; Alice Georgescu, în *Teatrul azi,* nr. 4; 9-10, 1990; idem, *ibidem,* nr. 11, 1991; Miruna Runcanu, *ibidem,* nr. 7, 1992; M. Morariu, în *Familia,* nr. 7-8, 1998; M. Tupan, în *Luceafărul,* nr. 6, 2003; D. Chirilă, în *Familia,* nr. 2, 2003. **(M. V.)**

SOLOMON Petre, n. 15 febr. 1923, Bucureşti – m. 15 oct. 1991, Bucureşti. Poet, traducător şi eseist. Fiul lui Alexandru Solomon, negustor şi funcţionar, şi al Zoei (n. Grill). Liceul „Cultura" (1933-1940), apoi Colegiul pentru studenţi evrei (1941). Licenţiat în litere al Univ. din Bucureşti (1947). Frecventează cenaclul „Sburătorul" (1943). Redactor la ziarul *Unirea* (1946-1948), la editura „Cartea Rusă" (1947-1948) şi la Agenţia Română de Presă (1948-1952). Debutează în rev. *Orizont* (1944). Trad. (din Rimbaud) publicase deja în *Lumea* lui G. Călinescu (1946). Debut editorial cu trad. romanului lui Mark Twain, *Aventurile lui Huckleberry Finn* (1951). Colaborează la *Contemporanul, Flacăra, Orizont, România literară*. A publicat studii de literatură universală (primul, *Fielding, un precursor al romanului realist*, în 1954), vol. de versuri (primul, *Lumina zilei*, tot în 1954), multe trad. din engleză, franceză, rusă, maghiară, pref., note la antologia de poezie americană a lui Ion Caraion (1979). Premiul Uniunii Scriitorilor pentru trad. cărţii lui Mark Twain, *Wilson Zevzecul* (1982).

OPERA: *Lumina zilei,* versuri, Bucureşti, 1954; *Fielding – un precursor al romanului realist*, Bucureşti, 1954; *Drum spre oameni*, versuri, Bucureşti, 1956; *Mark Twain sau aventurile umorului*, Bucureşti, 1958; *John Milton*, Bucureşti, 1962; *Relief,* versuri, Bucureşti, 1965; *Între foc şi cenuşă*, versuri, Bucureşti, 1968; *Umbra necesară,* versuri, Bucureşti, 1971; *Exerciţii de candoare*, versuri, Bucureşti, 1974; *Mark Twain – la izvoarele fluviului*, Bucureşti, 1976; *Culoarea anotimpurilor,* versuri, Bucureşti, 1977; *Rimbaud – o călătorie spre centrul cuvântului*, Bucureşti, 1980; *Timpul neprobabil,* versuri, Bucureşti, 1985; *Paul Celan – dimensiunea românească*, Bucureşti, 1987; *Hotarul de hârtie*, versuri, Bucureşti, 1988; *Henry James*

junior, Bucureşti, 1988; *Paul Celan. L'adolescence d'un adieu,* Paris, 1990. Traduceri: Mark Twain, *Aventurile lui Huckleberry Finn*, Bucureşti, 1951; J. London, *Pagini alese*, Bucureşti, 1954; W. Scott, *Ivanhoe*, Bucureşti, 1955; P. B. Shelley, *Poeme*, Bucureşti, 1957; W. Shakespeare, *Furtuna*, Bucureşti, 1958; Ilya Ehrenburg, *Prin India* (în colab. cu I. Ionescu), Bucureşti, 1957; John Milton, *Scrieri alese*, Bucureşti, 1959; Dimos Rendis, *Uliţa piperului sălbatic*, Bucureşti, 1959; A. Rimbaud, *Poezii*, Bucureşti, 1961; M. Twain, *Vorbesc din mormânt*, Bucureşti, 1962; W. Scott, *Kennilworth*, Bucureşti, 1962; M. Twain, *Bancnota de un milion de lire sterline* (în colab. cu P. Comarnescu şi E. B. Marian), Bucureşti, 1964; G. Greene, *Ministerul groazei*, Bucureşti, 1965; idem, *Agentul secret,* Bucureşti, 1965 (ed. II, 1991); P. B. Shelley, *Prometeu descătuşat*, Bucureşti, 1965; H. Melville, *Benito Cereno*, Bucureşti, 1967; G. Greene, *Un caz de mutilare*, Bucureşti, 1968; J. Conrad, *Negrul de pe Narcis*, Bucureşti, 1970; Maxim Gorki, *V. I. Lenin* (în colab. cu Maria Bistriţeanu), Bucureşti, 1970; J. Kessel, *Călăreţii*, Bucureşti, 1970; A. J. Cronin, *Sabia dreptăţii*, Bucureşti, 1971; K. Simonov, *Zile şi nopţi*, Bucureşti, 1972; H. Melville, *Moby Dick*, Bucureşti, 1973; *Antologie de poezie neerlandeză* (în colab. cu M. Beniuc, I. Caraion, A. Covaci), Bucureşti, 1973; E. R. Burroughs, *Tărâmul uitat de timp*, Bucureşti, 1973; Paul Celan, *Versuri* (în colab. cu Nina Cassian), Bucureşti, 1973; Gijsen Marnix, *Telemach la ţară. O povestire fără vânt şi nori*, Bucureşti, 1973; G. Greene, *Sfârşitul serbării*, Bucureşti, 1973; H. Melville, *Redburn*, Bucureşti, 1973; Ray Bradbury, *Aici sânt tigri*, Bucureşti, 1974; J. London, *Dragoste de viaţă* (în colab. cu V. Bănciulescu), Bucureşti, 1974; H. Melville, *Cojocelul alb*, Bucureşti, 1976; M. Twain, *Prinţ şi cerşetor*, Bucureşti, 1976; M. Twain, *Autobiografie*, Bucureşti, 1977; A. E. Van Vogt, *Odiseea navei spaţiale „Beagle"*, Bucureşti, 1978; G. Greene, *Comedianţii*, Bucureşti, 1979; J. Conrad, *Palatul lui Almayer*, Bucureşti, 1980; G. Walshap, *Houtekit*, Bucureşti, 1981; G. Greene, *La drum cu mătuşa mea*, Bucureşti, 1982; M. Twain, *Wilson, zevzecul*, Bucureşti, 1982; H. Melville, *Masa din lemn de măr*, Bucureşti, 1984; G. G. Byron, *Opere*, I-IV (în colab. cu D. Grigorescu şi Lia Maria Pop), Bucureşti, 1985-1990; G. Greene, *Doctor Fischer din Geneva. Al zecelea om*, Bucureşti, 1987; idem, *Căpitanul şi inamicul,* Bucureşti, 1991; A. Rimbaud, *Integrala poetică,* Bucureşti, 1992 (ed. II, 1999); W. Scott, *Ivanhoe,* Bucureşti, 1993 (ed. II, 2000); Shelley, *Nor singuratic,* Timişoara, 1994; M. Twain, *Tom Sawyer detectiv,* Bucureşti, 2001; J. Verne, *Dragostea de viaţă,* Bucureşti, 2002; Balzac, *Femeia părăsită*, în colab., Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 38, 1968; D. Botez, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1971; Al. Philippide, în *România literară*, nr. 20, 1978; S. Titel, în *România literară*, nr. 48, 1980; A. Brezianu, în *Secolul 20*, nr. 11-12, 1980; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1981; Nina Cassian, în *România literară*, nr. 3, 1983; S. Titel, în *În căutarea lui Cehov*, Bucureşti, 1984; G. Bădărău, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 37, 1987; N. Emil, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1988; Yvonne Hasan, în *România literară,* nr. 7, 2003. **(V. S.)**

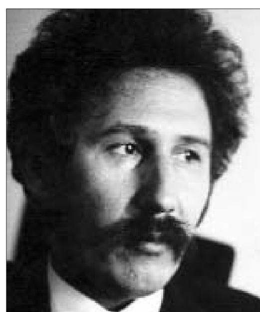

SORBUL Mihail (pseud. lui Mihail Smolsky), n. 16/19 oct. 1885, Botoşani – m. 20 dec. 1966, Bucureşti. Dramaturg şi prozator. Fiul polonezului Anton Smolsky (locotenent de ulani, apoi acţionar la o soc. petrolieră) şi al Mariei (n. Moscovici). Studii liceale la Iaşi, Ploieşti şi Bucureşti, absolvite în 1905. Urmează temporar (1905-1906) Facultatea de Drept din Bucureşti, iar între 1906 şi 1907 Conservatorul de Artă dramatică (clasa Nottara). Debutează editorial cu piesa *Eroii noştri* (1906), publicată sub adevăratul său nume; e o comedie tragică despre „junii corupţi" ai începutului de veac, în care replicile cinice îl anunţă pe Sbilţ, iar obsesia realizării morale, pe Tofana. Tot sub numele Smolsky, publică în rev. *Convorbiri critice* piesetele *Vânt de primăvară* (1908), *Poveste banală* (devenită *Poveste studenţească*), *Înviere* şi *Două credinţe* (toate în 1909). Împreună cu Liviu Rebreanu, scoate rev. *Scena* (1910-1911). Secretar literar al Companiei Marioara Voiculescu (1913). Prin episodul dramatic *Săracul popă!*, comedia tragică *Praznicul calicilor* (publicate în rev. *Convorbiri critice* în 1909, sub pseud. „Sorbul" dat

de Mihail Dragomirescu) şi drama *Letopiseţi* (1914), introduce o viziune prozaic-realistă, anti-romantică, în piesa istorică românească. În 1916 i se reprezintă comedia tragică *Patima roşie*, cu Elvira Popescu în rolul Tofanei (într-o primă variantă, din 1908-1909, piesa se numea *Amoruri anormale*). Teatrul Mic joacă *Patima roşie* în turneul său parizian (1923), Tofana fiind comparată, de critica franceză, cu Fedra. La Iaşi i se reprezintă comedia tragică *Dezertorul* (1917) şi drama *Răzbunarea* (1918), replică dată *Patimii roşii*. Director al rev. *Săgetătorul* (1921-1922). Membru fondator al Soc. Autorilor Dramatici Români (1923) şi preşedinte al acesteia (din 1927). Director al Teatrului Naţional din Cluj (1931). În romanul *O iubeşti?* (1933), într-o atmosferă de realism magic, eroul, Aurel Berescu, e un om fără însuşiri, care, fascinat de personalitatea creatoare a unui prieten, preia identitatea acestuia. Romanul *Mângâierile panterei* (1934) constituie transpunerea epică a dramei *Prăpastia* (1921), în care eroina e urmărită de morbul crimei. *Adevărul şi numai adevărul* (1936) este un roman cu intrigă poliţistă, iar *Glasul nevesti-mi* (1938), un vol. de schiţe umoristice. Premiul naţional de teatru (1937).

OPERA: *Eroii noştri,* piesă în 4 acte, Bucureşti, 1906; *Praznicul calicilor*, comedie tragică într-un act. *Săracul popă!,* episod dramatic într-un act, Craiova, 1911 (ed. II, Bucureşti, 1916; ed. III, 1923); *Letopiseţi*, dramă în 5 acte şi un prolog, Bucureşti, 1914 (ed. II, 1922); *Patima roşie*, comedie tragică în 3 acte, cu o pref. de M. Dragomirescu, Bucureşti, 1916 (ed. II, 1921; ed. III, cu articolele d-lor Gabriel Boissy, Robert de Flers şi alţi critici francezi, 1923); *Răzbunarea,* piesă în 4 acte, Bucureşti, 1918; *Dezertorul*, comedie tragică în 3 acte, Bucureşti, 1919 (ed. II, 1921; ed. III, 1928); *Prăpastia,* dramă în 4 acte, Bucureşti, 1921; *A doua tinereţe,* comedie tragică în 3 acte, Bucureşti, 1922; *Don Quichotte della Mancha,* comedie tragică în 4 acte şi 13 tablouri după Cervantes, Bucureşti, 1925; *Coriolan Secundus*, comedie în 3 acte, Bucureşti, 1929; *Ion*, dramă în 16 scene şi 4 pauze, după romanul *Ion* de L. Rebreanu, Bucureşti, 1932; *O iubeşti?*, roman, Bucureşti, 1933; *Mângâierile panterei,* roman, Bucureşti, 1934; *Dracul*, piesă în 2 acte, Bucureşti, 1935; *Adevărul şi numai adevărul*, roman, Bucureşti, 1936; *Glasul nevesti-mi*, Bucureşti, 1938; *Meeting,* nuvelă, Bucureşti, 1949; *Teatru*, I-II, studiu introductiv de F. Tornea, Bucureşti, 1956; *Patima roşie*, pref. de D. Micu, Bucureşti, 1965; *Letopiseţi*, postfaţă şi bibliografie de A. Goci, Bucureşti, 1980; *Patima roşie*, Bucureşti, 1980; *Patima roşie*, ed. îngrijită, pref., tabel cronologic şi addenda de Antoaneta Tănăsescu, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: G. Ibrăileanu, *Note şi impresii,* 1920; Al. Busuioceanu, *Figuri şi cărţi,* f.a.; M. Dragomirescu, *De la misticism la raţionalism,* 1924; idem, *Critică,* II, 1928; F. Aderca, *Mărturia unei generaţii,* 1929; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane 1900-1937,* 1937; G. Călinescu, *Istoria...;* Al. Ciorănescu, *Teatrul românesc în versuri şi isvoarele lui,* 1934; C. Moldoveanu, *Autori şi actori,* 1944; T. Vianu, *Jurnal*, 1961; V. Râpeanu, *Noi şi cei dinaintea noastră*, 1966; D. Săraru, în *Luceafărul,* nr. 16-17, 1966; Perpessicius, *Opere,* II; C. Ciopraga, *Literatura...;* D. Micu, *Început...;* V. Brădăţeanu, *Comedia în dramaturgia românească,* 1970; N. Carandino, *De la Electra la Dama cu camelii,* 1971; I. Trivale, *Cronici literare,* 1971; V. Silvestru, în *Familia,* nr. 3, 1974; I Constantinescu, în *Ateneu,* nr. 1, 1976; Ov. Constantinescu, în *Viaţa Românească,* nr. 4, 1976; V. Mîndra, *Istoria literaturii române. Evoluţia genului dramatic,* 1977; D. Plăeşu, în *Cronica,* nr. 26, 1980; I. Vartic, *Modelul şi oglinda,* 1982; F. Aderca, *Contribuţii...*; Doina Modola, *Dramaturgia...*; I. Zamfirescu, *Teatrul romantic european*, 1994; V. Râpeanu*, Scriitori dintre cele două războaie mondiale*, 1986; I. Friduş, în *Cronica*, nr. 15, 1987; Adriana Daia, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1988; Fl. Constantiniu, în *Teatru*, nr. 12, 1988; Al. Piru, în *Literatorul*, nr. 7, 1993; Sanda Diaconescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 641, 2002. **(I. V.)**

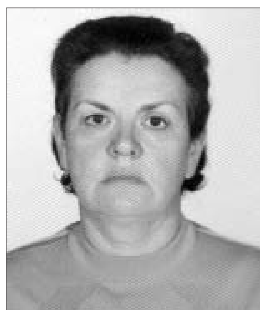
SORESCU Marin, n. 19 febr. 1936, com. Bulzeşti, jud. Dolj – m. 6 dec. 1996, Bucureşti. Poet, dramaturg, prozator şi eseist. Fiul lui Ştefan Sorescu şi al Nicoliţei (n. Ionescu), ţărani. Studii la şcoala primară din satul natal, la Liceul „Fraţii Buzeşti” din Craiova şi Şcoala Medie Militară „Dimitrie Cantemir” din Predeal. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi (1960). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti (1992). Membru

corespondent (1991) şi membru titular (1992) al Acad. Române. Redactor, după absolvire, la rev. *Viaţa studenţească* şi *Luceafărul,* apoi redactor-şef al Studioului Cinematografic Animafilm. Participă la International Writing Program al Univ. din Iowa, Iowa City, Statele Unite (1970-1971). Între 1974 şi 1989, a condus rev. *Ramuri,* în 1990 este numit director al editurii „Scrisul Românesc" din Craiova, iar în perioada 1991–1996, a fost directorul rev. *Literatorul.* Secretar al Asoc. Scriitorilor din Craiova. Ministru al Culturii (1995). Debutează în 1959, cu versuri, în *Viaţa studenţească.* Debut editorial cu vol. de parodii *Singur printre poeţi* (1964). Cartea de *Poeme* (1965) îl impune deja printre poeţii de frunte ai generaţiei sale; îi urmează, în spaţiul unei lirici fantezist-ironice şi ludice de marcată originalitate, *Moartea ceasului* (1966), *Tinereţea lui Don Quijote* (1968), *Tuşiţi* (1970), *Suflete bun la toate* (1972), care-i consolidează prestigiul, asigurîndu-i şi o foarte largă audienţă. Inaugurată în 1973, suita de vol. *La Lilieci* (şase vol., ultimul tipărit în 1995) propune o poezie epic-descriptivă şi teatrală, exploatând cu o particulară virtuozitate pitorescul limbajului ţărănesc (oltean), în înscenări ale unui „teatru mare cât satul". Alte cărţi, precum *Descântoteca* (1976) şi *Sărbători itinerante* (1978) împing la extrema limită „parodia literaturii", pe linia începută cu *Poeme*-le din 1965. Vol. ulterioare (*Fântâni în mare*, 1982; *Apă vie, apă moartă*, 1987; *Ecuatorul şi polii*, 1989; *Poezii alese de cenzură*, 1991 sau *Traversarea*, 1994) indică o anumită tendinţă de clasicizare a discursului; nota fantezist-ironică rămâne caracteristică şi nu dispare nici din *Puntea* (1997, postum), care cuprinde ultimele sale poeme, cu puternice accente elegiace. Literatură pentru copii, în vol. *Unde fugim de-acasă* („proză ritmată", 1967), *O aripă şi-un picior* (versuri, 1970), *Cocostârcul Gât-Sucit* (versuri, 1987), *Cirip-Ciorap* (1993). O pondere însemnată deţine în opera lui **S.** şi teatrul, la fel de popular, ilustrat de piese cu caracter simbolic-parabolic precum *Iona* (1968), *Paracliserul* (1970), *Matca* (1976). Din dramaturgia de inspiraţie istorică, unde parabola joacă de asemenea un rol important şi jocul cu convenţiile teatrale este foarte liber, s-au impus îndeosebi *Răceala* şi *A treia ţeapă* (publicate în vol. *Teatru*, 1980), dar şi *Vărul Shakespeare* (1988, apărut în volum în 1992). Libertatea faţă de convenţiile genului este prezentă şi în romanul *Trei dinţi din faţă* (1977) şi mai ales în parabolicul şi parodicul *Viziunea viziunii* (1982). Ca eseist, **S.** s-a exprimat în vol. *Teoria sferelor de influenţă* (1969), *Insomnii* (1971)*, Starea de destin* (1976)*,* şi culegerea de cronici literare *Uşor cu pianul pe scări* (1985). Convorbiri cu scriitori străini şi trad. de poezie, în vol. *Tratat de inspiraţie* (1985). Distins cu numeroase premii ale Uniunii Scriitorilor, Premiul Acad. (1970); Premiul Herder (Viena, 1991). Tradusă în numeroase lb., opera lui **S.** l-a impus printre scriitorii români cei mai reprezentativi şi mai cunoscuţi peste hotare.

OPERA: *Singur printre poeţi.* Parodii, Bucureşti, 1964; *Poeme,* Bucureşti, 1965; *Moartea ceasului,* Bucureşti, 1966; *Unde fugim de-acasă?,* Bucureşti, 1966 (altă ed. 2003); *Poeme (Poeme. Moartea ceasului),* Bucureşti, 1967; *Iona,* Bucureşti, 1968; *Tinereţea lui Don Quijote,* Bucureşti, 1968; *Teoria sferelor de influenţă,* eseuri, Bucureşti, 1969; *O aripă şi-un picior (Despre cum era să zbor)*, Bucureşti, 1970; *Paracliserul*, tragedie în trei tablouri, Bucureşti, 1970; *Unghi*, Bucureşti, 1970; *Insomnii,* microeseuri, Bucureşti, 1971; *Suflete, bun la toate,* versuri, Bucureşti, 1972; *Tuşiţi,* Bucureşti, 1972; *Rame/Frames,* ed. bilingvă, trad. în lb. engleză şi cuvânt înainte de Roy MacGregor-Hastie, Bucureşti, 1972; *80 poezii/80 poesie,* trad. în limba italiană de Marco Cugno, Bucureşti, 1972; *Ocolul infinitului mic pornind de la nimic,* Bucureşti, 1973; *La Lilieci,* I-VI, versuri, Bucureşti, 1973-1995; *Astfel,* Iaşi, 1973; *Setea muntelui de sare,* teatru (*Iona. Paracliserul. Matca. Pluta meduzei. Există nervi),* Bucureşti, 1974; *Norii,* Craiova, 1975; *Descântoteca,* Craiova, 1976; *Poeme,* cu o pref. de C. Regman, Bucureşti, 1976; *Matca,* piesă în trei acte, Bucureşti, 1976; *Starea de destin*, eseuri, Iaşi, 1976; *Trei dinţi din faţă*, roman, Bucureşti, 1977 (ed. III, 1993); *La Lilieci*. Cartea a doua, Bucureşti, 1977; *Sărbători itinerante,* Bucureşti, 1978; *Ceramică*, Bucureşti, 1979; *Tinereţea lui Don Quijote/La juventud de Don Quijote,* trad. în lb. spaniolă de Lolita Tăutu, Bucureşti, 1979; *Răceala/A Cold,* trad. în limba engleză de Stavros Deligiorgis, Iaşi, 1979; *Teatru (Răceala. A treia ţeapă),* Craiova, 1980; *La Lilieci.* Cartea a treia, Bucureşti, 1981; *Viziunea viziunii,* roman într-o doară, Bucureşti, 1982; *Fântâni în mare*, Bucureşti, 1982; *Drumul*, cu o pref. de M. Scarlat şi o notă biobibliografică de Virginia Sorescu, Bucureşti, 1984; *Ieşirea prin cer*, teatru,

București, 1984; *Tratat de inspirație,* Craiova, 1985; *Ușor cu pianul pe scări,* București, 1986; *La Lilieci* (ed. II, a primelor trei vol.), București, 1987; *Cocostârcul Gât-Sucit,* București, 1987; *Apă vie, apă moartă,* Craiova, 1987; *Ecuatorul și polii*, Timișoara, 1989; *Poezii,* I-II, ed. definitivă, pref. și ilustrații ale autorului, Craiova, 1991-1993); *Poezii alese de cenzură,* București, 1991; *Vărul Shakespeare și alte piese,* București, 1992; *Teatrul,* cu o pref. de D. Micu, București, 1992; *Iona. A treia țeapă. Vărul Shakespeare*, pref. de D. Micu, notă biobliografică de Virginia Sorescu, București, 1993; *Desfacerea gunoaielor,* piesă în două acte, București, 1994; *Răceala,* București, 1994; *Traversarea,* București, 1994; *Poezii,* ediție de autor, București, 1996; *Puntea (Ultimele),* coperta și ilustrațiile autorului, București, 1997; *Efectul de piramidă*, București, 1998; *Diligența cu păpuși,* versuri pentru copii, Cluj-Napoca, 1998; *Fachirul începător,* poezii/*Der Fakir als Anfänger,* gedichte, trad. în lb. germană de O. Pastior, 1998; *Japița,* roman, București, 1999; *Bibliotecă de poezie românească.* Comentarii și antologie, ed. de Mihaela Constantinescu și Virginia Sorescu, București, 1999; *Scrinteala vremii,* poezii inedite (1980-1995), ed. de Mihaela Constantinescu și Virginia Sorescu, 2000; *Încoronare,* versuri, București, 2000; *Versuri inedite,* cuvânt introductiv, anexe și biobliografie de G. Sorescu, Craiova, 2001 (altă ed., 2002); *Săgeți postume,* ed. de G. Sorescu, București, 2002; *Opere,* I-II, ed. de Mihaela Podocea, București, 2002-2003; *Parodii, fabule, epigrame,* cuvânt înainte, note și cronologie de G. Sorescu, Craiova, 2003; *Teatru,* București, 2003. Traduceri: B. Pasternak, *Lirice,* trad. și pref. de ~, București, 1969; V. Popa, *Sare de lup,* trad. de ~ și S. Popovici, București, 1983.

REFERINȚE CRITICE: G. Călinescu, în *Contemporanul,* nr; 43, 1964; E. Simion, *Orientări în literatura contemporană,* 1965; Vl. Streinu, *Versificația modernă,* 1966; N. Manolescu, în *Contemporanul,* nr.; 22, 1966; A. Martin, *Poeți contemporani,* I-II, 1967-1971; M. Martin, *Generație și creație*, 1969; V. Felea, *Poezie și critică,* 1971; idem, *Reflexii critice,* 1972; Șt. Aug. Doinaș, *Poezie și modă poetică,* 1972; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric*, 1972; M. Nițescu, *Între Scylla și Charybda,* 1972; P. Poantă, *Modalități lirice contemporane,* 1973; I. Pop, *Poezia*...; L. Raicu, *Structuri literare,* 1973; L. Ulici, în *Contemporanul,* nr. 11, 1973; D. Micu, *Periplu*, 1974; L. Raicu, *Critica, formă de viață*, 1974; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice*, 1974; M. Mincu, *Poezie și generație,* 1975; Al. Piru, *Poezia...;* M. Iorgulescu, *Scriitori*...; G. Dimisianu, *Opinii literare,* 1978; D. Dimitriu, *Între Ares și Eros*, 1978; E. Negrici, *Figura spiritului creator,* 1978; M. Nițescu, *Poeții contemporani,* 1978; C. Regman, *Explorări în realitatea imediată,* 1978; E. Simion, *Scriitorii...;* C. Stănescu, *Jurnal de lectură,* 1978; Gh. Grigurcu, *Poeți...;* Ovid S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele,* 1981; Gh. Grigurcu, *Critici...;* M. Iorgulescu, *Critică și angajare,* 1981; Cornel Moraru, *Semnele realului,* 1981; Al. Dobrescu, *Foiletoane,* II, 1982; Mihaela Andreescu, *Marin Sorescu. Instantaneu critic,* 1983; M. Ghițulescu, *O panoramă*...; M. Sorescu, *Ieșirea prin cer,* teatru comentat, 1984; I. Pop, *Jocul poeziei,* 1985; D. Micu, *Limbajele moderne*...; M. Popescu, *Chei pentru labirint,* 1986; Maria Vodă Căpușan, *Marin Sorescu,* 1992; C. Stamatoiu, *Cariul din limba de lemn,* 1995; Maria-Ana Tupan, *Marin Sorescu și deconstructivismul*, 1995; A. Sasu – Mariana Vartic, *Dramaturgia românească*..., III; Gh. B. Lungu, *Receptarea în epocă a poeziei lui M. Sorescu* (1964-1989), 1998; M. Cărtărescu, *Postmodernismul românesc,* 1999; Irina Petraș, în *Contemporanul,* nr. 8, 2000; G. Chirilă, *Între ironic și imaginar,* 2001; R. Diaconescu, *Condiția umană în dramaturgia postbelică: Horia Lovinescu, Teodor Mazilu, Marin Sorescu, D. R. Popescu,* 2001; Gânsca Crenguța, *Opera lui Marin Sorescu,* 2002; Maria Ionică, *Între parodie și solitudine necesară,* 2003; Gh. B. Lungu, *Marin Sorescu. Biobliografie,* 2003. **(I. P.)**

SORESCU Roxana, n. 16 sept. 1943, București. Critic literar. Fiica lui Octavian Sorescu, prof., și a Virginiei (n. Șoltuz). Studii primare (1950-1954) și liceale (1954-1961) în București. Facultatea de Lb. și Literatură Română (absolvită în 1966), apoi Facultatea de Lb. Germanice (absolvită în 1972), în același oraș.

Din 1966, cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie şi Teorie literară „G. Călinescu" din capitală şi secretar de redacţie la *Revista de istorie şi teorie literară* a Institutului. Debutează în *Contemporanul* (1963). Debut editorial cu vol. *Interpretări* (1979). Colaborează la *Viaţa Românească, Tomis, România literară* ş. a. Diferite colab. la lucrări elaborate în cadrul Institutului: *Documente şi manuscrise literare româneşti,* I-III, 1972-1975; *Structuri retorice şi tematico-stilistice în romantismul românesc*, 1975; *Dicţionar de termeni literari*, 1976. Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor pe 1979.

OPERA: *Interpretări,* Bucureşti, 1979; *Liricul şi tragicul,* eseuri, Bucureşti, 1983; *Reinventând Europa,* interviuri, Bucureşti, 1998; *Lumea, repovestită,* eseuri, Bucureşti, 2000. Traduceri: E. van Lustbader, *Shan,* I-II, Bucureşti, 1994; J. Dailey, *Răpitorul,* Bucureşti, 1994; Barbara Cartland, *Unde este iubirea?,* Bucureşti, 1995; W. Kluback, *Clownul în agora.* Convorbiri despre Eugen Ionescu, Bucureşti, 1998; Eva Behring, *Scriitori români din exil: 1945-1989,* trad. de Tatiana Petrache şi Lucia Nicolau, revăzută de Eva Behring şi ~, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, nr. 44, 1979; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1979; D. F., în *Amfiteatru*, nr. 12, 1979; S. Bărbulescu, în *Transilvania*, nr. 12, 1979; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 2, 1980; M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1980; D. C. Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 2, 1980; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 9, 1981; I. Filipciuc, în *România literară,* nr. 23, 1997; Irina Petraş, în *Contemporanul,* nr. 39, 2002. **(L. Pp.)**

SORIANU Vlad (pseud. lui Vasile Sporici), n. 14 ian. 1931, Comăneşti, jud. Bacău – m. 1 sept. 2004, Bacău. Critic literar. Fiul lui Zaharia Sporici, miner, şi al Mariei (n. David). Studii elementare la Bacău şi Comăneşti (1938-1943); Liceul „Ferdinand I", din Bacău (1943-1950). Licenţiat al Univ. din Bucureşti, Facultatea de Biologie (1954). Urmează, între 1954 şi 1955, Şcoala Superioară de lectori de ştiinţe sociale din Bucureşti. Doctorand cu frecvenţă la Univ. Lomonosov din Moscova (1955-1957) şi la Univ. din Bucureşti, disciplina filosofie (1957-1958). Redactor la ziarul *Luptătorul* din Bacău (1948-1950); prof. la Şerbeşti, Mărgineni şi Bacău (1958-1967); redactor-şef adjunct (1967-1969), apoi redactor (1977-1991) la rev. *Ateneu;* între 1969 şi 1977, director al Teatrului de Stat „Bacovia" din Bacău. Dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti cu teza *Determinare şi structură în genetica modernă* (1977). Colaborează la *Ateneu, Cronica, Convorbiri literare, Contemporanul, Tribuna, Revista de filosofie, România literară, Era socialistă, Familia, Luceafărul*. Debutează cu versuri în ziarul *Luptătorul*, Bacău (1947). Debut editorial cu vol. de eseuri *Glose critice* (1968), urmat de *Contrapunct critic* (1971) şi *Literatura noastră cea de toate zilele* (2001). Autor al unui roman pentru tineret (*Timpul dezmoştenіţilor*, 1983). Realizează prima antologie reprezentativă din opera filosofului francez de origine română, Stéphane Lupasco, *Logica dinamică a contradictoriului* (1982). Premiul Fundaţiei Internaţionale „Stéphane Lupasco" (2000).

OPERA: *Glose critice.* Critică şi eseistică literară, Bucureşti, 1968; *Contrapunct critic.* Valori, idei, tendinţe, Iaşi, 1971; *Timpul dezmoştenіţilor*, roman pentru tineret, Iaşi, 1983; *Literatura noasră cea de toate zilele,* eseuri, Bacău, 2001. Traduceri: St. Lupasco, *Logica dinamică a contradictoriului,* Bucureşti, 1982; Al. Dumas-fiul, *Trei oameni tari*, în colab. cu M. C. Delasabar, Iaşi, 1992; H. Bergson, *Evoluţie creatoare,* Iaşi, 1998; St. Lupasco, *Omul şi cele trei etice ale sale*, în colab. cu Solange de Mailly-Nesle şi B. Nicolescu, Iaşi, 1999; idem, *Universul psihic,* Iaşi, 2000; idem, *Principiul antagonismului şi logica energiei,* Iaşi, 2000; B. Nicolescu, *Noi, particula şi lumea,* Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 2, 1968; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 11, 1968; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 43, 1968; C. Costin, în *Ateneu*, nr. 3, 1972; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 13, 1972; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 3, 1972; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 3, 1972; Adriana Iliescu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1972; R. Cârneci, în *Ateneu*, nr. 1, 1981; I. Neacşu, în *Cronica*, nr. 48, 1984; N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1984; Adriana Iliescu, în

Convorbiri literare, nr. 12, 1984; P. Scutelnicu, în *Ateneu,* nr. 9, 2002. **(A. S.)**

SORICU I.[oan] U.[rs], n. 15 iun. 1882, Săcele, jud. Braşov – m. 11 ian. 1957, Bucureşti. Poet. Fiul lui Urs Soricu, mic proprietar. Liceul „Andrei Şaguna” din Braşov. Facultatea de Drept, neterminată, la Cluj şi Facultatea de Litere la Bucureşti. Prof. la Câmpulung-Muscel, la Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu şi la Liceele „Sf. Sava” şi „Mihai Viteazul” din Bucureşti. Împreună cu E. Gârleanu şi G. Tutoveanu, redactează, la Bârlad, rev. *Făt-Frumos*. Face parte din comitetul de conducere al rev. *Ramuri* (1905-1915). S-a manifestat şi în politică, fiind o vreme senator. La cerere, deşi suferind de o maladie a vederii, participă la primul război mondial şi luptă pe frontul din Moldova. A lăsat cea mai amplă col. de creaţii folclorice extrase din corespondenţa purtată de soldaţi în timpul războiului. A fost apreciat de N. Iorga, care a văzut în poet un reprezentant de seamă al sămănătorismului. Colab. la *Familia, Flacăra, Cosânzeana, Junimea literară, Ramuri, Semănătorul, Universul literar, Luceafărul, Florile dalbe, Flamura* ş. a. În rev. *Transilvania,* sub pseud. R. Silviu, ţine mulţi ani *Cronica de duminică*. Împreună cu N. Oancea a alcătuit manuale de muzică pentru clasele primare. A publicat vol. de versuri (*Florile dalbe,* 1912; *Doine din zile de luptă,* 1917; *Doinele mele din zile de luptă,* 1919; *Îngerul a strigat*..., 1939; *Pâinea neagră,* 1939; *Poezii şi cântece naţionale,* 1939) şi piese de teatru (*Când pleacă regimentul*, f.a.; *Mirică,* 1943). Trad. din Leonid Andreev, Gustav Meyrink şi Goethe (*Faust*). În esenţă, literatura lui **S.** e una de propagandă morală, mizând pe ambiguitatea dintre aspiraţie şi izbânda prin credinţă.

OPERA: *Florile dalbe*, poezii, Craiova, 1912; *Doine din zile de luptă*, Iaşi, 1917; *Doinele mele din zile de luptă*, Orăştie, 1919; *Noul dor de neam. Cântece de lume* (în colab. cu V. Drăguşanu), Bucureşti, f.a.; *Când pleacă regimentul*..., Bucureşti, f.a.; *Ziua mamei*. Cuvinte către tineret, Sibiu, 1929; *Influenţe româneşti în poezia şi folklorul unguresc*, Sibiu, 1929; *Nicolae Iorga*, Sibiu, 1931; *Pasărea măiastră*, Bucureşti, 1936; *Popeşti din patru unghiuri.* Satire şi scrisori, Bucureşti, 1936; *Pâinea neagră*, versuri, Bucureşti, 1939; *Îngerul a strigat*... Poezii şi cântece naţionale, Bucureşti, 1939; *Mirică*, Bucureşti, 1943.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria*...; N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, II; Gh. Cardaş, *Poezia românească de la origini până în zilele noastre (1673-1937)*, I, 1937; P. Constantinescu, *Scrieri*..., III, 1969; ***, *Cărturari braşoveni. Ghid bibliografic (sec. XV-XX)*, 1972; Perpessicius, *Opere,* VI, 1973; Al. Piru, *Varia*, II, 1973; P. Homoceanu, *Poeţi de la Sămănătorul*, 1978. **(R. G. Ţ.).**

SOVIANY Octavian (prenumele la naştere: Ioan-Octavian), n. 23 apr. 1954, Braşov. Poet, prozator, dramaturg, eseist şi critic literar. Fiul lui Vasile Soviany, funcţionar, şi al Rozaliei (n. Feller). Şcoala generală (1961-1969) şi Liceul „Andrei Şaguna” din Braşov (1969-1973). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1975-1979). Prof. de lb. română în Bucureşti (1979-1990); redactor la *Universul cărţii* (1990-1992), apoi la *Contemporanul. Ideea europeană* (1992-1994). Din 1994, prof. de lb. şi literatura română la Colegiul Naţional „Mihai Eminescu” din capitală. Bursier „Soros” (1993). Colab. la *Contemporanul, Luceafărul, Viaţa Românească, Cuvântul, Echinox, Apostrof, Familia, Contrafort* etc. Prezent în antologiile *Poezia română actuală, Deliruri şi delire* şi în vol. colectiv de *Teatru*, cu piesa *Insula fericiţilor* (2000). Din 2002, organizează, la Colegiul Naţional „Mihai Eminescu”, Festivalul de poezie „Gellu Naum”. Debutează în *Echinox* (1975), simultan cu poezie şi critică. Debut editorial cu vol. de versuri *Ucenicia bătrânului alchimist* (1983). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1994; 2001); Premiul rev. *Tomis* şi *Poesis* (2001).

OPERA: *Ucenicia bătrânului alchimist,* versuri, Cluj-Napoca, 1983; *Strălucirea şi suferinţele*

filosofilor, teatru, Bucureşti, 1992; *Cântecele desăvârşirii interioare,* versuri, Bucureşti, 1995; *Turnul lui Casanova,* versuri, cu o prezentare de M. Mincu, Constanţa, 1997; *Provincia pedagogică,* versuri, Bucureşti, 1997; *Textele de la Montsalvat,* versuri, Botoşani, 1998; *Textualism, postmodernism, apocaliptic,* I-II, eseuri, Constanţa, 2000-2001: *Experiment şi angajare ontologică,* eseuri, Bucureşti, 2002; *Cartea lui Benedict,* versuri, pref. de Nora Iuga, postfaţă de N. Ţone, Bucureşti, 2002; *Textele de la Monte Negro,* proză, Constanţa, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Milea, în *Tribuna,* nr. 42, 1984; L. Ulici, în *România literară,* nr. 22, 1984; N. Diaconu, în *Ramuri,* nr. 5, 1987; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru,* nr. 1, 1988; R. G. Ţeposu, *ibidem,* nr. 7, 1988; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 7, 1990; Maria Vodă Căpuşan, în *Caiete critice,* nr. 1-2, 1992; M. Mincu, în *Luceafărul,* nr. 6, 1999; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 3, 1999 (interviu); Mariana Şora, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 604, 2002. **(A. S.)**

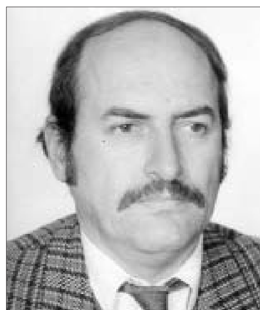

SPĂRIOSU Mihai I., n. 24 mart. 1944, com. Deta, jud. Timiş. Eseist, critic literar şi traducător. Licenţiat al Facultăţii de Engleză a Univ. din Bucureşti, (1961-1966); Master of Arts la Tulane University (1971-1973); cursuri de doctorat (1973-1976) la Stanford University, specialitatea literatură comparată (principal, literatura anglo-americană, secolele XIX şi XX; secundar, literatură franceză, germană şi rusă, secolele XIX şi XX); lector de engleză la Univ. din Bucureşti (1966-1971); visiting assistant professor la University of San Diego, California (primăvara, 1976); visiting instructor în literatură comparată la Ohio State University (1976-1977); visiting assistant professor la State University of New York, Birghamton (1977-1978); bursier Humboldt, Departamentul de engleză al Univ. din Konstantz, Germania (1978-1981). Mellon Fellow în literatură comparată la Cornell University (1981-1982); assistant professor de literatură comparată la University of Georgia, Athens (1982-1984); assistant professor de engleză (1983) la Univ. din Paris, XIII; assistant professor de engleză (1984) la Univ. din Antwerp, Belgia; prof. asociat (1985-1989), apoi prof. titular de literatură comparată (din 1990) la University of Georgia, Athens (Statele Unite). Din 1994, research professor la aceeaşi Univ. Începând cu 1996, codirector la International School of Theory in the Humanities din Santiago de Compostela (Spania) şi director la East Central European Studies Program. Director şi codirector al unor col. *(The Margins of Literature; Cultura ludens)*, coorganizator al mai multor conferinţe internaţionale (*The Future of the Humanities in Europe and the Americas* 1997); co-director al cursului de literatură est şi central europeană al Asoc. Internaţionale de Literatură şi Filosofie etc. A colaborat la *Revista de studii de literatură universală (The Meaning of Form in „Kubla Khan"*, nr. 33, 1969), *Analele Universităţii Bucureşti*. Literatură comparată *(The Use of Literary Tradition in „Tristram Shandy"*, nr. 1, 1972; *Mythic and Symbolic Analogy in „Tristram Shandy"*, nr. 2, 1972), *Southeastern Europe* (Adrian Marino*, La critique des idées littéraires*, Winter 1981), *Comparative Literature* (Matei Călinescu, *Faces of Modernity*, nr. 1, 1981), *Degres (Literature and Play: A Socio-Cultural Approach,* Fall 1981), *Nouvelle Europe (The History of Literary Reception and Impact in West Germany: Karl Robert Mandelkow*, nr. 40, 1983), *Modern Language Notes* (Virgil Nemoianu, *A Theory of the Secondary,* nr. 5, 1989), *Boletin de literatura comparada*, Argentina (*Surrealism and Play: Notes Towards a Cultural Historical Evaluation,* 1994), *Actas XXV Jornadas de Associacion Argentina de Estudios Americanos*, Argentina (*Corrientes europeas en la teoria literaria de los Estados Unidos durante la decada de los ochenta: un breve repaso,* 1994), *Boletin del Grupo de estudios de Critica Literaria,* Argentina (*Exilio, juego y biografia intelectual*, 1994), *Inter Litteras*, Argentina (*„La Genealogia de la moral" de Nietzsche: una nueva evaluacion*, 1994), *Canadian Review of Comparative Literature* (Marcel Cornis-Pope, *Hermeneutic Desire and Critical Rewriting*, June 1995), *New Literary History (Prospecting with Wolfgang Iser*, Spring 1998) etc. Colaborări la vol. colective: *Papers of the International Conference on East-European Fiction,* Columbus, Ohio, 1980 (*Orientalist Fictions in Eliade's „Maitreyi"), Das Drama und*

Seine Inszenierung, Tübingen, 1985 (*The Concept of Play in Greek Tragedy; Euripide's Bachae), Auctor ludens*. Essays on Play in Literature, Amsterdam-Philadelphia, 1986 (*The Games of Consciosness in Prufrock), Exploring Postmodernism,* Amsterdam, 1987 (*Allegory, Hermeneutics, and Postmodernism*), *Mimesis in Contemporary Theory.* II *Mimesis, Semiosis, and Power,* Philadelphia-Amsterdam, 1990 (*Plato's „Ion": Mimesis, Poetry, and Power*), *Violence and Mediation in Contemporary Culture*, Albany, 1996 (*Murder and Play in Konrad Aiken's „King Coffin"*) şi *Peisaje, juego y multilinguismo*, Santiago de Compostela (*La critica como juego: El ejemplo de los sabios victorianos*). A editat vol.: *Building a Profession. Autobiographical Perspectives on the History of Comparative Literature in the United States, Albany,* New York, 1994 (în colab. cu Lionel Grosman) şi *The Play of the Self*, Albany, New York, 1994 (în colab. cu Ronald Bogue). Debut editorial cu *Panciatantra*, repovestită pentru copii (1970). A publicat în continuare: *Literature, Mimesis, and Play. Essays in Literary Theory* (1982), *Dionysus Reborn. Play and the Aesthetic Dimension in Modern Philosophical and Scientific Discourse* (1989), *God of Many Names. Play, Poetry, and Power in Hellenic Thought from Homer to Aristotle* (1991), *Ghosts, Vampires, and Werewolfes. Eerie Tales from Transylvania* retold by ~ and Dezso Benedek (1994) şi *The Wreath of Wilde Olive. Play, Liminality, and the Study of Literature* (1997). A tradus din Laurence Sterne (*Tristram Shandy*, 1969; în colab. cu Mihai Miroiu), Northrop Frye (*Anatomia criticii*, 1972; în colab. cu Domnica Sterian) şi Dario Villanueva (*Theories of Realism*, 1997; în colab. cu S. Garcia-Castanon). A susţinut conferinţe pe teme de literatură, istorie, filosofie şi estetică în Statele Unite, Canada, Italia, Germania, Franţa, Iugoslavia, Cehia şi Spania. A redactat art. despre Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Ion Pillat şi Adrian Maniu în *Encyclopaedia of World Literature in the 20th Century* (New York, 1983).

OPERA: *Panciatantra,* povestită de ~, Bucureşti, 1970; *Literature, Mimesis, and Play. Essays in Literary Theory,* Tübingen, 1982; *Dionysus Reborn. Play and the Aesthetic Dimension in Modern Philosophical and Scientific Discourse,* Ithaca, New York and London, England, 1989 (în româneşte: *Resurecţia lui Dionysos. Jocul şi dimensiunea estetică a jocului în discursul filosofic şi ştiinţific modern,* trad. de O. Verdes, Bucureşti, 1997); *God of Many Names. Play, Poetry, and Power in Hellenic Thought from Homer to Aristotle,* Durham and London, 1991; *Ghosts, Vampires, and Werewolves. Eerie Tales from Transylvania retold by ~ and Dezso Benedek,* New York, 1994; *The Wreath of Wilde Olive. Play, Liminality, and the Study of Literature,* Albany, New York, 1997. Traduceri: Laurence Sterne, *Viaţa şi opiniile lui Tristram Shandy gentleman*, trad., pref. şi note de Mihai Miroiu şi ~, Bucureşti, 1969; Northrop Frye, *Anatomia criticii*, în româneşte de Domnica Sterian şi ~, pref. de Vera Călin, Bucureşti, 1972; Dario Villanueva, *Theories of Realism*, Albany, New York, 1997 (co-translator with S. Garcia-Castanon).

REFERINŢE CRITICE: Marcel Cornis-Pope, în *Yearbook of Comparative and General Literature*, 1986; Virgil Nemoianu, în *România literară*, nr. 21, 1990; Ana Taras-Sibişan, în *Luceafărul*, nr. 7, 1992 (interviu); Marcel Cornis-Pope, în *Poetics Today*, nr. 4, 1993; idem, în *The Comparatist*, May 1998; Aurel Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statel Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

SPĂTARU Dumitru, n. 13 iul. 1948, Braşov. Poet. Fiul lui Ion Spătaru, economist, şi al Profirăi (n. Grecu). Studii elementare în com. Berca, jud. Buzău (1955-1960), continuate la Iaşi (1960-1962), unde absolvă şi Liceul „M. Sadoveanu" (1962-1966); licenţiat al Facultăţii de Mecanică a Institutului Politehnic din Iaşi (1966-1971). Inginer proiectant la Institutul de Cercetări şi Proiectări, Industria lemnului şi materialelor de construcţii, Bucureşti (1971-1976); şef birou producţie la Cooperativa meşteşugărească „Drum Nou" din Hunedoara (1977); mecanic-şef la Întreprinderea minieră Teliuc (1977-1978); şef birou (1978-1985), director adjunct comercial (1986-1990) şi director general (1990-1992) al Întreprinderii de tricotaje Hunedoara (din 1990, S. C. Meropa S. A.); director general, Filatura de lână din Botoşani (1994); între 1994 şi 1995 redactor, şef

secţie cultură la ziarul *Opinia* din Iaşi; din 1997, director general administrativ la Univ. de Arte „George Enescu” din Iaşi. Colab. la *Orizont, România literară, Contemporanul, Convorbiri literare* etc. Deutează în cotidianul *Drumul socialismului* din Deva (1985). Debut editorial cu vol. de poezie *Colocvii* (1993), urmat de *Calul troian* (1994), *Rugă pentru anotimpurile din noi* (1995), *Cel ce ridică piatra* (1995), *Ultimul paradis* (1997), *Cămătarii de semne* (1999) şi *El* (2002). Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1994).

OPERA: *Colocvii,* versuri, Iaşi, 1993; *Calul troian,* versuri, Iaşi, 1994; *Rugă pentru anotimpurile din noi,* versuri, Iaşi, 1995; *Cel ce ridică piatra,* versuri, Timişoara, 1995; *Ultimul paradis,* versuri, Iaşi, 1997; *Cămătarii de semne,* versuri, Iaşi, 1999; *El,* versuri, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: L. Antonesei, în *Convorbiri literare,* nr. 9-10, 1993; I. Holban, în *Cronica,* nr. 5; 22, 1994; idem, în *Opinia* (Iaşi), nr. 1539, 1995; I. Ţepelea, în *Unu* (Oradea), nr. 12, 1995; S. Bărbulescu, *Din perspectiva altfelităţii,* 1999. **(A. S.)**

SPĂTARU Indira, n. 24 ian. 1971, Iaşi. Poetă. Fiica lui Spătaru Constantin şi a Anei (n. Călin), operatori chimişti. Şcoala generală şi liceul la Iaşi; licenţiată a Facultăţii de Filosofie a Univ. „Al I. Cuza” din Iaşi (1997); atestat în muzeografie, Bucureşti (2001). Muzeograf la Casa memorială „Vasile Alecsandri” din Mirceşti, jud. Iaşi. Colab. la *Luceafărul*, *Convorbiri literare*, *Poesis*, *Ateneu*, *Dacia literară*, *Revista muzeelor* etc. Debutează în *Convorbiri literare* (1986). Debut editorial cu vol. de *Poeme* (1995), urmat de *Seninătatea lemnului* (1997), *Serile la Mirceşti* (1999), *Marele albastru* (2001) şi *Sălbaticul anotimp* (2003). Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1995).

OPERA: *Poeme*, Iaşi, 1995; *Seninătatea lemnului*, versuri şi proză, prezentare de A. D. Rachieru, Iaşi, 1997; *Serile la Mirceşti*, versuri, Iaşi, 1999; *Marele albastru*, pref. de E. Iordache, Botoşani, 2001; *Sălbaticul anotimp*, pref. de I. Holban, Botoşani, 2003.

REFERINŢE CRITICE: A. D. Rachieru, în *Luceafărul*, nr. 15, 1999; G. Dorian în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1999; A. Alui Gheorghe, *ibidem*, nr. 8, 2001. **(A. S.)**

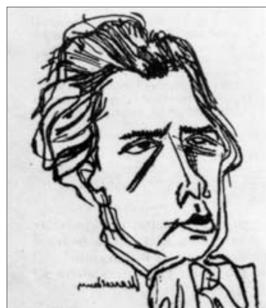

SPĂTARU Nicolae, n. 13 ian. 1961, com. Horbova, ţinutul Herţa (azi în Ucraina). Poet. Fiul lui Ilie Spătaru şi al Mariei (n. Buzduga), ţărani. Şcoala medie în com. natală (1968-1978); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cernăuţi (1978-1983). Metodist la Univ. din Chişinău (1983-1986); colaborator ştiinţific, apoi şef de secţie la Muzeul Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu” din Chişinău (1986-1991; 2001); director al Companiei editoriale „Nend-Edit” (1991-2000); din 2001, redactor la rev. *Contrafort*. Colab. la *Convorbiri literare*, *Familia*, *Astra*, *Glasul Bucovinei*, *Poezia*, *Tomis* etc. Prezent în antologiile de poezie *Dintre sute de catarge* (1984), *Poeţi din Bucovina* (1996), *Echos poétiques de Bessarabie* (1998), *Voix de Bucovine* (1999), *Eterna iubire* (1999), *Metafore româneşti din Basarabia*, I-II (1998-2000), *Metafore româneşti din Bucovina*, II (2000), *Ars amandi* (2002) etc. Debutează în *Zorile Bucovinei* (1979). Debut editorial în vol. colectiv *Dintre sute de catarge* (1984). Premiul Salonului Naţional de Carte, Chişinău (1993); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1998).

OPERA: *Dintre sute de catarge*, vol. colectiv de poezie, Chişinău, 1984; *Întoarcerea zeilor*, versuri, pref. de A. Suceveanu, Chişinău, 1992; *Ion şi alte revoluţii*, versuri, Chişinău, 1996; *Noaptea când soclurile îşi recrutează noile glorii*, versuri, postfaţă de A. D. Rachieru, Iaşi, 1998; *Tristeţea recită din Rilke*, versuri, Timişoara, 2000.

REFERINŢE CRITICE: D.-S. Boerescu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1996; A. Suceveanu, în *Contrafort*, nr. 8, 1996; Gr. Chiper, în *Contrafort*, nr. 3, 1998; Fl. Lazăr, în *Steaua*, nr. 6, 1998; Gr. C. Bostan, Lora Bostan, *Pagini de literatură română. Bucovina, regiunea Cernăuţi 1775-2000*, 2000; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 12,

2000; N. Motoc, în *Tomis*, nr. 6-8, 2002; M. Morăraş, *Rădăcinile rămân acasă*, 2002. **(A. S.)**

SPERANTIA Eugeniu, n. 18 mai 1888, Bucureşti – m. 11/12 ian. 1972, Bucureşti. Poet, estetician şi eseist. Fiul folcloristului Theodor D. Speranţia şi al Elenei (n. Cruceanu), rudă cu poetul Mihai Cruceanu. Şcoala primară şi studiile liceale la Bucureşti, absolvite în 1906, anul debutului publicistic în rev. *Vieaţa nouă* a lui Ovid. Densusianu. Înainte frecventase cenaclul lui Al. Macedonski. Licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1910), apoi dr. în litere şi filosofie cu teza *Apriorismul pragmatic* (1912), face cursuri de specializare în Germania (1913-1914). Prof. de liceu încă din vremea studenţiei, **S.** va fi numit Director al învăţământului superior pentru Cluj (1919-1921), prof. la Acad. de drept din Oradea (1929-1934) şi prof. de filosofia dreptului şi de sociologie la Univ. din Cluj (1934-1949). Colaborează la *Flacăra, Vieaţa nouă, Cele trei Crişuri, Românul literar, Revista celorlalţi, Farul, Revue Roumaine, Luceafărul, Gând românesc, Gândirea, Steaua, Familia* etc. cu poezii şi art. semnate uneori cu pseud. ca Eugenius, Genică, Corina Lazzariny, Victor Olimp, Victor Spoială, Victor Talpă sau Cerchez. Aderând de timpuriu la mişcarea simbolistă, apreciat de către Al. Macedonski, O. Densusianu sau G. Bogdan-Duică, elogiat în acelaşi timp de C. Rădulescu-Motru pentru contribuţiile sale în materie de filosofie şi sociologie, **S.** a avut vocaţie de prof. format în spiritul şcolii maioresciene. S-a manifestat în poezia de factură simbolistă (*Zvonuri din necunoscut,* 1921; *Pasul umbrelor şi al veciei,* 1930; *Sus,* 1939), roman (*Casa cu nalbă,* 1916), estetică (*Frumosul ca înaltă suferinţă,* 1921; *„Papillons" de Schumann,* 1934); memorialistică (*Figuri universitare,* 1967; *Amintiri din lumea literară,* 1967), medalioane muzicale, dar şi în eseul filosofic ori în studiul de psihologie (*Psihologia gândirii,* 1922) şi de filosofia dreptului (*Principii fundamentale de filosofie juridică*, 1936). Membru al SSR din 1916, precum şi al unor institute internaţionale de filosofie juridică şi sociologie, **S.** a participat la numeroase congrese internaţionale; a avut, de asemenea, o remarcabilă activitate culturală în Transilvania primilor ani după Unire. Personalitate polivalentă, spirit enciclopedic, **S**. se integrează în umanismul românesc; restituirea, critică şi integrală, a literatului şi filosofului rămâne ca un deziderat într-o viitoare istorie a culturii româneşti. Premiul SSR pentru vol. *Pasul umbrelor şi al veciei* (1930); Premiul Acad. pentru vol. *„Papillons" de Schumann* (1934).

OPERA: *Apriorismul pragmatic*, Bucureşti, 1912; *Erorile utilitariste în pedagogia spenceriană*, Bucureşti, 1914; *Contribuţiuni la filosofia magiei*, Bucureşti, 1916; *Cartea omului practic*, Bucureşti, 1916 (ed. II, 1926); *Zvonuri din necunoscut*, versuri, Bucureşti, 1921; *Frumosul ca înaltă suferinţă*, Oradea, 1921; *Psihologia gândirii,* Oradea, 1922; *Mic tratat despre corelaţiile psihice în viaţa copilului*, Oradea, 1925; *Generalităţi de psihologie individuală şi socială*, Arad, 1925; *Sub nimbul familiar.* Schiţe şi privelişti lăuntrice, Bucureşti, 1925; *Tradiţia şi rolul ei social,* Oradea, 1926; *Casa cu nalbă. 1915-1916*, Bucureşti, 1926; *Concepţii şi perspective în pedagogia actuală*, Oradea, 1929; *Factorul ideal*, studii sociologice, Oradea, 1929; *Pasul umbrelor şi al veciei*, Bucureşti, 1930; *Fenomenul social ca proces spiritual de educaţie*, Oradea, 1930; *Curs de sociologie generală*, Oradea, 1930; *Sub nimbul familiar,* Arad, 1925; *Curs rezumativ de filosofia dreptului*, Oradea, 1932; *Problemele sociologiei contemporane*, Bucureşti, 1933; *Perspectiva istorică*, Bucureşti, 1934; *„Papillons" de Schumann.* Sistem de estetică, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1971); *Lecţiuni de enciclopedie juridică*, Cluj, 1935; *Principii fundamentale de filosofie juridică*, Cluj, 1936; *Bentham, Hamilton, Mill în istoria filosofiei moderne*, Bucureşti, 1938; *Supremaţia credinţei pure*, Bucureşti, 1939; *Sus,* versuri, Bucureşti, 1939; *Introducere în sociologie*, I-II, Cluj, 1939 (ed. II, 1943); *Mic tratat despre valori*, Cluj, 1942; *Systhème de metaphysique*, Cluj-Sibiu, 1943; *Introducere în filosofia dreptului*, Cluj-Sibiu, 1944; *Resorturile psihologice ale evoluţiei umane,* Cluj, 1947; *Medalioane muzicale*, Bucureşti, 1966; *Poezii*, cu o pref. de Perpessicius, Bucureşti, 1966; *Figuri universitare*, Cluj, 1967; *Amintiri din lumea literară*, Bucureşti, 1967; *Iniţiere în poetică*, Bucureşti, 1968

(ed. II, 1972); *Contemplaţie şi creaţie estetică,* ed. de M. Muthu, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: Luciliu (pseud. lui Al. Macedonski), în *Liga conservatoare*, nr. 6, 1905; D. Caracostea, în *Conferenţele „Vieţii nouă”*, 1910; R. Dianu, în *Rampa*, nr. 2537, 1926; Perpessicius, în *Universul*, nr. 30, 1926; Const. Şăineanu, în *Adevărul*, nr. 13070, 1926; Perpessicius, *Menţiuni*..., I; Al. Dima, *Gândirea românească în estetică*, 1943; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 8, 1967; Z. Sângeorzan, în *Iaşul literar*, nr. 3, 1967; Perpessicius*, Opere*, II, 1967; VII, 1975; VIII, 1978; D. Micu, *Început*...; C. Ciopraga, *Literatura*...; R. Ghircoiaşu, în *Steaua*, nr. 5, 1971; A. Rău, în *Steaua*, nr. 2, 1972; M. Zaciu, în *Tribuna*, nr. 5, 1972; M. Muthu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1972; B. Solacolu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1972; E. Lovinescu, *Scrieri*, IV, 1973; Gh. Iancovici, în *Steaua*, nr. 1, 1977; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 7, 1986; Sofia Popescu, în *Studii de drept român,* nr. 1-2, 1991; T. Tanco, *Sociologul Eugeniu Sperantia,* 1993; A. I. Brumaru, în *Familia,* nr. 12, 1994; E. Pop, în *Tribuna,* nr. 45-47, 1997; E. Manu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 373, 1997. **(M. Mt.)**

SPERANTIA Theodor Dimitrie (numele la naştere: Theodor Dimitrie Nădejde), n. 4 mai 1856, com. Deleni, jud. Iaşi – m. 9 mart. 1929, Bucureşti. Prozator şi dramaturg. Fiul diaconului D. Nădejde. Tatăl lui Eugeniu Speranţia. Înrudit cu fraţii Ioan şi Gheorghe Nădejde. Urmează cursurile primare la Târgu-Frumos. Învăţătorul îi schimbă numele în *Speranţia*. Îşi începe studiile superioare la seminarul „Veniamin Costachi” din Iaşi, pe care-l părăseşte sub influenţa ideilor socialiste. Se înscrie la Facultatea de Ştiinţe şi la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Iaşi. Scoate împreună cu fraţii Nădejde şi dr. Russel ziarul socialist *Besarabia*. Membru al Cercului socialist din Iaşi (1880) şi unul din întemeietorii şi colaboratorii *Contemporanului* (1881-1888), de unde trece la *Revista nouă* a lui Hasdeu. Împreună cu Z. C. Arbore şi Şt. Besarabeanu scoate *Amicul copiilor* (1891). Studii de filosofie la Univ. din Liège, doctoratul în litere şi filosofie (1886). Cunoaşte mişcarea folcloristică europeană şi se introduce în cercetarea comparatistă. Stabilit la Bucureşti, ţine la Univ. un curs de folclor în calitate de docent privat (*Lămuriri asupra literaturii române culte şi populare. Lecţiune de deschidere ţinută la 27 ianuarie 1906 la Facultatea de Litere din Bucureşti*) şi un curs liber de *Istoria teatrului*. Debutează cu versuri la *Perdaful* (1873). Colaborează la *Contemporanul, Adevărul, Convorbiri literare, Dimineaţa, Drepturile omului, Familia, Graiul nostru, Literatura şi arta română, Munca literară şi ştiinţifiră, Noua revistă română, Rampa, Revista nouă, Universul literar* etc. Editează publicaţii proprii: *Caşcavalul, Tămâia, Revista copiilor* ş. a. A publicat numeroase vol. de anecdote (*Anecdote populare,* 1889; *Anecdote afumate,* 1898; *Anecdote botezate,* 1903; *Anecdote piperate,* 1903; *Anecdote nouă,* 1909; *Anecdote marinate,* 1911; *Anecdote cu minuni,* 1918; *Anecdote cu noroc,* 1918; *Anecdote proaspete,* 1926 etc.), teatru (*Teatru*, I, 1894; *Mama soacra*..., 1894; *De necaz,* 1900; *Ce face beţia,* 1900; *Ce poate lenevia,* 1908; *Teatru de familie,* 1912; *Curcanii,* 1922; *Lângă pământ,* 1922), romane (*Feighéla,* 1902; *Fete de azi,* I-II, 1908; *Mă-nşală,* 1921), povestiri pentru copii (*Chiţibuş cel drăguţ,* 1929) şi studii de folclor (*Introducere în literatura populară română,* 1904; *Mioriţa şi căluşarii,* 1914). Membru corespondent al Acad. Române (1891).

OPERA: *Anecdote populare*, Bucureşti, 1889 (ed. II, 1892; ed. VI, 1928); *Alte anecdote populare*, II, Bucureşti, 1892; *Fabula în genere şi fabulişti români în specie*, Bucureşti, 1892 (extras); *Tot anecdote populare*, III, Bucureşti, 1893; *Homer întinerit*. Cartea I din *Iliada*, Bucureşti, 1893; *Vorba de acasă*, Bucureşti, 1893; *Proza*, I-II, Bucureşti, 1893-1894; *Teatru,* I, Bucureşti, 1894; *Mama soacra. Pe neaşteptate. La moşi. De-ale căsniciei*, I, teatru, Bucureşti, 1894; *Anecdote afumate*, Bucureşti, 1898; *De necaz,* teatru sătesc, Bucureşti, 1900; *Ce face beţia*, teatru sătesc, Bucureşti, 1900; *Minunea vieţii şi cheia lumii*, Bucureşti, 1902; *Feighéla,* roman, Bucureşti, 1902; *Anecdote botezate*, Bucureşti, 1903; *Anecdote piperate*, Bucureşti, 1903; *Pentru toţi copiii*, Bucureşti, 1904; *Introducere în literatura populară română*, studiu comparativ, Bucureşti, 1904; *Lămuriri asupra literaturii române culte şi populare*, Bucureşti, 1906; *Versificaţiunea română şi originea ei*, Bucureşti, 1906; *Ce poate lenevia*, dramă populară în

un act, Bucureşti, 1908 (ed. IV, 1929); *Fete de azi*, I-II, roman, Bucureşti, 1908; *Scriitori vechi*, Bucureşti, 1909; *Anecdote nouă*, Bucureşti, 1909; *Anecdote marinate*, Bucureşti, 1911; *Teatru de familie*, Bucureşti, 1912; *Mioriţa şi căluşarii. Urme de la daci şi alte studii de folclor*, Bucureşti, 1914; *Anecdote cu minuni*, Bucureşti, 1918; *Anecdote cu noroc*, Bucureşti, 1918; *Sar şi Ionel*, Bucureşti, 1921 (ed. II, 1925); *Mă-nşală,* roman, Bucureşti, 1921; *Vinovată*, Bucureşti, 1922; *Curcanii*, comedie patriotică într-un act, Bucureşti, 1922 (ed. III, 1925); *Lângă pământ*, dramă în contra funcţionarismului în trei tablouri, ed. II, Bucureşti, 1922 (ed. III, 1926), *Călătoriile lui Enache Cocoloş*, ed. II, Bucureşti, 1922; *Mireasa*, dramă în cinci tablouri, ed. III, Bucureşti, 1922 (ed. V, 1928); *Mana vacilor*, comedie populară în trei tablouri, ed. III, Bucureşti, 1922 (ed. V, 1928); *Alte anecdote populare,* II, ed. V, Bucureşti, 1922; *Tot anecdote populare,* III, ed. IV, Bucureşti, 1922; *Din joc de cărţi*, dramă în două acte, Bucureşti, 1925; *Teatru de familie*, 14 piese cuprinzând monologuri şi scene pentru Conservatorul de Declamaţie, Bucureşti, 1925; *Anecdote proaspete*, Bucureşti, 1926; *Anecdote nouă,* ed. V, Bucureşti, 1927; *Amintiri despre Ion Creangă*, Bucureşti, 1927; *Neamul nostru*, feerie istorică în trei acte şi un prolog, Bucureşti, 1927; *Anecdote ilustrate*, Bucureşti, 1928; *Început de viaţă*, Bucureşti, 1929; *Chiţibuş cel drăguţ*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1929; *Anecdote de post*, Bucureşti, f.a.; *Din lumea lui Spulberă-Vânt*, Bucureşti, f.a.; *Icoane vii*, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: T. Demetrescu, *Profile literare*, 1891; Th. Sperantia, *Memoriu de calităţi, titluri şi calităţi ştiinţifice*, 1906; Il. Chendi, *Foiletoane*, 1925; Alex. Ciorănescu, *Teatrul românesc în versuri şi izvoarele lui*, 1943; *I. L. R.*, III; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; I. Datcu, Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor români*, 1979; A. Gh. Olteanu, *Structurile retorice ale liricii orale româneşti*, 1985. **(L. G.)**

SPIRIDON Cassian Maria (numele la naştere: Casian Spiridon), n. 9 martie 1950, Iaşi. Poet şi eseist. Fiul Mariei Spiridon, învăţătoare. Liceul teoretic la Negreşti-Vaslui (1965-1969); licenţiat al Facultăţii de Meca-nică a Institutului Politehnic din Bucureşti (1969-1975). Între 1975 şi 1989, activitate ştiinţifică şi de conducere în diverse fabrici constructoare de maşini şi institute de cercetare; membru fondator şi director al noii serii a rev. *Timpul* (1990-1991); din 1991, director al Editurii Timpul; redactor la *Cronica* (1991-1992) şi la ziarul *Evenimentul zilei* (1992-1994); redactor-colaborator la postul TV Europa Nova din Iaşi (1993-1995); membru fondator şi director al rev. de cultură *Poezia* (din 1994), preşedinte al Fundaţiei Culturale „Poezia" (din 1999); din 1995, redactor-şef al rev. *Convorbiri literare*; din acelaşi an, redactor şi coordonator al *Caietelor de la Durău*. Participant la manifestările anticomuniste de la Iaşi, din 14 dec. 1989 (arestat şi deţinut până în 22 dec. 1989). Colab. la principalele rev. literare din ţară. Prezent în antologiile *Streiflicht* (Kasteblaun, Germania, 1994), *Poezie creştină românească* (Iaşi, 1996), *Vid Tystnadeus Bord* (Stockholm, Suedia, 1998), *City of Dreams and Whispers* (Iaşi-Oxford-Portland, 1998), *Iubirea, tainică lumină* (Iaşi, 1999), *Spectre Lyrique* (Craiova, 1999), *Poésie Roumaine d'aujourd'hui* (2000) etc. Debutează în *Amfiteatru* (1971). Debut editorial cu vol. de versuri *Pornind de la zero* (1985). Alte vol. de poezie: *Zodia nopţii* (1994), *Piatră de încercare* (1995), *De dragoste şi moarte* (1996), *Intrarea în apocalipsă* (1997), *Arta nostalgiei* (1997), *Întotdeauna ploaia spală eşafodul* (1997), *Clipa zboară c-un zâmbet ironic* (1999), *Dintr-o haltă părăsită* (2000), *Între două lumi* (2001). Autor a trei vol. de eseuri (*Atitudini literare*, I-III, 1999-2003) şi a unei cărţi document: *Iaşi, 14 decembrie 1989, începutul Revoluţiei Române* (1994). Editează opera filosofică a lui P. Ţuţea (*Omul. Tratat de antropologie creştină*, I-IV, 1993-2002) şi *Operele politice* ale lui M. Eminescu (I-III, 1997-1999). Premiul rev. *Poesis* (1994); Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1995; 1997; 2002); Premiul rev. *Tomis* (1997); Premiul

Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1997; 2000); Premiul rev. *Ateneu* (1999); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2002).

OPERA: *Pornind de la zero*, versuri, Iaşi, 1985; *Zodia nopţii*, versuri, Bucureşti, 1994; *Iaşi, 14 decembrie 1989, începutul Revoluţiei Române*, Iaşi, 1994; *Piatră de încercare*, versuri, Iaşi, 1995; *De dragoste şi moarte*, versuri, Timişoara, 1996; *Intrarea în apocalipsă*, versuri, ed. bilingvă româno-franceză, Oradea, 1997; *Arta nostalgiei (Poeme cuantice)*, versuri, Bucureşti, 1997; *Întotdeauna ploaia spală eşafodul*, versuri, Botoşani, 1997; *Atitudini literare*, I-III, eseuri (vol. III: *Ucenicia libertăţii*), Bucureşti, 1999-2003; *Clipa zboară c-un zâmbet ironic*, versuri, Craiova, 1999; *Dintr-o haltă părăsită*, versuri, Timişoara, 2000; *Pornind de la zero*, versuri, antologie de autor, postfaţă de E. Iordache, Bucureşti, 2000; *Între două lumi*, antologie, ed. în română, engleză, franceză şi spaniolă, Oradea, 2001; *Über den Wald*, versuri, ed. româno-germană, Germania, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Holban, în *Forum cultural*, nr. 2, 1994; L. I. Stoiciu, în *Contrapunct*, nr. 4, 1995; G. Dorian, în *Caiete botoşănene*, nr. 3-4, 1995; I. Boldea, *Metamorfozele textului*, 1996; D. Stanca, în *Viaţa Românească*, nr. 3-4, 1996; N. Coande, în *Calende*, nr. 1-2, 1997; M. A. Diaconu, în *Viaţa Românească*, nr. 9-10, 1998; idem, în *Luceafărul*, nr. 8, 1998; Gr. Scarlat, în *Steaua*, nr. 11-12, 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară*, 21-27 ian. 1998; Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 7-8, 1998; H. Gârbea, în *Cronica*, nr. 4, 1998; M. A. Diaconu, *Instantanee critice*, 1998; R. Munteanu, *Jurnal de cărţi*, VII, 1998; A. D. Rachieru, în *Contemporanul*, 23 mart. 2000. **(A. S.)**

SPIRIDON Monica (numele la naştere: Monica-Michaela Dumitrescu) – n. 5 febr. 1952, Craiova. Critic şi teoretician literar, eseist. Fiica specialistului în ştiinţe sociale Ion Dumitrescu şi a Lucreţiei (n. Enculescu-Voinea), prof. de lb. şi literatura română şi italiană. **S.** face studii la Liceul „Elena Cuza” din Craiova (1955-1966), absolvind ulterior Facultatea de Lb. şi Literatura română a Univ. din Bucureşti, specialitatea română-franceză (1971). Devine, prin repartiţie, asistent univ. la Laboratorul de psiholingvistică al Univ. din Bucureşti, condus de Tatiana Slama-Cazacu (1971-1972), de unde se transferă la Laboratorul de cercetare interdisciplinară al aceleiaşi Univ. (asistent univ., 1972-1976). Din 1976, e cercetător la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu” al Acad. şi, timp de cinci ani (1978-1983), coordonator al Colectivului de teorie literară. Din 1994, conf. univ., apoi prof. la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti. Susţine un doctorat dublu, în domeniul ştiinţelor educaţiei şi al filologiei, la Facultatea de Filosofie-Istorie a Univ. din Bucureşti, cu titlul *Un model alternativ de învăţământ superior umanistic* (1978). Burse post-doctorale şi de cercetare la Berkeley, Statele Unite (1984; 1994), Paris (1991; 1992; 1993), Toronto, Canada (1996) şi Wasenaar, Olanda (1999). Bursă New Europe College (1998-1999). Debutează în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1978, cu un studiu de teorie literară. Debut editorial în 1982, cu studiul intitulat *Sadoveanu. Divanul înţeleptului cu lumea*. Vol. ulterioare îmbină hermeneutica textuală cu foarte avizate deschideri înspre problematica teoretică generală a literaturii: *Despre „aparenţa” şi „realitatea” literaturii* (1984), *Melancolia descendenţei. Figuri ale memoriei generice în literatură* (1989), *Apărarea şi ilustrarea criticii* (1996), *Interpretarea fără frontiere* (1998), *Principii de semiotică a culturii* (2000) şi *Cultura.* Modele, repere, perspective (2000). A publicat eseuri critice despre Marin Preda (*Omul sub vremi,* 1993), Mihai Eminescu (*O anatomie a elocvenţei,* 1994; *Proza jurnalistică,* 2003) şi *Ştefan Bănulescu* (2000). Colab. la prestigioase vol. colective externe: *Literature and Values* (Amsterdam, 1985), *Man within his Life World* (Dordrecht–Boston–London, 1989), *Eminescu e il romanticismo europeo* (Roma, 1990), *Spaces and Boundaries in Literature* (München, 1990), *Harmony and Excess* (Dordrecht–Boston, London, 1998), *The path of Multiculturalism* (Lisbon, 2000), *Identité et Alterité en Littérature* (Athens, 2000) etc. Coordonatoare a vol. *Comunicarea şi schimbarea culturală* (2000) şi *(Multiple) Europe: Multiple Identity, Multiple Modernity* (2002). Colaborează prioritar la rev. de specialitate (*Revista de istorie şi teorie literară, Cahiers roumains d'études littéraires, Caiete critice*), dar şi la periodice literare (*România literară, Viaţa Românească, Ramuri* etc.), fiind, pe de o parte, o apropiată colaboratoare a lui Adrian Marino

şi a comparatiştilor români din exil şi, pe de alta, una dintre specialistele căreia impunerea postmodernismului teoretic la noi îi datorează cel mai mult. Membru al International Association for Phenomenology and Literature (din 1984); Membru al International Comparative Association (în Biroul executiv, din 1997). Premiul Filialei din Craiova a Uniunii Scriitorilor (1993); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1994). A semnat şi cu pseud. M. Dumitrescu.

OPERA: *Sadoveanu. Divanul înţeleptului cu lumea*, Bucureşti, 1982; *Despre „aparenţa” şi „realitatea” literaturii*, Bucureşti, 1984; *Melancolia descendenţei. O fenomenologie a memoriei generice în literatură,* Bucureşti, 1989 (ed. II, Iaşi, 2000); *Omul sub vremi. Eseu despre Marin Preda, romancierul,* Bucureşti, 1993; *Eminescu. O anatomie a elocvenţei,* Bucureşti, 1994; *Apărarea şi ilustrarea criticii,* Bucureşti, 1996; *Interpretarea fără frontiere,* Cluj-Napoca, 1998; *Experimentul literar românesc postbelic*, în colab. cu I. B. Lefter şi Gh. Crăciun, Bucureşti, 1998; *Ştefan Bănulescu,* micromonografie, Braşov, 2000; *Principii de semiotică a culturii,* Bucureşti, 2000; *Cultura. Modele, repere, perspective,* Bucureşti, 2000; *Mihai Eminescu. Proza jurnalistică,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, nr. 2, 1983; E. Negrici, în *Ramuri*, nr. 3, 1983; D. C. Mihăilescu, în *Contemporanul*, nr. 9, 1983; C. Livescu, în *Cronica*, nr. 35, 1983; M. Vasile, în *Luceafărul*, nr. 6, 1984; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 9, 1985; M. Vasile, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 2, 1986; E. Simion, în *România literară*, nr. 22, 1989; Diana Manole, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1989; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 8, 1989; I. Holban, în *Cronica*, nr. 41, 1989; E. Negrici, în *Ramuri*, nr. 7, 1989; Gh. Grigurcu, în *Familia,* nr. 26, 1990; Maria-Ana Tupan, în *Viaţa Românească,* nr. 5, 1990; L. Petrescu, în *Steaua,* nr. 7-8, 1994; G. Munteanu, în *Luceafărul,* nr. 25, 1995; A. Marino, în *Cotidianul,* nr. 9, 1996; Ioana Bot, în *Steaua,* nr. 1-2, 1996; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească,* nr. 7-8, 1997; Andreea Deciu, în *Literary Research/Recherche litteraire,* nr. 30, 1998; M. Mincu, în *Luceafărul,* nr. 25, 2000; Şt. Borbély, în *Apostrof,* nr. 5, 2000; R. Voinescu, în *Luceafărul,* nr. 7, 2001. **(Şt. B.)**

SPIRIDON Vasile, n. 14 febr. 1958, satul Vereşti, com. Girov, jud. Neamţ. Critic literar. Studii elementare la Vereşti şi Căciuleşti, jud. Neamţ (1965-1973); urmează Liceul industrial de chimie din Piatra-Neamţ (1973-1978); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia franceză-română (1985-1989). Prof. de lb. şi literatura franceză la Piatra-Neamţ (1989-1992); din 1992, cadru didactic la Facultatea de Litere a Univ. din Bacău (Catedra de lb. şi literatura română). Lector al Univ. din Bordeaux, Franţa (1996-1999). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Viziune cosmologică în lirica lui Nichita Stănescu* (2003). Colab. la *Luceafărul*, *Ateneu*, *Convorbiri literare*, *Familia*, *Viaţa Românească*, *România literară*, *Vatra*, *Hyperion*, *Caiete critice* etc. A colaborat la vol. colective *Provincia fără frontiere* (1994) şi *Portret de grup cu Laurenţiu Ulici* (2002). Debutează în *Suplimentul literar artistic al „Scânteii tineretului”* (1989). Debut editorial cu vol. de eseuri critice *Cuprinderi* (1993), urmat de două studii consacrate lui N. Stănescu (*Nichita Stănescu*, 2003 şi *Viziunile „învinsului de profesie” Nichita*, 2003). Premiul rev. *Poesis* (1992; 1993); Premiul rev. *Luceafărul* (1992).

OPERA: *Cuprinderi*, eseuri, Bucureşti, 1993; *Nichita Stănescu*, studiu monografic, Braşov, 2003; *Viziunile „învinsului de profesie” Nichita. Cosmicitate în lirica stănesciană*, Iaşi, 2003

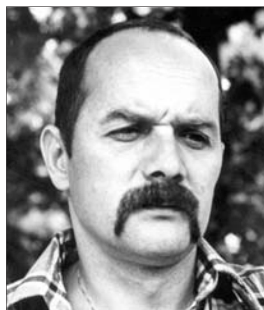
REFERINŢE CRITICE: A. Horvath, în *Steaua*, nr. 12, 1993; D.-Silviu Boerescu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1994; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 10, 1994; E. Manu, în *Viaţa Românească*, nr. 3-4, 1995; A. Moldovan, în *Zburătorul*, nr. 1-3, 1997; C. Călin, în *Ateneu*, nr. 10, 2003; C. Livescu, în *Antiteze*, nr. 17, 2003. **(A. S.)**

SPIRIDONICĂ V.[asile], n. 12 aug. 1909, com. Cristeşti, jud. Iaşi – m. 12 febr. 1988, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul lui Gheorghe Spiridonică, agricultor şi al Ilenei (n. ?). A urmat cursul inferior de liceu, Şcoala de Arte şi Meserii şi Şcoala de Economie din Bucureşti. Prof. de şcoală medie, funcţionar la CFR Braşov. Funcţionar superior de stat (inspector special în Ministerul Comunicaţiilor, subdirector la Oficiul presă, trad. şi documentare). Inspector al teatrelor (1942-1946), sub direcţia L. Rebreanu, V. Eftimiu şi N. D. Cocea. A redactat *Buletinul CFR* (1933-1934), a fondat şi condus rev. de avangardă *Front literar* (1936-1939). Redactor la *Curentul, Ardealul, Tribuna, Tribuna literară*, secretar de redacţie la rev. *Claviaturi* (1941-1943). Debutează cu poezie în ziarul *Oraşul nostru* din Iaşi (1929). Colaborează la *Frize, Viaţa literară, Pământul, Şantier, Cuvântul liber* etc., tipărind două plachete de versuri: *Oglinzi de vis* (1935) şi *Mări de fum* (1938). După 1944, întrerupe parţial activitatea literară, publicând doar vol. *Idoli cu mască* (1982), care include, cu preponderenţă, povestiri şi nuvele apărute între anii 1936 şi 1943, colaborând sporadic la *Tribuna, Ramuri, Tomis, Steaua, România literară* etc.

OPERA: *Oglinzi de vis*, poeme, Călăraşi, 1935; *Mări de fum*, poeme, Braşov, 1938; *Idoli cu mască*, nuvele, Iaşi, 1982.

REFERINŢE CRITICE: O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 3, 1938; N. Antonescu, în *Astra*, nr. 9, 1982; R. Ciobanu, în *Transilvania*, nr. 1, 1983; L. Valea, în *Ateneu*, nr. 10, 1983; N. Scurtu, în *România literară*, nr. 8, 1988. **(I. R.)**

SPOIALĂ Vasile, n. 3 sept. 1935, Bistriţa – m. 7 aug. 1993, Oradea. Prozator şi traducător. Fiul lui Theodor Spoială, medic, şi al Anei (n. Paraschiv). Şcoala primară la Timişoara (1942-1945) şi Bistriţa (1945-1947); liceul la Bistriţa, Beiuş, Oradea (Liceul „Emanuil Gojdu”, absolvit în 1953; coleg de clasă cu D. R. Popescu). Facultatea de Medicină din Cluj (1953-1957; studii întrerupte); maseur la Dispensarul regional pentru cultură fizică şi sport Cluj (1958). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1959-1963), prof. de lb. şi literatura română la Miercurea Niraj (1963), metodist la Casa regională a creaţiei populare Târgu Mureş (1964), transferat pe acelaşi post la Oradea (1965-1968), redactor la rev. *Familia* (din 1968). Debut poetic în *Tribuna* (1957); adevăratul debut în *Steaua* (1960) cu schiţa *Domnul cu pălărie albă*. Colab. la *Scrisul bănăţean, Gazeta literară, Orizont, Luceafărul, Tribuna, Familia, Steaua, Utunk* etc. Debut editorial cu vol. *Ploaia de atunci* (1967) bine primit de critică. Trad. din Y. Kawabata, prin intermediar german (*Kyoto sau Tinerii îndrăgostiţi din vechiul oraş imperial*, 1970), F. Werfel (*Povestiri din două lumi*, 1971), Nelly Sachs, Stefan George, B. Brecht, poeţi germani din România. A scris ocazional şi teatru (needitat). Cu bune relaţii în lumea literară maghiară, a fost antologat în culegerea *Különös látogatás* (1969). Poet intermitent, publicist, **S.** s-a impus ca un prozator al automatismelor provinciale care instituie mediocritatea tragică.

OPERA: *Ploaia de atunci*, Bucureşti, 1967. Traduceri: Yasunari Kawabata, *Kyoto sau Tinerii îndrăgostiţi din vechiul oraş imperial*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1970; Franz Werfel, *Povestiri din două lumi*, în româneşte, de ~, Bucureşti, 1971; Yasunari Kawabata, *Ţara zăpezilor,* Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *Amfiteatru*, nr. 17, 1967; Magdalena Popescu, în *Gazeta literară*, nr. 17, 1967; C. Novac, în *Tomis*, nr. 4, 1967; Z. (aharia) S.(ângeorzan), în *Cronica*, nr. 15, 1967; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 11, 1967; D. Chirilă, în *Crişana*, nr. 152, 1967; Gh. Grigurcu,

în *Familia*, nr. 4, 1967; M. Mincu, *Critice*, 1969; Beke György, *Fără interpret*, 1972. **(V. C.)**

STAHL Henriette Yvonne, n. 9 ian. 1900, St. Avald (Franţa) – m. 25/26 mai 1984, Bucureşti. Prozatoare. Fiica Blanchei Boeuve cu Henri Stahl, legitimată prin căsătoria părinţilor la 22 febr. 1901. Tatăl, prof. şi modest scriitor, era fiul lui Joseph Stahl, bavarez de origine, luptător, alături de Byron, pentru eliberarea Greciei, ulterior naturalizat în România. Henriette-Yvonne este sora sociologului şi etnologului H. H. Stahl. Face liceul în particular, după care urmează Conservatorul de Artă dramatică din Bucureşti (1921-1925). Debutează în *Viaţa Românească*, cu micul roman *Voica* (1924), primit cu entuziasm de G. Ibrăileanu, care-l propune şi pentru Premiul SSR Debut în vol., tot cu *Voica* (1929), după care editează o culegere de nuvele, *Mătuşa Matilda* (1931). Se consacră apoi romanului de analiză: *Steaua robilor* (1934), *Între zi şi noapte* (1942), *Marea bucurie* (1946), *Fratele meu omul* (1965). Spre sfârşitul carierei scriitoriceşti, se întoarce la nuvelistică, dând câteva texte superioare unora dintre romane, în *Nu mă călca pe umbră* (1969). Perfectă cunoscătoare a lb. franceze, şi-a tradus singură parte din romane, publicându-le în Franţa, cu un succes de stimă. A scris direct în franceză romanul *Le Temoin de l'Eternité* (1975). A tradus din Emily Brontë capodopera acesteia, *La răscruce de vânturi* (1959); de asemenea, o altă capodoperă de mare succes a literaturii engleze, *Forsythe saga* a lui Gallsworthy (1958-1961; patru vol.); alte trad.: *Misterele Parisului* de Eugène Sue (1942), romanul *Gora,* al lui Rabindranath Tagore (1965), *Genji* de Shikibuku Murasaki (1969), câteva opere dramatice de Turgheniev (în colab., 1958). Premiul special al Uniunii Scriitorilor pe 1981.

OPERA: *Voica*, Bucureşti, 1929 (ed. rev. şi adăugită, 1957; 1966; 1972; 1973); *Mătuşa Matilda*, Bucureşti, 1931 (ed. nouă, 1967); *Steaua robilor*, roman, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1979); *Între zi şi noapte*, roman, Bucureşti, 1942 (ed. II, 1971; ed., pref. şi repere biografice de V. Râpeanu, 1999); *Marea bucurie*, Bucureşti, 1946 (ed. II, 1947; III 1970; IV 1974); *Fratele meu omul,* Bucureşti, 1965 (ed. II, 1973); *Nu mă călca pe umbră* nuvele, Bucureşti, 1968 (ed. II, 1969); *Orizont, linie severă,* Bucureşti, 1970; *Pontiful*, roman, Bucureşti, 1972; *Le Témoin de l'Eternité,* Paris, 1975; *Mătuşa Matilda. Nu mă călca pe umbră,* Bucureşti, 1977; *Lena, fata lui Anghel Mărgărit,* Bucureşti, 1977; *Drum de foc,* roman, Bucureşti, 1981; *Între zi şi noapte,* pref., notă bibliografică şi ed. de Mihaela Cristea, Bucureşti, 1988; *Fratele meu omul*, pref. de Cristian Moraru, Bucureşti, 1989; *Martorul eternităţii*, roman, pref. de Jean Herbert, trad. de Viorica D. Ciorbagiu, Bucureşti, 1995 (ed. II, 2002). Traduceri: Eugène Sue, *Misterele Parisului*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1942; Marcel Brion, *Laurenţiu Magnificul*, trad. de ~, Bucureşti, 1943; Turgheniev, *Opere,* IX, în româneşte de ~ şi Miron Tarasi, Bucureşti, 1958; Emily Brontë, *La răscruce de vânturi*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1959 (alte ed., 1962; 1964; 1967; 1978;1991; 1993; 1995; 2000; 2002); J. Gallsworthy, *Forsythe saga*, I-IV, în româneşte de ~, 1958-1961 (ed. II, 3 vol. 1962, III, 1963, IV, 1969, V, 1972; alte ed., I-III, 1985; I-III, 2003); R. Tagore, *Gora*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1965; Shikibuku Murasaki, *Genji*, în româneşte de ~, 1969; J. Gallsworthy, *Comedia umană,* I-III, Bucureşti, 1971 (altă ed., I-III, 1992-1993); Paul Brunton, *India secretă*, Bucureşti, 1991.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Ist. lit. rom. cont.,* 1937; Perpessicius, *Menţiuni...,* IV; G. Călinescu, *Istoria...;* G. Ibrăileanu, *Scriitori români şi străini*, I, 1968; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* I; Al. Piru, *Panorama...;* P. Constantinescu, *Scrieri*, IV; Matei Alexandrescu, *Confesiuni literare*, 1971; Ov. Papadima, *Scriitorii şi înţelesurile vieţii*, 1971; L. Călin, *Portrete şi opinii literare*, 1972; Ş. Cioculescu, *Aspecte...*; Perpessicius, *Opere*, V, 1972; M. Sebastian, *Eseuri, Cronici, Memorial*, 1972; I. Şerbu, *Vitrina cu amintiri*, 1973; B. Buzilă, *Mărturii în amurg*, 1974; N. Balotă, *Universul...;* Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 2, 1980; M. Coman, în *Luceafărul*, nr. 23, 1981; Z. Ornea, în *Contemporanul,* nr. 23, 1981; Al. Raicu, *Autografe*, 1983, N. Carandino, în *Contemporanul,* nr. 23, 1984; L. Călin, în *România literară*, nr. 22, 1984; V. Crăciun, în

Contemporanul, nr. 16, 1985; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, IV; Mihaela Cristea, în *Luceafărul*, nr. 36, 1996; idem, *Despre realitatea iluziei*, 1996; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 4, 1997; Z. Ornea, *ibidem*, nr. 11, 1997; F. Faifer, în *Tomis,* nr. 11, 2000 (interviu); M. Zamfir, în *România literară,* nr. 6, 2003. **(R. G. Ţ.).**

STAMATI Constantin, n. 1786 (?) – m. 12 sept. 1869, Ocniţa (azi în Republica Moldova). Poet şi prozator. Fiul paharnicului Toma Stamati şi al Smarandei. Nu se cunosc împrejurările în care şi-a făcut studiile, ştia însă bine lb. greacă, franceză şi rusă şi a avut o bogată cultură literară, clasică şi modernă. A debutat în 1834 în *Albina românească*, cu poezia *Străjariul taberii*. A mai colaborat şi la *Dacia literară*, foiletonul *Zimbrului* şi diverse calendare. Membru al „Soc. de medici şi naturalişti”. Traducător din scriitorii sec. al XVIII-lea (prima lucrare de acest fel e tălmăcirea romanului *Galateea* de Florian, rămasă în ms, dar mai ales din romantici: Lamartine, Hugo, Vigny, Jukovski, Puşkin), a scris poezie orig. erotică, meditativă şi epică, precum şi satire în proză şi în versuri, dând şi câteva reuşite versiuni româneşti ale fabulelor lui Krâlov şi Hemniţer. Apublicat vol. *Povestea povestelor* (1843) şi *Muza românească* (1868).

OPERA: *Povestea povestelor*, Iaşi, 1843; *Muza românească. Compuneri originale şi imitaţii din autorii Europei*, Iaşi, 1868; *Poezii şi proză*, ed. îngrijită şi pref. de G. Bogdan-Duică, Bucureşti, 1906; *Povestea povestelor*, Bucureşti, 1925; *Izbrannâe proizvedenia. Opere alese*, Chişinău, 1959; *Muza românească*, text stabilit de I. şi Rodica Rotaru, introducere, note şi variante, bibliografie şi glosar de I. Rotaru, Bucureşti, 1967; *Imnul lăutei româneşti,* Chişinău, 1997.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Istoria...*, I; N. I. Apostolescu, *L'influence des romantiques français sur la poésie roumaine*, 1908-1909; Al. Epure, *Influenţa fabulistului rus Crâlov asupra fabuliştilor noştri A. Donici şi C. Stamati*, 1913; E. Dvoicenco, *Viaţa şi opera lui C. Stamati. Contribuţii după izvoare inedite*, 1934; P. V. Haneş, *Scriitori basarabeni*, ed. II, 1936; G. Călinescu, *Istoria...*; G. Bezviconi, *C. Stamati, familia şi contemporanii săi*, 1942; *I. L. R.*, II; I. Rotaru, *O istorie...*, I; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 592, 2001. **(G. A.)**

STAMATIAD AL.[exandru] T.[eodor] (numele la naştere: Alexandru Teodor Stamatiade), n. 12 mai, 1885, Bucureşti – m. 1956, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul locotenent-colonelului Theodor Pallady şi al Mariei Stamatiade. Înrudit cu pictorul Th. Pallady şi cu actriţa Lucia Sturdza-Bulandra. Într-o „autobiografie”, **S.** se prezintă drept coborâtor din Pällădeşti şi Ghiculeştii moldoveni. Liceul în Bucureşti, la „Matei Basarab” şi la „Sf. Gheorghe”. Licenţiat în litere (1914), prof. secundar de franceză la Arad (1918-1928), apoi la Bucureşti. Debutează în *Românul* (1905). Este discipolul preferat al lui Al. Macedonski. Debut editorial cu vol. de versuri *Din trâmbiţe de aur* (1910). În 1912 scoate, în Bucureşti, rev. simbolistă *Grădina Hesperidelor* (un nr. dublu). „Prim-redactor” la *Literatorul* (1918). La Arad fondează rev. *Salonul literar* (1925-1926). Colaborează la *Vieaţa nouă, Convorbiri critice, Noua revistă română, Flacăra, Grădina Hesperidelor, Universul literar, Sburătorul* etc. Publică vol. de poezii: *Mărgăritare negre*, 1918; *Pe drumul Damascului,* 1923; *Poezie,* 1925; *Peisagii sentimentale,* 1935; *Cortegiul amintirilor,* 1942. Poeme în proză în *Cetatea cu porţile închise* (1921). Trad. din M. Maeterlinck, O. Wilde, Ch. Baudelaire, Omar Khayyam, Li Po ş. a. A semnat şi cu pseud. Adrian Alexandru. Specifică pentru lirismul lui **S.** este romanţa – sentimentală, superficială, de extremă simplitate; ea dezvoltă, folosind recuzita simbolistă, o atmosferă de reverie melancolică, sau alunecă în declaraţii grandilocvente şi poză. Premiul SSR pe 1922 şi 1931; Premiul Ministerului Artelor pe 1923; Premiul Acad. Române în 1924, 1926 şi 1936; Premiul naţional de poezie pe 1938.

OPERA: *Din trâmbiţe de aur*, poeme, Bucureşti, 1910 (ed. IV, 1930); *Femeile ciudate,* piesă într-un act (în colab. cu Const. Rîuleţ), Bucureşti, 1911; *Poemele în proză ale lui Ch. Baudelaire* (trad.), Bucureşti, 1912; M.Maeterlinck, *Oaspetele nepoftit*, piesă într-un act, trad. de ~, Bucureşti, 1912; M. Maeterlinck, *Ciclul morţii*, Bucureşti, (trad.) 1914; *Doi dispăruţi. Iuliu Săvescu – Ştefan Petică*, Bucureşti, 1915; *Mărgăritare negre*, poeme, Bucureşti, 1918 (ed. III, 1934); *Poemele în proză ale lui O. Wilde* (trad.), Bucureşti, 1919; *Cetatea cu porţile închise*, parabole, Bucureşti, 1921 (ed. III, 1938); *Pe drumul Damascului*, poeme religioase, Bucureşti, 1923 (ed. II, 1929; ed. V, 1946); *Câţiva scriitori. O. Goga, Ştefan Petică, Iuliu C. Săvescu, M. Maeterlinck*, Arad, 1925; *Poezii*, Bucureşti, 1925; *Sufletul lui Baudelaire*, cugetări şi paradoxe (culegere şi trad.), Arad, 1927; *Catrenele lui Omar Khayyam* (trad.), Bucureşti, 1932 (ed. III, 1945); *Din poeziile lui Li Po*, trad. de ~, Bucureşti, 1933; *Peisagii sentimentale,* poeme, Bucureşti, 1935; *Din flautul de jad. Antologie chineză* (trad.), Bucureşti, 1939; *Cortegiul amintirilor*, poeme şi poezii, ed. completă şi definitivă, Bucureşti, 1942; *Din cântecele curtezanelor japoneze* (trad.), Bucureşti, 1942; *Eşarfe de mătase. Antologie japoneză* (trad.), Bucureşti, 1943; *Din poezia americană* (trad.), „În loc de pref." de Perpessicius, Bucureşti, 1947.

REFERINŢE CRITICE: I. Chendi, *Schiţe de critică literară*, 1924; C. Şăineanu, *Recenzii* (1924-1926), 1926; E. Lovinescu, *Istoria...*, III, IV; Perpessicius, *Menţiuni...*, I; M. Dragomirescu, *Sămănătorism, poporanism, criticism*, 1934; N. Iorga*, Ist. lit. cont.*, I; Dem. Bassarabeanu*, Poezia lui Al. T. Stamatiad,* 1937; G. Călinescu, *Istoria..*; Lidia Bote, *Simbolismul românesc*, 1966; Vl. Streinu, *Versificaţia...*; Adriana Iliescu*, Literatorul. Studiu monografic*, 1968; C. Ciopraga, *Literatura...*; I. Rotaru, *O istorie...*, II; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 6, 1985; A. Goci, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1985; I. Negrilă, în *Orizont*, nr. 27, 1985; M. Zamfir, în *România literară*, nr. 22, 1985; Adriana Iliescu, *Poezia simbolistă românească*, 1985. **(R. Z.)**

STAMATU Horia, n. 9 sept. 1912, Vălenii de Munte, jud. Prahova – m. 7/8 iulie 1989, Freiburg. Poet şi eseist. Şcoala primară la Vălenii de Munte; Liceul militar. Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Prof. suplinitor la Liceul „Cantemir Vodă" din Bucureşti (1936-1937); redactor la *Enciclopedia României* (1938-1940) Pleacă din ţară în 1941, prin Bulgaria, în Germania; internat în lagărul de la Buchenwald (1942-1944). Din 1945, se stabileşte la Freiburg im Breisgau, unde urmează studii de Filosofie cu Max Müller, succesorul lui Heidegger la Catedra din Freiburg. Lector de lb. română (la aceeaşi Univ., la Catedra lui Hugo Friedrich, 1946-1948). Între 1948 şi 1950, se stabileşte la Paris. Este unul dintre fondatorii Institutului Român de cercetări de pe lângă Sorbona (alături de E. Ionesco, E. Cioran, Oct. Buia, M. Eliade, Edmond Jaloux, Marcel Brion ş.a.). **S.** conduce secţia literară. Între 1951 şi 1961 se stabileşte în Spania, unde e redactor la rev. *Oriente Europeo* şi co-fondator al rev. *Libertatea românească* şi *Fapta*. În 1961 se întoarce la Freiburg, unde rămâne până la moarte. E redactor la *Forschungstelle für Weltzivilisation* (1962-1966). Colaborator, în exil, la *Revista scriitorilor români, Limite, Ethos* etc. Debut în rev. *Floarea de foc* (1932), sub direcţia lui Sandu Tudor. Colab. la rev. *Ideea europeană.* Debut editorial cu vol. *Memnon* (1934), în acelaşi an cu E. Ionescu, E. Cioran, Şt. Baciu. Premiul Fundaţiei Regale pentru Literatură şi Artă. Până la exil, publică mai multe poeme ample, în rev. (*Moartea lui 1940*), dar nici un alt vol. În peregrinările sale europene, a publicat *Recitativ* (1963), *Kairos* (1974), *Imperiul* (1981). Premiul Acad. Româno-Americane de Arte şi Ştiinţe (ARA) pe 1988.

OPERA: *Memnon*, Bucureşti, 1934; *Recitativ*, Madrid, 1963; *Punta Europa*, Madrid, 1969; *Kairos*, Madrid, 1974; *Imperiul*, Paris, 1981; *Kairos,* Bucureşti, 1995; *Imperiul,* versuri, Bucureşti, 1996; *Ego Zenovius,* eseuri, ed. şi cuvânt înainte de N. Florescu, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: P. Constantinescu, *Scrieri*, IV, 1970; G. Călinescu, *Istoria...*; V. Horia,

în *Buletinul Bibliotecii Române*, Freiburg, vol. XVI, 1989; idem, în *Revista scriitorilor români*, nr. 26, 1989; C. Poghirc, în *Lupta*, Paris, nr. 126, 1989; Marianne Reinke-Stamatu, în *România literară*, nr. 21, 1991; T. Popescu, Poetul Horia Stamatu, 1993; *O viaţă în exil. Monografie H. Stamatu*, 1998; P. Miron, în *România literară,* nr. 15, 1999; Al. Lungu, *ibidem*, nr. 51-52, 1999; M. V. Buciu, în *Contemporanul,* nr. 25, 2002; M. Neagu, în *Jurnalul literar,* nr. 1-6, 2003. **(I. P.)**

STAN Constantin, n. 28 iul. 1951, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Ionel Stan, funcţionar, şi al Sofiei (n. ?). Liceul „George Coşbuc" (1966-1970), apoi Facultatea de Lb. şi literatura română (secţia română-franceză) a Univ. Bucureşti (1970-1974). Frecventează aici Cenaclul de proză „Junimea", alături de alţi viitori scriitori „optzecişti". După absolvire, este prof. de lb. franceză în com. Brazii, jud. Ilfov (1974-1978), redactor la *Scânteia tineretului* (1978-1988) şi la *România pitorească* (1988-1989). După 1990, redactor-şef adjunct la *Expres,* director la *Expresul de marţi* şi secretar general de redacţie la *Bucureşti Match.* Carieră didactică la Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării din Bucureşti şi la Univ. „Virgil Madgearu" din Craiova. Colaborează cu proză, reportaje şi art. de opinie în *Luceafărul, România literară, Cronica, Tribuna, SLAST, Amfiteatru.* Debutează publicistic în 1972, în *Luceafărul* (cu nuvela *Departe, acolo, la noi, dincolo*), iar în vol. în 1979, cu romanul *Carapacea*. Alte romane: *Nopţi de trecere* (1984) şi *Vară târzie* (1985). Autor al vol. de povestiri *Provizoriu, Sud* (2000). Este prezent în antologia de proză scurtă *Desant '83*, alcătuită şi prefaţată de Ov. S. Crohmălniceanu.

OPERA: *Carapacea*, roman, Bucureşti, 1979; *Nopţi de trecere*, roman, Bucureşti, 1984; *Vară târzie (despre iubiri în vremuri de pace şi război)*, roman, Bucureşti, 1985; *Provizoriu, Sud (Libertate supravegheată),* povestiri, Bucureşti, 2000; *Viaţa ca literatură,* Bucureşti, 2001.

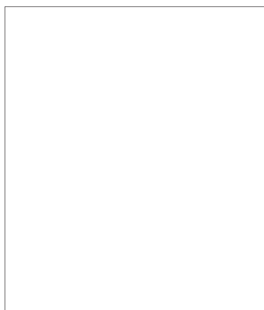
REFERINŢE CRITICE: N. Ciobanu, în *Luceafărul*, 21 apr. 1979; R. Săplăcan, în *Astra*, nr. 3, 1985; I. B. Lefter, în *România literară*, nr. 15, 1987. D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 626, 2002; Iulia Alexa, în *România literară,* nr. 43, 2002. **(D. C.-E)**

STAN T. C., n. 1 febr. 1907, Târgu Neamţ – m. 19 mai 1940, Bucureşti. Prozator. Liceul la Târgu-Neamţ, continuat la Piatra-Neamţ, Cahul şi Sibiu. Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Drept a Univ. din Bucureşti. Redactor la *România* şi la Agenţia „Rador". Debut în *Bilete de papagal* (seria întâi). Colaborează la *Azi, Convorbiri literare, Viaţa Românească, Viaţa literară* şi, îndeosebi, la *Reporter,* unde deţine rubrica *Florete cu buton*. Cele trei romane ale sale (*Cei şapte fraţi siamezi*, 1934, premiat de Acad.; *Eu, Tina şi Adam*, 1935; *Femeia de la miezul nopţii*, în colab. cu Galia Faressova, 1936) apar, oarecum surprinzător, în trei ani consecutiv, după care se instaurează tăcerea deplină, deşi **S.** anunţa un alt roman în lucru, *Gara de Nord* (continuare a investigaţiei sociale din *Cei şapte fraţi siamezi*), precum şi o carte pentru copii*, Coiful de aur*. Un destin nemilos a întrerupt fulgerător o evoluţie şi o viaţă încheiate prematur.

OPERA: *Cei şapte fraţi siamezi*, roman, Bucureşti, 1934 (ed. II, 1943); *Eu, Tina şi Adam*, roman, Bucureşti, 1935; *Femeia de la miezul nopţii*, roman, în colab. cu Galia Faressova, Bucureşti, 1936.

REFERINŢE CRITICE: G. Demetru Pan, în *Naţionalul nou*, nr. 164, 1934; N. Roşu, în *Azi*, nr. 1, 1935; Ov. Papadima, în *Gândirea*, nr. 2, 1935; C. I. S., în *Facla*, nr. 1233, 1935; R. Demetrescu, în *Pagini literare*, nr. 1, 1935; N. Roşu, în *Curentul*, nr. 2555, 1935; C. Panaitescu, în *Facla*, nr. 1271, 1935; Const. Virgil-Gheorghiu, în *Basarabia literară*, nr. 13, 1942; G. Călinescu, *Istoria*...; Ov. Papadima, *Creatorii şi lumea lor*, 1943; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., I; E. Lovinescu, *Scrieri*, VI, 1975; N. Antonescu, *Scriitori uitaţi*, 1980. **(I. S.)**

STANCA Dan, n. 30 sept. 1955, Bucureşti. Prozator şi eseist. Fiul lui Gheorghe Stanca, ofiţer, şi al Virginiei (n.?), medic. Licenţiat al Facultăţii de Lb. Străine a Univ. din Bucureşti. Redactor la *România liberă*. Colab. la *România literară*, *Viaţa Românească*, *Luceafărul*, *Contrapunct, Convorbiri literare*, *Vatra*, *Ramuri*, *Steaua*, *Apostrof* etc. Debutează în *SLAST* (1986). A publicat romane (*Vântul sau ţipătul altuia*, 1992; *Aripile Arhanghelului Mihail*, 1996; *Apocalips amânat*, 1997; *Ultima biserică*, 1997; *Ritualul nopţii*, 1998; *Morminte străvezii*, 1999 etc.), proză scurtă (*Cer iertare*, 1997) şi vol. de eseuri (*De la simbol la vedenie*, 1995; *Contemplatorul solitar*, 1997; *Veninul metafizic*, 1999). Premiul Uniunii Scriitorilor (1997); Premiul Fundaţiei Flacăra (1998).

OPERA: *Vântul sau ţipătul altuia*, roman, Bucureşti, 1992; *De la simbol la vedenie*, eseuri, Bucureşti, 1995; Aripile *Arhanghelului Mihail*, roman, Bucureşti, 1996; *Contemplatorul solitar*, eseuri, Iaşi, 1997; *Cer iertare*, proză scurtă, Bucureşti, 1997; *Apocalips amânat*, roman, Bucureşti, 1997 (ed. II, 1999); *Ultima biserică*, roman, Bucureşti, 1997; *Muntele viu*, roman, Iaşi, 1998; *Ritualul nopţii*, roman, Bucureşti, 1998; *Morminte străvezii*, roman, Bucureşti, 1999; *Ultimul om*, roman, Iaşi, 1999; *Domnul clipei*, roman, Bucureşti, 2000; *Pasărea orbilor*, roman, Bucureşti, 2001; *Drumul spre piatră*, roman, Bucureşti, 2002; *A doua zi după moarte*, roman, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: R. Voinescu, în *România literară*, nr. 15, 1993; Şt. Nicolae, în *Viaţa Românească*, nr. 8-9, 1993; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 35, 1996; C. Regman, în *Jurnalul literar*, nr. 37-42, 1997; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1998; Geo Vasile, în *Luceafărul*, nr. 31, 1998; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 50, 1998; idem, *ibidem*, nr. 29, 1999; M. Tupan, în *Luceafărul*, nr. 17, 1999 (interviu); Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 31, 2000; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 558, 2001; T. Urian, în *România literară*, nr. 13, 2003. **(A. S.)**

STANCA Dominic, n. 31 ian. 1926, Cluj – m. 26 iul. 1976, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul dr. Dominic Stanca şi al Corneliei (n. Vlad). Studii liceale terminate la Liceul „Aurel Vlaicu” din Orăştie (1944). Debutează cu versuri în *Patria* (1936). Între 1944 şi 1945 participă, la Sibiu şi Cluj, la întâlnirile Cercului literar. Studii de drept la Univ. din Sibiu, continuate la Univ. din Cluj (1944-1948). Absolvă Acad. de Muzică şi Artă Dramatică din Cluj (1949). Actor la Teatrul Naţional din Cluj (1948-1952; 1953-1954), apoi la Teatrul de Stat din Reşiţa (1952-1953), Teatrul „C. Nottara” (1954-1960), Giuleşti (1960-1961) şi „Delavrancea” din Bucureşti (1961-1972). Roluri mai importante: Horatio din *Hamlet,* Busto din *Steaua Sevillei*, Ferdinand din *Intrigă şi iubire*, Chiriac din *O noapte furtunoasă* etc. Debutează în *Revista Fundaţiilor Regale* (1944) cu poezia *Crengi.* Debut. editorial cu vol. de povestiri *Roata cu şapte spiţe* (1957), reeditat şi adăugit în 1968: *Pentr-un hoţ de împărat.* Tot în 1968 publică *Hurmuzul jupâniţei*, vol. de povestiri în descendenţa lui Al. O. Teodoreanu. Ca poet se impune mai ales prin vol. *O sălbatică floare* (1976). Postum îi apare vol. *Strada care urcă la cer* (1977), conţinând balade de o insolită originalitate.

OPERA: *Roata cu şapte spiţe,* povestiri, Bucureşti, 1957; *Pentr-un hoţ de împărat,* povestiri, Bucureşti, 1968; *Hurmuzul jupâniţei,* povestiri, Bucureşti, 1968; *Gri-Ru-Gri,* Bucureşti, 1970; *Balade,* Bucureşti, 1971; *Itinerar dacic*, Cluj, 1972; *O sălbatică floare,* versuri, Bucureşti, 1976; *Strada care urcă la cer,* balade, cu un *Epilog* de N. Balotă, Bucureşti, 1977; *Timp scufundat*, ed. îngrijită de Sorana Coroamă-Stanca şi Mariana Vartic, pref. şi note de I. Vartic, Bucureşti, 1981 (ed. II, 1999); *Un ceas de hârtie...*, versuri, trad., jurnal, ed. îngrijită de Sorana Coroamă-Stanca, Bucureşti, 1984 (ed. de Doina Uricariu şi Sorana Coroamă-Stanca, 1999); *Opera omnia,* I-II, pref., note şi comentarii de I.

Vartic, schiţă biobliografică de Şt. Oprea, ed. de Sorana Coroamă-Stanca şi Mariana Vartic, 1999).

REFERINŢE CRITICE: R. Enescu, în *Tribuna*, nr. 14, 1957; V. Râpeanu, în *Gazeta literară*, nr. 23, 1957; M. Ungheanu, în *Ramuri*, nr. 5, 1968; Magdalena Popescu, în *Gazeta literară*, nr. 31, 1968; Sânziana Pop, în *Luceafărul*, nr. 41, 1968; N. Balotă, *Universul prozei*, 1976; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 47, 1977; C. Regman, *Explorări în actualitatea imediată,* 1978; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 5, 1978; Şt. Aug. Doinaş, *Lectura poeziei*, 1980; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, II, 1980; idem, în *Tribuna*, nr. 23, 1981; N. Balotă, în *România literară*, nr. 39, 1981; R. Ciobanu, în *Transilvania*, nr. 9, 1981; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1981; Doina Uricariu, în *România literară*, nr. 45, 1981; I. Vartic, *Modelul şi oglinda*, 1982; Cristian Moraru, în *România literară*, nr. 42, 1984; N. Steinhardt, *ibidem*, nr. 12, 1985; Şt. Aug. Doinaş, *ibidem*, nr. 5, 1986; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu*...; C. Regman, *Nu numai despre critici,* 1990; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani,* 1994; C. Regman, *Ultimele explorări critice,* 2000; Şt. Aug. Doinaş, *Evocări,* 2003. **(I. V.)**

STANCA George (prenumele la naştere: Gheorghe), n. 7 mai 1947, Buftea, jud. Ilfov. Poet. Fiul lui Nicolae Stanca şi al Anicuţei (n. Crăciun). Urmează Liceul nr. 25 („Doamna Stanca”) din Bucureşti (bacalaureatul în 1965). Absolvent al Institutului de Construcţii din capitală (1973); în 1983 absolvă cursul postuniversitar de sistematizare. A lucrat ca inginer de execuţie (şantier Chiajna depozit legume-fructe), inginer prefabricate (Vitan-Bârzeşti şi Militari BCA), în investiţii (IAPI Turism, Bucureşti), sistematizare teritoriu (arhitect-şef sector 6 Bucureşti) şi proiectare (inginer principal ICRAL Cotroceni). Redactor la rev. *Flacăra*, redactor-şef la *Independentul,* Deva (1990), *Fair Play* (1990-1991), *Politichia* (1991), *Expres Magazin* (1991-1992), *Telegraful de Prahova* (1997-1998), *Obiectiv,* Braşov (2003) etc. Colab. la *România literară, Scânteia tineretului, Contemporanul* etc. Debutează în *Luceafărul* (1976) cu poezii semnate G. G. Crăciun. Debut editorial cu vol. de versuri *Tandreţe maximă* (1981), urmat de *Poeme pricinoase* (1983), *Excursie cu liftul* (1988), *Angel radios* (1994) şi *Stare de gr(e)aţie* (2001). A publicat vol. de pamflete politice (*Un an sub Ciorbea,* 1998; *De la marea schimbare la marea dezamăgire,* 2001) şi publicistică (*Giuleştina şi ai mei,* 2003). Premiul *Scânteii tineretului (Suplimentul literar-artistic)* pe 1985; Premiul rev. Luceafărul pe 1992.

OPERA: *Tandreţe maximă*, versuri, Bucureşti, 1981; *Poeme pricinoase*, Bucureşti, 1983; *Excursie cu liftul*, versuri, Bucureşti, 1988; *Angel radios,* versuri, pref. de I. Cristoiu, Bucureşti, 1994; *Un an sub Ciorbea,* pamflete, Bucureşti, 1998; *Vremea lui Emil Vodă,* I-II, Bucureşti, 1998-2001; *Stare de gr (e)aţie,* versuri, pref. de E. Simion, Bucureşti, 2001; *De la marea schimbare la marea dezamăgire,* pamflete, Bucureşti, 2001; *Eşti mică Bocşă,* culegere de colinde, în colab. cu Lena Stanca, Bucureşti, 2001; *Giuleştina şi ai mei,* publicistică, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1981; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1981; idem, în *Luceafărul*, nr. 34, 1982; N. Manolescu, *ibidem*; E. Simion, *ibidem*; R. C. Cristea, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1984; idem, în *Familia*, nr. 8, 1988; Gh. Grigurcu, în *Steaua*, nr. 11, 1988; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1988; R. Săplăcan, în *Astra*, nr. 3, 1989; T. T. Coşovei, *Pornind de la un vers,* 1990; idem, în *Contemporanul,* nr. 19, 1993; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 27, 1994; Corina Sandu, în *Luceafărul,* nr. 9, 2003. **(A. S.)**

STANCA HORIA Sebastian, n. 26 sept. 1909, com. Vulcan, jud. Hunedoara – m. 13 iun. 2002, Bucureşti. Eseist, memorialist şi traducător. Fiul preotului Sebastian Stanca şi al Mariei (n. Munteanu). Fratele lui Radu Stanca şi văr cu Dominic Stanca. Studii primare şi gimnaziul la Sebeş-Alba (1916-1922); Liceul „George Bariţiu" din Cluj (1922-1928), apoi Facultatea de Drept a Univ. din acelaşi oraş (1928-1932). Dr. în drept. Avocat la Baroul din Cluj şi jurisconsult la „Comerţul zahărului" din Bucureşti (1940-1941). Combatant pe frontul din Odesa şi Crimeea (ofiţer de rezervă de artilerie, 1941-1942); ataşat de presă şi secretar cultural la Legaţia României din Berlin (1942-1944). Între 1944 şi 1945 este internat în lagărele de schimb diplomatic; grav rănit, din eroare, de un soldat englez, petrece şase luni în spitale engleze de campanie din Italia. Funcţionar în Ministerul de Externe şi în Ministerul Informaţiilor (1945-1946); epurat în 1946, este contabil la Direcţia livrărilor către URSS (1947-1950) şi la Sovromconstrucţie (1950-1952). Arestat şi condamnat la trei ani de muncă silnică (1952-1954; deţinut la Jilava şi la Canalul Dunărea – Marea Neagră). Traducător la Cooperativa „Dactilografia" din Bucureşti (1955-1957), şef de secţie la Bibl. Centrală Universitară (1957-1958), apoi traducător la Cooperativele „Deservirea" şi „Prestarea" (1958-1970, când se pensionează). Redactor pentru lb. germană la *Secolul 20* (1971-1974). Colab. la *Naţiunea română, Tribuna* (la ambele a condus, împreună cu C. S. Anderco, paginile culturale între 1936 şi 1940), *Symposion, Gând românesc, Viaţa Românească, Transilvania, Steaua, Secolul 20, Apostrof* etc. Debutează la *Naţiunea* din Cluj (1930), cu o cronică literară la *Zodia Cancerului* de M. Sadoveanu. Debut editorial cu monografia *Giuseppe Verdi* (1959; sub pseud. Dan Vulcan). A mai semnat Utopius şi Modestin.

OPERA: *Giuseppe Verdi,* monografie, Bucureşti, 1959 (sub pseud. Dan Vulcan); *Ciprian Porumbescu,* monografie, Cluj-Napoca, 1975; *Fragmentarium clujean,* memorialistică, Cluj-Napoca, 1987; *Aşa a fost să fie,* memorialistică, Cluj-Napoca, 1994; *Printr-un tunel.* Corespondenţă I. D. Sârbu – Horia Stanca, ed. de D. Velea, Petroşani, 1997; *Fragmentarium berlinez* (1942-1945), memorialistică, Bucureşti, 2002. Traduceri: Brachvogel, *Tragedia unui geniu (Friedemann Bach),* Bucureşti, 1969; Hermann Kestens, *Maurul din Castilia,* Bucureşti, 1974; Inge Borde Klein, *Teatrul de păpuşi,* Bucureşti, 1980; Otto Flanke, *Castelul Ortenau,* Bucureşti, 1986; Fr. Nietzsche, *Despre genealogia moralei,* Cluj-Napoca, 1993.

REFERINŢE CRITICE: I. Neamtzu, în *Orizont,* nr. 21, 1976; N. Antonescu, în *Revue Roumaine,* nr. 10, 1988; idem, în *Steaua,* nr. 5, 1988; R. Ciobanu, în *Transilvania,* nr. 9, 1988; P. Poantă, în *Contemporanul,* nr. 22, 1988; G. Ţepelea, în *România literară,* nr. 16, 1988; Z. Sângeorzan, în *Steaua,* nr. 1-2, 1995; A. Ţion, în *Tribuna,* nr. 39-40, 1997; N. Florescu, în *Jurnalul literar*, nr. 11-12, 2002; M. Platon, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2002. **(A. S.)**

STANCA Radu, n. 5 mart. 1920, Sebeş – m. 26 dec. 1962, Cluj. Poet, dramaturg şi regizor. Fiul scriitorului Sebastian Stanca, consilier eparhial, şi al Mariei (n. Muntea-nu). Şcoala primară la Cluj (din 1927); absolvent al Liceului „Gh. Bariţiu" din Cluj (1938). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. clujene (refugiată la Sibiu) cu o dizertaţie despre *Problema cititului* (1942). Debutează cu povestea *Legenda peştilor,* în *Universul copiilor* (1932). Conduce rev. şcolară *Mâine* (1935); face parte din gruparea rev. clujene *Symposion* (1938); redactor responsabil al rev. sibiene *Curţile dorului* (1941); secretar de redacţie la *Naţiunea română* din Sibiu (1944-1945). Îşi publică texte fundamentale în *Revista Cercului literar* (1945). Mentor şi membru marcant al Cercului literar de la Sibiu; este unul din semnatarii scrisorii manifest adresată de această grupare lui E. Lovinescu (1943). Asistent al lui Lucian Blaga la Catedra de filosofie a culturii (1943-1945), prof. de estetica teatrului la Conservatorul popular din Sibiu (1945-1949), actor (1947-1948), prim-regizor al

teatrului sibian (1949-1961) şi al Teatrului Naţional din Cluj (1961-1962). A pus în scenă *O scrisoare pierdută, D'ale carnavalului, Hagi-Tudose, Suflete tari, Gaiţele, Steaua fără nume, Hangiţa, Maria Stuart, Casa inimilor sfărâmate, Trei surori, Unchiul Vania* ş. a. Poet neoromantic şi teoretician al *Resurecţiei baladei* (1945), scrie o lirică trubadurescă adecvată programului său estetic (vol. postum *Versuri*, 1966). Teatrul său poetic, tipărit parţial în 1968, are în centru omul problematic şi reia motive fundamentale ale culturii (Oedip, Antigona, Don Juan etc.), nuanţându-le ori schimbându-le sensurile consacrate.

OPERA: *Problema cititului,* Sibiu, 1943 (ed. îngrijită de M. Muthu, 1997); *Ştefan Braborescu*, Bucureşti, 1965; *Versuri,* pref. de I. Negoiţescu, Bucureşti, 1966; *Teatru*, Bucureşti, 1968; *Acvariu*, pref., text ales şi îngrijit de M. Tomuş, Cluj, 1971; *Poezii*, antologie şi pref. de Ioana Lipovanu-Theodorescu, Bucureşti, 1973; *Un roman epistolar*, Bucureşti, 1978; *Versuri*, ed. îngrijită, pref. note şi comentarii de Monica Lazăr, Cluj-Napoca, 1980; *Teatru*, ed. şi studiu introductiv de Ioana Lipovanu, Bucureşti, 1985; *Aquarium: eseuri programatice,* selecţia textelor şi cuvânt înainte de I. Vartic, ed. de Marta Petreu, Cluj-Napoca, 2000; *Turnul Babel,* teatru, ed. şi pref. de Irina Petraş, Cluj-Napoca, 2000; *Doti,* versuri, ed. şi pref. de P. Poantă, Piteşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: C. Regman, *Cărţi, autori, tendinţe*, 1967; N. Manolescu, *Metamorfozele...;* V. Cristea, în *Gazeta literară,* nr. 35, 1968; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 39, 1968; Z Sângeorzan, în *Ateneu,* nr. 12, 1968; Şt. Aug. Doinaş, *Lampa lui Diogene*, 1970; N. Balotă, *Despre pasiuni*, 1971; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric,* 1972; Şt. Aug. Doinaş, *Poezie şi modă poetică*, 1972; E. Simion, *Scriitori...,* I; Al. Piru, *Poezia*..., II; N. Balotă, *Arte poetice ale secolului XX,* 1976; N. Tatu, în *Transilvania*, nr. 3, 1977; I. Vartic, *Radu Stanca. Poezie şi Teatru*, 1978; Anca Sârghie, *Radu Stanca*, 1980; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 3, 1980; idem, în *Tribuna*, nr. 15, 1981; L. Ciocârlie, *Mari corespondenţe*, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 2, 1981; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 1981; L. Valea, în *Cronica*, nr. 12, 1981; M. Zaciu, *Cu cărţile pe masă*, 1981; I. Vartic, *Modelul şi oglinda,* 1982; Şt. Aug. Doinaş, în *Contemporanul*, nr. 14, 1983; I. Pop, în *Transilvania*, nr. 3, 1985; Ioana Mărgineanu, *Teatrul şi artele poetice*, 1986; V. Brădăţeanu, în *Teatrul*, nr. 4, 1987; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu...*; Ada Cruceanu, *Radu Stanca-dramaturgul,* 1992; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; T. Popescu, în *Steaua*, nr. 203, 1997; M. Cărtărescu, *Postmodernismul românesc,* 1999; M. Mincu, în *Contemporanul,* nr. 7; 8; 9, 2000; H. Zalis, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2001; Maria Laiu, în *Luceafărul,* nr. 11, 2002; M. V. Buciu, în *Contemporanul,* nr. 1-4, 2003. **(I. V.)**

STANCIU Florian (prenumele la naştere: Florea), n. 31 aug. 1932, satul Gruiu, com. Alunişu, jud. Olt. Poet şi prozator. Fiul lui Dumitru Radu Stanciu, agricultor, şi al Constantinei Gheorghe (n. Vlad). Şcoala primară în com. Alunişu (1940-1945); Şcoala Medie Tehnică de administraţie economică, Slatina (1945-1952); absolvent al Institutului de Ştiinţe Economice şi Planificare (fosta Acad. Comercială) din Bucureşti (1952-1957). Economist la Uniunea Regională a Cooperaţiei de Consum, Piteşti (1957-1959); şef serviciu planificare la Întreprinderea Regională de Transporturi Auto Argeş (1959-1975); economist principal la Trustul Petrolului Piteşti (1975-1983) şi la Schela Moşoaia (1983-1990). Colab. la *Gazeta literară, Viaţa studenţească, Argeş, Calende, Cafeneaua literară* etc. Debutează în *Gazeta literară* (1955). Debut editorial cu vol. *Drumeţind prin Argeş* (1987). În continuare a publicat vol. de poezie (*Recviem la crângul de salcâmi,* 1993; *Spectacol cu intrare liberă,* 1999; *Poemul care îşi citeşte cititorul,* 2001) şi proză (*Căutând iubirea,* 1994; *Pauza de prânz,* 1996).

OPERA: *Drumeţind prin Argeş,* reportaje, Bucureşti, 1987; *Recviem la crângul de salcâmi,* versuri, Bucureşti, 1993; *Căutând iubirea,* Piteşti, 1994; *Pauza de prânz,* Piteşti, 1996; *Spectacol cu intrare liberă,* versuri, Bucureşti, 1999; *Poemul care îşi citeşte cititorul,* versuri, Piteşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: D. Anghel, în *Argeş,* nr. 2, 1988; N. Oprea, în *Semnal argeşean,* nr. 2, 1994; M. Barbu, în *Săgetătorul,* nr. 34, 1997; Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 204, 2001; P. M. Gorcea, *ibidem,* nr. 222, 2001. **(A. S.)**

STANCIU Virgil, n. 4 nov. 1941, Blaj. Traducător şi eseist. Fiul lui Virgil Stanciu, prof. de lb. română, şi al Margaretei (n. Sabău), prof. de latină. Studii elementare şi liceale la Liceul „Emil Racoviţă" din Cluj, absolvit în 1959. Licenţiat al Facultăţii de Filologie al Univ. din Cluj, secţia engleză-română (1959-1964). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Thomas Wolfe, romancier american la început de secol* (1974). Preparator (1964-1965) la Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi; preparator (1965-1966) la Institutul Agronomic din Cluj; asistent (1966-1972), lector (1972-1981), conferenţiar (1981-1990) şi prof. (din 1990) la Facultatea de Litere, Catedra de filologie germanică, a Univ. din Cluj (şef de Catedră între 1990-1992, reales în 2000). Bursă ACLS la University of North Carolina, Chapel Hill, statele Unite (1971-1972); lector la University of London (1990-1992); specializări în Anglia (1970; 1979) şi Irlanda (1999); prof. oaspete la University of Nevada, Reno, Statele Unite (2003). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002). Debutează în 1965 cu recenzii în rev. *Steaua*. Debut editorial în 1977 cu vol. *Orientări în literatura Sudului american*. Colaborează la *Steaua, Tribuna, Vatra, Luceafărul, România literară, Ateneu, Familia, Studia Universitatis „Babeş-Bolyai", Echinox, Cahiers roumains d'études littéraires,* cu studii şi recenzii sau trad. din literaturile de expresie engleză. Scrie de asemenea şi proză originală, dar renunţă repede la nuvelistică pentru a se dedica vocaţiei sale principale, trad. (Charles şi Mary Lamb, T. Smolett, J. Conrad, I. Murdoch, W. Styron, W. Bion, D. Lodge, W. Trevor, E. L. Doctorow etc.). Traduce, ocazional, şi poezie românească în lb. engleză. Premiul Consiliului Britanic (2000); Premiul Uniunii Scriitorilor (2001).

OPERA: *Orientări în literatura Sudului american*, Cluj-Napoca, 1977. Traduceri: Charles şi Mary Lamb, *Povestiri după Shakespeare*, Cluj-Napoca, 1977; Tobias Smollett, *Aventurile lui Peregrine Pickle*, I-II, Bucureşti, 1986; Joseph Conrad, *Corsarul. Falk*, Cluj-Napoca, 1988; I. Murdoch, *Maşina de iubit, cea sacră şi profană,* Cluj-Napoca, 1991; J. Conrad, *Trăsnaia lui Almayer,* Cluj-Napoca, 1992; W. Styron, *Sophie a ales,* Bucureşti, 1994; L. Watts, *O Cassandră a României: Ion Antonescu şi lupta pentru reformă*, în colab. cu Liliana Pop, Bucureşti, 1994; Dorothy L. Sayers, *Cele cinci piste false,* Bucureşti, 1994; W. Bion, *Seminarii braziliene,* New York – Cluj, 1995; D. Lodge, *Schimb de dame,* Bucuresti, 1995 (ed. II, Iaşi, 2001; ed. III, 2003); *Twelve. A Romanian Science Fiction Anthology,* Timişoara, 1995; A. Marino, *The Biography of the Idea of Literature*, în colab. cu Ch. A. Carlton, New York, 1996; J. Barnes, *Papagalul lui Flaubert,* Bucureşti, 1997; W. Trevor, *Călătoria Feliciei,* Bucureşti, 1998; I. McEwan, *Câinii negri,* Bucureşti, 1999; *Filosofia americană,* I, selecţia textelor, pref. şi note introductive de A. Marga, Bucureşti, 2000; E. L. Doctorow, *Cartea lui Daniel,* Bucureşti, 2000; V. Marica, *Aluviuni/Alluvia,* ed. bilingvă, Cluj-Napoca, 2000; I. McEvan, *Amsterdam,* Iaşi, 2001; M. Călinescu, *A citi, a reciti,* trad. din engleză de ~, Iaşi, 2003; D. Lodge, *Gânduri ascunse,* Iaşi, 2003; Th. de Duve, *Kant după Duchamp,* Cluj-Napoca, 2003; I. McEwan, *Ispăşire,* Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Petrescu, în *Tribuna*, nr. 13, 1977; S. Pârvu, în *Cronica*, nr. 20, 1977; E. Uricaru, în *Steaua*, nr. 5, 1977; L. Ulici, în *România literară*, nr. 27, 1977; Al. Vlad, în *Echinox*, nr. 6-7, 1977; M. Ivănescu, în *Transilvania*, nr. 6, 1977; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 34, 1977; S. Titel, în *România literară*, nr. 36, 1977; Ileana Galea, în *Steaua*, nr. 3, 1988; Şt. Avădanei, în *Cronica*, nr. 30; 47, 1988; M. Mihăieş, în *România literară*, nr. 14, 1988; Grete Tartler, în *România literară,* nr. 27, 1997; M. Mudure, *ibidem,* nr. 47, 2001; I. Galea, în *Tribuna,* nr. 21-32, 2001; C. L. Cuţitaru, în *Observator cultural,* nr. 124, 2002. **(C. B.)**

STANCU Horia, n. 8 aug. 1926, com. Salcia, jud. Teleorman – m. 14 oct. 1983, Bucureşti. Prozator. Fiul scriitorului Zaharia Stancu şi al Nicolinei (n. Păun), învăţătoare. Liceul „Titu Maiorescu" din Bucureşti (1937-1945), unde îşi dă şi bacalaureatul; Facultatea de Medicină în acelaşi oraş (1945-1951). Medic endocrinolog, cercetător ştiinţific la Spitalul „C. I.

Parhon" din capitală. Debutează cu un fragment de roman (*Spartacus, revolta sclavilor)* în *Revista familiei* (1947), apoi cu poemul, tributar epocii, *Planul ne stă înainte*, în *Flacăra* (1949), iar editorial cu vol. *Cezar Petrescu* (1957), după care se dedică romanului de inspiraţie istorică (*Asklepios*, 1965; *Fanar*, 1968; *Elenco*, 1979). Consacrate celebrului medic al antichităţii, epocii fanariote sau Revoluţiei de la 1848 din Ţara Românească, romanele lui **S.** păstrează linia tradiţională, reconstitutivă în desenul tipologiilor, precum şi în evocarea atmosferei balcanice.

OPERA: *Cezar Petrescu*, Bucureşti, 1957; *Călătorind prin ţările Nordului – Finlanda, Suedia, Danemarca şi Islanda,* Bucureşti, 1960; *Când scapătă luna*, poem dramatic, Bucureşti, 1960; *Asklepios*, roman, Bucureşti, 1965 (ed. revăzută, 1972); *Fanar*, roman, Bucureşti, 1968; *Întoarcerea în deşert*, roman, Bucureşti, 1969; *Elenco*, roman, Bucureşti. 1979.

REFERINŢE CRITICE: I. Dan, în *Iaşul literar*, nr. 3, 1966; L. Raicu, în *Gazeta literară*, nr. 12, 1966; Eugenia Tudor, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1968; G. Dimisianu, în *Gazeta literară*, nr. 15, 1968; V. Cristea, în *România literară*, nr. 25, 1969; A. Sasu, în *Steaua*, nr. 7, 1969; V. Ardeleanu, *Opinii. Prozatori şi critici*, 1975; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 9, 1980; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 1, 1980; V. Râpeanu, în *România literară*, nr. 42, 1983; E. Manu, *ibidem*, nr. 45, 1988. **(M. Mt.)**

STANCU Valeriu, n. 27 aug. 1950, Iaşi. Poet, prozator şi eseist. Fiul lui Ioan Stancu, inspector CFR, şi al Eugeniei (n. Moisin-Siminic). Studii elementare la Iaşi (1957-1965); Liceul „Naţional" din acelaşi oraş (1965-1971); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" (1976-1980). Muncitor necalificat la Baza de aprovizionare şi desfacere nr. 3 din Iaşi (1971-1976); prof. de franceză, română şi latină la Paşcani (1980-1983); redactor (1984-1997), apoi redactor-şef (din 1997) al rev. *Cronica* şi director al Editurii omonime. Burse de studii, cercetare şi trad. în Belgia (1992; 1995; 2003) şi Franţa (1996). Membru fondator al rev. *Echidistanţe*. Colab. la *România literară*, *Viaţa Românească*, *Luceafărul*, *Orizont*, *Poesis*, *Tribuna*, *Convorbiri literare*, *Dacia literară*, *Ateneu* etc. Prezent în antologiile de poezie *Streiflicht* (Kastellaun, Germania, 1994), *Etique et esthétique* (Franţa, 1996), *Voix de Roumanie* (Franţa, 1997), *Vânătoare de vise* (1997), *Spectre lyrique* (1999), *Encuentro de poetas* (Mexic, 2001), *Poésie roumaine d'aujourd'hui* (Franţa, 2001) etc. Debutează în *Convorbiri literare* (1978). A publicat vol, de poezie (*Înfrângerea somnului*, 1981; *Soarele-Lup*, 1984; *Fiinţa de vis*, 1989; *Agenţia de eufemisme*, 1995; *Orbita melancoliei*, 1997; *Răstălmăcirea jocului*, 1998 etc.), eseuri (*La Poésie, Liberté de l'Exil Intérieur*, 1994; *Spiritul universal al culturii române*, 2002), romane (*Pelerinul de cenuşă*, 2000; *Conspiraţia vagabonzilor*, 2001), interviuri (*Francofonia – o punte a sincerităţii*, 1996) şi note de călătorie (*Mexicul – tărâmul de basm al poeziei*, 2002). Trad. din Ch. Vivicorsi, M. Camus, A. Haulot, J. Poncet, M. Alyn, Y. Namur etc. Premiul rev. *Poesis* (1996); Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1997; 2000); Premiul rev. *Convorbiri literare* (1999); Premiul rev. *Ateneu* (2000); Premiul rev. *Tomis* (2002).

OPERA: *Înfrângerea somnului*, versuri, Bucureşti, 1981; *Soarele-Lup*, versuri, Bucureşti, 1984; *Fiinţa de vis*, versuri, Iaşi, 1989; *Nuit à la première personne*, poeme în proză, Bruxelles, Belgia, 1992; *Septembre en Belgique*, poeme în proză, Bruxelles, Belgia, 1993; *La Poésie, Liberté de l'Exil Intérieur*, eseu, Bruxelles, Belgia, 1994; *Agenţia de eufemisme*, versuri, Iaşi, 1995; *Îngerul cu arcadele sparte/L'Ange aux arcades brisées*, Oradea, 1996; *Francofonia – o punte a sincerităţii*, interviuri, Iaşi, 1996; *Sinucigaşi de lux*, versuri, Timişoara, 1996; *Orbita melancoliei*, versuri, Timişoara, 1997; *Soarele-Lup/Wortwunde*, trad. de Chr. W. Schenk, Kastellaun, Germania, 1998; *Răstălmăcirea jocului*, versuri, Iaşi, 1998; *11 fante, zi-i despre dialogul edenic*, proză scurtă, Chişinău, 1999; *Cu siliconul în bandulieră*, versuri, Botoşani, 1999; *Carantina Logosului/La cuarentena del Logos*, versuri, trad. în lb. spaniolă de D. Cojocaru, Iaşi, 2000; *Pelerinul de cenuşă*, roman, Iaşi-Chişinău, 2000; Zbor *de păsări oarbe/Vuelo de pájaros ciegos*, versuri, trad. în lb. spaniolă de J. E. Gonzáles Contreras, Iaşi, 2001; *Conspiraţia vagabonzilor*, roman, Iaşi, 2001;

Autoportret avec blasphéme/Autoportret cu blestem, versuri, Amay, Belgia, 2002; *Spiritul universal al culturii române*, eseuri, Iaşi, 2002; *Mexicul, tărâmul de basm al poeziei*, memorial de călătorie, Iaşi, 2002; *Crematoriul de suflete*, roman, Iaşi, 2003; *Cantina cu cearcăne*, nuvele, Iaşi, 2003. Traduceri: Chr. Vivicorsi, *Voluptuoasa trecere*, Iaşi, 1993; M. Camus, *Parafraze eretice*, Iaşi, 1995; A. Haulot, *Alternanţe*, 1997; F. Tessa, *Însingurată, respiraţia...*, Oradea, 1997; Y. Broussard, *Schiţe pentru un alt tărâm*, Oradea, 1997; P. Micheloud, *Mai presus de uitare*, Oradea, 1997; J.-P. Vallotton, *Nesfârşita încercare*, Oradea, 1997; H. Dorion, *Mântuirea, rezonanţa dezordinii*, Oradea, 1997; J. L. Reina Palazón, *Însingurarea zilei*, Oradea, 1999; J.-M. Tixier, *Blestemul tăcerii*, Oradea, 1999; J. Lovichi, *Lupta cu îngerul*, Oradea, 1999; P.-Y. Soucy, *Izbucnirea tăcerii*, Oradea, 1999; M. Alyn, *Poemul, Golemul*, Oradea, 1999.

REFERINŢE CRITICE: L. Vasiliu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1981; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 7, 1981; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 10, 1982; C. Ivănescu, în *Luceafărul*, nr. 20, 1987; I. Holban, în *Cronica*, nr. 49, 1989; idem, *ibidem*, nr. 1-2, 1996; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1997; E. Iordache, *ibidem*, nr. 10, 1999; T. Popescu, în *Argo*, Bonn, nr. 20, 2000; V. Spiridon, în *Hyperion*, nr. 3, 2001; Gh. Mocuţa, în *Arca*, nr. 10-12, 2001; Fl. Bănescu, *ibidem*, 1-2; 10-12, 2002; G. Vulturescu, D. Corbu, în *Poesis*, nr. 1-2, 2003. **(A. S.)**

STANCU Zaharia, n. 5 oct. 1902, com. Salcia, jud. Teleorman – m. 5 dec. 1974, Bucureşti. Poet, prozator şi ziarist. Fiul lui Tudor Stancu Mitroi şi al Mariei (n. Delcea Bratu), ţărani. După absolvirea claselor primare (1911-1915), în satul natal, a fost ucenic la o tăbăcărie, argat, vânzător de ziare. Peregrinări prin Balcani (1917), povestite în romanul *Jocul cu moartea*, ajutor de arhivar la judecătoria din Turnu Măgurele (1918-1920), elev în particular la liceul din Roşiorii de Vede (1920-1922), funcţionar în capitală (1922-1923), unde se şi stabileşte. Bacalaureatul la Piteşti (1928) şi licenţiat în litere şi filosofie, Bucureşti (1933). Debutul publicistic în ziarul *Victoria* din Turnu Măgurele (22 mai 1921) şi în poezie, la *Foaia tinerimii* (15 iun. 1921). În proză, debutează în *Ziarul ştiinţelor şi al călătoriilor* (aug. 1921), sub pseud. Ştefan Th. Mitroi. Colaborează asiduu la *Săgetătorul, Universul literar (*1920-1921), *Gândirea* (din 1924), pe frontispiciul căreia va figura o vreme ca director, la *Adevărul literar şi artistic* (1922), sub pseud. Z. Tudor, la *Duminica Universului, Viaţa literară, Ţara noastră, România literară.* Frecventează cenaclurile conduse de Mihail Dragomirescu şi E. Lovinescu. În 1925-1926, îşi face stagiul militar. Debut editorial cu vol. *Poeme simple* (1927), premiat de SSR. El însuşi un împătimit al publicisticii, scoate rev. lunară de critică şi artă *Azi* (1932-1940), ziarul *Credinţa* (1934), şi, împreună cu C. Clonaru, *Lumea românească* (1937-1939); în 1940, conduce *Revista română.* Vol. de poezii, „tălmăcirile" din Esenin, *Antologia poeţilor tineri* (1934) fac din **S.** un scriitor de primă linie, angajat total în mişcarea literară a vremii. Pamfletarul virulent nu se dezminte în romanele *Taifunul* (1937) şi *Oameni cu joben* (1941), scrieri fără importanţă artistică. Alte plachete de poezii: *Albe* (1937), *Clopotul de aur* (1939), *Pomul roşu* (1940), *Iarba fiarelor* (1941), *Anii de fum* (1944). Pentru atitudinea antifascistă este internat în lagărul de la Târgu Jiu (inspirându-i vol. *Zile de lagăr*, 1945). Succes neaşteptat cu romanul *Desculţ* (1948), publicat mai întâi sub formă de foileton în *Contemporanul*; în numai două decenii, ciclul epic al lui Darie proliferează într-un număr impresionant de vol., unele ratate, de la *Dulăii* (1952) la *Ce mult te-am iubit* (1968). Premiul de Stat pentru roman în 1952. În toţi aceşti ani, publicistica devine sporadică şi festivă. Mai colaborează la *Cuvântul literar şi artistic* (1924-1925), *Gazeta literară, Luceafărul, Igaz Szó, Neue Literatur, Presa noastră, Revue Roumaine, Steaua, Utunk, Viaţa Românească, Cuvântul, România nouă, Tempo* (1936), *Ultima oră* (1945) etc. Opera scriitorului, în special a prozatorului, a fost tradusă în toate limbile importante ale globului, iar după unele cărţi ale sale s-au realizat şi filme. Inconformistul aprig de odinioară găseşte resurse de adaptare şi implicare în noile realităţi sociale de după război: director al Teatrului Naţional (1946), director de rev. literare; ales preşedinte al SSR (1947) şi, în 1966, al Uniunii Scriitorilor (reales în 1968 şi 1972); acad. din 1955; cunoaşte în scurt timp toate onorurile politice la care putea aspira un scriitor român înrolat, în acea vreme. A mai semnat: Z. S., Z.

T. S., Zah. t. s., Zaharia St., Zaharia Th. Stancu, Zaharia Tudor. Revenirea la poezie în ultimii ani de viaţă (*Cântec şoptit*, 1970; *Sabia timpului*, 1972; *Poeme cu lună*, 1973) precizează scrisul ciclic al unei opere întinse şi inegale, dar unitare, alimentată de biografia spectaculoasă a autorului şi mai ales de o inepuizabilă energie de a scrie. Laureat al Premiului „Herder" (1971), **S.** rămâne şi după moarte un scriitor controversat. Poate că nici nu mai este citit: o bună parte din scrierile sale s-au perimat, iar altele n-au inspirat încredere nici în timpul vieţii. Talentul şi îndeosebi uşurinţa de a scrie i-au întins capcane pe care n-a ştiut întotdeauna să le evite; s-a lăsat furat de primul impuls, de spontaneitate. Scrisul său n-are adâncime. Pe măsură ce adună o experienţă, o şi diluează în excese repetitive. Mai ales prozatorul a avut cel mai mult de suferit din cauza aceasta, deşi e mult mai titrat decât poetul. Totuşi, opera lui **S.**, oricât de inegală şi plină de inconsecvenţe, impune prin cantitate şi prin originalitatea filonului biografic, care-l singularizează.

OPERA: *Poeme simple,* Bucureşti, 1927; *Albe*, poeme, Bucureşti, 1937; *Clopotul de aur*, versuri, Bucureşti, 1939; *Pomul roşu,* Bucureşti, 1940; *Iarba fiarelor,* Bucureşti, 1941; *Oameni cu joben,* roman, Bucureşti, 1941; *Ani de fum*, versuri, Bucureşti, 1944; *Brazdă îngustă şi adâncă,* Bucureşti, 1944; *Zile de lagăr*, Bucureşti, 1945; *Secolul omului de jos,* Bucureşti, 1946; *Clopotul*, Bucureşti, 1947; *Desculţ*, Bucureşti, 1948 (12 ed. până în 1971); *Călătorind prin U.R.S.S.,* Bucureşti, 1950 (ed. II, 1951); *Pentru viaţă,* proză scurtă, Bucureşti, 1951; *Primii paşi,* proză scurtă, Bucureşti, 1951; *Dulăii*, roman, ed. III, Bucureşti, 1955; *Sarea e dulce,* Bucureşti, 1955; *Cefe de taur,* publicistică, Bucureşti, 1956; *Poeme simple,* Bucureşti, 1957; *Florile pământului*, Bucureşti, 1958; *Rădăcinile sunt amare,* I-II, Bucureşti, 1958-1959; *Clopote şi struguri,* Bucureşti, 1960; *Printre stele,* Bucureşti, 1960; *Carul de foc,* Bucureşti, 1960; *Darie*, Bucureşti, 1960; *Desculţ*, roman, I-III, Bucureşti, 1960; *Jocul cu moartea,* roman, Bucureşti, 1961; *Costandina*, povestiri, Bucureşti, 1962; *Cele mai frumoase poezii,* Bucureşti, 1962; *Pădurea nebună,* roman. pref. de S. Damian, Bucureşti, 1966; *Jocul cu moartea*, roman, pref. de R. Popescu, Bucureşti, 1968; *Desculţ,* roman, Bucureşti, 1968 (Opere); *Vântul şi ploaia*, I-III, Bucureşti, 1969 (vol. 1 *Vulpea;* vol. 2 *Frigul;* vol. 3 *Roza)*; *Povestiri de dragoste. Groapa. Lupoaia. Costandina. Uruma. Liliacul. Ce mult te-am iubit,* Bucureşti, 1970; *Cântec şoptit*, versuri Bucureşti, 1970; *Pagini alese,* I-II, pref., note şi antologie de Adriana Mitescu, Bucureşti, 1970; *Ce mult te-am iubit,* roman, Bucureşti, 1970; *Desculţ,* roman, Bucureşti, 1970; *Pentru oamenii acestui pământ.* Articole, cuvântări, interviuri, confesiuni. 1961-1971, Bucureşti, 1971; *Şatra*, roman, pref. de S. Damian, tabel cronologic de C. Popescu şi I. Comşa, Bucureşti, 1971; *Scrieri*, I-XI, Bucureşti, 1971-1979; *Pădurea nebună*, roman, Bucureşti, 1972; *Sabia timpului,* versuri, Bucureşti, 1972; *Şaptezeci,* versuri, antologie şi pref. de A. Martin, Bucureşti, 1972; *Desculţ*, roman, cu 20 de gravuri în lemn de Fred Micoş, Bucureşti, 1973; *Desculţ,* roman. ed. XIV, cuvânt înainte de D. Păcurariu. Bucureşti, 1973; *Să nu uiţi, Darie...,* antologie şi pref. de Adriana Mitescu, Bucureşti, 1973; *Şatra*, roman, Bucureşti 1973; *Triumful raţiunii,* culegere de art., Bucureşti, 1973; *Poeme cu lună*, Bucureşti, 1974; *Uruma*, roman, Bucureşti, 1974; *Viaţă, poezie, proză... Confesiunile lui Darie*, ed. alcătuită şi îngrijită de C. Popescu şi St. Stancu Mitroi, cuvânt înainte de C. Popescu, Bucureşti, 1975; *Desculţ*, ed. XVI, Bucureşti, 1979; *Desculţ*, Bucureşti, 1982; *Ce mult te-am iubit*, Bucureşti, 1983; *Jocul cu moartea*, cuvânt înainte de N. Ciobanu, ed. de N. Scurtu, Bucureşti, 1984; *Să nu uiţi Darie*, Bucureşti, 1985; *Şatra*, cuvânt înainte de M. Iorgulescu, Bucureşti, 1986; *Poeme cu lună*, postfaţă de Mariana Ionescu, Bucureşti, 1986; *Desculţ,* postfaţă de Mariana Ionescu, Bucureşti, 1987; *Poezii*, ed. de A. Silvestri, Bucureşti, 1987; *Jocul cu moartea,* pref., curriculum vitae şi bibliografie de A. Goci, Bucureşti, 1994; *Toamna trandafirii,* Timişoara, 1995; *Ce mult te-am iubit,* pref. şi biografie de V. Râpeanu, Bucureşti, 1999; *Versuri,* ed., postfaţă, tabel cronologic şi bibliografie de A. Goci, Bucureşti, 2002; *101 poezii,* ed. de Fl. Costinescu, Bucureşti, 2003. Traduceri: *Tălmăciri din Esenin,* Bucureşti, 1934.

REFERINŢE CRITICE: O. Şuluţiu, în *Naţiunea,* III, nr. 831, 1949; F. Brunea-Fox, în *Adevărul vremii*, 1949; P. Comarnescu, în *Naţiunea*, nr. 62, 1949; idem, în *Universul*, nr. 84, 1949; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1955; L. Raicu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1955; S. Arghir, *Zaharia Stancu,* 1957; G. Călinescu, în *Contemporanul,* nr. 15, 1956; S. Damian, *Încercări de analiză literară*, 1956; D. Micu, *Romanul românesc contemporan (1944 – 1959)*, 1959; V.

Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 3, 1962; G. Dimisianu, în *Gazeta literară*, nr. 38, 1963; P. Georgescu, în *Secolul 20*, nr. 7-8, 1964; L. Raicu, în *Gazeta literară,* nr. 9, 1964; Perpessicius, în *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor*, II, 1964; R. Enescu, în *Tribuna*, nr. 8; 40, 1963; V. Bugariu, *Zaharia Stancu*, 1974; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*. Compendiu, 1968; *Zaharia Stancu interpretat de...,* 1972; C. Ciopraga, *Personalitatea literaturii române*, 1973; Ov. Crohmălniceanu, *Literatura...,* II; M. Drăgan, *Reacţii critice*, 1975; Ov. Ghidirmic, *Zaharia Stancu sau interogaţia nesfârşită,* 1977; *Modele de analize literare şi stilistice de la I. Budai – Deleanu la Zaharia Stancu*, 1971; Al. Piru, *Panorama deceniului literar românesc 1940–1950*, 1968; N. Balotă, *De la „Ion" la Ioanide*, 1974; I. Rotaru, *O istorie a literaturii române*, II, Bucureşti, 1972; E. Simion, *Scriitori...,* I; N. Balotă, *Universul prozei,* 1976; C. Ungureanu, *Proza românească de azi*, 1985; Mariana Ionescu*, Introducere în opera lui Zaharia Stancu,* 1985; A. Cosma, *Romanul românesc contemporan*, I, 1989; I. Al. Stănescu, *Dicţionar al oamenilor de cultură, artă şi ştiinţă din judeţul Teleorman*, 1993; D. V. Delceanu, *Armura lui Darie,* 1994; D. Mănucă, *Analogii*, 1995; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 42, 1999; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* 8; 9; 10, 1999; E. Mandric, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 575; 576; 577; 578, 2001; Sultana Craia, *Zaharia Stancu sau Aventura memoriei,* 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 40, 2002; E. Negrici, *Literatura*… **(C. M.)**

STATI Petre (la începutul activităţii a folosit prenumele Petru), n. 8 iul. 1903, com. Tăuteşti, jud. Iaşi – m. 29 nov. 1978, Iaşi. Poet, eseist şi traducător. Fiul lui Petru Stati, de profesie mic comerciant, şi al Elenei (n. Botez). A făcut studii secundare la Iaşi şi la Chişinău, iar apoi Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Iaşi (licenţiat, 1926). Prof. la Soroca, Bălţi şi apoi la Liceul Naţional din Iaşi. A fost prim-redactor al rev. *Cuget moldovenesc*, apărută la Bălţi între 1932 şi 1943, la care a colaborat cu trad. din lirica latină, poezii orig. şi eseuri pe teme cultural-literare. Poeziile sale (*Din timpuri de urgie,* 1930; *Icoane de lumină,* 1936; *Strofe pentru veac nou,* 1937; *Licăriri de stele,* 1938; *Cartea dorurilor mele,* 1939; *La poarta visului,* 1940; *Arcade peste veac,* 1940; *Talaz spre veac nou,* 1940; *Chemarea soarelui,* 1943) aparţin unui „tradiţionalism" modern, cultivat, trecut prin şcoala simbolismului, dar şi a frecventării asidue a clasicilor latini. Studiile literare adunate în vol. *Poteci albastre* (Iaşi, 1940) comentează pertinent câteva aspecte ale poeziei eminesciene, dar şi probleme mai generale ale „momentului" cultural-literar de la sfârşitul deceniului al patrulea. Activitatea de traducător din poeţii latini, începută în 1935 (*Interpretări din lirica latină*, reluate în alte două ed., adăugite), va fi încununată de apariţia a două masive antologii (*Satirici şi epigramişti latini*, 1967; *Poeţi latini*, I-II, 1974).

OPERA: *Din timpuri de urgie*, versuri, Iaşi, 1930; *Spre viitor*, poemă dramatică, Bălţi, 1932; *Interpretări din lirica latină*, pagini de antologie, Bălţi, 1935 (ed. II, Iaşi, 1942); *Icoane de lumină*, versuri, Iaşi, 1936; *Strofe pentru veac nou*, versuri, Iaşi, 1937; *Licăriri de stele*, versuri, Iaşi, 1938; *Cartea dorurilor mele*, versuri, Iaşi, 1939; *La poarta visului*, versuri, Iaşi, 1940; *Arcade peste veac*, versuri, Iaşi, 1940; *Talaz spre veac nou*, versuri, Bucureşti, 1940; *Poteci albastre. Însemnări*, Iaşi, 1940; *Chemarea soarelui*. Poeme, Iaşi, 1943; *Antologie latină. Poeţii lirici*, ed. III, Iaşi, 1943; *Satirici şi epigramişti latini*, pagini de antologie traduse şi prezentate de ~, Bucureşti, 1967; *Poeţi latini*, I *De la Ennius până la Horaţiu*, II *De la Tibul până la Rutilius Namatianus*, antologie, prezentări ale autorilor, trad. şi note de ~, pref. de M. Nichita, Bucureşti, 1974.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; Tr. Cantemir, în *Revista Bucovinei*, nr. 12, 1943; Tr. Diaconescu, în *Cronica*, nr. 31, 1974; A. Leon, în *Cronica*, nr. 49, 1978. **(G. A.)**

STATI Şerban, n. 25 ian. 1938, Bucureşti. Eseist şi traducător. Fiul lui Nicolae Stati, inginer, şi al Angelei (n. Antonescu). Licenţiat în lb. şi literatura italiană a Univ. din Bucureşti (1959), unde funcţionează o vreme ca asistent (1968-1970). Redactor la Editura Tineretului (1960-

1964) şi la *Revista Română* (din 1964). Debutează în *Revista Română* (1964). A mai colaborat cu studii, comentarii, eseuri şi cronici îndeosebi la publicaţii româneşti destinate străinătăţii. Călătorii de studii în Italia ca bursier la Fundaţia „Cini" – Veneţia (1969) şi la Univ. pentru străini Perugia (1971). Unica lucrare tipărită *Amiaza fantastică* (1968) descrie „aspecte din proza italiană" a sec. nostru. A tradus *Poezia* de Benedetto Croce, *Carte de pictură* de Dionisie din Furna şi *Lumea chineză*, I-II, de I. Gernet (ultimele două în colab.). A prefaţat vol. de Massimo Bontempelli, Tommasso Landolfi şi Leonardo Sciascia. Italienist prin formaţie, **S.** are înclinaţii vădite spre comentariul critic aplicat la textul literar simbolic şi teoretic. A coordonat, împreună cu G. G. Potra şi C. Crişan, vol. *Trepte de civilizaţie românească* (1982).

OPERA: *Amiaza fantastică. Aspecte din proza italiană a secolului XX*, Bucureşti, 1968; *Trepte de civilizaţie românească*, coordonator, Bucureşti, 1982. Traduceri: B. Croce, *Poezia. Introducere în critica şi istoria poeziei şi literaturii*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1972; Dionisie din Furna, *Carte de pictură*, în româneşte de Smaranda Bratu Stati şi ~, cuvânt înainte de V. Drăguţ, Bucureşti, 1979; I. Gernet, *Lumea chineză*, I-II, trad. de ~ şi R. I. Budura, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: Adriana Iliescu, în *Scânteia tineretului*, 30 iul. 1968. **(C. M.)**

STAVRI Artur, n. 10 nov. 1869, Botoşani – m. 10 mai 1928, Botoşani. Poet. Studii la Liceul Naţional şi (din 1888) la Facultatea de Drept a Univ. din Iaşi. A făcut politică liberală şi a fost prefect de judeţ. Colaborator la numeroase periodice ale epocii, cu orientări variate: *Adevărul, Contemporanul, Convorbiri literare, Lumea ilustrată, Noua revistă română, Povestea vorbei, Revista nouă, România literară, Sămănătorul, Vatra, Vieaţa* etc. A semnat cu diferite pseud.: Astar, A star, Coresi, A. Coresi, Sfâriac. A făcut parte din redacţia rev. *Literatură şi ştiinţă* a lui Gherea, răspunzând de partea literară. Scoate împreună cu I. Gorun *Pagini literare* (1899). Frecventează cercul literar condus de N. Beldiceanu, alături de D. Anghel, Ed. Gruber, A. Gorovei ş. a. Vol.: *Poesii. 1888-1894,* 1894; *De demult,* poezii, 1897; *Pe-acelaşi drum,* 1900; *Câteva clipe,* poezii, 1904 şi *Luminişuri,* 1910.

OPERA: *Poesii. 1888-1894*, Bucureşti, 1894; *De demult*, poezii, Bucureşti, 1897; *Pe-acelaşi drum*, Bucureşti, 1900; *Câteva clipe,* poezii, Bucureşti, 1904; *Luminişuri*, Iaşi, 1910.

REFERINŢE CRITICE: H. Sanielevici, *Încercări critice*, 1903; D. Anghel şi St. O. Iosif, *Portrete*, 1910; G. Călinescu, *Istoria...*; N. Iorga, *Pagini de tinereţe*, I, 1968; Il. Chendi, *Pagini de critică*, 1969; *I. L. R.*, III, 1973. **(L. G.)**

STĂNCIULESCU Hanibal, n. 2 mart. 1955, Ploieşti. Prozator şi dramaturg. Fiul lui Traian Stănciulescu şi al Paraschivei (n. Popescu). Licenţiat al Facultăţii de Lb. Străine, secţia italiană-franceză a Univ. din Bucureşti (1979). A frecventat Cenaclul „Junimea", condus de Ov. S. Crohmălniceanu, şi „Cenaclul de Luni", condus de N. Manolescu. Carieră didactică la Facultatea de Lb. Moderne a Univ. din Bucureşti, Catedra de lb. romanice (italiană). Colab. la *România literară, Viaţa Românească, Contrapunct, Luceafărul, Contemporanul, Teatrul azi, Euphorion* etc. Debutează în *Luceafărul* (1976). Prezent în autologiile *Desant '83* (1983) şi *Generaţia '80 în proza scurtă* (1998). Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Casa* (1988). Debut în dramaturgie cu piesa *Migrena*, pusă în scenă la Teatrul Mic, în stagiunea 1992/1993. Burse de studii în Italia (1978), Franţa (1990; 1991) şi Anglia (1993).

OPERA: *Desant '83,* vol. colectiv, Bucureşti, 1983; *Casa*, proză scurtă, Bucureşti, 1988; *Revoluţia din apartamentul 114,* proză scurtă, Bucureşti, 1998; *Crima din magazinul Harmonia Mundi,* roman, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: D. Burlacu, în *Vatra*, nr. 11, 1988; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 32, 1988; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 7, 1988; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1988; idem, *Al doilea suflu,* 1989; E. Simion,

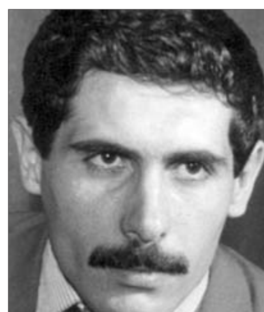
Scriitori…, IV; I. Roşioru, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2000; Roxana Răcaru, în *România literară,* nr. 12, 2002. **(A. S.)**

STĂNCULESCU Nina, n. 4 mart. 1928, Bucureşti. Prozatoare şi traducătoare. Fiica lui Florea Stănculescu, arhitect, prof. univ., şi a Filoteii (n.?), prof. de engleză. Licenţiată a Institutului de Teologie în Grad Universitar din Bucureşti (1957). Dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti cu teza *Conceptul de natură în arta modernă* (1976). Redactor principal la Editura Meridiane (1964-1984). Colab. la *Contemporanul*, *Viaţa Românească*, *Amfiteatru*, *Ateneu*, *Luceafărul*, *Cronica*, *Tribuna* etc. A colaborat la vol. de *Povestiri ştiinţifico-fantastice* (1976); prezentă în culegeri consacrate lui Brâncuşi: *Brâncuşi, acum* (1997) şi *Recitindu-l pe Brâncuşi* (2001). Debut editorial cu broşura *Cuibul câneparilor* (1954). A publicat lucrări de istoria artei (*Pictura chineză clasică*, 1973; *Stampa japoneză în secolul al XVIII-lea*, 1986), studii brâncuşiene (*Izvoare şi cristalizări în opera lui Brâncuşi*, 1984; *Brâncuşi – frumos şi har*, 1997; *Brâncuşi – rugăciune pentru mileniul III*, 2001), romanul *Ionica* (1961), proză scurtă (*Miraculoasele întâlniri*, 1973) şi povestiri pentru copii. Trad. din R. Graves, C. Sandburg, J. M. Barrie şi D. Lewis.

OPERA: *Cuibul câneparilor*, Bucureşti, 1954 (ed. în lb. engleză de J. Ure, 1959); *Ionica*, roman, Bucureşti, 1961; *Gâze, flori şi mulţi copii*, povestiri, Bucureşti, 1963; *Templul scufundat*, povestire, Bucureşti, 1964; *Două balade ale vântului de miază-zi*, versuri, Bucureşti, 1970; *Hokusai*, antologie, Bucureşti, 1971; *Miraculoasele întâlniri*, proză scurtă, Bucureşti, 1973; *Pictura chineză clasică*, pref. de I. Frunzetti, Bucureşti, 1973 (ed. III, 1979); *Carte de inimă pentru Brâncuşi*, antologie, Bucureşti, 1976; *Poveştile vântului*, Bucureşti, 1979 (trad. în lb. germană: *Was der Wind erzählt*, 1987); *Brâncuşi*, Bucureşti, 1981; *Izvoare şi cristalizări în opera lui Brâncuşi*, Bucureşti, 1984; *Stampa japoneză în secolul al XVIII-lea*, Bucureşti, 1986; *Brâncuşi, frumos şi har*, Târgu Jiu, 1997; *Brâncuşi – rugăciune pentru mileniul III*, Bucureşti, 2001. Traduceri: R. Graves, *Îngrozitorul domn Gunn*, Bucureşti, 1969; C. Sandburg, *Poveşti din Ţara Rutabaga*, Bucureşti, 1969; L. M. Barrie, *Peter Pan în grădina Kensington*, Bucureşti, 1971 (ed. II, 1995; ed. III, f.a.); D. Lewis, *Brâncuşi*, Târgu Jiu, 2001.

REFERINŢE CRITICE: V. Bârlădeanu, în *Contemporanul*, nr. 42, 1973; E. Papu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1974; idem, în *Tribuna României*, nr. 21, 1982; V. Ciucă, în *Contemporanul*, nr. 35, 1982; T. Popescu, în *Steaua*, nr. 6, 1984; V. Bârlădeanu, în *Minimum*, nr. 184-185, 2002. **(A. S.)**

STĂNESCU C.[onstantin], n. 18 oct. 1938, com. Bărcăneşti, jud. Ilfov. Critic literar. Fiul lui Constantin Stănescu şi al Tincăi (n. Nicolescu), învăţători. Şcoala elementară în com. natală (1946-1952). Liceul „Mihai Viteazul" din Bucureşti (1952-1955); Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1957-1962). Debut în *Scânteia tineretului* (1961), unde va fi apoi redactor, şef de secţie şi redactor-şef adjunct (1962-1977); din 1963, susţinătorul cronicii literare; şef de secţie la *Scânteia* (1984-1989), apoi la *Adevărul* (1990-1998). Dr. în filologie cu teza *Dezvoltarea sonetului în Renaşterea italiană*, la Univ. din Bucureşti, în 1971. Debut editorial cu *Cronici literare* (1971). Alte vol.: *Poeţi şi critici* (1972), *Jurnal de lectură* (1978); *Jurnal de lectură* (1983); *Jurnal de lectură* (1988), *Interviuri de tranziţie* (1995) şi *Accente. Jurnal indirect* (2003). Foiletonist prin excelenţă, **S.** s-a impus prin probitatea comentariilor şi prin diagnosticarea fermă, exactă a valorilor. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1971.

OPERA: *Cronici literare*, Bucureşti, 1971; *Poeţi şi critici*, Bucureşti, 1972; *Jurnal de lectură*, Bucureşti, 1978; *Jurnal de lectură*, Bucureşti, 1983; *Jurnal de lectură*, Bucureşti, 1988; *Interviuri de tranziţie,* Bucureşti, 1995; *Accente. Jurnal indirect,* Bucureşti, 2003.

STĂNESCU

REFERINŢE CRITICE: M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; A. Marino, în *România literară*, nr. 32, 1971; N. Manolescu, în *Contemporanul,* nr. 44, 1971; V. Cristea, în *Argeş*, nr. 11, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 18, 1971; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 16, 1971; D. Zamfirescu, în *Scânteia*, nr. 9028, 1972; M. Scarlat, în *Amfiteatru,* nr. 10, 1975; Gh. Grigurcu, în *Vatra*, nr. 10, 1977; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 12, 1979; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 6, 1979; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; C. Coroiu, *Dialog în actualitate*, 1985; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 45, 1988; A. Martin, în *România literară*, nr. 51, 1988; M. Niculescu, în *Luceafărul*, nr. 29, 1989. **(A. S.)**

STĂNESCU Gabriel, n. 9 sept. 1951, Bucureşti. Poet şi eseist. Fiul lui Corneliu Stănescu, şef de gară, operator Regionala CFR Bucureşti, şi al Elenei (n. Mărculescu), funcţionară la Ministerul Construcţiilor de Maşini. Şcoala elementară (1959-1967) şi Liceul nr. 6 (1967-1970), continuat la „Matei Basarab" (1970-1971), în capitală. Frecventează, începând din 1968, cenaclul elvilor („Săgetătorul"), condus de prof. Tudor Opriş (e prezent în trei antologii de poezie: 1968, 1969 şi 1970). Licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1972-1977). Dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti cu teza *Particularităţi etno-culturale ale românilor* (2002). Participă la şedinţele „Cenaclului de Luni" condus de Nicolae Manolescu (citeşte versuri, pentru întâia oară, în 1977). Prof. suplinitor la Liceul IOR (Optica Română) şi Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti (1977-1978). Instructor la Casa de Cultură a Studenţilor din acelaşi oraş (1979-1984). Prof. suplinitor la Liceele 32 (1984-1985), 31 (1985-1986), „Ion Neculce" (1986-1987), 33 (1988) şi IOR (1989). Între 1972 şi 1977 a condus Cenaclul literar „Charmides" al Facultăţii de Filosofie, devenit ulterior Cenaclul Univ. din Bucureşti. Redactor-şef (1990) al rev. de arte, litere şi filosofie *Criterion* (patru nr.), continuatoare a vechii publicaţii (1934-1935), apărută din iniţiativa lui Mircea Eliade, Petru Comarnescu, Mircea Vulcănescu, C. Noica, I. Cantacuzino, Alexandru Cristian Tell şi H. H. Stahl. Din redacţia noii rev. fac parte Liviu Antonesei, Sever Avram, Virgil Mihaiu, Mircea Handoca, Dan Stoica, Radu R. Şerban, Doina Uricariu. Semnează art. Eugen Ionescu, E. Cioran, Dumitru Stăniloae, Mihai Zamfir, Mircea Handoca ş.a. Sunt publicate texte inedite aparţinând lui Mircea Eliade (*Începuturile logicii greceşti şi indiene*, nr. 1, 1990; *Mistica primăverii*, nr. 2, 1990) şi C. Noica (*Tema învierii în literatură şi filosofie*, nr. 2, 1990; *Precupeţii duhului*, nr. 1, 1990). Redactor-şef al rev. *Zig-Zag* (1990). Până la stabilirea în Statele Unite (1991), redactor la: *Timpul* (1990-1991), *Albina* (1990) şi *Curierul românesc* (1990-1991). Colaborează la *România literară, Viaţa Românească (Caietele de poezie), Luceafărul, Steaua, Familia, Tribuna, Euphorion, Vatra, Amfiteatru, Convorbiri literare, Dialog, Echinox, Contrapunct, Orizont, Ramuri, Micromagazin* (New York), *Cuvântul românesc* (Hamilton, Canada), *Lumea liberă românească* (New York), *Lumină lină* (New York), *Mele* (Hawaii) etc. A publicat poezii în rev. Univ. de Stat din Georgia, Statele Unite, *Signal*. Director al Editurii Criterion (Criterion Publishing, Norcross, Georgia). În rev. *Lumină lină* (New York), publică, din 1996, un *Jurnal în căutarea poeziei* (glose critice, meditaţii filosofice, însemnări zilnice, note de lectură, confesiuni şi evocări). Editează, din 1997, la Norcross, Georgia (Statele Unite) rev. de literatură, idei şi arte, *Origini (Romanian Roots*). Prin program, rev. e oglinda contribuţiei româneşti la diversitatea de valori a culturii şi spiritualităţii americane. Debutează cu poezie în *Cronica* (1969). Debut editorial cu vol. de versuri *Exerciţii de apărare pasivă* (1984). Alte culegeri lirice: *Împotriva metodei* (1991), *America! America!* (1998), *Sfârşitul care începe* (1997), *Identitatea neantului* (1998), *Stress* (1998), *Când acasă nu mai este acasă* (2000) şi *Despărţirea de frică* (2003). Autor al unui vol. de poeme haiku în ed. bilingvă româno-engleză, *Peisaj cu memorie/Landscape with Memory* (1996). Eseuri în *Ţara exilului* (1999), *Eseu despre fiinţa românească* (2000), *Unde am fugit de acasă* (2000) şi *Românii din Lumea Nouă* (2003). A editat crestomaţia *Nae Ionescu în conştiinţa contemporanilor săi.* Memorii. Articole. Eseuri. Interviuri. Corespondenţă (1998) şi *Mircea Eliade în conştiinţa contemporanilor săi din exil* (1999). Prezent în antologia *Day after Night. Twenty*

Romanian Poets for Twenty first Century (1999). Prelucrarea basmului *Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte* e publicată în trad. engleză (*Youth Without Old Age and Life Without Death*) a lui Mac Linscott Ricketts (1996). Din 1997, secretar general al Asoc. Internaţionale a Scriitorilor şi Oamenilor de Artă Români (International Association of Romanian Writers and Artists), cu sediul în Statele Unite (Norcross, Georgia). („Idealul nostru este de a impulsiona şi a face cunoscută lumii creaţia românească dincolo de barierele de limbă, naţionalitate sau cultură"). Premiul rev. *Tribuna* pe 1975; Premiul rev. *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* pe 1977.

OPERA: *Exerciţii de apărare pasivă*, versuri, Bucureşti, 1984; *Împotriva metodei*, versuri, Bucureşti, 1991 (cu un *Postscriptum: Dreptul la demnitate*, datat nov.-dec. 1989); *America! America!,* versuri, Sibiu, 1994; *Sfârşitul care începe*, poeme, Norcross, Georgia – Piatra-Neamţ, 1996 (cu un *Postscriptum: Eseu despre poezie*, I-II); *Peisaj cu memorie*. Poeme haiku/*Landscape with Memory*. Haiku Poems), ed. bilingvă, versiune engleză de Daniela şi Ştefan Pătru, Norcross, Georgia – Bucureşti, 1996; *Youth Without Old Age and Life Without Death.* A Romanian Fairy Tale, retold by –, translated by Mac Linscott Ricketts, 1996; *Identitatea neantului*, poeme, Botoşani, 1998; *Stress,* versuri, Timişoara, 1998; *Nae Ionescu în conştiinţa contemporanilor săi,* Bucureşti, 1998; *Mircea Eliade în conştiinţa contemporanilor săi din exil,* Norcross, 1999; *Ţara şi exilul*, eseuri, Norcross, Georgia, 1999; *Dincolo de niciunde/At the Back of Beyond,* poeme/poems, cuvânt înainte (*Un împătimit al suferinţei*) de Ştefan Stoenescu, Norcross, Georgia, 1999; *Eseu despre fiinţa românească*, Norcross, Georgia, 2000 (versiunea engleză: *An Essay about Romanian Being,* trad. de Mac Linscott Ricketts, 2000); *Unde am fugit de acasă*, eseuri, Norcross, Georgia, 2000; *Ultimele dialoguri cu Petre Ţuţea,* Norcross, Georgia, 2000; *Când acasă nu mai este acasă,* versuri, Bucureşti, 2000; *Lorsque chez nous n'est plus chez nous,* versuri, trad. de M. Goga, Cluj-Bruxelles, 2001; *Jurnalul în căutarea poeziei,* Norcross, Georgia, 2001; *Unde am fugit de-acasă. Interogaţie asupra exilului,* Norcross, Georgia, 2001; *Memorie clandestină/Ilicit memory,* poeme, trad. engleză de Olimpia Iacob, postfaţă de Mihaela Albu, Norcross, Georgia, 2002; *Despărţirea de frică,* versuri, Bucureşti, 2003; *Românii din Lumea Nouă: valori narative şi adaptative la românii-americani,* Norcross, Georgia, 2003.

REFERINŢE CRITICE: George Arion, în *Flacăra,* nr. 22, 1984; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru,* nr. 10, 1984; Alexandru Condeescu, în *Luceafărul*, nr. 40, 1984; Radu Călin Cristea, în *Familia,* nr. 11, 1984; Cristian Livescu, în *Cronica*, nr. 35, 1984; Laurenţiu Ulici, în *România literară*, nr. 36, 1984; A. Sever, în *Viaţa Românească,* nr. 1, 1985; Ion Popescu-Sireteanu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1985; Paul Dugneanu, în *Universul cărţii,* nr. 11-12, 1994; Dan Perşa, în *Tomis*, nr. 10, 1994; Dan Stanca, în *România liberă*, nr. 7, 1997; Theodor Damian, *Roua cărţilor*. O hermeneutică în context literar, 1998; Titus Pârvulescu, în *Origini/Romanian Roots* (Norcross, Georgia), nr. 33-34, 2000; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 2001; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 48-50, 2001; C. Abăluţă, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2001; Olimpia Iacob, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 2002; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 13; 14, 2003. **(A. S.)**

STĂNESCU Mihai (prenumele la naştere: Mihail-Ştefan), n. 4 mart. 1919, Slatina, jud. Olt. Poet, traducător şi prozator. Fiul militarului Pantelimon Stănescu (decorat pentru vitejie la Mărăşeşti) şi al Elenei (n. Voicu-Mincu), prof. Şcoala primară în Slatina (1925-1929). Urmează Liceul „Radu Greceanu" din Slatina, „Petru şi Pavel" din Ploieşti, „Ştefan cel Mare" din Suceava şi „C. Negruzzi" din Iaşi (unde îşi ia, în 1937, bacalaureatul), mutându-se cu familia din garnizoană în garnizoană. Studiază dreptul la Iaşi, luându-şi licenţa în 1942. În paralel, elev (1941-1943) al şcolii de artilerie, pentru ofiţeri în rezervă, din Craiova. Participă, din 1943, cu gradul de elev-adjutant, apoi sublocotenent, la campania din Rusia, pe frontul din Crimeea. A fost decorat cu „Crucea Serviciul Credincios cu spadă", clasa a II-a, şi „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial". Între 1943 şi 1956, cu excepţia anilor de război, profesează în domeniul juridic (consilier

juridic la Cooperaţia de consum etc.). Din 1956 renunţă la cariera juridică şi devine redactor la *Glasul patriei*, până în 1964 (din 1961, şef al secţiei culturale la aceeaşi publicaţie). Pensionat provizoriu, pentru invaliditate, în 1965 şi pensionat definitiv din 1969. A debutat în rev. *Argeş*, în 1966. Debut editorial în 1970, cu vol. *Ferestre spre azur*, prezentat într-un „cuvânt înainte" de Ş. Cioculescu. Colaborator statornic al rev. *Albina, Îndrumătorul cultural, Convorbiri literare, Contemporanul, Luceafărul*, precum şi al emisiunilor culturale de la radio. A mai publicat vol. de versuri *Poemele amiezii* (1972), *Cântece pentru timpul meu* (1973), *Lăuntrica vioară* (1974), *Hore pe smalţ* (1976), *Pavana clipelor* (1979), *Argilă şi azur* (1987), iar în 1984, vol. de „portrete, evocări, mărturii" – *Cartea cu oglinzi*. Câteva sonete au fost traduse în germană şi bulgară şi au apărut în rev. Producţie de artizanat, versurile lui **S.** sânt bătute pe calapoade clasice şi cântă, într-o reţinută euforie, teme strict tradiţionaliste: dragostea de neam şi ţară, iubirea conjugală, trecerea timpului şi devoţiunea întru artă.

OPERA: *Ferestre spre azur*, versuri, cuvânt înainte de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1970; *Poemele amiezii*, versuri, cuvânt înainte de Al. Philippide, Bucureşti, 1972; *Cântece pentru timpul meu*, versuri, Bucureşti, 1973; *Lăuntrica vioară*, versuri, Bucureşti, 1974; *Hore pe smalţ,* versuri, Bucureşti, 1976; *Pavana clipelor*, versuri, Bucureşti, 1984; *Argilă şi azur*, versuri, Bucureşti, 1987.

REFERINŢE CRITICE: M. Cerbu, în *Orizont*, nr. 7, 1971; N. Barbu, în *Cronica*, nr. 14, 1971; Ş. Cioculescu, în *Argeş*, nr. 4-5, 1971; I. Popescu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1971; Al. Protopopescu, în *Tomis*, nr. 8, 1972; I. Popescu-Sireteanu, în *Cronica*, nr. 52, 1976; Rodica Florea, în *Literatura română contemporană*, I. *Poezia*, 1980; E. Manu, în *România literară*, nr. 8, 1980; E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 19, 1980; C. Bozbici, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1981; Rodica Florea, în *România literară*, nr. 10, 1984; idem, *ibidem*, nr. 10, 1989. **(Al. Cs.)**

STĂNESCU Nichita (prenumele la naştere: Hristea Nichita), n. 31 mart. 1933, Ploieşti – m. 13 dec. 1983, Bucureşti. Poet. Fiul lui Nicolae Stănescu, comerciant, şi al Tatianei (n. Cereaciuchin), absolventă a Şcolii Superioare de Comerţ, provenind dintr-o familie nobilă rusească, refugiată în România în 1917. Şcoala primară, între anii 1940 şi 1944, la Ploieşti (primele două clase) şi, după evacuarea oraşului din cauza războiului, la Buşteni şi, în refugiu, la Vălenii de Munte. Studii continuate la Liceul „Sf. Petru şi Pavel" din Ploieşti (clasele gimnaziale, 1944-1948, iar cele superioare între anii 1948 şi 1952, când liceul îşi schimbă numele în „I. L. Caragiale"). Facultatea de Filologie la Univ. din Bucureşti (1952-1957). Corector, între 1957 şi 1960, apoi redactor, până în 1968, la rev. *Gazeta literară.* În 1969 este numit redactor-şef adjunct la rev. *Luceafărul*, iar între 1970 şi 1973, îndeplineşte aceeaşi funcţie la revista *România literară*. Debut, cu versuri, aproape simultan, în rev. *Tribuna* şi *Gazeta literară* (mart. 1957). Debut editorial cu vol. *Sensul iubirii* (1960), căruia îi urmează: *O viziune a sentimentelor* (1964, distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor), *Dreptul la timp* (1965), *11 elegii* (1966), *Roşu vertical* (1967); în acest an i se mai tipăresc *Alfa* şi *Oul şi sfera*. În 1968, apare vol. *Laus Ptolemaei*, iar în 1969 alte două cărţi, *Necuvintele* (premiată de Uniunea Scriitorilor) şi *Un pământ numit România*. Cu vol. de eseuri *Cartea de recitire* (1972), obţine a treia oară Premiul Uniunii Scriitorilor; tot atunci ies de sub tipar vol. de versuri *Belgradul în cinci prieteni* (apărut mai întâi la Belgrad, în 1971, în trad. lui Adam Puslojič) şi *Măreţia frigului*. Distins cu Premiul Internaţional „Gottfried von Herder" în 1975 (când publică şi o importantă antologie, *Starea poeziei*, în col. „Biblioteca pentru toţi" a Editurii Minerva). Ultima sa perioadă de creaţie este ilustrată de vol. *Epica Magna* (1978, distins cu Premiul „Mihai Eminescu" al Acad. Române), *Operele imperfecte* (1979) şi *Noduri şi semne* (1982); în 1982 a publicat şi culegerea de eseuri şi proze poetice *Respirări* precum şi *Antimetafizica*, – evocări, reflecţii, poeme, dictate lui Aurelian Titu Dumitrescu. În anul 1980, candidase, la propunerea Acad. Suedeze, la

Premiul Nobel pentru literatură, alături de Odisseas Elytis, L. S. Senghor, J. L. Borges şi G. Seferis (premiul a fost acordat acestuia din urmă), iar în 1982 a fost distins cu premiul „Cununa de aur" la Festivalul de poezie de la Struga (Macedonia); în acelaşi an i s-a editat la Pancevo, în Iugoslavia, ciclul de poeme *Oase plângând*, dictat prietenilor cu ocazia participării la Festivalul de poezie de la Belgrad. Poezia sa a fost tradusă în numeroase lb. (sârbocroată, engleză, franceză, germană, spaniolă, maghiară, polonă, bulgară, suedeză, rusă, ebraică, letonă). Apreciat, încă de la debut, drept poetul cel mai reprezentantiv pentru ceea ce urma să se numească „generaţia '60". **S.** este situat printre numele mari ale liricii româneşti din secolul XX. Evoluând de la „o viziune a sentimentelor", de un expresionism eterat şi luminos, ce colora emoţional lumea provocând-o la metamorfoză, transformând vederea în viziune, scrisul poetului se „sistematizează" foarte curând, oferind, în cele *11 elegii* din 1966, liniile unei „cosmologii" personale în care geneza universului este interpretată ca mişcare germinativ-pulsatorie, dinspre un punct nedefinit şi obscur al eului şi al substanţei originare, către o rotunjime dinamică aproximată de simbolistica spaţială a *oului* şi a *sferei*. Odiseea eului expansiv se traduce într-o dialectică *sui generis* vizând alternativ purificarea şi sublimarea fiinţei, o asceză a „contemplaţiei" glaciale, spiritualizate, şi recăderea în lumea fenomenalului, în metamorfoză; orizontul ideal spre care are loc mişcarea ascensională este „Alef", poziţie ce permite cuprinderea în egală măsură a Totului şi a individualului, într-o conjuncţie a interiorului cu exteriorul privirii. Sicitatea spiritualizării şi abstragerii apare mereu dezechilibrată sau compensată de „intrarea-n muncile de primăvară" ale lumii concrete şi vii. O atare „viziune pulsatorie" modelează şi viziunea asupra cuvântului poetic, oscilând, la rândul ei, între „foamea" şi „greaţa de cuvinte" şi vizând un alt punct Alef al expresiei verbale, marcă a inefabilului, indicibilului, plurivalenţei infinite a verbului liric, care este „necuvântul". Reinterpretată în faza târzie a operei lui **S.**, dialectica „contemplaţiei" şi a „metamorfozei" din lumea obiectelor va căpăta expresii dramatice şi tragice în *Epica Magna, Operele imperfecte* şi *Noduri şi semne*, unde schimbarea perpetuă apare ca înaintare spre moarte a fiinţei – „pată de sânge care vorbeşte", iar în universul verbal este văzută singura şansă de supravieţuire, întrucât cuvântul este – cum spune şi eseistul – „partea cea mai rezistentă a biologiei umane". Pe acest traseu, poezia stănesciană propune un univers imaginar dintre cele mai inventive şi mai mobile şi o mitologie a limbajului angajând deopotrivă construcţia şi deconstruirea textului, marcate de puternice impulsuri ludice. În ansamblul său, această operă impunătoare, dincolo de inegalităţile inerente, este o expresivă sinteză a poeticii modernismului (cu rădăcini în Mallarmé, Arghezi, Ion Barbu), într-un moment de „recitire" care-l eliberează pe poetul „operator al limbajului" de obsesiile rigid-programatice, deschizându-i calea spre orizonturile postmodernităţii.

OPERA: *Sensul iubirii,* pref. de S. Iosifescu, Bucureşti, 1960; *O viziune a sentimentelor*, Bucureşti, 1964; *Dreptul la timp*, Bucureşti, 1965; *11 elegii*, Bucureşti, 1966; *Oul şi sfera*, Bucureşti, 1967; *Alfa (1957-1967)*, Bucureşti, 1967; *Laus Ptolemaei*, Bucureşti, 1968; *Necuvintele*, Bucureşti, 1969; *Un pământ numit România*, Bucureşti, 1969; *În dulcele stil clasic*, Bucureşti, 1970; *Poezii*, Bucureşti, 1970; *Belgradul în cinci prieteni*, pref. de M. Tomuş, Cluj, 1972; *Măreţia frigului. Romanul unui sentiment*, Iaşi, 1972; *Cartea de recitire*, Bucureşti, 1972; *Clar de inimă*. Versuri de dragoste, Iaşi, 1973; *Starea poeziei*, pref. de A. Martin, Bucureşti, 1975; *Epica Magna*, Iaşi, 1978; *Operele imperfecte*, Bucureşti, 1979; *Carte de citire, carte de iubire*, versuri şi proză poetică pentru copii (în colab. cu Gh. Tomozei), Timişoara, 1980; *Oase plângând*, Pancevo, 1982; *Respirări*, Bucureşti, 1982; *Noduri şi semne*, Bucureşti, 1982; *Amintiri din prezent*, selecţia textelor şi însemnarea finală de Gh. Tomozei, Bucureşti, 1985; *Antimetafizică* (în colab. cu A. T. Dumitrescu), Bucureşti, 1985; *Ordinea cuvintelor*, I-II, versuri 1957-1983, cuvânt înainte de ~, pref., cronologie şi ed. îngrijită de Al. Condeescu, cu acordul autorului, Bucureşti, 1985; *Cu viii şi cu morţii laolaltă,* versuri, Ploieşti, 1990; *Fiziologia poeziei*, proză şi versuri, 1957-1983, ed. îngrijită de Al. Condeescu, cu acordul autorului, Bucureşti, 1990; *Colindă de inimă,* poeme de dragoste, antologie de Al. Condeescu, Galaţi, 1991; *Argotice. Cântece la drumul mare,* ed. îngrijită şi pref. de Doina Ciurea, Bucureşti, 1992; *Tânjiri către firesc,* versuri, cuvânt înainte de A. Covaci, notă asupra ed. de I. Romanescu, Iaşi, 1993; *Leoaică tânără iubirea,* poezii de dragoste,

antologie şi postfaţă de Al. Condeescu, Bucureşti, 1995; *Poezii,* ed. de Ştefania Mincu, Constanţa, 1997; *Antimetafizica: Nichita Stănescu însoţit de Aurelian Titu Dumitrescu,* pref. de Al. Paleologu, postfaţă de D.-S. Boerescu, ed. II, Bucureşti, 1998; *Fel de scriere,* poeme inedite, ed. II, revăzută şi adăugită, Timişoara, 1998; *Îngerul cu o carte în mână,* antologie, studiu introductiv şi bibliografie de Alex. Ştefănescu, Bucureşti, 1999; *Opera poetică,* I-II, ed. de Alex. Condeescu, Bucureşti, 1999; *Necuvinte.* Versuri şi proză, ed., pref. şi cronologie de Alex. Condeescu, Bucureşti, 2001; *Leoaica tânără iubirea,* poezii de dragoste, antologie şi postfaţă de Alex. Condeescu, ed. II, Bucureşti, 2002; *Opere,* I-III, ed. de M. Coloşenco, Bucureşti, 2002-2003; *Cartea vorbită. Nichita Stănescu şi V. Crăciun,* Bucureşti, 2003. Traduceri: Vasko Popa, *Versuri*, Bucureşti, 1966; Adam Puslojič, *Pasărea dezaripată*, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: P. Georgescu, *Păreri literare*, 1964; D. Micu, N. Manolescu, *Literatura română de azi, 1944-1964*, 1965; M. Călinescu, *Eseuri critice*, 1965; E. Simion, *Orientări în literatura română contemporană,* 1965; V. Felea, *Reflexe critice,* 1968; M. Martin, *Generaţie şi creaţie*, 1969; M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; V. Cristea, *Interpretări critice*, 1970; Şt. Aug. Doinaş, *Lampa lui Diogene*, 1970; V. Felea, *Poezie şi critică*, 1971; A. Martin, *Poeţi contemporani*, 1971; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric*, 1972; M. Niţescu, *Între Scylla şi Charibda,* 1972; C. Stănescu, *Poeţi şi critici*, 1972; P. Poantă, *Modalităţi lirice contemporane*, 1973; I. Pop, *Poezia unei generaţii*, 1973; L. Raicu, *Structuri literare*, 1973; D. Cristea, *Un an de poezie*, 1974; M. Tomuş, *Istorie literară şi poezie*, 1974; E. Barbu, *O istorie polemică şi antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, 1975; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; I. Negoiţescu, *Engrame*, 1975; Al. Piru, *Poezia românească contemporană (1950-1975),* 1975; M. Papahagi, *Exerciţii de lectură*, 1976; G. Dimisianu, *Opinii literare*, 1978; N. Baltag, *Polemos*, 1978; E. Negrici, *Figura spiritului creator*, 1978; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii,* 1978; E. Simion, *Scriitori...*, I; Gh. Grigurcu, *Poeţi români de azi*, 1979; M. Niţescu, *Poeţi contemporani*, 1979; Şt. Aug. Doinaş, *Lectura poeziei*, 1980; I. Pop, *Nichita Stănescu – spaţiul şi măştile poeziei*, 1980; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; Ioana Em. Petrescu, *Configuraţii,* 1981; *Nichita Stănescu interpretat de...*, 1983; Alex. Ştefănescu, *Introducere în opera lui Nichita Stănescu*, 1986; N. Manolescu, *Despre poezie*, 1987; Ştefania Mincu, *Nichita Stănescu, Poezii*. Comentarii de ~, 1987; E. Negrici, *Sistematica poeziei*, 1988; Ioana Em. Petrescu, *Eminescu şi mutaţiile poeziei româneşti*, 1989; Maria-Ana Tupan, *Scenarii şi limbaje poetice*, 1989; Ştefania Mincu, *Nichita Stănescu între poesis şi poiein*, 1991; Corin Braga, *Nichita Stănescu. Orizontul imaginar,* 1993 (ed. II, 2002); I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani,* 1994; M. Tarangul, *Prin ochii lui Nichita,* 1996; Daniel Dimitriu, *Nichita Stănescu. Geneza poemului,* 1997; Doina Uricariu, *Nichita Stănescu. Lirismul paradoxal,* 1999; Oana Chelaru-Murăruş, *Nichita Stănescu. Subiectivitatea lirică,* 2000; I. P. Ţaţomirescu, *Nichita Stănescu şi paradoxismul,* ed. II, 2000; Olimpia Iacob, *Translation Theory Applied to the Poetry of Nichita Stănescu,* 2000; A. Bucurescu, *Nichita Stănescu în Evul Astral,* 2000; Doina Uricariu, *Ecorseuri. Structuri şi valori ale poeziei şi artei moderne,* ed. II, 2001; Carmen-Maria Mecu, *Nichita Stănescu prin lentile de psiholog,* 2001; C. Z. Bustiuc, *Nichita Stănescu – poet al Logusului şi Divinităţii,* 2001; M. Bârsilă, *Dimensiunea ludică a poeziei lui Nichita Stănescu,* 2001; Carmen Dărăbuş, *Nichita Stănescu. Experiment poetic şi limbaj,* 2001; H. Avrămuţ, *Nichita Stănescu în Sinele tragic,* 2002; V. Spiridon, *Viziunile „învinsului de profesie” Nichita (Cosmicitate în lirica stănesciană),* 2003; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 31; 32, 33, 2003. **(I. P.)**

STĂNESCU Ştefan, 9 ian. 1912, com. Grebănu, jud. Buzău – m. 1956, Bucureşti. Poet. Studii elementare în satul natal; studii secundare la Colegiul „Sfântul Sava” din Bucureşti. După absolvirea liceului (1929), se înscrie, în paralel, la Facultatea de Drept şi la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. A absolvit doar Facultatea de Drept,

târziu, în 1937. Ocupând funcţii modeste, ajunge, la un moment dat, funcţionar în Ministerul Muncii. Din vremea liceului colaborează cu versuri pentru copii la rev. *Universul copiilor* şi *Dimineaţa copiilor*. Este colaborator permanent la *Gândirea* între 1930 şi 1936 şi, apoi, sporadic. În 1939 obţine premiul rev. *România literară*, unde publicase poezii şi trad. din R. M. Rilke şi Paul Valéry. Alte colab. la rev. efemere: *Falanga* (1929), *Caiet* (1934), *Braşovul literar* (1934-1935), *Tinereţea* (1935), *Arta* (1938). Debutează cu un vol. pentru copii, *Îngerii pământului* (1931), semnat cu pseud. Sandu Viroagă (în colab. cu N. Mihăescu). Distins cu Premiul scriitorilor tineri – împreună cu Emil Botta – acordat de Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă, în 1937, publică un vol. omogen, *Arca lui Noe*, apreciat de critica literară a vremii pentru reactualizarea mitului biblic cu „surprinzătoare maturitate poetică". Vol. următor – *Poemul sistemului solar*, 1942 –, pretenţios ermetic, este şi ultimul din scurta sa viaţă. O antologie postumă, *Arca lui Noe* (1974), prefaţată de Ov. Cotruş, însumează, alături de cele două cicluri, şi alte poeme publicate în rev. sau rămase în ms, fără relevanţă estetică. A fost inclus de Z. Stancu în *Antologia poeţilor tineri* (1934) cu trei poeme.

OPERA: *Îngerii pământului* (pseud. Sandu Viroagă), Bucureşti, 1931; *Arca lui Noe*, poeme, Bucureşti, 1937; *Poemul sistemului solar*, sonete, Bucureşti, 1942; *Arca lui Noe*, antologie, pref. de Ov. Cotruş, Bucureşti. 1974.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, II; E. Papu, în *Gând românesc*, nr. 8-10, 1937; D. Petraşincu, în *Viaţa literară*, nr. 11, 1937; P. Constantinescu, în *Vremea*, nr. 673, 1942; I. Şiugariu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 2, 1943; Ov. Papadima, *Creatorii şi lumea lor*, Bucureşti, 1943; Ov. Cotruş, în *Familia*, nr. 2, 1969; idem, *Scriitorii şi înţelesurile vieţii*, 1971; Ş. Cioculescu, *Aspecte...*; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul,* 1975; C. Ciuchindel, *Bibliografia revistelor „România literară"*, 1981; S. Stolnicu, *Printre scriitori şi artişti*, 1988. **(N. O.)**

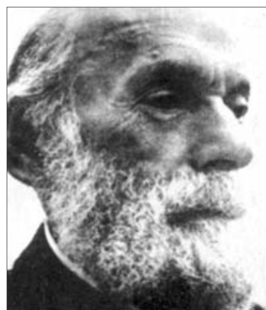
STĂNOIU Damian (numele la naştere: Dumitru Stănoiu), n. 3 apr. 1893, Dobrotineţ, Olt – m. 8 iul. 1956, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Dumitru Stănoiu şi al Radei (n. Oancea), ţărani. După cinci clase la Dobrotineţ, întrerupe studiile, lucrând ca telefonist la poştă, cântăreţ la biserică şi secretar de primărie în comuna natală. Absolvă cursurile şcolii de cântăreţi din Slatina. Între 1910 şi 1913, vagabondează prin ţară, schimbând numeroase îndeletniciri. E vânzător de portocale la Craiova, paracliser la biserica Amzei din Bucureşti, lucrător la o fabrică din Sinaia, apoi la „Letea" din Bacău, de unde ajunge la Iaşi ca vânzător de ziare. Reîntors în capitală, intră în serviciul de expediţie al ziarelor *Dimineaţa* şi *Adevărul*, apoi ca muncitor la fabrica de mobilă din Dealul Spirii. La Constanţa lucrează ca picolo într-o cafenea şi hamal în port. Se îmbarcă fără paşaport, cu intenţia de a ajunge în America, dar e silit să-şi întrerupă călătoria la Hamburg. Din nou la Bucureşti, se angajează ca rândaş şi îngrijitor la Spitalul Pantelimon, unde îl cunoaşte pe Ilarie Chendi, internat aici. Toate aceste etape ale unei vieţi zbuciumate vor fi detaliat descrise în romanul autobiografic *Demonul lui Codin* (1930). Data de 18 apr. 1913 marchează o cotitură existenţială: intrarea în cinul monahal, la mânăstirea Căldăruşani, sub numele de monahul Daniil. Devine secretar şi casier (1 sept. 1913-28 febr. 1918), sub oblăduirea octogenarului stareţ Ghenadie Petrescu, fostul mitropolit-primat. În 1919, e preot la mânăstirea Sinaia, apoi paroh în mai multe comune din judeţele Vlaşca, Ilfov şi Prahova (1920-1922), secretar preot şi membru în consiliul duhovnicesc al bisericii Udricani din Bucureşti (1924), director al tipografiei de la mânăstirea Cernica (1925), preot la biserica Antim din Bucureşti (1926). În 1917, i se tipăresc primele versuri în mai multe rev. bisericeşti: *Duminica ortodoxă, Apostolul, Glasul monahilor*. Debut editorial: placheta de versuri *Deşertăciunea deşertăciunilor* (1918). Alcătuieşte ghidul intitulat *Pentru vizitatorii mânăstirilor* (1924) şi monografiile dedicate mânăstirilor Căldăruşani (1924), Pasărea, Sămurcăneşti, Ţigăneşti (1926). Adevăratul său debut se produce însă în *Viaţa Românească*

(nr. 1-2, 1927), unde, la recomandarea lui Gala Galaction, i se publică nuvela *În căutarea unei parohii*, întâmpinată cu elogii de presa vremii şi care deschide seria scrierilor din viaţa monahală. Îi vor urma vol. de nuvele şi povestiri *Călugări şi ispite* (1928), *Pocăinţa stareţului* (1931), *O zi din viaţa unui mitropolit* (1934), *Furtună în iad* (1942), culegerea *Cartea pusnicilor,* I-II, (1945), *O anchetă* (1949), precum şi romanele *Necazurile părintelui Ghedeon* (1928), *Duhovnicul maicilor* (1929), *Alegere de stareţă* (1931), *Ucenicii sfântului Antonie* (1933), *Eros în mânăstire* (1935), *Cazul maicii Varvara* (1937), *Preot fără voie* (1943). Aceluiaşi sector îi aparţine memorialistica din vol. postum *Amintiri din mânăstire* (1962). Literatura de inspiraţie monahală îl pune în conflict cu conducerea bisericii ortodoxe. În 23 oct. 1932, *Adevărul literar şi artistic* publică adresa Patriarhiei prin care i se cerea să renunţe la călugărie, precum şi răspunsul cuprinzând demisia sa. Romane cu subiect din alte medii: *Fete şi văduve* (1931), *Camere mobilate* (1933), *Parada norocului* (1934), *Pensionarii* (1935), *Pe străzile capitalei* (1935), *Luminile satului* (1936), *Căsătorie de probă* (1937), *Bucureşti-Sinaia* (1938), *O partidă de poker* (1938), *Voiaj de plăcere* (1940), *Dâmboviţă apă dulce...* (1941), *O noapte cu ghinion* (1942), *Haine vechi* (1947), *Jocul Satanei* (1947). Literatură pentru copii: *Cinci prieteni* (1935), *Doi vagabonzi* (1936), *Măgarul ciobanului* (1944), *Chimiţă R. Ilie, şcolar şi hoinar* (1947), *Doi colegi* (1947). Membru al SSR (1929). Premiul „Heliade Rădulescu" al Acad. Române pentru vol. *Călugări şi ispite*, la ed. a doua (1930); Premiul Femina pentru romanul *Necazurile părintelui Ghedeon*, la ed. a doua (1930).

OPERA: *Deşertăciunea deşertăciunilor*, versuri, 1918; *Două ceasuri fericite*, broşură, 1922; *Mânăstirea Căldăruşani*, Bucureşti, 1924; *Pentru vizitatorii mânăstirilor,* ghid, Bucureşti, 1924; *Mânăstirea Pasărea*, Bucureşti, 1926; *Mânăstirea Sămurcăneşti (Ciorogârla)*, Bucureşti, 1926; *Mânăstirea Ţigăneşti*, Bucureşti, 1926; *Călugări şi ispite*, Bucureşti, 1928 (alte ed., 1931; 1991); *Necazurile părintelui Ghedeon*, Bucureşti, 1928; *Duhovnicul maicilor*, Bucureşti, 1929 (altă ed., 2002); *Demonul lui Codin (La poarta muzelor)*, Bucureşti, 1930; *Fete şi văduve*, Bucureşti, 1931; *Pocăinţa stareţului*, Bucureşti, 1931; *Alegere de stareţă*, Bucureşti, 1931 (pref. de D. Micu, Bucureşti, 1964; ed. îngrijită şi postfaţă de Ion Nistor, Bucureşti, 1992; ed., pref., curriculum vitae şi bibliografie de A. Goci, 2000); *Camere mobilate*, Bucureşti, 1933 (alte ed., 1936; 1941; 1944; ed. îngrijită de I. Nistor, 1990); *Ucenicii sfântului Antonie*, Bucureşti, 1933 (altă ed., 1934); *O zi din viaţa unui mitropolit*, Bucureşti, 1934; *Parada norocului*, Bucureşti, 1934 (altă ed., 1941); *Cinci prieteni*, Bucureşti, 1935; *Eros în mânăstire*, Bucureşti, 1935; *Oameni cu sticleţi*, Bucureşti, 1935; *Pensionarii*, Bucureşti, 1935; *Pe străzile capitalei (Soarta lui Radu Pelin)*, Bucureşti, 1935; *Doi vagabonzi*, Bucureşti, 1936; *Luminile satului*, Bucureşti, 1936; *Apostoli mincinoşi*, Bucureşti, 1941; *Cazul maicii Varvara*, Bucureşti, 1937 (altă ed., 1944; ed. îngrijită şi pref. de I. Nistor, 1991); *Căsătorie de probă*, Bucureşti, 1937 (alte ed., 1940; 1943); *În căutarea unei parohii*, Bucureşti, 1937; *Bucureşti-Sinaia*, Bucureşti, 1938; *O partidă de poker*, Bucureşti, 1938 (alte ed., 1943; 1991); *Voiaj de plăcere (Douăzeci de zile în tren)*, Bucureşti, 1940; *Dâmboviţă apă dulce...*, Bucureşti, 1941 (alte ed., 1942; 1944); *Furtună în iad*, Bucureşti, 1942 (altă ed., 1991); *O noapte cu ghinion*, Bucureşti, 1942 (alte ed., 1943; 1946); *Preot fără voie (Puterea cuvântului)*, Bucureşti, 1943; *Măgarul ciobanului*, Bucureşti, 1944; *Cartea pusnicilor*, I-II, Bucureşti, 1945; *Chimiţă R. Ilie, şcolar şi hoinar*, Bucureşti, 1947; *Doi colegi*, Bucureşti, 1947; *Haine vechi*, Bucureşti, 1947; *Jocul Satanei*, Bucureşti, 1947; *O anchetă*, Bucureşti, 1949; *Ucenicii sfântului Antonie. Necazurile părintelui Ghedeon. În căutarea unei parohii. Dragoste şi smerenie. Alegere de stareţă*, Bucureşti, 1958; *Amintiri din mânăstire*, pref. de D. Micu, Bucureşti, 1962; *Alegere de stareţă. Ucenicii sfântului Antonie*, ed. îngrijită de I. Nistor, Bucureşti, 1970; *Necazurile părintelui Ghedeon. Cum petrec călugării*, I-II, ed. îngrijită, pref. şi tabel cronologic de I. Nistor, Bucureşti, 1974; *Nuvele şi romane*, ed. şi pref. de I. Nistor, Bucureşti, 1987; *Cinci prieteni*, ed. îngrijită şi cuvânt înainte de I. Nistor, Bucureşti 1991; *O noapte cu ghinion,* ed. îngrijită de I. Nistor, Bucureşti, 1993; *Cazino Victoria sau Parada norocului,* roman, Bucureşti, 1999. Traduceri: N. G. Pomialovski, *Amintiri din seminar*, trad. de ~ şi Ad. Severin, Bucureşti, 1951 (altă ed., 1962).

REFERINŢE CRITICE: S. Struţeanu, în *Săptămâna literară*, nr. 2, 1928; Z. Stancu, în *Ritmul vrenii*, nr. 3, 1929; I. Minulescu, în *Adevărul*

literar şi artistic, nr. 471, 1929; C. Şăineanu, *Noi recenzii*, 1930; R. Dianu, în *Curentul*, nr. 1183, 1931; I. I. Cantacuzino, în *Viitorul* nr. 7128, 1931; D. Smântânescu, în *Epoca,* nr. 1460, 1933; R. Demetrescu, în *Abecedar*, nr. 31-32, 1933; P. Constantinescu, *Critice*, 1933; P. Pandrea, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 700, 1934; O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 8, 1934; Perpessicius, *Menţiuni...*, III, IV, V; P. Martinescu, în *Report,* nr. 69, 1935; P. I. Teodorescu, *Cronici literare*, 1935; Erasm, în *Credinţa*, nr. 759, 1936; Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 11, 1936; D. Petraşincu, în *Dimineaţa*, nr. 10858, 1937; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; B. Munteano, *Panorama...*; C. Fântâneru, în *Universul literar*, nr. 33, 1940; G. Călinescu, *Istoria...*; I. Negoiţescu, *Scriitori moderni*, 1966; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; P. Constantinescu, *Scrieri*, IV: M. Sebastian*, Eseuri, cronici, memorial*, 1972; V. Atanasiu, în *România literară*, nr. 41, 1974; Vl. Streinu, *Pagini...*, V; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, III; I. Negoiţescu, *Istoria literaturii române*, 1991; E. Ionescu, *Război cu toată lumea*, I, 1992; Romaniţa Constantinescu, în *România literară,* nr. 2, 1994. **(M. V.)**

STEINHARDT N.[icu] (numele la naştere: Nicu-Aureliu Steinhardt), n. 21 iun. 1912, com. Pantelimon, Bucureşti – m. 29 mart. 1989, Baia Mare. Eseist şi prozator. Fiul lui Oscar Steinhardt, inginer şi al Antoanetei (n. Neuman). Cursul primar la şcoala „Clemenţa” din Bucureşti (1918-1922). Liceul „Spiru Haret” (1922-1929); licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1934) şi tot aici dr. în drept. Studii complementare, literare şi juridice, la Paris – neterminate. Avocat în Baroul Ilfov (1934-1948), funcţionar la diverse întreprinderi şi instituţii (1949-1959), muncitor necalificat (1964-1969). În ian. 1960 este arestat şi condamnat la 13 ani de muncă silnică (introdus în „lotul” Noica, împotriva căruia refuzase să depună mărturie). Va fi eliberat în 1964, după peregrinări prin închisorile Jilava şi Gherla. La 15 mart. 1960 este botezat în camera 18, de la Jilava, de către ieromonahul basarabean Mina Dobzeu. La botez au luat parte preoţi din mai multe confesiuni. Două decenii mai târziu va fi călugărit de Î. P. S. Teofil Herineanu. Îşi va petrece ultimii nouă ani la Mănăstirea de la Rohia, din Maramureş, unde a fost şi bibliotecar o vreme. A participat la numeroase simpozioane şi reuniuni culturale, în ţară şi străinătate. Debutează în *Revista burgheză* (1934). Colab. la *Revista Fundaţiilor Regale*, *Universul literar*, *Victoria*, *Libertatea*, *Tribuna poporului*, *Secolul 20*, *Convorbiri literare*, *Viaţa Românească*, *Revista de istorie şi teorie literară*, *Ethos* (Paris) etc. Debut editorial în 1934, cu vol. parodic *În genul... tinerilor*, semnat cu pseud. Anthistius. Autor al mai multor vol. de eseuri: *Între viaţă şi cărţi* (1976), *Incertitudini literare* (1980), *Geo Bogza, un poet al Efectelor, Exaltării, Grandiosului, Solemnităţii, Exuberanţei şi Patetismului* (1982), *Critică la persoana întâi* (1983), *Escale în timp şi spaţiu sau Dincoace şi dincolo de texte* (1987), *Prin alţii spre sine* (1988), *Jurnalul fericirii* (1991) şi interviuri: *Nicolae Steinhardt, Monahul de la Rohia, răspunde la 365 de întrebări incomode adresate de Zaharia Sângeorzan* (1992), *Primejdia mărturisirii* (1993). A tradus din Alain, Anderson, Barlow, Kipling ş.a. Premiul de critică al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1980.

OPERA: *În genul... tinerilor* (semnat Anthistius), Bucureşti, 1934; *Essai sur une conception catholique du Judaisme*, Bucureşti, 1935 (în colab. cu Emanuel Neuman); *Illusions et realités juives*, Paris, 1936 (în colab. cu Emanuel Neuman); *Între viaţă şi cărţi*, Bucureşti, 1976; *Incertitudini literare*, Cluj-Napoca, 1980; *Geo Bogza, un poet al Efectelor, Exaltării, Grandiosului, Solemnităţii, Exuberanţei şi Patetismului*, Bucureşti, 1982; *Critică la persoana întâi*, Cluj-Napoca, 1983 (ed. II, 2001); *Escale în timp şi spaţiu sau Dincoace şi dincolo de texte*, Bucureşti, 1987; *Prin alţii spre sine (Eseuri noi şi vechi)*, Bucureşti, 1988; *Jurnalul fericirii,* Cluj-Napoca, 1991 (ed. de V. Ciomoş; ed. II, 1994; alte ed., 1997; 1999; 2001); *Monologul polifonic*, Cluj-Napoca, 1991; *Dăruind vei dobândi. Cuvinte de credinţă* (semnat Monahul Nicolae de la Rohia), Baia Mare, 1992 (ed. II, Cluj-Napoca, 1994; ed. IV, de I. Pintea, 2000); *Nicolae Steinhardt. Monahul de la Rohia răspunde la 365 de întrebări incomode adresate de Zaharia Sângeorzan*,

Bucureşti, 1992 (ed. II, 2000); *Primejdia mărturisirii Convorbiri cu I. Pintea*, Cluj-Napoca, 1993 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1998); *Între două lumi.* Convorbiri N. Băciuţ, Târgu Mureş, 1994; *Călătoria unui fiu risipitor*, Bucureşti, 1995; *Cartea împărtăşirii*, Cluj-Napoca, 1995 (ed. II, 1998); *În genul lui Cioran, Noica, Eliade...,* cu o postfaţă de D. C. Mihăilescu, Bucureşti, 1996; *Drumul către isihie* (inedite), Cluj-Napoca, 1999; *Dumnezeu în care spui că nu crezi…,* scrisori către V. Ierunca: 1967-1983, ed. de Monica Manu, Bucureşti, 2000; *Eu însumi şi alţi câţiva,* Eseuri noi şi vechi, ed. de I. Pintea, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: E. Simion, *Scriitori...*, II; V. Cristea, *Fereastra criticului*, 1987; Gh. Grigurcu, *Peisaj critic*, 1993; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală*, 1994; Doina Al.-George, *Şocul amintirilor,* 1994; V. Ierunca, *Semnul mirării*, 1995; Al. George, *Întâlniri*, 1997; G. Ardelean, *N. Steinhardt,* 2000. **(N. M.)**

STELARU Dimitrie (pseud. lui Dumitru Petrescu), n. 8 mart. 1917, com. Segarcea din Vale, jud. Teleorman – m. 28 nov. 1971, Bucureşti. Poet. Fiul lui Dumitru Petrescu (cizmar şi, apoi, agricultor, căzut pe front în timpul primului război mondial) şi al Paşcăi (n. Preotu). Când poetul împlineşte şapte ani, mama lui se recăsătoreşte cu zidarul Florea Stoicea, familia mutându-se la Turnu Măgurele. Conflict cu tatăl vitreg, care dorea să îndrume copilul spre meserii practice, în vădită discordanţă cu aptitudinile acestuia. După şcoala primară şi trei clase la liceul din Turnu Măgurele, **S.** este transferat (din 1931) la Institutul Biblic de Educaţie Creştină de rit adventist de la Stupini (jud. Braşov), unde învăţa şi sora lui. Neîmpăcându-se cu regimul auster, vegetarian şi dogmatic din institut, evadează din internat în 1935 (sau 1936, anul este incert), pierzându-i-se urma. Debutează cu vol. de poeme (în mare parte religioase) *Melancolie (*1935), semnat D. Orfanul. Mult timp s-a crezut că debutul lui s-a produs cu versuri la rev. cultului adventist *Semnele timpului* (editată la Bucureşti); realitatea infirmă această supoziţie, prima poezie din această rev. apărându-i abia în 1936. Urmează vol. de poezii de sorginte eminesciană *Blestem* (f.a.), *Cerşetorul* (f.a.), apoi *Abracadabra* (1937) şi *Preamărirea durerii* (1938). Acestora, Al. Piru le mai adaugă alte trei vol. a căror apariţie nu a putut fi verificată: *Cetatea de marmură* (1939; într-un interviu din 1969 poetul afirma că titlul era *Trepte de marmură), Vagabondul* (1941) şi *Trecere* (1942). În 1938, la sugestia lui E. Jebeleanu, adoptă pseud. Dimitrie Stelaru. A mai semnat: D. Orfanul, D. Petrescu-Orfanul. Colab. la *Universul literar, Albatros, Gândul nostru, Adevărul literar şi artistic,* apoi la *Gazeta literară, Luceafărul, Tribuna, Steaua* etc. Frecventează sporadic Cenaclul *„Sburătorul”. Noaptea geniului* (1942) şi *Ora fantastică* (1944; onorată cu o „Planetă de poet nou”, semnată de E. Lovinescu) sunt vol. reprezentative, cuprinzând toate motivele liricii sale de maturitate. Existenţa boemă, dusă în medii sordide, ilustrată parţial în romanul autobiografic *Zeii prind şoareci* (1968). Hamal de ocazie în Gara de Nord din Bucureşti, hamal şi lucrător portuar la Constanţa şi Brăila, zilier la Sighişoara etc. După apariţia vol. *Cetăţile albe* (1946), împărtăşeşte destinul generaţiei sale (Geo Dumitrescu, Const. Tonegaru ş.a.), retrăgându-se din viaţa literară până în 1963, când apare vol. *Oameni şi flăcări*. În tot acest timp scrie mici poeme dramatice, catalogate la vremea respectivă drept literatură pentru copii (*Şarpele Marao. Vrăjitoarele,* 1957; *Gelu*, 1956). Gândit de autor ca o ed. definitivă, vol. *Mare incognitum* (1967) cuprinde o selecţie din ciclurile anterioare şi multe inedite. O viziune tematică unitară, mult mai edificatoare, oferă vol. *Coloane* (1970), conceput de autor prin nerespectarea cronologiei reale. Inegală, greu subsumabilă unei singure formule, poezia lui **S.** este una a damnării şi a existenţei boeme (în descendenţa liberă a lui E. A. Poe şi, mai ales, Verlaine), traversată în profunzime de mari filoane expresioniste.

OPERA: *Melancolie*. Poezii, pref. I. Narcis, Braşov, 1935 (semnat D. Orfanul); *Abracadabra*, poeme, Bucureşti, 1937 (semnat D. Orfanul); *Preamărirea durerii*, poeme, Bucureşti, 1938 (semnat D. Orfanul); *Noaptea geniului*, poeme, Bucureşti, 1942; *Ora fantastică*, cu o „Planetă de poet nou” de E. Lovinescu, Bucureşti, 1944; *Cetăţile albe,* poeme, Bucureşti, 1946; *Fata pădurarului*, basm în versuri, copertă şi ilustraţii de R. Viorel, Bucureşti, 1955; *Gelu* (Ilustraţii de G. Lazăr), Bucureşti, 1956; *Şarpele*

Marao. Vrăjitoarele. feerii, Bucureşti, 1957; *Oameni şi flăcări*, poezii, Bucureşti, 1963; *Fata fără lună*, Bucureşti, 1967; *Mare incognitum,* versuri, cuvânt înainte de E. Jebeleanu (Ca postfaţă este reprodusă *Planeta...* lui E. Lovinescu), Bucureşti, 1967; *Nemoarte,* versuri, Bucureşti, 1968; *Zeii prind şoareci*, Bucureşti, 1968; *Cei din lună*, versuri, ilustraţii de St. Nastac, Bucureşti, 1969; *Mare incognitum*, cuvânt înainte de L. Raicu, Bucureşti, 1969; *Coloane,* versuri, Bucureşti, 1970; *Înaltă umbră,* versuri, Bucureşti, 1970; *Poeme dramatice: Leru. Împăratul Nix*, Bucureşti, 1970; *Păsări incandescente,* poeme, Bucureşti, 1971; *Casa veveriţelor,* povestiri pentru copii, Bucureşti, 1971; *Îngerul vagabond,* poezii postume, ed., text stabilit şi curriculum vitae de V. Corcheş, Bucureşti, 1999; *Opera poetică,* ed. şi pref. de E. Manu, Bucureşti, 2002; *Scrieri literare,* I, ed., text stabilit, curriculum vitae, studiu introductiv, note, variante, referinţe critice şi bibliografie de V. Corcheş, 2002.

REFERINŢE CRITICE: N. Baltag, în *Viaţa Românească,* nr. 1,1967; V. Felea, în *Steaua* nr. 11, 1967; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 10, 1967; E. Jebeleanu, în *Contemporanul,* nr. 41, 1967; L. Raicu, în *Gazeta literară*, nr. 26, 1967; I. Voiculescu, în *Argeş*, nr. 1, 1967; N. Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, 1968; V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 18, 1968; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1968; L. Raicu, în *Gazeta literară*, nr. 34, 1968; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 22, 1968; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 7, 1968; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 8, 1968; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 5, 1969; N. Motoc, în *Tomis*, nr. 1, 1969; A. Păunescu, în *România literară*, nr. 6, 1969; Al. Piru, în *Tomis*, nr. 9, 1969; N. Petroveanu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1970; Al. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1970; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 36; 50, 1971; D. Flămând; în *Luceafărul*, nr. 27, 1971; C. Ţoiu, în *Luceafărul,* nr. 50, 1971; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 9, 1971; Ş. Cioculescu, în *Aspecte...;* P. Constantinescu, *Scrieri, IV;* E. Simion, *Scriitori...* I (ed. revăzută, 1978); E. Manu, *Eseu despre generaţia războiului*, 1978; P. Stoica, *Amintirile unui fost corector,* 1982; E. Manu, *Dimitrie Stelaru,* 1984 (ed. II, 2003); I. Pop, *Jocul poeziei*, 1985; D. Micu, *Modernismul românesc*, II, 1985; V. Crăciun, în *Contemporanul*, nr. 50, 1986; D. Micu, *ibidem*, nr. 17, 1988; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu...*; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 23, 1996; T. Teodosiu, *Dimitrie Stelaru aşa cum l-am cunoscut,* 1998. **(Şt. B.)**

STERE Constantin, n. 16 nov. 1865, Cerepcău, jud. Soroca – m. 26 iun. 1936, Bucov, jud. Prahova. Prozator. Provine dintr-o veche familie de boieri. Tatăl se numea Egor Stepanovici, mama, Pulcheria Fedorovna. După ce a absolvit liceul la Chişinău (1885), a activat în cercurile narodnice din Rusia. Arestat pentru activitate subversivă, este deportat şi întemniţat în diferite închisori din Siberia (1886-1892). Experienţa acestor ani va fi evocată, parţial, în memorialul *În voia valurilor* (1910) şi în vasta frescă epică *În preajma revoluţiei* (1931-1936). Evadând, vine în România şi se stabileşte la Iaşi (1892), unde urmează cursurile Facultăţii de Drept, luându-şi licenţa cu teza *Evoluţia individualităţii şi noţiunea de persoană în drept* (1897). Prof. univ. de Drept constituţional (1903) şi rector la Univ. din Iaşi (1913-1916). Debutează sub pseud. C. Scorţescu în rev. *Evenimentul literar*, semnând apoi C. Şărcăleanu. Pune bazele teoretice ale poporanismului (aspectul social-economic-politic, cu unele implicaţii literare), sub influenţa ideilor narodnice ale lui N. A. Mihailovski, adaptate realităţilor româneşti. Întemeiază, împreună cu Paul Bujor, rev. *Viaţa Românească* (1906), redactând probabil art. program, *Către cetitori*. Colaborând cu G. Ibrăileanu, devine animatorul grupării ieşene, până la primul război mondial. Mai semnează la *Adevărul, Evenimentul, Lumea nouă, Liberalul* ş. a. Atitudinea politică în preajma şi în timpul primului război mondial a fost violent atacată şi i-a atras, practic, excluderea din viaţa publică postbelică. În unele scrieri lămuritoare, cu caracter politic, *Marele război şi politica României* (1918), discursuri, art. etc. **S.** a încercat o justificare pro domo, zadarnică şi neascultată de contemporani. În 1922 este suspendat definitiv din învăţământ. Retras la proprietatea sa de la Bucov, se va dedica literaturii, după ce şi-a adunat într-un vol. art. de critică, crochiurile, portretele în spirit sainte-beuve-ian şi consideraţiile deterministe,

sociologice în filiaţia ideilor lui Gherea (*În literatură*, 1921). Ciclul *În preajma revoluţiei* îl înscrie printre prozatorii interbelici cei mai interesanţi şi mai controversaţi. Omul, de o mare forţă fascinatorie, a atras simpatii spontane şi aversiuni tenace; firea lui tragică şi metafizică (M. Ralea) provoca mediul politicianist în care a trăit, cu acea aristocratică plăcere de a displace (cum ar fi spus La Bruyère) şi cu o voluptate a dispreţului, răscumpărată numai prin patima pusă în iubirea pentru cei mulţi şi umili.

OPERA: *Evoluţia individualităţii şi noţiunea de persoană în drept,* studiu sociologic şi juridic. Teză de licenţă în drept, Iaşi, 1897; *Patru zile în Ardeal*, 1914; *România şi războiul european*, Iaşi, 1915; *Marele război şi politica României*, Bucureşti, 1918; *În voia valurilor. Icoane din Siberia,* f.a.; *În literatură,* Iaşi, 1921; *Documentări şi lămuriri politice*, Bucureşti, 1930; *În preajma revoluţiei,* I. *Prolog. Smaragda Theodorovna,* Bucureşti, 1931; II. *Copilăria şi adolescenţa lui Vania Răutu*, 1932; III. *Lutul*, 1932; IV. *Hotarul*, 1933; V. *Nostalgii*, 1934*; VI. Ciubăreşti,* 1935; VII. *În ajun,* 1936; VIII. *Uraganul*, 1936; *Scrieri,* ed., studiu introductiv, şi note de Z. Ornea, Bucureşti, 1979; *În preajma revoluţiei*, I-III, ed. şi pref. de Z. Ornea, Bucureşti, 1991-1993; *Singur împotriva tuturor*, ed. de Alina Ciobanu, Chişinău, 1997; *Constantin Stere: victoria unui înfrânt*, ed. îngrijită şi bibliografie de Maria Teodorovici, Chişinău, 1997.

REFERINŢE CRITICE: P. Constantinescu, *Critice*, 1933; E. Lovinescu, *Ist. lit. rom. cont.,* 1937; Perpessicius, *Menţiuni...*,IV, V; M. Ralea, în *Viaţa Românească,* XXIX, nr. 1-3, 1937; G. Călinescu, *Istoria...;* Octav Botez, *Figuri şi note istorico-literare,* 1944; P. Pandrea, *Portrete şi controverse,* 1945; M. Sevastos, *Amintiri de la „Viaţa Românească”*, 1966; Ş. Cioculescu, *Aspecte literare contemporane,* 1972; Z. Ornea, *Poporanismul*, 1972; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* I; Virginia Muşat, *C. Stere scriitorul,* 1976; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 30, 1979; P. Marcea, în *Contemporanul*, nr. 4, 1979; E. Manu, în Săptămâna, nr. 434, 1979; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 21, 1979; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1979; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 20, 1080; Z. Ornea, *Comentarii,* 1981; M. Mănescu, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1982; N. Mecu, în *Manuscriptum,* nr. 4, 1982; L. Kalustian, *Simple note,* III, 1983; E. Papu, *Motive literare româneşti*, 1983; D. Suchianu, *Alte foste adevăruri viitoare*, 1983; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 26, 1986; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1988; I. Căpreanu, *Eseul unei restituiri*. C. Stere, un militant şi teoretician al luptei pentru emanciparea socială şi naţională, 1988; Z. Ornea, *Viaţa lui C. Stere*, I-II, 1989-1991; M. Anghelescu, în *Luceafărul*, nr. 38, 1997; Al. George, *ibidem*, nr. 38, 1999; Gr. Georgiu, în *Revista de teorie socială,* nr. 4, 2000; P. Şeicaru, *Politica aistorică a României,* 2002. **(N. M.)**

STERESCU Doina, n. 18 ian. 1944, Bucureşti. Poetă. Părinţii: Constantin Sterescu, ofiţer în armata regală, şi Clementa (n. Ştefănescu), licenţiată a Acad. Comerciale. Şcoala generală (1951-1960) şi liceul (1960-1963) la Bucureşti; licenţiată a Facultăţii de Lb. şi literatura Română (1963-1968) şi a Facultăţii de Lb. şi Literatura Franceză (1990-1995) a Univ. din Bucureşti. Prof. la Liceul teoretic din Lehliu Gară (1968-1971), apoi la Liceul Pedagogic din Slobozia, jud. Ialomiţa (1971-1973); redactor la *Tribuna şcolii*, şi *Tribuna învăţământului* (1973-1995); prof. la Colegiul Naţional „Mihai Eminescu” din Bucureşti (1995-2001). Colab. la *Luceafărul*, *Gazeta literară*, *Amfiteatru*, *România literară* etc. Debutează în *Luceafărul* (1963). Publică vol. de poezie *Ploaia de sâmburi* (1975), *Vânătoare de timp* (1978), *Sfera de apă* (1981) şi *Strigăt şi şoaptă* (1984).

OPERA: *Ploaia de sâmburi*, versuri, Bucureşti, 1975; *Vânătoare de timp*, versuri, Bucureşti, 1978; *Sfera de apă*, versuri, Bucureşti, 1981; *Strigăt şi şoaptă*, versuri, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Debuturi*, 1981. **(A. S.)**

STERIAN Margareta (numele la naştere: Margareta Vainberg), n. 16 mart. 1897, Buzău– m. 1991, Bucureşti. Poetă şi traducătoare. Fiica lui Iancu Vainberg, comerciant, şi a Aureliei (n. Iosif). Soţia lui Paul Sterian. După absolvirea Şcolii evanghelice din

Bucureşti (prof. de lb. română, Ioan Slavici), studii de pictură şi artă decorativă la Acad. Ranson din Paris, în paralel cursuri de istoria artei la École du Louvre (1926-1929). În 1937 expune în cadrul Expoziţiei internaţionale a artelor şi industriei (Paris), atribuindu-i-se medalia de bronz pentru pictură. Diplomă de onoare pentru lucrări de ceramică la Praga (1962). Debutul editorial în 1945: *Poezii*. Paralel cu o intensă activitate de pictor, ceramist şi artist-decorator, publică vol. *Poeme* (1969), *Evocări de călătorie* (1971), *Castelul de apă* (roman, 1972), *Soare difuz* (poeme, 1974), *Din petece colorate* (proză, 1977), *Poeme. Imagini. Proze* (1977), *Oblic peste lume* (proze, 1979), *Poeme* (1983), *Ecran* (1985), *Culorile cântecului* (1984). Antologia intitulată *Poezii* (1988) aduce o notă gravă, reflexivă. *Viaţa prin hublou* (1986) conţine schiţe de rememorare a vârstei juvenile. O prodigioasă activitate de traducător din literaturile americană, engleză, irlandeză, poloneză, japoneză întregeşte un atrăgător profil poetic ce se manifestă plenar şi cu uneltele prozei. Prin *Poemele* lui Walt Whitman (1945) şi *Antologia poesiei americane moderne* (1947) a deschis căi fertile de acces lirismului autohton.

OPERA: *Poezii*, Bucureşti, 1945; *Poeme*, Bucureşti, 1969; *Evocări de călătorie*, Bucureşti, 1970; *Castelul de apă*, nuvele, Bucureşti, 1972 (ed. II, 1973); *Soare difuz*, poeme, Bucureşti, 1974; *Din petece colorate*, povestiri, Bucureşti, 1977; *Poeme. Imagini. Proze*, Bucureşti, 1977; *Oblic peste lume*, proze, Bucureşti, 1979; *Poeme*, Bucureşti, 1983; *Culorile cântecului*, versuri/*Les couleurs de la chanson*, poésies/*The Colors of the Song*, poems, Cluj-Napoca, 1984; *Ecran*, poeme, Bucureşti, 1985; *Sterian*, reproduceri, text introductiv de M. Sorescu, Bucureşti, 1985; *Viaţa prin hublou*, proză scurtă, Cluj-Napoca, 1986; *Poezii, 1945-1986*, pref. de E. Simion, Bucureşti, 1988. Traduceri: *Poezie poloneză contemporană*, Bucureşti, 1934 (în colab. cu Dusza Czara); Eugene O'Neill, *Din jale s-a născut Electra*, Bucureşti, 1943 (alte ed.: 1945; 1968; în colab. cu P. Comarnescu); W. Whitman, *Poeme*, tălmăciri, comentariu şi vignete de ~, Bucureşti, 1945; *Antologie a poesiei americane moderne*, Bucureşti, 1947; W. Faulkner, *Victorie*, Bucureşti, 1958; J. Aldridge, *Aur şi nisip*, Bucureşti, 1962; *Aud cântând America*, antologie de poezie modernă americană, Cluj, 1973; *Mâhnirea e mai grea decât marea,* tălmăciri din lirica veche a Irlandei, cuvânt înainte de M. Stănescu, Bucureşti, 1974; *Eternă bucurie-i frumuseţea,* antologie de poezie britanică, trad., note, selecţia ilustraţiilor şi coperta de ~, Cluj-Napoca, 1977; *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de V. Voiculescu/Shakespeare's last Sonnets as Fancied in an Immaginary Romanian Translation by V. Voiculescu,* selecţie, transpunere în engleză şi imagini de ~, ed. bilingvă, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: V. Porumbacu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1970; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 6, 1971; D. Flămând, în *Luceafărul*, nr. 2, 1971; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1973; V. Felea, *Secţiuni*, 1974; N. Balotă, în *România literară*, nr. 10, 1974; L. Raicu, în *România literară*, nr. 13, 1975; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 18, 1976; S. Titel, în *România literară*, nr. 46, 1977; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 29, 1977; Olga Buşneag, *Margareta Sterian,* 1977; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 17, 1978; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 3, 1980; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 8, 1980; M. Zaciu, *Cu cărţile pe masă*, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 22, 1989; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 3, 1989; Mariana Vida, *Opera grafică,* 2003. **(I. C.)**

STERIAN Paul, n. 1 mai 1904, Bucureşti – m. 14 sept. 1984, Bucureşti. Poet. Fiul medicului Eraclie Sterian (autorul unor lucrări însemnate în domeniul medical şi al unei piese, *Tout pour l'enfant*, jucată în 1913 la Paris, la teatrul „Oeuvre", condus de Antoine; regia lui Lugné Poe) şi al Alexandrinei (n. Gulimănescu). Soţul Margaretei Sterian. Tradiţie culturală în familia tatălui, unde strălucesc nume ca Aristiţa Romanescu, Elena Teodorini, N. Vaschide, M. Demetriad, Levaditi. Studii elementare la Şcoala de aplicaţii a Soc. pentru învăţătura poporului român (1910-1917), apoi la Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti (1918-1921). Licenţiat magna cum laudae al Facultăţii de Filosofie şi Drept a Univ. din

București (1921-1924) cu teza *Emoțiile și glandele endocrine ca aplicație a teoriei lui Parhon*. Doctoratul în drept public la București (*Drepturile de autor*) și dr. în drept și științe economice la Paris (1926-1929) cu teza *La Roumanie et la réparation des dommages de guerre.* La Paris lucrează, recomandat de M. Vulcănescu, I. Voronca și B. Fondane, la contenciosul Soc. de asigurare „Abeille-accidents". Apreciat de D. Gusti, în echipele căruia efectuează teste psihotehnice în mediul rural, colaborând la filmul despre zona Drăguș (1929). Angajat la Ministerul Muncii (1929-1930), director general al Oficiului universitar de ajutorare a studenților (1931), calitate prin care devine membru al Institutului de Cooperare Intelectuală și Internațională de pe lângă Liga Națiunilor (1932). Bursier Rockefeller la New York (1931). Redactor la *Curentul* și *Cuvântul* (1932), consilier economic (1933), administrator la Expoziția de la Paris, consilier economic al legației române din Washington (1938) și șef al legației economice române din New York, fapt pentru care va deveni cetățean de onoare al orașului. Întors în țară este angajat la Ministerul Economiei Naționale (1940-41), la Finanțe (1942), la Externe (1944), director al soc. „Textila română" (1945-1948), apoi muncitor zilier (1948), contabil (1950), inspector de credite la Tecuci (1951), contabil la București (1953), Balotești (1954), la Aprozar (1956), șef al relațiilor externe la Uniunea Compozitorilor (1957 și 1963), la Institutul de geriatrie (1964-1969). Colaborează la *Contimporanul, Azi, Floarea de foc, Gândirea, Cuvântul, Unu, Viața Românească* ș. a.

OPERA: *La Roumanie et la réparation des dommages de guerre*, Paris, 1929; *Simptomele crizelor economice*, București, 1930; *Variațiile ciclice ale producției românești*, București, 1930; *Al Sfintei Cuvioase Paraschiva Cea Nouă Acatist*, București, 1931; *Previziunea prețurilor și recoltelor în România*, București, 1931; *Pregătiri pentru călătoria din urmă*, București, 1932; *Poeme arabe. Versuri din O mie nopți și una*, București, 1933; *Idealul panromânesc și dezvoltarea economică a țării,* București, 1938; *Manufacturile naționale*, București, 1941; *Războiul nevăzut. Vieața de îndumnezeire a sfântului părintelui nostru Paisie cel Mare*, București, 1944.

REFERINȚE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; *Histoire des littératures*, sub. direcția Raymond Quénau, 1968; D. Micu, *„Gândirea" și gândirismul*, 1975; A. Paleolog, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 3-4, 1981; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 38, 1984; A. Acterian, în *Jurnalul literar,* nr. 45-48, 1993; M. Vulcănescu, *ibidem*; M. Diaconu, *ibidem,* nr. 23-26, 1993; Alex. Spânu, în *Luceafărul,* nr. 5, 1997; M. Diaconu, în *Viața Românească,* nr. 7-8, 2001. **(D. C. M.)**

STEUERMAN RODION Avram, n. 30 nov. 1872, Iași – m. 19/20 sept. 1918, Iași, Poet, prozator și traducător. Familie de negustori evrei, tatăl, aventurier, dar și autoritar, își crește copiii în cultul tradițiilor ebraice. Neputându-se înscrie, din această cauză, la o școală publică, viitorul scriitor urmează cursurile școlii elementare „Junimea" din Iași, apoi pe cele ale unei școli comerciale, după care se înscrie la gimnaziul „Ștefan cel Mare", printre prof. fiind și câțiva junimiști. Debutează în ziarul *Drapelul* al lui I. N. Roman (1891) cu epigrame și fragmente lirice, semnate „De la Iași". Absolvent al Liceului Național din Iași (1892). Simpatia pentru mișcarea socialistă (în 1893 ia parte la primul congres al PSDMR), accentuată de un puternic complex al originilor (în primii ani semnează cu pseud., nefiind dispus să-și deconspire adevărata identitate nici măcar în scrisori particulare), duce la ruptura cu mediul familial, față de tatăl său scriitorul nutrind toată viața o venerație amestecată cu teamă, cu evidente ecouri în operă. Redactor la *Perdaful* lui V. Negruzzi. Art. semnate în *Evenimentul literar* îi aduc elogiile lui Constantin Dobrogeanu-Gherea. Studii superioare de medicină la Iași (1892-1896), desăvârșite la Paris (1896-1898). După absolvire profesează ca medic de plasă și, apoi la Iași. Colab. la *Ecoul săptămânei, Lumea ilustrată, Lumea nouă literară și științifică, Opinia* etc. Conduce ziarul ieșean *Răsăritul*. Peud. folosite: De la Iași, A. Trestian, Tristis, Rodion, Leandru, Flișki, Fișki. Debut editorial cu vol. de versuri *Sărăcie* (f.a.). Art. trimise cu o regularitate de metronom din Paris sânt reunite ulterior în vol. *O toamnă la Paris* (1897) și *Ele* (1898), reprezentând partea cea mai viabilă a operei. Deși insuficient realizate artistic, vol. de versuri *Lirice* (1898) și *Spini* (1915) sânt interesante prin sinceritatea trăirii și firescul cu care se ancorează în anxietate. Mobilizarea pe front, în calitate de medic militar, agravează o criză psihică dezvoltată pe un fond latent nevrotic, scriitorul

punându-şi capăt zilelor imediat după demobilizare. Sonetele postume din vol. *Frontul roşu* (1920), scrise în anii războiului, schiţa autobiografică intitulată *Cartea băiatului meu* (1924) şi selecţia de art. *În depărtări*... (1936) întregesc opera unui literar subestimat, epigonic în poezie, dar surprinzător de modern în publicistică.

OPERA: *Autori români*, I Antologie, II Crestomaţie. Bucăţi alese din scriitorii veacului XVIII şi XIX, schiţe biografice şi critice, cu o pref. de N. Beldiceanu, Iaşi, 1893; *Sărăcie*. Versuri, 1891-1896, Iaşi, f.a. (probabil 1897); *O toamnă la Paris*, proză şi versuri, Iaşi, 1897; *Ele*, Iaşi, 1898 (pe supracopertă figurează anul 1901); *Lirice*, versuri, Iaşi, 1898; *Reflecţii asupra unui nou tratament al cancerului epitelial*, Iaşi, 1898; *Heinrich Heine şi Ed. Grenier*. Un răspuns, Bucureşti, 1910; *Complicele lui Heine*. Alte dovezi în chestiunea Heine-Grenier, Iaşi, 1911; *Spini*, versuri, Bucureşti, 1915; *Frontul roşu*, sonete postume, Iaşi, 1920; *Cartea băiatului meu*. Autobiografie, cu o pref. de Enric Furtună, Iaşi, 1924; *O toamnă la Paris*, Iaşi, 1928; *În depărtări. Din tragediile vieţii. Din tainele vieţii. Glosse. Mărimi dispărute*, Bucureşti, 1936; *De recitat*, Iaşi, f.a. *Traduceri*: Carmen Sylva, *Vrăjitoarea*, trad. de ~, Craiova, 1897; idem, *Ullranda*, trad. de ~, Iaşi, 1904; idem, *Loiza,* trad. de ~, Iaşi, 1906; V. Hugo, *Torquemada,* trad. de ~, Iaşi, 1916 (ed. II, 1922); P. Hervieu, *În lanţ... Les Tenzilles,* trad. de ~, Craiova, f.a.; S. Prudhomme, *Poezii,* trad. de ~, Craiova, f.a.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Istoria literaturii româneşti contemporane*, I-II, 1934; *60 scriitori*, Bucureşti, 1936; Gh. Becescu-Silvan, *Pagini alese*, 1902; G. Ibrăileanu, în *Lumea nouă*, febr. 1898; G. Călinescu, *Istoria*... **(Şt. B.)**

STOENESCU Ştefan, n. 30 ian. 1936, Bucureşti. Traducător şi eseist. Fiul lui Ştefan Stoenescu, magistrat, şi al Vioricăi (n. Pascu). Şcoala primară şi Gimnaziul „Sf. Iosif" din capitală (1942-1948; 1946/1947, două clase înt-un an); Liceul de Băieţi nr. 2, fost „Matei Basarab" (1948-1951; 1950/1951, două clase într-un an). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (secţia engleză, 1953-1957, apoi secţia engleză-română, 1960-1962; între apr. 1957 şi dec. 1960 a fost exmatriculat; licenţa în 1962). Master of Arts (1990; prioada de studii: 1988-1990) şi doctorat (1996; perioada de studii: 1990-1995) în literatura comparată la Cornel University, Ithaca, New York. Laborant la Serviciul geologic al Întreprinderii de Stat pentru Explorări Miniere din Bucureşti (1951-1954), apoi, prin transfer, laborant la Serviciul de geochimie al Întreprinderii de Prospecţiuni şi Laboratoare din capitală (1954-1962; norma întreagă de opt ore la cele două instituţii e îndeplinită paralel cu studiile universitare la zi). Traducător şi bibliotecar la Institutul Meteorologic (Comitetul de Stat al Apelor) din Bucureşti (1962-1965); prin transfer, bibliograf şi documentarist în ştiinţe sociale la Bibl. Centrală Universitară din Bucureşti (1965-1966). Asistent universitar la Catedra de lb. şi literatura engleză a Institutului de Lb. Străine (normă didactică integrală, suprapusă activităţii de la Bibl. Centrală Universitară), apoi asistent universitar titular, prin concurs, la Catedra de literatură engleză, Facultatea de Lb. şi Literaturi Germanice a Univ. din Bucureşti (1966-1968); între 1968 şi 1987 este lector universitar titular de curs la Catedra de lb. şi literatura engleză, Facultatea de Lb. şi Literaturi Străine a Univ. din Bucureşti. În 1987, se stabileşte în Statele Unite. Este teaching assistant şi lector în literatură comparată la Cornell University, Ithaca, New York (1990-1995); visiting professor la Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Lb. şi Literaturi Străine (semestrul întâi, 1991-1992). Între 1951 şi 1953 a făcut parte din corpul de ansamblu (figurant) al Teatrului

Tineretului din Bucureşti şi al Studioului de Filme, Buftea. A predat engleza la Univ. Populară din capitală (1962-1977; între 1968 şi 1977 este şeful Catedrei de engleză a respectivei instituţii). Debutează în *Secolul 20* (nr. 2, 1966). Debut editorial cu trad. din John Ormsbee Simonds, *Arhitectura peisajului* (1967; în colab. cu Anton Moisescu). Colaborează la *Viaţa Românească, România literară, Contemporanul, Tribuna, Luceafărul, Steaua, Transilvania, Analele Universităţii Bucureşti, Romanoslavica, Euphorion, Tribuna României, Astra, Romanian Review* (redactor al versiunii engleze, 1980), *Poetry World* (Anglia), *Mioriţa* (Rochester, Statele Unite) etc. Din 1997, membru în colectivul de redacţie al rev. *Origini/Romanian Roots* (Norcross, Georgia), editată de poetul Gabriel Stănescu. Publică, în paginile publicaţiei, art., recenzii, evocări şi trad. („*Argat îndelung răbdător al cuvântului*", eseu despre poezia lui A. Cotruş, nr. 1-2; 3-4, 1997; *Premiul şi superlativele*, nr. 15-16; 17-18, 1998; *Publius Ovidius Naso la antipozi*, n. 19-20, 1999; *O raită prin istoria naţională*, nr. 21-22, 1999). Susţine, în aceeaşi rev. (*Origini*), rubrica „Prima verba", sub pseudonimul Crazy Horse. A tradus din Wallace Stevens (*Lumea ca meditaţie*, 1970; în colab. cu Constantin Abăluţă), Dylan Thomas (*Viziune şi rugă*, 1970; în colab. cu Constantin Abăluţă), Eric Protter (*Pictori despre pictură*, 1972), Edward Lear *(Rime fără noimă*, 1973; în colab. cu Constantin Abăluţă), Theodore Roethke (*Vorbe pentru vânt*, 1973; în colab. cu Constantin Abăluţă), Serge Fauchereau (*Introducere în poezia americană modernă*, 1974), Wayne C. Booth (*Retorica romanului*, 1976; în colab. cu Alina Clej), W. S. Merwin (*Poemele deceniului şapte*, 1977; în colab. cu Constantin Abăluţă), Henry James (*Ce ştia Maisie*, 1977; *Vârsta ingrată*, 1978), Frank O'Hara (*Meditaţii în imponderabil*, 1980; în colab. cu Constantin Abăluţă), Erwin Panofsky (*Artă şi semnificaţie*, 1980; în colab. cu Constantin Abăluţă). Autor de studii introductive şi pref. la trad. din Henry James (*Ambasadorii*, trad. de Corneliu Rudescu, 1972; ed. II, 1987; ed. III, 1999), Robert Browning (*Versuri alese*, trad. de Leon D. Leviţchi, 1972), Arnold Bennett (*Două vieţi*, I-III, trad. de Constantin Vonghizas, 1974), T. S. Eliott (*Eseuri*, trad. de Petru Creţia, 1974), John Gardner (*Lumina în octombrie*, trad. de Cătălina-Antonia Stoenescu, 1984), George Gissing (*Thyrza*, 1985), David Herbert Lawrence (*Curcubeul*, trad. de Carmen Patac, 1985; ed. II, Chişinău, 1992), Virginia Woolf (*Noapte şi zi*, trad. de Veronica Focşeneanu, 1987), Flannery O'Connor (*Judecata de apoi*, trad. de Antoaneta Ralian, 1997), William Faulkner (*Zgomotul şi furia*, trad. de Mircea Ivănescu, 1997), Russell Banks (*Deriva continentelor*, 1998) etc. A tradus în lb. engleză din poezia lui Mircea Ivănescu (*Other Poems, Other Lines*, 1983); scrie pref. la antologia de *Poezie americană modernă şi contemporană* (1986), realizată de acelaşi poet; este lector la antologia de *Proză eseistică victoriană*, I-III (1969; selecţia textelor de Ana Cartianu). A redactat art. despre Dumitru Radu Popescu, pentru *World Authors*. 1980-1985 (New York, 1991). Colaborează la volumul *Masterplots* II (Passadena, California, 1992); scrie cuvântul introductiv la *Dicţionarul de argou al limbii engleze* (1995), realizat de George Volceanov şi Ana-Dolores Doca. Este membru al mai multor asoc. şi soc. ştiinţifice: Modern Language Association of America (din 1989), American Comparative Literature Association (din 1990), Wallace Stevens Society (din 1989), William Carlos Williams Society (din 1991) şi Soc. de Ştiinţe Filologice din România (1970-1987). A îngrijit ed. din Lewis Caroll (*Alice's Adventures in Wonderland*, 1971) şi W. M. Thackeray (*The Rose and the Ring or The History of Prince Giglio and Prince Bulbo*, 1975). Colaborator la *Dicţionar al literaturii engleze* (1970; coordonatori: Ana Cartianu şi Ioan Aurel Preda). A publicat şi cu pseudonimul Crazy Horse (în rev. *Origini/Romanian Roots*, Norcross, Georgia).

OPERA: Traduceri: John Ormsbee Simonds, *Arhitecutra peisajului,* trad. de Anton Moisescu şi ~, Bucureşti, 1967; Dylan Thomas, *Viziune şi rugă*, în româneşte de Constantin Abăluţă şi ~, Bucureşti, 1970; Wallace Stevens, *Lumea ca meditaţie,* în româneşte de Constantin Abăluţă şi ~, pref. de ~, Bucureşti, 1970; Eric Protter, *Pictori despre pictură,* texte alese şi adnotate de Eric Protter, trad. din lb. engleză şi întregire cu texte ale unor artişti români de ~, pref. de Andrei Pleşu, Bucureşti, 1972; Edward Lear, *Rime fără noimă,* antologie şi trad. de Constantin Abăluţă şi ~, cu o

pref. de ~ şi o postfaţă de Constantin Abăluţă, Bucureşti, 1973; Theodore Roethke, *Vorbe pentru vânt*, poezii alese, trad. Constantin Abăluţă şi ~, Bucureşti, 1973; Serge Fauchereau, *Introducere în poezia americană modernă*, trad., pref. şi tabel cronologic de ~, trad. versurilor de Constantin Abăluţă şi ~, notă bibliografică de Teodor Vârgolici, Bucureşti, 1974; Wayne C. Booth, *Retorica romanului,* în româneşte de Alina Clej şi ~, pref. de ~, Bucureşti, 1976; W. S. Merwin, *Poemele deceniului şapte*. Versuri alese 1963-1973, trad. de Constantin Abăluţă şi ~, pref. de ~, Bucureşti, 1977; Henry James, *Ce ştia Maisie*, roman, în româneşte de ~, Bucureşti, 1977; idem, *Vârsta ingrată,* roman, în româneşte ~, Bucureşti, 1978; *The American Novel*. An Athology, I-II, compiled by Gheorghiţă Dumitriu şi ~, Bucharest, 1979 (vol. multigrafiate); Frank O'Hara, *Meditaţii în imponderabil*, versuri, în româneşte de Constantin Abăluţă şi ~, Bucureşti, 1980; Erwin Panofsky, *Artă şi semnificaţie*, trad. de ~, cuvânt înainte de Ştefan Gramatopol, Bucureşti, 1980; Mircea Ivănescu, *Other Poems, Other Lines,* translated from the Romanian with a Foreword by ~, Bucharest, 1983; H. James, *Vârsta ingrată,* Bucureşti, 1994; *Romanian Poetry in English Translation.* An Annotated Bibliography & Census, în colab. cu Ch. M. Carlton şi Th. A. Perry, Iaşi, 1997.

REFERINŢE CRITICE: Gabriel Pleşea, *Scriitori români la New York.* Interviuri, fragmente de operă, semnalările criticii, 1998; G. Pleşea, în *Luceafărul,* nr. 35, 1998; Gh. I. Florescu, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2000; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

STOENESCU George Virgil, n. 1 ian. 1947, Brăila. Poet. Fiul lui Nicolae Stoenescu, agronom, şi al Mariei-Constanţa (n. Barbă-Albă), învăţătoare. Absolvent al Liceului „Iulia Hasdeu" (1964) şi licenţiat al Facultăţii de Comerţ (secţia Comerţ exterior) din cadrul Acad. de Studii Economice, Bucureşti (1969). Îşi ia doctoratul în economie în 1973, după doi ani de specializare în Franţa. Este mai întâi cercetător ştiinţific la Institutul de Economie Mondială din Bucureşti (1969-1973); din 1973, cadru didactic la Acad. de Studii Economice, Catedra de comunicare şi istoria gândirii economice (prof. din 1995). Vicepreşedinte al Soc. Române de Economie (1993) şi membru în Comisia consultativă a Consiliului pentru Coordonare, Strategie şi Reformă Economică de pe lângă Guvernul şi Preşedinţia României (1992-1997). Specializare în Franţa, la Institutul de Comerţ Exterior şi la Institutul de Înalte Studii Politice (1971-1972). Debutează în *Contemporanul* (1968), iar editorial în 1972, cu vol. *Cercuri la Elsinore.* Vol. următoare: *Chip similian* (1974), *Călăreţul de aer* (1976), *Casa a noua* (1979), *Mâinile uitate pe cer* (1983), *Anatomia melancoliei* (1991), *Fratele meu* (2000), *În Crângul Alexandra* (2001), *Tânăra Circe* (2001), *Lupta cu îngerul* (2002) şi *Carcere* (2003) conturează şi justifică un anume tip de poezie, încărcată de simboluri şi imagini, la antipodul celei care pretinde un efort minim cititorului. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1973); Premiul „Mihail Eminescu" al Acad. (2002).

OPERA: *Cercuri la Elsinore*, versuri, pref. de C. Baltag, Bucureşti, 1972; *Chip similar*, versuri, Bucureşti, 1974; *Călăreţul de aer*, versuri, pref. de F. Neagu, Bucureşti, 1976; *Casa a noua*, versuri, Bucureşti, 1979; *Mâinile uitate pe cer*, Bucureşti, 1983; *Anatomia melancoliei,* versuri, Bucureşti, 1991; *Fratele meu,* versuri, antologie de autor, pref. de E. Negrici, postfaţă de Lidia Vianu, Bucureşti, 2000; *În Crângul Alexandra,* Versuri, Bucureşti, 2001; *Tânăra Circe,* versuri, Bucureşti, 2001; *Lupta cu îngerul,* versuri, pref. de E. Negrici, postfaţă de D. Cristea-Enache, Bucureşti, 2002; *Carcere,* versuri, pref. de Lidia Vianu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *Argeş*, nr. 7, 1972; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 27, 1972; Gh. Bulgăr, în *Tomis*, nr. 16, 1973; M.Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; D. Uricariu, în *România literară*, nr. 20, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; D. A. Condeescu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1979; R. G. Ţeposu, în *România literară*, nr. 36, 1979; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 40, 1979; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 8, 1983; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 3, 1984; L. Papadima, în *Tribuna României*, nr. 263,

1984; B. Cioculescu, în *România literară,* nr. 41, 2000; C. Abăluţă, în *Ziarul de duminică,* nr. 10, 2001; idem, *ibidem,* nr. 37; 40, 2002; B. Cioculescu, în *Caligraf,* nr. 11, 2002; Lidia Vianu, în *Viaţa Românească,* nr. 11-12, 2003. **(A. S.)**

STOIAN Gh. Tudor, n. 8 febr. 1911, com. Chiajna, jud. Ilfov – m. 20 oct. 1941, Iaşi. Prozator. Fiul lui Gheorghe Stoian, grădinar, şi al Dumitrei (n. Cristea). Studii elementare în com. natală (1918-1922), după care urmează Şcoala de Arte şi Meserii „Principele Nicolae", din Bucureşti. Învaţă tâmplăria, însă nu desfăşoară o activitate permanentă. În 1941 e mobilizat, se aruncă din trenul care-l ducea spre front şi moare, după câteva zile, la numai treizeci de ani. Debutează în *Cuvântul liber* (1934). Colaborează la *Adevărul literar şi artistic, Fapta, Universul literar, Facla, Dimineaţa* şi *Timpul*. Autor al unui singur vol., *Hotel Maidan* (1935), reconstituire biografică. A lăsat neterminate trei romane: *Biciul pentru sate, Toamna lui '38* şi *Se-aude de război*.

OPERA: *Hotel Maidan*, Bucureşti, 1935.

REFERINŢE CRITICE: Erasm, în *Credinţa*, nr. 599, 1935; D. Vrânceanu, în *Curentul*, nr. 2812, 1935; Şt. Roll, în *Dimineaţa*, nr. 10 394, 1935; S. Cernea, în *Naţionalul nou*, nr. 470, 1935; C. Panaitescu, în *Facla*, nr. 1 458, 1935; M. Sebastian, în *Rampa*, nr. 5 371, 1935; M. R. Paraschivescu, în *Cuvântul liber*, nr. 5, 1935; G. Călinescu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 785, 1935; E. Jebeleanu, în *Adevărul*, nr. 15 935, 1935; O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 9-10, 1935; Ion al Popii, în *Îndreptar*, nr. 1, 1936; O. Papadima, în *Gândirea*, nr. 2, 1936; M. Sebastian, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 3, 1936; Mache A. Velicu, în *Miniaturi*, nr. 10, 1936; N., în *Revista română*, nr. 7-8, 1941; G. Călinescu, *Istoria...*; E. Jebeleanu, în *Basarabia literară*, nr. 16, 1942; ***, în *Ecoul*, nr. 53, 1944; T. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 41, 1972. **(A. S.)**

STOIAN Mihai, n. 25 dec. 1927, Galaţi – m. 12 sept. 2005, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Heinrich Freiberg, mic meseriaş, şi al Paulei (n. ?). Studii liceale la Bucureşti (bacalaureatul în 1946). Licenţiat al Facultăţii de Psihologie şi Pedagogie a Univ. din acelaşi oraş (1951). Diferite activităţi redacţionale la rev. pentru copii: *Licurici, Pionierul, Pogonici* (1948-1951). Redactor la *Gazeta literară* (1963) şi la *Luceafărul* (1964-1967). Din 1967, liber profesionist. Debutează în ziarul *Victoria* al lui N. D. Cocea (1946). Colaborează la *România literară, Tribuna* ş. a. Autor de romane (*Mică e vacanţa mare,* 1956; *Soare cu dinţi,* 1979; *Andra,* 1982), nuvele (*Nimeni nu se naşte erou,* 1962; *Premiera,* 1963; *Vacanţa sentimentelor,* 1966; *O zi pentru nemurire,* 1984), reportaje (*Generaţia '62,* 1963; *Azi,* 1966; *Drum de luptă, drum de pace,* 1981; *Nici cuceritori, nici cuceriţi,* 1981), anchete pedagogice şi sociale (*Anchetă printre minori,* 1967; *5 romane trăite,* 1972; *Minori în derivă,* 1972; *Moartea unui savant: Nicolae Iorga,* 1975; *Procesul unui proces,* 1978), literatură pentru copii (*Eu, Tică şi alţii,* 1954; *Găinuşa de aur,* 1954; *Poveşti de la fereastra mea,* 1960). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1965.

OPERA: *Eu, Tică şi alţii*, literatură pentru copii, Bucureşti, 1954; *Găinuşa de aur*, literatură pentru copii, Bucureşti, 1955; *Mică e vacanţa mare*, roman, Bucureşti, 1956; *Străjerul mării*, Bucureşti, 1956; *Cum a plesnit bostanul de prea mult râs*, Bucureşti, 1956; *Poveşti de la fereastra mea*, literatură pentru copii, Bucureşti, 1960; *Nimeni nu se naşte erou*, nuvele, Bucureşti, 1962; *Premiera*, nuvele, Bucureşti, 1963; *Generaţia '62*, reportaje, Bucureşti, 1963; *Triumful comandantului,* Bucureşti, 1963; *Reporter în anchetă*, Bucureşti, 1965; *Vacanţa sentimentelor*, nuvele, Bucureşti, 1966; *Azi*, reportaje, Bucureşti, 1966; *Anchetă printre minori*, Bucureşti, 1967; *Dreptul la bătaie?*, Bucureşti, 1967; *Adolescenţa, o primejdie?*, 1968; *Rămân părinţii repetenţi?*, Bucureşti, 1968; *Reabilitarea unui haiduc: Pantelimon*, Bucureşti, 1968; *Vieţi interzise*, Bucureşti, 1970; *Război pentru inimă*, Bucureşti, 1970; *Fetele despre băieţi, băieţii*

despre fete, Bucureşti, 1971; *5 romane trăine*, Bucureşti, 1972; *Minori în derivă*, Bucureşti, 1972; *Abecedarul părinţilor*, Bucureşti, 1972; *Modele şi... „modele” de viaţă*, Bucureşti, 1973; *Eroare judiciară*, Bucureşti, 1974; *Dosarul unei crime politice: N. Iorga*, Bucureşti, 1975; *Moartea unui savant: N. Iorga*, Bucureşti, 1975; *Meseria mea e viaţa*, Bucureşti, 1976; *Maturitatea, o treaptă, un prag?*, Bucureşti, 1976; *21 h, 22' seism. 4 martie şi după...*, Bucureşti, 1977; *Procesul unui proces*, Bucureşti, 1978; *Soare cu dinţi*, roman, Bucureşti, 1979; *Planeta adolescenţă,* Bucureşti, 1980; *Drum de luptă, drum de pace*, reportaje, Bucureşti, 1981; *Nici cuceritori, nici cuceriţi*, reportaje, Bucureşti, 1981; *Andra,* roman, Bucureşti, 1982; *O zi pentru nemurire*, roman-colaj, Bucureşti, 1984; *Trei măşti pentru Marte*, Bucureşti, 1987; *Drumeţ în calea lupilor: Nicolae Iorga,* Bucureşti, 1987; *Îngerul morţii: exterminatorul dr. Mengele*, Bucureşti, 1988; *Semnele pubertăţii,* Bucureşti, 1991; *Principiul plăcerii,* Bucureşti, 1992; *Ultima cursă: de la Struma la Mefkure,* Bucureşti, 1995; *Oameni uitaţi – destine fracturate* (1944-1989), Bucureşti, 2000. Traduceri: A. Berge, *Defectele copilului,* Bucureşti, 1966; idem, *Defectele părinţilor,* Bucureşti, 1967; idem, *Profesiunea de părinte,* Bucureşti, 1977; Şt. Zweig, *24 de ore din viaţa unei femei,* Bucureşti, 1992; G. de Maupassant, *Yvette,* Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: I. D. Bălan, *Condiţia creaţiei*, 1968; E. Uricaru, în *Steaua*, nr. 12, 1973; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 48, 1973; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 18, 1974; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 44, 1975; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 50, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 40, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 41, 1975; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 12, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 34, 1976; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1978; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 34, 1978; V. Andru, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1978; N. Bârna, în *România literară*, nr. 5, 1980; D. Mutaşcu, în *Săptămâna*, nr. 572, 1981; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 21, 1983; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 34, 1985; I. Holban, în *Cronica*, nr. 51, 1986; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 30, 1987; G. Pruteanu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1988; P. Pardău, în *România literară*, nr. 28, 1989; A. Goci, în *Luceafărul*, nr. 30, 1989; Geo Vasile, în *România literară,* nr. 6, 2001. **(A. S.)**

STOIAN Niculae, n. 25 mart. 1935, com. Dascălu-Creaţa, jud. Ilfov – m. 14 ian. 1990, com. Dascălu-Creaţa, jud. Ilfov. Poet. Fiul lui Ion Stoian şi al Ioanei (n. Preda), ţărani. Urmează Şcoala profesională de pe lângă Uzinele Electro-magnetica (1950-1952). Debutează cu poezie în *Albina* (1950). Absolvent al Şcolii de literatură „Mihai Eminescu” (1952-1954). Şef de secţie la *Tânărul scriitor* (1954-1957). Debut editorial cu vol. de poezie *Fierul dracului* (1957). Redactor la *Luceafărul* (1958-1966). În 1961 termină liceul teoretic. Publică vol. *Fişă personală* (1963). Redactor-şef la *Viaţa studenţească* (1966-1974). Absolvă Facultatea de Filologie a Univ. dinBucureşti (1968). Redactor-şef adjunct la *Tribuna României* (1974-1977). Redactor-şef la *Urzica* (din 1982). Alături de bogata activitate de ziarist, publică vol. de poezie *Pietre de râu* (1966), *Istorie de veghe* (1970), *Întoacerea la lucrurile naturii* (1971), *Fondul principal de sentimente* (1978), *35 de poeme sub scut* (1979), *Cardioglob sau pe ce lume trăim* (1982), *Răsunet peste ţară* (1985), *Tânăr în ţara tinereţii* (1988), acreditând imaginea unui poet al conştiinţei etice active, declarativ şi patetic, cu vocaţia transpunerii liricii imediate a faptelor sociale şi istorice de excepţie. A întocmit antologii de poezie patriotică: *Cântare României* (1965, în colab. cu V. Tulbure), *Eroica* (1974), o ed. a poeziei lui Nicolae Tăutu (*Cornul de aur*, 1984).

OPERA: *Fierul dracului*, versuri, Bucureşti, 1957; *Fişa personală*, poezii, Bucureşti, 1963; *Cântare României*, antologie alcătuită de V. Tulbure şi ~, pref. de A. Martin, Bucureşti, 1965; *Pietre de râu,* poezii, Bucureşti, 1966; *Istorie de veghe*, poeme, Bucureşti, 1970; *Întoarcerea la lucrurile naturii*, poezii, Bucureşti, 1971; *Douăzeci de poezii pentru cei mai mici copii*, Bucureşti, 1972; *Eroica*, antologie de poezie patriotică, alcătuită de ~, Bucureşti, 1974; *Fondul principal de sentimente*, poezii, Bucureşti, 1978; *35 de poeme sub scut*, Bucureşti, 1979; *Cardioglob sau pe ce lume trăim*,

versuri, Bucureşti, 1982; *Răsunet peste ţară*, versuri, Bucureşti, 1985; *Tânăr în ţara tinereţii*, versuri, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: I. D. Bălan, *Delimitări critice*, 1964; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1971; Al. Piru, *Poezia*..., II; G. Arion, în *România literară*, nr. 18, 1978; C. Moraru, în *Flacăra*, nr. 18, 1978; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1978; I. D. Bălan, în *Săptămâna*, nr. 465, 1979; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 35, 1979; R. Comănescu, în *Luceafărul*, nr. 30, 1988; A. Păunescu, în *Contemporanul*, nr. 9, 1988. **(I. C.)**

STOICA de HAŢEG Nicolae, n. 24 febr. 1751, com. Mehadia, jud. Caraş-Severin – m. 6 ian. 1833, com. Mehadia, jud. Caraş-Severin. Cronicar. Fiul preotului ortodox transilvănean Athanasie Stoica, originar din Haţeg, refugiat în Banat (1749) din cauza persecuţiilor religioase, şi al Varvarei (n. ?). Învaţă în satul natal vreme de cinci ani, după care urmează la Timişoara (1763-1770) patru ani de şcoală sârbească şi aproape trei de germană. Nemulţumit de instrucţia primită aici, se înscrie la şcoala latină a iezuiţilor, dar după câteva luni tatăl său îl retrage, de teamă să nu fie convertit la catolicism. Serveşte ca tălmaci „obristlaitnant-ului fraiher baron" Palilla, sosit în regiune (1770) pentru a termina militarizarea graniţei, precum şi împăratului Iosif al II-lea, cu ocazia unor vizite ale acestuia în Banat. Remarcat de împărat în timpul „vizitaţiei" din 1773, i se propune să intre în armată, dar părinţii se opun carierei militare. Văzând că „în loc de ofiţir slugă rămâne", **S.** revine la Timişoara, devenind „fecior în casă" la episcopul oraşului, Vichentie Ioanovici Vidac (1773-1775). În 1777 obţine numirea de învăţător în satul Corni, fiind ulterior hirotonisit diacon, apoi preot. În 1778/1779 şi 1785 este înrolat ca „feld-caplan" (preot militar) în regimentul româno-sârb de grăniceri, mobilizat pentru campaniile din Prusia şi Ţările de Jos. Dar cel mai important eveniment din viaţa cronicarului îl constituie participarea, tot ca preot militar (şi tălmaci), la războiul austro-turc din anii 1788-1791. După „răzmiriţă", în 1792, devine director al şcolilor naţionale neunite, române şi sârbe, de pe teritoriul regimentului valaho-ilir. Tot în în 1792 este numit protopop la Mehadia (unde se va stabili în 1795). Ctitoreşte şcoala şi biserica din localitate, apoi biserica de la Băile Herculane, înfiinţează un muzeu de antichităţi, desfăşoară o intensă activitate didactică şi clericală, paralel cu cea istorică şi literară. **S.** a scris în total unsprezece lucrări, în lb. română, germană şi sârbă: manuale didactice (*Catehismul mic,* 1776; *Cartea de mână a dascălilor,* 1777), prelucrări (*Faptele lui Hercule; Viaţa lui Alexandru cel Mare,* 1825), culegeri de folclor (*Cântice,* 1778-1795; *Poveşti moşăşti, şcolarilor rumâneşti,* 1830), cronici (*Scurtă istorie a Banatului,* 1815; *Sârbii în Banat,* 1816; *Scurtă cronică a războiului din 1788-1791; Cronica Mehadiei şi a Băilor Herculane,* 1829), opera sa capitală fiind *Cronica Banatului* (1825-1829). Istoricul Damaschin Mioc, editorul şi exegetul cel mai consecvent al cronicarului, a publicat *Cronica Banatului* (1969), *Mehadier Chronik* (1980, în colab. cu Adolf Armbruster), precum şi numeroase studii privind viaţa şi opera luministului bănăţean).

OPERA: *Cronica Banatului*, studiu introductiv, ed., glosar şi indice de D. Mioc, Bucureşti, 1969 (ed. II, revăzută, Timişoara, 1981); *Mehadier Chronik*, ed. de D. Mioc şi Adolf Armbruster, Bucureşti, 1980. Traduceri: *Catehismul mic*. Catihisisu micu sau scurtată pravoslavnică mărturisire a legii greceşti neunite, pentru treaba pruncilor celor neuniţi, făcută şi de la neunitul episcopescul în Carloviţ, la anul 1774 ţinutul sinod întărită..., trad. din sârbeşte în lb. română de către Dimitrie Eustatievici, partea ultimă, „hotărârea Tatălui Nostru" şi „Tâlcuiala Fericirilor", fiind tălmăcită de ~, Viena, 1776 sau 1777; *Cartea de mână a dascălilor.* Cartea trebuincioasă pentru dascălii şcoalelor de jos româneşti neunite în chesaro-crăeştile ţări de moştenire, trad. din sârbeşte în lb. română de către arhimandritul de la Vârşeţ, Feldvari Ioan, în colab. cu ~, Viena, 1777.

REFERINŢE CRITICE: P. Dragalina, *Din istoria Banatului Severin*, III, 1902; I. B. Mureşianu, în *Luceafărul*, nr. 4, 1940; N. Iorga, *Observaţii şi probleme bănăţene*, 1940; A. Bugariu, *Cronica Banatului de Nicolae Stoica de Haţeg din 1683-1827*, 1947; I. Rotaru, *O istorie*..., I; D. Puia, în *Mitropolia Banatului*, nr. 7-8, 1973; D. Mioc, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 4, 1973; Liliana Boit-Trâpcea, în *Mitropolia Banatului*, nr. 4-6, 1975; I. Câmpianu, în *Mitropolia Banatului*, nr. 1-4, 1976; M. Bănescu, în *Mitropolia Banatului*, nr. 1-3,

1977; N. Bocşan, în *Studii de limbă, literatură şi folclor*, IV, 1978; V. Curticăpeanu, în *Era socialistă*, nr. 4, 1982; Ada D. Cruceanu, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2001. **(I. R.)**

STOICA Gheorghe, n. 24 aug. 1877, Tohanul Vechi, jud. Braşov – m. 20 mart. 1959, Mălin, jud. Bistriţa-Năsăud. Prozator şi memorialist. Fiul lui Gheorghe Stoica şi al Mariei (n. ?), ţărani. Urmează şcoala elementară în satul natal şi şcoala comercială la Braşov. Atras de teatru, intră în trupa lui Z. Bârsan, însoţind-o în turnee prin Ardeal. Se înscrie la Conservatorul de Artă Dramatică dinBucureşti, dar îl părăseşte şi se consacră ziaristicii. Face parte din redacţia *Tribunei* din Arad şi a *Luptei* din Pesta. Implicat într-un delict de presă, este condamnat şi închis la Budapesta, apoi la Seghedin (1908-1909). După două decenii îşi publică amintirile detenţiei în vol. *Calvarul unui gazetar* (1930). În urma unor repetate conflicte cu autorităţile austro-ungare, trece Carpaţii, în 1913. Revenind în Transilvania, după Unire, este redactor la *Patria* din Cluj. A mai scris la *Foaia poporului* de la Sibiu, *Viaţa nouă* din Bucovina, *Vremea* etc. Debutează cu povestiri şi schiţe la *Luceafărul* din Budapesta, reunite în vol. *Alte vremuri* (1913). A mai colaborat la *Sămănătorul, Viaţa literară* ş. a. Iscăleşte şi cu pseud. Napoleon Popescu. Este autorul, unei piese de teatru popular (*O şedinţă comunală*) şi al unor trad. din Turgheniev şi Murger.

OPERA: *O şedinţă comunală,* comedie în două acte, Braşov, 1907; *Conferinţa naţională*, Sibiu, 1910; *Alte vremuri*, schiţe şi povestiri, Orăştie, 1913; *Calvarul unui gazetar*, Orăştie, 1930; *Cu capra la învăţătură şi alte povestiri*, Cluj, 1934. Traduceri: I. Turgheniev, *Prima mea iubire*, Budapesta, 1908; H. Murger, *Viaţă de boem*, Budapesta, 1909.

REFERINŢE CRITICE: O. Tăslăuanu, *Alte vremuri*, 1913; C. Kalustian, *Simple note*, III, 1983. **(L. G.)**

STOICA Ion, n. 14 ian. 1936, com. Amărăştii de Sus, jud. Dolj. Poet. Fiul lui Mihail Stoica, preot, şi al Elisabetei (n.?). Şcoala generală în com. natală (1942-1946); urmează apoi Colegiul Naţional „Carol I” din Craiova (1946-1949) şi Liceul „Ioniţă Assan” din Caracal (1949-1953). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ, din Bucureşti, secţia de biblioteconomie (1953-1957). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Biblioteci universitare contemporane. Direcţii şi tendinţe* (1977). Şef serviciu la Bibl. regională Bucureşti (1957-1960); prof. de lb. română la Şcoala generală din Popeşti şi Tufa (1960-1964); şef serviciu bibliografic (1964-1969), director adjunct (1969-1983) şi director general (1983-2003) al Bibl. Centrale Universitate din Bucureşti; lector (1990-1993), conferenţiar (1993-1997) şi prof. (din 1998) la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti, Catedra de bibliologie şi ştiinţa informării. Colab. la *România literară*, *Contemporanul*, *Luceafărul*, *Tomis*, *Steaua*, *Astra*, *Vatra*, *Revue Roumaine* etc. Autor a numeroase studii de biblioteconomie, lucrări despre activitatea de informare/documentare şi ghiduri bibliografice. Debutează în *România literară* (1979). Debut editorial cu vol. de versuri *Casa de vânt* (1981), urmat de *Porţile clipei* (1982), *Paşi peste ierburi* (1985), *Dincolo de cercuri* (1986), *Periplu rotund* (1988), *Vorbind cu tine* (1995), *A doua viaţă* (1996), *Nevoia de semne* (1997), *Maree pe lună* (2000) şi *În drum spre castel* (2002). Prezent în *An Anthology of Contemporary Romanian Poets* (London, Boston, 1984) şi *Poèts Roumains Contemporains* (2000).

OPERA: *Casa de vânt*, versuri, Bucureşti, 1981; *Porţile clipei*, versuri, Bucureşti, 1982; *Gates of the Moment*, versuri, London, 1984 (ed. II, 1993); *Paşi peste ierburi*, versuri, Bucureşti, 1985; *Dincolo de cercuri*, versuri, Bucureşti, 1986; *Periplu rotund*, versuri, Bucureşti, 1988; *As I Came to London one Midsummer's Day*, versuri, London, 1990 (ed. II, 1991); *Vorbind cu tine*, versuri, Bucureşti, 1995; *A doua viaţă*, versuri, Bucureşti, 1996; *Nevoia de semne*, versuri, Bucureşti, 1997; *Maree pe lună*, versuri, Bucureşti, 2000; *În drum spre castel*,

versuri, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Crişan, în *Steaua*, nr. 7, 1982; D. Radu, în *România literară*, nr. 44, 1983; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 43, 1984; Şt. Stoenescu, în *România literară*, nr. 40, 1985; G. Munteanu, în *Contemporanul*, nr. 39, 1988; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 9, 2001; E. Vasilescu, în *Biblioteca*, nr. 4, 2003. **(A. S.)**

STOICA Petre, n. 15 febr. 1931, Peciul Nou, jud. Timiş. Poet şi traducător. Fiul funcţionarului Adam Stoica şi al Mariei (n. Bertan). Liceul la Timişoara (1942-1950); absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia română-germană (1954). Corector (1955-1962) la editurile EPL şi ELU. Redactor principal (1963-1972) la rev. *Secolul 20*. Debutează simultan în rev. *Steaua* şi *Tânărul scriitor* (1956); debut editorial cu *Poeme* (1957). Colaborează la *Steaua, Viaţa Românească, România literară, Tribuna, Secolul 20* etc. Cu vol. *Pietre kilometrice* (1963), *Miracole* (1966), *Arheologie blândă* (1968), *Melancolii inocente* (1969), **S.** se afirmă ca un poet original al cărui lirism se alimentează „dintr-o privire studiat-naivă asupra cotidianului, chemat să releve miracole nebănuite şi dintr-un patos sentimental deghizat sub un surâs complice faţă de destinele uitate, faţă de fiinţele şi obiectele mâncate de «viermele de aur al timpului»" (M. Petroveanu). Vol. ulterioare – *Sufletul obiectelor* (1972), *Iepuri şi anotimpuri* (1976), *Un potop de simpatii* (1978), *Copleşit de glorie* (1980), *Prognoză meteorologică* (1981), *Caligrafie şi culori* (1984), *Suvenir* (1986), *Tango şi alte dansuri* (1989), *Uitat printre lucruri uitate* (1997), aduc o poezie în care ironia şi spiritul ludic disimulează o conştiinţă lucidă şi atentă la mutaţiile sensibilităţii contemporane. Concomitent, poetul s-a afirmat ca un excelent traducător, tălmăcind din creaţia lui G. Trakl, Yvan Goll, J. Bobrowski, a poeţilor austrieci şi nordici (în antologii). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1991.

OPERA: *Poeme*, Bucureşti, 1957; *Pietre kilometrice*, Bucureşti, 1963; *Miracole*, Bucureşti, 1966; *Alte poeme*, Bucureşti, 1968; *Arheologie blândă*, Bucureşti, 1968; *Melancolii inocente*, Bucureşti, 1969; *Orologiul,* Bucureşti, 1970; *O casetă cu şerpi*, Bucureşti, 1970; *Kutija ca zmilama*, Iugoslavia, 1971; *Bunica se aşează în fotoliu,* Bucureşti*,* 1972; *Sufletul obiectelor*, Bucureşti, 1972; *O nuntă de cenuşă*, Bucureşti, 1972; *Trecătorul de demult*, Bucureşti, 1975; *Iepuri şi anotimpuri*, Bucureşti, 1976; *Un potop de simpatii*, Bucureşti, 1978; *Copleşit de glorie*, Bucureşti, 1980; *Prognoză meteorologică*, Bucureşti, 1981; *Amintirile unui fost corector*, Bucureşti, 1982; *Întrebare retorică*, poeme, 1983; *Caligrafie şi culori*, Bucureşti, 1984; *Numai dulceaţa porumbelor*, poeme, Bucureşti, 1985; *Suvenir*, versuri, cuvânt înainte de Gh. Grigurcu, Bucureşti, 1986; *Viaţa mea la ţară,* jurnal, Bucureşti, 1988; *Tango şi alte dansuri*, poeme, Bucureşti, 1989; *Piaţa Tien an Men II*, antilirice, Bucureşti, 1990; *Visul vine pe scara de servici*, poeme, Bucureşti, 1991; *Fabule şi epigrame,* Timişoara, 1995; *Manevrele de toamnă,* poeme, Bucureşti, 1996; *Zicale şi reflecţii actuale,* Timişoara, 1996; *Uitat printre lucruri uitate*, poeme, pref. de C. Ungureanu, Bucureşti, 1997; *Şambelan la curtea coniacului,* Timişoara, 1999; *La scufundarea vasului Titanic,* I-II, selecţie de autor din vol. publicate în anii '80-'96, Bucureşti, 1999-2001; *Insomniile bătrânului,* poeme, Bucureşti, 2000. Traduceri: *Poezia germană modernă*, I-II, trad. în colab., Bucureşti, 1967 (altă ed., 1999); G.Trakl, *59 poeme*, trad., pref. şi note, Bucureşti, 1967; *Poezia nordică modernă*, I-II, trad., în colab., Bucureşti, 1968; *Poezia austriacă modernă*. De la R. M. Rilke până în zilele noastre, trad. în colab. cu Maria Banuş, Bucureşti, 1970; *Poeţi ai expresionismului*, trad. în colab., Bucureşti, 1971; Y. Goll, *Noul Orfeu*, trad., antologie şi pref., Bucureşti, 1972; *Cântece africane*, trad. şi cuvânt înainte, Bucureşti, 1975; E. Stadler, *Cuvântare solemnă*, trad. şi cuvânt înainte, Bucureşti, 1975; *Roza vânturilor*. Poeme din lirica secolului XX, Bucureşti, 1977; G. Trakl, *Metamofoza răului,* trad., cuvânt înainte şi note de ~, Bucureşti, 2000; J. Bobrowski, *Poeme*, trad., antologie, pref. şi note, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; N. Ciobanu. *Panoramic*, 1972; P. Poantă, *Modalităţi...,*1973; L. Raicu, *Studii literare,* 1973; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice*, 1974; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1975; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; E. Dorcescu, *Embleme*

ale realităţii, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi români de azi*, 1979; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 38, 1980; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 9, 1980; D. R. Popescu, în *Tribuna*, nr. 47, 1980; E. Simion, în *România literară,* nr. 28, 1980; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 9; 34, 1981; Gh. Grigurcu, în *Tribuna*, nr. 15, 1981; L. Raicu, în *România literară*, nr. 21, 1981; C. Regman, în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1981; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 43, 1982; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1982; M. Scarlat, în *România literară*, nr. 6, 1982; C. Ungureanu, în *Orizont,* nr. 42, 1982; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; E. Simion*, Scriitori...*, III; V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi*, 1984; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 10, 1987; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 11, 1987; V. Cristea, în *România literară*, nr. 24, 1988; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 18, 1988; I. Holban, *Literatura subiectivă*, 1989; C. Ungureanu, în *România literară*, nr. 40, 1997; M. Mincu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1999; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 2000; V. Spiridon, *ibidem,* nr. 2, 2001; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 7, 2001; Gh. Grigurcu, *ibidem,* nr. 32, 2002. **(I. Md.)**

STOICESCU Passionaria (prenumele la naştere: Evdochia-Passionaria), n. 30 apr. 1946, Bucureşti. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Ştefan Stoicescu, economist, şi a Virginiei (n. Constantinescu), învăţătoare. Studii elementare la Râmnicu Sărat (1952-1960), apoi Şcoala Pedagogică din Buzău (1961-1965); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1961-1965); învăţător la Sihlea, jud. Vrancea (1964-1965); prof. suplinitor la Tâmboieşti-Slimnic, jud. Vrancea (1965-1966); instructor metodist la Casa de cultură din Râmnicu Sărat (1966-1967); corector, apoi redactor la Editura Litera (1970-1984); lector de carte la Editura Ion Creangă (1984-1987), la Centrala Editorială (1987-1989) şi la Editura Minerva (1989-1992); expert guvernamental la Guvernul României, Departamentul informaţii (1992-1993); redactor de rubrică la *Mesagerul economic* (1993-2003). Colab. la *Amfiteatru*, *Contemporanul*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, *Orizont*, *România literară* etc. Prezentă în antologiile *Arta poetică* (1983) şi *Poezia pădurii* (1998). Debutează în *Luceafărul* (1964). Debut editorial cu vol. de versuri pentru copii *Lume mică, lume mare* (1971). A tradus din Bella Ahmadulina, B. Okudjava, Vl. Vâsotki, A. Mickiewicz, Wislawa Szymborska etc. Premiul Uniunii Scriitorilor (1996).

OPERA: *Lume mică, lume mare*, poezii pentru copii, Bucureşti, 1971; *Zăpezile de jertfă*, versuri, Bucureşti, 1974; *Fără de pierdere ca o iubire*, versuri, Bucureşti, 1976; *Cartea jocurilor*, poezii pentru copii, Bucureşti, 1978; *Reverberata*, versuri, Bucureşti, 1978; *Cuşca de aer*, versuri, Bucureşti, 1980; *Rouă şi scrum*, versuri, Bucureşti, 1982; *Cartea pădurii*, poezii pentru copii, Bucureşti, 1985; *Profesorul de iluzie*, versuri, Bucureşti, 1986; *Pană de gaiţă şi poveştile ei*, proză pentru copii, Bucureşti, 1986; *Lecţia de logică*, proză, Bucureşti, 1988; *De-a poveştile*, poezii pentru copii, Timişoara, 1989; *Soare cu dinţi*, proză, Bucureşti, 1989; *Calendarul fermecat*, poezii pentru copii, Bucureşti, 1990; *Cele mai năstruşnice păţanii*, poezii pentru copii, Bucureşti, 1991; *Vrăjitoarea Pană de gaiţă şi poveştile ei*, disc Electrecord, Bucureşti, 1992; *Povestea Bufniciorului*, proză ritmată pentru copii, Bucureşti, 1994; *Povestea Iepuraşului*, proză ritmată pentru copii, Bucureşti, 1994; *Voinicii pământului*, cântece pentru copii, în colab. cu Şt. Stănescu, Bucureşti, 1995; *Interogativul consecvent*, poeme şi caligrame, Bucureşti, 1995; *Poveştile primăverii*, proză pentru copii, Bucureşti, 1995; *Limba română avea doi ochi albaştri*, proză, Buzău, 1995; *Dicţionar de antonime, cu imagini şi în rime*, Bucureşti, 1996; *Dicţionar de-antonomaze, cu poveşti şi plin de haz e!*, Bucureşti, 1997; *Povestea Sfântului Valentin*, proză ritmată pentru copii, Bucureşti, 1997; *Poveşti de Paşti*, proză ritmată pentru copii, Bucureşti, 1997; *Lunile, minunile*, poezii pentru copii, Bucureşti, 1998; *Autoportret cu cap înfrunzit*, versuri, Bucureşti, 1999; *Circul*, proză, Bucureşti, 1999; *Trei poveşti până mai creşti*, proză ritmată pentru copii, Bucureşti, 1999; *Hai la serbare!*, poezii pentru copii, Bucureşti, 2001; *Chiriaşi poznaşi*, poezii pentru copii, Deva, 2002; *Una e Miruna!*, poezii pentru copii, Bucureşti, 2002. Traduceri: Bella Ahmadulina, *Lumină şi ceaţă*, în

colab. cu A. Ivanov, Bucureşti, 1983; B. Okudjava, *Cântecul esenţial*, în colab. cu D. Bălan, Bucureşti, 1987; V. Vâsotki, *Nerv*, în colab. cu A. Ivanov, Bucureşti, 1992; *Preafrumoasa Vasilisa*, în colab. cu A. Ivanov, Bucureşti, 1993; A. Mickiewicz, *Balade şi romanţe*, Bucureşti, 1998; Wislawa Szymborska, *Sub o singură stea*, în colab. cu C. Geambaşu, Bucureşti, 1999; idem, *În râul lui Heraclit*, în colab. cu C. Geambaşu, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, *Prima verba*, 1975; H. Cândroveanu, în *România literară*, nr. 27, 1976; I. Caraion, *Jurnal*, I, 1980; L. Ulici, în *România literară*, nr. 2, 1985; I. Holban, în *Cronica*, nr. 11, 1987; idem, *ibidem*, nr. 10, 1989; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 7, 1990; Gh. Istrate, în *Diplomat Club*, nr. 5, 2002; D. Hurubă, în *Ardealul literar şi artistic*, nr. 1, 2003. **(A. S.)**

STOICIU Constantin, n. 15 febr. 1939, Iaşi. Prozator şi scenarist. Fiul lui Mihai Stoiciu, şef de gară, inspector al căilor ferate, şi al Eugeniei (n. Georgescu). Urmează Liceul „Aurel Vlaicu” din Bucureşti (1951-1957); între 1957 şi 1962, Şcoala tehnică de telecomunicaţii şi Şcoala tehnică de chimie (neterminate). Licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1962-1967). Redactor de film la Studioul cinematografic Bucureşti (1967-1969); redactor, secţia de proză, la *România literară* (1969-1971); reporter special al *Scânteii tineretului* (1971-1976); producător de film la Casa de filme nr. 1 (1973-1981); redactor principal la *Contemporanul* (1981). În 1981, părăseşte ţara şi se stabileşte în Canada (1982). Înfiinţează la Montréal Editura Humanitas (1983). Iniţial, principala activitate a noii instituţii este publicarea rev. omonime de literatură, din 1986 cu titlul: *Humanitas littéraires* (ultimul număr apare în 1991). Ulterior, editura publică literatură generală (poezie, proză, teatru şi eseuri), acordând un interes particular autorilor alofoni de expresie franceză. În sumarul rev., art. despre statutul refugiatului, asimilare, comunităţi culturale, integrare, francofonie, multiculturalism etc. A colaborat la *România literară, Luceafărul, Ramuri, Contemporanul, Convorbiri literare, Adevărul literar şi artistic* etc. Debutează în *Luceafărul* cu schiţa *Dimineaţa* (1966). Debut editorial cu vol. de povestiri *Dimineaţa* (1966). Ca scenarist, debutează în 1967 cu filmul *Dimineţile unui băiat cuminte*, adaptare după povestirea *Ia-o din loc!* (în regia lui Andrei Blaier). Alte scenarii pentru filmele *Legenda* (1968; în regia lui Andrei Blaier), *Decolarea* (1971; în regia lui Andrei Blaier), *Vilegiatura* (1973; în regia lui Andrei Blaier), *Filip cel Bun* (1975; în regia lui Dan Piţa), *Ultimele zile ale verii* (1977; în regia lui Savel Stiopul), *E atât de aproape fericirea* (1979) etc. La Montréal realizează două scurtmetraje pentru televiziunea din Québec; colaborează cu Oficiul Naţional al Filmului din Canada. Între 1981 şi 1987 e colaborator permanent al Postului de radio „Europa Liberă”. Autor al romanelor *Peştele de fontă* (1968), *Trufie* (1974), *Pasarela* (1979), *De l'insouciance* (1994; versiune românească: *Despre farmecul levantin*, 1995), *Fragments frivoles d'éternité* (1998) şi *Le fuyard* (2002). A publicat vol. memorialistic *Le roman du retour* (1992; în trad. românească: *Romanul reîntoarcerii*, 1993). Premiul pentru scenariul filmului *Dimineţile unui băiat cuminte*, la Festivalul de la Cannes şi Gotwaldov (1968); Premiul de proză al rev. *Luceafărul* pe 1969; Premiul pentru scenariul filmului *Legenda*, la Festivalul de la Teheran (1969).

OPERA: *Dimineaţa*, povestiri, Bucureşti, 1966; *Peştele de fontă*, povestire în trei părţi, Bucureşti, 1968; *Trufie*, roman, Bucureşti, 1974; *Pasarela*, roman, Bucureşti, 1979; *Le roman du retour*, Montréal, Québec, 1992 (în româneşte: *Romanul reîntoarcerii*, trad. de Madeleine Karacaşian, Bucureşti, 1993); *De l'insouciance*, roman, Montréal, Québec, 1994 (în româneşte: *Despre farmecul levantin,* trad. de Ioana Diaconescu, Bucureşti, 1995); *Fragments frivoles d'éternité,* roman, Montréal, Québec, 1998; *Le surprenante dignité d'un inconnu qui étouffe,* eseuri Montréal, Québec, 1999; *Le fuyard,* roman, Montréal, Québec, 2002; *Pelerinii,* eseuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Sorin Titel, în *România literară*, nr. 1, 1975; Victor Atanasiu, în *Era socialistă*, nr. 19, 1975; Monica Gafiţa, în *Cronica*, nr. 17, 1975; Mircea Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr.

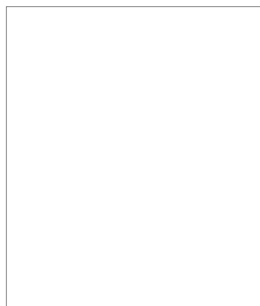
12, 1976; Gabriela Dolgu, în *Contemporanul*, nr. 19, 1982; Augustin Frăţilă, în *Contemporanul*, nr. 31; 32, 1992 (interviu); C. Stănescu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 174, 1993 (interviu); A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

STOICIU Gina, n. 19 apr. 1944, com. Străoane, jud. Vrancea. Sociolog şi eseistă. Fiica lui Mereuţă Iordache, croitor stilist, şi a Zamfirei (n. Păuna). Soţia prozatorului Constantin Stoiciu. Studii elementare la Şcoala generală „C. A. Rosetti" din Bucureşti (1950-1957); urmează Liceul „Mihail Sadoveanu" din acelaşi oraş (1957-1961). Licenţiată a Facultăţii de Filosofie a Univ. din capitală (1961-1966); frecventează cursuri postuniversitare la aceeaşi universitate (1970-1978). Dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti, cu teza *Comunicare şi mass-media. Teorie şi metodă*. Documentaristă la Acad. de Studii Economice (1966-1972), apoi asistentă la Catedra de planificare a educaţiei (1972-1974); cercetător la Centrul de sociologie al Academiei (1974-1981). În 1982, se stabileşte în Canada. Lector (1983-1987), prof. (1987-1991) şi prof. titular (din 1991) la Université du Québec à Montréal (Canada). Colaborează cu studii şi art. de sociologie, comunicare şi cultură de masă (identitate colectivă, unitate şi integrare, exil, grupuri etnice, diversitate culturală şi valori familiale) la *Humanitas, Peuples, Frontières, The European Journal for Mass-Communication Studies, Interaction. Réalités et perspectives interculturelles, Gazette. The International Journal for Mass-Communication Studies, Romanian Journal of Sociology, Vivre ensemble, Revista de sociologie românească, Les Cahiers de la Chaire des études ethniques, Hommes et migrations, Le Devoir* etc. În perioada 1976-1980, colab. la *Forum, Viitorul social, Studii lingvistice, Era socialistă* etc. Debut editorial cu un vol. de sociologie: *Orientări operaţionale în cercetarea comunicării de masă.* Exerciţii de teorie şi practică (1981). În acelaşi domeniu de cercetare publică *La différence. Comment l'écrire? Comment la vivre?* (1989; în colab. cu Odette Brosseau). Coordonează, împreună cu Axel Maugey, vol. *Exil et fiction* (1992; semnează studiul: *L'identité, fiction et réalité*). Colaborează la vol. colective: *Une femme, un vote* (1990; comentariul: *Toutefois il restait l'exil*), *La Transition en Roumanie. Communication et qualité de la vie* (1994; studiile: *La dynamique de la communication et son rôle dans la reconstruction de l'identité roumaine,* în colab. cu A. Stoiciu şi *Récits de pratique télévisuelles de familles roumaines: observations ethnosociologiques,* în colab. cu S. Proul şi C. Teodorescu), *Les convergences culturelles dans les sociétés pluriethniques* (1996; studiul: *L'intégration, un construit théorique), La Roumanie contemporaine.* Approches de la transition (1996; studiul: *Les intellectuels entre le pouvoir et la morale)* şi *Apolitismes* (1996; studiul: *Entre pouvoir et résistance éthnique: les intellectuels en Roumanie)*. Ca specialistă în comunicare internaţională şi interculturală, în metodologia de cercetare şi epistemologia ştiinţelor umane, a participat la colocvii şi congrese internaţionale din São Paulo, Atena, Bucureşti, Montréal, Paris şi Kinshasa.

OPERA: *Orientări operaţionale în cercetarea comunicării de masă*. Exerciţii de teorie şi metodă, Bucureşti, 1981; *La Différence. Comment l'écrire? Comment la vivre?*, Communication internationale et communication interculturelle, Montréal, 1989 (în colab. cu Odette Brosseau).

REFERINŢE CRITICE: *Portraits de femmes immigrantes,* Québec, Canada, 1990; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

STOICIU Liviu Ioan (prenumele la naştere: Ioan), n. 19 febr. 1950, com. Dumbrava Roşie, jud. Neamţ. Poet. Fiul lui Ioan Milea Stoiciu, şef de echipă de întreţinere CFR, şi al Ioanei (n. Sandu). Liceul la Adjud (1963-1967). Studii superioare (filologie şi filosofie)

neterminate. Diferite ocupaţii în diverse localităţi din ţară: prof. suplinitor în com. Ruginești, jud. Vrancea (1967-1968), contabil şi vagonetar-subteran la mina Bălan, jud. Harghita (1970-1971), corector la *Informaţia Harghitei* din Miercurea Ciuc (1972), controlor de calitate la Uzinele „Republica" din capitală (1973-1974), pedagog la licee din Focşani (1976-1980), mânuitor de carte, apoi bibliotecar la Bibl. Judeţeană din acelaşi oraş (1980-1989). După Revoluţia din decembrie 1989, preşedintele CPUN/CFSN Vrancea (până în 5 mart. 1990, când se retrage). Redactor-şef la *Contrapunct* (1990-1991). Redactor principal (din 1991) şi redactor-şef adjunct (din 2001) la *Viaţa Românească.* Redactor, consilier şi colaborator la ziarul *Cotidianul* (din 1991). Debut în ziarul *Steagul roşu* (Bacău, 1967), cu poezia *Idile*. Debut editorial cu ciclul *Balans*, în *Caietul debutanţilor – 1977* al Editurii „Albatros", urmat de ciclul *Cantonul 248 (Caietul debutanţilor – 1978*) şi de vol. *La fanion* (1980), *Inima de raze* (1982), *Când memoria va reveni* (1985), *O lume paralelă* (1989), *Poeme aristocrate* (1991), *Singurătatea colectivă* (1996), *Ruinele poemului* (1997), *Post-ospicii* (1997), *Poemul animal* (2000) şi *La plecare* (2003). Autor al romanelor *Femeia ascunsă* (1997), *Grijania* (1999), *Undeva la Sud-Est* (2001) şi *Romanul-basm* (2002). Memorialistică în *Jurnalul unui martor* (1992) şi *Jurnal stoic din anul Revoluţiei* (2002). Premiul Uniunii Scriitorilor (1981; 1992); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1997); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1998; 2001); Premiul ASPRO (1997; 1998); Premiul Acad. Române (1998).

OPERA: *La fanion*, versuri, Bucureşti, 1980; *Inima de raze*, versuri, Bucureşti, 1982; *Când memoria va reveni*, versuri, Bucureşti, 1985; *O lume paralelă*, versuri, Bucureşti, 1989; *Poeme aristocrate*, versuri, cu o prezentare de M. Mincu, Constanţa, 1991; *Jurnalul unui martor* (13-15 iunie, Piaţa Universităţii, Bucuresti), Bucureşti, 1992; *Singurătatea colectivă,* versuri, Bucureşti, 1996; *Ruinele poemului,* versuri, cu o prezentare de M. Mincu, Constanţa, 1997; *Post-ospicii,* versuri, cu o postfaţă de Şt. Borbély, Botoşani, 1997; *Femeia ascunsă,* roman, Bucureşti, 1997; *Grijania*, roman, Bucureşti, 1999; *Poemul Animal* (crepuscular), pref. de I. Pop, Deva, 2000; *Undeva, la Sud-Est,* roman, Iaşi, 2001; *Jurnal stoic din anul Revoluţiei, urmat de Contrajurnal*, Piteşti, 2002; *Romanul-basm (Trup şi Suflet),* roman, Cluj-Napoca, 2002; *La plecare,* versuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; L. Antonesei, în *Cronica*, nr. 50, 1980; I. Pop, în *Steaua*, nr. 12, 1980; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1981; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 12, 1981; I. Mircea, în *Transilvania*, nr. 9, 1981; M. Niţescu, în *Viaţa Românească*, nr. 4-5, 1981; R. G. Ţeposu, în *Echinox*, nr. 4-5, 1981; N. Steinhardt, în *Steaua*, nr. 2, 1981; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 7, 1982; R. C. Cristea, în *Viaţa studenţească*, nr. 22, 1982; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 7, 1982; M. Lazăr, în *Tribuna*, nr. 26, 1982; I. B. Lefter, în *Astra*, nr. 9, 1982; R. G. Ţeposu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1982; M. Niţescu, *Atitudini critice*, 1983; N. Steinhardt, *Critică...*; M. Mincu, în *România literară*, nr. 31, 1984; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 20, 1985; Ramona Fotiade, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1985; Cristian Moraru, în *Steaua*, nr. 7, 1985; C. Pricop, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1985; E. Simion, în *România literară*, nr. 25, 1985; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 9, 1989; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1989; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 18, 1989; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 25, 1989; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 17, 1989; I. Pop, în *Steaua*, nr. 5, 1989; E. Simion, în *România literară*, nr. 52, 1989; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 14, 1989; M. Papahagi, *Cumpănă şi semn*, 1990; N. Danilov, *Apocalipsa de carton*, 1993; N. Oprea, *Provinciile imaginare*, 1993; V. Ierunca, *Subiect şi predicat,* 1993; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; V. Ierunca, *Semnul mirării*, 1995; Gh. Perian, *Scriitori români postmoderni*, 1996; M. Zaciu, *Scrisori nimănui*, 1996; C. Regman, *Dinspre Cercul literar spre optzecişti*, 1997; M. A. Diaconu, *Instantanee critice*, 1998; idem, *Feţele poeziei,* 1999; I. Milea, *Sub semnul poeziei,* 1999; Al. Cistelecan, *Top ten,* 2000; M. Mincu, *Poeticitate românească postbelică,* 2000; D. Cristea-Enache, *Concert de deschidere,* 2001; N. Oprea, *Timpul lecturii*, 2002; Ştefania Mincu, *Despre starea poeziei*, 2003. **(A. S.)**

STOIE Nicolae, n. 29 nov. 1940, Sibiu. Poet şi prozator. Fiul lui Ilie Munteanu, şofer, şi al Mariei Stoie. Şcoala elementară din Ocna Sibiului, sub numele de Ilie Mureşan, numele tatălui vitreg (1948-1955); liceul „Gheorghe Lazăr" din Sibiu (1955-1959); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1960-1965). Redactor la ziarul *Drum nou* din Braşov (1965-1968); redactor la rev. *Astra* (1968-1980; redactor-şef între 1977 şi 1980); bibliotecar la Bibl. judeţeană „George Bariţiu" (1980-1990); redactor-şef la ziarul *Echilibru* (1991); din 1995, prof. la Colegiile Naţionale „Unirea" şi „Andrei Bârseanu" din Braşov, apoi la Liceul teoretic „Petru Rareş" din Feldioara. Colab. la *Astra*, *Contemporanul*, *Convorbiri literare*, *Familia*, *Luceafărul*, *România literară*, *Steaua*, *Tribuna* etc. Prezent în antologiile: *Ca o vatră limba noastră* (1982), *Pământule de-acasă* (1984), *Poezia, izvor de frumuseţe* (1987), *Streiflicht* (Kastellaun, Germania, 1994), *Antologia poeziei româneşti culte* (1998), *Poezia pădurii* (1999) etc. Debutează în *Tribuna* (1960). A publicat vol. de poezie (*Consemnele necesare*, 1969; *Drumul spre solstiţiu*, 1970; *O ramură deasupra ierbii*, 1975; *Zăpada din anul o mie*, 1981; *Veacul de aur*, 1984; *Cerul senin al limbii române*, 1985; *Harpha nopţii*, 1997), proză (*Asasinul coboară cântând*, 1971; *Acuzatul din camera 13*, 1973) şi publicitică (*Viaţa şi extraordinarele povestiri ale neasemuitului astrolog şi profet Nostradamus*, 1991). Premiul Filialei din Braşov a Uniunii Scriitorilor (1975; 1981).

OPERA: *Consemnele necesare*, versuri, Bucureşti, 1969; *Drumul spre solstiţiu*, versuri, Cluj, 1970; *Asasinul coboară cântând*, proză, Cluj, 1971; *Acuzatul din camera 13*, proză, Cluj, 1973; *O ramură deasupra ierbii*, versuri, Bucureşti, 1975; *Zăpada din anul o mie*, versuri, Bucureşti, 1981; *Veacul de aur*, versuri, Cluj-Napoca, 1984; *Cerul senin al limbii române*, versuri, Bucureşti, 1985; *Viaţa şi extraordinarele povestiri ale neasemuitului atrolog şi profet Nostradamus*, publicistică romanţată, 1991; *Harpha nopţii*, versuri, Braşov, 1997.

REFERINŢE CRITICE: A. I. Brumaru, în *Tribuna*, nr. 6, 1976; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 7, 1976; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 24, 1976; S. Bărbulescu, *ibidem*, nr. 32, 1982; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 3, 1982; S. Bărbulescu, în *România literară*, nr. 39, 1985; T. Popescu, în *Dorul* (Danemarca), nr. 101, 1998; A. I. Brumaru, în *Azi literar*, nr. 36, 1998. **(A. S.)**

STOIKA Constantin Titus, n. 14 febr. 1892, Buzău – m. 23 oct. 1916, pe frontul din Carpaţi. Poet şi prozator. Fiul ziaristului Titus Stoika şi al Irenei (n. Ciorogârleanu). Studii elementare la Piatra-Neamţ şi Braşov, unde începe gimnaziul, continuat la Buzău şi Slatina. Urmează liceul la Piteşti şi Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti, absolvită în 1916. Debutează, ca elev, cu versuri (*Preludii*) şi proze scurte, publicate în rev. *Tinerimea literară şi artistică* (1909-1910), editată împreună cu fratele său Cezar. Colaborează la *Curierul liceului* din Ploieşti (1910-1911). Activează în „Soc. literară Gion" şi în cenaclul studenţesc „Soc. critică", condus de Mihail Dragomirescu. Editează rev. *Poezia* (1914-1915), deschisă generaţiei tinere, susţinută de autoritatea lui D. Zamfirescu, G. Murnu, O. Densusianu, Gala Galaction, M. Dragomirescu etc. Publică în *Drum drept, Dumineca, Epoca, Neamul românesc literar, Noua revistă română, Ramuri, Săptămâna politică şi culturală a capitalei, Universul literar, Vieaţa nouă* etc. Iscăleşte cu pseud. Delazilişte, Tarmes, Tartar, Sapiens, Micado, Costo, Amor, St., Troedo, Ego ş. a. Îşi reuneşte versurile în vol. *Licăriri* din 1910, semnat Delazilişte. Traduce din Baudelaire, Sully Prudhomme, Verlaine, Racine, Uhland, Péladan, din poezie franceză a Iuliei Hasdeu, din clasicii latini Horaţiu şi Lucreţiu. Absolvent al cursurilor Şcolii Militare de Artilerie (1914) e repartizat, cu gradul de sublocotenent, în Regimentul 1 grăniceri şi trimis la frontiera austro-ungară. Moare eroic pe front şi este decorat post-mortem. Redactează un jurnal de campanie *Însemnări din zilele de luptă* (editat postum, 1921; 1977).

OPERA: *Licăriri*, poezii, Buzău, 1910; *Oedip şi Sfinxul*, tragedie în versuri după Sar Péladan, Bucureşti, 1914; Pillat-Perpessicius, *Antologia poeţilor de azi*, II, Bucureşti, 1927; *Poezii* (1912-1916), Chişinău, 1928; *Poezii*, ed. şi pref. de D. Murăraşu, fişa biobibliografică de Titus S. Stoika, Bucureşti, 1973; *Însemnări din zilele de luptă*, publicate de Titus T. Stoika, cu o pref. de O. Densusianu, Bucureşti, 1921 (pref. şi îngrijirea ed. de Gh. Preda, 1977).

REFERINŢE CRITICE: O. Densusianu, în *Vieaţa nouă,* nr. 11-12, 1918; Perpessicius, *Menţiuni*..., II; N. Iorga, *Istoria*..., II, 1934; D. Murăraşu, *Istoria literaturii române*, ed. IV, 1946; M. Bucur, *Ovid Densusianu*, 1967; Al. Colorian, *Poeţii de la Vieaţa nouă*, 1968; D. Murăraşu, *Din presa literară românească (1900-1910)*, 1970; C. Ciopraga, *Literatura*...; E. Manu, *Reviste româneşti de poezie*, 1972; Aug. Z. N. Pop, *Ovid Densusianu. Omul şi opera*, 1973; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 5, 1974; N. Lascu, *Clasicii antici în România*, 1974; Gh. Preda, *Poetul erou, sublocotenent Constantin T. Stoika*, 1974; Adriana Iliescu, *Poezia simbolistă românească*, 1985. **(L. G.)**

STOLNICU Simion (pseud. lui Alexandru I. Botez), n. 6 nov. 1905, com. Pucheni-Moşneni, jud. Prahova – m. 29 nov. 1966, com. Gura Beliei, jud. Prahova. Poet. Fiul lui Iorgu Al. Botez, impiegat CFR, şi al Ecaterinei (n. Ionescu). Studii primare, sub numele Alexandrescu I. Alexandru, în satul natal (1914-1918); gimnaziul la „Sf. Sava" din Bucureşti (1918-1925); ultimele clase de liceu, urmate în particular la Câmpina. Absolvent al Facultăţii de Litere (franceză-italiană) a Univ. din Bucureşti (1932-1938). Prof. secundar la Bucureşti, Ploieşti, Câmpina, Comarnic (din 1949). Debut cu versuri în rev. *Cosânzeana* (Cluj, 1924, sub numele Al. I. Alexandrescu). În 1925, publică în *Adevărul literar* versuri semnate Al. I. Botez. Sub pseud. Simion Stolnicu, dat de E. Lovinescu, debutează la *Sburătorul* (1926). În anul următor, înfiinţează la Ploieşti rev. *Rapsodul*. Alte colab. la *Bilete de papagal, Kalende, Vremea, Ulise, Abecedar, Azi, Revista Fundaţiilor Regale, Universul literar* etc. Debut editorial cu vol. *Punct vernal* (1933), urmat de *Pod eleat* (1935). Un vol. postum, *Şerpuiri între lut şi torţele de aur* (1973), cuprinde, în afara scrierilor mai vechi, poeme din perioada 1935-1966. Tot postum, vol. *Printre scriitori şi artişti* (1988). Ms sale inedite însumează versuri, proză, teatru, eseistică, amintiri.

OPERA: *Punct vernal*, versuri, Bucureşti, 1933; *Pod eleat*, versuri, Bucureşti, 1935; *Şerpuiri între lut şi torţele de aur*, versuri, cuvânt înainte de Vl. Streinu, ed. îngrijită şi fişă biobibliografică de S. Bărbulescu, Bucureşti, 1973 (ed. II, 1998); *Printre scriitori şi artişti*, ed. şi pref. de S. Bărbulescu, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; P. Constantinescu, *Scrieri*, V; Vl. Streinu*, Pagini de critică literară*, 1938; G. Călinescu, *Istoria*...; S. Bărbulescu, *Comentarii critice*, 1969; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., II; D. Teodorescu, în *Ramuri,* nr. 7, 1972; I. Pop, *Transcrieri*, 1976; D. Teodorescu, *Poetica lui Ion Barbu,* 1978; S. Bărbulescu, în *Steaua,* nr. 11, 1980; idem, în *Ateneu*, nr. 5, 1987; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 27, 1988; E. Simion, în *România literară*, nr. 29, 1988; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu...*; S. Bărbulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1989; G. Bădărău, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1999; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 16, 2002; S. Bărbulescu, *Simion Stolnicu sau Despre tentaţia efemerului*, 2002. **(I. P.)**

STOLOJAN Sanda, n. 19 febr. 1919, Bucureşti – m. 5 aug. 2005, Paris. Poetă şi eseistă. Familie de diplomaţi. Licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti. În 1962 se stabileşte în Franţa. Fondatoare a rev. *Les Cahiers de l'Est.* Colab. la *Revista scriitorilor români, Fiinţa românească, Limite, Ethos, Journal de Genève, Esprit, L'Alternative, ARA*

Journal etc. A publicat vol. de versuri în lb. franceză (*Dans les brisures,* 1982; *Sur les abîmes verts,* 1985; *Bruine de nulle part,* 1993), memorialistică (*Avec de Gaulle en Roumanie,* 1991) şi două jurnale din exilul parizian (*Nori peste balcoane,* 1996; *Ceruri nomade,* 1999). Autoare a unei monografii în lb. engleză despre D. Zamfirescu (Boston, 1980). A tradus în franceză *Lacrimi şi sfinţi* de E. Cioran (*Des larmes et des saints,* 1986) şi poezii din Lucian Blaga (*L'etoile la plus triste,* 1992).

OPERA: *Duiliu Zamfirescu,* studiu monografic, Boston, 1980; *Dans les brisures,* versuri, Paris, 1982; *Sur les abîmes verts,* versuri, Paris, 1985; *Bruine de nulle part,* versuri, Paris, 1993; *Cu de Gaulle în România,* trad. de Rodica Chiriacescu, Bucureşti, 1994; *Nori peste balcoane. Jurnal din exilul parizian,* trad. de Micaela Slăvescu, revizuită de ~, Bucureşti, 1996; *Ceruri nomade. Jurnal din exilul parizian:* 1990-1996, trad. de Micaela Slăvescu, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Florenţa Albu, în *Viaţa Românească,* nr. 9-10, 1996; Annie Bentoiu, în *România literară,* nr. 33, 1996; G. Dimisianu, *ibidem,* nr. 25, 1997; I. Pop, în *Vatra,* nr. 1, 1998; Al. Niculescu, în *Jurnalul literar,* nr. 19-24, 2000; Al. Săndulescu, *ibidem,* nr. 15-18, 2000; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 19, 2000. **(A. S.)**

STRAJE Mihail (pseud. lui Mihail Steţcu), n. 30 oct. 1901, Galbeni, jud. Roman – m. 1 apr. 1978, Bucureşti. Poet, prozator, istoric literar şi traducător. Fiul lui Grigore Steţcu, funcţionar, şi al Ecaterinei (n. Goga). Studii superioare întrerupte. Debut poetic în rev. *Moldova de la Nistru* (1919). Debut editorial cu vol. *Sora Emilia* (1930). Funcţionar. Colab. la multe publicaţii obscure din provincie, dar şi la *Convorbiri literare, Adevărul literar şi artistic, Neamul românesc, Epoca, Facla, Familia, Rampa, Revista scriitoarelor şi scriitorilor români, România literară* (L. Rebreanu), *România literară* (Cezar Petrescu), *Viaţa literară, Azi, Clipa, Universul literar* (Perpessicius), *Gazeta literară, Argeş, Cronica, Manuscriptum, România literară, Tribuna, Luceafărul* etc. Trad. din: Dostoievski (în colab.), Gide, Ibańez, Kessel, Poe, Swift etc. Cea mai importantă lucrare a lui **S.** rămâne *Dicţionarul de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor şi publiciştilor români* (1973).

OPERA: *Sora Emilia*, nuvele şi schiţe, Constanţa, 1930; *Un pictor dobrogean: Stavru Tarasov*, Cernăuţi, 1931; *Interpretări din lirica lui Gourmont,* Bucureşti, 1940 (în colab. cu T. Scarlat); *Manual de capacitate, definitivat şi înaintare*, Bucureşti, 1943 (în colab.); *Gheorghe D. Anghel la Mănăstirea Pasărea*, Bucureşti, 1968; *Dicţionar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor şi publiciştilor români*, Bucureşti, 1973; *Balans încremenit*, cu un portret de Bob Bulgaru, pref. de G. Chirilă, Bucureşti, 1979.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *Contemporanul,* nr. 41, 1973; E. Manu, în *Săptămâna,* nr. 146, 1973; G. Muntean, în *România literară,* nr. 42, 1973; M. Bucur, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 3, 1974; V. Carianopol, *Scriitori care au devenit amintiri*, II, 1982. **(V. C.)**

STRATAN Ion (prenumele la naştere: Ioan), n. 1 oct. 1955, Isbiceni, jud. Olt – m. 20 oct. 2005, Ploieşti. Poet. Fiul lui Valeriu Stratan, ofiţer de aviaţie (refugiat din Basarabia, în 1939), şi al Elenei (n. Aspra). Absolvent (1972) al Liceului „Al. I. Cuza" din Ploieşti (în cadrul căruia a urmat şi cursurile şcolii generale). A urmat (1975-1981) cursurile Facultăţii de Lb. şi Literatura Română (secţia română-franceză) a Univ. din Bucureşti. Membru al Cenaclurilor literare „Caragiale" (din Ploieşti, în perioadele 1968-1972; 1982-1986) şi al celor din Univ. Bucureşti: „Amfiteatru" şi „Cenaclul de Luni" (în perioada studenţiei). Prof. la Ploieşti (1982-1983), Plopeni, jud. Prahova (1983-1984), Teişani, jud. Prahova (1984-1985); bibliograf la Bibl. Judeţeană „Nicolae Iorga" din Ploieşti (1985-1990); redactor (1990-1996), director-adjunct (1996-1999) şi redactor-şef adjunct (din 2000) la rev. *Contrapunct.* Burse de creaţie în Franţa (1990; 1991; 1993). A

debutat în rev. *Amfiteatru*, în 1972, iar editorial, în 1981, cu vol. *Ieşirea din apă.* Prezent în vol. colectiv *Aer cu diamante* (1982). A mai publicat vol. *Cinci cântece pentru eroii civilizatori* (1983), *Lumină la foc* (1990), *Ruleta rusească* (1993), *O zi bună pentru a muri* (1995), *Cântă zeiţă, mânia…* (1996), *Mai mult ca moartea* (1997, *De partea morţilor* (1998) etc. Colaborator al rev. *Amfiteatru, România literară, Viaţa Românească, Luceafărul.* Poezia lui **S.** se naşte din intersecţia spiritului de rigoare, cu înclinaţii spre ermetism, cu spiritul histrionic, încurajat la dezmăţul în virtuozitate. Construită pe un oximoron, structura poetului perseverează în dualitatea sau pluralitatea discursurilor, unite însă într-o sinteză melancolică. Premiul Uniunii Scriitorilor (1994); Premiul Acad. Române (1995); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (2001); Premiul ASPRO (2002); Premiul rev. *Familia* (2002).

OPERA: *Ieşirea din apă*, Bucureşti, 1981; *Aer cu diamante*, Bucureşti, 1982 (împreună cu Mircea Cărtărescu, Traian T. Coşovei şi Florin Iaru); *Cinci cântece pentru eroii civilizatori*, Bucureşti, 1983; *Lumină de la foc,* Versuri, Bucureşti, 1990; *Lux,* versuri, Bucureşti, 1992; *Ruleta rusească,* versuri, Bucureşti, 1993; *Desfacerea*, versuri, Bucureşti, 1994; *O zi bună pentru a muri,* versuri, Bucureşti, 1995; *Cântă, zeiţă mânia…,* versuri, Bucureşti, 1996; *Mai mult ca moartea,* versuri, Bucureşti, 1997; *De partea morţilor*, versuri, Ploieşti, 1998; *Apa moale,* versuri, Bucureşti, 1998; *Celebra specie umană*, antologie lirică, Timişoara, 1999; *Oameni care merg,* versuri, Ploieşti, 1999; *Crucea verbului*, versuri, Piteşti, 1999; *Zăpadă noaptea,* versuri, Ploieşti, 2000; *Biblioteca de dinamită,* versuri, pref. de C.-A. Mihăilescu, postfaţă de O. Soviany, Bucureşti, 2001; *Jocurile tăcute,* versuri, Bucureşti, 2001; *Spălarea apei*, versuri, Bucureşti, 2001; *Biserica ploii,* versuri, pref. de Al. Cistelecan, Ploieşti, 2001; *O lume de cuvinte*, versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Ţara dispărută,* versuri, Bucureşti, 2003; *Pământ vinovat*, versuri, Ploieşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 24, 1981; idem, în *România literară*, nr. 28, 1983; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1981; D. Mureşan, în *Vatra*, nr. 10, 1981; idem, în *Vatra*, nr. 10, 1985; D. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 31, 1981; R. Săplăcan, în *Tribuna*, nr. 43, 1981; idem, în *Astra*, nr. 10, 1983; R. C. Cristea, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1983; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 12, 1983; M. Lazăr, în *Astra*, nr. 2, 1984; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 3, 1984; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; E. Simion, *Scriitori*..., IV; C. Regman, în *Jurnalul literar*, nr. 47, 1990; Eugenia Tudor Anton, în *Lcueafărul*, nr. 26, 1995; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 17, 1997; O. Soviany, în *Contemporanul*, nr. 9-22, 1997; C. Regman, *Dinspre Cercul literar spre optzecişti*, 1997; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 10, 2000; M. Mincu, *Poeticitate românească*, 2000; Al. Cistelecan, *Top ten,* 2000; I. Pop, *Viaţă şi texte,* 2001; I. Boldea, *Scriitori români contemporani,* 2002; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 22, 2002. **(Al. Cs.)**

STRĂJANU Mihail, n. 2 oct. 1841, com. Tiur, jud. Alba – m. 16 iul. 1918, Râmnicu-Vâlcea. Estetician. Provine dintr-o familie de ţărani. A urmat liceul la Blaj, un an la Acad. de drept din Sibiu, apoi a studiat literele şi filosofia la Univ. din Bucureşti (licenţiat în 1868), la Paris şi Giessen, unde obţine şi doctoratul cu o teză despre etica lui Aristotel. Înapoiat în ţară, în 1872, va fi prof. de liceu la Iaşi, Botoşani, Bucureşti şi, din 1881 până la pensionare (1902), la Craiova. A colaborat la *Familia, Federaţiunea, Românul, Convorbiri literare, Vocea română, Ramuri, Revista culturală* ş. a., cu art. filosofice, de estetică, istorie şi teorie literară, precum şi cu trad. (din Vergiliu, Dante, Leopardi, Hugo, Goethe, Uhland ş. a.), recenzii şi cronici literare. În tinereţe a publicat şi câteva poezii, precum şi schiţe sociale şi de moravuri în *Familia*. A avut o contribuţie remarcabilă la dinamizarea vieţii culturale din Craiova, ţinând numeroase conferinţe în cadrul Ateneului local şi fiind principalul animator al secţiei Ligii Culturale. Colaborator, pentru art. de istorie literară românească, al *Enciclopediei române* a lui C. Diaconovici. Printre principalele lui vol. se numără: *Manual de stilistică* (1880), *Principie de literatură* (1892), *Epistolar* (1893), *Cestiuni literare şi pedagogice* (1897), *Din viaţa lui Inocenţiu Micul* (1903) ş. a. În 1895 a primit premiul Acad. Române pentru *Principie de estetică şi poetică*.

OPERA: *Manual de stilistică*, Bucureşti, 1880; *Manual de gramatica limbei române*, partea 1-3, Bucureşti, 1881 (ed. II, 1882-1883; ed. VII, 1896); *Curs de limba italiană pentru şcoalele secundare*, Craiova, 1886; *Grădinile de copii*, Craiova, 1887; *Manual de bunăcuviinţă întocmit pentru tinerimea şcolară*, Craiova, 1890; *Începutul renaşterii naţionale prin şcoli sau despre episcopul Petru Pavel Aron*, Craiova, 1891; *Principie de literatură*, Craiova, 1892 (ed. II, 1893); *Epistolar*, Craiova,

1893 (ed. II, 1901); *Principie de estetică şi poetică*, partea 1-2, Craiova, 1893-1896 (ed. II, 1898); *Cestiuni literare şi pedagogice*, Craiova, 1897; *Însemnătatea zilei de 3 (15) mai 1848*, Craiova, 1898; *Din viaţa lui Inocenţiu Micul*, Blaj, 1903; *Rolul Ligei în cestiunea naţională,* Bucureşti, 1904; *Biblioteca populară Fundaţiunea „(I. V.) Socec"*, Bucureşti, 1907; *Legătura între filosofie şi ştiinţele experimentale*, Bucureşti, 1907; *Simbolismul. Ch. Baudelaire. Pesimismul D-nei Ackerman sau influenţa materialismului asupra literaturii*, Craiova, 1912; *Amintiri din viaţa marelui român dr. Ioan Raţiu*, Odorhei, 1930; *Alfabetul chirilic*, Craiova, f.a.; *Cestiuni literare*, Craiova, f.a.; *Ioan Eliade Rădulescu*, Craiova, f.a.; *Despre visuri, apariţiunea spiritelor şi fenomenele înrudite cu acestea*, Craiova, f.a.; *Istoria vieţii lui Arthur Schopenhauer, cu o scurtă privire asupra filosofiei lui*, Craiova, f.a. Traduceri: Publius Vergilius Maro, *Bucolicele şi Georgicele,* trad. cu un studiu biografic şi note de ~, Bucureşti, 1904.

REFERINŢE CRITICE: C. D. Fortunescu, în *Ramuri*, nr. 3-4, 1919; D. C. Smântânescu, în *Arhivele Olteniei*, nr. 71-73, 1934; C. S. Făgeţel, în *Ramuri*, nr. 9-11, 1940. **(G. A.)**

STRĂTESCU Ion, n. 26 iun. 1940, satul Piua Petrii, jud. Ialomiţa. Poet şi prozator. Fiul lui Vasile Strătescu, ceferist, şi al Floricăi (n. Rădulescu). Studii elementare la Călăraşi (1947-1954); Liceul „N. Bălcescu" din acelaşi oraş (1954-1957); licenţiat al Facultăţii de Construcţii a Institutului Politehnic din Bucureşti (1957-1963). Cursuri postuniversitare (1967-1968; 1972-1973). Şef de lot, inginer-şef şi director la diferite întreprinderi de construcţii şi grupuri de şantiere din Galaţi şi Bucureşti (1963-1998). Colab. la *Familia, Orizont, Poesis* etc. A colaborat la *Dicţionarul spiritului tolerant* (1997) şi la antologia *Baladei culte în literatura română* (1999). Debutează în *Familia* (1974). A publicat vol. de poezie (*Ulise, alte întâmplări,* 1977; *Monologul de purpură,* 1981; *Jurământ de măr,* 1982; *Nedespărţirile,* 1990; *Legea apei în deşert,* 1998; *Sărutând leoaica pe gură,* 1999; *Dragii mei păcătoşi,* 2001; *Vindecarea prin cuvânt,* 2003), proză scurtă (*Cine trece primul pe pod,* 1981; *Dacă privim în ochi privighetoarea,* 1989; *Războiul îndrăgostiţilor,* 1999) şi romane (*Preavizul,* 1984; *Dansul iederii,* 1987; *Cartea secretelor,* 1995; *Darul nebunilor,* 1996; *Cui îi vine rândul,* 1997; *Iubiri interzise,* 1998; *Îngerul veneţian,* 2000; *Moştenitorii blestemului,* 2002).

OPERA: *Ulise, alte întâmplări,* versuri, Bucureşti, 1977; *Cine trece primul pe pod,* proză scurtă, Bucureşti, 1981; *Monologul de purpură,* versuri, Bucureşti, 1981; *Jurământ de măr,* versuri, Bucureşti, 1982; *Preavizul,* roman, Bucureşti, 1984; *Dansul iederii,* roman, Bucureşti, 1987; *Dacă privim în ochi privighetoarea,* Bucureşti, 1989; *Nedespărţirile,* versuri, Bucureşti, 1990; *Salut Basarabia,* reportaje, Bucureşti, 1991; *Cartea secretelor,* roman, Bucureşti, 1995; *Darul nebunilor,* roman, Bucureşti, 1996; *Cui îi vine rândul,* roman, Bucureşti, 1997; *Legea apei în deşert,* versuri, Bucureşti, 1998; *Iubiri interzise,* roman, Bucureşti, 1998; *Sărutând leoaica pe gură,* versuri, Bucureşti, 1999; *Războiul îndrăgostiţilor,* proză scurtă, Bucureşti, 1999; *Îngerul veneţian,* roman, postfaţă de H. Zalis, Bucureşti, 2000; *Dragii mei păcătoşi,* versuri, pref. de Geo Vasile, Bucureşti, 2001 (trad. italiană de Geo Vasile: *Cari I miei peccatori,* Bucureşti, 2001); *Moştenitorii blestemului,* roman, Bucureşti, 2002; *Vindecarea prin cuvânt,* versuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Şt. Aug. Doinaş, în *Familia,* nr. 6, 1974; L. Ulici, în *România literară,* nr. 24, 1977; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane,* 1977; M. Muthu, în *Steaua,* nr. 4, 1982; C. Tuchilă, în *Luceafărul,* nr. 40, 1983; Nicoleta Ghinea, în *România literară,* nr. 25, 2000; Geo Vasile, *Proza românească între milenii,* 2001; idem, *Poezia românească între milenii,* 2002; H. Zalis, în *Contemporanul,* 15 iun. 2003. **(A. S.)**

STRÂMBEANU Andrei, n. 25 aug. 1934, satul Fântâna Albă, jud. Edineţ (fostul jud. Bălţi). Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Nicolae Strâmbeanu şi al Alexandrei (n. Damaniuc), ţărani. Şcoala generală în satul natal; şcoala medie în satul Parcova (1949-1954); absolvent al Institutului „Ion Creangă" din Chişinău, Facultatea de Istorie (1954-1959). Redactor la ziarul *Cultura Moldovei*, la Editurile Şcoala Sovietică şi Cartea Moldovenească; consilier traducător la Prezidiul Sovietului Suprem al Republicii Moldoveneşti (1960); redactor la *Tinerimea Moldovei* (1963); consilier la Comitetul de Stat pentru Presă, edituri şi comerţul cu cartea (1965);

redactor la rev. *Nistru* (1967); consilier al Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie (1971); consilier al Comitetului de Stat pentru cinematografie (1979); membru în Consiliul redacţional al Studioului Moldova-Film (1982); secretar literar al teatrului „A. S. Puşkin" (1986); membru în Consiliul coordonator al Audiovizualului (1996); parlamentar (1998); consilier al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. Prezent în *Antologia poeziei moldoveneşti contemporane* (1974), în *Cartea poeziei – 74* (1974), *Cântec din frunză* (1975), *De dragoste* (1975) şi *Cartea poeziei* (1975). Debut în rev. *Nistru* (1962), cu nuvela *Ţeava*. Debut în dramaturgie cu piesa *Minodora*, montată la Teatrul „Luceafărul" din Chişinău (1970; spectacolul este interzis şi reluat cu mare succes, în 1972). Traduce din lb. rusă romanul Verei Prilejaeva, *Băiatul din Verhnia Troiţa* (1962).

OPERA: *Fântâna albă*, versuri, pref. de V. Roşca, Chişinău, 1963; *Aruncă-mă în cer*, proză scurtă, Chişinău, 1964; *Mireasa*, proză scurtă, pref. de V. Vasilache, Chişinău, 1967; *Contrapunct*, versuri, proză, teatru, postfaţă de M. Cimpoi, Chişinău, f.a. **(A. S.)**

STREINU Vladimir (pseud. lui Nicolae Iordache), n. 23 mai 1902, în com. Teiu, jud. Argeş – m. 26 nov. 1970, Bucureşti. Critic, poet, eseist şi traducător. Fiul moşneanului Şerban Iordache şi al Neacşăi Leanca (n. Dumitraşcu). Şcoala primară în com. natală (1907-1912); Liceul „I. C. Brătianu" din Piteşti (început în 1912, întrerupt între 1916 şi 1918, încheiat în 1920), cursurile fiind suspendate în zona ocupaţiei germane. **S.** trece în Moldova, se înscrie voluntar în armata română şi urmează o şcoală de ofiţeri (1916-1917); clasele V şi VI în particular; după ce dă bacalaureatul (1920), se înscrie la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1920-1924), luându-şi licenţa în filologie modernă. Între prof. săi, N. Iorga, M. Dragomirescu, V. Pârvan, Gh. Drouhet. Student, debutează cu poezie în *Adevărul literar şi artistic* (1921), optând pentru pseud. Debut în critică cu o recenzie la vol. *Pârgă* de V. Voiculescu, în rev. din Câmpulung-Muscel, *Muguri* (1922). Secretar de redacţie la *Cugetul românesc,* (1922); prof. la Turnu Severin (1924), prof. suplinitor la Bucureşti (1925-1926); studii de specializare în Franţa (la Paris şi Nancy), între 1926 şi 1927, apoi 1928, cu intenţia (nerealizată) de a-şi da doctoratul cu o teză despre Rimbaud, la prof. Fortunat Strowsky. Prof. la Găeşti (1927; 1929–1930), Bucureşti (1930–1931), din nou la Găeşti (1931–1932), apoi la Piteşti (1930-1939) şi Bucureşti (1939-1948). Dr. al Univ. din Iaşi cu o teză despre *Versul liber românesc* (1947). Înlăturat din învăţământ (1948-1954), face munci necalificate (paznic, mozaicar ş. a.). Bolnav, e supus unei operaţii pulmonare (1955). Colaborator la Institutul de Lingvistică din Bucureşti, la *Dicţionarul englez-român* şi la *Dicţionarul limbii poetice a lui Eminescu.* În 1964, G. Călinescu îl angajează la Institutul de Istorie Literară şi Folclor, condus de el. În 1968, chemat la Univ. din Bucureşti să ţină un curs de poetică. Director al Editurii Univers (1968-1970). A colaborat la *Sburătorul, Viaţa literară, Azi, Facla, Gândirea, Preocupări literare, Universul literar,* ş. a., iar după 1944, la *Revista Fundaţiilor Regale, Caiete critice, Glasul patriei, Luceafărul, Tribuna, Amfiteatru, Ramuri, Iaşul literar, Steaua, Ateneu, Limba română, Revista de istorie şi teorie literară,* ş. a. A întemeiat împreună cu Ş. Cioculescu, P. Constantinescu şi Tudor Şoimaru rev. *Kalende* (1928), a lucrat în redacţia *Sburătorului*, la *Gazeta* şi *Preocupări literare* (unde în 1942 e director, iar din 1943 preia întreaga rev., cu titlul *Kalende,* până în 1944). Debut editorial cu vol. *Pagini de critică literară* (1938), care adună o parte a activităţii sale critice din rev. Alte contribuţii, în vol. *Clasicii noştri* (1943), cuprinzând studii dense despre *Odobescu, Maiorescu, Eminescu, Creangă* şi *Coşbuc.* Editor şi comentator al operei lui C. Hogaş, **S.** contribuie decisiv la relansarea prozatorului moldovean în lumina unor valori „neobservate" de contemporani: barochism, gustul clasicist, robinsonada etc. Acelaşi lucru îl realizează în zona „estetismului" macedonskian, în cap. redactat de el în *Istoria literaturii române moderne*, I (1944), scrisă în colab. cu Ş. Cioculescu şi T. Vianu. O antologie a *Literaturii române contemporane* (1944) afirmă opţiunile criticului în actualitate; studiul introductiv e prima sinteză asupra epocii interbelice care fixează direcţiile şi tendinţele ei fundamentale. Studiul despre *Versificaţia modernă* (1966) a deschis la noi un orizont inedit pentru cercetările moderne. Ultimele foiletoane, intitulate *Distinguo*, risipite în rev., sunt consacrate celor mai variate domenii ale literaturii naţionale şi străine. Şi-a reeditat *Pagini de critică literară*, adăugându-le un nou vol., cu studiile apărute până în 1948 (2 vol., 1968); de asemenea, a sintetizat datele laboratorului

ed. Hogaş, într-o mică monografie consacrată autorului (1968). Comentator avizat al unor valori străine, de la Balzac la Hemingway, Anouilh, Gide, Esenin, Maiakovski, ş. a., contribuţii adunate postum în vol. *Studii de literatură universală* (1973) **S.** a fost şi un exeget shakespeareian (*Hamlet,* trad. şi comentarii) şi proustian. A trad. din Emerson, Gustave le Bon, Ch. Richet (*Omul stupid*). Preocupat de „tipare de cultură", criticul a fost un adept fervent al „clasicismului", în care a văzut şi o „formă specifică de participare românească la literatura universală". Poetul (*Ritm imanent*, 1971) evoluează şi el de la ermetism şi parnasianism, către o expresie clasică, limpede şi stoică în ultima fază.

OPERA: *Pagini de critică literară.* Marginalia. Eseuri, Bucureşti, 1938; *Clasicii noştri,* Bucureşti, 1943 (ed. II, 1969); *Istoria literaturii române moderne,* I, în colab. cu Ş. Cioculescu şi T. Vianu, Bucureşti, 1944 (ed., II, 1985); *Literatura română contemporană*, antologie, Bucureşti, 1944; *Versificaţia modernă*. Studiu istoric şi teoretic asupra versului liber, Bucureşti, 1966; *Pagini de critică literară* (I-V; I-II, ed. de autor; de la vol. III, ed. îngrijită de G. Muntean), Bucureşti, 1968-1977; *Calistrat Hogaş,* Bucureşti, 1968; *Ion Creangă*, Bucureşti, 1970; *Ritm imanent,* versuri, Bucureşti, 1971; *Studii de literatură universală*, ed. întocmită şi pref. de G. Muntean, Bucureşti, 1973; *Eminescu-Arghezi,* ed. alcătuită şi pref. de G. Muntean, Bucureşti, 1977; *Poezii*, ed. critică, cu introducere, note, variante, comentarii şi indici de G. Muntean, Bucureşti, 1982; *Poezie şi poeţi români*, antologie, pref. şi bibliografie de G. Muntean, Bucureşti, 1983; *Eminescu*, ed. îngrijită, pref., note şi indice de nume de M. Drăgan, Iaşi, 1989; *Clasicii noştri,* Bucureşti, 2002; *Prozatori români,* Bucureşti, 2003. Traduceri: P. Corneille, *Horaţiu,* tragedie în 5 acte, trad. în versuri de ~, Bucureşti, 1943; Proust, *În căutarea timpului pierdut,* I. trad. de ~, Bucureşti, 1968; Shakespeare, *Tragedia lui Hamlet, prinţ de Danemarca,* trad. de ~, Bucureşti, 1970; Emerson, *Destinul. Arta. Bogăţie...*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.; Gustave Le Bon, *Psihologia popoarelor,* trad. de ~, Bucureşti, f.a.; Ch. Richet, *Omul stupid*, trad. de ~, Bucureşti, f.a.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...;* E. Lovinescu, *T. Maiorescu şi posteritatea lui critică*, 1943; N. Balotă, în *Familia*, nr. 6, 1966; I. Biberi, în *Ramuri*, nr. 9, 1966; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 7, 1968; Al. Protopopescu, în *Tomis,* nr. 7, 1968; M. Ungheanu, în *Gazeta literară,* nr. 20, 1968; L. Raicu, în *Gazeta literară*, nr. 31, 1968; V. Cristea, *Interpretări şi critice*, 1970; Al. Piru, *Panorama...;* Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 43, 1971; idem, *Aspecte...;* N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 42, 1971; Al. George, în *Argeş*, nr. 12, 1971; I. Rotaru, *O istorie...;* M. Zaciu, *Colaje*, 1972; Al. Piru, *Varia*, I-II, 1972-1973; L. Raicu, *Structuri literare*, 1973; D. Pillat, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3, 1973; Ş. Cioculescu în *România literară*, nr. 20, 1973; Al. Piru, în *România literară,* nr. 36, 1973; Al Oprea, *Incidenţe critice*, 1975; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...* III; Fl. Mihăilescu, *Conceptul de critică literară în România*, I, 1976; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 4, 1978; Geo Bogza, în *România literară,* nr. 11, 1979; Ş. Cioculescu, în *Flacăra*, nr. 2, 1979; C. Ciopraga, în *Cronica,* nr. 34, 1980; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 21, 1981; I. Biberi, *Eseuri şi foiletoane,* 1982; G. Muntean, în *Ramuri*, nr. 4, 1982; idem, în *România literară,* nr. 21, 1982; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 2, 1982; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; G. Muntean, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1984; *Vladimir Streinu interpretat de...*, 1984; P. Marcea, *Atitudini critice*, 1985; D. Flămând, *Intimitatea textului*, 1985; Ş. Cioculescu, *Argheziana*, 1985; Cella Delavrancea, *Dintr-un secol de viaţă*, 1987; V. Marian, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu..*; Vl. Bârna, în *Luceafărul*, nr. 7, 1986; B. Cioculescu, în *România literară*, nr. 20, 1997; Al. Săndulescu, *ibidem*, nr. 41, 1997; B. Cioculescu, în *România literară,* nr. 20, 2002; N. Manolescu, *ibidem*; M. Zamfir, *ibidem*; Al. Săndulescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 616; 617, 2002; Şt. Aug. Doinaş, *Evocări,* 2003. **(M. Z.)**

STREINUL Mircea, n. 2 ian. 1910, com. Cuciurul-Mare, jud. Cernăuţi – m. 17 apr. 1945, Bucureşti. Prozator şi poet. Fiul preotului Gavril Streinul şi al Olimpiei (n. Şandru). După şcoala primară, urmată în satul natal, trece la Liceul „Aron Pumnul" din Cernăuţi (1920-1928), unde e membru al Soc. culturale „Steluţa" şi se îngrijeşte de apariţia rev. şcolare şapirografiate, *Ecoul tinerimii*; împreună cu N. Roşca, Teodor Plop Ulmeanu şi N. Pavel, publică şi rev. *Caietul celor patru* (un singur nr.). Se înscrie la

Facultatea de Teologie din Cernăuţi (1929), luându-şi licenţa în 1934. Ca student, colab. la publicaţiile locale *Tribuna, Spectatorul, Munca intelectuală, Evenimentul, Glasul Bucovinei, Junimea literară*. Împreună cu I. Roşca, Gh. Antonovici, N. Pavel şi George Drumur, întemeiază, în 1931, gruparea *Iconar*, iar cu I. Vesper, editura cu acelaşi nume (1933-1934), unde apar cca 30 de vol. de poezie. Editura şi rev. omonimă îşi propun să afirme noua literatură bucovineană, sinteză între tradiţie şi modernitate. În 1935, se îmbolnăveşte de tuberculoză, boală care-l va răpune. Mutat la Bucureşti (1937-1938), redactor al ziarului de dreapta *Buna-Vestire*. În 1938 şi 1940, din nou la Cernăuţi, conduce ziarul *Suceava*, e referent de presă al Ţinutului Suceava şi vicepreşedinte al Soc. Scriitorilor bucovineni. În 1940, funcţionar în Ministerul Propagandei. Agravarea bolii îl obligă să se interneze succesiv la Spitalul Filantropia şi la Sanatoriul Filaret (1944), unde a murit în apr. 1945. Debut editorial cu vol. de poeme *Carte de iconar* (1933), urmat de alte plachete: *Itinerar cu anexe în vis* (1934), *Tarot sau Călătoria omului* (1935), *Divertisment* (1936), *Zece cuvinte ale fericitului Francisc de Assisi* (1936), *Comentarii lirice la „Poeme într-un vers" de Ion Pillat* (1937), *Corbul de aur* (1938). În 1939 îşi adună într-un volum unic *Opera lirică*, rod al unui deceniu (1929-1939). Prozatorul ia locul poetului, întâi cu nuvela *Aventura domnişoarei Zenobia Magheru* (1938), apoi cu romanele *Ion Aluion* (1938, reluat sub titlul *Somnul negru*, 1941), *Lupul din ţara Huţulilor* (1939), *Guzli sau Tsu-Tsui* (1939), *Viaţa în pădure* (1939), *Drama casei Timoteu* (1941), *Prăvălia diavolului* (1942), *Soarele răsare noaptea* (1943), *Băieţi de fată* (1944). În lirică, **S.** creează o poezie de încărcătură mitică, într-o viziune panteistă, apropiată de L. Blaga, dar mai obsedată de oniric, halucinatoriu şi dominată de obsesia morţii, într-un vizionarism înrudit cu Rilke şi Trakl (din care a şi tradus: *Cele patru poeme în proză ale austriacului Georg Trakl,* 1939). Prozatorul începe prin evocarea aspră a vieţii rurale bucovinene, evoluând spre tragicul unor destine prinse în vârtejul primei conflagraţii şi spre sondajul psihologic dostoievskian, căruia îi anexează, în a doua parte a operei de romancier, un plan fantastic-grotesc. A colaborat şi la *Capricorn, Azi, Frize, Meşterul Manole, Gândirea, Universul literar, Revista Fundaţiilor Regale, Vremea,* ş. a. Autor al unei antologii *Poeţi tineri bucovineni (*1938) şi al unui libret pentru opera *Meşterul Manole* de Paul Constantinescu. Premiul SSR în 1935.

OPERA: *Carte de iconar*, Cernăuţi, 1933; *Itinerar cu anexe în vis,* Cernăuţi, 1934; *Tarot sau Călătoria omului*, Cernăuţi, 1935; *Divertisment,* Cernăuţi, 1936; *Zece cuvinte ale fericitului Francisc de Assisi*, Cernăuţi, 1936; *Comentarii lirice la „Poeme într-un vers" de Ion Pillat,* Cernăuţi, 1937; *Aventura domnişoarei Zenobia Magheru*, nuvelă, Bucureşti, 1938; *Corbul de aur*, Cernăuţi, 1938; *Ion Aluion*, roman, Cernăuţi, 1938; *Poeţi tineri bucovineni*, Bucureşti, 1938; *Viaţa în pădure*, Bucureşti, 1939; *Opera lirică* 1929-1939, Cernăuţi, 1939; *Guzli sau Tsu-Tsui – romanul unui băiat de stradă*, Bucureşti, 1940; *Drama casei Timoteu*, roman, Bucureşti, 1941 (ed. II, 1944); *Trei poveşti spuse de...,* Bucureşti, 1941; *Istoria literaturii române. Îndrumător pentru tineret*, în colab. cu D. Pantazescu, Bucureşti, 1941; *Prăvălia diavolului*, roman, I-II, Bucureşti, 1942; *Soarele răsare noaptea*, roman, Bucureşti, 1943; *Băieţi de fată*, roman, Bucureşti, 1944; *Ion Aluion,* roman, ed., pref. şi dosarul unei existenţe de I. Simuţ, Oradea, 1995. Traduceri: *Cele patru poeme în proză ale austriacului Georg Trakl,* Cernăuţi, 1939; R. Kipling, *Se lasă noaptea*, trad. în colab., Bucureşti, 1943.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...;* Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* II; Perpessicius, *Opere*, VIII, 1978; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 28, 1995; M. A. Diaconu, *Mircea Streinul. Schiţă monografică,* 1997; idem, *Mircea Streinul. Viaţa şi opera,* 1998; idem, *Mişcarea „Iconar". Literatură şi politică în Bucovina anilor '30,* 1999; C. Munteanu, în *Steaua,* nr. 2, 1999; N. Havriliuc, în *Jurnalul literar,* nr. 13-14, 2000; idem, *ibidem,* nr. 1-4, 2001; idem, în *Tomis,* nr. 2, 2001. **(I. S.)**

STRIHAN Petre (pseud. lui Petre Constantinescu), n. 27 mai 1899, Mizil, jud. Prahova – m. 25 iul. 1990, Bucureşti. Poet. Fiul lui Ion Constantinescu, avocat, şi al Stelianei (n. Anastasiu). Liceul la Ploieşti şi Buzău (1910-1918). Studii de drept la Bucureşti (1918-1921). Dr. în drept (1925). Membru al Cenaclului „Sburătorul" (1922-1929). Debutează în *Flacăra* (1922). Debut editorial cu vol. *Penumbre* (1929). Colab. la *Adevărul literar, Convorbiri literare, Viaţa literară, Universul literar, Slove*, în perioada interbelică, *Luceafărul, Gazeta literară* şi *România literară*, după 1964. Copist la

Facultatea de Drept din Bucureşti (1918-1921), apoi asistent (1928-1938), conf. (1938-1942) şi prof. univ. (1942-1947) la aceeaşi facultate. Ministru subsecretar de stat (1942-1944). Avocat din 1921 până în 1945, când e suspendat. Între 1956 şi 1964, contabil la Şantierul TCH de la Titu, prof. la cooperativa „Prestarea”, secţia meditaţii, controlor de bilete la Grădina Zoologică, muncitor necalificat la Uzinele Chimice Române, arhivar şi manipulant la cooperativa „Soarele”. Documentarist la Institutul de Istorie „N. Iorga” din Bucureşti (1964-1968) şi cercetător ştiinţific principal, la acelaşi Institut (1968-1970). Versuri delicate şi naive în *Poezii* (1968), *Moara albastră* (1978) şi *Lumini târzii* (1984).

OPERA: *Penumbre*, versuri, Bucureşti, 1929; *Poezii*, pref. de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Bucureşti, 1968; *Moara albastră*, poezii şi aforisme, Bucureşti, 1978; *Lumini târzii,* poezii şi aforisme, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: Al. C. Ionescu, *Poezia lirică contemporană,* 1941; Perpessicius, *Menţiuni...*, IV; Gino Lupi, *Novecento letterario romeno*, 1965; P. Cornea, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 1, 1967; D. Micu, în *România literară*, nr. 4, 1968; R. Cârneci, în *Contemporanul*, nr. 33, 1979; D. Micu, în *România literară*, nr. 21, 1979; V. Stancu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1979; I. D. Bălan, în *Caiete critice,* nr. 10-12, 1992. **(I. B.)**

STROCHI Lucian, n. 23 iul. 1950, Petroşani, jud. Hunedoara. Poet şi prozator. Fiul lui Boris Strochi, tehnician principal, şi al Alexandrinei (n. Litvinov), telefonistă. Studii elementare şi liceul (absolvit în 1969), la Petroşani; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1974); curs postuniversitar de biblioteconomie, trei ani, Bucureşti (1980). Dr. în filologie al Univ. „Al. I. Cuza” din Iaşi cu teza *Dimensiuni ale fantasticului în creaţia artisitcă a lui V. Voiculescu şi Mircea Eliade* (2003). Prof. la Şcoli generale din Tazlău, Piatra Neamţ, Luminiş şi Cut (1974-1979); bibliotecar, apoi bibliotecar principal la Bibl. judeţeană „G. T. Kirileanu” din Piatra Neamţ (1979-1982; 1989-1991); bibliotecar la Şcoala generală nr. 3 din acelaşi oraş (1982-1989); şef serviciu şi purtător de cuvânt la Consiliul judeţean Neamţ (1992-1999); şef de birou relaţii cu publicul şi purtător de cuvânt la Primăria municipiului Piatra Neamţ (1999-2001); din 2001, director al Direcţiei pentru cultură, culte şi patrimoniu cultural naţional a jud. Neamţ. Colab. la *România literară*, *Luceafărul*, *Convorbiri literare*, *Ateneu*, *Cronica*, *Tribuna*, *Amfiteatru*, *Astra* etc. Redactor-şef al rev. *Reformatorul* (1993-1999) şi co-director al rev. *Antiteze* (din 2000). Prezent în antologia de poezie creştină *Duh şi slovă* (2002). Debutează în *Amfiteatru* (1969). A publicat vol. de versuri (*Cuvântul cuvânt*, 1994; *Purtătorul de cuvânt*, 1996; *Sonete*, 1998; *Monere – 50*, 2000; *Versuri*, 2002), proză scurtă (*Penultima partidă de zaruri*, 1985; *Memoria fulgerului*, 1999) şi romane (*Gambit*, 1990; *Cicatricea*, 1996; *Emisferele de Brandenburg*, 2001). Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1996).

OPERA: *Penultima partidă de zaruri*, proză scurtă, Bucureşti, 1985; *Gambit*, roman, Bucureşti, 1990; *Cuvântul cuvânt*, versuri, Piatra-Neamţ, 1994; *Purtătorul de cuvânt*, versuri, Piatra-Neamţ, 1996; *Cicatricea*, roman, Piatra-Neamţ, 1996; *Sonete*, Piatra-Neamţ, 1998; *Memoria fulgerului*, proză scurtă, Iaşi, 1999; *Monere – 50*, versuri, Piatra-Neamţ, 2000; *Emisferele de Brandenburg*, roman, Piatra-Neamţ, 2001; *Versuri*, antologie de autor, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A. I. Brumaru, în *Astra*, nr. 6, 1986; M. Dragolea, în *Tribuna*, nr. 14, 1986; I. Holban, în *Cronica*, nr. 18, 1986; C. Livescu, în *Ateneu*, nr. 2, 1987; M. Dinutz, în *Luceafărul*, nr. 13, 1989; Val Condurache, în *România literară*, nr. 3, 1991; C. Livescu, *Voluptatea labirintului*, 1995; E. Nicolae, în *Ateneu*, nr. 6, 1996; C. Dram, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1997; A. Alui Gheorghe, *ibidem*, nr. 2, 1999; V. Spiridon, în *Luceafărul*, nr. 5, 2000; C. Tomşa, *Lucian Strochi sau ieşirea din Cuvânt*, 2003; **(A. S.)**

STROE Mihaela Malea (numele la naştere: Aurelia Mihaela Malea), n. 17 iun. 1957, Braşov. Prozatoare şi eseistă. Fiica lui George Malea, lăcătuş mecanic, şi a Silviei (n. Oţetea). Şcoala generală nr. 13 (1964-1972) şi Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov (1972-1976); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1976-1980). Din 1980, prof. la Liceul „Nicolae Titulescu" din Braşov. Redactor la rev. *Astra* (1998-2000). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Darie Magheru. Trasee tragice, de la Sisif la Pygmalion* (2002). Colab. la *Astra, Tribuna, Revista română, Lumină lină* (New York, Statele Unite), *Gazeta de Transilvania* etc. Prezentă în vol. colective *Operaţie pe cord deschis* (teatru scurt, 1998) şi *În decorul unei clipe* (2001). Din 2001, editează rev. *Citiţi-ne!,* a Liceului „Nicolae Titulescu". Debutează în rev. Liceului „Andrei Şaguna", *Muguri* (1973). Debut editorial cu romanul *Fatimata* (1995), urmat de eseul *Darie Magheru. Trasee tragice, de la Sisif la Pygmalion* (2002). Premiul Filialei din Braşov a Uniunii Scriitorilor (1997).

OPERA: *Fatimata*, roman, Braşov, 1995; *Darie Magheru. Trasee tragice, de la Sisif la Pygmalion,* eseu, Braşov, 2002.

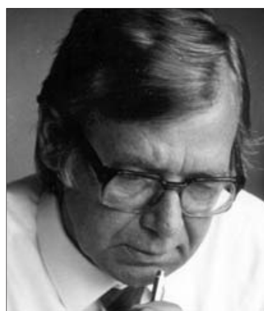
REFERINŢE CRITICE: A. Hamzea, în *Transilvania Express*, 23 sept. 1996; Th. Damian, în *Lumină lină* (New York), nr. 1, 2001; Nadia Cella Pop, în *Gazeta de Transilvania,* 19-20 apr. 2003; L. Comşia, *ibidem*, 22 mart. 2003; A. I. Brumaru, *ibidem*, 14 mai 2003; Th. Damian, în *Lumină lină,* nr. 4, 2003. **(A. S.)**

STRUŢEANU Scarlat, n. 20 dec. 1891, Bucureşti – m. 5 febr. 1947, Bucureşti. Estetician, critic şi istoric literar. Fiul lui Alexandru Strauss-Struţeanu, de origine germană, funcţionar, şi al Olimpiei (n. Bitowonsky), de origine poloneză. Ginerele lui Ioan Slavici. A studiat la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti, unde şi-a luat şi doctoratul. A fost asistentul lui Mihail Dragomirescu şi prof. la Liceele „Mihai Viteazul" şi „Sfântul Andrei" din Bucureşti. Colab. la *Adevărul literar şi artistic, Convorbiri literare, Flacăra, Letopiseţi* (scos în colab. cu Perpessicius şi Dragoş Protopopescu), *Mişcarea literară, Mugurul, Ramuri, Revista Fundaţiilor Regale, Universul literar* ş. a. Membru al SSR din 1923. Ediţii din: Ioan Slavici (*Nuvele. Comentarii asupra omului şi operei*, 1930), A. I. Odobescu (*Opere literare*, 1938), I. L. Caragiale (*Opere alese*, I-II, 1940) şi P. Ispirescu (*Legendele sau basmele românilor*, 1942). A publicat lucrări de estetică şi de critică literară (*Încercare critică asupra comicului dramatic la Caragiale*, 1924; *Teoria imitaţiunii şi a clarului confuz în estetică*, 1925; *Istoria naţională romanţată în opera lui Al. Odobescu*, 1936).

OPERA: *Încercare critică asupra comicului dramatic la Caragiale*, Bucureşti, 1924; *Teoria imitaţiunii şi a clarului confuz în estetică*, Bucureşti, 1925; *Istoria naţională romanţată în opera lui Al. Odobescu*, Craiova, 1936.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...*; I. M. Raşcu, *Convingeri literare*, 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; M. Bucur, *Istoriografia...* **(S. I.)**

STURZU Corneliu, n. 26 ian. 1935, Paşcani, jud. Iaşi – m. 27 iun. 1992, Iaşi. Poet, prozator şi eseist. Fiul lui Vasile Sturzu, contabil, şi al Aureliei (n. Popovici), învăţătoare. Şcoala elementară la Paşcani (1941-1945), liceul în acelaşi oraş (1945-1953). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi, ale cărei cursuri le-a urmat în perioada 1953-1957. Reporter la Studioul de Radio Iaşi (1957-1968), lector de estetică şi teorie literară la Facultatea de Filologie a Univ. din Iaşi (1963-1977), redactor-şef adjunct al rev. *Cronica* (1965-1968), director al Teatrului Naţional „V. Alecsandri" din Iaşi (1968-1972), redactor-şef al Editurii „Junimea" (1972-1979), apoi redactor-şef al rev. *Convorbiri literare.* Debut în ziarul *Flacăra Iaşului* (1953). Debut editorial cu vol. *Arcade peste anotimp* (1964). A publicat vol. de poezii: *Autoportret pe nisip* (1966), *Restituirea jocului* (1969), *Cantilene* (1970), *Duhul pietrelor* (1970), *Camera de recuzită* (1973),

Anotimpul încrederii (1974), *Vântul din oglinzi* (1978), *Zigurat* (1979), *Arhipelagul altor umbre* (1985), *Necontenita veghe* (1989); romane: *Vatra legendelor* (1970), *Ianus* (1980), *Enigma tăbliţelor de lut* (1995); eseuri: *Artă şi sensibilitate* (1975). Colab. la rev. *Ateneu, Astra, Familia, Luceafărul, Orizont, Tribuna, Steaua* ş. a. Destul de dificil de cuprins într-o formulă, datorită diversităţii tematice şi de scriitură, **S.** lasă în general impresia unui sentimental care-şi inventează cu fervoare şi ingeniozitate măşti lirice de o accentuată mobilitate formală. Premiul Asoc. Scriitorilor din Iaşi pe 1970 şi 1974.

OPERA: *Arcade peste anotimp,* versuri, Iaşi, 1964; *Autoportret pe nisip,* versuri, Bucureşti, 1966; *Restituirea jocului*, versuri, Bucureşti, 1969; *Cantilene*, versuri, Iaşi, 1970; *Duhul pietrelor,* versuri, Bucureşti, 1970; *Vatra legendelor,* roman, Bucureşti, 1970; *Camera de recuzită*, versuri, Iaşi, 1973; *Anotimpul încrederii*, versuri, Bucureşti, 1974; *Artă şi sensibilitate*, eseuri, Iaşi, 1975; *Vântul din oglinzi*, versuri, Bucureşti, 1978; *Zigurat*, versuri, Iaşi, 1979; *Ianus*, roman, I, Bucureşti, 1980; *Arhipelagul altor umbre*, versuri, Iaşi, 1985; *Necontenita veghe,* versuri, Bucureşti, 1989; *Enigma tăbliţelor de lut,* roman, Iaşi, 1995.

REFERINŢE CRITICE: C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 3, 1971; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 43, 1973; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1974; H. Zalis, *Tensiuni lirice contemporane*, 1975; Al. Piru, în *România literară*, nr. 48, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 24, 1975; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 35, 1975; C. Moraru, în *Flacăra*, nr. 24, 1978; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 28, 1978; L. Leonte, în *Contemporanul*, nr. 32, 1979; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 19, 1979; N. Turtureanu, în *Cronica*, nr. 5, 1980; Gr. Smeu, în *România literară*, nr. 23, 1981; I. Holban, în *Cronica*, nr. 11, 1981; G. Popescu, în *Ramuri*, nr. 1, 1982; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 5, 1985; C. Coroiu, în *Ateneu*, nr. 2, 1985; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 1, 1986; I. Rotaru, *O istorie...*, III. **(I. Md.)**

SUCEVEANU Arcadie (numele la naştere: Sucevean), n. 16 nov. 1952, satul Şirokaia-Poleana (astăzi Suceveni), raionul Hliboca, regiunea Cernăuţi. Poet şi traducător. Fiul lui Vasile Sucevean şi al Catrinei (n. Mandiuc), ţărani. Şcoala de opt ani în satul natal (1959-1967); şcoala medie la Carpaciu-pe-Siret (1967-1969); licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Cernăuţi (1969-1974). Prof. de lb. română în satul Horbova, raionul Herţa (1974-1979); redactor şi redactor-şef al Editurii Literatura Artistică (Hyperion) din Chişinău (1979-1990); din 1990, vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. Colab. la *Nistru*, *Literatura şi arta*, *Contrafort*, *Viaţa Basarabiei*, *Glasul Bucovinei*, *Luceafărul*, *Vatra*, *Convorbiri literare*, *Viaţa Românească* etc. Prezent în antologiile de poezie *Constelaţia lirei* (1987), *Poeţi din Bucovina* (1996), O *mie şi una de poezii româneşti*, IX (1997), *Antologia poeziei române de la origini până azi*, II (1998), *Deliruri şi delire* (2000), *Metafore româneşti din Basarabia*, II (2000) etc. Debutează în ziarul *Zorile Bucovinei* (1968). Debut editorial cu vol. de poezii *Mă cheamă cuvintele* (1979). Alte culegeri lirice: *Ţărmul de echilibru* (1982), *Mesaje de la sfârşit de mileniu* (1987), *Arhivele Golgotei* (1990), *Secunda care sunt eu* (1993), *Mărul îndrăgostit de vierme* (1998). A publicat versuri pentru copii, manuale, cărţi de colorat şi abecedare pentru preşcolari. Trad. din N. Matveeva, Č. Ajtmatov, M. Gorki şi L. Tolstoi. Premiul rev. *Ateneu* (1992); Premiul rev. *Literatura şi arta* (1996; 1997; 2002); Premiul „Mihai Eminescu" al Acad. Române (1997); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1997; 2000; 2001; 2003); Premiul Naţional al Republicii Moldova (1998).

OPERA: *Mă cheamă cuvintele*, versuri, Ujgorod, 1979; *Ţărmul de echilibru*, versuri, pref. de G. Meniuc, Chişinău, 1982; *A fugit melcul de-acasă*, versuri pentru copii, Chişinău, 1984; *Ora cinci fără doi fulgi*, versuri pentru copii, Chişinău, 1986; *Mesaje la sfârşit de mileniu*, versuri, pref. de M. Cimpoi, Chişinău, 1987; *În cămaşa de cireaşă*, versuri pentru copii, Chişinău, 1989; *Arhivele Golgotei*, versuri, Chişinău, 1990; *Dincolo de ce văd ochii*, versuri pentru copii, Chişinău, 1991; *Secunda care sunt eu*, versuri, Chişinău, 1993; *Eterna*

Danemarcă, antologie de poeţi români contemporani, pref. de Şt. Hostiuc, Bucureşti, 1995; *Înfruntarea lui Heraclit*, poezii pentru copii, eseuri, Chişinău, 1998; *Mărul îndrăgostit de vierme*, versuri, Timişoara, 1998; *G. Meniuc sau întoarcerea în Ithaca*, în colab. cu N. Romanenco, Chişinău, 1999; *Raţa şi Arhimede*, versuri pentru copii, Chişinău, 2000; *Lumea din spatele oglinzii*, versuri pentru copii, Chişinău, 2001; *ŞTIUca la şcoală*, versuri pentru copii, Chişinău, 2002; *Dacă vrei să fii Columb*, versuri pentru copii, Chişinău, 2002; *Filmul copilăriei*, versuri pentru copii, Chişinău, 2002; *Zaruri pictate*, versuri, Chişinău, 2003; *Corabia de la mansardă*, versuri, Chişinău, 2003. Traduceri: N. Matveeva, *Jucăriile pădurii*, Chişinău, 1982; M. Gorki, *Opere alese*, III-IV, în colab., Chişinău, 1981-1982; L. Tolstoi, *Opere alese*, II, în colab., Chişinău, 1985; C. Ajtmatov, *Vaporul alb*, Chişinău, 1990.

REFERINŢE CRITICE: Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 90, 1990; Th. Codreanu, în *Literatura şi arta*, 4 mart. 1991; C. Ciopraga, în *Dacia literară*, nr. 1, 1994; I. Holban, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1997; A. D. Rachieru, *Poeţi din Bucovina*, 1997; I. Ciocanu, *Literatura română contemporană din Republica Moldova*, 1998; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 2000; Ana Bantoş, *Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană*, 2000; A. Codru, M. Cimpoi, Şt. Hostiuc, în *Literatura şi arta*, 14 nov. 2002; Geo Vasile, *Poezia română între milenii*, 2002; V. Dinescu, *Confluenţe*, 2002; M. Cimpoi, *Critice*, II, 2002; *Arcadie Suceveanu. Bibliografie*, 2002; Th. Codreanu, *Basarabia sau drama sfâşierii*, 2003. **(A. S.)**

SUCHIANU D.[umitru] I.[on], n. 2 sept. 1895, Iaşi – m. 17/18 apr. 1985, Bucureşti. Eseist şi traducător. Fiul prof. de orig. armeană Hanes-Ogias Suchianu şi al Leliei (n. Nanu-Muscel). Cumnat cu Mihail Ralea, cu care a fost şi coleg de liceu şi facultate. Studii secundare la Bucureşti şi la „Liceul Internat" din Iaşi, secţia modernă, terminate în 1914. Licenţă în drept, litere şi filosofie. Dr. în ştiinţe politice şi economice de la Paris. Conf. la Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti, Catedra de istoria doctrinelor sociale. Prof. titular la Şcoala Superioară de Război; prof. titular la Acad. de Arte Frumoase; prof. de economie politică şi finanţe la Şcoala de Ştiinţe de Stat. Magistrat (1926-1948); membru în comisia de cenzură a filmelor (1929-1941). A ţinut diverse cursuri de cinematografie, fiind promotorul acestei discipline la noi (*Curs de cinematografie*, 1930; *Cinematograful, acest necunoscut*, 1973; *Nestemate cinematografice*, 1980). A fost, peste un deceniu, cronicarul de film al rev. *România literară*. Îşi începe activitatea literară în cercul rev. *Viaţa Românească*, devenindu-i codirector, împreună cu Mihail Ralea (1937-1940; 1946). Tot aici debutează cu studiul *Thomas Hardy* (1921). Intensă activitate publicistică pe teme diferite (filosofie, literatură, estetică, sociologie, psihologie, cinematografie) în *Viaţa Românească, Universul literar şi artistic, Lumea, Contemporanul, Astra* ş. a. Debut editorial cu vol. *Aspecte literare* (1928). A dat şi trei cărţi pe teme de economie politică: *Introducere în economia politică* (1930). *Manual de sociologie* (1931) şi *Despre avuţie* (f.a.). A tradus în franceză *Mioriţa* şi din poezia lui Arghezi, iar în română din Georges Michel, Silvio Micheli, Alberto Moravia, Georges Sadoul ş. a. Om de întinsă cultură, cu cunoştinţe temeinice de psihologie, economie politică, ştiinţă, literatură şi film, **S.** a dat câteva vol. de eseuri (*Puncte de vedere*, 1930; *Diverse însemnări şi amintiri*, 1933; *Amica mea Europa*, 1939) admirabile prin erudiţie şi stil, prin subtilitatea observaţiei şi mobilitatea analogiei, manipulând ideile şi informaţia în cea mai elevată manieră intelectuală. Studii literare în vol. *Aspecte literare* (1928) şi *Foste adevăruri viitoare* (1978).

OPERA: *Aspecte literare*, Bucureşti, 1928; *Introducere în economia politică*, Craiova, 1930; *Despre avuţie*, Bucureşti, f.a.; *Puncte de vedere*, eseuri, Bucureşti, 1930; *Curs de cinematografie*, Bucureşti, 1930; *Manual de sociologie*, Bucureşti, 1931; *Diverse însemnări şi amintiri*, eseuri, Bucureşti, 1933; *Amica mea Europa*, eseuri, Bucureşti, 1939; *Marlene Dietrich*, Bucureşti, 1966; *Vedetele filmului de odinioară*, Bucureşti, 1968; *Erich von Stroheim*, Bucureşti, 1970; *Filme de neuitat* (în colab. cu C. Popescu), I-IV, Bucureşti, 1972-1977; *Cinematograful, acest necunoscut. Funcţiile cuvântului în film,* Cluj-Napoca, 1973; *Metamorfoze cinematografice sau arta ecranizării* (în colab. cu C. Popescu), Bucureşti, 1975; *Shakespeare pe ecran* (în colab. cu C. Popescu), III, Bucureşti, 1976; *Drumuri. Destine. Climate* (în colab. cu C. Popescu), IV, Bucureşti, 1977; *Foste adevăruri viitoare*, studii literare, Bucureşti, 1978; *Nestemate cinematografice*, Bucureşti, 1980. *Traduceri*: V. I. Pudovkin, *Despre arta filmului,* trad. de ~ şi Gh. Ciocler,

Bucureşti, 1960; Georges Sadoul, *Istoria cinematografului mondial de la origini până în zilele noastre,* trad. de ~, Bucureşti, 1961; Silvio Micheli, *Artiglio a mărturisit*, în româneşte de ~, pref. de Al Oprea, Bucureşti, 1963; Alberto Moravia, *Automatul*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1965; Agatha Christie, *Cinci purceluşi. Triumful educaţiei lui Poirot*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1968; Natalia Ginzbur, *Săgetătorul*, în româneşte de Idea-Andreşoiu Camozzi şi de ~, Bucureşti, 1968; Georges Michel, *Timidele aventuri ale unui spălător de geamuri*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1970.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria*...; A. Marino, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 6, 1945; Profira Sadoveanu, *Stele şi luceferi,* 1969; Ileana Corbea, N. Florescu, *Biografii posibile*, 1973; M. Ghiţulescu, în *Tribuna*, nr. 7, 1973; Val. Condurache, în *Cronica*, nr. 5, 1973; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, III; Fl. Potra, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1975; V. Sorin, *Muncă, idealuri, creaţie*, 1978; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 49, 1978; Fl. Potra, în *Viaţa Românească*, nr. 1-2, 1978; S. Iosifescu, în *România literară*, nr. 49, 1978; Al. George, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1978; S. Iosifescu, în *Revue roumaine*, nr. 2, 1979; Al. Balaci, în *Contemporanul*, nr. 16, 1979; Al. George, *La sfârşitul lecturii*, III, 1980; Alex. Ştefănescu, în *Contemporanul*, nr. 52, 1980; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi,* 1981; Al. Raicu, *Autografe*, 1983; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 33, 1983; R. Vulpescu, în *România literară*, nr. 17, 1985; Grid Modorcea, *Literatură şi cinematograf.* Convorbiri cu ~, 1986; C. Pricop, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1987; P. Zarifopol, *Eseuri*, 1988; V. Marian, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988, Grid Modorcea, *Tinereţe, amor, prostie.* Convorbiri necenzurate cu ~, 1997. **(R. G. Ţ.).**

SUCIU Gheorghe, n. 1 aug. 1939, sat Henig, com. Berghin, jud. Alba – m. 1992 (?). Prozator. Fiul ţăranului, devenit muncitor, Ion Suciu şi al Floarei (n. Schitea), originară din Mărginimea Sibiului. Şcoala elementară la Henig şi Berghin; urmează apoi Şcoala medie tehnică de cooperaţie din Haţeg, continuând studiile la Liceul nr. 2 din Alba-Iulia (1952-1956); Facultatea de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti, paralel cu teoria şi practica presei (1958-1963). După absolvire, lucrează în redacţiile rev. *Viaţa studenţească,* a publicaţiilor pentru străinătate şi a rev. *Luceafărul*. Debut cu poezie în *Contemporanul* (1958), concomitent şi în *Luceafărul*, unde va debuta apoi cu proză, în 1961, schiţa *Ciocârlia* fiind considerată de autor drept adevărata sa intrare în literatură. Publică vol. de schiţe şi povestiri *Oul* (1968), de nuvele (*Antrenorul şi zeul*, 1969), o „parodie poliţistă”, *Soarele neterminat* (1970), precum şi ciclul romanesc *Lucrări şi zile din viaţa lui Nick* (1972), *Botează-mă cu pământ* (1974), *De-ar fi puşca iarbă verde* (1976). Un alt roman, în 1982: *Război şi dragoste.* Colab. la *Luceafărul, Gazeta literară, România literară, Ramuri, Tribuna*. Art. şi reportaje, în presa cotidiană. O vreme ţine şi o „cronică a ediţiilor” în *Luceafărul*. Proză de factură modernă, continuând, tematic şi tipologic, filonul ruralismului sceptic al lui M. Preda. Premiul pentru proză al rev. *Luceafărul* şi *Ramuri* pe 1965; Premiul C.C. al U.T.C. pentru romanul *Botează-mă cu pământ* pe 1974.

OPERA: *Oul*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1968; *Antrenorul şi zeul*, nuvele, Bucureşti, 1969; *Soarele neterminat,* roman, Bucureşti, 1970; *Lucrări şi zile din viaţa lui Nick*, roman, Bucureşti, 1972; *Botează-mă cu pământ*, roman, Bucureşti, 1974; *De-ar fi puşca iarbă verde*, roman, Bucureşti, 1976; *Război şi dragoste*, roman, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 25, 1970; Eugenia Tudor Anton, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1974; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 30, 1982; A. Silvestri, în *Flacăra*, nr. 21, 1982; C. Sorescu, în *Luceafărul*, nr. 52, 1982; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 13, 1986. **(D. C. M.)**

SULACOV Ioan, n. 10 aug. 1908, Bolgrad – m. ? Prozator. Se cunosc foarte puţine date despre biografia şi activitatea sa: patru clase de liceu în oraşul natal, apoi Şcoala Superioară de Arte şi Meserii din Bucureşti. Debut publicistic în *Lumea nouă* (1931); în acelaşi an şi debutul editorial, cu nuvela *Renaşterea*, publicată autonom. Editează (1935-1936) *Revista ştiinţelor psihice*; fiind preocupat de ocultism şi fenomene parapsihice, scoate o serie de broşuri despre *Mnemonică...* (1933), *Educarea voinţei* (1935), *Privirea magnetică* (1935), *Spiritismul practic* (1935), *Telepatie* (1935), precum şi un *Manual de astrologie*

(1935). Prozatorul, cu tendinţă vag umanitaristă, e convenţional, rând pe rând idilic, sentimental, tenebros: *Însemnările unui flămând* (1936), *Studentul din Bugeac* (1937) şi *Fiul poporului* (1939).

OPERA: *Renaşterea,* nuvelă, Bolgrad, 1931; *Mnemonica sau Arta de-a ne întări memoria,* Bolgrad, 1933; *Educarea voinţei,* Bolgrad, 1935; *Manual de astrologie*, Bolgrad, 1935; *Privirea magnetică,* Bolgrad, 1935; *Spiritismul practic,* Bolgrad, 1935; *Telepatia*, Bolgrad, 1935; *Însemnările unui flămând*, roman, cuvânt introductiv de D. V. Barnovschi, Bucureşti, 1936; *Studentul din Bugeac*, roman, Bucureşti, 1937; *Reeducarea gândirii*, Bolgrad, 1938; *Fiul poporului*, roman, Bucureşti, 1939. **(M. V.)**

SURU George (prenumele la naştere: Gheorghe-Cornel), n. 16 febr. 1940, Caransebeş – m. 29 mai 1979, Caransebeş. Poet. După studii medii efectuate în oraşul natal, urmează Facultatea de Filologie a Univ. din Timişoara (1962), terminând-o la Univ. din Cluj (1970). Prof. suplinitor la Vârciorova şi Pietroşiţa, metodist cultural la Reşiţa (1964-1970); din 1970, până la moarte, prof. la Caransebeş. Debut în *Tribuna* (1958) cu versuri. Debut editorial cu vol. *Pentru a iubi* (1967). Colab. la rev. *Tribuna, Orizont, România literară, Ateneu, Argeş, Ramuri, Luceafărul,* cu poezie; scrie şi cronici, recenzii în *Scrisul bănăţean, Orizont*. Alte plachete de poezie: *Aşteptarea coralilor* (1970), *Semnul de taină* (1972), *Când dragostea e pasăre cântătoare* (1976), *Noaptea seminţelor* (1989). Poezie de inspiraţie mitic-folclorică, alternând cu tentaţia motivelor livreşti şi lamento-ul erotic. Publică un vol. de povestiri pentru copii: *Într-un tril doi visători, Mihail şi Thor* (1986). Premiul Asoc. Scriitorilor din Timişoara pe 1970.

OPERA: *Pentru a iubi*, poezii, Bucureşti, 1967; *Aşteptarea coralilor*, poezii, Bucureşti, 1970; *Semnul de taină*, poeme, Timişoara, 1972; *Când dragostea e pasăre cântătoare*, poezii, Timişoara, 1976; *Într-un tril doi visători, Mihail şi Thor,* povestiri, cu o pref. de A. Dumbrăveanu, Timişoara, 1986; *Noaptea seminţelor*, poeme, selecţie, crestomaţie critică şi cuvânt înainte de A. Dumbrăveanu, Timişoara, 1989.

REFERINŢE CRITICE: Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 15, 1973; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 42, 1976; Ioana Dinulescu, în *Ramuri*, nr. 10, 1976; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 30, 1976; M. Blaga în *Cronica*, nr. 52, 1976; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane*, 1976; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; C. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1979; A. Dumbrăveanu, în *Orizont*, nr. 23, 1979; S. Titel, în *Orizont*, nr. 23, 1979; ***, în *România literară*, nr. 23, 1979; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 41, 1986. **(I. C.)**

Ş

ŞAGUNA Andrei (prenumele la naştere Anastasiu), n. 1 ian. 1809, Miskolc (Ungaria) – m. 28 iun. 1873, Sibiu. Îndrumător cultural, scriitor bisericesc şi memorialist. Fiul negustorului aromân Naum Şaguna şi al Anastasiei (n. Muciu). Studii la liceul catolic şi la Univ. din Pesta (filosofie şi drept), apoi la Seminarul teologic din Vârşeţ. Călugărit în 1833, a fost prof. la seminariile din Karlowitz şi Vârşeţ, vicar general al Bisericii Române Ortodoxe din Transilvania (1846), Episcop (din 1847) şi apoi Mitropolit (din 1864). În 1871 e numit membru onorar al Soc. Academice Române. A avut merite deosebite în acţiunea de emancipare şi reorganizare a Bisericii Române Ortodoxe din Ardeal şi pe tărâm cultural. A fost unul dintre întemeietorii *Astrei* (1861) şi primul ei preşedinte; a întemeiat Tipografia diecezană din Sibiu (1850), a înfiinţat ziarul *Telegraful român*, apărut în 1853 sub redacţia lui Aaron Florian. A colaborat la presa transilvăneană (*Gazeta Transilvaniei, Foaie pentru minte, inimă şi literatură, Telegraful român* ş. a.) cu art. politice sau tratând teme bisericeşti, şcolare şi culturale. A participat, cu o contribuţie specifică, determinată de calitatea sa „oficială”, la frământările revoluţionare ale anului 1848 şi apoi la luptele politice pentru drepturi ale românilor transilvăneni. Autor de opere canonice şi pastorale (*Elementele dreptului canonic,* 1854, *Teologia pastorală,* 1857, *Istoria bisericii ortodoxe răsăritene universale,* 1860, *Compendiu de dreptul canonic,* 1868, *Enchiridion,* 1871, *Manual de studiu pastoral,* 1872), a lăsat o gramatică a lb. române în ms precum şi însemnări memorialistice (publicate postum) şi o serie de predici orig. (apărute ca anexă la *Chiriacodromionul* din 1855).

OPERA: *Adaos de cuvântări bisericeşti pentru sărbătorile domneşti de preste an,* în *Chiriacodromion,* Sibiu, 1855 [*Memorii*], în N. Popea, *Memorialul arhiepiscopului şi metropolitului Andrei baron de Şaguna sau Luptele naţionale-politice ale românilor 1846-1873*, tom I, Sibiu, 1889; *Memorii din anii 1846-1871*, introducere de Ilarion Puşcariu, Sibiu, 1923; *Predici*, cu un studiu introductiv de Florea Mureşanu, Cluj, 1945 *Cuvântări bisericeşti pentru sărbătorile domneşti,* ed. de D. Man, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Popea, *Arhiepiscopul şi metropolitul Andrei baron de Şaguna*, 1879 (altă ed. 2002); A. Ghica, *Viaţa şi activitatea Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei baron de Şaguna,* 1899; N. Iorga, *Istoria bisericii româneşti şi a vieţii religioase a românilor*, II, 1909; I. Lupaş, *Mitropolitul Andrei Şaguna*, 1909; Gh. Tulbure, *Activitatea literară a mitropolitului Andrei Şaguna*, 1909; I. Lupaş, *Viaţa şi faptele lui Andrei Şaguna, mitropolitul Ardealului*, 1913; P. Secelea, *Dreptul canonic în literatura românească. Opera lui Andrei baron de Şaguna*, 1927; O. Goga, *Precursori*, 1930; Gh. Tulbure, *Mitropolitul Şaguna. Opera literară. Scrisori pastorale. Circulări şcolare. Diverse*, 1938; K. Hitchins, *Orthodoxy and Nationality. Andreiu Şaguna and the Rumanians of Transylvania. 1846-1873*, 1977 (trad. în lb. română, 1995); T. Pompiliu, în *Magazin istoric,* nr. 6, 1982; I. Chindriş, în *Steaua*, nr. 1, 1984; M. Stoia, în *Transilvania*, nr. 1, 1984; A. Papari, *Andrei Şaguna contemporanul nostru,* 2000; A. Ştefănescu, *Aduceri aminte şaguniene,* 2000; M. Şofronie, *Mitropolitul Andrei Şaguna şi Asociaţiunea Transilvană,* 2001; *In memoriam Andrei Şaguna,* 2003; O. Moceanu, *Teologie şi filologie,* 2003. **(G. A.)**

ŞAHIGHIAN Alexandru, n. 20 nov. 1901, Bucureşti – m. 31 mart. 1965, Bucureşti. Poet, prozator şi traducător. Debutează cu versuri ermetice în *Omul liber* (1924), sub pseud. Al. Salbă. Colaborează la *Şantier, Cuvântul literar*. Orientare de stânga. Secretar de redacţie la cotidianul *Atlas*. În 1946, editează antologia *Poezia muncii şi a libertăţii*. Cărţi pentru

copii: *Rici-rici* (1948), *Mâinile* (1949), *Cei şapte* (1949), *Lacul cu raţe* (1951), *Dacă numeri pân'la zece* (1953), *Ursul* (1954), *Poveşti adevărate* (1956), *Poveşti dunărene* (1959), *Coiful de aur* (1962). Vol. de poezii *Pasărea măiastră* (1961) nu iese din sfera discursivului. Jurnalul de călătorie *De la Tian-Şan la munţii de jasp* (1958). Teatru: *Pensiunea doamnei Stamate* (1947, jucată la Teatrul Naţional), *Prăbuşirea*. Alte vol.:*Viscolul* (1962), *Întrunirea* (1962), *Râul fierbinte* (1965). A tradus din B. Polevoi, Z. Blandina, N. Pogodin etc.

OPERA: *Pensiunea doamnei Stamate*, teatru, Bucureşti, 1947; *Rici-rici*, Bucureşti, 1948; *Mâinile*, Bucureşti, 1949; *Cei şapte*, Bucureşti, 1949; *Lacul cu raţe*, Bucureşti, 1951; *Dacă numeri pân' la zece*, Bucureşti, 19*53; Ursul*, Bucureşti, 1954; *Poveşti adevărate*, Bucureşti, 1956; *De la Tian-Şan la munţii de jasp*, Bucureşti, 1958; *Poveşti dunărene*, Bucureşti, 1959; *Pasărea măiastră*, poezii, pref. de I. Vitner, Bucureşti, 1961; *Coiful de aur*, Bucureşti, 1962 (ed. II, 1968); *Viscolul*, Bucureşti, 1962; *Întrunirea*, Bucureşti, 1962; *Râul fierbinte*, pref. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1965. Traduceri: S. Mamin-Sibiriac, *Povestiri pentru Lenuţa*, trad. de ~, Bucureşti, 1948; B. Polevoi, *Atelierul de foc*, trad. de ~ şi Ştefania Bratulescu, Bucureşti, 1948; Z. Blandina, *Însemnările unei instructoare de pionieri*, trad. de ~ şi Ştefania Bratulescu, Bucureşti, 1950; Gh. Madivani, *Oameni de bună- credinţă*, trad. de ~, Bucureşti, 1951; N. Pogodin, *Missouri-Vals,* trad. de ~ şi Ada Steinberg, Bucureşti, 1951.

REFERINŢE CRITICE: T. Vârgolici, în *România literară,* nr. 14, 1980; idem, în *Contemporanul*, nr. 45, 1981; Fl. Faifer, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 2003. **(I. Pt.)**

ŞANDRU Mircea Florin (prenumele la naştere: Mircea Florian), n. 20 apr. 1949, Făgăraş. Poet. Fiul învăţătorului Victor Şandru şi al Elenei (n. Preda), educatoare. Şcoala generală din Cârţişoara, jud. Sibiu (1956-1963). Liceul, în Oraşul Victoria, jud. Braşov (1963-1967); urmează Facultatea de Electrotehnică a Univ. din Braşov (1967-1972), după care se înscrie la Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti, dar întrerupe studiile după doi ani (1972-1974); cursuri postuniversitare la Facultatea de Ziaristică (1984-1986). În timpul studenţiei participă la fondarea rev. studenţeşti braşovene *Sigma*. Succesiv, redactor la rev. *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* (1972-1983), apoi la ziarul *Scânteia tineretului* (1983-1989); secretar general de redacţie şi redactor-şef adjunct la *Tineretul liber* (1989-1993); din 1993, expert la Serviciul pentru Presă, relaţii publice şi imagine al Senatului. Debut editorial cu vol. *Elegie pentru puterea oraşului* (1974). A mai publicat vol. de versuri: *Luminile oraşului* (1975), *Melancolia* (1977), *Flacăra de magneziu* (1980), *Maşina de scris* (1981), *Trupuri pe ecranul de radar* (1982), *Viaţa în infraroşu* (1985), *Paşi pe acoperişul fierbinte* (1988), *Legătura de sânge* (1989); *Podul Grant* (1992), *Colinele Paradisului* (1993), *Rugă pentru cei blânzi* (1999), *O fiară desăvârşită* (2001), *Miere neagră* (2002) şi *Îngerul pe gheaţa subţire* (2003). A colaborat la rev. *Amfiteatru, Astra, Luceafărul, România literară, Tribuna, Cronica, Orizont* ş. a. Polemizând temperat cu citadinismul tradiţional al liricii româneşti, poezia lui **Ş.** e deopotrivă patetică şi nostalgică, mai rar ironică, oraşul constituindu-se ca un spaţiu originar în care formele concrete de existenţă apar ca semnele unei scrieri mai profunde a umanului şi a experienţelor sale sentimentale. Premiul de debut al Editurii Eminescu (1974); Premiul rev. *Luceafărul* (1985).

OPERA: *Elegie pentru puterea oraşului*, versuri, Bucureşti, 1974; *Luminile oraşului,* versuri, Bucureşti, 1975; *Melancolia*, versuri, Bucureşti, 1977; *Flacăra de magneziu*, versuri, Bucureşti, 1980; *Maşina de scris*, versuri, Bucureşti, 1981; *Trupuri pe ecranul de radar*, versuri, Bucureşti, 1982; *Viaţa în infraroşu*, versuri, Bucureşti, 1985; *Oraşe suprapuse,* însemnări de călătorie, Bucureşti, 1986; *Paşi pe acoperişul fierbinte*, versuri, Bucureşti, 1988; *Legătura de sânge*, versuri, Bucureşti, 1989; *Podul Grant,* versuri, Bucureşti, 1992; *Colinele Paradisului,* versuri, Bucureşti, 1993; *Rugă pentru cei blânzi,* versuri, Bucureşti, 1999; *O fiară desăvârşită,* versuri, Bucureşti, 2001; *Miere neagră,* versuri, Bucureşti, 2002; *Îngerul pe gheaţa subţire,* versuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Adam, în *Săptămâna*, nr. 197, 1974; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 9, 1974;

M. Iorgulescu, în *Tribuna*, nr. 28, 1974; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1974; C. Stănescu, în *Luceafărul*, nr. 29, 1974; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 36, 1975; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 12, 1977; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 49, 1977; L. Raicu, în *România literară*, nr. 52, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 7, 1980; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 38, 1980; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 47, 1980; I. Buduca, în *România literară*, nr. 1, 1982; Grete Tartler, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1984; idem, *Melopoetica*, 1984; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1985; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 31, 1985; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 43, 1985; L. Ulici, în *România literară*, nr. 40, 1986; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 24, 1988; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 7, 1989; Tr. T. Coşovei, în *Contemporanul,* nr. 20, 1993; B.-Al. Sănescu, în *Luceafărul,* nr. 31, 2003. **(I. Md.)**

ŞĂINEANU Lazăr (pseud. lui Lazar Schein), n. 23 apr. 1859, Ploieşti – m. 11 mai 1934, Paris. Folclorist. Fiul zugravului Moisi Schein. Şcoala primară în particular; gimnaziul la „Sf. Petru şi Pavel" din Ploieşti; liceul la „Matei Basarab" din Bucureşti (clasele a VI-a şi a VII-a în particular); din 1881, student la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti; din 1888, studii la Paris (avându-i prof. pe Michel Bréal şi Gaston Paris) şi în Germania, unde îşi dă doctoratul în filologie, la Leipzig (1889). Debutează ca gazetar, publicând la *Fraternitatea* şi *Anuar pentru israeliţi* sub diferite pseud.: Eliezer ben Moşe, Ben Moşe, Lazăr M. Şăineanu. Din 1882 publică art. de lingvistică şi folcloristică în *Columna lui Traian, Revista pentru istorie, arheologie şi filologie, Convorbiri literare* ş. a. Prof. de gimnaziu şi liceu, îl va suplini pe Hasdeu pentru scurtă vreme la Univ. (1890-1891). Ţinta unor mari inimiciţii, părăseşte ţara (1901), stabilindu-se la Paris. A publicat mai multe studii consacrate mitologiei populare româneşti: *Ielele, Dânsele, Vântoasele, Frumoasele, Şoimanele, Măiestrele, Milostivele, Zânele* (1886), *Basmele române în comparaţiune cu legendele antice clasice şi în legătură cu basmele popoarelor învecinate şi ale tuturor popoarelor romanice* (1895; Premiul Acad. Române); o *Mitologie clasică* (1898), antologia *Autori români moderni* (1891), *Studii folcloristice* (1896), precum şi diverse contribuţii lingvistice, istorice etc., în rev. sau lucrări colective. În Franţa, consacrându-şi activitatea studiilor de lb. a dat lucrări despre argou (*L'Argot ancien. 1455-1850*, 1907; Premiul Volney), *Les Sources de l'argot ancien* (1912), *L'Argot des tranchées* (1915), precum şi alte opere de referinţă: *Le Langage parisien au XIX-e siècle* (1920), *La Langue de Rabelais* (2 vol., 1922-1923), *Les Sources indigènes de l'étymologie française* (3 vol., 1925-1935).

OPERA: *Ielele, Dânsele, Vântoasele, Frumoasele, Şoimanele, Măiestrele, Milostivele, Zânele,* Bucureşti, 1886; *Autorii români moderni*, antologie, Bucureşti, 1891; *Basmele române în comparaţiune cu legendele antice clasice şi în legătură cu basmele popoarelor învecinate şi ale tuturor popoarelor romanice,* Bucureşti, 1895 (reeditare 1978, ed. îngrijită de Ruxandra Niculescu, pref. de Ov. Bârlea); *Mitologie clasică*, Craiova, 1898; *Les rites de la construction d'après la poésie populaire de l'Europe Orientale,* Paris, 1902; *L'Argot ancien.* 1455-1850, Paris, 1907; *Les Sources de l'argot ancien*, Paris, 1912; *L'Argot des tranchées*, Paris, 1915; *Les Langage parisien au XIX-e siècle*, Paris, 1920; *La Langue de Rabelais*, I-II, Paris, 1922-1923; *Les Sources indigènes de l'étymologie française*, I-III, Paris, 1925-1935; *Histoire de mes ouvrages*, Paris, 1930; *Lettres de L. Şăineanu*, ed. îngrijită şi pref. de Const. Şăineanu, Bucureşti, 1936; *Încercare asupra semasiologiei limbii române,* Timişoara, 1999; *Studii folclorice,* cuvânt înainte de D. H. Mazilu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Luca Vornea (= L. Şăineanu), *Lazăr Şăineanu,* Bucureşti, 1928; I. Iordan, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1934; Const. Şăineanu, *Lazăr Şăineanu (1859-1934)*, 1935; Const. Şăineanu, *Celui à qui on n'a pas rendu justice, Lazare Sainéan le grand philologue (1859-1934)*, 1946; Perpessicius, *Menţiuni de istoriografie literară şi folclor*, 1957; Ov. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; D. Macrea, *Contribuţii la istoria lingvisticii şi filologiei româneşti*, 1978; I. Datcu, Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor*, 1979; Gh. Vrabie, *Proza populară românească*, 1986; Andreea Enache, în *Limba română,* nr. 5-6, 1999. **(L. Pp.)**

ŞCHIOPU Ursula (numele la naştere: Ursula Mariana Biji; căsătorită Şchiopu), n. 30 iul. 1918, com. Mihai Viteazul, jud. Cluj. Poetă. Fiica prof. de liceu Grigore Biji şi a Olimpiei (n. Braica). Prin mamă, descinde din familia memorandistului tribun dr. Ioan Raţiu. Şcoala primară la Turda (1924-1928); tot acolo, liceul de fete (1928-1936). Urmează Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1936-1940), licenţa în filosofie, cu P. P. Negulescu, C. Rădulescu-Motru şi G. G. Antonescu. Face apoi Seminarul pedagogic (1941-1942), specialitatea filosofie şi îşi dă examenul de capacitate, intrând în învăţământ (1942). Prof. la Liceele „Heliade Rădulescu" şi „Gheorghe Lazăr" din Bucureşti (1945-1949); asistent (1949), lector (1950), conf. (1967), prof. (din 1979) la Catedra de psihologie-pedagogie a Univ. din Bucureşti. Din 1980, pensionară, prof. consultant. Specializare la Paris (Centrul internaţional de studiere a copilului). Dr. în psihologie, la Institutul de Psihologie al Acad. (1963). Debutează în literatură cu o plachetă de versuri, *Drum prin zodii* (1938, în col. „Universul literar"). Apublicat apoi vol. de poezie *Cer troglodit* (1943). Revine la creaţie după o lungă pauză, cu *Poeme* (1967), *Poeme* (1970), *Reîntoarcerile* (1973), *Peisaj interior* (1980), *Pendul cosmic* (1984), *Mărturisiri de noapte* (1986). Colab. la *România literară, Luceafărul, Contemporanul, Familia, Tribuna şcolii* ş. a. Trad. din poezia canadiană de expresie franceză în rev. şi, în colab. cu Al. Andriţoiu, alcătuieşte *Antologia poeziei canadiene franceze* (1976). A făcut cunoscute în literatura noastră aspecte ale liricii eschimose şi creaţia poetului canadian Emile Nelligan. Autoare a numeroase lucrări de specialitate (*Psihologia educaţiei şi dezvoltării,* 1963; *Psihologia copilului,* 1967; *Adolescenţa – personalitate şi limbaj*, 1989 ş. a.), precum şi a unor vol. şi tratate scrise în colab. Studii publicate în rev. din ţară şi străinătate; membră fondatoare a *Revistei de psihologie* (1955) şi a *Revue roumaine de sciences sociales. Série de Psychologie* (1964).

OPERA: *Drum prin zodii*, versuri, Bucureşti, 1938; *Cer troglodit,* versuri, Bucureşti, 1943; *Psihologia educaţiei şi dezvoltării*, Bucureşti, 1963; *Curs de psihologia copilului*, Bucureşti, 1963; *Psihologia copilului*, Bucureşti, 1967; *Poeme*, Bucureşti, 1967; *Poeme*, Bucureşti, 1970; *Reîntoarcerile*, versuri, Bucureşti, 1973; *Peisaj interior*, versuri, Bucureşti, 1980; *Pendul cosmic*, versuri, Bucureşti, 1984; *Mărturisiri de noapte*, versuri, Bucureşti, 1986; *Adolescenţa – personalitate şi limbaj*, Bucureşti, 1989; *Psihologia artelor,* Bucureşti, 2002. Traduceri: *Antologia poeziei canadiene franceze,* în colab. cu Al. Andriţoiu, Bucureşti, 1976.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1973; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 32, 1973; Al. Andriţoiu, în *România literară*, nr. 3, 1979; Fr. Păcurariu, în *Steaua*, nr. 2, 1979; I. Cristofor, în *Steaua*, nr. 2, 1981; Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 5, 1981; Al. Andriţoiu, *ibidem*, nr. 22, 1985; C. Coşman, în *Contemporanul*, nr. 11, 1985; I. Brad, în *România literară*, nr. 13, 1987; P. Popescu-Neveanu, în *Revista de psihologie,* nr. 1, 1990. **(I. Md.)**

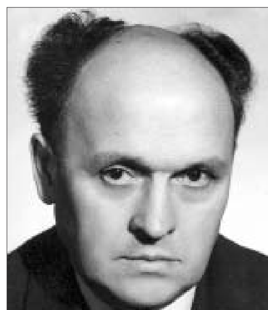

ŞERBAN Geo (prenumele la naştere: Constantin), n. 20 mai 1930, Iaşi. Istoric şi critic literar. Provine dintr-o familie de intelectuali. Liceul militar la Curtea de Argeş (1941-1948); elev, debutează sub îndrumarea lui Laurenţiu Fulga, la *Glasul armatei* (1947), fiind şi redactor la aceeaşi publicaţie timp de câteva luni (1948). Urmează Facultatea de Filologie (secţia română) a Univ. din Bucureşti (1949-1953). Paralel, de la 1 mai 1949, redactor la rev. *Flacăra*, până în 1968 (cu întreruperi:1951-1952). Debut literar propriu-zis, în *Revista literară* a lui M. R. Paraschivescu (1947). Colab. la *Naţiunea, Contemporanul, Viaţa Românească* ş. a., semnând Geo Şerban. Debut editorial ca îngrijitor şi prefaţator al unei ed. din Traian Demetrescu. A mai editat vol. din Alecu Russo, M. Kogălniceanu, Al. Odobescu, G. Călinescu. Contribuţie la stabilirea textului vol. *Arta prozatorilor români* de Tudor Vianu (1973). Autor a numeroase studii de istorie

literară, publicate întâi în *Viaţa Românească, Revista de istorie şi teorie literară, Manuscriptum* etc., ulterior adunate în *Exegeze* (1968) şi *Ispita istoriei* (1980). Corespondent al rev. *Steaua* la Bucureşti (1953-1955); redactor la *Viaţa Românească* (1955-1958) şi la *Secolul 20* (din 1964). Îngrijeşte antologii: *Idei trăite* (1968), în care adună aforisme din textele unor scriitori români, *Ulysse* (1967) şi *Gâlceava înţeleptului cu lumea* (2 vol., 1973-1974), ambele din opera lui G. Călinescu, care rămâne, după propria-i mărturisire, „steaua *lui* polară".

OPERA: *Exegeze*, Bucureşti, 1968; *Idei trăite*, carte de înţelepciune alcătuită de ~, Bucureşti, 1968; *Ispita istoriei*. Investigaţii, precizări, demersuri metodologice, Bucureşti, 1980.

REFERINŢE CRITICE: A. Marino, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1965; idem, în *Cronica*, nr. 10, 1968; L. Raicu, în *România literară*, nr. 9, 1968; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 2, 1969; T. Tihan, în *Steaua*, nr. 3, 1969; Ioana Creţulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1969; Fl. Faifer, în *Iaşul literar*, nr. 2, 1969; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 17, 1981; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 2, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 27, 1986; M. N. Rusu, în *Săptămâna*, nr. 876, 1987. **(M. B.)**

ŞERBAN Mihail, n. 18 aug. 1911, Fălticeni – m. 9 iul. 1994, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Gheorghe Şerban, funcţionar, şi al Elenei (n. Verner). Şcoala primară şi Liceul „N. Gane" în Fălticeni (1923-1930); doi ani urmează Facultatea de Drept a Univ. din Iaşi (1930-1932), după care întrerupe studiile şi se lansează în presă. Încurajat de E. Lovinescu, vine la Bucureşti. Îndeplineşte, pe rând sau concomitent, mai multe slujbe: bibliotecar şi ajutor de secretar la Liceul „Mihai Viteazul" (1934-1937), colaborator şi redactor la ziarele *Adevărul* şi *Dimineaţa* (1935-1938), redactor la *România* lui Cezar Petrescu (1938), funcţionar la Subsecretariatul de Stat al Propagandei (1938-1947), inspector la Direcţia Teatrelor şi apoi la Direcţia literară din Ministerul Artelor şi Informaţiilor (1947-1948), redactor la *Călăuza bibliotecarului* şi *Îndrumătorul cultural* (1949-1957), bibliograf la Bibl. Centrală de Stat (până în 1967). A frecventat Cenaclul „Sburătorul". Debutează cu versuri şi proză în *Gazeta noastră* (1930). A mai publicat în *Adevărul literar şi artistic, Vremea, Viaţa Românească, Revista Fundaţiilor Regale, Cuvântul liber, Reporter*. A scos numeroase vol. de nuvele (*Nunta de argint,* 1938; *Câinii,* 1939; *Cântecul uitat,* 1942; *Furtuna,* 1948; *Când doarme pământul,* 1948) şi romane (*Idolii de lut,* 1935; *Infirmii,* 1936; *Grădina lui Dumnezeu,* 1939; *Sanda,* 1941; *Casa amintirilor,* 1942; *Fete bătrâne,* 1946; *Pâinea inimii,* 1949; *Pământ şi oameni,* 1957; *Circul,* 1972). Unele au cunoscut mai multe ed., altele au fost premiate: Premiul Soc. Scriitorilor Tineri pe 1936 pentru romanul *Infirmii* şi, în 1939, pentru vol. de nuvele *Nunta de argint*; în 1942 Ministerul Artelor îi acordă Premiul „Al. I. Brătescu-Voineşti" pentru romanul *Casa amintirilor.* Într-un vol. de *Amintiri* (1969) evocă scriitori importanţi ai epocii interbelice, printre care Ionel Teodoreanu, Damian Stănoiu, Felix Aderca ş. a. Deşi tematica nu e rurală, proza lui **Ş.** aparţine, prin tonul liric şi pasivitatea faţă de mediu, sămănătorismului tardiv.

OPERA: *Idolii de lut*, roman, Bucureşti, 1935; *Infirmii*, roman, Bucureşti, 1936; *Nunta de argint*, nuvele, Bucureşti, 1938; *Câinii*, nuvele, Bucureşti, 1939; *Grădina lui Dumnezeu*, roman, Bucureşti, 1939 (ed. II, 1942); *Sanda,* roman, Bucureşti, 1941 (ed. II revăzută, 1971), *Casa amintirilor*, roman, I-II, Bucureşti, 1942; *Cântecul uitat*, nuvele, Bucureşti, 1942; *Fete bătrâne*, roman, Bucureşti, 1946 (ed. II, 1968; ed. III, revăzută de autor, pref. de M. Iorgulescu, 1976); *Când doarme pământul*, nuvele, Bucureşti, 1948; *Furtuna*, nuvele, Bucureşti, 1948; *Pâinea inimii*, roman, I-II, Bucureşti, 1949; *Pământ şi oameni*, roman, Bucureşti, 1957; *Amintiri*, Bucureşti, 1969; *Circul*, roman, Bucureşti, 1972.

REFERINŢE CRITICE: O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 2, 1935; R. Demetrescu, în *Pagini literare*, nr. 1, 1935; S. Podoleanu, în *Rampa*, nr. 5542, 1936; G. Călinescu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 807, 1936; O. Papadima, în *Gândirea*, nr. 8, 1936; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937,* 1937; G. Călinescu, *Istoria*...; C. V.

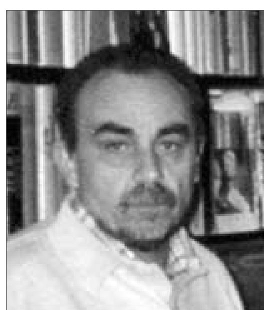
Gheorghiu, în *Timpul*, nr. 1427, 1941; O. Papadima, *Creatorii şi lumea lor*, 1943; Al. Piru, *Panorama*...; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 42, 1969; Al. Piru, în *România literară*, nr. 25, 1969; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 1, 1972; Perpessicius, *Opere*, IX, 1979. **(C. M.)**

ŞERBAN Robert, n. 4 oct. 1970, Drobeta-Turnu Severin, jud. Mehedinţi. Poet şi prozator. Fiul lui Ion Şerban Drincea, scriitor, şi al Valeriei (n.?), prof. de biologie. Şcoala generală (1977-1985) şi liceul (1985-1989) la Drobeta-Turnu Severin; licenţiat al Facultăţii de Construcţii din Timişoara (1990-1995). Purtător de cuvânt la Primăria municipiului Timişoara (1995); redactor şi şef de secţie al cotidianului *Renaşterea bănăţeană* (1996-1998); redactor la *Agenda zilei* (1998-1999); redactor-şef adjunct (1999-2001) şi redactor-şef (din 2001) al săptămânalului *Focus Vest* din Timişoara; din 1998, cadru didactic la Facultatea de Jurnalistică a Univ. Banatului. Colab. La *Orizont*, *România literară*, *Contrapunct*, *Poesis*, *Luceafărul*, *Tribuna*, *Echinox*, *Familia*, *Observator cultural* etc. Prezent în antologiile *Casa Faunului* (1995), *O mie şi una de poezii româneşti* (1997), *Zona. Prozatori şi poeţi timişoreni din anii '80 şi '90* (1997), *Antologia copilăriei* (1998), *La masa tăcerii* (în lb. daneză, 1998), *Vise într-o linişte sumeriană* (1999) şi *Canticles from Banat/Cantiques de Banat* (2000). Debutează în ziarul *Viitorul* din Drobeta-Turnu Severin (1983). A publicat vol. de poezie (*Fireşte că exagerez*, 1994; *Odyssex*, 1996; *Timişoara în trei prieteni*, 2003) şi interviuri (*Piper pe limbă*, 1999). Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1995); Premiul Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1996); Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (2000).

OPERA: *Fireşte că exagerez*, versuri, postfaţă de A. Dumbrăveanu, Timişoara, 1994; *Odyssex*, versuri, Timişoara, 1996; *Piper pe limbă*, interviuri, Timişoara, 1999; *Pe urmele marelui Fluviu/Auf den Spuren des grossen Stroms*, ed. bilingvă româno-germană, în colab. cu W. Lutz, K. Abeli, Nora Iuga şi I. Es. Pop, Bucureşti, 2002; *Timişoara în trei prieteni*, versuri, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Ruja, *Parte din întreg*, 1994; A. D. Rachieru, în *Banatul*, nr. 2, 1994; L. Antonesei, în *Timpul*, nr. 1, 1995; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 5, 1995; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 8, 1996; Al. Ruja, *Parte din întreg*, II, 1999; D. Stanca, în *Jurnalul literar*, nr. 15-18, 2000; Rodica Draghincescu, *Tangouri pe trambulină*, 2001; I. B. Lefter, în *Observator cultural*, nr. 125, 2002; M. A. Diaconu, în *Ziua literară*, nr. 55, 2003. **(A. S.)**

ŞERBAN Vasile Ion (prenumele la naştere: Vasile Ioan), n. 8 aug. 1942, Dumbrăveni, jud. Sibiu. Critic şi sociolog al literaturii. Fiul lui Vasile Şerban şi al Victoriei (n. Costea), învăţători. Şcoala elementară (1949-1956) şi liceul (1956-1960) la Dumbrăveni (bacalaureatul la Sighişoara); licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1960-1965). Dr. în filologie al aceleiaşi Univ. cu teza *Critica sociologică, o formă în tipologia criticii literare* (1980). Preparator (1966), asistent (1969), lector (1970), conferenţiar (1990) şi prof. (din 2000) la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti (prodecan, 1990-1991); director al Departamentului de relaţii internaţionale din cadrul Facultăţii. Colab. la *Gazeta literară*, Viaţa *studenţească*, *Limbă şi literatură*, *Caiete critice*, *Tribuna*, *Manuscriptum*, *Cahiers roumains d'études littéraires* etc. A colaborat la vol. *Analiză şi interpretare* (1972), *Dicţionar de literatură română* (1979), *Estetică şi moralitate* etc. Debutează în *Gazeta literară* (1963). Debut editorial cu vol. *Literatură şi societate* (1982), urmat de *Critica sociologică* (1983) şi *Seminarii de teorie literară* (2001). Ed., pref./postfeţe la scrieri din G. Coşbuc, O. Goga, T. Vianu, V. Hugo, L. Tolstoi, Vl. Maiakovski, Al. Soljeniţân, I. S. Turgheniev etc.

OPERA: *Literatură şi societate. Repere pentru interpretarea sociologică a literaturii*, Bucureşti, 1982; *Critica sociologică*, Bucureşti, 1983; *Seminarii de teorie literară. Poezie, roman, critică*, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: P. Dugneanu, în *Luceafărul*, 13 aug. 1983; T. Grigore, în *Ramuri*, nr. 9, 1983; A. Codoban, în *SLAST*, nr. 42, 1983; A. Marino, în *Tribuna*, 2 febr. 1984; I. Drăgănoiu, în *Contemporanul*, nr. 23, 1984; D. Micu, în *Limbă şi literatură*, nr. 1, 1984; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 3, 1985; Fl. Mihăilescu, în *Limbă şi literatură*, nr. 1-2, 2003. **(A. S.)**

ŞERBAN-DRINCEA Ion (numele la naştere: Ion Şerban), n. 21 sept. 1942, satul Drincea, com. Punghina, jud. Mehedinţi. Poet şi prozator. Fiul lui Marin Şerban, agricultor, şi al Anei (n. Danilescu). Studii primare în satul natal (1949-1953), gimnaziale în com. Punghina (1953-1958), continuate, după o întrerupere, la liceul din Cetate, jud. Dolj (1959-1960) şi la Liceul „Traian" din Turnu Severin (1960-1963); licenţiat al Facultăţii de Ziaristică din Bucureşti (1972-1975). Muncitor la Uzinele Mecanice din Turnu Severin (1961-1963); funcţionar (1965-1970); secretar de redacţie şi reporter la ziarul *Porţile de Fier* (1970-1971); redactor (1970-1972), apoi redactor principal (1975-1990) la ziarul *Viitorul*, redactor principal la *Datina* (1990-1994) şi redactor-şef (din 1995) la ziarul *Radical* din Drobeta-Turnu Severin; secretar de redacţie la *Gorjeanul* din Târgu Jiu (1994-1995). Colab. la *Ramuri*, *Orizont*, *Luceafărul*, *Tribuna*, *Contemporanul*, *Flacăra*, *Amfiteatru* etc. Debutează în pagina literară a cotidianului *Înainte* din Craiova (1961). Debut editorial vol. de versuri *Poarta luminilor* (1971). A publicat poezie (*Mirarea fructului*, 1996; *Ochiul cercului*, 2001; *Poeme*, 2001; *Războiul civililor cu îngerii*, 2001, *Versus*, 2003), reportaje (*Orele porţilor de Fier*, 1975; *Soarele apelor*, 1986), şi romane (*Adevărul pământului*, 1981; *Chemarea destinului*, 1997).

OPERA : *Poarta luminilor*, versuri, Turnu Severin, 1971; *Orele Porţilor de Fier*, reportaje, postfaţă de I. Purcaru, Craiova, 1975; *Adevărul pământului*, roman, Craiova, 1981; *Soarele apelor*, reportaje, Bucureşti, 1986; *Mirarea fructului*, versuri, Drobeta-Turnu Severin, 1996; *Chemarea destinului*, roman, Drobeta-Turnu Severin, 1997; *Ochiul cercului*, versuri, Drobeta-Turnu Severin, 2001; *Poeme*, Drobeta-Turnu Severin, 2001; *Războiul civililor cu îngerii*, versuri, cuvânt înainte de C. Ungureanu, Drobeta-Turnu Severin, 2001; *Versus*, versuri, Drobeta-Turnu Severin, 2003.

REFERINŢE CRITICE : L. Ulici, în *România literară*, nr. 46, 1975; M. Tupan, în *Contemporanul*, nr. 12, 1982; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 6, 1987; I. Arieşanu, în *Orizont*, nr. 3, 2002; Ş. Foarţă, în *Reflex*, nr. 7-9, 2002; I. Arieşanu, în *Orizont*, nr. 5, 2003; C. Cubleşan, în *Caligraf*, nr. 7, 2003. **(A. S.)**

ŞERBĂNESCU Mircea, n. 14 oct. 1919, Cernăuţi. Prozator. Fiul lui Petre Şerbănescu, inspector vamal, şi al Corneliei (n. Popescu). A urmat şcoala primară şi două clase de liceu la Turnu Severin (1924-1930); alte două clase de liceu la Craiova (1930-1932); Liceul „C. D. Loga" din Timişoara (1933-1935); Liceul Economic din Timişoara (1935-1938); studii neterminate la Acad. Comercială din Bucureşti (1938-1942). Stabilit în Timişoara, lucrează ca redactor la ziarele *Românul* (1945), *Făclia* (1945-1948), *Drapelul roşu* (1948-1950). Din 1951, este secretar al filialei Uniunii Scriitorilor din Timişoara şi, apoi, al Asoc. Scriitorilor din Timişoara până în 1979, când se pensionează. A debutat în 1937 cu proză scurtă în rev. *Colţ de ţară* din Timişoara. Colaborează ulterior la rev. *Colţ de ţară, Fruncea, Românul, Făclia, Scrisul bănăţean, Orizont, România literară* etc. Debutează editorial, tot în 1937, cu vol. de schiţe *Cadavrul ambulant*, publicând apoi povestirea *Prea târziu* (1942). În perioada proletcultistă, aderă la realismul socialist în vol. *Biruinţa* (1953), *Rătăcire* (1955), *Preţul tăcerii* (1957), *O fată din cele multe* (1958). Urmează o lungă serie de cărţi pentru tineret şi copii: *Pagini pentru ochii limpezi* (1965), *Aventură în lumea albastră* (1967), *Privind cinematografic* (1970), *Misterioasa Sirenă* (1972), *Ghiozdanul cu surprize* (1977), *Poveşti din degetar* (1978), *Stăpânul soarelui* (1982), *Fata din tren* (1984), *Fântâna cu apă vie* (1985), *O ardere totală* (1988),

Când D'Artagnan a fost să fie fată (1990), *Romanul dragostei dintâi* (2003). Se remarcă încercările de roman S.F. (*Uluitoarea transmigraţie*, 1968) şi roman psihologic: *Cerc şi dragoste* şi *Descoperirea de sine* (1973). Premiul Asoc. Scriitorilor din Timişoara (1972; 1975).

OPERA: *Cadavrul ambulant*, schiţe, Bucureşti, 1937;*Prea târziu*, povestire, Timişoara, 1942; *Biruinţa*, nuvelă, Bucureşti, 1953; *Rătăcire*, nuvelă, Bucureşti, 1955; *Preţul tăcerii*, Bucureşti, 1957; *O fată din cele multe*, roman, Bucureşti, 1958; *Timişoara*, Bucureşti, 1961; *Pagini pentru ochii limpezi*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1965; *Aventură în lumea albastră*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1967; *Uluitoarea transmigraţie*, roman, Bucureşti, 1968; *Privind cinematografic*, povestiri pentru copii, Timişoara, 1970; *Misterioasa Sirenă*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1972; *Cerc şi dragoste*, roman, Timişoara, 1973; *Descoperirea de sine*, roman, Timişoara, 1973; *Ghiozdanul cu surprize,* povestiri pentru copii, Bucureşti, 1977; *Poveşti din degetar*, povestiri pentru copii, Timişoara, 1978; *Stăpânul soarelui*, povestiri pentru copii, Timişoara, 1982; *Fata din tren*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1984; *Fântâna cu apă vie,* povestiri pentru copii, Timişoara, 1985; *O ardere totală*, Bucureşti, 1988; *Când D'Artagnan a fost să fie fată,* roman, Timişoara, 1990; *Floare şi îngheţ,* roman, Iaşi, 1991; *Ieşirea din vis,* proză scurtă, Timişoara, 1996; *Competiţia,* roman, Timişoara, 1998; *Gemenii n-au nevoie de cuvinte,* roman, Timişoara, 1999; *Timişoara – memorie literară,* Timişoara, 2000; *Romanul dragostei dintâi,* roman, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Gafiţa, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1953; N. Ciobanu, în *Scrisul bănăţean,* nr. 11, 1957; Al. Săndulescu, în *Gazeta literară,* nr. 40, 1958; M. Tomuş, în *Tribuna,* nr. 46, 1958; G. Dimisianu, în *Gazeta literară,* nr. 50, 1961; S. Damian, *Direcţii şi tendinţe în proza nouă*, 1964; N. Ţirioi, în *Orizont,* nr. 6, 1965; idem, *Generaţii*, 1968; H. Ţugui, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 1971; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 12, 1971; Val Condurache, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1973; Al. Jebeleanu, în *Pentru patrie,* nr. 11, 1973; I. Th. Ilea, *Mărturisirile unui anonim*, 1974; Stela Mirel, în *Orizont,* nr. 43, 1984; Cornelia Ştefănescu, în *Anotimpuri literare,* nr. 27, 1999; Rodica Opreanu, *ibidem,* nr. 35, 2001; Valentina V. Bobină, *ibidem,* nr. 37, 2002. **(N. O.)**

ŞERBĂNESCU Theodor, n. 29 dec. 1839, Tecuci – m. 2 iul. 1901, Brăila. Poet. Fiul unui boiernaş, paharnicul Eni Şerban, devenit Şerbănescu, şi al Smarandei (n. ?). Unul din cei optsprezece copii ai familiei. Urmează cursurile primare la Tecuci, cele liceale la Acad. Mihăileană din Iaşi, apoi Şcoala Militară din acelaşi oraş. S-a distins în toate şcolile prin care a trecut. A intrat în armată ca sublocotenent de geniu. În 1869, ajuns căpitan, demisionează. Se reintegrează în armată în 1877 şi participă ca ofiţer de Stat major la Războiul de Independenţă. Serveşte apoi în Ministerul de Război şi este avansat până la gradul de colonel, comandând în mai multe garnizoane (Bacău, Buzău, Brăila). În 1893 se retrage definitiv din armată şi trăieşte mai mult la moşia Vameş din jud. Covurlui. În 1876 a fost prefect la Cahul. Alte încercări de intrare în viaţa politică eşuează. A fost membru al Soc. Junimea (din 1868) şi membru corespondent al Acad. Române (din 1891). Debutul publicistic, în *Steaua Dunării*, iar cel poetic, în *Ateneul Român* (1861). A mai colaborat la *Albina Pindului, Convorbiri literare*, care l-a consacrat, *Literatură şi artă română, Oltul, Perseverenţa, Revista contimporană* ş. a. Producţia sa poetică, relativ bogată, a rămas în paginile rev. sau în ms (scrisori, albume etc.). Primul vol., *Poesii*, este postum, apărând în 1902. Au mai apărut *Poesii alese*, editate de E. Lovinescu (1927) şi *Poesii*, comentate de I. Petrovici, nepotul poetului, şi N. Cartojan (1941). Poliglot, a tradus din V. Hugo, Lamartine, A. de Musset, H. Heine, Ada Negri, poezii tipărite în vol. din 1902. Împreună cu D. C. Ollănescu a tradus *Le Rêve de Dochia*. Počme dramatique de Fr. Damé (ed. IV, 1894). A semnat şi cu pseud. Dornescu.

OPERA: *Poesii*, adunate şi publicate de T. G. Djuvara, însoţite de studii asupra poesiilor lui Şerbănescu de D. C. Ollănescu şi T. G. Djuvara, Bucureşti, 1902; *Poesii alese*, pref. de E. Lovinescu, Bucureşti, 1927; *Poesii*, comentate de I. Petrovici şi N. Cartojan, Craiova, 1941; *Documente literare junimiste*, ed. îngrijită, pref. şi note de D. Mănucă, Iaşi, 1973.

REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, *Critice*, 1874; Il. Chendi, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 1902; *Inaugurarea monumentului poetului Th. Şerbănescu (31 oct. 1904).* Cuvântări şi dări de seamă, 1904; N. Petraşcu, *Icoane de lumină*, I, 1935 (reeditat în 1972); I. Petrovici, *Figuri dispărute*, 1937; I. E. Torouţiu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1940; G. Călinescu, *Istoria*..; C. Solomon, în *Analele Moldovei,* nr. 3-4, 1943; Ş. Cioculescu, Vl. Streinu şi T. Vianu, *Istoria*...; I. Rotaru, *O istorie*..., I; *I. L. R.*, III; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, II, 1984. **(S. I.)**

ŞERBĂNESCU Virginia (prenumele la naştere: Virginia Elena), n. 10 iun. 1921, Cluj. Prozatoare, traducătoare şi autoare dramatică. Fiica lui Virgil Şerbănescu, general de aviaţie, prof. de anatomie patologică, şi a Elenei (n. Chivulescu), medic. Primele trei clase primare în particular (începute la Paris, 1928), cl. a IV-a la Şcoala Silvestru din Bucureşti. Liceul la „Şcoala Centrală de Fete" (Liceul „Marica Brâncoveanu), din capitală (1931-1939). A urmat trei ani (1942-1945) la Facultatea de Litere şi Filosofie şi un an la Drept (exclusă din cauza „originii nesănătoase"). A absolvit Şcoala de stenodactilografie „Ion Boia". În 1958 obţine certificatul de traducător din lb. franceză de la Institutul de Lingvistică al Acad. din Bucureşti. Urmează (din 1946) cursuri la Conservatorul Regal de Muzică şi Artă Dramatică. Curier la Protoieria II a Arhiepiscopiei Bucureştilor (1958-1959); translator, secretar-dactilograf, şi documentarist la Comitetul de Stat pentru problemele de muncă şi salarii (1961-1966); corespondent comercial la Prodexport Bucureşti (1967); dactilografă la rev. Institutul de Medicină Internă al Acad. de Ştiinţe Medicale (1967-1969). Din 1947, organizează un Cenaclu literar acasă, cu participarea lui Gala Galaction, Alice Voinescu, N. D. Cocea, I. Vinea ş. a. Începând cu 1973, conduce Cenaclul „T. Vianu" din capitală. Colaborează la *Ramuri, Manuscriptum, Studii de literatură universală, Tribuna României* etc. În 1983 se stabileşte în Germania. Publică, cu pseud. Andrei Ozana, în *Stindardul, Observator* şi participă la şedinţele Cenaclului „Apoziţia" din München. Debutează în *Curentul literar* al lui P. Şeicaru (1941), cu două schiţe (*Nunta* şi *Logodna*), semnate Doina Rareş. Debut editorial cu vol. de nuvele istorice *La curţile Hârlăului* (1977; ca traducătoare din franceză, debutase cu *Epopeea lui Ghilgameş*, în 1966). Autoare a romanului *Lunga veghe de la Cozia* (1981) şi a vol. de proză scurtă *Iconia* (1994) şi *Lângă tâmpla cerului* (1998). Memorialistică în vol. *Scântei din vatra vremii* (2001). În stagiunea 1969/1970 i se joacă pe scena Teatrului Naţional din Iaşi drama istorică în patru acte, *Dacia Felix*. A tradus din F. Baldensperger, J. Chabane, A. Maurois. Premiul Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1999); Premiul ARA (2002).

OPERA: *La curţile Hârlăului*, nuvele istorice, Bucureşti, 1977; *Lunga veghe de la Cozia*, roman, Bucureşti, 1981 (ed. II, definitivă, 1999); *Iconia,* proză scurtă, München, 1994; *Lângă tâmpla cerului,* proză scurtă, Cluj-Napoca, 1998; *Mirabila povară/Du coté de chez moi,* ed. bilingvă, Cluj-Napoca, 1999; *Scântei din Vatra vremii,* memorialistică, Iaşi, 2001; *Fulger în prag de veac,* teatru, Cluj-Napoca, 2002. Traduceri: *Epopeea lui Ghilgameş*, în româneşte de ~ şi Al. Dima, Bucureşti, 1966 (ed. II, 1969); *Epopeea lui Ghilgameş*. Repovestire în proză de ~, Bucureşti, 1969 (ed. II, 1996); Fernand Baldensperger, *Literatura*. Creaţie, succes, durată, trad. şi note de ~, cuvânt introductiv de Al. Dima, Bucureşti, 1974; ***, *Enciclopedia franceză sau dicţionarul raţional al ştiinţelor, artelor şi meseriilor*. Texte alese, trad. şi note de ~, pref. şi tabel cronologic de P. Cornea, Bucureşti, 1976; Jacques Chabane*, Crinoline şi otravă*, roman, trad. de ~, Bucureşti, 1979; André Maurois, *Olympio sau Viaţa lui Victor Hugo*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: E. Manu, în *Teatrul*, nr. 5, 1970; R. Şt. Mihail, în *Cronica*, nr. 16, 1970; N. Barbu, în *România liberă*, nr. 7922, 1970; B. Ţincu, în *Orizont literar*, nr. 47, 1976; N. Antonescu, în *Cronica*, nr. 43, 1976; V. Dan, în *Săptămâna culturală a capitalei*, nr. 564, 1981; M. Barbu, în *Dorul* (Danemarca), nr. 145, 2002; Fl. Popescu, în *Contemporanul,* nr. 20, 2002; V. Taşcu, în *Dorul* (Danemarca), nr. 153, 2002; T. Popescu, *ibidem,* nr. 162, 2003; M. Barbu, în *Luceafărul,* nr. 28, 2003. **(A. S.)**

ŞERBU Ieronim (pseud. lui Afon Herz Erick), n. 2 dec. 1911, Botoşani – m. 8 dec. 1972, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Avram Moise Erick şi al Friedei Ruhla (n. Sigal). Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti. Frecventează Cenaclul „Sburătorul" (1932-1943). Debutează în *Discobolul* (1932), rev. întemeiată de el împreună cu D. Petraşincu. Alte colab. la *Azi, Lumea, Viaţa Românească, Revista Fundaţiilor Regale, Gazeta literară* ş.a., semnând la început cu pseud. Aron Ciuntu. Debut editorial cu un vol. de nuvele, *Dincolo de tristeţe* (1940), urmat de povestirile adunate sub titlul *Oamenii visează pâine* (1945), *Viţelul de aur* (1949) şi de romanele *Rădăcinile bucuriei* (1954), *Podul amintirilor* (1963). Un interesant vol. de memorialistică: *Vitrina cu amintiri* (1973). Art. pe teme literare, adunate în vol. *Itinerarii critice* (1971). Pornind de la o proză analitică, **Ş.** abordează, după 1945, o problematică social-etică, refăcându-şi succesiv textele aflate sub presiunea unor factori conjuncturali, fără a reuşi totuşi să dea o operă împlinită artistic.

OPERA: *Dincolo de tristeţe*, nuvele, Bucureşti, 1940 (ed. II, cu o postfaţă de Ş. Cioculescu, 1969); *Oamenii visează pâine*, povestiri, Bucureşti, 1945; *Viţelul de aur,* nuvelă, Bucureşti, 1949; *Cuptorul nr. 3*, Bucureşti, 1950; *Linia de foc*, nuvelă, Bucureşti, 1950; *Erupţia*, nuvelă, Bucureşti, 1951; *Mama*, Bucureşti, 1951; *Poveste de dragoste*, Bucureşti, 1951; *Rădăcinile bucuriei*, roman, Bucureşti, 1954; *Nuntă în stepă,* nuvelă, Bucureşti, 1956; *Izgonirea din rai*, nuvele, Bucureşti, 1959 (ed. II, 1965; ed. III, 1969); *Izgonirea din rai,* roman, Bucureşti, 1956; *Hoţul*, nuvele, Bucureşti, 1957; *Podul amintirilor*, roman, Bucureşti, 1963 (ed. II, 1967); *Urmărirea*, Bucureşti, 1966; *Itinerarii critice*, eseuri, Bucureşti, 1971; *Vitrina cu amintiri*, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937,* 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; N. Balotă, în *România literară*, nr. 41, 1971; I. Marcoş, în *Tribuna*, nr. 46, 1971; C. Nistor, în *Orizont*, nr. 12, 1971; N. Balotă, în *Luceafărul*, nr. 51, 1972; L. Sebastian, în *România literară*, nr. 51, 1972; N. Jianu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1973; Matilda Ulmu, în *România literară*, nr. 50, 1973; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 3, 1974; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 49, 1981; G. Paiu, *ibidem*, nr. 2, 1982; C. Brezu, *ibidem*, nr. 50, 1986. **(M. L.)**

ŞERBU Valentin, n. 20 iul. 1934, Tulcea – m. 29 ian. 1994, Bucureşti. Prozator. Fiul avocatului (jurisconsult) Anton Şerbu şi al Fevroniei (n. Graciov). Şcoala primară la Tulcea (1940-1944); liceul în acelaşi oraş, întâi liceul teoretic, apoi industrial, pedagogic, întrerupt în 1950; terminat în particular, abia în 1968. În răstimp, exercită felurite meserii: electrician, tehnician energetic, apoi bibliotecar la Constanţa şi Tulcea. Debut editorial cu *Provinciale* (1971), vol. de povestiri satirice care impune un prozator matur, receptat pozitiv de critică. Trăieşte o vreme la Bucureşti, apoi la Babadag, ca scriitor profesionist. Colaborează mai ales la rev. *Steaua, Tomis, Vatra*. Scriitor relativ prolific, **Ş**. se inspiră cu precădere din mediile marginale, evocate într-o manieră satirică şi fantastică. Romanele: *Expediţia* (1972), *Figuranţii. Baltazar* (1974), *Inocentul* (1980) alternează cu vol. de schiţe şi povestiri: *Dezacorduri* (1973), *Povestiri senine* (1975), *Fantastica deltă* (1976), *Fantastice* (1978), *Vizita de adio* (1979), *Satirice* (1982), *Tentative* (1982), *Tărâm necunoscut* (1983), *La iarbă verde* (1985). Proza lui se trage din filonul caragialean din *Două loturi*, tragicomicul fiind un rezultat al suprapunerii caracterologiei clasice peste lectura atentă a implicaţiilor alienante. În centrul observaţiei se află „omul comun" copleşit de manii achizitive, de inerţie psihică, deformat de un verbiaj demagogic etc.

OPERA: *Provinciale*, povestiri, Bucureşti, 1971; *Expediţia,* roman, Bucureşti, 1972; *Dezacorduri*, nuvele, Bucureşti, 1973; *Figuranţii. Baltazar*, roman, Bucureşti, 1974; *Povestiri senine*, Bucureşti, 1975; *Fantastica deltă*, povestiri, Bucureşti, 1976; *Fantastice*, nuvele, Bucureşti, 1978; *Vizita de adio*, proză satirică, Bucureşti, 1979; *Inocentul*, roman, Bucureşti, 1980; *Tentative*, proză ultrasatirică,

Bucureşti, 1982; *Satirice*, Bucureşti, 1982; *Tărâm necunoscut*, nuvele, Bucureşti, 1983; *La iarbă verde*, proze, Bucureşti, 1985.

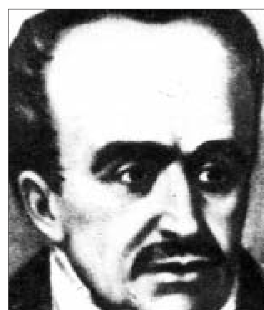
REFERINŢE CRITICE: V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 15, 1971; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1971; N. Balotă, în *România literară*, nr. 21, 1971; I. Vlad, în Tribuna, nr. 37, 1972; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 18, 1972; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 12, 1972; Mirela Roznoveanu, în *Tomis*, nr. 14, 1972; S. Titel, în *România literară*, nr. 40, 1973; L. Petrescu, în *Tribuna*, nr. 14, 1974; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 1, 1975; S. Titel, în *România literară*, nr. 20; 50, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1976; D. Culcer, *Citind sau trăind literatura*, 1976; M. Coman, în *România literară*, nr. 3, 1977; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 36, 1980; Cornel Moraru, *Semnele realului*, 1981; G. Rusu, în *Tomis*, nr. 4, 1982; N. Motoc, *ibidem*, nr. 8, 1982; O. Dunăreanu, *ibidem*, nr. 7, 1986. **(D. M.)**

ŞEULEAN Ioan, n. 7 oct. 1939, Târnăveni, jud. Mureş. Folclorist. Fiul lui Ioan Şeulean, pantofar, căzut pe front, şi al Victoriei (n. Sima), laborant-chimist. Studii elementare la Bobohalma şi Târnăveni (1946-1953); Liceul „Al. Sahia" din Târnăveni (1953-1956); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1956-1961). Preparator (1961-1964), asistent (1964-1972), lector (1972-1990), conferenţiar (1990-1993) şi prof. (din 1993) la aceeaşi Facultate, Catedra de literatură română, comparată şi teoria literaturii (devenită Catedra de literatură română, teoria literaturii şi etnologie; din 1990, şeful Catedrei); prodecan al Facultăţii de Filologie (1982-1984); decan al Facultăţii de Litere a Univ. Ecologice „Dimitrie Cantemir", filiala Târgu Mureş (1994-1998); cercetător ştiinţific la Institutul „Arhiva de Folclor" a Acad. Române (din 2000). Redactor-şef, redactor coordonator şi secretar de redacţie al rev. *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai"* (din 1970). Bursier Fulbright la University of Washington din Seattle (1976-1978) şi la University of California, Los Angeles, Statele Unite (1984-1986); specializări la Budapesta (1981), Roma (1994) şi Szeged, Ungaria (2000). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Poezia de nuntă în folclorul românesc* (1977). Colab. la *Steaua*, *Tribuna*, *Familia*, *Vatra*, *Revista de etnografie şi folclor*, *Anuarul de folclor*, *Lumină lină* (New York) etc. A colaborat la *Dicţionarul analitic de opere literare româneşti* (I-IV, 1999-2003). Debutează în *Steaua* (1961). Debut editorial cu *Poezia populară de nuntă* (1985), urmat de *Dincoace de sacru, dincolo de profan* (1994), *Nunta în Transilvania* (2000) şi *„Pururea întineritor" izvorul* (2001). Ed. din B. P. Hasdeu (*Duduca Mamuca*, 1973) şi, în colab., din I. Slavici (*Opere I. Poveşti*, 1967; 2000). A realizat, în colab., antologia *Cântecul de cătănie*, I-II (1997-2002).

OPERA: *Poezia populară de nuntă*, Bucureşti, 1985; *Dincoace de sacru, dincolo de profan*, studii şi eseuri, Târgu Mureş, 1994 (ed. II, 1995); *Nunta în Transilvania*, Bucureşti, 2000; *„Pururea întineritor" izvorul*, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: I. Taloş, în *Tribuna*, nr. 37, 1985; M. Coman, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, tom 21, 1986; P. Ruxăndoiu, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 1, 1986; Joel P. Marrant, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai"*, nr. 2, 1991; M. Muthu, în *Tribuna*, nr. 8, 1995; L. Roşca, în *Apostrof*, nr. 4, 1996; Cassandra Cristea, în *Echinox*, nr. 7-9, 1997. **(A. S.)**

ŞINCAI Gheorghe, n. 28 febr. 1754, com. Râciu de Câmpie, jud. Mureş – m. 2 nov. 1816, Sinea (Slovacia). Istoric, filolog, traducător şi poet. Fiul lui Ioan Şincai şi al Anei (n. Grecu), aparţinând micii nobilimi făgărăşene. Studii gimnaziale la Târgu Mureş, Cluj, Bistriţa. Urmează teologia şi filosofia la Institutul de Propaganda Fide din Roma (1774-1779), iar Facultatea juridică şi Şcoala Normală „Sf. Ana" la Viena (1779-1780), unde îşi desăvârşeşte cercetarea istorică şi formaţia luministă. Debutează editorial la 1780 cu *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae,* elaborată împreună cu S. Micu. Prof. de poetică la Gimnaziul din Blaj din 1781, director al

şcolii „normăleşti" şi al şcolilor unite săteşti din Transilvania (1782-1794), **S.** se consacră propăşirii învăţământului naţional, elaborând manuale fundamentale: *Prima principia latinae grammatices; A.B.C. sau Alphavit, A.B.C. sau Bucoavnă, Catehismul cel Mare* (1783); *Îndreptare către Aritmetică* (1785). Atitudinea nonconformistă şi colaborarea la *Supplex* coalizează împotrivă-i pe puternicii zilei, în frunte cu Ioan Bob. Întemniţat şi destituit din funcţie (1794), peregrinează ani în şir, preocupat exclusiv de elaborarea şi încheierea *Hronicii.* După ce în 1804 compune în versuri latineşti *Elegia Nobilis Transilvani, Georgii Sinkai de Eadem* şi colaborează la vol. omagial în cinstea palatinului Iosif cu un poem în lb. română, **Ş.**, numit corector la Tipografia crăiască din Buda, continuă munca la *Hronică*, dar în 1811 cenzura ardeleană, socotind-o primejdioasă, o confiscă. Caracter temerar, **Ş.** apare, după Ion Budai-Deleanu, ca spiritul cel mai puţin religios şi cel mai deschis raţionalismului şi pragmatismului „Luminilor".

OPERA: *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae,* în colab. cu S. Micu, Viena, 1780 (ed. II, 1805; ed. III, 1980); *Prima principia latinae grammatices,* Blaj, 1783 (ed. II, 1785); *A. B. C. sau Alphavit*, Blaj, 1783 (ed. II, 1788; ed. III, 1796); *A.B.C. sau Bucoavnă*, Sibiu, 1783; *Catehismul cel Mare cu întrebări şi răspunsuri,* Blaj, 1783; *Îndreptare cătră Aritmetică,* Blaj, 1785; *Elegia Nobilis Transilvani, Georgii Sinkai de Eadem,* în *Orodias,* Oradea Mare, 1804; *Epistola Georgii Sinkai de Eadem ad Spectabilem et Clarissimum Virum Ioannem de Lipsky*, Buda, 1804; *Adplausus*, Buda, 1806; *Povăţuire cătră economia de câmp,* Buda, 1806; *Hronica românilor şi a mai multor neamuri*, I-III, ed. îngrijită de Aug. Treboniu Laurian, A. Panu, M. Kogălniceanu, Iaşi, 1853-1854; *Hronica românilor şi a mai multor neamuri*, I-III, ed. îngrijită de Gr. Tocilescu, Bucureşti, 1886; *Vocabularium pertinens ad tria regna Naturae* (fragmente), în *Dacoromania,* V, 1927-1928; *Învăţătură firească spre surparea superstiţiei norodului*, studiu introductiv şi ed. critică de D. Ghişe şi P. Teodor, Bucureşti, 1964; *Opere,* I-IV, ed. îngrijită şi studiu asupra lb. de F. Fugariu, pref. de M. Neagoe, Bucureşti, 1967-1973; *Cronica românilor*, I-III, ed. îngrijită de F. Fugariu, pref., tabel cronologic şi note de M. Neagoe, Bucureşti, 1978; *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* (Facsimil după ed. 1780 şi 1805), ed., studiu introductiv, trad. textelor şi note de M. Zdrenghea, Cluj-Napoca, 1980.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Istoria... XVIII,* II; Ov. Densusianu, *Literatura română modernă,* I; N. Iorga, *Ist. lit. rom.,* III; *I. L. R.,* II; M. Tomuş, *Gheorghe Şincai,* 1965; L. Blaga, *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea, 1*966; G. Ivaşcu, *Istoria...;* I. Pervain, *Studii de literatură română*, 1971; D. Popovici, *Studii...,* I; D. Ghişe şi P. Teodor, *Fragmentarium iluminist*, 1972; I. Lungu, *Şcoala ardeleană*, 1978 (ed. II, 1995); S. Duicu, *Pe urmele lui Gheorghe Şincai*, 1983; P. Teodor, *Interferenţe iluministe europene*, 1984; Sidonia Puiu, în *Noesis*, nr. 12, 1986; M. Tomuş, *Gheorghe Şincai. Viaţa şi opera,* 1994; D. Zaharia, în *Ateneu,* nr. 9, 2000; B. Mihoc, în *Familia,* nr. 11-12, 2001. **(M. Pr.)**

ŞIREAGU Octavian, n. 21 mart. 1901, com. Potău, jud. Satu-Mare. Poet şi traducător. Fiul învăţătorului-preot Petru Şireagu şi al Aureliei (n. Manu). Clasele primare în com. Topa de Jos, jud. Bihor (1908-1912); studii secundare la Liceul episcopesc romano-catolic al călugărilor minoriţi din Şimleu Silvaniei şi la Liceul român de stat „Gh. Şincai" din Baia-Mare (1912-1920); studiază Literele la Univ. din Cluj, dându-şi licenţa în 1925. Debutează în rev. *Gazeta de duminecă* din Şimleu Silvaniei cu schiţe şi poeme (1919). Colab. la *Societatea de mâine, Familia, Viaţa literară, Adevărul literar şi artistic, Gândirea* – iar după al doilea război mondial, la *Steaua* şi *Tribuna*. Debut editorial cu vol. *De vorbă cu mine* (1924), urmat de plachetele de „poeme în proză" *Pe aripa sufletului* (1926), *În umbra lui Crist* (1933) şi de o ed. selectivă a operei lirice, *La pândă de lumină* (1977). Identificându-se cu mişcarea de înnoire a liricii ardelene de după Unirea din 1918, alcătuieşte antologia *Noua lirică ardeleană* (1935). A tradus din Ernst Toller, Carl Sandburg, precum şi din poeţi maghiari contemporani.

OPERA: *De vorbă cu mine,* versuri, Cluj, 1924; *Pe aripa sufletului*, poeme în proză, Cluj, 1926; *În umbra lui Crist,* poeme în proză şi maxime, Cluj, 1933; *Noua lirică ardeleană*, cu 25 portrete de Ioan Ţântaş şi o pref. de I. Valerian, Cluj, 1935; *La pândă de lumină*, versuri, cu o pref. de V. Fanache, Cluj-Napoca, 1977.

REFERINŢE CRITICE: Izabela Sadoveanu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 443, 1929; I. Valerian, în *Viaţa literară*, nr. 144, 1933; Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 9, 1935; V. Fanache, *Întâlniri*, 1976; V. Taşcu, în *Transilvania*, nr. 2, 1978; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 3, 1981; V. Fanache, în *Tribuna*, nr. 50, 1986. **(I. R.)**

ŞIUGARIU Ion, n. 6 iun. 1914, Băiţa, jud. Maramureş – m. 1 febr. 1945, Brezno (Cehoslovacia). Poet. Fiul lui Ion Şugar, miner, şi al Floarei (n. Griga). Şcoala primară la Băiţa şi Valea Borcutului, terminată în 1928; Şcoala normală din Oradea (1928-1932) şi liceul „Emanoil Gojdu" din acelaşi oraş (1932-1936), unde îşi ia şi bacalaureatul. Aici se formează sub îndrumarea lui Octav Şuluţiu, care îl şi introduce în cercul rev. *Familia*. Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1937-1942), absolvită cu teza *Aspectul jurnalistic în literatura modernă.*În timpul facultăţii e concentrat de două ori, pentru scurt timp, iar în 1943 devine ofiţer în rezervă şi e trimis în Moldova. În 1944 participă la ofensiva armată, ajungând cu frontul până în Cehoslovacia, unde sfârşeşte în bătălia pentru oraşul Brezno. În 1956 e reînhumat în Cimitirul Militar Român din Zvolen. Decorat post-mortem, în 1945, cu ordinul „Coroana României". Debutează în rev. *Observatorul* din Beiuş cu poemul *Imnul tinereţii* (1934). Debut editorial cu vol. de versuri *Trecere prin alba poartă* (1938), urmat de alte două culegeri lirice (*Paradisul peregrinar*, 1942; *Ţara de foc*, 1943). Colaborează cu comentarii critice şi poezii la rev. *Familia, Universul literar, Gând românesc, Pagini literare, Gândirea, Vremea* ş. a. Prin grija lui L. Fulga, i se publică postum *Carnetele unui poet căzut în război* (1968), jurnal în formă epistolară, scris cu luciditate camilpetresciană. Vol. conţine şi un grupaj de poezii inedite. Poezia lui **Ş.** alternează între exuberanţa trăirii şi nostalgia mântuirii.

OPERA: *Trecere prin alba poartă*, versuri, Bucureşti, 1938; *Paradisul peregrinar*, versuri, Bucureşti, 1942; *Ţara de foc*, versuri, Bucureşti, 1943; *Carnetele unui poet căzut în război*, ed. îngrijită de L. Fulga, cuvânt înainte de M. Beniuc, Bucureşti, 1968; *Sete de ceruri,* versuri, München, 1985 (include toate vol. antume); *Ţara crinilor,* pref. de Al. Husar, Iaşi, 1997; *Viaţa poeziei,* ed. şi tabel cronologic de M. Crihană, Timişoara, 1999; *George Bacovia,* studiu critic, cuvânt înainte de T. Popescu, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A. Marin, *Comentarii critice*, 1942; Gh. Bulgăr, în *Familia*, nr. 8, 1968; E. Marinescu, *Poetul-ostaş Ion Şiugariu,* 1975; Şt. Bellu, *Ion Şiugariu, un poet căzut în război*, 1975; N. Antonescu*, Scriitori uitaţi*, 1980; T. Vâjeu, în *Tribuna*, nr. 28, 1984; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 29, 1986; M. N. Rusu, în *Săptămâna*, nr. 18, 1988; C. Ciopraga, în *Dacia literară,* nr. 18, 1995; Gh. Bulgăr, în *Viaţa Românească,* nr. 10-11, 2000. **(R. G. Ţ.).**

ŞLAPAC Florin, n. 13 mart. 1952, Constanţa. Poet şi prozator. Fiul lui Spiridon Şlapac, contabil, şi al Filomenei (n. Bardi). Şcoala generală şi liceul (1967-1971) la Constanţa; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1971-1975). Prof. de lb. engleză la Constanţa (1975-1991); redactor la Editura Pontica (1992); redactor la rev. *Tomis* (1993-1999); din 1999, redactor-şef al rev. *Amphion*. Burse la Hawthornden, Scoţia (1997) şi Valparaiso, Spania (1999). Colab. la *Luceafărul*, *România literară*, *Vatra*, *Euphorion*, *Tribuna*, *Familia*, *Contrapunct*, *Contrafort*, *Ateneu*, *Cronica* etc. Prezent în antologiile *Caiet de poezie* (Editura Eminescu, 1974), *Vânzătorul de enigme* (1993), *Iubiri subversive* (1998), *Generaţia '80 în proza scurtă* (1998), *Plaja nudiştilor* (1999) şi *Romanian Fiction of the '80s and the '90s* (1999). Debutează cu poezie în *Zări albastre*, rev. Liceului „Mircea cel Bătrân" din Constanţa (1968). A publicat romane (*Matei şi Eva*, 1985; *Jucăria*, 1989; *La Inima fermecată*, 1995; *Fără pereche*, 2000), vol. de proză scurtă (*Centrul schimbător al atenţiei*, 1990; *Salonul refuzaţilor*, 1998) şi poemul *Zăpodie*. Premiul rev. *Tribuna* (1986); Premiul Filialei „Dobrogea" a Uniunii Scriitorilor (1995).

ŞLEAHTIŢCHI

OPERA: *Matei şi Eva*, roman, Cluj-Napoca, 1985; *Jucăria*, roman, Cluj-Napoca, 1989 (ed. II, Piteşti, 2000); *Centrul schimător al atenţiei*, proză scurtă, Bucureşti, 1990; *La Inima fermecată*, roman, Bucureşti, 1995; *Zăpodie*, poem, Bucureşti, 1996 (ed. II, Constanţa, 2001); *Salonul refuzaţilor*, proză scurtă, Constanţa, 1998; *Fără pereche*, roman, Bucureşti, 2000.

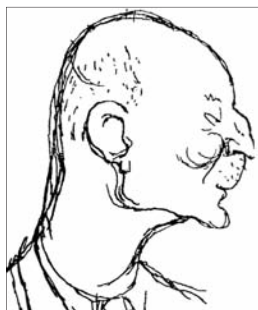
REFERINŢE CRITICE: Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 35, 1986; L. Petrescu, în *Tomis*, nr. 10, 1986; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 28, 1987; Irina Petraş, în *Steaua*, nr. 7, 1990; Doina Jela, în *Tomis*, nr. 5, 1991; D. Perşa, în *Ateneu*, nr. 8, 1996; Gh. Mocuţa, în *Arca*, nr. 1-3, 1998; C. Dram, *Lumi narative*, 1998; D.-Silviu Boerescu, în *Cuvântul*, nr. 8, 1999; G. Dimisianu, *Lumea criticului*, 2000; A. Oţoiu, *Trafic de frontieră*, 2000; Maria-Ana Tupan, *Discursul postmodern*, 2002; Geo Vasile, *Lumea în 80 de cărţi*, 2003. **(A. S.)**

ŞLEAHTIŢCHI Maria, n. 17 ian. 1960, satul Ştefăneşti, jud. Soroca. Poetă şi critic literar. Fiica lui Neculai Guţan, funcţionar, şi a Zinaidei (n. Moraru). Şcoala medie în satul natal (1967-1977); licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. „Alecu Russo” din Bălţi (1977-1981); doctorat la Institutul de Lb. şi Literatură al Acad. de Ştiinţe a Moldovei (1986-1990); dr. în filologie cu teza *Căutări de gen şi stil în proza română (basarabeană) pentru copii din anii ’60-’80* (1991). Prof. de lb. şi literatura română la Liceul „Mihai Eminescu” din Bălţi (1981-1984); din 1984, cadru didactic (actualmente conferenţiar) la Facultatea de Filologie a Univ. „Alecu Russo” din Bălţi, Catedra de literatură română şi universală (din 2000, şef de Catedră şi decan). Bursă de documentare la Moscova (1987); bursă de specializare la Iaşi (1993). Colab. la *Contrafort*, *Basarabia*, *Semn* (Bălţi), *Dacia literară*, *Convorbiri literare*, *Poesis*, *Literatura şi arta*, *Timpul* (Chişinău) etc. Prezentă în antologiile *Ars amandi* (2002) şi *Singular Destinies* (2003). A colaborat la vol. *Limbaje şi comunicare*, II (1997), *Expresie şi sens* (1999) şi *Orientări artistice şi stilistice în literatura contemporană* (2003). Redactor-şef al rev. *Semn* din Bălţi (1995). Debutează în *Tinerimea Moldovei* (1976). Autoare, în colab. cu N. Leahu, a eseului dramatic *Cvartet pentru o voce şi toate cuvintele* (premieră absolută la Teatrul Naţional „Mihai Eminescu” din Chişinău, 2000). Debut editorial cu vol. de poezie *O săptămână de poeme nescrise* (1998), urmat de *Jocurile alterităţii* (2002). Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1999; 2003); Premiul Ministerului Culturii din Republica Moldova (2000); Premiul rev. *Convorbiri literare* (2003).

OPERA: *O săptămână de poeme nescrise*, versuri, Chişinău, 1998; *Cvartet pentru o voce şi toate cuvintele*, eseu dramatic, în colab. cu N. Leahu, Chişinău, 2001; *Jocurile alterităţii*, eseuri, Chişinău, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 1, 1999; Vl. Beşleagă, în *Sud-Est*, nr. 4, 2002; idem, în *Observator cultural*, nr. 127, 2002; Lucia Ţurcanu, în *Semn*, nr. 1-2, 2002; A. Ciubotaru, în *Contrafort*, nr. 6, 2002. **(A. S.)**

ŞOIMARU Tudor (pseud. lui Gheorghe Drăguşanu), n. 29 dec. 1898, Bucureşti – m. 18 sept. 1967, Bucureşti. Dramaturg şi prozator. Liceul la Piteşti; studii universitare începute în Franţa, neterminate. Debutează în *Cronica* din Iaşi (1918). Redactor la *Universul, Dreptatea, Adevărul, România literară* (director: Cezar Petrescu). Împreună cu P. Constantinescu, Vladimir Streinu şi Şerban Cioculescu, înfiinţează rev. *Kalende* (1928); a condus, cu Victor Rodan şi G. Legrel, rev. satirică *Încotro?* (1931-1938). Publică interviuri şi cronici teatrale la *Viaţa Românească, Adevărul literar, Mişcarea literară* şi *Aurora.* Două cărţi reprezintă sinteza activităţii sale publicistice: *Constanţa* (1936), care pune în relief arta reporterului, şi *Istoria vieţii publice în România* (1938), revelatoare pentru verva ironică a cunoscătorului vieţii publice interbelice. A debutat ca dramaturg cu o comedie, *Furtună în Olimp* (1946), urmată de comedia lirică *Când înfloresc anemonele* (1948) şi de drama

satirică *Afaceriştii* (1953; Premiul de Stat). Alte piese: *Albăstrelele* (1955); *Zorile Parisului* (1956; evocare a Comunei), *Ce naşte din pisică* (1955), dramatizare liberă după *Ciocoii*... lui N. Filimon, şi *Povestea Unirii* (1959), celebrând Centenarul evenimentului istoric. A mai scris două monografii, dedicate actorului *Grigore Manolescu* (1959) şi lui *Cezar Bolliac* (1962). Un roman, *Cântece şi flăcări*, a apărut postum (1968). Format în climatul spiritual interbelic, **Ş.** a fost un bun gazetar şi reporter, cu o înzestrare creatoare modestă însă. Intrând în literatura propriu-zisă în anii imediat următori celui de-al doilea război mondial, s-a acomodat cu uşurinţă unor presiuni ale dogmatismului literar şi a trecut de la formula comediei bulevardiere la schematismul dramaturgiei proletcultiste. A fost, în schimb, un bun cronicar dramatic.

OPERA: *Constanţa*, Bucureşti, 1936; *Istoria vieţii publice în România*, Bucureşti, 1938; *Furtună în Olimp* (în Caietul Teatrului Naţional, cu o pref. de Ş. Cioculescu), Bucureşti, 1946; *Grigore Manolescu*, Bucureşti, 1959; *Cezar Bolliac*, Bucureşti, 1962; *Teatru*, cu o pref. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1966; *Cântece şi flăcări*, roman, Bucureşti, 1968.

REFERINŢE CRITICE: C. T. Paraschivescu, în *Contemporanul*, nr. 55, 1966; V. Brădăţeanu, *Comedia în dramaturgia românească*, 1970; Ş. Cioculescu, *Amintiri*, 1975. **(C. M.)**

ŞORA Mariana (numele la naştere: Marianne Klein; Şora, prin căsătorie), n. 26 mai 1917, Budapesta, unde părinţii, originari din Timişoara, se refugiaseră în timpul războiului. Soţia lui Mihail Şora. Critic literar şi eseist. Fiica lui Rudolf Klein, funcţionar şi director de bancă, şi a Elisabetei (n. Fischer); absolventă a „Şcolii Superioare de Fete”. Şcoala primară, în lb. germană, la Institutul catolic „Notre Dame” din Timişoara; studii secundare la Liceul „Carmen Sylva”, pe care îl absolvă ca şef de promoţie (1934). Studii universitare la Univ. din Bucureşti (1934-1938), încheiate cu două licenţe, una în filosofie (teză cu prof. D. Gusti, la Catedra de sociologie) şi alta în filologie (specialitate principală – germana, secundară – franceza). În 1939 se căsătoreşte cu Mihai Şora şi amândoi pleacă în Franţa cu burse ale Guvernului francez. Obţine o diplomă de lb. şi literatură franceză la Sorbona (1940), după care se refugiază, din cauza ocupaţiei germane, în sudul Franţei. Face studii de anglistică la Univ. din Grenoble (1940-1944). În 1945, se întoarce la Paris, unde familia are o situaţie materială precară. În 1948, Mihai Şora, aflat într-o vizită în ţară, este obligat de autorităţi să rămână, aşa încât soţia se repatriază şi ea. În 1950 este numită asistentă la Catedra de germană a Facultăţii de Litere şi Filosofie, pentru a fi destituită în timpul epurărilor politice din 1952. În anii dictaturii proletare, presiunea ideologică o obligă să se refugieze în activitatea de lexicograf (coautoare a dicţionarului german-român din 1957 şi a celui român-german din 1963) şi de traducător, pe care o va practica apoi cu mari reuşite, în anii liberalizării, tălmăcind atât din lb. străine (maghiară, germană, franceză) în română (Wassermann, Kafka, Goethe, S. Lenz, Th. Mann, H. Böll), cât şi din română şi maghiară în germană şi franceză (Z. Stancu, Slavici, Sütö András, Mihail Sebastian, Camil Petrescu, Voiculescu, Blecher, M. Eliade). Debutează în publicistică în 1964, la *Gazeta literară*. Mai multe din art. scrise în această perioadă, împreună cu o serie de studii prefaţând trad. din lb. străine, sunt reunite în vol. *Unde şi interferenţe* (1969). Primul vol. personal este monografia *Heinrich Mann* (1966), urmat apoi de eseul *Cunoaştere poetică şi mit în opera lui Lucian Blaga* (1970). În 1977 se stabileşte în Germania, la Köln şi apoi la München, de unde colaborează la BBC (cu sprijinul lui Ion Negoiţescu) şi la ziarul *Curentul* (condus de V. Dumitrescu). Unul din art. apărute aici, *Cioran odinioară şi azi*, este transformat, la încurajarea lui Cioran (pe care **Ş.** îl cunoscuse încă din timpul studiilor în Franţa), într-un vol. publicat la Paris (*Cioran jadis et naguère,* 1988). Autoare a două romane (*Rătăcire,* 1995; *Mărturisirile unui neisprăvit,* 1999) şi a unui jurnal (*Cenuşa zilelor,* 2002).

OPERA: *Heinrich Mann. Omul şi opera*, Bucureşti, 1966; *Unde şi interferenţe. Studii, eseuri, articole*, Bucureşti, 1969; *Cunoaştere poetică şi mit în opera lui Lucian Blaga*, Bucureşti, 1970; *Gândirea lui Goethe în texte alese*, Bucureşti, 1973; *Cioran jadis et naguère*, Paris, 1988; *O viaţă în bucăţi,* Bucureşti, 1992 (ed. II, 2001); *Despre,*

despre, despre…, eseuri, Bucureşti, 1995 (ed. II, 2000); *Rătăcire,* roman, Bucureşti, 1995; *Mărturisirile unui neisprăvit,* roman, Bucureşti, 1999; *Filigrane.* Proze mici din cinci decenii, Bucureşti, 2000; *Cenuşa zilelor,* jurnal: 1997-2001, Bucureşti, 2002. Traduceri: Elisabeth Hering, *Povestea scrisului*, Bucureşti, 1960; W. Bredel, *Părinţi, Fii, Nepoţi*, I-III, Bucureşti, 1962-1966; Jan Petersen, *Strada noastră*, Bucureşti, 1966; Jakob Wassermann, *Cazul Maurizius*, Bucureşti, 1967; F. Kafka, *Castelul*, Bucureşti, 1968 (ed. II, 1995); *Proza austriacă modernă*, Bucureşti, 1968; Karl May, *Comoara din lacul de argint*, Bucureşti, 1969 (ed. II, 1995); Eugen Ionescu, *Teatru,* I-II, Bucureşti, 1970; Siegfried Lenz, *Epava*, Bucureşti, 1970; Marlen Haushofer, *Mansarda*, Bucureşti, 1974; Th. Mann, *Scrisori*, Bucureşti, 1974; Arnold Hauser, *Zăpadă târzie*, Bucureşti, 1974; Luise Rinser, *La cumpăna vieţii*, Bucureşti, 1975; H. Böll, *Onoarea pierdută a Catarinei Blum*, Bucureşti, 1978.

REFERINŢE CRITICE: B. Dragoman, în *Familia*, nr. 7, 1966; Klaus Heitmann, în *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 15 mart. 1968; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 14, 1970; M. Tomuş, *Răsfrângeri*, 1973; Al. Balaci, în *Contemporanul*, 8 febr. 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Caiete critice,* nr. 1-2, 1993; N. Balotă, în *Familia,* nr. 6, 1995; C. Ungureanu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 273, 1995; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Literatorul,* nr. 19, 1996; Elena Beram, în *Jurnalul literar,* nr. 49-52, 1996; Georgeta Horodincă, în *România literară,* nr. 18, 1997; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 550, 2001; T. Urian, în *România literară,* nr. 5; 6, 2003. **(C. B.)**

ŞORA Mihai, n. 7 nov. 1916, com. Ianova, jud. Timiş. Eseist. Fiul lui Melentie Şora, preot ortodox, şi al Anei (n. Bogdan). Şcoala primară în com. Izvin, jud. Timiş şi la Timişoara (1923-1927), apoi Liceul „Constantin Diaconovici-Loga" din acelaşi oraş (1927-1934), unde a studiat temeinic filosofia şi limbile clasice, latina şi elina. Îşi face apoi studiile de filosofie la Univ. din Bucureşti (1934-1938); audiază cursurile lui Nae Ionescu şi Mircea Vulcănescu, iar la seminar îl are asistent, timp de trei ani, pe Mircea Eliade. Bursier al Guvernului francez, soseşte în ian. 1939 la Paris pentru a realiza, sub conducerea lui Jean Laporte, o teză despre „La notion de la grâce chez Pascal". În iunie 1940 părăseşte Parisul, ameninţat de înaintarea vertiginoasă a Wehrmachtului, şi, după lungi peregrinări, se stabileşte la Grenoble (1940-1945), unde oficia, la celebra Univ., Jacques Chevalier, un „pascalizant înrăit". În această perioadă, concepe prima sa carte, *Du dialogue intérieur*, un eseu de antropologie metafizică, publicat ceva mai târziu, în 1947, la Gallimard (în col. „Tânăra filosofie"). În anii războiului participă la rezistenţa franceză antifascistă. Cercetător stagiar la Centre National de la Recherche Scientifique, Paris (1945-1948). Revine în ţară în toamna anului 1948, cu intenţia de a se reîntoarce, dar graniţele fuseseră deja închise. Referent de specialitate la Ministerul de Externe (1948-1951), şef de secţie la Editura pentru Lb. Străine (1951-1954), redactor-şef la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă (1954-1969), fondator al noii serii BPT. Alte cărţi publicate: *Sarea pământului* (1978), al cărui text apare mai întâi în paginile rev. *Familia; A fi, a face, a avea* (1985); *Eu & tu & el & ea sau Dialogul generalizat* (1990), *Firul ierbii* (1998), *Câteva crochiuri şi evocări* (2000), *Mai avem un viitor? România la început de mileniu,* interviuri (2001). După evenimentele din dec. 1989, a fost ministru al Învăţământului, în primul guvern democratic provizoriu. Membru fondator al Grupului de Dialog Social şi al Alianţei Civice. A colaborat la *Familia, România literară, Viaţa Românească, Ramuri, Cronica, Vatra, 22* etc. Versiunea românească a cărţii de debut a apărut în 1995, traducătorii ţinând seama de corecturile ulterioare ale autorului făcute pe originallul francez. A tradus din Jean-Jacques Rousseau, *Visările unui hoinar singuratic* şi Sartre, *Cu uşile închise* (în colab.). Prezenţă oarecum discretă, însă incontestabil reper de demnitate morală şi intelectuală, **Ş.** este unul dintre cei mai însemnaţi filosofi şi gânditori români, comparabil cu C. Noica, în ce priveşte întemeierea discursului filosofic pe virtualităţile înseşi ale limbajului. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1978 pentru *Sarea pământului* şi pe 1998 pentru *Firul ierbii.*

OPERA: *Du dialogue intérieur.* Fragment d'une *Antropologie métaphysique*, Paris, 1947; *Sarea*

pământului. Cantată pe două voci despre rostul poetic, Bucureşti, 1978; *A fi, a face, a avea*, Bucureşti,1985; *Eu & tu & el & ea... sau Dialogul generalizat,* Bucureşti, 1990; *Despre dialogul interior.* Fragment dintr-o *Antropologie metafizică*, Bucureşti, 1995; *Despre dialogul interior.* Fragmente dintr-o *Antropologie metafizică*, trad. din franceză de Mona Antohi şi S. Antohi, pref. de V. Nemoianu, Bucureşti, 1995; *Firul ierbii,* Craiova, 1998; *Câteva crochiuri şi evocări,* Bucureşti, 2000; *Mai avem un viitor? România la început de mileniu.* Mihai Şora în dialog cu S. Antohi, Iaşi, 2001. Traduceri: J. J. Rousseau, *Visările unui hoinar singuratic,* Bucureşti, 1969; J.-P. Sartre, *Cu uşile închise,* Bucureşti, 1969.

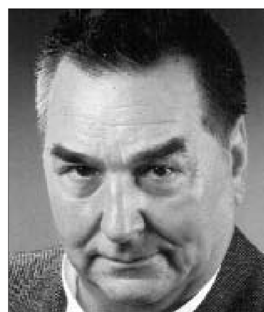
REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *Luceafărul*, nr. 3, 1979; I. Bucşe, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1979; Adriana Babeţi şi Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 25; 28, 1980 (Convorbiri cu ~); Cornel Moraru, *Semnele realului*, 1981; G. Chifu, în *Ramuri,* nr. 2, 1982; D. Arsenie, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1983; A. Teodorescu, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1985; M. Zamfir, în *România literară*, nr. 49, 1986; C. Mircea, în *Orizont*, nr. 47; 48; 50; 51, 1985 şi nr. 1; 2, 1986; M. Oliv, în *Vatra*, nr. 3, 1986; St. Tănase, în *Vatra*, nr. 9, 1988 (interviu); Diana Adamek, în *Tribuna*, nr. 3, 1991; Carmen Iftimie, în *Cronica*, nr. 7, 1991; Rodica Palade, în *22,* nr. 22, 1991; I. Lascu, în *Ramuri*, nr. 3-4, 1992; V. Russo, în *Viaţa Românească*, nr. 1-2, 1995; Şt. Aug. Doinaş, *ibidem*, nr. 1-2, 1997; R. S. Cucu, în *Orizont*, nr. 4, 1999; I. Lascu, în *Familia,* nr. 7-8, 1999; T. Ştef, *ibidem,* nr. 11-12, 2001; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 11, 2001; D. Tudor, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 652, 2003. **(C. M.)**

ŞOROBETEA Aurel, n. 8 sept. 1946, Braşov. Poet. Fiul lui Ioan Şorobetea, avocat, şi al Ioanei (n. Flămând). Termină liceul „G. Bariţiu” la Cluj (1964), apoi Facultatea de Filologie din acelaşi oraş (1969). Debutează în *Tribuna* (1967) cu poezia *Amiază*. Din 1971 lucrează ca redactor la rev. *Steaua*. Colaborează la *Echinox, Steaua, Tribuna* ş. a. Face parte din gruparea rev. *Echinox*. Publică versuri într-o antologie de poezie tânără, *Eu port această fiinţă* (1972). Cu *Apărătorii* (1975) obţine Premiul I la concursul de debut al Editurii Dacia. Urmează reportajul-eseu *Privire de pe Cetăţuie* (1978) şi următoarele plachete de versuri, *Altminteri* (1979) şi *Anotimpuri* (1986). Traduce din poezia contemporană maghiară (Balla Zsofia, Kenez Ferenc). Fascinat de istoria pilduitoare şi de spaţiul transilvan, versul lui **Ş.** are o tonalitate livrescelegiacă şi ironic-melancolică, gravând un poet rafinat, atent la expresia rară generatoare de atmosferă, atribute ce-l particularizează în grupul poeţilor de la *Echinox*.

OPERA: *Eu port această fiinţă*, versuri, Cluj, 1972 (în colab.); *Apărătorii*, versuri, Cluj-Napoca, 1975; *Privire de pe Cetăţuie*, Cluj-Napoca, 1978; *Altminteri*, versuri, Cluj-Napoca, 1979; *Anotimpuri*, versuri, Cluj-Napoca, 1986.

REFERINŢE CRITICE: Şt. Augustin Doinaş, în *România literară*, nr. 45, 1975; C. Ţoiu, în *România literară*, nr. 44, 1975; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1975; L. Ulici, *Prima verba*, I, 1975; Al. Piru, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1976; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 36, 1976; I. Marcoş, în *Echinox*, nr. 1, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; R. G. Ţeposu, în *Contemporanul*, nr. 48, 1978; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 44, 1979; V. Chifor, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1981; P. Poantă, *Radiografii*, 2, 1983; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi*, 1985; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986. **(M. Mt.)**

ŞOVA Coman, n. 18 oct. 1933, Bucureşti. Poet şi dramaturg. Fiul lui Ioan Şova, muncitor forestier, şi al Anei (n. Bogdan). Urmează Liceul „Petru Rareş” din Piatra-Neamţ (1945-1948), apoi Liceul silvic din Roznov (1948-1952). Între 1952 şi 1955 urmează Institutul de Teatru şi Cinematografie din Bucureşti. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1960). Secretar literar al Teatrului „Barbu Delavrancea” din capitală (1962-1964); secretar general de redacţie la rev. *Amfiteatru* (1964-1972); secretar general de redacţie la *România liberă* (1972-1974), redactor-şef adjunct la rev. *Magazin* (1975-1984) şi publicist comentator la *România liberă* (1984-1990).

Colaborează la *România literară, Contemporanul, Luceafărul, Cronica, Tomis* etc. Debutează cu un grupaj de poezii în *Gazeta literară* (1957). Debut în dramaturgie în rev. *Teatrul*, cu piesa *Iubesc pe al 7-lea* (1964), jucată la Teatrul „Barbu Delavrancea" (stagiunea 1964-1965), la Teatrul de Stat din Constanţa (aceeaşi stagiune) şi, de amatori, la Oneşti (1965-1966). Debut editorial cu vol. de versuri *Astrul nimănui* (1970). Alte culegeri lirice: *Marival* (1974), *Cuvinte de reazem* (1977), *Poeme* (1980), *Unul cu altul* (1983) şi *Căderea fructului* (1989). Autor al scenariilor intitulate *Ora zero* (film regizat de N. Corjos, în 1979) şi *Cursa cu obstacole* (1980).

OPERA: *Astrul nimănui*, versuri, Bucureşti, 1970; *Marival,* poeme, Bucureşti, 1974; *Cuvinte de reazem*, versuri, Bucureşti, 1977; *Poeme*, Bucureşti, 1980; *Unul cu altul*, versuri, Bucureşti, 1983; *Căderea fructului*, versuri, Bucureşti, 1989; *Nevoia de alb,* pref. de N. Balotă, Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: D. Săraru, în *Scânteia tineretului*, nr. 5023, 1965; M. Florea, în *Teatrul*, nr. 7, 1965; N. Baltag, în *Scânteia tineretului*, 6 nov. 1970; M. N. Rusu, în *Viaţa studenţească*, 11 nov. 1970; Alex. Ştefănescu, în *Scânteia tineretului*, 16 mai 1978; G. Chirilă, în *Contemporanul*, nr. 18, 1978; D. C. Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1978; C. Sorescu, în *Săptămâna*, nr. 385, 1978; Marian Popa, în *România literară*, 13 dec. 1980; D. R. Popa, în *România literară*, nr. 45, 1983; A. Dohotaru, în *Flacăra*, nr. 45, 1983; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, 13 iul. 1989; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 43, 1996; N. Danilov, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1997; Daniela Zeca, în *Luceafărul,* nr. 5, 1997. **(I. C.)**

ŞOVU George, n. 30 ian. 1931, com. Ţiţeşti, jud. Argeş. Prozator. Fiul lui Samson Şovu şi al Elisabetei (n. Stănescu), ţărani. Clasele elementare în com. natală (1937-1941); trei clase gimnaziale în com. Livezeni, jud. Argeş (1941-1944); urmează Şcoala normală „Carol I" din Câmpulung Muscel (1944-1951), apoi Facultatea de Filologie a Univ. Al. I. Cuza" din Iaşi (1951-1955). Redactor şi secretar de redacţie la Agerpres (1955-1961); prof., apoi director la Liceul „Dante Alighieri" din Bucureşti (1961-1974); prof. la Colegiul Naţional „Gheorghe Lazăr" (1974-1992); şef al Catedrei de lb. şi literatura română de la Inspectoratul şcolar al municipiului Bucureşti (1974-1991); membru în Biroul consiliului de conducere al Soc. de Ştiinţe Filologice (1980-1992). Colab. la *România literară, Contemporanul, Luceafărul, Convorbiri literare, Cinema* etc. Autor de scenarii cinematografice: *Declaraţie de dragoste* (1985), *Liceenii* (1986), *Extemporal la dirigenţie* (1988), *Liceenii rock'n roll* (1991) şi *Liceenii în alertă* (1993). Debutează în *Scânteia tineretului* (1951). A publicat vol. de proză scurtă (*Scrisori de acreditare,* 1976; *Declaraţie de dragoste,* 1978; *Jarul din palmă,* 1979; *Răspuns la post-restant,* 1981; *Liliac alb în ianuarie,* 1984; *Dialog tainic,* 2000) şi romane (*Dragul nostru Alex...,* 1981; *O vară de dor,* 1983; *Dans în foişor,* 1984; *Tandreţe,* 1986; *Liceenii,* 1991; *Dragoste şi moarte,* 1994; *Romanticii,* 2003).

OPERA: *Scrisori de acreditare,* proză scurtă, Bucureşti, 1976; *Declaraţie de dragoste,* proză scurtă, Bucureşti, 1978; *Jarul din palmă,* proză scurtă, Bucureşti, 1979 (ed. II, 1986); *Dragul nostru Alex...,* roman, Bucureşti, 1981; *Răspuns la post-restant,* proză scurtă, Bucureşti, 1981; *O vară de dor,* roman, Bucureşti, 1983; *Liliac alb în ianuarie,* proză scurtă, Bucureşti, 1984; *Dans în foişor,* roman, Bucureşti, 1984 (ed. II, revăzută, 1993); *Furtună de mai,* roman, Bucureşti, 1985 (ed. II, cu titlul: *Căpitanul Rox...,* 1991); *Fascinaţii,* roman, Bucureşti, 1985 (ed. II, revăzută, 1993); *Tandreţe,* roman, Bucureşti, 1986 (ed. II, revăzută, 1991); *Dimineaţa iubirii,* roman, Bucureşti, 1987 (ed. II, revăzută, 2003); *Ochii timpului,* memorialistică, Bucureşti, 1988; *Întâlnire-n oglindă,* roman, Bucureşti, 1989; *Declaraţie de dragoste,* roman, Bucureşti, 1991 (ed. II, 1999; în lb. engleză, Northampton, 1995); *Liceenii,* roman, Bucureşti, 1991 (ed. II, 1999); *Liceenii rock'n roll,* roman, Bucureşti, 1992 (ed. II, 1999); *Extemporal la dirigenţie,* roman, Bucureşti, 1992 (ed. II, 1999); *Liceenii în alertă,* roman, Bucureşti, 1993 (ed. II, 1999); *Virginitate,* roman, în colab. cu M. Opriş, Bucureşti, 1994 (ed. II, 2000); *Dragoste şi moarte,* roman, Bucureşti, 1994 (ed. II, 1999); *Martor incomod,* publicistică, Bucureşti, 1999; *Misterele din vila părăsită,* roman, Bucureşti, 2000; *Dialog tainic,* proză scurtă, Bucureşti, 2000; *Romanticii,* roman, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. V. Mihăilescu, în *Luceafărul,* nr. 19, 1979; A. Goci, în *Contemporanul,* nr. 42, 1981; V. Cristea, în *România literară,* nr. 22, 1981; G. Muntean, în *Luceafărul,* nr. 23, 1985; H. Cândroveanu, *Literatura română pentru copii,* 1988; N. Scurtu, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice,* 1990. **(A. S.)**

ŞTEF Traian, n. 23 iun. 1954, Brădet, com. Buneşti, jud. Bihor. Poet şi eseist. Fiul lui Gheorghe Ştef şi al Antiţei (n.?), muncitori. Primele două clase primare în satul natal, continuate apoi la Oradea, unde absolvă şi Liceul „Mihai Eminescu" (1973); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1979). Prof. la Liceul industrial Popeşti şi la şcoala din Cuzap, jud. Bihor (1979-1986); metodist la Centrul judeţean al creaţiei populare (1986-1990); din 1990, redactor la rev. *Familia*. Colab. la *Echinox*, *Familia*, *Vatra*, *Steaua*, *Tribuna*, *Poesis*, *Orizont*, *Ramuri*, *Convorbiri literare*, *Observator cultural* etc. Prezent în antologiile *Catarge* (1977), *Caietul debutanţilor* (Editura Albatros, 1982), *Un sfert de veac de poezie* (1998), *Romanian Poets of the '80s and '90s* (1999) şi *Corabia cu poeţi* (2002). Debutează în *Familia* (1974). Publică vol. de poezie (*Călătoria de ucenic*, 1993; *Femeia în roz*, 1997; *Tandreţea dintre noi*, 1999), eseuri (*Despre mistificare*, 1998; *Ridicolul*, 1998; *Despre calitatea umană*, 2000) şi proză scurtă (*Orbul şi dintele de aur*, 2002). Premiul rev. *Amfiteatru* (1977); Premiul rev. *Poesis* (1994); Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (1994; 1998; 2003); Premiul Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1998).

OPERA: *Călătoria de ucenic*, versuri, Oradea, 1993; *Femeia în roz*, versuri, Oradea, 1997; *Despre mistificare*, eseuri, Oradea, 1998; *Ridicolul*, eseuri, Piteşti, 1998; *Tandreţea dintre noi*, versuri, Botoşani, 1999; *Despre calitatea umană*, eseuri, Piteşti, 2000; *Leonid Dimov*, în colab. cu V. Mureşan, Braşov, 2000; *Orbul şi dintele de aur*, povestire, Piteşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Moldovan, în *Familia*, nr. 7-8, 1993; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 10, 1993; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul*, nr. 40, 1993; I. Pop, în *Vatra*, nr. 1-2, 1995; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 45, 1997; O. Soviany, în *Contemporanul*, nr. 15, 1998; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 2000; Al. Cistelecan, *Top ten*, 2000; Ştefan Borbély, în *22*, nr. 1, 2001; I. Pop, *Viaţă şi texte*, 2001; N. Oprea, în *Ziua literară*, 16 dec. 2002; C. Dram, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 2003; C. M. Popa, *Braţul de la Lepanto*, 2003. **(A. S.)**

ŞTEFAN I. M. (pseud. lui Alexandru Sergiu Sragher), n. 1 febr. 1922, Bucureşti – m. 22 oct. 1992, Bucureşti. Prozator şi traducător. Fiul agronomului Henri Sragher şi al Iuliei (n. Mandel). Şcoala primară la Bucureşti; tot acolo termină liceul teoretic evreiesc („Liceul Graur"), în 1941, după care urmează „Colegiul Onescu pentru Studenţi Evrei", continuat cu Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (absolvită în 1946). Debutează cu un art. despre André Malraux în *Studentul român* (1946), rev. al cărei secretar de redacţie va fi în 1947-1948. A mai lucrat ca redactor la *Jurnalul de dimineaţă* (1946-1947), Agerpres (1948-1950), Editura Tehnică (1950-1951), Serviciul de presă al Ministerului Construcţiilor (1951-1961), Centrul de Documentare pentru Construcţii şi Arhitectură (1961-1969), *Magazin istoric* (1969-1973). A colaborat la numeroase publicaţii cu caracter cultural şi de popularizare a ştiinţei, semnând şi cu alte pseud.: Sergiu Stănescu, Al. Sergiu, S. Alex., M. Ştefan. Debutează editorial cu „fantezia astronomică pentru copii" *Călătorie în Univers* (1953), urmată de alte proze (fantastice, de aventuri, SF etc.): *Drum printre aştri* (1954) şi *Robinsoni pe planeta oceanelor* (1958), ambele în colab. cu Radu Nor, *O întâmplare în împărăţia zăpezilor* (1959), *Ultimul alb* (1962), *Lumina purpurie* (1964), *Cântecul Cibenei* (1966), *Omul cu o mie de chipuri* (1968), *Naufragiaţii* (1973), *Viaţa începe la Milogu* (1980) ş. a. A scris şi alte cărţi, în colab. cu R. Nor, M. Solomon, D. Moroianu, I. Corvin Sângeorzan, E. Nicolau ş. a. A tradus (singur sau în colab.) şi a prefaţat trad. din Stefan Zweig, Hermann Kant, Janheinz Jahn, Wilhelm Dilthey, Herbert W. Franke, Walter Weller.

OPERA: *Călătorie în Univers*. Fantezie astronomică pentru copii, Bucureşti, 1953; *Drum printre aştri,* roman SF, în colab. cu Radu Nor, Bucureşti, 1954 (ed. II, 1956; ed. III, 1959); *Sahariana*, roman SF, în colab. cu Max Solomon, în *CPSF*, nr. 21-24, 1956; *Pietre cereşti, planete mici şi aştri cu coadă*. Despre meteoriţi, asteroizi şi comete, Bucureşti, 1956; *Taina prinţului Semempsis*, nuvelă SF, în colab. cu Radu Nor, în *CPSF*, nr. 55, 1957; *Vecina noastră, Luna*, Bucureşti, 1957 (ed. II, 1960); *Robinsoni pe planeta oceanelor*, roman SF, în colab. cu Radu Nor, Bucureşti, 1958; *Din tainele cerului*, Bucureşti, 1958; *O întâmplare în împărăţia zăpezilor*, nuvelă de aventuri, Bucureşti, 1959; *„Semnele cereşti" şi tălmăcirea lor adevărată*, Bucureşti, 1959 (ed. II, 1961; ed. III, 1966); *Enigma tunelului. Reclama parfumată*, nuvele SF, în *CPSF*, nr. 130-131, 1960; *Ştiinţa priveşte spre viitor*. Din istoria şi practica previziunii ştiinţifice în domeniul ştiinţelor naturii, Bucureşti, 1960; *Adevărul despre năluciri*, Bucureşti, 1961; *Ultimul alb*, roman, Bucureşti, 1962; *Oglinda răsturnată*, nuvelă SF, în *CPSF*, nr. 189, 1962; *Câte stele sunt pe cer?*, Bucureşti, 1962; *La poarta marilor enigme*, Bucureşti, 1963; *Focul viu*. Pagini din istoria invenţiilor şi descoperirilor româneşti, în colab. cu D. Moroianu, Bucureşti, 1963; *Lumina purpurie,* roman SF, în *CPSF*, nr. 239-242, 1964; *Meduza verde*, nuvelă SF, în *CPSF*, nr. 259-260, 1965; *Familia Soarelui*, Bucureşti, 1965; *Cântecul Cibenei*, roman SF, Bucureşti, 1966; *Misiune specială*, roman de aventuri, I-II, Bucureşti, 1966; *Omul cu o mie de chipuri*, roman, Bucureşti, 1968; *Din istoria tehnicii româneşti*, Bucureşti, 1968; *Pasiunea ştiinţei*. Oameni şi momente din istoria contemporană a ştiinţei şi tehnicii româneşti, în colab. cu D. Moroianu, Bucureşti, 1968; *Momente şi figuri din istoria astronomiei româneşti,* în colab. cu V. Ionescu-Vlăsceanu, Bucureşti, 1968; *Copilăria şi tinereţea unor savanţi şi inventatori români*, Bucureşti, 1970; *P.G. 7 luptă contra-cronometru*, roman SF, în *CPSF*, nr. 405-410, 1971; *Viitorul Terrei – mit şi prognoză*, Bucureşti, 1971; *Prietenul stelelor, Constantin Căpităneanu*, Bucureşti, 1971; *Naufragiaţii,* nuvele fantastice, Bucureşti, 1973 [în sumar: *Regăsirea lumii pierdute* şi *Zumzetul lui Otahi*, mini-roman SF; *Fascinaţia din ape*, nuvelă SF]; *Un vis împlinit. Locotenentul aviator Gheorghe Stâlpeanu*, în colab. cu C. Gh. Ivan, Bucureşti, 1973; *Ana Ipătescu*, Bucureşti, 1975; *Sub semnul Minervei*. Femei de seamă din trecutul românesc, în colab. cu V. Firoiu, Bucureşti, 1975; *Maeştrii ingeniozităţii româneşti,* în colab. cu D. Moroianu, Bucureşti, 1976; *De la Podul Mogoşoaiei la Calea Victoriei*. Din cronica anilor 1877-1878, Timişoara, 1977; *Viaţa începe la Milogu*, roman, Bucureşti, 1980; *Ceasuri de răscruce*. Din cronica dramatică a unor momente hotărâtoare pentru Unirea Principatelor, Bucureşti, 1980; *Ghidul Cosmosului*, I-II, în colab. cu I. Corvin Sângeorzan, Bucureşti, 1980; *Şi ei au fost copii*. Din copilăria unor savanţi şi inventatori români, Bucureşti, 1981; *Scurtă istorie a creaţiei ştiinţifice şi tehnice româneşti*, în colab. cu E. Nicolau, Bucureşti, 1981; *Oameni şi fapte de neuitat*. Din tradiţia ştiinţifică şi tehnică românească, Bucureşti, 1983. Traduceri: Stefan Zweig, *Orele astrale ale omenirii*. Miniaturi istorice, Bucureşti, 1973 (ed. II, 1976; ed. III, 1978); Hermann Kant, *Nu vreau să fiu ministru!*, roman, în colab. cu Elena Andrei, cuvânt înainte şi note de ~, Bucureşti, 1973; Janheinz Jahn, *Istoria literaturii neoafricane. O introducere*, în colab. cu Elena Andrei, studiu introductiv şi note de ~, Bucureşti, 1975; Kurd Lasswitz, *Cum l-a răpit diavolul pe profesor*, în *Odiseea marţiană. Maeştrii anticipaţiei clasice*, antologie de I. Hobana, Bucureşti, 1975; Wilhelm Dilthey, *Trăire şi poezie*, în colab. cu Elena Andrei, pref. de Marian Popa, Bucureşti, 1977; ***, *Penda, fata cu ochii ca stelele*. Antologie de proză scurtă negro-africană, trad. şi note în colab. cu Elena Andrei, antologare şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1978; Herbert W. Franke, *Reţeaua gândurilor*, roman SF, în colab. cu Elena Andrei, Bucureşti, 1979; Walter Weller, *Tot felul de întâmplări nemaipomenite*, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *Informaţia Bucureştiului*, nr. 843, 1956; M. Tupan, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1974; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 22, 1977; Fl. Manolescu, *Literatura S.F.,* 1980; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 8, 1980; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 35, 1989; M. N. Rusu, în *Săptămâna*, nr. 25; 27, 1989; M. Vasile, în *Luceafărul*, nr. 23, 1989. **(C. R.)**

ŞTEFANACHE Corneliu, n. 23 aug. 1933, Panciu, jud. Vrancea. Prozator. Fiul lui Ion Ştefanache şi al Mariei (n. Vâlcu), învăţători. Şcoala elementară în com. Livezile, apoi la Panciu, jud. Vrancea (1941-1945); Liceul „I. Slavici" din Panciu (1945-1953); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1953-1957). Redactor la Radio Iaşi (1958-1966); redactor-şef adjunct la rev. *Cronica* (1966-1972); redactor-şef al rev. *Convorbiri literare* (1972-1976); între 1976 şi 1979 liber profesionist; director adjunct (1979-1982) şi director (1982-1999) al Bibl. Centrale Universitare „Mihai Eminescu" din Iaşi. Urmează Acad. „Şefan Gheorghiu (1962-1964); activist la Comitetul regional P.C.R. Iaşi (1964-1966). Debutează cu proză în *Iaşul literar* (1964). Debut editorial cu vol. de nuvele *Cercul de ochi* (1968). *Zeii obosiţi* (1969) şi *Paralele* (1970) inaugurează seria romanelor de introspecţie, **Ş.** continuând o direcţie reprezentată de A. Holban. Impactul cu realităţile contemporane creează o psihologie a frustratului (*Ziua uitării*, 1972), analizată cu minuţie şi în autobiografii deghizate, precum *Dimineaţa* (1977) sau *După echinocţiul de primăvară* (1981). Traumatismele sociale şi sentimentul, hipertrofiat, al culpei îl marchează pe ţăran, intelectual sau conducătorul de şantier. În romanul-cronică al târgului moldovenesc postbelic (*Speranţa care ne rămâne*, I, 1974; II, 1977) sau în culegerea de nuvele *Sărutul pământului* (1980) se înregistrează efortul spre obiectivarea epică, dincolo de similitudinile tematice şi de atitudine înălţată adeseori în tragic. Premiul Asoc. Scriitorilor din Iaşi (1968; 1984); Premiul Uniunii Scriitorilor (1972).

OPERA: *Cercul de ochi*, nuvele, Bucureşti, 1968; *Zeii obosiţi*, roman, Bucureşti, 1969 (ed. II, 1972); *Dincolo*, Bucureşti, 1970; *Paralele*, roman, Iaşi, 1970; *Ziua uitării*, Bucureşti, 1972 (ed. II, 1975); *Aşteptarea aproapelui*, Iaşi, 1974; *Speranţa care ne rămâne*, roman, Bucureşti, I-II, 1974-1977; *Miezul şi coaja*, Iaşi, 1975; *Dimineaţa*, Bucureşti, 1977; *Când vine umbra*, Iaşi, 1979; *Sărutul pământului,* nuvele, Bucureşti, 1980; *După Echinocţiul de primăvară*, Iaşi, 1981; *Ruptura*, Iaşi, 1983; *Drumuri de fum*, Iaşi, 1985; *Şi mâine, şi poimâine...*, Iaşi, 1988 (ed. II, 1993).

REFERINŢE CRITICE: S. Damian, *Intrarea în castel*, 1970; Al. Andriescu, *Disocieri*, 1973; N. Ciobanu, *Critica în primă instanţă*, 1974; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte*, 1974; *Romanul românesc contemporan* (1944-1974), 1974; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 27, 1979; I. Holban, în *Cronica*, nr. 15, 1980; Al. Dobrescu, *Foiletoane,* 2, 1981; V. Sorianu, în *Ateneu*, nr. 21, 1984; V. Cuţitaru, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1985; S. Bărbulescu, în *Astra*, nr. 21, 1986; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 13, 1986; A. Cosma, *Romanul...*, I; L. Leonte, în *Contemporanul*, nr. 34, 1988; C. Munteanu, în *Tribuna*, nr. 33, 1989; I. Vieru, în *Tomis*, nr. 24, 1989; (C. M.) Spiridon, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 2003 (interviu); I. Holban, în *Dacia literară,* nr. 51, 2003. **(M. Mt.)**

ŞTEFANELLI Teodor V. (numele la naştere: Teodor Ştefaniuc), n. 18 aug. 1849, Siret – m. 23 iul. 1920, Fălticeni. Poet şi prozator. Fiul lui Vasile Ştefaniuc, meşteşugar şi negustor. A făcut şcoala primară la Siret, liceul la Cernăuţi (1861-1869), unde l-a avut coleg în cl. a II-a pe Eminescu; studii juridice la Viena (1869-1873). Dr. în drept al Univ. din Viena (1875). Profesează în magistratură şi administraţie la Câmpulung Moldovenesc, Suceava, Lvov, ajungând înainte de pensionare (1910), consilier aulic la Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie din Viena. Deputat în dieta Bucovinei din partea Partidului Naţional Român şi participant activ la unirea cu România din 1918. A fost membru al Soc. „România Jună" din Viena, numărându-se printre organizatorii Serbării de la Putna (1871), al „Soc. pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina", al „Arboroasei" şi al „Junimii" din Cernăuţi, al Soc. „Şcoala Română" din Suceava, sub patronajul căreia a înfiinţat „Biblioteca de petrecere şi învăţătură". Membru corespondent (1898) şi membru plin (1910) al Acad. Române. Debut, 1868, în *Foaia Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română*, cu o trad. Alte colab.: *Analele Academiei Române, Arhiva, Aurora*

română, Calendariul „Societăţii...”, Convorbiri literare, Gazeta Bucovinei, Junimea literară, Revista politică, Transilvania, Tribuna ş. a. Primele lucrări le-a semnat T. Şt., T. V. Ştefaniu, Truţă, T. V. Şt. Cele mai multe scrieri ale lui **Ş.** au rămas în periodice. În vol. a publicat povestirea prelucrată *Loango* (1886), lucrările ştiinţifice *Istoricul luptei pentru drept în ţinutul Câmpulungului Moldovenesc* (1911) şi *Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc* (1915), şi *Amintiri despre Eminescu* (1914).

OPERA: *Istoricul luptei pentru drept în ţinutul Câmpulungului Moldovenesc*, Bucureşti, 1911; *Amintiri despre Eminescu*, Bucureşti, 1914 (ed. II, Iaşi, 1983; ed., pref., note şi bibliografie de P. Ţugui, Craiova, 1996); *Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Bucureşti, 1915. Traduceri: Hoffmann Franz, *Loango*. Povestire prelucrată de ~, Suceava, 1886.

REFERINŢE CRITICE: Const. Loghin, *Istoria literaturii române din Bucovina 1775-1918,* 1926; E. Lovinescu, *Critice*, V, 1928; N. Iorga, *Oameni cari au fost*, III, 1936; G. Jucan, *Câmpulung Moldovenesc. Pagini culturale*, 1979; I. Slavici, *Opere*, X, 1981; P. Ţugui, *Teodor V. Ştefanelli şi alţi colegi bucovineni ai lui Mihai Eminescu. Date biografice şi 3 Anexe,* 1983 (multigrafiat); C. Coroiu, *Dialog în actualitate*, 1985; P. Ţugui, *Teodor Ştefanelli la început de drum,* 1997 (extras); C. Coroiu, *Dacia literară,* nr. 35-36, 2000. **(S. I.)**

ŞTEFANOPOL Al.[exandru], n. 21 dec. 1891, Roşiorii de Vede – m. 29 oct. 1974, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Constantin Ştefanopol şi al Alexandrinei (n. ?). Inginer silvic. Debutează cu cronică dramatică în rev. *Cronica Moldovei* (1914). Debut editorial cu vol. de poeme în proză *Dintr-un vârf de tufan* (1937), care trece neobservat. Redescoperit de Tudor Arghezi în 1945, când îi publică, cu o prezentare elogioasă, nuvela *Cilică* în *Revista Fundaţiilor Regale* (nr. 1, 1945). Colab. la *Cartea vremii, Viitorul, A.B.C., Cronica Moldovei, Revista critică, Adevărul literar, Universul, Semnalul* (1945, unde a fost şi redactor), semnând şi cu pseud. Stephan C. Paul, Ioachim Movilă, Pădurarul Melinte, Serenus. Două vol. de proză scurtă (*Regina balului*, 1946; *Povestiri pestriţe,* 1974) şi trei romane (*Hangiţa Tudora. Măria-sa Burduja-Vodă*, 1970; *În mahalaua Grant*, 1971) acoperă activitatea unui prozator de talent, cu reale calităţi de povestitor, aproape ignorat totuşi de critică.

OPERA: *Dintr-un vârf de tufan*, poeme în proză, Bucureşti, 1937; *Regina balului*, Bucureşti, 1946 (ed. II, 1968); *Hangiţa Tudora. Măria-sa Burduja-Vodă*, Bucureşti, 1970; *În mahalaua Grant*, roman, Bucureşti, 1971; *Povestiri pestriţe*, Bucureşti, 1974.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Panorama...*; M. Marcian, în *Almanahul literar*, 1982. **(V. C.)**

ŞTEFĂNESCU Alex.[andru], n. 6 nov. 1947, Lugoj. Critic literar şi eseist Fiul lui Alexandru Ştefănescu, funcţionar la finanţe, şi al Floricăi (n. ?), prof. de lucru manual. Şcoala primară şi liceul în Suceava (1954-1965). A absolvit Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1970). Între 1971 şi 1989, a lucrat succesiv în redacţiile următoarelor publicaţii: *Tomis* (1971-1974), *Scânteia tineretului* (1975-1982), *Suplimentul literar-artistic al „Scânteii tineretului”* (1982-1983), *România liberă* (1984-1986), *Magazin* (1987-1989). Din 1990 lucrează la *România literară*, fiind redactor-şef din 1999. Simultan, director al rev. *Zig-zag* (1991-1994) şi redactor-şef al rev. *Flacăra* (1996). În 1994, a înfiinţat o editură particulară, Maşina de scris. Debut în pozeie, sub pseud. Ioana Matei, în *România literară* (1969); debut în critică, în *Luceafărul* (1970). Debutează editorial cu vol. *Preludii* (1977), urmat de *Jurnal critic* (1980), *Între da şi nu* (1982), *Dialog în bibliotecă* (1984), *Introducere în opera lui Nichita Stănescu* (1986), *Prim-plan* (1987). După revoluţie, devine activ în publicistica social-politică şi publică vol. *Gheaţa din calorifere şi gheaţa din whisky* (1996). Premiul Uniunii Scriitorilor (1996).

OPERA: *Preludii*, Bucureşti, 1977; *Jurnalul critic,* Bucureşti, 1980; *Între da şi nu,* Bucureşti, 1982; *Dialog în bibliotecă,*Bucureşti, 1984; *Introducere în opera lui Nichita Stănescu*, Bucureşti, 1986; *Prim-plan*, Bucureşti, 1987; *Gheaţa din calorifere şi gheaţa din whisky*, articole

politice, Iaşi, 1996; *Întâmplări,* Iaşi, 2002; *Ceva care seamănă cu literatura,* Chişinău, 2003. Traduceri: André Frossard, *Dumnezeu există, eu L-am întâlnit,* Bucureşti, 1993.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară,* 28 iul. 1977; Al. Piru, în *Luceafărul,* 17 sept. 1977; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare,* febr. 1981; M. Zaciu, în *Steaua,* nr. 2, 1981; Gh. Grigurcu, în *Familia,* nr. 9, 1983; I. Simuţ, în *Steaua,* nr. 3, 1985; P. Poantă, *Scriitori contemporani,* 1994; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 29, 1980; Marta Petreu, în *Apostrof,* nr. 11, 1997; L. Grăsoiu, în *Luceafărul,* nr. 23, 1997; (C. M.) Spiridon, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 1998 (interviu); I. L. Stoiciu, în *Contemporanul,* nr. 41; 42; 43, 1999; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 15, 2001; V. Sorin, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2002; T. Urian, în *România literară,* nr. 10, 2003; Gh. Grigurcu, *ibidem,* nr. 20; 21, 2003. **(P. P.)**

ŞTEFĂNESCU Al.[exandru] I.[ancu], n. 21 iun. 1915, Bucureşti – m. 20 aug. 1984, Bucureşti. Prozator. Fiul funcţionarului comercial Iancu Z. Ştefănescu şi al Josefinei (n. Kraft). Şcoala primară la Bucureşti, unde începe şi liceul, pe care-l termină la Braşov, în 1933; Urmează apoi Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1934), luându-şi licenţa în filologie romanică şi filosofie în 1939. Prof. secundar (1940-1947). Intră în viaţa publicistică şi editorială, fiind: redactor la *Contemporanul*, director adjunct al Editurii de Stat pentru Literatură şi Artă (1951-1957), director al Editurii Tineretului (1957-1960), redactor-şef adjunct la rev. *Luceafărul* (1961-1962), redactor (şef al secţiei de proză) la *Gazeta literară* (1962-1964), redactor-şef la *Revue Roumaine* (1964-1972). Debutează în *Contemporanul* (1947), cu proză şi critică. Debut editorial cu broşura *Bobocica* (1947), o povestire semnată cu pseud. Aluzetcu. Debutul în proză propriu-zis, cu *Soare de august* (1955). Vol. de proză: *Al cincilea anotimp* (1963), *Să nu fugi singur prin ploaie* (1958; ed. revăzută, 1973); *Omul de duminică* (1974), *Fratele meu, Femeia* (1976), *Băiat de Bucureşti* (1976), *Aventură la Braşov* (1980). A scris şi piese de teatru, modeste ca factură: *Cinstea noastră cea de toate zilele* (jucată în stagiunea 1957/58), *Camera fierbinte* (în stagiunea 1961/62). În anii '50, participă la acţiunea de revalorificare a „moştenirii literare", editând şi prefaţând în stilul conjunctural al momentului texte din Kogălniceanu, Odobescu, Bolintineanu ş. a.

OPERA: *Bobocica*, povestiri, dialoguri, portrete, Bucureşti, 1950 (semnat: Ion Aluzetcu); *Soare de august*, nuvelă, Bucureşti, 1955; *Omul de pe catarg*, povestiri, dialoguri, portrete, Bucureşti, 1957; *Să nu fugi singur prin ploaie*, roman, Bucureşti, 1958 (ed. revăzută, 1973); *Al cincilea anotimp*, roman, Bucureşti, 1963; *În căutarea Izoldei*, roman, Bucureşti, 1967; *Cubul de aer*, povestiri, Bucureşti, 1968; *Omul de duminică*, roman, Bucureşti, 1974; *Fratele meu, Femeia*, nuvele, Bucureşti, 1976; *Băiat de Bucureşti*, roman, Bucureşti, 1976; *Aventură la Braşov*, roman, Bucureşti, 1980; *10 femei*, nuvele, Bucureşti, 1981.

REFERINŢE CRITICE: Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1959; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 42, 1963; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 46, 1976; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 305, 1976; Vasile Chifor, în *Transilvania*, nr. 1, 1977; Mirela Roznoveanu, în *România literară*, nr. 2, 1977; S. Iosifescu, în *Contemporanul*, nr. 43, 1980; S. Titel, în *România literară*, nr. 16, 1980; H. Zalis, în *România liberă*, nr. 11043, 1980; Ov. S. Crohmălniceanu, în România literară, nr. 18, 1982; P. Solomon, *ibidem*, nr. 35, 1984; N. Breban, în *Contemporanul,* nr. 24, 2000. **(A. C.)**

ŞTEFĂNESCU Cornelia (numele la naştere: Cornelia Smădescu; căsătorită Ştefănescu), n. 11 nov. 1928, Caransebeş. Istoric şi critic literar. Fiica lui Traian Smădescu, ofiţer, şi a Emiliei (n. Pârvu). Şcoala primară (1935-1939) şi liceul (1939-1947) la Caransebeş; urmează apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1947-1951). După licenţă, este

bibliotecară (1951-1952) şi şef serviciu (1952-1953) la Bibl. Acad. Dr. în filologie, cu o teză despre Spiridon Popescu, sub conducerea lui G. Călinescu (1957). Din acelaşi an, cercetător la Institutul de Istorie Literară şi Folclor, devenit apoi Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu". Între 1974 şi 1994 conduce Sectorul de literatură comparată din Institut. Publică lucrarea colectivă *Bibliografia relaţiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice,* I-III (1980-1985). Debutează în *Viaţa Românească* (1951). Colab. la *România literară, Secolul 20, Luceafărul, Manuscriptum, Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor, Revista de istorie şi teorie literară* ş. a. Debut editorial cu monografia *Mihail Sebastian* (1968). Alte lucrări: *Momente ale romanului* (1973), *Sub scutul soarelui* (1985), *Ritmuri în piatră* (1988); *G. Călinescu sau „seriozitatea glumei estetice"* (1996), *Destinul unei întâlniri. Marcel Proust şi românii* (2001), *Traiectorii* (2003). Ed. din M. Sebastian (1969; 1972), I. Călugăru (1971), G. Călinescu (1974). A elaborat un vol. intitulat *„Dosarul" Scrinului negru*, de un interes istorico-literar major. A prefaţat vol. din I. L. Caragiale, N. D. Cocea, M. Sadoveanu, Valeriu Ciobanu, M. Proust şi a tradus *Poezie şi profunzime* de J. P. Richard. Premiul Acad. Române (1982).

OPERA: *Mihail Sebastian*, Bucureşti, 1968; *Momente ale romanului. Modele, continuitate, neprevăzut*, Bucureşti, 1973; *Bibliografia relaţiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice* (1859-1918), I-III, coordonator, Bucureşti, 1980-1985; *Sub scutul soarelui*, Bucureşti, 1985; *Ritmuri în piatră*, Timişoara, 1988; *G. Călinescu sau „seriozitatea glumei estetice",* Bucureşti, 1996; *Destinul unei întâlniri. Marcel Proust şi românii,* Bucureşti, 2001; *Traiectorii,* Bucureşti, 2003. Traduceri: J.-P. Richard, *Poezie şi profunzime,* Bucureşti, 1994; Al. Dumas-tatăl, *Fiul condamnatului,* Bucureşti, 1994; Ch. Severin (N. I. Herescu), *Agonie fără moarte,* I-II, Bucureşti, 1998-1999; V. Horia, *Introducere în istoria filosofiei române moderne,* Bucureşti, 1999; Sorana Gurian, *Ochiurile reţelei,* Bucureşti, 2002; R. Eucher, *Hoinar în veac,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, în *Contemporanul*, nr. 3, 1968; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Gazeta literară*, nr. 37, 1968; G. Muntean, în *Contemporanul*, nr. 47, 1968; D. Pillat, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 1, 1969; I. Buzaşi, în *Tomis*, nr. 12, 1968; Al. Săndulescu, în *Ateneu*, nr. 4, 1969; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 44, 1972; G. Şerban, în *Steaua*, nr. 9, 1972; M. Bucur, în *Familia*, nr. 10, 1972; V. Râpeanu, în *Contemporanul*, nr. 36, 1972; Al. George, în *Luceafărul*, nr. 32, 1972; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 39, 1972; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 25, 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 52, 1977; Roxana Sorescu,în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1978; N. Manolescu, *Teme*, III, 1978; L. Ciocârlie, *Mari corespondenţe*, 1981; I. Vlad, *Lectura romanului*, 1983; Rodica Florea, în *Ramuri*, nr. 8, 1989; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 21, 1989; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 14, 1989; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic* nr. 348, 1996; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 1, 1997; B. Horasangian, în *Observator cultural,* nr. 99, 2002; Al. Săndulescu, în *Jurnalul literar,* nr. 5-10, 2002; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 650; 693, 2003. **(D. C. M.)**

ŞTEFĂNESCU Daniela, n. 18 iul. 1952, Bucureşti. Prozatoare şi traducătoare. Fiica lui Mircea Ştefănescu, scriitor, şi a Mariei-Claire (n. Birnberg). Şcoala germană şi Liceul german din Bucureşti (1959-1971); licenţiată a Facultăţii de Lb. Germanice a Univ. din Bucureşti, secţia germană-engleză (1971-1975). Prof. la Liceul industrial „23 August" din capitală (1975-1978); redactor la Editura Ion Creangă (1988-1990); redactor la Editura Kriterion (1990-1993); redactor (1993-2002) şi redactor coordonator (din 2003) la Editura Humanitas. Burse, cursuri de specializare şi seminarii editoriale în Germania (1973; 1995), Austria (1994; 1997; 1998; 1999) şi Ungaria (2000). Colab. la *Astra, Secolul 20, România literară, Revista 22, Lettre internationale* etc. Debutează în rev. *Luminiţa* cu povestirea *Omul de zăpadă* (1971). Debut editorial cu romanul pentru copii *Ţara păpuşilor* (1988), urmat de *Compoziţie la patru mâini* (1991), *Fetiţele poartă roz* (1995), *Intrarea oprită* (1995) şi *eu sper, tu speri, el (ea) speră...* (2002). A tradus din R. Wagner, Maria Treben, R. Blum, F.

Wolf, R. Schneider, S. Freud etc. A îngrijit ed. din M. Ştefănescu, *Amintirile unui dramaturg* (1998).

OPERA: *Ţara păpuşilor,* roman pentru copii, Bucureşti, 1988; *Compoziţie la patru mâini,* roman, pref. de D. Almaş, Bucureşti, 1991; *Fetiţele poartă roz,* roman pentru copii, Iaşi, 1995; *Intrarea oprită,* roman, pref. de D. Almaş, Iaşi, 1995; *eu sper, tu speri, el (ea) speră...,* roman, Bucureşti, 2002. Traduceri: R. Wagner, *Anna şi ceasurile,* Bucureşti, 1992; Maria Treben, *Sănătatea din farmacia Domnului,* Budapesta, 1993; ***, *Cu maşina prin Europa. Ghid auto poliglot,* Bucureşti, 1994; R. Blum, *Un al treilea drum,* Iaşi, 1994; F. Wolf, *Poveşti,* Bucureşti, 1996; C. G. Jung, *Amintiri, vise, reflecţii,* Bucureşti, 1996 (ed. II, 2001); Petra Hammesfahr, *Liniştitul domn Genardy,* Bucureşti, 1996; *Basme victoriene/Victorian Fairy Tales,* ed. bilingvă, în colab. cu Ariana Miclescu, Bucureşti, 1997; R. Schneider, *Frate somn,* Bucureşti, 1997; St. Curtois etc., *Cartea neagră a comunismului,* Bucureşti, 1998 (cap. despre China); E. von Däniken, *Ochii sfinxului,* Ploieşti, 1998; *Basme cu prinţese, dragoni şi căpcăuni/Fairy Tales with Princesses, Dragons and Ogres,* ed. bilingvă, în colab. cu Ariana Miclescu, Bucureşti, 1998; *Basme cu spiriduşi, magicieni şi vrăjitoare/Fairy Tales with Elves, Magicians and Witches,* ed. bilingvă, în colab. cu Ana Miclescu, Bucureşti, 1999; M. Cazenave, *Jung. Experienţa interioară,* Bucureşti, 1999; Aniela Jaffé, *Apariţii de spirite şi semne prevestitoare,* Bucureşti, 1999; P. Süskind, *Porumbelul,* Bucureşti, 2001; G. Wehr, *Doi giganţi: Jung şi Steiner,* Bucureşti, 2002; P. Bichsel, *Povestiri pentru copii,* Bucureşti, 2002; S. Freud, *Opere,* vol. VIII *Comicul şi umorul,* în colab. cu V. Dem. Zamfirescu, Bucureşti, 2002; M. Fries, *Cum să ne liniştim copilul care plânge zi şi noapte,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: S. Paul, în *Contemporanul,* 2 iun. 1989; Al. Horia, în *Tineretul liber,* 8 ian. 1992; B. Cioculescu, în *Dreptatea,* 25 febr. 1992; D. C. Mihăilescu, în *Cotidianul,* 11 dec. 1994; C. Stănculescu, în *România liberă,* 5 apr. 2002; Cristina Ionică, în *România literară,* nr. 14, 2002. **(A. S.)**

ŞTEFĂNESCU Dorin, n. 17 sept. 1953, Sighişoara, jud. Mureş. Eseist. Fiul lui Ioan Ştefănescu, medic, şi al Luciei (n. Comoroşan), prof. Şcoala generală (1960-1968) şi liceul (1968-1972) la Sighişoara; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1974-1978). Prof. la Şcoala generală nr. 4 (1978-1996), apoi la Liceul „Hoseph Haltrich" din Sighişoara (1996-1999); din 1999, lector la Facultatea de Ştiinţe şi Litere a Univ. „Petru Maior" din Târgu Mureş. Colab. la *Orizont, Dialog, Poesis, Apostrof, Contrafort, Familia, Discobolul, Amphion* etc. Prezent în vol. colectiv *„Fides et ratio" în dezbatere* (2002). Debutează în *Orizont* (1978). Debut editorial cu eseul *Hermeneutica sensului* (1994), urmat de *Sensul şi imaginea* (1997), *Desfundarea fântânilor* (1998), *Prezenţă şi înţelegere* (2000) şi *Creaţie şi interpretare* (2003).

OPERA: *Hermeneutica sensului,* eseu, Bucureşti, 1994; *Sensul şi imaginea. Eseuri de hermeneutică a imaginarului,* Bucureşti, 1997; *Desfundarea fântânilor. Eseu despre filosofia lui B. P. Hasdeu,* Cluj-Napoca, 1998; *Prezenţă şi înţelegere. Reflecţii asupra fenomenului religios,* Piteşti, 2000; *Creaţie şi interpretare. Studii despre arta cuvântului,* Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Boldea, în *Vatra,* nr. 6, 1995; G. Petric, în *Familia,* nr. 12, 1997; D. Schlesak, în *Vatra,* nr. 10, 1998; D. Stanca, în *România liberă,* 4 febr. 1999; R. Lazu, în *Altarul Banatului,* nr. 7-9, 1999; I. Bod, în *Cuvântul,* dec. 2000. **(A. S.)**

ŞTEFĂNESCU Mircea, n. 11 apr. 1898, Bucureşti – m. 23 oct. 1982, Bucureşti. Dramaturg şi prozator. Fiul generalului Dumitru Ştefănescu şi al Vasilicăi (n. Scărlătescu). Absolvă în 1917 Liceul „Gheorghe Lazăr" din Bucureşti, făcând apoi, o vreme, studii juridice, la care renunţă pentru a se putea dedica teatrului şi ziaristicii. Debutează cu proză în rev. *Cuvântul liber* (1920). În 1924 i se joacă, la Brăila, prima piesă, *Roba albă*, scrisă în colab. cu cronicarul teatral I. Lazaroneanu. Colaborează la *Epoca, Vremea, Îndreptarea, Curentul* etc. Primul succes important îl obţine cu *Comedia zorilor* (1930), care cuprinde

patru tablouri din „comedia adolescenţei”. Drama pasională *Veste bună* (1936), apreciată în mod deosebit de E. Lovinescu, este distinsă cu Premiul Teatrului Naţional. În 1939 i se reprezintă „romanul dramatic” *Acolo, departe...,* axat pe problema artistului. Celelalte drame notabile ale lui **Ş.** sunt *Casa cu două fete* (1946) şi *Ave Maria* (1947). Comedia *Vis de secătură* (1946) surprinde pitorescul mahalalei bucureştene, iar comedia *Micul infern* (1948) – adevărat „roman dramatic”, căci acţiunea se petrece de-a lungul a patruzeci de ani – urmăreşte tribulaţiile triunghiului conjugal. După 1948, **Ş.** se consacră frescelor dramatice, al căror nucleu îl formează teatralizarea biografiei unor personalităţi: Barbu Lăutaru în *Rapsodia ţiganilor* (1948), Matei Millo şi Mihail Pascaly în *Căruţa cu paiaţe* (1953); aceleaşi intenţii le revelă şi piesele *Ciprian Porumbescu* (1952), *Cuza Vodă* (1959, *Procesul domnului Caragiale* (1962), *Eminescu* (1964) ş. a. În ultimii ani s-a dedicat memorialisticii: *Un dramaturg îşi aminteşte* (1980). Premiul „I. L. Caragiale” al Acad. (1949); Premiul special al Uniunii Scriitorilor (1978).

OPERA: *Comedia zorilor*, patru tablouri din „Comedia adolescenţei”, Bucureşti, 1930; *Revelaţia*, Bucureşti, 1932; *Acolo, departe...,* roman dramatic în două părţi, Bucureşti, 1939; *Casa cu două fete*, dramă în patru acte şi epilog, Bucureşti, 1946; *Vis de secătură*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1946; *Secătura mahalalei,* piesă în două tablouri, şi *Ave Maria*, dramă în 5 acte, Bucureşti, 1947; *Jos Tudorache!... Sus Tudorache!,* comedie într-un act, Bucureşti, 1952; *Matei Millo (Căruţa cu paiaţe)*, piesă în trei acte, Bucureşti, 1953; *Zestrea Ilenuţei*, piesă în două acte, Bucureşti, 1953; *Patriotica Română*, comedie în trei acte şi un tablou, Bucureşti, 1956; *Teatru,* cu o pref. de M. Gafiţa, Bucureşti, 1959; *Joc de noapte, joc de zi. 27 insomnii,* Bucureşti, 1971; *Teatru,* cu un cuvânt înainte de N. Carandino, Bucureşti, 1973; *Căruţa cu paiaţe*, Bucureşti, 1976; *Teatru,* Bucureşti, 1979; *Un dramaturg îşi aminteşte,* I, Bucureşti, 1980; *Amintirile unui dramaturg*, Bucureşti, 1998. Traduceri: D. N. Mamin-Sibirjak, *Milioanele lui Privalov*, Bucureşti, 1952 (trad. în colab. cu Isabela Dumbravă).

REFERINŢE CRITICE: Camil Petrescu, *Teze şi antiteze*, 1936; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane 1900-1937*, 1937; Perpessicius, *Opere*, IV, 1971; Val Condurache, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1973; N. Carandino, *Autori, piese şi spectacole*, 1973; F. Faifer, în *Cronica*, nr. 9, 1974; M. Ghiţulescu, în *Tribuna*, nr. 36, 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Literatura...,* III; M. Ghiţulescu, în *Steaua*, nr. 5, 1978; N. Carandino, în *Teatrul*, nr. 1, 1979; idem, în *Flacăra*, nr. 45, 1982; C. Isac, *Permanenţe în dramaturgie,* 1982; M. Mancaş, în *Luceafărul,* nr. 45, 1982; I. Zamfirescu, în *Romînia literară,* nr. 44, 1982; F. Faifer, *Dramaturgia între clipă şi durată*, 1983; Alice Voinescu*, Întâlniri cu eroi din literatură şi teatru*, 1983; V. Silvestru, în *România literară*, nr. 16, 1985; V. Brădăţeanu, în *Teatrul*, nr. 4, 1987; M. Ghiţulescu, în *Steaua*, nr. 11, 1988; Al. Raicu, *Descoperirea păsării Sitela*, 1989; Al. Ţion, în *Steaua,* nr. 6, 1998; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 2, 1999; Cristina Modreanu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 614; 615, 2002. **(I. V.)**

ŞTEFĂNESCU-EST Eugeniu (numele la naştere: Eugeniu Gh. Ştefănescu), n. 2 mart. 1881, Craiova – m. 12 mart. 1980, Galaţi. Poet şi prozator. Fiul maestrului de muzică Gheorghe Ştefănescu şi al Eufrosinei (n. Negoescu). Liceul la Ploieşti şi Bucureşti („Sf. Sava”), între 1892 şi 1900. Urmează apoi studii de drept la Bucureşti şi Paris, luându-şi licenţa în 1904 cu teza *Egalitatea*. Judecător (1904-1909) la Turnu Măgurele, Ciolăneştii din Deal şi la ocolul Storobăneasa-Teleorman, Bârca-Dolj; avocat în jud. Prahova (1910) şi jud. Ilfov (1923); portărel-şef la tribunalele din Buzău (1931), Braşov (1933) şi Alba (1934). Demisionează din magistratură în 1934. Din 1947, orb, îşi continuă existenţa complet uitat: în 1968, consemnat *decedat* într-o antologie; în 1977 dădea un interviu ionescian în locuinţa sa din Galaţi (cf. *Luceafărul* din 14 mai 1977); se stinge la 99 de ani. Debut cu poezia *Toamna* în *Foaia pentru toţi*, din 12 nov. 1897. Colab. la *Literatorul, Sămănătorul, Insula, Revista celorlalţi* ş. a. Debut editorial cu *Poeme* (1911). A mai publicat vol. de versuri: *Imperii efemere* (1925). Un alt vol., *Armonii lascive*, anunţat, n-a mai apărut. **Ş.** s-a

consacrat apoi prozei, dând fie basme (prelucrări de motive autohtone sau orientale):*Păunaşul codrilor* (1929), *Povestea lui Buceag Împărat* (1937), *Povestea lui Mitu Sucitu* (1939), *Abdalah şi frumoasa Azad* (1939), *Zastra fachirul* (1939), fie romane: *Spre o nouă viaţă* (1941), *Şcoala dragostei* (1943), *Femei moderne* (1944). Încercări nereuşite de a publica în 1949 nuvela *Ţara mea frumoasă* şi basmul *Făt-Frumos din agrişe*.

OPERA: *Poeme*, Bucureşti, 1911; *Zaza,* roman, Bucureşti, 1924; *Imperii efemere*, versuri, Bucureşti, 1925; *Păunaşul codrilor*, basm, Bucureşti, 1929; *Armonii lascive,* Bucureşti, 1930; *Povestea lui Buceag Împărat*, basm, Bucureşti, 1937; *Zaza*, roman, Bucureşti, 1938; *Păţaniile lui Stan Boroboaţă*, Bucureşti, 1939; *Povestea lui Mitu Sucitu*, basm, Bucureşti, 1939; *Abdalah şi frumoasa Azad*, basm, Bucureşti, 1939; *Zastra fachirul*, basm, Bucureşti, 1939; *Spre o nouă viaţă*, roman, Bucureşti, 1941; *Şcoala dragostei*, roman, Bucureşti, 1943; *Femei moderne*, roman, Bucureşti, 1944.

REFERINŢE CRITICE: Il. Chendi, în *Luceafărul*, 1911, p. 320; N. Davidescu, în *Flacăra*, nr. 39, 1922; Perpessicius, *Menţiuni...*, I; E. Lovinescu, *Istoria...*, III; G. Călinescu, *Istoria...*; C. Ciopraga, *Literatura...*; Adriana Iliescu, *Poezia simbolistă românească*, 1985. **(Al. P.)**

ŞTEFOI Elena, n. 19 iul. 1954, com. Boroaia, jud. Suceava. Poetă. Fiica lui Petru Ştefoi şi a Zincăi (n. ?), ţărani. Studii liceale la Fălticeni, încheiate în 1973; studii superioare la Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti, între 1976 şi 1980. Muncitor distribuitor la Fabrica de conserve Popeşti-Leordeni (1973-1976), prof., după obţinerea licenţei, în aceeaşi com. (1980-1987), apoi corector cu jumătate de normă la *Contemporanul*. Debutează publicistic în 1975, în *Amfiteatru,* cu o prezentare de Constanţa Buzea, iar editorial în 1983, cu vol. *Linia de plutire* (Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor). Vol. următoare, *Repetiţie zilnică* (1986), *Schiţe şi povestiri* (1989), *Câteva amănunte* (1990) şi *Alinierea la start* (1996) impun o voce lirică bine precizată, cu toate modulaţiile şi evoluţiile ei, la graniţa dintre modernism şi postmodernism, realism şi expresionism.

OPERA: *Linia de plutire*, Bucureşti, 1983; *Repetiţie zilnică*, Bucureşti, 1986; *Schiţe şi povestiri*, Bucureşti, 1989; *Câteva amănunte,* versuri, Bucureşti, 1990; *Alinierea la start,* versuri, Bucureşti, 1996; *Transformări, inerţii, dezordini. A. Pleşu şi P. Roman în dialog cu ~,* Iaşi, 2002; *Mărturii provocate. Convorbiri cu P. Roman,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. D. Gheorghiu, în *Cronica*, nr. 9, 1984; Şt. Aug. Doinaş, în *România literară*, nr. 2, 1985; M. Mincu, *Eseu despre textul poetic*, II, 1986; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 1987; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 24, 1989; E. Simion, *Scriitori...*, IV; A. D. Rachieru, în *Luceafărul,* nr. 31, 1995; T. Urian, în *România literară,* nr. 45, 2002; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 626, 2002. **(D. C.-E)**

ŞTEFURIUC Constantin, n. 5 mai 1946, com. Udeşti, jud. Suceava – m. 7 dec. 1994, Suceava. A absolvit Facultatea de Ziaristică din Bucureşti. Redactor la ziarul *Zori noi* din Suceava. Colab. la *Contemporanul, Cronica, Tribuna, Convorbiri literare, Ateneu, Familia, Săptămâna, Tomis* etc. Debut editorial cu vol. de versuri *Pe o vârstă de băiat* (1970), urmat de *Aripa mea de soare* (1975), *Desculţi pe cer* (1976), *Frumosul în piele de tigru* (1983), *Singurătatea de după dragoste* (1985) şi, postum, *Structura lacrimei* (1997).

OPERA: *Pe o vârstă de băiat,* versuri, Bucureşti, 1970; *Aripa mea de soare,* versuri, Bucureşti, 1975; *Desculţi pe cer,* versuri, Iaşi, 1976; *Frumosul în piele de tigru,* versuri, Bucureşti, 1983; *Singurătatea de după dragoste,* versuri, Iaşi, 1985; *Structura lacrimei,* versuri, Suceava, 1997.

REFERINŢE CRITICE: N. Baltag, în *Scânteia tineretului,* 11 sept. 1970; I. Lazăr, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1971; A. Goci, în *România literară,* nr. 35, 1976; R. Diaconescu, în *Ramuri,* nr. 10, 1976; L. Ulici, în *România literară,* nr. 25, 1984; Z. Sângeorzan, în *Cronica,* nr. 5, 1985; A. D. Rachieru, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 1996; Camelia Leonte, în *Dacia literară,* nr. 29, 1998. **(A. S.)**

ŞTIR Victor, n. 10 sept. 1956, satul Ciceu-Poeni, com. Dobric, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet. Fiul lui Onofrei Ştir şi al Vioricăi (n. Rus), agricultori. Studii elementare în satul natal şi la Dej (1963-1971); Liceul „A. Mureşanu" din Dej (1971-1975); licenţiat al Facultăţii de Mecanică a Univ. din Braşov (1977-1982). Redactor la *Mesagerul de Bistriţa-Năsăud.* Colab. la *Tribuna, Mişcarea literară, Poezia, Poesis, Cronica, Luceafărul* etc. Debutează în *Amfiteatru* (1987). A publicat vol. de poezie: *Cavalerul norilor* (1993), *Adulter cu moartea* (1994), *După trecerea stelei* (1994) şi *Cinetica iluziei* (1997). Premiul Filialei din Târgu Mureş a Uniunii Scriitorilor (1994).

OPERA: *Cavalerul norilor,* versuri, Târgu Mureş, 1993; *Adulter cu moartea,* versuri, Târgu Mureş, 1994; *După trecerea stelei,* versuri, Târgu Mureş, 1994; *Cinetica iluziei,* versuri, Târgu Mureş, 1997. Traduceri: P. Claudel, *Drumul crucii,* Bistriţa, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Mihaela Ursa, în *Steaua,* nr. 11, 1993; idem, *ibidem,* nr. 10-11, 1994; O. Nuşfelean, în *Tribuna,* nr. 5, 1994; I. Boldea, în *Vatra,* nr. 8, 1994; Cristina Cârstea, în *ArtPanorama,* mart. 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 26, 1999. **(A. S.)**

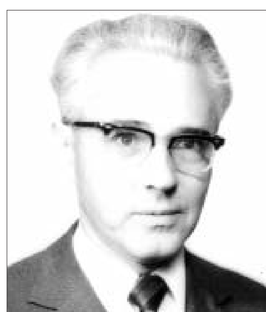

ŞTIRBU Viorel (numele la naştere: Ştirb), n. 2 oct. 1940, com. Buciumi, jud. Sălaj. Prozator. Fiul pantofarului Ion Ştirb şi al Anei (n. Aciu). Clasele primare în comuna natală (1947-1953), liceul şi bacalaureatul la Zalău (1957). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1964). Redactor la ziarul *Turda nouă* (1964), apoi şef al secţiei de cultură (1965-1967) şi director al Teatrului de Stat din Turda (1967-1971); referent literar la Teatrul Tineretului din Piatra-Neamţ (1971); redactor la *Tribuna şcolii* (1972); secretar literar la Institutul de Cercetări Etnologice şi Dialectologice (1973-1985); redactor la *Urzica* (1985-1987); şef serviciu personal la Uniunea Scriitorilor (1987-1990); redactor la rev. *Luceafărul* (1990) şi redactor-şef la ziarul *Viitorul românesc* (1991). Din 1992, director al Editurii *Viitorul românesc*. Debutează în *Tribuna* (1965) cu proză scurtă, iar editorial cu vol. de povestiri *Un septembrie frumos* (1967), care se ocupă, ca şi micul roman *Oameni singuri* (1968), de „individul contemporan din mediul provincial" (Marian Popa). Proză apropiată de factura celei poliţiste în romanul *Însemnările agentului Adam* (1968) şi nuvelele din *Urma* (1972). Romanele următoare trădează efortul de diversificare tematică: depersonalizarea şi alienarea omului (*Cortegiul,* 1969), implicaţiile fanatismului religios (*Canionul*, 1975), evocarea obiectivă, prin personalitatea lui Bălcescu, a revoluţiei române de la 1848 (*Marele Sigiliu*, 3 vol., 1976-1980; ed. II, revăzută şi adăugită, 2 vol. 1987). A mai publicat vol. de nuvele *Ce departe e dimineaţa...* (1989), *Pe urmele lui Alexandru Ioan Cuza* (în colab. cu D. Bogdan, 1985) şi romane (*Anchetă de iarnă,* I-II, 1991; *Paznici la drumul mare,* 1992; *Moara de nisip,* 1995; *Iisus tămăduitorul,* 2000). Colaborează la *Tribuna, Steaua, Luceafărul, Vatra, România literară* etc.

OPERA: *Un septembrie frumos*, povestiri, Bucureşti, 1967; *Oameni singuri*, roman, Bucureşti, 1968; *Însemnările agentului Adam*, roman, Bucureşti, 1968; *Cortegiul*, roman, Bucureşti, 1969; *Urma*, nuvele, Bucureşti, 1972; *Canionul*, roman, Cluj-Napoca, 1975; *Marele Sigiliu*, roman, I, cu o pref. de M. Gafiţa, Bucureşti, 1976; II, Bucureşti, 1978; III, Bucureşti, 1980 (ed. II, revăzută şi adăugită, I-II, 1987); *Pe urmele lui Alexandru Ioan Cuza*, în colab. cu D. Bogdan, Bucureşti, 1985; *Ce departe e dimineaţa aceea...*, nuvele, Bucureşti, 1989; *Anchetă de iarnă,* I-II, roman, Bucureşti, 1991; *Paznici la drumul mare,* roman, Bucureşti, 1992; *Moara de nisip,* roman, Bucureşti, 1995 (ed. II, *Vămile Damascului sau Moara de nisip,* 2003); *Iisus tămăduitorul,* roman, Bucureşti, 2000 (ed. II, *Moara de vorbe sau Iisus tămăduitorul,* 2003).

REFERINŢE CRITICE: Marian Popa, în *Luceafărul*, nr. 4, 1968; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 9, 1968; M. Mincu, în *Tomis*, nr. 6, 1968; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 29, 1969; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 8, 1969; N. Prelipceanu, în *Tribuna*, nr. 39, 1972; E. Uricaru, în *Steaua*, nr. 21, 1973; C. Hârlav, în *Tribuna*, nr. 39, 1974; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 7, 1977; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1977; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 5, 1977; C. Livescu, în *Ateneu*, nr. 2, 1977; C. Tuchilă, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1978; M. Iorgulescu, *Scrii-*

tori...; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 4, 1979; V. Sălăjan, în *Tribuna*, nr. 35, 1980; T. Vârgolici, în *România literară*, nr. 48, 1987; L. Ulici, *ibidem*, nr. 25, 1988; L. Grăsoiu, în *Luceafărul,* nr. 41, 1995; G. M. Vrânceanu, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 1996; Geo Vasile, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 516, 2000. **(I. R.)**

ŞTREMPEL Gabriel (prenumele la naştere: Gavril), n. 8 sept. 1926, com. Pomi, jud. Satu-Mare. Istoric literar şi editor. Fiul lui Ioan Ştrempel, agricultor, şi al Mariei (n. Crişan). Şcoala primară în satul natal (1933-1937); Liceul „Mihai Eminescu" din Satu Mare (1937-1940), continuat la Piteşti, în timpul ocupării Ardealului (1942-1945), apoi din nou la Satu Mare (1945-1947). Licenţiat al Facultăţii de Istorie a Univ. din Bucureşti (1947-1951). Dr. în istorie al Univ. din Cluj cu teza *Copişti de manuscrise româneşti până la 1800* (1967). Din 1950 (încă student) până la pensionare a lucrat la Bibl. Acad.: începând ca bibliotecar-ajutor, încheie o carieră de peste o jumătate de secol ca director general (din 1993). Plasată mai ales în domeniul ms, pe care le-a studiat, organizat, catalogat şi editat toată viaţa, contribuţia sa cuprinde şi cercetări importante privind copiştii codicelor de până la 1800, viaţa şi opera lui N. Costin, Ion Neculce sau Antim Ivireanul, cărora le editează opera şi le consacră mai multe studii. Coordonează bibliografia cărţii moderne dintre 1831 şi 1918, bibliografia periodicelor etc. A fost prof. de istoria cărţii şi istoria civilizaţiei şi culturii româneşti la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti. A publicat ed. din A. Ivireanul, N. Costin, I. Neculce, Axinte Uricariul, Gr. Ureche etc. Premiul rev. *Manuscriptum* pentru ed. A. Ivireanul, *Opere* (1972); Premiul „T. Cipariu" al Acad. pentru ed. N. Costin, *Ceasornicul domnilor* (1976); Premiul Uniunii Scriitorilor (1999); Premiul Ministerului Culturii (2001).

OPERA: *Relaţii româno-ruse în lumina tiparului*, Bucureşti, 1955; *Copişti de manuscrise româneşti până la 1800*, Bucureşti, 1959; *Catalogul manuscriselor româneşti* (în colab.), IV, Bucureşti, 1967; *Catalogul manuscriselor româneşti din Biblioteca Academiei Române*, I-IV, 1978-1992; *Bibliografia românească modernă* (1831-1918), I-IV, coordonare generală de ~, Bucureşti, 1984-1996; *Antim Ivireanul,* monografie, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: P. Teodor, în *Tribuna*, nr. 43, 1959; D. Simonescu, în *Limba română*, nr. 3, 1963; Al. Dima, în *Cronica*, nr. 46, 1973; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 10, 1976; Elvira Sorohan, în *Cronica*, nr. 26, 1976; Aurora Ilieş, în *Revista de istorie*, nr. 1, 1979; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 52, 1982; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 3, 1983; Gh. Bulgăr, în *Flacăra*, nr. 12, 1983; I. Iordan, în *Limba română*, nr. 2, 1983; D. Velciu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3, 1983; N. A. Ursu, în *Cronica*, nr. 5, 1985; Al. Zub, în *Ateneu*, nr. 4, 1985; M. Anghelescu, în *Luceafărul,* nr. 29, 1992; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 174, 1993; Şt. Gorovei, în *Anuarul Institutului de istorie,* Iaşi, 1993; Georgeta Antonescu, în *Steaua,* nr. 9, 1998; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 474, 1999; idem, *ibidem,* nr. 618, 2002. **(M. A.)**

ŞULUŢIU Octav, n. 5 nov. 1909, Bucureşti – m. 9 febr. 1949, Bucureşti. Prozator şi critic literar. Fiul lui Gheorghe Şuluţ, croitor, şi al Victoriei (n. Pigarovsky). Cursul primar şi gimnazial la Bucureşti (1921-1926); bursier al Liceului „Mihai Viteazul" din acelaşi oraş (bacalaureatul în 1928). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti, specialitatea franceză şi literatură română (1931). Prof. suplinitor de franceză la Liceul „Unirea" din Focşani (1931), apoi, prin transfer, la Şcoala franceză normală „Iosif Vulcan" din Oradea. Prof. de lb. şi literatura franceză la Liceul „Gh. Şincai" (1946) şi la Liceul „Mihai Viteazul" (1947) din Bucureşti. Debutează în *Revista literară* a Liceului „Sf. Sava", cu art. *Primul romancier român* (1927). Colaborează la *Ultima oră, Propilee literare, Dreptatea, Bilete de papagal, Săptămâna literară, Azi, Radical, Vremea, Reporter, Viaţa*

literară, Rampa, România literară, Axa, Familia, Kalende etc. Romanul *Ambigen* (1935) e primit cu elogii, deşi autorul se plânge de „superficialitatea înspăimântătoare" a criticii. Din 1935, e numit prof. titular provizoriu la Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov, apoi inspector la Subsecretariatul de Stat al educaţiei extraşcolare (1942). Publică vol. de critică *Pe margini de cărţi* (1938) şi romanul *Mântuire* (1943). Traduce, împreună cu Eugenia Hariton, romanul *Al patrulea obstacol* de Elena Ilina (1946). În ultimul an de viaţă lucrează la definitivarea studiului *Despre poezia lui George Coşbuc*. Moare în urma unei congestii cerebrale (1949). Premiul Soc. Scriitorilor Români pentru romanul *Mântuire* (1943).

OPERA: *Ambigen,* roman, Bucureşti, 1935; *Braşov*, cu 44 figuri în text, Bucureşti, 1937; *Pe margini de cărţi*. Seria întîi, Sighişoara, 1938; *Mântuire*, roman, Bucureşti, 1943; *Introducere în opera lui George Coşbuc*, cuvânt introductiv de D. Micu, Bucureşti, 1970; *Scriitori şi cărţi*, ed. îngrijită, tabel cronologic şi pref. de N. Florescu, Bucureşti, 1974; *Jurnal*, ed. îngrijită, prefaţată şi adnotată de N. Florescu, Cluj-Napoca, 1975.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...;* P. Constantinescu, *Scrieri*, V; Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* E. Lovinescu, *Scrieri,* VI; R. Demetrescu, *Însemnări critice,* 1979; N. Florescu, *Profitabila condiţie,* 1983; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; Gh. Lăzărescu, *Romanul de analiză psihologică în literatura română interbelică*, 1983; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc...,* IV; D. Micu, în *Literatorul*, nr. 7, 1994; V. Ierunca, *Semnul mirării*, 1995; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 1999; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 1, 2001; Adina Ştefania Ciurea, în *România literară,* nr. 38, 2003. **(A. S.)**

TACCIU Elena, n. 6 dec. 1933, Fălticeni. Critic şi istoric literar, eseist. Fiica lui (?) şi a Mariei (n. Staşun), absolventă de conservator. Liceul teoretic (fosta Şcoală Centrală) din Bucureşti (1948-1952), după care urmează Facultatea de Filologie (1955-1960), din acelaşi oraş. Dr. în filologie a Univ. din Bucureşti (1973). A debutat în *Limbă şi literatură* (1970), cu art. *Fantasticul în „Ţiganiada”*, iar editorial cu vol. *Mitologie romantică* (1973), teza de doctorat. Cercetătoare a romantismului în *Mitologia romantică* şi în studiul sintetic *Romantismul românesc* (I-III, 1982-1985). Interesată de „romanul unei influenţe” în *Aventura lui George Gordon Byron* (1977) şi de analizele tematiste, de sorginte bachelardiană, în *Trei poeţi preeminescieni* (1978) şi *Eminescu, poezia elementelor* (1979). Membră a Comitetului Internaţional Byron. Colab. la *România literară, Steaua, Revista de istorie literară şi folclor, Luceafărul* etc.

OPERA: *Mitologie romantică*, Bucureşti, 1973; *Aventura lui George Gordon Byron*, Bucureşti, 1977; *Trei poeţi preeminescieni*, Bucureşti, 1978; *Eminescu, poezia elementelor*, Bucureşti, 1979; *romantismul românesc*. Un studiu al ahetipurilor, I-III, Bucureşti, 1982-1985; *Stele regale,* Bucureşti, 1997. Traduceri: Franck Glerk, *Frumoasa Petra*, povestiri, în româneşti de ~, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *România literară*, nr. 20, 1978; V. S. Constantinescu, în *Cronica*, nr. 11, 1978; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 8, 1978; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 35, 1979; I. Guţan, în *Transilvania*, nr. 10, 1979; Doina uricariu, în *Luceafărul*, nr. 29, 1979; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 12, 1982; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 12, 1982; M. Scarlat, în *România literară*, nr. 33, 1982; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 10, 1985; M. Scarlat, în *România literară*, nr. 37, 1985; Ş. Cioculescu, *Eminesciana*, 1985; V. Cristea, în *România literară*, nr. 22, 1988; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 8, 1988; M. Marcian, în *Contemporanul,* nr. 41, 2002. **(I. R.)**

TACOI Cristina, n. 8 iun. 1933, com. Pleniţa, jud. Dolj. Poetă şi prozatoare. Fiica lui Constantin Tacoi şi a Elenei (n. Iancu), învăţători. Şcoala primară în com. natală (1939-1943); Liceul „Elena Cuza” din Craiova (1943-1951). A urmat Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale” din Bucureşti (1951-1955). Actriţă la Teatrul de Stat din Oradea (1955-1959), apoi la Teatrul „Nottara” din capitală (1959-1990). Debutează în rev. *Luceafărul* (1966). Colab. la *Ramuri, Viaţa Românească, România literară, Familia, Ateneu* etc. Între 1995 şi 2003 editează rev. *Bujor de Pleniţa.* Debut editorial cu vol. de versuri *Aşezare de lucruri* (1968), urmat de alte culegeri lirice: *Ierugi* (1969), *Epitaf pentru iarbă* (1972), *Genţiane* (1979), *Multcălătoare/Preatrecătoare* (1981), *Anotimpuri* (1981), *Fascinaţia clipei* (1991), *Prinţul Chiparos* (1997) şi *Antologie de versuri* (2002). A mai publicat vol. de proză scurtă (*Hesperara,* 1971; *Câmpia pierdută,* 1978; *Călătorie în absenţă,* 1987), romane (*Plâng, iubite prinţ,* 1984; *Plâng, iubite prinţ,* I-V, 2001), teatru (*Elegie pentru Hesperara,* 2001) şi memorialistică (*Clipe şi nopţi,* 2002).

OPERA: *Aşezare de lucruri*, poezii, Bucureşti, 1968; *Ierugi*, poezii, Bucureşti, 1969; *Hesperara*, proză scurtă, Bucureşti, 1971 (ed. revăzută, 2003); *Epitaf pentru iarbă*, versuri, Bucureşti, 1972; *Câmpia pierdută*, povestiri, Bucureşti, 1978; *Genţiane*, versuri, Bucureşti, 1979; *Multcălătoare/Preatrecătoare*, poezii, Bucureşti, 1981; *Anotimpuri*, versuri, Bucureşti, 1983; *Plâng, iubite prinţ*, roman, Bucureşti, 1984; *Călătorie în absenţă*, povestiri, Bucureşti, 1987; *Fascinaţuia clipei,* versuri, Bucureşti, 1991; *Prinţul Chiparos,* poeme, Bucureşti, 1997; *Plâng, iubite prinţ,* I-V, roman epistolar, Bucureşti, 2001; *Elegie pentru Hesperara,* trei piese de teatru, Bucureşti, 2001; *Antologie de versuri,* Bucureşti, 2002; *Clipe şi nopţi,* jurnal, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. Pop-Corniş, în *Orizont*, nr. 2, 1972; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 19, 1972; D. C. Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1979; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 16, 1979; D. R. Popa, *ibidem*, nr. 52, 1981; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 8, 1985; A. Horvath, în *Steaua,* nr. 8-9, 1993. **(A. S.)**

TAFRALI O.[reste], n. 14 nov. 1876, Tulcea – m. 5 nov. 1937, Iaşi. Prozator. Studii elementare şi liceale la Tulcea, continuate la Galaţi, unde dă bacalaureatul (1900). La Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti studiază cu B. P. Hasdeu, V. A. Urechia, Ionescu Gion, Gr. Tocilescu ş. a., trecându-şi licenţa în filologie clasică (1904). Remarcat de prof. Gr. Tocilescu, e numit secretarul Muzeului de Antichităţi din Bucureşti. Funcţionează ca prof. de lb. latină la Liceul „Sf. Sava” şi de istorie la Şcoala specială de infanterie din Iaşi. Îşi continuă studiile la Paris (1907), unde îşi ia doctoratul la Sorbona (1912) cu lucrările *Thessalonique au quatorzième siècle* şi *Topographie de Thessalonique*, premiate în 1927 cu Premiul Bordin al Acad. de inscripţii din Paris. Urmează cursuri de specializare la „Ecole des hautes-Etudes” şi „Ecole des Beaux-arts”. La recomandarea bizantinologului Ch. Diehl, e angajat repetitor la „Ecole des langues orientales” din Paris. Întors în ţară, este prof. titular de arheologie şi antichităţi la Univ. din Iaşi (1913) şi fondator al Muzeului de Antichităţi. Suplineşte şi Catedra de istorie antică. Editează publicaţia *Répertoire d'Art et d'Archéologie* şi conduce timp de 10 ani rev. *Arta şi Arheologia*. Întreprinde cercetări de arheologie, bizantinologie şi istoria artelor, care îl impun în cercurile ştiinţifice din ţară şi străinătate. Este membru corespondent al Acad. de la Atena şi al Acad. Române, membru al Institutului Kodakov din Praga, al Institutului de Arheologie de la Sofia, membru de onoare al Asoc. de Studii Bizantine de la Atena, al Asoc. pentru încurajarea studiilor greceşti din Franţa etc. Colaborează la colecţia *Hommes d'Etats*, iniţiată ca o reacţie împotriva fascismului, prezentând activitatea a 18 personalităţi politice din diferite ţări şi epoci. Debutează cu schiţa *Axiopolis* în *Adevărul literar* (1903). Scrie povestiri pentru copii şi tineret, schiţe şi nuvele reunite în vol. *Scene din viaţa dobrogeană* (1906), *Povestirile lui Moş Vreme-Lungă* (1937) şi *Idyle din viaţa antică* (1935). Colaborează la *Arta şi literatura română, Pagini moldovene, Sburătorul literar, Universul copiilor* etc.

OPERA: *Poema lui Palamed despre viaţa lui Mihai Viteazul*, în *Literatura şi arta română*, IX, 1905; *Scene din viaţa dobrogeană*, Bucureşti, 1906; *Thessalonique au quatorzième siècle*, pref. de Ch. Diehl, Paris, 1913; *Topographie de Thessalonique,* Paris, 1913; *Mélanges d'archéologie et d'épigraphie byzantine*, Paris, 1913; *Evoluţia arheologiei şi rezultatele exploraţiunilor arheologice*, Iaşi, 1913; *La Roumanie d'hier et d'aujourd'hui*, Paris, 1914; *Biserica domnească: datele clădirii şi decorării*, Bucureşti, 1915; *Iconografia imnului acatist,* în *Buletinul Comisiei monumentelor istorice,* 1915; *La Roumanie transdanubienne*, Paris, 1916; *Thessalonique des origines au XIV-ème siècle,* Paris, 1919; *Propagandă românească în străinătate*, Craiova, 1920; *Urmărind idealul,* roman, Bucureşti, 1921; *Istoria politică şi militară*, Bucureşti, 1922; *Manual de istoria artelor*, I-II, Bucureşti, 1922-1927; *La cité pontique de Calatis. Recherches et fouilles*, Paris, 1925; *Le trésor byzantin et roumain du Monastère de Poutna*, I-II, Paris, 1925; *La cité pontique de Dionysopolis*, Paris, 1927; *Izvoarele istoriei grecilor şi romanilor*, Iaşi, 1927; *Istoria antică şi medievală*, Bucureşti, 1929; *Le Monastère Sucevitsa,* Iaşi, 1929; *Le trésor du Monastère Sucevitsa*, 1930; *Monuments byzantines de Curtea de Argeş*, I-II, Paris, 1931; *Portretele lui Ieremia Movilă, al lui Alexandru cel Bun şi al familiilor lor de la Suceviţa*, Iaşi, 1931; *Idyle din viaţa antică*, Iaşi, 1935; *Sculptura românească în lemn. Răspuns d-lui Iorga într-o chestiune de ştiinţă şi onoare,* Iaşi, 1936; *Povestirile lui Moş Vreme-Lungă*. Povestiri pentru copii şi tineret, Bucureşti, 1937; *Thessalonique au quatorzième siècle,* Thessalonike, 1993.

REFERINŢE CRITICE: O. Tafrali*, Critica operelor arheologice şi istorice*, 1921; *Contribuţii la istoria dezvoltării Universităţii din Iaşi, 1860-1960*, II, 1960; Aurel H. Golimas, în *Revizta muzeelor*, nr. 3, 1966; St. Bujoreanu, în *Anuarul Institutului de istorie şi arheologie „D. Xenopol”*, 1976; L. Kalustian, *Simple note*, III, 1983. **(L. G.)**

TALAZ George (pseud. lui Gheorghe Antonescu), n. 18 oct. 1898, Toporăşti, jud. Vaslui – m. 2 martie 1973, Bucureşti. Poet. A urmat, fără să o termine, Acad. de Pictură şi Sculptură. A debutat cu versuri în 1916. Colab. la *Azi, Falanga, Flacăra, Gândirea, Ritmul vremii* ş. a. Activitate redacţională la *Vestea satelor* şi *Scânteia satelor*. Vol. de versuri publicate din 1920 până în 1968 (*Flori de lut*, 1920; *Râsul apei*, 1923; *Soare*, 1926; *Fântână*, 1937; *De vorbă cu fierul de plug*, 1949; *Armonii în zori*, 1961; *Treptele împlinirii*, 1967; *Poezie*, 1968) ilustrează perfect evoluţia modei şi a cerinţelor literare ale epocii. Partea cea mai rezistentă a operei sale o constituie începutul, poezia simbolistă a primelor cărţi.

OPERA: *Flori de lut*, versuri, Bucureşti, 1920; *Râsul apei*, versuri, Bucureşti, 1923; *Soare*, versuri, Bucureşti, 1926; *Fântână*, versuri, Bucureşti, 1937; *De vorbă cu fierul de plug*, versuri, Bucureşti, 1949; *Hai să ne întovărăşim, pământul să-l muncim*, Bucureşti, 1949; *Armonii în zori*, versuri, Bucureşti, 1961; *Treptele împlinirii*, versuri, Bucureşti, 1967; *Poezie*, Bucureşti, 1968.

REFERINŢE CRITICE: ***, în *Vieaţa nouă*, nr. 9-10, 1920; Ş. Cioculescu, în *Facla literară*, nr. 8, 1923; C. Şăineanu, în *Adevărul*, 19 mai 1926; E. Lovinescu, *Istoria...*, III; G. Călinescu, *Istoria...*; D. Murăraşu, *Istoria literaturii române*, 1940; Ş. Cioculescu, *Aspecte lirice...*; I. Budescu, în *România literară*, nr. 41, 1967; M. N., în *România literară*, nr. 10, 1973. **(R. Z.)**

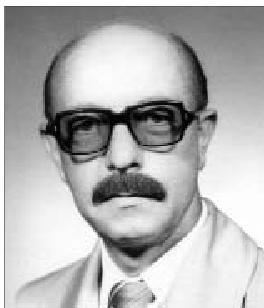

TALOŞ Ion (numele la naştere: Ioan), n. 22 iun. 1934, sat Prodăneşti, jud. Sălaj. Folclorist şi etnograf. Fiul lui Gavril Taloş şi al Ilcăi (n. Taloş). Absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1957), cercetător stagiar (1957-1963), apoi cercetător ştiinţific (1963-1968) la Secţia de istorie literară şi folclor a Institutului de Lingvistică din Cluj. Bursier Humboldt (1966-1968). Din 1968 cercetător ştiinţific principal şi şef de sector (din 1969) la Sectorul de etnografie şi folclor al Filialei Acad. din Cluj-Napoca. În perioada 1978-1983 activează în paralel ca lector de lb. şi literatura română la Univ. din Köln. În ţară conduce, în continuare, Sectorul de etnografie şi folclor şi redactează pentru tipar *Anuarul de folclor*, I-IV (1980-1083). În 1987, solicită azil politic în Germania, după o serie de persecuţii politice, culminând cu interdicţia de a participa la manifestări ştiinţifice în străinătate. Predă cursul de literaturi populare romanice la Univ. din Köln. Debutează în *Revista de folclor* (1958) cu o lucrare ce înmănunchează bibliografia folclorului românesc pe anul 1956. Dr. în ştiinţe filologice a Univ. din Bucureşti (1970) cu o teză ce avea să constituie ulterior debutul său editorial (*Meşterul Manole. Contribuţie la studiul unei teme de folclor european, 1973*). Colaborează cu studii de etnografie şi de folclor la rev. de specialitate din ţară, la unele rev. cu caracter literar (*Tribuna, Vatra, Cahiers roumains d'études litteraires*) precum şi la unele publicaţii din străinătate (*Fabula, Jahrbuch für Volksliedforschung*, ambele din Germania). Între 1977 şi 1981 este prezent cu art. la redactarea lucrării *Enzyklopädie des Märchens*, editată în Germania. A publicat ed. din scrieri de I. Muşlea (*Cercetări etnografice şi de folclor*, I-II, 1971-1972), A Viciu (*Flori de câmp. Doine, strigături, bocete, balade*, 1976; în colab.), Arthur şi Albert Schott, Pauline Schullerus etc. Amplitudinea cercetărilor sale dublată de un autentic dar al sintezei fac din **T.** un continuator de seamă al tradiţiei cercetării folclorice româneşti interbelice.

OPERA: *Meşterul Manole. Contribuţie la studiul unei teme de folclor european*, I-II, Bucureşti, 1973-1997; *Einführung in die rumanische Sprache,* în colab. cu Florica Taloş, Bonn, 1999; *Gândirea magico-religioasă la români: dicţionar,* Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: O. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; A. Fochi, în *Revue des études sud-est européenes*, nr. 2, 1974; I. Cucu, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei*, 1976; I. Muşlea, în *Anuarul de foclor*, 1980; M. Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, 1980; N. Constantinescu, *Lectura textului folcloric*, 1986; I. H. Ciubotariu, în *Anuar de lingvistică şi istorie literară.* Fascicola B. Istorie literară, 1994-1995; P. Ursache, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1999; I.

Datcu, în *România literară,* nr. 6, 2002. **(Şt. B.)**

TANCO Teodor, n. 22 apr. 1925, com. Monor, jud. Bistriţa-Năsăud. Istoric literar. Fiul lui Simion Tanco, ţăran, şi al Lucreţiei (n. Nistor). Şcoala primară în com. natală; studii secundare la Şcoala Normală din Năsăud (1939), la liceul unguresc din Bistriţa (1940-1941), după ocuparea părţii de nord a Ardealului, din nou la Năsăud (1941-1942), apoi, în refugiu, la Şcoala Normală de Învăţători din Blaj (1942-1944); întors din refugiu la Bistriţa, îşi încheie ultimele două clase la Liceul „Al. Odobescu" şi susţine bacalaureatul în 1946. Licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Cluj (1946-1950). După absolvire, ramâne asistent în cadrul Univ. până în 1962 când, avansat pe postul de lector, e transferat la Institutul Pedagogic de trei ani; director artistic la Teatrul de Stat din Turda (1970-1972); revine la Univ., lector la Catedra de filosofie şi sociologie a Facultăţii de Istorie până în 1977 (după această dată, liber profesionist). Dr. în drept al Univ. din Cluj cu teza *Sociologia dreptului în opera lui Eugeniu Sperantia* (1975). Colab. la *Orizonturi literare*, *Tribuna*, *Steaua*, *Mitropolia Ardealului*, *România literară*, *Viaţa Românească*, *Vatra*, *Ramuri*, *Contemporanul* etc. A înfiinţat Editura Virtus Romana Redivia (1990), cu o activitate neîntreruptă până în dec. 2002. Debutează în rev. Liceului „Al. Odobescu" din Bistriţa, *Orizonturi literare* (1946). Debut în dramaturgie cu piesa *Cetatea Unirii*, jucată la Teatrul de Nord din Satu Mare (stagiunea 1978/1979). Debut editorial cu microromanul *Un om în halat vişiniu* (1968). A publicat sinteze documentare (*Virtus Romana Rediviva*, I-VII, 1973-1993), studii de istorie literară (*Lumea transilvană a lui Ion Creangă*, 1989; *Despre Liviu Rebreanu*, 2001; *Andrei Mureşanu contra biografilor*, 2002; *George Coşbuc în viaţă şi documente*, 2003), teatru (*Trilogie transilvană*, 1985; *Vinovat e Nobel*, 1996), proză scurtă (*Cui îi bate inima*, 1970; *Prea tineri pentru amintiri*, 1987; *Zăpada roşie*, 1999) şi romane (*Soldaţi fără arme*, 1973; *Fana*, 1982; *Desdemona*, 2000). Autor a două lucrări de referinţă: *Academia Română 1866-1996. Academicienii năsăudeni şi bistriţeni* (1996) şi *Dicţionar literar 1639-1997 al jud. Bistriţa-Năsăud* (1998). Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1993); Premiul „George Bariţiu" al Acad. Române (1995); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1999).

OPERA: *Un om în halat vişiniu*, microroman, Bucureşti, 1968; *Cui îi bate inima*, povestiri, Bucureşti, 1970; *Virtus Romana Rediviva*, I-VII, Bistriţa, Cluj-Napoca, 1973-1993; *Soldaţi fără arme*, roman, Cluj, 1973; *Fana*, roman, Cluj-Napoca, 1982; *Trilogie transilvană*, teatru, Bucureşti, 1985; *Prea tineri pentru amintiri*, poveşti studenţeşti, Cluj-Napoca, 1987; *Lumea transilvană a lui Ion Creangă*, cuvânt introductiv de P. Rezuş, Cluj-Napoca, 1989 (ed. II, revăzută, pref. de P. Poantă, 1999); *Jurnalul unui scriitor candidat în Parlament*, Chişinău, 1992; *Basarabia, numele tău e Maria!* Însemnări de peste Prut, cuvânt înainte de M. Cimpoi, Cluj-Napoca, 1992 (ed. II, 1994; ed. III, 1997); *Sociologul Eugeniu Sperantia*, pref. de T. Drăganu, Cluj-Napoca, 1993; *Studenta*, roman, Cluj-Napoca, 1995; *Academia Română 1866-1996. Academicienii năsăudeni şi bistriţeni*, pref. de Şt. Pascu, Cluj-Napoca, 1996; *Corabia naufragiaţilor*, alegorii interzise, pref. de Teohar Mihadaş, Cluj-Napoca, 1996; *Vinovat e Nobel*, teatru, Cluj-Napoca, 1996; *Dicţionar literar 1639-1997 al jud. Bistriţa-Năsăud*. Autori, publicaţii, societăţi, postfaţă de P. Poantă, Cluj-Napoca, 1998; *Zăpada roşie*, proze din trecut, Cluj-Napoca, 1999; *Desdemona*, roman, Cluj-Napoca, 2000; *Despre Liviu Rebreanu*, Cluj-Napoca, 2001; *Pagini alese din istoria Monorului*, Cluj-Napoca, 2001; *Andrei Mureşanu contra biografilor*, Cluj-Napoca, 2002; *George Coşbuc în viaţă şi documente*, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 22, 1968; V. Fanache, în *Tribuna*, nr. 26, 1970; V. Netea, în *Revista de istorie*, nr. 7, 1974; G. Scridon, în *Tribuna*, nr. 5, 1978; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 27, 1978; M. Ghiţulescu, în *Steaua*, nr. 12, 1978; T. Popescu, în *Transilvania*, nr. 11, 1982; Gh. Cordoş, în *Viitorul social*, nr. 78, 1985; I. Aurel Pop, în *Tribuna*, nr. 39, 1990; Mircea Popa, în *Literatorul*, nr. 4, 1994; I. Chindriş, în *Steaua*, nr. 10-11, 1994; D. Burlacu, în *Tribuna*, nr. 29, 1996; I.

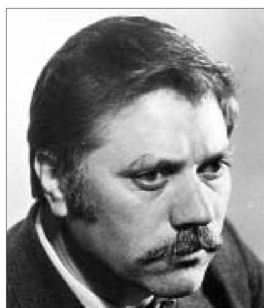
Datcu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 488, 1999; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 35, 2000; Al. Rău, în *Steaua*, nr. 4, 2000. **(A. S.)**

TARANGUL Marin, n. 1 mai 1938, Bucureşti. Poet şi eseist. Urmează Liceul „I. L. Caragiale" din Bucureşti (bacalaureatul în 1955); licenţiat al Institutului Teologic din Sibiu (1955-1959). Între 1959 şi 1961, studii de doctorat la Institutul Teologic din Bucureşti. Licenţiat al Institutului de Arte Plastice din Bucureşti, secţia istoria şi teoria artei (1966-1971). Redactor la *Amfiteatru* şi la Studioul Animafilm. În 1979 se stabileşte în Franţa, unde obţine două licenţe, la Facultatea de Filosofie a Institutului Teologic din Paris (1979-1983) şi la Facultatea de Filosofie, Sorbona, Paris IV (1982-1986). Dr. în teologie al Institutului Teologic din Paris cu teza *Icoana, experienţă şi realitate* (1985) şi dr. la Institutul Naţional de Lb. şi Civilizaţii Orientale din acelaşi oraş, cu teza *Poezia lui Nichita Stănescu şi arta poetică* (1987). Debutează în *Gazeta literară* (1966). Debut editorial cu vol. de versuri *Threnos* (1968). A colaborat la *Encyclopédie des religions* (1997).

OPERA: *Threnos,* versuri, Bucureşti, 1968; *Legile pământului,* versuri, Bucureşti, 1973; *Bosch,* album, Bucureşti, 1973; *Inima cea mică,* proză scurtă, Bucureşti, 1977; *Fidias,* Bucureşti, 1978; *Roata timpului,* versuri, Bucureşti, 1979; *Intrarea în înfinit sau dimensiunea Eminescu,* Bucureşti, 1992; *Prin ochiul lui Nichita,* monografie, trad. din lb. franceză de Gabriela Duda şi Micaela Gulea, Bucureşti, 1996; *Predici profane pentru dezmorţirea minţii,* Bucureşti, 1997. Traduceri: Johannes von Tepl, *Plugarul şi moartea,* în colab. cu E. Schäffer, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; A. Popescu, în *Steaua,* nr. 20, 1973; L. Raicu, în *România literară,* nr. 39, 1973; L. Alexiu, în *Orizont,* nr. 46, 1973; S. Titel, în *România literară,* nr. 32, 1978; Fevronia Novac, în *România literară,* nr. 28, 1992; M. Cimpoi, în *Luceafărul,* nr. 30, 1992; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 4, 1993; B. Creţu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1997; D. Mureşan, în *Vatra,* nr. 1, 2001. **(A. S.)**

TARLAPAN Efim, n. 17 mai 1944, satul Măgurele, jud. Bălţi. Poet. Fiul lui Constantin Tarlapan şi al Elisabetei (n. Cigoreanu), ţărani. Şcoala generală în satul natal (1951-1957); liceul la Corneşti, jud. Bălţi (1957-1962); licenţiat al Facultăţii de Ziaristică a Univ. din Chişinău (1962-1970); cursuri de literatură la Institutul „A. M. Gorki" din Moscova (1985-1987). Corespondent la ziarul *Viaţa satului* din Chişinău (1969-1971); redactor la redacţia de propagandă radio a Comitetului de Stat al Consiliului de Miniştri (1971-1974); redactor la Editura Lumina din Chişinău (1974-1977); consultant literar la Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova (din 1987). Prezent în antologiile *Trei decenii de epigramă* (1999), *Definiţii epigramatice* (2000), *Tope* (2002), *Epigramiştii români contemporani* (2002) etc. Debutează în *Tinerimea Moldovei* (1968). Debut editorial cu vol. *Scuzaţi pentru deranj...* (1974). A publicat în continuare culegeri de parodii, epigrame, fabule şi aforisme (*Tatuaje,* 1977; *Complimente necesare,* 1983; *Zâmbete cu supliment,* 1987; *Cartuşiera,* 1991; *Dioptrii pentru ochelari de cai,* 1995; *Îngerii din cerul gurii...,* 2003). Versuri pentru copii în *Flori şi fulgi* (1975) şi *Lănţişorul cu cheiţe* (1981). Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1993); Premiul Salonului Naţional de Carte, Chişinău (1996).

OPERA: *Scuzaţi pentru deranj...,* pref. de V. Badiu, Chişinău, 1974; *Flori şi fulgi,* versuri pentru copii, Chişinău, 1975; *Tatuaje,* Chişinău, 1977; *Lănţişorul cu cheiţe,* versuri pentru copii, Chişinău, 1981; *Complimente necesare,* Chişinău, 1983; *Zâmbete cu supliment,* Chişinău, 1987; *Cartuşiera,* pref. de V. Prohin, Chişinău, 1991; *Dioptrii pentru ochelarii de cai,* pref. de V. Prohin, Chişinău, 1995; *Îngerul din cerul gurii...,* pref. de C. Zărnescu, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: E. Bucov, în *Moldova socialistă,* 18 mart. 1975; M. Cimpoi, *Critica şi*

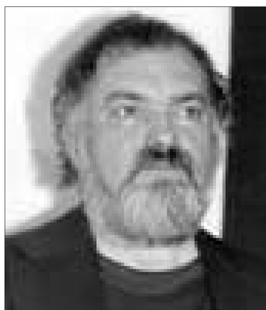
procesul literar contemporan, 1979; I. Vatamanu, *Viaţa cuvântului,* 1980; I. Vornicu, în *Moldova suverană,* 25 febr. 1990; I. Cristofor, în *Tribuna,* 7-13 ian. 1993; Th. Codreanu, în *Adevărul de Cluj,* 27 aug. 2003. **(A. S.)**

TARTLER Grete, n. 23 nov. 1948, Bucureşti. Poetă. Provine dintr-o familie de muncitori. Absolventă a liceului de muzică (1967); licenţiată a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" (1972) şi a Facultăţii de Lb. Străine, secţia arabă (1976) a Univ. din Bucureşti. Prof. de violă la un liceu de muzică. Debutează cu versuri în *Amfiteatru* (1968); colab. la *Luceafărul, România literară, Steaua, Romano-Arabica* etc. *Apa vie* (1970) marchează debutul editorial, după care publică *Chorale* (1974), *Hore* (1977), *Astronomia ierbii* (1981), *Scrisori de acreditare* (1982) ş. a. Preocupările de orientalistică se concretizează în studii şi trad. din poezia arabă preislamică (*Cele şapte mu'allaqate,* 1978; Premiul Uniunii Scriitorilor), precum şi din proza şi poezia arabă clasică. Versul elaborat, fructificând sugestii din lecturi orientale, dar şi semnificaţii ale unor motive şi simboluri autohtone indică o sensibilitate lirică, aluvionată cu măsură de semnele culturii literare.

OPERA: *Apa vie*, versuri, Bucureşti, 1970; *Chorale*, versuri, Bucureşti, 1974; *Hore*, versuri, Bucureşti, 1977; *Astronomia ierbii*, versuri, Bucureşti, 1981; *Scrisori de acreditare*, versuri, Bucureşti, 1982; *Substituiri*, versuri, Bucureşti, 1983; *Melopoetica*, eseuri, Bucureşti, 1984; *Târgul de animale mici*, Bucureşti, 1985; *Şcoala de muzică*, roman, Bucureşti, 1986; *Achene zburătoare*, versuri, Bucureşti, 1986; *Întâmplări în dicţionar,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1991; *Materia signata,* versuri, Bucureşti, 1992; *Cuneiforme,* versuri, Timişoara, 1997; *Râsul ocrotit de lege,* versuri, Bucureşti, 1999; *Europa naţiunilor, Europa raţiunilor,* Bucureşti, 2001. *Traduceri*: Al-Hamadhani şi Al-Hariri, *Şezătoare arabă* (30 de magamat), Bucureşti, 1981; *Antologie de poezie arabă. Perioada clasică,* I-II, trad., antologie şi note de ~ şi N. Dobrişan, pref. de, Bucureşti, 1982; *Primii poeţi persani (sec. IX-X)*, în colab. cu V. Bugeacu, 1983; Al-Gahiz, *Tratat despre zgârciţi*, Bucureşti, 1985; *Înţelepciunea arabă în poezia şi proza secolelor V-XIV,* Bucureşti, 1988 (ed. II, Iaşi, 2002); P. Süskind, *Parfumul*, Bucureşti, 1989 (alte ed., 1993; 2000; 2003); J. W. Goethe, *Poeme epice,* trad. în colab. cu Iulia Murnu şi Laura Dragomirescu, Bucureşti, 1990; *Poezie germană contemporană,* selecţie, trad., note şi comentarii de ~, Cluj-Napoca, 1991; H. Ch. Andersen, *Bazarul unui poet,* Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: D. Dimitriu, în *Contemporanul*, nr. 35, 1981; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1981; D. Mureşan, în *Vatra*, nr. 8, 1981; C. Pricop, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1981; Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 21, 1981; L. Ulici, în *România literară*, nr. 26, 1981; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 12, 1982; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 44, 1982; A. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 52, 1982; I. Moldovan, în *Tribuna*, nr. 48, 1982; N. Steinhardt, în *Familia*, nr. 10, 1982; C. Livescu, în *Ateneu*, nr. 9, 1983; A. Popescu, în *Tribuna*, nr. 10, 1983; Z. Sângerzan, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1983; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1984; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 12, 1984; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1984; N. Steinhardt, în *România literară*, nr. 17, 1984; Şt. Aug. Doinaş, în *România literară*, nr. 15, 1985; M. Mincu, în *Luceafărul*, nr. 40, 1985; N. Manolescu, în *România liberă*, nr. 49, 1986; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 51, 1986; Angela Marinescu, în *Vatra*, nr. 2, 1987; D. C. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1987; C. Pricop, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1987; Daniela Crăsnaru, în *România literară*, nr. 48, 1988; R. Munteanu, în *Cahiers roumaine d'études littéraires*, nr. 3, 1989; M. Muthu, *Alchimia mileniului*, 1989; A. Popescu, în *Steaua,* nr. 7, 1993; B. Demetrian, în *Ramuri,* nr. 6-7, 1993; Elisabeta Lasconi, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 683, 2003 (interviu). **(M. Mt.)**

TAŞCU Valentin, n. 23 ian. 1944, Petroşani. Critic şi istoric literar. Fiul inginerului constructor de căi ferate Dragoş Taşcu şi al Anei (n. Morar). Primele patru clase, succesiv, la Şcoala elementară din Dealul Ştefăniţii (jud. Maramureş), Şcoala elementară nr. 2 din Cluj şi şcolile elementare nr. 5, respectiv 3 din Constanţa (1950-1954); ciclul gimnazial la Liceul nr. 3 din Cluj (1954-1956) şi la Şcoala medie mixtă nr. 2 (devenită, în 1959, Liceul „Horia, Cloşca şi Crişan") din Alba Iulia, unde dă şi bacalaureatul (1961). Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1961-1966). Cercetător la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară (colectivul de istorie literară) din Cluj-Napoca. Debutează în *Tribuna* (iun. 1968). Debut editorial cu vol. *Incidenţe* (1975). Preocupări de istorie literară (*Istoria presei literare din Transilvania,* 1980 – în colab. cu Mircea Popa), exprimate în paralel cu reflecţii pe marginea artei plastice clujene contemporane (*Alexandru Cristea – Dincolo de alb şi negru*, 1979; *Paul Sima*, 1982). Se impune mai mult atenţiei cu *Dincoace şi dincolo de F* (1981), pedantă analiză din interior a operei lui D. R. Popescu. A îngrijit şi prefaţat ed. din G. Ibrăileanu şi Radu Brateş şi a colaborat la vol. colectiv *De la N. Filimon la G. Călinescu. Elemente de sociologie a romanului românesc* (1982). Structural **T.** este un istoric literar nutrind, bovaric, pasiunea criticii totale ilustrată şi în vol. *Poezia poeziei de azi* (1985). Alte vol.: *Şcoala morţii* (1997), *Defăimarea bătrâneţii* (1988), *Ritm vertical* (2001), *Studii literare* (2002), *Tratat despre iubire* (2003), *Elogii* (2003). A semnat şi cu psud. Horia Blându, Maria Pop şi Valer Tarcu.

OPERA: *Incidenţe*, Cluj-Napoca, 1975; *Alexandru Cristea – Dincolo de alb şi negru*, Cluj-Napoca, 1979; *Istoria presei literare din Transilvania*, în colab. cu Mircea Popa, Cluj-Napoca, 1980 (ed. II, 2003); *Dincoace şi dincolo de F*, Cluj-Napoca, 1981; *Paul Sima*, Cluj-Napoca, 1982; *Poezia poeziei de azi,* Iaşi, 1985; *Şcoala morţii,* Cluj-Napoca, 1997; *Lazăr Morcan,* album, Cluj-Napoca, 1997; *Defăimarea bătrâneţii,* Bucureşti, 1998; *Rtim şi valoare în poezia populară românească,* Cluj-Napoca, 2000; *Ritm vertical,* Bucureşti, 2001; *Studii literare,Cluj-Napoca,* 2002; *Tratat despre iubire,* Bucureşti, 2003; *Elogii,* Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Petrescu, în *România literară*, nr. 19, 1972; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 4, 1975; M. Coman, în *Luceafărul*, nr. 12, 1980; Bucur Ţincu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1980; L. Ulici, *Prima verba*, II, 1981; Antoaneta C. Iordace, în *Orizont*, nr. 20, 1982; E. Manu, în *România literară*, nr. 33, 1982; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 37, 1982; N. Mocanu, în *Steaua*, nr. 3, 1982; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 6, 1986; C. Tuchilă, în *Steaua*, nr. 7, 1986; M. Ervin, *Întâlnire cu anul 2000*, 1989; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 10, 1997; V. Sorianu, în *Ateneu,* nr. 2, 1998; A. Popescu, în *Steaua,* nr. 1, 1999; Ana Dobre, în *Luceafărul,* nr. 17, 2003. **(Şt. B.)**

TATULICI Mihai, n. 3 iul. 1948, com. Frătăuţii Vechi, jud. Suceava. Prozator. Fiul lui Vasile Tatulici şi al Elvirei (n. ?). Absolvă liceul la Rădăuţi (1966), urmând apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Iaşi, secţia română-italiană; examenul de licenţă în 1971. A fost membru fondator al cenaclului şi rev. *Alma Mater* (apoi *Dialog*) din Iaşi. Redactor la *Viaţa studenţească* (1971-1973); secretar general de redacţie la *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* (1973-1980); realizator la Televiziunea Română (1980-1990); redactor-şef al redacţiei „Jocuri şi concursuri" TVR (1990) şi al redacţiei sociale (1993); director general al postului de televiziune TELE 7 abc (1994-1995); preşedinte al Fundaţiei E.L.I.T.A., director general al rev. *Privirea* şi director general al companiei de producţie audio-video „Mihai Tatulici Production" (din 1995). Colab. la *Cronica, Steaua, Convorbiri literare, Tribuna, Amfiteatru* etc. Debutează cu proză în rev. *Luceafărul* (1970). Debut editorial cu vol. de nuvele *Ceaţa şi obişnuinţa* (1975), urmat de romanul

Salvatorul (1979) şi vol. de proză scurtă: *Ceainicul de argint* (1983) şi *Vin râmele* (1993).

OPERA: *Ceaţa şi obişnuinţa,* nuvele, Bucureşti, 1975; *Salvatorul,* roman, Bucureşti, 1979; *Ceainicul de argint,* povestiri, Bucureşti, 1983; *Revoluţia română în direct,* coordonator, Bucureşti, 1990; *Vin râmele,* nuvele, Bucureşti, 1993.

REFERINŢE CRITICE: V. Taşcu, în *Steaua,* nr. 3, 1977; L. Ulici, *Prima verba,* II, 1978; T. D. Savu, în *Tribuna,* nr. 51, 1979; Alex. Ştefănescu, în *Scânteia tineretului,* 13 mart. 1980; A. Silvestri, în *Luceafărul,* nr. 15, 1980; Şt. Melancu, în *Tribuna,* nr. 47, 1983. **(A. S.)**

TĂNASE Nicuţă, n. 12 aug. 1924, com. Roşu (Bucureşti) – m. 5 sept. 1986. Prozator. Fiul lui Anghel Nicuţă, negus-tor ambulant, şi al Elenei (n. Moldovan). După şcoala de ucenici, urmată la Bucureşti, lucrează ca lăcătuş la Avrig (jud. Sibiu) şi apoi la Hunedoara. Debutează în ziarul Combinatului Siderurgic Hunedoara (*Uzina noastră*) cu foiletoane şi versuri (1948). În 1950 intră la Şcoala de Literatură şi Critică Literară „Mihai Eminescu" din Bucureşti. Lucrează ca redactor la *Urzica*, apoi la *Scânteia*. Colaborează la ziarele centrale şi la rev. literare (*Scânteia, Contemporanul, Flacăra, Gazeta literară, Luceafărul, Presa noastră, Revue Roumaine, Scânteia tineretului, Tribuna, Tânărul scriitor, Viaţa Românească* ş. a.), cu povestiri, foiletoane satirice sau fragmente de roman, pe care le publică apoi şi în vol. (*M-am făcut băiat mare*, 1954 – vol. de debut; *Am fugit de-acasă*, 1961; *Plec la facultate*, 1964; *Portrete în aquaforte*, 1981 şi multe altele). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1979.

OPERA: *M-am făcut băiat mare*, Bucureşti, 1954; *Muzicuţa cu schimbător*, nuvele, Bucureşti, 1956 (ed. IV, 1987); *Derbedeii*, Bucureşti, 1957; *Acţiunea P. 1500*, Bucureşti, 1947; *Cine a pierdut o verighetă*, Bucureşti, 1957 (în colab. cu S. Georgescu); *Astăzi e ziua mea*, Bucureşti, 1959; *Am fugit de-acasă*, Bucureşti, 1961; *Ce oameni, domnule!*, Bucureşti, 1962; *Plec la facultate*, Bucureşti, 1964; *Cruce de ocazie*, Bucureşti, 1969; *Lume, lume, soro, lume*, patru nuvele aproape autobiografice, Bucureşti, 1971; *Sus mâinile, domnule scriitor*, Bucureşti, 1972; *Eu şi îngerul meu păzitor – Mitică*, Bucureşti, 1972; *Ghidul superstiţiosului (12 + 1 zodii)*, Bucureşti, 1974; *Carte de explicarea viselor*, Bucureşti, 1975; *Răpirea ucenicului nevrăjitor*, Bucureşti, 1976; *Fără înger păzitor sau cum am ajuns scriitor*, Bucureşti, 1977; *Un băiat de nădejde*, piesă într-un act (în colab. cu V. Stoenescu), Bucureşti, 1977; *Telefonul de la ora nouăsprezece*, Bucureşti, 1979; *Portrete în aquaforte*, Bucureşti, 1981; *M-am făcut... tată mare.* Un fel de jurnal, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: Al. Săndulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1954; H. Zalis, în *Tânărul scriitor*, nr. 7, 1954; Maria Nicoară, în *Scrisul bănăţean*, nr. 1, 1957; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1957; D. Isac, în *Tribuna*, nr. 8, 1957; idem, în *Tribuna*, nr. 21, 1957; Z. Ornea, în *Gazeta literară*, nr. 26, 1957; S. Bratu, în *Gazeta literară*, nr. 14, 1957; E. Simion, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1959; I. D. Bălan, în *Luceafărul*, nr. 23, 1959; Al. Oprea, în *Luceafărul*, nr. 16, 1960; S. Damian, în *Gazeta literară*, nr. 18, 1960; I. Vitner, *Prozatori contemporani*, 1962; V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 14, 1965; Marian Popa, în *Luceafărul*, nr. 1, 1969; G. Pruteanu, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1972; Paul Tutungiu, în *Teatrul*, nr. 9, 1977; Dragoş Vicol în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1978. **(A. C.)**

TĂNASE Stelian, n. 17 febr. 1952, Bucureşti. Eseist şi proator. Fiul lui Ion Tănase, economist, şi al Floarei (n. ?). Licenţiat al Facultăţii de Istorie-Filosofie a Univ. din Bucureşti (1977). Doctor în sociologie (1996). Carieră didactică la Facultatea de Ştiinţe Politice şi Administrative a aceleiaşi Univ. Redactor-şef al rev. *22* (1990) şi editor al rev. *Sfera politicii* (1993). Membru fondator al Grupului de Dialog Social şi al Alianţei Civice. Între 1992 şi 1996, membru al Camerei Deputaţilor, vicepreşedinte al Comisiei Afacerilor

Externe (1992-1995). Colab. la *Viaţa Românească, România literară, Tribuna, Vatra, Orizont, Contrapunct, Luceafărul, Echinox* etc. Burse de cercetare la Woodrow Wilson Center for International Scholars, Washington, DC (1993; 1994), University of California din Los Angeles (1996), La New School for Social Research din New York (1997) şi la Muzeul Holocaustului, Washington DC (1998). Debut editorial cu romanul *Luxul melancoliei* (1982).

OPERA: *Luxul melancoliei,* roman, Bucureşti, 1982 (ed. II, 1993); *Corpuri de iluminat,* roman, Bucureşti, 1989 (alte. ed., 1990; 1998); *Şocuri şi crize,* publicistică, Bucureşti, 1993; *Ora oficială de iarnă.* 1986-1990, jurnal, Iaşi, 1995; *Playback,* roman, Bucureşti, 1995; *Sfidarea memoriei.* Dialoguri cu Al. Paleologu, Bucureşti, 1996; *Revoluţia ca eşec: elite şi societate,* eseuri, Iaşi, 1996; *Anatomia mistificării: 1944-1989* [Procesul Noica – Pillat], Bucureşti, 1997 (ed. II, 2003); *LA vs NY,* jurnal american, Iaşi, 1998; *Elite şi societate. Guvernarea Gheorghiu-Dej: 1948-1965,* Bucureşti, 1998; *Miracolul revoluţiei. O istorie politică a căderii regimurilor comuniste,* Bucureşti, 1999; *Acasă se vorbea în şoaptă. Dosar şi jurnal din anii târzii ai dictaturii,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Holban, în *Cronica*, nr. 32, 1982; I. Simuţ, în *România literară*, nr. 10, 1982; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; (R. G. Ţ.)eposu, în *Amfiteatru*, nr. 8, 1989; N. Oprea, în *Calende*, nr. 6, 1991; Monica Spiridon, în *Juranlul literar,* nr. 7-8, 1992 (interviu); idem, în *Luceafărul*, nr. 10, 1996; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 30, 1996; Alex. Ştefănescu, *ibidem*, nr. 49, 1998; Z. Ornea, *ibidem*, nr. 18, 1998; Adriana Bittel, C. Teodorescu, *ibidem*, nr. 12, 2002. **(A. S.)**

TĂNASE Virgil, n. 16 iul. 1945, Galaţi. Prozator, eseist şi traducător. Fiul lui Dumitru Tănase, magistrat, şi al Larisei (n. Scurtulescu), medic. Şcoala elementară şi liceul la Galaţi (1952-1963). Urmează secţia franceză-spaniolă a Facultăţii de Lb. Romanice din Bucureşti (1963-1968; exclus şi reprimit după un an) şi apoi clasa de regie a Institutului de Teatru şi Cinematografie „I. L. Caragiale” Bucureşti (1970-1975). Funcţionează ca regizor la Teatrul Naţional din Iaşi şi Teatrul municipal din Reşiţa până la plecarea din ţară (1977). Stabilit la Paris, devine licenţiat la Ecole de Hautes Etudes (1977) şi apoi dr. în sociologia şi semiologia artelor şi literelor (1978) cu tema *Semiologia regiei de teatru*, sub coordonarea lui Roland Barthes. A condus col. *Lettres roumaines* de la Editura Flammarion. Debutează cu povestirea *Însemnările celor ce merg spre somn* în rev. *Luceafărul* (1968). Se manifestă de la început ca adept al literaturii onirice, alcătuind aşa-numitul „grup oniric” al anilor ’60 împreună cu D. Ţepeneag, L. Dimov, V. Ivănceanu, D. Turcea, V. Mazilescu ş. a. După ce i-au fost publicate câteva proze scurte în *România literară* şi *Luceafărul,* scrie primul roman oniric *Portret de om cosind în peisaj marin* (1972), depus la Editura Cartea Românească dar nepublicat. Aceeaşi soartă are şi cel de-al doilea, *Apocalipsa unui adolescent de familie,* conceput în 1975. Cele două romane scrise în lb. română vor fi traduse în franceză şi publicate la Paris în 1976 şi, respectiv, 1980. Celelalte opere sunt concepute în lb. franceză: *L’amour, l’amour* (1982), *C’est mon affaire* (1983), *Cette mort qui va et vient et revient* (1984), *Le bal sur la goélette du pirate aveugle* (1987), *Le bal autour du diamant magique* (1987). Intensă activitate publicistică în Franţa la *Actuel* (1981-1988), *Medias* (1984-1989), *L’Economie* (1983), *Grenoble mensuel* (1984-1988) şi la postul de radio „*Europa liberă.*” Numeroase trad. în româneşte, din scriitori francezi mai ales: R. Barthes, Tz. Todorov, Molière şi Gogol (pentru spectacole teatrale la Iaşi şi Reşiţa) etc. A tradus în franceză din opera lui V. Voiculescu, Şt. Bănulescu, N. Breban, D. R. Popescu.

OPERA: *Portrait d’homme à la faux dans un paysage marin (Portret de om cosind în peisaj marin)*, roman, Paris, 1976; *Apocalypse d’un adolescent de bonne famille (Apocalipsa unui adolescent de familie)*, roman, Paris, 1980; *L’amour, l’amour*, roman, Paris, 1982; *C’est mon affaire, sotie*, Paris, 1983; *Cette mort qui va et vient et revient*, roman, Paris, 1984; *Le bal sur la goélette du pirate aveugle*, Paris, 1987; *Le bal autour du diamant magique*, Paris, 1987; *La vie mistérieuse et terrifiante d’un tueur anonyme,* Paris, 1990; *Ma*

Roumanie, Paris, 1990 (în româneşte: *România mea:* convorbiri cu Blandine Tézé-Delafou, trad. de I. Petrescu, Cluj-Napoca, 1996); *Ils refleurrisent, les pommiers sauvages,* Paris, 1991; *Eventia Mihăescu,* romanţ, Craiova, 1994; *Teatru,* Bucuresti, 1997; *Zoia,* roman, Bucureşti, 2003. Traduceri: (în lb. română) R. Barthes, *Despre Racine*, Bucureşti, 1969; Tz. Todorov, *Introducere în literatura fantastică*, Bucureşti, 1973; M. Mohrt, *Închisoarea maritimă*, Bucureşti, 1972; Diaz-Plaja, *Garcia Lorca*, monografie, Bucureşti, 1971; M. de Saint-Pierre, *Miliardarul*, roman, Bucureşti, 1974 (altă ed., Craiova, 1994); (în lb. franceză) N. Breban, *En l'absence des maîtres;* Şt. Bănulescu, *Tempęte de neige en plein été*, Paris, 1983; V. Voiculescu, *L'Ermite*, Paris, 1983; D. R. Popescu, *La Mer rouge*, Paris, 1983; M. Vişniec, *Du pain plein les poches,* Lyon, 1995.

REFERINŢE CRITICE: D. Ţepeneag, în *Cahiers de l'Est*, nr. 4, 1985; Gr. Şoitu, în *Tomis,* nr. 1, 1996; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* nr. 40; 41; 44; 45; 48, 2000; C. Coroiu, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 2001; D. Ţepeneag, în *Contemporanul,* nr. 2, 2001; idem, *ibidem,* nr. 29-30, 2002. **(N. O.)**

TĂNĂSACHE Ilie, n. 29 apr. 1931, com. Independenţa, jud. Galaţi. Prozator. Fiul lui Radu Tănăsache, manevrant de vagoane, şi al Anicăi (n. Frangulea). Şcoala elementară din com. Independenţa (1938-1945), Şcoala Profesională CFR Galaţi (1946-1950), Liceul „Vasile Alecsandri" din Galaţi (1958-1962). Urmează Facultatea de Ziaristică a Institutului de Ştiinţe Sociale şi Politice „Jdanov" din Bucureşti şi Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din Galaţi. După absolvirea şcolii profesionale, lucrează ca reporter, şef de secţie, redactor şi redactor-şef adjunct la ziarul regional *Viaţa nouă* din Galaţi (1950-1968). Secretar literar la Teatrul dramatic din Galaţi (1968-1969), apoi publicist comentator la *Scânteia* (1969-1989) şi *Adevărul* (1989-1990). Redactor-şef la Editura Doris (1990-1992); publicist comentator la săptămânalul *Parlamentul* (1992-1994) şi editor coordonator la *Actualitatea medicală* (1994-1996). Debutează în *Scânteia tineretului,* cu schiţa *Cafeaua* (1956), cu o prezentare de I. Brad. Debut editorial cu vol. de schiţe şi povestiri, *Prin parbriz râdea o fată* (1962), prefaţat de D. Corbea. Publică apoi romane şi povestiri (*Timpul fără cusur,* 1967; *Ape fără maluri,* 1967; *Înaintea ultimei căderi,* 1969; *Ziua a început la amiază,* 1970; *Mâine, cu mare dragoste,* 1976; *Sudul speranţelor,* 1979; *Un mincinos în plus…,* 1985; *Roagă-mă orice!,* 1986; *Ţărmul tandreţei,* 1989; *Noapte bună, iubite prinţ,* 1997; *Ziua în care vine Papa,* 2002), vol. pentru copii (*Bomba din fort,* 1971; *Azor cel verde,* 1972; *Amiralul şi piraţii,* 1974; *Cu tata la volan,* 1976; *Pe urmele lui Ştefan Ştefan colibri,* 1980), romane poliţiste (*Palmyra cere rendez-voux,* 1972; *Doria, opreşte-te!…,* 1981) sau vol. de publicistică (*Altitudinea curajului,* 1974; *Duminica era ziua mea de plâns,* 1984; *Călătorie spre „Fructul Soarelui": prin noul destin al României,* 1987; *Operaţiunea Metrou,* 1989). Colaborează la *Iaşul literar, Cronica, Luceafărul, Tribuna, România literară* etc. Romanul *Mâine, cu mare dragoste,* în varianta scenică, a fost jucat la TV (1980). A mai scris scenariul filmului *Aşteptând un tren,* regizat de M. Veroiu (1982), fiind şi coscenarist la filmul artistic *Lansarea* (regizat de D. Necşulea, 1984, care a luat Premiul Interteleviziunii la Festivalul Internaţional al Filmului pentru TV). La Bucureşti a frecventat Cenaclul „Nicolae Labiş", condus de E. Barbu. Premiul literaturii pentru copii „Cutezătorii" (1972, pentru vol. *Azor cel verde)* şi Premiul I pentru publicistică, acordat de Consiliul Ziariştilor (1982). Romanul *Mâine, cu mare dragoste* i s-a tradus în limba slovacă (1979).

OPERA: *Prin parbriz râdea o fată*, proză scurtă, Bucureşti, 1962; *Timpul fără cusur*, proză scurtă, Bucureşti, 1967; *Ape fără maluri,* proză scurtă, Bucureşti, 1967; *Înaintea ultimei căderi,* proză scurtă, Bucureşti, 1969; *Ziua a început la amiază*, proză scurtă, Bucureşti, 1970; *Bomba din fort,* roman, Bucureşti, 1971; *Azor cel verde*, proză scurtă, Iaşi, 1972; *Palmyra cere rendez-vous,* roman, Bucureşti, 1972; *Altitudinea curajului,* publicistică, Bucureşti, 1974; *Amiralul şi piraţii,* roman, Bucuresti, 1974; *Mâine, cu mare dragoste,* roman, Bucureşti, 1976; *Cu tata la volan,* povestiri, Bucureşti, 1976; *Sudul speranţelor,* roman, Bucureşti, 1979; *Pe urmele lui Ştefan Ştefan colibri,* povestiri pentru copii, Bucuresti,

1980; *Doria, oprește-te!...,* roman, Iași, 1981; *Duminica era ziua mea de plâns,* publicistică, București, 1984; *Un mincinos în plus...,* roman, București, 1985; *Roagă-mă orice!,* roman, București, 1986; *Călătorie spre „Fructul Soarelui”: prin noul destin al României,* publicistică, București, 1987; *Țărmul tandreței,* roman, București, 1989; *Operațiunea Metrou,* publicistică, București, 1989; *Noapte bună, iubite prinț,* roman, Galați, 1997; *Ziua în care vine Papa,* roman, București, 2002.

REFERINȚE CRITICE: N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 4, 1987; Liliana Goman, în *Tomis*, nr. 12, 1988; N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 17, 1989; I. Adam, în *Adevărul literar și artistic*, nr. 392, 1997. **(I. R.)**

TĂNĂSESCU Dan-Claudiu, n. 26 apr. 1938, com. Mogoșoaia, jud. Ilfov. Prozator. Fiul lui Constantin Tănăsescu, medic, și al Donei (n. Lascova). Studiile primare în com. natală (1945-1949), continuate la Colegiul Național „Sf. Sava” (1949-1951), apoi la Liceele „Aurel Vlaicu” (1951-1952) și „Gheorghe Șincai” (1952-1954) din București. Urmează Institutul Medico-Militar din București (1956-1957), apoi Institutul de Medicină și Farmacie din Cluj, Facultatea de Medicină Generală (1959-1964). Medic în orașul Mărăști (1964-1971), apoi în capitală la Policlinicile Colțea (1971-1976) și Drumul Taberei (1977-1994). Din 1990, este primar al com. Mogoșoaia. În 1993 înființează Editura Clauet. Debutează cu povestirea *Luna,* în *Almanahul literar* (1976). Debut editorial, în același an, cu vol. de proză scurtă *Iarba pierdută.* A mai publicat *Strigătul ierbii* (1978), *Iarnă, căzută-n genunchi* (1979), *O zi fără anotimp* (1980), *Câmpia singuratică* (1981), *Taina stelelor* (1981), *Ispita speranței* (1983), *Scrisori de pe front* (1984), *Unde sunt iluziile mele* (1985), *Livada viselor* (1986), *Împotriva viscolului* (1991) și *Fumul depărtărilor* (1994). Premiul Asoc. Scriitorilor din București pentru vol. *Iarba pierdută* (1976); Premiul rev. *Astra* pentru romanul *Iarnă, căzută-n genunchi* (1979); Premiul rev. *Săptămâna* pentru romanul *Câmpia singuratică* (1981).

OPERA: *Iarba pierdută,* proză scurtă, București, 1976; *Strigătul ierbii,* roman, București, 1978; *Iarnă, căzută-n genunchi,* roman, București, 1979; *O zi fără anotimp,* proză scurtă, București, 1980; *Câmpia singuratică,* roman, București, 1981; *Taina stelelor,* roman, București, 1981; *Ispita speranței,* proză scurtă, București, 1983; *Scrisori de pe front,* roman, București, 1984; *Unde sunt iluziile mele,* București, 1985; *Livada viselor,* roman, București, 1986; *Împotriva viscolului,* proză scurtă, București, 1991; *Fumul depărtărilor,* roman, București, 1994.

REFERINȚE CRITICE: L. Ulici, în *România literară,* nr. 12, 1977; N. Ciobanu, în *Luceafărul,* nr. 19, 1977; C. Tuchilă, în *Amfiteatru,* nr. 9, 1978; Al. Piru, în *Luceafărul,* nr. 22, 1978; H. Cândroveanu, *ibidem,* nr. 36, 1978; G. Dimisianu, în *Contemporanul,* 28 sept. 1979; A. Silvestri, în *Luceafărul,* nr. 40, 1979; S. Titel, în *România literară,* nr. 35, 1980; I. Holban, în *Cronica,* nr. 41, 1981; Roxana Sorescu, în *Viața Românească,* nr. 7, 1982; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 1984; Mircea Popa, în *Steaua,* nr. 7, 1984; P. Dugneanu, în *Contemporanul,* nr. 31, 1987; E. Manu, în *România literară,* nr. 13, 1987. **(A. S.)**

TĂNĂSESCU Iancu, n. 14 nov. 1948, satul Brâncoveni, com. Brâncoveni, jud. Olt. Prozator și eseist. Fiul lui Dumitru Tănăsescu și al Mariei (n. Enache). Studii elementare în com. natală (1954-1962); Liceul „Radu Greceanu” din Slatina (1962-1966); licențiat al Facultății de Drept a Univ. din București (1966-1971). Judecător (1971-1980) și președinte (1980-1992) la Judecătoria Slatina; judecător la Tribunalul Olt, Slatina (1980-1990); din 1992, lector, conferențiar, apoi prof. la Facultatea de Drept a Univ. din Brașov. Dr. în drept al Univ. din Craiova cu teza *Studiul comparativ privind licitul și ilicitul în dreptul public și privat* (1995). Colab. la *Ramuri, Steaua, Agora literară* (Slatina) etc. Debutează în *Ramuri* (1980). A publicat vol. de proză scurtă (*După amurg,* 1987; *Caligraful,* 2003), eseuri (*Mitologia ființei,* 1994; *Ignoratio,* 2003; *Interminabile,* 2003) și romanul *Umilul* (1996).

OPERA: *După amurg,* proză scurtă, Craiova, 1987; *Mitologia ființei,* eseuri, București, 1994; *Umilul,* roman, București, 1996; *Ignoratio,* eseuri,

Craiova, 2003; *Interminabile,* eseuri, Craiova, 2003; *Caligraful,* proză scurtă, Craiova, 2003. **(A. S.)**

TĂNĂSESCU Manuela (numele la naştere: Emanuela Athanasescu), n. 30 sept. 1941, Bucureşti. Istoric literar. Fiica avocatului Dinu Athanasescu şi al Elenei-Lucia (n. Tenea), prof. Liceul „I. L. Caragiale" din Bucureşti (1955-1959); urmează apoi o şcoală tehnică de arhitectură (1960-1962) şi, după câţiva ani, Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (absolvită în 1969). Proiectant la Institutul de Proiectare Bucureşti (1962-1964); bibliotecar la Liceul energetic din acelaşi oraş (1964-1971); îndrumător şi muzeograf la Muzeul Literaturii Române (1971-1990); redactor principal la rev. *Manuscriptum* (1990-1996). Debutează cu art. de critică literară în rev. *Contemporanul* (1967). Debut în vol. cu eseul *Despre „Istoria ieroglifică"* (1970), încercare de a introduce o operă izolată „în conştiinţa trează a istoriei literare". A publicat, de asemenea, un *Eseu despre etapele creaţiei* (1975). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002) şi la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001).

OPERA: *Despre „Istoria ieroglifică"*, Bucureşti, 1970; *Eseu despre etapele creaţiei*, Bucureşti, 1975.

REFERINŢE CRITICE: M. Ungheanu, în *România literară*, nr. 9, 1971; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 37, 1975; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 47, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 10, 1976; I. Tomoşanu, în *Argeş*, nr. 2, 1981. **(I. S.)**

TĂRÂŢEANU Vasile, n. 27 sept. 1945, satul Sinăuţii de Jos, raionul Hliboca (Adâncata), regiunea Cernăuţi. Poet. Fiul lui Dumitru Tărâţeanu şi al Elenei (n.?). Şcoala elementară în satul natal; liceul şi Facultatea de Litere (absolvită în 1972) la Cernăuţi. Redactor, corespondent special al ziarului *Zorile Bucovinei* (1969-1981); redactor la Redacţia emisiunilor în lb. română a Postului de radio Kiev (1981-1991); membru fondator şi redactor-şef al ziarului *Plai românesc* (1990-1994). Înfiinţează publicaţiile româneşti *Arcaşul*, *Curierul de Cernăuţi* şi, în 1999, *Junimea*, ziarul Ligii tineretului român din Bucovina; membru fondator al Soc. Pentru Cultură Românească „Mihai Eminescu" din Cernăuţi (1989) şi preşedinte (din 2000) al Fundaţiei culturale „Casa Limbii Române". Colab. la *Literatura şi arta*, *Bucovina literară*, *Viaţa Românească*, *Steaua*, *Tribuna*, *Cronica*, *Adevărul literar şi artistic* etc. Debut editorial cu vol. *Arpele ploii* (1981). Premiul rev. Poesis (1994; 2000); Premiul Soc. Scriitorilor Bucovineni (2001); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2003).

OPERA: *Apele ploii*, Ujgorod, 1981; *Dreptul la nelinişte*, Ujgorod, 1984; *Linia vieţii*, Ujgorod, 1988; *Teama de înstrăinare*, Chişinău, 1990; *Litanii din Ţara de Sus*, Timişoara, 1995; *Litanii*, Iaşi, 1996; *Pământ în retragere*, Timişoara, 1999; *Şi ne izbăveşte pre noi*, Timişoara, 1999; *Iluzii şi lanţuri*, Craiova, 2001; *Dinafară*, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Şt. Mihăileanu, în *Zorile Bucovinei*, 15 iul. 1989; G. Muntean, în *Adevărul literar şi artistic*, 4-10 aug. 1991; M. Cimpoi, în *Zorile Bucovinei*, 27 sept. 1995; A. D. Rachieru, în *Literatura şi arta*, 28 sept. 1995; idem, *Poeţi din Bucovina*, 1996; N. Cosma, în *Familia română*, nr. 3, 1999; Gr. Bostan, Lora Bostan, *Pagini de literatură română. Bucovina – regiunea Cernăuţi* (1775-2000), 2000; M. Cimpoi, *Critice*, II, 2002; G. Vulturescu, în *Poesis*, nr. 150-153, 2003. **(A. S.)**

TĂRCHILĂ Dan, n. 28 nov. 1923, Buştenari, jud. Prahova. Dramaturg şi prozator. Fiul lui Ioan Tărchilă, contabil, şi Smarandei (n. Micu). Şcoala primară la Ploieşti (1930-1934). Liceul „Sfinţii Petru şi Pavel" din acelaşi oraş (1934-1942). Facultatea de Medicină din Bucureşti (1942-1948). În 1949 devine doctor în medicină şi chirurgie. Medic hemato-bacteriolog la Institutul de cercetări de pediatrie (1949-1960) şi la Spitalul de pediatrie „Grigore Alexandrescu" din Bucureşti (1960-1969). Redactor-şef al rev. *Astra* (1972-1974), director al Teatrului Dramatic din Braşov (1974-1976). Secretar al Asoc. Scriitorilor din

Braşov (1970-1979). Debutează în *Curierul liceului* (1942). Debut în dramaturgie (1959) cu piesa *Într-o gară mică*, în cadrul Concursului naţional de dramaturgie, cu care obţine premiul I. A compus librete de operă. În afara pieselor publicate în vol. (*Teatru*, 1972; *Trei piese istorice*, 1977; *Teatru*, 1986; *Teatru,* 1988; *Teatru,* 2002), a mai scris şi altele jucate, publicate în rev. ori difuzate în diverse broşuri şi antologii: *Unchiul nostru din Jamaica, Porumb crud, Dezlănţuirea lui Prometeu* etc. Indiferent de subiectul abordat, producţia dramaturgică al lui **T.** dezbate conflictul dintre individual şi colectiv, dintre suflet şi conştiinţă, dintre trăirea intimă şi raţiunea socială. Autor al romanului *Jurnal de vise* (2002) şi al vol. de proză scurtă *Oglinda veneţiană* (1992). Versuri în vol. *Rumegând tăcerile* (1997). Premiul Uniunii Scriitorilor (2003).

OPERA: *Io, Mircea Voievod*, Bucureşti, 1971; *Teatru*, Bucureşti, 1972; *Mireasa lumii*, nuvele, Bucureşti, 1973; *Marele fluviu îşi adună apele*, Bucureşti, 1975; *O familie*, Bucureşti, 1977; *Trei piese istorice*, cuvânt înainte de N. Carandino, R. Vulpescu, E. Manu, Bucureşti, 1977; *Într-o gară mică...*, Bucureşti, 1978; *Rouă pe trotuare*, teatru, Bucureşti, 1980; *Zidarul*. Unsprezece variaţiuni dramatice pe tema legendei Meşterului Manole, Bucureşti, 1981 (altă ed., 1985); *Lucaciu*, piesă în trei tablouri. *Cetatea de piatră*, piesă într-un act, Bucureşti, 1983; *Albastru deschis,* teatru scurt, Bucureşti, 1986; *Teatru*, Bucureşti, 1988; *Oglinda veneţiană,* proză scurtă, Bucuresti, 1992; *Teatru,* Bucureşti, 1995; *Te plătesc ca să mă iubeşti,* teatru, Bucureşti, 1995; *Rumegând tăcerile,* versuri, Germania, 1997; *Teatru,* postfaţă de Natalia Stancu, Bucureşti, 2002; *Jurnal de vise,* roman, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Isac, *Teatrul şi viaţa*, 1978; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1981; F. Faifer, *Dramaturgia între clipă şi durată*, 1983; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; C. Măciucă, *Motive şi structuri dramatice*, 1986; Mikó Ervin, *Întâlnire cu anul 2000*, 1989; H. Poenaru, în *Steaua,* nr. 4-5; 1994; Gh. Bulgăr, în *Convorbiri literare,* nr. 11, 1998. **(R. G. Ţ.).**

TĂSLĂUANU Oct.[avian] C.[odru], n. 1 febr. 1876, com. Bilbor, jud. Harghita – m. 22 oct. 1942, Bucureşti. Critic literar şi memorialist. Fiul preotului Ioan Tăslăuanu şi al Anisiei (n. Stan). Şcoala primară şi gimnaziul în Gheorghieni (1886-1889). Liceul la Năsăud (1889-1890), Braşov (1890-1892) şi Blaj (1893-1895). Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1898-1902). Practicant la notariatul din Bicaz (1895-1896); învăţător la Craiova (1897-1898), secretar al Consulului general al României la Budapesta (1902-1906); secretar II al ASTREI (1906-1914), director al Muzeului Asociaţiunii, redactor al rev. *Luceafărul* (1902-1920), membru al Marelui Sfat Naţional din Ardeal (1918), deputat de Tulgheş (1919), vicepreşedinte al SSR (1919), ministru al Comerţului, Industriei şi al Lucrărilor Publice (1920), senator de Mureş (1926). A condus şi redactat rev. Luceafărul (1902-1920), *Transilvania* (1914-1915) şi *Dacia* (1941), ultima împreună cu Emil Giurgiuca şi Dan Botta. A practicat critica şi istoria literară în paginile rev. *Luceafărul* (celebrul art. *Două culturi*) şi în vol. *Informaţiuni culturale şi literare* (1910), dar s-a făcut cunoscut mai ales prin *Amintiri de la Luceafărul* (1936) şi prin cartea despre O. Goga (*Octavian Goga. Amintiri şi contribuţii la istoricul revistei Luceafărul,* 1939). Inrteresante sunt şi însemnările sale din război: *Trei luni pe câmpul de război* (1915), *Hora obuzelor, scene şi icoane din război* (1916), *Sub flamurile naţionale* (1935) şi postumele *Spovedanii* (1976).

OPERA: *Informaţiuni culturale şi literare*, Sibiu, 1910; *Trei lumi pe câmpul de război*, Bucureşti, 1915 (ed. II, 1915; ed. III, 1916; tradus şi în limba franceză la Paris); *Producţia – un program economic,* Cluj, 1924; *Statele Unite ale Orientului.* Propuneri pentru Mica Antantă, Târgu Mureş, 1924; *Hora obuzelor. Scene şi icoane din război*, Bucureşti, 1916; *Politica economică a României*, I-III, Bucureşti, 1930; *Valuri politice*, Bucureşti, 1933; *Sub flamurile naţionale,* Sighişoara, 1935; *Amintiri de la „Luceafărul"*, Bucureşti, 1936; *Octavian Goga. Amintiri şi contribuţii la istoricul revistei „Luceafărul"*, Bucureşti, 1939; *Spovedanii*, ed. îngrijită de G. Voican, pref. de V. Netea,

Bucureşti, 1976.

REFERINŢE CRITICE: I. Agârbiceanu, în *Transilvania*, nr. 11, 1942; S. Puşcariu, *ibidem*, nr. 2, 1942; M. Popa, în *Tribuna*, nr. 6, 1976; *Octavian C. Tăslăuanu*. Vol. comemorativ, 1978; D. Brudaşcu, în *Orizont*, nr. 39, 1984; I. Şandru, în *Transilvania*, nr. 9, 1986. **(A. S.)**

TĂUŞANU Victoria Ana (pseud. Victoriei Ana Suciu), n. 16 sept. 1937, Borod, judeţul Bihor. Poetă şi eseistă. Fiica lui Ioan Suciu, agricultor înstărit, şi a Ilenei (n. Venter). Liceul „Oltea Doamna" din Oradea (absolvit în 1956). Licenţiată a Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1960). Liber profesionistă. Debutează în ziarul *Crişana* din Oradea (1950). După câţiva ani publică din nou în *Scrisul bănăţean* şi *Steaua* (1954). Debut editorial cu vol. de versuri *Cadenţe* (1963). Alte vol. de poezii: *Culorile complementare* (1966), *Metamorfoze* (1968), *Existenţe* (1969), *Restituire* (1972), *Recitativ* (1980), *Cantata pământului* (1982), *Strig către tine* (1985), *Crescendo* (1990) etc. Vol. de eseuri: *Ion Pillat. Ceremonia naturii* (1972), *Paul Verlaine* (1974) şi *Portrete de poeme* (1995). Premiul Uniunii Scriitorilor (1983).

OPERA: *Cadenţe*, versuri, Bucureşti, 1963; *Culorile complementare*, versuri, Bucureşti, 1966; *Metamorfoze*, versuri, Bucureşti, 1968; *Existenţe*, versuri, Bucureşti, 1969; *Catharsis*, versuri, Bucureşti, 1970; *Brăţara lui Prometeu*, Bucureşti, 1972; *Restituire*, versuri, Bucureşti, 1972; *Ion Pillat. Ceremonia naturii*, Bucureşti, 1972; *Imn*, versuri, Cluj-Napoca, 1974; *Paul Verlaine*, Bucureşti, 1974 *Cartea zilelor*, Bucureşti, 1975; *M. Eminescu. Dicţionar de rime* (în colab. cu Marin Bucur), Bucureşti, 1976; *Cartea nopţilor*, Bucureşti, 1977; *Recitativ*, versuri, Bucureşti, 1980; *Relief*, versuri, Bucureşti, 1981; *Întâmplări pentru tot anul*, Bucureşti, 1981; *Cantata pământului*, versuri, Bucureşti, 1982; *Cineva urcă un munte*, roman pentru copii, Bucureşti, 1983; *Strig către tine*, versuri, Bucureşti, 1985; *După-amiaza unui circ*, povestiri, Bucureşti, 1988; *Crescendo,* versuri, Cluj-Napoca, 1990; *Portrete de poeme,* eseuri, Oradea, 1995; *Poemul bizantin,* Oradea, 1997; *Poemul orant,* Oradea, 1999; *Poemul miezonoptic,* Oradea, 2000; *Poemul crepuscular,* Oradea, 2002. Traduceri: Elena Văcărescu, *Scrieri alese,* Bucuresti, 1975; Iulia Hasdeu, *Versuri, proză, corespondenţă,* Bucureşti, 1976; Fr. Nietzsche, *Aşa grăit-a Zarathustra,* Bucureşti, 1991; P. Claudel, *Cinci mari ode,* Bucureşti, 1994; Iulia Hasdeu, *Poezii,* Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Poezia*..., II; E. Barbu, *O istorie*...; C. Regman, *Colocvial*, 1976; Rodica Florea, în *Literatura română contemporană*, I. *Poezia*, 1980; D. C. Mihăilescu, în *România literară*, nr. 49, 1981; E. Manu, *ibidem*, nr. 48, 1982; M. Braga, în *Transilvania*, nr. 2, 1982; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 37, 1983; I. Holban, în *Cronica*, nr. 22, 1984; Ş. Cioculescu, *Eminesciana,* 1985; C. Moraru, în *România literară*, nr. 46, 1985; V. Ierunca, *Subiect şi predicat,* 1993; E. Manu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 330, 1996; L. Grăsoiu, în *Luceafărul,* nr. 26, 1996; idem, *ibidem,* nr. 26, 1998; idem, *ibidem,* nr. 19, 2003. **(A. S.)**

TĂUTU Nicolae, n. 24 nov. 1920, com. Cislău, jud. Buzău – m. 13 iun. 1972, Bucureşti, Poet, prozator şi dramaturg. După tată, descinde din familia lui Ion Tăutul, mare logofăt (1475-1510) al Moldovei sub Ştefan cel Mare şi apoi sub Bogdan III. Şcoala primară la Galaţi, Oneşti şi Târgu Ocna. Carieră militară, începută cu studii de specialitate la liceele militare din Târgu Mureş (trei clase) şi Cernăuţi (două clase). Liceul „Aron Pumnul" din Cernăuţi (trei clase şi bacalaureatul). Urmează Şcoala de Ofiţei de Infanterie Bucureşti. Comandant de companie pe front. După război activează în presa militară, fiind corespondent special la *Apărarea patriei* şi redactor-şef al rev. *Viaţa militară*. A debutat cu versuri în rev. *Freamătul literar* (1935). Unul din cei mai prolifici scriitori de după 1944, abordând aproape toate genurile şi speciile literare: poezie, romane, povestiri şi nuvele, schiţe satirice, piese de teatru, scenarii literare, librete de operă şi operetă, memorialistică etc. Din cele aproximativ 60 de

titluri de opere orig., mai mult de o treime sunt vol. de versuri: *Portret interior (1965), Vox maris (1968), Cântarea cântărilor mele (1971), Prefaţă la inima mea (1972)* ş. a. Laureat al Premiului de Stat cl. III (1953). Colaborează la *Tinereţea, Universul literar, Lumea, Contemporanul, Luceafărul* etc.

OPERA: *Tăceri pentru apă vie*, versuri, cu o pref. de M. Streinul şi patru gravuri de Rudd Rybicska, Cernăuţi, 1940; *Hotar şi inimă*, Bucureşti, 1941; *Mătănii de zăpadă*, versuri, Cernăuţi, 1943; *Carnetul soldatului Tilică*, Bucureşti, 1948; *Doi fraţi, doi eroi*, Bucureşti, 1949; *În cadenţa anilor ce vin*, Bucureşti, 1949; *Şi s-au întors pădurile-napoi...*, Bucureşti, 1949; *Două alegeri*. Schiţe humoristice, Bucureşti, 1950; *Slăvim pe Vladimir Ilici*, poem, Bucureşti, 1950; *Stânca de pe Tatra*, poem, Bucureşti, 1952; *Furtuni de primăvară*, piesă în 3 acte (6 tablouri), Bucureşti, 1954; *Mândrie*, versuri, Bucureşti, 1954; *Inscripţii*, poezii, Bucureşti, 1955; *Puterea jurământului*, piesă într-un act, Bucureşti, 1955; *Zbor de noapte*, piesă în 3 acte (şase tablouri), Bucureşti, 1956; *De la inimă la inimă*, versuri, Bucureşti, 1957; *Ecaterina Teodoroiu*, piesă în 3 acte, 5 tablouri şi un prolog, Bucureşti, 1957; *Când au plecat cocorii...* (Carnet de front), Bucureşti, 1958; *Opriţi-l pe Dick Warings* (în colab. cu Şt. Bucevschi, piesă jucată la Teatrul Armatei, stagiunea 1958-1959); *Ultimul mesaj* (Teatrul Armatei, stagiunea 1958-1959); *Eroina de pe Jii*, piesă într-un act, Bucureşti, 1958; *Cătălina* (Adevărata viaţă a eroinei Ecaterina Teodoroiu), Bucureşti, 1959; *Paloşul de foc*, Bucureşti, 1959; *Rapsodia română*, versuri, Bucureşti, 1960; *Itinerar liric: George Enescu*, Bucureşti, 1961; *Carnet de cazarmă*, versuri, Bucureşti, 1962; *Noul comandant*. Schiţe de azi şi de ieri, Bucureşti, 1962; *Fata cu arma*, I, Bucureşti, 1962; *Aşa cum a fost*, roman, Bucureşti, 1963; *Pentru pioniera ţării*, Bucureşti, 1963; *Cantata eroică*, poem, Bucureşti, 1964; *Băiatul şi luna*, roman, Bucureşti, 1965; *Portret interior*, Bucureşti, 1965; *Împlinire*, roman, I *Fata din inima ţării;* II *La capătul nopţii;* III *Sub arcul de triumf*, Bucureşti, 1966; *Omagiu anilor de aur*, versuri, Bucureşti, 1966; *Când zâmbesc scriitorii şi artiştii*, Bucureşti, 1967; *Aliatul Nr. 1.* Fals tratat de aventură şi umor, Bucureşti, 1967; *Interludiu*, Bucureşti, 1967; *Vox maris,* poezii, Bucureşti, 1968; *Insula liniştită*, Bucureşti, 1968; *Enigmatica Solveig*, Bucureşti, 1969; *Plecat-am nouă din Vaslui*, roman, Bucureşti, 1969; *Pro patria*, Bucureşti, 1970; *Întoarcerea argonauţilor*, Bucureşti, 1970; *Balada comunistului fără nume*, Bucureşti, 1971; *Hai să râdem împreună*. Volum selectiv de umor, Bucureşti, 1971; *Cântarea cântărilor mele* (1940-1971), Bucureşti, 1971; *Prefaţă la inima mea*, poeme, cuvânt înaninte de Florin Mihăilescu, Bucureşti, 1972; *Secretul documentului „X”*, Bucureşti, 1972; *Misiunile căpitanului Dan*, Bucureşti, 1972; *Veghe pentru toate ceasurile*, Bucureşti, 1972; *Patriei, cântările mele*, antologie şi cuvânt înainte de A. Martin, Bucureşti, 1974; *Nimeni n-a murit de râs*, ed. îngrijită de Ştefania Tăutu, Iaşi, 1978; *Iubirea mea, pământul românesc*, cu un cuvânt înainte de Şt. Aug. Doinaş, Bucureşti, 1979; *Cornul de aur*, ed. îngrijită, pref. şi note de N. Stoian, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: A. Martin, *Poeţi contemporani*, I, 1967; D. Micu, în *România literară*, nr. 7, 1969; A. Martin, *Pro patria*, 1974; V. Brădăţeanu, *Viziune şi univers în noua dramaturgie românească*, 1977; I. Lotreanu, *Caligrafii critice*, 1977; Alex. Oproescu, *Scriitori buzoieni*, 1980; N. Stoian, în *Contemporanul*, nr. 24, 1982; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 35, 1984; M. Micu, *Întâmplări cu scriitori şi alte năluciri*, 1985. **(I. R.)**

TĂUTUL Ionică, n. nov. 1795, Brândeşti, jud. Botoşani (?) – m. 20 apr. 1830, Istanbul. Poet şi prozator. Fiul vornicului de poartă Gheorghe Tăutul şi al Ilenei (n. Ilschi), face parte dintr-o veche familie boierească (descendent în linie directă din marele logofăt al lui Ştefan cel Mare, Ioan Tăutul), scăpătată însă şi ajunsă în rândurile micii boierimi. Nu se ştie unde şi-a făcut studiile; cunoştea însă foarte bine lb. franceză şi greacă şi avea lecturi întinse şi sisteamtice din filosofi şi mai ales din gânditorii iluminişti, pe lângă cunoştinţe de geometrie şi agrimensură. În tinereţe a lucrat câţiva ani ca hotarnic (1815-1822); s-a ocupat şi de negoţ, pe lângă administrarea moşiei. În 1822 intră grămătic în cancelaria domnului Ioniţă Sandu Sturza, care-l ridică, în 1824, la rangul de comis. În oct. acelaşi an, **T.** pleacă la Stambul în calitate de secretar şi sfătuitor al beizadelei Nicolae Sturza, capuchehaia şi ostaticul Moldovei la Poartă. Renunţă la această slujbă în 1828, dar nu se mai poate întoarce în ţară din cauza izucnirii războiului

ruso-turc, moartea ajungându-l pe meleaguri străine, după ce reflectase însă, la un moment dat, chiar la tronul Moldovei. Gânditor politic înainte de toate, şi-a dovedit şi talentul scriitoricesc în câteva versuri erotice scrise în spiritul epocii, precum şi în corespondenţă şi în pamfletele compuse în perioada începuturilor tulburi ale domniilor pământene.

OPERA: *Scrieri social-politice*, cuvânt înainte, studiu introductiv, note de E. Vârtosu, Bucureşti, 1974; *Poezii*, în D. Mănucă, *Ionică Tăutu – pagini inedite,* în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr, 1, 1966; *Documente,* ed., note, glosar de Gh. Ungureanu, D. Ivănescu, Virginia Isac, coordonator Gh. Ungureanu, Bucureşti, 1973.

REFERIRI CRITICE: N. Iorga, *Un „jacobin moldave" au XIXe* siècle, 1937; Gh. I. Georgescu, *Un vechi propovăduitor al democraţiei, comisul Ionică Tăutu*, 1945; *I. L. R.*, II; G. Ivaşcu, *Istoria...*; I. Rotaru, *O istorie...*, I; P. Cornea, *Originile...*; Al. Săndulescu, *Literatura epistolară*, 1972; M. N. Rusu, în *Luceafărul*, nr. 48, 1974; idem, în *Săptămâna*, nr. 210, 1974; N. A. Ursu, în *Cronica*, nr. 45, 1974; Dan Mănucă, în *Cronica*, nr. 1, 1975; idem, *Argumente de istorie literară,* 1978. **(G. A.)**

TÂRZIU Alexandra (numele la naştere: Alexandrina Târziu-Ilenuş), n. 19 nov. 1937, Bucureşti. Prozatoare. Fiica lui Gheorghe Târziu, mic industriaş, şi a Mariei (n. Ilenuş). Soţia lui Andrei Brezianu. Liceul sanitar „Pitar Moş" din capitală, absolvit în 1957. Asistentă medicală la diverse spitale din Bucureşti (1957-1967); bibliotecară la Bibl. Uniunii Scriitorilor (1969-1974). În 1986, se stabileşte în Statele Unite. Din 1987, prof. de lb. română la „International Center for Language Studies" din Washington, DC. Colaborează la *Luceafărul, România literară, Viaţa Românească, Cronica, Astra, Neue Literatur, Agora* (Statele Unite), *Dialog* (Germania) etc. Debutează în *Luceafărul* (nr. 30, 1965), cu patru schiţe: *Cum aş fi vrut să ne despărţim, Cum ne-am despărţit, Cum credeam că o să ne despărţim* şi *O sută de lei.* Debut editorial cu vol. de proză pentru copii *Strada lui Petrică* (1965). A publicat în continuare romane (*Nu-mi pasă,* 1969; *Sperietoarea din Hors,* 1979; *Locatarul*, 1979; *Cel ce ne scapă*, 1992) şi vol. de povestiri (*Nu se poate preciza*, 1967; *Clovnul nevăzut*, 1975; *Dovezi de iubire ce nu se mai termină*, 1981; *False obiecte preţioase*, 1998). Premiul rev. *Luceafărul* pe 1966; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1982.

OPERA: *Strada lui Petrică*, proză pentru copii, Bucureşti, 1965; *Nu se poate preciza*, povestiri, Bucureşti, 1967; *Nu-mi pasă*, roman, Bucureşti, 1969; *Clovnul nevăzut*, povestiri, Bucureşti, 1975; *Sperietoarea din Hors,* roman, Bucureşti, 1979; *Locatarul*, roman, Bucureşti, 1979; *Dovezi de iubire ce nu se mai termină*, schiţe şi nuvele, Cluj-Napoca, 1981; *Cel ce ne scapă*, roman, Bucureşti, 1992; *False obiecte preţioase*. Schiţe şi nuvele din Lumea Nouă, Bucureşti, 1998; *America, pantoful Cenuşăresei,* Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Sânziana Pop, în *Luceafărul*, nr. 43, 1966; Dragoş Vrânceanu, în *Luceafărul,* nr. 28, 1967; Valeriu Cristea, în *Amfiteatru*, nr. 19, 1967; Damian Necula, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1967; Laurenţiu Ciobanu, în *Cronica*, nr. 4; 37, 1967; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 8, 1967; Marin Mincu, în *Tomis*, nr. 9, 1967; Laurenţiu Ulici, în *Contemporanul*, nr. 1, 1968; Vasile Andru, în *Viaţa Românească,* nr. 12, 1979; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 39, 1979; Alex. Ştefănescu, în *Contemporanul*, nr. 30, 1979; Vasile Chifor, în *Orizont*, nr. 41, 1980; Maria Luiza Cristescu, în *România literară*, nr. 9, 1980; idem, în *Revue roumaine,* nr. 4, 1980; Ioan Holban, în *Luceafărul*, nr. 40, 1980; idem, în *Cronica,* nr. 45, 1981; Dana Dumitriu, în *România literară*, 31 decembrie 1981; Mircea Zaciu, în *Steaua*, nr. 10, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară,* nr. 5, 1982; Adriana Bittel, în *Formula AS,* nr. 350, 1999; Bogdan Ciubuc, în *22*, nr. 8, 1999; Nicolae Panaite, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1999; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; M. Iorgulescu, în *22,* nr. 715, 2003; I. Holban, în *România literară,* nr. 26, 2003. **(A. S.)**

TELEAJEN Sandu (pseud. lui Alexandru P. Morcovescu), n. 6/20 febr. 1893, com. Homorâciu, jud. Prahova – m. ? aug. 1963, Iaşi. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul învăţătorului Platon Morcovescu şi al Anei (n. Manole). Şcoala primară în satul natal, liceul la Ploieşti, Facultatea de Filosofie începută la Bucureşti, terminată la Univ. din Iaşi. Urmează şi Conservatorul ieşean. Artist societar la Teatrul Naţional din Iaşi (din 1918), prof. de psihologie şi estetică la Conservatorul din Iaşi (vreme de patru ani), director al Teatrului Naţional din Iaşi (1937-1939). A publicat rev. *Cuvântul nostru* (1912), iar împreună cu alţii, *Gândul nostru* (1922-1928), *Pagini moldovene, Cadran*. Colab. şi la *Adevărul literar şi artistic, Sburătorul, Flacăra, Tribuna, Însemnări ieşene, Revista Fundaţiilor Regale, Flamura, Azi, Teatrul*. Debut editorial cu placheta de poezii *Lacrimi de copii* (1912). Într-o activitate de patru decenii dedicată scenei şi scrisului, **T.** a cultivat schiţa şi nuvela (*Casa cu muşcate albe,* 1925; *Poveştile lui Hinu Ion,* 1925; *Ard zăpezile,* 1962), poezia (*Lacrimi de copii,* 1912; *Au înflorit castanii,* 1924), piesa de teatru (*Craiul-Vânt,* 1925; *Cuiburi sfărâmate,* 1925 – în colab.; *Moşnenii,* 1927) şi romanul (*Porunca inimii,* 1933; *Drumul dragostei,* 1934; *O fată singură,* 1937; *Turnuri în apă,* 1937; *Legiunea de onoare,* 1940), fiind un creator prolific, de factură lirică, evocativă. Trad. (nepublicate în vol.) din Racine, Molière, H. Duvernois, L. Pirandello, Pierre Wolf. A semnat şi cu pseud. St. P. Morcovescu, Sandu Tel., Tudor Zăganu.

OPERA: *Lacrimi de copii*, Ploieşti, 1912; *Au înflorit castanii.* Cântece şi balade, Iaşi, 1924; *Casa cu muşcate albe,* nuvele şi schiţe, Iaşi, 1925; *Poveştile lui Hinu Ion*, Bucureşti, 1925; *Cuiburi sfărâmate*, dramă în 3 acte, Iaşi, 1925 (în colab. cu A. Pascu); *Craiul-Vânt*, poem dramatic în 3 acte, Arad, 1926 (în colab. cu A. Pascu); *Moşnenii*, dramă în 3 acte, Arad, 1927; *Porunca inimii,* roman în două părţi, I. *Umbră şi vis*; II. *Răscrucile dragostii*, Iaşi, 1933; *Drumul dragostei*, roman, Bucureşti, 1934; *O fată singură*, roman, Bucureşti, 1937; *Turnuri în apă*, roman, Bucureşti, 1937 (altă ed., 1997); *Legiunea de onoare*, roman, Bucureşti, 1940; *Ard zăpezile*, povestiri, Bucureşti, 1962.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, II; E. Lovinescu, *Istoria...*; Perpessicius, *Menţiuni*...I, V, VI, VII; G. Călinescu, *Istoria...*; Perpessicius, *Opere*, II, 1967; VI, 1973; VII, 1975; Const. Ciopraga, în *Iaşul literar*, nr. 8, 1963; G. Călinescu, *Ulysse,* 1967; A. Leon, *Umbre,* II, 1972; I. Maftei, *Personalităţi ieşene*, III, 1978; V. Chifor, în *Familia,* nr. 6, 1991. **(V. C.)**

TEOC Flavia, n. 13 mai 1971, Cluj. Poetă. Fiica lui Nicolae Cornel Teoc, cadru militar, şi a Floricăi (n. Timiş). Şcoala generală la Floreşti (1977-1985); Liceul de filologie-istorie „Ady-Şincai" din Cluj-Napoca (1985-1989); licenţiată a Facultăţii de Istorie-Filosofie a Univ. din Cluj (1989-1994); masterat în filosofia culturii (1994-1995). Prof. de ştiinţe socio-umane (1996-1998); din 1999, redactor la Postul de radio Renaşterea al Arhiepicopiei Vadului, Feleacului şi Clujului. Colab. la *Steaua*, *Apostrof*, *Tribuna*, *Echinox*, *Familia*, *Vatra*, *Poesis*, *Renaşterea* etc. Debutează în *Steaua* (1989). A publicat vol. de poezie (*Înzeire*, 1997; *Din casa lui Faust*, 1998; *Braţul pierdut*, 2002) şi interviuri (*Trestie şi plumb*, 2001; *Din capitala provinciei*, 2002).

OPERA: *Înzeire*, versuri, Cluj-Napoca, 1997; *Din casa lui Faust*, versuri, prezentare de P. Poantă, Cluj-Napoca, 1998; *Trestie şi plumb*, interviuri, Cluj-Napoca, 2001; *Din capitala provinciei*, interviuri, Cluj-Napoca, 2002; *Braţul pierdut*, versuri, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Rodica Marian, în *Steaua*, nr. 4-5, 1995; V. Mihaiu, *ibidem*, nr. 11-12, 1998. **(A. S.)**

TEODOREANU Al.[exandru] O.[svald] (pseud. Păstorel), n. 30 iul. 1894, Dorohoi – m. 15 mart. 1964, Bucureşti. Prozator, poet, eseist şi traducător. Fiul lui Osvald Teodoreanu, avocat, şi al Sofiei (fiica lui Gavril Muzicescu). Fratele lui Ionel Teodoreanu. Urmează cursul inferior la Liceul Naţional din Iaşi (1906-1910), iar cursul superior (1910-1914) la Liceul Internat (la care au studiat şi M. Ralea, Demostene Botez, Ionel Teodoreanu, E. Lovinescu), unde îl are, în clasa a V-a, prof. de latină pe Calistrat Hogaş. În 1914, îşi satisface stagiul militar, urmând cursurile unei şcoli de ofiţeri, iar în aug. 1916 este mobilizat pe front, ca sublocotenent în Regimentul 24 artilerie. Va lupta pe fronturile din Transilvania şi Moldova şi, rănit destul de grav (şi decorat cu „Steaua României"), va fi internat într-un spital ieşean. Tot pe front îşi va pierde, în 1918, şi fratele mai mic, Laurenţiu Teodoreanu. Devine licenţiat în drept şi e încadrat ca magistrat la Tribunalul din Turnu Severin (1920); pleacă apoi la Cluj, unde Cezar Petrescu pregătea apariţia *Gândirii*. În colaborare cu Adrian Maniu, scrie feeria în versuri *Rodia de aur*, publicată în *Viaţa Românească* (1920) şi jucată în stagiunea din acel an pe scena Teatrului Naţional din Iaşi. În 1923, participă la un lung turneu de şezători literare prin ţară, organizat de rev. *Gândirea* şi Soc. Scriitorilor Români. În 1930 intră în Consiliul de direcţie al Teatrului Naţional din Iaşi (alături de Mihail Sadoveanu, Iorgu Iordan, Mihai Codreanu şi Demostene Botez); e angajat apoi funcţionar la Editura Fundaţiilor Regale (1934). Va deţine şi funcţia de inspector oenolog al Statului, onorând-o la cel mai înalt nivel al competenţei sale în materie. Debutează publicistic în *Capitala politico-literară,* cu versuri (1916). Colaborează la numeroase publicaţii: *Adevărul, Adevărul literar şi artistic, Albina, Astra, Ateneu, Bilete de papagal, Contemporanul, Contimporanul, Curentul, Cronica, Epigrama, Familia, Flacăra, Fapta, Gazeta literară, Gândirea, Însemnări literare, Lumea, Rampa, Revista Fundaţiilor Regale, România literară, România viticolă, Timpul, Tribuna, Universul, Universul literar, Viaţa Românească, Vremea.* Pentru vol. de debut, *Hronicul măscăriciului Vălătuc* (1928) e premiat de Acad. Română. În 1937, primeşte Premiul Naţional pentru proză. Alte vol.: *Trei fabule*, 1928; *Mici satisfacţii*, 1931; *Strofe cu pelin de mai contra Iorga Nicolai*. Cu o scrisoare inedită de la Dante Alighieri, 1931; *Un porc de câne*, 1933; *Tămâie şi otravă*, I-II, 1934-1935; *Bercu Leibovici*, 1935; *Vin şi apă,* 1936; *Caiet*, 1938; *Berzele din Boureni*, 1957. Pref., inclusiv la vol. *Carte de bucate* al Sandei Marin. În ultimii ani de viaţă, înainte de episodul detenţiei politice, a tradus din Gogol, Molière, Prosper Mérimée, Anatole France, Jaroslav Hašek şi a scris circa 200 de cronici gastronomice, în *Magazin, Glasul patriei, La Roumanie nouvelle* şi *La Roumanie d'aujourd'hui.*

OPERA: *Hronicul măscăriciului Vălătuc*, publicat şi adnotat de ~, Bucureşti, 1928 (ed. II, revăzută, 1930); *Trei fabule*, Bucureşti, 1928; *Mici satisfacţii*, cu un portret inedit de Ştefan Dimitrescu, Bucureşti, 1931; *Strofe cu pelin de mai contra Iorga Nicolai*. Cu o scrisoare inedită de la Dante Alighieri, Iaşi, 1931; *Un porc de câne*, Bucureşti, 1933; *Tămâie şi otravă*, I-II, Bucureşti, 1934-1935; *Bercu Leibovici*, Bucureşti, 1936 (ed. II, revăzută şi mărită, 1942); *Vin şi apă*, Bucureşti, 1936; *Caiet,* versuri, Bucureşti, 1938 (ed. II, 1943); *Berzele din Boureni*. Bucăţi alese, Bucureşti, 1957; *Hronicul măscăriciului Vălătuc*, Bucureşti, 1966;*Hronicului măscăriciului Vălătuc*, publicat şi adnotat de ~, ed. îngrijită, pref., note şi glosar de T. Moraru, Cluj, 1972; *Versuri*, antologie şi fişă biobibliografică de I. Dan, cuvânt înainte de D. I. Suchianu, studiu introductiv de I. Rotaru, Bucureşti, 1972; *Gastronomice*, ediţie îngrijită de Gr. Damirescu şi V. Borda, postfaţă de G. Muntean, Bucureşti, 1973; *Inter pocula*, ed. şi pref. de T. Moraru, Cluj, 1973; *De re culinaria*, ed. note, mic dicţionar de băuturi şi glosar de Rodica Abrudan-Pandele şi Aristiţa Avramescu, Bucureşti, 1977; *Hronicul măscăriciului Vălătuc*, proză umoristică, postfaţă de Gh. Hrimiuc, Iaşi, 1989; *Hronicul măscăriciului Vălătuc*, publicat şi adnotat de ~, ed., postfaţă şi glosar de P. D. Anghel, Bucureşti, 1992; *Un porc de câne*, text ales şi stabilit de P. D. Anghel, Bucureşti, 1992; *Tămâie şi otravă*, ed., notă asupra ed., tablou cronologic şi bibliografie critică de Al. Ruja, Timişoara, 1994; *Epigrame şi alte rime vesele*, pref. de Al. Paleologu, Bucureşti, 1997. Traduceri: V.

Corolenco, *Copiii subteranelor* (trad. nesemnată), Bucureşti, 1952; Semion Babaevschi, *Fericirea lui Mitia*, în colab. cu E. Narti, Bucureşti, 1954; N. V. Gogol, *Opere*, I, *Serile în cătunul de lângă Dicanca*, în colab. cu Anda Boldur şi Ada Steinberg, Bucureşti, 1954; II, *Mirgorod*, în colab. cu Xenia Stroe, Bucureşti, 1955; *Taras Bulba*, ed. II, trad. revăzută, în colab. cu Xenia Stroe, pref. de Tatiana Nicolescu, Bucureşti, 1956; Vsevolod Ivanov, *Nuvele. Povestiri. Amintiri*, în colab. cu D. Curtoglu, Bucureşti, 1955; Molière, *Opere*, II, *Improvizaţia de la Versailles,* comedie într-un act, Bucureşti, 1955; Jaroslav Hašek, *Peripeţiile bravului soldat Svejk în războiul mondial*, I-II, în colab. cu J. Grosu, Bucureşti, 1956; Prosper Mérimée, *Nuvele*, Bucureşti, 1956; Anatole France, *La umbra ulmului. Manechinul de nuiele*, pref. de B. Elvin, Bucureşti, 1958.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, în *Viaţa literară*, nr. 95, 1928; M. Sebastian, în *Tiparniţa literară,* nr. 5, 1929; I. Jianu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 459, 1929; P. Constantinescu, în *Vremea,* nr. 186, 1931; G. Topîrceanu, în *Lumea*, nr. 3834, 1931; T. Arghezi, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 660, 1933; Perpessicius, *Menţiuni...,* II, IV; Ş. Cioculescu, în *Adevărul*, nr. 15858, 1935; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; D. I. Suchianu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1938; G. Călinescu, *Istoria...*; Al. A. Philippide, în *Vremea*, nr. 710, 1943; I. Teodoreanu, în *Bilete de papagal*, nr. 27, 1947; I. Teodoreanu*, Masa umbrelor*, 1957; V. Russu-Şirianu, *Vinurile lor...*, 1969; D. Botez, în *Argeş*, nr. 2, 1970; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 30, 1970; A. Leon, *Umbre*, 1970; Al. Paleologu, *Spiritul şi litera,* 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; Al. Piru, în *România literară*, nr. 35, 1972; V. Crăciun, în *România literară*, nr. 52, 1973; I. Massoff, *Teatrul românesc*, V, VII, 1973; M. Handoca, *Al. O. Teodoreanu, Păstorel*, 1975; L. Kalustian, în *Ramuri*, nr. 7, 1976; R. Abrudan-Pandele, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1978; Al. Rosetti, *Scrisori către...*, 1979; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981; Rodica Abrudan-Pandele, *Al. O. Teodoreanu*, 1985; Doina Mercheş, *Al. O. Teodoreanu (Păstorel).* Biobliografie, 1986; M. Handoca, *Pe urmele lui Al. O. Teodoreanu, – Păstorel,* 1988; Al. Paleologu*, Interlocuţiuni*, 1997; B. Ulmu, *Păstorel,* 1998. **(D.C.-E.)**

TEODOREANU Ionel, n. 6 ian. 1897, Iaşi – m. 3 febr. 1954, Bucureşti. Prozator. Frate cu Al. O. Teodoreanu. Soţul prozatoarei Ştefana Velisar-Teodoreanu. Fiul lui Osvald Teodoreanu, avocat, şi al Sofiei (n. Muzicescu), prof. la Conservatorul din Iaşi. Şcoala primară la Bucureşti (studiază doi ani lb. germană) şi Iaşi (1905-1909). Urmează Liceul Internat, apoi Liceul Naţional din Iaşi (1909-1916). În clasele mai mari i-a avut colegi pe Mihai Ralea, Demostene Botez, D. I. Suchianu şi Mihai Sevastos. Prof. de lb. română i-a fost Calistrat Hogaş, poreclit Moş Surtuc. Între 1916 şi 1917 e mobilizat la o unitate militară din Botoşani (momentul e consemnat în *Bal mascat*). În 1919, susţine examenele pentru trei ani de studii şi obţine diploma de licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Iaşi. Profesează avocatura la Iaşi. Director al Teatrului Naţional din Iaşi (1930-1933). Debutează în rev. *Însemnări literare* (1919), cu schiţa *Bunicii*. În aceeaşi rev. publică seria de poeme în proză intitulate *Jucării pentru Lily.* Colaborează la *Viaţa Românească, Rampa. Adevărul literar şi artistic, Hiena, Gândirea, Universul literar, România literară, Revista Fundaţiilor Regale, Viaţa, Flacăra* etc. Debut editorial cu vol. de povestiri *Uliţa copilăriei* (1923), urmat de romanele: *La Medeleni*, I-III, 1925-1927; *Turnul Milenei*, 1928; *Bal mascat*, 1929; *Fata din Zlataust*, I-II, 1931; *Golia*, I-II, 1933; *Crăciunul de la Silvestri*, 1934; *Lorelei,* 1935; *Arca lui Noe*, I-II, 1936; *Secretul Anei Florentin*, 1937; *Fundacul Varlaamului*, 1938; *Prăvale-Baba*, 1939; *Tudor Ceaur Alcaz*, I-IV, 1940-1943; *Hai-Diridam*, 1945; *La porţile nopţii*, 1946; *Zdrulă şi Puhă*, 1948. Vol. de memorialistică şi povestiri: *În casa bunicilor* (1938), *Întoarcere în timp* (1941) şi *Masa umbrelor* (1946). Format în cercul „Vieţii Româneşti", în preajma fascinantei personalităţi a lui G. Ibrăileanu („cel mai fermecător reprezentant al trecutei generaţii"), **T**. rămâne „poetul adolescenţei", formulă restrictivă prin care se defineşte, mai degrabă, omul cu temperamentul lui decât opera

inegală, dar originală prin semnele ascunse ale aventurii scriitorului în propriul lui necunoscut.

OPERA: *Uliţa copilăriei*, povestiri, Bucureşti, 1923 (alte ed. 1929; 1938; 1941; cuvânt înainte de D. Botez, 1970); *La Medeleni*, roman, I. *Hotarul nestatornic*, II. *Drumuri*, III. *Între vânturi*, Bucureşti, 1925-1927 (alte ed.: I-III, 1934-1938; I-III, 1941-1945; I-IV, ed. îngrijită şi pref. de N. Ciobanu, 1967, republicată în 1971 şi 1975; reprodus în *Opere*, I-III, studiu introductiv, ed. îngrijită, note şi comentarii de N. Ciobanu, 1968; I-III, studiu introductiv şi note de Marian Popa, tabel cronologic de N. Ciobanu, 1970; 1973; I-II, ed. îngrijită şi repere istorico-literare de N. Ciobanu, 1978; I-II, 1984; I-III, pref. de N. Ciobanu, 1985; 1986; I-II, ed. îngrijită şi repere istorico-literare de N. Ciobanu, 1988; I-III, ed., pref., repere biografice şi bibliografice de V. Râpeanu, 1997); *Turnul Milenei*, roman, Bucureşti, 1928 (alte ed.: 1942; 1944; text stabilit de Aurelia Rusu, pref. şi tabel cronologic de N. Ciobanu, 1970; reprodus în *Opere*, IV, ed. îngrijită de Aurelia Rusu şi N. Ciobanu, cu un studiu introductiv de N. Ciobanu, 1970); *Bal mascat*, roman, Bucureşti, 1929 (alte ed: 1942; pref. de O. Papadima, 1970; reprodus în *Opere*, IV, ed. îngrijită de Aurelia Rusu şi N. Ciobanu, cu un studiu introductiv de N. Ciobanu, 1970; Craiova, 1986; Craiova, 1994); *Iarbă*, povestiri, Bucureşti, 1931; *Fata din Zlataust*, roman, I. *Scandalul*, II. *În Beilic*, Bucureşti, 1931 (alte ed: I-II, 1944; Iaşi, 1994); *Golia*, roman, I-II, Bucureşti, 1933 (altă ed., 1942); *Crăciunul de la Silvestri*, roman, Bucureşti, 1934 (alte ed.: 1941; 1943; 1944; ed. îngrijită de V. Câmpean, Craiova, 1993); *Lorelei*, roman, Bucureşti, 1935 (alte ed.: 1939; 1942; 1970; cu o pref. de T. Olteanu, 1971; reprodus în *Opere*, V, ed. îngrijită de Aurelia Rusu şi N. Ciobanu, cu un studiu introductiv de N. Ciobanu, 1971; 1986; postfaţă şi bibliografie de Nina Preda, 1991; Craiova, 1994; Bucureşti, 2003); *Arca lui Noe*, roman, I-II, Bucureşti, 1936 (alte ed. 1944; ed. îngrijită şi postfaţă de I. Nistor, 1991); *Secretul Anei Florentin*, roman, Bucureşti, 1937 (alte ed.: 1941; 1943; 1945; 1947; ed. îngrijită şi prefaţă de I. Nistor, 1992); *Fundacul Varlaamului*, roman, Bucureşti, 1938 (alte ed.: 1939; 1945); *În casa bunicilor*, amintiri, eseuri, povestiri, Bucureşti, 1938 (alte ed.: 1943; 1946; antologie şi pref. de Eugenia Tudor, 1968, republicată în 1971; reprodus în *Opere*, VI, studiu introductiv, ed. îngrijită, note şi comentarii de N. Ciobanu, 1977; cuvânt înainte de D. Botez, 1979; 1997); *Prăvale-Baba*, Bucureşti, 1939 (altă ed., 1940); *Ce-a văzut Ilie Pânişoară*, povestire, Bucureşti, 1940; *Tudor Ceaur Alcaz*, roman, I. *Coca Duduş*, II. *Drumul magic*, III. *Inima*, IV. *Frunze*, Bucureşti, 1940-1943 (alte ed.: I-IV, 1943-1945; I-II, pref. repere biografice şi bibliografie de V. Râpeanu, 1996); *Întoarcerea în timp*, amintiri, Bucureşti, 1941 (alte ed.: reprodus în *Opere*, VI, studiu introductiv, ed. îngrijită, note şi comentarii de N. Ciobanu, 1977; Iaşi, 1991); *Hai-Diridam*, roman, Bucureşti, 1945 (ed. II, 1946); *La porţile nopţii*, roman, Bucureşti, 1946; *Masa umbrelor*, amintiri, Bucureşti 1946 (alte ed.: reprodus în *Opere*, VI, studiu introductiv, ed. îngrijită, note şi comentarii de N. Ciobanu, 1977; Iaşi, 1983; ed. şi pref. de N. Bârna, 2002); *Zdrulă şi Puhă*, roman, Bucureşti, 1948; *Masa umbrelor. Întoarcerea în timp*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1957; *Opere*, I-VII, studiu introductiv, ed. îngrijită, note şi comentarii de N. Ciobanu, Bucureşti, 1968-1981 (vol. IV şi V, în colab. cu Aurelia Rusu): *La porţile nopţii*, poeme, pref. de Al. Philippide, Bucureşti, 1970; *Să vie Bazarcă!*, roman, text îngrijit, pref. şi note de Silvia Tomuş, Cluj, 1971; *Cum am scris „Medelenii"*, studiu introductiv, ed. şi text stabilit de N. Ciobanu, Iaşi, 1978 (publicat iniţial de Al. Oprea, în *Manuscriptum*, anul II, nr. 1, 1971); *Uliţa copilăriei. În casa bunicilor*, postfaţă şi bibliografie de G. Gibescu, Bucureşti, 1980; *Întoarcerea în timp. Masa umbrelor*, Bucureşti, 1990.

REFERINŢE CRITICE: D. Botez, în *Cugetul românesc*, nr. 12, 1923; G. Bogdan-Duică, în *Societatea de mâine*, nr. 9, 1924; G. Ibrăileanu, *Scriitori...;* M. Eliade, *în Cuvântul*, nr. 649, 1926; P. Constantinescu, *Mişcarea literară*, 1927; M. Ralea, *Interpretări*, 1927; E. Lovinescu, *Istoria...,* IV; Cezar Petrescu, în *Curentul*, nr. 6, 1928; M. Sebastian, în *Cuvântul*, nr. 1070, 1928; F. Aderca, *Mărturia...;* Perpessicius, *Menţiuni...*, II; R. Dragnea, în *Gândirea*, nr. 3, 1929; G. Călinescu, *Istoria...;* T. Vianu, *Arta...;* O. Papadima, *Creatorii şi lumea lor*, 1943; M. Ralea, *Înţelesuri*, 1943; M. Sevastos, , *Amintiri de la „Viaţa Românească"*, 1947; Ov. S. Crohmălniceanu *Literatura...,* I: Perpessicius, *Opere*, II, 1967; I. Valerian, *Cu scriitorii prin veac*, 1967; M. Zaciu, *Masca...;* P. Anghel, *Arhiva sentimentală*, 1969; N. Ciobanu, *Ionel Teodoreanu.* Viaţa şi opera, 1970; D. Botez, *Memorii*, 1970; Al. Philippide, *Consideraţii confortabile*, 1970; P. Constantinescu, *Scrieri*, V, 1971; G. Ibrăileanu, *Campanii*, 1971; O. Papadima, *Scriitorii şi înţelesurile vieţii*, 1971; D.

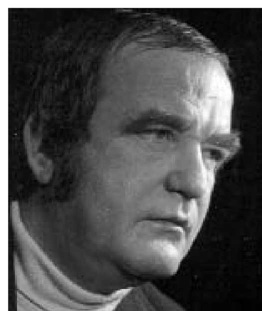
Pillat, *Mozaic istorico-literar*, 1971; Ştefana Velisar-Teodoreanu, *Ursitul*, 1971; Perpessicius, *Opere*, III, 1971; Al. Piru, *Varia*, I, 1972; Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* M. Sebastian, *Eseuri, cronici, memorial*, 1972; I. Massoff, *Despre ei şi despre alţii*, 1973; V. Carianopol, *Scriitori care au devenit amintiri*, I, 1973; Perpessicius, *12 prozatori interbelici*, 1980; Silvia Tomuş, *Ionel Teodoreanu sau bucuria metaforei*, 1980; Perpessicius, *Opere*, XII, 1983; N. Florescu, *Profitabila condiţie*, 1983; Zoe Dumitrescu-Buşulenga – I. Sava, *Muzica şi literatura*, II, 1987; H. Cândroveanu, *Literatura...;* Sultana Craia, *Feţele oraşului*, 1988; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, IV; Georgeta Antonescu, în *Steaua*, nr. 1, 1997; *Ionel Teodoreanu*. Viaţa şi opera în imagini, 1998; C. Ciopraga, în *Dacia literară*, nr. 33, 1999; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 622, 2002; Al. Săndulescu, *ibidem,* nr. 650; 651, 2003. **(A. S.)**

TEODORESCU Cristian, n. 10 dec. 1954, Medgidia, jud. Constanţa. Prozator. Fiul lui Vladimir Teodorescu, inginer, şi al Constanţei (n. Teodorescu). Studii elementare la Bucureşti (1961-1970); urmează Liceul „George Coşbuc" (1970-1974), apoi Facultatea de Filologie (1976-1980) din acelaşi oraş. A fost muncitor (1975), fierar-betonist (1976) şi merceolog (1976-1978) la Întreprinderea de Construcţii Montaj nr. 4 din Capitală. Prof. de lb. română în Vizureşti, com. Ciocăneşti, jud. Dâmboviţa (1980-1985); corector la Tipografia „Informaţia" (1986); corector (1987-1989), apoi redactor la *România literară* (1989-2001); redactor-şef adjunct la *Cotidianul* (1991; 1995-1996); redactor-şef la *Zig-zag* (1993-1995) şi la rev. *Avantaje* (1996-1998). Din 1998, şef al Biroului din Bucuresti al Postului de radio „Europa Liberă". Debutează în *Tribuna* (1981). Debut editorial în antologia *Desant '83* (1983); cu vol. personal debutează în 1985 (*Maestrul de lumini,* povestiri). Autor al romanului *„Tainele inimei"* (1988) şi al vol. de proză scurtă *Faust repovestit copiilor mei* (1991) şi *Povestiri din lumea nouă* (1996).

OPERA: *Maestrul de lumini,* proză scurtă, Bucuresti, 1985; *„Tainele inimei",* roman, Bucureşti, 1988; *Faust repovestit copiilor mei,* povestire, Bucureşti, 1991; *Povestiri din lumea nouă,* Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: I. Groşan, în *Amfiteatru,* nr. 5, 1985; I. Holban, în Cronica, nr. 28, 1985; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 35, 1985; M. Papahagi, în *Tribuna,* nr. 27, 1985; C. Ungureanu, în *Orizont,* nr. 20, 1985; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 3, 1987; M. Papahagi, în Tribuna, nr. 39, 1988; E. Simion, în *România literară,* nr. 46, 1988; I. Vlad, în *Steaua,* nr. 10, 1988; L. Ulici, în *Contemporanul,* nr. 7, 1989; N. Iliescu, în *Arc,* nr. 1-2, 1993; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 50, 1996; V. Spiridon, în *Ateneu,* nr. 9, 1996; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 17, 1996. **(A. S.)**

TEODORESCU Leonida, n. 28 sept. 1932, Chişinău – m. 1994. Dramaturg, critic literar, romancier, poet, traducător. Fiul lui Florea Teodorescu şi al Evdochiei (n. Iurina). Absolvă în 1952 Şcoala medie de telecomunicaţii din Bucureşti; licenţiat în filologie, 1956. Institutul „Maxim Gorki" din Bucureşti. Doctoratul în filologie (1970) cu teza *Dramaturgia lui Cehov*, care, publicată în 1972, va primi premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti. Din 1956, carieră didactică la Facultatea de Lb. Străine, Bucureşti. A publicat vol. de teatru (*Frunze galbene pe acoperişul ud,* 1969; *Podul fără felinar,* 1974; *Excelsior,* 1981; *Echinox,* 1981), eseuri (*Catharsis,* 1981), romane (*Motelul,* 1980) şi literatură pentru copii (*Poveşti despre Irina,* 1985). A tradus din A. P. Cehov (*Piesa fără titlu*), M. Bulgakov (*Cabala bigoţilor*), B. Tomaşevski (*Teoria literaturii*), F. M. Dostoievski (*Jurnalul unui scriitor*), Anna Dostoievskaia (*Amintiri*), ş. a. Premiul Acad. (1980) pentru piesa *Ploaia şi anchetatorul.*

OPERA: *Frunze galbene pe acoperişul ud*, Bucureşti, 1969; *Dramaturgia lui Cehov*, Bucureşti, 1972; *Podul fără felinar*, teatru, Bucureşti, 1974; *Dramaturgia lui Puşkin*, în vol. *Studii despre*

Puşkin, Bucureşti, 1974; *Cântece barbare*, Bucureşti, 1980; *Motelul*, roman, Iaşi, 1980; *Excelsior*, teatru, Bucureşti, 1981; *Echinox*, teatru, Bucureşti, 1981; *Catharsis*, eseuri, Cluj-Napoca, 1981; *Poveşti depsre Irina*, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: D. Săraru, *Al treilea gong*, 1973; V. Brădăţeanu, *Viziune şi univers în noua dramaturgie românească*, 1977; Mira Iosif, *Teatrul*, nr. 9, 1977; V. Silvestru, A. Martin, R. Popescu, L. Fulga, Fl. Tornes, S. Titel, M. Ciobanu, în vol. *Echinox*, 1981; C. Cubleşean, în *Steaua*, nr. 12, 1980; *România literară*, nr. 16, 15 apr. 1982; R. Diaconescu, în *Ramuri*, nr. 5, 1982; M. Ghiţulescu, *O panoramă*...; Al. Friduş, în *Convorbiri literare*, nr. 1, 1986. **(D. C. M.)**

TEODORESCU Virgil. n. 15 iun. 1909, com. Cobadin, jud. Constanţa – m. 1988, Bucureşti. Poet, eseist şi traducător. Fiul învăţătorului Nicolae Teodorescu şi al Elenei (n. Drăgulescu), educatoare. Liceul „Mircea cel Bătrân" din Constanţa; licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1935). Debutează, ca elev, în *Anuarul Liceului „Mircea cel Bătrân"* (1926); publică în *Bilete de papagal* (1928, sub pseud. Virgil Rareş). În 1932 scoate, la Constanţa, două nr. din rev. *Liceu* (sub. pseud. Cocoi Taalat). Activitate redacţională la *Era nouă, Tânăra generaţie, Reporter, Fapta*. În 1935 redactează cu Gellu Naum rev. antifascistă *Tânăra generaţie.* Face parte din grupul suprarealiştilor români – alături de Gellu Naum, Gherasim Luca, Paul Păun, D. Trost. După 1944, este şeful secţiei de poezie la ESPLA, redactor-şef al rev. *Luceafărul* (1972-1974). Vicepreşedinte (1968-1974) şi apoi preşedinte (1974-1978) al Uniunii Scriitorilor. Din 1974, membru corespondent al Acad. Debutează în vol. cu poeziile din *Blănurile oceanelor* (1945), urmate de scrieri în lb. română şi franceză, încadrabile celui de-al doilea suprarealism românesc (*Butelie de Leyda*, 1945; *Critica mizeriei*, în colab. cu Gellu Naum şi Paul Păun, 1945; *Spectrul longevităţii. 122 de cadavre,* în colab. cu Gellu Naum, 1946; *Eloge de Malombra*, în colab. cu Gellu Naum, Gherasim Luca, Paul Păun, D. Trost, 1947; *Au lobe du sel*, 1947; *La provocation*, 1947). Poezia circumstanţială şi agitatorică în *Scriu negru pe alb*, 1955; *Drepturi şi datorii*, 1958; *Semicerc*, 1964, marchează tranziţia spre ultima etapă, când poetul regăseşte tonurile începutului prin *Rocadă* (1967), *Corp comun* (1968) şi, tot mai susţinut, prin reeditarea creaţiei de început (*Blănurile oceanelor şi alte poeme*, 1969) şi prin vol. *Vârsta cretei* (1970), *Repaosul vocalei* (1970), *Poemul întâlnirilor* (1971), *Sentinela aerului* (1972), *Poezie neîntreruptă* (antologie, 1976), *Ancore lucii* (1977), *Legea gravitaţiei* (1979), *Culminaţia umbrei* (1980), *Un ocean devorat de licheni* (1984), *Cânt solar* (1987), unele din ele antologii. A îngrijit o importantă ed. Fundoianu (1965) şi a publicat numeroase vol. de trad., singur sau în colab., din literatura franceză, rusă, scandinavă, cehă, turcă, sârbă, maghiară, din folclorul săsesc etc.; între autorii importanţi traduşi se numără: Prosper Mérimée, H. Ibsen, Apollinaire, Paul Éluard, Viteslav Nezval, V. Briusov etc.; a alcătuit şi tradus (în colab. cu Petronella Negroşanu) antologii de poezie canadiană (1977) şi americană (1980) contemporană. Vol. *Armonia contrariilor* (1977) conţine eseuri. Premiul pentru poezie al Acad. pe 1955 şi al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1968; Premiul pentru trad. al rev. *Secolul 20*. Poemele lui **T.** sunt de un suprarealism temperat, nostalgic şi sentimental sau euforic, de abundenţă imagistică.

OPERA: *Blănurile oceanelor*, versuri, Bucureşti, 1945; *Butelia de Leyda*, versuri, Bucureşti, 1945; *Critica mizeriei*, în colab. cu Gellu Naum şi Paul Păun, Bucureşti, 1945; *Spectrul longevităţii. 122 de cadavre,* în colab. cu Gellu Naum, Bucureşti, 1946; *Eloge de Malombra*, în colab. cu Gellu Naum, Gherasim Luca, Paul Păun, D. Trost, Bucureşti, 1947; *Au lobe du sel*, Bucureşti, 1947; *La provocation*, Bucureşti, 1947; M. Cernin, A. Cartaşov, *Un sentiment preţios*, trad. în colab. cu E. Gavriloiu, Bucureşti, 1950; A. Mednicov, *Lumini care nu se sting*, trad. în colab. cu Elena Frunză, Bucureşti, 1950; ***, *De strajă păcii*, trad. în colab. cu A. Mişea, Bucureşti, 1951; I. Golovani, *Maria Matericova*, trad. în colab. cu Natalia Davidescu, Bucureşti, 1952; N. Saconscaia, *Boabă cu bobiţă,* trad. în colab. cu D. Faur, Bucureşti, 1952; E. Dolmatovschi, *Cuvânt despre ziua de mâine*, trad. de ~, Bucureşti, 1952; A. Barto, *El împlineşte paisprezece ani,* trad. în colab. cu D. Faur, Bucureşti, 1952; *Pisica de mare*, piesă într-un

act, Bucureşti, 1953; M. Luconin, *O zi de muncă*, trad. de ~, Bucureşti, 1953; A. Barto, *A venit vara*, trad. de ~, Bucureşti, 1953; idem, *Creşte Maşenca*, trad. de ~, Bucureşti, 1953; E. Caterli, *Furca de bronz*, trad. în colab. cu N. Davidescu, Bucureşti, 1953; L. N. Tolstoi, *Cât pământ îi trebuie unui om*, trad. de ~, Bucureşti, 1953; O. Bednâi, *Marele torent,* trad. în colab. cu I. Barat, Bucureşti, 1954; S. Mihalcov, *Satiră şi umor*, trad. de ~, Bucureşti, 1954; Tögyesi László, *Aventurile lui Elec Troni*, trad. de ~, Bucureşti, 1954; *Scriu negru pe alb*, versuri, Bucureşti, 1955; P. Gamarra, *Mâinile oamenilor*, trad. de ~, Bucureşti, 1955; S. Mihalcov, *Iepuraşul încrezut*, trad. de ~, Bucureşti, 1955; ***, *Carte nouă de poveşti maghiare*, trad. în colab. cu Margareta Butuc-Codrescu, Bucureşti, 1955; P. Eluard, *Poeme pentru toţi*, trad. de ~, Bucureşti, 1955; A. Barto, *Poezii pentru copii*, trad. de ~, Bucureşti, 1955; idem, *Maşenka*, trad. de ~, Bucureşti, 1956; A. Bosquet, *Poezii*, trad. în colab. cu Veronica Porumbacu, Bucureşti, 1956; J. Greenwood, *Povestea unui mic zdrenţăros*, trad. în colab. cu A. Bantaş, Bucureşti, 1956; ***, *Poveşti populare săseşti – din Transilvania*, trad. în colab. cu Al. Mitru, Bucureşti, 1956; K. D. Uşinski, *Animale domestice, păsări şi fiare*, trad. de ~, Bucureşti, 1956; E. Kormis, *Catrinel*, trad. de ~, Bucureşti, 1956; Nazim Hikmet, *Versuri*, trad. de ~, Bucureşti, 1957; A. Mickiewicz, *Poezii*, trad. de Vl. Bânra, M. R. Paraschivescu şi ~, Bucureşti, 1957; Móra Ferenc, *Ariciul atotputernic*, trad. de ~, Bucureşti, 1957; A. S. Puşkin, *Micile tragedii*, ed. II, trad. de M. Beniuc, M. Dragomir, ~ şi A. Maniu, Bucureşti, 1957; H. Stolper, *Pentru tine*, trad. de ~, Bucureşti, 1957; K. D. Uşinski, *Razele dimineţii*, trad. de ~, Bucureşti, 1957; F. Alexander, *Răzbunarea,* trad. în colab. cu Olga Zaicic, Bucureşti, 1957; *Drepturi şi datorii*, versuri, Bucureşti, 1958; Olga Berggolt, *Lirice*, trad. de ~, Bucureşti, 1959; J. Čapek, *Ce-şi spun maşinile*, trad. de ~, Bucureşti, 1959; A. Margul Sperber, *Versuri pentru tineret*, trad. de ~, Bucureşti, 1959; Nazim Hikmet, *Poezii*, trad. de ~, Bucureşti, 1961; Byron, *Opere alese*, trad. de ~, Bucureşti, 1961; ***, *Cum a ajuns lupul cântăreţ*, poveşti populare săseşti, trad. în colab. cu Al. Mitru, Bucureşti, 1962; *Glasuri din Ghana,* culegere de versuri şi povestiri, trad. în colab. cu S. Nicolaic, Bucureşti, 1962; A. Prévost, *O întâmplare la Vercors*, trad. de ~, Bucureşti, 1963; *Semicerc*, versuri, Bucureşti, 1964; G. R. Derjavin, *Versuri*, trad. de ~, Bucureşti, 1964; V. Nezval, *Poezii*, trad. de ~, Bucureşti, 1964; Nazim Hikmet, *Romanticii,* trad. în colab. cu R. N. Nedelea, Bucureşti, 1965; A. Bosquet, *Poezii*, trad. de Veronica Porumbacu şi ~, Bucureşti, 1965; Salamon Ernö, *Cântec pentru urmaşi*, trad. în colab. cu Veronica Porumbacu şi H. Grămescu, Bucureşti, 1965; M. Dombrowska, *Nopţi şi zile*, trad. în colab. cu Elena Linţa, Bucureşti, 1966; A. Cantemir, *Stihuri*, trad., Bucureşti, 1966; H. Ibsen, *Peer Gynt*, trad. de ~, în vol. *Teatru*, I, Bucureşti, 1966; R. Rolland, *Pierre şi Luce*, trad. de ~, Bucureşti, 1966; *Rocadă,* versuri, Bucureşti, 1967; A. R. Sharkawi, *Pământ egiptean*, trad. în colab. cu Y. Goldenberg, Bucureşti, 1967; P. Éluard, *Poezii*, pref. şi trad. de ~, Bucureşti, 1967; idem, *Poeme*, trad. de ~, Bucureşti, 1968; *Corp comun*, versuri, Bucureşti, 1968; M. Krleža, *Întoarcerea lui Filip Latinovicz,* trad. în colab. cu R. Flora, Bucureşti, 1968; *Blănurile oceanelor şi alte poeme*, Bucureşti, 1969; *Repaosul vocalei*, Bucureşti, 1970; *Vârsta cretei*, versuri, cu o pref. de Al. Protopopescu, Bucureşti, 1970; M. C. Glisič, *Învăţătorul*, trad. în colab. cu Carmen Gheorghiu şi S. Marcovescu, Bucureşti, 1970; *Poemul întâlnirilor,* versuri, Bucureşti, 1971; G. Apollinaire, *Scrieri alese*, ed. alcătuită şi îngrijită de ~, Bucureşti, 1971; H. Ibsen, *Peer Gynt*, trad. de ~, Bucureşti, 1971; P. Mérimée, *Tamango*, trad. de Al. O. Teodoreanu, ~ şi N. Budurescu, Bucureşti, 1971; *Sentinela aerului*, versuri, Bucureşti, 1972; *Ucenicul nicăieri zărit*, versuri, Bucureşti, 1972; V. Nezval, *Poeme*, trad. de ~, Bucureşti, 1972; *Heraldica mişcării,* Bucureşti, 1973; Méliusz József, *Arena*, trad. de ~, Bucureşti, 1975; *Poezie neîntreruptă*, cu o pref. de N. Balotă, Bucureşti, 1976; *Repaosul vocalei/Repos de la voyelle*, trad. din lb. română de Andreea Dobrescu-Varodin, Bucureşti, 1976;V. Briusov, *Îngerul de foc,* trad. în colab. cu D. Răutu, Bucureşti, 76; *Ancore lucii*, versuri, Bucureşti, 1977; Nazim Hikmet, *Cântec la mama soarelui*, trad. de ~, Bucureşti, 1977; *Înţelegând zăpada*. Antologie a poeţilor canadieni de limbă engleză, trad., pref., prezentări şi antologare de ~ şi Petronela Negoşanu, Bucureşti, 1977; *Armonia contrariilor*. Eseuri, mărturii, parafraze, repetiţii, Bucureşti, 1977; *Legea gravitaţiei*, versuri, Iaşi, 1979; *Culminaţia umbrei*, versuri, Bucureşti, 1980; *Lirică americană contemporană*, trad. şi pref. de ~ şi Petronela Negoşanu, Bucureşti, 1980; Nicholas Catanoy, *Valum Olum*, trad. de ~ şi Petronela Negoşanu, Cluj-Napoca,

1981; William Shakespeare, *Comedii*, II. *Nevestele vesele din Windsor. Cum vă place*, trad. de Vl. Bârna şi ~, Bucureşti, 1981; *Steaua marilor lacuri*. 45 poeţi canadieni de lb. franceză, antologie, trad., pref. şi note de ~ şi Petronela Negoşanu, Bucureşti, 1981; E. Pound, *Cantos*, trad. de ~ şi Petronela Negoşanu, Iaşi, 1983; J. R. Colombo, *Poeme,* în româneşte de ~ şi Petronela Negoşanu, Bucureşti, 1983; *Cât vezi cu ochii,* versuri, Bucureşti, 1983; G. G. Byron, *Poeme*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1983; *Un ocean devorat de licheni* (urmat de *Poemul regăsit),* Bucureşti, 1984; G. G. Byron, *Opere*, I *Poezia*, trad. de A. Covaci, P. Solomon şi ~, Bucureşti, 1985; Balzac, *Comedia umană,* VI, în colab., Bucureşti, 1987; Al. Amprimoz, *Cânt solar*, trad. şi cuvânt înainte de ~ şi Petronela Negoşanu, Bucureşti, 1987.

REFERINŢE CRITICE: Vl. Streinu, *Pagini...*, II; Al. Piru, *Panorama...*; M. Tomuş, *Carnet critic*, 1969; I. Pop, *Avangardismul...*; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1971; L. Raicu, în *România literară*, nr. 9, 1971; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 27, 1971; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 4, 1971; Fl. Manolescu, în *Argeş*, nr. 4-5, 1971; I. Pop, în *Steaua*, nr. 3, 1971; I. Adam, în *Săptămâna*, nr. 44, 1971; N. Ciobanu, *Panoramic*, 1972; A. Dragoş Munteanu, *Opera şi destinul scriitorului*, 1972; I. Purcaru, *Poezie şi politică*, 1972; P. Poantă, *Modalităţi...*; P. Georgescu, *Printre cărţi*, 1973; Ileana Corbea-N. Florescu, *Biografii posibile*, 1973; Al. Piru, în *Ramuri*, nr. 3, 1974; M. Petroveanu, *Traiectorii lirice,* 1974; N. Ciobanu, *Critica în primă instanţă*, 1974; Al. Andriescu, *Relief contemporan*, 1974; G. Dimisianu, *Valori actuale*, 1974; V. Felea, *Secţiuni*, 1974; E. Manu, *Sinteze şi antiteze literare*, 1975; E. Barbu, *O istorie...*; Al. Piru, *Poezia...*; N. Balotă, în *România literară*, nr. 27, 1976; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 12, 1976; D. Laurenţiu, *Eseuri asupra stării de graţie*, 1976; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1976; M. Iorgulescu, *Al doilea rond,* 1976; L. Raicu, *Critica – formă de viaţă*, 1976; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 12, 1977; Gh. Grigurcu, în *Ateneu*, nr. 1, 1977; Al. Protopopescu, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1977; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 3, 1977; A. Sasu, în *Steaua*, nr. 2, 1977; L. Raicu, în *România literară*, nr. 41, 1977; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane,* 1977; G. Dimisianu, *Opinii literare*, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi...*; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 3, 1980; I. Bălu, în *România literară*, nr. 35, 1980; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 6-7, 1980; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 1, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 40, 1983; Ov. S. Crohmălniceanu, *ibidem*, nr. 24, 1984; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; Al. Ştefănescu, *Prim-plan*, 1987; Ov. S. Crohmălniceanu, *Al doilea suflu*, 1989. **(R. Z.)**

TEODORESCU-BRANIŞTE Tudor, n. 12 apr. 1899, Piteşti – m. 23 mart. 1969, Bucureşti, Prozator. Fiul lui Ioan Teodorescu, institutor, şi al Anastasiei (n. ?). Şcoala primară şi liceul în oraşul natal. Între 1918 şi 1921 urmează cursurile Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti. În paralel e copist şi redactor la ziarele *Izbânda, Avântul* şi *Cuvântul liber*. Din 1920 devine colaborator la *Viaţa Românească, Adevărul, Dimineaţa* şi *Chemarea.* În 1921 îşi ia licenţa în drept şi se înscrie la Baroul de Ilfov. Debut în 1915 în *Rampa* cu cronici literare semnate cu pseud. Andrei Branişte. Debut editorial în 1920 cu vol. de schiţe şi nuvele *Suflet de femeie*. Atras de mişcare asocialistă din tinereţe, **T.** a avut o activitate publicistică susţinută: *Cronica, Gazeta, Solia, Scena, Aurora, Facla, Ţara*. Între 1933 şi 1936 conduce ziarul *Cuvântul liber*, iar în 1939 scoate *Jurnalul*, ziar de stânga, suprimat în 1940. În anii următori se retrage din gazetărie, pentru a reveni în 1944 ca director al *Jurnalului de dimineaţă*. A tradus din André Maurois, Leopold Stern, Benjamin Constant. După 1944, producţia literară scade, reducându-se la confesiuni. Publicist prin vocaţie, **T.** identifică deliberat literatura cu publicistica militantă, proza sa fiind preponderent socială şi de atitudine.

OPERA: *Suflet de femeie*, schiţe şi nuvele, Bucureşti, 1920; *Şovăiri*, schiţe şi nuvele, Bucureşti, 1921; *Oameni şi cărţi*, publicistică, Bucureşti, 1923; *Léon Gambetta*, Bucureşti, 1926; *Ochiul de nichel*, Bucureşti, 1927; *Clémenceau*, Bucureşti, 1931; *Fundătura cimitirului nr. 13*, roman, Bucureşti, 1932; *Domnul Negoiţă sau individul împotriva statului*, roman, Bucureşti, 1932; *Băiatul popii*, roman, Bucureşti, 1933; *Doctrina bâtei*, publicistică, Bucureşti, 1936; *Democraţia pe înţelesul tuturor*, Bucureşti, 1936 (1945); *Oameni de ieri*, publicistică, Bucureşti, 1938; *Prinţul*,

roman, Bucureşti, 1944; *Scandal*, roman, Bucureşti, 1945; *Primăvara apele vin mari*, Bucureşti, 1960; *Prinţul*, pref. de R. Popescu, Bucureşti, 1961; *Oameni şi paiaţe*, culegere de art. îngrijită de C. Darie şi V. Adrian, Bucureşti, 1967; *Scara vieţii*, ed. îngrijită şi cuvânt înainte de C. Darie, Bucureşti, 1976; *Ibovnice,* roman, pref. de C. Darie şi P.I. Teodorescu, Bucureşti, 1993; *Prinţul,* ed. de C. Darie şi P. I. Teodorescu, Bucureşti, 1998.

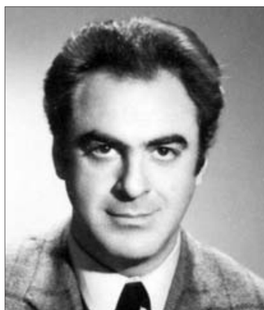
REFERINŢE CRICITE: M. Ilovici, *Negativismul tinerei generaţii,* 1934; P. Constantinescu, *Scrieri...*; Ş. Cioculescu, *Aspecte...*; Perpessicius, *Opere*, V, 1972; I. Massoff, *Despre ei şi despre alţii*, 1973; A. Leon*, Umbre*, III, 1975; M. Macovescu, în *România literară*, nr. 45, 1984; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 9, 1985; V. Râpeanu, *Scriitori...*; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 30, 1989; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Literatorul,* nr. 29, 1993; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 36, 2002; M. V. Buciu, în *Contemporanul,* nr. 5-8, 2003. **(R. G. Ţ.).**

TEODORU Eugen, n. 24 iul. 1922, Galaţi. Prozator. Fiul lui Tudose Teodoru, maistru montor CFR, şi al Emiliei (n. Comaniuc). Clasele primare în oraşul natal, apoi Liceul Militar „Ştefan cel Mare" din Cernăuţi (1934-1942). Urmează simultan Şcoala de Ofiţeri de Jandarmi din Bucureti (1942-1944) şi Facultatea de Ştiinţe Juridice din acelaşi oraş (1942-1946). Combatant pe front. Între anii 1944 şi 1962 este ofiţer, după trecerea în rezervă ocupând funcţia de redactor-şef al rev. *Arhivele statului*, din Direcţia Generală a Arhivelor Statului Bucureşti. Secretar literar al Ansamblului de cântece şi dansuri „Ciocârlia" (până în 1971), după care devine redactor principal la rev. *Pentru patrie*. Membru în Consiliul de conducere al rev. *Săptămâna*. Debutează în 1957, la *Tânărul scriitor*, cu nuvela *Cămila*, dând apoi la iveală vol. de schiţe şi povestiri cu subiecte extrase din suburbiile provinciale (*Croitor pentru săraci*, 1962; *Microbuzul de seară*, 1964), din mediul cazon (*Răgaz*, 1965; *Diana,* 1969; *Frumoasele garnizoanei*, 1969; *Moartea boxerului*, 1978; *Nunta cu sănii,* 1980), altele inspirate din primul şi al doilea război mondial (*Flăcări pe chei*, 1964; *Sub temelii*, 1969; *Podul de foc*, 1975 – Premiul rev. *Săptămâna*), reportaje surprinzând viaţa contemporană a Galaţiului (*Port dunărean*, 1964) sau „romane-document" (*Bucureşti, oraş de vis şi de dor*, 1977; *Din scrinurile regilor*, 1979). A mai scris *Din legendele Dunării* (1982). În continuare publică vol. de povestiri *Corabia mistuită* (1983), *Brelocuri* (1985), *Pasagera* (1989) şi romanul *Zori în ceaţă* (1985). Colaborează la *Tânărul scriitor, Luceafărul, România literară, Viaţa Românească, Tribuna, Săptămâna, Ateneu, Pentru patrie, Viaţa militară, Albina, Flacăra* etc.

OPERA: *Croitor pentru săraci*, povestiri, Bucureşti, 1962; *Microbuzul de seară,* povestiri, Bucureşti, 1964; *Flăcări pe chei,* povestiri, Bucureşti, 1964; *Răgaz*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1965; *Port dunărean*, Bucureşti, 1965; *Frumoasele garnizoanei*, Bucureşti, 1969; *Sub temelii*, Bucureşti, 1969; *Diana*, Bucureşti, 1969; *Podul de foc,* povestiri, Bucureşti, 1975; *Bucureşti, oraş de vis şi de dor*, Bucureşti, 1977; *Moartea boxerului*, Bucureşti, 1978; *Din scrinurile regilor*, Iaşi, 1979; *Nunta cu sănii*, roman, Bucureşti, 1980; *Din legendele Dunării*, Bucureşti, 1982; *Corabia mistuită,* povestiri, Bucureşti, 1983; *Brelocuri*, povestiri, Bucureşti, 1985; *Zori în ceaţă*, roman, Bucureşti, 1985; *Pasagera*, povestiri, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Gazeta literară*, nr. 3, 1963; L. Raicu, în *România literară*, nr. 2, 1970; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 253, 1975; M. Constantinescu, în *România literară*, nr. 4, 1976; D. Mutaşcu, în *Săptămâna*, nr. 348, 1977; D. Ciachir, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1977; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 411, 1978; H. Zalis, în *România literară*, nr. 46, 1978; D. Mutaşcu, în *Săptămâna*, nr. 416, 1978; I. Adam, în *Contemporanul*, nr. 25, 1980; E. Manu, în *Săptămâna*, nr. 482, 1980; idem, în *România literară*, nr. 17, 1980; C. Sorescu, în *Săptămâna*, nr. 503; 504; 505, 1980; G. Muntean, în *România literară*, nr. 44, 1982; L. Chişu, în *Luceafărul*, nr. 1, 1988. **(I. R.)**

TERTULIAN N. (numele la naştere: Nathan Veinstein), n. 12 mart. 1929, Iaşi. Estetician, eseist, critic literar. Fiul comerciantului Marcu Veinstein şi al Clarei (n. Oivid), prof. Clasele elementare la „Trei Ierarhi" din Iaşi (1935-1939). Urmează Liceul Naţional (1939-1940) şi liceul evreiesc (1940-1944) din acelaşi oraş, apoi Liceul „I.L. Caragiale" (1944-1946) din Bucureşti. A absolvit Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1946-1950). Secretar al Liceului „I. L. Caragiale" din Bucuresti (1946-1947); redactor la *Contemporanul* (1948-1954); asistent la Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1949-1950; suspendat din funcţie), apoi lector (1969-1977; exclus din învăţământ); redactor la *Viaţa Românească* (1954-1959); cercetător ştiinţific la Institutul de Istoria Artei „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti (1977-1980). Dr. în filosofie cu teza *Benedetto Croce şi Georg Lukács sau despre raporturile dintre estetică şi filosofie* (1972). Din 1980, cercetător la Institutul de Filosofie al Univ. din Heidelberg (Germania, până în 1981), prof. asociat la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Siena, Italia (1981-1982) şi director de studii la École des Hautes Études en Sciences Sociales din Paris (începând cu 1982). Debutează în *Contemporanul* (1948). Debutul editorial, în 1954, cu vol. *Probleme ale literaturii de evocare istorică*. Alte vol.: *Eugen Lovinescu sau contradicţiile estetismului* (1959), *Critică, estetică, filosofie* (1972), *Experienţă, artă, gândire* (1977), Georges Lukács. *Etapes de sa pensée esthétique* (1980), *Perspective contempornae* (1981). Colaborează la *România literară, Viaţa Românească*, şi la publicaţii din străinătate: *Aut aut* (Milano), *Rivista di Studi Crociani* (Napoli), *Revue d'Esthétique* (Paris), *La Quinzaine Littéraire* (Paris), *Neues Forum* (Viena), *Freies Forum* (Heidelberg). A susţinut comunicări şi rapoarte la Congrese şi colocvii de estetică desfăşurate la Upsala (1968), Bucureşti (1972), Darmstadt (1976), Tokio (1977), Cerisy-la-Salle (1979), Dubrovnik (1980) şi a fost prof. asociat la Univ. din Heidelberg şi Siena, la École des Hautes Études en Sciences Sociales din Paris. Membru în Comitetul Asoc. Internaţionale „Union pour l'Enseignement de l'Estétique". În 1968 i s-a decernat premiul rev. *Viaţa Românească*, pentru vol. *Eseuri*. Este recunoscut ca exeget al operei lui Georg Lukács. A prefaţat trad. din Lukács, Croce, Schopenhauer, Marcuse şi a editat *Scrierile* lui Mihai Ralea (vol. I-III, 1972-1981).

OPERA: *Probleme ale literaturii de evocare istorică*, Bucureşti, 1954; *Eugen Lovinescu sau contradicţiile estetismului*, Bucureşti, 1959; *Eminescu şi Schopenhauer*, în *Studii eminesciene*, Bucureşti, 1965; *Eseuri*, Bucureşti, 1968; *Critică, estetică, filosofie*, Bucureşti, 1972; *Georg Lukács sau sinteza imposibilă,* în vol. *Confruntări despre om şi cultură*, ed. îngrijită de C. I. Gulian, Bucureşti, 1972 şi în vol. *Esteticieni români*, Bucureşti, 1972; *Metoda ontologică-generală în estetică*, în vol. *Estetica filosofică şi ştiinţele artei*, Bucureşti, 1972; *Experienţă, artă, gândire*, Bucureşti, 1977; Georg Lukács. *Etapes de sa pensée esthétique*, Paris, 1980; *Perspective contemporane*, Bucureşti, 1981; *Lukács. La rinascità dell'ontologia,* Roma, 1986; *Ontologia der ser social,* Mexico, 1991.

REFERINŢE CRITICE: Marian Popa, în *Săptămâna*, nr. 355, 1977; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1978; P. Georgescu, în *România literară*, nr. 10, 1979; V. E. Maşek, în *România literară*, nr. 11, 1981; Z. Sângeorzan, *ibidem*, nr. 49, 1981. **(A. S.)**

THEODORESCU Barbu, n. 14 aug. 1905, Craiova – m. 18 ian. 1979, Bucureşti. Bibliograf şi istoric literar. Fiul lui Marin Theodorescu, negustor. Liceul Naţional din Craiova, Facultatea de Litere şi Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti, cu licenţa în 1929. Cursuri de specializare în Italia şi Franţa. Dr. în filosofie cu teza *Istoria bibliografiei române* (1939). Secretar al lui Iorga şi şef de cabinet în timpul guvernului Iorga (1931-1932), prof. de liceu, conf. la Univ. din Craiova (din 1960) şi la Univ. din Bucureşti (din 1966 până la pensionare, în 1971). A fost membru al Soc. interbelice a prof. secundari „Prietenii istoriei literare". Bibliograf, biograf, editor de documente şi istoric literar, a cărui activitate s-a concentrat mai ales asupra operei şi figurii lui N. Iorga. *(Nicolae Iorga. Viaţa şi opera.* Biobibliografie, 1931; *Bibliografia istorică şi literară a lui N. Iorga,* I-II, 1935-1937; *Nicolae Iorga,* 1943; *Un concurs universitar celebru: N. Iorga,* 1944; *Contribuţiuni la cunoaşterea strămoşilor lui N. Iorga,* 1947; *Nicolae Iorga şi*

educaţia maselor, 1967; *Nicolae Iorga*, 1968; *Bibliografia şcolară a lui N. Iorga.* Studii şi documente, 1970; *N. Iorga.* Bibliografie, 1976).

OPERA: *Nicolae Iorga. Viaţa şi opera.* Biobibliografie, Bucureşti, 1931; *Bibliografia istorică şi literară a lui N. Iorga,* I-II, Bucureşti, 1935-1937; *Constantin Lecca,* Bucureşti, 1938 (ed. II, 1969); *Manualul bibliotecarului,* Bucureşti, 1938; *Nicolae Iorga,* Bucureşti, 1943; *Un concurs universitar celebru: N. Iorga,* Bucureşti, 1944; *Istoria bibliografiei române,* Bucureşti, 1945 (ed. II, 1972); *Contribuţiuni la cunoaşterea strămoşilor lui N. Iorga,* Bucureşti, 1947 (semnat cu pseud. Filip Roman); *Literatura rusă şi sovietică în limba română. 1830-1959,* Bucureşti, 1959; *Nicolae Iorga şi educaţia maselor,* Bucureşti, 1967 (în colab. cu O. Păun); *Nicolae Iorga,* Bucureşti, 1968; *Biografia şcolară a lui N. Iorga.* Studii şi documente, Bucureşti, 1970; *N. Iorga, Bibliografie*, Bucureşti, 1976.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, în *Revista istorică,* 1939; M. Anghelescu, în *România literară,* nr. 39, 1972; M. Bucur, *Istoriografia literară românească,* 1973; Fl. Firan, *De la Macedonski la Arghezi,* 1975; Ş. Cioculescu, în *Itinerar critic,* V, 1989. **(M. A.)**

THEODORESCU Cicerone, n. 9 febr. 1908, Bucureşti – m. 18 febr. 1974, Bucureşti. Poet. Fiu de muncitor ceferist. Cursurile liceale în Bucureşti, urmate de Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Prof. secundar la mai multe licee, redactor şi ziarist, colaborator la presa de stânga, semnatar, alături de alţi intelectuali democraţi, al unor proteste împotriva fascizării ţării. După 1944, funcţii importante în Centrala Cărţii, vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor (din 1944), redactor-şef al rev. *Viaţa Românească* (din 1948). A debutat în 1925 în *Universul literar* al lui Perpessicius, după care publică la *Bilete de papagal, Azi, Credinţa, Cuvântul, Cuvântul liber, Facla, România literară, Lumea, Sinteza, Universul literar, Gazeta literară, Viaţa Românească, Vremea, Zodiac, România literară, Luceafărul* etc. Debut editorial cu *Cleştar* (1936), vol. ce „închide clocotul sufletesc în strofe glaciale, translucide, cizelate îndelung cu migală de bijutier" (Ov. S. Crohmălniceanu). Poetul se remarcă mai ales prin versuri inspirate din munca şi suferinţele feroviarilor. Şi celelalte vol. merg în această direcţie (*Cântece de galeră*, 1946; *Focul din amnar*, 1946; *Un cântec din uliţa noastră*, 1953 etc.), deşi lirismul său se epicizează sau se anemiază pe parcurs, rămânând viabil doar în vol. de versuri cu structură fixă (rondelurile). Între ultimele vol.: *Poteca lunii,* 1964; *Hronic*, 1965; *Zburătorul din larg*, 1965; *Ţărmul singuratic,* 1968; *Nebunul regelui*, 1976; *Platoşa duratei*, 1973. În ultimii ani ai vieţii (1971-1972) petrece lungi perioade la Roma, scriind un poem despre Traian (rămas inedit). A defăşurat o bogată activitate de traducător, mai ales din literatura sovietică (Maiakovski, Tvardovski), dar şi din autori precum William Blake, Jerôme Carcopino, Lino Curci. A cules folclor (*Izvoare fermecate*, 1958) şi a fost un prolific autor de literatură pentru copii, parţial irecuperabilă astăzi. Premiul de Stat pentru vol. *Un cântec din uliţa noastră* (1953). A mai semnat Radu Lăncieru, Victor Sângeru, C. Tudor, C. Tudoran.

OPERA: *Cleştar*, versuri, Bucureşti, 1936; *C. F. R.*, versuri, Bucureşti, 1938; *Focul din amnar*, versuri, Bucureşti, 1946; *Cântece de galeră*, Bucureşti, 1946; *Năpârstoc şi alte povestiri pentru copiii noştri*, Bucureşti, 1946 (ed. II, 1947); *Ograda minunată*, Bucureşti, 1948 (ed. II, 1949); *Povestea cu piticul boier*, Bucureşti, 1948; *Cântece de galeră, precedate de Cleştar, întregite cu Focul din amnar*, Bucureşti, 1949; *Calea Griviţei*, Bucureşti, 1949; *Din toamna lui 30...*, Bucureşti, 1949; Vl. Maiacovski, *În gura mare*, Bucureşti, 1949; ed. II, 1956 (trad.); Vl. Maiacovski, *Lenin*, Bucureşti, 1949 (trad.); Vl. Maiacovski, *Lenin e cu noi*, Bucureşti, 1950 (trad.); *Întâmplarea din grădină*, Bucureşti, 1952 (ed. II, 1955; ed. III, 1960); *Un an întreg*, Bucureşti, 1952; *Gogu Pintenogu*, Bucureşti, 1953 (ed. II, 1956; ed. III, 1959; ed. IV, 1995); *Un cântec din uliţa noastră*, Bucureşti, 1953 (ed. II, 1957); A. Tvardovski, *Vasili Tiorchin. Cartea despre ostaş*, Bucureşti, 1953; ed. II, 1957 (trad.); *Făurari de frumuseţe*, Bucureşti, 1954; *Păuniţa a crescut*, Bucureşti, 1954; *Scriitorul şi cartea la noi*, Bucureşti, 1954; Vl. Maiacovski, *Vladimir Ilici Lenin*, Bucureşti, 1954; ed. II, 1956 (trad.); *O*

şcolăriţă în pădure, Bucureşti, 1955; *Versuri alese*, I-II, Bucureşti, 1955; *Vistavoiul dimineţii*, Bucureşti, 1956; Vl. Maiacovski, *Iubesc*, Bucureşti, 1956 (trad.); Vl. Maiacovski, *150.000.000*, Bucureşti, 1956 (trad.); Vl. Maiacovski, *Ploşniţa*, Bucureşti, 1957 (trad.); Vl. Maiacovski, *Satire*, Bucureşti, 1957 (trad.); *Oameni şi dragoste*, Bucureşti, 1958; *Izvoare fermecate* (folclor), Bucureşti, 1958; William Blake, *Poeme*, Bucureşti, 1958; *Poezii*, cu o pref. de I. Vitner, Bucureşti, 1959; Vladyslav Broniewski, *Versuri alese*, Bucureşti, 1960 (trad.); *Atenţie copii!*, Bucureşti, 1961; *Povestea cartierului*, Bucureşti, 1961; *De dragoste*, Bucureşti, 1961; Vl. Maiacovski, *Opera poetică*, I-II, Bucureşti, 1961-1963 (trad.); *Povestea Ioanei*, Bucureşti, 1963 (ed. II, 1966); *Poteca lunii,* pref. de R. Popescu, Bucureşti, 1964; *Hronic*, Bucureşti, 1965; *Zburătorul din larg*, Bucureşti, 1965; *Pădurea de cleştar*, Bucureşti, 1967; *Ţărmul singuratic*, Bucureşti, 1968; *Scrieri*, I-II, ed. îngrijită de autor, Bucureşti, 1969; Vl. Maiacovski, *Trei poeme de dragoste*, Bucureşti, 1970 (trad.); Lino Curci, *Raport din cosmos*, Bucureşti, 1972 (trad.); Maiacovski, *Poeme*, Bucureşti, 1973 (trd.); *Platoşa duratei*, Bucureşti, 1973 ; *Poezii pentru copii*, pref. de R. Boureanu, Bucureşti, 1975; *Nebunul regelui,* pref. de M. Gafiţa, Bucureşti, 1976; Vl. Maiacovski, *Octombrie*, Bucureşti, 1977 (trad.); Jérôme Carcopino, *Viaţa cotidiană în Roma la apogeul imperiului*, Bucureşti, 1979 (trad.); *De bello dacico*, text îngrijit de Coralia C. Theodorescu, postfaţă de Al. Balaci, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Ist. lit. cont.*; G. Călinescu, *Istoria...*; P. Constantinescu, *Scrieri*, V, 1971; Perpessicius, *Menţiuni...*, II; M. Petroveanu, *Pagini critice*, 1958; P. Georgescu, *Încercări critice*, I, 1957; I. Biberi, în *Viaţa Românească*, nr. 19, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 19, 1969; Fl. Manolescu, în *România literară*, nr. 5, 1970; M. Iorgulescu, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1972; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 33, 1973; V. Porumbacu, în *România literară*, nr. 33, 1976; V. Crăciun, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1977; Iordan Datcu–Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor*, 1979; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, II; E. Jebeleanu, în *România literară*, nr. 7, 1983; I. Papuc, în *Contemporanul,* nr. 8, 1999. **(M. Pp.)**

THEODORESCU Dem., n. 26 oct. 1888, Roeşti, jud. Vâlcea – m. 11 apr. 1946. Prozator. Studii de litere şi filosofie la Bucureşti. Debutează în timpul studiilor liceale la Craiova în rev. *Ramuri,* cu poezie şi filosofie. Atras de jurnalistică din timpul studenţiei intră în activitatea de presă (1911). E redactor la *Dreptatea, Adevărul, Dimineaţa, Cuvântul*. Din 1907 datează încercarea sa îndramaturgie cu piesa într-un act *Traian Traianescu-Laocoon*. Mărturie a interesului său pentru teatru, stimulat şi de faptul că soţia scriitorului era actriţa Marioara Zimniceanu, stau cronicile dramatice, trad., prelucrările. Romanul *Rita Rizu*, rămas în ms, e inspirat din raza luminilor rampei. Gazetăria îşi imprimă stilul şi îşi impune temele în paginile prozatorului, exigent cu sine, în romanele *În cetatea idealului* (1920), *Sub flamura roşie* (1926) şi *Robul* (1936), singurele vol. publicate, fapt neobişnuit pentru un gazetar dedat la alt ritm al apariţiilor.

OPERA: *În cetatea idealului,* roman, Bucureşti, 1920; *Sub flamura roşie,* roman, Bucureşti, 1926; *Robul*, roman, Bucureşti, 1936 (în trad. engleză *One House contains us,* New York, 1939); *În cetatea idealului*, ed. îngrijtă şi prefaţată de S. P. Dan, Bucureşti, 1972. *Traduceri*: Lope de Vega, *Castiliana,* comedie în opt tablouri (prelucrare), Bucureşti, 1942; Victorien Sardou, *Fedora*, dramă în patru acte, Bucureşti, 1944.

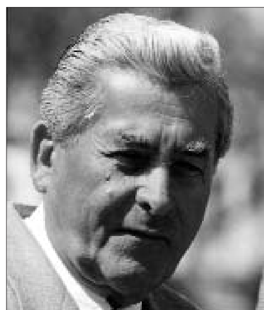
REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni...*, I; G. Călinescu, *Istoria...*; Perpessicius, *Opere*, II, 1967; Vl. Streinu, *Pagini...*, I; Ş. Cioculescu, *Aspecte...*; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, I; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 5, 1981; N. Antonescu, în *România literară*, nr. 44, 1988; idem, în *Tribuna*, nr. 52, 1988. **(I. S.)**

THEODORIAN Caton, n. 14 mai 1871, Craiova – m. 8 ian. 1939, Bucureşti. Dramaturg şi prozator. Fiul lui Ion Theodorian şi al Emmei (n. Carada). Face clasele primare la Institutul „C. Dima Popovici” din Craiova, pe care îl conducea mama sa. Urmează apoi Colegiul (1881-1885) şi Liceul militar „D. A. Sturdza” (1885-1887) din acelaşi oraş. Pleacă de acasă în 1887, însoţind ca sufleur, copist şi figurant trupa de teatru a lui Teodor Popescu. În 1888 intră în administraţie şi lucrează multă vreme ca funcţionar în diferite localităţi din partea de sud a ţării. Călătoreşte în Austria, Franţa şi Italia. Lucrează în redacţiile unor publicaţii ca *Adevărul* şi *Naţionalul*. Conduce publicaţii efemere şi provinciale, precum *Lumina* (1890), *Râmnicul* (1906). În 1919 ia parte la întemeierea la Bucureşti a rev. *Sburătorul*. Vicepreşedinte al Soc. Scriitorilor Români (1912); membru în Comitetul de lectură al Teatrului Naţional din Bucureşti (1916); membru în Comisiunea de pe lângă Direcţia generală a artelor, din Ministerul Cultelor şi Artelor (1923); membru fondator şi preşedinte al Soc. Autorilor Dramatici Români (1923-1926; 1933-1939). Debutează în rev. *Lumina* în 1890. Debut editorial cu vol. de schiţe şi nuvele *Petale* (1891), după ce frecventează o vreme cenaclul „Literatorul” al lui Alexandru Macedonski. Continuă cu vol. de proză scurtă *Prima durere* (1906), *Calea sufletului* (1909), *La masa calicului* (1911), *Povestea unei odăi* (1914), *Cum plânge Zinica* (1914), *Epice şi dramatice* (1921) şi cu romanul *Sângele Solovenilor* (1908). Debutează ca dramaturg în 1913 cu piesa *Ziua din urmă*, jucată pe scena Teatrului „Modern” de către compania Marioarei Voiculescu. A publicat următoarele vol. de teatru: *Bujoreştii* (1915), *Nevestele domnului Pleşu* (1921), *Greşeala lui Dumnezeu* (1929), *Jucării sfărâmate* (1932). A tradus vol. de Théophile Gautier, Emile Zola, Al. Dumas-fiul, Galopin Arnould. Colab. la *Adevărul, Naţionalul, Revista literară, Literatorul, Ramuri, Luceafărul, Sămănătorul, Flacăra.*

OPERA: *Petale*, schiţe şi nuvele, Craiova, 1891; *Prima durere*, nuvele şi schiţe, Bucureşti, 1906; *Sângele Solovenilor*, roman, Bucureşti, 1908; *Calea sufletului*, nuvele şi schiţe, Bucureşti, 1909; *La masa calicului*, nuvele şi povestiri, Bucureşti, 1911; *Povestea unei odăi,* nuvele, Bucureşti, 1914; *Cum plânge Zinica*, schiţe şi nuvele, Bucureşti, 1914; *Bujoreştii*, comedie dramatică, Bucureşti, 1915; *Nevestele domnului Pleşu*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1921; *Epice şi dramatice*, nuvele şi comedii, Bucureşti, 1921; *Stăpâna*, comedie, Bucureşti, 1926; *Greşeala lui Dumnezeu*, piesă în trei ace, Bucureşti, 1929; *Jucării sfărâmate*, comedie în trei acte, Bucureşti, 1931. Traduceri: Théophile Gautier, *Moartea înamorată,* nuvele, Bucureşti, 1912; Al. Dumas-fiul, *Procesul lui Clemenceau. Memoriile acuzatului*, roman, Bucureşti, 1921; Emile Zola, *Pentru o noapte de iubire*, nuvelă, Bucureşti, 1921; Galopin Arnould, *Învierea lui Edgar Pipe*, roman, Bucureşti, 1933.

REFERINŢE CRITICE: I. Chendi, *Schiţe de critică literară*, 1924; E. Lovinescu, *Istoria*..., IV; N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, II, 1934; G. Călinescu, *Istoria*...; C. Ciopraga, *Literatura*...; D. Micu, *Început*...; I. Valerian, *Chipuri din viaţa literară*, 1970; I. Trivale, *Cronici literare*, 1971; I. Rotaru, *O istorie*..., II, 1972; I. Massoff, *Teatrul românesc*, IV, 1972; *Istoria teatrului în România*, III, 1973; F. Firan, *De la Macedonski la Arghezi*, 1975; S. Cincă, *Caton Theodorian*, 1979; E. Manu, în *Revista de sitorie şi teorie literară*, nr. 3, 1979; Mircea Popa, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1985; D. Filipescu, în *Luceafărul*, nr. 44, 1987. **(Gh. P.)**

THEODORU Radu, n. 17 ian. 1924, com. Ineu, jud. Arad. Prozator. Fiul agronomului Constantin Theodoru şi al Paulei (n. Iliescu), prof. de biologie. Bacalaureatul la Liceul „C. Diaconovici-Loga” din Timişoara (1943), urmat de Şcoala de ofiţeri de aviaţie Bucureşti-Cotroceni (1943-1945), Şcoala specială de aviaţie (1945-1946). În perioada 1946-1949, pilot de vânătoare în Flotila I Vânătoare, Bucureşti. Comandant de escadrilă de vânătoare şi instructor de zbor la Regimentul 3 Vânătoare-Târgşor (1949-1950), comandant de companie şi prof. de

specialitate la Şcoala de ofiţeri tehnici de aviaţie Sibiu (1950-1951), după care este trecut în rezervă (actualmente are gradul de comandor aviator în retragere). Între 1952 şi 1954 conduce Cenaclul „Orizonturi noi” din Sibiu. Redactor al rev. *Scrisul bănăţean* (apoi *Orizont*) din Timişoara, secretar al Filialei Timişoara a Uniunii Scriitorilor (1956-1965), redactor la rev. *Astra* din Braşov, secretar al Filialei Braşov a Uniunii Scriitorilor (1967-1978), vicepreşedinte al Comitetului Judeţean de Cultură şi Artă, Braşov (1969-1970). După această dată se stabileşte la Bucureşti, petrecând mare parte din an la Grădiştea. Conduce cenaclul literar al rev. *Viaţa militară*. În perioada 1958-1960 exclus din Uniunea scriitorilor şi din funcţiile deţinute în cadrul ei în urma publicării unui art. despre Eusebiu Camilar. Director al Casei de editură şi presă *Galaxia românească* şi al publicaţiilor *Galaxia românească, Violenţa, Alarmă de gradul zero* (1990-1993). După debutul cu romanul istoric *Brazdă şi paloş* (I, 1954; II, 1956), a scris piese de teatru, unele pentru copii şi tineret, jucate la Timişoara, Oradea, Braşov şi la Televiziunea Română (*Nedeia inimilor*, nepublicată; *Cazul studentului Lotreanu*, nepublicată; *Dincolo de linii*, 1968; *Şoimii Moldovei,* 1969; *Albatros*, nepublicată; *Posada*, 1973; *Menumorut, stăpânul Bihariei*, 1973; *Ion Vodă Cumplitul*, 1974; *Prin ochii lor*, nepublicată; *Marele vis*, nepublicată; *Alo?... Pescăruşii*, nepublicată), romane (*Muntele*, I, 1963; II, 1967; *Steaua de mare*, 1966; *Aproape de zei*, 1969; *A sosit ora*, 1969; *Regina de abanos*, 1970; *Vulturul*, I, 1971; II, 1972; III, 1973; IV, 1974; *Nopţi albastre*, 1976; *Călăreţul roşu*, 1976; *Cronica eroică 1877-78*, 1977; *Biografie de război* I-IV, 1980-1987; *Recunoaştere îndepărtată*, 1981; *Vâltoarea,* 1987; *În luptă cu valurile,* 1992 ş.a.), nuvele (*Interceptarea*, 1963; *Escadrila a IV-a*, 1970 etc.). **T.** împleteşte scrisul cu aventura: zboruri, croaziere pe Marea Neagră, pe mările şi oceanele lumii, iaht proprietate personală sunt accesoriile fireşti ale unui neliniştit (o serie de vol. conţin reportajele acestor călătorii: *Cu „Hai-Hui 2” spre sud*, 1980; *Noi, „Mircea” şi Atlanticul*, 1978; *Din nou spre sud*, 1982). ; Premiul Acad. (1974). O disciplină spartană a scrisului şi un deosebit simţ pentru ficţiune fac din **T.** unul din cei mai prolifici scriitori ai perioadei postbelice.

OPERA: *Brazdă şi paloş*, roman istoric, I-II, Bucureşti, 1954-1956 (ed. II, 1967); *Nedeia inimilor,* dramă în două părţi, jucată la Teatrul de Stat din Timişoara, în stagiunea 1959/60 şi la Teatrul de Stat din Oradea în 1960; *Cazul studentului Mihai Lotreanu*, piesă în 4 acte, Teatrul de Stat din Timişoara, 1962; *Muntele*, roman, I-II, Bucureşti, 1963-1967; *Interceptarea*, nuvelă, Bucureşti, 1963; *Atac la sol*, Bucureşti, 1965; *Steaua de mare*, roman, Bucureşti, 1966; *Popas în Madagascar*, I-II, Bucureşti, 1967; *Strămoşii*, Bucureşti, 1967 (ed. II, 1972; ed. III, 1979); *Dincolo de linii*, dramă de război, Bucureşti, 1968; *Vitejii*, I-II, Bucureşti, 1968; *Taina recifului*, roman, Bucureşti, 1968; *Aproape de zei*, roman, Bucureşti, 1969; *A sosit ora*, roman, Bucureşti, 1969; *Şoimii Moldovei*, scenariu pentru copii, Bucureşti, 1969; *Albatros*, comedie eroică în două părţi, Teatrul Dramatic din Braşov, 1969; *Escadrila a IV-a*, nuvelă, Bucureşti, 1970; *Regina de abanos*, roman, Bucureşti, 1970; *S.O.S.... Puhoaiele!...*, Bucureşti, 1970; *Vulturul*, roman, I-IV, Bucureşti, 1971-1974 (ed. II, I-IV, 1981-1982); *Posada*, scenariu pentru copii, Bucureşti, 1973; *Menumorut, stăpânul Bihariei*, scenariu pentru copii, Bucureşti, 1973; *Ion Vodă Cumplitul*, scenariu pentru copii, Bucureşti, 1974; *Prin ochii lor*, teatru T.V., 1974; *Mai jos de Steaua Polară*, povestire, Bucureşti, 1975; *Ţara făgăduinţei*, Bucureşti, 1975; *Călătorie neobişnuită,* roman, Bucureşti, 1975; *Marele vis*, piesă-serial T.V. în 3 episoade, 1975; *Nopţi albastre*, roman, Bucureşti, 1976; *Călăreţul Roşu,* roman, Bucureşti, 1976 (ed. definitivă, 2003); *Cronica eroică 1877-78,* roman document, Bucureşti, 1977; *Asaltul*, Bucureşti, 1977 (în colab. cu Marin Dragu); *Noi, „Mircea” şi Atlanticul*, Bucureşti, 1978; *Misiune de sacrificiu,* povestiri pentru copii, Bucureşti, 1979; *Biografie de război*, roman, I-IV, Bucureşti, 1980-1987; *Cu „Hai-Hui 2” spre sud*, jurnal de călătorie, Bucureşti, 1980; *Recunoaştere îndepărtată*, roman, Bucureşti, 1981; *Alo?... Pescăruşii*, piesă T.V., 1982; *Din nou spre Sud*, Bucureşti, 1982; *Corsarul,* roman, Bucureşti, 1984; *Croaziera*, nuvele, Bucureşti, 1985 (în colab. cu T. Arimit); *Vâltoarea,* roman, Bucureşti, 1987; *În luptă cu valurile,* roman, Bucureşti, 1992; *România ca o pradă,* Bucuresti, 1996 (ed. II, 1999); *Hungarismul astăzi,* Bucureşti, 1996; *Nazismul sionist,* Bucureşti, 1997 (ed. II, 2000); *Învierea lui Iuda,* Bucureşti, 2000; *Ardealul.*

Pe toţi ne cheamă Ursu, Bucureşti, 2000; *Mareşalul,* Bucureşti, 2001; *Decebal – circumterra, o tentativă refuzată,* Bucureşti, 2002; *A fost sau nu holocaust?,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: S. Alexandrescu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1965; E. Barbu, în *Cronica*, nr. 11, 1970; E. Manu, în *Orizont*, nr. 41, 1974; N. Cosmescu, în *Teatrul*, nr. 7, 1975; I. Angheluş, în *Cronica*, nr. 1, 1976; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 43, 1977; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 49, 1978; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 9, 1981; idem, *ibidem*, nr. 7, 1982; E. Oproiu, în *Contemporanul*, nr. 8, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 2; 31, 1984; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni*, 1985; E. Bureriu, în *Orizont*, nr. 26, 1987; C. Novac, în *Luceafărul,* nr. 19, 2003. **(Şt. B.)**

THEODORU Ştefan Gh., n. 11 iun. 1921, Brăila. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Alexandru Theodoru, inginer constructor, şi al Georgetei (n. Ioviţă), nepoata unui căpitan de panduri al lui Tudor Vladimirescu. Clasele primare şi liceul la Bucureşti (1928-1940); un an (1940) urmează, concomitent, Facultatea de Litere şi Filosofie şi Facultatea de Matematică a Univ. din Bucureşti, apoi se înscrie (1941) la Şcoala Politehnică, pe care o absolvă în 1946. A fost, pe rând, inginer la Regionala Căi Ferate I, Bucureşti, dispecer în cadrul Ministerului Industriei Locale şi Gospodăriilor Comunale, şef serviciu la Ministerul Construcţiilor, şef serviciu tehnic şi de producţie la Pavoazarea capitalei, şef serviciu tehnic la Banca de Investiţii şi Banca Agricolă şi, în sfârşit, inginer principal la Ministerul Petrolului şi Chimiei. În 1964, părăseşte ţara şi se stabileşte mai întâi în Austria (Viena), apoi în Statele Unite. Inginer la Hydrotehnic Corp. din New York (1966); între 1967 şi 1976, lucrează la firma de proiectare Leon Selzer et Co. În perioada 1980-1991 se ocupă de refugiaţii europeni, cu deosebire de români, în cadrul organizaţiei International Rescue Committee (IRC). Colaborează la *Revista scriitorilor români* (München, Germania), *România* (New York), *Drum* (Pittsburgh, Pennsylvania), *America* (Cleveland, Ohio), *Solia* (Detroit, Michigan), *Casa română* (Oakland, California), *Privighetoarea* (Hollywood, Florida), *Cuvântul românesc* (Hamilton, Ontario, Canada), *Mioriţa* (New York), *Hic Ego* (New York), *Vatra* (Freiburg, Germania), *Stindardul* (München, Germania), *Renaşterea* (Giessen, Germania) etc. Debutează cu vol. de *Versuri* (1973). Alte culegeri lirice: *Versuri* II (1993), *La lumină* (1993), *Odiseea unui cuget* (1993), *Întâlnire în amurg* (1994), *Traista cu stele* (1995; micropoeme haiku în română, franceză şi engleză) şi *Centum* (1997; micropoeme haiku în română, franceză şi engleză). A publicat romane (*Un milionar nebun,* 1996; *Născută în castelul lui Dracula*, 1997; *Adam şi soţiile sale*, 1998; *Refugiaţii,* 2002), teatru (*Teatru*, I-V, 1993-2002), proză scurtă (*Fata fără glas*, 1993; *Genius,* 1996) şi lucrări de istorie naţională (*A Wallachian Flag*, 1977; *Transilvania*, 1995). Este membru al Soc. Române de Haiku (din 1993) şi al celei americane (Haiku Society of America), din 1996. Volumele sunt semnate S. G. Theodoru, Ştefan G. Theodoru, Ştefan Theodoru şi Ştefan Gh. Theodoru.

OPERA: *Versuri,* New York – Madrid, 1973; *A Wallachian Flag,* New York, 1977; *Versuri*, II, cu schiţe şi melodii de Nina B. Theodoru, New York, 1988; *La lumină*. Versuri, III, New York – Bucureşti, 1993; *Odiseea unui cuget*. Versuri, IV, New York, 1993; *Teatru*, cu o *Prefaţă* de Valeriu Râpeanu, Bucureşti, 1993; *Fata fără glas*, proză scurtă, cu o *Prefaţă* de Valeriu Râpeanu, Bucureşti, 1993; *Întâlnire în amurg*, haiku, în lb. română, franceză şi engleză, Bucureşti, 1994; *Transilvania. O pagină de istorie,* Oradea, 1995; *Doamna*. Teatru, II, cu o *Prefaţă* de Romulus Zaharia, Bucureşti, 1995; *Traista cu stele/Le sac à étoiles/The Bag of Stars,* haiku, traduction française par Constantin Frasin, translated into English by Virginia Cucu, introducere de Florin Vasiliu, Bucureşti, 1995; *Un milionar nebun*, roman, Bucureşti, 1996; *Genius. Întâmplări din viaţa mea,* povestire, 1996; *Centum.* Haiku, III, cu un *Cuvânt introductiv* de Florin Vasiliu, în română, franceză şi engleză, Bucureşti, 1997; *Născută în castelul Dracula*. După scenariul cinematografic cu acelaşi nume, roman, Bucureşti, 1997; *Duminică la ora şase*. Teatru, III, cu o pref. (*Prezenţa dramaturgului*) de Ion Rotaru, Bucureşti, 1997; *Mărul din poveste,* povestiri pentru copii,

Bucureşti, 1998; *Adam şi soţiile sale*. După scenariul cinematografic cu acelaşi nume, roman, Bucureşti, 1998; *Cerşetorul.* Teatru, IV, Bucureşti, 1998; *Drapelul de margine*, Bucureşti, 1999; *Iac'aşa. Ieri. Astăzi. Mâine,* memorialistică, Bucureşti, 1999; *Şoaptele nucului bătrân/The Whispers of the Old Walnut Tree,* poeme într-un vers, ed. bilingvă româno-engleză, Bucureşti, 2001; *Refugiaţii,* roman, Bucureşti, 2002; *Tati.* Teatru, V, Bucureşti, 2002; *Între răsărit şi apus.* Haiku, IV, New York – Bucureşti, 2003; *Caleidoscop,* poeme într-un vers, New York – Bucureşti, 2003; *Un drapel, o luptă, un loc,* studiu de istorie, New York – Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Radu Creţeanu, în *Revue Roumaine d'Histoire*, nr. 3, 1978; Nicolae Stoicescu, în *Revista de istorie*, nr. 8, 1978; Florin Vasiliu, în *Revista de interferenţe culturale româno-japoneze*, 1994; Traian Golea, *În sprijinul Basarabiei*, 1995; A. Sasu, *Dicţonarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

TICAN-RUMANO Mihai (numele la naştere: Mihai Tican), n. 2 iul. 1895, com. Berevoieşti, jud. Argeş – m. 20 mart. 1967, Bucureşti. Prozator şi publicist. Fiul lui Nicolae Tican, ţăran sărac, şi al Saftei (n. ?). Cursul primar în satul natal. Băiat de prăvălie (1908); în urma unei maltratări din partea patronului, părăseşte ţara, la vârsta de 13 ani. Ar fi urmat cursurile unei univ. populare în Italia (Milano şi Roma). Călătoreşte neîncetat: Somalia, Tanger, Argentina, America de Nord, Mexic, Canada, Australia, Noua Zeelandă, Antile, Africa, Spania, unde se stabileşte temporar (1924-1931). Ataşat de presă la Madrid (cu titlu onorific). Între 1929 şi 1930 scoate la Barcelona ziarul *Dacia*. Debutează în presa argentiniană (Buenos Aires şi La Plata) prin 1914. În 1927-1928 publică la Barcelona mai multe vol. de tematică exotică (*La vida del blanco en la tierra del negro,* 2 vol., 1927; *Perdidos ente las fieras*, 1927; *En el corazón de la selva vírgen*, 1928; *El hombre-mono y sus mujeres. Narración de un viaje a través de la selva vírgen*, 1928; *El lago de los elefantes. Relato emocionante de una expedición cinegética al corazón del Congo, en el Á*frica central, 1928; *La danza de locaníbales. Narración de un viaje a través de la Guinéa*, 1928; *El monstruo del água*, 1928), republicate apoi şi în lb. română (*Viaţa albului în ţara negrilor*, 1929; *Lacul cu elefanţi*, 1930; *Monstrul apelor*, 1931; *Dansul canibalilor. Povestirea unei călătorii prin Guineea (Africa)*, 1931), completate cu altele (*Misterele continentului negru*, 1932; *Sub soarele Africei răsăritene*, 1936), având, în plus, ca temă Spania sau America de Sud (*Corrida. Arte, sangre y pasión*, 1930; *Peisagii iberice*, 1930; *Spania de azi*, 1936, republicată sub titlul *Spania*, 1936 cu o pref. de Miguel de Unamuno; *Nopţi barceloneze. Barrio chino*, 1937; *Argentina. Amintiri*, 1938) sau chiar inspirate din peisajul autohton (*Icoane dunărere. Dunărea, delta şi taina bălţilor*, 1933; *Mânăstirile noastre*, 1940). În ţară e redactor la *Universul*; membru al SSR din 1932. Pentru vol. de popularizare *Abisinia* (1935), împăratul Haile Selassie îl decorează cu „Steaua Etiopiei". Pentru activitatea sa democratică şi filohispanică primeşte decoraţia de „Cavaler al Ordinului Republicii". **T.-R.** cultivă exotismul, pitorescul, senzaţionalul în literatura noastră memorialistă.

OPERA: *La vida del blanco en la tierra del negri*, I-II, Barcelona, 1927; *Perdidos entre las fieras,* Barcelona, 1927; *En el corazón de la selva vírgen*, pref. de Manuel de Castro Tiedra, Barcelona, 1928; *El hombre-mono y sus mujeres. Naración de un viaje a través de la selva vírgen*, cu un cuvânt înainte de Domingo de Fuenmayor, Barcelona, 1928; *El lago de los elefantes. Relato emocionante de una expedición cinegética al corazón del Congo, en el Africa central*, cu un cuvânt înainte de Miguel Rivas, Barcelona, 1928; *La danza de los caníbales. Narración de un viaje a través de la Guinéa*, cu o pref. de Dr. Hell, Barcelona, 1928; *El monstruo del água*, cu o pref. de I. Ribera Roviro, Barcelona, 1928; *Viaţa albului în ţara negrilor. Jurnal de călătorie. Povestirea unei aventuri. Descrieri din ţinutul misterios al Africei*, Bucureşti, 1929; *Lacul cu elefanţi*, cu un cuvânt înainte de Miguel Rivas, Bucureşti, 1930 (ed. II revăzută şi adăugită, 1957; altă ed., 1990); *Corrida. Arte, sangre y pasión (Sărbătoarea luptelor cu tauri, regulile şi istoricul lor*), cu o scrisoare introductivă şi pref. de L.

Rebreanu, C. Moldovanu, H. Ionescu şi I. Vion, Bucureşti, 1930; *Peisagii iberice*, Bucureşti, 1930; *Monstrul apelor*, cu un cuvânt înainte de I. Ribera Roviro, Bucureşti, 1931 (ed. II, 1958; ed. III, 1968); *Dansul canibalilor. Povestirea unei călătorii prin Guineea (Africa)*, cu o pref. de Mario Vardaquer, Bucureşti, 1931; *Misterele continentului negru*, Bucureşti, 1932 (ed. I şi II); *Icoane dunărene. Dunărea, delta şi taina bălţilor*, cu o pref. de I. Simionescu, Bucureşti, 1933; *Abisinia*, pref. de Radu D. Rosetti, Bucureşti, 1935; *Viaje a través de la Etiopia de hoy,* Barcelona 1935; *Spania de azi*, Bucureşti, 1936 (ed. II, cu titlul *Spania*, 1936; cu un cuvânt înainte de Miguel de Unamuno); *Sub soarele Africei răsăritene*, Bucureşti, 1936; *Nopţi barceloneze. Barrio chino*, cu 31 dsene de E. Deşliu-Petraglu şi cu un cuvânt înainte de L. Rebreanu, Bucureşti, 1937; *Argentina. Amintiri*, Bucureşti, 1938; *Mânăstirile noatre*, Bucureşti, 1940; *La vânătoare în Congo*, ed. revăzută şi completată de autor, cuvânt înainte de P. Anghel, Bucureşti, 1968; *Hoinărind prin ţară,* îngrijitor de ed., cuvânt înainte şi note de C. Darie, Bucureşti, 1971; *Peste mări şi peste ţări*, cuvânt înainte de Domnica Filimon şi note de. I. Nistor, Bucureşti, 1973; *Printre canibali,* povestiri, Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: Cezar Petrescu, în *Curentul*, nr. 18; 19, 1928; P. Anghel, *Arhivă sentimentală*, 1968; Domniţa Dumitrescu, în *România literară*, nr. 15, 1978; V. Borda, în *Argeş*, nr. 5, 1989; V. Borda, *Pe urmele lui Mihai Tican-Rumano,* 1992; Fl. Faifer, în *Convorbiri literare,* nr. 11, 2003. **(V. P.)**

TIHAN Teodor, n. 7 sept. 1944, com. Galaţii-Bistriţei, jud. Bistriţa-Năsăud. Critic şi istoric literar. Fiul lui Vasile Tihan, fierar şi agricultor, şi al Lucreţiei (n. Saicu). Studii elementare în com. natală (1951-1955), continuate la Dipşa, jud. Bistriţa-Năsăud (1955-1958); liceul la Bistriţa (1958-1962); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1962-1967). Redactor la rev. *Steaua* (1970-1985; revine în 1990, mai întâi corector, apoi din nou redactor); între 1985 şi 1990, cercetător la Muzeul Etnografic al Transilvaniei din Cluj. Colab. la *Tribuna*, *Echinox*, *Convorbiri literare*, *Vatra*, *Steaua* etc. A colaborat la vol. *9 pentru eternitate* (1977). Debutează în *Steaua* (1966). Debut editorial cu vol. de eseuri critice *Apropierea de imaginar* (1988), urmat de *Umanităţi şi valori* (2000) şi *Ora cărţilor deschise* (2003). A îngrijit ed. *Sub feeria lunii* de G. Galaction (1974).

OPERA: *Apropierea de imaginar*, eseuri, Cluj-Napoca, 1988; *Umanităţi şi valori*, eseuri, Cluj-Napoca, 2000; *Ora cărţilor deschise. Lecturi contemporane*, eseuri, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 2, 1989; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 15, 1989; Ilie Radu-Nandra, în *Familia*, nr. 10, 1989; V. Ciucă, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1989; O. Nuşfelean, în *Contemporanul*, nr. 34, 2001; Th. Codreanu, în *Literatorul*, nr. 18-20, 2001; Fl. Mihăilescu, în Viaţa Românească, nr. 12, 2001; Gr. Scarlat, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 2001; C. Cubleşan, în *Cetatea culturală*, nr. 3, 2001; N. Antonescu, în *Discobolul*, nr. 6, 2001; M. Barbu, *Trăind printre cărţi*, II, 2002. **(A. S.)**

TIMUŞ Ioan, n. 8 nov. 1890, Câmpulung Muscel – m. 10 iun. 1969, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Vasile Timuş, medic veterinar, şi al Mariei (n. Iozepide), institutoare. Absolvent al Liceului „Gh. Lazăr" (1911). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie şi al Facultăţii de Drept din Bucureşti (1916). Călătorie în Japonia, întregită de vizite în China, Coreea, India, Egipt (1917-1922). Conferinţe în cadrul Asoc. culturale „Gândirea europeană", prezidată de Elena Văcărescu. Colab. la *Rampa, Dimineaţa, Studia et Acta Orientalia, Secolul 20.* Premiul „Soc. pentru dezvoltarea legăturilor culturale internaţionale" – Kokusai-Bunka-Shinkokai din Tokyo, pentru *Caracterele civilizaţiei japoneze* (1942). Marele premiu Năsturel al Acad. Române pentru *Japonia de ieri şi de azi* (1943). Înaintea acestor vol. mai publicase *Japonia. Viaţa şi obiceiurile* (1924) şi

Japonia. Arta. Femeia. Viaţa socială (1926). Membru al Soc. de Orientalistică. Iniţiatorul primului curs de lb. şi literatura japoneză la Univ. Populară din Bucureşti (1966-1969). Studii, conferinţe publice sau radiodifuzate, lucrări de lingvistică, teatru, artă, istorie, folclor (*Basme japoneze,* 1938), romane (*Ogio-san,* 1938), trad. – datorate cunoaşterii aprofundate a poporului japonez, a lb., literaturii, culturii şi obiceiurilor sale – reprezintă o vastă şi susţinută acţiune de popularizare a Japoniei la noi.

OPERA: *Japonia. Viaţa şi obiceiurile,* pref. de N. Iorga, Bucureşti, 1924; *Japonia. Arta. Femeia. Viaţa socială,* Bucureşti, 1926; *Transiberiana,* Bucureşti, 1934; *Basme japoneze,* Bucureşti, 1938; *Ogio-san,* roman (două ed.), Bucureşti, 1938; *Caracterele cvilizaţiei japoneze,* Bucureşti, 1942; *Japonia de ieri şi de azi,* Bucureşti, 1943. Traduceri: Seiji Shimota, *Insula Okinawa,* trad. în colab. cu Pericle Martinescu, Bucureşti, 1961.

REFERINŢE CRITICE: Oct. Simu, în *România literară,* nr. 39, 1971; I. Negoiţescu, *Analize şi sinteze,* 1976. **(D. C.)**

TISMĂNEANU Vladimir, n. 4 iul. 1951, Braşov. Politolog, filosof al culturii şi eseist. Fiul lui Leonte Tismăneanu, redactor la Editura Politică, apoi la Editura Meridiane, prof. univ. (1948-1960), şi al Herminei (n. Marcusohn), conf. univ. la Institutul de Medicină şi Farmacie din capitală (1948-1970). Studii la Liceul „Petru Groza" din Bucureşti (1958-1963), apoi la Liceul nr. 24 (azi „Jean Monnet") din acelaşi oraş (1963-1970). Licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti, secţia de sociologie (1970-1974). Titlul lucrării de licenţă: *O abordare critică a filosofiei sociale a lui Herbert Marcuse*. Dr. în filosofie al Univ. din Bucureşti cu teza *Revoluţie şi raţiune critică. Teoria politico-socială a Şcolii de la Frankfurt* (1980). Cercetător la Laboratorul de Sociologie Urbană, afiliat mai întâi cu Institutul „Proiect Bucureşti", apoi cu Institutul de Proiectări pentru construcţii tipizate din capitală. În 1982, se stabileşte în Statele Unite, după mai multe luni petrecute în Franţa, la Paris (sept. 1981 – mai 1982) şi în Venezuela (mai-sept. 1982, cercetător la Museo de Arte Contemporaneo de Caracas). Între 1983 şi 1990, cercetător la Foreign Policy Research Institute din Philadelphia; asistent universitar (lecturer) la University of Pennsylvania (1985-1990). Din 1990, lector universitar, conferenţiar, apoi prof. (din 1997) la University of Maryland, College Park, Departamentul de ştiinţe politice (Department of Government and Politics). Începând cu 1998, director la Center for the Study of Post-Communist Societies, de la University of Maryland. Tot din 1998, redactor-şef al trimestrialului *East European Politics and Societies*, publicat de University of California Press; redactor la rev. *Orbis* din Philadelphia şi membru în colectivul de redacţie al rev. *Journal of Democraty, Society* şi, în ţară, *Sfera politicii, Polis, 22* şi *Interval.* Colaborează la *Revista de filosofie, Viitorul social, Philadelphia Inquirer, Washington Post, New York Times, Partisan Review, The New Republic, Telos, Problems of Communism, Problems of Post-Communism, Comparative Communist Studies, East European Constitutional Review, East European Politics, and Societies, American Political Science Review, Slavic Review, Contemporanul, Dilema, Orizont, Vatra, Contrapunct, Astra, România literară, Analele Universităţii Bucureşti,* seria istorie etc. Redactor al rev. *Agora* (1986-1992) şi redactor asociat al rev. *Magazin* (1990-1991), ambele editate de Dorin Tudoran. Colaborator permanent al Posturilor de radio „BBC" şi „Vocea Americii". Debutează în rev. *Viaţa studenţească*, la rubrica „Dialectica ideilor" (1973); în critica filosofică debutează cu studiul *Noua stângă între utopie şi disperare* (*Revista de filosofie,* 1974). Debut editorial cu vol. *Noua Stângă şi Şcoala de la Frankfurt* (1976). A publicat în continuare: *The Crisis of Marxist Ideology in Eastern Europe: The Poverty of Utopia* (1988; în româneşte: *Mizeria utopiei*, 1997), *Latin American Revolutionaries: Groups, Goals, Methods* (1990; în colab. cu Michael Radu), *Condamnaţi la fericire* (1991), *Arheologia terorii* (1992; ed. II, 1996; 1998), *Ghilotina de scrum*. Despre nevroze şi revoluţii (1992), *Reinventing Politics: Eastern Europe from Stalin to Havel* (1992; în româneşte: *Reinventarea politicului. Europa Răsăriteană de la*

Stalin la Havel, 1997), *Irepetabilul trecut* (1994), *Fantoma lui Gheorghiu-Dej* (1995), *Noaptea totalitară.* Crepusculul ideologiilor radicale în Europa de Est (1995), *Balul mascat*. Un dialog cu Mircea Mihăieş (1996), *Fantasies of Salvation. Democracy, Nationalism and Myth in Post-Communist Europe* (1998) şi *Vecinii lui Franz Kafka* (1998; în colaborare cu Mircea Mihăieş). A editat vol.: *In Search of Civil Society.* Independent Peace Movement in the Soviet Bloc (New York and London, 1990), *Debates on the Future of Communism* (New York, 1991; în colab. cu Judith Shapiro), *Uprooting Leninism. Cultivating Liberty* (Lanham, 1992; în colab. cu Patrick Clawson), *Political Culture and Civil Society in Russia and the New States of Eurasia* (Armonk, 1996) şi *The Revolutions of 1989* (London and New York, 1999). Premiul rev. *Cuvântul* pe 1991 şi 1997; Distinguished Lecturer Award, conferit de Foreign Service Institute al Departamentului de Stat al Statelor Unite (1993); Marele Premiu ASPRO (1997).

OPERA: *Noua Stângă şi Şcoala de la Frankfurt*, Bucureşti, 1976; *The Crisis of Marxist Ideology in Eastern Europe*. The Poverty of Utopia, London and New York, 1988 (în româneşte: *Mizeria utopiei*. Criza ideologiei marxiste în Europa Răsăriteană, trad. de Laura Lipovan, Iaşi, 1997); *Latin American Revolutionaries: Groups, Goals, Methods,* Washington, DC, 1990 (în colab. cu Michael Radu); *Condamnaţi la fericire.* Experimentul comunist în România, Braşov, 1991; *Arheologia terorii*, Bucureşti, 1992 (ed. II, revăzută şi adăugită, 1996; ed. II a acestei versiuni, 1998); *Ghilotina de scrum*. Despre nevroze şi revoluţii, ed. îngrijită de Mircea Mihăieş, Timişoara, 1992; *Reinventing Politics.* Eastern Europe from Stalin to Havel, New York, Toronto, Oxford, Singapore, Sidney, 1992 (în româneşte: *Reinventarea politicului. Europa Răsăriteană de la Stalin la Havel*, trad. de Alexandru Vlad, studiu introductiv de Dan Pavel, Iaşi, 1997); *Irepetabilul trecut,* Bucureşti, 1994; *Fantoma lui Gheorghiu Dej*, pref. de Mircea Mihăieş, trad. de Mircea Mihăieş, Alina Ghimpu, Ioana Ploeşteanu, Diana Roţcu, Laura Sion, Bucureşti, 1995; *Noaptea totalitară.* Crepusculul ideologiilor radicale în Europa de Est, Bucureşti, 1995; *Balul mascat*. Un dialog cu Mircea Mihăieş, Iaşi, 1996; *Fantasies of Salvation*. Democracy, Nationalism and Myth in Post-Communist Europe, Princeton, 1998 (în româneşte: *Fantasmele salvării. Democraţie, naţionalism şi mit în Europa post-comunistă,* trad. de Magda Teodorescu, Iaşi, 1999); *Vecinii lui Franz Kafka*. Romanul unei nevroze. *The Neighbors of Kafka*. The Novel of a Neurosis, ed. bilingvă, Iaşi, 1998 (în colab. cu Mircea Mihăieş); *Încet spre Europa.* Vladimir Tismăneanu în dialog cu Mircea Mihăieş, Iaşi, 2000; *Ghilotina de scrum,* ed. şi pref. de M. Mihăieş, Iaşi, 2002; *Scrisori din Washington. Reflecţii despre secolul douăzeci,* pref. de D. Pavel, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Stelian Tănase, în *22*, nr. 9; 11, 1990 (interviu); N. Manolescu, în *Orizont*, nr. 25; 27, 1990 (interviu); Raluca Barac, în *22,* nr. 29, 1990; Vasile Gogea, în *Astra*, nr. 7, 1990 (interviu); Ioan Buduca, în *Cuvântul*, nr. 7; 35, 1991 (interviu); Eduard Mezincescu, în *România literară*, nr. 21; 41, 1992; Adriana Babeţi, în *Orizont*, nr. 22, 1992 (interviu); Marius Jucan, în *Tribuna*, nr. 37-38, 1995; Michael Shafir, în *Transition*, nr. 1, 1997; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; C. Dobrescu, în *Observator cultural,* nr. 78-79, 2001; D. Pavel, în *România literară,* nr. 13, 2001; T. Urian, în *România literară,* nr. 29, 2002; Iulia Popovici, *ibidem,* nr. 47, 2002; T. Urian, *ibidem,* nr. 6, 2003; C. Dobrescu, în *Observator cultural,* nr. 164, 2003. **(A. S.)**

TITA Aurel, n. 8 ian. 1915, Risipiţi, jud. Dolj – m. 14 oct. 1994, Bucureşti. Poet şi traducător. Liceul „Carol I" din Craiova, terminat în 1934 şi Şcoala Normală Superioară din Bucureşti, în urma căreia obţine licenţa în litere şi filosofie. În ultima parte a activităţii a fost prof. la Liceul „Gheorghe Lazăr" din Bucureşti. Debut cu versuri în rev. *Picături de rouă* din Craiova (1931). A semnat şi cu pseud. Aureola Nalbă, Stan Palavră, Tudor Dima. Împreună cu T. Dăncău a dat un *Mic îndreptar de omeniei* (1947), carte de popularizare etică după norme didactice. A scris piese de evocare istorică pentru copii, jucate la teatrele de păpuşi din Bucureşti şi Piteşti: *Inima mamei, Iancu Jianu* (în colab. cu Al. Mitru), *Gheorghe Lazăr*. Colab. la rev. *Poezia, Familia, Azi, Revista Fundaţiilor, Gazeta literară, Orizont, Viaţa Românească* ş. a. A tradus şi prefaţat, singur şi în colab., din Anatole France, Mérimée, Montesquieu, La Fontaine. Emile Zola,

Lope de Vega, La Bruyère, Fedru, E. şi. J. de Goncourt, Florian, La Rochefoucauld, Vauvenargues, Jean Follain, Baudelaire ş. a. Pentru copii a scris un vol. de ghicitori deghizate în poezii: *Cine le paşte, le cunoaşte...* (1979). Ca poet, **T.** clasicizează discret, având nostalgia trăirii infantile şi aspiraţia cugetării mature.

OPERA: *Undeva, în amintire...*, versuri, Craiova, 1935; *Mic îndreptar de omenie* (în colab. cu T. Dăncău), Bucureşti, 1947; *Ca să ai un cer al tău...*, versuri, Bucureşti, 1978; *Cine le paşte le cunoaşte,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1979; *Gravitaţia flăcării*, versuri, Bucureşti, 1981; *Cantilene*, versuri, Bucureşti, 1989. Traduceri: A. France, *Insula pinguinilor*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1955; E. Zola, *Prăpădul*, trad. de ~, Bucureşti, 1958; La Fontaine, *Fabule,* trad. de ~, pref. şi note de Elena Vianu, Bucureşti, 1961; J. St. Alexis, *Generalul Soare*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1962; B. Alavi, *Zidul alb*, trad. de R. Olteanu şi ~, Bucureşti, 1963; P. Vaillant-Couturier, *Copilărie.* Amintiri din copilărie şi din tinereţe, în româneşte de ~, Bucureşti, 1965; Phaedrus, *Fabule*, trad. şi note de ~ şi Gh. Moraru, Bucureşti, 1966 (altă ed., 1981); La Fontaine, *Fabule*, trad. de ~, pref. şi note de Micaela Slăvescu, Bucureşti, 1967 (ed. II, revăzută, 1969); E. de Goncourt, J. de Goncourt, *Pagini de jurnal*, I-II, trad. de ~ pref. de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1970; Lope de Vega, *Comedii*, trad. de ~ în colab., Bucureşti, 1972; La Rochefoucauld, *Maxime şi reflecţii,* trad. de ~, pref. de I. Vicol, Bucureşti, 1972; Florian, *Fabule,* trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1972; J. Follain, *Poeme*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1973; L. Cl. de Vauvenargues, *Maxime şi reflecţii,* trad., note şi indice analitic de ~, pref. de I. Vicol, Bucureşti, 1973; *Romanele mesei rotunde în prelucrarea modernă a lui Jacques Boulenges*, trad. de ~, pref. de Irina Bădescu, Bucureşti, 1976; A. France, *Insula pinguinilor,* trad. de ~, pref., note şi tabel cronologic de Sanda Radian, Bucureşti, 1977; H. Bosco, *Mătuşa Martine,* trad. de ~, pref. de Micaela Slăvescu, Bucureşti, 1979; M. Caréme, *Cheiţa fermecată*, trad. de ~ şi T. Opriş, Bucureşti, 1979; La Fontaine*, Fabule,* trad. de ~, Bucureşti, 1980; M. Eigeldinger, *Drumurile soarelui,* în româneşte de ~, pref. de V. Florescu, Bucureşti, 1983.

REFERINŢE CRITICE: O. Şuluţiu, în *Familia*, nr. 9, 1936; H. Zalis, în *România literară*, nr. 30, 1979; I. Sârbu, în *Cronica*, nr. 38, 1979; G. Drumur, în *Orizont*, nr. 39, 1979; N. Jianu, în *România literară*, nr. 32, 1981. **(R. G. Ţ.).**

TITA Ştefan, n. 14 aug. 1905, Bucureşti – m. 1 sept. 1977, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Studiază, parţial, medicina şi dreptul. Colaborează cu pamflete, versuri, schiţe, nuvele şi eseuri la aproape toate publicaţiile interbelice de stânga: *Aurora, Adevărul, Cuvântul liber, Şantier, Reporter, Dimineaţa, Facla, Libertatea, Lumea nouă, Zorile, Semnalul* etc. Redactor-şef la *Aurora*, secretar de redacţie la *Adevărul literar.* Secretar general la Ministerul Artelor (1946-1948). Debutează în 1918, cu poezii antirăzboinice, la rev. *Biblioteca copiilor şi a tinerimii*, iar editorial cu romanul *Avantajul de a fi câine* (1938), problematizând „eterna condiţie evreiască”. După 1944 devine, prin vol. de versuri *Cântece de suferinţă şi biruinţă* (1946) şi *Tălmăciri din cartea vremii* (1947), unul din primii versificatori care elogiază noua eră şi condamnă ororile războiului. Publică un mare număr de vol. (poezie, proză şi teatru) pentru copii. Colaborează la *România literară, Contemporanul, Urzica, Teatrul, Almanahul literar* etc. A tradus din Molière, B. Nušič, Cehov, A. J. Cronin.

OPERA: *Avantajul de a fi câine*, roman, Bucureşti, 1938 (altă ed., 1946); *Pagini de istorie contemporană*, Bucureşti, 1938; *Cântece de suferinţă şi biruinţă*, versuri, cuvânt introductiv de I. Pas, Bucureşti, 1946; *Tălmăciri din cartea vremii*, versuri, Bucureşti, 1947; *Mai multă omenie*, Bucureşti, 1947; *Spovedania unui atom*, Bucureşti, 1947; *Ale noastre, ale voastre,* versuri, Bucureşti, 1948; *Moftulică*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1950 (altă ed., 1957); *Jucăriile noastre,* proză scurtă, Bucureşti, 1951; *Zi de vară până-n seară*, versuri, Bucureşti, 1952; *Articolul 19,* piesă jucată la Teatrul Naţional din Cluj, stagiunea 1954/1955; *Flacăra vie* (în colab. cu L. Floda), piesă în 3 acte, 6 tablouri, Bucureşti, 1957; *Piticii în ţara lui*

Guliver, partea I-II, Bucureşti, 1957; *Poveşti din ţara poveştilor*, Bucureşti, 1958; *Povestiri cu prichindei*, Bucureşti, 1959; *Gagaga şi alţi câţiva*, Bucureşti, 1960; *Ronţ-Ronţ*, Bucureşti, 1962; *Elev în clasa I-a A*, Bucureşti, 1963; *Într-o seară de toamnă. Chemări*, piese într-un act, Bucureşti, 1963; *De vânzare paradisul*, povestiri, Bucureşti, 1963; *Pozne şi întâmplări*, Bucureşti, 1964; *Schiţe vesele*, Bucureşti, 1965; *Pirpiric*, Bucureşti, 1966; *Însemnările lui Pandele*, nuvele, Bucureşti, 1967; *Fluturele de ivoriu,* povestiri, Bucureşti, 1967; *Gheizerul îngheţat,* povestiri, Bucureşti, 1969; *Aventurile Tapirului*, Bucureşti, 1970; *Acte şi antracte*, teatru, Bucureşti, 1971; *Robotul sentimental*, povestiri, Bucureşti, 1972; *Lumea fără adjective.* Versuri satirice şi umoristice, Bucureşti, 1972; *Păcală,* comedie satirică, reprezentată la Teatrul „Ion Vasilescu" din Bucureşti, stagiunea 1972/1973; *Culorile nemuririi*, piesă jucată la Teatrul Evreiesc de Stat, stagiunea 1973/1974; *Alexida sensitiva*. Povestiri din viitor, Bucureşti, 1976.

REFERINŢE CRITICE: C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 8, 1972; D. Săraru, în *Săptămâna*, nr. 110, 1973; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 42, 1975; S. Titel, în *România literară*, nr. 6, 1977. **(I. R.)**

TITEL Sorin, n. 7 dec. 1935, com. Margina, jud. Timiş – m. 17 ian. 1985, Bucureşti. Prozator şi eseist. Fiul funcţionarului Iosif Titel şi al Corneliei (n. Crăciunescu). Şcoala primară în com. Margina şi Bârna (1942-1946). Liceul „Coriolan Brediceanu" din Lugoj (1946-1948), continuat la Caransebeş (1948-1953), unde îşi susţine şi bacalaureatul. Facultatea de Filologie din Bucureşti, secţia lb. şi literatura română (1953-1956). Urmează un an la Cluj (1957), întrerupând apoi studiile pentru a se reînscrie la Bucureşti, fără frecvenţă (1960-1962). Examenul de stat în 1962. Între 1957 şi 1961 e prof. suplinitor în com. Cârpa, jud. Caraş-Severin. După obţinerea licenţei, redactor la *Scrisul bănăţean* (ulterior *Orizont*) din Timişoara (1962-1971). Din 1971, redactor la rev. *România literară*, Bucureşti. Debutează în *Tânărul scriitor* (1957); colab. intense la *Orizont* şi *România literară* cu proză mai ales, art. de critică literară. Debut editorial în 1963 cu vol. de povestiri *Copacul*; alte proze de mică întindere în *Valsuri nobile şi sentimentale* (1967). A publicat nuvele (*Reîntoarcerea posibilă*, 1966; *Dejunul pe iarbă,* 1968; *Noaptea inocenţilor*, 1970; *Mi-am amintit de zăpadă*, 1973) şi romane (*Lunga călătorie a prizonierului*, 1971; *Ţara îndepărtată*, 1974; *Pasărea şi umbra,* 1977; *Clipa cea repede*, 1979; *Femeie, iată fiul tău,* 1983). Este autorul unui eseu despre proza lui Melville *(Herman Melville, fascinaţia mării*, 1975); o primă selecţie de art. critice *Pasiunea lecturii*, 1976. A prefaţat vol. de Romulus Fabian, Adam Müller Guttenbrun, Al. Simion, Vári Attila, precum şi de Josepfine Johnson şi Malcolm, Lowry. Romanul *Lunga călătorie a prizonierului* (1971) a fost tradus în Franţa, Ungaria şi Polonia. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1977.

OPERA: *Copacul*, schiţe, pref. de D. Micu, Bucureşti, 1963; *Reîntoarcerea posibilă*, nuvelă, Bucureşti, 1966; *Valsuri nobile şi sentimentale*, schiţe şi povestiri, Bucureşti, 1967; *Dejunul pe iarbă*, roman, Bucureşti, 1968; *Noaptea inocenţilor*, nuvele, Bucureşti, 1970; *Lunga călătorie a prizonierului*, Bucureşti, 1971 (altă ed., 1991); *Mi-am amintit de zăpadă*, Bucureşti, 1973; *Ţara îndepărtată*. Cartea I, roman, Bucureşti, 1974; *Herman Melville, fascinaţia mării*, Bucureşti, 1975; *Pasiunea lecturii*, Timişoara, 1976; *Pasărea şi umbra*, roman, Bucureşti, 1977; *Clipa cea repede*, roman, Bucureşti, 1979; *Femeie, iată fiul tău*, Bucureşti, 1983 (altă ed., I-II, pref. şi tabel cronologic de G. Dimisianu, 1997); *În căutarea lui Cehov şi alte eseuri*, Bucureşti, 1984; *Melancolie*, roman, Bucureşti, 1988; *Ţara îndepărtată. Pasărea şi umbra*, romane, postfaţă de V. Popovici, Bucureşti, 1989; *Clipa cea repede*, roman, pref. şi curriculum vitae de Elisabeta Lasconi, Bucureşti, 1998. Traduceri: I. Johnson, *Acum în noiembrie*, trad. în colab. cu T. Hinek, Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: Ş. Foarţă, în *Orizont* nr. 10, 1966; Gh. Grigurcu, în *Familia,* nr. 1, 1966; V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 45, 1966; N. Ciobanu, în Orizont, nr. 11, 1967; V. Cristea, în *Gazeta literară,* nr. 45, 1967; V. Sorianu, *Glose critice*, 1968; M. Martin, *Generaţie şi creaţie*, 1969; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 1, 1969; R. Enescu, în *Familia*, nr. 8, 1970; V. Bugariu*, Incursiuni în literatura de azi*, 1971; Al. Dobrescu, în *Cronica,* nr. 17, 1971; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 24, 1971; V. Ardeleanu, în *Steaua,* nr.

2, 1973; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 35, 1973; G. Dimisianu, *Valori actuale*, 1974; M. Iorgulescu, *Rondul de noapte*, 1974. C. Regman, în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1974; V. Cristea, în *România literară,* nr. 21, 1974; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1974; V. Ardeleanu, în *Opinii,* 1975; N. Ciobanu, *Incursiuni critice*, 1975; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; C. Tuchilă, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1975; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1976; L. Raicu, *Critica, formă de viaţă*, 1976; Livius Ciocârlie, în *Orizont*, nr. 8, 1976; Doina Uricariu, în *Luceafărul,* nr. 28, 1976; G. Dimisianu, *Nouă prozatori*, 1977; Al. Călinescu, în *Cahiers roumains d études littéraires*, nr. 1, 1977; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 37, 1977; P. Georgescu, *Volume*, 1978; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii*, 1978; E. Simion, în *România literară*, nr. 41 1979; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 9, 1979; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 41, 1979; L. Raicu, *Printre contemporani*, 1980; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; L. Ciocârlie, în *Orizont*, nr. 25, 1981; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1982; E. Simion, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 4, 1982; L. Ciocârlie, *Eseuri critice*, 1983; I. Vlad, *Lectura romanului*, 1983; E. Simion, *Scriitori...*, III; C. Ungureanu, *Prozatori români de azi*, 1985; I. Cheie Pantea, în *România literară*, nr. 27, 1986; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 23, 1987; V. Cristea, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1988; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 24, 1988; V. Popovici, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1989; Ov. S. Crohmălniceanu, *Al doilea suflu*, 1989; I. Titel*, Clipa i-a fost repede*, 1991; A. D. Rachieru, *Scriitorul şi umbra.* Eseu despre proza lui Sorin Titel, 1995; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 13, 1997; Elisabeta Lasconi, *Oglinda aburită, oglinda lucioasă. Sorin Titel – universul creaţiei,* 2000; Elisabeta Roşca, *Sorin Titel. Ciclul bănăţean,* 2000; D. Vighi, *Sorin Titel,* 2000; N. Manea, în *Familia,* nr. 9, 2001; N. Bârna, *ibidem*; E. Negrici, *Literatura…*; N. Bârna, în *Contemporanul,* nr. 48-52, 2002; idem, *ibidem,* nr. 5-8, 2003. **(A. S.)**

TODIE Eugen, n. (?) – m. 1965. A editat rev. *Palaelibus* (1933). Colab. la *Flacăra* (1911-1916), *Însemnări literare* (Iaşi), *Luceafărul* (Bucureşti, 1919-1920), *Luceafărul* (Timişoara), *Neamul românesc literar, Propilee literare, Ramuri, Scena* (1917-1918), *Viaţa Românească, Cuvântul liber, Galeria* etc. Debut editorial cu romanul *Robii pământului* (1913), urmat de *Hârdăul lui Satan* (1925). A mai semnat: E. T. Cauciuc, Icsochix, Icsohic, Lemn, Romimam.

OPERA: *Robii pământului,* roman, Bucureşti, 1913 (ed. II, sub titlul *O iubire,* 1919); *Hârdăul lui Satan,* roman, Bucureşti, 1925 (ed. II, 1957).

REFERINŢE CRITICE: C. N. F., în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1913; D.[emostene] B.[otez], în *Însemnări literare,* nr. 29, 1919; I. Pas, în *Lupta*, nr. 1192, 1925; V. Rodan, în *Rampa*, nr. 2428, 1925; L. Rădăceanu, în *Adevărul*, nr. 12892, 1925; O. Botez, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1926; Şt. Cazimir, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1957; V. Paraschiv, în *Steaua*, nr. 7, 1957. **(V. C.)**

TODORAN Eugen, n. 21 nov. 1918, com. Corneşti, jud. Mureş – m. 9 aug. 1997, Timişoara. Istoric literar. Fiul preotului Nicolae Todoran şi al Victoriei (n. Sâmpălean), funcţionară. Şcoala primară la Cluj (absolvită în 1929); Liceul „Al. Papiu Ilarian" din Târgu Mureş (absolvit în 1938). Licenţiat al Facultăţii de Litere din Cluj-Sibiu (1942). Dr. în filologie (1968). Prof. suplinitor la Şcoala Normală din Cluj (1945-1946), prof. titular la Liceul Ortodox din Cluj (1946-1948); prof. la Şcoala Pedagogică din Cluj (1948-1956); carieră universitară începută la Cluj (asistent la Catedra de literatură română modernă, 1949) şi continuată la Timişoara (din 1949); prof. (din 1969); între 1964 şi 1968, decan. Rector al Univ. de Vest din Timişoara (1992-1996). Debut în rev. *Scânteieri* (Târgu Mureş, 1937). A făcut parte din Cercul literar de la Sibiu, figurând printre semnatarii *Manifestului* publicat în *Revista Cercului literar* şi a colaborat ulterior mai ales la *Tribuna, Orizont* etc. În vol. şi studiile publicate (adesea, ed. revăzute ale unor cursuri universitare, aşa cum sunt monografiile *Eminescu*, 1972 – temă revenită în preocupările istoricului literar şi prin *M. Eminescu. Epopeea română*, 1981 – şi *Maiorescu*, 1977), în studii introductive (precum cel de la ed. din 1978 a *Operelor* lui Titu Maiorescu, 1977), în ed. îngrijite şi prefaţate (L. Blaga, *Teatru*, 1971), e preocupat de literatura

română în perioada marilor clasici şi de opera unor mari scriitori ardeleni, cum ar fi L. Rebreanu (în vol. *Secţiuni literare*, 1973) şi, mai ales, Lucian Blaga (*Lucian Blaga. Mitul poetic*, I-II, 1981-1983; *Lucian Blaga. Mitul dramatic,* 1985; *Lucian Blaga. Mit, poezie, mit poetic,* 1997). Premiul Asoc. Scriitorilor din Timişoara pe 1973 şi 1981; Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1984; Premiul Acad. Române pe 1984.

OPERA: *Eminescu*, Bucureşti, 1972; *Secţiuni literare*, Timişoara, 1973; *Maiorescu*, Bucureşti, 1977; *M. Eminescu. Epopeea română*, Iaşi, 1981; *Lucian Blaga. Mitul poetic*, I-II, Timişoara, , 1981-1983; *Lucian Blaga. Mitul dramatic,* Timişoara, 1985; *Lucian Blaga*. *Mit, poezie, mit poetic,* Bucureşti, 1997; *De ce Eminescu?*, în colab. cu Gh. Tohăneanu, Reşiţa, 1999.

REFERINŢE CRITICE: I. Cheie-Pantea, în *Familia,* nr. 7, 1973; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 39, 1973; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 44, 1973; I. Maxim, în *Orizont*, nr. 38, 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară,* nr. 48, 1977; Sorina Ianovici, în *Orizont,* nr. *2*0, 1981; M. Beşteliu, în *Ramuri*, nr. 10, 1981; I. Holban, în *Cronica*, nr. 7, 1982; I. Cheie-Pantea, în *Orizont*, nr. 16, 1982; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 11, 1982; A. Iliescu, în *România literară*, nr. 31, 1982; Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 3, 1983; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 3, 1983; I. Cheie-Pantea, *ibidem*, nr. 6, 1984; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 6, 1984; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 30, 1986; Liviu Petrescu, în *Steaua*, nr. 8, 1986; Al. Tănase, în *România literară*, nr. 27; 29, 1987; Ioana Em. Petrescu, în *Steaua*, nr. 6, 1989; *Eugen Todoran in memoriam,* 1998; Doina Lica, *Eugen Todoran* (1918-1997), 2002. **(I. Em. P.)**

TOGAN George, n. 4 dec. 1910, Mediaş, fostul jud. Târnava Mare, azi jud. Sibiu. Poet şi traducător. Fiul lui Togan Gheorghe şi al Anei (n. Berar), ţărani. Şcoala elementară maghiară şi germană din Mediaş (1918-1922); gimnaziul „Şt. L. Roth" din acelaşi oraş (1923-1927; Hermann Oberth, printre prof.); liceul „Sf. Vasile" din Blaj (1928-1929; coleg cu C. Coposu). Facultatea de Drept din Bucureşti (1930-1932; studii întrerupte, suplinite printr-o pasiune benedictină de autodidact superior). Debut poetic în *Unirea poporului* (Blaj, 1929). Debut editorial cu *Istoria Bisericii unite din Mediaş* (1936). Inspector în Ministerul Muncii (1941-1943). Cercetări istorice în colab. cu institutele de istorie şi arheologie din Cluj, Iaşi şi Bucureşti (timp de 35 de ani), stând sub fascinaţia personalităţii iorghiste. Director al Muzeului de Istorie şi Arheologie din Mediaş (1950-1970). Redactează singur sau în colab. *Arta şi omul* (1932-1934), *Plastica românească* (1934-1935), *Gazeta Mediaşului* (1937-1939), *Vocea Târnavelor* (1939-1940), *Mureşul* (1941). Colab. la *Limba română, Curentul literar, Universul literar, Vremea, Adevărul literar şi artistic, Curentul, Lanuri, Ardealul, Universul, România literară, Luceafărul, Bukarester Woche, Volk und Kultur, Tribuna, Vatra, Astra, Flacăra, Steaua, Apulum, Convorbiri literare, Manuscriptum, Târnava, Die Woche* etc. Legendă vie, martor al unei istorii trăite, **T.** a avut privilegiul de a cunoaşte mari personalităţi: Iorga, Rebreanu, Cotruş, Papilian, Oberth, I. Teodoreanu, Minulescu, Petrovici, Eliade, Sadoveanu, Camil Petrescu, E. Ionescu, Cioculescu, Arghezi, Perpessicius, Galaction, Agârbiceanu, Pătraşcu, Tonitza, Iser, Han, Ressu, Drăguţescu, Ciucurencu etc. Spirit cultivat, jurnalist laborios, **T.** s-a risipit în varii domenii (literatură, istorie, publicistică), predilect însă în cercetări de istorie culturală, arheologie, acoperind îndeosebi zona Târnavelor.

OPERA: *Istoria Bisericii române unite din Mediaş*, Mediaş, 1936; *Mediaş. Istorie romanţată*, Bucureşti, 1944; *Oraşul Mediaş. Civitas Mediensis*, Braşov, 1967; *Ne cheamă Ardealul.* Cântarea pătimirii din urmă, cu 60 gravuri originale de Marcel Olinescu, Bucureşti, 1944; *Ceea ce nu se uită.* Din lirica românească antifascistă, antologie de ~, pref. de I. Adam, Bucureşti, 1977; *Mult iscusita vremii slovă*. Poeţii transilvăneni cântă Independenţa şi Unirea, antologie şi pref. de ~, Cluj-Napoca, 1978.

REFERINŢE CRITICE: V. Papilian, în *Luceafărul*, nr. 10, 1944; I. Neamtzu, în *România nouă*, nr. 73, 1944; D. Micu, în *România liberă*, nr. 10.095, 1977; I. D. Bălan, în *Scânteia*, nr. 10.771, 1977; G. Nistor, în *Transilvania*, nr. 7, 1977; V. Nistor, în *Steaua*, nr. 8, 1977; Ş. Cioculescu, în *România*

literară, nr. 18, 1977; D. Micu, în *România literară*, nr. 50, 1980; idem, în *România literară*, nr. 48, 1985; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 1, 1986. **(V. C.)**

TOHĂNEANU Gheorghe, n. 7 mai 1925, Galaţi. Stilistician. Fiul lui Ion Tohăneanu, prof. de filologie clasică şi germană, şi al Emiliei (n. Răşcanu). A făcut studii primare şi liceale la Galaţi (1932-1943) şi Facultatea de Filologie Clasică a Univ. din Bucureşti (licenţiat 1947); dr. în filologie cu teza *Limba şi stilul poeziilor lui Eminescu* (1968). A funcţionat ca prof. la Galaţi (1947-1948), apoi asistent şi lector la Univ. din Bucureşti (1948-1952), prof. la Ploieşti (1953-1954) şi lector la Institutul de Lb. străine din Bucureşti (1954-1956). Între 1956 şi 1995 funcţionează la Univ. din Timişoara, în calitate de lector, conf. şi prof. (din 1971). Predă cursuri de lingvistică şi stilistică, ocupându-se în mod special de problemele lb. şi stilului scriitorilor. Colab. la *Limba română, Orizont, Contemporanul, Luceafărul, Limbă şi literatură, România literară*. Principalele vol.: *Studii de stilistică eminesciană* (1965), *Stilul artistic al lui Ion Creangă* (1969), *Expresia artistică eminesciană* (1975), *Dincolo de cuvânt* (1976), *Arta evocării la Sadoveanu* (1979), *Cuvinte româneşti* (1986), *Eminesciene (Eminescu şi limba română*) (1989), *Dicţionar de imagini pierdute* (1995), *„Viaţa lumii" cuvintelor* (1998), *Măiastra* (2000), *Scrisori din roase plicuri* (2002). Premiul „Timotei Cipariu" al Acad. Române (1967); Premiul Uniunii Scriitorilor (1979; 1989); Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (2001).

OPERA: *Studii de stilistă eminesciană*, Bucureşti, 1965; *Stilul artistic al lui Ion Creangă*, Bucureşti, 1969; *Expresia artistică eminesciană*, Timişoara, 1975; *Dincolo de cuvânt. Studii de stilistică şi versificaţie*, Bucureşti, 1976; *O seamă de cuvinte româneşti*, Timişoara, 1976 (în colab. cu T. Bulza); *Curs de limba română contemporană*, Timişoara, 1876 (în colab. cu Király Fr.); *Arta evocării la Sadoveanu*, Timişoara, 1979; *Cuvinte româneşti,* Timişoara, 1986; *Eminesciene (Eminescu şi limba română)*, Timişoara, 1989; *Dicţionar de imagini pierdute,* Timişoara, 1995; *„Viaţa lumii" cuvintelor. Vechi şi nou din latină,* Timişoara, 1998; *De ce Eminescu?,* în colab., Reşiţa, 1999; *Măiastra,* Reşiţa, 2000; *Neajungerea limbii române.* Comentarii la *Ţiganiada* lui I. Budai Deleanu, Timişoara, 2001; *Scrisori din roase plicuri,* Timişoara, 2002. Traduceri: Macrobius, *Saturnalia,* Bucureşti, 1961; Vergilius, *Eneida,* Bucureşti, 1994; idem, *Bucolice. Georgice,* Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: O. Berca, în *Orizont*, nr. 27, 1975; V. Mocanu, în *Cercetări de lingvistică*, nr. 1, 1978; Al. Graur, în *Orizont*, nr. 2, 1980; O. Berca, în *Orizont*, nr. 2, 1981; S. Ianovici, în *Orizont*, nr. 30, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 25, 1986; L. P. Bercea, în *Orizont*, nr. 20, 1986; E. Todoran, în *Orizont*, nr. 30, 1986; V. Popovici, *ibidem*; D. Vighi, *ibidem*; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 13, 1989; T. Urian, în *Orizont*, nr. 35, 1989; C. Ungurean, în *Orizont*, nr. 40, 1989; S. Dumistrăcel, în *Orizont,* nr. 1, 2000; G. B. Ţâra, în *Orizont,* nr. 4, 2000 (interviu). **(G. A.)**

TOMA A.[lexandru] (pseud. lui Solomon Leibu Moscovici), n. 11 febr. 1875, Urziceni – m. 15 aug. 1954, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Leibu Moscovici şi al Vlaliei (n. ?). Liceul la Ploieşti, absolvit în 1894. Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Redactor la ziarul socialist *Lumea nouă*; prof. de istorie şi filosofie timp de trei decenii. Aderent la mişcarea comunistă din tinereţe, după 1944 devine director general la ESPLA, membru al Acad., membru al Comitetului pentru Apărarea Păcii etc. A debutat cu versuri în rev. *Lumea nouă literară şi ştiinţifică* (1894). Colaborează cu versuri la *Epoca literară, Convorbiri literare, Sburătoul, Adevărul literar, Adam, Foaia interesantă, Universul literar* ş. a. După război, colaborează, cu versuri şi art. militante, la *Tribuna nouă, Contemporanul, Gazeta literară, Flacăra, Viaţa Românească, România liberă, Scânteia,*

Scânteia tineretului etc. Debut editorial în 1926, cu *Poezii*, elaborate cu 15-20 de ani în urmă. O parte din aceste poezii vor fi preluate în *Flăcări pe culmi* (1946), vol. eclectic însumând poezii revoluţionare alături de prelucrări. Versurile din *Cântul vieţii. Versuri alese* (1950) şi din *Poezii alese* (1952) se caracterizează, de asemenea, prin schematism şi lipsă de imaginaţie. Trad. în versuri vor fi incluse de A. Toma în culegerile proprii sub forma „prelucrărilor”. Eseul *Puşkin, făclie peste vremuri* (1949) reprezintă, de fapt, o comunicare prezentată în sesiunea specială a Acad. în acelaşi an şi publicată în *Analele Academiei*.

OPERA: *Poezii*, Bucureşti, 1926; *Flăcări pe culmi*, Bucureşti, 1946; *Puşkin, făclie peste vremuri*, Bucureşti, 1949; *Cântul vieţii. Versuri alese (1894-1949)*, Bucureşti, 1950; *Sună ghiocel, sună clopoţel...*, Bucureşti, 1950 (ed. II, 1955); *Poezii alese*, pref. de S. Fărcăşan, Bucureşti, 1952 (ed. II ilustrată, 1953); *Piuici şi fraţii lui mici*, Bucureşti, 1950 (ed. II, 1954; ed. III, 1956); *Cântul vieţii. Versuri alese (1894-1951)*, Bucureşti, 1954; *Cântul vieţii. Versuri alese (1894-1954)*, Bucureşti, 1959. Traduceri: M. Gorki, *Poeme. Şoimul şi şarpele*, Bucureşti, 1948; N. Gribacev, *Cântarea colhozului „Bolşevic”*, Bucureşti, 1950; S. Marşac, *Copiii din curtea noastră. Mister Twister; Povestea şoricelului mofturos; Uriaşul*, Bucureşti, 1953; G. Soria, *Un cânt de drum poporului român*, Bucureşti, 1953; S. Marşac, *Incendiul*, Bucureşti, 1953; idem, *Poezii pentru copii. Vine, vine, grădiniţa! Zăpăcilă*, Bucureşti, 1954; *Poezii şi poeme din literatura universală*, Bucureşti, 1954; Molière, *Tartuffe*, Bucureşti, 1969.

REFERINŢE CRITICE: F. Aderca, în *Sburătorul*, nr. 4, 1926; P. Constantinescu, în *Viaţa literară*, nr. 30, 1926; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, 1927; G. Călinescu, *Istoria...*; I. Vitner, în *Contemporanul*, nr. 123, 1949; G. Călinescu, *A. Toma la împlinirea vârstei de 75 de ani*, 1950; D. Micu, în *Steaua*, nr. 4, 1950; M. Beniuc, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1950; I. Vitner, *Probleme ale literaturii noi în R.P.R.*, 1952; M. Banuş, în *Contemporanul*, nr. 35, 1954; N. Ciobanu, în *Scrisul bănăţean*, nr. 12, 1960; C. Ciopraga, *Literatura română între 1900 şi 1918*, 1970; I. Rotaru, *O istorie...*, III. **(N. O.)**

TOMESCU Dumitru, n. 31 mart. 1886, Broscari (azi Livezile), jud. Mehedinţi – m. 5 iun. 1945, Bucureşti. Critic literar. Urmează Liceul „Traian” din Turnu Severin. Redactor întemeietor (împreună cu Constantin Şaban-Făgeţel) al rev. *Ramuri*. Activitate didactică şi publicistică. Paralel cu munca la publicaţia craioveană, a colaborat mai ales la gazete bucureştene obscure şi la periodice din provincie: *Răvaşul* (Cluj), *Bunul prieten* (Târgu Jiu), *Căminul nostru* (Bucureşti), *Cosânzeana* (Orăştie), *Lupta,* „foaia naţionaliştilor ialomiţeni” (Călăraşi-Lehliu), *Societatea de mâine* (Cluj), *Presa* (Craiova). A dirijat *Lumina*, „foaia politică săptămânală”, Craiova (1914-1915), *Lumina literară*, Bucureşti (1913) şi seria 15 febr. – 17 mai 1917 din *Ramuri*, ca „revistă politică săptămânală”. A scos, la Borăneşti (Ialomiţa), *Independentul*, nr. unic (14 sept. 1906), iar la Craiova, în 1927-1928, patru nr. ale rev. *Scrisul românesc*. Participă la activitatea „Serviciului social” al lui D. Gusti (1937-1945). Dintr-un medalion arghezian aflăm că, între războaie, **T.** scotea, la Cluj, „o gazetă pentru exponentul oratoric al unui guvern care plătea hârtia şi tipografia cu ţârâita”. Tot acolo, Arghezi menţionează că, pe când se găsea în lagărul de la Tg. Jiu, „nici Tomescu, nici Şaban-Făgeţel nu m-au dat uitării. Ei au avut un gând amical şi pentru prizonier şi pentru familia lui stingheră d’acasă”.

OPERA: *Acţiunea naţionalistă,* Craiova, 1912; *Momente din lupta noastră,* Turnu Severin, 1914; *Naţionalismul,* Craiova, 1914; *Atitudini politice şi literare,* Craiova, 1932; *Contribuţiuni la istoricul primei tipografii oltene (Samitca),* Craiova, 1945. Traduceri: Antonio Fogazzaro, *Idile spulberate,* trad. de ~, Bucureşti, 1908; idem, *Antonio Adrerso,* trad. de ~, Bucureşti, 1909; Alessandro Manzoni, *Logodnicii,* trad. de ~, Bucureşti, 1911; Antonio Fogazzaro, *Misterul poetului,* trad. de ~, Bucureşti, 1920.

REFERINŢE CRITICE: *Consideraţiuni la istoricul tipografiei oltene „Samitca”. 1835-1922,* 1945; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; Perpessicius, *Menţiuni...*, IV; D. Micu, *Început...*; C. Ciopraga, *Literatura...*; I. Pătraşcu, în *Ramuri*, nr. 5, 1982; V. Rusu, în *Orizont*, nr. 22, 1986; Monica Potcoavă, în *Ramuri*, nr. 12, 1986. **(D. M.)**

TOMOZEI Gheorghe, n. 29 apr. 1936, Bucureşti – m. 28 mart. 1997, Bucureşti. Poet. Fiul lui Constantin Tomozei şi al Franţei (n. Stăncescu). Absolvent al Liceului „Nicolae Bălcescu" din Târgovişte (1955), oraş căruia avea să-i dedice, în 1970, o monografie lirică. A urmat cursurile Şcolii de Literatură „Mihai Eminescu" din Bucureşti (1952-1954), perioadă în care îl cunoaşte pe N. Labiş, cu care va lega o strânsă prietenie; amintiri despre acesta şi diverse mărturii despre sfârşitul prematur şi tragic al poetului fac obiectul cărţilor *Moartea unui poet* (1972) şi *Urmele poetului Labiş* (1985). Redactor la Editura pentru Literatură (1954-1982); redactor-şef la rev. *Argeş* (1969-1973); secretar literar al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1973-1982). Debutează în *Tânărul scriitor* (1953); debut editorial cu placheta *Pasărea albastră* (1957). Autor prolific, **T.** publică numeroase vol. de poezii, proză lirică, memorialistică, publicistică, literatură pentru copii, trad. din poezia universală. Colab. la aproape toate rev. literare din ţară – cu consecvenţă, în *România literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Tribuna, Steaua, Convorbiri literare* –, precum şi la radio. În 1987, cu vol. recapitulativ *Catalogul corăbiilor*, **T.** oferă posibilitatea criticii literare să se pronunţe asupra devenirii poeziei sale pe o perioadă de peste treizeci de ani. Vol. ulterioare dau măsura maturizării liricii tomozeiniene, a fixării liniilor sale de originalitate şi a locului pe care poetul îl ocupă în peisajul liricii româneşti contemporane. Tendinţa artizanală şi caligrafică, de rafinament imagistic, verbal şi fantezist rămâne o constantă a poeziei lui **T.** Vol. de versuri precum *Ierbar de nervi* (1978), *Focul hrănit cu mere* (1981), *Ninive* (1982), *Prea târziu, prea devreme* (1984), *Mersul pe aripi* (1990), *Ultima carte de dragoste* (1991), *Bibliotecile fericite* (1994) marchează accentuarea reflexivităţii, a gravităţii şi lucidităţii gândirii lirice, ca şi a intensităţii implicării existenţiale în poezia lui **T.**

OPERA: *Pasărea albastră*, Bucureşti, 1957; *Steaua polară*, Bucureşti, 1960; *Lacul codrilor, albastru*, Bucureşti, 1961; *Vârsta sărutului*, Bucureşti, 1963; *Fântâna culorilor*, Bucureşti, 1964; *Noaptea de echinox*, Bucureşti, 1964; *Poezii*, Bucureşti, 1966; *Patruzeci şi şase de poezii de dragoste*, Bucureşti, 1967; *Altair*, Bucureşti, 1967; *Cântece de toamnă mică*, Bucureşti, 1967; *Dacă treci râul Selenei (Copilăria lui Eminescu)*, proză, Bucureşti, 1967; *Filigran*, proze jurnalistice, Bucureşti, 1968; *Suav anapoda*, Bucureşti, 1969; *Dincolo de crizanteme*, Bucureşti, 1969; *Poezii de dragoste*, Bucureşti, 1970; *Toamnă cu iepuri*, Bucureşti, 1970; *Târgovişte*, monografie lirică, Bucureşti, 1970; *Miradoniz (Copilăria şi adolescenţa lui Eminescu)*, Bucureşti, 1970; *Misterul clepsidrei*, Bucureşti, 1971; *Atlantis*, Bucureşti, 1971; *Lovas mennyorszag/Eden cu cai*, trad. în lb. maghiară, Bucureşti, 1971; *Moartea unui poet*, Bucureşti, 1972; *Tanit*, Bucureşti, 1972; *Efigii*, Bucureşti, 1972; *Maşinării romantice*, Bucureşti, 1973; *Muzeul ploii*, proze şi poeme în proză, Bucureşti, 1973; *La lumina zăpezii*, Bucureşti, 1974; *Negru Vodă*, Bucureşti, 1974; *Carul cu mere*, Bucureşti, 1974; *Războiul de treizeci de ani între dulăi şi motani*, Bucureşti, 1974; *Gloria ierbii*, Bucureşti, 1975; *Cronica lui Stavrinos*, Bucureşti, 1975; *Istoria unei amfore,* proză, Bucureşti, 1976; *Ţara lui Făt-Frumos*, Bucureşti, 1976; *Poema Patriei*, Bucureşti, 1977; *O oră de iubire*, Bucureşti, 1978; *Peregrin valah*, proză, Bucureşti, 1978; *Ierbar de nervi*, Bucureşti, 1978; *Amintiri despre mine*, Bucureşti, 1980; *Focul hrănit cu mere*, Bucureşti, 1981; *Manuscrisele de la Marea Neagră*, publicistică, Bucureşti, 1981; *Ninive*, Bucureşti, 1982; *Prea târziu, prea devreme. Poeme fără final*, Bucureşti, 1984; *Carte de motanică*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1985; *Urmele poetului Labiş*. Biografie, Bucureşti, 1985; *Catalogul corăbiilor*. Poezii 1957-1985, pref. de N. Manolescu, Bucureşti, 1987; *Plantaţia de fluturi*. Însemnări, Bucureşti, 1988; *Miradoniz. Copilăria şi adolescenţa lui Eminescu*, Chişinău, 1989; *Mersul pe aripi,* versuri, Bucureşti, 1990; *Ultima carte de dragoste,* versuri, Bucureşti, 1991; *Bibliotecile fericite,* versuri, Bucureşti, 1994; *Carte cu ghicitori,* Galaţi, 1995; *Un poet din Tibet,* versuri, Bucureşti, 1995. Traduceri: *Sonete de William Shakespeare*, Iaşi, 1978 (alte ed., 1996; 1998); *Peisaj strident. Poeme de Jotie T'Hooft*, Bucureşti, 1981.

REFERINŢE CRITICE: G. Dimisianu, *Schiţe de critică*, 1966; D. Cristea, *Un an de poezie*, 1974; V. Felea, *Secţiuni,* 1974; M. Petroveanu, *Traiectorii*

lirice, 1974; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1975; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; Alex. Ştefănescu, *Preludiu*, 1977; N. Baltag, *Polemos*, 1978; D. Dimitriu, *Ares şi Eros*, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; Gh. Grigurcu, *Poeţi*...; I. Buduca, în *România literară*, nr. 7, 1981; Fl. Mugur, în *România literară*, nr. 12, 1981; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 9, 1983; I. Holban, în *România literară*, nr. 35, 1987; A. Grigor, în *Literatorul,* nr. 39, 1994; E. Manu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 363, 1997; Cleopatra Lorinţiu, *ibidem,* nr. 366, 1997; C. Stănescu, *ibidem,* nr. 363, 1997; A. Grigor, în *Literatorul,* nr. 9-22, 1997. **(I. Md.)**

TOMUŞ Mircea (prenumele la naştere: Vasile Mircea), n. 9 ian. 1934, com. Mociu, jud. Cluj. Critic şi istoric literar. Fiul preotului Axente Tomuş şi al Anei (n. Coţofană), învăţătoare. Studii liceale la Cluj, absolvite în 1951; Facultatea de Filologie a Univ. din acelaşi oraş (1951-1955), anul licenţei fiind şi acela al debutului în *Steaua*. Între 1955 şi 1970 este redactor la *Steaua*, apoi redactor-şef la editura *Dacia* (1970-1972), iar din mai 1972 redactor-şef la rev. *Transilvania* (serie nouă). Secretar de stat în Ministerul Culturii (1993-1994); director al Centrului Cultural Mogoşoaia, director adjunct al Muzeului Satului şi director al rev. *Cultura naţională* (1995-1997); din 1997, prof. la Univ. „Lucian Blaga” din Sibiu, şeful Catedrei de artă teatrală; redactor-şef al rev. *Transilvania* (2000-2002). Debutează editorial cu monografia *Gheorghe Şincai* (1965). Vol. *15 poeţi* (1968), fixează profilul unui istoric şi critic literar, format în ambianţa *Stelei*. El va fi reconfirmat de culegerile *Carnet critic* (1969), *Răsfrângeri* (1973), *Istoria literară şi poezie* (1974) sau *Mişcarea literară* (1981), ce însumează o laborioasă activitate publicistică. Studiile ample: *Opera lui I. L. Caragiale* (1977), *Mihail Sadoveanu. Universul artistic şi cocnepţia fundamentală a operei* (1978) şi *Teatrul lui Caragiale dincolo de mimesis* (2002), la care se adaugă ed. consacrate lui V. Voiculescu ş. a. ori antologia pastelului românesc (*Efigiile naturii*, 1971), scoasă împreună cu Petre Stoica, întregesc imaginea unui critic important, interesat de valorile clasice, dar sensibil şi la dinamismul literaturii noastre contemporane. Premiul Acad. pe 1965; Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj pe 1970; Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1973.

OPERA: *Gheorghe Şincai. Viaţa şi opera*, Bucureşti, 1965 (altă ed., 1994); *15 poeţi*, Bucureşti, 1968; *Carnet critic*, Bucureşti, 1969; *Efigiile naturii,* antologia pastelului românesc, în colab. cu P. Stoica, Bucureşti, 1971; *Răsfrângeri*, Cluj, 1973; *Istorie literară şi poezie*, Timişoara, 1974; *Opera lui I. L. Caragiale*, I, Bucureşti, 1977 (altă ed., 2002); *Mihail Sadoveanu. Universul artistic şi concepţia fundamentală a operei*, Cluj-Napoca, 1978; *Mişcarea literară*, 1981; *Întoarcerea*, Bucureşti, 1983; *Romanul romanului românesc,* I-II, Bucureşti, 1999-2000; *Teatrul lui Caragiale dincolo de mimesis,* Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Al. Săndulescu, în *Gazeta literară*, nr. 9, 1966; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Gazeta literară*, nr. 34, 1968; N. Manolescu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1968; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 5, 1968; V. Felea, în *Steaua*, nr. 8, 1968; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 28, 1969; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 3, 1969; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 18, 1971; N. Prelipceanu, în *Tribuna*, nr. 47, 1972; R. Enescu, în *Familia*, nr. 12, 1973; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 35, 1973; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 22, 1973; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 7, 1975; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 24, 1975; M. Zaciu, *Lecturi şi zile*, 1975; M. Zaciu, *Alte lecturi şi alte zile*, 1978; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 40, 1978; G. Dimisianu, în *România liberă*, nr. 20, 1978; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 3, 1978; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 26, 1979; V. Chifor, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1979; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 5, 1979; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 2, 1979; I. Guţan, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1979; I. Groşan, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1979; I. Apetroaie, în *Ateneu*, nr. 1, 1980; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi,* 1981; I. Dur, în *Ramuri*, nr. 6, 1982; N. Steinhardt, în *Steaua*, nr. 10, 1983; V. Felea, în *România literară*, nr. 7, 1984; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 8, 1984; R. Ciobanu, în *Tribuna*, nr. 2, 1984; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 17, 1985; G. Rusu, în *Tomis*, nr. 12, 1986; N. Băciuţ, în *Vatra*, nr. 8, 1988; Mircea Popa, în *Steaua,* nr. 1-2, 1994. **(M. Mt.)**

TONEGARU Constant, n. 26 febr. 1919, Galaţi – m. 10 febr. 1952, Bucureşti. Poet. Fiul lui Constantin Tonegaru, ofiţer de marină, şi al Mariei-Floarea (n. Zorilă). Studii liceale neterminate. Lucrător la Direcţia Generală PTT, Oficiul liniilor Bucureşti I (1939-1943). Pus în disponibilitate din raţiuni bugetare, e funcţionar diurnist dactilograf la Ministerul Culturii Naţionale şi al Cultelor (1943-1944). Duce o viaţă boemă. Frecventează Cenaclul „Sburătorul", condus, după 1943, de F. Aderca. Arestat în 1949, moare la puţin timp după eliberarea din detenţie. După debutul din ziarul *Expresul* din Brăila (1942), colaborează la *Bacăul, Preocupări literare, Kalende*, *Revista „Cercului literar", Caiet de poezie* (suplimentul *Revistei Fundaţiilor Regale*). În 1945, i se decernează Premiul scriitorilor tineri al Fundaţiilor Regale. Singurul vol. antum: *Plantaţii* (1945); în 1969, B. Cioculescu îngrijeşte şi publică o cuprinzătoare ed. postumă a versurilor lui **T.** (*Steaua Venerii*). Eseurile şi art. au rămas risipite în reviste.

OPERA: *Plantaţii*, Bucureşti, 1945; *Steaua Venerii*, ed. îngrijită şi prefaţată de B. Cioculescu, Bucureşti, 1969.

REFERINŢE CRITICE: C. Regman, *Cărţi, autori, tendinţe*, 1967; Vl. Streinu, *Pagini...*, I; M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; Al. Piru, *Panorama...;* M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 1, 1970; P. Constantinescu, *Scrieri*, V, 1971; I. Şerbu, *Vitrina cu amintiri*, 1973; E. Simion, *Scriitori...* I; I. Vartic, *Spectacol interior*, 1977; Oct. Soviany, în *Echinox*, nr. 8-9, 1978; B. Cioculescu, în *România literară*, nr. 1, 1979; idem, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1979; idem, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1979; Vl. Streinu, *Poezie şi poeţi români*, 1983; M. Mihăieş, în *Familia*, nr. 10, 1983; idem, în *România literară*, nr. 23, 1984; I. Pop, *Jocul*...; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 23, 1987; idem, *De la Mihai Eminescu*...; I. R. Roşianu, în *Cronica*, nr. 2, 1997; M. V. Buciu, în *Contemporanul,* nr. 14, 2002; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 41; 42, 2002; Roxana Răcaru, ibidem, nr. 32, 2003; C. Ciopraga, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 2003. **(I. B.)**

TOPÎRCEANU George, n. 21 mart. 1886, Bucureşti – m. 7 mai 1937, Iaşi. Poet şi prozator. Fiul cojocarului Gheorghe Topîrceanu şi al Paraschivei (n. Coma), ţesătoare de covoare, amândoi originari din părţile Sibiului. Şcoala primară la Bucureşti şi la Suici, jud. Argeş. Liceul „Matei Basarab" (1898) şi, din 1901, Liceul „Sf. Sava", la Bucureşti. Înscris la Facultatea de Drept (1906), apoi la Litere, dar nu termină studiile. Debutează la rev. umoristică *Belgia Orientului* (1904). În 1909, îşi începe colab. la *Viaţa Românească,* cu parodia *Răspunsul micilor funcţionari*. Apropiat de G. Ibrăileanu intră în redacţia rev. (1911), stabilindu-se la Iaşi. Participă la campania din Bulgaria şi la primul război mondial. Cade prizonier (1916), rămânând în captivitate până în 1918. Până la reapariţia *Vieţii Româneşti* (1920), scoate rev. *Însemnări literare* (1919), împreună cu M. Sadoveanu. Debutează editorial cu două vol.: *Balade vesele* şi *Parodii originale* (1916). Cărţile următoare, *Balade vesele şi triste* (1920), *Migdale amare* (1928), *Scrisori fără adresă* (1930), *Pirin-Planina* (1936), cunosc un mare succes la public, dar şi de presă. Primeşte Premiul Naţional (1926) pentru poezie; membru corespondent al Acad. Române (1936).

OPERA: *Balade vesele*, Bucureşti, 1916; *Parodii originale*, Bucureşti, 1916; *Amintiri din luptele de la Turtucaia*, Bucureşti, 1918; *Strofe alese. Balade vesele şi triste*, Iaşi, 1920; *În gheara lor... Amintiri din Bulgaria şi schiţe uşoare*, Bucureşti, 1920; *Migdale amare*, Bucureşti, 1928; *Scrisori fără adresă*, proză umoristică şi pesimistă, Bucureşti, 1930; *Pirin-Planina*, episoduri tragice şi comice din captivitate, Bucureşti, 1936; *Postume*, Bucureşti, 1938; *Migdale amare,* Bucureşti, 1943 (ed. III); *Opere*, I-II, ed. îngrijită şi pref. de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1955; *Scrieri alese*, I-II, ed. îngrijită, note, comentarii, tabel cronologic şi bibliografie de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1970-1971; *Minunile Sf. Sisoe*, ed. îngrijită şi pref. de George Sanda, Iaşi, 1972; *Balade vesele şi tristre,* antologie, postfaţă şi bibliografie de M. Dascal, Bucureşti, 1974 (alte ed. 1980; 1992); *Scrieri,* ed. îngrijită, pref., note comentarii, tabel cronologic şi bibliografia de Al. Săndulescu, 1983; *Despre teatru,*

antologie, studiu introductiv şi note de C. Paiu, Iaşi, 1991; *Balade vesele şi triste,* antologie, postfaţă şi bibliografie de M. Dascal, 1992; *Minunile Sfântului Sisoe,* ed. integrală de George Sanda, Bucureşti, 1992; *Scrieri alese,* ed. de A. Ghermanschi, Braşov, 1995; *Cele mai frumoase pagini,* versuri, Bucureşti, 1996; *Cocostârcul albastru,* Chişinău, 1997; *Balade vesele şi triste. Parodii originale. Migdale amare,* poezii, ed. îngrijită, cronologie şi selecţia referinţelor critice de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1998; *Versuri,* Chişinău, 2000; *Poezii,* selecţie şi redactare de Passionaria Stoicescu, Bucureşti, 2001; *Ţiganul în cer,* revistă în două acte şi două prologuri, ed. şi pref. de George Sanda, Bucureşti, 2001; *Versuri şi proză,* ed., pref., tabel cronologic şi selecţia referinţelor critice de T. Opriş, Bucureşti, 2002; *Poeme/Poems,* trad., studiu introductiv şi note de Cristina Tătaru, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...*, III; N. Iorga, *Ist. lit. cont.*, II; Perpessicius, *Menţiuni*, I, III, IV; G. Călinescu, *Istoria...*; T. Vianu, *Arta...*; Al. Săndulescu, *G. Topîrceanu, viaţa şi opera*, 1958; C. Ciopraga, *Topîrceanu*, 1966; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, 1975; Lidia Gavrilescu, Maria Saliniuc, *G. Topîrceanu*, biobibliografie, 1974; Mircea Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, III, 1986; *Amintiri despre George Topîrceanu,* 1987; *George Topîrceanu, viaţa şi opera în imagini,* 1997; George Sanda, *George Topîrceanu, inedit,* 1997; L. Grăsoiu, *George Topîrceanu sau Chiriaşul grăbit al literaturii române,* 1999; Elvira Sorohan, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2002; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 17, 2002. **(P. P.)**

TOPOLOG Ion (pseud. lui Ion Popescu), n. 27 dec. 1933, satul Scăuieni, com. Berislăveşti, jud. Vâlcea. Prozator. Fiul lui Dumitru Popescu şi al Floarei (n. Diaconu), ţărani. Şcoala primară în satul natal, apoi Şcoala Pedagogică de baieţi din Sibiu şi Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj. Prof. la Liceul „St. O. Iosif" din Rupea (1956-1960); secretar de studii muzicale la Teatrul Muzical din Braşov (1960-1962); prof. (1962-1996) şi director (din 1991) la Colegiul Naţional „Andrei Şaguna" din Braşov; consilier în Consiliul local Braşov (1990-2000); lector la Facultatea de Filologie a Univ. din Braşov (1994-1996) şi la Facultatea de Jurnalism a Univ. Româno-Canadiene din acelaşi oraş (2001-2003); din 1997, director al Editurii şi rev. *Dealul melcilor*; secretar al Filialei din Braşov a Uniunii Scriitorilor (1993-2000; din 2000, secretar adjunct). Colab. la *Tribuna*, *Astra*, *România literară*, *Transilvania*, *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, etc. Debutează în ziarul *Făclia* din Cluj (1954). Debut editorial cu microromanul istoric *Lovituri din umbră* (1967). A publicat romane (*Denisa*, 1970; *Torna, torna fratre*, 1971; *Paşii*, 1973; *Cicoarea*, 1977; *Urmaşii lui Euclid*, 1986; *Chemarea ţărmului la Acvileia*, 1993; *Tatăl şi fiul*, 1995) şi proză scurtă (*O parte din continent*, 1968; *Nufărul alb*, 1982; *Povestiri de la Pontul Euxin*, 2002). Premiul Filialei din Braşov a Uniunii Scriitorilor (1977; 1982; 1995).

OPERA: *Lovituri din umbră*, microroman istoric, Bucureşti, 1967; O *parte din continent*, povestiri, Bucureşti, 1968; *Denisa*, roman, Bucureşti, 1970; *Torna, torna fratre*, roman, Bucureşti, 1971; *Paşii*, roman, Bucureşti, 1973; *Cicoarea*, roman, Bucureşti, 1977; *Nufărul alb*, basme şi povestiri, Bucureşti, 1982; *Urmaşii lui Euclid*, roman, Bucureşti, 1986; *Chemarea ţărmului la Acvileia*, roman, Braşov, 1993; *Tatăl şi fiul*, roman, Chişinău, 1995; *Povestiri de la Pontul Euxin*, povestiri, Braşov, 2002; *Telescop pe Dealul Melcilor*, tablete şi cronici, Braşov, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Bugariu, în *Astra*, nr. 1, 1972; C. Regman, *Studii critice*, 1986; Geo Vasile, *Proza românească între milenii*, 2001; idem, *Pozia română între milenii*, 2002; Ion Itu, *Cronici de tranziţie*, 2002. **(A. S.)**

TOROUŢIU Ilie E., n. 17 iun. 1888, Solca, jud. Suceava – m. 24 nov. 1953, Bucureşti. Istoric literar. Provine dintr-o familie de ţărani. Liceul la Suceava, univ. la Cernăuţi şi în Germania. Asistent univ. de lb. română la Univ. din Frankfurt pe Main (1911-1913), apoi prof. la liceul „Cantemir" din Bucureşti. Debutează editorial cu *A fost odată* (1911), culegere de poveşti

şi cântece „poporale". Colab. la *Convorbiri literare, Sămănătorul, Ramuri, Făt-Frumos, Floarea-soarelui, Litere, Pagini de istorie şi critică literară*. Proprietar al tipografiei „Bucovina", face un util mecenat editorial. Director al rev. *Convorbiri literare* în ultima perioadă de apariţie (1939-1944). Deşi a publicat mulţime de contribuţii istorico-literare, adevărata sa operă în cultura română este corpusul impresionant al celor 13 tomuri de *Studii şi documente literare* (1931-1946), însumând c. 8000 de pagini, „un Hurmuzachi al istoriei literare" (*Perpessicius*). Membru corespondent al Acad., din 1936. Trad. din L. Anzengruber, John Bunyan, O. Funcke, Fr. Grillparzer, Friederich Hebbel, (I. R.) Macduff, Platon, (I. C.) Ryle.

OPERA: *A fost odată*, 1911; *Românii şi clasa dirigentă din Bucovina*, Cernăuţi, 1911; *Tipuri. Încercări literare*, Cluj, 1912; *Deutsch-Rumänisches Taschenwörterbuch*, Lepzig, 1912; *Rumänisch-Deutsches Taschenwörterbuch,* Leipzig, 1912; *Românii şi clasa de mijloc din Bucovina*, I-II, Cernăuţi, 1912; *Oameni şi cărţi*, Solca, 1914; *Frunză verde... Cântece poporale din Bucovina*, Solca, 1914; *Poporaţia şi clasele sociale din Bucovina*, Bucureşti, 1916; *Un iscusit traducător al poeziei româneşti în evreeşte*, Cernăuţi, 1920; *Carmen Sylva în literatura română*, Cernăuţi, 1924; *Immanuel Kant în filozofia şi literatura română*, Bucureşti, 1925; *Modernismul. Simbolism-impresionism-expresionism*, Bucureşti, 1927; *Heinrich Heine şi heinismul în literatura românească*, Bucureşti, 1930 (ed. II, 19131); *Hermann Sudermann în literatura românească*, Bucureşti, 1930; *Herman şi Dorothea-Enăchiţă Văcărescu. Pagini din monografia Goethe*, Bucureşti, 1931; *Studii şi documente literare*, Bucureşti, I, 1931 (colaborator Gh. Cardaş); II-III, 1932; IV, 1933; V, 1934; VI, 1938; VII, 1935; VIII, 1939; IX-XII, 1940; XIII, 1946; *Pagini de istorie şi critică literară*, Bucureşti, 1936; *Contribuţii la o viitoare ediţie critică Eminescu: Lais*, Bucureşti, 1942. Traduceri: Friederich Hebbel, *Maria Magdalena,* trad. de ~, Cluj, 1909; Platon, *Apologia lui Socrate,* trad. după orig. de ~, Cluj, 1911; M. Friedwagner, *Mihail Sadoveanu*. Studiu literar, trad. de ~, Cluj, 1933; Fr. Grillparzer, *Străbuna,* trad. de ~, Solca, 1914; (I. C.) Ryle, *Sufletul tău,* trad. de ~, Solca, 1914; idem, *Fă ce poţi,* trad. de ~, Solca, 1914; John Bunyan, *Călătoria creştinului,* trad. de ~, Bucureşti, 1914 (ed. II, 1923); N. Funcke, *Limbă veche şi limbă nouă,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; A. W., *N-am vreme,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; L.Anzengruber, *Porunca a patra,* trad. de ~ (în colab.), Bucureşti, 1915; ***, *Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deşert,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; (I. C.) Ryle, *Unde sunt păcatele tale?,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; idem, *Cât costă a fi creştin adevărat?,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; idem, *Nevoiţi-vă a intra pe poarta cea strâmtă,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; idem, *Eu voi fi cu tine,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; idem, *De însetează cineva, să vie la Mine,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; idem, *Ce ne învaţă pământul,* trad. de ~, Bucureşti, 1915; idem, *Un cuvânt către femei,* trad. de ~, Bucureşti, 1915.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Menţiuni*... V, VI, VII; idem, *Opere,* VI, 1973; VII, 1975; P. Constantinescu, *Scrieri*, VI, 1972; P. Marcea, *„Convorbiri literare" şi spiritul critic*, 1972; M. Bucur, *Istoriografia*...; Z. Ornea, *Junimea şi junimisul*, 1975 (ed. II, revizuită şi adăugită, 1978); ***, *Convorbiri literare. Bibliografie*, 1975; V. Chifor, în *Familia*, nr. 6, 1988; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 26, 1988; L. Papuc, în *Convorbiri literare,* nr. 12, 2003. **(V. C.)**

TORYNOPOL Victor (pseud. lui Victor Cornel Florescu), n. 24 dec. 1922, Lugoj – m. 16 febr. 1985, Bucureşti. Poet. Fiul lui Valeriu Florescu, funcţionar la primăria Lugoj, şi al Mariei (n. Kakcir), originară din Cehoslovacia. Studii la Şcoala Normală de învăţători din Caransebeş (1934-1942) şi Şcoala superioară de cooperaţie din Bucureşti (1942-1945). Bacalaureat la Liceul „C. Brediceanu" din Lugoj (1945); Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1946-1950), licenţa în filosofie (1950). Funcţionar la Institutul Naţional al Cooperaţiei (1945-1947) şi Banca Naţională (1947-1948); asistent (1946-1948), apoi lector (1948-1953) la I.S.E. Bucureşti; director de cabinet în ministerul Cultelor (1948-1950); consilier la Direcţia Presei şi Relaţiilor Culturale din M.A.E. (1950-1953); ataşat

cultural la ambasada română din R.P.D. Coreană (1953-1955) şi Elveţia (1956-1959); director adjunct în Direcţia Relaţiilor Culturale din M.A.E. (1960-1961); consilier cultural la ambasada română din Franţa (1961-1963); director adjunct la Direcţia Presei din M.A.E. (1963-1968 şi 1973-1982); ambasador în Argesntina, Uruguay şi Chile (1968-1973). Debut în rev. *Vremea* (1942). Debut editorial cu vol. *Cartea cu sânge, pâine şi cocs* (1945), premiată de Editura Forum, urmat, abia în 1967, de *Viscolul şi armonia,* apoi de *Zbor prin subcuvinte* (1974), *Artere de taină* (1979), *Cânepa iubirii* (1982). Impresii de călătorie în vol. *Franţa în patru anotimpuri* (1967).

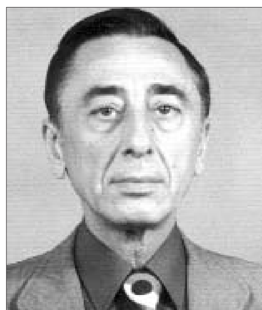
OPERA: *Cartea cu sânge, pâine şi cocs,* versuri, Bucureşti, 1945; *Viscolul şi armonia*, versuri, Bucureşti, 1967; *Franţa în patru anotimpuri,* Bucureşti, 1967 (ed. II, revăzută şi adăugită, Cluj, 1980); *Zbor prin subcuvinte,* versuri, Cluj, 1974; *Artere de taină,* versuri, Cluj-Napoca, 1979; *Cânepa iubirii,* versuri, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: P. Constantinescu, *Scrieri*, V, 1971; Al. Piru, în *Gazeta literară,* nr. 49, 1967; idem, *Panorama*…; idem, în *România literară,* nr. 31, 1974; M. N. Rusu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1968; Fl. Muscalu, în *Tomis*, nr. 2, 1968; E. Manu, în *România literară,* nr. 20, 1974; idem, *Eseu despre generaţia războiului,* 1978; idem, în *România literară,* nr. 27, 1982; Elena Tacciu, în *România literară,* nr. 19, 1980; Fr. Păcurariu în *România literară,* nr. 52, 1982; E. Manu, în *Viaţa Românească,* nr. 8, 1985; Fr. Păcurariu, în *Luceafărul*, nr. 8, 1985; I. Pop, în *Steaua*, nr. 3, 1985; E. Manu, în *Luceafărul*, nr. 38, 1995. **(I. P.)**

TRAIANU Mihai (pseud. lui Mihai Chişu-Socodoreanul), n. 9 aug. 1941, com. Socodor, jud. Arad. Poet. Fiul lui Mihai Chişu şi al Iulianei (n. Jigău), ţărani. Studii elementare şi liceul la Arad; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1964). Cursuri de specializare în defectologie-oligofrenopedagogie la Univ. din Bucureşti (1969) şi în tiflologie, la Univ. din Cluj (1986). Prof. în învăţământul special (1964-1981); câţiva ani e, rând pe rând, funcţionar administrativ la Casa corpului didactic (1982-1984), muncitor agricol, recepţioner la Fabrica de Zahăr (1984), magaziner, paznic şcolar şi pedagog, apoi revine în învăţământul special la Centrul şcolar şi Şcoala specială ajutătoare din Arad (1986-1991; pensionat de boală în 1993). Colab. la *Tribuna, Luceafărul, Viaţa studenţească, Steaua, Orizont, Familia, Arca* etc. Debutează în *Tribuna*. Debut editorial în antologia *Popas între poeţii tineri* (Editura Dacia, 1974). A publicat vol. de poezie *Stăpân de pajişti* (1977), *Trecerea râului* (1993), *Aevea* (1999), *Lumina zodiacală* (2003) şi *Ieşirea din cer* (2003). Premiul rev. *Tribuna* (1975); Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (1993).

OPERA: *Popas între poeţii tineri,* vol. colectiv, Editura Dacia, Cluj, 1974; *Stăpân de pajişti,* versuri, Cluj-Napoca, 1977; *Trecerea râului,* versuri, Arad, 1993; *Aevea,* versuri, Arad, 1999; *Lumina zodiacală,* versuri, Arad, 2003; *Ieşirea din cer et (alte probleme),* versuri, Arad, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Felea, *Aspecte ale poeziei de azi,* II, 1980; A. Rău, în *Steaua,* nr. 3, 1983; D. Lăzărescu, în *Relief* (Arad), nr. 21-23, 1994; N. Prelipceanu, în *România liberă,* nr. 1257, 1994; H. Poenar, în *Steaua,* nr. 10-11, 1994; Gh. Mocuţa, *La răspântia scriiturii,* 1996; Maria Irod, în *Luceafărul,* nr. 1, 2003. **(A. S.)**

TRANCĂ Dumitru, n. 4 apr. 1927, Craiova. Poet, prozator şi traducător. Fiul lui Gheorghe Trancă, plutonier major adjutant, şi al Elenei (n. Pascu). Studii elementare la Craiova, liceale la Liceul militar „D. A. Sturdza” şi la Colegiul „Carol I” din acelaşi oraş; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia de lb. şi literatură italiană. Redactor-traducător la Editura Politică (1950-1956); şef serviciu şi director adjunct la Bibl. Centrală de Stat (1956-1960); director al Editurii pentru Literatură Universală (1960-1962); director general al Centralei editurilor şi difuzării cărţii (1962-1969); director al Editurii Enciclopedice Române (1969-1971); consilier şi director al Direcţiei de cultură şi presă din Ministerul Afacerilor Externe (1971-1983); redactor-şef al rev. *Cooperaţia în România* (1983-1987). Colab. la *Contemporanul*, *Gazeta literară*, *Luceafărul*, *Cărţi noi* etc. Prezent în antologiile *Rumanische Lyrik* (1969), *Prozatori şi*

poeţi români (Atena, 1978), *Excelsior* (1982) etc. Debutează (1946) în rev. Liceului „Carol I" din Craiova. Debut editorial cu trad. *Monologul regelui Leopold* de M. Twain (1960). A publicat vol. de versuri (*Arcade*, 1968; *Poemele depărtării*, 1977; *Scrisori romantice*, 1984; *Îndreptar ortopoetic*, 1992), proză (*Hronicu leatului* 7481, 1975; *Jurnal neterminat*, 1979; *Plicul verde*, 1987 etc.), şi literatură pentru copii. Trad. din M. Twain, N. Momo, P. Cialente, D. Danielshon, R. Solana, B. Croce, E. Espriu, G. Procacci, M. J. Simpson şi J. P. Sartre.

OPERA: *Arcade*, versuri, Bucureşti, 1968; *Biblioteca copiilor noştri*, proză, Bucureşti, 1969; *Invocaţia soarelui*, versuri, Bucureşti, 1971; *Fereastra care tace*, versuri, Bucureşti, 1974; *Escale*, proză, Bucureşti, 1974; *Hronicu leatului* 7481, proză, Cluj-Napoca, 1975; *Simfonie helvetică*, proză, Bucureşti, 1975; *Poemele depărtării*, Cluj-Napoca, 1977; *Viscol în sânge*, proză, Craiova, 1978; *Cuibul din inimă*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1978; *Grădinile de aer*, versuri, Bucureşti, 1979; *Jurnal neterminat*, Bucureşti, 1979; *Întâlnire pierdută*, proză, Bucureşti, 1982; *Rubedeniile*, proză, Bucureşti, 1983; *Scrisori romantice*, versuri, Bucureşti, 1984; *Caietele roz*, proză, Bucureşti, 1985; *Plicul verde*, proză, Cluj-Napoca, 1987; *Mic dicţionar hazliu despre tot ce este viu*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1989; *Fiecare buclucaş îşi găseşte câte-un naş*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1989; *Orele zilei şi ale nopţii*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1990; *Îndreptar ortopoetic*, versuri, Bucureşti, 1992; *Divina Comedie*, povestită de ~, Bucureşti, 1992; *Clubul pensionarilor*, proză, Bucureşti, 1992. Traduceri: M. Twain, *Monologul regelui Leopold*, Bucureşti, 1960; N. Momo, *Satul de lângă orezărie*, Bucureşti, 1963; J. P. Sartre, *Cuvintele*, Bucureşti, 1965; P. Cialente, *Balada levantică*, Bucureşti, 1965; B. Danielshon, *Expediţia Bumerang*, Bucureşti, 1966; R. Solana, *A zecea...*, Bucureşti, 1967; B. Croce, *Estetica*, Bucureşti, 1971; S. Espriu, *Poezii*, Bucureşti, 1974; G. Procacci, *Istoria italienilor*, Bucureşti, 1975; M. J. Simpson, *Doamna din Bagdad*, în colab. cu G. Anania, Bucureşti, 1994.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 18, 1968; Vl. Bârna, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1969; H. Zilieru, în *Iaşul literar*, nr. 7, 1969; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 10, 1974; A. Sasu, în *Steaua*, nr. 6, 1976; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1978; N. Pop, *Perimetru sentimental*, 1980; P. Marcea, în *Ramuri*, nr. 15, 1982; N. Georgescu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1983. **(A. S.)**

TRANDAFIR Constantin, n. 4 iun. 1939, com. Iveşti, jud. Galaţi. Eseist şi critic literar. Fiul lui Costică Trandafir şi al Măriuţei (n. Enache), agricultori. Şcoala elementară la Griviţa şi Iveşti (1946-1950); gimnaziul (1950-1953); liceul la Pechea, jud. Galaţi (1953-1956). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi (1958-1963). Dr. în filologie (1980). Prof. la Pechea, jud. Galaţi (1963-1972) şi la Liceul „Nicolae Grigorescu" din Câmpina (din 1972). Debutează în *Viaţa nouă* (1955), cu poezia *Firicel de grâu*; debut în critica literară, în *Ateneu* (1964). Debut editorial cu monografia *Paul Zarifopol* (1981). Colab. la *Amfiteatru, Convorbiri literare, Luceafărul, Cronica, România literară, Steaua, Viaţa Românească* etc. A colaborat la vol. *Suhurlui, apă de şes* (1972). Ed. din Mateiu I. Caragiale.

OPERA: *Paul Zarifopol,* monografie, Bucureşti, 1981; *Dinamica valorilor literare,* Bucureşti, 1983; *Introducere în opera lui Ştefan Petică,* Bucureşti, 1984; *Mateiu I. Caragiale,* comentat de ~, Bucureşti, 1996; *Ion Creangă. Spectacolul lumii,* Galaţi, 1996; *Poezia lui Bacovia,* Bucureşti, 2001; *Recunoaşterea valorii,* eseuri, Bucureşti, 2002; *Efectul Caragiale,* Bucureşti, 2002; *Grigore Hagiu şi generaţia sa,* Ploieşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 1981; M. Muthu, în *România literară,* nr. 1, 1981; L. Ulici, *ibidem,* nr. 52, 1981; T. Vârgolici, *Clasici şi contemporani,* 1982; C. Călin, în *Ateneu,* nr. 9, 1984; Al. Dobrescu, *Foiletoane,* III, 1984; C. Livescu, în *Steaua,* nr. 3, 1985; I. Lazăr, în *Ateneu,* nr. 1, 1997; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 588, 2001; idem, *ibidem,* nr. 664, 2003; I. Derşidan, în *Familia,* nr. 2,

2003. **(A. S.)**

TRICOLICI Chiril, nr. 28 sept. 1924, com. Hânceşti-Lăpuşna (Basarabia). Prozator. Fiul lui Chiril M. Tricolici, funcţionar, şi al Anei (n. Gheorghievici). Clasele primare în com. natală (1931-1935), după care urmează Liceul „Al. Donici" din Chişinău. În 1945 începe studii juridice la Univ. din Bucureşti, întrerupte în anul III; reluate, obţine licenţa în 1958. Redactor la ziarul *Viaţa capitalei* (1951-1955) şi *Steagul Roşu* (1955-1971); secretar responsabil de redacţie la rev. *Autoturism* (1971-1974), după care lucrează în conducerea Automobil-Clubului Român. Debut în ziarul *Viaţa capitalei* (1952) cu nuvela *Suveica*. Debut editorial cu romanul *Oameni fără identitate* (1962). Colab. sporadice la diferite rev. Romanele sale au o factură poliţistă şi psihologică: *Bănuiala* (1973), *Un dolar, doi dolari. Valetul de treflă* (1974), *Rolls-Royce* (1976), *Unde-i duminica?* (1979), *Scara de incendiu* (1984), *Plăcerile jocului* (1990), *Plăcerile riscului* (1991), *Un cartuş la butonieră* (1991), *Diavolul înfiat de Dumnezeu* (2002), *Good Bye, Egina! Good Bye, Colette!* (2003). Autor al unor romane pentru copii şi adolescenţi: *Marele premiu* (1974), *Ultima variantă* (1975), precum şi al „romanului de călătorie" *Calimera* (1981; Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti).

OPERA: *Oameni fără identitate,* roman, Bucureşti, 1962; *Nebunul din Brent,* roman, Bucureşti, 1963 (ed. II, 1992; ed. III, 1993); *Bănuiala,* roman, Craiova, 1973; *Marele premiu,* roman, Bucureşti, 1974 (ed. II, 1978); *Un dolar, doi dolari. Valetul de treflă,* romane, Bucureşti, 1974 (ed. II, 1999); *Ultima variantă,* roman, Bucureşti, 1975 (ed. II, 1978); *Rolls-Royce,* roman, Bucureşti, 1976 (ed. II, 1992; ed. III, 1993; ed. IV, 1997; ed. V, 2000); *Campionii. Marele premiu. Ultima variantă,* romane, ed. II, Bucureşti, 1978; *Unde-i duminica?,* roman, Bucureşti, 1979; *Calimera!,* roman de călătorie, Bucureşti, 1981; *Scara de incendiu,* roman, Bucureşti, 1984; *Plăcerile jocului,* roman, Bucureşti, 1990; *Plăcerile riscului,* roman, Bucureşti, 1991; *Un cartuş la butonieră,* Bucureşti, 1991 (ed. II, 2001); *Diavolul înfiat de Dumnezeu,* roman, Bucureşti, 2002; *Good Bye, Egina! Good Bye Colette!,* roman, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 36, 1975; M. Constantinescu, în *România literară,* nr. 6, 1976; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 31, 1976; H. Zalis, în *Săptămâna*, nr. 314, 1976; A. Roman, în *Luceafărul*, nr. 36, 1979; M. Constantinescu, în *România literară,* nr. 5, 1980; A. Roman, în *România literară,* nr. 24, 1981; S. Titel, în *România literară,* nr. 10, 1983. **(I. R.)**

TRIFA Valerian D., n. 28 iun. 1914, satul Dealul Capşei, Câmpeni, jud. Alba – m. 28 ian. 1987, Portugalia. Teolog, memorialist şi eseist. Fiul lui Dionisie Trifa şi al Măcinicăi (n. Motora). Studii la Liceele „Horea" din Câmpeni şi „Gheorghe Lazăr" din Sibiu. Între 1931 şi 1935 urmează Facultatea de Teologie din Chişinău, apoi (din 1936) Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti. Participă la mişcările studenţeşti de înnoire naţională şi părăseşte ţara după evenimentele din perioada 1938-1941. În 1945, preda istoria şi geografia unui grup de preoţi şi misionari la o mânăstire din Italia, în aşteptarea prilejului de a imigra în altă ţară. În 1950 primeşte viză pentru Statele Unite şi se stabileşte, în acelaşi an (iul.), la Cleveland, Ohio, acceptând mai întâi un post de colaborator, apoi de redactor şi administrator al rev. *Solia*, publicată de Episcopia Misionară Ortodoxă Română. Într-o atmosferă de tensiune şi de regretabile neînţelegeri între românii-americani cu privire la numirea unui succesor al lui Policarp Moruşca, reţinut de mai mulţi ani în ţară, la Congresul din Chicago (iul. 1951), Valerian D. Trifa este ales Episcop vicar al Episcopiei Ortodoxe Române din America (în 1970 e ridicat la rangul de Arhiepiscop). Adversarii îl acuză de antisemitism, crime de război şi apartenenţă la „Garda de fier" legionară. Denunţurile sunt trimise Serviciului de Imigrare, guvernatorului statului Michigan,

episcopilor ortodocşi din America şi parohiilor; afacerea Trifa ajunge pe posturile de radio şi televiziune. Episcopatul însuşi trece printr-o perioadă extrem de dificilă în lupta pentru câştigarea independenţei canonice, spirituale şi administrative faţă de Patriarhia de la Bucureşti, după instaurarea regimului totalitar. În aceste condiţii, noul Episcop este instalat în iul. 1952. Continuă anchetele asupra trecutului său politic (la Serviciul de Imigrare, FBI) până în 1980, când renunţă la cetăţenia americană, primită în 1957, şi se auto-exilează în Portugalia (1984), după un lung şi costisitor proces, în care guvernul român şi-a adus partea lui de contribuţie. A fost un bun organizator, iubit de credincioşi, în vremea păstoririi sale parohiile cunoscând un moment de extremă înflorire şi consolidare economică. A trăit o viaţă simplă, s-a mulţumit cu puţin şi, bucuros să-i asculte pe alţii, şi-a refuzat sieşi ceremonialul excesiv şi bogăţia. Cultural, cea mai importantă realizare a sa este înfiinţarea, în 1978, a „Centrului de Studii şi Documentare" al românilor americani, de la Jackson, Michigan, cea mai importantă arhivă şi colecţie de documente româneşti din afara graniţelor ţării. Este autorul vol. *România. The Land. The History. The People* (1961). În 1962, publică broşura *Un pas înainte.* Câteva consideraţii asupra condiţiilor de viaţă a Episcopiei Ortodoxe Române din America (scurt istoric al întemeierii şi „dezvoltării tradiţionale" a bisericii ortodoxe române peste Ocean). *Marginal Notes on a Court Case* (1988) reprezintă mărturia unei conştiinţe victimizate, confruntată trei decenii cu acuze al căror substrat ideologic şi politic este astăzi evident. În 1995, Traian Lascu adună într-un singur vol. (*Dearly Beloved...*) o parte din scrierile lui Valerian D. Trifa, art., pastorale şi eseuri publicate între 1952 şi 1980 în rev. *Solia*. Autor al unui vol. de *Pastorale* şi al unuia de *Memorii,* ambele apărute în 2003.

OPERA: *Solia. Istoria vieţii unei gazete româneşti în America*, Jackson, Michigan, 1961; *Romania. The Land. The History. The People.* Preface by Ileana, Princess of Romania, Jackson, Michigan, 1961; *Un pas înainte. 1952-1962.* Câteva consideraţii asupra condiţiilor de viaţă ale Episcopiei Ortodoxe Române din America, Jackson, Michigan, 1962; *Religious Information for Eastern Orthodox Christians*, Compiled by The Rt. Rev. Bishop Valerian D. Trifa, Translated from Romanian by The Rev. Fr. Vasile Haţegan, Jackson, Michigan, 1963; *Marginal Notes on a Court Case,* Introduction by Gerald J. Bobango, Translated from Romanian By The Rev. Fr. Vasile Haţegan, Jackson, Michigan, 1988; *Dearly Beloved...* An Anthology of Archbishop Valerian D. Trifa's Writing, Translated from Romanian by the Very Rev. Fr. Vasile Haţegan, Traian Lascu and Rozeta M. Metes, Edited by Traian Lascu, Jackson, Michigan, 1995; *Pastorale* (1952-1980), ed. de E. S. Raica, Cluj-Napoca, 2003; *Memorii,* ed. de E. S. Raica, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Gerald J. Bobango, *The Romanian Orthodox Episcopate of America. The First Half Century, 1929-1979,* 1979; idem, *Religion and Politics. Archbishop Valerian D. Trifa and His Times,* 1981; Traian Lascu, *Valerian. 1951-1985*, Madison Heights, Michigan, 1984; Charles Higham, *American Swastika*, 1985; Vasile Haţegan, în *New York Spectator*, nr. 23-24, 1987; Miron Butariu, *O viaţă de om,* 1991; Ion Longin Popescu, în *Curierul românesc*, nr. 2, 1994; Alexandru Nemoianu, *Cuvinte despre românii-americani*, I, 1997; idem, în *Information Bulletin* (Jackson, Michigan), nr. 1, 1998; Constantin Negoiţă, *Fuzzy Sets*, 2000; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

TRIFAN Călina (prenumele la naştere: Aculina), n. 30 apr. 1953, satul Slobozia Mare, raionul Vulcăneşti (azi Cahul). Poetă. Fiica lui Vasile Trifan şi a Ecaterinei (n. Culeva), ţărani. Şcoala de opt ani (1960-1967) şi cea medie (1968-1970) în satul natal; licenţiată a Facultăţii de Biblioteconomie şi Bibliografie a Univ. din Chişinău (1972-1976). Bibliotecar şef la Bibl. Universităţii din Chişinău (1976-1988); între 1989 şi 1990 lucrează la Colegiul pentru trad. şi relaţii literare; redactor la ziarul *Glasul* (1990-1991); din 1991, secretar ştiinţific la Muzeul Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu" din Chişinău. Colab. la *Contrafort*, *Basarabia*, *Convorbiri literare*, *Contemporanul* etc. Prezentă în

antologiile *Portret de grup* (1995), *Metafore româneşti din Basarabia* (1998), *Dal Pensiero al Segni* (2000) şi *Singular Destinies* (2003). Debutează în ziarul *Calea spre comunism* (1971). Premiul Salonului Naţional de Carte, Chişinău (1999).

OPERA: *Dintre sute de catarge*, vol. colectiv de poezie, Chişinău, 1984; *Adagio*, versuri, pref. de Leonida Lari, Chişinău, 1985; *Aura de apărare*, Chişinău, 1989; *Soliloc*, versuri, Chişinău, 1992; *Descărcare în egretă*, Timişoara, 1999; *Canonul tăcerii*, pref. de A. Dinu Rachieru, Chişinău, 2000; *În regatul suferinţei*, Timişoara, 2000.

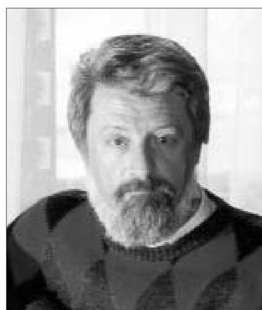
REFERINŢE CRITICE: E. Galaicu-Păun, în *Vatra*, nr. 6, 1993; S. Bărbulescu, în *Luceafărul*, nr. 1, 2000; A. D. Rachieru, în *Contemporanul*, 30 mart. 2000. **(A. S.)**

TRIVALE I. (pseud. lui Iosif Netzler), n. 13 mai 1889, Piteşti – m. 11 nov. 1916, Zimnicea. Critic literar şi traducător. Studii filologice la Univ. din Bucureşti şi Jena; în formaţia intelectuală a tânărului critic, un rol decisiv l-au avut prelegerile şi seminariile prof. său de estetică, Mihail Dragomirescu. Debutează la 25 apr. 1910, în rev. *Convorbiri critice,* cu un studiu (remarcabil) despre drama *Apus de soare*, de Delavrancea (studiul fusese, la origine, o lucrare de seminar). Din 1911, colaborează statornic la *Noua revistă română* (condusă de C. Rădulescu-Motru), semnând fie cu numele său adevărat (Iosif Netzler), fie cu pseud. I. Mrejean-Infra sau Petru Străinu, pentru ca – din 1912 (când devine titularul rubricii permanente „cronica literară") – să adopte pseud. cu care s-a consacrat (Ion Trivale). În timpul vieţii, publică un vol. de *Cronici literare*, în 1914, în care a adunat aproape tot ceea ce scrisese până în acel moment. Moare prematur (la numai 27 de ani), pe front. În ciuda activităţii sale destul de restrânse, **T.** rămâne unul dintre criticii de elită ai literaturii române; după opinia lui G. Călinescu, „dacă Ion Trivale n-ar fi murit tânăr, critica română ar fi avut astăzi un alt aspect". Ca traducător, **T.** a încercat să transpună în româneşte câteva dintre *Schiţele umoristice* ale lui Mark Twain (trad. au fost publicate în 1916, într-o broşură de 80 p.).

OPERA: *Cronici literare*, Bucureşti, 1914 (ed. II, îngrijită şi pref. de Margareta Feraru, Bucureşti, 1971); *Vina războiului de azi*, Bucureşti, 1915. Traduceri: Mark Twain, *Schiţe umoristice*, Bucureşti, 1916 (ed. II, 1922).

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, în *Noua revistă română*, nr. 14-15, 1914; C. S. Făgeţel, în *Drum drept*, nr. 2, 1915; A. Philippide, în *Analele Academiei Române*, seria II, tom XXXVII, 1914-1915; M. Iorgulescu, în *Sburătorul literar*, nr. 8, 1921; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, II (*Evoluţia criticii literare*), 1927; M. Dragomirescu, *Critică*, II, 1928; Perpessicius, în *Cuvântul*, nr. 1933, 1930 (republicat în *Dictando divers*, 1940); M. Sebastian, în *Cuvântul*, nr. 3082, 1933; G. Călinescu, *Istoria...*; D. Micu, *Început de secol,* 1970; F. Aderca, *Contribuţii...*, I; M. Vasile, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988; Cristian Moraru, în *România literară*, nr. 19, 1989. **(L. P.)**

TUCHILĂ Costin, n. 8 oct. 1954, Ploieşti. Critic literar. Fiul lui Vasile Tuchilă, economist, şi al Anetei (n. Marcu), casnică. Studii elementare şi liceale la Liceul „Al. I. Cuza" din Ploieşti (1961-1973); licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1974-1978), secţia română-portugheză; prof. la şcolile nr. 158 şi 160 din Bucureşti (1978-1986); redactor la ziarul *Scânteia*, secţia cultură-învăţământ (1986-1989); redactor la *Adevărul* (1989-1990); secretar general de redacţie la rev. *Cărţi româneşti* şi *Universul cărţii* (190-1992); director la S.C. Gyr Exim S.R.L. (1992-1995); şef la Departamentul de cultură al agenţiei de presă Mediafax (1994-1995); redactor (1995) şi realizator (din 1996) la Soc. Română de Radiodifuziune. Debutează publicistic în rev. *Amfiteatru* (nr. 4, 1975). Susţine cronica literară în rev. *Amfiteatru (1975-1979)* şi *Luceafărul* (1979-1986) şi cronica muzicală în *România literară* (1983-1989). Publică numeroase cronici,

studii, eseuri, recenzii în rev. *Viaţa studenţească, Luceafărul, România literară, Viaţa Românească, Ramuri, Steaua, Tribuna, Orizont, Ateneu* ş. a. Vol. de debut, *Cetăţile poeziei* (1983), însumează o serie de eseuri despre poezia contemporană. Al doilea, *Privirea şi cadrul* (1988), este o culegere compozită de studii şi cronici literare despre poeţi şi prozatori provenind din generaţii diferite ale perioadei postbelice. A scris pref. şi postfeţe la antologii poetice de C. Abăluţă (1980), C. Ivănescu (1982), G. Alboiu (1984), I. Romanescu (1993). Premiul rev. *Amfiteatru* (1978) şi Premiul rev. *Luceafărul* (1981), pentru critică literară.

OPERA: *Cetăţile poeziei*, Bucureşti, 1983; *Privirea şi cadrul*, Bucureşti, 1988; *Punctul pe cuvânt,* I-II, microeseuri, proză satirică, Bucuresti, 2001-2003; *În căutarea capodoperei,* eseuri şi studii pe teme muzicale, Bucureşti, 2002.

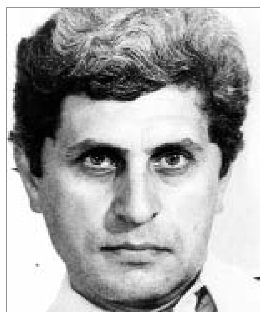
REFERINŢE CRITICE: P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 41, 1983; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 3, 1983; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 52, 1983; E. Naum, în *SLAST*, nr. 39, 1983; M. Odangiu, în *Orizont*, nr. 49, 1983; F. Miu, în *Ramuri*, nr. 2, 1984; F. Mugur, în *Flacăra*, nr. 13, 1984; V. Mihăescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1984; I. Guţan, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1985; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 42, 1988; A. D. Rachieru, în *Astra*, nr. 12, 1988; Gh. Glodeanu, în *Tribuna*, nr. 18, 1989; L. Grăsoiu, în *Luceafărul,* nr. 14, 2001; I. Adam, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 566, 2001; V. Cosma, în *Cronica română,* nr. 3047, 2003; D. Popovici, în *România Mare,* nr. 661, 2003; Dorina Poenaru, în *Actualitatea muzicală,* nr. 1, 2003. **(N. O.)**

TUDOR Corneliu Vadim, n. 28 nov. 1949, Bucureşti. Poet şi eseist. Fiul lui Ilie Tudor şi al Eugeniei (n. Vlădăreanu). Studii elementare (1956-1963) şi liceale (1963-1967) la Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti. A urmat Facultatea de Filosofie, secţia sociologie, a Univ. din Bucureşti (1967-1971). După absolvire, redactor la *România liberă* (1971-1974), apoi redactor *Agerpres* (1975-1989). Din 1990, redactor-şef al rev. *România Mare.* Bursier Herder la Viena (1978-1979), propus de E. Barbu. Colaborator permanent al rev. *Săptămâna*, unde publică versuri, recenzii, reportaje şi o serie de art. polemice. Debutează în 1977 cu *Poezii*, vol. în care oda convieţuieşte cu balada şi „pavana" sentimentală. Culegerea următoare, rodul stagiului vienez, *Epistole vieneze* (1979), cuprinde 50 de poeme de dragoste. Orientarea sa către poezia politico-patriotică devine marcată în *Poeme de dragoste, ură şi speranţă* (1981) şi în secţiunea lirică din vol. hibrid *Idealuri* (1983). Antologia publicată în col. „Cele mai frumoase poezii", *Miracole*, beneficiază de pref. generoasă a aceluiaşi E. Barbu care remarcă înclinaţia poetului spre „temele majore ale vieţii" şi registrul „declamativ, optimist" al versurilor sale activiste. Volumele de publicistică reprezintă culegeri compozite de art. polemice, eseuri, recenzii şi medalioane pe teme istorice ori de stringentă actualitate: *Istorie şi civilizaţie* (1983), *Mândria de a fi român* (1986), *Jurnalul Revoluţiei de la Crăciun la Paşte* (2003).

OPERA: *Poezii*, Bucureşti, 1977; *Epistole vieneze (50 de poeme de dragoste),* pref. de E. Barbu, Bucureşti, 1979; *Poeme de dragoste, ură şi speranţă*, Bucureşti, 1981; *Idealuri,* publicistică şi versuri, Bucureşti, 1983; *Saturnalii*, versuri, Bucureşti, 1983; *Istorie şi civilizaţie*, Bucureşti, 1983; *Mândria de a fi român*, eseuri, recenzii, medalioane, Bucureşti, 1986; *Miracole*, pref. de E. Barbu, Bucureşti, 1986; *Jurnal de vacanţă,* Bucureşti, 1996; *Jurnalul Revoluţiei de la Crăciun la Paşte,* Bucuresti, 1999; *Discursuri,* I-II, Bucureşti, 2001; *Cartea de aur,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: D. Zamfirescu, în *Săptămâna*, nr. 13, 1983; L. Arghir, în *Pentru patrie*, nr. 3, 1983; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 21, 1983; I. Rotaru, *O istorie*..., III; O. Paler, în *România literară*, nr. 23, 1988. **(N. O.)**

TUDOR Octavian, n. 12 dec. 1939, Brăila. Prozator. Fiul lui Tudor Tudor, funcţionar, şi al Corinei (n. Rusu), muncitoare. Şcoala medie militară, urmată de Şcoala tehnică de aviaţie şi, apoi, de Şcoala tehnică de arhitectură (absolvită în 1962). Studii superioare în cadrul Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a

Univ. din Bucureşti (absolvită în 1969). Muncitor lăcătuş (1958-1959) şi conductor arhitect (1962-1965). În presă: angajat încă din studenţie cu jumătate de normă la *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* (şef al secţiei proză-reportaj, la ambele publicaţii); din anul 1975, transferat la *Flacăra* (şef secţie cultură, apoi ştiinţă, apoi reportaj; secretar responsabil de redacţie, publicist comentator şi, din 1982, din nou secretar responsabil de redacţie la *Flacăra – Rebus*). Debutul cu o povestire în *Luceafărul* (1961). Publică frecvent, ca titular de rubrică, cronică plastică şi eseu pe teme plastice în *Flacăra, Tribuna României* şi în diferite periodice. Debutul editorial: *Povestiri diferite* (1969). Îi apar în continuare, alternativ, romane (*Noiembrie viteză*, 1975; *Banda lui Möbius*, 1978, tradus în lb. cehă) şi culegeri de povestiri (*Istoria unui obiect perfect*, 1981; *Mihai, stăpânul, şi sluga lui, Mihai*, 1983). În 1985, scoate în acelaş vol. două romane: *Firul principal* şi *Cuadratura cercului*, urmate de *Sortiţi iubirii* (1988) şi *Motivul* (1991). A mai îngrijit *Albumul „Florin Niculiu*” (1984) şi un altul despre *Vermeer şi criticii săi* (1985). A publicat un vol. despre *Pictori români uitaţi* (2003). Premiul Asoc. scriitorilor din Bucureşti pe anul 1981.

OPERA: *Povestiri diferite*, Bucureşti, 1968; *Noiembrie viteză*, roman, Bucureşti, 1976; *Banda lui Möbius*, roman, Bucureşti, 1978; *Istoria unui obiect perfect*, povestiri, Bucureşti, 1981; *Mihai, stăpânul, şi sluga lui, Mihai,* povestiri, Bucureşti, 1983; *Albumul „Florin Niculiu”*, Bucureşti, 1984; *Firul principal. Cuadratura cercului*, romane, Bucureşti, 1985; *Vermeer şi criticii săi*, Bucureşti, 1985; *Sortiţi iubirii*, roman, 1988; *Motivul. Afară din joc. Celălalt,* roman, Bucureşti, 1991; *Tratat de înjurături,* I-II, în colab. cu I. Barbu, Bucureşti, 1997; *Oameni normali,* proză scurtă, Bucureşti, 2000; *Proşti, dar mulţi,* Bucureşti, 2003; *Pictori români uitaţi,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: G. Dimisianu, *Prozatori de azi*, 1968; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 3, 1968; V. Cristea, în *România literară*, nr. 2, 1968; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 9, 1976; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 17, 1976; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 22, 1976; Val Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1976; A. Ionescu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1976; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 16, 1981; I. Holban, în *Cronica*, nr. 23, 1981; L. Ulici, în *Contamporanul*, nr. 21, 1981; A. Roman, în *Luceafărul*, nr. 22, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 17, 1981; V. Taşcu, în *Tribuna*, nr. 29, 1981; E. Mihăescu, în *România literară*, nr. 30, 1981; C. Crişan, în *Steaua*, nr. 1, 1982; (I. B.) Lefter, în *România literară*, nr. 40, 1982; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 23, 1983; Fl. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 26, 1983; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 35, 1983; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 35, 1983; I. Itu, în *Astra*, nr. 10, 1983; A. Brânduşa, în *Orizont*, nr. 49, 1983; Gh. Glodeanu, în *Tribuna*, nr. 25, 1984; Tr. Ardeleanu, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1985; Alex. Ştefănescu, în *Flacăra*, nr. 44, 1985; M. Chivu, în *România literară,* nr. 4, 2002; idem, în *Observator cultural,* nr. 106, 2002; T. C. Zarojanu, în *România literară,* nr. 25, 2002 (interviu); P. Şuşară, *ibidem,* nr. 44, 2003. **(C. M.)**

TUDOR Sandu (pseud. lui Alexandru Theodorescu), n. 22 dec. 1896, Bucureşti – m. nov. 1962, Aiud. Poet. Fiul lui Alexandru Theodorescu, magistrat, şi al Sofiei (n. ?). Şcoala primară la Bucureşti; liceul la Ploieşti, apoi Acad. de Arte Frumoase din capitală (un an). Se înrolează, la Cosntanţa, în Serviciul Maritim Român ca „ofiţer asistent” (1922-1924). Revine în Bucureşti (1924), unde îşi reia studiile universitare. Prof. suplinitor la liceul din Pogoanele. Înfiinţează rev. *Floarea de foc* (1932-1933; 1936) şi ziarul *Credinţa* (1933-1938). Din 1945 se retrage la Mănăstirea Antim şi este tuns în monarhism în 1948. Iniţiază şi participă la mişcarea spirituală a „Rugului aprins”. Este arestat şi, după o detenţie de trei ani, se retrage mai întâi la schitul Crasna (Gorj), apoi, sub numele de Daniil, la schitul Rarău. Arestat din nou (1958), este întemniţat la Gherla şi Aiud. Colaborează la *Cuvântul, Gândirea, Contimporanul, Convorbiri literare* etc. Debut editorial cu vol. de versuri *Comornic* (1925). Alte vol.: *Acatistul Preacuviosului Părintelui nostru, Sfântul Dimitrie cel Nou Boarul, din Basarabov* (1942), *Imn-Acatist la Rugul aprins al Maicii Domnului* (1987), *Acatiste* (1997), *Scrieri* (1999), *Taina rugului aprins* (1999), *Caietele preacuviosului părinte Daniil de la Rarău*

(2000).

OPERA: *Comornic,* versuri, Bucureşti, 1925; *Acatistul Preacuviosului Părintelui nostru, Sf. Dimitrie cel Nou Boarul din Basarabov,* Bucureşti, 1942; *Imn – Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului,* Madrid, 1987; *Acatiste,* cuvânt înainte de Bartolomeu Valeriu Anania, Bucureşti, 1997; *Scrieri,* ed. şi pref. de Al. Dimcea, Bucureşti, 1999; *Taina rugului aprins: scrieri şi documente inedite,* ed. şi cuvânt înainte de Gh. Vasilescu, Bucureşti, 1999; *Caietele preacuviosului părinte Daniil de la Rarău (Sandu Tudor),* I-II, ed. de Al. Dimcea, Bucureşti, 2000.

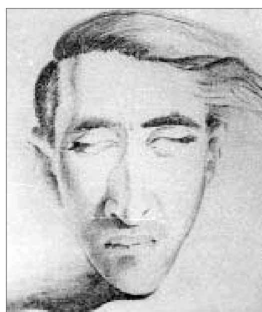
REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane* (1900-1937), 1937; G. Călinescu, *Istoria…;* Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura…,* II. **(A. S.)**

TUDOR-ANTON Eugenia (numele la naştere: Eugenia Tudorică), n. 22 sept. 1930, Brăila, Critic, istoric literar şi prozatoare. Fiica lui Ion Nicu Tudorică, muncitor metalurgist, şi a Gherghinei (n. Vrânceanu). Soţia prozatorului Costache Anton. Şcoala elementară (1937-1941) şi liceul (1941-1949) la Brăila; licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1949-1953). Redactor şi şef de secţie la *Viaţa Românească* (1953-1985). Colab. la *Luceafărul*, *Tribuna*, *Flacăra*, *Jurnalul literar*; la *Viaţa Românească*, între 1972 şi 1974, semnează cronica literară; tot aici debutează în 1953, cu un art. despre lirica lui G. Coşbuc. Debut editorial cu vol. *Pretexte critice* (1973), urmat de *Ipostaze ale prozei* (1975), studiul monografic *Hortensia Papadat-Bengescu* (2000) şi două romane (*Caruselul*, 1974; *Preţul singurătăţii*, 1981). A îngrijit ed. de *Opere* ale Hortensiei Papadat-Bengescu (I-V, 1972-1988); prefaţează alte vol. de I. Teodoreanu, C. Petrescu, Sanda Movilă, Ticu Archip, M. Sadoveanu şi G. Ibrăileanu. Premiul Uniunii Scriitorilor (1981).

OPERA: *Pretexte critice*, Bucureşti, 1973; *Caruselul*, roman, Bucureşti, 1974; *Ipostaze ale prozei*, eseuri, Bucureşti, 1975; *Preţul singurătăţii*, roman, Bucureşti, 1981; *Hortensia Papadat-Bengescu, marea europeană*, studiu monografic, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 20, 1973; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 18, 1973; idem, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1974; V. Cristea, în *România literară*, nr. 49, 1977; idem, *ibidem*, nr. 41, 1981; E. Papu, în *Contemporanul*, nr. 42, 1981; E. Simion, în *Ramuri*, nr. 11, 1982; N. Steinhardt, *Critică la persoana întâi*, 1983; D. Micu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1986; N. Steinhardt, *Monologul polif*onic, 1991. **(A. S.)**

TUDOR-MIU Al.[exandru], n. 25 febr. 1901, Brazi – m. 26 iul. 1961, Câmpina. Poet. Fiul unor ţărani. Şcoala primară la Brazi, liceul la Ploieşti. Învăţător în com. Pantazi, jud. Prahova (1918-1920), laborant la Rafinăria Câmpina (1921) şi funcţionar al Soc. „Concordia-Electrica". Din 1945 până la moarte e director al Şcolii electrotehnice din Câmpina. Împreună cu Geo Bogza, iniţiază primele experimente suprarealiste locale. Stimulat de rev. celui dintâi, *Urmuz*, **T.** scoate alte trei: *Câmpina* (1927-1929), *Prahova* (1930) şi *Strada* (1932-1936). Debut poetic în *Ploieştii literari* (1921). Debut editorial cu vol. *Epode* (1932). Alte vol. de versuri: *Standard, poeme de petrol şi energie* (1934) şi *Întâlnire cu pasărea Phoenix* (1947). Colaborează la *Contimporanul, Universul literar, Izbânda, Viaţa literară, România literară, Naţiunea, Viaţa Românească* ş. a. A lăsat în ms vol. de poezii *Albastru – poeme de mare, Steaua Doftanei* şi *Cheia Universală*, o carte de reportaje, *Excursii*, şi o monografie istorică a Câmpinei. **T.** compune poezia în sintaxă suprarealistă, stilizată după reţeta metaforei.

OPERA: *Epode*, versuri, Câmpina, 1932; *Standard, poeme de petrol şi energie,* versuri, Câmpina, 1934; *Întâlnire cu pasărea Phoenix,* versuri,Câmpina, 1947; *Întâlnire cu pasărea Phoenix,* versuri, cu o *Mărturie despre Tudor Miu* de Geo Bogza, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinecu, *Istoria...*; G. Bogza, în *România literară*, nr. 6, 1973; C. Ţoiu, *ibidem*, nr. 25, 1973. **(R. G. Ţ.).**

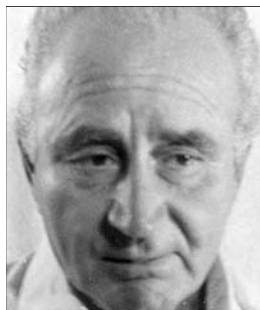

TUDORAN Dorin, n. 30 iun. 1945, Timişoara. Poet şi eseist. Fiul lui Gheorghe Todoran, prof. şi al Mariei (n. Ana). A absolvit Liceul „Mihai Viteazul" din Bucureşti. Licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din acelaşi oraş (1968). Redactor în cadrul Serviciului publicaţiilor pentru străinătate (1971-1973), redactor la *Flacăra* (1973-1974) şi *Luceafărul* (1974-1980). În 1985, după mai mulţi ani de disidenţă politică, se stabileşte în Statele Unite. Conferenţiar invitat la University of Connecticut, Departamentul de ştiinţe politice (1986); consultant la Catholic University of America, Departamentul de literatură comparată (1987); cercetător asociat la Foreign Policy Research Institute din Philadelphia (1987); redactor al Postului de radio „Vocea Americii" din Washington, DC (1987-1990); director al revistei *Meridian*, Washington, DC (1990-1991). Din 1993, este director de programe pentru România şi Republica Moldova în cadrul Fundaţiei Internaţionale pentru Sisteme Electorale din Washington, DC. A editat, fiind şi director (1987-1992), rev. *Agora* (Philadelphia, Statele Unite). În nr. 1 (1990) al publicaţiei apar integral convorbirile dintre Liviu Cangeopol şi Dan Petrescu, începute în „primăvara anului 1988" (în acelaşi an, 1990, vor fi tipărite în vol. *Ce-ar mai fi de spus*). După stabilirea în Statele Unite, colaborează la *The International Herald Tribune, The Christian Science Monitor, Partisan Review, Kontinent, Index on Censorship, The Hartford Courant, The Washington Post, The Washington Times, L'Alternative, El Pais, Journal of Democracy, Orbis* etc. În ţară, a colaborat la principalele reviste literare şi de cultură. *Contrapunct* (nr. 21-30, 1991) reproduce eseul *Frig sau frică? Sau despre condiţiile intelectualului român de azi* (apărut iniţial în *L'Alterantive*, nr. 29, 1984 şi *Ethos*, nr. 5, 1984; republicat în vol. *Kakistocraţia*, 1998). Debut editorial cu vol. de versuri *Mic tratat de glorie* (1973). Alte cărţi de poezie: *Cântec de trecut Akheronul (1975), O zi în natură* (1977), *Uneori, plutirea* (1977), *Respiraţie artificială* (1978), *Pasaj de pietoni* (1979), *Semne particulare* (1979), *De bună voie, autobiografia mea* (1986); *Optional Future* (1988), *Ultimul turnir* (1992), *Viitorul facultativ* (1999), *Tânărul Ulise* (2000). A publicat vol. de reportaje (*Martori oculari*, 1976; în colab. cu Eugen Seceleanu), interviuri (*Biografia debuturilor*, 1978; *Nostalgii intacte*, 1982; *Onoarea de a înţelege,* 1998) şi eseuri *(Adaptarea la realitate,* 1982; *Kakistocraţia*, 1998). Membru al PEN-Clubului francez, din 1982. Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Mic tratat de glorie* (1973); Premiul de poezie al Uniunii Scriitorilor pentru vol. *O zi în natură* (1977); Premiul de poezie al Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Uneori*, *plutirea* (1978); Premiul Centrului pentru Relaţii Internaţionale, Hartford, CI, Statele Unite (1986); Premiul Special al Uniunii Scriitorilor pe 1992.

OPERA: *Mic tratat de glorie,* versuri, Bucureşti, 1973; *Cântec de trecut Akheronul*, versuri, Bucureşti, 1975; *Martori oculari*, reportaje, Iaşi, 1976 (în colab. cu Eugen Seceleanu); *O zi în natură*, versuri, Bucureşti, 1977; *Uneori, plutirea,* versuri, Bucureşti, 1977; *Biografia debuturilor*, interviuri, Iaşi, 1978; *Respiraţie artificială,* versuri, Cluj-Napoca, 1978; *Pasaj de pietoni,* versuri, Bucureşti, 1979; *Semne particulare,* versuri, Bucureşti, 1979; *Adaptarea la realitate,* eseuri, Cluj-Napoca, 1982; *Nostalgii intacte,* interviuri, Bucureşti, 1982; *De bună voie, autobiografia mea*, versuri, Danemarca, 1986; *Optional Future*. Poems, Daphne, AL, 1988; *Frost or Fear? On the Condition of the Romanian Intelectual*, Daphne, AL, 1988; *Ultimul turnir*, poezii, antologie şi pref. de Mircea Mihăieş, Timişoara, 1992; *Kakistocraţia*, eseuri, Chişinău, 1998; *Onoarea de a înţelege,* interviuri, Bucureşti, 1998; *Viitorul facultativ,* versuri, ed. bilingvă româno-engleză, trad. de M. Cornis-Pope, pref. de (I. B.) Lefter, Bucureşti, 1999; *Tânărul Ulise,* antologie lirică, pref. de M. Mihăieş, Iaşi, 2000.

REFERINŢE CRITICE: Dan Cristea, în *Luceafărul*, nr. 37, 1973; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 38, 1973; Adrian Popescu, în *Steaua*, nr. 23, 1973; Nicolae Prelipceanu, în *Tribuna*, nr. 39, 1973; Daniel Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1974; idem, *ibidem*, nr. 9, 1974; Virgil Mihaiu, în *Steaua*, nr. 10, 1975; Al. Piru, în *Săptămâna*, nr. 214,

1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 43, 1975; L. Ulici, *Prima verba,* 1975; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1976; Mircea Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 26, 1976; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 5, 1976; Aurel Dragoş Munteanu, în *Luceafărul,* nr. 6, 1976; I. Vlad, în *Tribuna,* nr. 51, 1976; Mircea Iorgulescu, în *România literară*, nr. 14, 1977; Florin Manolescu, în *Flacăra*, nr. 12, 1977; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 22, 1977; Petru Poantă, în *Steaua*, nr. 4, 1977; Dan Cristea, în *Luceafărul*, nr. 10, 1978; Valeriu Cristea, în *România literară*, nr. 52, 1978; Ştefan Aug. Doinaş, în *Familia*, nr. 3, 1978; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1978; Ion Vlad, în *Tribuna*, nr. 16, 1978; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii,* 1978; P. Poantă, *Radiografii,* 1978; D. Dimitriu, *Ares şi Eros,* 1978; Al. Ruja, *Valori lirice actuale,* 1979; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 2, 1979; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1980; Nicolae Manolescu, în *România literară*, nr. 10, 1980; Petru Poantă, în *Steaua*, nr. 5, 1980; Adrian Popescu, în *Steaua*, nr. 14, 1980; Mariana Marin, în *Cuvântul*, nr. 6, 1990 (interviu); Nicolae Prelipceanu, în *Luceafărul*, nr. 7, 1990 (interviu); Octavian Paler, , în *România literară*, nr. 11, 1990 (interviu); Mircea Mihăieş, în *Orizont*, nr. 34, 1990; Gabriela Adameşteanu, în *22*, nr. 4, 1991 (interviu); Marius Tupan, în *Luceafărul*, nr. 24, 1992 (interviu); *Vatra*, nr. 2, 1993 (semnează: Cornel Moraru, Nicolae Oprea, Iulian Boldea, Al. Cistelecan, Monica Lovinescu); I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani,* 1994; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 43, 1996; A. Popescu, în *Steaua,* nr. 7-8, 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 29, 1998; Alex. Ştefănescu, *ibidem,* nr. 37, 1999; Gh. Grigurcu, *ibidem*; M. C. Spiridon, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1999; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 7-8, 2001; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 621; 622, 2002. **(A. S.)**

TUDORAN Radu (pseud. lui Nicolae Bogza), n. 8 mart. 1910, com. Blejoi, jud. Prahova – m. 19 nov. 1992, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Alexandru Bogza, funcţionar în marina comercială, apoi antreprenor, şi al Elenei Rhea-Silvia (n. Georgescu). Fratele lui Geo Bogza. Începe liceul la Ploieşti, apoi se transferă la Liceul militar de la Mânăstirea Dealu (1923-1930), după care urmează cursurile Şcolii militare de ofiţeri de la Sibiu (1930-1932). Ofiţer activ din 1932 până în 1938. După această dată, ziarist, redactor la *Lumea românească, Timpul, Curentul, Evenimentul* (1938-1942). Din 1942, se dedică exclusiv scrisului. Debutează cu reportajul-eseu *Oameni care nu au ce face cu viaţa şi oameni care nu au cu ce şi-o ţine*, în *Lumea românească* (1938), şi cu nuvela *Aerodromul de la Şura Mică* în *Azi* (1938). Debut editorial cu vol. de nuvele *Oraşul cu fete sărace* (1940). Colaborează la *Azi, Curentul literar, Universul literar, Luceafărul, Tomis, România literară* ş. a. A publicat, uneori cu numeroase reeditări, romane (*Un port la răsărit*, 1942; *Anotimpuri*, 1943; *Flăcări*, 1945; *Întoarcerea fiului risipitor*, 1947 – devenit, din 1970, *Fiul risipitor; Dunărea revărsată,* 1961; *Al treilea ocol al pământului*, 1971; *Maria şi marea*, 1973; *Acea fată frumoasă*, 1975; *Casa domnului Alcibiade*, 1978; *Retragerea fără torţe*, 1982, ultimele două făcând parte dintr-un ciclu), proză memorialistică (*Al optzeci şi doilea*, 1966; *Oglinda retrovizoare*, 1970; *La nord de noi înşine*, 1979; *Frumoasa adormită*, 1981), ce fructifică numeroasele călătorii ale autorului prin Europa şi Statele Unite, scrieri pentru copii şi tineret (*Purcelul care a ajuns boier*, 1945; *Ferma „Coţofana veselă”*, 1946; *Ultima poveste*, 1956), din care se detaşează o capodoperă a genului: *Toate pânzele sus!* (1954 – numeroase reeditări). A tradus din Ch. Darwin (*Călătoria unui naturalist în jurul lumii)*, Fadeev, Goncearov, N. Nikitin, B. Prus, A. Rîbakov, T. Semiuşkin, A. N. Tolstoi, Jules Verne ş. a. Premiul Acad. pe 1961; în 1982 i se decernează Premiul Special al Uniunii Scriitorilor pe 1980.

OPERA: *Oraşul cu fete sărace*, nuvele,

Bucureşti, 1940; *Germania, octombrie 1939*. Aspecte din toamna războiului, Bucureşti, 1940; *Un port la răsărit*, roman, Bucureşti, 1942; (ale ed.: 1991; pref. şi aparat critic de V. Râpeanu, 1998); *Anotimpuri*, roman, Bucureşti, 1943 (ed. IV, 1946; ed. V, 1947; ed. definitivă, 1971; ed. ne varietur, 1977); *Flăcări***,** roman, Bucureşti, 1945 (ed. II, 1947; reeditare, 1958; ed. ne varietur, 1971; 1983; cu o postfaţă a autorului, 1987); *Purcelul care a ajuns boier,* roman pentru copii şi tineret, cu desene de Florica Cordescu, Bucureşti, 1945; *Ferma „Coţofana veselă”*, roman pentru copii şi tineret, Bucureşti, 1946; *Întoarcerea fiului risipitor*, roman, Bucureşti, 1947 (sub titlul *Fiul risipitor*, ed. ne varietur, 1970; a doua ed. ne varietur, 1971; a treia ed. ne varietur, 1974); *Toate pânzele sus!*, roman, Bucureşti, 1954 (ed. II, 1957; ed. III, 1961; ed. IV, 1964; ed. V, 1967; ed. ne varietur, I-II, 1973; 1980; text prescurtat, 1986; I-II, cu o pref. a autorului şi o postfaţă de V. Râpeanu, 1993; 1998); *Ultima poveste*, roman, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1964; ed. III, 1973); *Dunărea revărsată*, roman, Bucureşti, 1961 (ed. II, 1963; ed. III, revăzută, 1967; ed. IV, 1977); *O lume întreagă*, roman, Bucureşti, 1964; *Al optzeci şi doilea*, Bucureşti, 1966; *Oglinda retrovizoare*, Bucureşti, 1970; *Constanţa*, text de ~, Bucureşti, 1970; *Al treilea ocol al pământului*, roman, Bucureşti, 1971; *Maria şi marea*, roman, Bucureşti, 1973; (altă ed., 1992); *Acea fată frumoasă*, roman, Bucureşti, 1975; *Casa domnului Alcibiade*. Cronică la sfârşitul mileniului, roman, Bucureşti, 1978; *Sfârşit de mileniu*, I-VI, Bucureşti, 1978-1989; *La nord de noi înşine*, Bucureşti, 1979; *Frumoasa adormită*, Bucureşti, 1981; *Ferma „Coţofana Veselă”. Un porc mizantrop*, povestiri, Bucureşti, 1991. Traduceri: M. Sulejmanov, *Tainele* adâncurilor, trad. de ~ şi I. Gherlakov, Bucureşti, 1950; M. Nikitin, *Aurora boreală*, trad. de ~ şi I. Gherlakov, Bucureşti, 1951; L. Platov, *Arhipelagul care dispare,* trad. de ~ şi I. Gherlakov, Bucureşti, 1951; V. Zanutkin, *Staniţa plutitoare*, în româneşte de ~ şi Ştefania Brătulescu, Bucureşti, 1952; A. Zapotocki, *Se ridică noi luptători*, în româneşte de~ şi P. Bufa, 1952; I. Likstanov, *Aventurile unui mic marinar*, trad. de ~ şi S. Antonescu, Bucureşti, 1953; A. Rybakov, *Oameni la volan*, trad. de ~ şi Valentina Saidaş, Bucureşti, 1954; Jules Verne, *Cinci săptămâni în balon*, în româneşte de ~ Bucureşti, 1955; I. A. Goncearov, *Fregata „Palloda”*, trad. de ~ şi M. Mihail, Bucureşti, 1956; Jules Verne, *Arhipelagul în flăcări*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1956; idem, *Ocolul lumii în 80 de zile*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1956 (ed. II, 1982); T. Semiuşkin, *Aliset pleacă în munţi*, trad. de ~ şi Elena Şepeliova, Bucureşti, 1957; A. N. Tolstoi, *Opere*, II, trad. de ~ şi A. Ivanovski, Bucureşti, 1958; Charles Darwin, *Călătoria unui naturalist în jurul lumii*, trad. de~ şi D. Bondi, Bucureşti, 1959;¸Al. Fadeev, *Ultimul din neamul Udeghe*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1962; A. N. Tolstoi, *Allita*, trad. de ~ şi A. Ivanovski, Bucureşti, 1968: B. Prus, *Păpuşa*, trad. de ~ şi D. Telemac, Bucureşti, 1971.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, *Romanul românesc contemporan*, 1959; V. Cristea, în *Gazeta literară*, nr. 12, 1967; M. N. Rusu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1967; Al. Piru, *Panorama...;* M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 37, 1970; P. Constantinescu, *Scrieri,* V; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 13, 1973; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...* I; Sânziana Pop, în *Luceafărul,* nr. 43, 1974; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; Sânziana Pop, *Propuneri pentru paradis*, 1975; I. Munteanu, în *România literară*, nr. 44, 1977; Eugenia Tudor Anton, *Ipostaze ale prozei*, 1977; C. Moraru, în *Flacăra,* nr. 26, 1978; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 29, 1978; P. Marcea, în *România literară*, nr. 45, 1978; M. Iorgulescu, în *Contemporanul*, nr. 22, 1979; idem, *Firescul ca excepţie*, 1979; S. Titel, în *România literară*, nr. 51, 1979; Al. Sever, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1979; R. Ciobanu, în *Transilvania*, nr, 2, 1980; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 3, 1980; E. Uricaru, în *Steaua*, nr. 7, 1980; M. Iorgulescu, *Critică şi angajare*, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 49, 1981; S. Titel, în *România literară*; idem, în *În căutarea lui Cehov*, 1984; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 11, 1985; idem, în *Steaua*, 1986; V. Râpeanu, în *România literară*, nr. 5, 1986; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 7, 1987; Mara Nicoară, în *Contemporanul*, nr. 45, 1989; M. Zaciu, în *Familia,* nr. 12, 1992; N. Florescu, în *Jurnalul literar,* nr. 5-8, 1993; Al. George, în *Luceafărul,* nr. 17, 1998; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 15; 16, 2003. **(V. P.)**

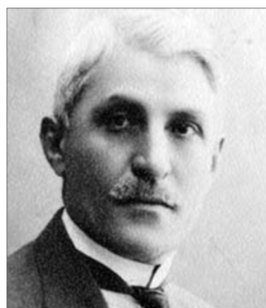

TULBURE Victor (numele la naştere: Popescu), n. 28 mart. 1925, com. Căuşani, jud. Tighina – m. 1997, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Mandea Popescu şi al Ludmilei (n.?). Liceul început la Salonta şi terminat la Bucureşti (1943). Între 1943 şi 1945, elev al Şcolii Militare de Ofiţeri de Infanterie din Bacău; ia parte la război. Studii la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti (1945-1948) fiind, în paralel, şi funcţionar, la Giurgiu şi Bucureşti. Absolvent al Şcolii de Literatură „Mihai Eminescu". Redactor la *Flacăra* (1948), *Scânteia* (1949) şi Editura de Stat (1952). Redactor-şef adjunct la *Viaţa Românească* (1958-1961), apoi redactor-şef al unor rev. pentru copii. Între 1967 şi 1972, activist la Consiliul Naţional al organizaţiei Pionierilor. Debut cu versuri în *Revista literară* (1946); debut editorial cu *Vioara roşie* (1948) urmat, în 1949, de *Balada tovarăşului căzut împărţind Scânteia în ilegalitate* şi *Holde;* pentru *Laudă patriei* (1955), obţine Premiul de Stat (Clasa II). Numeroasele vol. de versuri publicate (*Vara fierbinte,* 1956; *Versuri alese,* 1956; *Eu nu cânt că ştiu să cânt,* 1959; antologia *Vioara roşie,* 1968; *Purpură, aur, azur,* 1971 etc.) aparţin unui poet militant, propagandist, cultivând prozodia tradiţională într-o formulă lirică didactică. A tradus din Goethe, Byron, Puşkin, Lermontov, Lenau, Hristo Botev, Nekrasov, Blok, Kostis Palamas, Francis, Jammes, N. Vapţarov, Elisaveta Bagreana, Arany János, Simonov, Tihonov, Kuceak Nahabed, din poezia armeană, iugoslavă, bulgară etc.

OPERA: *Vioara roşie,* versuri, Bucureşti, 1948; *Balada tovarăşului căzut împărţind Scânteia în ilegalitate,* Bucureşti, 1949; *Holde*, versuri, Bucureşti, 1949; *Vişinul lui Vania*, Bucureşti, 1951; N. Gribaciov, *Primăvara în colhozul Poboda,* trad. de ~, cuvânt înainte de M. Dragomir, Bucureşti, 1951; Nicolai Tihonov, *Două torente,* versuri, trad. de ~, Bucureşti, 1951; *Versuri*, Bucureşti, 1952; Taras Sevcenko, *Cobzar*, trad. de ~ (în colab.), cuvânt înainte de M. Sadoveanu, postfaţă de Alexandr Deutsch, Bucureşti, 1952 (ed. revizuită, 1957); N. Gribaciov, *Poveste din pădure*, trad. de ~, Bucureşti, 1953; *Laudă patriei,* versuri, Bucureşti, 1955; *Vară fierbinte,* poem, Bucureşti, 1956; *Versuri alese,* Bucureşti, 1956; *Cornul pădurarului,* Bucureşti, 1957; *Eu nu cânt că ştiu să cânt,* versuri, Bucureşti, 1959; Puşkin, *Rusalca*, trad. de ~, Bucureşti, 1959; Taras Sevcenko, *Poezii*, trad. de ~, pref. de M. Novicov, Bucureşti, 1960; Hristo Botev, *Poezii*, trad. de ~, cu o pref. de A. Todorov, Bucureşti, 1961; *Ţării mele,* versuri, Bucureşti, 1961; Taras Sevcenko, *1814-1861,* trad. de ~ (în colab.), Bucureşti, 1961; *Toamna pe sub nuci,* versuri, Bucureşti, 1962; Nicola Iankov Vapţarov, *Poezii*, trad. de ~, Bucureşti, 1962; *Poeţi bulgari clasici şi contemporani,* trad. de ~, Bucureşti, 1962; *Aur*, versuri din mai multe caiete, Bucureşti, 1963; *Cântece şi balade,* Bucureşti, 1963; *Poezii*, pref. de M. Novicov, Bucureşti, 1963; Kuceak Nahabed, *Poezii*, trad. de ~, Bucureşti, 1963; Taras Sevcenko, *Cobzarul*, trad. de ~, cuvânt înainte de M. Beniuc, Bucureşti, 1963; *Vatra fericirii,* versuri, Bucureşti, 1964; Alexandr Blok, *Versuri*, trad. de ~, cuvânt înainte de Tatiana Nicolescu, Bucureşti, 1964; *Cartea Ralucăi,* versuri pentru cei mici, Bucureşti, 1965; *A doua carte a Ralucăi,* Bucureşti, 1965; *Cântarea României*, în colab. cu N. Stoian, pref. de A. Martin, Bucureşti, 1965; *Soarele patriei,* versuri, Bucureşti, 1966; *A treia carte a Ralucăi,* Bucureşti, 1967; Elisabeta Bagreana, *Versuri alese,* trad. de ~, Bucuresti, 1967; Nicolaus Lenau, *Albigenzii. Imagini din războiul husit. Două poeme,* trad. de ~, cuvânt înainte de Sevilla Bauer-Răducanu, Bucureşti, 1967; Pencio Slaveikov, *Versuri alese,* trad. de ~, Bucureşti, 1967; *Stejarul românesc,* versuri, Bucureşti, 1968; *Vioara roşie.* Poezii, 1942-1967, ed. îngrijită de autor, Bucureşti, 1968; *Dicţionar de poezii pentru cei mai buni copii,* Bucureşti, 1970; *Purpură, aur, azur,* versuri, Bucureşti, 1971; *Hai încetul cu încetul, să-nvăţăm tot alfabetul,* versuri, Iaşi, 1972; *Moş Arici,* versuri, Bucureşti, 1972; *Dragoste supremă,* Bucureşti, 1972; A. Blok, *Versuri*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1973; *Basma pentru toată săptămâna,* Bucureşti, 1974 (ed. II, 1978); *Zeciada,* versuri, Iaşi, 1974; Saiat-Nova, *Regele trubadur,* poezii, în româneşte de ~, Bucureşti, 1975; Hristo Botev, *Acela nu moare!,* versuri şi proză, pref. şi trad. versurilor de ~, tabel cronologic, note şi trad. prozei de Laura Boz-Fotiade, Bucureşti, 1976; T. Sevcenko, *Poeme*, în româneşte de ~, pref. şi tabel cronologic de St. Gruia, Bucureşti, 1976; *În lume nu-s mai multe Românii.* Letopiseţ liric, Bucureşti, 1976; *Antologie*

de poezie bulgară de la începuturi până azi, antologie de ~ (în colab.), pref. de Simeon Hadjkosev, Bucureşti, 1977; *Anotimpuri mongole,* culegere de poezie mongolă contemporană, versiune românească, postfaţă şi indice bio-bibliografic de ~ (în colab.), Bucureşti, 1978; *În vatra comună,* versuri, Bucureşti, 1984; *O ţară: România, un nume: Ceauşescu,* omagiul adus de poeţii de peste hotare României, preşedintelui ţării, antologie şi versiune românească de ~ şi Raluca Tulbure, Bucureşti, 1988.

REFERINŢE CRITICE: V. Cuţitaru, *Cărţi şi idei,* 1972; A. Martin, *Poeţi contemporani*, II, 1971; Perpessicius, *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor, 1957-1960,* 1961; L. Ulici, în *Vatra*, nr. 7, 1989. **(I. C.)**

TULLIU Nuşi, n. 23 apr. 1872, Avdela (Grecia) – m. 8 apr. 1941, Bucureşti. Poet şi prozator. Îşi începe studiile la Clisura (Macedonia), le continuă la liceul românesc din Bitolia şi la Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti, luându-şi licenţa în istorie şi lb. română. Urmează timp de doi ani Facultatea de Drept, fără s-o termine. În 1905 este trimis la Leipzig pentru a-şi pregăti doctoratul în istorie. Funcţionează ca prof. încă din anii de studenţie la gimnaziul român din Ianina (Epir), apoi în România, fiind, începând din 1929 şi până la pensionare (1937), prof. la Bucureşti. Este inspector şcolar în Macedonia (1908-1912). Debutează în 1894 cu art. în rev. bucureşteană *Peninsula balcanică*, apoi colaborează la alte periodice româneşti: *Albumul macedo-român, Cele trei Crişuri, Conservatorul, Dunărea, Flamura, Grai bun, Lilicea Pindului, Ordinea, Propilee literare, Românii de la Pind, Răsăritul, Timpul nou, Ţara noastră, Universul* etc. Scoate pe cheltuiala proprie rev. *Pindul* (15 nov. 1898 – 30 sept. 1899) în care publică versuri şi proză în dialect aromânesc. Este director al ziarului *Ecoul Macedoniei* din Bucureşti, în care publică *Murmintî fîră cruţi* (1903) singurul roman al literaturii noastre în dialect aromânesc.

OPERA: *Poesii lirice eroice*, Bucureşti, 1902; *File rupte din viaţa aromânilor*, Chişinău, 1919; *Poezii: Original şi transpunere literară*, Bucureşti, 1926; *Tragedia unei idile. Roman din meleagurile Pindului*, Chişinău, 1928; *Calvarul neamului (Exodul aromânilor)*, Bucureşti, 1931.

REFERINŢE CRITICE: M. Dragomirescu, în *Convorbiri critice*, nr. 11, 1907; T. Papahagi, *Antologie aromânească,* 1922. **(L. G.)**

TUNARU Mihai, n. 14 sept. 1931, Buşteni, jud. Prahova. Prozator. Fiul lui Constantin Tunaru, lăcătuş, şi al Elisabetei (n. Teodorescu). Liceul teoretic „Dr. Ion Meşotă" din Braşov (1941-1949); Facultatea de Construcţii Civile din Bucureşti (1949-1952). Constructor. Debutează în rev. *Femeia* cu nuvela *Zile, nopţi şi căutări* (1958), iar în vol. cu reportajele din *Poarta spre 1000 de coline* (1962). Colab. la *România literară*, *Luceafărul*, *Viaţa Românească*, *Ateneu*, *Tribuna*, *Pentru Patrie*. A mai publicat note de călătorie în Asia Centrală (*Corturi în Pamir*, în colab. cu Sorin Ciulli, 1965) şi romanele *Singur contra mea* (1967), *Staţii în câmpiile dezordinii* (1969), *Appassionato* (1978), *Cuceritorul* (1979), *O, Prometeu* (1982) şi *Şarpele împăcării noastre* (1985). „Evocator notabil", înzestrat pentru „reprezentarea intensă a concretului", romancierul se arată atras de situaţii excepţionale din medii unde acţiunea comportă riscuri, de profesiunile de performanţă.

OPERA: *Poarta spre 1000 de coline*, Bucureşti, 1962; *Corturi în Pamir*, în colab. cu Sorin Ciulli, Bucureşti, 1965; *Singur contra mea*, roman, Bucureşti, 1967; *Staţii în câmpiile dezordinii*, roman, I, Bucureşti, 1969; *Appassionato*, roman, Bucureşti, 1978; *Cuceritorul*, roman, 1979; *O, Prometeu*, roman, Bucureşti, 1982; *Şarpele împăcării noastre*, roman, Bucureşti, 1985.

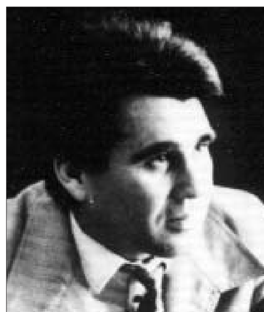
REFERINŢE CRITICE: Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 6, 1970; S. Damian, în *România literară*, nr. 19, 1970; V. Cristea, în *România literară*, nr. 20, 1979; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 41, 1979; S. Titel, în *România literară*, nr. 49, 1979; D. Mielcescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1980; V. Chifor, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1981; S. Titel, în *România literară*, nr. 36, 1982. **(D. C.)**

TUPAN Maria-Ana (numele la naştere: Iordache), n. 19 apr. 1949, com. Săruleşti, jud. Buzău. Eseistă. Fiica lui Spiridon Iordache, preot, şi a Margaretei (n. Constantinescu). Soţia lui Marius Tupan. Şcoala elementară în com. natală (1956-1963); Liceul „Mihai Eminescu" din Buzău (1963-1967). Licenţiată a Facultăţii de Lb. Germanice a Univ. din Bucureşti (1967-1972). Redactor la rev. *Romanian Books* (1972-1990); publicist comentator la *Viaţa Românească* (1990-1993); asistent (1991-1994), lector (1994-1999), conferenţiar (1999-2002), apoi prof. (din 2002) la Catedra de engleză a Facultăţii de Lb. Străine a Univ. din Bucureşti. Bursă Fulbright (1994-1995) la Penn State University din Statele Unite. Dr. în filologie cu teza *The Mirror and the Signet. The Shakespearean Search for Archetypes* (1992), susţinută la Institutul de Studii Sud-Est Europene al Acad. Române. Colaborează la *Amfiteatru, Contemporanul, Luceafărul, Convorbiri literare, Steaua, România literară, Viaţa Românească* etc. Debutează cu o recenzie în rev. *Cărţi noi* (nr. 2, 1973). Debut editorial cu vol. *Scenarii şi limbaje poetice* (1989), urmat de *Marin Sorescu şi deconstructivismul* (1995), *Scriitori români în paradigme universale* (1998), *A Discourse Analyst's Charles Dickens* (1999), *Discursul modernist* (2001) şi *Discursul postmodern* (2002). Este autoarea unei antologii de proză scurtă americană (*Regele visurilor,* 1980). A tradus din I. Asimov, W. Gilmore Simms, W. Dean Howells. Premiul Uniunii Scriitorilor (1996); Premiul rev. *Convorbiri literare* (2000).

OPERA: *Scenarii şi limbaje poetice,* studii literare, Bucureşti, 1989; *Marin Sorescu şi deconstructivismul,* Craiova, 1995; *A Survey Course in British Literature*, I-II, Bucureşti, 1997-1998; *Scriitori români în paradigme universale*, Bucureşti, 1998; *A Discourse Analyst's Charles Dickens,* Bucureşti, 1999; *Discursul modernist,* Bucureşti, 2000; *Discursul postmodern,* Bucureşti, 2002; *Ghid de conversaţie român-englez,* Bucureşti, 2001. Traduceri: *Regele visurilor.* Antologie de proză scurtă americană, Bucureşti, 1980; I. Asimov, *O piatră pe cer,* Bucureşti, 1981; W. Gilmore Simms, *Paddy McGann,* Bucureşti, 1986; W. Dean Howells, *Vara indiană,* Bucureşti, 1988; H. James, *Europenii. Madame de Mauve,* Bucureşti, 1990; *Himera*, antologie de proză fantastică americană, I-II, Bucureşti, 1994; E. Wharton, *Sâmbure de rodie,* Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: D. Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 50, 1980; V. Nistor, în *Steaua*, nr. 3, 1981; N. Manolescu, în *România literară,* 12 iun. 1981; D. Stanca, în *SLAST*, 4 nov. 1989; C. Moraru, în *România literară,* nr. 41, 1990; I. Pop, în *Steaua*, nr. 5, 1990; Monica Spiridon, în *Ramuri*, nr. 1, 1991; idem, în *Luceafărul*, nr. 34, 1995; M. Cimpoi, *ibidem*, nr. 37, 1999; C. Moraru, în *Vatra*, nr. 1, 2001; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 5, 2003; D. Perşa, în *Tomis*, nr. 4, 2003. **(A. S.)**

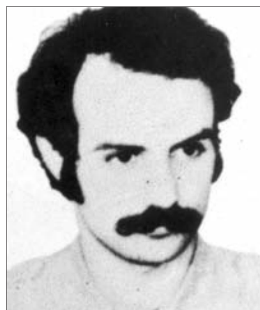

TUPAN Marius (prenumele la naştere: Marius Viorel), n. 18 apr. 1945, sat Valea Ursului, com. Tâmna, jud. Mehedinţi. Prozator. Fiul lui Nicolae Tupan, lăcătuş ceferist, şi al Izabelei (n. Tecu). Soţul Mariei-Ana Tupan. Studii elementare în com. natală; urmează apoi Şcoala profesională de ucenici de pe lângă Şantierul Naval din Turnu Severin, unde va lucra, după absolvire. Concomitent urmează liceul din localitate; a fost, de asemenea, angajat ca bibliotecar la hidrocentrala „Porţile de Fier". Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1967-1972). Redactor la publicaţia *Cărţi noi* (1972-1974) şi la rev. *Urzica* (1975-1990). O scurtă perioadă de timp va lucra la Bibl. Centrală de Stat (1974-1975). Redactor-şef adjunct (1990-1993), redactor-şef (1993-2002) şi director (din 2002) al rev. *Luceafărul.* Debutează în *Ramuri* (1963). Colab. la *România literară, Steaua, Orizont, Viaţa românească, Vatra, Ramuri* etc. Debut editorial cu vol. de povestiri *Mezareea* (1974). A publicat vol. de proză scurtă (*Noaptea muzicanţilor,* 1978; *Vămile depresiunii,* 2002), romane (*Crisalide*, 1977; *Coroana Izabelei,* 1982; *Marmură neagră,* 1989; *Vitrina cu păsări împăiate,* 1994; *Rezervaţia de lux,* 1995; *Rătăcirea Domnului,* 1999;

Batalioane invizibile, 2001) şi teatru (*Crucea de argint,* 1996; *Alegătorul fatal,* 1998). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1982); Premiul Uniunii Scriitorilor (1995; 2003).

OPERA: *Mezareea,* proze scurte, Bucureşti, 1974; *Crisalide,* roman, Bucureşti, 1977; *Noaptea muzicanţilor*, proze scurte, Bucureşti, 1978; *Coroana Izabelei*, roman, Bucureşti, 1982; *Marmură neagră*, roman, Bucureşti, 1989; *Vitrina cu păsări împăiate,* roman, Bucureşti, 1994; *Rezervaţia de lux,* roman, Bucureşti, 1995; *Crucea de argint,* teatru, Bucureşti, 1996; *Coroana Izabelei,* I-III, Bucureşti, 1998; *Alegătorul fatal,* teatru, Bucureşti, 1998; *Rătăcirea Domnului,* roman-teatru, Bucureşti, 1999; *Batalioane invizibile,* roman, Bucureşti, 2001; *Vămile depresiunii,* proză scurtă, 2002.

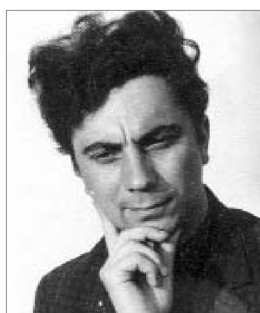
REFERINŢE CRITICE: V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 2, 1975; M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1975; M. Iorgulescu, în *Tribuna*, nr. 10, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 2, 1975; I. Pecie, în *Echinox*, nr. 4-5, 1975; C. Stănescu, în *Luceafărul*, nr. 7, 1975; L. Ulici, în *România literară*, nr. 4, 1975; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 6, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 26, 1977; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 28, 1977; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1977; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 30, 1977; D. Ciachir, în *Săptămâna*, nr. 423, 1979; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 26, 1979; C. Tuchilă, în *Ramuri*, nr. 9, 1979; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 52, 1982; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 33, 1982; I. Holban, în *Cronica*, nr. 25, 1983; Ecaterina Ţarălungă, în *Transilvania*, nr. 3, 1983; L. Ulici, în *România literară*, nr. 50, 1983; idem, în *Contemporanul*, nr. 7, 1983; I. Cristoiu, în *România literară*, nr. 41, 1989; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 11-12, 1989; C. V. Tudor, în *Săptămâna*, nr. 39, 1989; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 38, 1989; Monica Spiridon, în *Luceafărul,* nr. 9, 1995; R. Cernătescu, *ibidem,* 18 apr. 1995; Geo Vasile, în *Tomis,* nr. 7, 2001; I. Roşioru, *Marius Tupan – între utopie şi parabolă,* 2001. **(A. S.)**

TURCEA Daniel, n. 22 iul. 1945, Târgu-Jiu – m. 28 mart. 1979, Bucureşti. Poet. Fiul lui Gheorghe Turcea şi al Mariei (n. ?). Liceul „Nicolae Bălcescu" din Piteşti (1957-1963); absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu" din Capitală (1968). Debutează în rev. *Amfiteatru* cu poezii (1966), colaborând apoi şi la *România literară, Luceafărul, Argeş* etc. În timpul vieţii i-au apărut vol. *Entropia* (1970) şi *Epifania* (1978); postum, culegerea *Entropia* (1982) şi *Iubire, înţelepciune fără sfârşit* (1991).

OPERA: *Entropia*, Bucureşti, 1970; *Epifania*, Bucureşti, 1978; *Epifania*, Bucureşti, 1982; *Iubire, înţelepciune fără sfârşit*, poeme, pref. de V. Cristea, Bucureşti, 1991.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 48, 1970; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 7, 1971; I. Pop, în *România literară*, nr. 11, 1971; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 46, 1978; Dinu Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1978; N. Steinhardt, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1979; Gh. Grigurcu, în *Poeţi români de azi*, 1979; idem, în *Viaţa Românească,* nr. 12, 1982; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 27, 1982; V. Cristea, în *Caiete critice,* 1990; C. Vâlcu, în *Steaua,* nr. 6, 1993; M. V. Buciu, în *Contemporanul,* nr. 5, 2002; O. Soviany, *ibidem,* nr. 3; 5; 16; 17, 2002. **(Gh. G.)**

TURCU Marcel, n. 1940, Sânnicolaul Mare, jud. Timiş. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara. Debut editorial cu vol. de versuri *Farfuria sălbatică* (1969).

OPERA: *Farfuria sălbatică,* versuri, Bucureşti, 1969; *Tăcerile renului,* versuri, Timişoara, 1974; *Levitaţie*, versuri, Bucureşti, 1979; *Voluptatea drumului,* versuri, Timişoara, 1980; *Sublimarea pasiunilor,* versuri, Timişoara, 1988; *Unchiul meu, aerul!,* poeme, Timişoara, 1996; *Contestreno*,

versuri, Timişoara, 1998; *Ningeniu*, versuri, Timişoara, 2002; *Alaun*, versuri, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 28, 1974; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 21, 1979; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 18, 1979; idem, *ibidem*, nr. 33, 1980; L. Bureriu, *ibidem*, nr. 26, 1980; M. Odangiu, *ibidem*, nr. 40, 1988; C. Munteanu, în *Familia*, nr. 12, 1989. **(A. S.)**

TURCUŞ Aurel, n. 3 aug. 1943, satul Ucuriş, jud. Bihor. Poet. Fiul lui Teodor Turcuş şi al Elisabetei (n. Sfâşie), ţărani. Şcoala generală în satul natal (1950-1955), apoi în localităţile Craiova (1956-1957) şi Tăuţi, jud. Arad (1957-1958); Liceul „Ioan Slavici" din Arad (1958-1962); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1962-1967). Prof. la Şcolile generale din Iecea Mică (1967-1968) şi Iecea Mare (1968-1969); muzeograf-etnograf la Muzeul Banatului din Timişoara (1969-1975); redactor la rev. *Orizont* (1975-1990) şi la ziarul *Renaşterea bănăţeană* (1991-1997; şeful secţiei cultură între 1997 şi 2002); secretar general de redacţie la rev. *Clio* (1992-1993). Colab. la *Scrisul bănăţean*, *Orizont*, *Luceafărul*, *Familia*, *Cronica* etc. Prezent în antologiile *Vârsta de foc* (1964), *Laudă soarelui* (1965), *Timpul împlinirilor* (1966), *O sută de poeţi* (1967), *Efigii* (1968) şi *Lirica timişoareană* (1970). În perioada 1997-2002 a coordonat suplimentul cultural *Paralela 45* al cotidianului *Reanşterea bănăţeană*. Debut editorial cu *Umbra râului* (1972). Publică vol. de poezii (*Păzitorul stelelor*, 1979; *Urme arse*, 1980; *Cumpănă de aripi*, 1982; *Conul de sine*, 1999; *Clepsidra de sare*, 2000; *Val după val*, 2003), lucrări de etnografie şi istorie culturală, proză pentru copii şi culegeri de folclor. Premiul Soc. literar-artistice „Tibiscus" din Uzdin, Serbia (2003).

OPERA: *Umbra râului*, versuri, Timişoara, 1972; *Păzitorul stelelor*, versuri. Timişoara, 1979; *Urme arse*, versuri, Bucureşti, 1980; *Mult mă-ntreabă inima*, culegere de folclor, Timişoara, 1981; *Cumpănă de aripi*, versuri, Timişoara, 1982; *Intrarea în poveste*, basme, Timişoara, 1985; *Împotriva lui Făt-Frumos*, basme, Timişoara, 1987; *Un erudit cărturar bănţean – Ioachim Miloia*, în colab., Timişoara, 1997; *Conul de sine*, versuri, Timişoara, 1999; *Clepsidra de sare*, versuri, postfaţă de E. Dorcescu, Uzdin, Iugoslavia, 2000; *Descinderi în cultura populară*, etnologie, Timişoara, 2001; *Tărâmul nălucirii*, basme, Timişoara, 2003; *Marea Unire reflectată în presa românească din Banat*, în colab., Timişoara, 2003; *Val după val*, versuri, Timişoara, 2003.

REFERINŢE CRITICE: E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 5, 1973; N. Ciobanu, în *România literară*, nr. 10, 1973; C. Ungureanu, în *Familia*, nr. 7, 1973; Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 52, 1973; L. Alexiu, *ibidem*, nr. 31, 1979; E. Dorcescu, *ibidem*, nr. 7, 1981; Al. Ruja, *Parte din întreg*, 1994; Carmen Odangiu, *Jocul cu umbra*, 1996; Al. Ruja, *Parte din întreg*, II, 1999; A. D. Rachieru, în *Contemporanul*, nr. 22, 2000; I. Arieşanu, în *Orizont*, 20 oct. 2001. **(A. S.)**

TURDEANU Emil, n. 10 nov. 1911, Şibot, jud. Alba – m. 26 ian. 2001, Bordeaux, Franţa. Istoric literar. Fiul lui Ilie Turdeanu, funcţionar, şi al Anei (n. Oltean). Termină Liceul „Mihai Viteazul" din Alba-Iulia (1928), apoi Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti (1932, cum laude). Specializări şi călătorii de studii în Bulgaria şi Iugoslavia, elev la École roumaine en France, la Fontenay-aux-Roses (1935-1938). Lector de lb. română la Sorbona (1938-1940), prof. la Institutul român din Sofia (1940-1944). Dr. în litere (1943), diplomat al École Pratique des Hautes Études din Paris (1945). Attaché de recherche la Centre National de la Recherche Scientifique din Paris (1948), chargé de recherche (1953), maître de recherche (1962), pensionat în 1977, prof. de lb. şi literatura română la Univ. din Roma (1977-1982). A avut o contribuţie importantă la publicarea unor rev.

din exil, în special prestigioasa *Revue des études roumaines* de la Paris. Istoric literar, specialist de reputaţie europeană în domeniul literaturii slavo-române şi slave vechi (*La littérature bulgare du XIV-e siècle et sa diffussion dans les Pays Roumains,* 1947; *Études de littérature roumaine et d'écrits slaves et grecs des Principautés Roumaines,* 1985), precum şi al apocrifelor (*Apocriphes slaves et roumains de l'Ancien Testament,* 1981). A mai publicat un vol. de *Studii şi articole literare* (1995). Memorialistică în *Oameni şi cărţi de altădată* (1997).

OPERA: *Trois mémoires sur Michel le Brave* (în colab. cu Al. Ciorănescu şi C. Göllner), Bucureşti, 1938; *La littérature bulgare du XIV-e siècle et sa diffusion dans les Pays Roumains,* Paris, 1947; *Ştefan cel mare: 12 apr. 1457 – 2 iul. 1504,* Paris, 1954; *Le livre roumain à travers les siècles,* Paris, 1959; *Le dit de l'empereur Nicéphore II Phocas,* Thessaloniki, 1976; *Apocryphes slaves et roumains de l'Ancien Testament,* Leiden, 1981; *Études de littérature roumaine et d'écrits slaves et grecs des Principautés Roumaines,* Leiden, 1985; *Modern Romania. The Achievement of National Unity (1914-1920),* Los Angeles, 1988; *Studii şi articole literare; scrieri din ţară şi din exil,* postfaţă şi note de M. Anghelescu, Bucureşti, 1995; *Oameni şi cărţi de altădată,* Bucureşti, 1997.

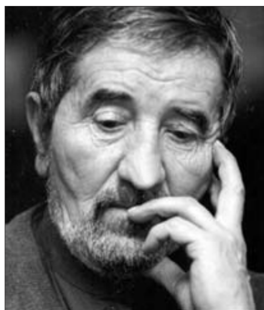
REFERINŢE CRITICE: Fl. Florescu, în *Ţara noastră,* nr. 907, 1935; P. P. Panaitescu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1944; I. Corfus, în *Revista istorică română,* 1944; M. Bucur, *istoriografia…;* D. Simonescu, în *Revista de istorie şi teorie literară,* nr. 4, 1983; A. Oişteanu, în *Jurnalul literar,* nr. 3, 1991; V. Spinei, în *Analele ştiinţifice ale Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi,* istorie, 1991-1992; St. S. Gorovei, în *Anuarul Institutului de istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol",* Iaşi, 1991; M. Anghelescu, în *Luceafărul,* nr. 46, 1997; N. Florescu, în *Jurnalul literar,* nr. 3-6, 2000. **(M. A.)**

TURTUREANU Nicolae (pseud. lui Nicolae Turtă), n. 25 nov. 1941, Iacobeni. Poet. Fiul lui Gheorghe Turtă, agricultor, şi al Eugeniei (n. Iordăchescu). Liceul la Câmpulung Moldovenesc (1957-1961); Facultatea de Filologie a Univ. din Iaşi (1961-1966). Redactor la Radio Iaşi (1966-1971); din 1971, redactor la rev. *Cronica.* Debut în rev. *Viaţa studenţească* (1962). Colab. la rev. *Amfiteatru, Ateneu, Iaşul literar, Convorbiri literare, Orizont, România literară, Tribuna, Dialog (Alma Mater), Cronica* etc. Debut editorial cu vol. *Punctul de sprijin* (1971), urmat de *Nocturne* (1975), *Pentru cine exist* (1979), *Poezie deschisă* (1984), *Ascunsa rană* (1996), *Mătrăguna dulce* (2001), *Poezii din secolul trecut* (2002).

OPERA: *Punctul de sprijin,* versuri, Iaşi, 1971; *Nocturne,* versuri, Iaşi, 1975; *Pentru cine exist,* versuri, Iaşi, 1979; *Poezie deschisă,* versuri, postfaţă de Liviu Leonte, Iaşi, 1984; *Ascunsa rană,* versuri, Timişoara, 1996; *Mătrăguna dulce,* Iaşi, 2001; *Poezii din secolul trecut,* Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Şt. Aug. Doinaş, *Lampa lui Diogene,* 1970; C. Ciopraga, în *Cronica,* nr. 27, 1971; A. Popescu, în *Tribuna,* nr. 34, 1971; Al. Piru, *Poezia…;* D. Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 1975; D. Tudoran, în *Luceafărul,* nr. 13, 1975; Dana Dumitriu, în *România literară,* nr. 12, 1975; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 1979; Gh. Grigurcu, *Poeţi…;* L. Ulici, în *România literară,* nr. 48, 1981; Al. Călinescu, în *Cronica,* nr. 44, 1984; C. Pricop, în *Convorbiri literare,* nr. 11, 1984; C. Livescu, în *Ateneu,* nr. 3, 1985; E. Manu, în *România literară,* nr. 24, 1985; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi,* 1985; I. Holban, în *Cronica,* nr. 48, 1986; N. Danilov, în *Convorbiri literare,* nr. 8, 1988; C. L. Cuţitaru, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 1996; C. Dram, *ibidem,* nr. 12, 2001. **(I. P.)**

TURTURICĂ C.[onstantin], n. 1 aug. 1933, com. Odobeasca, jud. Teleorman. Prozator. Fiul lui Alexandru Turturică, jandarm, şi al Teodorei (n. ?). Şcoala primară în com. Latinu, jud. Brăila (1940-1945); gimnaziul unic din Brăila (1946-1948), apoi Şcoala profesională silvică din acelaşi oraş (1948-1950); între 1952 şi 1954 urmează Şcoala Tehnică Silvică din Câmpulung Moldovenesc. Studiază un an (1956) la Institutul „Maxim Gorki”, de unde se transferă la Facultatea de Filosofie a Univ. din Bucureşti (absolvită în 1961). Secretar tehnic la Ocolul silvic Sascut (1951-1952); reporter la ziarul *Zori noi* din Suceava (1954-1955) şi la *Viaţa nouă* din Galaţi (1955-1956); corector la Întreprinderea poligrafică 13 decembrie 1918 din Bucureşti (1963-1964); funcţionar la Centrocoop (1964-1966); referent literar la Teatrul „Barbu Delavrancea” (1967-1968) şi la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ (1969-1970), după ce fusese (1968-1969) impiegat la Întreprinderea de Transporturi Internaţionale Auto (ITIA); redactor la Televiziune (1970-1971); muzeograf la Muzeul Literaturii Române (1971-1977); macaragiu la Energo Utilaj (1978-1979); bibliotecar la Bibl. municipală „Miahil Sadoveanu” din capitală (1980-1982); şef serviciu la Uniunea Scriitorilor (1988-1993). Debutează în *Iaşul literar* (1954). Debut editorial cu vol. de povestiri *Scoaterea casei din pământ* (1977), urmat de romanele: *Filozof de închiriat* (1980), *Tribunalul fiecărui individ* (1982), *Cheia de contact* (1983), *Marele interogatoriu* (1984), *În casa asta toţi trăgeau cu arma* (I-II, 1985-1987), *Cărăuşi peste vămi* (1986), *Brevetul alb* (1987), *Cum a murit marin Preda* (1992), *Nu eşti obligat să mori tâmpit* (2000), *Jandarmul şi cartea* (2000).

OPERA: *Scoaterea casei din pământ,* povestiri, Bucureşti, 1977; *Filozof de închiriat,* roman, Bucureşti, 1980; *Tribunalul fiecărui individ,* roman, Bucureşti, 1982; *Cheia de contact,* roman, Bucureşti, 1983; *Marele interogatoriu,* roman, Bucureşti, 1984; *În casa asta toţi trăgeau cu arma,* roman, Bucureşti, I-II, 1985-1987; *Cărăuşi peste vămi,* roman, Bucureşti, 1986; *Brevetul alb,* roman, Bucureşti, 1987; *Cum a murit Marin Preda,* roman, Bucureşti, 1992; *Nu eşti obligat să mori tâmpit,* Bucureşti, 2000; *Jandarmul şi cartea,* Bucuresti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: A. Silvestri, în *Luceafărul,* nr. 46, 1980; D. Al. Condeescu, în *Luceafărul,* nr. 9, 1981; A. Silvestri, în *Luceafărul,* nr. 37, 1982; I. Duna, în *România literară,* nr. 25, 1985; N. Georgescu, în *Luceafărul,* nr. 18, 1983; G. Rusu, în *Tomis,* nr. 8, 1983; A. Silvestri, în *Luceafărul,* nr. 32, 1983; O. Vlădulescu, în *Contemporanul,* nr. 34, 1983; (C. M.) Popa, în *Luceafărul,* nr. 50, 1984; I. Holban, în *Cronica,* nr. 19, 1985; C. Miu, în *Steaua,* nr. 8, 1985. **(A. S.)**

TUTOVEANU George (numele la naştere: Gheorghe Ionescu), n. 30 nov. 1872, Bârlad – m. 18 aug. 1957, Bârlad. Poet. Fiul cântăreţului de biserică Gheorghe Ionescu şi al Catincăi (n. ?). Învaţă la Bârlad şi la Bucureşti, unde frecventează cercurile socialiste şi îşi ia diploma de institutor. Funcţionează la început la Bucureşti, apoi la Craiova, Focşani şi Fălticeni, unde se împrieteneşte cu Sadoveanu. Se căsătoreşte în 1899 cu Zoe Marinescu, viitoarea poetă Zoe G. Frasin, înrudită cu Ion Barbu. Începând cu 1903 se stabileşte definitiv la Bârlad, activând în învăţământ până la pensionare (1933). Este revizor şcolar al judeţului Tutova, director al liceului din Bârlad, inspector cultural ş. a. Publică în colab. mai multe manuale şcolare. Debutează cu versuri în ziarul bârlădean *Paloda* şi în *Revista nouă* a lui Hasdeu, semnând George G. Ionescu sau G. G. I. Este un neobosit animator cultural în oraşul său natal, unde scoate mai multe ziare şi rev.: *Făt-Frumos* (1904) împreună cu E. Gârleanu, *Florile dalbe* (1918) împreună cu V. Voiculescu şi T. Pamfile, *Graiul nostru* (1925) publicaţia „Acad. bârlădene”, *Scrisul nostru* (1925), *Moldova* (1931). Colaborează la

numeroase periodice: *Convorbiri literare, Cosânzeana, Cele trei Crişuri, Familia, Junimea literară, Însemnări literare, Literatura şi arta română, Luceafărul, Noua revistă română, Paloda literară, Revista idealistă, Sămănătorul, Tânărul scriitor, Viaţa Românească* etc. Ia parte la întemeierea unor rev. literare: *Ion Creangă, Miron Costin, Pagini alese, Revista modernă*. Bârladul îi datorează importante iniţiative culturale („Bibl. publică", „Soc. literară", „Acad. bârlădeană", pe care o prezidează, „Librăria cooperativă Mihai Eminescu" etc.). E unul din membrii fondatori ai „Soc. Scriitorilor Români (1909) şi membru activ al Comitetului secţiei Bârlad al Ligii culturale. După apariţia primului vol. de versuri, *Albastru* (1902) i se conferă Bene Merenti. Opera poetică e cuprinsă în vol. *La arme* (1913), *Balade* (1915), *Patria* (1924), *Poezii alese* (1924), *Tinereţă* (1924), *Logodnica lui Vifor* (1935) şi *Sonete* (1938). În 1942, cu prilejul împlinirii a 70 de ani, este sărbătorit, închinându-i-se un nr. omagial al rev. *Păstorul Tutovei*, iar în 1972 se comemorează centenarul naşterii poetului.

OPERA: *Albastru*, Bucureşti, 1902; *La arme*, Bârlad, 1913; *Balade*, Bucureşti, 1915; *Patria*, poezii, Sibiu, 1924; *Poezii alese*, Bucureşti, 1924; *Tinereţă*, Craiova, 1924; *Gedichte Auswahl. In's Deutsce Ü*bertragen von A. Flachs, Bârlad, 1934; *Logodnica lui Vifor*, Bucureşti, 1935; *Sonete*, Bucureşti, 1938; *Versuri*, ed. îngrijită de I. Popescu, cu un cuvânt înainte de G. G. Ursu, Bucureşti, 1968; *Poezia română clasică. De la Dosoftei la Octavian Goga*, ed. îngrijită de Al. Piru şi I. Şerb, pref. de Al. Piru, III, Bucureşti, 1970.

REFERINŢE CRITICE: I. Chendi, *Schiţe de critică literară*, 1924; Perpessicius, *Repertoriu critic*, 1925; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, 1927; G. Ursu, *Poetul G. Tutoveanu*, 1928; N. Iorga, *Istoria literaturii româneşti contemporane*, II, 1934; G. Ursu, *Istoria literară a Bârladului*, II, 1936; G. Ursu şi G. Nedelea, *Antologia scriitorilor bârlădeni*, 1937; Gh. Vrabie, *Bârladul cultural*, 1937; E. Lovinescu, *Istoria literaturii contemporane. 1900-1937,* 1937; G. Călinescu, *Istoria*...; *Păstorul Tutovei*, V, nr. 8-10, 1942 (nr. omagial); (I. V.), în *Steaua*, nr. 9, 1957; Const. Ciopraga, în *Iaşul litear*, nr. 9, 1957; T. Arghezi, *Lume veche, lume nouă*, 1958; M. Sadoveanu, *Opere*, XVI, 1959; D. Micu, *Istoria literaturii române*, I, 1900-1918, 1964; D. Micu, *Început*...; G. Ciopraga, *Literatura*...; T. Vârgolici, *Scriitorii clasici şi armata română*, 1986. **(L. G.)**

TUTUNGIU Paul, n. 6 mai 1941, Cernavodă, jud. Constanţa. Poet. Fiul lui Pavel Simion Tutungiu, ofiţer, şi al Silviei (n. Constantinescu). Şcoala elementară (1948-1955) şi Liceul „Ştirbey Vodă" din Călăraşi (1955-1959); licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatură Română a Univ. din Bucureşti (1961-1965); între 1957 şi 1958 urmează Şcoala de piloţi sportivi din Călăraşi. Educator la centrul şcolar agricol din acelaşi oraş (1959-1961); redactor la ziarul *Steagul roşu* din capitală (1966-1967), şeful secţiei culturale la cotidianul *Dâmboviţa* din Târgovişte (1967-1968); redactor, apoi corespondent al *Satului socialist,* pentru jud. Neamţ (1969-1971); redactor şi redactor-şef de secţie la *Teatrul* (1973-1990); directorul hebdomadarului *Evenimentul* (1990-1992), preşedintele Centrului Mass Media „Evenimentul" şi (din 1991) directorul Editurii Evenimentul; preşedintele Fundaţiei pentru cultivarea păcii şi a spiritului tolerant (din 1992). Între 1979 şi 1989 a condus Cenaclul de dramaturgie al rev. *Teatrul*. Debutează în Rev. Liceului „Ştirbey Vodă" din Călăraşi (1957). Colab. la *Contemporanul, România literară, Cronica, Tribuna* etc. A publicat vol. de versuri (*Imperiul neodihnei*, 1970; *Ordinea peşterii*, 1971; *Colindele din ţara lui Orfeu*, 1974; *Partidul şi Poetul*, 1977; *Fiul Dunării*, 1977; *Oraţii în Carpaţi*, 1979; *Tărâmuri pentru Făt-Frumos.* 1983), romanele *Drumul Hoţilor* (1979), *Epistole după căsătorie* (1993) şi *Dialoguri despre teatru* (1980).

OPERA: *Imperiul neodihnei*, versuri, Bucureşti, 1970; *Ordinea peşterii*, versuri, Bucureşti, 1971; *Colindele din ţara lui Orfeu*, versuri, Bucureşti, 1974; *Fiul Dunării*, versuri, Bucureşti, 1977; *Partidul şi Poetul*, versuri, Bucureşti, 1977; *Oraţii*

în Carpaţi, versuri, Bucureşti, 1979; *Drumul Hoţilor*, roman, Bucureşti, 1979; *Dialoguri despre teatru*, Iaşi, 1980; *Tărâmuri pentru Făt-Frumos*, poeme, Bucureşti, 1983; *Epistole după căsătorie,* roman, Bucureşti, 1993; *Dicţionarul spiritului tolerant,* coordonator în colab. cu R. Vulpescu, Bucureşti, 1997; *Lacrima şi Peştera,* antologie de autor, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, *Poezia...*, II; P. Mielcescu, *Instroducere în poezia lui Paul Tutungiu,* 1977; M. Iorgulescu, *Scriitorii...*; E. Manu, în *România literară*, nr. 1, 1980; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 33, 1983; Al. Ruja, în *Luceafărul*, nr. 26, 1985; nr. 19, 1986; H. Zalis, *Ipostaze în osmoză în poezia lui Paul Tutungiu,* 2003. **(A. S.)**

TZARA Tristan (pseud. lui Samuel Rosenstock), n. 16 apr. 1896, Moineşti – m. 24 dec. 1963, Paris. Poet. Fiul lui Filip Rosenstock şi al Emiliei (n. ?). Studii la Liceul „Mihai Viteazul" din Bucureşti, absolvit în 1914, când se înscrie la Univ. (matematică şi filosofie). Încă elev, întemeiase, împreună cu Ion Vinea şi Marcel Iancu, rev. *Simbolul* (1912). În nov. 1915 pleacă la Zürich, unde se înscrie la Facultatea de Litere şi Filosofie. Alături de Hugo Ball, Hans Arp, M. Iancu ş.a., lansează aici mişcarea „Dada", la cabaretul Voltaire, în febr. 1916. Din 1920, urmează la Paris studii de chimie şi participă la mişcarea dadaistă, apoi suprarealistă. În timpul războiului, face parte din mişcarea de rezistenţă antifascistă franceză. Vizitează România în ian. 1947, cu ocazia unui turneu de conferinţe. În 1948, primeşte cetăţenia franceză. Debut în rev. *Simbolul* (1912), unde semnează cu pseud. S. Samyro. În rev. *Chemarea* (scoasă împreună cu I. Vinea, în oct. 1915) semnează pentru prima oară Tristan Tzara. Poeziile scrise între 1913 şi 1915, publicate, prin grija lui I. Vinea în *Noua revistă română, Contimporanul, unu,* vor alcătui vol. *Primele poeme ale lui Tristan Tzara*, editat în 1934 de Saşa Pană. Cu poeme în lb. franceză, continuă să colaboreze la rev. *Integral* (1925-1928) şi *unu* (1928-1932). Numeroase vol. de poezii, teatru, eseuri, texte cu caracter de manifest cuprind creaţia sa franceză: *La première aventure céleste de M. Antipyrine* (1916), *Vingt-cinq poèmes* (1918), *De nos oiseaux* (1923), *Sept manifestes Dada* (1924), *L'homme approximatif* (1931), *Grains et issues* (1935), *Midi gagnés* (1939), *Parler seul* (1956) etc.

OPERA: *Primele poeme, urmate de Insurecţia de la Zürich*, prezentată de Saşa Pană, Bucureşti, 1934 (ed. II, completată, 1971); *Premiers poèmes* (trad. Claude Sernet), Paris, 1965; *Poèmes roumains*, (trad. Serge Fauchereau), Paris, 1974; *Oeuvres complètes* (ed. Henri Béhar), tome I (1912-1924), Paris, 1975; tome II (1925-1933), 1977; tome III (1934-1946), 1979; tome IV (1947-1963), 1981. *Şapte manifeste Dada. Lampisterii. Omul aproximativ*, trad., pref. şi note de I. Pop, Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...*, III; G. Călinescu, *Principii...;* idem, *Istoria...;* Ş. Cioculescu, *Aspecte...;* Ov. S. Crohmălniceanu, în *Revue roumaine*, nr. 2, 1967; S. Pană, în *Steaua*, nr. 4, 1968; idem, în *Ateneu*, nr. 4, 1968; Şt. Roll, în *Contemporanul*, nr. 50, 1968; I. Pop, *Avangardismul...;* Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul* nr, 31, 1971; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1973; D. Pillat, în *Luceafărul*, nr. 37, 1973; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 19, 1973; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...,* II; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 6; 8, 1974; I. Pop, în *Steaua*, nr. 1, 1975; M. Bucur, în *Cahiers roumains d'ètudes littéraires*, nr. 1, 1976; H. Béhar, în *Manuscriptum*, nr. 1; 2; 3; 4, 1982; E. Manu, *Sensuri moderne şi contemporane*, 1982; M. Mincu, *Avangarda literară românească*, 1983; D. Micu, *Modernismul românesc*, II, 1985; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, II, 1986; idem, în *Steaua*, nr. 9, 1987; I. Pop, *Avangarda în literatura română*, 1990; idem, în *România literară*, nr. 14, 1996; C. Ciopraga, D. Dimitriu, I. Apetroaie, în *Ateneu*, nr. 3, 1996; E. Simion, V. Cristea, Ov. S. Crohmălniceanu, I. Mavrodin, în *Caiete critice*, nr. 4-5, 1996; L. Ciocârlie, în *Luceafărul,* nr. 16, 1996; R. Sorescu, în *Luceafărul,* nr. 35, 1996; I. Pop, în *România literară,*

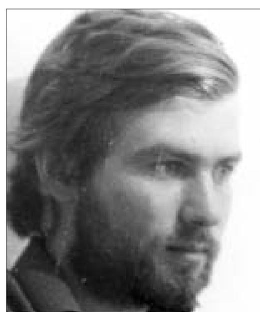
nr. 14, 1996; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 7-8, 2000; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 7, 2001; F. Buot, *Tristan Tzara. Omul care a pus la cale revoluţia „Dada”,* 2003. **(I. P.)**

ŢAMBLAC Grigorie, n. 1367 (?), Târnovo (Bulgaria) – m. 1419 (1420?), Kiev (Ucraina). Autor de scrisori religioase; cărturar de anvergură europeană, revendicat, pe motive felurile, de literaturile bulgară, sârbă, rusă ş. a. Bulgar de origine, nepot al mitropolitului Kiprijan al Moscovei; discipol al unui vestit cărturar, Patriarhul Eftimie al Târnovei, **Ţ.** şi-a desăvârşit învăţătura la Athos şi Constantinopol; egumen al mănăstirii Pantocrator; strălucit reprezentant al oratoriei bisericeşti de marcă bizantină; Mitropolit al Kievului, participă la Conciliul de la Konstanz (1418), fiind unul din adepţii unirii bisericii ortodoxe cu cea catolică. „Etapa moldovenească" din biografia sa, ca şi paternitatea asupra panegiricului *Martiriul Sântului, slăvitului martir Ioan cel Nou carele s-a martirizat la Cetatea Albă* – temeiurile aprecierii sale ca primul autor important din literatura română veche – tot mai puţin probabile. După o veche „teorie", clădită pe supoziţii şi informaţii insuficient verificate, ar fi ajuns la Suceava, la curtea domnitorului Alexandru cel Bun, în 1401, ca trimis al Patriarhiei de la Constantinopol, pentru aplanarea conflictului acesteia cu Iosif Muşat, Patriarhul Moldovei. Ar fi rămas aici până la 1406, ca predicator la biserica mitropolitană (când ar fi compus *Martiriul*...) şi ca egumen la Mănăstirea Neamţu, „fapte" care, în lumina ultimelor cercetări, ţin de „legenda lui **Ţ.** în cultura română" (D. Zamfirescu). Incompatibilitatea cronologică dintre presupusa „etapă moldovenească" (1401-1406) şi momentul compunerii *Martiriului* Sfântului Ioan cel Nou (concomitent sau ulterior aducerii sfintelor moaşte în Moldova – la 1415, după *Letopiseţul* lui Gr. Ureche) exclude prezenţa lui în spaţiul cultural şi literar românesc (D. H. Mazilu). Semnatarul *Martiriului*... – „Grigorie, monah şi prezbiter în marea biserică a Moldovlahiei" – identificat eronat tcu Grigorie **Ţ.**, – pare a fi un român moldovean a cărui scriere ilustrează începuturile literaturii române orig. de expresie slavonă.

OPERA: *Măcenia svăntului şi slăvitului marelui măcenic Ioan Novii de la Suceavî, ce să prîznuiaşte gioi după Rusalii,* în Varlaam, *Carte românească de învăţătură*, 1643, ed. de J. Byck, Bucureşti, 1966; *Martiriul Sântului, slăvitului martir Ioan cel Nou carele s-a martirizat în Cetatea Albă,* în Episcopul Melchisedec, *Viaţa şi scrierile lui Grigorie Ţamblac*, Bucureşti, 1884; trad. parţială a textului, în G. Mihăilă, *Literatura română veche*, I, Bucureşti, 1969.

REFERINŢE CRITICE: Episcopul Mechisedec, *Viaţa şi scrierile lui Grigorie Ţamblac*, 1884; N. Iorga, *Istoria literaturii religioase a românilor, până la 1688,* 1904; N. Cartojan, *Istoria...*, I; E. Turdeanu, în *Revue des études slaves*, nr. 22, 1946; V. Sl. Kiselkov, *Prouki i ocerti po starobălgarska literatura*, 1956; V. Velcev, *Istoria na bălgarskata literatura*, I, 1962; I. D. Lăudat, *Istoria literaturii române vechi*, partea întâi, 1962-1963; Al. Piru, *Literatura...*; P. Rusev-A. Davidov, *Grigorij Camblak v Rumănija i v starata rumănska literatura*, 1966; G. Ivaşcu, *Istoria...*; *I. L. R.*, I; P. Mihail, în *Mitropolia Moldovei şi a Sucevei*, nr. 7-8, 1969; D. Zamfirescu, *Permanenţa patriei*, 1975; G. Dancev, în *Literaturna misăl*, nr. 4, 1977; J. K. Begunov, în *Bizantino-Bulgarica*, vol. V, 1978; D. Zamfirescu, în *Luceafărul*, nr. 19; 35; 43, 1983; Al. V. Diţă, în *Luceafărul*, nr. 44, 1983; idem, *ibid.*, nr. 10, 1984; D. Zamfirescu, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1986; D. H. Mazilu, *Proza oratorică în literatura română veche,* I, 1986. **(M. Pr.)**

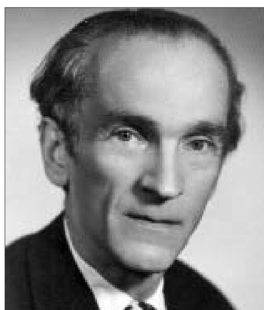

ŢARINĂ Victor (prenumele la naştere: Ioan-Victor), n. 9 mai 1960, Cluj. Poet. Fiul lui Marian-Virgil Ţarină, prof. univ. de matematică, şi al Viorică-Laura (n. Stan), prof. de fizică. Şcoala generală (1967-1975) la Cluj-Napoca; în acelaşi oraş Liceul „N. Bălcescu" (1975-1977), apoi Liceul „George Bariţiu" (1977-1979); licenţiat al Facultăţii de Geologie a Univ. din Cluj (1987). Inginer geolog la Mina Paroşeni, jud. Hunedoara (1987-1990). Colab. la *Steaua, Echinox, Rostirea românească, Cetatea culturală* etc. Prezent în

antologiile *Poeţi clujeni contemporani* (1997) şi *Poezia părinţilor noştri* (2002). Debutează în *Tribuna* (1986). Debut editorial cu vol. de versuri *Nisipuri cu pelerini* (1991). Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1999).

OPERA: *Nisipuri cu pelerini,* versuri, pref. de V. Felea, Bucureşti, 1991; *El şi Cel?!,* scenariu în colab. cu N. Dudaş, Cluj-Napoca, 1994; *Ploua aseară,* proză scurtă, în colab. cu N. Dudaş, Cluj-Napoca, 1996; *Aureole,* poezie, pref. de A. Popescu, Cluj-Napoca, 1997; *Statuile disperării,* versuri, Cluj-Napoca, 1998; *Ultimul cuvânt,* versuri, Cluj-Napoca, 1999; *Veghe şi somn,* versuri, Cluj-Napoca, 1999; *Dialog cu hârtia,* versuri, Cluj-Napoca, 2000; *Sfârşit de coridă,* versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Încercare de bust,* versuri, antologie de autor, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Cristofor, în *Tribuna,* nr. 33, 1992; V. Cubleşan, în *Steaua,* nr. 9, 1995; idem, în *Echinox,* nr. 10-12, 1996; A. Popescu, în *Viaţa creştină,* nr. 16, 1997; M. Petean, în *Steaua,* nr. 4, 2000; I. Cristofor, *ibidem,* nr. 7-8, 2000. **(A. S.)**

ŢAŢOMIR Nicolae, n. 2 febr. 1914, Hârlău, jud. Iaşi – m. 26 ian. 1996, Iaşi. Poet şi prozator. Fiul lui Vasile Ţaţomir, medic, şi al Aureliei (n. Gheorghiu). Absolvent al „Liceului Naţional” din Iaşi (1924-1932). Urmează cursurile Facultăţii de Filosofie şi ale Facultăţii de Medicină din acelaşi oraş. Dr. în drept al Univ. din Iaşi cu teza *Criminalitatea în literatura universală* (1947). Magistrat (1938-1948). Prof. univ., şef de catedră (1948-1979) şi decan al Facultăţii de Drept din Iaşi (1952-1972). Din 1970, membru corespondent al Acad. de Ştiinţe Sociale şi Politice; membru al Asoc. Internaţionale de drept de la Haga. Redactor-şef al rev. *Iaşul literar*. Debutează în rev. *Bloc* (1933). Debut editorial cu vol. *Lebede negre* (1936), care impune o poezie cantabilă şi o atmosferă cenuşie, combinând tristeţea eseniană cu melancolia verlaineană. Colaborează la *Cadran, Cuvântul liber, Viaţa Românească, Contemporanul, Luceafărul, Gazeta literară, Tribuna* etc. Alte vol. de poezii: *Eternul spirit* (1940), *Satire* (1955), *Carmen terrestre* (1968), *Melos* (1970), *Cartea mea de lut* (1971), *Poezii şi poeme* (1974), *Elipse orfice* (1976), *Cosmograme* (1977). Autor al câtorva cursuri de drept internaţional. Bun cunoscător al lb. latine, în care a şi scris câteva poezii. A publicat o carte pentru copii (*Pe limba lor*, 1967) şi două romane cu subiecte aproape identice, în care dezvoltă o parabolă morală în atmosfera decadentistă: *Manuscrisul de la Marrakech* (1972) şi *Negru şi verde* (1980). Autentică e la **Ţ.** sensibilitatea care nu sprijină o viziune poetică, ci declanşează un efect liric.

OPERA: *Lebede negre*, versuri, Iaşi, 1936; *Eternul spirit*, versuri, Iaşi, 1940; *Satire*, Bucureşti, 1955; *Răscoala*, Iaşi, 1957; *Un om pe promontoriu*, Bucureşti, 1961; *Tainicul arhipelag*, Bucureşti, 1964; *Pe limba lor.* Fabule miniaturale, Bucureşti, 1967; *Carmen terrestre*, versuri, Bucureşti, 1968; *Melos*, versuri, Iaşi, 1970; *Cartea mea de lut,* versuri, Bucureşti, 1971; *Manuscrisul de la Marrakesh*, roman, Iaşi, 1972; *Poezii şi poeme*, profil de poet de C. Ciopraga, Iaşi, 1974, *Elipse orfice*, versuri, Bucureşti, 1976; *Cosmograme*, versuri, Iaşi, 1977; *Negru şi verde*, roman, Iaşi, 1980; *Ţara albatroşilor*, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 907, 1938; idem, în *Jurnalul litear*, nr. 50, 1939; idem, *Istoria*...; Aug. Z. N. Pop, în *Tribuna*, nr. 2, 1967; A. Piru, în *Luceafărul*, nr. 23, 1968; D. Micu, în *Gazeta literară*, nr. 21, 1968; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 20, 1968; Al. Andriescu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1970; D. Laurenţiu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1971; Al. Andriescu, *Disocieri,* 1973; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 49, 1973; Al. Piru, în *Ramuri*, nr. 6, 1974; idem, *Poezie...*, I; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 2, 1977; Al. Dima, în *Cronica*, nr. 29, 1978; C. Coroiu, *Dialoguri literare*, 1980; I. Holban, în *Cronica*, nr. 12, 1980; V. Cuţitaru, *Spaţii*, 1981; Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, 1981; Al. Dima, *Viziunea cosmică în poezia românească*, 1982; Sanda Radian, *Măştile fabulei*, 1983; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1984; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi,* 1985; S. Bărbulescu, în *Cronica*, nr. 44, 1986. **(R. G. Ţ.).**

ŢĂRANU Ion, n. 19 apr. 1940, satul Munteni, com. Belceşti, jud. Iaşi. Prozator. Fiul lui Grigore Ţăranu şi al Paraschivei (n. ?). Şcoala primară la Buzău (1947-1949) şi Munteni (1949-1951); studii elementare la Belceşti (1951-1953) şi Hermeziu, com. Trifeşti (1953-1954); urmează Şcoala profesională, Nicolina (1955-1958), apoi Liceul „Vasile Alecsandri" din Iaşi (1958-1962); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1962-1967); cursuri postuniversitare de ziaristică la Acad. „Ştefan Gheorghiu" din Bucureşti (1984-1986). Readctor la Studioul de Radio Iaşi (1967-1969); lector de estetică la Univ. Politică de Conducere, Iaşi (1969-1974); preşedintele Comitetului de cultură al jud. Iaşi (1974-1979); redactor-şef al rev. *Cronica* (1979-1989); muzeograf la Muzeul „Mihai Eminescu" din Iaşi (1990-1992); secretar 1 (1992-1996) şi consilier pentru cultură (2001-2003) la Ambasada României în Republica Moldova; muzeograf la Muzeul Literaturii Române din Iaşi (1997-2001). Colab. la *Iaşul literar*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *România literară*, *Luceafărul*, *Contemporanul*, *Tribuna*, *Steaua*, *Literatura şi arta* etc. Debutează în *Iaşul literar* (1969). Debut în dramaturgie cu piesa *O poveste cu poveşti*, jucată la Teatrul „Luceafărul" din Iaşi (1978/1979). Debut editorial cu vol. *Sub zodia dragonului* (1975). Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1977).

OPERA: *Sub zodia dragonului*, Iaşi, 1975; *O poveste cu poveşti*, piesă pentru copii, Bucureşti, 1978; *Istorie vie*, reportaje, tablete, Iaşi, 1998; *Numai tinereţii i se iartă totul*, roman, I-II, postfaţă de S. Bălănescu, Iaşi, 2001.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, 5 febr. 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, 18 iun. 1976; Al. Călinescu, în *Tribuna*, 28 apr. 1977; I. Holban, în *Cronica*, 28 apr. 1989; A. Silvestri, în *Luceafărul*, 7 oct. 1989; Al. Husar, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 2001; D. Micu, în *Literatura şi arta*, 20 apr. 2002. **(A. S.)**

ŢĂRNEA George (prenumele la naştere: Ghiorghe), n. 10 nov. 1945, Şirineasa, jud. Vâlcea – m. 2 mai 2003, Bucureşti. Poet. Fiul lui Grigore Ţărnea şi al Mariei (n.?). Absolvent al Liceului teoretic din Băbeni. A urmat Facultatea de Filosofie şi Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti. A colaborat la principalele reviste literare din ţară. Debutează cu poezia *Drumeţie* în ziarul *Secera şi ciocanul* (1964). Debut editorial cu vol. de versuri *Testamentele înţeleptului* (1974). Premiul Uniunii Scriitorilor (1980); Premiul Filialei din Craiova a Uniunii Scriitorilor (1980).

OPERA: *Testamentele înţeleptului*, Bucureşti, 1974; *Starea de iubire*, Timişoara, 1975; *Balade*, Bucureşti, 1976; *Drumul domnului de rouă*, Bucureşti, 1977; *Înalta fidelitate*, Craiova, 1977; *Scrisori de fiecare zi*, pref. de N. Manolescu, Craiova, 1979; *Baladă pentru vinul tânăr*, Bucureşti, 1980; *Cântec pentru ţara-om*, Bucureşti, 1981; *Cartea Clara*, Bucureşti, 1986; *Anuar*, Bucureşti, 1989; *De ţinut minte*, Bucureşti, 1994; *Cartea cu iubiri secrete*, Bucureşti, 1994; *Poeme supărate rău*, Timişoara, 1996; *Un abecedar bizar de purtat în buzunar*, Bucureşti, 1997; *Legiada*, Bucureşti, 1998; *Declanşatorul de plăceri*, Râmnicu Vâlcea, 1999; *Cartea claudiană*, Râmnicu Vâlcea, 1999; *Cartea iluminării*, Bucureşti, 2000; *Călimara goală şi gândacul de bucătărie*, Bucureşti, 2001; *Cartea cu ele, cele din elegii*, pref. de E. Negrici, Râmnicu Vâlcea, 2001; *Cartea inimii albastre*, Râmnicu Vâlcea, 2001; *Ritualuri de împerechiere*, Râmnicu Vâlcea, 2002; *Poeme supărate rău*, Râmnicu Vâlcea, 2003; *Era muzicii lejere*, Râmnicu Vâlcea, 2003; *Exerciţii de iubire*, Bucureşti, 2003.

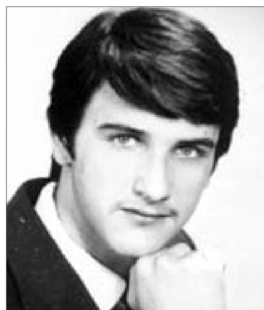
REFERINŢE CRITICE: C. Dumitrache, în *Ramuri*, nr. 6, 1980; C. N. Popa, în *Luceafărul*, nr. 5, 1986; Fl. Popescu, în *România literară*, nr. 51, 1986; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 44, 1986; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 45, 1989; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 401, 1989; M. V. Chivu, în *România literară*, nr. 26, 2002; Al. Văduva, în *Luceafărul*, nr. 18, 2003. **(A. S.)**

ŢENE Al. Florin (prenumele la naştere: Alexandru Florin), n. 13 iun. 1942, Drăgăşani, jud. Vâlcea. Poet şi romancier. Fiul lui Ion Ţene, economist, şi al Ecaterinei (n. Roşianu). Şcoala primară şi liceul la Drăgăşani (1949-1960); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Institutului Pedagogic de trei ani din Baia Mare (1963-1966). Prof. în com. Tarna Mare (1966-1967); redactor la Staţia de Radioficare Drăgăşani (1967-1972); redactor la ziarul *Lumina de pe Lotru* (1972-1973), merceolog (1973-1979); şef serviciu transport BATMA Cluj (1979-1993); redactor la rev. *Flagrant* din Bucureşti (1994-1999); redactor la *Curierul* Primăriei Cluj (2002). Colab. la *Luceafărul*, *România literară*, *Argeş*, *Orizont*, *Convorbiri literare*, *Cronica* etc. Debutează în *Tribuna* (1959). A publicat vol. de versuri (*Ochi deschis*, 1974; *Fuga statuilor*, 1979; *Vitraliile mării*, 1997; *Confesiunile unui navigator de uscat*, 1998; *Cerul meu de hârtie*, 2000) şi romane (*Chipul din oglindă*, 1997; *Insula viscolului*, 2000; *Orbul din muzeul satului*, 2002). Premiul rev. *Poesis* (2000).

OPERA: *Ochi deschis*, versuri, Bucureşti, 1974; *Fuga statuilor*, versuri, Bucureşti, 1979; *Vitraliile mării*, versuri, Namur, Belgia, 1997; *Chipul din oglindă*, roman, pref. de D. Velea, Petroşani, 1997; *Confesiunile unui navigator de uscat*, versuri, Manheim, Germania, 1998; *Să ne unim mâinile, prieteni!*, versuri, ed. bilingvă româno-maghiară, Pécs, Ungaria, 1997; *Alfa juvenil*, în colab., Cluj-Napoca, 1997; *Moment poetic*, în colab., Chişinău, 1998; *Insula viscolului*, roman, pref. de D. Velea, Cluj-Napoca, 2000; *Cerul meu de hârtie/My Paper Sky*, versuri, ed. bilingvă româno-engleză, trad. de Mariana Zavati Gardner şi J. E. Gardner, pref. de I. Cristofor, Uzdin, Iugoslavia, 2000; *Orbul din muzeul satului*, roman, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Zărnescu, în *Ramuri*, 15 sept. 1982; M. Ţoca, în *Tribuna*, 9 iun. 1987; Diana Tihu, în *Steaua*, nr. 11, 1993; idem, în *Zburătorul*, nr. 4, 1995; Mircea Popa, în *Adevărul de Cluj*, 17 iun. 1997; Veronica Balaj, în *Contemporanul*, nr. 406, 1998; D. Velea, în *Orient latin*, nr. 20, 2000. **(A. S.)**

ŢENE Ionuţ, n. 23 febr. 1972, Drăgăşani, jud. Vâlcea. Poet şi eseist. Fiul lui Al. Florin Ţene, scriitor, şi al Titinei (n. Nica), funcţionară. Studii elementare la Drăgăşani; Liceul de filologie-istorie „Ady-Şincai” din Cluj (1986-1990); licenţiat al Facultăţii de Istorie a Univ. din Cluj (1990-1995); masterat la aceeaşi Facultate (1996); a urmat cursuri de management în administraţia publică la Cluj (1999) şi în Danemarca (2000). Din 1996, consilier principal de specialitate la Primăria Cluj-Napoca. A colaborat la *Tribuna*, *Steaua*, *Cele trei Crişuri*, *Cetatea culturală*, *Orient latin* etc. Debutează în *Tribuna* (1983). A publicat vol. de poezie (*Bal ca-n iad*, 1993; *Roşi de lună*, 1997; *De izvoare*, 1999; *Suflet dac*, 2000; *Elegie omului simplu*, 2002) şi eseuri (*Reflecţii critice despre o teologie a istoriei*, 2001; *Cronici de istorie românească*, 2003).

OPERA: *Bal ca-n iad*, versuri, Cluj-Napoca, 1993; *Roşi de lună*, versuri, Cluj-Napoca, 1997; *De izvoare*, versuri, Cluj-Napoca, 1999; *Manifestaţii studenţeşti anticomuniste la Cluj în 1946*, Cluj-Napoca, 1999; *Suflet dac*, versuri, Cluj-Napoca, 2000; *Reflecţii despre o teologie a istoriei*, eseuri, Cluj-Napoca, 2001; *Elegie omului simplu*, versuri, Cluj-Napoca, 2002; *Cronici de istorie românească*, eseuri, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Mureşan, în *Tribuna*, nr. 33, 1989; idem, *ibidem*, nr. 47, 1990; idem, *ibidem*, nr. 18, 1992; I. Moldovan, în *Tribuna*, nr. 1, 1994; I. Roşioru, în *Tomis*, nr. 9, 1994; I. Cristofor, în *Tribuna*, nr. 5-6, 1996; Mircea Popa, în *Adevărul de Cluj*, 28 apr.; 20 mai 1997. **(A. S.)**

ŢEPELEA Gabriel, n. 6 febr. 1916, com. Borod, jud. Bihor. Filolog şi istoric literar. Fiul lui Florian Ţepelea şi al Mariei (n. Venter), ţărani. Studii la şcoala primară din Borod (1921-1926), Liceul „Emanuil Gojdu”, Oradea (1926-1933), Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj (principal lb. şi literatura franceză,

1933-1937); specializare în Franţa (1937-1938). Scurtă carieră universitară la Cluj, întreruptă de război (1939-1945); prof. secundar în Bucureşti (1945-1949). Arestat în 1949 este condamnat la şase ani de închisoare (a trecut pe la Jilava, Canal, Aiud, Oradea). Muncitor necalificat, bibliotecar şcolar (1955-1957), prof. secundar (1958-1960), şomer (1960-1962), reîncadrat în învăţământul superior (Timişoara, 1962-1964; Piteşti, 1964-1981). Debut în rev. *România nouă* (1934), cu un art. despre Bogdan-Duică. Debut editorial cu vol. de epigrame *Instantanee* (1937). Filolog, format sub tutelajul spiritual al lui S. Puşcariu, **Ţ.** s-a dedicat alternativ cercetării filologice riguroase (istoria lb., istoria literaturii şi culturii româneşti vechi), respectiv literaturii fictive şi nonfictive: *Plugarii condeieri din Banat* (1944); *Ţara Bihariei* (1945); *Problema omului în societatea românească* (1947); *Noi aspecte ale problemelor ţărăneşti* (1947); *Studii de istorie şi limbă literară* (1970); *Corelaţia limbă-literatură* (1971); *L'influence du latin médieval sur le roumain littéraire de Transylvanie*, în colab. (1971); *Momente din evoluţia limbii române literare*, în colab. (1973); *Opţiuni şi retrospective* (1989); *Rememorări de istorie, literatură şi cultură naţională* (1994). Poemele din anii de detenţie au fost strânse în vol. *Anii nimănui* (1991), *Cântece de galeră* (1995), *Amintiri şi evocări* (1998). Bogată literatură memorialistică în *Însemnări de taină* (1994), *Aşteptând* (1997), *Călătorii interioare* (1998) şi *Secvenţă din prugatoriu* (1999). În lucrări de certă acribie, prin recursul la istorie literară şi filologie, **Ţ.** oferă noi perspective în soluţionarea unor probleme controversate ale lb., literaturii şi culturii noastre.

OPERA: *Instantanee*, Cluj, 1937; *Plugarii condeieri din Banat*, Bucureşti, 1944; *Nuvele*, Bucureşti, 1944; *Ţara Bihariei*, Bucureşti, 1945; *Noi aspecte ale problemelor ţărăneşti*, Bucureşti, 1947; *Problema omului în societtea românească*, Bucureşti, 1947; *Studii de istorie şi limbă literară*, Bucureşti, 1970; *L'influence du latin médieval sur le roumain littéraire de Transylvanie*, în colab. cu Gh. Bulgăr, Bucureşti, 1971; *Corelaţia limbă-literatură. Investigaţii despre clasici români*, Bucureşti, 1971; *Momente din evoluţia limbii române literare*, în colab. cu Gh. Bulgăr, Bucureşti, 1973; *Opţiuni şi retrospective*, Bucureşti, 1989; *Anii nimănui: poeme din anii de detenţie,* Oradea, 1991 (alte ed., 1993; Arad, 1998); *Rememorări de istorie, literatură şi cultură naţională,* Bucureşti, 1994; *Însemnări de taină,* memorialistică, Bucureşti, 1994; *Pentru o nouă istorie a literaturii şi culturii române vechi,* Bucureşti, 1994; *Cântece de galeră: poeme din anii de detenţie,* Timişoara, 1995; *Interpretări şi restituiri,* Bucureşti, 1996; *Aşteptând,* însemnări periodice, Cluj-Napoca, 1997; *Amintiri şi evocări: poeme din anii de detenţie,* Arad, 1998; *Călătorii interioare,* memorialistică, Bucureşti, 1998; *Secvenţe din purgatoriu,* memorialistică, Bucureşti, 1999; *Dezbateri parlamentare: cuvântări, interpelări, amendamente 1990-1998,* ed. de Viola Vancea, Bucureşti, 1999; *Călătorie prin veac.* ~ în dialog cu E. Şimandan, I-II, Arad, 1998-1999; *Itinerar în vremi de cumpănă,* art., cuvântări, interviuri, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: M. Vătafu, în *Gând românesc*, nr. 11-12, 1937; G. Călinescu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 893, 1938; V. Netea, în *Viaţa*, nr. 800, 1943; I. Simionescu, în *Timpul*, nr. 2222, 1943; P. P. Ionescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 9, 1943; I. Neamtzu, în *Ardealul*, nr. 11, 1944; F. Nicolau, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 10, 1944; L. Gàldi, în *Actele celui de-al XII-lea Congres internaţional de lingvistică şi filologie romanică*, II, 1971; Gh. Bulgăr, în *Contemporanul*, nr. 27, 1972; Al. Piru, *Varia*, 1972; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, 1973; D. Macrea, *Limbă şi lingvistică română*, 1973; D. Zamfirescu, *Istorie şi cultură*, 1975; D. Macrea, *Lingvistică şi cultură*, 1978; Perpessicius, *Opere,* X, 1979; I. Moise, în *Buletinul Ştiinţific al Facultăţii de Învăţământ Pedagogic Piteşti,* 1981; M. Diaconescu, *ibidem*; V. Netea, în *România literară*, nr. 6, 1986; D. Micu, *ibidem*, nr. 18, 1989; M. Diaconescu, în *Astra*, nr. 6, 1989; N. Antonescu, în *Tribuna*, nr. 22, 1989; Gh. Bulgăr, în *Viaţa Românească,* nr. 2-3, 1993; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 12, 1994; G. Mihăilă, în *Caiete critice,* nr. 1-2, 1996; A. Pantea, în *Vatra,* nr. 9, 1997; Ecaterina Mihăilă, în *Dreptatea,* nr. 249-250, 1999; idem, *ibidem,* nr. 272, 2000. **(V. C.)**

ŢEPELEA Ioan, n. 3 iun. 1949, Oradea, jud. Bihor. Poet şi eseist. Fiul lui Traian Ţepelea, miner, şi al Ioanei (n. Cacuci). Şcoala generală în localitatea Beznea, jud. Bihor (1956-1963); liceul din Vadul Crişului, continuat la Oradea (1963-1967); urmează Şcoala Militară Superioară de ofiţeri activi „Nicolae Bălcescu" din Sibiu (1968-1971), apoi Facultatea de

Istorie-Filosofie a Univ. din Cluj (1975-1980); cursuri postuniversitare la Acad. de Înalte Studii Sociale şi Politice din Bucureşti (1987-1988). Dr. în istorie al Univ. din Cluj cu teza *Campania armatei române în Transilvania şi Ungaria în 1919* (1995). Prof. suplinitor la Şcoala generală din Borod, jud. Bihor (1967-1968); între 1971 şi 1999, ofiţer activ, trecut în rezervă cu grad de colonel (1999); din 1999, conferenţiar la Facultatea de Electronică şi Informatică a Univ. din Oradea, Catedra discipline economice şi socio-umane. Colab. la *Familia*, *Convorbiri literare*, *Tribuna*, *Apostrof*, *Steaua*, *Orizont*, *Luceafărul*, *Viaţa Românească*, *Poesis*, *Tomis* etc. Prezent în antologiile de poezie *Vânătoare de vise* (1997), *Voix de la Roumanie* (1997), *Voix d'ailleurs* (2000), Vise *într-o linişte sumeriană* (2000) etc. Editează rev. de cultură *UNU* (din 1990), iar din 1992 rev. *Aurora* şi *Aletheia*. Debutează în *Familia* (1974). Debut editorial cu vol. de poezie *Semnul mişcării* (1986). Alte vol. de versuri: *Miresmele fulgerului* (1988), *Naufragiu în limita bunului simţ* (1991), *Trup rătăcind printre părţi de vorbire* (1994), *Oasele minţii* (1995), *Exilat pe tăişul de sabie* (1998), *Prolegomene înlăuntrul iluziei* (2000) etc. A mai publicat monografii (*Menumorut*, în colab., 1988; *Spiritul lui Nicolaus Olahus*, 2003), studii de istorie militară şi eseuri filosofice. Premiul rev. *Familia* (1995); Premiul rev. *Convorbiri literare* (1996); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1996).

OPERA: *Semnul mişcării*, versuri, pref. de Al. Andriţoiu, Bucureşti, 1986; *Miresmele fulgerului*, versuri, Bucureşti, 1988; *Menumorut*, în colab. cu L. Borcea, Bucureşti, 1988; *Naufragiu în limita bunului simţ*, versuri, Oradea, 1991; *Poverile din oglindă*, versuri, Oradea, 1992; *Trup rătăcind printre părţi de vorbire*, versuri, Oradea, 1994; *Oasele minţii*, versuri, Oradea, 1995; *O campanie pentru liniştea Europei*, Cluj-Napoca, 1995; *Sur les fronts de l'Europe Nouvelle*, Oradea, 1996; *1918-1920. O campanie pentru liniştea Europei. Bilanţuri paradoxale*, Cluj-Napoca, 1996; *Îndreptăţit la căderea în gol*, versuri, Timişoara, 1996; *Noaptea esenţială,/La nuit essentielle*, vol. bilingv româno-francez, trad. de V. Stancu, Oradea, 1996; *Quelque part en Normandi/Undeva în Normandia*, versuri, Timişoara, 1997; *Holderlin izbliza/Hölderlin pe aproape*, ed. bilingvă româno-sârbă, trad. de A. Puslojič, Belgrad, 1998; *Republica celor 133 de zile*, Iaşi, 1998; *Cultură şi civilizaţie – o discuţie la nivel de concepte*, Iaşi, 1998; *Exilat pe tăişul de sabie*, versuri, Iaşi, 1998; *Exerciţii într-o jumătate de vis*, versuri, Timişoara, 1999; *Prolegomene înlăuntrul iluziei*, versuri, Bucureşti, 2000; *Incursiune în istoria culturii şi civilizaţiei. Aspecte ale gândirii ştiinţifice*, Iaşi, 2000; *Evul Mediu sub raport intelectual*, Iaşi, 2001; *De la preistorie la Evul Mediu*, Deva, 2002; *Românii la Budapesta sau Pe două fronturi*, Oradea, 2003; *Spiritul lui Nicolaus Olahus*, Oradea, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Moldovan, în *Familia*, nr. 10-11, 1994; idem, *ibidem*, nr. 1, 1995; Al. Cistelecan, în *Luceafărul*, nr. 10, 1996; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1997; idem, *ibidem*, nr. 7, 1998; Geo Vasile, în *Luceafărul*, nr. 27, 1998; idem, în *România literară*, nr. 41, 1999; (C. M.) Spiridon, în *Poezia*, nr. 8, 1999; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 4, 2000; Al. Sfârlea, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 2001. **(A. S.)**

ŢEPENEAG Dumitru, n. 14 febr. 1937, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Dumitru Ţepeneag, contabil, şi al Niculinei (n. Bădicioiu), licenţiată în litere. Clasele primare între 1943 şi 1947 la Şcoala „Iancului", din Bucureşti. Liceul „Mihai Viteazul" şi (în urma unei mutări disciplinare) Liceul „Matei Basarab" din oraşul natal. Coleg de clasă cu S. Mărculescu, din şcoala primară, şi cu S. Alexandrescu, în liceu. După ce în 1955 este respins la Facultatea de Medicină, devine student pentru trei ani la Facultatea de Drept, apoi abandonează. În 1956, participă la manifestaţiile studenţeşti şi scapă de arestare. Absolvă Institutul Pedagogic (1959-1962) şi e un an prof. de română în com. Radovanu, de lângă Olteniţa. În anii 1957-1963 scrie pentru sertar şi îşi prefigurează, împreună cu Leonid Dimov, teoria onirismului. Joacă şah în concursuri, pasiune ce va rămâne statornică şi-l va conduce spre unele performanţe. În 1964, debutează cu proză în *Gazeta literară*, cu sprijinul lui S. Damian, pe care îl cunoscuse la un club de şah. După numai câteva luni, devine membru al Uniunii Scriitorilor, la recomandarea lui Fănuş Neagu.

Debutează editorial cu vol. de proze scurte *Exerciţii* (1966), urmat de *Frig* (1967). Ia naştere grupul oniric, animat de **Ţ.** şi L. Dimov, cărora li se alătură Virgil Mazilescu, Daniel Turcea, Vintilă Ivănceanu, Florin Gabrea, Iulian Neacşu, Emil Brumaru, Virgil Tănase, Sorin Titel, activ şi coerent până în 1971, când se destramă. În 1968, pleacă pentru câteva luni la Paris şi se întoarce pe fondul „Primăverii de la Praga"; atitudinea devine politică şi se radicalizează; publică în *Luceafărul* o serie de patru articole despre onirism, întreruptă de cenzură. În 1969, e redactor pentru scurtă vreme la *România literară*, iar apoi lector la Editura Cartea Românească, unde sprijină, fără succes, romanul *Ostinato* al lui Paul Goma. În 1971, e din nou la Paris, vorbeşte la „Europa liberă", publică art. despre Goma, iar după „tezele din iulie" îl susţine şi stimulează să-şi radicalizeze protestul. În 1972, apare vol. *Aşteptare*, dar e retras din librării după o săptămână (simultan apare în trad. lui Alain Paruit vol. de nuvele *Exercices d'attente)*; i se retrage autorului dreptul de a mai publica; obţine repede paşaportul decisiv pentru Paris. În 1973, îi apare tot în trad. lui Alain Paruit vol. *Arpièges,* versiunea franceză a romanului *Zadarnică e arta fugii* (1991); în 1974, călătoreşte în SUA. În 1975, coordonează *Cahiers de l'Est*. E exclus din Uniunea Scriitorilor. I se retrage cetăţenia română prin decret prezidenţial. În 1977, trimite un „dosar Goma" la Casa Albă. Publică *Les Noces nécessaires* (1977), apărut în România abia în 1992. I se refuză cererea de naturalizare; un an cu o bursă la Berlin, cu paşaport de apatrid. Resemnat, obosit, supărat rupe legăturile cu exilul şi se refugiază în şah; publică o carte de specialitate *La défense Alékhine*, traduce alte două din ruseşte, câştigă campionatul Parisului; întrerupe orice activitate literară în intervalul 1978-1984. Reîncepe să scrie, de astă dată direct în franceză, şi publică *Le Mot sablier* (1985; în româneşte *Cuvântul nisiparniţă*, 1994), *Roman de gare* (1986; în româneşte *Roman de citit în tren*, 1993), *Pigeon vole* (1988, sub pseud. Ed. Pastenague). După ce publică, la Paris, o antologie – *Quinze poètes roumaines* (1990) – reîncepe să scrie în română, publică „şotroane" şi interviuri în presa din ţară, culese în vol. *Reîntoarcerea fiului la sânul mamei rătăcite* (1993), *Războiul literaturii încă nu s-a încheiat* (2000), *Destin cu popeşti* (2001), *Clepsidra răsturnată* (2003); face cunoscut un jurnal din anii 1970-1972, *Un român la Paris* (1993; 1997). Publică *Hotel Europa,* 1996 şi *Pont des arts,* 1999. Premiul Uniunii Scriitorilor (1991, 1997). În istoria literaturii contemporane, grupul oniric de la mijlocul anilor '60 a participat fertil la atât de dificilul proces de diversificare stilistică a orientărilor estetice.

OPERA: *Exerciţii*, Bucureşti, 1966; *Frig*, Bucureşti, 1967; *Aşteptare*, Bucureşti, 1972 (reeditat, 1993); *Exercices d'attente*, trad. de Alain Paruit, Paris, 1972; *Arpièges*, trad. de Alain Paruit, Paris, 1973 (în româneşte: *Zadarnică e arta fugii*, Bucureşti, 1991); *Les Noces nécessaires*, trad. de Alain Paruit, Paris, 1977 (în româneşte *Nunţile necesare*, Bucureşti, 1992; 1998); *La Défense Alékhine*, Paris, 1982; *Le Mot sablier*, trad. parţială de Alain Paruit, Paris, 1985 (în româneşte: *Cuvântul nisiparniţă*, pref. de A. Marino, Bucureşti, 1994); *Roman de gare*, Paris, 1985 (în româneşte: *Roman de citit în tren*, Iaşi, 1993); *Pigeon vole* (sub pseud. Ed. Pastenague), Paris, 1989 (în româneşte: *Porumbelul zboară,* Bucureşti, 1997); *Înscenare şi alte texte*, postfaţă de N. Oprea, Piteşti, 1992; *Un român la Paris* (pagini de jurnal 1970-1972), Cluj-Napoca, 1993; *Reîntoarcerea fiului la sânul mamei rătăcite*, Iaşi, 1993; *Aşteptare*, Bucureşti, 1993; *Hotel Europa,* roman, Bucureşti, 1996 (ed. II, 1999); *Un român la Paris*. Pagini de jurnal, Bucureşti, 1997; *Călătorie neizbutită*, Bucureşti, 1998; *Pont des arts,* roman, Bucureşti, 1999; *Războiul literaturii încă nu s-a încheiat,* interviuri, ed. îngrijită de N. Bârna, Bucureşti, 2000; *Destin cu popeşti,* şotroane, Cluj-Napoca, 2001; *Prin gaura cheii,* proză scurtă, pref., tabel cronologic, note şi dosar critic de N. Bârna, Bucureşti, 2001; *Maramureş,* roman, Cluj-Napoca, 2001; *Clepsidra răsturnată.* Convorbiri cu I. Simuţ, Piteşti, 2003. Traduceri: Alain Robbe-Grillet, *Gumele*, pref. de Lidia Bote, Bucureşti, 1967; idem, *În labirint*, trad. şi postfaţă de ~, Bucureşti, 1968; Albert Beguin, *Sufletul romantic şi visul*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1970; Robert Pinget, *Graal-Pirat*, pref. şi trad. de ~, Bucureşti, 1972; *Quinze poètes roumains*, choisis par ~, pref. şi note biobibliografice de~, trad. în colab. cu Michel Deguy ş. a., Paris, 1990.

REFERINŢE CRITICE: M. Martin, în *Amfiteatru*, nr. 1, 1968; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 4, 1968; Marian Popa, în *Luceafărul*, nr. 9, 1968; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 12, 1968; I. Negoiţescu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1968; Guy de Bosschère, în *La Quinzaine littéraire*, 16-31 oct. 1971; Claude Bonnefoy, în *La Quinzaine*

littéraire, 16-31 mai 1972 şi 1-15 martie 1973; Jean Ricardou, în *Le Monde*, 20 sept. 1973; Ilina Gregori, în *Cahiers de l'Est*, nr. 30, 1979; Michele Bernstein, în *Libération*, 5-12 oct. 1989; Patrick Kéchichian, în *Le Monde,* 27 oct. 1989*;* Monica Lovinescu, *Unde scurte*, 1990; E. Simion, în *România literară*, 16 mai 1991; N. Bârna, în *Literatorul*, nr. 3, 1991; N. Oprea, în *Calende*, nr. 10, 1992; E. Simion, în *Literatorul*, nr. 7, 1992; V. Spiridon, *Cuprinderi*, 1993; E. Simion, în *Literatorul*, nr. 6; 42, 1994; I. Pop, în *Steaua*, nr. 1-2, 1994; N. Bârna, în *Caiete critice*, nr. 6-8; 9-11, 1994; Al. Vlad, Cornel Moraru, Caius Dobrescu, Gh. Crăciun, în *Vatra*, nr. 9, 1994; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; C. Ungureanu, *La Vest de Eden. O introducere în literatura exilului*, 1995; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 36, 1996; idem, *ibidem*, nr. 7, 1997; M. V) Buciu, *Ţepeneag între onirism, textualism, postmodernism,* 1998; N. Bârna, *Introducere într-o lume de hârtie,* 1998; I. Vartic, *ibidem*; I. Pop, în *Vatra*, nr. 1, 1998; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 25, 1999; Gh. Grigurcu, în *Jurnalul literar,* nr. 1-2, 2000; N. Bârna, în *Familia,* nr. 9, 2000; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 21, 2001; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 35; 36; 37; 40; 43; 44; 46-47; 48-50; 51-52, 2001; I. Simuţ, *ibidem,* nr. 11; 12; 13; 14; 16; 22; 35; 36; 2001 (interviu); O. Soviany, *ibidem,* nr. 15; 36, 2002; N. Breban, *ibidem,* nr. 21, 2002. **(I. S.)**

ŢEPOSU Radu G., n. 19 apr. 1954, Şirnea, jud. Braşov – m. 5 nov. 1999, Braşov. Critic literar. Fiul lui Gheorghe Ţeposu, tehnician veterinar, şi al Mariei (n. Dudu). Şcoala generală la Şirnea (1961-1969), Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov (1969-1973), Facultatea de Filologie, secţia română-spaniolă, a Univ. din Cluj (1974-1978). A debutat în *Echinox* (1975), cu studiul *Funcţia spaţiului în „Zamolxe" de Lucian Blaga*. Debut editorial, în 1983, cu *Viaţa şi opiniile personajelor*. Prof. de română şi latină în Mârşa, jud. Giurgiu (1978-1983), redactor la *Flacăra* (1983-1987), redactor la *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* (1987-1989), directorul S. C. Editura Cuvântul (1990-1999). A editat rev. *Cuvântul* (1990-1999), *Vip* (1991), *Cuvântul de ambe sexe* (1991-1993), *Lumea animalelor* (1991-1993), *Clipa* (1993-1994), *Clipa zilei* (1994-1996), *Clipa, săptămânal* (1996-1998), *Apel* (1999) şi *Lumea misterelor* (1999). A colaborat la *Echinox* (unde a fost, între 1974 şi 1978, secretar general de redacţie), *România literară, Luceafărul, Vatra, Viaţa Românească, Familia, Steaua, Flacăra, Contemporanul, Secolul 20, Caiete critice, Tribuna, Orizont, Astra, Convorbiri literare.* Colaborator al dicţionarului *Scriitori români*, coordonat de M. Zaciu, M. Papahagi şi A. Sasu, 1978. A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV (1995-2002) şi la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001). A publicat ed. şi a prefaţat vol. de I. Slavici (*Mara*, 1979; 1985), A. Titu Dumitrescu (*Antumele* 4, *Antumele* 5, 1986) şi S. M. Vizirescu (*Geapanale*, 1987). **Ţ.** uneşte sobrietatea cu jovialitatea şi subtilitatea interpretativă cu acurateţea conceptuală, văzând literatura, din perspective ample, ca pe o fenomenologie specificată a spiritului. Premiul rev. *Amfiteatru* (1976; 1978); Premiul rev. *Poesis* (1993), *Contemporanul* (1994) şi *Cuvântul* (1999).

OPERA: *Viaţa şi opiniile personajelor*, Bucureşti, 1983; *Istoria tragică şi grotescă a întunecatului deceniu literar nouă,* Bucureşti, 1993 (ed. II, 2002); *Suferinţele tânărului Blecher,* Bucureşti, 1996.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, *Arca lui Noe*, III, 1983; idem, în *România literară*, nr. 2, 1984; M. Iorgulescu, în *Flacăra*, nr. 7, 1984; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 8, 1984; D. C. Mihăilescu, în *Contemporanul*, nr. 9, 1984; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 12; 14, 1984; Val. Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1984; I. Pecie, în *Ramuri*, nr. 5, 1984; L. Papadima, în *Tribuna României*, nr. 268, 1984; M. Botez, în *Ateneu*, nr. 5, 1984; Sânziana Pop, în *Luceafărul*, nr. 23, 1984; M. D. Gheorghiu, în *Cronica*, nr. 26, 1984; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 7, 1984; Gh. Glodeanu, în *Steaua*, nr. 8, 1984; R. C. Cristea, în *Viaţa Românească*, nr. 10, 1984; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 10, 1984; M. Iorgulescu, *Prezent*, 1985; A. I. Brumaru, în *Astra*, nr. 1, 1985; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 21, 1985; V. Atanasiu, în *Vatra*, nr. 3, 1985; I. B. Lefter, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1986; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 16, 1987; M. Zaciu, în *Familia,* nr. 12, 1993; A. Marino, în *Jurnalul literar,* nr. 37-40, 1993; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 10-11, 1993; Al. Cistelecan, în *Cuvântul,* nr. 33; 34, 1993; C.

Ungureanu, în *Orizont,* nr. 17, 1993; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 39, 1996; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 18, 1997; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 11-12, 1999. **(Al. Cs.)**

ŢIC Nicolae, n. 1 ian 1929, com. Boz, jud. Hunedoara – m. 11 mart. 1992, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Miron Ţic, agricultor, şi al Minervei (n. Cismaş). Liceul la Deva (1941-1949); absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1953). Redactor la ziarul *Steagul roşu* din Petroşani (1949), la *Scânteia tineretului* (1952-1956) şi la Studioul Cinematografic Bucureşti (1961-1969). Între 1970 şi 1971, secretar al Asoc. cineaştilor. Debutează cu poezie la *Revista elevilor* (1949). Debut editorial cu *A doua moarte a lui Anton Vrabie* (1957). Colaborează la *România literară, Luceafărul, Viaţa Românească* ş. a. A publicat vol. de povestiri (*Profiluri*, 1959; *Pe scara vagonului*, 1966; *Cu uşile deschise*, 1967), nuvele (*Vântul de seară*, 1962) şi romane (*Ora 6,* 1960; *Anii tineri*, 1961; *Un vals pentru Maricica*, 1963; *Oraşul cu o mie de blesteme*, 1965; *Durerile altora*, 1969; *Scamatorul*, 1969; *Drumul spinos al întoarcerii*, 1971; *Viaţă de buzunar*, 1972; *Navetiştii*, 1974; *Patima urşilor albi*, 1975; *Roşu pe alb*, 1977; *Până mă întorc, visează*, 1980; *Suplinitorii*, 1982; *Lege şi anexă*, 1983; *Sărindar,* 1984; *Până la ultima consecinţă*, 1988; *Bufniţa albă,* 1992; *Evanghelia după Satan,* 1993). Premiul Acad. pentru vol. *Profiluri* (1959).

OPERA: *A doua moarte a lui Anton Vrabie*, Bucureşti, 1957; *Profiluri*, povestiri, Bucureşti, 1959; *Ora 6*, roman, Bucureşti, 1960; *Anii tineri*, roman, Bucureşti, 1961; *Vântul de seară*, nuvele, Bucureşti, 1962; *Un vals pentru Maricica*, roman, Bucureşti, 1963; *Oraşul cu o mie de blesteme*, roman, Bucureşti, 1965; *Pe scara vagonului*, povestiri, Bucureşti, 1966; *Cu uşile deschise*, povestire, Bucureşti, 1967; *Nu trageţi în caii de lemn*, Bucureşti, 1967; *Durerile altora*, roman, Bucureşti, 1969; *Scamatorul*, roman, Bucureşti, 1969; *Drumul spinos al întoarcerii*, roman, Bucureşti, 1971; *Camera cu oglinzi*, Bucureşti, 1971; *Viaţa de buzunar,* roman, Bucureşti, 1972, *Navetiştii*, roman, Bucureşti, 1974; *Patima urşilor albi*, roman, Bucureşti, 1975; *Arşiţa verii şi a sufletului meu*, Bucureşti, 1976; *Roşu pe alb*, roman, Bucureşti, 1977; *Jean, fiul lui Ion*, Bucureşti, 1978; *Până mă întorc, visează*, roman, Bucureşti, 1980; *Suplinitorii*, roman, Bucureşti, 1982; *Lege şi anexă*, roman, Bucureşti, 1983; *Sărindar*, roman, Bucureşti, 1984; *Intermediarii,* roman, Bucureşti, 1985; *Grindina,* roman, Bucureşti, 1987; *Până la ultima consecinţă,* roman, Bucureşti, 1988; *Jurnal de toamnă,* povestiri, Bucureşti, 1991; *Bufniţa albă,* roman, Bucureşti, 1992 (altă ed., 2003); *Evanghelia după Satan,* roman, Bucureşti, 1993.

REFERINŢE CRITICE: P. Marcea, în *Luceafărul*, nr. 14, 1960; Magdalena Popescu, în *Gazeta literară*, nr. 40, 1967; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 9, 1971; I. Adam, în *Astra*, nr. 1, 1972; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 27, 1974; S. Titel, în *România literară*, nr. 12, 1974; L. Ulici, în *Revue roumaine*, nr. 2, 1975; V. Cristea, în *România literară*, nr. 24, 1976; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 28, 1977; C. Moraru, în *Flacăra*, nr. 4, 1979; L. Raicu, în *România literară*, nr. 51, 1980; E. Simion, în *România literară*, nr. 24, 1982; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 32, 1982; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 27, 1982; I. Adam, în *Scânteia*, nr. 12670, 1983; Fl. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 23, 1983; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni*, 1985; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 16, 1985; E. Simion, în *România literară*, nr. 47, 1986; V. Cristea, *ibidem*, nr. 18, 1986; Alex. Ştefănescu, *ibidem*, nr. 50, 1987; A. Martin, în *România literară,* nr. 17, 1993; M. Bărbulescu, în *Contemporanul,* nr. 35, 1993; M. L. Cristescu, în *Luceafărul,* nr. 10, 1999. **(A. S.)**

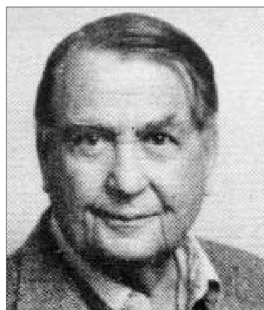

ŢICHINDEAL Dimitrie, n. 1775, com. Becicherecu Mic, jud. Timiş – m. 20 ian. 1818, Timişoara. Fabulist şi traducător. Fiul preotului Zaharia şi al Elenei, provenită dintr-o familie de ţărani. Studii la gimnaziul sârbesc din Timişoara, unde absolvă, în 1802, şi cursul teologic. **Ţ.** funcţionează, alternativ, ca dascăl şi preot. În

1812, este director şi prof. catihet la Preparandia din Arad, al cărui istoric îl realizează sub titlul *Arătare despre starea acestor noao introduse sholasticeşti institituri ale naţiei româneşti, sârbeşti şi greceşti* (1813), singura sa contribuţie total originală. Debutează editorial în 1802 cu trad. *Sfaturile a înţelejerii cei sănătoase prin bine înţeleptul Dositei Obradovici întocmite*, urmată, în 1808, de alte două tălmăciri: *Adunare de lucruri moraliceşti, de folos şi spre veselie,* după acelaşi scriitor sârb, şi *Epitomul sau Scurte arătări pentru sânta beserică*, după altă sursă sârbească, neidentificată încă. Dârz apărător al şcolii şi bisericii naţionale, **Ţ.** a luptat cu înflăcărare împotriva politicii sârbeşti de desnaţionalizare a românilor din Banat. De aici reacţia violentă a forurilor ecleziastice sârbeşti; confiscarea vol. *Filosoficeşti şi politiceşti prin Fabule moralnice învăţături* (1814), în parte difuzat totuşi, şi destituirea din învăţământ. Prin destin, atitudine, idei, **Ţ.** se integrează total generaţiei eroice a Renaşterii ardelene.

OPERA: *Sfaturile a înţelejerii cei sănătoase,* Buda, 1802; *Adunarea de lucruri moraliceşti, de folos şi spre veselie,* partea I, Buda, 1808; *Epitomul sau Scurte arătări pentru sânta beserică, pentru vesmintele ei şi pentru dumnezeiasca liturghie,* Buda, 1808; *Arătare despre starea acestor noao introduse sholasticeşti institituri ale naţiei româneşti, sârbeşti şi greceşti,* Buda, 1813; *Filosoficeşti şi politiceşti prin Fabule moralnice învăţături,* Buda, 1814; *Filosofice şi politice prin Fabule învăţături morale,* Bucureşti, 1838; *Fabulele lui Demetriu Cichindeal în traducere nouă din originalul sârbesc al lui...,* ed. îngrijită şi pref. de I. Russu, Arad, 1885; *Fabule şi moralnice învăţături,* ed. îngrijită şi pref. de V. Vintilescu, Timişoara, 1975.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, Istoria... XVIII, II; Ov. Densusianu, *Literatura română modernă,* I; I. L. R., II; Al. Duţu, *Coordonate ale culturii româneşti în secolul XVIII* (1700-1821), 1968; V. Vintilescu, *Dimitrie Ţichindeal,* 1969; D. Popovici, *Studii...,* I; M. Racoviţan, în *Transilvania*, nr. 10, 1975; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti,* 1982; Sanda Radian, *Măştile fabulei,* 1983; Al. Hanţă, *Idei şi forme literare până la Titu Maiorescu,* 1985; A. Ilica, *Evoluţia Şcolii Normale din Arad de la 1920 până în prezent,* 1998; D. Bogdan, *„Ţichindeal gură de aur”,* 2000. **(M. Pr.)**

ŢIMIRAŞ Nicolae, n. 30 iul. (12 aug., stil nou) 1912, Bucureşti. Memorialist. Fiul lui Nicolae Ţimiraş, avocat, şi al Laetiţiei (n. Creangă; tatăl mamei, Constantin, a fost fiul marelui povestitor). Nicolae Ţimiraş, tatăl, era, la rândul lui, un nume cunoscut în epocă. A publicat mai multe vol. de versuri (*Cântecul vântului*, 1907; *Lucruri văzute*, 1909; *Cântecele singurătăţii*, 1940), proză (*Judecata din urmă*, 1908) şi trad. (*Cântece de cristal*, I, 1937; II, 1937; III, 1940; *Poeme creştine*, 1937). Este autorul unui studiu monografic despre *Ioan Creangă* (1933; ed. II, 1941). A scris despre el D. Murăraşu în *Istoria literaturii române* (1940). În 1914, familia se mută la Constanţa, unde „Nicuşor” urmează şcoala primară (1919-1923) şi liceul (clasele gimnaziale, 1923-1926; clasele superioare, 1926-1929). Licenţiat al Facultăţilor de Drept şi Litere ale Univ. din Bucureşti (1930-1933); între 1933 şi 1934 urmează Şcoala militară de cavalerie din Târgovişte. Practică avocatura în capitală (1934-1936). Până în 1939 lucrează la Ministerul de Externe, apoi în diplomaţie: Legaţia României la Budapesta (1939-1940), Legaţia României la Roma (1940-1941), Consulatul României din Tirana (1941) şi Legaţia României la Roma şi Vatican (1941-1944; 1945-1947). Pleacă în Canada în 1947 şi face parte din Biroul de avocaţi Lacoste & Lacoste (Montréal, Québec). În paralel, ţine prelegeri la Univ. din Laval (Québec). Între 1953 şi 1957 este instructor la Army Language School din Monterey, California. Studiază şi predă, în acelaşi timp, italiana la University of California din Berkeley (1957-1959; în 1959 obţine masteratul în italiană). Prof. de lb. romanice la Contra Costa College din California (1959-1980). Dr. în filologie italiană al Univ. California din Berkeley (1978). Autor al unui vol. de amintiri (*Anii tinereţii*, 1991), editat de Ion Manea-Manoliu. A tradus din Milli Dandolo (*Îngerul a strigat*, 1942); a editat vol. *The Achivement of National Unity. 1914-1920* de Emil Turdeanu (Oakland, California, 1988).

OPERA: *Anii tinereţii,* ed. de Ion Manea-Manoliu, Berkeley, California, 1991. Traduceri: Milli Dandolo, *Îngerul a strigat,* trad. din italieneşte de ~, Bucureşti, 1942.

REFERINŢE CRITICE: A. Sasu, *Dicţionarul*

scriitorilor români din Statele Unite şi Canada, 2001. **(A. S.)**

ŢINCU Bucur, n. 7 sept. 1910, com. Răşinari, jud. Sibiu. Eseist şi istoric literar. Fiul lui Bucur Ţincu şi al Anei (n. Barbăalbă). Şcoala primară la Răşinari, liceul „Gheorghe Lazăr" din Sibiu (1921-1928), Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj, secţia filosofie, absolvită în 1932. Urmează, ca bursier, Institutul Francez de Înalte Studii din Bucureşti (1934-1935). Prof. de filosofie şi drept la liceele din Tulcea, Cluj şi Buzău (1938-1942), secretar cultural în Ministerul Propagandei şi de Externe (1942-1947), secretar cultural pe lângă legaţia României din Berlin (1942-1944), documentarist (1956-1964), apoi cercetător (1965-1970), în cadrul Institutului de Cercetări Economice al Acad., iar între 1970 şi 1975, cercetător la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu". Debut publicistic în pagina culturală a ziarului *Drum nou* din Cluj (1931); colab. la *Ţara noastră, Pagini literare* (Turda), *Gândirea, Gând românesc* (Cluj), *Revista Fundaţiilor,* iar după 1960 la *Astra, Luceafărul, Orizont, Revista de istorie şi teorie literară, Steaua, Transilvania, Viaţa Românească.* Debut editorial în 1938, cu vol. *Apărarea civilizaţiei*. În cadrul preocupărilor sale ulterioare de istorie literară pozitivă, **Ţ.** dă, între altele, o documentată monografie a rev. *Transilvania* (1868-1918). Premiul Scriitorilor Tineri, acordat de Comitetul pentru premierea scriitorilor tineri al Fundaţiei pentru Literatură şi Artă (1938).

OPERA: *Apărarea civilizaţiei*, Bucureşti, 1938; „*Transilvania*" *(1868-1900; 1900-1918)*, în vol. *Reviste literare româneşti din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea*, Bucureşti, 1974; *Reviste literare româneşti din primele decenii ale secolului XX*, Bucureşti, 1976 (coautor); *Apărarea civilizaţiei,* ed. şi pref. de Marta Petreu, Cluj-Napoca, 2000.

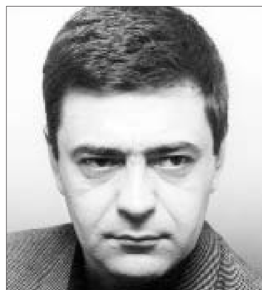
REFERINŢE CRITICE: S. Bucur, în *România,* 5 iul. 1938; G. Călinescu, *Istoria...,* 1941; N. Antonescu, în vol. *Studii şi cercetări*, 1981-1982; idem, în *Steaua*, nr. 7, 1982; I. Buzaşi, în *Unirea*, 17 iun. 1982; Gh. Suciu, în *Luceafărul*, 25 sept. 1982; H. Stanca, în *Transilvania*, nr. 11, 1982; N. Mecu, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1983; N. Scurtu, în *România literară*, nr. 39, 1987; N. Mecu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 1-2, 1988; Al. Călinescu, în *Ateneu,* nr. 2, 2001. **(N. Mc.)**

ŢION Al.[exandru] T.[raian], n. 10 apr. 1922, Cluj – m. 17 sept. 1982, Cluj-Napoca. Poet. Fiul lui Alexandru Ţion, maistru-modelor, şi al Mariei (n. Irimieş). Şcoala primară şi liceul la Cluj, Aiud, Alba Iulia (bacalaureatul în 1941), Faculttea de Litere şi Filosofie a Univ. din Cluj-Sibiu (1941-1945); licenţa în filosofie. Între 1945 şi 1946 urmează şi Seminarul Pedagogic universitar. Prof. de filosofie şi lb. română la Cluj, până la pensionare (1977). Debut în rev. *Vremea* (1945), cu versuri. Alte colab., la *Revista Cercului Literar* (Sibiu), *Veac nou, Gazeta literară, Steaua, Tribuna* ş. a. A publicat vol. de poezii *Restituiri* (1968), *Ierburi şi raze* (1974).

OPERA: *Restituiri*, versuri, Bucureşti, 1968; *Ierburi şi raze*, versuri, Cluj, 1974.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *România literară*, nr. 11, 1968; V. Felea, în *Steaua*, nr. 1, 1969; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 6, 1974; E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 30, 1974. **(I. P.)**

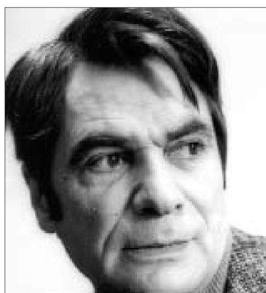

ŢÎRLEA Cătălin Mihai, n. 30 oct. 1964, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Gheorghe Ţîrlea, tehnician mecanic, şi al Iulianei (n.?), contabil. Şcoala generală (1979), Liceul de matematică-fizică „Matei Basarab" (1979-1983) şi Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti (1986-1990). Realizator în Redacţia emisiunilor culturale din Televiziunea Română (1990-2001); producător delegat al Canalului TVR Cultural (2000-2002); director adjunct în Ministerul Afacerilor Externe, Direcţia relaţii culturale (2002-2003); din 2003, director al Direcţiei relaţii culturale, ştiinţă, tehnologie şi patrimoniul diplomatic din Ministerul Afacerilor Externe. În perioada studiilor universitare, secretar al Cenaclului „Universitas" (1988-1990); redactor-fondator, împreună cu Cristian Popescu şi Ioan

Es. Pop, al rev. *Nouăzeci* (1990-1992); redactor-şef al rev. *Contemporanul* (1998-2002). Debutează în *Flacăra* (1983). Colab. la *Luceafărul*, *Literatorul*, *Caiete critice*, *România literară*, *Apostrof*, *Familia*, *Contemporanul* etc. Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Povestiri cu pensionari* (1993). Autor al romanului *Anotimpuri de trecere* (1998). Premiul rev. *Luceafărul* (1993); Premiul „Ion Creangă" al Acad. Române (1995); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1998); Premiul rev. *Convorbiri literare* (1998).

OPERA: *Povestiri cu pensionari*, proză scurtă, Bucureşti, 1993 (ed. II, pref. de E. Simion, Timişoara, 1996); *Avântul tinerimii*, publicistică, Bucureşti, 1994; *Prostia la români*, proză-pamflet, Bucureşti, 1997; *Anotimpuri de trecere*, roman, Bucureşti, 1998; *Suburbanele Bucureştilor*, urmate de nuvela *Fratele meu geamăn*, postfaţă de N. Bârna, Bucureşti, 2002; *Politică literară şi viceversa*, publicistică, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Stănescu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 204, 1994; D. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 15, 1994; V. Cristea, în *Caiete critice*, nr. 1-2, 1995; I. Simuţ, *Arena actualităţii*, 2000; G. Dimisianu, *Lumea criticului*, 2000; N. Bârna, *Comentarii critice*, 2001; D. Cristea-Enache, *Concert de deschidere*, 2001; T. Urian, *Proza românească a anilor '90*, 2001; M. Barbu, *Trăind printre cărţi*, I, 2001. **(A. S.)**

ŢOIU Constantin, n. 19 iun. 1923, Urziceni. Prozator şi eseist. Fiul lui Toma Ţoiu, mic comerciant, şi al Eugeniei (n. Joans). Studii liceale la Braşov. Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie din Bucureşti (1946). Redactor la Editura P.M.R. (1948-1949), secretar la Asoc. Editorilor (1949-1950), redactor la Editura de Stat (1950-1952), ESPLA (1952-1956), la rev. *Secolul 20* (1960-1961), *Gazeta literară, România literară, Luceafărul* şi la Televiziune (1965-1970). Debutul publicistic cu proză scurtă în *Gazeta literară*(nr. 8, 1958), iar editorial cu romanul *Moartea în pădure* (1965), cuprinzând „cronica unei zile" a anului 1947, ca prilej de confruntare, între două mentalităţi. Autor al vol. de nuvele *Duminica muţilor*(1967) şi al romanelor *Galeria cu viţă sălbatică*(1967) – care îi aduce consacrarea definitivă – *Însoţitorul*(1981), *Obligado*(1984) şi *Căderea în lume*(1987). Abordând o problematică diversă, eseurile şi reportajele din *Destinul cuvintelor* (1971), *Pretexte* (1973), *Alte pretexte* (1977), *Caftane şi cafteli* (1994), *Morbus diaboli* (1998) degajă patosul meditaţiei unui intelectual rafinat, concretizat într-o ireproşabilă expresie literară. Memorialistică în *Memorii din când în când* (2003). Premiul Uniunii Sriitorilor şi al Acad. pentru romanul *Galeria cu viţă sălbatică*.

OPERA: *Moartea în pădure*. Cronica unei zile, Bucureşti, 1965; *Duminica muţilor*, Bucureşti, 1967; *Destinul cuvintelor*, Bucureşti, 1971; *Pretexte*, Bucureşti, 1973; *Galeria cu viţă sălbatică*, Bucureşti, 1976 (postfaţă de autor, cu un cuvânt înainte de V. Râpeanu, 1979; 1984; 1999); *Alte pretexte* (Însemnări), Bucureşti, 1977; *Însoţitorul*, Bucureşti, 1981 (ed. II, 1989); *Obligado*, Bucureşti, 1984; *Căderea în lume*, Bucureşti, 1987 (altă ed., pref. de N. Manolescu, 1994); *Caftane şi cafteli*. Prepeleac doi, trei..., Bucureşti, 1994; *Morbus diaboli.* Prepeleac patru, Bucureşti, 1998; *Barbarius,* Bucureşti, 1999; *Memorii din când în când,* I, Bucureşti, 2003. Traduceri: Ilya Ehrenburg, *Furtuna*, în colab. cu I. Flavius şi E. Hariton, Bucureşti, 1948 (alte ed., 1949; 1957); O'Henry, *O afacere internaţională*, în colab. cu Angela Granet, Bucureşti, 1949; Louis Aragon, *Comuniştii*, I-V, în colab. cu T. Pătrunjenaru, Bucureşti, 1951-1955; P. Cvirka, *Taina*, în colab. cu E. Dianu, Bucureşti, 1953; I. Valentinov, *Povestiri din Africa*, în colab. cu D. Curtoglu, Bucureşti, 1954; S. V. Pokrovski, *Vânătorii de mamuţi*, în colab. cu R. Câmpeanu, Bucureşti, 1955; Zofia Nalkowska, *Profesorul Spanner*, în colab. cu Dan Telemac, Bucureşti, 1956; Georges Sadoul, *Charlot*, Bucureşti, 1956; F. Vigdorova, *Drumul în viaţă*, în colab. cu Natalia Stroe, Bucureşti, 1956; Jorge Amado, *Subteranele libertăţii,* I-III, în colab. cu H. Radian, Bucureşti, 1957; Yves Montand, *Cu inima plină de soare*, Bucureşti, 1957; Danuta Bienkowska, *Pe urmele cuiburilor de vulturi*, în colab. cu R. Ciocan, Bucureşti, 1958; A. Gracev, *Tainele lacului roşu*, în colab. cu N.Bocunescu, Bucureşti, 1958; *Pagoda vieţii veşnice*, în colab. cu N. Bocunescu, Bucureşti, 1959; Karel Čapek, *Război cu salamandrele. Hordubal*, în colab. cu M. Pop, Bucureşti, 1961 (1964; 1985); Jan Drda, *Orăşelul de pe coline,* în colab. cu Ihor Lemni, Bucureşti, 1961; Maxim Gorki, *Viaţa lui Klim Samghin*, II, în colab. cu D. Botez şi M. Gafton, Bucureşti, 1961; K. Kislov, *Comoara din Valea Cerbului*, în colab. cu E. Antonescu, Bucureşti, 1961; Sahib Djamal, *Trandafirii negri*, în colab. cu E. Niţă, Bucureşti, 1962; John Braine, *Drumul spre înalta societate*, în colab. cu Any Florea, Bucureşti, 1963 (1968; 1994);

Gheorghi Brianţev, *Pe gheaţa subţire,* în colab. cu G. Sutaşu, Bucureşti, 1964; John Braine, *Viaţa în înalta societate*, în colab. cu Any Florea, Bucureşti, 1965 (1968; 1992); W. Reymont, *Ţăranii*, în colab. cu T. Holban şi B. Jordan, Bucureşti, 1965 (1986); Dhan Gopal Mukherdjee, *În junglă*, în colab. cu M. Cardaş, Bucureşti, 1966; F. E. Sillanpää, *Silja sau O soartă zbuciumată*, Bucureşti, 1967; Antonina Vallentin, *Leonardo da Vinci*, Bucureşti, 1968.

REFERINŢE CRITICE: M. Martin, *Generaţie şi creaţie,* 1969; G. Dimisianu, *Prozatori de azi,* 1970; idem, *Valori actuale*, 1974; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 8, 1976; I. Vlad, *Lectura – un eveniment al cunoaşterii*, 1977; V. Ardeleanu, *Menţiuni*, 1978; G. Dimisianu, *Opinii literare,* 1978; C. Regman, *Explorări în actualitatea imediată*, 1978; Mioara Apolzan, *Casa ficţiunii*, 1979; I. Negoiţescu, *Alte însemnări critice*, 1980; M. Zaciu, în *România literară*, nr. 28, 1981; Ov. S. Crohmălniceanu, *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; D. Culcer, *Serii şi grupuri*, 1981; M. Tomuş, *Mişcarea literară*, 1981; M. Iorgulescu, *Ceara şi sigiliul*, 1982; G. Dimisianu, *Lecturi libere*, 1983; I. Vlad, *Lectura romanului*, 1983; M. Odangiu, *Romanul politic*, 1984; L. Raicu, *Fragmente...*, 1984; E. Simion, *Scriitori...*, III; C. Ungureanu, *Proza...*; I. Holban, *Profiluri epice contemporane*, 1987; C. Regman, *De la imperfect...*, 1987; Alex. Ştefănescu, *Prim-plan*, 1987; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 1, 1988; I. Holban, în *România literară*, nr. 10, 1988; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 51, 1988; A. Cosma, *Romanul*...I; I. Pecie, *Romancierul în faţa oglinzii*, 1989; A. Sasu – Mariana Vartic, *Romanul românesc...*, IV; L. Petrescu, *Poetica postmodernismului*, 1996; C. Regman, în *România literară*, nr. 28, 1998; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 514, 2000; M. R. Mocanu, în *Contemporanul,* nr. 15, 2001; E. Negrici, *Literatura*...; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 46; 47, 2002; I. Holban, în *Ateneu,* nr. 6, 2003. **(M. V.)**

ŢOPA Sorana (prenumele la naştere: Ana), n. 14 febr. 1898, Podul Turcului-Tecuci. Actriţă şi autoare dramatică. Fiica lui Panaite Ţopa, negustor, şi a Ioanei (n. Boghiu). Studii primare şi gimnaziale la Podul Turcului, Bârlad şi Bucureşti (1906-1916). Urmează Conservatorul de Artă Dramatică din Iaşi, clasa State Dragomir (1918-1921). Remarcată de M. Sorbul şi I. Petrovici, e angajată de M. Sadoveanu ca stagiară a Teatrului Naţional din Iaşi (1918). Din 1926 e societară a Teatrului Naţional din Bucureşti. E prima interpretă a domnişoarei Nastasia, eroina lui G. M. Zamfirescu (1927). Actriţă de tip pasional, „atât de carnală în rustica şi blonda ei înfăţişare de fiică a stepei" (E. Lovinescu), **Ţ.** a dat o aură de mistică interioritate marilor roluri, de la Andromaca şi Clitemnestra până la Tofana din *Patima roşie* şi Anca din *Năpasta*. Deşi publică sporadic, în presă, versuri şi art. şi e o prezenţă familiară în cercul „Sburătorului", îşi face târziu intrarea reală pe scena literară, cu drama *Călătorie-n întuneric*, jucată, sub pseud. Nicolae Bucur, de Teatrul Naţional din Bucureşti (1943). În 1947 publică o altă piesă psihologică: *Omul ascuns*. Motive conjuncturale o înstrăinează, în 1949, de activitatea scenică. E prototipul „doamnei Sorana" din *Intrusul* lui Marin Preda. Marele Premiu al Teatrului Naţional din Bucureşti (pentru *Călătorie-n întuneric*, 1943).

OPERA: *Călătorie-n întuneric*, Bucureşti, 1943; *Omul ascuns*, Bucureşti, 1947.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Memorii*, II, 1932; idem, *Aquaforte*, 1941; D. Petraşincu, în *Seara*, 13 mart. 1943; idem, în *Viaţa*, nr. 698, 1943; Dem. Teodorescu, în *Timpul*, nr. 2 098, 1943; I. M. Sadoveanu, în *Viaţa*, nr. 684, 1943; N. Carandino, în *Bis*, nr. 26, 1943; M. Ştefănescu, în *Curentul*, nr. 5 416, 1943; P. Manoliu, în *Rampa*, nr. 67, 1943; T. Vlădescu, în *Duminica*, nr. 4, 1943; E. Verzea, în *Duminica*, nr. 6, 1943; D. Petraşincu, în *Femeia şi căminul*, nr. 116, 1947; Al. Piru, *Panorama...*; N. Carandino, *Actori de ieri şi de azi,* 1973; I. Massoff, *Teatrul românesc*, VIII, 1981; I. Dănilă, în *Ateneu,* nr. 2, 1998. **(I. V.)**

ŢOPA Tudor, n. 27 mai 1928, Cernăuţi (azi în Ucraina). Prozator şi traducător. Fiul lui Ovid Ţopa şi al Angelei (n. Almăjanu), prof. După absolvirea Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1954), lucrează în învăţământ la Vaslui şi Iaşi, apoi se întoarce în capitală, unde este ghid la primele expoziţii restropective Pallady, Tonitza, Luchian, Ghiaţă (1955-1956), bibliotecar la Bibl. Centrală de Stat, Bibl. Centrală Univ., inspector în „Direcţia bibliotecilor" din cadrul Ministerul Culturii, apoi cercetător ştiinţific la Institutul de Cercetări Pedagogice şi Psihologice. Debutează în *Gazeta literară* (nr. 6, 1961) cu art. despre *Muzica populară la radio*. După o serie de trad. şi art. ocazionale debutează beletristic cu proză în *Luceafărul* (1968), deci la patruzeci de ani, respectând astfel consemnul membrilor „grupului literar de la Târgovişte" din care face parte. Colab. la *Gazeta literară, Luceafărul, România literară, Viaţa Românească, Secolul 20, Arta, Revista de pedagogie, Vatra* etc. *Încercarea scriitorului* (1975) propune un prozator cu reale înzestrări în domeniul „jurnalului intelectual", promovat printre alţii, în perioada interbelică, de Mircea Eliade, Anton Holban sau Octav Şuluţiu. Autor al unui vol. de proză scurtă (*Punte*, 1985).

OPERA: *Încercarea scriitorului*, Bucureşti, 1975 (ed. II, îngrijită de Ruxandra Mihăilă, Piteşti, 2001); *Punte*, proză scurtă, Bucureşti, 1985 (ed. II, Piteşti, 2001; ed. III, 2002). Traduceri: Boris Bednâi, *Fetele*, trad. de ~ şi S. Alterescu, Bucureşti, 1963; Serghei Krutilin, *Amintiri din Lipiaghi,* trad. de ~ şi Maria Roth, Bucureşti, 1965; H. Taine, *Pictura Renaşterii în Italia şi alte scrieri despre artă,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1968; Alexandr Ceakovski, *Logodnica*, roman în româneşte de ~ şi R. Vasilescu-Albu, Bucureşti, 1969; Stendhal, *Roma. Neapole. Florenţa,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1970; H. Focillon, *Anul o mie* (Studiu istoric), în româneşte de ~, Bucureşti, 1971; H. Taine, *Filosofia artei*, trad. şi postfaţă de ~, introducere de S. Iosifescu, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 42, 1975; I. Groşan, în *Echinox*, nr. 7-8, 1976; Al. Romaşcanu, în *Luceafărul*, nr. 9, 1976; L. Ulici, *Prima verba*, II, 1978; N. Manea, *Pe contur,* 1984; M. Mincu, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1985; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 28, 1986; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 13, 1986; Ş. Foarţă, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1986; E. Simion, *Scriitori...,* IV; I. Holban, *Literatura subiectivă*, 1989; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 3, 1997; Catrinel Popa, în *Observator cultural,* nr. 119, 2002; Gh. Crăciun, *ibidem,* nr. 144, 2002; I. B. Lefter, *ibidem,* nr. 167, 2003. **(Şt. B.)**

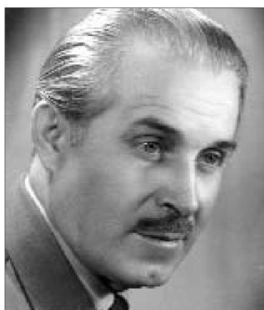

ŢUCULESCU Radu, n. 1 ian. 1949, Târgu Mureş. Prozator. Fiul medicului Dumitru Ţuculescu şi al Mariei (n. Manta). Absolvă Liceul de Muzică (1967) şi Conservatorul „Gheorghe Dima" (secţia vioară) din Cluj (1972). Debutează cu poezii în rev. *Steaua* (1965). Din 1972, redactor la Studioul de Radioteleviziune din Cluj-Napoca (între 1990 şi 1996, şeful secţiei muzical-culturale). Între 1968 şi 1974 conduce Cercul de teatru şi pantomimă „Atelier", montând piese de autori clasici şi moderni şi piese proprii. Burse de specializare la Paris (1990), Berna (1991; 1992; 1994), Basel (1995; 1997; 1999) şi Viena (2002). Colaborează cu proză şi dramaturgie la rev. *Steaua, Echinox, Vatra, Orizont, Amfiteatru, Tribuna*. Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Portocale şi cascadori* (1978). *Grădina suspendată*, povestiri, (1981) şi romanele *Vânzătorul de aripi* (1982), *Ora păianjenului* (1984), *Degetele lui Marsias* (1985), sunt proze realiste, dotate cu simţul observaţiei, dominate de ideea unei lumi „închise", viciate de automatisme. Scriitorul excelează în *Portrete în mişcare* (1986), *Cuptorul cu microunde* (1995) şi *Uscătoria de partid* (1997) – proze scurte în care se dezvăluie ca un moralist ironic. Prezent în antologia *Proza satirică românească* (1984). Premiul Asoc. Scriitorilor Cluj pe 1984 şi 1995.

OPERA: *Portocale şi cascadori*, proză scurtă, Cluj-Napoca, 1978; *Grădina suspendată*, povestiri, Bucureşti, 1981; *Vânzătorul de aripi*, roman, Cluj-Napoca, 1982; *Ora păianjenului*, roman,

Bucureşti, 1984; *Degetele lui Marsias*, roman, Cluj-Napoca, 1985; *Portrete în mişcare,* proză scurtă, Bucureşti, 1986; *Umbra penei de gâscă,* roman, Cluj-Napoca, 1991; *Cuptorul cu microunde,* proză scurtă, Cluj-Napoca, 1995; *Uscătoria de partid,* proză scurtă, pref. de P. Poantă, psotfaţă de Monica Spiridon, Oradea, 1997; *Aventuri în anticameră,* jurnal de călătorie, prezentare de I. Simuţ, Piteşti, 2001. Traduceri: *America nu există,* antologie de proză elveţiană contemporană de expresie germană, Oradea, 1998.

REFERINŢE CRITICE: P. Poantă, în *Steaua*, nr. 8, 1978; L. Ulici, în *România literară*, nr. 26, 1978; C. Hârlav, în *Transilvania*, nr. 12, 1978; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 12, 1978; Al. Piru, *Debuturi*, 1981; C. Moraru, *Semnele realului*, 1981; P. Poantă, *Radiografii II*, 1983; C. Moraru, *Textul şi realitatea*, 1985; N. Steinhardt, *Escale în timp şi spaţiu*, 1987; I. Holban, *Profiluri epice contemporane,* 1987; A. Cosma, *Romanul...*, I; N. Steinhardt, *Monologul polifonic,* 1991; I. Holban, *Salonul refuzaţilor,* 1995; I. Simuţ, *Critica de tranziţie,* 1996; C. Moraru, în *Vatra,* nr. 7, 1996; Gh. Perian, *Pagini de critică şi istorie literară,* 1998; Irina Petraş, în *Contemporanul,* nr. 29-30, 2002; R. Săplăcan, *Exerciţii de balistică,* 2003. **(I. C.)**

ŢUGUI Haralambie (pre numele la naştere: Haralamb), n. 10 febr. 1916, Dorohoi, jud. Botoşani – m. 12 oct. 1996, Iaşi. Poet. Fiul lui Teodor Ţugui, grădinar, şi al Nataliei (n. Turcu). Şcoala primară (1924-1928) şi gimnaziul (1928-1931) la Dorohoi. Urmează Liceul militar „Ştefan cel Mare" din Cernăuţi (1931-1934) şi Liceul militar „General Macarovici" din Iaşi (1934-1936), unde-l are prof. de lb. română pe D. Popovici. Absolvent al Şcolii pregătitoare de ofiţeri din Bucureşti (1936-1937) şi al Acad. Militare de infanterie din Sibiu (1937-1939). Ofiţer activ în garnizoana Cahul, Brăila şi Panciu (1939-1941); mobilizat pe front (1941-1943). Instructor la Şcoala de subofiţeri Radna (1943-1944), remobilizat şi luat prizonier de armata sovietică. Trecut în rezervă (1948), e tehnician la şantierul Roman pentru delaborarea muniţiilor şi armamentului. Normator (1949-1953) la întreprinderi şi trusturi de construcţii din Roman, Baia Mare, Reşiţa, Beiuş şi Timişoara (în 1951 termină Şcoala de Normare Tehnică din Arad). Metodist la Bibl. Regională Banat (1963-1968). Pensionar din 1968, când se stabileşte la Iaşi. Debutează în rev. şcolară *Muguraşi* (1933), cu poezia *Nocturnă*. Debut editorial cu vol. de poezii *Liane crude* (1935). Editează, împreună cu G. Râncu, rev. *Însemnări*, apărută cu întreruperi (1933-1944), la Dorohoi. Colaborează la *Flamuri, Lanuri, Familia, Pagini basarabene, Curentul literar, Ateneu, Iaşul literar, Astra, Cronica* etc. Publică vol. de poezii (*Prohod pentru zi*, 1939; *Poezii,* 1966; *Contrapunct, în toamnă,* 1969; *Sub cerul Mioriţei,* 1971; *Înalt prin stemă,* 1972; *Luminile zilei,* 1972; *Lângă vetrele sacre,* 1974; *Sunetul bronzului,* 1974; *Ţărm de legendă,* 1975; *Poemele triumfului,* 1978; *Confesiunile pământului,* 1979; *Al soarelui şi-al umbrei,* 1980; *Pe o apă visând,* 1982; *Ochii copiilor,* 1984); memorialistică (*Memoria timpului,* 1977) şi versuri pentru copii (*Mâinile de lumină,* 1979). Premiul Asoc. Scriitorilor din Iaşi pentru vol. *Confesiunile pământului* (1979).

OPERA: *Liane crude*, poeme, cu „un cuvânt" de D. Furtună, Dorohoi, 1935; *Prohod pentru zi*, poeme, Bucureşti, 1939; *Din activitatea Bibliotecii comunale Obreja-Caransebeş*, Timişoara, 1964; *Poezii*, cuvânt înainte de Eusebiu Camilar, Bucureşti, 1966; *Contrapunct, în toamnă*, poezii, Bucureşti, 1969; *Sub cerul Mioriţei*, poeme, Iaşi, 1971; *Înalt prin stemă*, poezii, Bucureşti, 1972; *Luminile zilei*, poeme, Bucureşti, 1972; *Lângă vetrele sacre*, poeme, Iaşi, 1974; *Sunetul bronzului*, poeme, Bucureşti, 1974; *Ţărm de legendă*, poeme, Bucureşti, 1975; *Memoria timpului*. Mărturii şi evocări literare, Timişoara, 1977; *Poemele triumfului*, versuri, Bucureşti, 1978; *Mâinile de lumină*, versuri, Bucureşti, 1979; *Confesiunile pământului*, poeme, Bucureşti, 1979; *Al soarelui şi-al umbrei*, poeme (1935-1979), Iaşi, 1980; *Pe o apă visând*, poeme, Bucureşti, 1982; *Ochii copiilor*, versuri, Iaşi, 1984.

REFERINŢE CRITICE: L. Fulga, în *Flamuri*, dec, 1935; Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 11, 1966; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 48, 1966; Marian Popa, în *Gazeta literară*, nr. 1, 1967; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 52, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 45, 1969; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 4, 1971; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 19, 1971; C. Baltazar, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1971; Daniel Dimitriu, în

Convorbiri literare, nr. 13, 1972; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 42, 1972; D. Verona, în *România literară*, nr. 27, 1972; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 9, 1972; D. Mutaşcu, în *Scânteia*, nr. 9317, 1972; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 49, 1973; Al. Andriescu, *Disocieri*, 1973; A. Martin, *Pro patria*, 1974; F. Băileşteanu, în *România literară*, nr. 19, 1975; Al. Piru, *Poezia*..., I; Marian Popa, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1978; V. Cuţitaru, în *Cronica*, nr. 50, 1978; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1980; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1980; N. Barbu, în *Cronica*, nr. 12, 1981; R. Cârneci, în *Contemporanul*, nr. 49, 1981; A. Martin, în *Contemporanul*, nr. 42, 1982; V. Cuţitaru, în *Cronica*, nr. 12, 1983; E. Manu, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1983; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi*, 1985. **(I. R.)**

ŢUGUI Ion, n. 24 dec. 1933, Vicovul de Jos, jud. Suceava – m. 20 febr. 2002, Bucureşti. Poet şi eseist. Fiul lui Vasile Ţugui şi al Domnicăi (n. Perdeică). Gimnaziul în com. natală (1946-1949); urmează apoi Şcoala tehnică de cooperaţie din Rădăuţi (1949-1951), liceul şi, în paralel, Şcoala medie de muzică din Bucureşti (1951-1954). În 1954 se înscrie la Conservatorul „Ciprian Porumbescu", Facultatea de Instrumente şi Canto, pe care o absolvă în 1959 (între 1959 şi 1964 frecventează cursuri de teorie şi muzicologie). Specializat în contrabas, este angajat în orchestra Teatrului de Operă şi Balet din Bucureşti (1957-1967); în 1967 se transferă pe post de redactor literar la Radiodifuziunea Română şi predă, în acelaşi timp, contrabasul la Şcoala de muzică nr. 2 din Bucureşti (1969-1971); între 1971 şi 1995 este redactor la *România liberă*; o scurtă perioadă de timp (1995), purtător de cuvânt al Ministerului Culturii. A lucrat la diverse Soc. de radio şi televiziune. Colab. la *Luceafărul*, *Contemporanul*, *Tribuna*, *Ateneu*, *Steaua*, *Ramuri*, *Magazin* etc. Debutează în *Luceafărul* (1958). A publicat vol. de poezii (*Versuri*, 1967; *Lava intermediară*, 1970; *Cânturile marelui pod*, 1972; *Ochii fastului*, 1973; *Iniţiere şi elogiu*, 1978; *Invocaţiile Fericitului fără chip*, 1995), romane (*Voivodeasa*, 1976; *Exerciţii de existenţă*, 1982; *Solemnităţile supuşilor*, 1980; *Solemnităţile fericiţilor*, 1983; *Solemnităţile umiliţilor*, 1991 etc.), eseuri (*Inocenţa şi păcatele*, 1998; *Arta fascinaţiei*, 2002), reportaje şi lucrări de fenomenologie a paranormalului (*Contactul cu universul invizibil*, 1993; *Sufletul între teorare şi sublim*, 1995; *Paranormalul de lângă noi*, în colab., 2000; *Evenimente paranormale irepetabile*, 2001 etc.).

OPERA: *Versuri*, Bucureşti, 1967; *Lava intermediară*, versuri, 1970; *Cânturile marelui pod*, versuri, 1972; *Ochii fastului*, versuri, Bucureşti, 1973; *Petrol şi oameni*, reportaje, Bucureşti, 1973; *Drumuri prin Ţara Moţilor*, reportaje, în colab., Bucureşti, 1973; *Voivodeasa*, roman, Bucureşti, 1976; *Iniţiere şi elogiu*, versuri, Bucureşti, 1978; *Călător în zările de acasă*, reportaje, Bucureşti, 1979; *Solemnităţile supuşilor*, roman, Bucureşti, 1980; *Exerciţii de existenţă*, roman, Bucureşti, 1982; *Solemnităţile fericiţilor*, roman, Bucureşti, 1983; *Solemnităţile umiliţilor*, roman, Bucureşti, 1991; *Vise, viziuni, profeţii, premoniţii*, Bucureşti, 1992; *Dezvăluirile Contelui Incapucciato*, I-II, 1992-1994; *Contacte cu universul invizibil*, Bucureşti, 1993; *Viaţa şi privelişti din Infern*, poem, Bucureşti, 1993; *Apocalipsa de fiecare zi sau lumea în care trăim*, Bucureşti, 1994; *Inocenţii şi blidul Satanei*, roman, Bucureşti, 1994; *Identitatea astrală a viselor*, Bucureşti, 1994; *Strania iubire*, roman, Bucureşti, 1994; *Sufletul între teroare şi sublim*, Bucureşti, 1995; *Invocaţiile Fericitului fără chip*, Bucureşti, 1995; *Fratele Negru şi fratele Roşu*, roman, Bucureşti, 1995; *Intoleranţă şi ultimul înger*, roman, Bucureşti, 1995; *Inocenţa şi păcatele. Reflecţii despre lumea în care murim*, Bucureşti, 1998; *Un mister extrasenzorial: Maria Vârlan şi terapiile sale naturale*, Bucureşti, 1998; *Apocalipsa*, Bucureşti, 2000; *Paranormalul de lângă noi*, în colab., Bucureşti, 2000; *Ghidul terapeuţilor din România*, în colab., Bucureşti, 2001; *Evenimente paranormale irepetabile*, Bucureşti, 2001; *Lumea dintre două lumi. Normal şi paranormal*, Bucureşti, 2002; *Simbolistica viselor*, dicţionar, Bucureşti, 2002; *Păstorul de păsări. Romanul adolescenţei*, Bucureşti, 2002; *Arta fascinaţiei*, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 20, 1984; M. Constantinescu, în *România literară*, nr. 30, 1984; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1987; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 7, 1988; D. Perşa, în *Tomis*, nr. 4, 1993; C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 11, 1993. **(A. S.)**

ŢUGUI Pavel, n. 1 nov. 1921, com. Vicovul de Jos, jud. Seceava. Istoric literar. Fiul ui Vasile Ţugui şi al Anei (n. Muntean), ţărani. Studii elementare în Remezău – Vicovul de Jos (1928-1935); urmează Şcoala Normală de băieţi din Cernăuţi (1935-1940; 1941-1943; anul 1940-1941, la Şendriceni, Dorohoi). În 1943 este încorporat şi trimis pe front, într-o unitate combatantă, ca elev-sergent (la sfârşitul războiului este decorat). Susţine examenele de diferenţă şi bacalaureatul în 1945; în acelaşi an participă la Congresul Frontului Plugarilor, în Bucureşti. Student la Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti (1945-1947), pe care o întrerupe, trecând la Şcoala superioară de partid „Ştefan Gheorghiu" (absolvită în 1947). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia fără frecvenţă (1961-1965). Învăţător la Remezău, Vicovul de Jos (1945-1946); secretar al Comitetului judeţean P.C.R., Rădăuţi (1946-1947); între 1948 şi 1951, instructor la Secţia de Propagandă şi Agitaţie a C.C. al P.M.R., apoi şef al sectorului de literatură şi artă din aceeaşi secţie (1951-1953); adjunct al şefului Secţiei de literatură şi artă a C.C. al P.M.R. (1953), locţiitor al Ministrului Culturii (1953-1955) şi şef al Secţiei de ştiinţă şi cultură a C.C. al P.M.R. (1955-1960). În 1960 este destituit din funcţie şi exclus din partid. Prof. la o Şcoală generală din Băneasa (1961-1966), apoi lector suplinitor (1966), lector titular (1969), conferenţiar şi prof. (din 1972) la Facultatea de Filologie a Univ. din Craiova (pensionat în 1984). Dr. în filologie al aceleiaşi Univ. cu teza *Grigore H. Grandea* (1972). Colab. la *Contemporanul*, *Lupta de clasă*, *Veac nou*, *Cronica*, *Ramuri*, *Revista de istorie şi teorie literară*, *Luceafărul*, *Vatra*, *Manuscriptum*, *România literară*, *Jurnalul literar* etc. Debutează în *Contemporanul* (1950). Debut editorial cu monografia *Grigore H. Grandea* (1977). Majoritatea vol. sunt contribuţii documentare („dosare") de istorie literară: *Restituiri. „Cazul Blaga"* (1983), *Eminescu-Creangă* (1996), *Amurgul demiurgilor. Arghezi, Blaga, Călinescu* (1998, *Arghezi necunoscut* (1998), *Tinrereţea lui Petru Dumitriu* (2001) şi *Dosarul Brâncuşi* (2001). A publicat ed. din Grigore H. Grandea (*Scrieri*, 1975), Alice Călugăru (*Scrieri*, 1987), A. E. Baconsky (*Scrieri*, I-II, 1990), L. Blaga (*Din activitatea diplomatică*, I-III, 1995), I. Iordan, R. I. Sbiera, D. Ciurezu, I. Vesper.

OPERA: *Grigore H. Grandea. Omul şi opera*, Craiova, 1977; *Contribuţii la o istorie a mişcării cultural-ştiinţifice din ţinuturile bucovinene*, Craiova, 1977; *Restituiri. „Cazul Blaga"*, Craiova, 1983; *Eminescu-Creangă*. Documente biografice inedite, Bucureşti, 1996; *Amurgul demiurgilor. Arghezi, Blaga, Călinescu*, Bucureşti, 1998; *Istoria şi limba română în vremea lui Gheorghiu-Dej*, memorialistică, Bucureşti, 1999; *Tinereţea lui Petru Dumitriu*, Cluj-Napoca, 2001; *Dosarul Brâncuşi*, Cluj-Napoca, 2001; *Bucovina. Istorie şi cultură*, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 21, 1975; Al. Piru, *ibidem*, nr. 24, 1977; G. Muntean, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3, 1978; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 24, 1987; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 277, 1995; idem, *ibidem*, nr. 357, 1997; idem, *ibidem*, nr. 408, 1998; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 10, 1998; Fl. Constantiniu, în *Naţional*, nr. 828, 2000; Vl. Tismăneanu, în *22*, nr. 29, 2000; C. Stănescu, în *Adevărul*, nr. 345, 2001; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 10-11, 2001; idem, *ibidem*, nr. 1-2, 2003. **(A. S.)**

ŢURCANU Ianoş, n. 26 iul. 1951, satul Pelenia, jud. Bălţi. Poet. Fiul lui Andrei Ţurcanu şi al Elizavetei (n. Zaiţu), ţărani. Absolvent al Colegiului de Medicină din Bălţi, al Institutului de Medicină din Krasnodar şi al Institutului de Literatură din Moscova. Din 1992, adjunct al Departamentului de cultură al Primăriei municipiului Chişinău. Colab. la *Moldova*, *Cultura*, *Literatura şi arta*, *Basarabia*, *Luceafărul*, *Tomis*, *Tibiscus* etc. Prezent în antologiile *Ecouri poetice din Basarabia* (1998), *Florilegiu basarabean* (2002), *Singular Destinies. Contemporary Poets of Bessarabia* (2003) şi *Poezia acasă* (2003). Debutează în rev. *Moldova* (1974). Publică vol. de poezie (*Oglindă stranie*, 1993; *Insomnii*, 1994; *Ploaie la plus infinit*, 1996; *Contur*, 1997; *Desprindere inutilă*, 2000; *Apropo*, 2001; *Şi atât*, 2001; *Linişte nu va mai fi*, 2002; *Eu + tu... sau încă o dată despre dragoste*, 2003), aforisme, epigrame, parodii şi literatură pentru copii. Premiul Uniunii Scriitorilor (2001).

OPERA: *Oglindă stranie*, versuri, Chişinău, 1993; *În palat la Verde Împărat*, basm, Chişinău, 1993; *Insomnii*, versuri, Chişinău, 1994; *Oră de anatomie*, versuri satirice, epigrame, parodii, Chişinău, 1995;

Ploaie la plus infinit, versuri, Chişinău, 1996; *Doi lei*, versuri pentru copii, Chişinău, 1996; *Contur*, versuri, Chişinău, 1997; *Fulgul fermecat*, versuri pentru copii, Chişinău, 1998; *Cântec de-nceput*, versuri pentru copii, Chişinău, 1997; *Motanul navigator*, versuri pentru copii, Chişinău, 1997; *Alfabetul vesel*, Chişinău, 1998; *Zece fraţi neastâmpăraţi*, povestiri pentru copii, Chişinău, 1999; *Cioburi de cristal*, aforisme, Chişinău, 2000; *Desprindere inutilă*, versuri, Timişoara, 2000; *Songuri de buzunar*, versuri, Chişinău, 2000; *Priviri în oglindă*, aforisme, Chişinău, 2001; *Apropo*, versuri, Chişinău, 2001; *Şi atât*, versuri, Chişinău, 2001; *Animale sentimentale*, versuri pentru copii, Timişoara, 2001; *Piţigoiul în ciubote*, versuri, Chişinău, 2002; *Linişte nu va mai fi*, versuri, Chişinău, 2002; *Tatuaje pe nisip*, aforisme, Chişinău, 2003; *Eu + tu... sau încă o dată despre dragoste*, versuri, Chişinău, 2003; *Cucul cu cucui*, versuri pentru copii, Chişinău, 2003; *Animale sentimentale*, versuri pentru copii, Chişinău, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Roşioru, în *Tomis*, nr. 1, 1998. **(A. S.)**

ŢURLEA Stelian, n. 6 ian. 1946, com. Filipeştii de Pădure, jud. Prahova. Prozator. Fiul lui Constantin Ţurlea şi al Constanţei (n.?), muncitori. Şcoala generală şi liceul la Ploieşti (1952-1963); licenţiat al Facultăţii de Lb. Romanice, secţia franceză-spaniolă (1963-1968) şi al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Bucureşti (1971-1976). Redactor (1969-1990) şi redactor-şef la rev. *Lumea* (1990-1991); redactor-şef adjunct şi redactor-şef la *Zig-Zag* (1991); redactor-şef adjunct şi redactor-şef la cotidianul *Meridian* (1992-1994); director departament ştiri Antena 1 (1994-1996); manager publicistică (1996-1997) şi director editorial la PROTV (1997); editor senior la *Ziarul de duminică*, supliment cultural al *Ziarului financiar* (2000) şi director al Editurii Fundaţia PRO (2001). Debut editorial cu memorialul de călătorie *La nord şi la sud de Tejo* (1980). A publicat romane (*Pavană în peisaj marin*, 1988; *Iubire interzisă*, 1995; *Fă-ţi patul şi dormi!*, 1997; *Martorul*, 2000; *Iubire în decembrie '89*, 2002; *Orbi în tranziţie*, 2003), publicistică şi literatură pentru copii.

OPERA: *La nord şi la sud de Tejo. Itinerarii portugheze*, Bucureşti, 1980; *America celor trei asasinate*, în colab., publicistică, Cluj-Napoca, 1982; *Dallas 63 – un dosar deschis*, publicistică, Bucureşti, 1985; *O lume bolnavă*, publicistică, Bucureşti, 1987; *Cadmos şi clipa cea repede*, note de călătorie, Timişoara, 1988; *Pavană în peisaj marin*, roman, Bucureşti, 1988; *SOS! Natura în pericol*, publicistică, Bucureşti, 1989; *Bomba drogurilor*, publicistică, Bucureşti, 1991; *Iubire interzisă*, roman, Bucureşti, 1995; *Fă-ţi patul şi dormi!*, roman, Bucureşti, 1997; *Pasărea nopţii. Poveşti cu Daniel*, literatură pentru copii, Bucureşti, 1998; *Rovoluţia în oglindă*, publicistică, Bucureşti, 1999; *Cavalerul spaţial. Aventuri cu Daniel*, literatură pentru copii, Bucureşti, 1999; *C.I.A. „Compania" cu uşile deschise*, publicistică, Bucureşti, 2000; *Martorul*, roman, Bucureşti, 2000; *Călătorie fantastică în vreme de eclipsă*, literatură pentru copii, Bucureşti, 2000; *Vîrusul Mileniului*, literatură pentru copii, Bucureşti, 2000; *Daniel şi Dracula*, literatură pentru copii, Bucureşti, 2001; *Italia mea*, reportaje, Bucureşti, 2001; *Iubire în decembrie '89*, roman, Bucureşti, 2002; *Magicianul în Pădurea uitării*, literatură pentru copii, Bucureşti, 2002; *Orbi în tranziţie*, roman, Bucureşti, 2003. Traduceri: J. Bourdier, *Comandourile deşertului*, 1991; J. de Launat, *A cincea valiză*, 1993.

REFERINŢE CRITICE: Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 39, 1980; L. Ulici, în *România literară*, 30 oct. 1980; A. George, în *Flacăra*, 23 iul. 1982; Gh. Tomozei, în *Flacăra*, 9 iul. 1987; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, 13 febr. 1996; idem, *ibidem*, 5 mai 1998; idem, *ibidem*, 17 nov. 1999; D. C. Mihăilescu, în *Ziarul de duminică*, nr. 28, 2000; Mariana Cris, în *Luceafărul*, nr. 20, 2001. **(A. S.)**

ŢUŢUIANU Floarea, n. 5 aug. 1951, Slobozia-Moară, jud. Dâmboviţa. Poetă. Fiica lui Constantin Ţuţuianu şi a Elenei (n. Grigorescu), agricultori. Şcoala generală la Slobozia-Moară (1958-1962), continuată, din clasa V-a, la Târgovişte, la Şcoala de muzică şi arte plastice (1962-1966). Urmează Liceul de arte plastice „N. Tonitza" din Bucureşti (1966-1970), apoi Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu", secţia pictură monumentală (1970-1974). Între 1974 şi 1980, grafician la Departamentul de grafică publicitară din Industria alimentară; din

U

UDREA Cornel, n. 27 mart. 1947, Gheorgheni, jud. Harghita. Poet şi prozator. Fiul lui Ioan Udrea, tehnician CFR, şi al Carolinei (n. Kostandi). Şcoala elementară, începută la Bucureşti (1953-1956), este continuată la Cluj (1956-1960). Absolvent al Liceului „Mihai Eminescu" din Cluj (1960-1964). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1964-1969). Din 1970, redactor la Studioul de Radio Cluj. Între 1985 şi 1989, administrator de cinematograf şi instructor la Casa Municipală de Cultură din acelaşi oraş. Debutează în ziarul *Făclia* din Cluj (1962). Debut editorial cu vol. de versuri *Iasomia* (1972). Colaborează la *Tribuna, România literară, Viaţa Românească, Steaua, Orizont, Convorbiri literare* etc. Membru în colectivul de redacţie al rev. *Amfiteatru* (1965-1967) şi *Echinox* (1969-1971). Autor al mai multor vol. de poezie (*Respiraţia ceasornicelor,* 1975; *Duminica de luni,* 2001; *Intravilane*, 2001), proză umoristică (*Cu alte cuvinte,* 1975; *Obiceiuri de nuntă la cangurii şchiopi*, 1979; *Duminica la iarbă verde,* 1985; *Mersul pe jos,* 1988; *Verişorii siamezi*, 1994; *Marele zid chinezesc german,* 1995; *Clepsidra cu minutare,* 1997; *Reproducerea la bufniţele împăiate,* 1998; *De serviciu în clepsidră,* 1999 etc.) şi teatru (*Cufărul Pandorei,* 1997; *Transsiberianul de Feteşti,* 1997; *La pas cu deltaplanul*, 1999; *Salina de cărbuni,* 2001; *Românie dragă, Elveţia mea,* 2003; *S-a întâmplat ieri,* 2003; *Republica Valentin,* 2003). A realizat antologia de proză umoristică *Umorul reformei, reforma umorului* (2001).

OPERA: *Iasomia,* versuri, Cluj, 1972; *Respiraţia ceasornicelor,* versuri, Cluj-Napoca, 1975; *Cu alte cuvinte,* proză umoristică, Bucureşti, 1975; *Obiceiuri de nuntă la cangurii şchiopi,* proză umoristică, Bucureşti, 1979 (ed. II, 1994); *Duminica la iarbă verde,* proză umoristică, Cluj-Napoca, 1985; *Mersul pe jos,* proză umoristică, Cluj-Napoca, 1988; *Dinastiada,* album umoristic ilustrat, Cluj-Napoca, 1990; *Verişorii siamezi,* proză umoristică, Cluj-Napoca, 1994; *Marele zid chinezesc german*, proză umoristică, Cluj-Napoca, 1995; *Cufărul Pandorei,* teatru, Cluj-Napoca, 1997; *Transsiberianul de Feteşti,* teatru, Cluj-Napoca, 1997; *Clepsidra cu minutare*, I-II, proză umoristică, Bucureşti, 1997; *Reproducerea la bufniţele împăiate*, proză umoristică, Cluj-Napoca, 1998; *De serviciu în clepsidră,* proză umoristică, Cluj-Napoca, 1999; *La pas cu deltaplanul,* teatru, Cluj-Napoca, 1999; *Lebăda mahmură,* proză umoristică, Cluj-Napoca, 2000; *Privighetoarea ciocuşă,* proză umoristică, Cluj-Napoca, 2000; *Duminica de luni,* versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Intravilane*, versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Salina de cărbuni,* teatru, Bucureşti, 2001; *Ciroza la ţânţari,* proză umoristică, Cluj-Napoca, 2002; *Românie dragă, Elveţia mea*, teatru, Cluj-Napoca, 2003; *S-a întâmplat ieri,* teatru, Cluj-Napoca, 2003; *Republica Valentin,* teatru, Cluj-Napoca, 2003; *Umflaţi-l pe Mozart, pianul rămâne,* antologie, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Virgil, în *Steaua*, nr. 7, 1986; B. Ulmu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1999. **(A. S.)**

ULICI Laurenţiu, n. 6 mai 1943, Buzău – m. 15 nov. 2000, com. Părău, Braşov. Critic literar. Fiul lui Petru Ulici, şef de gară, şi al Elisabetei (n. Canetti). Absolvent al Liceului „I.L. Caragiale" din Ploieşti (1960), iar apoi, al Facultăţii de Filologie (1966) şi al Facultăţii de Filosofie (1970) a Univ. din Bucureşti. Lucrează ca redactor la rev. *Contemporanul* (1966-1989), iar din anul 1990 este director al rev. *Luceafărul*, formulă nouă. Vicepreşedinte (din 1992) şi preşedinte (din 1995) al Uniunii Scriitorilor din România. Debutează cu poezie în *Luceafărul* (1959) şi cu critică în *Contemporanul* (1965). Debutul editorial cu vol. de eseuri critice *Recurs*

(1971). A deţinut rubrici permanente în *Contemporanul, România literară, Luceafărul, Amfiteatru, Ateneu, Tomis, Vatra, Cronica, Convorbiri literare, Astra*. Cronicile despre debutanţi au fost adunate în vol. *Prima verba* I (1975), II (1978), III (1992). După antologia celor „9 poeţi” din perioada interbelică, prezentaţi critic (1974), a mai publicat: *Biblioteca Babel* (1978) şi *Confort Procust* (1983), ambele distinse cu Premiul Uniunii Scriitorilor; în 1995, apare primul volum (Promoţia ‘70) din *Literatura română contemporană.* Un interes singular a stârnit, prin ingeniozitatea ideii, vol. *Nobel contra Nobel,* I-II (1988). Alte colab. la *Steaua, Tribuna, Orizont, Argeş, Familia, Viaţa Românească, Secolul 20, România liberă* etc. A prefaţat numeroase ed. de carte românească şi străină. Ultimele apariţii editoriale atestă şi vocaţia de politician a criticului: *Puţin, după exorcism* (eseuri politice), 1991 şi *Dubla impostură* (eseuri), 1995. Critic prin excelenţă al actualităţii literare, dotat cu spirit analitic, dar şi cu inteligenţă distributivă combinatorie, **U.** visa sinteza de vastă cuprindere a generaţiilor şi „promoţiilor” (termenul îi aparţine) din literatura contemporană.

OPERA: *Recurs*, studii critice, Bucureşti, 1971; *Glosse*, Biblioteca „Argeş”, 1970; *Prima verba I* (1973-1974), Bucureşti, 1975; *Prima verba II* (1975-1976), Bucureşti, 1978; *Biblioteca Babel*, eseuri, Bucureşti, 1978; *Confort Procust*, Bucureşti, 1983; *Nobel contra Nobel*, I-II, propuneri, prezentări şi antologie, Bucureşti, 1988 (altă ed., I-II, 1998); *Puţin, după exorcism*, eseuri politice, Bucureşti, 1991; *Prima verba III*, Timişoara, 1992; *Literatura română contemporană,* I – Promoţia ‘70, Bucureşti, 1995; *Dubla impostură,* eseuri, Bucureşti, 1995; *O mie şi una de poezii româneşti,* I-X, antologie, pref. şi bibliografie de ~, Bucureşti, 1997; *Mitică şi Hyperion,* ed. de Aurelia Ulici, *Bucureşti,* 2000.

REFERINŢE CRITICE: A. Sasu, în *Tribuna*, nr. 49, 1971; M. Drăgan, în *Cronica*, nr. 12, 1972; I. Constantin, în *Luceafărul*, nr. 2, 1972; M. Tomuş, în *Transilvania,* nr. 5, 1976; D. Culcer, *Citind sau trăind literatura,* 1976; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; G. Ionescu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1978; G. Şerban, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1979; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 38, 1979; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 39, 1981; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1981; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 26, 1984; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 43, 1984; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1988; V. Taşcu, în *Astra*, nr. 9, 1988; T. Roman, în *România literară*, nr. 14, 1992; I. Mureşan, în *Tribuna*, nr. 20, 1992; Monica Spiridon, în *Luceafărul*, nr. 23, 1995; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr.9, 1995; G. Dimisianu, în *22*, nr. 40, 1995; I. Simuţ, *Critica de tranziţie,* 1996; Cornel Moraru, *Obsesia credibilităţii*, 1996; C. M. Spiridon, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 2001; Angela Marinescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 582, 2001; Gh. Pârja, *Portret de grup cu Laurenţiu Ulici,* 2002; M. Ianus, *ibidem,* nr. 673, 2003. **(C. M.)**

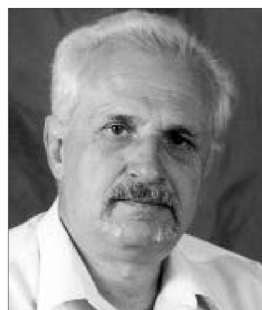

ULIERU George, n. 8 sept. 1884, Câmpulung-Muscel – m. 28 aug. 1943, Câmpulung-Muscel. Prozator. Fiul viticultorului Ghiţă Ulieru şi al Elenei (n. ?), al doilea născut dintre 17 fraţi. Şcoala primară şi gimnaziul Dinicu Golescu din oraşul natal; liceul la Piteşti (absolvit în 1903). Urmează apoi cursurile Facultăţii de Medicină din Bucureşti (1903-1909), luîndu-şi doctoratul în „medicină şi chirurgie” (1913), cu o teză despre *Operaţiunea lui E. Foerster în crizele gastrice ale tabesului,* sub îndrumarea prof. Gh. Marinescu. În acelaşi an, numit medic la Turtucaia şi transferat succesiv, la Dărmăneşti-Muscel, Boteni (1914), Beica, jud. Vâlcea (1914), Ştefăneşti-Muscel (1914). Mobilizat în 1916 ca medic-locotenent, participă la campania împotriva tifosului exantematic din jud. Botoşani. După război, medic de circumscripţie la Ştefăneşti (1919), mutat „disciplinar” la Anadalbioi (Constanţa), transferat la Schitu Goleşti (1922), apoi medic al oraşului Alexandria (1923), al oraşului Câmpulung (1926), revenind la Alexandria, transferat la Dragoslavele (1928), mereu în conflict cu autorităţile, ceea ce explică permanentele mutări. Pensionat în 1938, bolnav, se retrage în oraşul natal, unde îşi petrece ultimii ani. Debut cu literatură în rev. *Analele Dobrogei* din Constanţa (1921); mai publică, tot aici, trad. şi ştiinţă popularizată. În acelaşi an (1921) debutează editorial cu broşurile *Amintiri* şi *Marea şi efectele ei binefăcătoare.* A colaborat la *Analele Dobrogei, Glasul ţării* (Câmpulung), *Revista*

noastră (Piteşti), *Bunavestire* (Câmpulung), *Prietenul nostru* (Priboieni-Muscel), *Rândunica, Facla, Presa, Adevărul literar şi artistic* ş. a. El însuşi a editat rev. *Facla Muscelului* (Câmpulung, 1926-1927), *Piatra Craiului* (Dragoslavele, 1928-1929), în colab. A publicat în vol.: *Amintiri* (1921), *Pacea lumii* (1922), *Puterea neruşinată* (1924), *Răspunderea tăcerii* (1924), *Mănăstirea Nămăeşti* (1931), unele din acestea fiind broşuri polemice, reacţii ale veşnicului răzvrătit. În afara unor lucrări de strictă specialitate, **U.** a început redactarea „jurnalului” care avea să-l consacre postum în anii petrecuţi la Alexandria, cu intenţia de a-l publica sub titlul *Din viaţa de apostol. Însemnările unui medic de plasă* şi sub pseud. dr. Ion Cicoare (o „însemnare” apare în rev. proprie *Facla Muscelului,* în 1926); varianta a doua a textului datează din 1934, cu titlul modificat: *Din carnetul unui medic de plasă. Însemnări* şi cu adăugirea unor pagini noi; varianta definitivă a fost elaborată între 1938 şi anul morţii, textul primind forma ultimă, cu numeroase modificări faţă de ms anterioare. Tot acum definitivează şi al doilea text, *Din „Jurnalul sorei Olimpia”,* rămas în ms, ca şi *File uitate* (caiet conţinând *Spovedanii, Geneza unei scrisori* şi diferite trad.). **U.** a fost şi un pasionat traducător, publicând în periodice fragmente din Rabindranath Tagore, Ernest Renan, Emerson, Thomas de Quincey, Fr. Bacon, A. France, Whitman, Albert, Samain, Saadi, Tolstoi, Fr. Jammes, Ibsen, Maeterlinck, Goethe, Pascoli, Ivan Turgheniev, Sienkiewicz ş.a. Notorietatea lui **U.** se datorează jurnalului publicat postum de către Al. Rosetti în *Revista Fundaţiilor Regale* (1946), apoi în vol. (1948), cu un imediat succes de critică şi de public.

OPERA: *Operaţiunea lui Foerster în crizele gastrice ale tabesului*, teză de doctorat în medicină şi chirurgie, Bucureşti, 1913; *Amintiri*, Constanţa, 1921; *Marea şi efectele ei binefăcătoare*, Constanţa, 1921; *Lacul Tekirghiol*, Piteşti, 1922; *Puterea neruşinată*, Piteşti, 1924; *Oraşul Alexandria din punct de vedere igienic*, Alexandria, 1924; *Răspunderea tăcerii*, Câmpulung, 1924; *Patima băuturei*, Alexandria, 1925 (ed. II, 1929); *Florile bune de leac*, Câmpulung-Muscel, 1929 (ed. II, 1934); *Poveţe către săteni*, Câmpulung-Muscel, 1930; *Mănăstirea Nămăieşti,* Câmpulung, 1931; *Lacul Tekirghiol şi marea cu efectele ei binefăcătoare*, Câmpulung, 1931; *Din carnetul unui medic de plasă*, însemnări, pref. de Al. Rosetti, Bucureşti, 1948 (ed. II, 1949; ed. III, 1958); *Scrieri*, ed. îngrijită, tabel cronologic şi bibliografie de M. Robea, pref. de I. Biberi, Bucureşti, 1967.

REFERINŢE CRITICE: Al. Rosetti, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 8, 1946; Gh. Petrovici, *Medicul de ţară George Ulieru*, 1963; Al. Piru, *Panorama*...; R. Duda, în *Ateneu,* nr. 3, 1997. **(Gh. P.)**

ULMEANU Radu (prenumele la naştere: Radu Florian), n. 25 ian. 1946, Ulmeni, jud. Maramureş. Poet. Fiul lui Matei Ulmeanu şi al Elenei (n. Miclăuş), contabili. Şcoala generală (1952-1959) şi studii liceale la Satu Mare (1959-1963). Studii univ. la Cluj (1963-1965), continuate la Iaşi (1965-1968) şi din nou la Cluj, Institutul Pedagogic de trei ani (1968-1971), apoi Facultatea de Filologie (1971-1975). Redactor la *Cronica sătmăreană* (1969), apoi prof. la diverse şcoli generale: Beliş, jud. Cluj (1968-1969), Sătmărel (1969-1970), Botiz (1970-1971), Agriş (1971-1975) din jud. Satu Mare. Între 1975 şi 1989 va funcţiona ca prof. la Şcoala gen nr. 7 din Satu Mare. Director fondator al editurii şi rev. *Pleiade* (1990-1994); din 1992, director al Soc. de televiziune prin cablu Satu Mare. Debutează cu un grupaj de poezii în *Contemporanul* (1966), cu o prezentare a lui Geo Dumitrescu. Debut editorial în antologia de poezie tânără *Eu port această fiinţă* (1972). Publică poezie în *România literară, Luceafărul, Amfiteatru, Cronica, Viaţa Românească, Tribuna, Steaua, Echinox.* Vol. *Patinoar* (1979), *Un domeniu al meu* (1981), *Astrele negre* (1983), *Sintagmele morţii* (1987), *Sonete din Nord* (1990), *Ce mai e nou cu Apocalipsa* (1997), *Climatul fulgerului* (2001), impun imaginea unui elegiac, cu gustul parabolei, pe alocuri fantezist şi ironic. Prezent în *Antologia poeţilor tineri* (1982) alcătuită de George Alboiu.

OPERA: *Patinoar*, versuri, Bucureşti, 1979; *Un domeniu al meu,* versuri, Bucureşti, 1981; *Astrele negre,* versuri, Bucureşti, 1983; *Sintagmele nopţii,* versuri, Bucureşti, 1987; *Sonete din Nord,* Bucureşti, 1990; *Ce mai e nou cu Apocalipsa,* versuri, Timişoara, 1997; *Climatul fulgerului,* versuri, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1979; L. Ulici, în *România literară,* nr. 25, 1979; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 6, 1979; E. Simion, în *România literară,* nr. 33, 1979; I. Murgeanu, în *România liberă,* nr. 10864, 1979; G. Alboiu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1982; V. Fanache, în *Steaua*, nr. 7, 1982; N. Antonescu, în *Tribuna*, nr. 29, 1982; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 32, 1987; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 43, 1987; V. F. Mihăiescu, în *Luceafărul*, nr. 46, 1987; R. G. Ţeposu, în *Tribuna României,* nr. 363, 1988. **(I. C.)**

ULMU Bogdan (pseud. lui Bogdan-Ştefan Ghiţă-Ulmu), n. 29 apr. 1951, Bucureşti. Prozator şi eseist. Fiul lui Vasile Ghiţă, contabil, şi al Mariei (n. Cataramă), funcţionară. Liceul la Bucureşti (1958-1970); a absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale" din Bucureşti (1971-1978). Prof. la Şcoala Populară de Artă, Ploieşti (1978-1980); regizor la Teatrul pentru Copii, Brăila (1980-1981), la Teatrul „Valea Jiului", Petroşani (1981-1982), la Teatrul German din Timişoara (1982-1986), la Teatrul „V. I. Popa" din Bârlad (1986-1990); regizor şi secretar general al Soc. Teatrale „Scorpion" din Bucureşti, redactor-şef la Casa de presă şi editură „Rampa şi ecranul" (1990-1991); regizor la Teatrul Luceafărul din Iaşi (1992-1999); conferenţiar la Facultatea de Teatru a Univ. Ecologice din Bucureşti (1999-2002); din 2002, prof. la Facultatea de Muzică a Univ. de Vest din Timişoara, Secţia artele spectacolului. Colab. la *România literară*, *Luceafărul*, *Viaţa Românească*, *Teatrul*, *Steaua*, *Tribuna*, *Convorbiri literare*, *Ramuri*, *Teatrul azi* etc. Membru fondator al publicaţiilor *Rampa şi ecranul* (1990), *Cetăţeanul turmentat* (1992), *Sacoşa*, supliment umoristic al ziarului *Opinia* din Iaşi (1995), *Scena şi lumea* (1996). Debutează în *Amfiteatru* (1968). Debut editorial cu romanul *Saltul* (1975). A publicat vol. de eseuri (*Sub semnul teatrului*, 1980; *Caiete de regie*, 1985; *Spectacol gastronomic*, 2000), proză scurtă (*Poveşti de adormit... părinţii*, 1990), o antologie de umor universal (*Revelionul abstinenţilor*, 1996), un *Mic dicţionar Caragiale* (2001) şi un *Mic dicţionar de personaje din teatru* (2002). Premiul rev. *Tomis* (1985); Premiul rev. *Convorbiri literare* (2003).

OPERA: *Saltul*, roman, Bucureşti, 1975; *Sub semnul teatrului*, cronici şi eseuri, Bucureşti, 1980; *Caiete de regie*, eseuri, Bucureşti, 1985; *Poveşti de adormit... părinţii*, proze, Bucureşti, 1990; *Ce oameni originali!*, microroman, Bucureşti, 1994; *Revelionul abstinenţilor*, antologie de umor universal, Bucureşti, 1996; *Gastronomice à la... Păstorel*, chiar gastronomice!, Iaşi, 1998; *Jurnal de ludic*, chiar... jurnal!, Bucureşti, 2000; *Spectacol gastronomic*, eseu & reţete culinare, Cluj-Napoca, 2000; *Ion Creangă, dramaturg fără voie*, scenarii destinate teatrelor, Bucureşti, 2001; *Epistolar cu trei...proşti*, în colab. cu C. Cavadia şi A. Gagniuc, chiar... epistolar!, Reşiţa, 2001; *Mic dicţionar Caragiale*, Iaşi, 2001; *Mic dicţionar de personaje din teatru*, Iaşi, 2002; *Proze trăite, proze auzite*, foiletoane, amintiri, umor, Iaşi, 2002; *File dintr-un jurnal teatral*, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Al. Covaci, în *Tribuna*, nr. 44, 1976; L. Ulici, *Prima verba*, II, 1978; M. Popescu, în *România literară*, nr. 44, 1985; T. Pracsin, *Clepsidrele Thaliei*, 1985; Romulus Diaconescu, în *Teatrul*, nr. 11, 1986; D. Kivu, *Teatrul la timpul prezent*, 1993; V. Ciucă, *Vernisaje elective*, 2000; I. Holban, în *România literară*, nr. 43, 2000; Carmen Mihalache, *Unora le place teatrul*, 2000; Florica Ichim, în *România liberă*, 28 mart. 2002; Ileana Berlogea, în *Teatrul azi*, nr. 3-4, 2002; M. Morariu, în *Familia*, nr. 6, 2002; L. Vasiliu, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 2003. **(A. S.)**

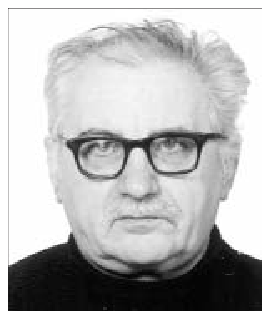

UNGHEANU Mihai, n. 17 mart. 1939, Slobozia Veche, jud. Ialomiţa. Critic şi istoric literar. Fiul lucrătorului CFR Ion Ungheanu şi al Anei (n. Ardeleanu), ambii de origine transilvăneană. Studii primare şi medii în oraşul natal (1945-1955); absolvent (1963) al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti. Colaborator (1963-1965) al *Vieţii studenţeşti* şi al *Scânteii tineretului*, e apoi redactor la *Ramuri* (Craiova, 1964-1966), la secţia culturală

a *Scânteii tineretului* (1965-1967), şeful secţiei cultură a aceluiaşi ziar (1967-1968), şef al secţiei critică şi secretar responsabil de redacţie la *Luceafărul* (1968-1969), de unde demisionează. Între 1970 şi 1972, redactor la *Contemporanul*, iar între 1972 şi 1974 şeful secţiei culturale la *Scânteia tineretului*; demisionează din nou pentru a reveni (1974) la *Luceafărul*, ca redactor-şef adjunct. Debutează în rev. *Ramuri* (1965) la „cronica literară”, colaborând, în afară de rev. şi ziarele în redacţia cărora a lucrat, şi la *România literară, Viaţa Românească, Astra, Cronica, Familia, Flacăra, Convorbiri literare*. A publicat vol. de critică şi istorie literară (*Campanii*, 1970; *Pădurea de simboluri*, 1973; *Marin Preda. Vocaţie şi aspiraţie*, 1973; *Arhipelag de semne*, 1975; *Lecturi şi rocade*, 1978; *Exactitatea admiraţiei,* 1985; *Panait Istrati şi Kominternul,* 1994; *Adio, Domnule Maiorescu,* 1995; *Scriitori de la miezul nopţii,* 1996; *Balansoarele istoriei literare,* 2003), o carte de *Interviuri neconvenţionale* (1982) şi a îngrijit ed. din Ibrăileanu şi Iorga, precum şi o antologie a criticii despre Marin Preda. Premiul de critică al rev. *Argeş* (1970); Premiul C.C. al U.T.C. (1973), Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pe 1973 şi 1978. Spirit polemic şi partizan, **U.** este un critic cu marcante propensiuni, spre istoria literară, chemată ca model, instituită în reper predominant.

OPERA: *Campanii*, Bucureşti, 1970; *Pădurea de simboluri*, Bucureşti, 1973; *Marin Preda, vocaţie şi aspiraţie*, Bucureşti, 1973 (ed. II, 2002); *Arhipelag de semne*, Bucureşti, 1975; *Lecturi şi rocade*, Bucureşti, 1978; *Interviuri neconvenţionale*, Bucureşti, 1982; *Exactitatea admiraţiei*, Bucureşti, 1985; *Fiii risipitori (Noi şi secolul XX)*, Bucureşti, 1988; *Răstălmăcirea lui Ţepeş: „Dracula” – un roman politic*, Bucureşti, 1992; *Panait Istrati şi Kominternul,* Galaţi, 1994; *„Adio, domnule Maiorescu”: evoluţia criticii socialiste: 1980-1990,* Bucureşti, 1995; *Scriitorii de la miezul nopţii*, Galaţi, 1996; *Teoria formelor fără fond,* antologie şi pref. de ~, Galaţi, 1996; *Un război civil regizat? Redefinirea revoluţiei,* Bucureşti, 1997; *Balansoarele istoriei literare,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 11, 1970; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 35, 1970; L. Raicu, în *România literară*, nr. 39, 1970; C. Stănescu, *Poeţi şi critici*, 1972; L. Raicu, *Structuri literare*, 1973; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1973; V. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 36, 1973; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1973, N. Manolescu, în *România literară*, nr. 8, 1973; idem, în *România literară*, nr. 36, 1973; C. Dimisianu, *Valori actuale*, 1974; M. Niţescu, *Repere critice*, 1974; V. Ardeleanu, *Opinii*, 1975; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 23, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 13, 1975; M. Iorgulescu, *Al doilea rond*, 1976; M. Mincu, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1976; L. Raicu, *Critica – formă de viaţă*, 1976; Alex. Ştefănescu, *Preludiu*, 1977; M. Iorgulescu, *Scriitori...;* E. Simion, *Scriitori...;*P. Marcea, în *România literară*, nr. 6, 1979; G. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1980; M. Iorgulescu, în *Flacăra*, nr. 30, 1981; I. Purcaru, în *Flacăra*, nr. 30, 1981; Fl. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 11, 1983; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 31, 1985; Ilie Bădescu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1989; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 14, 1989; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 1, 1997; idem, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 1998; idem, în *România literară,* nr. 11; 12; 13, 2002. **(M. P.)**

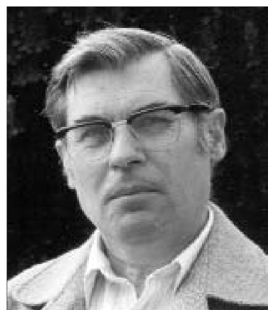

UNGUREANU Cornel (prenumele la naştere: Corneliu-Tiberiu), n. 3 aug. 1943, Lugoj. Critic literar şi eseist. Fiul lui Corneliu Ungureanu, notar, şi al Elenei (n. ?). Studii primare şi gimnaziale la Zăgujeni (Caraş-Severin, 1949-1956), liceale la Caransebeş (1956-1960), universitare la Facultatea de Filologie, secţia română-germană, din Timişoara (licenţa în 1965). Dr. în ştiinţe filologice cu o teză despre opera lui V. Voiculescu, editată în 1984 (*Voiculescu şi structurile literare ale Renaşterii*). Lucrează ca prof. la Vălişoara (1965-1970) şi Zăgujeni (1966-1968), apoi ca referent literar la Teatrul din Timişoara (1968-1970). Din 1970, devine redactor la rev. *Orizont*, iar din 1990, redactor-şef adjunct. Prof. la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. de Vest, Timişoara (din 1995), şi secretar al Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor din România. Debutul publicistic în *Scrisul bănăţean* (1961).

Colaborează la *Orizont, România literară, Tribuna, Familia, Luceafărul, Knijevni reci* şi *Lumina* (Iugoslavia), *Banatica* (Tübingen) etc. Debutează editorial cu vol. *La umbra cărţilor în floare* (1975). Alte cărţi publicate: *Proză şi reflexivitate* (1977), *Contextul operei* (1978), *Imediata noatră apropiere,* I (1980) şi II (1991), *Proza românească de azi*, I – *Cucerirea tradiţiei* (1985), *Mircea Eliade şi literatura exilului* (1995), *La vest de Eden. O introducere în literatura exilului* (1995), *Fragmente despre teatru* (1998), *A muri în Tibet*, jurnal (1998), *Despre regi, saltimbaci şi morminte* (I-II, 2001-2003), *Ioan Slavici* (2002), *Geografie literară* (2002), *Mitteleuropa periferiilor* (2002), *Geografia literaturii române, azi* (2003); în colab., *Europa centrală. Nevroze, dileme, utopii* (1997) şi *Europa centrală. Memorie, Paradis, Apocalipsă* (1999). Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1975, 1979, 1985 şi 1995. Împreună cu Adriana Babeţi conduce Cercul de studii al literaturilor Europei Centrale „*A Treia Europă*". Ed., pref., studii introductive la vol. de I. Pillat, *Poezii* (1975), D. R. Popescu, *Leul albastru* (1981), V. Voiculescu, *Ultimele sonete...* (1983), A. Odeanu, *Într-un cămin de domnişoare. Călător în noaptea de ajun* (1984) şi *Domnişoara Lou şi trandafirul galben* (1985), M. Ciobanu, *Martorii. Epistole* (1987), I. Miloş, *Rădăcinile focului* (1995), Vasko Popa, *Câmpia neodihnei* (1995), Iaroslav Hašek, *Peripeţiile bravului soldat Svejk* (1997), Konrad Gyorgy, *Vizitatorul* (1998), Richard Wagner, *Viena, Banat* (1998), G. Bălăiţă, *Lumea în două zile* (1998), O. Cotruş, *Dialoguri* (1999) etc.

OPERA: *La umbra cărţilor în floare*, Timişoara, 1975; *Proză şi reflexivitate,* Bucureşti, 1977; *Contextul operei*, Bucureşti, 1978; *Imediata noastră apropiere*, Timişoara, 1980; *Proza românească de azi, I – Descoperirea tradiţiei,* Bucureşti, 1985; *Imediata noastră apropiere,* II, Timişoara, 1991; *Mircea Eliade şi literatura exilului*, Bucureşti, 1995; *La vest de Eden*. O introducere în literatura exilului, Timişoara, 1995 (altă ed., 2000); *Fragmente despre teatru*, Reşiţa, 1998; *A muri în Tibet*, jurnal, Iaşi, 1998; *Europa Centrală. Nevroze, dileme, utopii*, Iaşi, 1997 (în colab.); *Europa Centrală: Memorie, Paradis, Apocalipsă,* Iaşi, 1999 (în colab.); *Viaţa şi opera lui Petru E. Oance, scriitor, pictor şi jurnalist,* eseu-jurnal, Iaşi, 1999; *Despre regi, saltimbaci şi morminte,* I-II, Timişoara, 2001-2003; *Ioan Slavici,* Braşov, 2002; *Geografie literară,* Timişoara, 2002; *Mitteleuropa periferiilor,* Iaşi, 2002; *Geografia literaturii române, azi,* Piteşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 10, 1976; L. Ulici, în *România literară*, nr. 12, 1976; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 14, 1976; L. Leonte, în *Cronica*, nr.17, 1976; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 18, 1976; M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1976; T. Popescu, în *Transilvania,* nr. 6, 1976; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească,* nr. 7, 1976; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 8, 1978; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Luceafărul*, nr. 50, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; D. C. Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1979; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 8, 1979; L. Leonte, în *Contemporanul*, nr. 13, 1979; M. Pop-Corniş, în *Orizont,* nr. 16, 1979; C. Stan, în *Luceafărul*, nr. 18, 1979; V. Cristea, în *România literară*, nr. 22, 1979; M. Iorgulescu, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1979; Mircea Popa, în *Steaua*, nr. 4, 1979; M. Tomuş, în *Transilvania*, nr. 5, 1979; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 50, 1980; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi*, 1981; R. Săplăcan, în *Tribuna*, nr. 8, 1981; D. C. Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 4, 1981; Cornel Moraru, *Textul şi realitatea*, 1984; C. Trandafir, în *Steaua*, nr.12, 1985; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 23, 1986; Al. Piru, în *Flacăra,* nr. 16,1986; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 25, 1986; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 29, 1986; Alex. Ştefănescu, *ibidem*; Ion Vlad, *ibidem*; Fl. Berindeanu, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1986; Al. Dobrescu, în *Tomis*, nr. 6, 1986; M. Odangiu*, ibidem*; M. Martin, în *România literară*, nr. 20, 1987; I. Pecie, în *Ramuri*, nr. 3, 1987; A. D. Rachieru, în *Tribuna*, nr. 23, 1988; M. Dragolea, în *Familia*, nr, 2, 1992; Irina Petraş, în *Literatorul*, nr. 23, 1992; R. Constantinescu, în *România literară*, nr. 26, 1992; Al. Ruja, *Parte din întreg*, 1994; I. Boldea, în *Luceafărul*, nr. 42, 1995; L. Câmpeanu, în *Familia*, nr. 12, 1995; L. Ulici, *Literatura română contemporană*, I, 1995; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 22, 1998; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 6, 1998; D. Chirilă, în *Familia,* nr. 7-8, 2000 (interviu); I. Simuţ, *ibidem,* nr. 6, 2001; M. Ghiţulescu, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 39, 2003; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 11, 2003; I. Holban, în *Ateneu,* nr. 6, 2003; N. Manolescu, Ioana Bot, Smaranda Vultur, V. Popovici, M. Mihăieş, Al. Ruja, în *Orizont,* nr. 8, 2003. **(C. M.)**

UNGUREANU Horia (pseud. lui Horea Iancu Ungureanu), n. 3 sept. 1939, Şiria, jud. Arad. Prozator. Fiul lui Constantin Ungurean, preot, şi al Victoriei (n. Crâsnic). Studii primare în com. Drauţ, jud. Arad (1946-1950), gimnaziale la Drauţ şi Galşa, între 1950 şi 1953; licenţiat al Facultăţii de Istorie-Geografie a Univ. din Timişoara (1965-1969). Prof. la Şcoala specială Macea, jud. Arad (1961-1977); director la Şcoala specială Şiria (1978-1990); inspector şef la Inspectoratul de Stat pentru Handicapaţi, Arad (1990-1991); prof. şi director la Şcoala specială Arad (1991-1999). Colab. la *Aradul literar*, *Arca*, *Familia*, *Luceafărul*, *Orizont*, *România literară*, *Steaua*, *Tribuna*, *Vatra* etc. Debutează în *Tribuna* (1973). A publicat vol. de proză scurtă (*Ochiul zilei de ieri*, 1976; *Firul de iarbă*, 1984; *Fântâna. Matei şi Maria*, 1999), reportaje (*Orele oraşului Arad*, 1978) şi romane (*Vara bunei speranţe*, 1979; *Răzbunare ratată*, 1982). Premiul Filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor (1999).

OPERA: *Ochiul zilei de ieri*, proză scurtă, Bucureşti, 1976; *Orele oraşului Arad*, reportaje, în colab., Bucureşti, 1978; *Vara bunei speranţe*, roman, Bucureşti, 1979; *Răzbunare ratată*, roman, Bucureşti, 1982; *Firul de iarbă*, proză scurtă, Bucureşti, 1984; *Fântâna. Matei şi Maria*, proză scurtă, Arad, 1999.

REFERINŢE CRITICE: N. Ciobanu, în *Luceafărul*, 12 febr. 1977; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1977; C. Ungureanu, în *Orizont*, 27 ian. 1977; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 5, 1977; L. Ulici, *Prima verba*, 1978; L. Alexiu, în *Orizont*, 18 sept. 1979; M. Pop-Corniş, *ibidem*, 15 mai 1980; M. Blaga, în *Familia*, nr. 12, 1984; L. Ulici, în *România literară*, 23 aug. 1988; Gh. Mocuţa, *La răspântia scriiturii*, 1996; V. Dan, în *Observator*, 30 iun. 1999 ; Fl. Bănescu, în *Arca*, nr. 10-12, 1999 ; Gh. Mocuţa, *Pe aceeaşi arcă*, 2001. **(A. S.)**

URBANOVICI Maria (prenumele la naştere: Mariana), n. 17 sept. 1948, com. Vlad-Ţepeş, jud. Călăraşi. Poetă. Fiica lui Grigore Urbanovici, învăţător, şi a Xeniei (n. Djaman). Şcoala elementară în com. natală (1956-1963) ; liceul la Călăraşi (1963-1967); licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literaturi Străine a Univ. din Bucureşti, secţia română-polonă (1968-1972). Filolog la Institutul de Lingvisitcă al Acad. Române (1973-1975) ; corespondent comercial, lb. străine, Metarom (1975-1979) ; documentarist-bibliotecar la Institutul de Educaţie Fizică şi Sport (1979-1990) ; din 1990, realizator de emisiuni culturale şi jurnalist la Soc. Română de Radiodifuziune. Colab. la *Amfiteatru*, *România literară*, *Luceafărul*, *Contrapunct*, *Poesis*, *Ramuri* etc. Debutează în *România literară* (1971). Debut editorial cu vol. de versuri *În prelungirea luminii* (1976), urmat de *Cratere* (1981), *Lut ars* (1984), *Heliante* (1987), *Febra esenţială* (1997) şi *Ce-ar fi să-i dezbrăcăm sufletul?* (2003).

OPERA: *În prelungirea luminii*, versuri, Bucureşti, 1976; *Cratere*, versuri, Bucureşti, 1981; *Lut ars*, versuri, Bucureşti, 1984; *Heliante*, versuri, Bucureşti, 1987; *Febra esenţială*, antologie de autor, versuri, Timişoara, 1997; *Ce-ar fi să-i dezbrăcăm sufletul?. Fabula rasa*, proză poetică, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 13, 1977; Dan Cristea, în *Luceafărul*, nr. 39, 1981; I. Arieşanu, în *Orizont*, nr. 2, 1988; L. Ulici, în *România literară*, nr. 11, 1989; P. Dugneanu, *Forme literare*, 1993; L. Ulici, *Literatura anilor '70*, 1995; Maria-Ana Tupan, în *Apostrof*, nr. 11, 1997; A. D. Rachieru, în *Luceafărul*, nr. 28, 1997; R. Sorescu, *ibidem*, nr. 3, 1997. **(A. S.)**

URECHE Damian, n. 2 sept. 1935, com. Slătioara, jud. Vâlcea – m. 19 sept. 1994, Timişoara. Poet şi prozator. Muncitor forestier şi minier o vreme, a urmat cursurile serale ale Liceelor „Moise Nicoară" din Arad şi „C. D. Loga" din Timişoara. Absolvent al Facultăţii de Filologie din Timişoara, oraşul unde se stabileşte. A fost corector la ziarul *Flacăra roşie* din Arad (1957-1961); corector şi apoi redactor la rev. *Orizont* (1961-1981). Debutează cu versuri în rev. *Scrisul bănăţean* (1958). Editorial, debutează în 1964, cu *Temperamentul primăverii*, o culegere conjuncturală de poezie angajată, vădind entuziasmul vârstei şi iscusinţă prozodică. Prolific, fără să-şi adâncească substanţa, a publicat o serie de culegeri mai mult sau mai puţin omogene: *Invitaţie la vis* (1967), *Viori fără amurg* (1969), *Elegie cu Francesca da Rimini* (1971), *Tot ce mă doare* (1972), *Noapte de zile mari* (1974), *Spectacolul privirii* (1976), *Balada neatârnării* (1977), *Eminescu* (1979), *Ulcioare de Horezu* (1982), *Toamna poetului* (1986), *Pescarii de pe apa de argint* (1989). Adept al prozei lirice în vol. *Prinţul marelui puţin* (1971). Este prezent în numeroase culgeri de poezie patriotică.

OPERA: *Temperamentul primăverii*, versuri, Bucureşti, 1964; *Invitaţie la vis*, versuri, Bucureşti, 1967; *Viori fără amurg*, versuri, Bucureşti, 1969; *Elegie cu Francesca da Rimini*, Bucureşti, 1971; *Prinţul marelui puţin*, roman, Bucureşti, 1971; *Tot ce mă doare*, versuri, Bucureşti, 1972; *Noapte de zile mari*, versuri, Bucureşti, 1974; *Spectacolul privirii*, versuri, Timişoara, 1976; *Balada neatârnării*, versuri, Timişoara, 1977; *Eminescu,* Timişoara, 1979; *Ulcioare de Horezu*, versuri, Timişoara, 1982; *Toamna poetului*, versuri, Timişoara, 1986; *Pescarii de pe apa de argint*, versuri, Timişoara, 1989; *Oraşul martir Timişoara,* Timişoara, 1990; *Eminescu,* poem, Timişoara, 1995.

REFERINŢE CRITICE: N. Ţirioi, în *Scrisul bănăţean*, nr. 10, 1962; N. Ciobanu, în *Scrisul bănăţean*, nr. 12, 1963; C. Regman, în *Luceafărul*, nr. 9, 1964; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 25, 1964; M. Anghelescu, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1964; I. Cocora, în *Steaua*, nr. 10, 1967; A. Dumbrăveanu, în *Orizont*, nr. 8, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 32, 1969; M. Constantinescu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1971; E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 1, 1972; V. Atanasiu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1973; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane*, 1977; *Literatura română contemporană,* I. *Poezia,* 1980; V. Drumeş, în *Orizont*, nr. 36, 1986. **(N. O.)**

URECHE Grigore, n. c. 1590 – m. 1647. Cronicar. Fiul lui Nistor, mare boier, foarte bogat, care a făcut parte din „partida polonă", ca şi Costineştii, mai târziu. De altfel, **U.** îşi va petrece prima parte a vieţii în Polonia, unde tatăl său obţinuse indigenatul. Acolo, la Colegiul iezuit din Lvov, va studia „artele liberale", căpătând cunoştinţe de latină şi, probabil, greacă. Sub Miron Barnovschi, în 1628, este logofăt al III-lea, dregătorie acordată oamenilor cu carte. Sub Alexandru Iliaş ajunge mare spătar. Împreună cu alţi boieri, printre care Vasile Lupu, complotează şi alungă pe Iliaş, iar în timpul domniei lui Vasile Lupu devine mare vornic al Ţării de Jos. Probabil cronica *Letopiseţul Ţării Moldovei*, care începe la descălecat şi ajunge la Aron Vodă, a fost scrisă în ultima parte a vieţii, fiindcă rămâne neterminată. Ea nu s-a păstrat în original, ci doar în copii, interpolate şi adnotate. Dintre interpolatori, Simion Dascălul adaugă pagini întregi de text propriu, lipsite de strălucire. El a devenit celebru pentru „bazna" cu tâlharii Romei, colonizaţi în Maramureş, care l-a indignat atât pe Miron Costin. Alţi interpolatori, mai modeşti, sunt Misail Călugărul şi Axinte Uricariul. **U.** a folosit ca izvoare majoritatea analelor şi cronicilor din ţară, pe care le numeşte „letopiseţul moldovenesc" (ipoteza că ar fi vorba de o cronică a lui Eustratie Logofătul pare infirmată) şi cronici polone, cea mai importantă fiind *Kronika polska* a lui Ioachim Bielski (Cracovia, 1521), dar şi lucrările lui Matei Miechowita, Martin Kromer, Al. Guagnini (în prelucrarea lui Martin Paszkowski), Gerhard Mercator, sau colecţia cuprinzătoare a lui Ioannis Pistorius. Pentru ultimii ani a folosit amintirile celor mai vârstnici, printre care pe ale tatălui său şi, în toată cronica, tradiţia populară. **U.** este socotit întemeietorul istoriografiei în limba română.

OPERA: *Domnii Ţării Moldovei şi vieaţa lor* (ed. M. Kogălniceanu), tom. I, Iaşi, 1852; *Chronique de Moldavie depuis le milieu du XIVe siècle jusqu'à l'an 1594.* Texte roumain avec traduction française, notes historiques, tableaux genealogiques, glossaire et table

par Emile Picot, Paris, 1878; *Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă (1359-1595)* întocmit după Grigore Ureche vornicul, Istratie Logofătul și alții, de Simion Dascălul, ed. de Const. Giurăscu, cu o pref. de I. Bogdan, 1916; *Letopisețul Țării Moldovei*, ed. îngrijită, studiu introductiv, indice și glosar de P. P. Panaitescu, 1955; *Letopisețul Țării Moldovei*, text stabilit, studiu introductiv, note și glosar de Liviu Onu, 1967; *Letopisețul Țării Moldovei,* pref., tabel cronologic și referințe critice de D. H. Mazilu, București, 2002; *Letopisețul Țării Moldovei,* ed. de D. Velciu, București, 2003.

REFERINȚE CRITICE: P. P. Panaitescu, *Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin*, 1925; N. Iorga, *Ist. lit. rom....*, I; G. Călinescu, *Istoria...*; N. Cartojan, *Istoria...*, II; G. Ivașcu, *Istoria...*; E. Negrici, *Narațiunea în cronicile lui Grigore Ureche și Miron Costin*, 1972; Doina Curticăpeanu, *Orizonturile...*; D. Velciu, *Grigore Ureche*, 1979; Gh. Bobina, *Grigore Ureche,* 1991; P. Ruxăndoiu, în *Limbă și literatură,* nr. 1-2, 2002; T. Vârgolici, în *Adevărul literar și artistic,* nr. 623, 2002. **(M. T.)**

URECHIA Nestor, n. 1 mai 1866, București – m. 9 apr. 1931, București. Prozator. Fiul istoricului și scriitorului V. Alexandru-Urechia și al Luizei (n. Wirth-Pester). Studii primare și liceale la un institut particular (1874-1885). Urmează apoi École Polytechnique și École des Ponts et Chaussées din Paris (1886-1897). Prof. de geometrie descriptivă la Școala de Poduri și Șosele (Politehnica din București), 1897. Debut în *Literatorul* cu povestirea *Moartea lui P.* (1882). Dirigent al șoselei naționale Câmpina-Predeal (1898-1916). Director în Ministerul de Lucrări Publice (1917-1920); director al Școalei de Conducători de Lucrări Publice (1920-1929). Publică vol. *Conferințe* (1901); *Un proiect de geografie socială a României* (1902), unde preconizează inițierea unor anchete sociologice; *Zânele din Valea Cerbului*. Povești pentru copii (1904), retipărită, până în 1987, în 16 ed; *Dans les Carpathes roumaines*, Paris (1906), versiunea franceză a lucrării *În Bucegi* (1907); monografia *Drumul Brașovului* (1913). A colaborat la *Revista nouă, Viața literară și artistică, România viitoare, La Roumanie, Printre hotare, La Politique.* Tipărește vol. antologic *Fermecătoarea natură* (1924). Secretar general de redacție al rev. *Propilee literare* (1926-1930), unde semnează cu pseud. Ortens, N. Pan, Ortens Anineanu, Bucegicus, N. Jnepeanu, Stroie Miclescu, Nestor, Insemnări de drumeție și schițe de istoria turismului. Membru al Soc. turiștilor…, Hanului drumeților, Touring Clubului României. Neobosit călător, pentru care „poezia orizonturilor" constituie remediu la durere și tristețe; unul din precursorii literaturii turistice românești. Premiul Acad. Române pentru vol. *Robinsonii Bucegilor* (1916).

OPERA: *Conferințe*, București, 1901; *Un proiect de geografie socială a României,* București, 1902; *Zânele din Valea Cerbului.* Povești pentru copii, București, 1904 (alte ed., 1946; 1959; 1977; 1987; 1995; 1997); *Dans les Carpathes roumaines,* Paris, 1906; *Căruța poștei (Cum călătoreau strămoșii noștri),* București, 1907; *În Bucegi*, București, 1907; *Gâze.* Povestiri din lumea insectelor, București, 1908 (ed. II, 1924); *Drumurile noastre,* București, 1911; *Sinaia, Bușteni, Azuga, Predeal,* București, 1911; *Drumul Brașovului,* București, 1913; *Umbletul pe jos,* București, 1916; *Dragi să ne fie munții,* București, 1916; *Robinsonii Bucegilor. Întâmplările a trei cercetași,* București, 1916; *Săculețul de povețe al cercetașului,* București, 1919; *Prietenele noastre păsările,* București, 1923; *Zâmbetele pământului.* Povești din lumea florilor, București, 1924; *Fermecătoarea natură,* București, 1924; *Salamandra măiastră*, poveste-feerie națională în patru acte și cinci tablouri, București, 1926; *Vraja Bucegilor,* București, 1926; *În împărăția munților,* București, 1928; *Vraja Bucegilor,* ed. de M. Handoca, București, 1979; *Povești din lumea florilor,* București, 1998.

REFERINȚE CRITICE: Ș. Cioculescu, în *România literară,* nr. 8, 1979. **(D. C.)**

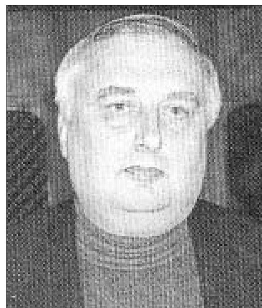

URICARIU Doina (prenumele la naștere: Smaranda Elena Doina), n. 5. oct. 1950, București. Poetă și eseistă. Fiica lui Gheorghe Uricariu, ofițer, și al Elenei (n. Melnic). Școala elementară (1957-1961) și Liceul nr. 32 (1961-1969) la București; Facultatea de Lb. Romanice a Univ. din București (absolvită în 1973). Secretar literar la Teatrul „Ion Vasilescu" (1979-1981). Din 1981 redactor la Editura Eminescu

(Bucureşti). Director al grupului editorial „Universalia” (din 1990). Debutează cu poezie în *Contemporanul* (1966). Debut editorial cu vol. de versuri *Vindecările* (1976), urmat de *Jugastru sfiala* (1978), *Vietăţi fericite* (1980), *Natură moartă cu suflet* (1982), *Mâna pe faţă* (1984), *Ochiul atroce* (1985), *Oracolul meu* (1994), *Puterea leviatanului* (1995), *Institutul inimii* (1995), *Vindecările* (1998) şi *Inima axonometrică* (2002). A editat *Filocalia*, publicată la Veneţia în 1782 (2001). Autoare a trei vol. de eseuri; *Apocrife despre Emil Botta* (1883), *Ecorseuri. Structuri şi valori ale poeziei româneşti moderne* (1989) şi *Nichita Stănescu: lirismul paradoxal* (1998). Colab. la *România literară, Viaţa Românească, Transilvania;* pentru un timp, a deţinut o rubrică de recenzii în *Luceafărul*.

OPERA: *Vindecările*, versuri, Bucureşti, 1976; *Jugastru, sfiala,* versuri, Bucureşti, 1978; *Vietăţi fericite,* versuri, Bucureşti, 1980; *Natură moartă cu suflet,* versuri, Bucureşti, 1982; *Apocrife despre Emil Botta,* Bucureşti, 1983 (ed. II, 2001); *Mâna pe faţă,* versuri, Bucureşti, 1984; *Ochiul atroce,* versuri, Bucureşti, 1985; *Ecorseuri. Structuri şi valori ale poeziei româneşti moderne,* eseuri, Bucureşti, 1989 (ed. II, 2001); *Oracolul meu,* versuri, Bucureşti, 1994; *Puterea leviatanului,* versuri, Bucureşti, 1995; *Institutul inimii,* versuri, Bucureşti, 1995; *Vindecările,* versuri, Bucureşti, 1998; *Nichita Stănescu: lirismul paradoxal,* Bucureşti, 1998; *Inima axonometrică*, versuri, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară,* nr. 50, 1976; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1976; L. Alexia, *Ideografii lirice,* 1977; M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1977; L. Ulici, *Prima verba,* II, 1978; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 11, 1978; Al. Protopopescu, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1978; D. Laurenţiu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1978; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 10, 1978; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 3, 1978; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1980; Elena Tacciu, în *România literară,* nr. 35, 1980; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1980; A. Roman, în *Luceafărul*, nr. 14, 1981; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 6, 1982; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 8, 1982; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 9, 1982; C. Pricop, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1982; D. C. Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 8, 1982; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 11, 1986; I. Simuţ, în *Steaua*, nr. 3, 1987; L. Ulici, în *România Literară*, nr. 17, 1989; Ioan F. Pop, în *Familia*, nr. 7, 1991; I. Holban, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1996; Doina Curticăpeanu, în *Familia*, nr. 6, 1999; V. Spiridon, în *Contemporanul*, nr. 36, 2000; Amelia Pavel, în *Viaţa Românească*, nr. 3-4, 2001; H. Gârbea, în *Luceafărul*, nr. 12, 2003. **(A. S.)**

URICARU Eugen, n. 1 nov. 1946, Buhuşi. Prozator. Fiul lui Eugen Uricaru şi al Mariei (n. Movileanu), muncitori. Liceul de băieţi nr. 1, Bacău, apoi Liceul Militar Câmpulung Moldovenesc (1960-1964). Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-italiană, absolvită în 1971. Face parte din grupul iniţial al rev. *Echinox*, al cărei redactor-şef este la primul număr (1968), iar apoi redactor şef-adjunct (1969-1971). Scurtă vreme redactor la rev. *Ateneu* (1972), pentru ca apoi să se stabilească la Cluj pentru o lungă perioadă, ca redactor la rev. *Steaua* (1973-1990). Redactor-şef adjunct al rev. *Luceafărul* (1990-1991). Ataşat cultural la Ambasada României din Grecia (1992). Director adjunct la Accademia di Romania din Roma (1993), iar apoi secretar (1996-1997), vicepreşedinte (1997-2001) şi preşedinte, din 2001, al Uniunii Scriitorilor din România. A debutat cu proză în rev. *Ateneu* (1965). În studenţie a publicat sporadic şi poezii. Colaborează cu proză şi publicistică la *România literară, Viaţa Românească, Luceafărul, Amfiteatru, Convorbiri literare, Vatra, Transilvania, Tribuna*, pe lângă publicaţiile la care a fost redactor. Debut cu vol. de povestiri *Despre purpură* (1974), urmat de romanul *Rug şi flacără* (1977), din nou un volum de povestiri *Antonia. O poveste de dragoste* (1978), pentru ca după aceea să publice numai romane: *Mierea* (1978; Premiul Uniunii Scriitorilor), *Aşteptându-i pe învingători* (1981), *Vladia* (1982), *Memoria* (1983), *1784 – Vreme în schimbare* (1984), *Stăpânirea de sine* (1986), *Glorie* (1987), *„La anii treizeci...”* (1989), *Complotul sau Leonard Bâlbâie contra banditului Cocoş* (1990), *Stele călătoare* (1998), *Pentimento* (2000). Autor al unui vol. de eseuri: *Navigare* (2001). Registrul tematic al prozei sale particularizează naraţiuni, personaje şi interogaţii în trei zone distincte: utopia, istoria şi actualitatea.

OPERA: *Despre purpură*, Cluj-Napoca, 1974; *Rug şi flacără*, Cluj-Napoca, 1977; *Antonia. O poveste de dragoste*, Bucureşti, 1978; *Mierea*, Bucureşti, 1978; *Aşteptându-i pe învingători*, Bucureşti, 1981 (altă ed., 1999); *Vladia*, Bucureşti, 1982 (altă ed., pref. de D.-S. Boerescu, 1997); *Memoria*, Cluj-Napoca, 1983 (altă ed., Constanţa, 2002); *1784 – Vreme în schimbare*, Bucureşti, 1984 (altă ed., pref. de Alex. Ştefănescu, Iaşi, 1999); *Stăpânirea de sine*, Bucureşti, 1986 (ed. II, pref. de D.-S. Boerescu, 2001; ed. III, 2003); *Glorie*, Bucureşti, 1987 (altă ed., pref. de I. Simuţ, notă biobibliografică şi referene critice de Fl. Şindrilaru, Piteşti, 2002); *„La anii treizeci...”* , Bucureşti, 1989; *Complotul sau Leonard Bâlbâie contra banditului Cocoş*, Bucureşti, 1990; *Stele călătoare,* roman, Bucureşti, 1998; *Pentimento,* roman, 2000; *Navigare,* eseuri, Bucureşti, 2001; *Complotul,* roman, 2003. Traduceri: E. Capuano, *Poema d'amore. Opt sigilii de dragoste,* trad. de Mariana Costescu şi ~, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: I. Vartic, *Steaua*, nr. 7, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1975; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 3, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 2, 1975; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 13, 1975; L. Ulici, *Prima verba*, I, 1975; Alex. Ştefănescu, în *Viaţa Românească*, nr. 7-8, 1978; Cornel Moraru, în *Flacăra*, nr. 38, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori...*; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 4, 1979; idem, în *Tribuna*, nr. 17, 1979; Maria Luiza Cristescu, în *România literară*, nr. 50, 1980; M. Zaciu, *Lancea lui Achile*, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 45, 1981; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1981; Val Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1982; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 12, 1982; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 8, 1983; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 49, 1983; I. Vlad, *Lectura romanului*, 1983; Al. Călinescu, în *Convorbiţi literare*, nr. 1, 1984; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 41, 1984; nr. 28, 1985; I. Adam, în *România literară*, nr. 35, 1985; M. Iorgulescu, *Prezent*, 1985; I. Holban, *Profiluri epice contemporane*, 1987; E. Simion, *Scriitori...* IV, 1989; M. Papahagi, *Cumpănă şi semn*, 1990; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală*, 1994; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; L. Ulici, *Literatura română contemporană, I,* 1995: Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 19, 1999; E. Negrici, *Literatura…*; D. Mănucă, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 2002; I. Holban, ibidem, nr. 1, 2003. **(I. S.)**

URMUZ (pseud. lui Demetru Dem. Demetrescu-Buzău), n. 17 mart. 1883, Curtea de Argeş – m. 23 nov. 1923, Bucureşti. Prozator. Tatăl, medic, Dimitrie Ionescu-Buzău, manifestă un interes particular pentru lb. latină, greacă, slavonă. Mama scriitorului, Eliza, era fiica preotului Filip Paşcani, preţuit de Caragiale pentru umorul său; bună pianistă, transmite fiului pasiunea pentru muzică (idealul acestuia, respins de tatăl autoritar, va fi să devină compozitor). După o şedere de un an la Paris (1888) şi mutarea familiei în Bucureşti, **U.** este înscris la şcoală sub numele Dim. Dumitrescu-Buzău. Liceul la „Gh. Lazăr”, Bucureşti. Lecturi numeroase, îndeosebi de literatură ştiinţifico-fantastică şi descrieri de călătorii, interes pentru astronomie, vie curiozitate pentru „sonoritatea particulară a unor cuvinte” şi „numele de persoane care îi evocau anumite firi”, provocând „râsul (v. amintirile surorii sale, Eliza Vorvoreanu). Abandonează, după un an, Facultatea de Medicină (1904), urmând apoi dreptul (licenţiat în 1908). Funcţionează ca judecător de provincie (jud. Argeş, Tulcea, Dâmboviţa, Târgovişte). După campania din Bulgaria, ca sublocotenent (1913) obţine un post de grefier-ajutor la Înalta Curte de Casaţie din Bucureşti, deţinut până la sfârşitul vieţii. Frecventator asiduu al concertelor de la Ateneu, ia lecţii de contrapunct şi face încercări de compoziţie. Concentrat în 1915 (Alexandria, Bucureşti), apoi în Bârlad (1916). Se sinucide în 1923. Scrise prin 1908-1909, când le citeşte în cercuri intime, „paginile bizare” ale lui **U.** vor fi publicate abia în 1922 (două schiţe în *Cugetul românesc*, la iniţiativa lui T. Arghezi) şi postum în rev. de avangardă *Punct, Contimporanul, unu*, unde numele său se bucură de un adevărat cult, ca precursor pe plan european al „revoltei literare”. O ed., sub titlul *Urmuz* tipăreşte Saşa Pană în 1930, după ce, sub acelaşi nume, Geo Bogza edita o revistă (Câmpina, 1928).

OPERA: *Urmuz*, Bucureşti, 1930; *Pagini bizare*, ed. întocmită de Saşa Pană, Bucureşti, 1970, *Pagini bizare*, ed., cuvânt înainte şi referinţe critice de Gh. Glodeanu, Satu Mare, 1996; *Pagini bizare,* pref. de C. Braga, notă asupra ed. de I. Pop, Cluj-Napoca, 1999 (ed. II, 2001); *Pagini bizare,* Chişinău, 1999; *Proză scurtă,* ed. multilingvă româno-engleză-

franceză, versiunea engleză de S. Deligiorgios, versiunea franceză de C. Frosin, Bucureşti, 2001; *Pagini bizare,* studiu introductiv de N. Manolescu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: T. Arghezi, în *Bilete de papagal*, nr. 16, 1928; G. Bogza, în *Urmuz*, nr. 1, 1928; Şt. Roll, în *unu*, nr. 31, 1929; G. Bogza, în *unu*, nr. 31, 1930; I. Voronca, în *unu* nr. 31, 1930; G. Călinescu, în *Capricorn*, nr. 2, 1930; L. Boz, în *Excelsior*, nr. 18, 1931, P. Constantinescu, în *Vremea*, nr. 162, 1931; Perpessicius, în *Cuvântul*, nr. 2151, 1931; S. Pană, *Sadismul adevărului*, 1936; I. Biberi, *Etudes sur la littérature roumaine contemporaine*, 1937; G. Călinescu, *Principii de estetică*, 1939; idem, *Istoria...;* T. Vianu, *Figuri şi forme literare,* 1946; S. Pană, în *Ateneu*, nr. 11, 1966; M. Diaconescu, în *Argeş*, nr. 11, 1966; M. Călinescu, *Eseuri critice*, 1967; Ov. S. Crohmălniceanu, în *Contemporanul*, 1967; idem, *Literatura...,* I; V. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 28, 1968; Ş. Foarţă, în *Orizont*, nr. 3, 1968; S. Pană, în *Gazeta literară*, nr. 30, 1968; M. Sorescu, în *Luceafărul,* nr. 37; 38; 42, 1968; I. Pop, *Avangardismul...;* N. Balotă, *Urmuz*, 1970; Fl. Mihăilescu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1970; M. Niţescu, în *România literară*, nr. 2, 1971; Al. George, *Semne şi repere*, 1971; L. Dimov, în *Argeş*, nr. 11, 1973; L. Raicu, în *România literară*, nr. 47, 1973; S. P. Dan, *Proza fantastică românească*, 1975; G. Muntean, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1975; A. Tănăsescu. în *Contemporanul*, nr. 17, 1980; N. Manolescu, în *Viaţa Românească* nr. 1-2, 1981; idem, în *Steaua*, nr. 12, 1981; nr. 1, 1982; V. Baltag, în *Argeş*, nr. 3, 1983; I. Biberi, în *România literară*, nr. 32, 1983; N. Manolescu, în *Steaua*, nr. 8, 1983; idem, *Arca lui Noe,* III, 1983; M. Mincu, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1983; idem, *Avangarda literară românească*, 1983; I. Pop, în *România literară*, nr. 11, 1983; M. Niţescu, *Atitudini critice*, 1983; S. Radian, *Măştile fabulei*, 1983; S. Angelescu, *Portretul literar*, 1985; A. Vieru, în *Ramuri*, nr. 11, 1986; G. Macovescu, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1986; A. Rău, în *Steaua*, nr. 10, 1988; M. Mihăieş, în *Luceafărul*, nr. 8, 1990; I. Pop, *Avangarda în literatura română*, 1990; idem, în *Steaua*, nr. 10, 1991; I. Negoiţescu, *Istoria literaturii române,* I, 1991; S. Popescu, în *Euresis. Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 1-2, 1994; N. Creţu, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 2001; A. G. Romilă, *ibidem,* nr. 3, 2002; A. Lăcătuş, *Urmuz,* 2002; Antoaneta Tănăsescu, *Strategiile comportamentului european,* 2003. **(I. P.)**

URSACHE Magda (numele la naştere: Maria-Magdalena Marinescu), n. 20 dec. 1943, Bucureşti. Prozatoare. Fiica lui Alexandru Marinescu, avocat, şi a Emiliei (n. Pungulescu). Şcoala primară şi liceul (absolvit în 1961) la Buzău; licenţiată a Facultăţii de Litere a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1967). Redactor la rev. *Cronica* (1968-1975); din 1975, fără drept de semnătură până în 1989; asistent la Facultatea de Litere din Iaşi (1975-1984). Colab. la *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Dacia literară*, *Ateneu*, *Bucovina literară*, *Limbă şi literatură* etc. Debutează în *Cronica* (1968). Debut editorial cu vol. de eseuri *A patra dimensiune* (1973), urmat la peste două decenii de romanele *Universitatea care ucide* (1995), *Astă vară n-a fost vară* (1996), *Strigă acum* (2000), *Conversaţie pe Titanic* (2001) şi *Rău de România* (2003). Ed., în colab. cu P. Ursache, din M. Eliade, N. Crainic şi M. Eminescu. Tot în colab., antologia de poezie creştină *Duh şi slovă* (2000).

OPERA: *A patra dimensiune*, eseuri, Iaşi, 1973; *Universitatea care ucide*, roman, Iaşi, 1995; *Astă vară n-a fost vară*, Iaşi, 1996; *Strigă acum*, roman, Iaşi, 2000; *Conversaţie pe Titanic*, roman, Iaşi, 2001; *Rău de România*, roman, Iaşi, 2003.

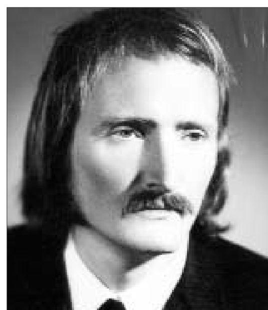
REFERINŢE CRITICE: Cornelia Măţă, în *Dacia literară*, nr. 3, 1997; L. Piţu, în *Luceafărul*, nr. 44, 1995; C. Ştefanache, în *Evenimentul*, 2 apr. 2000; A. Alui Gheorghe, *Antiteze*, nr. 8-10, 2000; N. Turtureanu, *Mătrăguna dulce*, 2001; Gh. Lupu, în *Bucovina literară*, nr. 5-6, 2001; idem, în *Crai nou*, 6 iul. 2002. **(A. S.)**

URSACHE Petru, n. 15 mai 1931, satul Hărpăşeşti, com. Popeşti, jud. Iaşi. Folclorist şi etnolog. Fiul lui Gheorghe Ursache şi al Mariei (n. Pricop), agricultori. Şcoala primară în satul natal (1938-1943); Liceul Naţional din Iaşi (1945-1951); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1952-1956). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *„Şezătoarea" în contextul folcloristicii* (1971). Bibliotecar la Bibl. „Gh. Asachi" din Iaşi (1956-1958). Preparator (1958-1960), asistent (1960-1969), lector (1969-1977), conferenţiar (1977-1992) şi prof. (din 1992) la

Facultatea de Litere a Univ. din Iaşi (disciplinele folclor, estetică, etnologie, mitologie şi religie). Colab. la *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Dacia literară*, *Ateneu*, *Bucovina literară*, *Saeculum* etc. A colaborat la *Tratatul de dialectologie* (1984). Debutează în *Scrisul bănăţean* (1962). Debut editorial cu vol. *„Şezătoarea" în contextul folcloristicii* (1972), urmat de *Poetica folclorică* (1975), *Prolegomene la o estetică a folclorului* (1980), *Eseuri etnologice* (1986), *Etnoestetica* (1998). A îngrijit ed. din Al. Vasiliu, M. Eliade, M. Sadoveanu, N. Crainic, Al. Dima şi M. Eminescu. A publicat, în colab. cu Magda Ursache, antologia de poezie religioasă *Duh şi slovă* (2000). Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (2001); Premiul rev. *Convorbiri literare* (2001).

OPERA: *„Şezătoarea" în contextul folcloristicii*, Bucureşti, 1972; *Poetica folclorică*, Iaşi, 1975; *Prolegomene la o estetică a folclorului*, Bucureşti, 1980; *Eseuri etnologice*, Bucureşti, 1986; *T. Maiorescu. Esteticianul*, Iaşi, 1987; *Camera Sambo. Introducere în opera lui M. Eliade*, Bucureşti, 1993 (ed. II, Iaşi, 1999); *Sadovenizând, sadovenizând...*, Iaşi, 1994; *Etnoestetica*, Iaşi, 1998; *Mic tratat de estetică teologică*, Iaşi, 2000; *Cazul Mărie. Sau despre frumos în cultura populară*, Iaşi, 2001.

REFERINŢE CRITICE: C. Ciopraga, în *Cronica*, 10 nov. 1972; Gr. Smeu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1981; I. Datcu, în *România literară*, nr. 19, 1999; D. Mănucă, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 2000; I. Constantinescu, în *Dacia literară*, nr. 43, 2001; Camelia Burghele, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 2001. **(A. S.)**

URSACHI Mihai, n. 17 febr. 1941, com. Băile Strunga, jud. Iaşi – m. 10 mart. 2004, Iaşi. Poet, prozator şi traducător. Fiul ofiţerului Gh. Mihai Ursachi şi al Virginiei (n. Lozneanu). A absolvit, în 1957, Liceul „August Treboniu Laurian" din Botoşani. A urmat, între 1957 şi 1961, cursurile Facultăţii de Filosofie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi, fiind arestat şi întemniţat înainte de a le fi încheiat. Între 1961 şi 1964 a fost deţinut politic, iar după eliberare s-a înscris la cursurile Facultăţii de Medicină Generală din Iaşi, pe care le-a abandonat după primul an (1965), în favoarea celor de filologie din cadrul aceleiaşi Univ. ieşene (1965-1970). Specializat în germanistică, şi-a dat licenţa cu o teză despre Christian Morgenstern. Din considerente politice, n-a fost niciodată angajat, iar în 1981 se exilează în SUA, de unde revine în 1990. În SUA a lucrat ca asistent de lb. şi literatura germană la Univ. Statului Texas, , obţinând aici titlul de dr. cu dizertaţia *Poetry of the Being. From Hölderlin to Paul Celan* (1986). După doctorat, lector la Univ. Statului California, campusul La Jolla. După întoarcerea în ţară, a fost numit director al Teatrului Naţional „Vasile Alecsandri" din Iaşi, de unde a fost demis, tot pentru motive politice, la 24 ian. 1992. A debutat în presă în 1968, în rev. ieşeană *Cronica*, iar editorial în 1970, cu *Inel cu enigmă*. Alte vol.: *Missa solemnis* (1971), *Poezii* (1972), *Poemul de purpură şi alte poeme* (1974), *Diotima* (1975), *Marea înfăţişare* (1977), *Arca* (1979), *Inel cu enigmă* (1981) şi *Poezii* (1996). A colaborat la majoritatea rev. literare din ţară (cu precădere la *Convorbiri literare, România literară, Ateneu,* precum şi la rev. din exil: *Limite, Ethos, Mele, Micron, Agora*). Lector asociat al Facultăţii de Litere a Univ. din Iaşi. A publicat, în 1978, vol. de proză fantastică şi onirică *Zidirea şi alte povestiri*, precum şi în rev. – numeroase eseuri şi trad. (Schiller, Hölderlin, Celan). Premiul „Mihai Eminescu" pentru debut; premiul Asoc. Scriitorilor din Iaşi, pentru vol. *Missa solemnis;* Premiul Uniunii Scriitorilor, pentru vol. *Marea înfăţişare*; Premiul Acad., pentru vol. *Arca*; Premiul naţional de poezie „Mihai Eminescu" (1992), pentru întreaga operă poetică; Premiul rev. *Poesis* (Satu Mare); Premiul rev. *Observator* din München. Poezia lui **U.** uneşte spiritul ludic cu deschiderea metafizică, resuscitând o vocaţie romantică ce se apără prin histrionism.

OPERA: *Inel cu enigmă*, poezii, Iaşi, 1970; *Missa solemnis*, Bucureşti, 1971; *Poezii*, Iaşi, 1972; *Poemul de purpură şi alte poeme*, Cluj-Napoca, 1974; *Diotima*. Poezii de dragoste, Iaşi, 1975; *Marea înfăţişare*, Iaşi, 1977; *Zidirea şi alte povestiri*, Bucureşti, 1978 (ed. II, Iaşi, 1990); *Arca*, cu o pref, de Şt. Aug. Doinaş, Iaşi, 1979; *Poeme/ Poems.* Some Poems of Magister Ursachi, translated by His Friends Don Eulert and Cornelia Hâncu, ed. bilingvă româno-engleză, introducere de Donald

Eulert, Iaşi, 1980; *Inel cu enigmă*, cu o postfaţă de L. Ulici, Bucureşti, 1981; *Die Palme Tapilot*, gedichte, auswahl und übersetzung Horst Fassel, Bucureşti, 1982; *Zidirea şi alte povestiri*, ed. revăzută şi adăugită, postfaţă de L. Piţu, Iaşi, 1990; *Poezii*, Bucureşti, 1996; *Descoperirea României/The Discovery of Romania,* ed. bilingvă româno-engleză, Oradea, 1997; *Cetatea Putreziciune,* Botoşani, 2000; *Benedictus,* poezii perene, Bucureşti, 2002; *Zidirea,* nuvele şi povestiri, Iaşi, 2002; *Suflet de seară,* pref. de D. Mănucă, Iaşi, 2003. Traduceri: *Povestea marmotei*. Basme romantice germane, note şi postfaţă de Hertha Perez, trad. de Hertha Perez şi ~, Iaşi, 1970; Joseph Roth, *Cripta Habsburgilor*, roman, în româneşte de Hertha Perez şi ~, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: I. Constantin, *Despre poeţi*, 1971; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 10, 1972, ; I. Pop, în *Ateneu*, nr. 4, 1972; E. Simion, *Scriitori...,* I; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 28, 1974; M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, 1975; Al. Piru, *Poezia...,* II; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 10, 1976; Val Condurache, în *Cronica*, nr. 40, 1977; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 9, 1977: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 36, 1977; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane*, 1977; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 42, 1978; L. Raicu, *Practica scrisului şi experienţa lecturii,* 1978; D. Dimitriu, *Ares şi Eros,* 1978; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1978; M. Niţescu, *Poeţi contemporani*, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori...;* M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1979; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 9, 1979; Gh. Grigurcu, *Poeţi...;* G. Alboiu, *Un poet printre critici*, 1979; D. Tudoran, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1980; D. Cristea, *Faptul de a scrie*, 1980; Şt. Aug. Doinaş, *Lectura poeziei*, 1980; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; I. Negoiţescu, E. Simion, V. Felea, Gh. Grigurcu, în *Cronica*, nr. 1, 1997; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 406, 1997; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 49, 1998; M. Mincu, în *Contemporanul,* nr. 3, 2000; C. M. Spiridon, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2001 (interviu); idem, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 2001; I. Holban, în *România literară,* nr. 9, 2001; N. Creţu, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 2002; N. Danilov, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2003. **(Al. Cs.)**

URSU G. G., n. 25 ian. 1911, Bârlad – m. 25 iunie 1980, Bucureşti. Istoric literar şi poet. Studii primare şi liceul la Bârlad. Licenţiat în litere şi filosofie la Iaşi în 1933. Debutează ca elev, cu versuri, în rev. *Dimineaţa copiilor*. Colaborează cu poezii la *Convorbiri literare, Revista Fundaţiilor Regale, Vremea, Adevărul literar şi artistic,* la rev. bârlădene ş. a. şi cu studii de istorie literară la *Limbă şi literatură.* Editează, cu G. Nedelea, *Antologia scriitorilor bârlădeni* (1937). A fost ultimul secretar al Soc. literare „Academia bârlădeană”. În 1972 publică *Memorialistica în opera cronicarilor* (teză de doctorat); vol. de versuri în 1973 (*Salcâm uituc)*, 1974 (*Dealul brânduşelor*), 1978 (*Fulg şi zăpadă*).

OPERA: *Poetul G. Tutoveanu*, Bârlad, 1928; *G. Ibrăileanu şi Bârladul,* Fălticeni, 1939; *Tecuciul literar*, Bârlad, 1943; *N. Beldiceanu*, Bucureşti, 1961; *Memorialistica în opera cronicarilor*, Bucureşti, 1972; *Salcâm uituc*, versuri, Bucureşti, 1973; *Dealul brânduşelor*, versuri, Bucureşti, 1974; *Analize şi interpretări literare*, Bucureşti, 1975 (în colab. cu Fl. Mihăilecu); *Fulg şi zăpadă*, versuri, Bucureşti, 1978.

REFERINŢE CRITICE: Roxana Paicu, în *România literară*, nr. 4, 1974; C. Parfene, în *Cronica*, nr. 9, 1975; Gh. Bulgăr, în *Buletinul Societăţii de Ştiinţe Filologice*, 1980; C. D. Zeletin, în *România literară*, nr. 28, 1980. **(L. Pp.)**

URSU Liliana (numele la naştere: Liliana Maria Micu), n. 11 iul. 1949, Sibiu. Poetă, prozatoare şi traducătoare. Fiica lui Ioan Ursu, inginer mecanic, şi al Elenei (n. Veştemean). Urmează clasele primare (1956-1963) şi Liceul „Gh. Lazăr” (1963-1967) din Bucureşti; licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literatura Engleză a Univ. din Bucureşti (1967-1972). Redactor la Televiziunea Română în cadrul

Studioului de film şi a emisiunilor culturale (1972-1981); aistentă asociată la Facultatea de Lb. şi Literatură Engleză a Univ. din Bucureşti (1974-1980). Din 1981 lucrează la Radiodifuziunea Română, în redacţia de teatru radiofonic şi ca realizatoare de emisiuni culturale în redacţia de literatură, artă şi ştiinţă. Bursieră Fulbright la Universitatea de Stat din Pennsylvania, Statele Unite (1992-1993; 1997-1998); specializare în audiovizual la BBC (1997) şi în management la Amsterdam (1998). Debutează în Luceafărul (1984). Debut editorial cu vol. de versuri *Viaţa deasupra oraşului* (1977). Alte culegeri lirice: *Ordinea clipelor* (1978), *Piaţa aurarilor* (1980), *Zonă de protecţie* (1983), *Corali* (1987), *Înger călare pe fiară* (1996) şi *Sus să avem inimile* (2001). Este autoarea vol. de proză scurtă *La jumătatea drumului* (1986) şi *Visul* (1995). A tradus singură şi în colab. din M. Booth, Diana Wakoski ş.a. Premiul de poezie al rev. Luceafărul pe 1976; Premiul Asoc. Scriitorilor din Sibiu (1980); Premiul Soc. Poeţilor Britanici (1986); Premiul rev. Tomis (2002).

OPERA: *Viaţa deasupra oraşului,* versuri, Bucureşti, 1977; *Ordinea clipelor,* versuri, Bucureşti, 1978; *Piaţa aurarilor,* versuri, Bucureşti, 1980; *Zonă de protecţie*, versuri, Bucureşti, 1983; *La jumătatea drumului,* proză scurtă, Bucureşti, 1986; *Corali*, versuri, Bucureşti, 1987; *Visul,* proză scurtă, Bucureşti, 1995; *Înger călare pe fiară,* versuri, Bucureşti, 1996; *Sus să avem inimile,* versuri, Bucureşti, 2001; *Cartea farurilor,* ed. bilingvă româno-engleză, trad. de B. Weigl, Constanţa, 2003. Traduceri: M. Booth, *Polenul insidios,* trad. de d. Flămând şi ~, Bucureşti, 1977; Diana Wakoski, *Norii magelanici,* trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1981; *15 Young Romanian Poets,* antologie, Bucureşti, 1982; *Trei poeţi englezi contemporani* (F. Adcock, A. Brownjohn, J. Silkin), trad. de ~, Denisa Comănescu şi M. Ivănescu, cuvânt înainte de M. Ivănescu, Bucureşti, 1989; E. van Ruysbeck, *O fărâmă de Nirvana,* Bucureşti, 1992; *Fires on Water/Focuri pe apă,* şapte poeţi din Sibiu, antologie, trad. în colab. cu A. Sorkin, Bucureşti, 1992; A. van Wilderode, *Tărâmul memoriei mele,* Bucureşti, 1995; *La Masa Tăcerii/Dinner at the Table of Silence*, scriitori din Gorj, antologie, trad. în colab. cu S. Cotter, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Constanţa Buzea, în *Amfiteatru,* nr. 9, 1977; L. Ulici, în *România literară,* nr. 32, 1977; I. Mircea, în *Transilvania*, nr. 1, 1978; Doina Uricariu, în *Luceafărul*, nr. 51, 1978; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 10, 1979; Mirela Roznoveanu, în *Contemporanul*, nr. 10, 1979; D. C. Mihăilescu, în *Tribuna*, nr. 42, 1980; Mirela Roznoveanu, în *România literară,* nr. 28, 1981; Al. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 44, 1983; Grete Tartler, *Melopoetica*, 1984; L. Ulici, în *România literară,* nr. 39, 1986; E. Simion, *ibidem*, nr. 22, 1988; L. Grăsoiu, în *Viaţa Românească*, nr. 3-4, 2003. **(P. P.)**

UŞERIU Eugenia, n. 1915, com. Viişoara, jud. Constanţa. Eseistă. Licenţiată a Facultăţii de Medicină Veterinară din Bucureşti. Cercetătoare la Institutul Zootehnic (în cadrul Facultăţii), specialitatea microbiologie şi chimia produselor lactate. După plecarea din ţară predă chimia, fizica, biologia şi zoologia la Liceul „Santo Andre” din São Paulo, Brazilia (1950-1951). Din 1970, bibliotecară la Library of Congress din Washington, DC. A colaborat cu art. de specialitate la *Revista laptelui*, publicată de Comitetul Naţional al Laptelui (1938-1943) şi la alte publicaţii periodice din Statele Unite, Brazilia, Argentina şi Canada. A organizat numeroase expoziţii de artă populară şi obiecte de folclor românesc (icoane, ţesături, broderii, ceramică) în Austria, Brazilia, Argentina şi America, unanim apreciate pentru valoarea lor culturală. A conferenţiat pe teme de istorie, folclor şi mitologie românească la Congresele M.L.A. (Modern Language Association) din New York (1974; 1976), Chicago (1978), San Francisco (1980), Atlanta (1983) şi la Congresele A.R.A. (American Romanian Academy of Arts and Sciences) de la Pomona, California (1982), Davis, California (1983), Providence, Rhode Island (1984), Boulder, Colorado (1986). Debut editorial cu vol. bilingv româno-englez *Fragments from People's Life.* Seven Conferences/*Frânturi din viaţa poporului* (1985). Autoare a altor două vol. bilingve româno-engleze *About Us/Despre noi* (1989) şi *Printre noi/Among Us* (1990). A tradus şi prelucrat basme şi legende de Petre Ispirescu (*Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte; Fata săracului cea isteaţă; Balaurul cel cu şapte capete; Fata de împărat şi pescarul* etc.) în vol. *Folktales from Romania*.

OPERA: *Folktales from Romania.* Translated and adapted by ~. Originally written by Petre Ispirescu, Washington, DC, 1980; *Fragments from People's Life. Seven Conferences/Frânturi din viaţa poporului. Şapte conferinţe,* Freiburg, Germania, 1985 (versiunea engleză de Marioara Constantinescu); *About Us/Despre noi*, eseuri, ed. bilingvă româno-engleză, Washington, DC, 1989 (versiunea engleză de Marioara Constantinescu); *Printre noi/Among Us*, eseuri, ed. bilingvă româno-engleză, Washington, DC, 1990 (versiunea engleză de Marioara Constantinescu).

REFERINŢE CRITICE: Alexandru Nemoianu, în *Information Bulletin* (Jackson, Michigan, Statele Unite), nr. 6, 1989; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

UTAN Tiberiu, n. 21 mart. 1930, Sighetu Marmaţiei, jud. Maramureş – m. 26 mai 1994, Bucureşti. Poet. Fiul lui Teodor Utan şi al Mariei (n. Gherghel), învăţători. Şcoala primară în com. Vad (1936-1940); Liceele „Dragoş Vodă" din Sighetu Marmaţiei (1940-1941) şi „Aurel Vlaicu" din Orăştie (1941-1948). Studii la Facultatea de Litere a Univ. din Cluj (1948-1949) şi la Moscova (1949-1954). Redactor la *Lupta Ardealului* (1948-1949); redactor la *Luceafărul* (1958-1961); redactor-şef la *Gazeta literară* (1961-1967); director la Editura Tineretului şi la Editura „Ion Creangă", din 1969. Debutează, în 1948, cu o poezie în suplimentul literar al ziarului *Lupta Ardealului* din Cluj. Debut editorial cu placheta *Chemări* (1955). Alte vol. de poezii: *Versuri* (1961), *Clipe* (1968), *Goana după vânt* (1973), *Versuri* (1975). Pentru copii: *Ciopârţilă* (1962), *Isprăvile lui Ciopârţilă* (1975), *Zoo-Ciopârţilă şi alte întâmplări* (1978), *Cărţile cu Ciopârţilă* (1984). A tradus din Jesús López Pacheco (*Dragoste interzisă,* 1971). Colaborează la *Luceafărul*, *România literară, Steaua, Tribuna* ş.a. Nota dominantă a poeziei lui **U.** este dată de atitudinea afectuos-delicată faţă de aspectele luminoase ale realităţii, manifestându-şi încrederea în capacitatea transfiguratorie a lirei.

OPERA: *Chemări*, versuri, Bucureşti, 1955; *Versuri*, Bucureşti, 1961; *Ciopârţilă*, Bucureşti, 1962; *Carte de vise,* versuri, Bucureşti, 1965; *Clipe*, poezii, Bucureşti, 1968; *Steaua singurătăţii,* Bucureşti, 1968; *Goana după vânt,* versuri, Bucureşti, 1973; *Versuri,* cu o pref. de E. Simion, Bucureşti, 1975; *Isprăvile lui Ciopârţilă,* Bucureşti, 1975 (alte ed., 1978; 1993); *Zoo-Ciopârţilă şi alte întâmplări,* Bucureşti, 1978; *Trei legende,* Bucureşti, 1980; *Cărţile cu Ciopârţilă,* poveste în versuri, Bucureşti, 1984; *Legende române,* Bucureşti, 1985; *Domnul ierburilor,* pref. de D. Micu, postfaţă de Lucia Olteanu Utan, Bucureşti, 1995. Traduceri: J. L. Pacheco, *Dragoste interzisă,* trad. şi prezentare de ~, Bucureşti, 1971.

REFERINŢE CRITICE: Al. Philippide, *Studii şi portrete literare,* 1963; E. Simion, *Orientări în literatura contemporană,* 1965; V. Felea, *Dialoguri despre poezie,* 1965; H. Ţugui, în *Cronica*, nr. 37, 1969; Perpessicius, *Lecturi intermitente,* 1971; V. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 41, 1973; L. Raicu, în *România literară,* nr. 37, 1973; D. Vrânceanu, în *Contemporanul*, nr. 40, 1973; Vl. Streinu, *Pagini*…, IV; Fl. Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1974; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 1, 1974; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 49, 1975; L. Raicu, în *România literară,* nr. 37, 1975; Al. Piru, în *Ramuri*, nr. 1, 1975; E. Simion, în *Ramuri*, nr. 2, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 51, 1975; Al. Ruja, în *Orizont*, nr. 40, 1976; I. Horea, în *România literară*, nr. 23, 1979; Z. Sângeorzan, în *România literară,* nr. 18, 1979; V. Cristea, în *România literară,* nr. 30, 1980; D. Micu, în *România literară,* nr. 12, 1980; Dim. Rachici, în *România literară,* nr. 32, 1981; D. Micu, în *România literară,* nr. 46, 1986; N. Stoian, în Luceafărul, nr. 43, 1987; D. Micu, *Limbaje lirice contemporane*, 1988; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 607, 2002. **(I. Md.)**

V

VACARIU Dumitru, n. 21 sept. 1931, satul Boboieşti, com. Pipirig, jud. Neamţ. Prozator. Fiul lui Dumitru Vacariu, agricultor, şi al Mariei (n. Gheorghiţă). Studii primare în satul natal (1939-1943), liceale la Seminariul „Veniamin Costache" din Iaşi (1943-1944), apoi la Şcoala Normală (Pedagogică) din Piatra-Neamţ (1946-1952); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1953-1957). După absolvire e numit prof. la Liceul nr. 2 din Vaslui şi director al Casei de cultură din acelaşi oraş. În mart. 1958 este arestat pentru sărbătorirea, împreună cu alţi colegi, a 500 de ani de la urcarea pe tronul Moldovei a lui Ştefan cel Mare (eliberat din detenţie abia în aprilie 1964). În 1965 revine la Iaşi şi obţine un post de salariat la Centrul de librării şi difuzare a cărţii. Muzeograf la Muzeul Literaturii Române din Iaşi (1969-1992), contribuind la înfiinţarea unor case memoriale (Otilia Cazimir, M. Codreanu, G. Topîrceanu, M. Sadoveanu, Casa „Dosoftei", Casa „Pogor"). Colab. la *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Ateneu*, *România literară*, *Contemporanul*, *Manuscriptum*, *Dacia literară* etc. A debutat cu versuri în *Viaţa studenţească* (1957). După debutul editorial cu vol. de proză scurtă *Dincolo de poveste* (1979), publică romanele *Bărzăunul şi restul lumii* (1981), *Vornicul Ţării de Sus* (1984), *Poteci fără întoarcere* (1987), *Aventură dincolo de timp* (1990), *Ochii viperei* (1995), *Cronica regatului blestemat* (1996) şi *Planeta lui Orim* (1999). Autor al unor piese de teatru pentru copii şi tineret (*Aventuri în pădurea vrăjită* sau *Bing-Bang-Bing*; *Comoara*; *Cele trei domniţe*; *Dincolo de singurătate*) jucate la teatre din Iaşi, Cluj, Braşov, Sibiu, Oradea, Botoşani, Brăila şi Constanţa. A editat, în colab., vol. de ms şi documente literare (*Junimea şi junimiştii*, 1973; *Focul cel mare*, 1978; *Din cronica unui veac*, 1978).

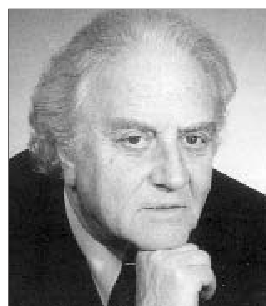
OPERA: *Junimea şi junimiştii*, în colab. cu I. Arhip, Iaşi, 1973; *Focul cel mare*, în colab. cu I. Arhip, Iaşi, 1978; *Din cronica unui veac*, în colab. cu I. Arhip, Iaşi, 1978; *Dincolo de poveste*, proză scurtă, Iaşi, 1979; *Bărzăunul şi restul lumii*, roman, Iaşi, 1981; *Vornicul Ţării de Sus*, roman, Iaşi, 1984; *Poteci fără întoarcere*, roman, Bucureşti, 1987; *Comoara*, versuri, Iaşi, 1988; *Aventură dincolo de timp*, roman, Iaşi, 1990; *Ochii viperei*, roman, Iaşi, 1995; *Cronica regatului blestemat*, roman, Iaşi, 1996; *Planeta lui Orim*, roman, Iaşi, 1999.

REFERINŢE CRITICE: M. Robescu, în *România literară*, nr. 43, 1973; D. Mănucă, în *Cronica*, nr. 51, 1973; I. Holban, în *Flacăra Iaşului*, nr. 11752, 1984; N. I. Pintilie, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1985; Val Condurache, în *România literară*, nr. 45, 1990; N. Turtureanu, în *Cronica*, nr. 27, 1990; N. Busuioc, *Oglinzile cetăţii*, 1996; N. Turtureanu, în *Cronica*, nr. 19-20, 1996; idem, în *Monitorul* (Iaşi), nr. 185, 1999. **(A. S.)**

VAIDA George, n. 28 aug. 1914, Bucureşti – m. 18 aug. 1941, pe front. Liceul militar „Ştefan cel Mare" din Cernăuţi (1925-1933); şcoala de ofiţeri de infanterie din Sibiu. Ofiţer – din 1936 – la Medgidia, Cernavodă. Locotenent activ, e dus pe front şi moare în primele luni ale războiului, la 27 de ani. A debutat cu poezie în *Adevărul literar şi artistic* (1931). Colab. la *Afirmarea* (Satu-Mare), *Lanuri* (Mediaş), *Gândirea*, *Front literar* (Braşov), *Înnoirea* (Arad), *Litoral* (Constanţa), *Jurnal literar*, *Universul literar*, *Convorbiri literare*, semnând şi cu pseud. George Şerban, Al. Bottoş ş. a. A tradus din Baudelaire şi Verlaine. Debut editorial cu vol. *Calm exterior* (1938). Din corespondenţa sa cu M. Chirnoagă şi I. Th. Ilea rezultă că avea gata şi alte lucrări: o piesă de teatru: *O casă liniştită*, nuvela *Adevarata iubire*, povestiri (toare pierdute). Membru al grupării literare „Thesis" din Sibiu. În col. „Frize" de la Braşov îi apare postum placheta *Mătrăguna* (1942).

OPERA: *Calm exterior*, Iaşi, 1938; *Mătrăguna*, Braşov, 1942.

REFERINŢE CRITICE: N. Antonescu, *Scriitori uitaţi*, 1980. **(M. Z.)**

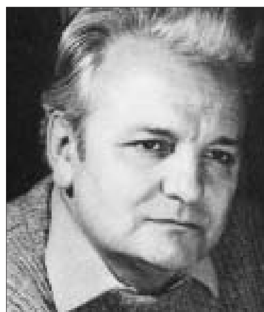

VAIDA Mircea Voevod, n. 9 dec. 1941, Timişoara. Poet, prozator, critic şi istoric literar. A semnat până în 1989, Mircea Vaida. Fiul lui Mircea Vaida Voevod, inginer, şi al Dorei Veturia (n. Rudneanu). Liceul „Avram Iancu" din Brad (absolvit în 1959); Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1960-1965). Bibliotecar şi bibliograf la Bibl. Centrală Universitară din Cluj

(1965-1968); organizator cultural la Casa Universitarilor din acelaşi oraş (1968-1969); redactor, şef de rubrică la rev. *Tribuna* (1969-1990); din 1990, director fondator la V-V Press General Consulting, agenţie independentă de presă şi editură; prof. univ. la Univ. „Avram Iancu" din Cluj (din 2001). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Influenţe străine în opera literară a lui L. Blaga* (1971); bursier DAAD în 1970 şi 1987, pentru specializare la Univ. din Tübingen, sub îndrumarea prof. E. Coşeriu şi K. Waiss. Debutează în 1963, cu versuri, în rev. *Steaua* din Cluj. Editorial debutează în 1969 cu vol. de poezii *Cenuşa verde,* urmat de alte culegeri poetice: *Marginea lacrimei* (1974), *Cetăţi şi călătorii* (1977), *Templul de sticlă* (1979), *Extaze* (1983), *Brocarturi şi pănură* (1988), *Pod în Balcani* (1999), *Ca o rană cunoaşterea* (2001). După eseurile literare reunite în vol. *Ospăţul lui Trimalchio* (1970), publică o serie de monografii şi culegeri de studii critice: *Sextil Puşcariu, critic şi istoric literar* (1972), *Lucian Blaga. Afinităţi şi izvoare* (1975), *Ion Budai-Deleanu* (1977), *Introducere în opera lui St. O. Iosif* (1977), *Mitologii critice* (1978), *Pe urmele lui Lucian Blaga* (1982), *Turnul de fildeş. Însemnări solitare despre literatura română* (2003). Autor al romanelor: *Soarele la miezul nopţii* (1978), *Zile în cuibul păsării* (1980), *Vânătoare de vrăjitori* (1986) şi *Corinda* (1988). A îngrijit ed. (pref. sau postfaţă şi bibliografie) din opera lui A. Agârbiceanu, Panait Istrati, M. I. Caragiale, N. Iorga. A realizat, de asemenea, împreună cu Gr. Spinţeroiu, o ed. critică *Opere* de Ion Vinea în cinci vol. (1971-1978). Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1974; 1978; 1982; 1999).

OPERA: *Cenuşa verde*, versuri, Bucureşti, 1969; *Ospăţul lui Trimalchio*, eseuri literare, Cluj, 1970; *Sextil Puşcariu, critic şi istoric literar*, Cluj, 1972; *Marginea lacrimei*, versuri, Cluj, 1974; *Lucian Blaga. Afinităţi şi izvoare*, Bucureşti, 1975; *Ion Budai-Deleanu*, Bucureşti, 1977; *Introducere în opera lui St. O. Iosif*, Bucureşti, 1977; *Cetăţi şi călătorii,* versuri, Cluj-Napoca, 1977; *Mitologii critice*, Bucureşti, 1978; *Soarele la miezul nopţii*, roman, Bucureşti, 1978; *Templul de sticlă*, versuri, Cluj-Napoca, 1979; *Poveste despră pământul ţării*. Şapte piese pentru teatrul de copii*,* Cluj-Napoca, 1979; *Zile în cuibul păsării*, roman, Bucureşti, 1980; *Pe urmele lui Lucian Blaga*, Bucureşti, 1982; *Extaze*, poezii, Bucureşti, 1983; *Vânătoare de vrăjitori*, roman, Bucureşti, 1986; *Brocarturi şi pănură*, poeme, Cluj-Napoca, 1988; *Corinda,* roman, Bucureşti, 1988; *Das Testament des Lezten.* Gedichte, Hildesheim – Zürich – New York, 1989; *Lucian Blaga. Der Rumänische Dichter und die deutsche Literatur,* Hildesheim – Zürich – New York, 1992; *Pod în Balcani. Poeme sumbre,* Chişinău, 1999; *Ca o rană cunoaşterea,* poeme, Cluj-Napoca, 2001; *Turnul de fildeş. Însemnări solitare despre literatura română,* Cluj-Napoca, 2003. Traduceri: *Cântece de la izvorul Dunării.* 51 de autori germani contemporani, trad., studiu introductiv, note şi comentarii de ~, Cluj-Napoca, 1991; M. M. Jung, *Durch lange Schatten/Prin umbre lungi,* ed. bilingvă româno-germană, trad. şi pref. de ~, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *România literară*, nr. 31, 1969; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 10, 1970; idem, în *România literară*, nr. 37, 1988; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 21, 1975; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 24, 1974; N. Ulieru, în *România literară*, nr. 52, 1979; A. Marino, în *Tribuna*, nr. 25, 1981; V. Sălăjan, în *Tribuna*, nr. 25, 1981; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 28, 1984; idem, în *Contemporanul*, nr. 20, 1988; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi*, 1985; I. Lungu, în *România literară*, nr. 37, 1988; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 42, 1988; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 35, 1988; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 32, 1988; Rodica Zafiu, în *Tribuna României*, nr. 381, 1989; T. D. Savu, în *Cetatea culturală,* nr. 1, 2001; V. Fanache, *ibidem,* nr. 11, 2001; Maria Razba, *Mircea Vaida Voevod la 60 de ani.* Bibliografie, 2001. **(A. S.)**

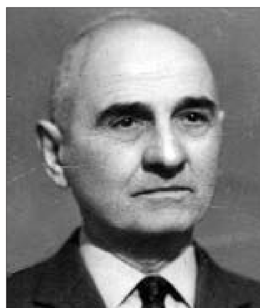

VALEA Lucian (pseud. lui Alexandru Astăluş), n. 4 mart. 1924, com. Şanţ, jud. Bistriţa-Năsăud – m. 4 apr. 1992, Bistriţa. Poet. Fiul lui Alexandru Astăluş, învăţător, şi al Ioanei (n. Siminic). Urmează şcoala primară din Sângeorz-Băi (1931-1935); studii liceale la Bistriţa (1935-1938), Cluj (1938-1940) şi Braşov

(1940-1943). Licenţiat al Facultăţii de Filolgie a Univ. din Bucureşti (1945-1949). Redactor la *Gazeta Transilvaniei* (1942-1944), prof. la Năsăud (1945-1946), secretar al Filialei artiştilor plastici din Timişoara (1955-1956), metodist şi prof. în acelaş oraş, lector la Institutul Pedagogic din Bacău (1962-1963), prof. la Darabani (1963-1966), director al Şcolii populare de artă din Botoşani (din 1969). Colaborează la *Claviaturi*, rev. editată de Gherghinescu Vania la Braşov. Debutează în ziarul *Tribuna* din Cluj (1939). Debut editorial cu vol. de versuri: *Mătănii pentru fata ardeleană* (1941). Alte culegeri lirice: *Întoarcerea lângă pământ* (1942), *Întoarcerea lui Don Quijote* (1972), *Vocile* (1975), *Singurătate în Ithaca* (1978), *Groapa cu lei* (1979) şi *Autoportret în timp* (1983). A publicat două vol. despre poetul de la Hordou (*Coşbuc în căutarea universului liric*, 1980; *Pe urmele lui George Coşbuc*, 1986) şi un vol. de amintiri (*Oameni pe care i-am iubit*, 1977). Versuri pentru copii (*Un lungan c-un geamantan*, 1981). A mai semnat Marian Virgil (*Scrisul bănăţean*, 1955-1962) şi Valeriu Leonte (*Clopotul*, Botoşani, 1968-1973).

OPERA: *Mătănii pentru fata ardeleană,* Buzău, 1941; *Întoarcerea lângă pământ,* Braşov, 1942; *Întoarcerea lui Don Quijote*, versuri, Bucureşti, 1972; *Vocile*, versuri, Iaşi, 1975; *Oameni pe care i-am iubit*, amintiri, Iaşi, 1977; *Singurătate în Ithaca*, versuri, Iaşi, 1978; *Groapa cu lei*, versuri, Cluj-Napoca, 1979; *Coşbuc în căutarea universului liric*, Bucureşti, 1980; *Un lungan c-un geamantan*, versuri pentru copii, Bucureşti, 1981; *Autoportret în timp*, versuri, Iaşi, 1983; *Pe urmele lui George Coşbuc*, Bucureşti, 1986; *Generaţia amânată,* ed. de Oana Valea şi M. Măluţ, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: N. Prelipceanu, în *Tribuna*, nr. 49, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 3, 1973; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 1, 1973; D. Tudoran, în *Luceafărul*, nr. 33, 1975; V. Mazilescu, în *România literară*, nr. 18, 1975; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 5, 1978; M. D. Gheorghiu, în *Cronica*, nr. 26, 1979; Fl. Faifer, în *Cronica*, nr. 5, 1980; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 17; 18, 1981; N. Turtureanu, în *Cronica*, nr. 9, 1984; I. Oarcăsu, în *Tribuna*, nr. 11, 1984; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 12, 1987; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 14, 1987; G. Ţepelea, în *Argeş*, nr. 1, 1988; E. Nistor, în *Orizont*, nr. 50, 1989; G. Dorian, în *Ateneu,* nr. 7, 1993 (interviu); Mircea Popa, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 636, 2002; C. Matei, în *Convorbiri literare,* nr. 4, 2002. **(A. S.)**

VALERIAN I.[onescu], n. 1 aug. 1895, com. Iveşti, jud. Galaţi – m. 20 nov. 1980, Bucureşti. Poet şi prozator. Fiul lui Fotache Ionescu, funcţionar, şi al Amaliei (n. ?). Studii primare la Tecuci (1903-1907); gimnaziul (1907-1911) şi Liceul „V. Alecsandri” (1911-1915) în acelaşi oraş. Urmează cursurile Şcolii de ofiţeri de rezervă din Bucureşti (1916). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1925). A fost prof., inspector şcolar, secretar general al SSR. Debutează cu poezie în rev. *Florile dalbe* (1919). Debut editorial cu vol. de versuri *Caravanele tăcerii* (1923). Editează rev. *Viaţa literară* (1926-1939), una dintre cele mai importante publicaţii interbelice. Colab. la *Adevărul literar şi artistic, Cugetul românesc, Sinteza, Flamura, Societatea de mâine, Graiul nostru, Azi, Sburătorul, Sburătorul literar, Universul literar, Viaţa Românească, Revista Fundaţiilor Regale, Gazeta literară, România literară* ş.a. A frecventat Cenaclul „Sburătorul” al lui E. Lovinescu. A publicat vol. de versuri *Stampe* (1927), romanul *Cara-Su* (1935), un vol. de interviuri (*Cu scriitorii prin veac,* 1967), pagini memorialistice (*Chipuri din viaţa literară,* 1970). Premiul Acad. Române pentru vol. *Caravanele tăcerii* (1923).

OPERA: *Caravanele tăcerii*, poezii, Bucureşti, 1923; *Stampe,* poezii, Bucureşti, 1927; *Cara-Su*, roman, Bucureşti, 1935 (ed. II, 1969); *Cu scriitorii prin veac*, interviuri, Bucureşti, 1967; *Chipuri din viaţa literară*, însemnări memorialistice, Bucureşti, 1970.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, în *Universul literar*, nr. 5, 1928; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane 1900-1937*, 1937; Perpessicius, *Menţiuni*..., II; G. Călinescu, *Istoria*...; Vl. Streinu, *Pagini*..., V; N. Scurtu, în

Manuscriptum, nr. 4, 1984. **(Gh. P.)**

VALJAN I. (pseud. lui Ion Alexandru Vasilescu), n. 16 dec. 1881, Turnu Măgurele – m. 28 apr. 1960, Bucureşti. Dramaturg. Fiul lui Alexandru Vasilescu, şef de vamă, şi al Elizei (n. Bătăşanu). Clasele primare la Giurgiu şi Ploieşti (1888-1892), gimnaziul la Turnu Severin şi Călăraşi (1892-1896), liceul la Brăila (1896-1900). După ce obţine licenţa în drept la Facultatea din Iaşi (1903), pleacă la Paris, unde-şi trece doctoratul în drept cu menţiunea „Magna cum laude". Întors în ţară, profesează avocatura. A debutat cu piesa *Un manifset ţărănesc*, reprezentată la Teatrul Naţional din Iaşi (1900). Primul mare succes este comedia într-un act *Ce ştia satul* (1912). Alte comedii scurte: *Nodul gordian* (1920) şi *Lacrima* (1921). Urmează *Generaţia de sacrificiu* (1936), comedie în trei acte şi patru tablouri, şi *Norocul*, comedie în trei acte, jucată prima dată la 26 mart. 1945 pe scena Teatrului Naţional „Sf. Sava" din Bucureşti, rămasă însă nepublicată. A tipărit şi lucrări de specialitate, ca *Legea asanării datoriilor agricole* (1932) şi *Două pledoarii* (f.a.). Alte piese nepublicate: *Vedenia*, dramă într-un act, jucată la Teatrul Naţional în 1930, şi *Când soarele se uită înapoi,* citită în Cenaclul „*Sburătorul*" (1936), dramă în trei acte. A acordat nenumărate interviuri rev. *Rampa* şi *Vremea*. Considerat de Lovinescu „umoristul nostru cel mai bun, cu o notă de fineţă de observaţie", **V.** s-a remarcat cu deosebire în piesa într-un act. Nu e de neglijat însă nici în comedia de moravuri.

OPERA: *Ce ştia satul...*, comedie într-un act, Bucureşti, 1912; *Ce ştia satul... Lacrima. Nodul gordian*, Bucureşti, 1923; *Teatru (Ce ştia satul. Nodul gordian. Lacrima)*, Bucureşti, f.a.; *Teatru (Generaţia de sacrificiu)*, Bucureşti, f.a.; *Generaţia de sacrificiu*, teatru, ed. de Despina Valjan şi I. Potopin, pref. şi addenda de I. Potopin, Bucureşti, 1985; *Cu glasul timpului*, amintiri, text stabilit de Despina-Vasilescu-Valjan şi I. Potopin, cuvânt înainte de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1987 (altă ed., 1996); *Generaţia de sacrificiu,* Bucureşti, 1998.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, 1937; G. Călinescu, *Istoria*...; V. Brădăţeanu, *Comedia în dramaturgia românească*, 1970; idem, *Istoria literaturii dramatice româneşti şi arta spectacolului*, 1979; A. Goci, în *România literară*, nr. 14, 1986; Gabriela Duda, în *România literară,* nr. 15, 2002. **(C. M.)**

VANCEA Echim, n. 19 oct. 1951, satul Năneşti, com. Onceşti, jud. Maramureş. Poet. Fiul lui Mihai Vancea, muncitor, şi al Mariei (n. Vancea). Şcoala generală în satul natal (1958-1966); liceul din Sighetu Marmaţiei (1966-1970); cursuri postliceale de biblioteconomie la Buşteni şi Bucureşti (1996-1997). Prof. suplinitor la Năneşti (1970); muncitor geolog la Întreprinderea Geologică de Prospecţiuni pentru substanţe minerale solide, Bucureşti (1972-1973); pedagog la liceul, apoi la Grupul şcolar pentru exploatarea lemnului din Sighetu Marmaţiei (1973-1978); instructor-metodist la Casa de cultură (1978-1995) şi director al Bibl. municipale din acelaşi oraş (1998-2001; din 2001, bibliotecar). Membru fondator şi secretar de redacţie al ziarului *Tribuna Marmaţiei* (1989-1991); editor şi director al ziarului *Crainicul Maramureşului* (1992-1993); membru fondator al rev. *Almar* (1994) şi al Editurii Echim (1995). Debutează în *Cronica* (1973). Debut editorial cu *Fotografie după un original pierdut* (1990). Colab. la *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Steaua*, *Tribuna*, *Luceafărul*, *Poesis*, *Contemporanul*, *Orizont*, *Familia* etc. Prezent în vol. *Portret de grup cu Laurenţiu Ulici* (2002) şi *Umbra noastră cuvântul* (2003). A publicat vol. de poezie: *Doctor fără arginţi* (1997), *Abatere de la dialog* (1998), *Mâţa pe spini* (2001) şi *Cititorul de drept comun* (2002).

OPERA: *Fotografie după un original pierdut*, versuri, Bucureşti, 1990; *Doctor fără arginţi*, versuri, Cluj-Napoca, 1997; *Abatere de la dialog*, versuri, Sighetu Marmaţiei, 1998; *Mâţa pe spini*, versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Cititorul de drept comun*, versuri, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: G. Vulturescu, în *Poesis*, nr. 11-12, 1990; M. Petean, în *Apostrof*, nr. 5, 1990; G. Dorian, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1997; L. Vasiliu, în *Dacia literară*, nr. 27, 1997; Camelia Leonte, în *Cronica*, nr. 3, 1998; Ruxandra

Cesereanu, în *Steaua*, nr. 6, 2003; V. Taşcu, în *Tribuna*, nr. 27, 2003. **(A. S.)**

VANCEA Viola, n. 23 iun. 1943, Rădăuţi, jud. Suceava. Poetă. Fiica lui Gheorghe Vancea, economist, şi a Elenei (n. Moraritis-Dumitrescu), funcţionară. Studii elementare în Bucureşti (1950-1957); Liceul „Dimitrie Bolintineanu” din acelaşi oraş (1957-1961); licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1962-1967; licenţa în 1968). Redactor extern la *Almanahul literar* (1970); redactor la Editura Eminescu (1972-1994); secretar general de redacţie la rev. *22* (1994); din 1997, redactor la Editura Fundaţiei Culturale Române. Colab. la *România literară*, *Luceafărul*, *SLAST*, Argeş, *Cronica*, *Revue roumaine* etc. Debutează în *Amfiteatru* (1968). Debut editorial cu vol. de versuri *Fiord imaginar* (1978), urmat de alte cinci culegeri lirice: *Gardienii luminii* (1982), *Amintiri dintr-o popicărie* (1983), *Ucide-mă, fericire!* (1984), *Haltă în paradis* (1987) şi *Vară de noiembrie* (1990). Autoarea unui studiu critic consacrat *Hortensiei Papadat-Bengescu* (1980). Ed. din Hortensia Papadat-Bengescu, T. Vianu, P. Ispirescu, Al. Macedonski şi I. L. Caragiale.

OPERA: *Fiord imaginar*, versuri, pref. de N. Balotă, Iaşi, 1978; *Hortensia Papadat-Bengescu, universul citadin. Repere şi interpretări*, Bucureşti, 1980; *Gardienii luminii*, versuri, Bucureşti, 1982; *Amintiri dintr-o popicărie*, versuri, Bucureşti, 1983; *Ucide-mă, fericire!*, versuri, Bucureşti, 1984; *Haltă în paradis*, versuri, Bucureşti, 1987; *Vară de noiembrie*, versuri, Bucureşti, 1990.

REFERINŢE CRITICE: V. Cristea, în *România literară*, nr. 6, 1979; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 7, 1979; V. Cristea, în *România literară*, nr. 51, 1980; Mariana Ionescu, în *România liberă*, nr. 11741, 1982; V. Cristea, *Modestie şi orgoliu*, 1984; N. Steinhardt, *Escale în timp şi spaţiu*, 1987; E. Simion, în *România literară*, 19 nov. 1987; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 10, 1989; N. Steinhardt, *Prin alţii spre sine*, 1990; P. Poantă, *Scriitori contemporani*, 1994. **(A. S.)**

VARLAAM (Vasile Moţoc), n. ? – m. 1657. Mitropolit şi cărturar. Fiu de răzeşi. Îmbracă rasă monahală la mânăstirea Secu, unde, în 1610, devine egumen. În jurul anului 1613 traduce *Leastviţa* (*Scara*) lui Ioan Sinaitul. Este trimis (1628) de domnul Miron Barnovschi în solie în Rusia. Aici se întâlneşte cu Petru Movilă, viitorul mitropolit al Kievului şi Halciului, sprijinitor al iniţiativelor culturalizatoare din Ţările Române. În 1623, **V.** este ales Mitropolit al Moldovei. Profitând de împrejurarea favorabilă a domniei lui Vasile Lupu, urmează o epocă de înflorire culturală în care rolul lui **V.** este unul dintre cele mai importante. Acum miniaturistica ia un nou avânt, se înalţă Trei Ierarhii din Iaşi, unde, mai târziu, se înfiinţează Şcoala domnească (Academia Vasiliană), condusă de Sofronie Poceapski, fost rector al colegiului din Kiev; acesta va îngriji şi de tipografia trimisă de Petru Movilă. Personalitatea lui **V.** se impune şi pe plan internaţional, dovadă că în anul 1639 candidează la scaunul patriarhiei ecumenice din Constantinopol. Desigur, şi datorită prestigiului pe care-l dobândise se organizează la Iaşi, în 1642, consfătuirea (teologi români, ucrainieni şi greci) menită, printre altele, să aprobe şi să adopte *Mărturisirea ortodoxă* concepută de Petru Movilă în latină. În 1643 tipăreşte la Iaşi *Carte românească de învăţătură, dumenecile preste an şi la praznice împărăteşti şi la svânţi mari* (*Cazania*), traducând, după cum mărturiseşte, pe Calist (probabil a folosit şi alte texte neidentificate în totalitate), însoţită de stihuri la stemă, alte două scurte imnuri şi două predoslovii. Cu ocazia unei misiuni diplomatice în Ţara Românească, Udrişte Năsturel îi arată un *Catehism calvinesc* (1640), care îl umple de indignare şi-l va face să scrie şi să tipărească, în 1645, *Carte care să chiamă Răspunsul împotriva Catihismusului calvinesc*, făcută de părintele Varlaam. A scris „versuri la stemă” şi *Predoslovia la Şeapte taine a besearecii*, tradusă de Eustratie Logofătul.

OPERA: *Carte românească de învăţătură, dumenecele preste an şi la praznice împărăteşti, şi la svânţi mari*, Iaşi, 1643; *Cazania* – 1643, ed. de J. Byck, Bucureşti, 1943; I. Bianu şi Dan Simonescu, *Bibliografie românească veche*, IV, Bucureşti, 1944; *Carte care să chiamă Răspunsul împotriva Catihismusului calvinesc*, Mânăsitrea Dealul, 1645; *Opere*. *Răspunsul împotriva Catihismului calvinesc,* ed. critică, studiu filologic şi studiu lingvistic de Mirela Teodorescu, Bucureşti, 1984.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Ist. lit. rom.,* I; N. Cartojan, *Istoria*..., II; Al. Piru, *Literatura*...; G.

Ivaşcu, *Istoria...*; D. Horia Mazilu, *Barocul în literatura română din secolul al XVII-lea*, 1976; Fl. Dudaş, *Cazania lui Varlaam în Transilvania,* 1983; Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, 1990; P. L. Rădulescu, în *Studii teologice,* nr. 5-6, 1991; D. H. Mazilu, în *Literatorul,* nr. 11, 1993; I. Buzaşi, în *Familia,* nr. 7-8, 1993. **(M. T.)**

VARTIC Ion,
n. 4 oct. 1944, Sibiu. Critic şi eseist. Fiul lui Petru Vartic, inginer-constructor, şi al Victoriei (n. Timariu). Absolvent al Liceului „Emil Racoviţă" din Cluj (1962), licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1967). Carieră universitară la aceeaşi facultate (din 1967). Debutează în *Tribuna* (1968) cu un eseu despre teatrul lui Radu Stanca. Redactor-şef adjunct la rev. *Echinox* (1972-1982), perioadă în care debutează editorial cu *Spectacol interior* (1977), urmat de vol. *Radu Stanca. Poezie şi teatru* (1978), *Modelul şi oglinda* (1982), *Cioran naiv şi sentimental* (2000) şi *Clanul Caragiale* (2002). Dr. în litere (1988) cu o teză fructificată în *Ibsen şi „teatrul inzivibil*" (1995). Prof. de literatură comparată (din 1991) şi şef al Catedrei de teatru (din 1992) la Facultatea de Litere din Cluj, a fost subsecretar de Stat la Ministerul Culturii (1990-1992). Colaborează la *Dicţionarul scriitorilor români* (I, 1995; II, 1998; III, 2001; IV, 2002), prefaţează şi îngrijeşte ed. din I.L. Caragiale, Emil Cioran, Dominic Stanca, N. Steinhardt, I. Negoiţescu, Mateiu Caragiale, Adolfo Bioy Casares, M. Bulgakov etc. Premiul Uniunii Scriitorilor pentru debut (1977); Premiul „G. Călinescu" (1982); Premiul Cervantes, Madrid (1990), Premiul Salonului de Carte, Oradea (1995), Premiul Secţiei române a Asoc. Internaţionale a criticilor de teatru (1995). Eseist de formaţie filosofică, comparatist şi teatrolog remarcabil, **V.** este reprezentativ pentru şcoala critică clujeană, formată în ambianţa fertilă a *Echinoxului* din primul său deceniu de existenţă.

OPERA: *Spectacol interior,* Cluj-Napoca, 1977; *Radu Stanca. Poezie şi teatru,* Bucureşti,1978; *Modelul şi oglinda,* Bucureşti,1982; *Adolfo Bioy-Casares,* Madrid, 1990; *Ibsen şi „teatrul invizibil",* Bucureşti,1995; *Cioran naiv şi sentimental,* Cluj-Napoca, 2000; *Clanul Caragiale,* Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. Zaciu, *Alte lecturi şi alte zile,* 1978; L. Ulici, în *România literară*, nr. 1, 1978; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 5, 1978; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 49, 1978; G. Ionescu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1978; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 5, 1979; D. C. Mihăilescu, în *Tribuna*, nr. 24, 1980; D. Culcer, *Serii şi grupuri*, 1981; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi,* 1981; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 45, 1982; Gh. Grigurcu, *Între critici*, 1983; V. Cristea, *Modestie şi orgoliu*, 1984; N. Manea, *Pe contur*, 1984; Cristian Moraru, în *Transilvania*, nr. 2, 1985; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 21, 1988; D. C. Mihăilescu, în *România literară*, nr. 8, 1988; L. Ciocârlie, în *Orizont*, nr. 49, 1988; Al. George, *La sfârşitul lecturii*, IV, 1993; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 42, 1994; L. Ulici, *Literatura română contemporană*, I, 1995; R. G. Ţeposu, în *Cuvântul*, nr. 7, 1995; D. C. Mihăilescu în *L.A.I.,* nr. 28, 1995; M. Ghiţulescu, în *Literatorul*, nr. 37, 1995; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 38, 1995; A. Roman, în *Steaua,* nr. 1-2, 1996; V. Cristea, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 367, 1997; Al. Călin, în *Ateneu,* nr. 3, 2001; T. Urian, în *România literară,* nr. 32, 2003. **(M. Mt.)**

VARTIC Mariana
(numele la naştere: Maria-Ana Lungu), n. 6 iun. 1944, Abrud. Critic, istoric literar şi traducător. Fiica lui Victor Lungu, preot, şi a Claudiei (n. Melianu). Absolventă a Liceului „Ana Ipătescu" din Gherla (1962). Licenţiată (1967) a Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj. Prof. suplinitor (1967-1969), apoi cercetător la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară din Cluj, la Secţia de lexicografie-lexicologie română, apoi la Secţia de istorie literară (1969-1997). Debutează în *Studii şi*

cercetări de lingvistică (1970). Colaborează la rev. *Echinox, Tribuna, Familia, Revista de istorie şi teorie literară.* Debut editorial cu vol. *Anton Holban şi personajul ca actor* (1983). Împreună cu A. Sasu, a iniţiat vastul proiect al unei „istorii autobiografice”, pe genuri, a literaturii române (*Romanul românesc în interviuri*, I-IV, 1985-1991; *Dramaturgia românească în interviuri,* I-V, 1995-1997). Colaborează la vol. colective *De la N. Filimon la G. Călinescu. Studii de sociologie a romanului românesc* (1982) şi *Dacoromania. Indice bibliografic comentat* (1983). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români* (I-IV, 1995-2002) şi la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2001). Autoare a două romane (*O lume fără mine,* 1991; *Prăpastia de hârtie,* 2003) şi a unui vol. de teatru *(Recviem la ghişeu,* 1999). Coautoare la *Dicţionarul limbii române* (Dicţionarul Acad.), vol. IX şi XI. A îngrijit ed. din D. Stanca, Sandra Cotovu, E. Cioran, E. Bălan şi E. Ionescu. Trad. din A. Bioy Casares şi R. de Maetzu. A scris libretul operei *Loreley* de V. Timaru, reprezentată în premieră pe scena Operei Române din Cluj, stagiunea 1993-1994. Diploma de onoare a Ministerului Culturii şi a rev. *Manuscriptum* (1991).

OPERA: *De la N. Filimon la G. Călinescu. Studii de sociologie a romanului românesc*, Bucureşti, 1982 (în colab.); *Dacoromania. Indice bibliografic comentat*, Bucureşti, 1983 (în colab.); *Anton Holban şi personajul ca actor*, Bucureşti, 1983; *Romanul românesc în interviuri. O istorie autobiografică a romanului românesc*, I-IV, Bucureşti, 1985-1991 (în colab. cu A. Sasu); *O lume fără mine,* roman, Bucureşti, 1991 (ed. II, Cluj-Napoca, 2003); *Dramaturgia românească în interviuri. O istorie autobiografică,* I-V, Bucureşti, 1995-1997 (în colab. cu A. Sasu); *Bătălia pentru roman,* antologie, Bucureşti, 1997 (în colab. cu A. Sasu); *Recviem la ghişeu,* teatru, Bucureşti, 1999; *Prăpastia de hârtie,* roman, Cluj-Napoca, 2003. Traduceri: A. Bioy Casares, *Celălalt labirint,* Bucureşti, 1987; idem, *Aventura unui fotograf în La Plata,* Cluj-Napoca, 1997; R. de Maetzu, *Don Quijote, Don Juan şi Celestina,* Cluj-Napoca, 1999.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 47, 1982; L. Ulici, în *România literară*, nr. 39, 1983; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1983; D. C. Mihăilescu, în *Steaua*, nr. 2, 1984; C. Braga, în *Echinox*, nr. 1-3, 1984; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 30, 1985; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 34, 1985; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 34, 1985; M. Papahagi, în *Steaua*, nr. 9, 1985; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 41, 1986; Adriana Bontea, Fl. Manolecu, D. C. Mihăilescu, Tr. Ungureanu, M. Zamfir, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1986; Al. Călinescu, *Biblioteci deschise*, 1986; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 30, 1988; D. Mănucă, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1988; I. Holban, în *Cronica*, nr. 10, 1988; M. Anghelescu, în *Transilvania*, nr. 8, 1989; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1989; M. Mangiulea, *Introducere în opera lui Anton Holban*, 1989; Irina Petraş, în *Tribuna,* 25 mart. 1992; O. Soviany, în *România literară,* 29 apr. 1992; Doina Modola, în *Apostrof,* nr. 6, 1996; I. Vartic, *ibidem,* nr. 5, 1997; I. Simuţ, în *Cuvântul,* nr. 3, 1998; M. Dragolea, în *Observator cultural,* nr. 14, 2000; Irina Petraş, *Cărţile deceniului 10,* 2003. **(C. B.)**

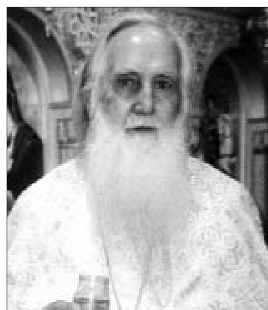

VARVARI Valeriu, n. 8 mart. 1934, com. Rebrişoara, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet şi prozator. Fiul lui Petru Varvari, mic meseriaş, şi al Anei (n. Mâti). Şcoala primară în com. natală (1940-1944); liceul „G. Coşbuc” din Năsăud (1944-1952); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1953-1957). Redactor la rev. *Tribuna* (1957-1960); inspector la Secţia de învăţământ şi cultură, Cluj (1960-1962); director la Şcoala generală nr. 13 (1962-1964) şi prof. de lb. şi literatura română la Liceul „E. Racoviţă” din Cluj (1964-1966). Colab. la *Tribuna*, *Steaua*, *Contemporanul*, *Cetatea culturală* etc. Debutează în *Tribuna* (1958). A publicat vol. de proză scurtă (*1100 de zile risipite*, 1975; *Colina Zorilor*, 1986), poezie (*La steaua singurătăţii*, 2003) şi romanul *Soarele de pe Ararat* (1981).

OPERA: *1100 de zile risipite*, proză scurtă, Cluj-Napoca, 1975; *Soarele de pe Ararat*, roman, Cluj-Napoca, 1981; *Colina Zorilor*, proză scurtă, Cluj-Napoca, 1986; *La steaua singurătăţii*, sonete, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 6, 1975; M. D. Gheorghiu, în *Convorbiri literare*, nr. 6,

1975; L. Ulici, *Prima verba*, 1978; I. Lungu, în *Tribuna*, 27 ian. 1983; Irina Petraş, în *Steaua*, nr. 39, 1988. **(A. S.)**

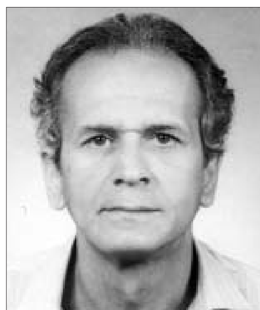

VASILACHI Vasile, n. 28 ian. 1909, Idrici, jud. Fălciu – m. 6 ian. 2003, New York, Statele Unite. Eseist şi istoric literar. Fiul preotului Gheorghe Vasilachi şi al Aglaiei (N. Neştian). Clasele elementare în satele Idrici şi Vutcani; urmează Seminarul Teologic din Huşi (1921-1929), apoi Facultatea de Teologie a Univ. din Bucureşti (1929-1933). Dr. în teologie al Univ. din Iaşi-Chişinău, cu teza *Predica în Evul Mediu* (1938). Călugăr la Mănăstirea Neamţu (1935); preot şi directorul Mitropoliei din Iaşi (1935-1939); secretar al Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române (1939-1941) şi predicator al Catedralei Patriarhiei până în 1944. Stareţ al Mănăstirii Antim din Bucureşti (1944-1948), unde se organizează un program de rezistenţă spirituală sub divinul simbol al „Rugului aprins"; la întâlnirile de joi din salonul stăreţiei participă Tudor Vianu, Ion Barbu, Ion Marin Sadoveanu, Vasile Voiculescu, Anton Dimitriu, Leonida Plămădeală (viitorul Mitropolit Antonie, al Ardealului), Dumitru Stăniloaie, Paul Sterian, Alexandru Mironescu, Mircea Vulcănescu, Sandu Tudor, Constantin Manolache, Sofian Boghiu, Felix Dubneac, Andrei Scriban, Olga Greceanu ş.a. Grupul intenţiona scoaterea unei rev. culturale şi înfiinţarea unei col. literare în care să se publice cărţi de afirmare şi trăire creştină. „Crezul nostru de gândire şi de viaţă, al celor de la «Rugul aprins» era cuprins nu numai în activitatea literară şi artistică, el era mai cu seamă îmbinat cu trăirea mistică în prezenţa lui Dumnezeu, păzindu-ne inimile pentru ca astfel să devenim vrednici să izvodim gânduri sfinte, cele care duc la comuniunea cu Dumnezeu şi la calea desăvârşirii cerute de Domnul Iisus Hristos" (*Sub acoperişul veşniciei*, 1995). În 1948, gruparea considerată subversivă este interzisă, stareţul scos de la Mănăstire şi surghiunit vreme de un deceniu la schitul Pocrov (1949-1959). Ceilalţi sunt, mulţi dintre ei, judecaţi şi condamnaţi la ani grei de închisoare. La Pocrov, Vasile Vasilachi realizează o nouă trad. a Bibliei în româneşte „după textele originale, luând aminte şi la trad. româneşti, franţuzeşti şi englezeşti" accesibile la acea dată; manuscrisul impresionantei opere („în treizeci şi şase de registre mari") a fost donat, după 1990, Acad. Române. Deţinut politic, între 1959 şi 1964, la Bacău, Jilava, Balta Brăilei şi Gherla; în momentul arestării, cărţile şi ms de la Mănăstirea Neamţu, Iaşi şi Bucureşti sunt confiscate şi distruse. După eliberarea din închisoare, preot paroh în satul Bobâlna (1964-1969). În 1969, se stabileşte în Statele Unite. E preot la Biserica „Sf. Mihail" din Southbridge, Massachusetts (1969-1977), apoi în Detroit şi Windsor (Canada), la Biserica „Pogorârea Duhului Sfânt" (1977-1984). Din 1973, vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America şi Canada, cu sediul la Detroit, Michigan, iar din 1984, preot paroh la Biserica „Sf. Nicolae" din Woodside, New York. În 1973, înfiinţează Editura Cuvântul vieţii (The Word of Life), dedicată răspândirii „sfintelor comori ale credinţei noastre ortodoxe" în lumea contemporană. În ţară a colaborat la *Cuvântul* lui Nae Ionescu. A fost secretar în colegiul de redacţie al rev. *Mitropolia Moldovei* (1935-1939) şi *Biserica Ortodoxă Română* (1939-1944); preşedintele comitetului de redacţie al rev. *Credinţa (The Faith)* din Detroit, Michigan; colaborează la Posturile de televiziune din Southbridge, Detroit şi New York. Debutează cu *Predica în Evul Mediu* (1938). În continuare, publică sinteze de istorie culturală (*Iosif Naniescu*. Strălucit Mitropolit al Moldovei, 1940; *Mitropolitul Veniamin Costachi*, 1941), exegeze teologice (*Biblia în ortodoxie*, 1939; *Jesus Christ through the Ages*, 1973; *We Belong to Christ,* 1980; *De ce suntem ortodocşi,* 1989; *Supremacy of God*, 1991; *Anul 2000 şi noul mileniu*, 1999), predici (*Dumnezeu este lumină*, 1938; *Duminicile primăverii*, 1943; *Prietenii lui Dumnezeu. Sfinţii*, 1946), vieţi de sfinţi (*Maica Domnului,* 1947; *Prooroci*, 1947; *Apostoli*, 1947; *Evanghelişti*, 1947; *Sf. Trei Ierarhi şi Sf. Nicolae*, 1947; *Martiri*, 1947; *Muceniţe*, 1947; *Mari duhovnici*, 1947; *Sfinţi filosofi*, 1947; *Sfinţi împăraţi*, 1947; *Sf. Paraschiva şi Sf. Filofteia*, 1947; *Sf. Dimitrie Basarabov şi Sf. Nicodim cel Sfinţit*, 1947) şi vol. de memorii (*Another World*, 1987; *Întreita iubire de Dumnezeu, biserică şi neam*, 1990; *Sub acoperemântul veşniciei,* 1995; *Reînvieri spirituale,* 1997; *Bobâlna şi bobâlnenii*, 1999; *De la Antim la*

Pocrov, f.a.). Lista cărţilor „tipărite şi în manuscris", reproduse periodic de autor, cuprinde mai multe titluri pe care nu le-am putut verifica în bibliotecile din ţară. Le consemnez totuşi pentru importanţa lor documentară: *Lauda Moldovei. Sfânta Paraschiva; Pe căile Domnului; Pacea creştină; Paraclisul, Acatistul şi Viaţa Sfântului Dimitrie cel Nou Basarabov; Cerurile grăiesc; Vasian de la Pocrov; Doctorie sufletească pentru toate durerile; De vezi că cel rău înfloreşte; De nu ţi s-au întâmplat cele dorite; De suferi vrăjmăşia cuiva; De înduri o uşoară sau grea pagubă; De-ţi moare cineva scump ţie; De îmbătrâneşti* etc. Este distins (1975) de către Guvernatorul statului Massachusetts cu „Award of Recognition", pentru activitatea culturală remarcabilă şi pentru devotament faţă de comunitate.

OPERA: *Predica în Evul Mediu*, Iaşi, 1938; *Dumnezeu este lumină*, predici, Tipografia Sfintei Monastiri Neamţu, 1938; *Biblia în Ortodoxie*, Tipografia Sfintei Monastiri Neamţu, 1939; *Iosif Naniescu*. Strălucit Mitropolit al Moldovei, cu o pref. de Î.P.S. Nicodim, patriarhul României, Tipografia Sfintei Monastiri Neamţu, 1940; *Mitropolitul Veniamin Costachi. 1768-1846,* Mânăstirea Neamţului, 1941; *Duminicile primăverii,* predici rostite în Sf. Patriarhie şi transmise prin radio, Bucureşti, 1943; *Prietenii lui Dumnezeu. Sfinţii*, predici, Bucureşti, 1946; *Maica Domnului*, Bucureşti, 1947; *Prooroci*, Bucureşti, 1947; *Apostoli*, Bucureşti, 1947; *Evanghelişti*, Bucureşti, 1947; *Sf. Trei-Ierarhi* şi *Sf. Nicolae*, Bucureşti, 1947; *Martiri*, Bucureşti, 1947; *Muceniţe*, Bucureşti, 1947; *Mari duhovnici*, Bucureşti, 1947; *Sfinţi filosofi*, Bucureşti, 1947; *Sfinţi împăraţi*, Bucureşti, 1947; *Sf. Paraschiva* şi *Sf. Filofteia*, Bucureşti, 1947; *Sf. Dimitrie Basarabov* şi *Sf. Nicodim cel sfinţit*, Bucureşti, 1947; *Mitropolitul Veniamin Costachi*. La o sută de ani de la moartea sa, conferinţă ţinută la Ateneul Român, Bucureşti, 1947; *Jesus Christ Through the Ages*, New York, 1973; *We Belong to Christ*, Detroit, Michigan, 1980; *Another World. Memories from Communist Prisons,* trad. în engleză de Rodica Maxim, New York, 1987; *Pentru ce suntem ortodocşi,* eseuri, New York, 1989; *Întreita iubire de Dumnezeu, Biserică şi Neam*, eseuri, New York, 1990; *Supremacy of God*, New York, 1991; *Sub acoperământul veşniciei,* eseuri, New York, 1995; *Reînvieri spirituale,* eseuri, New York, 1997; *Anul 2000 şi noul mileniu,* New York, 1998; *Bobâlna şi bobâlnenii*, New York, 1999; *De la Antim la Pocrov*. Mărturii şi mărturisiri, Detroit, f.a.

REFERINŢE CRITICE: George Alexe, în *Comuniunea românească* (Detroit, Michigan, Statele Unite), nr. 18-20, 1980; idem, în *Credinţa* (Detroit, Michigan, Statele Unite), nr. 5-6, 1984; Dominik Nicol, în *Acţiunea românească* (New York), nr. 36, 1984; George Alexe, în Credinţa, nr. 10-12, 1987; idem, *ibidem*, nr. 1-3, 1989; Boris Buzilă, în *România liberă,* 16 sept. 1990 (interviu); George Alexe, în *Credinţa*, nr. 7-9, 1991; idem, *Diorame şi eseuri*. Teologice şi literare, 1996; George Pietraru, în *Romanian Journal* (New York), nr. 99, 1999; *Amintirile Mitropolitului Antonie Plămădeală*. Convorbiri cu Dragoş Şeuleanu şi Carmen Dumitriu, 1999; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

VASILE Geo (numele la naştere: Vasile Gh. Gheorghe), n. 21 iun. 1942, Bucureşti. Critic literar. Fiul lui Gheorghe Vasile, muncitor, şi al Anei (n.?). Studii liceale la Colegiul „Sf. Sava" (1958-1961); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia italiană (1962-1967). Prof. în învăţământul rural la Rovine, Fierbinţi şi Frăsinet (1967-1971); bibliotecar principal la Bibl. Naţională (1971-1990); redactor la ziarul *Dimineaţa* (1991); publicist comentator la rev. *Baricada* (1992-1996). Colab. la *Luceafărul*, *România literară*, *Amphion*, *Convorbiri literare* etc. Debutează în rev. *Luceafărul* (1966). Debut editorial cu trad. vol. de versuri *Insula regăsită* de Maria Morina (1987). A publicat vol. de critică literară (*Pluralul românesc. Cartea cu preţul vieţii*, 2001; *Proza românească între milenii*, 2001; *Poezia română între milenii*, 2002; *Lumea în 80 de cărţi*, 2003) şi cronici de artă (*Pluralul românesc. Premiere de teatru şi vernisaje în anii '90*, 2001). Trad. Din L. Paniccio, D. Maria Morina şi Italo

Calvino. A tradus în lb. italiană din lirica lui Bacovia şi Eminescu. Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (2000).

OPERA: *Pluralul românesc. Cartea cu preţul vieţii*, critică literară, Bucureşti, 2001; *Pluralul românesc. Premiere de teatru şi vernisaje în anii '90*, cronici de artă, Bucureşti, 2001; *Proza românească între milenii*, critică literară, Bucureşti, 2001; *Poezia română între milenii*, critică literară, Cluj-Napoca, 2002; *Lumea în 80 de cărţi. Dicţionar de literatură străină*, critică literară, Bucureşti, 2003. Traduceri: Domenico Maria Morina, *Insula regăsită*, cuvânt înainte de M. Sorescu, Bucureşti, 1987; L. Paniccio, *Crucea de aur*, Bucureşti, 1993; Domenico Maria Morina, *Argonauţii din Strada Telegrafului*, Bucureşti, 2002; G. Bacovia, *Poeme alese/Poemi scelti*, ed. bilingvă româno-italiană, Bucureşti, 2002; I. Calvino, *Palomar*, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: C. Rogozanu, în *România literară*, nr. 2, 2002; Maria-Ana Tupan, în *Luceafărul*, nr. 6, 2002; B.-Al. Stănescu, *ibidem*, nr. 28, 2003. **(A. S.)**

VASILE Marian, n. 19 apr. 1938, com. Lişteava, jud. Dolj. Critic şi teoretician literar. Fiul lui Dumitru Vasile şi al Mariei (n. Lazăr), ţărani. Studii elementare în com. natală (1945-1952); Liceul „Fraţii Buzeşti" din Craiova (1952-1955); licenţiat al Facuălţii de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia rusă (1956-1961). Preparator la Catedra de literatură rusă a aceleiaşi Univ. (1961-1968); cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu" (1968-1999); din 1999, conferenţiar la Univ. „Spiru Haret" din Bucureşti (specialitatea teoria literaturii). Dr. în filologie cu teza *M. Bahtin. Discursul dialogic*, susţinută la Institutul de Istorie şi Teorei Literară al Acad. Române (1999). Colab. la *Ramuri*, *Luceafărul*, *Contemporanul*, *Revista de istorie şi teorie literară*, *Jurnalul literar* etc. A colaborat la vol. *Metodologia istoriei şi criticii literare* (1969), *Dicţionar de termeni literari* (1976), *Etic şi estetic* (1979), *Literatura română contemporană*. I. *Poezia* (1980), *Evoluţia şi exigenţele receptării* (1986). Debutează în *Ramuri* (1966). Publică studii de critică şi teorie literară (*Disocieri în teoria culturii şi artei moderne*, 1975; *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988; *Teoria literaturii*, 1995; *Introducere în teoria genurilor literare*, 2000; *M. Bahtin. Discursul dialogic*, 2001). Autor al romanului istoric *Olteni în cetatea de scaun* (1982).

OPERA: *Disocieri în teoria culturii şi artei moderne*, Bucureşti, 1975; *Olteni în cetatea de scaun*, roman istoric, Craiova, 1982; *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, Bucureşti, 1988; *Teoria literaturii*, Bucureşti, 1995 (ed. II, 1997; ed. III, 1999); *Noţiuni de teoria literaturii pentru învăţământul preuniversitar*, Bucureşti, 1996; *Introducere în teoria genurilor literare*, Bucureşti, 2000; *M. Bahtin. Discursul dialogic*, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: M. Zamfir, în *România literară*, nr. 41, 1989; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 44, 1989; G. Alboiu, *ibidem*, nr. 32, 1989; L. Papadima, în *Limbă şi literatură*, nr. 1, 1991; Al. Spânu, în *Luceafărul*, nr. 14, 1997. **(A. S.)**

VASILESCU Lucian, n. 23 oct. 1958, Ploieşti, jud. Prahova. Poet. Fiul lui Vasile Vasilescu, economist, şi al Emiliei (n. Tacu). Studii elementare, gimnaziale şi liceale la Ploieşti (bacalaureatul în 1977); licenţiat al Facultăţii de Tehnologia Chimizării Ţiţeiului şi Gazelor din cadrul Institutului de Petrol şi Gaze din Ploieşti (1983). Frecventează Cenaclul „Universitas" condus de M. Martin (Bucureşti). Inginer chimist la Borzeşti şi Ploieşti (1983-1989); secretar de redacţie la *Luceafărul* (1990; editează, în colab., suplimentul „de direcţie" *Nouăzeci*); şef de secţie (Dialoguri politice) la ziarul *Cotidianul* (1991-1992), apoi la *Evenimentul zilei* (1993-1994); redactor (secţia culturală) la cotidianul *Ziua* (1994-1995); secretar general de redacţie la rev. de actualitate editorială *Cartea* (1995-1996); angajat al Muzeului Literaturii Române (1997); redactor-şef al rev. *Câinele meu* (1998-2001); publisher al diviziei rev. la trustul MEDIAPRO (2001) şi senior editor al rev. de ştiinţă, tehnologie şi călătorii *Descoperă* (2003). Colab. la *Amfiteatru*, *SLAST*, *Vatra*, *Luceafărul*, *Contrapunct*, *Literatorul*, *Poesis*, *ArtPanorama* etc. Debutează în *Amfiteatru* (1988). A publicat vol. de poezie (*Evenimentul zilei*, 1995; *Ingineria poemului de dragoste*, 1996; *Sanatoriul de boli discrete*, 1996; *Spirt. Muzeul întâmplărilor de ceară*, 2000) şi publicistică (*Sisteme de supravieţuire*, 1992).

Prezent în antologia *Speaking the Silence* (2001). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1995; 1996); Premiul rev. *ArtPanorama* (1998).

OPERA: *Sisteme de supravieţuire*, publicistică, Bucureşti, 1992; *Evenimentul zieli – un poem văzut de Lucian Vasilescu*, Bucureşti, 1995; *Ingineria poemului de dragoste*, versuri, Bucureşti, 1996; *Sanatoriul de boli discrete*, versuri, Bucureşti, 1996; *Spirt. Muzeul întâmplărilor de ceară*, versuri, Bucureşti, 2000.

REFERINŢE CRITICE: D.-Silviu Boerescu, *O slăbiciune pentru pisici*, 1997; R. Munteanu, *Jurnal de cărţi*, VII, 1998; Şt. Vida Marinescu, *Proba transparenţei*, 1998; O. Soviany, *Textualism, postmodernism, apocaliptic*, 2000; Al. Cistelecan, *Top ten*, 2000; Geo Vasile, *Poezia română între milenii*, 2002; A. T. Dumitrescu, *Viaţa la zi*, 2003; H. Gârbea, *Vacanţă în infern*, 2003. **(A. S.)**

VASILIU Cezar (prenumele la naştere: Cezar-Stelian), n. 21 aug. 1939, Comarnic, jud. Prahova. Teolog şi eseist. Fiul lui Emil Vasiliu, croitor, şi al Mariei (n. Zamfirescu). Şcoala elementară la Comarnic; liceul teoretic din Sinaia (1953-1956); urmează Seminarul Teologic la Curtea de Argeş şi Bucureşti (1956-1959), Institutul Teologic din Bucureşti (1959-1963) şi Institutul Pontifical Oriental din Roma (1967-1971). Dr. în ştiinţe eclesiastice orientale la Roma, cu teza Le *relazzioni tra la Chiesa Catolica e la Chiesa Ortodossa* (1971; titlul a fost echivalat la Bucureşti, în 1976). Secretar şi redactor la *Romanian Orthodox Church News* (1971-1978); lector la Institutul Teologic din Bucureşti (1978-1982); secretar la Cancelaria Sf. Sinod (1982-1984). În 1984 solicită azil politic în Franţa şi e aproape un an (1985) administrator la Arhiepiscopia catolică din Paris. Se stabileşte în Canada (1985). Administrator la Lorron Properties din Vancouver (1986-1988), apoi lector la Univ. din acelaşi oraş, Departamentul de italiană şi spaniolă (1988-1989); prof. de italiană la YMCA (1989-1991) şi prof. de morală la Colegiul Stanislas din Montréal (din 1991); lector la Facultatea de Teologie a Univ. din Sherbrooke (din 1998). Membru fondator al Asoc. Canadiene a Scriitorilor Români (2001). Colab. la *Studii teologice*, *Biserica Ortodoxă Română*, *Glasul Bisericii*, *Cuvântul românesc* (Hamilton, Canada), *Lumea liberă* (New York, Statele Unite) etc. Din 1994, editează, la Montréal, rev. *Calea de lumină*. Debutează în *Studii teologice* (1964). Debut editorial cu vol. de eseuri *Nihil sine Deo* (1990). A publicat în ţară şi străinătate studii de patrologie şi de istorie a Bisericii. Din 1994, este preot-paroh al Misiunii Ortodoxe Române „Sf. Nicolae" din Montréal.

OPERA: *Nihil sine Deo. Eseuri teologice şi istorice*, San Diego, Statele Unite, 1990 (ed. II, Râmnicu Vâlcea, 2002); *Istorie şi credinţă*, Bucureşti, 1997; *Sfinţii neamului românesc*, Târgovişte, 2002; *Histoire de l'Eglise Orthodoxe*, I-II, Sherbrooke, Canada, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Păcurariu, *Dicţionarul teologilor români*, 1996; Vera Maria Neagu, *Teologi şi ierarhi*, I, 1997; Gh. Naghi, în *Cuvântul românesc* (Canada), sept. 2003. **(A. S.)**

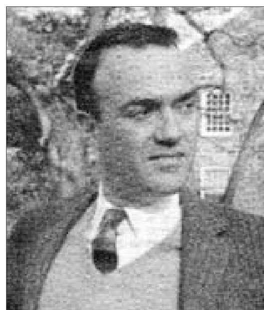

VASILIU Lucian, n. 8 ian. 1954, com. Puieşti-Bârlad, jud. Vaslui. Poet. Fiul lui Ştefan Vasiliu, preot, şi al Elisabetei (n. Prisecaru). Primele patru clase elementare în satul Ruşi, com. Puieşti-Bârlad, jud. Vaslui (1960-1964); clasele V-VIII la Bârlad (1964-1968). Urmează Liceul „M. Eminescu" din acelaşi oraş (1968-1972), apoi o şcoală postliceală de biblioteconomie la Bucureşti (1972-1974) şi Facultatea de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1977-1981). Bibliotecar al Bibl. Tehnice a Univ. „Gh. Asachi" (1974; 1976-1980) şi muzeograf la Muzeul Literaturii Române din Iaşi (1980-1989); din 1990, director al Muzeului Literaturii Române din Iaşi şi al rev. *Dacia literară*. Debutează cu poeme în *Convorbiri literare* (nr. 16, 1973). Debut editorial cu vol. de versuri *Mona-Monada* (1981), urmat de alte culegeri lirice: *Despre felul cum înaintez* (1983), *Fiul omului* (1986), *Verile după*

Conachi (1990), *Mierla de la Casa Pogor* (1994), *Dincolo de disperare* (1995), *Lucianograme* (1999) şi *Atelier de potcovit inorogi* (2003). A publicat un memorial de călătorie (*Cambei în China*, 2000) şi un vol. de proză scurtă (*Grenade şi îngeri,* 2001). Autor al miniromanului *Să alergăm împreună* (1985). Premiul Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Verile după Conachi* (1990), *Mierla de la Casa Pogor* (1994) şi *Lucianograme* (2000).

OPERA: *Mona-Monada,* versuri, Iaşi, 1981; *Despre felul cum înaintez,* versuri, Bucureşti, 1983; *Să alergăm împreună,* mini-roman, Iaşi, 1985; *Fiul omului,* versuri, Bucureşti, 1986; *Verile după Conachi,* versuri, Iaşi, 1990; *Mierla de la Casa Pogor*, antologie, pref. de E. Simion, Iaşi, 1994; *Dincolo de disperare,* antologie, Timişoara, 1995; *Lucianograme*, versuri, Botoşani, 1999; *Cambei în China*, jurnal, Iaşi, 2000; *Grenade şi îngeri,* proză scurtă, Iaşi, 2001; *Atelier de potcovit inorogi,* versuri, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 49, 1981; Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 12, 1981; C. Ivănescu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1981; E. Simion, în *România literară,* nr. 46, 1981; I. Cristofor, în *Steaua*, nr. 2, 1982; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 14, 1982; M. Niţescu, *Atitudini critice,* 1983; Val Condurache, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 1984; idem, *ibidem*, nr. 1, 1986; I. Holban, în *Cronica*, nr. 8, 1986; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 5, 1987; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 6, 1987; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 24, 1987; E. Simion, *Scriitori*…, IV; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 48, 1994; N. Busuioc, *Dialoguri ieşene,* III, 1996; I. Boldea, *Metamorfozele textului,* 1996; M. A. Diaconu, *Instantanee critice*, 1998; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 9, 1999; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 27, 1999; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 3, 2002. **(R. G. Ţ.).**

VASILIU Mircea, n. 16 iul. 1920, Bucureşti, Prozator. Fiul lui Matei Vasiliu, avocat, şi al Floricăi (n. Ţânţăreanu). Licenţiat în drept al Univ. din Bucureşti (1942; Master of Arts, 1943). Lucrează în diplomaţie în cadrul Ministerului de Externe (1943-1944), apoi secretar III la Legaţia din Washington (1946-1948). A publicat lucrări autobiografice (*The Pleasure is Mine*, 1955; *Which Way to the Melting Pot?*, 1963) şi cărţi pentru copii auto-ilustrate (*Everything is Somewhere*, 1959; *The Year Goes Round*, 1964; *Hark, the Little Angel,* 1965; *Do You Remember?*, 1966; *The World is Many Things,* 1967; *The Merry Wind,* 1967; *Mortimer, the Friendly Dragon,* 1968; *One Day in The Garden*, 1968; *What's Happening,* 1969; *The Good Night,* 1973; *Once Upon a Pirate Ship*, 1974 etc.)

OPERA: *The Pleasure is Mine,* New York, 1955; *Everything is Somewhere,* New York, 1959; *Which Way to the Melting Pot?,* Garden City, New York, 1963; *The Year Goes Round,* New York, 1964; *Hark, the Little Angel,* New York, 1965; *Do You Remember,* New York, 1966; *The World is Many Things,* New York, 1967; *The Merry Wind*, New York, 1967; *Martimer, the Friendly Dragon*, New York, 1968; *One Day in the Garden*, New York, 1968; *What's Happening,* New York, 1969; *The Most Beautiful Word,* New York, 1970; *The Good Night,* New York, 1973; *Once Upon a Pirate Ship,* New York, 1974; *A Day at the Beach,* New York, 1977 (versiune spaniolă: *Una dia en la playa,* New York, 1982).

REFERINŢE CRITICE: Miron Butariu, *O viaţă de om,* Los Angeles, 1991; *Contemporary Authors Online,* The Gale Group, 1999. **(A. S.)**

VATAMANIUC Dimitrie, n. 25 sept. 1920, Sucevița, jud. Suceava. Istoric și critic literar. Fiul muncitorului forestier Ioan Vatamaniuc și al Iustinei (n. Cazacu). Școala elementară în com. natală (1927-1935); liceul la Cernăuți (1935-1940) și Rădăuți (1940-1943; bacalaureatul la Cernăuți). Urmează Facultatea de Litere și Filosofie a Univ. din Cluj, în refugiu la Sibiu (1943-1944), apoi la Cluj (1944-1947). Dr. în filologie cu teza *Ioan Popovici-Bănățeanul*, susținută la Institutul de Istorie Literară și Folclor din București (1957; conducător științific: G. Călinescu). Prof. la Dej, jud. Cluj (1947-1953); redactor la *Almanahul literar* (1953). Aspirant, apoi cercetător la Institutul de Istorie Literară și Folclor din București (1953-1958); lector la Facultatea e Lb. și Literatura Română din capitală (1957-1961); bibliotecar la Bibl. Univ. din București (1961-1964); redactor la Centrul de Informare și Documentare Științifică (1964-1974); filolog la Acad. de Științe Sociale și Politice (1974-1975); cercetător la Muzeul Literaturii Române (1975-2001). Din 2001, membru de onoare al Acad. Române. Colab. la *Bucovina literară, Glasul Bucovinei, Contemporanul, Viața Românească, Transilvania, Vatra, Familia, Manuscriptum, Steaua, Caietele Eminescu* etc. Debutează în ziarul *Bucovina*, cu nuvela *Între primari* (1943). Debut editorial cu vol. *Schimb de experiență* (1952). Editează *Operele* lui I. Slavici (I-XIV, 1967-1987; în ed. completă, I-XX, 2000-2003). Continuă și finalizează ed. academică a *Operei* lui Eminescu (VII-XVI, 1977-1993); între 2000 și 2003 publică în șapte vol. *Operele fundamentale* ale poetului. Autor al mai multor studii monografice (*I. Popovici-Bănățeanul,* 1959; *G. Coșbuc,* 1967; *Ioan Slavici,* 1970; *Ion Slavici,* 1970; *Ion Agârbiceanu,* 1970) și biobliografii adnotate (*Ioan Slavici,* 1973; *Ion Agârbiceanu,* 1974; *Lucian Blaga,* 1976; *Tudor Arghezi,* I-II, 2000-2001). Eminescolog, preocupat de studiul biografiei poetului și a activității sale publicistice (*Publicistica lui Eminescu,* 1985; *Eminescu. Manuscrisele,* 1988; *Eminescu. Contribuții documentare,* 1993; *Eminescu și Transilvania,* 1995; *Caietele Eminescu,* 1998).

OPERA: *Subiect de nuvelă*, București, 1956; *I. Popovici-Bănățeanul*, București, 1959; *G. Coșbuc. O privire asupra operei literare*, București, 1967; *Ioan Slavici și lumea prin care a trecut*, București, 1968; *Ioan Slavici. Opera literară*, București, 1970; *Ion Agârbiceanu*, București, 1970; *Nuvela istorică românească în secolul al XIX-lea*, antologie, pref. și note de ~, București, 1972; *Ioan Slavici,* biobibliografie, București, 1973; T. Bugnariu, I. Domșa și ~, *Ioan Slavici. 1848-1925,* bibliografie, București, 1973; *Ion Agârbiceanu,* biobibliografie, București, 1974; E. Gluck, G. Neamțu și ~, *Studii și documente privind activitatea lui Ioan Slavici*, I-II, Arad, 1976; *Lucian Blaga,* biobibliografie, București, 1976; *Publicistica lui Eminescu. 1870-1877,* Iași, 1985; *Eminescu. Manuscrisele: Jurnal al formării intelectuale și al lărgirii orizontului științific*, București, 1988; *Eminescu. Contribuții documentare,* Galați, 1993; *Eminescu și Transilvania,* Cluj-Napoca, 1995; *Publicistica lui Eminescu. 1877-1883; 1888-1889,* București, 1996; *Caietele Eminescu. Mitologie și document,* București, 1998; *Lucian Blaga. Contribuții documentare,* București, 1998; *Tudor Arghezi.* Biobliografie, I-II, București, 2000-2001.

REFERINȚE CRITICE: M. Bucur, în *Revista de istorie și teorie literară*, nr. 3, 1969; A. Sasu, *Progresii*, 1972; I. Oarcăsu, *Destine și valori*, 1974; M. Zaciu, în *România literară*, nr. 39, 1977; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1986; Th. Codreanu, în *Luceafărul*, nr. 46, 1988; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 2, 1989; A. Ruja, în *Orizont*, nr. 4; 24, 1989; E. Șimăndan, *ibidem*, nr. 30, 1989; C. Cubleșan, *Eminescu în conștiința critică,* 1994; Z. Ornea, în *România literară,* nr. 23, 1997; Șt. Aug. Doinaș, în *Academica,* nr. 7-8, 2001; T. Vârgolici, în *Adevărul literar și artistic,* nr. 620, 2002. **(A. S.)**

VĂCĂRESCU Alecu, n. 1769 (?) – m. 19 nov. 1799, Tulcea. Poet. Fiul lui Ienache Văcărescu şi al Eleniţei Rizu, prima soţie a acestuia. Se ştiu puţine lucruri despre studiile urmate, dar e sigur că ele i-au oferit cel puţin contactul cu culturile greacă şi franceză. Îşi însoţeşte tatăl, exilat de Mavrogheni, la Nicopole (1788), apoi la Rhodos (1790). Ocupă câteva dregătorii: ispravnic de Dâmboviţa (1792), apoi clucer, mare clucer (1797); în 1798, e zahergiu pe 5 jud. Viaţa personală a lui **V.** acumulează catastrofele, ilustrând parcă vindicaţia unei providenţe înfricoşătoare: căsătoria cu Elenca Dudescu, din care rezultă trei copii (printre ei şi poetul Iancu Văcărescu) e nefericită, încheindu-se prin divorţ în 1797; cam în aceeaşi vreme, **V.** intră într-un acerb proces cu mama sa vitregă, Ecaterina Caragea, pentru împărţirea averii rămase de la Ienache Văcărescu; în fine, culmea nenorocirii, e acuzat că ar fi luat parte la asasinarea unei mătuşi, Veneţiana Văcărescu, de a cărei fiică se îndrăgostise. O jalbă patetică, adresată domnitorului Hangerli, îl ajută să scape cu faţa curată. Dar la suirea pe tron a noului domn, Alexandru Moruzi, duşman înveterat al Văcăreştilor, procesul e redeschis, iar, de data aceasta, calomniatorul, Scarlat Câmpineanu, se dovedeşte mai puternic. Se pare că **V.** e, în ultimă instanţă, condamnat şi trimis să-şi ispăşească pedeapsa într-o temniţă mizerabilă din Tulcea. Victimă a arbitrarului despotic, poetul îşi va sfârşi zilele în condiţii inumane, în pofida apelurilor disperate la clemenţă şi ajutor lansate mitropolitului Dositei Filitti şi câtorva prieteni.

OPERA: *Poeţii Văcăreşti. Viaţa şi opera lor poetică*, ed. îngrijită şi pref. de Paul I. Papadopol, Bucureşti, 1940; *Poeţii Văcăreşti. Scrieri alese*, ed. îngrijită de Elena Piru, introducere de Al. Piru, Bucureşti, 1961; *Poeţii Văcăreşti*. *Opere*, ed. critică, studiu introductiv, note, glosar, bibliografie şi indice de C. Cârstoiu, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Istoria*..., I-XVIII; I. C. Filitti în, *Preocupări literare*, nr. 1, 1936; G. Călinescu, *Istoria*...; Al. Piru, *Poeţii Văcăreşti*, 1967; M. Anghelescu, *Preromantismul românesc*, 1971; P. Cornea, *Originile*...; N. Camariano, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1980; E. Simion, *Dimineaţa poeţilor*, 1980; V. Petrescu, *Văcăreştii. O dinastie poetică,* 2003. **(P. C.)**

VĂCĂRESCU Elena, n. 3 oct. 1864, Bucureşti – m. 17 febr. 1947, Paris. Poetă. Ultima reprezentantă a dinastiei literare a Văcăreştilor. Fiica lui Ioan Văcărescu, ministru plenipotenţiar şi a Eufrosinei, (n. Fălcoianu), descendentă a unei vechi familii boiereşti muntene. Educaţia începută la Văcăreşti e desăvârşită, după 1879, la Paris unde audiază cursurile la Sorbona. Prin Sully Prudhomme dobândeşte cunoştinţe de artă poetică şi acreditare în saloanele literare ale epocii. Debutează cu placheta *Chants d'Aurore* (1886), premiată, ca şi *Rapsodul Dâmboviţei* (1900), de Acad. Franceză. Publică *Nuits d'Orient. Folk-lore roumain* (1907) şi romanele *Amor vincit* (1909), *Le Sortillège* (1911), *La Dormeuse éveillée* (1914). Prietenii durabile cu Maurice Barrès, Anatole France, Francis Jammes, Marcel Proust ş. a. Colab. la *Revue des deux mondes, Figaro, The Contemporary Review, Convorbiri literare* ş. a. Conferenţiară cu renume european, se numără printre întemeietorii faimoasei tribune *L'Université des Annales* (1906), iar la Bucureşti a Cercului Analelor (1913). Activitate neîntreruptă ca delegată a României la Liga Naţiunilor (1920-1940). Prima femeie primită în Acad. Română (1925). Cavaler al Legiunii de onoare (1927). Fondatoare a Comitetului Internaţional pentru Difuzarea Artelor şi Literelor prin Cinematograf (1930). Misiuni diplomatice, conferinţe, comitete şi jurii literare internaţionale, prezenţă publicistică, prestigioase colab. literare trasează conturele personalităţii marcante a „ambasadoarei române", lăsând în umbră imaginea poetei şi scriitoarei de lb. franceză.

OPERA: *Chants d'Aurore*, Paris, 1886; *Le Rhapsode de la Dambovitza,* Bucarest, 1892; *L'Ame sereine*, Paris, 1896; *Lueurs et Flammes*, Paris, 1903; *Quings and Queens I have known,* London and New York, 1904; *Pe urma dragostei*, Bucureşti,

1905; *Chants du Cobzar*, Paris, 1905; *Nuits d'Orient. Folk-lore roumain,* Paris, 1907; *The Queens friend,* London, 1907; *La Jardin passioné*, Paris, 1908; *Amor vincit,* roman, Paris, 1909; *Le Sortillège*, roman, Paris, 1911; *Le Cobzar*, Paris, 1912 (în colab. cu P. Milliet); *La Dormeuse éveillée*, Paris, 1914; *Vraja*, Bucureşti, 1922; ~ şi Contesa de Noailles, *Miresme de departe*, în versuri româneşti de A. Pop Marţian şi Şt. Bălceşti, Bucureşti, 1926; *Dans l'or du soir*, Paris, 1927; *Projections colorées*, Paris, 1928; *Memorial sur le monde mineur*, Paris, 1946; ~ şi Ana de Noailles, *Versuri*, în româneşte de D. Botez şi L. Iliescu, cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Bucureşti, 1971; *Scrieri alese*, ed. îngrijită, pref., note şi bibliografie de I. Stăvăruş, Bucureşti, 1975; *Ţara mea*, culegere de versuri patriotice, pref. şi note de Sevastia Bălăşescu, Bucureşti, 1977; *Memorii*, selecţie şi trad. de Aneta Stăvăruş, pref. şi note de I. Stăvăruş, Cluj-Napoca, 1989; *Mi-am pus iubirea,* trad. de D. Botez, Bucureşti, 1995; *Versuri alese,* ed. de Elena Piru, Bucureşti, 1997; *Femei celebre,* trad. de Ileana Scipione, Bucureşti, 1998; *Din amintirile Elencuţei Văcărescu,* trad. de Măriuca Vulcănescu şi I. Fălcoianu, Bucureşti, 2000; *Memorial în mod minor,* trad. de Anca-Maria Christodorescu, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: B. P. Hasdeu, în *Revista nouă*, nr. 5, 1889; N. Iorga, în *Sămănătorul*, nr. 27, 1903; Şt. Fălcoianu, în *Adevărul*, 27 ian., 1904; A. D. Xenopol, în *Românul literar*, nr. 40, 1905; N. Apostolescu, *L'Influence des Romantiques Français sur la Poésis roumaine*, 1909; N. Iorga, în *Ramuri*, nr. 7-8, 1925; idem, în *Universul literar*, nr. 26, 1925; V. Munteanu, în *Gândirea*, nr. 6-8, 1926; idem, în *Universul literar*, nr. 10, 1928; Camil Petrescu, în *Universul literar*, nr. 10, 1928; *Hommage à Hélène Vacaresco*, 1937; G. Călinescu, *Istoria...*; P. Comarnescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 4, 1947; Michaela Catargi*, Paris, astăzi şi mâine*, 1947; G. Cuibuş, în *Familia*, nr. 12, 1966; Aug. Z. N. Pop, în *România literară*, nr. 44, 1968; C. Turcu, în *Revue roumaine d'histoire*, tom VII, 1968; Sarina Gassvan, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1972; Cella Delavrancea, în *Luceafărul*, nr. 6, 1973; I. Stăvăruş, *Elena Văcărescu*, 1974; M. Zaciu, în *Viaţa Românească*, nr. 2, 1975; I. Stăvăruş, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1977; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 11, 12, 30, 1977; Gabriela Dumitrescu, în *Manuscriptum*, nr. 1-2, 1983; A. Gurghianu, în *Steaua*, nr. 6, 1987; Cella Delavrancea, *Dintr-un secol de viaţă*, 1987; Al. Ciorănescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 299, 1995; Maria Platon, în *Cronica,* nr. 1-2, 1997; *Hélène Vacaresco: une grande européenne,* 1996; St. Viorica Rujan, *Trois cas d'integration dans l'espace culturel franşais,* 2003. **(D. C.)**

VĂCĂRESCU Iancu, n. 1792, Bucureşti – m. 3 mart. 1863, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul lui Alecu Văcărescu şi al Elencăi Dudescu. Învaţă în casă cu emigrantul francez Colson, apoi la Viena (1804-1810). Revenit în ţară, e surghiunit la Buzău „pentru oareşcare pricină a tinereţelor", dar disgraţia nu durează mult. Ocupă în urmă isprăvnicia de Târgovişte, iar sub Alexandru Şuţu e logofăt (1818). Adept al luminării, sprijină înfiinţarea teatrului grecesc din Bucureşti, pentru care şi traduce *Moartea lui Cezar* de Voltaire. Rolul său e îndeosebi important în promovarea culturii naţionale: ajută la aşezarea învăţământului lui Gh. Lazăr şi organizarea primelor reprezentaţii teatrale româneşti, pe care le salută prin proologul *Saturn* (1819), aşa cum o face de altfel şi cu ocazia altor iniţiative în sensul propăşirii: promulgarea pravilei lui Caragea (1815) ori instalarea tipografiei de la Cişmeaua lui Mavrogheni (1818). Deşi simpatizant al revoluţiei lui Tudor Vladimirescu, se refugiază în 1821 la Braşov, unde participă la activitatea soc. întemeiate de Gr. Băleanu, C. Câmpineanu şi unchiul său, Nicolae Văcărescu. În timpul administraţiei lui Kiseleff ajunge în opoziţie, fiind exilat pe 6 luni, la moşia sa Motăieni. Ulterior, se căsătoreşte cu Ecaterina Cantacuzino-Paşcani, cu care va avea 8 copii, între care pe Ioan, fost ministru plenipotenţiar la Paris, tatăl poetei Elena Văcărescu. Publică vol. de *Poezii alese* (1830). În 1834, spre a face faţă unei situaţii de jenă financiară, intră în magistratură: e preşedinte al Divanului judecătoresc din Bucureşti (1834-1836) iar, la 1848, membru al Înaltei Curţi. Pe plan politic, ajunge deputat în Adunarea Obştească, la 1841, şi îşi pune fără succes candidatura la domnie, în 1842. În 1843 e preşedinte

al Asoc. literare, dar vol. conţinând culegerea completă a poeziilor sale (*Colecţie din poeziile d-lui marelui logofăt~,* 1848), trece puţin observat, poate şi din cauza evenimentelor. Animator al culturii, asociat marilor elanuri ale epocii de resurecţie naţională din primele decenii ale veacului, **V.** rămâne un poet de tranziţie, sensibil la înnoirile romantice, dar în fond incapabil să treacă Rubiconul, din cauza unui clasicism de factură, dacă nu de natură, manifest în conceptualismul şi frigiditatea retorică a limbajului.

OPERA: *Poezii alese*, Bucureşti, 1830; *Ermiona, mireasa lumii celeilalte*, tragedie patetică în cinci acturi tradusă din nemţeşte de~, Bucureşti, 1834; *Regulu*, tragedie în cinci acte, din lb. germană tradusă de~, Bucureşti, 1834; *Grădinaru orb sau aloiul înflorit*, comedie cu cântece în două acte, tradusă de~, Bucureşti 1836; *Adevărul*, Bucureşti 1843; *Bertrand şi Raton*, Bucureşti, 1846; *Dragoste din copilărie*, Bucureşti, 1846; *Napoleon la Şoen-Brun şi Sânta Elena*, Bucureşti, 1847; *Colecţie din poeziile dlui marelui logofăt~*, pref. I. Voinescu II, Bucureşti, 1848; *Britanicu*, tragedie în cinci acte de J. Racine, trad. de ~, Bucureşti, 1861; *Poeziile Văcăreştilor*, ed. îngrijită de M. Dragomirescu şi Em. Gârleanu, pref. de Al. Odobescu, Bucureşti, 1908; *Corespondenţa literară între Nicolae şi Iancu Văcărescu*, ed. îngrijită şi pref. de I. Vârtosu, Bucureşti, 1938; *Poeţii Văcăreşti. Viaţa şi opera lor poetică*, ed. îngrijită şi pref. de Paul I. Papadopol, Bucureşti, 1940; *Poeţii Văcăreşti. Scrieri alese*, ed. îngrijită de Elena Piru, introducere de Al. Piru, Bucureşti, 1961; *Poeţii Văcăreşti. Opere,* ed. critică, studiu introductiv, note, glosar, bibliografie şi indici de C. Cârstoiu, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: A. I. Odobescu, în *Revista română pentru ştiinţe, litere şi arte*, I, 1861; G. Bogdan-Duică, *Istoria literaturii române moderne. Întâii poeţi munteni*, 1923; Ariadna Camariano, *Influenţa poeziei lirice neogreceşti asupra celei româneşti*, 1935; G. Călinescu, Istoria...; G. Ivănescu, în *Contribuţii la istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea*, II, 1958; Al. Piru, *Poeţii Văcăreşti*, 1967; D. Popovici, *Romantismul...*; D. Păcurariu, *Clasicismul românesc*, 1971; M. Anghelescu, *Preromantismul românesc*, 1971; P. Cornea, *Originile...*; Ov. Papadima, *Ipostaze ale iluminismului românesc*, 1975; Roxana Sorescu, în *Structuri tematice şi retorico-stilistice în romantismul românesc*, 1976; E. Simion, *Dimineaţa poeţilor*, 1980; V. Petrescu, *Iancu Văcărescu,* 2002; idem, *Văcăreştii. O dinastie poetică,* 2003. **(P. C.)**

VĂCĂRESCU Ienache, n. 1740 (?) – m. 12 iul. 1797. Poet. Descendentul unei vechi şi influente familii boiereşti, fiul boierului (logofăt, vistier, mare ban) Ştefan Văcărescu şi al Catincăi (n. Done). Cărturar, poliglot (ştia câteva limbi moderne europene şi orientale), om politic proeminent, poet, **V.** deţine înalte dregătorii (de cinci ori vistiernic, mare spătar – 1780, mare ban – 1795, fiind favoritul unor domnitori, îndeosebi al lui Al. Ipsilanti, cu care colaborează la întocmirea faimosului său *Codice de legi*. Cunoaşte însă şi perioade mai dificile: se refugiază la Braşov în timpul războiului ruso-turc, încheiat prin Pacea de la Kuciuk-Kainargi, este exilat de Nicolae Mavrogheni la Nicopole, apoi în Rhodos (1788-1790) şi îşi trăieşte ultimii ani în vrajbă cu domnitorul Alexandru Moruzi. Ipoteza morţii prin otrăvire nu este exclusă. Lui **V.** i se datorează una din cele dintâi *Gramatici* tipărite (1787), două dicţionare în ms (turco-român, româno-turc; germano-român, româno-german), o *Istorie a prea puternicilor împăraţi otomani* în ms (cu savuroase pagini memorialistice), o culegere de documente referitoare la români scoase din arhive otomane (lucrare pierdută). Cea mai importantă latură a activităţii creatoare a lui **V.** rămâne poezia. Deşi de mică întindere, opera sa este definitorie pentru momentul constituirii lirismului cult în Ţările Române, ea fixează o ipostază specifică a anacreontismului nostru (caracterizată de infuzia folclorică în ritualul erotic manierist, de influenţă neogrecească).

OPERA: *Observaţii sau băgări de seamă asupra regulelor şi orânduelelor gramaticii rumâneşti...*, Râmnic, 1787 (ed. II, Viena, 1787); *Istorie a prea puternicilor împăraţi otomani*, în Al. Papiu Ilarian, *Tezaur de monumente istorice pentru români*, II, 1863; *Poeziile Văcăreştilor*, ed. îngrijită de M. Dragomirescu şi E. Gârleanu, pref. de Al.

Odobescu, Bucureşti, 1908; *Poeţii Văcăreşti. Viaţa şi opera lor poetică*, ed. îngrijită şi pref. de Paul I. Papadopol, Bucureşti, 1940; *Poeţii Văcăreşti. Versuri alese*, ed. îngrijită de Elena Piru, introducere de Al. Piru, Bucureşti, 1961; *Poeţii Văcăreşti. Opere*, ed. critică, studiu introductiv, note, glosar, bibliografie şi indice de C. Cârstoiu, Bucureşti, 1989; *Versuri alese,* ed. de Elena Piru, pref. de al. Piru, Bucureşti, 1997; *Istoria othomanicească,* ed. critică, studiu introductiv, note şi glosar de G. Ştrempel, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: A. I. Odobescu, în *Revista română pentru ştiinţe, litere şi arte*, I, 1861; N. Iorga, *Versuri nouă ale lui Ienăchiţă Văcărescu*, 1913; G. Pascu, *Istoria literaturii române din secolul al XVIII-lea*, 1927; N. Iorga, în *Omagiu lui Ion Bianu*, 1927; Ariadna Camariano, *Influenţa poeziei lirice neogreceşti asupra celei româneşti*, 1935; D. Găzdaru, în Arhiva, nr. 1-2, 1936; N. Camariano, în *Studii italiene*, III, 1936; N. A. Gheorghiu, în *Viaţa Românească*, nr. 12, 1939; G. Călinescu, Istoria...; D. Popovici, *Studii literare*, I, 1942; N. Tcaciuc-Albu, *Ienăchiţă Văcărescu. Viaţa, operele, influenţele străine*, 1943; D. Popovici, *La littérature...*; Petre V. Haneş, în *Limbă şi literatură*, IV, 1960; Al. Piru, *Poeţii Văcăreşti*, 1967; A. Nestorescu, în *Studii de limbă literară şi filologie*, I, 1969; P. Cornea, *Originile...*; C. Cârstoiu, *Ianache Văcărescu. Viaţa şi opera*, 1974; Ov. Papadima, *Ipostaze ale iluminismuluui românesc*, 1975; D. Simonescu, N. Vasilescu-Capsali, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1979; E. Simion, *Dimineaţa poeţilor*, 1980; V. Petrescu, *Văcăreştii. O dinastie poetică,* 2003. **(P. C.)**

VĂCĂRESCU Nicolae, n. 1785 (?) – m. 12 oct. 1825, Braşov. Poet. Fiul lui Ienache Văcărescu şi al Ecaterinei Caragea, cea de-a treia soţie a sa. Primeşte o educaţie grecească şi franţuzească, aşa cum se obişnuia în casele mari. Se căsătoreşte, în 1814, cu Luxandra Băleanu, apropiindu-se, ca ginere al logofătului Grigore Băleanu, de cercurile eteriste. Căminar, apoi vornic, e însărcinat de boieri, dat fiind că era socotit „om cu durere de patrie, cu iscusinţă şi cu bune măsuri”, să oprească marşul lui Tudor Vladimirescu spre Bucureşti. Nereuşind să obţină capitularea răzvrătitului prin bună învoială, îşi depune mandatul şi se refugiază la Braşov, nu înainte însă de a semna, la 18 mart. 1821, o adresă către ţar, cerând ajutor împotriva ameninţării otomane. La Braşov, unde se va şi stinge din viaţă, **V.** înfiinţează, împreună cu socrul său, Grigore Băleanu, cu Const. Câmpineanu, Dinicu Golescu şi alţi boieri o soc. culturală urmărind stimularea trad., elaborarea unui dicţionar şi a unei gramatici etc. Poet cu activitatea restrânsă, considerându-se singur „slab în condei şi în idei”, **V.** nu dezonorează titlurile de merit ale familiei: versurile sale continuă linia manierismului anacreontic, aducând pe-alocuri neaşteptate inflexiuni folclorice şi preromantice.

OPERA: *Poeziile Văcăreştilor*, ed. îngrijită de M. Dragomirescu şi E. Gârleanu, pref. de Al. Odobescu, Bucureşti, 1908; *Corespondenţa literară dintre Nicolae şi Iancu Văcărescu*, ed. îngrijită şi pref. de I. Vârtosu, Bucureşti, 1938; *Poeţii Văcăreşti. Viaţa şi opera lor poetică*, ed. îngrijită şi pref. de Paul I. Papadopol, Bucureşti, 1940; *Poeţii Văcăreşti. Scrieri alese*, ed. îngrijită de Elena Piru, introducere de Al. Piru, Bucureşti, 1961; *Poeţii Văcăreşti*. *Opere*, ed. critică, studiu introductiv, note, glosar, bibliografie şi indice de C. Cârstoiu, Bucureşti, 1982.

REFERINŢE CRITICE: I. Heliade-Rădulescu, în *Curierul românesc*, nr. 99, 1839; N. Iorga, *Istoria...*, XVIII, II; G. Călinescu, *Istoria...*; Al. Piru, *Poeţii Văcăreşti*, 1967; P. Cornea, *Originile...*; Al. Săndulescu, *Literatura epistolară*, 1972; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1977; E. Simion, *Dimineaţa poeţilor*, 1980; V. Petrescu, *Văcăreştii. O dinastie poetică,* 2003. **(P. C.)**

VĂDAN Ion, n. 1 oct. 1949, satul Gelu, com. Baba Novac, jud. Satu-Mare. Poet şi prozator. Fiul lui Traian Vădan, funcţionar, şi al Elisabetei (n. Stan). Şcoala generală în satul natal (1956-1963); Liceul „Mihai Eminescu” din Satu-Mare (1963-1967); studii postli-

ceale de contabilitate la Baia Mare (1967-1968). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-italiană (1968-1973); masterat în managementul întreprinderilor private, la Satu-Mare (1999). Prof. la Scoala generală din Mesteacăn, com. Halmeu, jud. Satu-Mare (1973-1974); metodist la Clubul tineretului din Satu-Mare (1974-1975); metodist la Centrul judeţean al creaţiei populare şi al Şcolii populare de artă (1975-1989; director între 1980-1989). Redactor la ziarul *Gazeta de Nord-Vest* (1989-1994); director general al primului post de radio şi al televiziunii private din Satu-Mare (1993-1999); din 1999, director general al Editurii Dacia. Membru fodnator al Casei de editură „Pleiade" (1990-1995) şi al rev. *Pleiade* (1990-1991), *Arena* (1990-1991), *Poesis* (1991) şi *Piaţa literară* (2002-2003). Colab. la *Tribuna, Familia, Echinox, Luceafărul, Poesis, Convorbiri literare* etc. Prezent în antologiile *Pagini maramureşene* (1967), *Popas printre poeţii tineri* (1974), *Caietul debutanţilor* (Editura Albatros, 1977), *Ierarhiile pergamentelor* (1995), *Antologia copilăriei* (1998), *Vise într-o linişte sumeriană* (1999) etc. Debutează în ziarul *Drapelul roşu din Satu-Mare* (1966). Debut editorial cu vol. de versuri *Borgum centenarium* (1983). Premiul rev. *Tribuna* (1980); Premiul rev. *Poesis* (1998); Premiul Uniunii Scritorilor (2000).

OPERA: *Borgum centenarium*, versuri, Bucureşti, 1983; *Izvor regăsit*, versuri, Bucureşti, 1988; *Laudă pământului*, versuri, Bucureşti, 1990; *O trăsură cu pitici,* versuri pentru copii, Satu-Mare, 1992 (ed. II, 1998); *Litera T,* versuri, Satu-Mare, 1995; *Don Juan în provincie*, Timişoara, 1996; *Iarba magnetică,* versuri, postfaţă de G. Vulturescu, Bucureşti, 1997; *Fuga din urbe,* versuri, Timişoara, 1997; *Elegii din cariera de marmură,* Cluj-Napoca, 1998; *Lupta cu îngerul/Kampf mit dem engel,* versuri, Cluj-Napoca, 1999; *Scrisori către Edith Södergran,* I-II, Bucureşti, 1999; *Weekend în infern,* versuri, pref. de Şt. Borbély, Botoşani, 2000; *Elegii din Nordburg,* versuri, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: V. Niţă, în *Flacăra*, nr. 3, 1984; V. Igna, în *Tribuna*, nr. 46, 1988; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 11, 1989; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 30, 1991; Al. Pintescu, în *Poesis*, nr. 10-11, 1995; Gh. Mocuţa, în *Arca*, nr. 4-6, 1996; L. Grăsoiu, în *Luceafărul*, nr. 28, 1997; M. A. Diaconu, *Feţele poeziei,* 1999; Şt. Borbély, în *Hyperion*, nr. 2, 2000; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 10, 2000; N. Oprea, în *Contemporanul*, nr. 11, 2002; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 10, 2003. **(A. S.)**

VÂRGOLICI Ştefan G., n. 13 oct. 1843, com. Borleşti, jud. Neamţ – m. 20 iul. 1897, Iaşi. Poet, critic, traducător. A urmat cursurile secundare la Acad. Mihăileană, iar pe cele superioare la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Iaşi. După licenţă (1864), şi-a continuat studiile la Madrid, la Paris, unde obţine doctoratul în litere, şi la Berlin. A fost prof. secundar la Bârlad şi Iaşi, iar din 1875 prof. la Catedra de lb. şi literatura franceză, transformată în Catedra de istoria literaturilor moderne, mai cu seamă a celor neolatine, a Univ. din Iaşi. Un timp, inspector general în învăţământul secundar. Din 1871, membru al „Junimii", participând activ la toate formele de manifestare ale acesteia: şedinţe de cenaclu, „prelecţiuni populare", publicaţii. A debutat publicistic cu versuri în rev. lui Hasdeu, *Din Moldova*, în 1862. A mai colaborat la *Fulgerul* şi *Trompeta Carpaţilor*, pentru a rămâne apoi fidel *Convorbirilor literare.* A publicat poezii orig., studii literare şi filologice, art. critice şi numeroase trad., rămase în paginile rev. menţionate. În vol. a apărut doar nuvela *Recrutul*, trad. după H.Conscience (1873). Pentru nevoi didactice a scos *Gramatica limbei latine*, I-II (1875-1883) şi a îngrijit editarea unor texte, ca *Phaedri Augusti liberti Fabulae. Fabulele lui Fedru sclavul liberat a lui August* (1875). A semnat şi S. Vârgolici, S. G. Vargolici, St. G. Vârgolici.

OPERA: *Gramatica limbei latine pentru gimnazii şi licee. Partea I. Etimologia*, Iaşi, 1875; *Gramatica limbei latine. Partea II. Sintaxa*, Iaşi, 1883. Traduceri: Henric Conscience, *Flori de câmp. Recrutul*, trad. de ~, Bucureşti, 1873.

REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, *Critice*, 1874; A. Naum, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 1898; I. Negruzzi, *Amintiri din „Junimea"*, [1923]; G. Panu, *Amintiri de la Junimea din iaşi*, I-II, f.a.; C. Săteanu, *Figuri din Junimea*, f.a.; I. E. Torouţiu şi Gh. Cardaş, *Studii şi documente literare*, I, 1931; Al. Popescu-Telega, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 1, 1942; I. Maftei, *Personalităţi ieşene*, III, 1978; I. Maftei, în *Cronica,* nr. 7, 1997. **(S. I.)**

VÂRGOLICI Teodor, n. 12 febr. 1930, com. Valea Cânepii, jud. Brăila. Istoric literar. Fiul lui Constantin Vârgolici, preot, şi al Zenobiei (n. Vasilescu), învăţătoare. Şcoala primară în com. natală (1937-1941); urmează Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila (1941-1949). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1949-1953). Student fiind, e numit preparator (1952-1953) la Institutul de Istorie Literară şi Foclor al Acad. (devenit ulterior Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu”); la acelaşi Institut e apoi cercetător ştiinţific (1953-1966) şi cercetător ştiinţific principal (1968-1969). Între 1966 şi 1968, director adjunct al Muzeului Literaturii Române. Între 1969 şi 1991 e redactor-şef al Editurii Minerva. Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti (1971) cu teza *Dimitrie Bolintineanu şi epoca sa.* A colaborat la *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor, Tânărul scriitor, Gazeta literară, România literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Tribuna, Steaua, Adevărul literar şi artistic* etc. Debutează cu poezia *Naufragiu* în rev. *Facla* din Brăila (15 nov. 1946). Debut editorial cu vol. *Începuturile romanului românesc* (1956). Autor de monografii şi micromonografii (*Alecu Russo,* 1964; *Doi nuvelişti: Emil Gârleanu şi I. A. Bassarabescu,* 1965; *Dimitrie Anghel,* 1966; *Gala Galaction,* 1967; *Mateiu I. Caragiale,* 1970; *Dimitrie Bolintineanu şi epoca sa,* 1971; *Introducere în opera lui Dimitrie Bolintineanu,* 1972; *Perpessicius,* 1974), sinteze literare şi culturale (*Ecourile literare ale cuceririi independenţei naţionale,* 1976; *Interferenţe literare româno-franceze,* 1977; *Epopeea naţională în literatura română,* 1980; *Scriitorii români şi unitatea naţională,* 1988) şi culegeri de studii (*Retrospective literare,* 1970; *Comentarii literare,* 1971; *Aspecte istorico-literare,* 1973; *Scriitori şi opere,* 1978). Un volum este dedicat *Prieteniei literare* (1975). A prefaţat şi îngrijit ed. din scriitori români, principalii beneficiari ai osetenelilor sale în acest domeniu fiind D. Bolintineanu şi Gala Galaction. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1981 pentru vol. I din ed. de *Opere* a lui D. Bolintineanu; Premiul Acad. pe 1986 pentru vol. *Aspecte ale romanului românesc din secolul al XIX-lea;* Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1988 pentru editarea operei lui Panait Istrati; Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1998 pentru ed. *Jurnalului* lui Gala Galaction.

OPERA: *Începuturile romanului românesc*, Bucureşti, 1956 (ed. II, revăzută şi completată, 1963); *Alecu Russo*, Bucureşti, 1964; *Doi nuvelişti: Emil Gârleanu şi I. A. Bassarabescu*, Bucureşti, 1965; *Dimitrie Anghel*, Bucureşti, 1966; *Gala Galaction*, Bucureşti, 1967; *Mateiu I. Caragiale*, Bucureşti, 1970; *Retrospective literare*, Bucureşti, 1970; *Comentarii literare*, Bucureşti, 1971; *Dimitrie Bolintineanu şi epoca sa*, Bucureşti, 1971; *Introducere în opera lui Dimitrie Bolintineanu*, Bucureşti, 1972; *Aspecte istorico-literare*, Bucureşti, 1973; *Perpessicius*, Bucureşti, 1974; *Prietenia literară*, Bucureşti, 1975; *Ecourile literare ale cuceririi independenţei naţionale*, Bucureşti, 1976; *Interferenţe literare româno-franceze*, Bucureşti, 1977; *Scriitori şi opere*, Bucureşti, 1978; *Epopeea naţională în literatura română*, Bucureşti, 1980; *Clasici şi contemporani,* Bucureşti, 1982; *Aspecte ale romanului românesc din secolul al XIX-lea*, Bucureşti, 1985; *Scriitorii clasici şi armata română*, Bucureşti, 1986; *Idei şi idelauri literare*, Bucureşti, 1987; *Scriitorii români şi unitatea naţională*, Bucureşti, 1988; *Eminescu şi marii săi prieteni*, Bucureşti, 1989; *Mari scriitori români,* Bucureşti, 1998; *Portrete şi analize literare,* Bucureşti, 2001; *Istoricul Societăţii Scriitorilor Români,* Bucureşti, 2002; *Corpusul receptării critice a operei lui Eminescu.* Secolul XIX, I-III, Bucureşti, 2002 (în colab. cu I. Oprişan); *Caleidoscop literar,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: O. Papadima, în *Luceafărul*, 27 febr. 1965; Perpessicius, în *Gazeta literară*, 29 sept. 1966; 16 nov. 1967; Al. Piru, în *România literară*, 22 ian. 1970; D. Micu, *ibidem*, 17 febr. 1972; G. Dimisianu, *ibidem*, nr. 2; 34, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, 10 dec. 1976; V. Cristea, în *România literară*, nr. 42, 1977; Ş. Cioculescu, *ibidem*, nr. 19, 1977; E. Manu, *ibidem*, nr. 14, 1979; Z. Ornea, *ibidem*, nr. 7, 1980; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 4, 1982; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 17, 1982; M. Ungheanu, *Exactitatea admiraţiei*, 1985; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 35, 1985;

G. Muntean, *ibidem*, nr. 19, 1986; C. Trandafir, *ibidem*, nr. 2, 1988; A. Tudor, *ibidem*, nr. 7, 1989; C. Stănescu, în *Adevărul,* 12 febr. 2000; G. Dimisianu, în *România literară,* 17 dec. 2002; L. Grăsoiu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2003; Al. Săndulescu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 660, 2003. **(A. S.)**

VELCIU Dumitru, n. 11 nov. 1923, Bucureşti – m. 20 oct. 1994, Bucuresti. Istoric literar. Licenţiat al Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti (1947) şi al Acad. de Studii Economice (1962). Deşi şi-a desfăşurat toată activitatea până la pensionare (în 1988) ca economist la Centrocoop, pasiunea vieţii sale a fost cercetarea cronicilor şi a cronicarilor, căreia i-a sacrificat tot timpul său liber, toate resursele unei curiozităţi şi ale unui spirit analitic plin de inventivitate. A debutat în paginile anuarului *Limbă şi literatură* cu o bibliografie a lui Ion Neculce, acelaşi cronicar fiind şi eroul unei biografii publicate în 1968. Cercetările sale (*Ion Neculce,* 1968; *Miron Costin. Interpretări şi comentarii,* 1973; *Grigore Ureche,* 1979; *Cronicarul Radu Popescu*, 1987) se disting printr-o enormă informaţie şi prin refuzul oricăror idei preluate de-a gata, prin capacitatea de a lua în considerare diversitatea umană, motivaţiile complexe ale autorilor medievali, trăsătură căreia i se datorează şi aerul de prospeţime introdus de studiile sale într-un domeniu mai degrabă încremenit în stereotipie, precum şi numeroase ipoteze îndrăzneţe (despre paternitatea lui Costin asupra unor versuri tipărite în psaltirea lui Dosoftei, despre Sava Ieromonahul ca autor al cronicii anonime a Moldovei dintre 1661-1709, despre paternitatea lui Axinte Uricariul asupra unui fragment de cronică).

OPERA: *Ion Neculce,* Bucureşti, 1968; *Miron Costin. Interpretări şi comentarii,* Bucureşti, 1973; *Grigore Ureche*, Bucureşti, 1979; *Cronciarul Radu Popescu,* Bucureşti, 1987; *Miron Costin: raporturile literare cu contemporanii şi posteritatea sa istoriografică,* Bucureşti, 1995.

REFERINŢE CRITICE: M. Anghelescu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1979; idem, în *România literară,* nr. 39, 1987; A. Pippidi, în *Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol”,* Iaşi, 1988, partea I; Cătălina Velculescu, în *Limbă şi literatură*, nr. 2, 1989. **(M. A.)**

VELEA Dumitru, n. 29 ian. 1948, satul Cioflan, com. Dăneasa, jud. Olt. Poet, eseist şi dramaturg. Părinţii: Petre Velea şi Dumitru Zisu Bălaşa, ţărani. Studii elementare în localităţile Cioflan şi Gostavăţu; liceul la Drăgăşani; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Craiova (1973). Referent literar (1976-1979), secretar literar (1979-1991) şi director (din 1991) la Teatrul de Stat (Teatrul Dramatic „I. D. Sârbu”) din Valea Jiului, Petroşani; consilier cultural judeţean (1991). Colab. la *Ramuri*, *Orizont*, *România literară*, *Literatorul*, *Tribuna*, *Transilvania*, *Familia*, *Apostrof*, *Caiete critice*, *Astra* etc. Membru fondator al rev. *Cadran universitar* (1972), *Caiete subterane*, Petroşani (1984) şi *Solstiţiu*, Petroşani (1990). A înfiinţat Editura şi Fundaţia Culturală „Ion D. Sârbu” din Petroşani. Debutează în rev. *Argeş* (1967). Premiere absolute la Teatrul Dramatic „I. D. Sârbu”: *Baboiul*, dramatizare după I. L. Caragiale (1995), *Frumoasa lumii*, după basmul cu acelaşi titlu de M. Eminescu (1996), *Cântarea măscăriciului* (1996), *Ispita* (1997), *Metronomul de apă* (2001), *Muntele de sticlă* (2002), *Femeia cu sacoşele* (2003).

OPERA: *Lucifera*, versuri, Bucureşti, 1973; *Banchetul*, eseuri, Bucureşti, 1984; *Zilele de pe urmă*, teatru, Petroşani, 1994; *Cuvintele fără orizont*, psalmi, Petroşani, 1995; *Odette*, versuri, Petroşani, 1995; *A doua navigaţie*, versuri, Petroşani, 1997; *Muntele de sticlă*, teatru, Petroşani, 1997; *Simplu*, versuri, Petroşani, 1998; *Metronomul de apă/The Water Metronome*, dramă, Bucureşti, 1998; *Taurul lui Phalaris*, eseuri, Petroşani, 1998; *Pânza de in*, versuri, Bucureşti, 1999; *Nisipul cu oase*, versuri, Petroşani, 1999; *Fărâme de piatră*, versuri, Petroşani, 2000; *Uşa bătută în cuie*, teatru, Petroşani, 2000; *Du-te şi fă la fel!*, eseuri, Petroşani, 2001; *Locul gol*, versuri, Craiova, 2002; *Ţara*

căpuşelor, egloge, pref. de M. Barbu, Craiova, 2002; *Podul umblător*, teatru, pref. de M. Barbu, Petroşani, 2003.

REFERINŢE CRITICE: E. Dumitraşcu, în *Ramuri*, nr. 6, 1985; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 6, 1996; C. Cubleşan, *ibidem*, nr. 2-3, 1997; M. Barbu, *Trăind printre carţi*, 2001. **(A. S.)**

VELEA Nicolae, n. 13 apr. 1936, Tigveni-Argeş – m. 31 ian. 1987, Bucureşti. Prozator. Fiul unor învăţători de ţară. Cursurile liceale la Curtea de Argeş. Înscris la Facultatea de Silvicultură din Bucureşti (1953), obţine imediat transferul la Facultatea de Filologie (anul întâi, la secţia de lb. rusă) a Univ. Bucureşti, absolvită în 1958. Redactor la *Gazeta literară* (1958-1961), apoi, pentru numai şase luni, la ziarul din Galaţi, *Viaţa Nouă,* părăsindu-l prin desfacerea contractului de muncă. După o scurtă experienţă de „scriitor profesionist", împărţind aceeaşi cameră cu N. Stănescu, redactor la secţia de scenarii a studioului cinematografic „Bucureşti" (1962-1967), de unde trece în redacţia rev. *Luceafărul*. Debutul publicistic absolut în *Viaţa studenţească* (1957), iar ca prozator în *Gazeta literară* (1958), cu povestirea *Poarta*. Debut editorial cu vol. de povestiri *Poarta* (1960), în col. „Luceafărul", pe care o inaugurează; culegerea, ale cărei proze fuseseră deja suficient discutate înainte în presă, e distinsă cu Premiul Acad. Paralel, activitate de recenzent, abandonată ulterior, de reporter, de scenarist şi de foiletonist. Alte apariţii editoriale: *Opt povestiri* (1963); *Paznic la armonii* (1965), reeditarea cuprinsului vol. anterioare, cu trei inedite: *După soare, Salariul* (text complet în vol. următor, sub titlul *Treceri* II) şi *Paznic la armonii*; *Zbor jos* (1968); *Cutia cu greieri* (1970), proză pentru copii, având ca inedite: *Încredere*, *Cutia cu greieri*, *De la nişte fumuri...*; *În război un pogon cu flori* (1972), singura încercare de roman (intitulat, apoi, „fragment"); *Vorbă-n colţuri şi rotundă* (1973), proverbe epicizate; *Dumitraş şi cele două zile* (1974); *Călătorie printre înţelepciuni* (1975), selecţie din microtabletele publicate în *Luceafărul*, în cadrul rubricii „Cronica pietonului", preluată de la C. Ţoiu (reeditare, în parte, a vol. *Vorbă-n colţuri şi rotundă*). Prezent în antologia lui N. Manolescu, *Nuvela română contemporană*, 1964 (cu *În treacăt* şi *Întrerupere*) şi în aceea a lui C. Regman, *Nuvela şi povestirea românească contemporană*, 1974 (cu *La groapa de fumat*, *Întrerupere*, *Noapte*, *În treacăt*). Ultima apariţie editorială, în timpul vieţii, este vol. antologic *Întâlnire târzie*, în 1981 (în Biblioteca de proză contemporană a Editurii Eminescu), cu o postfaţă semnată de E. Simion, cuprinzând cele mai reprezentative scrieri ale autorului, în fond cam tot ce a scris el. Pusă în legătură, cel mai adesea, cu primele povestiri ale lui M. Preda, proza de „suprafeţe condensate" a lui **V.** nu e lipsită de originalitate şi nici de calităţi artistice de excepţie, care fac din autor un nume de referinţă în procesul de transformare prin care trecea proza românească în anii '60.

OPERA: *Poarta,* povestiri, Bucureşti, 1960; *Opt povestiri*, Bucureşti, 1963; *Paznic la armonii*, povestiri şi nuvele, Bucureşti, 1965; *Zbor jos,* nuvele, Bucureşti, 1968; *Cutia cu greieri*, literatură pentru copii, Bucureşti, 1970; *În război un pogon cu flori*, roman, Bucureşti, 1972; *Vorbă-n colţuri şi rotundă*, Bucureşti, 1973; *Dumitraş şi cele două zile*, povestiri pentru copii, Bucureşti, 1974; *Călător printre înţelepciuni*, Bucureşti, 1975; *Întâlnire târzie*, nuvele, Bucureşti, 1981; *Glina*, roman, Bucureşti, 1992; *Povestiri,* ed. şi postfaţă de G. Dimisianu, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: S. Damian, în *Gazeta literară*, nr. 48; 49, 1960; P. Georgescu, *Păreri literare*, 1964; Al. Oprea, *Mişcarea prozei*, 1967; Ilina Grigorovici, în *Ramuri*, nr. 7, 1968; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 16, 1968; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 43, 1968; G. Dimisianu, *Prozatori de azi*, 1970; V. Cristea, *Interpretări critice*, 1970; V. Ardeleanu, *A „urî", a „iubi"*, 1971; C. Cubleşan, în *Tribuna*, nr. 44, 1972; N. Ciobanu, *Critica în prima instanţă,* 1974; E. Simion, *Scriitori...*, I; A. Păunescu, *Sub semnul întrebării*, 1979; I. Holban, în *Cronica*, nr. 27, 1981; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 21, 1981; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1981; C. Ungureanu, *Proza...*; L. Raicu, în *România literară*, nr. 15, 1986; F. Băileşteanu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1986; Ileana Mălăncioiu, în *Viaţa Românească* nr. 3, 1987; A. Pavelescu, în *Luceafărul*, nr. 5, 1989; I.

Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 13, 1996; Alex. Ştefănescu, *ibidem*, nr. 18, 1998; I. Bălu, în *Apostrof,* nr. 1-2; 4, 1998; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 18; 41, 2002; E. Negrici, *Literatura…* **(C. M.)**

VELEA Stan, n. 29 mai 1933, Poiana Mare, jud. Dolj. Istoric literar şi traducător. Fiul lui Marin Velea şi al Elenei (n. Jienescu), agricultori. Liceul „Independenţa" din Calafat (1944-1952). Urmează Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1952-1957), în specialitatea lb. şi literatura polonă. Din 1957, este cercetător ştiinţific la Institutul de Teorie şi Istorie Literară „G. Călinescu" (şeful Sectorului de literatură universală şi comparată între 1969 şi 1975). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Reymont* (1968). Debutează editorial cu o monografie clasică despre acelaşi scriitor (1966). Se dedică apoi, aproape exclusiv, studiului literaturii polone şi trad. din lb. poloneză. Studiile monografice din *Scriitori polonezi* (1972) sunt urmate de *Romanul polonez contemporan* (1984) *şi Istoria literaturii polone* (I-III, 1986-1995). Fără a părăsi sfera literaturii polone, alte culegeri de studii şi art. sunt rodul înclinaţiei autorului spre comparatistică: *Paralelisme şi retrospective literare* (1974), *Interferenţe literare româno-polone* (1989), *Literatura polonă în România* (2001). A tradus din: W. Reymont, H. Sienkiewicz, B. Prus, S. Mrožek, I. Newerly ş. a. Pentru contribuţia la promovarea literaturii polone, a fost distins cu mai multe premii şi medalii culturale din Polonia: Ordinul Meritul Cultural (1970); „Amicus Poloniae" (1985); Premiul Z.A.I.K.S. (1986); Premiul I al Asoc. „H. Sienkiewicz" (1988); Premiul Acad. Române (1997).

OPERA: *Reymont*, Bucureşti, 1966; *Scriitori polonezi*, Bucureşti, 1972; *Paralelisme şi retrospective literare*, Bucureşti, 1974; *Romanul polonez contemporan*, Bucureşti, 1984; *Istoria literaturii polone*, I-III, Bucureşti, 1986-1995; *Interferenţe literare româno-polone*, Bucureşti, 1989; *Mickiewicz,* Bucureşti, 1995; *Universalişti şi comparatişti români contemporani,* Bucureşti, 1996; *Plămada cărţilor,* Bucureşti, 1997; *Literatura polonă în România. Receptarea unei mari literaturi,* Bucureşti, 2001. Traduceri: I. Newerly, *Băiatul din Stepele Salice*, Bucureşti, 1962; W. Reymont, *Fiu de nobili*, Bucureşti, 1967; J. Iwaszkiewicz, *Îndrăgostiţii din Marona*, Bucureşti, 1972; H. Sienkiewicz, *Prin foc şi sabie*, Bucureşti, 1973 (ed. II, 1982; ed. III, 1988; alte ed., 1995; 2003); P. Prus, *Anielka*, Bucureşti, 1973 (altă ed., 1992); H. Sienkiewicz, *Pan Wolodyjowski*, Bucureşti, 1974 (ed. II, 1985; alte ed., 1992; 1996); idem, *Potopul*, Bucureşti, 1977 (ed. II, 1984; ed. III, 1989; alte ed., 1995; 2003); W. Reymont, *Comedianta. Frământări*, Bucureşti, 1984 (alte ed., 1993; 1999); S. Mrožek, *Teatru*, Bucureşti, 1986; H. Sienkiewicz, *Hania*, Bucureşti, 1986 (altă ed., 1991); idem, *Familia Polaniecki*, Bucureşti, 1987; H. Sienkiewicz, *Paznicul farului*, Bucureşti, 1987; idem, *Prin pustiu şi junglă,* Bucureşti, 1992 (altă ed., 1993); idem, *Pe câmp de glorie,* Bucureşti, 1992; B. Prus, *Avanpostul,* Bucureşti, 1992; H. Sienkiewicz, *Quo vadis,* Bucureşti, 1993 (altă ed., 1998); Z. Krasinski, *Regele Władisław Herman,* Bucureşti, 1994; W. Reymont, *Vampirul,* Bucureşti, 1995; Sl. Mrožek, *Dragoste în Crimeea,* Bucureşti, 1998; St. Zeromski, *Fascinaţia păcatului,* Bucureşti, 1998; Cz. Miłosz, *Valea Isei,* Bucureşti, 2000 (în colab. cu Olga Zaicik); W. Mysłiwski, *Orizont,* Bucureşti, 2000; S. Mrožek, *Croitorul şi alte piese,* Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: I. Tiba, în *Iaşul literar*, nr. 10, 1966; Cornelia Ştefănescu, în *Viaţa Românească,* nr. 2, 1967; Olga Zaicik, în *Cahiers roumains d'études littérarires*, nr. 4, 1974; I. Tiba, în *Cronica,* nr. 3, 1975; Danuta Bienkowska, în *Polen* (Varşovia), nr. 2, 1985; I. C. Chiţimia, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 3, 1985; N. Mareş, în *România literară*, nr. 44, 1986; M. Vasile, în *Ramuri*, nr. 9, 1986; M. Mitu, în *Synthesis*, 1986; Rodica Florea, în *Transilvania*, nr. 3, 1987; K. Jurczak, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3-4, 1987; Cornelia Ştefănescu, în *România literară*, nr. 25, 1987; M. Dorobanţu, în *Jurnalul literar,* nr. 1, 1990; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 279, 1995; idem, *ibidem,* nr. 307, 1996; C. Cubleşan, în *Steaua,* nr. 203, 1997; M. Barbu, în *Steaua,* nr. 2, 1999; C. Geambaşu, în

Jurnalul literar, nr. 1-4, 2002; M. Barbu, *ibidem;* N. Mareş, în *Economistul – Ecart,* 21 febr. 2002; idem, în *România literară,* nr. 22, 2003 (interviu). **(N. O.)**

VELISAR TEODOREANU Ştefana (numele la naştere: Maria Ştefana Lupaşcu), n. 17 oct. 1897, Saint-Moritz (Franţa) – m. 30 mai 1995, Bucureşti. Prozatoare, poetă şi traducătoare. Fiica lui Ştefan Lupaşcu şi a Mariei Mazurier de naţionalitate franceză. Soţia lui Ionel Teodoreanu, din 1920. Învaţă la Şcoala centrală de fete din Bucureşti sub conducerea mătuşii sale Maria Barbu Delavrancea. Debut publicistic în rev. *Bilete de papagal* (1929). Debutul editorial are loc în 1939 cu romanul *Calendar vechi*. Va continua cu alte romane: *Viaţa cea de toate zilele* (1940), *Acasă* (1947) *şi Căminul* (1971). A mai publicat tablete lirice, *Cloşca cu pui* (1943), memorialistică, *Ursitul* (1970) şi versuri, *Şoapte întru asfinţit* (1981). A tradus vol. din Leonid Andreev, Dostoievski, Romulo Gallegos, V. M. Garsin, Goncearov, Maxim Gorki, D. N. Mamin-Sibiriak, A. Morozov, S. Podiacev, L. N. Tolstoi, Turgheniev şi Sigrid Undset. Colab. la *Bilete de papagal, Revista Fundaţiilor Regale, Familia*. Scrie o proză feminină înclinată spre calofilie şi lirism.

OPERA: *Calendar vechi*, roman, Bucureşti, 1939; *Viaţa cea de toate zilele*, roman, Bucureşti, 1940 (ed. II, 1969); *Cloşca cu pui,* tablete, Bucureşti, 1943; *Acasă*, roman, Bucureşti, 1947 (ed. II, 1972); *Ursitul*, memorialistică, Bucureşti, 1970 (ed. II, 1973); *Căminul,* roman, Bucureşti, 1971; *Şoapte întru asfinţit*, poezii, Bucureşti, 1981. Traduceri: *Basme populare ruseşti,* trad. în colab. cu Xenia Stroe, Bucureşti, 1953; A. Morozov, *Oameni în junglă*, povestiri, trad. în colab. cu Domnica Curtoglu, Bucureşti, 1954; I. A. Goncearov, *Oblomov*, roman, trad. în colab. cu Tatiana Berindei, Bucureşti, 1955; D. N. Mamin-Sibiriak, *Poveşti şi povestiri*, trad. în colab. cu Maria Roth, Bucureşti, 1955; L. N. Tolstoi, *Hagi-Murad*, roman, trad. în colab. cu M. Calmâcu, Bucureşti, 1955; I. S. Turgheniev, *Părinţi şi copii,* roman, trad. în colab. cu Magda Roşca, în *Opere*, III, Bucureşti, 1955; M. Gorki, *Un caz excepţional*, trad. în colab. cu Ada Steinberg, Bucureşti, 1956; S. Podiacev, *Nuvele şi povestiri*, I-II, trad. în colab. cu S. Dan şi Irina Andreescu, Bucureşti, 1957; L. N. Tolstoi, *Anna Karenina,* roman, trad. în colab. cu M. Sevastos şi I. Popovici, Bucureşti, 1959; L. N. Tolstoi, *Învierea*, roman, trad. în colab. cu Ludmila Vidraşcu, Bucureşti, 1959; V. M. Garsin, *Patru zile*, roman, trad. în colab. cu Xenia Stroe, Bucureşti, 1962; L. Andreev, *Nuvele şi povestiri*, trad. în colab. cu Isabella Dumbravă, Bucureşti, 1963; R. Gallegos, *Canaima*, roman, trad. în colab. cu C. Duhăneanu, Bucureşti, 1966; Sigrid Undset, *Kristin Lavransdatter*, roman, trad. în colab. cu A. Budişteanu, Bucureşti, 1967; L. N. Tolstoi, *Sonata Kreutzer*, povestiri, trad. în colab. cu C. Petrescu şi S. Racevski, Bucureşti, 1971; I. S. Turgheniev, *Prima iubire. Fum,* romane, trad. în colab. cu M. Cosma şi M. Sevastos, Bucureşti, 1971; F. M. Dostoievski, *Crimă şi pedeapsă*, roman, trad. în colab. cu Isabella Dumbravă, Bucureşti, 1972.

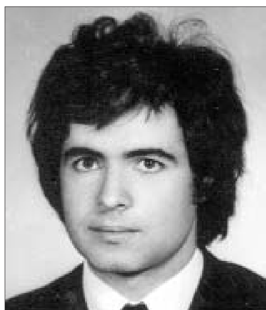
REFERINŢE CRITICE: T. Marcu, în *Gând românesc*, nr. 7-8, 1939; M. Alexandru, în *Ramuri*, nr. 1, 1970; N. Antonescu, în *Ramuri*, nr. 9, 1970; I. Potopin, în *Magazin*, nr. 685, 1970; Al. Piru, în *România literară*, nr. 22, 1970; Magda Ursache, în *Cronica*, nr. 26, 1970; Eugenia Anton,în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1971; G. Gibescu, în *Ramuri*, nr. 4, 1972; M. Straje, în *Cronica*, nr. 36, 1972; Al. Andriescu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1973; Vl. Streinu, *Pagini...*, V; Ileana Berlogea, în *România literară*, nr. 51, 1981; Sânziana Pop, în *Luceafărul*, nr. 13, 1983; F. Băileşteanu, în *Steaua*, nr. 3, 1984; Zoe Dumitrescu-Buşulenga, în *România literară*, nr. 42, 1987. **(Gh. P.)**

VERBICEANU Zoe, n. 18 sept. 1893, Bucureşti – m. 30 dec. 1975, Calafat. Autoare dramatică şi prozatoare. Se trage dintr-o veche familie de boieri olteni. Şcoala elementară în Bucureşti. Primii doi ani de liceu la Şcoala centrală din Craiova, după care se mută la Liceul „Sf. Sava” din Bucureşti. Studii universitare în capitală: licenţa în franceză şi română. Începe studii literare de doctorat la Paris, întrerupte din cauza bolii. Funcţionează ca prof. în învăţământul secundar. Din 1954 s-a stabilit la Calafat. Colab. la *Viaţa Românească* şi *Adevărul literar şi artistic.* Cunoscută mai ales ca autoare de piese de teatru (*Rikki-Tikki-Tavi*, comedie în trei acte, 1920;

Logodnica lui Don Juan, dramă în patru acte, 1920, revăzută şi adăugită în 1962; *Anacronicii*, dramă în patru acte, 1921; *Da capo al fine*, piesă într-un act, radiodifuzată în mai multe rânduri, 1931; *Pălăria cu clopoţei*, comedie în trei acte şi prolog în versuri, 1939; *Nastratin Hogea*, comedie în trei acte în versuri, 1945). **V.** s-a remarcat mai mult în proză (romanul *Casa cu minuni*, 1929) şi trad. (W. Shakespeare, *Comedia încurcăturilor*, jucată la Teatrul Naţional, stagiunea 1931-1932; Fr. Villon, *Balade*, 1940 şi *De-ale lui Nastratin*, repovestire liberă, din memorie, după culegerea polonezului A. Wesseleski, 1974). În ms *Suprema iertare*, dramă în trei acte, cu prolog şi epilog în versuri (1958) şi un amplu eseu despre Fr. Villon, cu trad. integrală a operei poetice.

OPERA: *Rikki-Tikki-Tavi,* comedie modernă în trei acte, Bucureşti, 1921; *Casa cu minuni,* roman, publicat fragmentar în rev. *Viaţa Românească* (nr. 11-12, 1930 şi nr. 1-4, 1931); *Teatru şcolar* (*Din vremea cronicarilor; Haiducii; Doina; Greerele şi furnica; Capra cu trei iezi; Grigore Alexandrescu*), Bucureşti, 1944; *De-ale lui Nastratin*, Craiova, 1974 (altă ed., 1995).

REFERINŢE CRITICE: Dim. Şerban, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 147, 1923; Al. Olaru, *Contribuţii filologice*, I, 1972. **(C. M.)**

VERONA Dan (numele la naştere: Neculai Creţu; schimbat mai târziu, în Dan-Verona Neculai), n. 1 iul. 1947, Bacău. Poet, prozator şi traducător. Fiul învăţătorului Constantin Dan şi al Catincăi (n. Creţu). Copilăria şi-o petrece la Luncani, jud. Bacău, în satul bunicilor dinspre mamă. Tatăl moare, într-un accident, cu puţin înainte de naşterea poetului, iar mama în 1952, în urma unei boli de inimă. Şcoala elementară în Luncani şi Piatra-Neamţ, unde ajunge ca asistat al Casei de copii. Absolvent (1965) al Liceului „Petru Rareş" din Piatra-Neamţ şi al Facultăţii de Filologie, secţia română-franceză, a Univ. din Bucureşti, (1972), cu teza *Psalmii în literatura română*. Între 1965 şi 1968 lucrează în diverse locuri, fiind, pentru scurte perioade de timp, bibliotecar sătesc, muncitor minier la Bălan, audient la teologie etc. În 1984 urmează cursurile Univ. de vară de la Marly-le-Roy, Franţa, studiind latina şi greaca veche. Din 1972 până în 1988 este redactor la Radiodifuziunea Română. A debutat în *Ateneu*, în 1966; Până în 1971 semnează cu numele Nicolae Creţu. Verona este numele unui străbunic italian, venit în România, ca antreprenor la Căile Ferate, la finele secolului XIX. Debut editorial în 1972, cu vol. *Nopţile migratoare.* Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor şi premiul rev. *Luceafărul* (1972). A colaborat la *Ateneu, Amfiteatru, Contemporanul, Luceafărul, România literară, Convorbiri literare* ş. a. A mai publicat vol. de poeme *Zodia măslinului (1974), Cartea runelor (1976), Daţi ordin să înflorească magnolia (1977), Viaţa la treizeci şi trei de ani (1981) şi Balada vestitorului şi alte poeme (1986),* iar în 1982, romanul *Îngerii chilugi* (premiul Uniunii Scriitorilor şi premiul C.C. al U.T.C. pentru proză). Prezent în antologii apărute în Anglia, SUA, Egipt, Germania, Ungaria, Polonia, Iugoslavia. A compus texte pentru muzică folk. Ameste de suflu şi preţiozităţi, de entuziasm retoric şi evlavii orfice, poezia lui **V.** e, în primele trei vol. o imnografie cu fior discursiv. Cântarea beatitudinilor coboară în următoarele spre cotidian, spre denunţul sarcastic al civilizaţiei desacralizante şi al condiţiei căzute, deplorată în ample perioade. Mistica maternă, în ipostaze care urcă accidentul biografic spre devoţiunea sacră, e cea care uneşte cele două versante.

OPERA: *Nopţile migratoare. Imnuri,* cuvânt înainte de Al. Paleologu, Bucureşti, 1972; *Zodia măslinului*, versuri, Bucureşti, 1974; *Cartea runelor (Adaos la Parnasul dacic)*, versuri, Bucureşti, 1976; *Daţi ordin să înflorească magnolia*, versuri, Bucureşti, 1977; *Viaţa la treizeci şi trei de ani*, versuri, Bucureşti, 1981; *Îngerii chilugi*, roman, Bucureşti, 1982; *Balada vestitorului şi alte poeme*, Bucureşti, 1986. Traduceri: F. Farrokhzad, *Întâlnire în noapte,* în româneşte de ~ şi V. Sofineti, Bucureşti, 1988; Simon Vestdijk, *Chelnerul şi supravieţuitorii,* în româneşte de ~ şi Ileana Indrieş, Bucureşti, 1989.

REFERINŢE CRITICE: I. Constantin, în *Luceafărul*, nr. 8, 1973; L. Raicu, în *România literară*, nr. 10, 1973; E. Dorcescu, în *Orizont*, nr. 12, 1973; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 15, 1973; D.

Flămând, în *Argeş*, nr. 3, 1973; L. Ulici, în *România literară*, nr. 18, 1973; C. Costin, în *Ateneu*, nr. 6, 1973; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1973; V. Felea, *Secţiuni*, 1974; L. Raicu, în *România literară*, nr. 41, 1974; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 45, 1974; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; Al. Piru, *Poezia*..., II; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 12, 1975; Al. Paleologu, *Simţul practic*, 1976; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1976; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 19, 1976; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 27, 1976; Al. Andriescu, în *Cronica*, nr. 31, 1976; N. Oprea, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1976; L. Alexiu, *Ideografii lirice contemporane*, 1977; I. Lotreanu, *Caligrafii critice*, 1977; D. Flămând, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1977; C. Regman, *Explorări în realitatea imediată*, 1978; M. Iorgulescu, *Scriitori*...; Liliana Ţigănescu, în *Amfiteatru*, nr. 10, 1978; Gh. Grigurcu, *Poeţi*...; G. Alboiu, *Un poet printre critici*, 1979; Al. Ruja, *Valori lirice actuale*, 1979; D. Dimitriu, *Singurătatea lecturii*, 1980; Mioara Apolzan, în *Literatura română contemporană*, I. *Poezia*, 1980; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 11, 1981; E. Simion, în *România literară*, nr. 23, 1981; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 25, 1981; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 49, 1982; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 52, 1982; V. Bârgău, în *Astra*, nr. 2, 1983; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 8, 1983; Al. Cistelecan, în *Orizont*, nr. 36, 1983; Al. Ruja, în *Luceafărul*, nr. 38, 1985; L. Alexiu, în *Orizont*, nr. 19, 1987; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 24, 1987; L. Ulici, în *România literară*, nr. 29, 1987; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 29, 1987; Ecaterina Ţarălungă, în *Contemporanul*, nr. 30, 1987; V. Taşcu, în *Steaua*, nr. 7, 1987. **(Al. Cs.)**

VERZEA Ileana, n. 7 apr. 1942, Brăila. Critic literar şi traducătoare. Fiica medicului Nicolae Robitu şi a Elvirei (n. Dumitrescu), avocat. Studii elementare la Brăila (1949-1954), liceale la Bucureşti (1954-1961); Facultatea de Lb. Germanice a Univ. din Bucureşti (1961-1966). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Byron şi byronismul în literatura română* (1978). În 1984 obţine la Univ. Paris III Diplôme d'études approfondées cu teza *Tendinţe preromantice în literatura română.* Cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie în Teorie literară „G. Călinescu" din Bucureşti (1966-1982); traducătoare-documentaristă la firma Hitachi din Paris (1982-1985); responsabilă de marketing şi comunicare la Soc. Dresdner Kleinwort Benson, Paris (1985-2001). Colab. la *Revista de istorie şi teorie literară, Studii de literatură universală, Synthesis, Secolul 20, Viaţa Românească* etc. Debutează în *Revista de istorie şi teorie literară* (1968). Debut editorial cu studiul *Ion Creangă în versiune engleză,* în vol. *Studii de literatură comparată şi de sociologie literară* (1970). Principala sa lucrare, *Byron şi byronismul în literatura română* (1977), urmează unor colab. la vol. colective (*Studii de literatură universală şi comparată,* 1970; 1971; *Reviste progresiste interbelice,* 1972; *Dicţionar de termeni literari,* 1976). A tradus din J. F. Cooper, J. Barlow, G. Gissing, W. Empson, H. Walpole etc. Premiul Acad. Române (1985).

OPERA: *Ion Creangă în versiune engleză,* în *Studii de literatură comparată şi sociologie literară,* Bucureşti, 1970; *Alexander Pope în literatura română,* în *Studii de literatură universală şi comparată*, Bucureşti, 1970; *Oameni şi locuri româneşti în romanele lui Peter Neagoe,* în *Studii de literatură universală şi comparată*, Bucureşti, 1971; *Şantier, Ecoul, Frontul evenimentelor culturale şi sociale,* în *Reviste progresiste interbelice*, Bucureşti, 1972; *Dicţionar de termeni literari* (coautor), Bucureşti, 1976; *Byron şi byronismul în literatura română*, Bucureşti, 1977; *Literatura română contemporană* (coautor), I, Bucureşti, 1980; *Bibliografia relaţiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice. 1859-1918,* I-II, în colab., Bucureşti, 1979-1983 (fiind stabilită în Franţa, la vol. II, **V.** a fost exclusă din colectivul de autori); *Lieratura română contemporană,* coautor, I, Bucureşti, 1980; *Traductions et commentaires roumains de la littérature française médiévale,* în *Histoire de la littérature française,* Bucureşti, 1981; *The reception of the English historical novel in Romania,* în *Evolution of the Novel,* Innsbruck, 1982. Traduceri: J. F. Cooper, *Călăuza*, Bucureşti, 1976; James Barlow, *Transatlanticul,* trad. de ~,

Bucureşti, 1977 (alte ed., 1990; 1997); George Gissing, *Noua stradă*, Bucureşti, 1978; Mathew Arnold, *Eseuri*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1979; Oliver Goldsmith, *Vicarul din Wakelfield*, Bucureşti, 1979; William Golding, *Martin cel avid*, Bucureşti, 1980; William Empson, *Şapte tipuri de ambiguitate*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1981; H. Walpole, *Castelul din Otrante,* Bucureşti, 1982; B. Stocker, *Dracula,* în colab., Bucureşti, 1990 (altă ed., 1993).

REFERINŢE CRITICE: S. Pârvu, în *Cronica*, nr. 48, 1977; L. Ulici, în *România literară*, nr. 50, 1977; N. Mecu, în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 2, 1978; Al. Duţu, în *Synthesis*, nr. 7, 1980. **(A. S.)**

VESPER Iulian, (pseud. lui Teodor C. Grosu), n. 22 nov. 1908, Horodnicul de Sus, jud. Suceava. Poet şi prozator. Fiul lui Constantin Grosu, agricultor şi cântăreţ bisericesc, şi al Teodosiei (n. Prelipcean), Şcoala primară în com. natală. Liceul „Eudoxiu Hurmuzachi" din Rădăuţi, secţia clasică, absolvit în 1927. În acelaşi an se înscrie la Facultatea de Litere a Univ. din Cernăuţi, dar se transferă la Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti, unde îşi ia licenţa în 1933. Redactor-şef la *Glasul Bucovinei* (1933-1934), apoi redactor la acelaşi ziar până în 1937. Şef de cabinet la Ministerul Muncii şi Ocrotirilor Sociale (1934-1942); translator, redactor şi secretar de presă la Direcţia Presei (1944-1949); redactor la Agerpres (1949-1950); corector la ESPLA (1951-1956). Debut în rev. liceului, cu versuri (1924). Prin formula poetică de început, **V.** aparţine grupării bucovinene „Iconar" care-şi propunea o poezie de factură metafizică în expresie avangardistă. Prezent în antologia lui Mircea Streinul, *Poeţi tineri bucovineni* (1938). A publicat vol. de poezii (*Echinox în odăjdii*, 1933; *Constelaţii*, 1935; *Poeme de Nord,* 1937; *Izvare,* 1942; *Poezii,* 1968; *Ascultând nopţile,* 1972; *Al treilea orizont,* 1979), proză istorică (*Viaţa lui Mihai Viteazul,* 1939; *Chipuri domneşti,* 1944) şi romane (*Primăvara în ţara fagilor,* 1938; *Glasul,* 1957). A tradus din basmele ruseşti, V. Belov, A. Bâtov, Kalevala, L. Hémon etc. Cu excepţia poemelor ermetice şi a celor de un mesianism cam afectat, poezia lui **V.**, funciar romantică, e de o valoare incontestabilă prin trăirea autentică a spaimei thanatice şi prin proiecţia acesteia în fabulos.

OPERA: *Echinox în odăjdii*, versuri, Cernăuţi, 1933; *Constelaţii*, versuri, Bucureşti, 1935; *Poeme de Nord*, Bucureşti, 1937; *Primăvara în ţara fagilor*, roman, Bucureşti, 1938; *Viaţa lui Mihai Viteazul*, Bucureşti, 1939; *Izvoare*, Bucureşti, 1942; *Chipuri domneşti*, Bucureşti, 1944; *Glasul,* roman, Bucureşti, 1957; *Poezii*, pref. de I. Negoiţescu, Bucureşti, 1968; *Ascultând nopţile*, versuri, Bucureşti, 1972; *Al treilea orizont,* versuri, Bucureşti, 1979; *Memorii,* ed. îngrijită de P. Ţugui, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; C. Regman, *Confluenţe,* 1966; I. Negoiţescu, *Însemnări critice*, 1970; Ov. Papadima, *Scriitorii şi înţelesurile vieţii*, 1971; P. Constantinescu, *Scrieri...*, VI, 1972; I. Caraion, *Duelul cu crinii*, 1972; B. Buzilă, *Mărturii în amurg,* 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, II; G. Munteanu, în *România literară*, nr. 49, 1983; nr. 8, 1986; E. Simion, *Scriitori...*, IV; M. A. Diaconu, *Iulian Vesper în mişcarea literară bucovineană interbelică,* 1996; P. Ţugui, *Iulian Vesper şi „memoriile" sale,* 1997; M. A. Diaconu, *Mişcarea iconar. Literatură şi politică în Bucovina anilor '30,* 1999. **(R. G. Ţ.).**

VIANU Elena (numele la naştere: Irimescu), n. 17 nov. 1911, Bucureşti – m. 3/4 nov. 1965, Bucureşti. Istoric literar, eseist, traducător. Soţia lui Tudor Vianu. Tatăl, medicul Ştefan Irimescu, a fost creatorul spitalului „Filaret" din Bucureşti, cu o întinsă activitate profesională; a introdus noi metode chirurgicale în tratarea bolilor pulmonare (de ex., pneumotoraxul la noi în ţară) şi sociale (combaterea marilor epidemii de malarie ş.a.); mama, Elena (n. Guţulescu). Şcoala primară la Bucureşti; Şcoala Centrală de Fete (Liceul „Marica Brâncoveanu"), (1922-1929). A urmat apoi Facultatea de Litere şi Filosofie (specialitatea

filosofie) a Univ. bucureştene. Licenţa în 1934 cu lucrarea *Tendinţe sociale şi estetice în arhitectura nouă,* în materiile estetică, istoria artei, pedagogie practică. Dr. în filologie franceză cu lucrarea *Moraliştii francezi* (1963), la Univ. din Bucureşti. Timp îndelungat s-a ocupat cu pictura, studiind cu Lucian Grigorescu. Din 1955, numită asistent la Institutul pentru Lb. Străine; trece apoi la Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti, Catedra de limba şi literatura franceză, unde devine conf. de istoria literaturii franceze la 7 sept. 1964. Debut cu trad. din Ion Creangă (1955). Colab. la *Revista de filologie romanică şi germanică, Analele Universităţii „C. I. Parhon", Viaţa Românească, Secolul 20, Studii de literatură universală, Buletinul Comisiei naţionale a R. P. Române pentru UNESCO, Revue des Sciences Rumaines* (Paris), *Europe* (Paris), *Studies on Voltaire and the eighteenth century* (Genève). Specialistă reputată în literatura franceză a sec. XVII-XVIII, a publicat o monografie *Racine* (1956), un *Cours de littérature française. Le XVIIe siècle* (1962) şi *Moraliştii francezi* (1963), împreună cu o serie de alte contribuţii risipite despre La Fontaine, La Bruyère, Pascal, Rivarel, Proust, parte adunate postum în vol. *Oameni şi idei* (1968). A participat la diverse congrese şi reuniuni internaţionale consacrate literaturii franceze din veacurile XVII şi XVIII: colocviul de la Royaunont (1962), unde a prezentat comunicarea *Moi et l'Autre dans la morale de J. J. Rousseau;* colocviul de la Collège de France (1962), unde a vorbit despre *La lumière et l'ombre dans l'oeuvre de J. J. Rousseau.* A prefaţat trad. din Balzac, Courteline, M-me de la Fayette, La Fontaine, Racine, Mérimée, Sainte-Beuve ş.a. Ca artist plastic, a dat o suită de tablouri, peisaje şi naturi statice, de o deosebită valoare coloristică.

OPERA: *Racine*, Bucureşti, 1956; *Delacroix*, Bucureşti, 1960 (ed. II, cu un cuvânt înainte de G. Şerban, 1968); *Cours de litérature française. Le XVII siècle*, Bucureşti, 1962; *Moralişti francezi*, Bucureşti, 1963; *Oameni şi idei*, Bucureşti, 1968.

REFERINŢE CRITICE: C. Nistor, în *Orizont*, nr. 10, 1968; M. Muthu, în *Steaua*, nr. 9, 1968. **(M. Z.)**

VIANU Lidia, n. 7 iul. 1947, Bucureşti. Poetă, prozatoare, eseistă şi traducătoare. Părinţii: Theodor Vianu, medic, şi Beatrice Louise, redactor. Urmează Liceul „Iulia Hasdeu" (1960-1965), apoi Facultatea de Lb. Germanice, secţia engleză a Univ. din Bucureşti (1965-1970). Dr. în filologie a Univ. din Bucureşti cu teza *Lirismul filosofic la T. S. Eliot şi Paul Valéry* (1978). Prof. la Liceul „Mihai Viteazul" (1970-1974). Din 1974, carieră didactică la Catedra de engleză a Univ. din Bucureşti. Bursieră Fulbright la Binghamton, Anglia (1991-1992) şi Berkeley, Statele Unite (1997-1998); bursă de cercetare Soros (2000-2002). Colab. la *România literară, Caiete critice, Viaţa Românească, Luceafărul, Origini, Secolul 20* etc. Debutează în *Secolul 20* (1970). Debut editorial cu vol. *Scenarii lirice moderne* (1983). A publicat mai multe antologii cu substanţiale studii introductive: *The Quicsands of Criticism* (1980), *Later 20th Century British Poetry* (1984), *An Anthology of English Literature. The Modern Age,* în colab. (1984), *Modern British Short Fiction* (1987), *29 Postwar American Poets* (1989) etc. Trad. din J. Conrad.

OPERA: *Scenarii lirice moderne. De la T. S. Eliot la Paul Valéry,* Bucureşti, 1983; *T. S. Eliot: An Author for all Seasons,* Bucureşti, 1984 (alte ed., 1997; 2002); *Prizonieră în oglindă,* roman, Galaţi, 1993; *1, 2, 3,* versuri, Bucureşti, 1997; *Moderato 7,* versuri, Bucureşti, 1998; *Hybridization in 20th Century British Literature,* Bucureşti, 1998; *British Literary Desperadoes at the Turn of the Millennium,* Bucureşti, 1999; *Foarte,* versuri, Bucureşti, 2001; *Alan Brownjohn and the Desperado Age,* Bucureşti, 2003. Traduceri: J. Conrad, *Oglinda mării,* Bucureşti, 1994; E. Simion, *The Return of the Author,* Evanston, Illinois, 1996; *Censorship in Romania,* Budapest, 1998.

REFERINŢE CRITICE: Magda Teodorescu, în *Contrapunct,* nr. 13, 1993; Lena Ruşti, în *Caiete critice,* nr. 4-5, 1994; Anca Peiu, în *Viaţa Românească,* nr. 7-8, 1995; Şt. Stoenescu, în *Origini,* nr. 29-30, 1998; D. Croitoru, *ibidem,* nr. 12, 1999; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* 20 ian. 1994; H. Zalis, în *Contemporanul,* 27 sept. 2001; Lucia Negoiţă, în *Viaţa Românească,* nr. 5-6, 2002; Alexandra Maria Rusu, *ibidem,* nr. 3-4, 2003; Arina Lungu, *ibidem,* nr. 8-9, 2003. **(A. S.)**

VIANU Tudor, n. 27 dec. 1897/ 8 ian. 1898, Giurgiu – m. 21 mai 1964, Bucureşti. Critic şi istoric literar; filosof şi estetician; comparatist, stilistician, memorialist şi poet. Fiul medicului primar Alexandru Vianu (veteran al războaielor din 1877-1878 şi 1916-1918) şi al Floricăi (n. ?). Studii gimnaziale la Giurgiu (1908-1912); urmează apoi Liceul „Gh. Lazăr" din Bucureşti (1912-1915). Licenţiat în drept (1919) şi în filosofie (1920) al Univ. din Bucureşti; absolvent al Seminarului Pedagogic Universitar (1920). În timpul primului război mondial, elev-ofiţer al Şcolii de Artilerie din Botoşani; ia parte la campania din Moldova. Studii la Univ. din Leipzig (1920), Viena (1920-1921) şi Tübingen (1920-1923); în Germania reînnoadă prietenia cu Ion Barbu, cu care se cunoscuse încă la Giurgiu. Îşi dă, la Tübingen, sub conducerea esteticianului Karl Groos, doctoratul în filosofie, cu teza *Des Wertungsproblem în Schillers Poetik*, susţinută în 1923, publicată în 1924. În 1924 începe cariera universitară: suplinitor la cursul de estetică, docent (1927), conferenţiar definitiv (1930), prof. titular de estetică (1944), prof. de literatură universală şi comparată (1948-1964). Membru corespondent al Acad. în 1935, membru titular în 1955. Pentru scurt timp, director al Teatrului Naţional (1945), apoi ambasador la Belgrad (1946-1947). Secretar general al Comisiei naţionale UNESCO (1957), director general al Bibl. Acad. (1958). Ambasador al ţării la UNESCO. Debut în *Făclia* (1916), cu un art. în apărarea lui Macedonski, al cărui cenaclu îl frecventează şi la a cărui revistă (*Literatorul*) este, în 1918, redactor. În 1919, semnează „Cronica ideilor" în *Sburătorul*, dar în acelaşi an, într-un schimb de scrisori cu E. Lovinescu, îşi anunţă decizia de a renunţa la „critica literară activă" curentă, întrucât e interesat de realizarea unor lucrări de o complexă amplitudine ideatică, în care „nu mai faci critică, ci istorie literară estetică, filosofia culturii". A mai colaborat la *Viaţa Românească, Gândirea*, *Revista Fundaţiilor Regale, Adevărul literar şi artistic, Revista de filosofie, Vremea, Contemporanul, Gazeta literară* etc. După ce în primii ani de activitate literară se manifestă prin publicistică şi poezie, **V.** îşi consacră capacitatea de cercetare domeniilor esteticii, filosofiei culturii, criticii şi istoriei literare, tipărind numeroase lucrări de referinţă în istoria culturii şi literaturii române moderne. *Dualismul artei* (1925), *Arta şi frumosul* (1931), „clasicul" tratat *Estetica* (I, 1934; II, 1936) sau *Studiile de filosofie şi estetică* (1939) adună principalele contribuţii în estetică, după cum *Idealul clasic al omului* (1934), *Generaţie şi creaţie. Contribuţii la critica timpului* (1936), *Filosofie şi poezie* (1937), *Raţionalism şi istorism* (1938), *Introducere în teoria valorilor* (1942), *Filosofia culturii* (1945) alcătuiesc corpul lucrărilor de axiologie şi filosofia culturii. În aceiaşi ani, preocupările permanente pentru literatura română se concretizează în cercetări nu mai puţin apreciate: *Poesia lui Eminescu* (1930), *Influenţa lui Hegel în cultura română* (1933), *Ion Barbu* (1935), *Studii şi portrete literare* (1938), *Arta prozatorilor români* (1941), capitolul despre „Junimea" din *Istoria literaturii române moderne* (1944) şi *Trei critici literari* (1944), ed. critică a operei lui Macedonski (4 vol., 1939-1946). După 1948, **V.** se dedică problemelor de literatură comparată şi celor de stilistică, preocupări divergente faţă de principala direcţie pe care o anunţau sintezele orig. realizate în perioada 1935-1947; ampla culegere de *Studii de literatură universală şi comparată* (1963), autobiografia intelectuală *Idei trăite* (1958), scriere fundamentală pentru înţelegerea omului şi savantului **V.,** precum şi *Problemele metaforei şi alte studii de stilistică* (1957, lucrare proiectată iniţial să apară împreună cu *Simbol artistic*, tipărit postum în 1966) sunt cele mai importante apariţii ale ultimei perioade. În deceniul şase, **V.** a dat şi câteva trad.: Goethe (*Poezie şi adevăr*), Shakespeare (*Antoniu şi Cleopatra; Iuliu Cezar; Coriolan*) etc. A fost distins cu Premiul „Năsturel" al Acad. în 1933 şi cu Premiul de Stat în 1963. Participând la numeroase congrese internaţionale de filosofie, estetică, literatură comparată sau la variate întruniri UNESCO, **V.** devine un savant umanist de prestigiu european. Parcurgerea întregului unei opere ce însumează peste cincizeci de vol. relevă unitatea în diversitate a unui sistem de gândire şi expresie, atât în conştiinţa contemporaneităţii sale, cât şi în posteritate, creaţia lui **V.** constituindu-se ca una dintre exemplarele pilde de disciplină intelectuală pe care le are cultura românească.

OPERA: *Das Werungsproblem in Schillers Poetik*, Bucureşti, 1924; *Dualismul artei*, Bucureşti 1925; *Fragmente moderne*, Bucureşti, 1925; Charles Maurras, *Viitorul inteligenţei*, trad. de ~, Bucureşti, 1925; *Masca timpului. Schiţe de critică literară*, Arad, 1926; *Poesia lui Eminescu*, Bucureşti; 1930; *Arta şi frumosul. Din problemele constituţiei şi relaţiilor*, Bucureşti, 1931; *O. Han*, cu 25 reproduceri, Craiova, 1931; *Arta actorului*, Bucureşti, 1932; *Imagini italiene*, Bucureşti, 1933; *Influenţa lui Hegel în cultura română*, Bucureşti, 1933; *Idealul clasic al omului*, Bucureşti, 1934; *Istoria esteticei de la Kant până azi, în texte alese*, Bucureşti, 1934; *Estetica*, I-II, Bucureşti, 1934-1936 (ed. II, 1939; ed. III, 1945); *Ion Barbu*, Bucureşti, 1935; *Medrea.* Avec 31 reproductions, Bucarest, 1935;*Generaţie şi creaţie. Contribuţii la critica timpului*, Bucureşti, 1936; *Filosofie şi poesie*, Oradea, 1937; *Raţionalism şi istorism. Studiu de filosofia culturii,* Bucureşti, 1938; *Studii şi portrete literare*, Craiova, 1938; *Henri Bergson*, Bucureşti, 1939; *Mihail Dragomirescu*, Bucureşti, 1939; *Studii de filosofie şi estetică*, Bucureşti 1939; *Arta prozatorilor români*, Bucureşti, 1941 (alte ed., Chişinău, 1991; 1996; ed. de Alexandra Barna, 2000); *Introducere în teoria valorilor întemeiată pe observaţia conştiinţei*, Bucureşti, 1942; *Transformările ideii de om*, Bucureşti, 1942; *Filosofie şi poesie. Filosofi şi poeţi. Către o concepţie estetică a lumii*. Bucureşti, 1943; *Gheorghe Petraşcu*, Bucureşti, 1943; *Istoria literaturii române moderne*, I, în colab. cu Ş. Cioculescu şi Vl. Streinu, Bucureşti, 1944; *Filosofia culturii*, Bucureşti, 1944 (ed. II, 1945); *Trei critici literari (Titu Maiorescu, Mihail Dragomirescu, Eugen Lovinescu)*, Bucureşti, 1944; *Figuri şi forme literare*, Bucureşti, 1946; *Transformările ideii de om şi alte studii de estetică şi morală,* Bucureşti, 1946; Shakespeare, *Antoniu şi Cleopatra*, trad. de ~, Bucureşti, 1951; S. Tregub, *N. Ostrovsk*i, trad. în colab. cu S. Vărzaru, Bucureşti, 1951; N. L. Stepanov, *N. V.* Gogol, trad. în colab. cu Irina Butmy, Bucureşti, 1952; *Cervantes*, Bucureşti, 1955; *Anton Pann,* Bucureşti 1955; *Probleme de stil şi artă literară*, Bucureşti, 1955; *Voltaire*, Bucureşti, 1955; Johann Wolfgang Goethe, *Din viaţa mea. Poezie şi adevăr*, I-II, trad. de ~, Bucureşti, 1955; Shakespeare, *Opere*, II, trad. de ~, Bucureşti, 1955, *Literatură universală şi literatură naţională*, Bucureşti, 1956; *F. M. Dostoievski*, Bucureşti, 1957; *Problemele metaforei şi alte studii de stilistică*, Bucureşti, 1957; *Versuri*, cu postfaţa autorului, Bucureşti, 1957; *Ideile lui Stendhal*, Bucureşti, 1959; *Alexandru Odobescu,* Bucureşti, 1960; *Studii de literatură universală şi comparată*, Bucureşti, 1960 (ed. II, 1963); *Jurnal*, Bucureşti, 1961 (ed. II, 1970); *Schiller*, Bucureşti, 1961; *Dicţionar de maxime comentat*, Bucureşti, 1962; *Goethe*, Bucureşti, 1962; Shakespeare, *Opere*, X, trad. de~, Bucureşti, 1962; *Arghezi, poet al omului. „Cântare omului" în cadrul literaturii comparate*, Bucureşti, 1964; *Despre stil şi artă literară*, cuvânt omagial de Al. Philipide, ed. şi pref. de M. Bucur, Bucureşti, 1965; *Studii de literatură română*, Bucureşti, 1965; *Postume. Istoria ideii de geniu. Simbolul artistic. Tezele unei filosofii a operei,* postfaţă de I. Ianoşi, Bucureşti, 1966; *Studii de stilistică*, ed. şi studiu introductiv de S. Alexandrescu, Bucureşti, 1968; *Corespondenţă*, ed. şi studiu introductiv de H. Zalis, Bucureşti, 1970; *Scriitori români*, I-III, ed. de Cornelia Botez, antologie şi pref. de P. Marcea, Bucureşti, 1970; Opere, I-XIV, ed. îngrijită, note şi postfaţă de S. Alexandrescu, G. Ionescu şi G. Gană, Bucureşti, 1971-1990; *Scrieri despre teatru*, ed. şi studiu introductiv de Viola Vancea, Bucureşti, 1977; *Scrieri de călătorie*, Bucureşti, 1978; *Studii de filosofia culturii,* ed. îngrijită de G. Gană, Bucureşti, 1982; *Gândirea estetică,* Bucureşti, 1986; *Scriitori români din secolul XX*, antologie de M. Dascal, Bucureşti, 1986; *Întregul şi fragmentul.* Pagini inedite, ed., pref., trad. şi note de H. Zalis, Bucureşti, 1997; *Dicţionar de maxime comentat,* ed. critică şi studiu introductiv de I. Oprişan, Bucureşti, 1997; *Estetica,* cuvânt introductiv de G. Gană, 1997; *Scriitori clasici români,* Bucureşti, 1998; *Filosofia culturii şi teoria valorilor,* text stabilit de Alex. şi Adriana Zaharia, ed. de V. Alexandrescu, Bucureşti, 1998; *Tezele unei filosofii a operei,* pref. de M. Martin, posfaţă de I. V. Şerban, Bucureşti, 1999; *Cunoaşterea de sine,* antologie şi introducere de E. Simion, Bucureşti, 2000; *Studii de filosofie şi estetică. Dualismul,* Bucureşti, 2001; *Studii de literatură română,* ed. de V. Alexandrescu, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...*; idem, *Memorii*, II, 1932; P. Comarnescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 3, 1935 şi nr. 7, 1936; E. Papu, *Răspântii*, 1936; Al. Dima, *Gândirea românească în estetică*, 1943; E. Lovinescu, *T. Maiorescu şi posteritatea lui critică*, 1943; I. Biberi,

Tudor Vianu, 1966; G. Călinescu, *Ulysse,* 1967; E. Papu, *Din luminile veacului*, 1967; C. Ciopraga, *Portrete şi reflecţii literare*, 1967; *Tudor Vianu. Bio-bibliografie*, 1967; A. Marino, în *Cronica*, nr. 33, 1968; I. Pascadi, *Estetica lui Tudor Vianu*, 1968; L. Petrescu, în *Tribuna*, nr. 40, 1968; **V.** Streinu, *Pagini...*, I; IV; N. Tertulian, *Eseuri*, 1968; P. Constantinescu, *Scrieri*, V, 1971; Al. George, *Semne şi repere*, 1971; Ş. Cioculescu, *Aspecte...*; T. Podgoreanu, *Umanismul lui Tudor Vianu*, 1973; L. Raicu, *Structuri literare*, 1973; M. Zaciu, *Ordinea...*; Ov**.** S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, III; Fl. Mihăilescu, *Conceptul de critică literară în România,* I, 1976; M. Papahagi, *Exerciţii de lectură*, 1976; E. Simion, *Scriitori...*, II; I. Vlad, *Lecturi constructive,* 1976; M. Zaciu, *Teritorii*, 1976; M. Martin, *Identificări*, 1977; M. Ralea, *Scrieri*, II, 1977; Gh. Toma, *Permanenţe filosofice româneşti*, 1979; N. Manolescu, *România literară*, nr. 52, 1982; I. Biberi, *Interviuri din literatura română,* 1983; P. Marcea, *Concordanţe şi controverse*, 1983; C. Ciopraga, *Propilee,* 1984; Ecaterina Ţarălungă, *Tudor Vianu*, 1984; S. Angelescu, *Portretul literar*, 1985; E. Manu, *Spaţiu etern,* 1985; E. Simion, *Sfidarea retoricii*, 1985; C. Baltag, *Paradoxul semnelor*, 1996; H. Zalis, *Viaţa lui Tudor Vianu*, 1997; *Tudor Vianu în conştiinţa criticii*, 1997; D. Mănucă, *Perspective critice*, 1998; G. Gană, *Tudor Vianu şi lumea culturii,* 1998; V. Lungu, *Opera lui Tudor Vianu,* 1999; Gh. I. Tohăneanu, în *Limbă şi literatură,* nr. 3-4, 2000; Fl. Mihăilescu, *ibidem*; I. Ianoşi, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 578; 579, 2001; D. Cristea-Enache, *ibidem,* nr. 598, 2001; E. Manu, în *Luceafărul,* nr. 6; 21, 2003. **(I. V.)**

VICOL Dragoş, n. 6 iulie 1920, Cacica, jud. Suceava. Poet, prozator şi dramaturg. Studii juridice la Bucureşti. Debutează în ziarul *Suceava* (1939). Debut editorial în 1940, cu vol. de versuri *Muguri*. Scriitor extrem de prolific, semnează vol. de versuri (*Reportaj liric,* 1963; *Poem în marş,* 1969; *Ctitorie în albastru,* 1972; *Voievod de stea,* 1973; *Poemele de-acasă,* 1977; *Arboroasa,* 1978; *Poeme sub drapel,* 1979), de povestiri (*Roiul de aur,* 1951; *Se risipeşte negura,* 1951; *Huţulca,* 1953; *La poalele Ceahlăului,* 1953; *Povestiri la umbra cetinii,* 1961; *Drumuri ostăşeşti,* 1962; *Cicatricea,* 1963; *Dinamica,* 1965; *Poveştile pădurii,* 1965; *Dincolo de azur,* 1970; *Bătrânul şi livada,* 1973; *Cerbul singuratic,* 1979), romane (*Valea Fierului,* 1953, Premiul de Stat, urmat de vol. doi, *În munţii de miezănoapte*, 1959; *Omul de la ora 13,* 1964; *Flăcări în Vest,* 1966; *Camera 210,* 1969; *Nopţile dinspre ziuă,* 1970; *Drumul spre Mai,* 1971; *Satul cu oameni frumoşi,* 1975). A mai scris un scenariu de film (*Râpa dracului,* 1956), vesuri pentru copii (*A venit un pui de om,* 1957), reportaje (*Însemnări de călătorie prin Ţara de Sus,* 1956; *În întâmpinarea soarelui,* 1964; *Buchet în august,* 1965; *Dulcile şi uneori ciudatele aventuri ale unui reporter,* 1981), teatru (*A doua tinereţe*, piesă într-un act, 1960; *Cântec deasupra apelor,* 1973).

OPERA: *Muguri,* versuri, Bucureşti, 1940; *Roiul de aur*, povestiri, Bucureşti, 1951; *Se risipeşte negura*, povestiri, Bucureşti, 1951; I. *Valea Fierului*, II. *În munţii de miazănoapte,* roman, Bucureşti, 1953-1959; *Huţulca,* povestiri, Bucureşti, 1953; *La poalele Ceahlăului*, povestiri, Bucureşti, 1953; *Râpa dracului*, scenariu, Bucureşti, 1956; *Însemnări de călătorie prin Ţara de Sus*, Bucureşti, 1956; *A venit un pui de om,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1957; *A doua tinereţe*, piesă într-un act, Bucureşti, 1960; *Povestiri la umbra cetinii*, Bucureşti, 1961; *Drumuri ostăşeşti*, povestiri, Bucureşti, 1962; *Cicatricea*, schiţe şi nuvele, Bucureşti, 1963; *Reportaj liric*, versuri, Bucureşti, 1963; *Omul de la ora 13,* roman, Bucureşti, 1964; *În întâmpinarea soarelui*, reportaje, Bucureşti, 1964; *Dinamica,* povetiri, Bucureşti, 1965; *Poveştile pădurii*, povestiri, Bucureşti, 1965; *Buchet de august*, reportaje, Bucureşti, 1965; *Flăcări în Vest*, roman, Bucureşti, 1966; *Poem în marş*, versuri, Bucureşti, 1969; *Camera 210*, roman, Bucureşti, 1969; *Dincolo de azur,* povestiri, Bucureşti, 1970; *Nopţile dinspre ziuă,* roman, Bucureşti, 1970; *Drumul spre Mai,* roman, Bucureşti, 1971; *Ctitorie în albastru*, versuri, Bucureşti, 1972; *Voievod de stea*, versuri, Bucureşti, 1973; *Bătrânul şi livada*, povestiri, Iaşi, 1973; *Cântec deasupra apelor*, teatru, Bucureşti, 1973; *Satul cu oameni frumoşi*, roman, Bucureşti, 1975; *Pasărea Phoenix*, roman, Bucureşti, 1976; *Poemele de-acasă*, versuri, Iaşi, 1977; *Arboroasa*, versuri, Bucureşti, 1978; *Poeme sub drapel*, versuri, Bucureşti, 1979; *Cerbul singuratic,* povestiri,

Bucureşti, 1979; *Dulcile şi uneori ciudatele aventuri ale unui reporter*, Bucureşti, 1981.

REFERINŢE CRITICE: D. Dumitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 21, 1972; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 22, 1972; H. Ţugui, în *Cronica*, nr. 28, 1972; 18, 1974; G. Muntean, în *România literară*, nr. 44, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 33, 1976; G. Drumur, în *Orizont*, nr. 3, 1978; G. Muntean, în *România literară*, nr. 51, 1981; 41, 1982; V. Nistor, în *Steaua*, nr. 2, 1984; V. Crăciun, în *Contemporanul*, nr. 8, 1986; R. Vaida, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1988. **(I. Pt.)**

VICOL Sterian, n. 9 mai 1943, Ţuţcani, jud. Vaslui. Poet. Fiul lui Dumitru Vicol şi al Ilincăi (n. Racoviţă), ţărani. Liceul Pedagogic din Galaţi (1958-1963); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1969-1973). A fost prof., publicist şi activist cultural; din 2000, redactor-şef al rev. *Porto-Franco* din Galaţi. Debutează în rev. *Amfiteatru* (1968). Colab. la *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, *Contemporanul*, *Ateneu*, *Poesis*, *Bucovina literară*, *Tomis* etc. Debut editorial cu vol. de versuri *Harfele grâului* (1976). Prezent în antologiile *Gândind ode patriei* (1977), *Nu uitaţi pasărea albă* (1985), *Cântecul patriei* (1986), *Poemele Dunării* (1996), *De dragoste* (2001). Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2002).

OPERA: *Harfele grâului*, versuri, Bucureşti, 1976; *Corabia seminţei*, versuri, Bucureşti, 1978; *Elena*, versuri, Iaşi, 1981; *Vânătoarea nocturnă*, versuri, Bucureşti, 1981; *Sigiliul grădinii*, versuri, Bucureşti, 1983; *Lacrima învingătorului*, versuri, Bucureşti, 1984; *Repaosul focului*, versuri, Bucureşti, 1985; *Vindecarea în păcat*, antologie de autor, Galaţi, 1991; *Daimonia*, versuri, Bucureşti, 1995; *Corabia – labirintul celălalt*, versuri, vol. bilingv român-francez, Bucureşti, 1996; *Sunt putred de tine*, versuri, Bucureşti, 1998; *Domnişoara Cucută*, versuri, Bucureşti, 2001; *Clipa tăind subţire hohotul zăpezii*, Iaşi, 2003.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, nr. 3, 1986; D. Mureşan, în *Vatra*, nr. 3, 1987; A. Dafir, în *Luceafărul*, nr. 42, 1987; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 2, 1988; V. Ciobanu, în *Ateneu*, nr. 2, 1993; Geo Şerban, în *Luceafărul*, nr. 42, 1998; I. Roşioru, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 1999; T. Muşat, în *Cronica*, nr. 1, 2000; L. Grăsoiu, în *Luceafărul*, nr. 2, 2003. **(A. S.)**

VIDAM T. Teodor, n. 12 nov. 1947, com. Bogata, jud. Mureş. Eseist şi poet. Fiul lui Teodor Vidam şi al Ninei (n. Morar), agricultori. Şcoala elementară în com. natală (1954-1958); gimnaziul în com. Aţintiş (1958-1961); liceul teoretic la Luduş (1961-1965); licenţiat al Facultăţii de Istorie-Filosofie, secţia filosofie, a Univ. din Cluj (1965-1970). Asistent (1970-1976), lector (1976-1990), conferenţiar (1990-2002) şi prof. (din 2002) la Catedra de ştiinţe sociale a Univ. Tehnice din Cluj-Napoca. Dr. în filosofie al Univ. din Cluj cu teza *Conştiinţa morală* (1985). A condus Cenaclul literar „Tudor Arghezi" din Luduş (1963-1965) şi Cenaclul „Lucian Blaga" din Cluj (1967-1970). Debutează în *Echinox* (1968). Colab. la *Tribuna*, *Vatra*, *Steaua*, *Astra* etc. Debut editorial cu vol. de versuri *Un fel de a fi şi o inimă ciudată* (1993), urmat de alte două culegeri lirice (*Popas în grădina iubirii*, 1998; *Peninsula uitării*, 2003) şi vol. de eseuri filosofice (*Introducere în filosofia moralei*, 1994; *Moralitate şi comunicare*, 1995; *Teoria culturii morale*, 1996; *Incursiuni şi prefigurări în filosofia moralei*, 1997; *Moralitatea ca fenomenologie a tipurilor de morală*, 2000; *Tematizări ale gândirii etice actuale*, 2001). Din 1998, preşedintele Filialei din Cluj a Fundaţiei internaţionale „Ştefan Lupaşcu".

OPERA: *Un fel de a fi şi o inimă ciudată*, vesruri, Cluj-Napoca, 1993; *Introducere în filosofia moralei*, Cluj-Napoca, 1994; *Moralitate şi comunicare*, Cluj-Napoca, 1995; *Teoria culturii morale*, Cluj-Napoca, 1996; *Incursiuni şi prefigurări în filosofia moralei*, Cluj-Napoca, 1997; *Popas în grădina iubirii*, versuri, Cluj-Napoca, 1998; *Moralitatea ca fenomenologie a tipurilor de morală*, Târgu Mureş, 2000; *Tematizări ale gândirii*

etice actuale, Târgu Mureş, 2001; *Peninsula uitării*, versuri, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: I. Boldea, în *Cuvântul liber*, nr. 124, 1993; I. T. Anghelescu, în *Ardealul*, nr. 178, 1993; A. M. Bumb, în *Echinox*, nr. 6, 1993; Gh. Cordoş, în *Steaua*, nr. 4-5, 1995; V. Frăteanu, în *Revista de filosofie*, nr. 1, 1998; P. Scutelnicu, în *Ateneu*, nr. 6, 2000; I. Isac, în *Târnava*, nr. 62-65, 2001. **(A. S.)**

VIERU Grigore, n. 14 febr. 1935, satul Pererita, jud. Hotin. Poet. Fiul lui Pavel Vieru, ţăran, şi al Eudochiei (n. Didic). Absolvă şcoala elementară în satul natal (1950); liceul în oraşul Lipcani (absolvit în 1953). Licenţiat al Facultăţii de Filologie şi Istorie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă" din Chişinău (1958). Redactor la rev. pentru copii *Scânteia leninistă* (1958); redactor la ziarul *Nistru* (1960); referent la Uniunea Scriitorilor din Moldova (1961); membru al Comisiei de Stat pentru problemele lb., Chişinău (1991). Prima vizită în România, în 1973 (participă la o întâlnire cu redactori ai rev. *Secolul 20*). Urmează o nouă vizită, în 1974, la invitaţia Uniunii Scriitorilor. Membru al Acad. Române (1990). Debut editorial cu placheta de versuri pentru copii *Alarma* (1957), urmată de alte numeroase culegeri lirice: *Muzicuţa* (1968), *Bună ziua, fulgilor* (1961), *Mulţămim pentru pace* (1963), *Făguraşi* (1963), *Poezii* (1965), *Poezii de sama voastră* (1968), *Duminica cuvintelor*, (1969), *Trei iezi* (1970), *Versuri* (1971), *Aproape* (1974), *Steaua de vineri* (1978), *Fiindcă iubesc* (1980), *Izvorul şi clipa* (1981), *Taina care mă apără* (1983); *Poftim de intraţi* (1985); *Frumoasă-i limba noastră* (1990); *Hristos nu are nici o vină* (1991), *Rugăciune pentru mama* (1994), *Văd şi mărturisesc* (1996) etc. Premiul republican al Comsomolului (1965); Diploma de onoare „Andersen" (1988).

OPERA: *Alarma, versuri*, Chişinău, 1957; *Muzicuţa*, versuri, Chişinău 1958; *La fereastra cu minuni*, versuri pentru vârsta preşcolară, Chişinău, 1960; *Bună ziua, fulgilor*, versuri pentru grădiniţa de copii şi şcoala primară, Chişinău, 1961; *Ce poezie ştii tu?*, versuri, Chişinău, 1961; *Făt-Frumos, curcubeul*, versuri, Chişinău, 1961; *Cum mi-am învăţat băiatul cifrele şi număratul*, versuri pentru copii, Chişinău, 1963 (alte ed.: 1975; 1991); *Făguraşi*, poezii, povestiri, cântece pentru grădiniţa de copii, Chişinău, 1963; *Soarele cel mic*, Chişinău, 1965; *Poezii,* pref. de I. Druţă, Chişinău, 1965 (ed. II, 1971); *Cântec din frunză*, mică antologie a poeziei tinere moldoveneşti, alcătuită de ~, Chişinău, 1965; *Steluţa*, material experimental pentru citire în clasa I, Chişinău, 1965 (alte ed., 1969; 1986); *Poezii de sama voastră*, versuri pentru copii de la doi până la zece ani, Chişinău, 1967; *Numele tău,* poeme, Chişinău, 1968; *Duminica cuvintelor*, versuri pentru copii, Chişinău, 1969; *Codrule, codruţule*, poezii, miniaturi, Chişinău, 1970 (ed. II, 1975); *Trei iezi*, versuri alese pentru copii, cuvânt înainte de R. Suveică, Chişinău, 1970 (ed. II, 1971); *Versuri*, Chişinău, 1971; *Aproape*, versuri (1964-1974), Chişinău, 1974; *Numărătoarea*, versuri, Chişinău, 1974; *Mama*, poezii pentru grădiniţa de copii, Chişinău, 1975 (ed. II, 1988); *Antologie lirică*, alcătuită de ~, Chişinău, 1975; *Un verde ne vede*, versuri, Chişinău, 1976; *Steaua de vineri*, selecţie de H. Zilieru, Iaşi, 1978; *Albinuţa*, cartea preşcolarului, selecţie şi îngrijirea textului muzical de Iulia Tibulschi, Chişinău, 1979 (alte ed., 1983; 1991; Bucureşti, 1994); *Fiindcă iubesc*, versuri, Chişinău, 1980; *Să creşti mare*, cântece pentru copii, ed. bilingvă româno-rusă, Chişinău, 1980; *Izvorul şi clipa*, antologie de M. R. Iacoban, pref. de M. Sorescu, Bucureşti, 1981; *Poezii*, selecţie şi pref. de M. Cimpoi, Chişinău, 1983; *Fiind băiat, păduri cutreieram*, versuri pentru şcoala medie, antologie alcătuită de ~, Chişinău, 1983; *Taina care mă apără*, Chişinău, 1983; *Scrieri alese*, versuri, pref. de M. Cimpoi, Chişinău, 1984; *Mama, graiul*, versuri şi proză, Chişinău, 1986; *Cel care sunt,* versuri, creionări, interviuri, note, pref. de M. Cimpoi, Chişinău, 1987; *Poftim de intraţi*, ed. bilingvă româno-rusă, Chişinău, 1987; *Rădăcina de foc*, poeme, confesiuni, cuvânt înainte de I. Alexandru, postfaţă de V. Crăciun, selecţie şi îngrijire de ed. A. Donos, Bucureşti, 1988; *Spune-i soarelui o poezie*, versuri, Chişinău, 1989; *Fumoasă-i limba noastră*, versuri pentru preşcolari, Chişinău, 1990; *Hristos nu are nici o vină,* poeme în cântece, Bucureşti, 1991; *Curăţirea fântânii*, Galaţi, 1993; *Rugăciune pentru mama*, antologie de versuri, cu o pref. de T. Nedelcea, Craiova, 1994; *Văd şi mărturisesc,* Bucureşti, 1996;

Rădăcină de foc/Raíz de fuego, ed. bilingvă, trad. şi argument final de R. Lozinski, pref. de P. A. Georgescu, tabel cronologic şi notă asupra ed. de Carmen Lozinski, Bucureşti, 1998; *Lucrarea în cuvânt: confesiuni şi aforisme,* Craiova, 2001.

REFERINŢE CRITICE: M. Cimpoi, *Întoarcerea la izvoare*, 1985; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 11, 1978; I. Mircea, în *Transilvania*, nr. 9, 1978; I. Coja, în *Luceafărul*, nr. 7, 1982; T. Utan, în *România literară*, nr. 31, 1982; Al. Cistelecan, în *Familia*, nr. 1, 1982; H. Cândroveanu, printre poeţi, 1983; M. Dolgan, *Creaţia lui Grigore Vieru în şcoală,* 1984; I. Alexandru, în *Flacăra*, nr. 6, 1985; I. Coja, în *Luceafărul*, nr. 30, 1986; V. Crăciun, în *Familia*, nr. 10, 1987; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 3, 1989; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1989; C. Ştefanache, în *Cronica*, nr. 2, 1990; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 4; 15, 1992; idem, în *Contemporanul*, nr. 26, 31, 1992; E. Simion, în *Literatura şi arta*, nr. 16, 1993; C. Ciopraga, în *Literatura şi arta*, nr 16, 1993; Zoe Dumitrescu-Buşulenga, în *Literatura şi arta,* nr. 16, 1993; Carmen Cosma, în *Literatura şi arta*, nr. 16, 1993. E. Simion, în *Caiete critice*, nr. 1-3, 1994; M. Cimpoi, în *Literatorul*, nr. 7, 1995; C. Ciopraga, în *Literatorul*, nr. 8, 1995; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 284, 1995; V. Teleucă, în *Moldova suverană*, nr. 26, 1995; F. Băileşteanu, în *Literatorul*, nr. 7, 1995; Alex Ştefănescu, în *România literară*, nr. 5, 1995; I. Buzaşi, în *Literatorul*, nr. 16, 1995; F. Băileşteanu, *Grigore Vieru*. Omul şi poetul, 1995; S. Gruia, *Poet pe Golgota Basarabiei,* 1995; *Grigore Vieru.* Bibliografie, 1995; M. Cimpoi, *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, 1996; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 38, 2003; Gh. Grigurcu, *ibidem,* nr. 30, 2003. **(Al. Cs.)**

VIERU Ioan, n. 6 mai 1962, Târgu-Neamţ. Poet. Fiul lui Mihai Vieru, economist, şi al Anei (n. Chirilă). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti. Debutează în *Luceafărul* (1980). Din 1994, director al rev. *Contrapunct*. Debut editorial cu vol. *Căile şoimului* (1990).

OPERA: *Căile şoimului*, pref. de C. Ciopraga, Bucureşti, 1990; *Cearcăn*, Bucureşti, 1991; *Abisul mâinilor*, Iaşi, 1994; *Coloana oficială*, Bucureşti, 1994; *Zidul din turn*, antologie, postfaţă de Al. Paleologu, Iaşi, 1996; *Transparenţă cu Pieta*, Bucureşti, 1997; *Peisaj confiscat*, antologie, Timişoara, 1997; *Crinul regal*, versuri, Bucureşti, 1999; *Capodopera cinematografică*, versuri, Bucureşti, 1999; *Zilele fluxului*, versuri, Ploieşti, 2000; *Intervalul rabdării*, versuri, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Crişan, în *Tribuna*, nr. 43, 1993; Dan Grigorescu, în *ARC*, nr. 3-4, 1994; C. Regman, în *Jurnalul literar*, nr. 9-12, 1995; Al. Paleologu, în *Luceafărul*, nr. 5, 1996; I. Stratan, în *Viaţa Românească*, nr. 5-6, 1997; idem, în *Apostrof*, nr. 3, 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 8, 1998; I. Stratan, în *Convorbiri literare*, nr. 2, 2000; Mariana Filimon, în *Viaţa Românească*, nr. 3-4, 2000; Gh. Grigurcu, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 2002, **(A. S.)**

VIERU Ion, n. 7 dec. 1941, satul Pelinia, jud. Bălţi. Poet. Părinţii: Vasile Vieru şi Tecla (n. Scorpan), ţărani. Şcoala medie în satul natal (1949-1959); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Chişinău (1960-1965). Redactor la Radio-Moldova din Chişinău (1966-1972); redactor la Editurile Lumina şi Literatura artistică (1972-1982); redactor responsabil la Comitetul de Stat pentru poligrafie şi comerţul cu cărţi (1983-1985); director al biroului de propagare a literaturii de pe lângă Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova (1986-1992); din 1992, consilier la Uniunea Scriitorilor. Debut editorial cu vol. de versuri *O palmă de cer* (1969). Maestru al literarurii (2000).

OPERA: *O palmă de cer*, versuri, Chişinau, 1969; *Ploile dorului*, versuri, Chişinău, 1972; *Fluvii*, Chişinău, 1976; *Dincolo de ferestre*, versuri, Chişinău, 1976; *Pomul*, literatură pentru copii, Chişinău, 1979; *Rostul ţărânii*, versuri, Chişinău, 1980; *Cântă-mi ciocârlie*, literatură pentru copii, Chişinău, 1980; *Autografe în câmp*, versuri, Chişinău, 1981; *Întreaga iubire*, versuri, Chişinău, 1984; *Acelaş*, versuri, Chişinău, 1986; *La părinţi*, versuri, Chişinău, 1989; *Să facem cunoştinţă*, literatură pentru copii, Chişinău, 1989; *Cer şi pământ*, versuri, Chişinău, 1991; *Raţă-raţă lătăreaţă*, literatură pentru copii, Chişinău, 1992; *Aici pe pământ*, versuri, Chişinău, 1998; *Prin valuri*, versuri, Chişinău, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A. Suceveanu, în

Nistru, Chişinău, nr. 7, 1987; T. Palladi, în *Literatura şi arta*, 11 iun. 1987; I. Cristofor, în *Steaua*, nr. 2, 1992. **(A. S.)**

VIGHI Daniel, n. 9 oct. 1956, Lipova, jud. Arad. Prozator. Fiul lui Gheorghe Vighi, marinar în Flotila de pescuit oceanic, şi al Zenei (n. Bar), funcţionară. Clasle elementare la Radna (1961-1970), liceul la Lipova (1970-1974). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Timişoara (1975-1980). Prof. la Şcoala Generală nr. 15 din acelaşi oraş (1980-1989); redactor la rev. *Orizont* (din 1990) şi conf. univ. la Facultatea de Litere a Univ. de Vest din Timişoara (din 1991). Dr. în filologie al Univ. din Timişoara cu teza *Influenţa orientală în proza românească interbelică* (1997). Bursier al Univ. din Heidelberg (1990) şi Strasbourg (1993); bursă la Akademie Schloss Solitude din Stuttgart (2002-2003). Colab. la *Orizont, Dilema, Familia, Cuvântul, Euphorion, Vatra, Ariergarda, Provincia* etc. Debutează cu poezii în *Flacăra roşie* din Arad (1972). Debut editorial: *Povestiri cu strada depozitului* (1985). A editat în colab. cu V. Marineasa vol. *Rusalii '51. Fragmente din deportarea în Bărăgan* (1994) şi *Deportarea în Bărăgan* (1996). A publicat romane (*Însemnare despre anii din urmă,* 1989; *Decembrie, ora 10,* 1997; *Insula de vară,* 1999), şi vol. de eseuri (*Valahia de mucava,* 1996; *Între hanger şi sofa,* 1998; *Tentaţia Orientului,* 1998). A publicat un studiu monografic despre *Sorin Titel* (2000). Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor (1985); Premiul Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor (1994); Premiul ASPRO (1996; 1997); Premiul rev. *Tomis* (1996), *Familia* (1999) şi *Euphorion* (1999).

OPERA: *Povestiri cu strada depozitului,* Bucureşti, 1985; *Însemnare despre anii din urmă,* roman, Bucureşti, 1989; *Valahia de mucava,* eseu, Timişoara, 1996; *Decembrie, ora 10,* roman, Bucureşti, 1997; *Între hanger şi sofa. Literatura în epoca veche românească,* Timişoara, 1998; *Tentaţia Orientului: studii de imagologie,* Piteşti, 1998; *Insula de vară,* roman, Iaşi, 1999; *Apocalipsa 9,* retroproze, Piteşti, 1999; *Sorin Titel,* monografie, Braşov, 2000; *Prelegeri de literatură română. Epoca veche şi modernă,* Timişoara, 2001.

REFERINŢE CRITICE: R. C. Cristea, în *Familia*, nr. 12, 1985; E. Simion, în *România literară*, nr. 45, 1985; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 1, 1986; Cornel Moraru, în *Steaua*, nr. 1, 1986; V. Popovici, în *Orizont*, nr. 8, 1988; I. Buduca, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1989; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 49, 1989; V. Popovici, în *Familia*, nr. 5, 1989; E. Simion, *Scriitorii…*, IV; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 30, 1989; I. Negoiţescu, în *Amfiteatru*, nr. 4, 1990; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 46, 1996; Gh. Perian, *Scriitori români postmoderni*, 1996; idem, în *Vatra*, nr. 11, 1997; A. Marino, în *Cotidianul*, 4 sept. 1997; Ruxandra Cesereanu, *Călătorie spre centrul infernului,* 1998; D. Murariu, *Provincie şi valoare,* 1998; A. Oţoiu, *Trafic de frontieră*, 2001. **(A. S.)**

VILLARA Mihail (pseud. lui Mihail Fărcăşanu), n. 10 nov. 1907, Bucureşti – m. 14 iul. 1987, Washington. Prozator şi eseist. Fiul lui Gheorghe Fărcăşanu, avocat şi al Mariei (n. Vasilescu). Studii elementare şi liceale la Râmnicu Vâlcea, unde locuiau părinţii; studii universitare la Facultatea de Drept a Univ. din Bucureşti (1927-1931). După trei ani de specializare în Germania (1935-1938), obţine titlul de dr. în ştiinţe juridice la Univ. Friedrich-Wilhelm din Berlin. Debut cu eseu în trimestrialul Soc. anglo-române *Rumanian Quaterley* (1939). Debutează editorial în 1940 cu *Monarhia socială*, variantă dezvoltată a tezei de doctorat, urmată de eseul de sorginte liberalistă *Libertate şi existenţă* (1942). Director al organului de presă al P. N. L., *Viitorul* (1944-1945), unde publică o serie de eseuri şi art. politice pe tema liberalismului şi democraţiei. În 1946, publică la Editura Cultura Naţională primul şi, din păcate, unicul său roman, *Frunzele nu mai sunt aceleaşi*, distins cu premiul pentru proză acordat de juriul prestigioasei edituri. În toamna aceluiaşi an părăseşte ţara împreună cu soţia sa Pia, fiica lui Ion Pillat. Locuiesc mai întâi în Franţa, la Paris (1947-1948), apoi în S.U.A., la New York

(1948-1954). Din 1954, despărţit de Pia Pillat, autoarea unui roman de factură autobiografică, *Zborul lui Andrei Cosmin*, se stabileşte definitiv la Washington, unde întemeiază o fundaţie de promovare a culturii româneşti.

OPERA: *Monarhia socială*, Bucureşti, 1940; *Libertate de existenţă*, Bucureşti, 1942; *Frunzele nu mai sunt aceleaşi*, roman, Bucureşti, 1946 (ed., studiu introductiv şi tabel cronologic de A. Anghelescu, 1997; 2003); *Scrisori către tineretul român*, Bucureşti, 1946.

REFERINŢE CRITICE: V. Ierunca, în *Lumea*, nr. 34, 1946; Al. Piru, *Panorama*...; P. Constantinesu, *Scrieri*, V, 1971. **(N. O.)**

VINEA Ion (pseud. lui Ioan Eugen Iovanache), nr. 17 apr. 1895, Giurgiu – m. 6 iul. 1964, Bucureşti. Poet, prozator şi traducător. Fiul lui Alexandru Iovanache, moşier, şi al Olimpiei (n. Vlahopol). După studii elementare şi medii la Institutul „Sf. Vineri" şi la Liceul „Sf. Sava" (1910-1914) îşi ia licenţa în drept în 1924 la Univ. Bucureşti. Între 1916 şi 1919 a fost mobilizat la Iaşi. Deputat de Roman (1928-1932) şi preşedinte al Uniunii Ziariştilor profesionişti (1938-1944). Împreună cu Tristan Tzara şi Marcel Iancu înfiinţează, în 1912, rev. *Simbolul*, în care debutează cu poezii orig. Din 1913, colaborează la *Noua revistă română*, apoi la *Rampa, Facla* şi *Seara.* În 1915 editează împreună cu Tristan Tzara rev. *Chemarea*. Redactor la *Deşteptarea economică şi socială*, la *Omul liber* şi la *Adevărul*. Fundează şi conduce *Contimporanul* (1919-1931), rev. reprezentativă pentru avangardismul românesc; succede directoratului lui N. D. Cocea la ziarul *Facla*. Prezenţă publicistică laborioasă la *Evenimentul zilei*, dar şi la *Gândirea, Adevărul literar şi artistic* ş.a. Debutează editorial cu vol. de proze *Descântecul şi Flori de lampă*(1925), urmat de *Paradisul suspinelor* (1930). Poeziile publicate în periodice apar în vol. în anul morţii (*Ora fântânilor*, 1964), iar postum romanul *Lunatecii*(1965). *Venin de mai*, rămas neterminat, e tipărit în 1971; de asemenea, o parte din *Publicistica literară* (1977). Trad. remarcabile din Shakespeare şi Edgar Allan Poe întregesc profilul unui scriitor care a marcat o întreagă epocă atât prin atitudinea avangardistului faţă de opera „definitivă", cât şi prin deschiderile stilistice şi de viziune ce caracterizează scrisul său, disimulativ şi proteic.

OPERA: *Descântecul şi Flori de lampă*, Bucureşti, 1925; *Paradisul suspinelor*, cu 5 gravuri dintre care un portret inedit, desenate şi săpate în lemn de Marcel Iancu, Bucureşti, 1930; *Ora fântânilor*, pref. de M. Petroveanu, Bucureşti, 1964; *Ora fântânilor*. Poeme, cu o pref. de M. Călinescu, Bucureşti, 1967; *Poeme*, pref. şi antologie de V. Nicolescu, Bucureşti, 1969; *Lunatecii*, I-II, pref. şi tabel cronologic de Magdalena Popescu, Bucureşti, 1971; *Opere*, I-IV, ed. îngrijită de M. Vaida şi Gh. Sprinţeroiu, studiu introductiv de M. Vaida, Cluj, 1971-1974; *Venin de mai,* Cluj, 1971; *Lunatecii*, Cluj, 1973; *Publicistica literară*, ed. şi pref. de Constantina Brezu-Stoian, Bucureşti, 1977; *Ora fântânilor*, antologie, postfaţă şi bibliografie de G. Gibescu, Bucureşti, 1979; *Ora fântânilor/L'heure du fontaines*, ed. bilingvă româno-franceză, trad. şi pref. de D. I. Nasta, Bucureşti, 1982; *Opere*, I-III, ed. critică şi pref. de Elena Zaharia-Filipaş, Bucureşti, 1984-1997; *Lunatecii*, tabel cronologic şi crestomaţie critică de I. Funeriu, Timişoara, 1988; *Paradisul suspinelor*, Bucureşti, 1990; *Venin de mai*, Craiova, 1990; *Opere,* ed. de Elena Zaharia-Filipaş, Bucureşti, 2001; *Publicistica* (1913-1919), ed., note şi comentarii de Elena Zaharia-Filipaş, Bucureşti, 2001. Traduceri: E. A. Poe, *Dubla crimă din Strada Morgue*, Timişoara, 1992; idem, *Masca morţii roşii*, Bucureşti, 1992.

REFERINŢE CRITICE: N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare*, II, 1924 (ed. II, 1975); E. Lovinescu, *Istoria*..., III; Perpessicius, *Menţiuni*... I; F. Aderca, *Mărturia unei generaţii*, 1929; L. Boz, *Cartea cu poeţi*, f.a.; T. Vianu, *Arta*...; G. Călinescu, *Istoria*...; Ş. Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane,* 1942; T. Vianu, *Idei şi forme literare*, 1946; Vl. Streinu, *Versificaţia modernă*, 1966; M. Petroveanu, *Studii literare*, 1967; N. Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, 1968; Vl. Streinu, *Pagini*...I; M. Tomuş, *15 poeţi*, 1968; V. Ardeleanu, *Proza poeţilor*, 1969; M. N. Rusu, *Utopica*, 1969; I. Pop, *Avangardismul*...; S. Sălăgean, *Ion Vinea*, 1971; Elena Zaharia, *Ion Vinea*, 1972; S. Mioc, *Opera lui Ion Vinea*, 1972; Al. Andriescu, *Disocieri*, 1973; Ş. Cioculescu, *Itinerar*

critic, 1973; C. Stănescu, *Jurnal de lectură*, 1973; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura...*, II; V. Nicolescu, *Starea lirică*, I, 1975; M. Papahagi, *Exerciţii de lectură*, 1976; E. Simion, *Scriitori români*...II; M. Vaida, *Mitologii critice*, 1978; *Ion Vinea interpretat de...*, 1986; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, III, 1986; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu...*; M. Muthu, *Călcâiul lui Delacroix*, 1996; I. Pop, *Lecturi transparente*, 1997. **(M. Mt.)**

VINIŢCHI RĂDULESCU Stella, n. 12 mai 1936, Cluj. Poetă. Fiica inginerului CFR Xenofon Viniţchi şi a Verei (n. Golubov), licenţiată în istorie. Urmează Liceul „Principesa Elena" din Braşov, absolvit în 1953, apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti, secţia franceză (licenţa în 1958). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Problema alienării în teatrul lui Eugen Ionescu şi Samuel Beckett* (1977). Prof. de franceză în învăţământul primar (1958-1961); lector la Catedra de lb. străine a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" (1961-1980) şi la Catedra de lb. moderne a Institutului Politehnic din Bucureşti (1980-1983). În 1983 se stabileşte în Statele Unite. Asistent la Departamentul de franceză al Univ. Illinois din Chicago (1984-1986); lector de franceză la Univ. Loyola (1986-1995) şi la Univ. Northwestern, Chicago (din 1995). Colab. la *Luceafărul, România literară, Vatra, Limite, Agora, Argo, Dialog* etc. Prezentă cu versuri în rev. din Statele Unite: *Voices International, Pleiades, New Voices, The Midday Moon, Chiron Review* şi *Visions International.* Debutează în rev. *Luceafărul* (1968). Debut editorial cu vol. *Versuri* (1969).

OPERA: *Versuri,* Bucureşti, 1969; *Dincolo de alb,* versuri, Bucureşti, 1972; *Risipa unei veri,* versuri, Bucureşti, 1978; *Singurătatea cuvintelor,* versuri, Bucureşti, 1981; *Blooming Death,* Statele Unite, 1989; *Blood and White Apples,* Statele Unite, 1993; *Între clipă şi vreme,* versuri, Piteşti, 2000; *My Dream Has Red Fingers,* Statele Unite, 2000; *Variaţiuni pe o umbră,* versuri, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: V. Gherghinescu, în *Astra,* nr. 1, 1970; I. Bălan, în *Astra,* nr. 4, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul,* nr. 22, 1973; M. Minculescu, în *România literară,* nr. 9, 1973; M. Coman, în *România literară,* nr. 11, 1978; Al. Lungu, în *România literară,* 19 mai 1999. **(A. S.)**

VINTILĂ Petru, n. 12 iun. 1922, Orşova, jud. Mehedinţi – m. 7 aug. 2002, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Petru Vintilă, subofiţer, şi al Mariei (n. Barbeş). Liceul la Caransebeş, terminat în 1942. Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1942-1948). În paralel, este redactor la *Luptătorul bănăţean* (1945-1946) şi *Frontul plugarilor* (1946-1948). Debut în *Fruncea* din Timişoara (1939). Redactor la *Contemporanul* (1948-1951), *Gazeta literară* (1954-1957), *Luceafărul* (1958-1963), *România liberă* (1964-1965), redactor-şef adjunct la *Colocvii* (1966-1968) şi *Satul socialist* (1968-1970). Scriitor cu activitate diversificată; în afară de poezie, proză şi teatru, **V.** a mai scris literatură pentru copii după reţeta genului: *Mai tare ca Sfântul* (1969), şi *Călătorie pe planeta Zeta* (1972); reportaje inspirate din noile realităţi: *Dobrogea în marş* (1961); *Şoseaua milionarilor* (1961), *Oraşe fără arhive* (1964); publicistică: *101 picături de cerneală* (1973), un eseu-confesiune: *Miliţa* (1972) şi un „roman cronologic", *Eminescu* (1974), cercetare, compilaţie şi sistematizare cronologică a vieţii poetului. Prezent în numeroase antologii; autor de scenarii. A prefaţat ghiduri turistice; a tradus singur şi în colab. din H. Sienkiewicz, H. Leberecht ş. a. Premiul Uniunii Scriitorilor (1962; 1974).

OPERE: *Poeme*, Timişoara, 1945; *Cinci dioptrii*, versuri, Timişoara, 1945; *Aria lui Botgros*, povestiri, Bucureşti, 1948; *Revoltaşa*, nuvelă, Bucureşti, 1949; *Salamandra*, Bucureşti, 1949; *Oamenii şi faptele lor. Brazde în luncă*, poeme, Bucureşti, 1950; *Preşedinta cooperativei*, Bucureşti, 1950; *Nepoţii lui Horia*, roman, Bucureşti, 1951; *Ion Hango şi ai săi*, povestire,

Bucureşti, 1952; *Ciobanu care şi-a pierdut oile*, povestire, Bucureşti, 1954; *Oraş de provincie*, nuvelă, Bucureşti, 1954; *Moştenire,* nuvele, Bucureşti, 1955; *Trei povestiri*, Bucureşti, 1955; *Dezertorul*, Bucureşti, 1956; *Eroul necunoscut*, nuvele, Bucureşti, 1957; *1907. Cincizeci de ani de atunci...*, Bucureşti, 1957; *Steaua magilor*, nuvele, Bucureşti, 1957; *Zodia Cutezătorului*, Bucureşti, 1957; *Linia vieţii*, nuvele, Bucureşti, 1958; *Postul înaintat*, Bucureşti, 1959; *Dobrogea în marş*, Bucureşti, 1961; *Şoseaua milionarilor*, reportaj, Bucureşti, 1961; *Cei 45*, povestiri, Bucureşti, 1962; *Drumul dragostei*, Bucureşti, 1962 (1963); *Pe scena vieţii*, nuvele, Bucureşti, 1962; *Oraşe fără arhive*, Bucureşti, 1964; *Oraşul încercuit*, roman, Bucureşti, 1964; *Trenul,* nuvelă, Bucureşti, 1965; *Vendeta*, nuvele, Bucureşti, 1965; *Hiena şi circul*, povestiri, Bucureşti, 1967; *Mai tare ca Sfântul*, Bucureşti, 1969; *A doua zi după război*, Bucureşti, 1970; *Dansatoarea şi cifrul*, Bucureşti, 1970; *Călătorie pe planeta Zeta*, Bucureşti, 1972; *Miliţa*, eseuri, Bucureşti, 1972; *Numărătoarea inversă*, roman, Bucureşti, 1972; *101 picături de cerneală*, Bucureşti, 1973; *Doi vikingi şi o fată*, Timişoara, 1974; *Eminescu.* Roman cronologic, Bucureşti, 1974; *Casa care a fugit pe uşă*, teatru, Bucureşti, 1975; *Zăpezile de altădată*, versuri, Bucureşti, 1976; *Şoimii au trecut Dunărea* (în colab. cu P. Vintilă jr.), Bucureşti, 1977; *Un soldat în căutarea patriei*, Bucureşti, 1978; *Pictor de duminică*, roman, Bucureşti, 1983; *Prima oră a dimineţii*, roman, Bucureşti, 1983; *Roata*, roman, Bucureşti, 1984; *Muntele speranţei*, I-III, roman, Bucureşti, 1986-1987. Traduceri: G. Leberecht, *Lumină la Coordi*, trad. de ~ şi Gh. Nicolau, Bucureşti, 1950; J. Reabokliaci, *Zorile*, trad. de ~ şi Gh. Nicolau, Bucureşti, 1950; H. Sienkiewicz, *Cavalerii teutoni*, I-II, trad. de D. Telemac şi ~, Bucureşti, 1957; I. Zabelin, *O tragedie dincolo de cerul polar*, I-II, trad. de ~ şi Margareta Roman, Bucureşti, 1961.

REFERINŢE CRITICE: C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 32, 1973; S. Titel, în *România literară*, nr. 50, 1973; idem, *ibidem*, nr. 31, 1974; Ş. Cioculescu, *ibidem*, nr. 48; 51, 1974; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 53, 1976; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 44, 1978; idem, *ibidem*, nr. 52, 1981; S. Titel, în *România literară*, nr. 40, 1983; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni,* 1985; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 31, 1987; R. Muntean, în *Flacăra*, nr. 5, 1989. **(R. G. Ţ.).**

VIRGIL Dinu (pseud. lui Dinu Ureche-Niculai), n. 30 sept. 1974, Năsăud, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Ioan-Virgil Ureche, şef staţie CFR, şi al Cătălinei (n. Niculai), prof. de matematică. Studii elementare în Măgura Ilvei, continuate la Liceul de Informatică din Cluj, apoi la Facultatea de Informatică din acelaşi oraş (1993-1997). Urmează doi ani cursurile Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj (1998-2000). Redactor-şef (1999) şi director/coproprietar (din 2002) al Editurii Napoca Star din Cluj. Colab. la *Steaua, Tribuna, Cetatea culturală, Plaiuri năsăudene, Astra blăjeană, Arhiva someşană* etc. Debutează în *Plaiuri năsăudene* (1995), cu art. *Portret de ţăran.* Debut editorial cu vol. de versuri, aforisme şi povestiri *Dincolo de oglindă* (1996).

OPERA: *Dincolo de oglindă,* versuri, aforisme şi povestiri, pref. de T. Mihadaş, postfaţă de T. Tanco, Cluj-Napoca, 1996; *De dragoste de Dumnezeu,* versuri, Timişoara, 1998; *Curcubeul iluziilor,* versuri, aforisme, teatru, Cluj-Napoca, 1998; *Abecedarul ghicitoare,* versuri pentru copii, Cluj-Napoca, 2000; *Jurnal de idei pentru mileniul trei,* jurnal, Cluj-Napoca, 2002; *Tata.* In memoriam, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: T. Tanco, în *Adevărul de Cluj,* 8 nov. 1996; T. Mihadaş, în *Mesagerul transilvan,* 11 nov. 1996; I. Moise, în *Minerva* (Bistriţa), nr. 66-67, 1997; H. Muntenuş, în *Tribuna,* 6-12 mart. 1997; Fl. Lazăr, în *Steaua,* nr. 7, 1997; idem, *ibidem,* mart.-apr. 1999; I. Cristofor, în *Tribuna,* 13-16 apr. 2000; Mircea Popa, în *Adevărul de Cluj,* 11 febr. 2003; I. Buzaşi, în *Mesagerul literar şi artistic* (Bistriţa), 29 mart. 2003. **(A. S.)**

VISSARION I.[ancu] C.[onstantin], n. 2 febr. 1879, com. Costeşti din Vale, jud. Dâmboviţa – m. 5 nov. 1951, com. Costeştii din Vale. Prozator. Tatăl: Costantin Visarion, grec de origine, negustor; mama: Ilinca, necăsătorită oficial cu soţul. Şcoala primară la Costeştii-din-Vale (1886-1891). Pierzându-şi mama, locuieşte la Titu şi la Bucureşti, la bunicul său, unde învaţă meseria de cizmar (1892-1895). Puţină vreme e copist la subprefectura din Titu. În 1898 se căsătoreşte cu Gheorghiţa I. C. Vissarion (vor avea zece copii). Câteva luni, în 1901, primar al com. Costeştii-din-Vale; se ocupă cu agricultura, ia parte la răscoalele din 1907; e arestat, condamnat la moarte şi eliberat la intervenţia lui I. Gh. Duca. Agent sanitar (1907-1908; 1913; 1919); inspector şcolar (1920). În timpul războiului mondial lucrează la Cenzura militară. Debut editorial cu vol. de legende populare *Draci şi strigoi* (1899). Colaborează la *România muncitoare, Raţiunea, Flacăra, Sburătorul* şi *Viaţa Românească*. Redactor la *Rampa* şi *Facla* (1913); brevetează mai multe invenţii: aeroplan Vissarion nr. 1, încălţăminte cu ventilaţie Vissarion, bastonul-scaun Vissarion etc. Editează rev. *Steluţa* (1932-1935), la care colaborează Gala Galaction şi Al. T. Stamatiad. Premiul Adamachi al Acad. (1918) pentru vol. *Florica şi alte nuvele* (1916). Vol. *Nevestele lui Moş Dragoman* (1913), *Privighetoarea neagră* (1916), *Ber-Căciulă* (1920) ş. a. sunt produsul „memoriei inepuizabile" a prozatorului, pe care E. Lovinescu îl vedea „topit în masa anonimă a poporului".

OPERA: *Draci şi strigoi*, Bucureşti, 1899; *Fără pâine*, Bucureşti, 1912; *Mârlanii*, Bucureşti, 1912; *Nevestele lui Moş Dorogan*, Bucureşti, 1913; *Lupii*, roman, Bucureşti, 1915; *Florica şi alte nuvele*, Bucureşti, 1916; *Privighetoarea neagră*, Bucureşti, 1916; *Moş Neagu*, Bucureşti, 1917; *Ber-Căciulă*, Bucureşti, 1920; *Maria de altădată*, Bucureşti, 1920; *Vrăjitoarea*, Bucureşti, 1921; *Petre Pârcălabul*, 1921; *Sub călcâi*, Bucureşti, 1922; *Cântecele lui Iancu*, Bucureşti, 1924; *Izlaz ieftin*, Bucureşti, 1924; *Ber-Căciulă împărat*, Bucureşti, 1928; *Corvin*, Bucureşti, 1928; *Lumea cealaltă*, Bucureşti, 1929; *Învietorul de morţi*, Bucureşti, 1935; *Agerul pământului*, roman, Bucureşti, 1939; *Ber-Căciulă*, ed. IV, Bucureşti, 1943; *Energie mecanică din mediul în care ne găsim*, Bucureşti, 1943; *Nuvele şi schiţe*, Bucureşti, 1954; *Lupii*, ed. îngrijită de Şt. Cristea, cu un cuvânt înainte de M. Gafiţa, Bucureşti, 1957; *Scrieri alese,* cu o pref. de M. Gafiţa, Bucureşti, 1959; *Ber-Căciulă*, text restabilit de V. Crăciun, Bucureşti, 1970; *Vameşul*, ed. îngrijită, studiu introductiv şi tabel cronologic de V. Crăciun, cu o tabletă pref. de Tudor Arghezi, Bucureşti, 1974; *Scrieri alese*, I-III, ed. îngrijită de Viorica Florea, antologie, studiu introductiv, tabel cronologic şi note de V. Crăciun, Bucureşti, 1983-1987.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, *Început...*; E. Lovinescu, *Scrieri*, V, VI; Alex. Ştefănescu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1977; V. Crăciun, în *Contemporanul*, nr. 9, 1977; idem, în *România literară*, nr. 10, 1977; idem, în *Luceafărul*, nr. 7, 1979; I. Niculescu, în *Teatru*, nr. 3, 1982; T. Arghezi, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1983; Mitzura Arghezi*, ibidem*; G. Papadima, în *Ramuri*, nr. 9, 1984; D. Brudaşcu, *ibidem*, nr. 10, 1985. **(A. S.)**

VIŞNIEC Matei, n. 29 ian. 1956, Rădăuţi, jud. Suceava. Poet şi dramaturg. Fiul lui Ioan Vişniec, funcţionar, şi al Minodorei (n. Prelipcean), învăţătoare. Şcoala primară şi liceul în oraşul natal (1965-1975). Studii de filosofie şi istorie la Bucureşti (1976-1980). Membru fondator al „Cenaclului de Luni", condus de N. Manolescu, unde citeşte poezie şi teatru. Prof. de istorie şi geografie în com. Dorobanţu-Plătăreşti (1980-1987). În 1987 se stabileşte în Franţa. Între aug. 1988 şi oct. 1989 locuieşte la Londra, ca jurnalist la Postul de radio BBC, Secţia română. În 1989 revine în Franţa şi începe, la Paris, studii doctorale cu o teză despre *Rezistenţa culturală în Europa de Răsărit sub regimurile comuniste*; abandonează doctoratul, după ce obţine, totuşi, Diplôme d'Études Approfondies, pentru a se dedica exclusiv teatrului şi activităţii la Secţia română de la

Radio France Internationale. În 1987, piesa *Caii la fereastră* îi fusese interzisă la Teatrul Nottara din Bucureşti doar cu o zi înainte de premieră. Debutează cu poezie în *Luceafărul* (1972). Colaborează la *România liberă, Steaua, Vatra, Convorbiri literare, Amfiteatru, Cronica, Transilvania, Echinox, Contemporanul, Viaţa Românească, Secolul 20* etc. După 1990, piesele îi sunt jucate pe majoritatea scenelor din ţară: *Sufleurul fricii* (Teatrul de Stat German din Timişoara, 1990), *Şi cu violoncelul ce facem?* (Teatrul de Stat din Oradea, 1995/1996; Teatrul Naţional din Timişoara, 1998), *Bine mamă da'ăştia povestesc în actu' doi ce se-ntâmplă în actu'ntâi* (Teatrul Tineretului din Piatra-Neamţ, 1990/1991; Teatrul Naţional din Timişoara, 1996/1997; Teatrul Mic din Bucureşti, 1998/1999), *Angajare de clown* (Teatrul Naţional din Iaşi, 1991/1992), *Ţara lui Gufy* (Teatrul „Mihai Eminescu" din Botoşani, 1997/1998), *Artur osânditul* (Teatrul Naţional din Târgu Mureş, 1992/1993), *Spectatorul condamnat la moarte*(Teatrul Naţional din Iaşi, 1991/1992), *Trei nopţi cu Madox* (Teatrul de Comedie din Bucureşti, 1998), *Caii la fereastră* (Teatrul Mic din Bucureşti, 1994) etc. Piesele i-au fost, de asemenea, jucate în Franţa, Polonia, Rusia, Olanda, Elveţia, Germania, Canada, Belgia, Italia, Statele Unite, Austria, Finlanda şi Republica Moldova. A publicat vol. de versuri (*La noapte va ninge*, 1980; *Oraşul cu un singur locuitor*, 1982; *Înţeleptul la ora de ceai*, 1984; *Poeme ulterioare,* 2000), teatru (*Ţara lui Gufy*, 1992; *Angajare de clown*, 1993; *Văzătorule, nu fi un melc*, 1996; *Teatru*, I-II, 1996; *Negustorul de timp şi frumoasa călătorie a urşilor Panda povestită de un saxofonist care avea o iubită la Frankfurt,* 1998; *Teatru descompus* şi *Despre sexul femeii – câmp de luptă în războiul din Bosnia,* 1998; *Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal,* 2001) şi proză (romanul *Cafeneaua Pas-Parol*, 1992). Premiul de debut al Editurii Albatros (1980); Premiul Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Înţeleptul la ora de ceai* (1985); Premiul Uniter pentru piesa *Angajare de clown* (1991); Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor (1992; 1998); Marele premiu de teatru radiofonic al Soc. Autorilor şi Compozitorilor Dramatici din Franţa (1994); Premiul de dramaturgie al Uniunii Scriitorilor pentru vol. *Teatru* (1997); Premiul Acad. Române pe 1998; Premiul Naţional de dramaturgie al Ministerului Culturii pe 2002.

OPERA: *La noapte va ninge*, poezie, Bucureşti, 1980; *Oraşul cu un singur locuitor,* poezie, Bucureşti, 1982; *Înţeleptul la ora de ceai*, poezie, Bucureşti, 1984; *Ţara lui Gufy*, piesă de teatru, Bucureşti, 1992; *Cafeneaua Pas-Parol,* roman, Bucureşti, 1992; *Angajare de clown*, piesă de teatru, Bucureşti, 1993; *Und was soll mitt dem cello geschehen (Şi cu violoncelul ce facem?*), Frankfurt, 1994; *Du pain plein les poches (Buzunarul cu pâine)*, piesă de teatru, Lyon, 1994; *Trois nuits avec Madox (Trei nopţi cu Madox)*, Belgia, 1995; *L'Histoire des ours panda racontée per un saxophoniste qui a une petite amie à Francfort (Povestea urşilor panda povestită de la un saxofonist care avea o iubită la Frankfurt)*, piesă de teatru, Lyon, 1995; *Les partitions frauduleuses* şi *Petit boulot pour vieux clown (Partiturile frauduloase* şi *Angajare de clown)*, piese de teatru, Paris, 1995; *Văzătorule, nu fi melc*, piesă de teatru, Bucureşti, 1996; *Teatru*, I-II, Bucureşti, 1996; *Théâtre décomposé ou l'Homme poubelle (Teatru descompus sau Omul-ladă-de-gunoi)*, Paris, 1996; *Les chevaux à la fenętre*, piesă de teatru, Paris, 1996; *Paparazzi ou la chronique d'un lever du soleil avorté (Paparazzi sau cronica unui apus de soare avortat)*, Paris, 1996 (reeditat, 1997); *Le dernier Godot (Ultimul Godot)*, Lyon, 1996; *Lettres aux arbres et aux nuages*, în vol. de piese francofone *Brefs d'Ailleurs*, Paris, 1997; *Du sexe de la femme comme champ de bataille dans la guerre en Bosnie (Despre sexul femeii – câmp de luptă în războiul din Bosnia)*, piesă de teatru, Paris, 1997; *Comment pourrais-je ętre un oiseau? (Cum aş putea să fiu o pasăre?)*, piesă de teatru, Paris, 1997; *Frumoasa călătorie a urşilor panda povestită de un saxofonist care avea o iubită la Frankfurt* şi *Negustorul de timp*, piese de teatru, Bucureşti, 1998; *Petit boulot pour vieux clown (Angajare de clown)* şi *L'histoire des ours panda rancontée par un saxophoniste qui a une petite amie à Francfort*, piese de teatru, Paris, 1998; *Teatru descompus* şi *Despre sexul femeii – câmp de luptă în războiul din Bosnia,* teatru, Bucureşti, 1998; *Poeme ulterioare,* Bucureşti, 2000; *Maladies mentaux (Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal),* Balgia, 2000; *Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal,* Braşov, 2001; *Le roi, la rat et le fou du roi (Regele, bufonul şi bufonul regelui),* Belgia, 2002; *Caii la fereastră* şi *Ultimul Godot,* teatru, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Constanţa Buzea, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1980; I. B. Lefter, în *Luceafărul*, nr. 50, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 50, 1980; I. Pop, în *Steaua*, nr. 12, 1980; D. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 16, 1981; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 9, 1981; E. Simion, în *Ramuri*, nr. 4, 1981; R. G. Ţeposu, în *Echinox*, nr. 4-5, 1981; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 33, 1982; M. N. Rusu, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1982; P. Poantă, *Radiografii,* II, 1983; M. Ghiţulescu, în *Ateneu*, nr. 12, 1983; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 20, 1996; idem, *ibidem*, nr. 40, 1997; Roxana Sorescu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1997; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 10, 1999; Geo Vasile, în *Contemporanul,* nr. 51-52, 2001; I. Simuţ, *ibidem,* nr. 23, 2001; Iulia Popovici, în *România literară,* nr. 44, 2002; I. Holban, *ibidem,* nr. 36, 2002; Cristina Modreanu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 614; 615, 2002; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 45; 46, 2003; Marinela Ţepuş, în *Luceafărul,* nr. 24, 2003 (interviu); M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 2003; G. Stănescu, *ibidem,* nr. 4, 2003; M. V. Buciu, în *Jurnalul literar,* nr. 13-16, 2003; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 9, 2003. **(D. C.-E)**

VITNER Ion, n. 19 aug. 1914, Bucureşti – m. 12 apr. 1991, Bucureşti. Istoric şi critic literar. Fiul lui Leon Vitner, funcţionar şi al Giselei (n. Zoller). Şcoala primară Poenărescu din Bucureşti (1921-1925); Liceul „Titu Maiorescu" din acelaşi oraş (1925-1932); Facultatea de Medicină, tot la Bucureşti (1933-1939); dr. în medicină (1940); dr. în filologie al Univ. din Bucureşti (1971). Debutează în 1931 la rev. *unu*. Între anii 1933 şi 1935 participă la Cercul de studii marxiste de pe lângă rev. *Cuvântul liber* la care colaborează sub pseud. Ion Vântu. Pentru activitatea politică de stânga, domiciliu forţat în 1940; deportat în Transnistria (1942). Redactor la *Scânteia* (1944-1946), membru în comitetul redacţional al rev. *Orizont* (1944-1947), redactor-şef adjunct şi apoi redactor-şef al rev. *Contemporanul* (1946-1949) şi redactor şef al rev. *Flacăra* (1949-1950). A mai colaborat la *Gazeta literară, Tribuna, Viaţa Românească* ş. a. A fost membru în comitetul de conducere al Uniunii Scriitorilor (1948-1960). Prof. la Univ. din Bucureşti, Facultatea de Lb. şi Literatura Română (1949-1970), unde ia locul, la Catedră, lui G. Călinescu. A publicat vol. de eseuri (*Pasiunea lui Pavel Corceaghin,* 1949; *Critica criticii,* 1950; *Firul Ariadnei,* 1957; *Meridiane literare,* 1960; *Prozatori contemporani,* I-II, 1961-1962; *Formarea conceptului de literatură socialistă,* 1966; *Albert Camus sau tragicul exilului,* 1968; *Semnele romanului,* 1971; *Al. Ivasiuc – în fruntarea contrariilor,* 1980) şi impresii de călătorie (*Reverii pe malurile Senei,* 1978; *Popas lângă Notre-Dame,* 1981). Premiul de Stat (1949; 1955); Premiul Acad. Române (1954).

OPERA: *Octombrie*, Bucureşti, 1932; *Supremul adevăr*, Bucureşti, 1933; *Pasiunea lui Pavel Corceaghin*, Bucureşti, 1949; *Influenţa clasei muncitoare în opera lui Eminescu şi Caragiale*, Bucureşti, 1949; *Problema moştenirii literare*, Bucureşti, 1949; *Poezia lui A. Toma*, Bucureşti, 1950; *Viaţa şi opera lui D. Th. Neculuţă*, Bucureşti, 1950; *Critica criticii*, Bucureşti, 1950; *Pământul prieteniei*, Bucureşti, 1954; *Un mare scriitor al Chinei de azi*, Bucureşti, 1955; *Eminescu*, Bucureşti, 1955; *Firul Ariadnei*, Bucureşti, 1957; *Meridiane literare*, Bucureşti, 1960; *Prozatori contemporani*, I-II, Bucureşti, 1961-1962; *Literatura în publicaţiile socialiste şi muncitoreşti (1880-1900). Reviste literare. Formarea conceptului de literatură socialistă*, Bucureşti, 1966; *Albert Camus sau tragicul exilului*, Bucureşti, 1968; *Semnele romanului*, Bucureşti, 1971; *Reverii pe malul Senei*, Bucureşti, 1978; *Alexandru Ivasiuc – înfruntarea contrariilor*, Bucureşti, 1980; *Popas lângă Notre-Dame*, Bucureşti, 1981.

REFERINŢE CRITICE: P. Georgescu, *Încercări critice*, II, 1958; Al. Piru, *Panorama...*; Fl. Manolescu, *Poezia criticilor,* 1971. **(A. S.)**

VIZIRESCU Pan M. (numele la naştere: Pantelimon M. Vizirescu), n. 16 aug. 1903, satul Braneţ, com. Bârza, jud. Olt – m. 27 ian. 2000, Slatina, jud. Olt. Poet şi eseist. Fiul lui Marin Vizirescu şi al Mariei (n. Pietreanu), agricultori. Frate cu Sm. M. Vizirescu. Clasele primare, începute în satul natal, sunt continuate la Slatina. Studii secundare la Liceul militar „D. A. Sturdza" din Craiova (1915), Liceul „Radu Greceanu" din Slatina şi Colegiul „Carol I" din Craiova (bacalaureatul în 1925). Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1925-1929). Dr. în litere şi filosofie al aceleiaşi Univ. cu teza *Poezia specificului naţional*, sub conducere alui C. Rădulescu-Motru (1938). Prof. la Liceul militar „Ştefan cel Mare" şi la alte licee din Cernăuţi (1930-1937); prof. la Liceul „Carol I" din Bucureşti (1937-1939). Din 1939, conduce *Curierul Serviciului Social*, organ de presă al Serviciului Social înfiinţat de D. Gusti. Redactor la Direcţia Presei a Ministerului Propagandei (din 1940), apoi, din acelaşi an, director de Cabinet în acelaşi Minister, până în 1944. În 1940 a fost directorul rev. *Muncitorul român*, organul de presă al Ministerului Muncii. În 1945 e condamnat la muncă silnică pe viaţă (n-a făcut, totuşi, detenţie, rămânând în casa părinţilor din Slatina până în 1967). A colaborat la *Facla, Secolul* (Craiova), *Bilete de papagal, Revista Fundaţiilor Regale, Ţara noastră, Viaţa literară, Familia, Gândirea, Universul, Curentul, Porunca vremii* etc. Debutează în *Universul literar* (1922), cu schiţa *Sfârşit duios*, semnată cu pseud. Dela Bârsa. Debut editorial cu vol. *Poezia noastră religioasă* (1943). A publicat vol. de versuri (*Poeme,* 1982; *Sunet peste culmi,* 1985; *Călătorie de taină,* 1988; *Mi se oprise timpul,* 1995; *Prins de lumină şi har,* 1995; *Tărâmul însingurării mele,* 2002; *Orizonturi lirice,* 2003; *Armonii,* 2003), eseuri *(Coloane care cresc necontenit,* 1999) şi teatru (*Liga oamenilor cinstiţi,* 1997). A mai semnat şi cu pseud. Nicolae Ancuţa Rădoi.

OPERA: *Poezia noastră religioasă*, Cluj, 1943; *Poeme*, Bucureşti, 1982; *Sunet peste culmi*, versuri, Bucureşti, 1985; *Călătorie de taină*, versuri, Bucureşti, 1988; *Mi se oprise timpul,* versuri, Slatina, 1995; *Prins de lumină şi har,* poezii religioase, Iaşi, 1995; *Liga oamenilor cinstiţi,* teatru, Iaşi, 1997; *Coloane care cresc necontenit,* eseuri, Iaşi, 1999; *Tărâmul însingurării mele,* versuri, Slatina, 2002; *Orizonturi lirice,* versuri, Slatina, 2003; *Armonii,* versuri, 2003.

REFERINŢE CRITICE: F. Aderca, în *Bilete de papagal*, nr. 400, 1929; D. Protopopescu, în *Calendarul*, dec. 1932; M. Streinul, în *Iconar*, dec. 1932; N. Crevedia, în *România literară*, nov. 1937; Gh. Vrabie, *Gândirismul*, 1940; N. Crainic, în *Gândirea*, mai, 1944; Al. Raicu, în *România literară*, nr. 52, 1983; G. Sorescu, în *Ramuri*, nr. 10, 1985; Marina Spalas, în *Luceafărul,* nr. 30, 1996 (interviu); idem, *ibidem,* nr. 28, 1999 (interviu); C. Coroiu, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 504, 2000; Maria Platon, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2000. **(A. S.)**

VIZIRESCU Sm. M. (prenumele la naştere: Smarandache), n. 29 mart. 1901, satul Braneţ, com. Bârza, jud. Olt – m. 8 sept. 1981, Bucureşti. Poet, prozator şi eseist. Fiul lui MarinVizirescu şi al Mariei (n. Pietreanu), agricultori. Frate cu Pan M. Vizirescu. Şcoala primară în satul natal, apoi la Slatina, unde se înscrie, în 1915, la Liceul „Radu Greceanu" (va continua studiile la Bârlad, în timpul refugiului, iar ultimele clase la Colegiul „Carol I" din Craiova; bacalaureatul la Slatina, în 1925). Urmează Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1925-1930). După licenţă, C. Rădulescu-Motru îl reţine asistent la Catedra de psihologie; a funcţionat ca prof. de filosofie la licee din Bucureşti. În 1929, înfiinţează Institutul de Cultură Politică şi Socială, împreună cu Radu Boureanu, Cicerone Theodorescu, Mircea Damian, George Dragomirescu, George Acsinteanu, Ilariu Dobridor, Gh. Nicolaescu (întâlnirile, numite şezători, aveau loc la Teatrul „Tinerimea Română", lângă Cişmigiu). Colaborează la *Bilete de papagal, Orizonturi noi* a lui G. Bacovia, *Cronicarul, Viaţa literară, Secolul, Revista de pedagogie, România*

literară a lui L. Rebreanu, *Ultima oră, Universul* etc. Debutează în *Universul literar* (1922), cu poezia *Icoana Fecioarei* (semnată cu pseud. Vale). Autor al unui singur vol. de poezii şi proză scurtă *Geapanale*, apărut postum (1981). Au rămas în ms mai multe piese de teatru (*Învierea, Ziduri fără umbră, Lumină fără întuneric*) apreciate, între alţii de O. Densusianu, O. Goga şi M. Dragomirescu.

OPERA: *Geapanale*, versuri şi proză scurtă, ed. îngrijită, pref. şi notă asupra ed. de Radu G. Ţeposu, Cluj-Napoca, 1987.

REFERINŢE CRITICE: F. Aderca, în *Bilete de papagal*, nr. 40, 1929; M. A. Diaconu, în *Steaua*, nr. 1, 1988. **(A. S.)**

VÎJEU Titus (numele la naştere: Constantin Vijeu), n. 1 aug. 1948, Breaza, jud. Prahova. Poet. Fiul lui Constantin Vijeu, muncitor, şi al Anei (n. Candrea). Şcoala generală (1955-1962) şi Liceul teoretic (1962-1966) la Breaza; licenţiat al Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale" din Bucureşti (1966-1971); studii postuniversitare de jurnalistică (1987-1988). Redactor la rev. *Astra* (1971); redactor la Radioteleviziunea Română (1972-1990); redactor-şef adjunct (1990-1991), director al Direcţiei de relaţii internaţionale (1991-1998) şi consilier pentru relaţii externe, realizator de emisiuni culturale la Radioteleviziunea Română (1998-2003). Conferenţiar (1993-1999) şi prof. asociat (1999-2003) la Univ. de Artă Teatrală şi Cinematografică „I. L. Caragiale" din Bucureşti. Bursă de specializare în Franţa (1991). Dr. în cinematografie şi media cu teza *Andrej Wajda şi sentimentul istoriei* (2000). Colab. la *Luceafărul*, *România literară*, *Astra*, *Ramuri*, *Convorbiri literare*, *Cronica* etc. Debutează în rev. *Astra* (1966). A publicat vol. de poezie (*Panatenee*, 1969; *Deplasarea spre roşu*, 1974; *Ca un meteor îndrăgostit de pământ*, 1975; *Aniversarea unui crin*, 1976; *Alergând*, 1983; *Pasul Licornei*, 1986; *Biblioteca de rouă*, 1993), publicistică şi memoriale de călătorie. A tradus din W. Wernic.

OPERA: *Panatenee*, versuri, Bucureşti, 1969; *Deplasarea spre roşu*, versuri, Bucureşti, 1974; *Ca un meteor îndrăgostit de pământ*, versuri, Bucureşti, 1975; *Aniversarea unui crin*, versuri, Bucureşti, 1976; *Sâmbătă seara unui deceniu*, versuri, Bucureşti, 1979; *Alergând*, versuri, Bucureşti, 1983; *Cea mai frumoasă statuie*, publicistică, Bucureşti, 1983; *Pasul Licornei*, versuri, Bucureşti, 1986; *Fotografia unei iubiri*, publicistică, Bucureşti, 1987; *Fratele grâu*, publicistică, Bucureşti, 1990; *Biblioteca de rouă*, versuri, Cluj-Napoca, 1993; *Miazăzi-Miazănoapte*, memorial de călătorie, Cluj-Napoca, 1996; *Memorie de rezervă*, memorial de călătorie, Cluj-Napoca, 2000; *Eterul şi eternul*, publicistică şi eseuri, Bucureşti, 2003. Traduceri: W. Wernic, *Şeriful din Fort Benton*, în colab. cu Claudia Covalciuc, Iaşi, 1978.

REFERINŢE CRITICE: N. Baltag, în *Scânteia tineretului*, 16 mai 1969; C. M. Popa, în *Ramuri*, nr. 12, 1975; C. Livescu, în *Cronica*, nr. 9, 1976; D. Tudoran, în *Luceafărul*, 18 dec. 1976; V. Atanasiu, în *Scânteia tineretului*, 18 dec. 1976; M. Coman, în *Luceafărul*, 16 mart. 1977; H. Bădescu, în *Steaua*, nr. 5, 1977; C. Tuchilă, în *Luceafărul*, nr. 9, 1980; L. Ulici, în *România literară*, nr. 31, 1986; R. Comănescu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1988; G. Antipa, în *ARC*, nr. 1-2, 1994; L. Grăsoiu, în *Viaţa Românească*, nr. 11-12, 1997. **(A. S.)**

VLAD Alexandru (numele la naştere: Sarca), n. 31 iul. 1950, satul Suceag, com. Baciu, jud. Cluj. Prozator. Fiul lui Vasile Sarca, dulgher, şi al Jeanei (n. ?), funcţionară. Şcoala generală în satul Mihăieşti, jud. Cluj (1957-1965); Liceul „Ady-Şincai" din acelaşi oraş (1965-1969). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-engleză (1978-1982). Prof. în satul Feiurdeni, com. Chinteni, jud. Cluj (1970-1973); anticar (1975-1978); galerist la UAP (1978-1979), dactilograf la IJTL (1979-1990); redactor la rev. *Steaua* (1990), *Vatra* (din 1990) şi *Balkon* (2000-2001). Alte slujbe sezoniere: remizier,

muncitor necalificat, bibliotecar etc. Debutează în *Echinox* (1973). Debutul editorial cu vol. de povestiri *Aripa grifonului* (1980). Colab. cu proză şi art. de opinie la *Tribuna, Steaua, Astra, Amfiteatru, Familia, România literară, SLAST, Vatra.* A mai publicat vol. *Drumul spre Polul Sud* (1985), *Frigul verii* (1985), *Atena, Atena* (1994) şi *Sticla de lampă* (2002). Este prezent în antologia *Nuvela şi povestirea românească in deceniul opt* alcătuită de C. Regman (1983). Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor (1980); Premiul rev. *Familia* (1994); Premiul ASPRO (2002); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (2002). Spirit liber şi inconformist, **V.** a trecut încă de la debut aprecierile entuziaste ale criticii. Prozele sale, atent elaborate, parcă „răsucite cu cheia”, se remarcă prin adâncimea observaţiei existenţiale şi distincţia intelectuală a stilului.

OPERA: *Aripa grifonului,* proză scurtă, Bucureşti, 1980; *Drumul spre Polul Sud,* proză scurtă, Bucureşti, 1985; *Frigul verii,* roman, Bucureşti, 1985; *Atena, Atena,* Cluj-Napoca, 1994; *Fals tratat de convieţuire,* în colab. cu D. Vighi şi W. Andras, Cluj-Napoca, 2002; *Sticla de lampă,* Cluj-Napoca, 2002. Traduceri: Joseph Conrad, *Dueliştii,* trad. şi cuvânt introductiv de ~, Bucureşti, 1989 (ed. II, 2003); W. H. Hudson, *Palatele verzi,* Cluj-Napoca, 1992; J. Conrad, *Sub ochii Occidentului,* trad. şi postfaţă de ~, Bucureşti, 1996; Vl. Tismăneanu, *Reinventarea politicului,* Iaşi, 1997; H. Miller, *Zile liniştite la Clichy,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 19, 1978; I. B. Lefter, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1981; N. Manea, în *SLAST*, nr. 10, 1981; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 1, 1981; V. Podoabă, în *Familia*, nr. 2, 1981; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 21, 1982; Gh. Crăciun, în *Astra*, nr. 11, 1983; N. Steinhardt, în *Familia*, nr. 8, 1983; N. Manea, *Pe contur,* 1984; Şt. Borbély, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1985; E. Simion, în *România literară*, nr. 48, 1985; C. Regman, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1985; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 41, 1985; I. Pecie, în *Ramuri*, nr. 9, 1985; L. Petrescu, în *Steaua*, nr. 6, 1986; Gh. Perian, în *Astra*, nr. 9, 1986; I. Holban, *Profiluri epice contemporrane*, 1987; C. Regman, *De la imperfect la mai puţin ca perfect*, 1987; I. Simuţ, în *România literară,* nr. 13, 1988; A. Cosma, *Romanul românesc contemporan*, vol. I, 1988; Simona Popescu, în *Viaţa Românească*, nr. 3, 1989; E. Simion, *Scriitori…*, IV; Gh. Perian, în *Argeş*, nr. 7, 1990; C. Regman, în *Jurnalul literar,* nr. 5-8, 1994; Gh. Crăciun, în *Vatra*, nr. 9, 1995; Al. Cistelecan, *ibidem*; Nicoleta Sălcudeanu, în *Discobolul*, nr. 7, 1998; V. Podoabă, în *Vatra*, nr. 6-7; 8; 9-10, 2001; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 3-4, 2003; Sanda Cordoş, în *Vatra*, nr. 11-12, 2003. **(C. M.)**

VLAD Carmen (numele la naştere: Cotuţiu), n. 5 febr. 1936, Cluj. Eseist şi teoretician literar. Fiica lui Coriolan Cotuţiu, medic legist, şi a Norucăi (n. Stavrat). Şcoala primară (1943-1947) şi gimnaziul (1947-1950) la Sibiu; Liceul de fete din acelaşi oraş (1950-1954); urmează un an la Insitutul Politehnic (1954-1955), apoi Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1955-1960). Preparator la Institutul Pedagogic (1961-1967); asistent (1967-1972), lector (1972-1990), conferenţiar (1990-1993) şi prof. (din 1993) la Facultatea de Litere a Univ. din Cluj; prof. asociat la Univ. Jagellonă din Cracovia (1991-1992). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Limbajul critic literar. Perspectivă semiotică* (1980). Colab. la *Cercetări de lingvistică*, *Studii şi cercetări de lingvistică*, *Tribuna*, *Steaua*, *Cahiers roumains d'études littéraires*, *„S” – European Journal for Semiotic Studies* etc. Prezentă în vol. colective *Studii de stilistică, poetică şi semiotică* (1980), *Sémiotique roumaine* (1981), *Lecture et interprétation* (1989), *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu* (1991), *Limbaje şi comunicare* (1995), *Teritorii actuale ale traducerii* (2002) etc. A coordonat cinci vol. de *Semiotică şi poetică* (1984-1990). Debutează în *Cercetări de lingvistică* (1966). Debut editorial cu vol. *Semiotica criticii literare* (1982), urmat de *Sensul, dimensiune esenţială a textului* (1994) şi *Textul aisberg* (2000). Premiul „Lucian Blaga” al Acad. Române (1996).

OPERA: *Semiotica criticii literare*, eseu, Bucureşti, 1982; *Sensul, dimensiune esenţială a textului*, Cluj-Napoca, 1994; *Textul aisberg.*

Elemente de teorie şi analiză, Cluj-Napoca, 2000 (ed. II, cu titlul: *Textul aisberg. Teorie şi analiză lingvistico-semiotică*, 2003). Traduceri: J. Moeschler, Anne Reboul, *Dicţionar enciclopedic de pragmatică*, în colab. cu Lucian Pop, Cluj-Napoca, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Smaranda Vultur, în *Orizont*, nr. 47, 1982; Felicia Şerban, în *Steaua*, nr. 12, 1982; Fl. Manolescu, în *Contemporanul*, 8 apr. 1983; Maria Iliescu, în *Revue de linguistique roman*, tom 56, 1992; Maria Vodă Căpuşan, în *„S" – European Journal for Semiotic Studies*, nr. 6, 1994; Liana Pop, în *Echinox*, nr. 10-12, 2000; Irina Petraş, în *Apostrof*, nr. 4, 2003; Eugenia Bojoga, în *Observator cultural*, nr. 19, 2003. **(A. S.)**

VLAD Gheorghe (numele la naştere: Gheorghe Vladu), n. 13 mai 1927, satul Bălşoara, com. Mădulari-Beica, jud. Vâlcea. Dramaturg. Fiul lui Alexandru Vladu şi al Elenei (n. Stănescu), ţărani. Absolvă şcoala elementară în com. natală (1941), apoi intră ucenic la Arsenalul Aeronautic Cotroceni. După 1945, practică diferite meserii ocazionale. Pleacă la Cluj (1947) şi se angajează la secţia de presă a Apărării Patriotice – Regionala Ardealului. Revine la Bucureşti (1947), e reporter (două luni) la *România liberă,* fierar betonist pe un mare şantier din nordul ţării, vagonetar la o mină din Valea Jiului. În 1951-1952, urmează Şcoala de Literatură. Din 1952, inspector la Ministerul Artelor şi preparator la Institutul de Artă Cinematografică (la Catedra de estetică). Redactor la rev. pentru străinătate *România azi* (1953-1956); redactor şi reporter litear la *Scânteia* (1956-1966); şef de rubrică la rev. *Femeia* (1967); şef de rubrică la rev. *Săteanca* (1967-1973). Debutează cu poezie în *Lupta Ardealului* (1947). Debut în dramaturgie cu piesa *Îndrăzneala* în rev. *Teatrul* (mart., 1962), tipărită în acelaşi an în vol. Colaborează în *Tânărul scriitor, Gazeta literară, Albina, Presa noastră, Îndrumătorul cultural, Scânteia* etc. Publică vol. de teatru inspirat din viaţa satului oltenesc: *Când aud cucul cântând* (1968), *Comedie cu olteni* (1969), *Concediu pierdut* (1971) şi *Comedie cu olteni* (1980). Premiul Uniunii Scriitorilor pentru piesa *Îndrăzneala* (1962).

OPERA: *Îndrăzneala*, piesă în trei părţi, Bucureşti, 1962; *Punctul culminant*, teatru, Bucureşti, 1964; *Cocoşul cu două creste*, piesă într-un act şi patru tablouri, Bucureşti, 1967; *Când aud cucul cântând*, teatru, Bucureşti, 1968; *O glumă de doi bani*, comedie într-un act şi trei tablouri, Bucureşti, 1968; *Comedie cu olteni,* teatru, Bucureşti, 1969; *Scândură pentru tron împărătesc*, comedie, Bucureşti, 1970; *Mitu şi Nate, făcători de minuni*, patru episoade comice, Bucureşti, 1971; *Concediu pierdut*, teatru, Bucureşti, 1971; *Picătura de venin*, piesă într-un act, în culegerea *Festivalul Naţional „Cântarea României"*, Bucureşti, 1975 (altă ed., 1977); *Frumoasele olandeze*, piesă într-un act, Bucureşti, 1978; *Comedie cu olteni*, teatru, Bucureşti, 1980.

REFERINŢE CRITICE: R. Deaconescu, în *Ramuri*, nr. 6, 1975; B. Ulmu, în *România literară*, nr. 2, 1975; A. I. Ghilia, *ibidem*, nr. 3, 1980; P. Manea, în *Luceafărul*, nr. 16, 1981; C. Cubleşan, *Teatrul – între civic şi etic*, 1983; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni*, 1985; V. Parhon, în *România literară*, nr. 20, 1987; Liana Cojocaru, în *România literară*, nr. 9, 1989. **(A. S.)**

VLAD Ion (prenumele la naştere: Ionel-Silviu), n. 26 nov. 1929, com. Archiud, jud. Bistriţa-Năsăud. Critic şi teoretician literar. Fiul funcţionarului Ion Vlad şi al Silviei (n. Radu). Liceul „Moise Nicoară" din Arad (1940-1945), continuat la Tg. Mureş, Liceul „Papiu-Ilarian" (1945-1948). Facultatea de Filologie a Univ. din Cluj (1948-1952). După absolvire, asistent la Catedra de literatură română a aceleiaşi Univ. (1952-1955), avansat lector (1955-1963), apoi conferenţiar (1963-1972), iar din 1972 prof. Lector de lb. română la Univ. din Beijing (1964-1965). Prof. asociat la Univ. Jagellone din Cracovia (1991-1992). Prodecan (1965-1966), apoi decan al

Facultăţii de Filologie (1966-1968); rector al Univ. din Cluj-Napoca (1976-1984). Director al Teatrului Naţional din Cluj (iul. 1972 – dec. 1972). Dr. în Filologie (1971) cu teza despre *Povestirea. Destinul unei structuri epice* (în vol., 1972). Debut în ziarul *Lupta Ardealului* (1950). Colab. la *Almanahul literar, Steaua, Tribuna* (al cărei redactor-şef adj. a fost între 1970 şi 1980), *Viaţa Românească, Contemporanul, România literară* ş. a. Debut editorial cu vol. de studii şi eseuri *Între analiză şi sinteză* (1970), urmat de: *Descoperirea operei* (1970), *Convergenţe* (1972), *Lecturi constructive* (1975), *Lectura: un eveniment al cunoaşterii* (1977), *Lectura romanului*(1983), *Lectura prozei*(1991), *Aventura formelor*(1996) şi *În labirintul lecturii* (1999). O încercare monografică în spiritul unei noi „lecturi", în *„Cărţile" lui Mihail Sadoveanu* (1981). Colab. la vol. colective *Literatura în actualitate* (1971), *Conceptul de realism în literatura română* (1971), *Semnificaţiile criticii contemporane* (1976), *Conceptul de istorie literară în cultura românească* (1978) etc. A prefaţat vol. de Georgeta Mircea Cancicov (1975) şi a întocmit o amplă antologie comentată despre *Romanul românesc contemporan* (1974). Prin întreaga sa activitate critică, **V.** se situează pe poziţii net antiimpresioniste, străduindu-se să confere comentariului critic proprietăţile unui examen ştiinţific; definitorie pentru critica şi istoria literară trebuie să fie – consideră autorul – „cunoaşterea conceptelor", precum şi convocarea unor recomandări metodologice din sfera altor discipline cu statut ştiinţific consolidat: sociologia, logica matematică, lingvistica. Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj (1970; 1996); Premiul Uniunii Scriitorilor (1972); Premiul Acad. Române pe 1983.

OPERA: *Între analiză şi sinteză.* Repere de metodologie literară, Cluj, 1970; *Descoperirea operei*. Comentarii de teorie literară, Cluj, 1970; *Povestirea, Destinul unei structuri epice,* Bucureşti, 1972; *Convergenţe.* Concepte şi alternative ale lecturii, Cluj, 1972; *Romanul românesc contemporan. 1944-1974,* studiu introductiv, note şi alegerea textelor de ~, fişe bibliografice şi secvenţe pentru autoportrete de C. Robu, Bucureşti, 1974; *Lecturi constructive*, Bucureşti, 1975; *Lectura: un eveniment al cunoaşterii*, Bucureşti, 1977; *„Cărţile" lui M. Sadoveanu*, Cluj-Napoca, 1981; *Lectura romanului,* Cluj-Napoca, 1983; *Pavel Dan. Zborul frânt al unui destin,* Cluj-Napoca, 1986; *Lectura prozei*. Eseuri, comentarii, interpretări, Bucureşti, 1991; *Aventura formei*. Geneza şi metamorfoza „genurilor", Bucureşti, 1996; *În labirintul lecturii*, Cluj-Napoca, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Al. Piru, în *România literară*, nr. 27, 1970; R. Enescu, în *Familia*, nr. 7, 1970; M. Ungheanu, în *România literară*, nr. 28, 1970; M. Petroveanu, în *Steaua*. nr. 11, 1970; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 50, 1970; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 8, 1973; M. Iorgulescu, În *Luceafărul*, nr. 2, 1973; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 47, 1974; I. Apetroaie, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1977; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 38, 1977; L. Petrescu, în *Tribuna*, nr. 36, 1977; D. C. Mihăilescu, în *Luceafărul,* nr. 53, 1979; M. Iorgulescu, în *România literară,* nr. 49, 1979; M. Braga, în *Transilvania*, nr. 8, 1981; P. Dugneanu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1981; L. Leonte, în *Cronica*, nr. 28, 1981; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 6, 1981; M. Zaciu, în *Steaua*, nr. 8, 1981; E. Papu, în *Scânteia*, nr. 12091, 1981; Titu Popescu, în *Transilvania*, nr. 4, 1982; V. Cristea,, în *România literară*, nr. 5, 1984; P. Poantă, în *Tribuna,* nr. 1984; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 8, 1984; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 5, 1987; V. Cristea, în *România literară*, nr. 22, 1987; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 8, 1987; R. Munteanu, în *România literară*, nr. 49, 1989; I. Pânzaru, în *Jurnalul literar,* nr. 9-24, 1996; I. Vultur, în *Orizont,* nr. 10, 1996; Gh. Glodeanu, în *Tribuna,* nr. 15, 1996; Doina Curticăpeanu, în *Familia,* nr. 11-12, 1999; H. Poenar, în *Steaua,* nr. 10, 1999; M. Muthu, în *Transylvanian Review,* nr. 4, 1999; Dora Pavel, în *Apostrof,* nr. 11, 1999; Gh. Glodeanu, în *Poesis,* nr. 1-2, 2000; Irina Petraş, în *Apostrof,* nr. 1, 2001; Diana Adamek, în *Tribuna,* nr. 7, 2002. **(L. P.)**

VLAD Tudor, n. 25 apr. 1959, Cluj. Prozator. Părinţii: Ionel-Silviu Vlad şi Carmen (n. Cotuţiu), prof. la Facultatea de Litere a Univ. din Cluj. Liceul Teoretic nr. 15 din Cluj-Napoca (bacalaureatul în 1978). Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1979-1983). Redactor

(1983-1990), apoi redactor-şef adjunct (1990-1999) la rev. *Tribuna;* redactor-şef al rev. *Transylvanian Review,* editată de Centrul de Studii Transilvane (1991-1999); lector (1993-1997) şi conferenţiar (din 1997) la Catedra de jurnalistică a Univ. din Cluj (între 1994 şi 1999, şeful Catedrei); din 1998, director pentru Europa Centrală, World Free Press Institute, California; cercetător (2000-2002), apoi director adjunct (din 2002) la James M. Cox Jr. Center for International Mass Communication Training and Research, Grady College of Journalism and Mass Communication, University of Georgia, Athens (Statele Unite). Prof. vizitator la University of North Carolina in Chapel Hill, Statele Unite (1996); bursier Fulbright la University of Georgia, Athens (1999-2000). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Fascinaţia filmului la scriitorii români* (1997). Debutează în Tribuna (1977). Debut editorial cu romanul *Al cincisprezecelea* (1981). Alte romane: *Ascensiune nocturnă* (1984), *Adunarea şi scăderea zilelor* (1988). Autor al vol. *Interviul. De la Platon la Playboy* (1997) şi *Fascinaţia filmului la scriitorii români* (1997). Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor pe 1981; Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1997). Faţă de alţi colegi de generaţie, **V.** a debutat direct cu roman. Epica sa este axată pe investigarea cotidianului, a dramelor şi reveriilor sufleteşti mediocre, uşor parodiate, pentru a dezvolta, în subtext, un plan secund revelator, care duce înspre simbol şi parabolă.

OPERA: *Al cincisprezecela,* roman, Cluj-Napoca, 1981; *Ascenciune nocturnă,* roman, Bucureşti, 1984; *Porţile serii,* roman, Bucureşti, 1987; *Adunarea şi scăderea zilelor,* roman, Bucureşti, 1988; *Interviul. De la Platon la Playboy,* Cluj-Napoca, 1997; *Fascinaţia filmului la scriitorii români,* Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: Irina Petraş, în *Steaua,* nr. 7, 1981; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1981; Cornel Moraru, *Textul şi realitatea*, 1984; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 13, 1985; V. Taşcu, în *Contemporanul*, nr. 26, 1985; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 9, 1985; Cr. Müller, în *Tribuna*, nr. 11, 1986; E. Simion, în *România literară*, nr. 17, 1987; Gh. Glodeanu, în *Tribuna*, nr. 43, 1987; Ioana Bot, în *Tribuna*, nr. 21, 1987; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 10, 1987; Gh. Glodeanu, în *Tribuna*, nr. 43, 1988; I. Negoiţescu, *Scriitori contemporani*, 1994; Diana Adamek, în *Tribuna*, nr. 1, 1998. **(C. M.)**

VLAD Vasile, n. 4 iun. 1941, Constanţa. Poet. Fiul lui Constantin Vlad, mecanic, şi al Ioanei (n. Udrescu), Şcoala elementară şi Liceul „M. Sadoveanu" din Bucureşti (1956-1960). După absolvire, supraveghetor de noapte la Şcoala specială nr. 1 de surdo-muţi din capitală. Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1966-1971). A fost, rând pe rând, prof., strungar, secretar literar la Uniunea Scriitorilor. Debut editorial cu vol. de versuri *Pedepsele* (1969; Premiul rev. *Amfiteatru*). Alte culegeri lirice: *Omul fără voie* (1970), *Sărbătorile absenţei* (1971), *Îndreptările doctorului Faustus sau calea cea mai lungă* (1978; Premiul Uniunii Scriitorilor), *Omul fără voie*, antologie (1980) şi *Ardere lină* (1981).

OPERA: *Pedepsele*, versuri, Bucureşti, 1969; *Omul fără voie*, versuri, Bucureşti, 1970; *Sărbătorile absenţei*, versuri, Bucureşti, 1971; *Îndreptările doctorului Faustus sau calea cea mai lungă*, versuri, Bucureşti, 1978; *Omul fără voie*, antologie, cu o postfaţă de I. Caraion, Bucureşti, 1980; *Ardere lină,* versuri, Bucureşti, 1981; *Omul fără voie,* antologie, notă bibliografică şi tabel cronologic de M. Ciobanu, Bucureşti, 1993.

REFERINŢE CRITICE: V. Felea, *Secţiuni*, 1974; E. Simion, *Scriitori*..., I; E. Dorcescu, *Embleme ale realităţii*, 1978; G. Alboiu, *Un poet printre critici*, 1979; D. Dimitriu, *Singurătatea lecturii*, 1980; L. Ulici, în *România literară*, nr. 5, 1982; M. Mincu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1985; E. Negrici, *Introducere în poezia contemporană*, 1985; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; E. Negrici, *Sistematica poeziei,* 1988; L. Alexiu, în *Orizont,* 28 apr. 1990; D. C. Mihăilescu, în *Cotidianul,* 24 oct. 1994. **(A. S.)**

VLAD DELAMARINA Victor, n. 31 aug. 1870, Satu-Mic (azi Victor Vlad Delamarina), jud. Timiş – m. 3/15 mai 1896, Herendeşti (Pietroasa Mare), jud. Timiş. Poet şi memorialist. Familie de intelectuali: tatăl, Ion Vlad, era jurist („solgăbirău"), iar mama, Sofia Vlad-Rădulescu, dintr-o familie înrudită cu cea a Bredicenilor, a scris versuri şi scenete dramatice de oarecare

răsunet local, fiind publicată şi de *Familia*. Copilăria la Lugoj. Eliminat în 1884 de la gimnaziul maghiar catolic din acest oraş, repetă un an la Colegiul „Sf. Sava" din Bucureşti (1884-1885), apoi urmează cursurile liceelor militare din Craiova (1885-1887) şi Iaşi (1887-1890); după încă doi ani la Şcoala militară superioară din Bucureşti, devine, în 1892, ofiţer de marină. De aici îşi derivă supranumele cu care-şi va semna versurile trimise, în 1894-1895, ziarului trimişorean *Dreaptatea*, condus de Valeriu Branişte; poezia de debut este *Toaca la Logoj,* publicată în nr. din 13 mart. 1894 al ziarului. Murind prematur (tuberculoză pulmonară), renumele îi va fi resuscitat postum de Titu Maiorescu, într-un cunoscut art. din *Convorbiri literare* (nr. 2, 1898); în 1902, V. Branişte adună, din însărcinarea *Astrei*, puţinele versuri rămase de la **V. D.** în vol. *Poezii. Bănăţeneşti. Întocmiri*, tipărit la Lugoj. Postum vor fi adunate între coperte de carte şi scrierile sale în proză: vol. *Schiţele mele de călătorie* (1936) cuprinde impresii din itinerariile parcurse în 1891, ca elev, la bordul bricului „Mircea" (Marea Neagră, Bosfor, Constantinopol, Arhipelagul grecesc etc.) şi în 1894, ca ofiţer, la bordul crucişătorului „Elisabeta" (Odessa, Sevastopol, Constantinopol, Taranto, Ancona, Triest etc.). În 1972 se tipăresc pentru prima dată „paginile autobiografice" din *Cartea vieţii mele* (scrise, probabil, în 1895) şi *O nimica toată!* (ms nedatat). Au mai rămas de la **V. D.** încercări în pictură, insuficient cunoscute încă.

OPERA: *Poezii. Bănăţeneşti. Întocmiri*, ed. de V. Branişte, Lugoj, 1902; *Schiţele mele de călătorie*, ed. de A. Cosma junior, Timişara, 1936; *Poezii în grai bănăţean*, pref. de Al. Bistriţianu, Timişoara, 1936; *Doi scriitori bănăţeni: Victor Vlad Delamarina şi Ioan Popovici Bănăţeanul*, comentaţi de Al. Bistriţianu, Craiova, f.a.; *Ăl mai tare om dân lume.* Versuri, proză memorialistică, scrisori, ed. şi pref. de S. Dima, Timişoara, 1972.

REFERINŢE CRITICE: T. Maiorescu, *Critice*, III, 1908; M. Dragomirescu, *Teoria poeziei*, 1906, 1927; I. D. Suciu, *Literatura bănăţeană de la început până la Unire*, 1940; G. Călinescu, *Istoria*...; O. Tăslăuanu, în *Revista Fundaţiilor Regale,* nr. 8, 1942; T. Bănăţeanu, *ibidem*; V. Vintilescu, *Victor Vlad Delamarina*, 1967; G. Muntean, în *Orizont*, nr. 7, 1970; G. Ţepelea*, Studii de istorie şi limbă literară*, 1970; N. Ţirioi, *Premise literare*, 1976; A. Cosma, *Prin Timişoara de altădată*, 1977; T. Maiorescu, *Opere*, II, 1984; I. Iliescu, *Victor Vlad Delamarina – secvenţe de istorie literară,* 2002. **(C. R.)**

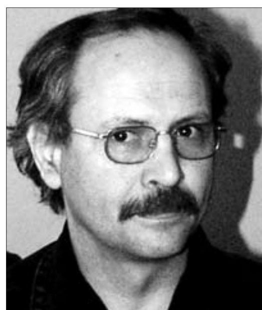
VLAHUŢĂ Alexandru, n. 5 sept. 1858, com. Pleşeşti – Tutova (azi com. Al. Vlahuţă), jud. Vaslui – m. 19 nov. 1919, Bucureşti. Poet şi prozator. Tatăl, Neculai Vlahuţă, fiul unui ispravnic din Piatra, era proprietarul unei moşii de cca o sută pogoane la Pleşeşti; amator de vânători şi petreceri, neglijându-şi gospodăria, ar fi sărărcit curând. Mama, Ecaterina (n. Petrescu) era originară din Transilvania, având ascendenţi în zona Braşovului; dată la călugărie, e scoasă din mănăstire de conu' Neculai Vlahuţă, cu care se căsătoreşte, având opt copii, între care viitorul scriitor e ultimul născut. La bătrâneţe, Ecaterina se călugăreşte la Mânăstirea Agapia, sub numele de maica Elisaveta; tot acolo se retrage şi unica ei fiică, Eliza Străjescu, apoi Neculai Vlahuţă, ajuns la Mânăstirea Neamţ sub numele Nectarie, împreună cu unul dintre fii, Mihail, călugărit şi el sub numele Mardarie – mutaţi, în cele din urmă, împreună, la Agapia. Familia, numeroasă, a dus o existenţă patriarhală, nu lipsită însă de griji şi de necazuri multiple, între care moartea la vârste fragede a câtorva copii. Primii ani, la ţară, într-un „cătun sărac", lasă scriitorului amintiri dureroase; „A, copilăria mea a fost tristă, aşa de tristă că n-aş vrea s-o mai trăiesc aievea." În 1867, e înscris la şcoala primară, după care face liceul la Bârlad (1871-1878), luându-şi bacalaureatul la Bucureşti (1879), unde se înscrie la Facultatea de Drept (neterminată). Stabilit la Târgovişte (1879), e rând pe rând prof. de latină şi română la gimnaziul local, apoi la Şcoala divizionară de la Mânăstirea Dealu (1881), destituit de Consiliul Permanent al jud. Dâmboviţa (1882) pentru atitudinea de irespect faţă de notabilităţile urbei. Debut în *Convorbiri literare* (1880); redactor la rev. *Armonia* din Târgovişte şi, tot acolo, colaborator la *Unirea*, apoi la *România liberă* din Bucureşti. Crochiurile sale satirice, vizând situaţii şi personaje locale, provoacă îndepărtarea sa din învăţământ. Practică ilegal avocatura, pledând la Galaţi (1883), unde cumnatul

său e directorul arestului orăşenesc. În 1884 se stabileşte la Bucureşti, intrând în ziaristică şi cunoscându-l pe Eminescu, fapt decisiv pentru evoluţia scriitorului. Colab. la *România liberă* (unde e şi redactor, alături de Delavrancea şi Duiliu Zamfirescu; atmosfera gazetărească va fi evocată apoi în romanul *Dan*, 1893). Prof. timp de câteva luni la Şcoala Normală a „Soc. pentru învăţătura poporului român"; obţine o Catedră la azilul „Elena Doamna" (1885), apoi la Liceul „Sf. Gheorghe" (1887-1893). Scurt timp, revizor şcolar (1888), apoi „referendar" la Casa Şcoalelor (din 1901 până la sfârşitul vieţii). Debutează editorial cu vol. *Nuvele* (1886) şi *Poezii* (1887), alternând activitatea poetică şi cea de prozator cu ziaristica şi conferinţele (răsunătoare) de la Ateneul Român: *Mişcarea literară* (1886), *Curentul Eminescu* (1892), *Onestitatea în artă* (1893) ş. a. Popularitatea scriitorului creşte vertiginos o dată cu romanul *Dan* (1893), cel mai mare succes de public din epocă, şi cu vol. *Din goana vieţii* (1892), *În vâltoare* (1896), *Clipe de linişte* (1899), *Din durerile lumii* (1908), *File rupte* (1909), *România pitorească* (1901) ş. a. Culegerile de poezii: *Poezii vechi şi nouă* (1894), *Iubire* (1895), *Poezii* (1909), mereu reeditate, îi creează şi ele o imensă notorietate. În pofida ei, vol. sale sunt respinse de la premiile Acad., ceea ce determină refuzul lui **V.** (în 1896) de a accepta calitatea de membru coresp. al înaltului for. Explică gestul într-o scrisoare publicată în *Constituţionalul*. Editează rev. *Vieaţa* (1893-1896), apoi, în colab. cu Coşbuc, *Sămănătorul* (1901), de la conducerea căruia se retrage însă în 1902. Întinsa activitate publicistică şi de animator literar se concretizează în sute de foiletoane şi art. publicate în presă; colaborează la *Convorbiri literare, România literară, Revista literară, Revista nouă, Epoca, Galaţii, Naţionalul, Gazeta săteanului, Lupta, Lupta literară, Voinţa naţională, Românul, Universul, Luceafărul, Viaţa Românească* ş. a. Acad. îi premiază vol. *Clipe de linişte*, în 1900, apoi *România pitorească*, în 1902. În 1907 reintră în centrul atenţiei unanime cu poemul antidinastic *1907* (publicat în *Viaţa Românească*). Face o călătorie la Paris, unde va reveni şi în 1910. În 1908, vol. *Din durerile lumii* şi *Din trecutul nostru*, urmate de *Pictorul N. I. Grigorescu* (1910) şi *Dreptate* (1913) încheie cariera prozatorului. Poetul sfârşeşte în apoteoză: *Poezii 1880-1915* primeşte Marele Premiu al Acad. în 1919. O călătorie în Norvegia (1913) prefaţează suferinţele anilor războiului prim mondial, când **V.** e silit să pribegească la Iaşi, Bârlad (1916-1917). În 1918 e pe front; în 1919 conduce cotidianul *Dacia* şi rev. *Lamura*, asistat de Brătescu-Voineşti. În ambele, e salutată apariţia în literatură a lui Lucian Blaga, pe care **V.** bolnav, îl primeşte în vara lui 1919 cu aprecieri semnificative (Cf. *Hronicul*...). Figură luminoasă a unei epoci de tranziţie, **V.** lasă o operă inegală, atinsă în bună parte de desuetudine; reprezentativă totuşi, „ea va fi însumată şi în viitorime, ca una care poartă mărturie pentru sufletul intelectualilor de la sfârşitul veacului al XIX-lea" (G. Ibrăileanu).

OPERA: *Nuvele*, Bucureşti, 1886 (alte ed.: 1908; 1921; Iaşi, f.a.); *Poezii*, Bucureşti, 1887 (ed. II, 1892; alte ed.: 1894; 1896; 1899); *Curentul Eminescu*. Conferinţă ţinută la Ateneu, Bucureşti, 1892); *Dan*, Bucureşti, 1893 (ed. II, 1896, alte ed.: 1920; 1921; 1960); *Poezii vechi şi nouă*, Bucureşti, 1894; *Icoane şterse*, Bucureşti, 1895; *Un an de luptă*, Bucureşti, 1895; *În vâltoare*, nuvele, Târg. Jiu, 1896 (ed. II, Bucureşti, 1896; alte ed.: 1901; 1925; 1938; 1943; 1960); *Din goana vieţii,* Bucureşti, 1892 (alte ed.: 1896; 1908; 1924; 1926; 1927; 1936; 1942; 1943); *Iubire* – poezii 1880-1895, Bucureşti, 1896 (ed. II, 1916); *Clipe de linişte*, nuvele, Bucureşti, 1899 (alte ed.: 1907; 1922; 1929); *România pitorească*, Bucureşti, 1901 (ed. II 1902; alte ed.: 1908; 1929; 1936; 1939; 1943; 1953; 1956; 1958; 1959; 1961; 1963; 1965; 1967; 1972); *Din durerile lumii*, nuvele, Bucureşti, 1908 (alte ed.: 1922; 1927; 1928; 1944); *Din trecutul nostru* Bucureşti, 1908 (alte ed.: 1913; 1918; 1924; 1927; 1933; 1941; 1943; 1974); *Poezii* 1880-1908, Bucureşti, 1909; *File rupte*, Bucureşti, 1909 (alte ed.: 1922; 1929); *Pictorul N. I. Grigorescu*. Viaţa şi opera lui, Bucureşti, 1910 (ed. II, comentată de D. I. Ştefănescu, Craiova, 1936; 1939); *La gura sobei*, Bucureşti, 1911 (alte ed.: 1922; 1923; 1928; 1943); *Dreptate*, Bucureşti, 1914 (alte ed.: 1922; 1928); *Poezii 1880-1915*, Bucureşti, 1916; *Iubire*, poezii 1880-1915, Bucureşti, 1919 (altă ed.: 1927) *Poezii 1880-1917*, Bucureşti, 1922 (alte ed.: 1926; 1936); *Amurg şi zori*, Bucureşti 1924, (alte ed.: 1925; 1930); *Scrisori către D. G. Kiriac*, publicate de Const. Brăiloiu, Bucureşti, 1935; *Opere alese*, ed. îngrijită de M. Şora şi S. Iosifescu, Bucureşti, 1949; *Opere alese*, I-III, cu o pref. de M. Şora, Bucureşti, 1952; *Schiţe şi nuvele*, Bucureşti, 1953; *Scrieri alese*, Bucureşti, 1954; *Poezii*, pref de I. Manole, Bucureşti,

1954; *Poezii*, ed. îngrijită şi notă bibliografică de T. Vârgolici, Bucureşti, 1956 (ed. II, cu o pref. de I. Rotaru, 1959); *Opere alese*, cu o pref. de V. Ene, Bucureşti, 1957; *Nuvele, schiţe, articole*, cu o pref. de P. Marcea, Bucureşti, 1959; *Scrieri alese*, I-III, ed. îngrijită, studiu introductiv, note, comentarii şi bibliografie de V. Râpeanu, Bucureşti, 1963-1964; *Poezii*, antologie, postfaţă şi bibliografie de I. Roman, Bucureşti, 1974; *Versuri şi proză*, antologie, studiu introductiv şi note de V. Ene, Bucureşti, 1981(altă ed., 1987) *Versuri şi proză*, antologie, pref., tabel cronologic şi bibliografie de V. Ene, Bucureşti, 1981; *România pitorească*, Bucureşti, 1982; *Versuri şi proză*, pref. de T. Vianu, Bucureşti, 1986; *România pitorească*, ed. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1989; *România pitorească*, ed. de Mihaela Necula, Bucureşti, 1993; *Scrieri alese,* Bucureşti, 1997; *Poezii,* ed., antologie şi tabel cronologic de V. Râpeanu, Bucureşti, 1999; *România pitorească,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: C. Dobrogeanu Gherea, *Studii critice*, II; R. Ionescu Rion, *Scrieri literare*, 1895; N. Iorga, în *Opinia*, nr. 487, 1908; G. Ibrăileanu, *Opera literară a dlui Al. Vlahuţă*, 1914; N. Zaharia, *Poetul Al. Vlahuţă*, 1916; E. Lovinescu, *Critice*, IV; H. Sanielevici, *Noi studii critice*, 1920; V. Loichiţa, *Al. Vlahuţă*, 1920; G. Ibrăileanu, *Note şi impresii*, 1920; L. Morariu, În *Dacoromania*, I, 1920-1921; N. A. Zaharia, *Al. Vlahuţă. Viaţa şi opera lui*, 1921; M. Dragomirescu, *De la misticism la raţionalism*, 1925; I. Gorun, *Al. Vlahuţă. Omul şi opera*, 1930; I. Gr. Oprişan, *Al. Vlahuţă. Omul*, 1937; P. Bujor, *Amintiri de Al. Vlahuţă şi I. L. Caragiale,* 1938; G. Dumitriu, *Poetul Al. Vlahuţă*, 1939; I. Negoescu, *Începuturile culturale şi literare ale lui Al. Vlahuţă*, 1940; G. Călinescu, *Istoria*...; T. Vianu, *Arta*...; M. Sadoveanu, *Anii de ucenicie*, 1944; G. Galaction, *Al. Vlahuţă*, 1944; S. Iosifescu, Al. Vlahuţă, 1949; Perpessicius, *Menţiuni de istoriografie literară şi folclor*, 1957; T. Vianu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1958; Ş. Cioculescu, în *Tribuna*, nr. 36, 1958; Al. Bojin, *Al. Vlahuţă*, 1959; Gala Galaction, *Opere alese* I, 1961; **V.** Râpeanu, *Vlahuţă şi epoca sa*, 1965; C. Ciopraga, *Literatura*…; Gh. I. Ştefănescu, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1975; D. Micu, Început...; V. Ene, *Al. Vlahuţă*, 1976; *Manuscriptum*, nr. 4, 1978; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 11, 1982; L. Kalustian, *Simple note,* III, 1983; V. Ene, în *România literară*, nr. 36, 1983; Şt. Cazimir, *Nu numai Caragiale*, 1984; M. Ungheanu*, Fiii risipitori*, 1988; M. Vasile, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988; D. Ravaru, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 2000. **(M. Z.)**

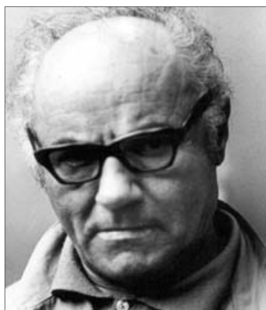

VLASIE Călin, n. 21 mai 1953, Buzău. Poet, eseist, publicist şi editor. Fiul lui Hristache Vlasie, subofiţer de jandarmerie, ulterior funcţionar, şi al Profirei Vlasie (n. Mihai), tehnician laborant. Studii elementare (1960-1968) şi liceale (1968-1972) în Piteşti. Urmează Facultatea de Filosofie-Istorie, secţia pedagogie-lb. franceză, a Univ. din Bucureşti. Lucrează ca prof. defectolog la Şcoala ajutătoare Tâncăbeşti-Snagov (1978-1980) şi la Centrul logopedic Piteşti (1980-1982); psiholog-logoped în cadrul Laboratorului de Sănătate Mintală Piteşti (1982-1990). A publicat studii de psihopedagogie specială în periodicele de profil (1979-1982). Activitate literară desfăşurată mai întâi în cenacluri din Piteşti. În Bucureşti frecventează cenaclul rev. *Amfiteatru* şi *Charmides* al Facultăţii de Filosofie. Membru fondator al „Cenaclului de Luni" (1977). A creat rev. *Calende,* serie nouă (1991), rev. *Paralela 45* (1994), editurile „Calende" (1991), „Didactica nova" (1992), „Vlasie" (1993) şi „Paralela 45" (1994). Director al Editurii Paralela 45 (din 1994) şi al rev. *Calende* (1991-1993 şi din 2000). Debutează în 1971, în rev. *Argeş* şi editorial în 1981 cu placheta de versuri *Neuronia*, apărută în „Biblioteca Argeş", nr. 2, reluată în *Caietul debutanţilor 1980–1981* al Editurii Albatros. Colaborează cu poezie şi art. de opinie la *Argeş*, *Luceafărul*, *România literară*, *Opinia Studenţească*, *Dialog*, *Convingeri Comuniste*, *Caiete critice*, *Amfiteatru*, *Calende*, *Vatra*, *Interval*, *Orizont*, *Familia*, *Ateneu*, *Paralela 45*, *Contrapunct, Observator cultural* etc. Preşedinte fondator al Filialei Piteşti a Uniunii Scriitorilor; membru fondator şi vicepreşedinte al Asoc. Scriitorilor Profesionişti din România – ASPRO. Este prezent cu poezie în: *Antologia poeziei generaţiei `80* (1993); *Antologia poeziei române de la origini până azi* (1998) şi în secţiunea antologică

a vol. *Experimentul literar românesc postbelic* (1998). În sumarul antologiei *Competiţia continuă. Generaţia `80 în texte teoretice*, alcătuită de Gh. Crăciun (1994), este inclus cu eseul *Poezie şi psihic*. Este prezent cu grupaje de poeme în antologiile *Der Punkt* (1992), *Streiflicht. Eine Auswahl zeitgenössischer Rumänischer Lyrik* (Kastellaun, Germania, 1994; trad. de Christian W. Schenk), *Gefährliche Serpentinen, Rumänische Lyrik der Gegenwart* (Druckhaus, Germania, 1997; trad. de Dieter Schlesak), *Day After Night. Twenty Romanian Poets for the Twenty-First Century* (Statele Unite, 1999; trad. de Adam J. Sorkin), *Romanian Poets of the `80 and `90s* (Piteşti, 1999, trad. de Gerhardt Csejka, Helmuth Frauendorfer), *Rugăciunile poeţilor. Antologie de poezie religioasă românească* (Piteşti, 2000) etc. Poeziile i-au fost traduse în germană, franceză, engleză, spaniolă, italiană şi sârbă. Premiul de debut în poezie al rev. *Argeş* (1985). Premiul „Frontiera POESIS" (1999) pentru vol. antologic *Acţiunea interioară*. Premiul Filialei Piteşti a U.S.R. pentru volumul *Poezie şi psihic* (2004). Numeroase premii naţionale şi internaţionale acordate Editurii Paralela 45.

OPERA: *Neuronia*, Piteşti, 1981; *Caietul debutanţilor 1980-1981*, Editura Albatros, Bucureşti, 1981; *Laborator spaţial*, poeme S.F.,1984; *Întoarcerea în viitor,* Bucureşti*,* 1990; *Un timp de vis*, Bucureşti, 1993; *Acţiunea interioară*, Piteşti, 1999; *Literatura română postbelică între impostură şi adevăr*, în colab. cu N. Oprea, Piteşti, 2000; *Poezie şi psihic*, Piteşti, 2003; *Neuronia/Neuronie*, ed. bilingvă româno-franceză, trad. de Jean-Louis Courriol, Piteşti, 2003;

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *Argeş*, nr. 3, 1981; C. Ivănescu, în *Luceafărul*, nr. 22, 1983; L. Ulici, în *România literară*, nr. 23, 1983; G. Rusu, în *Tomis*, nr. 5, 1983; C. Livescu, în *Ateneu*, nr. 5, 1985; L. Antonesei, în *Amfiteatru*, nr. 5, 1985; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 37, 1985; N. Oprea în *Argeş*, nr. 2, 1985; Tania Radu, în *Flacăra*, nr. 44, 1985; Cristian Moraru, în *România literară*, nr. 50, 1986; Gellu Dorian, în *Ateneu (Caiete botoşănene),* sept., 1987 (interviu); T. T. Coşovei, în *SLAST*, nr. 10, 1987; Eugen Simion, în *România literară*, nr 14, 1990; N. Baltă, în *Caiete critice,* nr. 1, 1990; B. Ghiu, în *Contrapunct*, nr. 14, 1990; Lucian Alexiu, în *Orizont*, nr. 32, 1990; Gh. Grigurcu, în *Dreptatea*, nr. 149, 1990; Andrei Bodiu, în *Interval*, nr. 4-5, 1990; Dan Silviu Boerescu, în *Poesis*, nr 8-9-10, 1990; Ioan Milea, în *Apostrof*, nr. 5-6-7, 1990; Aurel Pantea, în *Vatra*, nr. 1, 1991; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 18, 1993; Al. Cistelecan, în *Vatra,* nr. 8, 1993; T. T. Coşovei, în *Contemporanul*, nr. 16, 1993; Romulus Bucur, în *Arca*, nr. 7-8-9, 1993; Ioan Moldovan, în *Familia*, aprilie, 1993; Alex. Pintescu, în *Poesis*, nr. 4-5, 1993; R. G. Ţ., *Istoria...*, Bucureşti, 1993; Şt. I. Ghilimescu, în *Luceafărul*, nr. 3, 1994; Irina Nechit, în *Basarabia*, nr. 9-10, 1994 (interviu); Gh. Perian, *Scriitori români postmoderni*, Bucureşti, 1996; L. Petrescu, *Poetica postmodernismului*, Piteşti, 1998; Gh. Crăciun, *În căutarea referinţei*, Piteşti, 1998; C. Rogozanu, în *România literară,* nr. 39, 1999; Horea Poenar, în *Steaua*, nr. 1, 2000; Şt. Borbely, în *Poesis*, nr. 3-4, 2000; Pavel Dora, în *Familia,* nr. 7-8, 2000 (interviu); N. Oprea, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2000; Raluca Alexandrescu, în *Observator cultural*, nr. 28,29, 2000 (interviu); Romulus Bucur, *Poeţi optzecişti (şi nu numai) în anii `90*, Piteşti, 2000; N. Oprea, în *Viaţa românească*, nr. 3-4, 2000; I. B. Lefter, *Scriitori români din anii `80-`90. Dicţionar bio-bibliografic*, vol. III, 2001; Irina Petraş, *Panorama criticii literare româneşti 1950-2000*, Cluj-Napoca, 2001; Pavel Dora, în *Contemporanul,* nr. 48-52, 2002; George Popescu, în *Cuvântul libertăţii*, nr. 3940, 2002; C. M. Spiridon, în *Poezia,* nr. 26, 2003 (interviu); I. B. Lefter, în *Observator cultural*, nr. 170, 2003; Gh. Crăciun, în *Observator cultural*, nr. 170, 2003; Marius Chivu, în *22*, nr. 688, 2003 (interviu); Nicolae Coande, în *Cuvântul libertăţii*, nr. 4097, 2003; Andrei Bodiu, în *Observator cultural*, nr. 185, 2003; N. Oprea, în *Ziua literară*, nr. 98, 2004; Jean Dumitraşcu, în *Argeş*, nr. 2, 2004; Irina Petraş, *Cărţile deceniului 10*, Cluj-Napoca, 2004; Aurel Pantea, Simpatii critice, Cluj-Napoca, 2004; Al. Pintescu, *Retorica aproximaţiei, breviar de poezie optzecistă*, Iaşi 2004. **(N. O.)**

VLASIU Ion, n. 8 mai 1908, com. Lechinţa, jud. Mureş – m. 1997, Cluj. Prozator. Fiu de ţărani. Rămas orfan de ambii părinţi, crescut de bunicii dinspre mamă în Ogra, pe Mureş, peisajul acestui sat şi figurile celor doi bunici marchează proza evocatoare a lui **V.** Şase clase primare; Şcoala de arte şi meserii (secţia tâmplărie) din Mureş. Patru clase de liceu (Sighişoara). Acad. de Arte Frumoase (secţia artistică) din Cluj. Prof. de desen la Şcoala de ucenici (Cluj, 1936). Tâmplar la fabrica de mobile din Mureş (1937). Tâmplar la CFR (Bucureşti, 1938-1939). Prof. de artă decorativă la Acad. de Arte Frumoase din Timişoara (1938-1839). Subinspector general al artelor pentru Transilvania (1943-1946). Expoziţii personale, din 1933, la Cluj, Bucureşti, Paris (1938). Premiul „Adamachi" pentru literatură al Acad. (1939). Premiul „Simu" pentru sculptură (1942). Autor a numeroase monumente publice din Bucureşti, Sighişoara, Galaţi, Cluj-Napoca ş. a. (Horia, Cloşca şi Crişan, Creangă, Aurel Vlaicu, Il. Chendi, N. Filipescu etc.). Poet al pietrei şi lemnului, arta sa sculpturală se caracterizează prin modelaje puternice, expresive, afirmând vitalismul, tensiunea, energia. În pictură, pasta plină de sevă şi materialitate, de un colorit viu, vegetal, e suportul unei viziuni fragede, decorative, înrudită cu iconografia populară. În literatură debutează cu poezie în rev. *O lume nouă* (1932, Cluj). Micul „roman" autobiografic *Am plecat din sat* (1939) îl consacră. Colaborează la *Hiperion, Herald, Caleidoscop, Societatea de mâine, Patria, Gând românesc, Ţară nouă, Acţiunea, Dacia, Lumină şi culoare, Ardealul, Tribuna, Gazeta literară, Contemporanul, Arta plastică* (al cărei redactor-şef a fost). Meditaţiile sale despre artă, oameni, societate, fragmente dintr-un uriaş „jurnal", sunt adunate în vol. *În spaţiu şi timp* (I-IV, 1970-1987). A prefaţat albumele *N. Brana* (1942) şi *Ţuculescu* (1966). A semnat şi cu pseud. Saul, Pelaghia, Lukian Vlasiu, Gh. Scridon.

OPERA: *Am plecat din sat*, amintiri, Sighişoara, 1938 (ed. II, 1957; ed. II, 1979); *Amintiri*, Bucureşti, 1941; *Poveste cu năluci*, roman, Bucureşti, 1941; *Drum spre oameni*, Sibiu, 1947; *Drum spre oameni*, cu 10 reproduceri după sculpturile autorului, Bucureşti, 1961; *Puiul de veveriţă*, poveşti, Bucureşti, 1964; *O singură iubire*, Bucureşti, 1965; *Drum spre oameni*, I-III, Bucureşti, 1970; *În spaţiu şi timp*, pagini de jurnal, I-IV, Cluj, 1970-1987; *Lumea poveştilor*, Bucureşti, 1972 (ed. II, 1978); *Ghicitori, ghicitori*, Bucureşti, 1973; *Cartea de toate zilele unui an*, Cluj-Napoca, 1984; *Am plecat din sat,* cu o pref. de D. Grigorescu, Bucureşti, 1988; *Monolog asimetric*, roman, Bucureşti, 1988; *Obraze şi măşti,* Bucureşti, 1995; *Casa de sub stejari: jurnal 1976-1977,* Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: I. Chinezu, în *Gând românesc*, nr. 1-6, 1939; R. Demetrescu, în *Pagini literare*, nr. 3-5, 1939; H. Stanca, în *Symposion*, nr. 2, 1939; M. R. Paraschivescu, în *Timpul*, nr. 13; 98, 1941; P. Martinescu, în *Dacia rediviva*, nr. 2, 1942; O. Boitoş, în *Revue de Transylvanie*, nr. VII-IX, 1944; I. Breazu, *Literatura Transilvaniei,* 1944; M. Beniuc, *Meşterul Manole*, 1957; R. Enescu, în *Tribuna*, nr. 20, 1957; I. Horea, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1957; T. Vianu, în *Revue Roumaine*, nr. 12, 1957; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 47, 1962; Perpessicius, *Alte menţiuni...*, II, 1964; V. Râpeanu, *Noi şi cei dinaintea noastră*, 1966; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 2, 1966; I. Chinezu, *Pagini de critică,* 1969; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 30, 1970; idem, *ibid.*, nr. 53, 1970; Perpessicius, *Lecturi intermitente*, 1971; V. Fanache, „*Gând românesc*", 1973; R. Guga, în *Vatra*, nr. 7, 1973; I. Th. Ilea, *Mărturisirile unui anonim*, 1974; Camil Baltazar, *Evocări şi dialoguri literare*, 1974; R. Rusan, *O discuţie la masa tăcerii*, 1976; I. Frunzetti, în *România literară*, nr. 11, 1978; M. Ţoca, în *Revue Roumaine*, nr. 6-7, 1978; I. Brad, în *România literară*, nr. 11, 1978; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 5, 1979; M. Zaciu, *Lancea lui Achile*, 1980; N. Antonescu, în *Tribuna*, nr. 14, 1982; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 5, 1983; D. Culcer, în *România literară*, nr. 28, 1983; E. Papu, în *Luceafărul*, nr. 8, 1984; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 9, 1985; idem, *ibidem*, nr. 5, 1988; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 23, 1988; M. Zaciu, în *România literară*, nr. 19, 1988; M. Zaciu, C. Moraru, în *Vatra,* nr. 6, 1993; M. Zaciu, I. Brad, C. Moraru, D. Mureşan, în *Vatra,* nr. 5, 1998; D. Grigorescu, în

Literatorul, nr. 1-2, 1998. **(M. Z.)**

VLAŞIN Gelu, n. 30 aug. 1966, Telciu, jud. Bistriţa-Năsăud. Poet. Fiul lui Dumitru Vlaşin şi al Floarei (n. Rus). Şcoala generală din Telciu (1972-1980); Liceul „George Coşbuc” din Bistriţa (1980-1984); licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1992-1996). Redactor la ziarul *Aha* din Bistriţa (1990-1991); agent de publicitate (1996) şi *sales manager* la Agenţia de publicitate Topaz din Bucureşti (1997); *sales manager* la Agenţia de publicitate Olimpic Multimedia (1998); redactor-şef la rev. *Facla* (1999-2000); secretar de redacţie la *Viaţa Românească* (2000); secretar administrativ la Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (2000-2001); redactor la rev. *Român în lume*, Madrid (2002); consilier, Anadat Consulting, Madrid (2003). Bursier la Univ. Paris Nouvelle, Sorbonne, Franţa (1993) şi la Univ. Castilla la Mancha, Toledo, Spania (2002-2003). Colab. la *România literară*, *Viaţa Românească*, *Luceafărul*, *Dilema*, *Poesis*, *Convorbiri literare*, *Familia*, *Vatra*, *Tomis* etc. Debutează în *România literară* (1999), cu o prezentare de N. Manolescu. Debut editorial cu vol. de poezie *Tratat de psihiatrie* (1999), urmat de *Poemul turn* (2001) şi *Atac de panică* (2002). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1999).

OPERA: *Tratat de psihiatrie*, poeme, pref. de N. Manolescu, postfaţă de P. Cernat, Bucureşti, 1999; *Poemul turn*, poeme, Bucureşti, 2001; *Atac de panică*, poeme, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în *România literară*, nr. 16, 1999; O. Soviany, *Textualism, postmodernism, apocaliptic*, 2001; T. L. Pop, în *Poesis*, nr. 8, 2001; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 624, 2002. **(A. S.)**

VLĂDĂREANU Elena, n. 1 febr. 1981, Medgidia, jud. Constanţa. Poetă. Fiica lui Virgil Vlădăreanu, şofer, şi a Danielei (n. Sandu), laborant fizică-chimie. Şcoala generală nr. 3 din Medgidia; Liceul teoretic (clasa de matematică-fizică) şi Facultatea de Litere a Univ. din Bucureşti, secţia română-franceză. Din 2001, redactor la *Cotidianul*. Colaborează la *Luceafărul, Viaţa Românească, Dilema veche, Observator cultural* etc. Debut editorial cu vol. *Pagini* (2002).

OPERA: *Pagini*, versuri, Iaşi, 2002; *Fisuri*, versuri, Constanţa, 2003.

REFERINŢE CRITICE: G. Dorian, în *Convorbiri literare*, nr. 7, 2002; B.-Al. Stănescu, în *Luceafărul*, nr. 27, 2003; M. Ianuş, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 670, 2003; M. A. Diaconu, în *Convorbiri literare,* nr. 1; 2; 3; 4, 2003; D. Cristea-Enache, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 677, 2003; N. Bârna, în *Viaţa Românească,* nr. 3-4, 2003. **(A. S.)**

VLĂDESCU G.[eorge] M.[ihail], n. 2 mart. 1885, com. Coteşti, jud. Vrancea – m. 29 mart. 1952, com. Dumitreşti, jud. Vrancea. Prozator. Fiul lui Mihai Vlădescu, funcţionar, şi al Elenei (n. Fleva). Studii medii. A fost, pe rând, funcţionar, ofiţer activ, fermier etc. Debut în *Sentinela* (1903); debut editorial cu vol. de nuvele *Lacrimi adevărate* (1915). Colab. la *Convorbiri critice, Ramuri, Năzuinţa, Cosânzeana, Gândirea* ş. a., folosind şi pseud. g.m.vl.; G.M.VL.; O.B.; Mihail Corbea, Odo Basca, George Vlad, G. Mihail-Vlădescu, G. M. Vlădescu-Vlad. Traduce din F. M. Doistoievski, M. Twain ş. a. Autor al mai multor romane (*Menuetul,* 1933; *Moartea fratelui meu,* 1934; *Republica disperaţilor,* 1935; *Gol,* 1937) şi vol. de nuvele (*Tăcere,* 1923; *Plecarea Magdalenei,* 1936). Într-un stil cursiv, convergent spre metafore „filosofante”, se descrie cu succes mediul provincial; tematica umanitaristă e dezvoltată într-o naraţiune sentimentală, alternând

melodrama cu şarja de intenţie satirică. Premiul SSR pentru romanul *Menuetul* (1933); Premiul „Femina" (1935) pentru romanul *Moartea fratelui meu* (1934).

OPERA: *Lacrimi adevărate*, nuvele, Bucureşti, 1915; *Tăcere*, nuvele, Bucureşti, 1923; *Menuetul*, roman, Bucureşti, 1933 (ed. cu o pref. de C. Cubleşan, 1972; altă ed., 1988); *Moartea fratelui meu*, roman, Bucureşti, 1934; (cuvânt înainte de T. Vârgolici, 1965; alte ed., 1971; 1988; pref. şi curriculum vitae de T. Vârgolici, 1996); *Republica disperaţilor*, roman, Bucureşti, 1935; *Plecarea Magdalenei*, nuvele, Bucureşti, 1936; *Gol,* I *Început de viaţă*, roman, Bucureşti, 1937; *Rango, prietenul oamenilor. Povestiri din junglă şi de pretutindeni*, Bucureşti, 1942.

REFERINŢE CRITICE: Const. Loghin, *Istoria literaturii române (de la început până în zilele noastre*), 1926; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* II; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane 1900-1937*, 1937; Gh. Cardaş, *Istoria literaturii româneşti de la origini până în zilele noastre*, 1938; B. Munteano, *Panorama*...; L. Predescu, *Istoria literaturii române de la început până astăzi*, 1939; D. Murăraşu, *Istoria literaturii române*, 1940; G. Călinescu, *Istoria*...; P. Constantinescu, *Scrieri*, V, 1971; I. Rotaru, *O istorie*...; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 4, 1985. **(M. L.)**

VODĂ CĂPUŞAN Maria (numele la naştere: Maria Viorica Vodă; căsătorită Căpuşan), n. 30 dec. 1940, Timişoara. Teoretician şi critic literar. Fiica magistratului Vodă Ştefan şi a Vioricăi (n. Iuga), actriţă, strănepoată a lui George Bariţiu. Studii la Liceul „G. Coşbuc" din Cluj (1953-1956) şi la Facultatea de Filologie a Univ. din acelaşi oraş (1956-1962), în cadrul căreia va face carieră univ. începând cu anul absolvirii. Debutează în 1968 la *Tribuna* (*Jean Cocteau*) şi *Steaua (Albert Camus – 50 de ani de la naştere*). Colaborează la *Tribuna, Steaua, România literară, Contemporanul, Ramuri* etc. Debutează editorial cu vol. de eseuri *Teatru şi mit* (1976), consacrat funcţiei modelatoare a mitului antic în dramaturgia veacului XX. Preferinţa pentru exegetica teatrală se materializează şi în vol. următor, *Dramatis personae* (1980), iar studiul *Despre Caragiale* (1982) argumentează, cu ajutorul parametrilor oferiţi de teoria textului şi estetica receptării, modernitatea operei lui I. L. Caragiale. Alte vol.: *Pragmatica teatrului* (1987), *Camil Petrescu – Realia* (1988), *Accente* (1991), *Mircea Eliade – spectacolul magic* (1991), *Marin Sorescu* (1993), *Caragiale?* (2002). Capacitatea analitică şi de asimilare a categoriilor teoretice particularizează un demers critic unitar într-o valoroasă şi modernă poetică a teatrului.

OPERA: *Teatru şi mit,* Cluj-Napoca, 1976; *Dramatis personae*, Cluj-Napoca, 1980; *Despre Caragiale,* Cluj-Napoca, 1982; *Teatru şi actualitte*, Bucureşti, 1984; *Pragmatica teatrului*, Bucureşti, 1987; *Camil Petrescu – Realia*, Bucureşti, 1988; *Accente,* Cluj-Napoca, 1991; *Mircea Eliade – spectacolul magic,* Bucureşti, 1991; *Marin Sorescu sau despre tânjirea spre cer,* Craiova, 1993; *Cragiale?,* Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: V. Felea, în *Tribuna*, nr. 45, 1976; V. Avram, în *Transilvania*, nr. 12, 1976; I. Lazăr, în *România literară*, nr. 32, 1980; D. C. Mihăilescu, în *Tribuna*, nr. 2, 1981; M. Popescu, în *România literară*, nr. 35, 1981; V. Felea, *Prezenţa criticii*, 1982; E. Simion, în *România literară*, nr. 15, 1983; C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 12, 1988; M. Morariu, în *Familia,* nr. 3; 10, 1991; I. Ceuca, în *Steaua,* nr. 4, 1991; M. A. Diaconu, *ibidem,* nr. 4-5, 1994; M. Morariu, în *Familia,* nr. 7-8, 2003. **(M. Mt.)**

VOEVIDCA George, n. 9 apr. 1893, com. Mihăileni-Rădăuţi, jud. Botoşani – m. 2 mart. 1962, Câmpulung Moldovenesc. Poet. Fiul folcloristului muzical Alexandru Voevidca şi al Veronicăi (n.?). Şcoala primară în satul natal; liceul la Cernăuţi (1904-1912); tot acolo, Facultatea de Litere şi Filosofie (licenţa în 1923). Prof. de lb. română, latină şi germană la Suceava (1923-1930), Roman (1930-1933), Cernăuţi (1933-1934) şi la Câmpulung

Moldovenesc (1934-1954). La Roman, conduce rev. *Analele Romanului*, cu caracter literar şi istoric. A colaborat la *Universul literar*, *Junimea literară*, *Făt-Frumos*, *Glasul Bucovinei*, *Adevărul literar şi artistic*, *Convorbiri literare*, *Rampa*, *Revista Bucovinei*, *Epigrama*, precum şi la pagina literară a ziarelor *Curentul* şi *Universul*. Colab. semnificativă la rev. *Die Brüke*. Debut editorial, după cel în presă, relevat încă din 1919 de N. Iorga, cu vol. de *Sonete* (1920). A mai publicat: *Epigrame* (1925), *Turnuri* (1928), *101 epigrame* (1932), *Cântece pentru Lu* (1936), *Pro patria* (1943). A mai scris piese într-un singur act, în rev.: *Puteri întunecate* (1926), *Supremul argument* (1929). Din 1937, membru al SSR.; în acelaşi an, ales membru corespondent al Acad. Până în anii ultimi, a fost un animator literar al zonei de Nord; moare în 1962 la Câmpulung şi e înmormântat la Suceava.

OPERA: *Sonete*, Bucureşti, 1920; *Epigrame*, Suceava, 1925; *Turnuri*, poeme, Suceava, 1928; *101 epigrame*, Suceava, 1932; *Cântece pentru Lu*, Bucureşti, 1936; *Pro patria*, Cernăuţi, 1943.

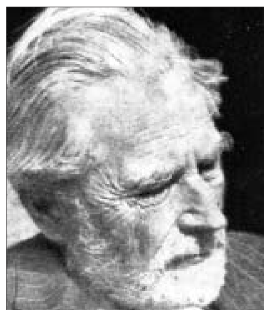
REFERINŢE CRITICE: Gr. Jucan, în *Zori noi* (Suceava), nr. 6394, 1968; idem, în *Contemporanul*, nr. 17, 1969. **(L. Pp.)**

VOIA Vasile, n. 2 oct. 1938, Slatina-Nera, jud. Caraş-Severin. Eseist şi comparatist. Fiul lui Tudor Voia, miner, şi al Mariei (n. Raica). Şcoala generală în Slatina-Nera (1946-1950) şi Sasca-Montană (1950-1953); liceul la Oraviţa (1953-1956); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1958-1963). Pedagog la Grupul şcolar minier Anina (1956-1958). Preparator (1963-1967), asistent (1968-1972), lector (1972-1990), conferenţiar (1990-1999) şi prof. (din 1999) la Facultatea de Litere din Cluj, Catedra de literatură universală şi comparată. Cursuri de vară la Univ. din Dijon, Franţa (1968); bursier al Fundaţiei Alexander von Humboldt, Stuttgart (1970-1972; 1982; 1984; 1990) şi Freiburg, Germania (2003); lector de lb. şi literatura română la Institutul Pedagogic Superior din Szeged, Ungaria (1992-1995) şi la Univ. din Freiburg (1995-1997). Dr. în filologie al Univ. din Cluj cu teza *Mitul poetului şi semnificaţia artei în opera lui Novalis şi repercusiunile lor asupra poeziei şi teoriei poetice moderne europene. Reflexele lor în literatura română* (1978). Colab. la *Tribuna, Steaua, Echinox, Viaţa Românească, Orizont, Jurnalul literar, Cahiers roumains d'études littéraires* etc. A colaborat la vol. *Studii despre Coşbuc* (1966), *Cercetări de literatură comparată* (1976), *Le comparatisme roumain* (1982), *Studii literare* (1987) şi *Michel de Ghelderode...* (1995). Debutează în *Steaua* (1963). Debut editorial cu studiul monografic *Novalis* (1981), urmat de *Tentaţia limitei şi limita tentaţiei* (1997), *Literatura comparată* (1998) şi *Aspecte ale comparatismului românesc* (2002). Autor al antologiei comentate *Proza românească în perioada dintre cele două războaie mondiale* (1995). Ed. din L. Blaga, L. Rusu, Gh. Petruşan, Domokos Samuel şi Maria Berény.

OPERA: *Novalis,* studiu monografic, Bucureşti, 1981; *Tentaţia limitei şi limita tentaţiei. Glose la mitul faustic,* Cluj-Napoca, 1997; *Literatura comparată. Principii teoretice şi studii aplicative,* Gyula, Ungaria, 1998; *Aspecte ale comparatismului românesc,* Cluj-Napoca, 2000.

REFERINŢE CRITICE: O. Mureşan, în *Steaua,* nr. 10, 1981; Diana Adamek, *Transilvania şi verile cu polen,* 2002; C. Braga, în *Steaua,* nr. 6, 2003; I. Simuţ, în *Familia,* nr. 10, 2003. **(A. S.)**

VOICULESCU Vasile, n. 27 nov. 1884, com. Pârscov, jud. Buzău – m. 26 apr. 1963, Bucureşti. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul lui Costache Voicu, gospodar cu stare, şi al Sultanei (n. Hagiu). Începe şcoala în satul Pleşcoi şi termină cursul primar la Buzău. Liceul „B. P. Hasdeu" (Buzău), apoi „Gh. Lazăr" din Bucureşti, absolvit în 1902. Preocupat de materialism, pozitivism şi evoluţionism, îi citeşte pe Littré, Claude Bernard, A. Comte, Darwin şi Spencer, studiază opera lui Wundt, Höfding, Pierre Janet şi W. James, atras de psihofizică şi

psihopatologie. Urmează cursurile Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1902-1903), apoi trece la Facultatea de Medicină (1903-1910). În 1910 îşi susţine teza de doctorat în medicină: *Rezecţia intestinului cu sutură termino-terminală în herniile strangulate*. Debutează în *Convorbiri literare* (1912), cu poezia *Dorul*. Până în 1917, practică medicina în diferite circumscripţii săteşti: Ocolul (jud. Gorj), Bezdead şi Tătărani (jud. Dâmboviţa), Buftea, Budeşti (jud. Ilfov). În timpul primului război mondial (1917-1918) e medic militar la Bârlad, unde participă la serile literare ale lui Al. Vlahuţă: „N-a fost gând al meu pe care să nu i-l spun, n-a fost vers pe care să nu i-l citesc, n-a fost faptă de care să nu ştie”. Debut editorial cu vol. *Poezii* (1916); din acelaşi an colaborează la *Flacăra* lui C. Banu, în urma unei recomandări date de Al. Macedonski. În 1918 este numit medic de circumscripţie la Bucureşti, apoi medic la Administraţia Domeniilor Coroanei (1920). Din 1921, subdirector al Fundaţiei Culturale (director, din 1922). Editează, la Bârlad (împreună cu G. Tutoveanu, T. Pamfile şi M. Lungeanu), rev. *Florile dalbe* (1919), iar cu T. Păunescu-Ulmu şi N. I. Herescu, la Craiova, rev. *Pleiada* (1927-1928). Colab. la *Cuget românesc, Viaţa literară, Însemnări literare, Dacia, Kalende, Gândirea, Luceafărul, Revista Fundaţiilor Regale, Viaţa Românească* etc. Debut în dramaturgie pe scena Teatrului Naţional, cu drama *Fata Ursului* (1933). Tot aici i se prezintă *Umbra*, în 1935. În rev. *Azi* publică piesa într-un act *La pragul minunii* (1934). Publică art. de educaţie sanitară şi asistenţă medicală în *Lamura* (1919-1928), *Albina* (1922-1925), *Vatra* (1929-1930), *România administrativă* (1927-1936) şi *Farul căminului* (1933-1938). De la înfiinţarea *Cugetului românesc* (1922), al lui T. Arghezi şi I. Pillat, publică aici poeziile din vol. *Poeme cu îngeri* (1927). Redactează emisiunea săptămânală „Ora satului” la Radio (1930). Începând cu 1933, referent literar la Radiodifuziune, apoi director al programului literar (până în 1945). A publicat vol. de poezii (*Din Ţara Zimbrului şi alte poezii*, 1918; *Pârgă*, 1921; *Poeme cu îngeri*, 1927; *Destin*, 1933; *Urcuş*, 1937; *Întrezăriri*, 1939; *Poezii*, 1944) şi teatru (*Demiurgul*, 1943; *Duhul pământului,* 1943). După 1944, participă la întâlnirile literare ale grupului „Rugul aprins”, de la mânăstirea Antim (stareţ era arhimandritul Vasile Vasilachi). Reuniunile aveau loc în salonul stăreţiei sau în biblioteca mânăstirii, în prezenţa a numeroşi scriitori, oameni de cultură şi monahi: Ion Marin Sadoveanu, Anton Dimitriu, Alexandru Mironescu, Paul Sterian, Mircea Vulcănescu, Sandu Tudor, Dumitru Stăniloae, arhimandritul Haralambie Vasilachi, părinţii Felix Dubneac, Andrei Scrima, Sofian Boghiu ş.a. Se intenţiona scoaterea unei rev. de spiritualitate românească şi tipărirea unei col. de trăire creştină, alături de acţiuni umanitare şi de încurajare a artelor, prin acordarea de premii. În 1948, gruparea este interzisă, călugării surghiuniţi la alte mânăstiri, iar ceilalţi judecaţi şi condamnaţi la ani grei de închisoare. **V.** e arestat în aug. 1958 şi eliberat abia la 2 mai 1962, cu mai puţin de un an înainte de moarte. Postum, apar *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de V.* Voiculescu (1964), două vol. de *Povestiri* (1966) şi romanul inedit *Zahei orbul* (1970). După o primă fază de tradiţionalism, poezia lui **V.** evoluează spre decorativ şi o discretă caligrafie a sentimentelor. În proză, aceeaşi dispoziţie lirică este uneori devastator exerciţiu spiritual, alteori transcendere a anecdoticului prin mit şi ficţiune pură. Premiul Acad. Române pentru vol. *Din Ţara Zimbrului şi alte poezii* (1918); Premiul Soc. Scriitorilor Români pentru vol. *Poeme cu îngeri* (1927); Premiul pentru literatură al Editurii Fundaţiilor Regale (1939); Premiul naţional de poezie (1941).

OPERA: *Poezii*, Bucureşti, 1916; *Din Ţara Zimbrului şi alte poezii*, Bârlad, 1918, *Pârgă*, poezii, Bucureşti, 1921; *Poeme cu îngeri*, Bucureşti, 1927; *Cartea misionarului,* Craiova, 1930 (în colab. cu Gh. D. Mugur); *Destin*, poezii, Bucureşti, 1933; *La pragul minunii*, poem dramatic, Bucureşti, 1934; *Toate leacurile la îndemână*, Bucureşti, 1935 (ed. II, 1938; ed. III, 1945); *Urcuş*, Poezii, Bucureşti, 1937; *Întrezăriri*, poezii, Bucureşti, 1939; *Demiurgul*, piesă în patru acte, Bucureşti, 1943; *Duhul pământului,* teatru românesc: *Umbra. Fata Ursului,* Bucureşti, 1943; *Poezii*, Bucureşti, 1944; *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducerea imaginară a lui V. Voiculescu*, Bucureşti, 1964; *Poezii*, antologie şi cuvânt înainte de Al. Piru, Bucureşti, 1966; *Povestiri*, I-II, cu un studiu introductiv de Vl. Streinu, Bucureşti, 1966; *Poezii*, I-II, antologie şi pref. de A. Radu, text stabilit de I. Voiculescu şi V. Iova, Bucureşti, 1968; *Viscolul*, Bucureşti, 1969; *Zahei orbul*, roman, pref. de M.

Tomuş, Cluj, 1970; *Capul de zimbru. Iubire magică,* I-II, povestiri, pref. de M. Tomuş, ed. îngrijită şi tabel cronologic de I. Voiculescu, Bucureşti, 1972; *Teatru*, ed. îngrijită şi pref. de M. Tomuş şi I. Voiculescu, Cluj, 1972; *Poezii*, antologie şi postfaţă de Şt. Aug. Doinaş, Bucureşti, 1972; *Iubire magică,* povestiri, Bucureşti, 1975; *Coiful de aur,* poezii pentru copii, Bucureşti, 1981; *Poezii*/*Poésies*, ed. bilingvă româno-franceză, trad. de P. Miclău, pref. de Şt. Aug. Doinaş, Bucureşti, 1981; *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară şi alte poezii*, selecţie, postfaţă şi bibliografie de C. Ungureanu, Bucureşti, 1981; *Povestiri*, I-II, ed. de V. Iova, Bucureşti, 1982; *Poezii* I-II, ed. şi pref. de L. Grăsoiu, tabel cronologic de I. Voiculescu şi L. Grăsoiu, Bucureşti, 1983; *Récits*, choix, tradution, notes et postface par Irina Bădescu, Bucureşti, 1983; *Iubire magică*, povestiri, repere-istorico literare alcătuite în redacţie de Aurora Slobodeanu şi V. Iova, Bucureşti, 1984; *Gânduri albe,* ed. şi cronologie de V. Crăciun, cu un cuvânt înainte de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1986; *Zahei orbul*, roman, ed. îngrijită, tabel cronologic, pref. şi bibliografie de V. Fanache, Cluj-Napoca, 1986; *Tales of Fantasy and Magic*, translated by Ana Cartianu, foreword by M. Zamfir, Bucureşti, 1986; *Capul de zimbru*, povestiri, ed. îngrijită şi pref. de M. Beşteliu, Bucureşti, 1987; *Toiagul minunilor*, proze, ed. îngrijită, pref. şi note de N. Florescu, Bucureşti, 1991; *Alcyon sau Diavolul alb*, povestiri, ed. şi pref. de Fl. Popescu, Bucureşti 1992; *Poezii inedite şi corespondenţă*, ed. îngrijită, pref. şi note de Ileana Ene, Galaţi, 1993; *Călătorie spre locul inimii*, poeme religioase, ed. îngrijită şi notă asupra ed. de R. Voiculescu, Bucureşti, 1994; *Lostriţa*. *Căprioara din vis*, povestiri fantastice, ed. şi note de Fl. Popescu, cu o postfaţă a scriitorului, Bucureşti, 1995; *Poezii,* ed., pref., cronologie, repere critice şi bibliografie de I. Apetroaie, Galaţi, 1995; *Zahei orbul*, roman, ed., pref., curriculum vitae şi bibliografie de C. Mohanu, Bucureşti, 1996; *Înaltele nelinişti,* versuri şi proză, ed. de Roxana Sorescu, Bucureşti, 1998; *Integrala prozei literare*, ed., pref. şi cronologie de Roxana Sorescu, Bucureşti, 1998; *Integrala operei poetice,* ed. şi prefaţă de Roxana Sorescu, Bucureşti, 1999; *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară/Shakespeare's Last Fancied Sonnets in Immaginary Translation,* trad. de Cristina Tătaru, Piteşti, 2000; *Antologie de versuri şi proză,* tabel cronologic şi selecţie de texte critice de Sultana Craia, Bucureşti, 2001; *Poezii,* ed. de Roxana Sorescu, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria*..., III; F. Aderca, în *Sburătorul literar*, nr. 8, 1927; N. Crevedia, în *Universul literar,* nr. 21, 1930; idem, în *Calendarul*, nr. 523, 1933; O. Papadima, în *Gândirea*, nr. 6, 1937; G. Călinescu, *Istoria*...; I. Pillat, *Tradiţie şi literatură,* 1943; T. Vianu, *Figuri şi forme literare*, 1946; I. Valerian, *Cu scriitorii prin veac*, 1967; A. Martin, *Poeţi contemporani,* 1967; N. Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, 1968; V. Ardeleanu, *Proza poeţilor*, 1969; I. Vlad, *Descoperirea operei*, 1970; P. Constantinescu, *Scrieri*..., V, 1971; Al. George, *Semne şi repere*, 1971; M. Mincu, *Critice*, I, 1971; O. Papadima, *Scriitorii şi înţelesurile vieţii*, 1971; D. Pillat, *Mozaic istorico-literar*, ed. II, 1971; I. Vlad, *Povestirea*. Destinul unei structuri epice, 1972; Ş. Cioculescu, *Aspecte*...; M. Ungheanu, *Pădurea de simboluri*, 1973; Al. Piru, *Varia*, II, 1973; N. Balotă, *De la „Ion"*...; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., II; Şt. Aug. Doinaş, *Orfeu şi tentaţia realului,* 1974; I. Apetroaie, *V. Voiculescu*, 1975; N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare*, 1975; I. Pop. *Transcrieri*, 1976; E. Simion, *Scriitori*..., II; C. Ungureanu, *Proză şi reflexivitate*, 1977; L. Grăsoiu, *Poezia lui V. Voiculescu,* 1977; C. Ungureanu, *Contextul operei*, 1978; Roxana Sorescu, *Interpretări*, 1979; Elena Zaharia-Filipaş, *Introducere în opera lui V. Voiculescu,* 1980; *V. Voiculescu interpretat de*..., 1981; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 7, 1981; M. Braga, *V. Voiculescu în orizontul tradiţionalismului*, 1984; Fl. Popescu, *Pe urmele lui V. Voiculescu*, 1984; M. Pop, *V. Voiculescu în amintirea contemporanilor*, 1989; *V. Voiculescu*, comentat de I. Rotaru, 1993; I. Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală*, 1994; V. Anania, *Din spumele mării*, 1995; A. Voica, *Etape în afirmarea sonetului românesc,* 1996; A. Sasu–Mariana Vartic, *Dramaturgia românească*..., V; C. Trandafir, *Permanenţe literare româneşti,* 1998; Fl. Popescu, *Detenţia şi sfârşitul lui V. Voiculescu,* 2000; A. Poruciuc, *Structuri dramatice şi imagini poetice la Shakespeare şi Voiculescu,* 2000; Delia Pop, *De la comunicare la comunicare. Dimensiuni ontice în opera lui Vasile Voiculescu,* 2000; Gh. Cozorici, *Un prinţ al poeziei,* 2000; P.

Isachi, *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de V. Voiculescu sau Cum se elimină complexul Shakespeare,* 2001; Codruţa Stănişoară, *William Shakespeare şi Vasile Voiculescu,* 2002; Eugenia Pascu, *Vasile Voiculescu poet şi prozator,* 2002; Dan Manolescu, *Portret al poetului Vasile Voiculescu,* 2002; Fl. Popescu, *Viaţa lui V. Voiculescu,* 2003; N. Oprea, *Magicul în proza lui V. Voiculescu,* 2003; Mirela Mitru, *Mircea Eliade şi Vasile Voiculescu,* 2003. **(A. S.)**

VOINESCU Alice (numele la naştere: Steriadi; căsătorită Voinescu) n. 10 februarie 1885, Turnu-Severin – m. 4 iunie 1961, Bucureşti. Eseistă. Fiica lui Sterie Steriadi, avocat, şi a Massincăi (n. Poenaru), descendentă a lui Petrache Poenaru. Licenţiată a Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1908). Îşi pregăteşte doctoratul la Paris şi Marburg, sub conducerea lui Hermann Kohen, şeful şcolii neokantiene. Teza susţinută la Sorbona, cu titlul *L'interprétation de la doctrine de Kant par l'Ecole de Marbourg. Étude sur l'idéalisme critique*, apare, în 1913. Din 1922 până în 1947 – prof. la Catedra de istoria literaturii dramatice de la Conservatorul din Bucureşti. Colaborează la *Ideea europeană* şi susţine cronica dramatică la *Revista Fundaţiilor Regale.* A publicat trei cărţi: *Montaigne. Omul şi opera* (1936), *Aspecte din teatrul contemporan* (1941) şi *Eschil* (1946). În 1951 e arestată şi condamnată la un an şi şapte luni de detenţie, urmată de domiciliu obligatoriu la Costeşti, până în 1954. A lăsat un interesant *Jurnal* (apărut în vol., 1997; 2002). A participat cu regularitate, între 1928 şi 1939, la celebrele decade de la Pontigny; a corespondat cu A. Gide, R. Martin du Gard, J. Riviére, Ch. du Bos, E. R. Curtius. A colaborat la tratatul de *Istoria filosofiei moderne*. După 1950, a tradus din Kleist, Dickens, Th. Mann.

OPERA: *Montaigne. Omul şi opera*, Bucureşti 1936; *Aspecte din teatrul contemporan*, Bucureşti, 1941; *Eschil*, Bucureşti, 1946; *Întâlnire cu eroi din literatură şi teatru*, Bucureşti, 1983; *Scrisori către fiul şi fiica mea,* ed. de Maria-Ana Murnu, Cluj-Napoca, 1994; *Jurnal,* I-II, tabel biobliografic şi note de Maria-Ana Murnu, pref. de Al. Paleologu, Bucureşti, 1997-2002; *Kant şi şcoala de la Marburg,* trad. şi studiu introductiv de N. Ignat, Bucureşti, 1999; *Scrisori din Costeşti,* ed., studiu introductiv şi note de Constandina Brezu, 2001. Traduceri: Charles Dickens, *Afacerile firmei „Dombey şi fiul"*, în româneşte de ~ şi Al. Nasta, Bucureşti, 1957; H. von Kleist, *Michael Kolhaas,* trad. de ~, Bucureşti, 1955 (altă ed., 1961; Thomas Mann, *Nuvele*, în româneşte de ~, L. Iliescu şi Al. Philippide, Bucureşti, 1960; Thomas Mann, *Moartea la Veneţia*, trad. în colab., Cluj-Napoca, 1991.

REFERNŢE CRITICE: Al. Piru, *Panorama...*; M. Bucur, *Istoriografia...*; *Manuscriptum*, nr. 4, 1973; *Manuscriptum*, nr. 1, 1974; N. Florescu, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1975; I. Biberi, în *România literară*, nr. 25, 1975;*Ramuri*, nr. 12, 1979; *Manuscriptum*, nr. 3, 1979; Maria Murnu, în *Ramuri*, nr. 11, 1980; I. Simuţ, în *Echinox*, nr. 1-3, 1981; B. Brezianu, în *Ramuri*, nr. 7, 1981; G. Genoiu, în *Cronica*, nr. 35, 1982; P. Gabriel, în *Steaua*, nr. 1, 1982; N. Florescu, *Profitabila condiţie,* 1983; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 45, 1983; Z. Ornea, în *Contemporanul*, nr. 26, 1983; Natalia Stancu, în *Teatrul*, nr. 3, 1984; Z. Ornea, *Actualitatea...*; Cornelia Pillat, în *România literară*, nr. 13, 1998; Gh. Grigurcu, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1999; C. Ciopraga, în *Dacia literară,* nr. 38, 2000; Virginia Şerbănescu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 2002; idem, în *Luceafărul,* nr. 20, 2002; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 673, 2003. **(Al. C.)**

VOINESCU I Ioan, n. cca 1800 – m. cca 1870. Traducător şi prozator. Provine dintr-o familie boierească. Ofiţer de carieră (căpitan în 1830 în proaspăt înfiinţata „miliţie naţională", maior în 1836, colonel în 1841), face parte din „ştabul oştirii" şi contribuie la înfiinţarea şcolii de ofiţeri unde va preda şi un curs de istoria artei militare. Aghiotantul domnului Barbu Ştirbei, delegat pe lângă trupele austriece de ocupaţie în timpul războiului Crimeii, membru în Consiliul de Stat în 1864. Colaborator la *Curierul românesc, Revista Carpaţilor, Vestitorul românesc,* membru al „Asoc. literare" de la 1846. A

tradus din rusă şi franceză o serie de manuale şi regulamente militare (*Catihismul ostaşului*, 1851; *Curs elementar de istorie a artei militare*, 1857). Interesat de literatură şi teatru, a publicat mici cronici dramatice, a tradus mai multe scrieri din franceză (între altele, *Doctorul fără voie* de Molière, în 1835 şi *Corina sau Italia* de Mme de Stäel, în 1846) şi a compus el însuşi câteva novelete romanţioase precum şi o „mică dramă originală", de fapt o comedie rurală cu final idilic. Singurul său vol. a apărut în 1842: *Buchetul coprinzător a cinci anecdote istorice traduse din franţozeşte şi o mică dramă originală.*

OPERA: *Buchetul coprinzător a cinci anecdote istorice traduse din franţozeşte şi o mică dramă originală*, Bucureşti, 1842.

REFERINŢE CRITICE: C. Trifu, *Cronica dramatică şi începuturile tratrului românesc,* 1970; C. Rezachievici, V. Stan, în *Revista de istorie*, nr. 5, 1978. **(G. A.)**

VOINESCU II Ioan, n. 1813, Bucureşti – m. dec. 1855, Pau (Franţa). Memorialist şi traducător. Şi-a făcut studiile în ţară. În 1830 făcea parte din „miliţia naţională", unde în 1831 e înaintat căpitan, iar în 1836 maior. Aghiotant domnesc în 1841, în 1843 părăseşte cariera militară intrând în magistratură, unde devine procurorul Curţii de revizie. Participant la revoluţia de la 1848 din Ţara Românească, ministru al „trebilor dinafară" în guvernul provizoriu. În anii exilului a militat pentru organizarea emigraţiei şi pentru trezirea interesului opiniei publice străine faţă de vicisitudinile românilor. Membru al Soc. filarmonice, secretar al Asoc. literare, a tradus piese de teatru din lb. franceză şi germană (Molière, Florian, Kotzebue ş. a.) şi a îngrijit şi prefaţat ed. din 1848 a poeziilor lui Iancu Văcărescu. A colaborat la *Albina românească, Curierul românesc, Curiosul, Gazeta Teatrului Naţional, România literară* ş. a. Interesat şi de unele probleme teoretice ale teatrului, s-a distins mai ales ca prozator (a publicat vol. *Arabescuri. O călătorie pe Dunăre cu ghimia*, 1853 şi *Nicolas Balcesco*, 1853), memorialistica şi corespondenţa sa demonstrând reale calităţi de scriitor.

OPERA: *Arabescuri. O călătorie pe Dunăre cu ghimia*, Paris, 1853; *Nicolas Balcesco*, Paris, 1853; *Anul 1848 în Principatele române*, I-VI, Bucureşti, 1902-1910; *Documente şi manuscrise literare*, alese, publicate, adnotate şi comentate de P. Cornea şi Elena Piru, cu un cuvânt înainte de Al. Dima, Bucureşti, 1967.

REFERINŢE CRITICE: G. Bogdan-Duică, în *Lui T. Maiorescu. Omagiu*, 1900; *I. L. R.*, II; G. Ivaşcu, *Istoria*...; C. Trifu, *Cronica dramatică şi începuturile teatrului românesc*, 1970; Ş. Cioculescu, *Itinerar critic*, I, 1973; V. Stan, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1976. **(G. A.)**

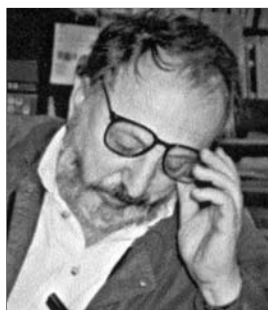

VOITIN Al.[exandru] (numele la naştere: Voitinovici), n. 6 aug. 1915, Paşcani – m. 5 sept. 1986, Bucureşti. Dramaturg şi prozator. Fiul lui Adam Voitinovici, cofetar, şi al Iuliei (n. Zierhoffer). Absolvent al Liceului de aplicaţie al Seminarului Pedagogic din Iaşi (1933). Licenţiat în drept al Univ. din Iaşi (1937), a profesat avocatura. Diferite funcţii la tribunalele din Piatra-Neamţ, Dorohoi, Roman, Iaşi, Ilfov, Prahova. Judecător, apoi preşedinte al Tribunalului Poporului (1945-1946); procuror general la Parchetul General (1948-1952); preşedinte al Tribunalului Suprem (1954-1967); Sef al Colegiului de jurisdicţie la Curtea superioară de control financiar (1973-1977). Debut în presă la *Adevărul literar şi artistic* (1935). Debut editorial în 1934, cu vol. de versuri *Beton armat*, ce va fi inclus, împreună cu producţii ulterioare, refăcute, în culegerea selectivă *Pahare cu fum* (1974). În 1957, **V.** debutează în dramaturgie, cu piesa în versuri *Judecata focului*. Urmează trilogia de evocare a activităţii comuniste ilegale intitulată emfatic *Oameni în luptă* (1964), cuprinzând piesele cu titlul încă şi mai patetic lozincarde *Oameni care tac, Oamenii înving, Ancheta,* devenită *Oamenii sunt oameni*. Din perioada interbelică, dramaturgul se întoarce, cu un intermezzo comic, *Tezaurul lui Justinian* (1967), în secolele precedente, evocând *Procesul Horia* (1967), şi „calvarul biruinţei" lui Avram Iancu (1970). Aceste piese vor compune, împreună cu *Judecata focului, Adio majestate* şi

Colivia cu năluci, culegerea *Procese istorice*. **V.** a scris şi proză narativă (roman, memorialistică). A semnat şi Al. Voitinovici, Al. V. Voitinovici, Al. Adamescu, Al. Vlad Voitin.

OPERA: *Beton armat*, versuri, Cernăuţi, 1934; *Judecata focului*, dramă în trei acte, Bucureşti, 1957; *Oameni care tac*, piesă în trei acte (6 tablouri), Bucureşti, 1963; *Oameni în luptă*, trilogie dramatică, Bucureşti, 1964; *Procesul Horia*, dramă în trei acte (un prolog şi cinci tablouri), Bucureşti, 1967; *Tezaurul lui Justinian*, Bucureşti, 1967; *3 comedii* (*Portretul, Tezaurul lui Justinian, Anonime*), Bucureşti, 1968; *Avram Iancu sau Calvarul biruinţei*, dramă în şase tablouri, Bucureşti, 1970; *Niciodată singuri...*, piesă într-un act, Bucureşti, 1970; *Pahare cu fum*, poezii, Bucureşti, 1974; *Însemnările unui ucenic politic de odinioară*, Bucureşti, 1975; *Procese istorice,* teatru, Bucureşti, 1976; *Procesul Horia*, piesă, Bucureşti, 1977; *Cinema „Splendid”,* I. *Mânzul rătăcit*, II. *Girueta*, roman, Bucureşti, 1978-1981; *Dezbateri dramatice*, Bucureşti, 1986.

REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 23, 1976; V. Brădăţeanu, *Viziune şi univers în noua dramaturgie românească*, 1977; G. Muntean, în *România literară*, nr. 29, 1978; F. Faifer, în *Cronica*, nr. 28, 1978; M. Iorgulescu, în *Teatrul*, nr. 9, 1980; H. Zalis, în *Contemporanul*, nr. 19, 1981; Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 10, 1981; F. Faifer, *Dramaturgia între clipă şi durată*, 1983; M. Ghiţulescu, *O panoramă...*; I. Niculescu, în *Teatrul*, nr. 10, 1986; Ileana Berlogea, în *Teatrul*, nr. 5, 1989. **(D. M.)**

VOLOVICI Leon, n. 10 aug. 1938, Iaşi. Istoric literar. Fiul meşteşugarului Fridel Volovici şi al lui Mariam (n. Libovici). A absolvit Liceul Naţional din Iaşi; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza” din Iaşi (1962). Dr. în filologie al aceleiaşi Univ. (1975). Prof. în com. Bivolari, jud. Iaşi (1962-1964); cercetător ştiinţific la Institutul de Filologie „Al. Philippide” din Iaşi (1964-1984). În 1984 se stabileşte în Israel. Cercetător la Institutul Yad Vashem pentru studierea Holocaustului (1984-1989); din 1989, cercetător la Univ. Ebraică din Ierusalim. Debutează la rev. *Iaşul literar* în 1964 cu o recenzie semnată Radu Zamfirescu. Colaborează la *Anuar de lingivistică şi istorie literară, Cahiers romains d’études littéraires, Convorbiri literare, Cronica, Iaşul literar, Revista cultului mozaic.* Vol. de debut: *Apariţia scriitorului în cultura românească* (1976) reia cu unele modificări lucrarea sa de doctorat, *Scriitorul. Apariţia şi evoluţia lui în perioada de constituire a literaturii române moderne,* susţinută în 1975. Alte vol.: *Ideologia naţionalistă şi „problema evreiască” în România anilor ’30* (1995) şi *Întâlniri la Ierusalim,* în colab. (2001). Coautor la *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900* (1979). A editat şi prefaţat ed. din D. Teleor (1981), M. Sebastian (1996), B. Fundoianu (1999) şi A. Schwefelberg (2000).

OPERA: *Monografia literară actuală,* în *Anuar de lingvistică şi istorie literară*, Iaşi, 1965; *G. Ibrăileanu, istoric literar*, în *Anuar de lingvistică şi istorie literară*, Iaşi, 1967; *„Adversarii” Junimii*, în *Anuar de lingvistică şi istorie literară*, Iaşi, 1968; *Apariţia scriitorului în cultura românească*, Iaşi, 1976; *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900*, Bucureşti, 1979 (coautor); *Nationalist Ideology and Antisemitism. The case of the Romanians Intelectuals in the 1930,* Oxford, 1991; *Ideologia naţionalistă şi „problema evreiască” în România anilor ’30,* Bucureşti, 1995; *Întâlniri la Ierusalim,* în colab. cu C. Safirman, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: A. Marino, în *Convorbiri literare*, nr. 5, 1977; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 6, 1977; M. Iorgulescu, în *Vatra,* nr. 7, 1992; L. Grăsoiu, în *Jurnalul literar,* nr. 9-12, 2000. **(A. S.)**

VONA Alexandru (pseud. lui Alberto-Enrique Samuel Bejar y Mayor), n. 3 mart. 1922, Bucureşti – m. 23 oct. 2004, Neuilly-sur-Seine, Franţa. Prozator şi poet. Fiul lui Enrique-Samuel Bejar, administrator de soc. comerciale şi industriale, şi al Helei Mayer. Descendent al unei foarte vechi familii „sefarde”, în care evreitudinea asumată şi condiţia de „marrani” (creştinarea) se împletesc în diverse ramuri. Prigoana de la finele sec. al XV-lea a risipit familia

spaniolă spre zone mai clemente, o parte stabilindu-se în Anglia, Austria sau America de Sud, în vreme ce ascendenţii scriitorului au imigrat în imperiul otoman, în Balcani, aproape de Dunăre, trecând în România imdeiat după primul război mondial. Păstrându-şi naţonalitatea spaniolă, bunicul matern al scriitorului a fost multă vreme vice-consul al Spaniei la Bucureşti. În casă se vorbeau curent spaniola, franceza, italiana, greaca, bulgara şi, bineînţeles, turca; mulţi membri ai familiei au ocupat funcţii importante în administraţia otomană, înainte de a se lansa în lumea afacerilor. Excepţie face bunicul lui **V.** care – o dată stabilit la Bucureşti – alege o existenţă izolată în lumea cărţilor şi a scrisului (autor, în 1936, al unui tratat popular de astronomie, publicat la Bucureşti în lb. franceză). **V.** se formează în această lume cosmopolită şi ambivalentă: lumea bancară şi de afaceri, de o parte, refugiu, de alta, în bibliotecă, cu deschidere (la îndemnul matern) spre literatura franceză, romantică şi modernă. Şcoala primară „Sf. Andrei" (1929) şi cea din Mîntuleasa (1933). Liceul „Spiru Haret" (bacalaureat în 1939), după care pleacă un an în Elveţia. Urmează Politehnica din Bucureşti (1940-1946) şi se angajează la Soc. „Şantierele generale" (1945-1946). Debutează în rev. *Vlăstarul* a liceului, cu versuri; editorial cu vol. *Versuri* (1936). Colab. la *Revista Fundaţiilor Regale*, cu poezii, eseuri şi cu nuvele la *Caietul de poezie* al aceleiaşi rev. (1947). În 1947 ia Premiul Fundaţiilor pentru poeţii tineri cu vol. *Vitralii* (care n-a mai apărut, din pricina evenimentelor politice de după suprimarea monarhiei). În 1946-1947, sub un impuls misterior, scrie romanul *Ferestrele zidite*. Îşi schimbă numele de la naştere (prea „exotic") cu anagrama unui patronimic ales tot din familie: Navon, care devine „Vonna" şi finalmente „Vona", cu care semnează tot ce a publicat. În dec. 1947 pleacă, împreună cu familia, cu vaporul la Napoli; călătorii în Italia; stabilit în Franţa, din febr. 1948; inginer într-o mare întreprindere franceză (1948-1967), în care devine preşedinte (1967-1977); a mai lucrat ca preşedinte şi director general şi la alte întreprinderi, până în 1985. Încearcă, fără succes, să editeze în trad. romanul *Ferestrele zidite* (tipărit abia în 1993, cu sprijinul lui Liviu Călin). Renunţă temporar la literatură, dar frecventează cenaclul parizian al românilor exilaţi, patronat de M. Arcade. Publică totuşi sporadic în *Caiete de dor*, *Limite* etc. După 1989, colab. la *Apostrof*, *Vatra*, *România literară* şi *Jurnalul literar*. Editorial va fi prezent în viaţa literară cu două vol. de proză scurtă: *Misterioasa dispariţie a oraşului din câmpie* (2001) şi *Esmeralda* (2003). Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1995); Premiul Uniunii Latine (1995).

OPERA: *Versuri*, Bucureşti, 1936; *Ferestrele zidite*, roman, Bucureşti, 1993 (ed. II, 1997; ed. III, 2001; tradus în franceză de A. Paruit, 1995; în germană de G. Aescht, 1997; în olandeză de J. Holierhoek, 1997 şi în spaniolă de A. Conde, 1998); *Misterioasa dispariţie a oraşului din câmpie*, proză scurtă, postfeţe de Marta Petreu şi I. Vartic, Cluj-Napoca, 2001; *Esmeralda*, proză scurtă, addenda de Fl. Manolescu, Cluj-Napoca, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Tania Radu, în *Cotidianul*. Supliment cultural, 8 nov. 1993; Al. George în *România literară*, nr. 3, 1994; Alexandra Crăciun, în *Caiete critice*, nr. 6-8, 1994; Dan Stanca, în *Viaţa Românească*, nr. 5-6, 1991; C. Moraru, Ruxandra Ivăncescu, Al. Cistelecan, I. Boldea, D. Mureşan, Doina Jela, în *Vatra*, nr. 10, 1996; M. Zaciu, în *Vatra*, nr. 5, 1997; I. Pop, I. Vartic, N. Bârna, în *Dosarul Apostrof*, nr. 12, 1997; Gh. Glodeanu, în *Jurnalul literar*, nr. 15-16; 17-18, 1998; D. Cristea, în *Ramuri*, nr. 4, 2002; Gr. Scarlat, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 2002; Mircea Popa, în *Familia*, nr. 7-8, 2003. **(M. Z.)**

VORA Emil (numele la naştere: Emil Maroiu), n. 14 sept. 1906, Meriş, Mehedinţi – m. 19 mart. 1979, Bucureşti. Poet. Fiul ţăranului Vasile Maroiu şi al Anei (n. ?). Urmează cursurile Liceului „Traian" (1920-1924) şi ale Şcolii comerciale superioare (1924-1928) din Turnu-Severin, apoi pe cele ale Acad. de studii economice (1931-1936) din Bucureşti. A fost funcţionar la Ministerului de Finanţe şi la Grupul de şantiere Bucureşti. Sub pseud. Liana Cedru debutează cu versuri în rev. studenţească *Brazda literară* (1931). Debut editorial cu vol. *Floarea amară* (1936), urmat la scurte intervale de alte vol. *Fântânile tăcerii*, 1940; *Cartea plecărilor*, 1941; *Înalte vânturi*, 1943; *Poarta destinului, 1969; Nestinsa uimire*, 1974, care îl înscriu într-o serie postsimbolistă a intimismului minor punctat

cu vremelnice accente de revoltă. *Poarta destinului* (1969), cu un cuvânt înainte de P. Martinescu este antologia reprezentativă a primei etape.

OPERA: *Floarea amară*, versuri, Bucureşti, 1936; *Fântânile tăcerii*, versuri, Bucureşti, 1940; *Cartea plecărilor*, versuri, Bucureşti, 1941; *Înalte vânturi*, versuri, Bucureşti, 1943; *Poarta destinului*, versuri, cuvânt înainte de P. Martinescu, Bucureşti, 1969; *Nestinsa uimire*, versuri, Bucureşti, 1974; *Marea curgere*, versuri, ed. îngrijită de Al. Maroiu, Bucureşti, 1981.

REFERINŢE CRITICE: F. Firan, *De la Macedonski la Tudor Arghezi*, 1975. **(D. F.)**

VORNICESCU Nestor (prenumele mirean, până în 1951: Nicolae), n. 1 oct. 1927, com. Lozova-Vorniceni – m. 17 mai 2000, Craiova. Istoric literar şi prozator. Fiul lui Vasile Vornicescu şi al Verei (n. Roşu), ţărani. Primele şapte clase în com. natală, după care intră în viaţa mănăstirească. Noviciatul monahal îl face în Schitul Nechit-Neamţ (1941-1946), devenind ulterior frate rasofor la Mănăstirea Neamţu. Urmează aici Seminarul călugăresc de muzică bisericească (1946-1949), trecând apoi la Seminarul monahal superior, absolvit în 1951. Urmează Institutul Teologic Universitar din Bucureşti (1951-1955). În 1955 se înscrie la cursurile de magistru (doctorat) în teologie, la secţia istorică, specialitatea principală patrologia, pe care le va absolvi în 1958. În acelaşi an este numit preot slujitor la Catedrala mitropolitană din Iaşi, iar la scurt timp şi bibliotecar al Mitropoliei. Devine (1962) stareţ al Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou" din Suceava, fiind hirotonisit protosinghel (1962), apoi arhimandrit (1966), rânduit (în 1966) stareţ la Mănăstirea Neamţu. Frecventează (1969-1970) cursurile Institutului Ecumenic de la Bossey (Elveţia), făcând un stagiu practic de ecumenism la Geneva, oraş în care urmează şi cursurile de doctorat la Facultatea Autonomă Protestantă de Teologie. În 1970 revine la stăreţia Mănăstirii Neamţu. Este ales (în 1970) episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei. Ales şi recunoscut (1978) Arhiepiscop al Craiovei şi Mitropolit al Olteniei. Preşedinte (din 1979) al Comisiei Naţionale Române de Istorie Eclesiastică Comparată. Dr. în teologie, specialitatea patrologie, cu teza *Scrieri patristice în Biserica Ortodoxă Română până în secolul XVII – izvoare, traduceri, circulaţie.* Participă la numeroase reuniuni şi congrese internaţionale, prezentând comunicări pe teme religioase sau laice. conduce (din 1978) rev. *Mitropolia Olteniei.* Primul art. (*Cuvânt ţinut în numele elevilor cu prilejul deschiderii Seminarului monahal de la Neamţ*) îi apare în rev. *Biserica Ortodoxă Română* (1949). De interes istorico-literar sunt vol. *În afara legii – Ion Florea* (1976, în colab. cu A. Sever), *Descătuşarea 1821* (1981), *Primele scrieri patristice în literatura română – secolele IV-XVI* (1984). Colaborează în *Telegraful român, Studii teologice, Mitropolia Moldovei şi Sucevei, Biserica Ortodoxă Română, Mitropolia Olteniei, Ortodoxia,* precum şi la *Magazin istoric, Ramuri, Ateneu, Tribuna României, România literară* etc.

OPERA: *În afara legii – Ion Florea* (în colab. du A. Sever), Iaşi, 1976; *Descătuşarea 1821,* Craiova, 1981; *Primele scrieri patristice în literatura noastră – secolele IV-XVI,* Craiova, 1984 (ed. II, 1992, cu titlul: *Primele scrieri patristice în literatura română – secolele IV-XVI*); *Adevărul despre Mitropolia Basarabiei,* Bucureşti, 1993; *Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului,* Craiova, 1999; *Anno Domini 2000,* Buzău, 2000.

REFERINŢE CRITICE: I. Brătan, în *Mitropolia Olteniei,* nr. 4-6, 1978; A. Silvestri, în *Săptămâna, nr. 36, 1984; V. Fluieraş, în Steaua,* nr. 2, 1986; I. Purcaru, în *Flacăra,* nr. 15, 1986; A. Silvestri, în *Ateneu,* nr. 2, 1987; Gh. Pituţ, în *Viaţa Românească,* nr. 10, 1987; V. Fluieraş, în *Steaua,* nr. 3; 9, 1989; L. Chişu, în *Literatorul,* nr. 31, 1992; M. D. Iordache, în *Teologie şi viaţă,* nr. 1-6, 2000. **(I. R.)**

VORONCA Ilarie (pseud. lui Eduard Marcus), n. 31 dec. 1903, Brăila – m. 5 apr. 1946, Paris. Poet. Fiul lui Isidor Marcus, proprietarul unui joagăr, comerciant, şi al Ceciliei (n. Brenner). Studii la Liceul Pedagogic din Bucureşti (1914-1921). Licenţiat al Facultăţii de Drept a Univ. din Bucureşti (1924). Debutează în revista *Sburătorul literar*, cu poezia *Tristeţi de*

toamnă (nov. 1921). Frecventează cenaclul condus de E. Lovinescu. Versurile publicate în *Sburătorul literar, Flacăra, Năzuinţa, Contimporanul* sunt adunate în volumul *Restrişti* (1923). Din 1924, când redactează împreună cu Şt. Roll şi V. Brauner, numărul unic din rev. *75 H. P.* (oct.), **V.** se afirmă printre principalii promotori ai mişcării de avangardă româneşti. Publică în *Punct* (1924-1925), face parte din redacţia rev. *Integral* (1925-1928), colaborează frecvent la rev. *unu* (1928-1931). Din capitala Franţei, unde plecase în 1926 cu intenţia de a-şi lua doctoratul în drept (proiect nerealizat), revine frecvent în ţară sau trimite numeroase colab. (poezii, poeme în proză, eseuri, interviuri). La Paris, lucrează, printre altele, în biroul unei soc. de asigurări. După întoarcerea la Bucureşti, în 1929, e funcţionar la preşedinţia Consiliului de Miniştri. Din 1933, se stabileşte în Franţa; continuă să trimită art. ziarului *Adevărul* (1935-1937). În anii ocupaţiei naziste, participă la mişcarea franceză de Rezistenţă, iar după eliberare este directorul emisiunilor în lb. română la Radio Paris. Se sinucide în aprilie 1946. Scrierile în lb. română ale lui **V.**, posterioare debutului cu accente bacoviene din *Restrişti*, ilustrează toate etapele importante ale mişcării româneşti de avangardă: momentul *75 H. P.* poartă marca unui dadaism târziu şi al constructivismului, poemele publicate în rev. *Punct*, în 1924-1925, şi abia în 1931, în placheta *Invitaţie la bal*, se fac ecoul manifestelor constructiviste; *Colomba* (1927), *Ulise* (1928), *Brăţara nopţilor* (1929), *Plante şi animale* (1929) indică, prin neobişnuita densitate imagistică şi mobilitatea asociativă, anumite deschideri spre suprarealism, identificabile şi în *Zodiac* (1930) şi *Incantaţii* (1931). Excesele „miliardarului de imagini" (E. Lovinescu) sunt evitate în mare măsură în ultimele cărţi – *Petre Schlemihl* (1932) şi *Patmos şi alte şase poeme* (1933) în care discursul liric se simplifică, primind accente whitmaniene. Eseuri şi poeme în proză, în vol. *A doua lumină* (1930) şi *Act de prezenţă* (1932). Inaugurată prin traducerea unor cărţi reprezentative pentru creaţia sa românească (*Ulise – Ulysse dans la cité*, 1933; *Petre Schlemihl – Poèmes parmi les hommes* – 1934; *Patmos*, 1934), etapa franceză a scrisului lui **V.** cuprinde încă cincisprezece cărţi (poezii, poeme în proză); ea continuă direct perioada anterioară în direcţia unui lirism vizionar, cu accente imnice, însufleţite de un autentic patos umanitarist, pe un fond de angoasă existenţială, permanent în opera sa (v. *Permis de séjour* – 1935; *La Poésie commune* – 1936; *La joie est pour l'homme* – 1936; *Amitié des choses* – 1937; *L'Apprenti fantôme* – 1938; *Contresolitude* – 1946 etc.). Proze: *Lord Duveen ou l'invisible à la portée de tous* – 1941; *L'interview* – 1944; *Souvenirs de la planète Terre* – 1945 etc. Conferinţe despre literatura română la Sorbona şi Radio Paris. A tradus, în colab., folclor din culegerea lui C. Brăiloiu (*Les chants du mort*, 1947).

OPERA: *Restrişti*, Bucureşti, 1923; *Colomba*, Paris, 1927; *Ulise*, Paris, 1928; *Plante şi animale. Terase*, Paris, 1929; *Brăţara nopţilor*, Bucureşti, 1929; *A doua lumină*, Bucureşti, 1930; *Zodiac*, Bucureşti, 1930; *Invitaţie la bal* (1924-1925), Bucureşti, 1931; *Incantaţii*, Bucureşti, 1931; *Act de prezenţă*, Bucureşti, 1932; *Petre Schlemihl*, Bucureşti, 1932; *Patmos şi alte şase poeme*, Bucureşti, 1933; *Ulysse dans la cité*, traducere parţială Roger Vailland, préface de G. Ribemont-Dessaignes, Paris, 1933; *Poèmes parmi les hommes*, Bruxelles, 1934; *Patmos*, Paris, 1934; *Permis de séjour*, Paris, 1935; *La Poésie commune*, Paris, 1936 (ed. II, 1979); *La joie est pur l'homme*, Paris, 1936; *Pater noster*, Paris, 1937; *Amitié des choses*, Paris, 1937; *Oisiveté*, Paris, 1938; *L'Apprenti fantôme*, Paris, 1938; *Le Marchand de quatre saisons*, Bruxelles, 1938; *Lord Duveen ou l'invisible à la portée de tous*, Paris, 1941; *La confession d'une âme fausse*, Paris, 1942; *L'Interview*, Paris, 1944; *La clé des réalités*, Paris, 1944; *Henrika,* Paris, 1945; *Souvenirs de la planète Terre,* Paris, 1945; *Contresolitude*, Paris, 1946; *Les chants du mort*, Paris, 1947; *Dîner chez Jeanne Coppel*, Paris, 1952; *Poèmes choisis*, pref. de Tristan Tzara, Paris, 1956 (ed. II, 1967); *Poèmes inédits*, presentation de D. P. Bouloc, Paris, 1961; *Poeme*, cu o pref. de E. Simion, Bucureşti, 1961; *Poèmes inédits*, Paris, 1964; *Onze récits*, pref. de Eugene Ionesco, 1968; *Poème pour glorifier la pied*, Paris, 1971; *Poeme alese*, I-II, antologie, trad. şi pref. de S. Pană, Bucureşti, 1972; *Act de prezenţă*, studiu introductiv şi note de I. Pop, Cluj, 1972; *Mic manual de fericire perfectă*, trad. de S. Pană, Bucureşti, 1973; *Interviul. Unsprezece povestiri*, traducere de B. Brezianu, Irina Fortunescu, I. Pop, pref. de I. Pop, cuvânt înainte de B. Brezianu, Bucureşti, 1989; *Zodiac* (*Scrieri*, I), ed., studiu introductiv şi note de I. Pop, Bucureşti 1992; *Incantaţii* (Scrieri, II), Bucureşti, 1993; *A doua lumină*, proze (Scrieri, III), Bucureşti, 1996; *Versuri,* Chişinău, 1999.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Istoria...*,

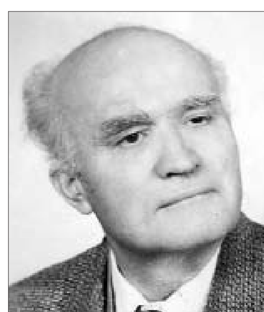
III; Perpessicius, *Menţiuni...*, I-V; G. Călinescu, *Principii...*; idem, *Istoria...*; I. Pop, în *Tribuna*, Nr. 18, 1965; idem, în *Tribuna* nr. 23, 1966; E. Ionescu, în *Tribuna*, nr. 14, 1968; N. Manolescu, *Metamorfozele...;* I. Pop, *Avangardismul...*; S. Pană, în *Luceafărul*, nr. 11, 1971; C. Veronca, în *România literară*, nr. 32, 1971; D. Pillat, *Mozaic istorico-literar*, 1971; Al. Piru, în *România literară*, nr. 39, 1972; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 52, 1973; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 42, 1973; Al. Philippide, în *Luceafărul*, nr. 6, 1973; M. Zaciu, în *Tribuna*, nr. 10, 1973; idem, în *Manuscriptum,* nr. 3, 1973; idem, *Ordinea şi aventura*, 1973; Ovid S. Crohmălniceanu, *Literatura*, II; N. Balotă, *Arte poetice ale secolului XX*, 1976; I. Negoiţescu, *Analize şi sinteze*, 1976; I. Vartic, *Spectacol interior*, 1977; H. Zalis, în *Săptămâna*, nr. 335, 1977; Gh. Grigurcu, în *Steaua*, nr. 4, 1978; C. Sorescu, în *Săptămâna*, nr. 413, 1978; Ş. Cioculescu, în *Flacăra*, nr. 6, 1979; B. Brezianu, în *Secolul 20*, nr. 11-12, 1980; M. Bucur, *Poezie-destin-dramă*, 1982; M. Mincu, *Avangarda literară românească*, 1983; D. Micu, *Modernismul românesc*, I-II, 1984-1985; M. Scarlat, *Istoria poeziei româneşti*, III, 1986; I. Pop, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3-4, 1987; idem, *Avangarda în literatura română*, 1990; Gh. Grigurcu, De la *Mihai Eminescu...*; 1989; idem, *A scrie şi a fi. Ilarie Voronca şi metamorfozele poeziei*, 1993 (altă ed., 2001); D. Micu, *Scurtă istorie a literaturii române*, II, 1995; M. Papahagi, *Interpretări pe teme date*, 1995; M. V. Buciu, în *Contemporanul,* nr. 17, 2002. **(I. P.)**

VOSGANIAN Varujan, n. 25 iul. 1958, Craiova. Poet şi prozator. Fiul lui Bergi Vosganian şi al Elisabetei (n. Melichian). Urmează Liceul „Al. I. Cuza" din Focşani (bacalaureatul în 1978); licenţiat al Acad. de Studii Economice (1982) şi al Facultăţii de Matematică din Bucureşti (1991). Dr. în economie (1998). Membru în Consiliul Provizoriu de Uniune Naţională (febr.-mai 1990); deputat din partea Uniunii Armenilor din România (legislaturile 1990-1992; 1992-1996; preşedinte al Uniunii, din 1990); lider al Grupului Parlamentar al Minorităţilor Naţionale (1992-1995; din 1993, membru al Consiliului Minorităţilor Naţionale); senator de Iaşi (PNL), legislatura 1996-2000; preşedinte al Uniunii Forţelor de Dreapta (1996-2003); preşedinte al Comisiei buget-finanţe-bănci din Senatul României (1996-1998); membru al Biroului Executiv al Partidului Naţional Liberal (din 2003). Debutează în Suplimentul literar al *Scânteii tineretului* (SLAST), cu schiţa *Moartea lui Vissarion.* Debut editorial cu vol. de versuri *Samanul albastru* (1994). Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti pentru vol. *Statuia comandorului* (1994).

OPERA: *Contradicţii ale tranziţiei la economia de piaţă,* Bucureşti, 1994; *Jurnal de front: articole economice,* Bucureşti, 1994; *Statuia comandorului,* proză, Bucureşti, 1994; *Samanul albastru,* versuri, Bucureşti, 1994; *Reforma pieţelor financiare din România,* Iaşi, 1999; *Mesajul dreptei româneşti. Tradiţie şi modernitate,* Bucureşti, 2001; *Ochiul cel alb al Reginei,* versuri, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: Diana Coriciuc, *Dialog cu Varujan Vosganian,* 2000; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 40, 2001; I. Neacu, în *Ateneu,* nr. 2, 2002; I. Buduca, în *Luceafărul,* nr. 10, 2002; A. Alui Gheorghe, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2002. **(A. S.)**

VRABIE Gheorghe, n. 6 apr. 1908, Voineşti, jud. Vaslui – m. 19 iul. 1991, Bucureşti. Istoric literar şi folclorist. Fiul lui Gheorghe Vrabie şi al Ecaterinei (n. Jerebie), ţărani. Şcoala primară la Obârşeni (1915-1919), studii secundare la Bârlad (1922-1929), Facultatea de Litere şi Filosofie la Bucureşti (1929-1933). Debut editorial cu *Mesianism ardelean* (1937), parte a unei lucrări mai mari, *Bârladul cultural* (1938) încununată cu Premiul Acad. Specializare, ca bursier al Fundaţiei Humboldt, la Univ. din Berlin (1940-1944). Dr. în folcloristică, etnografie şi romanistică cu teza *Die Auffassung der Volksdichtung bei den Rumänen*. Ein

deutschrumänisches Verhältnis zur Romantik (*Conceptul de poezie populară la români.* O contribuţie la relaţiile româno-germane în epoca romantică). Carieră didactică la Olteniţa, Dorohoi, Buzău; carieră univ. la Bucureşti (1944-1957) şi Piteşti (1962-1973). Cercetător la Institutul de Istorie şi Teorie Literară (1957-1962). Colab. la *Orizonturi, Ethnos, Gândirea, Curentul, Revista vremii, Ramuri, Universul literar, Folclor literar, Viaţa Românească, Argeş, Scrisul bănăţean, Astra, Cronica, Ateneu, Iaşi literar, Cercetări folclorice, Limbă şi literatură, Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor, Revista de istorie şi teorie literară, Studii de literatură universală, Rivista Folklore* (Italia), *Jahrbuch für Volkliedforschung, Reinisches Jahrbuch für Volkskunde* (Germania) etc. Deşi a debutat cu cercetări de istorie culturală şi literară (*Bârladul cultural,* 1938; *Gândirismul. Istoric – doctrină-realizări,* 1941), **V.** s-a dedicat ulterior exclusiv folcloristicii în care a devenit o autorita incontestabilă (*Folclorul. Obiect, principii, metodă,* 1947; *Balada populară română,* 1966; *Folcloristica română – Evoluţie, curente, metode,* 1968; *Folclorul. Obiect, principii, metodă, categorii,* 1970; *Structura poetică a basmului,* 1975; *Retorica folclorului (Poezia),* 1978; *Eposul popular românesc,* 1983; *Poetica Mioriţei,* 1984; *Proza populară română,* 1986; *Zur Volkskunde der Rumänen Volkichtung und Bauchtum in europäischen Kontext*, 1989; *Din estetica poeziei populare române,* 1990; *De civitate rustica,* 1999; *Introducere în etnografie,* 2001). Membru în International Society for Folk Narrative Research, International Society for Ethnology and Folklore şi Le Cercle des études de l'Epos folclorique. Laureat al Premiului Herder (1987). **V.** şi-a fixat un loc în seria marilor folclorişti români.

OPERA: *Mesianism ardelean*, Bucureşti, 1937; *Bârladul cultural*, cu o pref. de N. Petraşcu, Bucureşti, 1938; *Gândirismul. Istoric, doctrină, realizări*, Bucureşti, 1940; *Folclorul. Obiect, principii, metodă*, Bucureşti, 1947; *Folclor românesc* [Studiu şi texte], Craiova, [1947]; *Balada populară română*, Bucureşti, 1966; *Folcloristica română – Evoluţie, curente, metode*, Bucureşti, 1968; *Folclorul. Obiect, principii, metodă, categorii*, Bucureşti, 1970; *Structura poetică a basmului*, Bucureşti, 1975; *Retorica foclorului (Poezia)*, Bucureşti, 1978; *Eposul popular românesc*, Bucureşti, 1983; *Poetica Mioriţei.* Studiu stilisitc, Bucureşti, 1984; *Proza populară română*, Bucureşti, 1986; *Zur Volkskunde der Rumänen Volksdichtung und Brauchtum in europäischen Kontext*, Bucureşti, 1989; *Din estetica poeziei populare române,* Bucureşti, 1990; *De civitate rustica: studii şi cercetări de etnologie şi literatură populară română,* Bucureşti, 1999; *Introducere în etnografie,* Bucureşti, 2001; *Ritualurile agrare la români,* Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Ar.(şavir) A.(cterian), în *Vremea*, nr. 538, 1938; D. Vrânceanu, în *Curentul*, nr. 3.218, 1938; V. Alexandrescu, în *Cuvântul nostru*, nr. 9-10, 1938; P. Papadopol, în *Universul*, nr. 270, 1939; I. Argintescu, în *Orizonturi*, nr. 1-4, 1940; Aug. Z. N. Pop, în *Moldova*, nr. 8-19, 1940; R. Corso, în *Folklore,* Napoli, I-IV, 1948; I. Taloş, în *Jahrbuch für Volksliedforschung*, Berlin, 1967; Al. Dobre, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 5, 1967; Stela Ionescu, în *Ateneu*, nr. 12, 1968; P. Ruxăndoiu, în *Forum*, nr. 12, 1968; Lucia Hopu, în *Anuarul de lingvistică şi istorie literară*, tom. XX, 1969; I. Oprişan, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3, 1969; I. Şeuleanu, în *Studia Universitatis „Babeş-Bolyai",* fasc. 2, 1969; V. Adăscăliţei, în *Iaşul literar*, nr. 4, 1969; G. Berthoud, în *Archives suisses d'anthropologie générale,* Genève, tom. 34, 1969-1970; G. A. Megas, în *Zeitschrift für Balkanologie,* München, 7 Jg., nr. 1-2, 1969-1970; E. Wildhaber, în *Schweizerische Archiv für Volkskunde*, Basel, 66 Jg., nr. 3-4, 1970; Ruxandra Guţu, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 1, 1970; P. Ruxăndoiu, în *Forum*, nr. 4, 1971; B. Gunda, în *Folklore*, London, vol. 82, 1971; Stanislav Semcinski, în *Narodnaia tvorcistî ta etnografiia*, Kiev, nr. 3, 1971; Dim. B. Ikonomidis, în *Laografias,* Atena, tom K Z, 1972; M. Bucur, *Istoriografia*...; O. Bârlea, *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul*, 1975; M. Lüthi, în *Schweizerische Archiv für Volkskunde*, Basel, nr. 3-4, 1976; I. Datcu, S. C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor,* 1979; N. Roşianu, *Eseuri despre folclor*, 1981; G. Ţepelea, în *România literară*, nr. 20, 1984; P. Ursache, *Eseuri etnologice*, 1986; N. Constantinescu, *Lectura textului folcloric*, 1986; V. Chifor, în *Familia*, nr. 4, 1987; I. C. Chiţimia, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 2, 1987; Adriana Rujan, în *Revista de etnografie şi folclor*, nr. 2, 1988; P. Ursache, în *Convorbiri literare,* nr. 6, 2001; N. Constantinescu,

în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 559, 2001. **(V. C.)**

VRANCEA Ileana (nume legalizat în 1958; numele la naştere: Hedda Katz), n. 19 apr. 1929, Bârlad. Critic şi istoric literar. Fiica lui Matei Katz, funcţionar, şi al Anei (n. Liebman). Şcoala primară şi liceul la Bucureşti (bacalaureatul în 1947). Licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literatură Română a Univ. din Bucureşti (1947-1951). Dr. în Filologie al aceleiaşi Univ. cu teza *E. Lovinescu – criticul literar, artistul* (1970). Un „doctorat de stat" cu teza *E. Lovinescu et la developpment de la critique roumaine moderne,* pregătit în Franţa, n-a mai putut fi susţinut din cauza interdicţiei impuse autoarei de a părăsi ţara (după 1980). Lucrează la secţia învăţământ şi cultură a ziarului *Scânteia* (1950-1955), apoi la *Lupta de clasă* (1955-1971; din 1956, şefa secţiei literatură şi artă). În 1987 se stabileşte în Israel. Din 1987, conf. univ. la Institutul „Dinur", Univ. Ebraică din Ierusalim. Publică în vol. colectiv *Jewish Problems in Eastern Europe* (1993); colaborează la vol. VII din *Kratkaia Evreiskaia Enţiklopedia* (1994). Debutul publicistic în *Viaţa Românească* (1950). Debut editorial cu vol. *Tradiţii ale criticii literare marxiste în România* (1962). I-au urmat: *E. Lovinescu. Critic literar* (1965); *E. Lovinescu. Artistul* (1969), *Confruntări în critica deceniilor IV-VII* (1975), *Între Aristarc şi bietul Ioanide* (1978).

OPERA: *Tradiţii ale criticii literare marxiste din Romăna.* 1930-1940, Bucureşti, 1962; *E. Lovinescu. Critic literar*, Bucureşti, 1965; *E. Lovinescu. Artistul*, Bucureşti, 1969; *Confruntări în critica deceniilor IV-VII,* cu un cuvânt înainte de G. Macovescu, Bucureşti, 1975; *Între Aristarc şi bietul Ioanide*, Bucureşti, 1978.

REFERINŢE CRITICE: C. Stănescu, *Poeţi şi critici*, 1972; Vl. Streinu, *Pagini*..., IV; I. Negoiţescu, *Analize şi sinteze*, 1976; Al. Dobrescu, *Foiletoane*, 1979; M. Ungheanu, *Exactitatea admiraţiei*, 1985; Monica Lovinescu, *Unde scurte III,* 1994; V. Nemoianu, în *România literară,* nr. 18, 1995; Monica Lovinescu, *Unde scurte VI,* 1996; Dorin Tudoran, în *România literară,* nr. 14-15, 1998; V. Nemoianu, *România şi liberalismele ei,* 2000; Monica Lovinescu, *La Apa Vavilonului,* II, 2001; idem, *Diagonale,* 2002. **(A. S.)**

VRÂNCEANU Dragoş (numele la naştere: Dragoş Vrânceanu Nicula), n. 14 febr. 1907, com. Băbeni, jud. Vâlcea – m. 4 mai 1977, Bucureşti. Poet şi traducător. Fiul învăţătorului Atanasie Vrânceanu Nicula şi al Mariei (n. Irimescu). Cursul primar la Băbeni şi Costeşti-Vâlcea (1915-1919), liceul la Râmnicu Vâlcea şi Bălţi, absolvit în 1927. Studii universitare la Florenţa (1928-1932). Redactor la *Curentul* şi *Curentul literar* (1934-1938). Prof. de lb. italiană la Acad. de Înalte Studii Comerciale (1938-1941 şi 1946-1949). Corespondent de presă şi ataşat cultural la consulatul român din Milano (1941-1944); refugiat în Elveţia (1944-1945), revenit în ţară, după o altă şedere în Italia, 1946. Între 1950 şi 1952, funcţionar la TAP Athénée Palace; între 1952 şi 1957, colaborator al Institutului de Folclor şi al Institutului de Lingvistică. Redactor la *Luceafărul* (1962-1967). Din 1964 frecvente călătorii în Italia, conferenţiind la Urbino, Florenţa, Napoli, Pisa, Roma. Lector de lb. italiană la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti (1964-1968). Debutează în *Universul literar* (1927); colaborează la *Azi, Bilete de papagal, Ramuri, Revista Fundaţiilor Regale, Viaţa literară, Universul literar* (1934-1940), *Scânteia, Munca, Gazeta literară, România literară, Contemporanul, Tribuna, Tribuna României* (1960-1967), precum şi la rev. italiene *Avanti, L'Approdo Letterario, Nuova Repubblica, Politica Internazionale* (1945-1946), *Costume, Il Dramma, Europa Letteraria, Fiera Letteraria, Mezzogiorno, L'Osservatore, Il Popolo Comasco, Studi Urbinati* (1960-1977). Premiul scriitorilor tineri needitaţi pentru primul vol. *Cloşca cu puii de aur* (1934); Premiul pentru sonet al SSR (1934). După 1965, nouă vol. de versuri (*Columne*, 1965; *Poemele transhumanţei*, 1968; *Poezii*, 1968; *Poezii*, 1970; *Migdalul înflorit a doua oară*, 1972; *Cântecele casei de sub pădure,* 1973; *Cântecul vremilor,* 1975; *Cloşca cu puii de aur şi alte versuri*, 1975; *Priveşte spre oraş,* 1976), un vol. de inerviuri şi evocări (*Întâlniri cu scriitori italieni,* 1972), unul

de eseuri (*Materia literară şi idealurile ei,* 1976) şi două cărţi pentru copii (1974 şi 1978). În Italia: *Attualità della cultura italiana*, 1945 (eseu) şi *Tachicardia di Atlante,* 1971 (versuri); tot aici a realizat cu Mario de Micheli o antologie de poezie română (1961). A tradus în lb. română din Benvenuto Cellini (1958), Giovanni Pascoli (1968), Dino Campana (1970), Eugenio Montale (1968), Mario Luzi (1971), Danilo Dolci (1966), Carlo Montella (1963), Enrico Emanuelli (1969), Carlo Bo (1972) ş. a. şi, în italiană, din Eminescu (1964, cu Mario de Micheli), Maria Banuş (1964, cu Andrea Zanzotte), E. Jebeleanu (1970, cu Elie Filippo Accrocca), Mihai Beniuc (1964, cu Elie Filippo Accrocca). Comemorat de importanţi scriitori italieni la celebrul Gabinetto Viessieux de la Palazzo Strozzi din Florenţa (23 oct. 1978). Intermediar activ între cultura română şi cea italiană, **V.** e un poet al peisajului şi miturilor autohtone, frecventarea liricii peninsulare nerămânând fără ecou într-o anumită porţiune a poeziei sale.

OPERA: *Cloşca cu puii de aur,* versuri, Bucureşti, 1934; J. J. Rousseau, *Pagini nemuritoare ale lui…,* alese şi explicate de Romain Rolland, cu un cuvânt introductiv de Şt. Şoimescu, trad. de ~, Bucureşti, 1939; *Attualità della cultura italiana*, Milano, 1945; Benvenuto Cellini, *Viaţa lui Benvenuto Cellini scrisă de el însuşi*, trad. din lb. italiană de ~, Bucureşti, 1958; Jan Neruda, *Povestiri din Malaia Strana*, în româneşte de Lia Toader şi ~, Bucureşti, 1958; *Antologia della poesia romena*, presentazione di Salvatore Quasimodo, introduzione di Mario de Micheli, traduzione di Mario de Micheli e ~, Firenze, 1961; Carlo Montella, *Incendiu la cadastru*, roman, în româneşte de ~, Bucureşti, 1963; Maria Banuş, *Nuovi spazi,* poesie scelte a cura di ~ e Andrea Zandotto, Milano, 1964; Mihai Beniuc, *La vita della vita,* antologia poetica e cura di ~ e Elio Filippo Accrocca e una traduzione di Salvatore Quasimodo […], Roma, 1964; Mihai Eminescu, *Luceafărul. Der Abendstern. L'astro*, traduzione in italiano, di Mario de Micheli e ~, Bucureşti, 1964; *Columne*, versuri, Bucureşti, 1965; Emilio-Manlio Bologna, *Păţaniile Pinochetei,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1965; Danilo Dolci, *Mărturii siciliene*, trad. din lb. italiană de ~, Bucureşti, 1968; *Poemele transhumanţei*, Bucureşti, 1968; *Poezii*, cu un cuvânt înainte de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1968; Eugenio Montale, *Poezii*, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1968; Enrico Emanuelli, *O minunată călătorie,* trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1969; *Poezii*, pref. de V. Streinu, Bucureşti, 1970; Dino Campana, *Cânturi orfice,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1969; Eugen Jebeleanu, *Il sorriso di Hiroshima e altre poesie*, traduzione di Elio Filipo Accrocca e ~, Parma, 1970; *La porta dei leoni*, traduzione di Roberto Sanesi e ~, Parma, 1970; Mario Luzi, *Poeme*, trad. şi cuvânt înainte de ~, Bucureşti, 1971; *Întâlniri cu scriitori italieni,* Bucureşti, 1972; *Migdalul înflorit a doua oară,* versuri, Bucureşti, 1972; Carlo Bo, *Moştenirea lui Leopardi,* cuvânt înainte şi trad. de ~, Bucureşti, 1972; *Cântecele casei de sub pădure,* versuri, Bucureşti, 1973; Marina Javarone, *În urmă cu un noian de visuri,* trad. de ~, Bucureşti, 1973; *Creioane colorate,* versuri pentru preşcolari, Bucureşti, 1974; *Cântecul vremilor,* versuri, Bucureşti, 1975; *Cloşca cu puii de aur şi alte poezii (1934-1975),* Bucureşti, 1975; *Materia literară şi idealurile ei,* Bucureşti, 1976; *Priveşte spre oraş,* versuri, Bucureşti, 1976; *Expediiţie lui… Alexandra cea mică,* poveste în versuri, Bucureşti, 1978; E. Jebeleanu, *Surâsul Hiroshimei,* versuri, trad. de Manuel Serrano Pérez, Elio Filippo Accrocca şi ~, Hubert Juin, Andrei Bantaş şi Georg Maurer, Proclamaţie de Miguel Angel asturias, Bucureşti, 1978; E. Montale, *Poeme alese,* trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1983; *Versuri*, ed., pref., tabel cronologic şi bibliografie de Rodica Marian, Bucureşti, 1986; *Scame de nimburi,* miniantologie de M. Mircea, Râmnicu Vâlcea, 2000.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Ist. lit. rom. cont.,* 1937; G. Călinescu, *Istoria*…; L. Boz, *Cartea cu poeţi,* f.a.; M. N. Rusu, în *Luceafărul*, nr. 10, 1966; A. Martin, *Poeţi contemporani,* I, 1967; Şt. Aug. Doinaş, *Poezie şi modă poetică,* 1972; Gh. Grigurcu, *Teritoriu liric,* 1972; idem, *Idei şi forme critice,* 1973; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura*…, II; Vl. Streinu, *Pagini*…, III; Fl. Firan, *De la Macedonski la Arghezi,* 1975; Perpessicius, *Opere*, VIII, 1975; Al. Piru, *Poezia*…, I; C. Regman, *Colocvial*, 1976; Gh. Grigurcu, *Poeţi români de azi,* 1979; A. Popescu, în *Steaua*, nr. 5, 1978; Carlo Bo, în *Manuscriptum*, X, nr. 3, 1979; Adriana Mitescu, în vol. *Literatura română contemporană, I. Poezia,* 1980; Gh. Grigurcu, *Critici români de azi,* 1981; *Dragoş Vrânceanu. Documentar biobibliografic,* 1982; A. D. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 13, 1983; C. Ciopraga, în *Convorbiri literare,* nr. 5, 1987; Gh. Grigurcu, *De la Mihai Eminescu*… **(M. P.)**

VULCAN Iosif, n. 31 mart. 1841, Holod, jud. Bihor – m. 8 sept. 1907, Oradea. Poet, prozator şi dramaturg. Fiul preotului Nicolae Vulcan şi al Victoriei (n. Irinyi). Şi-a făcut studiile la Leta Mare (1847-1851), Oradea (1851-1859) şi la Facultatea de Drept a Univ. din Pesta (1859-1863). A debutat cu o corespondenţă în *Telegraful român* din 1859 şi câteva poezii publicate în *Gazeta Transilvaniei* din 1859-1860. A mai colaborat la *Concordia, Foaia pentru minte, inimă şi literatură, Amicul şcoalei, Aurora română* ş. a. În 1863 scoate împreună cu G. Ardeleanu *Umoristul* (devenit din 1867 *Gura satului*), al cărui singur editor rămâne între 1865 şi 1870. Între 1865 şi 1906 publică rev. *Familia,* iar între 1875 şi 1882 *Şezătoarea*, aceasta din urmă destinată în primul rând locuitorilor satelor. Membru al Astrei, s-a numărat printre iniţiatorii Soc. literare „Petru Maior" a românilor din Budapesta, întemeietor al Soc. pentru fond de teatru român (1870), membru corespondent (1879), apoi membru plin (1891) al Acad. Române, vicepreşedinte al secţiei literare. Publicist prolific, autor de versuri (apărute în vol. *Poezii*, 1866 şi *Lira mea*, 1882), nuvele şi povestiri (*Novele*, I-III, 1872-1873; *De la sate*, 1883), romane (*Sclavul amorului*, I-III, 1873-1875; *Ranele naţiunii*, 1876) şi numeroase piese de teatru (câteva jucate şi la Teatrul Naţional din Bucureşti). **V.** rămâne în istoria literaturii române mai ales în calitate de animator cultural, rev. sa *Familia* oferind aproape o jumătate de veac spaţiu tipografic generos autorilor mai mari sau mai mici, iar cititorilor de diferite pregătiri şi pretenţii o lectură pentru fiecare prin ceva ineresantă şi stimulatoare.

OPERA: *Poezii*, Pesta, 1866; *Panteonul român. Portretele şi biografiile celebrităţilor române*, Pesta, 1869; *Novele*, I-III, Pesta, 1872-1873; *Sclavul amorului*, roman, I-III, Pesta, 1873-1875; *Goronul lui Horea*, Budapesta, 1876 (ed. II, 1878); *Ranele naţiunii,* roman, I-III, Budapesta, 1876; *Mireasă pentru mireasă*, Budapesta, 1877; *Orfana Crişului,* Pesta, 1877 (ed. II, 1880); *Lira mea*, versuri, Oradea Mare, 1882; *De la sate*. Novele şi schiţe, Oradea Mare, 1883; *Ruga de la Chizătău*, comedie poporală într-un act, Oradea Mare, 1890 (ed. II, 1902; ed. III, 1921); *Dimitrie Cichindeal. Date nouă despre viaţa şi activitatea lui. Discurs de recepţie*, Bucureşti, 1893; *Ştefan Vodă cel Tânăr,* Oradea Mare, 1893; *Sărăcie lucie*, Oradea Mare, 1894; *Mâţa cu clopot*, Oradea Mare, 1898; *Soare cu ploaie,* Braşov, 1898; *Prima rochie lungă,* Oradea Mare, 1898; *Gărgăunii dragostei*, Oradea Mare, 1899; *Însurăţeii,* monolog, Oradea Mare, 1903; *Mărturii muzicale. Eseuri, cronici, portrete*, ed. îngrijită de Ianca Staicovici, Bucureşti, 1979; *Schiţe de călătorie*, ed. îngrijită, cuvânt înainte, tabel cronologic, note, glosar şi indice de localităţi de C. Cubleşean, Bucureşti, 1982; *Publicistica*, culegere slectivă, pref., tabel cronologic, note şi bibliografie de S. Vasilescu, Timişoara, 1983; *Scrieri*, I-IV, ed. îngrijită, cuvânt introductiv, tabel cronologic şi note de L. Drimba, Bucureşti, 1987-2002; *Însemnări de călătorie. Corespondenţă,* ed. de L. Drimba, Bucureşti, 1994 (altă ed., 2002).

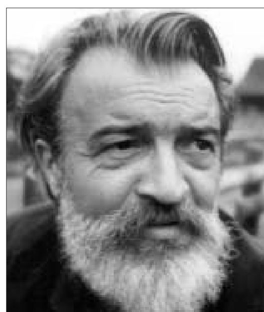
REFERINŢE CRITICE: O. Goga, *Precursori*, 1930; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* I; E. Potoran, *Poeţii Bihorului*, 1934; T. Neş, *Oameni din Bihor. 1848-1918*, 1937; T. Popa, *Iosif Vulcan. Viaţa şi activitatea lui*, 1941; V. Vartolomei, *Mărturii culturale bihorene*, 1944; Şt. Mărcuş, *Talia română. Contribuţii la istoricul teatrului românesc din Ardeal şi părţile ungurene*, 1945; V. Netea, *Pe urmele lui Iosif Vulcan...*, 1947; I. Breazu, *Studii de literatură română şi comparată*, I, 1970; Köteles P., *Iosif Vulcan a Kisfaludy Társaságban*, 1970; L. Băncescu, *Scrisori către Iosif Vulcan,* 1971; *I. L. R.*, III; Al. Crişan, *Familia (1865-1906). Contribuţii monografice*, 1973; L. Drimba, *Iosif Vulcan*, 1974; S. Vasilescu, în *Familia*, nr. 5, 1983; L. Drimba, D. Velea, în *Familia,* nr. 10, 1991; D. Chirilă, *ibidem,* nr. 6, 1991; B. Mihoc, *ibidem,* nr. 9, 1992; Gh. Petruşan, *Iosif Vulcan şi revista „Familia",* 1992; T. Vârgolici, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 255, 1995. **(G. A.)**

VULPESCU Ileana, n. 21 mai 1932, Bratovești, jud. Dolj. Prozatoare. Provine dintr-o familie de proprietari agrari, tatăl Adrian Nicolaescu, mama Maria (n. Socoteanu). Căsătorită cu Romulus Vulpescu. Termină școala primară la Craiova (1943); absolventă a liceului „Elena Cuza" din același oraș (1943-1952); licențiată a Facultății de Filologie a Univ. din București, secția franceză (1953-1958). Cercetătoare la Institutul de Lingvistică din București (1959-1975). Debutează în 1966 cu povestirea *Scrisoare către un cunoscut* în rev. *Familia.* Mai colaborează la *Vatra, România literară, Ramuri* ș. a. Prima apariție editorială este *Ș.a.m.d.* (1969) – o culegere de exerciții de proză și de teatru scurt. *Rămas bun* (1975) – roman de evocare a unei familii din veacul XIX – e încununat cu Premiul Asoc. Scriitorilor din București (1976). *Arta conversației* (1980) – având ca obiect tribulațiile sentimentale ale unei doctorițe, dar și rememorarea unor fapte petrecute în „obsedandul deceniu" – devine un *best-seller*. Trad. din Samuel Pepys, Simone de Beauvoir, Fr. Nourissier, A. Maurois, Rabelais (în colab. cu Romulus Vulpescu), precum și din scriitori români în franceză: Geo Bogza, Nichita Stănescu, Al. Philippide etc. Premiul „Ion Creangă" al Acad. pe 1980.

OPERA: *Ș.a.m.d.*, proză și teatru, București, 1969; *Proză*, București, 1969; *Rămas bun*, roman, București, 1975; *Antinevralgicul de la ora 5,* piesă în două părți, în *Vatra*, nr. 9; 10, 1979; *Arta conversației*, roman, București, 1980 (alte ed., 1994; 1997); *Candidații la fericire*, proze, București, 1983 (ed. II, 2002); *Sărută pământul acesta*, roman, București, 1987 (ed. II, 2000); *Rămas bun casei părintești,* roman, București, 1991 (ed. II, 1998); *Carnetul din port-hart,* roman, București, 1996 (ed. II, 1998); *Arta compromisului,* roman, București, 2002. Traduceri: Jean Defradas, *Literatura elină,* trad. de ~, introducere, antologie și note de A. Piatkowski, București, 1968; A. Vollard, *Amintirile unui negustor de tablouri,* trad. de ~, București, 1969; Simone de Beauvoir, *Imagini frumoase,* în românește de ~, București, 1973; Fr. Nourissier, *Sfârșitul,* trad. de ~, pref. de R. Toma, București, 1974; Michel Tournier, *Vineri sau limburile Pacificului,* trad. de ~, pref. de Micaela Slăvescu, București, 1978; Geo Bogza, *Poezii și poeme, Poèsies et poèmes,* ed. bilingvă româno-franceză, trad. de ~, pref. de Șt. Aug. Doinaș, București, 1979; A. Čelebonovič, *Realismul burghez la sfârșitul secolului al XIX-lea* (1860-1914), trad. de ~, pref. de D. Grigorescu, București, 1982; Fr. Rabelais, *Viața nemaipomenită a marelui Gargantua, tatăl lui Pantagruel. Uimitoarea viață a lui Pantagruel, feciorul uriașului Gargantua,* povestire pentru copii de ~ și R. Vulpescu, ed. II, București, 1989.

REFERINȚE CRITICE: M. Muthu, *La marginea geometriei*, 1979; F. Băileșteanu, *Refracții – prozatori români contemporani*, 1980; N. Carandino, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1980; Dana Dumitriu, în *România literară*, nr. 30, 1980; V. F. Mihăescu, în *Contemporanul*, nr. 34, 1980; G. Popescu, în *Ramuri*, nr. 10, 1980; I. Sârbu, în *Cronica*, nr. 31, 1980; E. Manu, în *România literară*, nr. 31, 1981; Gh. Perian, în *Vatra*, nr. 4, 1981; Irina Petraș, în *Steaua*, nr. 10, 1981; Al. Ștefănescu, în *România literară*, nr. 11, 1984; Val Condurache, *Portret al criticului în tinerețe*, 1984; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni*, 1985; D. Kivu, în *Contemporanul*, nr. 29, 1986; V. Chifor, în *Transilvania*, nr. 9, 1988; E. Manu, în *Viața Românească*, nr. 11, 1988; A. Cosma, *Romanul...*, I; Z. Sângeorzan, în *Croncia*, nr. 23, 1989; Alex. Ștefănescu, în *România literară,* nr. 28, 1996; M. R. Mocanu, în *Contemporanul,* nr. 15, 2001. **(M. Mt)**

VULPESCU Romulus, n. 5 apr. 1933, Oradea. Poet. Fiul lui Constantin Vulpescu și al Elenei (n. Botez). Căsătorit cu Ileana Vulpescu. Studiile primare, gimnaziale și liceale în București (1939-1951). Între 1950 și 1951 lucrează ca strungar la „Timpuri noi", București. Licențiat al Facultății de Lb. și Literatura Română a Univ. din București (1955). Redactor la Editura de Stat pentru Literatură și Artă (1955-1960); redactor la Editura pentru Literatura

Universală (1961-1964); redactor la rev. *Luceafărul* (1964-1965); secretar literar şi director adjunct la Teatrul „Delavrancea" (1967-1969); muzeograf principal la Muzeul Literaturii Române şi redactor al rev. *Manuscriptum* (1970-1973); secretar literar al Uniunii Scriitorilor (1973-1989); director al Teatrului Mic (1990-1991), senator (1990-1992) şi membru în Consiliul Naţional al Audiovizualului (1994-1998). Debutează cu un grupaj de poezii în *Tânărul scriitor* (1953). Debut editorial cu trad. din Torquato Tasso, *Aminta*(1956). Colab. la *Ateneu, Tomis, Transilvania, Gazeta literară, Luceafărul, Cinema* etc. A publicat vol. de versuri (*Poezii*, 1965; *Romulus Vulpescu şi alte poezii*, 1970; *Arte & Meserie*, 1979; *Versuri,* 1995), proză (*Proză. Exerciţii de stil*, 1967) şi teatru (*Procesul Caragiale-Caion* 1973). Autor a două vol. de polemici, opinii şi controverse: *Hâncu-Ba!* I. *Zodia cacialmalei,* II. *Praznicul puşlamalelor* (2002). A tradus din Fr. Villon. Fr. Rabelais, W. Shakespeare, Dante Alighieri, Alfred Jarry ş.a. A tradus în lb. franceză din Urmuz, G. Bacovia, I. Barbu şi Mateiu I. Caragiale. A îngrijit ed. din scrierile lui C. Sârbu, G. Magheru, I. Barbu, I. Horea şi G. Bacovia. A publicat *Antologia poeziei latino-americane* (1961) şi *Antologia poeziei chineze* (1963). Colaborator permanent al Radio-ului cu emisiuni cultural-literare, realizator de filme documentare şi regizor al unor spectacole cu piese de I. L. Caragiale, M. Sorbul, T. Muşatescu etc. Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1975 şi 1983; Premiul Asoc Scriitorilor din Bucureşti pe 1979; Premiul Acad. Române pe 2003.

OPERA: *Poezii*, Bucureşti, 1965; *Proză* (pe copertă: *Exerciţii de stil. Proză*), Bucureşti, 1967; *Hoinărind prin Bucureşti,* 206 fotografii de G. Şerban., comentariu de ~, Bucureşti, 1968; *Récital extraordinaire* (récits et théâtre), adapté par Ileana Vulpescu, illustré par B. Ganesco, Paris, 1969; *Şi alte poezii*. 1949-1970, Bucureşti, 1970; *Procesul Caragiale-Caion*, scenariu de ~, transcriere şi colaţionare a textelor de art. şi de polemici din presa vremii Diana Cristev, Octaviana Mihăilescu, Manuela Tănăsescu, preambul de Ş. Cioculescu, Bucureşti, 1972; *Arte & Meserie*. *Versuri vechi & noi*, Bucureşti, 1979; *Versuri*. *1948-1993*, ed. ne varietur, Bucureşti, 1995; *Hâncu – Ba!,* I. *Zodia cacialmalei,* II. *Praznicul puşlamalelor.* Polemici, opinii, controverse (1962-2001), Bucureşti, 2002. Traduceri: Torquato Tasso, *Aminta*. *Epistolarul*, studiu introductiv şi îngrijirea ed.: Nina Façon. *Aminta*. *Poveste păstorească*, trad. şi note de ~, Bucureşti, 1956; François Villon, *Opurile magistrului Françoys Villon, adică Diata Mare şi Lăsata, Adaosul, Jergul şi Baladele,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1958; Marcos Ana, *Rădăcinile zorilor. Poeme din închisoare*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1961; Carolina Maria de Jesus, São Paolo, *Strada A, nr. 9* ~ trad., prezentare şi note de ~, Bucureşti, 1962; Rabelais, *Gargantua,* trad., note, comentarii şi indice de ~, studiu introductiv de N. N. Condeescu, Bucureşti, 1962; *Teatru francez contemporan*, pref. de Elena Vianu/Jean-Paul Sartre – *Târfa cu respect,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1964; William Shakespeare, *Viaţa şi moartea regelui Richard* al III-lea, echivalenţe româneşti de Ion Barbu, pref. şi tabel cronologic de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, trad. actelor al III-lea, al IV-lea şi al V-lea, a lacunelor din textul lui Ion Barbu, îngrijirea textului, notele şi schiţa genealogică de ~, Bucureşti, 1964; *Poeţi ai Pleiadei*, trad. de ~, cuvânt înainte de N. N. Condeescu, Bucureşti, 1965; François Rabelais, *Viaţa nemaipomenită a marelui Gargantua, tatăl lui Pantagruel, şi uimitoarea viaţă a lui Pantagruel, feciorul uriaşului Gargantua,* ticluite odinioară de François Rabelais, povestite pentru copii de Ileana şi ~, ilustrată de Val Munteanu, Bucureşti, 1968; (ed. II, 1989); Alfred Jarry, *Ubu rege încornorat înlănţuit în almanah pe colină,* cu prolegomenele şi cu paralipomenele respective cât şi cu alte documente literare, istorice şi iconografice privitoare la viaţa, la opera şi la aventurile ilustrului bărbat, transfigurate patafizic în româneşte de ~, pref. de R. Munteanu, coperta şi prezentarea de ~, Bucureşti, 1969; Dante, *Opere minore,* ed. îngrijită de V. Cândea, trad. de Francisca Bălteanu, T. Bărbulescu, Oana Busuioceanu, V. Cândea, P. Creţia, Şt. Aug. Doinaş, Sanda Mihai Lăzărescu, Elena Nasta, ~, comentarii de Oana Busuioceanu, V. Cândea, Şt. Aug. Doinaş, Al. Duţu, introducere, tabel cronologic şi note introductive de V. Cândea, Bucureşti, 1971; Charles d'Orleans, *Poezii, Balade, Cântece, Carole, Lamente, Rondeluri,* selecţie, echivalenţe româneşti, pref., bibliografie, note, indici, machetă artistică, titluri şi prezentare grafică ~, Bucureşti, 1975; *Mateiu I. – Mathieu I. Caragiale, Aigles. Pajure. Royaux*, echivalenţe

franceze ~, Bucureşti, 1983; *Pleiade/Pleiada, poètes français du XVIe siècle/poeţi francezi din secolul al XVI-lea, echivalenţe româneşti, note şi comentarii de ~,* Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: N. Manolescu, în Contemporanul, 1; 1966; C. Regman, în *Luceafărul,* 2; 1966; V. Ardeleanu, în *Steaua,* 8; 1968; D. Cristea, în *România literară,* 8; 1971; Fl. Manolescu, în *Argeş,* 3; 1971; Marian Popa, în *Săptămâna*, 15; 1971; D. Laurenţiu, în *Luceafărul* 8; 1971; E. Manu, în *Orizont,* 3; 1972; *idem*, în *România literară,* 13; 1973; E. Barbu, *O istorie*...; C. Regman, *Colocvial*, 1976; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 18; 1979; Gh. Grigurcu, *Poeţi români de azi*. Bucureşti, 1979; Al. Niculescu, în *România literară,* 15; 1979; R. Săplăcan, în *Tribuna*, nr. 29; 1979; C. Ungureanu, în *Orizont,* nr. 25; 1979; D. Mureşan, în *Vatra,* nr. 8; 1980; C. Moraru, *Semnele realului,* 1981; Alex. Ştefănescu, *Între da şi nu,* 1982; M. D. Gheorghiu, *Reflexe condiţionate,* 1983; Al. Balaci, în România literară, nr. 14; 1983; V. Taşcu, *Poezia poeziei de azi,* 1985; Al. Cistelecan, *Poezie şi livresc,* 1987; Monica Lovinescu, *Unde scurte. Jurnal indirect*, 1990; Andrei Pippidi, în 22, 16, 1991; N. Mecu, în *Limbă şi literatură,* nr. 2, 1997; Irina Iliescu, în *Observator cultural,* nr. 68, 2001; M. Borcilă, în *Limbă şi literatură,* nr. 3-4, 2002; M. Vasilescu, în *Dilema,* nr. 472; 510, 2002; M. Ungheanu, în *Literatorul,* nr. 14, 2003. **(A. S.)**

VULTURESCU George (pseud. lui Gheorghe Pop Silaghi), n. 1 mart. 1951, cătunul Tireac, satul Tătăreşti, jud. Satu-Mare. Poet şi eseist. Fiul lui Gheorghe Pop Silaghi şi al Irinei (n. Cuha), ţărani. Clasele primare în cătunul Tireac (1958-1962), elementare în satul Tătăreşti (1962-1966); liceul la Satu-Mare (1966-1970); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1981). Muncitor în portul Constanţa (1971-1972); pedagog la Liceul forestier din Satu-Mare (1972-1973); librar la Centrul de librării (1973-1974), prof. suplinitor (1974), apoi instructor (1974-1986) şi director (1986-1996) al Casei de cultură a municipiului Satu-Mare; din 1996, director la Inspectoratul pentru Cultură, Direcţia pentru cultură, culte şi patrimoniu cultural naţional a jud. Satu-Mare. Colab. la *ArtPanorama*, *Amfiteatru*, *Aleteia*, *Contemporanul*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Familia*, *Literatură şi artă*, *Luceafărul*, *România literară*, *Steaua*, *Tribuna*, *Tomis*, *Vatra* etc. Prezent în antologiile de poezie *Caietul debutanţilor* (Editura Albatros, 1981), *Se apropia sfârşitul secolului* (1992), *Umbra libelulei* (1993), *Streiflicht* (Kastellaun, Germania, 1994), *Ierarhiile pergamentelor* (1995), *Vânătoare de vise* (1997), *O mie şi una de poezii româneşti* (IX, 1997), *Vid tystnadeus bord/La masa tăcerii* (Stockholm, Suedia, 1998), *Mică antologie a poeziei române* (1998), *Poezia română actuală* (I, 1998), *Spectre lyrique* (1999), *Duh şi slovă* (2002), *Dosarul Cenaclului „Euridice”* (2003) etc. Membru fondator şi editor al rev. de poezie *Poesis* (1990); membru fondator, împreună cu I. Vădan, Al. Pintescu şi D. Păcuraru, al Editurilor Decalog şi Solstiţiu din Satu-Mare. Debutează în *Familia* (1973). Debut editorial cu vol. de poezii *Frontiera dintre cuvinte* (1988). Alte culegeri lirice: *Poeme din Ev-Mediul odăii* (1991), *Oraşul de sub varul pereţilor* (1995), *Tratat despre Ochiul Orb* (1996), *Femeia din Ev-Mediul odăii* (1996), *Podul sau dictatura ochiului* (1997), *Gheara literei* (1998), *Scrisul agonic* (1999), *Nord şi dincolo de Nord* (2001). Autor al unui vol. de eseuri (*Saeculum. Metafizică şi polemică* 1995) şi al unui dicţionar de *Cultură şi literatură în ţinuturile Sătmarului* (2000). A îngrijit ed. din Şt. Munteanu (*Poeţii beau din apa cerului*, 1998) şi Şt. Teodorescu (*Spre un nou umanism*, 1999). Premiul Salonului Internaţional de Carte, Oradea (1994); Premiul Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor (1999).

OPERA: *Frontiera dintre cuvinte*, versuri, Bucureşti, 1988; *Poeme din Ev-Mediul odăii*, versuri, Bucureşti, 1991; *Oraşul de sub varul pereţilor*, versuri, Piatra-Neamţ, 1995. *Saeculum. Metafizică şi polemică*, eseu, Piatra-Neamţ, 1995; *Tratat despre Ochiul Orb*, versuri, Bucureşti, 1996; *Femeia din Ev-Mediul odăii*, versuri, Timişoara, 1996; *Podul sau dictatura ochiului*, versuri, Bucureşti, 1997; *Gheara literei*, versuri, Bucureşti, 1998; *Scrisul agonic*, versuri, Botoşani, 1999; *Cultură şi literatură în ţinuturile Sătmarului. Dicţionar 1700-2000*, postfaţă de N. Antonescu,

Satu-Mare, 2000; *Nord, şi dincolo de Nord*, versuri, Cluj-Napoca, 2001.

REFERINŢE CRITICE: N. Steinhardt, în *Steaua*, nr. 3, 1989; Al. Piru, în *SLAST*, nr. 22, 1989; T. T. Coşovei, în *Contemporanul*, nr. 2, 1992; Al. Cistelecan, în *Luceafărul*, nr. 17, 1992; N. Steinhardt, *Primejdia mărturisirii*, 1993; Al. Pintescu, *Jocul dragostei şi al hazardului*, 1994; M. Muthu, în *Tribuna*, nr. 50, 1994; V. Mihaiu, în *Steaua*, nr. 12, 1994; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 3, 1995; Şt. Borbély, în *Poesis*, nr. 9-10, 1996; R. Munteanu, *Jurnal de cărţi*, VI, 1996; I. Pintea, *Însoţiri în turnul Babel*, 1996; M. A. Diaconu, în *Luceafărul*, nr. 47, 1997; Şt. Borbély, *Xenograme*, 1997; M. A. Diaconu, *Instantanee critice*, 1998; R. Munteanu, *Jurnal de cărţi*, VII, 1998; M. A. Diaconu, *Feţele poeziei*, 1999; I. Machidon, *De la poet la poet*, 1999; M. Mincu, *Poeticitate românească postbelică*, 2000; O. Soviany, în *Contemporanul*, nr. 42, 2001; M. Victor, în *Observator cultural*, nr. 127, 2002; H. Gârbea, *Vacanţă în infern*, I, 2003. **(A. S.)**

W

WEISS Aureliu, n. 26 oct. 1893, Bucureşti – m. mai 1962, Paris. Critic şi eseist interesat în special de fenomenul teatral. Fiul lui Leon Weis, croitor, şi al Anei (n. Goldstein), vară cu Marcel Iancu. Termină Liceul „Matei Basarab" în 1912 şi urmează dreptul la Univ. din Bucureşti, absolvit în 1915. Avocat pledant în baroul de Ilfov până în 1940, când legile rasite îi interzic practica. După război, notabilitate liberală şi personalitate proeminentă a vechiului establishment, care bănuie ce vremuri se anunţă, pleacă la Paris, probabil în 1948. Începe să publice cronici teatrale în *Noua revistă română* a lui Rădulescu-Motru fiind încă elev de liceu; din 1913 devine colaborator al *Vieţii Româneşti* şi apoi al *Adevărului literar şi artistic,* unde îşi publică mai toate art. şi eseurile dedicate teatrului românesc şi european; o parte din acestea au apărut în două vol., în 1923 (*Studii literare*) şi 1929 (*Autori şi păreri*); după amintirile fiului, în 1947 pregătea apariţia încă a unui vol., pierdut o dată cu naţionalizarea tipografiei. A activat între războaie şi în gruparea „Poesis", împeună cu Petru Comarnescu ş. a., iar după război în Asoc. „Cultură şi progres", împreună cu Gala Galaction, Şt. Şoimescu ş. a., vorbind în febr. 1947 despre *Revoluţia din 1907 în romanul românesc.* „Avocat de rasă, vorbitor de talent, care posedă şi ştiinţa juridică, şi spiritul combativ atât de necesar la bară", cum îl descrie M. Sevastos, a publicat şi în acest domeniu lucrări apreciate despre *Gajul comercial, Contractul de transport* etc. La Paris îşi revede şi dezvoltă unele eseuri mai vechi despre teatrul lui Michel de Ghelderode, Pirandello etc., unele apărute şi după moartea sa (prin grija fiului Dimitri), în franceză sau engleză, care se bucură de atenţia criticii.

OPERA: *Studii literare*, Bucureşti, 1923; *Autori şi păreri*, Bucureşti, 1929; *Le destin des grandes oeuvres dramatiques*, Paris, 1960; *Le théâtre de Luigi Pirandello dans le mouvement dramatique contemporain*, Paris, 1965; *Le monde théâtral de Michel de Ghelderode*, Paris, 1965.

REFERINŢE CRITICE: O. Botez, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1923; D. Botez, *ibidem,* nr. 4, 1929; Izabela Sadoveanu, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 437, 1929; *Aureliu Weiss, critique dramatique et esthéticienne du theatre: essai de bibliographie,* 1975; D. Botez, *Amintiri…*; M. Anghelescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 4, 1986; M. Anghelescu, în vol. *Contribuţia scriitorilor evrei la literatura română*, 2002. **(M. A.)**

WERTSMAN Vladimir F., n. 6 apr. 1929, Secureni-Hotin (Ucraina). Istoric literar, bibliograf şi poet. Fiul lui Filip Wertsman, contabil şi farmacist, şi al Anei (n. Wertsman). Liceul de băieţi din Bacău, absolvit în 1949. Licenţiat al Facultăţii de Ştiinţe Juridice a Univ. „Al. I. Cuza" din Iaşi (1949-1953). Preşedintele tribunalului popular raional din Adjud (1955-1956); preşedintele tribunalului popular raional din Bacău (1956-1958); judecător şi inspector la tribunalul regional Bacău (1958-1966). În 1967 se stabileşte în Statele Unite. Studii de biblioteconomie la School of Library Science, MSLS (Master in Science & Library Science) la Columbia University, New York (1968-1969). Examinator de documente bancare (stock certificates examiner) la First National Bank din New York (1967-1968); bibliotecar pentru lucrări de referinţă (reference librarian) la departamentul de ştiinţă şi industrie de la Brooklyn Public Library, Brooklyn, New York (1969-1974); asistent al directorului de bibliotecă districtuală (assistant branch librarian) la Canarsie Branch (1974-1977), la Greenpoint Branch (1977-1980) şi la Leonard Branch (1980-1982); bibliotecar principal (senior librarian) la New York Public Library (New York) şi specialist în lb. slave şi română la Foreign Language

Library, Donnell Library Center (1982-1986); bibliotecar principal la Learner's Advisory Service and Job Information Center, Mid-Manhattan Library (1987-1992). Consultant al Univ. Harvard (Cambridge, Massachusetts), în problema grupurilor etnice, pentru *Harvard Encyclopedia of American Ethnic Groups* (1980); consultant al Centrului de Studii şi al Publicaţiilor Etnice de pe lângă Kent State University (1978-1984); conferenţiază la Queens College, New York (1979) despre românii din America şi despre tradiţia lor culturală; editor al buletinului EMIE (*Ethnic Materials Information Exchange*), 1982-1986. Debutează în *Legalitatea populară* (1956). Debut editorial cu vol. *The Romanians in America.* 1748-1974. A Chronology & Fact Book (1975). În ţară, colaborează cu art. pe teme juridice la *Legalitatea populară* şi *Justiţia nouă*. După stabilirea în Statele Unite, colab. cu studii şi contribuţii documentare privind istoria şi cultura grupurilor etnice din Statele Unite, recenzii, eseuri multiculturale, note critice şi bibliografii adnotate, la *South Slavic Philatelic Magazine (Dracula on Stamps*, I, Autumn 1976; *Dracula Revisited,* Winter 1977), *Complex Chicago (Focus on Philatelic Dracula*, May 1977), *Ethnic Forum. Journal of Ethnic Studies and Bibliography (Romanians Americans: A Brief Overview of Reference and Information Sources*, II, nr. 4, Spring 1982), *American Libraries (Librarians Rally in Bucharest to Protect Romanian Libraries*, March 1990), *Library Journal (Romanian Libraries after the Revolution*, August 1990), *Booklist (Romanian Books*, bibliografie adnotată, January 15, 1993; September 1, 1995; December 15, 1996; September 15, 1998), *EMIE Bulletin* (recenzie la vol. *The Silent Holocaust* de I. C. Butnaru, X, nr. 4, Summer 1993), *Multicultural Review (Foccus on Romanian-Americans: A Review of Reference and Desiderata Resources,* II, nr. 3; 4, 1993; *After All, Who is Dracula?,* Summer 1996; *Who is Dracula? Strange Coincidences and New Interpretations,* March 1998), *The Acquisition Librarian (Reference Sources and American Ethnic Groups: A Critical Mini-Overview*, nr. 9-10, 1993), *Transylvanian Review,* Cluj (*The Necessity of a Comprehensive Reference Work on the Romanians in the United States and Canada*, nr. 2, Summer 1995), *Law Books in Review, What's New in Scholarly Books, Topical Time, Canadian Library Journal, The Library Quarterly, Reference Quarterly, Magazine for Libraries, Luceafărul românesc* (Montréal, Canada) etc. A publicat poezii în antologia *The 1973 Collection* (1973) şi în rev. *Lumină lină (Gracious Light)* din New York. A redactat capitolul dedicat românilor-americani din vol. *The Immigrant Labor Press in North America*. 1840s-1970s. An Annotated Bibliography II. Migrants from Eastern and Southeastern Europe, editat de Dirk Hoerder şi Christiane Harzig, New York Westport, Connecticut, London (1987). Sunt prezentate monografic (apariţie, formulă editorială, program, colecţii şi circulaţie) optsprezece periodice: *Allright, America, America noastră, Calicul american, Deşteptarea, Dreptatea, Ecoul Americii, Era nouă, Foaia poporului, Glasul vremii, Lumea nouă, Orizontul, Progresul român, Românul, Românul american, Sămănătorul, Sentinela* şi *Vocea poporului.* Prezentările sunt completate cu bogate informaţii privind începuturile imigraţiei româneşti în Statele Unite. **W.** e autorul secţiunii despre românii-americani din *Gale Encyclopedia of Multicultural America* (Detroit, Gale Research, 1995). Colaborează, de asemenea, la vol. *Proceedings of the Second International Conference of Slavic Librarians & Information Specialists* (New York, 1986), cu studiul: *The Book in Romania: A Bibliological Mini-Overview. 1508-1985; Multicultural Acquisitions* (New York, 1993), cu studiul: *Reference Sources and American Ethnic Groups: A Critical Mini-Overview; The Encyclopedia of New York City (New York,* 1995), cu mai multe art. culturale. A tradus în engleză, pentru vol. *Who's Who on the Postage Stamps of Eastern Europe* (Lanham, Maryland, Scarecrow Press, 1979), biografiile scriitorilor, artiştilor, oamenilor de cultură şi politicienilor români prezenţi în lucrare: Grigore Alexandrescu, Grigore Antipa, Ion Antonescu, Jean Athanasiu, Victor Babeş, Anton Bacalbaşa, Ion Băjenaru, Octav Băncilă, George Coşbuc, I. L. Caragiale, Nicolae Grigorescu, Dimitrie Paciurea, Aron Pumnul, George Ştefănescu, Gheorghe Şincai, Gheorghe Tătărescu şi Elena Theodorini. A publicat numeroase vol., majoritatea tratând, sub varii aspecte, cultura şi civilizaţia grupurilor etnice din Statele Unite: *The Ukrainians in America*. 1608-1975. A Chronology & Fact Book (1976), *The*

Russians in America. 1727-1970. A Chronology & Fact Book (1977), *The Armenians in America.* 1618-1976. A Chronology & Fact Book (1978); *The New York Ethnic Rainbow*. A Mini Orientation Guide (1979; în colab. cu Carmine Diodati), *The Romanians in America and Canada.* A Guide to information Sources (1980), *The Ukrainians in Canada and in the United States*. A Guide to Information Sources (1981; în colab. cu Alexander Sokolyszyn), *Free Voices in Russian Literature*. 1950s-1980s. A Bio-Bibliographical Guide (1987; în colab. cu Bosiljka Stevanovic), *The Librarian's Companion* (1987), *Career Opportunities for Bilinguals and Multilinguals*. A Directory of Resources in Education, Employment and Business (1991), *Directory of Ethnic and Multicultural Publishers, Distributors and Resource Organizations* (1995); *What's Cooking in Multicultural America.* An Annotated Bibliographic Guide to Over Four Hundred Ethnic Cuisines (1996) şi *New York, the City in More Than 500 Memorable Quotations* (1997). Membru în American Library Association (1968); membru în „Delta Tau Kapa”, Societate Internaţională de Onoare în Ştiinţe Sociale (din 1975); preşedintele Comitetului pentru publicaţii multilingve şi multi-etnice (din 1985); membru al Acad. Americano-Române pentru Arte şi Ştiinţe (din 1987); membru în Asoc. americană pentru avansarea studiilor slavice (din 1988). Premiul Soc. Americane a Scriitorilor pe 1977; Premiul special al Asoc. Bibliotecarilor Publici pe 1988. Membru (din 2000) în „The Research Board of Advisors” al Institutului Biografic American (The American Biografical Institute).

OPERA: *The Romanians in America.* 1748-1974. A Chronology & Fact Book, Dobbs Ferry, New York, 1975; *The Ukrainians in America*. 1608-1975. A Chronology & Fact Book, Dobbs Ferry, New York, 1976; *The Russians in America*. 1727-1970. A Chronology & Fact Book, Dobbs Ferry, New York, 1977; *The Armenians in America*. 1618-1976. A Chronology & Fact Book, Dobbs Ferry, New York, 1978; *The New York Ethnic Rainbow.* A Mini Orientation Guide, Chicago, 1979 (în colab. cu Carmine Diodati); *The Romanians in America and Canada.* A Guide to Information Sources, Detroit, Michigan, 1980; *The Ukrainians in Canada and in the United States.* A Guide to Information Sources, Detroit, Michigan, 1981 (în colab. cu Alexander Sokolyszyn); *Free Voices in Russian Literature.* 1950s-1980s. A Bio-Bibliographical Guide, New York, 1987 (în colab. cu Bosiljka Stevanovic); *The Librarian's Companion.* A handbook of Thousands of Facts and Figures on Libraries/Librarians, Books/ Newspapers, Publishers/Booksellers, Westport, Connecticut, 1987 (ed. II, 1996); *Career Opportunities for Bilinguals and Multilinguals.* A Directory of Resources in Education, Employment and Business, Metuchen, New Jersey, 1991 (ed. II, 1994); *Directory of Ethnic and Multicultural Publishers, Distributors and Resource Organizations* (ed. III), New York, 1995 (ed. IV, 1999; ed. V, 2003); *What's Cooking in Multicultural America.* An Annotated Bibliographic Guide to Over Four Hundred Ethnic Cuisines, Lanham, Maryland, 1996; *New York, the City in more Than 500 Memorable Quotations*. From More Than 500 Authors (American and Foreign) and More Than 500 Reference Sources, Lanham, Maryland, 1997 (altă ed., 1999); *The Romanians in the United States and Canada.* A Guide to Ancestry and Heritage Research, Salt Lake, Utah, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Barbara A. Watters, în *Ethnic American News*, October 1975; Gheorghe Mureşan, în *Unirea* (Statele Unite), dec. 1975; Alexander Sokolyszyn, în *Ukrainian Quarterly,* XXXII, Autumn 1976; Constantin Sporea, în *Gesprehung aus Südost Forschungen* (Olanda), XXX, 1978; ***, în *National Genealogical Inquirer*, Summer 1980; Theodore Andrica, în *American Romanian Review*, May 1980; ***, în *Solia* (Statele Unite), May 1980; Ernestina Paniagua, în *Exploration in Sights and Sounds,* June 1981; *Contemporary Authors*, Detroit, Gale Research, 1995; *American Reference Books,* 1995; Gheorghe Florescu, în *Cronica*, nr. 8, 1997; *American Reference Books,* 1998; Aurel Sasu, în *Lumină lină/Gracious Light* (New York), apr.-iun. 1999; *Vita & Bibliography of Vladimir F. Wertsman*. Books, articles, book reviews, comments, letters, academic papers, et. al. in the United States and Romania during 1956-2000, 2000; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

X

XENOPOL Alexandru D.[imitrie], n. 23 mart. 1847, Iaşi – m. 27 febr. 1920, Bucureşti. Teoretician al literaturii. Fiul lui Dimitrie Xenopol, om instruit, poliglot, şi al Mariei (n. Vasiliu). Era fratele mai mare al lui N. D. Xenopol. Prima învăţătură în pensionul tatălui său, apoi la Şcoala de la Trei Ierarhi (1861), de unde trece la Acad. Mihăileană (bacalaurat 1867). Aici e remarcat de T. Maiorescu. Devenit membru al „Junimii”, în 1867 e trimis cu o bursă a acesteia la Berlin, unde-şi ia licenţa în drept şi filosofie (1871) şi, în acelaşi an, doctoratul în drept (Berlin) şi filosofie (Giessen, cu studiul *Istoriile civilizaţiunei*, ce va apărea în *Convorbiri literare*, 1869). Procuror la tribunalul din Iaşi (1871-1878), suplinitor, apoi titular al Catedrei de istorie a românilor de la Univ. din Iaşi (1883-1915). Debut în *Convorbiri literare* cu studiul *Cultura naţională* (1868). Debut editorial, ca scriitor, foarte târziu (*Amintiri de călătorie*, 1901). A mai colaborat la *Steaua României, Voinţa naţională, Românul literar* ş. a. Director al rev. *Arhiva*, organ al Soc. Ştiinţifice şi Literare din Iaşi, pe care o conduce (1891-1908), după ce răspunsese de secţia ei literară. În *Arhiva* semnează versuri şi cu pseud. I. Laur şi Rama. Treptat, raporturile cu „Junimea” se deteriorează, mai ales după trecerea lui **X.** la liberalii moderaţi (1878), dar colab. la rev. continuă până în 1892. Din epoca berlineză (1867-1871) datează o valoroasă corespondenţă cu I. Negruzzi. Ca istoric, **X.** s-a ilustrat prin combaterea teoriei lui Roesler, apoi printr-o monumentală *Istorie a românilor*, devenind cunoscut pe plan mondial îndeosebi prin lucrările sale de filosofie şi teorie a istoriei, bazate pe disocierea antipozitivistă între fenomenele de „coexistenţă” (guvernate de legi) şi cele de „succesiune” (organizabile în serii). Membru al Acad. Române (1893) şi al mai multor soc. ştiinţifice străine. Teoretician al specificului naţional.

OPERA: *Influenţa franceză în România*, Iaşi, 1887; *Amintiri de călătorie*, Iaşi, 1901; *Tablouri din natură,* Iaşi, [1913]; *Scrieri sociale şi politice*, ed., studiu introductiv, comentarii şi note de N. Gogoneaţă şi Z. Ornea, Bucureşti, 1967.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, în *Sămănătorul*, nr. 30, 1903; idem, *Ist. lit. cont.*; D. Bodin, în *Convorbiri literare*, nr. 1-5, 1937; E. Lovinescu, *T. Maiorescu şi contemporanii lui*, 1943; Ş.Cioculescu, Vl. Streinu, T. Vianu, *Istoria...*; *A. D. Xenopol. Studii privitoare la viaţa şi opera sa*, 1972; Al. Zub, în *Anuarul de lingvistică şi istorie litrară,* Iaşi, 1972; Al. Zub, *A. D. Xenopol. Biobibliografie*, 1973; I. Datcu, Sabina C. Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor*, 1979; G. Jucan, *Mihai Eminescu. Prieteni şi contemporani*, 1986; Mircea Popa, în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1989; Gh. Ungureanu, *A. D. Xenopol, filosof al istoriei,* 2002. **(N. Mc.)**

XENOPOL Nicolae D.[imitrie], n. 11 sept. 1858, Iaşi – m. 18 dec. 1917, Tokio. Prozator. Fiul lui Dimitrie Xenopol şi al Mariei (n. Vasiliu), frate mai mic al lui A. D. Xenopol. Cursurile primare şi liceale la Iaşi, licenţa în drept la Paris (1881), dr. în drept la Liège (1881). Junimist (1877-1881), apoi adversar al grupării, mai ales pe teren politic. Şef de cabinet al lui I. C. Brătianu (1885-1914), deputat, ministru al Industriei şi Comerţului (1912-1914), ministru plenipotenţiar al României în Japonia (1917). Debut în *Convorbiri literare* (1874) cu poezia *Dor de ţară*; debut editorial cu romanul *Brazi şi putregai* (1881). Redactor la *Românul* (1882), prim-redactor la cotidianul naţional-liberal *Voinţa naţională* (1885), director la *Drapelul, Le mouvement économique* (1904-1915) şi *Ţara nouă* (1911-1912). Pionier al romanului social.

OPERA: *Brazi şi putregai. Moravuri provinciale române*, Bucureşti, 1881 (ed. II, 1892); *Psihologia mulţimei*, Bucureşti, 1895; *Brazi şi putregai. Moravuri provinciale române*, ed. şi pref. de T. Vârgolici, Bucureşti, 1955.

REFERINŢE CRITICE: C. Mille, în *Lupta*, nr. 331, 1887; N. Iorga, *Schiţe de literatură română*, I, 1893; I. Negruzzi, *Amintiri din „Junimea”*, 1921; idem, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1925; N. Iorga, *Ist. lit. cont.,* I; T. Vârgolici, *Aspecte ale romanului românesc din secolul al XIX-lea,* 1985. **(N. Mc.)**

Z

ZACIU Mircea, n. 27 aug. 1928, Oradea – m. 21 mart. 2000, Cluj-Napoca. Critic şi istoric literar, prozator. Fiul lui Adrian Zaciu, avocat, şi al Otiliei (n. Muth), secretară de liceu. Şcoala primară la Satu-Mare (1935-1939) şi, tot acolo, prima clasă de liceu la Liceul „M. Eminescu". După Diktatul de la Viena, când familia se refugiază la Arad, îşi continuă studiile liceale la Liceul „Moise Nicoară" din localitate (clasele II-VI), apoi la Oradea, la Liceul „Em. Gojdu" (clasele VII-VIII şi bacalaureatul). Absolvent al Facultăţii de Litere a Univ. din Cluj (secţia lb. şi literatura română, 1947-1951; licenţa în 1952). Paralel, a urmat studii de drept (întrerupte). Din anul IV de studii, a lucrat ca preparator la Catedra de literatură română a acestei facultăţi; asistent (1952), lector (1952-1962), conf. (1962-1972), prof. titular (1972-1990), prof. consultant (din 1990; în 1997 renunţă la această calitate). Decan al Facultăţii de Filologie din Cluj (1962-1966). Doctorat în filologie română (1967). Lector la Univ. din Köln, Bonn şi Aachen, unde a predat lb. şi literatura română (1967-1970); în 1970 i se refuză prelungirea contractului şi demis din funcţia de şef al Catedrei de literatura română contemporană şi teoria literaturii, pe care o deţinea din 1967. Conducător de doctorat din 1990, după ce i se refuzase această calitate în două rânduri: renunţă la ea în 1997. Membru al Uniunii Scriitorilor (din 1956), din al cărui Consiliu de Conducere a făcut parte timp de trei legislaturi; membru în Comitetul Director al Uniunii între anii 1990 şi 1995. Participări, pe linia Uniunii Scriitorilor, la conferinţe, la colocvii internaţionale în Germania, Italia, Turcia, Irak, Danemarca, Finlanda. Din 1990 se stabileşte în Germania, dar petrece lungi perioade în ţară; după această dată este director de onoare al rev. *Vatra* din Târgu Mureş. Membru de onoare al Acad. Române (1997). A debutat în 1944 în ziarul *Ecoul* cu un medalion despre Duiliu Zamfirescu. Debut cu proză, 1948, în rev. *Flacăra*. Debut editorial, în 1954, cu vol. *Amiaza unei revoluţii*, şi în 1967 cu vol. de critică şi istorie literară *Masca geniului*. Alte studii şi eseuri critice şi de istorie literară au fost cuprinse în vol.: *Ion Agârbiceanu* (1964; ed. II, revăzută şi adăugită, 1972), *Glose* (1970), *Colaje* (1972), *Ordinea şi aventura* (1973), *Bivuac* (1974), *Lecturi şi zile* (1975), *Alte lecturi şi alte zile* (1976), *Lancea lui Ahile* (1980), *Cu cărţile pe masă* (1981), *Viaticum* (1983), *Clasici şi contemporani* (selecţie din vol. anterioare, 1994), *Scrisori nimănui* (1996), *Ca o imensă scenă, Transilvania* (1996; culegere din eseurile dedicate literaturii ardelene, tipărite anterior). Impresii de călătorie în vol. *Teritorii* (1976); din masivul său *Jurnal*, au fost publicate patru vol., acoperind perioada 1979-1989 (I, 1993; II, 1995; III, 1996; IV, 1998); trei piese de teatru, în vol. *Sechestrul* (1972, în colab. cu V. Rebreanu). A îngrijit şi prefaţat numeroase ed. din scriitorii români clasici şi contemporani şi a alcătuit antologia de proză scurtă românească *Cu bilet circular* (1974). A iniţiat şi coordonat, împreună cu M. Papahagi şi A. Sasu, *Scriitori români. Mic dicţionar* (1978), reluat şi amplificat sub titlul *Dicţionarul scriitorilor români*, cu două volume gata pentru tipar în 1984, dar interzis de cenzura regimului lui N. Ceauşescu, în 1985, şi apărut abia în 1995 (vol. I, A-C), 1998 (vol. II, D-L), 2001 (vol. III, M-Q) şi 2002 (vol. IV, R-Z). A coordonat colecţia „Restituiri" a Editurii Dacia din Cluj (80 de titluri, între anii 1972 şi 1985, suprimată din ordine oculte). A conceput şi editat vol. *Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu* (1982) şi *Liviu Rebreanu după un veac* (1985). Premiul Acad. Române pentru istorie literară (1975); Premiul Asoc. Scriitorilor din Cluj (1970); Premiul Uniunii Scriitorilor pentru critică literară (1976; 1981); Premiul „Octav Şuluţiu" al rev. *Familia* (1992); Premiul Soc. oamenilor de Ştiinţă din Bihor (1993); Premiul Cultural al oraşului Satu-Mare (1994); Premiul Uniunii Scriitorilor pentru memorialistică (1993). În calitate de coordonator al *DSR*, i s-au acordat Premiul Salonului Naţional de Carte, Cluj (1995); Premiul Municipiului Oradea, Salonul de Carte, Oradea (1995); Premiul Rev. *Flacăra* (1995);

Premiul de excelenţă, Bacău (1995); Premiul „Opera Magna" al Uniunii Scriitorilor (1995). După studiul monografic consacrat operei lui Ion Agârbiceanu, critica lui **Z.** s-a exprimat exclusiv în formula studiului, a eseului şi cronicii literare, ilustrând deopotrivă interesul autorului faţă de literatura secolelor trecute şi faţă de actualitatea imediată. Istoricul literar îşi situează demersul sub emblema unui „sentiment activ al tradiţiei", căutând în operele trecutului elementele fertile pentru scrisul urmaşilor, actualitatea lor productivă. Întotdeauna foarte atent documentate, eseurile lui **Z.** au şi remarcabile calităţi de evocare a ambianţei socio-literare a momentului, criticul fiind şi un remarcabil portretist; tradiţiile şcolii critice clujene, sensibilă la „arhivă", se conjugă cu exemplul lui G. Călinescu, istoria literară devenind şi în viziunea lui **Z.** un „roman" *sui generis*, în care reînvie o epocă, un număr de personaje reprezentative, nişte „peisaje". Cel mai adesea, criticul trăieşte însă „cu cărţile pe masă", provocat de mişcarea vie a literaturii şi reacţionând prompt, cu diagnosticări sigure şi nu o dată sever marcate de accente polemice. Iubitor de exactitate, scrisul criticului e, nu o dată, şi colorat afectiv, echilibrând, astfel, pe ansamblul operei, latura „nervoasă" şi răceala de bisturiu a polemistului. Înzestrările de prozator ale lui **Z.**, mai puţin realizate în ficţiune, sunt ilustrate major în însemnările ca şi jurnalistice din *Teritorii* (1976), care fructifică experienţa sejurului german, cu ieşiri în spaţiul parizian al frământatului an 1968, şi la Londra. Un adevărat eveniment a fost considerată publicarea celor patru vol. din *Jurnal*-ul care consemnează momente, stări şi evenimente din „deceniul satanic" 1979-1989 al dictaturii lui Ceauşescu. Ele constituie un document preţios pentru reconstituirea atmosferei sumbre şi deznădăjduite a acelor ani, cu o atenţie aparte acordată mediului scriitoricesc, din care se reţin, în portretele adesea memorabile, principalele figuri şi „măşti" ale „breslei".

OPERA: *Amiaza unei revoluţii*, Bucureşti, 1954; *Ion Agârbiceanu*, Bucureşti, 1955 (ed. revăzute în 1964 şi 1972); *Unde sfârşeşte pustiul*, Bucureşti, 1956; *Începutul sfârşitului*, Bucureşti, 1956; *Masca geniului*, Bucureşti, 1967; *Glose*, Cluj, 1970; *Colaje*, Cluj, 1972; *Ordinea şi aventura*, Bucureşti, 1973; *Bivuac*, Cluj-Napoca, 1974; *Lecturi şi zile*, Bucureşti, 1975; *Alte lecturi şi alte zile*, Bucureşti, 1976; *Teritorii*, Cluj-Napoca, 1976; *Scriitori români. Mic dicţionar*, Bucureşti, 1978 (coordonator şi autor, în colab. cu M. Papahagi şi A. Sasu); *Lancea lui Ahile*, Bucureşti, 1980; *Cu cărţile pe masă*, Bucureşti, 1981; *Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu*, Cluj-Napoca, 1982 (în colab.); *Viaticum*, Bucureşti, 1983 (ed. II, 1998), *Jurnal,* I, (1979-1989), Cluj-Napoca, 1993; *Liviu Rebreanu după un veac*, Cluj-Napoca, 1985 (în colab.); *Clasici şi contemporani*, Bucureşti, 1994; *Jurnal*, II (1982-1983), Bucureşti, 1995; *Dicţionarul scriitorilor români,* I-IV, Bucureşti, 1995-2002 (coordonator şi autor, în colab. cu M. Papahagi şi A. Sasu); *Scrisori nimănui*, Oradea, 1996; *Ca o imensă scenă, Transilvania...*, Bucureşti, 1996; *Jurnal*, III (1984-1986), Bucureşti, 1996; *Jurnal,* IV (1986-1989), Bucureşti, 1998; *Departe, aproape,* Cluj-Napoca, 1998; *Jucătorul de rezervă,* versuri, Cluj-Napoca, 2000; *Dialog epistolar: Mircea Zaciu – Ion Brad,* Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: G. Gană, în *Gazeta literară*, nr. 1, 1968; M. Mincu, în *Viaţa Românească,* nr. 4, 1968; M. Tomuş, în *Steaua*, nr. 2, 1968; Al. Dobrescu, în *Cronica*, nr. 52, 1970; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 28, 1970; Al. Piru, în *România literară*, nr. 31, 1970; I. Pop, în *Tribuna*, nr. 24, 1970; P. Poantă, în *Echinox*, nr. 8-9, 1970; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 6, 1972; D. Culcer, în *Vatra*, nr. 6, 1972; Al. George, în *Luceafărul*, nr. 23, 1972; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 5, 1972; M. Iorgulescu, în *Argeş*, nr. 6, 1972; N. Manolescu, în *Contemporanul*, nr. 9, 1972; L. Petrescu, în *Ateneu,* nr. 4, 1972; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 6, 1972; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 6, 1972; M. Papahagi, în *Steaua,* nr. 21, 1973; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 12, 1973; I. Vartic, în *Tribuna*, nr. 24, 1973; D. Cristea, în *Luceafărul*, nr. 51, 1974; I. Pop, în *Echinox*, nr. 9-10, 1974; I. Vlad, în *România literară*, nr. 1, 1974; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 5, 1975; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 1, 1975; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 17, 1975; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 16, 1975; P. Poantă, în *Steaua*, nr. 3, 1975; Al. Săndulescu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1975; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 26, 1975; V. Felea, în *Tribuna*, nr. 10, 1976; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 4, 1976; R. G. Ţeposu, în *Amfiteatru*, nr. 2, 1976; I. Vartic, în *Echinox*, nr. 7-8, 1976; V. Ardeleanu, în *Steaua*, nr. 2, 1977; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 1, 1977;

R. G. Ţeposu în *Echinox*, nr. 3-4, 1977; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 4, 1977; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1978; M. Iorgulescu, în *România literară*, nr. 35, 1978; E. Simion, în *Luceafărul*, nr. 41, 1978; Alex. Ştefănescu, în *Viaţa Românească*, nr. 11, 1978; N. Oprea, în *Echinox*, nr. 2-3, 1978; M. Martin, în *Contemporanul*, nr. 21, 1979; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 38, 1979; G. Dimisianu, în *Ramuri*, nr. 7, 1980; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 8, 1980; M. Mihăieş, în *Orizont*, nr. 36, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 18, 1980; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 19, 1980; L. Ciocârlie, în *Steaua*, nr. 6, 1981; G. Dimisianu, *Lecturi libere*, 1983; Gh. Grigurcu, *Între critici,* 1983; I. Pop, *Lecturi...;* L. Ciocârlie, *Eseuri critice,* 1983; V. Taşcu, în *Tribuna*, nr. 52, 1983; Şt. Borbély, în *Vatra*, nr. 1, 1984; D. C. Mihăilescu, în *Transilvania*, nr. 1, 1984; E. Simion, *Scriitori români de azi*, III, 1984; I. Pop, în *Steaua*, nr. 6, 1994; Şt. Borbély, în *Apostrof*, nr. 10, 1995; Al. Cistelecan, în *Vatra*, nr. 4, 1995; Gh. Grigurcu, în *Apostrof*, nr. 8, 1995; Ioana Pârvulescu, în *România literară*, nr. 21-22, 1995; Z. Ornea, în *România literară*, nr. 42, 1996; G. Ionescu, I. Pop, Nicoleta Sălcudeanu, Georgeta Moarcăş, Ruxandra Ivăncescu, Dana Mocanu, Iulian Boldea, în *Vatra*, nr. 8, 1998; T. Popescu, în *Jurnalul literar,* nr. 9-12, 2000; V. Igna, *ibidem*; I. Vlad, *ibidem*; I. Moldovan, în *Familia,* nr. 3, 2001; V. Podoabă, *ibidem,* nr. 7-8; 9; 10, 2001; T. Popescu, în *Jurnalul literar,* nr. 11-16, 2001; idem, *ibidem*, nr. 5-10, 2002; N. Oprea, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 2003; *Întoarcerea învinsului. Întâlniri cu Mircea Zaciu,* 2003. **(I. P.)**

ZAFIU Rodica (prenumele la naştere: Rodica Ileana), n. 6 mai 1958, Bucureşti. Eseist şi critic literar. Fiica lui Ion Zafiu, economist, şi a Constanţei (n. Arbănaş), tehnician chimist. Şcoala generală nr. 7 (1965-1973) şi Liceul teoretic „I. L. Caragiale" (1973-1977), din Bucureşti. Licenţiată a Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti, secţia română-franceză (1977-1981). Prof. la Ciorogârla, jud. Giurgiu (1981-1985); filolog la Institutul de Lingvistică din Bucureşti (1985-1990; din 2003, cercetător cu jumătate de normă); asistent (1990-1993), lector (1993-2002) şi conferenţiar (din 2002) la Catedra de lb. română a Facultăţii de Litere a Univ. din Bucureşti. Între 1996 şi 2001, lector de lb. română la Univ. din Pisa, Italia; colab. temporară cu Univ. din Calabria (Cosenza, Italia) în calitate de prof. de lb. şi literatura română. Bursă de cercetare la Central European University, Praga (1993-1995) şi la Univ. din Udine (1995). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Narativul ca mijlocul de poetizare* (1998). Colab. la *Analele Universităţii Bucureşti – Limba şi literatura română*, *Analele Universităţii Bucureşti – Limbi şi literaturi străine*, *Bulletin de la Societé Roumaine de Linguistique Romane*, *Limba română*, *România literară*, *Studii şi cercetări lingvistice*, *Degrés* (Belgia), *Revue de linguistique romane* (Franţa), *Romània Orientale* (Italia) etc. A susţinut rubrici săptămânale în *Luceafărul* (1990-1993, „Povestea vorbei"), *România literară*, (din 1993, „Păcatele limbii") şi rev. *Vineri* (1997-1999, „Subversiuni lingvistice"). A colaborat la *Dicţionarul scriitorilor români* (I-IV, 1995-2002), la *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români* (2000), *Enciclopedia limbii române* (2001), *Literatura română. Dicţionar de opere* (2003) etc. Debutează în *Caiete critice* (1980). Debut editorial cu *Poezia simbolistă românească*, antologie (1996). A mai publicat *Naraţiune şi poezie* (2000) şi *Diversitate stilistică în româna actuală* (2001). În colab., *Calendarul după Caragiale* (2002). Premiul „Timotei Cipariu" al Acad. Române (2000).

OPERA: *Poezia simbolistă românească*, antologie, introducere, dosare critice, comentarii, note şi bibliografie, Bucureşti, 1996; *Naraţiune şi poezie*, Bucureşti, 2000; *Diversitate stilistică în româna actuală*, Bucureşti, 2001.

REFERINŢE CRITICE: N. Mecu, în *Limba şi literatura română*, nr. 2, 1997; Irina Iliescu, în *Observator cultural*, nr. 68, 2001; M. Borcilă, în *Limbă şi literatură*, nr. 3-4, 2002; M. Vasilescu, în *Dilema*, nr. 472; 510, 2002; M. Chivu, în *România literară*, nr. 20, 2002. **(A. S.)**

ZAHARIA E. Ar. (pseud. lui Zaharia Macovei), n. 24 ian. 1911, com. Horodnicul de Sus, jud. Rădăuţi. Poet. Fiul lui Hermolai Macovei şi al Aspaziei (n. Moroşanu), agricultori. Liceul la Cernăuţi (1923-1930); Facultatea de Litere şi Filosofie din Cernăuţi (1930-1935; licenţa cu teza despre *Viaţa şi opera lui Bogdan-Duică*); urmează apoi cursurile Seminarului Pedagogic cu Narly (1935-1936). Din 1937, prof. la Fălticeni. Specializare la Şcoala Română de la Paris (Fontenay-aux-Roses), între 1938 şi 1941; prof. de liceu la Cernăuţi (1941-1944), apoi la Braşov (1944), Lugoj (1944-1946) şi Oradea (1946-1964); din 1964 până la pensionare (1973), prof. la Institutul Pedagogic din Oradea, unde a predat cursuri de literatură română. Debut cu versrui în *Junimea literară* (1931). A redactat rev. *Orion, Argonaut, Fişier, Nord* şi a fost membru al grupării literare bucovinene „Iconar" (împreună cu I. Vesper şi M. Streinul). Colab. la *Azi, Convorbiri literare, Familia, Bucovina, Revista Fundaţiilor Regale* ş. a. Debut editorial (în colab. cu A. Cerneanu) în vol. *Rostiri tari* (1933). A mai publicat plachetele de poezie *Afania* (1933), *Trestia Barcan* (1934), *Minois* (1934), *Stihuri, metafore şi imagini româneşti* (1935), *Marathon* (1936), *Insurgenţe* (1938), *Beatitudini* (1943). Autor al unei *Antologii bucovinene* (1943). A mai semnat şi cu pseud. Firul Magdalin. Poezia sa e predominant erotică, urmată, în a doua fază, de una descriptivă, pastelistă, cultivând un exotism lingvistic nu lipsit de oarecare emfază. Creaţiei lirice i s-a adăugat (mai cu seamă în etapa universitară orădeană) activitatea publicistică: studii critice, de istorie literară şi folcloristică.

OPERA: *Rostiri tari*, versuri, în colab. cu A. Cerneanu, Rădăuţi, 1933; *Afania*, versuri, (cu pseud. Firul Magdalin), Rădăuţi, 1933; *Apoteoz*, versuri, Cernăuţi, 1933; *Trestia Barcan*, versuri, Cernăuţi, 1934; *Eu-s virgină*, versuri, Rădăuţi, 1934; *Minois*, versuri, Cernăuţi, 1934; *Stihuri, metafore şi imagini româneşti*, Rădăuţi, 1935; *Marathon*, versuri, Bucureşti, 1936; *Insurgenţe,* versuri, Fălticeni, 1938; *Acteon*, versuri, Fălticeni, 1938; *Beatitudini*, versuri, Cernăuţi, 1943; *Antologie rădăuţeană*, Cernăuţi, 1943; *Sânge şi crini*, versuri, Cernăuţi, 1943; *Alborada,* poezii gotice, pref. de M. Zaciu, ed. de I. Derşidan şi P. Magheru, Reşiţa, 1998.

REFERINŢE CRITICE: M. Streinul, *Poeţii tineri bucovineni*, 1938; G. Călinescu, *Istoria*...; Gh. Grigurcu, în *România literară,* nr. 50, 1998. **(R. Z.)**

ZAHARIA Romulus, n.15 febr. 1930, Chişinău - m. 28 iun. 2006, Făget, jud. Timiş. Prozator. Fiul lui Gheorghe Zaharia, funcţionar, erou în primul război mondial, decorat de două ori cu „Virtutea Militară" la Mărăşeşti, şi al Mariei (n. Carataşu), dintr-o veche familie de macedo-neni (până în 1943 a avut o mică întreprindere de spălat lâna pentru extragerea lanolinei). Şcoala primară „Costache Negri" din Iaşi (1936-1940); Liceul Naţional din acelaşi oraş (1941-1943). În 1943, după intrarea armatei sovietice în Iaşi, pleacă în refugiu la Alba Iulia împreună cu mama şi o soră, Victoria Grama, bibliotecară la Bibl. Centrală Universitară (tatăl murise în ian. acelaşi an, la trei zile după întoarcerea de pe frontul de Est, bolnav de septicemie). Pentru continuarea studiilor e repartizat la Liceul de Stat din Petroşani (1944-1945). După examenul de capacitate (1945), născut fiind în Basarabia, e arestat de poliţia din Petroşani spre a fi „returnat" Rusiei comuniste. În drum spre destinaţie (probabil un lagăr), în halta Turdaş, aproape de Simeria, fuge de sub escortă şi trece, cu un camion militar, Feleacul, în Cluj. Se înscrie la Liceul „Inochentie Micu Klein" (1946-1947). Din cauza lipsurilor materiale se angajează casier la Librăria „Libro" al cărei şef, cărturarul evreu Mosko Bela, îi îndrumă lecturile şi-i orientează decisiv pregătirea intelectuală. Cunoaşte, cu acest prilej, mari personalităţi politice şi culturale, întoarse din refugiu de la Sibiu, ziarişti români şi maghiari de la *Tribuna, Adevărul Ardealului, Korunk, Igoszag* şi *Lupta Ardealului*. Între 1948 şi 1949 este elev la Şcoala de Ofiţeri de la Măgurele, absolvită cu

gradul de sublocotenent, arma grăniceri (1949). E repartizat la Serviciul de presă din cadrul Direcţiei Generale Politice a Ministerului Afacerilor Interne. Membru fondator al rev. ostăşeşti *Pentru patrie*, editată, începând cu 1 mai 1949. Din 1952, în fruntea rev. a fost numit poetul suprarealist Constantin Nisipeanu. În acelaşi serviciu mai lucrau scriitorii Ion Grecea, Mihai Stoian, Dimitrie Calimachi, Dinu Săraru, Corneliu Leu, Ion Mărgineanu, Alex. Jar, Dan Deşliu, Eugen Frunză, Aurel Mihale, Haralamb Zincă etc. În toamna lui 1952, Constantin Nisipeanu e înlocuit la conducerea publicaţiei cu Savin Bratu. În 1950, termină liceul la Liceul „Elena Sârbu" din capitală. Urmează Şcoala de redactori şi tehnoredactori de edituri de pe lângă Direcţia Generală a Presei şi Tipăriturilor din Bucureşti (1950-1951); un an frecventează cursuri la Acad. Militară (1951); e avansat la gradul de locotenent major. Cu acest grad, e trecut în rezervă la 1 mart. 1953, în urma unei îmbolnăviri extrem de grave. E secretar de redacţie la diferite rev. (*Aviaţia sportivă, Radioamatorul, Sănătatea)* şi buletine ale Comitetului de Stat pentru Educaţie Fizică şi Sport (1953-1958). Din ian. 1958, e redactor tehnic la rev. *Luceafărul*. Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literatura Română a Univ. din Bucureşti (1962-1968). Între 1962 şi 1964 e secretar de redacţie la *Luceafărul,* apoi redactor I (1964-1969) la secţia de proză a aceleiaşi publicaţii. Şef serviciu presă (1969-1971) la Direcţia Reţelei Cinematografice şi Difuzării Filmelor (unde edieazǎ un buletin de presă intern) şi inspector general la Centrul Naţional al Cinematografiei (1971-1973). Aici, înfiinţează sectorul de sociologie a imaginii şi organizează anchete cu privire la receptarea filmelor de către spectatori (concluziile, prezentate autorităţilor, sunt respinse ca tendenţioase). Instructor principal la Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, departamentul cinematografie (1973-1984); redactor principal I la Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică (1984-1985). Burse de studii în Franţa (1970; 1983). În 1987 se stabileşte în Statele Unite. Editează, la New York, rev. de cultură şi atitudine *Hic ego* (1 dec. 1991-sept. 1992). Programul e orientat spre apărarea principiilor de moralitate, credinţă şi independenţă în cultura şi politica românească de după 1989. Tonul art. e polemic, revendicativ uneori, justiţiar prin raportare la punerea sub semnul întrebării, în propaganda antiromânească, a idealurilor de suveranitate, demnitate naţională şi a drepturilor istorice inalienabile. Condamnând şovinismul, iredentismul, demagogia şi intoleranţa, rev. pledează implicit pentru recunoaşterea prestigiului şi a importanţei factorului de civilizaţie română în Europa Centrală şi de Est. În nr. 6 (1992) se publică douăsprezece scrisori inedite din exil ale lui Ion Caraion. Documentarele şi comentariile politice (nesemnate) aparţin majoritatea lui **Z.** A colaborat la *Viaţa Românească, Luceafărul, Tribuna, Familia, Curierul românesc, Vatra, Orizont* şi *România literară.* În maniera de a scrie reportaje a impus un stil viguros, realist, needulcorat, mai aproape de condiţia şi de conştiinţa oamenilor, decât de modelul adevărului mistificat. La ziarul *Munca* a susţinut, timp de cincisprezece ani, rubrica „Cetăţeanul şi legea". A scris scenarii pentru filme documentare şi a colaborat săptămânal, mai mult de un deceniu, la Radiodifuziunea Română (rubrica „Memoria pământului românesc"). După vol. *Semnul Delfinului* (1976) a fost realizat filmul de lung metraj *La porţile dimineţii*. Debut publicistic în *Lupta Ardealului* (1946), sub auspiciile poeţilor Ioanichie Olteanu şi Valeriu Gorunescu. Debut literar în *Luceafărul* (1959). Debut editorial cu vol. *Întâmplări din viaţă şi sport*, în colab. (1958), urmat de alte trei vol. de reportaje (*Pământul, marea, cerul şi oamenii,* 1974; *Cal bătrân cu chingă roşie,* 1974; *Semnul Delfinului*, 1976) şi două romane (*Ademenirea*, 1983 şi *Casa cu ochii scoşi*, I-II, 1993-1994). Proză scurtă în *Anotimpurile unei ţigănci* (2003) şi *Epihia în stil valah* (2003). Istoria romanului *Ademenirea*, un devastator rechizitoriu al puterii dictatoriale, e lungă şi dramatică. Oferită Editurii Cartea Românească (1969) şi, concomitent, Editurii de Stat pentru Literatură şi Artă (1970), cartea e mai întâi violent respinsă (printre alţii de Mihai Gafiţa), apoi, până în 1982, uitată în sertarele respectivelor instituţii. E tipărită abia în 1983, la Editura Dacia din Cluj, prin bunăvoinţa şi curajul lui Al. Căprariu, susţinut în temerara lui iniţiativă de poetul Vasile Nicolescu, director în Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste. În febr. 1984, romanul e retras de pe piată, tirajul topit şi autorul, împreună cu cei responsabili pentru apariţia lui, aspru pedepsit. După numai trei ani (1987), Romulus Zaharia părăseşte „ţara-ospiciu plină de amnezici".

OPERA: *Întâmplări din viaţă şi sport*, Bucureşti, 1958 (în colab.); *Cal bătrân cu chingă*

roşie, reportaje, Bucureşti, 1974; *Pământul, marea, cerul şi oamenii,* reportaje, Bucureşti, 1974; *Semnul Delfinului,* reportaje, Bucureşti, 1976; *Ademenirea,* roman, Cluj-Napoca, 1983; *Muntele de foc,* Cluj-Napoca, 1993; *Casa cu ochii scoşi*, I-II, roman, Cluj-Napoca, 1993-1994; *Celor morţi fără lumină,* Cluj-Napoca, 1994; *Anotimpurile unei ţigănci,* proză scurtă, Lugoj, 2003; *Epihia în stil valah. Povestiri din America,* Lugoj, 2003.

REFERINŢE CRITICE: Mihai Minculescu, în *România literară,* nr. 5, 1975; Valentin F. Mihăescu, în *Luceafărul,* nr. 41, 1976; Const. Zărnescu, în *Tribuna,* nr. 1, 1976; Ion Arieşanu, în *Orizont,* nr. 21, 1983; Titu Popescu, în *Al cincilea anotimp*, nov. 1998 (art. intitulat *Un roman document* a fost retras de cenzură din rev. *Transilvania*, nr. 1, 1984); A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001; D. Bălan, în *Cetatea culturală,* mai, oct. 2002. **(A. S.)**

ZALIS H.[enri], n. 21 mai 1932, Bucureşti. Istoric şi critic literar. Fiul lui Iancu Zalis, expert contabil, şi al Sallyei (n. Rosman). Şcoala primară (1939-1942) la Bucureşti, unde face apoi Liceul „Alexandru Graur" (1943), continuându-şi studiile secundare la Liceul „Ion Neculce" (1944-1951). Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1951-1955). Redactor (1955-1958), apoi corector (1959-1962) la *Gazeta literară.* Bibliotecar (1963-1967), documentarist (1967-1972) şi redactor (1973-1979) la Bibl. Centrală Universitară din Bucureşti; între 1979 şi 1987, cercetător ştiinţific (pensionat, 1987). Specializare în Franţa (1979; 1980) şi Elveţia (1981; 1991). Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti cu teza *Aspecte şi structuri neoromantice* (1973). Debut cu art. despre Cehov în rev. *Flacăra* (1949). Debut editorial cu vol. *Nicolae Filimon* (1958). Colab. la *Gazeta literară, Steaua, România literară, Luceafărul, Viaţa Românească, Tribuna, Cronica, Săptămâna, Ateneu* ş. a., semnând şi cu pseud. Horia Zamfir, Radu Zamfir, Radu Rotaru. A publicat diverse lucrări consacrate unor curente literare: *Romantismul românesc* (1968), *Romantismul în literatura română* (1981), sau în direct legătură cu formele acestora: *Aspecte şi structuri neoromantice* (1971), *Scriitori pelerini* (1973), *Sub semnul realului* (1974). Contribuţii critice la studiul fenomenului liric, în *Tensiuni lirice contemporane* (1975). Încercări poetice proprii, în *Acoladă* (1980), paralel cu exerciţii în proza scurtă: *Mai aproape de amiază* (1981), *Sezonul oglinzilor abandonate* (2002) sau în roman: *Până la capăt* (1982) şi *Strălucirea cristalului* (1993). O bună monografie consacrată lui *Gustav Flaubert* (1969; ed. II, 1979) i-a adus şi alegerea sa ca membru de onoare al Soc. „Les Amis de Flaubert" din Rouen (1971). Premiul Acad. Române (1995); Premiul Uniunii Scriitorilor din Israel şi al Uniunii Scriitorilor din România (1997).

OPERA: *Nicolae Filimon*, Bucureşti, 1958; *Romantismul românesc. Eseu despre vârstele intrioare ale curentului*, Bucureşti, 1968; *Gustave Flaubert*, Bucureşti, 1969 (ed. II, 1979); *Aspecte şi structuri neoromantice*, Bucureşti, 1971; *Scriitori pelerini*, Bucureşti, 1973; *Sub semnul realului. Eseu despre naturalismul european*, Bucureşti, 1974; *Tensiuni lirice contemporane*, Cluj-Napoca, 1975; *Convorbiri literare*. Bibliografie elaborată de C. Pompilian şi ~, Bucureşti, 1975; *Estetica imperfecţiei.* Contribuţii la studiul naturalismului românesc, Timişoara, 1979; *Acoladă*, poezii, Bucureşti, 1980; *Mai aproape de amiază*, nuvele şi povestiri, Bucureşti, 1981; *Romantismul în literatura română*, cercetare bibliografică, Bucureşti, 1981; *Până la capăt*, roman, Bucureşti, 1982; *Răsfrângeri prin fereastra deschisă*, Bucureşti, 1983; *Naturalismul în literatura română.* Contribuţii bibliografice, Bucureşti, 1983; *Valori şi referinţe în critica şi istoria literară românească,* Bucureşti, 1991; *Viaţa lui Tudor Vianu,* Bucureşti, 1993 (ed. II, 1997); *Strălucirea cristalului,* roman, Bucureşti, 1993; *Paul Zarifopol,* 1994; I. L. Caragiale comentat de ~, Bucureşti, 1995; *Scriitori români peregrini,* în colab. cu S. Bădia, Bucureşti, 2000; *Sezonul oglinzilor abandonate,* proză scurtă, Cluj-Napoca, 2002; *Grădina cu rodii,* memorialistică, Bucureşti, 2002.

REFERINŢE CRITICE: A[drian] M[arino], în *Cronica*, nr. 5, 1969; Ov. S. Crohmălniceanu, în *România literară*, nr. 11, 1969; E. Papu, în *Luceafărul*, nr. 31, 1969; N. Manolescu, în

Contemporanul, nr. 16, 1969; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 9, 1972; Al. Piru, *Varia*, II, 1973; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 4, 1975; Al. George, *La sfârşitul lecturii*, III, 1980; T. Popescu, *Cărţi cu ieşire la mare*, 1980; P. Marcea, în *Ramuri*, nr. 10, 1981; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 16, 1981; C. Călin, în *Ateneu*, nr. 5, 1982; Şt. Cazimir, în *România literară*, nr. 21, 1982; I. Holban, în *Contemporanul*, nr. 7, 1982; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 46; 1982; I. Adam, în *Scânteia*, nr. 12.736, 1983; C. Călin, în *Ateneu*, nr. 10, 1984; A. D. Munteanu, în *Luceafărul*, nr. 15, 1984; O. Soviany, în *Contemporanul,* nr. 13-14, 1993; idem, *ibidem,* nr. 47, 1996; R. Voncu, *ibidem,* nr. 4, 1999; G. Vasile, *ibidem,* nr. 8, 2001; A. Mihalache, *ibidem,* nr. 22, 2002; Al. George, *ibidem.* **(V. C.)**

ZAMFIR Mihai, n. 6 nov. 1940, Bucureşti. Critic şi teoretician, prozator. Fiul lui Pantazi şi al Floricăi (n. Penescu). Absolvent al Liceului „D. Cantemir" (1957) şi licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Bucureşti (1962). Preparator (1962-1964), aistent (1964-1968), lector (1968-1990), conferenţiar (1990-1992) şi prof. univ. (din 1992) la Catedra de istoria literaturii române moderne a aceleiaşi facultăţi. Consilier ştiinţific în Ministerul Educaţiei şi Învăţământului (1970-1972); „prof. auxiliar" la Univ. din Lisabona (1972-1975); subsecretar de stat în Ministerul Educaţiei (1990-1993); ambasador al României la Lisabona (1997-2001). A fost bursier al Guvernuilui francez la Univ. din Nice (1966-1967) şi bursier (cinci luni) la Lisabona în perioada 1978-1981. Dr. în filologie al Univ. din Bucureşti, cu teza *Proza poetică românească în secolul al XIX-lea* (1970). Debutează editorial în 1968, cu un vol. scris în colab. cu Paul Cornea, *Gândirea românească în epoca paşoptistă (1830-1860).* Urmează *Proza poetică românească în secolul al XIX-lea* (1971), *Introducere în opera lui Al. Macedonski* (1972), *Imaginea ascunsă*. Structura narativă a romanului proustian (1976), *Poemul românesc în proză* (1981; Premiul pentru critică al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti), *Formele liricii portugheze* (1985; Premiul pentru critică al Asoc. Scriitorilor din Bucureşti), *Cealaltă faţă a prozei* (1988), *Din secolul romantic* (1989), *Experienţa libertăţii* (1994), *Discursul anilor '90* (1997), *Jurnalul indirect* (2000) şi romanele *Poveste de iarnă* (1987), *Acasă* (1992), *Educaţie târzie* (1998; 1999) şi *Fetiţa* (2003). A colaborat la vol. colective *Istoria literaturii române,* I-II (1971-1972), *Structuri tematice şi retorico-stilistice în romantismul românesc* (1977), *Antologia poeziei portugheze* (1990) şi *Literatura română. Dicţionar de opere* (2003). Bibliografia sa mai include vol. *Palatul fermecat*. Antologia poemului românesc în proză (1984), precum şi pref. şi postfeţe la vol. din opera lui Al. Russo, Al. Macedonski, V. Voiculescu, Antonio José Saraiva.

OPERA: *Gândirea românească în epoca paşoptistă (1830-1860)*, I-II, antologie, studiu şi bibliografie de P. Cornea, text stabilit, note şi medalioane biografice de ~, Bucureşti, 1968-1969; *Proza poetică românească în secolul al XIX-lea*, Bucureşti, 1971; *Introducere în opera lui Al. Macedonski,* Bucureşti, 1972; *Imaginea ascunsă*. Structura narativă a romanului proustian, Bucureşti, 1976; *Poemul românesc în proză*, Bucureşti, 1981 (ed. II, 2000); *Palatul fermecat. Antologia poemului românesc în proză,* Bucureşti, 1984; *Formele liricii portugheze*, Bucureşti, 1985 (ed. II, Piteşti, 2003); *Poveste de iarnă*, roman, Bucureşti, 1987; *Cealaltă faţă a prozei,* Bucureşti, 1988; *Din secolul romantic*, Bucureşti, 1989; *Acasă*, roman, Bucureşti, 1992; *Experienţa libertăţii,* Bucureşti, 1994; *Discursul anilor '90*, Bucureşti, 1997; *Educaţie târzie*, I-II, roman, Bucureşti, 1998-1999; *Jurnal indirect,* Bucureşti, 2002; *Fetiţa,* roman, Iaşi, 2003..

REFERINŢE CRITICE: Gh. Grigurcu, în *Amfiteatru*, nr. 11, 1981; Irina Mavrodin, în *România literară,* nr. 15, 1982; Gh. Grigurcu, *Între critici,* 1983; idem, în *Familia,* nr. 22, 1986; Al. Călinescu, în *Cronica*, nr. 37, 1987; M. Papahagi, în *Orizont,* nr. 13, 1989; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 11, 1998; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 39; 40, 1999; V. Mihaiu, în *România literară*, nr. 48, 1999; D. St. Pocovnicu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2000; idem, *ibidem,* nr. 12, 2001; Ioana Pârvulescu, în *România literară,* nr. 36, 2002; Gh. Grigurcu, *ibidem,* nr. 41; 42, 2002; T. Urian, *ibidem,* nr. 16, 2003; M. Iovănel, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 677, 2003. **(D. C.-E)**

ZAMFIRESCU Al.[exandru] Duiliu (prenumele la naştere: Alexandru-Antonio-Lascar-Cesare), n. 18 mart. 1892, Roma – m. 24 febr. 1968, Bucureşti. Prozator şi traducător. Fiul lui Duiliu Zamfirescu şi al Henriquetei (n. Allievi). Şcoala primară şi o parte a studiilor liceale, la Roma; absolvent, în 1909, primul cu „Prix d'excellence", al Liceului „Janson de Sailly" din Paris; licenţiat *ès lettres* la Sorbona (1912); licenţiat în drept (1913) şi absolvent al „École de Sciences Politiques" (1914), tot din Paris. Din 1915, ataşat al Ministerului de Externe român; îşi începe, în 1919, cariera diplomatică: secretar de legaţie cl. III la Roma (1919-1922), secretar de legaţie cl. II la Berlin (1922-1925), prim secretar de legaţie la Berlin (1928), însărcinat cu afaceri la Haga (1929), ministru plenipotenţiar la Rio de Janeiro, însărcinat cu înfiinţarea legaţiilor României în Chile, Argentina şi Brazilia (1933-1936), însărcinat cu organizarea sediului şi cancelaţiei legaţiei române la Lisabona (1936), ministru al României la Varşovia (1937), la Roma (1938), Copenhaga (1939). Pensionat în 1948, în 1957 este delegat al M.A.E. în Brazilia. A început să publice târziu, abia în 1947, impresii de călătorie (*Pe căi de Miazăzi*), trecând apoi la proză scurtă, inspirată din mediul diplomatic bine-cunoscut, cu numeroase elemente memorialistice: *Fără frac şi joben* (1952), *Perfecţii dimplomaţi* (1962), romanul *Domnul Daltaban de Seraschier* (1965) şi povestirile *Macumba carioca* (1967). A tradus în lb. franceză *Baltagul* şi *Viaţa lui Ştefan cel Mare*, de M. Sadoveanu. Trad. din Jorge Amado, Francisco Javira.

OPERA: *Pe căi de Miazăzi*, Bucureşti, 1947; *Fără frac şi joben*, nuvele, Bucureşti, 1952; *Perfecţii diplomaţi*, Bucureşti, 1962; *Domnul Daltaban de Seraschier*, roman, Bucureşti, 1965; *Macumba carioca*, povestiri, Bucureşti, 1967. Traduceri: M. Sadoveanu, *Vie d'Etienne le Grand*, traduit du roumain par ~, Bucureşti, 1957; idem, *Le Hachereau*, traduit du roumain par ~, Bucureşti, 1965.

REFERINŢE CRITICE: C. Baltazar, în *Viaţa Românească*, nr. 7, 1968; ***, în *Gazeta literară*, nr. 9, 1968; A. Leonte, în *Cronica*, nr. 22, 1972; V. Crăciun, în *Contemporanul*, nr. 2, 1987. **(D. C. M.)**

ZAMFIRESCU Dan, n. 21 dec. 1933, Bucureşti. Istoric literar. A făcut studii superioare la Institutul Teologic din Sibiu şi Bucureşti, apoi la Facultatea de Lb. slave. Dr. în filologie. A debutat în 1962 în rev. *Luceafărul*. Redactor la *Romanoslavica*, apoi la *Contemporanul.* Colaborează şi la *Gazeta literară, România literară, Ateneu, Scânteia, Scânteia tineretului, România liberă, Săptămâna, Flacăra, Viaţa studenţească* ş. a. A publicat vol.: *Studii şi articole de literatură română veche* (1967), *România pământ de civilizaţie şi sinteză* (1969), *Atitudini* (1970), *Spre noi înşine* (1971), *Neagoe Basarab şi învăţăturile către fiul său Teodosie* (1973), *Istorie şi cultură* (1975), *Permanenţa patriei* (1975), *Independenţă şi cultură* (1977), *Via magna* (1979), *N. Iorga. Etape către o monografie* (1981), *Contribuţii la istoria literaturii române vechi* (1981), *Accente şi profiluri* (1983); *Istorie şi cultură,* I-II (2003). În activitatea publicistică a abordat chestiuni variate, privind istoria şi actualitatea culturii şi literaturii româneşti.

OPERA: *Studii şi articole de literatură română veche*, Bucureşti, 1967; *România pământ de civilizaţie şi sinteză*. Articole şi reportaje, Bucureşti, 1969; *Atitudini*, Bucureşti, 1970; *Spre noi înşine. Eseuri despre problemele culturii române actuale*, Bucureşti, 1971; *Neagoe Basarab şi învăţăturile către fiul său Teodosie. Probleme controversate*, Bucureşti, 1973; *Permanenţa patriei*, Bucureşti, 1975; *Independenţă şi cultură*, Bucureşti, 1977; *Via magna*, Bucureşti, 1979; *N. Iorga. Etape către o monografie*, Bucureşti, 1981; *Contribuţii la istoria literaturii române vechi*, Bucureşti, 1981; *Accente şi profiluri (1963-1983)*, Bucureşti, 1983; *Un om pentru istorie*, Bucureşti, 1985; *Ortodoxie şi romano-catolicism în specificul existenţei lor istorice,* Bucureşti, 1992; *Războiul împotriva poporului român,* Bucureşti, 1993; *Regele şi Mareşalul,* Bucureşti, 1994; *Istorie şi cultură,* I-II, Bucureşti, 2003.

REFERINŢE CRITICE: M. Tomuş, în *Tribuna*, nr. 2, 1971; Doina Curticăpeanu, în *Steaua*, nr. 9, 1973; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 13, 1973; A. Roman, în *Viaţa Românească*, nr. 12,

1975; I. Adam, în *Transilvania*, nr. 8, 1976; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 15, 1977; M. Muthu, în *Transilvania*, nr. 10, 1977; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 46, 1980; I. Purcaru, în *Flacăra*, nr. 44, 1981; M. Diaconescu, în *Luceafărul*, nr. 25, 1981; C. Sorescu, în *Săptămâna*, nr. 541, 1981; D. Ciachir, în *Luceafărul*, nr. 51, 1983; Al. Dobrescu, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1983; M Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 33, 1984; I. Cristoiu, *Lumea literaturii*, 1986; A. Silvestri, în *Argeş*, nr. 5, 1989; G. Dinu, în *România literară,* nr. 29, 1994. **(G. A.)**

ZAMFIRESCU Duiliu, n. 30 oct. 1858, com. Plăineşti (azi Dumbrăveni), jud. Vaslui – m. 3 iun. 1922, Mânăstirea Agapia, jud. Neamţ. Prozator, poet şi dramaturg. Fiul arendaşului şi proprietarului agrar Lascăr Zamfirescu şi al Sultanei (n. Mincu), sora arhitectului Ion Mincu şi a pictorului Ştefan Mincu. Deosebit apetit cultural în familia tatălui şi multe însuşiri artistice în aceea a mamei. Din copilărie, familiarizat cu lb. franceză, muzica, lecturile cele mai diverse. Şcoala primară la Focşani (1865-1869): tot acolo, gimnaziul (1869-1873); Liceul „Matei Basarab” din Bucureşti (1873-1876), cu întinse lecturi, îndeosebi din romantici, şi primele încercări literare. Bacalaureatul în 1876. În aceeaşi toamnă, se înscrie la Facultatea de Drept (1876-1880), luându-şi licenţa cu o teză *Despre efectul mandatului în privinţa terţelor persoane* (1880); paralel, audiază cursuri la Facultatea de Litere şi Filosofie. Din anii studenţiei, colab. la presa vremii; debut cu poezia *Domnişoarei Niculescu Aman. Dedicaţie,* în *Ghimpele* (1877); adevăratul debut, în *Literatorul* lui Macedonski, unde publică ample poeme; *Levante şi Calavryta, Juan, Haripista, Nebuna din Herăşti, Bjali, La bal mascat, Alina-Linda, Câinele nizamului.* Mai colaborează la *Războiul, România liberă, Convorbiri literare,* cu proze (schiţe, nuvele, însemnări). În sept. 1880 e numit procuror supleant de ocol la Hârşova (până în ian. 1881); din stagiul în zona „exotică” a Dobrogei, se inspiră în câteva texte ce anunţă timbrul propriu al prozei de mai târziu: *Din Dobrogea*, *Noapte bună*. Paralel, publică foiletoane în *România liberă* (suita *Palabras,* apoi *Timpuri şi portrete*), nuvela *O pagină din viaţa lui Johann Strauss* etc. Procuror la tribunalul din Târgovişte (1881), demisionează în acelaşi ani din magistratură. Se înscrie în baroul Putna, avocat pledant; la Focşani, apoi la Bucureşti (1882), unde sfârşeşte prin a intra în presă: redactor la *România liberă* (1882-1884), continuă foiletoanele *Palabras* (semnând Don Padil), dar şi prozele sentimentale: micul roman *Cum a iubit Depărăţeanu* (editat în vol. sub titlul *Amintiri din vremuri*), *În faţa vieţii* (1883), acesta din urmă executat de Gherea în *Pesimistul de la Soleni*. În 1883 debutase editorial cu *Fără titlu. Poeme şi nuvele*, care încheie şi prima etapă a creaţiei, o dată cu ruptura de Macedonski şi intrarea în cercul „Junimii”. În 1885, prof. la Liceul „Sf. Gheorghe” sub direcţia lui Anghel Demetriescu, şi la pensionul Elenei Miller – Verghy (până în 1888); obţine, prin examen, postul de ataşat la Ministerul de Externe. Începe colab. sa la *Convorbiri literare*, cu *Noapte bună, Locotonentul Sterie, Spre Mare* (1887), *Conu Alecu Zăgănescu, Subprefectul* şi *Străbunii noştri* (1888). În acelaşi an, vol. *Novele*, a cărui apariţie coincide cu plecarea la Roma (secretar II la legaţie), unde rămâne până în 1892. Perioada romană e una din cele mai fecunde pentru poet şi prozator: numeroase poeme cu subiect italic, trad. din Carducci (cu care se împrieteneşte, în pofida marii diferenţe de vârstă), romanul *Lume nouă, lume veche* (1891) începutul elaborării ciclului Comăneştenilor, studiul (neterminat) despre *Leon Tolstoi* (1892). Mutat la Atena (1892), apoi la Bruxelles (unde girează şi postul de la Haga), e avansat prim-secretar de legaţie (1893) şi readus la Roma (1894), unde va rămâne până în 1906. Începe, în aceşti ani, publicarea în *Convorbiri literare* a romanelor *Viaţa la ţară* (1894), *Tănase Scatiu* (1895), *În război* (1897), paralel, publică vol. de poezii *Alte orizonturi* (1894), *Imnuri păgâne* (1897), *Poezii nouă* (1899), vol. *Novele romane* (1895, romanul *Îndreptări* (în foiletonul rev. *Literatură şi artă română*, 1902), *Ceea ce nu se poate* (în *Convorbiri*...1906), romanul ce va încheia ciclul, editat în 1911 în vol., sub titlul schimbat, *Anna sau Ceea ce nu se poate*. O întinsă corespondenţă cu T. Maiorescu dezvăluie, în toată această perioadă, preocupările estetice şi de creaţie ale lui **Z.,** care se revelează totodată un excelent epistolier. Ales membru al Acad. (1908), rosteşte discursul de

recepţie *Poporanismul în literatură* în mai 1909, declanşând una din cele mai acerbe polemici literare, care-i opune, practic, aproape întregul front literar (inclusiv pe fostul său mentor, Maiorescu). Din 1906, secretar general la Ministerul de Externe, este numit, în 1909, delegatul României în Comisiunea Europeană a Dunării şi în Comisiunea mixtă a Prutului (ambele cu sediul la Galaţi), funcţie pe care o deţine până la demisia din 1918. Citeşte la Acad. poemul eroic *Miriţă* (1910) şi prezintă mai multe comunicări, între care *Metafizica cuvintelor şi estetica literară* (1911). O dată cu editarea în vol. a romanului epistolar-filosofic *Lydda, scrisori romane* (1911), **Z.** se îndreaptă spre teatru, scriind şi reprezentând succesiv *O amică*, *Lumină nouă* (1912), *Poezia depărtării* (1913), *Voichiţa* (1915). Pus în disponibilitate în urma unui incident ale cărui consecinţe Maiorescu, acum prim-ministru, le va folosi ca vindictă împotriva fostului discipol, **Z.** rupe definitiv cu formaţiunea politică junimisto-conservatoare. Ales preşedinte al SSR (1916). Intră, în timpul primei conflagraţii, în „Liga poporului" (devenită apoi Partidul poporului) a generalului Averescu, al cărui organ de presă, *Îndreptarea,* este în bună măsură creaţia sa. Vicepreşedinte al Acad. (1918), ministru de externe şi preşedinte al Camerei deputaţilor (în guvernarea Averescu 1920-1922); întâmpină violente campanii din partea liberalilor, vădind însă o mare abilitate politică. Publică ultimul său vol. de poezii *Pe Marea Neagră* (1919) şi pregăteşte pentru tipar vol. de proze de memorialistcă *O muză* (apărut postum, 1922). Lasă neterminate savuroase pagini de memorii, *Portrete 1914*. Moare în timpul unei excursii la Agapia, fiind înmormântat la Focşani.

OPERA: *Fără titlu*, poeme şi nuvele, Bucureşti, 1883; *În faţa vieţii*, Bucureşti, 1884: *Novele*, Bucureşti, 1888; *Alte orizonturi*, Bucureşti, 1894; *Novele romane. Frica*, Bucureşti, 1895; *Lume nouă şi lume veche*, Bucureşti, 1895; *Imnuri păgâne*, Bucureşti, 1897; *Viaţa la ţară*, Bucureşti, 1898; *Poezii nouă*, Bucureşti, 1899; *Temps de guerre*, Paris, 1900; *În război*, Bucureşti, 1902; *Tănase Scatiu*, Bucureşti, 1907; *Anna sau Ceea ce nu se poate*, Bucureşti, 1911; *Furfanţo, Lydda, Scrisori romane*, Bucureşti, 1911; *Pe Marea Neagră*, Bucureşti, 1919: *Poezii alese*, Bucureşti, 1922; *O muză*, Bucureşti, 1922; *Sasha*, trad. Lucy Bing, pref. M. Beza, Londra, 1926; *La vita in compaqna*, a cura di A. Silvestri-Giorgi, Torino, 1932; *Poezii*, ed. comentată de Mariana Rarincescu, Craiova, 1934; *Romanul Comăneştenilor*, I, *Viaţa la ţară*, ed. comentată de Mariana Rarincescu, Craiova, 1935; II, *Tănase Scatiu*, Craiova, 1937; *Duiliu Zamfirescu şi Titu Maiorescu în scrisori (1884-1913)*, un cuvânt de introducere şi însemnări de Em. Bucuţa, Bucureşti, 1937; *În război*, ed. comentată de Mariana Rarincescu, Craiova 1937; *Anna,* ed. comentată de Mariana Rarincescu, Craiova, 1938; *Îndreptări*, ed. comentată de Mariana Rarincescu, Craiova, 1938; *Nuvele,* ed. comentată de Mariana Zamfirescu–Rarincescu, Craiova, 1939; *Viaţa la ţară*. *Tănase Scatiu*, ed. îngrijită şi pref. de G. C. Nicolescu, Bucureşti, 1956; *Nuvele*, ed. îngrijită şi pref. de M. Zaciu, Bucureşti, 1957; *Poezii şi nuvele*, ed. îngrijită, pref. şi note de Al. Săndulescu, Bucureşti 1961; *Scrieri alese*, I-II, pref. de M. Zaciu, Bucureşti, 1962; *Viaţa la ţară*. *Tănase Scatiu*, ed. îngrijită de G. C. Nicolaescu, pref şi note de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1963; *Viaţa la ţară. Tănase Scatiu*. *În război*, pref. de M. Gafiţa, Bucureşti 1965; *Scrisori inedite*, ed. îngrijită cu note şi studiu introductiv de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1967; *Poezii, nuvele, romane*, ed. îngrijită de G. C. Nicolescu şi Al. Săndulescu, pref. şi note de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1968; *Cele mai frumoase scrisori*, text ales şi stabilit, pref. tabel cronologic, note şi indici de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1974; *Viaţa la ţară*, pref. şi bibliografie de I. Adam, Bucureşti, 1976; *Opere*, ed. îngrijită, pref., cronologie, note, glosar, indici şi bibliografie de M. Gafiţa, I. *Poezii,* Bucureşti, 1970, II, *Romanul Comăneştilor*, 1970; III, *Nuvele*, 1972; IV, *Lydda, Scrisori romane, Teatru*, 1974, V, ed. îngrijită de M. Gafiţa şi I. Adam, *Publicistica. 1891-1908*, 1982; VI, *Publicistică (şi memorialistică)*, 1987; VII, *Corespondenţă A-M*, 1984; VIII, *Corespondenţă M-Z*,1985; *În război*, cuvânt înainte de Ileana Manole, Bucureşti, 1983; *Viaţa la ţară. Tănase Scatiu*, pref. de P. Cornea, Bucureşti, 1983; *În război. Îndreptări. Anna*, postfaţă de V. Cristea, Bucureşti, 1984; *Viaţa la ţară. Tănase Scatiu*, Bucureşti, 1985; *Viaţa la ţară. Tănase Scatiu*, pref. şi tabel cronologic de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1987; *În război*, pref. de M. Iorgulescu, Bucureşti, 1989; *Lydda*, ed. de M. Dinutz, Galaţi, 1991; *Romanul Comăneştenilor*, pref. de A. Goci, Bucureşti, 1993; *Viaţa la ţară. Tănase Scatiu*, Craiova, 1994; *În război*, postfaţă de

Al. Săndulescu, Bucureşti, 1997; *Poezii. Viaţa la ţară. Tănase Scatiu*, Chişinău, 1997; *Viaţa la ţară. Tănase Scatiu*, postfaţă, tabel cronologic şi referinţe critice de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1997; *Tănase Scatiu,* Bucureşti, 2002; *Viaţa la ţară,* proză şi versuri, Chişinău, 2003.

REFERINŢE CRITICE: G. Călinescu, *Istoria...*; T. Vianu, *Arta...*; V. Vintilescu, *Ecouri ale polemicii Maiorescu-Gherea*, 1976; M. Niţescu, *Atitudini critice,* 1983; R. G. Ţeposu, *Viaţa şi opiniile personajelor,* 1983; I. Adam, *Portrete şi efigii*, 1984; Şt. Cazimir, *Începuturile romanului românesc*, 1984; P. Cornea, *Itinerar printre clasici,* 1984; I. Adam, *Planetariu*, 1984; T. Vârgolici*, Scriitorii clasici şi armata română*, 1986; Al. Săndulescu, *Duiliu Zamfirescu şi marele său roman epistolar,* 1986; M. Vasile, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, 1988; Al. Săndulescu, *Pe urmele lui Duiliu Zamfirescu,* 1989; Gh. Florescu, în *Cronica*, nr. 3, 1997; Al. Săndulescu, în *România literară*, nr. 41, 1997; Al. Săndulescu, *Constelaţii literare,* 1998; I. Adam, *Oglinda şi modelul. Ideologia literară a lui Duiliu Zamfirescu,* 2002; 2001; Al. Săndulescu, *Viaţa lui Duiliu Zamfirescu,* 2002; M. Cimpoi, *Duiliu Zamfirescu între natură şi idei,* 2002. **(D. C. M.)**

ZAMFIRESCU George Mihail (numele la naştere: Gheorghe Petre Mihai), n. 13 oct. 1898, Bucureşti – m. 8 aug. 1939, Bucureşti. Prozator şi dramaturg. Fiul căruţaşului Petre Mihai şi al Linei (Raluca) Costache. Şcoala primară şi şase clase la Liceul „D. Cantemir” din capitală (1905-1916). Elev al şcolii pregătitoare de ofiţeri în rezervă din Botoşani (1917-1918). Participă la campania din 1918. Debutează cu poezia *Versurile mele* în *Literatorul* din 24 aug. 1918 şi frecventează cenaclul lui Macedonski. Iniţiator al Asoc. tinerilor scriitori români şi al rev. *Eroii patriei* (1920). Între 1922 şi 1924, funcţionar al Asigurărilor sociale la Satu-Mare, unde înfiinţează Soc. pentru teatrul şi cultura românească. Debut editorial cu vol. *Flamura albă* (1924). Se reîntoarce la Bucureşti, ca bibliotecar al Cercului „Libertatea”. Intensă activitate publicistică; printre altele, semnează cronica dramatică în rev. *Vremea*. Regizor la Teatrul Naţional din Cernăuţi (1929). Înfiinţează, la Bucureşti, companiile dramatice *Masca* (1931) şi *13+1* (1932), militând pentru revoluţionarea mişcării teatrale. Director de scenă la Teatrul Naţional din Iaşi, unde, între 1933 şi 1939, a regizat 25 de piese. Redactor la *Facla* (1932), *Adevărul şi Dimineaţa* (1937-1938). Autor al vol. de proză *Gazda cu ochii umezi* (1926), *Miss* (1942), al romanului *Madona cu trandafiri* (1931) şi al ciclului epic *Bariera* (*Maidanul cu dragoste* 1933; *Sfânta mare neruşinare*, 1936; *Cântecul destinelor*, 1939). Opera dramatică: *Cuminecătura* (1925), *Domnişoara Nastasia* (1927), *Sam* (1929), *Adonis* (1930), *Idolul şi Ion Anapoda* (1935). Vol. de articole dedicate teatrului *Mărturii în contemporaneitate* (1938) reflectă preocupările unui animator de seamă al vieţii teatrelor interbelice.

OPERA: *Flamura albă*. Suflete şi chipuri prinse în vârtejul morţii, Satu-Mare, 1924; *Cuminecătura*. Episod dramatic, Craiova, 1925; *Gazda cu ochii umezi,* Bucureşti, 1926; *Domnişoara Nastasia*, comedie tragică în trei acte, Bucureşti 1927 (ed. II, 1974); *Madona cu trandafiri*, Bucureşti, 1931; *Maidanul cu dragoste*, I-II, Bucureşti, 1933 (altă ed., 1936; ed. îngrijită de Florence G. Zamfirescu, pref. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1957; ed. îngrijită şi pref. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1967; ed. îngrijită şi postfaţă de V. Râpeanu, Iaşi, 1986; pref. şi curriculum vitae de V. Râpeanu, Bucureşti, 1993; Chişinău, 1993; ed. îngrijită şi pref. de V. Râpeanu, Galaţi 1993); *Idolul şi Ion Anapoda*, comedie amară în trei acte, Bucureşti, 1935; *Sfânta mare neruşinare*, I-II, Bucureşti, 1936 (altă ed., pref. şi bibliografie de V. Râpeanu, 1998); *Mărturii în contemporaneitate*, Bucureşti, 1938; *Cântecul destinelor*, Bucureşti, 1939; *Sam.* Poveste cu mine, cu tine, cu el, Oradea, 1939; *Sufletul soldaţilor de plumb*. Povestiri scrise de dragul celor mici, Bucureşti, 1940 (ed., II, 1957); *Miss*, Bucureşti, 1942; *Bariera*, Bucureşti, 1946; *Teatru*, ed. îngrijită şi pref. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1957; *Isprava duhului roşcovan*, ed. îngrijită de F. Băileşteanu, Bucureşti, 1974; *Teatru. Mărturii în contemporaneitate*, I-II, ed. îngrijită, studiu introductiv, note, comentarii, bibliografie de V. Râpeanu, Bucureşti 1974 (altă ed., 1983); *Corespondenţă*, pref., note şi indice de Claudia Dimiu, Bucureşti, 1988; *Domnişoara Nastasia şi alte piese*, Cluj-Napoca, 1989; *Teatru*, ed. îngrijită de V. Râpeanu, repere

alcătuite în redacţie de Aurora Slobodeanu, Bucureşti, 1996. Traduceri: Ly-Cha-Pée, *Magnolia,* Arad, 1925; P. van der Meer, *Legământul,* Arad, 1925; Selma Lagerlöf, *Marşul nupţial,* Arad, 1925; P. Mac-Orlan, *Bestia cuceritoare,* Bucureşti, 1925.

REFERINŢE CRITICE: E. Lovinescu, *Critice*, III; O. Şuluţiu, în *Azi*, nr. 3, 1933; Camil Petrescu, *Teze şi antiteze*, 1936; Ş. Cioculescu, în *Revista Fundaţiilor Regale*, nr. 3, 1936; E. Lovinescu, *Istoria*...; Perpessicius, *Menţiuni*..., IV, V; G. Călinescu, *Istoria*...; O. Papadima, *Creatorii şi lumea lor*, 1943; V**.** Râpeanu, *George Mihail Zamfirescu*, 1958; G. Călinescu, *Ulysse*, 1967; Silvia Cucu, *George Mihail Zamfirescu şi teatrul*, 1967; P. Constantinescu, *Scrieri*..., V, 1971; M. Sebastian *Eseuri, cronici, memorial*, 1972; *Istoria teatrului în România*, III, 1973; O**v.** S. Crohmălniceanu, *Literatura*..., III; V. Râpeanu, *Interpretări şi înţelesuri*, 1975; D. Pillat, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 2, 1976; I. Vlad, în *Tribuna*, nr. 48, 1976; I. Zamfirescu, *Drama istorică universală şi naţională*, 1976; M. Handoca, în *Manuscriptum*, nr. 4, 1979; R. Albala, în *Teatrul*, nr. 5, 1980; Silvia Cucu, în *Studii şi cercetări de istoria artei*, tom. 28, 1981; A. Săceanu, *Clasicii nu vor să îmbătrânească,* 1983; C. Ciopraga, *Propilee*, 1984; V. Silvestru, *Un deceniu teatral*, 1984; Z. Ornea, *Actualitatea*...; V. Râpeanu, *Scriitori dintre cele două războaie mondiale,* 1986; F. Aderca, *Contribuţii*..., II; I. Negoiţescu, *Istoria literaturii române*, 1991; A. Sasu–Mariana Vartic, *Romanul românesc*..., IV; V. Râpeanu, în *România literară,* nr. 41, 1998; I. Ceuca, în *Steaua,* nr. 10, 1998; H. Zalis, în *Contemporanul,* nr. 15, 2002. **(M. V.)**

ZAMFIRESCU Ion, n. 7 aug. 1907, Craiova – m. 31 dec. 2001, Bucureşti. Eseist şi istoric al teatrului. Fiul lui Ion Zamfirescu, mic comerciant, şi al Mariei (n. Petrescu). Şcoala primară şi liceul „Fraţii Buzeşti" din oraşul natal (bacalaureatul în 1926); Facultatea de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti (1926-1929). Prof. la liceele „Sf. Sava", „Gh. Lazăr" şi „Mihai Viteazul" din capitală. În 1941, titularizat conf. la Catedra de filosofia culturii şi a istoriei din cadrul Facultăţii de Litere şi Filosofie a Univ. din Bucureşti. Între 1950 şi 1960 revine la catedra de prof. liceal. În 1960, numit prof. de literatură comparată a Univ. din Bucureşti şi Craiova. Debut în ziarul *Adevărul* (1934) cu cronici şi art. Dr. în litere şi filosofie cu teza *Spiritualităţi româneşti* (1940), cu care şi debutează editorial, un an mai târziu (1941). Alte vol. de eseistică, *Orizonturi filosofice* (1942), *Destinul personalităţii. Contribuţii la cunoaşterea omului şi culturii contemporane* (1942). Autor al unei ample *Istorii universale a teatrului* în 3 vol. (1958-1968); în acelaşi domeniu, o *Panoramă a dramaturgiei universale* (1973), *Probleme de viaţă, teorie şi istorie teatrală* (1974), *Drama istorică universală şi naţională* (1976), *Teatru şi Umanitate* (1979), *Teatrul european în secolul luminilor* (1981), *Teatrul romantic european* (1984). A mai publicat *O antologie a dramei istorice româneşti* (1986). Vol. de memorii: *Oameni pe care i-am cunoscut* (1987), *Întâlniri cu oameni, întâlniri cu viaţa* (1990) şi *Pagini memorialistice* (1995). Premiul „I. L. Caragiale" al Acad. în 1974.

OPERA: *Monografia Liceului „Gh. Lazăr" din Bucureşti. 1860-1935*, Bucureşti, 1935; *Elemente de etică pentru clasa a VIII-a secundară* (în colab. cu D. Gusti), Craiova, 1938; *Spiritualităţi româneşti*, Bucureşti, 1941; *Orizonturi filosofice. Idei, oameni, probleme de cultură*, Bucureşti, 1942; *Destinul personalităţii. Contribuţii la cunoaşterea omului şi culturii contemporane*, Bucureşti, 1942; *Breviar de psihologie*, Bucureşti, 1947; *Istoria universală a teatrului*, I *Antichitatea*, Bucureşti, 1958; II *Evul Mediu, Renaşterea* (I), Bucureşti, 1966; III *Renaşterea* (II) *Reforma. Barocul. Clasicismul*, Bucureşti, 1968; *Istoria literaturii universale* (în colab. cu Margareta Dolinescu), I *Antichitatea. Evul Mediu. Renaşterea*, Bucureşti, 1970; II *Clasicismul. Iluminismul. Romantismul. Simbolismul*, Bucureşti, 1973; *Panorama dramaturgiei universale*, Bucureşti, 1973; *Probleme de viaţă, teorie şi istorie teatrală*, Bucureşti, 1974; *Drama istorică universală şi naţională*, Bucureşti, 1976; *Teatru şi Umanitate*, Bucureşti, 1979; *Teatrul european în secolul luminilor*, Bucureşti, 1981; *Teatrul romantic european*, Bucureşti, 1984; *O antologie a dramei istorice româneşti.* Perioada contemporană, antologie, studiu introductiv, comentarii critice de ~,

Bucureşti, 1986; *Oameni pe care i-am cunoscut*, Bucureşti, 1987 (ed. II, 1989); *Întâlniri cu oameni, întâlniri cu viaţa,* Bucureşti, 1990; *Pagini memorialistice,* Bucureşti, 1995; *Spiritualităţi româneşti,* ed. de M. Diaconu, Bucureşti, 2001; *Istoria teatrului universal,* I, ed. de Rodica şi Alex. Firescu, Craiova, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Rodica Pandele, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 4, 1973; D. Micu, *„Gândirea" şi gândirismul*, 1975; I. Dobrescu, în *Ramuri*, nr. 2, 1977; R. Diaconescu, în *România literară*, nr. 10, 1977; Stan Velea, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 4, 1979; M. Barbu, în *Cronica*, nr. 12, 1980; C. Cubleşan, în *Steaua*, nr. 12, 1981; M. Popescu, în *Teatrul*, nr. 12, 1981; Euf. Onu, în *Transilvania*, nr. 2, 1982; M. Vasiliu, în *Familia*, nr. 3, 1982; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 9, 1987; E. Manu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1988; C. M. Popa, în *Steaua,* nr. 10-11, 1995; D. Chirilă, în *Familia,* nr. 3, 1997; B. Ulmu, în *Convorbiri literare,* nr. 1, 2002. **(I. R.)**

ZAMFIRESCU Violeta (numele la naştere: Lăzăroiu; căsătorită Zamfirescu), n. 21 iul. 1920, Craiova. Poetă şi prozatoare. Fiica ofiţerului Sterian Lăzăroiu şi a Ioanei (n. Bumbaru). Şcoala primară şi primele cinci clase de liceu (1931-1936) la Craiova; continuă liceul la „Regina Maria", ultimele clase (VI-VIII), între 1936 şi 1939, când îşi dă bacalaureatul. Studii de drept (neterminate), la Univ. din Bucureşti (1942-1944). Redactor la *Gazeta literară* (1954-1956); la Radio, redactor la emisiunile literare (1956-1959); la rev. *Luceafărul* (1960-1968); din nou la Radio (1968-1969); redactor-şef al redacţiei de poezie la Editura „Eminescu" (1969-1971, când se pensionează). Debut cu poezie în *Viaţa Românească* (1951). Debut editorial cu *Inima omului* (1955). Vol. e axat pe transfigurarea realităţii cu ajutorul portretului, descripţiei şi comentariului liric. Poezia sa, stenic cetăţenească, erotică (aceasta, cea mai rezitentă), e adunată în numeroase culegeri, **Z.** fiind un scriitor prolific: *Rodul pământului* (1957), *Ceasul de slavă* (1960), *Frumuseţe continuă* (1964), *La gură de rai* (1965), *Dragoste* (1968), *Colind de primăvară* (1969), *Poezii 1950-1972* (1972), *Simfonie* (1975), *În aerul vibrând* (1977), *Lacrima pietrei* (1981*), Incandescenţa miezului* (1981), *Zbor de cântec peste nori* (1985) ş. a. A mai scris „poeme dramatice" (*La poarta celor care dorm,* 1970), romane (*Îndrăgostiţii trişti,* 1979; *Surâsul iubirii,* 1984), versuri pentru copii, publicistică pe teme morale şi turistice (*O lume pentru toţi*, 1977).

OPERA: *Inima omului,* versuri, Bucureşti, 1955; *Iarba dragostei,* versuri, Bucureşti, 1957; *Rodul pământului,* versuri pentru copii, Bucureşti, 1957; *Ceasul de slavă,* poezii, Bucureşti, 1960; *Grădina soarelui,* Bucureşti, 1961; *Linişte a vântului,* versuri, Bucureşti, 1963; *Frumuseţe continuă,* versuri, Bucureşti, 1964; *La gură de rai*, versuri, Bucureşti, 1965; *Ziua a şasea,* versuri, Bucureşti, 1966; *Duminecă*, versuri, Bucureşti, 1967; *Dragoste*, versuri, Bucureşti, 1968; *Colind de primăvară*, versuri, Bucureşti, 1969; *Nuntă cu zei,* versuri, Bucureşti, 1969; *La poarta celor care dorm*, poeme dramatice, Bucureşti, 1970; *Poezii pentru copii,* Bucureşti, 1970; *Inia-Dinia,* poezii, Bucureşti, 1971; *Pedeapsă de viaţă lungă,* versuri, Bucureşti, 1972; *Poezii 1950-1972,* Bucureşti, 1972; *Cei de la casa pândarului. Aici ar trebui să intervină muzica,* Bucureşti, 1974; *Simfonie*, versuri, Bucureşti, 1975; *În aerul vibrând*, versuri, Bucureşti, 1977; *O lume pentru toţi,* Bucureşti, 1977; *Îndrăgostiţii trişti*, roman, Bucureşti, 1979; *Trandafirul cerului,* versuri, Bucureşti, 1979; *Lacrima pietrei,* versuri, Bucureşti, 1981; *Incandescenţa miezului,* versuri, Bucureşti, 1981; *Surâsul iubirii,* roman, Bucureşti, 1984; *Zbor de cântec peste nori,* versuri, Bucureşti, 1985; *Abura lumii,* versuri, Bucureşti, 1987; *Floare de suflet,* poem omagiu tovarăşei Elena Ceauşescu, Bucureşti, 1989.

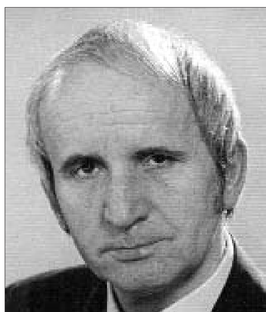
REFERINŢE CRITICE: D. Micu, în *Scânteia tineretului,* nr. 2675, 1957; Al. Piru, Panorama…; N. Ciobanu, în *Gazeta literară,* nr. 29, 1960; C. Baltazar, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1965; A. Martin, în *Gazeta literară,* nr. 25, 1966; Fl. Mugur, în *Viaţa Românească,* nr. 9, 1966; M. N. Rusu, în *Luceafărul*, nr. 19, 1968; Doina Uricariu, *ibidem*, nr. 35, 1977; idem, în *România literară,* nr. 30, 1980; F. Neagu, *A doua carte cu prieteni,* 1985; Adriana Iliescu, în *Viaţa Românească*, nr. 9, 1986; D. Coman, în *Luceafărul*, nr. 1, 1989. **(D. M.)**

ZAMPHIRESCU Mihail, n. 1838 (1839?), Bucureşti – m. 15 iun. 1878, Bucureşti. Poet. Se cunosc puţine date despre ascendenţa lui; se pare că tatăl se numea Zamfir. Liceul la „Sf. Sava", apoi studii incerte (cu sprijinul lui Heliade, spun unele izvoare) de litere şi filosofie la Paris şi Viena (puţin probabile, neatestate documentar). Aproape toată existenţa şi-o petrece ca funcţionar la Eforia spitalelor. Moare într-o casă de sănătate. Colab. la ziarele *România, Dâmboviţa* şi la rev. *Buciumul, Revista Carpaţilor, Revista contimporană, Foaia Societăţii pentru învăţătura poporului român* ş. a. Debutează cu placheta de versuri *Aurora* (1858), urmată de improvizaţia teatrală *Muza de la Borta Rece* (1873), parodiere a junimismului, şi de culegerea *Cântece şi plângeri* (1874). A lăsat două poeme neterminate: *Nebuniada* şi *Bătălia de la Teişani*, un dicţionar de rime ş. a.

OPERA: *Aurora*, versuri, Bucureşti, 1858; *Muza de la Borta Rece*, Bucureşti, 1873; *Cântece şi plângeri*, versuri, Bucureşti, 1874 (ed. II, 1881).

REFERINŢE CRITICE: G. Călinecu, *Istoria*...; P. Cornea, *De la Alexandrescu la Eminescu*, 1966; *I. L. R.*, III, E. Georgescu şi V. Başa, în *Cronica*, nr. 36. 1975; Elena Tacciu, *Romantismul românesc. Un studiu al arhetipurilor*, II, 1985. **(M. Pr.)**

ZANC Grigore, n. 26 ian. 1940, Şigău, jud. Cluj. Prozator. Fiul lui Todor Zanc şi al Mariei (n. Todean), agricultori. Şcoala primară în satul natal (1946-1950); studii elementare (1950-1953) şi liceul la Dej (1953-1956; examene de diferenţă la Liceul pedagogic din Cluj, 1960-1961); licenţiat al Facultăţii de Filosofie a Univ. din Cluj (1964-1969). Învăţător la Gârboul Dejului (1956-1957), Osoiu (1957-1958) şi satul Şigău, jud. Cluj (1960-1962); instructor U.T.C. (1962-1964); şeful subredacţiei Cluj a *Vieţii studenţeşti* (1967-1970); asistent (1969-1974), lector (1974-1990) şi conf. univ. (din 1990) la Catedra de filosofie a Univ. din Cluj; între 1972 şi 1980, instructor la Comitetul judeţean Cluj al P.C.R., secţia cultură şi artă; perfect al jud. Cluj (1990-1996); ministrul culturii (1996); din 2000, senator PSD Cluj, vicepreşedinte al Comisiei de cultură artă şi mijloace de informare. Dr. în filosofie al Univ. din Cluj cu teza *Politicul în concepţia lui Petre Andrei* (1981). A înfiinţat şi condus, în cadrul Facultăţii de Filosofie, Cenaclul „Diotima" (1970-1973). Director fondator al ziarului *Azi,* devenit *Mesagerul transilvan* (1990). Bursier IREX, Statele Unite (1981). Colab. la *Tribuna, Echinox, Amfiteatru, România literară, Vatra, Steaua* etc. Debutează în *Amfiteatru* (1969). Debut în vol. în acelaşi an (1975), cu eseul *Etica spiritului revoluţionar* şi cu romanul *Conul de umbră*, urmat de alte două romane (*Cădere liberă,* 1978; *Careul de fugă,* I-II, 1985-1990). Mai publică eseul *Hamlet, între vocaţie şi datorie morală* (1998) şi un vol. de proză scurtă (*Alb,* 2000). Colaborează la vol. colectiv *Etic şi estetic* (1979). După o idee din *Cădere liberă* scrie scenariul filmului *Probleme personale*. Personajul său se defineşte prin alianţa obsesiei politice cu drama erotică. Premiul Uniunii Scriitorilor (1976; 1999).

OPERA: *Etica spiritului revoluţionar*, Bucureşti, 1975; *Conul de umbră*, roman, Cluj-Napoca, 1975 (ed. II, 1992); *Cădere liberă*, roman, Cluj-Napoca, 1978 (ed. II, 1995); *Careul de fugă*, I-II, roman, Cluj-Napoca, 1985-1990 (altă ed., 2000); *Hamlet, între vocaţie şi datorie morală,* eseu, Cluj-Napoca, 1998 (ed. II, 2002); *Alb,* proză scurtă, Cluj-Napoca, 2000.

REFERINŢE CRITICE: I. Maxim, în *Orizont*, nr. 21, 1976; N. Ciobanu, în *Luceafărul*, nr. 11, 1976; L. Ulici, în *România literară*, nr. 9, 1976; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 30, 1976; P. Poantă*, Radiografii*, I, 1978; N. Ciobanu*, Însemne ale modernităţii*, II, 1979; Irina Petraş, în *România literară*, nr. 43, 1979; (D. C.) Mihăileanu, în *Luceafărul*, nr. 4, 1979; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 35, 1985; I. Simuţ, în *Familia*, nr. 3, 1986; L. Ulici, în *România literară*, nr. 24, 1987; Mikó Ervin, *Întâlnire cu anul 2000*, 1989; P. Poantă, în *Tribuna,* nr. 4, 1995; T.-D. Savu, în *Steaua,* nr. 1-2; 5, 1995; C. Căliman, *Istoria filmului românesc,* 2000. **(I. S.)**

ZANCA Andrei (pseud. lui Andrei Carol Sofalvi), n. 13 sept. 1952, Sighişoara. Poet şi traducător. Fiul lui Andrei Sofalvi, muncitor, şi al Olgăi (n. Zanca). Absolvent al Şcolii generale nr. 1 şi al Liceului nr. 1 (azi „Mircea Eliade"), din Sighişoara. Studii postliceale (1971-1974) în cadrul Acad. Comerciale din Bucureşti. Între 1974 şi 1978, muncitor la „Gaz metan" Sighişoara. Absolvent al Facultăţii de Filologie, secţia germană-română, a Univ. din Cluj (1978-1982). Studii la Univ. din Freiburg (1992-1995); diploma: referent de specialitate la comunitatea Europeană. Prof. la Sighişoara (1982-1991). Redactor pentru Germania la rev. *Vatra* (din 1992), *Poesia*, Iaşi (din 1999) şi *Euphorion*, Sibiu (din 2002); redactor la rev. *Casa* din Jagstzell. Debutează (1978) în *Echinox* (sub numele real – Andrei Sofalvi), iar editorial în *Caietul debutanţilor* 1980-1981 (1983). În 1984 îi apare vol. *Poemele Nordului*. Colaborează, cu poeme şi trad., la rev. *Echinox* (al cărei redactor a fost în perioada studenţiei), *Vatra, România literară, Viaţa studenţească, Amfiteatru, Tribuna, Contemporanul* ş. a. Premiul pentru poezie al oraşului Cluj şi Premiul I la Colocviul Naţional Studenţesc de la Iaşi pe 1980; Premiul special al rev. *Viaţa studenţească* şi *Amfiteatru* pe 1981; Premiul Univ. din Cluj (pentru eseistică) şi premiul rev. *Viaţa studenţească* pe 1982. Poezia lui **Z.** trăieşte dintr-o virulenţă perceptivă care anamorfozează expresionist notaţiile cotidiene, desfigurându-le prin intermediul angoasei.

OPERA: *Caietul debutanţilor 1980-1981,* Bucureşti, 1983; *Poemele Nordului,* Bucureşti, 1984; *Un străin în bârlogul lupilor,* versuri, Braşov, 1993; *Elegiile din Regensburg*, versuri, Târgu Mureş, 1994; *Euroblues,* versuri, Sibiu, 1995; *Dupăamiază cu branduardi,* versuri, Braşov, 1997; *Waisenmauer*, versuri, Leonberg, 1999; *Nopţile franciscane,* versuri, Cluj-Napoca, 2001; *Suitele transilvane*, versuri, Botoşani, 2001; *Cei ce-n inimă-s desculţi,* versuri, Timişoara, 2003; *După ani, după noi,* eseuri/interviuri, Bucureşti, 2003; *Nopţi lungi, zile* scurte, *versuri*, München, 2003. Traduceri: I. Bacher, *Să stăpâneşti umbra păsării,* Piteşti, 2000; R. Kunze, *O zi pe acest pământ,* Piteşti, 2000; R. Reschika, *Apocaliptica în creaţia lui Paul Celan,* Piteşti, 2000; R. Wagner, *Creta neagră,* Piteşti, 2000; I. Brender, *Joc tăcut cu bilele de sticlă,* Piteşti, 2001; W. Duersson, *Cui să-i mai fie verde*, Piteşti, 2001; D. Schlesak, *Există o viaţă după moarte,* Piteşti, 2001; W. Duersson, *Umbra vândută,* Cluj-Napoca, 2002.

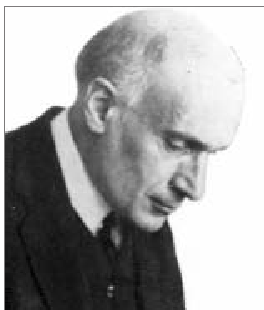
REFERINŢE CRITICE: D. Mureşan, în *Vatra*, nr. 9, 1983; M. Papahagi, în *Tribuna*, nr. 6, 1985; R. G. Ţeposu, în *Flacăra*, nr. 16, 1985; Alex. Ştefănescu, în *Vatra*, nr. 5, 1985; Cornel Moraru, în *Vatra*, nr. 5, 1985; M. Sin, în *Vatra*, nr. 5, 1985; Gh. Perian, în *Steaua*, nr. 2, 1986; G. Vulturescu, în *Vatra*, nr. 3, 1995; C. Moraru, în *Vatra*, nr. 3, 1995; Al Cistelecan, în *Luceafărul*, nr. 43, 1995; A. Pantea, în *Familia*, nr. 6, 1996; I. Mureşan, în *Tribuna*, nr. 10, 1996; Gh. Perian, *Scriitori români postmoderni*, 1996; I. Pop, *Pagini transparente*, 1997; T. Popescu, în *Steaua*, nr. 7, 1997; Ov. Moceanu, *Experienţa lecturii,* 1997; G. Dorian, în *Convorbiri literare,* nr. 10, 2001. **(Al. Cs.)**

ZARESCU Elena, n. 5 nov. 1933, satul Popeşti-Deal, com. Bleici, jud. Argeş. Poetă. Fiica lui Florea Zarescu şi a Mariei (n. Niţu), agricultori. Şcoala generală în com. Blidari (fostă Bleici) între 1941 şi 1948; un an de gimnaziu în com. Costeşti, jud. Vâlcea (1948-1949), apoi Şcoala profesională de confecţii din Curtea de Argeş (1949-1951); urmează Facultatea Muncitorească (echivalentă cu studiile medii) la Univ. din Bucureşti (1953-1955) şi Facultatea de Pedagogie-Filologie a Institutului Pedagogic de patru ani din Bucureşti (1955-1959). Muncitoare la Fabrica de confecţii Bucureşti (1951-1952); salariată la Sectorul tineret al capitalei (1952-1954); educatoare/pedagog la Grupul Şcolar Profesional şi Tehnic din Bucureşti (1954-1955); prof. la Şcoala generală din Foleştii de Sus (Horezu), jud. Argeş (1959-1960), apoi în localitatea Copaciu (Drăgăneşti) între 1960 şi 1961; asistent la Facultatea de ziaristică din Bucureşti (1961-1967; 1972-1990); prof. la Liceul industrial de construcţii de maşini (1967-1970) şi la Liceul „Unirea" din Bucureşti (1970-1972). Colab. la *Luceafărul*, *Argeş*, *România literară*, *Steaua*, *Convorbiri literare*, *Al cincilea anotimp* etc.

Debutează în *Luceafărul* (1966). Debut editorial cu vol. de poezie *Nordice* (1971). Prezentă în antologiile *Poezie. Proză*, II (1969), *Gândind ode patriei* (1977), *Semnul că nu cunoaştem eclipsa* (1978), *Antologia Unirii* (1983) şi *Imnele cărţii* (1998).

OPERA: *Nordice*, versuri, Bucureşti, 1971; *O tăcere adaos*, versuri, Bucureşti, 1975; *Poeme*, Bucureşti, 1977; *Solaria*, versuri, Bucureşti, 1982; *Ora de taină*, versuri, Oradea, 1997.

REFERINŢE CRITICE: D. Mănucă, în *Iaşul literar*, nr. 11, 1966; idem, *ibidem*, nr. 3, 1967; P. Dugneanu, în *România literară*, nr. 24, 1975; M. Virgil, în *Steaua*, nr. 7, 1975; V. Frunză, în *Luceafărul*, nr. 47, 1977; Gh. Bulgăr, în *Steaua*, nr. 10, 1982; C. Ivănescu, în *Luceafărul*, nr. 46, 1982; M. Blaga, în *Al cincilea anotimp*, nr. 11, 1997; Gloria Lăcătuşu, *ibidem*, nr. 3, 1999; I. Lazăr, în *Povestea vorbei*, nr. 1, 2000. **(A. S.)**

ZARIFOPOL Paul, n. 30 nov. 1874, Iaşi – m. 1 mai 1934, Bucureşti. Eseist şi critic. Fiul proprietarului Paul Zarifopoulo şi al Elenei (n. Culiano). Absolvă şcoala secundară la „Institutele Unite" din Iaşi; între 1892 şi 1898 urmează cursurile Facultăţii de Litere a Univ. din acelaşi oraş. În 1897 debutează în *Arhiva* lui A.D. Xenopol cu un comentariu (*H. D'Arbois de Jubanville, Deux manières d'écrire l'histoire – Critique de Bossuet, d'Augustin Thierry et de Fustel de Coulanges*, Paris, 1896). Pleacă în Germania pentru studii de filologie şi filosofie, luându-şi doctoratul la Halle (1904) cu o disertaţie despre trubadurul francez Richard de Fournival. Căsătorit cu Ştefania Dobrogeanu-Gherea se stabileşte la Leipzig, unde se încheagă prietenia cu I.L. Caragiale (care venea deseori la Berlin), decisivă pentru formaţia criticului. Între 1908 şi 1911 colaborează la rev. müncheneză *Süddeutsche Monatshefte*. În 1915 se întoarce în ţară unde, ruinat din pricina devalorizării monetare de după război, trăieşte din colab. la *Cronica* lui T. Arghezi, *Viaţa Românească, Adevărul literar şi artistic, Hanul Samariteanului* etc. În pofida lipsurilor materiale, refuză sistematic oferta lui G. Ibrăileanu de a ocupa o catedră la Univ. ieşeană. Se retrage la Sinaia, unde traduce şi prefaţează o antologie de nuvele fantastice (*Vedenii*, 1924). O parte dintre eseuri le adună în culegerile *Din registrul ideilor gingaşe* (1926), *Despre stil* (1928), *Artişti şi idei literare române* (1930), *Încercări de precizie literară* (1931). În 1928 se mută la Bucureşti. Întocmeşte ed. critică a *Operelor* lui I.L. Caragiale, din care apar primele trei vol. (1930, 1931, 1932) – lucrare distinsă în 1932 cu Premiul SSR pentru ed. critice. Numit, în 1933, redactor-şef la *Revista Fundaţiilor Regale*, moare de un atac de cord în anul următor când apare, postum, vol. său cel mai important, *Pentru arta literară*, calificat drept „un model de înţelegere precisă a valorilor şi de ordonare a lor" (M. Sebastian). Moralist şi critic, în primul rând, al mentalităţii culturale interbelice, lipsit de complexe în faţa literaturilor străine, **Z.** prelungeşte criticismul junimist; el continuă în acelaşi timp – prin aliajul dintre scepticismul motivat filosofic şi ironic trădează un temperament meridional – spiritul marelui său prieten I. L. Caragiale, dar manifestat acum sub forma, memorabilă, a eseului.

OPERA: *Kritischer Text der Lieder Richards de Fournival, Inaugural Dissertation*, Halle, 1904; *Din registrul ideilor gingaşe*. Pagini alese pentru a ţine la curent pe tinerii cultivaţi şi serioşi, Bucureşti, 1926; *Despre stil*. Note şi exemple, Bucureşti, 1928; *Artişti şi idei literare române*, Bucureşti, 1930; *Încercări de precizie literară*, Bucureşti, 1931; *Pentru arta literară*, Bucureşti, 1934; *Pentru arta literară,* I-II, ed. îngrijită, note, bibliografie şi studiu introductiv de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1971; *Paul Zarifopol în corespondenţă*, ed. îngrijită de Al. Săndulescu, R. Săndulescu, pref. şi note de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1987; *Eseuri*, ed. îngrijită de Al. Săndulescu şi R. Săndulescu, studiu introductiv, argument şi note de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1988; *Marxism amuzant.* Eseuri cenzurate, ed. şi pref. de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1992; *Pentru arta literară*, I-II, ed. şi pref. de Al. Săndulescu, Bucureşti, 1997-1998; *Încercări de precizie literară,* ed. de Al. Săndulescu, studiu introductiv de Al. Paleologu, Timişoara, 1998. Traduceri: *Vedenii,* povestiri fantastice, trad. şi pref. de ~, Bucureşti, 1924.

REFERINŢE CRITICE: E. Ionescu, în *Discobolul*, dec. 1932; M. Sebastian, în *Revista*

Fundaţiilor Regale, nr. 11, 1934; M.Eliade, în *Revista Fundaţiilor Regale* nr. 3, 1935; Ş. Cioculescu, *Corespondenţa dintre I.L.Caragiale şi Paul Zarifopol*, 1935; E. Lovinescu, *Ist. lit. rom*, cont., 1937; G. Călinescu, *Istoria*...; E. Lovinescu, *Titu Maiorescu şi posteritatea lui critică*, 1943 E.Simion, *Orientări în literatura contemporană*, 1965; P. Constantinescu, *Scrieri*..., II, 1969; G. Ibrăileanu, *Campanii*, 1971; M. Muthu,*Orientări critice*, 1972; Al. Săndulescu, în *România literară* nr. 6, 1972; M. Zaciu, *Ordinea*...; I. D. Gherea, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1974; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 48, 1974; Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura* III; Al. Paleologu, în *Convorbiri literare*, nr. 2; 3, 1976; V. E. Maşek, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1978; Al. Paleologu, în *Manuscriptum*, nr. 2, 1978; idem, *Ipoteze de lucru*, 1980; V. E. Maşek, în *Manuscriptum*, nr. 1, 1980; N. Manolescu, în *România literară*, nr. 12, 1980; C. Trandafir, *Paul Zarifopol*, 1981; T. Vârgolici, în *Contemporanul,* nr. 18, 1981; M. Muthu, *Paul Zarifopol între fragment şi construcţie*, 1982; I. Negoiţescu, *Istoria*..., 1991; Al. Săndulescu, în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 4, 1994; *Paul Zarifopol* comentat de H. Zalis, 1995; M. Muthu, *Cântecul lui Leonorado*, 1995; Gh. Grigurcu, în *România literară*, nr. 46, 1997; N. Manolescu, în *România literară,* nr. 25, 2003. **(M. Mt.)**

ZAVATI Gardner Mariana (numele la naştere: Mariana Carmen Zavati), n. 19 ian. 1952 (în acte: 20 ian. 1952), Bacău. Poetă. Fiica lui Constantin Zavati, prof. de chimie, şi a Iuliei (n. Bucur), farmacistă. Şcoala generală (1959-1967) şi liceul (1967-1971) la Bacău; licenţiată a Facultăţii de Filologie a Univ. „Al. I. Cuza” din Iaşi, secţia engleză-franceză (1971-1975). În 1979 e numită prin concurs asistent universitar; în 1980 se stabileşte în Anglia, în urma căsătoriei cu prof. John Edward Gardner. Cursuri postuniversitare la Essex Institute of Higher Education (1982; 1983; 1986), Leeds University (1986-1987), Goethe Institut, Rosenheim, Germania (1991) şi Regent's College: Centre for Information Teaching Language and Research, Londra (1992). Prof. la Liceul metalurgic Internat din Iaşi (1975-1976); asistentă la cursul practic de lb. engleză, cu jumătate de normă, la Univ. din Iaşi (1975-1976); prof. la Liceul teoretic „Mihai Eminescu” (1976-1977); prof. la Bacău (1977-1980) şi asistentă titulară la lb. engleză (1978), la Univ. din acelaşi oraş; lector de lb. franceză, cu jumatate de normă, la Univ. populară din Comitatul Essex, Anglia; prof. de franceză, latină, germană, spaniolă şi italiană la licee de stat şi particulare din Comitatele Essex şi Norfolk (1981-2000). Colab. la *Dialog*, *Cetatea culturală*, *Origini*, *Orizont* (Bacău) etc. Prezentă în antologiile de poezie *Between a Laugh and a Tear* (1996), *Light of the World* (1997), *The Sounds of Silence* (1998), *A Blossom of Dream* (1998), *A Celebration of Poets* (1998), *Poezia pădurii*, V (1999), *Eastern Voices* (2001) etc. Debutează în rev. *Orizont* a Liceului teoretic „Vasile Alecsandri” din Bacău (1967). Debut editorial cu vol. de poezii în lb. engleză *Whispers* (1998). Premii pentru poezie obţinute în Marea Britanie şi Statele Unite.

OPERA: *Whispers*, versuri, Stibbington, Marea Britanie, 1998; *The Journey*, versuri, Stibbington, Marea Britanie, 1999; *Watermarks*, versuri, Stibbington, Marea Britanie, 2000; *Poezii*, Manheim, Germania, 2000; *Travellers/Călători*, versuri, ed. bilingvă româno-engleză, Norcross, Georgia, Statele Unite, 2001; *The Spinning Top*, versuri, Stibbington, Marea Britanie, 2001; *Pilgrims/Pelerini*, versuri, ed. bilingvă româno-engleză, Cluj-Napoca, 2002; *The Remains of the Dream Catcher*, versuri, Stibbington, Marea Britanie, 2002.

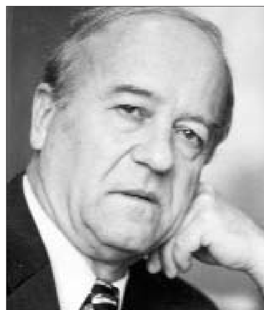
REFERINŢE CRITICE: R. Marina, în *Al cincilea anotimp*, nr. 12, 1998; M. Blaga, *ibidem*, nr. 4, 2000; E. Budau, în *Ateneu*, nr. 3, 2000; C. Cubleşan, în *Cetatea culturală*, nr. 8, 2001; Al. Fl. Ţene, în *Ateneu*, nr. 38, 2001; G. Băjenaru, *Cititor în exilul creator*, 2001; I. Iancu, în *Minimum* (Israel), nr. 187, 2002; E. Iacob, *Culisele memoriei*, 2002; Gr. Grigorescu, în *Literatura şi arta*, nr. 31, 2002; Al. Sfârlea, în *Al cincilea anotimp*, nr. 2-3, 2002; Al. Florin Ţene, în *Ateneu*, nr. 6, 2002. **(A. S.)**

ZAVERGIU Mihai, n. 21 mart. 1894, com. Oltina, jud. Constanţa – m. 31 ian. 1985, Bucureşti. Prozator. Fiul lui Iancu Zavergiu, comerciant, şi al Ioanei (n. Iorga). Cursul primar în com. natală; seminarul „Veniamin Costache” din Iaşi (1907-1915). Studii de pediatrie şi medicină preventivă la Paris (1916-1917). Urmează Institutul Medico-Militar până în 1919, apoi Facultatea de Medicină din Iaşi şi Bucureşti, absolvită în 1922. Asistent univ. la Institutul Medico-Legal (1922-1925). Medic de domiciliu la Asoc. Invalizilor de Război din Bucureşti (1923-1930). Medic primar la spitalul dr. I. Cantacuzino şi inspector general cu delegaţie la Centrul de Medicină Preventivă (1930-1944). Desfăşoară o bogată activitate ştiinţifică în domeniul medicinei social-preventive. Debutează în literatură cu vol. *Viaţa de student* (1923), semnat cu pseud. Marcel Olin. Sub acelaşi nume publică: *Femeia isterică* (1925), *Amor de vagabond* (1927) şi *Femeia pătimaşă* (1928). *Eroare medicală sau sinucidere?* (1936) este singurul vol. semnat Mihail Zavergiu. Mai multe piese de teatru (*Virusurile, Destinul, O catedră universitară, Jurnalul unui medic, După 217 zile, Moşierul industriaş* şi *Exuberanţa tinereţii*) au rămas în ms.

OPERA: *Viaţa de student*, roman, Bucureşti, 1923; *Femeia isterică*, roman, Bucureşti, 1925; *Amor de vagabond*, roman, Bucureşti, 1927; *Femeia pătimaşă*, roman, Bucureşti, 1928; *Eroare medicală sau sinucidere?*, roman, Bucureşti, 1936.

REFERINŢE CRITICE: ***, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 835, 1936; L., în *Adevărul*, nr. 16 229, 1936; ***, în *Dimineaţa*, nr. 10 758, 1936; Gh. Corneanu, în *Dimineaţa*, nr. 10 776, 1936; C. C., în *Rampa*, nr. 5 668, 1936; V. Carianopol, în *Dreptatea*, nr. 2 741, 1936; V. Damaschin, în *Viaţa literară*, 15-25 febr. 1937; A. D., în *Epoca*, nr. 2 372, 1937; V. Cataramă, în *Însemnări ieşene*, nr. 7, 1937. **(A. S.)**

ZĂINESCU A.[urel] I.[on], n. 22 oct. 1939, Dara Pietroasele, jud. Buzău – m. 14 apr. 2004, Bucureşti. Poet. Şcoala pedagogică din Buzău (1957). Facultatea de Filologie a Univ. din Bucureşti (1962). Debut cu publicistică în rev. *Luceafărul* (1958). Debut editorial cu vol. de versuri *Zeii neatenţi* (1967), urmat de *Recviem într-un cimitir de maşini* (1969), *În zale albe* (1971), *Grădinile ascunse* (1974), *Legea viei* (1976), *E un copac frumos pământul ţării* (1977), *Abatoarele de greieri* (1984), *Poeme* (1985). A mai semnat vol. de publicistică *Tinerii* (1971).

OPERA: *Zeii neatenţi*, versuri, Bucureşti, 1967; *Recviem într-un cimitir de maşini*, versuri, Bucureşti, 1969; *În zale albe*, versuri, Bucureşti, 1971; *Tinerii*, însemnări, Bucureşti, 1971; *Grădinile ascunse*, versuri, Bucureşti, 1974; *Legea viei*, versuri, Bucureşti, 1976; *E un copac frumos pământul ţării*, versuri, Bucureşti, 1977; *Abatoarele de greieri*, versuri, Bucureşti, 1984; *Poeme*, Bucureşti, 1985.

REFERINŢE CRITICE: (D. C.) Mihăilescu, în *Luceafărul*, nr. 43, 1980; A. Silvestri, în *Luceafărul*, nr. 49, 1984; C. Tuchilă, în *România literară*, nr. 43, 1985; Roxana Sorescu, în *România literară*, nr. 26, 1986; E. Manu, *ibidem*, nr. 46, 1987; Z. Sângeorzan, în *Cronica*, nr. 39, 1988; G. Arion, în *Flacăra*, nr. 41, 1989; H. Zalis, în *România literară*, nr. 42, 1989; Fl. Popescu, în *Contemporanul,* nr. 4, 2003. **(I. Pt.)**

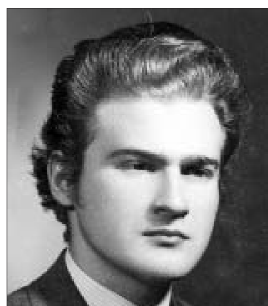

ZĂRNESCU Constantin, n. 24 mart. 1949, Zărneşti, jud. Vâlcea. Prozator. Fiul lui Costică Zărnescu, tehnician veterinar, şi al Anei (n. Lixăndrescu). Studii elementare în com. Lăpuşata; Liceul „Al. I. Cuza” din Horezu (1963-1967); licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj (1967-1972). Redactor la rev. Tribuna (1972-1999). Colab. la *Echinox, Vatra Steaua, Contemporanul, România literară, Apostrof* etc. Debutează în *Tribuna* (1971), cu un fragment de roman. Autorul piesei

Regina Iocasta (premiera la Teatrul Naţional din Târgu Mureş, 28 febr. 1991). Debut editorial cu romanul *Clodi Primus* (1974), urmat de *Meda, mireasa lumii* (1979), *Ieşirea la mare* (1985) şi *Ziua zilelor* (2002). A publicat mai multe vol. despre Brâncuşi: *Aforismele lui Brâncuşi* (1980), *Brâncuşi, cioplitorul în duh* (2001), *Brâncuşi şi Transilvania* (2001). Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor (1975); Premiul de dramaturgie la Festivalul Naţional de teatru „I. L. Caragiale" (1991).

OPERA: *Clodi Primus*, roman, Cluj-Napoca, 1974; *Meda, mireasa lumii,* roman, Cluj-Napoca, 1979; *Aforismele lui Brâncuşi*, Cluj-Napoca, 1980 (ed. II, 1994); *Ieşirea la mare*, roman, Cluj-Napoca, 1985; *Teii înfloresc pentru Irina,* roman pentru copii şi adolescenţi, Cluj-Napoca, 1992; *Să nu te laşi scris,* proză scurtă, Bucureşti, 1993; *Brâncuşi, cioplitorul în duh,* antologie de aforisme, Iaşi, 2001; *Brâncuşi şi Transilvania,* Cluj-Napoca, 2001; *Brâncuşi şi civilizaţia în imagini,* Cluj-Napoca, 2001; *1 Decembrie – Ziua zilelor,* roman, Cluj-Napoca, 2002; *Principele Dracula, Doctor Faustus şi Machiavelli,* eseu, Cluj-Napoca, 2002; *Dracula în Carpaţi,* teatru, Cluj-Napoca, 2002.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară*, nr. 35, 1974; I. Lungu, în *Tribuna*, nr. 20, 1975; L. Alexiu, în *Amfiteatru*, nr. 6, 1975; I. Marcoş, în *Tribuna*, nr. 27, 1975; V. Bugariu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1975; Val Condurache, în *Convorbiri literare*, nr. 12, 1979; C. Ungureanu, în *Orizont*, nr. 4, 1980; Mircea Popa, în *Tribuna*, nr. 3, 1980; I. Tătaru, în *Contemporanul*, nr. 10, 1981; C. Moraru, în *Vatra*, nr. 9, 1981; Val Condurache, în *România literară*, nr. 5, 1981; I. Holban, în *România literară*, nr. 46, 1986; A. Cosma, în *Vatra*, nr. 9, 1986; N. Steinhardt, în *Vatra*, nr. 2, 1989; idem, *Monologul polifonic,* 1991; O. Pecican, în *Tribuna,* nr. 9, 1993; A. Ţion, în *Piaţa literară,* nr. 4, 2002; Mircea Popa, în *Adevărul de Cluj,* 29 mart. 2002. **(A. S.)**

ZĂRNESCU Narcis, n. 11 nov. 1948, Câmpulung-Muscel, jud. Argeş. Eseist şi traducător. Licenţiat al Facultăţii de Lb. şi Literaturi Străine a Univ. din Bucureşti (1971). Asistent la Institutul de Învăţământ Superior din Piteşti (1974-1989); redactor, redactor-şef şi director la diverse publicaţii din Bucureşti (1989-1994); consilier parlamentar la Camera deputaţilor, direcţia de integrare euro-atlantică (1995-2000) şi direcţia generală de relaţii internaţionale (din 2003); conferenţiar la Facultatea de Lb. Străine a Univ. „Spirtu Haret" din Bucureşti (din 1999). Dr. în filologie (1983) şi în ştiinţe economice (2001). Colab. la *Argeş, Viaţa Românească, România literară, Luceafărul, Săptămâna, Limbă şi literatură* etc. Debutează cu o trad. din scriitorul japonez Y. Mishima, în *România literară* (1971). Debut editorial cu monografia *Stendhal* (1980). A mai publicat vol. *La Renaissance. La poésie franşaise,* Bucureşti, 1999. Trad. din J. Soustelle, T. B. de Sahagun, E. Gevenois, Th. Laqueur etc.

OPERA: *Stendhal,* monografie, pref. de G. Ţepelea, Bucureşti, 1980; *La Renaissance. La poésie franşaise,* Bucureşti, 1999. Traduceri: J. Soustelle, *Olmecii: cea mai veche civilizaţie a Mexicului,* Bucureşti, 1982; F. B. Sahagun, *Istoria generală a lucrurilor din Noua Spanie,* pref., trad., note şi comentarii de ~, Bucureşti, 1989 (altă ed., 1998); M. Perrot, coordonator, *De la Revoluţia franceză la primul război mondial,* Bucureşti, 1997; E. Gevenois, *Vocea liniştii sufleteşti ca răspuns la vocea neliniştii,* Bucureşti, 1998; Th. Laqueur, *Corpul şi sexul: de la greci la Freud,* Bucureşti, 1998; Viviana Celan, *Paradigme abstracte/ Paradigmes abstraits,* versiunea franceză de ~, Bucureşti, 2001. **(A. S.)**

ZBÂRCIOG Vlad, n. 22 dec. 1943, satul Horodişte, jud. Bălţi. Poet, eseist şi prozator. Fiul lui Ion Zbârciog şi al Anicăi (n.?), ţărani. Clasele primare în satul natal, apoi Şcoala agricolă de la Saharna, raionul Rezina; şcoala medie în satul Zăicani, raionul Râşcani, absolvită în 1963; după studii la Şcoala de medicină din Tiraspol, se înscrie la Facultatea de Filologie şi Ziaristică a Univ. din Chişinău (1968-1973). Redactor la Televiziune; redactor-şef de secţie la rev. *Cultura* şi *Literatura şi arta*. Debutează cu versuri în *Tinerimea Moldovei* (1965). Publică vol. de poezii (*Încercarea de foc*, 2000; *Treci ca o lumină*, 2001), proză scurtă (*Flăcări albastre, portocalii...*, 1976; *Oraşul de la capătul*

pământului, 1984; *Lumina rămâne*, 2001), eseuri (*Poemele sufletului*, 1978; *Vămi pentru valorile sufletului*, 1989; *A patra dimensiune*, 1990) şi romane (*Conul de umbră*, 1990; *Suntem ca o poveste*, 1999; *Orizontul pierdut*, 2003). Prezent în antologia *Dintre sute de catarge* (1974).

OPERA: *Flăcări albastre, portocalii...*, proză scurtă, Chişinău, 1976; *Poemele sufletului*, eseuri, Chişinău, 1978; *Ţărmul din suflet*, proză scurtă, Chişinău, 1981; *Oraşul de la capătul pământului*, proză scurtă, Chişinău, 1984; *Semănători de lumină*, eseuri şi schiţe literare, Chişinău, 1984; *Vămi pentru valorile sufletului*, esuri, Chişinău, 1989; *Conul de umbră*, roman, Chişinău, 1990; *A patra dimensiune*, eseuri, în colab. cu Lucia Purice, Chişinău, 1990; *Loc sub soare*, în lb. rusă, proză scurtă, Chişinău, 1991; *Suntem ca o poveste*, roman, Iaşi, 1999; *Încercarea de foc*, versuri, Timişoara, 2000; *Lumina rămâne*, proză scurtă, Timişoara, 2001; *Treci ca o lumină*, versuri, Chişinău, 2001; *Orizontul pierdut*, roman, Timişoara, 2003; *Istoria Moldovei falsificată de Vasile Stati*, Chişinău, 2003; *Mihai Cimpoi sau dreapta cumpănă românească*, Chişinău, 2003. **(A. S.)**

ZEHAN Eugen, n. 27 iul. 1938, comuna Gâdinţi, jud. Neamţ. Prozator. Absolvent al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia engleză (1962). Debutează în suplimentul literar „Povestea vorbei” al rev. *Ramuri* din Craiova (1966). Debut editorial cu vol. de proză scurtă *Cerul de dincolo* (1969). Colaborează la *Ramuri, Luceafărul, Tribuna, Steaua* etc. şi publică romane axate pe problemele generaţiei tinerei (*Mlaştina*, 1971; *O partidă de remi*, 1974; *Pasul de cadril*, 1980; *Studenţii*, I-II, 1977-1981; *Tăculete nelinişti*, 1979). Traduce din F. Norris.

OPERA: *Cerul de dincolo*, nuvele, Bucureşti, 1969; *Mlaştina*, roman, Bucureşti, 1971; *O partidă de remi*, roman, Cluj, 1974; *Studenţii*, roman, I-II, Cluj-Napoca, 1977-1981; *Tăcutele nelinişti*, roman, Bucureşti, 1979; *Pasul de cadril*, roman, Bucureşti, 1980; *Prins în capcană*, jurnal, Bucureşti, 1989. Traduceri: F. Norris, *O întâmplare în San Francisco*, trad. de ~, Bucureşti, 1973.

REFERINŢE CRITICE: A. Jucan, în *Steaua*, nr. 6, 1970; A. Savu, în *Viaţa Românească*, nr. 8, 1970; D. Dumitriu, în *România literară*, nr. 52, 1977. **(E. N.)**

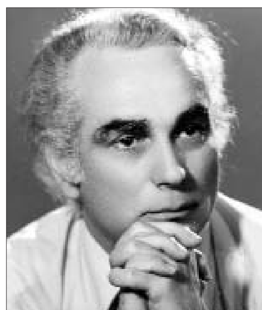

ZELETIN C. D. (pseud. lui Constantin Dimoftache), n. 13 apr. 1935, Burdusaci, jud. Bacău. Poet, eseist şi traducător. Descendent al unei vechi familii răzeşeşti care a dat numeroşi învăţători şi preoţi. Tatăl – Nicolae Dimoftache, preot, mama – Maria (n. Ţarălungă). Colegiul „Gheorghe Roşca Codreanu” din Bârlad (1952); ca licean participă la şedinţele Soc. literare „Academia bârlădeană”, înfiinţată de poetul G. Tutoveanu (1915). Urmează Facultatea de Medicină din Bucureşti (absolvită în 1959). Dr. în ştiinţe medicale, specialitatea fiziologie (1974). Medic la Hunedoara şi Mangalia, apoi asistent la Catedra de biofizică a Facultăţii de Medicină din Bucureşti (prof., din 1993). Publică lucrări de specialitate în rev. din ţară şi străinătate. Debut literar cu poezie în *Luceafărul* (1960), în împrejurări favorizate de Vianu şi Perpessicius. Debut editorial cu tălmăcirea *Sonetelor* lui Michelangelo (1964). Bogată activitate de trad. din poezia renascentistă italiană şi din marea poezie franceză modernă. Vol. de versuri (*Călătorie spre transparenţă,* 1977; *Andaluzia,* 1986) indică, într-o selecţie riguroasă, un poet cultivat, adept al formelor clasice de expresie al căror rafinament convine spiritului introspectiv al poetului. A mai publicat vol. de eseuri (*Respiro în amonte,* 1995; *Gaură-n cer,* 1997; *Amar de vreme,* 2001) şi aforisme (*Ideograme pe nisipul coridei,* 1982; *Adagii*, 1999). Ed. din Al. Tzigara-Samurcaş, Şt. Zeletin etc. Premiul de carte Edinburg, Anglia (1965); Premiul Asoc. Scriitorilor din Bucureşti (1975); Premiul Uniunii Scriitorilor (1991).

OPERA: *Neapole*, Bucureşti, 1973; *Călătorie spre transparenţă*, versuri, Bucureşti, 1977; *Ideograme pe nisipul coridei*, Bucureşti, 1982; *Andaluzia,* versuri, Bucureşti, 1986; *Respiro în amonte,* istorie literară şi eseuri, Bucureşti, 1995;

Gaură-n cer, tablete, Bucureşti, 1997; *Adagii,* aforisme, Bucureşti, 1999; *Amar de vreme,* eseuri, Bucureşti, 2001; *Ştefan Zeletin. Contribuţii documentare,* Bacău, 2002. Traduceri: Michelangelo, *Sonete*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1964; *Lirica Renaşterii italiene*, în româneşte şi pref. de ~, Bucureşti, 1966; Charles Baudelaire, *Florile Răului*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1968; Valmiki, *Ramayana*, I-II, trad. versurilor de G. Coşbuc şi ~, Bucureşti, 1968; *Sonetul italian în Evul Mediu şi Renaştere*, trad., pref. şi note de ~, Bucureşti, 1970; Alessandro Parronchi, *Michelangelo sculptor,* în româneşte de ~, Bucureşti, 1970; Romain Rolland, *Viaţa lui Michelangelo*, în româneşte de ~, Bucureşti, 1971; *Hedy Löffler*, Bucureşti, 1973 (album); Michelangelo*, Sonete şi crâmpeie de sonet,* alcătuire ed., tălmăcirea, pref. şi comentariile de ~, Bucureşti, 1975; Michelangelo Buonaroti, *Scrisori*, urmate de *Viaţa lui Michelangelo* de Ascanio Condivi, I-II, trad., antologie, note şi pref. de ~, Bucureşti, 1979; *Lirica franceză modernă*, florilegiu alcătuit, tradus, adnotat, cu o postfaţă de ~, Bucureşti, 1981 (ed. revizuită, Târgovişte, 2003); Michelangelo, *Poezii. Opera omnia,* trad., pref., tabel cronologic, note şi comentarii de ~, Bucureşti, 1986; Charles Baudelaire, *Florile răului,* trad. de ~, Bucureşti, 1991 (ed. revizuită, Târgovişte, 2003); Michelangelo, *Quindici sonetti/Cincisprezece sonete,* ed. bibliofilă, Bucureşti, 1992; *Sonetul în zorii, amiaza şi amurgul Renaşterii italiene,* trad. de ~, Târgovişte, 2002; P. Verlaine, *Poèmes/Poezii,* trad. de St. O. Iosif şi ~, Târgovişte, 2002.

REFERINŢE CRITICE: Perpessicius, *Alte menţiuni...*, III; E. Papu, în *România literară*, nr. 43, 1968; T. Vianu, *Corespondenţă*, 1970; C. Pricop, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1976; Dan Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 14, 1976; L. Ulici, în *România literară*, nr. 46, 1977; N. Nicolescu, în *Ateneu*, nr. 1, 1978; E. Manu, în *România literară*, nr. 17, 1978; Al. Piru, în *Luceafărul*, nr. 3, 1978; I. Al. Angheluş, în *Tribuna*, nr. 12, 1978; Dan Grigorescu, în *Contemporanul*, nr. 40, 1981; E. Manu, în *România literară*, nr. 31, 1983; L. Ulici, *ibidem*, nr. 4, 1986; M. N. Rusu, în *Săptămâna*, nr. 51, 1988; N. Nicolescu, în *Ateneu*, nr. 232, 1989; Şt. Aug. Doinaş, în *România literară,* nr. 51, 1991; V. Sorianu, în *Ateneu,* nr. 3, 2000; Geo Vasile, în *Viaţa medicală,* nr. 42, 2002; Gh. Grigurcu, *ibidem,* nr. 39, 2002; idem, în *Viaţa Românească,* nr. 1-2, 2003; Geo Vasile, în *Viaţa medicală,* nr. 1; 19, 2003. **(I. Md.)**

ZILIERU Horia (pseud. lui Gheorghe Iancu), n. 21 mai 1933, com. Racoviţa, jud. Argeş. Poet. Fiul lui Marin Iancu, pădurar, şi al Anei (n. Apostol). Şcoala primară în satul Conţeşti, jude. Argeş (1938-1945), apoi Şcoala Pedagogică din Câmpulung Muscel (1945-1951). Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Iaşi (1951-1955). Redactor la *Flacăra Iaşului* (1955-1957); bibliotecar la Bibl. Centrală Universitară „M. Eminescu" din Iaşi (1958-1959); redactor, secretar de redacţie şi secretar general de redacţie la *Iaşul literar, Iaşul nou, Convorbiri literare* (1959-1990); secretar executiv al Filialei din Iaşi a Uniunii Scriitorilor (1990-2001). Debutează în *Revista şcolarilor* din Bucureşti (1940; semnează: Iancu M. Gheorghe); pentru întâia oară, sub numele de Horia Zilieru, publică versuri în *Albina* (1947). Debut editorial cu vol. de versuri *Fluierul* (1959). Colaborează la *Cronica, Luceafărul, România literară, Tribuna* etc. A publicat vol.: *Florile cornului tânăr* (1961), *Orfeu îndrăgostit* (1966), *Alcor* (1967), *Iarnă erotică* (1969), *Umbra paradisului* (1970), *Nunţile efemere* (1972), *Orfeu plângând-o pe Eurydice* (1973), *Cartea de copilărie* (1974), *Astalia* (1976), *Oglinda de ceaţă* (1979), *Orfeon* (1980), *Addenda la un fals tratat de iubire* (1983), *Roza eternă* (1984), *Doamna mea, eternitatea* (1987), *Fulgerul şi cenuşa* (1989), *Doamna cu sonetul* (1993), *Între două nopţi* (1995), *Muzeul dragostei* (1995), *Mirii paradisului pierdut* (2000); *Floarea Moldovei* (2001), *În loja nopţii* (2001) şi *Melancolie de vulcan,* I-II (2001-2003). Premiul Asoc. Scriitorilor din Iaşi pe 1967, 1974, 1979 şi 1993; Premiul „M. Eminescu" al. Acad. pe 1980.

OPERA: *Fluierul*, Iaşi, 1959; *Florile cornului tânăr*, cu o pref. de Otilia Cazimir, Bucureşti, 1961; *Orfeu îndrăgostit*, Bucureşti, 1966; *Alcor*, Bucureşti, 1967; *Iarnă erotică*, Bucureşti, 1969; *Umbra paradisului*, Iaşi, 1970; *Nunţile efemere*,

Iaşi, 1972; *Orfeu plângând-o pe Eurydice*, Bucureşti, 1973; *Cartea de copilărie*, Iaşi, 1974; *Astralia*, Iaşi, 1976; *Fiul lui Eros şi alte poezii,* Iaşi, 1978; *Oglinda de ceaţă*, Bucureşti, 1979; *Orfeon*, Iaşi, 1980; *Addenda la un fals tratat de iubire,* cu o postfaţă de Marian Popa, Iaşi, 1983; *Roza eternă*, Bucureşti, 1984; *Doamna mea, eternitatea*, Iaşi, 1987; *Fulgerul şi cenuşa,* Iaşi, 1989; *Doamna cu sonetul,* sonete, Galaţi, 1993; *Între două nopţi,* versuri, Iaşi, 1995; *Muzeul dragostei,* versuri, Timişoara, 1995 (ed. II, 1998); *Les muses de l'amour,* versuri, trad. de C. Frosin, Galaţi, 2000; *Mirii paradisului pierdut,* versuri, Iaşi, 2000; *Floarea Moldovei,* versuri, Timişoara, 2001; *În loja nopţii,* versuri, Iaşi, 2001; *Melancolie de vulcan,* versuri, I-II, Iaşi, 2001-2003.

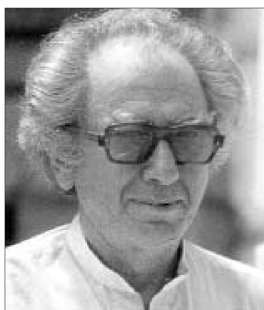
REFERINŢE CRITICE: M. Tomuş, *Carnet critic*, 1969; R. Ciobanu, în *Orizont*, nr. 7, 1969; D. Flămând, în *Steaua*, nr. 5, 1969; D. Micu, în *România literară*, nr. 24, 1969; C. Baltazar, în *Viaţa Românească*, nr. 1, 1970; D. Flămând, în *Luceafărul*, nr. 15, 1971; I. Pop, în *Tribuna*, nr. 19, 1971; Al. Andreiscu, în *Cronica*, nr. 33, 1972; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 20, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 39, 1972; C. Ciopraga, în *Cronica*, nr. 48, 1973; Gh. Grigurcu, în *Familia*, nr. 2, 1973; D. Dimitriu, în *Convorbiri literare*, nr. 4; 10, 1974; Al. Piru, în *România literară*, nr. 33, 1974; idem, în *Ramuri*, nr. 12, 1974; M. Mincu, *Poezie şi generaţie*, 1975; L. Raicu, *Critica – formă de viaţă*, 1976; Gh. Grigurcu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1977; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 10, 1978; D. Dimitriu, *Ares şi Eros*, 1978; A. Sasu, *În căutarea formei*, 1979; Gh. Grigurcu, *Poeţi români de azi*, 1979; Adriana Iliescu, în *România literară*, nr. 1, 1980; L. Ulici, în *Contemporanul*, nr. 9, 1981; Al. Călinescu, în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1983; Alex. Ştefănescu, în *România literară*, nr. 42, 1983; P. Poantă, *Radiografii*, II, 1983; Gh. Grigurcu, *Existenţa poeziei*, 1986; D. Micu, *Limbaje lirice contemporane*, 1988; D. Popa, în *Cronica,* nr. 16, 1993 (interviu); V. Mihaiu, în *Steaua,* nr. 3, 1996; I. Roşioru, în *Tomis,* nr. 5, 1996; M. Marcel, în *Steaua,* nr. 4-5, 1998; I. Holban, în *Convorbiri literare,* nr. 2, 2002. **(A. S.)**

ZILOT Românul (pseud.; controversat, numele ar fi fost Ştefan Ioan Moru sau – mai puţin probabil – Ştefan Fănuţă), n. cca 1780 – m. nov. 1853, Bucureşti. Cronicar şi autor de versuri. Tatăl – Ioan –, mic boier, a deţinut, între altele, slujba de staroste de negustori. **Z.** învaţă cu dascăli greci; de la vârsta de 15 ani, se află în serviciul unui vestit jurist – clucerul Ştefan Conduratu –, în cancelaria căruia se instruieşte; preocupat de domeniul juridic şi de istorie, familiarizat cu lb. şi cultura greacă. Bine văzut de primii domni pământeni, ajunge la rangul de serdar şi ocupă funcţii administrative importante; între 1831 şi 1836, membru al Sfatului Orăşenesc şi prezident al Tribunalului Agiei Bucureşti. Învechit însă în concepţii, parcurge o epocă pe care nu o mai poate înţelege, fiind refractar revoluţiei de la 1821, ca şi celei de la 1848. Opera îi reflectă atitudinea ostilă înnoirilor sociale. Formată în mare parte din naraţiuni versificatoare, ea apare ca un caz tipic de conservatorism: autorul, un ultim reprezentant al cronicarilor munteni de la sfârşitul sec. al XVIII-lea şi începutul sec. al XIX-lea, versifică plin de zel, dar anacronic, până după revoluţia de la 1848. Publicate postum, scrierile au ca preocupare centrală soarta Ţării Româneşti pe vremea domniilor fanariote: *Domnia lui Constantin-Vodă Hangerliul. Mazâlirea şi perderea sa; Domnia lui Ioan-Vodă Caragea, alcătuită întâi pe scurt în stihuri greceşti, precum se văd cu tălmăcirea lor, apoi mai pe larg într-un vis sau vedenie ce se numeşte a lui Poliopt; Domnia a treia a lui Alexandru-Vodă Şuţul ce i să zicea şi Dragache; Judecată, alegere şi hotărâre pentru începutul Ţării Româneşti şi starea întru care este acum supt domnia grecilor fanarioţi,* scrisă în 1818; o cronică, fără titlu, privind etapa 1796-1820; *Dăsluşire*, alegorie politică în versuri, alcătuită în răstimpul 1812-1821, relativă la împrejurările potrivnice Ţării Româneşti. Compusă în esenţă din cronici, dar şi din unele lamentaţii (*Jalnica cântare a lui Zilot, întru care să cuprind revoluţia românilor supt Tudor slugerul Vladimirescul i zavera supt Aleco beizadea Ipsilant*, scrisă în 1823) şi stihuri, cele mai multe, encomiastice (*Adunare de stihuri, Stihuri şi însemnări)*, opera lui **Z.** are o importanţă exclusiv istorică: ea încheie lunga carieră a naraţiunii versificate, caracteristică sec. al XVIII-lea.

OPERA: *Domnia lui Constantin-vodă Hangerliul. Mazâlirea şi perderea sa; Domnia lui Ion Vodă Caragea, alcătuită întâi pe scurt în stihuri greceşti, precum să văd cu tălmăcirea lor, apoi mai pe larg într-un vis sau vedenie ce se numeşte a lui*

Poliopt; Judecată, alegere şi hotărâre pentru începutul Ţării Româneşti şi starea întru care este acum supt domnia grecilor fanarioţi, leat 1818, în *Înainte de Tudor Vladimirescu. 1800-1821. Ultima cronică română din epoca fanarioţilor*, ed. de B. P. Hasdeu, Bucureşti, 1884; *Domnia a treia a lui Alexandru-vodă Şuţul ce i se zicea şi Dragache; Adunare de stihuri; Leatul 1848,* publicate de Gr. Tocilescu, în *Revista pentru istorie, arheologie şi filologie*, vol. V, 1885; *Jalnica cântare a lui Zilot, întru care să cuprind revoluţia românilor subt Tudor slugerul Vladimirescul, i Zavera supt Aleco beizadea Ipsilant*, publicată de Gr. Tocilescu, în *Revista pentru istorie, arheologie şi filologie,* vol. VI, 1891; *Dăsluşire*, ed. îngrijită de Gh. I. Kirileanu, Bucureşti, 1943; *Opere complete,* ed., studiu introductiv, note, comentarii şi indice de M.-D. Ciucă, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: N. Iorga, *Istoria...*, XVIII, II; M. Galiţă în *Noua revistă olteană*, nr. 4, 1904; Ov. Densusianu, *Literatura română modernă,* I; G. Călinescu, *Istoria...*; D. Popovici, *Studii*, I; V. Al. Georgescu, în *Studii*, nr. 6, 1961; Al. Piru, *Lit. rom. premod.,* I; *I. L. R.*, II; G. Ivaşcu, *Istoria...*; N. A. Ursu, în *Limba română*, nr. 4, 1969; P. Cornea, *Originile...*, 1972; I. Rotaru, *O istorie...*, I; M. D. Ciucă, în *Manuscriptum*, nr. 3, 1980; N. A. Ursu, în *Cronica*, nr. 31, 1981; M. D. Ciucă, în *Magazin istoric*, nr. 6, 1981; I. Rotaru, *Valori expresive în literatura română veche,* II, 1983; M. Ungheanu, în *Luceafărul*, nr. 23, 1987; M.-D. Ciucă, *Zilot Românul (Ştefan Fănuţă): viaţa şi opera,* 1993; N. A. Ursu, în *Cronica,* nr. 1, 1998. **(M. Pr.)**

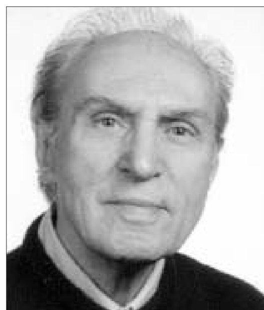

ZINCĂ Haralamb, n. 4 iul. 1923, Roman, jud. Neamţ. Prozator. Fiul lui Iosif Sielberman şi al Carolinei (n. Sielberman). Ucenic la Bucureşti (1934-1940); bibliotecar la ARLUS (1945-1946), activist de partid (1946-1948) şi sindical (1948-1950). Redactor-şef adjunct la rev. *Tânărul scriitor* şi *Luceafărul*, redactor la *Viaţa Românească*, secretar responsabil de redacţie la *Gazeta literară* (1962-1966). Director al Casei Uniunii Scriitorilor din Bucureşti, din 1967. Debut editorial cu nuvela *Primăvara* (1950), imagine a triumfului noului prin eradicarea „vieţii de huzur" a burgheziei. A publicat numeroase vol. de povestiri (*Un civil în tranşee,* 1959; *O invitaţie după miezul nopţii,* 1967; *Crima de la 217,* 1970), nuvele (*Cazul R-16,* 1953; *Urmele,* 1958; *Zefirul,* 1964; *Ordinul „Stejarul" în acţiune,* 1965; *Dragoste moartă,* 1975) şi romane (*Ultima toamnă,* 1958; *Dintre sute de catarge,* 1961; *Moartea vine pe bandă de magnetofon,* 1966; *Ochii doctorului King,* 1968; *Dispărut fără urmă,* 1973; *Limuzina neagră,* 1973; *Supersonicul 01 decolează în zori,* 1974; *Un glonte pentru rezident,* 1975; *Mapa cenuşie G. R.,* 1977; *Glonţul de zahăr*, 1981; *O crimă aproape perfectă,* 1991; *Temerarul,* 1991; *Suspecta moarte a lui Mario Campanella,* 1991 etc.) A tradus din V. N. Ajaev, I. B. Bondarev, K. Rukiah. **Z.** şi-a câştigat popularitatea cu proza poliştistă şi de spionaj, în care combină problematica socială cu cea a creaţiei, aventura fiind exemplificarea epică a ideii.

OPERA: *Primăvara*, nuvelă, Bucureşti, 1950; *Cazul R-16*, Bucureşti, 1953; *Jurnal de front*, Bucureşti, 1954 (1959); *Urmele,* schiţe, Bucureşti, 1954; *Amintire*, Bucureşti, 1956; *Atac la obiectivul 112*, Bucureşti, 1956; *Ultima toamnă*, roman, Bucureşti, 1958; *Urmele*, nuvele de aventuri, Bucureşti, 1958; *Popasuri...*, Bucureşti, 1959; *Un civil în tranşee*, Bucureşti, 1959; *Dintre sute de catarge*, roman, Bucureşti, 1961; *Palma lui Hercules*, Bucureşti, 1962 (1963); *Zefirul*, pref. de V. Râpeanu, Bucureşti, 1964; *Ordinul „Stejarul" în acţiune*, Bucureşti, 1965; *Taina cavalerului de Dolenga*, roman, Bucureşti, 1965; *Moartea vine pe bandă de magnetofon*, Bucureşti, 1966 (1967; 1969); *Ceasurile sfântului Bartolomeu*, Bucureşti, 1967; *O invitaţie după miezul nopţii*, Bucureşti, 1967; *Ochii doctorului King*, Bucureşti, 1968 (1972); *O crimă aproape perfectă (Din caietul colonelului Călin Musceleanu)*, Bucureşti, 1969; *Crima de la 217*, Bucureşti, 1970; *Şi a fost ora „H"*, Bucureşti, 1971; *Ultima noapte de război...*, Bucureşti, 1972; *Un caz de dispariţie*, anchete sociale, Bucureşti, 1972; *Dispărut fără urmă*, Bucureşti, 1973; *Lumuzina neagră*, roman, Bucureşti, 1973; *Supersonicul 01 decolează în zori*, roman, Bucureşti, 1974; *Dragoste moartă*, Bucureşti, 1975; *Un glonte pentru rezident*, roman, Bucureşti, 1975; *Soarele a murit în zori*, Bucureşti,

1976; *Dragul meu Sherlock Holmes*, Bucureşti, 1977; *Mapa cenuşie G. R.,* roman, Bucureşti, 1977; *Toamnă cu frunze negre (Pe urmele agentului B-39),* roman, Bucureşti, 1978; *Eu H. Z., aventurierul*, Bucureşti, 1979; *Anotimpurile morţii (Pe urmele agentului B-39)*, Bucureşti, 1980; *Glonţul de zahăr*, Bucureşti, 1981; *Dosarul aviatorului singuratic,* roman, Bucureşti, 1983; *Ultima noapte de război, prima zi de pace,* roman, Bucureşti, 1995; *Noaptea cea mai lungă,* I-II, 1986-1987; *Fiecare om cu clepsidra lui,* roman, 1988; *Revelion '45,* roman, Bucureşti, 1989; *Coşciugul agentului K-05,* roman, Bucureşti, 1991; *O crimă aproape perfectă,* roman, Oradea, 1991; *Temerarul,* roman, Bucureşti, 1991; *Suspecta moarte a lui Mario Campanella,* roman, Bucureşti, 1991; *Moartea m-a bătut pe umăr,* roman, Bucureşti, 1992; *Interpolul transmite: arestaţi-l!,* roman, Bucureşti, 1993; *Spion prin arhive secrete,* Bucureşti, 1993; *Moartea mirosea a „Christian Dior",* roman, Bucureşti, 1997.

REFERINŢE CRITICE: G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 5, 1969; T. Stoica, în *Viaţa Românească*, nr. 6, 1970; M. Robescu, în *România literară*, nr. 34, 1971; Gr. Arbore, în *Scânteia*, nr. 9 033, 1972; A. Baranga, în *Săptămâna*, nr. 65, 1972; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 29, 1972; D. Zamfirescu, în *Contemporanul*, nr. 10, 1972; V. Cristea, în *România literară*, nr. 47, 1973; M. Iorgulescu, în *Luceafărul*, nr. 42, 1973; A. Martin, *Pro patria*, 1974; V. Cristea, *Domeniul criticii*, 1976; G. Dimisianu, în *România literară*, nr. 44, 1976; V. F. Mihăescu, în *Luceafărul*, nr. 36, 1976; V. Mazilescu, în *România literară*, nr. 40, 1976; D. Micu, în *Contemporanul*, nr. 14, 1977; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 27, 1979; Adriana Iliescu, în *Contemporanul*, nr. 24, 1979; R. G. Ţeposu, în *România literară*, nr. 12, 1979; Elena Tacciu, în *România literară*, nr. 12, 1980; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 23, 1980; idem, în *Luceafărul*, nr. 22, 50, 1980; T. Vârgolici, în *Contemporanul*, nr. 32, 1981; S. Titel, în *România literară*, nr. 2, 1981; Sultana Craia, în *Luceafărul*, nr. 50, 1982; A. Martin, în *Luceafărul*, nr. 27, 1983; E. Manu, în *România literară*, nr. 40, 1984; N. Fănuş, *A doua carte cu prieteni*, 1985; T. Vârgolici, în *România literară*, nr. 52, 1986; V. Cristea, *ibidem*, nr. 3, 1989; R. Munteanu, în *Flacăra*, nr. 48, 1989; L. Chişu, în *Literatorul,* nr. 39, 1994; G. Dimisianu, în *România literară,* nr. 28, 2003. **(A. S.).**

ZISU Constantin, n. 1 nov. 1920, Giurgiu. Poet. Fiul lui Constantin Gh. Zisu, croitor, şi al Stancăi (n. Palada). Studii elementare în oraşul natal (1927-1931); patru clase de liceu (curs inferior) la Liceul „Titu Maiorescu" din Giurgiu (1932-1935; clasa a V-a la Găeşti, primul trimestru, după care se retrage din cauza morţii tatălui său); cursul liceal superior la Liceului Comercial din Giurgiu (1937-1941; bacalaureatul la Liceul „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti, 1941). Între 1941 şi 1943 urmează cursurile Şcolii de ofiţeri activi de administraţie din Bucureşti, Cotroceni (termină cu gradul de sublocotenent). Licenţiat al Acad. de Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti, Facultatea de Economie Generală (1944-1949). Şef de serviciu financiar (ca ofiţer activ) la depozitul de materiale contra gazelor din Câmpulung Muscel (1943-1946); transferat pe acelaşi post în capitală (până în 1947) la Ministerul Apărării Naţionale, Direcţia Depozitelor şi Stabilimentelor Militare, apoi la Atelierele Centrale Auto din acelaşi oraş (până în 1951). Între 1951 şi 1952 se află la Batalionul de deservire aerodroame (Pantelimon), de unde e trecut în rezervă cu gradul de căpitan. În 1953 lucrează, câteva luni, la Serviciul de Contabilitate al Institutului de Hidrometeorologie din Bucureşti. Concomitent, execută lucrări de grafică publicitară la diverse publicaţii (*România azi, Scânteia, Contemporanul, Viaţa studenţească* etc.). Desenator la *Flacăra* (1954-1959) şi desenator-caricaturist la *Scânteia* (1959-1962), de unde pleacă prin demisie; revine pe postul de desenator la *Viaţa studenţească* abia în 1967 (rămâne până în 1974). Aici e coleg cu criticul şi istoricul literar M. N. Rusu. În perioada 1969-1972 învaţă gravura în linoleum cu maestrul Vasile Dobrian, iar din 1968 e membru al Fondului plastic. În 1974 părăseşte ţara şi se stabileşte în Statele Unite, după câteva luni petrecute în lagărul de refugiaţi de la Traiskirchen (Austria). Practică la început diferite meserii ocazionale, inerente exilului (vopsitor, paznic, laborant), apoi se angajează grafician la un studio de publicitate din New York (1976-1986). Debutează cu versuri în rev. *Licurici*

din Giurgiu (1939), sub pseud. Lucian Preajbă. Întoarcerea la poezie are loc târziu, după pensionare, în 1986, sub influenţa benefică a Cenaclului „Mihai Eminescu” din New York, înfiinţat şi patronat spiritual de părintele Theodor Damian, el însuşi poet şi creator neobosit de cultură românească pe pământ american. Colaborează la *Lumină lină/Gracious Light (*New York), *Micromagazin* (New York), *Meridianul românesc* (Anaheim, California), *New York Magazin, Libertatea, Romanian Roots/Origini* (Norcross, Georgia) etc. A publicat epigrame în ziarul *Vlaşca* din Giurgiu (1998). Debut editorial cu vol. de poezii *Câmpiile perene* (1997), urmat de *Simfonia apelor* (1999). A semnat şi cu pseud. Lucian Preajbă, Scorpion şi Aurel Podragu.

OPERA: *Câmpiile perene*, versuri, cu o pref. de Valeriu Râpeanu, Bucureşti, 1997; *Simfonia apelor*, versuri, cu o pref. de Aurel Sasu, Bucureşti, 1999.

REFERINŢE CRITICE: Ovidiu Vasilescu, în *Lumină lină* (New York), nr. 4, 1997; Gabriel Şerban (Gabriel Stănescu) în *Origini* (Norcross, Georgia), sept.-oct. 1998; A. Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada,* 2001. **(A. S.)**

ZISSU A.[braham] L.[eib], n. 25 ian. 1888, Piatra-Neamţ – m. 6 sept. 1956, Tel Aviv, Israel. Prozator şi eseist. Este unul din cei zece copii ai contabilului de bancă Pincu Zissu şi al Hindei-Lea. Autodidact, la 20 de ani obţine o diplomă de rabin (recunoscută de Casa Şcoalelor), de care însă nu va face niciodată uz. În 1904, la vârsta de doar 16 ani, începe să publice la rev. *Egalitatea* din Iaşi, la care colaborează până în 1910. În acest an intră în conflict cu studenţimea ieşeană, aflată sub influenţa lui A. C. Cuza. In 1910 se angajează la Banca Modlova din Iaşi, conducând (1914) o grevă a muncitorilor de aici. În 1912 scoate, la Iaşi, împreună cu Petre Constantinescu-Iaşi, rev. literară săptămânală *Floarea albastră* (şase nr.), precum şi rev. ebraică *Hamechiz* (= *Deşteptătorul*), în colab. cu M. Braunstein Mebashan. În 1918 tipăreşte, împreună cu Gala Galaction (de care îl va lega o sinceră şi statornică prietenie) şi L. Algazi, rev. *Spicul* (doar două numere). În 1919 înrtemeiază, la Bucureşti, ziarul *Mântuirea. Cotidian naţional evreiesc,* al cărui director şi colaborator permanent este între 1919 şi 1921 (ziarul va sucomba la 4dec. 1922; va reapare în sept. 1944, ca organ al Federaţiei sioniste din România). În 1920 îl găsim administrator la Fabrica de zahăr din Ripiceni, jud. Iaşi. A mai lucrat într-un magazin de fierărie şi la diverse exploatări forestiere din jud. Neamţ. Fire extrem de religioasă („Mi-am mistuit tinereţea în flacăra unei religiozităţi care atinsese extazul” – va scrie autorul în *Nu există cult mozaic*), **Z.** a fost foarte activ în numeroase publicaţii interbelice, cu orientare de stânga sau avangardiste: *Egalitatea, Curierul israelit, Opinia, Steagul, Cuvântul, Hatikvah* (Galaţi), *Licht* (Iaşi), *Viaţa Românească, Lumea evreie, Integral, Bilete de papagal, Puntea de fildeş, Adam, Hasmonaea* etc. Debut editorial cu piesa *David Brandeis* (1914), publicând apoi vol. de nuvele (*Spovedania unui candelabru,* 1926; *Ereticul de la Mănăstirea Neamţu*, 1930), de polemici şi eseuri *(„Noi” – breviar iudaic,* 1932; *Logos, Israel, Biserica,* 1937; *Nu există cult mozaic,* 1947), remarcându-se mai ales ca romancier: *Marcu sin Marcu* (1934), *Calea Calvarului* (1935), *Samson şi noul Dragon* (1939). În timpul regimului legionar şi antonescian (1937-1944) este fără ocupaţie, fiind interzis ca publicist şi scriitor. Pentru o scrisoare insultătoare trimisă Centralei Evreilor din România (organizaţie creată de regimul antonescian), este închis în lagărul de deţinuţi politici de la Tg. Jiu, de unde va fi eliberat în 1944. Reînfiinţează Partidul Evreiesc, al cărui preşedinte de onoare fusese înainte de război. Reactivează secţia din România a Congresului Mondial Evreiesc şi conduce Executiva sionistă din ţară. În 1950, pentru activitatea sionistă, este condamnat la închisoare pe viaţă („osândit la închisoare perpetuă”, cum va spune Galaction în *Jurnalul* său), pentru „crimă de înaltă trădare”. Este eliberat după şase ani petrecuţi în închisoarea din Piteşti, beneficiind de graţierile care au avut loc după moartea lui Stalin. În 1956 imigrează în Israel, murind câteva luni mai târziu, în urma unui atac de inimă. A lăsat în ms eseuri despre evreii din România, un roman cu aceeaşi tematică, trad. în idiş a operei sale etc.

OPERA: *David Brandeis,* piesă, 1914; *Spovedania unui candelabru,* nuvele, Bucureşti, 1926; *Ereticul de la Mănăstirea Neamţu,* nuvele, 1930; *„Noi" – breviar iudaic*, polemici şi eseuri 1932; *Marcu sin Marcu,* roman, Bucureşti, 1934; *Calea Calvarului*, roman, Bucureşti, 1935; *Israel Logos, Biserica,* studiu teologico-politic, Bucureşti, 1937; *Samson şi noul Dagon,* roman, pref. de G. Galaction, Bucureşti, 1939; *Nu există cult mozaic,* eseu, Bucureşti, 1947.

REFERINŢE CRITICE: T. Arghezi, în *Adevărul literar şi artistic,* nr. 323, 1927; idem, în *Adam*, 15 aug. 1929; L. Boz, în *Rampa*, 1 iun. 1931; S. Podoleanu, *60 de scriitori români de origine evreiască,* II, 1936; D. Petraşincu, în *România literară,* nr. 35, 1939; Meyer Horia-Oriah, în *Revista noastră,* 12 mart. 1951; Ithack Ben Zwi, în *Viaţa noastră,* 16 sept. 1956; M. Meishar, în *Mântuirea*, 2 oct. 1958; D. Litani, în *Libertatea*, nov.-dec. 1936; Abr. Feller, în *Viaţa noastră,* 26 sept; 13 oct. 1965; M. H. Bady, în *Viaţa noastră,* 27 febr. 1970; Abr. Feller, în *Viaţa noastră,* 8 oct. 1971; T. Arghezi, *Scrieri*, 24, 1974; I. Bercovici, *Incursiuni istorico-literare,* 1974; Camil Petrescu, *Note zilnicie* (1927-1940), 1975; G. Galaction, *Jurnal*, II, 1977; M. H. Bady, în *Viaţă noastră,* 2 oct. 1981; idem, *ibidem*, 4 apr. 1982; M. Şorar, în *Revista Cultului Mozaic,* nr. 671, 1989. **(I. R.)**

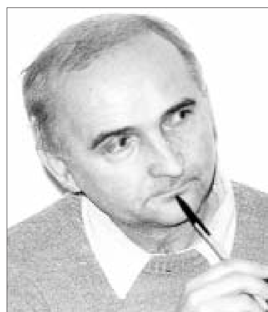

ZUB Alexandru, n. 12 oct. 1934, satul Maghera, com. Vârfu-Câmpului, jud. Botoşani. Istoric, eseist, istoric literar. Fiul lui Constantin Zub şi al Savetei (n. Iţcou), ţărani. Şcoala elementară în com. Vârfu-Câmpului (1941-1945); şcoala normală la Şendriceni-Dorohoi (1946-1953). Licenţiat al Facultăţii de Istorie a Univ. din Iaşi (1953-1957). Dr. în ştiinţe istorice (1973). Bibliograf, apoi cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol" din Iaşi. Debutează în *Viaţa studenţească* (1957). Debut editorial cu biobibliografia *Mihail Kogălniceanu* (1971). Colaborează la *Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie* (Iaşi), *Ateneu, Cahiers roumaine d'études littéraires, Columna* (Roma), *Convorbiri literare, Cronica, Dacoromania* (Freiburg), *Iaşul literar, Magazin istoric, Revista de istorie şi teorie literară, Viaţa Românească* ş. a. Coordonează (în colab.), vol. *A. D. Xenopol. Studii privitoare la viaţa şi opera sa* (1972), *Cuza Vodă – in memoriam* (1973) şi *La Révolution française et les Roumains* (1989). A publicat temeinice biobibliografii (*Mihail Kogălniceanu*, 1971; *A. D. Xenopol,* 1973; *Vasile Pârvan*, 1975), studii monografice (*Vasile Pârvan – efigia cărturarului*, 1974; *Mihail Kogălniceanu istoric*, 1974; *L'historiographie roumaine a l'âge de synthese: A. D. Xenopol*, 1983; *Pe urmele lui Vasile Pârvan*, 1983; *Mihail Kogălniceanu,* 1984), sinteze de istorie a istoriografiei româneşti (*Junimea. Implicaţii istoriografice*, 1976; *A scrie şi a face istorie*, 1981; *De la itoria critică la criticism*, 1985; *Istorie şi istorici din România interbelică*, 1989) şi vol. de eseuri (*Biruit-au gândul*, 1983; *Cunoaştere de sine şi integrare*, 1986). Ed. din V. Pârvan şi M. Kogălniceanu. O prodigioasă activitate publicistică. A semnat şi Al. Constantin.

OPERA: *Mihail Kogălniceau 1817-1891.* Biobibliografie, Bucureşti, 1971; *A. D. Xenopol.* Biobibliografie, Bucureşti, 1973; *Mihail Kogălniceanu istoric*, Iaşi, 1974; *Vasile Pârvan – efigia cărturarului*, Iaşi, 1974; *Vasile Pârvan 1882-1927.* Biobibliografie, Bucureşti, 1975; *Junimea. Implicaţii istoriografice 1864-1885,* Iaşi, 1976; *Mihail Kogălniceanu, un fondateur de la Roumanie moderne*, Bucureşti, 1978; *Hundert Jahre Unabhängigkeit Rumäniens* (în colab. cu Gerhard Ernst), Regensburg, 1978; *A scrie şi a face istorie. Istoriografia română postpaşotistă,* Iaşi, 1981; *L'historiographie roumaine a l'âge de synthese: A. D. Xenopol*, Bucureşti, 1983; *Pe urmele lui Vasile Rârvan*, Bucureşti, 1983; *Biruit-au gândul. Note despre istorismul românesc*, Iaşi, 1983; *Les dilemmes d'un historien: Vasile Pârvan*, Bucureşti, 1983; *Mihail Kogălniceanu*, Bucureşti, 1984; *De la istoria critică la criticism. Istoriografia română de la finele secoluli XIX şi începutul secolului XX*, Bucureşti, 1985; *Cunoaştere de sine şi integrare*, Iaşi, 1986; *Istorie şi istorici în România interbelică*, Iaşi, 1989; *Istorie şi finalitate,* Bucureşti, 1991; *În orizontul istoriei,* Iaşi, 1994; *La sfârşit de ciclu: despre impactul revoluţiei franceze,* Iaşi, 1994; *Chemarea istoriei: un an de răspântie în*

România postcomunistă, Iaşi, 1997; *Discurs şi tranziţie: în căutarea unei paradigme,* Iaşi, 1998; *De la istoria critică la criticism,* Bucureşti, 2000; *Orizont închis; istoriografia română sub* dictatură, Iaşi, 2000; *Reflections on the Impact of the French Revolution,* Iaşi-Oxford, 2000; *Vasile Pârvan: dilemele unui istoric,* Iaşi, 2002; *Oglinzi retrovizoare: istorie, memorie şi morală în România,* ~ în dialog cu S. Antohi, Iaşi, 2002.

REFERINŢE CRITICE: L. Poicu, în *Cronica*, nr. 50, 1971; B; Theodorescu, *Istoria bibliografiei române*, 1972; M. Anghelescu, în *România literară*, nr. 14, 1972; I. Bălu, în *Viaţa Românească*, nr. 4, 1972; Al. Ivasiuc, în *România literară*, nr. 4, 1975; C. Coroiu, în *Convorbiri literare*, nr. 11, 1976; M. Drăgan, în *Cronica*, nr. 7, 1977; L. Petrescu, în *Tribuna*, nr. 12, 1977; M. Ungheanu, în *Lecturi şi rocade*, 1978; Ş. Cioculescu, în *România literară*, nr. 19, 1982; Şt. Lemny, în *Academia de ştiinţe sociale şi politice. Cărţi noi în ştiinţele sociale.* Referate şi recenzii, nr. 1, 1984; Gh. I. Florescu, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1984; Şt. Lemny, în *Cronica*, nr. 45, 1984; Gh. Platon, în *Analele ştiinţifice a Universităţii „Al. I. Cuza" din Iaşi,* Istorie, tom. XXXII, 1986; V. Puşcaş, în *Tribuna*, nr. 24, 1987; N. Antonescu, în *Steaua*, nr. 8, 1989; V. Neumann, în *Familia,* nr. 6, 1990; M. R. Ungureanu, în *Cronica,* nr. 28, 1991 (interviu); idem, în *Convorbiri literare,* nr. 11-12, 1994; Al. Dobrescu, *ibidem; Istoria ca lectură a lumii.* Volum omagial, 1994; Gh. I. Florescu, în *Convorbiri literare,* nr. 7, 1998; M. Cimpoi, *ibidem,* nr. 6, 1999; Iulia Popovici, în *Observator cultural,* nr. 111, 2002. **(S. I.)**

ZUBAŞCU Ion, n. 18 iun. 1948, com. Dragomireşti, jud. Maramureş. Poet. Fiul lui Ilie Zubaşcu, agricultor, şi al Mariei (n. Ofrim). Şcoala generală în com. natală (1955-1957) şi la Baia Mare (1957-1962); Liceul „Gheorghe Şincai" din acelaşi oraş (1962-1965), apoi Liceul Minier din Borşa (1966). Între 1966 şi 1969 urmează Institutul Pedagogic de trei ani din Oradea; licenţiat al Facultăţii de Filologie a Univ. din Cluj, secţia română-franceză (1969-1974). Prof. de lb. română la Şcoala generală din com. Bogdan Vodă, jud. Maramureş (1969-1977); între 1977 şi 1983 lucrează la Casa pionierilor şi şoimilor patriei din Borşa; secretar tehnic, corector, redactor şi şef secţie la *Flacăra* (1985-1992); redactor, şef secţie la *Expres Magazin* (1992-1993) şi la *Evenimentul zilei* (1993-1997); din 1997, publicist la cotidianul *România liberă.* Colab. la *Familia, Echinox, Flacăra, Luceafărul, Tribuna, România literară, Vatra, Ramuri, Convorbiri literare, Poesis* etc. Prezent în antologiile *Nord '75* (1975), *Veghe în Septentrion* (1977), *Caietele Măiastra* (1982), *Cântecul patriei* (1986), *Se apropia sfârşitul secolului* (1992), *Dor de lumină* (1997) etc. Debutează cu versuri în ziarul *Crişana* din Oradea (1967). A editat o antologie a Cenaclului „Vestitorii" din Borşa (*Copilării*, 1982). Debut editorial cu vol. *Gesturi şi personaje* (1982). Premiul rev. *Flacăra* (1975; 1991); Premiul rev. *Luceafărul* (1982); Premiul Salonul Internaţional de Carte, Oradea (2000).

OPERA: *Gesturi şi personaje*, versuri, Bucureşti, 1982; *Omul de cuvânt,* versuri, Bucureşti, 1991; *Întoarcerea la Dumnezeu. Între viaţă şi moarte cu Ioan Alexandru,* versuri, Piatra Neamţ, 1995; *Omul disponibil,* epopee provincială, versuri, postfaţă de N. Balotă, Botoşani, 1999.

REFERINŢE CRITICE: L. Ulici, în *România literară,* nr. 10, 1983; R. C. Cristea, în *Familia*, nr. 8, 1983; P. Poantă, în *Tribuna*, nr. 23, 1983; Mariana Codruţ, în *Convorbiri literare*, nr. 8, 1983; Tr. T. Coşovei, *Pornind de la un vers,* 1990; I. Moldovan, în *Familia*, nr. 12, 1991; Alex. Ştefănescu, în *România literară,* nr. 25, 1992; L. Ulici, *Prima verba,* III, 1992; I. Derşidan, *Jurnal de casă,* 1999; Al. Cistelecan, în *Cuvântul*, nr. 5, 2000; Gh. Grigurcu, *Poezie română contemporană,* II, 2000; V. Mureşan, în *Poesis*, nr. 6, 2001; Simona-Graţia Dima, în *Viaţa Românească,* nr. 5-6, 2002. **(A. S.)**